

T.C.
BAŞBAKANLIK
DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı
Yayın Nu: 28

Dîvân-ı Hümâyûn Sicilleri Dizisi : III

6 NUMARALI MÜHİMME DEFTERİ

(972 / 1564–1565)

< Özet-Transkripsiyon ve İndeks >

I

Proje Yöneticisi

İsmet BİNARK

Devlet Arşivleri Genel Müdürü

Proje Sorumluları

Necati AKTAŞ

Devlet Arşivleri
Genel Müdür Yardımcısı

Necati GÜLTEPE

Devlet Arşivleri
Genel Müdür Yardımcısı

İsmet DEMİR

Osmanlı Arşivi Daire Başkanı

Yayına Hazırlayanlar

Hacı Osman YILDIRIM

Vahdettin ATİK

Murat CEBECİOĞLU

Muhammed SAFİ

Mustafa SERİN

Osman USLU

Numan YEKELER

Dizgi-Mizanpaj

Yakup YILDIRIM

Baskıya hazırlama

Metin ŞEN

Murat ŞENER

6 NUMARALI MÜHİMME DEFTERİ

(972 / 1564–1565)

< Özet-Transkripsiyon ve İndeks >

I

Ö N S Ö Z

Devlet adamlarımızın ve yetişmekte olan Türk neslinin gelecek üzerine yapacakları plân ve projelerin sağlam ve güvenilir olabilmesi için geçmişi çok iyi bilmeleri gerekmektedir.

Devletlerin geçmiş ile gelecek arasında bir devamlılıkları vardır. Bu devamlılık ancak, devletlerin hâfızası diyebileceğimiz arşivler vasıtasıyla sağlanabilir.

Türk devletlerinde, Uygurlar'dan başlayarak Anadolu Selçukluları'nda da devam eden sistemli bir arşiv tesis etme geleneği, Osmanlı Devleti'nde arşiv belgelerinin hazine gibi değerlendirilmesi ve arşiv binasının "Hazine-i Evrâk" olarak kabul görmesiyle zirveye ulaşmıştır.

Altı yüz yıl cihan devleti olarak üç kıta, yedi denizde varlığını sürdüren; Türk, Arap, Arnavut, Rum, Ermeni, Macar, Leh, Boşnak, Sırp, Bulgar, Gürcü gibi çeşitli ırk; Müslüman, Hristiyan, Yahudi, Süryani, Nusayri gibi değişik din ve mezheplere mensup insanları adaletle idare eden Osmanlı Devleti'nin hâkim olduğu bu geniş coğrafya üzerinde, siyasî varlıklarını sürdürmekte olan otuza yakın devletin ilim adamları, geçmişlerini daha iyi tespit edebilmek, kültür, iktisat ve siyasî tarihlerini gün ışığına çıkarabilmek, birbirleri ile anlaşmazlık konusu olan meselelerini halledebilmek, dahası kendi millî arşivlerini kurabilmek için üç yüz bin defter ve yüz elli milyonu aşan belge sayısı ile dünya arşivleri arasında müstesna bir yere sahip olan Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü bünyesindeki Osmanlı Arşivi'ne baş vurmak, burada araştırma yapmak mecburiyetindedirler.

Sahip olduğu milyonlarca belgeyi muhafaza etmenin yanında, süratli bir şekilde tasnif çalışmalarını sürdüren ve bu arada görev alanı içerisinde yer alan tanıtım ve yayın faaliyetlerine de hız vererek, modern bir arşiv idaresi örneği gösteren Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, 1992 yılından itibaren hummalı bir yayın faaliyeti içerisinde bulunmaktadır.

"Dîvân-ı Hümâyûn Sicilleri" dizisinden 3 ve 5 Numaralı Mühimme Defterleri'ni yayınlayan Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, bu defa da Kanunî Sultan Süleyman'ın saltanatının son yıllarına tekâbü'l eden "6 Numaralı Mühimme Defteri"ni yayına hazırlamış bulunmaktadır.

Osmanlı Devleti'nde en üst karar organı diyebileceğimiz, bugünkü Bakanlar Kurulu'na karşılık olan Dîvân-ı Hümâyûn'da görüşülüp ilgililere gönderilen ferman, berat, emir, nişan gibi belgelerin kayıtlarının yazıldığı bu defterlerin yayınlanması, ait olduğu dönemin siyasî, kültürel, iktisadî ve idarî olaylarına ışık tutacak ve ilgililerin olaylara daha sıhhatli yaklaşmalarına imkân sağlayacaktır.

Bu vesile ile eserin yayına hazırlanmasında emek ve gayret sarfeden Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı personeline teşekkür eder, eserin ilgililere yararlı olmasını dilerim.

Arif YÜKSEL

Başbakanlık Müsteşar V.

S U N U Ş

Devletlerin, milletlerarası siyasî platformlarda ve ülke içinde karşılaştığı iç ve dış meselelerin ancak eldeki arşiv malzemesinin değerlendirilmesiyle çözülebileceği; bu sebeple bütün siyasî, ekonomik, idarî, kültürel ve diğer millî meselelerde gelecek için alınacak her türlü kararda arşivlerin yararlanılacak en güvenilir ve objektif kaynak olduğu, bugün devletler hukukunun da kabul ettiği bir gerçektir.

Devletler, yalnız çözüme kavuşturulması gereken acil meseleleri için değil, daha geniş manâda kültür politikası ve milletlerarası münasebetler konularında da arşivlerinden yararlanmalıdır.

Bilinmelidir ki, arşivlerimiz herşeyden önce millî kültürümüz ve millî kimliğimiz için gereklidir. Zirâ arşivlerimiz, millî tarihimizin ve kültürümüzün ilk elden otantik kaynaklarıdır. Şüphe edilmemelidir ki, toplum yapımızdaki çözümleri önleyecek ortak inanç noktalarımızı arşivlerimizde, arşiv belgelerimizde bulacağız.

Yüce Türk milletinin tarihî macerasını ortaya koyabilmek için, arşivlerimizdeki otantik arşiv belgelerinin mutlaka değerlendirilmesi, ilim âleminin istifadesine sunulması, kısaca bugüne kazandırılması sağlanmalıdır.

Arşiv belgelerimizin bugüne kazandırılması, bir bakıma vatan coğrafyasının tapusuna kavuşturulmasıdır.

Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, Genel Müdürlük sorumluluğunu üstlendiğimiz 1992 yılı başından bu yana, bu tespit ve düşünceden hareketle, Türk kültür hayatına ve arşivcilik mesleğine önemli eserler kazandırmış, dış siyasî gelişmelere paralel olarak, Türk dünyasına yönelik belge neşri çalışmalarının yanı sıra, arşiv idare ve tekniklerine dâir telif ve tercüme eserler, hizmet içi ve kurumlararası eğitim ders notları, arşiv kılavuzu ve bibliyografik

birçok yayın ile arşiv idarelerinin temel görevlerinden birini yerine getirme konusunda çok önemli mesafeler katetmiştir.

*

Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü olarak başlamış olduğumuz "Dîvan-ı Hümâyûn Sicilleri"ni yayınlama çalışmalarına, 1993 yılında neşretmiş olduğumuz "3 Numaralı Mühimme Defteri" ve 1994 yılında neşretmiş olduğumuz "5 Numaralı Mühimme Defteri"nden sonra, bu defa da Kanunî Sultan Süleyman'ın hükümdarlığının son yıllarına ait olan "6 Numaralı Mühimme Defteri"ni yayınlayarak devam etmekteyiz.

6 Numaralı Mühimme Defteri H. 972 (1564-1565) yılına ait olup 673 sayfadır. Defterde 1479 hüküm ve bu hükümlerin suretlerinin gönderildiği yerlerin kayıtlarını ihtiva eden suret kayıtları mevcuttur.

Her ne kadar deftere numara olarak 6 rakamı verilmiş ise de, tarih itibariyle 5 Numaralı Mühimme Defteri'nden daha erken tarihlidir. Mühimme defterlerinin tasnifi yapılırken, maddî bir hata sonucu numaralarda bir takdim tehir olmuştur.

Defterde Gurre-i Muharrem 972 - 29 Zilhicce 972 (9 Ağustos 1564 - 28 Temmuz 1565) tarihleri arasına ait hükümler yer almaktadır.

Defterin cildi orijinal olmayıp daha sonradan yapılmıştır. 17.5 x 24.5 ebadında ve 6 cm. kalınlığındadır. Defterin başındaki üç, sonundaki iki sayfa numaralanmamış olup, boştur. Defter, 4. sayfanın başındaki "[Yev]müs's-sülâsâ, fî gurre-i Muharremi'l-harâm, sene: 972, Der-Kostantiniyye" ibaresi ile başlamakta olup; ilk hüküm Tımuşvar Defterdarı Mehmed Bey'e, 29 Zilhicce 972 tarihli ve 1479 numaralı son hüküm ise Vezir Mustafa Paşa'ya yazılmıştır.

Defterde 208, 464, 475, 874, 911, 1022, 1082, 1292 ve 1458 numaralı hükümlerin üzerinde "mükerrer" kaydı olup, 327 numaralı hükümden sonra gelen hükmün üzerinde de iptal çizgisi vardır ve bu hükme numara verilmemiştir.

Tarihler, Dîvanın akdolunduğu veya hükümlerin deftere geçirildiği günü işaret eden başlıklar halinde görülmektedir. Bu tarihlerde gün ve yıl rakamla; ay ve gün adları ise Arapça olarak "Yevmü'l-ahad fî 17 Ramazânü'l-mübârek" misalinde olduğu gibi yazılmış olup, gün adının son harfi satır sonuna kadar uzatılmıştır.

Defterin sayfa numaraları, siyah mürekkeple, sayfaların üst kısımlarına ve ortalı olarak yazılmıştır. Sayfa numaraları orijinal olup, devrin kâtiplerince verilmiştir.

Hükümler genellikle kronolojik sıra takip etmektedir. Hüküm numaraları sonradan kırmızı kurşun kalemle verilmiştir. Her bir hükmün başında kayıtların temize çekilerek ferman şeklinde düzenlendiğini belirten "yazıldı" notu bulunmaktadır. Ayrıca, hükümlerin üst kısmında dikey olarak yazılmış, ferman ve beratın muhatap makama ulaştırılmak üzere teslim edildiği görevliyi ve teslim tarihini bildiren kayıtlar bulunmaktadır. Bazı fermanların, gönderildiği makamın önemine göre mühürlü kese veya madenî kozalaklar içinde gönderildiği de bu kayıtlardan anlaşılmaktadır.

Defterin dili, sade ve anlaşılabilir bir Türkçedir. Defterde kullanılan kâğıt âharlı, kalın ve sarımsak renkli olup, bazı sayfalarda yer yer yıpranma olduğundan defterin bu sayfalarında tamirat yapılmıştır.

Defter XVI. yüzyıl resmî yazışmalarındaki karakteristik Divânî kırmısı hattı ile kaleme alınmıştır. Defterin kaligrafisinden, yazıların farklı kâtipler tarafından yazıldığı anlaşılmaktadır. Yazıların genellikle okunabilir özellikte olmasına karşılık, bazen aynı sayfada çok güzel bir yazı yanında, bozuk ve okunması çok zor yazılar da yer almaktadır.

Devrin kâtipleri tarafından, kayıtlar üzerine sonradan tashih maksadıyla yapılan ilâveler noktasız ve bozuk olduğundan, ibareler güçlükle okunabilmektedir. Satırlar çoğunlukla sık yazılmıştır. Satır sıklığının yanı sıra, sayfalarda, mümkün olduğunca boş yer bırakmamak için yatık ve iç içe girdirilmiş hüküm kayıtlarının da sayfa tertibine sığdırılmaya çalışıldığı görülmektedir.

Hükümlerin yazıldığı emre muhatap olan makam, tek olabildiği gibi, birden fazla da olabilmektedir. Birden fazla makamı ilgilendiren emirlerde, hükümlerin hemen altında yer alan "bir sûreti" kaydından, dağıtımın nerelere ve kimlere yapıldığını görmek mümkün olmaktadır.

*

Defterin tutulduğu H. 972 (1564-1565) yılı olaylarını kısaca şöyle zikredebiliriz:

Malta donanmasının, Bostancıbaşı'ya ait olan ve içinde tüccarların ve hacıların da bulunduğu bir gemiyi ele geçirdikleri haberinin Saray'da ve İstanbul halkında meydana getirdiği tepki üzerine, Akdeniz'de stratejik bir mevki olan Malta Adası'nın fethi gündeme gelir. Esasen Turgut Reis de senelerdir bu yolda bir gayret içindedir ve 1551'de böyle bir teşebbüste de bulunmuştur.

Sadrâzamın topladığı Dîvan, 300 gemi ile Malta seferine çıkılmasını karara bağlar ve 29 Şaban 972 (1 Nisan 1565)'de Vezir Kızıl Ahmedlü Mustafa Paşa'nın Serdarlığı ve Piyâle Paşa'nın da Kaptan-ı Deryâlığında Osmanlı donanması Malta seferine çıkar.

Kanunî, donanma hareket edeceği zaman Serdar ve Kaptan-ı Derya'ya, Turgut Reis'in Malta ahvâlini çok iyi bildiğini belirterek, onun reyinden dışarı çıkılmamasını özellikle emreder.

14 Şevval'de Navarin Limanı'ndan hareket eden donanma 18 Şevval'de Malta'ya varır, 26 Şevval'de Uluç Ali Paşa ve 3 Zilkade'de de Turgut Reis donanmaya katılır. Turgud Reis gelmeden, Malta Adası'nın Saint-Elme Kalesi kuşatılır ve daha sonra bu kuşatma esnâsında 4 Zilkade'de Turgut Reis şehit olur.

Osmanlı donanması; Malta'nın Saint-Elme Kalesi'ni ve Saint-Michel Kalesi'nin Castille burcunu ele geçirmesine rağmen, Turgut Reis'in şehit olması, deniz mevsiminin geçmesi, donanmanın erzakının azalması ve Haçlı donanmasının Malta'ya yardıma gelmesi gibi sebepler sonucu, 15 Safer 973 (11 Eylül 1565)'te 5 ay 10 gün süren bu seferden netice alamadan İstanbul'a hareket etmiştir.

Yine bu yıl, Avusturya (Nemçe, Beç) İmparatoru Birinci Ferdinand (Mühimme Defteri'nde Frenduş olarak geçmektedir) 25 Temmuz 1564'te ölmüş ve yerine oğlu Maksimilien II (Mühimme Defteri'nde Maksimilyanoş olarak geçmektedir) geçmiştir.

Semiz Ali Paşa'nın sadâreti sırasında Avusturya ile sekiz senelik bir antlaşma yapılmış, antlaşmanın imzalanmasından sonra Osmanlı-Avusturya hudutlarında ve Macaristan'da bazı olaylar olmuş ve Avusturya Hükûmeti de taahhüt ettiği vergiyi iki yıldır vermemişti.

Vezir-i âzam Semiz Ali Paşa, Ferdinand'ın ölümü üzerine Avusturya'nın İstanbul'daki elçisi Albert von Wyss'i nezdine çağırarak, hem verilmemiş olan iki senelik vergiyi istemiş, hem de antlaşmanın geri kalan altı senelik müddetinin yenilenmesini talep etmişti. Ayrıca, Maksimilien'a cülûs tebriği için gönderilen

Osmanlı elçisi de birikmiş haraçların ödenmesini ve harple sulhten hangisi tercih ediliyorsa bildirilmesini istemişti.

Bu taziyik üzerine Kral Maksimilien, Michel Czernowicz, Georges Albany ve Achay Czabi adlı üç elçisini İstanbul'a göndererek, birikmiş haraçları ödemiş ve sulhün devamını talep etmişti.

Osmanlı Devleti'ne tâbi olan Erdel Prensi Zigmond'un Sakmar Kalesi'ni Avusturyalılardan alması, Avusturyalıların da Osmanlılardan Tokay ve Serenc kalelerini almaları barış görüşmelerini çıkmaza sokmuştur. Osmanlı Devleti Avusturya'dan Tokay ve Serenc'in derhal geri verilmesi ve Erdel Prensi'ne tecavüzden vazgeçilmesini istemiştir. İki devlet arasında devam eden uzun müzakerelerden netice çıkmaması ve Semiz Ali Paşa'nın da vefatı üzerine, Sadrazam olan Sokollu Mehmed Paşa'nın da Avusturya ile barışa sıcak bakmaması sebebiyle, Kanunî, Avusturya üzerine sefere çıkmaya karar vermiş ve bu karar sonucu Zigetvar Seferi olarak adlandırılan sefer vukû bulmuştur.

*

Defterde kayıtlı hükümleri, yukarıda anlatılan olayların ışığında muhtevâlarına göre genel olarak şu ana başlıklar altında değerlendirmek mümkündür:

1- Nemçe (Avusturya, Beç) Leh, Portekiz, Moskov, Fransa, Erdel, İran, Kırım, Gürcistan ve Eflak-Boğdan gibi çeşitli devletlerle yapılmış olan siyasî, askerî ve ticarî münasebetler, yapılacak olan antlaşmalar, cülûs tebrikleri gibi münasebetleri konu olan hükümler;

– Erdel Kralına isyan edip Nemçe'ye bağlılığını bildiren Macar beylerinden Plaj Menhar'ın, Erdel ülkesine zarar vermemesi için Tımuşvar Beylerbeyinin ve bölgedeki beylerin Erdel Kralı yardım istediğinde yardıma gitmeleri;

Erdel Kralı İstefan'ın, Nemçe ile yapılan ahidnâme gereği, Nemçe'den almış olduğu kaleleri Nemçe'ye teslim etmesi.

– Nemçe İmparatoru Ferenduş'un vefatından dolayı Dersaâdet'teki Beç elçisine tâziyede bulunulduğu ve iki devlet arasında mevcut dostluğun devamı isteniyorsa, bunun yeni kral tarafından bir mektupla bildirilmesi gerektiğinin tenbih edilmesi;

Nemçelilerin Erdel topraklarında barkan ve kastel inşa etmelerine izin verilmemesi ve gerekirse savaşılmaması;

Nemçe Kralı tarafından Erdel ülkesine bir saldırı olmazsa, Osmanlı Devleti'nin de Nemçe ülkesine müdâhale etmeyeceği;

Nemçe Kralı Maksimilyanoş tarafından gönderilen haracın hazinece teslim alındığı ve babası Ferenduş ile yapılan ahidnâmenin kendisi adına yenilenmesi;

Nemçe askerlerinin Erdel'e tâbi Tokay Kalesi'ni muhasara ettiklerinin haber alınması üzerine, Nemçe Kralına yeni ahidnâmeyi götüren Beç elçisinin yoldan geri çevirilmesi.

– Akkirman ve Özi Tatarlarının Leh ülkesine müdahalelerinin önlenmesi, Leh vilâyetine baskın yapan Tatarların aldıkları esirleri serbest bırakıp, davarları da sahiplerine teslim etmeleri;

Tatarlar tarafından Leh ve Boğdan vilâyetlerinde yağma edilen köylerden alınan ve muhtelif yerlerde satılan esirlerin her kimde ise bulunarak sahiplerine teslim edilmesi.

– Akkirman, Bender ve Kili halkının Boğdan'dan yağmaladıkları koyun ve davarların geri verilmesi;

Boğdan'dan kaçıp Akkirman, Bender ve Kili'ye yerleşen reâyanın tekrar eski yerlerine gönderilmesi;

Boğdan'a, düşman tarafından yapılacak bir saldırıya Silistre, Vidin ve Niğbolu beylerinin karşılık vermeleri;

Eflak voyvodasının vermekte olduğu haracın üzerine eklediği 10.000 floriyi geciktirmeden göndermesi.

– Gürcü beylerinin İranla olan münasebetleri ve Gürcülerle iyi geçinilmesi;

Van ve Erzurum beylerbeyinin İranla ilgili bilgi toplayıp göndermeleri.

– Portekiz gemilerinin Hind bölgesinden gelen tüccar gemilerine saldırılarını önlemek için, Aden taraflarına 10 gemiden müteşekkil bir donanma gönderilmesi;

Osmanlı Devleti'ne sulh teklifinde bulunan Portekizlilerin gerçek niyetlerinin öğrenilmesi.

– *Leh elçisinin, Bursa'dan, kral için kumaş almasına izin verilmesi;*

Filek Kalesi'nde ticaret yapmak isteyen Leh Kralının elçisine ve tacirlerine ticaret izni verilmesi;

Boğdan üzerinden geçen Leh tacirlerinden gümrük alınması; Erdel vilâyeti ile yasak olmayan eşyaların ticaretini yapmak isteyen tüccarlara engel olunmaması.

Moskova'da vefat eden tâcirlerden Kaya Bâli, Pervâne ve zimmî Todurka'nın zabtolunmuş mal ve akçeleri ile Hazîne-i Âmire levâzımı için hâssa tacirlerinden Mehmed'in Moskova'dan aldığı ve Poçap (?) şehrinde yakılıp yağmalanan eşyalarının eksiksiz olarak buldurtulup, nâme ile gönderilen Behram Çavuş'a teslim edilmesi;

2- Elçilik göreviyle Dersaâdet'e gelmiş olan Leh ve Nemçe ülkelerinin elçilerinin ülkelerine dönerken yolda mal ve can güvenliklerinin sağlanması, ihtiyaçlarının bedeli mukabilinde karşılanması ve yanlarında götürdükleri at, kumaş ve bu gibi ticarî eşyaya müdahalede bulunulmaması ile ilgili hükümler,

3- Nevruzda Vezir Mustafa Paşa'nın serdarlığında ve Cezâyir Beylerbeyi Piyale Paşa'nın donanma komutanlığı altında Malta Adası üzerine sefere çıkılacağı, Cezâyir-i Garb Beylerbeyi Hasan Paşa'nın ve Turgut Paşa'nın da emirleri altındaki gemi ve askerlerle donanmaya katılmaları, Anadolu ve Rumeli'deki beylerbeylerinin sancakları dâhilindeki sipâhi, cebelü ve subaşıları, harp âlet ve edevâtı ile birlikte sefere hazırlamaları ile ilgili hükümler,

4- Nemçelilerin ahidnâmeyle aykırı olarak Erdel'e tâbi olan Tokay Kalesi'ni istilâ etmeleri sebebiyle Nemçe üzerine sefere çıkılacağı (Zigetvar Seferi), Anadolu ve Rumeli'deki beylerbeylerinin, sancakbeylerini adamları ve harp aletleriyle birlikte sefere hazırlamaları ile ilgili hükümler,

5- Malta Adası'na ve Nemçe üzerine yapılacak sefer (Zigetvar Seferi) için ülke çapında gönüllü yazılması ve sefere gitmeyen züemâ ve sipâhilerin cezalandırılmaları ile ilgili hükümler,

6- Sefere hazırlık olmak üzere, Sakarya nehri kenarında kadirga yaptırılması, gemi yapımı için gerekli olan kerestenin başka yerlerden kestirilip buralara gönderilmesi ile yelken bezi, fıçı tahtası, varil çubuğu yapım ve temini ile ilgili hükümler,

7- Mısır ve ülkenin diğer bazı bölgelerinde güherçile ve barut işlettilmesi, sefer için barut temin edilmesi ile ilgili hükümler,

8- Gemi, su yolu ve vakıf binalarının inşâsında çalıştırılmak üzere neccâr, bıçkıcı, kalafatçı ustaların temin edilmesi, bunların yiyecek ve diğer ihtiyaçlarının karşılanması ile ilgili hükümler,

9- Ülke dışına tereke, zeytinyağı, stratejik harp aletleri ve bu gibi malzemelerin sattırılmaması, satanların cezalandırılmaları ile ilgili hükümler,

10- Denizlerde güvenliğin sağlanması, Rodos taraflarında dolaştığı haber alınan küffâr gemilerinin Osmanlı topraklarına zarar vermelerinin önlenmesi, deryâ muhafazası ile görevlendirilen Menteşe beyine lâzım olan cenkçilerin Anadolu sancağı sipâhilerinden karşılanması ile ilgili hükümler,

11- İstanbul'un başta zahire ve et olmak üzere pirinç, üzüm, yağ, soğan ihtiyaçlarının ülkenin çeşitli bölgelerinden karşılanması; Dubrovnik, Sakız, Rodos, Limni, İstanköy, Sığacık, Seferihisar, Lapseki, İmroz, Semâdirek, Molova ile zahire sıkıntısı çekilen diğer yerlerin ihtiyaçlarının temin edilmesi ile ilgili hükümler,

12- İznik, Mudanya, İzmir ve ülkenin diğer bölgelerinde soğan, zahire, üzüm gibi halkın temel ihtiyacı olan maddeleri stoklayan madrabazların mallarına el konularak, günlük fiyat üzerinden sattırılması ve bazı gıda maddelerinin fiyatlarına narh uygulanması ile ilgili hükümler,

13- Ülke sınırları içerisindeki gayrimüslimlerin ihtiyaçları kadar şarap bulundurmaları ve içmelerine izin verilmesi, ihtiyaçlarından fazla olan şarapların sirkeye dönüştürülmesi, gayrimüslimlerin Müslümanlara şarap satmalarının yasaklanması ve bu yasağa uymayanların cezalandırılması, Müslümanların şarap içmelerinin yasaklanması, şarap içen Müslümanların cezalandırılmalarına dâir hükümler,

14- Dicle ve Zap nehri kenarlarında, Kızılağac, Göynük ve yurdun diğer bölgelerinde eşkıyalık edenlerle isyan eden Bakıra ve Muslihuddin karyeleri ile İlbasan ve Dukagin'deki bazı karyeler halkı ile ilgili hükümler,

15- Kalp akçe kesimi, kallâblık edenler ve bunların yakalanıp cezalandırılmaları, darphânelerinin altın ve akçeleri kalp çıkan sâhib-i ayârlarının cezalandırılmaları ile ilgili hükümler,

16- Üzerlerinde sahte mühür ve mektup bulunanlar, sahte arz ve hüccet düzenleyenler ile sahte mühür tanzim ederek halkı dolandıranlar ve bunları yazanların cezalandırılmaları ile ilgili hükümler,

17- Yöneticiler ve halktan bazı kişiler hakkında yalan yere şikâyetle bulunanlar veya yalancı şahitlik edenlerle ilgili hükümler,

18- İstanbul ve Şam'da kumaş dokuyan tezgahların sayılarının sınırlandırılması, hileli mal üretmelerinin önüne geçmek için ürettikleri malların damgalanıp sattırılması gibi tüketicinin korunmasına yönelik olarak kaleme alınan hükümler,

19- Bağdad, Dulkadirli vilâyetleri, Pojega sancağı ile Mohaç ve diğer bazı sancakların tahririnin yapılması ve tahrir görevlileri ile ilgili hükümler,

20- Mahallî yöneticilerin halka âdil davranıp zülmetmemeleri, reâyaya iyi davranmayıp haksız muâmelede bulunan yöneticilerin teftiş edilip cezalandırılmaları ve gerekirse görevden alınmaları ile ilgili hükümler,

21- Fuhuş yapan kadınlar ve kız kaçırma olayları ile bunlara verilen cezalarla ilgili hükümler,

22- Medine'deki fukara ribatlarının, Mısır'da yıkılmış ve yıkılmaya yüz tutmuş olan câmi ve medreseler ile bunlara vakf olunmuş musakkafâtlarının tamir ve yeniden ihyâ olunmaları ile ilgili hükümler,

23- Ülke çapında acemi oğlanı devşirilmesi ve devşirilmiş oğlanları kaçırarak tekrar köylerine götürüp Hristiyan yapanlarla ilgili hükümler,

24- Rıdvan Paşa'nın Yemen Beylerbeyliği'ne, Mevlânâ Yakub'un Bağdad Kadılığı'na, Sefer Bey'in Süveyş Kaptanlığı'na ve Yamko'nun vefat eden babasının yerine Nakşe Ceziresi dükalığına tayinleri gibi idarî ve askerî görevlere yapılan tayinlerle ilgili hükümler,

25- Boşalan gedikler ve mahlûl timarların tevcihleri ile ilgili hükümler,

26- Mamuriye Kalesi yeniçerileri, Şehrizol kulları tâifesi, Budun yeniçerileri gibi askerî sınıfların mevâcibleri ve bunların gönderilmesi, yolda kaybolan mevâciblerin âkıbetinin araştırılması gibi hükümler,

27- Saray'a Eflak'tan şahin ve at, Boğdan'dan doğan getirilmesi, Şam'dan Mekke Şerifine doğan ve toğulga gönderilmesi gibi av hayvanlarının temini ile ilgili hükümler,

28- İstanbul, Edirne, Mekke ve Kudüs'e su getirmek için su yollarının yapımı, bu iş için gerekli bennâ, neccâr, arka hamalları, yeniçeri gibi usta ve işçilerin ve bunların yiyeceklerinin temini, hazineden akçe verilmesi ile ilgili hükümler,

29- Vakıflar ve vakıf mütevellilerinin teftiş edilerek muhasebelerinin görülmesi ile ilgili hükümler,

30- Hürrem Sultan'ın, Kudüs-i Şerîfteki İmâreti Evkâfı ile bu vakfa borçlu olanların borçlarının tesviyesi, vakıf mallarının korunması için yeniçeri gönderilmesi gibi hükümler.

31- Ev basma, yol kesme, yağmalama, hırsızlık, katl, gasb, bozgunculuk yapmak ve görevlilere karşı gelmek gibi adlî vakalarla, bunların teftişi ve suçluların cezalandırılmaları ile ilgili hükümler,

32- Andıra Ceziresi'nde Rum ve Arnavutlara zulmeden Frenklerin, Ağrıboz veya Rodos'ta iskân edilmeleri, Dağlık köylerin ovalarda iskânı, derbend olarak kaydedildiği halde yerlerini terk edip başka yere yerleşen köy halkının eski yerlerinde iskân edilmeleri gibi devletin iskân politikasını gösteren hükümler,

33- İstanbul Eğrikapı haricindeki Yahûdi mezarlığı yakınındaki su yolu üzerine ölülerini defneden Yahûdiler su yoluna zarar verdiklerinden bu hareketlerinin men edilmesi, Gelibolu'da yangına sebep olanların hapsolünmaları, Beytullâh'ın yıkanıp tütsülenmesi, Harem-i Şerîf'in geceleri aydınlatılması gibi çevreye verilen önemi gösteren hükümler,

34- İstanbul-Üsküdar arasında yolcu taşımakta olan kayıkların sayılarının sınırlandırılması, kapasitelerinin üstünde yolcu ve tespit edilen ücretten fazla para alınmaması ile ilgili hükümler yanında;

– Şehrizol vilâyetinde kadılar dışında kimseye nikâh kıydırılmaması,

– Mısır'da Şeyh Şahin Zâviyesi şeyhinin meşîhate ehliyeti olmadığından, meşîhatin ehliyetli olan kimseye verilmesi,

– Vize'de ata binip sipâhi tavrında gezerek Müslümanların mallarına zarar veren ehl-i fesadın cezalandırılması ve Ebu's-suûd Efendi'nin hazırlayacağı tefsir

hizmetinde yardımcı olmak üzere Rodos Medresesi Müderrisi Bedreddin Efendi'nin Südde-i Saâdet'e gelmesi gibi pek çok konuyu hâvi hükümler yer almaktadır.

*

Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'nce yayınlanan bu eser, 3 ciltten müteşekkildir. Birinci ve ikinci ciltlerde yer alan bölümlere dâir açıklayıcı bilgiler aşağıda verilmiştir. Üçüncü cilt ise, defterin aslının faksimile baskısından meydana gelmektedir.

Birinci ciltte; "Sunuş" yazısında, "6 Numaralı Mühimme Defteri"nin tavsifi yapılarak, şekli özelliklerinden bahsedildikten sonra, defterin muhtevası konu başlıkları halinde verilmiş ve bunu takiben de, neşirde uygulanan usûl ana hatlarıyla belirtilmiştir.

Sunuş yazısından sonra gelen "Kısaltmalar" ve "İçindekiler" bölümlerini müteakip, defterdeki "Hükümlerin Özet ve Transkripsiyonları" yer almıştır.

Birinci ciltte H. 972 yılı Muharrem ayının başından, Şaban ayının birinci gününe kadar olan ilk 810 hükmün özet ve transkripsiyonuna yer verilmiştir.

Mükerrer olan veya konu olarak birbirine çok yakın olan hükümlerin tesbit edilebilenlerinin özetleri ikinci defa yeniden yapılmayıp (bkz. hkm. ...) şeklinde bir önceki hükme atıf yapılmıştır.

Eserin ikinci cildinde, H. 972 Şaban ayının birinci gününden başlayıp, Zilhicce ayının yirmidokuzuncu gününe kadar olan 811-1479 arasındaki hükümlerin "Özet ve Transkripsiyonlar"ı ile yer, şahıs, millet, kabile, boy, aşiret ve müessese isimleri ile çeşitli terim ve tâbirlerden müteşekkil "Analitik İndeks" yer almıştır. Okunuşunda tereddüt edilen kelimelerin yanına (?) işareti konulmuş, orijinal metinde kâtip hatası olarak yanlış yazılan kelimelerin orijinalleri ile hiç okunamayan kelimeler scanner taraması yapılarak parantez içerisinde verilmiş, orijinal metinde boş bırakılmış olan yerler de parantez içerisinde boşluk () şeklinde gösterilmiştir.

İndeks maddeleri yazılırken, mümkün olduğunca defterdeki şekle sadık kalınmaya çalışılmıştır. Yani, indekse konu olan kişi ve kurum adları, terim, tâbir ve kelimeler dilin o günkü imlâ ve fonetik özellikleri göz önüne alınarak yazılmış, iptal edilen hükümlerin özet ve transkripsiyonları yapılmayıp, indeksleri çıkarılmamıştır.

Defterin taranıp maddelerin tespiti safhasında belirlenecek indeks maddesinin, genel konu adı şeklinde değil de, bir genel konunun alt başlığı, başka bir deyişle, içinde geçtiği hükümdeki özel durumu ifade edecek şekilde alınmasına gayret edilmiştir. Dolayısıyla maddeler çoğunlukla tamlama, deyim ve diğer tür kelime gruplarından meydana gelmektedir.

Birden fazla kelimedenden meydana gelen bu tür indeks maddeleri, ait oldukları metinde, genellikle aralarına başka kelime veya kelime grupları girmiş vaziyette geçmelerine rağmen, hem anlam ve gramatik münasebet, hem de indeksin sıhhati açısından ayıklama-birleştirme yoluna gidilmiştir.

Arapça ve Farsça kelimeler oturmuş bir imlâya sahip olmaları sebebiyle, bunlarla ilgili problemler yok denecek kadar az iken, Türkçe ve diğer dillere ait kelimelerin imlâları sık sık değişebilmektedir. Defterdeki hükümlerin yer yer değişik kâtipler tarafından kaydedilmesi ve bunlardan bazılarının çalakalem, bazılarının ise noktasız yazılmış olması, imlâda farklılıklara, tenakuzlara, dahası yanlışlıklara sebep olmuştur. Bunlardan küçük çapta olanlarına, meselâ okunan harflerde değil de, okutucu harflerdeki eksiklik-fazlalıklar, takdim-tehirler görmezlikten gelinip, okunan harflerdeki ve kelimenin anlamında sapmalara, anlamsızlıklara yol açabilecek olanlara işaret edilmiştir.

Eserin hazırlanmasında emeği geçen Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı personeline ayrı ayrı teşekkür ediyorum.

Bu vesileyle çalışmalarımızda her türlü teşvik ve desteği bizlerden esirgemeyen Başbakanlık Müsteşar V. Sayın Arif YÜKSEL'e teşekkürlerimizi sunmayı görev biliyorum.

Ayrıca, Genel Müdürlüğümüz çalışmalarının yayınlanmasını teşvik eden Müsteşar Yardımcısı Sayın Muzaffer TUTAR'a da teşekkürlerimi sunuyorum.

Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi "Mühimme Defterleri" koleksiyonundan seçilip ilim dünyasının istifadesine sunulan bu çalışmanın, ilgililere yararlı ve yardımcı olmasını diliyorum.

28 Kasım 1995

İsmet BİNARK

Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü

K I S A L T M A L A R

Arn.	Arnavutluk
bkz.	bakınız
ey.	eyâleti
H.	hicrî
hkm.	hüküm
k.	karyesi
kl.	kal‘ası
ks.	kasabası
kz.	kazâsı
lv.	livâsı
mh.	mahallesi
Msr.	Mısır
nh.	nâhiyesi
s.	sayfa
sn.	sancağı
ss.	sayfa sayıları
vb.	ve bu
vs.	vesâire
vt.	vilâyeti

İ Ç İ N D E K İ L E R

	<u>Sayfa</u>
ÖNSÖZ.....	V
SUNUŞ.....	VII
KISALTMALAR.....	XXI
İÇİNDEKİLER.....	XXIII
HÜKÜMLERİN ÖZET VE TRANSKRİPSİYONLARI.....	1-449

**HÜKÜMLERİN
ÖZET VE
TRANSKRİPSİYONLARI**

[Yev]mü's-Sülâsâ, fî gurre-i Muharremi'l-harâm, sene: 972, der-Kostantiniyye

1 *Tımsıvar Defterdarı Mehmed'in bâzı hususları arz etmek üzere Südde-i Saâdet'e gelmesine izin verildiği.*

Yazıldı.

Defter kâtiblerinden mektûbla gelen Dervîş'e virildi. Fî't-târîhu m.

Tımsıvar'da Hızâne-i Âmire Defterdârı olan Mehmed'e hüküm ki:

Hâlâ Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "vilâyet-i mezbûrede mühimmât-ı mîrîye müte'allik arz olunacak husûslar olup Südde-i Sa'âdetüm'e gelmen lâzim olduğın" i'lâm itdüğün ecilden **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, te'hîr itmeyüp arzitdüğün husûs için Südde-i Sa'âdetüm'e gelüp mülâkî olasın.

2 *Rumeli beylerbeyi iken vefat eden Hasan Paşa'nın şeker alımı için Mısır Defterdarı Mehmed'e verdiği paranın, müteveffânın borçlarına karşılık olmak üzere Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.

Kapukethudâsına virildi. Fî 16 Muharremi'l-harâm, sene: 972

Mısır'da Hızâne-i Âmire Defterdârı olan Mehmed Çelebi'ye hüküm ki:

Rûmili beğlerbeğisi iken vefât iden Hasan Paşa mukaddemâ Mısır'a gitmeli olduğunda sükker alıvirüp göndermen için sana iki bin altun virmiş. Müteveffânın hayli deyni olmağın sükker için virdüğü altun Südde-i Sa'âdetüm'e gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

() varıcak, te'hîr itmeyüp zikrolunan altunı mühürleyüp Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin.

3 *Rodos tarafında düşman gemileri görüldüğüne dair alınan haberlerin araştırılması; şayet haberler doğru ise bu gemilerin Osmanlı ülkesine herhangi bir zarar eriştirmesine izin verilmemesi.*

Yazıldı.

Mezbûr çavuşa virildi. Fî 3 Muharrem, sene: 972

Rodos Beği Alî Beğ'e hüküm ki:

Hâliyâ "Küffâr-ı hâksâr-ı bed-girdâr *hazzelehümü'llâhü te'âlâ ve demmerahüm ilâ-yevmi'l-karâr*un donanma-i hezîmet-âsârlarından ol taraflarda kırk pâre gemileri müşâhede olunur." diyü istimâ' olunup zikrolunan haberün sıhhati ma'lûm olmak lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından Mehmed *zîde kadruhû* varıcak, deryâ yüzün ve ol taraflarda olan cezîre vü yalıları gereği gibi tecessüs idüp fi'l-hakîka istimâ' olunduğı [gibi] küffâr-ı liyâmün donanma-i hasâret-rüsûmı gözükmüş midür, yohsa ol cevânib ve deryâ yüzleri emn ü âmân üzre midür, nicedür; sıhhati üzre vâkıf olduğun haber-i sahîhayı te'hîr itmeyüp çavuşumla Atebe-i Ulyâm'a arz u i'lâm idesin. Eger küffârün donanması olduğü sahîh ise Donanma-i Hümâyûnum varınca emr-i sâbıkum üzre Midillü ve Sığla beği ile bir yire cem' olup hüsn-i ittihâd ü ittifâk üzre adûnun kal' u kam'ına fırsat el virdükde dakîka fevtitmeyüp gafletle Memâlik-i Mahrûsem'den bir mahalle zarar u ziyân irişmekden ve ırz [u] nâmûs-ı saltanatuma mugâyir bir vaz' olmakdan tamâm ihtiyât idüp kemâl-i basîret ü intibâh üzre deryânun hıfz u hırâsetinde envâ'-ı ikdâm ü ihtimâmün vücûda getüresiz.

4

Aksaray'dan Mustafa adlı şahsın Zamantı'da salbedilmesi olayının fâilleri olan şahısların siyâset olunması.

Yazıldı.

Arz getüren Alî nâm sipâhîye virildi. Fî 5 M., sene: 972

Niğde sancağı beğine ve Niğde kâdîsına hüküm [ki]:

Develü Karahısâr ve Ü[r]güb kâdîlarıyla Dergâh-ı Sa'âdet-destgâhum'a mektûb gönderüp; "bundan akdem Ramazân nâm iş-eri küfelâsından ve gayriden on bir nefer kimesne ile ittifâk idüp kazâ-i Aksarây'dan Mustafâ nâm kimesneyi kazâ-i Zamantu'da bî-günâh salbitdükleri Develü Karahısâr ve Ürgüb kâdîları huzûrında sâbit olup arzolandukda tekrâr teftîş için hükm-i şerîfüm vârid olmağın teftîşe mübâşeret olundukda mezkûrûn kimesnelerden Bahtiyâr ve Hacı Pîr Ömer ve Mustafâ ve Mehmed nâm kimesnelerün ihzârı mümkün olup mâ-adâsı gaybet idüp sâbıkâ olan sicillün mazmûnı yüzlerine sâbit olduğın" bildürdüğünüz ecilden **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak göresiz; mezkûrun salbine bi'z-zât mübâşir olanlar her kimler ise siyâset idüp emr-i şerîfüm yirine varduğın yazup bildüresiz ve hâricden mu'în olanları kayd ü bend idüp yarar âdemlere koşup gönderesiz.

[Yev]mü's-Sebt, fî 5 Muharremi'l-harâm, sene: 972, Kostantiniyye

5

Şeyh Mehmed Buhârî isimli şahsın mücevher taşını Gülbeşe isimli kadın vasıtasıyla hile ile ele geçiren Burdur kadısı ile diğer şahısların yakalanıp Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.

Yazıldı.

Mezbûr çavuşa virildi. Fi't-târîhi'l- ()'l-mezbûr.

Hamîdili beğine hüküm ki:

Hâliyâ Kütâhiyye kâdîsı nâyibi sûret-i sicil gönderüp; "Kütâhiyye Sübaşısı olan Mûsâ kasaba-i Burdur'dan Gülbeşe nâm hâtûnı meclis-i şer'a getirüp takrîr-i kelâm idüp; "Mezkûrenün ikrârı sicill olunmak fermân olundu." diyücek mezbûreden sü'âl olundukda ikrâr idüp; "Ben sâkine olduğum kasaba-i mezbûreden Paşabeğ ve Hâce Lutfî ve Şâh Alî Kassâb ve Mahmûd Kethudâ nâm kimesneler bana; "Gel seni bunda olan Şeyh Mehmed Buhârî nâm Acem'e nikâh eyleyüvirelüm. Anda bir cevherî taş var imiş, bize alıvir, hemân görelüm, yine virelüm." diyü üç yıl mikdârı vardır ki söylerler idi ve kasaba-i mezbûre kâdîsı dahı söyler idi. Ben kâdînun evine girür çıkar idüm. Bana; "Gel, ol Acem'e var, ol taş andan al, görelüm nicedür." diyü niçe def'a söyleyüp benüm ere varmak murâdum değil iken hâh u nâ-hâh beni mezkûr Acem'e alıvirdiler. Bir kaç gün olduk[da], bir gün mezkûr Acem sabâh namâzı içün âbdest almağa taşra gidüp taş dikekoduğı zıbunun çıkarup komış. Ben dahı mezkûrlarun sözine uyup bilmezlikle ol zıbandan taş çıkarup alup başuma sokdum. Acem âbdest alup sabâh namâzın kılmağa gitdi. Ben dahı, kâdîya gitdüm. Gördüm ki, ol dört nefer kimesneler kapu öninde taşrada tururlar imiş. İçerü kâdîya girdüm. "İşte, taş aldum; görün de yine virün!" diyü kâdînun eline taş virdüm. Alup bakup salevât getürdi. "Hele yörü, var git!" diyüp ben dahı evüme geldüm. Gördüm ki, Acem eve gelüp taşın gitdüğün tuyup beni döğmeğe kalkup; "Neyledün taş? Tiz çıkar!" diyü gazab idicek korkumdan kaçup kâdîya geldüm. "Acem taşın gitdüğün tuymış; kerem idün, virün, iletivireyin; beni döğ ve söğ." didüğümde bana; "Korkma, biz seni kurtaruruz!" diyüp beni üç gün salıvirmeyüp sakladı. Sonra mezkûr Acem beni; "Yabanda yatdı." diyü boşadı. Taş kâdî-i mezbûrda kaldı. Kimesneye bühtânım ve garazum yokdur." didükde; "Taş ne mikdâr var idü?" dinildükde; "Nısf-ı cevz-i Rûmî kadar idü." didüğü" sicill olunmağın kasaba-i mezbûre kâdîsı ve mezbûre Gülbeşe Hâtûn ve mezbûrûn Paşabeğ ve Hâce Lutfî ve Şâh Alî Kassâb ve Mahmûd Kethudâ nâm kimesneler kayd ü bend ile Südde-i Sa'âdetüm'e gelmelerin emridüp **buyurdum ki:**

Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından Mehmed *zîde kadruhû* vardukda, emrüm mücebince kasaba-i mezbûre kâdîsını ve mezbûre Gülbeşe Hâtûn'ı ve mezbûr Paşabeğ ve Hâce Lutfî ve Şâh Alî Kassâb'ı ve Mahmûd Kethudâ'yı muhkem kayd ü bend idüp dahı mezbûr çavuşuma koşup mukayyed ü mabûs Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin ve merkûme avretün mahremi var ise mahremi ile gönderilüp mahremi yoğ ise ihtiyâr hâtûnlardan bir hâtûn bulup ırzâ idüp bile gönderesin.

6

Mamuriye Kalesi'nde görevli yeniçerilerin mevâciblerini götürürken Karahisar civarında ortadan kaybolan yeniçerilerin âkıbetlerinin araştırılması.

Yazıldı.

Yeniçeri Mustafâ'ya virildi. Fî 6 Muharrem, sene: 972

Sâbıkâ Karahısâr-ı Sâhib Kâdîsı olan Süleymân'a ve hâliyâ Kâdî olan Alâ'eddîn'e hüküm ki:

Hâliyâ Karahısâr Yayaları Beği olup Ma'mûriyye Kal'ası binâsında olan Hüseyin mektûb gönderüp; "Kal'a-i mezbûreye nevbetci tarîkıyla ta'yîn olunan yeniçerilerin mevâciblerin getürmeğe gönderilen yeniçeriler ulûfeyi alup gelürken Karahısâr'da bir gice yatup irtesi kâdîdan iki yarar kulaguz alup gîttiler. Andan artuk nâm u nişânları belürmedi." diyü bildürmeğin bu husûsa sizi müfettiş ve Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından ve yeniçerileri bölükbaşlarından () *zîde kadruhimâ* mübâşir ta'yîn olunup **buyurdum ki:**

Hüküm-i şerîfümle varduklarında, aslâ te'hîr ü terâhî itmeyüp bu husûsa bi'z-zât mübâşeret idüp ol kulaguzları ihzâr idüp mezkûrlar Karahısâr'dan kalkduklarında ne mahalle konup andan ne cânibe gitmişlerdür; ma'lûm idinüp ne mahalde nâ-bedîd olmuşlar ise, ol yirün ehl-i fesâdını ve sâyir mazınna vü müttehem olanları getürdüp gaybet idenleri onat vechile ve dikkat ü ihtimâmla teftîş idüp göresiz; bu fesâdı idenler her kimler ise, bi-hasebi's-şer' sâbit ü zâhir ola, alınan mâlî zuhûra getürüp sipâhî olanı habsidüp arzeyeysiz. Ol bâbda şer'-ı kavîm ne ise icrâ idüp yerine koyasız. Tezvîr ü telbîsden ve sühûd-ı zûrdan hazer idesiz.

7

Şehzâde Selim'in müteferrikalarından Ahmed'i öldürüp eşyalarını gaspeden şahısların teftîş olunup cezalandırılmaları.

Yazıldı.

Mezbûr çavuşa virildi. Fî 7 Muharrem, sene: 972

Kütâhiyye ve Yenişehir kâdîlarına hüküm ki:

Ferzend-i erc-mend oğlum Selîm *tâle bakâhü* Lalası Hüseyin *dâme ulüvvuhû* mektûb gönderüp; "müşârun-ileyhün müteferrikalarından olan Ahmed nâm kimesne İstanbul'dan gelürken Kütâhiyye ile Yenişehir mâ-beyninde nâ-bedîd olup yine müşârun-ileyhün sekbânlarından olan Kara Mustafâ ve Dervîş mazınna olup Dervîş'den sü'âl olundukda; "Mezbûr Ahmed için; İstanbul'dan geldi. Binden ziyâde filorisi ve küllî esbâbı vardır, alalum." diyü idlâl itmekle Na'lbend Hasan ve Muhzır Mahmûd ve erbâb-ı tîmârdan Abdî ve Dergâh-ı Mu'allâ yeniçerilerinden İbrâhîm haber virüp Abdî ile ben okla ve tüfenk ile varup katlidüp meyyitlerin Sağsağan Ormanı'nda sakladuk." diyü ve Na'lbend Hasan ile Muhzır Mahmûd'dan sü'âl olundukda; "Vech-i meşrûh üzre Ahmed'i bir hıdmetkârıyla katlidüp altunun Abdî alup cümle esbâbın İbrâhîm alup atların ormanda saklayup gice ile mezbûr yeniçeri İstanbul'a satmağa alup gîttiler." diyü mu'terif olduğu Kütâhiyye Mahkemesi'nde sicill olduğın" i'lâm itmeğin mezbûr İbrâhîm yeniçerilikden ref' olunmağın **buyurdum ki:**

Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından Ca'fer *zîde kadruhû* varıcak, mezbûr yeniçerilikden ref' olanı evinde ve sâyir şübhe olan yirlerden ve bu fesâdda bile olup gaybet idenleri yataklarına ve turaklarına bi'l-cümle şer'le buldurması lâzım olanlara buldurup ele getirüp tamâm dikkatle şer'le teftîş idüp ol vechile fesâd ü şenâ'atleri ve mezkûr kimesneyi katlitdükleri bi-hasebi's-şer' sâbit olmuş ise mâl ü esbâbın alıvirdükden sonra kâtil sipâhî ise habsidüp arzeyelesiz; değil ise ol bâbda emr-i şer'-ı kavîm ne ise icrâ idüp mahallinde yerine koyasız. Bu bâbda tamâm hak üzre olup tezvîrden ve şühûd-ı zûrdan hazer idüp tamâm hakk-ı sarîha tâbi' olasız.

8 *Muhtesib Memi isimli şahsın, çiftliklerinden emre aykırı olarak deryâya tereke verdiği yolundaki iddiaların araştırılması.*

Yazıldı.

Aydın Çavuş oğlu Mehmed'e virildi. Fî 12 Muharrem, sene: 972

Ağrıboz beğine ve Atina kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ kazâ-i mezbûrda mütemekkin olan Muhtesib Memi nâm kimesnenün Espine nâm karyede çiftlikleri olup emrûme muhâlif deryâya tereke virmekden hâlî olmadığı i'lâm olunmağın **buyurdum ki:**

Hük-m-i şerîfüm varıcak, mezkûrun ahvâlini hak üzre teftîş idüp göresiz; fi'l-vâkı' arzolunduğı üzere mezbûrun emr-i şerîfûme muhâlif deryâya tereke virdüğü vâkı' mıdır ve ne târîhda virüp kankı iskeleden geçürmişdür, nicedür; tamâm aslı ve hakîkati ile ma'lûm idinüp dahı vâkı' ise kendüyi habsidüp ahvâlin yazup bildüresiz.

9 *İstanbul'a koyun getirmekle görevlendirilen sipâhilere, bu hususta kimsenin müdâhalede bulunmaması.*

Yazıldı.

Hüküm içinde olan kimesnelere virildi. Fî 5 Muharremi'l-harâm, sene: 972

Dulkâdirlü beğlerbeğisine hüküm ki:

İstanbul zahîresiyçün sâhibleriyle iki bin sekiz yüz koyun gönderüp; "Dârendegân Malkoç ve Eymir ve Çelebî ve Tanrıvirdi ve Behrâm ve Pîr Sultân nâm sipâhilere koşup gönderildi." diyü defter idüp bildürmüşsin. Mezkûrlardan mezbûr Behrâm gelmeyüp bâkî beş nefer sipâhî zikrolunan koyunları getirüp Südde-i Sa'âdetüm'e teslim itdükleri ecilden icâzet virilüp gönderildi. **Buyurdum ki:**

Mezkûrlara ol bâbda kimesneyi dahlitdirmeyesin.

10 *Âdet olduğu üzere Eflâk'tan gönderilmiş olan şahin ve bâgirlerin teslim alındığı.*

Kayıkla(?) mezkûra virildi. Fî [5] Muharrem, sene: 972

Eflak Voyvodası Petre'ye hüküm ki:

Südde-i Sa'âdetüm'e âdet-i kadîme üzre gönderilügelen () şâhîn ve sekiz re's bârgîri hâlen âdemün getirüp teslim eyleyüp icâzet-i hümâyûnum ile âdemün sana irsâl olunup **buyurdum ki:**

Min-ba'd zabt u sıyânet-i memleketde mücidd ü sâ'î olup etrâf u cevânibden vâkıf olduğun ahbâr-ı sahîhayı i'lâm itmekden hâlî olmayasın.

[Yev]mü'l-Ahad, fî 6 Muharremi'l-harâm, sene: 972*

11 *Çeşitli cins ve miktarlarda kozalak ve kese ihrac edildiğine dair kayıt.*

Bugün beş altun kozalak ve beş ser-â-ser kîse ve beş gümüş kozalak [ve] beş atlas kîse ihrâc olunmuşdur.

* Metinde "971" şeklindedir.

12 *Haleb Hazînesi'nden, Şehrizol Kalesi'nin bâzı ihtiyaçları için Ramazan Çavuş ile gönderilen paranın sâlimen Diyarbakır'a ulaştırılması.*

Yazıldı.

Haleb beğlerbeğisine hüküm ki:

Şehrizol çavuşlarından dârende Ramazân zîde kadruhû ile Şehrizol Kal'ası levâzimi içün Haleb Hazînesi'nden ta'yîn olunup mezbûra teslim olunan meblağı emîn ü sâlim Diyârbekir'e ulaştırmasın emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfümle vardukda, sübaşılardan ve sipâhîlerden kifâyet mikdârı âdem tedârük idüp bir yarar alaybeği ile mezbûra koşup irsâl olunan hazîne ile emîn ü sâlim Diyârbekir'e ulaştırmasın.

13 *Şehrizol Kalesi'nin bâzı ihtiyaçları için Ramazan Çavuş ile gönderilen paranın sâlimen Şehrizol'a ulaştırılması.*

Yazıldı.

Diyârbekir beğlerbeğisine hüküm ki:

Mezbûr Ramazân Çavuş'a Şehrizol Kal'ası levâzimi içün Haleb'den ve Diyârbekir Hazînesi'nden ta'yîn olunup teslim olunan hazîneyi emîn ü sâlim Şehrizol beğlerbeğisine ulaştırmasın emridüp **buyurdum ki:**

Kezâlik.

14 *Tatarpazarı'na bağlı Potre köyünden Papas oğlu diye tanınan zimmînin evini basıp cana kıyan şahısların siyâset olunması.*

Yazıldı.

Kâsım Paşa Mütevellîsi Sinân Halîfe'ye(?) virildi. Fî 6 Muharrem, sene: 972

Filibe kâdîsına ve Mîrzâ Mehmed Çavuş'a hüküm ki:

Hâliyâ Filibe kâdîsı sûret-i sicil gönderüp; "kazâ-i Tatarbâzâr'a tâbi' Potra nâm karyede sâkin Papasoğlu demekle ma'rûf zimmînün evin basup telef-i nefis idüp harâmîlerden kazâ-i Filibe'ye tâbi' karye-i Barmaksızlu'dan Velî bin Hacı Ca'fer ve karındaşı Sâlih ve Hasan bin Alî ve karye-i Ürekler'den Pîr Alî bin Osmân nâm hırsuzlar ikrâr itdüklerinden sonra mahfil-i kazâda takrîr idüp; "Bizi salbitmeyüp kefile virürsenüz yigirmi beş bin akça deynimüz olsun." didüklerin" i'lâm itmeğin mezkûrûn Velî ve Sâlih ve Hasan ve Pîr Alî'ye siyâset olmasın emridüp **buyurdum ki:**

Emrüm üzre mezbûrlara mahallinde siyâset itdürüp ve emrüm yerine varduğun yazup bildüresiz.

15 *Karahisar'da bâzergân basan harâmîlerden, halen Haleb'de olduğu haber alınan Küçük Ali'nin Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.

*Hacı Mahmûd'a virildi. Fî 7 Muharremi'l-harâm, sene: 972**

Haleb beğlerbeğisine hüküm ki:

Karahisâr'da bâzergân basan harâmîlerden Küçük Alî kefile virilüp bi'l-fi'l anda idüğü i'lâm olunmağın Südde-i Sa'âdetüm'e gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Mezkûrı yarar âdemlere koşup Dergâh-ı Mu'allâm'a gönderesin, gaybet itdürmekden hazer eylesesin.

* Metinde "971" şeklindedir.

16 *Karahisar'da bâzergân basan harâmîlerden, halen Şam'da mahbus olan ikisi ile, varsa diğer yoldaşlarının da yakalanıp birlikte Südde-i Saâdet'e gönderilmeleri.*

Yazıldı.

*Hacı Mahmûd'a virildi. Fî 7 Muharremi'l-harâm, sene: 972**

Şâm beğlerbeğisine hüküm ki:

Karahisâr'da bâzergân basan harâmîlerden Uncı-oğlu Mehmed ve Âmidlü Haydar nâm kimesneleri ulağla Südde-i Sa'âdetüm'e göndermişsin ve mezkûrûn harâmîlerden Kınalı nâm kimesne Mısır'dan gelüp ve Edirnelü Turmuş nâm kimesne ile bi'l-fi'l anda mahbûs

idüğü i'lâm olunmağın mezkûrlarun dahı yoldaşları var ise ele getirilüp ve kendüler mukayyed ü mahbûs Dergâh-ı Mu'allâm'a gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vusûl buldukda, mezkûrlarun dahı şerîkleri var ise ol cânibde tettebbu' u tecessüs idüp ele getirüp mezkûrlar ile yarar âdemlere koşup mukayyed ü mahbûs Dergâh-ı Mu'allâm'a gönderesin; gaybet itdürmekden ziyâde hazer eyleyesin.

* Metinde "971" şeklindedir.

[Yev]mü'l-Erbi'â, fî 9 Muharremi'l-harâm, sene: 972

17

Nemçelilerin Erdel topraklarında barkan inşâ etmelerine izin veril-meyip karşı konulması; gerekirse Budun ve Tımışvar beylerbeyilerinden askerî yardım istenmesi.

Yazıldı.

Yanoş Kral-oğlı'na nâme yazıla ki:

Dergâh-ı Sa'âdet-destgâhımız'a mektûb gönderüp kabza-i tasarrufunuzda olup kadîmden zabtolunugelen iki hısârın mâ-beyninde Tise suyu kurbinde Soloş(?) nâm varoşun üzerinde Nemçelüler fuzûlî barkan ihdâs itmesine kasdları olup ve Nemçe'ye tâbi' olan Kaşa kapudânı zabtında olan Nemçe leşkerinün ekseri yirinden kalkup Leyh vilâyetine gidüp andan aşağıya yardıma niyyet itmişlerdür ki, Kara Boğdan'a yöriyüp küllî fesâd ideler. Aleksandra'ya bu husûs i'lâm olundu ki, gaffetde bulunmaya. Andan mâ-adâ Vilâyet-i Erdel'e tâbi' kadîmden zabtidegeldüğünüz yirlere sınır-nâme-i hümâyûn recâ olundukda, "hâric ez-defter olan yirleri kemâ-kân zabtidüp andan gayri sınır ta'yîn olunmaz." diyü fermân olunmağın Velî *dâme izzühû* Solnok sancağından gidüp Mahmûd *dâme izzühû*ya tekrâr Solnoğ'a geldükden sonra defterden hâric tasarrufumuzda [olan] yirleri ve köyleri elümüzden almışdur. Tekrâr teslîm olunmasına ve Bebek Frenc ahvâlin tazarru' olunmuş. Mektûbunuzda her ne ki derc ü ıyân olunmuş ise ale't-tafsîl Pâye-i Serîr-i Sa'âdet-masîrüm'e arz olunup ılm-i şerîf-i âlem-ârâmuz muhît u şâmil olmuşdur.

İmdi; vilâyet-i mezbûre kuvvet-i kâhire-i husrevânemle fetholunmuş Memâlik-i Mahrûsem'dendür. Âdet-i bâ-sa'âdet-i mülûkânem müsted'âsınca andan bir kabza hâk alınmağa rızâ-yı şerîfüm yokdur; değil ki mahall-i mezbûrda barkan ihdâs olunmağa kimesneye ruhsat virile. Ol niyyet-i bâtıla ve mekr-i âtıllarından rucû' itdürmek için Nemçe kralının Atebe-i Ulyâm'da olan ilçisi getirilüp gereği gibi tenbîh olunup krala mektûbın göndermişdür. Şöyle ki; mütenebbih olmayup muhâlefet üzre olalar, baban Yanoş Kral ol taraflarda hıdemât-ı hümâyûnumda gayret ü hamiiyetde olduğu gibi uhdene lâzım olan memleket ü vilâyetün zabt u sıyânetinde mücidd ü merdâne olup ol kazıyye-i nâ-makbûle için a'dânun hücumı oldukda, kimesneye anda barkan binâ itmeğe komayup var-ı makdûrunı sarfidüp a'dânun def' u ref'ı bâbında envâ'-ı ikdâm ü ihtimâmın zuhûra getüresin. Def'ine iktidâr olunmayup tegallüb ihtimâli ile mu'âvenet lâzım olursa ana göre i'lâm idesin ki, ol taraflarda asker-i hümâyûn-ı nusret-makrûnumuzla i'ânet ü imdâd oluna ve sınır husûsı için bundan akdem size nâme-i hümâyûnumuz gönderilüp hâric ez-defter

olup ol cânibden zabt u tasarruf olunugelen yirler sizün cânibinüzden zabtolunup ve dâhıl-i defter olup bu tarafa zabt u tasarruf olunugelen yirleri defter-i hâkânî ta'yîn itdüğü üzre sınır mesâbesinde(?) olduğu bundan evvel irsâl olunan nâme-i hümayûnumuzda musarrah kılınmışdı. Hâliyâ Budun beğlerbeğisine hükm-i hümayûnum gönderilüp fi'l-hakîka hâric ez-defter olup sizün cânibinüzden zabtolunugelen yirlerden Solnok Beği Mahmûd *dâme ızzühû* sonradan dahlitdüğü yirler varsa anu[n] gibiler men' olunup deftere ve kânûna muhâlif vaz' itdürilmemek ısmarlanmışdur. Siz dahı ana göre amel idüp dâhıl-i defter olup bu cânibe zabtolunugelen yirlere müte'âriz olmayasız ve Dobracin varoşında ihdâs olunan palanka ve vaz' olunan âdemler ref' olunmuş mıdur, nice olmışdur; anı bu def'a tafsîl itmemişsin. Emr-i hümayûnumuz yirine varduğın i'lâm itmeyince olmayasın ve Boğdan'da olan Aleksandra Voyvoda kuluma dahı nâme-i sâbıkum üzre mu'în ü zahîr olmakdan hâlî olmayup anun gibi ol semtlerden a'dânun hücûmı olursa memlekete dühûl itdürmeyesiz, def'ine sa'y idesiz. Şöyle ki; semtinüze karîb olmayup sizden mu'âvenet ü muzâheret [taleb] idüp istimdâd ide, bâb-ı mu'âvenet ü muzâheretde dakîka fevtolunmayup ihtimâm oluna. Bebek Frenç ahvâli beyân olunmuş; inşâ'a'llâhü'l-E'azz sadâkat ü ubûdiyyetle hıdmet iden kullarum hakkında inâyetüm dirîğ değıldür; ba'zı mevânî'ı sebebi ile te'hîr olunmuşdur. Anlara(?) itdürmek(?) lâzımdür. Tahrîran...

18

Kızılca müselleme tâifesinden ölenlerin yerlerine, sancakbeyi arzı olmadan, sadece kadı arzı ile tevcih yapılmaması.

Yazıldı.

Beğün kethudâsına virildi. Fî 10 M., sene: 972

Rûmili beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ Kırkkilise Sancağı Beği Ferruh *dâme ızzühû* mektûb gönderüp; "Kızılca müselleme tâifesinden biri fevtoldukda âhardan bir ecnebîyi; "Oğlıdur." diyü kâdılar arz virürler." diyü i'lâm itmeğın **buyurdum ki:**

Tâyife-i merkûmeden vefât idenlerin yirleriçün kâdılarun arzları vârid oldukda, sancakbeğlerine havâle idüp hıdmete kâdir oğulları var mıdur, yok mıdur görilüp dahı müşârun-ileyhün arzı olmayınca deftere ve kânûna muhâlif kimesneye müselleme berâtın virmeyesin; şöyle bilesin.

19

Haslar kazâsına bağı Hacımihalıç köyünden İbrahim isimli şahsın iki kölesi ve bir cariyesinin iki yeniçeri tarafından öldürülmesi olayının teftişinin niçin geciktirildiğinin bildirilmesi ve dâvanın bir an önce görülmesi.

Yazıldı.

Hüseyn Bâlî ile muhızır ağaya gönderildi. Fî 12 M., sene: 972

Hâslar ve Çorlu kâdılarına hüküm ki:

Hâliyâ Hâslar nâyibi Südde-i Sa'âdetüm'e sûret-i sicil gönderüp; "Hâslar kazâsına tâbi' Hacımihalıç nâm karyeden İbrâhîm nâm kimesnenün iki nefer kulı biri bıçağla ve biri

tüfenk ile katlolunup ve bir câriyesi dahı Suuçucı dimekle ma'rûf derede boğılmış bulunup şer'le görilmek için emr-i şerîf vârid olup teftîş olundukda tüfenkle maktûl olan Kâsım nâm kulı karye-i mezbûrede sâkin olan Velî nâm yeniçeriyle yolda döğüşüp ehl-i karyeye haber oldukda üzerlerine varılup mezbûr Velî elinde tüfenk ile gelüp; "Eger ölürse bahâsın vireyin." diyü ikrâr eyledüğün ahâlî-i [karye] haber virüp ve "Maktûl-i mezbûr ile mezkûr yeniçeri Velî yolda döğüşüp âhır tüfenkle urup katleyledi." diyü karye-i mezbûreden Kâsım bin Abdullâh şehâdet idüp ve "Bıçağla katlolunan Alî nâm kulı Mustafâ nâm yeniçeriyle sohbet iderken döğüşüp katlolundu." diyü haber virdüklerin" bildürdi. İmdi; zikrolunan maktûllerün biri Vezîrüm Ferhâd Paşa Yeniçeri Ağası olduğı zamânda katlolunup da'vâları bu zamâna gelince te'hîre bâ'ıs nedür ve kâtil zannolunan kimesneler ne hâl ile muttasıf kimesneler olduğı ma'lûm olmak mühimm ü lâzimdür. Zikrolunan maktûllerün biri müşârun-ileyh Vezîrüm Ferhâd Paşa Yeniçeri Ağası iken katlolunup ve biri dahı Rûmili beğlerbeğisi iken vefât iden Hasan Paşa Yeniçeri Ağası iken katlolunmuşlardır. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vardukda, bu husûsı onat vechile dikkat ü ihtimâmıla hak üzre bi-hasebi's-şer'î's-şerîf teftîş idüp göresiz; bu zamâna gelince da'vâları te'hîr olmağa bâ'ıs nedür ve kâtil zannolunan kimesneler ne hâl ile muttasıf kimesnelerdür; mufassal ü meşrûh yazup Südde-i Sa'âdetüm'e arzeyelesiz.

20

İmparator Ferenduş'un ölümünden dolayı Âsitâne-i Saâdet'teki Beç elçisine taziyette bulunulduğu; şayet iki devlet arasındaki dostluğun ve ahidnâmenin Ferenduş zamanında olduğu gibi sürdürülmesi isteniyorsa bunun bir mektupla bildirilmesi.

Ser-â-ser kîse ve altun kozalak ile gönderildi.

Maksimilyanoş Kral'a nâme-i şerîf ki:

Hâliyâ Atebe-i Aliyye-i âlem-penâh ve Südde-i Seniyye-i azamet-destgâhımız[a] -ki, melce-i selâtin-i ızâm ve melâz-ı havâkin-i tâc-dâr[dur]- Memâlik-i Mahrûsemüz'den Budun muhâfazasında olan ümerâ-i nâmdâr-ı zevi'l-iktidârımızdan Arslan *dâme ulüvvuhûnun* mektûbı vârid olup; "mâh-ı Zi'l-hicce'nün on altıncı günü rûz-ı se-şenbede atanuz İmparador Ferenduş bi-irâdeti'llâhi te'âlâ kral ve çesarlıktan el çeküp dâr-ı fenâdan bakâ-yı(?) bâkîye mürûr u irtihâl itdüklerin" i'lâm eyledi. *El-hukmü li'llâhi'l-Vâhidi'l-Kahhâr*. Anlar zâviye-i hâkde oldukca siz erâyik-i devlet ü hukûmetde ber-karâr u üstüvâr olasız. Eyle olsa; bu haberün sıhhati vukû' bulıcak Âsitân-ı Muhalledü'l-ikbâl ve Müşeyyedü'l-iclâlîmüz'de olan ilçünüz getirilüp ta'ziye vü tesellî olundukda; "Umûr-ı hukûmet ü krallıkda küllî firâset ü ihtimâm üzre olduğunuzu ve müşârun-ileyh atanuzla mâ-beynde olan ahd ü mîsâkda ber-karârdur. Ahd ü emân ri'âyetine safâ-yı cân ve sıdk-ı cenân ile râ'îdür." diyü arz u takrîr eyledi.

İmdi; kadîmü'l-eyyâmdan dostluk üzre olanların evlâd ü ahfâdı hulûs-ı taviyyet ile mu'âhede-i kadîmede sâbit-kadem olduğı takdîrce enzâr-ı aliyye-i husrevânemüzle manzûr olmak kâ'ide-i ezeliyye-i hânedân-ı azîmü's-şânımızdur. Şöyle ki; tarîka-i ahd ü emân mer'î vü meslûk olmak murâdınız ise ana göre nâme-i mahabbet-meşhûn ile i'lâm eyleyesiz.

21

Erzurum'a sınır tâyini için İran'dan adam gelip gelmediği, sınır güvenliğinin ne durumda olduğu, Gürcü beylerinin İran ile olan münasebetleri vs. hususların bildirilmesi; Gürcü beyleri ile iyi geçinilmesi ve Göril Melik'in oğluna, ülkesinin kendisine temlik olunduğunun haber verilmesi.

Yazıldı.

Kethudâsına virildi. Fî 28 Rebî'ü'l-evvel, sene: 972

Erzurum Beğlerbeğisi Sinân Paşa'ya hüküm ki:

Hâliyâ Anadolu Beğlerbeğisi emîru'l-ümerâ'î'l-kirâm Alî dâme ikbâlühû Erzurum beğlerbeğisi iken Atebe-i Ulyâm'a mektûb gönderüp; "Gürcistân melikleri hulûs-ı taviyyet ve safâ-yı ubûdiyyet ile itâ'at ü inkıyâd üzre olup ammâ; Başaçuk Melik'ün şâh cânibine ve Şâh'un Başaçuk tarafına âdemleri varup gelmekden hâlî olmadukların ve Şâhkulı Sultân'dan her zamânda kendüye mektûbı vârid olup ızhâr-ı mahabbet üzre sulh u salâhun istihkâmın" bildürüp ve "serhadler emn ü emân üzre olduğın" i'lâm eylemeğin **buyurdum ki:**

Varıcak, Erzurum'a varup dâhıl olduktan sonra Şâhkulı Sultân'un sana dahî âdemi ve mektûbı gelmiş midür ve Kars tarafında muzâfât-ı Memâlik-i Mahrûsem'den olan yirlerle Yukarı Cânib'e müte'allik olan mevâzı'un hudûdî ta'yîn olunmağıçün ol cânibün âdemleri gelmek üzre olduğına haber vârid olmağın ol husûsun ta'yîn ü temyîzi içün Amâsiyye Sancağı Beği iftihâru'l-ümerâ'î'l-kirâm kulum Mehmed dâme ulüvvuhûya ol bâbda mufassal hükm-i hümayûnum virilüp irsâl olunmuşdı. Fermân-ı şerîfüm üzre sınır ahvâli görülüp ber-taraf olmuş midür, ne mertebeye varmışdır, serhadlerün ahvâli nedür ve Yukarı Cânib'le olan sulh u salâh emri tamâm ri'âyet olunur mı ve Başaçuk Melik kadîmden Âsitâne-i Sa'âdetüm'e ihlâs u ubûdiyyet ile hıdmet itmiş kulum olmağın Kızılbaş cânibinün makbûlî değil idi. Şimdiki hâlde mûmâ-ileyhün arzitdüğü üzre tarafeynün âdemleri varup gelmeğe sebep ü bâ'ıs nedür; mezbûr melikün dahî hakikat-i hâline muttali' olup Yukarı Cânib'ün ve serhadlerün ahvâlinden her neye vâkıf olmuş isen cümle-i ahvâli mufassal ü meşrûh Atebe-i Ulyâm'a i'lâm eylesin ve Göril Melik oğlu İstom'un oğlu Görgi'nün toğrulığı ve yararlığı arz olunmağın anun hakkında pertev-i âtîfetüm nümâyân olup babası İstom'a temlik olduğu üzre ülkesine mülk-nâme-i hümayûnum ihsân olduğın bildürüp tenbîh eylesin ki, âdemin gönderüp mülk-nâme-i hümayûnum ihrâc eyleye. Hâlâ Südde-i Sa'âdet-bahşum'a itâ'at ü inkıyâdda olan Gürci beğlerinün iltifât u ri'âyetlerinde taksîr olunmayup hüsn-i firâset ü kiyâsetinüz muktezâsınca bir vechile istimâlet viresin ki, itâ'atde olmayanlara terğîb olunup ol diyârun nazm [u] intizâmında ve zabt u rabtında kemâl-i makdûrunı sarfeylesin; şöyle bilesin.

22

İstanbul'a getirilecek terekenin başka yerlerde satılmasının önlenmesi gayesiyle, Tekfurdağı'na tereke almaya gelen gemilere ne kadar tereke yüklendiğinin karadan Südde-i Saâdet'e bildirilmesi.

Yazıldı.

Mahmûd Çavuş'a virildi. Fî 10 Muharremi'l-harâm, sene: 972

Tekfurtağı kâdîsına hüküm ki:

Ba'zı re'îsler gemilerine tereke tahmîl idüp mahrûse-i İstanbul'a getürmeyüp Anatoli câniblerine alup gidüp satdukları istimâ' olundu. İmdi; mahrûse-i mezbûrede tereke bâbında ziyâde muzâyaka olup **buyurdum ki:**

Varıcak, bu bâbda basîret üzre olup taht-ı kazâna tereke almağa gelen gemiler terekeyi tahmîl idüp gitmelü olduklarında her bir re'îsün gemisine kaç müd tereke tahmîl olunursa ana göre eline imzâlu temessük virüp toğru mahrûse-i mezkûreye gönderesin ki, geldükde ol temessüğe göre yoklanup görile ve mahrûse-i merkûmede tereke bâbında olan muzâyaka def' ola ve taht-ı kazândan ne mikdâr gemiye tereke tahmîl idersen ne zamânda tahmîl idüp gitmişdür, kimün gemisidür, re'îsi kimdür; yazup kurudan Dergâh-ı Mu'allâm'a bildirsesin ki, hâric yire alup gitmek ihtimâli olmaya. Bu husûs mühimmâtandır; ihmâl ü müsâhele itmeyüp hılâf-ı emr iş olmakdan hazer idüp basîret üzre olasın.

23

Rumeli tarafından gelen tereke yüklü gemilerin, terekelerini Yalakâbad ve Kavak iskelelerinde satmalarına izin verilmeyip İstanbul'a gönderilmeleri.

Yazıldı.

Mezbûra virildi. Fî 10 Muharremi'l-harâm, sene: 972

Yalak-âbâd kâdîsına hüküm ki:

Rûmili yakasından ba'zı re'îsler gemilerine tereke tahmîl itdükde toğru mahrûse-i İstanbul'a getürmeyüp taht-ı kazâna iletüp Kavak İskelesi'nde ve sâyir yirlerde bey' itdüğü istimâ' olunmağın anun gibi ol cânibe tereke ile varan gemileri sürüp mahrûse-i mezbûreye getürmeğiçün Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından Hasan zîde kadruhûyı irsâl idüp **buyurdum ki:**

Varıcak, mezkûr çavuşum bir mikdâr zamân ol câniblerde turup anun gibi Rûmili yakasından tereke ile gemi gelüp satmak istediklerinde komayup ol bâbda mezkûr çavuşuma gereği gibi mu'în ü zahîr olup gelen gemileri sâhibleriyle mahmiyye-i İstanbul'a gönderüp bey' itdüresin; inâd ü muhâlefet idenleri isimleriyle yazup arzeyelesin.

24

Rumeli tarafından gelen tereke yüklü gemilerin, terekelerini Boğaz Hırsarları etrafında satmalarına izin verilmeyip İstanbul'a gönderilmeleri.

Yazıldı.

Mahmûd Çavuş'a virildi. Fî 10 Muharremi'l-harâm, sene: 972

Gelibolu'da Hâssa Emîni olan Halîl'e hüküm ki:

Hâlâ Rûmili yakasından ba'zı re'îsler gemilerine tereke tahmîl idüp Anatoli câniblerinde olan Boğaz Hırsarları etrafında satdukları istimâ' olundu. **Buyurdum ki:**

Varıcak, bu husûsa bi'z-zât mukayyed olup onat vechile tettebbu' idüp göresin; Rûmili yakasından tereke tahmîl iden re'îsler tahmîl itdükleri terekeyi toğru İstanbul'a getürmeyüp Anadolu câniblerine satmağa alup giderlerse ol asıllara mecâl virmeyüp ve te'hîr itmeyüp gemileriyle terekelerin girift ve re'îslerin habsidüp gemileri içine hısâr-erinden bir-iki nefer kimesne koyup Dergâh-ı Mu'allâm'a gönderesin ki, kimesne emre muhâlif gemisi ile ol cânibe tereke alup gitmek ihtimâli olmaya. Şöyle ki; bu husûsa emrüm üzre min-ba'd mukayyed olmayup anun gibi emrüm muhâlif iş idenleri tutup Südde-i Sa'âdetüm'e göndermeyesin, netîcesi sana âyid olup mu'âteb olman mukarrerdür; ana göre mukayyed olasın. Hılâf-ı emr iş olmakdan hazer idüp gafletde bulunmayup basîret üzre olasın ve anun gibi sana mu'âvenet lâzım geldükde; "Kifâyet kadar hısâr-eri viresin." diyü dizdâra hükm-i şerîf gönderilmişdür. Lâzım geldükde taleb idüp istihdâm eylesin.

Yazıldı.

Kezâlik.

Bir sûreti, Gelibolı dizdârına; "Kifâyet kadar istihdâma hısâr-eri viresin." diyü yazıldı.

25

Anadolu tarafından gelen tereke yüklü gemilerin, Boğaz Hisarları etrafında tereke satmalarına izin verilmeyip İstanbul'a gönderilmeleri.

Yazıldı.

Mahmûd Çavuş'a virildi. Fî 10 Muharemi'l-harâm, sene; 972

Rûmili yakasında Boğaz Hısârları'na varınca deryâ kenârında vâkı' olan kâdîlara hüküm ki:

Hâlâ Anadolu yakasından ba'zı re'îsler gemilerine tereke tahmîl idüp Rûmili câniblerinde olan Boğaz Hısârları tarafına satdukları istimâ' olundu. **Buyurdum ki:**

Varıcak, bi'z-zât mukayyed olup tettebbu' idüp göresiz; anun gibi Anadolu yakasından gemi ile tereke geldükde taht-ı kazânuzda satdurmayup ve gemilerin açdurmayup sâhibleri ile mahrûse-i İstanbul'a gönderesiz ve her birinüzün taht-ı kazâsına Anadolu yakasından tereke ile ne mikdâr gemi gelüp emrüm mücebince mahrûse-i İstanbul'a gönderildiğün ve kimün gemisi olup ve re'îsi kimler idüğün yazup kurudan Südde-i Sa'âdetüm'e arzeyesin ki, hâric yire alup gitmek ihtimâli olmaya. Husûs-ı mezbûr mühimmâtdandır; ihmâl ü müsâhele itmeyüp hılâf-ı emr iş olmakdan hazer idüp basîret üzre olasız.

26

Rumeli tarafından gelen tereke yüklü gemilerin, tereke satmalarına izin verilmeyip İstanbul'a gönderilmeleri.

Yazıldı.

Kezâlik.

Bir sûreti dahı, Anadolu cânibinde Boğaz Hısârları'na varınca deryâ kenârında olan kâdîlara; "Rûmili yakasından gemi ile tereke geldükde taht-ı kazânuzda satdurmayup ve gemilerin açdurmayup sâhibleriyle İstanbul'a gönderesiz." diyü yazıldı.

27

Marmara kadısı iken öldürülen Şücâ'un kâtillerinden Divâne Memi ile diğer suç ortaklarının yakalanıp zincire vurularak Dergâh-ı Muallâ'ya gönderilmeleri.

Yazıldı.

Ramazân nâm kimesneye virildi. Fî 9 Muharrem, sene: 972

Vilâyet-i Anadolu'da vâkı' olan sancakbeğlerine hüküm ki:

Mukaddemâ Marmara Kâdısı olup harâmîler katliden Şücâ'un kâtillerinden Dîvâne Memi nâm kimesne mukaddemâ ele gelüp yoldaşları siyâset olunup mezbûr Mağnisa Kal'asında mahbûs iken bir tarîkıla halâs olup ele getirilmesiyçün hükm-i şerîfüm vardukda, gaybet idüp ve Karademürçi ve Kara Hasan ve Dîvâne Ahmed ve Dîvâne Hacı ve Dîvâne Receb nâm kimesneler dahı kuttâ'-ı tarîklar ve mezkûrun şerîkleri olup hîn-i teftîşde gaybet idüp ele gelmedükleri i'lâm olunmağın **buyurdum ki:**

Varıcak, her birinüz mezkûrları taht-ı hükûmetinüzde hufyeten ve alâniyyeten tettebbu' u tecessüs itdürüp gaybet iderlerse yataklarına ve turaklarına ve kefillerine bi'l-cümle şer'le buldurması lâzım olanlara buldurup hüsn-i tedbîr ü tedârükle ele getirüp kayd [ü] bend ile yarar âdemlere koşup cümlesin der-zencîr idüp Dergâh-ı Mu'allâm'a gönderesiz ve her birinün vâkıf u muttali' olduğun keyfiyyet-i ahvâllerin ve sâbit olan fesâd ü şenâ'atlerin sicill idüp sûret-i sicilleriyle yazup i'lâm eylesesiz. Ammâ; koşup gönderdiğiniz kimesnelere tenbîh eylesesiz ki, yolda gaybet itdürmekden hazer eyleyeler. Şöyle ki; gaybet itdüreler, anlara olacak ıkâb gaybet itdürenlere olur, ana göre mukayyed olalar; şöyle bilesiz.

28

Bâzı kişilerin İbrice limanından İstanbul'a götürmek üzere yükledikleri terekeyi başka yerlere götürdükleri haber alındığından, bundan sonra hiçbir gemiye İbrice'den tereke verilmemesi.

Yazıldı.

Gelibolu Hâssa Harc Emîni olan sipâhî-oğlanlarından Halîl'e virildi.

Keşan kâdısına hüküm ki:

Hâliyâ taht-ı kazâna tâbi' İbrice Limanı dimekle ma'rûf olan limandan ba'zı gemilere ve rencber gemilerine İstanbul zahîresi nâmına tereke tahmîl idüp deryâyâ ve gayri yirlere alup gitdükleri istimâ' olunmağın zikrolunan limandan min-ba'd bir ferdün gemisine tereke tahmîl olunmamasın emridüp **buyurdum ki:**

Sipâhî-oğlanlarından Gelibolu Hâssa Harc Emîni olan Halîl varıcak, emr-i şerîfüm muktezâsınca zikrolunan limandan rencber gemisine ve gayri gemiye tereke tahmîl itdürmeysesin. Şöyle ki; emr-i şerîfüme muhâlif mezbûr limandan rencber gemisine ve gayriye tereke tahmîl olunduğı istimâ' oluna, öZRün makbûl olmayup mu'âteb ü mu'âkab olman mukarrerdür. Ana göre tedârük idüp kimesneye hılâf-ı emr-i şerîf iş itdürmeysesin; şöyle bilesin.

29

Mâhi isimli kadının kürek cezasına çarptırılan oğlunun durumunun yeniden incelenmesi; şayet haksız yere cezalandırıldığı anlaşırsa saliverilmesi.

Yazıldı.

Mezbûre hâtûna virildi. Fî 10 Muharrem, sene: 972

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Dârende Mâhî nâm hâtûn kişi Dergâh-ı Mu'allâm'a gelüp; "Mısır Kal'ası erenlerinden Alî Bâlî nâm oğluna ağası hılâf-ı vâkı' ba'zı husûs isnâd itmekle İskenderiyye kapudânına küreğe gönderilüp bi'l-fi'l kürekde olduğın" arzylemeğin **buyurdum ki:**

Göresin; mezbûrenün mezkûr oğlu bî-günâh habsolunup küreğe konmak îcâb ider günâhı yoğise itlâk eylesin.

30

Eflâk vilâyetinden davar çalan hırsızların Südde-i Saâdet'e gönderilmeleri.

Yazıldı.

Ol cânibe giden Hüseyin Çavuş'a virmek için Minâreci İskender Çavuş'a virildi. Fî 11 Muharrem, sene: 972

Çernovi kâdîsına hüküm ki:

Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; ""Kasaba-i Yirgöği'de vilâyet-i Eflak'dan tavar sirka idenlerin müseccel olan töhmet-i sâbıkları sâbit olduktan sonra habsidüp cerîmeleri arzölüne." diyü İskender Çavuş yedinden hükm-i şerîf vârid olmağın teftîş olundukda dükkân açduğu müseccel olan Dumlu(?) dimekle ma'rûf Memi bin Mustafâ, elinde uğruluk bârgîr bulunan Bâlî dimekle ma'rûf Alî bin Nasûh ve Puçman dimekle meşhûr Husâm bin Mustafâ ve bir Eflak oğlanın uğrulayup bey' iden Dâvûd bin Îsâ nâm kimesneler kal'ada habsolundılar." diyü arzyledüğün ecilden mezkûrlar Südde-i Sa'âdetüm'e irsâl olunmaların emridüp **buyurdum ki:**

Varıcak, zikrolunan kimesneleri sûret-i sicilleriyle mukayyed ü mahbûs kifâyet mikdârı hısâr-erlerine koşup emr-i şerîfüm mücebine Südde-i Sa'âdetüm'e irsâl eylesin. Ammâ; koşup gönderdiğün kimesnelere onat vechile tenbîh eylesin ki, yolda gereği gibi hıfzidüp gaybet itdirmekden ziyâde hazer eyleyeler; şöyle bilesin.

31

Nemçelilerin Erdel topraklarında barkan ve kastel inşâ etmelerine izin verilmeyip savaşılmaması; gerekirse Budun ve Tımışvar beylerbeyilerinden askerî yardım taleb edilmesi.

Yazıldı.

Yanoş Kral-oğlu İstefan Kral'a nâme-i şerîf yazıla:

Hâliyâ Atebe-i Ulyâm'a mektûb gönderüp; "Ferenduş tarafından ba'zı adû-yı makhûr gelüp kabza-i tasarrufunda olan vilâyetünden Soloş(?) nâm varoşun kurbinde bir parkan ve

iki hısârun ortasında bir kastel binâsına şürû' itdüklerinde üzerlerine varılıp mâ-beyninüzde hayli ceng ü cidâl ve harb [ü] kıtâl vâkı' olup ve Plaş-oğlı'nı(?) mecrûh idüp münhezim olmuşlardır. Lâkin a'dâ tarafından ihtiyâtan ol câniblerde olan asâkir-i nusret-me'serüm mu'âvenete hâzır bulunmaları lâzım idüğün" i'lâm eylemişsin. Ol bâbda her ne ki dinilmiş ise ale't-tafsîl izz-i huzûruma arzölunup ilm-i şerîfüm muhît u meşmûl olmuşdur.

Eyle olsa; vilâyet-i mezbûre Memâlik-i Mahrûsem'den olup sen dahı yarar kulumoğlı kulum olduğun ecilden dâyimâ nazar-ı ferhunde-eserüm ol cânibden hâlf olmayup hâliyâ Tımışvar Beğlerbeğisi Mustafâ dâme ikbâlühûya vilâyet-i mezbûrede olan sancakların beğleri ve sübaşları ve sipâhîleriyle ve Budun muhâfazasında olan Arslan dâme ulüvvuhû dahı kezâlik Budun askeri ile hâzır olup ol cânibe nâzır olmalarına ve lâzım geldükde varup mu'âvenet itmelerine ahkâm-ı şerîfemüz irsâl olunmuşdur.

Gerekdür ki; siz dahı cibilletinüzde merkûz olan şecâ'at ü şehâmetün muktezâsınca gayret ü hamıyyeti elden komayup vilâyetün içinde kimesneye parkan ve kastel ihdâs itdirmeyüp hıfz u hırâsetde ve zuhûr iden a'dânun kal' u kam'ında mücidd ü merdâne olup anun gibi a'dânun hücumı ziyâde olup def'ine iktidârınız olmayup mu'âvenet lâzım geldükde müşârun-ileyhimâyâ mektûb u âdem gönderüp mu'âvenete taleb idüp münâsib olan mahalden hüsn-i ittifâkla maslahat el virdüğüne göre a'dânun def'inde evnâ'-ı mesâ'î-i cemîlen zuhûra getüresin. Ammâ; düşmen yoğ iken bî-hûde yire asker taşurgatmakdan ve gâfletle ol câniblerde ırz-ı saltanatuma muhâlif iş olmakdan sakınup kemâl-i basîret üzere olasın.

32 *Nemçelilerin Erdel'de barkan ve kastel inşâ etmek istemeleri üzerine Erdel kralının Nemçelilerle savaştığına dair gelen haberin araştırılması; bu hususta Erdel kralı tarafından yardım talebinde bulunulursa kendisine yardım edilmesi.*

Yazıldı.

Tımışvar beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ iftîhârü ümerâ'i'l-izâmî'l-İseviyye Erdel Kralı İstefan Kral, Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; " "Ferenduş tarafından ba'zı düşmen gelüp kendü vilâyetinde Soloş(?) nâm varoş kurbinde bir parkan ve iki kal'asınun ortasında bir kastel binâ[sına şürû' itdüklerinde] Kral-oğlı dahı leşkeri ile üzerlerine varup mâ-beynlerinde hayli ceng ü cidâl ve harb ü kıtâl olduğun ve "Bu muhârebede Plaş-oğlı'nı(?) mecrûh idüp kaçurduk." " diyü i'lâm idüp; "a'dâ tarafından nev'an havfî olup ol câniblerde olan asâkir-i fevz-me'serümle mu'âvenet olunmasın" i'lâm eyledi. İmdi; beğlerbeğiliğine karîb vilâyet-i mezbûrede bu asıl hâdise-i uzmâ ola, sen niçün sahîh haber alup isti'câl üzere arzitmesin?

Buyurdum ki:

Varıcak, aslâ te'hîr ü terâhî itmeyüp müşârun-ileyh kralun arzitdüğü üzere ol cânibden düşmen gelüp varoş kurbinde parkan ve kal'alarının ortasında kastel binâ itmişler midür, didüğü gibi ceng olup Plaş-oğlı'nı(?) mecrûh idüp kaçurmuşlar mıdur, niçedür; ol tarafdan sahîh haber alup vâkıf u muttali' olduğun haberi sıhhati üzere ale't-ta'cîl Südde-i Sa'âdetüm'e arzeyelesin. Sen dahı beğlerbeğiliğine müte'allik olan sancakbeğleri kullarumla ve sübaş

ve sipâhîleri bi'l-cümle müretteb ü mükemmel düşmen yarağı ile hâzır u müheyyâ olup mûmâ-ileyh tarafına nâzır olasin. Şöyle ki; adûsı def' olmayup veyâ tekrâr düşmen gelüp mu'âvenet taleb itdükde, bir ân ve bir sâ'at te'hîr ü tevakkuf itmeyüp mu'âvenete irişüp hüsn-i ittifâk üzre a'dânun def' u ref'inde envâ'-ı ikdâm ü ihtimâmın vücûda getürüp ırz u nâmûs-ı saltanatuma muhâlif vaz' olmakdan dahı sakınasın. Ammâ; vâkıf olduğun ahhâr-ı sahîhayı ber-vech-i isti'câl i'lâm itmekden hâlî olmayasın.

33

Budun Beylerbeyiliği'ne bağlı askerlerin tam teçhizatlı olarak hazır bulundurulması ve Erdel kralı tarafından herhangi bir yardım talebinde bulunulursa derhal yardımına gidilmesi.

Yazıldı.

Bir sûreti dahı, Semendire Sancağı Beği olup Budun muhâfazasında olan Arslan Beğ'e; "Budun Beğlerbeyiliği'ne müte'allik olan sancakbeğleri ve zü'amâ vü sipâhîler düşmen yarağıyla hâzır olup mûmâ-ileyhe nâzır olalar. Lâzim gelürse mu'âvenet eylesin." diyü.

[Yev]mü'l-Ahad, fi 12 Muharremi'l-harâm, sene: 972, der-Kostantiniyye

34

Kocaeli Sancakbeyi Süheyl'in daha önce görevlendirildiği mehâyif teftîşi işini kadırlara bırakıp, Sakarya nehri kenarında kadirga yapımı hizmetini yürütmesi.

Yazıldı.

Kethudâsı Pervâne'ye virildi. Fi't-târîhu'l-mezbûr.

Kocaili Sancağı Beği Süheyl Beğ'e hüküm ki:

Bundan akdem çavuşlarumdan Mehmed *zîde kadruhû* ile sana mehâyif teftîşi fermân olunmuşıdı. Hâlâ Sakarya kenârında ba'zı hâssa kadirgalar binâ olunmasın emridüp ve zikrolunan kadirgaların neccârı ve bıçkıcısı ve kalafatcısı ve sâyir anda hıdmet eyleyen neferât için ordu[cı] ihrâc olunmak lâzim ü mühimm olduğu ecilden zikrolunan teftîşi mezkûr çavuşumla kâdılar görüp sen kendün bi'z-zât binâ olunacak gemilerün üzerine varup İznikmid'den ve sâyir taht-ı livânda vâkı' olan kasabâtdan kifâyet kadar zahîre ve orducu ihrâc idüp zikrolunan mahalde ihzâr eylesin emridüp **buyurdum ki:**

Varıcak, teftîş umûrını kâdılar ile mezkûr çavuşuma ısmarlayup sen te'hîr itmeyüp bi'z-zât gemiler binâ olunmak emrolunan mahalle varup gice vü gündüz gemilerün binâsı üzerine olup nefsi İznikmid'den ve sâyir ol etrâfda olan kâdîlıklardan anda hıdmet-i mezbûre için cem' olanların ma'âşları için eger ekmekci ve eger aşcıdur ve sâyir zâd ü zevâdeden her ne levâzim olursa mümkün olan yirlerden getürdüp ihzâr idesin ki, anda olanlar[a] si'at [ü] ma'îşet ve ashâbına ticâret hâsıl ola. Gemilerün binâsı husûsı ehemmi mühimmâtdandır; hemân hıdmete mübâşeret idüp mu'accelen itmâmı bâbında envâ'-ı ikdâm ü ihtimâmın vücûda getürüp ihmâl ü müsâheleden ziyâde hazer eylesin.

35

Yalı kazâlarında bulunan neccar, bıçkıcı ve kalafatçıların, Sakarya nehri kenarında kadirga yapımı hizmetinde istihdam edilmek üzere Hüseyin Çavuş'a teslim edilmeleri.

Yazıldı.

Mezbûr Çavuş Hüseyin'e virildi. Fi't-târîhu'l-mezbûr.

Yalı kâdîlarına hüküm ki:

Hâlâ Sakarya kenârında binâ olunan hâssa kadirgalar mühimmi için neccâr ve bıçkıcı ve kalafatçı lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Cezâyir çavuşlarından Hüseyin *zîde kadruhû* vardukda, aslâ te'hîr ü terâhî itmeyüp her birinüz taht-ı kazâsında ne mikdâr neccâr ve bıçkıcı ve kalafatçı bulunur ise ale't-ta'cîl isimleri ve resimleriyle yazup defter idüp mühürleyüp defteri ile mezkûr Hüseyin Çavuş'a teslim eylesesin ki, te'hîr itmeyüp mahall-i me'mûra iletüp hıdmete mübâşeret itdüre. Husûs-ı mezkûr ehemmi mühimmâtıdır; bir ân ve bir sâ'at te'hîr ü tevakkuf câyiz değildir. Şöyle ki; mezbûr çavuş vardukda, mezkûrları ihzâr etmekde ihmâl ü müsâhele eylesesiz, bu sebep ile hıdmet avk u te'hîr olmak lâzım gele, aslâ özinüz makbûl olmak ihtimâli yoktur. Ana göre mukayyed olup zikrolunan târifeyi ale't-ta'cîl ihrâc idüp mahall-i me'mûra irsâl etmek bâbında envâ'-ı ikdâm ü ihtimâmınız vücûda getüresiz ve bu bâbda gereği gibi mukayyed olup yazılup ta'yîn olunan kimesneleri tebdîl idüp ve hıdmete kâdirleri koyup istihdâma kâbil olmayanları ihrâc idüp ve kimesneden celb ü ahz olunup akçaları alınmakdan gâyet sakınup hemân emrüm üzre tedârük idüp isti'câl üzre hıdmete irişdirmek ardınca olasıdır.

36

Silistre sancağının sâbık Mevkûfat ve Beytûlmâl Emîni İvaz ile kendisinden şikâyetçi olanların teftiş olunması.

Yazıldı.

Bu hükm-i şerîf kayd cüz'ine dahil geçmiştir; bu târîhda.

Silistre beğine, Şumnu ve Hırsova kâdîlarına hüküm ki:

Varna kazâsından Nebî ve Hacı ve Muzaffer ve Mehmed ve Bâzarcık'dan İnebeğ ve Alî Fakîh ve Âtîf ve Hacı ve Ferhâd ve Hırsova kazâsından Kara ve Tekfurgöli kazâsından Sâlih nâm kimesneler Rikâb-ı Hümâyûnum'a ruk'a sunup; "sâbıkâ Silistre Sancağı'nun Mevkûfat ve Hâssa Beytû'l-mâl Emîni olan İvaz nâm kimesneden ızhâr-ı tezallüm eyledükleri" ecilden sunulan ruk'anun sûreti aynı ile ihrâc olunup size gönderildi.

Buyurdum ki:

Varduklarında, zikrolunan sûret-i ruk'ada mastûr olan mevâdda nazar idüp dahil husamâyı berâber idüp bir def'a şer'le faslolmayup on beş yıl mürûr itmeyen kazıyyelerin onat vechile teftiş eyleyüp göresiz; fi'l-vâkı' mezkûr kimesne bunların şer'-ı şerîfe muhâlif ve kânûna mugâyir nesnelerin almış ise -ki, şer'le sâbit ü zâhir ola- hılâf-ı şer' alınan hukûkı ba'de's-sübût ashâbına bî-kusûr alıvirdükden sonra ne mikdâr kimesnenün hakkı alıvırıldığı ve zulm ü te'addîsi ne idüğün yazup bildüresiz ve eger mezkûra isnâd idükleri husûslar gayr-i vâkı' olup üzerine nesne sübût u zuhûr bulmayup bunların şirretleri zâhir

olursa habsidüp arzidesiz. Ammâ; hîn-i teftîşde tamâm câdde-i hakka zâhib olup tarafeynden kimesneye meyl ü muhâbâ ve garaz u ta'assub itmeyüp tezvîr ü telbîsden ve şühûd-ı müzevverden hazer eyleyesiz.

37

Padişah izni olmadan hiç bir Çerkes beyinin Südde-i Saâdet'e gönderilmemesi; ayrıca Kefe'den gönderilen Rus esirlerin de Südde-i Saâdet'e ulaştığı.

Yazıldı.

Turgud Çavuş'a virildi. Fî 12 Muharrem, sene: 972

Kefe Beği Kâsım Beğ'e hüküm ki:

Bundan akdem ümerâ-i Çerâkise'den ba'zı kimesneler Âsitâne-i Sa'âdetüm'e gelüp her biri Kefe mahsûlinden sancağla muhassılül-âmâl olup ri'âyetlerinde kusûr u noksân olmayup lâkin anlar anda bir hıdmetde olmayup hâliyâ Çerâkise'den olur olmaz kimesne kendü yirlerin koyup beğ nâmıyla dirlik recâsına Kefe'ye gelüp sana mülâkî oldukları istimâ' olundu. İmdi; bundan esbak sana hükm-i hümayûnum gönderilüp; "İcâzet-i şerîfem olmadın Çerâkise'den kimesne gönderilmeye." diyü emrüm olmuş idi. Ol emr-i hümayûnum kemâ-kân mukarrerdür. **Buyurdum ki:**

Varıcak, Çerâkise beğleri nâmıyla Kefe'ye gelmiş kimesne var ise emr-i şerîf-i sâbıkum müsted'âsınca icâzet-i hümayûnum olmadın bu cânibe kimesneyi göndermeyesin. Cenâb-ı emâret-me'âb Devlet Giray Hân *dâmet me'âlîhi*[ye] bu husûsı i'lâm idesin ki, anun gibilere mültefit olmaya ve hâliyâ on sekiz nefer Rus esîrlerin göndermişsin; gelüp vâsıl olup; şöyle bilesin.

38

Aydın müsellemlerinin, tâyin olundukları Mamuriye Kalesi hizmetine gitmelerine beyleri Mustafa'nın hastalığının engel olmaması; müsellemlerin, gerekirse başlarına işe yarar bir adam tâyin edilmek suretiyle sözkonusu hizmete mutlaka gönderilmeleri.

Yazıldı.

Aydın Müsellemleri Beği Mustafâ Beğ'e hüküm ki:

Dergâh-ı Mu'allâm'a âdem gönderüp; "hâliyâ sancağın müsellemlerinün ikinci nevbetlüsi Ma'mûriyye Kal'ası hıdmetine ta'yîn olunup hükm-i şerîfüm virilüp marîz olmağla bi'z-zât hıdmete varmağa iktidârın olmaduğın" bildürmüşsin. **Buyurdum ki:**

Varıcak, sancağın müsellemlerinün ikinci nevbetlûsin emr-i şerîfüm üzre ihrâc itdürüp kendü yirüne yarar âdemün ta'yîn idüp bî-kusûr müsellemlerün ihrâc itdürüp mahall-i me'mûrına ta'yîn olunan nevbetlü müsellemlerünü gönderüp edâ-i hıdmet itdüresin; giç veyâ eksük göndermekden hazer idesin. Özrün makbûl olmaz, netîcesi sana âyid olur; ana göre mukayyed olasın.

Irak'da Şiilerce mukaddes kabul edilen mekânların ziyâreti ile Beytullah ve hac yolu hususunda Osmanlı Devleti ile İran arasındaki ahidnâmede belirlenmiş olan güzergâh ve usûllerin dışına çıkılmaması; bu hususta belirlenmiş olana aykırı veya fazladan İran tarafından vâki olan taleplerin yerine getirilmeyip bu durumun bir mektupla şaha bildirilmesi.

Yazıldı.

Bağdâd beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ vilâyet-i Bağdâd-ı Dârus's-sedâd'a varup dâhıl olduktan sonra şâh tarafından mektûbı ve âdemi gelüp; "Bundan evvel Sultân Bâyezîd husûsıyçün kendüye irsâl olunan nâmelerün sûretin sana gönderüp ve ruhsat-ı hümayûnum olduğu üzre iki nefer âdemisin kendü tarafından olan sadakât ü nüzûr ile Meşhedeyn-i Şerîfeyn'e îsâl idüp andan gayri sabâh u ahşâmda ta'âm u halvâ bişürdüp ve sâdâta ve huddâma libâs ta'yîn idüp ve sâyir fukarâya itdüğü vücûh-ı hayrâtı defter idüp irsâl itdüğü defterün sûretin Dersa'âdetüm'e gönderüp Meşhedeyn ziyâretine ve hacc-ı şerîfe gitmek niyyeti ile gelen Kızılbaşların ve Meşhed-i Kerbelâ'ya getürdükleri na'âşun defni ahvâli ile sâbıkâ ferzend-i erc-mend-i sa'âdet-mend oğlum Selîm *tavvela'llâhü umrahûnun* çavuşbaşısı olup Bâb-ı Sa'âdet-me'âbum müteferrikalarından olan Alî *zîde mecdühü* ile Sultân Bâyezîd talebi için varduğunda mezkûr Alî için müşârun-ileyh oğlum tarafından hılâf-ı vâkı' ba'zı hedâyâ ta'ahhüd itmişdi." diyü sana irsâl itdüğü mektûbda mezkûr bulunmağın ol bâbda her ne inbâ vü iş'âr olunmuş ise ale't-tafsîl Pâye-i Serîr-i Sa'âdet-masîrüm'e arzolunup ilm-i şerîf-i âlem-ârâm muhîr u şâmil olmuştur. Eyle olsa; ol cânibün vukû' bulan hıdmetleri mukâbelesinde avâtıf-ı aliyye-i şâhânemüzdün ve oğlum *tâle bakâhü* tarafından ahdolunan in'âm ü ihsân mütezâ'ıf olup her vechile ri'âyet-i husrevânem karîn-i hâlleri olduğu ma'lûmundur. Bu hâdisenün zuhûrından evvel Dergâh-ı Âlem-penâhum'a ilçisi gelüp sulh u salâh ve fevz ü felâh recâ itdüklerinde tavâf-ı Beytu'llâhi'l-Harâm ve ziyâret-i Türbe-i Mutahhere-i Hazret-i Seyyidü'l-enâm *aleyhi's-salâtu ve's-selâma* isticâze-i hümayûn itdüklerinde emâkin-i müşerreffe ve kible-i mutahhere taraflarına tavâf u ziyâret kasdiden müslimîn ü muvahhîdîn men' olunmayup ferâğ-ı hâl ve itmînân-ı bâl ile merâmılarına vâsıl olmağa icâzet-i hümayûnum cârî olmuşdu. Fe-emmâ, Bağdâd yolu kadîmden ilâ-yevminâ hâzâ olgeldüğü üzre mesdûd olup ol tarafdan yol açılmağa ve bir ferd sâlik olmağa rızâ-yı şerîfüm yokdur. Memâlik-i Mahrûsemüz'den her sâl-i mübârek-fâlde iki kâfile-i huccâc-ı sa'âdet-nitâc teveccühde olup biri Şâm-ı Dâru's-selâm'dan ve biri Mısır-ı Kâhire'den azîmet ider. **Buyurdum ki:**

Varıcak, Yukarı Cânib'den gelenler ikisinden kankı yola sâlik olmağı murâd idinürlerise ol semte ilhâh u ilkâ idüp irsâl eyleyesin ve sâniyen; meşâhid-i eyimme-i kirâmun ziyâretine gelmek isteyen züvvâra ve iki nefer âdemleri sadakât ü nüzûr getürdüklerinde ta'yîn olunduğı üzre Meşhedeyn-i Şerîfeyn'de müstehk olan fukarâya tevzî' u îsâl idince ikâmet itmelerine icâzet olmuştur. Ammâ; anda imâret olup sabâh u ahşâmda ale'd-devâm ta'âm bişmeğe rızâ virilmemişdür. Hükûmetlerinde olmayan yirlerde fuzûlî vaz'a nice irtikâb iderler ve ziyârete gelenlerin dahı bir zamân-ı mu'ayyenleri olmaz

mı, ziyâretün zamânı nihâyet beş ve on gün olur. Tamâm murâdları hâsıl olduktan sonra Meşhede'n'de ve sâyir merâkîd-i eyimmede eğlenüp kalmalarına sebep ü bâ'ıs nedür? Husûsâ bundan esbak defe'âtle hükm-i hümayûnum gönderilüp; "Ziyârete gelenler murâdına vâsıl ve matlûbları hâsıl olduğu gibi ol cânibde te'hîr itdürilmeyüp cümlesi ta'yîn olunan mevsimle gelüp mukaddem bu cânibi habîr u âgâh kılup ana göre serhadde istikbâl olunup mürâca'at ü rucû'larında hâlî yirlerden bilâd ü kılâ'a uğramadın mürûr ideler ki, memleket ü re'âyâ pây-mâl olmaya." diyü tenbîh ü te'kîd olunmuş idi. Mevsim olmadın, bildükleri gibi olur olmaz vakıtde Memâlik-i Mahrûsem'e hâricden âdem dühûl itmeğe emrüm yokdur. Meşhed-i Şerîfün harem-i muhteremi dâhîlinde feth-ı hâkânîden evvel ba'zı kimesneler medfûn olmuş. Ammâ; ba'de'l-feth anda izn-i hümayûnumuzla kimesne defnolmamışdur. Zîrâ; Hulâsa-i kâyinât ve Mefhar-i mevcûdât'un evlâd-ı büzürg-vârlarınun mezâr-ı bihişt-âsârları kurbine ne asıl vücûd-ı pâk ola ki, anda defnolunmağa liyâkati ola. Dâyire-i edebden bîrûn olmağla cidden anda kimesne konmak marzî vü makbûlüm değildir. Harem'den taşra olduğu takdîrce olur olmaz Kızılbaşların meyyitlerin getürtmeyüp meger ki, şâhun ensâb ü evlâd ü evvâcî ola; ol vakıt dahı harem-i şerîfden taşra evkâf-ı şerîfe cânibinden akçalarıyla aldıkları yirlerde defnîtdürüp rızâ-yı şerîfûme ve emr-i hümayûnuma muhâlîf ol cânibden bir vaz'a ruhsat virilmeye ve Medîne-i Münevvere-i cennet-âsâ ve firdevs-intimâ ba'zı(?) Ravza-i Mutahhere-i Seyyidü'l-enâm'da bir âdemi turmağa icâzet recâ eylemişdi. Şâhun ol murâdına kat'â cevâb virilmemişdür. Bu cümle mezkûr olan tenbîhât ü te'kîdât şâh tarafına irsâl olunan ahid-nâme vü nâmelerün mazmûnına muvâfıkdur. Kendü tarafundan şâha mektûb yazup gönderüp mâ-beynde sulh u salâh emri mukarrer oldukda virilen ahid-nâmeye ba'dehû gönderilen nâmelerün mazmûnına muhâlîf bir vaz'un teklîfi tecvîz olunmayup ve kimesneyi irtikâb itdürmeyeler ki, mâ-beynde olan mu'âhede ve sulh u salâhun emri istihkâmda ola. Sen dahı ol taraflarda kemâl-i basîret ü ihtimâm üzre olup fermân-ı şerîfümün icrâ vü imzâsında ve serhadlerün hıfz u hırâsetinde ve memleket ü vilâyetün zabt u rabtında envâ'-ı ikdâm ü ihtimâmın zuhûra getürüp ol cânibden zuhûr iden evzâ' u ahbârı ale't-te'âkub ve't-tevâlî Dergâh-ı Mu'allâm'a i'lâmdan hâlî olmayasın; şöyle bilesin.

[Yev]mü'l-Erbi'â, fî 16 Muharremi'l-harâm, sene: 972*, der-Kostantiniyye.

40

Akdeniz ve Karadeniz'den gelen tereke yüklü gemilerin, terekelerini Körfez ve Kavak iskelelerinde satmalarına izin verilmeyip İstanbul'a gönderilmeleri.

Yazıldı.

Tezkireci Hasan Beğ'e virildi. Fî 23 Muharremi'l-harâm, sene: 972

İznikmid ve Yalak-âbâd kâdîlarına hüküm ki:

İznikmid kazâsına tâbî' Körfös İskelesi'nde ve Yalak-âbâd kazâsına tâbî' Kavak İskelesi'nde Akdeniz ve Karadeniz'den tereke ile memlû ba'zı gemiler gelüp terekelerin boşaldup bey' eyledükleri istimâ' olunmağın **buyurdum ki:**

Varıcak, bu bâbda gereği gibi mukayyed olup tereke ile gelen gemileri toğrı İstanbul'a gönderüp min-ba'd zikrolunan iskelelerde tereke çıkartmayup emr-i şerîfûme muhâlif ol taraflarda tereke bey' itdürmeyesiz. Şöyle ki; emr-i şerîfûme muhâlif ol semtlerde gemi yanaşup tereke bey' eylediği istimâ' oluna, özrinüz makbûl olmaz; azl ile konılmayup mu'âteb olmanız muhakkaktır. Ana göre bâb-ı ihtimâmda dakîka fevritmeyesiz.

* Metinde "971" şeklindedir.

41

İstanbul'da üzüm sıkıntısı çekilmemesi için, Kite kazâsının Erikli ve Yalakâbad kazâsının Gonca köylerindeki bağ sahiplerinin şarap yapımı için kefereye üzüm satmalarına izin verilmemesi.

Yazıldı.

Kezâlik.

Kite ve Yalak-âbâd kâdîlarına hüküm ki:

Kite kazâsına tâbi' Erikli nâm karyeden ve Yalak-âbâd'a tâbi' Gonca nâm karyeden kadîmden mahrûse-i İstanbul zahîresiyeçün ba'zı gemiler üzüm satun alıgelüp mahmiyye-i mezbûreye getirüp bey' idegelmişler iken hâlâ zikrolunan karyelerde vâkı' olan bâğ sâhibleri bâğlarının üzümün götürü ba'zı kefereye bey' eyleyüp sıra eylemek ile İstanbul'a getürmek için varan gemilere üzüm vermeyüp ol sebebdan İstanbul'da üzüm bâbında muzâyaka olmağın **buyurdum ki:**

Hüküm-i şerîf-i vâcibü'l-ittibâ'um varıcak, min-ba'd kefereye hamreylemek için üzüm bey' itdürmeyüp taht-ı kazânuzda vâkı' olan bâğların üzümün satmalu oldukda sâhiblerine İstanbul zahîresiyeçün varan gemilere bey' itdürüp emr-i şerîfûme muhâlif kimesneye iş itdürmeyesiz. Şöyle ki; emr-i şerîfûme muhâlif kefereye üzüm satılup sıra eyledükleri istimâ' oluna, özrinüz makbûl olmak ihtimâli yokdur. Mu'âteb olmanız mukarrerdür; bilmiş olasız.

42

Kara Kâbil isimli âmilin garazıyla haksız yere mahkûm edildikleri bildirilen şahısların ahvâlinin güvenilir kişilerden yeniden soruşturulması ve neticenin arzedilmesi.

Yazıldı.

Arz getüren Süleymân'a virildi. Fî 25 Muharrem, sene: 972

Çorum beğine ve Çorum ve İskilib ve Katar kâdîlarına hüküm ki:

İskilib kâdîsı mektûb gönderüp; "Mahrûse-i İstanbul Zindânı'nda mahbûs olan Safâ ve Mehmed ve gemiye konılan Rüstem ve Sübhânvirdi nâm kimesneleri bundan akdem Çorum Beği olan Mahmûd nefs-i Gümüş'den şirret ü şekâvet ve harâmîlik ile meşhûr olan Kara Kâbil nâm âmilün tahrîki ile mezbûrları hılâf-ı vâkı' arzylemişdür." diyü kazâ-i Katar halkından Yedipâre nâm karye halkının şehâdetleriyle mezbûrların istikâmetlerini bundan akdem Katar kâdîsı arzylemeğın; "Kimesneye i'timâd itmeyüp kendün bi'z-zât kazâ-i mezbûreye varup zikrolunan kurâ halkını cem' idüp yarar ehl-i vukûf ve mu'temedün-aleyh

müslimânlardan teftîş idüp sıhhati üzre arzidesin." diyü fermân olunmağın kendüm bi'z-zât kazâ-i mezbûreye varup zikrolunan kurâ halkı cem' olup mahbûs-ı mezkûrlarun ahvâlleri teftîş olunup a'yân-ı vilâyetden ehl-i vukûf ve bî-garaz müslimânlar mahbûs-ı mezbûrlar haklarında didiler ki: "Mezbûr Mahmûd Beğ mezkûrları Kara Kâbil nâm şerîrün tahrîki ile arzyledi. Hılâf-ı vâkı' arzylemişdür ve Katar kâdîsınun arzı sahîhdur. Mahbûslara hayfdur. Kimesneye cevrleri ve ziyânları olmamışdur." diyü cevâb virdüklerin" arzylemeğin **buyurdum ki:**

Hük-m-i şerîfüm varıcak, mezbûr[ûn]un ahvâllerin bî-garaz ve mu'temedün-aleyh müslimânlardan teftîş idüp göresiz; fi'l-vâkı' sâbıkâ Mahmûd Beğ arzitdüğü üzre şirret ü şekâvetleri ve ol vechile fesâd ü şenâ'atleri var mıdur, yohsa sâbıkâ arzolunduğı üzre a'yân-ı vilâyet eyülüğine şehâdet iderler mi? Şöyle ki; mezbûrlar kendü hâllerinde olup ahvâllerine garaz müte'allik olmak ile bî-günâh arzolunmağla mahbûs olmuşlar ise hakikat-i hâllerin tamâm ma'lûm idinüp vâkıf u muttali' olduğunuz üzre sıhhati ile arzidesiz ve hılâf-ı vâkı' kazıyye arzolunmakdan hazer eyleyesiz.

43 *Yalılara develerle getirilen terekenin, İstanbul zahîresi için gelen gemilerin dışındaki gemilere ve küffâra satılmasına izin verilmemesi.*

Yazıldı.

Mihaliç ve Aydıncık ve Gönen ve Manyas kâdîlarına hüküm ki:

Ba'zı kimesneler develeriyle tereke tahmîl idüp ol câniblerde olan yalılara iletüp deryâya ve küffâra bey' itdükleri istimâ' olundu. İmdi; bu husûs için niçe def'a ahkâm-ı şerîfe gönderilüp "Zikrolunan kâdîlıklar deryâ kenârında olup her bâr terekeleri İstanbul zahîresiyçün alınugelmişdür; gayri vilâyete virilmeye. Husûsâ, deryâya tereke virilmek hod emr-i şerîfümle mesdûddur." diyü tenbîh ü te'kîd olunmuşdur. **Buyurdum ki:**

Hük-m-i şerîfüm bu def'a dahı vardukda, bu husûsda her birinüz bi'z-zât mukayyed olup taht-ı kazânuzdan İstanbul zahîresiyçün emr ile varanlardan mâ-adâ deryâya ve küffâra bir habbe tereke virdürmeyüp ol asıl develerine tereke tahmîl idüp ol câniblerde yalılarda küffâra ve deryâya tereke bey' idenleri onat vechile hufyeten ve alâniyyeten tettebbu' u tecessüs itdürüp emrûme muhâlîf iş idenleri ele getirüp habsidüp ahvâllerin arzidesiz. Sonra anlar hakkında emrüm ne vechile olur ise mûcebi ile amel idesiz.

44 *Dicle ve Zap nehirleri kenarındaki eşkıyalık yapan bâzı kabilelerin reislerinin ve eşkıyalık yapan fertlerinin yakalanıp haklarından gelinmesi.*

Yazıldı.

Bağdâd beğlerbeğisine hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Tikrît sancağına tâbi' Toprakkal'a ve Kızılhân nâm mahallerden Tikrît ve Alîhammâmı'na varınca Dicle'nün iki cânibinde Âl-i Peşrî ve Âl-i Aybe(?) dimekle

ma'rûf Arab kabîlesi sâkin olup ve Şehrizol'a tâbi' Fethiye(?) Gedüğü'nde(?) ve Evcûş(?) nâm karye kurbinde ve Zab suyu üzerinde Âl-i Azîz nâm kabîle temekkün idüp havâss-ı hümayûn re'âyâsinun mâlların alup ve tavarların sürüp ve âyende vü revendeyi katl ve esbâbların gâret idüp mezbûr tâyifenün havfinden Bağdâd ile Musul arasında Dicle'nün iki cânibinde olan yollar münsedd olmuşdur. Şeyhlarına âdem gönderilüp tenbîh olundukda mütenebbih olmayup fesâd ü şenâ'at üzre oldukları ecilden ırlup haklarından gelinmesi lâzım olmuşdur." diyü i'lâm itdüğün ecilden **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vardukda göresin; fi'l-vâkı' arzitedüğün üzre mezkûr tâyife fesâd ü şenâ'at üzre olup re'âyâ vü berâyânun ve âyende vü revendenün mâl ü menâlin alup katlitdikleri vâkı' ise ki, kabâyil-i mezbûrenün ıslâhları mümkün olmayup muzırr-ı vilâyet olup izâleleri lâzım ise, her ne yüzden mümkün ü mutasavver ise tedârük idüp hüsn-i tedbîr ile şeyhların ve fesâd ü şenâ'ate mübâşir olanların ele getirüp gereği gibi haklarından gelesin ki, sâyirlerine mûcib-i ibret olup ol cânibi anların şerr u şûrlarından ve fesâd ü şenâ'atlerinden tathîr ü pâk idüp re'âyâ vü berâyâ ve ebnâ-i sebîl eyyâm-ı sa'âdet ve hengâm-ı adâletümde huzûr-ı hâl ve ferâğ-ı bâl ile kâr u kisblerinde olalar. Ammâ; bu bahâne ile ehl-i fesâd ü şenâ'ate himâyet olunup kendü hâllerinde olanlara dahlolunmakdan ve kimesnenün esbâb ü emvâli hılâf-ı şer' u kânûn gâret ü hasâret olunmakdan ziyâde ihtiyât idüp şer'a ve emrûme muhâlif iş olmakdan hazer eyleyesin ve ne vechile tedârük idüp haklarından gelindüğünü yazup arzidesin.

45 *Müslümanların şarap içmelerine mücade edilmemesi; aldırış etmeyip içmeye devam edenlerin haklarından gelinmesi.*

Yazıldı.

Bağdâd beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ; "Mahrûse-i Bağdâd'da ehl-i mansıbdan ve sâyir şehirlü tâyifesinden ve gayriden ba'zı müslimânlar alâniyyeten şûrb-i hamr idüp hılâf-ı şer'-ı şerîf evzâ'un nihâyeti yoktur." diyü Südde-i Sa'âdetüm'e arz olunmağın imdi; mahrûse-i Bağdâd'da ve sâyir bilâd () [da] şer'a muhâlif hamr olup müslimândan bir ferd hamritdüğüne aslâ rızâ-yı şerîfüm yoktur. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, husûs-ı mezbûra bi'z-zât mukayyed olup âdemlerine ve kimesneye i'timâd itmeyüp hamr[ı] bi'l-külliyeye ehl-i İslâm'dan ref' idüp kimesneye şer'-ı şerîfe muhâlif hamritdurmeyüp eslemeyüp hılâf-ı şer' iş idenlerin şer'-ı şerîf mücebinece hakından gelüp ziyâde temerrüd ü te'annüd idenleri isimleriyle yazup arz eylesin. Şöyle ki; bu bâbda sâdır olan emr-i şerîfüm icrâ olunmayup şer'a ve emrûme mugâyir iş istimâ' oluna, ol bâbda beyân olunacak özrün makbûl değildir. Bir dürlü dahı itmeyüp alâmet-i şerîfe i'timâd kılasın.

46 *Dobniçe'ye bağlı iki köy ahâlisinin, Samakov kadısının mîrî işlerin aksayacağı bahanesiyle kendi köylerini Samakov'a bağlattığına dair yaptıkları şikâyetin araştırılıp sonucun arzedilmesi.*

Yazıldı.

Arz getüren Mehmed'e virildi. Fî 13 Muharrem

İlica ve Radomir kâdîlarına hüküm ki:

Hâlâ Dobniçe kâdîsı mektûb gönderüp; " "Kadîmden Dobniçe kazâsına tâbi' olan

Bana ve Saparak(?) nâm karyelerde Samakov ve () olmak ile mukaddemâ mîrî mühimmât itmâmı için zikrolunan karyeler Samakov'a ilhâk lâzımdır." diyü Samakov kâdîsı ba'zı kimesnelerile ittifâk idüp Sofya kâdîsına hılâf-ı vâkı' arzitdürüp mezkûrân karyeleri Samakov'a ilhâk itdürdükde zikrolunan karyelerin re'âyâsı mütehammil olmayup; "Karyelerimiz yine Dobniçe kazâsına ilhâk olunmaz ise perâkende oluruz." diyü İlica kâdîsı ile Köstendil Nâzırı Za'îm Süleymân'a şekvâ itdükleri ecilden mezbûrlar dahı vâkı'-ı hâlî arzyledüklerinde emr-i şerîfüm virilüp zikrolunan karyeler kemâ-kân yine Dobniçe'ye ilhâk olunup re'âyâ âsûde-hâl olmuşlariken hâlâ yine Samakov kâdîsı nisbeten mîrî mühimmâtda medhali olmayan bir kaç kimesneleri Sofya kâdîsına iletüp; "Yine Samakov'a ilhâk olunmaz ise mîrî mühimmât itmâm olunmaz. Dobniçe'ye ilhâk olaldan berü hayli mühimmât işlenmedi." diyü hılâf-ı vâkı' sûret idüp tekrâr Sofya kâdîsına arzitdürmekle zikrolan karyeler yine Samakov'a ilhâk olunmak ile re'âyâyâ küllî muzâyaka hâsıl olduğundan gayri kazâ-i mezbûr kadîmden kırk-elli akça ile virilügelmiş iken yetmiş akça ile kabûl idüp mezbûr karyeler kasaba gibi karyeler olup kazâ-i mezbûrun ekser mahsûlî anlardan hâsıl olmağla küllî noksân müterettib olup şöyle ki; karyelerin kazıyyeleri hak üzre görilüp teftiş olunmak için hüküm sadaka olunursa ahvâl-i re'âyâ muntazam olmak mukarrer olduğın" i'lâm eyledüğü ecilden **buyurdum ki:**

Varıcak göresin; zikrolunan karyeler kadîmden olıgeldüğü üzre Dobniçe kazâsına ilhâk olunmağla masâlih-i mîrîye zarar müterettib olmayup re'âyânun muzâyakaları def' olup âsûde-hâl olmalarına enfa' ola, kâdî-i mezbûr nisbeten hılâfın arzitdördüğü vâkı' ise, hakikat-i hâlî ma'lûm idinüp sıhhati üzre arzeyelesin.

47

İstanbul zahîresi için gönderilen koyunların yollarda eksilip telef olmaması için, her sürücü ile ne kadar koyun gönderildiğinin ve her celebin üzerine takdir olunan koyunların eksiksiz gönderilip gönderilmediğinin yazılıp arzedilmesi.

Yazıldı.

Koyun Emîni Mahmûd Çavuş'a virildi. Fî 12 Muharrem, sene: 972

Niğbolı ve Silistre sancakları kâdîlarına hüküm ki:

Hâliyâ İstanbul zahîresiyçün gönderdüğünüz İhtiman koyunlarının göndermelü olduğunuzda her sürüciye ne mikdâr koyun virilüp ve her celebün üzerine ta'yîn olunan koyun bi't-tamâm ihrâc olunmuş mıdır, bâkîleri nedür; tafsîli ile yazup göndermedüğünüz ecilden hayli koyun noksân üzre gelüp ol bâbda her biriniz mes'ûl olmuşsızdur. **Buyurdum ki:**

Varıcak, her biriniz mukayyed olup taht-ı kazânuzda vâkı‘ olan yazılı celeblerin üzerine ta‘yîn olunan mevsim koyunların vakti ve mevsiminde bî-kusûr ihrâc itdürüp yarar süricilerle Dergâh-ı Mu‘allâm'a gönderesiz. Ammâ; her sürici ile ne mikdâr koyun gönderildiğün ve her celebün üzerine takdîr olunan koyun bi't-tamâm gönderilmiş midür, bâkîleri mi vardır; sıhhati ile mufasssal yazup bile gönderesiz ki, bunda geldükde ana göre taleb olunup yolda ve kasabât u kurâda koyun zâyi‘ u telef olup noksân üzre gelmeye ve mevcûd olanları "mürde" vü "girîhte" ve mün‘ım ü mâldâr olanlar "Müflisdür." diyü himâyet olunup koyunları avkolunup gönderilmemekden hazer idesiz. Sonra emr-i şerîfüm gönderilüp yoklanur; mansibun alınmağla konılmaz, siyâset olunursız. Ana göre, her biriniz mukayyed olup ikdâm ü ihtimâmda dakîka fevtitmesiz.

48

Hırsızlık ve haramîlik suçundan yakalanıp üzerinde sahte mühür ve mektup bulunan Hicâzî isimli şahsın küreğе konulmak üzere Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.

Yazıldı.

Arz getüren Ahmed ve Rızâ nâm kimesnelere virildi. Fî 16 Muharrem, sene: 972

Kastamonı Sancağı Beği Sinân Beğ'e ve Tatay kâdîsına hüküm ki:

Südde-i Sa‘âdetüm'e mektûbunuz vârid olup; "kazâ-i mezbûra tâbi‘ Eflâni nâhiyesinden olup hırsuzluk ve harâm-zâdelik ile ma‘rûf u meşhûr olan Hicâz[î] nâm kimesne kazâ-i Borlı'da bir tarîkıla ele getirilüp Borlı Kâdîsı Mevlânâ Haydar'un nâyibi huzûrına ihzâr olundukda mezbûr Hicâz[î'n]ün elinde, sen ki kâdîsın, senün itmenle telbîs mühür ve ol mühürle memhûr mektûb bulunup sü‘âl olundukda; "Tatay'a tâbi‘ Zarı nâhiyesinden olup hâliyâ İstanbul'da sâkin Alî Fakîh virdi." diyü i‘tirâfı sicill olunup ve hâliyâ Kastamonı Kâdîsı Mevlânâ Süleymân'un huzûrında dahı ikrârı sicill olunup ve zikrolunan kâdîlıkda telbîs arzla niçe müslimânların cihetin virdüğün" arzyledüğünüz ecilden **buyurdum ki:**

Mezkûr Hicâzî'yi kayd [ü] bend ile Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderesin ki küreğе konıla. Ammâ; gönderdiğün kimesne[lere] tenbîh eylesin ki, gaybet itdürmekden hazer ideler.

[Yev]mü'l-Hamîs, fî 17 Muharremi'l-harâm, sene: 972, Kostantîniyye

49

Kudüs-i Şerîf'e getirilecek su yolu için harcanmak üzere Haleb Hazînesi'nden tahsis olunan altı bin beş yüz altının akibetinin araştırılarak kimin zimmetinde olduğunun tesbit edilip tahsil edilmesi ve sonucun bildirilmesi.

Yazıldı.

Mütevellîsine virildi. Fî 28 Muharrem, sene: 972

Haleb Defterdârı Dervîş Çelebi'ye hüküm ki:

Bundan akdem; "Kudüs-i Şerîf'e getirilmesi fermân olunan Azûb nâm suyolu harcına Haleb Hazînesi'nden altı bin beş yüz altun alup harcidesin." diyü Kudüs-i Şerîf Beği Rıdvân *dâme ızzühûya* ve Mütevellî Turgud'a emr-i şerîf gönderildükde meblağ-ı mezbûr Kudüs-i Şerîf ve Gazze sancaklarında Havâss-ı Hümâyûn Emîni olan Mustafâ Kethudâ'dan havâle olunup mütevellî-i mezbûr hâzır bulunmamağla mîr-i müşârun-ileyh mültezim-i mezbûrdan bin altun alup bâkî nesne almayup ba'dehû; "Bâkî kalan altunı mezkûr mütevellîye teslim idesin." diyü sen tezkire gönderüp taleb olundukda; "Zimmetüme lâzım olan meblağı bi't-tamâm nâzıra teslim idüp zimmetümde bir akça bâkî kalmamışdur." diyü cevâb virüp hâlâ Şâm Nâzırı olan Mustafâ Şâm Hazînesi'nün bu senede muhâsebesin defterdâra gönderdükde Kudüs-i Şerîf'ün suyolu ihrâcâtı için; "Mezkûr Turgud, Mültezim Mustafâ Kethudâ tahvîlinden yüz seksen bin pâre –ki, dört bin beş yüz altun olur– kabzeyleti." diyü hılâf-ı vâkî' defterinde îrâd u masraf yazup bir akça alınmadığı sahîh u sâlim olup iftirâ idüğüne şübhe olmayup ne kabz ve ne harc olmuşdur, Müteveffâ Turgud'un muhâsebesi görildükde yetîminden taleb olunmak lâzım gelür, hayfdur." diyü i'lâm olunmağın müşârun-ileyh Rıdvân *dâme ızzühû* Südde-i Sa'âdetüm'de bulunup husûs-ı mezbûr sü'âl olundukda; "Sahîhdur, müteveffâ Turgud mültezim-i mezbûrdan bir akça ve bir habbe almamışdur. Ben bin filori alup bi'l-fi'l Kudüs-i Şerîf Kal'asında emânetdür. Mâ-adâ 5500 sikke filori Mültezim Mustafâ zimmetindedür." diyü mühürlü mektûbıyla i'lâm itmeğın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, bu husûsa bi'z-zât mukayyed olup mültezim-i mezbûr zikrolunan altunı kimesneye teslim itmiş midür, itdüğü takdîrce kime teslim itmişdür ve teslimi temessük ü huccet almış mıdır, yohsa kendü zimmetinde iken mezkûr fevtolmağla hılâf-ı vâkî' ana teslim isnâd idüp îrâd u masraf mı kayıtdürmüşdür? Bu husûs ne vechile olmuş ise tamâm gavrına irişüp mâl kimün üzerinde zuhûr iderse bî-kusûr tahsîl idüp sıhhati üzere yazup bildüresin.

50

Hürrem Sultan'ın Kudüs-i Şerîf'teki İmâreti Evkâfı'na bağlı Eri(?) köyü ahâlisinin çeşitli vergi ve resmlerden dolayı vakfa olan borçlarının tahsîl edilmesi.

Yazıldı.

Mütevellîye virildi.

Kudüs-i Şerîf beğine ve kâdisına hüküm ki:

Hâliyâ oğlum Selîm vâlidesi *tâbe serâhânun* Kudüs-i Şerîf'de vâkî' olan İmâreti Evkâfı Mütevellîsi olan Abdülkerîm *zîde kadruhû* Dergâh-ı Mu'allâm'a kazâyâ defterin sunup; "Sâbıkâ evkâf-ı mezbûreden olup usât arasında olmağla istibdâl olunan Eri(?) nâm karye ahâlîsi zimmetlerinde müfredât defterleri ve mümzâ defterler mücebince buğday ve arpa ve taru bahâlarından ve bağları ve câmûsları rûsûmâtından hayli bâkî kalup şehre

gelmedükleri ecilden tahsîli mümkün olmamışdur." diyü i'lâm eyledi. Evkâf-ı mezbûre bakâyâsının tahsîli lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Evkâf-ı mezbûre zâbitı vardukda, her birinüz gereği gibi bi'z-zât mukayyed olup zimmetlerinde mâl-i vakf olanları husamâyı berâber eyleyüp dahı onat vechile hak üzre bi-hasebi's-şer' teftîş idüp göresiz; arzolunduğı gibi ise vakfun mümmâ defterleri mücebine zimmetlerinde zâhir olan bakâyâyı bî-kusûr tahsîl idüp vakf için zabt u kabz itdürüp kimesne üzerinde mâl-i vakfdan bir akça ve bir habbe bâkî komayup şer'-ı şerîfe ve kânûna muhâlif kimesneye iş itdürmeyesiz.

51

Daha önce Hürrem Sultan'ın Kudüs-i Şerîf'teki İmâreti Evkâfı'na ilhak olunduğı halde Gazze sancakbeyinin adamları tarafından zaptolunan Remle'ye bağı Kefer-ciş köyü mahsulâtının vakıf adına tahsil edilmesi.

Yazıldı.

Mütevellîye virildi.

Gazze ve Remle kâdîlarına hüküm ki:

Hâliyâ oğlum Selîm vâlidesi merhûme sultân tâbe serâhânun Kudüs-i Şerîf'de vâkı' olan İmâreti Evkâfı Mütevellîsi Abdülkerîm *zîde kadruhû* Dergâh-ı Mu'allâm'a gelüp kazâyâ defterin sunup; "Remle kazâsında sâbıkâ Gazze Sancağı Hâsları'ndan olup sene: 970 Şa'bânı'nun on ikinci gününde evkâf-ı mezbûra ilhâk olunan Kefer-ciş nâm karyenün sene-i mezbûrede vâkı' olan mahsulâtı vakfa zabtolmak için emr-i şerîf virilmişken müşârun-ileyhün sübaşları zabtiddürmeyüp kendüler kabzidüp hâliyâ zikrolunan mahsul müfredât defteri mücebine müşârun-ileyhden taleb olunmak bâbında emr-i şerîfüm taleb itdüğün" i'lâm eyledi. İmdi; mâl-i vakfun tahsîli her vechile mühimm ü lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Müşârun-ileyh mütevellî cânibinden âdem vardukda, bu bâbda bi'z-zât mukayyed olup bu husûsı onat vechile hak üzre teftîş idüp göresiz; arzolunduğı gibi ise vakfun mümmâ defterleri muktezâsınca müşârun-ileyhün târîh-ı mezbûrdan berü zimmetinde zâhir olan mâl-i vakfı hükmidüp bî-kusûr alıvrüp üzerinde bir akça ve bir habbe bâkî komayup şer'a muhâlif kimesneye iş itdürmeyesiz. Bu bâbda Dergâh-ı Mu'allâm kapucılarından olup evkâf-ı mezbûre hıdmeti için ta'yîn olunan Ömer mübâşir ola. Ammâ; emr-i şer'den tecâvüz eylemeye; şöyle bilesiz.

52

Hürrem Sultan'ın Kudüs-i Şerîf'teki İmâreti Evkâfı'na bağı köyler ahâlisinin çeşitli vergi ve resmlerden dolayı vakfa olan borçları ile aynı vakfa ilhak olunan Kefer-ciş köyünün Gazze sancakbeyinin adamları tarafından zaptolunan mahsulâtının vakıf adına tahsil edilmesi.

Yazıldı.

Mütevellîye virildi.

Gazze ve Remle kâdîlarına hüküm ki:

Oğlum Selîm *tâle bakâhü* vâlidesi merhûme sultân *tâbe serâhânun* Kudüs-i Şerîf'de olan İmâreti Mütevellîsi Abdülkerîm Südde-i Sa'âdetüm'e defter virüp; "sâbıkâ Mütevellî olan Turgud zamânında evkâf-ı mezbûreden kazâ-i Remle'de olan köyler ahâlîsi zimmetlerinde buğday ve arpa bahâlarından ve bağları harâcından ve rüsûmât-ı beyyâre(?) vü mağradan(?) müfredât ve mümzâ defterler mücebince hayli mâl-i vakf bâkî kalup ve kazâ-i mezbûrda Gazze Beği Hâsları'ndan olan Kefer-ciş nâm köy evkâf-ı mezbûreye sınırdaş olup vakfa mübâşir olmağın evkâf-ı mezbûreye ilhâk olunup sancakbeğine bedel virilüp ol senede vâkı' olan mahsûlâtı mûmâ-ileyhün sübaşıları zabt u kabz itdüğün" i'lâm itmeğün **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfümle Dergâh-ı Mu'allâm kapucularından Ömer *zîde kadruhû* vardukda, bu husûsları onat vechile şer'le teftîş idüp göresiz; fi'l-vâkı' arzolunduğı üzre mezbûr karyenün vakfolduğı târîhdan berü vakfa âyid olan mahsûli eger zikrolunan karyeler ahâlîleri zimmetlerindedür ve eger mûmâ-ileyh sancakbeği sübaşıları kabz itdüğüdür, vakfa âyid olan mahsûl her kimün zimmetinde sâbit olursa mümzâ ve müfredât defterleri mücebince cem' u tahsîl itdürüp evkâf-ı mezbûre için mütevellîye zabt itdüresiz; inâd ü muhâlefet ideni yazup arzeyelesiz.

53

Hürrem Sultan'ın Kudüs-i Şerîf'teki İmâreti Evkâfı'na çeşitli vergi ve resmlerden dolayı borçlu olan Şüveyke köyü ahâlisinden söz konusu alacakların tahsil edilmesi.

Yazıldı.

Mütevellîye virildi.

Nâblûs beğine ve kâdîsına hüküm ki:

Müşârun-ileyh mütevellî defter virüp; "evkâf-ı mezbûreden livâ-i Nâblûs'da olan Kâkûn nâm köyün yirlerinde zirâ'at iden Şüveyke nâm köy ahâlîsi zimmetlerinde penbeleri faslından ve buğday ve arpa bahâlarından ve bostân öşrinden müfredât defterleri ve mümzâ defterler mücebince hayli mâl-i vakf bâkî kalup usâtdan Müşâşaka nâm tâyifeye arkalanup şehre gelmeyüp ve vakfun mâlın virmedüklerin" i'lâm itmeğün **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfümle Dergâh-ı Mu'allâm kapucularından Ömer vardukda, bu husûsa bi'z-zât mukayyed olup mezkûrları ihzâr idüp zimmetlerinde olan bâkîyi müfredât ve mümzâ defterleri mücebince onat vechile teftîş idüp göresiz; zimmetlerinde mâl-i vakfdan ne mikdâr nesne sâbit olursa bî-kusûr alıvirüp zimmetlerinde bir akça vü habbe komayup hılâf-ı şer' u kânûn kinesneye te'allül itdürmeyesiz.

Hürrem Sultan'ın Kudüs-i Şerîf'teki İmâreti Evkâfı'na su ve zeyt bedelinden dolayı borçlu olan Kenise ve Haliv mevrâları ile Sayda ahâlisinden sözkonusu alacakların tahsil edilmesi.

Yazıldı.

Mütevellîye virildi.

Şâm beğlerbeğisine ve Saydâ kâdısına hüküm ki:

Müşârun-ileyh mütevellî kazâyâ defterin sunup; "Evkâf-ı mezbûreden nefsi-i Saydâ ve Kenise ve Haliv nâm mezra'alara getirilen su, te'âdülen her bostâna ve her eve cârî olmağın vakf için emr mücebince birer mikdâr akça ta'yîn olunup defteri Hazîne'ye gönderilmeğın ol defter mücebince Nerdübân Mehmed nâm za'îm ve sâbıkâ Emîn olan Alî ve Nâsiruddîn ibn-i Kutayş nâm kimesneler zimmetlerinde zikrolunan bostânları suyından ve zeyt bahâsından* hayli mâl-i vakf bâkî kalup edâsında te'allül iderler." diyü i'lâm itdüğü ecilden **buyurdum ki:**

Dergâh-ı Mu'allâm kapucılarından Abdî varup vusûl buldukda, husamâyı ihzâr idüp onat vechile teftîş idüp göresiz; şimdiye değin zikrolunan sudan intifâ' idenlerden şer'le ve kânûn ile vakfa nesne alınugelmiş ise eger zeyt bahâsından ve eger sudan her birinün zimmetlerinde ne mikdâr bâkî kalmış ise ba'de's-sübût hükmidüp bî-kusûr alıvirüp vakf için mütevellî-i mezkûra zabtitledüresiz. Onat vechile mukayyed olup mâl-i vakfdan kimesne üzerinde bir akça ve bir habbe bâkî komayasız.

* Metinde " " şeklindedir.

Hürrem Sultan'ın Kudüs-i Şerîf'teki İmâreti Evkâfı'na bağı Eri(?) köyü ahâlisi ile Ta'ıya(?) köyünden Bedir ve oğullarının vakfa olan borçlarının tahsili; ayrıca Bedir'in köy basıp adam katlettiği sâbit olursa cezalandırılması.

Yazıldı.

Mütevellîye virildi.

Kudüs-i Şerîf beğine ve kâdısına hüküm ki:

Müşârun-ileyh mütevellî defter virüp; "evkâf-ı mezbûreden olup Kudüs-i Şerîf ve Gazze beğlerinden alınup vakfa ilhâk olunan köylere bedel virilen Eri(?) nâm köy ahâlîleri zimmetlerinde buğday ve arpa ve taru bahâlarından ve bağları ve câmûsları rüsûmâtından hayli mâl-i vakf bâkî kalup şehre gelmedükleri ecilden tahsîli mümkün olmaduğın ve evkâf-ı mezbûreden Kudüs-i Şerîf'de Beyt-i Ta'ıyâ(?) nâm köyün re'îsi Bedir nâm müfsid geçen sene () kaldurup hayli âdem cem' idüp; "Oğlum öldürdünüz." diyü bahâne idüp Safâ nâm karyeyi basup beş-altı âdem katlidüp livâ-i Gazze'de Vâdî-Alî nâm mevzı'da olan âsî Arab arasına girüp kendünün ve oğullarının zimmetlerinde hayli bâkî olup virmedüklerin" bildürmeğın **buyurdum ki:**

Vardukda, mezkûr karye ahâlîsin ihzâr idüp zimmetlerinde olan mâl-i vakfı müfredât defterleri mücebince onat vechile teftîş idüp mâl-i vakf eger mezkûr karye ahâlîsi üzerindedür ve eger mezkûrûn Bedir ve oğulları zimmetindedür; her kimün üzerinde sâbit olursa bî-kusûr alıvirüp vakf için mütevellîye zabıtdüresiz ve mezbûr Bedir'ün ol vechile âdem katlitdüğü sâbit olursa, ol bâbda şer'le lâzım geleni mahallinde icrâ idüp yerine koyasız. Hılâf-ı şer' u kânûn kimesneye iş olmakdan hazer eyleyesiz.

56 *Hürrem Sultan'ın Kudüs-i Şerîf'teki İmâreti Evkâfı'na bağlı Sâfiriyye(?) köyüne müdâhele edip terekesine el koyan Havâss-ı Hümayun Âmili Mustafa'nın teftîş edilip vakfın alacağını tahsil edilmesi.*

Yazıldı.

Mütevellîye virildi.

Kudüs-i Şerîf beğine, Kudüs-i Şerîf ve Remle kâdîlarına hüküm ki:

Müşârun-ileyh mütevellî kazâyâ defterin virüp; "bundan akdem livâ-i Kudüs-i Şerîf ve Gazze'de olan Havâss-ı Hümayûn Âmili Mustafâ Kethudâ nâm âmil evkâf-ı mezbûreden Sâfiriyye(?) nâm köyün ba'zı yirlerinin buğday ve arpasın; "Öşri hâs olan Harmend(?) nâm karye sınırındandır." diyü sınır-nâmeye muhâlif cebren alup ve re'âyâsın döğüp kiminün başın yarup ve kiminün kolın sıyup küllî te'addî idüp vakfun beş-altı yüz kile terekesin zâyî' u telef idüp ellerinde olan hudûd-nâme mücebince görölüp ber-vech-i te'addî aldugı tereke girü vakfa alıvirilmek bâbında hükm-i şerîfüm taleb eyledüğü" ecilden **buyurdum ki:**

Dergâh-ı Mu'allâm kapucılarından Abdî varup vusûl buldukda, bu husûsı onat vechile dikkat ü ihtimâmıla teftîş ü tefahhus eyleyüp ve bu bâbda olan hudûd-nâmelerine nazar idüp göresiz; evkâf-ı mezkûre mahsûlinden mezkûr âmil zimmetinde ne mikdâr nesne bâkî kaldugı ve re'âyâyı döğüp hılâf-ı şer'-ı şerîf te'addî eyledüğü vâkı' ise men' idüp bu bâbda muktezâ-yı şer' ne ise icrâ idüp hılâf-ı şer'-ı kavîm aldugı hâsılı ba'de's-sübût bî-kusûr alıvirüp min-ba'd evkâf-ı mezkûrenün mümtâz ü mu'ayyen sınırı dâhilinde olan yirlerine hılâf-ı şer' u kânûn kimesneyi dahlitdurmeyüp eslemeyenleri sekidüp ziyâde inâd ü muhâlefet idenleri yazup arzeyelesiz.

57 *Hürrem Sultan'ın Kudüs-i Şerîf'teki İmâreti Evkâfı malının koruması için Şam yeniçerilerinden yedi, Kudüs-i Şerîf Kalesi erenlerinden de on kişinin görevlendirilmesi.*

Yazıldı.

Mütevellîye virildi.

Şâm beğlerbeğisine hüküm ki:

Mezkûr mütevellî defter virüp; " "Evkâf-ı mezkûre karyeleri beş sancakda olup istihdâm için şimdiye değin Şâm yeniçerilerinden bir bölükbaşıyla altı nefer yeniçeri ve Kudüs-i Şerîf Kal'ası erenlerinden on nefer hısâr-eri virilügelmişdür." diyü hâliyyâ dahi virilmesin" i'lâm eyledüğü ecilden **buyurdum ki:**

Göresin; kazıyye arzolunduğı gibi olup kadîmden şimdiye değin ol mikdâr kimesne istihdâm için gönderilügelmiş ise hâliyâ dahı ber-karâr-ı sâbık eger Şâm yeniçerilerinden ve eger kal'a erenlerinden, olıgelen âdet üzre evkâf-ı mezkûreye istihdâm için ta'yîn idüp gönderesin ki, ne mâl-i vakf zâyî' ve ne kimesneye zulm ü te'addî vâkı' ola; şöyle bilesin.

58

bkz. hkm. 53

Yazıldı.

Mütevellîye virildi.

Nâblûs beğine ve kâdîsına hüküm ki:

Mezbûr mütevellî kazâyâ defterin sunup; "Sâbıkâ Mütevellî olan Turgud zamânında evkâf-ı mezbûreden Nâblûs sancağında vâkı' olan Kâkûn* nâm karye toprağında zirâ'at ü harâset iden Şüveyke nâm karye ahâlîsi zimmetinde penbeleri faslından ve buğday ve arpa bahâlarından ve bostânları oşrinden mümzâ müfredât defterleri mücebince hayli mâl-i vakf bâkî kalup serkeş tâyife olup usâtdan Müşâşaka nâm tâyifeye arkalanmağla vakfun mâlın virmeyüp nizâ' iderler." diyü i'lâm eyledi. İmdi; evkâf-ı mezbûre bakâyâsı tahsîl olunmak her vechile mühimm ü lâzim olduğı ecilden **buyurdum ki:**

Hüküm-i şerîfümle evkâf-ı merkûme zâbitları vardukda, anun gibi üzerlerinde mâl-i vakf olanları her kande ise şer'le buldurması lâzim olanlara buldurup getürdüp bu husûsı onat vechile hak üzre bi-hasebi's-şer' teftîş eyleyüp göresiz; arzolunduğı gibi ise mezkûrların zimmetlerinde vakfun mümzâ defterleri mücebince şer'le zâhir olan bakâyâyı bî-kusûr tahsîl itdürüp müşârün-ileyh mütevellî cânibinden varan âdemlere zabt u kabz itdürüp kimesne üzerinde mâl-i vakfdan bir akça ve bir habbe bâkî komayup şer'-ı şerîfe mugâyir kimesneye iş itdürmeyesiz. Bu bâbda Dergâh-ı Mu'allâm kapucılarından olup evkâf-ı mezbûre hıdmetiyeçün ta'yîn olunan Kapucı Ömer *zîde kadruhû* mübâşir ola. Ammâ; şer'-ı şerîfden tecâvüz eylemeye; şöyle bilesiz.

* Metinde " *öjü* " şeklindedir.

59

Hürrem Sultan'ın Kudüs-i Şerîf'teki İmâreti Evkâfı'na çeşitli vergi ve resmlerden dolayı borçlu olan Remle kazâsı karyeleri ahâlîsinden sözkonusu alacakların tahsîl edilmesi.

Yazıldı.

Mütevellîye virildi.

Remle kâdîsına hüküm ki:

Mezkûr mütevellî kazâyâ defterin sunup; "sâbıkâ Mütevellî olan müteveffâ Turgud zamânında evkâf-ı mezbûreden taht-ı kazânda vâkı' olan karyeler ahâlîsi zimmetlerinde buğday ve arpa bahâsından ve bağları harâcından ve rüsûmât-ı beyyâre(?) vü mağradan(?) müfredât ve mümzâ defterler mücebince hayli mâl-i vakf kalduğın" i'lâm eyledi. İmdi; evkâf-ı mezbûre bakâyâsının tahsîli her vechile lâ-büdd ü lâzim olmağın **buyurdum ki:**

Müşârun-ileyh mütevellî cânibinden âdem vardukda, bi'z-zât gereği gibi mukayyed olup zimmetlerinde mâl-i vakf olanları her kande ise buldurup getürdüp husamâyı berâber eyleyüp onat vechile hak üzre şer'le tefîş idüp göresin; arzolunduğı gibi ise zimmetlerinde zâhir olan mâl-i vakfı hükmidüp bî-kusûr tahsîl ve vakf için zabt u kabz itdürüp üzerlerinde mâl-i vakfdan bir akça ve bir habbe bâkî komayup hılâf-ı şer' kimesneye iş itdürmeyesin. Bu bâbda Dergâh-ı Mu'allâm kapucılarından Ömer *zîde kadruhû* mübâşir ola. Ammâ; emr-i şer'den tecâvüz eylemeye; şöyle bilesin.

60

Erzurum Kalesi'nde Hızır adlı kişiyi âlet-i harble yaralayan ve şirretlikle meşhur olan Oltu kullarından Sevindük bin Ahmet'in siyâset olunması.

Yazıldı.

Beğlerbeği kethudâsına virildi. Fî 28 Rebî'u'l-evvel, sene: 972

Erzurum beğlerbeğisine ve kâdîsına hüküm ki:

Sâbıkâ Erzurum beğlerbeğisi Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "Oltu kullarından Sevindük bin Himmet mukaddemâ Erzurum Kal'asında âlet-i harble Hızır nâm kimesnenün üzerine varup bir kolın mecrûh idüp ve mezkûr şirret ü şekâvetle meşhûr olduğına bölük halkı ve sâyir şehadet eyledüklerin ve Mûsâ Çavuş nâm kimesnenün avretine girüp, tutmak kasdına varıldukda kapuyı pâreleyüp kaçduğı sicill olunup ve emr-i şerîfle Erzurum Kal'asında habsolunmuş iken habs-hânede üç nefer töhmeti müseccel yoldaşlarıyla ve hâricden ba'zı kimesnelerin i'âneti ile gaybet itdüğün ve akablerinden âdem salındukda Erzincan'da tutulup hâliyâ Erzurum Kal'asında mahbûs idüğün" birdürmeğün mezkûr Sevindük'e siyâset olmasın emridüp **buyurdum ki:**

Hüküm-i şerîfüm varıcak, mezkûr Sevindük'e mahallinde siyâset itdürüp emr-i şerîfüm yirine varduğın yazup bildüresin.

61

Ayasofya Evkâfı'na bağlı Muhtesib İskeleyi'nde Mihrimâh Sultan tarafından inşa ettirilip daha sonra yanan dükkânların, yeniden inşasına Mihrimâh Sultan tarafından izin verildiği.

Yazıldı.

Bu hüküm-i şerîf yazılıp Ahmed Çelebi'ye gönderildi; Çavuş-oğlu ile, nişânsuz.

İstanbul kâdîsına ve Ayasofya mütevellîsine hüküm ki:

Hâlâ seyyidetü'l-muhadderât ilh.un kızum *dâmet ismetühânun* Muhtesib İskeleyi'nde Ayasofya Evkâfı dükkânları öninde vakfa müte'allik bir mikdâr hâlî yir olup mütevellîsi ma'rifeti ile müşârun-ileyhâ altı zirâ' yir deryâyı toldurup muhkem iskele idüp vakf-ı mezbûra sâl-be-sâl iki yüz akça mukâta'a takdîr olunup iskeleden zâyid kalan yire yigirmi bâb dükkân binâ idüp nice yıldan berü arzun mukâta'asın vakfa edâ idüp dükkânlar kendü mülki olup icâresin zabtidegelmiş etrâfda olan dükkânlar ihrâk oldukda bile ihrâk olup evkâf-ı mezbûrenün cümle dükkânları binâ olunup zikrolunan dükkânları kalup binâ

olunmaduğı mûmâ-ileyhâ tarafından arzolunup ol bâbda icâzet-i hümâyûnum taleb itdüği ecilden **buyurdum ki:**

Vech-i meşrûh üzre ta'mîr idüp vakf-ı mezbûr mukâta'asın edâ idegeldüği dükkânları yirinde ol mikdâr bâb dükkânı binâ itdürüp şer'-ı şerîfe ve emr-i münîfe mugâyir kimesneyi dahlitdürmeyesiz; şöyle bilesiz ve ba'de'n-nazar bu hükm-i hümâyûnumı ibkâ idesiz.

62

Rodosçuk'ta sâkin Yeniçeri Süleyman'ın oğlu Ali'yi öldürmekten zanlı Ali bin Ömer'in, bu hususta üzerine herhangi bir şey sâbit olmuşsa, Dergâh-ı Muallâ'ya gönderilmesi.

Yazıldı.

Muhzırın kâtibine virildi. Fî 18 Muharrem

Tekfurtağı kâdîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Dergâh-ı Âlî yeniçerilerinden kasaba-i Rodosçuk'da sâkin olan Süleymân nâm yeniçerinün Alî nâm oğlı gice ile sâkin olduğı mahallede mecrûhan maktûl bulunup mahallesi halkından tefahhus olundukda; "Alî bin Ömer nâm kimesneden zanniderüz. Ol gün ikindi namâzından sonra bile gezerler idi ve katlolunduğı yire karîb bir balçıkdan paşmağın çıkarup sabâh namâzı zamânında çeşmede yur iken ba'zı müslimânlar görmişler ve kapusunda dahı kan vardır. Bu hâdise olduğı gibi gaybet idüp dört beş günden sonra getürdiler. Görilsün." didüklerinde mezbûr Alî ihzâr olunup istifsâr olundukda zikrolunan kelimâtların cem'isini inkâr idüp müslimânlardan Bahâr bin Hüseyin ve İskender bin Abdullâh nâm kimesneler; "Sabâh namâzı vaktinde paşmağın balçıkdan çıkarup çeşmede yur iken gördük." diyü muvâcehesinde şehâdet itdüklerinde keyfiyyet-i ahvâli istifsâr olunmak için mezbûr Alî habse virildüğün" bildürmişsin. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, şöyle ki; maktûl-i mezbûrun katline mübâşir olup üzerine nesne sâbit ü zâhir olmuşsa sûret-i sicilli ile Dergâh-ı Mu'allâm'a gönderesin.

63

Boşalan gönüllü gediklerinin yerli ve Kürt olmayan, yarar yiğitlere tevcihine izin verilmesi.

Yazıldı.

Bağdâd beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâlâ Südde-i Sa'âdetüm'e âdemünle ba'zı arzlar gönderüp; "otuz ve kırk nefer kimesneye düşenden gönüllü gedüği olmak recâsına" i'lâm itdüğün ecilden vârid olan arzların muktezâsınca her birine isimleriyle düşenden gönüllü gedüğine ahkâm-ı şerîfe virilüp irsâl olunmuşlardır. **Buyurdum ki:**

Varıcak göresin; arzitdüğün kimesneler darbe ve harbe ve kılıca yarar yiğitler olup kadîmden ol serhadde dirlik recâsına hıdmet idegelmişler ise –ki, yirlü ve Kürd tâyifesinden olmaya– mahlûl gedükleri anun gibi yarar yiğitlere tevcîh eylesesin ve yirlü [ve] Kürd tâyifesinden olup izâlesi lâzım ve hıdmete iktidârı olmayanları her birin bir hıdmete ta'yîn

eylemekle ve âhar bahâne ile tadrîcle bölükden giderüp emr-i şerîfüm muktezâsınca yirlü ve Kürd tâyifesinden olmayan yarar yiğitlere ta'yîn idüp arzeyelesin.

64 *Sığla sancağı alaybeyinin tâyin olunduğu göreve gitmezse alaybeyilikten alınacağı.*

Yazıldı.

Sığla beğinin kethudâsına virildi. Fî 4 Safer, sene: 972

Sığla sancağı alaybeğisine hüküm ki:

Hâlâ livâ-i mezbûre Sancağı Beği Alî *dâme ızzühû* Dergâh-ı Mu'allâm'a âdem gönderüp senün için; "Alaybeğilik virilelden berü hıdmete gelmeyüp ve sancağına ilhâk olunan sipâhîleri hıdmete getürmeyüp ihmâl ü müsâhelesi vardır." diyü bildürmeğin **buyurdum ki:**

Vardukda, mûmâ-ileyhün sancağına ilhâk olunan zü'amâ vü erbâb-ı tîmârı sen ki alaybeğisin, ihrâc idüp mûmâ-ileyhün yanına varup hıdm-i muhâfazada dakîka fevtitmeyesin. Şöyle ki; min-ba'd ihmâl ü müsâhelen arzoluna, dirliğin ve alaybeğiliğin âhara virilür; şöyle bilesin.

65 *Sığla sancağı alaybeyi ve sipâhilerinin tâyin olundukları muhafaza hizmetine gönderilmeleri; gitmeyenlerin isimlerinin Südde-i Saâdet'e bildirilmesi.*

Yazıldı.

Sığla beğinin kethudâsına virildi. Fî 4 Safer, sene: 972

Anatolî beğlerbeğisine hüküm ki:

Sığla Beği Alî *dâme ızzühû* âdem gönderüp; "sancağına ilhâk olunan zü'amâ vü sipâhîler kendü ile emrolundukları muhâfaza hıdmetine gelmeyüp ve alaybeğisi olan kimesne dahı aslâ hıdmete gelmeyüp ve sipâhîleri hıdm-i mezbûreye ihrâc idüp getürmekde ihmâl ü müsâhelesi olduğu ecilden cengciye kemâl-i muzâyakası olduğu" bildürmeğin **buyurdum ki:**

Varıcak, bu bâbda onat vechile mukayyed olup mûmâ-ileyhün sancağına ilhâk olunan alaybeği ve zü'amâ vü erbâb-ı tîmâra yarar çavuşlar gönderüp ihrâc idüp beğleri yanına hıdmete gönderesin. Hıdmete varmayup ihmâl ü müsâhele üzre olanlar eger alaybeğidür ve eger sâyir zü'amâ vü erbâb-ı tîmârdur isimleri ve tîmârları ile yazup defter idüp Südde-i Sa'âdetüm'e i'lâm eyleyesin ki dirlikleri âhara virile.

66 *Hürrem Sultan'ın Kudüs-i Şerîf'teki İmâreti Evkâfı Mütevellîsi müteveffâ Turgut'un tasarruf ettiği zeâmetin vakfa ilhak olup buna karşılık vakfa münasip olmayan bir yerin de çıkarılarak hâssa-i hümayuna kaydedilmesi.*

Yazıldı.

*Kapucı Ömer'e virildi. Fî 18 Muharrem, sene: 972**

Arab Defterdârı Dervîş'e hüküm ki:

Sâbıkâ Kudüs-i Şerîf'de merhûme sultânun mütevellîsi olup vilâyet-i Şâm'da ze'âmet tasarruf iderken vefât iden Turgud'un ze'âmeti imâret-i mezbûrenün evkâfına ilhâk olunup evkâf-ı mezbûreden vakfa münâsib olmayan ihrâc olunup hâs olmasın emridüp **buyurdum ki:**

Varıcak, müteveffâ-yı mezbûrun ze'âmetini vakf-ı mezbûr için zabtitledürüp ana bedel vakfa münâsib olmayanı ihrâc idüp hâssa-i hümayûnum için zabtitledüresin.

* Metinde "971" şeklindedir.

67

Sahratullâh-i müşerrefe'de cüz okunmak için vakfedilen Kumâme tevliyetinin usûlü üzere Hürrem Sultan'ın Kudüs-i Şerîf'teki imâreti evkâfı mütevellîsi Abdülkerim'e verilmesi.

Yazıldı.

Kudüs-i Şerîf kâdîsına hüküm ki:

Ferzend-i erc-mend oğlum Selîm *tâle bakâhünün* vâlidesi merhûme sultân *tâbe serâhânun* Kudüs-i Şerîf'de olan imâretinin hâlâ mütevellîsi olan Abdülkerîm Südde-i Sa'âdetüm'e gelüp; "Cenâb-ı celâlet-me'âbum kıbelinden Sahratu'llâh-i Müşerrefe'de tilâvet olunan eczâ-i şerîfenün vakfı olan Kumâme tevliyetin şimdiye değin olan imâret-i mezbûre mütevellîleri idegelmışdür." diyü zikrolunan tevliyet üslûb-ı sâbık üzre zabtolunmasına hükm-i şerîfüm taleb itmeğin **buyurdum ki:**

Zikrolunan Kumâme tevliyetin dahı hasbî(?) müşârun-ileyhe itdüresin.

68

Rodos muhafazasındaki kadırgalarda bulunan mîrî kürekçi esirlerin peksimet ihtiyaçları için yeniden buğday talep edilmeyip, bu ihtiyacın daha önce gönderilmiş olan buğdaydan karşılanması.

Yazıldı.

Rodos Beği Alî Beğ'e hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Rodos muhafazasında olan hâssa kadırgalarda olan mîrî esîr kürekçilerün zahîre husûsında ziyâde muzâyakaları olup bin kintâr peksimat lâzımdür." diyü bildürmüşsin. Bundan akdem; "Mîrî kürekçilere ve gayra zahîre mühimdür." diyü arzitledüğünde iki def'a bu kadar müd buğday irsâl olunmuşdur. Sebeb nedür ki virilen buğdaydan mîrî esîrlerün peksimatların niçün andan tedârük itmeyüp muzâyaka çekdürürsün? Yohsa zahîre bahânesiyle tereke alup emre muhâlif hârice mi virilmişdür? **Buyurdum ki:**

Varıcak, te'hîr eylemeyüp gönderilen terekeden mîrî esîrlere kifâyet mikdârı peksimat bişürdüp muzâyaka çekdürmeyesin.

Manisa, Akhisar, Gördük kadılarının, suyolu hizmetine sırası gelen müsellemleri ihmâl etmeyip göndermeleri.

Yazıldı.

*Mektûb getüren Mehmed'e virildi. Fî 18 Muharrem, sene: 972**

Mağnisa ve Akhisâr ve Gördük kâdîlarına hüküm ki:

Saruhan Sancağı Piyâdeleri Beği Mehmed mektûb gönderüp; "livâ-i mezbûre yayabaşlarından otuz ocak Palamud Yayabaşılığı'na mutasarrıf olan Mehmed ve Alî suyolunda vâkı' olan hıdmete altı nefer piyâde getirüp bâkîsi taleb olundukda; "Kâdîlar hıdmete çıkarmağa mâni' olurlar." didüklerin" bildürmeğin **buyurdum ki:**

Varıcak, anun gibi taht-ı kazânuzda neveti olan müsellemleri hılâf-ı emr te'allül itdürmeyüp bî-kusûr ihrâc idüp hıdmete gönderesin ki, gelüp nevetlerinde edâ-i hıdmetsin ideler. Şöyle ki; arzolunduğı üzre sizün ihmâlinüz sebebi ile nevetlü müsellemler ihrâc olunup gönderilmeye, maslahat avkola, özrinüz makbûl olmaz; netîcesi size âyid olur. Bu bâbda eslemeyeni yazup isimleriyle arzeyesiz.

* Metinde "971" şeklindedir.

Unuduklu karyesi halkına zulmettiği bildirilen Karaman sipâhilerinden Beğdili-oğulları ile kendilerinden şikâyetçi olanların dâvalarının görülüp, neticenin bildirilmesi.

Yazıldı.

Karaman beğlerbeğisine () kâdîlarına hüküm ki:

Hâliyâ Rikâb-ı Hümâyûnum'a ruk'a sunulup; "Karaman sipâhîlerinden Beğdili-oğulları dimekle ma'rûf kimesneler cümle elli nefer mikdârı sipâhîler olup Unuduklu nâm karye halkına ve gayra hılâf-ı şer' u kânûn envâ'-ı te'addî vü zulm idüp şer' u kânûna muhâlif küllî nesnelerin alup fesâd ü şenâ'atlerinün nihâyeti yokdur." diyü bildürdükleri ecilden ahvâlleri görölüp hukûk alıvrılmak için sunulan ruk'anun sûreti aynı ile ihrâc olunup Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından () zîde kadruhû ile size gönderildi. **Buyurdum ki:**

Hüküm-i şerîfüm varıcak, hak da'vâ olunan Beğdili-oğulları'n ve tevâbi' u levâhıkın ve ol nâyibi bi'l-cümle ruk'ada mastûr olan kimesneleri hüsn-i tedbîr ile getirüp husamâyı berâber idüp ruk'aları mücebince takrîr itdükleri mevâddı bir def'a şer'le faslolmayup ve on beş yıl mürûr itmeyen kazıyyelerin tamâm hak üzre şer'le tefâtîş idüp arz-ı hâl itdükleri üzre merkûm Beğdili-oğulları'nun ve tevâbi' u levâhıklarının ol vechile fesâd ü şenâ'ati ve zulm ü te'addîleri bi-hasebi's-şer' sâbit ü zâhîr ola, alınan hukûkî ba'de's-sübût ashâbına alıvrıldukden sonra ne mikdâr kimesnenün hakkı alıvrılduğın ve zulm ü te'addîlerine müte'allik sübût u zuhûr bulan kazıyyeleri ne ise yazup defter idüp ve ol nâyib dahı zikrolunan eşkiyâyâ mu'în ü zâhîr olup şer'le sübût bulmayan kazıyyeyi hılâf-ı vâkı' sicillât itmiş ise cümlesin muhkem habsidüp mufasssal ü meşrûh ahvâllerin arzidesiz. Sonra anlar hakkında emrüm ne vechile sâdır olursa mücebi ile amel eylesiz. Ammâ; bu bâbda tamâm

hak üzere olup tezvîr ü telbîsden ve şühûd-ı zûrdan ve hılâf-ı vâkı' kazıyye arzolunmakdan ihtiyât idesiz; şöyle bilesiz.

71 *Küffâra tereke sattığı bildirilen Kratin(?) adlı zimmînin teftiş edilmesi.*

Yazıldı.

Beğün kethudâsına virildi. Fî 6 Rebî'u'l-âhur, sene: 972

Hersek beğine ve Prepolya ve Vişegrad kâdîlarına hüküm ki:

Kazâ-i Prepolya halkı âdem gönderüp; "nefs-i Taşlu'da Kratin(?) nâm zimmî tereke ve bal ve yağ ve balmumı ve gön ve keçî derisi ve at alup küffâra satup bunlara muzâyaka virüp te'addî eylediğin" bildürdiler. İmdi; küffâra tereke satılmak memnû'dur. **Buyurdum ki:**

Hüküm-i şerîfüm varıcak, mezkûr zimmîyi ihzâr idüp ve kirâcılarını dahı getürdüp kirâcılarından ve gayriden onat vechile teftîş idüp göresiz; kazıyye arzolunduğı gibi mezkûr zimmî küffâra tereke ve bal ve yağ ve deri ve at satduğı sâbit ü zâhir olursa mezbûr zimmîyi habsidüp vukû'ı üzere yazup arzidesiz.

**[Yev]mü'l-Ahad, fî 18 Muharremi'l-harâm, sene: 972*,
Kostantıniyyetü'l-mahmiyye**

* Metinde "971" şeklindedir.

72 *İstanbul zahîresi için her sene Rumeli'den gönderilmekte olan koyunlardan geçmiş iki senede gönderilmeyip bakâyâ kalan koyunların mevsim koyunu ile birlikte eksiksiz olarak gönderilmesi.*

Yazıldı.

Koyun emînine virildi. Fî 21 Muharrem, sene: 972

Filiba ve İştib ve Üsküb ve Ustrumca ve Tikveş ve Selanik ve Siroz ve Timürhısârı ve Drama ve Yenice-i Karasu ve Tatarbâzârı ve Serfice ve Filorina ve Köprilü ve Fener ve Çatalca ve Yenişehir ve Kırçova ve Manastır ve Avrethısârı kâdîlarına hüküm ki:

Her birinüz taht-ı kazâsından mahrûse-i İstanbul zahîresiyçün irsâl olunan ağnâmdan tokuz yüz yetmiş bir senesinde irsâl olunan kıvrıcık ağnâmı mevsiminden bâkî kalan yedi bin yüz elli ağnâm ve irsâliyye defterinde mukayyed olup teslîm olunmayan on bin iki yüz

altmış beş ağnâm ve tokuz yüz yetmiş senesinde irsâl olunan kırcan ağnâmı mevsiminden bâkî kalan yedi yüz altmış iki ağnâm yırlı yirinden cem' u tahsîl olunup mevsim koyunu ile irsâl olunmak için çavuş-oğullarından Kâsım defter ile irsâl olunmuşdur. **Buyurdum ki:**

Varıcak, her biriniz taht-ı kazâsında vâkı' olan bâkî koyun eger kıvırcık koyunu bâkîsidür ve eger kırcan koyunu bâkîsindendür, her kimde ne mikdâr koyun bâkî kalmış ise irsâl olunan defter mücebince yırlı yirinden bî-kusûr ihrâc ü tahsîl itdürüp bir ferdde bir koyun bâkî komayup defter idüp mevsim koyunu ile irsâl olunan yarar âdemleriniz ile irsâl eylesiniz. Bu bâbda gereği gibi mukayyed olup zikrolunan bakâyânun tahsîli ve irsâl itmekde kemâl-i ikdâm ü ihtimâmınız zuhûra getüresiz. Şöyle ki; ihmâlinüz sebebi ile zikrolunan ağnâm tahsîl olunup mevsim koyunu ile irsâl olunmaya, mu'âteb olursız ve [bu] bahâne ile kimesneden ahz ü celb-i mâl olunmaktan hazer idesiz. Ana göre mukayyed olup bâb-ı dikkatte dakîka fevtitmeyesiz.

73 *Akkirman beyinin Boğdan reâyasını rahatsız edecek uygulamalardan vazgeçmesi.*

Yazıldı.

Ahmed Çavuş'a virildi. Fî 26 Muharremi'l-harâm, sene: 972

Akkirman Beği Hasan Beğ'e hüküm ki:

Boğdan Voyvodası Aleksandra mektûb gönderüp senün için; "Vilâyet-i Boğdan re'âyâsına haber gönderüp; "Nehr-i Turlı donup buz olduğu vakıt Tatar askerini üzerinize gönderüp vilâyetinizi gâret itdürüp" ve Dobrica nâm kasaba için "Zabtiderüm." diyü ziyâde havf virüp ve sâbıkâ voyvodalıktan gitdükden sonra zâyî' olan tavarlarını bizden isteyüp rencîde iderler. Boğdan re'âyâsı bu havfdan perâkende olmak üzre olup ve ehl-i fesâd olanları dahı kaçup Akkirman ve Kili ve Bender câniblerine varup her cânibden gelen rencber tâyifesin katlidüp esbâbların gâret itmekle rencber tâyifesi gelüp gitmez olmuşlardır. Dîvân zamânında kasaba-i Bender ile Dobrica mâ-beyninde bir karye ihdâs olmuşdur. Cümle halkı hırsuz u harâmîlerdür." Zikrolunan karyeyi ref' itmek murâd idindükde senün için; "Mâni' olup ehl-i fesâda ziyâde ruhsat virmişdür ve Boğdan re'âyâsı kaçup gitmekle cizyemüze küllî noksân gelmişdür." diyü arzyledi. İmdi; vilâyet-i Boğdan Memâlik-i Mahrûsem'dendür. Emr-i şerîfümle nasbolunan voyvodaları yirine vardukdan sonra ol cânibe havf ü hirâs* virüp harâc-güzâr ra'ıyyetlerümün tefrika vü ihtilâlîne bâ'ıs olmağa sebep nedür? Ol ecilden müstehk-ı itâb u ıkâb olmuşsındur. **Buyurdum ki:**

Varıcak, mücerred celb ü ahz maslahati için ol cânibe müte'âriz olmayup re'âyâ kullarımı rencîde vü remîde eylemeyüp vilâyet-i mezbûre re'âyâsından ehl-i fesâd olup kaçup Akkirman ve Kili ve Bender câniblerine varup Boğdan'a ticârete gitmek isteyenleri katlidüp fesâd ü şenâ'at üzre olanları ele getirüp mukayyed ü mahbûs voyvoda kuluma gönderüp ehl-i fesâda ol taraftan ruhsat virmeyüp sancağımı gereği gibi hıfz u hirâset idüp ve ol hâdis olan karye dahı kendü hâllerinde olmayup ehl-i fesâd olup memleket ü re'âyâya zararları varsa ref' idüp kadîmî yirlerine göndermek istedikde mâni' olmayup ve ol cânibden firâr idüp gelen re'âyâyı kadîmî yirlerine gönderüp vilâyet-i ma'mûrenün ma'mûr u âbâdân olup nazm u intizâmına sa'y ü ikdâm idüp sancağın halkını zabtidüp

vilâyet-i mezbûre re'âyâsının tefrika vü ihtilâline bâ'ıs olur husûslardan el çeküp ol cânible hüsn-i zindegânî üzere olasın. Yohsa, sancağın âhara virilür; bilmiş olasın.

* Metinde " " şeklindedir.

74

Boğdan'dan yağma olunan koyun ve davarların Akkirman, Bender ve Kili kazâlarından alınarak sahiplerine verilmesi.

Yazıldı.

Ahmed Çavuş'a virildi. Fî 26 Muharremi'l-harâm, sene: 972

Akkirman beğine, Akkirman ve Kili ve Bender kâdîlarına hüküm ki:

Hâliyâ Boğdan Voyvodası olan Aleksandra mektûb gönderüp; "vilâyet-i Boğdan'un gâret olup sürilen tavarları girü sâhiblerine virilmek için vilâyet-i mezbûre kâdîlarına Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından Ahmed *zîde kadruhû* yedinden emr-i şerîf vârid olup vilâyet-i mezbûre re'âyâsı cânibinden Bernar(?) nâm kimesne vekîl nasbolunup zikrolunan tavarları varup taleb itdükde Akkirman kazâsında iki bin beş yüz sığır ve üç bin beş yüz koyun ve Kili kazâsında altı yüz sığır ve Bender kazâsında beş yüz sığır ve altı yüz koyun virilmek mukarrer olup ve sicill olunup sulholmuşdı. Hâlâ olan müfettiş kâdîsı ve Süleymân Çavuş geldükde; "Bu tavarlar size in'âm buyurulmuşdur; aslâ bir tavar virmen." didükleri sebebden bir mikdârı virilüp bâkî kalan tavarlardan aslâ bir tavar virmeyüp re'âyâya zulm ü hayf olduğın" i'lâm itmeğın **buyurdum ki:**

Varıcak, sâbıkâ emr-i şerîfüm üzere görilüp vilâyet-i mezbûreden yağmâ vü târâc olan koyun ve tavar sâhibleri ile ol mikdâr koyuna ve tavara rızâ'en sulholunup sicillât olunmuş ise, ellerinde olan sûret-i sicilleri muktezâsınca tavarların ve koyunların ashâbına alıvirüp şer'a ve emre mugâyir kimesneye te'allül ü nizâ' itdürmeyesiz.

75

Akkirman ve Kili'ye Boğdan'dan tereke satmaya gelen rencberlerin emniyetinin sağlanması.

Yazıldı.

Kezâlik.

Akkirman beğine hüküm ki:

Boğdan voyvodası mektûb gönderüp; "vilâyet-i Boğdan'dan ba'zı rencber tâyifesi Akkirman ve Kili câniblerine tereke fûrûhtına varduklarında; "Hâyinlersiz." diyü ellerinde olan terekelerin cebren alup ve kendülerün ba'zısını katl ve ba'zısını mecrûh idüp te'addî itdüklerin" bildürmeğın **buyurdum ki:**

Varıcak, sancağın eşkıyâsını gereği gibi zabtidüp ol taraftan rencberliğe gelen harâc-güzâr kullaruma ol vechile te'addî vü tecâvüz itdürmeyüp ve kimesneye zarar u ziyân irişdürmeyesin. Re'âyâdan katlolunmuş kimesne var ise ol fesâda mübâşeret iden kâtilleri ele getirüp habsidüp isimleriyle arzidesin. Bi'l-cümle ol taraftan rencberliğe gelen re'âyâyı himâyet ü sıyânet idüp kimesneye te'addî vü tecâvüz itdürmeyüp emn ü emân-ı vilâyet ve itmînân-ı ra'ıyyet itmekde kemâl-i ikdâm ve hüsn-i ihtimâmın vücûda getürüp ol cânible

tamâm zindegânî üzre olup re'âyânun tefrika vü ihtilâline bâ'ıs olur husûslardan ictinâb idesin ve illâ netîcesi sana âyid olur; bilmiş olasin; şöyle bilesin.

76

Trablus'da şirretlikle meşhur olan Kerâme oğlu Nasıruddin adlı kimsenin teftiş olunup durumunun bildirilmesi.

Yazıldı.

Dîvân'da Ağ'a'ya virilmiş. Fî 18 Muharrem

Trablus beğine, Trablus ve Ba'lbek kâdîlarına hüküm ki:

Sen ki Trablus kâdîsısın, mektûb gönderüp; "nefs-i Trablu[s] sabuncılarından Kerâme oğlu Nâsıruddîn nâm kimesne ribâ-hor, müfsid, şirret ü mazarrat u inâd ile meşhûr u müte'âref kimesne olup gelen sancakbeğlerine dühûl idüp kethudâ vü sübaşılar ile ittihâd ü ihtilât idüp kendülere mübâşir ü tercemân olup dâyimü'l-evkât anlar mezbûrun evinde cem' olup gice vü gündüz fışk u fücûr üzre olduğundan mâ-adâ nefsi-i şehirden ve nevâhîden fi'l-cümle vüs'at mülâhaza olunanların her birine bir tarîkla isnâd idüp meclis-i şer'a murâfa'a olmadın hılâf-ı şer'-ı şerîf habsitdürüp giceden sabâha dek ba'zılarına kayd ü bendle envâ'-ı cezâ itmekle sâyirlerine dahı havf virüp her birinün hâllerine göre ba'zına yüz ve iki yüz dahı ziyâde altın cerîmeye kesüp ve akçası mevcûd olmayanlara selem tarîkıyla nısf bahâsına zeyte ve harîre akça virüp ve kesilen cerîmeden bir hissa kendü alup ve ba'zılarının eksük bahâ ile emlâkin satdurup deyne müstağrak itdürüp defe'ât ile tenbîh olunup memnû' olmaduğın" arzeyledüğü ecilden **buyurdum ki:**

Hüküm-i şerîfüm vardukda, da'vâ-yı hak iden husamâsıyla berâber idüp bir def'a şer'le faslolmayup ve on beş yıl mürûr itmeyen kazıyyelerin bi-hasebi's-şer' onat vechile teftiş idüp göresiz; fi'l-vâkı' arzolunduğı üzre mezkûr kimesnenün müslimânlara şer'-ı şerîfe muhâlîf zulm ü te'addîsi var ise -ki, bi-hasebi's-şer' sâbit ola- şer'le müteveccih olan hukûkî ashâbına bî-kusûr alıvirdükden sonra ne mikdâr kimesnenün hakkı alıvirildüğini ve zulm ü te'addîsine müte'allik sübût u zuhûr bulan mevâddı sicillât idüp kendüyi habseyleyüp sûret-i sicilleriyle ale't-tafsîl ahvâlin yazup arzeyleyesiz. Sonra emrüm ne vechile sâdır olursa mücebi ile amel eyleyesiz. Ammâ; hîn-i teftişde tamâm hak üzre olup tezvîrden ve şühûd-ı zûrdan ve hılâf-ı vâkı' kimesnenün kazıyyesi arzolunmakdan ihtiyât idesiz.

77

Edirne, Ferecik ve İnöz'de bulunan bennâ ve neccârların suyolu inşaatında çalıştırılmak üzere İstanbul'a gönderilmesi.

Yazıldı.

Muhzırın kâtibine virildi. Fî 18 Muharrem

Edirne kâdîsına hüküm ki:

Hâlâ mahrûse-i İstanbul'a gelen suyolına bennâ vü neccâr mühimm ü lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Varıcak, bir ân ve bir sâ'at te'hîr itmeyüp bi'z-zât mukayyed olup mahmiyye-i Edirne'de ve etrâfda ne mikdâr bennâ vü neccâr var ise cem' idüp isimlerin ve resimlerin defter idüp dahı kendülere lâzım olan âlet ü esbâblarıyla bî-kusûr ihrâc idüp suyolı üzerinde olan iftihârul-ümerâ' ve'l-ekâbir Yeniçerilerüm Ağası Alî *dâme ulüvvuhûya* yarar âdemün ve defterünle gönderüp teslîm itdüresin. Husûs-ı mezbûr mühimdür. Bu bâbda gâyetle ikdâm ü ihtimâm idüp ne mikdâr bennâ vü neccâr bulunursa ber-vech-i isti'câl göndermeyince olmayasın.

Bu dahı.

Bir sûreti, Ferecik kâdîsına yazıldı.

Bu dahı.

Bir sûreti, İnöz kâdîsına yazıldı.

78

Safed'deki dört mahalleden boşalan ve harab olan hâneler için kalan hânelerden avâriz taleb edilmemesi; Yahûdilerin eline geçen hânelerin avârizının da Yahudilerden alınması.

Yazıldı.

Hacı Mehmed'e virildi. Fî 20 Muharrem, sene: 972

Haleb defterdârına hüküm ki:

Nefs-i Safed'de Harratü's-sûk ve Harratü'l-handek ve Harratü'l-gazâvî ve Harratü'l-ekrâd nâm mahalleler halkı tarafından Rikâb-ı Hümâyûnum'a ruk'a sunulup; "Mahalle-i Ekrâd'da sâbıkâ yüz hâne-i avâriz yazılup hâlâ ba'zı harâb olmağla seksen hâne kalup ve Mahalle-i Handak'da otuz dört hâne yazılup hâlâ ba'zı harâb olup ve ba'zı dahı Yehûdîler olmağın on üç hâne kalup yine sâbıkâ yazıldığı üzre tamâm hâneler avârizın taleb iderler." diyü i'lâm itdükleri ecilden **buyurdum ki:**

Göresin; zikrolunan mahalleler defter-i hâkânîde ol mikdâr hâne yazılmış olmayup sonra ba'zı hâneleri Yehûdîler eline düşüp ve ba'zı dahı harâb olmuş ise Yehûdîler aldığı hânelerün avârizın anlardan alup hâlî vü harâbe olup sâkin olmadukları hânelerün avârizın bunlardan taleb itdürmeyüp bu bâbda adâlet üzre olup kânûn u deftere muhâlif nesne taleb itdürmeyesin; şöyle bilesin. Ve ba'de'n-nazar bu hükm-i hümâyûnumı...*

Hacı Mansûr'a virildi.

Bir sûreti dahı, Harratü's-sûk ve Harratü'l-handak nâm mahalle halkına virildi.

* Metinde eksik bırakılmıştır.

79

Timar sahibi Bostan'ın kefaletiyle serbest bırakılan harâmi reisi Kara Timürci'nin yakalanarak Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.

Yazıldı.

Kurd Kethudâ'ya virildi. Fî 21 Muharremi'l-harâm, sene: 972

Akhısâr kâdfısına hüküm ki:

Re'îs-i harâmî olup bundan akdem elinde esbâb bulunup habsolunmuş iken erbâb-ı tîmârdan Bostân nâm kimesne kefâletiyle ıtlâk olunan Kara Timürçi'nün ele gelüp Sûdde-i Sa'âdetüm'e gönderilmesi lâzim olmağın **buyurdum ki:**

Varıcak, bu bâbda kemâliyle mukayyed olup mezkûr harâmî anda bulunursa aslâ te'hîr ü terâhî itmeyüp eger hufyeten ve eger alâniyyeten her ne vechile mümkün ise hüsn-i tedârûkle ele getirüp mukayyed ü mahbûs mu'temedün-aleyh yarar âdemlerle Sûdde-i Sa'âdetüm'e irsâl eylesin. Şöyle ki; bulunmaz ise mezkûr kefiline teklîf idüp her kande ise buldurasın. Bulmakda te'allül iderse vukû'ı üzre yazup bildüresin ki, dirliği âhara virile; şöyle bilesin.

80

Silistre alaybeyinin acele olarak Sûdde-i Saâdet'e gelmesi.

Fî 21 Muharrem, sene: 972

Silistre alaybeğine hüküm ki:

"Ale't-ta'cîl Sûdde-i Sa'âdetüm'e gelesin." diyü Çavuş-zâde Mehmed'e virilüp; "Bile(?) gelesin." [diyü] gönderildi.

81

Vidin, Alacahisar ve Vulçitrın sancakları züama ve sipâhilerinden Boğdan seferine tâyin olunduğu halde gitmeyenlerin timarları alınacağından, bunların mutasarrıf oldukları timarlarının yazılıp, tanzim olunacak defterin Sûdde-i Saâdet'e gönderilmesi.

Tımsıvar beğlerbeğisine bir hüküm ki:

Bundan akdem Boğdan Voyvodası olan Aleksandra ile Boğdan Seferi'ne ta'yîn olunan Vidin ve Alacahısâr ve Vulçitrın sancaklarının zü'amâ vü sipâhîlerinden seferi tamâm edâ idüp mevcûd olanların ve sefere emrolunup varmayanlar[un] isimleri ve tîmârları ile yazılıp defter olunup defterleri Sûdde-i Sa'âdetüm'e irsâl olunmak için emr-i şerîfüm olmağla zikrolunan sancakların mevcûdları ve Alacahısâr sancağı sipâhîlerinden seferden avdet olunduğu esnâda berâtıyla varup yoklanan on beş nefer sipâhîlerin yoklamaları defteri vârid olmağın aynı ile sûretleri ihrâc olunup irsâl olundu. İmdi; sefere emrolunup varmayan sipâhîlerin bir yıllık hâsılları mîrî[ye] zabtolunmak üzre tîmârları alınmak emrüm olmuştur. **Buyurdum ki:**

() zikrolunan defter sana varup vusûl bulduğu gibi, yanında olan icmâl ve rûznâme defterleri ile mukâbele idüp ne mikdâr sefere varmamış zü'amâ vü erbâb-ı tîmâr zâhir olursa her sancağı başka defter idüp mutasarrıf oldukları tîmârlarının baş köyleri ile yazuları ne ise ve ne nâhiyede ise cümlesin yazup kimesneye himâyet itmeyüp defterünü mühürleyüp Sûdde-i Sa'âdetüm'e irsâl eylesin.

Yazıldı.

Efendi hazretleri taleb idene(?) virildi. Fî 20 Muharrem, sene: 972

Karesi sancağı müfettişine ve Edremid kâdîsına hüküm ki:

Dârende Âyişe nâm hâtûn gelüp; "Edremid kazâsında Şehirköy nâm karye sipâhisi olan Hasan nâm karındaşı Fâtıma nâm anasıyla karye-i mezbûre içinde evlerinde katlolunup Edremid'den Alî Çelebî ve Tavşancılar ve Nacak ve Acemoğlu ve kasaba-i Kemer'den Hacı Bekir oğlu Mustafâ ve Hibe kadın Arabı ve İshak Alisi ve Şarköy'nden Kayaoğlu İlyâs ve Osmân oğlu Timürtaş ve Kuyumcı Ahmed ve Re'îs Bekir ve Bozer nâm karyeden Dîvâne Alî dimekle ma'rûf kimesneler mazınnası olduğunu" bildürdi. Karye-i mezbûre içinde kılâl vâkı' olup ahâlî-i karyeden kimesneye zarar gelmeyüp mu'âvenete varmadukları ecilden anlar dahil bu husûsda habîr olmak fehmolunur. Karye halkından dahil mazınna vü müttehem olanların ele gelmesi lâzımdır. **Buyurdum ki:**

Hük-m-i şerîfüm vardukda göresin; kazıyye arzolunduğı gibi ise bu bâbda mazınna vü müttehem olanları bi'l-cümle bu fesâdı idenler her kimler ise hüsn-i tedbîr ile ele götürüp gaybet idenleri yataklarına ve turaklarına ve bi'l-cümle buldurması lâzım olanlara buldurup getürdüp husamâ muvâcehesinde şer'-ı kavîm ve kânûn-ı kadîm ile dikkat ile bi-hasebi's-şer' teftîş idüp göresin; bu fesâdı iden harâmîler her kimler ise -ki, şer'le sâbit ola- alınan esbâb ü emvâllerin tahsîl itdürdükden sonra sipâhî olanı habsidüp arzidesin; sipâhî olmayan hakkında muktezâ-yı şer' u kânûn üzre lâzım geleni mahallinde icrâ idüp cezâların viresin ki, sâyirlerine mûcib-i ıbrat ü nasîhat vâkı' ola. Ammâ; bu bâbda tamâm hak üzre olup tezvîrden ve hılâf-ı şer' kimesneye zulmolmakdan hazer idüp bu husûsda livâ-i mezbûre teftîşi hıdmetinde olan Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından Ca'fer zîde kadruhû mübâşir ola.

Yazıldı.

Çavuşbaşına gönderildi; sâhubleri ile.

Şehzâde hazretleri lalasına hüküm ki:

Hâliyâ Balat ve Peçin kâdîları Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "Peçin kazâsına tâbî' Hasanlar nâm karyeden Mûsâ oğlu Hacı Mustafâ'nun ve oğulları Abdülkerîm [ve] Hasan'un şîrret ü şekâvetlerin" i'lâm idüp; "mezbûr Hacı Mustafâ envâ'-ı ikdâmla ihzâr olunup oğulları gaybet idüp kendülere tâbî' ba'zı müfsidlerle âlet-i harble bu vilâyetde gezüp fesâddan hâlî değillerdür ve "Mezkûr Hacı Mustafâ halâs." diyü havflerinden ekser ashâb-ı hukûk gelüp hakkı talebe kâdir olmaduğın" i'lâm eyleyüp mezkûrî çavuşumla Südde-i Sa'âdetüm'e gönderdikleri ecilden mezbûr Hacı Mustafâ mahall-i hâdisede siyâset olunmasın emridüp mukayyed ü mahbûs çavuşumla irsâl olunmuşdur. **Buyurdum ki:**

Varıcak, te'hîr itmeyüp mahallinde siyâset idüp emr-i şerîfüm yirine varduğın yazup bildüresin ve oğulları Abdülkerîm ve Hasan her kande ise ihzâr idüp emr-i sâbıkum üzre ahvâllerin bi-hasebi's-şer'ı's-şerîf teftîş idüp üzerlerine sâbit olan hukûkî ashâbına alıvırdükden sonra kendüleri habsidüp zulm ü te'addî ve fesâd ü şenâ'atlerine müte'allik sübût u zuhûr bulan mevâddı ale't-tafsîl yazup bildüresin; şöyle bilesin.

84 *Hafsa Sultan'ın Manisa'daki imâreti için gönderilen terekenin boğazlardan geçmesine engel olunmaması.*

Yazıldı.

Boğaz Hısârları dizdârlarına hüküm ki:

Mağnisa'da vâkı' olan merhûme vâlidem sultânun ımâreti mühimmi için Memi nâm re'îsün gemisine yüz müd buğday ve elli müd arpa tahmîl olup irsâl olunmuşdur.

Buyurdum ki:

Mezkûr re'îsün zikrolunan gemisine mâni' olmayup Boğaz'dan geçüresiz. Ammâ; bu bahâne ile ziyâde tereke tahmîl olmakdan ve hılâf-ı emr deryâyâ tereke virilmekden ziyâde hazer eylesiz.

85 *İnebahtı sancakbeyine Evranos Bey Evkâfı muhasebesi vesair işlerini halletmek üzere Selanik'e gitmesi için izin verildiği.*

Yazıldı.

Tezkireci Hasan Beğefendi'ye virildi. Fî 23 Muharrem, sene: 972

İnebahtı sancağı beğine:

Hâlîyâ Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "Ceddün Evranos Beğ Evkâfı'nun muhâsebesi ile sâyir masâlih-ı mühimmen için Selanik'e gelmeğe icâzet virilmesin" i'lâm eylemişsin. **Buyurdum ki:**

Sancağın hıfzı için yirüne bir yarar i'timâd itdüğün âdemün koyup dahı Selanik'e varup evkâf-ı mezbûrenün muhâsebesin alup ve sâyir mühimm olan maslahatların gördükden sonra eğlenmeyüp girü sancağuna varup hıfz u hırâsetinde olasin; şöyle bilesin.

86 *Mamuriyye Kalesi hizmetine tâyin olunan Karahisar sancağının iki nevbetli yayalarının görev yerlerine gönderilmesi.*

Yazıldı.

Mezbûr beğün âdemisi Husrev'e virildi. Fî 23 Muharrem, sene: 972

Karahısâr sancağı beğine hüküm ki:

Livâ-i mezbûrun iki nevbetlü yayaları Ma'mûriyye Kal'ası hıdmetine emrolunup hâlîyâ Karahısâr Sancağı Yayaları Beği olan Hüseyin dâme mecdühûya hükmi-i şerîfüm virilmişdür. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vardukda, müşârun-ileyhe gereği gibi mu'âvenet idüp livâ-i mezbûrun iki nevbetlü yayaların bi't-tamâm çıkarup me'mûr oldukları hıdmetlerine irsâl eylesin. Husûs-ı mezbûr mühimdür; müşârun-ileyhe mu'âvenet ü muzâheret bâbında dâkîka fevteylemeyesin; şöyle bilesin.

87 *Yalılara develerle getirilen terekenin, İstanbul zahîresi için gelen gemilerin dışındaki gemilere ve küffâra satılmasına izin verilmemesi.*

Yazıldı.

Alî nâm kimesneye virildi. Fî 23 Muharrem, sene: 972

Mihaliç ve Aydıncık ve Gönen ve Manyas kâdîları *zîde fazlühüme*:

Ba'zı kimesneler develerile tereke tahmîl idüp ol câniblerde olan yalılara iletüp deryâya ve küffâra bey' itdükleri istimâ' olundu. İmdi; bu husûs için niçe def'a ahkâm-ı şerîfe gönderilüp zikrolunan kâdîlıklar deryâ kenârında olup terekeleri İstanbul zahîresi için alınılmış iken; "Gayri yirlere virilmeye." diyü emrüm olmuştur. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vardukda, bu husûsa her birinüz bi'z-zât mukayyed olup taht-ı kazânuzdan İstanbul zahîresiyçün emrile varan gemilerden gayri yirlere ve deryâya tereke virdürmeyesiz. Eslemeyenleri onat vechile hufyeten ve alâniyyeten tetebbu' u tecessüs itdürüp emre muhâlif iş idenleri her kimler ise ele götürüp habsidüp ahvâllerin arzeylesiz. Sonra anlar hakkında emrüm ne vechile olur ise mücebi ile amel eylesiz.

88 *Müslümanlardan fîsk u fücûr üzere olup içki içenlerin ikaz edilmesi; dinlemeyenlerin isimlerinin bildirilmesi.*

Yazıldı.

Mektûb getüren kâdî âdemisi Dâvûd'a virildi. Fî 23 Muharrem, sene: 972

Köstendil beğine ve Ustrumca kâdîlarına hüküm ki:

Sen ki Ustrumca kâdîsısın, mektûb gönderüp; "Kazâ-i mezbûre müsellemlerinden ba'zı kimesneler müdmin-i hamr olmağla şenâ'at ü şekâvet üzre olup ve keferre mâ-beyninde niçe şakîler dahı şirret ü fesâd idüp sâyir re'âyâyı zalemeye gamzitmek ile niçe mâlların gidirmişlerdür ve eyledükleri cerâyim bi-hasebi's-şer'ı's-şerîf salb ü siyâset îcâb itmeyüp mücerred ta'zîr ve cerîme virmekle ıslâh olunmadukları ecilden ahâlî-i vilâyet mâ-beyninde niçe fetret vâkı' olmuştur. Sâyir deryâya karîb yirlerde bu makûle kimesneler kapudân gemilerine teslîm olmağıçün hükm-i hümayûn virilmeğle ahâlî-i memleket âsûde-hâl olduğu gibi bu diyârda dahı bu makûle kimesnelerin cerîmeleri vâkı' oldukda Ustrumca hisâr-erenleri ile Kavala gemilerine gönderilmeğıçün emr-i şerîf sadaka buyurıla." diyü arzyledüğün ecilden **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vardukda, fîsk u fücûr üzere olanlara gereği gibi tenbîh ü yasağ idüp müslimândan kimesneye hamritdürmeyüp eslemeyüp şer'a ve emrûme muhâlif vaz' irtikâb idenleri isimleri ile ta'yîn idüp arzidesiz. Sâyir fesâd ü şenâ'atleri şer'le sâbit olanlardan

arzı muhtâc [olanları] yazup bildüresiz; olmayanlar bâbında şer'le lâzım geleni icrâ idüp vilâyet-i mezbûreyi ehl-i fesâd ü şenâ'atden gereği gibi temîz ü pâk idüp hıfz u hırâsetde dakîka fevritmeyesiz.

[Yev]mü'l-Erbi'â, fî 22 Muharremi'l-harâm, sene: 972, Kostantîniyye

89 *İstanbul zahîresi için koyun toplayan celeblerin halkın dışı keçilerini almamaları.*

Yazıldı.

Mezkûr cemâ'atler tarafından gelen Dâvûd'a virildi. Fî 23 Muharremi'l-harâm, sene: 972

Sis kâdîsına hüküm ki:

Taht-ı kazândan Kavurgalu ve Ayrutamlu nâm cemâ'atler Südde-i Sa'âdetüm'e âdem gönderüp; "İstanbul zahîresiyçün celeb tâyifesi gelüp koyun cem' eyledüklerinde dışı keçilerimiz bile alup bize hayfiderler." diyü bildürmeğin **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vardukda, mahrûse-i mezbûre için koyun cem' itdüklerinde dışı keçî teklîf iderlerse men'u def' idüp emrûme muhâlif dışı keçilerine dahl ü ta'aruz itdürmeyesin.

90 *Beytullah'ın yıkanıp tütsülenmesi için gerekli olan masrafın Cidde mahsûlünden karşılanması.*

Yazıldı.

Ka'be-i Mu'azzama kâdîsı ile Cidde-i Ma'mûre sancağı beğine hüküm ki:

Hâliyâ Mekke-i Mükerrreme'de suyolu hıdmetinde olan İbrâhîm dâme ulüvvuhû mektûb gönderüp; "Her senede mübârek âşûr ve mevlûd aylarında Beytu'llâh-i Şerîfün dâhilinde olan ferşi âb-ı zemzem ve gülâbla tağsîl ve ebhıra-i mu'attara ile tebhîr olunmak kadîmü'z-zamândan âdet olup mîrî cânibinden ta'yîn olunmuş nesne olmamağla fâtih-i Ka'be olan kimesne bir mikdâr gülâb ve âb-ı zemzem ile tağsîl idüp her senede iki def'a tağsîline yüz yigirmi dirhem anber-i hâm ve yüz elli dirhem ûd ve yigirmi vukıyye sandal ve otuz dirhem misk ve kırk vukıyye gülâb kifâyet ider. İki yüz elli altun ta'yîn olunursa zikrolunan mikdâr buhûr tamâm vefâ ider." diyü i'lâm eylemeğin **buyurdum ki:**

Beytu'llâh-i Mutahhere'nün yılda iki def'a tebhîr ü tağsîli için lâzım olan yüz yigirmi dirhem anber-i hâm ve yüz elli dirhem ûd ve yigirmi vukıyye sandal ve otuz dirhem misk ve kırk vukıyye gülâbı sâl-be-sâl Cidde-i Ma'mûre mahsûlinden alıvirüp masrafına iki yüz ve iki yüz elli altun mî olur mukarrer ü mü'eyyed olmak üzre deftere kaydîtdürüp her yıl zât-ı şerîfüm tarafından kendü ma'rifetinizle tebhîr u tağsîl itdüresin ki hıdemât-ı celîlesi sahâyif-i a'mâlimüze sebtolmağla sa'âdet-i sermedî müyesser olmuş ola; şöyle bilesiz ve bu

hükm-i hümayûnumun sûretin sicill-i mahfûza kayıtdüresiz ki, sizden sonra gelenler mazmûn-ı şerîfî ile amel idüp hılâfına cevâz göstermeyeler.

[Yev]mü'l-Hamîs, fî 27 Muharremi'l-harâm, sene: 972

91

Medine'de bulunan fukara ribatlarının tamir masrafı için Mısır Hazînesi'nden bin altın tâyin olunduğu; tamire başlanması ve yapılan harcamalarla ilgili defterin Mısır beylerbeyine gönderilmesi.

Yazıldı.

Medîne-i Münevvere kâdîsına ve şeyhu'l-Harem'e hüküm ki:

Sâbıkâ Medîne-i Münevvere Kâdîsı Mevlânâ Muslihuddîn ve Şeyhu'l-Harem Mehmed *dâme mecdühû* Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; " "Medîne-i Münevvere'de olan fukarâ ribâtlarından Ribât-ı Kadem dimekle ma'rûf olan ribâtun ta'mîrine ne mikdâr nesne gider, tahmîn oluna." diyü emr vârid olmağın üzerine varılup keşfolundukda bir birine ulaşmış iki ribât olup biri Ribât-ı Umeyr dimekle ve biri [Ribât-ı] Cedîd dimekle ma'rûf olup ikisi dahı esâsından tecdîde muhtâcdur. Her birinün süflâdan tokuzar halvet olup bu üslûb üzre tecdîd olunmasına altı yüz altın tahmîn olunup lâkin fukarâya ziyâde süknâ için tokuzar halvet dahı fevkânîye binâ olunmak sâyir ribâtlar gibi münâsib görölüp bu vechile olursa cümlesine bin altın kıyâs olunmuşdur. Husûsâ; Hazret-i Seyyidü'l-enâm *aleyhi's-salâtü ve's-selâmun* eser-i şerîfleri ribât-ı mezbûrda olmağın sâyirlerinden ziyâde ihtimâm olunması münâsibdür ve zikrolunan ribâtların uzunluğu yigirmi bir buçuk zirâ' ve arzı on beş buçuk zirâ' ve binânun yüksekliği on beş zirâ' olup süflâ halvetleri tokuz bâbdur." diyü bildürdüğünüz ecilden zikrolunan ribâtlar arzıtdüğünüz üzre fevkânî ve tahtânî binâ olunmasın emridüp masârifine tahmîn olunduğu üzre Hazîne-i Mısır'dan bin altın ta'yîn idüp irsâl olundu. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, zikrolunan ribâtları binâ itmeğe bir üstâd mi'mâr bulup lâzım olan keresteyi ihzâr idüp binâsına şürû' itdürüp ve binânun üzerine bi'z-zât mukayyed olup tokuzar halvet-i süflâ ve tokuzar halvet-i ulvâ binâ itdürüp ve ta'yîn olunan akçayı dahı kimesneye i'timâd itmeyüp kendü elinüzden yirlü yirine sarfidüp itlâf ü isrâfdan sakınup ve ne mikdâr akça sarfolunursa eger icârât ve eger kereste bahâsıdır, cümlesin defter itdürüp binâ tamâm olduğu gibi defteri imzâlayup Mısır beğlerbeğisine irsâl eylesiz ki, muhâsebelere kaydeyleyeler ve binânun esâs ü istihkâmına dahı gereği gibi mukayyed olup bir vechile metîn ü hasîn binâ itdüresiz ki, niçe eyyâm kâyim olup içinde sâkin olanlar istirâhat ü huzûrda olmaları sebeb[iyle] ecr-i cezîl hâsıl olup civâr-ı Rahmeten-li'l-âlemîn'de du'âya meşgûl olmaları ile şefâ'at ü rahmete sebeb olmuş ola.

92

Medine'de bulunan fukara ribatlarının bina ve tamir masrafı için Mısır Hazînesi'nden bin altın gönderilmesi.

Yazıldı.

Mısır beğlerbeğisine ve defterdâra hüküm ki:

Medîne-i Münevvere'de binâ vü ta'mîr olunmak emrolunan ribâtların binâsını Medîne-i Münevvere kâdîsı ile şeyhu'l-Harem'e emridüp masârîfî için Hazîne-i Mısır'dan bin sikke altun ta'yîn idüp **buyurdum ki:**

Zikrolunan mikdâr altunı te'hîr eylemeyüp Medîne-i Münevvere'ye irsâl idüp müşârun-ileyhimâyâ teslim itdüresiz ki, fermân-ı hümayûnum üzre ol ribâtların binâsına mübâşeret ideler ve zikrolunan altun varup teslim olduğına mûmâ-ileyhimâdan temessük alup muhâsebe defterine kayıtdüresiz.

93

Harem-i Şerîf'in karanlık gecelerde aydınlatılması için lazım olan balmumu ve zeytinyağının her sene Mısır'dan tedarik olunup gönderilmesi.

Yazıldı.

Mısır beğlerbeğisine ve defterdârına hüküm ki:

Hâliyâ Mekke-i Mükerreme'de suyolı hıdmetinde olan kıdvetü'l-ümerâ'î'l-kirâm İbrâhîm dâme izzühû mektûb gönderüp; "Harem-i Şerîf'de Makâmât-ı Erba'a'da ve Matâf-ı Şerîfün çevre yanında ahşâmla yatsu ve sabâh namâzları vaktinde yanmak için Mısır'dan her senede altı kintâr mûm gelüp her ayda elli batman olur. Bu vakitlerde yanagelüp lâkin bu mikdâr mûm az olmağla karanu gicelerde mûm yakup aydın gicelerde yanmayup bulutlu gicelerde karanuluk oldukda halk temcîd vakitlerinde tavâfa ve namâza gelmeli olduklarında usret çeküp ve niçesi pîr ve gözleri ma'lûl olup ve ba'zı za'îf olmağla namâza ikâmet oldukda karanulukdan imâmı görmemeğle iktidâda meşakkat çekerler ve Ramazân ayında aydın gicelerde terâvîh edâ olunca mûm yanmaz. Eger bu üslûb üzre aydın ve karanu gicelerde mûm yansa her ayda bir kintâr mûm kifâyet ider. Bu takdîrce her yıl gelen altı kintâr mûmdan gayri altı kintâr mûm dahı ta'yîn olıcak her ayda birer kintâr olur ve Makâmât-ı Erba'a'da ve Ramazân'da vâkı' olan [hayme(?)]lerde on dâne irü beyâz mûm –ki, her biri rûm vukıyyesiyle onar vukıyye ola– sekiz mûmı Dört Makâm'da ve ikisi dahı Beyt-i Şerîf Kapusu'nda yanup ve on dâne mûma birer büyük şem'dânlar dahı lâzım ve Harem-i Şerîfün kanâdîli için her senede gelen zeytyağı yüz bir kintâr olup Harem-i Şerîf'de ve sâyir makâmât-ı mübârekede olan cümle kanâdîl üç yüz seksen yedi aded olup cümlesi ahşâmdan sonra yanup yatsu namâzı kılındukdan sonra zeyt killetinden iki yüz seksen beş aded kandîl dinlendirilüp yüz iki adet kandîl sabâha dek câ-be-câ yanup Matâf-ı Şerîfün iki yüz on iki kandîlinden kırk adedi sabâha dek yanup bâkîsi yatsudan sonra dinlendirilmeğle ziyâya ziyâde muhtâc olup ve Harem-i Şerîf'de Makâm-ı Hanîfî ile Makâm-ı Şâfi'î'de olan on üçer kandîlün beşer kandîli sabâha dek yanup Mâlikî ile Hanbelî Makâmı'nda olan sekizer aded kandîlden birer kandîl yanup fukarâ vü zu'afâdan gice ile tavâfa ve ibâdete gelenler karanulukdan usret çekerler. Husûsâ, zikrolunan yüz iki kandîle gelen zeyt vefâ itmeyüp her yıl yedi kintâr mikdârı yağ bâzârdan alınup kandîllere sarfolunur. Bu diyârda zeytyağı bulunmamağla satun alınan yağ sâde olmağın çendân şu'le vü ziyâsı olmayup Ka'be-i

Şerîf'ün cümle kanâdîli ay karanuluklarında sabâha dek yanmak için zikrolunan zeytten gayri yüz elli kıntâr zeyt dahı virilürse vefâ idüp Beyt-i Şerîf'ün her gûşesi rûşen olup müsâfirîn ü mücâvirînden gice ile Harem-i Şerîf'e gelenler ıztırâbdan halâs olurlar." diyü i'lâm eylemeğin dâyimâ ulüvv-i himmet ü âtîfetüm cânib-i hayra olup husûsâ Beytu'llâh-i Müşerrefe'nün hıdemât-ı cemîlesi sermâye-i sa'âdet-i sermedî olduğu ecilden makâmât-ı şerîfede ve mecâlisât-ı münîfede cenâb-ı celâlet-me'âbum tarafından on aded büyük şem'dânlar vaz' olunmak tedârük olunup ve zikrolunan şem'dânlara on dâne büyük beyâz balmûmı –ki her biri rûm vukıyyesiyle onar vukıyye ola– ve andan gayri Ka'be-i Şerîfe'nün etrâfında yanan bal mûmlar için her kıntârı ellişer batman olmak üzre altı kıntâr balmûmı ay karanuluklarında sabâha değin yanmak için yüz elli kıntâr sâfî zeytyağı sâl-be-sâl mahrûse-i Mısır'dan tedârük olunup irsâl olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vardukda, zikrolunan şem'dânlara ta'yîn olunan on aded beyâz balmûmlarını andan gayri altı kıntâr balmûmı ve yüz elli kıntâr sâfî zeytyağını her yıl tedârük idüp irsâl olunmağıçün kirâsına lâzım olan akçayı Hazîne-i Mısır'dan ta'yîn idüp deftere kayıtdüresiz ki, mukarrer ü mü'eyyed olup Harem-i Şerîf'ün mukîmîni ve mücâvirîni devâm-ı devlet ve kıyâm [ü] sebât-ı haşmetüm ed'ıyesine iştigâlden hâlî olmayalar; şöyle bilesiz.

94 *Rodosçuk'ta sakin Yeniçeri Süleyman'ın oğlu Ali'nin kâtili olan Ali bin Ömer'in Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.

Muhzırın kâtibine virildi. Fî 23 Muharremi'l-harâm, sene: 972

Tekfurtağı kâdîsına hüküm ki:

Dergâh-ı Mu'allâm yeniçerilerinden kasaba-i Rodoscuk'da sâkin olan Süleymân'un oğlu Alî kâtili olan Alî bin Ömer nâm kimesneyi Südde-i Sa'âdetüm'e gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, emrüm mücebince mezkûrı te'hîr itmeyüp kayd ü bend ile yarar âdemlere koşup Südde-i Sa'âdetüm'e irsâl eylesin; şöyle bilesin.

95 *Harem-i Şerîf'in karanlık gecelerde aydınlatılması için Mısır'dan tedarik olunup gönderilecek balmumu ve zeytinyağının bildirilen yerlerde yaktırılması.*

Yazıldı.

Ka'be-i Mu'azzama kâdîsına hüküm ki:

Mekke-i Mükerreme'de suyolı hıdmetinde olan iftihâru'l-ümerâ'i'l-kirâm İbrâhîm dâme ulüvvuhû Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "Harem-i Şerîf'de Makâmât-ı Erba'a'da ve Matâf-ı Şerîf'ün çevre yanında ahşâmla yatsu namâzları vaktinde yanmak için her senede altı kıntâr mûm gelüp lâkin ol mikdâr mûm az olmağla karanu gicelerde yanup aydın gicelerde yanmayup halk temcîd vakitlerinde tavâfa [ve] namâza gelmeli olduklarında

usret çeküp ve niçesi pîr ü ma'lûl olmağla karanulukda imâmı görmemekle iktidâda meşakkat çeküp ve Ramazân ayında gicelerde terâvîh edâ olunca mûm yanmaz. Bu üslûb üzre aydın ve karanu gicelerde mûm yansa her ayda bir kıntâr mûm kifâyet ider. Bu takdîrce her yıl gelen altı kıntâr mûmdan gayri altı kıntâr dahı ta'yîn olıcak her ayda birer kıntâr olur ve Makâmât-ı Erba'a'da ve Ramazân'da vâkı' olan haymelerde(?) on dâne iri beyâz mûm -ki, her biri rûm vukıyyesi ile onar vukıyye ola- sekiz mûmı Dört Makâm'da ve ikisi dahı Beyt-i Şerîfün kapısında yanup ve on dâne mûma birer büyük şem'dânlar dahı lâzimdür ve Harem-i Şerîfün kanâdîli için her senede gelen zeytyağı yüz bir kıntâr olur. Harem-i Şerîf'de ve sâyir makâmât-ı mübâreke olan kanâdîl üç yüz seksen yedi aded olup cümle ahşâmdan sonra yatsudan sonra zeyt kıletinden iki yüz seksen beş adedi dinlenür, iki yüz aded kandîl sabâha dek câ-be-câ yanup Matâf-ı Şerîfün iki yüz on iki aded kandîlinden kırk adedi sabâha dek yanup bâkîsi yatsudan sonra dinlendirilmekle ziyâya ziyâde muhtâc olup ve Harem-i Şerîfün Makâm-ı Hanbelî ile Makâm-ı Şâfi'î'de olan on üç[er] kandîlün beşer kandîli sabâha dek yanup Mâlikî ile Hanbelî Makâmları'nda olan sekiz aded kandîlden birer aded kandîl yanup fukarâ vü zu'afâdan gice ile tavâf u ibâdete gelenlerden karanulukda usret çekerler. Ka'be-i Şerîfün kanâdîli ay karanuluklarında sabâha dek yanmak için zikrolunan zeytten gayri yüz elli kıntâr zeyt dahı virilür ise vefâ idüp Beyt-i Şerîfün her gûşesi rûşen olup müsâfirîn ü mücâvirînden Harem-i Şerîfe gelenler ıztırâbdan halâs olurlar." diyü i'lâm itmeğın ulüvv-i himmet ü âtufetüm cânib-i hayra ma'tûf u masrûf olup husûsâ, Beytu'llâh-i Şerîfün hıdemât-ı cemîlesi sermâye-i sa'âdet-i sermedî olduğu ecilden makâmât-ı şerîfede ve mecâlisât-ı münîfede cenâb-ı celâlet-me'âbum tarafından on aded büyük şem'dânlar tedârük olunup ve zikrolunan şem'dânlara on dâne büyük beyâz balmûmı -ki, her biri rûm vukıyyesi ile onar vukıyye- ve andan gayri Ka'be-i Şerîfün etrâfında yanan balmûmlar için her kıntârı ellışer batman olmak üzre altı kıntâr balmûmı ve cümle kanâdîli ay karanuluğında sabâha dek yanmak için yüz elli kıntâr sâfi zeytyağı sâl-be-sâl mahrûse-i Mısır'dan tedârük olunup gönderilmeğičün Mısır beğlerbeğisine hükm-i hümâyûnum gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîf-i vâcibü'l-ittibâ'um varıcak, arzulunduğı üzre zikrolunan balmûmların ta'yîn olunan mahallerde vaz' idüp lâzım olan evkât ü sâ'âtde ve mecâlis-i münîfede yakdurup ve Mekke-i Mükerreme'nün kanâdîli dahı ay karanuluklarında sabâha dek yanup gice ile ve temcîd vakitlerinde tavâf u ibâdete varanlar zahmet ü usretten berî olalar. Bi'l-cümle eger zikrolunan kanâdîldür ve eger balmûmlarıdır, emrüm mücebince yirlü yerine vaz' idüp bir kimesneye zâyi' u telef itdürmeyüp bu hükm-i hümâyûnumun sûretin sicill-i mahfûza kaydeleyesin ki, senden sonra gelen kâdîlar dahı mücebi ile amel eyleyüp hılâfına cevâz göstermeyeler; şöyle bilesin.

Yazıldı.

Türâbî Kethudâ'ya virildi. Fî 25 Muharrem, sene: 972

Dulkadirlü beğlerbeğisine hüküm ki:

Mar'aş Çavuşları Kethudâsı olan Mansûr için; "Gice vü gündüz fîsk u fücûr üzre olup fesâd eyler." diyü Mar'aş çavuşlarından Kaya ve Alî Kaya ve Mûsâ nâm kimesneler haber virmeğîn **buyurdum ki:**

Hüküm-i şerîfüm varıcak, mezkûrun ahvâlini kimesneye ifşâ itmedin hufyeten onat vechile tettebbu' u tecessüs itdürüp anun gibi fîsk u fücûr üzre ise serhoş iken ele getürüp şer'le lâzım geleni icrâ itdükden sonra vukû'ı üzre ahvâlin yazup bildüresin.

97

Akkirman ve Özi Tatarları tarafından Leh kralının ülkesine yapılan tecavüzün önlenmesi ve bunu yapan eşkıyanın yakalanarak aldıkları malların sahiplerine iade edilmesi.

Yazıldı.

Atlas kîse ve gümüş kozalak ile hân âdemine virildi. Fî 26 Muharremi'l-harâm, sene: 972

Devlet Giray Hân'a:

Hâliyâ iftihâru ümerâ'i'l-milleti'l-Mesîhiyye Leyh kralınun ilçisi Dergâh-ı Azamet-penâh ve Bârgâh-ı Celâlet-destgâhum'a rûy-mâl itmek üzre iken kral-ı mezbûrun kendüye mektûbı vârid olup; "Akkirman ve Özi Tatarları Moskov keferesine gitmek nâmı ile Bar nâm kal'aları etrafın ve Velen nâm nâhiyelerin tekrâr târâc u tâlân itdüklerin" i'lâm eyledi.

Eyle olsa; kral-ı mezbûr âbâ vü ecdâ[d]ı zamânından berü Âsitâne-i Sa'âdetimüz'e hulûs-ı taviyyet ve safâ-yı niyyet ile dostlukda olup dâyimâ tarafeynden rusûl ü resâyil meftûh olup evâmîr ü nevâhîmüze imtisâl üzre iken mâ-beynde olan mu'âhede-i hümayûnumuza muhâlif memleket ü vilâyetine vilâyet-i mezbûre Tatarları dahlitmeğe sebep nedür, yohsa ol cânibe ahde muhâlif bir vaz'ları mı sâdır olmuştur? Olduğı takdîrce Atebe-i Ulyâmuz'a arz u i'lâm olunmak münâsib idi.

Gerekdür ki; nâme-i hümayûnumuz varup vusûl buldukda, sevâlif-i eyyâm ve sevâbık-ı ezmândan cenâb-ı celâlet-me'âbımız tarafına olan şeref-i ihlâs ve hüsn-i ihtisâsınız muktezâsınca vilâyet-i mezbûre Tatarlarından ahd-i hümayûnuma muhâlif vaz' irtikâb idüp fesâd ü şenâ'ate bâ'ıs ü bâdî olan eşkıyâyı hüsn-i tedbîr ü tedârük ile ele getürüp gâret olunan âdemlerin ve tavarların sahîh u sâlim yirlü yirine gönderilüp şer'-ı şerîfe ve ahd-i hümayûnuma muhâlif te'addî vü tecâvüz idenlerün şer'le haklarından gelüp mu'âhede-i hümayûnuma mugâyir kral-ı mezbûrun memleket ü vilâyetine kimesneyi dahlitedürmeyüp mâ-beynde olan dostluğu ve ahd-i hümayûnumu ri'âyet itdürüp emn ü emân-ı memleket ve itmînân [u] refâhiyyet-i ra'ıyyet itdürmek bâbında envâ'-ı mesâ'î-i cemîlenüz zuhûra getürüp ahde mugâyir marzî vü makbûlümüz olmayan husûsları kimesneye irtikâb itdürmeyesiz; şöyle bilesiz.

98

At hırsız Elvend bin Rüstem adlı sipâhinin küreğe konulmak üzere Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.

Çorum beğinin kethudâsına virildi. Fî 26 Muharrem, sene: 972

Çorum beğine ve kâdîsına hüküm ki:

Sen ki Çor[um] beği ve kâdîsın, mektûb gönderüp; "Elvend bin Rüstem nâm sipâhî at sirka idüp; "Hırsuzluğu müseccel ise arzidesiz." diyü emr-i şerîf vârid olmağın Hüseyin-âbâd nâyibinün sûret-i sicilli muvâcehesinde kırâ'et olundukda; "Vâkı'dur." diyü tasdik eyledüğün" i'lâm itdüğünüz ecilden **buyurdum ki:**

Mezbûrı yarar âdemlere koşup Südde-i Sa'âdetüm'e sûret-i sicilli ile gönderesiz ki küreğe konıla. Ammâ; gönderdiğiniz âdemlere tenbîh eyleyesiz ki, yolda gaybet itdirmekden hazer ideler.

99

Saruhan sancağında hırsızlık ve harâmîlik edip civar sancaklara kaçan eşkıyanın yakalanıp Şehzâde Murad'ın adamlarına teslim edilmesi.

Yazıldı.

Şehzâde hazretlerinin kapucuları kethudâsına virildi. Fî 26 Muharremi'l-harâm, sene: 972

Aydın ve Menteşe ve Biga ve Teke ve Burusa sancakları beğlerine ve kâdîlarına hüküm ki:

Saruhan sancağında hırsuz u harâmîlik eyleyen ehl-i fesâdun ba'zıları kaçup taht-ı hükûmetinüze gelmekle haklarından gelinmediği ferzend-i erc-mend oğlum Selîm tâle bakâhünün oğlu Murâd tavvela'llâhü te'âlâ umrahûnun lalası cânibinden i'lâm olunmağın **buyurdum ki:**

Hük-m-i şerîfüm vardukda, te'hîr ü terâhî itmeyüp livâ-i mezbûrda hırsuzluk ve harâmîlik iden ehl-i fesâd kaçup taht-ı hükûmetinüze geldüklerinde mahall-i hâdisede şer'le görmek için âdem gönderüp taleb itdükde te'hîr itmeyüp ele getirüp müşârun-ileyh tarafından gelen âdemisine teslim idesin ki, mahallinde tefîş olup şer'le lâzım gelen icrâ olup ehl-i fesâd sancağınuz ilticâ etmekle halâslarına ruhsat kalmaya; şöyle bilesiz.

100

Şehrizol'daki kul tâifesinin mevâciblerinin kul kâtibi tarafından kesinti yapılmadan, tam olarak ödenmesi.

Yazıldı.

Alî Çavuş nâm kimesneye virildi. Fî gurre-i Safer, sene: 972

Şehrizol beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ anda kul kâtibi olan kimesne her mevâcibde neferden onar akça alduğu istimâ' olundu. İmdi; **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vardukda, min-ba'd kullar kâtibine mevâcibde aslâ neferden bir akça aldurmayup kul tâyifesinün âdet ü kânûn üzre birer buçuk günlüğü -ki, müsterakadur-Hazîne-i Âmirem için zabtolunugelmişdür, andan gayri bir akça ve bir habbelerin aldurmayup tamâm ulûfelerini teslîm itdürüp emr-i şerîfûme muhâlîf kimesneye iş itdürmeyesin.

[Yev]mü'l-Erbi'â, fî 29 Muharremi'l-harâm, sene: 972, Kostantîniyye

101 *Şehzâde Selim'in Peçin kazâsındaki şemhânesinin mültezimi olan Şahoğlu Hüseyin'in halka zulmettiği yolunda, hakkında yapılan şikâyetler şer'an sâbit olursa siyâset olunması.*

Yazıldı.

Haydar Çavuş'a virildi. Fî 2 Saferi'l-muzaffer, sene: 972

Şehzâde lalasına ve Peçin kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ Rikâb-ı Hümâyûnum'a ruk'a sunulup; "müşârun-ileyh oğlum *tâle bakâhünün* kazâ-i mezbûrda vâkî' olan şem'hânesi mültezimi Şahoğlu Hüseyin'ün re'âyâyâ zulm ü te'addîsi olduğu" i'lâm olunmağın sunılan arz-ı hâlün sûreti aynı ile aslından ihrâc olunup teftîş olunmak için size gönderildi. **Buyurdum [ki]:**

Hükm-i şerîfüm [vardukda], mezkûr mültezimi ve şerîklerini ele götürüp gaybet idenleri şer'le buldurması lâzım olanlara buldurup der-zencîr idüp dahı gönderilen sûret-i ruk'aya nazar idüp ahvâlin onat vechile dikkat ü ihtimâm ile bi-hasebi's-şer' teftîş ü tefahhus idüp göresiz; arzulunduğu üzre mezbûrun re'âyâyâ ol vechile zulm ü te'addîsi var ise üzerine ne mikdâr hukûk sâbit ü zâhir olursa şer'le sübût bulan hukûkî bî-kusûr ashâbına alıvirüp ve müşârun-ileyh oğlumun mâlını cem' u tahsîl idüp dahı mezkûr Şâh Hüseyin'i te'hîr itmeyüp mahallinde siyâset idüp emr-i şerîfüm yirine varduğın yazup bildüresiz ve şerîkleri dahı kaç nefer ise zulm ü te'addîlerine müte'allik sübût u zuhûr bulan mevâddı ale't-tafsîl defter idüp yazup arzidüp kendülerini muhkem habseyleyesiz. Sonra anlar hakkında dahı emrüm ne vechile sâdır olursa mücebi ile amel eyleyesiz ve mültezim-i mezbûrun zikrolunan iltizâmdan ref'ı için bundan akdem hükm-i hümâyûnum gönderilmişidi. Ol emr-i şerîfüm mücebince ref' olunmamağa sebep ü bâ'ıs nedür, anı dahı yazup bildüresiz. Bu bâbda tamâm hak üzre olup tezvîr ü telbîsden ve şer'-ı şerîfe mugâyir kimesneye iş olmakdan hazer idüp tamâm hakk-ı sarîha tâbî' olasız.

102 *Rodos'ta bulunan pirinç gemisinin Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.

Rodos beğine ve kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ anda bir pirinç gemisi olduğu istimâ' olunmağın anda bey' olunmayup Südde-i Sa'âdetüm'e gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Emrüm mücebince zikrolunan pirinç gemisin anda satmayup içine yarar âdemler koyup mahmiyye-i mezbûreye irsâl eyleyesiz; şöyle bilesiz.

103 *Kızılağaç kazâsında ev basıp adam öldüren harâmilerin yakalanarak Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.

Dergâh-ı Âlî çavuşlarından Ahmed Çavuş'a virildi. Fî 4 Safer, sene: 972

Kızılağaç ve Zağra-i Yenice ve Zağra-i Atîk ve Nevâhî-i Yanbolı kâdîlarına hüküm ki:

Hâliyâ sen ki Kızılağaç kâdîsısın, mektûb gönderüp; "Mâh-ı Zi'l-ka'dede bir haftada taht-ı kazânda iki ev basılıp âdem katlolunup mâlları gâret olunup harâmîler tecessüs olundukda; "Zağra-i Atîk kazâsına tâbi' Kömeli nâm karyeden Şa'bân ve Pîrî ve Şabcılar nâm karyeden Kalaycı Mûsâ ve Paşmakcıoğlu Ahmed ve İbrâhîm Çelebî ve Dobrucalı Mustafâ ve Kara Deli ve Karaca Mehmed ve Dîvâne Memi ve Anadoluî Kara ve Yenice-i Zağra'dan Sübaşî nâm karyeden Dîvâne Kurd ve Köse İnebeği ve Paşalular nâm karyeden ve Ahmedce nâm karyeden Kara Minnet ve Nevâhî-i Yanbolı'dan Şabcılu nâm karyeden Dîvâne Bayram ve Köseler nâm karyeden Bayram ve Çirmen kazâsından Haccılar(?) nâm karyeden Şâhçe nâm kimesneler ehl-i fesâdlardur." diyü haber virdükleri ecilden defter olunup i'lâm olundu. Lâkin mezkûrlarun ele gelmeleri müte'assirdür. Ba'zı kimesnelere ri'âyet olunmak ahdolunursa ele gelmeleri kâbildür." diyü bildürdüğün ecilden **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, bu husûsa her biriniz bi'z-zât mukayyed olup taht-ı kazânuzda isimleri ta'yîn olunan kimesneleri eger zü'amâ vü sipâhî mu'âvenetiyledür ve eger sâyir kimesnelerün ikdâm ü ihtimâmıyladur, her ne tarîkla mümkün ü mutasavver ise hüsn-i tedbîr ü tedârük idüp her birin yataklundurup ale'l-gafle üzerlerine varup ele getirüp dahı üzerlerine sâbit olan fesâdlarınun sûret-i sicilli ile mukayyed ü mahbûs yarar âdemlere koşup Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesiz ve mezkûrlarun ele gelmelerinde mu'âvenet ü muzâheret idüp yoldaşlık idenler her kimler ise isimleri ve resimleri ile yazup arzeyelesiz ki, yoldaşlık idenler hâllerine göre ri'âyet olunup muhassilü'l-âmâl olalar; şöyle bilesiz.

104 *Halka zulmeden Kudüs-i Şerîf sübaşısı tercümanlarının dâvalarının görülerek tercümanlık hizmetinden uzaklaştırılmaları.*

Yazıldı.

Şehzâde hazretleriniün Kapucısı Hasan'a virildi. Fî 4 Safer, sene: 972

Kudüs-i Şerîf beğine ve kâdîsına bir hüküm ki:

Hâliyâ anda Kudüs-i Şerîf sübaşısı yanında tercemân olan Turânî(?) ve Ahmed Asesbaşı ve Alî ve Kerîm ve Halîl ve Mûsâ ve Ahmed Sezâ'î nâm kimesneler ve Sâr ve Kosem nâm zimmîler halkdan irtişâ vü sirka ve zinâ idüp ve celb ü ahz için hılâf-ı şer' müslimânlara ba'zı husûs isnâd idüp ehl-i örfe gamzitmek ile halka zulm ü te'addîleri olmağın mukaddemâ teftîşleri için hükm-i şerîfüm virilüp teftîşlerine şürû' olunmazdan

evvel ba'zısı gaybet itmekle teftiş olunmayup ve ba'zılarının dahı hîn-i teftîşde hılâf-ı şer' ol vechile halka zulm ü te'addîleri olduğu şer'le sâbit ü zâhir olmağın tercemânlıktan ref' olunmuşlar iken hâlen yine gelüp tercemânlık idüp evvelkiden ziyâde halka zulm ü te'addîleri olduğu arz olunmağın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vardukda, mezbûrdan gelüp da'vâ-yı hak idenler ile mezbûrları berâber eyleyüp mukaddemâ bir def'a sorulup faslolmayup ve on beş yıl geçmeyen da'vâların husamâ muvâcehesinde ber-mûceb-i şer' teftîş idüp göresiz; fi'l-vâkı' kazıyye arz olunduğı gibi olup mezbûrların üzerine bi-hasebi's-şer' sâbit olan hukûkî ashâbına alıvirdükden sonra mezbûrları tercemânlıktan ref' idüp min-ba'd tercemânlık itdürmeyesiz. Ammâ; hîn-i teftîşde tamâm hak üzre olup hiç bir cânibe meyl ü muhâbâ itmeyüp tezvîr ü telbîsden ve şühûd-ı zûrdan hazer idüp kazıyyede medhali olmayanları dahlitdürmeyesiz.

[Yev]mü'l-Hamîs, fî 29 Muharremi'l-harâm, sene: 972, Kostantiniyye

105 *Gelibolu'daki yangına sebep olanların yakalanarak hapsolunmaları.*

Yazıldı.

Muhtesib-zâde İbrâhîm Çavuş'a virildi. Fî 2 Saferi'l-muzaffer, sene: 972

Gelibolu kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ mektûb gönderüp; "Mahrûse-i Gelibolu'da hark vâkı' olup bin mikdârı dükkân yanup ve bezzâzistânun ekser yiri âteş harâretinden harâb olup Hudâvendigâr Hammâmı'ndan bakkâllar cânibine muttasıl olan dükkândan zâhir olup mezbûr hammâmın hammâmcısı Alî ve kulu Mustafâ ihzâr olunup sü'âl olundukda mezbûr Alî inkâr idüp kulu Mustafâ; "Ol gice hammâmın bakkâllar dükkânına muttasıl olan mevzı'da sohbet idüp bakkâllar dükkânı cânibinde olan tahtaya mûm yapışdurup ol dükkânda kettân olup dutuşup yandı." didükde mezkûrlar habsolundu." diyü bildürmişün. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak göresin; zikrolunan âteş âhar yirden zâhir olmayup arz olunan kimesneler sahîh sohbet idüp kettâna mûm düşmekle tutışmağa sebep mi olmuşdur, sohbetleri şarâb sohbeti mi idi, yohsa gayri ahvâl üzre mi cem'ıyyet itmişlerdür? Ol sohbetde olanlardan gaybet itmiş dahı var ise cümlesin ele getirüp dikkat ü ihtimâmla teftîş idüp şehrin ihrâkına sebep olanlar her kimler ise tamâm ma'lûm idinüp habsidüp bir ferdin habsden ıtlâk itmeyüp sıhhati üzre yazup arzidesin. Hılâf-ı vâkı' kimesnenün kazıyyeleri arz olunmakdan ihtiyât eylesin.

106 *Tulum karyesi ahâlisinden, Gazibey karyeli Ferhad sipâhinin evini basıp Göğözü mevkîinde cuma namazını kılanlara saldıranların teftiş olunup dâvalarının görülmesi.*

Yazıldı.

Pîr Gâyib Kethudâ'ya virildi. Fî 4 Safer, sene: 972

Rum beğlerbeğisine ve Tokat kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ Hüseyin-âbâd kâdîsı Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "Gâzîbeğ nâm karyeden Ferhâd nâm sipâhî Göğözi demekle ma'rûf mevzî'da cum'a namâzını kılmağa vardukda, Tulum nâm karye halkından ba'zı kimesneler mezbûr sipâhînün evi üzerine varup İlyâs nâm kimesneyi darb-ı şedîd ile darbidüp ve âlet-i harble cum'a önine gelüp Ayvât nâm kimesnenün bir dişin uvadup ve Dede nâm kimesnenün baldırın ok ile urup ve Osmân nâm kimesne bu gavgânun men'ine vardukda, hâşâ; "Bre adı yaman mel'ûn, sen niye geldün?" diyü darb-ı şedîd ile darbidüp müslimânlara cum'a namâzın kıldurmayup okla ve taşla müslimânları darbidüp ve hatîbün dînine ve îmânına şetmitdükleri mezkûr Tulum halkından ba'zılarının ikrârları ve ba'zılarının üzerlerine elli-altmış nefer müslimânların şehâdetleriyle zâhir ü mukarrer oldu." diyü arzylemiş. İmdi; bu bâbda senün kemâl-i diyânet ve vüfûr-ı istikâmetüne i'timâd-ı hümayûnum olmağın **buyurdum ki:**

Bu bâbda bi'z-zât mukayyed olup husûs-ı mezkûrun üzerine varup ihzârı lâzım olanları getürdüp gaybet idenleri şer'le buldurması lâzım olanlara buldurup husamâyı berâber eyleyüp bir def'a şer'le sorulup faslolmuş değil ise ber-mûceb-i şer'-ı şerîf onat vechile hak üzre dikkat ü ihtimâmla teftîş ü tefahhus eyleyüp göresiz; fi'l-vâkı' kazıyye arzolunduğı gibi olup bu fesâdı idenler kimler idüğü bi-hasebi's-şer' sâbit oldukdan sonra ehl-i fesâdı habsidüp dahı üzerlerine sâbit ü zâhir olan mevâddı vukû'ı üzre yazup Dergâh-ı Mu'allâm'a arzyleyesiz. Tezvîr ü telbîsden ve şühûd-ı zûrdan ve hılâf-ı vâkı' kazıyye arzolunmakdan ihtiyât idesiz.

107

Karaman'ın teftişi esnasında yakalanıp gönderilen suçluların teslim alındığı; yolda kaçan bir suçlunun da yakalanarak Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.

Yazıldı.

Kethudâsına virilmiş. Fî 3 Saferi'l-muzaffer, sene: 972

Beğşehri Beği olup vilâyet-i Karaman'a müfettiş ta'yîn olunan Bâyezîd dâme izzühûya hüküm ki:

Hîn-i teftîşde zâhir olan on tokuz nefer mücrim irsâl idüp ve yollarda getürürken hıfzı içün Seydîşehri Çeribaşısı Paşabeğ'i yigirmi nefer sipâhî bile koşup göndermeğın bir neferi gafletle gaybet idüp on sekiz neferin Südde-i Sa'âdetüm'e getürüp teslim eyledükleri ecilden **buyurdum ki:**

Gaybet [iden] mücrimi dahı gereği gibi tettebbu' idüp şer'le buldurması lâzım olanlara buldurup mukayyed ü mahbûs Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin.

108

Akkirman halkının Boğdan'dan yağma eylediği koyun ve davarların sahiplerine geri verilmesi.

Yazıldı.

Ahmed Çavuş'a virildi. Fî 29 Muharremi'l-harâm, sene: 972

Akkirman kâdîsına hüküm ki:

Boğdan Voyvodası Aleksandra, re'âyâsı tarafından Bornaz nâm zimmîyi ber-vech-i vekâlet taht-ı kazâna gönderüp; "Fetretten berü gâret olunan koyunların ve sığırların ve hargelelerin emr-i şerîfüm mücebince tamgaları ve nişânları ile buldukları yirden taleb itdükde muslihûn araya girüp Tatar hânı vilâyete dühûl idelden berü Akkirman Kâdîlığı'n üç bin beş yüz re's Boğdan koyunına ve iki bin beş yüz re's sığıra ve yigirmi re's Boğdan hargelesine vilâyet-i mezbûre halkı sulhidüp sicill olunup ve sulhiden kimesnelerin isimleri sicilde mukayyeddür." diyü sûret-i sicill ibrâz idüp sulholunan tavarlar alıvirilmesine hükm-i şerîfüm taleb itmeğin **buyurdum ki:**

Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından çavuşum Ahmed *zîde kadruhû* vardukda, ellerinde olan sûret-i sicil muktezâsınca müteveccih olan tavarların bî-kusûr alıviresin; aslâ te'allül ü bahâne itdürmeyesin.

109

Bender halkının Boğdan'dan yağma eylediği koyun ve davarların sahiplerine geri verilmesi.

Yazıldı.

Kezâlik.

Bir sûreti, Akkirman beğine ve Bender kâdîsına; "...beş yüz re's Boğdan sığırına ve altı yüz re's Boğdan koyunına sulholunmuşdur..." Kazâ-i Bender ahâlîsinün ihrâc itdükleri tavalardan... Ahmed Çavuş mübâşir..."

110

Kili halkının Boğdan'dan yağma eylediği koyun ve davarların sahiplerine geri verilmesi.

Yazıldı.

Kezâlik.

Bir sûreti, Kili kâdîsına; "Kazâ-i mezbûr ahâlîsi ihrâc itdükleri tavalardan gayri tavarları buldukları yirden almak üzre kara sığırı altı yüz sığıra sulhidilmişdür... Mehmed Çavuş mübâşir..."

111

Boğdan'dan kaçarak Akkirman, Bender ve Kili'ye gelip yerleşen Boğdan reâyasının tekrar eski yerlerine gönderilmesi.

Yazıldı.

Ahmed Çavuş'a virildi. Fî 29 Muharremi'l-harâm, sene: 972

Akkirman ve Bender ve Kili kâdîlarına hüküm ki:

Boğdan voyvodası âdem gönderüp; "Boğdan re'âyâsı mukaddemâ olan fetret sebebiyle vilâyet-i Boğdan'dan firâr idüp gelüp taht-ı kazânuзда sâkin oldukların" bildürmeğin **buyurdum ki:**

Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından Ahmed *zîde kadruhû* vardukda, anun gibi ol sebeble firâr idenlerden taht-ı kazânuza ne mikdâr kimesne gelmiş ise gelen Boğdan re'âyâsın kaldurup kadîmî yirlerine gönderüp kimesneye te'allül itdürmeysesiz; şöyle bilesiz.

112

Boğdan voyvodasının Südde-i Saâdet'e doğan getiren adamlarına geri dönüşlerinde yolda hiç kimsenin müdâhalede bulunmaması.

Yazıldı.

Südde-i Sa'âdet'den Aleksandra Voyvoda'ya varınca yol üzerinde vâkı' olan kâdîlara hüküm ki:

Hâliyâ mezbûr voyvodanın toğanlar ile Südde-i Sa'âdetüm'e gelen âdemleri girü ol cânibe irsâl olunup yolda ve izde dahlolunmamak emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfümle her kankınızın taht-ı kazâsına dâhıl olurlar ise yolda ve izde ve menâzil ü merâhilde ve memerr ü ma'berlerde ve iskelelerde kendülerine ve bârgîrlerine hilâf-ı şer' u kânûn kimesneyi dahl ü ta'arruz itdürmeysesiz.

113

Kudüs-i Şerîf'teki Sahratullah-ı Şerîfe evkâfı müştamilâtından Hazret-i Davud Hamamı'na Kudüs-i Şerîf'e gelen sudan bir miktar su verilmesi.

Yazıldı.

Şehzâde kapucısına virildi. Fî 4 Safer, sene: 972

Kudüs-i Şerîf beğine ve kâdîsına hüküm ki:

Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "nefs-i Kudüs-i Şerîf'de Sahratu'llâh-i Şerîfe Evkâfı'ndan Hazret-i Dâvûd *aleyhi's-salâtü ve's-selâm* Hammâmı dimekle ma'rûf hammâmın mâ'-i şitâ cem' olacak kuyuları olup iki ay mikdârı kuyu suları ile işleyüp kalan aylarda mu'attal kalup vakfa şey'-i kalîl hâsıl olmağın Kudüs-i Şerîf'e cârî olan sudan bir mikdâr su inâyet olunmağın mukaddemâ Kudüs-i Şerîf beği ve kâdîsı arzeyledükde; "Şer'an ahâlî-i Kudüs-i Şerîf'ün hakk-ı şürblerine zarar müterrettib olmazsa ve bir mikdâr su kifâyet iderse yazup bildüresiz." diyü vârid olan hükm-i şerîf muktezâsınca a'yân-ı vilâyetden sorulup; "Mezkûr hammâma kifâyet mikdârı su virilmekle Kudüs-i Şerîf halkının hakk-ı şürblerine zarar müterrettib olmayup Sahratu'llâh-i Müşerreffe Vakfı'na dahî küllî nef' hâsıl olur." diyü şehâdet eyledükleri ecilden Kudüs-i Şerîf ahâlîsi bu husûs için mahzar yazup; "Mezkûr hammâma kifâyet mikdârı su sadaka buyurıla." diyü arzeyledükleri" ecilden **buyurdum ki:**

Zikrolunan sudan hammâma su virilmekle Kudüs-i Şerîf ahâlîsinün hakk-ı şürblerine ve gayra şer'an [zarar] lâzım gelmezse çok virilmeyüp hammâma bir mikdâr su virüp icrâ itdüresiz.

114

Haleb Unkapanı tâundan kapanmış ise, kapanın mültezimi olan Hacı Mahmud'un kalan borcunun tahsil edilmemesi.

Yazıldı.

Haleb defterdârına hüküm ki:

Haleb'den Hacı Mahmûd nâm kimesne ruk'a sunup; "Haleb'ün Un Kapanı'nı her sene yedi yüz yigirmi altuna iki seneye aşırı iltizâm idüp üçüncü senede tâ'ûn-ı ekber olup unı alup satan cellâblar kırılıp kapan kapandığı ecilden beş yüz altun borc lâzim gelüp evlerimiz ve esbâbımız satdurup iki yüz altun cem' olup bâkîsin virecek nesnemüz yokdur." diyü bildürdükleri ecilden sunılan ruk'anun sûreti aynı ile aslından ihrâc olunup sana gönderildi. **Buyurdum ki:**

() varıcak, gönderilen sûret-i ruk'aya nazar idüp bu husûsı ehl-i vukûfdan ve a'yân-ı vilâyetden tefahhus idüp göresin; fi'l-vâkı' arz-ı hâl itdükleri mukâta'aları vâkı' olan âfet sebebi ile kesritmiş midür, yohsa kesritmeyüp mücerred te'allül mi ider? Kesrleri vâkı' olduğu takdîrce iltizâmlarında âfet-i semâvî şartolunmuş mıdur, nicedür? Şöyle ki; vâkı' olan âfet sebebi ile kesrleri mukarrer olup uhdelerinde olan mâl alınmağla anlara hayfolmak ihtimâli var ise kesritdükleri akçayı almayup vukû'ı ve sıhhati ile yazup bildüresin; sonra emrüm ne vechile olursa mücebi ile amel eyleyesin.

115

Sakarya nehri üzerinde yaptırılan hâssa gemilerin inşasında istihdam edilen bennâ ve neccârların yiyecek ihtiyaçlarının temin edilmesi.

Yazıldı.

İznikmid kâdîsına hüküm ki:

Sakarya suyu üzerinde binâ olunmak emrolunan hâssa gemilerün bennâ vü neccârlarına zahîre ve ekmekci ve mûmcı ve kassâb lâzim olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, te'hîr itmeyüp zikrolunan mahalle kifâyet kadar un ve sâyir zahîre tedârük idüp eger kirâ katırları iledür, eger gayri tarîkıludur her ne vechile mümkün ise sâhibleriyle gönderüp narh-ı rûzî üzre bey' itdüresin ve taht-ı kazânda kifâyet kadar kassâb ve mûmcı ve ekmekci ta'yîn idüp bile gönderesin; ihmâl ü müsâheleden hazer eyleyesin.

116

Sakarya nehri üzerinde yaptırılacak hâssa gemilere lazım olan kerestenin temin edilip gönderilmesi.

Yazıldı.

Akyazı ve Göynük ve Taraklu Yenicesi kâdîlarına hüküm ki:

Sakarya suyu üzerinde binâsı fermân olunan gemilere ağaç lâzim olmağın **buyurdum ki:**

Zikrolunan gemilere lâzım olan kereste ne makûle [i]se kesdürüp isti'câl üzre mahall-i me'mûra gönderesiz. Husûs-ı mezbûr ehemmi-i mühimmâtıdır; bu bâbda ihmâl ü müsâheleden gâyet sakınasız.

117 *Göynük kazâsında yol kesip harâmilik yapan İmirze adlı sipâhi ve arkadaşlarının yakalanarak Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.

Süleymân nâm dânişmende virildi. Fî 4 Safer, sene: 972

Kocaili beğine ve Göynük kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ taht-ı kazândan; "Yörükler nâm karyeden Celâl oğlu Hurrem ve Hallâc Alî ve Kızılkuyı nâm karyeden Kör Osmân ve Serdik nâm karyeden İmirze nâm sipâhî ve Arslan nâm kimesne yola iner kuttâ'u't-tarîk hırsuz u harâmîler olup müfettişden gaybet idüp ve Nûrullâhoğlu dimekle ma'rûf hırsuz dahı hasta olmağla Rüstem Paşa [nâ]m sipâhîde emânet konılmışdur." diyü arz olunmağın **buyurdum ki:**

() varıcak, gaybet iden mezbûrûn hırsuz u harâmîlerûn ahvâllerine gereği gibi mukayyed olup dahı yirlerine geldükleri gibi her birini yataklandırıp hüsn-i tedbîr ü tedârûkle ele getirüp der-zencîr idüp yollarda hıfzı içün kifâyet kadar âdem koşup Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesiz; mezbûr Nûrullâhoğlu dahı ifâkat bulduğı gibi te'hîr itmeyüp mukayyed ü mahbûs gönderesiz.

118 *Akyazı kazâsı Karkılı karyesinden Abdurrahman'ın Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Bir sûreti; "Akyazı kazâsından Karkılı nâm karyeden Hatîb karındaşı Abdurrahmân'ı yirine geldiğı gibi gönderesin." diyü.

Yazıldı.

119 *Rodos Kalesi hisarerenlerinin gediklerinin Rodos sancakbeyi tarafından sebebsiz olarak alınıp başkalarına verildiğı yolundaki şikâyetlerin tahkik edilmesi.*

Yazıldı.

Dergâh-ı Âlî çavuşlarından Hasan Çavuş'a virildi. Fî 4 Safer, sene: 972

Rodos müftîsine ve kâdîsına hüküm ki:

Rodos Kal'ası hisâr-erenleri Rikâb-ı Hümâyûnum'a ruk'a sunup; sancakları beğı olan Alî dâme ızzühû dizdârları ma'rifeti yoğ iken bilâ-sebeb gedüklerin alup kendü âdemlerine ve mâl virenlere tevcîh idüp ve kal'a-i mezbûre ma'zûllerinden iki nefer dahı ağalarının arzların ibrâz itmeğın zikrolunan husûsların sıhhati ve adem-i sıhhati ma'lûm olmak lâzım olup size i'timâd-ı hümâyûnum olmağın zikrolunan arz-ı hâlün sûreti irsâl olundu. **Buyurdum ki:**

Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından () *zîde kadruhû* varıcak, bu husûsı onat vechile dikkat ü ihtimâm ile hak üzre teftîş ü tefahhus kılup göresiz; fi'l-vâkı' arzolunduğı üzre mezkûrlarun gedüklerin ağalarının haberi yoğ iken ve hıdemât-ı lâzimelerin edâ iderler iken bilâ-sebebe âhara ve kendü âdemlerine ve akçasın alduğı kimesnelere virmiş midür, niçedür, yohsa gedükleri alınanların her birinün bir sebebi olup müstehıkk-ı azl iken âhara virilmekle mi şirret iderler; tamâm vâkıf u muttali' olup gavrine irişüp dahı sıhhati ve vukû'ı üzre hakikat-i hâli ale't-tafsıl yazup bildüresiz. Ammâ; bir cânibe meyl ü muhâbâdan ve hılâf-ı vâkı' kazıyye arz olunmakdan ziyâde hazer idüp tamâm hak üzre olasız.

120 *Sekretüb karyesi zimmîlerine zulmettiğı bildirilen Divriğı Beyi Kâsım Bey'in teftîş olunması.*

Yazıldı.

Kethudâsına teslîm itmeğičün çavuşbaşına gönderildi. Fî 5 Saferi'l-muzaffer, sene: 972

Çorum Beğı olup mehâyif teftîşinde olan İlyâs Beğ'e ve müfettiş kâdîsına ve mübâşir olan çavuşa hüküm ki:

Divriğı kazâsından Sekretüb nâm karye zimmîleri tarafından dârende Yakop nâm zimmî Dergâh-ı Mu'allâm'a gelüp Rikâb-ı Hümayûnum'a ruk'a sunup Divriğı Beğı Kâsım Beğ'den ızhâr-ı tezallüm eyledükleri ecilden ol sunılan ruk'anun sûreti aynı ile ihrâc olunup size gönderildi. **Buyurdum ki:**

Hük-m-i şerîfümle vardukda, bu bâbda ihzârı lâzim olanları ihzâr idüp zikrolunan ruk'ada mastûr olan mevâdda nazar idüp dahı bir def'a şer'le faslolmayup on beş yıl mürûr itmeyen kazıyyelerin onat vechile hak üzre bi-hasebi's-şer'ı's-şerîf teftîş idüp göresiz; fi'l-vâkı' karye-i mezbûre zimmîlerinin şer'-ı şerîfe muhâlif ve kânûna mugâyir nesnelerin alup zulm ü te'addî iden eger müşârun-ileyh ve eger âdemleridür üzerlerinde ne mikdâr hakları şer'le sâbit ü zâhir olursa hılâf-ı şer' alınan hukûkî ashâbına alıvirdükden sonra zulm ü te'addîsine müte'allik sübût u zuhûr bulan mevâddı ale't-tafsıl yazup sıhhati üzre arzyleyesiz.

121 *Ehli fesad olduğı sâbit olan Hacib karyeli Teberrük bin Ahmed'in küreğ'e konulmak üzere Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.

Arz getüren Hacı Mehmed nâm kimesneye virildi. Fî 8 Safer, sene: 972

Kangırı beğine [ve] kâdîsına hüküm ki:

Sen ki kâdîsın, mektûb gönderüp; "kazâ-i mezbûreye tâbi' Hâcib nâm karyeden Teberrük bin Ahmed nâm kimesne karye-i mezbûreden Hacı Mehmed nâm kimesnenün câriyesin ayardup on sikke altunun alduğına meclis-i şer'de ikrâr eyledükden sonra mezbûr Teberrük; "Câriyeyi ayartdum ve on sikke altunun aldum." didüğüne mu'temedün-aleyh kimesneler şehâdet idüp tescîl olunup ve bundan gayri karye-i mezbûrede Hacı Hüseyin nâm kimesnenün evi açılup ba'zı esbâbı sirka olunup karye-i mezbûreden taleb eyledükde

mezbûr Teberrük zikrolunan esbâbun ba'zın virüp ve ba'zın dahı; "Vireyüm; beni rencîde eyleme." didüğine bî-garaz, âdil ü mu'temed müslimânlar şehâdet idüp ol dahı tescîl olunup ve mezbûr Teberrük, Sevindük nâm kimesnenün zinâ kasdına evine girdüğü şühûd-ı udûl ile sâbit olup sicill olunup ehl-i örf eline virilüp ehl-i örf dahı bir mikdâr mâlın alup habsden ıtlâk eyledükden sonra hâliyâ girü fesâd üzre olup ve bu zikrolunan mevâddan gayri töhmet-i sâbıkası olup ehl-i fesâd yaramaz kimesne olmağın sâyir ehl-i fesâda mûcib-i ıbret olacaklayın hakârete müstehk kimesne olup mezkûr küreğe emrolunup müslimânlar şerr ü şûrından emîn olmak recâsına" arzeyledüğün ecilden **buyurdum ki:**

Hük-m-i şerîfüm vardukda, mezbûr mezkûr Hacı Mahmûd ile berâber idüp da'vâsı bir def'a şer'le faslolmuş olmayup ve on beş yıl geçmiş değil ise muktezâ-yı şer'-ı kavîm üzre teftîş ü tefahhus eyleyüp göresin; arzıtdüğün gibi ise mezbûrun bi-hasebi's-şer'-ı's-şerîf sâbit ü zâhir olan hakkın bî-kusûr alıvirdükden sonra vâkı' olan fesâdlarınun sûret-i sicilleri ile mezbûrı yarar âdemler ile Südde-i Sa'âdetüm'e küreğe gönderesin ve bile koşup gönderdiğün kimesnelere tenbîh ü te'kîd eyleyesin ki, yolda ve izde gafletle gaybet itdirmekden hazer eyleyeler; şöyle bilesin.

122

Hâssa odun hizmetinde görevli karyelerin Sakarya'da yapılmakta olan gemiler için lazım olan kereste işinde görevlendirilmemesi.

Yazıldı.

Şehremînine virildi. Fî 5 Safer, sene: 972

İznikmid kâdîsına hüküm ki:

Taht-ı kazândan on altı pâre kurâ halkı kadîmden hâssaya odun hıdmetine istihdâm olunugelmeğın; "Gayri hıdmet teklîf olunmaya." diyü sâbıkâ hük-m-i hümayûnum virilmişken ol emr-i hümayûnuma muhâlif Sakarya'da binâ olunan kadırgalar ağacı teklîf olunduğı arz olunmağın **buyurdum ki:**

Varıcak, kadîmden hâssa-i hümayûnum için odun çekegele on altı pâre kurâyâ emr-i sâbıkuma muhâlif gemi ağacı teklîf itdirmeyesin; eslemeyenleri yazup bildüresin.

123

Karaferye kazâsında Üsküdar İmâreti Evkâfı'na ait Yeniköy karyesi halkına zulmeden voyvoda Memi'nin teftîş edilmesi ve suçları sâbit olursa, hak sahiplerinin hakları alınıp oradan uzaklaştırılması.

Yazıldı.

Karye-i mezbûre halkından Yani'ye virildi. Fî 3 S., sene: 972

Selanik beğine ve Selanik kâdîsına ve Karaferye kâdîsına hüküm ki:

Üsküdar İmâreti Evkâfı'ndan kazâ-i mezbûra tâbi' Yeniköy nâm karye halkı Dergâh-ı Mu'allâm'a gelüp Rikâb-ı Hümayûnum'a ruk'a sunup voyvodaları olan Memi nâm kimesne için; "Şer' u kânûna muhâlif envâ'-ı te'addî idüp ve hılâf-ı şer' u kânûn akçaların ve yirlerin ellerinden alup voyvoda olaldan berü evler binâ idüp zulm ü hayfinun nihâyeti yokdur." diyü bildürdiler. İmdi; mezkûr kimesne sâhib-i vakf cânibinden voyvodalık

hıdmetinden giderilüp elinde olan çiftliği ve emlâki satdurılup o câniblerden alâkası kat' olunup ref' olunmak için bundan evvel hükm-i hümayûnum irsâl olunmuşdur. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vardukda, mezkûrdan da'vâ-yı hak ider kimesneler var ise husamâyı berâber idüp mukaddemâ bir def'a faslolmuş olmayup ve on beş yıl mürûr itmeyen kazıyyelerin ber-mûceb-i şer'-ı kavîm teftîş idüp göresiz; fi'l-vâkı' mezkûr voyvoda karye-i mezbûre halkınun şer' u kânûna muhâlif akçaların ve yirlerin almış ise hılâf-ı şer' u kânûn kimesneye iş itdürmeyüp bi-hasebi's-şer' ve'l-kânûn müteveccih olan hakların ba'de's-sübût ashâbına alıvirdükden sonra mezkûrun ol yirde evvelden evi ve barkı ve düzeni olmayup voyvoda nasbolaldan berü evler yapup düzen bağlamış ise cümlesin satdurup ol yirden alâkasın kat' idüp gideresiz; hılâf-ı şer'-ı şerîf kimesneye zulm ü te'addî itdürmeysesiz.

124

Pojega sancağında ulûfeleri karşılığı timar verilen kale erenleri, timarlarının yazısından şikâyetçi oldukları için timar yazılarının tahammüllerine göre yeniden düzenlenerek dağıtılması; timar verilmeyen kalelerin de ayrıca bildirilmesi.

Yazıldı.

Kethudâsına virildi. Fî 4 Safer, sene: 972

Pojega sancağı tîmârları* tevzî'ı emrolunan Bayram Beğ'e hüküm ki:

Bundan evvel hükm-i hümayûnum gönderilüp livâ-i mezbûrede olan kılâ' erenlerinün ulûfeleri mukâbelesinde tîmâr olmağa emrüm olmuşıdı. Ol emr-i hümayûnum üzre kılâ' neferlerine ulûfeleri mukâbelesinde tîmâr ta'yîn olunup lâkin virilen tîmârlar için tahammülinden ziyâdeye yazılup "Bî-hâsıldur." diyü kabûl itmedükleri arz olunmağın serhadde düşmen ağzında olan kılâ' erenlerinün ulûfeleri mukarrer olup iç il tarafında olan kılâ'un neferlerinün dahı bî-hâsıl olup ziyâdeye yazılan tîmârları karârına indürilüp yazusına mütehammil olur tîmârlar virilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Serhadde düşmen ağzında olan kılâ' erenlerinden gayri iç il tarafında olan kılâ' erenlerinün tîmârların karârına indürüp yazusına tahammüli olan tîmârları ulûfeleri mukâbelesinde emr-i sâbıkum üzre ta'yîn idüp defter-i cedîdden tezkirelerin viresin ki berâtların ihrâc ideler ve serhad olmağla tîmâr virilmeyüp ulûfeleri mukarrer olan kaç pâre kılâ' kalursa ana göre arzyleyesin ki lâzım olan mevâcibleri tedârük oluna; şöyle bilesin.

* Metinde "Pojega tîmârları sancağı" şeklinde geçmektedir.

[Yev]mü'l-Ahad, fî 4 Saferi'l-muzaffer, sene: 972, der-Kostantıniyye

125

Edremit kazâsından deryâya ve küffâra tereke verenlerin yakalanıp hapsedilmesi.

Yazıldı.

Bunda gelen Hacı Yûsuf'a virildi. Fî 6 Safer, sene: 972

Karesi beğine ve Edremid kâdîsına hüküm ki:

Hâlâ kasaba-i mezbûre halkı Dergâh-ı Mu'allâm'a âdem gönderüp; "Âmillerden ve zü'amâ vü sipâhîden ve gayriden ba'zı kimesneler at ve deve ve katır ve merkeb ile deryâya ve küffâr-ı hâksâra tereke virdükleri ecilden vilâyet zahîre bâbında muzâyaka üzredür." diyü bildürdükleri ecilden **buyurdum ki:**

Varıcak, bu bâbda bi'z-zât mukayyed olup min-ba'd kasaba-i mezbûrede ve etrâfda olan nevâhî vü kurâda tenbîh ü nidâ itdüresin ki, bir ferd emrûme muhâlif ol vechile tavarlarla yahılara tereke indürüp deryâya ve küffâr-ı hâksâra bir habbe tereke vormeyeler. Şöyle ki; ba'de't-tenbîh emrûme muhâlif deryâya ve küffâra tereke virenler her kim ise ele getirüp muhkem habsidüp arzeyeleyesin ki, hılâf-ı emr iş idenlerin gereği gibi haklarından geline. Ammâ; bu bahâne ile ba'zı kimesnelere yapışup celb-i mâl olmakdan ziyâde ictinâb oluna.

126

Korsanlık eden Karaca Ali Reis ve adamlarının yakalanarak Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.

Yazıldı.

Çavuş-zâde Ahmed'e virildi.

Mora Sancağı Beği Osmânşâh'a hüküm ki:

Hâliyâ deryâda yören Karaca Alî nâm re'îs kendüye müte'allik korsan levend kayıkları ile deryâda bir bâzergânun yigirmi denk çukasın alup dâyimâ fesâd ü şenâ'at üzre oldukları arz olunmağın **buyurdum ki:**

Varıcak, mezkûrun ahvâlin kimesneye ifşâ itmeyüp hufyeten tetebbu' u tecessüs eyleyüp göresin. Şöyle ki; sancağunda olan yahılara kışlamağa veyâ ol semte karîb gelmiş buluna, hüsn-i tedbîr ü tedârük ile ele getirüp gemilerin karaya çekdürüp ne mikdâr esbâb ü emvâlleri bulunursa yazup defter idüp mîrî için girift idüp zabtitdürüp defterin gönderüp kendüi ve yanında bulunan levendlerin mukayyed ü mahbûs sancağın sübaşılardan ve sipâhîlerinden kifâyet kadar âdeme koşup gönderesin ve koşup gönderdüğün âdemlere gereği gibi tenbîh idesin ki, yollarda getirürken onat hıfzidüp gaflet ile gaybet itdürmekden gâyet ile ihtirâz ideler.

Yazıldı.

Bu dahı.

Bir sûreti, Yanya beğine yazıldı.

Yazıldı.

Bu dahı.

Bir sûreti dahı, Ağrıboz beğine yazıldı.

Yazıldı.

Bu dahı.

Bir sûreti, İnebahtı beğine yazıldı.

Bu dahi.

Bir sûreti dahi, Karlılı beğine yazıldı.

Bu dahi.

Bir sûreti, Delvine beğine yazıldı.

Bu dahi.

Bir sûreti, Avlonya beğine yazıldı.

Bu dahi.

Bir sûreti, İlbasan beğine yazıldı.

127

Budun Kalesi yeniçerileri ile kavga edip huzuru bozan Veli adlı sipâhinin teftiş olunması.

Yazıldı.

Muhzırın yoldaşı Hüseyin Bâlî ile muhzıra gönderildi. Fî 5 Safer, sene: 972

Budun muhâfazasında olan Arslan Beğ'e hüküm ki:

Budun Yeniçerileri Ağası İskender *zîde mecdühû* mektûb gönderüp; "Hâliyâ kal'a-i mezbûrede âdet-i kadîme üzre kimesneye zulm ü te'addî olmamak için müstekıl asesbaşı ve yasakçı ta'yîn olunup her vechile zabtolunurken erbâb-ı tîmârdan Velî demekle ma'rûf sipâhî şübh-i hamr idüp hıdmetkârlarından biri bir yeniçeriyi bıçağla ziyâde mecrûh idüp mezbûr Velî'den hıdmetkârları taleb olundukda hezâr itâle-i lisânla yeniçerilere söğüp aslâ levendâtun zabtına kâdir olmaduğundan mâ-adâ senün önünde mezkûr sipâhî ile ba'zı zü'amâ sana ve sâyir yeniçeri kullarına; "Ya siz bunda turmak gereksiz, veyâhûd biz turmak gereğiz." diyüp bu makûle gavgâları vâkı' oldukda aslâ şey yirine komayup sâyir levendâtun dahi zabtına mâni' olurlar. Eyle olsa; inâd ü muhâlefetleri bu üslûb üzre olıcak bir fesâd olmak ihtimâli olmağın tenbîh ü gûş-mâl olunmaları lâzimdür." diyü i'lâm itmeğın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, mezbûr Velî'yi ve hıdmetkârlarını ihzâr idüp kemâl-i dikkat ile teftiş idüp göresin; fi'l-vâkı' mezbûr Velî'nün şer'a muhâlif ol vechile ef'âli olup hıdmetkârların zabtitmeyüp serkeşlik iden müflislerden olup anda olan yeniçeri kullarumla gavgâ idüp ba'zı zü'amâ ile itâle-i lisân itmişler ise ol asıl muhâlefet üzre olan eşkıyâya mecâl vermeyüp mezkûr sipâhîyi ve hıdmetkârlarını ve sâyir zü'amâ vü erbâb[-ı tîmâr] ve levendâtdan bâ'ıs-i fesâd olanları hüsn-i tedbîr ü tedârükle ele getürüp kendüleri habsidüp isimleri ve tîmârları ile fesâdlarına müte'allik zâhir olan ahvâllerin ale't-tafsîl arzeyeleyesin ki, tîmârları ve dirlikleri âhara tevcîh olunup kendüler hakkında emrüm ne vechile olursa ana göre amel idesin; kemâl-i ikdâm ile umûr-ı muhâfazada mücidd ü merdâne olup nazm u nizâm-ı sipâh u ra'ıyyet ve zabt u sıyânet-i memleketde envâ'-ı mesâ'î-i cemîleni zuhûra getüresin.

Yazıldı.

Beğlerbeğiniün kethudâsına hâcesiyle gönderildi. Fî 8 Ra., sene: 972

Şâm beğlerbeğisine hüküm ki:

Bundan akdem vilâyet-i mezbûrede tîmâr ve ulûfe ile gedük tevcih olunmağıçün ahkâm-ı şerîfem virilen kimesneler ellerinde olan hükm-i şerîfüm mûcebince tîmârları ve dirlikleri ta'yîn olunmayup; "Benden evvel olan beğlerbeği ismine yazılmışdur. Benüm nâmuma değildir." diyü cevâb virildüğü i'lâm olundu. **Buyurdum ki:**

Varıcak, anun gibi ol cânibe dirlik ümmîdine varup ellerinde ahkâm-ı şerîfem olan kimesnelerün hükümleri eger senün nâmunadur ve eger mukaddem olan beğlerbeği nâminadur, ol vechile bahâne olunmayup ellerinde olan ahkâm-ı şerîfem mûcebince ve kânûn üzre düşen tîmâr ve dirliği tevcih ü ta'yîn idüp emrûme mugâyir kimesneyi ta'ciz ü tazyîk itmeyesin.

[Yev]mü'l-Erbi'â, fî 6 Saferi'l-muzaffer, sene: 972, Kostantuniyye

Yazıldı.

Şehrizol beğlerbeğisine hüküm ki:

Mühürlü defter gönderüp; "dârendegân Hüseyin Beğ âdemlerinden Abdullâh oğlu Pîrî ve Abdullâh oğlu Trabzonlu Mustafâ ve Abdullâh oğlu Edirnelü Husrev ve Alî oğlu Yanbolılu Mansûr ve Abdullâh oğlu Horpişteli Pervâne ve Abdullâh oğlu Macar Rıdvân ve Abdullâh oğlu Ohrilü Alî ve Abdullâh oğlu İlbasanlı Sinân ve Alî oğlu Tekelü Velî ve Abdullâh [oğlu] Macar Hasan ve Abdullâh oğlu İskenderiyyelü Arnavud Sinân ve Alî oğlu Gümülcinelü Mûsâ ve Abdullâh oğlu Tırhalalu Mehmed ve Abdullâh oğlu Yanyalu Hasan ve Abdullâh oğlu Macar Alî ve Hızır oğlu Edirnelü Mehmed ve Abdullâh oğlu Ruscuklu Hamza ve Abdullâh oğlu Prizrinlü Ahmed ve Abdullâh oğlu Sislü Mustafâ ve Dâvûd oğlu İhtimanlu Hüseyin ve İlyâs oğlu Arnavud Süleymân ve Abdullâh oğlu Arnavud Bâyezîd ve Abdullâh oğlu Herseklü Hüseyin ve Ahmed oğlu Filibelü Hüseyin ve Abdullâh oğlu Avlonyalu Süleymân ve Abdullâh oğlu Arnavud Hamza ve Nasûh oğlu Sarâyılu Sefer ve Abdullâh oğlu Lofçalı Mûsâ ve Ferhâd Beğ âdemi Abdullâh oğlu Pîrî ve Hamza oğlu Tekelü Mehmed ve Turmuş oğlu Alacahısârlı İbrâhîm ve Abdullâh oğlu Edirnelü Mustafâ ve Abdullâh oğlu Avlonyalu Hasan ve Hamza oğlu Delvinelü Turmuş ve Abdullâh oğlu Yenişehirlü Ahmed ve Bahadır oğlu Sirozlu Haydar ve İskender oğlu Belovalı(?) Yahyâ ve Velî oğlu Prevadilü İbrâhîm ve Abdullâh oğlu Bolavadinlü Mustafâ ve Abdullâh oğlu Lofçalı Mehmed ve Mustafâ oğlu Selaniklü Yûsuf ve Abdullâh oğlu İlbasanlı Hasan ve İskender oğlu Varnalu Alî ve Karagöz oğlu Timürhısârlı Memi ve İlyâs oğlu Tatarbâzârlu Mustafâ ve Abdullâh oğlu

Bosnalı İskender ve Abdullâh oğlu Tırhalalı Mahmûd ve Abdullâh oğlu Yeniceî Pervâne ve Abdullâh oğlu Bosnalı Mehmed ve Abdullâh oğlu Hasan ve Abdullâh oğlu İnebahtılı İbrâhîm ve Abdullâh oğlu Tırhalalı Mustafâ ve Abdullâh oğlu Hüseyin ve Abdî oğlu Muğlalı Receb ve Abdullâh oğlu Moralu Hüseyin ve Hamza oğlu Silivrilü Rüstem ve İsmâ'îl oğlu Midillilü Bâlî ve Abdullâh oğlu Mahmûd ve Abdullâh oğlu Çerkes Ca'fer ve Mahmûd oğlu Klislü Hasan ve Sinân oğlu Midillilü Mehmed ve Abdullâh oğlu Bosnalı Hasan ve Alî oğlu Hasan için sâbıkâ sana ırsâl olunan emr-i şerîfüm üzre Şehrizol'da binâ olunan Gül'anber Kal'ası'na ta'yîn olunan hısâr-erenlerinden yarar olmağın hısâr gedüğün kabûl itmeyüp gönüllü gedüğü recâ itdüklerin" bildürdüğün ecilden **buyurdum ki:**

Yırlı tâyifesinden gönüllü gedüğün tasarruf ider ne mikdâr kimesne varsa her birin bir bahâne ile gedüklerinden ref' idüp mezkûrları anların yirlerine gönüllü kayıtdürüp istihdâm itdüresin. Bâkî kalursa bunlar yirleşmeyince düşen gönüllü gedüklerin âhara virmeyüp bunlara tevcîh idesin.

130

Şehzâde Selim'in emri ile teftiş olunup hapsolunan Burdur'un Molla köyünden Bostan'ın Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.

Yazıldı.

Hamîdili beğünün kethudâsı Mehmed'e virildi. Fî 5 Saferi'l-muzaffer, sene: 972

Hamîdili beğine ve Burdur kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ sen ki sancakbeğisin, Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "Burdur nâhiyesinde Molla nâm karyeden Bostân nâm kimesne ferzend-i erc-mend oğlum Selîm *tâle bakâhü* emri ile teftiş olunup şirret ü şekâveti zâhir olup ve vilâyet halkı yaramazlığına şehâdet idüp ol ecilden Eğirdir Kal'ası'nda habsolundu." diyü arzyledüğün ecilden mezbûr ol bâbda olan sûret-i sicilli ile Dergâh-ı Mu'allâm'a gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Hük-m-i şerîfüm varıcak, mezbûr ol bâbda olan sûret-i sicilli ile Dergâh-ı Mu'allâm'a gönderesin. Ammâ; bile koşup gönderdiğün âdemlere gereği gibi tenbîh ü te'kid eylesen ki yolda ve izde, gicede ve gündüzde gafletle gaybet itdürmekden ziyâde hazer eyleyeler; şöyle bilesin.

131

Kocaeli sancağında ehl-i fesad teftişi sırasında kaçanların yakalanarak teftiş edilmeleri.

Yazıldı.

Kocaeli beğine ve Göynük kâdîsına hüküm ki:

Bunda akdem Akyazı ve Ata ve Geyve ve Akhisâr ve Taraklı Yenicesi ve Göl ve Beğbâzârı ve Mudurnı ve Göynük kazâlarında ehl-i fesad ü şenâ'at emr-i şerîfümle teftiş olundukda ba'zı gaybet idüp ele girmedükleri i'lâm olunup anun gibi gaybet iden ehl-i fesad teftişinden sonra yirlerine geldükde ele getirilüp şer'le haklarından gelinmek lâzım olup sizün kemâl-i emânet ve hüsn-i diyânetinüze i'timâd-ı hümayûnum olmağın zikrolunan ehl-i fesadı ele götürmesin size emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, bu husûsa gereği gibi mukayyed olup ol yirde olan zü'amâ vü erbâb-ı tîmâra ve yirlüsine istimâlet virüp anun gibi teftîşden gaybet idüp sonradan yirlerine gelen ehl-i fesâdı yataklandurup tutdurmağa mu'în [ü] zahîr olup siz dahı te'hîr itmeyüp hüsn-i tedbîr ü tedârükle ele getirüp dahı ahvâllerin husamâ muvâcehesinde şer'-ı şerîf mücebince teftîş idüp fesâdı zâhir olan kimesnelerden arza muhtâc olanı habsidüp arzeyelesiz; olmayanlar [bâbında] şol ki emr-i şer'-ı şerîfdür, mahallinde icrâ idüp yerine koyasız. Ammâ; hîn-i teftîşde hakk-ı sarîha tâbî' olup tezvîrden ve şühûd-ı zûrdan ve hılâf-ı şer'-ı şerîf iş olmakdan hazer eyleyesiz ve ehl-i fesâdı bulmakda mu'în ü zahîr olanlar her kimler ise isimleri ve resimleri ile yazup arzeyelesiz.

132 *Bâzı kadılıklarda ehl-i fesad teftîşi sırasında kaçanların yakalanarak teftîş edilmeleri.*

Bir sûreti, Kocaili beğine ve Göynük kâdîsına yazılup Seferîhısâr ve Mihaliçcik ve Beğbâzârı ve Gölbâzâr ve Mudurnı ve Eskişehir Kâdılıkları teftîşi için mukaddemâ teftîş husûsına mufassal yazılan hüküm tekrâr bunda dahı yazıldı. Fî 25 S., sene: 972

133 *Edremit kazâsında katledilen Hasan Sübaşı'nın kâtillerinden yakalanmış olanların teftîş edilmesi.*

Yazıldı.

Çavuş-oğullarından Seydî Gâzî ile çavuşbaşına gönderildi. Fî 6 Safer, sene: 972

Karesi sancağında mehâyif teftîşinde olan Mevlânâ Şa'bân'a hüküm ki:

Mektûb gönderüp fermân-ı şerîfümle teftîşe mübâşeret olunup; "Edremid kazâsına varıldukda Hasan Sübaşı nâm kimesneyi katlidüp esbâbın gâret iden ehl-i fesâdun ba'zı ele gelüp mübâşir ta'yîn olunan çavuşda mahbûs olup mîr-livâ tebdîl olmağla te'hîr olundu." diyü bildürmişsin. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, teftîş husûsın sancakbeğine tevakkuf itmeyüp sâbıkâ gönderilen mufassal hükm-i şerîfüm mücebince mübâşir ta'yîn olunan çavuşla siz görüp ele gelüp fesâd ü şenâ'ati sâbit olan kimesnelerden sipâhî olanları habsidüp arzeyelesiz; olmayanlar bâbında şol ki, emr-i şer'-ı kavîmdür, mahallinde icrâ idüp yerine koyasız.

[Yev]mü'l-Hamîs, fî 8 Saferi'l-muzaffer, sene: 972, der-Kostantiniyye

134 *Novaberde, Srebreniçe, Üsküb ve Bursa darbhânelerinin sâhib-i ayârlarının Südde-i Saâdet'e gönderilmeleri.*

Yazıldı.

Bu hükümler tashîh olunup bir varak aşağıya tekrâr geçmiştir.

Novaberde kâdîsına hüküm ki:

Novaberde Darb-hânesi'nde bi'l-fi'l sâhib-i ayârı olanun Südde-i Sa'âdetüm'e gelmesi lâzım ü mühim olmağın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîf-i vâcibü'l-ittibâ'um varıcak, ma'den-i mezbûrun sâhib-i ayârı kim ise te'hîr itmeyüp habsile yarar âdemüne koşup gönderesin ve koşup gönderdiğün âdemüne tenbîh idesin ki, yolda hıfziderek getirüp gaflet ile gaybet itdürmekden ihtirâz üzre olalar.

Yazıldı.

Bir sûreti, [Srebreniçe kâdîsına]; "Srebreniçe Darb-hânesi'nün sâhib-i ayârı... "

Yazıldı.

Bir sûreti, [Üsküb kâdîsına]; "Üsküb Darb-hânesi'nün sâhib-i ayârı... "

Yazıldı.

Bir sûreti, Burusa kâdîsına; "darb-hânenün sâhib-i ayârı... "

135

Rumeli mehâyîfi teftîşinde olan Selanik Beyi Ali Bey ile diğer görevlilerin ayrıca Dobniçe ve Radomir kadılıklarının harâmi ve ehl-i fesadının teftîşinde de görevlendirildiği.

Yazıldı.

Rûmilinde mehâyîf teftîşinde olan Selanik Beği Alî dâme izzühûya ve Timürhisâr kâdîsına ve Dergâh-ı Mu'allâ çavuşlarından Ferruh zîde kadruhûya hüküm ki:

Hâliyâ Selanik sancağında Dobniçe ve Radomir Kâdîlıkları'nda harâmîler zuhûr idüp yollara inüp ve billere varup erbâb-ı sebîle ve re'âyâ vü berâyâyâ zarar u husrân irişdürmekden hâlî olmadukları arz olunmağın zikrolunan kâdîlıklarun teftîşini dahı size emridüp **buyurdum ki:**

Me'mûr olduğunuz yirlerün teftîşin tamâm itdükden sonra zikrolunan kâdîlıklara varup elinizde olan mufassal hükm-i hümâyûnum muktezâsınca ol yirlerün hırsuz u harâmîsin ve sâyir ehl-i fesâd ü şenâ'ati görüp re'âyâ vü berâyâyı zulm ü te'addîden halâs itmek bâbında envâ'-ı ikdâm ü ihtimâmınız zuhûra getüresiz.

136

Tire kazâsından Muharrem bin Hüseyin'in, kallâblığı şer'an sâbit ise, küreğe konulmak üzere Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.

Yazıldı.

Beğ âdemi Ahmed[’e] virildi. Fî gurre-i Rebî’u’l-evvel, sene: 972

Aydın beğine ve Tire kâdîsına hüküm ki:

Hâlâ kazâ-i mezbûrda sâkin olan Muharrem bir Hüseyin nâm kimesne için; "Kallâb ve sikke-zendür." diyü sen ki kâdîsın, nâyibün imzâsıyla mûmzâ Dergâh-ı Mu‘allâm'a sûret-i sicil sunmağın **buyurdum ki:**

Göresin; fi’l-vâkı‘ mezbûrun kallâblığı ve sikke-zenliği şer‘le sâbit olup sebt-i sicill olmuş ise sûret-i sicilleriyle Dergâh-ı Mu‘allâm'a gönderesin [ki] küreğe konıla. Ammâ; bile gönderdiğün kimesnelere tenbîh eylesen ki, yolda gaybet itdürmekden hazer eyleyeler; şöyle bilesin.

[Yev]mü's-Sebt, fî 10 Saferi'l-muzaffer, sene: 972, Kostantıniyye

137

Hasan isimli zaimin öldürülmesi olayının araştırılması için başka bir kadının tayini hususunda kazasker tarafından sonradan ihrac olunan hükm-i şerîfe uyulmaması ve önceki hüküm gereğince bu görevin Karesi sancağı teftişinde olan sâbık Edremid kadısı tarafından yürütülmesi.

Yazıldı.

Mezkûr Şa‘bân'a virildi. Fi't-târîhu'l-mezbûr.

Sâbıkâ Edremid kâdîsı olan Mevlânâ Şa‘bân'a ve Dergâh-ı Mu‘allâm çavuşlarından Ca‘fer zîde kadruhûya hüküm ki:

Bundan akdem size hükm-i şerîfüm gönderilüp; "Karesi sancağının mehâyîfi teftîşi ile katlolunan Hasan nâm za‘îmün ahvâlin görmek" emrüm olup ol husûsları görmek üzere iken mezkûr Hasan'un husûsına kâdî-askerüm tarafından bir âhar kâdî ta‘yîn olunup hükm-i şerîfüm ihrâc itdükleri i‘lâm olundu. İmdi; mezkûrun katli husûsına size virilen hükm-i şerîfüm mukarrerdür. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, ol bâbda sonradan ihrâc olunan hükm-i şerîfûme mukayyed olmayup emr-i sâbikum mücebince maktûl-i mezbûrun katli ahvâlin bi’z-zât görüp neye müncer olursa yazup bildüresiz ve Şa‘bân nâm sipâhî ehl-i vukûf olup ve Süleymân ve Mazak Mehmed nâm ehl-i fesâdı ele getürdüğü i‘lâm olundu. Mezkûrı yanınıza alup lâzım olan husûslara istihdâm eyleseniz. Ehl-i fesâd ü şenâ‘ati ele getürmek bâbında envâ‘-ı ikdâm ü ihtimâmün vücûda getüresiz ve "Livâ-i mezbûrda olan sipâhîlerden ve çeribaşılardan mu‘âvenet için kifâyet mikdârı ta‘yîn eyleseniz." diyü sancağı beğine hükm-i şerîfüm gönderilmişdür. Lâzım oldukda taleb olunup dahı ehl-i fesâdı ele getürüp hakkından gelmeğe mücidd ü mukdim olasız.

138

Karesi sancağı mehâyîfi teftîşinde görevli sâbık Edremit kadısına, talebi halinde, yeterli miktarda sipahi verilmek suretiyle yardım edilmesi.

Yazıldı.

Kezâlik.

Karesi beğine hüküm ki:

Livâ-i mezbûrun ehl-i fesâdı teftîş olunup şer'le haklarından gelinmek için sâbıkâ Edremid kâdîsı ve Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından Ca'fer zîde kadruhû, hüküm-i şerîfümle irsâl olunmuşlar idi. **Buyurdum ki:**

Varıcak, müşârun-ileyhimâ emrüm üzere teftîşe mübâşeret idüp ehl-i fesâdı ele getürmeğe senden mu'âvenet taleb itdükde sancağın sipâhîlerinden kifâyet mikdârı sipâhî ta'yîn idüp müşârun-ileyhimânun yanlarına mühürlü defterünle gönderesin ki, varup mu'âvenet ü muzâheret eyleyeler ve hem gönderdüğün sipâhîlere tenbîh ü te'kîd idesin ki, müfettişlerün şükr ü şikâyetleri makbûldür; ihmâli arzolanınların tîmârları âhara virilür; şöyle bilesin

139

Sakarya'da inşâ olunacak gemilerde istihdam edilmek üzere çeşitli kazâlardan kalafatçı, burgucu ve dülger gönderilmesi.

Yazıldı.

Beğün kethudâsına virildi. Fî 10 S., sene: 972

Geyve kâdîsına hüküm ki:

Bundan akdem hüküm-i şerîf gönderilüp; "Sakarya'da binâ olunan gemilere kalafatçı ve burgucu ve dülger gönderesin." diyü emrüm olmuşıdı. Hâliyâ gönderil-medüğün Kocaili Sancağı Beği Süheyl dâme ızzühû i'lâm itmeğin **buyurdum ki:**

Varıcak, gaflet itmeyüp taht-ı kazânda ne mikdâr kalafatçı ve burgucu ve dülger var ise tedârük idüp ihrâc eyleyüp defteriyle bile müşârun-ileyhün yanına gemiler hıdmetine gönderesin. Şöyle ki; ihmâl idüp bu def'a dahı göndermeyesin, kâdîlığın alınmağla konılmaz, mu'âteb olman mukarrerdür. Ana göre bâb-ı ikdâmda dakîka fevtitmeyesin.

Bir sûreti, Akçahısâr kâdîsına.

Bir sûreti, Konrapa kâdîsına.

Bir sûreti, Üsküdar'dan Trabzon'a varınca vâkı' olan kâdîlara.

Bir sûreti, Ankara yayaları beğine; "Emr-i sâbık mücebince sancağın yayaların ber-vech-i isti'câl üzere ihrâc idüp mahall-i me'mûra varasın." diyü yazıldı.

140

Üsküb, Bursa, Srebreniçe ve Novaberde darbhânelerinin altın ve akça-ları kalb çıktığından sâhib-i ayârlarının Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.

Yazıldı.

Sinân Çavuş'a virildi. Fî 10 Safer, sene: 972

Üsküb kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ Üsküb Darb-hânesi'nün sâhib-i ayârı darb-hânesinden Südde-i Sa'âdetüm'e gelen altın ve akçanın ekseri kalb çıkmağla sâhib-i ayârı Südde-i Sa'âdetüm'e gelmesi lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Varıcak, bi'z-zât darb-hâneye varup ale'l-gafle sâhib-i ayârın kat' itdüğü altın ve akçadan birer mikdârın nümûne için ele götürüp mezbûrî habsle çavuşuma koşup mu'accelen Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin.

Yazıldı.

Behrâm Çavuş'a virildi. Fî 11 Safer, sene: 972

Bir sûreti dahı, vech-i meşrûh üzre Burusa kâdîsına.

Yazıldı.

Sinân Çavuş'a virildi.

Bir sûreti dahı, vech-i meşrûh üzre Srebreniçe kâdîsına.

Yazıldı.

Sinân Çavuş'a virildi.

Bir sûreti dahı, vech-i meşrûh üzre Novaberde kâdîsına.

[Yev]mü'l-Ahad, fî 11 minh, sene: 972, Kostantiniyye

141

Zindandan kaçan hâssa esirleri bulmakla görevlendirilen Hâssa Reislerden Hüseyin'e Rumeli kadılar tarafından yardımcı olunması.

Yazıldı.

Şehremînine virildi. Fî't-tâ[r]îhu'l-mezbûr.

Rûmili kâdîlarına hüküm ki:

Hâlâ yarık bergos sıvası ta'mîri hıdmetinde olup zindân bozup gaybet iden hâssa esîrlerden üç nefer Frenk ve bir nefer Macar ve bir nefer Karaboğdan esîrleri tetebbu' u tecessüs için hâssa re'îslerden dârende Hüseyin irsâl olunmuşdur. **Buyurdum ki:**

Her kankınızın taht-ı hükûmetine dâhıl olursa te'hîr itmeyüp gereği gibi tettebbu' idüp her kande ise buldurup kayd [ü] bend ile mezbûra teslim idüp yolda ve izde hıfz u hırâset için kifâyet mikdâr âdem koşup irsâl eylesesiz.

142

Budun'daki havâss-ı hümayun reâyasına beylerbeyi ve sancakbeyi tarafından müdâhalede bulunulmasına izin verilmemesi.

Yazıldı.

Çavuşbaşı-oğlu Mehmed Çavuş'a virildi. Fî 13 S., sene: 972

Budun beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ vilâyet-i mezkûrede vâkı' olan havâss-ı hümayûn re'âyâsına beğlerbeği voyvodaları ve sancakbeği sübaşları ve âdemleri dahl ü ta'arruz idüp ve kendü hıdmetlerine istihdâm eyleyüp envâ'-ı zulm ü te'addî itdükleri istimâ' olundu. İmdi; havâss-ı hümayûnum min-küllî'l-vücûh serbestdür; re'âyâsına aslâ hâricden dahlolunmak câyiz değildir.

Buyurdum ki:

Hüküm-i şerîfüm vardukda, bu bâbda gereği gibi mukayyed olup min-ba'd havâss-ı hümayûnum re'âyâsına hâricden bir ferdi dahl ü ta'arruz itdürmeyüp mâlumun tevfir ü teksîri bâbında envâ'-ı mu'âvenet ü muzâheretün zuhûra getüresin. Eslemeyenleri sekidüp men'le memnû' olmayup ziyâde temerrüd ü inâd idenleri isimleri ile yazup Dergâh-ı Mu'allâm'a arzeyesin.

143

Budun'daki havâss-ı hümayun reâyasına beylerbeyi ve sancakbeyi adamları tarafından müdâhalede bulunulmasına izin verilmemesi; ancak havâss-ı hümayun içine karışan ehl-i fesadın da himaye olunmaması.

Yazıldı.

Mehmed Çavuş'a virildi. Fî 13 S., sene: 972

Hâzîne-i Âmire'nün Budun cânibi Defterdârı Halîl dâme ulüvvuhûya hüküm ki:

Hâliyâ ol câniblerde vâkı' olan havâss-ı hümayûnum re'âyâsına beğlerbeği ve sancakbeği voyvodaları ve sübaşları ve sâyir âdemleri dahl ü ta'arruz idüp ve dâyimâ kendü hıdmetlerine istihdâm eyleyüp zulm ü hayf itmekle havâss-ı hümayûnum re'âyâsının ekseri perâkende olup mâl-i mîrîye zarar u noksân müterettib olduğu istimâ' olundu. İmdi; havâss-ı hümayûnum min-küllî'l-vücûh serbestdür; aslâ hâricden dahl ü ta'arruz olunmak câyiz değildir. **Buyurdum ki:**

Vardukda, bu bâbda bi'z-zât gereği gibi mukayyed olup min-ba'd havâss-ı hümayûnum re'âyâsının resm-i cürm ü cinâyetlerine ve resm-i arûsânelerine kul ve câriye müjdegânesine ve sâyir hukûk u rûsûmlarına aslâ beğlerbeği ve sancakbeği voyvodalarından ve sübaşlarından ve gayriden bir ferdi dahl ü ta'arruz itdürmeyüp havâss-ı hümayûnum zâbitlarına zabt u tasarruf itdüresin ve havâss-ı hümayûnum re'âyâsının birinden cürm-i galîz sâdır olup bi-hasebi's-şer' ve'l-kânûn salb ü siyâsete veyâ kat'-ı uzva müstehk olup

hük-m-i kâdî lâhık olup huccet virüldükden sonra mücrime günâh sâdır olduğu mahalde havâss-ı hümayûn zâbitları ma'rifeti ile şer'le lâzım geleni icrâ itdürüp hârice alup gitmeğe komayup ve bedel-i siyâset diyü bir akça ve bir habbelerin aldurmayaşın. Ammâ; ehl-i fesâd ü şenâ'atden ba'zı havâss-ı hümayûn içine girüp voyvodalar veyâ sancakbeğiler cânibinden taleb olundukda te'allül olunmayıp teslîm oluna ki, ehl-i fesâd ü şenâ'atün, mahallinde şer'le hakkından gelinüp memleket ü vilâyet şerr ü şûrlarından tathîr ü pâk kılına; şöyle bilesin.

144 *Mehâyif teftîşi sırasında şer'-i şerîfe itaat etmeyip karşı koyan hırsız ve harâmilerin demlerinin heder olacağı.*

Yazıldı.

Kethudâsına virildi. Fî 16 Safer, sene: 972

Çorum Beği olup mehâyif teftîşinde olan İlyâs Beğ'e ve Çorum ve Sonisa kâdîlarına hüküm ki:

Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "fermân-ı şerîfüm mücebince teftîşe mübâşeret olundukda hırsız u harâmî ve ehl-i fesâddan da'vâ[-yı] hak itdüklerinde ihzârı lâzım olan kimesneler meclis-i şer'-ı şerîfe da'vet olunup itâ'at itmeyüp âlet-i harble ceng ü cidâl idüp âdem katlolunmadan havfolunur. Anun gibilerün demleri heder olmasın" i'lâm itdüğünüz ecilden **buyurdum ki:**

Varıcak, fermân-ı şerîfüm mücebince teftîşe mübâşeret itdüğünde hırsız u harâmî ve kuttâ'ut-tarîk ve sâyir ehl-i fesâd ü şenâ'atden ba'zı meclis-i şer'a ihzârı lâzım olanları ihzâr idüp şöyle ki; el vermeyüp ceng ü cidâle mübâşeret idüp itâ'at-i şer' itmeyüp el vermeyenlerin üzerlerine il-erinden ve gayriden kifâyet kadar âdemle varıldukda mukâbele vü muhârebe iderler ise, ehl-i fesâdı ele getürmeğe ikdâm idüp muhâlefet ü mu'ânedet üzere olmaları ile kimesne telef olursa demleri heder ola. Bu bâbda tamâm mukayyed olup hırsız u harâmînün ol vilâyetden urûkın kat' itmeğe ve sâyir ehl-i fesâd ü şenâ'ati def' u ref' itmek bâbında sa'y ü ikdâm idüp ve bu bahâne ile bî-günâh âdem katlolunmakdan ve hılâf-ı şer'-ı şerîf iş olmakdan ziyâde hazer eyleyüp umûr-ı teftîşde kemâl-i teyakkuz u intibâh üzere olasız.

[Yev]mü'l-İsneyn, fî 12 Saferi'l-muzaffer, sene: 972, Kostantîniyye

145 *Seydişehir'de şirret ü şekâvet üzere olan isimleri yazılı sipâhilerin teftîş olunarak sonucun arzedilip kendilerinin hapsolunmaları ve bunlar hakkında, gelecek emre göre hareket edilmesi.*

Yazıldı.

Gazanfer Kethudâ'ya virildi. Fî 13 Safer, sene: 972

Beğşehri Beği olup mehâyif teftîşinde olan Bâyezîd Beğ'e ve müfettiş kâdîlarına hüküm ki:

Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "livâ-i mezbûr sipâhîlerinden şirret ü şekâvet üzere olanlardan Seydîşehri Kâdîlığı'nda Aliçerçi nâm karyeden beş bin akça tîmâra mutasarrıf Paşabeğ ve kazâ-i mezbûrda dört bin dört yüz otuz akça tîmâra mutasarrıf olan İbrâhîm ve kazâ-i mezbûrda Fasıllar nâm karyeden yedi bin akça tîmâra mutasarrıf İsâ bin Mehmed ve yine kazâ-i mezbûrda Bâdâmlu nâm karyeden sekiz bin tîmârı olan Şâh Unsur nâm sipâhîler bundan akdem mezbûrân Paşabeğ ve İsâ ve İbrâhîm yedi nefer yoldaşlarıyla cümle on nefer kimesne olup Şâh Unsur'un âlet-i harble yolına gelüp ceng idüp bir kaç yirde çalup bir kolın kolak idüp mezkûrlardan sü'âl olundukda; "Sâbıkâ mezkûrun oğlu Abdüssamed yoldaşımız İsâ'nun yolına gelüp biz dahı ana binâ'en yolına varup ceng idüp çalduk." diyü ikrâr idüp ve bî-garaz müslimânlardan ahvâli teftîş olundukda dâyimâ şirret ü şekâvet üzere oldukların haber virmeğin habsolundukların ve Seydîşehri Kâdîlığı'nda üç bin tokuz yüz yetmiş akça tîmârı olan Abdüssamed hırsuz u harâmîlik ile meşhûr olduğın bî-garaz müslimânlar haber virüp âdem gönderildükde ihzârı mümkün olmaduğın" i'lâm eylemişsin. Mezkûrlarun tîmârları alınup ahvâlleri görilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Varıcak, mezkûrlarun ahvâllerin onat vechile ahâlî-i vilâyetden bî-garaz müslimânlardan teftîş ü tefahhus kılup ve sicillâta nazar idüp göresin; "sâbıkâ mezbûrlarun üzerlerine şer'le kimesnenün demi sâbit olmuş ise şer'le mahallinde kısâs idüp emr-i şerîfüm yerine varduğın yazup bildüresin ve illâ, fesâd ü şenâ'atleri [ve] cerîmeleri her ne ise mufassal sicill ü defter idüp sûret-i sicillerin Dergâh-ı Mu'allâm'a görderüp kendülerin muhkem habseyleyesin. Sonra anlar husûsında emrüm ne vechile sâdır olursa mûcebi ile amel eylesin ve mezbûr Abdüssamed dahı şirret ü şekâvet üzere olup mezbûrun âlet-i harble yolına geldiği vâkı' ise şer'le buldurması lâzım olanlara buldurup habsidüp ahvâlin ve cerîmesin sicill idüp sûret-i sicillin Dergâh-ı Mu'allâm'a gönderesin. Tezvîr ü telbîsden ve hılâf-ı vâkı' kazıyye arzolunup ve şer'-ı şerîfe mugâyir kimesneye iş olmakdan hazer eylesin.

146

Erdel kralına isyan eden Plaj Menhar'a karşı kralın yardımına gidilmesi.

Yazıldı.

Dîvân'da Mehmed Çavuş'a virildi. Fî 12 Safer, sene: 972

Alacahısâr Beği Rüstem Beğ'e hüküm ki:

Hâliyâ Tımışvar Beğlerbeğisi Mustafâ dâme ikbâlühû mektûb gönderüp; "sâbıkâ vilâyet-i Erdel Kralı olan İstefan Kral'a tâbî olan ısyân u tuğyân iden Plaj Menhar(?) nâm la'înüñ def'-ı mazarrat u ifsâdı için kendüyi mu'âvenete taleb itmeğin bundan evvel irsâl olunan hükm-i hümayûnum muktezâsınca yanında bulunan asker-i hümayûnum ile Arad

nâm mahalle varup cem'ıyyet idüp sancağın askeriyle varup irişmene muntazır olduğın" i'lâm itmeğın **buyurdum ki:**

Varıcak, aslâ te'hîr ü terâhî itmeyüp sancağın sübaşılarn ve sipâhîlerin kânûn üzre cebelüleri ile bi'l-cümle müretteb ü mükemmel düşmen yarağıyla yanuna alup dahı ber-vech-i isti'câl münâsib olan tarîkdan yöriyüp müşârun-ileyhe varup mülâkî olup vech ü münâsib gördüğü üzre hıdmetde ve yoldaşlıkda bulunasın. Bu bâbda ihmâl ü müsâheleden gâyet hazer idüp hemân emrüm üzre varup irişmek ardınca olası. Şöyle ki; sana tevakkuf olunmağla ol taraflarda ırz-ı saltanatuma muhâlif memlekete zarar irişe, envâ'-ı itâb ü ikâbum ile mu'âteb olursın. Gaflet itmeyesin ve bu hükm-i şerîfüm sana ne gün varup ve ne günde çıkup müteveccih olduğın yazup bildüresin; şöyle bilesin.

Yazıldı.

Tımışvar çavuşlarından Pervâne'ye virildi. Fî 12

Bir sûreti, Vulçitrın Beği Alî Beğ'e, vech-i meşrûh üzre.

Yazıldı.

Tımışvar çavuşlarından Alî'ye virildi. Fî 12

Bir sûreti dahı, Vidin Beği Mehmed Beğ'e vech-i meşrûh üzre.

Yazıldı.

Tımışvar çavuşlarından Pervâne'ye virildi. Fî 12

Bir sûreti, Üsküb Beği Üveys Beğ'e yazıldı.

Yazıldı.

Tımışvar çavuşlarından Pervâne'ye virildi. Fî 12

Bir sûreti, Prizrin Beği Mustafâ Beğ'e.

Mezbûrân Üsküb ve Prizrin beğlerine yazılan hükmün Arad nâm mahalden aşacağı (...) yazılmışdur:*

"...Arad nâm mahalle varup cem'ıyyet itmekde olup Tımışvar'a tâbi' olan sancaklardan gayri Rûmili'nden dahı mu'âvenet lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, aslâ te'hîr ü terâhî eylemeyüp sancağın sübaşılarn ve sipâhîlerin kânûn üzre cebelüleri ile bi'l-cümle müretteb ü mükemmel düşmen yarağıyla yanuna alup dahı ber-vech-i isti'câl münâsib olan tarîkdan yöriyüp müşârun-ileyhe varup mülâkî olup vech ü münâsib gördüğü üzre hıdmetde ve yoldaşlıkda bulunasın. Bu bâbda ihmâl ü müsâheleden gâyet hazer idüp hemân emrüm üzre varup irişmek ardınca olası. Şöyle ki; sana tevakkuf olunmağla ol taraflarda ırz-ı saltanatuma muhâlif memlekete zarar irişe, envâ'-ı itâb ü ikâbumla mu'âkab olursın. Gaflet itmeyesin ve bu hükm-i şerîfüm sana ne gün varup ve ne günde çıkup müteveccih olduğın yazup bildüresin."

* Forma altına geldiği için okunamamıştır.

Yazıldı.

Dîvân'da Mehmed Çavuş'a virildi. Fî 12 Safer, sene: 972

Budun muhâfazasında olan Arslan Beğ'e hüküm ki:

Bundan akdem vilâyet-i Erdel kralına tâbi' olup hâliyâ ısyân u tuğyân iden Plaj Menhar(?) Nemçe kralı tarafına ilticâ itmek ile müşârun-ileyh kralun üzerine ol tarafdıñ leşker getürüp memleket ü vilâyete zarar kasdında olduğına müşârun-ileyh kral emîru'l-ümerâ'î'l-kirâm Tımışvar Beğlerbeğisi Mustafâ dâme ikbâlühûya mektûbı ile i'lâm idüp mu'âvenete taleb itmeğın mûmâ-ileyh beğlerbeği kulum Tımışvar askeri ile Arad nâm kal'a kurbine varup cem'ıyyet üzre ol cânibe mu'âvenete hâzır olduğın i'lâm eyledi. Eyle olsa; hâliyâ Nemçe Kralı olan Maksimilyanoş Kral Atebe-i Ulyâmuz'dan dostluk üzre ahid-nâme-i hümayûnumuz recâ iderken ol tarafda kendüye tâbi' serhadde olan âdemlerin zabıtmeyüp bu asıl hareket olunmağa sebep nedür? **Buyurdum ki:**

Hükmi-i şerîfüm varıcak, Kral-oğlı arzitdüğü üzre ol câniblere Nemçe askeri hücum itmiş midür; Nemçe kralı tarafından âdemleri zabtolunmamağa sebep ü bâ'ıs nedür; yoğ ise yeni kral olmağla serhadlerün bir ıdlâli mi vardur; atası Ferenduş Kral ile olan dostluğı kemâ-kân ri'âyet murâd[1] mıdur; ne hâldedür ve Komoran'da olan harâc ahvâli ne mertebeye varmışdır? Ol taraflardan her ne habere vâkıf u muttali' isen ber-vech-i isti'câl Südde-i Sa'âdetüm'e irsâl eyleyesin.

148

İsyân eden Plaj Menhar'ın saldırılarına karşı Erdel kralına yardım gönderildiği.

Yazıldı.

Altun kozalak ve ser-â-ser kîse ile Tımışvar beğlerbeğisinin kethudâsına virildi. Fî 12 Safer, sene: 972

Erdel Kralı İstefan Kral'a nâme-i şerîf yazıla ki:

Bundan akdem ısyân u tuğyân idüp Plaj Menhar(?) nâm mel'ûn, Kaşa nâm kal'anun kapudânı ve ba'zı Nemçe kapudânlarıyla biriküp atlu ve yayadan hayli asker cem' idüp Halom nâm mahalde bir kastel ihdâs idüp memleket ü vilâyete mazarrat kasdın idicek bir yarar âdeminüz serdâr idüp müsella u mükemmel asker koşılup mezbûr kastelün üzerinde muhârebe vü mukâtele olup a'dânun ba'zı kılıçdan geçüp serdârları mecrûh ve Nemçe kapudânlarınun biri maktûl olmağla a'dânun hücumı ve cem'ıyyetleri ziyâde olup ve Nemçe kralından ba'zı mektûblarla âdem gelüb; "Yardıma âdem hâcet olursa i'lâm idesin." diyü bildürüp gelen âdem ve kâğıdlar ele girmek ile "Vilâyetimiz halkına muhkem tenbîh ve cem'ıyyetde olup düşmen ile mâ-beyn beş mil mikdârı yirdür." diyü Tımışvar Beğlerbeğisi emîru'l-ümerâ'î'l-kirâm Mustafâ dâme ikbâlühûyı vilâyet-i mezbûre askeri ile mu'âvenete taleb idüp ve müşârun-ileyhe gönderdüğünüz mektûbı aynı ile Südde-i Sa'âdetüm'e irsâl eylemeğın vilâyet-i Tımışvar'a tâbi' olan beğlerden gayri Rûmili'nden Üsküb ve Prizrin sancakları beğlerin umûmen sübaşları ve sipâhîleri dahı mûmâ-ileyhe koşılup Arad nâm mahalle varup mûmâ-ileyhün yanına irişüp dahı sizün tarafınıza hâzır u nâzır olup a'dânuzun def'ı içün taleb olundukda münâsib olan yoldan varup mülâkât idüp hüsn-i ittihâd ü ittifâk üzre a'dâ def'ine mu'âvenet ü muzâheret itmek tenbîh olunmışdır. Gerekdür

ki; nâme-i hümayûnumuz varup vusûl buldukda şöyle ki; müşârun-ileyhe i'lâm itdüğünüz üzere a'dânuz ol taraftan def' olmayup mu'âvenet ü muzâheret lâzim gele, müşârun-ileyhe yarar kulaguzlar gönderüp münâsib olan mahalde mülâkî olup kemâl-i ittifâk u ittihâdla fırsat el virdüğüne göre a'dânun def'ine bezl-i makdûr eylesin. Ümmîzdür ki; bi-ınâyeti'llâhi te'âlâ asker-i hümayûnumuzla mansûr u muzaffer olup hayırlar müyesser olmuş ola ve asker-i hümayûnumuzun yolu üzerine vâfir ü müstevfî zahîre tedârük idüp askere muzâyaka vü zarûret çekdurmeyüp ve teveccüh ü mürâca'atlerinde âsân u sühûletle mürûr u ubûr itdürüp a'dâ def' olduğu gibi asker-i hümayûnum eğlendirmeyüp kış çekdürmedin yirlerine gönderesin. Ammâ; bu bâbda hüsn-i tedbîr ü tedârük üzere olup bî-hûde yire asker yıpratmakdan ve gafletle ol tarafta ırz u nâmûs-ı saltanatuma muhâlif iş olmakdan gâyet ihtiyât olunup kemâl-i basîret üzere olasın ve cengde giriftâr olan Nemçelülerden bir kaç yararların sahîh haber almağışün Nemçe tarafından mektûblarla ele getürdüğünüz âdemi te'hîr itmeyüp mektûbları Südde-i Sa'âdetüm'e irsâl eyleyüp a'dâ tarafından muttali' olduğunuz ahabârı ve ne vechile tedârük idüp ne hâletde olduğunuzu ale't-tafsîl yazup i'lâm idesiz.

Tahrîran...

149

İsyân eden Plaj Menhar'ın Erdel'e yaptığı saldırılara karşı Erdel kralına yardım edilmesi.

Yazıldı.

Dîvân'da Tımsıvar çavuşlarından () virildi. Fî 12 Safer, sene: 972

Tımsıvar beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ mektûb gönderüp; "Bundan akdem sana irsâl olunan hükm-i hümayûnum muktezâsınca Kral-oğlı cânibine mu'âvenete hâzır olup müşârun-ileyh Kral-oğlı'nun mâh-ı Muharrem'ün yiğirmi tokuzuncı günü sana mufasssal mektûbı vârid olup ısyân u tuğyân iden Plaj Menhar(?) diyen müfsid ile muhârebe idüp a'dâsı def' olmayup muttasıl asker gelmekde ve cem'ıyyetleri artmakda olmağla müşârun-ileyhden gelen mektûbı aynı ile gönderüp ol tarafa teveccüh üzere Kal'a-i Arad kurbinde cem'ıyyet ile müheyyâ olup kral-ı mezbûr tarafından kulaguz gelmeğe intizârda olduğun ve hem mezkûr kralun beğleri müttelik(?) olmayup ekseri nifâk üzredür. Asker-i İslâm ol vilâyete vara, küffâr leşkari ziyâde ola, hayır-hâhları olmayan asker muhâlefet idüp ısyân iderler ise ırz [u] nâmûs-ı saltanata muhâlif vaz'dan havfolunur." diyü bildürmüşsin. Ol bâbda her ne ki dinilmiş ise ve sana gönderdüğü mektûbda ne tafsîl olunmuş ise ale't-tafsîl Pâye-i Serîrüm'e arz olunup ilm-i şerîf-i âlem-ârâm muhît ü şâmil olmuşdur. Müşârun-ileyh kral sana gönderdüğü mektûbda ki, Nemçe kralı cânibinden ba'zı mektûbla âdem gelüp; "Yardıma âdem hâcet olursa i'lâm idesin." diyü bildürüp gelen âdem ve kâğıd ele girmişdür. Bir def'a ceng olup a'dânun ba'zı kılıçdan geçüp serdârları mecrûh olup ve Nemçe kapudânının biri katlolunduğın bildürmüş. Çünkü mâ-beynde bu vechile muhârebe vü mukâtele vâkı' ola, beher-hâl niçesi giriftâr olmuşlardur; giriftâr olanlardan yarar dil veyâ ol mektûbla ele giren âdemi niçün Bâb-ı Sa'âdetüm'e irsâl olunmaya? **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, cibilletinüzde merkûz olan vüfûr-ı celâdet ü şehâmet ve hüsn-i firâset ü kiyâsetün muktezâsınca kemâl mertebe tedbîr ü tedârük idüp Tımışvar muhâfazasına ve sâyir ucda olan kılâ'un muhâfazalarına yarar kimesneleri ta'yîn idüp dahı beğlerbeğiliğüne müte'allik olan sancakbeğlerini sübaşıları ve sipâhîleri ve cebelûleri ile bi'l-cümle müretteb ü mükemmel âlet-i harb ü kıtâlleri ile yanuna cem' idüp mahall-i mezbûrda cem'ıyyet üzre kral-ı mezbûr tarafına hâzır u nâzır olup dahı müşârun-ileyhle haberleşüp a'dânun def'-ı mazarratına top u tüfengi ve arabalarıyla darbzenleri var mıdur, sen dahı arabalarıyla ne mikdâr darbzen uydurdun, tamâm tedârükün görüp a'dânun ve ol cânibün dahı ahvâline vâkıf u muttali' olup şöyle ki; arzulunduğı üzre a'dânun hücumı ola, bî-hûde yire asker yıpratmak ve asker-i hümayûnuma zarar müterettib olmak ihtimâli olmaya, fırsat el virdüğüne göre münâsib görülen mahalden varup mu'âvenet ü muzâheret idüp hüsn-i ittifâk üzre a'dânun Memâlik-i Mahrûsem'den def' u ref'ı husûsında envâ'-ı ikdâm ü ihtimâmın vücûda getüresin. Ol bâbda, ihmâl ü gafletden gâyetle ihtirâz üzre olasın. Hâliyâ arzıtdüğün üzre beğlerbeğiliğüne müte'allik olan Vidin ve Vulçitrın ve Alacahısâr sancakları beğleri sübaşıları ve sipâhîleri tamâm cebelûleri ile müretteb ü mükemmel düşmen yarağıyla yanuna varup hâzır olmalarına ve Rûmili'nden Üsküb ve Prizrin sancakları beğleri dahı mu'âvenet için sana koşılup isti'câl üzre varup irişmelerine ulağla ahkâm-ı şerîfe gönderilüp Kral-oğlı'na dahı asker-i hümayûnumun yolu üzerine zahîre ihzâr eylemek için ve Nemçe kralı tarafından mektûbları ile ele getürdüğü âdemi mektûbları ile ve cengde alınan yararından bir kaç dil gönderilmeğe nâme-i şerîfüm gönderilmişdür. Sen dahı mektûbunla âdemün gönderüp asker-i hümayûnumun yolu üzerine vâfir ü müstevfî zahîre ihzâr idüp asker-i İslâm'a zahîre bâbında muzâyaka çekdurmeyüp ve asker-i hümayûnı alup gidüp getirürken yollarda onat zabtidüp re'âyâya dahl ü tecâvüz itdirmeyesin. Sonra sen mes'ûl olursın ve ol taraftan mektûbla gelen kâfiri ve cengde giriftâr olan kâfirlerden bir kaç yararların isti'câl üzre Atebe-i Ulyâm'a irsâline ikdâm idüp ol taraftan vâkıf u muttali' olduğun ahbâr u âsârı ale't-tevâlî i'lâm itmekden hâlf olmayasın ve bu hükm-i şerîfüm sana ne gün varup ve bi'l-fi'l ne hâl üzre olduğun ve yanunda ne mikdâr asker var idüğün yazup bildüresin.

150

Antalya kazâsı Bayat karyesinden Mehmed bin Ali'nin ehl-i fesad olduğu.

Tekeili beğine ve Antâliyye kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ sen ki sancakbeğisin, Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "kazâ-i mezbûrda Bayat nâm karyeden Mehmed bin Alî nâm kimesne gammâz ü müzevvir ve ehl-i fesâd olup dâyimâ fitne vü fesâddan hâlf olmayup ve olduğu karyede vâkı' olan câmi'-ı şerîfde mezkûr Mehmed'ün oğlu Dervîş ehl-i fesâd sûhteler*...

* Metinde eksik bırakılmıştır.

Yazıldı.

Kral-oğlu'na nâme yazıla ki:

Şimdiki hâlde Atebe-i Aliyye-i Âlem-medâr ve Südde-i Seniyye-i Gerdûn-iktidârımız –ki, meşrik-i neyyir-i ikbâl ve makbel-i şifâh-ı ekâsire vü ikbâldür– hâliyâ Nemçe Kralı olan iftihârü ümerâ'î'l-ızmî'l-Îseviyye Maksimilyanoş Kral tarafından Bâb-ı Mu'allâmuz'da [olan] ilçisi müşârun-ileyh kral için; "atası Ferenduş ile mâ-beynde olan dostluk üzere mukarrer olan mu'âhede-i hümayûnumuzun ri'âyeti recâsında olup envâ'-ı tazarru['] u niyâz üzere arz-ı mahabbet ü ihlâs üzere kendü nâmına üslûb-ı sâbık üzere ahd-i hümayûnumuzu tecdîd itmek bâbında istid'â-yı âtifet idüp ve vilâyet-i Budun muhâfazasında olan Arslan dâme ızzühû dahı vilâyet-i mezbûre serhadlerinin tamâm emn ü emânı ve ol cânibe olan mu'âhede-i kerîmemûze kemâl-i inkıyâd üzere istihkâmında ihtimâmda ve ahidleri muktezâsınca harâcları Komoran'da oldukların" i'lâm iderken Plaj Menhar(?) diyen müfsid tahrîkiyle mütecemmi' olan eşkıyâdan bir-iki pâre karyenüzde kastel binâ itmek isteyen müfsidinün haklarından gelinmiş iken bu cânibden mu'âvenet taleb olunup kral-ı mezbûr tarafına ahid-nâme-i hümayûnumuza muhâlif dahlolunmağa rızâ-yı hümayûnumuz yokdur.

Gerekdür ki; () nâme-i hümayûnumuz vusûl buldukda, şöyle ki; kral tarafından bir bellü ve başlu asker gelmeyüp yeni kral olmağla ol cânib serhadlerine bir ihtilâl gelüp veyâ Plaj Menhar(?) diyen müfsid tahrîkiyle eşkıyâ hücum itmiş ise anun gibi eşkıyanun mazarrat u ifsâdından memleket ü vilâyeti gereği [gibi] hıfz u sıyânet idüp hurûc iden müfsidlerün cezâ vü sezâların virüp def' u ref' idesin. Kral tarafından asker gelmeyüp dostluğa ve ahd-i kadîme muhâlif bir vaz' sâdır olmadın asker-i hümayûnumla Tımsıvar beğlerbeğisin mu'âvenet için yanuna getirüp bî-hûde yire asker yıpratmayup memleket pây-mâl olmasından ve bu cânibden hılâf-ı ahd ol tarafa dahl ü tecâvüz olunmasından ihtiyât idüp mâdâm ki, anlar tarafından ahde ve sulha mugâyir iş olmaya, siz dahı bu cânibden ahd-i hümayûnumu ve dostluğu ri'âyet idüp nazm u nizâm-ı memleket ve terfîh-i ahvâl-i ra'ıyyet itmek bâbında envâ'-ı mesâ'-î-i cemîlen zuhûra getüresin.

Yazıldı.

Tımsıvar beğberbeğisine hüküm ki:

Bundan akdem sana hükm-i hümayûnum gönderilüp; "İstefan Kral'dan sana mektûb gelüp; "ısyân üzere Plaj Menhar(?) diyen müfsid tahrîkiyle ba'zı eşkıyâ cem' olup vilâyet-i Erdel'den bir iki karyesinde kasteller binâ itmek istediklerinde zikrolunan müfsidlerle muhârebe idüp ba'zınun haklarından gelmekle def' olmayup muttasıl düşmenün cem'ıyyetleri artmakda olduğın" i'lâm itmeğin beğlerbeğiliğine müte'allik olan sancakbeğleriyle kral-ı müşârun-ileyh cânibine hâzır u nâzır olup fırsat el virdüğüne göre varup mu'âvenet ü muzâheret eylesin." diyü emrüm olmuşdı. Nemçe kralının Südde-i

Sa'âdetüm'de olan ilçisi; "Maksimilyanoş Kral babası Ferenduş ile mâ-beynde olan dostluk üzere mu'âhede-i hümayûnumuzun ri'âyetinde ve Komoran'da olan harâcların göndermekdedür." diyü kendü nâmına üslûb-ı sâbık üzere ahid-nâme-i hümayûnumuzu tecdîd etmek bâbında istid'â-yı inâyet itdüğün bildürürken Sakmar Kal'ası'n bir tarîk ile müşârun-ileyh İstefan Kral ele getürmekle kendü hâlinde olmayup mâ-beynde olan mu'âhede-i hümayûnumuza muhâlif ol cânibe dahl ü tecâvüz etmek fehmolunmağın **buyurdum [ki]:**

Hük-m-i şerîfüm vusûl buldukda, onat vechile mukayyed olup Kral-oğlı tarafına yarar âdemler ve câsûslar gönderüp göresin; kral-ı mezbûr ma'rifeti ile asker gelüp dahı bi'l-fi'l taht-ı tasarrufında olan kılâ' u kurâsına ve re'âyâ vü berâyâsına zarar olmak ihtimâli olmaya, mezbûra nasîhat idüp ol cânib ile mâ-beynimüzde olan dostluğa ve ahde muhâlif hareket ü evzâ'dan sakınup memleketin hıfz u hırâsetinde ola. Eger kral tarafından asker gelüp ahde muhâlif hareket olmuş ise veyâ yeni kral olmağla ol taraf serhaddinün eşkıyâsı cem' olup kendü def'a kâdir değil ise tamâm düşmenün ve ol cânibün ahvâline vâkıf u muttali' olup asker-i hümayûnumun zahîresin tedârük itmiş ise askere ve memlekete zarar olmak ihtimâli olmaya, emr-i sâbıkum mücebince beğlerbeğiliğüne müte'allik olan beğlerüm kullarum ile düşmen yarağıyla askere kolay yirden vilâyet-i Erdel'e dâhl olup bi-inâyeti'llâhi te'âlâ hüsn-i ittifâk ile cem' olan a'dâsinun vech ü münâsib gördüğün üzere def'ında envâ'-ı mesâ'î-i cemîlen zuhûra getüresin. Gafletle ırz [u] nâmûs-ı saltanatuma muhâlif vaz'dan ve ahd ü emâna mugâyir iş olmakdan hazer eylesin. Düşmen cüz'î olup memlekete zarar ihtimâli yoğ ise Kral-oğlı'nun karışdurmasıyla bî-hûde yire asker taşurgatmayup mukayyed olmayasın.

153

Tımsıvar reâyasına zulmettiği bildirilen Kara Nayib'in niyâbetten uzaklaştırılması.

Yazıldı.

Âdemine virildi. Fî 17 Safer, sene: 972

Tımsıvar kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ vilâyet-i Tımsıvar Defterdârı kıdvetü'l-emâcid ve'l-ekâbir Mehmed *zîde mecdühû* tezkire gönderüp; "Kara Nâyib demekle ma'rûf nâyib sâbıkâ Ösek cânibinde niyâbet hıdmetinde iken zulmi ciheti ile ref' olunup hâliyâ Tımsıvar'un re'âyâsına zulm ü te'addîsi olduğundan gayri şekâvet üzredür." diyü bildürmeğın **buyurdum ki:**

Arzolunduğı gibi ise, mezkûrı niyâbetden ref' idüp min-ba'd niyâbet itdürmeyesin.

154

Edremit kazâsında katlolunan Hasan Sübaşı'nın kâtillerinin yakalanıp teftiş edilmeleri.

Yazıldı.

Arz getüren Mustafâ nâm kimesneye virildi. Fî 14 Safer, sene: 972

Edremid ve Karacalar kâdîlarına hüküm ki:

Karesi Beği Mehmed *dâme ızzühû* mektûb gönderüp; "hükm-i şerîf vârid olup Edremid Kâdîlığı'nda Hasan Sübaşı nâm kimesneyi katlidüp esbâbın gâret idenler teftîş olunmak fermân olunmağın maktûl-i mezbûrun sâkin olduğu karyenün üzerine varılup ehl-i karyeden keyfiyyet-i ahvâl sü'âl olundukda; "Mezkûr Hasan Sübaşı tam üzerinde vâlidisiyle yaturken nısfu'l-leyde levendler çadırın başına yıkup ikisin dahı katlitdiler ve feryâd-res olan Hacı Hüseyin'i dahı bile okla urup katlitdiler. Karye-i mezbûreden Bekir Re'îs nâm kimesnenün başı altındandır ve hıdmetkârı İlyâs'ı bile zanniderüz. Mezkûr İlyâs gaybet eyledi. Bekir Re'îs kefildür ve mezkûrun maktûl-i mezbûr ile adâveti olup; "Elbette bu karyeden seni giderürüz." diyü muvâcehesinde kelimât itdi. Dîvâne İbrâhîm ve Barak nâm ehl-i fesâd levendler mezkûra gelüp giderler, yataklarındur ve bundan sâbık Gez nâm karyede Hibe nâm nâyibi katlitdüklerinde; "Mezkûr re'îsün başı altındandır." diyü taleb itdüklerinde gaybet eyledi. Hırsuz ve hırsuz yatağıdır." diyü şehâdet itdüklerin" bildürmeğın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, mezkûr İlyâs gaybet itmiş ise şer'le buldurması lâzım olanlara teklîf idüp buldurup dahı mezkûrun katli husûsın onat vechile dikkat ü ihtimâmla bi-hasebi's-şer'ı's-şerîf teftîş ü tefahhus idüp göresiz; fi'l-vâkı' mezkûrı katlidenler ve katline mübâşir olanlar her kimler ise zuhûra getirüp isimleri ve resimleri ile sıhhati ve hakîkati üzre yazup bildüresiz ve maktûl-i mezbûrun ne mikdâr esbâbı gâret olunmuşdur, anı dahı ma'lûm idinüp ne mikdâr esbâbın almışlar ise yazup bildüresiz. Tezvîr ü telbîsden ve şühûd-ı zûrdan hazer idüp şer'a mugâyir iş olmakdan ve hılâf-ı vâkı' kazıyye arz olunmakdan hazer eyleyesiz.

155

Mühim bir iş için Erdel kralına gönderilen Sinan Çavuş'un sağ salım Erdel kralına ulaştırılması.

Yazıldı.

Mezbûra virildi. Fî 17 Safer, sene: 972

Eflak voyvodasına hüküm ki:

Hâliyâ Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından Sinân *zîde kadruhûy*ı bir mühimm ü müsta'cel maslahat için Erdel Kralı olan İstefan Kral cânibine irsâl olunup ber-vech-i isti'câl emîn ü sâlim varup ulaşması mühimm ü lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfümle vusûl buldukda, te'hîr ü terâhî itmeyüp mûmâ-ileyhi emîn ü sâlim kral-ı mezbûra ulaşıdurasın; şöyle bilesin.

156

İspir kazâsı sipâhilerinden Pîrî'nin hırsız ve harâmiliği sâbit ise Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.

Yazıldı.

Beğün âdemi Alî'ye virildi; arz getürmüş. Fî 17 Safer, sene: 972

İspir beğine ve kâdîsına hüküm ki:

Sen ki sancakbeğisin, mektûb gönderüp; "Livâ-i mezbûrda ve nâhiyesinde Mîrfakîr nâm karye ve gayriden iki bin yüz yetmiş akça tûmâra mutasarrıf olan Pîrî nâm sipâhî ehl-i fesâd olup yollar kesüp ve defe'âtle müslimânların esbâbın sırka eyleyüp leyl ü nehâr fesâddan hâlî değildir ve bir kaç def'a elinde esbâb bulunup sâbit dahî olmuştur." diyü arzylemişsin. İmdi; **buyurdum ki:**

Varıcak göresin; fî'l-vâkı' mezkûrun o makûle fesâd ü şenâ'ati sâbit ü zâhir olmuş ise kendüyi habsidüp ahvâlini yazup sûret-i sicilleriyle Dergâh-ı Mu'allâm'a irsâl eylesin.

157

Mihaliç kazâsı Üçbeğ karyesinden ehl-i fesad Ahmed bin Nazar'ın Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.

Yazıldı.

Hudâvendigâr sancağı beğine ve Mihaliç kâdîsına hüküm ki:

Kazâ-i mezbûra tâbi' Üçbeğ nâm karyeden dârende Mehmed nâm kimesne Dergâh-ı Mu'allâm'a gelüp; "Karye-i mezbûreden Ahmed bin Nazar nâm kimesne ehl-i fesâd olup evüme girüp esbâbım sırka idüp sicil dahî olmuştur." diyü bildürüp ve bundan gayri ehl-i karye mezbûr için; "Ehl-i fesâddur." diyü şikâyet itmeğin **buyurdum ki:**

Varıcak göresiz; mezbûrun ehl-i fesâd idüğü sâbit ü zâhir olursa sûret-i sicilleriyle bile mezbûr Dergâh-ı Mu'allâm'a gönderesiz ki küreğe konıla; şöyle bilesiz.

158

Nemçe kralı tarafından Erdel ülkesine bir saldırı olmadıkça, ahidnâmeye aykırı olarak Nemçe toprağına müdâhalede bulunulmaması.

Yazıldı.

Erdel Kralı İstefan Kral'a nâme-i şerîf yazıla ki:

Şimdiki hâlde Atebe-i Aliyye-i Âlem-medâr ve Südde-i Seniyye-i Gerdûn-iktidârımız –ki, meşrik-ı neyyir-i ikbâl ve makbel-i şifâh-ı ekâsire vü ikbâldür– Nemçe Kralı olan iftihârü ümerâ'i'l-ıẓâmî'l-İseviyye Maksimilyanoş Kral tarafından Bâb-ı Sa'âdetimiz'deki ilçisi müşârûn-ileyh kral için; "babası Ferenduş ile mâ-beynde olan dostlukda sâbit-kadem ve râsih-dem olup mu'âhede-i hümâyûnumuz üzre kendü nâmına müceddeden ahid-nâme-i şerîfüm virilmek bâbında istid'â-yı âtîfet itdüğün" bildürüp Budun muhafazasında olan Arslan dâme izzühû dahî; "Vilâyet-i mezbûre serhadleri tamâm emn ü emân üzre olup ol cânibden kemâl-i inkıyâd üzre mu'âhede-i kerîmemüz ri'âyet olunduğün ve ahidleri muktezâsınca harâcların Komoran'a getürüp ilçileri Südde-i Sa'âdetüm'e gelmekte idüğün" i'lâm idüp "fe-emmâ "Plaj Menhar(?) diyen müfsid tahrîki ile Erdel serhaddinde olan eşkiyâdan bir iki pâre karyede kastel binâ itmek isteyenlerin haklarından gelinmekle

muttasıl düşmen cem' olmaktadır." diyü Tımışvar beğlerbeğisine bundan evvel mektûbunuzla i'lâm itdüğünüzi" arzylemişdi. Ana binâ'en müşârun-ileyh beğlerbeği askerleriyle mu'âvenete emrüm olmuşdu. Şimdiki hâlde Âsitâne-i Sa'âdetüm'e mektûbun vârid olup; "vilâyet-i Erdel'den kable's-sulh alınan Sakmar Kal'ası ahid-nâme-i hümayûnumuz virildiği zamânda anların kabza-i tasarruflarında iken mu'âhede-i hümayûnuma muhâlif bir tarfıkla ele getirilüp zabtirmekle bu cânibden Budun ve Tımışvar beğlerbeğileri askeriyle i'ânet ü istimdâd olunmasın" tazarru' eylemişsin. İmdi; kral-ı mezbûr ahd ü emânı ri'âyet iderken bu taraftan ahid-nâme-i hümayûnumuza mugâyir dahlolunmağa rızâ-yı şerîfüm yoktur. Gerekdür ki; nâme-i şerîfümüz vusûl buldukda şöyle ki; kral tarafından bir bellü ve başlu asker gelmeyüp yeni kral olmağa ol cânib serhadlerine ihtilâl gelüp Plaj Menhar(?) diyen müfsid tahrîkiyle eşkıyâ hücum itmiş ise ol asıl müfsidlerün mazarrat u ifsâdından memleket ü vilâyeti gereği gibi hıfz u sıyânet idüp hurûc iden müfsidlerün cezâ vü sezâların virüp def' u ref' idesin. Kral tarafından asker gelmeyüp dostluğa ve ahde muhâlif bir vaz' sâdır olmadın bî-hûde yire asker yıpratmayup memleket pây-mâl olmasından ve bu cânibden hılâf-ı ahd ol tarafa dahl ü tecâvüzden ihtiyât idüp mâdâm ki anlar tarafından ahde ve sulha mugâyir iş olmaya, siz dahı bu cânibden ahd-i hümayûnumuzu ri'âyet idüp nazm [u] nizâm-ı memleket ve terfih-i ahvâl-i ra'ıyyet itmek bâbında envâ'-ı mesâ'-î-i cemîlenüz zuhûra getüresiz. Ammâ; ol cânibden ahd-i hümayûnumuz ri'âyet olunmayup nakz-ı ahd idüp memlekete dahl ü tecâvüz olunmak için leşker gelüp def'ine iktidârınız olmaya, mûmâ-ileyh Tımışvar beğlerbeğisi kifâyet kadar asker-i zafer-rehberüm ile cem'ıyyetle Arad nâm mahalde hâzır u müheyyâ olmuşlardır. Düşmen ne mikdâr idüğün ma'lûm idinüp dahı asker-i hümayûnumun mürûr idecek yolları üzerine vâfir ü müstevfî zahîre tedârük idüp mûmâ-ileyhe i'lâm idüp yarar kulaguz gönderüp münâsib olan mahalden da'vet olunup mülâkî oldukda hüsn-i ittifâk u ittihâd üzre a'dânun def' u ref'ı husûsında bezl-i makdûr idüp gaffletle ırz [u] nâmûs-ı saltanatuma muhâlif iş olmakdan ihtiyât eylesin.

159

Köyceğiz kazâsından ehl-i fesad olan Nasuh Fakih'in Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.

Yazıldı.

Dergâh-ı Âlî çavuşlarından Ahmed Çavuş'a virildi ki, ağaya alup gitti. Fî 18 Safer, sene: 972

Köyceğiz kâdîsına hüküm ki:

Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "Kazâ-i mezbûrdan Nasûh Fakih nâm kimesne ehl-i tezvîr olup müslimânlara hılâf-ı şer'-ı kavîm te'addîsinün nihâyeti yoktur." diyü arzyledüğün ecilden **buyurdum ki:**

Göresin; mezkûrun şirret ü şekâveti nedür, üzerine nenün gibi nesne sâbit olup sicill olunmuşdur? Fesâd ü şenâ'atine müte'allik sâbit ü zâhir olan mevâddınun sûretin aslından ihrâc idüp sûret-i sicilleriyle Dergâh-ı Mu'allâm'a gönderesin ki küreğe konıla. Ammâ; koşup gönderdiğün kimesnelere tenbîh eylesin ki, yolda gaybet itdürmekden ihtiyât ideler.

Yazıldı.

Dergâh-ı Âlî çavuşlarından Bâlî Çavuş'a virildi. Fî 18 Safer, sene: 972

Hâslar kâdîsına hüküm ki:

Karadeniz Boğazı'nda vâkı' olan fener kurbinde ba'zı kimesneler ağıllar ihdâs idüp karanu gicelerde âteş itmekle deryâdan gemiler fener mülâhaza idüp gelmekle karaya urup müslimânlara hayli zarar u ziyân olurmış. İmdi; zikrolunan mahallerde ihdâs olunan ağıllar ref' olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından Bâlî *zîde kadruhû* varıcak, bi'z-zât mezkûr çavuşumla üzerine varup onat vechile dikkat ü ihtimâmla teftîş ü tefahhus idüp göresin; sonradan ihdâs olmuş ne mikdâr ağıllar var ise ref' itdüresin. Min-ba'd fermân-ı hümayûnuma mugâyir ağıl ihdâs itdürmeyesin.

Yazıldı.

Kethudâsına virildi. Fî 17 Safer, sene: 972

Kaysariyye Beğine ve kâdîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Mar'aş sancağında Zamantu nâhiyesinde sâkin olan Dîvâne Alilü dimekle ma'rûf Kallâv Alî ve oğlu Çelebî ve erbâb-ı tîmârdan Ramazân ve Menteş ve sâयर yoldaşlarından Zeyel nâm sipâhînün mehâyifleri emr-i şerîfüm mücebince görülüp Gömülgen nâm karyeye varıldukda, erbâb-ı tîmârdan Ramazân nâm sipâhî ele girüp karye-i mezbûre halkından da'vâ-yı hak idüp mevcûd olanların sâbit olan hakları alıvırilüp mufassal defter olunup imzâlanup irsâl olunduğın ve zikrolunan Deli Alilü'den Kallâv Alî ve oğlu Çelebî ve Menteş âdemleri şer'-ı şerîfe ve emr-i hümayûna itâ'at itmeyüp niçe def'a âdemler gönderilüp ve kendünüz varup ele getirilmeyüp fukarânun mehâyifleri görilmediğün ve nâhiye-i mezbûre sipâhîlerinden hırsuz yatağı olan Zeyel nâm sipâhîyi Mar'aş beğlerbeğisi Gâzî Çavuş nâm âdemisiyle habs ile gönderüp getirüp teslim itmedin habsden gaybet itmeğün mezbûr Zeyel'den da'vâ-yı hak iden fukarânun dahı ahvâli görilmeğe mecâl olmayup ve mezkûr Deli Alilü'den Memik nâm sipâhînün zulm ü te'addîsi cümleden eşedd olup da'vâ-yı hak ider fukarâ bî-nihâye olup hükm-i şerîfde ismi musarrah olmaduğundan alıvırilmeğe cür'et olunmaduğın" bildürmişsin. **Buyurdum ki:**

Varıcak, mezkûr Ramazân'ı ve Memik'i ve yoldaşlarından gaybet iden mezbûrları kefillerine ve şer'le buldurması lâzım olanlara buldurup getürdüp da'vâ-yı hak iden husamâları ile berâber eyleyüp bir def'a şer'le faslolunmayup on beş yıldan berü terkolunmayan da'vâların muktezâ-yı şer'le dikkat ü ihtimâm üzre teftîş idüp hukûk-ı nâsdan şer'le sâbit olan ne ise bî-kusûr ashâbına alıvırilüp teftîş tamâm oldukdan sonra

mezkûr Ramazân'ı kayd ü bend ile Dergâh-ı Mu'allâm'a irsâl idüp sâbit olan mevâddı tafsîl üzre yazup arzeyelesiz.

162 *İstanbul'da kumaş işleyen tezgâhların hileli mal üretimini engellemek için tezgâhların azaltılarak, ürettikleri malların damgalanıp sattırılması.*

Yazıldı.

Bu hüküm tashîh olunup bir gûne dahı yazılup geçmiştir; iki kâğıd aşağı.

İstanbul kâdısına bir hüküm ki:

Şimdiki hâlde mahrûse-i mezbûrede ser-â-ser ve şâhnîk ve zerbâft kumâş ve kuşak işlenen dezgâhlar çoğalup zabtolunmayup kumâşlarınun kılâbdân ve ibrişimlerin sâfî itmeyüp envâ'-ı hîle vü hud'aya mübâşeret itdükleri ecilden fermân-ı hümayûnumla yoklanup görildükde üç yüz on sekiz dezgâh bulunup zikrolunan dezgâhların sâhiblerinden yarar ve mütemevvil i'timâd olunan üstâdlardan yüz aded dezgâh mukarrer olup bâkileri ref' olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Şücâ' zîde kadruhû varıcak, bu husûsı onat vechile kemâl-i dikkat ü ihtimâmla bi'z-zât yoklayup göresin; zikrolunan dezgâhların sâhiblerinden kirâcı ve mu'âmele ile akça kullanur olmayup mütemevvil ü mâldâr olup yarar i'timâd olunur üstâdlarından yüz dezgâhı mukarrer idüp dezgâhları ne mahalde ve kendüler ne mahallede sâkinler ise isimleri ve resimleri ile yazup defter idüp imzâlayup Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin. Mâ-adâ, ne mikdâr dezgâh varsa cümlesin ref' idesin ve zikrolunan kumâşun ahvâli tamâm manzûm u mazbût olmağıçün mukarrer olan dezgâhlarda işlenen altunlu kumâş ve kuşaklara mîrî tamga urulup tamgasuz alınup satılmamasın emrüm olmuştur. Her kumâş ve kuşak ki işlenüp tamâm ola, cümlesine mezbûr çavuşuma tamga itdürüp tamgasuz olanı alup satdurmayasın ve ba'de'n-nazar bu hükm-i hümayûnumu sicill-i mahfûza kayditdürüp dâyimâ mazmûn-ı şerîfin ri'âyet itdürüp hılâfına cevâz gösterilmeye; şöyle bilesin.

163 *İstanbul'da Bezzâzistan civarında ahşap olan Ayasofya Evkâfı dükkânlarının, kiracılarının vârislerine intikal etmek üzere kiracıları tarafından kârgir olarak inşâ edilmesine izin verildiği.*

Yazıldı.

Bezzâzistân Kethudâsı Ahmed Çelebi'ye virildi. Fî 22 Safer, sene: 972

İstanbul kâdısına ve Ayasofya mütevellisine hüküm ki:

Mahrûse-i İstanbul'da Bezzâ[zi]stân etrâfında Ayasofya Vakfı'nda olan dükkân müste'cirleri Atebe-i Ulyâm'a gelüp; "Dükkânlarımız kârgîr olmayup tahta ve ağaç olmağla her bâr âteş oldukça birbirine sirâyet idüp külliyyen harkolmağla bize ve vakfa küllî zarar u ziyân olmakdan hâlî olmaz. Dükkânlarımızın binâsı mülkimüz olup ebnâmuzdan gayri benâtımıza kalmak fermân olunsa kendü mâlımızla cümlesin kârgîr binâ iderdük.

Dükkânlarımızın icâresin vakfun yiri mukâbelesinde bi't-tamâm edâ idelüm, vakfa dahi küllî nef'ı olur." diyü istid'â-yı merhamet itdükleri ecilden **buyurdum ki:**

Mahall-i mezbûrda vakfun yirinde vâkı' olan dükkânların icâre-i mu'ayyeneleri ne ise naks u ziyâd olmayup vakfun yiri mukâbelesinde bi't-tamâm vakfa edâ olunup binâları kendülerden sonra oğullarına ve kızlarına kalmak üzere müste'cirlerine kârgîr binâ itdürüp min-ba'd biri vefât itdükde oğulları ve kızları ve şer'le intikâl ider vârisleri var iken âhara virdürmeyüp dâyimâ bu hükm-i hümayûnumun mazmûn-ı adâlet-makrûmı ile amel idüp şer'a ve emre muhâlif kimesneye iş itdürmeyesiz ve ba'de'n-nazar bu hükm-i hümayûnumu ellerinde ibkâ idüp alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız.

164 *Mamuriye Kalesi yeniçerilerinin ulûfelerini götürürken kaybolan yeniçeriler hakkında ifadesi alınanların Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.

Muhzırun âdemisine virildi. Fî 17 S., sene: 972

Ma'mûriyye Kal'ası hıdmetinde olup Karahısâr-ı Sâhıb Yayaları Beği Hüseyin dâme ızühûya hüküm ki:

Bundan akdem; "Kal'a-i mezbûrede olan yeniçerilere ulûfe alup giden yeniçeriler bir gice Karahısâr'da yatup irtesi kâdîdan iki yarar kulaguz alup gitdiler." diyü arzitdüğün kimesneler Ma'mûriyye Kal'asında olduğına Karahısâr-ı Sâhıb kâdîsının arzı vârid olmağın **buyurdum ki:**

Varıcak; "Karahısâr'da yatup irtesi kulaguz alup gitdiler." diyü haber viren kimesneleri yarar âdemlere koşup Dergâh-ı Mu'allâm'a gönderesin.

165 *İstanbul zahîresi için gelen koyunlara Kırkkilise sipâhileri tarafından yapılan müdâhalenin menedilmesi.*

Yazıldı.

Kırkkilise beğine ve kâdîsına hüküm ki:

İstanbul zahîresiyçün gelen koyundan Kırkkilise sipâhileri bin beş yüz koyun ve beş yüz keçi alıkodukları i'lâm olundu. İmdi; **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vardukda, İstanbul zahîresiyçün ta'yîn olunan koyun alıkonmağa sebep nedir? Te'hîr itmeyüp alıkonılan bin beş yüz koyun ile beş yüz keçiyi bî-kusûr irsâl eylesesiz, emr-i şerîfûme mugâyir kimesneye iş itdürmeyesiz. Şöyle ki: min-ba'd İstanbul için gönderilen koyuna dahlolunduğı istimâ' oluna, özrinüz makbûl olmaz; azlile konılmayup mu'âteb ü mu'âkab olmanız mukarrerdür. Ana göre mukayyed olup ta'cilen zikrolunan koyun ve keçileri göndermek ardınca olası.

Yazıldı.

Çavuşbaşıya virildi. Fî 6 Rebî'u'l-âhır, sene: 972

Beğşehirli Beği olup Karaman'da mehâyif teftîşinde olan Bâyezîd Beğ'e hüküm ki:

"Vilâyet-i Karaman'da Husâm Abdullâh demekle ma'rûf kimesne bir tekye ihdâs idüp kendüden vakıf-nâme yazup sınır ta'yîn idüp gice ile bir arabaya taş ve kömür yükledüp istediği yirlerde taş diküp ve altına kömür döküp vakıf-nâmenün içinde bu alâmetleri yazup zikrolunan yirler sipâhî ve hısâr-eri tîmârları olmağla mezbûrlar taleb eyledükde vakıf-nâmesin ve sâbıkda olan kâdîlar adına yazduğı müzevver huccetlerin ibrâz idüp hasımların ta'cîz idüp ferâgat itdürüp ve Ebülfazl mukaddemâ ol vilâyeti tahrîr iderken tîmâr sâhibleri mezbûrdan şekvâ itdüklerinde mûmâ-ileyh dahı vilâyet kâdîsına; "Mezbûrun; "Tekyem evkâfındandır." didüğü yirlerün üzerine varup fi'l-vâkı' zikrolunan yirde kadîmden tekye var mıydı ve "Evkâfumdandır." didüğü yirlerün ne mikdâr mahsûli olur, ehl-i vukûfdan sü'âl idüp göresin." diyü mektûb gönderdükde kâdî dahı ehl-i vukûf müslimânlar ile zikrolunan yirlerün üzerine varup istifsâr itdükde; "Konya kîlesi ile tahmînen on bin kîle terekese olur." diyü cevâb virüp ve "Kadîmden tekye yoğ idi, kendü ihdâs itmişdür." diyü şehâdet eyledüklerin kâdî müşârun-ileyhe i'lâm itmeğın mûmâ-ileyh dahı Dergâh-ı Mu'allâm'a gitdükde mezbûrun hasımları bî-haber iken mezbûr dahı der-i devlete varup; "Kâdî hükümsüz benüm tekyemün vakfiyyetin teftîş idüp arzıtmış." diyü hüküm-i şerîf alup toprak kâdîsı ile iki müfettiş kâdî alup geldükde müfettiş olanlardan murâdına muvâfık iki nâyb alup toprak kâdîsına haber itmeyüp her birini tamâm derece mütesellî itdükden sonra murâdına muvâfık arzlar yazdurup ve toprak kâdîsı cânibinden kendü dahı arz yazup mühür kazup mühürleyüp müşârun-ileyhe iletüp hîle vü hud'a ile defâtir-i kadîmeye ve cedîdeye kayditdûrmekle fukarâ da'vâya kâdir değıllerdür ve mezbûr ol vechile müzevver arz yazduğın varup toprak kâdîsına i'tirâf idüp; "Senün cânibünden bu makûle arz yazdum; benüm suçumı afveyleye." diyü tazarru' itmişdür. El-ân ol kâdî Seydîşehri kâdîsıdır. İ'timâd olunmaz ise andan istifsâr olunsun." diyü mezbûr Südde-i Sa'âdetüm'e i'lâm itmeğın **buyurdum ki:**

Bu husûsı Seydîşehri Kâdîsı Mevlânâ Dervîş'den sü'âl eyleyüp ve bi'z-zât ehl-i vukûfla üzerine varup yirli yirinden teftîş idüp göresin; fi'l-vâkı' kadîmden ol mahalde zâviye var mıdır ve defter-i cedîd-i hâkânîde mukarrer vakfolmuş yirleri var ise ol yirlerün hudûdı ve kadîmî sınırı ne yirdendür, evvelden sınırı var mıdır, yohsa sonradan mı ihdâs olunmuşdur, nicedür? Tamâm gavrıne irişüp mufassal ü meşrûh yazup vukû'ı üzre bildüresin.

Alacahısâr sancağı beğine ve kâdîlarına bir hüküm ki:

Şimdiki hâlde vilâyetde ba'zı kallâblar zuhûr idüp bakırdan ve kurşundan kalb akçalar kesüp kallâblık itmekle Hızâne-i Âmirem'e gelen akçanın ekseri kalb çıkup akça emrine küllî ihtilâl virdükleri ecilden anun gibi kallâblar hufyeten yoklanup ele getirilmesini emridüp **buyurdum ki:**

() varıcak, taht-ı hükûmetinizde vâkı' olan kasabât u kurâyı ve sâyir şübhe olunan mevâzı'ı hufyeten yoklayup etrâf u cevânibden kemâl-i dikkat ü ihtimâmla tettebbu' u tecessüs idüp kallâblıkları bi-hasebi's-şer'ı's-şerîf sâbit ü zâhir olanları der-zencîr idüp kallâblığa müte'allik ellerinde bulunan esbâblarını ve sikkelerini ve kesdükleri akçalarından mevcûd bulunanı mühürleyüp sen ki sancakbeğisin, i'timâd itdüğün yarar âdemlerinle Atebe-i Ulyâm'a gönderüp sıhhat-i ahvâllerin yazup arzidesin ve Südde-i Sa'âdetüm'de şöyle istimâ' olundu ki; ba'zı kallâblar tutuldukda sübaşılar ve voyvodalar cerîmelerin alup meclis-i şer'a getürdüklerinde sübaşılar ve voyvodalar himâyet idüp; "İsbât eyle." diyü kelimât eyleyüp sicill akçasına tama'an berâtlarına sicill olunup ıtlâk olunurmuş. Gerekdür ki; bu bâbda gaflet itmeyüp her biriniz taht-ı hükûmetinizde husûs-ı mezbûra gereği gibi mukayyed olup ol asıl müfsidler bi'l-küllîyye memleketden ref' idüp min-ba'd kalb akça yöritmeyüp(?) her biriniz taht-ı hükûmetinizde bu husûsa gereği gibi mukayyed olup anun gibi bir kallâbı sikkesi ve kesdüğü kalb akçasıyla tutup getürdüklerinde elinde bulunan alâyim delâlet itdükde aslâ kimesneye himâyet itdürmeyüp tamâm dikkat ü ihtimâm idüp elbette kallâblığın zuhûra getürüp şer'le sâbit oldukda sicill idüp sûret-i sicilli ile Atebe-i Ulyâm'a göndermeyince olmayasız. Bu husûsda ziyâde ihtimâm[um] vardır; siz dahı tamâm ihtimâm idüp ol asıl kallâblık iden müfsidler hüsn-i tedbîr ü tedârükle ele getürüp mazarrat u ifsâdların memleket [ü] vilâyetden ref' itmek ardınca olasız. Her kankınızın taht-ı hükûmetinde kalb akça isti'mâl oluna veyâ Hızâne-i Âmirem'e teslîme gele, aslâ öZRİNİZ makbûl olmayup ve mansıbınız alınmağla konılmayup envâ'-ı itâb ü ıkâb-ı elîmüm ile mu'âteb ü mu'âkab olursız. Ana göre mukayyed olup ol bâbda ihmâl ü müsâheleden gâyet hazer idesiz ve bu bahâne ile kendü hâllerinde ve rencberliklerinde olan kimesnelere; "Elinüzde kalb akça bulunmuşdur." diyü celb ü ahz maslahatı için dahlolunup ve bî-günâh olanlara hılâf-ı vâkı' isnâd olunup zulm ü hayf olmakdan ihtirâz idesiz.

[Bir sûreti,] Semendire sancağı beğine ve kâdîlarına.

[Bir sûreti,] Üsküb beğine ve kâdîlarına.

[Bir sûreti,] Köstendil beğine ve kâdîlarına.

[Bir sûreti,] Selanik kâdîsına.

[Bir sûreti,] Siroz kâdîsına.

[Bir sûreti,] İzvornik beğine ve kâdîlarına.

[Bir sûreti,] Vidin beğine ve kâdîlarına.

[Bir sûreti,] Sofya kâdîsına.

168 *Rodos beyinin yanında mîrî forsa kürekçilerden iken firar eden ve Trablus sancakbeyi Murad Bey'in yanında olduğu bildirilen Dimitri Mestene'nin Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.

Şücâ' Re'îs nâm kimesneye virildi. Fî 28 Rebî'u'l-evvel, sene: 972

Trablus Sancağı Beği Murâd Beğ'e hüküm ki:

Rodos Sancağı Beği Alî dâme izzühû mektûb gönderüp; "kendü ile olan hâssa kadırgalarda vâkı' olan mîrî forsa kürekçilerden Dimitri Mestene nâm efrenciyyü'l-asl esîr Teke sancağında gaybet idüp mukaddemâ Teke sancağı[nı] tasarruf iderken âdemleründen livâ-i mezbûra tâbi' Kaş kazâsına sübaşı olan kimesne mezbûr esîri tutup bi'l-fi'l senün yanunda olduğunu arzeylemeğin **buyurdum ki:**

Vardukda, zikrolunan esîri Dergâh-ı Mu'allâm'a irsâl idesin. Ammâ; gönderdiğün âdeme tenbîh ü te'kîd idesin ki, menâzilde ve merâhilde onat vechile hıfzıtdürüp gaybet itdürmekden hazer ideler.

169 *bkz. hkm. 157*

Yazıldı.

Burusa beğine ve Mihaliç kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ kazâ-i mezbûra tâbi' Üçbeğ nâm karyeden dârende Mehmed gelüp; "Karye-i mezbûreden Ahmed bin Nazar ehl-i fesâd olup evüme girüp esbâbum sırka idüp sicil dahı olmuşdur." diyü bildürüp ve bundan gayri karyesi halkı; "Müfsiddür." diyü şikâyet itmeğin **buyurdum ki:**

Hüküm-i şerîfüm vardukda göresin; mezbûrun ehl-i fesâd idüğü sâbit olursa sûret-i sicilli ile bile mezbûrî Dergâh-ı Mu'allâm'a gönderesin ki küreğe konıla; şöyle bilesin.

170 *Mamuriye Kalesi yeniçerilerine ulûfelerini götürürken yolda kaybolan yeniçerilerin kılavuzlarının Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.

Bu hüküm tashîh olunup tekrâr bir varak aşğa geçmiştir.

Karahısâr-ı Sâhib beğine ve Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından Süleymân'a hüküm ki:

Hâliyâ sen ki Karahısâr-ı Sâhib kâdîsın, sâbıkâ olan kâdî ile mektûb gönderüp; "Ma'mûriyye Kal'ası'nda nevbetci olan yeniçerilerin ulûfesiyle irsâl olunup Karahısâr-ı Sâhib'e varduklarında katlolunan yeniçerilerin ahvâli emr-i şerîfüm mücebince görülüp Karahısâr kurbinde Akvîrân nâm karyeye dek vardukları sâbit olup mezbûr karyeden tuttukları kulaguzlar; "Karahısâr'a karîb Miskînler köyine geldükde; "Şehre geldük." diyü rehinlerimiz bize virüp icâzet virdiler; bizüm önümüzde şehre girdiler." diyü cevâb virüp şehrin halkı cümle cem' olup teftîş olundukda; "O makûle yeniçeriler görmedük." diyü cevâb itdiler. Ammâ; şehirlü tâyifesinden ba'zı kimesneler tenhâda yoldaşlarımıza mezbûr yeniçeriler nefsi-i Karahısâr'a gelicek kâdî[ya] varup hükmi gösterüp bekçi ve kulaguz istedikde kâdî; "Yollar emînlikdür." diyü cevâb virüp; "Bu husûsı şehirlü bilür ve Ma'mûriyye Kal'ası Emîni olan Hüseyin'ün âdemleri ve Ma'mûriyye hıdmetinde yayabaşılardan yedi sekiz nefer kimesne ol kazıyyede bile bulunup kâdîya dahı bile varmışlardır." diyü bildürmüşsiz. **Buyurdum ki:**

Dergâh-ı Mu'allâm yeniçerilerinin bölükbaşlarından Mehmed *zîde kadruhû* varıcak, zikrolunan Akvîrân nâm karyeden kulaguz olan kimesneleri ve nefsi-i Karahısâr'da yeniçerilere tenhâda haber viren kimesneleri cümle yarar âdemlere koşup Dergâh-ı Mu'allâm'a göndüresin ve mezbûr karyeden ne zamânda kalkup gitdiler, ne mikdâr kimesneleridi; anı da dahı ma'lûm idinüp yazup bildüresin ve kâdî-i sâbık hâzır olmayup koyup gitmişse, sen ki sancakbeğisin âdem gönderüp getürdüp bundan varan bölükbaşı ma'rifetiyle ulûfe alup gidüp gâyib olan yeniçerilerin ahvâlin dikkat ü ihtimâm üzere teftîş idüp her ne mahalde zâyi' olmuşsa bu husûsda dahli olan ehl-i fesâdları elbette zuhûra getürüp buldurmayınca olmayasın.

171

Yangın söndürme işinde çalışan yeniçerilere ihsan olunan akçanın dağıtılması.

Yazıldı.

Yeniçeriler ağasına hüküm-i şerîf yazıla ki:

Bu def'a vâkı' olan yanukda hıdmet iden yeniçeri kullaruma tevzî' için yüz elli akça ihsân idüp **buyurdum ki:**

Hıdmet-i mezbûrede bulunan yeniçeri kullarumun müstehk olanlarına zikrolunan akçayı vech ü münâsib gördüğün üzere tevzî' eylesin; şöyle bilesin.

172

bkz. hkm. 162

Yazıldı.

Mezbûra virildi. Fî 18 Safer, sene: 972

İstanbul kâdîsına hüküm ki:

Şimdiki hâlde mahrûse-i mezbûrede ser-â-ser ve şâhnîk ve zerbâft kumâş ve kuşak işlenen dezgâhlar çoğalup zabtolunmayup kumâşlarınun kılâbdân ve ibrişimlerin sâfî itmeyüp envâ'-ı hîle vü hud'aya mübâşeret itdükleri ecilden fermân-ı hümayûnumla yoklanup görildükde üç yüz on sekiz dezgâh bulunup zikrolunan dezgâhların sâhiblerinden yarar ve mütemevvil i'timâd olunan üstâdlardan yüz adet dezgâh mukarrer olup bâkîleri ref' olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından Şücâ' zîde kadruhû varıcak, bu husûsı onat vechile kemâl-i dikkat ü ihtimâm ile bi'z-zât yoklayup göresin; zikrolunan dezgâhların sâhiblerinden kirâcî ve mu'âmele ile akça kullanur olmayup mütemevvil ü mâldâr olup yarar i'timâd olunur üstâdlardan yüz dezgâhı mukarrer idüp dezgâhları ne mahalde ve kendüler ne mahallede sâkinler ise isimleri ve resimleri ile yazup defter idüp imzâlayup Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin. Mâ-adâ ne mikdâr dezgâh var ise cümlesin ref' idüp ve zikrolunan kumâşun ahvâlî tamâm manzûm u mazbût olmağışün mukarrer olan dezgâhlarda işlenen altunlu kumâşlara mîrî tamga urulup tamgasuz alınup satılmaya ve ehl-i vukûfî olan silâhdârlarumdan kıdvetül-emâsil Çerkes Hüseyin mubassırları olup yoklayup göre; her ser-â-ser ki, işlenüp tamâm ola, bahâda otuz beş altundan aşağı olmaya. Cümlesine mezbûr çavuşuma tamga itdürüp tamgasuz olanı alup satdurmayasın ve ba'de'n-nazar bu hükm-i hümayûnumu sicill-i mahfûza kayditdürüp hılâfına cevâz gösterilmeye; şöyle bilesin.

173

Yukarı cânible işbirliği yaparak hırsız ve harâmilikten geri durmayan Bâlâ Sancağı Beyi Kelhûr Rüstem'in hakkından gelinmesi.

Yazıldı.

Bağdâd beğlerbeğisine hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Kürd beğlerinden Bâlâ Sancağı Beği olan Kelhûr Rüstem eben an-ceddin Yukaru Cânib'le ittihâd üzre olup berü cânibe iltifât itmeyüp ve zimmetinde mîrîye ber-vech-i maktû' viregeldüğü on iki bin koyunu tamâm virmeyüp hâss-ı Ulus'dan sirka olunmuş koyundan ancak dört beş bin koyun virüp hırsız u harâmîlerle kat'-ı tarîk ve katl-i nüfûs eyleyüp fesâd ü şenâ'atden hâlî olmamağın re'âyâ vü tüccâr âciz kalmışlardır. Memâlik-i Mahrûse'ye zararları vardır. Hakkından gelinüp livâ-i mezbûrun ıslâhı lâzımdır." diyü bildürdüğü ecilden mezkûrun sancağı âhara virilmişdür. **Buyurdum ki:**

Arzitedüğü gibi olup mezkûr Âsitâne-i Sa'âdetüm'e sadâkat ü ubûdiyyet üzre kendü hâlinde hıdmetde olmayup ol vechile fesâd ü şenâ'ati olmağla izâle lâzım ise hüsn-i tedbîr ile ele getirüp hakkından gelesin ve emrüm yirine varduğın yazup bildüresin.

174

bkz. hkm. 170

Yazıldı.

Karahısâr-ı Sâhib beğine ve sâbıkâ Kâhta Kâdîsı olan Mevlânâ İvaz'a ve Karahısâr-ı Sâhib kâdîlarına ve Dergâh-ı Mu'allâ çavuşlarından İskender'e hüküm ki:

Hâliyâ sen ki Karahısâr-ı Sâhib kâdîsısın, sâbıkâ olan kâdî ile Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "Ma'mûriyye Kal'asında nevbetci olan yeniçerilerin ulûfesi ile irsâl olunup Karahısâr-ı Sâhib'e varduklarında katlolunan yeniçerilerin ahvâli emr-i şerîfüm mücebince görölüp Karahısâr kurbinde Akvîrân nâm karyeye dek vardukları sâbit olup mezbûr karyeden tuttukları kulaguzlar; "Karahısâr'a karîb Miskînler köyine geldükde; "Şehre geldük." diyü rehinlerimiz bize virüp icâzet virdiler; bizüm önümüzde şehre girdiler." diyü cevâb virüp şehrin halkı cümle cem' olup teftîş olundukda; "O makûle yeniçeriler görmedük." diyü cevâb itdiler." diyü bildürüp ve sen ki Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından İskender'sin, Bölükbaşı Mehmed ile mektûb gönderüp; "Şehir halkı bu husûsda; "Bizüm haberimiz yokdur. Bu asıl kazıyyeyi nâyibler ve muhızrlar ve subaşı ve ases bilür." diyüp mezbûrlardan istifsâr olundukda; "Ma'âza'llâh bu asıl kimesnelerden haberimiz yokdur." diyü inkâr idüp ammâ; haberün sahîhî budur ki; feryâdcılar Karahısâr'a gelicek toğrı kâdî-i sâbıkâ varup ellerindeki hükmi gösterüp bekçi ve kulaguz istediklerinde kâdî dahî; "Yollar emînlîkdür ve hîç saparı yokdur." diyü cevâb itmiş. Mezbûrlar dikkat idüp; "Elbette kulaguz ve bekçi lâzîmdür." diyü mâ-beynlerinde hayli söz olmuş. Âhırul-emr kâdî hıddete gelüp; "Bre a horyatlar! Mahkemeye yarağla gelüp edepsüzlük idüp mahkemeyi basdınız." diyü yaygara idüp mahkemeden kovmuş. Anlar dahî çıkup gitmişler. Bu husûsı şehirlü bilürler. Hattâ defe'âtle yoldaşlarımıza ve âdemlerimize tenhâda takrîr iderler lâkin; ba'zı şehrin müzevviri tenbîhi ile sûrete gelüp şehâdet itmezler." diyü bildürmüşsin. **Buyurdum ki:**

Hük-m-i şerîfüm varıcak, zikrolunan Akvîrân nâm karyeden kulaguz olan kimesneleri ve nefsi-i Karahısâr'da yeniçerilere tenbîhen haber viren kimesneleri cümle yarar âdemlere koşup Dergâh-ı Mu'allâm'a gönderesin ve mezbûr karyeden ne zamânda kalkup gittiler, ne mikdâr kimesneleridi, anı dahî ma'lûm idinüp yazup bildüresin ve kâdî-i sâbıkâ hâzır olmayup koyup gitmişler ise sen ki sancakbeğisin, âdem gönderüp getürdüp anda olan bölükbaşı ma'rifeti ile ulûfe alup gidüp gâیب olan yeniçerilerin ahvâlin dikkat ü ihtimâm üzre teftîş idüp her ne mahalde zâyi' olmuşlar ise bu husûsda medhali olan ehl-i fesâd elbette zuhûra getürüp budurmayınca olmayasın; şöyle bilesin.

[Yev]mü'l-Erbi'â, fî 20 Saferi'l-muzaffer, sene: 972, Kostantiniyye

175

Erdel kralının, isyan eden Plaj Menhar'ın zararının def'i için yardıma ihtiyacı olursa Tımışvar beylerbeyinden yardım talep etmesi, dostluk üzere olduğu bildirilen Nemçe kralının ülkesine müdâhalede bulunmaması; taleb ettiği Süleyman Çavuş'un gönderildiği.

Yazıldı.

İstefan Kral'a nâme-i şerîf yazıla ki:

Şimdiki hâlde Âsitân-ı Muhalledü'l-ikbâl ve Müşeyyedü'l-iclâlîmüz'e âdemlerinüz elinden mektûbunuz vârid olup Plaj Menhar(?) husûsına müte'allik ba'zı ahvâl i'lâm eylemişsiz. Ol bâbda her ne ki dinilmiş ise ale't-tafsîl ızz-i huzûruma arzolunup ma'lûm-ı şerîfümüz olmuşdur. Eyle olsa; âdeminüz gelmezden evvel ol bâbda size mufassal nâme-i hümayûnumuz gönderilüp; "mu'âvenet lâzim gelürse münâsib olan mahalden varup sana mülâkî olmak için" Tımışvar beğlerbeğisine hüküm-i şerîfüm irsâl olunmuşdur. Hâliyâ taleb itduğünüz üzre Südde-i Sa'âdet-bahşum çavuşlarından iftihâru'l-emâsil ve'l-akrân Süleymân *zîde kadruhû* âdemlerinüzle irsâl olundu. İnşâ'a'llâhü'l-E'azz varup vusûl buldukda, sâbıkâ irsâl olunan nâme-i hümayûnumuz muktezâsınca amel idesiz. Ferenduş Kral-oğlu iftihâru'l-ümerâ'i'l-ızzâmî'l-Îseviyye Maksimilyanoş Kral atasına virildiği üzre ahid-nâme-i hümayûnumu kendü nâmına tecdîd idüp mâ-beynde olan ahd ü emânı mü'ekked ü müşeyyed itmişdür. Mâdâm ki anlar tarafından ahde muhâlif iş olmaya, lâ-büd siz dahı ol tarafdan ahd ü mîsâk ve emn ü emânı ri'âyet idüp ol cânibe tecâvüz itmeyüp serhadlerün emn ü emânı ve re'âyâ vü berâyânun refâhiyyet ü istirâhati husûslarına bezl-i makdûr idüp ol câniblerden vâkîf u muttali' olduğun ahhâr u âsârı i'lândan hâlî olmayasız.

176

Gelevri karyesinde bir kâfirin evini basarken yakalanıp, Vize beyi voyvodası tarafından sipâhilerin elinden alınan çingenelerin Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.

Yazıldı.

Sekbân Kara Alî Beğ'ün âdemi Ahmed ile kendülerine gönderildi. Fî 22 Safer, sene: 972

Vize beğine hüküm ki:

Bundan akdem karye-i Gelevri'de ba'zı atlu Çingâneler bir kâfirün evin basup etrâfında olan sipâhîlerden ba'zı kimesneler varup ceng olup birisi ele gelüp voyvodan ellerinden alup gittüğü istimâ' olunmağın **buyurdum ki:**

Hüküm-i şerîfüm varıcak, mezkûrûn Çingâneleri her kande ise voyvodaya buldurup kayd ü bend ile yarar âdemlere koşup Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin. Ammâ; "Gaybet itmişlerdür." veyâhûd "Mevcûd değillerdür." diyü te'allül itmeyüp beher-hâl kande ise buldurup göndermeyince olmayasın ve koşup gönderdiğün âdemlere tenbîh eylesin ki, gaybet itdirmekden hazer eyleyeler; şöyle bilesin.

177

Yeniçeri Abdi'yi Karaköy'de soyup Gelevri karyesinde yakalanan Kara Dimo ve arkadaşının Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.

Yazıldı.

Kezâlik.

Silivri kâdîsına hüküm ki:

Yeniçeri Abdî nâm kimesnenün Karaköy nâm karyede esbâbın uğurlayup Gelevri karşusunda tutulup habsolunan Kara Dimo ve mezbûrun yoldaşı Arab kayd ü bend ile Südde-i Sa'âdetüm'e gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Emrüm mücebince mezkûr Kara Dimo'yı ve yoldaşı Arab'ı kayd ü bend ile yarar âdemlere koşup Dergâh-ı Mu'allâm'a gönderesin ve koşup gönderdiğün âdemlere tenbîh eylesin ki, gaybet itdürmekden ziyâde hazer eyleyeler; şöyle bilesin.

[Yev]mü'l-Cum'a, fi 22 Saferi'l-muzaffer, sene: 972, Kostantiniyye

178

Ahidnâmeye aykırı olarak Boğdan tarafından Leh sınırına tecâvüz olunmaması.

Yazıldı.

Boğdan voyvodasına hüküm ki:

Hâliyâ Leyh kralı bir yarar nâmdâr beğlerbeğisin ilçilik tarîkıyla Südde-i Sa'âdetüm'e gönderüp Pâye-i Serîr-i Sa'âdet-masîrimüz'le gelüp müstes'id olup şol ki, şerâyit-ı ilçilikdür, yirine getirüp envâ'-ı ri'âyet-i şâhânemüzle mer'î kılınup hüsn-i iltifâtımuza mukârin olup nâme-i şerîfümüz ile girü müşârun-ileyh kral cânibine irsâl olunmuşdur ve nâme-i şerîfümüzde; "Leyh vilâyetine tecâvüz olunmayup kral-ı müşârun-ileyh tarafıyla olan dostluğı ri'âyet idüp ol cânibe virilen ahid-nâme-i hümayûnumuza muhâlif Hotin Kal'ası kurbinde ihdâs olunan panayır dahı ref' olunup ahid-nâme-i hümayûnumuz virildüğü zamânda serhadlerün hâli ne minvâlde bulunmuş ise ol hâlde mukarrer olup mâ-beynde olan sınırdan tecâvüz olunmayup ahid-nâme-i hümayûna ve oligelene mugâyir vaz' olunmaya." diyü nâme-i şerîfümüzde tahrîr olunmuşdur. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vusûl buldukda, min-ba'd vilâyet-i Boğdan bolarların ve re'âyâsın onat zabteyleyüp Leyh vilâyetine dahl ü ta'arruz itdürmeyüp ve Kotur(?) Kal'ası kurbinde ihdâs olunan panayırı dahı ref' idüp ahid-nâme-i hümayûnumuza mugâyir ol cânibe iş olmakdan ziyâde hazer eylesin ki, eyyâm-ı hümayûn-ı sa'âdet-encâmımızda tarafeynün re'âyâsı âsûde-hâl ve serhadler emn ü emân üzre olalar; şöyle bilesin.

179

Leh vilâyeti sınırına Tatar ve asker tâifesinden kimsenin müdâhale ettirilmemesi; Leh toprağında otlatılan koyunlardan alınacak âdet-i ağnam resmi için her iki tarafın eminlerinin bir araya getirilmesi

Yazıldı.

Akkirman Beği Hasan Beğ'e hüküm ki:

Hâliyâ livâ-i mezkûrda vâkı' olan Tatar tâyifesi ve sâyir asâkir-i mansûreden bir ferd Leyh vilâyetine dahl ü ta'arruz itmek câyiz değildir. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vusûl buldukda, min-ba'd vilâyet-i Leyh sınırına kimesneyi dahl ü ta'arruz itdirmeyüp ve Akkirman sancağından Özi tarafından vilâyet sınırına dâhıl olan çobânlara tenbîh ü te'kîd eylesin ki, Leyh toprağına ne mikdâr tavar ve koyun ile dâhıl olurlar ise mahfî varmayup evvelâ iki cânibün hâkimlerine bildirilüp defter olunup sebt-i sicill itdüreler ki, sonra tavarları ve koyunları zâyî' olur ise ana göre taleb oluna ve Leyh sınırı içinde koyunları ve tavarları yöriyenler dahı otlak hakkın kemâ-kân viregeldükleri üzre ahid-nâme-i hümayûnum mücebince edâ olunup âdet-i ağnâm alınmalu oldukda iki cânibden bile kifâyet kadar yarar* nefer ile emînleri ma'an resm alınacak mevzı'da ihzâr itdüresin ki, iki tarafa alınugelen rüsûm zâyî' olmayup ve bu bahâne ile fesâd ü şenâ'at ve tarafeyne zarar u ziyân olmakdan ictinâb idesin.

*Metinde " " şeklindedir.

[Yev]mü'l-Cum'a, fî 22 Safer, sene: 972, Kostantıniyye

180

Leh vilâyetine baskın yapan Tatarların aldıkları esirlerin serbest bırakılıp davarların da sahiplerine teslim edilmesi.

Yazıldı.

Tatar Hânı Devlet Giray Hân'a nâme-i şerîf ki:

Şimdiki hâlde iftihârü ümerâ'î'l-milleti'l-Mesîhiyye Vilâyet-i Leyh Kralı Zigmundo Agust *hutimet avâkıbühû bi'l-hayr* Südde-i Sa'âdet-bahşımız'a yarar ilçilerin gönderüp; "envâ'-ı sadâkat ü inkıyâd üzre tecdîd-i mebânî-i mahabbet ü ihlâs ve te'kîd-i esâs-ı meveddet ü ihtisâs idüp kendü cânibine virilen ahid-nâme-i hümayûnumuza mugâyir Tatar tâyifesi vilâyetlerine tecâvüz idüp hayli esîr olmuş re'âyâları ve gâret olmuş tavarları oldukların" bildürüp ol bâbda istid'â-yı merhamet itdükleri ecilden şunlar ki, İslâm üzre bulunmuş olmayalar salıvirilüp ve alınan tavarları dahı ashâbına virilmek için nâme-i şerîfümüz yazılıp irsâl olunmuşdur. Gerekdür ki; sevâlif-i eyyâm ve sevâbık-ı a'vâmdan Âsitân-ı Sa'âdet-âşiyânımız'a olan ihlâs u ihtisâsınız muktezâsınca ve müşârun-ileyh kral ile mâ-beynimizde olan ahid-nâme-i hümayûnumuz müsted'âsınca Tatar tâyifesin gereği gibi zabteleyüp Leyh vilâyetine dahl ü ta'arruz itdirmeyüp ahde mugâyir ne mikdâr alınmış Leyh esîri bulunur ise henüz küfri üzre olanları cem' idüp vilâyetlerine gönderesin ve alınan tavarları dahı ashâbına teslim itdürüp ahid-nâme-i hümayûnumuza muhâlif ol cânibden kimesneye te'addî vü tecâvüz itdirmeyesin ki, eyyâm-ı hümayûn-ı sa'âdet-makrûnumuzda tarafeynün re'âyâsı müreffehül'ahvâl ve serhadler âsûde-hâl olup varîdîn ü sâdırîn ve sâyir ebnâ-i sebîl ferâğ-ı bâl ile emn ü emân üzre olalar.

Tahrîren fî ...

181 *Silivri âmili tarafından, siyâset olunması gerekirken serbest bırakılan Yenişehirli bir levendin âmile buldurulup siyâset olunması.*

Yazıldı.

Beğün kethudâsına virildi. Fî 23 Saferi'l-muzaffer, sene: 972

Silivri kâdîsına hüküm ki:

Vize Beği İskender mektûb gönderüp; "Silivri kazâsına tâbi' Yapağcı nâm karyede Yenişehirli bir levend ev açup ba'zı esbâb sirka eyledükde tutulup sicill olundukda siyâset olunmak için âdemimiz taleb eyledükde hâlâ Silivri âmili mezbûr levendi tahrîk idüp; "Abd-i âbıkum." diyü da'vâ itdürüp kendü habsine alup ba'de-zamânin akçaların alup siyâset olunmayup ıtlâk olunmağla harâm-zâdenün hakkından gelinmeyüp envâ'-ı fesâdâtun zuhûrına sebep olur." diyü bildürmeğin **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, mezkûr âmili getürdüp ol habsolunan kimesneyi her kande ise buldurup müşârun-ileyhe teslim itdüresin ki, şer'le lâzım geleni mahallinde icrâ idüp yerine koya; hılâf-ı şer' kimesneye iş itdürmeysin.

182 *Harim kazâsında fitne ve fesad çıkararak halka zulmeden Nâyib Mehmed ve Tercüman Kürt Osman'ın azlolunup teftiş edilmeleri.*

Yazıldı.

Ruk'a sunan Hacı Mehmed'e virildi.

Haleb beğlerbeğisine ve kâdîsına ve Kilis Sancağı Beği Canbolad Beğ'e ve Antâkiyye ve Hârim kâdîlarına hüküm ki:

Hârim kazâsı ahâlîsi Rikâb-ı Hümâyûnum'a ruk'a sunup; "kazâ-i Hârim Nâyibi Mehmed ve Tercemân Kürd Osmân ve Kethudâ Fâris nâm kimesnelerün re'âyâyâ küllî zulm ü te'addîleri olup mezkûr nâyib rûsûm-ı hucec ve enkiha için her karyenün ahâlîsi üzerlerine kesim idüp murâdî üzre akça getürmeyen fukarânun her birine töhmet isnâd idüp huccet yazup ehl-i örf eline virüp cemî'-ı mâ-melekin alup bundan akdem niyâbetden ref' olunmak için hükm-i şerîf vârid olmuş iken girü emr-i şerîfe muhâlif niyâbet idüp ve mezbûr Tercemân Osmân dahı bir karyede meyyit vâkı' olup kâdî kismete vardukda, verese-i meyyiti tahrîk idüp; "Mezkûr meyyit eceliyle ölmedi. Ba'zı kimesneler evin basup katleylediler." diyü da'vâ itdürüp re'âyâ tâyifesine küllî zulm ü te'addîleri olduğın" bildürdükleri ecilden mezbûrân Nâyib Mehmed ile Tercemân Osmân azlolunup da'vâ-yı hak ider kimesneler var ise mukaddemâ bir def'a şer'le sorulup faslolunmuş olmayup on beş yıl mürûr eylemeyen kazıyyelerin ber-müceb-i şer'-ı şerîf onat vechile hak üzre dikkat ü ihtimâm ile teftîş ü tefahhus idüp bi-hasebi's-şer'î's-şerîf sâbit olan hukûkı ba'de's-sübût ashâbına hükmidüp alıvirdükden sonra muhtâc-ı arz olan mevâddı vukû'ı üzre yazup Südde-i Sa'âdetüm'e arzeyelesiz; tezvîrden ve şühûd-ı zûrdan ve hılâf-ı şer'-ı şerîf iş olmakdan hazer eyleyesiz.

183

Seferihisar kazâsı Tuğrâyî karyesinden şirret üzere olan Hamza'nın küreğe konulmak üzere Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.

Yazıldı.

Hudâvendigâr beğine hüküm ki:

Seferihîsâr kazâsına tâbi‘ Tuğrâyî nâm karyeden Hamza nâm kimesne; "Bundan akdem Şâhruh nâm kimesne benüm Nesîmî nâm karındaşımı katleyledi." diyü defe‘âtle da‘vâ idüp Rikâb-ı Hümâyûn'a ruk‘a sunup şikâyet eyledükde teftîşi için hüküm virilüp teftîş sadedinde iken mezkûr Nesîmî hayâtda olup Seferihîsâr nâyibi mahzarına gelüp; "Tekeili Sancağı Beği Murâd'un Haydar nâm sübaşısı yanına varup sübaşılık hıdmetinde idüm." diyü ikrâr eylediği sicill olup sûret-i sicill ibrâz olunmağın mezkûr Hamza şirret eylediği ecilden küreğe gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Göresin; fi'l-vâkı‘ arzolunduğı üzere şirret ü şekâveti sâbit ü zâhir ise mezkûrı kayd ü bend ile Dergâh-ı Mu‘allâm'a gönderesin ki küreğe konıla ve bile koşup gönde[r]düğün kimesnelere tenbîh eylesin ki, yolda gaybet itdürmekden hazer eyleyeler; şöyle bilesin.

[Yev]mü's-Sebt, fî 26 Safer, sene: 972

184

Bağdad'da gedik tasarruf edenlerden cürm ve yarar olmamaları sebebiyle gedikleri ellerinden alınan kimselerin, bir hükümle gediklerini geri istediklerinde Bağdad beylerbeyisinin dilediği şekilde davranması.

Yazıldı.

Kethudâsına virildi. Fi't-târîhı'l-mezbûr.

Bağdâd beğlerbeğisine hüküm ki:

Dergâh-ı Mu‘allâm'a âdem gönderüp; "Vilâyet-i mezbûrede gedüğe mutasarrıf olan kimesnelerden ba‘zı fesâd idüp gedüğü cürm ile alınup ve ba‘zı yarar olmamağla alınup ba‘dehû bu makûle gedüğü alınan kimesneler girü bir tarîkla hüküm alup gelüp girü gedüğe tâlib olurlar." diyü bildürmişsin. **Buyurdum ki:**

Varıcak, anun gibi gedükleri cürmle alınup ahvâlleri bilinmedin gedük olmağa ve yarar olmayup müstehık olmayanlar husûsında vech ü münâsib gördüğün üzere amel idesin.

185

Emîr-i Âlem Rıdvân'ın Marmara kazâsına odun getirmek için gönderdiği adamları döverek ellerindeki temessük kâğıdını yırtan Marmara keferesi kethudâsı zimmînin küreğe konulmak üzere Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.

Yazıldı.

Marmara kâdîsına hüküm ki:

Emîr-i Alem Rıdvân Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "kendüye odun masâlihı için gemisi âdemleriyle taht-ı kazânda iskeleye yanaşup masâlihın görmek istedikde nefs-i Marmara'nun keferesinin kethudâsı olan zimmî gemi re'îsin ve dört nefer âdemin muhkem döğüp ve ellerine virdüğü mühürlü temessük kâğıdı yırtup envâ'-ı hakâret itdüğün" bildürmeğin **buyurdum ki:**

Göresin; fi'l-vâkı' mûmâ-ileyhün âdemlerin döğüp kâğıdın yırttığı vâkı' ise mezkûr zimmîyi kayd [ü] bend ile Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin ki küreğe konıla. Ammâ; koşup gönderdiğün âdemlere tenbîh eylesin ki onat vechile yollarda hıfzidüp gaybet itdirmekden hazer eyleyeler.

186 *Hırsızlık suçundan dolayı Bursa'da hapsolunan Hasan'ın Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.

Kubâd Çavuş'a virildi. Fî 27 Saferi'l-muzaffer, sene: 972

Bursa kâdîsına hüküm ki:

Sâbıkâ Müftî olup ba'dehû fevtolan Kâdirî'nün kızı dârende Râbi'a nâm hâtûn Dergâh-ı Mu'allâm'a gelüp; "Hasan nâm mu'takı yaramazlık ile meşhûr olup hırsızlık idüp anda habsolunduğunu" i'lâm itmeğin **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, mezbûrı kayd ü bend ile yarar âdemlere koşup Dergâh-ı Mu'allâm'a gönderesin.

187 *Bağdad'ın tahririne memur edilen Dertenk Beyi Mustafa ile Bağdad'ın Timar Defterdârı Üveys'e tahrir işinde kimsenin müdâhale ettirilmemesi.*

Yazıldı.

Mustafâ Çavuş'a virildi.

Bağdâd beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ Dertenk Beği Mustafâ dâme izzühû ile Bağdâd'un Tîmâr Defterdârı Üveys *zîde mecdühû* emr-i şerîfüm muktezâsınca vilâyet-i mezbûre tahrîrine mübâşeret itdüklerinde Bağdâd'un Yesâr Kulları Kethudâsı olan Kara Lutfi anlara nâzır ta'yîn olunmağla kırk elli nefer yoldaşıyla memleket üzerinde tahrîrde bile oldukları istimâ' olundu. İmdi; vilâyet tahrîr idenlere şimdiye değin nâzır konılagelmemiştir. Emrûme muhâlif vaz'ları ve re'âyâyâ dest-i tetâvülleri var ise ahvâlleri Atebe-i Ulyâm'a arz olunmak gerek idi. Emr-i şerîfüm olmadın bu makûle vaz' itmeğe sebep nedir? Husûsâ ol bahâne ile hânedan hâneye birer şâhî koyun harcı alınur imiş; memleket buna mütehammil mi olur? **Buyurdum ki:**

Emrûme muhâlif mezbûrlarun üzerine vaz' olunan nâzırı ref' idüp fermân-ı şerîfümle ta'yîn olunan emîn ve kâtibden gayri kimesneyi tahrîr husûsına dahlitdûrmeyüp ellerinde olan emr-i şerîfüm mücebince vilâyet-i mezbûreyi kitâbet itdürüp bâb-ı mu'âvenet ü muzâheretde envâ'-ı mesâ'î-i cemîlen zuhûra getüresin.

188

Osmanlı topraklarında hırsızlık ve harâmîlik yapan harbî kalelerin keferelerinin def'i hususunda Mohaç sancağı zaim ve sipâhilerinin hizmete gitmekte ihmalkârlık göstermelerine müsaade edilmemesi.

Yazıldı.

Mohac Beği Hamza Beğ'e hüküm ki:

Hâliyâ mektûb gönderüp; "livâ-i mezbûrda ba'zı haydud u harâmî levend kâfirleri ve ba'zı harbî kılâ' keferesi Memâlik-i Mahrûse'ye zarar u gezend kasdına gelüp çete vü poteler zuhûr itdükde def' için livâ-i mezbûrun zü'amâ vü sipâhîsine tenbîh olundukda ihmâl ü tekâsül üzre olup edâ-i hıdmet itmedüklerin" arzylemişsin. **Buyurdum ki:**

Sancağın askerinin zabtına gereği gibi mücidd ü merdâne olup eger sübaşı ve eger sipâhîdür, dâyimâ müretteb ü mükemmel düşmen yarağıyla hâzır bulunmalarına tenbîh ü te'kîd eylesesin ki, anun gibi memleket hıfzı ve a'dâ vü haydud def'ı lâzım oldukda cümlesi hâzır u müheyyâ olalar ki, hıdmet mahallinde anlara tevakkuf lâzım gelmeye. Ba'de't-tenbîh eslemeyüp muhâlefet üzre olup girü ihmâl ü müsâhele idenleri her kimler ise isimleri ve tîmârları ile yazup Dergâh-ı Mu'allâm'a arzyleyesin ki, tîmârları hâs olup yirlerine ulûfelü beşlüler ta'yîn oluna.

189

Serhadlerin ve Bağdad vilâyeti ahâlisinin ahvâlinin ve Meşhede'nin Şerîfeyn'i ziyârete gelen Kızılbaşlar hakkındaki emrin yerine getirilip getirilmediğinin bildirilmesi.

Yazıldı.

Mezkûrlara virildi.

Bağdâd beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ vilâyet-i Bağdâd-ı Dâru's-selâm serhadlerinin ve memleket ü vilâyetün keyfiyyet-i hâli nenün üzerine idüğü ma'lûm-ı şerîfüm olmak mühimm ü lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfümle Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından Hasan ve Malkoç *zîde kadruhümâ* varıcak, vilâyet-i mezbûrenün ahvâli ve re'âyâsının nazm u intizâmı nenün üzerinedür ve serhadlerin ahvâli tamâm emr-i şerîfüm üzre mazbût olup Meşhede'nin Şerîfeyn'e ziyârete gelen Kızılbaşların husûsında sâbıkâ irsâl olunan emr-i şerîfüm edâ olunmuş mıdır ve Yukaru Cânib'ün evzâ' u etvârı nicedür; tamâm ol câniblerden şimdiye değin vâkıf u muttali' olduğun ahbâr-ı sahîha ne ise mufassal ü meşrûh yazup Bâb-ı Sa'âdet-me'âbum'a arzyleyesin. Min-ba'd dahı ol câniblerden vâkıf olduğun

ahbâr-ı sahîhayı i'lâmdan hâlî olmayup nazm [u] nizâm-ı memleket ve terfîh-i ahvâl-i ra'yyet itmek bâbında envâ'-ı mesâ'î-i cemîlen vücûda getüresin.

190 *İznik kazâsında madrabazlar tarafından stoklanan soğanın sahipleri ile İstanbul'a gönderilerek sattırılması.*

İznik kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ İstanbul zahîresiyçün gelen soğanı anda ba'zı kimesneler der-anbâr idüp varan rencberlere vermeyüp ol sebebe İstanbul'da soğan bâbında küllî muzâyaka olduğunu mahrûse-i İstanbul muhtesibi i'lâm itmeğin **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, fi'l-vâkı' taht-ı kazânda anun gibi matrabâzlar soğanı der-anbâr itmişler ise bi'z-zât üzerine varup, eger re'âyâ ellerinde ve eger sâyirlerdedür, bulunan soğanı ne mikdâr ise sâhibleri ma'rifeti ile veznidüp dahı ne mikdâr ise gemilere tahmîl idüp sâhibi ile gönderesin ki, gelüp narh-ı rûzî üzre bey' ideler. Ammâ; bu bahâne ile ba'zı müslimânlar kendü ma'îşetleri için sakladukları soğana dahlitmeyüp hemî der-anbâr iden matrabâzlardan ve gayriden alup gönderesin. Hılâf-ı şer'-ı şerîf kimesneye iş olmakdan hazer eyleyesin.

191 *Südde-i Saâdet'ten Mustafa Çavuş ile birlikte ülkesine dönmekte olan Leh kralının elçisinin Boğdan'dan Leh sınırına ulaştırılması.*

Yazıldı.

Mezbûr çavuşa virildi. Fî 25 Saferi'l-muzaffer, sene: 972

Boğdan voyvodasına hüküm ki:

Hâliyâ Leyh kralının Südde-i Sa'âdetüm'e gelen ilçisi şerâyit-ı risâleti edâ idüp dahı icâzet-i hümayûnumla girü kral-ı müşârun-ileyh tarafına teveccüh itmeğin Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından Mustafâ zîde kadruhû ile irsâl olunup **buyurdum ki:**

İlçi-i müşârun-ileyh mezkûr çavuşumla Boğdan sınırına dâhıl oldukda emîn ü sâlim Leyh sınırına ulaştırup yolda ve izde ve menâzil ü merâhilde zâd ü zevâdeleri tedârükünde ve sâyir husûsında ta'b ü zahmet virüp üşendürmeyesin

192 *Südde-i Saâdet'ten Mustafa Çavuş ile birlikte ülkesine dönmekte olan Leh elçisinin yiyecek ihtiyaçlarının yol güzergâhında bulunan kadılar tarafından bedeli mukabilinde temin edilmesi.*

Yazıldı.

Kezâlik.

Südde-i Sa'âdetüm'den Kütâhiyye'ye ve Gelibolı'ya ve andan Boğdan'a varınca yol üzerinde vâkı' olan kâdîlara hüküm ki:

Hâliyâ Leyh cânibinden Südde-i Sa'âdetüm'e gelen ilçî ferzend-i erc-mend oğlum Selîm tâle bakâhü cânibine gidüp andan Gelibolı Boğazı'ndan geçüp Leyh vilâyetine gitmek

murâd idinmeğin icâzet-i hümayûnum virilüp Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından Mustafâ zîde kadruhû bile koşılup gönderildi. **Buyurdum ki:**

Mezkûr ilçi her kankınızın taht-ı kazâsına dâhıl olursa yolda ve izde ve menâzil ü merâhilde kimesnenün tavarına ve esbâbına ve kul ve câriyesine dahl ü ta'arruz itdirmeyüp akça ile zâd ü zevâdelerin tedârük idivirüp kendüye ve âdemlerine ve esbâblarına dahı Memâlik-i Mahrûsem halkından hılâf-ı şer'-ı şerîf kimesneyi dahlitdirmeyüp ve ta'b ü zahmet virüp üşendürmeyesiz.

193

Kudüs'te Kumâme mahsulünden cüz okuyanlardan mahlûl vukû bulduğunda yerine imtihanla tevcih yapılması.

Yazıldı.

Kudüs-i Şerîf kâdîsına hüküm ki:

Mahrûse-i mezbûrede Kumâme mahsulünden ta'yîn olunan eczâ-i şerîfeyi tilâvet idenlerün ba'zı fevtolup yiri mahlûl olup arz olunmalu oldukda sana mürâca'at olunup imtihan olunmadın mütevellî müstekıl arzirmek ile vazîfe nâ-mahalle tevcih olunur imiş.

Buyurdum ki:

Zikrolunan eczâyı kırâ'et idenlerden birinün yiri mahlûl olup arz olunmalu oldukda, imtihan idüp kırâ'et-i eczâyı istihkâkı var idüğü ma'lûmun olmadın kimesneye tevcih itdirmeyüp ol bâbda olıgelene muhâlif mütevellîye iş itdirmeyesin.

194

Leh kralının elçisinin, Bursa'dan kral için akmişe almasına müdâhale olunmaması.

Yazıldı.

Dragman İbrâhîm Beğ'e virildi. Fî 25 Saferi'l-muzaffer, sene: 972

Bursa kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ Leyh kralı tarafından risâlet tarîkıyla Südde-i Sa'âdetüm'e gelen ilçi müşârun-ileyh kral için mahrûse-i mezbûreden bir mikdâr katife ve sâyir metâ' almak murâd idinüp ol bâbda hüküm-i şerîfüm recâ itmeğin **buyurdum ki:**

Hüküm-i şerîfüm varıcak, ilçi-i mezbûr ticâret için olmayup kral için akça ile bir mikdâr akmişe almak istedikde hılâf-ı şer'-ı şerîf kimesneyi dahl ü ta'arruz itdirmeyesin.

195

Hırsız ve harâmi yatağı olan Pirlepe kazâsı Adil karyesinden Kara Süleyman'ın Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.

Yazıldı.

Süleymân Çelebi'ye virildi. Fî 27 Saferi'l-muzaffer, sene: 972

Pirlepe kâdîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Âdil nâm karyeden ayartmacı olan Kara Süleymân bin Dâvûd için; "Halîl Hâce nâm kimesnenün Çatalca nâm câriyesin ayardup esbâbıyla odasına iletüp satup andan mâ-adâ odası hırsuz u harâmî yatağıdır." diyü muvâcehesinde Sefer bin Alî ve İlyâs bin Nasûh nâm kimesneler şehâdet eylediler." diyü arzitedüğün ecilden mezkûr Kara Süleymân Südde-i Sa'âdetüm'e gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Hüküm-i şerîfüm vardukda, emrüm mücebince mezkûr Kara Süleymân'ı kayd ü bend ile yarar âdemlere koşup Südde-i Sa'âdetüm'e irsâl eylesin; koşup gönderdiğün âdemlere tenbîh idesin ki, onat vechile yollarda hıfzidüp gaybet itdürmekden hazer eyleyeler.

196

Südde-i Saâdet'ten ülkesine dönmekte olan Leh kralının elçisine ve adamlarına Edirne'ye varıncaya kadar kimsenin müdâhale etmemesi ve bedeli mukabilinde ihtiyaçlarının temin edilmesi.

Yazıldı.

Mezbûr çavuşa virildi. Fî 18 Recebi'l-mürecceb, sene: 972

Edirne kâdîsına ve Edirne'ye varınca yol üzerinde olan kâdîlara hüküm ki:

Hâliyâ Südde-i Sa'âdetüm'e gelen Leyh ilçisi ferzend-i erc-mend oğlum Selîm *tâle bakâhü* cânibine teveccüh idüp ba'zı âdemlerin ve esbâbların arabalarla mukaddem ol cânibe göndermeğün Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından Mustafâ *zîde kadruhûya* koşulup irsâl olundu. **Buyurdum ki:**

Siz ki yol üzerinde vâkı' olan kâdîlarsız, müşârun-ileyh ilçinün âdemleri ve esbâbları mezkûr çavuşumla her kankınızın taht-ı kazâsına dâhıl olursa akçalarıyla zâd ü zevâdelerin tedârük idivirüp ve kendülere ve esbâblarına hılâf-ı şer'-ı şerîf kimesneyi dahl ü ta'arruz itdirmeyesiz ve sen ki, Edirne kâdîsısın; zikrolunan âdemler çavuş-ı mezbûr ile mahmiyye-i mezbûreye vardukda, eger Edirne'de ve eger sâyir zâd ü zevâdesi müstevfî yirde bi'l-cümle ilçe varınca her ne mahalde tevakkuf itmek murâd idinürler ise mahfûz u mazbût münâsib yir tedârük idivirüp kezâlik akça ile zâd ü zevâdelerin alıvirmek bâbında ve hılâf-ı şer'-ı kavîm kimesneye dahl ü ta'arruz itdürmemek husûsında envâ'-ı ikdâm ü ihtimâmın zuhûra getüresin.

197

Pirlepe kazâsında eşkıyalık yapan Dimitri İstale ve arkadaşlarının yakalanarak bir kaçının siyâset olunup diğerlerinin Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.

Yazıldı.

Vezîr Mustafâ Paşa hazretleriniñ kethudâsına virildi. Fî 26 Safer, sene: 972

Üsküb beğine ve Pirlepe kâdîsına hüküm ki:

Sen ki kâdîsın, mektûb gönderüp; "Setuka nâm karyeden Dimitri İstale ve Gradişniçe nâm karyeden Pop Dimitri ve Pessiye(?) nâm karyeden Matyo Nikola ve Istarvine nâm karyeden Ustoyan Piyove Pop Yako nâm zimmîler eşkıyâdan olup bunlar sebebi ile nâhiye-i mezkûre zimmîleri tuğyân üzre olup itâ'at-i şer' itmeyüp sâbıkâ emr-i şerîf gönderilüp ele getirilmek buyurulmağın ele girmeyüp gaybet itmişlerdür. Bu def'a haklarından gelinmez ise nâhiye-i mezkûre keferesine zabt u sükûn gelmez." diyü arzitdüğün ecilden zikrolunan zimmîler ele getirilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vardukda, gereği [gibi] ikdâm ü ihtimâm idüp zikrolunan zimmîleri her kande ise ele getirüp bu bâbda sâbıkâ virilen hükm-i şerîfüm muktezâsınca fesâd ü şenâ'atlerine göre siyâsete müstehk olanlardan bir kaç neferin siyâset idüp bir kaçın küreğe konmak için Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesiz. Bu husûs mahall-i ihtimâmdur; ana göre mukayyed olup bu def'a zikrolunan müfsidler ele getürmeyince olmayasız.

198

Tahrir esnasında icmal defterine yazılmayan Dulkadir vilâyetinden Abdallar Cemaati'nin havâss-ı hümayun için zabtettirilmesi.

Yazıldı.

Cemâ'at-i mezbûreden İlyâs nâm kimesneye virildi. Fî 28 Safer, sene: 972

Arab defterdârına hüküm ki:

"Vilâyet-i Dulkâdiriyye'den Abdâllar Cemâ'ati vilâyet kitâbet olundukda icmâl defterine yazılmamağla tûmâra virilmeyüp sonradan; "Defter-i mufassaldan mahlûldür." diyü beğlerbeği tûmâra virdüğü" i'lâm olunmağın hâssa-i hümayûnum için zabtolunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Emrüm mücebince cemâ'at-i mezbûreyi havâss-ı hümayûnum için zabtitdürüp hâricden kimesneye dahlitdürmeyesin.

199

Çıplak Buzağı ve Mustafa adlı kişilerin Karahısâr-ı Sâhib'ten Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.

Yazıldı.

Beğün kethudâsına virildi. Fî 27 Saferi'l-muzaffer, sene: 972

Karahısâr-ı Sâhib beğine hüküm ki:

Mustafâ ve Çıplak Buzağı nâm kimesnelerin Südde-i Sa'âdetüm'e gelmeleri lâzim olmağın **buyurdum ki:**

Mezbûrları kayd ü bend ile Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin ve koşup gönderdüğün kimesnelere tenbîh eyleyesin ki, gaybet itdürmekden hazer eyleyeler.

Yazıldı.

Delvine beğine, İlbasan ve Belgrad ve Ergirikasrı kâdîlarına hüküm ki:

Dârende Sinân gelüp; "Belgrad kazâsında toğan ve tazı ile av üzre iken Kara Alî nâm za'îmün oğulları Memizod ve Muçizod nâm kimesneler İbrâhîm ve Sünbül ve Murâd ve Yûsuf ve Halîl ve Şâhîn nâm hıdmetkârlarıyla yolın basup katlitmek kasditdüklerinde ellerinden halâs olmak için ceng idüp mâ-beynde hıdmetkârlardan biri katlolunup birinün eli düşüp hâlen mezbûrlar; "Âdemimüz katlitdün." diyü dahlitdüklerin ve bu bâbda elinde şer'î fetvâsı olduğın bildürüp görilmesin recâ itmeğin" **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vardukda, cümленüz mahall-i hâdisede cem' olup mezkûr za'îmün oğulların ve hıdmetkârların ihzâr idüp gaybet idenleri şer'le buldurması lâzım olanlara buldurup getürdüp dahı bu husûsı husamâ muvâcehesinde onat vechile hak üzre şer'le teftîş idüp ve fetvâlarına nazar eyleyüp göresiz; fi'l-vâkı' bu, kendü hâlinde iken mezkûr, hıdmetkârları ile bunı katlitmek kasdına âlet-i harble üzerine gelüp yolın basmağla bu dahı başın kurtarmak için ceng iderken mi katlitmişdür, yohsa mezkûrlar gavgâ arasında birbirini mi katlitmişlerdür, nicedür; yanınızda ne vechile sübût u zuhûr bulursa şer'le sâbit olduğü üzre sicill idüp fesâd ü şenâ'ati sâbit olanları kal'ada habsidüp vukû'ı ve sıhhati üzre ale't-tafsîl yazup bildüresiz; tezvîrden ve şühûd-ı zûrdan hazer idüp cânibeynden [birine] meyl ü muhâbâ itmeyüp tamâm hak üzre olasız.

[Yev]mü's-Sülâsâ, fî 27 Saferi'l-muzaffer, sene: 972, Kostantiniyye

Yazıldı.

Filek beğine hüküm ki:

Şimdiki hâlde Leyh kralı cânibinden Bâb-ı Sa'âdetüm'e gelen ilçisi kıdvetü ümerâ'i'l-milleti'l-Mesîhiyye Gregorine Yarloviçki Filek Kal'ası'na karîb ba'zı yirleri olup kral-ı mezbûr tarafından tâcirleri emn ü emân ile ticâret ecliyçün kal'a-i mezbûreye varup gelmek bâbında isticâze-i hümayûnum taleb itmeğin **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, mâdâm ki kadîmden Atebe-i Ulyâmuz'la dostluğı ve ahd-i hümayûnumı ri'âyet ideler, Memâlik-i Mahrûsem'e ticârete geldüğü gibi âdemleri kal'a-i mezbûre[ye] dahı emn ü emân üzre varup ticâret itmelerine mâni' olmayup dostluğa ve mu'âhede-i hümayûnuma mugâyir kimesneye iş itdürmeyesin.

202

Nevesin kasabası halkından, kadılar ve voyvodalarla teşrîk-i mesâî edip suçsuz olan ahâliye zulmedenlerin kendi işleri olmadan kadı ve voyvodaların yanına gitmelerinin yasaklanması.

Yazıldı.

Tezkireci Hasan Beğ'e hıdmetkârları Arab'la gönderildi. Fi't-târîh'l-mezbûr.

Hersek beğine ve Mostar ve Nevesin kâdîlarına:

Kasaba-i Nevesin halkı cânibinden Bâb-ı Sa'âdet-me'âbum'a şöyle arzolundu ki: Kasaba-i mezbûre sâkinlerinden Mahmûd Sübaşı ve Horos Mahmûd ve Husrev ve Nasûh ve Feridiç ve Nâyib Hasan Hâce ve Hasan oğlu Beşîr ve Oruç ve Memi ve Ferhâd nâm kimesneler kâdîlar ve voyvodalar yanlarına varup fukarâ[yı] bî-günâh tutdurup üzerlerine şer'le nesne sâbit olmadın "cerîme" diyü şer'a ve kânûna muhâlif akçaların aldurup ve ba'zısın dahı tahvîf idüp akçaların alup te'addî iderler imiş. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vardukda göresiz; kazıyye arzolunduğı gibi ise men' idüp kendülerün şer'î maslahatları olmadın kâdîlar ve voyvodalar yanına varmayup kendü hâllerinde olalar. Şöyle ki; kendü hâllerinde olmayup fukarâyı rencide ideler, ahvâllerin vukû'ı üzre arzidesiz ki küreğe konıla; şöyle bilesiz.

203

Edrine'de Karabulut köyü halkından Mustafa oğlu Hamza'nın evini basanların Südde-i Saâdet'e gönderilmeleri.

Yazıldı.

Mezkûr Hamza'ya virildi. Fî 29 S., sene: 972

Edirne kâdîsına hüküm ki:

Sûret-i sicil gönderüp; "kazâ-i Edirne muzâfâtından Karabulut köyi demekle ma'rûf karyede sâkin olan Mustafâ oğlu Hamza nâm kimesne evi basıldığı husûsda yine karye-i mezbûreden Kaya bin Timür ve Yûsuf bin Abdullâh ve Arabacı Bayram ve Memi ve dört nefer sûhteler ve mezbûr Hamza'nun karındaşı oğulları Mehmed ve Muslî nâm kimesnelerin ma'rifeti bile olduğı" sûret-i sicillünde mastûr olduğı ecilden mezbûrların Südde-i Sa'âdetüm'e gelmeleri lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, bu fesâdda bile olan sûhteler her kande ise ihzâr idüp ve ne hâllü kimesnelerdür, yirlü yirinden gereğı gibi teftîş idüp tamâm hakikat-i hâllerine ıttılâ' tahsîl eyleyüp cümlesin kayd ü bend ile emrüm mücebince Südde-i Sa'âdetüm'e gönderüp ahvâllerin arzeyelesin.

204

Vize'de fesad u şenâat üzere olanları yeniçeri, sipâhi vs. her kim koruyup dâvalarının görülmesine mâni olursa isimlerinin arzedilmesi.

Yazıldı.

Beğün kapukethudâsına virildi. Fî 29 Saferi'l-muzaffer, sene: 972

Vize beğine hüküm ki:

Hâliyâ Dergâh-ı Mu'allâm'a âdem gönderüp; ba'zı kimesneler fesâd ü şenâ'ati zuhûr itdükde, kimi kapum kulları ve kimi yeniçeri ve subaşı ve sipâhîler yanlarına varup ilticâ idüp anun gibiler ele getirilmek için varup taleb olundukda; "Hıdmetkârımızdır." diyü ele vermeyüp ol sebeb ile kimesnenün hakkı görilmeyüp vilâyetde muttasıl fesâd ü şenâ'at itmekden hâlî olmadukları arz olunmağın **buyurdum ki:**

Hüküm-i şerîfüm vardukda, bu husûsa onat vechile mukayyed olup anun gibi ba'zı fesâd ü şenâ'at iden kimesneleri müdde'îleri gelüp taleb itdüklerinde veyâhûd harâmî vü hırsuz yatağı ve şerîkleri olup ele getirilmesi lâzım oldukda; "Hıdmetkârlarımızdır." diyü mâni' olanlar kim olursa olsun isimleri ile yazup arz eylesin.

205

Budun beylerbeyisinin Budun vilâyetine nezâret-i âmme ile nâzır tâyin olunduğu.

Yazıldı.

Budun beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ senün kemâl-i adâlet ü diyânet ve fart-ı istikâmet ü dirâyetüne i'timâd-ı şerîfüm olduğu ecilden vilâyet-i Budun'un cumhûr-ı umûrın re'y-i sâkıbuna tefvîz idüp husûsâ vilâyet-i mezbûre küffâr-ı hâksâra karîb serhadd-i Memâlik-i Mahrûsem'den olup anda konılan cünûd-ı guzât-ı müslimîn için vilâyet-i ma'mûrenün tahsîl ü tevfir-i emvâlî ehemmi-i mühimmâtdan olmağın ol diyârun mâlîna nezâret-i âmme ile nâzır ta'yîn idüp **buyurdum ki:**

İnşâ'a'llâhü'l-Azîz mahrûse-i Budun'a varup mülâkî oldukda, vilâyetün ta'mîr ü ihyâsında ve emvâl-i hassânun cem' u tahsîlinde ve def'-ı mezâlim ü mehâyifde mücidd ü merdâne olup hüsn-i adâlet ü ihtimâmunla ol diyâra kemâliyle intizâm virüp re'âyâ ki, vedâyi'-ı Hâlik-ı berâyâdur, anları kenef-i hımâyetümde âsûde-hâl kılup kendüleri ve etfâl ü evvâclarını vilâyet-i mezbûre eşkiyâsından hıfz idüp harâc-güzârlarum esîr olmakdan ve emvâl ü esbâbları ve tavarları gâret olunmasından ve sefer vâkı' oldukca ve sâyir evkâtde sancakbeğleri ve sübaşları ve sipâhîleri re'âyâyı koçileri ve tavarları ile cebr ile istihdâm iderlerimiş. Gereği gibi tenbîh ü te'kîd idüp men' u def' idesin; eslemeyüp şer'a ve emrûme muhâlif vaz'ları olan eger sancakbeği ve eger tîmâr kethudâsı ve defterdârı ve ağalar ve sübaşlar ve sipâhîler ve kılâ' dizdârları ve neferleri ve havâss-ı hümâyûnum emînleri ve kâtibleri ve mültezimleri bi'l-cümle eger a'lâ vü ednâ her kim ise anların zulm ü te'addîlerine ve fesâd ü şenâ'atlerine müte'allik umûrda şükür ü şikâyetün Südde-i Sa'âdetüm'de müsmir ü mü'essirdür; def'-ı mezâlim ü mehâyifde ve sâyir hıdemât-ı hümâyûnumda sana itâ'at ü inkıyâd olmayup serkeşlik üzre olup veyâhûd içlerinden biri bir mebde-i fesâd ü fitne-i mûcib-i inhılâl-i memleket ola, anun gibilerün ahvâline gereği [gibi] muttali' olup ol asıl müfsidler a'lâ vü ednâ dimeyüp ele getirüp kaç nefer olursa olsun habsidüp hakîkat-i hâllerin Atebe-i Ulyâm'a arz u i'lâm eylesin. Sonra anlar hakkında

fermân-ı kazâ-cereyânım ne vechile sâdır olursa mücebi ile amel eylesin ve vilâyet-i mezbûrenün emvâl-i hâssasının nezâretine müte'allik umûr u husûsâtında dakîka fevtitmeyüp mâlumun cem' u tevfir ü teksîrinde ve izdiyâd ü irtifâ'ında ve vilâyetün hâsılını harcına kifâyet itdürmekde mücidd olup vilâyet-i mezbûre aklâmından akça alınmalu oldukda mâl defterdârını ve kâtiblerini ihzâr idüp akçayı kendü dîvânunda aldurup kendü mührünle Dîvân-hâne-i Budun'da bir mahfûz yirde hıfzıtdürüp cümle vâkı' olan îrâd ü masârifi bile görüp mâluma müte'allik husûsda kimesneye istiklâl vermeyüp gereği gibi zabt u hıfz idüp mâlumun itlâf ü isrâfından ve ümenâ vü küttâbun ve sâyir mübâşirînün bel'ıyyât u ketmiyyâtlarından ihtirâz idüp sa'y ü kifâyesi zâhir olanları defterdâr kulum ma'rifeti ile arz u i'lâmdan hâlî olmayasın ki, istihkâklarına göre mezîd-i inâyetüme mukârin olalar; sekâmet ü hıyâneti olanları girü müşârun-ileyh ma'rifeti ile giderüp bi'l-cümle mâluma müte'allik umûrda ve sâyir kazâyâ-yı memleketde ve hıdemât-ı hümâyûnumda envâ'-ı mesâ'î-i cemîlen zuhûra getüresin; şöyle bilesin.

206

Osmanlı toprakları üzerinde ortaya çıkan gurbet ve çingene tâifesinin yoklanarak zararlarının defedilmesi.

Fülân sancağın beğine ve kâdîlarına hüküm ki:

Şimdiki hâlde taht-ı hükûmetinüzde ba'zı kurbet ve Çingân tâyifesi zuhûr idüp envâ'-ı muharremât ve esnâf-ı münkerâtı irtikâb idüp fisk [u] fücûr üzre fâhişeleri ve alet-i lehv ü lu'b u sâzla şehirlerde ve kasabât u kurâda bi'l-cümle kesret-i nâs olduğu cem'ıyyetlere ve bâzârlara varup muttasıl vilâyeti geştidüp râst geldükleri nâsı idlâl ve memlekete ihtilâl virüp ve tenhâ buldukların gâlib geldüklerinde ve ebnâ-i sebîli katl ü gâret idüp dâyimâ fesâd ü şenâ'atden hâlî olmayup ol asıl müfsidlerin def'-ı mazarratı vâcib ü lâzim olmağın **buyurdum ki:**

() zikrolunan müfsidlerin husûsına bi'z-zât mukayyed olup taht-ı hükûmetinüzde vâkı' olan şehirleri ve kasabât u kurâyı ve sâyir mevâzı'ı gereği gibi tettebbu' u tecessüs idüp ol asıl fisk u fücûr üzre fâhişeleri ile geşt-i memleket ve sâyir yirde sâkin ü mutavattın olmuş ne mikdâr kurbet ve Çingân bulunursa hüsn-i tedbîr ü tedârükle cümlesin ele getirüp şunlar ki, kuttâ'u't-tarîk olup fesâd ü şenâ'atleri şer'le sâbit ü zâhir ola, arza muhtâc olmayanların ber-muktezâ-yı şer'-ı şerîf cezâ vü sezâların viresin ve illâ fisk [u] fücûr ile ef'âl-i şenâ'a üzre bulunan feseke kaç nefer olursa olsun cümlesin habsidüp vâkıf u muttali' olduğun üzre hakikat-i hâllerin arzidesin; sonra anlar hakkında emrüm ne vechile olursa mücebi ile amel eylesin. Bu bâbda tamâm ihtimâm idüp emrüm üzre vilâyeti ol asıl müfsidlerden pâk ü temîz idüp eyyâm-ı adâlet-i hümâyûn ve hengâm-ı sa'âdet-makrûnumda kimesneye şer'-ı şerîfe muhâlif iş itdürmekden ve bu bahâne ile kendü hâlinde olanlara dahl ü tecâvüz olunup mâlları ve esbâbları alınıp zulm ü hayf olmakdan hazer idesin; şöyle bilesin.

Bir sûreti, Anadolu beğlerbeğisine ve vilâyet-i mezbûrede olan her sancağın beğine ve kâdîlarına.

Bir sûreti, Karaman beğlerbeğisine, kezâlik sancak beğine ve kâdîlara.

Bir sûreti, kezâlik Dulkadirlü beğlerbeğisine.

Bir sûreti, Halep beğlerbeğisine, kezâlik.

Bir sûreti, Diyârbekir beğlerbeğisine, kezâlik.

Elviye-i Anadolu:

Anadolu beğlerbeğisine, Ankara sancağı kâdîlarına.

Karesi beğine ve kâdîlarına.

Hudâvendigâr beğine ve kâdîlarına.

Biga beğine ve kâdîlarına.
Kocaili beğine ve kâdîlarına.
Bolu beğine ve kâdîlarına.
Kangırı beğine ve kâdîlarına.
Alâ'yye beğine ve kâdîlarına.
Kastamonı beğine ve kâdîlarına.
Sultânöni beğine ve kâdîlarına.
Tekeili beğine ve kâdîlarına.
Aydın beğine ve kâdîlarına.
Menteşe beğine ve kâdîlarına.
Hamîdili beğine ve kâdîlarına.
Karahısâr-ı Sâhib beğine ve kâdîlarına.

Karaman beğlerbeğisine, Konya sancağı kâdîlarına.
Beğşehir beğine ve kâdîlarına.
Akşehir beğine ve kâdîlarına.
Kırşehir beğine ve kâdîlarına.
Niğde beğine ve kâdîlarına.
Kaysariyye beğine ve kâdîlarına.
İç-il beğine ve kâdîlarına.
Aksarây beğine ve kâdîlarına.

Zikrolunan beğlere ve kâdîlara yazılan ahkâm-ı şerîfe İbrâhîm Çavuş'a virildi. Fî gurre-i Rebî'ul-evvel, sene: 972

Elviye-i Diyârbekir

Hasan Çavuş ile Malkoç Çavuş'a virildi.

Diyârbekir beğlerbeğisine ve Âmid kâdîsına.
Rûhâ beğine ve kâdîlarına.
Ergani beğine ve kâdîlarına.
Deyr-i Rahba beğine ve kâdîsına.
Siverek beğine ve kâdîsına.
Nusaybin beğine ve kâdîsına.
Harput beğine ve kâdîsına.
Kabur beğine ve kâdîsına.
Sincar beğine ve kâdîsına.

Mazgird beğine ve kâdîsına.
Tercil beğine ve kâdîsına.
Rakka beğine ve kâdîsına.
Atak beğine ve kâdîsına.
Çapakçur beğine ve kâdîsına.
Çermik beğine ve kâdîsına.
Hasankeyf beğine ve kâdîsına.

Elviye-i Bağdâd

Bu dahi.

Bağdâd beğlerbeğisine ve kâdîsına.
Musul beğine ve kâdîsına.
Ane beğine ve kâdîsına.
Erbil beğine ve kâdîsına.
Hille beğine ve kâdîsına.
Zeng-âbâd beğine ve kâdîsına.
Semâvât beğine ve kâdîsına.
Cessân-ı Bedre beğine ve kâdîsına.
Harîr ü Düveyn beğine ve kâdîsına.
Bayat beğine ve kâdîsına.
Rumâhiye beğine ve kâdîsına.
Dertenk beğine ve kâdîsına.
Tikrît beğine ve kâdîsına.
Cevâzir beğine ve kâdîsına.
Derne beğine ve kâdîsına.

Elviye-i Rûm

Bu dahi.

Rûm beğlerbeğisine ve Sivas sancağı kâdîlarına.
Amâsiyye beğine ve kâdîlarına.
Bozok beğine ve kâdîlarına.
Çorum beğine ve kâdîlarına.
Arabgîr beğine ve kâdîlarına.
Malâtıyye beğine ve kâdîlarına.
Divriği beğine ve kâdîlarına.
Canik beğine ve kâdîlarına.

Bu sûretde Erzurum beğlerbeğisine ve sancakbeğlerine yazılan ahkâm-ı şerîfe memhûr kîse ile kethudâsına virildi. Fî 28 Rebî‘u'l-evvel, sene minh.

207

Südde-i Saâdet'e doğan getirip ülkelerine dönen Kraloğlu'nun adamlarına yolda kimsenin müdâhale etmemesi.

Yazıldı.

Dragman Mehmed Beğ'e virildi. Fi't-târîhu'l-mezbûr.

Mahmiyye-i İstanbul'dan vilâyet-i Erdel'e varınca yol üzre vâkı' olan beğlere ve kâdîlara hüküm ki:

Kral-oğlu tarafından Südde-i Sa'âdetüm'e toğanlarla gelen âdemleri girü ol cânibe irsâl olunmuşdur. **Buyurdum ki:**

Her kankınızın taht-ı hükûmetine varup dâhıl olurlarsa kendülere ve âdemlerine ve bindükleri bârgîrlerine hılâf-ı şer'-ı şerîf dahlitdurmeyesiz.

208

Rum vilâyetinde Yumlu tâifesinin ve bağîlerin mâl-i gâyibini ve döküntüsünü iltizâm eden Ferruhşâd bin Abdülcabbâr ile kardeşinin halka yaptıkları zulûmlerinden dolayı geçirdikleri teftiş neticesinde üzerlerine sâbit hakların alınıp sahiplerine verilmesi ve kendilerinin de hapsolunmaları.

Yazıldı.

Mükerrerer vâkı' olmuşdur.

Lalaya hüküm ki:

Hüseyin-âbâd ve Niksar ve Şarkîpâre ve Karahısâr-ı Şarkî ve Tokat ve Turhal ve Zile kâdîları Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "vilâyet-i Rûm'da Yumlu tâyifesinin ve bâğîlerin mâl-i gâyibin ve dökündüsün iltizâm iden Ferruhşâd bin Abdülcebbâr nâm kimesnenün ve karındaşı Behzâd'un mezâlim ü mehâyifin mûmâ-ileyh cânibinden virilen hüküm muktezâsınca teftîş itdüklerinde üzerlerine sâbit olan hukûk defter olunup defterleri aynı ile Südde-i Sa'âdetüm'e gönderdükleri" ecilden arzlar ve defterler aynı ile girü sana gönderildi. **Buyurdum ki:**

Hük-m-i şerîfüm varıcak, mezbûr Ferruhşâd'un ve karındaşının zimmetlerinde sâbit olan hukûkdan ne mikdâr kimesnenün hakkı kalmışsa müşârun-ileyhim kâdîların imzâlu defterleri mücebince bî-kusûr ashâbına alıvirdükden sonra mezbûrları muhkem habsidüp Atebe-i Ulyâm'a arzyleyesin. Şöyle ki; mezbûrların ellerinde olan mâllarından ve emlâk ü esbâbından hukûk-ı nâsa vefâ ider nesneleri yoğise Hazîne'ye teslîm eyledüklerinden hukûk-ı nâs bî-kusûr virilüp kimesnenün hakkı zâyî' olmaya; şöyle bileler.

209

bkz. hkm. 208

Yazıldı.

Hudmet üzere olan kapuçıya virildi. Fî 3 Rebî'u'l-evvel, sene: 972

Şehzâde lalasına hüküm ki:

Hüseyin-âbâd ve Niksar ve Şarkîpâre ve Karahısâr-ı Şarkî ve Tokat ve Turhal ve Zile kâdîları Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "vilâyet-i Rûm'da Yumlu tâyifesinin ve bâğîlerin mâl-i gâyibini ve dökündüsini iltizâm iden Ferruhşâd bin Abdülcebbâr nâm kimesnenün ve karındaşı Behzâd'un mezâlîm ü mehâyifin mûmâ-ileyh cânibinden virilen hüküm muktezâsınca teftîş itdüklerinde üzerlerine sâbit olan hukûk defter olunup defterleri aynı ile Südde-i Sa'âdetüm'e gönderdiğün" ecilden zikrolunan arzlar ve defterler aynı ile girü sana gönderildi. **Buyurdum ki:**

Hüküm-i şerîfüm varıcak, mezbûr Ferruhşâd'un ve karındaşının zimmetlerine sâbit olan hukûkdan ne mikdâr kimesnenün hakkı kalmış ise müşârun-ileyhim kâdîların imzâlu defterleri mücebince bî-kusûr ashâbına alıvirdükden sonra mezbûrları muhkem habsidüp Atebe-i Ulyâm'a arzeyelesin. Şöyle ki; mezbûrların ellerinde olan mâllarından ve emlâk ü esbâbından hukûk-ı nâsa vefâ ider nesneleri yoğ ise Hazîne'ye teslîm itdüklerinden hukûk-ı nâs bî-kusûr virilüp kimesnenün hakkı zâyî' olmaya; şöyle bilesin.

210 *İspir kazâsında halka salgun salarak zulmedenlerin yakalanıp Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.

Erzurum beğlerbeğisine ve Bayburd ve İspir kâdîlarına hüküm ki:

Sen ki İspir kâdîsısın, mektûb gönderüp; "kazâ-i İspir halkı meclis-i şer'a gelüp; "Kazâ-i mezbûrdan Biki ve Kutlu ve Gülaslan ve Güzbeğ ve Kamarosit(?) nâm zimmîler hânedan hâneye salgun salup içlerinden biri defter dutup çıkup karye-be-karye gezüp altun ve akça ve koyun ve bal ve yağ ve buğday cem' idüp bin altundan ziyâde mâl alup ve bundan mâ-adâ vilâyetden niçe def'a bu asıl mâl cem' itmişlerdür. Elleriinde hüküm-i hümayûn ve beğlerbeği emri ve kâdî ma'rifeti olmadın bu asıl fesâd iderler." diyü şekvâ itdüklerin" arzeyelemişsin. **Buyurdum ki:**

Mezbûrları ihzâr idüp gaybet iderler ise şer'le buldurması lâzîm olanlara ve yataklarına ve turaklarına buldurup bî-garaz kimesnelerden teftîş idüp göresin; arzulunduğı gibi mezbûrların ol vechile fesâd ü şenâ'ati var ise -ki, şer'le sâbit ola- sûret-i sicilleriyle Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin ki küreğe konıla.

211 *Van'da, Çavuşlar Kethudası Muharrem ve Ali Çavuş'un bir şey iltizam etmediğı anlaşıldığından para taleb edilmemesi.*

Yazıldı.

Beğlerbeği kethudâsına virildi. Fî 26 Saferi'l-muzaffer, sene: 972

Van beğlerbeğisine ve kâdîsına hüküm ki:

Sâbıkâ Van Beğlerbeğisi İskender *dâme ikbâlühû* ve sen ki Van kâdîsısın, mektûb gönderüp; "Tîmâr Defterdârı ve Nâzır-ı Emvâl Ca'fer *dâme mecdühûn*un bel'ıyyâtı vardır." diyü Van kulları bin altuna iltizâm itmeğın teftîş olunup kusûr gelen akça mültezimlerden alınmak fermân olunmağın; "Mezbûr Van kulları getürdilüp husûs-ı mezbûr görilsün." dinildükde te'allül itmeğın Çavuşlar Kethudâsı Muharrem ile Alî Çavuş bin altun üzre iki bin ziyâde idüp Bitlis kâdîsı ve Diyârbekir'de mukâta'acı olan Alî teftîş içün ta'yîn olunup yırlı yirinden gördüklerinde üzerine nesne sâbit olmaduğı müseccel olup ve; "Mezbûr Muharrem ve Alî fakîru'l-hâl olup zikrolunan meblağın edâsına kâdir değıllerdür." diyü bildürdükleri ecilden **buyurdum ki:**

Hüküm-i şerîfüm varıcak, kazıyye arzolunduğı gibi ise iltizâmlarınun aslı olmamağın mezbûrân Muharrem ve Alî'yi; "Ol mikdâr altuna iltizâm itdünüz." diyü kimesneye rencîde itdürüp nesne talep itmeyesiz.

212 *Trablus halkına yalan ve iftiralarla zarar veren Mercan adlı kişinin küreğe konulmak üzere Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.

Arz getüren Hâcî Mansûr'a virildi. Fî 29 Safer, sene: 972

Trablus beğine ve kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ Karaman Beğlerbeğisi Süleymân Trablus Beğı iken mektûb gönderüp; "Trablus Mahkemesi'nden emr-i şerîfümle ref' olunan İbrâhîm'ün Mercân nâm Habeşî kullı tarîk-ı tezvîre ve telbîse sülûk idüp Bâb-ı Sa'âdet'e varup Trablus ahâlîsinden mün'ım ü mütemevvil kimesnelerün hakkında ba'zı isnâd idüp ve ba'zı vazîfe ihrâc idüp ahkâm-ı şerîfe getirüp kimin ashâbına virüp ve ba'zın ihrâk idüp Trablus ahâlîsi; "Mezbûr zarar-ı âmdur, sürmeğe mahaldür." diyü haber virdüklerin" i'lâm itdüğün ecilden **buyurdum ki:**

Göresin; kazıyye arzolunduğı gibi ise vukû'ı üzre sicill idüp sûret-i sicilli ile mezbûrı yarar âdemlere koşup Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesiz ki küreğe konıla. Gaybet itdürmekden ve hılâf-ı vâkı' kazıyye arzolunmakdan hazer eyleyesiz.

213 *Rodos beyinin Tekeili Beyi Ahmed'in gemisinden aldığı mîrî aletleri geri iâde etmesi.*

Yazıldı.

Süleymân Kethudâ'ya virildi. Fî 29 Safer, sene: 972

Rodos Beğı Alî Beğ'e hüküm ki:

Hâliyâ Tekeili Sancağı Beğı olan Ahmed *dâme izzühû* Dergâh-ı Mu'allâm'a âdem gönderüp; "bundan akdem livâ-i mezbûreye mutasarrıfken kendünün baştardesinden mîrî esbâbdan bir kırmızı çuka kış örtüsü ve üç aded yelken ve yüz kırk aded kurşunlu gemi küreğı ve bir demür urganı ve bir palamar âdemleri elinden alup kabzeyledüğün" i'lâm eyledüğü ecilden **buyurdum ki:**

Varıcak, mûmâ-ileyhün gemisinden alduğun zikrolunan mîrî gemi âlâtın varan âdemisine bî-kusûr teslîm eylesin. Bir dürlü dahı eylemeyesin; şöyle bilesin.

214 *Sâbık Silivri Sübaşısı Ramazan'ın Seydî Gâzî Çavuş'a teslim edilerek Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.

Mezkûra virildi.

Silivri kâdîsına hüküm ki:

Sâbıkâ Silivri Sübaşısı olan Ramazân nâm kimesnenün Südde-i Sa'âdetüm'e gelmesi lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından Seydî Gâzî varıcak, mezkûrı ele getürüp mukayyed ü mahbûs çavuşuma teslîm idüp Dergâh-ı Mu'allâm'a gönderesin.

215 *Rumâhiye sancağı hâslarının mîrî için hazîneye zaptolunup sancak beyine hâs bedelinin Bağdad Hazînesi'nden verilmesi.*

Yazıldı.

Beğlerbeğiniün kethudâsına virildi. Fî 2 Rebî'u'l-evvel, sene: 972

Bağdâd beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâlâ Rumâhiye sancağının hâsları mîrî için Hazîne'ye zabtolunup Sancağı Beği Gâzî Meran oğlu Dede Alî dâme izzühûya hâsları bedeli Hazîne-i Bağdâd'dan virilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Zikrolunan sancağın hâsların Hazîne-i Âmire'ye zabtitdürüp müşârun-ileyhe ta'yın olunan hâsları bedelin Hazîne-i Bağdâd'dan ber-vech-i nakd viresin.

[Yev]mü'l-Ahad, fî 4 Rebî'u'l-evvel, sene: 972, Kostantiniyye

216 *Anadolu Azebleri Ağası Cafer'in kâtillerinin siyâset olunması.*

Yazıldı.

Memhûr kîse ile çavuşa virildi; Dîvân'da. Çavuşbaşı gelüp aldı. Fî 10 Ra.,(?) sene: 972

Mora beğine hüküm ki:

Bundan akdem Anabolı Azebleri Ağası olup katlolunan Ca'fer'ün ahvâli teftîş olunmağışün hükm-i şerîfüm virilüp teftîş olundukda Peltek Hasan ve Arab Muhammed oğlu Yûnus ve Memicân ve Yeniçeri Hüseyin ve Hasan Kethudâ oğlu Alî nâm kimesneler mezbûrun katline mübâşir oldukları sicill olduğın birdürüp Südde-i Sa'âdetüm'e gönderdiğün ecilden **buyurdum ki:**

Arzitedüğün üzre ağa-yı mezbûrun katline mübâşir oldukları şer'le sâbit ü zâhir olmuş ise cümlesin mahallinde siyâset idüp emr-i şerîfüm yirine varduğun yazup arzeyeleyesin.

217 *Mohaç'ta Sipâhi Receb'i öldürmek isteyen Berber Mustafa ve Hamza'nın hapsolunup timarlarının başkasına verilmesi.*

Yazıldı.

Mezbûra virildi. Fî 4 Rebî'u'l-evvel, sene: 972

Mohac beğine ve Peçuy kâdîsına hüküm ki:

Receb nâm kimesne Dergâh-ı Mu'allâm'a gelüp; "livâ-i mezbûre sipâhîleri bir yire cem' olup; "Sancakbeğinden Dergâh-ı Mu'allâ'ya varup ızhâr-ı tezallüm eyle." diyü teklîf eyledüklerinde bu dahı; "Ben kimesneden zulüm görmedüm, nice şekvâ eyleyeyüm?" didüğüyün içlerinden on bin tîmârı olan Berber Mustafâ ve yedi bin tîmârı olan Hamza nâm sipâhîler kılıcına yapışup bunun üstine yöriyüp sâyirlerine; "Ne turursız; kanı sizünle ahdimüz bre? "Muhâlefet idüp sözüümüze uymayanı ittifâkla öldürelüm." dirdinüz." diyüp aralarından ba'zı ihtiyâr kimesneler; "Bu makûle fesâd eylemek sonra eyü olmaz." didüklerinde; "Nice olsa gerekdür. Bir kaç martoloslar defterdâr öldürdiler nesne olmadı; biz bu levendi katleyse ne var?" diyü küllî gavgâ eyledüklerin" arzitmeğin **buyurdum ki:**

Hüküm-i şerîfüm varıcak, zikrolunan husûsları onat vechile hak üzre kemâl-i dikkat ü ihtimâm ile teftîş ü tefahhus eyleyüp göresiz: Şöyle ki; arzolunduğı gibi ise -ki şer'le sâbit ü zâhir ola- mezbûrân Berber Mustafâ ile Hamza'yı tutup habsidüp dahı tîmârların âhara arzeyeleyesiz.

218 *Çanad beyi ve alaybeyinin, Arad'daki hâsları reâyasının Arad Palankası'nın tamiri işinde çalışmalarına mani olmamaları.*

Yazıldı.

Arad beğine hüküm ki:

Hâliyâ mektûb gönderüp; "Arad Palankası'nun binâsı ağaçdan ve evleri saz u samandan olmağın nice def'a ihrâk olundukda imeci ile ta'mîr olunugelmeğın bu def'a dahı ihrâk olan yirler imeci ile binâ olunmak lâzım geldükde Çanad beğı ve alaybeğı livâ-i Arad'da olan hâsları re'âyâsının istihdâmına mâni' olurlar." diyü bildürmişsin. İmdi; mezkûr palankanun ta'mîri ehemmi mühimmiâtandır. **Buyurdum ki:**

Hüküm-i şerîfüm vardukda, eger sancakbeğı ve eger alaybeğı re'âyâsıdır ve gayridür, kimesneye te'allül ü nizâ' itdirmeyüp olıgeldüğü üzre imeci tarîkıyla âdem tedârük idüp binâ maslahatın itmâma irişdüresin. Bu husûs mühimdir; ana göre bâb-ı ikdâm ü ihtimâmda dakîka fevittimesin.

219 *Mohaç sancağı beyi ile sipâhilerinin birbirleri hakkındaki şikâyetlerinin teftîş olunup dâvalarının görülmesi.*

Yazıldı.

Budun beğlerbeğisine, Budun ve Peçuy kâdîlarına hüküm ki:

Mohac Beği Hamza *dâme ızzühû* mektûb gönderüp; "livâ-i mezbûr zü'amâ vü erbâb-ı tîmârı serhad hıfzında olmayup ve re'âyâyâ zulmitdüklerin" bildürüp ve Peçuy kâdîsı dahı; "mûmâ-ileyhün re'âyâyâ zulm ü te'addîsî olup zü'amâ vü sipâhîlere nâ-sezâ kelimât itdüğün" bildürüp ve mezkûrün sipâhîler dahı mûmâ-ileyhden şikâyet idüp arz-ı hâl sundukları ecilden cümlesinün sûretleri aslından ihrâc olunup size gönderildi. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda bi'z-zât mukayyed olup gönderilen sûret-i arzlara nazar idüp eger mûmâ-ileyhün voyvodalarından ve eger zü'amâ vü erbâb-ı tîmârdan re'âyâdan her kim gelüp da'vâ-yı hak ider ise bir def'a şer'le faslolmayup on beş yıl geçmeyen kazıyyelerin husamâ muvâcehesinde bi-hasebi's-şer' tefât idüp göresiz; re'âyânun her kimün üzerinde şer'le hakkı sâbit olur ise bî-kusûr ashâbına alıvirdükden sonra mûmâ-ileyh ile livâ-i mezbûr sipâhîlerinün husûmetlerin görüp arzitdükleri üzre şer'a ve emre muhâlif ol vechile te'addîsî ve nâ-meşrû' ef'âli var mıdur ve kılâ' neferleri dahı zulminden firâr itmişler midür; hakikat-i hâle muttali' olup arzeyleyesiz. Ammâ; hîn-i tefâtde tamâm hak üzre olup tarafeyne meyl ü muhâbâ itmeyüp şer'-ı şerife muhâlif iş olmakdan ve hılâf-ı vâkı' kazıyye arz olunmakdan hazer eyleyesiz.

220

Ane sancağı ahâlisinin Bağdad'daki nehrin yatağın temizlenmesi işinde çalıştırılmaması.

Yazıldı.

Ebû-Rîş Beğ'ün kethudâsına virildi. Fî 5 Rebî'u'l-evvel, sene: 972

Bağdâd beğlerbeğisine hüküm ki:

Ane Beği Ebû-Rîş *dâme ızzühû* mektûb gönderüp; "Hâlen mutasarrıf olduğu sancağında iki nehir olup âdet-i kadîme üzre her yılda iki def'a kazılup ayırtlanmak lâzım olmağın re'âyâyâ kazdurup yılda iki kerre ayırtlanurken hâliyâ Bağdâd nâhiyesinde dahı bir nehir olup kazdurup ayırtlanmak için âdem gelüp re'âyâyı cebr ile alup gidüp ol sebebden re'âyâyı rencide idüp küllî te'addî iderler." diyü i'lâm eylemeğin **buyurdum ki:**

Göresiz: "Şöyle ki; re'âyâ müşârün-ileyhün sancağında vâkı' olan nehirlerin hıdmetini idegelüp hâlen Bağdâd cânibinden âdemler gelüp Bağdâd nâhiyesinde olan nehri tekrâr hafritmek için olıgelene muhâlif zikrolunan sancağınun re'âyâsın cebr ile alup gidüp rencide vü te'addî iderler ise men' u def' idüp âdet-i kadîmeye ve olıgelene mugâyir kimesneye iş itdurmeyesin ve Bağdâd cânibinden mankır gelüp bir akçalık mankır altı Osmânî alup ol vechile dahı küllî tazyîk iderler imiş. Anı dahı göresin; vâkı' ise men' idüp şer' u kânûna ve olıgelene mugâyir kimesneye iş itdurmeyesin.

221

Budun yeniçerilerinin mevâcibini Budun beylerbeyisinin alıp yanında götürmesi.

Yazıldı.

Muhzıra virildi; Dîvân'da. Fî 4 Rebî'ü'l-evvel, sene: 972

Budun beğlerbeğisine hüküm ki:

Budun yeniçerileri mevâcibi [içün] irsâl olunan hazîneyi bile alup gitmen emridüp **buyurdum ki:**

Zikrolunan mevâcibi emrüm mücebince ol cânibe bile alup gidüp yollarda onat vechile hıfzıtdürüp yanundan ayırmayup münâsib ü mahfûz yirde kondurasın; şöyle bilesin.

222

Draç kazâsına tâbi Veprap(?), Kateş, Melnik(?) ve Graçe karyeleri Ovada iskan ettirildiği halde; karyeler halkının karyelerin eskiden bulunduğu sarp ve taşlık mevkiye çıkıp harâmîlik ettiklerinden elebaşlarının haklarından gelinerek karyelerin tekrar ovaya indirilmesi.

Yazıldı.

Şehremîni âdemi gelüp aldı.

İlbasan Beği Şa'bân Beğ'e hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Bundan akdem livâ-i mezkûr muhâfazası emrolunan Koçi Çavuş Drac kazâsına tâbi' Veprap(?) ve Kateş ve Melnik(?) ve Graçe nâm karyeleri sa'b ü sengistân yirlerden indürüp ovada temekkün itdürmüş iken hâliyâ eski yirlerine varup cem'ıyyet idüp Mezeke câniblerinde ve sâyir nevâhîde evler basup âdemler katlidüp rızıkların ve mâlların gasbidüp re'âyânun koyun ve tavarların sirka idüp iskelelere ve memlehalara giden yolları seddidüp âyende vü revendenün yolların basup ızhâr-ı ısyân eyledüklerinde meclis-i şer'a da'vet olundukda aslâ ve kat'â itâ'at [itmeyüp] hakk-ı fukarâ alınmağa kâbil olmadı." diyü arzitdüğün ecilden **buyurdum ki:**

Hüküm-i şerîfüm vardukda, bu husûsa onat vechile mukayyed olup zikrolunan kurâ keferesine gereği gibi istimâlet virüp hüsn-i tedbîr ü tedârükle itâ'at ü inkıyâdlarına ikdâm idüp girü aşğa ovaya indürürken baş müfsidlerinden bir kaç neferinün hakkından gelüp bir vechile cezâ vü sezâların viresin ki, sâyirlerine mûcib-i ıbret ü nasîhat vâkı' olup kimesnenün ısyân ü tuğyâna mecâlleri olmaya ve bu bahâne ile re'âyânun oğulları ve kızları esîr olup mâlları ve esbâbı ve tavarları gâret olunmasından sakınup hemân emr-i şerîfüm üzre tedârük idüp ve ne mikdâr müfsidün hakkından gelinüp ve sâyirlerinin ahvâli neye münce olduğın mufassal ü meşrûh yazup arzeyelesin.

223

Radoniçe karyesi zimmîlerine zulmeden Bâlî sipâhînin timarının başkasına verilmesi.

Yazıldı.

İzdin kâdîsına hüküm ki:

Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb [ve] sûret-i sicil gönderüp; "kazâ-i mezbûra tâbi' Radoniçe nâm karyeden Yani Piryano nâm zimmî oğlını tuz hıdmetine gönderdükde

sipâhîleri olan Bâlî yolda tutup muhkem darbidüp ve Zağrano nâm zimmînün bir bârgîrin alup beş yüz akça bahâ takdîr idüp akçasın taleb itdükde; "Sen benden akça istersin?" diyü muhkem bendidüp yüz kırk akça cerîmesin alup ve bir zimmînün gabsla bir bârgîrin alup istihdâm idüp te'addî eyledüğin" bildürdügün ecilden tîmârı âhara virilüp hukûk-ı nâs alıvirilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, mezbûr sipâhîyi i[h]zâr idüp husamâyı berâber idüp bir def'a şer'le faslolmayup ve on beş yıl mürûr itmeyen da'vâların teftîş idüp göresin; kazıyye arzolunduğı gibi ise sâbit olan hukûkî ashâbına alıvirdükden sonra zulm ü te'addîsine müte'allik mevâddı sicill idüp arzidesin; tezvîrden ve telbîsden [hazer idesin.]

224 *Trablus kazâsı niyâbetlerini iltizâma verip halka zulmeden sâbık Trablus kadısı Abdülatîf'in teftîş olunması.*

Yazıldı.

Ruk'a sunan Cemâleddîn'e virildi. Fî 6 Rebî'u'l-evvel, sene: 972

Trablus beğine ve kâdîsına ve Safed ve Hamâ kâdîlarına hüküm ki:

Hâliyâ Trablus halkı tarafından Rikâb-ı Hümâyûnum'a arz-ı hâl ref' idüp; "bundan akdem kâdîları olan Abdülatîf nevâhînün niyâbetlerin nâyiblerine iltizâmla virüp köylere çıkup ba'zı fukarâyı ve köy kethudâların tutup cebrile sicil yazup ve Mısır'dan gelen metâ' u me'kûlât cins[in]de[n] cümle mezbûr kâdî alup der-mahzen idüp ziyâde bahâ ile müslimânlar üzerine tarhider ve "Avârıza emir geldi." diyü vilâyet-i mezbûrede her evde ne mikdâr âdem var ise neferden ikişer pâre cem' idüp ve ba'zı kimesnelerün cebren yirlerin alup bostânlar idüp ve bostânlarına cârî olan suların dahı cebrile kendü bostânına icrâ idüp ve Trablus halkınun tavarları mer'âsın alup zirâ'at itdürüp ve Hâce Nâsiruddîn nâm kimesnenün cebren bir fıska(?) sabunun ve huccetine birer altun takdîr idüp şer'î husûsî olanlara sicil itdükden sonra huccet itdürdügü" arzolunup bi-hasebi's-şer' teftîş olunması taleb olunmağın kâdîlığından ref' olunup **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, zikrolunan mevâddı ber-muktezâ-yı şer'-ı kavîm tamâm dikkat ü ihtimâm ile teftîş ü tefahhus kılup göresiz; fi'l-vâkı' kâdî-i mezbûr niyâbetlerin iltizâmla virüp vech-i meşrûh üzre zulm ü te'addîsî var ise tafsîl üzre yazup arzeyleyesiz. Hîn-i teftîşde tamâm hak üzre olup tezvîrden ve şühûd-ı zûrdan ve hılâf-ı vâkı' kazıyye arzolunmakdan hazer eyleyesiz.

225 *Halka zulmeden Trablus sancakbeyinin tercümanı Nâsiruddîn es-Sayrafî'nin tercümanlık hizmetinden alınması.*

Yazıldı.

Arz-ı hâl sunan Hacı Nasruddîn'e [virildi.] Fî 6 Rebî'u'l-evvel, sene: 972

Trablus beğine ve kâdîsına hüküm ki:

Trablus halkı cânibinden Rikâb-ı Hümâyûnum'a arz-ı hâl ref' olunup; "Trablus'da Sancakbeği Tercemânı olan Nâsiruddîn es-Sayrafî nâm kimesneden ızhâr-ı tezallüm olunup

tercemânlık hıdmetinden ref' olunmağla hukûk-ı müslimîn şer'le alıvırilmesi için hükmi-şerîfüm taleb olunmağın" **buyurdum ki:**

Hükmi-i şerîfüm vardukda, mezbûrı hıdmet-i mezkûreden ref' idüp da'vâ-yı hak iden husamâsıyla berâber eyleyüp bir def'a şer'-ı kavîme muvâfık sorılup faslolunmayup on beş yıldan berü terkolunmayan husûsların dikkat ü ihtimâm üzre ber-muktezâ-yı şer'-ı kavîm tefâtîş ü tefahhus eyleyüp göresiz; arzulunduğı gibi ise muktezâ-yı şer'le sâbit olan hukûk-ı nâs her ne ise bî-kusûr ashâbına alıvırüp mezbûrı min-ba'd tercemânlık hıdmetine istihdâm itdürmeyesiz.

[Yev]mü'l-Hamîs, fî 7 Rebî'u'l-evvel, sene: 972

226

Tereke sıkıntısı çeken Dubrovnik, Sakız, Rodos, Limni, İstanköy, Midilli, Tarhanyat, Sığacık ve Seferihisar halkına tereke satılması.

Yazıldı.

Ağrıboz kâdîsına ve livâ-i Ağrıboz Mukâta'âtı Müfettişi Mevlânâ Muslihuddîn'e ve Mukâta'ât Nâzırı Hızır'a hüküm ki:

Hâliyâ Dubrovnik beğleri Atebe-i Ulyâm'a âdem gönderüp tereke husûsında ziyâde acz ü muzâyakaları olduğın bildürüp ahid-nâme-i hümayûnum muktezâsınca akçaları ile kendülere tereke virilmek bâbında istid'â-yı inâyet eyledükleri ecilden İstanbul müddi ile üç bin müd tereke virilmeğe (icâzet-i şerîfem olup)* ve zikrolunan terekeyi livâ-i mezbûrda vâkı' olan havâss-ı hümayûnum emînlerinün Südde-i Sa'âdetüm'e gönderdükleri defterleri muktezâsınca der-anbâr olan buğdaydan (narh-ı rûzî üzre bahâları bî-kusûr alındukdan sonra hükmi-i hümayûnumla varan gemilerine biner müd tereke virilmesin emridüp)** varan gemilerine âdet-i kadîme üzre keylolunup bahâları bî-kusûr alınup teslîm eylemek için Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil () *zâde kadruhû* **buyurdum ki:**

Hükmi-i şerîfümle varıcak, livâ-i mezbûrda vâkı' olan havâss-ı hümayûnumun der-anbâr olan terekesinden mukâta'ât-ı mezbûre nâzırı ta'yîn olunan mikdâr terekenün bî-kusûr bahâsın alup kabzidükden sonra nâzır-ı merkûmun ma'rifeti ile keylitudürüp her gemiye ne mikdâr tereke tahmîl olunursa tahmîl olunan gemi kimün mülkidür ve re'îsinün ismi nedür, kankı kâdîlikdan ve ne hâsdan ve ne iskeleden virilmiş ise sicillât itdürüp sûret-i sicilli hükmi-i şerîfümün zeyline yazup imzâ idüp aynı ile hükmi Südde-i Sa'âdetüm'e gönderüp yazup arzidesiz. Emrûme muhâlif ziyâde tereke virilmesinden ve bu bahâne ile deryâya tereke fûrûht olmasından hazer idüp mukaddemâ sâdır olan emr-i şerîfüm muktezâsınca deryâya tereke virilmeği mesdûd bilüp hılâf-ı emr iş olmakdan gâyet ihtiyât idesiz. Şöyle ki; emrûme muhâlif ziyâde veya deryâya tereke virildüğü istimâ' oluna, özrinüz makbûl olmayup ve mansıbınız alınmağla konılmayup envâ'-ı itâb ü ıkâb-ı elîmüm ile mu'âteb ü mu'âkab olursız. Ana göre mukayyed olup bâb-ı ikdâm ü ihtimâmda dakîka fevtitmeyesiz.

Yazıldı.

Kurd Kethudâ'ya virildi.

Bir sûreti, Sakız beğlerine; iki bin müd terekeye. " ... Buyurdum ki: Hükm-i şerîfümle Masar Nikola ve Cence ve Güstovine nâm âdemleri vardukda ... " diyü yazılmışdır.

Yazıldı.

Rodos beğiniün kethudâsına virildi.

Bir sûreti; " ... " Rodos halkınun zahîre bâbında muzâyakaları vardır." diyü sancağı beği ile kâdîsı mektûb göndermeğin ... " vech-i meşrûh üzre yazılmışdır; üç bin müd terekeye.

Yazıldı.

Kurd Kethudâ'ya virildi.

Bir sûreti; " ... " Limni kazâsı halkınun tereke bâbında muzâyakası vardır." diyü kâdîsı mektûb gönderüp arzitmeğin ... " vech-i meşrûh üzre beş yüz müd terekeye hükm-i şerîf yazılmışdır.

Yazıldı.

Arz getüren Mustafâ'ya virildi.

Bir sûreti, İstanköy cezîresi halkına, yüz müd terekeye; kâdîsınun arzı mûcebince.

Yazıldı.

Mezbûr re'îslere virildi. Fî 20 Rebî'u'l-evvel, sene: 972

Bir sûreti, Midillü cezîresine üç yüz müd terekeye; Midillü beği ve nâzırının mektûbı mûcebince; " ... Şa'bân ve Ahmed nâm re'îsler gemisine yüz ellişer müd tereke viresiz." diyü hüküm virildi.

Yazıldı.

Paşa hazretleri âdemiyle gelen Hızır Re'îs'e virildi.

Bir sûreti, Sultân Murâd lalası ile Tarhanyat kâdîsınun arzı mûcebince, Tarhanyat ahâlîsinün terekeye ihtiyâcları olmağın iki yüz müd terekeye hükm-i şerîf virilmişdür.

Yazıldı.

Mezkûr Alî Re'îs'e virildi. Fî 29 Rebî'u'l-âhır, sene: 972

Bir sûreti, Ağrıboz kâdîsına ve nâzırına; Sığacık beği ile Çeşme kâdîsınun arzı mûcebince, Seferîhısâr kazâsı halkına iki yüz müd terekeye; Alî nâm re'îs gemisine.

* ve ** Parantez içindeki kayıtlar hükmün kenarında bulunmakta olup üzerlerinde "Dubrovnîklü'ye virilen hükümlerde bu kaydlar olmuşdur." ibaresi yer almaktadır.

227

Keşan kazâsına tâbi Sekeli karyesi arazisine konan Teslimviranı karyesi halkının durumunun araştırılması.

Yazıldı.

Ahmed nâm kimesneye virildi. Fî 6 Rebî'u'l-evvel, sene: 972

Keşan ve Ferecik kâdîlarına hüküm ki:

Hâliyâ Keşan kazâsına tâbi Teslîmvîrânı nâm karyeden İstefo ve Yorgi ve Dayşo(?) ve Kara Nikola ve Yordarak(?) nâm zimmîler Dergâh-ı Mu'allâm'a şöyle arz-ı hâl eylediler

ki: Sekeli nâm karye rızâsıyla mezkûr karye kurbinde bir mikdâr yire konup altı yıldan berü sâkinler iken hâliyâ karye-i mezbûre ahâlîsi; "Göçün, gidün." diyü rencîde iderlerimiş.
Buyurdum ki:

Hükm-i şerîfüm vardukda, ihzâr-ı husamâ kılup bu husûsı onat vechile hak üzre teftîş eyleyüp göresiz; fi'l-vâkı' zikrolunan mahalle sâbıkâ mezkûr Sekeli(?) rızâsıyla mı konmuşlardur, yohsa fuzûlî mi konmuşlardur, aslı nedür? Tamâm gavrine irişüp dahı vukû'ı üzre yazup arzeyelesiz.

228 bkz. hkm. 219

Yazıldı.

Eyyûb Çavuş'a virildi. Fî 8 Ra., sene: 972

Budun beğlerbeğisine, Ösek ve Peçuy kâdîlarına hüküm ki:

Mohac Beği Hamza *dâme izzühû* mektûb gönderüp; "livâ-i mezbûrun zü'amâsı ve erbâb-ı tîmârı serhad hıfzında olmayup ve re'âyâyâ zulmitdüklerin" i'lâm idüp ve Peçuy kâdîsı dahı; "mûmâ-ileyhün re'âyâyâ zulm ü te'addîsi olup zü'amâ vü sipâhîye nâ-sezâ kelimât itdüğini" bildürüp ve mezbûrûn sipâhîler dahı mûmâ-ileyhden şikâyet idüp arz sundukları ecilden cümlesinün sûretleri aslından ihrâc olunup size gönderilüp **buyurdum ki:**

Mûmâ-ileyhden sübaşları ve sipâhîleri berâber idüp göresiz; fi'l-hakîka emr-i hümayûnumla sancağı sübaşlarına ve sipâhîlerine serhad hıdmetinde yaraklarıyla müretteb ü mekemmell bulunmaların teklîf idüp anların ihmâl ü müsâheleleri olup re'âyâyâ dahı zulm ü te'addîleri olmağla def'ine ve hıdmete ikdâm itdüğü için telbîsen mi şikâyet iderler, yoğ ise kâdî-i mezbûrun arzitdüğü üzre re'âyâ ve gayriye mûmâ-ileyhün zulm ü te'addîsi var mıdur? Şöyle ki; mûmâ-ileyh hıdemât-ı hümayûnuma kıyâm üzre kendü hâlinde olup zü'amâ vü erbâb-ı tîmâr kolaylarında olup serhad hıdmetinde tekâsülleri ve re'âyâyâ te'addî vü tecâvüzleri varsa ol asıl sübaş ve sipâhî kimler ise ma'lûm idinüp isimleri ve tîmârlarıyla yazup bildüresiz ki, tîmârları âhara virile ve illâ mûmâ-ileyhün ahvâli kâdî-i mezbûrun arzitdüğü üzre olup kendüden ve âdemlerinden şikâyet ider kimesne varsa şikâyetleri ne mâddedür, hukûk taleb ider kimesne var mıdur ve sübaşlara ve sipâhîlere dahı bî-günâh şetmidüp şer'a ve emre mugâyir vaz'ı varsa hîç bir cânibe meylitmeyüp tarafeynün ahvâlini sıhhati ve hakîkati üzre yazup bildüresiz; hılâf-ı vâkı' kazıyye arzolmakdan hazer idesiz.

229 Ticâret için gittiği İnebolu İskeleyi'nde mültezim Abdülgaffar ve adamları tarafından öldürülen Ali Bâlî'nin hapisten serbest bırakılan kâtîlinin buldurulması.

Yazıldı.

Mezbûra virildi. Fî 6 Rebî'ü'l-evvel, sene: 972

Kastamonı sancağı beğine hüküm ki:

Dârendegân Mihribân Hâtûn ve oğlu Îsâ nâm kimesne Bâb-ı Sa'âdet-me'âbum'a gelüp arz-ı hâl idüp; "mezbûrenün oğlu Alî Bâlî nâm kimesne ticâret tarîk[ı] ile İnebolı nâm iskeleye geldükde nâ-bedîd olup el-ân mezbûr İnebolı'da mültezim olan Abdülgaaffâr nâm kimesnenün Haydar ve Receb nâm hıdmetkârları mezbûr Alî Bâlî'nün dülbendini ve arakıyyesini ve gönleğini ve pâbûcını getirüp Gümrük-hâne önine bırağup zıbunında olan beş yüz sikke altunun ve ceybinde olan bir mikdâr akçasın gizleyüp mezbûr mültezim Küre kâdîsına ihzâr olunup kâdî keyfiyyet-i hâlden sü'âl eyledükde inkâr itmeğın mezbûr Haydar'dan sü'âl eyledükde mezbûr Abdülgaaffâr için; "Mezkûr Receb nâm hıdmetkârıyla katlidüp esbâbın soyup bir gararun içine koyup ben mezbûr Receb ile denize iledüp bırakduk." dimeğın, mezbûr Haydar habsolunup ve mezkûr Receb ile merkûm Abdülgaaffâr kefile virilmiş iken; "Habs bizümdür." diyü mezbûr Haydar'ı habsden ıtlâk idüp gâyib itdüğünü" bildürdükleri ecilden **buyurdum ki:**

Varduklarında gâyib olan kimesneleri her ne tarfık ile mümkün ise elbette buldurup getirüp toprak kâdîsı ma'rifeti ile husûs-ı kazıyyeyi tamâm dikkat ile görüp kazıyye her neye münce olursa yazup arzeyelesin.

[Yev]mü's-Sebt, fî 8 Rebî'ü'l-evvel, sene: 972, Kostantınıyye

230

Kayseri Alaybeyisi Sinan hakkındaki şikâyetin teftiş olup dâvasının görülmesi.

Yazıldı.

Hasan Çavuş nâm kimesneye virildi. Fî 6 Rebî'ü'l-evvel

Karaman beğlerbeğisine, Kaysariyye ve Niğde ve Aktağ kâdîlarına hüküm ki:

Hâlâ Kaysariyye sancağı beği ve kâdîsı ve kazâ-i Kaysariyye'de mütemekkin olan ba'zı müderrisîn ile Vâ'ız Sa'dî ve ba'zı şeyhlar Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "Kaysariyye Alaybeyisi Sinân'dan ahâlî-i vilâyet şekvâ itdüklerin" arızidüp sunılan arzların sûretleri aynı ile ihrâc olup irsâl olundu. **Buyurdum ki:**

Varıcak, zikrolunan arzlarda mezkûr Sinân'un zulm ü te'addîsine müte'allik mastûr olan mevâddı yirlü yirinden görmek için husamâsıyla berâber idüp bir def'a şer'le faslolmayup ve on beş yıl mürûr itmemiş kazıyyelerin bi-hasebi's-şer'î's-şerîf teftiş ü tefahhus eyleyüp göresiz; arzlarda mukayyed olan mevâddun her kangısı ki şer'le sâbit ü zâhir ola, ashâb-ı hukûka sâbit olan hakların alıvirüp bunların da'vâları faslolmayınca mezbûr alaybeğünün da'vâsın istimâ' itmeyüp ba'dehû alaybeğünün hasımları ile olan da'vâsını bi-hasebi's-şer'î's-şerîf görüp şer'le müteveccih olan hakkın anlardan alıvirdükden sonra merkûm alaybeğünün ve hasımlarının bi'l-cümle her kangı cânibde şirret ü şekâvet ve şer'a muhâlif vaz'ı zâhir olursa kendülerin habsidüp üzerlerine sübût u zuhûr bulan mevâddı

ale't-tafsîl Südde-i Sa'âdet'e arzeyesiz. Ammâ; hîn-i teftîşde hiç bir cânibe meylitmeyüp câdde-i hakka zâhib olup tezvîr ü telbîsden hazer eylesiz; hılâf-ı vâkı' nesne arzolmakdan ictinâb eylesiz.

231 *Südde-i Saâdet'e gelmesi gereken Ferruh Çavuş'un yerine, Selanik'teki mehâyif teftîşine Mehmet Çavuş'un tâyin olunduğu.*

Yazıldı.

Bu dahı.

Siroz'da sâkin olan Mehmed Çavuş'a hüküm ki:

Kıdvetü'l-ümerâ'î'l-kirâm Selanik Beği Alî yanında mehâyif teftîşi hıdmetinde olan Ferruh'un Südde-i Sa'âdet'e gelmesi lâzım olmağın ol hıdmete seni ta'yîn idüp **buyurdum ki:**

Varıcak, te'hîr eylemeyüp müşârun-ileyh sancakbeğinin yanına varup mehâyif teftîşi hıdmetinde olasın.

232 *Selanik'teki mehâyif teftîşine Mehmet Çavuş tâyin olduğundan, Ferruh Çavuş'un Südde-i Saâdet'e gelmesi.*

Yazıldı.

Paşa kapucısına virildi. Fî 6 Rebî'u'l-evvel

Selanik'de mehâyif teftîşinde olan Ferruh Çavuş'a hüküm ki:

Hâlâ mehâyif teftîşi hıdmetine Siroz'da olan Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından Mehmed *zîde kadruhû* ta'yîn olunmuşdur. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vusûl bulduğı gibi te'hîr eylemeyüp Südde-i Sa'âdet'e gelüp mülâkî olasın.

233 *İran'a gidip gelen tüccarları gereğı gibi yoklamayıp celb-i mâl ettiği yolunda hakkında şikâyet bulunan Pasin Sancakbeyi Haydar'ın teftîş olunup durumunun arzedilmesi.*

Yazıldı.

Kâdînun âdemi Ahmed'e virildi. Fî 6 Rebî'u'l-evvel

Erzurum beğlerbeğisine hüküm ki:

Erzincan kâdîsı mektûb gönderüp; "Mîzân-ı Harîr Gümrüğü emîni gelüp; "Diyâr-ı şarka giden tüccâr tâyifesin bi'l-fi'l Pasin Sancağı Beği olan Haydar *dâme izzühû*; "Hılâf-ı emr-i şerîf yarar at ve gümüş ve nühâsinuz vardır." diyü yoklamakdan hâlî olmayup gümüş ve nühâs ve at dahı bulundukda girift itmeyüp celb-i mâl için bir bahâne bulup her kârbândan üçer-dörder yüz altun almağla tüccâr tâyifesi diyâr-ı şarkdan ol kadar gelüp gitmez oldukları bâ'ısdan mâl-i mîrîye küllî zarar olmuşdur. Bu husûs bundan akdem beğlerbeğiye arzolunup tenbîh itdüklerinde mütenebbih dahı olmayup hasb-i hâl arzolunmak

lâzim olmuştur." diyü şekvâ idüp diyâr-ı şarkdan gelüp giden tüccâr tâyifesine mûmâ-ileyh evnâ'-ı zecr ü ihânet idüp celb-i mâl itmeden hâlî olmaduğın" i'lâm eyledi. İmdi; Yukarı Cânib'e yarar at ve gümüş ve nühâs ve sâyir memnû' olan nesneler gitmek kemâ-kân emr-i şerîfümle mesdûddur. Kat'â ol husûslarda tüccâra ruhsat câyiz değıldür. **Buyurdum ki:**

Varıcak göresin; müşârun-ileyh tüccârdan girift itdüğü at ve gümüş ve nühâsdan şimdiye değin nesne teslîm itmiş midür, yoğ ise ele getürdüğün kendü mi eklider, ol husûsda emânet ü istikâmeti var mıdur; gereğı gibi tettebbu' idesin. Şöyle ki; ele getürdüğün emânet ü istikâmet üzere zabtidüp mîrîye teslîm itmiş ola, ne mikdâr nesne teslîm eylemiş ise defterin gönderesin ve illâ bel'ıyyât u ketmiyyâtı var ise sıhhati üzere arzeyelesin.

234 *Saravalos kazâsı Karaova karyesinde halka zulmeden Mehmed Kethudâ bin Hızır ve arkadaşlarının sûret-i sicilleriyle birlikte Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.

İskender Kethudâ'ya virildi. Fî 8 Rebî'u'l-evvel, sene: 972

Menteşe beğine, Peçin ve Saravalos kâdîlarına hüküm ki:

Sen ki Saravalos kâdîsısın, Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "Karaova nâm karyeden Mehmed Kethudâ bin Hızır ve Bekir Kethudâ bin Hasan ve Alî bin Alaçam(?) nâm kimesnelerün müslimânlara hılâf-ı şer'-ı şerîf zulm ü te'addîleri olup ve sipâhîleri olan Mehmed'e hakkın vormeyüp ve şer'a da'vet olundukda itâ'at-i şer' itmediler." diyü arzitmeğün **buyurdum ki:**

Varıcak, mezbûrları ihzâr idüp gaybet iderlerse şer'le buldurması lâzim olanlara buldurup mezbûrların ahvâlin bî-garaz müslimânlardan onat vechile hak üzere teftiş idüp göresin; kazıyye arzolunduğı gibi ise ki, mezbûrlar ehl-i fesâd ü şenâ'at olup müslimânlara hılâf-ı şer'-ı şerîf zulm ü te'addîleri varsa -ki, sâbit ü zâhir ola- sûret-i sicilleriyle mezkûrları Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin ki küreğе konıla; şöyle bilesin.

235 *Şehrizol Kulları Ağası Mehmed tarafından Düğün Memlehası Emîni Perviz'in evinin basılması hadisesinin teftiş olup neticenin bildirilmesi.*

Yazıldı.

Mezbûr ağaya virildi. Fî 7 Rebî'u'l-evvel, sene: 972

Malâtıyye beğine ve kâdîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Düğün Memlehası Emîni Pervîz'ün Şehrizol Kulları Ağası Mehmed evin basup sanduğın bozup mîrî için cem' olunan yüz bin akça ve emânet konılan altı yüz elli altunun gâret itdüğü teftiş olunmağıçün hükm-i şerîf vârid olmağın teftiş ü tefahhus olundukda mezbûr emîn âdemleri Mehmed Ağa ile mukaddemâ gavgâ idüp ortalarında merkûm ağanın bir âzâdlu kulı maktûl vâkı' olup mezbûr emîn; "Ol zamânda yüz bin akça ve altı yüz elli altun aldılar." diyü da'vâ idüp şâhid taleb olundukda;

"Alduklarına şâhidüm yokdur, ikrârlarına şâhidüm vardır." diyüp ol dahı şer'le sâbit olmayup ahâlî-i vilâyetden sü'âl olundukda; "Akça ve altun olduğına ilmimiz yokdur, gayr-i vâkı'dur. Ammâ; zannımız budur ki, mezkûr Pervîz merkûm ağanın alet-i harb ile katlitdüğü âdeminün kanını ve diyetini def' için mezbûr ağaya iftirâ eylemişdür. Bu bâbda bî-günâhdur." diyü haber virdüklerin" i'lâm eylemişsin. Bundan akdem Malâtıyye kâdîsı Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "Mezbûr ağa kırk-elli nefer âdemle sabâh namâzından sonra âlet-i harble mezbûr emînün evin basup kapuların nacak ve kılıç ile pâreleyüp bu husûs müslimânlar şehâdetleri [ile] sâbit olup üzerine dahı varıldukda fi'l-vâkı' kapuları pârelenmiş bulundu." diyü bildürmüş idi. Siz ol husûsları arzylememişsiz. Kâdî-i mezbûrun arz sûreti aslından ihrâc olunup size gönderildi. **Buyurdum ki:**

Varıcak göresiz; kâdî-i sâbık ağa-i mezbûr için ol zamânda merkûm emînün evi üzerine âlet-i harble varup ve emînün kapısı pârelendüğün yazup arzylemiş idi. Emîn-i mezbûrun taşra ve içerü kapuları pârelenmiş midür, ol zamânda hâzır olan mu'temedün-aleyh bî-garaz müslimânlardan onat vechile hak üzre teftîş ü tefahhus idüp emîn-i mezbûrun kapularını uvadup te'addî iden kim ise ma'lûm idinüp sıhhati ve hakîkati üzre yazup bildüresiz. Kimesneye nisbet ü ta'assub olunup ve tarafeynden birine meylolunup hılâf-ı vâkı' kazıyye arz olunmakdan ziyâde hazer eyleyesiz.

236 *Rodos Kalesi Dizdârı Uzun Mustafa'nın dizdârlığının başkasına verilerek kendisinin Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.

Mezbûr çavuşa virildi. Fî 5 Rebî'u'l-evvel, sene: 972

Rodos Beği Alî Beğ'e hüküm ki:

Hâliyâ Rodos Kal'ası Dizdârı olan Uzun Mustafâ'nun dizdârlığı âhara virilüp mezkûr Südde-i Sa'âdetüm'e gelmesin emridüp **buyurdum ki:**

Hüküm-i şerîfümle Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından Mehmed zîde kadruhû varıcak, emrüm üzre mezkûrî yarar âdemlere koşup Dergâh-ı Mu'allâm'a gönderesin. Anun gibi gelmekte te'allül iderse kayd ü bend idüp emrüm mücebince Atebe-i Ulyâm'a irsâl eylesin.

237 *Hizo Hakimi Bahâeddîn ile kardeşi olan Şervi Beyi Saruhan arasındaki nizâ ve husûmetin giderilmesi.*

Yazıldı.

Diyârbekir beğlerbeğisine hüküm ki:

Hizo Hâkimi Bahâ'eddîn dâme izzühû mektûb gönderüp; "Hizo ülkesi tevâbi'ı ile kadîmden yurdları olup kâ'ideleri üzre sefer-i hümayûn hıdmetinde olan sipâhiye ve ağalarına tutlukları ba'zı kurâ mahsûlinden havâle olunup ta'yîn olunan karye mahsûline mutasarrıf olmağın müşârun-ileyhün karındaşı olup Şervi Beği olan Saruhan dâme izzühû kendü yanında olup sefer hıdmetin kendü ile edâ [i]derken Hizo'ya karîb yirde Umeyrî nâm

bir karye mûmâ-ileyhe tutluk ta'yîn olunmağla varup içinde mütemekkin olup sancağa tâlib olduğında karye-i mezbûre âhara nökere ta'yîn olunup zabtolunmuş iken müşârun-ileyh telbîs-i da'vâya sülûk idüp müyesser olmayup senün iltimâsunla tutluk tarîkıyla oğlına tevcîh olunup karındaşı buğz u adâvetden hâlî olmayup gâhî nöker ayardup ve gâhî müstehikk-ı te'dîb olan eşkıyâ kaçup karye-i mezbûreye varup taleb olundukda virilmemeğle zabtı bâbında acz çekilüp kendüye tehbîh olundukda mültefit olmayup mukaddemâ Hınıs ve Muş sancaklarına mutasarrıf olduğu zamânda kendünün ülkesi re'âyâsından olan göçer ulus tâyifesi yaylağa çıkup uğraduklarında zulm ü te'addî olup gündün güne terakkî bulup re'âyânun istirahatlerine ve kendünün rencide olmamasına sebep olmağıçün âhar yirde sancak virilmesin" arzyledüğü ecilden **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, vech ü münâsib gördüğün üzre müşârun-ileyhün karındaşı ile mâ-beynlerinde olan nizâ'ların ıslâh idüp vâkı' olan küdürret ü husûmetlerin men' u def' idesin ki, kendülere ve ülke-i mezbûrede vâkı' olan aşâyiri eyyâm-ı sa'âdet-i hümayûnumda âsûde-hâl olalar.

238 *Kallâb Hasan'ın ortağı olan Kratovalı Mustafa'nın yakalanarak Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.

Mezkûr çavuşa virildi. Fî 5 Rebî'u'l-evvel, sene: 972

Bursa kâdîsına ve sübaşıya hüküm ki:

Hâliyâ Kallâb Hasan demekle ma'rûf kimesnenün şerîki olan Kratovalı Mustafâ gaybet idüp ele gelmesi lâzım ü mühimm olmağın **buyurdum ki:**

Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Timür zîde kadruhû varıcak, bu husûsa gereği gibi mukayyed olup mezkûr Mustafâ her kande bulunursa tettebbu' u tecessüs idüp ele getirüp dahı mukayyed ü mahbûs mezkûr çavuşuma teslîm idüp Dergâh-ı Mu'allâm'a gönderesiz; şöyle bilesiz.

[Yev]mü'l-Ahad, fî 9 Rebî'u'l-evvel, sene: 972

239 *Sikloş kazâsı Şilin(?) nâhiyesi keferesinden kânun ve defter haricinde bir nesne alınmayıp alanların zulmünün defedilmesi.*

Yazıldı.

Mohac beğine ve Şikloş kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ taht-ı kazânda vâkı' olan Şilin(?) nâhiyesinün keferesi Südde-i Sa'âdetüm'e âdem gönderüp; "Hâsıl olan terekelerimizden ve şıralarımızdan vaktinde aynı ile öşürlerimiz alınmayup üzerimize konup mukâbelede ziyâde akçalarımız alınıp ve kendü hizmetlerine tavarlarımız ve araba ve koçilerimiz ve nefslerimizi istihdâm idüp ve odun ve otluk ve tavuk ve boğça akçası diyü hânedan hâneye ikişer ve üçer guruslarımız alup ve

voyvodalar basdırma ve kurd ve tilki derilerin teklîf idüp fevka'l-had zulmiderler." diyü bildürmeğin **buyurdum ki:**

Varduklarında göresiz; kazıyye arzitdükleri gibi ise hâsıl olan terekelerinden ve şıralarından şer' u kânûn ve defter muktezâsınca aynı ile öşürlerin aldurup tereke ve şıraların kesim itdürmeyüp ve cebr ile kendülerin ve tavarların istihdâm itdürmeyüp ve müft ü meccânen nesnelerin aldurmayup her ne alurlar ise akçaları ve rızâları ile aldurup voyvodalara basdırma ve kurd ve tilki kürki teklîf itdürmeyüp ve harâcîlere dahı ol vechile zulm ü te'addî itdürmeyüp ve kânûn u defter muktezâsınca cizyelerin virdükden sonra bir akça ve bir habbelerin ziyâde aldurmayup re'âyâ kullarumun üzerlerinden zalemenün zulmin def' u ref' idesiz ki, eyyâm-ı adâletümde âsûde-hâl olalar. Bu husûsı havâss-ı hümayûnum emînlerine ve sancakbeği voyvodalarına ve zü'amâ vü erbâb-ı tîmâr ve voyvodalara gereği gibi tenbîh ü te'kîd idüp ba'de't-tenbîh eslemeyüp şer'a ve kânûna muhâlif zulm ü te'addî idenleri isimleri ve resimleriyle yazup arzidesiz ki gereği gibi haklarından gelinüp sayirlerine mûcib-i ibret ü nasîhat vâkı' ola. Min-ba'd kimesnenün hılâf-ı şer' u kânûn re'âyâya zulm ü te'addî itmeğe mecâlleri kalmaya. Bu husûslar hufyeten yoklanup görilür; her kankınızın taht-ı hükûmetinde olan re'âyâdan vech-i meşrûh üzere olan zulümleri mündefi' olmaya, mansıbınız alınmağla konılmaz, anlara olacak ıtâb ü ikâb size olur; bilmiş olasız.

240 *Mısır ve Kudüs-i Şerîf yolunun emniyeti için Leccun sancağında olan Cübeyre(?) karyesindeki kârgir hanın tamir edilerek kale ittihâzı ile içine konacak askerlere berat verilmesi.*

Yazıldı.

Sûreti emîne virildi.

Kapukethudâsına virildi. Fî 11 Rebî'u'l-evvel, sene: 972

Şâm beğlerbeğisine hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Nâblûs Beği Hasan ve Leccûn Beği Kemâl mektûb gönderüp; "Leccûn sancağında olan Cübeyre(?) nâm karye Kudüs-i Şerîf ve Mısır yolu üzerin[d]e ve livâ-i Nâblûs serhaddinde ve Aclûn sancağına karîb il ortasında olup içinde olan kârgîr hân meremmât olunup kırk atlu tüfenkci ve on nefer hısâr-eri olup Leccûn beği olanlar anda mütemekkin olunalar, zikrolunan sancaklar ve küllî imâret ve Mısır ve Kudüs-i Şerîf yolu emn ü emân üzere olur. Sancak hâsılarından kendüye virilenden mâ-adâ bâkî kalan ifrâzdan atlu tüfenklüye ikişer bin ve hısâr-erlerine bin dörder yüz akça tîmâr sadaka olunursa kifâyet ider." diyü i'lâm itmeğin arzolunan hân kal'a olup ifrâz-ı mezbûrdan zikrolunan mikdâr tîmâr ile kırk nefer atlu tüfenkci ve on nefer hısâr-eri ta'yîn olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Varıcak, hân-ı mezbûr ta'mîr olup kal'a olundukda arzitdüğün üzere zikrolunan ifrâzdan kul-oğullarından ve kul-karındaşıdan ve dirliğe müstehk olanlardan kırk nefer atlu tüfenklüye ikişer bin tîmâr ve on nefer müstahfıza bin dörder yüz akça tîmâr ifrâz-ı mezbûrdan tevcih idüp tezkirelerin gönderesin ki berât-ı hümayûnum virile; şöyle bilesin.

Ali adlı zaîmin bir oğlunu katl ve diğer oğlunu da yaralayan Tregra karyeli Yusuf bin Kâsım adlı sipâhinin teftiş olunup hasımlarıyla dâvasının görülmesi.

Yazıldı.

Arz getüren za'îme virildi. Fî 10 Rebî'u'l-evvel, sene: 972

İlbasan ve Avlonya beğlerine ve Avlonya ve İşpat ve Belgrad kâdîlarına hüküm ki:

Sen ki Avlonya beğisin, mektûb gönderüp; "Yûsuf bin Kâsım nâm sipâhî şikâr üzre iken Alî nâm zâ'îmün Mehmed nâm oğlın katlidüp ve diğer oğlu Mustafâ'nun elin düşürüp mezkûr şer'a da'vet olundukda itâ'at itmeyüp temâruz idüp gelmedüğünden mâ-adâ âdem gönderüp Kesarat nâm harâmî vü ehl-i fesâd tâyifeyi âlet-i harble gice ile getirüp mezbûr Alî'nün katline kasdidüp mezkûr yabanda bulunmağın karındaşları ve âdemleri ile kaldurup evlerine iletüp bir hafta mikdârı saklayup ba'dehû göçürüp hârice gaybet itdürüp nâm u nişânları zâhir olmayup kâtil-i mezbûrun ahvâli tefahhus olundukda erbâb-ı tîmârdan niçe kimesneler kâtil-i mezbûr mezkûrların birin katlidüp birinün elin düşürdüğü haber virüp ve mezkûr Yûsuf kadîm ehl-i fesâd ü şenâ'at olduğına erbâb-ı tîmârdan mu'temedün-aleyh niçe kimesneler şehâdet itdüğünden mâ-adâ senün dahı ehl-i fesâd idüğü ma'lûmun olup hâlen gaybet itdüğün" bildürmüşsin. İmdi; mezbûr bundan akdem Südde-i Sa'âdetüm'e gelüp; "Mezkûrlar şikâr üzre iken beni katl kasdına âlet-i harble üzerüme gelüp başum korutmak için cengiderken katlolunmuşdur." diyü bildürmeğin Delvine ve İlbasan ve Ergirikasrı kâdîlarına hüküm-i şerîfüm virilmişidi. Delvine beği ile ol kâdîlar mübâşeretden ref' olunup müdde'î mezbûr olmağla da'vası mukaddem görilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Hüküm-i şerîfüm vardukda, mezkûr sipâhîyi ihzâr idüp gaybet idenleri şer'le buldurması lâzım olanlara buldurup bu husûs bundan akdem bir def'a şer'le faslolmayup ve on beş yıl mürûr itmiş değil ise onat vechile teftiş idüp göresiz; Mezkûr katlitmek kasdına âlet-i harble üzerine varup başın korurken katlolunmuş olmaya, husûmet ü gavgâ itmekle katlitdüğü bi-hasebi's-şer' sâbit olursa sipâhî olanı habsidüp arzeyeleyesiz. Olmayanlar bâbında emr-i şer'-ı kavîmle amel idüp şer'le lâzım geleni icrâ idüp yirine koyasız ve mezkûr Kesarat tâyifesini za'îm-i mezbûr katl kasdına mezbûr Yûsuf getirdüğü vâkı' ise anları dahı ihzâr idüp gaybet iderlerse buldurması lâzım gelene teklîf idüp buldurup tarafeynden ehl-i fesâd her kim ise kal'ada habsidüp ahvâllerin yazup bildüresiz. Ammâ; bu bâbda tamâm hak üzre olup cânibeynden birine meyl ü muhâbâ olunup hılâf-ı şer' kimesneye iş olmakdan ve gayr-i vâkı' kazıyye arz olunmakdan hazer eyleyesiz.

Sipâhi kâtili olan İşpat nâhiyesi Tregra karyesi sipâhilerinden Yusuf bin Kâsım adlı sipâhinin hapsolunması.

Yazıldı.

Beğün kethudâsına virildi.

İlbasan beğine ve İşpat kâdîsına hüküm ki:

Sen ki sancakbeğisin, mektûb gönderüp; "İşpat nâhiyesinde Tregra nâm karye ve gayriden sekiz bin tîmâra mutasarrıf Yûsuf bin Kâsım nâm kimesne ehl-i fesâd olup

beyne'n-nâs bir sipâhîyi katlidüp şenâ'atinün nihâyeti yokdur." diyü arzyledüğün ecilden **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vardukda, mezkûr Yûsuf nâm sipâhîyi ihzâr idüp onat vechile hak üzre teftîş idüp göresiz; sipâhî katleyledüğü şer'le sâbit olur ise habsidüp ahvâlin vukû'ı üzre yazup arzyleyesiz; şöyle bilesiz.

243 *Gebze'de yakalanan üç harâmî ile daha önce yakalanmış olan beş harâminin mahallinde siyâset olunmaları.*

Yazıldı.

Beğün kapukethudâsına virildi; Dîvân'da. Fî 9 Rebî'u'l-evvel, sene: 972

Kocaili beğine hüküm ki:

Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "Üsküdar kazâsına tâbî' kasaba-i Gekbovize'de bundan akdem hırsuzluk ile müttehem üç nefer kimesne tutulup bi'l-fi'l Üsküdar kâdîsı ile kendün kasaba-i mezbûreye vardukda, mezbûrların ahvâli teftîş olundukda cümle; "Kuttâ'u't-tarîklardur." diyü haber virdüklerinden mâ-adâ nefsi-i Gekbovize'de gice ile dükkânlar açup esbâb sirka itdüklerine i'tirâfları yazılan sicillerün sûretleriyle irsâl olunup ve bundan evvel mübârek Ramazân'da Sabancı tağlarında beş nefer harâmî ele girüp birisi Sabancı'da siyâset olunup dört neferi sûret-i sicilleriyle Âsitâne-i Sa'âdetüm'e irsâl olunup mezbûrlar mahall-i hâdisede siyâset olunmalarını re'âyâ istid'â iderler." diyü bildürmüşsin. İmdi; arzitdüğün yedi nefer kimesneye mahallinde siyâset olunmak emrüm olup üç neferi âdemün habsinde olmağla sana gönderildi. **Buyurdum ki:**

Ol dört nefer kimesne ne makûle kimesnelerdür, isimleri nedür, arzunda beyân olunmamağla gönderilmedi. Mukaddemâ fesâdların arzitdüğün dört neferi dahı kimler ise sûret-i sicillerin gönderüp isimleriyle yazup bildüresin ki, Südde-i Sa'âdetüm'de olan mücrimlerden ihrâc olunup mahallinde siyâset olunmağıçün gönderile.

244 *Şirret ü şekâvet üzere olan Kışla karyesinden Dîvâne Bostan'ın Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.

Hamîdili beğiniün kethudâsına virildi. Fî 6 Rebî'u'l-âhır, sene: 972

Burdur ve Isparta kâdîlarına hüküm ki:

Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "Kışla nâm karyede mütemekkin olan Dîvâne Bostân nâm kimesnenün ahvâli hükm-i şerîf mücebince teftîş olundukda, mu'temedün-aleyh kimesneler; "Mezbûr Bostân yataklık ile meşhûrdur ve kasabada medhali olmayan husûsa mübâşeret eyleyüp şirret ü şekâvet itmekden hâlî değıldür." diyü haber virdüklerin" arzyledüğünüz ecilden küreğe gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Varıcak, emrüm üzre mezkûr Bostân'ı mukayyed ü mahbûs Dergâh-ı Mu'allâm'a gönderesin ki küreğe konıla ve koşup gönderdüğün kimesnelere tenbîh eylesin ki, yolda gaybet itdürmekden ziyâde hazer ideler.

Sultan Mehmed Han Evkâfı Mütevellîsi Abdurrahman'ın, Hâssa-i Hümayun'da iken Şehzâde Mehmed'in Evkâfı'na dâhil olan Uğurluviran karyesine müdâlehe edip zaptettiği mahsûlün geri alınması.

Yazıldı.

Merhûm oğlum Mehmed *tâbe serâhûn*ün medrese-i ma'mûresinde müderris olan Mevlânâ Ahî-zâde'ye ve Hâslar kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ müşârun-ileyh oğlum merhûmun evkâfı mütevellîsi Mustafâ *zîde mecdühû* gelüp evkâf-ı mezbûreden Hâslar kazâsına tâbi' Uğurluvîrân nâm karye mukaddemâ hâssa-i hümayûnumdan olup ba'dehû imâret-i mezbûre evkâfına ilhâk olunup şimdide değin vakf için zabtolunurken hâliyâ merhûm ve mağfûrun-leh ceddüm Sultân Mehmed Hân Evkâfı Mütevellîsi olan Abdurrahmân bir nâyib ma'rifeti ile karye-i mezbûrenün hudûdına dahlidüp ba'zı mahsûl-i hubûbât ve gayriden hayli nesne zabtolunduğın istimâ' idüp şer'le görülmesine hükmi-şerîfüm taleb itmeğın **buyurdum ki:**

Hükmi-şerîfüm vardukda, bi'z-zât kalkup mahall-i nizâ'un üzerine varup ehl-i vukûf ma'rifetleriyle tuğrâ-yı hümayûnumla olan vakfiyyeye ve hudûd-nâmeye nazar idüp husamâ muvâcehesinde hak üzre onat vechile şer'le teftîş idüp göresin; fî-nefsi'l-emr nizâ' olunan yirler karye-i mezbûrenün mu'ayyen ü mümtâz sınırı dâhilinde olan yirlerden olup ceddüm müşârun-ileyh evkâfı mütevellîsi vakfiyyede ve hudûd-nâmede mukayyed olan yirlerine dahlidüp hubûbâtıdan ve gayriden nesne almış ise hılâf-ı şer'-ı şerîf kimesneye iş itdirmeyüp mûmâ-ileyh oğlum evkâfına müteveccih olanı hükmidüp bî-kusûr mütevellîsine alıvirüp vakf için zabtitdüresin. Tuğrâ-yı hümayûn ile olan hudûd-nâmeye ve şer'-ı şerîfe muhâlif kimesneye iş itdirmeyesin ve kazıyye ne vechile olduğın mufassal ü meşrûh yazup bildüresin.

Köstendil Beyi Mesih Bey'in Ahmed Voyvoda ile hatununu bulup Südde-i Saâdet'e göndermesi.

Yazıldı.

Sâbıkâ Köstendil Beği Mesîh Beğ'e hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Kerîm nâm kimesne yedinden emr-i şerîf vârid olup; "Ahmed Voyvoda'yı hâtûnıyla gereği gibi tecessüs idüp bulup Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin." diyü fermân olunmağın tecessüs itmeğe âdemler gönderilüp henüz ele girmeyüp ele geldüklerinde irsâl olunur." diyü bildürmişsin. İmdi; **buyurdum ki:**

Varıcak, te'hîr ü terâhî itmeyüp Ahmed Voyvoda ile hâtûnı[nı] elbette elbette bulup göndermeyince olmayasın. Sonra özrün makbûl olmaz, mu'âteb olman mukarrerdür; ana göre tedârük eylesin.

[Yev]mü'l-İsneyn, fî 8 Rebî'u'l-evvel, sene: 972

247

İslamla müşerref olan Keyhüsrev'in, Görgi Melik'in ülkesinde mülkiyet üzere tasarruf ettiği iki kale ile otuz köyün kendisine sancak olarak verilmesi.

Yazıldı.

Keyhusrev Beğ'ün kethudâsına virildi. Fî 13 Ra., sene: 972

Erzurum beğlerbeğisine hüküm ki:

Sâbıkâ Erzurum Beğlerbeğisi olup hâlâ Anadolu Beğlerbeğisi olan Alî *dâme ikbâlühû* Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "Bundan akdem Südde-i Sa'âdet'de şeref-i İslâm'la müşerref olan Keyhusrev'ün mülkiyyet üzere tasarruf idegeldüğü iki pâre kal'a ve otuz sekiz pâre kurâ –ki, beş yüz elli hâne olur– Görgi Melik'ün kadîmî zabtidedgeldüğü ülkesinden olmağla ber-vech-i tahmîn sancak tarîkıyla kendüye virilmesin recâ itdükde; "Vech ü münâsib gördüğün üzere arzidesin." diyü fermân olunup müşârun-ileyhün ahvâli tefahhus olundukda zikrolunan otuz sekiz pâre kar[ye]lerle iki pâre kal'ası ecdâd-ı sâbıkasından irsle intikâl itmiş mutasarrıf olduğu karyeleri ve kal'aları olup mezbûr Görgi Melik şekâvet üzere olmağla Atebe-i Ulyâm'a mütâbe'ati nifâkla(?) olmağın Kızılbaş tarafına âdemleri ve pîşkeşleri varup ittihâddan hâlî olmayup mezkûr Keyhusrev Âsitâne-i Sa'âdetüm'e hulûs u ubûdiyyet ile itâ'at ü inkıyâd itmiş hâlis kulum olup zikrolunan karyelerle iki pâre kal'ası ber-vech-i tahmîn altı yüz bin akçalık üzere sancak tarîkıyla inâyet olunmasın" i'lâm itmeğın **buyurdum ki:**

Varıcak göresin; müşârun-ileyh arzitdüğü üzere zikrolunan kal'alar ve kurâ mûmâ-ileyhün ecdâdından intikâl itmiş mutasarrıf olduğu kurâsı ve kal'aları olup müşârun-ileyhe sancak tarîkıyla virilmekle bir fesâda ve ol câniblerde idlâle bâ'ıs olur husûs yoğ ise vech ü münâsib gördüğün üzere sen dahı arzidesin.

248

Deryâ muhafazası için görevlendirilen Menteşe beyine lâzım olan cenkçilerin Anadolu sancağı sipâhilerinden karşılanması.

Yazıldı.

Beğ kethudâsı İskender'e virildi. Fî 15 Rebî'u'l-evvel, sene: 972

Anadolu beğlerbeğisine hüküm ki:

Menteşe Beği Ahmed *dâme ızzühû* âdem gönderüp; "müşârun-ileyhe deryâ muhafazasıyçün virilen kadırgalara cengci lâzım idüğın" bildürdüğü ecilden lâzım oldukda sancağından kifâyet kadar sipâhî virilmek emridüp **buyurdum ki:**

Varıcak, Çine ve Balat nâhiyelerinden mâ-adâ sancağı sipâhîlerinden lâzım oldukda kifâyet kadar sipâhî ta'yîn idüp isimleri ve tûmârları ile yazup defter idüp bir sûretin müşârun-ileyhe ve bir sûretin Südde-i Sa'âdet'e gönderesin ki, hıdmet iden ve itmeyen kimler idüğü ma'lûm ola; şöyle bilesin.

Yazıldı.

Çavuşbaşına virildi. Fî 6 Rebî'u'l-âhır, sene: 972

Edirne kâdîsına hüküm ki:

Nâyibün mektûb gönderüp; "kazâ-i mezbûra tâbi' Abalar nâm karyede evi basılıp katlolunan Mü'mine bint-i Şâhkulî nâm hâtûnun karındaşı Turgud, Metro veled-i İsteyko nâm kâfir muvâcehesinde; "İşbu kâfir on iki nefer kâfir ile gice ile gelüp mezbûre avretün evin basup zevci Nebî Hâce nâm mü'ezzini ve mezkûre hâtûnı ve iki oğlancıkların katlîdiler." diyü da'vâ idüp mezkûrdan sü'âl olundukda; "Barmaksuz Piyo nâm kâfir ve Mûsâhacî kurbinde mandırada sâkin Markovaz Adlu karyesinde ve Gölli Kesteriye kazâsında ve İne(?) köyünde Proyo ve Sarı Bâlî nâm kâfir ve Kondo nâm kâfir cümle on iki nefer kimesne olup Âzâdlı köyünde Dümenci'nün oğlu bizi idlâl idüp biz dahî mezbûra tâbi' olup varup Abalar'da mezbûr Nebî Hâce'nün evin basup ba'zı yoldaşlarımız içerü girüp mezkûrî ve zevcesin ve oğlancıkların katlîdüp bulunan esbâbı alup Metro [ve] Barmaksuz Piyo ve Sarı Bâlî ve alçak boylu bir kâfir ve Marko ve Piyo bu cümle sâyirler de ayrılıp Mûsâhacî köyünde Receb nâm kimesnenün evine varup haber itdüğümüzde taşra çıkup bir iki çuka ferâce ve iç kaftânı ve ba'zı altun esbâbı ve hurdevât esbâb ne var ise mezbûr Receb alup bize; "Bunda turmayup çıkup gidün." dimeğin biz dahî bu cümle esbâbı virüp yine ol gice çıkup gitdük." diyü haber virdüğün" i'lâm itmeğin **buyurdum ki:**

Hüküm-i şerîfüm vardukda, mezkûr Receb'i muhkem habsidüp bu husûsî onat vechile hak üzere teftîş ü tefahhus kılup göresin; mezkûr kâfir takrîr itdüğü üzre midür, nicedür ve sâyir yoldaşları kandedür; ma'lûm idinüp dahî ele giren yoldaşların ve mezkûrî muhkem habsidüp arzeyeleyesin ki, sonra anlar hakkında emrüm ne vechile sâdır olursa mûcebi ile amel eyleyesin.

Yazıldı.

Hudâvirdi nâm kimesneye virildi. Fî 14 Rebî'u'l-evvel, sene: 972

Budun beğlerbeğisine ve defterdârına ve kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ Budun kurbinde vâkî' olup kadîmden asker-i hümayûn konagelüp ve anda olan ümerâ vü asker halkı atların otarigeldüğü çayırun ba'zı yirlerin ba'zı kimesneler zirâ'at idüp ve ba'zı yirlerin dahî Budun'da Rüstem Beğ binâ itdüğü tekeye şeyhî; "Tekyeye vakıfdur." diyü zabtidüp atların ileten asker halkından resm-i otlak taleb olunduğı arzölünmağın **buyurdum ki:**

Göresin; feth-ı hâkânîden berü zirâ'at ü harâset olunugelmiş yirler olmayup kadîmül-eyyâmdan asker-i hümayûn gelüp anda olan ümer[â] vü asker halkı atların otarigeldüğü kadîmî çayırları bozdurmayup gereği gibi men' u def' idesiz.

[Yev]mü'l-Erbi'â, fî 11 Rebî'u'l-evvel, sene: 972, Kostantiniyye

251

Çatalca zimmîlerinin ellerinde bulunan şarapların kendilerine yetecek miktarından fazlasının sirke edilmesi; Müslümanların ellerinde bulunan şarapların ise tamamının imha edilmesi, bundan sonra da zimmîlerin Müslümanlara şarap satmalarına müsâde edilmemesi.

Yazıldı.

Muhzırın âdemisine virildi. Fî 13 Ra., sene: 972

Sâbıkâ Mohac Kâdîsı Mahmûd ve Çatalca kâdîsı *zîde fazlühümâya* hüküm ki:

Hâliyâ kasaba-i Çatalca zimmîleri müslimânlara hamr bey' idüp ve ba'zı müslimânların dahı evlerinde hamr olup muttasıl şürb-i hamrdan hâlî olmadıkları arzolundu. **Buyurdum ki:**

Hük-m-i şerîfümle Dergâh-ı Mu'allâm yeniçeri bölükbaşlarından Alî *zîde kadruhû* varıcak, bi'z-zât kasaba-i mezbûrede olan müslimân ve keferi mahallâtın bi'z-zât yoklayup müslimânda bulunan hamrun fuçılardan ve küplerin uvadup şarâbların yabana akıdub zâyî' idesiz ve zimmî tâyifesinde bulunan hamrdan kendü nefslere kifâyet mikdârı alıkoyup mâ-adâsın sirke idesiz ki, keferi, müslimânlara şarâb virmeğe kudretleri kalmaya. Bu husûsda benüm ziyâde ihtimâmum vardır. Şer'-ı şerîfe muhâlîf vaz' sâdır olmağa aslâ rızâ-yı şerîfüm yokdur. Emri kasaba-i mezbûre halkına gereği gibi tenbîh idüp bildüresiz ki, min-ba'd müslimânlardan her kimde hamr buluna veyâ keferi müslimâna içmeğe hamr vire, aslâ özürleri makbûl olmayup siyâset olunurlar. Ana göre emr-i şerîfümü bildüresiz ki gâfletde bulunmayalar; şöyle bilesiz.

252

Andıra Cezîresi'nde sâkin Frenklerin, Rum ve Arnavutlara zulmettikleri için Ağrıboz veya Rodos adasında boş bir yerde iskan edilmeleri.

Yazıldı.

Kurd Kethudâ'ya virildi. Fî 11 Rebî'u'l-evvel, sene: 972

Cezâyir beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâlen Ağrıboz Beği Mehmed *dâme ızzühû* ile Ağrıboz kâdîsı *zîde fazlühû* mektûb gönderüp; "Andıra cezîresi sâkinlerinden Rûm ve Arnavud keferesi a'yânından on nefer zimmî gelüp cezîre-i mezbûrede sâkin olan Rûm ve Arnavud bin sekiz yüze karîb hâne olup Frenk elli-altmış hâne olup on iki nefer Frenk cezîre-i mezbûre mahsûlâtın zabtidüp ehl ü ıyâllerine fî'l-i şenî' ve ba'zın helâk idüp ve harbî ve korsan gemilerine azık virüp fesâd ü şenâ'atların nihâyeti yokdur. Mültezim Franceşko Şomartine iltzâmından altı bin ziyâde maktû'ı edâ itmeğe uhdelere aldıkların" i'lâm eyledükleri ecilden **buyurdum ki:**

Zikrolunan Rûm ve Arnavud keferesi uhde[lerine] aldıkları elli altı bin maktû'ların sâl-be-sâl edâ itmek üzere Frenk hânelerin ol mahalden kaldurup Ağrıboz cezîresinde bir hâlî

yir var ise ana göçürüp temekkün ü tavattun itdüresiz. Ağrıboz'da hâlî yir yoğ ise Rodos cezâresine gönderüp sekenâtların anda itdürüp hılâf-ı emr kimesneye iş itdürmeyesiz. Ammâ; bu bahâne ile göçürüp konduurmalarında esbâb ü emvâl ve tavarlarına ve ehl ü iyâllerine dahl ü ta'arruz olunmakdan hazer eyleyesiz.

253 *Vize livâsında hırsızlık ve harâmilik suçlarının çoğunlukla ırgat tâifesi tarafından işlendiği anlaşıldığından hiç kimsenin kefilsiz ırgat istihdam etmesine izin verilmemesi.*

Yazıldı.

Vize beğinin kapukethudâsına virildi. Fî 14 Rebî'u'l-evvel, sene: 972

Vize beğine ve livâ-i mezbûre kâdîlarına hüküm ki:

Livâ-i mezbûrun hırsuz u harâmîsi ve sâyir ehl-i fesâd ü şenâ'ati eksük olmayup tettebbu' olundukda ekseriyâ ırgad tâyifesinden olup kefilsüz olmağla muttasıl vilâyete ve ebnâ-i sebîle zarar u husrân irişdürmekden hâlî olmadukları ecilden taht-ı hükûmetinizde olan ırgad tâyifesi yoklanup görölüp eger Dergâh-ı Mu'allâm kullarından ve eger yeniçeri vü zü'amâ vü erbâb-ı tîmâr ve re'âyâ tâyifesinden her kimde ise kefilsüz ırgad kalmayup cümlesi kefillenmesin emridüp **buyurdum ki:**

Hükûm-i şerîfüm varıcak, bu husûsa onat vechile mukayyed olup taht-ı hükûmetinizde olan kasabât u kurâda her kimde kefilsüz ırgad bulunursa kefillileyüp kimesnede aslâ kefilsüz ırgad komayasız ve hem gereği gibi tenbîh ü te'kîd idesiz ki, min-ba'd bir kimesne kefilsüz ırgad istihdâm itmeye. Ba'de't-tenbîh her kim ki, kefilsüz ırgad istihdâm etmekle her kimün ırgadından fesâd zâhir ola, gaybet etmekle ele girmek müyesser olmaya, ana olacak ıtâb ü ıkâb istihdâm eyleyen kimesnelere olur. "Ana göre mukayyed olup hılâf-ı emr iş olmakdan hazer eyleyeler ve bu bahâne ile kimesneden ahz ü celb olunup mâlları alınmakdan ve "kefilleme" ve "sicillât akçası" diyü bir akça ve bir habbe alınmayup hemân emrüm üzre livâ-i mezbûrda olan ırgad tâyifesini kefillileyüp kendüleri ve kefillerinin isimlerin defter idüp bir sûreti anda mahkemelerde hıfzolunup ve bir sûretin Dergâh-ı Mu'allâm'a gönderesiz.

254 *Rodos sancağı beyinin maiyetindeki kürekçiler için verilen baklanın boğazdan geçişine mâni olunmaması.*

Yazıldı.

Beğün kapukethudâsına virildi. Fî 13 Rebî'u'l-evvel, sene: 972

Boğaz Hısârları dizdârlarına hüküm ki:

Hâliyâ Rodos Sancağı Beği Alî dâme ızzühûnun yanında olan kürekçiler için İstanbul kilesiyle bin kile bakla virilmiştir. **Buyurdum ki:**

Müşârun-ileyhün gemisi ile re'îsi olan Falalit(?) nâm zimmî vardukda, zikrolunan bin kile baklaya mâni' olmayup Boğaz'dan geçüresiz. Ammâ; bu bahâne ile ziyâde nesne geçürmekden ihtiyât eyleyesiz.

Yazıldı.

Selanik ve Yenice-i Vardar kâdîlarına hüküm ki:

Dergâh-ı Mu'allâm kapucularından Şa'bân nâm kimesnenün atı ve kılıcı ve sâyir esbâbı evinde tururken Vardar Yenicesi kazâsında Baba nâm karyede gâyib olmağla hâtûnından tettebbu' olunmak lâzım gelmeğın **buyurdum ki:**

Dergâh-ı Mu'allâm kapucularından Ahmed *zîde kadruhû* vardukda, mezkûre avreti ihzâr idüp mahallesi halkınun mu'temedün-aleyh müslimânlarından ve sâyir ehl-i vukûfdan bu husûsı onat vechile teftîş idüp göresiz; mezkûr Şa'bân evinden çıkup gidüp yabanda mı gâyib olmuştur, yohsa yabana gitmeyüp evinde gâyib olmuş ise ve mezkûre avretün âhar kimesne ile mu'âmelesi ve yaramazlık ile meşhûre vü mütteheme ola, muhkem tahvîf idüp mezbûr kapucı her niçe olmuş ise bu husûsun gavrıne ve hakîkatine irişüp sıhhati [ve] vukû'ı üzre yazup bildüresiz. Hılâf-ı vâkı' kazıyye arzolmakdan ve şer'-ı şerîfe muhâlif iş olmakdan hazer idesiz.

[Yev]mü'l-Hamîs, fî 13 Rebî'u'l-evvel, sene: 972, Kostantınıyye

Yazıldı.

Sefer Beğ âdemi Ca'fer'e virildi. Fî 14, mâh-ı mezbûr.

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Bundan akdem cenâb-ı emâret-me'âb Mekke-i Mükerreşe Şerîfi Hasan *dâme sa'dühü ile* Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "Portugal-ı bed-fi'âlün ba'zı gemileri diyâr-ı Hind'den gelen tüccâra deryâda zarar u ziyân itmekden hâlî olmadukların" i'lâm idüp melâ'în [ü] hâsirînün def'-ı zararı içün Aden cânibine Donanma-i Hümâyûnum varmak lâzım olduğı ecilden sancağ-ı hümâyûnumla Süveyş Kapudânlığı Sefer *dâme ızzühûya* tevcîh olunup ol cânibe irsâl olunup kadirğa ve kaliteden on pâre donanma gemileri hâzır olmasın emridüp **buyurdum ki:**

Hüküm-i şerîfüm varıcak, kadirğa ve kaliteden on pâre gemiyi cemî'-ı âlât ü esbâbı ve sâyir yat u yarağıyla hâzır u müheyyâ idüp mahrûse-i Mısır'da bulunan kallâb ve sâyir siyâsete müstehık olmayan mücrimlerden kürekcin tedârük idüp âdet-i kadîme üzre maslahatların ve havâyicilerin eger peksimad ve eger gayridür, cümle tedârük idüp ve her gemiye yiğirmi beşer tüfenkci ve yiğirmi beşer oklı ve yaylu Çerâkise ve tüfenkcilerden ve azeblerden pîr olmayup sefere ve darbe ve harbe kâdir olanlarından cengci ta'yîn idüp vakti ve mevsimi ile Aden tarafına irsâl idesin ve gönderilen donanma gemileri kifâyet kadar zahîre götürmeğe mütehammil olmamağın kifâyet idecek mikdârı bir kalyona azıkların

koyup Aden'e bile gönderesin ki, inşâ'a'llâhü'l-E'azz ol câniblere varup mülâkî oldukda ümmîzdür ki, Hak *sübhânehû ve te'âlâ* hazretlerinin ulüvv-i inâyeti ile feth u nusret ve envâ'-ı yüz aklıkları müyesser olup a'dâ-yı makhûrun ol taraflardan mazarrat u fesâdları mündefî' olmağla eyyâm-ı sa'âdetümde deryâ tarafı emn ü emân olmağla diyâr-ı Hind'den gelen tüccârın ve vâridîn ü sâdırînün âsûde-hâl olmalarına sebep ü bâ'ıs ola; şöyle bilesin.

257 *Portekiz gemilerinin saldırılarının önlenmesi için Aden tarafına gönderilen donanmaya zahîre hususunda sıkıntı çektilirilmemesi.*

Yazıldı.

Bu dahi.

Yemen beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ diyâr-ı Hind'den gelen tüccâr gemilerine Portugal-ı bed-fi'âlün gemileri zarar u husrân itmekden hâlf olmaduğî arz olunmağın Süveyş Kapudânlığı kıdvetü'l-ümerâ'i'l-kirâm Sefer *dâme ulüvvuhû*ya sancağ-ı hümayûnumla ihsân olunup Donanma-i Hümayûnum'la Aden cânibine irsâl olunmuşdur. İnşâ'a'llâhü'l-E'azz ol taraflara varup hurûc itdükde mürâca'ate mevsim gözetmek için eğlenmek lâzım gelmekle Donanma-i Hümayûnum'da olan askerün zahîre bâbında muzâyakaları olursa **buyurdum ki:**

Hüküm-i şerîfüm vardukda, anun gibi müşârun-ileyh Donanma-i Hümayûnum'la ol cânibe varup Donanma-i Hümayûnum'un zahîreye zarûret ü ihtiyâcları olursa muzâyaka çekdurmeyüp zahîre taleb itdüklerinde kifâyet kadar undan ve buğdaydan tedârük idüp viresin; şöyle bilesin.

258 *bkz. hkm. 257*

Yazıldı.

Bu dahi.

Cidde beğine hüküm ki:

Hâliyâ Süveyş Kapudânı Sefer *dâme ulüvvuhû* küffâr-ı haksâr gemilerinin kal' u kam'ı için Aden cânibine Donanma-i Hümayûnum'la irsâl olunmuşdur. Anun gibi ol diyârda mevsime tevakkuf itmekle eğlenüp zahîreleri kalmayup Cidde'ye gelüp çıkduklarında Donanma-i Hümayûnum için zahîre taleb itdüklerinde **buyurdum ki:**

Mümkün olduğı kadar akçalarıyla zâd ü zevâdelerin tedârük idiviresin.

259 *Erdel topraklarına vâki tecâvüzün Nemçe tarafından yapıldığı kesin olarak tesbit edilmedikçe Osmanlı Devleti ile Nemçe arasındaki ahidnâmeye aykırı herhangi bir harekete girişilmemesi.*

Yazıldı.

Tımışvar çavuşlarından mektûb getüren Velî Çavuş'a virildi.

Tımışvar beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâlîyâ Atebe-i Ulyâm'a mektûb gönderüp; "Vilâyet-i Erdel Kralı İstefen Kral'un Plaj Mihal(?) ile muhârebeleri olup ba'zı kal'aların almağla mezbûr Plaj Mihal'e(?) müte'allik ba'zı melâ'in bir mikdâr ıstabur idüp; "Vilâyet-i Erdel'e zarar irişdürmek ihtimâli vardır." diyü mu'âvenet ü istimdâd itmeğin Arad nâm mahalden dört bin mikdârı asker-i İslâm ile teveccüh olunmuşdur." diyü i'lâm eylemişsin. Mukaddemâ bu husûsı dahı arzylemiş idün. İmdi; "Asker-i hümayûnla bir mahalle teveccüh oldukda mukaddem sahîh haber alınup ol taraflarda asker-i İslâm varup mu'âvenet itmek îcâb ider husûs var mıdır, Nemçe kralı tarafından ahde muhâlif vaz' sâdır olup Kral-oğlı üzerine leşker gelmiş midür, yohsa mezbûr kâfirle gavgâ itmekle mi seni mu'âvenete taleb ider? Nemçe kralı tarafından ahde muhâlif vaz' olmadın bî-hûde yire asker yıpratmayasın." diyü husûsan bundan evvel sana hükm-i hümayûnum gönderilmişidi. Niçün ol tarafdın sahîh haber alup arzitmeyesin? **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, bu bâbda kemâl-i basîret ü intibâh üzre olup şöyle ki; Nemçe kralı tarafından asker gelmeyüp memlekete zarar ihtimâli olmaya, ol tarafdın nakz-ı ahd itmeden mücerred Plaj Menhar(?) ile itdükleri gavgâ için mu'âvenet taleb itmiş ise bî-hûde yire asker yıpratmakdan ve hem tamâm leşker cem' olmadın bir mikdâr âdemle küffâr üzerine varup gafletle ırz [u] nâmûs-ı saltanata muhâlif iş olmakdan ve mâ-beynde olan ahd ü emâna mugâyir vaz' olmakdan hazer idesin ve bu hükm-i hümayûnum sana ne zamânda vâsıl olup ve bi'l-fi'l ne mahalde olduğun ve ol cânibe müte'allik ne makûle ahvâle vâkıf olduğun ale't-tafsîl yazup bildüresin.

260 *Erzurum sancağına bağı Gecik(?) nâhiyesinin () köyü mahsulâtının havâss-ı hümayun adına zaptolunması.*

Yazıldı.

Âdemine virildi. Fî 15 Rebî'u'l-evvel

Erzincan kâdîsına ve Erzurum nâzırına hüküm ki:

Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "Erzurum sancağında Gecik(?) nâhiyesinde vilâyet defterinde sekiz bin beş yüz akça yazar () nâm karye için Hasan ve zü'amâdan Korkmaz ve Hayrullâh'un ber-vech-i iştirâk tîmârları olup zikrolunan karyeden her sene sekiz bin İstanbulî gılâl ve sâyir rüsûmdan on binden ziyâde nakdiyye hâsıl olup bir senede kırk beş bin ve bir tahvilde yüz otuz beş bin akça hâsıl olur." diyü i'lâm itdüğünüz ecilden zikrolunan karye işbu sene: 972 Rebî'u'l-evvelî'nün on beşinci gününden havâss-ı hümayûnuma kaydolunmuşdur. **Buyurdum ki:**

Varıcak, zikrolunan karyenün mahsulâtın ve sâyir rüsûmın her ne ise târîh-ı mezbûrdan berü havâss-ı hümayûnum için zabteyleyesiz; şöyle bilesiz.

261

Pojega sancağındaki Muyislavine ve Prezoviçe bakanları neferlerinin haracgüzâr reâyaya yaptıkları zulmün önlenerek hak sahiplerinin haklarının alınıp sahiplerine verilmesi ve suçluların cezalandırılması.

Yazıldı.

Mezbûra virildi. Fi't-târîhu'l-mezbûr.

Pojega Beği Nasûh Beğ'e ve Mohac Beği Hamza Beğ'e, Ösek ve Peçuy ve Şikloş kâdîlarına hüküm ki:

Hâliyâ Mohac Beği Hamza mektûb gönderüp; "Nehr-i Drava'nun yalısında vâkı' olan kurânun halkı gelüp şikâyet eylediler ki: "Pojega sancağında olan Muyislavine ve Brezoviçe nâm parkanlar ihdâs olaldan berü neferâtı çıkup köylerimize segirdüp oğullarımız esîr idüp ve tavarlarımız ve esbâblarımızı yağmâ eyleyüp niçemüzi katl ve niçemüzi mecrûh u ât idüp hayfımız görülmez ise perâkende olmak muhakkaktır." diyü feryâd idüp fi'l-vâkı' zikrolunan karyelere el uzadup yağmâdan hâlî olmayup men' eylemek için sancakbeğine defe'âtle mektûb ve müstekıl alaybeği irsâl olunmuşıdı. Bir vechile men'ine mukayyed olmayup fukarânun zulmi görülmez ise mekânların terkidüp vilâyet hâlî kalması mukarrerdür." Zikrolunan parkanlarda olan neferâtun ellerinden re'âyânun hâlî mükedderdür. diyü i'lâm eyleyüp Peçuy kâdîsı dahı mektûb gönderüp; "Grajgal ve Şilni nâhiyelerinde seksen bir pâre kurâ re'âyâsı evlâd ü akribâmuzdan iki yüz on dört nefer oğlan ve yüz yigirmi üç nefer ayrı re'âyâyı Muyislavine ve Brezoviçe nâm palankalar neferâtı esîr ve otuz üç neferin katlidüp ve yüz yetmiş iki re's sığır ve dört yüz yigirmi beş bârgîrimüz ve beş bin iki yüz iki kîle gallâtımız ve yüz beş araba otluğumuz ve altmış beş aded kovanımız ve sâyir esbâbımız alınmışdır." diyü defterin getürüp vâkı'-ı hâlî arzidüp zikrolunan defteri aynı ile ba'zı re'âyâ Südde-i Sa'âdetüm'e getürdüğü ecilden **buyurdum ki:**

Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Şücâ' zîde kadruhû varıcak, aslâ te'hîr ü terâhî itmeyüp bi'z-zât zikrolunan palankaların üzerine varup zikrolunan palankaların neferlerin şikâyet iden re'âyâ ile berâber idüp onat vechile kemâl-i dikkat ü ihtimâmla bi-hasebi's-şer'ı's-şerîf teftîş ü tefahhus kılup bu fesâdı idenler her kimler ise ele getürüp harâc-güzâr re'âyâmı esîr idüp ezvâc ü etfâlin ve esbâb ü emvâlin [nehb] ü yağmâ iden ve ol mikdâr sığırının ve bârgîrlerin ve terekelerin ve otlukların ve kovanların cebren alan kimlerdür; ma'lûm idinüp ol câniblerde harâc-güzârlarumun ehl ü iyâllerinden ve ta'allukât u akribâlarından esîr olmuş kimesneleri var ise cümlesin ellerinden alup ıtlâk idüp alınan mâlların ve tavarların bi'l-cümle müteveccih olan hukûkların şer'le kendülere alvirüp ehl-i fesâdı ma'lûm idinüp ele getürüp habsidüp isimleri ve resimleri ile yazup Dergâh-ı Mu'allâm'a bildüresiz. Harâc-güzârlarumdan gayri Macar tâyifesi bi'l-külliyeye esîr olmaz. Zîrâ Nemçe kralına mu'âhede-i hümayûnum virilmişdür. Ahid-nâme-i hümayûnuma muhâlif anlara dahı dahlolunmağa rızâ-yı şerîfüm yokdur. Zikrolunan palankalar neferlerine ve sâyir ucdâ olan kullaruma emr-i şerîfümü bildürüp ahid-nâme-i hümayûnuma ve emr-i

şerîfûme mugâyir kimesneye iş itdürmeyesiz ve zikrolunan palankaların neferlerine dahı gereği gibi tenbîh ü te'kîd idüp anlardan bir ferd Drava'yı geçüp Peçuy cânibine varmayalar. Şöyle ki; ba'de't-tenbîh eslemeyüp girü varup re'âyâyâ dest-i tetâvül idüp te'addî vü tecâvüzleri ola, ol asıl eşkıyâ ele getirilüp hakların[dan] geline ki, sâyirlerine mûcib-i ibret ü nasîhat vâkı' olur. Eyyâm-ı adâlet-i hümayûnumda kimesneye zulm ü te'addî olunduğına aslâ rızâ-yı şerîfüm yokdur. Tamâm hak üzre görüp zâlimlerün zülmin re'âyâdan def' idüp mütevecih olan hakların alıvirüp hılâf-ı vâkı' kimesnenün kazıyyesi arz olunmakdan ve tezvîr ü telbîsden ve şühûd-ı zûrdan hazer idesiz.

262 *Muyislavine ve Prezoviçe barkanları neferlerinin Drava nehrini geçip Peçuy cânibinde eşkıyalık yapmalarına fırsat verilmemesi.*

Yazıldı.

Şücâ' Çavuş'a virildi.

Mohac Beği Hamza Beğ'e hüküm ki:

Hâliyâ Grajgal kâdîsı ile mektûb gönderüp; "Pojea sancağında ihdâs olunan Muyislavine ve Brezoviçe nâm parkanların neferleri Grajgal ve Şilni nâhiyelerinde vâkı' olan seksen bir pâre karye re'âyâsının ehl ü ıyâlleri ve kendüler gâret olunup esîr itmeden hâlî değıllerdür." diyü i'lâm eylediği ecilden re'âyânun mehâyifin görmek için ve zikrolunan palankalar neferleri Peçuy tarafına Drava'yı geçüp varmayalar diyü tenbîh ü te'kîd olunup hüküm-i hümayûnum gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Hüküm-i şerîfüm varıcak, bu husûsa gereği gibi mukayyed olup zikrolunan palankalarda i'timâd itdüğün âdemleründen bir yarar âdemün koyup leyl ü nehâr anda olup Drava cânibine hufyeten kimesneyi geçürmeyeler. Sen dahı geçid mahallerinde ve sâyir mevâzî'a pusuya âdemler koyup eslemeyüp Drava'yı hufyeten geçüp re'âyâyâ el uzatmağa varan eşkıyâyı ele getirüp habsidüp sıhhati üzre ahvâllerin arzidesin. Sonra anlar hakkında emrüm ne vechile olursa mücebi ile amel eylesin.

263 *Erdel topraklarına ahidnâmeye aykırı olarak Nemçe tarafından asker gelmemiş ise Arslan Bey'in Budun'a dönüp Budun muhafazasında kalması.*

Yazıldı.

Arslan Beğ'e hüküm ki:

Hâliyâ Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "Yanoş Kral-oğlı'na mu'âvenet etmek için bundan evvel sana ırsâl olunan hüküm-i hümayûnum muktezâsınca Budun askerleriyle müteveccih olup Solnoğ'a varduğun" i'lâm eylemişsin. Ol bâbda her ne ki dinilmiş ise ma'lûm-ı şerîfüm oldu. Eyle olsa; şimdiki hâlde Nemçe kralının ilçisi Südde-i Sa'âdetüm'den kendü nâmına ahid-nâme-i hümayûnum tecdîd olunmasın murâd idinüp henüz mâ-beynde olan mu'âhede-i hümayûnumu ol cânibden ri'âyet ider iken ahde mugâyir vaz' olduğına rızâ-yı şerîfüm yokdur. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak göresin: Şöyle ki; Nemçe kralı tarafından nakz-ı ahd olup Kral-oğlu'nun üzerine serdârı ile bir bellü başlu askeri gelmeyüp Erdel vilâyetinden kendü mülki olup Plaj Menhar(?) diyen müfsid eline düşen kal'aların fethinde olmağla zikrolunan la'îne müte'allik müfsidlerin cem'ıyyeti ola, Nemçe kralı tarafından ahde mugâyir asker gelmekle memleket ü vilâyete zarar olmak ihtimâli olmaya, olur olmaz yire asker yıpratmayup yirüne rücû' idüp Budun beğlerbeğisi varınca hıdmet-i muhâfaza üzre olasin.

[Yev]mü's-Sebt, fî 14 Rebî'u'l-evvel, sene: 972, der-Kostantıniyye

264

Kayseri'den İstanbul'a gitmekte olan Mirza ve İbrahim isimli şahısları Hacı Bektâş-ı Veli Zâviyesi'nde öldürüp eş ve çocuklarına tecâvüz etmek suçundan zanlı durumda bulunan üç şahsın sorgulanıp şer'an üzerlerine suç sâbit olursa sicil suretlerinin gönderilmesi.

Yazıldı.

Uğurlu nâm kimesneye virildi. Fî 15 Rebî'u'l-evvel, sene minh.

Kırşehri beğine ve Kırşehri ve Kaysariyye kâdîlarına hüküm ki:

Südde-i Sa'âdet'e mektûb ve sûret-i sicillün gönderüp; "Bundan akdem nefsi-i Kaysariyye'den Mîrzâ ve İbrâhîm nâm kimesneler Selçük ve Gülbeşe nâm hâtûnları Hamza ve Alî nâm ma'sûm oğlancıklarıyla İstanbul'a giderken merhûm Hacı Bektaş *nevvera'llâhü te'âlâ merkadehû* zâviyesinde gice ile yatup irtesi zâviye-i mezbûreye karîb Beştaş nâm mevzî'da mezkûrlardan İbrâhîm ve Mîrzâ ve Gülbeşe ve Alî nâm ma'sûm mecrûhan maktûl bulunup havâlîsinde Çivril ve Hısârcık ve Kurdbaş nâm karyeler ahâlîsinden ve âhar yirden hazır olan müslimânlardan hâlleri tefât olundukda Hâce Alî nâm kimesne takrîr-i kelâm idüp; "Mezkûr İbrâhîm ve Mîrzâ zikrolunan hâtûnları ve oğlancıklarıyla gelüp zâviye-i merkûmenün sokakdan cânibe olan odasına konup yatdukdan sonra Bilgi bin Öğrünç ve Şâhvirdi bin Şemâ'il ve Ramazân bin Sarıkız nâm kimesneler bile varup mezkûr İbrâhîm'ün elin bendidüp Emîrze'nün başına Bilgi çöküp Şâhvirdi Selçük'e fi'l-i şenî' idüp ba'dehû Mîrzâ çöküp Bilgi fi'l-i şenî' idüp mezkûr Mîrzâ fevtolmağın meyyitini çuvala koyup mezkûr İbrâhîm ve hâtûnlar ve oğlancıkları cümlesin Beştaş'a getürüp Gülbeşe ile oğlancığ Alî ve İbrâhîm nâm yoldaşlarum mezkûrûn Bilgi ve Şâhvirdi ve Ramazân katlidüp Hamza nâm ma'sûmla Selçük nâm hâtûnı öldürmeyüp niçe oldukların bilmezem." diyü ikrâr idicek mezkûrân Bilgi ve Ramazân ihzâr olunup sü'âl olundukda inkârile cevâb virdiler." diyü arzitdüğünüz ecilden **buyurdum ki:**

Vardukda, mezkûrûn Bilgi ve Şâhvirdi ve Ramazân nâm kimesneleri ihzâr idüp göresiz; töhmet-i sâbıkları olup bu makûle fi'l-i şenî' ihtimâli virilür kimesnelerise örf-i ma'rûfla görüp mübâşirleri dahı var ise didürdüp cümlesin ele getürüp şer'le üzerlerine sâbit ü zâhir olan mevâddı sicillât itdürüp sıhhati üzre arzidesiz. Hılâf-ı vâkı' kimesnenün kazıyyesi arzolanmakdan, tezvîr ü telbîsden ve şühûd-ı zûrdan hazer idesiz.

265

Süveyş Kapudanlığı'na tâyin olunan Sefer Bey'in Rodos'daki kadirgalardan biri ile İskenderiye'ye ulaştırılması.

Yazıldı.

Âdemi Ca'fer'e virildi. Fî 15 Rebî'u'l-evvel, sene: 972

Rodos Sancağı Beği Alî Beğ'e hüküm ki:

Hâliyâ kıdvetü'l-ümerâ'î'l-kirâm Sefer *dâme izzühûya* sancağ-ı hümayûnumla Süveyş Kapudânlığı tevcih olunup ol cânibe irsâl olunmuşdur. **Buyurdum ki:**

Varıcak, senün yanunda olan kadirgalarumdan bir kadirga ile emîn ü sâlim müşârun-ileyhi İskenderiye'ye ulaşıdurasın. Ol cânibden gelecek var ise tahmîl idüp getürdesin.

266

Selanik'ten Şehzâde Selim'in oğlu Şehzâde Murad'ın adamlarına bedeli mukâbilinde buğday ve arpa satın alınıp gemilerine yüklenmesi.

Yazıldı.

Âdemine virildi.

Selanik sancağı kâdîlarına hüküm ki:

Ferzend-i erc-mend oğlum Selîm *tâle bakâhü* mektûb gönderüp; "ahter-i burc-ı sa'âdet, gevher-i dürc-i hılâfet oğlu Murâd *tavvela'llâhü te'âlâ umrahûnun* olduğu vilâyet kahtlık olup otuz bin kîle arpa ve on bin kîle buğday virilmesin bildürdüğün" i'lâm itmeğün taht-ı kazânuzdan ol mikdâr arpa ve buğday virilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Müşârun-ileyhün âdemleri varup arpa ve buğday almak istediklerinde akçalarıyla narh-ı rûzî üzre ta'yîn olunan mikdârı buğday ve arpayı alvirüp gemilerine tahmîl idüp dahı tahmîl olunan gemi kimündür, re'îsinün ismi nedür; sicill idüp her kangınuzun taht-ı hükûmetinden ne mikdâr buğday ve arpa virilürse hükûm-i şerîfümün zahrına sûret-i sicilli naklidüp imzâlayup Dergâh-ı Mu'allâm'a gönderesiz. Emrûme muhâlif ziyâde tereke virilmekden ve bu bahâne ile deryâyâ tereke gitmekden hazer eyleyesiz.

267

Suyolu hizmetinde bulunan yeniçerilerin rütbe ve akça ile ödüllendirilmesi.

Yazıldı.

Yeniçeri ağasına hüküm ki:

Hâliyâ senünle suyolu hıdmetinde bulunan kullarum hakkında mezîd-i âtîfet-i husrevânem zuhûra getürüp yayabaşılardan sekiz neferinün dördi bölüğe ve dördi ze'âmete ve acemî-oğlanları yayabaşılarından bir neferi bölüğe ve iki neferi ze'âmete ve ağa bölükbaşılardan üç neferi bölüğe ve dört neferi tîmâra ve atlu zağarcılarından üç neferi bölüğe ve iki neferi tîmâra ve atlu sekbânlarından üç neferi bölüğe ve üç neferi tîmâra ve

sekbânlar bölükbaşlarından iki neferi bölüğe ve üç neferi tîmâra ve solaklardan on üçü bölüğe ve on ikisi tîmâra ve yeniçerilerinden yigirmi beş neferi bölüğe –ki, nısfı sipâhî ve nısfı silâhdâr ola– ve yigirmi beş neferi dahı tîmâra ve iki yüz akça dahı dört yüz buçuk olur müstehk olan yeniçeri kullaruma tevzî‘ için ta‘yîn idüp ve yüz nefer acemî-oğlanı kapuya alınmasın emridüp **buyurdum ki:**

Vech ü münâsib gördüğün üzre kullarumdan zikrolunan mikdârın bölüğe ve tîmâra ta‘yîn idüp ve ihsân olunan akçayı müstehk olanlara tevzî‘ eyleyüp ulûfelü acemî-oğlanlarından ol mikdârın kapuya çıkarup kullaruma gereği gibi istimâlet virüp hıdmete terğîb itdüresin; şöyle bilesin.

[Yev]mü's-Sebt, fî 15 Rebî‘u'l-evvel, sene: 972, Kostantiniyye

268

Dulkadiroğlu Şah Ali Bey oğullarının bâzı yeniçeri veya çavuşları öldürüp servet sahibi olduklarına dair sözler sarfettiği bildirilen Derviş Ali isimli doğancının sorgulanıp böyle söylediğinin aslı var ise bu hususun gizlice araştırılması ve doğrulandığı takdirde söz konusu Dulkadiroğulları'nın yakalanması ve durumun arz edilmesi.

Yazıldı.

Çavuşbaşına virildi. Fî 16 Rebî‘u'l-evvel, sene: 972

Vilâyet-i Karaman'da mehâyif teftîşinde olan Bâyezîd Beğ'e hüküm ki:

Hâlen ferzend-i erc-mend oğlum Selîm *tâle bakâhünün* şâhincibaşısı olan, bir mühimm için Seyyidili cânibine varup Renke nâm karyede Dervîş Alî nâm toğancıya konup; "Dulkâdir-oğlu Şâh Alî Beğ oğullarının hâli nedür?" diyü Toğancı Alî'ye sü'âl itdükde; "Eyü, hoş; altun ve akçaları çok." diyüp; "Neden kâdir oldılar." didükde; "Tâbi‘ nâm karye ile Çiğil nâm karye arasında bir kaç yeniçeriler mi yohsa çavuşlar mı katleylemişler, andan toyum oldılar." diyü haber virdüğü arz olunmağın **buyurdum ki:**

Mezkûr toğancıyı getürdüp müşârun-ileyh şâhincibaşıya takrîr itdüğü husûsun aslı var mıdır, göresin; fi'l-vâkı‘ husûs-ı mezbûrun aslı var ise kimesneye ifşâ itmeyüp hufyeten tettebbu‘ eyleyüp hakikat-i hâli ma‘lûm idinüp dahı arz olunduğı üzre fesâd eyledükleri vâkı‘ ise mezkûrları ele getürüp habseyleyüp vukû‘ı üzre yazup arzeyleyesin.

269

Süveyş İskelesi'nde iltizam usulü ile gemilerine tereke yüklenen Arap reislerin gemileri deryâya dayanıklı olmadıklarından bu gemilere fazla tereke yüklenmesini önlemek için güvenilir bir adam tâyin edilmesi.

Yazıldı.

Süveyş kapudânı âdemi Ca'fer'e virildi. Fî 17 Rebî'u'l-evvel

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâlâ Süveyş İskeleyi'nde sultân ve deşîşe gemileri iltizâm ile tahmîl olunup iltizâmıla tahmîl olunan gemiler hod deryâyâ tahammüli olmaduğundan mâ-adâ ekseriyâ Arab re'îsleri gemilerinün kenârlarına tahtalar ekleyüp sonradan ilhâk eyledükleri tahtaya –ki, telbîsdürler– istihkâmı olmayup emvâc-ı deryâ şiddet üzre oldukca ol tahtaları koparup gemiye tahmîl olunan tereke vü esbâba zarar u ziyân müterettib olmakdan hâlî olmaduğı ecilden **buyurdum ki:**

Varıcak, bender-i mezbûrede iltizâmıla yüklenen gemilerin üzerine bir yarar mu'temedün-aleyh âdemün koyup zikrolunan gemilere ziyâde serîr(?) tereke urdurmayup tahammüline göre tahmîl itdüresin ki, bi-inâyeti'llâhi te'âlâ emîn ü sâlim mahall-i me'mûra varup vâsıl olalar.

270

Hind cânibinden gelen tüccar gemilerini Portekiz gemilerine karşı korumak üzere Aden cânibine gönderilen donanmaya zahîre hususunda sıkıntı çektilirmemesi.

Yazıldı.

Kapudân âdemi Ca'fer'e virildi. Fî 17 Rebî'u'l-evvel

Yemen beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâlâ diyâr-ı Hind'den gelen tüccâr gemilerine Portugal-ı bed-fi'âlün gemileri zarar u husrân itmekden hâlî olmaduğı arz olunmağın Süveyş Kapudânlığı kıdvetü'l-ümerâ'i'l-kirâm Sefer dâme ulüvvuhûya sancağ-ı hümayûnumla ihsân olunup Donanma-i Hümayûnum'la Aden cânibine irsâl olunmuşdur. İnşâ'allâhü'l-Azîz ol taraflara varup hurûc itdükde mürâca'ate mevsim gözetmek için eğlenmek lâzım gelmeğle Donanma-i Hümayûnum'da olan askerün zahîresi bâbında muzâyakaları olursa **buyurdum ki:**

Donanma-i Hümayûnum için zahîre taleb itdükde kifâyet kadar undan ve buğdaydan tedârük idüp viresin.

271

Asayiş durumu göznünde bulundurularak Sekçuy sancağının müstakil bir sancak olmasının mı yoksa sancaklıktan çıkarılmasının mı uygun olacağının bildirilmesi.

Yazıldı.

Kâtib Alî nâm kimesneye virildi. Fî 17 Rebî'u'l-evvel, sene: 972

Budun beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâlen Mohac kâdfısı nâyibi mektûb gönderüp; "Sekçuy sancağı şimdiye değin karadan ve nehr-i Tuna'dan Budun'a ubûr iden tüccâr ve gayri müslimânlar emn ü emân üzre geçüp kimesnenün mâlına ve nefesine zarar u ziyân olmaz iken hâliyâ vilâyet tahrîr iden Kâsım Kethudâ ve Kâtib Haydar; "Sancak ref' olunup neferleri gayri sancağa ilhâk oldu." diyi

vilâyete ihtilâl virmeğin nehr-i Tuna'dan ve karadan Sigetvar'un ehl-i fesâdı her vechile hücum idüp memleket küllî ihtilâl üzre olmağla Mohac cânibine bir ferd ubûr itmek mümkün olmaz. Peçuy ve Seksar bu'd mesâfe olup Mohac ve Prenovar cânibinde olan fesâda aslâ anların dermânı olmaz." diyü arzidüp lâkin hâliyâ vilâyet-i mezbûreyi müceddeden kitâbet iden Kâsım Südde-i Sa'âdetüm'e geldükde; "Müstekıl sancağ olmağa ihtiyâcı yokdur. Ref' olunup hâs olmak münâsibdür." dinilmeğin hâsları havâss-ı hümayûn olmak üzre ref' olunmışıdı. **Buyurdum ki:**

Hük-m-i şerîfüm vardukda, bu husûsı kâtib-i mezbûr ile söyleşüp sen dahı tettebbu' idüp göresin; zikrolunan sancak ref' olmağla ol cânibden mürûr u ubûr iden tüccâr u re'âyâyâ zarar u ziyân olmak ihtimâlî yoğ ise mâluma enfa' olan ile âmil olasın ve illâ memleket ü re'âyânun ihtilâlîne ba'ıs olur husûs ola, vech ü münâsib gördüğün üzre yazup arzeyelesin.

272 *Şehzâde Selim'in adamlarından Ahmed'in ölümüne sebep olan Yeniçeri Fenerli İbrahim ve kaynatasının evlerinin, maktûle ait eşya olup olmadığının tesbiti için aranması.*

Yazıldı.

Yenişehir kâdîsına hüküm ki:

Ferzend-i erc-mend oğlum Selîm *tâle bakâhü* âdemlerinden Ahmed'ün katline bâ'ıs olan Dergâh-ı Mu'allâm yeniçerilerinden Fenerlî İbrâhîm'ün kayın atası evinde ve kendü evinde maktûl-i mezbûrun ba'zı esbâbı zannolunmağın ale'l-gafle yoklanmasın emridüp **buyurdum ki:**

Hük-m-i şerîfüm varıcak, sen ki kâdîsın, cemâ'at-i müslimîn ile ale'l-gafle mezbûr yeniçerinin ve kayın atasının evi üzerine varup yoklayup göresin; anun gibi maktûl-i mezbûrun esbâbından nesne bulunursa sahîh maktûlün esbâbı idüğü ma'lûmun ola, ne makûle esbâbdur ve kimün evinde ve elinde bulunursa kendülerin habsidüp sıhhati üzre yazup bildüresin.

273 *Ayamavra Kalesi varoşuna kadar getirilen suyun ne şekilde tevzûnin uygun olacağının belirlenmesi için, Ağustos'ta akan su miktarı ile kalede ve varoшта yaşayan ahâlinin durumu hakkındaki bilgilerin yazılıp arzedilmesi.*

Yazıldı.

Ayamavra ve Angelikasrı kâdîlarına bir hüküm ki:

Hâliyâ cenâb-ı celâlet-me'âbum tarafından Ayamavra[ya] gelmesi emrolunan sunun üzerine mi'mâr olan Kosta mektûb gönderüp; "Suyolı Ayamavra varoşına gelüp kal'aya karîb yirde bir terâzûda akar. Fermân-ı hümayûnun üzre kal'aya koymak istedikde ahâlî-i kal'a cem' olup; "Olanca su kal'aya girsün." diyü ikdâm itdüklerinde; "Kal'a kurbinde bir kaç sipâhî evleri olmağla kal'adan hâric kal'a handekî dibinde bir çeşme olsun ki, müslimân

evleri ve varoş halkı dahı isti'mâl ü intifâ' itsünler." didüklerinde ahâlî-i kal'a ma'rifeti ile kal'anun köprüsi başında bir lüle çeşme vaz' olundukdan sonra kazâ-i mezbûre voyvodası; "Elbette re'âyâyâ çeşme varoş içinde gerekdür." diyü müstekıllen varoşda çeşme olmağa ikdâm ider. Varoş dahı ancak iki yüz hâne ola, vaz' olan çeşme bu mikdâr hâneye değil yedi-sekiz yüz hâneye kifâyet ider." diyü bildürdi. İmdi; zikrolunan su kal'aya karîb geldükde Ağustos'da ne mikdâr cârî olurdu, mi'mâr niçün arzeyeledi ve kal'adan hâric yirde emr-i şerîfüm olmadın çeşme vaz' itmeğe sebep nedür? **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, kendü nefsinüzle zikrolunan sunun üzerine varup göresiz; ne mikdâr su gelmiş ise fermân-ı hümayûnum üzre cümlesin kal'aya dâhıl idüp kal'a içinde Ağustos'da kaç lüle su mukarrer olduğın ma'lûm idinüp ve kal'ada kaç hâne vardır, ne mikdâr su kifâyet iderse ve kaç lüle artmak lâzım gelürse varoş-ı mezbûrda suya muhtâc olan fukarâ vü zu'afâ mahallâtını mi'mâr ma'rifeti ile yoklayup kaç yirde çeşme olmak mümkün ise sıhhati üzre ale't-tafsîl yazup arzeyelesiz; sonra emrüm ne vechile olursa mûcebi ile amel eyleyesiz.

274

Bir gayrimüslim kaptana, getirmeyi taahhüt ettiği Müslüman esirler hususunda kefil olan Floransa Baylosu Alparencu'nun söz konusu taahhüt yerine getirildiğinden kefalet hususunda kimse tarafından rahatsız edilmemesi.

Yazıldı.

Dragman İbrâhîm Beğ'e virildi. Fî 18 Rebî'u'l-evvel, sene: 972

İstanbul ve Galata kâdîlarına hüküm ki:

Hâliyâ dârende Elparanço nâm Filordin baylosı gelüp; "bundan evvel Donsançoğa nâm kâfir kapudânına yüz elli nefer müslimân esîrleri getürmesine kefil olup zikrolunan esîrler üç def'ada gelüp teslîm olup bunlardan mâ-adâ teslîm olunacak beş yüz bin akça olup anun için dahı elli bin dört yüz otuz üç sikke filori, mâ-adâsı için kumâş gönderildükde cümlesi teslîm olduğın bildürüp ol husûs için kefilisin, diyü dahlolunmamak bâbında hüküm virilmesin" recâ itdüğü ecilden bu hükm-i şerîfümü virdüm ve **buyurdum ki:**

Mezbûr kapudân irsâl idecek yüz elli nefer müslimân esîrleri ve beş yüz bin akça için dahı elli bin dört yüz otuz üç nakd filori mâ-adâsı için gönderdüğü kumâş cümle gelüp teslîm olunup baylos-ı mezbûr kefâletden berî olmağın husûs-ı mezkûr için kefilisin, diyü dahlitmek isteyenleri fermân-ı hümayûnuma mugâyir dahl ü tecâvüz itdürmeyüp kimesneye rencide itdürmeysin. Eslemeyenleri...

[Yev]mü's-Sülâsâ, fî 18 Rebî'u'l-evvel, sene: 972, Kostantiniyye

275

Basra bölgesindeki âsi Arapların sığınıp istifade ettikleri Sahab isimli su harkının üzerine bir kale inşâ edilmesi hususundaki teklif üzerine bir kerre daha düşünüldükten sonra faydalı olacağına kanaat getirilirse tatbik edilmesi.

Yazıldı.

Beğlerbeğiniün kethudâsına virildi. Fî 20 Rebî'u'l-evvel, sene: 972

Basra beğlerbeğisine hüküm ki:

Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "Basra'ya tâbi' Sadr-ı Süveyş sancağında Şattü'l-Arab'a dâhil olan nehrün üzerinde Sahâb dimekle ma'rûf harkda Cezâyir cânibinden memleket ü vilâyete fitne vü fesâd için gelen âsî Arab gemiler ile sığınup ve Muşa'sa'a tarafından atlu ehl-i fesâd andan sulanup hiç bir vechile zabtı mümkün olmamağın zikrolunan harkun üzerinde bir kal'a binâ olunup ve memleket ü vilâyete aslâ nef'ı olmayan Sakaltutan nâm kal'a harâba müşrif olmağın dizdârı ve neferâtı binâ olunan kal'anun hıfzı için ta'yîn olunup ve bundan gayri azeb dahı lâzım olmağın Basra'ya tâbi' Bağdâd cânibinden gelen Zekiyye suyunun üzerinde Mesîh Paşa binâ eylediği Taşköpri nâm kal'anun dahı aslâ memlekete fâyidesi olmamağın vâkı' olan neferâtı azeb ta'yîn olunup mezbûr harkda ehl-i fesâd gelüp sığınmak mümkün olmamağla Şatt'un üzeri zabtolunup ebnâ-i sebîl âsûde-hâl olurlar ve zikrolunan Sahâb harkı üzerinde binâ olunan kal'aya atlu lâzım olup Basra gönüllüleri dört yüz nefer iken iki yüz nefer kalınca; "Ferâgat idüp ve müteveffâ olanların gedükleri virilmeye." diyü emrolunmuşıdı. Virilmeyicek iki yüz nefer gedüğün yüz neferi kal'a-i mezbûreye ihrâc olunmasın ve Yukaru Cânib'e müte'allik ba'zı ahvâl" dahı i'lâm eylemişsin. Mektûbunda her ne ki zikrolunmuş ise ale't-tafsîl ma'lûm-ı şerîfüm oldı. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, min-ba'd dahı ol taraflardan vâkıf u muttali' olduğun ahbâr-ı sahîha ile memleket ü vilâyetün ahvâlini arz u i'lâm itmekden hâlî olmayasın ve zikrolunan Sakaltutan Kal'ası harâb olup memleket ü re'âyâyâ nef'ı olmayup Taşköpri Kal'ası'nun dahı kezâlik nef'ı yoğ ise zikrolunan harâb kal'anun dizdârların ve neferlerin müstahfız ve Taşköpri Kal'ası'nun neferlerin dahı azeb nasbidüp Basra gönüllülerinden virilmeyicek iki yüz gedüğün yüz neferin kal'a-i mezbûreye ta'yîn idüp zikrolunan kal'ayı ve Şatt'un üzerin hıfz u hırâset itdürüp memleket ü re'âyâyâ âsûde-hâl ve müreffehü'l-bâl kılmağa sa'y ü ikdâm idesin. Ammâ; ref' olmasın arzitdüğün kal'aları senden evvel olan beğlerbeğiler; "Hıfz u hırâset-i memleket ve zabt u sıyânet-i ra'ıyyet için gereklü kal'alardur." diyü binâ vü ihyâ itmişler idi. Ol bâbda tamâm basîret ü tedârük üzre olasın. Ol kal'alar harâb kalmağla içine düşmen gelüp sığınup veyâ ref' olmağla memleket ü vilâyete zarar u ziyân olmaksın hazer idüp memleket ü re'âyâyâ enfa' olanı ile âmil olasın.

276

Müceddeden tahrir edilmekte olan Kürdistan sancaklarındaki boş yerlerin, şeneltmek şartıyla sipâhizâdelere ve Rumlu gönüllü tâîfesine timar olarak tevcih edilmesi.

Yazıldı.

Kethudâsına virildi. Fî 20 Rebî'u'l-evvel, sene: 972

Âmed. Fî 5 Ra., sene: 985

Bir sûreti, âmed olup defter emînine virilsün.

Bağdâd beğlerbeğisine hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Vilâyet-i Bağdâd'da müceddeden tahrîr olunan Kürdistân sancaklarında ve gayride ba'zı hâlî vü harâbe mezra'alar olup havâss-ı hümayûna ve sancakbeğleri hâslarına ve erbâb-ı tîmâra ta'allukı olmayup imârete kâbil yirler olup tîmâr tarîkıyla tevcih olunursa zamân-ı kalilde gereği gibi ma'mûr olur." diyü vilâyet kâtibi i'lâm idüp; "Fî'l-vâkı' zikrolunan hâlî vü harâbe mezâri' tîmâr tarîkıyla tevcih olunmasının vilâyete küllî nef'ı olur." diyü bildürmüşsin. İmdi; arzitdüğün üzre hâlî vü harâbe olup kimesneye alâkası olmayup yazılı ve nizâ'lu olmayan yirleri ma'mûr itmek üzre tîmâr tarîkıyla virilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Vilâyet-i mezbûrede tîmâr tasarruf itmeyen sipâhî-zâdelerden ve Rûmlı gönüllü tâîfesinden tâlib olanlara şeneltmek şartıyla hâllerine göre ber-vech-i tîmâr tevcih idüp tezkiresin viresin ki, berât-ı hümayûnum virile.

277

Dulkadirli vilâyetinin yeniden tahriri sırasında, bennak ve mücerred resmleri vakfa kaydolunmayan ve timara verilmeyen vakıf köy ve mevrâların, bennak ve mücerred resmlerinin havâss-ı hümayûn adına zabtedilmesi.

Yazıldı.

Muslî Çelebi'ye virildi. Fî 27 Ra., sene: 972

Arab defterdârına hüküm ki:

Südde-i Sa'âdetüm'e kazâyâ defterin gönderüp; "vilâyet-i Dulkâdiriyye müceddeden tahrîr olundukda ba'zı kurâ vü mezâri' vakf bulunmağla yine deftere vakf yazıldıktan sonra re'âyâsına resm-i bennâk ü mücerred kaydolunup zikrolunan rûsûm kimesneye tîmâr virilmeyüp mahlûl idüğün" arzitmişsin. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, defter-i cedîd-i hâkânîde resm-i bennâk ve resm-i mücerredleri vakfa yazılmayan kurâ vü mezâri' tîmâr virilmiş olmaya, anun gibilerün resm-i bennâk ü mücerredlerin hâssa-i hümayûnum için zabtitdürüp hâricden kimesneye dahl ü ta'arruz itdirmeyesin.

278

Dulkadirli vilâyetinin yeniden tahriri sırasında kimseye timar olarak verilmemiş olan mahlûl köy, mevrâ ve cemaatlerin havâss-ı hümayûn adına zabtedilmesi.

Yazıldı.

Bu dahi.

Müşârun-ileyhe hüküm ki:

Dergâh-ı Mu'allâm'a kazâyâ defterin gönderüp; "Vilâyet-i Dulkâdiriyye müceddeden tahrîr olundukda ba'zı cemâ'ât ü kurâ vü mezâri' defter-i cedîdde kimesneye tîmâr virilmeyüp mufassal mûcebince mahlûldür." diyü arzitmişsin. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak göresin; anun gibi cemâ'ât ü kurâ vü mezâri' icmâl defteri mûcebince tîmâra virilmiş değil ise mufassaldan kimesneye tîmâr virilmek câyiz değildir. Ol makûle cemâ'ât ü kurâ vü mezâri' her ne ise bi'l-küllîyye havâss-ı hümayûnum için zabt u tasarruf itdüresin.

279

Dulkadirli vilâyetinin yeniden tahriri sırasında sahipleri tarafından mülkiyeti isbat edilemeyen köy ve mevrâların havâss-ı hümayûn adına zabtedilmesi.

Yazıldı.

Bu dahi.

Müşârun-ileyhe hüküm ki:

Südde-i Sa'âdetüm'e kazâyâ defterin gönderüp; "vilâyet-i Dulkâdiriyye müceddeden tahrîr olundukda defter-i atîkdâ ba'zı kurâ vü mezâri'dan nısf mâlikâne mukayyed olmağın defter-i cedîdde dahı nısf mâlikâne yazılup sâhibleri mülkiyyetini isbât idemeyüp defter-i cedîd-i mufassalda mevkûf kalduğın" bildürmüşsin. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak göresin; vilâyet müceddeden kitâbet olundukda sâhibleri mülkiyyetlerin isbât itmemeğle defter-i cedîdde mevkûf kalup tîmâra virilmeyen nısf mâlikâneleri havâss-ı hümayûnum için zabtitdüresin.

280

Karaaydın köyü civarındaki çayırın, sahiplerinin rızaları alınmak ve herhangi bir zarara meydan vermemek şartıyla ziraat olunması.

Yazıldı.

Bâyezîd Beğ'ün kethudâsına virildi. Fî 19 Rebî'u'l-evvel, sene: 972

Seydişehir kâdîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "taht-ı kazâna tâbi' Karaaydın nâm karye kurbinde bir mikdâr çayır kadîmden mîr-livâ hâssından olup lâkin re'âyânun mezâri'ı mâ-beyninde olmağla hâsıl zamânında küllî zararı olup; "Zirâ'at olunursa beğün hâsılına ve re'âyâya küllî nef'ı olur." " diyü bildürmüşsin. **Buyurdum ki:**

Göresin; çayır-ı mezbûrun zirâ'atine kimesnenün nizâ'ı yoğ ise –ki, zarar müterettib olmaya– sâhiblerinin rızaları var ise ihtiyârları ile zirâ'at itdüresin.

Yazıldı.

Kethudâsına virildi.

Anatoli beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ Menteşe Beği Ahmed *dâme ızzühû* âdem gönderüp; "müşârun-ileyhe deryâ yalılarınun muhâfazası için virilen kadırgalara cengci lâzım idüğün" bildürdüğü ecilden lâzım oldukda sancağından kifâyet kadar sipâhî virilmek emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vusûl buldukda, Çine ve Balat nâhiyelerinden mâ-adâ sancağın sipâhîlerinden lâzım oldukda kifâyet kadar sipâhî ta'yîn idüp isimleri ve tîmârların yazup defter idüp defterün bir sûretin Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin ki, hıdmet iden ve itmeyen kimler idüğü ma'lûm ola; şöyle bilesin.

Yazıldı.

Sipâhî-oğlanlarından Hasan bin Mustafâ'ya virildi. Fî 24 Rebî'u'l-evvel, sene: 972

Mahrûse-i İstanbul kâdîsına ve mi'mârbaşıya hüküm ki:

Hâliyâ a'lemü'l-ulemâ'i'l-mütebahhırîn efdalü'l-fudalâ'i'l-müteverri'în sâbıkâ Anatoli Kâdî-askeri olan Mevlânâ Sinân *dâmet fezâ'ilühû* Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp sen ki mahrûse-i mezbûre (kâdîsı Mevlânâ Şemseddîn[sin])^{*} bundan evvel Atebe-i Adâlet-penâhum'a arzidüp; "Mahrûse-i merkûme mahallâtından Seyyidömer Mahallesi'nün a'yânı meclis-i şer'a gelüp; "Mahalle-i mezbûre mescidi kurbinde bir hâdis kenîse vardır. Şer'le hedmi lâzımdür." didükleri ecilden üzerine varılup cemâ'at-i müslimîn mahzarında tefahhus olundukda udûl-i müslimînden dört pîr kimesneler; "Mezbûr kenîse hâdisdür. Hâdis olalı tahmînen altmış yıldur." diyü şehâdet idüp ba'de't-ta'dîl şehâdetleri makbûle olup şer'an hedmi lâzım olduğına hükmolunup mufassal ü meşrûh tescîl olundu." diyü arzidüp ve tâyife-i keferedâhı Rikâb-ı Hümayûn'a ruk'a sunup; "Merhûm Sultân Mehmed Hân *aleyhi'r-rahmetü ve'l-gufrân* ata, dede bizi sürgün getirüp bu fukarâya bir mahalle ve bir kenîse ta'yîn idüp hükm-i şerîf dahı sadaka idüp ol zamândan berü ol mahallede sâkin olup ol kenîseye varup gelürüz ve Sultân Selîm Hân *aleyhi'r-rahmetü ve'r-ıdvân* zamânında dahı kenîseler yoklanup nice kenîseler yıkılup bu kenîse kadîm olmağın yıkılmayup bir temessük dahı virdiler." diyü tezallüm eyledüklerinde mezbûr kenîsenün mi'mâr ile üzerine varılup müslimînden ve kefereden cemâ'at-i kesîre mahzarında tefahhus olundukda hâdis midür, kadîm midür, künhi ile ma'lûm idinüp Pâye-i Serîr-i A'lâ'ya mufassalen arz olunması bu fakîre fermân olunmağın mîrî mi'mârlardan Mî'mâr Hayrüddîn dimekle ma'rûf bir pîr kimesne ile iki def'a üzerine varılup müslimînden ve kefereden cemâ'at-i kesîre mahzarlarında tefahhus olundukda bir zimmînün havlîsı içinde bir kenîse olup üç dîvârı ve sakfı feth-ı hâkânîden sonra hâdis idüğü zâhir olup ve bir dîvârınun dahı ekseri kâfirî olup ve ol dîvârda mihrâb vaz'ı üzerine olan yir dikkat olundukda dîvâr-ı atîk ile bile yapılmayup sonradan dîvârı kazımak ile olduğu müte'ayyin olıcak; "Kadîmî kenîse oldur ki, kable'l-feth

kenîse olup ba'de'l-feth dahı ol vechile elinüzde ibkâ oluna. Eger münhedim oldu ise izn-i hâkim ile i'âde olunmuş ola. Bu üslûb üzerine olduğına hükm-i şerîf veyâhûd huccet-i şer'ıyyenüz var mıdır?" diyü zimmîlerden sü'âl olundukda feth-ı hâkânîden dört yıl sonra virilmiş merhûm Sultân Mehmed Hân *aleyhi'r-rahmetü ve'r-rıdvân* tuğrâ-i şerîfi ile bir hükm-i şerîf ibrâz idüp; "Edirnelü Atmaca'ya mahrûse-i Kostantıniyye'de Papa Klozi Çartağı dimekle meşhûr olan Ülgüm hısâr-eri Karaca'dan mevkûf olupdur; ulvî ve süflîdür ve bir süflî mermersüz köhne kenîsedür. İstanbul Subaşı Çakır Beğ'den getirdüğü tezkire üzre lâıyk u erzânî görüp mülklüğe virüp ba'de'l-yevm taht-ı yedinde ola; diler ise sata ve diler ise bağışlaya ve diler ise vakfeyleye, bi'l-cümle nice diler ise mülkiyyet üzre mutasarrıf ola." dinilmiş. Eyle olsa; bu hükümde mezbûr olan Atmaca zimmî midür, ta'yîn olunmayup ve olduğu takdîrce ol zamânda mukayyed olup girü ol üslûb üzre yedlerinde ibkâ olunmağa delâlet itmeyüp belki kenîsenün bile temlîk olunması mukayyed olmaduğuna delâlet ider ve bundan gayri Halîl nâm kimesne mühri ile memhûr bir kiçirek tezkire ibrâz idüp; "Altımermer kurbinde Besokloz(?) nâm papasun tasarrufında olan kilisesi eski ve kadîm kilise olmağın yıkılmadı, hâli üzre kaldı." diyü mukayyed olup ve ol zamândan berü altmış iki yıl olup yedlerinde vech-i meşrûh üzre ibkâ olduğuna bir hükm-i şerîf yâ huccet-i şer'ıyye olmayup ibrâz itdükleri tezkire bir nâ-ma'lûm kimesnenün olup temessüğe kâbil olmamağın ve binâsının dahı hudûsi müte'ayyin olmağın ellerinde hâli üzre ibkâya mecâl olmaduğın" i'lâm eylemeğın zikrolunan kenîse hedmolunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîf-i vâcibü'l-ittibâ'um varıcak, bi'z-zât mezbûr kenîsenün üzerine varup temelinden hâke berâber yıkup aslâ eser-i binâ komayup ref' idesın ve emr-i şerîfüm yirine varduğın yazup bildüresın.

* Metinde bu ibarenin üstü çizilmiştir.

283 *Tersâne-i Âmire'de yapılacak olan gemiler için Biga, Kocaeli, Vize ve Hüdâvendigâr sancaklarından ağaç kestirilerek gönderilmesi.*

Yazıldı.

Kurd Kethudâ'ya virildi. Fî 18 Rebî'u'l-evvel, sene: 972

Biga beğine hüküm ki:

Hâliyâ Ters-hâne-i Âmirem'de binâ olunacak Donanma-i Hümâyûnum gemileri için ağaç kesmek lâzım olup taht-ı livânda olan kâdîlıklardan ağaç kesenlerün ücretleri için kifâyet kadar akça ile hâssa-i hümâyûnum re'îslerinden irsâl olunup ol bâbda defterdârlarım tarafından hükm-i hümâyûnum gönderilmişdür. **Buyurdum [ki]:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, bi'z-zât kesilmesi emrolunan ağaçların üzerine olup yalılara indürmek için kifâyet kadar zü'amâ vü sipâhî ile alaybeği ta'yîn idüp mu'accelen iskelelere indürüp varan gemilere tahmîl idüp irsâl itmeğe tamâm ikdâm ü ihtimâm idüp bu mühimmi sâyır umûr-ı mühimmeye kıyâs itmeyüp vakti ve mevsimi geçmedin keresteyi irsâl itmek ardınca olası. Şöyle ki; ihmâl ü müsâhele olmağla vakti ile kereste irişmemekle gemiler yapılmayup maslahat avkolmak lâzım ola, özrinüz makbûl olmaz; şöyle bilesiz.

Yazıldı.

Bu dahi.

Bir sûreti, Kocaili Beği Süheyl Beğ'e, vech-i meşrûh üzre.

Yazıldı.

Bu dahi.

Bir sûreti, Vize Beği İskender Beğ'e, vech-i meşrûh üzre.

Yazıldı.

Bu dahi.

Bir sûreti, Hudâvendigâr Beği Abdurrahmân Beğ'e, vech-i meşrûh üzere; " ...yarar âdemün ta'yîn idesin... " diyü yazıldı.

284 *Vefat eden hâssa câmeşûyların yerine acemi oğlanlarından devşirme oğlanı verilmesi.*

Yazıldı.

Yeniçeri ağasına hüküm ki:

Hâssa câme-şûylarumdan yedi nefer oğlan fevtolup yirine acem-oğlanlarından yedi nefer divşürme oğlan virilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Emrüm üzre fevtolanların yirine yedi nefer divşürme oğlan viresin.

285 *Mısır'da ölenlerin iki bin altına kadar olan beytûlmâllerinin Mısır Divânı'nda, iki binden fazla olanların da Bâb-ı Saâdet'te istimâ olunması.*

Yazıldı.

Defterdâr âdemi Hüseyin'e virildi. Fî 20 Rebî'u'l-evvel, sene: 972

Mısır beğlerbeğisine ve kâdîsına ve defterdârına hüküm ki:

Vilâyet-i Mısriyye'de vâkı' olan müteveffânun beytû'l-mâllerin iki bin filoriye varıncaya değin Dîvân-ı Mısır'da istimâ' olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, vâkı' olan beytû'l-mâli iki bin altına varınca anda istimâ' idüp iki binden ziyâde olanı Bâb-ı Sa'âdetüm'de istimâ' olunmağa havâle idesiz.

286 *Budun Muhafızı Arslan Bey'in Beç kralının elçisinin adamlarını ellerindeki nâme ile krala ulaştırması, kralın Komoron'daki haracını da Südde-i Saâdet'e göndermesi.*

Yazıldı.

Mezbûr çavuşa virildi. Fî 20 Rebî'ü'l-evvel, sene: 972

Semendire Beği olup Budun muhâfazasında [olan] Arslan Beğ'e hüküm ki:

Peç kralının Südde-i Sa'âdetüm'de olan ilçisinün iki nefer âdemi Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından Mehmed *zîde kadruhûya* koşilup nâme-i hümayûnum ile irsâl olunmuşdur.

Buyurdum ki:

Hüküm-i şerîfümle sana varup vusûl bulduklarında, çavuşumı ilçi-i mezbûrun zikrolunan iki nefer âdemin te'hîr itmeyüp nâme-i hümayûnum ile ber-vech-i isti'câl kral-ı müşârun-ileyh tarafına irsâl eyleyüp çavuşumı anda alıkoyup ilçinün âdemleri veyâ Komoran'da kalan harâcları geldiği gibi beğlerbeği varmasına tevakkuf itmeyüp kifâyet kadar âdem koşup emîn ü sâlim Südde-i Sa'âdetüm'e irsâl eylesin.

287

Bağdad'da vefat eden sâbık Katif Kulları Ağası Beşâret'in beytülmâle zabtolunan metrûkâtının vârisleri ile birlikte Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.

Yazıldı.

Basra beğlerbeğisinin kapukethudâsına virildi. Fî 20 Rebî'ü'l-evvel, sene: 972

Bağdâd beğlerbeğisine hüküm ki:

Sâbıkâ Katîf Beği iken küffâra firâr eyleyen Sultân Alî fevtolup karındaşı oğlu olup sâbıkâ Katîf Kulları Ağası iken kendü ile bile firâr eyleyen Beşâret kâfir(?) vilâyetinden gelüp Dergâh-ı Mu'allâm'a gelürken Bağdâd'da fevtolup yüz üç miskâl çeker yüz aded bir inci tesbîhî ve her biri birer buçuk miskâl otuz aded incüsi ve ba'zı pâd zehri ve dahı hurdevât incüleri ve hayli metrûkâtı olup Beytü'l-mâl'e zabtolunduğu istimâ' olundu.

Buyurdum ki:

Rahmâniyye Kulları Ağası İbrâhîm varıcak, mezkûrun zikrolunan incülerin ve sâyir metrûkâtından hâssa-i hümayûnuma yarayan tuhfeleri vârisleri ma'rifeti ile her kande ise zuhûra getirüp defter idüp mühürleyüp aynı ile bî-kusûr Südde-i Sa'âdetüm'e irsâl eylesin. Tebdîl ü tağyîr olunup zâyî' u telef olmakdan ziyâde hazer eylesin. Şöyle ki; aynı ile gönderilmeye, özrün makbûl olmayup mes'ûl olursın; bilmiş olasın.

288

Vize'de kallâblık suçundan hapsolunan Nimetullah'ın daha önce sicil olunan ahvâlinin suretinin gönderilmesi.

Yazıldı.

Vezzân Mahmûd Çavuş'a virildi. Fî 20 Rebî'ü'l-evvel, sene: 972

Vize beğine ve kâdîsına hüküm ki:

Nefs-i Vize'de Hasanbeğlü nâm mahallede mütemekkin Ni'metullâh nâm kimesne içün; "Kallâbdur ve sâbıkâ dahı kallâblığı sâbit ü zâhir olup müseccel olup ve niçe def'a cerîmesi alınmışdur." diyü arz olunmağın mezbûr Ni'metullâh ele gelüp habsolunmuşdur.

Buyurdum ki:

Hüküm-i şerîfüm vardukda, sicillâta nazar idüp vâkı'â arzolunduğı gibi ise mezkûrun kallâblığı hakkında olan sicillâtun sûretin ihrâc idüp ol vilâyetün bî-garaz müslimânlarından ve ehl-i vukûfdan istifsâr idüp göresin; ol vilâyetde ne vechile meşhûrdur, kallâblığı bir def'a şer'le sâbit ü zâhir olup sicill olunmuş mıdır? Sûretin bulup gönderüp vâkıf olduğun üzre ahvâlin mufassal ü mekşûf yazup arzeyelesin.

289 *Şehirköy kazâsına tâbi Yukarı Balyotna karyesi sipâhileri Hasan ve Hüseyin'in timarları alınarak karye halkı ile olan dâvalarının görülmesi.*

Yazıldı.

Çavuşbaşına virildi. Fî 6 Rebî'u'l-âhır, sene: 972

Şehirköy kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ mektûb gönderüp; "taht-ı kazânda Yukarı Balyotna nâm karye halkı sana gelüp sipâhîleri olan Hasan ve Hüseyin ve sübaşıları Mahmûd nâm kimesne ta'sîr için karyelerine gelüp bir ay mikdârı sâkin olup her gün etmek ve koyun ve tavukların alup tereke yığınların yıkup ağır olan demedlerin alup te'addî itmeğîn; "Kâdîya varalum." didüğümüz için içimizden Petri Ralin ve Hoda Petri nâm zimmîleri nacak ile başına çalup mecrûh idüp te'addîler iderler." diyü şekvâ itmeğîn mezbûrlar getürdülüp; "Niçün re'âyâyâ zulmidersiz?" diyü sü'âl olundukda; "Biz şimdiye değîn niçe idegeldük ise yine eyle iderüz. Ra'ıyyetlerimizdür; bildüğümüz gibi zabtiderüz." didüklerin" arzitdüğün ecilden tîmârları alınup **buyurdum ki:**

Mezbûrlardan da'vâ-yı hak ider var ise bir def'a şer'le sorulup faslolmayup ve on beş yıl terkolunmayan kazâyâyı husamâ muvâcehesinde ber-mûceb-i şer'-ı şerîf teftîş idüp göresin; anun gibi üzerlerinde hukûk-ı nâs sâbit ü zâhir olur ise, hükmidüp ashâbına alıvirüp ne asıl mevâd isbât olduğın ve ne mikdâr kimesnenün hakkı alıvirildüğün mufassal ü meşrûh yazup ahvâllerin arzeyelesin. Ammâ; hîn-i teftîşde tamâm hak üzre olup tezvîr ü telbîsden ve şühûd-ı zûrdan ve hılâf[-ı vâkı'] kimesnenün kazıyyesi arzolunmakdan ve bir cânibe meyl ü muhâbâdan hazer idesin.

290 *Şehirköy kazâsına tâbi Çakrofça karyesi sipâhisi İlyas'ın timarı alınarak karye halkı ile olan dâvasının görülmesi.*

Yazıldı.

Bu dahı .

Kâdî-i mezbûra bir hüküm dahı ki:

Hâliyâ mektûb gönderüp; "taht-ı kazândan Çakrofça nâm karye halkı sana gelüp; "Sipâhîleri olan İlyâs ta'sîr için karyelerimize gelüp iki ay mikdârı yigirmi nefer kimesne ile karyemüzde sâkin olup her gün yim ü yimek ve koyun ve tavukların alup ve tavarlarımız tutup kendü sağup südin alup ve avretimüz ve oğlumuz tutup çekmek istediğiçün âhar karyeye göçdük. Şerî'ate da'vet eylediğümüzde bizi kılıç ile kovup; "Bana tîmârı kâdî mı virdi?" diyü inâd ider." didüklerin" arzıtdüğün ecilden tîmârları alınıp **buyurdum ki:**

Mezbûrdan da'vâ-yı hak ider kimesne var ise ilâ-âhırîhî ...

Yukarı hükmün aşağısı gibi.

291 *İznikmid'den kaçtıktan sonra Venedik'e tâbi İstendil cezâresinde yakalanan esirlerin Midilli beyi vâsıtasıyla Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.

Cezâre-i Nakşe dükasına hüküm ki:

Kıdvetül-emâcid Cezâyir Defter Kethudâsı Keyvân dâme mecdühû Südde-i Sa'âdetüm'e âdem gönderüp; "kendünün beş nefer esîrleri ve hâssa re'îslerden Pervîz'ün iki nefer ve İznikmidlü Yeniçeri Mustafâ'nun bir nefer esîrleri İznikmid tarafında bir kayık basup kaçup Venedik'e tâbi ' İstendil cezâresinde tutulup bi'l-fi'l habsünde olduğın Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından Edhem Çavuş haber virdi." diyü bildürdüğü ecilden zikrolunan esîrler Midillü beğine gönderilmek emridüp **buyurdum ki:**

Emrüm mücebince mezkûrûn esîrleri müşârun-ileyh Midillü beğine irsâl ü îsâl eyleyesin ki, ol dahı Südde-i Sa'âdetüm'e göndere; şöyle bilesin.

292 *Midilli beyine gönderilecek olan kaçak esirlerin Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.

Bir sûreti, Midillü beğine vech-i meşrûh üzre; " ... zikrolunan esîrleri gönderdükde Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin." diyü.

293 *Ağrıboz hâslarından Rodos'a gönderilen terekenin bir kısmının mîrî gemilerin kürekçilerine ayrılıp kalanının kale halkından ihtiyacı olanlara dağıtılması.*

Yazıldı.

Rodos beğine hüküm ki:

Bundan akdem Ağrıboz hâslarından Rodos zahîresiyçün bin müd tereke virilmeğe hükm-i şerîfüm gönderilmiştir. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, zikrolunan terekenün dört yüz müddin yanında olan mîrî gemilerün kürekcileri zahîresiyçün alıkoyup altı yüz müddin kal'a ha[l]kından terekeye ihtiyacı olan fukarâya tevzî' eylesin.

294 *Sığacık sancağı tevcih olunan Kurdoğlu Hızır'ın Mısır'dan getirilmesi.*

Yazıldı.

Hızır Beğ'ün kethudâsına virildi. Fî 20 Rebî'u'l-evvel, sene: 972

Rodos Beği Alî Beğ'e hüküm ki:

Mısır'da Süveyş Kapudânı olan kıdvetü'l-ümerâ'i'l-kirâm Kurd-oğlu Hızır *dâme izzühûya* Sığacık sancağı tevcih olup Mısır'da olmağla sancağına gelmesi lâzim olmağın **buyurdum ki:**

Hâliyâ Süveyş Kapudânı olan Sefer *dâme izzühû* ile irsâl eylediğün kadirge re'îsine tenbîh idüp ısmarlayasın ki, müşârun-ileyh Hızır *dâme izzühû* İskenderiyye'ye geldiği gibi te'hîr itmeyüp kendüyi âdemleri ile kadirgasına alup getürmeyince olmaya; şöyle bilesin.

295 *Vize kazâsı Sergen karyesinden otuz top arabacısı ustasının âletleri ile birlikte Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.

Topcılar çavuşına virildi. Fî 22 Rebî'u'l-evvel, sene: 972

Vize kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ hâssa-i hümayûnum için top arabaları yapılmak lâzim olmağın taht-ı kazândan Sergen nâm karyede arabalar işler rencber kimesneler bulunup eyü üstâdlarından otuz neferi isimleriyle yazılıp âlât u esbâbları ile Südde-i Sa'âdetüm'e gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm ile topcılardan Sinân vardukda emrüm üzre zikrolunan araba işler rencber arabacıları ehl-i vukûfdan tefahhus idüp yarar üstâdlarından otuz neferin ale'l-esâmî yazup defter idüp kifâyet mikdârı âdemün koşup Südde-i Sa'âdetüm'e îsâl eylesin. Husûs-ı mezbûr ehemmi umûrdandır. Avk u te'hîr eylemeyüp mu'accelen ta'yîn olunan mikdâr arabacıları tedârük idüp göndermeyince olmayasın.

296

Sultan Bâyezîd Han Evkâfî Mütevellîsi Mehmed'in Çorlu kadısının evinde iken çalınan esbâbının zanlıları olan sübaşı ve aseslerin hapsolunup teftiş olunması.

Yazıldı.

Mezbûr çavuşa virildi. Fî 21 Rebî'ü'l-evvel, sene: 972

Çorlu kâdîsına hüküm ki:

Mahrûse-i Edirne'de merhûm ve mağfûrun-leh Sultân Bâyezîd Hân *tâbe serâhûn*ün Evkâfî Mütevellîsi Mehmed *zîde kadruhû* gelüp; "mahmiyye-i mezkûreye giderken kasaba-i mezkûrede senün evüne konup gice ile evün dîvârı delinüp sebet ile esbâbı sirka olup sübaşıdan sî'âl olundukda; "Bunda katar ile develer zâyî' olur; kande kaldı ki sebet ile esbâb sirka oluna." diyü cevâb virdüğin" bildürdüğü ecilden mezkûr sübaşı ve asesleri der-zencîr idüp gereği gibi teftiş olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından Mehmed *zîde kadruhû* varıcak, emrüm mûcebince sübaşı ve asesleri der-zencîr idüp onat vechile tefahhus idüp aseslerden ve sâyir mazınna olup gaybet idenleri şer'le buldurması lâzım olanlara buldurup getürdüp töhmet-i sâbıkaları müseccel olup mûcib-i örf olanları örf-i ma'rûf ile görüp mezkûrun esbâbın sirka idenler kimler ise zuhûra getürüp habsidüp ahvâllerin vukû'ı üzre yazup arz[idesin]. Ammâ; örfde ihtiyât idüp kable's-sübût telef-i nefis olmakdan ve hılâf-ı vâkı' kazıyye arz olunmakdan hazer eylesin.

297

Bursa'dan tereke alıp Mudanya'da stoklayan madrabazların mahzenlerinin mühürlenip İstanbul muhtesibinin adamlarına zaptettirilmesi.

Yazıldı.

Muhtesibe virildi; Dîvân'da. Fî 24 Rebî'ü'l-evvel, sene: 972

Bursa kâdîsına hüküm ki:

Hâlâ matrabâzlar mahrûse-i Bursa'dan ve etrâfindan tereke alup getürüp Mudanya'da der-mahzen itdükleri istimâ' olundu. **Buyurdum ki:**

Hük-m-i şerîfüm varıcak, aslâ te'hîr ü tevakkuf itmeyüp bu husûsa bi'z-zât mukayyed olup mahall-i mezbûrda ne mikdâr der-mahzen olmuş tereke var ise bir habbesin sâhıblarına ve gayra aldurmayup cümlesin mühürleyüp mahrûse-i İstanbul muhtesibinün âdemi varınca muhkem zabt u hıfz itdüresin. Şöyle ki; der-anbâr olan terekeden alâniyyeten veyâ hufyeten kimesne tereke alup gitdüğü istimâ' oluna, beyân olunacak özür makbûl olmaz. Ana göre ikdâm ü ihtimâmda dakîka fevtitmeyesin; şöyle bilesin.

298

Tekfurdağı kazâsında olan iskelelere Anadolu ve Bursa'dan gemilerle tereke getirilip satılmasının engellenmesi.

Yazıldı.

Kezâlik.

Tekfurtağı kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ taht-ı kazâna tâbî' olan iskelelere Anadolu cânibinden ve Burusa tarafından ba'zı kimesneler gemiler ile tereke getürüp çıkarup satdukları istimâ' olundu. İmdi; min-ba'd ol cânibe tereke çıkmamasın emridüp **buyurdum ki:**

Hüküm-i şerîfüm vardukda, bu bâbda bi'z-zât mukayyed olup emrüne muhâlif Anadolu cânibinden ve Burusa'dan kimesneye gemi ile tereke geçürtmeyüp hılâf-ı emr iş olmakdan hazer eylesin. Şöyle ki; ba'de'l-yevm emrüne muhâlif taht-ı kazâna tereke geçdüğü mesmû' ola, özrün makbûl olmaz; mes'ûl olursın. Ana göre mukayyed olasin.

299 *İstanbul zahîresi için İzmir vesâir yerlerden gemiler ile gelen üzümün Rodosçuk İskelesi'nde sattırılmayıp İstanbul'a gönderilmesi.*

Yazıldı.

Muhtesibe virildi; Dîvân'da. Fî 24 Rebî'u'l-evvel, sene: 972

Tekfurtağı kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ İzmir İskelesi'nden ve etrâfından ba'zı kimesneler gemiler ile üzüm getürüp Rodosçuk İskelesi'ne çıkarup Rûmili câniblerine perâkende itdükleri istimâ' olundu. İmdi; mahrûse-i İstanbul zahîresiyçün olan nesneler hılâf-ı emr âhar yirde çıkmak câyiz değildir. **Buyurdum ki:**

Hüküm-i şerîfüm vardukda, bu bâbda mukayyed olup min-ba'd zikrolunan iskeleye üzüm gemisin yanaşdurmayup anun gibi üzüm ile gelen gemileri toğrı mahrûse-i mezbûreye gönderesin. Bu husûs için mukaddemâ dahı hüküm-i şerîfüm gönderilmişdür. Şöyle ki; ba'de'l-yevm zikrolunan iskeleye gemi ile üzüm çıktığı mesmû' ola, özrün makbûl olmaz. Ana göre ihtimâm idüp hılâf-ı emr iş olmakdan ziyâde sakınasın.

300 *Sultan Süleyman'ın İstanbul'daki evkâfına ait Kavala kazâsında bulunan Nefre(?) ve Griviyani(?) karyeleri ile evkâfın yörükleri arasındaki sınır meselesinin halledilmesi.*

Yazıldı.

Mütevelli âdemi Sinân'a virildi. Fî 17 Rebî'u'l-evvel, sene: 972

Kavala kâdîsına ve kapudânına hüküm ki:

Mahrûse-i İstanbul'da cenâb-ı celâlet-me'âbum tarafından binâ olunan İmâret-i Âmirem Mütevellişi kıdvetü'l-emâcid () zîde kadruhû Dergâh-ı Mu'allâm'a gelüp; "Kazâ-i mezbûrda vâkı' olan evkâfından Nefre(?) ve Griviyani(?) nâm karyelerin zirâ'at ü harâset itdükleri yirlerine evkâf-ı mezbûre Yörükleri; "Mer'âmuzdur." diyü dahlidüp ekinlerin çiğnedüp ve bağ u bağçelerinün incir ağaçların kesüp koyunlarına ve tavarlarına ağıl idüp envâ'-ı zarar u ziyândan hâlî olmayup ol eclile(?) vakfa âyid olur mahsûle küllî

zarar u noksân olmakdan hâlî olmaz. Tâyife-i mezbûrenün mer'âları mezbûrân karyelerün zirâ'at idegeldükleri yirlerin mâ-beynde vâkı' olan kadîmî sınır faslîder." diyü bildürmeğin **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, bi'z-zât mahall-i nizâ'un üzerine varup husamâyı berâber idüp onat vechile hak üzre teftîş idüp göresiz; tâyife-i mezbûrenün kadîmü'l-eyyâmdan tavarları yöriyügeldüğü mer'âları ne mahalle varıncadur ve zikrolunan kurâ halkınun kadîmden zirâ'at ü harâset idegeldükleri mezra'aları ne yire müntehî olursa ma'lûm idinüp mâ-beynlerinde vâkı' olan kadîmî sınırların ta'yîn ü temyîz idüp fasleyleyüp tâyife-i merkûmeye mer'âlarından tecâvüz itdürmeyesiz. Tavarları yöriyügeldüğü yirler olduğu takdîrce tereke arasında tavar yöritmeğe aslâ rızâ-yı şerîfüm yokdur. Tereke zamânında tavarların getürtmeyüp bâğ u bâğçelerine zarar u ziyân itdürmeyesiz. Şöyle ki; ba'de't-tenbîh mu'ayyen olan sınırlarından tecâvüz idüp zarar u ziyân ideler, anun gibi eslemeyenlerin şer'le zararların tazmîn idüp muhâlefet ü inâdların sicillât idüp sûret-i sicilleri ile küreğe gönderesiz.

301 *Haramzâde ve hırsız olan Dulkadir vilâyeti sipâhilerinden Melik Arslan oğlu Mirza'nın siyâset olunması.*

Yazıldı.

Türâbî Kethudâ'ya virildi. Fî 23 Rebî'u'l-evvel, sene: 972

Dulkadir beğlerbeğisine hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Vilâyet-i mezbûre erbâb-ı tîmârlarından Melik Arslan oğlu Mîrzâ nâm kimesne Karanukapu ile Kurdkulağı nâm mevzî'larda kuttâ'-ı tarîk olup kendü i'tirâf idüp ashâbına şer'le virilenden mâ-adâ elinde bî-had esbâblar dahı bulunup ve hem vilâyet-i mezbûre a'yânı tezallümleriyle harâm-zâde vü hırsız olup her vechile izâlesi lâzim olduğu mukaddemâ Dergâh-ı Mu'allâ'ya arzolandukda; "Siyâset îcâb ider mevâddı tafsîli ve sicilleri ile ihrâc idüp ve kendüyi habsidüp Dergâh-ı Mu'allâm'a arzeyelesin. Sonra emrüm ne vechile sâdır olursa anunla amel eyleyesin." diyü fermân olunmağın mahall-i mezbûrda itdüğü fesâdları sicill-i mahfûzdan sûretleri ihrâc olunup irsâl olundu." diyü arzyledüğün ecilden mezbûra siyâset olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vusûl buldukda, emrüm muktezâsınca mezbûr Mîrzâ'ya siyâset idüp emr-i şerîfüm yirine varduğun yazup bildüresin; şöyle bilesin.

Fî 23 Rebî'u'l-evvel, sene: 972

302 *Girit adasından Boğdan voyvodasının adamlarına içki satılmasına izin verildiği.*

Yazıldı.

Ahmed Çavuş'a virildi. Fî 22 Rebî'u'l-evvel, sene: 972

Girid'e varınca Akdeniz ve Karadeniz yalılarında olan beğlere ve kâdîlara ve Boğaz Hısârları dizdârlarına hüküm ki:

Boğdan voyvodası âdem gönderüp; "kendü nefsi ve yanında olan harâc-güzârlarum için Girid cezâresinden akçasıyla yetmiş fuçı hamr almağa icâzet taleb eylemeğin" **buyurdum ki:**

Mezkûr akçasıyla aldığı zikrolunan hamrı âdemleri mûmâ-ileyhe alup gitmeli olduklarında mâni' olmayasız. Ammâ; bu bahâne ile ziyâde hamr virilmekten ve âhar yire emrüm olmadın hamr geçürmekden ziyâde hazer idüp emrûme mugâyir iş olmakdan sakınasız.

303

Kraloğlu'nun Plaj Menhar hakkındaki mektubunun alındığı; Nemçe kralı dostluk üzere bulunduğu müddetce sınırlarına müdâhale olunmaması, Kraloğlu'nun haraç getiren adamlarının Süleyman Çavuş'la gönderildiği.

Yazıldı.

Erdel Kralı İstefan Kral'a nâme ki:

Hâliyâ Atebe-i Aliyye-i Âlem-medâr ve Südde-i Seniyye-i Gerdûn-iktidârımız'a –ki merci'-ı ümerâ-i ızâm ve melce-i havâkîn-i fihâmdur– âdemlerinüzle haberlerinüz ve mektûbunuz vârid olup Plaj Menhar(?) elinden alınan kal'alar ahvâlin i'lâm eylemişsiz. Ol bâbda her ne ki tahrîr olunmuş ise ve âdemlerinüzün cevâbı her ne ise Dergâh-ı Âlem-penâhımız'a arzolunup ma'lûm-ı şerîfüm olmuştur. Ferenduş oğlu iftîhârü ümerâ'il-ızâmî'l-İseviyye Maksimilyanoş Kral'un mirâran Atebe-i Ulyâm'a mektûbları gelüp; "Budun serhadlerinde tamâm ahd [ü] peymân ve va'd [ü] ey mânı dostluk üzere ri'âyet idüp babasına virilen ahid-nâme-i hümayûnumda karındaşları bile olmak üzere kendü nâmına tecdîd olunması bâbında istid'â-yı âtîfet itdüğü" ecilden âyîn-i saltanat-ı hümayûnumuz muktezâsınca cerâyid-i âmâline kalem-i lutf u ihsânımız cârî olup Komoran'da olan harâcı ile berâber ilçisi gelmeğe mevkûf kalup kendüye nâme-i şerîfüm irsâl olunmuştur. Ol cânibden ahd-i şerîfümü dostluk üzere ri'âyet idüp memleket ü vilâyetinüze tecâvüz itmedin bu emn ü emân içinde bu cânibden dahı ahde muhâlif vaz' olmak câyiz değildir. Gerekdû[r] ki; nâme-i hümayûnum vusûl buldukda, şimdiki hâlde ol cânibden memleket ü vilâyetüne dahl ü ta'arruz olunmadın Plajı Miha(?) diyen müfsid gavgâsıyla ahde mugâyir iş olmakdan sakınup sarhadlerün emn ü emânına ve memleket ü vilâyetün intizâmına sa'y idüp mâ-beynde fiten ü fesâda ve memleketün ihtilâlüne bâ'ıs olan husûslardan ictinâb oluna ve harâcla gelen âdemlerinüz edâ-i hıdmet itmeğin taleb itdüğünüz üzere Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından iftîhâ[r]u'l-emâsil ve'l-akrân Süleymân *zîde kadruhû* ile ol cânibe irsâl olundılar. İnşâ'allâh varup mülâkâ olduklarında nâme-i sa'âdet-nümâmuzun mazmûn-ı şeref-nümûnı ile âmil olup ahbâr-ı sıhhat-âsârınızla ol taraflarun ahvâlin i'lâm ü ihbârdan hâlî olmayasız.

304

Boğdan'dan Leh tarafına kaçan ehl-i fesad bolarların ve reâyanın mal ve davarları ile geri gönderilmesi.

Yazıldı.

Leyh kralına nâme-i şerîf yazıla ki:

Şimdiki hâlde, Dergâh-ı Sa'âdet-destgâh ve Bârgâh-ı Azamet-penâhımız[a] Boğdan Voyvodası Aleksandra mektûb gönderüp; "bundan akdem vilâyet-i mezbûrede bâ'ıs-i fiten ü fesâd ü dalâl olan bolarlardan ba'zı müfsidler Âsitâne-i Sa'âdetimiz'e gelmezden evvel ehl ü ıyâllerin ve esbâb ü tavarların vilâyetinize alup gidüp ba'dehû İstefan tarafından Bâb-ı Mu'allâmuz'a gelüp müşârun-ileyhe voyvodalık inâyetimiz olduğu esnâda ele getirilüp mahrûse-i İstanbul'da vâkı' olan Yedikule'de habsolunmağla ehl ü ıyâlleri ve esbâb ü tavarları vilâyetinizde kalduğın" i'lâm eylemeğın nâme-i hümayûnumuz irsâl olundu. Vusûl buldukda, sevâlif-i eyyâm ve sevâbık-ı ezmândan Âsitâne-i Sa'âdetimiz'e olan dostluğunuz ve mu'âhede-i hümayûnumuz muktezâsınca mahbûs olan bolarların ehl ü ıyâllerin ve esbâb ü tavarların ve sâyir Boğdan'dan ol cânibe firâr iden eger bolar ve eger re'âyâdur, cümlesin mâl ü menâlleri ve tavarları ile çıkarup yirlerine gönderüp ahid-nâme-i hümayûnumuza mugâyir kimesneye iş itdürmemek bâbında envâ'-ı mesâ'-i cemîlenüz zuhûra getüresiz ve Boğdanlu'dan kaç nefer kimesnenün mâlları ve tavarları ve esbâbları irsâl olunursa isimleri ve yanında bulunan rızıkların defter itdürüp defterinizle ...(*)

(*) Metinde eksik bırakılmıştır.

305

Gemilerine haracgüzâr reâyâ alıp kürek çektiren Kara Mahmud ve Tabbak Reis'in teftiş olunup hapsolunmaları.

Yazıldı.

Mezbûr Papas İstemad'a virildi. Fî 23 Rebî'u'l-evvel, sene: 972

Ayamavra kâdîsına ve Dizdârı Mehmed'e hüküm ki:

Hâliyâ Kara Mahmûd ve Tabbâk Re'îs demekle ma'rûf levend re'îsler Moralı Papas İstemadiye'yi ve Yanya Kâdîlğı'ndan Ekmekci Mihal'i ve Moralu Petro'yı ve Mezistrelî Yani'yi ve ba'zı zimmîleri dahı gemilerine alup kürek çekdürüp hâliyâ mezkûr İstemad'un yüz ve Mihal'ün otuz filorisin alup halâs itdükleri i'lâm olunmağın **buyurdum ki:**

Mezkûrları ihzâr idüp bu husûsı onat vechile teftiş idüp göresiz; mezkûrların ol mikdâr filorilerin aldıkları şer'le sâbit olursa bî-kusûr alıvirüp ve gemilerinde harâc-güzâr re'âyâ var ise cümlesin ıtlâk idüp kendülerin habsidüp ahvâllerin arzidesiz ve min-ba'd levend gemilerin ol mahalle yanaşdurmayasız.

306

Kardeşleri ve kendi adına dostluk talebinde bulunan Nemçe İmparatoru Maksimilyanoş'un Komoran'da kalan vergilerini gönderdiği taktirde atalarına verilen ahidnâme-i hümayunun yeniden yazılıp gönderileceği.

Yazıldı.

Altun kozalak ve ser-â-ser kîse ile Mehmed Çavuş'a virilüp krala gönderildi.

İmparador Maksimilyanoş Kral'a nâme-i şerîf ki:

Hâliyâ Dergâh-ı Âlem-penâh ve Bârgâh-ı Sa'âdet-destgâhımız'a –ki meşrik-ı neyyir-i ikbâl ve makbel-i şifâh-ı ekâsire vü ikbâldür– mektûb-ı sadâkat-meşhûnunuz vârid olup; "atanuz İmparador Ferenduş ile mâ-beynimüzde olan mu'âhede-i hümayûnumuz dostluk üzre ri'âyet olunup ve bu ahd ü peymânda Arkadüka Ferdinando ve Arkadüka Karlo nâm karındaşlarınız bile olup mûmâ-ileyh atanuza virilen ahid-nâme-i hümayûnum kendü nâminuza tecdîd olunmak" bâbında yüce dergâhımızdan tazarru' u niyâz olunmuş. Mektûbunuzda her ne ki derc [ü] ayân olunmuş ise ve ilçinüz takrîri her ne ise ale't-tafsîl izz-i huzûr-ı lâmi' u'n-nûrımıza arz olunup ilm-i şerîf-i âlem-ârâ-yı şâhânemüz muhît u şâmil olmuşdur. Eyle olsa; yüce Âsitânemüz'le dostluk üzre olan krallarun evlâd ü ahfâdının nihâdları dâyimâ enzâr-ı inâyet-i husrevânemüzle manzûr olup makâsıd u murâdâtlarına kalem-i lutf u ihsânımız cârî olmakdan hâlî olunmaz. Mâdâm ki, atanuzla vâkı' olan dostluk ve ahd ü emânda sâbit-kadem olup mâ-beynde mukarrer kılınan ahid-nâme-i adâlet-makrûnumuzun kelâm-ı dürrer-nizâm-ı sa'âdet-encâmı ile âmil olup hılâfına cevâz gösterilmeye, lâ-büd cenâb-ı celâlet-me'âbum kıbelinden dostluğa ve ahde muhâlif iş olmak ihtimâli yokdur. Vâkı'â karındaşlarınızla kendü nâminuza ahid-nâme-i hümayûnumuzun tecdîdi hâtır-ı âtırınızda merkûz ü musammen ise müşârun-ileyh atanuz ahditdüğü üzre Komoran'da kalan virgünüzi yarar ilçinüzle Atebe-i Ulyâmuz'a irsâl eyleyesiz ki, mu'âhede-i hümayûnumuz ri'âyet olunduğı ma'lûm-ı şerîfümüz olup ve karındaşlarınız ahd-i şerîfümüzde bile olup atanuza virildüğü üzre ahid-nâme-i hümayûnumuz müceddeden yazılup irsâl oluna.

307

Mehmed adlı kişinin kefil olduğu Abdurrahman'ın Edirne'ye kaçtığı bildirildiğinden yakalanıp Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.

Yazıldı.

Mezbûr Mehmed'e virildi. Fî 23 Rebî'u'l-evvel, sene: 972

Edirne kâdîsına hüküm ki:

Mehmed nâm kimesne gelüp; "Abdurrahmân nâm kimesnenün nefsine kefil olmuşken mezbûr Abdurrahmân ibâkat idüp anda mahrûse-i Edirne'de idüğün" bildürmeğün **buyurdum ki:**

Arzittüğü gibiye mezbûrı mezkûrla berâber Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin; şöyle bilesin.

308

Mamuriye Kalesi'ne mevâcib götürürken Karahisar'da kaybolan yeniçerileri gördüklerine dair çelişkili ifâdeler veren Kâtib Hüsrev, Yayabaşı Süleyman, acemi oğlanlarından Cafer ve hancının örf olunması.

Yazıldı.

Muhzıra virildi, Dîvân'da. Fî 23 Rebî'ü'l-evvel, sene: 972

Karahısâr-ı Sâhib beğine ve kâdîsına ve sâbıkâ Kâhta Kâdîsı Mevlânâ İvaz'a hüküm ki:

Sen ki Karahısâr-ı Sâhib kâdîsısın, sâbıkâ Kâhta Kâdîsı olan Mevlânâ İvaz ile mektûb gönderüp; "Ma'mûriyye Kal'ası'na mevâcib alup giderken Karahısâr'da nâ-bedîd olan yeniçeriler ahvâli emr-i şerîfümle tefahhus olundukda piyâde beğine haber virenlerden Kâtib Husrev ve Yayabaşı Süleymân'dan sü'âl olunup; "Süleymân Çelebî Hânı'nda biz sâkin olup anlar gelüp handa konup sabâh vaktinde yüklenüp gittiler. Ne cânibe gittiğini bilmezüz." diyü cevâb vermişler iken def'a-i sâniyede sü'âl olundukda; "Gelüp kondılar. Gittüklerin görmedük." diyü evvelki kelîmâtlarına muhâlif olıcak; "Bizi hancı ta'lîm itdi. Anunçün böyle cevâb itdük." didiler. Hancıdan sü'âl olundukda; "Ol makûle yeniçeriler görmedüm; öğretmedüm." diyüp; "Siz hod beğünüze geldiler, iki def'a kulaguz alup gittiler." dimeğün; "Beğünüz arzidüp hattâ arz senün hattunla imiş." diyü Kâtib Husrev'den sü'âl olundukda inkâr idüp; "Piyâde Beği Sübaşı Husrev Sübaşı'ya yimek idüp da'vet itmişsin." dinildükde; "Yimek idüp da'vet itdüm. Ammâ; gelmediler." diyü cevâb virüp geldüklerine ba'zı kimesneler şehâdet idüp hândan çıkdüğün kimesne görmeyüp zâyî oldılar. Eyle [olsa]; ekser ihtimâl mesfûr sübaşı ile yayabaşılarınun vukûfı ve medhali olduğu fehmolunup mesfûrlar kal'ada habsolunup acemî-oğlanlarından müşârûn-ileyh piyâde beği akribâsından olan Ca'fer'ün dahı bu husûsda medhali olup gelmesi lâzım olduğu ve şehirde müttehem olanlar teftîş olunup ele gelmek üzredür." diyü arzeylemişsin. İmdi; **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vardukda, mezbûr Ca'fer'i dahı getürdüp ba'dehû hancıya ve Kâtib Husrev'e ve Yayabaşı Süleymân'a her birine muhkem örf olunup husûs-ı kazıyye ne hâl ise keşfitemeyince olmayasız ve mezbûr yeniçeriler kâdî mahkemesine varduklarında mahkemede hâricden kimesne var mıydı, yok mıydı; bu husûsı dahı dikkat idüp hak üzre görüp hakikat-i hâle vâkıf u muttali' olup zuhûra getürüp sıhhati üzre arzidesiz. Tezvîr ü telbîsden ve şühûd-ı zûrdan ve hılâf-ı vâkı' kimesnenün kazıyyesi arz olunmakdan hazer idesiz.

[Yev]mü'l-İsneyn, fî 24 Rebî'ü'l-evvel, sene: 972, Kostantiniyye

309

İstanbul'da Eğrikapı haricinde Yahûdi mezarlığının yakınında bulunan su yolu üzerine Yahudiler ölümlerini defnettiğinden, ölümlerin çıkarılıp suya verilen zararın izâle edilmesi.

Yazıldı.

Divitdâr Mehmed Çelebi'nün âdemisine virildi. Fî 26 Ra., sene: 972

Hâslar kâdîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Müteveffâ Mahmûd Beğ Evkâfî'na Mütevellî olan Alî ve Nâzırı Mehmed nâm kimesneler mahmiyye-i İstanbul'da Tekfursarâyı Mahallesi kurbinde sâkin

olan Yehûdî tâyifesinden niçe kimesneleri ihzâr idüp üzerlerine takrîr-i merâm kılup didiler ki: "Kazâ-i Havâss-ı Kostantıniyye muzâfâtından İstanbul kapularından Eğrikapu hâricinde Yehûdî makâbiri kurbinde bir mikdâr hâlî yirde mütevellî bir su bulup hasbeten-li'llâh âmme-i nâs intifâ'ı için ihyâ itdüğü su husûsında ve ol yirde münâza'ât-ı kesîreleri vâkı' olup zikrolunan mahallât Yehûdîleri ol suyun mahzen ü mecrâsı üzerine meyyitlerin defnidüp suya zarar-ı fâhîş eylemişlerdür. Şer'le görilmesin taleb iderüz." didüklerinde mahall-i mezbûrun üzerine varıldukda sunun başı ve mecrâsı üzerine makâbir-i Yehûdî'den on beş adedden ziyâde makâbir konılmış bulunup tâyife-i Yehûdî'den sü'âl olundukda cevâb virüp; "Mezbûr yir bizüm tâyifemüze makâbir için selâtîn-i mâziye virmişlerdür. Yir de ve su da bizüm idi. Lâkin müteveffâ cebren ve gasben almışdur." didüklerinde, "husûs-ı kazıyye vukû'ı on beş yıldan mütecâviz olmağın istimâ' olunmadı." diyü mukaddemâ mufassal i'lâm olundukda hükm-i şerîfüm mücebince tekrâr ol mahallün üzerine varıldukda Yehûdîler da'vâlarına mutâbık beyyine ikâmet idüp zikrolunan Yehûdî tâyifesine makâbir için ta'yîn olunduğı sâbit oldukdan sonra mütevellî-i mezkûr ve nâzır-ı mezbûr i'âde-i kelâm idüp zikrolunan yir Yehûdîlere mezârlık sâbit olduğı takdîrce; "Suya zarar eylemişlerdür; def'-ı zarar lâzimdür." diyü fetvâ-yı şerîf ibrâz idüp şer'le def'-ı zarara hüküm lâzimdür." diyü arzyledüğün ecilden **buyurdum ki:**

Zikrolunan suyun mahzen ü mecrâsından Yehûdâ'nun meyyitlerin çıkardup şer'le itdükleri zararların def' idesin.

310 *Haslar kazâsında bir yeniçerinin çobanlarını basan ve Çatalca'da bir acemi oğlanını katledenlerin yakalanıp hapsolunması.*

Yazıldı.

Muhzır Kâtibi Bekir'e virildi. Fî 23 Rebî'u'l-evvel, sene: 972

Hâslar kâdîsına ve sâbıkâ Avrethisârı Kâdîsı Mevlânâ Mahmûd'a hüküm ki:

Hâlen Hâslar kazâsında Dergâh-ı Mu'allâm yeniçerilerinden bir kimesnenün çobanları basılup küllî te'addî olup iki nefer kimesne ele gelüp bi'l-fi'l mahbûs olup ve Çatalca'da dahı bir acemî-oğlanı katlolunup ehl-i fesâd kim idüğü ma'lûm olmak lâzim olmağın Dergâh-ı Mu'allâm bölükbaşılardan Ferhâd irsâl olunup **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vusûl buldukda, mezkûr yeniçerinin çobanların basanlar ve acemî-oğlanın katlidenler kimler ise tettebbu' u tecessüs idüp ele getürüp gaybet idenleri şer'le buldurması lâzim olanlara buldurup ihzâr idüp mukaddemâ bir def'a şer'le faslolmuş olmayup ve on beş yıl geçmiş kazıyyeler değil ise hak üzre onat vechile şer'le teftîş idüp eger çobân basanlar ve eger acemî-oğlanın katlidenlerdür, ehl-i fesâd her kim ise zuhûra getürüp habsidüp sübût u zuhûr bulduğı üzre yazup arzyleyesiz. Ammâ; bu bâbda tamâm hak üzre olup bu bahâne ile kimesneye hılâf-ı şer' te'addî olmakdan ve ahz ü celb olunmakdan hazer idüp hakk-ı sarîha tâbi' olasız.

311

Haracgüzâr reâyayı esir edip gemisinde kürek çektirip sonra paralarını alarak serbest bırakan Memi Reis ve yoldaşlarının hapsolunmaları.

Yazıldı.

Balyabadra Kal'ası Dizdârı Mustafâ'ya virildi. Fî 26 Ra., sene: 972

Mora beğine, Balyabadra ve Halomiç kâdîlarına hüküm ki:

Halomiç kâdîsı mektûb u defter gönderüp; "Memi Re'îs nâm kimesne Balyabadra Dizdârı olan babası Ca'fer mu'âvenetiyle bir kayık donadup ve ammûsi oğlu Hızır ve yoldaşı Ca'fer Re'îs nâm kimesneleri bir niçe levendleri cem' idüp Balyabadra'da Debbâğ Ca'fer nâm kimesneyi esîr idüp kürek çekdürüp ve Yorgi ve Hristo nâm zimmîleri dahı dutup esîr idüp kırk aded altunların alup halâs idüp ve mezkûr Hızır İstemad nâm zimmîyi tutup esîr idüp bin üç yüz akçaya bahâya kesüp halâs idüp ve Yorgi nâm zimmîyi gemilerine alup kürek çekdürüp te'addî ider ehl-i fesâddur." diyü arzitedüğü ecilden **buyurdum ki:**

Hüküm-i şerîfüm vardukda, mezkûrûn levendleri her kande ise ele getirüp mezkûrûn kimesnelerün hılâf-ı şer' aldıkları akçaların bî-kusûr alıvirüp ve kayıklarında bulunan harâc-güzâr re'âyâyı halâs idüp kendülerin ve yanlarında olan ehl-i fesâd yoldaşların kal'ada muhkem habsidüp ahvâllerin sıhhati ve vukû'ı üzre yazup arzeyleyesiz ve mezkûr Memi'nün babası Ca'fer dahı zikrolunan ehl-i fesâda mu'în ü zahîr olmuş mıdur, nicedür; anı dahı ma'lûm idinüp şöyle ki; vech-i meşrûh üzre ehl-i fesâda mu'în idüğü şer'le üzerine sâbit ola, anı dahı habsidüp arzidesiz. Ehl-i fesâda himâyet olunup ve hılâf-ı vâkı' kazıyye arz olunmakdan ziyâde hazer eyleyesiz.

312

Lapseki kazâsında terekeye ihtiyacı olan yeniçeri ve reâyaya Drama kazâsından tereke satılması.

Yazıldı.

Yeniçeri Sinân'a virildi. Fî 26 Ra., sene: 972

Drama kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ Lapseki kâdîsı mektûb gönderüp; "kazâ-i mezbûrda mütemekkin olan yeniçeri ve re'âyâ tâyifesinün terekeye ziyâde ihtiyâcları olup Rûmili tarafından kifâyet mikdârı tereke virilmesin" bildürüp taht-ı kazândan akçaları ile elli müd tereke alıvirilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Hüküm-i şerîfümle varduklarında akçalarıyla taht-ı kazânda bulunan yirlerden emrüm mücebince narh-ı rûzî üzre elli müd tereke alıvirüp emrümüne muhâlif ziyâde tereke alınmasından hazer eyleyesin. Şöyle ki; bu bahâne ile hılâf-ı emr ziyâde tereke alınıp veyâhûd deryâyâ tereke virile, özrûn makbûl olmaz; azl ile konılmayup mu'âteb ü mu'âkab olursın. Ana göre mukayyed olasin ve ne mikdâr tereke virilür ve kimün gemisine tahmîl olunur, re'îsinün ismi nedür ve ne zamânda varup alurlar ise sicill idüp hüküm-i şerîfümün zahrına yazup aynı ile hüküm-i hümayûnumı Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin.

313

Rumeli beylerbeyi iken vefat eden Hasan Paşa'nın şeker alımı için Mısır Defterdarı Mehmed'e verdiği paranın bir kısmının Südde-i Saâdet'e geldiği, kalan paranın ne olduğu hakkında malumat verilmesi.

Yazıldı.

Bursa beğine hüküm ki:

Rûmili Beğlerbeğisi iken vefât iden Hasan Paşa hâl-i hayâtında mahmiyye-i Mısır'dan sükker alıvirmek için bi'l-fi'l Mısır Defterdârı Mehmed *dâme ulüvvuhûya* sükker alıvirmek için iki bin altun virüp vefât itmekle zikrolunan altunla müşârun-ileyh senünle irsâl idüp bin sekiz yüz on altunı âdemün getirüp teslim idüp yüz toksan sikke altun bâkî kalduğı arz olunmağın **buyurdum ki:**

Hük-m-i şerîfüm varıcak, zikrolunan yüz toksan altun nice olmışdur; ma'lûmun olduğu üzere yazup Bâb-ı Sa'âdet-me'âbum'a arz eylesin.

314

Ayazmend Nâibi Turası'nın görevden alınması ve teftiş olunması hakkındaki müzevver hükmü hazırlayanların buldurulması.

Yazıldı.

Bu hüküm tashîh olunup tekrâr yazılmışdur; bir varak aşağı.

Edremid ve Ayazmend kâdîlarına hüküm ki:

Turası nâm kimesne gelüp; "nefs-i Ayazmend'de nâib olup niyâbetden ve umûmen teftîşi için hük-m-i şerîf virildüğü" bildürüp ol hükmi aynı ile getirüp ibrâz eyledükde telbîs idüğü zâhir olmağın **buyurdum ki:**

Hük-m-i şerîfüm vusûl buldukda, bu bâbda mukayyed olup zikrolunan hüküm elinden vârid olmuş ise ele getirüp eger berâtı ve eger nişânlayanı bilürse -ki, ol cânibde olacümlesin mukayyed ü mahbûs Südde-i Sa'âdetüm'e gönderüp nâib-i mezbûrun dahı ahvâli ne yüzden ise sıhhati üzere anı dahı bile yazup i'lâm eylesiz. Bu bâbda muhkem dikkat idüp ehl-i fesâdı buldurmayınca olmaya[sız]; yine ol hükmi mühürleyüp gönderesiz.

315

Sirem sürgünlerine yasakçı olan Abdullah oğlu Hamza adlı yeniçeriyi Evreşe'de yaralayan Yorgi oğlu İstemad'ın durumunun bildirilmesi.

Yazıldı.

Muhzır Kâtibi Bekir'e virildi.

Fî 24 Rebî'u'l-evvel, sene: 972 Gelibolı kâdîsına hüküm ki:

Sâbıkâ Gelibolı kâdîsı mektûb gönderüp; "kazâ-i mezbûrda Evreşe nâhiyesinde Hallâcderesi nâm karyeden Yorgi oğlu İstemad nâm zimmî Dergâh-ı Mu'allâ yeniçerilerinden nâhiye-i mezbûrede Sirem sürgünlerine yasakçı olan Abdullâh oğlu Hamza

nâm yeniçeriye bıçak ile sağ buduna urup mecrûh idüp meclis-i şer' de ikrâr idüp sicill olduğunu" arzylemiş. **Buyurdum ki:**

Hük-m-i şerîfüm varıcak göresin; kâfir, yeniçeriye urmağa bâ'ıs nedür, mezkûr zimmi şirret ile mi ma'rûfdur, ne hâllüdür; aslı ile yazup arzyleyesin.

316 *Halkın, bölgeye tâyin olunan yasakçılardan memnun olduklarını bildirmelerine rağmen; Aksaray sancakbeyi ve toprak kadısının, yasakçıların halka zulmettikleri yolundaki ifadelerinin sebebinin bildirilmesi.*

Yazıldı.

Yûsuf nâm kimesneye virildi. Fî 28 Rebî'u'l-evvel, sene: 972

Aksarây beğine ve Aksarây ve Koçhisâr kâdîlarına hüküm ki:

Aksarây halkı Dergâh-ı Mu'allâm'a âdem gönderüp; "bundan akdem âyende vü revendenün zulmi def'ı için yasakçı taleb itdüklerinde altı nefer yasakçı yeniçeri virilüp mezbûrlar zikrolunan yasakçılardan her vechile râzî vü şâkir olup; "Vilâyetimize geleli âyende vü revendenün te'addîsinden ve zalemenün zulminden berî olduk." diyü ızhâr-ı şükrân iderler iken, sen ki sancakbeğisin; "Mezbûr toprak kâdîsı ile zikrolunan yasakçılar fukarâya zulmiderler. Tâyife-i fukarâ yasakçı olduğına râzî değillerdür." diyü arzyledüğünüzî" i'lâm itdükleri ecilden **buyurdum ki:**

Varıcak, bu husûsun aslı nedür, fukarâ tâyifesi mezkûr yasakçılardan râzî vü şâkirler iken siz ol vechile arzylemeğe bâ'ıs ne olmışdur; vukû'ı üzre yazup arzyleyesiz.

[Yev]mü'l-İsneyn, fî 24 Rebî'u'l-evvel, sene: 972

317 *Hazîne-i Âmire levâzimi için Moskova'ya gönderilen hâssa tâcirlerinden Mehmed'in Moskova'dan Südde-i Saâdet'e gelmesi için Kırım cânibinden kira devaleri temin edilip gönderilmesi.*

Yazıldı.

Bâzergân Mustafâ Çelebi'nün âdemine virildi. Fî 8 Rebî'u'l-âhır

Devlet Giray Hân'a nâme-i hümayûn yazıla ki:

Bundan akdem Hazîne-i Âmiremüz levâzimi için hâssa tâcirlerimizden Mehmed *zîde kadruhû* Moskov vilâyetine irsâl olunmuşdı. Hâliyâ mezbûr Dergâh-ı Mu'allâm'a âdem gönderüp Leyh câniblerinde yollar fetret üzre olmağın ol cânibden çıkmayup Kırım câniblerine çıkmak murâd idinüp mukaddemâ; "Anları Moskov serhaddinden emîn ü sâlim çıkarmak için akçalarıyla kifâyet mikdârı deve gönderesiz." diyü iki def'a nâme-i hümayûnumuz irsâl olunmuşdı. Eyle olsa; hâliyâ mezbûr Moskov serhaddinde Bitevli nâm hisârda sizün cânibinizden deve gelür diyü niçe zamândan berü tevakkuf üzre oldukları ecilden gerekdür ki; nâme-i hümayûnumuz vusûl buldukda, Dergâh-ı Âlem-penâhımız

kıbeline şeref-i ihlâs ve hüsn-i ihtisâsınız muktezâsınca te'hîr ü tevakkuf itmeyüp mezbûra kifâyet mikdârı kirâ devesi tedârük idivirüp lâzım olan mikdârı âdemle gönderüp cemî'-ı mâlî ve menâlî ve esbâb ü metâ'ı ile emîn ü sâlim çıkarup Südde-i Sa'âdetüm'e göndermek bâbında envâ'-ı mesâ'î-i cemîle zuhûra getüresiz.

318 *Hazîne-i Âmire levâzımı için hâssa tâcirlerinden Mehmed'in Moskova'dan alıp Poçab(?) şehrinde bulunduğu sırada yakılıp yağma edilen eşyalarının eksiksiz olarak buldurulup Behram Çavuş'a teslim edilmesi.*

Yazıldı.

Bu dahi.

Moskov Kralı Sar Yuvan'a nâme yazıla ki:

Bundan akdem Hazîne-i Âmiremüz levâzımı için hâssa tâcirlerimizden Mehmed *zâde kadruhû* sizün vilâyetinize gönderilmişdi. Mezbûr; "anda varup bey' u şîrâ idüp levâzim ü mühimmâtın tamâm itdükden sonra Leyh câniblerinde yollar fetret üzre olmağla vardukları yoldan kirâcı virilmeyüp Kefe câniblerinden yol gösterüp; "Korkman, bizüm vilâyetimizde size zarar olmaz." diyü hazînedârınız cevâb virmeğin Moskov'dan Kefe cânibine gönderdikleri metâ'lardan Poçab(?) nâm şehrinüze irişdiklerinde mezkûr şehrinüz üzerine Atiga askeri gelicek mezkûr şehirde olan beğünüz şehri oda urup ihrâk itdükde bizüm hazînemüz mâlından üç yüz elli kadar nâmî metâ'ları kimi ihrâk ve kimin şehir halkı yağmâ vü tâlân itdüklerin" bildürmeğin gerekdür ki; nâme-i hümayûnumuzla Behrâm nâm kimesne vusûl buldukda göresiz; kazıyye arzolunduğı gibi ise ol gice yağmâ vü tâlân [olan] metâ'ı cüz'î ve küllî her ne mikdâr ise gereğı gibi tettebbu' u tecessüs idüp bî-kusûr ve lâ-kusûr zuhûra getürüp cem' u tahsîl idüp mezbûr Behrâm'a teslîm idüp emîn ü sâlim Südde-i Sa'âdetüm'e irsâl eyleyesiz; şöyle bilesiz.

319 *bkz. hkm. 314*

Yazıldı.

Nâyib-i mezbûra virildi.

Edremid ve Ayazmend kâdîlarına hüküm ki:

Hâliyâ Turası nâm kimesne gelüp; "nefs-i Ayazmend'de nâyib olup niyâbetden ref'ı ve umûmen teftîşi için hüküm virildüğün" bildürüp ol hükmi aynı ile getürüp ibrâz eyledükde telbîs idüğü zâhir olmağın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vusûl buldukda, bu bâbda mukayyed olup zikrolunan müzevver hüküm kimün elinden vârid olmuşsa anı ihzâr idüp bu fesâda mübâşeretleri olup gaybet idenleri şer'le buldurması lâzım olanlara teklîf idüp buldurup kemâl-i dikkat ü ihtimâmla teftûş idüp yazan ve nişânlayan her kim ise –ki, ol cânibde ola– ele getürüp cümlesin mukayyed ü mahbûs Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesiz. Eger ol taraflarda olmayup gayri

yirde ise sahîh haberin alup isimleriyle yazup arzeyelesiz ve nâyib-i mezbûrun hakikat-i hâli dahî ne ise sıhhati ve vukû'ı üzre anı dahî yazup bildüresiz.

320 *Boğdan voyvodasına gönderilen Kapıcıbaşı Vasil ile Beylerbeyi Goroş'un İstanbul'da hapiste iken Müslüman oldukları bilindiğinden tekrar Südde-i Saâdet'e gönderilmeleri.*

Yazıldı.

Mezbûr Çavuş'a virildi. Fî 25 Rebî'ü'l-evvel, sene: 972

Boğdan Voyvodası Aleksandra'ya hüküm ki:

Bundan akdem İstefan tarafından Atebe-i Ulyâm'a gelen Kapıcıbaşısı Vasil ve Beğlerbeğisi Goroş vilâyet-i mezbûre voyvodalığı sana virildükde Südde-i Sa'âdetüm'de bulunmağın habsolunmuşlardı. Sonra, Mehmed Çavuş ile ol cânibe irsâl olundukda mezkûrlar için "İslâm'a gelmişlerdi." diyü ba'zı müslimânlar şehâdet itmeğın Südde-i Sa'âdetüm'e gelmeleri lâzım olup ve vilâyet-i Leyh'de olan ehl ü ıyâlleri sahîh u sâlim mâlları ve tavarları ile vilâyetüne gönderilmesiçün ve andan gayri vilâyet-i Boğdan bolarlarından ve re'âyâsından ne mikdâr kimesne Leyh vilâyetine firâr itmiş ise cümlesi mâlları ve esbâbları ve tavarlarıyla yirlerine gönderilmeğičün Leyh kralına nâme-i şerîfüm irsâl olunmuşdur. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfümle Ahmed Çavuş varıcak, aslâ vü kat'â te'hîr ü terâhî itmeyüp mezbûrân Vasil'i ve Goroş'ı yanında bulunan mâlları ve esbâblarıyla sahîh u sâlim çavuşuma teslîm idüp irsâl eylesin ve Leyh cânibinde olan ehl ü ıyâlleri mâlları ve esbâblarıyla ve tavarlarıyla geldiği gibi bî-kusûr Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin ki kendülere teslîm oluna. Andan gayri, vilâyet-i Leyh cânibinde olan bolarlar ve re'âyâdan ne mikdâr kimesne emrüm mücebince bulup mâlları ve tavarları ile yirlerine gönderdüklerin yazup bildürmeyince olmayasın.

[Yev]mü's-Sülâsâ, fî 25 Rebî'ü'l-evvel, sene: 972, Kostantiniyye

321 *Harâmî yatağı olduğu gerekçesiyle hapsolunan Dobniçe kazâsı Sarıyar karyesinden İsa ve kardeşi Rodoslav adlı zimmîlerin kefilleri alınmadan serbest bırakılmalarının sebebinin araştırılması.*

Yazıldı.

Merhûm Sinân Çavuş oğlu Mehmed'e virildi. Fî 26 Rebî'ü'l-evvel, sene: 972

Selanik sancağı beği olup Rûmili câniblerinde mehâyif teftîşine me'mûr olan, Mevlânâ Timürhısâr kâdîsı ve Dergâh-ı Mu'allâ çavuşlarından teftîş-i mezkûra mübâşir olan Ferruh zîde kadruhûya hüküm ki:

Dârende-i fermân-ı hümayûn Alî nâm kimesne Dergâh-ı Mu'allâm'a gelüp; "bundan evvel Dobniçe kazâsında Sarıyar nâm karye sâkinlerinden İsa ve karındaşı Radoslav nâm

zimmî harâmî yatağı idüğü sâbit olup habsolunmuşlar iken Dobniçe kâdîsı kefile virdürmeyüp habsden ıtlâk itdüğün" bildürmeğün **buyurdum ki:**

Göresiz; fi'l-vâkı' mezbûrlarun ahvâlleri şer'le görildükde yaramazlıkları zâhir olmayup kefil ile ıtlâk olunmuş ise mukayyed olmayasız ve illâ himâyet olunup kefilleri alınmadın ıtlâk olunmuşlar ise eger kâdî ve eger sübaşî bi'l-cümle mezkûrları ıtlâk iden her kimler ise teklîf idüp buldurup elinizde olan mufassal hükm-i hümayûnum muktezâsınca ahvâllerin şer' u kânûnla teftîş idüp şer'le lâzım geleni icrâ idüp muhtâc-ı arz olanı yazup bildüresiz.

322 *Boğdan üzerinden geçen Leh tâcirlerinden gümrük alınması.*

Yazıldı.

Voyvodanın kapukethudâsına virildi. Fî 25 Rebî'u'l-evvel, sene: 972

Boğdan Voyvodası Aleksandra'ya hüküm ki:

Bâb-ı Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "Leyh kralınun ilçisi gelüp vilâyetünden geçdükde bir kaç nefer bâzergânlar bile geçüp ve anlardan mukaddem bir kaç nefer bâzergân dahı ol cânibden gelüp vilâyetünden mürûr itdükde gümrük alınugelen yirlerden gümrüklerin virmedüklerin" bildürmişsin. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, kral-ı mezbûrun vilâyetinden gelüp geçen bâzergânlarından senün vilâyetünde kadîmden gümrük alınugelmek âdet ü kânûn ise kânûna ve olıgelene ve ol cânibe virilen ahid-nâme-i hümayûnuma muhâlif kimesneye iş itdürmeyesin; şöyle bilesin.

[Yev]mü'l-Erbi'â, fî 26 Rebî'u'l-evvel, sene: 972, Kostantiniyye

323 *Midilli ve İzmir'de âtıl vaziyette kalmış olan topların Südde-i Saâdet'e getirilip Tophâne-i Âmire'ye teslim edilmesi.*

Yazıldı.

Topcılar çavuşına virildi. Fî t-târîhü'l-mezbûr.

Midillü beğine hüküm ki:

Tophâne Emîni kıdvetü'l-emâsil Sinân zîde kadruhû; "Midillü'de ba'zı amelden kalmış toplar olup ve İzmir'de dahı bir sakîm şayka olduğın" bildürmeğün getirüp Tophâne-i Âmirem'e teslim olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, Midillü'de olan amel-mânde topları ve İzmir'de olan bir sakîm topı kendü kadırgana tahmîl itdürüp ber-vech-i isti'câl gönderüp Tophâne-i Âmirem'e teslim itdüresin.

324 *Rum vilâyeti mehâyîfî teftişinde görevli olan Çorum Beyi İlyas'ın yanına eski ve yeni Çorum kadılarının müfettiş tâyin olundukları.*

Yazıldı.

Haydar Çavuş âdemi Bâyezîd'e virildi. Fî 24 Rebî'ü'l-evvel, sene: 972

Sâbıkâ Çorum Kâdîsı Osmân'a ve hâliyâ Çorum Kâdîsı Mevlânâ Sinân'a hüküm ki:

Hâliyâ vilâyet-i Rûm'da mehâyîf teftîşinde olan Çorum Beği İlyâs *dâme izzühûnun* yanına sizi müfettiş ta'yîn idüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, te'hîr eylemeyüp müşârun-ileyhe varup mülâkî olup mehâyîf teftîşi için virilen mufassal hükm-i hümayûnum muktezâsınca teftîş hıdmetinde olasız.

325 *Anadolu Kalesi'ne tâbi Kastel-i Bahri Hisarı'ndan yardım istendiğinde Anadolu Kalesi neferlerinden yeteri kadar gönderilmesi.*

Yazıldı.

Anabolı Kal'ası dizdârına hüküm ki:

Hâliyâ Kasdel-i Bahrî dizdârı mektûb gönderüp; "Anabolı'ya tâbi Kasdel-i Bahrî Hısârı'nun nevbetçileri ve neferleri kalîl olup hıdmet mahallinde top yirleşdürmeğe tâkat getürmeyüp ziyâde muzâyakaları olmağın mahall-i muzâyakada nefsi-i Anabolı neferlerinden yardım taleb eylesin" i'lâm eyledüğü ecilden **buyurdum ki:**

Anun gibi arzolunduğı üzre hıdmet zamânında kal'a-i mezbûre neferlerine mu'âvenet lâzim geldükde kifâyet mikdârı nefer gönderüp mu'âvenet ü muzâheret itdüresin.

326 *Menteşe beyinin, Mîrî kadırgalardaki kürekçiler için İstanbul'dan aldığı terekeye Gelibolu kadısı ve Boğaz dizdarlarının müdâhale etmemesi.*

Yazıldı.

Gelibolı kâdîsına ve Boğaz Hısâr dizdârlarına hüküm ki:

Hâliyâ Menteşe Beği Ahmed *dâme izzühû* âdem gönderüp; "kendü yanında olan mîrî kadırgalarda mevcûd olan kürekçilere zahîre için mahrûse-i İstanbul'dan yüz otuz müd tereke alup bir gemiye tahmîl itdüğün" bildürüp; "anda vardukda, dahlolunmamak bâbında hükm-i şerîfüm" recâ itmeğün **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vusûl buldukda, mûmâ-ileyhün zikrolunan gemiye tahmîl itdüğü yüz otuz müd tereke gemi ile anda uğradukda mâni' olmayasız ki alup gideler. Ammâ; bu bahâne ile deryâya tereke virilmekten ve yüz otuz müdden ziyâde tereke geçürilmekten ihtirâz eylesiz.

327

Şehzâde Selim'in hâslarından Mukâtaa-i Ortapara Emîni Mehmed ve Âmili Kara Hüseyin'in Menteşe kazâsı kurası halkından bâzılarını kefil bi'l-mâl yazıp gaybetlerinde bunlara zulmettiği bildirildiğinden kanuna aykırı iş yaptırılmaması.

Yazıldı.

Mezbûrlardan bunda gelenlere virildi. Fî 27 Rebî'u'l-evvel, sene: 972

Lalaya hüküm ki:

Mağnisa kazâsından Bozköy nâm karye halkı Kâbil Fakîh ve Bahşâyîş ve Ahmed ve Göbel ve Alî ve Hacı Hızır ve Alemşâh ve Hasan ve Süleymânlu nâm karyeden İbrâhîm ve Ahmed ve Alî ve Hüseyin ve Mustafâ ve Begüş nâm karyeden İlyâs ve Haydar ve Hüdâyî ve Timür ve Umûr ve Velî ve İbrâhîm ve Hüseyin ve Kebekenîse'den Alî ve Mehmed ve Hasan ve Mustafâ ve Lutfî ve Hamza ve Dervîş ve Hızır ve Mûsâ ve diğer Mustafâ ve Tekyeköy nâm karyeden Hüseyin ve Halîl ve Bekir ve Tahtacılar nâm karyeden Kara Kalgâl ve Ahmed ve Mehmed ve Bâlî ve Alî ve diğer Kalgâl ve İlyâs ve Gülbeğ nâm karyeden Mûsâ ve Velî ve Alî ve Umûr ve Hızır ve Süleymân ve Dâvûd ve Mustafâ ve Karaca ve Kalgâl ve Mehmed ve Hüseyin ve İlyâs ve Kerîm ve Erkoca ve Balta nâm karyeden Kalgâl ve Kurd Bâlî ve Alî ve Hasan ve Mustafâ ve Yûnus ve İbrâhîm ve Halîl ve Osmân ve Ayvad ve Samet ve Timür ve Mustafâ ve Koyunyalılar nâm karyeden Kara Mustafâ ve Mehmed ve Alî ve Şa'bân ve Osmân ve Ömer ve Mustafâ ve Eynel ve diğer Eynel ve Kayduran nâm karyeden Mehmed ve Mûsâ ve Mustafâ ve Süleymân ve diğer Mûsâ ve Kâsım ve Üçululu nâm karyeden Turmuş ve Umûr ve Alî ve Halîl ve Celîl ve Ömer ve Karacalar nâm karyeden İlyâs ve Velî ve Mestân ve Menteşelü Cemâ'atî'nden Horzum ve Mestân ve Hızır ve Gökçe ve Ahmed ve Samet ve Mustafâ nâm kimesnelerün ba'zısı Bâb-ı Sa'âdet-me'âbüm'a gelüp müşârun-ileyhün hâslarından Mukâta'a-i Ortapâre Emîni Mehmed ve Âmili Kara Hüseyin nâm kimesne mezkûrları gaybetlerinde kefil bi'l-mâl yazdurup hâlen zarar-ı mâlî bunlardan taleb idüp ve ba'zıların tutup habsidüp envâ'-ı te'addî itdüklerin bildürmeğîn **buyurdum ki:**

Hüküm-i şerîfümle varduklarında göresin; kazıyye arzulunduğı gibi ise ahvâllerin şer'le ber-taraf eyleyüp şer'a ve kânûna muhâlif re'âyâyı rencîde itdürmeyesin.

328

Şehrîzol vilâyetinde, vilâyet kadıları haricinde kimseye nikah kıydırılmayıp şer'î dâvaların gördürülmemesi.

Yazıldı.

Mektûb getüren Zeynelâbidîn'e virildi. Fî gurre-i Rebî'u'l-âhur, sene: 972

Şehrîzol beğlerbeğisine ve Harîr [ü] Düveyn kâdîsına hüküm ki:

Sen ki kâdîsın, mektûb gönderüp; "senden akdem gelen kuzât çendân icrâ-yı şer'-ı şerîfe kâdir olmayup ekseriyâ Şâfi'î monlaları kendü başlarına masâlih görürler imiş. Hâlâ bu dâ'îlerine sadaka olmağla vilâyet-i mezbûrede sancakbeğî olanlar şer'-ı şerîfe mutî'ûn olup lâkin Monla Sâlih nâm kimesne gice ile kazıyye dinleyüp ve kendü başına nikâh içün icâzet virüp enkiha mübâşereti senünle olması berât-ı hümayûnda mukayyed iken inâd idüp Monla Şervî ve Monla Hüseyin Alî ve Monla İbrâhîm ve ba'zı fakîhler kendü başlarına

kazâyâ dinleyüp her vechile mahsûl-i kazâyâ kendüler mutasarrıf olup ve ba'zılar bilâ-hükm-i hümayûn müftî olup ve ba'zılar dahî nâyib nasbolunmamış iken kendü başlarına kâdîlık idüp e'imme-i Hanefiyye hılâfına hükmidüp kuzât ma'zûl oldukda Monla Sâlih ve gayri sicillâtları karışdırdıkların" bildürdüğün ecilden **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, umûr-ı enkiha ve sâyir kazâyâ-yı şer'ıyyeye berât-ı şerîfümle kazâyâ mutasarrıf olmayanları karışdırmayup vilâyet kâdîlarına gördürüp ol bâbda şer'-ı şerîfe ve emr-i münîfe mugâyir kimesneyi dahl ü ta'arruz itdürmeyesiz; eslemeyenleri sekidüp men'le memnû' olmayanları isimleri ile yazup bildüresiz.

[Yev]mü'l-Hamîs, fî 27 Rebî'u'l-evvel, sene: 972

329 *Sonisa kazâsı halkına zulmeden Sonisa Kadısı Mevlânâ Muhyiddin'in görevinden alınıp teftiş olunması.*

Yazıldı.

Hasan ve Mehmed nâm kimesnelere virildi. Fî 27 Rebî'u'l-evvel, sene: 972

Bu hükm-i şerîf tekrâr yazılıp kâdîya virildi. Fî 20 Cumâde'l-evvel, sene: 972

Hâliyyâ Sivas Kâdîsı Mevlânâ Bâlî ve Sonisa Kâdîsı Mevlânâ Şemseddîn'e hüküm ki:

Sonisa kazâsından Emîn Mehmed ve Seyyid Kalender bin Ahmed ve Ivaz bin Mustafâ ve Îsâ bin Mustafâ ve Bâlî bin Alî ve Ramazân bin Velî ve Mustafâ bin Alî ve Hüseyin bin Velî ve Pîrî bin Dâvûd ve Mustafâ bin Mehmed nâm kimesneler gelüp; "Sonisa Kâdîsı olan Mevlânâ Muhyiddîn'den şikâyet idüp kazâyâ defterin sunup ızhâr-ı tezallüm itdükleri" ecilden mezkûr kâdî azlolunup ve sunılan defterün bir sûreti ihrâc olunup içinde mastûr olan mevâd şer'le teftiş olunmak için sizi müfettiş ve Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından Mehmed *zîde kadruhû* mübâşir ta'yîn olunup irsâl olunmuşdur. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfümle vardukda, mezkûr deftere nazar idüp içinde mastûr olan kazâyâdan bir def'a şer'le sorulup faslolmayup on beş yıl terkolunmuş da'vâ olmayanı husamâ muvâcehesinde ber-mûceb-i şer'-ı şerîf onat vechile hak üzre teftiş idüp göresiz; zikrolunan mâddelerden mevlânâ-yı müşârun-ileyhün üzerine bi-hasebi's-şer' nesne sâbit olursa ashâb-ı hukûka şer'le müteveccih olan hakların hükmidüp bî-kusûr alıvirüp ve üzerine sâbit olan mevâddı vukû'ı üzre yazup Dergâh-ı Mu'allâm'a bildüresiz ve şikâyet iden mezbûrûn kimesneler Südde-i Sa'âdetüm'de yarar kefillere virilmişlerdür. Şöyle ki; mevlânâ-yı mûmâ-ileyhe isnâd itdükleri husûslar hılâf-ı vâkı' çıkup kızbleri zâhir olursa cümlesini habsle mûmâ-ileyh çavuşuma koşup Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesiz. Ammâ; hîn-i teftişde tamâm hak üzre olup aslâ bir cânibe meyl ü muhâbâ itmeyüp tezvîr ü telbîsden ve şühûd-ı zûrdan hazer idüp kazıyyede medhali olmayanı dahlitdürmeyesiz.

330

Rodos ceziresi halkı ile hâssa kadirga cengcisi ve kürekçisinin ihtiyacı olan terekenin Ağrıboz hâslarından parasıyla tedarik olunması.

Yazıldı.

Beğün kethudâsına virildi. Fî 6 Rebî' u'l-âhır, sene: 972

Rodos beğine hüküm ki:

Hâliyâ Rodos cezîresi halkınun ve anda olan hâssa kadirga cengcisi ve kürekçisinin tereke bâbında muzâyakaları olduğu i'lâm olunmağın Ağrıboz Hâsları'ndan bahâsıyla üç bin müd tereke virilmek için kâdîlara hükm-i hümayûnum gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Zikrolunan tereke ne bahâya alınursa bin müddin yanında olan kadirgaların cengci ve kürekçilerine, iki bin müddin kal'a ve cezîre halkından ihtiyâcları olana tevzî' idesin. Cezîre-i mezbûre mühimmâtıyçün virilen terekeyi hârice ve deryâyâ virilmekten gâyet ile hazer eylesin. Sonra öZRün makbûl olmaz; bilmiş olasın.

331

Eflak'tan geçen Erdel reâyasına müdâhale olunmayıp iki taraf arasındaki husumetin ortadan kaldırılması.

Yazıldı.

Süleymân Çavuş'a virildi. Fî 27 Rebî' u'l-evvel, sene: 972

Eflak voyvodasına hüküm ki:

Hâlâ vilâyet-i Erdel Kralı olan İstefan Kral tarafından Atebe-i Ulyâm'a gelüp giden âdemleri senün vilâyetüne uğraduklarında mâ-beyninüzde küdürret olmağla dâyimâ âdemlerine dahlolunup rencîde vü remîde olunmakdan hâlî olunmaz imiş. İmdi; ikinüz dahı cenâb-ı celâlet-me'âbum kıbelinden Memâlik-i Mahrûsem'e hâfız ta'yîn olunmuş yarar kullarumsız. Tarafeynün re'âyâsı ve âdemleri harâc-güzâr kullarumdur, birbirinüze dahl ü tecâvüz olunmağa rızâ-yı hümayûnum yoktur. Kral-ı mezbûr tarafından varup gelen âdemleri vilâyetünden mürûr itdükde menâzil ü merâhilde bir ferdi dahl ü ta'arruz itdirmeyüp akçalarıyla zâd ü zevâdelerin bulıvirüp sahîh u sâlim geçürüp rencîde vü remîde itdirmeyüp mâ-beyninüzde olan küdürreti ref' idüp sadâkatle dostlukda olasız. Şöyle ki; emrûme mugâyir ol cânibün âdemlerine dahlolunup veyâ zarar u ziyân irişdürildiği istimâ' oluna, ol bâbda beyân olunacak öZR makbûl değildir.

332

Nemçe tarafından Erdel'e bir tecâvüz olmadığı müddetce Tımışvar beylerbeyisinin Erdel kralının yardım çağrısına riayet eylememesi.

Yazıldı.

Bu dahı.

Tımışvar beğlerbeğisine hüküm ki:

Bundan akdem Erdel Kralı İstefan Kral Atebe-i Ulyâm'a mektûb gönderüp seni vilâyet-i mezbûre askeri ile mu'âvenete taleb eylemeğın ol bâbda sana defe'âtle ahkâm-ı

şerîfe gönderilüp eger Sakmar Kal'ası ele getürmekle Nemçe kralı tarafından mu'âvenete leşker gönderilüp nâkız-ı ahd idüp müşârun-ileyh krala ve memlekete zarar olmak ihtimâli varsa mu'âvenet ü muzâheret olmak emrüm olmuşıdı. **Buyurdum ki:**

Varıcak, ol bâbda kemâl-i basîret ü intibâh üzre tedârükde olasin. Şöyle ki; kral-ı mezbûrun üzerine Nemçe kralı tarafından ahde muhâlif leşker gelüp kendüye ve memleket ü re'âyâyâ zarar ihtimâli olup mu'âvenet lâzım olursa emr-i sâbıkum üzre mu'âvenet idüp hıdmetde ve yoldaşlıkda bulunasın. Eger ol cânibden ahde mugâyir vaz' sâdır olmamış ise bî-hûde yire asker yıpratmayup mâ-beynde olan mu'âhede-i hümayûnuma muhâlif iş olmakdan sakınup şimdiye değin cânibeynün ahvâli neye münce olmuş ise sıhhati üzre vâkıf u muttali' olduğun ahbâr u âsârı ale't-tafsîl i'lâm itmekden hâlî olmayasın; şöyle bilesin.

[Yev]müs'-sebt, fî 28 Rebî'u'l-evvel, sene: 972, Kostantiniyye

333

Şam'da dokunmakta olan kumaş vesâirenin hilesiz, tam ve düzgün dokutturulması.

Yazıldı.

Şâm beğlerbeğisine ve kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ mahmiyye-i Şâm tâcirlerinden dârende Mustafâ gelüp; "mahrûse-i mezbûrede işlenen kutnı ve kuşak ve alaca ve tâfte ve sâyir akmişenün olıgeldüğü üzre dokunmayup ibrişimin az idüp ve seyrek idüp ve alçak çivîd ile boyayup ve tûl ü arzında noksân idüp envâ'-ı hîle vü hud'a eyledüklerin" bildürdi. **Buyurdum ki:**

Hük-m-i şerîfüm vardukda, bu bâbda gereği gibi mukayyed olup min-ba'd taht-ı hükûmetinüzde tokunan kutnı ve kuşak ve sâyir akmişenün ibrişiminde ve renginde ve tûl ü arzında tamâm ihtimâm eyleyüp kadîmden olıgeldüğü üzre sık tokuyup ve hindî çivîd ile boyadup bi'l-cümle cemî'-ı ahvâlin onat itdürüp olıgelene ve emr-i şerîfüme mugâyir kimesneye iş itdürmeyesin. Eslemeyüp hîle vü hud'a idenleri kânûn üzre cerîmelerin aldurup men'le memnû' olmayanları isimleri ile yazup bildüresin.

334

Erdel kralının Südde-i Saâdet'e haracını getirip geri dönen adamlarının yol ihtiyaçlarının parası ile karşılanıp kendilerine kimsenin müdâhale ettirilmemesi.

Yazıldı.

Tercemân Ferhâd Beğ'e virildi. Fî 28 Rebî'u'l-evvel, sene: 972

Vilâyet-i Erdel'e varınca yol üzerinde vâkı' olan kâdîlara ve emînlere hüküm ki:

Erdel Kralı İstefan Kral'un harâc ile Südde-i Sa'âdetüm'e gelen âdemlerine icâzet virilüp yine ol cânibe irsâl olunmuşlardur. **Buyurdum ki:**

Her kankınızın taht-ı hükûmetine dâhıl olursa akçalarıyla zâd ü zevâdelerin tedârük idivirüp kendülere ve esbâb ü tavarlarına kimesneyi hılâf-ı şer‘-ı şerîf dahlitdürmeyesiz. Memâlik-i Mahrûsem'den hârice yarar at gitmeğe emrüm yokdur; emr-i hümâyûnuma muhâlif iş olmakdan hazer eyleyesiz.

Bir sûreti tekrâr yazılup çavuş-oğullarından Bengî-zâde Ca'fer'e virildi. Fî 28 Recebi'l-mürecceb, sene: 972

335 *Mekke şerîfinin istediği togulga ve doğanların Şam'dan tedarik olunup gönderilmesi.*

Yazıldı.

Mustafâ Kethudâ'ya virildi. Fî 27 Rebî‘u'l-evvel, sene: 972

Şâm beğlerbeğisine hüküm ki:

Südde-i Sa‘âdetüm'e mektûb gönderüp; "Mekke şerîfi yüz aded tugulga ile iki cenâh toğan için akça vü âdem gönderdüğün" i‘lâm itdüğün ecilden **buyurdum ki:**

Akçasıyla kırk aded tugulga ile ne mikdâr toğan ister ise tedârük idüp gelen âdemleriyle irsâl eyleyesin.

[Yev]mü'l-Ahad, fî selh-ı Rebî‘u'l-evvel, sene: 972

336 *Haleb'de halka zulmeden Çavuşlar Kethudâsı Güvendik ve Şehir Kethudâsı Mehmed'in hapsedilip timarlarının başkasına tevcih olunması.*

Yazıldı.

Beğlerbeği kethudâsına virildi. Fî 6 Rebî‘u'l-âhur, sene: 972

Haleb beğlerbeğisine ve kâdîsına hüküm ki:

Mahrûse-i Haleb'de Çavuşlar Kethudâsı Güvendük ve Şehir Kethudâsı olan Mehmed'ün fukarâya envâ‘-ı zulm ü te‘addîsi olup; "Vakıf dükkânları ve hânları ve değirmenleri rub‘ bahâsına isterler; virmedüklerinde garaz u ta‘assub idüp sübaşı eline virüp habsitdürüp zulümlerinin nihâyeti yokdur." diyü arz-ı hâl sunup ızhâr-ı tezallüm itdükleri ecilden mezkûrân Çavuşlar Kethudâsı Güvendük ve Şehir Kethudâsı olan [Mehmed] der-zencîr olup teftîş olunup hukûk olunmasının emridüp **buyurdum ki:**

Varıcak, mezkûrları emrüm üzre habsidüp da‘v[â]-yı hak iden kimesneler ile berâber idüp mukaddemâ bir def‘a şer‘le sorulup faslolmuş olmayup on beş yıl geçmeyen kazıyyelerin ber-mûceb-i şer‘-ı kavîm dikkat ü ihtimâmla onat vechile hak üzre teftîş idüp üzerlerine sâbit olan hukûk ba‘de's-sübût ashâbına bî-kusûr alıvirildükden sonra sen ki beğlerbeğisin, mezkûrları Haleb Kal‘ası'nda habsidüp tîmârların alup âhara tevcih eyleyüp ne makûle fesâdları ve zulm ü te‘addîleri sâbit ü zâhir olursa sicillât idüp sûret-i sicillerin mufasssal ü meşrûh yazup arzidesin. Ammâ; hîn-i teftîşde hakk-ı sarîha tâbî‘ olup tezvîrden ve telbîsden ve şühûd-ı zûrdan hazer idüp hılâf-ı şer‘-ı şerîf iş olmakdan hazer eyleyesin.

337

Karahisâr-ı Şarkî vilâyetinde köylerini terkeden Alucra ahâlisinin tekrar köylerinde iskan ettirilmesi.

Yazıldı.

Erbâb-ı tîmârdan Mehmed nâm sipâhîye virildi. Fî 2 Rebî'ü'l-âhur, sene: 972

Karahisâr-ı Şarkî beğine ve kâdîsına hüküm ki:

Sen ki sancakbeğisin, Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "Livâ-i mezbûrda Alucra demekle ma'rûf karye ümerâ-i Akkoyunlu zamânından berü tarîk-ı âm üzerinde sâkinler iken âyende vü revendeden rencîde olmağla karyelerinden göçüp ırak yirlerde tavattun itmeğle yollar tenhâ kalup kış eyyâmında âyende vü revende menzîlgâh bulmamağla gâyet usret çeküp ve yazın dahı hâlî vü beyâbân yir olmağla kuttâ-ı tarîk olanlar yolları seddidüp âyende vü revendeye küllî muzâyaka virürler. Gâyet mahûf yirler olup ve bundan akdem fermân-ı şerîf vârid olup; "Karye-i mezbûre[den] firâr idenleri yirlü yirine getürüp şeneldüp ma'mûr idesin." diyü fermân olunmağın re'âyâya tenbîh olunup yirlü yirinde iskân idüp fe-emmâ karye-i mezbûrenün toprağın hâric köylerden ba'zı kimesneler tutup zirâ'at itmeğle kendülere vefâ ider yirleri ve toprakları olmayup ol sebeb ile yoldan firâr eylemişlerdür. Toprağa şiddet-i ihtiyâcları olmağın şenlik eylemeğe iktidârları olmayup hâricden tasarruf olunan yirler yol şeneltmek içün karye-i mezbûre re'âyâsına inâyet buyurılır ise yol şenelüp re'âyâ emân üzre âsûde-hâl olupistirâhat bulurlar. Lâkin zikrolunan yirler hâricden zabtolunup re'âyâya virilmez ise yirleri vefâ itmemeğle celâ-yı vatan eyleyüp perâkende olmaları mukarrerdür." diyü arzyledüğün ecilden **buyurdum ki:**

Kazıyye arzitduğün gibi olup ebnâ-i sebîle ve memleket ü re'âyâya enfa' ise yirleri eski sâhiblerine mukarrer idüp tasarruf itdüresiz.

338

Filibe'de Saray-ı Âmire yeri ve çayırına yapılan hamama halkın müdâhale edip meramızdır diye dâva etmelerinin sebebinin bildirilmesi.

Yazıldı.

Dergâh-ı Âlî kapucularından Sarâydar olan Alî'ye virildi. Fî selh-ı Rebî'ü'l-âhur, sene: 972

Filibe kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ kasaba-i mezbûre kurbinde vâkı' olan sarây yirine ve çayırında binâ olunan hammâm yirleri içün nefsi-i Filibe ahâlîsi; "Mer'âmuzdur." diyü dahlidüp nizâ' itdükleri istimâ' olundu. İmdi; feth-ı hâkânîde sarây binâ olunmalu oldukda sarâyâ mütâ'allik yirler ve çayırklarun hudûd u sınırı ta'yîn olunmuşdur. Kadîmü'l-eyyâmdan Sarây-ı Âmire'nün hudûd dâhilinde olan yirler ve çayırlara; "Mer'âmuzdur." diyü dahlolunup nizâ' olunmağa sebeb ü bâ'ıs nedür? Bâ-husûs ki, hîn-i fetihden berü anda kimesne kalmayup sarây binâ olundukdan sonra cem' olmuş tâyife idüğü ma'lûm u zâhirdür. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, nizâ' olunan mahal kasaba-i mezbûre halkının kadîmü'l-eyyâmdan ilâ-yevminâ hâzâ tavarları yöriyügeldeği mer'âları olup sonradan alınup

Sarây-ı Âmirem yirlerine ve çayırlarına ilhâk olunmuş olmayup feth-ı hâkânîde sarây binâ olundukda hudûd-ı mu'ayyene ile mahdûd olan hâssa sarâya müte'allik yirler ve çayırlara sonradan cem' olan kimesneler ol vechile dahlidüp mer'â da'vâsın iderler ise câyiz değildir. Tamâm dikkat ü ihtimâm üzre görüp hakikat-i hâle muttali' olup sıhhati üzre yazup arzidesin.

339 ***Moskova'da vefat eden tâcirlerden Kaya Bâlî, Pervâne ve zimmî Todurka'nın zabtolmuş olan malları ve akçalarının nâme ile gönderilen Behram Çavuş'a teslim olunması.***

Yazıldı.

Bâzergân Mustafâ Çelebi'nün âdemine virildi. Fî 8 Rebî'u'l-âhır, sene: 972

Moskov kralına nâme-i hümayûn ki:

Memâlik-i Mahrûsemüz re'âyâsından olup vilâyetinizde vefât iden Memâlik-i Mahrûsemüz tâcirlerinden Kaya Bâlî ve Pervâne nâm kimesnelerün ve zimmîlerden Todurka nâm Ermeni'nün cümle mâl ü menâlleri sizün cânibinizden zabtolunduğu i'lâm olundu. İmdi; vilâyetiniz tâcirlerinden ve âdemlerinden ihtiyârları ile gelüp vilâyetimizde mürd olanların mâlları ve esbâbları için mektûbunuzla taleb olundukda âyîn-i âdâletimiz muktezâsınca teslim olunugelmışdür. Gerekdür ki; nâme-i hümayûnumuz ile Behrâm nâm kimesne vusûl buldukda, müteveffâ-yı mezbûrların zabtolunan muhallefât u metâ'ların ve kaballar ile olan akçaları bî-kusûr mezbûra teslim olunmak bâbında envâ'-ı mesâ'î-i cemîlenüz vücûda getürile.

Tahrîran fî evâyil-i ...

340 ***Bağdad'da vefat eden sâbık Katîf Kulları Ağası Beşâret'in beytûlmâle zabtolunup satılan inci tesbih vesâir metrukâtının vârisleri ile birlikte Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.***

Yazıldı.

Basra beğlerbeğisinin kethudâsına virildi. Fî gurre-i Rebî'u'l-âhır, sene: 972

Lahsâ beğlerbeğisine bir hüküm ki:

Bundan akdem; "Katîf Kulları Ağası olup Atebe-i Ulyâm'a gelürken Bağdâd'da vefât iden Beşâret'ün hâssa-i hümayûnuna yarar yüz üç miskâl çeker bir incü tesbîhî ve her biri birer buçuk miskâl otuz aded incüsü ve ba'zı pâd zehri ve hurdevât incüleri Beytû'l-mâl'e zabtolunup cüz'î bahâ ile fûrûht olunduğın" Rahmâniyye Kulları Ağası İbrâhîm arzyledüğü ecilden zikrolunan incüleri her kime bey' olunmuş ise müteveffânın vârisleri ma'rifeti ile zuhûra getürüp aynı ile Bâb-ı Sa'âdet-me'âbum'a göndermek için Bağdâd beğlerbeğisine hüküm-i hümayûnum gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Zikrolunan incüler ve pâd zehrlere her kande ise zuhûra geldiği gibi vârislerin tesellî idüp Südde-i Sa'âdetüm'e göndermeyince olmayasın.

341

Ebû Rîş'in oğlu Mehmed'in Südde-i Saâdet'e gelip hizmet etmesine izin verildiği.

Yazıldı.

Âdemine virildi. Fî 5 Rebî'ü'l-âhır, sene: 972

Ebû-Rîş'e hüküm ki:

Atebe-i Ulyâm'a mektûb gönderüp; "oğlun olan kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Mehmed *zîde kadruhû* Âsitâne-i Sa'âdetüm'e gelüp hıdmet üzre olması" bâbında isticâze eylediğün ecilden **buyurdum ki:**

Vardukda, murâd itdüğün üzre müşârun-ileyhi Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin; şöyle bilesin.

[Yev]mül'l-isneyn, fî gurre-i Rebî'ü'l-âhır, sene: 972, Kostantiniyye

342

Karahisâr-ı Şarkî sipahîlerinden Mehmed'in teftiş olunması.

Yazıldı.

Kâdî âdemisine virildi. Fî't-târîhu'l-mezbûr.

Erzurum beğlerbeğisine hüküm ki:

Karahisâr-ı Şarkî kâdîsı mektûb gönderüp; "Kazâ-i mezbûra tâbi' Alucra nâhiyesinde Karatotari ve Gökkilise nâm karyeler sipâhîsi Kâtib Ahmed'ün tîmârı zabtına ta'yîn eylediği karındaşı Mahmûd meclis-i şer'a gelüp zikrolunan karyelerin sınırında sipâhî ma'rifeti ile binâ olunan evler husûsında Mehmed nâm sipâhî ile nizâ'ları olup; "Sâbıkâ Karahisâr Kâdîsı olan Muhyiddîn'ün nisbet ü garazı olmağla sipâhî-i mezbûr ve vekîli hâzır değil iken hılâfın sicill idüp şer'le görülmesi için elimüzde ahkâm-ı şerîfe olup murâfa'a-i şer' olmayup şirret ü şekâvete ve telbîsâta sülûk itmedin hâlî olmaz." didüklerin bî-garaz müslimânlardan sü'âl olundukda, fi'l-hakîka mezbûr Mehmed tezvîr ü telbîs ve hırsuzluk ile ma'rûf olup şirret ü şekâvetden hâlî olmayup müslimânları bi-gayri hakkın rencîde itmekden hâlî olmaduğın haber virdüklerin" arzylemeğin **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, mezkûr Mehmed'ün ahvâlin ma'rifet-i kâdî ile şer'le teftiş idüp arzolunduğu üzre şirret ü şekâveti sâbit ü zâhir olursa habsidüp sübût bulan mevâddının sûret-i sicillin gönderüp arzyleyesin. Hılâf-ı vâkı' nesne arzitmekden hazer eylesin.

343

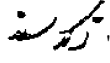
Limni kazâsına tâbi İmroz adası ve Semendirek ahâlisine Sultan Süleyman İmâreti Evkâfı'ndan parası ile buğday verilmesi.

Yazıldı.

İmâret-i Âmirem Evkâfı Nâzırı olup Kavala Kâdîsı olan Abdülbâkî'ye hüküm ki:

Hâliyâ İmâret-i Âmirem mütevellîsi Dergâh-ı Sa'âdet-me'âbum'a mektûb gönderüp; "kazâ-i Limni'ye tâbi' cezîre-i İmroz ve Semendirek ahâlîsinün zahîre bâbında muzâyakaları olduğımı" bildürmeğin taht-ı nezâretinüzde der-anbâr olan mîrî terekeden akçaları ile yüz müd buğday virilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vardukda, emrüm mücebince taht-ı nezâretinüzde evkâf-ı mezbûrenün der-anbâr olan terekesinden akça ile yüz müd buğday alıvirüp Kavala İskelesi'nden geçürüp cezîrelerine gönderesin. Ammâ; alınan tereke kimün gemisine* tahmîl olunur, re'îsinün ismi nedür, ne zamânda virilürse bu hükm-i şerîfümün zahrına işâret idüp dahı hükm-i hümayûnumı aynı ile Dergâh-ı Mu'allâm'a gönderesin. Bu bâbda tamâm mukayyed olup bu bahâne ile hılâf-ı emr ziyâde tereke virilmekten ve deryâya ve küffâr-ı hâksâra tereke gitmekden hazer eylesesin. Sonra özrün makbûl olmaz; azl ile konılmayup mu'âteb olmanız mukarrerdür. Ana göre tedârük üzre olasın.

* Metinde " " şeklinde geçmektedir.

344

Midilli adası Molava kazâsı ahâlîsine Drama'dan günlük narh üzere tereke satılması.

Yazıldı.

Yeniçeri İsmâ'il'e virildi. Fî 2 Rebî'u'l-evvel, sene: 972

Drama kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ Molova kâdîsı mektûb gönderüp; "Midillü cezîresinde kazâ-i Molova'da sâkin ba'zı yeniçeri tâyifesinün ekdükleri terekeleri hâsıl olmayup zahîre bâbında ziyâde muzâyakaları vardır." diyü bir yirden tereke virilmek recâ itdüklerin" arzitmeğin taht-ı kazândan akçaları ile birer müd tereke alıvirilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfümle varduklarında, akçalarıyla taht-ı kazânda bulunan yirlerden emrüm mücebince narh-ı rûzî üzre birer müd tereke alıvirüp emrüm muhâlîf ziyâde tereke alınmasından hazer eylesesin. Şöyle ki; bu bahâne ile hılâf-ı emr ziyâde tereke alınıp veyâhûd deryâya tereke virile, özrün makbûl olmaz; azl ile konılmayup mu'âteb ü mu'âkab olursın. Ana göre mukayyed olasın ve ne mikdâr tereke virilür ve kimün gemisine tahmîl olunur, re'îsinün ismi nedür ve ne zamânda varup alurlar ise sicill idüp hükm-i şerîfümün zahrına yazup aynı ile hükm-i hümayûnumı Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin.

345

Yava Emini Mehmed'in kayd ü bend ile Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.

Yazıldı.

Beğün kethudâsına virildi. Fî 6 Rebî'ü'l-âhur, sene: 972

Vize beğine hüküm ki:

Yava Emîni olan Mehmed'ün Südde-i Sa'âdetüm'e gelmesi lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, te'hîr ü terâhî itmeyüp her kande ise mezbûrî bulup muhkem kayd ü bend idüp Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin ve gönderdiğün kimesnelere tenbîh idesin ki, gafletle yolda gaybet itdürmekden hazer ideler; şöyle bilesin.

346

Diyâr-ı Acem'e bakır sattırılmaması hususundaki emri geç ilan etti diye sâbık Küre kâdısı Mevlânâ Hüseyin'e iftira eden Receb'in küreğe konulmak için Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.

Yazıldı.

Sâbıkâ Küre Kâdısı Mevlânâ Hasan'a virildi. Fî 5 Rebî'ü'l-âhur, sene: 972

Kastamonı beğine, Küre kâdısına hüküm ki:

Sen ki sancakbeğisin, mektûb gönderüp; "Nefs-i Küre'den Receb nâm kimesne yedinden Kastamonı ve Arac kâdıları ile bu kullarına emr-i şerîf vârid olup mazmûnında; "Sâbıkâ Küre Kâdısı Mevlânâ Hasan diyâ[r-ı] Acem'e bakır gönderilmemek için vârid olan hükmî nice zamân göstermeyüp oğlı ve küyegüsü ile bin batman bakır gönderdi ve satdı. Bu husûs a'yân-ı vilâyetden tefahhus oluna." diyü fermân olunmağın nefsi-i Küre'de mezkûrân kâdılar ile cem' olunup vilâyetün ulemâ vü hutabâ vü e'immesi ve sâyir a'yânı geldüklerinde her birinden husûs-ı mezbûr[un] aslı sü'âl olundukda; "Mevlânâ-yı mezbûra bu isnâd gayr-i vâkı'dur. Yasak için hükm-i şerîf geldiği hinde ızhâr u nidâ itdürdi." diyü haber virdüklerin" i'lâm eylediğün ecilden **buyurdum ki:**

Mezbû[r] Receb'i kayd ü bend ile yarar âdemlere koşup Dergâh-ı Mu'allâm'a gönderesin ki küreğe konıla. Ammâ; bile koşup gönderdiğün kimesnelere tenbîh eyle[ye]sin ki yolda gaflet ile gaybet itdürmeyeler.

347

İşpat sipâhilerinden Yusuf bin Kâsım ve zaîm Ali'nin oğullarının, aralarındaki husumetten dolayı meydana gelen katl ve yaralama hadisesi üzerine yaptıkları şikâyetlerin incelenip teftiş olunması.

Yazıldı.

Mezkûr çavuşa virildi; Dîvân'da. Fî 29 Rebî'ü'l-evvel, sene: 972

Ohri Beği Hüseyin Beğ'e ve Selanik Beği Alî Beğ'e ve İlbasan Beği Şa'bân Beğ'e ve Avlonya ve İşpat kâdılarına hüküm ki:

Hâliyâ Avlonya Beği Ahmed dâme izzühû mektûb gönderüp; "Yûsuf bin Kâsım nâm sipâhî şikâr üzerinde iken Alî nâm za'imün Mehmed nâm oğlunu katlidüp ve dîger oğlı Mustafâ'nun elin düşürüp mezkûr şer'a da'vet olundukda itâ'at itmeyüp temâruz idüp gelmediğinden mâ-adâ âdem gönderüp Kesârât(?) nâm harâmî ve ehl-i fesâd tâyifesini âlet-i

harble gice ile getürüp mezkûr Alî'nün katline kasdidüp mezkûr yabanda bulunmağın karındaşları ve âdemleri ile kaldurup evlerine iledüp bir hafta mikdârı saklayup ba'dehû gaybet itdürüp nâm ü nişânları zâhir olmayup kâtil-i mezbûrun ahvâli tefahhus olundukda, erbâb-ı tîmârdan niçe kimesneler "kâtil-i mezbûr mezkûrlarun birin katlidüp birinün elin düşürdüğün" haber virüp ve "Mezkûr Yûsuf kadîmî ehl-i fesâd ü şenâ'at olduğına erbâb-ı tîmârdan mu'temedün-aleyh kimesneler şehâdet itdüğünden mâ-adâ fesâd itdüğü ma'lûm olup gaybet itdi." diyü bildürüp hâliyâ hasımları tarafından dahı Rikâb-ı Hümâyûnum'a ruk'a sunilup; "Zikrolunan Za'îm Alî'nün iki oğlu altı nefer hıdmetkârları ile âlet-i harble Za'îm Kâsım'un oğlu şikârda iken bir oğlan ile bârgîrden inüp bir ulu ağaca arka virüp bu sekiz neferler üzerine gelicek korunurken birinün eli kesilüp biri dahı katlolundı. Sekiz yirde mecrûh eylediler. Ol sekiz nefer kimesneler serhoş bulunup eski müttehemlerdür. Bir sipâhî'nün elin kesüp ve bir şehirlünün dahı elin kesüp fesâd eylemişlerdür. Biri asilup ve birinün cerîme ile tîmârı alınmışdur ve harâmîlik bunlara mîrâsdur. Bu gavgâdan mukaddem bir def'a yolumuz basup biz iki karındaş yayak iki hıdmetkâr ile bulunduk. Anlar yedi atlu âlet-i harble üzerimize gelüp yolumuz basdılar. Allâh avniyle nesne başarmadılar. Elllerinden bir gönderlerin alduk. Okla on yirde mecrûh eylediler. Ana binâ'en karındaşımı Âsitâne'ye gönderdüm. Şikâyet idüp emr-i şerîf yazdurup İlbasan beği ve kâdîsı ve toprak kâdîsı ve Ergirikası kâdîsını mübâşir ta'yîn itdürüp geldükden sonra Za'îm Alî Avlonya beğinden –ki bizümle adâveti vardır– telbîs arz alup bize virilen emr-i şerîfi ibtâl eylemek için âhar emir teleb eylemiş. Sebeb-i adâvet budur ki; bir câriye ve dört göz değirmeni taleb idüp virilmedi. Bir emr-i şerîf virilsün, hak üzre görilsün. Suç kimün idüğü ma'lûm oldukdan sonra emir şer'-ı şerîfündür." diyü bildürmeğın tarafeynün ahvâli hak üzre görilüp teftîş olunmasın emridüp sizün kemâl-i emânet ve hüsn-i istikâmetinize i'timâdum olmağın müfettiş ta'yîn idüp **buyurdum ki:**

Sen ki Selanik sancağı beğisin, bi'z-zât mahall-i hâdiseye varup husamâyı berâber idüp gaybet idenleri şer'le buldurması lâzım olanlara buldurup getürdüp müşârun-ileyhim sancakbeğler[i] ve kâdîlar ile bir yire cem' olup kemâl-i dikkat ü ihtimâmla bî-garaz müslimânlardan bi-hasebi's-şer' teftîş idüp göresin; müşârun-ileyh sancakbeği arzitdüğü gibi mezbûr za'îmün oğulları şikâr üzre kendü hâllerinde iken mezkûr Yûsuf âdemleri ile âlet-i harble katl kasdına üzerine varup oğlunun birin katl ve birinün elin düşürüp zulm ü hayf itmiş midür ve ehl-i fesâd harâmîler ile mu'âmelesi olup ve zikrolunan harâmî tâyifesini evine getürüp ol vechile fesâda mübâşereti olunmuş mîdur, yoksa mezkûr za'îmün oğulları ehl-i fesâd olup mâ-beynlerinde adâvetleri ve husûmetleri olmağla mezkûrun üzerine âlet-i harble varduklarında başın kurtarmağıçün korunurken birini katl ve birinün elin düşürüp şimdi hılâf-ı vâkı' mî da'vâ iderler, bi'l-cümle fesâd kankı cânibdedür ve ne taraf mazlûmdur; tamâm ma'lûm idinüp eger fesâd iki taraftan ise fesâd ü şenâ'atleri bi-hasebi's-şer' sâbit olanları sicillât idüp kendülerin bir mahfûz kal'ada habsidüp sıhhati üzre ahvâllerin yazup arzidesiz. Hîç bir cânibe meyl ü muhâbâ itmeyüp câdde-i hakka zâhib olup tezvîr ü telbîsden ve şühûd-ı zûrdan ve gayr-i vâkı' kimesnenün kazıyyesi arz olunmakdan hazer idesiz. Bu bâbda Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından Mahmûd *zîde kadruhû* mübâşir ola, ammâ emr-i şer'den tecâvüz itmeye.

Ağrıboz'a tâbi Andıra cezâresinde beylerinden şikâyetçi olan ada ahâlisinin dâvasının görülerek, beylerin Osmanlı aleyhine faaliyetleri ortaya çıkarsa başka bir adada iskan olunmaları.

Bu hüküm tashîh olunup tekrâr yazılmışdur.

Ağrıboz ve Atina kâdîlarına hüküm ki:

Sen ki Ağrıboz kâdîsısın, sancakbeği ile mektûb gönderüp; "Ağrıboz'a tâbi Andıra sâkinlerinden Rûm ve Arnavud keferesi a'yânından on nefer zimmîler gelüp; "Cezîre-i* mezbûrede sâkin olan Rûm ve Arnavud bin sekiz yüze karîb hâne, Frenk elli-altmış hâne olup on iki nefer Frenk cezîre-i mezkûre mahsûlâtın cem' u zabt idüp öşürden mâ-adâ cümle mahsûlimüzün nısfın alup te'addî iderler. Bi'l-fi'l cezîre-i mezbûre maktû'ına mültezim olan Franceşko Şormartine nâm Efrenc beş-altı yıldan berü Hazîne-i Âmire'ye teslîm itdüğü maktû'dan ziyâde her yıl bin sikke f[i]lori bedeli ziyâde cem' idüp mezbûr mültezim mîrî tarafına cizye edâsına mültezim olmazdan evvel Venedik'e virdüğümüz cizyeyi ilâ-yevminâ hâzâ re'âyâdan cebren alup Venedik'e gönderür ve zikrolunan Efrenc tâyifesi ehlimüz mâlikâne tasarruf idüp ve fi'l-i şenî idüp ve ba'zısın helâk iderler ve harbî korsan gemilerine sâyir ata zâbitları su bile virmez iken mezbûrûn Efrenc tâyifesi müttefik olup zâd ü zevâde virürler. Mezbûr Franceşko işbu mâh-ı Zilhıcc'e'nün evâsıtında bir yarar çekdürür gemi donadup levend kayığın tecessüs ider nâmına deryâya çıkarup sâbıkâ Atina kurbinde pârelenen çağala kalyonından firâr itmiş altı nefer harbî kâfiri ol târîhdan berü cezîre-i mezbûrede hıfziderdi. Hâliyâ mezbûr gemiye koyup gönderildi ve bundan akdem İstanbul'dan altı küreklü pereme ile altı nefer esîr kaçup cezîre-i mezbûreye geldüklerinde Efrenc niçe gün hıfzidüp ba'dehû zahîre virüp Frengistân'a gönderdiler. Re'âyâ bunların te'addîsinden perâkende olmaları mukarrerdür." diyü şekvâ idüp ve; "Mezkûr cezîre-i Andıra Ağrıboz ve sâyir cezîreler fenerliğidir. A'dâ gemileri zâhir olıcak gündüz dühân, gice âteş idüp etrâf cezâyire tenbîh iderler. Şöyle ki; cezîre-i mezbûreden tâyife-i mezbûre ref' olunup maktû'ın re'âyâ virmek emrolursa altı bin akça ziyâde ile her yıl elli altı bin akça maktû'ı virmeyi uhdemüze aluruz; ahvâlümüzi i'lâm eyle." diyü tazarru' idüp mezkûr cezîre-i Andıra mukâbelesinde Ağrıboz cezâresine tâbi Kızılıhsâr nâm kal'a a'yânından tefahhus olundukda; "Mezkûrûn Efrenclerin fi'l-vâkı' re'âyâyâ te'addîsi olup ref'leri Memâlik-i Mahrûse'ye enfa'dur." diyü" i'lâm eyledüğünüzde Frenk tâyifesi âhar yire nakl olunmalarına emr-i şerîfüm sâdır olmuş iken cezîre-i mezbûre re'âyâsıyla Südde-i Sa'âdetüm'e gelüp murâfa'a olunup eben an-[ced] cezîre-i mezbûrenün beğleri olduğına berâtların ibrâz idüp; "Re'âyâ bizi ref' itdürmek için hılâf-ı vâkı' şikâyet iderler." diyü i'lâm eyledükleri ecilden **buyurdum ki:**

Hüküm-i şerîfümle Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından Behrâm vardukda, bi'z-zât zikrolunan cezâyire varup husamâyı berâber idüp tamâm dikkat ü ihtimâmla bi-hasebi's-şer' teftîş idüp göresiz; beğlerinün ve Frenk tâyifesinün vech-i meşrûh üzre zulm ü te'addîleri ve fesâd ü şenâ'atleri olup harbî vü korsan levend gemilerine zâd ü zevâde virüp ve kaçgun Frenk esîrlere mu'în olup hıyânet üzre oldukları vâkı' ise -ki, şer'le sâbit ola- beğlerin muhkem habsidüp zikrolunan Rûm ve Arnavud keferesi uhdelerine aldıkları elli altı bin maktû'ların sâl-be-sâl edâ itmek üzre Frenk hânelerin ol mahalden kaldurup Ağrıboz

cezâresinde bir hâlî yir var ise ana göçürüp temekkün itdüresiz. Ağrıboz'da hâlî yir yoğise Rodos cezâresine gönderüp anda süknâ itdüresiz. Ammâ; göçürmek bahânesiyle emvâl ü esbâblarına ve tavarlarına ve ehl ü ıyâllerine hılâf-ı şer'-ı kavîm kimesneyi dahlitedürmeyesiz. Eger istikâmet üzre kendü hâllerinde ve rencberliklerinde olup cezâre-i mezbûreden ref' itdürmek için re'âyâ hılâf-ı vâkı' şikâyet iderlerse re'âyâ ziyâde eyledükleri altı bin akçayı kabûl itdüklerin[den] sonra mâ-beynlerin ıslâh idüp olıgelene ve emre muhâlif iş itdürmeyesiz. Bu bâbda tamâm mukayyed olup tarafeynün hakikat-i hâllerine muttali' olup sıhhat üzre arzidüp hılâf-ı vâkı' kazıyye arz olunmasından hazer eyleyesiz.

* Metinde " " şeklinde yazılmıştır.

[Yev]mü'l-Cum'a, fî 5 Rebî'u'l-âhır, sene: 972, Kostantiniyye

349 *Ankara sancağı yayalarından Sakarya'da yapılmakta olan hâssa kadırgaların hizmetine gelmeyenlerin hizmete gönderilmesi.*

Yazıldı.

Süheyl Beğ'ün kethudâsına virildi. Fî 4 Rebî'u'l-âhır, sene: 972

Ankara yayaları beğine hüküm ki:

Bundan akdem sana hükm-i hümayûnum gönderilüp sancağın yayalarının ikinci nevbetlüsi Sakarya suyu üzerinde binâ olunan hâssa kadırgalar hıdmetine ta'yîn olunmuşıdı. Hâliyâ yayaların tamâm gelmeyüp hıdmet avkolunduğı i'lâm olundu. İmdi; husûs-ı mezbûr ehemmi-i mühimmâtındur. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, aslâ te'hîr ü tevakkuf itmeyüp emr-i şerîf-i sâbıkum mücebine sancağın yayalarının ikinci nevbetlüsinden hıdmete gelmeyenlerin husûsına bi'z-zât mukayyed olup girüde kalanları eger kendüler gelmekdür ve eger bedelleridür, bî-kusûr ihrâc idüp mahall-i me'mûra iletüp hıdmetde bulunasın. Şöyle ki; bu bâbda ihmâl ü müsâhele idüp emrolunan yayaların tamâm gelmeyüp kusûr u noksânları müşâhede oluna, aslâ özlün makbûl olmayup ve sancağın alınmağla konılmayup mu'âteb ü mu'âkab olursın. Ana göre mukayyed olup ihmâlden hazer eyleyesin.

350 *Vize sancağında yarar atlara binerek sipâhi tavrında gezip Müslümanların mallarına zarar veren ehl-i fesadın hapsolunması.*

Yazıldı.

Beğün kethudâsına virildi. Fî 6 Rebî'u'l-âhır, sene: 972

Vize beğine hüküm ki:

Mukaddemâ Mîr-livâ olan İskender dâme ızzühû mektûb gönderüp; "Livâ-i mezbûr re'âyâsından ba'zı kimesneler yarma mahmûz ve şiş ve kesük çizme ve yağmurluk ile yarar

atlara binüp kasabadan kasabaya gezüp tebdîl-i sûret itmeğle müslimânların esbâb u tavarlarına ve mâllarına zarar olur." diyü bildürdi. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, bu bâbda mukayyed olup min-ba'd re'âyâ tâyifesini yarar atlara bindürmeyüp ve ol vechile sipâhî tavrında gezdürmeyüp anun gibi emrûme muhâlif tebdîl-i sûret idüp ol vechile ehl-i fesâd vasfında binüp inen kimesneler kimler ise ele getürüp habsidüp isimleri ile yazup arzuleyesin ki, hılâf-ı emr iş idenlerin haklarından geline; şöyle bilesin.

351

Rum vilâyetinde Yumlu tâifesinin ve bâğîlerin mâl-i gâyibini ve döküntüsünü iltizâm eden Ferruhşad bin Abdulcabbar ile kardeşinin teftiş neticesi üzerlerinde olan hukûkun alınıp adı geçenlerin hapsolunmaları.

Yazıldı.

Şehzâde kethudâsına virildi. Fî 22 Rebî'u'l-âhur, sene: 972

Lalaya hüküm ki:

Hüseyn-âbâd ve Niksar ve Şarkîpâre ve Karahısâr-ı Şarkî ve Tokat ve Turhal ve Zile kâdîları mektûb gönderüp vilâyet-i Rûm'da Yumlu tâyifesinin ve bâğîlerin mâl-i gâyibin ve döküntüsün iltizâm iden Ferruhşad bin Abdülcebbâr nâm kimesnenün ve karındaşı Behzâd'un mezâlîm ü mehâyîfîn mûmâ-ileyh cânibinden virilen hüküm muktezâsınca teftîş itdiklerinde üzerlerine sâbit olan hukûk defter olunup defterlerini aynı ile Südde-i Sa'âdetüm'e gönderdikleri ecilden zikrolunan arzlar ve defterler aynı ile sana gönderildi.

Buyurdum ki:

Hükm-i şerîfüm varıcak, mezbûr Ferruhşad'un ve karındaşının zimmetlerine sâbit olan hukûkdan ne mikdâr kimesnenün hakkı kalmış ise müşârun-ileyhim kâdîların imzâlu defterleri mücebince bî-kusûr ashâbına alıvirdükden sonra mezbûrları muhkem habsidüp Dergâh-ı Mu'allâm'a arzuleyesin.

352

Edirne'de zimmî Todori'yi katleyleyenlerin Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.

Yazıldı.

Muhzır ağaya virildi; Dîvân'da. Fî 6 Rebî'u'l-âhur, sene: 972

Edirne kâdîsına hüküm ki:

Dergâh-ı Mu'allâm solaklarından Mehmed ve yeniçerilerden Alî gelüp; "akribâsından Todori nâm zimmîyi Cuhûd oğlu Düka nâm zimmî elin dutup Menfaka oğlu Mihâl nâm zimmî bıçak ile urup katleyledüklerin" bildürdikleri ecilden mezkûr[lar] Südde-i Sa'âdetüm'e gelmelerin emridüp **buyurdum ki:**

Emrüm üzre mezkûrları mukayyed ü mahbûs yarar âdemlere koşup Dergâh-ı Mu'allâm'a gönderesin.

353

İzdin kazâsı Radoniç karyesi sipâhisi Bâlf'nin zulmünden dolayı tîmarının başkasına verilip dâvasının görülmesi.

Yazıldı.

İzdin kâdîsına hüküm ki:

Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb ve sûret-i sicil gönderüp; "kazâ-i mezbûra tâbi' Radoniç nâm karye[den] Yani Briyato nâm zimmî oğlını tuz(?) hıdmetine gönderdükde sipâhîleri olan Bâlf yolın tutup muhkem ât idüp ve Zağrano nâm zimmînün bir bârgîrin alup beş yüz akça bahâ takdîr idüp akçasın taleb itdükde; "Sen benden akça istersin?" diyü muhkem bend idüp yüz kırk akça cerîmesin alup ve bir zimmînün gasbla bir merkebin alup istihdâm idüp te'addî itdüğün" bildürdüğün ecilden tîmarı âhara virilüp hukûk-ı nâs alıvirilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vusûl buldukda, mezkûr sipâhîyi ihzâr idüp husamâyı berâber kılup bir def'a şer'le faslolmayup on beş yıl mürûr itmeyen da'vâların hak üzere teftîş idüp göresin; kazıyye arzolunduğı gibi ise -ki, bi-hasebi'-şer' sâbit ü zâhir ola- şer'le sübût bulan hukûkî ashâbına alıvirdükden sonra zulm ü te'addîsine müte'allik sâbit olan mevâddı sicillât idüp yazup bildüresin. Tezvîrden ve şer'a muhâlif iş olmakdan ve hılâf-ı vâkı' kazıyye arzolunmakdan hazer idüp kazıyyede medhali olmayanı dahlitdürmeyesin.

354

Hemedan'da vefat edip, şah tarafından meyyiti Bağdad'a gönderilen Nimetullah Han'ın harem haricinde satın almış olduğu mahalle defnedilmesi.

Yazıldı.

Kapukethudâsı Alî Kethudâ'ya virildi; Dîvân'da. Fî 4 Rebî'u'l-âhır, sene: 972

Bağdâd beğlerbeğisine hüküm ki:

"Ni'metullâh Hân Bağdâd'a gelüp girü avdet idüp Hemedân'a vardukda fevtolup şâhdan haber gelince meyyitin emânet koyup zâhir budur ki, Bağdâd'a götürürler." diyü Südde-i Sa'âdetüm'de olan âdemüne mektûbunla i'lâm eylemişsin. İmdi; **buyurdum ki:**

Göresin; anun gibi mezkûr hânun meyyitin getürüp haremden taşra akçasıyla satun alduğı mülk yerine defnirmek istediklerinde emr-i şerîf-i sâbıkuma muhâlif kimesneyi dahlitdürmeyesin. Ammâ; harem içinde câyiz değildir. Ana göre amel idüp hılâf-ı emr iş olmakdan ihtirâz eyleyesin.

355

Deniz yoluyla Hindistan'dan gelen huccâc ve tüccara Portekizlilerin müdâhale edip aynı zamanda da sulh istemelerinin muvafık olmadığı, Portekiz kralının gerçek niyetini bildirmesi.

Yazıldı.

Portugal Kralı Don San Sebastiyân Kral'a nâme-i şerîf yazıla ki:

Bundan akdem Atebe-i Aliyye-i Gerdûn-iktidâr ve Bârgâh-ı Felek-medârımız'a -ki, meşrik-ı neyyir-i ikbâl ve makbel-i şifâh-ı ekâsire vü ikbâldür- âdeminüz elinden ve Kal'a-i Diyu'da vâkı' olan kâyim-i makâmınızdan mekâtibiniz vârid olup Irâk-ı Arab'da ve sâyir ol cevânibde vâkı' olan Memâlik-i Mahrûsemüz hâfızları ile emn ü emân üzre sulh u salâhda olmak tevakku' olunduğı ecilden kâ'ide-i müstemirre-i hâkânî âdet-i müstahsene-i kişver-sitânîye binâ'en ol havâlîde vâkı' olan tarafeynün re'âyâsı ve tüccârı âsûde-hâlde olmalarıçün yarar kâsıdınız gelüp; "Sulh u salâha ve ahd ü emâna müte'allik umûr ne ise mukarrer ola." diyü tecvîz olunup nâme-i sâ'âdet-karînimüz irsâl olunmışıdı. Hâlâ murâd olunan sulha mugâyir diyâr-ı Hind'[de]n deryâ tarafı ile gelen huccâc-ı müslimîne ve tüccâra dahl ü tecâvüz olunduğı istimâ' olunur. İmdi; Yüce Âsitânemüz dâyimâ meftûh u mekşûf olup eger dostluk ve eger düşmenlik içündür, kimesneye men' u red yoktur. Gerekdür ki; nâme-i hümayûnumuz vusûl buldukda, fi'l-hakîka ol tarafların sulh u salâhı murâdınız ise deryâ taraflarından huccâc u tüccâra tecâvüzden el çeküp mektûbunuzla i'timâd olunur âdemleriniz gönderile ki, ol diyârın ahvâl-i intizâmına müteferri' olan umûr ne ise mukarrer ola ve ger ol cânibün ihtilâline sâlik olursan bi-ınâyeti'llâhi te'âlâ bu cânibden muktezî olan umûr ne ise tedârük olunur. Sonra; "Sulh murâd olunmışıdı." demek müfîd olmaz. Ziyâde ne demek lâzımdür.

356 *Tekfurdağı'ndan İznik'e gelen buğdayın halka satılması, arpanın ise İstanbul'a gönderilmesi.*

Yazıldı.

Muhzırın Kâtibi Bekir'e virildi. Fî 8 Rebî'u'l-âhır, sene: 972

İznikmid kâdîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Tekfurtağı'ndan bir gemi ile buğday ve bir karamürsel ile arpa gelüp anda bey' itdürmedüğün" bildürmüşsin. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vusûl buldukda, kayık ile gelen buğdayı fukarâya bey' itdürüp mevcûd olan arpayı ve min-ba'd geleni te'hîr itmeyüp mahrûse-i İstanbul'a gönderesin. Emrûme muhâlif iş olmakdan hazer eylesin.

357 *Südde-i Saâdet'ten ülkesine dönmekte olan Leh elçisinin, Boğdan'dan Leh sınırına sâlimen geçirilmesi.*

Yazıldı.

Boğdan voyvodasına hüküm ki:

Leyh kralı tarafından Südde-i Sa'âdetüm'e gelen ilçi hâlen icâzet-i hümayûnumla giri kral-ı müşârun-ileyh cânibine irsâl olunmağın **buyurdum ki:**

İlçi-i mezbûr Boğdan vilâyetine vardukda, âdemlerine ve tavar u esbâblarına kimesneyi dahl ü ta'arruz itdûrmeyüp emîn ü sâlim Leyh sınırına geçüresin; şöyle bilesin.

358 *Südde-i Saâdet'ten ülkesine dönmekte olan Leh elçisinin, Tuna İskelesi'nden yanlarında bulunan eşyalarına müdâhale olunmadan geçirilmesi.*

Yazıldı.

Tuna İskelesi'ne varınca yol üzerinde olan kâdîlarına ve Tuna İskelesi emînine hüküm ki:

Leyh kralı tarafından Südde-i Sa'âdetüm'e gelen ilçî icâzet-i hümayûnumla girü kral-ı müşârun-ileyh tarafına teveccüh itmeğîn **buyurdum ki:**

Her kankınızın taht-ı kazâsına dâhıl olursa ilçî-i mezbûrun âdemlerine ve esbâb ü tavarlarına ve icâzet-i şerîfemle kral içün aldıkları bir kaç re's atlarına yolda ve izde ve menâzil ü merâhilde hılâf-ı şer' ve mugâyir-i emr kimesneyi dahl ü ta'arruz itdûrmeyüp ta'b ü zahmet idüp üşendürmeyesiz ve sen ki iskele emînisin, mezkûr ilçî tavar u esbâb ve âdemleri ve atları ile iskeleden geçdüklerinde mâni' olmayup dahl ü ta'arruz itdûrmeyesin.

359 *Leh elçisi tarafından Segedin'de tutuklu olduğu bildirilen Lehli bâzergânın serbest bırakılması.*

Yazıldı.

Budun beğlerbeğisine hüküm ki:

Leyh vilâyetinden Kaşa nâm ()dan bir Leyh oğlanı bir bâzergân olup Segedin'e varup anda mahbûs idüğü Leyh ilçisi tarafından i'lâm olunmağîn **buyurdum ki:**

Hüküm-i şerîfüm varıcak, mezkûr oğlan her kande ise tettebbu' u tecessüs idüp bulup fi'l-vâkı' Leyh vilâyetinden ise ahid-nâme-i hümayûnuma mugâyir kimesneye te'allül itdûrmeyüp varup taleb iden karındaşına alıvirüp hılâf-ı emr ve mugâyir-i ahid-nâme-i hümayûn kimesneye iş itdûrmeyesin.

360 *Biga kazâsında Müslümanlara şarap satan zimmîlerin cezalandırılması.*

Yazıldı.

Beğ âdemi Utucı'ya virildi. Fî 7 Rebî'u'l-âhır, sene: 972

Biga beğine ve kâdîsına hüküm ki:

Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb ve mühürlü defter gönderüp; "Hamr ref'ı içün emr-i şerîf vârid olup tenbîh ü te'kîd olunup ba'zı zimmîler hılâf-ı emr âyende vü revendeye hamr

bey' iderler." diyü bildürmişsin. İmdi; husûs-ı mezbûr için mukaddemâ sâdır olan emr-i şerîfüm kemâ-kân mukarrerdür. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, bu bâbda gereği gibi tenbîh ü te'kîd idüp keferetâyifesine i'lân-ı hamr itdürmeyüp ve müslimânlara hamr virenleri ele götürüp emr-i sâbıkum mücebine amel idüp hılâf-ı şer'-ı şerîf ve mugâyir-i emr-i münîf kimesneye iş itdürmeyesiz.

361 *Mîrî gemilere kestirilecek olan ağaçlar için gönderilen paranın Vize kadısına teslim olunması.*

Yazıldı.

Kurd Kethudâ'ya virildi. Fî 7 Rebî'u'l-âhır, sene: 972

Bundan akdem Vize Beği olup hâliyâ Novigrad Beği İskender Beğ'e hüküm ki:

Hâliyâ Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "Mîrî gemilere lâzım olan ağacın kesilmesi için vârid olan mîrî akça emr-i şerîfüm mücebine ahâlî-i vilâyete taksîm ü tevzî' olunmak üzere iken sancağum tebdîl olunup bu takdîrce zikrolunan akçayı kime teslîm idelüm?" diyü arzylemişsin. İmdi; zikrolunan kerestenün kesdürilmesi husûsı Vize kâdîsına emrolunup mü'ekked hükm-i şerîfüm irsâl olunmuşdur. **Buyurdum ki:**

Zikrolunan akçayı mevlânâ-yı müşârun-ileyhe teslîm eyleyesin ki, emrüm mücebine hıdmete mübâşeret eyleyüp itmâm-ı maslahat eyleye ve mukaddemâ sana ne mikdâr akça vâsıl olup ve mezkûra ne mikdâr akça teslîm eylediğün yazup bildüresin.

362 *Mîrî gemilere ağaç kestirme işine Vize kadısının görevlendirildiği, bu iş için gerekli olan paranın Vize beyinden alınması.*

Yazıldı.

Bu dahi.

Vize kâdîsına hüküm ki:

Bundan akdem Vize Beği İskender dâme izzühûya mîrî gemiler mühimmi için ağaç kesdürmek fermân olunmuşıdı. Hâliyâ müşârun-ileyhe âhar sancak virilmeğin zikrolunan gemiler ağacının kesdürilmesi husûsın sana emridüp ve kesilmek emrolunan ağaçların ücreti için müşârun-ileyhe irsâl olunan mîrî akçayı sana teslîm eylemek fermân idüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vardukda, bir ân ve bir sâ'at te'hîr ü terâhî itmeyüp zikrolunan akçayı müşârun-ileyhden alup dahi emrüm muktezâsınca hıdmet-i mezkûreye mübâşeret eyleyüp itmâma irişdürmek bâbında envâ'-ı ikdâm ü ihtimâmın vücûda getüresin. Husûs-ı mezbûr ehemmi mühimmâtındur. Aslâ avk u te'hîr câyiz değıldür. Şöyle ki; nev'an ihmâl ü müsâhelen istimâ' oluna, hîç vechile özrün makbûl olmaz. Ana göre mukayyed olasin.

363 *Edirne'de etin iki yüz elli, kasabâtta ise üç yüz dirhemden satılıp daha eksik fiyattan satılmaması.*

Yazıldı.

Koyun emînine virildi; Dîvân'da. Fî 7 Rebî'ü'l-âhır, sene: 972

Edirne kâdîsına ve İstanbul'dan Edirne'ye varınca yol üzerinde vâkı' olan kasabât kâdîlarına ve Yenice-i Zağra ve Zağra-i Atîk kâdîlarına hüküm ki:

Hâliyâ ve min-ba'd mahrûse-i Edirne'de et iki yüz elli ve kasabâtta üç yüz dirhem satılmasın emridüp **buyurdum ki:**

Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından Bâlî *zîde kadruhû* emrüm mücebince mahmiyye-i Edirne'de iki yüz elli dirhem ve kasabâtta üç yüz dirhem satdurup emrüm mugâyir eksük satdurmayup hılâf-ı emr kimesneye iş itdürmeyesin. Bu husûs hufyeten yoklanup görilse gerekdür. Şöyle ki; her kankınızın taht-ı kazâsında emrüm mugâyir eksük et satıldığı mesmû'-ı şerîfüm ola, mansıbınız alınmağla konılmayup mu'âteb ü mu'âkab olmanız mukarrerdür. Ana göre mukayyed olup emr-i şerîfümün icrâsında dakîka fevtitmeyüp hılâf-ı emr iş olmakdan hazer eylesesiz, sonra özrinüz aslâ makbûl ü mesmû' olmak ihtimâli yokdur; bilmiş olasız.

364

Midilli'de olan kadirganun kürekçileri için Ferhat Reis'in gemisi ile gönderilen peksimedîn Boğaz'dan geçmesine müdâhale olunmaması.

Yazıldı.

Kethudâsına virildi. Fî 7 Rebî'ü'l-âhır, sene: 972

Gelibolı voyvodasına ve Boğaz Hısâr dizdârına hüküm ki:

Midillü beği mektûb gönderüp; "Midillü'de olan kadirganun kürekçisi için peksimad lâzım olduğun" bildürmeğin dört yüz kintâr peksimad Ferhâd nâm re'îsün gemisiyle irsâl olundu. **Buyurdum ki:**

Hüküm-i şerîfüm ile varıcak, zikrolunan re'îsün gemisiyle ol mikdâr peksimada mâni' olmayup Boğaz'dan geçüresiz. Ammâ; bu bahâne ile emrüm muhâlif ziyâde peksimad alınıp gitmekden ve deryâyâ tereke virilmekden muhkem hazer eylesesiz.

365

Halkı isyan üzerine bulunan İşpat kazâsına tâbi Dardas karyesine baskın yapılarak elebaşlarının kılıçtan geçirilmesi.

Yazıldı.

Baştak(?) Hısârı Kethudâsı Alî'ye virildi; şehremîni tarafından gelmiştir. Fî 10 Rebî'ü'l-âhır, sene: 972

İlbasan beğine ve İşpat kâdîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "livâ-i mezbûrda İşpat kazâsına tâbi' Dardas nâm karye sa'b yirde karâr idüp livâ-i mezbûre muhâfazası fermân olunan Koçi Çavuş mukaddemâ niçe âsî karyeleri sa'b yirlerden ovada tavattun itdürdükde mezbûr karye halkı itâ'at itmeyüp cem'ıyyet ile varup sipâhî vü re'âyâ evlerin basup âdemler katlidüp mâlların ve tavarların gâret idüp kıbel-i şer'den da'vet olunduklarında aslâ itâ'at itmeyüp hakk-ı nâs alınmak

mümkin olmayup re'âyâ vü berâyâ fesâdlarından âciz kaldukların" bildürdüğünüz ecilden **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, kazıyye arzitduğunuz gibi ise zikrolunan karyenün ale'l-gafle üzerine varup etrâf u cevânibinden kâbil-i firâr olan mahalleri mukaddem bendidüp hüsn-i tedârükle te'annüd ü ısyân üzre olan baş baş müfsidlerin ve horyadların kılıçdan geçürüp etfâl ü ezvâcların yağmâ idüp gereği gibi haklarından gelesin ki, sâyrilerine mûcib-i ibret vâkı' olup serkeşlik idenlerün itâ'atlerine sebep ola. Eyyâm-ı sa'âdet-i hümâyûnumda memleket ü re'âyâ anlarun zarar u ziyân ve şerr u şûrlarından emîn ü masûn olup âsâyiş ü huzûrda olalar. Ammâ; etfâl ü ezvâcları alındukdan sonra esîr olmağa emrüm yokdur. Hemân usât ü mütemerridînün haklarından gelüp etfâl ü ezvâcların esbâb ü menâlleri ve tavarları ile bî-kusûr itlâk idüp ve bu bahâne ile kendü hâllerinde olan re'âyâyâ dahlolunmakdan ve gafletle bî-hûde yire âdem kırdurup zikrolunan âsîleri ü[r]küdüp halâs olmalarından ihtiyât idüp tamâm tedârükde olasin. Şöyle ki; adem-i ihtimâmla gayr-i makbûl bir vaz'a bâ'ıs ola, netîcesi sana âyid olur; bilmiş olasin.

366 *Yenişehir'de Yeniçeri Hüseyin'i başından yaralayan Mehmed Çelebi bin Mustafa'nın hapsolunması.*

Yazıldı.

Muhzır Kâtibi Bekir'e virildi. Fî 8 Rebî'u'l-âhır, sene: 972

Tırhala beğine ve Yenişehir kâdîsına hüküm ki:

Dergâh-ı Mu'allâm yeniçerilerinden dârende Hüseyin gelüp; "nefs-i Yenişehir'de Re'îszâde Mahallesi'nde sâkin olan Mehmed Çelebî bin Mustafâ demekle ma'rûf kimesne kılıç ile başında çalup mecrûh eylediğin" arzidüp sûret-i sicil ibrâz eylemeğin **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, kazıyye arzolunduğu gibi ise –ki, bi-hasebi's-şer' sâbit ola– mezbûrı habsidüp vukû'ı üzre yazup arzeyelesiz.

367 *Ağrıboz'a tâbi Andıra cezâresi ahâlisi beylerinden şikâyetçi olduğundan; durumun teftiş olunup beylerin Osmanlı aleyhine faaliyette bulundukları ortaya çıkarsa bildirilmesi.*

Yazıldı.

Bu hüküm dahı tashîh olunup tekrâr bir gûne yazılmışdur; bir varak aşığa.

Ağrıboz ve Atina kâdîlarına hüküm ki:

Sen ki Ağrıboz kâdîsısın, sancakbeği ile mektûb gönderüp; "Kazâ-i Ağrıboz'a tâbi Andıra cezâresi sâkinlerinden Rûm ve Arnavud keferesi a'yânından on nefer zimmîler gelüp; "Cezîre-i mezbûrede sâkin olan Rûm ve Arnavud bin sekiz yüze karîb hâne ve Frenk elli-altmış hâne olup on iki nefer Frenk cezîre-i mezbûre mahsûlâtın zabtidüp öşürden gayri cümle mahsûlimüzün nısfını alup te'addî iderler. Bi'l-fi'l cezîre-i mezbûre maktû'ına mültezim olan Francesko Maşor Marta nâm Efrenc beş altı yıldan berü Hazîne-i Âmire'ye

teslîm itdüğü maktû'dan ziyâde her bin sikke filoriden artuk cem' idüp mezkûr mültezim mîrî tarafına cizye edâsına mültezim olmazdan evvel Venedik'e virdüğümüz cizyeyi ilâ-yevminâ hâzâ re'âyâdan cebren alup Venedik'e gönderür ve zikrolunan Efrenc tâyifesi ehlîmüz* mâlikâne tasarruf idüp fi'l-i şenî' iderler ve ba'zısın helâk iderler ve harbî korsan gemilerine sâyir atalar zâbitları su bile virmezler iken mezbûrûn Efrenc tâyifesi müttefik olup zâd ü zevâde virürler. Mezbûr Franceşko işbu mâh-ı Zi'l-hicce'nün evâsıtında bir yarar çekdürür gemi donadup levend kayığın tecessüs ider nâmına deryâya çıkarup sâbıkâ Atina kurbinde pârelenen sağala kalyonından firâr itmiş altı nefer kâfiri ol târîhdan berü cezîre-i mezbûrede hıfziderdi. Hâliyâ mezbûr gemiye koyup gönderildi ve bundan akdem İstanbul'dan altı küreklü pereme ile altı nefer esîr kaçup cezîre-i mezbûreye geldüklerinde Efrencler niçe gün hıfzidüp zahîre virüp Frengistân'a gönderdiler. Re'âyâ bunların te'ddîsinden perâkende olmaları mukarrerdür." diyü şekvâ idüp ve "Mezbûr cezîre-i Andıra Ağrıboz ve sâyir cezîreler fenerliğidür. A'dâ gemileri zâhir olıcak, gündüz dühân gice âteş idüp etrâf cezâyire tenbîh iderler. Şöyle ki; cezîre-i mezbûreden tâyife-i mezkûreye ref' olunup maktû'ın re'âyâ virmek emrolur ise altı bin akça ziyâde ile her yıl elli altı bin akça maktû'ı virmeği uhdemüze aluruz; ahvâlîmüzi i'lâm eyle." diyü tazarru' idüp mezkûr cezîre-i Andıra mukâbelesinde Ağrıboz cezîresine tâbî' Kızılıhsâr nâm karye a'yânından husûs-ı mezbûr tefahhus olundukda mezbûrûn Efrenclerin fi'l-vâkı' re'âyâya te'addîsi olup ref'leri Memâlik-i Mahrûse'ye enfa'dur." [diyü] i'lâm eyledüğünüzde cezîre-i mezbûrenün berât-ı şerîf ile beği olan Franceşko Şomartine re'âyâsıyla Südde-i Sa'âdetüm'e gelüp murâfa'a olunup cezîre-i mezbûrenün beği olduğına ve re'âyâ ihtiyârlarıyla kabûl itdüğüne berâtların ibrâz idüp; "Re'âyâ bizi ref' itdürmeğiçün hılâf-ı vâkı' şikâyet iderler." diyü arz-ı hâl eyledi. İmdi; mezkûrun berâtlarına nazar olunup hakikat-i hâlin ma'lûm idinmedin; "Sonradan gelmiş Frenk tâyifesidür." diyü arz olunmağa sebep nedür? **Buyurdum ki:**

Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından Mustafâ *zîde kadruhû* varıcak, bi'z-zât zikrolunan cezîreye varup husamâyı berâber idüp dikkatle teftîş idüp göresiz; beğlerinün ve Frenk tâyifesinün vech-i meşrûh üzre re'âyâya zulm ü te'addîleri ve fesâd ü şenâ'atleri olmayup evâmîr ü nevâhîme istikâmet üzre imtisâlde olup kendü hâllerinde ve rencberliklerinde iken re'âyâ bunları cezîre-i mezbûreden ref' itdürmeğiçün hılâf-ı vâkı' mı şikâyet iderler, yohsa arzulunduğı üzre fesâd ü şenâ'atden ve re'âyâya zulm ü te'addîden hâlî olmayup ve harbî vü harâmî levend gemilerine azık virüp ve kaçgun Frenk esîrlere mu'în olup hıyânet itmişler midür; bi'l-cümle tarafeynün ahvâline tamâm ittılâ' tahsîl idüp hakikat-i hâlleri yanınızda ne vechile sâbit ü zâhir olur ise sıhhati üzre ale't-tafsîl yazup arzeyleyesiz; hılâf-ı vâkı' kazıyye arzulunmakdan hazer eyleyesiz.

* Metinde " " şeklinde geçmektedir.

368

Budun serhaddinde olan kurâlar Osmanlı'ya tâbî olup vergi verdikleri vâki ise vergilerinin alınmasına devam edilmesi; Nemçe'ye tâbî iseler ahidnâmeyle aykırı olarak vergi talebinde bulunulmaması.

Yazıldı.

Budun beğlerbeğisine ve defterdârına hüküm ki:

Hâliyâ Beç Kralı Maksimilyanoş Kral tarafından Atebe-i Ulyâm'da olan ilçisi şöyle arzyledi ki: "Budun vilâyeti semtinde serhadde olan Zitova ve Balga ve Karbone(?) ve Briskent nâm kal'alara tâbi' Sant Antoli ve Sen İrini ve Yalba(?) ve Brestefalon ve Belye(?) ve Brinsk nâm karyeler halkı için aslâ bu cânibe hıdmet idüp virgü viregelmiş değil iken Usturgon ve Novigrad beğleri ve voyvodaları ve Dregel voyvodası ve sâyir asker halkı dahlidüp rencîde itmekden hâlî değiller." imiş. İmdi; ahid-nâme-i hümayûnuma muhâlif ol cânibe dahlolunmak câyiz değildir. **Buyurdum ki:**

Hüküm-i şerîfüm varıcak göresiz; zikrolunan karyeler re'âyâsı kadîmden bu cânibe tâbi' olup virgü viregelmişler ise ahid-nâme-i hümayûnum muktezâsınca viregeldükleri virgülerin kemâ-kân aldurasız; eger viregelmemişler ise müşârun-ileyhimâ sancakbeğlerine ve voyvodalarına gereği gibi tenbîh ü te'kid idüp aslâ zikrolunan kurâ re'âyâsına dahl ü ta'aruz olunmayup bu cânibden nesne taleb itdürmeyüp ahid-nâme-i hümayûnuma muhâlif kimesneye vaz' itdürmeyesiz; eslemeyenleri yazup arzeyleyesiz.

[Yev]mü's-Sülâsâ, fî 8 Rebî'u'l-âhır, sene: 972

369

Ağrıboz'a tâbi Andıra cezîresi ahâlisi beylerinden şikâyetçi olduğundan; durumun teftiş olunup beylerinin Osmanlı aleyhine faaliyette bulundukları ortaya çıkarsa hapsolunup durumun bildirilmesi, yoksa şikâyetçi olanların küreğe konulması.

Yazıldı.

Mezbûr çavuşa virildi. Fî't-târîhi'l-mezbûr.

Rodos beğine ve İstefe ve Atina kâdîlarına hüküm ki:

Hâlâ Ağrıboz kâdîsı sancakbeği ile Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "Kazâ-i Ağrıboz'a tâbi' Andıra cezîresi sâkinlerinden Rûm ve Arnavud keferesi a'yânından on nefer zimmîler gelüp; "Cezîre-i mezbûrede sâkin olan Rûm ve Arnavud bin sekiz yüze karîb hâne ve Frenk elli-altmış hâne olup on iki nefer Frenk cezîre-i mezkûre mahsûlâtın zabtidüp öşürden gayri cümle mahsûlimüzün nısfını alup te'addî iderler. Bi'l-fi'l cezîre-i mezbûre maktû'ına mültezim olan Franceşko Maşor Marta nâm Efrenc beş-altı yıldan berü Hazîne-i Âmire'ye teslîm itdüğü maktû'dan ziyâde her yıl bin sikke filoriden artuk cem' idüp mezkûr mültezim mîrî tarafına cizye edâsına mültezim olmazdan evvel Venedik'e virdüğümüz cizyeyi ilâ-yevminâ hâzâ re'âyâdan cebrile alup Venedik'e gönderür ve zikrolunan Efrenc tâyifesi ehlimüz mâlikâne tasarruf idüp fî'l-i şenî' iderler ve ba'zısın helâk iderler ve harbî korsan gemilerine sâyir atalar zâbitları su bile virmezler iken mezbûrûn Efrenc tâyifesi müttelik olup zâd ü zevâde virürler. Mezbûr Franceşko işbu mâh-ı Zî'l-hicce'nün evâsıtında bir yarar çekdürür gemi donadup levend kayığın tecessüs ider nâmına deryâya çıkup sâbıkâ Atina kurbinde pârelenen çağala kalyonından firâr itmiş altı nefer kâfiri ol târîhdan berü cezîre-i mezbûrede hıfzidüp hâliyâ mezbûr gemiye koyup gönderildi ve bundan akdem

İstanbul'dan altı kürekli pereme ile altı nefer esîr kaçup cezîre-i mezbûreye geldüklerinde Efrencîler niçe gün hıfzidüp zahîre virüp Frengistân'a gönderdiler. Re'âyâ bunların te'addîsinden perâkende olmaları mukarrerdür." diyü şekvâ idüp ve mezbûr cezîre-i Andıra Ağrıboz ve sâyir cezîrelere fener gibidür. A'dâ gemileri zâhir olıcak gündüz dühân, gice âteş idüp etrâf cezâyire tenbîh iderler. Şöyle ki; cezîre-i mezbûreden tâyife-i mezkûre ref' olunup maktû'ın re'âyâ virmek emrolursa altı bin akça ziyâde ile her yıl elli altı bin akça maktû'ı virmeği uhdemüze aluruz; ahvâlimüzi i'lâm eyle." diyü tazarru' idüp mezbûr cezîre-i Andıra mukâbelesinde Ağrıboz cezîresine tâbi' Kızılıhsâr nâm kal'a a'yânından husûs-ı mezbûr tefahhus olundukda mezbûrün Efrencîlerin fi'l-vâkı' re'âyâya te'addîsi olup ref'leri Memâlik-i Mahrûse'ye enfa'dur." diyü i'lâm eyledüklerinde cezîre-i mezkûrenün beği Franceşko Şomartine zikrolunan arzla şikâyet gelen re'âyâsıyla Südde-i Sa'âdetüm'de murâfa'a olundukda eben an-ceddin cezîre-i mezbûrenün kadîmî beğleri ve re'âyâ dahi kadîmî re'âyâsı olduğına berât-ı şerîfüm ibrâz idüp; "Kendüler hâlî kalmağışün bizi ref' itdürmek isteyüp hılâf-ı vâkı' şikâyet iderler." diyü arz-ı hâl eylemeğin **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfümle çavuşum Mustafâ varıcak, te'hîr eylemeyüp bi'z-zât zikrolunan cezîreye varup husamâsıyla berâber idüp tamâm dikkat ü ihtimâm üzre şer'le teftîş idüp göresiz; arzulunduğı üzre beğlerinin bunlara zulm ü te'addîsi ve fesâd ü şenâ'ati ve Südde-i Sa'âdetüm tarafına hıyâneti sâbit ü zâhir olursa habsidüp hakikat-i hâlin arzidesiz. Eger kendü hâlinde olup istikâmet üzre cezîre-i merkûmenün zabtında olup re'âyâya zulm ü te'addîsi ve hıyâneti yoğiken mücerred ref' itdürmek için hılâf-ı vâkı' şikâyet itmiş olalar, şirret ü şekâvetleri zâhir olan kaç nefer ise sicillât idüp mecâl vermeyüp küreğe koşup sûret-i sicillerin gönderesiz. Bu bâbda tamâm hak üzre olup bir cânibe meyl ü muhâbâ itmeyüp tezvîr ü telbîsden ve şühûd-ı zûrdan ve hılâf-ı vâkı' kazıyye arz olunmakdan ictinâb idesiz.

Yazıldı.

Bir sûreti dahi, mezkûr beğ ile kâdîlara yazıldı; mezkûr kâfirün eline virildi. Fî 16 Rebî'u'l-âhır, sene: 972

[Yev]mü'l-Erbi'â, fî 9 Rebî'u'l-âhır, sene: 972, Kostantuniyye

370

Ürgüp kazâsı Zelil karyesinden Yeniçeri Hasan'ın, ehl-i fesaddan Deli Uruz'u kendini koruma kasdıyla öldürdüğü için serbest bırakılması.

Yazıldı.

Ürgüb kâdîsına hüküm ki:

Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "Kazâ-i mezbûra tâbi' karye-i Zelîl'de sâkin Dergâh-ı Mu'allâm yeniçerilerinden Hamza nâm yeniçeriyi pârelemişler; evine güçle geldi, düşdü." diyü gelüp haber virdüklerinde Bölükbaşı Muslihuddîn ve müslimânlardan cemm-i gaffîr ile mecrûh-ı mezbûrun üzerine varılıp yaralarına nazar olundukda başında iki yirde yarası olup ve sağ bileği muhkem çalınup; "Seni kim pâreledi?" diyü sü'âl olundukda;

"Karacık tağı kurbinde olan arpa tarlasını yolmağa vardum. Ahşâm zamânında eve gelürken İkiyelîl nâm mağaralar kurbinde bir hâlî yirde kara sakallu, kara yağız bir kimesne, yanında yayı ve okı ve bir varsak bıçağı var; bana karşı gelüp yakın gelicek varsak bıçağın sıyrup bana; "Soyun!" diyü üzerüme hücum eyledükde ben dahı; "Soyunmazam." diyü muhâlefet eyleyicek elindeki yarağla başuma iki kerre çalup mecrûh eyledükden sonra üçüncü def'a elümde nacağımı karşı tutıvirdüğüm gibi bileğümü çalup mecrûh idicek hemân bir elüm ile kendine sarılup ikimüz bile düşdügümüz gibi mezbûrun elinden yarağı düşüp hemân acele ile yarağın alup boynında ve başında beş-on def'a çaldum. Artuk mezbûr kimesne yirden kalkmadı." diyicek hâzır olan cemâ'atle zikrolan şahsun üzerine varılup nazar olundukda mezkûr yeniçerinin zikreyledüğü mevzı'da mezbûr kimesnenün boynında ve başında on iki yara ile katlolmuş bulunup hâzır olan kimesnelerden maktûl-i mezbûrı hiç kimesne bilmeyüp ve mezbûr yeniçerinin keyfiyyet-i hâlî karyesi halkından ve gayriden tefahhus olundukda; "Gâyetle mazlûm, kendi hâlinde sâlih müslimân kimesnedür. Bu zamâna gelince kimesneyi rencide itmiş değildir." diyü müslimânlar hakkında şehâdet eyledüklerin ve bir kaç günden sonra ba'zı kimesneler gelüp maktûl-i mezbûr hakkında haber virüp; "Karahısâr-ı Develü'de Yahyalı nâhiyesinde Deli Uruz dimekle ma'rûf bir ehl-i fesâd şakî kimesnedür." didüklerin" arzyledüğün ecilden mezbûr itlâk olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Emrüm mücebince mezbûrı itlâk idüp min-ba'd bu husûs için kimesneyi dahl ü ta'arruz itdürmeyesin.

[Yev]mü'l-Hamîs, fî 10 Rebî'u'l-âhır, sene: 972, Kostantiniyye

371 *Midilli'den gelen yeniçerilere, İne kazâsında bulunan İmâret-i Âmire'nin evkâfı terekesinden parasıyla buğday verilmesi.*

Yazıldı.

Gelibolı ve Midillü kâdîsına ve emînine hüküm ki:

Mahrûse-i İstanbul'da binâ olunan İmâret-i Âmiren'ün kazâ-i mezbûrede olan evkâfı terekesinden Mehmed ve diğer Mehmed ve Yûsuf ve Ferhâd ve Mahmûd ve Hasan ve diğer Yûsuf ve Hüseyin ve diğer Mahmûd nâm yeniçerilere akçalarıyla on iki müd buğday verilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Emrüm muktezâsınca evkâf-ı mezbûre mahsûlinün mevcûd olan buğdayından mezbûrlara akçalarıyla narh-ı rûzî üzre on iki müd buğday viresin. Ammâ; bu bahâne ile deryâya ve küffâr-ı hâksâr taraflarına tereke bey' olunmakdan ihtirâz eylesin ve zikrolunan yeniçerilere emrüm üzre ol mikdâr tereke ile Midillü'ye vardukda, sen ki cezîre-i mezbûre kâdîsısın, getürdükleri buğdayların yoklayup hükm-i şerîfümün zahrına kaydidüp aynı ile hükm-i şerîfümü Südde-i Sa'âdetüm'e irsâl eylesin.

372 *Hakkındaki şikâyet üzerine hapsolunmuş olan Kırşehirî Zaîmi Şahruh'un dâvasının görülmesi.*

Yazıldı.

Nişânlu kâğıda yazılıp Dergâh-ı Âlî çavuşlarından Hacı Çavuş'a virildi.

Seferîhısâr ve Eskişehir kâdîlarına* hüküm ki:

Bundan akdem Kırşehir'inde ze'âmete mutasarrıf olup şekvâ olunmağla bi'l-fi'l mahbûs olan Şâhruh'un üzerinde olan hukûk-ı müslimîn görilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Mezbûrun vekîli Yûsuf varup vusûl buldukda, mezkûrdan her kim gelüp da'vâ-yı hak iderler ise -ki, bir def'a şer'le faslolunmuş olmayup ve on beş yıl terkolunmuş da'vâ olmaya-husamâ muvâcehesinde onat vechile hak üzre teftîş eyleyüp göresiz; mezbûrdan hak da'vâ idenlerden üzerinde her kimün hakkı bi-hasebi's-şer' sâbit ü zâhir olur ise ashâb-ı hukûka hakların hükmidüp alıvirdükden sonra za'îm-i mezbûrun üzerine sübût u zuhûr bulan mevâddı tafsîli ile yazup defter idüp Südde-i Sa'âdetüm'e arzeyelesiz. Bu bâbda tamâm hak üzre olup hiç bir cânibe meyl ü muhâbâ itmeyüp şer'a muhâlif iş olmakdan ve hılâf-ı vâkî kazıyye arzolunmakdan hazer eyleyesiz.

* Metinde "kâdîsına" şeklindedir.

373

Cezâyir-i Garb Trablusu Beylerbeyisi Turgut'un kadırgaları için kürek almaya gelen adamlarına Ahyolu'dan kürek satılması.

Yazıldı.

Beğlerbeği âdemi Sefer'e virildi.

Ahyolu kâdîsına hüküm ki:

Cezâyir-i Garb Trablusu Beğlerbeğisi Turgud dâme ikbâlühû âdem gönderüp; "gitdüğü yanında olan kadırgaların küreği kalmayup gâyet ile ihtiyâc olduğın" bildürmeğın akçasıyla bin beş yüz kürek almasın emridüp **buyurdum ki:**

Hüküm-i şerîfümle âdemi vardukda, emrüm üzre bin beş yüz kürek almak istediklerinde hılâf-ı emr kimesneyi dahlitdirmeyesin ve bu bahâne ile kimesneye zulm ü hayf olmakdan hazer idesin; şöyle bilesin.

374

Prizrin, Yenipazar ve Bihor kadılıklarına bağlı üç köyde akrabaları bulunan Ahmed Voyvoda ve eşinin buldurulup Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.

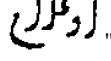
Yazıldı.

Mesîh Beğ'ün âdemi İbrâhîm'e virildi. Fî 9 Rebî'u'l-âhır, sene: 972

Prizrin ve Yenibâzâr ve Bihor kâdîlarına hüküm ki:

Bundan akdem Semendire Beği olup tekâ'ud iden Mesîh dâme izzühûya hüküm-i şerîfüm gönderilüp; "Ahmed Voyvoda nâm kimesneyi hâtûnıyla Dergâh-ı Mu'allâm'a gönderesin." diyü emrüm olup hâlen mezkûr kimesne zikrolunan kâdîlıklarda üç pâre köyde karındaşı ve sâyir ta'allukâtı olmağla anlara varup kendülerden taleb olundukda; "On yedi gün bizde turup âhar yire gitdi." diyü ikrâr itdükleri" i'lâm* olunmağın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, bu bâbda gereği gibi mukayyed olup zikrolunan kimesneyi ve hâtûnını şer'le buldurması lâzım olanlara buldurup zuhûra getirüp müşârun-ileyhün âdemisine teslîm idüp Dergâh-ı Mu'allâm'a gönderesiz. Husûs-ı mezbûr mühimdür; ihmâl ü müsâheleden hazer eyleyesiz.

* Metinde " " şeklindedir.

375 *Horpişte kasabasında katlolunan Ahmed oğlu Ali'nin kâtil zanlılarının Selanik beyi tarafından teftiş olunması.*

Yazıldı.

Selanik Beği Alî Beğ'e hüküm ki:

Kasaba-i Horpişte'de âlet-i harble katlolunan Ahmed oğlu Alî'nün vâlidesi Rikâb-ı Hümâyûnum'a ruk'a sunup ol ruk'ada, ba'zı kimesneleri; "Mezbûrun katline mübâşirdür." diyü ta'yîn eylediği ecilden zikrolunan ruk'anun sûreti aynı ile aslından ihrâc olunup senün kemâl-i istikâmet ve hüsn-i diyânetüne i'timâd-ı hümâyûnum olmağın sana irsâl olundı.

Buyurdum ki:

Hükm-i şerîfüm varıcak, te'hîr eylemeyüp yanında müfettiş olan kâdî ve çavuşumla mahall-i hâdiseye varup toprak kâdîsıyla cem' olup zikrolunan ruk'ada mastûr olan kimesneler mezkûrun katline mübâşeretleri sahîh ise cümlesin hüsn-i tedbîr ü tedârükle ele getürdüp der-zencîr idüp elünde olan mufassal hükm-i hümâyûnum muktezâsınca teftiş idüp maktûl-i mezbûrun katline mübâşir olanlardan sipâhî olanı habsidüp ve sâyir fesâd ü şenâ'ati ve hırsuz u harâmîlığı şer'le sâbit olan her kim ise yazup arzidesin. Olmayanlar bâbında emr-i şer'-ı kavîm ne ise icrâ eyleyesin.

376 *Mısır'da Şeyh Şahin Zâviyesi şeyhinin meşîhate ehliyeti olmadığından; meşîhatin ehliyetli kimseye yaptırılıp fukaranın haklarının zâyi ettirilmemesi.*

Yazıldı.

Zâviye-i mezbûre dervîşlerinden Mehmed'e virildi. Fî 3 Cumâde'l-evvel, sene: 972

Mısır beğlerbeğisine ve kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ mahrûse-i Mısır'da Karâfe cânibinde cebel-i Maktab'da Şeyh Şâhîn *kuddise sirruhû* Zâviyesi'nün fukarâsı âdem gönderüp; "zikrolunan zâviyeye şeyh olan kimesne fevtolup oğlu yirine şeyh [olup], meşîhat bâbında ehliyyeti olmadığı sebebden fukarânun hâlleri muztarr olup fukarâ vü mücâvirînün hakların kendü mühimmâtına sarfitdüğün" bildürdükleri ecilden **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, şart-ı vâkıf mücebince meşîhati müstehk olana itdürüp fukarânun hakkın zâyi' itdürmeyüp ol bâbda şer'-ı şerîfe ve şart-ı vâkıfa mugâyir kimesneye iş itdürmeyesiz.

377

Pojega sancağının yeni yapılan tahririne ait sancak defterinin Pojega beyi ile Südde-i Saâdet'e getirilmesi.

Kethudâsına virildi. Fî 8 Rebî'ü'l-âhır, sene: 972

Pojega Sancağı Beği Bayram Beğ'e hüküm ki:

Müceddeden tahrîr olunup sana tevzî'i fermân olunan sancak defterlerinin Südde-i Sa'âdetüm'e gelmesi lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vardukda, te'hîr itmeyüp sancağın hıfzı için yarar âdemün ta'yın idüp sen kendün zikrolunan defterleri getirüp Südde-i Sa'âdetüm'e teslim eylesin.

378

Eflak Voyvodası Petre'nin adamları tarafından Hezargrad kazâsında iken alıp götürülen, Petre'nin Yani'ye nikâhlı kızkardeşi ile Petre'nin adamlarının Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.

Yazıldı.

Mezkûr çavuşa virildi. Fî 9 Rebî'ü'l-âhır, sene: 972

Eflak Voyvodası Petre'ye hüküm ki:

Hâliyâ Varna ve Prevadi ve Hırsova kâdîları Atebe-i Ulyâm'a mektûb gönderüp; "Ahyolı Emîni Mihâl'ün karındaşı Yani'ye âyînünüz üzre nikâh idüp virdüğün hemşîren mezbûr Yani ile bu cânibe gelürken Hezargrad kazâsında Kabakulak nâm karye kurbinde çayırdı avretiyle konup otururken senün cânibünden Kamaraş Ban ve Yani ve Styaruken(?) ve Steyar(?) ve Göryan ve Armas(?) nâm eflaklar hayli kimesnelerile gelüp mezbûrun avretin cemî' esbâbıyla cebrle alup gitdikleri husûs emr-i şerîfümle teftîş olunup vech-i meşrûh üzre olduğın" i'lâm eyledükleri ecilden mezbûrun avreti zikrolunan eflaklarla irsâl olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfümle Hasan Çavuş varıcak, aslâ te'hîr ü terâhî eylemeyüp mezbûreyi cemî' cihâz virilen esbâbı Kamaraş Ban'ı ve ol eflaklarla ta'cîlen mezbûr hâtûnı bile koşup çavuşumla Südde-i Sa'âdetüm'e irsâl itmeyince olmayasın; şöyle bilesin.

379

Sultan Murad'ın Rumeli'den istediği koyunların Gelibolu'dan geçirilmesi.

Yazıldı.

Gelibolı kâdîsına ve İskele emînine hüküm ki:

Sultân Murâd âdem gönderüp ol cânibde et bâbında muzâyakası olduğın bildürmeğın iki bin koyun geçirilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Emrüm üzre Gelibolı İskelesi'nden müşârun-ileyh için iki bin koyun geçürmek istediklerinde mâni' olmayup geçüresiz. Ammâ; bu bahâne ile iki bin koyundan ziyâde emrüm muhâlif koyun geçürmekden hazer eylesin.

380

Sahte mühürler yaptırıp halkı dolandıran Üsküb Kadı Nâibi Mehmed'in hapsolunup dâvasının görülmesi.

Yazıldı.

Üsküb beğine ve kâdisına hüküm ki:

Hâlâ Üsküb'de Nâyibü'ş-şer' olan Mehmed nâm kimesne ehl-i tezvîr olup ba'zı kâdîlar ve gayri kimesne nâmına mühürler kazdurup ve telbîs huccetler ve mektûblar yazup bu tarîkıla müslimânların cihetlerin aldurup ve hılâf-ı şer'-ı kavîm niçe kimesnelerin akçaların ve esbâbların alup zulm ü hayf itdüğü arzolunmağın mezkûrun ale'l-gafle evini ve mahkemede oturduğu sanduğı yoklayup yanında bulunan tezvîr mühürden ve huccet ve mektûbdan ne bulunursa ele getirüp kendüyi habsidüp evvelâ hukûk-ı nâsı, ba'dehû tezvîr ü telbîsine müte'allik husûsı görilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Varıcak, mezbûrdan da'v[â]-yı hak ider kimesne var ise husamâsıyla berâber idüp ber-mûceb-i şer'-ı kavîm kemâl-i dikkat ü ihtimâm ile teftîş idüp göresiz; fi'l-vâkı' mezbûrun zulm ü te'addîsi şer'le sâbit olursa erbâb-ı hukûka müteveccih olan hukûkı alıvırdükden sonra tezvîr ü telbîsine müte'allik husûsı dahı onat tettebbu' idüp kazıyyesi neye müncer olursa kendüyi habsden itlâk itmeyüp üzerine sübût u zuhûr bulan mevâddı ale't-tafsîl yazup arzidesiz.

381

Yedikule Kalesi erenlerinden mîrî bahçeler hizmetinde olanların gediklerine müdâhale olunulmaması.

Yazıldı.

Şehremîni âdemine virildi. Fî...

Yedikule dizdârına hüküm ki:

Şehremîni Alî zîde mecdühû gelüp; "Kal'a-i mezbûre erenlerinden on altı nefer kimesne kadîmden kendü yanında hâssa bâğçelere mîrî hıdmete istihdâm olunugelmişler iken hâlâ mezbûrların gedüklerine; "Kal'ada yatmazlar." diyü dahlolunduğın" bildürmeğın **buyurdum ki:**

Müşârun-ileyhün mîrî hıdmet üzre olan on altı nefer kimesnenün gedüklerine; "Kal'ada yatmaz." diyü kimesneyi dahl ü ta'arruz itdürmeysin.

382

Zebid ve Aden muhafazasını da yapmak üzere Muha Kapudanlığı verilen Yemen müteferrikalarından Ferid'in iki kalite ile görev yerine gönderilmesi.

Yazıldı.

Tâcî-zâde Mehmed Çelebi'ye virildi; Dîvân'da. Fî 12 Rebî'u'l-âhur, sene: 972

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ Muha Kapudânlığı Yemen müteferrikalarından Ferhâd *zîde kadruhûya* virilüp Zebîd ve Aden muhâfazasını dahı eylemek için Muha cânibine irsâl olunmışdur. **Buyurdum ki:**

Varup Mısır'a dâhıl oldukda me'mûr olduğu muhâfaza hıdmetiyçün yanında kalmak üzere iki pâre kalite virüp dahı eğlendürmeyüp Muha cânibine irsâl eylesin; şöyle bilesin.

[Yev]mü's-Sebt, fî 12 Rebî'u'l-âhır, sene: 972, Kostantiniyye

383 *Kefe'den gelirken Şile'de karaya oturan gemiden yağma edilen eşyaların buldurulması.*

Yazıldı.

Mezkûr çavuşa virildi. Fi't-târîhı'l-mezbûr.

Şili kâdîsına hüküm ki:

Kefe'den bir gemi yağ tahmîl olunmuş gelürken taht-ı kazânda karaya urmağla içinde olan metâ'ı re'âyâ tâyifesi gâret eyledükleri istimâ' olundu. İmdi; **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfümle Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil Süleymân *zîde kadruhû* varıcak, zikrolunan gemi içinde olan kimesnelerün metâ'ları eger yağ ve eger gayridür, kendülerün takrîrleri mücebince ne mikdâr nesnesi karaya çıkmış ise onat vechile dikkat ü ihtimâm ile teftîş idüp bir habbesin zâyi' itdürmeyüp her kimün elinde zikrolunan geminün metâ' u esbâbından ne mikdâr nesne bulunursa şer'le sâhiblerine teslîm eylesin. Bu bâbda gereği gibi mukayyed olasın ki, kimesnenün bir akça ve bir habbesi zâyi' olmak ihtimâli olmaya. Şöyle ki; adem-i ihtimâmunla zikrolunan gemiden gâret olunan metâ' zuhûra gelmeyüp ba'de-zamânin bir kimesnenün elinde ol esbâb ü metâ'dan nesne buluna, siyâset olunurlar; ol bâbda senün öZRün dahı makbûl olmaz; bilmiş olasın.

384 *Mudanya'da stoklanmış halde bulunarak mühürlenene terekenin İstanbul'a gönderilmesi.*

Yazıldı.

Mustafâ Çavuş'a virildi. Fi't-târîhı'l-mezbûr.

Bursa kâdîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Mahrûse-i Bursa ve Mudanya'da der-mahzen olan terekeyi mühürleyesin." diyü vârid olan hüküm muktezâsınca etrâf u cevânib ve mahall-i mezbûr tecessüs olunup kimesne[de] der-mahzen itmiş tereke bulunmayup lâkin gemici tâyifesinden iki nefer kimesne bir mikdâr tereke getirüp Mudanya'da der-mahzen itdüğü istimâ' olunmağla yoklanup mühürlendi." diyü bildürmişsin. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfümle İstanbul muhtesibinün âdemi vardukda, ol iki nefer re'îsün gemisin getirüp der-mahzen olmuş terekeden bir habbesin zâyi' itdürmeyüp ne mikdâr tereke ise

defter idüp imzâlayup defterünle varan gemilere tahmîl idüp mahrûse-i İstanbul'a irsâl eylesin.

385 *İstanbul zahîresini Mudanya'da dermahzen ettiren nâibin görevden alınarak yerine başkasının tâyin edilmesi.*

Yazıldı.

Muhtesib âdemine virildi.

Kite kâdîsına hüküm ki:

Bi'l-fi'l Mudanya'da nâyib olan kimesne mahrûse-i İstanbul zahîresiyçün olan terekeyi bilâ-emr ol cânibde der-mahzen idüp dâyimâ emre mugâyir iş itdüğü arz olunmağın mezkûr nâyib ref' olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Hüküm-i şerîfüm varıcak, emrüm üzre mezkûra min-ba'd niyâbet itdürmeyüp ref' idüp yirine âhar yarar nâyib ta'yîn eylesin; emrüm mugâyir iş olmakdan hazer eylesin.

386 *Tokat'ta sahte kadı arzı yazan, ayrıca kallâb olduğu da bildirilen Kara Şeyhi'nin teftiş olunması.*

Yazıldı.

Mezkûra virildi.

Çorum beğine ve mehâyif teftişinde olan kâdîlara hüküm ki:

Dârende Abdülatîf gelüp; "nefs-i Tokat'da sâkin Kara Şeyhî için kâdî tebdîl olacağına karîb; "Ehl-i cihâta* edâ-i hıdmet itmedi." diyü kendüsi arz yazup; "Kâdî arzıdır." diyü berât itdürüp andan gayri kallâb idüğün" bildürmeğün **buyurdum ki:**

Hüküm-i şerîfüm varıcak, bu husûsları onat vechile husamâ muvâcehesinde teftiş idüp göresiz; mezbûrun mezkûra isnâd itdüğü husûslar vâkı' mıdır? Şimdiye değin bi-hasebi's-şer' nesne sâbit olmuş ise sıhhati üzre arzidesiz.

* Metinde " " şeklindedir.

387 *İmâret-i Âmirenin Gelibolu'daki evkâfında depolanmış olan terekeden, gemileri ile gelen reislere Rodos ahâlisi için tereke verilmesi.*

Yazıldı.

Sağ-bölük ulûfecilerinden on akçası olan Mahmûd'a virildi.

Gelibolı kâdîsına ve Gelibolı'da Hâssa Harc Emîni Halîl'e hüküm ki:

Rodos beği mektûb gönderüp; "Rodos ahâlîsinün zahîre bâbında muzâyakaları olduğın" bildürmeğün İmâret-i Âmirem'ün ol cânibde olan evkâfı mahsûlinden dört yüz müd tereke virilmek emrüm olup; "Zikrolunan tereke Alî nâm re'îsün seksen beş müd tereke alur gemisine ve Ömer nâm re'îsün yüz on müd tereke alur gemisine ve Derzî Alî nâm re'îsün

toksan beş müd tereke alur gemisine ve Hasan nâm re'îsün elli müd tereke alur gemisine ve diğer Alî nâm re'îsün altmış müd tereke alur gemisine tahmîl oluna." diyü Imâret-i Âmirem Müttevellîsi Mahmûd *zîde mecdühû* mühürlü tezkire virmeğin **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfümle varduklarında, anda olan Imâret-i Âmirem'ün mahsûlinden der-anbâr olan terekeden emrüm üzre akçaları ile dört yüz müd buğday virüp zikrolunan re'îslerün gemilerine tahmîl itdürüp emrüm mugâyir ziyâde bir habbe tereke virilmesinden hazer eyleyesiz ve emrüm muktezâsınca ol mikdâr tereke tahmîl olunduğın bu hükm-i şerîfümün zahrına kaydidüp dahı hükmî ellerinden alup aynı ile kurudan Dergâh-ı Mu'allâm'a gönderesiz. Bu bahâne ile ziyâde tereke virilmekten ve hılâf-ı emr deryâya ve küffâra tereke virilmesinden hazer eyleyesiz. Şöyle ki; hılâf-ı emr iş olduğu istimâ' oluna, mansıbun alınmağla konılmayup mu'âteb ü mu'âkab olmanız mukarrerdür. Ana göre mukayyed olup bâb-ı ikdâm ü ihtimâmda dakîka fevtitmeyesiz.

388

bkz. hkm. 387

Yazıldı.

Bu hüküm tashih olunup iki üç kâğıd aşğa tekrâr geçmiştir.

Kezâlik.

Boğaz Hısârları dizdârlarına hüküm ki:

Hâliyâ Imâret-i Âmirem'ün Gelibolı cânibinde olan evkâfı terekesinden Alî ve Ömer ve Derzî Alî ve Hasan ve diğer Alî nâm re'îslerün gemilerine Rodos zahîresi için dört yüz müd tereke virilmeğe hükm-i şerîfüm virilmiştir. **Buyurdum ki:**

Emrüm mücebince zikrolunan re'îsler terekeyi alup gemilerine tahmîl idüp Rodos'a teveccüh itdüklerinde Boğaz'dan mâni' olmayup geçüresiz. Ammâ; deryâya ve küffâra tereke virilmek memnû'dur; hılâf-ı emr ziyâde tereke virilmekten hazer eyleyesiz.

[Yev]mü'l-Ahad, 13 Rebî'u'l-âhır, sene: 972

389

Yalan ve hîleler ile Tunus ahâlisine zarar verdiği yolunda hakkında şikâyet olunan Mercan adlı kişinin teftiş olunması.

Yazıldı.

Arzla şikâyete gelenlerden Şihâb ve Abdülazîz'e virildi. Fî 15 Rebî'u'l-âhır, sene: 972

Trablus kâdîsına hüküm ki:

Bundan akdem Trablus Beği olup hâliyâ Karaman Beğlerbeğisi Süleymân *dâme ikbâlühû* Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "Trablus Mahkemesi'nden hükm-i şerîfümle ref' olunan Bâsim oğlu İbrâhîm'ün Habeşî Arab'ı Mercân nâm kimesne tezvir ü telbîse sülûk idüp Trablus ahâlîsinden mün'im ü mütemevvil olan kimesnelerün haklarında nâ-meşrû' evzâ' isnâd idüp ve ba'zı vazîfeler ihrâc idüp ahkâm-ı şerîfe getirüp ashâbına virmeyüp ve ba'zı ahkâmı ihrâk idüp mezkûrun te'addîsinden niçe kimesneler terk-i diyâr idüp Trablus'un a'yânı mezbûr için; "Zarar-ı âmdur, sürilmeğe mahaldür." didüklerin"

bildürmeğin mezkûr Arab mahrûse-i İstanbul'a ticâret tarîkı ile gelmiş bulunmağın hakikat-i hâli ma'lûm olmağıçün yarar kefile virilüp arzla gelen şikâyetcilerine işbu sene: 972 Rebî'ü'l-âhırî'nün evâsıtından üç aya değin sıhhati üzre arz ve sûret-i sicil getürmeğıçün va'de virilmişdür. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, mezbûrun ahvâline vâkıf olan bî-garaz mu'temed müslimânlardan teftîş ü tefahhus idüp göresin; fi'l-vâkı' sâbıkâ arzolunduğı üzre şirret ü şekâveti ve tezvîr ü telbîsi var mıdur, yohsa kendü hâlinde ve rençberliğinde olup hılâf-ı vâkı' haber virmekle mi arzolunmuşdur, hakikat-i hâline tamâm vâkıf u muttali' olup şirret ü şekâvet ve tezvîr ü telbîsâtına müte'allik sicill olmuş kazıyyesi dahı var ise sicillâtıdan ihrâc idüp bi'l-cümle mezkûrun ahvâli yanınızda ne vechile zâhir olursa sıhhati ve hakikatı üzre ale't-tafsîl yazup arzidesin. Hılâf-ı vâkı' kimesnenün kazıyyesi arz olunmakdan ve tezvîr ü telbîsden hazer eylesin.

390 *İsyân eden Bakıra ve Muslihîn kabîlelerinin isyanlarının bastırılması için Deyr-i Rahba beyine Diyarbakır beylerbeyisinin yardım etmesi.*

Yazıldı.

Diyârbekir beğlerbeğisine hüküm ki:

Deyr-i Rahba Beğî Hüseyin dâme izzühû mektûb gönderüp; "Eşirrâ-i A'râb'dan Bâkırâ ve Muslihîn dimekle ma'rûf tâyife dâyimâ isyân üzre olup sancakbeğî sübaşılarnı niçe def'a katlidüp şimdiki hâlde dahı isyân u tuğyân üzre kuttâ'u't-tarîklardur. Rüsûmların ve mahsûllerin virmeyüp içlerine sübaşı ve nâyibler varmağa kâbiliyyet olmayup vardukları mahalde âlât-ı harble karşı gelüp fesâd iderler." diyü arzylemeğın **buyurdum ki:**

Tâyife-i mezbûrenün fesâd ü şenâ'ati zâhir olup ele gelmek lâzım olup mu'âvenet taleb eyledükde kifâyet mikdârı âdem koşup ehl-i fesâd ü şenâ'ati ele getürmekde mu'âvenet ü muzâheret eylesin.

391 *Zağra-i Cedîd kazâsının Üçevli karyesinde evini basarak Yeniçeri İskender'i katledenlerin teftîş olunarak yakalanması.*

Yazıldı.

Muhzıra virildi; Dîvân'da. Fî 14 Rebî'ü'l-âhır, sene: 972

Zağraeskisi ve Zağra-i Cedîd kâdîlarına hüküm ki:

Sen ki Zağra-i Cedîd kâdîsısın, Çirmen beğî ile mektûb gönderüp; "Kazâ-i mezbûra tâbî' Üçevli nâm karyede sâkin İskender nâm yeniçerinün gice ile evi basılup oğlu Dervîş ile kendü mecrûh olup bir günden sonra mezkûr İskender fevtolup ve mecrûh olduğı hâlde; "Benüm evümi basanlar, karye-i Çeltükci'den Şa'bân ve karye-i Köpekci'den Mehmed bin Kurd ve karye-i Karaaliobası'ndan Göçbeğî ve karye-i Süleobası'ndan Uzun Pîrî nâm kimesnelerdür. Ol gice bunları aynı ile gördüm." diyü Dergâh-ı Mu'allâm yeniçerilerinden Mehmed ve Sinân'a haber virüp anlar dahı mezkûrûn Göçbeğî ve Şa'bân ve Mehmed

muvâcehelerinde vech-i meşrûh üzre kelimât idicek anlar inkâr idüp ve mezkûr İskender'ün zevcesi Selce; "Evimüz basıldığı gice mezbûr Mehmed'i aynı ile gördüm bile idi." diyü ta'yîn idüp ve mezkûrân Göçbeği ve Şa'bân teftîş olunduklarında ehl-i karye eyülüklerine şehâdet idüp yarar kefillere virilüp ve mezbûr Mehmed habsolundu." diyü bildürdüğünüz ecilden bu husûs Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından Hasan ve yeniçeri bölükbaşlarından () mübâşeretleriyle teftîş olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vardukda, bu bâbda ihzârî lâzım olanları ihzâr idüp gaybet idenleri şer'le buldurması lâzım olanlara buldurup getürdüp dahı bu husûsı husamâ muvâcehesinde hak üzre teftîş idüp göresiz; mezkûr her kim katlitmiş ise –ki, şer'le sâbit ola– kâtil sipâhî ise habsidüp arzyleyesiz, değil ise ol bâbda şol ki, muktezâ-yı şer'-ı kavîmdür, anunla amel idüp şer'le lâzım geleni icrâ idüp yirine koyasız. Tezvîr ü telbîsden ve şühûd-ı zûrdan ve şer'-ı şerîfe muhâlif iş olmakdan ve hılâf-ı vâkı' kazıyye arz olunmakdan hazer eyleyesiz.

392 *Kilis Beyi Canpolat ve Cebele Beyi Habib'in Deyr-i Rahba Beyi Hüseyin'le aralarında husûmet olduğundan, Kilis ve Cebele beylerinin vukûbulacak dâvalarına Hüseyin'in mübâşir tâyin olunmaması.*

Yazıldı.

Haleb beğlerbeğisine ve kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ Deyr-i Rahba Beği olan Hüseyin dâme izzühû mektûb gönderüp, "hâliyâ Kilis Beği Canbolad dâme izzühû ve müşârun-ileyhün oğlu olup Cebele Beği olan Habîb ile mâ-beynleri adâvet üzre olmağla ba'zı kimesneler kendüden veyâ oğlından şekvâ idüp da'vâ-yı hak itmelü olduklarında anlar mübâşir olmayup sizün ma'rifetinüzle görilmek bâbında hükm-i şerîfüm taleb itmeğin" **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vardukda, anun gibi ba'zı kimesneler müşârun-ileyhden ve oğlından da'vâ-yı hak idüp hükm-i şerîf ihrâc eyleyüp sizi veyâhûd âhar sancakbeği mübâşir kayditdürürler ise ahvâllerin şer'le gödürüp mûmâ-ileyhimâyı mübâşir olurlar ise istimâ' itdirmeyüp emrûme muhâlif kimesneye iş itdirmeyesiz.

[Yev]mü'l-İsneyn, fî 14 Rebî'u'l-âhır, sene: 972

393 *Horpişte kasabasında katlolunan Ahmed oğlu Ali'nin kâtili Harâmiler Reisi Hüsrev'in yakalanıp teftîş olunması.*

Yazıldı.

Mezkûr çavuşa virildi. Fî 15 Rebî'u'l-âhır, sene: 972

Selanik Beği Alî Beğ'e ve Horpişte kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ kasaba-i mezbûre[de] âlet-i harble katlolunan Ahmed oğlu Alî'nün vâlidesi Rikâb-ı Hümâyûnum'a ruk'a sunup; "Kazâ-i mezbûrda Şağ nâm karyede mütemekkin

harâmîler re'îsi olan Husrev'i vilâyetimize iki def'a mehâyif sorıcısı gelüp mezkûr ele götürümeyüp kasaba-i mezbûrede mütemekkin eniştesi olan Korçı Mehmed nâm za'îm kefilî olup ele virmeyüp ve akça kuvvetiyle da'vâcılarını ıslâh eyleyüp mezkûr Husrev niçe evler basup âdemler katlidüp ocaklar söyündürüp mâlın gâret idüp Korçı Mehmed'ün evine getirüp küllî itdüğü fesâdât Korçı'nun ve oğullarının ma'rifetleriyle olup ve bundan evvel Sigetvar Seferi'nde Vezîrüm Mustafâ Paşa beğlerbeği iken bî-nihâye da'vâcıları gelüp Belgrad'da niçe şerîkleri ile kayd ü bend eyleyüp Kesterye Kal'asında habsitdükde mezkûr Korçı Mehmed'i akça kuvveti ile zindândan kaçurup ve mehâyif teftîşi geldükde da'vâcılarını ıslâh idüp da'vâcılarının zararına ve hîn-i mahalde Husrev'ün ihzârına Korçı Mehmed oğlu Oruç kefil bi'n-nefs olup bu tarîk ile harâmîler re'îsi olan mezkûr Husrev'i ele virmeyüp şerîklerini taleb eylediler. Şimdiki hâlde Korçı Mehmed'ün oğulları Oruç ve Hasan ve akribâlarından Atâ ve Nûh ve Deli Turgud ve Mustafâ ve hıdmetkârlarından Kara Hasan ve hırsuzlardan çobânları çelteği olan Savol ve oğulları Nikola ve Yani ve Atâ'nun Yûsuf nâm bir kulını mezkûr Za'îm Korçı Mehmed mezbûr Ahmed'ün koyunları yaylakdan gelürken mezkûrları gönderüp iki yarar koçın alup kasaba içinde zikrolunan Atâ'nun evinde ma'an şûrb-i hamr iderken oğlu Alî'yi; "Koyunumuz niçün basdınız?" diyü mezkûrları şerî'ate da'vet itmeğe gönderüp mezkûr âlât-ı harble kasaba içinde kendü zamânında kendüyi ve atını pâre pâre eylediler. Zaleme havfından muvâcehe[ye] gelüp şehâdet itmezler. Mâdâm ki, mansıbları ellerinde ve kayd [ü] bend olmayınca ol sebebdan gündüz olan hâdiseye toprak kâdîsı virmeyüp bu husûsa ılm-i kâdî lâhık olup başı korkusundan vukû'ı üzre arz virmeyüp biz dahı başımız korkusundan avret ü oğlanla derbend kâfirlerinden yigirmi beş nefer eli harbelü martoloslar ile altı gün mikdârı iz azıdıp her birine birer sikke altın virüp ol harâmîler şerrinden güçle kurtulduk. Zîrâ, kimi levendât ve kimi eli harbelü kâfirlerden iki yüz nefere kâdir olup başka çetesi yörir. Şimdiki hâlde Tenri tağına değin billeri bağladıp bizden dil çıkarmamak kasdına." diyü mezbûr Husrev'ün fesâdına müte'allik üzerine sâbit olan mevâddun sûret-i sicillerin ibrâz idüp ve mezbûr Za'îm Korçı Mehmed dahı mezkûrun mu'îni ve kefilî ve âdemleri ve oğulları dahı ehl-i fesâd oldukları ecilden cümlesi der-zencîr olunup teftîş olunmasın emridüp bu husûsda sizün kemâl-i emânet ve hüsn-i diyânetinize i'timâd-ı hümayûnum olduğu ecilden sizi müfettiş ta'yîn idüp **buyurdum ki:**

Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından Mahmûd *zîde kadruhû* varıcak, aslâ te'hîr ü terâhî eylemeyüp sancağın sipâhîlerinden kifâyet kadar âdem alup kazâ-i mezkûra varup mezbûrûn kimesneleri mu'înleri ve şerîkleri ile ale'l-gafle hüsn-i tedbîr ü tedârûkle ele getirüp der-zencîr idüp yanunda olan müfettiş ve toprak kâdîları ile husamâyı berâber idüp gaybet idenleri yatakları ve turaklarına bi'l-cümle şer'le ve kânûn ile buldurması lâzım olanlara buldurup getürdüp töhmet-i sâbıkası olup mûcib-i örf olanları bi-hasebi's-şer' ve'l-kânûn teftîş idüp göresiz; mezbûrenün oğlını katlidenler ve hırsuz u harâmîlik ve fesâd ü şenâ'atı zâhir olan her kimler ise sipâhî tâyifesinden olanı habsden ıtlâk itmeyüp şer'le üzerine sâbit ü zâhir olan mevâddı ale't-tafsîl yazup arzidesiz; sipâhî olmayanlar bâbında emr-i şer'-ı kavîm her ne ise mahallinde icrâ idüp yirine koyasız.

394

Horpişte kasabasında şirret ü şekâvet üzere olduğu bildirilen Yüzübereli Ahmed adlı sipâhinin teftiş olunması.

Yazıldı.

Bu dahi, kezâlik, mezbûr çavuşa virildi. Fi't-târîhi'l-mezbûr.

Müşârun-ileyhimâya hüküm ki:

"Kazâ-i mezbûrda Yüziberelü Ahmed nâm sipâhî kendü hâlinde olmayup dâyimâ şirret ü şekâvet üzere vilâyet halkı elinden âciz kalmışlardır." diyü haber virdükleri ecilden keyfiyyet-i hâli ma'lûm olmak lâzim ü mühimm olmağın **buyurdum ki:**

Bu hükm-i şerîfümü kimesneye ifşâ itmeyüp hasımları ile olan da'vâların virilen hükm-i şerîfüm muktezâsınca teftîş idüp tamâm itdükden sonra mezbûrun ahvâlini dahi vilâyet-i mezbûrede olan bî-garaz müslimânlardan tamâm hak üzere teftîş ü tettebbü' idüp göresiz; mezbûrdan da'vâ-yı hak ve ızhâr-ı tezallüm ider kimesne var ise şer'le istimâ' itdürüp üzerine bi-hasebi's-şer' zulm ü te'addîsi sâbit ü zâhir olursa kendüyi habsidüp sübût u zuhûr bulan mevâddi ale't-tafsîl yazup arzidesiz. Tezvîr ü telbîsden ve şühûd-ı zûrdan ve hılâf-ı vâkı' kimesnenün kazıyyesi arzolunup bî-günâh olanlara zulm ü te'addî olmakdan gayet ihtirâz eyleyesiz.

[Yev]mü's-Sülâsâ, fî 15 Rebî'u'l-âhır, sene: 972

395

Bergama, Tarhala ve Ayazmend kazâları ile Bergama nâhiyelerinde yapılan penbe ipliğinden, halkın kendisine yetecek kadarını satın aldıktan sonra kalanının dışarıya satılması.

Yazıldı.

Mezkûr hallâclardan arzla gelen Mehmed'e virildi. Fî 15 Rebî'u'l-âhır, sene: 972

Bergama ve Tarhala ve Ayazmend ve Nevâhî-i Bergama kâdîlarına hüküm ki:

Sen ki Bergama kâdîsısın, mektûb gönderüp; "nefs-i Bergama'da sâkin olan hallâc tâyifesi cem' olup; "Tarhala ve Ayazmend ve Nevâhî-i Bergama Kâdîlıkları'nda hâsıl olan penbe ipliğin ba'zı kimesneler cem' idüp der-mahzen idüp küffâr-ı hâksârdan gelen gemilere bey' itdükleri ecilden şehre âhar yirden iplik gelmemegiñ mîrî için ta'yîn olunan astarı edâ itmeğe küllî ac[zi]müz vardır." didüklerin" bildürmişsin. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, bu husûsa bi'z-zât mukayyed olup tenbîh ü yasağ eyleyesiz ki, min-ba'd kimesne kasaba-i mezbûre halkı kendülere kifâyet kadar penbe ipliği almadın hârice virdürmeyesiz. Ammâ; bunlar kendüler kifâyet kadar alduktan sonra fukarâyı ta'cîz ü tazyîk itdürmeyesiz ve küffâra dahi penbe ipliği virdürmeyüp gereği gibi yasağ idesiz. Ba'de't-tenbîh memnû' u mütenebbih olmayanları sıhhati ve vukû'ı üzere isimleri ile yazup bildüresiz.

396

Broy(?) Kalesi'nin düşmandan korunması için gerekli tedbirlerin alınmasına engel olanların teftiş olunup küreğe konulmak üzere Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.

Yazıldı.

Beğün kapukethudâsı Rıdvân'a virildi. Fî 16 Rebî'u'l-âhur, sene: 972

Yanya beğine ve Rinase kâdîsına hüküm ki:

Sen ki sancakbeğisin, mektûb gönderüp; "Dergâh-ı Âlî çavuşlarından Aydın-oğlu Mehmed Çavuş yedinden emr-i şerîf vârid olup; "Bundan akdem küffâr-ı hâksârın deryâda donanması olup sancağınızda vâkı' olan yalıları âdet-i kadîme üzre hıfzıtdürüp re'âyâ vü berâyâyâ zarar u gezend irişdürmeyesin." diyü fermân olunmağın livâ-i mezbûra tâbî' Broy Kal'ası muhâtara yir olup hıfz u hırâseti lâzım olduğu ecilden dâyimâ bekleyügelmeğın mesfûr kal'anun ahvâli görölüp yoklanmağa âdem gönderildükde bi'l-fi'l Azebler Ağası Pîrî ve Azebler Re'îsi Alî ve sâbıkâ Azebler Ağalığı'ndan ma'zûl olan Bâlî ve Memi Çelebî ve Koçoğlu Hüseyin ve Tûrâbî-oğlu Alî kal'a halkına ifsâd idüp âdemimiz üzerine âlet-i harble gelüp kal'anun hıfz u hırâseti bâbında olan tedârûke mâni' oldukların" bildürmüşsin. İmdi; **buyurdum ki:**

Hüküm-i şerîfüm varıcak, mezkûrları onat vechile teftiş ü tefahhus eyleyüp göresiz; fi'l-vâkı' arzolunduğı gibi ise –ki, bi-hasebi's-şer'ı's-şerîf sâbit ü zâhir olur ise– mezkûrları sûret-i sicillâtları ile Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesiz ki küreğe konıla.

397

Donanma gemilerine yaptırılacak fuçı ve varil için Kocaeli ve İznikmid kazâsından kestirilen kerestenin, kira arabaları ile yahlara indirilip gemiler ile Tersâne-i Âmire'ye gönderilmesi.

Yazıldı.

Kocaeli beğine hüküm ki:

Evvel bahâr-ı huçeste-âsârda deryâyâ Donanma-i Hümâyûnum çıkması mukarrer olup donanma gemilerine fuçı ve varul mühimm ü lâzım olup zikrolunan fuçı tahtası iltizâmı Yehûdî avreti uhdesinde olmağla taleb olundukda senün için; "Cümle arabaları almışdur; kirâ ile araba bulunmaz." diyü haber virdüğü ecilden taht-ı livânda İznikmid kazâsında ve sâyir yirlerde kesilüp hâzır olan fuçı tahtaları kirâ arabaları ile yahlara inüp gemilere tahmîl olunup Tersâne-i Âmire'm'e irsâl olunması mühimm olmağın **buyurdum ki:**

Hüküm-i şerîfüm [varıcak], bir ân ve bir sâ'at te'hîr ü terâhî eylemeyüp vilâyetden kifâyet kadar kirâ ile arabalar tedârük idüp ne mikdâr hâzır olmuş fuçı tahtası var ise tedârük olunan arabalara tahmîl idüp ale't-ta'cîl yalıya indürüp hâzır bulunan gemilere tahmîl idüp irsâl itmek ardınca olası ve arabacılar ücretleri cebr olup eksük virilmekten ve bu bahâne ile kimesneye zulm ü te'addî olunmaktan ictinâb idüp hemân emrüm üzre ber-vech-i isti'câl mühimm olan fuçı tahtaların irişdürmek ardınca olup bu bâbda ikdâm ü ihtimâmda dakîka fevritmeyesin.

398

Sultan Murad'ın Rumeli'den alacağı koyunların Gelibolu İskelesi'nden geçirilmesine engel olunmaması.

Yazıldı.

Gelibolu kâdîsına ve İskele emînine hüküm ki:

Ferzend-i erc-mend oğlum Selîm *tâle bakâhünün* [oğlı] Murâd *tavvela'llâhü umrahû* Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp Rûmili'nden akçaları ile sâl-be-sâl iki bin koyun almak murâd idinmeğın icâzet-i hümayûnum olup **buyurdum ki:**

Müşârun-ileyhün matbahı için Rûmili'nden âdemleri akça ile ol mikdâr koyunu sâl-be-sâl alup iskeleden geçürmek istediklerinde mâni' olmayup geçüresiz. Bu bahâne ile emrûme muhâlif ziyâde koyun geçmekden hazer eylesesiz.

399

Mısır'a giden ve Mısır'dan gelen Karamürsel gemilerinin yakalanıp reislerinin hapsolunarak, gemilerde olan eşyanın defterinin Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.

Yazıldı.

Rodos Beği Alî Beğ'e hüküm ki:

Berü cânibden mahrûse-i Mısır'a giden ve Mısır'dan bu cânibe gelen karamürsel gemileri min-ba'd girift olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Hük-m-i şerîfüm vardukda, anun gibi berü cânibden Mısır'a giden ve Mısır'dan berüye gelen karamürsel gemileri eger yüklüdür ve eger boşdur, girift [idüp] re'îslerin habseyleyüp ve her re'îsün gemisi içinde olan metâ'ları ne ise defter idüp Südde-i Sa'âdetüm'e arzyleyesin. Bu bahâne ile kimesnenün metâ' u esbâbına dahl ü tecâvüz olunup zâyî' olmakdan gâyet ile sakınasın; şöyle bilesin.

400

Beyşehir ve Seydişehir kadılıklarında teftişten kaçan ehl-i fesad kimselerin yakalanarak Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.

Yazıldı.

Bâyezîd Beğ'ün kethudâsına virildi. Fî 23 Rebî'u'l-âhur, sene: 972

Bâyezîd Beğ'e ve Beğşehir ve Seydişehir kâdîlarına hüküm ki:

Bundan evvel taht-ı hükûmetinüzde ba'zı fesâd ü şenâ'at ve şirret ü şekâvet üzre olan kimesneler teftîşden gaybet idüp ele girmeleri mümkün olmadığı ecilden sen ki sancakbeğisin, müfettiş olan kâdîlarla zikrolunan şakîleri, sâkin oldukları yirleri ve iştihârları müslimânlar haber virdükleri üzre isimleriyle defter idüp imzâlayup Atebe-i Ulyâm'a irsâl eylediğünüz ecilden zikrolunan defterde mastûr olduğu üzre ahvâlleri sıhhati ile ihrâc olunup irsâl olundu. **Buyurdum ki:**

Hük-m-i şerîfüm varıcak, irsâl olunan sûret-i deftere nazar idüp dahı kazıyyelerin kimesneye ifşâ eylemedin hüsn-i tedbîr ü tedârûkle ale'l-gafle cümlesin ele götürüp der-zencîr idüp yollarda hıfz için kifâyet kadar yarar âdemlere koşup Südde-i Sa'âdetüm'e

gönderesiz. Ammâ; bu bâbda tamâm mukayyed olup ol defterde mastûr olan şakîlerden bir ferdi gaybet itdürmekden ve himâyet olunmakdan ve bu bahâne ile sâyir kendü hâllerinde olanlara dahlolunup zulm ü hayf olmakdan ihtirâz eyleyesiz.

401 *Acemi oğlanlarından 25 kişinin seçilip topçu şakirdi olmak üzere Topçubaşı Pîrî'ye teslim edilmesi.*

Yazıldı.

Yeniçeri ağasına hüküm ki:

Dergâ[h-ı] Mu'allâm'da Topcıbaşı olan Pîrî *zîde mecdühû* topcıya ihtiyâc olduğın bildürmeğın topcılara şâgird olmağıcün yigirmi beş nefer acemî-oğlanı virilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Emrüm mücebince topcı şâgird olmak üzre Türk üzerinde olan oğlanlardan yigirmi beş nefer acemî-oğlanı ta'yîn idüp isimleri ile defter idüp müşârun-ileyhe teslim eyleyesin.

402 *Hâssa Zernişancılarında Ayas'ın, Celeb Yanoş adlı kâfir beyinin elinde esir olan oğlunun kurtarılması.*

Yazıldı.

Mezkûr Ayas'a virildi. Fî 16 Rebî'u'l-âhır, sene: 972

Zaçesne beğine hüküm ki:

Hâssa zer-nişâncılardan dârende Ayas gelüp; "bundan akdem oğlı küffâr-ı hâksâra giriftâr olup hâliyâ Celeb Yanoş nâm kâfir beğünün yanında olup on yıldan berü mahbûs idüğın" bildürüp "halâsı bâbında istid'â-yı inâyet" itmeğın **buyurdum ki:**

Hüküm-i şerîfüm varıcak, mezkûrun halâsı husûsına bi'z-zât mukayyed olup her ne tarîkla mümkün ise mu'âvenet ü muzâheret idüp ıtlâk itmesine ikdâm ü ihtimâm eyleyesin.

[Yev]mü'l-Erbi'â, fî 16 Rebî'u'l-âhır, sene: 972, Kostantıniyye

403 *Aydıncık kasabasında Sırçacı Hasan Evkâfı mütevellîlerinin muhasebelerinin görülmesi sırasında ortaya çıkan haksızlıkların önlenmesi ve tarafların bir araya getirilip muhâkemelerinin yapılması.*

Yazıldı.

Sâbıkâ mahrûse-i Burusa'da Yıldırım Hân Medresesi Müderrisi olan Mevlânâ Muhyiddîn'e ve Aydıncık Kâdîsı Mevlânâ Mü'eyyed'e hüküm ki:

Sâbıkâ Aydıncık Kâdîsı olan Mevlânâ Muslihuddîn ve Biga Kâdîsı İlyâs mektûb gönderüp; " "Kasaba-i Aydıncık'dan Ahmed ve Mehmed ve Emrullâh nâm kimesneler yedlerinden emr-i şerîf vârid olup Sırçacı Hasan Evkâfı'nun bir senede kırk üç bin üç yüz

akçadan muhâsebesi görölüp ve hâliyâ Kâdî olan Abdurrahmân yigirmi sekiz bin sekiz yüz akçadan görmek ile vazîfemüz virilmeyüp ziyâde zulmolmuşdur." didükleri bâ'ısdan görölmesi fermân olunmağın ve mezbûr Emrullâh; "Mütevellîsi olduğum Nasûh Hâce Evkâfî'nun ve Kara Memi Evkâfî'nun muhâsebesini görmekde ta'assub eyleyüp elümde olan temessükâtımı alup bana ziyâde hayfeylemişdür." dimeğın anun dahı görölmesi fermân olunmağın Aydıncık'da cem' olup Sırçacı Hasan Evkâfî'na Mütevellî olan Ahmed nâm kimesne ihzâr olunup yigirmi sekiz bin sekiz yüz akçadan görölmesi muhâsebesine nazar olunup vakf-ı mezbûrun on beş bin akça ider bir bâğını bey'ne emr-i şerîf yoğiken mütevellî-i sâbık Ca'fer bin yedi yüz elli akçaya bey' itdürüp vakfa küllî gadrolduğı zâhir olup ve kırk üç bin üç yüz akçadan görölmesi muhâsebe bi-hasebi's-şer' sâbit olup Mütevellî Ahmed yedine temessük virölüp ve mezkûr Emrullâh'un muhâsebesi görölmeğe mübâşeret olundukda kâdî-i mezbûrdan temessükâtı ve hasımları taleb olundukda virmeyüp ve mezbûr Emrullâh'un; "Toprak kâdîsına itâ'at eylemedün." diyü hılâf-ı şer' hâtûnın tefrîk idüp yigirmi altı akçasını alup nikâh itdürüp emr-i şerîfe itâ'at eylemedüğünü ve arz-ı âharda Mehmed bin İbrâhîm yedinden emr-i şerîf vârid olup mazmûnında; vasîsi olduğum Receb'ün muhâsebesin görmekde kâdîsı Abdurrahmân bana ziyâde zulmider ve mezbûr Receb bir sabî oğlan katleylemişdür. Bi-hasebi's-şer' sâbit olmadın maktûlün vârislerine iki bin beş yüz akça ile beni ıslâh itdürüp dört yüz akça ehl-i örfe hükmeyleyüp lâkin fetvâ-yı şerîfde; "Vasînün ıslâhı makbûl değildir." diyü cevâb virölmeğın; "Bi-hasebi's-şer' görölüp vukû'ı üzre arzöluna." diyü fermân olunmağın mezbûr vasî İbrâhîm'ün muhâsebesi görölmeğde kâdînün ehl-i örfe dört yüz akça hükmeyleduğı temessüki ve ıslâh temessüki bulunup hasımları kâdî-i mezbûrdan taleb olundukda te'allül eyleyüp virmedüğünü" arzeyedükleri ecilden kâdî-i mezbûr azölölünup umûmen teftîş olunmasın ve bu bâbda Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil Nâzır Kubâd *zîde kadruhû* mübâşir olmasın emridüp **buyurdum ki:**

Vardukda, gelüp da'vâ-yı hak ider husamâsıyla berâber idüp mukaddemâ bir def'a şer'le sorölüp [fasl]olmayup on beş yıl mürûr itmeyen kazıyyelerin ber-mûceb-i şer'-ı kavîm onat vechile hak üzre teftîş eyleyüp üzerine sâbit ü zâhir olan hukûkî şer'le ashâbına alıvırüp dahı ne mikdâr kimesnenün hakkı alınduğı ve sâyir üzerine sübût u zuhûr bulan mevâddı yazup arzeyleyesiz. Ammâ; hîn-i teftîşde tamâm hakk-ı sarîha tâbi' olup hılâf-ı şer' iş olmakdan ve hılâf-ı vâkı' kazıyye arzölünmekdan ziyâde hazer eyleyesiz.

404

Bursa ve kazâlarındaki ehl-i fesad ve harâmilerin teftîş edilip yakalanmaları için Bursa beyinin müfettiş olarak tâyin edildiğı.

Yazıldı.

Ferruh Beğ'e virildi; Dîvân'da. Fî 16 Rebî'u'l-âhur, sene: 972

Bursa beğine ve livâ-i mezbûre kâdîlarına hüküm ki:

Hâliyâ sen ki sancakbeğisin, âdem gönderüp; "sancağının ehl-i fesâd ü şenâ'ati ve hırsuz u harâmîsi teftîş ü tefahhus olunup memleket ü vilâyet fesâd ü şenâ'atlerinden temîz ü pâk kılınması husûsın" i'lâm eylemişsin. İmdi; livâ-i mezkûrda vâkı' olan

kâdîlıklarun hırsuz u harâmîsi ve sâyir ehl-i fesâd ü şenâ'ati teftîş ü tefahhus kılınup haklarından gelinmek için seni müfettiş ta'yîn idüp **buyurdum ki:**

Varıcak, te'hîr ü terâhî eylemeyüp zikrolunan kâdîlıklara varup bi'z-zât mübâşeret idüp ve siz ki kâdîlarsız, taht-ı kazânuzda gereği gibi mukayyed olup hırsuz u harâmîlik ile meşhûr u müte'âref olup fesâd ü şenâ'at üzre olanları hüsn-i tedbîr ü tedârük ile ele götürüp gaybet idenleri yataklarına ve turaklarına bi'l-cümle şer'le ve kânûn ile buldurması lâzım olanlara buldurup getürdüp der-zencîr eyleyüp bir def'a şer'le sorulup faslolmuş olmayup on beş yıl terkolunmuş olmayan da'vâların husamâ muvâcehesinde ber-mûceb-i şer'-ı şerîf onat vechile hak üzere dikkat ü ihtimâmıla teftîş eyleyüp ve töhmet-i sâbika ile müttehem olup mûcib-i örf olanları örf-i ma'rûf ile görüp her kimün hırsuzluğu ve harâmîliği bi-hasebi's-şer' ve'l-kânûn sâbit ü zâhir olur ise ashâb-ı hukûka şer'le müteveccih olan hakların hükmidüp alıvirdükden sonra sipâhî tâyifesinden olanları habsidüp sûret-i sicillerin ihrâc eyleyüp Südde-i Sa'âdetüm'e göndüresin. Sipâhî olmayanlar bâbında hükm-i kâdî lâhık olup hucceat virildükden sonra fesâd ü şenâ'at itdükleri mahalde bir vechile cezâ vü sezâların viresin ki, ehl-i fesâd ü şenâ'ate ıbrat-nümâ olup bir ferdün hırsuz u harâmîlik itmeğe mecâlleri kalmaya. Bu husûsda ziyâde ikdâmum vardır; gaflet itmeyüp elbette zikrolunan kâdîlıklarda hırsuz u harâmîden bir ferd komayup cümlesin ele götürüp memleket ü re'âyâyı ve ashâb-ı sebîli mazarrat u fesâdlarından emîn kılmak bâbında envâ'-ı ikdâm ü ihtimâmınız vücûda getüresiz ve zikrolunan teftîş husûsında tamâm adâlet ü diyânet üzre olup câdde-i hakdan hurûc itmeyüp tezvîr ü telbîsden ve şühûd-ı zûrdan ve hılâf-ı vâkı' kimesneye zulm ü hayf olmakdan hazer eylesiz.

405

Kite kazâsında şarap imal eden ve şarap içen Müslümanların evlerinde bulunan şarapların döktürülmesi ve şarap imal eden ve içenlerin menedilmesi.

Yazıldı.

Şehzâde Sultân Mehmed câbîsine virildi; Dîvân'da. Fî 16 Rebî'u'l-âhur, sene: 972

Kite kâdîsına hüküm ki:

"Taht-ı kazânda Küçükgömük nâm karye halkından Ahmed ve Evhad ve Memi ve Bostân ve diğer Ahmed ve Ömer nâm kimesneler karye-i mezbûreden bir niçe kimesneler dahı alâniyyen şürb-i hamr idüp ve evlerinde şarâb sıkup ehl-i fesâd kimesnelerdür." diyü Südde-i Sa'âdetüm'de istimâ' olunmağın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, fi'l-vâkı' mezbûrlarun evlerinde hamr var ise yabana dökdürüp min-ba'd eger mezbûrlardur ve eger gayrilerdür, müslimânlara hamritdürmeyüp ve evlerinde kimesneye hamr kodurmayup muhkem tenbîh eylesin ki min-ba'd müslimânlar hamritmeyeler. Anun gibi, ba'de't-tenbîh eslemeyüp evinde hamr bulunan kimesneleri isimleriyle yazup arzeyesin; şöyle bilesin.

406

Tımışvar'a tâbi Kaçın(?) nâhiyesinde Bogor varoşu sâkinlerinden olup kız ve oğlan kaçırarak fesad hareketlerinde bulunan Gürko(?) adlı zaîmin yakalanarak suçu sâbit görülürse hapsedilmesi.

Yazıldı.

Mezkûr Kaytas'un hıdmetkârı Ferhâd'a virildi. Fî 17 Rebî'u'l-âhır, sene: 972

Lipova beğine ve Tımışvar kâdîsına hüküm ki:

"Tımışvar'a tâbi Kaçın(?) nâhiyesinde Bojor varoşı sâkinlerinden Mager Gürko nâm kâfir dâyimâ voyvodalar yanına varup ve kız ve oğlan kapup ehl-i fesâd olduğun" zü'amâdan Kaytas *zîde kadruhû* i'lâm eylemeğin **buyurdum ki:**

Hüküm-i şerîfüm varıcak, mezbûrî tutup hak üzre teftîş ü tefahhus idüp göresiz; fi'l-vâkı mezbûrun ol vechile fesâd ü şenâ'ati olduğu bi-hasebi's-şer'ı's-şerîf sâbit ü zâhir olursa habsidüp dahı sübût u zuhûr bulan mevâddı ile yazup Südde-i Sa'âdetüm'e arzleyesiz.

407

İmâret-i Âmire'nin Gelibolu taraflarındaki evkâfı terekesinden Ali, Ömer, Derzi Ali, Hasan ve diğer Ali adlı reislerin gemilerine Rodos zahîresi için tereke yüklenmesine izin verildiğinden; gemilerine tereke yükleyip Rodos'a götürmeleri esnasında adı geçen reislerle Boğaz'dan geçerken mâni olunulmaması.

Yazıldı.

Sağ-bölük ulûfecilerinden on akçası olan Mahmûd'a virildi.

Boğaz Hısârları dizdârlarına hüküm ki:

Hâliyâ İmâret-i Âmirem'lün Gelibolu cânibinde olan evkâfı terekesinden Alî nâm re'îsün seksen müd alur gemisine ve Ömer nâm re'îsün yüz on müd tereke alur gemisine ve Derzî Alî nâm re'îsün toksan beş müd tereke alur gemisine ve Hasan nâm re'îsün elli müd tereke alur gemisine ve diğer Alî nâm re'îsün altmış müd tereke alur gemisine –ki, cümle dört yüz müd tereke olur– Rodos zahîresiyçün tahmîl olunmağa hüküm-i şerîfüm virilmiştir. **Buyurdum ki:**

Zikrolunan re'îsler emrüm mûcebince her biri gemilerine ta'yîn olunan mikdârı terekeyi tahmîl idüp Rodos'a teveccüh itdüklerinde Boğaz'dan mâni olmayup geçuresiz. Ammâ; deryâya tereke virilmek memnû'dur. Hılâf-ı emr ziyâde tereke virilmekten hazer eyleyesiz.

408

Çankırı'da suçları sâbit görülerek yakalanıp Cezâyir'e sürgün edilmesi emrolunmuş iken kaçan Hacı Mehmed adlı şahsın yakalanarak yeteri kadar hisarerenleri nezâretinde Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.

Yazıldı.

Halîl nâm âdemisine virildi. Fî 22 Rebî'ü'l-âhır, sene: 972

Kengırı beğine ve Küre ve Kengırı kâdîlarına hüküm ki:

Sâbıkâ Kengırı kâdîsı mektûb gönderüp; " "nefs-i Kengırı'dan Hâcî Mehmed nâm kimesne eşirrâdan olup tezvîr ü telbîsi zâhir olmağın sâbıkâ Cezâyir'e sürilmek emrolunmuşken bir tarîkla halâs olduğın" bildürmeğın kayd ü bend ile Südde-i Sa'âdetüm'e gönderilmek için hükm-i hümayûnum gönderilüp mezkûr gaybet itmeğın ele gelmek müyesser" olmaduğın i'lâm olunmağın **buyurdum ki:**

Mezkûrı ele getirüp gaybet iderse şer'le buldurması lâzım olanlara buldurup dahı mukayyed ü mahbûs kifâyet mikdârı hısâr-erenlerine koşup Dergâh-ı Mu'allâm'a gönderesin ve koşup gönderdiğün kimesnelere tenbîh eylesesin ki, gaybet itmekden hazer eylesesin. Şöyle ki; gaybet eyleye, ana olacak anlara olur.

409 *Medine halkına ilâve olarak gönderilen deşîşe buğdayından sâdâta hisse verilmemesi.*

Yazıldı.

Mekke-i Mükerreme Şerîfi Şerîf Hasan bin Ebî-Nümei *dâme sa'dühûya* hükm-i şerîf yazıla ki:

Hâliyâ Dergâh-ı Sa'âdet-destgâhum'a mektûb gönderüp; "Medîne-i Münevvere'de olan sâdât-ı Benî-Hüseynî dâ'îleri deşîşe buğdayından emr-i sâbık ile sülûs mikdârı alagelmışler ve bir-iki yıldan berü belde-i münevvereye irsâl olunan buğday iki bin erdebden ziyâde emrolunup ziyâde olan buğdaydan tevzî' idenler sâdâta hissaların virmedüklerin" i'lâm eylemişsiz. Eyle olsa; sâdât-ı kirâm deşîşe buğdayından hissadâr oldukları zamânda fukarâ kalîl olup ba'dehû kesret üzre olmağla anların nafakaları için ol mikdâr buğday ziyâde olunup irsâl olunugelmışdür. Ol ziyâdeden sâdâta hissa virilürse girü fukarâya ıztırâb lâzım gelür. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîf-i vâcibü'l-ittibâ'um varıcak, fukarâ için ziyâde olan buğdaydan anlara hissa taleb itdürmeyüp fukarâ vü zu'afânun nafakalarını muzâyakaların def' itdürmekde envâ'-ı mesâ'i-i cemîlenüz zuhûra getüresiz.

410 *Haleb'de erbâb-ı timardan Pervâne, oğlu Mehmed, Karabatak ve Kürt Hasanoğlu adlı mültezimlerin Cebele Hâsları Mukâtaası'ndan zimmetlerinde kalan bakâyanın tahsil edilmesi.*

Yazıldı.

Defterdârun kethudâsına virildi. Fî 17 Rebî'ü'l-âhır, sene: 972

Haleb beğlerbeğisine ve kâdîsına ve defterdârına hüküm ki:

Sen ki Arab defterdârısın, mektûb gönderüp; "bundan akdem erbâb-ı tîmârdan Pervâne ve oğlu Mehmed ve Karabatak ve Kürd Hasan-oğlu Cebele Hâsları Mukâta'ası'n

sene: 965 Zi'l-hiccesi'nün gurrelerinden dört yıla iltizâm itdiklerinde tahvîl âhırinde zimem ü kesr dimeyüp mâl-i mukâta'ayı bi't-tamâm Hazîne-i Haleb'e teslîm itmeğe şart itmişler iken tahvîlleri tamâm oldukda iltizâmları mücebince zimmetlerinde on altı kerre yüz bin akça bâkî kalup taleb olundukda virmekde inâd idüp tahsîl olunmak üzre iken gaybet idüp Dersa'âdet'e gitdikleri istimâ' olunmağın ol cânibe varmışlar ise bir yarar kimesneye koşulup bu cânibe gönderilüp ve zimmetlerinde olan mâl-i mîrî emlâk ü esbâblarından, kifâyet itmeyen kefil bi'l-mâllerinden tahsîl olunmasın" bildürmüşsin. İmdi; mezkûrlardan mezbûr Mehmed ve kefil olan babası Pervâne İstanbul'da bulunup ele girüp Haleb Hazînesi'yle gelen yeniçerilere serdâr olan Bölükbaşı Mehmed'e habsle teslîm olunup size gönderildi. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm [vardukda], mezkûrların ahvâllerin şer'le teftîş idüp üzerlerine mâl-i mîrî olup bî-kusûr edâsında te'allül ü tehâvün iderse emlâk ü esbâbından ve şer'le küfelâsından tahsîl idüp zimmetlerinde bir akça ve bir habbe bâkî kodurmayup kazıyyeleri neye müncer olursa sıhhati üzre yazup arzidesiz.

[Yev]mü'l-Hamîs, fi 18 Rebî'u'l-âhır, sene: 972

411

Nemçe kralı tarafından Erdel ülkesine bir saldırı olmadan evvel Nemçe toprağına Plaj Mihal (Menhar)'ın zararını def' bahanesiyle müdâhale olunmaması.

Yazıldı.

Kethudâsına virildi. Fi't-târîhı'l-mezbûr.

Timışvar beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "asker-i hümâyûnumla Yanoş Kral-oğlu İstefan Kral'a varup mülâkî olup mu'âvenet üzre olduğun ve alınan kal'aların ahvâlin ve Plaj Mihal'ün(?) istaburı bozulup Peşte'nün öte yakasında bir mil yire akrab yirde olan Ana ve Sevako nâm iki pâre kal'alar dahı müşârun-ileyh kral; "Kadîmî, babam kal'aları iken zulmen alınıp bi'l-fi'l müfsid-i mezbûrun tasarrufındadır. Şöyle ki; bu def'a alınmayup kala, fesâd ü zarardan hâlî olmayup re'âyâ pây-mâl olup ol iki kal'a sebebi ile tekrâr kuvvet bulur." diyü asker-i hümâyûnumla memleket hıfzı için berü yakada kalup kral-ı mezbûr on beş gün va'de ile ol kal'aların fethine gittüğün" i'lâm eylemişsin. Mektûbunda her ne ki dercolunmuş ise mufassalen ma'lûm-ı şerîfüm oldı. Eyle olsa; bundan evvel defe'âtle sana hükm-i hümâyûnum gönderilüp; "Nemçe kralı tarafından bellü başlu bir asker gelüp vilâyet-i Erdel'e zarar itmek ihtimâli olmadın müfsid-i mezbûr ile olan husûmet ü gavgâ için asker taşurgatmayup mâ-beynde olan ahd-i hümâyûna ve sulh u salâha mugâyir iş olmaya." diyü emrüm olmuşdı. Mu'âhede-i hümâyûnum anlar cânibinden ri'âyet olunup harâcları Komoran'a gelmiş iken ahid-nâme-i hümâyûnum virildüğü zamânda ol cânibün elinde bulunan kal'aların fethi haberin bildirirsin. Nemçe kralı tarafından arzitdiğün üzre mu'âvenete asker gelmeyince asker-i hümâyûnumla mu'âvenet itmeğe ne icâb ider ve ahde muhâlif ol cânibün tasarrufında olan kal'alardan dil almağa fermân-ı hümâyûnum olmuş

mıdır? Şöyle midür ki, Kral-oğlu üç bin kâfir ile ol müfsidün def'ine kâdir olmaya?!..
Buyurdum ki:

Hükm-i şerîfüm varıcak, fikr-i sâkıb-i rezîn üzre olup ahd-i hümayûnuma muhâlif ve emr-i şerîfûme mugâyir ol cânibe dahlolunmakdan el çeküp asker-i hümayûnumla yirüne gelüp beğlerbeğiliğine müte'allik yirlerün hıfz u hırâset ve zabt u sıyânetinde olasın. Şöyle ki; hılâf-ı ahd senün mu'âvenetünle ol cânib serhadlerine ıdlâl gelüp mâ-beynde olan ukûd [ü] uhûda muhâlif bir vaz' sudûr ide, mes'ûl olursın; şöyle bilesin.

412 *Yemen'in hıfzı için Mısır'dan kuloğlu ve kul karındaşlarıyla bilcümle Rumlu yarar yiğitlerden ulûfeleri Yemen Hazînesi'nden karşılanmak üzere bin nefer kul yazılarak Yemen beylerbeyiliğine tâyin olunan Rıdvân ile gönderilmesi.*

Yazıldı.

Haleb Beğlerbeğisi'nün Kapukethudâsı Hasan Kethudâ'ya virildi; Dîvân'da. Fî 20 Rebî'u'l-âhur, sene: 972

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ Yemen Beğlerbeğisi Rıdvân dâme ikbâlühû Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "vilâyet-i mezbûrenün hıfzı içün olıgeldüğü üzre bin nefer kul yazılup kendü ile irsâl olunmak" bâbında hükm-i şerîfüm taleb itmeğin **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, mahrûse-i Mısır'dan kul-oğlu ve kul-karındaşından bi'l-cümle Rûmlı yarar yiğitlerden ulûfeleri Yemen Hazînesi'nden virilmek üzere bin nefer kul yazup olıgeldüğü üzre masârif ü zahîrelerin görüp müşârun-ileyhle vilâyet-i mezbûreye irsâl eylesin.

413 *Yemen Beylerbeyiliği'ne tâyin olunan Rıdvân'a görev yerine gidişi esnasında Mısır'dan geçerken gereken kolaylığa gösterilmesi ve her türlü ihtiyacının karşılanması.*

Yazıldı.

Haleb beğlerbeğisinin kapukethudâsına virildi; Dîvân'da. Fî 20 Rebî'u'l-âhur, sene: 972

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ Yemen Beğlerbeğiliği Rıdvân dâme ikbâlühûya tevcîh olunup ol cânibe irsâl olunmuşdur. İnşâ'a'llâhü'l-E'azz varup Mısır'a dâhıl oldukda sâbıkâ vilâyet-i mezbûreye gönderilen beğlerbeğiler ne vechile irsâl olunugelmiş ise gemilerin ve sâyir levâzim ü mühimmâtların tedârük idüp te'hîr olunmayup vakti ve mevsimi ile müşârun-ileyhi beğlerbeğiliği tarafına irsâl eylesin.

414

Sultan Bâyezîd Han İmâreti için Ahmed, Veli, Ali ve Hüseyin adlı kasaplara et bedeli için verilen paranın, kasapların anlaşmalarının iptali nedeniyle geri alınması.

Yazıldı.

Mütevellîye virildi. Fî 23 Rebî'ü'l-âhır, sene: 972

Edirne kâdîsına hüküm ki:

Mahrûse-i mezbûrede merhûm ceddüm Sultân Bâyezîd Hân *aleyhi'r-rahmetü ve'l-gufrân* İmâreti Mütevellîsi Abdurrahmân *dâme mecdühû* âdem gönderüp; "İmâret-i mezbûre için Ahmed ve Velî ve Alî ve Hüseyin nâm kassâblara ber-vech-i () sene: 971 Şevvâli guresinden Vekîl-i Harc Muhyiddîn elinden altmış bin akça virüp; "Mezkûrların matbaha virdükleri et ekle kâbil değildir." diyü fukarâ şekvâ itmeğin ref' olupup âhar kimesne ta'yîn olupup mezkûrların üzerinde olan akça hısâb olupup zimmetlerinde yigirmi beş bin beş yüz deyni lâzım gelüp taleb olundukda mezbûrlar medyûn u müflis bulunmağla; "Sâyir düyûnumuz ile taksîm-i guramâ olunur." diyü te'allül itdüklerin" bildürdi.

Buyurdum ki:

Hük-m-i şerîfüm varıcak, vakf-ı mezbûra olan deynlerin sâyir düyûndan takdîm idüp zimmetlerinde olan mâl-i vakf alınmadın kimesneye bir akça ve bir habbe virdürmeyüp vakfun mâlını tahsîl itdürmeyince olmayasın.

415

Karaman ve Konya dâhilinde yapılan teftişte gaybet eden bâzı şakî ve fâsidlerin isimleri ve adresleri yazılı olan defterin gönderildiği, buna göre isimleri yazılı olan şahısların yakalanarak Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.

Yazıldı.

Bâyezîd Beğ'ün kethudâsına virildi. Fî 23 Rebî'ü'l-âhır, sene: 972

Karaman beğlerbeğisine ve Konya kâdîsına hüküm ki:

Bundan evvel taht-ı hükûmetinüze fermân-ı şerîfümle müfettiş vardukda, ba'zı şirret ü şekâvet ve fesâd ü şenâ'at üzre olan kimesneler teftîşden gaybet idüp ele girmeleri mümkün olmaduğı ecilden müfettiş olan Beğşehir Beği Bâyezîd *dâme izzühû* ile kâdîlar zikrolunan şakîlerin sâkin oldukları yirlerin ve iştihârların müslimânlar haber virdükleri üzre isimleriyle defter idüp imzâlayup Atebe-i Ulyâm'a irsâl eyledükleri ecilden mezkûr defterde mastûr olduğı üzre ahvâlleri sıhhati ile ihrâc olupup gönderildi. **Buyurdum ki:**

Hük-m-i şerîfüm varıcak, irsâl olunan sûret-i deftere nazar idüp dahı kazıyyelerin kimesneye ifşâ itmedin hüsn-i tedbîr ü tedârükle ale'l-gafle cümlesin ele gütürüp der-zencîr idüp yollarda hıfz için kifâyet mikdârı yarar âdemlere koşup Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesiz. Ammâ; bu bâbda tamâm mukayyed olup ol defterde mastûr olan şakîlerden bir ferdi gaybet itdürmekden ve hmâyet olunmakdan ve bu bahâne ile kendü hâllerinde olan sâyir kimesnelere dahlolunup zulm ü hayf olmakdan ihtirâz eylesesiz.

[Yev]mü'l-Cum'a, fî 19 Rebî'u'l-âhır, sene: 972, Kostantiniyye

416

Dubrovnik beylerinin elçileri tarafından dolandırıcı olduğunun bildirilmesi üzerine yakalanıp Mısır'a sürgün edildiği halde kaçan Emin Mahmud'un görüldüğü yerde tutuklanarak gasbettiği para ve malların geri alınması için emlâklerinin satılarak bedelinin kendisi ile birlikte Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.

Yazıldı.

Dubraveniklü'nün dragmanına virildi. Fî't-târîhu'l-mezbûr.

Hersek beğine ve sâyir Rûmili beğlerine ve Nova ve zikrolunan sancaklarda vâkı' olan kâdîlara ve kal'alar dizdârlarına ve iskele emînlerine ve nâzırlara ve sübaşılara ve voyvodalara hüküm ki:

Dubrovnik beğlerinün ilçileri Südde-i Sa'âdetüm'e arz-ı hâl gönderüp; "bundan akdem telbîs ü tezvîri zâhir olup emr-i şerîfümle Mısır'a sürgün olan Emîn Mahmûd kaçup yirine gelmek ihtimâlin virdükleri" ecilden Dubraveniklü taht-ı hükûmetinüzden mezkûrı virüp haber virdüklerinde dutulup habsolunup Dubravenik tâcirlerinden Üsküb'de ticâret iden Nikola Bucik nâm tâcirden gasben alduğu yüz yigirmi iki bin akça bî-kusûr alınup inâd ider ise Nova'da ve ol câniblerde olan emlâki ve çiftlikleri bey' olunup dahı tahsîl olunup kendüsi kayd ü bend ile bu cânibe gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Hüküm-i şerîfüm vusûl buldukda, mezkûr Mahmûd Emîn, emr-i şerîfûme muhâlif ol câniblere varur ise yüz yigirmi iki bin akçasın tahsîl itdürüp mîrî için zabt u kabz eyleyüp tahsîl olunan mâl ile emîn-i mezbûrı kayd ü bend ile Âsitâne-i Sa'âdetüm'e irsâl eyleyesiz ki, emrüm muktezâsınca mahrûse-i mezbûreye gönderile; şöyle bilesiz.

Bir sûreti dahı, taleb olunmağın, aynı ile yazılup mezkû[r] tercemâna virildi. Fî 3 Cumâde'l-ûlâ, sene: 972

417

Gazze hâslarından hâsıl olan terekenin Yemen beylerbeyisi tarafından gönderilen görevliye teslim edilmesi ve gemilerle götürülmesi esnâsında zorluk çıkarılmaması.

Yazıldı.

Haleb Beğlerbeğisinün Kapukethudâsı Hasan Kethudâ'ya virildi; Dîvân'da. Fî 20 Rebî'u'l-âhır, sene: 972

Şâm beğlerbeğisine hüküm ki:

Yemen Beğlerbeğisi Rıdvân âdem gönderüp Gazze Hâsları'ndan hâsıl olan der-anbâr olmuş terekesin gemilere tahmîl idüp alup gitmek istedikde kimesne mâni' olmamak bâbında hüküm-i şerîfüm recâ itmeğın **buyurdum ki:**

Mûmâ-ileyh hâslarından hâsıl olan terekeyi âdem gönderüp gemilere tahmîl idüp alup gitmelü oldukda kimesneyi dahlitdürmeyesin. Bu bahâne ile deryâyâ ziyâde tereke virilmekten hazer eyleyesin.

418

Midilli'de mîrî kadırgada olan suçlulardan Yedikuleli Pîr Alî'nin Dergâh-ı Muallâ'ya gönderilmesi.

Yazıldı.

Mezkûr Pîr Alî'ye müte'allik bir kaç hâtûna virildi. Fî 18 Rebî'u'l-âhır, sene: 972

Midillü Beği Mehmed Beğ'e hüküm ki:

Midillü'de olan mîrî kadırgada olan mücrimlerden Yedikulleli Pîr Alî nâm kimesneyi Dergâh-ı Mu'allâm'a gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, emrüm üzre mezkûrî Südde-i Sa'âdet-me'âbum'a gönderesin.

419

İstanbul zahiresinin dışarıya gitmesini ve zay olmasını önlemek için Mısır'a tereke almaya giden ve Mısır'dan yüklü olarak gelen gemilerin Rodos'ta yakalanarak reisleriyle birlikte Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.

Yazıldı.

Rodos Beği'nün Kapukethudâsı Sinân Kethudâ'ya virildi. Fî 21 Rebî'u'l-âhır, sene: 972

Rodos Sancağı Beği Alî Beğ'e hüküm ki:

Hâliyâ yarağı olmayan karamürsel ve sâyir hurde gemiler ki, pirinç getürmek için Mısır'a gitmek niyyeti ile ol cânibe varduklarında re'îslerinün ellerinde bulunan sermâyeleri ve gemilerinde olan esbâbları yazılup defter olunup re'îsleri habsolunup ve zikrolunan gemilerden Mısır'dan pirinç yükledüp gelenlerin dahı gemilerinde ne mikdâr pirinç ve nohud ve mercüme var ise girift olup anun gibiler dahı yazılup defter olunup gemilerinün içine yarar âdemün koyup bî-kusûr bulunan metâ' u esbâbı ile mahbûs re'îsleri ile gemileri Südde-i Sa'âdetüm'e gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîf-i vâcibü'l-ittibâ'um varıcak, zikrolunan gemilerden Mısır'dan pirinç yüki ve nohud ve mercüme ile gelen gemilerin re'îslerin habsidüp içinde ne mikdâr zikrolunan hubûbâtıdan bulunursa kâdî ma'rifeti ile defter idüp ve Mısır cânibine gidenlerin dahı ne mikdâr sermâyeleri ve gemilerinde esbâbları bulunursa kezâlik anun gibileri dahı kâdî ma'rifeti ile defter idüp içine yarar âdemün koyup re'îslerin mahbûsen gemileri ile mahrûse-i İstanbul'a gönderesin. Bu husûsda gâyetle ihtimâm-ı şerîfüm vardır; sen dahı ana göre mukayyed olup zikrolunan gemilerin Mısır cânibine varup gelmelerin men' u sedd idesin ki, mahrûse-i İstanbul'a gelecek zahîre hârice gitmek ihtimâli olmaya. Bu bâbda bir ferde ruhsat vormeyüp emr-i şerîfümü gereği gibi icrâ itmek ardınca olasın. Şöyle ki; gafletle veyâ ihmâl olunmağla zikrolunan gemiler zabtolunmaya, aslâ öZRün makbûl değıldür ve bu bahâne ile kimesnenün mâlı ve esbâbı zâyî' olmakdan dahı ihtirâz eylesesin; şöyle bilesin.

420

Anadolu beylerbeyisi iken vefat eden Cenâbî Ahmed Paşa'nun Ankara'da yaptırdığı câmiye vakfa münâsib emlâktan yeteri kadar tedârik edilip, bahâlarının tâyin edilerek ayrıntılı olarak yazılıp bildirilmesi.

Yazıldı.

Arz getüren vekîl-i harca virildi. Fî 21 Rebî'ü'l-âhur, sene: 972

Anatolî beğlerbeğisine ve Ankara kâdîsına bir hüküm ki:

Sâbıkâ Anatolî Beğlerbeğisi iken vefât iden Cenâbî Ahmed Paşa'nun mahrûse-i mezbûrede müceddeden binâ olunan câmi'ünün hatîb ve imâmına ve mü'ezzinlerine ve sâyir erbâb-ı vezâyifinün vazîfelerine vakıf lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîf-i vâcibü'l-ittibâ'um varıcak, mahrûse-i mezbûrede gereği gibi tettebbu' u tefahhus idüp göresiz; câmi'-ı mezbûra vakıf olmağışün mülk kârbânsarây ve dekâkîn ü âsiyâbdan ve sâyir vakfa münâsib emlâkden kaç bâb bulunursa tedârük idüp bahâların ta'yîn idüp her biri ne mikdâr nesne ile hâsıl olursa tafsîl üzre yazup arzidesiz ki, bahâları ile alınıp câmi'-ı mezbûrun lâ-yenkâtı' erbâb-ı vazâyifine vazîfeleri edâ olunmağla ihyâ[ya] sebeb olmuş ola; şöyle bilesiz.

421

Bursa sancağında bulunan züamâ ve serbest timarlarda bâzı kişilerin yakalanan hırsız ve fesad edbâbından olan kimseleri himâye ettikleri ve serbest bıraktırdıkları şikâyet edildiğinden bunun önlenmesi.

Yazıldı.

Kapukethudâsı Ferruh'a virildi. Fî 21 Rebî'ü'l-âhur, sene: 972

Bursa sancağında vâkı' olan kâdîlara hüküm ki:

Bursa Beği Abdurrahmân dâme ızzühû âdem gönderüp; "Hâliyâ livâ-i mezbûrda vâkı' olan zü'amâ ve serbest tîmârlarda ba'zı kimesnelerin zencîri yörüyüp tutılan hırsız ve ehl-i fesâddan celb ü ahz olunup himâyet idüp itlâk eylemeleriyle livâ-i mezbûrun ehl-i fesâd ü şenâ'ati eksük değildir." diyü bildürdüğü ecilden sancakbeği zencîrinden gayri kimesne zencîr yoritmemesin emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, taht-ı kazânuzda olan zü'amâ ve serbest tîmârlarda kimesne zencîrin yoritmeyüp gereği gibi tenbîh ü te'kîd eyleyüp men' u def' idesiz. Şöyle ki; emrûme muhâlif sancakbeğinden gayri kimesnenün zencîr yoritdüğü istimâ' oluna, aslâ özrinüz makbûl olmaz; şöyle bilmiş olasız.

422

Rodosçuk'ta Ahmed adlı şahsı katleden acemi oğlanı Hüseyin'in Yeniçeri Mahmud nezâretinde Dergâh-ı Muallâ'ya gönderilmesi.

Yazıldı.

Muhzır Kâtibi Bekir'e virildi.

Rodoscuk kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "Hüseyn nâm kimesne acemî-oğlanı nâmına yöriyüp Ahmed nâm kimesneyi ok ile urup katlidüp bi'l-fi'l mahbûs olduğın" arzylemişsin. İmdi; **buyurdum ki:**

Hük-m-i şerîfüm ile Dergâh-ı Mu'allâm yeniçerilerinden Mahmûd vardukda göresin; mezkûr kimesne sahîh acemî-oğlanı ise mezkûr yeniçeriye teslîm idüp Dergâh-ı Mu'allâm'a irsâl eylesin.

423

Üsküdar İmâreti Evkâfı'nun Ahyolu taraflarındaki terekesinden bir miktarını gemisine yükleyerek Sakız'da satmak için götüren Kurd, Şaban, Cafer ve Nikola Olas adlı reislere Boğaz hisarlarından geçerken ve Sakız'a varıncaya kadar müdâhalede bulunulmaması.

Yazıldı.

Sakız'a varınca deryâ kenârında vâkı' olan kâdîlara ve Boğaz Hısârları dizdârlarına hüküm ki:

Üsküdar İmâreti Evkâfı'nun Ahyolu cânibinde olan terekesinden ba'zı deryâda müte'affin olup Sakız'a alup gidüp bey' itmeğiçün Kurd nâm re'îsün gemisine üç yüz yigirmi altı müd tereke tahmîl olunup irsâl olunmağın **buyurdum ki:**

Hük-m-i şerîfüm ile zikrolunan mikdârı tereke ile mezkûr re'îs vardukda, eger Boğaz Hısârları'ndadır ve eger taht-ı kazânuzdadur, emrûme muhâlif kimesneyi dahlitdürmeyesiz ki, varup murâd olunduğı üzre Sakızlu'ya bey' ideler. Ammâ; bu bahâne ile deryâya ve küffâr-ı hâksâra tereke virilmesinden hazer eylesesiz.

Yazıldı.

Bir sûreti, Şa'bân Re'îs gemisine, yüz otuz bir müd terekeye.

Yazıldı.

Bir sûreti, Ca'fer Re'îs gemisine, yüz müd terekeye.

Yazıldı.

Bir sûreti, Nikola Olas gemisine, yüz altmış müd terekeye.

[Yev]mü'l-İsneyn, fi 22 Rebî'u'l-âhır, sene: 972, Kostantîniyye

424

Sancak olarak Hızırî Cemaati Kethudâsı Bayındır'a verilmiş olan Kefer-gergin bölgesinin adı geçenden alınması, ayrıca Mehmed Mirza'nın âilesi sulhtan sonra Osmanlı ülkesine gelmiş ise İran'a iade edilmesi.

Yazıldı.

Hasan Kethudâ'ya virildi. Fî 27 Cumâde'l-evvel, sene: 972

Bağdâd beğlerbeğisine hüküm ki:

Sâbıkâ Bağdâd Beğlerbeğisi olan Husrev *dâme ikbâlühû* Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "Karaulus'a tâbi' Hızırî nâm Cemâ'at'ün Kethudâsı Bayındır, eben an-ceddin havâss-ı hümayûn re'âyâsından olup ve Karaulus iltizâmından zimmetinde hayli akça var iken Kızılbaş serhaddinde Kefer-gergin nâm mevzî' Şhrizol beğlerbeğisinin arzı mücebince sancak tarîkıyla mezbûr Bayındır'a virilüp Yukaru Cânib'den gelen tüccâr u züvvârın mâllarına ve tavarlarına dahl ü tecâvüzden hâlî olmamağın defe'âtle tenbîh olunup mütenebbih olmayup ve mahall-i mezbûr kadîmden hâlî vü harâbe olup mezkûr şeneltmeğe başlayup ve serhadler mâ-beyninde iki taraftan dört menzil hâlî konılmak fermân olunmağın mahall-i mezbûrun şenelmesi emre mugâyir olmağla Şâhkulı Sultân mektûb gönderüp ve Ekrâd beğlerinden Alî Gülbağı ve Kelhûr Rüstem Beğ'ün yanlarına ba'zı âdemleri kaçup gelüp virmedüklerin bildürüp ve mezbûr Bayındır'un emr-i hümayûna ve sulha mugâyir vaz'ı olmağla ref'ı lâzım olmuştur ve bundan evvel Lûristân hâkimlerinden Mehmed Mîrzâ'yı mahbûsen şâha iletdüklerinde ehl-i beyti ve evlâdı Bağdâd sınırına dâhıl olup Kelhûr Rüstem sancağında sâkinler idi. Öte cânibden mezkûrları alup gitmeğe an-karîb âdem gelürmüş. Ol bâbda fermân-ı âlî ne vechile sâdır olur?" diyü i'lâm eylemişdi. İmdi; Alî Gülbağı ve Kelhûr Rüstem'ün sancakları âhara virilüp mezbûr Rüstem'ün fırsat ile hakkından gelmek için sâbıkâ müşâr-un-ileyhe hük-m-i hümayûnum irsâl olunmuşdu.

Buyurdum ki:

Hük-m-i şerîfüm varıcak, istimâlet virüp fırsat elvirdükde mücebi ile amel eylesesin. Hâliyâ mûmâ-ileyh arzitdüğü üzre Kefer-gergin Sancağı Beği Bayındır'un Yukaru Cânib'le mâ-beynde olan sulha mugâyir vaz'ı olup mezbûra sancak nâmına virilen mahal dahı kadîmden hâlî vü harâbe yir olup Memâlik-i Mahrûsem serhaddine zarar lâzım gelmez ise -ki, hâlî kalacak yirlerden ola- Bayındır'ı ref' idüp hâlî üzre hâlî koyasın ve mezbûr Mehmed Mîrzâ'yı ne zamânda alup gitmişlerdür, anı arzunda beyân itmemişsin. Eger kadîmden ol cânibe tâbi' olmağla mahbûsen alup gitdüklerinde ehl-i beyti ve evlâdı sulhdan sonra gelüp mezbûrun ülkesinde sâkin olmuşlar ise şâhun mektûbı ve âdemi gelüp taleb itdüklerinde virüp serhadde olan beğler kullaruma gereği gibi tenbîh ü te'kîd idüp mâ-beynde olan sulh u salâha ve ahd-i hümayûna muhâlif bir ferde iş itdürmeyüp serhâdlerün emn ü emânına ve nizâm u intizâmına tamâm mukayyed olup re'âyâ vü berâyânun refâhiyyet üistirâhatlerine müte'allik umûrda envâ'-ı mesâ'î-i cemîlen zuhûra getürüp min-ba'd dahı ol taraflardan vâkıf u muttali' olduğun ahbâr u âsârı Atebe-i Ulyâm'a i'lâmdan hâlî olmayasın.

425

İskenderiyye, Reşid ve Dimyat iskelelerine gelen silahlı ve küçük gemilere pirinç, nohut ve mercimek verilmeyip bu konuda gerekli titizliğin gösterilmesi.

Yazıldı.

Ramazân Çavuş'a virildi. Fî 29 Ra., sene: 972

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Bundan akdem emr-i hümayûnum gönderilüp; "İskenderiyye ve Reşîd ve Dimyât İskeleleri'nden yarağsuz varan karamürsel gemilerine ve sâyir hurde gemilere pirinç ve mercüme ve nohud ve kettân virilmeye." diyü tenbîh ü te'kîd olunup ol emr-i hümayûnuma mugâyir hurde gemilere pirinç ve sâyir mezkûr olan hubûbât virilüp hâric yirlere alup gitmekle mahrûse-i İstanbul'a ol bâbda ziyâde muzâyaka lâzım geldiği ecilden Rodos sancağı beğine hükm-i hümayûnum gönderilüp ol asıl gemiler Mısır cânibine gitmek istediklerinde ve Mısır'dan yükledüp gelen gemilerin re'îsleri habs ve içinde bulunan metâ' u sermâyeleri girift olup yazılup defter olunup ele giren gemilerin içine müşârun-ileyh yarar âdemisin koyup bulunan metâ' u mâllarıyla re'îsler mukayyed ü mahbûs Atebe-i Ulyâm'a irsâl olunmak emrüm olmuştur. **Buyurdum ki:**

Hüküm-i şerîfüm varıcak, sen dahı bu bâbda mütenebbih olup gafletle geçüp varan yaraksuz karamürsel ve sâyir hurde gemilere aslâ pirinç ve nohud ve mercüme ve kettân virdürmeyüp gereği gibi mukayyed olup emr-i sâbıkuma muhâlif iş itdürilmemek bâbında envâ'-ı mesâ'î-i cemîlen zuhûra getüresin.

426

Mekke-i Mükerreme'de Beytullah'a nâzır ve Sultan İnal Zevcesi Zeynep Hâtun'a ve evlâdına vakfedilen ev üzerinde başkalarının hakkı yoksa Mekke-i Mükerreme'de bulunan medreselerin vakfına ilhak olunmak üzere zaptedilmesi.

Yazıldı.

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ mektûb gönderüp; "Mekke-i Mükerreme'de medâris binâsı emrolunan Cidde Beği Kâsım dâme izzühû mektûb gönderüp; "Zikrolunan medâris binâ olunacak mahalde Sultân İnal zevcesi Zeyneb nâm hâtûnun atîfe dimekle ma'rûf beş aded penceresi Beytu'llâh'a nâzır bir vakıf evi olup zikrolunan evün istibdâli lâzımdır ve sahibleri Mısır'dadır." diyü i'lâm eylemeğin zürriyye-i vâkıfeden zikrolunan eve bi'l-fi'l mutasarrıf olan Fâtıma nâm hâtûn getürdülüp zikrolunan evün istibdâli şer'le taleb olundukda; "Reşîd kazâsına tâbi' Hazîd(?) nâm karye -ki, bi't-tamâm yigirmi dört toprakdur- ceddimiz Sultân İnal merhûmun vakfı iken Çerâkise zamânında tîmâra virilüp ba'dehû on beş kıratı avdet idüp tokuz kıratı mîrî için zabtolunur. Hâliyâ zikrolunan tokuz kıratı istibdâle râzîyuz." diyüp andan gayri nesne ile râzî olmayup ve Hızâne-i Mısır'da mahfûz olan defterler tettebbu' olundukda karye-i mezbûreyi merhûm Sultân İnal zevcesi Zeyneb Hâtun'a ve evlâdına () sene: 861 Rebî'u'l-evveli'nün sekizinci gününde vakfidüp ba'dehû Çerâkise zamânında tîmâra virilüp sonra on beş kıratı vakf-ı mezbûra virilüp tokuz kıratı mîrîye zabtolunup ve zikrolunan tokuz kıratun senevî hâsılı yüz elli selîmî altun ki, sultâniyye hisâbınca toksan beş sikke altun olduğu mukayyed bulunup istibdâl olıcak evün

icâresi muhâsebeleri mücebince yılda elli sikke sultâniyye olduğın" bildürdüğün ecilden **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, zikrolunan [ev] müstekıl mülk olup kimesnenün ol evde şer‘le da‘vâ vü nizâ‘ı yoğ ise karye-i mezbûreden mîrîye zabtolunan tokuz kırat yir ile istibdâl idüp ve zikrolunan evün fevkânî ve tahtânî ne mikdâr ribât u büyüti var ise hudûd-ı mu‘ayyenesiyle huccet itdüresin ki, ol huccet-i şer‘iyye muktezâsınca belde-i tayyibede vâkı‘ olan medâris-i şerîfem vakfına ilhâk olunup zabtitdürile. Her vechile kavî huccet eylesesin ki, vakfa zammoldukdan sonra haleb gelmek ihtimâli olmaya; şöyle bilesin.

[Ye]ymü'l-Erbi‘â, fi 25 Rebî‘u'l-âhır, sene: 972, Kostantıniyye

427

Erzurum, Karahisar, İskefser ve Koyulhisar'da bulunan Ekrad tâîfesi içerisinde hâriçten gelen ehl-i fesadın yakalanmaları esnasında suçlulara arka çıkan yerlilerle mültezim ve zaîmlerin isimlerinin bildirilmesi; ehl-i fesadın buldurularak gereken cezaların verilmesi.

Beğün Kapukethudâsı Şehsüvâr'a virildi. Fi't-târîhi'l-mezbûr.

Erzurum ve Karahisâr ve İskefser ve Koyluhisâr kâdîlarına hüküm ki:

Karahisâr-ı Şarkî Beği Süleymân dâme ızzühû mektûb gönderüp; "Hâricden ba‘zı ehl-i fesâd gelüp Ekrâd tâyifesinden ba‘zı yirlülerün içine girüp müttetik olmağla âyende vü revendeyi soyup ve katlidüp fesâd ü şenâ‘at idüp hırsuz adına olanlar ele getirilmek istedikde ümenâ vü mültezimîn koltuğına sığınup ve kimi mükellef yirlü kimesnelere ve zü‘amâyâ sığınup taleb olundukda; "Havâss-ı hümayûn ra‘ıyyetleridür ve tîmârımız serbestdür." diyü her biri hırsuza hımâyet ü mu‘âvenet idüp ele virmeyüp ve ba‘zı gurbet tâyifesi dahı; "Biz havâss-ı hümayûn ra‘ıyyetiyüz." diyü re‘âyâ sûretine girüp etrâfda gezüp fesâd ü şenâ‘at iderler." diyü bildürmeğin **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vardukda, anun gibi livâ-i mezbûrda fesâdı zâhir olan hırsuz u harâmîyi mûmâ-ileyh ele gütürmek istedikde gaybet idüp ele girmeyüp havâss-ı hümayûn ve evkâf u emlâk ve serbest tîmâra varanları taleb itdükde aslâ kimesneye te‘allül itdürmeyüp anun gibi ehl-i fesâdı buldurup müşârun-ileyhe teslîm itdüresiz ki, şer‘le lâzim geleni mahallinde icrâ idüp yirine koya. Bu husûsda, benüm ziyâde ihtimâmum vardır. Ol bâbda sâdır olan emrûme muğâyir iş olmakdan sakınup ol asıl fesâd ü şenâ‘ati zâhir olan hırsuz u harâmîye i‘ânet idenler her kimler ise isimleriyle yazup bildüresiz. Ammâ; bu bahâne ile havâss-ı hümayûnuma ve serbest tîmârlara girüp sâhiblerine âyid olacak rüsûm-ı serbestiyyelerine dahlitdirmekden ve kimesneden bedel-i siyâset diyü nesne alınmakdan hazer eylesesiz, sonra netîcesi size âyid olur; şöyle bilesiz.

Safed halkından, adam öldüren ve Müslümanlar hakkında haksız ithamlarda bulunan Yunus bin Fuhaylî, Mansur bin Rebî'a ve Muhammed bin Keşkâvî'nin yakalanarak dâvalarının görülmesi.

Yazıldı.

Arz getüren Yasaf nâm Yehûdî'ye virildi. Fî 6 Cumâde'l-ûlâ, sene: 972

Safed beğine ve kâdîsına hüküm ki:

Sen ki kâdîsın, mektûb gönderüp; "Safed halkından Yûnus bin Fuhaylî ve Mansûr bin Rebî'a ve Muhammed bin Keşkâvî bu zikrolunan kimesnelerden Yûnus Şâm'dan gelürken bir Yehûdî katlidüp maktûlün katırı elinde bulunup katır maktûlün idüğü sâbit olup veresesine virmekde te'allül idüp ve mezbûr Mansûr müslimânlar üzerine tezvîr ü telbîs da'vâ idüp şirreti zâhir olduğundan mâ-adâ mîrîden üzerinde hayli nesne olup cânibinden taleb olundukda gaybet idüp ve mezkûr Muhammed'ün medhali yoğ iken ilün da'vâsına karışup müslimîn ve Yehûdâ'ya bi-gayri hakkın te'addî ider; erbâb-ı hukûk hak taleb itdüklerinde gaybet iderler." diyü bildürmişsin. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, bu def'a mezkûrları elbette ihzâr idüp gaybet iderler ise şer'le buldurması lâzım olanlara buldurup getürüp bu bâbda şer'le lâzım geleni icrâ idüp sipâhî olup muhtâc-ı arz olanı yazup bildüresiz.

[Yev]mü'l-Hamîs, fî 25 Rebî'u'l-âhır, sene minh, Kostantiniyye

Turgut Paşa'nın Vezir Mustafa Paşa ile birlikte Malta seferine katılması, Malta Kalesi'nin muhâsarası esnasında emrindeki gemi ve askerlerle donanmayı koruyarak çevreden düşmana yardım etmek maksadıyla gelebilecek yardımları önlemesi.

Turgud Paşa'ya hüküm ki:

Şimdiki hâlde Hak *sübhânehû ve te'âlâ* hazretlerinin ulüvv-i inâyetine tevekkül-i tâm ve Hazret-i Risâlet-penâh'un *salevâtü'llâhi aleyhi ve selâmühû* mu'cizât-ı hidâyet-âyâtlarına tevessül-i tamâm idüp düstûr-ı mükerrerrem Vezîrüm Mustafâ Paşa'yı işbu sâl-i mübârek-fâl-i huçeste-âsârda vâkı' olan nevrûzda kupudânumla alâ-niyyeti'l-gazâ Malta Kal'ası üzerine Tonanma-i Hümayûn-ı Nusret-karînimüz irsâl olunmak tedârük olup senün dahı vüfûr-ı celâdet ü şehâmet ve hüsn-i firâsetüne i'timâdum olmağın bu gazâ-yı zafer-âsârda bile bulunup Donanma-yı Hümayûnum'da olan asâkir-i fevz-me'serüm kal'a muhâsarasında iken deryâ tarafı hâlî kalmayup donanma gemilerimün hıfzı ve kal'ada mahsûr olan küffâr-ı sakar-mekîne i'ânet ü istimdâd için deryâdan gelen melâ'în [ü] hâsirînün def'-ı darı için hâzır olman lâzım olduğu ecilden mukaddem tenbîh ü âgâh kılınup ve hem bunca zamândan berü ol câniblerde olmağla beher-hâl kal'a-i mezbûrenün feth u istihlâsına müte'allik ahvâle vukûf u şu'ûrun mülâhaza olup fethi ne vechile müyesser idüğü arz olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Hük-m-i şerîf-i vâcibü'l-ittibâ'um varıcak, te'hîr eylemeyüp yanunda olan kadırğa ve kalitelerün kalafatlarına ve sâyir levâzimâtına ol cevânibde olan gönüllü levend re'îslerin gazâ-yı şerîfûme terğîb itdürüp hıdmetde ve yoldaşlıkda bulunanlar inâyet-i husrevânemle muhassılü'l-âmâl olacakların bildürüp gereği gibi istimâlet virüp gemileriyle yanuna cem' idüp dahı ta'yîn olunan vakte değin hâzır ve Donanma-i Hümâyûnum varmasına nâzır olup dahı kal'anun fethine ne cins yarak lâzimdür ve ne vechile fethi müyesserdür; bi'l-cümle ol bâbda re'y-i isâbet-karînün neye müncez ü müncezim ise ale't-tafsîl yazup bildüresin. İnşâ'a'llâhü'l-Melikü'l-Fettâh Donanma-i Hümâyûnum ol câniblere varup vâsıl oldukda, yanunda olan kadırgalar ve gönüllü gemileriyle gelüp Donanma-i Hümâyûnum'a mülâkî olup hüsn-i ittifâkla hıdmetde ve yoldaşlıkda bulunmakda envâ'-ı mesâ'î-i cemîlen zuhûra getüresin; şöyle bilesin.

430 *Mısır tarafında bulunan düşman gemilerinin defedilmesi için gönderilecek donanma gemilerine Mısır'dan yeterli miktarda güherçile tedarik ettirilerek İstanbul'a gönderilmesi, ayrıca yeteri kadar barut işlettirilerek gelen gemilere teslim olunması.*

Yazıldı.

Bu hüküm tashîh olunup bir sûretde dahı yazılmışdur. Bir varak aşağı geçmiştir.

Mısır beglerbeğisine bir hüküm ki:

Hâliyâ Mısır yolına varan küffâr-ı hâksâr gemilerinin mekân ü karârgâhları olan kılâ' u bikâ'un kal' u kâm'ı için işbu sâl-i ferhunde-fâlde vâkı' olan nevrûz-ı huçeste-âsârda deryâyâ donanma gemilerüm irsâl olunmağa niyyet-i hümâyûnum olup barut-ı siyâh için dört bin kintâr güherçile lâzim olmağın **buyurdum ki:**

Hük-m-i şerîf-i vâcibü'l-ittibâ'um varıcak, hüsn-i ikdâm ve tamâm-ı ihtimâm birle emrolunan güherçilenün üzerine olup zikrolunan mikdâr güherçileyi ber-vech-i isti'câl tedârük ü ihzâr idüp hamsîn evâyili mübârek Receb ayının gurrende mahrûse-i İstanbul'a irişdürmek ardınca olası ki, Donanma-i Hümâyûnum'a kifâyet mikdârı barut işletdürüp vakti ve mevsimi ile Donanma-i Hümâyûnum irsâl olunup avk u te'hîr lâzim gelmeye. Husûs-ı mezbûr ehemmi mühimâtıdan idüğü ma'lûmundur. Ana göre mukayyed olup bâb-ı ikdâm ü ihtimâmda dakîka fevtitmesin; şöyle bilesin.

431 *Görice'nin İnorya köyünde Dimitri Kıryaki'nin evini basarak saldırıda bulunan Loro(?) Yuvarın dâvasının görüldüğü sırada mahkemeyi basan Dimitri Kıryaki'nin yandaşlarının yakalanarak küreğe konulmak üzere Dergâh-ı Muallâ'ya gönderilmesi.*

Yazıldı.

Görice kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ düstûr-ı mükerrem ilh. Vezîrüm Mustafâ Paşa dâmet me'âlîhinün taht-ı kazânda vâkı' olan Hâsları Voyvodası olan Hızır Voyvoda Südde-i Sa'âdetüm'e âdem gönderüp; "Kazâ-i mezkûra tâbi' İnorya nâm karyeden Dimitri Kıryaki nâm zimmînün

Loro(?) Yuvan nâm zimmî âlet-i harb ile evin basup içerü girüp avretin saçından sürüyüp muhkem darbidüp mezbûr zimmî meclis-i şer‘a getürdülüp sü‘âl olundukda bilâ-icbârin ikrâr eyleyüp icrâ-yı şer‘ olmak üzre iken Nikola Düka ve Bayratan ve Keskö Piyo ve diğer Nikola nâm zimmîler ba‘zı eşkiyâ ile mahkeme-i şerîfeyi âlet-i harb ile gelüp basup mezbûr Dimitri Kiryaki'ye; "Niçün bize danışmadın şerî‘ate vardun?" diyü meclis-i şer‘den döge döge alup gidüp habsidüp süccâde-i şer‘-ı şerîfi ziyâde tahkîr itdükleri tescîl olundu." diyü arzileyüp sûret-i sicillin bile göndermeğin husûs-ı mezkûr Pâye-i Serîr-i A‘lâm'a arzolunup mahkeme-i şerîfeyi basanlar küreğe gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vardukda göresin; zikrolunan mahkemeyi basanlar kimler idüğü sâbit olduktan sonra sicill idüp sûret-i sicilleriyle yarar âdemlere koşup küreğe konmak içün Dergâh-ı Mu‘allâm'a gönderesin ve bile koşup gönderdüğün kimesnelere tenbîh eylesin ki, yolda ve izde onat vechile hıfzidüp gaybet itdürmekden hazer eyleyeler.

432

Tirnovi'nin Yayalar köyünde fesad çıkararak ahâleden bâzılarının hayvanlarını gaspedip ve kadınlara sarkıntılıkta bulunduğu şikâyet edilen sağ-bölük ulûfecilerinden Ellibeşinci Bölük'te bulunan Ferruh'un Haşim adlı oğlunun hasımlarıyla beraber dâvasının görölerek suçu sâbit bulunursa Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.

Yazıldı.

Karye-i mezbûre halkından arz getüren Çırak'a virildi. Fî 28 Rebî‘u’l-âhur, sene: 972

Mehmed Hân'a ve Tirnovi kâdîsına hüküm ki:

Sen ki kâdîsın, mektûb gönderüp; "taht-ı kazânda Yayalar nâm karye halkından Yûsufçuk ve Velî ve Mustafâ ve Şîrmerd ve sâyir ehl-i karye gelüp; "Karye-i mezkûrede sâkin olan sağ-bölük ulûfecilerinden Ellibeşinci Bölük'de Ferruh'un Haşim nâm bir oğlu olup dâyimâ fesâddan hâlî olmayup evlerine girüp kiminün avretlerine yapışup ve kiminün inek ve kovanın sirka idüp evine gice ile gelüp gündüz gâybde olup babasından taleb olundukda; "Başka başına kimesnedür. Bana alâkası yoktur." diyü cevâb virüp muhızır ile varıldukda gaybet ider." diyü şekvâ eyledüklerin" bildürdüğün ecilden **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vardukda, mezkûrî husamâsıyla berâber idüp gaybet iderse şer‘le buldurması lâzım olanlara buldurup getürdüp onat vechile bir def‘a faslolmayan kazıyyelerin teftîş idüp göresiz; kazıyye arzolunduğu gibi ise –ki, şer‘le sâbit ü zâhir ola– mezkûrî yarar âdemlere koşup üzerine sâbit olan mevâddun sûret-i sicilleriyle Südde-i Sa‘âdetüm'e irsâl eylesiz.

433

Mısır tarafında bulunan düşman gemilerinin defedilmesi için gönderilecek donanma gemilerinin ihtiyacı olan üç bin beş yüz kınar siyah barutun Mısır'dan tedârik ettirilerek Donanma-i Hümayun kaptanına ulaştırılması.

Yazıldı.

Ramazân Çavuş'a virildi. Fî 26 R.,(?) sene: 972

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ Mısır yolına varan küffâr-ı hâksâr gemilerinin mekân ü karârgâhları olan kılâ' u bikâ'un kal' u kâm'ı için işbu sâl-i ferhunde-fâlde vâkı' olan nevrûzda deryâyâ donanma gemilerüm irsâl olunmağa niyyet-i hümayûnum olmağın hayli barut lâzım olup ve şimdiye değin sâl-be-sâl mahrûse-i Mısır'dan üç bin kıntârdan ziyâde barut-ı siyâh gönderilügelmiş iken geçen yıl noksân üzre gelüp şimdiki hâlde üç bin beş yüz kıntâr barut-ı siyâh gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Hüküm-i şerîfüm varıcak, hüsn-i ikdâm ü ihtimâm birle emrolunan barut-ı siyâhun üzerine olup sene-i sâbıkanun kusûrı ile beher-hâl üç bin beş yüz kıntâr barut-ı siyâhı ber-vech-i isti'câl tedârük ü ihzâr idüp Mısır İskenderiyyesi kapudânı yanında olan hâssa kadırgalaruma tahmîl idüp müşârun-ileyh kapudân ile hamsîn evvelinde Donanma-i Hümayûnum kapudânına irişdürmek ardınca olasın ki, vakti ve mevsimi ile Donanma-i Hümayûnum mahall-i me'mûra varup avk u te'hîr lâzım gelmeye. Husûs-ı mezbûr ehemmi mühimmâtıdan idüğü ma'lûmudur; ana göre mukayyed olup üç bin beş yüz kıntârdan eksük gönderilmemek bâbında envâ'-ı mesâ'-î-i cemîlen zuhûra getüresin; şöyle bilesin.

434 *Züamâdan Hüsvrev'in, altınlarını çalarak ortalıktan kaybolan Mustafa ve Ferhad adlı hizmetkârlarından yakalanıp hapsolunan Ferhad'ın Südde-i Saâdet'e gönderilmesi, firarda bulunan Mustafa'nın da yakalanarak hapsolunması.*

Yazıldı.

Çirmen kâdîsına hüküm ki:

Zü'amâdan Hüsvrev gelüp; "bundan akdem Mustafâ ve Ferhâd nâm hıdmetkârları dört yüz altunun alup gaybet idüp hâlâ mezbûr Ferhâd taht-ı kazânda ele gelüp habsolunduğın" bildürmeğın **buyurdum ki:**

Âdemi Murâd vardukda, habsolunan Ferhâd'ı kayd [ü] bendle teslîm eyleyesin ki, Südde-i Sa'âdetüm'de şer'le ahvâli görile ve bundan gayri mezkûr Mustafâ dahı tecessüs olunup ele gelürse kayd [ü] bendle anı dahı mezbûrla gönderesin. Şöyle ki; mezkûr Mustafâ mûmâ-ileyhün âdemi taht-ı kazândan gıtdükden sonra ele gelürse habsolunup arzeyelesin.

[Yev]mü'l-Ahad, fî 29 Rebî'u'l-âhır, sene: 972, Kostantınıyye

435 *Cebel-i Arafat'tan Mekke'ye getirilecek suyolu inşaatında kullanılmak üzere talep edildiği takdirde Mısır tarafından gerekli mühimmâtın tedârik edilmesi.*

Yazıldı.

Mısır beğlerbeğisine ve defterdârına hüküm ki:

Hâliyâ Cebel-i Arafât'dan Mekke-i Mübâreke'ye getirilmesi emrolunan suyolu binâsı hıdmetinde olan iftihâru'l-ümerâ'î'l-kirâm İbrâhîm dâme ulüvvuhû Mısır tarafından zikrolunan suyolunun harcı için lâzım olan tedârük ne ise te'hîr olunmayup gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Hüküm-i şerîfüm varıcak, mûmâ-ileyh suyolunun binâsı için Mısır cânibinden talep itdüğü mühimmâtı bilâ-te'hîr tedârük idüp irsâl itmek bâbında tamâm ikdâm ü ihtimâm üzre olasin.

436 *Erzurum kullarına gönderilen ulûfeden alıkonulduğu îlam olunan altın başına birer paranın alıkonulma sebebinin bildirilmesi.*

Yazıldı.

Hüküm ihrâc itmeğe gelen Dîvâne Mehmed'e virildi. Fî selh-ı Rebî'u'l-âhur, sene: 972

Haleb defterdârına hüküm ki:

Erzurum kullarının havâle olunan ulûfeleri virilmelü oldukda olıgelen âdet ü kânûn üzre müsterakası alındukdan sonra altun başına birer pâreleri alıkonulduğu i'lâm olunmağın **buyurdum ki:**

Hüküm-i şerîfüm vusûl buldukda göresin; müsterakadan gayri altun başına birer pâre alınıp şimdiye değin noksân üzre irsâl olunugelmiş midür, yohsa tamâm virilürken sonradan mı alıkonılmağa mübâşeret olunmuşdur; sebab ü bâ'ıs ne ise sıhhati üzre yazup arzidesin. Şöyle ki; emr-i şerîfüm olmadın hâdis olmuş vaz' ise men'u def' idüp hılâf-ı emr iş olmakdan sakınasın.

437 *Müteveffâ Vezîr-i Azam İbrahim Paşa Evkâfî'ndan Fener kazâsında bulunan Maşkolar Pazarı'na yasakçı tâyin olunanların halka zulmettikleri şikâyet edildiğinden bundan sonra yasakçı tâyininin menedilmesi.*

Yazıldı.

Muhzırın kâtibine virildi. Fî 7 Ca., sene: 972

Yeniçeri ağasına hüküm ki:

Mukaddemâ Vezîr-i A'zamum iken fevtolan İbrâhîm Paşa Evkâfî'ndan kazâ-i Fener'de vâkı' olan Maşkalar Bâzârı'na yasakçı ta'yîn olunanların ehl-i bâzâra ve sâyir halka zulm ü te'addîleri olduğu i'lâm olunmağın zikrolunan yasakçılar ref' olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Hüküm-i şerîfüm varıcak, fermân-ı hümayûnum üzre bâzâr-ı mezbûrun yasakçıların ref' idüp mâdâm ki re'âyâ cânibinden yasakçı talep olunmaya yasakçı ta'yîn idüp göndermeyesin; şöyle bilesin.

438

Edirne'de çâryekçi olan kimselerin sattıkları etlerin bundan böyle bir vukıyye üzerinden sattırılması.

Yazıldı.

Koyun emînine virildi. Fî selh-ı Rebî'u'l-âhur, sene: 972

Edirne kâdisına hüküm ki:

Hâlen mahrûse-i mezbûrede çâryekçi olan kimesneler etlerin min-ba'd bir vukıyye satmaların emridüp **buyurdum ki:**

Hüküm-i şerîfüm varıcak, emrüm mûcebince mahmiyye-i mezbûreden çâryekçi olanlara satdukları etlerin bir vukıyye satdurup hılâf-ı emr kimesneye eksük satdurmayup emrümün icrâsında dakîka fevtitmeyesin. Şöyle ki; emrüme mugâyir eksük satdukları istimâ' oluna, mes'ûl olursın. Ana göre mukayyed olasın.

439

Diyarbakır civarında bulunan züamâ, erbâb-ı timar ve kul tâifesinden bâzı kimselerin dirliklerine havâss-ı hümayûndan terakkî olunmasını istemeleri üzerine, iltizâm etmek istedikleri mukâtaâtın ve iltizâm edenlerin isimlerinin bildirilmesi.

Yazıldı.

Defterdârun Kapukethudâsı Ebûbekir'e virildi. Fî 7 Cumâde'l-ûlâ, sene: 972

Diyârbekir Defterdârı Ahmed Çelebi'ye hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Ol diyârda olan zü'amâ vü erbâb-ı tîmâr ve kul tâyifesinden ba'zı kimesneler dirliklerine terakkî olmak recâsıyla havâss-ı hümayûndan ba'zı mukâta'âtı iltizâm-ı sâbıkdan küllî ziyâde iderler. Terakkî şartı ile iş virilürse küllî mâl ziyâde olması muhakkakdur." diyü i'lâm itmişsin. **Buyurdum ki:**

Hüküm-i şerîfüm vardukda, tâyife-i mezkûre iltizâm itmeği istedikleri mukâta'ât ne asıl mukâta'âtur ve iltizâm-ı sâbıkdan ne mikdâr ziyâde iderler ve iltizâm idenler kimlerdür; isimleri ve resimleri ile yazup ale't-tafsîl i'lâm eylesin.

440

Mekke-i Mübâreke'de suyolu hizmetinde bulunan İbrahim'in, Anbâr-ı Mısriyye'den istediği fakat tamamı verilmeyen buğdayın kalan kısmının teslim edilmesi.

Yazıldı.

Mısır beğlerbeğisine ve defterdârına hüküm ki:

Hâliyâ Mısır'da sancağ-ı hümayûnuma mutasarrıf olup Mekke-i Mübâreke'de suyolu hıdmetinde olan İbrâhîm dâme ulüvvuhû Dergâh-ı Mu'allâm'a âdem gönderüp; "sene-i sâbıkada Anbâr-ı Mısriyye'den bi-tarîk-ı'l-karz virilen iki bin hıml buğday kendüye tamâm virilmeyüp bin iki yüz mikdârı hıml virilüp bâkisi Cidde-i Ma'mûre taraflarından havâle olunmağla kendüye vâsıl olmaduğın" bildürmeğın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, Anbâr-ı Hâssa'nun defterlerine mürâca'at idüp göresin; müşârun-ileyhe virilmek emrolunan buğdaydan ne mikdâr virilmiştir; bâkî ne kalmış ise emr-i sâbıkum üzre âdemisine teslîm idüp mûmâ-ileyh tarafına irsâl ü îsâl idesin ki, müşârun-ileyh ve yanında olanların ma'âşlarına muzâyaka lâzım gelmeye; şöyle bilesin.

441

Kilîdü'l-bahr Kalesi'nin yakınlarında bulunan Maydos köyü ahâlisinin ellerinde bulunan sandallarla emre muhâlif olarak gizlice buğday yükleyip satmalarının önlenmesi ve sandallara el konulması.

Yazıldı.

Arz getüren Mehmed'e virildi.

Gelibolı kâdîsına ve emînine hüküm ki:

Hâliyâ Gelibolı Emîni olan Halîl Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "Boğaz Hîsârları'nun Rûmili yakasında olan Kilîdü'l-bahr Kal'ası'na iki mil karîb olan Maydos nâm kâfir köyünde kadîmden bir iki üç sandal olup hâlen otuz kırk kît'a sandalları ve gemileri olup dâyimâ Rûmili'nden Anadolu'ya ve Anadolu'dan Rûmili'ne geçüp Gelibolı İskelesi'ne uğramayup Tekfûrtağ'ında ve Ereğli'de ve Silivri'de buldukları yirlerde muttasıl tereke tahmîl idüp hufyeten kimi gice ile ve kimi gündüz Anadolu cânibinden geçüp aldıkları buğdayı fûrûht iderler. Ol câniblerde ba'zı âdemler konup muhkem dikkat olunmuşıdı. El-ân altı kît'a sandalları bir yirden memlû buğday ile gelüp âdemlerimiz buğdayların emr-i şerîf muktezâsınca girift itmek istediklerinde ba'zı kimesneler âdemlerimiz dahlitdurmeyüp buğdayların ihrâc itdirmişler. Haber olup bi-nefsihî üzerlerine varup re'îslerin getirüp Gelibolı kâdîsı öninde yarar kefillere virilüp buğday getürdüklerine dahı i'tirâf eylediler. "Senün elünde olan emr-i şerîf Anadolu cânibinde satılan terekeyedür." diyü şirret ü şekâvet iderler. Bundan gayri penç-yek ve gümrük mukâta'alarına dahı envâ'-ı zararları olup ve niçe harâm-zâde dahı geçürürler. Her gûşeyi iskele itmişlerdür." diyü arzitmeyün **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, te'hîr ü terâhî itmeyüp emrûme muhâlif buğday tahmîl iden altı kît'a sandalları buğdayları ile girift idüp ve sandalda ne mikdâr buğday bulunur ise yazup Bâb-ı Sa'âdet-me'âbum'a arzeyelesiz ve sâhiblerin mukayyed ü mahbûs Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesiz. Min-ba'd ol asıl emrûme mugâyir iş idenlerin sandalların girift ve kendülerin habsidüp arzitmeyince olmayasız ve bu bahâne ile hılâf-ı vâkı' kimesneye zulm ü hayf olmakdan ihtirâz idesiz.

[Yev]mü'l-İsneyn, fî selh-ı Rebî'u'l-âhır, sene: 972

442

Çorum Beyi İlyas Bey'in Kudüs-i Şerîf sancağına tâyin edildiği.

Yazıldı.

Kethudâsına virildi. Fî 5 Ca., sene: 972

Çorum Beği İlyâs Beğ'e hüküm ki:

Hâliyâ mutasarrıf olduğun hâslar bedeliyle Kudüs-i Şerîf sancağı sana tefvîz olunmuşdur. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vardukda, aslâ te'hîr itmeyüp me'mûr olduğun tefîş hıdmetinden ferâgat idüp varup zikrolunan sancağın hıfz u hırâsetinde olasın.

443 *Görevli olarak Mısır taraflarına gönderilen Ramazan Çavuş'a Şam ve Gazze sancakları dâhilinde gereken yardımın yapılması.*

Yazıldı.

Kendüye virildi.

Şâm beğlerbeğisine hüküm ki:

Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil Çavuşum Ramazân *zîde kadruhû* ba'zı husûs için Mısır cânibine irsâl olunmuşdur. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vusûl buldukda, te'hîr ü terâhî itmeyüp mezbûr çavuşuma yarar âdemler koşup ol cânibe ber-vech-i isti'câl irsâl eylesin.

Yazıldı.

Bu dahi.

Bir sûreti, Gazze beğine vech-i meşrûh üzre yazıldı.

444 *Baharda çıkılacak sefer için Donanma-i Hümâyûn'a katılmak üzere Gelibolu sancağında bulunan züamâ ve erbâb-ı timarın, savaşı âlet ve edevâtıyla birlikte sefere hazırlanmaları.*

Yazıldı.

Kurd Kethudâ'ya virildi. Fî't-târîhu'l-mezbûr.

Cezâyir beğlerbeğisine hüküm ki:

Şimdiki hâlde Hak *sübhânehû* ve *te'âlâ* hazretlerinin ulüvv-i inâyet-i bî-gâyetine tevekkül ve Hazret-i Risâlet-penâh'un *salevâtü'llâhi aleyhi* ve *selâmühû* mu'cizât-ı hidâyet-âsârlarına tevessül idüp işbu sâl-i ferhunde-fâlde vâkı' olan nevrûzdan mukaddem küffâr-ı hâksâra gazâ için Donanma-i Hümâyûnum irsâl olunmağa niyyet-i hümâyûnum mukarrer olmağın dergâh-ı müyesserü'l-âmâlden me'mûldür ki, ibtidâsı mübârek ü meymûn ve intihâsı envâ'-ı feth u nusret-makrûn olmuş ola. Eyle olsa; Gelibolu sancağının dahi zü'amâ vü erbâb-ı tîmârı müretteb ü mükemmel düşmen yarağı ile hâzır ü müheyyâ olup dahi ta'yîn itdüğün mahalde Donanma-i Hümâyûnum'a girmelerin emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vardukda, zikrolunan sancağın sübaşılarnun ve sipâhîlerinin ve cebelülerinin âlât-ı harb ü kıtâllerinde olan kusû[r] u noksânların tekâmîl idüp ve deryâ seferine lâzım olan tedârüklerin gördürüp nevrûzdan mukaddem bî-kusûr cebelülerıyla

çıkarup ta'yîn itdüğün mahalde Donanma-i Hümayûnum'a dühûl eyleyeler. Şöyle ki; giç gelüp irişmeyeler veyâhûd âlât u esbâblarında kusûr u noksânları olduğı ma'lûm ola, aslâ özürleri makbûl olmayup tîmârları âhara tevcîh olunmağla konılmaz. Ana göre tenbîh ü i'lân eylemek bâbında envâ'-ı ikdâm ve hüsn-i ihtimâmın vücûda getüresin.

[Yev]mü'l-Hamîs, fî 26 Rebî'u'l-âhır, sene: 972, Kostantîniyye

445

Sancakbeyleri tarafından Ulus tâîfesine yapılan haksız muâmelenin kaldırılıp kışlak ve yaylaklarına müdâhale olunulmaması.

Yazıldı.

Âlî Çelebi Kethudâ'ya virildi. Fî gurre-i Cumâde'l-ûlâ, sene: 972

Diyârbekir beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "havâss-ı hümayûn olan Ulus tâîfesinin cümle kethudâları ve a'yânı sana gelüp; " "Kadîmî yaylağımız ve yurdumuz olan yirleri hâlî vü harâbedür." diyü sancakbeğleri ba'zı re'âyâ tâîfesine tîmâra arz virmekle beğlerbeği berâtıyla tîmâr alup gelüp şeneldüp yaylamağa mâni' olup ve bundan gayri sancakbeğleri; "Sancağımız toprağındandır. Toprağımızda yaylarsız." diyü yaylak hakkı taleb idüp andan mâ-adâ kadîmî yaylağımızı yüz elli ve iki yüz koyuna âhara satup ol bâ'ısdan niçe cemâ'at nâçâr Kızılbaş'a çıkup gidüp ve Kızılbaş dahı tekrâr resm-i yaylak alur ve yaylaka gidüp gelince her sancakbeği her süriden birer koyunumuz ve her obadan birer keçe ve her hânedan birer töki yağ alup ziyâde zulmiderler. Şöyle ki; kadîmî yaylağımız inâyet olunmaya ve sancakbeğlerinin zulümleri def' olunmaya, cümlemüz perâkende olmak mukarrerdür." diyü arz olunmasın taleb ü tazarru' idüp fi'l-vâkı' mukaddemâ sen emr-i şerîfümle Malazgird beğinin teftîşine varduğunda Ulus'un kadîmî yaylağı olan Malazgird nevâhîsin ve Kırkâhûr ve Kisor ve Zerdehan ve Bilican nâm yirleri ba'zı ra'ıyyet tâîfesi harâbeden tîmâr alup hıdmete yarar kimesneler dahı olmayup Ulus tâîfesi ol ecilden iki-üç yıldan berü Kızılbaş vilâyetine varup bir resm dahı Kızılbaş aldudğı sahîh mukarrer olup ve Kızılbaş tarafına giden Ulus'ı döndürmek murâd eyledük. Yaylakları şenlik olmağla döndürilmek müyesser olmadı. Ve'l-hâsıl emr-i şerîfle bir mu'temed kul gelüp Ulus tâîfesinin ahvâllerini teftîş idüp görüp harâbeden tîmâr alanlar men' olunup kadîmî yaylakları alıvirilüp ve sancakbeğleri aldıkları resm ref' olunup cânib-i mîrîden bir def'a resm-i yaylak alındukdan sonra âhardan tekrâr alınmak ref' olunmaya, Kızılbaş'a gitmeleri mukarrerdür. Mâl-i mîrîye küllî gadr ü zarardur. Tedârüki lâzımdır." diyü arzylemişsin. İmdi; bundan akdem Erzurum beğlerbeğisi tarafından bu husûs i'lâm olundukda Malazgird Kal'ası'nun ve Karayazı ve Hınıs'un ve etrâfında Ulus tâîfesinin kadîmî tavarları yörüyüğü yaylak ve mer'âlarından hâric ez-defter tîmâr alanlar ref' olunmasıçün mûmâ-ileyh beğlerbeğiye hüküm-i şerîfüm irsâl olunup gereği gibi tenbîh ü te'kid olunmışdı. **Buyurdum ki:**

Hüküm-i şerîfüm varıcak, Ulus tâîfesi Berriyye cânibinde olan kışlaklarından gelüp yaylalarına çıkmalı olduklarında bi'z-zât mevâzı'-ı mezkûra varup Ulus tâîfesinin kadîmî

tavarları yöriyüğü mer'âları ve yaylakları ve suvadları ne mahaller ise tamâm ma'lûm idinüp kadîmü'l-eyyâmdan ma'mûlün-bih olan sınırların ta'yîn ü temyîz idüp sınırları dâhilinde olan yaylağ u mer'â vü suvadlarından sonradan "hâric ez-defter" diyü ne mikdâr tîmâra virilmiş yirleri var ise şeneldüp ma'mûr idenleri ve şeneltmeğe mübâşeret idenleri bi'l-küllîyye ref' idüp kadîmî mer'â vü yaylakların kemâ-kân tâyife-i mezbûreye mahsûs kılup korudup sınırları dâhilinde aslâ bir ferdi komayup men' u def' idesin. Ol asıl yirlerden şeneltmek tarîkı ile tîmâr alanların cümlesinün berâtların ellerinden alup der-kîse idüp mühürleyüp Südde-i Sa'âdetüm'e irsâl eylesin ve Berriyye cânibinden yaylaklarına varınca ve Berriyye cânibine inmelü olduklarında mürûr itdükleri yirlerde beğlerbeğiliğünde vâkı' olan sancakbeğlerine ve voyvodalarına ve zü'amâ vü erbâb-ı tîmâra ve ummâle ve mübâşirîne; "Toprağımızdan geçdinüz; otlak hakkı." diyü ve sâyir bahâne ile koyunlarına ve tavarlarına dahlitdurmeyüp defter ü kânûna muhâlif nesnelerin aldurmayup kendü cânibünden yolları üzerlerinde olan sancakbeğlerine ve kâdîlara mektûb gönderüp gereği gibi yasağ itdürüp ne asıl sancakdan ve kâdîlıktan mürûr u ubûr idegelmişler ise ol sancakların ve kâdîlıkların isimlerin yazup bildüresin ki, tâyife-i mezbûreye aslâ dahlolunmamağ için her birine mü'ekked ü müşedded ahkâm-ı şerîfe gönderilüp tenbîh oluna. Ba'de't-tenbîh eslemeyenlerin mansı[b]ları ve dirlikleri alınmağla konılmayup bir vechile haklarından geline ki, işidenlere mûcib-i ibrat ü nasîhat vâkı' ola ki, tâyife-i mezbûreye kimesne hılâf-ı şer' u kânûn dahlitmeğe mecâlleri kalmayup eyyâm-ı adâlet-i hümâyûn ve hengâm-ı sa'âdet-makrûnumda tâyife-i mezbûre yaylaklarına ve kışlaklarına varup gelmelerinde müreffehü'l-hâl olalar. İnşâ'a'llâhü'l-E'azz vakti ve mevsimi gelüp ol câniblere varduğunda yaylakların ve mer'âların ne vechile ta'yîn ü temyîz ve tedârük itdüğün ale't-tafsîl yazup Südde-i Sa'âdetüm'e bildüresin ki, emr-i şerîfüm üzre yaylakları ahvâlleri görülüp ber-araf olduğu ma'lûm-ı şerîfüm ola; şöyle bilesin.

446

Diyarbakır Beylerbeyiliği dâhilinde Ulus tâifesine ait yaylakların ve meraların sınırlarının tâyin edilerek hâricten müdâhalede bulunulmaması ve tîmar tasarruf edenlerin haksız yere rüsum almaması.

Yazıldı.

Diyârbekir Beğlerbeğisi Kethudâsı Alî Çelebi'ye virildi. Fî gurre-i Cumâde'l-ûlâ, sene: 972

Erzurum beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ Diyârbekir Beğlerbeğisi İskender dâme ikbâlühû Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp *ilâ-âhrihi*... Diyârbekir beğlerbeğisine yazılan hükümde zikrolunduğı üzre hâliyâ müşârun-ileyh tekrâr arzyledüğü ecilden zikrolunan mevâzı'a bi'z-zât varup tâyife-i mezbûrenün kadîmî tavarları ve koyunları yöriyüğü mer'âları ve yaylakları ne mahaller ise ma'lûm idinüp kadîmî sınırların ta'yîn ü temyîz idüp sınırları dâhilinde yaylak u suvad u mer'âlarından olan yirlerden sonradan "hâric ez-defter" diyü ne mikdâr tîmâra virilmiş yirleri var ise şeneldüp ma'mûr idenleri ve şeneltmeğe mübâşeret idenleri bi'l-küllîyye ref' idüp kadîmî mer'â vü yaylakların kemâ-kân kendülere mahsûs kılmak emrüm olmuştur. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, müşârun-ileyh emrüm üzre tâyife-i mezbûrenün kadîmî yaylakları ve mer'âlarınun sınırın ta'yîn ü temyîz itdükden sonra gereği gibi korudup aslâ Ulus tâyifesinün yaylaklarına ve suvadlarına ve mer'âlarına bir ferdi dahlitdürmeyesin. Hâric ez-defterden "harâbe" diyü tûmâr almağla "Tîmârımızdur." diyü berât ibrâz idenlerin berâtların ellerinden alup der-kîse idüp mühürleyüp Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin ve yaylağa gelüp çıkduklarında mîrîye âyid olan rûsûmdan gayri sancakbeğleri ve gayriler; "Yaylağa çıkdınız." diyü obadan obaya birer töki yağların alup ve "yayla hakkı" diyü koyunlarına ve kuzılarına ve tavarlarına ve kendülerine dahlitmekden hâlî olmazlar imiş. Vâkı' ise sancakbeğlerine ve gayrilere gereği gibi tenbîh olunup aslâ vü kat'â tâyife-i mezbûreye dahl ü ta'arruz itdürmeyesin. Ba'de't-tenbîh eslemeyenleri isimleri ve resimleri yazup bildüresin. Bi'l-cümle zikrolunan tâyifenün ferâğ-ı bâl ile yaylaklarında âsûde-hâl olmalarına ikdâm idüp eyyâm-ı sa'âdetümde re'âyâyı kimesneye ta'cîz ü tazyîk itdürmeyesin; şöyle bilesin.

447 *Boğdan voyvodası yanında bulunan gönüllü tâifesinden yüz nefer ulûfeci alıkonulup geri kalanların dönmelerine izin verilmesi.*

Yazıldı.

Boğdan voyvodasına hüküm ki:

Mektûb gönderüp yanunda olan gönüllü tâyifesinden yüz nefer kalup gayrisine icâzet virilmesin taleb eylemişsin. **Buyurdum ki:**

Varıcak, arzitedüğün üzre memleket hıfzı içün tâyife-i mezkûreden yüz nefer ulûfeci alıkoyup mâ-adâsına icâzet viresin.

448 *Mekke-i Mükەرreme'de suyolu hizmetinde görevli bulunan İbrahim'e Mısır anbarından eksik olarak verilen buğdayın kalan kısmının gönderilmesi.*

Yazıldı.

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki ve defterdâra:

Hâliyâ Mısır'da sancak-ı hümayûnuma mutasarrıf olup Mekke-i Mübâreke'de suyolu hîdmetinde olan İbrâhîm dâme ulüvvuhû âdem gönderüp; "sene-i sâbıkada Anbâr-ı Mısır'dan bi-tarîkı'l-karz virilen iki bin hıml buğdayın kendüye tamâm virilmeyüp noksân üzre virilmekle ol cânibde zahîre bâbında muzâyakaları olduğın" bildürmeğın **buyurdum ki:**

Varıcak, Anbâr-ı Hâssa'nun defterlerine mürâca'at idüp göresiz; müşârun-ileyhe virilmek emrolunan buğdaydan ne mikdâr virilmişdür; bâkî ne kalmış ise te'hîr itmeyüp emr-i sâbıkum üzre bî-kusûr âdemisine teslim idüp gemilere tahmîl idüp mûmâ-ileyh tarafına irsâl ü îsâl idesiz ki, müşârun-ileyh ve yanında hizmetde olanların ma'âşlarına muzâyaka lâzım gelmeye; şöyle bilesiz.

449

Mısır'da ehl-i fesad oldukları ve çeşitli suçlar işledikleri sâbitleşen Yusuf, Bedreddin ve Ahmed adlı şahısların hapsedilmeleri.

Yazıldı.

Mektûb getüren âdeme virildi.

Mısır beğlerbeğisine ve kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp hükm-i şerîf vârid olup mazmûn-ı hümayûnında; "Evlâd-ı Gafîr demekle ma'rûf Yûsuf ve Bedrüddîn ve Ahmed nâm kimesnelere Abdurrahmân nâm kimesne garaz idüp üzerine şâhid-i zûr ikâmet itmekle teşhîr olunmuşlar, göresin." diyü fermân olunmağın mezbûrlar husamâsıyla Dîvân-ı Mısır'a ihzâr olunup teftîş olundukda mezkûrlar âşikâre şûrb-i hamr idüp ve avretleri er sûretine koyup gezdürüp ve müslimânlara lahm-ı meyyite bey' idüp ehl-i fesâd oldukları sâbit olup sâbıkâ olan kâdî ma'rifetiyle teşhîr olunmuşlar ve hâlâ dahı Bulak halkı mezkûrlardan şikâyet idüp huccetler ibrâz itdikleri ecilden teftîş olundukda sikât ve mu'temedün-aleyh kimesneler ibrâz olunan huccetlere muvâfık şirret ü şekâvetlerin haber virdüklerinde ıtlâk olunmayup ve mezbûrlar hakkında olan sûret-i sicil ve huceci Südde-i Sa'âdetüm'e gönderdiğiniz ecilden mezbûrların min-ba'd habsolunmaların emridüp **buyurdum ki:**

Mezbûrûn Yûsuf ve Bedrüddîn ve Ahmed nâm kimesneleri muhkem habsidüp min-ba'd habsden ihrâc eylemeyesiz.

450

Mısır'da suyolu hizmetinde görevli bulunan İbrahim Bey ile Mısır kullarından suyolu hizmetinde çalışanlara akça ihsan olunması ve on beşine birer kul gediği tâyin edilmesi.

Yazıldı.

İbrâhîm Beğ'ün kethudâsına virildi.

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

"Suyolu hıdmetinde olan İbrâhîm Beğ ile Mısır kullarından suyolu hıdmetinde olan otuz nefere ikişer akça terakkî ve kendü âdemlerinden on beş nefere ibtidâ düşenden birer kul gediği emridüp müşârun-ileyhe ta'yîn idüp gönderesin." diyü hükm-i şerîfüm gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Müşârun-ileyh ta'yîn idüp gönderdiği defter mücebince Mısır kullarından otuz nefere ikişer akça terakkî ve âdemlerinden on beş nefere ibtidâ düşenden birer kul gediği ta'yîn idüp deftere kayıtdüresin.

451

Mısır kullarından suyolu hizmetinde bulunanlara ihsan olunacak akça ve kul gediğinin ne şekilde taksim edileceğini belirten defteri İbrahim Bey'in Mısır beylerbeyisine göndermesi.

Yazıldı.

Beğün kethudâsına virildi.

Suyolı hıdmetinde olan İbrâhîm Beğ'e hüküm ki:

Mısır kullarından olup suyolı hıdmetinde olan otuz nefere ikişer akça terakkî ve âdemleründen on beş nefere ibtidâ düşenden birer kul gedüğü emridüp bu husûs içün Mısır beğlerbeğisine hüküm irsâl olmışdur. **Buyurdum ki:**

Emrüm mûcebince hıdmetde olan Mısır kullarına vech ü münâsib gördüğün üzre ikişer akça terakkîleri ve âdemleründen murâd itdüğün on beş nefere esâmîsin ta'yîn ü defter idüp mûmâ-ileyhe gönderesin ki defter[e] kayditdüre.

452

Cankirman taraflarında Özi suyu kenarında üç bin kadar Tatar'ın çevreye zarar veridiklerinden ve çeşitli uygunsuz hareketlerde bulunduklarından dolayı göçürülerek münasip bir yerde iskan ettirilmeleri.

Yazıldı.

Hân hazretlerine nâme-i şerîf ki:

Akkirman Beği Hasan *dâme izzühû* Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "Nogay Tatarlarından ve Akkirman Kazaklarından ve Dobruca'dan gelüp Kırım cânibine giden Tatarlar, Cankirman sahrâsında üç bin mikdârı Tatar Ak suyu geçüp Özi suyu üzerinde oturup harâm-zâdeleri ve hırsuzları gelüp Cankirman sahrâsında olan koyun-erlerine zarar u ziyân idüp ve ba'zı harâm-zâdeleri Mayak(?) İskelesi'nden gice ile Akkirman'a geçüp kıra çıkup hargele ve sığır sürüp fesâd iderler. Vilâyetden sürilmeyince zabta kâbil değillerdür. Üzerlerine varılsa ehl ü ıyâlleri bile ceng idüp niçe nefis telef olmak mukarrerdür ve hem buz olduğu zamânda fesâd itmeğe niyyetleri vardır." diyü bildürmeğin imdi gerekdür ki; nâme-i hümayûnumuz varup vusûl buldukda, sevâlif-i eyyâm ve sevâbık-ı ezmândan dûd-mân-ı sa'âdet-nişânımuza olan şeref-i ihlâs [ve] hüsn-i ihtisâsınız muktezâsınca tâyife-i mezbûrenün ol mahalden ref' olunmaları ne vechile mümkün ise hüsn-i tedbîr ü tedârükle göçürüp vilâyetinizde bir münâsib görilen mahalde sâkin itdürüp memleket ü re'âyâyı anlarun mazarrat u fesâdâtından halâs eylesesiz ve göçürüp alup gider iken onat zabtitdürilüp yol üzerinde olan re'âyâ vü berâyâyâ te'addî vü tecâvüz itdürilmeye ki, eyyâm-ı adâlet-i hümayûnumuzda kimesneye zarar u ziyân müterettib olmaya ve nâme-i hümayûnumuz Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından iftihâru'l-emâsil ve'l-akrân Husrev *zîde kadruhû* ile irsâl olunup tâyife-i merkûmenün ahvâli hüsn-i ihtimâmınız birle te'hîr olunmayup ne vechile tedârük olunup ref' olundukların ale't-tafsîl yazup Südde-i Sa'âdetüm'e arzeyesiz.

Baharda sefere çıkacak olan Donanma-i Hümâyûn'a katılmak üzere Anadolu ve Rumeli'deki beylerin sancakları dâhilindeki sübaşı, sipâhi ve cebelûleri harp âletleriyle birlikte sefere hazırlaması.

Yazıldı.

Kurd Kethudâ'ya virildi.

Karlılı beğine hüküm ki:

Şimdiki hâlde Hakk *sübhânehû* ve *te'âlâ* hazretlerinin ulüv-i inâyetlerine tevekkül ve Hazret-i Risâlet-penâh *salevâtü'llâhi aleyhi* ve *selâmühûn*un mu'cizât-ı hidâyet-âsârlarına tevessül idüp küffâr-ı hâksâra gazâ için deryâyâ Donanma-i Hümâyûnum ihzâr olunup işbu sâl-i ferhunde-fâlde vâkı' olan nevrûzdan mukaddem ihrâc olunmağa niyyet-i hümâyûnum mukarrer olup sen dahı sancağın sipâhîleriyle müretteb ü mükemmel düşmen yarağıyla hâzır u müheyâ olup cümlesin yanuna alup dahı Donanma-i Hümâyûnum'a girmeğe kapudânım ta'yîn itdüğü mahalde hâzır olmanı emridüp **buyurdum ki:**

Hük-m-i şerîfüm varıcak, aslâ te'hîr ü terâhî eylemeyüp sancağın sübaşılarının ve sipâhîlerinin ve cebelûlerinin âlât-ı harb ü kıtâllerinde olan kusûr u noksânların tekâmîl idüp dahı deryâ seferine lâzım olan tedârüklerin gördürüp nevrûzdan mukaddem bî-kusûr cebelûleriyle çıkarup bir ferdi girüde komayup mahall-i me'mûrda kânûn üzre lâzım olan cebelûleriyle hâzır bulunup Donanma-i Hümâyûnum'a dühûl eylesin. Şöyle ki; giç gelmekle irişmeyesin veyâ sancağın sübaşıların ve sipâhîlerin emrüm üzre mükemmel getürmeyüp kusûr u noksânları ma'lûm ola, aslâ özrün makbûl olmayup ve sancağın alınmağla konılmayup envâ'-ı itâb ü ikâbumla mu'âkab ü mu'âteb olmanı mukarrer bilüp irişmeyen sübaşının ve sipâhînin tîmârları dahı âhara tevcîh olunmağla konılmaz; şöyle bilesin.

Alî Çavuş'a virildi. Fî 22 Cumâde'l-ülâ, sene: 972

Bir sûreti, Çirmen beğine yazıldı.

Kurd Kethudâ'ya virildi.

Bir sûreti, Ağrıboz beğine yazıldı.

Kurd Kethudâ'ya virildi.

Bir sûreti, Mora Beği Osmânşâh'a yazıldı. Ammâ; Mora sipâhîlerinin dört binden aşşağı gitmek emrolunmuşdur.

Kurd Kethudâ'ya virildi.

Bir sûreti, İnebahtı Beği Mustafâ Beğ'e yazıldı.

Mora beği ile İnebahtı beğine yazılan hükümlerde; "... sancağınız askerin alaybeğlerine koşup kapudânım ta'yîn itdüğü mahalde hâzır idesiz." diyü yazılmışdur.

Kurd Kethudâ'ya virildi.

Bir sûreti, Midillü Beği Mehmed Beğ'e yazıldı.

Kurd Kethudâ'ya virildi.

Bir sûreti, Rodos Beği Alî Beğ'e yazıldı.

Dergâh-ı Mu'allâ çavuşlarından Ca'fer Çavuş'a virildi. Fî 2 Cumâde'l-ûlâ, sene: 972
Bir sûreti, Menteşe Beği Ahmed Beğ'e yazıldı.

Bu sûretde olan hükümlerde; "... kânûn üzre cebelûleriyle sancağın askerin hâzır u müheyyâ idiüp alaybeğlerine koşup gönderesin." diyü yazıldı.

Ve Midillü beği ile Rodos beğine yazılan hükümlerde; "...yanunda olan hâssa kadırgaların donadup nevrûzdan mukaddem kapudânum ta'yîn itdüği mahalde hâzır olasın." diyü yazıldı.

Çavuş-oğlu Îsâ'ya virildi.

Bir sûreti, Hudâvendigâr Beği Abdurrahmân Beğ'e yazıldı. "... kendü gitmeyüp sancağı sübaşıları ve sipâhîleri alaybeğine koşılup gönderile." diyü.

Ahmed Çavuş'a virildi. Fî 4 Cumâde'l-ûlâ, sene: 972

Bir sûreti, Anadolu beğlerbeğisine yazıldı. "Ankara alaybeğisi cümle sübaşı ve sipâhîleriyle..."

Çavuş-oğlu Gâzî'ye virildi.

Bir sûreti, Teke Beği Ahmed Beğ'e yazıldı.

Çavuş-oğlu Îsâ'ya virildi.

Bir sûreti, Karesi Beği Gülâbî Beğ'e yazıldı.

Çavuş-oğlu Îsâ'ya virildi.

Bir sûreti, Aydın Beği Mustafâ Beğ'e yazıldı.

Çavuş-oğlu Îsâ'ya virildi.

Bir sûreti, Biga beğine yazıldı.

Kurd Kethudâ'ya virildi. Fî 30 Rebî'u'l-âhır, sene: 972

Bir sûreti, Kırşehir Beği Gazanfer'e yazıldı.

Ramazân Çavuş'a virildi. Fî 30 Rebî'u'l-âhır, sene: 972

Bir sûreti, Aksarây Beği Yûsuf Beğ'e yazıldı.

Ramazân Çavuş'a virildi. Fî 30 Rebî'u'l-âhır, sene: 972

Bir sûreti, Niğde Beği Mehmed Beğ'e yazıldı.

Çavuş-oğlu Gâzî'ye virildi.

Bir sûreti, Hamîdili beğine yazıldı.

Ahmed Çavuş gitdi. Fî 4 Cumâde'l-ûlâ, sene: 972

Bir sûreti, Bolı beğine yazıldı.

Ahmed Çavuş'a virildi. Fî 4 Cumâde'l-evvel

Bir sûreti, Kastamonı beğine yazıldı.

Çavuş-oğlu Gâzî'ye virildi.

Bir sûreti, Sultânöni beğine yazıldı.

Bir sûreti, Selanik Beği Alî Beğ'e "umûmen."

Mezbûrûn hükümlerde; " ... Anatoli cânibinde Boğaz Hısârı'nda sancağınız askeriyle hâzır olasız." diyi yazılmışdur.

454

Malta Kalesi'nin fethi için gidecek olan Donanma-i Hümayun'a katılmak üzere Aksaray, Niğde, Kırşehir ve Konya sancakları beylerinin sübaşı ve sipâhileriyle birlikte sefere hazırlanmaları.

Yazıldı.

Ramazân Çavuş'a virildi. Fî 30 Rebî'u'l-âhır, sene: 972

Karaman beğlerbeğisine hüküm ki:

Şimdiki hâlde Cenâb-ı Hak *celle ve alâ* hazretlerinin ulüvv-i inâyetlerine tevekkül ve Hazret-i Risâlet-penâh'un mu'cizât-ı kesîretü'l-berekâtına tevessül idüp deryâda vâkı' olan küffâr-ı hâksârdan Malta Kal'ası'nun kal' u kam'ı için nevrûzdan mukaddem deryâyâ azîm Donanma-i Hümayûnum irsâl olunmağa niyyet-i şerîfüm olup Aksarây ve Niğde ve Kırşehri sancakları beğlerin cümle sancakları sübaşları ve sipâhileriyle Donanma-i Hümayûnum'a ta'yîn idüp nevrûzdan mukaddem Anatoli cânibinde olan Boğaz Hısârı'na gelüp irişmeleri emrüm olup ol bâbda müşârun-ileyhim beğlerin her birine müstekıl hüküm-i hümayûnum gönderilüp ta'yîn olunan zamânda mahall-i me'mûrda hâzır bulunmaları tenbîh ü te'kîd olunup ammâ; vilâyet-i Karaman'dan bin nefer sipâhî emrüm olmışdur. **Buyurdum ki:**

Hüküm-i şerîfüm varıcak, te'hîr itmeyüp zikrolunan sancakların sübaşları ve sipâhîlerin defter muktezâsınca yoklayup dahî bin nefere irişmeğe ne mikdâr sipâhî lâzım ise Konya sancağından ve sâyir beğlerbeğiliğine müte'allik sancaklardan tedârük idüp isimleri ve tîmârlarıyla yazup defter idüp i'timâd itdüğün bir yarar alaybeği veyâ za'îmi anlara başbuğ ta'yîn idüp cümlesin cebelûleriyle müretteb ü mükemmel âlât-ı ceş ü cidâl ve esbâb-ı harb ü kıtâlleriyle hâzır u müheyyâ idüp nevrûzdan mukaddem ihrâc itdürüp mahall-i mezkûra gönderesin ki Donanma-i Hümayûnum vardukda anda hâzır bulunalar. Şöyle ki; ta'yîn olunan vakitte gelüp irişmeyeler, anlara tevakkuf olunmaz; tîmârları alınmağla konılmayup envâ'-ı ukûbetle mu'âkab olmaları mukarrerdür. Sen dahî emr-i şerîfümü tenbîh idüp her sancakdan ne mikdâr sipâhî ta'yîn idersen başka başka defter itdürüp bir sûretin mühürleyüp kapudânuma gönderüp teslîm itdüresin. Bir sûretin mühürleyüp Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin ki, ta'yîn olunan sipâhîlerden sefere varan [ve] varmayanlar kimler idüğü ma'lûm ola. Bu sefer husûsında benüm ziyâde ihtimâmum vardır; beğlerbeğiliğünden emrolunan sancakbeğlerini ve sâyir fermân olunan sipâhîleri zamân-ı mev'ûdede bî-kusûr ihrâc idüp göndermek bâbında envâ'-ı ikdâm ü ihtimâmın vücûda getüresin.

455

Baharda sefere çıkacak olan Donanma-i Hümayun'a yardım maksadıyla Cezâyir Beylerbeyliği dâhilindeki Karaburun ve Karadağ'da gönüllü reislere istimâlet verilecek on sekiz oturaklı kaliteye sahip olanlarının, savaş araç-gereçleriyle donanmaya katılmalarının sağlanması.

Yazıldı.

Kurd Kethudâ'ya virildi. Fî selh-ı Rebî'u'l-âhur, sene: 972

Cezâyir beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ Hak *sübhânehû ve te'âlâ* hazretlerinün ulüvv-i inâyet ve Hazret-i Risâlet-penâh'un mu'cizât-ı hidâyet-âsârına tevekkül idüp cihâd ü gazâ için nevrûzdan mukaddem deryâyâ azîm Donanma-i Hümâyûnum irsâline niyyet olunmağın dergâh-ı müyesseru'l-âmâlden me'mûldür ki, ibtidâsı mübârek ü meymûn ve intihâsı envâ'-ı feth u nusret-makrûn olmuş ola. Eyle olsa; Karaburun ve Karatağ'un gazâdan safâlu olan gönüllü re'îsleri gazâ-yı şerîfimde bile olmaların emridüp **buyurdum ki:**

Hüküm-i şerîfüm varıcak, zikrolunan mahallerün gönüllü re'îslerinden bellü başlu olanlarına kendü cânibünden mektûblar yazup her birine istimâlet virüp şimdiden on sekiz oturak kaliteye kudreti olanlar uydurılacağı(?) tenbîh idüp on sekiz oturakdan ekall olanlara bile gitmek emrüm olmaduğın bildürüp bu sefer-i zafer-rehber husûsında ziyâde ihtimâmum olup hıdmetde ve yoldaşlıkda bulunanların hakkında inâyetüm dirîğ değıldür. Ana göre terğîb itdürüp on sekiz oturaklu kaliteye ne mikdâr kudretlü bulunursa nevrûzdan mukaddem yat u yarakları ile cümlesin hâzır u müheyyâ idesin ki, inşâ'a'llâh Donanma-i Hümâyûnum ile ol câniblere vusûl buldukda, anlar dahı Donanma-i Hümâyûnum'a ta'yîn itdüğün mahalde mülâkî olduklarında vech ü münâsib gördüğün üzre istihdâm eylesesin.

456

Cebel-i Arafat'tan Mekke-i Mübâreke'ye gelecek suyolunun inşaatı için Mekke şerîfinin de gereken yardımında bulunması.

Yazıldı.

Mekke şerîfine hüküm ki:

Hâliyâ Mekke-i Mübâreke'de suyolu hıdmetinde olan iftihâru'l-ümerâ'i'l-kirâm İbrâhîm *dâme ulüvvuhû* mektûb gönderüp; "Cebel-i Arafât'dan Beytu'llâh-i Müşerrefe'ye gelecek suyoluna küllî mu'âvenet ü ikdâm ve hüsn-i ihtimâmınız olduğın" i'lâm eyledi. Vâkı'â sevâbık-ı eyyâm ve sevâlif-i a'vâmdan Âsitân-ı Muhalledü'l-ikbâlimüz'e olan şeref-i meveddet ü ihlâs ve hüsn-i ihtisâsınızdan me'mûl olan bunun emsâli âsâr-ı cemîle idi ki vücûd bulmuş. Zikrolunan su Belde-i Tayyibe'ye gelüp cârî olmakdan murâd mukîmân-ı Makâm-ı Latîf ve mücâvirân-ı Harem-i Şerîf'ün su bâbında olan muzâyakaları def' olup fî-sebîli'llâh cenâb-ı cennet-mekânda cârî olmağla tahsîl-i mesûbât [u] sa'âdet-i dâreyn müyesser olmakdur. **Buyurdum ki:**

Hüküm-i şerîfüm varıcak, siz dahı ol sevâb-ı cemilde bile olmak niyyeti ile zikrolunan suyolunun binâsı hıdmetinde hüsn-i mu'âvenet ü ikdâmınız dirîğ itmeyüp hiç bir husûsda ihtiyâc çekdürmeyüp envâ'-ı sa'y ü ihtimâmınız zuhûra getüresiz.

457

Mekke-i Mükerreme suyuolu hizmetinde bulunan İbrahim'e teslim edilmek üzere gönderilen ve içerisinde bâzı hükümler bulunan mühürlü kesenin, Mısır beylerbeyisi tarafından adı geçene ulaştırılması.

Yazıldı.

Uncı-zâde Ahmed Çavuş'a virildi. Fî selh-ı Rebî'u'l-âhur, sene: 972

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Mekke-i Mükerreme'de suyuolu hizmetinde olan İbrâhîm dâme ızzühûya müte'allik ba'zı ahkâm-ı şerîfe yazılıp mühürlü kîse ile sana gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Hüküm-i şerîfüm vardukda, aslâ te'hîr ü terâhî eylemeyüp zikrolunan ahkâmı mûmâ-ileyhe mu'temedün-aleyh kimesneler ile irsâl idesin; teslîm itdüğüne temessük isteyesin.

458

Emre aykırı olarak gemisine buğday yükleyerek giderken Boğaz hisarlarında yakalanan Memi adlı reisile ilgili temessükün muhâfaza edilmesi.

Yazıldı.

Gelibolu Emîni Halîl'e hüküm ki:

Rencber re'îslerden Memi nâm kimesne gemisine emre muhâlif buğday tahmîl idüp giderken Boğaz Hisarları'nda tutulup girift olmağın mezkûr re'îsi gemisi ve içinde olan buğday ile mahrûse-i İstanbul'a gönderüp mahmiyye-i mezbûre muhtesibine teslîm olunduğına mühürlü temessük virmeğın **buyurdum ki:**

Hüküm-i şerîfüm varıcak, mezkûrun temessükün alup hıfzidesin.

459

Buhayra vilâyetindeki Arap fellahlara zulmeden ve haksız yerde mallarını gasbeden Emir İsa hakkındaki şikâyetlerini teftiş edilmesi.

Yazıldı.

Ramazân Çavuş'a virildi. Fî 2 Cumâde'l-âhur, sene: 972

Mısır beğlerbeğisine ve kâdîsına ve defterdâra hüküm ki:

Bundan akdem Buhayra vilâyetinden ba'zı Arablar vilâyet-i mezbûre fellâhları tarafından Südde-i Sa'âdetüm'e gelüp; "şeyhları olan Emîr İsâ'nun re'âyâyâ zulm ü te'addîsi olup hilâf-ı şer' u kânûn mâlların ve tavarların alup ve rezka sahiblerinün rezkaların alup âhar kimesnelere virüp ve mezbûrun memleketde yüz elli nefer âdemlerin bî-günâh âmir(?) katleyledüklerinden şikâyet olunmağın" teftîş olunup görölüp hakikat-i hâli arz olunmağın için size hüküm-i hümayûnum gönderilüp hayfları görölüp arz olunmadığı ecilden ve sâniyen anların dereklerinde ba'zı müslimânlarla Yehûdîlerin yolları basılıp rızkları ve mâlları

gâret olunup müslimânların hakları alıvrılup Yehûdânun hakları virilmemeğin Fuvva ve Reşîd kâdîlarının arzları sûreti ile Rikâb-ı Hümâyûnum'a ruk'a ref' itdükleri ecilden aynı ile sûretleri ihrâc olunup irsâl olundu. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîf-i vâcibü'l-ittibâ'um ile varıcak, mezkûr arzların ve ruk'anun sûretine nazar idüp bir def'a şer'le sorulup faslolmayup on beş yıl mürûr itmeyen kazâyâyı husamâ muvâcehesinde bi-hasebi's-şer'ı's-şerîf teftîş idüp re'âyâdan ve gayriden her kimün mâlları ve tavarları ve rezkaların hılâf-ı şer'-ı şerîf ü kânûn alınmış [ise] şer'le ashâbına alıvrılup ve anların dereklerinde mezbûr Yehûdânun dahı ne mikdâr mâlları ve esbâbları gâret olunmuş [ise] şer'le ve kânûnla müteveccih olandan hükmidüp şer'le kısâs lâzım gelmedin itdükleri katilden üzerlerine kaç nefer kimesnenün kanı sâbit olursa emr-i sâbıkum üzre ahvâllerin görüp üzerlerine sübût u zuhûr bulan mevâddı mufassal ü meşrûh defter idüp mezbûr çavuşumla arzimeyince olmayasız. Ammâ; hîn-i teftîşde hak üzre olup tezvîr ü telbîsden ve şühûd-ı zûrdan hazer idüp hılâf-ı vâkı' kimesneye hayf olmakdan sakınasız; şöyle bilesiz.

[Yev]mü'l-Erbi'â, fî gurre-i Cumâde'l-ülâ, sene: 972

460

İlbasan'a bağlı muhtelif köylerden yanına topladığı adamlarıyla Debri kazâsının Martiş köyüne tecâvüzde bulunarak mallarını ve hayvanlarını gasbedip reâyaya zulmeden İskender adlı sipâhi ile oğulları ve yandaşları hakkındaki şikâyetlerin teftîş edilmesi.

Yazıldı.

Lutfî Çavuş'a virildi. Fi't-târîhi'l-mezbûr.

İlbasan beğine ve İlbasan ve Debri kâdîlarına hüküm ki:

Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "Debri kazâsına tâbi' Martiş nâm karye halkı size gelüp Mat kazâsına tâbi' Filos nâm karye sâkinlerinden İskender nâm sipâhî ve oğulları karye-i mezbûre halkı ile ve karye-i Derdas sipâhîsi Hasan oğullarıyla ve karye-i Zepor sipâhîsi olan Mustafâ karyesi halkı ile ve karye-i Mete'den Bebe Vaşa ve Miloş Kola nâm zimmîler yüz nefer âdem ile ve Mehmed nâm sipâhî kendü oğulları ve yoldaşlarıyla ve Akhısâr kazâsına tâbi' Mastar nâm karyeden () nâm kimesne elli nefer âdem ile ve karye-i Yeştiba'dan(?) Olgoramert(?) nâm zimmî otuz nefer âdem ile cem'an beş yüzden ziyâde âdem ile mezkûr İskender gelüp; "Kadîmden sınırumuz mümtâz ü mu'ayyen olan keryemüzde vâkı' olan ekinlerimiz biçdürüp harmen idüp döğdürüp altmış yükden ziyâde gallemüzi alup niçe ekinlerimizi bâğırlerine yidürüp ve dâyimâ oğullarımız ve kızlarımız âhara bey' idüp esîr idüp te'addî iderler." diyü haber virdüklerin" i'lâm itdüğünüz ecilden **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vusûl buldukda, mezkûr İskender'i ve oğulları ve bile varanları ele getirüp gaybet idenleri şer'le buldurması lâzım olanlara buldurup getürdüp husamâsiyla berâber idüp bir def'a şer'le faslolmayup ve on beş yıl mürûr itmeyen kazıyyelerin teftîş idüp göresiz; mezkûrların ol vechile fesâd ü şenâ'atleri bi-hasebi's-şer'ı's-şerîf sâbit ü zâhir

olursa, müteveccih olan hukûkî ashâbına alıvirdükden sonra zulm ü te'addî idenleri habsidüp üzerlerine sübût u zuhûr bulan mevâddı ve ne mikdâr kimesnenün hakkı alıvirildüğün ale't-tafsîl yazup vukû'ı üzre arzeyeleyesiz. Hılâf-ı şer' kazıyye arz olunmakdan ve şer'-ı şerîfe mugâyir iş olmakdan ihtirâz eyleyesiz.

461

Turgud, Bayburd ve Seferihisâr kadılıklarındaki hâslar reâyasına zulmeden İltizâm Emîni Turgud oğlu Yıldırım'ın durumunun teftiş edilmesi.

Yazıldı.

Şikâyet gelenlere virildi. Fî 3 Cumâde'l-ûlâ, sene: 972

Şehzâde Sultân Selîm hazretleri lalasına hüküm ki:

Hâliyâ Turgud ve Bayburd ve Seferihisâr Kâdılıkları'nda vâkı' olan hâsları re'âyâsından ba'zı Dergâh-ı Mu'allâm'a gelüp; "iltizâm ile emînleri olan Turgud oğlu Yıldırım nâm kimesne için; "Şer'a ve kânûn u deftere mugâyir hayli nesnemüz alup zulm ü te'addîsinden âciz kalduk." diyü şikâyet eyledükleri" ecilden **buyurdum ki:**

Hüküm-i şerîfüm varıcak, mezbûrların ahvâline gereği gibi mukayyed olup mültezim-i mezbûr ile berâber idüp ahvâllerin şer'le görüp ber-taraf idüp mezkûrları tekrâr kapuma şikâyet gelmeli eylemeyesin.

462

Diyarbakır dâhilindeki sancakbeylerinden, beratları istenip bedelinden fazla olarak kendi sancaklarında ve diğer sancaklarda beratsız olarak timar tasarruf etmelerinin önlenmesi ve bu tür tasarruf ettikleri yerlerin mahsûllerinin havâss-ı hümayun için zabtedilmesi.

Yazıldı.

Defterdârun kethudâsına virildi. Fî 8 Cumâde'l-ûlâ, sene: 972

Diyârbekir'de Hızâne-i Âmire defterdârına hüküm ki:

Hâliyâ mektûb gönderüp; "bu diyârda vâkı' olan sancakbeğlerine sancak inâyet olunup geldüklerinde ifrâzı olduğu ma'lûm olmağıçün berâtları taleb olundukda; "Henüz ihrâc olunmamışdır." diyü virmekde te'allül eyleyüp ve ba'zıları sancağın cümle hâsların; "Bedelümdür." diyü zabtidüp sâbıkâ Bitlis Beği olup hâliyâ Siverek Beği olan Hacıbeğ-oğlu Ahmed dâme izzühû Rakka sancağında iki yüz yigirmi bin akça ile olup hâliyâ livâ-i mezkûrda Bitlis sancağı tevcih olunup Bitlis sancağının yazusu iki yüz seksen bin akça ile olup altmış bin akça ifrâzı olduğu mukarrer iken müşârun-ileyh cümleyi zabtidüp zikrolunan ifrâzun her çend ki zabtına ikdâm ü sa'y olunmuşdur; "Kendü terakk[î]m ve oğlunun ze'âmeti için sadaka olunmak recâsına arz olunmuşdur." diyü cevâb virüp ba'dehû mûmâ-ileyhe Hamâ sancağı sadaka olunup Âmid'e geldükde; "İki senedür ki mezkûr ifrâzı zabtidersin. Ne temessük ile zabteylersin? Kendünün ve oğlunun berâtın gönder, görelüm." diyü envâ'-ı ikdâm ü ihtimâm olundukda; "Henüz berâtlarımız gelmedi." diyü cevâb virüp aslâ görilmek mümkün olmayup mâl-i ifrâz zâyî' olmamak için sancak virilen beğlere ne

mikdâr hâslar ile virildüğü ve bi'l-fi'l Musul Beği olup Van muhâfazasında olan Sinân Beğ *dâme izzühû* Âdilcevâz Beği iken sancağının tekmîli için havâss-ı hümayûndan seksen bin akça hâslar virilüp ba'dehû müşârun-ileyhe Atak sancağı tevcîh olundukda zikrolunan seksen bin akça hâslar girü virildüğü ve bi'l-fi'l Atak Beği olan Mamo *dâme izzühûya* virildüğü işâret olunmak" recâsına arzylemişsin. İmdi; müşârun-ileyh Ahmed Beğ berâtı mücebince iki yüz yigirmi dört bin üç yüz akça ile Rakka Beği iken otuz bin terakkî ile Bitlis sancağı virilmişdür. Atak Beği Mîr Mamo'ya havâss-ı hümayûndan ol hâslar virilmemişdür. **Buyurdum ki:**

Vilâyet-i mezbûrede olan sancakbeğleri kullarumdan bedelinden ziyâde kendü sancaklarından ve âhar sancakdan ifrâz tasarruf idenlerden berâtların taleb idüp göresin; ellerinde berâtları olmayup ve emr-i hümayûnumla ta'yîn olunup virilmiş ifrâz olmaya, fuzûlî bî-berât tasarruf idenler eger sancakbeği ve zü'amâ vü erbâb-ı tîmârdur, bi'l-cümle her kim gerekse olsun, üzerine kul koyup ol asıl ifrâzların mahsûlin havâss-ı hümayûnum için alup zabteyleyüp min-ba'd elinde emri ve berâtı olmayana ifrâz tasarruf itdürmeyüp mâlumun tevfir ü teksîri bâbında envâ'-ı ikdâm ü ihtimâmın zuhûra getürüp emr-i şerîfume mugâyir kimesneye te'allül ü nizâ' itdürmeyesin ve Mamo *dâme izzühûya* zikrolunan ifrâz virilmemişdür; havâss-ı hümayûnum için zabtitdüresin.

463

Nogay Tatarları'ndan, Akkirman Kazakları'ndan ve Dobruca'dan gelip Kırım taraflarına giden Tatarlardan, Cankirman taraflarında Aksu'yu geçip Özi suyu kenarına yerleşerek fesad çıkartan ve ahâlîye zarar verenlerin başka bir yerde iskan edilmeleri.

Yazıldı.

Husrev Çavuş'a virildi. Fî 3 Ca., sene: 972

Akkirman Beği Hasan *dâme ulüvvuhûya* hüküm ki:

Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "Nogay Tatarlarından ve Akkirman Kazaklarından ve Dobruca'dan gelüp Kırım cânibine giden Tatarlarından Cankirman sahrâsında üç bin mikdârı Tatar Ak suyu geçüp Özi suyu üzerinde oturup harâm-zâdeleri ve hırsuzları gelüp Cankirman sahrâsında olan koyun-erlerine zarar u ziyân idüp ve ba'zı ehl-i fesâd ü şenâ'ati Mayak(?) İskelesi'nden gice ile Akkirman'a geçüp kıra çıkup hargele vü sığır sürüp fesâd iderler. Vilâyetden sürilmeyince zabtolunmazlar. Üzerlerine varılursa ehl ü ıyâlleri bile ceng idüp nice nefis telef olmak mukarrerdür ve hem buz olduğu zamânda fesâd eylemeğe niyyetleri vardır." diyü bildürdüğü ecilden tâyife-i mezbûreyi ol mahalden göçürmek için vilâyet-i Tatar Hânı Devlet Giray Hân *dâmet me'âlîhiye* hüküm-i hümayûnum irsâl olunmuşdur. **Buyurdum ki:**

Hüküm-i şerîf () varıcak, tâyife-i merkûme cânibine gereği gibi hâzır u nâzır olup onat vechile istimâlet virüp hüsn-i müdârâyla memleket ü re'âyâyı şerr u şûrlarından sıyânet idüp hân-ı müşârun-ileyh tarafından ref'ine âdem gelince memleket ü re'âyâyı korudup kimesneye zarar u ziyân irişdürmemek bâbında envâ'-ı ikdâm ü ihtimâm üzre olasın; şöyle bilesin.

464*

Üsküdar'dan İstanbul'a işleyen kayıkların kapasitesinden fazla yolcu taşımalarının önlenmesi ve sayılarının kırkı aşmaması.

Yazıldı.

Mezbûr Dâvûd'a virildi. Fî 3 Ca., sene: 972

Üsküdar kâdîsına bir hüküm ki:

Hâliyâ; "Üsküdar'dan Mahrûse-i İstanbul'a işleyen kayıklar mürûr iden nâsun akçalarına tama'an on ikişer âdemden ziyâde tahmîl idüp rûzgâr muhâlif oldukda emvâc-ı deryâyâ mütehammil olmayup nice kimesnelerin helâkine sebep olurlar." diyü arz olunmağın ma'ber-i mezbûrun kayıkları emr-i şerîfümle yoklanup görildükde kırk kayık mukarrer kılınup **buyurdum ki:**

Hük-m-i şerîf-i vâcibü'l-ittibâ'um ile Dergâh-ı Mu'allâm yeniçerilerinden zikrolunan Kayıklar Yasakcısı Dâvûd varıcak, mukarrer olan kayıklarun sâhiblerin ihzâr idüp bu emr-i hümayûnumı gereği gibi tenbîh ü i'lân idüp min-ba'd kayıklarına âdem almalu olduklarında mâ-beynlerinde nevbet ri'âyet itdürüp eger öte yakadan ve eger mahrûse-i İstanbul'dandur, tahammülden ziyâde kimesneyi aldurmayup ve kayıklarına aldıkları âdemden dahı emr-i sâbıkum üzre iki âdeme bir akça aldurup fermân-ı şerîfûme muhâlif kimesneye iş itdürmeyesin. Ba'de't-tenbîh eslemeyenleri te'dîb idüp habsidüp arzidesin. Sonra anlar hakkında emr-i şerîfüm ne vechile olursa mûcebi ile amel eyleyesin; şöyle bilesin ve ba'de'n-nazar**

* Metinde hükmün üzerine "mükerrer" kaydı düşülmüştür.

** Metinde eksik bırakılmıştır.

465

Devlet Giray Han'ın yanına gönderilen Dergâh-ı Muallâ Çavuşlarından Hüseyin Çavuş'a Akkırman'a vardığında yeteri kadar adam verilmesi.

Yazıldı.

Müşârun-ileyhe virildi.

Akkırman beğine hüküm ki:

Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından Hüseyin bir mühim husûs için Devlet Giray Hân cânibine irsâl olunmuşdur. **Buyurdum ki:**

Vardukda, emîn ü sâlim kifâyet mikdârı âdemle hân-ı müşârun-ileyh cânibine irsâl idesin.

466

Mısır'da bulunan selâfın evkâfının muhâsebelerinin Mısır'da görülerek nâzır ve mütevellîlerin vakıf şartlarına aykırı iş yapmalarının önlenmesi.

Yazıldı.

Mısır beğlerbeğisine ve defterdârına hüküm ki:

Mahrûse-i Mısır'da vâkı' olan evkâf-ı selâtinun muhâsebeleri Dîvân-ı Mısıriyye'de görilmemekle mütevellîler ve nâzırlar emvâl-i vakfa ihtilâl virüp hâricden kimesnelere şart-ı vâkıfa muhâlif "müretteb" diyü bilâ-hıdmet vazîfe ta'yîn eylemekle mahsûl-i evkâf zâyî' olup ekseri harâba müşrif olduğu istimâ' olunmağın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, cenâb-ı celâlet-me'âbum tarafından vaz' olunan Deşîşe Evkâfı'nun ve Kayıtbay ve Melik Eşref ve Berkûkiyye ve Âdiliyye ve bîmâr-hâne ve sâyir şol evkâfun ki, zevâyidi Hızâne'ye zabtolunugelmiş ola, anun gibilerün muhâsebelerin Dîvân-ı Mısır'da görüp vâkı' olan zevâyidlerin kemâ-kân Hızâne-i Âmirem'e alup zabtidüp zikrolunan evkâfun nâzır u mütevellîlerine şart-ı vâkıfa muhâlif iş itdürmeyesiz.

467 *Mısır mukâtaâtından zimmetlerinde bakâyâ bulunan emin ve âmil-lerden bakâyâlarının tahsil edilmesi.*

Yazıldı.

Mısır beğlerbeğisine ve defterdârına hüküm ki:

Vilâyet-i Mısır'un mukâtaâtından ba'zı ümenâ vü ummâl zimmetlerinde hayli mâl olup edâsında bî-vech te'allül ü tehâvün iderler imiş. Anun gibilerden bir mikdâr va'de ile mâla kâdir yarar kefiller taleb olunup kefilleri olmayanlar habsolunup zimmetlerinde olan mâlum tahsîl olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Te'hîr itmeyüp mukâtaât-ı mezbûreden bakâyâsı olan ümenâ vü ummâl zimmetlerinde olan malûmun cem' u tahsiline mübâşeret idüp yarar mâldâr u mütemevvil kefilleri olanlara bir mikdâr va'de virüp kefilleri olmayanları habsidüp esbâb ü emlakinden tahsîl itdürüp zimmetlerinde olan mâlum bi't-tamâm alınmadın habsden ıtlâk eylemeyesiz.

468 *Mısır mukâtaâlarının başına emin ve kâtip nasbolunup olunmaması hususunda mukâtaaların gelirleri gözönünde bulundurularak hangisi daha faydalı ise ona göre hareket edilmesi.*

Yazıldı.

Mısır beğlerbeğisine ve defterdârına hüküm ki:

Vilâyet-i mezbûre mukâtaâtına emîn ve kâtib nasbolunmak âdet olmamağla her mukâta'anun mahsûli ve masrafı defter olmayup âmilinden akça taleb olundukda; "Mukâta'ada kesr vardur. Tahvîl âhırinde edâ ideyin." diyü te'allül iderler. Tahvîl âhırine sabrolundukda niçe bin filori bâkîleri dahı ziyâde olur. Bu makûle kısta'l-yevmden bâkîsi olanların tahvîlleri âhırine değin üzerlerine bir emîn ve kâtib ta'yîn olunup hâsıl olan akça âmil ma'rifeti ile emîne kabzidürilmesi lâzım idüğü arzolundu. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak göresiz; şol mukâta'a ki, irtifâ'ından ziyâde ola, ana emîn ve kâtib nasbeylemek câyiz değildir. Zîrâ emîn ve kâtib konılursa mahsûl görölüp yazılmış

olur. Ol takdîrce âmil ziyâde virmese gerekdür. Meger ki bir yirün mukâta'asınun irtifâ'ından noksân üzre buluna, ol mukâta'anun mahsûlinden ziyâde nesne hâsıl olmak fehmoluna, ana emîn ve kâtib konılmak lâzimdür. Mukâta'anun ahvâlini gereği gibi tettebbu' idüp mâluma enfa' olanı ile âmil olup zarar müterettib olacak husûslardan sakınasız; şöyle bilesiz.

[Yev]mü's-Sebt, fî 2 Cumâde'l-ûlâ, sene: 972

469 *Bozöyük havzasından Dîvâne Kurd adlı suçlunun yakalanarak güvenilir adamlar eşliğinde Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Muhzırın kâtibine virildi. Fî 5 Ca., sene: 972

Bozöyük kâdîsına hüküm ki:

Taht-ı kazânda Dîvâne Kurd nâm kimesne ehl-i fesâd ü şenâ'atden olup Südde-i Sa'âdetüm'de huzûrî lâzım olmağın **buyurdum ki:**

() varıcak, bu husûsı ifşâ itmeyüp mezbûrî hufyeten tettebbu' u tecessüs idüp her kande ise bulup muhkem kayd ü bend ile yarar âdemüne koşup Südde-i Sa'âdetüm'e irsâl idesin ve koşup gönderdiğün kimesnelere tenbîh ü te'kîd eylesin ki, yolda ve izde intibâh üzre olup mezbûrî gaybet itdürmekden ziyâde hazer ideler.

470 *İlbasan'da fesad çıkardığı şikâyet olunan Dergâh-ı Muallâ Kapıcılarından Mustafa'nın durumunun araştırılarak, suçlu görülürse güvenilir adamlar eşliğinde İstanbul'a gönderilmesi.*

Yazıldı.

Kapıcı Sefer'e virildi. Fî 5 Ca., sene: 972

İlbasan beğine hüküm ki:

Hâliyâ Dergâh-ı Mu'allâm kapıcılarından olan Mustafâ ol câniblerde fesâd ü şenâ'at üzre olduğu istimâ' olundu. **Buyurdum ki:**

Varıcak göresin; kendü hâlinde olmayup fesâd ü şenâ'at üzre olmağla şikâyetçileri var ise hüsn-i tedbîr ile ele getirüp mukayyed ü mahbûs yarar âdemlere koşup Atebe-i Ulyâm'a gönderüp yolda onat zabt u hıfz idüp gaflet ile gaybet itdürmekden hazer eylesin.

[Yev]mü'l-İsneyn, fî 5 Cumâde'l-ûlâ, sene: 972, Kostantiniyye

471 *Rodos Beyi Ali hakkında asılsız şikâyetle bulunan hisarerenlerinin hapsedilerek İstanbul'a gönderilmesi.*

Yazıldı.

Hasan Çavuş'a virildi. Fi't-târîh'l-mezbûr.

Rodos beğine ve kâdîsına hüküm ki:

"Rodos Beği Alî *dâme izzühûdan* şikâyet idüp Rikâb-ı Hümâyûnum'a ruk'a ref' iden hisâr-erenlerinden Kara Mehmed ve İdrîs ve Ramazân nâm kimesnelerün kazıyyelerin Rodos müftîsi ile fermân-ı şerîfüm üzre teftîş itdüğünüzde hılâf-ı vâkı' şikâyet itdüklerin" i'lâm eyledüğünüz ecilden kizbleri zâhir olmağın habsle Südde-i Sa'âdetüm'e gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil () *zîde kadruhû* varıcak, mezbûrları mukayyed ü mahbûs bu cânibe gelür gemilere koyup gönderesiz.

472

İstanbul zahîresi için Boğaz hisarlarından Kavala İskelesi'ne ve diğer iskelelere tereke almaya giden gemilerin kontrol altında tutularak yükledikleri terekeyi başka yerlere götürmelerinin engellenmesi.

Yazıldı.

Kapudânun âdemisine virildi. Fi't-târîh'l-mezbûr.

Kavala kapudânına hüküm ki:

Hâliyâ mahrûse-i İstanbul zahîresiyçün fermân-ı şerîfümle Boğaz Hısârları'ndan taşra Kavala İskelesi'ne ve sâyir kapudânlığına müte'allik iskelelerden tereke almağa varan rencber gemilerinin dümenleri alınmasın emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, mahrûse-i mezbûre zahîresiyçün varan rencber gemileri kapudânlığına müte'allik iskelelerden ihtiyârlarıyla tereke satanlardan gemilerine ellerinde olan ahkâm-ı şerîfem muktezâsınca terekelerin tamâm tahmîl itdükden sonra dümenlerin virüp yanunda olan kalitelerle cümlesin bî-kusûr getirüp Boğaz'dan içerü koyup mahrûse-i mezbûre cânibine irsâl eylesin ki, emrüm üzre deryâya tereke gitmek mesdûd olup İstanbul nâmına varup tereke alınup dahı hârice gitmeğe ruhsat kalmaya. Bu bâbda tamâm ihtimâm-ı şerîfüm vardır. Bu husûs sana i'timâd olunmuşdur. Ana göre mukayyed olup gaffet ile ol taraflarda emrûme muhâlif iş olmakdan gâyet hazer idesin. Hılâf-ı emr iş olduğu istimâ' oluna, aslâ öZRün makbûl olmaz; şöyle bilesin.

473

Rodos Beyi Ali'nin emrindeki kadırgalarda görevli cenkçi ve kürekçilerin ihtiyacı için gönderilen peksimedîn Boğaz hisarlarından geçişine engel olunulmaması.

Yazıldı.

Rodoslu Mahmûd'a virildi. Fi't-târîhi'l-mezbûr.

Boğaz Hısârı dizdârlarına hüküm ki:

Rodos Beği Alî âdem gönderüp; "yanında olan hâssa kadırgalarumun cengci ve kürekcilerine peksimad lâzım idüğün" bildürmeğin yüz seksen kintâr peksimad irsâl olundu.

Buyurdum ki:

Vusûl buldukda, mûmâ-ileyhe gönderilen peksimada mâni' olmayasız. Ammâ; bu bahâne ile deryâya virilmesi memnû' olan metâ' salıvirilmekten hazer eyleyesiz.

474

Hâric ez-defter olarak Şehbaz adlı zaîme timar olarak verilen Serdce adlı mevrâ yüzünden Ali adlı sipâhi ile zaîm arasında olan anlaşmazlığın teftiş edilerek halledilmesi.

Yazıldı.

Beğün kethudâsına virildi. Fî 4 Cumâde'l-ûlâ, sene: 972

Semendire Beği Arslan Beğ'e ve İlok ve Petrevaradin kâdîlarına hüküm ki:

Sâbıkâ Sirem Beği olan Ahmed *dâme izzühû* mektûb gönderüp Sirem zü'amâsından Şehbâz nâm zaîme Serdce nâm mevrâ'a hâric ez-defter tîmâr virilüp Alî nâm sipâhî; "Momoviç nâm köyüme muttasıldur." diyü dahlidüp emirle teftîş olundukda mevrâ'a-i mezbûre mezkûr Alî'nün berâtında ve sûret-i defterinde mukayyed olmayup mezkûr Şehbâz'un berâtında mukayyed olup; "sınırı dahî mümtâzdur." diyü şehâdet itdüklerin" bildürüp ve minvâl-i mezbûr üzre merkûm Şehbâz'un elinde hucceti dahî olup hâlen mezkûr Alî ile mezbûr Şehbâz Südde-i Sa'âdetüm'de bulunup murâfa'a olunduklarında mesfûr Alî; "Nizâ' olunan mevrâ'a vilâyet kitâbet olundukda hâric ez-defter mu'ayyenül-hudûd müstekıl mevrâ'a bulunmağla defter-i cedîde müstekıl mevrâ'a kaydolunup dahî müstekıl tîmâra virilmiş olmayup benüm köyümün mümtâz sınırı dâhilinde olup mukaddemâ kânûn üzre hükm-i şerîf virilüp teftîş olundukda mevrâ'a-i merkûme şer' u kânûn üzre mezkûr zaîmün hakkı olmayup bi-hasebi's-şer' ve'l-kânûn hak benüm olmağla bana hükmolunup huccet virilmişdür. Ol arzdan benüm haberüm yokdur. Gayr-i vâkı' arz olunmuşdur, hayfdur." diyü bildürüp ve mezkûr zaîm; "Mevrâ'a-i merkûme terakkîme bedel emirle sonradan virilmişdür. Berât-ı şerîfümde mukayyeddür." diyü arzitmeğin tarafeynün temessükleri ellerinden alınup ve müşârun-ileyh Ahmed Beğ arzı sûreti aynı ile ihrâc olunup sıhhati ma'lûm olmağıçün size gönderildi. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, bu husûsa bi'z-zât mukayyed olup husamâyı berâber idüp mahall-i nizâ'un üzerine varup temessükâtlarına nazar idüp göresiz; nizâ' olunan mevrâ'a sipâhî-i mezbûrun zikrolunan karyesinün mümtâz ü mu'ayyen sınırı içinde kadîmden re'âyâsı tasarruf idegeldüğü yirler olup sonradan mezbûr zaîm hâric ez-defter diyü ze'âmetine mi ilhâk itdürmüşdür, yohsa mümtâz ü mu'ayyen sınırlu mevrâ'a olup kadîmden istiklâl üzre tasarruf olunugelüp hemân defterden hâric kalmağla emr-i hümâyûn ile ze'âmetine mi zammitdemişdür; bi'l-cümle vech-i meşrûh üzre iki tarafun ahvâlin tamâm tettebbu' u tefahhus idüp hak kankı cânibde zuhûr ider ise ol cânibe hükmidüp huccet virüp

fasl-ı husûmet ve kat'-ı nizâ' eyleyesiz. Tarafeynden kankı cânibün hucceti butlân üzre olup şahidlerinün kizbi zâhir ola, hucceti elinden alup der-kîse idüp hılâf-ı vâkı' şehâdet idenleri habsidüp gönderesiz ki küreğe konıla; şöyle bilesiz.

475* *Eflak voyvodasının ver geldiği haracın üzerine eklediği on bin filoriyi geciktirmeden göndermesi ve Şeytanoğlu ile arasındaki hususları hallederek şikâyet mahal bırakmaması.*

Yazıldı.

Eflak voyvodasına hüküm ki:

Hâliyâ Atebe-i Ulyâm'a mektûbunla beş bin filori gönderüp; "harâcun üzerine on bin filori ziyâde itdüğün ve Şeytân-oğlu'nun menkûhası husûsında olan husûmetinüz ahvâlin" bildürmişsin. Ol bâbda her ne ki dinilmiş ise ma'lûm u mefhûm oldu. **Buyurdum ki:**

Hük-m-i şerîfüm varıcak, harâcun üzerine ziyâde itdüğün on bin filoriyi te'hîr itmeyüp irsâl idüp Şeytân-oğlu'nun menkûhası ahvâli her ne vechile mümkün ise tedârük idüp mezbûr ile ibrâ vü sulh idüp tesellî eyleyüp tekrâr kapuma şikâyet itdürmelü eylemeyesin.

* Metinde hükmün üzerine "mükerrer" kaydı düşülmüştür.

476 *Avlonya'da gönüllü reisler tarafından yapılan iki kayığın on sekiz oturaklı olması mümkün ise Donanma-i Hümayun ile sefere çıkmak üzere hazırlanması, değilse yakılarak imha edilmesi.*

Avlonya beğine hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Avlonya'da gönüllü re'îsleri bundan akdem iki pâre kayık yapup suya inmedin bulup deryâya indürmedüğün" bildürmüşsin. **Buyurdum ki:**

Göresin; zikrolunan kayıklar on sekiz oturak kalite olmak mümkün ise Donanma-i Hümayûnum'la sefere hâzır olmak için ihzâr eyleyesin, değil ise ihrâk eyleyesin.

477 *bkz. hkm. 475*

Yazıldı.

Âdemlerine virildi. Fî 7 Ca., sene: 972

Eflak voyvodasına hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "harâcun üzerine beş yük akça ziyâde idüp ve on bin altun virgü gönderecek olduğunu ve Şeytân-oğlu'nun menkûhası husûsında olan husûmetün ahvâlin" bildürmüşsin. Ol bâbda her ne ki dinilmişse ma'lûm oldu. **Buyurdum ki:**

Varıcak, mektûbunla ta'yîn itdüğün on bin filori virgüyü te'hîr itmeyüp irsâl eyleyüp ve harâcuna ziyâde itdüğün beş yük akçayı sâl-be-sâl gönderüp Hızâne-i Âmirem'e teslim idüp Şeytân-oğlu'nun menkûhası ahvâli dahı her ne vechile mümkünse tedârük idüp mezbûr ile ibrâ vü sulh idüp tesellî eyleyüp tekrâr kapuma şikâyet itdürmelü itmeyesin.

[Yev]mü'l-İsneyn, fî 6 Cumâde'l-ûlâ, sene: 972

478 *Vize kazâsında sâkin Aleksi adlı zimmînin Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.

Mezkûra virildi. Fi't-târîhu'l-mezbûr.

Vize kâdîsına hüküm ki:

Taht-ı kazânda sâkin olan Aleksi nâm zimmînün Südde-i Sa'âdetüm'e gelmesi lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Dergâh-ı Mu'allâm çavuşları oğullarından Beşîr zîde kadruhû varıcak, mezbûr zimmîyi mezkûra koşup Südde-i Sa'âdetüm'e irsâl eylesin; şöyle bilesin.

479 *Yeniçeri ağasının emrindeki sanata kâbil sekiz nefer oğlanı acemi oğlanlarından hâssa yularcı ve mûytâblara şâkird olmak üzere vermesi.*

Yazıldı.

Arpa emînine virildi. Fî 8 Ca., sene: 972

Yeniçeri ağasına hüküm ki:

Hâliyâ hâssa yularcı ve mûytâblara şâgird lâzım idüğü i'lâm olunmağın sekiz nefer oğlan virilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, emrüm üzre Türk üzerinde olan acemî-oğlanların san'ate kâbil olanlarından hıdmet-i mezbûre içün sekiz nefer oğlan viresin.

480 *Karahisâr-ı Şarkî'ye bağlı Yarındıvar köyünde konaklayan ipek yüklü kervandan Abdül adlı Ermeniye âit bir miktar ipeğin çalınması olayıyla ilgili soruşturmanın yapılarak sonucun bildirilmesi.*

Yazıldı.

Beğün âdemine virildi. Fî 9 Ca., sene: 972

Karahisâr-ı Şarkî beğine ve kâdîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Kazâ-i mezbûrda Yarındıvâr nâm karyeye ipek yükleri ile kârbân tâyifesi konup gice ile göçdüklerinde kârbân halkından Abdül nâm Ermeni bir mikdâr kârbândan girü kalup bir yük ipeğin katırına yükledüp ardlarından yitişmek sadedinde iken karye-i mezbûre kurbinde beş altı nefer hırsuz yolına gelüp çeküp yükiyle katırın elinden alup sa'b yirlere çekilüp taş ile korutup(?) ipeği alup gitdüklerinde haber olup etrâfa âdemler gönderilüp hırsuz adına olanlardan bir iki nefer kimesne tutulup sü'âl olundukda; "Biz alduk, Çalabvirdi nâm kimesneye virdük." diyicek mezkûr ele getirilüp; "Koyluhisâr'a tâbi' Tahri nâm karyede Rüstem'e virdüm." diyüp ol dahı tutulup sü'âl olundukda; "Tur-Ali

ile Murâd'a virdüm." diyüp anlar dahı ele getirilüp sü'âl olundukda; "Koyluhisâr'da Havâss-ı Hümayûn Emîni olan Ramazân'a virdüm." diyü ikrâr idüp ipek mezkûr Ramazân'da çıkup mezkûr Emîn Ramazân getürdilüp sü'âl olundukda inkâr idüp mâl-i mîrî zabtında olup emîn olmağla tutılmağa cür'et olunmadı." diyü bildürmişsin. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vusûl buldukda, bu husûsı onat vechile dikkat ü ihtimâmla şer'le teftîş idüp göresiz; fi'l-vâkı' zikrolunan hırsuzlar ipek yükin mezkûr emîne teslîm itdükleri sâbit ü zâhir olur ise sicill idüp vukû'ı üzre yazup arzeyelesiz. Hılâf-ı vâkı' kazıyye arz olunmakdan hazer eyleyesiz.

481

Mısır'da bulunan köprülerin tamiri için kullanılan ve Nil nehrinin taşmasından sonra iş zamanına kadar beslenmek üzere köylere dağıtıl原因en öküzlerin damgalanarak, köylerde bulundukları sürede telef olmaları, ahâli tarafından değıştirilmeleri ve rençber tâifesinin çeşitli işlerinde kullanmalarından dolayı mîrîye ve ahâliye gelebilecek zararların önlenmesi.

Yazıldı.

Mısır beğlerbeğisine ve defterdârına hüküm ki:

Diyâr-ı Mısır'da kadîmül'eyyâmdan Çerâkise zamânından berü vâkı' olan cisrlerin termîmi için mîrî cânibinden virilügelen cürrâfe mādâm ki müstahdem ola, alıkları mîrîden virilüp Nil taşıdığı eyyâmda –ki, amel-mânde olalar– beslenmeğičün nevâhî-i vilâyete tevzî' olup her karye bir öküzü dört ay besleyüp iş zamânında kâşiflere getirüp teslîm idegelmişler iken vaz'-ı kadîme muhâlif vilâyet halkı cürrâfeyi kahtdan beslemeğe ızhâr-ı acz itmeleri ile cüsûr ta'mîr olunduğı gibi fûrûht olunmak tedârük olunduğı istimâ' olundu. İmdi; yedi-sekiz ay iş içinde olan öküzler beher-hâl bir mikdâr za'f üzre olup bey' olunduğı takdirce ednâ bahâya gidüp vakt-i hâcetde yeniden öküz almağa küllî mâl telef olunmak lâzım gelir. Husûsâ, vilâyet-i mezbûreyi merhûm ve mağfûrun-leh babam Sultân Selîm Hân aleyhi'r-rahmetü ve'l-gufrân bi-inâyeti'llâhi'l-Meliki'l-Müste'ân kuvvet-i kâhire ile fethitdiği zamânda vilâyet-i mezkûrenün ekâbir ü a'yânın ve şeyh-ı büldânın ve fukarâ vü zu'afâsın cem' idüp; "Ecdâd-ı ızâmumun kânûn-ı kadîm ve mikyâs-ı müstakîmi mâ-beyni-nüzde cârî olduğın mı istersiz, yohsa Kâhire-i Mısır'a selefden hâkim olanların cârî olgelen âdet-i kadîmelerin mi murâd idinürsüz?" diyü fermân itdüklerinde Kayıtbay kâ'idesin ihtiyâr idüp cürrâfe mukâbelesinde gayri hıdmet itmeyüp tekâlîf-i dîvâniyyeden mu'âf olgelmışlerdür. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, re'âyâya âdet-i me'lûfeleri muktezâsınca beslemeğe virilügelen öküzleri yine tevzî' itdürüp ve tevzî' olunan öküzün her birine mîrî tamga itdürüp viresin ki, re'âyâya kem öküz virilüp yerine iyüsi taleb olunmaya ve re'âyâya işden çıkarılıp virilen öküzün bahâsı ancak bir-iki altun bahâya mütehammil olur. Tebdîl itdürülüp yerine iyüsi alınacak, re'âyâdan onar altunluk öküz alınmak lâzım gelir. Ol bâbda hayfolmakdan sakınup ve re'âyâya beslemeğe virilen öküzün mürdeleri yerine dörder-beşer altun bahâlu öküz aldurasız ve re'âyâdan ba'zı kâşifler iyü öküz alup kendü çiftliğine gönderüp yerine amel-mânde öküz virmek ihtimâli vardır. Re'âyâyı sıyânet ve mâluma

gadrolmamağıcün cümle cürrâfe öküzine tamga urılup min-ba'd mîrî öküzden tamgasuz bir re's öküz komayup tamga itdirmeyince olmayasın ve vilâyet-i mezbûre halkı kâşiflerin cürrâfe havlîsinden ve nâyib gaybesinden(?) mütezaccir olurlar imiş. Zîrâ, ba'zı küşşâf ve âdemleri cürrâfe tahtında helâk olanı ve yörümeye kudreti olmayan öküzleri; "Biz size teslîm eyledük." diyü üzerlerine yazdurup sâyir re'âyâdan cürrâfe taleb olundukda; "Sizün üzerinize dahı cürrâfe öküzü kaydolunmuşdur." diyü kâşifler ve âdemleri zulm ü hayf iderlerimiş. Re'âyânun ol bâbda olan hayfları men'ı için her karyeye virilen öküzü aynı ile aldurup ol mukâbeleda dahı yirine beş-altı altunluk öküz taleb itdirmeyesin ve re'âyâdan kimesne gelüp; "Bize cürrâfe öküzü virilmemişdür; gâybâne kaydolunmuşdur." didüklerinde kâşif ve âdemleri şer'le üzerlerine isbât iderler ise alına; mücerred anların gâybâne hılâf-ı vâkı' yazdurmakla re'âyâyı rencîde itdirmeyesin ve kâşifler ve havlîsi ve nâyib gaybeleri(?) tarîk-ı âmda satılmağa giden öküzleri cebren çeküp cürrâfeye koşup bi-gayri hakkın istihdâm idüp helâke karîb olıcak salıvirüp rencber tâyifesine küllî te'addî vü tecâvüz iderlerimiş. Min-ba'd mîrî öküzden gayri re'âyânun öküzlerin istihdâm itdirmeyüp re'âyânun ol bâbda olan mezâlîm ü mehâyîfin gereği gibi men' u def' idüp kâşiflerden ve nâyib gaybelerinden(?) ve gayriden şer'-ı şerîfe ve olgelen âdet ü kânûna muhâlif kimesneye te'addî vü tecâvüz itdirmeyüp re'âyâ cânibine adâlet ile nâzır olup âsûde-hâl olmalarına ve mâlumun irtifâ' u izdiyâdında ve tevfir ü teksîrinde envâ'-ı ikdâm ve hüsn-i ihtimâmın vücûda getüresin; şöyle bilesin.

482

Budun yeniçerilerinden tâlib olanlara, gönüllü ve beşli gedikleri ile harâmîbaşılık ve odabışılık tevcih edilmesi.

Yazıldı.

Kethudâsına virildi. Fî 11 Ca., sene: 972

Budun beğlerbeğisine hüküm ki:

Budun yeniçerilerinden tâlib olanlara gönüllü ve beşlü gedükleri ve harâmîbaşılık ve odabaşılık tevcih olunmasın ve âhar gedük virilüp veyâhûd müteveffâ olan yeniçerilerin gedükleri mahlûl oldukda anda virilmemesin emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vusûl buldukda, anun gibi yeniçeri tâyifesinden gönüllü ve beşlü gedükleri ve harâmîbaşılık ve odabaşılığa tâlib olanlara tevcih idüp ve müteveffâ olanlarla âhar gedüğe geçen yeniçerilerin gedüklerine min-ba'd kimesneyi yazmayup ne mikdâr gedük kalursa cümle isimleri ve resimleri ve bölükleriyle defter idüp gönderesin ki, Südde-i Sa'âdetüm'den yirlerine yarar kimesneler yazılup irsâl oluna; şöyle bilesin.

483

Ramazan ayında İstanbul'un ihtiyacı olan yağın Kefe taraflarından tedarik olunarak şimdiden gönderilmesi.

Yazıldı.

Kefe beğine hüküm ki:

Hâliyâ Ramazân-ı şerîfde mahrûse-i İstanbul'da yağ ziyâde harcolup ol eyyâm-ı mübâreke karîb olmağın şimdiden ol cânibden mümkün olan yirlerden yağ tedârük olunup ihzâr olunması lâzim olmağın **buyurdum ki:**

() varıcak, Ramazân-ı mübârek için şimdiden mümkün olan yirlerden yağ tedârük idüp dahı Ramazân-ı şerîfe karîb deryâ mevsimi ile mahrûse-i İstanbul'a irsâl itmek bâbında envâ'-ı sa'y ü ihtimâm üzre olasın; şöyle bilesin.

484

Rodos Kalesi mahzeninde ne kadar siyah barut ile kullanılabilir top bulunduğunun tesbit edilerek cinsleriyle birlikte bildirilmesi.

Yazıldı.

Hasan Çavuş'a virildi. Fî 5 Cumâde'l-evvel, sene: 972

Rodos beğine hüküm ki:

Hâliyâ Rodos Kal'ası mahzeninde bi'l-fi'l ne mikdâr barut-ı siyâh vardır ve yigirmi ve yigirmi iki vukıyye demür atar ne kadar top mevcûddur, ma'lûm olmak lâzim olmağın **buyurdum ki:**

Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından () zîde kadruhû varıcak, te'hîr itmeyüp kal'a-i mezbûrede ne mikdâr mevcûd barut-ı siyâh vardır ve bi'l-fi'l istihdâma kâbil ol mikdâr demür yuvalak atar şayka mıdur ve bacaluşka mıdur, kaç kıt'a ise her birinün mevcûd ne mikdâr yuvalakları var ise cinslü cinsiyle yazup defter idüp ber-vech-i isti'câl mezbûr çavuşla bildüresin; şöyle bilesin.

485

Mısır'da ortaya çıkan kıtlıktan dolayı mîrî ambarlarda bulunan buğdayların kontrol altında tutularak bedelinden düşük buğday satışının önlenmesi ve geçmiş yılların buğdayı ile yeni senenin buğdayı arasındaki fiyat farkının tesbit edilmesi, ayrıca geçmiş senelerden kalan buğdayın gereği yoksa ihtiyacı olan yerlere satılması.

Yazıldı.

Mısır beğlerbeğisine ve defterdârına hüküm ki:

Diyâr-ı Mısıriyye'de bu yıl kaht olup narh-ı rûzî üzre buğdayun erdebi altmışar pâreden ziyâdeye iken mîrî anbârın buğdayına otuzar pâre narh ta'yîn her hafta kifâyet kadarı çıkarılıp tahhânlara virilüp ve bundan mâ-adâ Bulak İskeleyi'ne dahı her hafta bin erdeb buğday gönderilüp ellişer pâreye satılırımış. Ma'a-hâzâ iskele-i mezbûrede buğdayun erdebi yetmiş ikişere ve baklanun erdebi kırkar pâreye satılır diyü istimâ' olundu. Husûsâ Anbâr-ı Hâssa'nun müstevfî terekisi olmayup bunca ümerâya ve cerahorlara virildüğünden gayri ba'zı mukâta'ât tekâvî iderse Anbâr-ı Hâssa'nun ahvâli za'îf olmak lâzim gelmez mi?

Fi'l-vâkı' vilâyet-i mezbûrede buğdayun narhı altmışar pâreden ziyâdeye iken tahhânlara ol mikdâr pâreye virilmiş ise ve Bulak İskelesi'nde yetmiş ikişere satılırken ellişer pâreye fûrûht olunursa mâl-i mîrîye küllî gadr ü taksîr olmuş olur. Yeni senenün terekesinden virilmeyüp üç senenün terekesinden virildiği takdîrce birer altuna veyâhûd kır[k] beşer pâreye virilmek gerek idi. **Buyurdum ki:**

() varıcak, Anbâr-ı Hâssa ahvâline gereği gibi mukayyed olup göresiz; fi'l-vâkı' yeni senenün terekesinden olmayup üç senenün terekesinden fûrûht olunursa, min-ba'd kırk beşer pâreye nihâyet kırkar pâreye virile ki, birer altun olup re'âyâyâ si'at-i ma'îşet ve Hızâne-i Mısır'a zarar müterettib olmak lâzım gelmeye ve Anbâr-ı Hâssa'da Dukagin-zâde zamânından berü kalmış dühûkî buğday var idi. Ol buğday şimdiye değin kalûk(?) alfkına virilmemiş ve şimdi virilmeğe kâbiliyyet yoğise satılmasının mahalli değil midür; niçün anbârda te'hîr olunur? Gerekdür ki; zikrolunan buğdayı te'hîr itmeyüp ihtiyâc olan memlekete tağıdup bahâsıyla alanlara fûrûht idüp fursatı fevtitmeyüp anbârda kalup zâyî u telef olmasından ihtiyât eylesiz.

486 *Mısır'da bulunan görevlilerin İstanbul'daki yakınlarını ve akrabalarını ziyaret için gelmeleri veya mektup göndermeleri durumunda, yollarda ve ticâret yerlerinde bulunan görevlilerin hiç bir engel çıkartmayarak kendilerini ve gönderdikleri mektupları geciktirmeden İstanbul'a ulaştırmaları.*

Yazıldı.

Mısır beğlerbeğisine ve defterdârına hüküm ki:

Vilâyet-i Mısriyye'de vâkı' olan ekâbir ü a'yân ve sâyir bölükde olan kullarumdan ba'zı kimesneler bu diyârda olan sılalarına ve ta'allukât u akribâlarına ve kendü mühimmâtlarına ve Atebe-i Ulyâm'da olan merâm u maksûdları için mektûb ve arz-ı hâl göndermelü olduklarında deryâ tarafından ve kara cânibinden olan benâdirde konılan hâfızın sâbıkâ beğlerbeği olanların zamânında tenbîh olunmağla gelüp gidenlere; "Esbâbınız arasında kâğıd ve arz-ı hâl vardır." diyü dahlolunup avkolmakdan hâlî olmazlar imiş. **Buyurdum ki:**

() varıcak, deryâ vü kara cânibinde benâdirde konılan hâfızlara gereği gibi tenbîh ü te'kîd idesiz ki, anda olan kullarumdan elinde icâzet tezkiresi olup ve re'âyâdan ve gayriden a'lâ vü ednâ her kim olursa –ki, Atebe-i Ulyâm'a gelmek murâd idine veyâ bir mühim maslahat u murâd için mektûb göndermelü olalar– anun gibilerün kâğıdları yoklanup kendüler avk u te'hîr itdürilmekten ihtirâz eyleyeler ki, eyyâm-ı adâletümde benâdir ve yollar meftûh olup ferâğ-ı bâl ile varup gelüp kimesneye te'addî vü tecâvüz lâzım gelmeye. Bu bâbda emr-i hümayûnunu icrâ itdürüp hılâf-ı emr iş olmakdan hazer idesiz.

487 *Mısır mukâtaâtından tahvilleri tamamlanan kullara kefilsiz olarak yeni mukâtaa verilmemesi.*

Yazıldı.

Mısır beğlerbeğisine ve defterdârına hüküm ki:

Vilâyet-i Mısır'un mukâta'âtından ba'zı kimesnelerün tahvîlleri tamâm olup tahvîl-i cedîd lâzım oldukda müteferrikalardan ve çavuşlardan ve sâyir kul tâyifesinden ba'zıların kefilleri alınmadın mukâta'a virilüp zabttdürüldüğü istimâ' olundu. **Buyurdum ki:**

() varıcak, ol bâbda gaflet itmeyüp eger müteferrika ve çavuş ve sâyir anda olan kullarumdan a'lâ vü ednâ her kim olursa tahvîli tamâm olan mukâta'ayı almak istediklerinde keffilsüz kimesneye küllî mukâta'a virilmeye. Meger ki, cüz'î mukâta'a ola, ol vakıt almak isteyen kimesnenün evvelâ mâlı ve mülki tettebbu' oluna, iltizâmına iktidârı varsa virile, yoğise min-ba'd bir ferde keffilsüz mukâta'a virilmeyüp mâluma zarar gelen husûslardan ihtirâz eylesesiz.

488

Mısır mukâtaâsı âmillerinin uhdelerine aldıkları mukâtaâlardan, süresinden önce kesilip tahvîlleri bozulan mukâtaâların kefilli kimselere zaptettirilip süresinin tamamlatılması ve iltizâm bedelinin tam olarak Mısır Hazînesi'ne teslim ettirilmesi.

Yazıldı.

Mısır beğlerbeğisine ve defterdârına hüküm ki:

Mukâta'ât-ı Mısriyye âmillerinden ba'zının tahvîlleri tamâm olmadan birer yıl ve ikişer yıl kesilüp tahvîlleri bozulup her mukâta'a üç yıla değin zabtolunup tahvîl âhırinde âmil olan bi't-tamâm iltizâmı getirüp Hazîne'ye teslim itmek egerçi âdet-i kadîmedür, **buyurdum ki:**

() ve varıcak, mukâta'ât ahvâline tamâm basîret üzre olup şol âmil ki mukâta'ayı üç yıla iltizâm itmiş ola, bir yılı veyâ iki yılı tamâm zabtidüp zabttdüğü senelerün kıstın tamâm edâ itdükden sonra bir âhar mün'ım [ü] mâldâr kefillü kimesne gelüp kabûl eyleyüp ol mukâta'anun iltizâmına kesr ü noksân lâzım gelmeye, mâluma enfa' ola, anunla âmil olasız. Ve illâ tahvîllerin tamâm zabttdürüp uhdelerine aldıkları mâlumu bî-kusûr Hazîne-i Mısır'a getürdüp teslim itdürüp alâkaların kat' itdürmeyince mukâta'aya karışdırmayasız; şöyle bilesiz.

489

Rodos Beyi Ali Bey'in yanında istihdâm olunan kürekçilerin ve cenkçilerin ihtiyacı olan zahîrenin Yenişehir ve Çatalca'daki havâss-ı hümayun terekesinden bedeli mukâbilinde verilmesi.

Yazıldı.

Rodos Beği'nün Kapukethudâsı Sinân'a virildi. Fî 21 Rebî'u'l-âhur, sene: 972

Yenişehir ve Çatalca kâdîlarına ve Havâss-ı Hümayûn nâzırına hüküm ki:

Hâliyâ Rodos Beği Alî dâme izzühû âdem gönderüp; "yanında olan hâssa kadırgaların kürekçilerinün ve cengcilerinün zahîreleri bâbında muzâyaka olduğın"

bildürmeğin ol cânibde olan havâss-ı hümayûnum terekesinden Koloz İskeleyi'nden akçalarıyla iki yüz bin akçalık buğday virilmesin emridüp **buyurdum ki:**

() varıcak, müşârun-ileyh gemilerle zikrolunan iskeleye varup tereke taleb itdükde akçalarıyla narh-ı rûzî üzre havâss-ı hümayûnum terekesinden iki yüz bin akçalık buğday virüp gemilerine tahmîl itdüresiz. Ammâ; her gemiye ne mikdâr tereke tahmîl olunursa bu hükm-i şerîfümün zahrına re'îsün ismi ile sûret-i sicilli kaydîdüp emrûme muhâlif ziyâde tereke virilmesinden hazer eylesesiz. Şöyle ki; bu bahâne ile hılâf-ı emr ziyâde bir habbe virildüğü istimâ' oluna veyâ küffâr-ı hâksâra emre muhâlif tereke virile, özrinüz makbûl olmaz; eşedd-i ıkâbla mu'âkab olmanız mukarrerdür. Ana göre mukayyed olup hılâf-ı emr iş olmakdan hazer eylesesiz ve zikrolunan mikdârı tereke virilüp tamâm oldukdan sonra bu hükm-i şerîfümü Dergâh-ı Mu'allâm'a gönderesiz; şöyle bilesiz.

490 *Seferihisâr kazâsı halkının ihtiyacı olan terekenin Ağrıboz, Sığacık ve Çeşme'deki havâss-ı hümayun terekesinden bedeli mukâbilinde verilmesi.*

Bir sûreti, Ağrıboz kâdîsına ve nâzırına; " ... Sığacık beği ile Çeşme kâdîsının arzı mûcebince Seferihisâr kazâsı halkına iki yüz müd terekeye... Alî nâm re'îs gemisine... "

491 *Üsküdar'dan Gebze'ye ve Yoros'a kadar olan mahallerdeki gayrimüslimin elinde bulunan ihtiyaç fazlası şarapların sirke yapıp Müslümanların elindeki şarapların dökülerek imhâ olunması.*

Yazıldı.

Muhzıra virildi; Dîvân'da. Fî 22 Rebî'u'l-âhır, sene: 972

Üsküdar ve Yoros ve Adalar kâdîlarına hüküm ki:

Üsküdar'dan Gekbovize'ye varınca yalıda ve tağda olan köylerde ve Yoros'a varınca yalıda olan kurâda ne mikdâr hamr varsa keferede bulunan hamrun kifâyet ü hâcet mikdârın alıkoyup andan mâ-adâsına sirke olacak kadar tuz koyup ve müslimânda olan hamrun yabana akıdmasın emridüp **buyurdum ki:**

Ağa bölükbaşlarından Şa'bân ve Mustafâ vardukda, sen ki Üsküdar kâdîsısın, bi'z-zât ta'yîn olunan mahallere varup keferede bulunan hamrun nefslere kifâyet mikdârın alıkoyup andan mâ-adâsının içine sirke olacak kadar tuz koyup sirke eylesesin ve müslimânlarda bulunan hamrı bi'l-külliyeye yabana akıdub zâyî' eylesesin. Bu husûsda benüm ziyâde ihtimâmum vardır. Sonra yoklanup görilse gerekdür. Hılâf-ı emr her kimde hamr bulunursa kendüler siyâset olunup sen dahı mes'ûl olursın. Ana göre mukayyed olup bu bahâne ile emrûme muhâlif zulm ü te'addî olunup ahz ü celb olunmakdan hazer eylesesin; şöyle bilesin.

492

Davud adlı sipâhinin Dülbentcihüsâm Mahallesi'ndeki evini, hayatında Medîne fukarasına vakfettiği için vakfiyyetine hükmolunup, vârislik iddiasında bulunanların dikkate alınmaması.

Yazıldı.

Sahıblerine virildi. Fî 22 Rebî'ü'l-âhır, sene: 972

İstanbul kâdîsına hüküm ki:

Galata Kâdîsı Husrev Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "müteveffâ Dâvûd nâm sipâhînün Dülbendcihusâm Mahallesi'nde vâkı' olan mülk evin hâl-i sıhhatinde evvelâ utekâsına, anlardan sonra Medîne-i Münevvere fukarâsına vakfidüp utekâsından Şîrin ve Yâsemîn yiğirmi yıldan ziyâde vakfiyyet üzere tasarruflarında iken Hasan nâm kimesne; "Mezbûr ev mezkûr Dâvûd'un olup Dâvûd fevtolup sağîre kız[1] ile karındaşı oğlu Mehmed'e intikâl idüp ba'dehû kız fevtolup cümlesi mezbûr Mehmed'e intikâl idüp hâlen Mehmed dahı fevtolup ben zevi'l-erhâm cihetinden vârisi olmağın irs-i şer'î ile bana intikâl eyledi. Benüm mülk evümdür." diyü da'vâ itmeğın teftîş içün hükm-i şerîfüm virilüp teftîş olundukda mezbûr Dâvûd; zikrolunan evini hâl-i hayâtında ve kemâl-i sıhhatinde evvelâ utekâsına, anlardan sonra "Medîne-i Münevvere fukarâsına vakfıtdüm." diyü ikrâr idüp ol ikrârına ısrâr üzere fevtolduğına ve mezbûrlar ol mikdâr zamândan berü vakfiyyet üzere tasarruf itdüklerine mezkûr Hasan muvâcehesinde Hasan bin Mustafâ ve Hacı Sinân bin Abdullâh nâm kimesneler şehâdet idüp şehâdetleri hayyiz-i kabûlde vâkı' olup İmâm Ebî-Yûsuf kavli üzere şâhidlerün şehâdetleri ile vâkıfun vakıfda kavliyle zikrolunan ev vâkıfun mülkından zâyil olmuş olur diyü İmâm Ebî-Yûsuf kavli üzere mezkûr evün vakfiyyetine hükmolunması bâbında emr-i şerîfüm virilmek" recâsına arzitmeğın İmâm Ebî-Yûsuf kavli üzerine mezkûr evün vakfiyyetini kabûl idüp vakfiyyetine hükmolunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Zikrolunan evi vakfiyyete hükmidüp min-ba'd dahı istimâ' eylemeyesin.

493

Silivri'de Kuyumcu Gladtoz oğlu Yorgi ve Rum adlı zimmîlerin yakalanıp Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.

Yazıldı.

Mezbûr Sefer'e virildi; Dîvân'da. Fî ...

Silivri kâdîsına hüküm ki:

Silivri'de Kuyumcu Gladtoz oğlu Yorgi ve Rûm nâm zimmîler ele gelüp Südde-i Sa'âdetüm'e gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Dergâh-ı Mu'allâm çavuş-oğullarından Sefer *zîde kadruhû* varıcak, emrüm üzere mezbûrları ele getirüp yarar âdemlere koşup Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin. Yolda gaybet itdirmekden hazer eyleyeler; şöyle bilesin.

494

Nebi adlı suhtenin siyâset olunması, hırsız ve ehl-i fesad olan Timur ile Zülfikâr'ın Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.

Yazıldı.

Arz getüren Muhzır Halîl'e virildi. Fî 23 Rebî'u'l-âhur, sene: 972

Edirne kâdîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "anda dört nefer hırsuz ele gelüp ikisinün hakkından gelinüp içlerinde Timür nâm kimesnenün ulûfesi olmayup yeniçeri-oğlu olmağın habsolundu ve sâbıkâ topcı nâmına Zülfikâr nâm ehl-i fesâd sâbıkda kürek için irsâl olunmuşdı. Bir tarîkıla halâs olup anda vardukda girü fesâda mübâşeret itmeğın habsolundu ve Nebî nâm sûhte Alî nâm kimesneyi arkasında yarağla urup mecrûh idüp ve bir kimesneyi dahı okla urup mecrûh itdüğün meclis-i şer' de ikrâr eyledi diyü habsolunduğın" arzitdüğün ecilden **buyurdum ki:**

Mezbûr sûhteyi siyâset itdürüp mezkûrân Timür ve Zülfikâr'ı kayd ü bendle yarar âdemlere koşup Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin. Koşup gönderdüğün âdemlere tenbîh idesin ki, yollarda onat hıfzidüp gaybet itdürmekden hazer eyleyeler ve ne makûle fesâdda bulundılar, yazup arzeyelesin.

495

Görice kazâsı Sapani karyesi zimmülerinden voyvodaları aleyhine yalan yere şikâyetle bulunanların Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.

Yazıldı.

Mustafâ Paşa hazretleriniün âdemisine virildi. Fî 22 Rebî'u'l-âhur, sene: 972

Görice kâdîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Kazâ-i mezbûra tâbi Sapani nâm karyeden Dimitri Turhan ve Batra(?) ve Gerg(?) Lohar(?) ve Melkodayko ve Yuvan ve Lako ve Pop Dolçin(?) ve Gerg(?) ve Lako ve Dimitri Todor ve sâyir ehl-i karye yedlerinden emr-i şerîf vârid olup mazmûn-ı münîfinde Sapani nâm karye halkı tarafından Melko ve Elçin(?) ve Yuvan nâm zimmîler Südde-i Sa'âdetüm'e gelüp voyvodaları olan Hızır Voyvoda'dan şekvâ idüp; "Öşr ü sâlâriyyemüzi vaktinde aynı ile almayup ve ispençemüzi dahı kânûn u defter muktezâsınca almaz ve sâyir şer'a ve kânûna muhâlîf zulminün nihâyeti yokdur." dimeğın, hak üzere teftîş olunmak fermân olunup cemm-i gafîr mahzarında mezkûr voyvoda ihzâr olunup husûs-ı kazıyyeden sü'âl olundukda karye-i mezbûre ahâlîsini dahı; "Ben ta'sîr itmeyüp tururın ve isnâd itdükleri husûsları almamışam. Aslâ haberüm yokdur. Husûs-ı mezbûrda mezbûr kâfirler kâziblerdür." diyüp ve kâfirler dahı bi'l-mukâbele cevâb virüp; "Fi'l-vâkı' mezbûr Hızır Voyvoda bizi ta'sîr itmiş değıldür ve bizde terekesi yokdur ve emr-i şerîf ihrâc iden kâfirleri biz göndermedük. Voyvoda üzerine emir çıkarmağa ısmarlamaduk." diyü kizblerine i'tirâf itdüklerinden sonra meclis-i mezbûrda mu'temedün-aleyh ve mevsûkun-bih kimesneler; "Mezkûrân kâfirler dâyimâ tezvîr ü telbîs idüp voyvodalara vech-i meşrûh üzere isnâd-ı mâlem-yekûn eyleyüp şirret ü şekâvetden hâlî değıllerdür." diyü bi'l-muvâcehe haber virdüklerinden gayri fi'l-vâkı' mezbûr kâfirlerün itdükleri da'vâ tezvîr ü telbîs olup şöyle ki; mezbûrlardan bir kaçınun haklarından gelinmeye, ne icrâ-yı şer' olur ve ne vilâyet zabtolunması mümkün olur." diyü i'lâm eylemişsin. İmdi; husûs-ı mezkûr Pâye-i Serîr-i A'lâm'a arzölunup zikrolunan tezvîr ü telbîs idenler sûret-i sicilleriyle küreğe konılmak için Südde-i Sa'âdetüm'e gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

() varıcak, te'hîr ü terâhî itmeyüp karye-i mezbûre zimmîlerinden zikrolunan tezvîr ü telbîs idenleri sûret-i sicilleriyle yarar âdemlere koşup Dergâh-ı Mu'allâm'a gönderesin ki küreğe konıla. Ammâ; bile koşup gönderdiğün kimesnelere gereği gibi tenbîh ü te'kîd eylesesin ki, yolda ve izde onat vechile hıfzeyleyüp gaybet itdürmekden hazer eyleyeler; şöyle bilesin.

496 *Menteşe sancağında Müslümanlara zulmeden Bakıroğlu adlı kişinin yakanarak Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.

Menteşe beğine hüküm ki:

Bâkır-oğlu dimekle ma'rûf kimesnenün müslimânlara şirreti olup te'addî itdüğü ecilden bundan akdem habsolunup ba'dehû halâs olup ol cânibe vardukda girü şirret ü şekâvetden hâlî olmayup şer' u kânûna muhâlif müslimânlara zulm ü te'addî itmekden hâlî olmadığı i'lâm olunmağın ele girüp habsle Südde-i Sa'âdetüm'e gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Dergâh-ı Mu'allâm çavuş-oğullarından () vardukda, te'hîr itmeyüp mezbûrı hüsn-i tedbîrle ele getirüp emrüm mücebince mukayyed ü mahbûs mezbûra koşup Dergâh-ı Mu'allâm'a gönderesin; şöyle bilesin.

497 *Nâmahremlerle düşüp kalkan Kanber Mahallesi'nden Rukiyye bint-i Mahmud'un zaptedilmesi için kardeşi Seyyid Yusuf'a teslim edildiği.*

Yazıldı.

Bursa kâdîsına hüküm ki:

Sûret-i sicil gönderüp; "Kanber Mahallesi'nde sâkin olan Rukiyye bint-i Mahmûd nâ-mahremlerle ihtilât idüp nice def'a tenbîh olunup mütenebbih olmadığına udûl-i müslimînden nice kimesneler şehâdet itmeğın mezbûre li-ümmin karındaşı olan dârende Seyyid Yûsuf nâm kimesneye zabt için virildüğün" bildürmüşsin. **Buyurdum ki:**

Virdüğün huccet mücebince mezbûre hâtûnı mezkûr Seyyid Yûsuf'a zabt u hıfz için teslîm idüp ve muhkem tenbîh eylesesin ki, onat zabtidüp hılâf-ı şer'-ı şerîf iş itdürmeyesin; şöyle bilesin.

498 *Ayamavra'da zimmî tüccarların gemilerini basan sipâhi İbrahim ile adam katleden sipâhi Dede'nin teftiş olunmaları.*

Yazıldı.

Ayamavra ve Angelikasrı kâdîlarına hüküm ki:

Sen ki Ayamavra kâdîsısın, mektûb gönderüp; "Ayamavra varoşında sâkin İbrâhîm nâm sipâhî Ayamavra re'âyâsından bir kaç zimmîlerün ticâretde iken gemilerin basup

esbâbların gâret itdükde Vezîrüm Ahmed Paşa *edâma'llâhü me'âliyhûnun* voyvodası; "Niçün böyle idersin?" didükde; "Pâdişâh sağ olsun, Ahmed Paşa'nun ne kudreti vardır? Biz za'îmlerüz. Senün bize söylemek ne haddündür!" diyüp ve Dede nâm sipâhî dahı Ayamavra'da bir âdem katlidüp şer'a da'vet olundukda yarak çeküp itâ'at eylemedi. Ve'l-hâsıl mezbûrların zabtları bir vechile mümkün olmayup cümle re'âyâ mezkûrlardan müteşekkîlerdür." diyü arzitdüğün ecilden **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, mezkûrları ihzâr idüp gaybet iderlerse şer'le buldurması lâzım olanlara buldurup bu husûsı mezbûr çavuşum mübâşeretiyile onat vechile teftiş ü tefahhus kılup göresiz: Şöyle ki; arzolunduğı üzre mezkûr İbrâhîm re'âyânun gemilerin basup esbâbların gâret itdüğü ve mezkûr Dede dahı âdem katlidüp itâ'at-i şer' eylemediği ve voyvodaya ol vechile itâle-i lisân itdüğü bi-hasebi's-şer' sübût u zuhûr bulur ise sicill idüp sûret-i sicilli ile sıhhati ve vukû'ı üzre yazup Dergâh-ı Mu'allâm'a arzeyelesiz. Tezvîr ü telbîsden ve hılâf-ı vâkı' kazıyye arz olunmakdan hazer eyleyesiz.

499

Drama'da Pervîz bin Abdullah adlı kişinin kızını kaçırıp bir gece evinde alıkoyan Mehmed ve babası Çeribaşı Mahmud'un Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.

Beğün âdemisine virildi. Fî 12 Ca., sene: 972

Selanik beğine ve Drama kâdîsına hüküm ki:

Sen ki Drama kâdîsının, sûret-i sicil gönderüp; "Pervîz bin Abdullâh nâm kimesnenün kızı Sitti nâm hâtûn vâlidesiyle bâğçeye giderken erbâb-ı tîmârdan nâhiye-i mezbûrede Çeribaşı olan Mahmûd'un oğlu Mehmed Alî nâm hıdmetkârı ve kasaba-i mezbûreden Pâbüsçü Pîrî nâm kimesne ile yolların basup yalın bıçak ile mezbûre Sitti'yi çeküp mezbûr Mahmûd'un evine koyup kîbel-i şer'den âdem gönderildükde mezbûr Mehmed kapuların berkidüp içerüden savt-ı a'lâ ile; "Varun gidün, şimdi ahşâm oldu. İşte bre, kızdur, aldum. El-ân yanumdadur. Yarın nikâh iderin." diyü cevâb virüp ol gice te'hîr olunup irtesi ale's-seher âdem gönderilüp evlerine varıldukda mezbûrun babası Mahmûd girüp evinden mezbûre Sitti'nün eline yapışup çıkarup mezbûr Pervîz'e; "Al, kızun!" diyü teslîm idüp mezbûr Mehmed'den sü'âl olundukda inkâr idicek, cemâ'at-i müslimîn; "mezbûre Sitti bâğçeye giderken mezbûr Mehmed çağırdı çağırdı, çeküp evine koyup ol gice alıkoyup irtesi mezbûr Mahmûd kızun eline yapışup mezbûr Pervîz'e; "Al, kızun!" diyü teslîm itdüğüne" şehâdet itdüklerin" bildürdüğü ecilden mezbûr Mahmûd'un tîmârı ve çeribaşılığı alınup ve mezkûr Südde-i Sa'âdetüm'e irsâl olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Mezbûr Mehmed'i ihzâr idüp gaybet iderse şer'le buldurması lâzım olanlara buldurup yarar âdemlere koşup Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesiz. Gaybet itdürmekden hazer eyleyesiz.

[Yev]mü's-Sülâsâ, fî 7 Cumâde'l-ûlâ, sene: 972, Kostantiniyye

500

Çorlu'da, Istabl-ı Âmire'ye otluk ve saman hizmetinde görevli olanlara başka hizmet teklif olunmaması.

Yazıldı.

Çorlu kâdîsına hüküm ki:

Taht-ı kazândan Ahmed nâm kimesne Dergâh-ı Mu'allâm'a gelüp; "kazâ-i mezkûre ahâlîsi kadîmü'l-eyyâmdan Istabl-ı Âmirem için otluk ve saman çekmek hıdmetin iderler iken hâlîyâ binâ olunmak emrolunan hâssa kadırgalara ağaç kesmek ve çekmek teklîf olunduğın" bildürdükleri ecilden **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak göresin; Istabl-ı Âmirem'e ve otluk ve saman hıdmeti idenlerden ise zikrolunan hıdmeti mezkûrlara teklîf itdürmeyesin.

501

İskenderiye Beyi Turali'nin sancağındaki bâzı âsi karyelerin haklarından gelebilmesi için Hersek, İlbasan, Avlonya ve Ohri sancakbeylerinden cenge ve harbe kâdir piyâde istemesi.

Yazıldı.

Kethudâsına virildi. Fî 10 Ca., sene: 972

İskenderiyye Beği Tur-Ali Beğ'e :

Hâlîyâ İskenderiyye ve Podgoriçe kâdîları ile Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "Podgoriçe kazâsı tevâbi'inden Biper nâhiyesinde Bretotorik ve Perçiçe(?) ve Bukamir ve Guysalik ve Çerñiçe ve Koca nâhiyesi ve Kelemente'den İşbaye(?) ve Selçe nâm karyelerin keferesi mâ-tekaddemden âsîler olup içlerinden ba'zı kimesneler knez adına olup müstekıl kendü zu'm-i fâsidleri üzre kimin kâdî ve kimin sübaşı nasbidüp cemî' umûrda anlara mürâca'at idüp kazâ-i şer'-ı şerîfe iltifâtları olmayup alâniyyen bayrak kaldurup Martenik(?) nâm karyeyi gâret idüp esbâb ü tavarların ve ehl [ü] ıyâllerin esîr idüp ve yedi nefer harâc-güzârı katl ve livâ-i Hersek'e tâbi' ba'zı karyeleri dahı gâret idüp esbâb ü tavarların yağmâ ve ehl [ü] ıyâllerin esîr ve niçesin mecrûh idüp Resan İskeleyi'nün yolların münsed ve İbere ve Karaviçe'nün varoşın ihrâk [idüp] bi'l-cümle zikrolunan âsî vü bâğîlerin ıslâhları mümkün olmaduğın i'lâm eyledüğünüz" ecilden Hersek ve İlbasan ve Avlonya ve Ohri sancaklarında vâkı' olan kılâ'un tüfenk-endâzlarından ve oklu ve yaylu piyâdelerinden voyvodaları ile taleb olundukda kifâyet kadar mu'âvenete irsâl eylemeleri için müşârun-ileyhim sancakbeğlerine ahkâm-ı şerîfe yazılup sana irsâl olundu. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîf-i vâcibü'l-ittibâ'um varıcak göresin; zikrolunan âsîlerin ıslâhları istimâletle imkânda olmayup izâleleri lâzım ise fursatların gözedüp urılacak zamân karîb olduğı gibi mukaddem müşârun-ileyhim beğler kullaruma mu'âvenet itmek için yazılan ahkâm-ı şerîfemi ulaşıdurup fermân olunan tüfenk-endâz müstahfızları ve oklu ve yaylu ve harbelü piyâdeleri voyvodaları ile taleb idüp yanuna cem' olup fursat el virdüğü gibi

mukaddem firâr idecek yolların bend ü sedd idüp hüsn-i tedbîr ü tedârûkle üzerlerine varup etrâfların ihâta idüp itâ'at itmeyen kurânun horyadların kılıçdan geçürüp etfâl ü ezvâcların esîr ve esbâb ü emvâllerin gâret ü hasâret kılup gereği gibi haklarından gelesin ki, sâyirlerine mûcib-i ibret ü nasîhat vâkı' olup eyyâm-ı sa'âdet-i hümâyûnumda memleket ü re'âyâ ve ebnâ-i sebîl mazarrat u fesâdlarından emîn ola. Bu husûsda kemâliyle basîret üzre ve hüsn-i tedârûk idüp gafletle bî-hûde yire âdem kırdurup âsîler halâs olmağla küllî fesâda bâ'ıs olmalarından ve kendü hâllerinde itâ'at ü inkıyâdda olan re'âyânun ehl [ü] ıyâllerine ve esbâb ü tavarlarına dahlolunup emrûme muhâlif iş olmakdan bi'l-cümle sû-i tedbîr ve adem-i tedârûkten gâyet ihtirâz idesin ve illâ netîcesi sana âyid olur; bilmiş olasın.

502 *İskenderiye sancağındaki âsi karyelerin haklarından gelinmek için İskenderiye beyine ve kadısına hüküm yazıldığı.*

"İskenderiyye kazâsına tâbi' Filorici Hâsları'ndan Kakarik(?) ve Balderen ve Türümşe-i Bâlâ ve Türümşe-i Evsat ve Türümşe-i Esfel ve Berü yaka Reci ve Polan ve Şenekrek ve Öteyaka Reci ve Şinokol ve Zogan ve Kruşe ve Ris ve Şilak ve Kolomse ve Yukaru Kravar ve Berye(?) ma'a-Akşas ve Gürvik ve Mıkrayard(?) nâm karyeler keferesi şer'a itâ'at itmeyüp dâymâ fesâddan hâlî değıllerdür." diyü İskenderiyye kâdîsı arzitmeğın; "İşbu mufassal hükm-i şerîf mûcebince haklarından gelesiz." diyü İskenderiyye beğine ve kâdîsına hükm-i şerîf yazıldı.

Fî 27 Cumâde'l-âhıra, sene: 972

503 *İskenderiye Beyi Turali'nin sancağındaki bâzı âsi karyelerin haklarından gelebilmesi için Hersek, İlbasan ve Ohri beylerinin cenge ve harbe kadir piyâdelerinden yardım göndermeleri.*

Yazıldı.

Bu dahi.

Hersek Sancağı Beği Yûnus Beğ'e hüküm ki:

İftihârul-ümerâ İskenderiyye Beği Tur-Ali *dâme izzühûnun* sancağında vâkı' olan ba'zı âsî karyelerin haklarından gelinmek emrüm olup mûmâ-ileyhe mu'âvenet için tüfenk-endâz müstahfızlar ve oklu ve yaylu ve harbelü yarar cenge ve harbe kadir piyâde virilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîf-i vâcibü'l-ittibâ'umla müşârun-ileyhün mektûbı ve âdemi varıcak, sancağında vâkı' olan kılâ' müstahfızlarının tüfenk-endâzlarından birer mikdâr ve Nikşik ve Prepol ve Durinak(?) nâhiyelerinün oklu ve yaylu ve harbelü yarar piyâdelerinden taleb itdüğü üzre kifâyet kadar ihrâc idüp bir yarar voyvodanı anlara serdâr idüp müşârun-ileyhe ırsâl eyleyüp vech ü münâsib gördüğü üzre mu'âvenet ü hıdmetde bulunmaların ve voyvodan zikrolunan müstahfızları ve piyâdeleri alup giderken ve yirlerine gelürken onat zabtidüp yol üzerinde olan re'âyâyâ te'addî vü tecâvüz olunmasından ihtirâz üzre olmaların tenbîh ü

te'kîd idesin. Şöyle ki; kimesneye te'addî vü tecâvüz itdükleri istimâ' oluna, netîcesi sana âyid olur; şöyle bilesin.

Yazıldı.

Bu da.

Bir sûreti, İlbasan Beği Şa'bân Beğ'e.

Yazıldı.

Bu da.

Bir sûreti, Ohri beğine.

504

Veli adlı reisin Rodosçuk'tan aldığı terekeyi Boğaz'dan geçirmesine kimsenin mâni olmaması.

Yazıldı.

Kurd Kethudâ'ya virildi. Fî 9 Ca., sene: 972

Boğaz Hısârları dizdârlarına hüküm ki:

Velî nâm re'îs gelüp; "yiğirmi beş müd tereke gemisine tahmîl itmek için Rodoscuk kâdîsına hüküm-i şerîfüm virildüğin" bildürüp "Boğaz'dan geçdükde kimesne mâni' olmamağın için hüküm-i şerîfüm taleb itmeğin" **buyurdum ki:**

Mezbûr zikrolan mikdârı terekeyi gemisine tahmîl idüp geçüp gitmek istedikde kimesne mâni' olmaya. Ammâ; bu bahâne ile hılâf-ı emr ziyâde tereke gitmekden hazer eyleyesiz.

505

Timarları olan karyelerin toprağını ziraat eden İskenderiye kalesi müstahfızlarından vârisiz olarak ölenlerin topraklarının, karyeleri ahalisinden toprağa ihtiyacı olanlara verilip dışardan kimseye verilmemesi.

Yazıldı.

Bu dahi kethudâsına virildi.

İskenderiyye sancağı beğine ve kâdîsına hüküm ki:

Sen ki sancak beğisin, mektûb gönderüp; "İskenderiyye müstahfızlarının tîmârları karyeleri mezkûr karye civârında ve sâyir eknâf u havâlîsinde vâkı' olup zikrolunan tîmârları toprağında zirâ'at idenlerden ba'zı vefât idüp evlâd-ı zükûr ve karındaşı kalmayup yirleri kânûn üzre tapuya müstehk olup kurâ-i mezbûre ahâlîsinün yire şiddet-i ihtiyâcları variken mezbûr hısâr-erenleri anlara virmeyüp kendü oğullarına ve hıdmetkârlarına vermekle re'âyâ ziyâde zarûret çeküp zulm ü hayf olunduğın" i lââm itmişsin. **Buyurdum ki:**

Vardukda göresin; arzulunduğu gibi ise fevtolanların evlâd-ı zükûr ve karındaşı kalmayup kânûn üzre tapuya müstehk olup âhara virilmek lâzım gelen yirleri kurâ-i mezbûre re'âyâsının yire şiddet-i ihtiyâcları olup tâlibler iken âhara virdürmeyüp hakk-ı karârıyla(?) anlara virdürüp kânûn ve emrûme muhâlif kimesneye nizâ' itdirmeyesin.

506

Halkı isyan üzerinde olan Lora, Rece ve Darda karyelerine baskın yapılarak elebaşlarının kılıçtan geçirilmesi.

Yazıldı.

Beğün kethudâsına virildi. Fî 16 Cumâde'l-ûlâ, sene: 972

Ohri Beği Hüseyinşâh Beğ'e ve Debri kâdîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "kazâ-i mezbûra tâbi' kûhistân içinde olan Lora ve Rec ve Darda nâm karyeler kadîmden ısyân üzre olup âşikâre yat u yarak ile bölük bölük köyler basup âdemler katlidüp esbâb ü tavar gâret idüp tâyife-i mezbûre zabtolunmağışın Ragor(?) nâm mahalde bir hısâr yapılmasın re'âyâ iltimâs itdüklerin" bildürmüşsin. **Buyurdum ki:**

Îlâ âhırîhî...

Sene: 972 Rebî'u'l-âhırî'nün 10. gününde bir sûreti İlbasan beğine ve İşpat kâdîsına yazılmışdur. Aşağası ana göre yazıldı.

507

Yıldırım Han, Yeni Câmi ve Eski Câmi mütevellîsi iken mâzul olan Hayrettin'in muhasebesinin görülmesi.

Yazıldı.

Mezbû[r] hâfıza virildi. Fî 22 Cumâde'l-ûlâ, sene: 972

Üçşerefelü ve Dâru'l-hadîs müderrislerine hüküm ki:

Mahmiye-i mezkûrede sâbıkâ Yıldırım Hân ve Yeni Câmi' ve Eski Câmi' Müt-evellîsi olup hâlâ ma'zûl olan Hayreddîn'ün muhâsebesinün görilmeyen mevâdd[ın]un görilmesin emridüp Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından İlyâs zîde kadruhûyî mübâşir ta'yîn idüp **buyurdum ki:**

Hüküm-i şerîfümle hâfız varıcak, mezkûrun mübâşeretiyle zikrolunan mütevellî[yi] ihzâr idüp zikrolunan câmi'lerün evkâfına müt'eallik müfredât ve muhâsebe defterlerin taleb idüp alup îrâd u masârif defterlerin birbirine tatbîk idüp görilmeyen kazâyâyı yirlü yirinden kemâl-i dikkat ü ihtimâm ile bi-hasebi's-şer'î's-şerîf teftîş idüp göresiz; mütevellî-i mezbûrun makbûzâtı ve masârifi ne idüğün ma'lûm idinüp dahı eger kendünün ve eger mübâşirlerinin üzerlerine mâl-i vakıfdan ne mikdâr nesne şer'le sâbit ü zâhir olursa bî-kusûr tahsîl itdürüp sübût [u] zuhûr bulan kazâyâyı ale't-tafsîl defter idüp vâkıf u muttali' olduğunuz ahvâlin sıhhati üzre yazup bildüresiz.

508

Novaberde, Üsküb vesâir darphânelerin sikkelerini taklit ederek kalp akça kesen kalpazanların yakalanıp Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.

Yazıldı.

Alî Çavuş'a virildi. Fî 22 Cumâde'l-ûlâ, sene: 972

Mezbûra virilmeyüp çavuş-oğullarından Beşîr'e virildi. Fî 2 C., sene: 972

Mezbûra dahı virilmeyüp Mehmed Çavuş'a virildi. Fî 8 C., sene: 972

Novaberde kâdîsına hüküm ki:

Taht-ı kazânda Ma'âdin Nâzırı olan Süleymân mektûb gönderüp; "Novaberde Darb-hânesi'nde üstâd olan yigirmi dört nefer işcilerinün ekseri ve kasaba-i mezbûrenün a'yânı Dergâh-ı Mu'allâ'dan hükm-i şerîf ile gelen Sinân Çavuş ve Nâyibü's-şer' İbrâhîm Halîfe ile meclise gelüp takrîr-i kelâm idüp; "Etrâfda kallâblar çoğalup Novaberde ve Üsküb ve sâyir darb-hâneler sikkelerin itdürüp kalb akça işlerler, ad bizüm olur. Tâyife-i mezbûrenün kesretine sebep ol asıl nâm ile ma'rûf olanların ba'zı tutıldukda inkâr iderler. Kimesne görmedin şehâdet idemezler, ancak işitmekledür. Şer'-ı şerîfe mürâca'at olundukda şâhid olmayup ve alâmetlerin dahı tağlarda ve derelerde saklarlar. El-ân âlât u esbâb ve niçe alâmâtla tutılan dahı inkâr ider. Şer'-ı şerîfle el virmeyüp kimesnenün hakkından gelinmemekle çoğalup; "Sâhib-i ayârla üstâd iderler." diyü her zamânda azâb olunur. Eger bir zamânda hılâf-ı emr akçamız zâhir oldı ise veyâhûd zâhir ola, cümlemüzi kırsunlar. Ol asıl nâm ile ele gelenlerin haklarından gelinsün." didüklerin" i'lâm eylemeğin **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, bu husûsı kimesneye ifşâ itmeyüp cibâlde ve vâdîlerinde ve kasaba-i mezbûrede ve ma'dende ve kurâda bi'l-cümle şühbe olan yirleri gereği gibi tettebbu' u tefahhus idüp kallâblık ile meşhûr olup müttehem olanları tutdurup kallâblığa müte'allik ellerinde bulunan âletleri ve sikkeleri ile mukayyed ü mahbûs Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin. Ammâ; bu bahâne ile bî-günâh olanlara dahlolunup evlerine sikke ve kalb akça bırakmakla ve kimesnenün garazı ve ta'assubı ile hılâf-ı vâkı' iş olup gönderilmesinden dahı ihtiyât idüp ele getürdüğün kimesnelerin tamâm gavrına irişüp dahı ahvâlini sıhhati üzre arzidesin.

509

Karahisâr-ı Sâhib'e dışarıdan şarap getirilip satılmasının engellenip, Müslümanların ellerinde bulunan şarapların da döktürülmesi.

Karahisâr-ı Sâhib beğine ve kâdîsına hüküm ki:

Hâlen kasaba-i mezbûreye hâricden ba'zı kimesneler hamr getürüp mey-hâneleri ve boza-hâneleri işledüp feseke tâyifesi cem' olup fisk u fücûrdan hâlî olmadukları mesmû'-ı şerîfüm oldı. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, min-ba'd kasaba-i mezbûreye hâricden bey' itmek için hamr getürmeyüp mey-hâne ve boza-hâneleri berkidüp ehl-i İslâm'dan bir ferde şürb-i hamr itdürmeyüp ve müslimânda bulunan hamrları külliyyen yabana akıdub zâyî' idesiz ve kefare tâyifesine dahı i'lân-ı hamr u fisk itdürmeyüp bi'l-cümle şer'-ı mutahhere mugâyir iş olduğına rızâ-yı şerîfüm yokdur. Şer'a muhâlif olan husûsları def' u ref' idüp eslemeyüp şer'a mugâyir ve emrûme muhâlif iş idenleri ele getürüp habsidüp arzeyelesiz ki, hılâf-ı

şer‘ ve mugâyir-i emr temerrüd ü te‘annüd idenlerün bir vechile haklarından geline ki, sâyirlerine mûcib-i ibret olup ba‘de'l-yevm kimesnenün emrüne mugâyir ve şer‘a muhâlif iş itmeğe mecâli olmaya. Ammâ; bu bahâne ile kimesneye hımâyet olunmakdan ve celb ü ahz olunmakdan sakınasız. Sonra mu‘âteb olmanız mukarrerdür; şöyle bilesiz.

510 *İznikmid'de olan gemi lengerleri vesâir âlet ve esbâbını Şile ve Kandırı kadılarının kira arabaları ile Sakarya'da yapılmakta olan gemilere iletmesi.*

Yazıldı.

Kurd Kethudâ'ya virildi. Fî 27 Cumâde'l-ûlâ, sene: 972

Şili kâdîsına hüküm ki:

Bundan akdem sana hüküm-i şerîfüm gönderilüp taht-ı kazândan arabalar ihrâc idüp İznidmid'de binâ olunan kadırgalara ağaç indürmek emrüm olmuşıdı. İznikmid'de der-mahzen olan gemi lengerlerin ve âlât u esbâbların icâre ile getirüp Sakarya suyu üzerinde binâ olunan gemilere iledilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Hüküm-i şerîfüm varıcak, aslâ te'hîr ü tevakkuf itmeyüp bu husûsa bi'z-zât mukayyed olup ağaç indürmeğe ihrâc olunan arabaları koyuvmeyüp kifâyet itmezse dahı taht-ı kazândan kifâyet mikdârı araba ihrâc idüp emrolunan gemi lengerlerin ve sâyir âlât u esbâbların ücret ile arabalara tahmîl itdürüp dahı ber-vech-i isti‘câl mahall-i me'mûra iletürüp teslîm itdüresin. Husûs-ı mezbûr mühimdür; sâyir zamâna kıyâs itmeyüp ihmâlden hazer idüp emrüm üzre hıdmetde mücidd ü mukdim olasın.

Yazıldı.

Bu dahı.

Bir sûreti, Kandırı kâdîsına.

511 *Ürgüp kadısı Mevlânâ Bâlî'nin kazâ keferesine zulmettiği yolundaki şikâyetlerden dolayı teftiş olunması.*

Yazıldı.

Ruk'a sunan kâfirlere virildi. Fî 22 Cumâde'l-ûlâ, sene: 972

Semendire beğine, Novaberde ve Alacahısâr kâdîsına hüküm ki:

Kazâ-i Ürgüp keferesinden cumhûr-ı re'âyâ Südde-i Sa'âdetüm'e gelüp hâlen kâdîları olan Mevlânâ Bâlî için; "Harâca ve âdet-i ağnâm cem'ıne gelen kullar ile biriküp hadden bîrûn bizden celb-i mâl idüp zulm ü te'addîsinden âciz olduk." diyü şikâyet idüp arz-ı hâl ref' itdükleri ecilden sundukları arz-ı hâlün sûreti aynı ile ihrâc olunup sizün kemâl-i emânet ve hüsn-i diyânetinüze i'timâd-ı hümâyûnum olduğu ecilden kâdî-i mezbûrun tefâtşın size emridüp **buyurdum ki:**

Hüküm-i şerîfüm varıcak, bi'z-zât kazâ-i mezbûreye varup re'âyâ husûsın kâdînun da'vâsından takdîm idüp hasımlarıyla berâber idüp bi-hasebi's-şer' kemâl-i dikkat ü ihtimâmla tefâtş ü tettebbu' idüp göresiz; zikrolunan arz-ı hâlde mastûr olduğu üzre re'âyâyâ

zulm ü te'addîsi şer'le sâbit ü zâhir ola, mezbûrdan müteveccih olan hukûkî ashâbına bî-kusûr alıvirdükden sonra zulm ü hayfına müte'allik sübût u zuhûr bulan mevâddi ve ne mikdâr kimesnenün hakkı alıvirildüğün ale't-tafsîl yazup defter idüp arzeyelesiz. Şöyle ki; kâdî-i mezbûrun zulm ü te'addîsi olmaya, hılâf-ı vâkı' şikâyet iden şerrîrlerden bir kaçın habsidüp şirret ü şekâvetlerin sübût u zuhûr bulduğu üzre sicillât idüp sûret-i sicilleri ile küreğe gönderesiz. Hîn-i tefîşde tamâm hak üzre olup tezvîr ü telbîsden ve şühûd-ı zûrdan ve hılâf-ı vâkı' kimesnenün kazıyyesi arz olunmakdan hazer idesiz. Bu bâbda Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından Ma'âdin Nâzırı olan Mustafâ bile mübâşir olup emr-i şer'den tecâvüz eylemeye; şöyle bilesiz.

512 *Seferihisâr kazâsı ahâlisinin asılsız olarak kendisinden şikâyetçi olduğu yolunda şikâyetle bulunan Budak adlı sipâhinin ahâli ile olan dâvasının görülmesi.*

Yazıldı.

Bölük Çavuşı Ferruh Çavuş'a virildi. Fî 9 Ca., sene: 972

Anatolî beğlerbeğisine ve Ankara kâdîsına hüküm ki:

Gurabâ-i yemînden olan Budak nâm sipâhîden Seferihisâr kazâsında mütemekkin olduğu karye halkı şikâyet eyleyüp tefîşi için hükm-i şerîf virilmiş iken hâlâ mezbûr sipâhî Südde-i Sa'âdetüm'e gelüp; "Bu bâbda karye-i mezbûre halkı bana garaz itmişlerdür." diyüp şikâyet itmeğün **buyurdum ki:**

Mezbûr sipâhî ile da'vâ-yı hak idenleri ihzâr eyleyüp bir def'a şer'le sorulup faslolmuş olmayup ve on beş yıl mürûr itmemiş da'vâların bi-hasebî's-şer'î's-şerîf tefîş ü tafahhus eyleyüp göresin; şer'le sâbit olan hukûkî ashâbına alıvirdükden sonra ne makûle mâdde sâbit olup sicill olunmuş ise yazup Dergâh-ı Mu'allâm'a gönderesin ve ammâ; hîn-i tefîşde mezbûr karye ahâlisinin mutlak garaz itdükleri sâbit olup şirret ü şekâvetleri zâhir ola, anun gibileri habsidüp yarar âdemlere koşup Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin ki küreğe konılalar. Ammâ; gönderdiğün âdemlere tenbîh eyleyesin ki, yolda gaybet itdürmekden ihtiyât eyleyeler.

513 *İznikmit, Ada, Akyazı, Yenice, Geyve, Akhisar ve Göynük kadılıklarından donanma için istenen direk ve serenlerin İznikmit İskeleyi'ne gönderilmesi.*

İznikmid ve Ata ve Akyazı kâdîlarına hüküm ki:

Donanma-i Hümâyûnum mühimmi için taht-ı kazânuzdan kesdürülüp İznikmid İskeleyi'ne gönderilmesi emrolunan direk ve serenler henüz tamâm getirilmediği i'lâm olundu. **Buyurdum ki:**

Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından () zîde kadruhû varıcak, bu emr-i mühimde aslâ te'hîr ü tevakkuf itmeyüp bi'z-zât mukayyed olup taht-ı kazânuzdan ta'yîn olunan direk ve serenlerden bâkî kalup mahall-i me'mûra irişmeyenleri tamâm dikkat ü ihtimâm üzre

ber-vech-i isti'câl kesdürüp bî-kusûr iskele-i mezbûreye iriştürmek ardınca olasıdır. Şöyle ki; ihmâlinüz sebebi ile tamâm vaktinde gelüp irişmeyüp maslahat avkolmak lâzım gele, özrinüz makbûl olmayup azl ile konılmayup mu'âteb ü mu'âkab olmanız makarrerdür.

Ömer Çavuş'a virildi. Fî 10 Cumâde'l-ûlâ, sene: 972

Bir sûreti, Yenice ve Geyve ve Akhısâr ve Göynük kâdîlarına.

514 *Hâssa kadırgalar yelkeni için alınıp Foça İskeleyi'ne getirilen bezin Südde-i Saâdet'e getirilmesi.*

Yazıldı.

Kurd Kethudâ'ya virildi. Fî 9 Cumâde'l-ûlâ, sene: 972

Midillü beğine hüküm ki:

Hâssa kadırgalaruma yelken eylemeğiçün kifâyet mikdârı biz cem'ine kulumla hükm-i şerîfüm gönderilüp cem' olup Foça İskeleyi'ne gelmek üzre olmağın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, zikrolunan bizi Foça İskeleyi'ne geldüğüne haber vârid olduğu gibi bir ân ve bir sâ'at te'hîr ü terâhî eylemeyüp senün yanında olan kadırga ile iskele-i mezbûreye varup tahmîl idüp zikrolunan bizi ber-vech-i isti'câl Südde-i Sa'âdetüm'e getürüp teslîm eylesin; şöyle bilesin.

515 *Sâbık Bağdat Beylerbeyisi Hüsrev'in teftişi yapılmadan, sâbık Bağdat kadısının Südde-i Saâdet'e gelmemesi.*

Sâbıkâ Bağdâd kâdîsına hüküm ki:

Sâbıkâ Bağdâd Beğlerbeğisi olan Husrev dâme ikbâlühû için Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp arzitedüğü husûsı teftîş olunmağıçün hâlen Bağdâd beğlerbeğisine ve kâdîsına hüküm-i şerîfüm gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Teftîş ahvâlî şer'le görilüp ber-araf olmadın sen dahı Bağdâd'dan çıkup gitmeyesin; şöyle bilesin.

[Yev]mü's-Sebt, fî 12 Cumâde'l-evvel, sene: 972

516 *Üsküdar ile İstanbul arasında işleyen kayıklara tahammülüinden fazla yolcu ve fazla ücret alınmaması.*

Yazıldı.

Muhzurun kâtibine virildi. Fî't-târîhu'l-mezbûr.

Üsküdar kâdîsına hüküm ki:

Hâlâ; "Üsküdar'dan mahrûse-i İstanbul'a işleyen kayıklar mürûr iden nâsun akçalarına tama'an on ikişer âdemden ziyâde tahmîl idüp rûzgâr muhâlif oldukda emvâc-ı deryâya

mütehammil olmayup nice kimesnelerin helâkine sebep olurlar." diyü arz olunmağın ma'ber-i mezbûrun kayıkları emr-i şerîfümle yoklanup görildükde kırk kayık mukarrer kılınup **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfümle Dergâh-ı Mu'allâm yeniçerilerinden zikrolunan Kayıklar Yasakcısı Dâvûd varıcak, mukarrer olan kayıkların sâhiblerin ihzâr idüp bu emr-i hümâyûnunu gereği gibi tenbîh ü i'lân idüp min-ba'd kayıklarına âdem almalu olduklarında mâ-beynlerinde nevbet ri'âyet itdürüp eger öte yakadan ve eger mahrûse-i İstanbul'dandur, tahammûlden ziyâde kimesneyi aldurmayup ve kayıklarına aldıkları âdemden dahı emr-i sâbıkum üzre iki âdeme bir akça aldurup fermân-ı şerîfûme muhâlif kimesneye iş itdürmeyesin. Ba'de't-tenbîh eslemeyenleri te'dîb idüp habseyleyüp arzyleyesin. Sonra anlar hakkında emrüm ne vechile olursa, mûcebi ile amel eyleyesin ve ba'de'n-nazar, bu hükm-i hümâyûnunu elinde ibkâ idüp alâmet-i şerîfe i'timâd kılasın.

517 *Görevlerini yerine getirmeyip fesadlık eden İskenderiye Kalesi müstahfızlarının hapsolunup, yerlerinin başkasına tevcih olunması.*

Yazıldı.

Kethudâsı Osmân'a virildi. Fî't-târîhü'l-mezbûr.

İskenderiyye sancağı beğine hüküm ki:

Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "Kal'a-i İskenderiyye müstahfızları ekser evkâtde fesâddan hâlî olmayup şerî'ate da'vet olunduklarında köylere firâr idüp sa'b yirleri mekân idinüp ba'dehû yine evlerine gelüp ve sâyir hıdmetlerinde dahı ihmâl ü tekâsül üzre olup anun gibilerin gedükleri âhara teklîf olundukda; "Bizi katliderler." diyü kimesne kabûl itmeyüp bu sebep ile fesâdları ziyâde olmaktadır." diyü arzylemişsin. **Buyurdum ki:**

Vardukda, kal'a-i mezbûre erenlerinden anun gibi defe'âtle şenâ'ati olup fesâd üzre olanları kal'a zindânında muhkem habsitdürüp ve te'dîbe muhtâc olanları dahı muhkem te'dîb eyleyüp min-ba'd kal'a-i mezkûre erenlerinden bir ferde fesâd ü şenâ'at itdürmeyesin. Temerrüd idenlerin gedüklerin âhara tevcih idüp arzyleyesin.

518 *Kefe'den gelirken Şile'de karaya oturan gemiden yağma olunan yağın bulunarak sahiplerine teslim edilmesi.*

Hasan Çavuş'a virildi. Fî 18 C., sene: 972

Şili kâdîsına hüküm ki:

Kefe'den yağ tahmîl olunan gemilerden bir pâre gemi ol cânibe geldükde rûzgâr muhâlif olmağla garkolup içinde bulunan iki yüz yigirmi tulum yağ karaya dökülüp bundan akdem çavuşum gönderildükde yüz tulumu bulunup bâkîsi ele girmeyüp yalıda olan kurâ halkı yağmâlayup ve kimi birbirinden satun alup sâhibleri gelüp; "Yağımızun ekseri re'âyâ mâ-beyninde veznolunup fûrûht olmuştur. Mâlimuz zâyi' olmak bize hayfdur." diyü bildürdükleri ecilden **buyurdum ki:**

Çavuşum Hasan varıcak, kâdî-i sâbık ve nâyibi ve emîni ve ol cânibde yalıda olan kurâ halkın cem' idüp dikkat ü ihtimâmla tefâtîş idüp zikrolunan yağı satun alanlar kimden almış ise buldurasın. Şöyle ki; satun aldıkları yiri bulmayalar, ellerinde zikrolunan yağdan alınmış yağ veya alâmeti buluna, anun gibilere ve nâyibe ve kâdîya ve emîne zâyî' olan yağı her kande ise buldurup zuhûra getüresin. Bu bâbda tamâm dikkat idüp bî-günâh olanlara zulm ü hayf olmakdan ve hılâf-ı vâkı' kazıyye arzolmakdan hazer idüp zikrolunan yağı zuhûra getürmeyince olmayasın.

519 *Osmanlı ile Beç kralı arasındaki ahidnâmeyle aykırı olarak Beç tarafından Erdel toprağına bir saldırı olmadığı müddetçe Plaj Menhar husûsu için Erdel kralının Tımsıvar beylerbeyinden yardım taleb etmemesi.*

Yazıldı.

Erdel Kralı İstefan Kral'a hüküm ki:

Hâliyâ Dergâh-ı Sa'âdet-destgâh ve Bâr-gâh-ı Felek-iştibâhum'a mektûb gönderüp; "ba'zı kılâ'un feth u teshîri Plaj Menhar'dan(?) intikâmın alup emîn ü sâlim mürâca'at idüp yirüne geldüğünü ve a'dânuz recâsıyla kral tarafından üzerüne düşmen gelmek ihtimâli" virmişsin. Mektûbunda her ne ki zikrolunmuş ise ale't-tafsîl Dergâh-ı Âlem-penâhum'a arzolunup ılm-i şerîfüm muhît u şâmil olmuşdur. İmdi; bundan akdem; "Beç kralı tarafından kendü vilâyetünde Soloş nâm varoş kurbinde bir parkan ve iki kal'a ortasında bir kastel binâ eylediler; düşmen def' olmayup kral-ı mezbûr tarafından muttasıl düşmen gelmek üzredür." diyü arzeyledüğün ecilden; "Vâkı'â bir bellü ve başlu düşmen gelüp vilâyetüne zarar itmek ihtimâli var ise Tımsıvar beğlerbeğisin mu'âvenete taleb idesin. Mücerred Plaj Menhar(?) husûsı için asker yıpratmayup ahde muhâlif ol cânibe müte'âriz olunmaya." diyü emrüm olmuşdı. Arzıtdüğün düşmen ahvâli sahîh olmayup müfsid-i mezbûr mukaddemâ ol cânibe iki pâre kal'anuzla ilticâ idüp ve ahd-i şerîfüm olduğu esnâda tarafeynün ellerinde bulunan yirler ve kal'alar sorılmamak üzre mu'âhede-i hümayûnum olmuşken şimdiye değin anlardan ahde mugâyir vaz' sâdır olmadın sizün tarafınızdan dahı hılâf-ı ahd vaz' irtikâb olun[ma]mak gerek idi. Harâcların ilçileri Atebe-i Ulyâm'a getüricek beher-hâl ol cânibün ahvâlin tezekkür itmeleri mukarrerdür. Ol vakıt dîn ü devlet-i hümayûnuma muktezî olan umûr ne ise görülür. Sen dahı yarar kulum oğlu kulum olup vilâyet-i Erdel dahı kuvvet-i kâhiremle mazbût memleketimiz olmağın dâyimâ nazar-ı ferhunde-eserüm ol cânibden nigerân olmakdan hâlî değildir. Gerekdür ki; a'dâ tarafından kalbüne havf u haşyet getürmeyüp memleket ü vilâyetünün zabt u rabtında mücidd ü merdâne olup lâzımü'l-arz olan husûslarınızı Atebe-i Ulyâm'a i'lâm itmekden hâlî olmayasız; şöyle bilesiz.

520 *Tımsıvar beylerbeyinin Erdel toprağına Beç tarafından ahidnâmeyle aykırı olarak bir saldırı olmadığı halde Palaj Menhar husûsu için Erdel kralına yardıma gitmesinin nedenini bildirmesi.*

Yazıldı.

Kethudâsına virildi. Fî 27 Cumâde'l-evvel, sene: 972

Tımişvar beğlerbeğisine :

Hâliyâ Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "beğlerbeğiliğine müte'allik asker-i zafer-rehberümle Kral-oğlu'na mu'âvenete varılup Sakmar alındukdan sonra Plaj Menhar'un(?) melâz u me'vâ idindüğü tabur üzerine varılup karâra mecâli olmayup firâr itmeğin kral-ı mezbûrun babasının kadîmî kal'alarından on pâre kal'anun fethi müyesser olup ba'dehû kral makarrı cânibine ve sen dahı emîn ü sâlim beğlerbeğiliğine gelüp karâr u nüzûl itdüğün" bildürmişsin. Eyle olsa; bundan akdem İstefan Kral mektûb gönderüp; "Ferenduş tarafından düşmen gelüp vilâyetümde Soloş nâm varoş kurbinde bir barkan ve iki kal'a ortasında bir kastel binâ eylediler." diyü arzyledükde; "Sahîh haber alasin, adûsı def' olmayup tekrâr düşmen gelüp mu'âvenete taleb iderse varasin." diyü emrüm oldukdan sonra sana defe'âtle ahkâm-ı şerîfe gönderilüp; "Nemçe kralı ile mâ-beynimizde olan ahd ü emâna muhâlif mücerred Plaj Menhar(?) husûsı içün ol cânibe dahl ü ta'arruz olunmaya." diyü defe'âtle tenbîh ü te'kîd olunmuş idi. Alınan kal'alar hod cümle ahid-nâme-i hümayûnumuz virilmezden mukaddem ol cânibün eline düşmüş ola ve eger cânibeynün ellerinde bulunan kal'alar ve yirler sorılmamak üzre mu'âhede-i hümayûnum olup ma'a-hâzâ Plaj Menhar(?) Kral-oğlu'ndan mukaddemâ rû-gerdân oldukda ol cânibe iki pâre kal'asıyla ilticâ eylemiş idi. Alınan kal'alar ne asıl kılâ'dur, ahd-i şerîfûme mugâyir vaz' ile alınan kılâ'un feth u fütûhın arzidüp bu kadar fesâda bâ'ıs ü bâdî olmanun sebebi nedür? Gönderilen ahkâm-ı şerîfeyi okumayup tegâfûl mi idersin ve Kral-oğlu'nun beğlerine nasîhat itdüğün bildürmişsin; bu makûle maslahat sana emrüm olmuş mudur? **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîf-i vâcibü'l-ittibâ'um varıcak, Ferenduş tarafından Kral-oğlu üzerine bellü başlu düşmen gelmeyüp Beç kralı ahdları muktezâsınca harâcların gönderüp ol cânibden ahde muhâlif vaz' sâdır olmadın defe'âtle gönderilen evâmîr-i şerîfeme muhâlif ve ahid-nâme-i hümayûnuma mugâyir vaz' olmağa sebep nedür? Ol bâbda cevâbun ne ise yazup bildüresin.

521

Küffâr üzerine yapılacak sefer için Ağrıboz, Tırhala, Cezâyir, Gelibolu, Karlili, Karesi, Menteşe, Aydın ve Mora'dan gönüllü usulü ile cenkçi tedarik olunması.

Yazıldı.

Kurd Kethudâ'ya virildi.

Mora beğine ve kâdîlarına bir hüküm ki:

Hâliyâ Hak sübhânehû ve te'âlâ hazretlerinin ulüvv-i inâyeti ile işbu nevrûz-ı mübârekde küffâr-ı hâksâr üzerine gazâ etmek içün deryâya donanma-i hümayûnum irsâline niyyet olunup ta'yîn olunan sipâhîlerden gayri bir mikdâr cengci lâzım olmağın taht-ı hükûmetinizde gazâdan safâsı olan gönüllü yarar yiğitlerden bir mikdâr intihâb olunup gazâ-yı şerîfde bile bulunmaları içün ihzâr olunmalarını emridüp **buyurdum ki:**

() varıcak, te'hîr itmeyüp taht-ı hükûmetinüzde vâkı' olan kasabât u bâzârlarda nidâ itdürüp sipâhî nökeri ve kimesnenün abd-i memlûki olmaya, gazâdan safâlu yarar yiğitlere bu emrûmi tenbîh ü i'lân eyleyüp Donanma-i Nusret-karînüm seferine terğîb itdürüp oklu ve yaylu ve harbelü yarar yiğitleri ihrâc itdürüp yarar âdemlerinüze koşup Donanma-i Hümâyûnum varıcak, yalılara ihzâr idesiz ki, Donanma-i Hümâyûnum vardukda yalılarda hâzır bulunalar ki, pîr ü ma'zûr olan sipâhîler ihrâc olunup yirlerine bedel tutdurılup ve cengcisi olmayan kadırgalara tevzî' olunup gazâ-yı şerîfümde toyumlukda bulunduklarından gayri niceleri hıdmetleri ve yoldaşlıkları mukâbelesinde behre-mend ü ber-murâd olalar. Husûs-ı mezbûr emr-i mühimdür; gereği gibi ikdâm idüp her ne mikdâr mümkün olur ise ihrâc idüp mahall-i me'mûrda ihzâr olunmalarına sa'y idüp bâb-ı dikkat ü ihtimâmda dakîka fevtitmeyesiz.

Yazıldı.

Ağrıboz beğine ve kâdîlara.

Yazıldı.

Tırhala sancağı beğine ve kâdîlara.

Yazıldı.

Cezâyir beğlerbeğisine ve Gelibolı kâdîsına.

Yazıldı.

Karlili beğine ve kâdîlara.

Yazıldı.

Karesi beğine ve kâdîlara.

Yazıldı.

Menteşe beğine ve kâdîlara.

Yazıldı.

Aydın beğine ve kâdîlara.

[Yev]mü's-Sebt, fî 19 Cumâde'l-ûlâ, sene: 972

522

Dulkadiroğlu Şah Ali Bey'in oğlu Koca Bey ve kardeşi Süleyman'ın adamlarından yakalanıp Konya'da hapsolunan Ilgar ve yoldaşlarının Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.

Yazıldı.

Karaman çavuşlarından Alî Çavuş'a virildi. Fi't-târîhu'l-mezbûr.

Karaman beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ Zülkâdir-oğlu Şâh Alî Beğ'ün oğlu Koca Beğ'ün ve karındaşı Süleymân Beğ'ün âdemlerinden tutulup Konya'da habsolunan Ilgar nâm kimesnenün ve mezbûr Ilgar ile bile tutılan yoldaşınınun Âsitâne-i Sa'âdetüm'e gelmeleri lâzım ü mühimm olmağın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vardukda, te'hîr itmeyüp mezbûrları yarar âdemlere koşup mu'accelen Dergâh-ı Mu'allâm'a gönderesin ve bile koşup gönderdiğün kimesnelere tenbîh eylesin ki, yolda ve izde onat vechile hıfzeyleyüp gaybet itdürmekden hazer eyleyeler.

523

Dulkadiroğlu Şah Ali Bey'in oğlu Koca Bey ve kardeşi Süleyman Bey'in Karabudak oğlu Musa adlı zaîme buldurtturulması.

Yazıldı.

Çavuşbaşına virildi. Fî 20 Ca., sene: 972

Beğşehri Sancağı Beği Bâyezîd Beğ'e hüküm ki:

Hâliyâ Dulkâdir-oğlu Şâh Alî Beğ'ün oğlu Koca Beğ'ün ve Süleymân'un ele gelmeleri lâ-büdd ü lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vardukda, te'hîr itmeyüp mezkûrları Karabudak-oğlu Mûsâ nâm za'îme teklîf idüp buldurup dahı ele geldüklerinde habseyleyüp mu'accelen Dergâh-ı Mu'allâm'a bildüresin. Şöyle ki; za'îm-i mezkûr mezbûrları ele getürmeyüp ihmâl idecek olursa, Südde-i Sa'âdetüm'e arzeylesin ki, ze'âmeti âhara virilüp ve anlara olacak ukûbet mezbûra olup eşedd-i ikâb ile mu'âkab ola.

524

Şam'da vefat eden zaîm Kalender Mehmed'in câriyesi, oğlu ve ze'âmetinden kalan alacağının tahsil olunup Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.

Yazıldı.

Şâm beğlerbeğisine hüküm ki:

Vilâyet-i Şâm'da ze'âmete mutasarrıfken fevtolan Kalender Mehmed'ün metrûkâtı ve oğlu ve câriyesi ve ze'âmetinde bâkî kalan mahsûli cem' olup Südde-i Sa'âdetüm'e gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Varıcak, müteveffânun metrûkâtı husûsına bi'z-zât mukayyed olup tahvîline düşenden ze'âmetinde ne mikdâr mahsûli kalmışsa cümlesin bî-kusûr tahsîl ve defter itdürüp metrûkâtından gelmesi mümkün olmayanı anda bey' itdürüp bu cânibe gelmeğe kâbil olan esbâbıyla anda olan ümmü'l-veled câriyesin ve oğlın bir yarar i'timâd itdüğün kimesneye koşup emîn ü sâlim gönderesin. Tîmârından(?) ve metrûkâtından ne mikdâr nesne olursa nakîr u kıtmîr defter idüp mühürleyüp bile gönderesin.

525

Edirne'de iki yüz elli dirheme satılması istenen koyun etinin, kasapların şikâyeti üzerine iki yüz dirhemden satılması.

Yazıldı.

Kâdî-asker Pervîz Efendi'nün âdemisine virildi. Fî 20 Ca., sene: 972

Edirne kâdîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "bundan akdem vârid olan hükm-i şerîfüm mücebince mahmiyye-i Edirne'de koyun eti iki yüz elli dirhem satılması tenbîh olundukda kassâblar cem' olup; "Ziyân iderüz." didüklerinde () tutulup fi'l-vâkı' ziyânları mukarrer olduğun" bildürmüşsin. İmdi; mahmiyye-i mezbûrede koyun eti iki yüz dirhem satılmasın emridüp **buyurdum ki:**

Emrüm mücebince koyun etin min-ba'd iki yüz dirhem satdurup hılâf-ı emr kimesneye iş itdirmeyesin.

526 *Belviran kazâsı Kuzvîran karyesinde sâkin olan Vefa ve Ali bin Şeyh Safa adlı zâviyedârların Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.

Karaman beğlerbeğisi âdemlerinden Alî Çavuş'a virildi. Fî 19 Cumâde'l-ûlâ, sene: 972

Karaman beğlerbeğisine hüküm ki:

Bilvîrân kazâsından Kuzvîrân nâm karyede mütemekkin olan Vefâ ve Alî bin Şeyh Safâ nâm zâviyedârlar ele getirilüp kayd [ü] bend ile Südde-i Sa'âdetüm'e gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Te'hîr itmeyüp hüsn-i tedbîr ü tedârûkle ele getirüp yarar âdemlere koşup Dergâh-ı Mu'allâm'a gönderesin ki küreğe konılalar. Ammâ; bile koşup gönderdiğün kimesnelere tenbîh ü te'kîd eylesesin ki, yolda ve izde gaflet ile gaybet itdirmekden hazer eyleyeler; şöyle bilesin.

527 *Ürgüb Kadısı Mevlânâ Bâlî'yi öldürmeye kasteden Alacahisar Beyi'nin Çavuşbaşısı Mehmed ve yoldaşlarının yakalanıp Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.

Mezbûr kâdîya virildi. Fî 23 Cumâde'l-ûlâ, sene: 972

Semendire beğine ve Kratova kâdîsına hüküm ki:

Ürgüb Kâdîsı Mevlânâ Bâlî gelüp; "Alacahısâr Sancağı Beği Rüstem dâme izzühûnun Çavuşbaşısı Mehmed ve Hasan ve Bâyezîd ve Kâsım ve Ahmed ve Dîvâne Mahmûd ve diğer Bâyezîd nâm kimesneler ba'zı levendât ile âlât-ı harb ile katl kasdına hammâmda iken basup te'addî eyleyüp ve hâlâ voyvodası olan Keyvân ve Kâsım meclis-i şer'-ı şerîfde şer'-ı şerîfe muhâlif elfâz-ı kabîha ile şetmitdiler." diyü arzyledüğü ecilden **buyurdum ki:**

Vardukda, gaybet idenleri kefillerine bi'l-cümle buldurması lâzım olanlara buldurup getürdüp bir def'a faslolmayup ve on beş yıl terkolunmuş da'vâ değil ise

bi-hasebi's-şer'ı's-şerîf sâbit ü zâhir ola, sübût u zuhûr bulan cerîmelerin sicillât idüp sûret-i sicilleri ile kayd ü bend ile yarar âdemlere koşup Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin ve koşup gönderdiğün kimesnelere gereği gibi tenbîh ü te'kîd eylesin ki, yollarda onat vechile hıfzidüp gaybet itdürmekden hazer ideler. Bu bâbda mukayyed olup tezvîrden ve telbîsden hazer eylesin. Hîn-i teftîşde hakk-ı sarîha tâbî' olup hılâf-ı vâkı' kazıyye arz olunmakdan ve şer'-ı şerîfe muhâlif kimesneye te'addî olunmakdan ihtiyât idesin.

528

Debri kazâsı Martiş karyesinin ahâlisine zulmeden Sipâhi İskender ve diğer yoldaşlarının karye halkıyla olan dâvasının görülmesi.

Yazıldı.

İlbasan beğine ve İlbasan ve Debri kâdîlarına hüküm ki:

Sen ki İlbasan kâdîsısın, mektûb gönderüp; "Debri kazâsından Martiş nâm karye halkı ba-ser-hem meclis-i şer'a gelüp; "Mat kazâsına tâbî' Filos nâm karye sâkinlerinden İskender nâm sipâhî oğulları ile ve karye-i mezbûre ahâlîsi ile ve Derdas nâm karye sipâhîsi olan Hasan nâm sipâhî dahî oğulları ile ve Zepor nâm karye sipâhîsi olan Mustafâ umûmen karye-i mezbûre halkı ile ve karye-i Mete'den Bebe Vaşa ve Miloş Kola nâm zimmîler yüz nefer âdem ile ve Mehmed nâm sipâhî dahî oğulları ve yoldaşları ile ve Akçahısâr kazâsına tâbî' Mastar nâm karyeden Hüseyinbaş nâm kimesne elli nefer âdem ile ve karye-i Yeştiba'dan Ustura Beri(?) nâm zimmî otuz nefer âdem ile cem'an beş yüzden ziyâde âdem ile mezbûr İskender gelüp sınırı mümtâz olan karyemüzde vâkı' olan ekinlerimiz biçdürüp harmen idüp döğdürüp altmış hımilden ziyâde gallemüzi bî-vech alup gidüp niçe ekinlerimiz dahî bârgîrlerine yidürüp çiğnedüp ve oğullarımız ve kızlarımız alup dâyimâ esîr idüp bey' iderler." diyü tezallüm itdüklerin bildürmeğin" mezbûr İskender'ün tîmârı alınıp **buyurdum ki:**

Hük-m-i şerîfüm vardukda, kazıyye arz olunduğı gibi ise mezbûr İskender'i oğulları ve bile varan sipâhîler ile ve sâyir halkdan her kim ise hasımları ile berâber idüp gaybet idenleri kefillerine ve şer'le buldurması lâzım olanlara buldurup getürdüp bir def'a şer'le sorulup fasl olmayan husûsların şer'le dikkat ü ihtimâm üzre teftîş ü tefahhus eyleyüp bi-hasebi's-şer' sâbit ü zâhir olan hukûk müteveccih olanlardan bî-kusûr ashâbına alıvirdükden sonra te'addîleri sâbit olanları her kimler ise habsidüp vâkı' olan te'addîlerin tafsîl üzre yazup arz eylesiz. Bu bâbda, Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından Mahmûd *zîde kadruhû* bile mübâşir ola. Ammâ; emr-i şer'-ı kavîmden tecâvüz itmeye; şöyle bilesiz.

Karaman beğlerbeğisine Beğdili-oğulları için olan hüküm kethudâsına virildi. Fî 21 Cumâde'l-ûlâ, sene: 972

529

Rakka'da isyan eden tâifenin isyandan vazgeçmedikleri taktirde gerekli tedârikle üzerlerine varılıp haklarından gelinerek mâl-i mîrînin tahsil olunması.

Alî Çelebi'nün âdemisi Mahmûd'a virildi. Fî 10 Ca., sene: 972

Diyârbekir beğlerbeğisine ve Rakka kâdîsına hüküm ki:

Sen ki kâdîsın, mektûb gönderüp; "tâyife-i el-Bûsem'un(?) üzerinde olan mâl-i mîrî tahsîl olunmayup ısyân üzre oldukları defe'âtle arzolandukda, hükm-i şerîfüm vârid olup; "Tâyife-i mezbûreye nâyib ile âdemler gönderüp şerî'ate da'vet idüp itâ'at-i şer' itmeyüp ısyân üzre olurlar ise sicill idüp üzerlerine varup mâl-i mîrîyi vormeyüp ceng iderler ise haklarından gelesin." diyü fermân olunmağın tâyife-i mezbûreye nâyib ve mu'temedün-aleyh âdemler ile Emînleri olan Kâsım ve Pîrî irsâl olunup şer[î]'ate da'vet olundukda itâ'at itmeyüp ısyân üzre oldukları mukarrer olmağın Fırat suyından ubûr idüp üzerlerine teveccüh itmezden mukaddem tâyife-i mezbûreden Relvetiye(?) nâm harâbe kal'anun harâb olmuş yirlerin yapup içinde hısâr olunup ceng kasdın itdükleri mukarrer olmağın kal'a-i mezbûrede kendülerine karîb olan mahallere vâsıl oldukda, firâr idüp ehl ü ıyâlleriyle Fırat suyına düşüp öte cânibe ubûr idüp ba'zı mâlları ve esbâbları gâret olunup ba'dehû tâyife-i mezbûrenün oklu ve yaylusı ceng itmeğiçün girü Fırat suyından ubûr idüp su kenârında hayli ceng olup tarafeynden niçe âdem katlolunduğın" bildürdüğün ecilden **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vusûl buldukda, bu husûsa bi'z-zât mukayyed olup zikrolunan tâyifeyi yarar âdemler gönderüp şerî'ate da'vet idüp üzerlerinde ne mikdâr mâl var ise taleb idüp bî-kusûr tahsîl itdüresiz. Şöyle ki; itâ'at-i şer' itmeyüp fesâd ü şenâ'at üzre ısyân u tuğyânlarında ısrâr üzre olup ıslâhları mümkün olmayup memleket ü re'âyâyâ zarar u ziyânları ola, te'hîr itmeyüp tedârükleri her ne yüzden mümkün ise görüp baş baş müfsidlerinün haklarından gelesin ki, sâyirlerine mûcib-i ıbrret olup ve mâl-i mîrî dahı zâyi' u telef olmayup tahsîl oluna. Ammâ; gönderdiğiniz âdeme tenbîh ü te'kîd eyleyesiz ki, tâyife-i mezbûreyi evvelâ şerî'ate da'vet idüp itmînân-ı kalb vormek için gereği gibi istimâlet itdürüp ahsen vechile ıslâhına sa'yeylesiz. Müyesser değil ise fermân-ı şerîfüm üzre tedârüklerin göresiz.

530

Boğdan voyvodası tarafından ticâret için Moskova'ya gönderilip dönüşünde Leh vilâyetinin Lov Kalesi'nde tutulan Dragan adlı Ermeninin Boğdan'a gönderilmesi.

Boğdan voyvodasının âdemisine virildi. Fî 10 Cumâde'l-ûlâ, sene: 972

Leyh kralına nâme-i şerîf yazıla ki:

Boğdan voyvodası Aleksandra mektûb gönderüp; "Dragan nâm Ermeni'yi ba'zı metâ'ı ile semmûr ve balık dişî almak için Moskov cânibine gönderüp niçe zamân gelmeyüp hâliyâ esbâbı ile taht-ı hükûmetinizde Lov nâm kal'ada mütemekkin olduğın" bildürüp; "ahid-nâme-i hümayûnumuz mûcebince mezkûr Ermeni esbâbı ile gönderilmesin" recâ itmeğın gerekdür ki; nâme-i hümayûnumuz ile müşârun-ileyh voyvoda'nun âdemi vardukda, mu'âhede-i hümayûnumuz üzre mâ-beynde olan dostluk ve sadâkatinüz mûcebince mezkûr Ermeni'yi akça vü esbâbı ile mûmâ-ileyhe göndermek bâbında envâ'-ı mesâ'î-i cemîlenüz vücûda gele. Tahrîran...

531

Rodosçuk kasabasında sipâhiler tarafından der-mahzen olan terekenin İstanbul zahîresi için gelen gemilere yükletilip gönderilmesi.

Muhzıra virildi. Fî 13 Cumâde'l-ûlâ, sene: 972

Tekfurtağı kâdîlarına hüküm ki:

Hâlen kasaba-i Rodoscuk'da ba'zı sipâhîler ve gayri kimesneler tereke alup der-mahzen idüp ve min-ba'd dahı etrâfdan gelen terekeyi İstanbul zahîresiyçün varan gemilere aldurmayup kendüler alup matrabâzlık itdükleri istimâ' olundu. İmdi; mahrûse-i mezbûre zahîresi ehemmi-i mühimmât dandır. **Buyurdum ki:**

Dergâh-ı Mu'allâm yeniçerileri bölükbaşılardan Mustafâ nâm kulum vardukda, bu husûsa bi'z-zât mukayyed olup kasaba-i mezbûrede der-mahzen ne mikdâr tereke var ise eger sipâhînündür ve gayrındur her kimün olursa olsun sâhiblerine aslâ te'allül ü nizâ' itdirmeyüp mahrûse-i İstanbul zahîresiyçün varan gemilere narh-ı rûzî üzre bey' itdürüp mahmiye-i mezbûre zahîresiyçün irsâl eylesesiz ve ne mikdâr tereke bey' olunduğın ve kankı re'îsün gemisine tahmîl olunup gönderildüğün yazup defter idüp kurudan Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesiz ki, gelen gemilerden defter mücebince taleb olunup ol bahâne ile deryâya ve hârice hılâf-ı emr tereke virilmek ihtimâli olmaya ve min-ba'd gereği gibi tenbîh ü te'kid eylesesiz ki, eger sipâh tâyifesidür ve gayridür, hâricden kasaba-i mezbûreye gelen terekeyi der-mahzen itmek için aldurmayup İstanbul mühimmi için varan gemilere narh-ı rûzî üzre aldurup hılâf-ı emr kimesneye iş itdirmeyesiz. Eslemeyenler her kim ise isimleri ile yazup arzeyesiz ki, emrûme muhâlif vaz' idenlerün haklarından geline; şöyle bilesiz.

532

Haleb Hazînesi'nden Erzurum kulları için alınan mevâcibe kimsenin dahlettirilmemesi.

Dîvâne Husrev'e virildi. Fî 14 Cumâde'l-evvel, sene: 972

Erzurum beğlerbeğisine hüküm ki:

Erzurum'da olan kullarum Dergâh-ı Mu'allâm'a âdem gönderüp; "Mevâciblerin almağa gönderilen kimesneler Haleb Hazînesi'nden aldıkları altını ba'zı kimesnelere mu'âmeleye virüp esbâba bozup Erzurum'a geldükde esbâb satılınca tevakkuf olunmak lâzım gelüp kulun mevâcibi vaktinde virilmeyüp nâkıs altın ve yaramaz akça virürler." diyü bildürdükleri ecilden mezkûrların mevâciblerinden âdet ü kânûn üzre müsterakadan mâ-adâsın alıkomayup hazîneden çıkarup virdükleri Haleb'de Hızâne-i Âmirem defterdârı olan kendü mühriyle mühürleyüp sana irsâl itmeğiçün hükm-i şerîfüm gönderilmişdür.

Buyurdum ki:

Varıcak, mevâcib taleb itmeğe hâricden kimesneyi göndermeyüp kul tâyifesinden min-ba'd nevbet ile yarar i'timâd olunur kimesneleri ta'yîn idüp gönderesin. Mevâcib için Haleb Hazînesi'nden aldıkları mâl defterdâr mühriyle sana getirüp teslim itdükde her bölüğe kendü yanında tevzî' itdürüp kîsede bâkî kalanı mühürle mühürleyüp hıfz idürüp

kulun mevâcibi için Hazîne'den çıkan mâla kimesneyi dahlitdürmeyesin. Mevâcibleri Hazîne'den çıktığı gibi kendülere vâsıl olup kimesnenün tebdîle mecâli kalmaya; şöyle bilesin.

533 *Haleb Hazînesi'nden Erzurum kulları mevâcibi için gönderilecek paranın, götürülecek olana mühürlenip teslim olunması.*

Dîvâne Husrev'e virildi. Fî 14 Cumâde'l-evvel, sene: 972

Haleb defterdârına hüküm ki:

Âdem gönderüp; "Erzurum'da pâre geçmeyüp mevâcibleri için pâre virilüp ve altun virildiği takdirce müsterakasından mâ-adâ altun başına birer pârelerin alıkodukların ve virilen altun mühürlenmeyüp alup giden kimesneler esbâb ü pâreye tebdîl itdüklerin." bildürdüğün ecilden **buyurdum ki:**

Hüküm-i şerîfüm vusûl buldukda, tâyife-i mezbûrenün havâle olunan ulûfeleri için virilen mâl her kime teslîm olunursa muhkem mühürleyüp gönderesin ki, ana göre teleb oluna ve arzulunduğu üzre âdet ü kânûn üzre müsterakadan ziyâde altun başına birer pâre alıkondduğu vâkı' mîdur ve şimdiye değin ol vechile olıgelmiş midür, nicedür alıkonılmışdur; sebep ü bâ'ıs ne ise sıhhati üzre arzeyelesin. Şöyle ki; emr-i şerîfüm olmadın olmuş ise men' u def' idüp hılâf-ı emr iş olmakdan hazer eyleyesin.

534 *Kavala Kalesi'nden kaçan tutukluların, kale dizdârı ile o gece nöbeçi olanlara buldurtturulması ve nöbetçilerin gediklerinin başkasına tevcih edilmesi.*

Yazıldı.

Beğ âdemine virildi. Fî 14 Cumâde'l-ûlâ, sene: 972

Selanik beğine ve Kavala kâdîsına ve Siroz kâdîsı olup vilâyet-i mezbûre mehâyîfi teftûşinde olan Zeyneddîn'e hüküm ki:

Hâliyâ Kavala kâdîsı sûret-i sicil gönderüp; "Kavala Dizdârı olan İbrâhîm nâm kimesne kal'ada mahbûs olan mücrimleri kaçurduğun" bildürmeğin dizdârın dizdârlığı alınıp gaybet iden mücrimler dizdâra ve ol gice bekçi olanlara teklîf olunup buldurmasını emridüp **buyurdum ki:**

Hüküm-i şerîfüm varıcak, dizdâr-ı mezbûr ile ol gice nevbetçi olan kimesnelere gaybet iden mücrimleri elbette teklîf idüp buldurup ele giren mücrimleri habsidüp ve ol gice nevbetçi olanların gedüklerin âhara tevcih idüp arzeyelesiz.

535 *Köyceğiz'de yalan ve hîle ile Müslümanlara zulmeden Nasuh Fakih'in küreğe konulmak üzere Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Köyceğiz kâdîsına hüküm ki:

Bundan akdem mektûb gönderüp; "Nasûh Fakîh nâm kimesnenün tezvîr ü telbîsi olup müslimânlara hılâf-ı şer' te'addîsinün nihâyeti yokdur." diyü bildürdügün ecilden; "Vâkı' ise küreğe gönderesin." diyü emr-i şerîfüm irsâl olunmışıdı. Henüz mezkûr gönderilmeyüp himâyet olduğu ecilden **buyurdum ki:**

Ol hük-m-i şerîfüm mücebince mezkûrun ahvâline mukayyed olup şirret ü şekâveti ve telbîsi zâhir olup sicill olmuş ise te'hîr itmeyüp sûret-i sicilli ile Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından İbrâhîm'e teslim idüp Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin.

[Yev]mü'l-Erbi'â, fî 16 Cumâde'l-ûlâ, sene: 972, Kostantîniyye

536

Vefat eden Nakşe cezîresi dükasının yerine Nakşe, Sire ve Milo cezîrelerine, cizyelerini vermek üzere oğlu Yamko'nun duka tâyin olup beratının verildiği.

İşbu berâtun tekrâr bir sûreti dahı yazılıp virilmek emrolunmağın aynı ile tekrâr yazıldı. Fî 28 Ramazân, sene: 972

Nişân-ı hümayûn hükmi oldur ki:

Hâliyâ Nakşe cezîresine tâbi' Santorin ve Paroz cezîrelerine her sene 52.391 akça cizye edâ itmek üzere mutasarrıf olan dârende-i fermân kıdvetü'l-üme-râ'l-milleti'l-Mesîhiyye umdetü küberâ'it-tâyifeti'n-Nasrâniyye Yakmo Dergâh-ı Mu'allâm'a âdem gönderüp; "zikrolunan Nakşe'nün beği olup babası olan duka mürdolduğın" bildürüp; "Cezîre-i mezbûre ile Sire ve Milo cezîreleri babası viregeldüğü yüz tokuz bin altı yüz tokuz akça cizye ile kendüye sadaka olunmak" bâbında istid'â-yı âtifet eyledüğü ecilden zikrolunan cezîreleri babası edâ itdüğü cizye ile müşârun-ileyhe ta'yîn idüp eline bu berât-ı hümayûnı virdüm ve **buyurdum ki:**

Ba'de'l-yevm evvelden tasarruf itdüğü cezîrelerle babası mutasarrıf olduğu cezîrelerin cizyeleri –ki, cümle yüz altmış iki bin akçadur– sâl-be-sâl vakti ile bi't-tamâm Hızâne-i Âmirem'e edâ idüp ribka-i ubûdiyyet ü istikâmetde sâbit-kadem ola. Cezîre-i mezbûre re'âyâsından gayri harâc-güzârlarumdan ve gayriden kimesneyi cezîrelerine kabûl itmeyüp Bâb-ı Sa'âdetüm'le adâvet üzere olanlarla dostluk itmeyüp gemilerin ve harâmî korsan levend gemilerin cezîrelerine getürmeyüp azık ve yarak vormeyüp bi'l-cümle toğruluk üzere sâdır olan evâmir-i aliyyme imtisâl üzere ola. Merkûm u mastûr olan cezîrelere evvelden babası tasarruf itdüğü üzere mutasarrıf olup elinden alınmaya ve sâyirleriyle da'vâları oldukda vekîl gönderüp kazıyyeleri Südde-i Sa'âdetüm'de istimâ' oluna. Kendü ra'ıyyetleri bâbında olan da'vâ vü nizâ'ların kadîmden olıgeldüğü üzere âyınlerince görüp faslide. Anun gibi siyâset lâzım gelürse dahı dedesi ve babası itdüğü üzere muhtâc-ı arz olmayanı âdet ü âyınlerince istihkâklarına göre ehl-i fesâda cezâların virüp beğlerbeği ve sancakbeği ve kâdîlar ve kapudânlar dahl ü ta'arruz kılmaya ve zikrolunan cezîreler keferesinden biri Memâlik-i Mahrûsem'de ticâret ü rençberlik iderken mürdolsa metrûkâtına Beytü'l-mâlcî karışmayup yava emînleri dahlitmeye ve müslimânlara bey' u şirâ vü kefâlet ve sâyir umûr-ı şer'ıyyede

beş bine varınca vâkı' olan husûslar sicillâtsiz ola. Beş binden yukarı olan bey' u şirâ vü ticâret ü kefâlet husûslarında ve sâyir umûr-ı şer'ıyyede sicillât itdürüp sûret-i sicil veyâ huccet alalar. Sonra nizâ' olundukda sicille ve huccete nazar olunup mücebi ile amel oluna. Bu ikiden biri olmayup zûr şâhid ikâmet itmekle bunlardan nesne da'vâ iderler ise mesmû' olmaya. Bu husûs mukaddemâ tenbîh oluna. Ba'de't-tenbîh girü nizâ' iderler ise mādâm ki kâdîlar huccetlerinde veyâ sicille kaydolunmuş olmaya, anun gibilere tezvîr ü telbîs itdürilmeyüp şer'-ı şerîfe muhâlif itdükleri da'vâları istimâ' olunmaya ve cezîreleri keferesinden levend elinden ve gayriden esîr olmuş her kande bulunur ise -ki, cezîrelerinden idüğü ma'lûm u zâhir ola- müslimân olmuş ise âzâd olup henüz küfri üzere olanlar beğlerine teslîm oluna. Sancakbeğlerinden ve kâdîlardan ve kapudânlardan ve hâssa re'îslerden ve gayrilerden cezîrelerine dahl ü tecâvüz olunmayup ve yalılarında buldukları âdemlerin cebren gemilerine alup rencîde itmeyüp bir akça ve bir habbelerin almayup ve cezîrelerine çıkup müft değirmen taşı ve tuzlaların basup akçasuz tuzların ve çift sürerken öküzlerin cebren alup boğazlayup koyunların ve keçilerin ve kuzuların ve sâyir nesnelerin müft ü meccânen almayalar. Mādâm ki ubûdiyyet ü istikâmet üzre sâdır olan evâmîr-i alıyyeme imtisâl idüp babası ve kendü viregeldükleri mu'ayyen harâcların girü bi't-tamâm sâl-be-sâl irsâl idüp kendü hâllerinde olalar, vech-i meşrûh üzre olan kazâyâda işbu nişân-ı hümayûnumun mazmûn-ı sa'âdet-nümûnıyla amel olunup hılâfına cevâz gösterilmek

بسم الله

ihtimâli olmaya. Ol bâbda hîç () mâni' u dâfi' ve münâzi' u râfi' olmaya; şöyle bileler. Alâmet-i şerîfe i'timâd ü i'tikâd kılalar.

Be-makâm-ı Kostantiniyye el-mahrûse

537 *Yaramazlığı sicil olunmuş olan Çankırı kazâsı Karataş Mahallesi'nden Yusuf'un küreğe konulmak üzere Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.

Kengırı'dan Ca'fer'e virildi. Fî 18 Cumâde'l-evvel, sene: 972

Kengırı beğine ve kâdîsına hüküm ki:

Sen ki kâdîsın, mektûb gönderüp; "Kasaba-i mezbûre kavminden cemm-i gafîr gelüp; "Mahalle-i Karataş'da sâkin Yûsuf nâm kimesne gammâz u şerîr ü şakîdür ve muhsana hâtûnlara; "Zinâ eyledüm." diyü iftirâ ider. Şehirden sürilmesi lâzımdür ve bundan sâbık Muhyiddîn Kâdî zamânında ba'zı fesâdâtı zâhir olmağın, şehirden sürilmeğe hükmolunup sicill olunmuşdur." diyü şekvâ itdüklerinde sicill-i mahfûza nazar olunup didükleri gibi bulunup yaramazlığı ma'lûmun olduğın" bildürmüşsin. **Buyurdum ki:**

Göresin; kazıyye arzitdüğün gibi olup yaramazlığı şer'le sâbit olup fesâdı müseccel olmuş ise sûret-i sicilli ile mezbûrı yarar âdemlere koşup Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin ki küreğe konıla. Gaybet itdürmekden hazer eylesesin.

538

Ticâret için Prizrin pazarına gelen Dukagin reâyasına kimsenin müdâhale etmemesi, vukû bulacak dâvalarının toprak kadıları tarafından görülmesi.

Dukagin beğinin kethudâsına virildi. Fî 16 Cumâde'l-evvel, sene: 972

Prizrin kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ Dukagin beği Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "Sancağı sa'bistân ü kûhistân olmağla bâzâr yiri olmayup sancağı dâhilinde eger Dukagin ve Hâslar Kâdîlıkları'nun re'âyâsının ekseri bâb-ı ma'îşetleri ve kâr [u] kisbleri için Prizrin bâzârına varduklarında eşhâdan ba'zı kimesneler niçe fukarâya isnâd-ı mâlem-yekün eyleyüp toprak kâdîsına getirilmeyüp Prizrin kâdîsına istimâ' itdürmekle Prizrin sancağı beği tarafından habsolunup veyâhûd feth-ı hâkânîden berü ısyân u tuğyân üzre olan Küçük Kanta nâm karye keferesine istimâlet virilüp her vechile yollar emn ü emân ve mürûr iden ehl-i tüccâr ve sâyir âyende vü revende istirâhat ü [i]tmînân üzre iken ahâlî-i Kanta keferesi dahı vech-i ma'âşları husûsında bir kaç nefer zimmî Prizrin bâzârına geldüklerinde bir kimesne; "Benüm karındaşum katlolunmuşdur." diyü gelen kâfirleri Prizrin Mahkemesi'ne ihzâr idüp gayr-i vâkı' şâhidler ikâmet itdürmekle sancakbeği cânibinden habsolunup halâsları bâbında defe'âtle âdemler gönderilüp itlâkları müyesser olmayup sâdır olan kazâyâ mahall-i hâdisede toprak kâdîsına mürâca'at itdürilmemekle fukarâ vü gurabâyâ zulm-i sarîh olduğundan mâ-adâ yollar mesdûd ve ehl-i tüccâr munkatı' olmasına sebebdür." diyü i'lâm eylemişsin. **Buyurdum ki:**

Hüküm-i şerîfüm varıcak göresin; kazıyye arzulunduğı gibi ise bundan akdem Memâlik-i Mahrûsem'e defe'âtle ahkâm-ı şerîfe gönderilüp her husûs mahall-i hâdisede istimâ' olunmak emrüm olmuşdur. Ol emr-i hümayûnuma muhâlif zikrolunan bâzâra varan Dukagin re'âyâsına kimesneyi şer' u kânûna muhâlif dahlitdurmeyesin ki vâkı' olan kazıyyelerin toprak kâdîsı mahall-i hâdisede şer'-ı şerîf muktezâsınca görüp ber-taraf eyleye. Ol bâbda hılâf-ı şer'-ı şerîf ve mugâyir-i emr-i münîf iş olmakdan sakınasın; şöyle bilesin.

539

Zihne ve Drama'da İmâret-i Âmire Evkâfı Mukâtaâtı mahsûlünden stoklanmış olan terekenin Kavala İskeleyi'ne getirilerek İstanbul zahîresi için gelen gemilere günlük fiyattan satılması.

Yazıldı.

Mütevellî âdemi Ca'fer'e virildi. Fî 16 Cumâde'l-evvel, sene: 972

Kavala kâdîsına hüküm ki:

Mahrûse-i İstanbul'da binâ olunan İmâret-i Âmirem Evkâfı Mütevellîsi Mahmûd *zîde mecdühû* Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "Evkâf-ı mezbûrenün Zihne ve Drama kazâlarında vâkı' olan mukâta'ât mahsûlünden Zihne Mukâta'ası'nun iki senede hâsıl olan gallâtı ve Drama kazâsının bir senede hâsıl olan gallâtı cümle der-anbâr olup ol diyârın gallâtı zikrolunan senelerde bî-hadd olmağla kimesne bakmayup ve Zihne kazâsının havâsı gâyet vahîm olmağın anbârda tereke çürimeğe yüz tutup mâl-i vakfa küllî zarar olmak

mukarrerdür. Terekeye muzâyaka olan yirlerde fûrûht olunmasıyçün hükm-i şerîf sadaka buyurıla." diyü arzitmeğin Kavala İskelesi'nde tâlib olanlara bey' olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Anun gibi evkâf-ı mezbûre mukâta'âtından zikrolunan kâdîlıklarda vâkı' olan mukâta'âtun terekeleri bey' olunmak içün Kavala İskelesi'ne varup emr-i şerîfümle İstanbul zahîresiyçün varan rencber gemilerine narh-ı rûzî üzere bey' itmelü olduklarında hılâf-ı şer' u kânûn kimesneyi dahl ü tecâvüz itdürmeyesin ve her bir gemiye ne mikdâr tereke tahmîl olunduğunu hükm-i şerîfümün zahrına re'îsinün ismi ve terekenün mikdârı ve ne si'r üzere virildüğünü yazup hükm-i şerîfümü aynı ile karadan Bâb-ı Sa'âdet-me'âbum'a gönderesin. Ammâ; bu bahâne ile deryâya ve küffâr-ı hâksâra tereke virilmekten hazer eyleyesin.

540 *Çorum beyinin mehâyîf teftîşi sırasında tutuklanan sipâhi Veled'in küreğe konulmak üzere Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.

Kethudâsına virildi. Fî 21 Cumâde'l-ûlâ, sene: 972

Çorum Beği Mehmed'e hüküm ki:

Sâbıkâ livâ-i mezbûr beği olup Mehâyîf Müfettişi olan İlyâs *dâme izzühû* müfettiş kâdîları ile Bâb-ı Sa'âdet-me'âbum'a mektûb gönderüp Bozok teftîş olundukda üç bin üç yüz akça tîmâra mutasarrıf olan Veled nâm sipâhî ehl-i tezvîr ve hırsuz yatağı, re'âyâya zararlı kimesne olup cebr ile müslimânların terekelerin ve esbâbların alup te'addî itdüğü sâbit olmağın Çorum Kal'asında habsolunduğı ecilden **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, mezbûr Veled'i sûret-i sicilli ile mukayyed ü mahbûs yarar âdemlere koşup Dergâh-ı Mu'allâm'a gönderesin ki küreğe konıla. Ammâ; gönderdüğün kimesnelere tenbîh eyleyesin ki, gaflet ile gaybet itdürmekten hazer eyleyeler; şöyle bilesin.

[Yev]mü'l-İsneyn, fî 22 Cumâde'l-ûlâ, sene: 972, Kostantıniyye.

541 *Haklarında Ürgüp Kadısı Mevlânâ Bâlî tarafından şikâyet olan Alacahisar beyinin bâzı adamlarının teftîş olunması.*

Yazıldı.

Kâdînun âdemine virildi. Fî t-târîhî'l-mezbûr.

Alacahısâr beğine hüküm ki:

Bundan akdem Ürgüp Kâdısı Mevlânâ Bâlî Dergâh-ı Mu'allâm'a gelüp ba'zı âdemlerinden şekvâ itdüğü ecilden şer'le teftîş olunmasıyçün hükm-i şerîfüm virilmiştir. İmdi; **buyurdum ki:**

Hîn-i teftîşde âdemlerinden huzûrı lâzım olan kimesneleri taleb itdükde hiç bir vechile te'allül itdürmeyüp meclis-i şer'-ı şerîfe gönderesin ki şer'le kazıyyesi ne ise görüle. Şöyle ki; da'vet olunan âdemlerinden biri; "Gaybet itdi." diyü te'allül oluna, bu bâbda özrün makbûl olmaz; bilmiş olasın.

542

Haklarında teftiş olunmak için emir verilen Alacahisar beyinin adamlarından kaçma ihtimâli olanların teftiş olununcaya kadar hapsolunması.

Yazıldı.

Kezâlik.

Dergâh-ı Mu'allâ çavuşlarından Mustafâ'ya hüküm ki:

Ürgüb Kâdîsı Mevlânâ Bâlî Dergâh-ı Mu'allâm'a gelüp Alacahısâr beği âdemlerinden şekvâ itdüğü ecilden teftiş olunmasıçün hükm-i şerîfüm virilmiştir. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vardukda, meclis-i şer'ı şerîfe huzûr lâzım olan kimesnelerden gaybet itmek ihtimâli olanları ele getürüp müfettişler gelince habseyleyüp zabteleyesin ki, müfettiş geldükde ahvâli ne ise şer'le görile; şöyle bilesin.

543

Kocaeli sancağından on kadırgaya lâzım olan ağaçların kesilmesi için Hızâne-i Âmire'den para gönderildiği, ağaçların kestirilip defterinin Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.

Yazıldı.

Beğün kethudâsına virildi; Dîvân'da. Fî 22 Cumâde'l-ûlâ, sene: 972

Kocaili beğine hüküm ki:

Hâliyâ on pâre kadırğa binâ olunmağıçün ağaç lâzım ü mühimm olmağın Hızâne-i Âmirem'den ücret içün kifâyet kadar akça ihrâc olunup irsâl olunmuşdur. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, aslâ te'hîr itmeyüp taht-ı livânda bulunan yirlerden on pâre kadırganun binâsına lâzım olan kerestesin işbu mâh-ı Cumâde'l-ûlâ'nun evâhırine değın bi't-tamâm kesdürüp yondurmağa mübâşeret itdürüp hâzır u müheyâ idüp ve kesilen ağaçları cinslü cinsi ile yazup defter idüp defterünün bir sûretin kâdîlara teslîm idüp ve bir sûretin mühürleyüp Atebe-i Ulyâm'a mu'accelen irsâl idesin. Husûs-ı mezbûr gâyet ile mühimm olup hüsn-i ikdâmuna i'timâden sana emrüm olmışdur. Ana göre mukayyed olup itmâm-ı maslahat itmek ardınca olup ve rencber tâyifesinün dahı bi't-tamâm ücretlerin virüp kimesneye zulm ü hayf olmakdan sakınasın. Sen dahı Donanma-i Hümâyûnum'la gitmeğe hâzır u müheyâ olasın.

544

Yol kesip adam katleden Meleş nâm Arap tâifesinin zarar ve mazaratının defedilmesi.

Yazıldı.

Karaman beğlerbeğisine hüküm ki:

Bundan akdem sana emr-i şerîfüm gönderilüp; "Meleş nâm Arab tâyifesi yollara inüp âyende vü revendenün kimin katl ve kimin bendidüp rızıkların ve esbâbların alup fesâd iderler. Ba'zı Lârende kurbinde Bıçakçı Köprüsi başında ve ba'zı Manavgad kazâsında

sâkin olup tavar u esbâbı giden kimesneler mezbûrların sâkin oldukları mevzı'a varup aynı ile esbâbların bulup meclis-i şer'a da'vet eyledüklerinde itâ'at-i şer' itmeyüp inâdları mukarrer olup ele gelmeleri her vechile lâzım olmağın mezkûrlar taht-ı hükûmetinizde her kande bulunurlar ise lâzım geldükde il-erinden kifâyet mikdârı âdem ile tedârüklerin görüp mümkün olduğu üzere hüsn-i tedbîr ü tedârük ile ele getirüp mazarrat u ifsâdların ol yirlerden def' u ref' eylemek" emrüm olmuşdı. Hâliyâ re'âyâ tâyifesinden ba'zı Dergâh-ı Mu'allâm'a gelen; "Tâyife-i mezbûrenün şimdiye değin emr-i şerîf muktezâsınca haklarından gelinmeyüp fesâd ü şenâ'atleri yevmen fe-yevmen mütezâyid olup kemâ-kân âyende vü revendenün yollarına inüp emvâl ü esbâbların gâret kılup envâ'-ı zulm ü te'addiden hâlfı değıllerdür." diyü i'lâm eylediler. İmdi; vilâyete hâkim nasbolunmakdan murâd-ı şerîfüm ol vilâyetün re'âyâ vü berâyâsı ehl-i fesâd ü şenâ'atden emîn ü masûn olup eyyâm-ı sa'âdet-i hümayûnumda kemâl-i refâhiyyet üzre âsûde-hâl olmalarıdır. Tâyife-i mezbûrenün şimdiye değin emr-i şerîfüm muktezâsınca haklarından gelinmediği mukaddemâ olan beğlerbeğinin adem-i ihtimâmından fehmlunur. **Buyurdum ki:**

Hüküm-i şerîfüm vardukda, husûs-ı mezbûra bi'z-zât mukayyed olup emr-i şerîf-i sâbıkum mücebince zikrolunan ehl-i fesâd beğlerbeğiliğünde her ne mahalde bulunursa yataklundurup kifâyet kadar sübaşı ve sipâhî ile üzerlerine varup hüsn-i tedbîr ü tedârükle ele getirüp husamâsıyla berâber idüp bi-hasebi's-şer' teftîş idüp cümlesin der-zencîr idüp fesâd ü şenâ'atleri sâbit ü zâhir olanlardan ashâb-ı hukûka şer'le müteveccih olan hakların hükmidüp alıvirdükden sonra sipâhî olanları habseyleyüp ismi ve resmi ile yazup bildüresin. Sipâhî olmayanların şer'le cezâ vü sezâların virüp gereği gibi haklarından gelesin. Şöyle ki; zikrolunan müfsidler husûsına sen dahı mukayyed olmayup re'âyâ tekrâr şikâyetle gelesin, aslâ beyân idecek özüñ makbûl olmak ihtimâli yokdur. Ana göre mukayyed olup ol asıl ehl-i fesâdun urûkn kat' idüp memleket ü vilâyetden mazarrat u fesâdların def' u ref' itmek ardınca olasın. Tezvîr ü telbîsden ve bu bahâne ile bî-günâh olup kendü hâllerinde olanlara şer'a muhâlif zulm ü hayf olmakdan hazer idesin.

545

Alacahisar beyinin, voyvodalarını emvâl-ı hâssa tahsili işine karıştırmaması, haraç için reâyanın ödediği paranın ekseriyetle kalp çıkmasından dolayı kallâbların araştırılması.

Ürgüüb kâdîsının âdemine virildi. Fî 22 Cumâde'l-ûlâ, sene: 972

Alacahısâr beğine hüküm ki:

Livâ-i mezbûra varan harâcîler re'âyâdan aldıkları akçayı taylamak istediklerinde voyvodan olan Keyvân re'âyâyı idlâl idüp ayağa kaldurup akçanın taylmasına ve nev-yâfte teftîşine mâni' olduğundan gayri re'âyâyâ kalb akça virüp alınan akçanın ba'zı Südde-i Sa'âdetüm'e gelüp taylandukda ekseri kalb çıkup ve re'âyâ elinde mektûbların bulunup mezkûr voyvodana; "Keyvân Beğ" diyü hitâb itdüğün tahrîr olunmuş bulundu. İmdi; senün cânibünden voyvodana ol vechile iltifât olıcak ol vilâyetün ahvâline küllî ihtilâl gelmek lâzım gelür. Bu asıl evzâ' sancak zabtına adem-i iktidârdan veyâ tama'an re'âyâyâ dest-i tetâvül olmağa delâlet ider husûsdur. **Buyurdum ki:**

Hük-m-i şerîfüm varıcak, sancağın zabtında min-ba'd kemâl-i hırâset ve hüsn-i tedbîr üzere olup re'âyâ -ki, vedâyi'-ı Hâlik-ı berâyâdur- refâhiyyet ü istirâhatlerine ve hüsn-i intizâm üzere ihtilâlden berî olmalarına mukayyed olup voyvodalaruna iltifât itmeyüp ve re'âyâyâ dest-i tetâvül itdürmeyüp min-ba'd voyvodalaruna, eger harâc zamânı ve gayri vakıtdür, hîç bir zamânda re'âyâdan alınan emvâl-i hâssaya karışdırmayup rencberliklerinden hâsıl itdükleri akçaların kendü ellerinden kuzât ma'rifeti ile edâ ideler. Voyvodan mu'in ü zahîr olmağla kalb akça virilmesinden ve sâyir hılâf-ı şer'-ı şerîf ve mugâyir-i emr-i münîf iş olmasından hazer eylesin. Harâc için edâ olunan kalb akçayı re'âyâ kimden almışlardur, voyvoda mı virmişdür, yoksa âhardan mı almışlardur; her kimden ellerine girmiş ise dikkatle tettebbu' idüp kallâbları zuhûra getirüp kallâblığa müte'allik sikkeleri ve sâyir âletleri ile mukayyed ü mahbûs Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin. Kallâb husûsı için sana mufasssal hük-m-i hümayûnum gönderilmişdür. Ol emr-i hümayûnum mücebince kalb akça ve kallâbdan ol vilâyet pâk ü tathîr itmek ardınca olasin. Ammâ; bu bahâne ile kimesnenün evine ve dükkânına sikke ve kallâb esbâbı birağup kendü hâllerinde olanlara bühtân olup celb ü ahz olunup hılâf-ı şer' zulm ü hayf olmakdan hazer eylesin.

546

Alacahisar sancağında ortaya çıkan kallâbların bulunarak yakalanmaları.

Yazıldı.

Alî Çavuş'a virildi. Fî 22 Cumâde'l-ülâ, sene: 972

Alacahısâr beğine ve livâ-i mezbûrda vâkı' olan kâdîlara hüküm ki:

Şimdiki hâlde vilâyetde ba'zı kallâblar zuhûr idüp kalb altun ve akça kesüp kallâblık itmek ile altun ve akça emrine küllî ihtilâl ve te'âmül-i nâsa inhılâl virdükleri ecilden anun gibi kallâblar hufyeten yoklanup ele getirilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Varıcak, taht-ı hükûmetinizde vâkı' olan kasabât u kurâyı ve sâyir şübhe olunan mevâzı'ı yokladup etrâf u cevânibden dahı kemâl-i dikkat ü ihtimâmla tettebbu' idüp şol kimesnelerün ki, kallâblığı bi-hasebi'-şer' sâbit ü zâhir ola, der-zencîr idüp kallâblığa müte'allik ellerinde bulunan esbâbların ve sikkelerin ve kesdükleri akça ve altundan mevcûd olanı mühürleyüp sen ki sancakbeğisin, i'tikâd itdüğün yarar âdemlerünle Atebe-i Ulyâm'a gönderüp sıhhati üzere ahvâllerin arzeyesin ve ba'zı kallâblar tutıldukda sübaşılar ve voyvodalar cerîmelerin alup meclis-i şer'a getürdüklerinde himâyet idüp; "Kallâblıkların isbât idün." diyü kelimât eyleyüp sicill akçasına tama'an berâtlarına sicill olunup itlâk olunurmuş. Gerekdür ki; ol bâbda kimesneye himâyet itdürmeyüp her birinüz taht-ı hükûmetinizde gereği gibi mukayyed olup anun gibi bir kallâbı sikkesi ve kesdüğü kalb altun ve akçasıyla tutup getürdüklerinde elinde bulunan alâyim ılmîne delâlet ide, tamâm dikkat ü ihtimâm idüp elbette kallâblığın zuhûra getirüp şer'le sübût bulduğı gibi sicill idüp sûret-i sicilli ile mukayyed ü mahbûs göndermeyince olmayasız ve ba'zı kimesnelerün hasımları olup veyâhûd celb ü ahz maslahatı için kendü hâllerinde olanların evlerine kalb akça ve sikke birağup sonra; "Kallâbdur; evinde bu asıl nesne vardır." diyü gamzidüp te'addî olunurmuş. Ol asıl kendü hâllerinde olanlara hılâf-ı vâkı' isnâd ile hayfolmakdan

sakınasız ve bir kimesne, bilmedin, elinde kalb ve yaramaz altun ve akça buluna, aldığı yiri bulıvirince ol kimesneye dahl ü te'âruz olunmaya. Meger ki, kendü ameli idüğüne zannoluna veyâ kallâb şerîki olmağla müslimânlar eylûğıne şehâdet itmeyeler, ol asıl kimesnelerin ahvâline mukayyed olup tehdîd idüp şerîkin buldurup kallâb hakkında cârî olan emrüm mücebince amel eylesesiz. Bu husûsda benüm ziyâde ihtimâmum vardır. Siz tamâm ikdâm idüp ol asıl müfsidlerî hüsn-i tedârükle ele getürdükden sonra taht-ı hükûmetinüzde muhkem nidâ itdürüp min-ba'd kırık ve kalb akça ve altun isti'mâl itdürmeyüp men' u def' idesiz. Şöyle ki; adem-i ihtimâm ve tekâsül olunmağla mündefi' olmayup taht-ı hükûmetinüzden Hızâne-i Âmirem'e kalb altun ve akça gele, aslâ özrinüz makbûl olmayup mansıbınız alınmağla konılmayup envâ'-ı ıkâb u itâb-ı elîmüm ile mu'âkab ü mu'âteb olmanızdan ihtirâz idesiz ve bu bahâne ile kendü hâllerinde olanlara dahlolunup; "Elinüzde kalb altun ve kırık akça bulunmuşdur." diyü celb ü ahz olunup hılâf-ı vâkı' kimesneye bühtân olunup zulm ü hayf olunmakdan dahı gâyet ile ictinâb idesiz.

Bu dahi.

Bir sûreti, Edirne kâdîsına yazıldı.

Bu dahi.

Bir sûreti, Şehirköy kâdîsına yazıldı.

Bu dahi.

Bir sûreti, Üsküb beğine ve kâdîlarına yazıldı.

Bu dahi.

Bir sûreti, İzvornik beğine ve kâdîlarına.

Bu dahi.

Bir sûreti, Siroz kâdîsına yazıldı.

Beşîr'e virildi.

Bu dahi.

Bir sûreti, Semendire beğine ve kâdîlarına.

Bu dahi.

Beşîr'e virildi.

Bir sûreti, Sidrekapsi kâdîsına yazıldı.

Alî Çavuş'a virildi. Fî 27 Cumâde'l-ülâ, sene: 972

Bir sûreti, Çirmen beğine ve kâdîlarına.

Bu dahi.

Bir sûreti, Bosna beğine ve kâdîlarına.

Bu dahi.

Bir sûreti, Dukagin beğine ve kâdîlarına.

Bu dahi.

Beşîr'e virildi.

Bir sûreti, Tırhala beğine ve kâdîlarına.

Bu dahi.

Bir sûreti, İskenderiyye beğine ve kâdîlarına.

Bu dahi.

Bir sûreti, Selanik beğine ve kâdîlarına.

Beşîr'e virildi.

Bu dahi.

Bir sûreti, Vulçitrın beğine ve kâdîlarına.

Bu dahi.

Bir sûreti, Vidin beğine ve kâdîlarına.

Bu dahi.

Mehmed Hân'a ve kâdîlarına.

Bu dahi.

İlbasan beğine ve kâdîlarına.

Çavuş-oğullarından Beşîr'e virildi. Fî 2 C., sene: 972

Bir sûreti, Paşa sancağının sol-kolında olan kâdîlara.

Alî Çavuş'a virildi. Fî 27 Cumâde'l-ûlâ, sene: 972

Bir sûreti dahi, Hersek beğine yazıldı. Mezbûra virildi. Fi't-târîh'l-mezbûr.

Bir sûreti dahi, Ohri beğine yazıldı.

Yazıldı.

Mahmûd Çavuş'a virildi.

Bir sûreti, Avlonya beğine ve sancağı kâdîlarına.

Yazıldı.

Bu dahi.

Bir sûreti dahi, Yanya beğine ve sancağı kâdîlarına.

Bir sûreti, İskenderiyye beğine yazıldı.

547

Şehirköy kazâsında Müslüman halkın fisk u fücûrdan uzaklaştırılması için bütün Müslüman evlerinin aranıp, bulunan şarapların dökülerek imhâ edilmesi, gayrimüslimlerin de Müslümanlara şarap satmamaları hususunda uyarılması.

Yazıldı.

Alacahısâr beğine ve Şehirköy kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ mektûb gönderüp; "Şehirköy Voyvodası Canbolad meclis-i şer'â gelüp; "Kasaba-i mezbûre halkından ekseri câdde-i şerî'atden udûl idüp zinâ ve şûrb-i hamr şâyi' olup niçe yirlerde zinâdan hâsıl olmuş oğlancıklar boğılmış bulunup ve bi'l-fî'l üç kimesne âlet-i harble mecrûh olup kasaba-i mezbûrenün imâmları ve mü'ezzinleri harâm-zâde

şerrinden havfidüp i'lâma kâdir değillerdür." dimeğin her mahallenün imâmı ve mü'ezzini ve cemâ'ati ihzâr olunup sü'âl olundukda bi'l-ittifâk didiler ki: "Şimdiye değin bu asıl hâller niçe def'a görölüp harâm-zâdenün hakkından gelinmemekle haber virenlerin mâllarına ve kendülerine zarar müterettib olmağla harâm-zâdeyi ele virmeyüp ammâ; şimdi olan fîsk u fücûr bir zamânda olmamışdır. Zîrâ evvel hamrî kefereden satun alurlardı. Hâliyâ halkun ekseri kendü evlerinde hamridüp kefereye hamr bey' iderler ve bunı idenler ekser sipâhî tâyifesi ve nökerleri olup kendü tevâbi'ı ve şehirlüden ehıbbâsıyla kendü haremeleri içinde kapularını kapayup fîskiderler." diyü haber virilmeğin, mezbûr voyvodaya bir kaç âdem koşılup ba'zı kimesnelerin evleri yoklandukda evlerinde üçer ve dörder fuçî hamr bulunur." diyü arzitedüğün ecilden **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, kasaba-i mezbûrede olan müslimân evlerin gereği gibi yoklayup her kimün evinde hamr bulunursa kapların sındurup hamrların yabana akıdıp zâyi' idesin. Müslimândan bir ferdde katre-i hamr komayup ve şûrb-i hamr itdürmeyüp gereği gibi men' u def' idesin ve kefere tâyifesine dahı tenbîh ü te'kîd idüp müslimâna aslâ hamr virdürmeyüp ve kendülerine i'lân-ı hamr itdürmeyüp ol bâbda emr-i hümayûnumı gereği gibi icrâ itmek bâbında envâ'-ı ikdâm ü ihtimâmın vücûda getüresin. Men'le memnû' olmayup muhâlefet idenler eger sipâhî ve gayridür, habsidüp isimleri ve resimleri ile yazup arzidesin.

548 *Selden tahrib olan İstanbul su yollarını tamir işinde çalıştırılmak üzere Edirne, Üsküb, Siroz, Selanik, İnöz, Gelibolu ve Ferecik kadılıklarında bulunan neccârların gönderilmeleri.*

Yazıldı.

Defterdâr efendiye virildi. Fî 27 Cumâde'l-ûlâ, sene: 972

Edirne kâdîsına hüküm ki:

Geçen senede vâkı' olan tûfân-ı seylden mahmiyye-i İstanbul'a gelen su yolları harâb olup ta'mîr ü termîm olması lâzım olmağın taht-ı kazânda vâkı' olan neccâr nevrûzdan mukaddem gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, bu emr-i mühimme onat mukayyed olup taht-ı kazânda ne mikdâr bennâ vü neccârlardan hıdmete kâdir olanları san'atlerine lâzım olan âlât ü esbâbları ile yazup defter idüp nevrûz-ı mübârekde cem' u ihrâc idüp yarar âdemlerinle mahall-i me'mûra gönderesin ki gelüp hıdmette olalar. Ammâ; bu bâbda tamâm mukayyed olup pîr ü nâ-tüvân olanları yazmayup hıdmete kâdir olanlardan ta'yîn idüp esâmîleri ile defter idüp bile gönderesin ki, gelenler ol defterle yoklanup gaybet idenler ve hıdmete gelmeyenler ana göre yirlerinden talep oluna. Husûs-ı mezbûr gâyet ile ehemmi-i mühimmâtındandır. Ol bâbda ihmâl ü müsâheleden ziyâde hazer eylesin.

Bu dahi.

Bir sûreti, Üsküb kâdîsına yazıldı.

Bu dahi.

Bir sûreti, Siroz kâdîsına.

Bu dahi.

Bir sûreti, Selanik kâdîsına.

Bu dahi.

Bir sûreti, İnöz kâdîsına yazıldı.

Bu dahi.

Bir sûreti, Gelibolı kâdîsına yazıldı.

Bu dahi.

Bir sûreti, Ferecik kâdîsına yazıldı.

549

Bağdad Kadılığı'na tâyin olunan Mevlânâ Yakub'un İstanbul'dan Bağdad'a varıncaya kadar yol emniyyetini yol üzerindeki kadılıkların sağlamaları.

Yazıldı.

Mahrûse-i İstanbul'dan Bağdâd'a varınca yol üzerinde vâkı' olan beğlere ve kâdîlara hüküm ki:

Hâliyâ Bağdâd Kâdîlığı inâyet olunan Mevlânâ Ya'kûb *dâmet fezâyilühû* mahmiyye-i mezbûreye müteveccih olmağın **buyurdum ki:**

Mevlânâ-yı müşârun-ileyh her kankınızın taht-ı hükûmetine dâhıl olursa mahûf u muhâtara olan yirlerde kifâyet mikdârı âdem koşup emîn ü sâlim mahrûse-i mezbûreye ulaşırduraz; şöyle bilesiz.

[Yev]mü'l-Hamîs, fî 26 Cumâde'l-ûlâ, sene: 972, Kostantiniyye

550

Yeniçeri İskender'in evini basmakla zanlı olup hapiste iken kaçan Mehmed'in, bulması lâzım gelene buldurulması.

Yazıldı.

Muhzır kâtibine virildi. Fi't-târîhu'l-mezbûr.

Zağrayenicesi ve Zağraeskisi kâdîlarına hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "hüküm vârid olup Yeniçeri İskender nâm kimesnenün evi basıldığı husûs teftiş olunmak fermân olunmağın teftiş olundukda mezbûr İskender'ün oğlu Dervîş ile zevcesi Selîme gelüp; "Mehmed bin Kurd ve Şa'bân ve Göçbeği ve Uzun Pîrî

nâm kimesneler mazınnamuzdur." diyü da'vâ idüp taleb olundukda mezkûr Mehmed mukaddemâ Hurrem nâm sübaşı habsine virilmiş iken mezbûr fevtolmağla firâr eylemiş bulunup itlâkı habs-hâne zâbitları İbrahîm ve Ahmed ve mesfûr Hurrem'ün kayınatası Alî nâm kimesnelerden zannolunup ihzâr olundukda kavî cevâbları olmağın kefile virilüp ve gaybet iden Mehmed'ün birâderi Kurd ihzâr olunup karındaşın bulmak teklîf olunup ve Şa'bân ve Göçbeği ve Pîrî nâm kimesneler teftîş olundukda üzerlerine şer'le nesne sâbit olmayup ve karyeleri halkı eyilüklerine* şehâdet itdükleri ecilden yarar kefillere virildüğün" bildürmüşsin. **Buyurdum ki:**

Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından Hasan *zîde kadruhû* ve yayabaşılardan Haydar *dâme mecdühû* vardukda göresiz; mezkûr Mehmed'i her kim gaybet itdürmüş ise elbette ana teklîf idüp buldurasız. Şer'a ve emrûme muhâlif iş olmakdan hazer eyleyesiz.

* Metinde " " şeklinde geçmektedir.

551 *Sis kazâsı Feke karyesinden devşirilen acemi oğlanları İstanbul'dan kaçırıp, tekrar karyelerine getirerek kiliselerinde telkin edenler ile oğlanların Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.

Muhzırın kâtibine virildi. Fî 26 Cumâde'l-evvel, sene: 972

Sis beğine ve kâdîsına hüküm ki:

Sen ki kâdîsın, mektûb gönderüp; "Sâbıkâ acemî-oğlanı cem'ine gelen Dâvûd nâm yayabaşı Feke nâm karyeden yedi nefer oğlan alup ağaya getirüp telkîn itdükden sonra İstanbul'a iletüp libâsların değışdürüp mezkûrların akrabâlarından ba'zı zimmîler zikrolunan oğlanları uğurlayup yine karye-i mezbûreye getirüp kiliseye koyup âyîn-i bâtılaları üzre telkîn ider." diyü bildürmüşsin. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vardukda göresiz; kazıyye arzulunduğı üzre ise -ki, sâbit ola-mezkûrûn oğlanları ve ayardan kefereyi ele getirüp cümlesin Dergâh-ı Mu'allâm'a gönderesiz. Gaybet itdürmekden hazer eyleyesiz; şöyle bilesiz.

552 *Nevrekop, Drama, Zihne, Siroz ve Yenice-i Karasu'da teftiş yapılacağını haber alıp kaçan müfsidlerin, kefillerine teklîf olunup bulmayanların hapsolunmaları.*

Yazıldı.

Âdemine virildi. Fî 27 Cumâde'l-evvel, sene: 972

Selanik beğine ve müfettiş-i Siroz kâdîsına hüküm ki:

Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "Dergâh-ı Âlî çavuşlarından Ferruh Çavuş yedinden hüküm vârid olup mazmûn-ı hümayûnında; "Müfettiş varacağın istimâ' idüp firâr iden müfsidlerin ve eşkıyânun küfelâsına ve buldurması lâzım olanlara buldurasın." diyü fermân olunmağın Nevrekop ve Drama ve Zihne ve Siroz ve Yenice-i Karasu kâdîlarına

varılup tefûşe mübâşeret olundukda geleceğin istimâ' itmekle firâr iden mücrimler ve eşkıyâ ve ehl-i fesâdun küfelâsı tutılup niçe zamân habsolunup firâr iden eşkıyânun bulunması ve ele gelmesi mümkün olmamışdur. Bu asıl ehl-i fesâda mu'în olan kimesneler dahı ehl-i fesâd olmak mukarrer fehmlolunur." diyü arzitdüğün ecilden **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, anun gibi ehl-i fesâdı şer'le buldurması lâzım olanlara bi'l-cümle küfelâsına emr-i sâbıkum üzre tekîf idüp buldurup bulmayanları habsidüp yaramazlıkları şer'le sâbit ü zâhir olanların ahvâllerin arzidesin.

553 *Edirne'de gümüş arayıcısı olan görevlinin, Ürgüp kadısından şikâyetçi olmak üzere Südde-i Saâdet'e gelen zimmîlere kallâb olmadıkları halde zulmettiği vâki ise teftiş olunması.*

Yazıldı.

Mezbûr kâfîrlere virildi. Fî 28 Cumâde'l-ûlâ, sene: 972

Edirne kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ Alacahısâr sancağında Ü[r]güb kazâsından dârendegân Raho ve Medin ve Göre nâm zimmîler gelüp; "bunlar otuz beş nefer yoldaşlarıyla Ürgüb kâdîsından şikâyet itmeğičün Bâb-ı Sa'âdet-me'âbum'a gelirler iken mahrûse-i Edirne'ye geldüklerinde mahrûse-i mezbûrede gümüş arayıcısı olan kimesne; "Kalb akçanız vardır." diyü bunların cümlesin tutup şer'a ihzâr idüp şer'le görildükde kalb akçadan ellerinde nesne bulunmayıcak; "Elinüzde bulunan akçanın cümlesin Dergâh-ı Mu'allâ'ya gönderürin." diyü bahâne idüp dört bin iki yüz akçaların alup ve üç nefer yoldaşların habsidüp zulmeyledüğün" arzylediler. İmdi; re'âyâdan arz-ı tezallüm için Dergâh-ı Mu'allâm'a gelenlere hılâf-ı şer' u kânûn zulm ü te'addî olduğına rızâ-yı şerîfüm yokdur. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, husamâyı berâber eyleyüp onat vechile hak üzre teftiş eyleyüp göresin; fi'l-vâkı' kazıyye arzitdükleri gibi olup bunların kalp akçaları olmayup ve kallâb alâmetinden ellerinde nesne bulunmayup ol asıl hâlleri yoğ iken üç nefer kimesneleri habsolunup ol mikdâr akçaların almış ise -bi-hasebi's-şer' sâbit ola- şer'le sâbit olan hakların alıvrüp şer'a ve emrûme muhâlif kimesneye iş itdirmeyesin.

554 *Rodos beyinin yanında bulunan kadırgaların cenkçi ve kürekçileri ihtiyacı için gönderilen peksimedîn Boğaz Hisarları'ndan geçişine mâni olunulmaması.*

Yazıldı.

Rodos beği kethudâsına virildi. Fî 26 Cumâde'l-evvel, sene: 972

Gelibolı kâdîsına ve emînine ve Boğaz Hisârı dizdârlarına:

Rodos Beği Alî âdem gönderüp; "yanında olan hâssa kadırgalarumun cengci ve kürekçilerine peksimad lâzım idüğün" bildürmeğün yüz seksen kıntâr peksimad irsâl olundu. **Buyurdum ki:**

Hüküm-i şerîfümle âdemi vardukda, mûmâ-ileyh cânibine irsâl [olunan] peksimada mânî' olmayasız. Ammâ; bu bahâne ile deryâyâ virilmesi memnû' olan metâ' salıvirilmekten hazer eyleyesiz.

555 *Selden tahrip olan İstanbul suyollarının tamirinde çalıştırılmak için Mısır'dan yüz elli kişinin gönderilmesi.*

Yazıldı.

Uncı-zâde Ahmed Çavuş'a virildi. Fî 27 Cumâde'l-evvel.

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Mahrûse-i İstanbul'a gelen suyolunun tûfân-ı seylden harâba müşrif olan kemerleri binâsına lâzım olan taş ve ağaç tahmîli için mahrûse-i Mısır'dan yüz elli nefer arka hammâlî lâzım olmağın ale't-ta'cîl gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Hüküm-i şerîfüm vardukda, zikrolunan hıdmet için emrüm mûcebince yüz elli nefer arka hammâlî tedârük idüp isimleriyle yazup defter idüp mahrûse-i İstanbul'a îsâl eyleyesin ki, gelüp nevrûz-ı mübârekde hıdmetde bulunalar.

556 *Edremit kazâsı Şehr-i kebir karyesinde öldürülen Zaîm Hasan ve vâlidesinin kâtil zanlılarının Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.

Osmân Çavuş ile gönderildi. Fî 12 Cumâde'l-âhır, sene: 972

Karesi beğine ve livâ-i mezbûrda müfettiş olan Şa'bân'a hüküm ki:

Edremid kazâsında Şehr-i Kebîr nâm karyede vâlidesiyle maktûl olan Hasan nâm za'îmün katline mazınna olan Bekir Re'îs ve hıdmetkârı İlyâs ve mezbûr Bekir'ün evine gelüp giden Yogunyalılar nâm Yörüklerden Dîvâne İbrâhîm ve Barak nâm ehl-i fesâd ele getirilüp kayd [ü] bend ile Südde-i Sa'âdetüm'e gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Varıcak, bu husûsı kimesneye ifşâ itmeyüp hüsn-i tedbîr ü tedârükle mezkûrları ele getirüp kayd [ü] bend idüp yarar âdemlere koşup Dergâh-ı Mu'allâm'a gönderesin. Ammâ; gönderdiğün kimesnelere gereği gibi tenbîh eyleyesin ki, yolda ve izde onat hıfzidüp gaybet itdürmekden ziyâde hazer ideler.

557 *Yalan yere Rodos beyini şikâyet ettikleri anlaşılan Kara Memed, İdris ve Ramazan adlı kişilerin bulunup Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.

Rodos beği kethudâsına virildi, mühürlü kîse ile. Fî 4 Cumâde'l-âhır, sene: 972

Rodos kâdîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Rodos Beği Alî dâme izzühûdan bundan akdem şikâyet idüp kizbleri zâhir olmağla gönderilmesi fermân olunan Kara Mehmed ve İdrîs ve Ramazân nâm

kimesnelerden mezkûr Kara Mehmed habsolunup ikisi bulunmaduğın" bildürmişsin.
Buyurdum ki:

Varıcak, emr-i sâbıkum üzre zikrolunan üç neferi bulup mukayyed ü mahbûs Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin; bir dürlü dahı eylemeyesin.

558 *Kudüs-i Şerîf'in fethinden sonra mescide dönüştürülen Deyr-i Musallebe'nin(?) mürûr-ı zamandan dolayı imâret dâvası teftîşi işinin yapılmaması.*

Yazıldı.

Arz getüren keşîşlere virildi. Fî't-târîhî'l-mezbûr.

Kudüs-i Şerîf kâdîsına hüküm ki:

Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; ""Tâhir Kudüs-i Şerîf'de vâkı' Deyr-i Musallebe(?) dimekle ma'rûf kadîmî deyrün üzerine Kudüs-i Şerîf şerrafeha'llâhü te'âlâ küffâr elinden alındukda mescid ü minâre binâ olunmuş idüğüne ve elli altmış yıldan mukaddem eser-i imâret var idüğüne ba'zı müslimânlar haber virürler." diyü bir kaç kimesne da'vâ idüp mahall-i mezkûrun üzerine varıldukda kuzât-ı sâlifeden Kudüs-i Şerîf etrâfında olan kuzâtdan mescid ü minârenün eser-i imâreti sübût bulmaduğına kefare yedlerinde hu[ce]c-i şer'ıyye ve ahkâm-ı şerîfe bulunup ve müdde'îlerün; "Imâret şu mevzı'da imiş." diyü gösterdikleri mahalde eser-i imâret bulunmayup ve bu mikdâr zamân mürûr itmîş kazıyyenün istimâ'ı memnû' olmağın vukû'ı üzre arz olunmasın taleb eyledüklerin" i'lâm eyledüğün ecilden **buyurdum ki:**

Husûs-ı mezbûrun teftîşinden ferâgat idüp şer'a muhâlif kimesneye iş itdürmeyesin.

559 *Novaberde'den Südde-i Saâdet'e getirilen Yahûdî kallâbın kallâb olduğunu haber verdiği kişilerin yakalanıp Südde-i Saâdet'e gönderilmeleri.*

Yazıldı.

Vezzân Mahmûd Çavuş'a virildi. Fî 29 Cumâde'l-evvel, sene: 972

Mezbûr'a virilmeyüp çavuş-oğullarından Beşîr'e virildi.

Mezbûra dahı virilmeyüp Mehmed Çavuş'a virildi. Fî 8 C., sene: 972

Novaberde kâdîsına hüküm ki:

Bundan akdem kazâ-i mezbûrdan fermân-ı şerîfümle "Kallâbdur." diyü getürdilen Yehûdî; "hâliyâ Novaberde'de Şehremîni olan Beğ-oğlu(?) Priştinelü Mustafâ ve Viranya nâm kasabada sâkin Giryevalı(?) Şerîf Hâce ve Yusuflu(?) Hüseyin ve Kara Ferhâd ve Arnavud Pervâne Ağa ve İstanbullî Sarrâf Hurrem ve Toğrayıcı-oğlu Alî Bâlî ve Tazı(?) Hüseyin ve Darb-hâne üstâdlarından dizdâr âdemi Mehmed ve Bâzârbaşı yeni müslimân Pervâne nâm kimesne ile Masko Salî(?) nâm zimmî için "Kallâblardur." diyü haber virdüğü" ecilden mezbûrlar ele getirilüp mukayyed ü mahbûs Dergâh-ı Mu'allâm'a gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Varıcak, bu husûsı kimesneye ifşâ itmeyüp mezkûrları hufyeten tettebbu' u tecessüs idüp hüsn-i tedbîr ü tedârükle ele getirilüp kayd [ü] bend idüp yarar âdemlere koşup Dergâh-ı Sa'âdet-destgâhum'a irsâl eylesin. Ammâ; bile koşup gönderdiğün kimesnelere gereği gibi tenbîh ü te'kîd eylesin ki, yolda ve izde ve menâzil ü merâhilde onat hıfzıtdürüp gaybet itdürmekden ziyâde hazer eyleyeler.

[Yev]mü'l-Ahad, fî 29 Cumâde'l-ûlâ, sene: 972, Kostantiniyye

560 *Kocaeli'den donanma için daha önce talep edilen fuçı tahtalarının bir an önce tedârik olunup Tersane-i Âmire'ye gönderilmesi.*

Halîl Çelebi'ye virildi. Fî't-târîhi'l-mezbûr.

Kocaeli sancağı beğine ve kâdîlarına hüküm ki:

Bundan sâbık emr-i şerîfüm gönderilüp; "Donanma-i Hümâyûn için fuçı tahtası lâzım ü mühimm olmağın kesilüp hâzır olan fuçı tahtalarını ale't-ta'cîl kirâ ile yalılara indürüp hâzır olan gemilere tahmîl itdürüp Tershâne-i Âmirem'e irsâl idesiz." diyü fermân olunmuşdı. İmdi, husûs-ı mezkûr ehemmi-i mühimmâtındur; aslâ te'hîr ü terâhî câyiz değildir. **Buyurdum ki:**

Hüküm-i şerîfüm vardukda, bu bâbda her birinüz bi'z-zât mukayyed olup zikrolunan fuçı tahtalarını emr-i şerîf-i sâbıkum mücebince ale't-ta'cîl tedârik idüp yalılara indürüp gemilere tahmîl itdürüp mu'accelen Tershâne-i Âmirem'e irsâl etmek bâbında envâ'-ı ikdâm ü ihtimâmınız vücûda getüresiz. Şöyle ki; bu husûsda ihmâlinüz zuhûra gelüp zikrolunan fuçı tahtası mu'accelen gelüp vâsıl olmaya, aslâ özrinüz makbûl olmak ihtimâli yoktur. Gaflet câ'iz değildir. Kemâl-i ihtimâmınız zuhûra getirüp bâb-ı ikdâmda dakîka fevtitmeyesiz; şöyle bilesiz.

561 *Vezir Mustafa Paşa ile Cezâyir Beylerbeyisi Piyale Paşa'nın Nevruz'da Malta üzerine donanma ile sefere çıkacağı, Cezâyir-i Garb Beylerbeyisi Hasan Paşa'nın da sefere hazırlanması ve küffâr tarafından alacağı haberleri bildirmesi.*

Yazıldı.

Cezâyir-i Garb Beğlerbeğisi Hasan Paşa'ya hüküm ki:

Şimdiki hâlde Hak *sübhânehü ve te'âlâ* hazretlerinin ulüvv-i inâyet-i fütûh-âyâtlarına tevekkül-i tâm ve Server-i kâyinât ve Hulâsa-i mevcûdât'un *salevâtü'llâhi aleyhi ve selâmühü* mu'cizât-ı kesîretü'l-berekâtına tevessül-i mâlâ-keîlâm idüp ol diyârda ahâlî-i İslâm-ı nusret-encâma zarar u husrândan hâlî olmayan küffâr-ı hâksâr-ı mezellet-âsârın kal' u kâm'ı için Donanma-i Hümâyûn-ı zafer-rehberümle düstûr-ı mükerrerem Vezîrüm Mustafâ Paşa *edâma'llâhü iclâlehûya* emîru'l-ümerâ'i'l-kirâm Cezâyir Beğlerbeğisi Piyâle dâme *ikbâlühûy*ı bile koşup işbu sâl-i mübârek-fâlde vâkı' olan nevrûz-ı mübârekde

mahrûse-i İstanbul'dan irsâl eylemeğe niyyet-i hümayûnum mukarrer olmuştur. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, cibilletünde merkûz olan vüfûr-ı celâdet ü şehâmet ve hüsn-i firâset ü ihtimâmın muktezâsınca Cezâyir askeri ve yanında olan donanma gemileriyle hâzır u müheyyâ olup inşâ'a'llâhü'l-E'azz müşârun-ileyh vezîrüm Donanma-i nusret-karînüm ile ol cânibe vardukda, dîn ü devlet-i hümayûnuma müte'allik olan hıdemât-ı hümayûnumda envâ'-ı sa'y ü ihtimâmın vücûda getirüp küffâr-ı hâksârdan ve ol taraflardan şimdiye değin vâkıf u muttali' olduğun ahbâr u âsâr ne ise sıhhati üzre yazup bildüresin; şöyle bilesin.

562

Vezir Mustafa Paşa ile Cezâyir Beylerbeyisi Piyale Paşa'nın Nevruz'da Malta üzerine donanma ile sefere çıkacağı, Turgud Paşa'nın da bu sefere hazırlanıp bu sefer ile alâkalı görüşlerini bildirmesi.

Turgud Paşa'ya hüküm ki:

Hâliyâ Hak *sübhânehû ve te'âlâ* hazretlerinin ulüvv-i inâyetine tevekkül-i tâm ve Hazret-i Risâlet-penâh'un *salev[â]tu'llâhi aleyhi ve selâmühû* mu'cizât-ı hidâyet-âyâtına tevessül-i tamâm idüp düstûr-ı mükerrerem Vezîrüm Mustafâ Paşa'yı diyâr-ı garbda vâkı' olan Malta Kal'ası'nun feth ü istihlâsı için alâ-niyyeti'l-gazâ ta'yîn idüp işbu sâl-i ferhunde-fâlde vâkı' olan nevrûz-ı mübârekde emîru'l-ümerâ'l-kirâm Cezâyir Beğlerbeğisi Piyâle *dâme ikbâlühû* Donanma-i Hümayûn-ı nusret-karînüm ile koşlup irsâl olunmak tedârük olup senün dahı vüfûr-ı celâdet ü şehâmet ve hüsn-i şecâ'at ü firâsetüne tamâm i'tikâd-ı hümayûnum olmağın bu gazâ-yı zafer-âsârda bile olup Donanma-i Hümayûnum'da olan asâkir-i fevz-me'serüm kal'a muhâsarasında iken deryâ tarafı hâlî kalmayup donanma gemilerimün hıfzı ve kal'ada mahsûr olan erbâb-ı sakar-mekîne i'ânet ü istimdâd için deryâdan gelen mela'in-i hâsirînün def' u ref'ı için hâzır olman lâzım olduğu ecilden mukaddem tenbîh ü âgâh kılınup ve hem bunca zamândan berü ol câniblerde olmağla beher-hâl kal'anun fethine müte'allik ahvâle vukûf u şu'ûrun mülâhaza olup ne vechile feth ü fütûhı müyesser idüğü arz olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vardukda, te'hîr itmeyüp yanında olan kadirga ve kalitelerini ve sâyir uydurılacak gemileri kalafat idüp sâyir levâzim ü mühimmâtı ne ise tedârük idüp ol cevânibde olan gönüllü levend re'îslerine gereği gibi istimâlet virüp gazâ-yı şerîfûme terğîb itdürüp hıdemte ve yoldaşlıkda bulunanlar envâ'-ı inâyet-i husrevânemle muhassilü'l-âmâl olmaların bildürüp gemileriyle ve yat u yaraklarıyla yanuna cem' idüp ta'yîn olunan vakte değin hâzır ve Donanma-i Hümayûnum varmasına nâzır olup kal'a-i mezbûrenün fethine ne cins yarak lâzımdür ve ne tedârükle fethi müyesserdür; bi'l-cümle ol bâbda re'y-i isâbet-karînün neye müncezz ü müncezzim ise ale't-tafsîl yazup bildüresin. İnşâ'a'llâhü'l-Melikü'l-Azîzü'l-Fettâh Donanma-i Hümayûnum ol câniblere varup vâsıl oldukda, yanında olan gemiler ve gönüllü levend gemileriyle Donanma-i Hümayûnum'a gelüp mülâkî olup hüsn-i itfâkla hıdemte ve yoldaşlıkda bulunmakda envâ'-ı mesâ'î-i cemîlen zuhûra getüresin; şöyle bilesin.

563

Nusaybin sancağında ele geçirilen gurbet ve çingene tâifesinden fisk u fücûrunda ısrar edenlerin serbest bırakılmayıp, tövbe edenlerin serbest bırakılması.

Yazıldı. Fi't-târîhu'l-mezbûr.

Beğün kethudâsına virildi.

Nusaybin Beği Alî Beğ'e ve sancağı kâdîlarına hüküm ki:

Hâliyâ sen ki sancakbeğisin; "Gurbet ve Çingâne tâyifesinün ahvâli görilmek için emr-i şerîf vârid olduğın Pîrhasan Beğ-oğlu dimekle ma'rûf Hasan nâm levend haber alup dahı bir günlük yoldan ılgar ile gelüp bu kulları sancağı sınırında olan Çingâne tâyifesine; "Cem'ıyyetinüzün katline emr-i şerîf vârid olmuştur." diyü mezbûrlara baş olup kaçduktan sonra akablerince ılgar ile beş günlük yolda Dünür Meşhedi nâm mevzı'da irişilüp itâ'at itmedükleri bâ'ısdan kıtâl olunup mezkûr Hasan ve Çingânelerün re'îslerinden üç kimesne helâk olup ve on neferi Ulus'a kaçup ve sâğır u kebîr on bir erkek ile irilü ve ufaklu otuz iki nefer dişisi girişt olup salbolunduğın ve fisk u fücûr üzre fâhışeleri ve alet-i lehv ü lu'b ile şehirleri ve köyleri geçtidüp rastgeldüklerin ıdlâl idüp ef'âl-i şenî'adan hâlî değiller." diyü i'lâm eyledüğün ecilden **buyurdum ki:**

Varıcak, tâyife-i mezbûrenün irilerinden gaybet idenleri hüsn-i tedbîr ü tedârük ile ele getirüp dahı ele giren irilerin emr-i şerîfüm olmadın habsden ıtlâk eylemeyesin ve fesâd tevakku' olunmayan avretleri ile ufakların ıtlâk idüp ammâ; fisk u fücûra mu'tâd olan genç avretleri ve câriyeleri ki, ıtlâk olunıcak yine fisk u fücûrda olmaları fehmoluna, anun gibileri dahı ıtlâk itmeyüp câriyelerün sâhıbi var ise hıfzidecek Müslimânlara bey' itdürüp gayri tâyifeden ıdlâl itdükleri avretleri ere virüp bâkî kalanlar zecr ü kahrıla zabtiddürüp tamâm sıhhat üzre tevbe iderleri bulunup fisk u fücûrdan berî olmalarına i'tikâd geldükde ıtlâk idesin. Bu bâbda tamâm mukayyed olup ehl-i fesâda hımâyet ü ruhsat vermeyüp şer'-ı şerîfe ve emr-i hümayûnuma muhâlif iş olmakdan gâyet ihtirâz idesin.

564

Suç isnadıyla tutuklanan Turali'nin mahallinde teftîşi için Çorum'a gönderildiği, suçu sâbit olursa Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.

Yazıldı.

Kethudâsına virildi. Fi't-târîhu'l-mezbûr.

Çorum beğine ve kâdîsına hüküm ki:

Ba'zı kazâyâ isnâd olunup bunda habsolunan Tur-Ali mahallinde teftîş olunmağıçün sen ki sancakbeğisin, âdemüne teslîm olunup ol cânibe irsâl olundu. **Buyurdum ki:**

Varıcak, bir def'a şer'le görilüp faslolmuş olmayup on beş yıl terkolunmayan kazâyâyı husamâ muvâcehesinde ber-mûceb-i şer'-ı kavîm teftîş idüp göresin: Şöyle ki; isnâd olunan kazâyâ bi-hasebi's-şer' üzerine sâbit olmaya, habsden ıtlâk olunup arzoluna ve eger isnâd

olunan husûs bi-hasebi's-şer' üzerine sâbit olursa habsden ıtlâk itmeyüp yarar âdemlere koşup sûret-i sicilli ile Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin ki küreğe konıla. Ammâ; koşup gönderdiğün âdemlere tenbîh eylesesin ki, yollarda onat hıfzidüp gaflet ile gaybet itdirmekden ziyâde hazer ideler; şöyle bilesin.

565

Cezâyir-i Garb Beylerbeyisi Hasan Paşa'nın deryâda olan gönüllü reislere istimâlet verip Malta Seferi için hazırlaması.

Yazıldı.

Bu hüküm tashîh olunup tekrâr yazılmışdur.

Cezâyir-i Garb Beğlerbeğisi Hasan Paşa'ya hüküm ki:

Hâliyâ Hak *sübhânehû* ve *te'âlâ* hazretlerinin ulüvv-i inâyetlerine tevekkül-i tâm ve Hazret-i Risâlet-penâh'un *salev[â]tu'llâhi aleyhi ve selâmühû* mu'cizât-ı hidâyet-âyâtlarına tevessül-i tamâm idüp düstûr-ı mükerrem Vezîrüm Mustafâ Paşa *edâma[llâhü] te'âlâ me'âliyhû* diyâr-ı garbdâ vâkı' olan Malta Kal'ası ki, bunca rûzgârdan berü küffâ[r-ı] hâksârün karârgâhları olup deryâdan Mısır'a giden huccâc ve sâyir tüccârün yolların kat' idüp envâ'-ı husrân irişdirmekden hâlî olmayup kal'a-i mezbûrenün kal'u kam'ı mühimmât-ı dîn [ü] devlet-i hümâyûnumdan olmağın feth u istihlâsı için mûmâ-ileyhi alâ-niyyeti'l-gazâ ta'yîn idüp işbu sâl-i ferhunde-fâlde vâkı' olan nevrûz-ı mübârekte emîru'l-ümerâ'i'l-kirâm Cezâyir Beğlerbeğisi Piyâle *dâme ikbâlühû* Donanma-i Hümâyûn-ı nusret-karînümle koşulup irsâl olunmak tedârük olunup ve deryâda vâkı' olan gönüllü re'îsler Donanma-i Hümâyûnum'la gazâ-yı şerîfde bile olmaların emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, cibilletinizde muzammer olan vüfûr-ı firâset ü ikdâm ve hüsn-i ihtimâminuz muktezâsınca ol câniblerde olan gönüllü rü'esâ kullaruma gereği gibi istimâlet virüp gazâ-yı şerîfûme terğîb idüp hıdmetde ve yoldaşlıkda bulunanlar envâ'-ı ri'âyet-i şâhânemüzle behre-mend ü ber-murâd olacakların i'lân idüp gemileri ve yat u yarakları ile hâzır u müheyâ idüp bir yarar i'timâd itdiğün âdemüni baş u buğ ta'yîn idüp nevrûz-ı mübâreke değin hâzır u müheyâ kılup Donanma-i Hümâyûnum inşâ'a'llâh ol cânibe vardukda gelüp mülâkî olup müşârün-ileyh vezîrüm vech ü münâsib gördüğü üzre hıdmetde ve yoldaşlıkda bulunalar. Bu gazâ husûsında benüm ziyâde ihtimâmum vardır. Kimesnenün hıdmeti zâyî' olmayup her biri istih[k]âklarına göre ri'âyet olunurlar. Ana göre emr-i şerîfümü mahsûsı olan gönüllü rü'esâyâ bildürüp dîn-i mübîn yolında envâ'-ı sa'y ü ihtimâmın zuhûra getüresin.

566

Avlonya Azepleri Ağası Hasan'ın azepleriyle birlikte Malta'ya yapılacak sefer için hazırlanması.

Yazıldı.

Avlonya beğine hüküm ki:

Avlonya Azepleri Ağası olan Hasan neferleriyle bu def'a vâkı' olan Donanma-i Hümâyûnum'a bile gitmesin emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, mezkûrı kendüye tâbi' olan neferleri ile sefer-i hümayûnuma gitmek için hâzır idüp ve anda binâ olunan iki pâre kaliteyi on sekiz oturakdan eksük itdirmeyüp deryâya lâzım olan tedârüklerin gördürüp hâzır u müheyyâ eylesin ki, inşâ'a'llâh Donanma-i Hümayûnum ol cânibe karîb vardukda, zikrolunan kalitelere girüp mübâşir olan mahalde gelüp mülâkî olup dahı hıdmetde ve yoldaşlıkda bulunmak bâbında ikdâm ü ihtimâm ideler; şöyle bilesin.

567 *Karesi sancağı mehâyîfi teftişinde olan Mevlânâ Şaban'ın Südde-i Saâdet'e gönderdiği deftere göre hırsız ve ehl-i fesad yatağı olup teftişten kaçanların yakalanıp Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.

Hâliyâ Karesi beğine ve Karesi sancağı kâdîlarına hüküm ki:

Livâ-i mebûrda mehâyîf teftişinde olan Mevlânâ Şa'bân Südde-i Sa'âdetüm'e imzâlu defter gönderüp; "Ayazmend kazâsına tâbi' Çeltikci nâm karye kurbinde olan Yörük tâyifesinden Memi bin Kör Osmân nâm-ı diğer Dîvâne Osmân ve Yassıbeğ kurbinde Topcıbaşı Değirmeni yanında olan Yörük tâyifesinden Mustafâ bin Rûşen ve Saru Mustafâ ve Ârız nâm karye kurbinde Hasan Değirmeni'nde sâkin Çakır ve Alî ve Kargadan nâm karyeden Kâsım bin Abdullâh ve Edremid kazâsına tâbi' Habisden(?) nâm karyeden Kulaguz Hamza ve Şehir nâm karyeden İlyâs bin Timürtaş ve Kolaz'un(?) mu'takı Kâsım ve Boruzlu nâm karyeden Dîvâne Alî ve Manyas kazâsına tâbi' Susıgırı nâm karyeden Kara Mahmûd bin Çingene nâm kimesneler hırsız yatağı ve ehl-i fesâd olup teftişden gaybet itdüklerin" bildürdüğü ecilden **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, bu hükm-i şerîfümi kimesneye ifşâ itmeyüp dâyimâ mezkûrları karyeleri halkından birer bahâne ile hufyeten yokladup tecessüs idüp yirlerine gelenleri hüsn-i tedbîr ü tedârükle ele getirüp kayd ü bend idüp yaramazlıkları ve ehl-i fesâd oldukları şer'le sâbit ü zâhir olduğu üzre sicillât idüp sûret-i sicilleriyle yollarda hıfz için kifâyet mikdârı yarar âdemlere koşup Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesiz. Ammâ; bu bâbda tamâm mukayyed olup zikrolunan şakîlerden bir ferdi gaybet itdirmekden ve himâyet olunmaktan ve bu bahâne ile kendü hâllerinde olan sâyir kimesnelere dahlolunup zulm ü hayf olmakdan ihtirâz eylesiz.

568 *İzmir'de İstanbul zahîresi için gelen gemilere üzüm satmayıp, dilediklerine ve fâhiş fiyatla satan madrabazların hapsolunup stokladıkları üzümün günlük fiyatı üzerinden İstanbul zahîresi için gelen gemilere satılması.*

Yazıldı.

Muhtesib âdemi Muzaffer'e virildi. Fî selh-ı Cumâde'l-ûlâ, sene: 972

İzmir kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ taht-ı kazânda sâkin Hacı Şa'bân ve Muhyiddîn ve Kündebâzoğlu ve Yılandırkan ve Saruca dimekle ma'rûf kimesneler matrabâz olup mahrûse-i İstanbul

zahîresiyçün olan kurı kara ve kızıl üzümü anda der-mahzen idüp ziyâde bahâ ile kendü murâdları olan kimesnelere virüp gemiler ile ve emr-i şerîfle varan tüccâr tâyifesine virmemekle mahrûse-i mezbûrede ol bâbda ziyâde muzâyaka olmağın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, ol asıl matrabâzlarun ne mikdâr der-mahzen olmuş kara ve kızıl üzüm bulunur ise te'hîr itdürmeyüp mahrûse-i mezbûre zahîresiyçün varan gemilere narh-ı rûzî üzre tahmîl itdürüp ve her gemiye ne mikdâr üzüm virilür ise sicill idüp sûret-i sicilli ile gönderesin ki, bunda geldükde ana göre yoklanup ma'lûm ola ve emr-i şerîfûme muhâlif hârice üzüm bey' idenleri kimler ise ele getürüp habsidüp arzeyelesin.

569 *Nusaybin'de itâat-i şer' etmeyip yapılan cenkte katlolunan Çingânelerin kanlarının heder olduğu, bu hususta kimsenin rencide edilmemesi.*

Yazıldı.

Beğün âdemisine virildi. Fî 29 Cumâde'l-ûlâ, sene: 972

Nusaybin kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ Nusaybin Beği Alî Beğ mektûb gönderüp; "Çingâne gurbet tâyifesine baş olup gaybet itdüklerinde ardlarından irişüp ceng olup katlolunan Pîrhasanbeğ-oğlu Hasan'un karındaşları; "Bizüm karındaşımızı helâk eylediniz." diyü dahliderler. Ol cengde üç nefer Çingâne katlolmuşdur." diyü bildürmeğın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm [varıcak] göresin; katlolunan kimesneler emr-i şerîfüm mûcebince haklarından gelinen ehl-i fesâd gurbet ü Çingâne tâyifesinden olup itâ'at-i şer' itmeyüp ceng iderken katlolunmuşlar ise ol asıl ehl-i fesâdun demi hederdür. Ol husûs içün hılâf-ı emr ve mugâyir-i şer' müşârun-ileyhi kimesneye rencide itdürmeyesin.

570 *Malta üzerine yapılacak sefer için İlbasan sancağı sipâhilerinden timarı beş binden yukarı olanlarının deryâ seferi için hazırlanıp serdar tâyin olunan Vezir Mustafa Paşa'nın istediği yalıda hazır bulunmaları.*

Yazıldı.

İlbasan Beği Şa'bân Beğ'e hüküm ki:

Hâliyâ Hak *sübhânehû ve te'âlânun* ulüvv-i inâyetine tevekkül ve Hazret-i Risâlet-penâh'un *salev[â]tu'llâhi aleyhi ve selâmühû* mu'cizât-ı hidâyet-âsâr[ına] tevessül idüp küffâra gazâ -itmek içün- niyyeti ile deryâya Donanma-i Hümâyûnum'a düstûr-ı mükerrer Vezîrüm Mustafâ Paşa *edâma'llâhü iclâlehûy*ı serdâr ta'yîn idüp inşâ'a'llâhül-E'azz nevrûzdan mukaddem irsâl olunmak mukarrer olmağın sancağın sipâhilerinden beş binden yukarısı hâzır olup alaybeğiye koşılup deryâya bile gitmesin emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, te'hîr itmeyüp sancağın sipâhilerinden beş binden yukarı olanların yat u yaraklarında olan noksânların tekâmîl itdürüp ve sâyir deryâya lâzım olan

tedârüklerin gördürüp dahı alaybeğiye koşup Donanma-i Hümâyûnum'un yolu üzerinde müşârun-ileyh vezîrüm ta'yîn itdüğü mahalde yalıda hâzır bulunup Donanma-i Hümâyûnum vardukda girüp dahı varup hıdmetde ve yoldaşlıkda bulunalar. Şöyle ki; emrüm muktezâsınca ta'yîn olunan zamâna değin varup hâzır bulunmayalar, özürleri makbûl olmayup ve tîmârları alınmağla konılmayup gereği gibi haklarından gelinmek mukarrerdür. Ana göre mukayyed olalar; şöyle bilesin.

571 *Haleb kazâsı Hubûl nâhiyesine tâbi Yakman karyesinde eceli ile vefat eden İbrahim adlı şahsın nâşını mezarından çıkarıp başını keserek, karye halkına "karyenizde maktûl bulundu" diye zulmeden mültezim Mansur'un Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.

Bu hükm-i şerîf kâğıd emînine gönderildi; kîse ile.

Bu hükm-i şerîf tekrâr yazılıp Hacı Mehmed ve Hacı Alî nâm kimesnelere virildi. Fî 27 Cumâde'l-âhır, sene: 972

Haleb beğlerbeğisine ve kâdîsına ve defterdârına hüküm ki:

Haleb kazâsına tâbi' Hubûl nâhiyesi halkı âdem gönderüp; "Nâhiye-i mezbûreye tâbi' Yakmân nâm karyeden İbrâhîm nâm kimesne hasta olup kendü evinde fevtolup karye-i mezbûre halkı müteveffâ-yı mezbûrî defnitdüklerinden sonra Mansûr nâm mültezim meyyiti makbereden çıkarup başın kesüp karye-i mezbûre kurbinde bırağup ba'dehû; "Karyenüz kurbinde maktûl bulundu." diyü ahâlî-i karyeye diyet salup hılâf-ı şer' akçaların alup ve bundan mâ-adâ fukarâya hılâf-ı şer' te'addîsinün nihâyeti yokdur." diyü şekvâ itdükleri ecilden **buyurdum ki:**

Göresin; kazıyye arzulunduğı üzre olup bi-hasebî's-şer' sâbit ü zâhir olur ise mâl-i mîrîye alâkası kat' olundukdan sonra şer'le sübût bulan kazıyyelerin sicill idüp dahı mezkûrî sûret-i sicilleriyle bile Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin. Ammâ; gönderdüğün kimesnelere tenbîh eylesin ki, yolda ve izde onat vechile hıfzidüp gafletle gaybet itdürmekden hazer ideler; şöyle bilesin. Beşîreli-oğlı(?) Alî mezbûrun teftîşi çün [mübâşir ola],(?) da'vâda medhali olmayanı dahlitdürmeyesin.

572 *İzinsiz olarak Yenice, Gümülcine ve Karaferye kazâlarıyla yahılarına tereke getirip satarken yakalananların küreğe konulmak üzere Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.

Kavala kapudânının küyegüsi olup refîkı tehallus iden harîfe virildi. Fî 2 Cumâde'l-âhır, sene: 972

Yenice ve Gümülcine ve Karaferye kâdîlarına hüküm ki:

Taht-ı kazânuzda olan yahılara bundan akdem hükm-i şerîfüm virilmedin tereke getirüp bey' eyleyenler ve getürenler tutulup taht-ı kazânuzda bi'l-fi'l mahbûs idükleri

Südde-i Sa'âdetüm'e i'lâm olunmağın, mezkûrların küreğe konılmaların emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm ile hâssa kadırğa re'îslerinden anda Kavala'da binâ olunan Kalite Re'îsi Mehmed vardukda, tereke husûsı için tutulup habsolunan kimesneler kaç nefer ise sûret-i sicilleriyle mezbûra teslîm idüp küreğe konmak için Dergâh-ı Mu'allâm'a gönderile.

573 *Ahâliye zulmeden Kula Kadısı Cafer, Umur adlı sipâhi ve Kutbeddîn adlı câbînin teftîş olunmaları.*

Yazıldı.

Anatoli çavuşlarından Ömer'e virildi. Fî 2 Cumâde'l-âhıra, sene: 972

Atala ve Kula kâdîlarına hüküm ki:

Kula kazâsı halkı mahzar gönderüp kâdîları olan Ca'fer için; "Fukarâya hılâf-ı şer'-ı kavîm te'addî idüp ve bi-gayri hakkın mâlların alup ve halk mâ-beyninde ef'âl-i kabîha ile ma'rûfdur." diyü i'lâm idüp ve kâdî-i mezbûr dahı mektûb gönderüp; "Umur nâm sipâhî ve Kutbeddîn nâm câbî müslimânların maslahatlarına karışup ehl-i şirret ü şekâvetdür." diyü bildürmeğın bu husûsların sıhhati ve adem-i sıhhati ma'lûm olmak için gönderilen arzun ve mahzarın sûretleri aynı ile aslından ihrâc olunup size gönderilüp ve kâdî-i mezbûr azlolunup teftîş olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, gönderilen sûret-i arza ve mahzara nazar idüp husamâsıyla berâber idüp kemâl-i dikkat ü ihtimâm ile bi-hasebi's-şer' teftîş ü tefahhus idüp göresin; kâdî-i mezbûrun ol vechile ef'âl-i kabîha ve evzâ'-ı şenî'aya irtikâb itdüğü ve zulm ü te'addîsi bi-hasebi's-şer'îl-kavîm sâbit ola, üzerinde ne mikdâr kimesnenün hukûkî sübût ü zuhûr bulur ise kendüyi habsidüp ve mezbûrların dahı şirret ü şekâvetleri var mıdur, tarafeynün ahvâline tamâm vâkıf u muttali' olup ale't-tafsîl yazup bildüresin. Ammâ; hîn-i teftîşde tamâm hak üzre olup tarafeynden birine meyl ü muhâbâdan ve tezvîr ü telbîsden ve şer'-ı kavîme muhâlif iş olmakdan ve hılâf-ı vâkı' kazıyye arz olunmakdan hazer idüp hakk-ı sarîha tâbî' olasın.

574 *Kayseri'den devşirilen acemi oğlanlarından Südde-i Saâdet'ten kaçıp mürted olanların yakalanıp Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.

Muhzırın kâtibine virildi. Fî selh-ı Cumâde'l-evvel, sene: 972

Kaysariyye beğine ve kâdîsına hüküm ki:

Bundan akdem emr-i şerîfümle taht-ı hükûmetinüzden cem' olunan acemî-oğlanlar Âsitâne-i Sa'âdetüm'e gelüp müslimân olduklarından sonra ba'zı kaçup girü yirlerine varup mürtedd oldukları istimâ' olundu. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, bu husûsı hufyeten teftîş ü tefahhus idüp göresin; fi'l-vâkı' anun gibi emr-i şerîfümle alınan acemî-oğlanlardan kaçup mürtedd olanlar kaç nefer ise isimleri ve resimleriyle yazup defter idüp ve kendülerin kayd ü bend ile yarar âdemlere

koşup Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin. Ammâ; gönderdiğün âdemlere onat tenbîh eyleyesin ki, yolda ve izde gaflet ile gaybet itdürmekden hazer eyleyeler; şöyle bilesin.

575 *İstanbul zahîresi için Mısır'a giden Cezâyir Beylerbeyisi Piyale Paşa'nın bir gemisinin donanmaya yetişmesi için diğer zahîre gemilerinden önce zahîre verilip gönderilmesi.*

Yazıldı.

Kurd Kethudâ'ya virildi. Fî selh-ı Cumâde'l-evvel, sene: 972

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Cezâyir Beğlerbeğisi emîru'l-ümerâ'i'l-kirâm Piyâle dâme ikbâlühûnun bir gemisi mahrûse-i İstanbul zahîresiyçün ol cânibe müteveccih olup müşârun-ileyhün zikrolunan gemisi Donanma-i Hümâyûnum'a irişmesi lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Hükûm-i şerîfüm varıcak, zikrolunan gemiyi sâyir zahîreye varan gemilerden zahîre tahmîlinde takdîm idüp eğlendürmeyüp ber-vech-i isti'câl irsâl eyleyesin ki, vakti ile gelüp Donanma-i Hümâyûnum'a irişe.

576 *Aydos kazâsında yeniçeri Sinan'ın dükkânında, Yorgi adlı zimmî bâzergânın emâneten bıraktığı eşyasını çalanların yakalamıp dâvalarının görülmesi.*

Yazıldı.

Ruskasrı ve Aydos kâdîlarına hüküm ki:

Sen ki Aydos kâdîsısın, Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "Yorgi nâm zimmî bâzergân olup nefsi-i Aydos'da sâkin olan Yeniçeri Sinân dükkânında bir garâr tolısı biz emânet koyup ol gice mezbûr dükkânun kilidi açılıp esbâb ile memlû olan mezbûr garâr sirka olunup sârik ma'lûm olmayup bir mikdâr zamân mürûr itdükden sonra mezbûr zimmî esbâbıyla sirka olunan garârı karye-i Eflakanlu'dan(?) Şükür nâm kimesnenün elinde bulup şer'le isbât idüp alup ahvâl mezbûr Şâkir'den sü'âl olundukda; "Nefs-i Aydos'dan Varakakâdîsı Mahallesi'nde sâkin olan Mûsâ bin Memî'den iştirâ itdüm." didükde mezbûr Mûsâ'dan sü'âl olundukda inkâr idicek karye-i mezbûreden Mehmed bin Bâlî ve Hacı bin Yûnus ve Mehmed Fakîh nâm müslimânlar mezkûr Şükür'ün kavline mutâbık şehâdet itdüklerinden sonra mezbûr Mûsâ; "Ben bey' itdüm." diyü kendü dahı i'tirâf idüp; "Sinân Yeniçeri'nün dükkânında Bâzergân Yorgi'nün esbâbı sirka olunan garârdur. Nefs-i Aydos'dan Arnavud Alî bin Hamza ve Osmân Çelebî'nün kulu Akcân ve Memî Çelebî oğlu Arık ve Anadolu İbrâhîm ve Hasan nâm sühâtelere ile mezbûr esbâbı sirka itmeğe ittifâk itmişdük. Gice olıcak benüm evüme gelüp; "Bile gidelüm." didüklerinde; "Benüm bu gice müsâfirüm vardur; varmazın." diyüp anlar varup sirka idüp Aydos kurbinde olan makâbir içinde garârla gizleyüp andan çıkarup İskender nâm sipâhî'nün bir yıkuk tamı içinde gizleyüp andan dahı çıkarup Osmân nâm kimesnenün samanlığında gizleyüp andan dahı çıkarup Aydos'dan taşra dere içinde olan kavaklar altına varup cümlemüz bir yire gelüp sirka olan esbâbı mâ-beynimizde taksîm idüp herkeş birer mikdâr esbâb alup bana dahı zikrolunan

garârı ve bir mikdâr biz ve bir kırmızı takya ve bir siyâh zıbun virüp mâ-adâyı Hammâlkârısı Zevci dimekle ma'rûf Mustafâ bin Abdî ve Himmet nâm kimesneler, –ki, bu makûle sirka itduğumuz esbâbları dâyimâ etrâfda anlar satagelmışlerdür– yine eskiden idegeldükleri üzre satup bana da hissa ne olursa virecek olup ben dahı râzî oldum. Andan her birimiz evli evimize müteferrik olup ben garârı mezbûr Şükür'e sekiz akçaya ve bir pâre biz yine karye-i mezbûreden Bahtiyâr nâm kimesneye bey' itdüm." diyü cevâb virdükden sonra dahı; "Ne sirka itdün?" diyü sü'âl olundukda; "Bundan akdem ben ve Arnavud Alî ve Arık ve Alî Çelebî hıdmetkârı Zünnûn gice ile nefis-i Aydos'dan Pervâne nâm kimesnenün evi içinde bir İskenderiyye alacası kırmızı(?) kaftan ve bir gönlek ve bir gümüş () sirka itdük. Kaftanı mezbûr Arık Yanbolı'da satdı ve andan gayri nefis-i Aydos'dan dîger Pervâne'nün bir ak öküzin ve Sefer nâm kimesnenün bir gök öküzin sirka itdüm. Kırkkilise'de İlyâs nâm kimesneye yüzer akça[ya] satdum." diyüp ve bunların emsâli nice hırsuzluklar ikrâr idüp sicille kaydolundukda; "Yoldaşlarımdur." didüğü kimesneler tecessüs olundukda cümlesi firâr itmiş bulunup bir ferd ele girmeyüp yatakları ve turakları yarar kefillere ve mezbûr Mûsâ kayd [ü] bend ile Ahyolı Zindânı'na gönderildi." diyü arzyledüğün ecilden **buyurdum ki:**

Çavuşum Kâsım vardukda, habsolanları meclis-i şer'a ihzâr idüp dahı tamâm dikkat ü ihtimâm ile teftîş idüp şerîklerinden gaybet idenleri yataklarına ve turaklarına bi'l-cümle şer'le buldurması lâzım olanlara teklîf idüp buldurup getürdüp husamâsıyla berâber idüp bi-hasebi's-şer'ı's-şerîf teftîş ü tefahhus idüp göresiz: Şöyle ki; kazıyye arzolunduğı gibi hırsuzlukları sâbit ü zâhir ola, sirka itdükleri esbâbı ashâbına şer'le alıvirdükden sonra bi-hasebi's-şer'ıl-kavîm kendülerin habsidüp sûret-i sicillerin bile gönderüp ahvâllerin sıhhati üzre Dergâh-ı Mu'allâm'a arzeyeleyesiz. Tezvîr ü telbîsden ve şühûd-ı zûrdan ve hılâf-ı şer' iş olmakdan hazer idesiz.

577 *Ellerinde emir olmayan karamürsel ve hurde gemilere Mısır'dan pirinç verilmeyip, donanma için pirinç almaya gelen Ali bin Abdullah Reis'in diğer gemilere takdîm edilip pirinç verilerek gönderilmesi.*

Yazıldı.

Mezbûr re'îse virildi. Fî gurre-i Cumâde'l-âhır, sene: 972

Mısır beğlerbeğisine, İskenderiyye ve Reşîd kâdîlarına hüküm ki:

Bundan akdem sana hük-m-i hümayûnum gönderilüp; "Mısır'a varan Karamürsel gemilerine pirinç ve mercümek virdürmeyesin." diyü emrüm olmuşıdı. Ol emr-i şerîfüm kemâ-kân mukarrerdür. Hâliyâ mahrûse-i İstanbul'da pirinç muzâyaka üzre olup Ramazân-ı şerîfe ve Donanma-i Hümayûnum'a pirinç lâzım olmağın mahrûse-i İstanbul muhtesibi mektûb gönderüp; "Galata'da sâkin dârende Alî bin Abdullâh nâm re'îs mahmiyye-i Mısır'dan gemisine pirinç tahmîl idüp Ramazân-ı mübârekün evâyiline değin getürmesine Hacı Memi bin Abdullâh nâm kimesneyi kefil virüp va'deye tehallûf olunursa mîrîye zabtolunmak üzre yüz filori emânet koduğın" bildürmeğın **buyurdum ki:**

Mezkûr re'îs gemisiyle mahrûse-i mezbûreye pirinç tahmîl itmeğe vardukda, gemisine mâni' olmayup sâyir gemilerden takdîm idüp eğlendürmeyüp gönderesin ki, va'desine hılâf itmeyüp mahrûse-i İstanbul'a ve Donanma-i Hümâyûnum'a pirinç yitişdüre. Ammâ; ellerinde emr-i şerîfüm olmadın karamürsel ve hurde gemilere pirinç virdürmeyüp emr-i sâbıkum üzere amel eyleyüp ana muhâlif kimesneye iş itdürmeyesin.

Yazıldı.

Mezbûra virildi. Fi't-târîhu'l-mezbûr.

Bir sûreti, İstanbul sâkinlerinden Abdullâh oğlu Dâvûd nâm re'îse yazıldı.

Kaftâncı Hâce Süleymân ve Yûsuf bin Abdullâh nâm kimesneleri kefil virdi.

Yazıldı.

Mezbûra virildi. Fi't-târîhu'l-mezbûr.

Bir sûreti, mahrûse-i mezbûre sâkinlerinden Ahmed bin Pîr Dede nâm re'îse yazıldı.

Kettâncı Hâcî Alî ve Kuriyemişçi Nebî Sûfî nâm kimesneleri kefil virdi.

578

Mısır'a giden ve Mısır'dan gelen karamürsel gemilerinin yakalanması hükmü yürürlükte olmakla beraber, İstanbul ve donanma için Mısır'dan pirinç almaya giderken ellerine hüküm verilen reislerin gemilerine müdâhale olunmaması.

Mezbûrûn re'îslere virildi. Fi't-târîhu'l-mezbûr.

Rodos beğine hüküm ki:

Bundan akdem sana hükm-i hümâyûnum gönderilüp; "Bu cânibden mahrûse-i Mısır'a giden ve Mısır'dan bu cânibe gelen karamürsel gemileri eger boş ve eger yüklüdür, cümlesi girift ve re'îsleri habsolunup gemileri içinde olan metâ'ı her ne ise yazılup defter idüp arzidesin." diyü emrüm olmuşıdı. Ol emr-i şerîfüm mukarrerdür. Hâliyâ İstanbul'da pirinç muzâyaka üzere olup Donanma-i Hümâyûnum'a pirinç lâzim olmağın İstanbul sâkinlerinden Abdullâh oğlu Dâvûd ve Ahmed bin Pîr Dede ve Galata sâkinlerinden Abdullâh oğlu Alî nâm re'îslere emr-i şerîfümle pirinç getürmek için Mısır cânibine irsâl olunmuşlardır. Mezkûrlar Rodos'a varup Mısır'a müteveccih olduklarında ve gemilerin yükledüp İstanbul'a gelürken mâni' olmayup emîn ü sâlim geçüresin. Ammâ; ellerinde [emr-i şerîfüm] olmadın karamürsel gemilerinden bir gemi geçürtmeyüp ol bâbda sâdır olan emr-i hümâyûnuma mugâyir iş olmakdan hazer idesin.

579

Cumapazarı kazâsı Yolsa(?) karyesi ahâlisine zulmeden Dedeler karyesi ahâlisinden şirret ü şekâvetleri sâbit olanların Südde-i Saâdet'e gönderilmeleri.

Yazıldı.

Şikâyet iden zimmîlerden Yorgo'ya virildi. Fî 2 Cumâde'l-âhur, sene: 972

Selanik beğine, Cum'abâzârı kâdîsına hüküm ki:

Kazâ-yı mezbûrda Yolsa(?) nâm karye ahâlîsinden dârendegân-ı hükm-i şerîf Yorga ve Kosta ve Niko Miço ve Papas ve Dimitri ve Kosta Estan ve Todor Miço nâm zimmîler Südde-i Sa'âdetüm'e gelüp; "Mezbûr Yorgo'nun nısfu'l-leylde koyunları basılup on re's koyunı zâyî' olup kazâ-i mezbûrdan Dedeler nâm karyeden Yûnus ve Mustafâ ve Alî ve Üveys ve Hızır nâm çobânlar mazınnaları olduğın ve mezbûr Kosta'nun samanlığı ihrâk olunup ve evinün kapısı çalınup ve Sitası(?) nâm zimmînün oğlına fi'l-i şenî' olunup sâyirlerinin dahı gice ile kovanları sirka olunup mazınnaları mezbûr Dede karyesinde sâkin olan eşirrâ vü eşkıyâdur." diyü tezallüm idüp ve "şirret ü şekâvetlerine a'yân-ı vilâyet şehâdet itdüklerine ellerinde sûret-i sicilleri olduğın" bildürmeğin **buyurdum ki:**

Varduklarında, husamâyı berâber eyleyüp bir def'a şer'le sorılup faslolunmayup onbeş yıldan berü terkolunmayan da'vâların şer'le teftiş idüp göresin; kazıyye arzolunduğı gibi ise muktezâ-yı şer'le sâbit olan hakların ashâb-ı hukûka alıvirdükden sonra fesâd ü şenâ'atleri sâbit olanları sûret-i sicilleriyle Südde-i Sa'âdet'e gönderesin ki küreğe konalar ve bile gönderdüğün kimesnelere tenbîh eylesesin ki, yolda gaybet itdürmekden ziyâde hazer ideler.

580

Südde-i Saâdet'e getirilmesi gerekirken kaçıp, Mısır'a giderken yakalanan sâbık Rodos Dizdârı Mustafa'nın kâtibinin Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.

Yazıldı.

Kethudâsına virildi. Fî 4 Cumâde'l-âhur

Rodos beğine hüküm ki:

Bundan akdem Rodos Dizdârı olup emr-i şerîfümle Dergâh-ı Mu'allâm'a getirilen Mustafâ'nun kâtibi olan kimesne gaybet idüp Mısır'a giderken anda tutıldığı istimâ' olundu. Mezkûr dahı Dergâh-ı Mu'allâm'a gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, te'hîr itmeyüp mezkûrı emrüm mücebince Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin. Ammâ; yolda gaybet itdürmekden ihtirâz eylesesin.

581

Moton kazâsı yahılarından kâfire zeytinyağı verdirilmemesi.

Yazıldı.

Muhtesib Muzaffer'e virildi. Fî 2 Cumâde'l-ührâ, sene: 972

Moton kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ taht-ı kazânda yalılarda vâkı' olan iskelelerden kâfire zeytinyağı bey' olunduğı istimâ' olundu. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, şöyle ki; emr-i hümayûnuma muhâlif kâfire zeytyağı virilür ise men' u def' idüp min-ba'd tenbîh eylesin ki, kâfire zeytyağı virilmeye. Şöyle ki; ba'de't-tenbîh emr-i şerîfûme mugâyir kâfire zeytyağı virildüğü istimâ' oluna, azl ile konılmayup envâ'-ı itâbla mu'âteb olursın; bilmiş olasın.

582

Kara Mustafa oğlu İsa Reis'in Rodos'ta yapmak istediği kalitenin, donanmanın deryâ seferine yetiştirilmesi.

Yazıldı.

Rodos beğiniün kethudâsına virildi. Fî 5 Cumâde'l-uhrâ, sene: 972

Kara Mustafâ oğlu İsa Re'îs'e hüküm ki:

Rodos'da on sekiz oturak kalite binâ itmek murâd idindüğü arz olunmağın **buyurdum ki:**

Rodos Sancağı Beği Alî dâme izzühûnun âdemi Mehmed vusûl buldukda göresin; kazıyye arz olunduğı gibiye, zikrolunan kaliteyi on sekiz oturak binâ itdürüp nevrûza değin tekmiîl idüp dahı Donanma-i Hümayûnum vardukda mülâkî olup deryâ seferinde bile olasın.

583

Tarsus, Manavgat ve Lârende civarlarında yol kesip adam katleden Melaş adlı Arap tâifesinin haklarından gelinmesi.

Yazıldı.

Resûl nâm kimesne ki, esbâbı gâret olunmuş, hükm-i şerîf ana virildi. Fî 3 Cumâde'l-âhır

Karaman beğlerbeğisine hüküm ki:

Bundan akdem sana hükm-i şerîfüm gönderilüp; "Meleş nâm Arab tâyifesi yollara inüp âyende vü revendenün kimin katl ve kimin bend idüp rızkların ve esbâbların alup fesâd iderler. Ba'zı Lârende kurbinde Bıçakcı* Köprüsi başında ve ba'zı Manavgad kazâsında sâkin olup tavar u esbâbı giden kimesneler mezbûrların oldukları mevzı'a varup aynı ile esbâbların bulup meclis-i şer'a da'vet eyledüklerinde itâ'at-i şer' itmeyüp inâdları mukarrer olup ele gelmeleri her vechile lâzım olmağın mezkûrlar taht-ı hükûmetünde her kande bulunurlar ise lâzım geldükde il-erinden kifâyet mikdârı âdem ile tedârüklerin görüp mümkün olduğu üzre hüsn-i tedbîr ü tedârükle ele getirüp mazarrat u ifsâdların ol yirlerden def' itmek" emrüm olmışıdı. Hâliyâ re'âyâ tâyifesinden ba'zı Dergâh-ı Mu'allâm'a gelüp; "Tâyife-i mezkûrenün şimdiye değin emr-i şerîfüm mücebince haklarından gelinmeyüp fesâd ü şenâ'atleri yevmen fe-yevmen ziyâde olup kemâ-kân âyende vü revendenün yollarına inüp emvâl ü esbâbların gâret kılup envâ'-ı zulm ü te'addîden hâlf değillerdür." diyü i'lâm itdüklerinden mâ-adâ cenâb-ı emâret-me'âb Pîrî Beğ dâme ulüvvuhû ile Tarsus Beği Mehmed dâme izzühû Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; " "Melâş tâyifesinden Gûyende Ca'fer ve Sâlih ve Kara Hamza ve Yirik Cemâl ve Münîrelü(?) Ahmed nâm müfsidler yetmiş-seksen nefer eşirâ cem' olup müfettiş havfinden Bulgar Alanı kurbinde İç-il ve Lârende ve Tarsus sınırları mâ-beynlerinde Sekülüce nâm mevzı'da kârbân yolına inüp esbâbların gâret idüp tokuz nefer âdem mecrûh olup altı neferi katloldı." diyü ba'zı

mu'temedün-aleyh kimesneler Tarsus Mahkemesi'ne varup i'lâm itdüklerin nâyibü's-şer' olan mektûbıyla bildürdüğün" ve "Resûl nâm kimesne gelüp; "Katlolan kimesnelerden birisi Süleymân nâm karındaşum idi." diyü () eyledüğün" arzeylediler. İmdi; vilâyete hâkim nasbolunmakdan murâd-ı şerîfüm ol vilâyetün re'âyâ vü berâyâsı ehl-i fesâd ü şenâ'atden emîn ü masûn olup eyyâm-ı sa'âdet-i hümâyûnumda kemâl-i refâhiyyet üzre âsûde-hâl olmalarıdır. Tâyife-i mezkûrenün şimdiye değün emr-i sâbık mûcebince haklarından gelinmediği mukaddemâ olan beğlerbeğünün adem-i ihtimâmından fehmolunur. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, husûs-ı mezkûra bi'z-zât mukayyed olup emr-i şerîf-i sâbıkum muktezâsınca zikrolunan ehl-i fesâd beğlerbeğiliğünde her ne mahalde bulunur ise yataklandurup kifâyet kadar sübaş ve sipâhî ile üzerlerine varup hüsn-i tedbîr ü tedârükle ele getirüp der-zencîr idüp toprak kâdîlarıyla bi-hasebi's-şer' teftîş idüp kârbân yolına inüp esbâb ü emvâllerin gâret idenleri ve sâyir fesâd ü şenâ'atleri sâbit ü zâhir olanlardan ashâb-ı hukûka şer'le müteveccih olan hakların hükmidüp alıvirdükden sonra sipâhî olanları habsidüp isimleri ve resimleriyle yazup bildüresin. Sipâhî olmayanlara şer'le cezâ vü sezâların virüp gereği gibi haklarından gelesin. Şöyle ki; zikrolunan müfsidler husûsında sen dahı mukayyed olmayup re'âyânun hayfları görilmeyüp şikâyete gelesin, aslâ beyân idecek özrün makbûl olmak ihtimâli yokdur. Ana göre mukayyed olup ol asıl ehl-i fesâdun urûkân kat' idüp memleket ü vilâyetden mazarrat u fesâdların def' u ref' itmek ardınca olası ve bu bahâne ile kendü hâllerinde bî-günâh olanlara şer'-ı şerîfe mugâyir zulm ü hayf olmakdan ziyâde hazer eylesin.

* Metinde " كاك " olarak geçmektedir. Aynı yer için bkz. hk. nr. 544

584

Kanûnî Sultan Süleyman'ın kızının Karaferye kazâsında olan evkâfının voyvodası Mehmed'in voyvodalıktan alınıp, kazâ ile olan alâkasının kesilmesi için de bütün mal varlıklarının satılması, kendisinin de Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.

Yazıldı.

Uncı-zâde Ahmed Çelebi'ye virildi. Fî 2 Cumâde'l-ührâ, sene: 972

Karaferye kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ seyyidetü'l-muhazzerât kızum dâmet ısmetühânun taht-ı kazânda vâkı' olan evkâfı voyvodası olup müşârun-ileyhânun kulı olan Mehmed'ün kazâ-i mezbûrda vâkı' olan evi ve çiftliği ve mandırası ve tavarları ve her nesi var ise alâkası kat' olunmasıçün Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından Mehmed zâde kadruhûyî ta'yîn idüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, te'hîr ü terâhî eylemeyüp müşârun-ileyhânun kulının anda [olan] evin ve çiftliğin ve mandırasın ve tavarların her neye mâlik ise satdurup alâkasın kat' idesin. Ammâ; muvâza'a itmekden hazer idüp her biri neye satıldığı başka defter idüp mühürleyüp ve mezbûrî çavuşuma koşup Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin. Eger inâd ü muhâlefet iderse kayd ü bend ile teslîm eyleyüp gönderesin.

[Yev]mü'l-Hamîs, fî gurre-i Cumâde'l-uhrâ, sene: 972, Kostantiniyye

585

Cebele sancağında timara mutasarrıf Çeribaşı Hacı Kâsım ve oğulları halka zulmettiğinden dâvalarının görülerek hapsolunmaları.

Yazıldı.

Cebele beği âdemi Kurd'a virildi. Fî 2 Cumâde'l-uhrâ, sene: 972

Haleb beğlerbeğisine hüküm ki, Cebele ve Lâzikıyye kâdîlarına hüküm ki:

Hâliyâ mektûb gönderüp; " "Cebele sancağında on iki bin tîmâra mutasarrıf Çeribaşı Hacı Kâsım nâm kimesne hayli müddet vardur ki nefsi-i Lazkıye'de sâkin olup ve mezbûr Hacı Kâsım'un oğulları ve tevâbi'ı hayli kimesneler olup ve kasaba-i mezbûre Killi-i bed-fi'âle karîb olup ve hukkâmdan dahı hâlî olunmağla mezbûr Hacı Kâsım kendü hükm ü hükûmet idüp şirret ü şekâya mürtekib olup Killi tâyifesinden bir niçe bed-baht kendü ile aşîr u refîk olup her zamân yanına getirüp iğvâ vü ıdlâl idüp buğzıtdüğü kimesnenün üzerine gönderüp katlitdürüp emvâlî ve sâyir mevcûdâtı yağmâladup mezbûr Hacı Kâsım'a getirürler ve nefsi-i Lazkıye'de sâkin olan sipâhîlerden iki nefer kimesnenün üzerine gice ile hırsuzlar gönderüp katlitdürüp mevcûd olan cümle emvâl ü esbâbların gâret itdürüp kendüsi alup tasarruf itdürüp ve havâss-ı hümayûn kurâsından Müzeyri'a(?) nâm karye ahâlîsine ta'assub idüp sipâhîlerden ve Lâzikıyye ahâlîsinden hayli âdem cem' idüp karye-i mezbûreye varup basup beş nefer Lâzikıyye halkından ve bir nefer havâss-ı hümayûn re'âyâsından hîn-i muhârebede katlolunup ve bu asıl nâ-meşrû' evzâ' u ef'âle irtikâb eylemeğin sâbıkâ Lâzikıyye Kâdîsı Mevlânâ Husâmüddîn *zîde fazlühû* arzidüp kendünün ve oğullarının umûmen tefîşleri emrolunup vârid olan hükm-i şerîfümün sûreti sicille kaydolunup tefîş olunmadın kâdî ma'zûl olup kâdî azlolundukdan sonra mahkeme nâyibini cebr ile sicillâtı ile bile getürdüp hükm-i şerîfümün sûreti mukayyed olan varakı sicillâtdan kat' idüp yirine bir beyâz varak komışdur ve nefsi-i Lazkıye'nün hâs kal'asın bozdurup taşların ve nazara merğîb kerestesin alup bir kâşî sarây bünyâd idüp bennâ vü neccârlara ve ır[r]gadlara bir akça ve bir habbe vermeyüp müft ü meccânen istihdâm idüp ve bi'l-cümle mezbûr Hacı Kâsım ve oğullarının muhkem aşîretleri olup yanlarına hayli şerîr ü âsî kimesneler gelüp gereği gibi cem'ıyyetleri vardur. Bu asıl cem'ıyyet iden bed-baht celâlî olmak fehmlunur." diyü sika vü mu'temedün-aleyh kimesnelerden cem'-ı kesîr haber virdüklerin" i'lâm itdügün ecilden **buyurdum ki:**

Göresin; fi'l-vâkı' kazıyye arzolunduğı gibi olup kendü hâllerinde olmayup ol vechile zulm ü te'addîleri olup fesâd itmek ihtimâli var ise, hüsn-i tedbîr ü tedârükle ele getirüp husamâsıyla berâber idüp bi-hasebi's-şer' tefîş idüp üzerlerine sâbit ü zâhir olan mevâddı sicillât idüp kendülerin habsidüp sûret-i sicillerin gönderüp kazıyyelerin mufassal ü meşrûh arzidesin. Tezvîr ü telbîsden ve şühûd-ı zûrdan ve hılâf-ı şer'-ı şerîf kimesneye iş olup gayr-i vâkı' kazıyye arzolunmakdan hazer eylesin.

[Yev]mü's-Sebt, fî 3 Cumâde'l-ührâ, sene: 972, Kostantiniyye

586

Mısır'da yıkılmış ve yıkılmaya yüz tutmuş olan câmiler, medreseler ve bunlara vakfolunmuş olan musakkafâtlarının tamir ve ihyâ olunmaları.

Yazıldı.

Kethudâsına virildi. Fî 3 Receb, sene: 972

Kethudâsına virmişler.

Mısır Beğlerbeğisi Alî Paşa'ya ve Mısır kâdîsına ve defterdârına hüküm ki:

Sen ki beğlerbeği ve kâdîsın, Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "mahmiyye-i Mısır'da vâkı' olan cevâmi' u medâris ve bunlara vakfolan müsakkafât bir kaç yıldan berü mütevellîler ta'mîrine mukayyed olmamağla ba'zısı bi'l-külliyeye münhedim olup ve ba'zınun ekser yiri harâba müşrif olup şöyle ki; bir kaç yıl ihmâl oluna, cümlesinün ismi ve resmi munderis olup husûsâ, ekseri büyü ü dekâkîn olmağın harâb olduğu mukarrer olduğu ecilden evkâf-ı mezbûre küllî ta'mîre muhtâc olmuşdur ve zevâyid-i evkâf mukaddemâ ba'zı kimesnelere vazîfe tarîkiyla tevzî' olunmuş bulunup hâlen cümlesi rakabe olunup ta'mîr olunması lâzim olduğın" arzylemişsin. **Buyurdum ki:**

Hüküm-i şerîfüm vardukda, evkâf-ı mezbûre harâba müşrif olmuş ise müsâ'adesi olan evkâfdan harâb olan yirleri ta'mîr ü ihyâ idesiz. Rakabe olmak lâzim olanları rakabe idüp tamâm ta'mîr olmayınca kimesneye vazîfe vermeyüp vilâyet-i mezbûrenün evkâfın ta'mîr ü ihyâ itmek bâbında envâ'-ı ikdâm ve hüsn-i ihtimâmınız zuhûra getüresiz ki eyyâm-ı sa'âdetümde ta'mîr ü ihyâ olunmağla ahâlî-i evkâf devâm-ı devlet ve sebât-ı kıyâm-ı haşmetüm ed'ıyesine iştigalden hâlî olmayalar; şöyle bilesiz.

587

Bir karamürsel gemisi ile Turgut Paşa'ya gönderilen kerestenin Boğaz Hisarları'ndan geçmesine mani olunulmaması.

Yazıldı.

Bâzergân Mustafâ Çelebi'nün âdemi Hacı Re'îs'e virildi. Fî 4 Cumâde'l-âhıra, sene: 972

Gelibolı kâdîsına ve emînine ve Boğaz Hisâr dizdârlarına hüküm ki:

Hâliyâ Turgud Paşa'ya alup gitmek için bir karamürsel gemisine ağaç tahmîl olunup ol cânibe irsâl olunmağın **buyurdum ki:**

Hüküm-i şerîfüm vusûl buldukda, müşârun-ileyhe alup gitmek için ağaç tahmîl olunan karamürsel gemisi Boğaz'dan geçüp gitmek istedikde mâni' olmayasız; şöyle bilesiz.

588

Diyarbakır'da Hızâne-i Âmire defterdarının satışını istediği Erciş varoşu içindeki boş arazi, halkın mîras yoluyla intikal eden arazisi ise satış işleminden vazgeçilmesi.

Yazıldı.

Âdemine virildi. Fî 6 Cumâde'l-âhur, sene: 972

Erciş beğine hüküm ki:

Hâliyâ mektûb gönderüp; "mukaddemâ emr-i hümayûnumla ta'mîr olunan Erciş varoşı içinde vâkı' olan hâlî yirler Diyârbekir'de Hızâne-i Âmirem defterdârı işâreti ile fûrûht olunmağa mübâşeret olundukda ba'zı kimesnelerin evleri kurbinde irs-i şer'le intikâl itmiş harâbeleri olup bi'd-defe'ât tâlân olmağla huccet-i şer'ıyyeleri zâyî' olup zikrolunan harâbelerin taşı kal'a mühimmâtına buyurılıp hâlî kalmağın fûrûht olmağa şürû' olundukda ahâlî-i varoş; "Eben an-ceddin irs-i şer'le intikâl itmiş yirlerimüzdür." diyü tezallüm itdiklerin" bildürmişsin. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vardukda, kazıyye arzolunduğı gibi ise, fukarânun mülk evleri ve dükkânları yirlerine şer'-ı şerîfe ve emre muhâlif kimesneyi dahlitdirmeyesin.

589

Şehirköy kazâsında sarhoşluk ve serkeşlik hadiselerinin vukûbulmaya başlamasından dolayı Müslümanların evlerinin araştırılıp; bulunan şarapların dökülerek imhâ olunması, kazıyyesi olanların da dâvalarının görülmesi.

Yazıldı.

Bu hükm-i şerîfi, Tezkireci Dervîş Çelebî, Paşa hazretleri sa'âdet-hânelerinde yazmışlar. Tekrâr efendi tashîh idüp yazıldı. Müsvedde tezkirecinündür.

Mezbûr voyvodaya virildi.

Şehirköy kâdîsına hüküm ki:

Düstûr-ı ekrem, müşîr-i efham, Vezîr-i A'zamum Alî Paşa *edâma'llâhü te'âlâ iclâlehûnun* kazâ-i mezbûrda vâkı' olan hâsları voyvodası dârende Canpolad *zîde kadruhû* gelüp şöyle arzeyledi ki: Kazâ-i mezbûrda mütemekkin ba'zı sipâhî ve sipâhî-oğulları ve sipâhî hıdmetkârları ve re'âyâ tâyifesinden dahı ba'zı kimesneler dâyimâ fîsk u fücûrdan hâlî olmayup ve evlerinde hamr saklayup ve serhoş gezüp müslimânların yollarına gelüp avretlerine dahlidüp ve âlet-i harble müslimânları çalup şer'-ı kavîme muhâlif cebr ile mâl ü esbâbların alup envâ'-ı fesâd ü şenâ'atleri olup müslimânlar şikâyet eyleyüp meclis-i şer'a da'vet olundukda aslâ itâ'at itmeyüp zulm ü hayf iderlerimiş. İmdi; **buyurdum ki:**

Vardukda, bu husûsa gereğı gibi mukayyed olup sipâhî ve sipâhî-zâdelerden ve müslimân olan re'âyâda aslâ bir katre hamr komayup bulunan hamrun kabların ufadup hamrların yabana akıdup bi'l-külliyeye zâyî' idesin ve muhkem tenbîh ü te'kîd idüp müslimândan bir ferde şûrb-i hamr itdirmeyüp ve anun gibi inâd ü muhâlefet idenleri habsidüp isimlerin ve tîmârların yazup arzidesin. Ol vechile fesâd ü şenâ'atleri olanlar eger sipâhîdür ve eger gayridür, mecâl virmeyüp ele getirüp da'v[â]-yı hak ider kimesne dahı var ise husamâsıyla berâber kılup bi-hasebi's-şer'î's-şerîf teftîş ü tefahhus idüp göresin; erbâb-ı hukûka şer'le sâbit olan hakların alıvirdükden sonra sipâhî olanun fesâd ü şenâ'atlerine müte'allik üzerlerine sâbit ü zâhir olan mevâddun sûret-i sicillerin gönderüp arzidesin ki, dirlikleri âhara virilüp kendülerün hakkında emr-i şerîf-i celîlü'l-kadrüm ne vechile sâdır

olursa mûcebi ile amel eylesin. Sipâhî tâyifesinden değilse şer'le lâzım geleni yerine koyasın. Husûs-ı mezkûr mahall-i ihtimâmdur; ana göre tedârük idüp ehl-i fesâd ü şenâ'atün şer'-ı şerîf ve emr-i münîfe muktezâsınca hakkından gelinmesi bâbında dakîka fevritmeyesin.

590 *Südde-i Saâdet'te tercümanlık hizmeti için Mansur adlı kimseye tevcih olunan timarın Haleb'den hizmetine gelmezse başkasına tevcih olunması.*

Yazıldı.

Haleb beğlerbeğisine hüküm ki:

Bundan akdem mahrûse-i Haleb'den Mansûr nâm kimesne Âsitâne-i Sa'âdetüm'e gelüp tercemânlık olmak üzere on bin akça tîmâr tevcih olunmuş idi. Mezkûr sıla bahânesiyle evine varup ol zamândan berü henüz gelmeyüp hıdmetinde olmaduğı ecilden **buyurdum ki:**

Varıcak, mezkûra tenbîh eylesin ki, Âsitâne-i Sa'âdetüm'e mu'accelen gelüp tercemânlık hıdmetinde ola. İhmâl ü müsâhele iderse, min-ba'd dirlik olmamak üzere tîmârın âhara tevcih eylesin.

591 *Yenişehir'de Turhan Bey Evkâfı'na ait olan câmi, medrese, kervansaray ve dükkanların harap olmaya yaklaştığı halde tamir olmamasının sebebinin araştırılması için vakfın muhasebesinin görülmesi.*

Yazıldı.

Turhan Beğ âdemine virildi. Fî 5 Cumâde'l-âhur, sene: 972

Tırhala beğine ve kâdîsına ve Fener kazâsından ma'zûl Mevlânâ Mûsâ'ya hüküm ki:

Yenişehir kâdîsı mektûb gönderüp; "İnebahtı Beğî Mustafâ dâme izzühû meclis-i şer'a gelüp; "Müteveffâ Turhan Beğ Evkâfı'na Mütevellî olan Alî nâm za'îm mahzarında evkâf-ı mezkûre termîm olunmamağla Yenişehir'de olan câmi' ve medrese ve kârbânsaray ve dekâkîn harâba müşrif olup muhâsebesi görilmek için emr-i şerîf vârid olmağın evkâfun üzerine varılup görildükde câmi' ve medrese ve kârbânsaray ve dekâkîn mezkûrun tevliyeti târîhinden berü termîm olunmamağla harâba müşrif olup muhâsebe defteri taleb olundukda virmeyüp te'allül idüp muhâsebesin virmeydi." Vakıfdan küllî mâl ekl ü ketm itdüğün mu'temedün-aleyh kimesneler meclis-i şer'de; "Mezkûr mütevellî bir niçe zamân dahı olursa mahsûl-i vakfa küllî zarar u noksân müterettib olmak mukarrerdür." diyü haber virdüklerin" arzitedüğü ecilden **buyurdum ki:**

Hük-m-i şerîfüm vardukda, evkâf-ı mezkûrenün üzerine varup mezkûr mütevellîyi ihzâr idüp lâzım olan muhâsebe defterlerin getürdüp ve sâbıkâ mütevellî olan Turhan Beğ'ün zamânı defterlerin taleb idüp onat vechile dikkat ü ihtimâmla teftîş idüp göresiz; harâba müşrif olan sâbıkâ mütevellî olanun zamânında mı harâb olmuşdur, yohsa mütevellî-i mezbûrun zamânında mı olmuşdur, niçedür, evkâf-ı mezkûre mahsûlinün bel' u ekli

kankısının zamânında olmuşdur; tamâm ma'lûm idinüp yanınızda sâbit ü zâhir olan mevâddı aynı ile yazup muhâsebesin gereği gibi görüp mübhem ü meşkûk nesne komayup mufassal ü meşrûh yazup arzidesiz.

592 *Dubrovnik, Sakız vesâir yerlere havâss-ı hümayundan tereke verilmesi husûsundaki emrin donanma Ağrıboz sancağı taraflarına gelmeden yerine getirilmeyip tereke yüklenmiş gemilerin serbest bırakılmaması.*

Yazıldı.

Ağrıboz beğine ve Ağrıboz Kâdîsı olup Mukâta'ât Müfettişi olan Muslihuddîn'e ve erbâb-ı tîmârdan Nâzır Hızır'a hüküm ki:

Bundan akdem Dubraveniklü'ye ve Sakız keferesine ve gayriye havâss-ı hümayûnumdan tereke virilmeğe hükm-i şerîfüm virilüp irsâl olunmuşlar idi. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, eger zikrolunan ve eger gayridür, hükm-i hümayûnumla tereke almağa varan gemilerden tereke tahmîl olanları Donanma-i Hümayûnum deryâ yüzine çıkup ol câniblere varmayınca bir ferdün gemisin koyuvmeyesin. Şöyle ki; Donanma-i [Hümayûnum] varmadın zikrolunan gemilerden biri tereke alup gitdüğü istimâ' oluna, aslâ birinüzün özri makbûl olmayup mu'âteb olmağı mukarrer bilüp ana göre mukayyed olasız.

593 *Karaferiye kazâsında vakıf karye olan Kopana karyesi halkına zulmeden Voyvoda Mehmed'in hapsolunup dâvasının görülmesi.*

Yazıldı.

Uncî-zâde Ahmed Çavuş'a virildi. Fî 4 Cumâde'l-uhârâ, sene: 972

Selanik beğine ve kâdîsına ve Karaferiye kâdîsına hüküm ki:

Karaferiye kazâsından Kopana dimekle ma'rûf vakıf karyeden dârendegân Mustafâ nâm sipâhî ve karındaşı Ahmed ve Hızır oğlu Hüseyin ve Dülger Alî nâm kimesneler ile Nikola ve Dimo ve Anderyen ve İlyaru nâm zimmîler Dergâh-ı Mu'allâm'a gelüp şöyle arzylediler ki: Şirret ü şekâveti ucından tîmârı alınan Mehmed nâm kimesne bundan akdem voyvodaları olup karye-i mezbûrede temekkün idüp mezbûr Mustafâ anda değil iken cebren ehlin taşra çıkarup mülk evin ve ahurın ve tarlasın alup ve mezbûr karındaşı Ahmed'i tutup muhkem ât idüp ve mezbûr Hüseyin'ün bağçesini alup ve kadîmî yolu koyup bunun bağçesi içinden yol idüp ve avlagusın yakup ve evin cebren alup ve mezkûr Dülger Alî'nün ma'rîfet-i kâdî olmadın bin dört yüz akçasın ve bir def'a dahı yedi yüz akçasın alup ve kırk altı gün evinde dülger işledüp günde sekizer akçaya işler iken altmış akça virüp işine varmadığı için bunu dutup muhkem bağlayup sekiz altunun almayınca salıvirmeyüp ve kadîmden bunun evine cârî olan suyun kesüp ve mescidlerin sığır tamı idüp ve mescidün bağçesin kendü zabtidüp ve makberelerin cebren zirâ'at idüp ve mezkûr Nikola'nun bir âhar müştereki ile değirmen müştereki ile değirmen dutarken mezbûrun hissasin alup ve mezbûr

Dimo'nun bin tokuz yüz nakd akçasın ve üç yük buğdayın alup ve mezkûr Anderyen'ün altı yük buğdayı ile yüz yiğirmi beş akçasın alup ve mezbûr İlyaru'[nu]n dört kıt'a tarlasın ve bir yük sisamın alup zulm ü hayf eylemiş. Eyle olsa; **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, husamâyı berâber eyleyüp bu kazıyye bundan akdem bir def'a şer'le sorulup faslolmuş olmayup on beş yıl mürûr itmiş da'vâ değil ise üzerinde bir mâdde şer'le sâbit ola, mukayyed ü mahbûs tamâm dikkat ü ihtimâm ile bi-hasebi's-şer' tefîş eyleyüp göresiz, her kimün üzerinde hakkı şer'le sâbit ü zâhir ola, ashâb-ı hukûka hakların şer'le bî-kusûr alıvirdükden sonra mezbûrî habsidüp her ne zâhir olursa tafsîl üzre yazup Südde-i Sa'âdetüm'e arzeyelesiz. Tezvîr ü telbîsden ve şühûd-ı zûrdan hazer idüp kazıyyede medhali olmayanı dahlitdûrmeyüp şer'le fasl-ı husûmet idüp tekrâr şikâyet olunmalu eylemeyesiz. Kimesneye hılâf-ı şer'-ı şerîf iş itdûrmeyesiz; şöyle bilesiz.

[Yev]mü'l-İsneyn, fî 5 Cumâde'l-uh râ, sene: 972, Kostantıniyye

594

Anadolu ve Rumeli'deki sancak beylerinin askerlerini silahlarıyla hazırlayıp Malta Seferi'ne serdar tâyin edilen Vezir Mustafa Paşa'nın bildireceği yerde hazır bulunmaları.

Yazıldı.

Hacı Mahmûd Çavuş'a virildi.

Karhlili beğine hüküm ki:

Bundan akdem sana hükm-i hümayûnum gönderilüp; "Sancağın sübaşları ve sipâhîleri kânûn üzre cebelûleriyle bi'l-cümle müretteb ü mükemmel düşmen yarağıyla deryâ seferine nevrûzdan mukaddem sancağın askerinin çıkarup bir ferdi girüde komayup kapudânım ta'yîn itdüğü mahalde hâzır olasın." diyü emrüm olmuşıdı. Hâliyyâ Donanma-i Hümayûnum'a düstûr-ı mükerrerem Vezîrüm Mustafâ Paşa *edâma'llâhü te'âlâ iclâlehûy*ı serdar ta'yîn idüp inşâ'a'llâhü'l-Azîzü'l-Fettâh nevrûz-ı mübârekde Donanma-i Hümayûn-ı zafer-rehber ile mahrûse-i İstanbul'dan deryâyâ azîmet eylemesi mukarrer ü musammem olmuşdur. Eyle olsa; **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, aslâ te'hîr ü terâhî eylemeyüp sancağın sübaşlarının ve sipâhîlerinin yat u yarakları ve cebelûlerinde olan kusûr u noksânların tekmîl idüp emr-i sâbıkum üzre hâzır u müheyyâ olup ta'yîn olunan zamândan mukaddem çıkup sefere emrolunandan bir ferdi girüde komayup nevrûz-ı mübârekde Moton'da hâzır u müheyyâ bulunasın ki, Donanma-i Hümayûnum'la müşârun-ileyh vezîrüm vardukda tevakkuf lâzım gelmeye. Bu sefer husûsında benüm ziyâde ihtimâmum vardır. Şöyle ki; sancağın askeriyle emrüm üzre bî-kusûr irişüp emrolunan mahalde hâzır bulunmayasın, aslâ özrûn makbûl olmayup sancağın alınup ve sübaşı vü sipâhîlerün dahı dirlikleri alınmağla konılmaz. Ana göre mütenebbih olup emrüm üzre tedârük idüp hâzır bulunasın.

Hacı Mahmûd Çavuş'a virildi. "... Moton'da hâzır olalar ..."

Bir sûreti, Mora Beği Osmânşâh'a yazıldı. " ... Sancağın askerinin alaybeğlerine koşup gönderesin." diyü.

Hacı Mahmûd Çavuş'a virildi. Fî 12 Cumâde'l-âhır. "... Moton'da hâzır ola ..."

Bir sûreti, İlbasan beğine; " ... Beş binlü ve beş binden ziyâde za'îm ve sipâhîleri alaybeğlerine koşup gönderesin." diyü.

Hacı Mahmûd Çavuş'a virildi. " ...Gelibolı'da hâzır ola ... "

Bir sûreti, Çirmen beğine yazıldı.

Hacı Mahmûd Çavuş'a virildi. " ... Ağrıboz'da hâzır ola ... "

Bir sûreti, Selanik Beği Alî Beğ'e yazıldı.

Osmân Çavuş'a virildi. Fî 11 Cumâde'l-âhır.

Bir sûreti, Rodos Beği Alî Beğ'e yazıldı.

Bu dahi.

Bir sûreti, Midillü Beği Mehmed Beğ'e yazıldı.

Bu iki hükümde; " ...Sancağın askeri ve yanunda olan Hâssa kadırgaların donadup nevrûzdan mukaddem kapudânım ta'yîn itdüğü mahalde hâzır olasın." diyü yazıldı.

Hacı Mahmûd Çavuş'a virildi. " ...Ağrıboz'da hâzır ola ..."

Bir sûreti, İnebahtı beğine; " ...Sancağın askerin alaybeğlerine koşup gönderesin." diyü yazıldı.

Hacı Mahmûd Çavuş'a virildi. Fî 12 Cumâde'l-âhır, sene: 972

Bir sûreti, Ağrıboz Beği Mehmed Beğ'e yazıldı. " ...Sübaşı ve sipâhîleriyle sancağında hâzır olasın." diyü yazıldı.

Hasan Çavuş'a virildi. Fî 12 Cumâde'l-ührâ, sene: 972

Bir sûreti, Hamîdili Beği Mehmed Beğ'e yazıldı.

Bir sûreti, Karesi Beği Gülâbî Beğ'e yazıldı.

Süleymân Çavuş'a virildi. Fî 11 Cumâde'l-âhır

Bir sûreti, Bolı Beği Velî Beğ'e yazıldı.

Hasan Çavuş'a virildi. Fî 12 Cumâde'l-ührâ, sene: 972

Bir sûreti, Tekeili Beği Ahmed Beğ'e yazıldı.

Osmân Çavuş'a virildi. Fî't-târîhu'l-mezbûr.

Bir sûreti, Aydın Beği Mustafâ Beğ'e yazıldı.

Mustafâ Çavuş'a virildi. Fî't-târîhu'l-mezbûr.

Bir sûreti, Burusa Beği Abdurrahmân Beğ'e yazıldı. " ...Sancağın askerin alaybeğlerine koşup gönderesin." diyü.

Mustafâ Çavuş'a virildi. Fî 12 Cumâde'l-ührâ, sene: 972

Bir sûreti, Sultânöni Beği Bekir Beğ'e yazıldı.

Süleymân Çavuş'a virildi. Fî 11 Cumâde'l-âhır

Bir sûreti, Kastamonı Beği Yûsuf Beğ'e yazıldı.

Osmân Çavuş'a virildi. Fî 11 Cumâde'l-âhır, sene: 972

Bir sûreti, Biga Beği Alî Beğ'e yazıldı.

Osmân Çavuş'a virildi.

Bir sûreti, Menteşe Beği Ahmed Beğ'e yazıldı.

Süleymân Çavuş'a virildi. Fî 11 Cumâde'l-âhır, sene: 972

Bir sûreti, Anadolu beğlerbeğisine yazıldı. " ... Ankara sancağının askerinin umûmen alaybeğlerine koşup gönderesin." diyi.

Bâlî Çavuş'a virildi. Fî 12 Cumâde'l-uhrâ, sene: 972

Bir sûreti, Niğde Beği Mehmed Beğ'e yazıldı.

Bâlî Çavuş'a virildi. Fî 12 Cumâde'l-uhrâ, sene: 972

Bir sûreti, Aksaray Beği Yûsuf Beğ'e yazıldı.

Bâlî Çavuş'a virildi. Fî 12 Cumâde'l-uhrâ, sene: 972

Bir sûreti, Kırşehir Beği Gazanfer Beğ'e yazıldı.

595

Malta Seferi'ne tâyin olunan Aksaray, Niğde ve Kırşehir sancakları sübaşı ve sipâhilerinin Konya vesâir sancakların sübaşı ve sipâhileriyle bin kişiye tamamlanıp defterlerinin Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.

Yazıldı.

Bâlî Çavuş'a virildi. Fî 12 Cumâde'l-âhır, sene: 972

Karaman beğlerbeğisine hüküm ki:

Şimdiki hâlde Cenâb-ı Hakk *celle ve alâ* hazretlerinin ulüv-i inâyetlerine tevekkül ve Hazret-i Risâlet-penâh'un mu'cizât-ı kesîretü'l-berekâtına tevessül idüp deryâda vâkı' olan küffâr-ı hâksârdan Malta Kal'ası'nun kal' u kam'ı için nevrûzdan mukaddem deryâya azîm Donanma-i Hümâyûnum irsâl olunmak mukarrer olup; "Aksaray ve Niğde ve Kırşehir sancakları beğlerin cümle sancakları sübaşları ve sipâhileriyle Donanma-i Hümâyûnum'a ta'yîn idüp zikrolunan sancakların sübaşları ve sipâhilerin defter mücebince yoklayup dahı bin nefere irişmeğe ne mikdâr sipâhî lâzım ise Konya sancağından ve sâyir beğlerbeği[li]ğüne müte'allik sancakların sipâhilerinden isimleriyle ve tîmârlarıyla yazup tekmîl idüp i'timâd itdüğün bir yarar alaybeği ve yâ bir za'îmi anlara baş u buğ ta'yîn idüp cümlesin cebelüleriyle müretteb ü mükemmel âlât-ı ceng ile hâzır u müheyyâ idüp nevrûzdan mukaddem ihrâc itdürüp Anadolu cânibinde vâkı' olan Boğaz Hısârı'na gönderesin ki, Donanma-i Hümâyûnum vardukda anda hâzır bulunalar." diyi müşârün-ileyhim beğler kullaruma ve sana bundam akdem ahkâm-ı şerîfem irsâl olunmuşdı. Hâliyâ Donanma-i Hümâyûnum'a düstûr-ı mükerrrem ilh. Vezîrüm Mustafâ Paşa *edâma'llâhü iclâlehûy*ı serdâr idüp ta'yîn olunan zamânda deryâya çıkması mukarrer olmağın **buyurdum ki:**

Varıcak, aslâ te'hîr ü terâhî eylemeyüp zikrolunan sancakların sübaşların ve sipâhileriyle sâyir sancaklardan fermân olunan bin neferi tekmîl idüp emr-i sâbıkum üzre

yat u yarakları ve cebelülerinde olan kusûr u noksânların tekâmîl ve hâzır u müheyyâ idüp mukaddem çıkarup mahall-i me'mûrda nevrûz-ı mübârekde hâzır u müheyyâ bulunmaları için irsâl idesin ki, Donanma-i Hümâyûnum ile müşârun-ileyh vezîrüm vardukda tevakkuf lâzım gelmeye ve ta'yîn olunan zamânda gelüp irişmeyen eger sancakbeği ve eger zü'amâ vü erbâb-ı tîmârdur, dirlikleri alınmağla konılmayup envâ'-ı ıkâbumla mu'âkab olmaları mukarrerdür. Ana göre tedârük idüp fermân-ı âlî-şânım mücebince zikrolunan askeri bî-kusûr çıkardup emrolunan mahalde hâzır itmek bâbında envâ'-ı ikdâm ü ihtimâmın zuhûra getüresin ve zikrolunan sancaklardan ve gayriden deryâ seferine ta'yîn olunan sübaşları ve sipâhîleri isimleri ve tîmârları ile olıgelen âdet ü kânûn üzre yazup defter idüp mühürleyüp defterün bir sû[re]tin Südde-i Sa'âdetüm'e ve bir sûretin müşârun-ileyh vezîrüm'e irsâl eylesin ki, vakt-i hâcetde ana göre yoklayup sefere gelenler ve gelmeyenler kimler idüğü ma'lûm ola.

596 *Çankırı'da Debbâğlar Mahallesi'nde şarap içip halka zulmeden İsa'nın küreğe konulmak üzere Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.

Arz getüren Ahmed'e virildi. Fî 6 Cumâde'l-âhır, sene: 972

Kengırı beğine ve kâdîsına hüküm ki:

Sen ki kâdîsın, mektûb genderüp; "Mahalle-i Debbâğlar'dan İsa nâm kimesne gammâz olup niçe kimesnelerin mâlların alup kendü ma'îşetin müslimânlar üzerine salup kallâb olup şûrb-i hamr itmekden hâlî olmayup zarar-ı âmm olup fesâdâtının nihâyeti yokdur." diyü arzitedüğün ecilden **buyurdum ki:**

Arzolunan husûslar mezkûrun üzerine şer'le sâbit olursa sûret-i sicilli ile yarar âdemlere koşup küreğe gönderesin.

597 *Malta Seferi için İstanbul'dan gönüllü yazılması.*

Yazıldı.

İstanbul kâdîsına hüküm ki:

Şimdiki hâlde Cenâb-ı Hakk *celle ve alâ* hazretlerinin ulüvv-i inâyet-i meftûh-âyâtlarına tevekkül-i tâm ve Hazret-i Risâlet-penâh'un *salla'llâhü aleyhi ve sellem* mu'cizât-ı kesîretü'l-berekâtına tevessül-i mâlâ-keâm idüp düstûr-ı mükerrerem Vezîrüm Mustafâ Paşa *edâma'llâhü te'âlâ iclâlehü*yı deryâda vâkı' olan küffâr-ı hâksâra gazâ itmek için Donanma-i Hümâyûn-ı zafer-makrûnuma serdâr ta'yîn idüp Donanma-i Hümâyûnum'un cumhûr-ı umûrî ve gazâ-yı şerîfümde hıdmetde ve yoldaşlıkda bulunanlar istihkâklarına göre ri'âyet olunmaları murâd-ı şerîfüm olup inşâ'a'llâhü'l-E'azz işbu sâl-i ferhunde-fâlde vâkı' olan nevrûz-ı mübârekde Donanma-i Hümâyûnum'la deryâya azîmet eylemesi mukarrer olup gazâdan ve dirlikden safâlu olan gönüllü yarar yiğitleri cengci yazup bile alup gitmek için mûmâ-ileyhe emrüm olmuştur. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, te'hîr itmeyüp mahrûse-i mezkûrede vâkı' olan bâzârlarda nidâ itdürüp sipâhî nökeri ve kimesnenün abd-i memlûki olmayup gazâdan ve dirlikden safâlu olan yarar yiğitlere bu emr-i hümayûn-ı inâyet-makrûnumı tenbîh ü i'lân itdürüp Donanma-i zafer-rehberüm seferine terğîb itdürüp müretteb ü mükemmel âlât-ı harb ü kıtâlleriyle yazılup hâzır olmağıçün mûmâ-ileyh vezîrûme göndermeğe sa'y ü ikdâm eylesin ki, gazâ-yı şerîfümde bile olup toymulukda bulunduklarından gayri her biri hıdmetleri ve yoldaşlıkları mukâbelesinde inâyet-i husrevânemle behre-mend ü ber-murâd olurlar. Husûs-ı mezbûr ehemmi-i mühimmâtandur; sen dahı ana göre mukayyed olup her ne mikdâr bulunmak mümkün ise ale'l-ittisâl nevrûza değın ihzâr idüp yazılmak içün müşârun-ileyhe göndermekden hâlî olmayasın.

598

Karaman çavuşlarından Hasan Çavuş'un eşyalarını çalan Kayseri Alaybeyi Sinan'ın oğlu ve akrabalarının buldurulup dâvalarının görülmesi.

Yazıldı.

Dervîş Kethudâ'ya virildi. Fî 6 Cumâde'l-uhrâ, sene: 972

Karaman beğlerbeğisine ve Kaysariyye kâdîsına hüküm ki:

Sen ki beğlerbeğisin, mektûb gönderüp; ""Kaysariyye Alaybeğisi Sinân'un karındaşı Mahmûd bir kimesne katlitdi." diyü oğlu Alî'nün hakkında; "Bir âhar kimesne katlitdi." diyü ve "Mezbûr alaybeğinin oğlu Nasûh Çavuş ve akribâsı Memi Çavuş ve Şeyhî nâm kimesneler Karaman çavuşlarından Hasan Çavuş'un çadırın ve ba'zı esbâbın sirka itdiler." diyü Kaysariyye Beği Çerkes ile Kaysariyye kâdîsına evâmîr-i şerîfe vârid olup sancakbeği taleb itdükde Mahmûd'dan gayri ele girmeyüp mezbûr Nasûh ve Memi ve Şeyhî nâm kimesneler erbâb-ı tîmârdan olup ve bunlardan gayri ba'zı kimesneler mezkûr alaybeğinin oğlu Nasûh ve akribâsı Memi Çavuş'dan dahı da'vâ-yı hak idüp müşârun-ileyh sancakbeğisinden taleb itdükde çavuş gönderüp da'vet itdüğünüzde şer'a ve emre itâ'at itmeyüp ve ahâlî-i vilâyet dahı; "Dâyimâ şirret ü şekâvetden hâlî olmazlar." diyü gulüvv-i âmm itdüklerin" bildürdüğün ecilden tîmârları var ise alınıp teftîş olunmaların emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, mezkûrlar her kande ise ele getirüp gaybet idenleri şer'le buldurması lâzım olanlara buldurup da'vâ-yı hak idenler ile berâber idüp bir def'a şer'le faslolmayup ve on beş yıl mürûr itmeyen kazıyyelerin onat vechile bi'z-zât şer'le teftîş idüp göresiz; fi'l-vâkı' kazıyye arzitdüğünüz gibi ise ol vechile zulm ü te'addîleri ve fesâd ü şenâ'atleri bi-hasebi's-şer' sâbit ü zâhir ola, hukûkî ashâbına alıvirdükden sonra mezkûrların üzerlerine ne makûle mâdde sâbit olup ve ne mikdâr kimesnenün hakkı alıvirdüğün yazup bildürüp kendülerin muhkem habsidüp sonra anlar bâbında emrüm ne vechile sâdır olursa mûcebi ile amel eylesiniz. Ammâ; hîn-i teftîşde hak üzre olup tarafeynden birine meyl ü muhâbâdan ve şer'a mugâyir iş olmakdan ve hılâf-ı vâkı' kazıyye arz olunmakdan hazer eylesiniz; şöyle bilesiz.

599

Suyolu hizmetinde çalışacak müsellemler ve piyâdelerin hükümlerinin yazılıp muhızır kâtibine verildiği.

Suyolına ta'yîn olunan müsellemler ve piyâdeler hükmi, ta'yîn olunduğu üzere hükümleri yazılıp muhızırın kâtibine virildi. Fî 10 Cumâde'l-âhır, sene: 972

600

Lahsa'nın ihtiyacı için otuz dokuz kul yazılıp hüküm ve ulûfeleri yazılarak gönderildiği.

Yazıldı.

Lahsâ beğlerbeğisine hüküm ki:

Vilâyet-i mezbûrede kul tâyifesine ihtiyâc olduğu i'lâm olunmağın hâlen otuz tokuz nefer kul yazılıp her birine müstekıl hükmi-i şerîfüm virilüp ulûfeleri hükmi-i hümayûnumda ta'yîn olunup cümlesinin hükmi bir kîseye mühürlenüp irsâl olundu. **Buyurdum ki:**

Zikrolunan otuz tokuz nefer kimesnelerin ta'yîn olunan ulûfelerin vardukları günden deftere kaydettürüp dahı vech ü münâsib gördüğün üzere istihdâm eylesin.

601

Bir Yahûdi kadınının İstanbul'dan Frengistan'a götürmek istediği fiçı tahtası yüklü geminin Boğaz Hisarları'nda yakalanıp İstanbul'a gönderilmesi.

Yazıldı.

Mustafâ Paşa hazretleri cânibinden âdem gelüp alıp gitdi. Fî 8 Cumâde'l-uhırâ, sene: 972

Gelibolı kâdîsına ve Hâssa Harc Emîni Halîl'e ve Boğaz Hısâr dizdârlarına hüküm ki:

İstanbul'da olan Yehûdî avreti bir gemiye yetmiş bin mikdârı fuçı tahtası tahmîl eyleyüp Frengistân'a ulaşturmak için ol cânibe irsâl eylemeğın hükmi-i şerîfüm vardukda, zikrolunan gemi anda vardukda necât vermeyüp girift idüp içine yarar âdem koyup bî-kusûr içinde bulunan tahtaları ile İstanbul'a gönderesiz; gaflet ile geçürmekden ihtirâz eylesiz.

602

Cebele mukâtaâtı mültezimlerinden, zimmetlerinde mâl-i mîrî olduğu halde kaçan Kâsım ve Mustafa'nın yakalanıp üzerlerinde bulunan mâl-i mîrînin tahsili için Arap defterdarına gönderildiği.

Arab defterdârına hüküm ki:

Cebele* mukâtaâtı mültezimlerinden Kâsım ve Mustafa'nın zimmetlerinde hayli mâl-i mîrî var iken gaybet itdükleri arzolanup mezkûrlar bu cânibde ele girmeğın kayd ü bend ile Cebele beğün âdemlerinden Kurd Sübaş'ya teslim olunup irsâl olundu.

Varup vusûl buldukda, zikrolunan mültezimleri alup zimmetlerinde olan mâlî tahsîl itdürmeyince olmayasın; şöyle bilesin.

* Metinde " " şeklindedir.

[Yev]mü's-Sebt, fî 10 Cumâde'l-âhır, sene: 972, Kostantiniyye

603

Bursa sancağının ehl-i fesadından suçları sâbit olup küreğe konulmak için gönderilenlerin alındığı hasta olduğu için gönderilemeyenlerin de iyileştiği zaman gönderilmeleri.

Yazıldı.

Âdemine virildi. Fî 16 Cumâde'l-âhır, sene: 972

Bursa beğine hüküm ki:

Emr-i şerîfümle; "livâ-i mezbûrun ehl-i fesâd ü şenâ'atinden cürümleri sâbit ü zâhir olanlardan Mehmed bin Elvân ve Alî bin Îsâ ve Mübârek bin Abdullâh ve Işık ve Bilâl bin Abdullâh ve Arab Seydî ve Mehmed bin Abdüsselâm ve Mütevellî Hacı Mehmed ve Mehmed bin Alî ve Osmân bin Murâd ve Kôr Nebî ve Yûsuf bin Lutfî nâm kimesnelerin sübût u zuhûr bulan cerîmelerin defter idüp sûret-i sicilleriyle küreğe konılmaları için Südde-i Sa'âdetüm'e gönderüp ve gönderdiğün defterde mastûr olan Abbâs ve Kara Memî âmilî marîz olmağla anda kaldığı" senün cânibünden arz olunmağın **buyurdum ki:**

Zikrolunan iki nefer marîz ifâkat bulduğu gibi Bâb-ı Sa'âdetüm'e gönderüp min-ba'd dahî ehl-i fesâd ü şenâ'atden sancağında vâkı' olan re'âyâyı hıfz u sıyânet itmek bâbında envâ'-ı ikdâm ü ihtimâmın vücûda getüresin.

604

Hapis'te olan Bozkırlı oğullarının mehâyîfinin hasımlarıyla dâvasının görülemediği için sicil olunamadığı, Tahir karyesinden zındık olan Abdurrahman ile yol kesip fesad eden Şah Unsur(?) oğlu Abdüssamed'in yakalanıp dâvalarının görülmesi.

Yazıldı.

Kethudâsına virildi. Fî 14 Cumâde'l-âhır

Bâyezîd Beğ'e ve sâbıkâ Seydîşehri Kâdîsı Seyyid Mehmed'e ve () kâdîlarına hüküm ki:

Sen ki Seyyid Mehmed'sin, mektûb gönderüp; " "Bi'l-fi'l mahbûs olan Bozkırlı-oğulları'nun fukarâya olan mehâyîfî sûreti sicilden ihrâc olunup gönderile." diyü i'lâm olunup ol kimesneler cemî' zamânda husamâsıyla meclis-i şer'a da'vet olundukda ehl-i şer'a itâ'at itmeyüp ol ecilden mehâyîfleri sicill olmağa imkân olmayup mezkûrların mehâyîfî ucından ekser re'âyâ âciz ü fûrû-mânde olup terk-i diyâr itmelü olmuşlardır ve bi'l-fi'l hayâtta olan () nâm bed-baht niçe katl-i nefis idüp ve Şâh Unsur oğlu Abdüssamed yolda ve bilde kuttâ'-ı tarîk olup fesâdâtının nihâyeti yokdur ve karye-i Tâhir'den Abdurrahmân nâm kimesne zındık ve fukarâya mehâyîfinün nihâyeti yokdur." diyü i'lâm itdüğün ecilden **buyurdum ki:**

Hüküm-i şerîfüm varıcak, mezkûrlar her kande ise elbette buldurup der-zencîr idüp gelüp da'vâ-yı hak idenlerden bir def'a şer'le faslolmayup ve on beş yıl mürûr itmeyen kazıyyelerin şer'le teftîş ü tefahhus kılup göresin: Şöyle ki; mezbûrların üzerinde her kimün bi-hasebi's-şer'î's-şerîf hakkı sâbit ü zâhir ola, şer'le sübût bulan hukûkî ashâbına alıvirdükden sonra kendülerin habsidüp üzerlerine hukûk-ı nâsdan ve fesâd ü şenâ'atlerinden ne asıl mâddeler sâbit olup ve ne mikdâr kimesnenün hakkı alıvirildiğün yazup bildüresin. Şer'-ı şerîfe mugâyir iş olmakdan ve hılâf-ı vâkı' kazıyye arz olunmakdan hazer eylesin.

605

Mud kazâsında bir mevrâ yüzünden aralarında anlaşmazlık olup mahkemeye gelmeyen sipâhilerin tımarlarının Südde-i Saâdet'te başkasına tevcih olunduğu, sipâhilerin buldurulup dâvalarının görülmesi.

Yazıldı.

Kethudâsına virildi; Dîvân'da. Fî 3 Receb, sene: 972

Karaman beğlerbeğisine hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Alâ'eddîn ve Paşa ve Hızır nâm sipâhîlerün bir mevrâ'a husûsında Çeribaşı ve Efendi ve Bekir ve Yûsuf ve Beğce nâm sipâhîler ile nizâ'ları olup emr-i şerîf mücebince görilmek için meclis-i şer'a da'vet olunduklarında Yûsuf ve Bekir ve Beğce itâ'at-i şer'-ı şerîf itmeyüp gaybet itdiler." diyü Mud kâdîsı i'lâm itdüğün" bildürmişsin. İmdi; mezkûrların tımarları Südde-i Sa'âdetüm'de âhara tevcih olunmuşdur. Hâlen mezkûrlar ele getirilmelerin emridüp **buyurdum ki:**

Hüküm-i şerîfüm varıcak, gaybet idenlerün emrüm mücebince elbette bulunmalarına mukayyed olup şer'le buldurılma[ları] lâzım olanlara teklîf idüp buldurup dahı husamâsıyla berâber idüp ahvâllerin emr-i sâbıkum üzre şer'-ı şerîf muktezâsınca görüp ber-taraf idüp sübût u zuhûr bulduğı üzre ahvâllerin yazup arz eylesin.

606

Edirne'de Dergâh-ı Muallâ silahdârlarından Yüz Toksan Tokuzuncu Bölük'ten Mehmed oğlu Hüseyin'in Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.

Yazıldı.

Kethudâsına virildi. Fî 11 Cumâde'l-uhurâ, sene: 972

Edirne kâdîsına hüküm ki:

Dergâh-ı Mu'allâm silahdârlarından Yüz Toksan Tokuzuncu Bölük'de yevmî on akça ulûfesi olan Mehmed oğlu Hüseyin'in Südde-i Sa'âdetüm'e gelmesi lâzım olmağın Silahdârlarum Çavuşı olan Hüseyin *zîde kadruhû* irsâl olunmuşdur. **Buyurdum [ki]:**

Hüküm-i şerîfümle vardukda, mezbûr onat vechile tettebbu' idüp dahı ele getirüp habsidüp mezbûr çavuşa koşup Dergâh-ı Mu'allâm'a gönderesin.

607

Semendire ve Belgrad Havâleliği hizmetine giden Dergâh-ı Muallâ silâhdârlarından Doksan Dördüncü Bölük'ten Kul Mahmud'un Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.

Yazıldı.

Semendire Beği Arslan Beğ'e hüküm ki:

Dergâh-ı Mu'allâm silâhdârlarından Toksan Dördüncü Bölük'de yevmî on iki akçası olup Semendire ve Belgrad Havâleliği hıdmetine giden Kul Mahmûd'un Südde-i Sa'âdetüm'e gelmesi lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Hük-m-i şerîfüm vardukda, mezbûrı ele getirüp habsidüp dahı yarar âdemüne koşup Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin. Ammâ; gaflet ile yolda gaybet itdürmekden ziyâde hazer eylesesin.

608

Karaman'da iş tutan Dergâh-ı Muallâ silâhdârlarından Yüz Dördüncü Bölük'ten Hüseyin oğlu Ali'nin Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.

Yazıldı.

Kethudâsına virildi. Fî 3 Receb, sene: 972

Karaman beğlerbeğisine hüküm ki:

Dergâh-ı Mu'allâm silâhdârlarından Yüz Dördüncü Bölük'de yevmî on akça ulûfesi olan Hüseyin oğlu Alî mukaddemâ Karaman'da iş tutup; "Bâkîlerüm vardur." diyü tahsîli içün ol cânibe gitmişdür. Hâliyâ mezbûrun Südde-i Sa'âdetüm'e gelmesi lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Hük-m-i şerîfüm vardukda, mezkûr ne makûle iş tutmuşdur, Karaman nâzırından istifsâr idüp dahı her kande ise bulup ele getirüp habsidüp yarar âdemlerüne koşup Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin. Ammâ; yolda getirürken gaflet ile gaybet itdürmekden ziyâde hazer eylesesin.

609

Siroz'da havale hizmetinde olan Sol-bölük Ulûfecilerinden Ellinci Bölük'ten Davud oğlu Mustafa'nın Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.

Yazıldı.

Siroz kâdîsına hüküm ki:

Sol-bölük ulûfecilerinden Ellinci Bölük'de yevmî on akça ulûfesi olan Dâvûd oğlu Mustafâ anda havâle hıdmetinde olup Südde-i Sa'âdetüm'e gelmesi lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Hük-m-i şerîfüm varıcak, te'hîr itmeyüp mezkûrun ale'l-gafle odasın yoklayup kallâblığa müte'allık bulunan esbâbı ile ele getirüp habsile yarar âdemlere koşup Südde-i Sa'âdetüm'e irsâl idesin ve koşup gönderdüğün kimesnelere tenbîh idesin ki, yolda gaybet itdürmekden ihtirâz eyleyeler; şöyle bilesin.

610

Nefer mevâciblerine havâle olunan zahîreyi zimmetinde tutan Velika gazileri odabaşlarından Ali bin Şirmerd'den alınıp gönderilmesi.

Yazıldı.

Âdemi Alî'ye virildi. Fî 11 Cumâde'l-âhır, sene: 972

Filibi kâdîsına hüküm ki:

Zaçesne Sancağı Beği Ferhâd *dâme ızzühû* Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "Velika gâzileri odabaşlarından Alî bin Şirmerd nâm kimesne nefer mevâciblerine havâle olup tokuz yüz altmış bir Rebî'u'l-âhıra gâyetine gelince neferün hakkı kendüde olup getürmeyüp taht-ı kazânda ve Tatarcık kazâsında kendü hevâsında ve ticâretinde olup neferlerün zahîre bâbında küllî muzâyakaları olduğın" bildürüp; "havâle-i mezbûrı gönderilmesiyçün hükm-i şerîf taleb itmeğın" **buyurdum ki:**

Vardukda, mezkûr havâleyi ele getürüp yarar âdemlere koşup anda gönderesin ve gönderdüğün kimesnelere tenbîh eylesesin ki yolda gaybet itdürmekden ihtiyât eyleyeler.

611

Sava nehrinin yalısında sâkin olup haramzâdelere yataklık yapan Anderyas adlı knezin teftiş olunup küreğe konulmak üzere Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.

Yazıldı.

Bu dahi.

Zaçesne Sancağı Beği Ferhâd Beğ'e ve Velika kâdîsına hüküm ki:

Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "Anderyaş nâm knez nehr-i Sava yalısında sâkin olmağın re'âyânun oğlın ve kızın harâm-zâdeler kapup anun evine getürüp öte yakaya geçürüp yatak ve şerîk olup ve defe'âtle âdemler katlolunduğın" bildürdüğünüz ecilden **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vardukda, mezkûrı ihzâr idüp onat vechile teftîş idüp göresiz; arzitduğunuz gibi mezkûrun evi yatak ve kendü şerîk idüğü bi-hasebi's-şer'ı's-şerîf sâbit ü zâhir ola, sâbit olan mevâddınun sûret-i sicilleriyle mezkûr knezi yarar âdemlere koşup Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesiz [ki] küreğe konıla. Ammâ; koşup gönderdüğün kimesnelere tenbîh eylesesin ki, yolda ve izde gaybet itdürmekden hazer ideler.

612

Sakarya'da binâ olunan gemiler hakkında...

Kocaili Beği Süheyl Beğ'e hüküm ki:

Sakarya suyında binâ itdürdü*...

*Metinde eksik bırakılmıştır.

[Yev]mü'l-Ahad, fî 12 Cumâde'l-uh râ, sene: 972, Kostantiniyye

613

Beyşehir kadısı Mevlânâ Muslihiddin'in kulu Abdullah oğlu Ahmed'i kaybeden Emen karyesi ahâlisinden Alemşâh ve arkadaşlarının yakalanıp küreğe konulmak için Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.

Yazıldı.

Arz getüenlere virildi. Fi't-târîhu'l-mezbûr.

Beğşehir Beği Bâyezîd Beğ'e hüküm ki:

Hâliyâ Beğşehir Kâdîsı olan Mevlânâ Muslihuddîn Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "Bundan akdem Vezîrüm Mehmed Paşa *edâma'llâhü te'âlâ iclâlehûnun* kethudâsı iken fevtolan Behrâm Kethudâ'nun evi üzerinde hıdmetde olup kulu olan Abdullâh oğlu Ahmed nâm kimesneyi kazâ-i mezbûra tâbi' Emen nâm karyeden Alemşâh ve Ahmed ve Hüseyin ve İsmâ'îl ve Eymir ve Emîr nâm kimesnelerle âşinâ olup mezkûr Alemşâh kızını mezbûra virüp idlâl idüp mezbûr Ahmed nâm kulu hayli akça ve altun ve esbâb ile ele gelüp karye-i mezbûrede bir ay mikdârı mezkûrun evinde kızı ile bile olup sonra gaybet itmekle mûmâ-ileyhün kapucularından Bevvâb Alî görmek için senün ma'rifetünle mübâşir ta'yîn olunup hüküm-i şerîf vârid olup; "bundan akdem mûmâ-ileyhün kethudâsı iken fevtolan Behrâm'un evi üzerinde hıdmetde olan Ahmed nâm kulu hayli akça ve altun ve esbâb alup gaybet idüp varup kazâ-i mezbûra tâbi' Emen nâm karyeden Alemşâh ve Ahmed ve İsmâ'îl ve Eymir ve Hüseyin nâm kimesnelerle âşinâ olup mezkûrlar idlâl idüp mezkûr Alemşâh'un kızını mezbûra alıvirüp bir ay bile turdukdan sonra girü gaybet itmeğün mazınna vü müttehem olanlar ihzâr olunup teftîş olunmak" fermân olunmağın Beğşehir Beği Ca'fer *dâme izzühü* mübâşeretiyle mezkûr Alemşâh ve Eymir ve Hüseyin ihzâr olunup ve İsmâ'îl ve Ahmed ve Emîr nâm kimesneler gaybet idüp ele girmeyüp kefilleri tutulup habsolunup karyesi ve âhar karyeler halkı getürdülüp mezkûr Ahmed'ün ve Alemşâh ve karındaşlarının keyfiyyet-i ahvâlleri teftîş olundukda karyesi halkı şehâdet idüp; "Mezkûr Ahmed nâm kulu karye-i Emen'e geldükde gördük. Karyeden çıkup gitdüğün görmedük ve mezbûr Alemşâh ve karındaşları Ahmed ve İsmâ'îl ve Hüseyin ve Emîr ve Eymir nâm kimesneler yaramazlar ve şerîrlerdür ve mezbûrlar yalan şâhidliğla meşhûr kimesnelerdür. Sâbıkâ eşkıyâ vü müzevvir teftîşine emir vârid olup; "Tezvîr ü telbîsi zâhir olanları küreğe gönderesin." diyü fermân olundukda mezbûrlar külliyyen gaybet eylediler, teftîş olunmadılar. Bu asıl fi'ller ile mevsûf kimesnelerdür. Evvelen bu makûle fi'llere kâdirlerdür." diyü şehâdet itdüklerinden sonra mezbûrân Alemşâh ve Eymir elde olup ve "Gaybet idenleri bulun." diyü kefillerine teklîf olundukda bulmağa kudretleri olmaduğı ecilden mezbûrân Alemşâh ve Eymir ehl-i örfe teslîm olundu." diyü arzitmeğün **buyurdum ki:**

Hüküm-i şerîfüm varıcak, mezbûrların ol vechile şirret ü şekâvetleri ve yalan şâhid olup tezvîr ü telbîs itdükleri sâbit ü zâhir olmuş ise mezbûrân Alemşâh ile Eymir'i ve sâyir gaybet idenleri cümle ele getürüp sûret-i sicilleriyle mukayyed ü mahbûs Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin ki küreğe konıla; şöyle bilesin.

614

Karaferye kazâsında sâkin olup halka zulmeden Memi voyvoda'nın dâvasının görülüp orada bir daha sâkin olmaması için emlâk ve esbâbının satılması.

Yazıldı.

Mezbûr çavuşa virildi. Fi't-târîh'l-mezbûr.

Karaferye kâdîsına hüküm ki:

Kazâ-i mezbûrda sâkin Memi Voyvoda'nun şikâyetçileri gelüp ızhâr-ı tezallüm ü teşekkî eyledükleri ecilden re'âyâya olan zulm ü te'addîsi görülüp teftîş olunmağıçün Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından Mehmed *zîde kadruhûya* koşlup gaybet itmek ihtimâli var ise kayd ü bend olunup gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Hüküm-i şerîfüm ile varup vusûl buldukda, mezkûrdan da'v[â]-yı hak ider kimesneler var ise husamâsıyla berâber idüp bir def'a şer'le faslolmuş olmayup on beş yıl mürûr itmeyen kazıyyelerin onat vechile şer'le teftîş kılup göresin; kazıyye arzolunduğı gibi ise mezbûrun üzerinde her kimün şer'le hakkı sâbit ü zâhir olur ise şer'le sübût u zuhûr bulan hukûkî ashâbına bî-kusûr alıvirdükden sonra min-ba'd vilâyete gelüp sâkin olmamak üzere emlâk ü esbâbın satdurup ol yirden alâkasın kat' idesin ve ne mikdâr kimesnenün hakkı alıvirilüp ve üzerine ne asıl mâdde sâbit olduğun mufassal defter idüp Dergâh-ı Mu'allâm'a gönderesin. Tezvîr ü telbîsden ve şühûd-ı zûrdan ve şer'-ı şerîfe muhâlif iş olup gayr-i vâkı' kimesnenün kazıyyesi arzolunmakdan ihtiyât idüp tamâm hak üzere olasın.

615

Halk ve kadı tarafından haklarında şikâyet olan Kula Kadısı Cafer, Umur adlı sipâhi ve Kutbeddin adlı câbînin teftîş olunması.

Yazıldı.

Mahmûd Çavuş'a virildi. Fî 14 Cumâde'l-âhır, sene: 972

Atala ve Kula kâdîlarına hüküm ki:

Kula kazâsı halkı mahzar gönderüp kâdîları olan Ca'fer için; "Fukarâya hılâf-ı şer'-ı kavîm te'addî idüp ve bi-gayri hakkın mâlların alup ve halk mâ-beyninde ef'âl-i kabîha ile ma'rûfdur." diyü i'lâm idüp ve kâdî-i mezbûr dahı mektûb gönderüp; "Umur nâm sipâhî ve Kutbüddîn nâm câbî müslimânların maslahatlarına karışup ehl-i şirret ü şekâvetdür." diyü bildürmeğün bu husûsların sıhhati ve adem-i sıhhati ma'lûm olmak için gönderilen arzun ve mahzarun sûretleri aynı ile aslından ihrâc olunup size gönderilüp ve kâdî-i mezbûr azlolunup teftîş olunmağıçün mukaddemâ hüküm-i şerîfüm gönderilmişidi. **Buyurdum ki:**

Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından () *zîde kadruhû* varıcak, kâdî-i mezbûrun zulm ü te'addîsine müte'allik kazâyâyı emr-i sâbıkum üzere onat vechile hak üzere şer'le teftîş idüp üzerine sübût u zuhûr bulan hukûkî çavuşum ma'rifeti ile alıvirüp hüküm-i sâbıkumla amel idesiz. Şöyle ki; kâdî-i mezbûra isnâd itdükleri husûslar gayr-i vâkı' olup şekvâ idenlerün kizbleri zâhir ola, cümlesin mukayyed ü mahbûs Südde-i Sa'âdetüm'e gönderüp ahvâllerin sıhhati üzere yazup arzidesiz. Ammâ; hîn-i teftîşde câdde-i hakka zâhib olup kimesneye meyl ü muhâbâdan ve hılâf-ı vâkı' nesne arzolunmakdan hazer idesiz.

616

Karaman'da müfettişlik görevini yaparken vefat eden Süleyman kadının Kalacık kazâsındaki evinde bulunan teftiş defteri ve sicillerin müfettiş olan Beyşehirli Beyi Bayezid'e teslim olunması.

Yazıldı.

Beğ kethudâsına virildi. Fî 12 Cumâde'l-âhur, sene: 972

Kal'acık kâdîsına hüküm ki:

Taht-ı kazânda mütemekkin olup vilâyet-i Karaman'da müfettiş iken fevtolan Süleymân Kâdî'nun yanında olan teftişe müte'allik defterler ve sicillerden her ne var ise hâlâ müfettiş olan Beğşehirli Sancağı [Beği] Bâyezîd dâme izzühûya teslim olunmasını emridüp **buyurdum ki:**

Varıcak, zikrolunan teftişe müte'allik eger defterlerdür ve sicillerdür her ne ise mezkûr kâdînun evinden ve âdemlerinden taleb idüp alup bir kîse içine koyup mühürleyüp müşârun-ileyh Bâyezîd dâme izzühûya irsâl eylesin.

617

Beyşehirli sipâhilerinden olup birbiri ile cenk ettikleri için hapsolunan Şah Unsur ve İsa'nın kefilleri alınarak serbest bırakılmaları.

Yazıldı.

Bu dahı.

Beğşehirli beğine hüküm ki:

Livâ-i Beğşehirli sipâhîlerinden birbirinin yolına gelüp ceng ü cidâl itmekle habsolunan Şâh Unsur ve Îsâ nâm kimesneler ıtlâk olunmasını emridüp **buyurdum ki:**

Varıcak, mezkûrân kimesneleri yarar kefillere virüp dahı habsden ıtlâk eylesin.

618

Karaman'ın mehâyîf teftişine Beyşehirli Beyi Bayezid ile Seydişehirli Kadısı Mevlânâ Seyyid Mehmed'in tâyin olundukları.

Yazıldı.

Bu dahı.

Mukaddemâ Seydişehirli Kâdîsı Mevlânâ Seyyid Mehmed'e hüküm ki:

Vilâyet-i Karaman'un mehâyîfî teftîşi Beğşehirli Beği Bâyezîd dâme izzühû ile sana emrüm olmuştur. **Buyurdum ki:**

Varıcak, mûmâ-ileyh ile vilâyet-i mezkûrenün görilmeyen yirlerin sâbıkâ virilen hükm-i hümâyûnum mücebince görüp itmâma irişdüresin.

619

Moton Azebleri Ağası İbrahim ile kendisine tâbi elli azebin deryâ seferine hazırlanmaları.

Yazıldı.

Ahmed Odabaşı nâm kimesneye virildi. Fî 14 Cumâde'l-âhır.

Mora Beği Osmânşâh'a hüküm ki:

Hâliyâ Moton Azebleri Ağası olan İbrâhîm'ün Donanma-i Hümâyûnum'a bile gitmesin emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, mezbûrun ağalığına müte'allik azeblerin yararlarından elli nefer kimesneyi yazup deryâ seferine hâzır u müheyyâ idesin ki, Donanma-i Hümâyûnum vardukda, ta'yîn olunan elli nefer yoldaşıyla gemilere girüp Donanma-i Hümâyûnum hıdmetinde bile bulunalar.

620

Avlonya Hazînesi tahsiline gönderilen Yakub'un hizmetkârı Mesih'in yakalanarak Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.

Yazıldı.

Hacı Mahmûd Çavuş'a virildi. Fî 12 Cumâde'l-âhır, sene: 972*

Avlonya beğine hüküm ki:

Avlonya Hazînesi'nün cem'ıne irsâl olunan sipâhî-oğlanlarından Ya'kûb'a hıdmetkâr olup bile gidüp bi'l-fi'l yanında olan Mesih nâm kimesnenün ele getirilmesi lâzım ü mühimm olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu husûsı aslâ bir ferde ifşâ itmeyüp hufyeten tettebbu' u tecessüs idüp dahı mezbûrı ale'l-gafle ele getirüp muhkem kayd ü bend idüp yarar âdemüne koşup Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin.

* Metinde " رستمی " şeklinde geçmektedir.

621

Kavala İskelesi'nden deryâya ve küffâra tereke verdirilmemesi.

Yazıldı.

Hacı Mehmed nâm kimesneye virildi. Fî 14 Cumâde'l-âhır

Drama kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ kasaba-i Drama halkı Dergâh-ı Mu'allâm'a âdem gönderüp; "Mukaddemâ Kavala İskelesi'ne küffâ[r-ı] hâksârdan azîm gemiler gelüp buğdayun kîlesi on beş akça iken zikrolunan gemilerle gelen küffâr yigirmi beşe ve otuza almağla matrabâzlar buğdayı cem' idüp ziyâde bahâ ile kâfire bey' itmeğın kasaba-i mezbûrede buğday gelmeyüp husûsâ Sidrekapsi ve Kürecik Ma'âdini'ne ve Kavala'ya tereke Drama'dan alınugelmişdür. Hâliyâ deryâya virilmekle ziyâde muzâyaka çekilür idi." Deryâya tereke virilmek emr-i şerîfümle mesdûd olup defe'âtle ahkâm-ı şerîfe gönderilmişken emr-i şerîfûme muhâlif vaz' olunmağa sebeb nedür? **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, fi'l-vâkı' emr-i şerîfûme muhâlif deryâya tereke bey' itmiş bulunursa anun gibileri gereği gibi tettebbu' u tefahhus idüp ol asıl emr-i şerîfûme mugâyir tereke bey' idenler her kimlerise ele getirüp tutup habsidüp ahvâllerin vukû'ı üzre yazup arzidesin.

622

Sâbık Bergama kadısı hakkında yapılan şikâyetin tahkik edilip dâvasının görülmesi ve neticesinin Südde-i Saâdet'e bildirilmesi.

Yazıldı.

Şikâyet idenlerden Hacı Pîr Ahmed'e virildi. Fî 14 Cumâde'l-âhır

Şehzâde Sultân Murâd lalasına ve Mihaliç ve Tarhala ve Bergama kâdîlarına hüküm ki:

Hâliyâ Rikâb-ı Hümâyûnum'a arz-ı hâl sunulup sâbıkâ Bergama Kâdîsı olan () şekvâ idüp ba'zı ef'âl-i kabîha ve zulm [ü] te'addîsin yazdukları ecilden sundukları arz-ı hâlün sûreti aslından aynı ile ihrâc olunup teftîş olunmağıçün size irsâl idüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, zikrolunan arz-ı hâlde mastûr olan kazâyâdan bir def'a şer'ile fasloluş olmayup ve on beş yıl mürûr itmeyen husûsları husamâsıyla berâber idüp göresiz; kâdî-i mezbûrun ahvâlî arzoluşu gibi olup ef'âl-i kabîha ve ahvâl-i şen'ası varsa – bi-hasebi's-şer'î's-şerîf sâbit ü zâhir ola– ashâb-ı hukûka hakların bî-kusûr alıvirdükden sonra ne mikdâr kimesnenün hakkı alıvirildüğü ve sâyir sübût u zuhûr bulan mevâddı her ne ise yazup defter idüp Südde-i Sa'âdetüm'e arzidesiz.

623

Harbî kâfirler tarafından Çana beyinin sancağından çalınıp esirdir diye satılmak istenen reâyâyı Bâzergânların almaması; reâyâyı çalanların yakalanıp hapsolunup esir diye tutulan reâyânın da serbest bırakması.

Yazıldı.

Arz getüren Husrev'e virildi. Fî 11 Cumâde'l-uhâr, sene: 972

Kefe beğine hüküm ki:

Çana Beği Mustafâ dâme izzühü mektûb ü âdem gönderüp; "sancağının re'âyâsından ve kendü âdemlerinden harbî kâfirler gelüp sirka idüp; "Esîrdür." diyü bâzergânlara bey'eylemek ile re'âyâsının ve âdemlerinin hâlleri mükedder olup bâzergân tâyifesine tenbîh ü te'kîd oluna ki, sancağı re'âyâsından; "Esîrdür." diyü bey' idenlerden almayup ba'de't-tenbîh her kimün elinde re'âyâsından bulunursa alınmasın" i'lâm itmeğin **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, bu husûsı onat vechile teftîş idüp göresin; Südde-i Sa'âdetüm'e itâ'at itdüklerinden sonra müşârun-ileyhün re'âyâsından alınıp esîr olan her kimün elinde bulunursa aldıkları yirleri bulmayup uğrıluyup esîr idenleri tutup habsidüp hilâf-ı şer'-ı şerîf ve mugâyir-i emr-i münîf alınan âdemlerin ve re'âyâsın itlâk eylesin.

624

Südde-i Saâdet'e gelip evlatlarının esir edildiği dâvasında bulunanların dâvalarının bilinebilmesi için Çerkes tâifesinden hangilerinin itaat edip hangilerinin itaat etmediğinin Kefe beyi tarafından bildirilmesi.

Yazıldı.

Bu dahi.

Müşârun-ileyhe hüküm ki:

Ol taraflarda vâkı' olan Çerâkise nâhiyelerinin kankısı itâ'at üzre olup ve ne makûle tâyife ısyân üzre kalmışlardır, mezbûrların ahvâli ma'lûm olması lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Hüküm-i şerîfüm varıcak, bu husûsı gereği gibi tettebbu' idüp göresin; Çerâkise'nün Südde-i Sa'âdetüm'e itâ'at üzre olanları kimlerdür ve mutî' olmayup ısyân u tuğyân üzre kalan yirler kimün zabtında ve tasarrufındadır, hâkimleri kimlerdür; ma'lûm idinüp ale't-tafsîl ahvâllerin yazup bildüresin ki, "Evlâd ü ta'allukâtımız esîr olmuştur." diyü Dergâh-ı Mu'allâm'a gelüp da'vâ eyleyenlerin ahvâlleri ma'lûm ola.

[Yev]mü'l-Erbi'â, fî 15 Cumâde'l-âhır, sene: 972

625

Yaralayıcı âletler ile öldürülmüş bulunan kimselerin kâtili olduğunu itiraf edenler hakkında şer'-ı şerîfe göre hükmolunup kisasları lâzım gelenlere kisas yapılması.

Yazıldı.

Âdemi Fethî'ye virildi. Fî't-târîhî'l-mezbûr.

Akkirman Sancağı Beği Hasan'a hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Sancağumda ba'zı vakıt mecrûhan maktûl bulunup irs ü velîsi bellü olmayup; "Ben öldürdüm." diyü ikrâr iden kısâs olunur mı ve kim kısâs ider, yohsa diyet mi alınur ve "Bir kimesnenün töhmet-i sâbıkası olup örf-i ma'rûfla olan ikrârı mu'teber değildir." diyü kâdî huccet virmekle maktûl bulunan karye halkından diyet alınur, yohsa ol ikrâr mu'teber olup kısâs olunur mı? Bu bâbda hüküm-i şerîf-i âlî-şân sadaka buyırıla." diyü arzyledüğün ecilden **buyurdum ki:**

() varıcak, anun gibi âlet-i câriha ile maktûl bulundukda; "Ben katlitdüm." diyü tav'an ikrâr u i'tirâf idenler hakkında muktezâ-yı şer'-ı şerîfle âmil olup bi-hasebi's-şer'-ı şerîf kısâs lâzım gelenleri şer'le kısâs itdürüp şer'-ı şerîfe muhâlif kimesneye iş itdürmeyesin.

626

Donanma için Akyazı'dan kesilen ağaçların, Sakarya nehrinden gemilerin yapıldığı mahalle getirilmesi.

Yazıldı.

Kurd Kethudâ'ya virildi. Fî 14 Cumâde'l-âhır, sene: 972

Taraklu Yenicesi ve Göynük ve Konrapa kâdîlarına hüküm ki:

Donanma-i Hümâyûn için Akyazı kazâsında kat' olunan çibuk ve vürdünar ve koğuş ve seren ve direkler Sakarya suyuyla İznikmid'e iletmek lâzım olmağın **buyurdum ki:**

() varıcak, te'hîr itmeyüp Kocaili Sancağı Beği Süheyl *dâme izzühû* taht-ı kazânuzdan ta'yîn itdüğü re'âyânun çiftlerin ücretle çıkarup zikrolunan keresteleri gemiler binâ olduğu mahalde Sakarya suyına indürmek bâbında gereği gibi mukayyed olasin. Bu husûs ehemmi-i mühimmât dandır, ihmâl ü müsâheleden hazer idesin; sonra özrün makbûl olmaz.

627

Yapılmakta olan gemiler için Sakarya'ya toplanan ordunun gemiler İstanbul'a gönderilmeden dağıtılmaması. Donanma için hâssa korudan varil çubuğu kesilip Tersâne-i Âmire'ye gönderilmesi.

Yazıldı.

Kurd Kethudâ'ya virildi.

Kocaili beğine hüküm ki:

Sakarya suyında binâ itdüğü hâssa kadırgaların binâsı üzerine cem' olunan ordu, gemiler mahrûse-i İstanbul'a irsâl olunmadın bozulmayup ve Donanma-i Hümâyûnum için lâzım olan elli bin varil çubuğu kesdürilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Hükmi-i şerîfüm vardukda, zikrolan gemiler bu cânibe gönderilmedin cem' olan orduyu tağıtmayup ve lâzım olan varil çubuğuna i'timâd itdüğün yarar âdemlerün ta'yîn idüp hâssa korı içinde Otağ-ı Hümâyûnum'a yarar olan çibuklardan gayri bulunan yirlerden kifâyet kadar çubuğu kesdürüp hâzır u müheyyâ idüp mu'accelen Ters-hâne-i Âmirem'e irsâl idesin. Ammâ; bu bâbda tamâm basîret üzre olup Otağ-ı Hümâyûnum kurunan çibuklardan kesilmesinden gâyet sakınasın.

[Yev]mü'l-Hamîs, fî 15 Cumâde'l-âhır, sene: 972

628

Boğdan'dan Nemçe toprağına kaçıp asker toplayan müfsidlerin, Erdel ve Boğdan'a tecâvüzlerinin engellenmesi için Leh toprağından geçmelerine müsâde edilmemesi.

Yazıldı.

Leyh kralına nâme yazıla ki:

Hâliyâ Dergâh-ı Sa'âdet-destgâh ve Bârgâh-ı Adâlet-penâhımız'a -ki, melce-i ümerâ'-i zî-şân ve melâz-ı havâkîn-i haşmet-nişândur- vilâyet-i Boğdan Voyvodası olan kıdvetü ümerâ'-i'l-milleti'l-Mesîhiyye kulum Aleksandra'nun mektûbı vârid olup; "Erdel Kralı olan İstefan'dan kendüye mektûb gelüp; "bundan esbak vilâyet-i Boğdan'dan firâr iden müfsidlerden bir nicesi Nemçe tarafından istimdâd [ile] iki bölük leşker cem' idüp nısfını müşârun-ileyh İstefan üzerine ve nısfını vilâyet-i Boğdan üzer[ine] irsâl eylemek tedârük itdüğün" bildürüp ve Koca Nasra Benek-oğlı(?) diyen müfsid dahı hurûc idüp zikrolunan eşkiyâ ile müttelik olup; "Mezkûr Aleksandra; "Üzerüme gelmeleri sahîhdür." diyü Südde-i Sa'âdetüm'den istimdâd idüp; "Ammâ; vilâyet-i Leyh'den yol virilmezse gayri yirden gelmek ihtimâli yokdur." diyü i'lâm eylediği ecilden nâme-i nâmî ve sahîfe-i kerâmî irsâl

olundu. Varup vusûl buldukda, fi'l-vâkı' mûmâ-ileyhün i'lâm eyledüğü üzre ol taraflardan düşmen gelmek ihtimâli var ise Memâlik-i Mahrûsemüz'den vilâyet-i Boğdan cânibine vilâyetinüzden ve ol semtlere karfîb yirlerden yol vormeyüp kâbil-i mürûr olan yirleri ukûd u mesdûd kılup bi'l-cümle sevâlif-i eyyâm ve sevâbık-ı a'vâmdan Âsitân-ı Semiyü'l-mekânımız tarafına olan hüsn-i ihlâs u ihtisâsınız muktezâsınca kadîmî dostluk ve mu'âhede-i hümayûnumuza mugâyir iş olmakdan sakınup ol taraftan a'dâya yol vormeyüp hücumları dahı olursa def'-ı mazarrat u ifsâdlarında envâ'-ı ikdâm ve hüsn-i ihtimâmınız zuhûra getüresiz; şöyle bilesiz.

629 *İnegöl kazâsında öldürülmüş olan Mustafa'nın kâtili olduğunu itaraf eden Ali'nin siyâset olunması, diğer zanlıların da kefile verilmesi.*

Yazıldı.

Âdemi Mûsâ Çavuş'a virildi.

Bursa kâdîsına ve beğine hüküm ki:

Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "İnegöl kazâsından Geyiklûbaba nâm karyeden tarîk-ı âmda maktûl bulunan Mustafâ'yı katlitdüm." diyü i'tirâf eyleyen Alî nâm kimesnenün i'tirâfı husûsı teftîş olundukda mezkûr katlitdüğüne i'tirâf idüp; "Maktûlün oğlu Pîr, Alî ve Mahmûd nâm kimesne biledür." diyicek sü'âl olundukda inkâr idüp töhmet-i sâbıkaları tefahhus olundukda () hâllerine kimesne şehâdet eylemedüklerin" bildürmişsin. **Buyurdum [ki]:**

Hüküm-i şerîfüm varıcak, i'tirâf idene siyâset idüp emrüm yirine varduğun yazup bildüresin ve mezkûrun töhmet-i sâbıkaları yoğsa yarar kefillere viresin.

630 *Bursa'da şehre şarap getirirken yakalanıp başka suçları da ortaya çıkan Abdurrahman'ın dâvasının görölerek siyâset olunması.*

Yazıldı.

Bu dahı.

Bursa kâdîsına ve beğine:

Mektûb gönderüp; "Bundan akdem Abdurrahmân nâm kimesne Abbâs ve Kara Memi nâm yoldaşlarıyla şehre hamr getirürken tutulup arzolundukda küreğe gönderilüp ammâ; "Abdurrahmân'un ahvâli teftîş olunup zâhir olan mevâddı arzoluna." diyü hüküm-i şerîf vârid olmağın teftîş olundukda a'yân-ı şehre ve sâyir müslimânlar yaramazlığına ve ehl-i fesâd olduğına şehâdet itdüklerinden gayri niçe müslimânlar da'v[â]-yı hak idüp cebren alduğı sâbit olup on beş mâtde sicill olup sûretleri irsâl olundu ve bunlardan gayri Karaman nâm karyede gice ile Alî nâm kimesnenün meş'ale ile evi basılup kendü katlolunup vâlidesi evimiz basan yoldaşları mezkûr da'vâ idüp ve mezkûrun evkâfa on iki bin akça deyni olup ve Kâmile nâm hâtûn; "Zevcüm katlitdi." diyü hüküm getürüp sâbit olmağın; "Küreğe gönderilürse hakkımız zâyi' olur." diyü müslimânlar tazarru' idüp yoldaşları gönderilüp

kendü alıkonıldı." diyü bildürdüğünüz ecilden gönderilen defterün sûreti ihrâc olunup giri size gönderildi. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, mezkûrdan gelüp da'v[â]-yı hak ider varise husamâsıyla berâber idüp bir def'a şer'le faslolmuş olmayup ve on beş yıl mürûr itmeyen kazıyyelerin şer'le tefûş ü tefahhus kılup göresiz; mezkûrun üzerinde her kimün hakkı şer'le sâbit olursa esbâb ü emlâkin satdurup sâbit olan hukûkî ashâbına alıvirdükden sonra mezkûr mahallinde siyâset idüp emrüm yirine varduğun yazup bildüresiz. Tezvîr ü telbîsden ve şühûd-ı zûrdan hazer idüp kazıyyede medhali olmayanı dahlitdurmeyesiz.

631 *Hüdâvendigar sancağı teftişine memur olan Sancakbeyi Abdurrahman'ın yanına Kite kadısının müfettiş tâyin olunduğu.*

Yazıldı.

Mûsâ Çavuş'a virildi. Fî 17 Cumâde'l-uhrâ, sene: 972

Kite kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ Hudâvendigâ[r] Beği Abdurrahmân dâme ulüvvuhûya livâ-i mezbûrun hırsuz u harâmî ve ehl-i fesâd ü şenâ'atinün teftîşi fermân olunup şer'ile istimâ' olunacak husûslara kâdî lâzım olmağın müşârun-ileyh yanına müfettiş ta'yîn idüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, livâ-i mezbûrede vâkî' olan hırsuz u harâmî husûsını sâbıkâ mûmâ-ileyhe gönderilen mufasssal hükm-i şerîfüm mücebince görüp ehl-i fesâd ü şenâ'ati def' u ref' itmek bâbında envâ'-ı ikdâm ü ihtimâmın vücûda getüresin.

632 *Müfsid ve hırsız oldukları bildirilen Safa ve Bahadır'ın küreğe konulmak üzere Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.

Kâdî âdemi Mustafâ'ya virildi. Fî 21 Cumâde'l-âhur, sene: 972

Karesi beğine ve Balıkesri kâdîsına hüküm ki:

Mektûb ve sûret-i sicil gönderüp; "Bahadır ve Safâ nâm kimesneler ehl-i fesâd olup cum'adan kaliçe sirka itdüğü sâbit olup sicill olduğın" bildürmüşsin. İmdi; mezkûrlar Südde-i Sa'âdetüm'e gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, arzolunduğu üzre fesâd ü şenâ'ati ve sârik oldukları sâbit olup müseccel olan mezkûrân kimesneleri mukayyed ü mahbûs yarar âdemlere koşup Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin ki küreğe konıla. Ammâ; yolda onat hıfzidüp gafletile gaybet itdürmekden ziyâde hazer eylesin.

633 *Erdel kralına yardım için yapılan Sakmar Seferi'nde timar için ellerine berat verilenlerin beratlarının Budun Hazînesi'nde mahfûz deftere kaydedilmesi.*

Yazıldı.

Kethudâsına virildi. Fî 18 Cumâde'l-âhur, sene: 972

Budun beğlerbeğisine hüküm ki:

Sâbıkâ fermân-ı hümayûnumla vilâyet-i Erdel kralına mu'âvenet için Sakmar Seferi'ne varıldukda erbâb-ı tîmârdan ba'zı kimesnelere düşen mahlûlâtıdan tîmâr virilüp rûznâme defterine kaydolunup ba'dehû ba'zına dahı sancakbeğleri arzlarıyla virilüp Südde-i Sa'âdetüm'e gelüp berât itdürüp kaydları Budun Hazînesi'nde mahfûz olan deftere geçmeyüp ba'zı iki ve ba'zı bir buçuk ve bir yıldan ziyâde olup taşradan berât idüp ve ba'zı yine Südde-i Sa'âdetüm'e gelüp ferâgat idüp tîmârın âhara virmekle üç-dört ele geçüp bi'l-fi'l kaydı deftere geçmeyen eli berâtlu yüz neferden ziyâde kimesne olup anun gibilerün berâtları kaydı deftere kaydolunmasın ve min-ba'd dahı bu makûle olup getürüp kaydların deftere geçürmeyen erbâb-ı tîmârın ahvâlin bildürmişsin. **Buyurdum ki:**

Südde-i Sa'âdetüm'den berât ibrâz iden erbâb-ı tîmârın berâtların anda olan defter-i cedîd-i hâkânîye kaydidüp tîmârları bi'l-fi'l ellerinde olana berâtları muktezâsınca zabt u tasarruf itdüresin.

634

Budun beylerbeyi tarafından sipâhiler arasındaki anlaşmazlıkların halli için istenen Semendire sancağının mufassal ve icmâl defterlerinin sâbık Budun Beylerbeyinin Kapıkethüdâsı Mustafa ile gönderildiği; Mustafa'nın defterleri kime teslim etmişse araştırılıp buldurulması.

Yazıldı.

Bu dahı.

Budun beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ mektûb gönderüp; "Müceddeden tahrîr olunan Semendire sancağı sipâhîlerinün vâkı' olan nizâ'ları mufassal defteri olmayınca faslolunması mümkün değildir. Mufassal defterinün gelmesi lâzım ü mühimmi olmuştur." diyü arzeylemişsin. İmdi; livâ-i mezbûrun mufassalı ve icmâli defterleri sâbıkâ Budun Beğlerbeğisi olup hâliyâ Anadolu Beğlerbeğisi olan Mahmûd dâme ikbâlühû Kapukethüdâsı Mustafâ Kethudâ ile irsâl olunmuştur. **Buyurdum ki:**

Müşârun-ileyhün kethudâsı zikrolunan defteri ol cânibde kime teslîm itmişdür, onat tettebbu' idüp ve defter sandukların yoklayup mezbûr ile irsâl olunan defteri zuhûra getürüp lâzım olan husûslarda mürâca'at idesin.

635

Ereğli kazâsına tâbi Akviran karyesinde mecrûhen katledilen İskender'in kâtîlinin araştırılıp bulunması.

Yazıldı.

Mezbûra virildi. Fî 27 Cumâde'l-âhır, sene: 972

Karaman beğlerbeğisine hüküm ki; Ereğli ve Eskiil kâdîlarına hüküm ki:

Dârende Bekir gelüp; "Ereğli kazâsına tâbi' Akvîrân nâm karye içinde ammûsi oğlu İskender mecrûhan maktûl bulunup kâtil kim idüğü ma'lûm olmağçün hüküm-i şerîfüm taleb itmeğin" **buyurdum ki:**

Hüküm-i şerîfüm vardukda, ahâlî-i karyeyi ihzâr idüp mazınna vü müttehem olup ehl-i fesâd olanlardan gaybet idenleri şer'le buldurması lâzım olanlara buldurup bir def'a şer'le faslolmuş olmayup ve on beş yıl mürûr itmiş değil ise bi-hasebi's-şer'ı's-şerîf teftîş idüp ehl-i karyeye kâtîli teklîf idüp buldurup mezbûr her kim katlitmiş ise -ki, şer'le sâbit ü zâhir olakâtîl sipâhî ise yazup arzeyeleyesiz; değil ise muktezâ-yı şer'-ı şerîf ne ise icrâ eyleyesiz. Tezvîr ü telbîsden ve şühûd-ı zûrdan hazer idüp ve bu bahâne ile bî-günâh olanlara isnâd olup hılâf-ı şer'-ı şerîf akçaları alınup ahz ü celb olunmakdan hazer idüp tamâm hak üzre olup şer'a ve emrûme muhâlif iş olmakdan gâyet ihtirâz eyleyesiz.

636 *Çankırı'da ehl-i fesad olup halka zulmettiği bildirilenlerin yakalanıp küreğe konulmak için Südde-i Saâdet'e gönderilmeleri.*

Yazıldı.

Kengırı beğine hüküm ki:

Bundan akdem fesâd ü şenâ'ati arzolunmağla emr-i şerîfümle ele getirilüp Südde-i Sa'âdetüm'e gönderilüp İstanbul Zi[nd]ânı'nda fevtolan Ertoğdı'nun oğulları ve akribâsından Haydar ve Muhtâr ve Himmet ve Kara Hızır nâm kimesneler dahı ehl-i fesâd olup vilâyet halkına zulm ü te'addîlerinün nihâyeti olmaduğı i'lâm olunmağın mezkûrlar dahı ele gelüp Dergâh-ı Mu'allâm'a gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Hüküm-i şerîfüm varıcak, bu husûsı kimesneye ifşâ itmeyüp mezkûrları hufyeten tettebbu' u tecessüs idüp yataklundurup dahı emrüm mücebince ele getirüp muhkem kayd ü bend idüp fesâd ü şenâ'atlerine ve zulm ü te'addîlerine müte'allik vilâyet halkı haber virdükleri üzre vâkı' olan mâddelerinün sûret-i defteri ile kendülerin mukayyed ü mahbûs Atebe-i Ulyâm'a gönderesin ki küreğe konılalar. Ammâ; yollarda gelürken onat vechile zabt u hıfz itdürüp gaflet ile gaybet itdürmekden ve a'vân u ensârından kimesne yollarına gelüp halâs itmekden hazer eyleyesin.

637 *Mısır'da Sultan Hasan Evkâfı'nın masraf ve muhâsebe defterlerinin tatbik edilerek evkâf nâzırı vesâir mübâşirlerin zimmetlerinde olan vakıf malının alınması.*

Yazıldı.

Mısır kâdîsına hüküm ki:

Mahrûse-i mezbûrede müteveffâ Sultân Hasan Evkâfî'nun nâzırı ve sâyir mübâşirleri mâl-i vakfî ekl ü bel' itdükleri i'lâm olunmağın nâzır azlolunup hâlen nâzır olan kıdvetü'l-emâsil Hüseyin *zîde kadruhû* ma'rifeti ile tefât olunmaların emridüp **buyurdum ki:**

Hüküm-i şerîfüm varıcak, mezkûr evkâfun nâzırın ve sâyir mübâşirlerin ihzâr idüp zamân-ı mübâşeretlerinde vâkı' olan senelerün îrâd ü masârif ve muhâsebe defterlerin tatbîk idüp mezbûrların [bel'ıyyât] u ketmiyyâtlarından bir def'a şer'le faslolmayup on beş yıl mürûr itmeyen kazıyyelerin onat vechile bi-hasebi's-şer' tefât ü tefahhus kılup îrâd ü masrafların göresin; mâl-i vakfdan üzerinde ne mikdâr şer'le sâbit ü zâhir olursa bî-kusûr alvirüp vakf için hâlen olan nâzıra zabıtdürüp hılâf-ı şer'-ı kavîm kimesneye iş itdirmeyesin. Tezvîr ü telbîsden ve şühûd-ı zûrdan hazer eylesin.

638

Ardahan sipâhilerinin tasarrufunda olan timarlara Keyhüsrev ve Varaza'nın tecâvüz ettirilmemesi.

Yazıldı.

Mezbûrûn sipâhîlerden Süvâr Çeribaşı nâm kimesneye virildi. Fî 17 Cumâde'l-uhırâ, sene: 972

Erzurum beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ mektûb gönderüp; "Ardahan sipâhîlerinden Alî ve Süvâr ve Muharrem ve ba'zı sipâhîler Mişe-i Ardahan nâhiyesinde Çapistâr ve İskarın ve Otağlı ve Behrehâtûn ve Hulvân ve Vel ve Geğvene(?) () ve Gâzûb(?) ve sâyir karyelerün ba'zı on iki yıldan ve ba'zı on beş yıldan berü berât-ı hümayûnla ve defter-i hâkânî müsted'âsınca tîmarları olup harâcların edâ idgelmişler iken Keyhusrev ve Varaza nâm kâfirler tarafından dahlolunup tasarruflarına mâni' oldukların" sancağı beği i'lâm idüp mektûb gönderilüp sü'âl olundukda; "Bize tâbî'dür." diyü cevâb virürlerimiş. Ma'a-hâzâ; "Defter-i cedîd-i hâkânîde zikrolunan sipâhîlere tîmar kaydolunmuş iken bî-vech dahliderler." diyü bildürdüklerin" i'lâm eylemişsin. İmdi; zikrolunan kurâ kable's-sulh imâret ü zirâ'at olunan yirlerden olup Memâlik-i Mahrûsem cânibine zabt u tasarruf olunugelmeğın defter-i cedîd-i hâkânîde tîmâra kaydolunmuş ola, esnâ-yı sulhda bu cânibün kabz u tasarrufunda buluna ve Şâhkulı Sultân dahı Gurgura'ya mektûb gönderüp; "Mâ-beynde mün'akıd olan sulh u salâhdan evvel imâret olup bu cânibün zabtında olan yirlere dahlolunmayup mâni' u müzâhım olunmaya!" diyü tenbîh olunmuş iken anlar tarafından tarîk-ı sulh ri'âyet olunmamağa sebep nedür? **Buyurdum ki:**

Hüküm-i şerîfüm varıcak, kendü cânibünden Keyhusrev ile Varaza'ya tekrâr mektûb yazup ve Şâhkulı Sultân'un mektûbın gönderüp kable's-sulh imâret ü zirâ'at olup Memâlik-i Mahrûsem'e zabt u tasarruf olunugelen yirlerden el çeküp esnâ-yı sulhda ellerinde bulunan ülkelerin zabtında olup defter-i cedîd-i hâkânîde mukayyed olan sipâhî tîmarlarına müte'ârız olmağa. Şöyle ki; müte'ebbih olmayup tecâvüz ideler, Yukaru Canib'e

nâme-i şerîf gönderilüp îcâb itdüğü üzre tedârükleri görilür. Ana göre tenbîh ü i'lân idüp mezkûrûn sipâhîlerin tûmârlarına sulha muhâlif anları dahl ü ta'arruz itdürmeysin; şöyle bilesin.

639 *Estergon'da basılarak malları gâret edilen Erdel tâcirlerinin ümenâ zabtında olan mallarını gâret edenlerin meydana çıkarılması.*

Kral-oğlı âdemine virilmeğiçün tercemâna virildi. Fî 3 Receb

Budun beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâlâ Erdel Kralı olan iftihâru ümerâ'i'l-ıẓâmi'l-Îseviyye İstefan Kral Atebe-i Ulyâm'a mektûb [gönderüp]; "kendüye müte'allik ba'zı tâcirler ticâret üzre iken Usturgon kurbinde basılup metâ' u mâlları gâret olunup alınan metâ' u esbâbların ümenâ zabtiddüklerin" i'lâm eyledi. İmdi; mezkûrun vilâyeti Memâlik-i Mahrûsem'den olup tâcirleri dahi harâc-güzârlarumdur. Eyyâm-ı adâlet-i hümâyûnumda anlara bu vechile hayf u te'addî olunmak câyiz değildir. Ol makûle fesâd idenler kimler ise ele getirilmesi lâzim olmağın **buyurdum ki:**

Hükûm-i şerîf-i vâcibü'l-ittibâ'um ile âdemleri varıcak, kemâl-i dikkat ü ihtimâmla bi-hasebi's-şer'î's-şerîf teftîş idüp göresin; kazıyye i'lâm olunduğı üzre ise müşârun-ileyhün ne mahalde tâcirleri basılmış ise ve ne mikdâr metâ' u mâlları alınmış ise zabtiden ümenâdan ve gâret idenlerden şer'le bî-kusûr alıvirüp ehl-i fesâdı zuhûra getirüp sipâhî olanı habsidüp arzidesin; olmayanlar bâbında emr-i şer'-ı kavîm ne ise icrâ idüp yerine koyasın. Tezvîr ü telbîsden ve şühûd-ı zûrdan ve hılâf-ı şer'-ı kavîm kimesneye zulm ü hayf olmakdan hazer eylesin.

640 *Erdel vilâyeti ile yasak olmayan eşya ticâreti yapmak isteyen tâcirlere engel olunulmaması.*

Yazıldı.

Bu dahi.

Memâlik-i Mahrûse beğlerine ve kâdîlarına ve iskele emînlerine hüküm ki:

Hâliyâ vilâyet-i Erdel'de berât-ı sa'âdet-âyâtumla kral olan iftihâru ümerâ'i'l-ıẓâmi'l-Îseviyye İstefan Kral Dergâh-ı Sa'âdet-destgâhum'a âdem gönderüp Memâlik-i Mahrûsem'den Dubrovnik tarafından ticâret itmek içün ba'zı akmişe ile kendü vilâyetine gelüp giden tâcirlere yol vormeyüp dahl ü te'addî ve hayf ü te'ezzîden hâlî olmamağla; "Vilâyetimize tâcir gelmez." diyü i'lâm eyledi. İmdi; vilâyet-i mezbûre Memâlik-i Mahrûsem'den olup şol metâ' u yarak ki, emr-i şerîfümle tüccâr alup gitmesi memnû' olmayup akmişe ve sâyir esbâb cinsinden alup gidüp ticâret idegelmiş olalar, anun gibi metâ' ile varmak isteyen tâcirlere dahlolunmak câyiz değildir. **Buyurdum ki:**

Varıcak, memnû' olmayan akmişe ve sâyir esbâb ile müşârun-ileyhün vilâyetine varup ticâret itmek isteyen tâcirler alup gitdükleri metâ'un gümrüklerin edâ itdükden sonra hılâf-ı şer' u kânûn kimesneye dahl ü ta'arruz itdürmeysesiz.

[Yev]mü'l-İsneyn, fî 19 Cumâde'l-uhârâ, sene: 972, Kostantuniyye

641

Çorum beyinin teftişinden kaçan Alacaathî karyesinden hırsız ve harâmilerin, yanına sığındıkları Anadolu beylerbeyisinin adamlarıyla birlikteyakalanıp dâvalarının görülmesi.

Yazıldı.

Hızır nâm kimesneye virildi. Fi't-târîhî'l-mezbûr.

Çorum beğine, İskilip ve Kattâr kâdîlarına hüküm ki:

Hâliyâ siz ki kâdîlarsız, Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "bundan akdem Alacaathî nâm karyeden hırsız u harâmîlik ve kuttâ'u't-tarîk olmak ile meşhûr olan Pîr Mahmûd ve Seydî Alî ve Bâlî ve Hamza ve Alî ve Velî ve dîger Mahmûd nâm hırsızları vârid olan emr-i şerîf mücebince sâbıkâ Çorum beği olup müfettiş olan teftîş itdükde hırsızlardan Pîr Mahmûd'un hakkından gelüp sayirleri gaybet itmişler. Ba'dehû mezbûrûn hırsızlar Anatolî Beğlerbeğisi Alî dâme ikbâlühûnun Ulûfecibaşısı olan Ahmed ve Subaşı dîger Ahmed yanlarına sığınup kul gönderildükde el vermeyüp şer'-ı şerîfe ve emr-i münîfe itâ'at itmeyüp ve mezbûrân Ahmed ve dîger Ahmed ma'rifet-i kâdî yoğiken ba'zı müslimânların kalıçeleri ve atların ve esbâbların alup ve İsmâ'îl nâm kimesnenün dahı bir nâ-bâliğ oğlın çeküp alup gitdükleri ve şer'-ı şerîfe ve emr-i münîfe adem-i itâ'atlerin" i'lâm eylemişsiz ve zikrolunan karye halkından ba'zı kimesneler Südde-i Sa'âdetüm'e gelüp mezbûr Bâlî için; "Müfettişler emr-i şer'le hakkından geldükleri kuttâ'u't-tarîk olan Mahmûd'un yoldaşı olup müfettişler ahzitmek istedükde itâ'at-i şer' itmeyüp yoldaşı ile el vermeyüp ceng iderken katl olunmuş iken; "Siz katlitdinüz!" diyü vârisleri bizi rencîde idüp hayfitmekden hâlî değillerdür." diyü bildürdiler. **Buyurdum ki:**

Hüküm-i şerîfüm varıcak, arzolunduğı üzre mezkûrlar kendü hâllerinde olmayup ol vechile hırsız u harâmîlikleri vâkı' olup müfettişden gaybet idüp sonradan yirlerine gelmişler ise hüsn-i tedbîr ü tedârükle cümlesin ele getürüp ve gaybet idenleri şer' ile buldurması lâzım olanlara teklîf idüp buldurup ve müşârun-ileyh beğlerbeğünün âdemlerin dahı taleb idüp getürüp hasımlarıyla berâber kılup bir def'a şer'le sorulup faslolmuş olmayup on beş yıl mürûr itmeyen kazıyyelerin bi-hasebi's-şer' teftîş idüp göresiz; mezbûrların ol vechile hırsız u harâmîlikleri şer'le sâbit ü zâhir ola ve mûmâ-ileyh beğlerbeği âdemleri mu'în ü zahîr olup ol mikdâr esbâb ü tavarların almışlar ise ashâb-ı hukûka hakların şer'le alıvirdükden sonra hırsız u harâmî sipâhî tâyifesinden ise habsidüp arzidesiz; olmayanlar bâbında emr-i şer'-ı kavîm ne ise mahallinde icrâ idüp yirine koyasız ve mezbûr Bâlî dahı mezkûr kuttâ'u't-tarîkun şerîki olup itâ'at-i şer' itmeyüp ahz olunmak istedükde el vermeyüp mukâtele vü muhârebe iderken katl olunmuş ise ol makûle hırsız u harâmînün demi hederdür. Hılâf-ı şer'-ı şerîf ve mugâyir-i emr-i münîf kimesneye ol husûs için bunları rencîde itdirmeyesiz.

642

Beypazarı kazâsına tâyin olunan kadıları elde edip halka zulmeden Ahmed ve arkadaşlarının dâvalarının görülüp Südde-i Saâdet'e gönderilmeleri.

Yazıldı.

Kazâ-i mezbûrdan Hacı Halîl nâm kimesneye virildi. Fî 21 Cumâde'l-âhur, sene: 972

Hudâvendigâr beğine ve Beğbâzârı kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ kasaba-i mezbûre halkı Südde-i Sa'âdetüm'e arz-ı hâl idüp; "Ahmed ve Hızır ve Abdülgaflâr bin Dede ve Mîrzâ nâm kimesneler dâyimâ kâdî mahkemesinden hâlî olmayup kâdîsı olan kimesneyi dahı beher-hâl kendülere tâbî' iderler. Tâbî' olmayan kâdîların niçesine hîle vü hud'a [ve] telbîs ü tezvîr idüp başına belâlar getirürler. Ol sebebden her gelen kâdî bunlara tâbî' olur. Bilâ-sebebe bu fakîrlerin cihetin alup gayriye virüp ve bir kimesnenün üzerine telbîs şâhid ile ba'zı nesne isbât idüp ve ba'zı kimesnelerin birbiriyle da'vâsı olıcak beher-hâl birinden bu kimesneler rüşvet alup kâdî olan kimesneyi ol cânibe hükmitdürürler. Ve'l-hâsıl bu dört kimesne müslimânları rencîde itmekden hâlî değillerdür." diyü bildürdükleri ecilden **buyurdum ki:**

Hüküm-i şerîfüm varıcak, zikrolunan kimesneleri ihzâr idüp kasaba-i mezbûre halkından da'v[â]-yı hak ider hasımları var ise berâber kılup bir def'a şer'le sorulup faslolmayan kazıyyelerin ber-mûceb-i şer'-ı kavîm tamâm dikkat ü ihtimâmla bi-hasebi's-şer' teftîş eyleyüp göresiz; fi'l-vâkı' mezbûrûn kimesneler kendü hâllerinde olmayup şirret ü şekâvetlerinden kasaba-i mezbûre halkı mütezaccirler ise üzerlerine şer'le sâbit olan hukûkî ashâbına alıvirdükden sonra şirret ü şekâvetlerine müte'allik ahvâllerin sübût u zuhûr bulduğı üzre sicillât idüp sûret-i sicilleriyle yarar âdemlerinüze koşup Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesiz ve koşup gönderdiğünüz âdemlere onat vechile tenbîh ü te'kid idesiz ki, getirürken gaybet itdirmekden gayet ihtirâz üzre olalar; şöyle bilesiz.

643

Varna, Aydos, Karinâbâd, Prevadi ve Ahyolu kazâlarında olup İstanbul'daki Sultan Selim Câmiî ve imâreti evkâfına bağlı olan mukâtaâlarda bulunan terekenin sefere çıkacak donanmanın ihtiyacı için satılması.

Yazıldı.

Imâretde mu'temed olan Mehmed nâm kimesneye virildi. Fî t-târîhi'l-mezbûr.

Varna kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ deryâya Donanma-i Hümâyûnum çıkmak emrolunup peksimad ve sâyir levâzımı içün zahîre lâzım ü mühimmi olmağın taht-ı kazânda merhûm ve mağfûrun-leh babam Sultân Selîm Hân'un mahmiyye-i İstanbul'da vâkı' olan Câmi'-ı Şerîf ve Imâret-i

Âmiresi Evkâfı'ndan Varna ve Galata ve () mukâta'alarının ne mikdâr mevcûd buğdayı var ise karîb olan iskelelere naklitdürülüp dahı anda mevcûd olan gemilere navlun ile tahmîl itdirilüp içine yarar âdemler koyup mu'accelen mahmiyye-i İstanbul'a getirilüp bey' olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

() varıcak, aslâ te'hîr ü terâhî itmeyüp evkâf-ı mezbûrdan zikrolunan mukâta'alarda vâkı' olan terekeyi mu'accelen ol semte karîb olan iskelelere âmilleriine indürdüp anda hâzır bulunan gemilere navlun ile tahmîl itdürüp mukata'anun âmilleri veyâhûd yarar âdemleri ile mu'accelen mahmiyye-i mezbûreye irsâl eylesin ki, gelüp Donanma-i Hümâyûnum levâzimi için bey' oluna ve her gemiye ne mikdâr tereke tahmîl olunursa defter idüp mühürleyüp karadan yarar âdemün ile Südde-i Sa'âdet-me'âbum'a gönderesin ki, zikrolunan tereke tahmîl olunan gemiler bunda geldükde yoklanup hârice alup gidilmek ihtimâli olmaya. Husûs-ı mezbûr ehemmi-i mühimmâtındur, aslâ avk u te'hîr câyiz değildir. Bu bâbda gereği gibi mukayyed olup zikrolunan terekeyi ale't-ta'cîl irsâl etmek ardınca olasin.

Yazıldı.

Bu dahi.

Bir sûreti, Aydos kâdîsına.

Yazıldı.

Bu dahi.

Bir sûreti, Karîn-âbâd kâdîsına.

Yazıldı.

Bu dahi.

Bir sûreti, Prevadi kâdîsına.

Yazıldı.

Bu dahi.

Bir sûreti, Ahyolı kâdîsına.

644

Debri kazâsı halkına zulmedip Tırhala sancakbeyinin yanına sığınan mücrimlerin teftiş olunması.

Yazıldı.

Kethudâsına virildi. Fî 25 Cumâde'l-âhır

İlbasan sancağı beğine hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Livâ-i mezbûra tâbi' Debri kazâsından Flokok(?) nâm karyeden Alî bin Mehmed ve Hasan bin Abdullâh ve Mustafâ bin Abdullâh ve sâyir ahâlî-i karye gelüp didiler ki: "Karye-i mezbûreden Dîvâne Hamza ve karındaşları Hüseyin ve Oruç evlâd-ı Mustafâ nâm kimesneler on kıt'a evlerimiz ihrâk idüp ve on nefer sağîr evlâdımız gasbla alup satdılar ve Serrâc Hüseyin nâm hem-sâyemizle hem-râh olup nâ-bedîd eylediler ve bir değirmencimizi katlidüp değirmenle ma'an ihrâk bi'n-nâr itdiler. Mezbûrlar hırsuz u harâmî ve kutta'u't-tarîklardur. Ele getürmeğe âcizüz. Hâliyâ mezbûrların Tırhala sancağı beği yanında oldukları mesmû' olmuştur. Her kande bulunursa ele getürüp dutup habsitdürilmek için hükm-i hümâyûn inâyet buyurıla." diyü arzeyledüğün ecilden **buyurdum ki:**

() varıcak, arzolunduğı gibi ise vech-i meşrûh üzre fesâd ü şenâ'at idenler her kankı sancakda ise hükm-i şerîfümle taleb idüp ele getirüp mahall-i hâdisede ahvâllerini şer'le teftîş idüp ahvâlleri neye müncer olursa sıhhati üzre yazup arzeyeleyesin; şöyle bilesin.

[Yev]mü'l-Hamîs, fî 22 Cumâde'l-âhır, sene: 972, der-Kostantiniyye

645 *Hatvan sancakbeyi tarafından fesadçı olduğu bildirilen Azebler Ağası Pervane'nin yakalanıp hakkında tahkikat yapılması.*

Yazıldı.

Kethudâsına virildi. Fî't-târîhü'l-mezbûr.

Budun beğlerbeğisine hüküm ki:

Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "Gönüllüler Ağası olan Hasan'un hakkında vâkı' olan emr-i şerîfüm yirine varduğın ve Hatvan Sancağı Beği Mehmed *dâme izzühûn*un sana mektûbı vârid olup livâ-i mezbûrda vâkı' olan neferleri idlâl idüp fesâdlarından kal'a-i mezbûre Azebleri Ağası Pervâne ehl-i fesâd olup gaybet itdüğün ve ol makûle müfsidler dahı tefahhus olunmakda olduğu ile İstolni Belgrad kâdîsın katliden neferlerden sâbıkâ Beğlerbeği olan Mahmûd *dâme ikbâlühû* tutup Budun Kal'asında habsitdüğü neferlerden dört neferi örfle ikrâr idüp yiğirmi mikdârı dahı kalduğın" bildürmişsin. **Buyurdum ki:**

Varıcak, mezbûr Pervâne her kande ise hüsn-i tedbîr ü tedârükle ele getirüp mezkûrların ahvâlini bî-garaz müslimânlardan gereği gibi tettebbü' u tefahhus idüp göresin: Şöyle ki; bî-günâh olmayup ehl-i fesâd olup zikrolunan fesâdda bile bulunmuşlar ise anların dahı haklarından gelüp emr-i şerîfüm yirine varduğın yazup bildüresin.

646 *Draç kazâsı Kışı(?) karyesinde harâmi oldukları bildirilen kişilerin cezalarının verilmesi.*

Yazıldı.

Kethudâsına virildi. Fî 25 Cumâde'l-âhır

İlbasan beğine ve Draç kâdîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "kazâ-i mezbûra tâbi' Kışı(?) nâm karyede Bâlî İlyâs ve Hasan bin İlyâs ve Sen Miha ve Andre Bal(?) ve Terem(?) Miha ve Broşi(?) Miha ve Andre Terem(?) ve Todor Miha nâm zimmîler için ehl-i karye; "Hırsuz u harâm-zâde ve kuttâ'-ı tarıklardur. Dâyimü'd-dehr hırsuz u harâmîlikdan hâlî olmazlar." diyü muvâcehelerinde şehâdet eyleyüp sicill olundukların" i'lâm eylemişsin. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, mezkûrlar ehl-i fesâd olup ol vechile hırsuz u harâmîlikları bi-hasebi's-şer'ı's-şerîf sâbit ü zâhir olup sicillât olunmuşsa te'hîr itmeyüp muktezâ-yı şer' ve kânûn üzre haklarından gelüp cezâ vü sezâların viresin ki, sâyir ehl-i fesâd ü şenâ'ate mûcib-i ibret ü nasîhat vâkı' olup memleket ü re'âyâ mazarrat u fesâdlarından halâs olmağla âsâyîş ü huzûrda olalar. Ammâ; bu bâbda tamâm mukayyed olup hemân ehl-i fesâd

olanların hakkında gelüp bî-günâh yire kimesneye zulm ü hayf olmakdan gâyet ihtirâz eylesin.

647 *İznik'te Nebi adlı şahsın evini soyan Sübaşı Haydar ve arkadaşlarının teftiş olunması.*

Yazıldı.

Arz getüren Abdî'ye virildi. Fî 25 Cumâde'l-âhır, sene: 972

Merhûm ve mağfûrun-leh ceddüm Sultân Orhan Medresesi Müderrisi olan Mevlânâ Yahyâ'ya ve İznik kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb ve sûret-i siciller gönderüp; "Nefs-i İznik'da Nebî nâm kimesnenün evi basılup şer'le ve kânûn ile teftîşi için emr-i şerîfüm gönderildükde Sübaşı olan Haydar habsolunup âdemlerinden Velî ve Mehmed ve Kâsım ve Hacıoğlu ve Ahmed ve Mahmûd'dan sü'âl olundukda mezbûr Velî; "Ben gözci oldum." ve Mehmed; "Eve girdüm ve yine çıkup sokakda turdum." ve Kâsım ile Mahmûd; "Biz içeri girdük, esbâbı alduk. Altun ve gümüşden gayrisini dört nefer kimesne alup Burusa'ya gitdiler ve gümüş maşraba ve gümüş hamâyıl ve bir altun zencîr ve bir kemend ve üç çift küpeyi Kuyumcı Hüseyin'e virdük." didükde ol dahı inkâr idüp habsolundu ve mezbûr Hacı dahı ol vechile ikrâr idüp; "Haydar Sübaşı bizümle biledür. Merkûm esbâbı havlîsında bir seyis-hâneye yükletdük." ve mâl sâhibleri; "Habsolan Ahmed ve Ademcil ve Yahyâ mazınnamuzdur." didükde mezbûrlar; "Ev basmakda kavillerini bilürdük, ammâ bile değil idük." diyü haber virdiler ve ashâb-ı emvâl; "Tabılcıoğlu Mehmed ve Kamer ve Hacı ile da'vâmuz yokdur." didüklerin" i'lâm eyledüğünüz ecilden gönderilen sûret-i sicillerün aynı ile sûreti ihrâc olunup irsâl olundu. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, mezkûr sübaşıya ve ikrâr idenlere örf olunmadı ise birer mikdâr örfidüp cümle yoldaşlarını dutdurdup gaybet idenleri şer'le buldurması lâzım olanlara buldurup her kande ise ele getirüp emr-i sâbıkum üzre bi-hasebi's-şer' ve'l-kânûn teftîş idüp göresiz; zikrolunan fesâdı idenler her kimler ise -bi-hasebi's-şer' sâbit ü zâhir ola- alınan mâlî ve esbâbı ashâbına alıvirdükden sonra sipâhî olanları habsidüp arzidesiz; sipâhî olmayanlar bâbında emr-i şer'-ı kavîm ne ise icrâ idüp yerine koyasız. Tezvîr ü telbîsden ve şühûd-ı zûrdan ve hılâf-ı şer'-ı şerîf iş olmakdan ve gayr-i vâkı' kimesnenün kazıyyesi arz olunmakdan hazer idesiz; şöyle bilesiz.

648 *Gasb ve adam öldürme suçundan teftiş olunurken kaçan, İlbasan kazâsı Sinan Paşa Vakfı câbîsî Hacı Mustafa'nın yakalamıp dâvasının görülmesi.*

Yazıldı.

Kethudâsına virildi. Fî 25 Cumâde'l-âhır, sene: 972

İlbasan Beği Şa'bân Beğ'e, İlbasan ve İşpat kâdîlarına hüküm ki:

Hâliyâ sen ki sancakbeğisin, İşpat kâdîsıyla Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "İlbasan kazâsına tâbî' müteveffâ Sinân Paşa'nun Berabşış nâm vakıf karyesi halkı

yedinden hükm-i şerîf vârid olup; "Vakf-ı mezbûr câbîsi Hacı Mustafâ karyemiz kethudâsın karındaşına katlittürüp ve bir avreti döğüp öldürdi. Cebren bâğlarımız ve değirmenlerimiz ve çayırımız alup zulmeyledi." diyü şekvâ itdiler." diyü teftîş olunmak fermân olunmağın teftîş olundukda zikrolunan mâddelere câbî-i mezbûr mu'terif olup; "İştirâ itdüm." diyü te'allül idüp bunlardan gayri on beş mâdde ba'zına mukır ve ba'zına; "Şâhidüm ve huccetüm vardır." diyü avkidüp umûmen İlbasan ahâlîsi mezbûr câbî için; "Şerrîr ü zâlimdür." diyü bi'l-muvâcehe şehâdet idüp katl husûsı görilmedin ahşâm olup ol gice gaybet idüp ahvâlî görilmek müyesser olmadı." diyü i'lâm eylemişsin. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, elbette mezbûrî kefillerine bi'l-cümle şer'le buldurması lâzım olanlara teklîf idüp buldurup getürdüp emr-i sâbıkum üzre bi-hasebi's-şer' teftîş idüp üzerine sâbit olan hukûkî ashâbına bî-kusûr alıvirüp maktûl-i mezbûrun katline mübâşir her kim olmuş ise -ki, şer'le sâbit ola- habsidüp sûret-i sicillin gönderüp tafsîl-i ahvâlin sıhhati üzre arzidesiz. Tezvîr ü telbîsden ve şühûd-ı zûrdan ve hılâf-ı şer'-ı şerîf kimesneye zulm ü hayf olmakdan hazer idesiz.

649 *Rodos'ta gerçek dışı şikâyetle bulunmalarından dolayı Südde-i Saâdet'e gönderilmesi emredildiği halde küreğe konulan Kara Mehmed ve arkadaşlarının Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.

Aydın-zâde Mehmed Çelebi ile çavuşbaşına gönderildi; kethudâsına virmek için.

Rodos Beği Alî Beğ'e hüküm ki:

Bundan akdem Rikâb-ı Hümâyûnum'a ruk'a ref' idüp; "Hılâf-ı vâkı' şikâyet idüp kızbleri zâhir olduğu Rodos müftüsü ile kâdîsı arızitduğu Kara Mehmed ve İdrîs ve Ramazân'ı habsile Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin." diyü çavuşumla sana hükm-i hümâyûnum gönderilmişidi. Ol emir muktezâsınca gönderilmeyüp fuzûlî anda küreğe konıldıkları istimâ' olundu. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, aslâ te'hîr ü te'allül itmeyüp mezbûrları yarar âdemlerine koşup habsile Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin. Şöyle ki; emrüne muhâlif te'hîr olunup gönderilmeye, sancağın âhara virilüp gereği gibi hakkundan gelinür; bilmiş olasın.

650 *Divriği kazâsı Mekre karyesi zimmîlerine zulmeden Mehmed ve Himmet adlı sipâhilerin teftîş olunup; karye halkının haklarının alınup timarlarının başkasına tevcih olunması.*

Yazıldı.

Yagob nâm zimmîye virildi. Fî 7 Receb, sene: 972

Rûm beğlerbeğisine ve Sivas ve Divriği kâdîlarına hüküm ki:

Hâliyâ sen ki beğlerbeğisin, Sivas kâdîsıyla Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "kazâ-i Divriği'den Mekre nâm karye zimmîleri elinden vârid olan hükm-i şerîf muktezâsınca Sivas ve Divriği kâdîlarıyla Mehmed ve Himmet nâm sipâhileri teftîş

eyledükde mezbûr Mehmed'ün üzerine ahâlî-i karye zulmen otuz altı sikke altunların ve yedi sikke değer bir merkeblerin ve gasben bir tarlaların zirâ'at itdüklerin isbât idüp ve mezkûr Himmet altmış akçaların aldığın isbât itdüklerinde sicill olunup ashâbına hakları alıvirilüp ve karye-i mezbûre zimmîlerinün iki pâre değirmenlerinden şer'a ve kânûna muhâlîf her sene otuz pâre ziyâde aldıkların ikrâr idüp sicill olunup tekrâr tezallüm idüp; "Resm-i bâğâtıdan ve ispençeden zulm ile ziyâde akçamuz alurlar." diyü tîmârları âhara virilmesin" i'lâm eyledüğünüz ecilden tîmârları âhara tevcîh olunup karye-i mezbûre halkının üzerlerinde olan hukûk alınmasın emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, husamâyı berâber idüp bir def'a şer'le sorulup faslolmayup on beş yıl geçmeyen kazıyyelerin ber-mûceb-i şer'-ı kavîm teftîş idüp göresiz; karye-i mezbûre halkının mezbûrların üzerinde ne mikdâr hakkı kalmış ise şer'le sâbit ü zâhir olanı ashâbına bî-kusûr alıvirüp kimesneye hılâf-ı şer' u kânûn zulm ü te'addî itdürmeyesiz.

[Yev]mü's-Sebt, fî 25 Cumâde'l-uh râ, sene: 972, Kostantîniyye

651

Tatar tâifesi tarafından Leh ve Boğdan vilâyetlerinde gâret ettikleri köylerden alınan ve muhtelif yerlerde satılan esirlerin her kimde ise bulunarak sahiplerine teslim edilmesi

Yazıldı.

Akkirmanlu Abdî Çavuş'a virildi. Fi't-târîhu'l-mezbûr.

Akkirman beğine ve livâ-i mezbûre kâdîlarına ve emînlerine hüküm ki:

Hâliyâ sen ki sancakbeğisin, Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "vilâyet-i Leyh'den Tatar tâiyefesi bir kaç pâre köy gâret idüp esîr getirüp satup alanlardan ve ba'zı mümkün olan Tatarlardan yigirmi yedi nefer esîr alınup ve Kili kâdîsı dahı yedi nefer esîr bulup kal'alarda emânet konılduğın" bildürmişsin. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, vilâyet-i Leyh'den ve Boğdan'dan ne mikdâr esîr alınmış ise cümlesin sâhiblerine teslîm idüp itlâk idesin ve hem sancağunda gereğî gibi tenbîh ü nidâ itdüresin ki, şöyle ki; Leyh vilâyetinden ve Boğdan re'âyâsından min-ba'd her kimde esîr bulunursa ki, evâmîr-i şerîfemle mütenebbih olmayup getirüp teslîm itmeyeler; "Satun alduk." veyâhûd; "Fetret zamânında Boğdan'dan çıkarduk." diyü te'allül itmekle ihmâl eyleyeler, sonra yoklandukda zikrolunan vilâyetlerin re'âyâsından her kimün elinde esîr bulunur ise emr-i şerîfûme muhâlefet idenler siyâset olunurlar. Ana göre emr-i şerîfûmi i'lân idüp ve siz dahı bu bâbda gereğî gibi mukayyed olup vilâyet-i mezbûrede bulunan esîrleri zâyî' u telef itdürmeyüp cümlesin ashâbına teslîm idüp rızâ-yı şerîfûme ve emr-i hümayûnuma mugâyir vaz' olmakdan ihtirâz idesiz; şöyle bilesiz.

652

Silistre, Akkirman ve Vidin beyleri ile Mehmed Han ve Niğbolu alaybeyinin birlikte hareket ederek Leh vilâyetine bağlı birkaç köyü basıp isyan üzere olan ve Turlı suyu şiddetli kıştan dolayı donduğu zaman Leh ve Boğdan vilâyetlerine zarar vermeleri kaçınılmaz görülen Akkirman Tatarlarından İsa Koca ve tâifesinin hakkında gelmeleri.

Yazıldı.

Akkirmanlu Abdî Çavuş'a virildi. Fi't-târîhu'l-mezbûr.

Silistre Beği Ca'fer Beğ'e hüküm ki:

Hâliyâ Akkirman Beği Hasan *dâme ızzühû* mektûb gönderüp; "Akkirman Tatarlarından İsa Koca Tatar tâyifesiyle Leyh'e tâbi' bir kaç pâre kurâyı gâret idüp tamâm ısyân u tuğyân üzre olup kırılması lâzimdür. Zîrâ Turlı suyu şiddet-i şitâdan münce mid oldukda bu vilâyete ve Boğdan'a küllî zarar iderler." diyü i'lâm eylediği ecilden tâyife-i bâğiye'nün haklarından gelmek için müşârun-ileyhe mu'âvenet lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, te'hîr eylemeyüp sancağın sübaşılârin ve sipâhîlerin müretteb ü mükemmel âlet-i harb ü kıtâlleriyle bî-kusûr ihrâc idüp kimesneyi girüde komayup cümlesin yanuna alup ve bu husûsı kimesneye ifşâ itmeyüp bir âhar nâm ile müşârun-ileyh Akkirman beğiniün yanına varup bir yire cem' olup hüsn-i ittifâk ve kemâl-i ittihâd üzere yek-dil ü yek-cihet olup tâyife-i bâğiye tarafına gaflet virüp fırsat el virdüğü gibi üzerlerine yörüüp etrâfların ihâta idüp ısyân u tuğyân üzre olanların gereği gibi haklarından gelüp cezâ vü sezâların virüp bir ferdi esîr itdürmeyüp ve mâlların ve tavarların gâret itdürmeyüp hemân menba'-ı fesâd ve muzırr-ı memleket olan eşkıyâsın tu'me-i şemşîr idüp ol vilâyetleri mazarrat u fesâdlarından emîn ü masûn itmek ardınca olâsın. Ammâ; bu bâbda tamâm basîret üzre olup sû'-i tedbîr ile bî-hûde yire asker kırılmakdan ve ırz [u] nâmûs-ı saltanatuma muhâlif iş olmakdan hazer idüp kemâl-i ittihâd ile itmâm-ı hıdmet itmek ardınca olâsın.

Bu dahi.

Bir sûreti, Vidin Beği Mehmed Beğ'e yazıldı.

Bu dahi.

Bir sûreti, Mehmed Hân'a; " ...Niğbolı alaybeğisine umûmen sübaşılârin ve sipâhîleri koşup gönderesin." diyü yazıldı.

653

Akkirman beyinin, Silistre ve Vidin sancakbeyleri ile Niğbolu alaybeyini yanına alarak Leh vilâyetindeki köyleri basıp sürekli isyan üzere olan ve fesad çıkartan Akkirman Tatarlarından İsa Koca ile tâifesinin hakkında gelmesi.

Yazıldı.

Bu dahi, mezbûr çavuşa virildi. Fi't-târîh'l-mezbûr.

Akkirman Beği Hasan Beğ'e hüküm ki:

Hâliyâ Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "Akkirman Tatarlarından Îsâ Koca Tatar tâyifesiyle bundan Leyh'e tâbi' bir kaç pâre kurâyı gâret idüp esîr çıkarup aldıkları esîr taleb olundukda, tamâm ısyân u tuğyân üzre yarak ve cebe ile atlanup her kangı cânibe âdem gönderilse karşı gelüp; "Esîr virmezüz." diyü ceng ü cidâle kasdidüp; "Vilâyet-i Akkirman'ı oda urup göçüp giderüz." diyü fesâd ü şenâ'at idüp Leyh ile bu vilâyetün idlâlîne sebep olanların kırılmaları lâzımdür. Turlu suyu şiddet-i şitâdan muncemid oldukda vilâyete küllî zarar idüp belki Boğdan'a tâbi' Dobruca nâm karye ve sâyir ta'yîn olunan köylere dahi zarar iderler." diyü bildürmüşsin. Ol bâbda her ne ki dinilmiş ise tafsîlen ma'lûm u mefhûm oldu. Eyle olsa; Silistre ve Vidin sancakları beğleri ve Niğbolı alaybeğisi umûmen sübaşları ve sipâhîleri yanuna varup hüsn-i ittifâk ve kemâl-i ittihâd birle tâyife-i bâğryeden inâd ü muhâlefetde ısrâr üzre olanlar kılıçdan geçirilmek için zikrolunan beğler kullaruma ahkâm-ı şerîfe gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Hüküm-i şerîfüm varıcak, husûs-ı mezbûr kimesneye ifşâ itmeyüp ol cânibe gaflet virüp bir âhar nâm ile yanuna cem' oldukları gibi zikrolunan beğler kullarumla yek-dil ü yek-cihet olup hüsn-i tedbîr ü tedârûkle fırsat el virdüğüne göre ale'l-gafle üzerine varup ısyân u tuğyân üzre olanların gereği gibi haklarından gelüp cezâ vü sezâların virüp bir ferdi esîr itmeyüp mâlların ve tavarların gâret itdirmeyüp hemân menba'-ı fesâd ve muzırr-ı memleket olan eşkıyâsın kırup ol vilâyetleri mazarrat u fesâdlarından emîn ü mahfûz itmek ardınca olasin. Ammâ; bu bâbda tamâm basîret üzre olup hılâf-ı vâkı' arz olunmağla bî-hûde yire asker yıpratmakdan ve kırılmakdan ve gaflet ile ırz [u] nâmûs-ı saltanatuma muhâlif iş olmakdan hazer idüp tamâm tedârûk üzre olasin; sonra mes'ûl olup özrün makbûl olmaz; bilmiş olasin.

654

Bağdad'da zaptetmekte olduğu Ahşâmât Mukâtaası'nın muhâsebesi görülmekte iken müzevver mühürle mühürlenmiş ve nişanlanmış kaleler mevâcibi ve kul tâifesinden bâzı kimselerin ulûfeleri tezkirelerini takdim eden Bağdad gönüllülerinden Mehmed ile bu işe karışanların teftiş edilerek suçlu görülenlerin cezalandırılması.

Yazıldı.

Bu hüküm tashîh olunup sıhhati üzre tekrâr geçmişdür.

Bağdâd beğlerbeğisine ve kâdısına hüküm ki:

Sâbıkâ Bağdâd Beğlerbeğisi olan Husrev mektûb [gönderüp]; "Vilâyet-i Bağdâd'da Ahşâmât Mukâta'ası'na Mültezim olan Bağdâd gönüllülerinden Mehmed zabteyledüğü senelerün muhâsebesi görülmek üzre iken mukaddemâ Bağdâd Beğlerbeğisi olan Behrâm Paşa ve bi'l-fi'l Defterdâr-ı Emvâl olan Hamza ve sâbıkâ Bağdâd Hazînesi'nde Rûznâmece olup hâliyâ Meşhede'nin Şerîfeyn Mütevellîsi olan Îsâ'nun isimleriyle müzevver mühürle mühürlenmiş ve nişanlanmış kılâ' mevâcibi ve kul tâyifesinden ba'zı kimesnelerin ulûfeleri

tezkirelerin ibrâz idüp ve tezkirelerün hattı ekseriyâ Rûznâmecî Şâgirdi Hüseyin bin Sinân hattıyla olmağın mezkûr Hüseyin ihzâr olunup sü'âl olundukda; "Mukaddemâ mezbûr İsâ rûznâmecî iken şâgirdi idüm. Hüseyin veled-i İshâk ve Monla İbrâhîm veled-i Mehmed ve Ferecullâh veled-i Ahmed nâm kâtib gâhî müzevver mühürle mühürlenmiş beyâz kâğıdlar getirüp âmil-i mezbûr tahvîlinden kılâ' mevâcibine ve ba'zı kul tâyifesinün ulûfesine bana tezkireler yazdurup ve gâhî yazdurdıklarından sonra mezbûr Ferecullâh müzevver mühürle mühürleyüp ve nişânlardı." diyü cevâb virdükde mezkûr Ferecullâh'dan sü'âl olundukda; "Zikrolunan müzevver mühürleri merkûm Hüseyin kazdurup ve âmil-i mezbûr tahvîlinden mevâcibât tezkireleri yazdurup ve merkûm âmil tahvîlinden benüm; "mevâcib" diyü alduğum on bin altı yüz yigirmi akçanın tezkiresin dahı müzevver mühürle mühürleyüp ve nişânlattımışdur." diyü ikrâr idüp sicill olunup ve merkûm Hüseyin'den sü'âl olundukda inkâr ile cevâb virüp kendüsi âmil-i mezbûrdan müzevver tezkireler ile bi'd-defe'ât alduğı iki yüz yedi bin akça ve mezbûr Ferecullâh alduğı yüz bin akça şer'le sâbit ve sicill olunup meblağ-ı merkûm mezbûrların emlâk ü esbâblarından tahsîl olunmak üzredür ve âmil-i mezbûr dahı müttefik olmağın hîn-i teftîşde nâ-bedîd olup ve müzevver mühürle mazınna olan yirlerden cüst ü cû olunur iken defterdâr nâmına olan mühür âmil-i mezbûr evinde bulunup mezkûrûn Hüseyin ve Monla İbrâhîm ve Ferecullâh [ve] Rûznâmecî Şâgirdi Hüseyin Bağdâd Kal'ası'nda habsolunmuşlardır." diyü arzidüp ve mezbûr Mehmed dahı Bâb-ı Sa'âdet-me'âbum'a gelüp müşârun-ileyh Husrev Paşa için; "bi-gayri hakkın iki bin tokuz yüz altınım ve bir tavâşî kulum ve yedi yüz koyunum alup" ve hâliyâ Bağdâd Defterdârı olan Hamza için; "bin üç yüz altınım ve bir tavâşî kulum ve bir atım alup" ve defterdârın kethudâsı Rûşenî [içün]; "Ben habsde iken evüm basup tokuz yüz elli filorim ve niçe esbâbım alup garazan beni bu vechile arzylemişdür." diyü i'lâm eylemeğın zikrolunan husûslar tamâm hak üzre görölüp teftîş olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Varıcak, evvelâ mâl-i mîrî husûsın takdîm idüp zikrolunan müzevver mühürle tezkireye mübâşeretî olanlardan elde olmayup gaybet idenleri şer'le buldurması lâzım olanlara buldurup getürdüp ve mezbûr âmil olan Mehmed'ün zikrolunan telbîs tezkirelere vukûfî ve mübâşeretî var mıdır, tamâm dikkat ü ihtimâmla bi-hasebi's-şer'ı's-şerîf teftîş idüp tezvîr ü telbîs ile alınan mâlum her kimden müteveccih olursa esbâb ü emlâkinden şer' u kânûnla bî-kusûr tahsîl itdükden sonra mezbûr âmil, sâbık Beğlerbeğî olan Husrev *dâme ikbâlühûdan* ve Defterdâr Hamza *dâme izzühûdan* taleb itdüğü hukûkî dahı şer'le görüp ol mikdâr altının ve koyunların ve kulların aldıkları şer'le sâbit ü zâhir ola, bî-kusûr hükmidüp alıvirdükden [sonra] zikrolunan telbîse mübâşeretî olmağla tezvîr ü telbîsi zâhir olanlardan sipâhî olanı habsidüp yazup bildüresiz. Olmayanlar bâbında emr-i şer'-ı kavîm ne ise mahallinde icrâ idüp yirine koyasız. Hılâf-ı şer' kimesneye zulm ü hayf olmakdan hazer idüp câdde-i hakdan udûl ü inhıraf itmeyüp eger beğlerbeğî ve defterdâr ahvâlidür ve eger zikrolunan tezvîre mübâşeret idenlerün husûslarıdır, tamâm hak üzre görüp vâkîf [u] muttali' olduğunuz kazâ[yâ]yı ale't-tafsîl sıhhati üzre yazup arzidesiz; şöyle bilesiz.

655

Anadolu tarafına Arnavud keferesinin geçmesi yasak olduğu halde ırgadlık ve çobanlık yapmak üzere Bursa tarafına gelerek fesad çıkartanların önüne geçilmesi için ırgad ve çobanların, sahiplerine ve kefile verilmesi ve yaptıkları fesaddan kefillerin sorumlu tutulması.

Yazıldı.

Süleymân nâm kimesneye virildi; sipâhî-oğlu imiş.

Burusa beğine ve Mihalıç kâdîsına hüküm ki:

Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "bundan akdem; "Anatoli vilâyetine Arnavud keferesi geçmeye." diyü hükm-i şerîfüm vârid olmuşken hâliyâ Arnavud tâyifesi gelüp çobânlık idüp dâyimâ fesâd ü şenâ'atden hâlî olmadukların" bildürmişsin. **Buyurdum [ki]:**

Vusûl buldukda, bu husûsa onat vechile mukayyed olup kazâ-i mezbûrda her kimde ne mikdâr müslimân ve kefereden ırgad ve çobân tâyifesi varise sahiblerine kefile virüp min-ba'd ol diyârda kimesneye kefilsüz ırgad istihdâm itdürmeysin. Şöyle ki; ba'de'l-yevm kimesnenün çobânı ve ırgadı fesâd ü şenâ'at eyleye sâhiblerinden sü'âl olunur. Ana göre bu emr-i hümayûnumu tenbîh ü i'lân eylesin ki, kimesne emrûme muhâlif iş eylemeye ve bu emr-i şerîfümle dâyimâ amel idüp hılâfına cevâz gösterilmeye.

656

Filibe zindanında muhtelif suçlardan dolayı hapsedilen suçlulardan, suçları sâbit görülmeyenlerin donanmada küreğe konulmak üzere sicil sûretleriyle birlikte Südde-i Saâdet'e gönderilmeleri.

Yazıldı.

Mirzâ Çavuş'un âdemine teslim olunmağışün Dîvân'da İbrâhîm Çavuş'a virildi. Fî 27 Cumâde'l-âhır, sene: 972

Filibe kâdîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Filibe Zindânı'nda ba'zı mahbûslar olup kimi katl-i nefis idüp maktûlün eytâm-ı sığârı olmağın katline tevakkuf olunup ve ba'zı harâmîlık ve ev basmak töhmetleri ile müttehem olup ve ba'zı karîneler ile tutulup lâkin bi-hasebi's-şer' sübût bulmayup ve ba'zı dahı âdem çalup fisk u fücûr ile habsolunmuşlardır. Harâmîlık isnâd olanların ekseri keferî tâyifesinden levend oldukları zâhir olup hıfz u hırâset-i memleket için habsolmaları lâzım olmağın habsolunmuşlar idi. Hâliyâ Donanma-i Hümayûn fermân olunduğı istimâ' olundukda anun gibiler bunda mahbûs olmadın gemiye irsâl olunmaları memleketde olan harâm-zâdelere havf ü hirâsân virüp zabtolunmalarına enseb mülâhaza olunur." diyü arzyledüğün ecilden **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, arzitdüğün mücrimleri itdükleri fesâdlarının sûret-i sicilleri ile mukayyed ü mahbûs yarar âdemlere koşup Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin ki küreğe konıla. Ammâ; koşup gönderdiğün kimesnelere gereğı gibi tenbîh ü te'kîd eylesin ki, getürürlerken yolda gaffletle gaybet itdürmekden ziyâde hazer eylesin.

657

Malatya'da yakalanan ve geçimlerini çeşitli yerleri dolaşarak saz çalmakla sağladıklarını söyleyen on beş sâzende ve çingenenin fesad ehli olup olmadıklarının araştırılması için bir süre hapsedilmeleri.

Yazıldı.

Beğ âdemi Mahmûd'a virildi. Fî 27 Cumâde'l-âhır, sene: 972

Malâtıyye beğine ve kâdîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "bundan akdem âlât-ı lehv ü sâzla vilâyeti geçtiden gurbet ve Çingân tâyifesi hakkında vârid olan emr-i şerîf mücebince fesâd ü şenâ'ati olanlar tecessüs olunur iken Malâtıyye kazâsında on beş nefer kimesne ele getirilüp ahvâlleri tefahhus olundukda; "Bilâd ü memâlik [geşt]ider sâzendelerüz, ma'âşımız bu vechiledür." diyü i'tirâf eyledüklerinde ahâlî-i vilâyetden ve mu'temedün-aleyh müslimânlardan sü'âl olunup; "Mezbûrlar kuttâ'-ı tarîk olup kimesnenün mâl ü esbâbın gâret eyledüklerin görmedük, işitmedük. Lâkin kendüleri ve avretleri lehv ü sâzla fîsk u fücûr üzredür." diyü haber virdüklerin" i'lâm itdüğünüz ecilden **buyurdum ki:**

Varıcak, mezbûrları bir mikdâr zamân habsidüp ba'dehû ahvâllerin tekrâr arzidesiz. Sonra emr-i şerîfüm ne vechile sâdır olursa ana göre amel oluna.

658

Rumeli'den ve İzmir'den İstanbul'un ihtiyacı için gemilerine buğday, üzüm ve incir yükleyip İstanbul'a getirmeyerek Kite ve İznikmid iskelelerinde satan reislerin gemilerine el konulup kendilerinin de hapsedilmeleri.

Yazıldı.

Mezbûra virildi.

Kite ve İznikmid kâdîlarına hüküm ki:

Ba'zı re'îsler Rûmili yakasından tereke ve ba'zıları dahı İzmir'den üzüm ve incir alup gemilerine tahmîl idüp mahrûse-i İstanbul'a getürmeyüp taht-ı kazânuзда vâkı' olan iskelelerde yanaşup bey' itdükleri istimâ' olunmağın **buyurdum ki:**

Çavuşum Ahmed varıcak, varan kimesneler Rûmili yakasından ve âhar yirden tereke ve sâyir zahîre alup gemilerine tahmîl idüp emre mugâyir taht-ı kazânuza iletüp bey' iderlerse anun gibilere mecâl vormeyüp gemilerin girift idüp ve kendülerin kayd [ü] bend ile müşârun-ileyh çavuşuma teslîm eyleyüp Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesiz ve der-anbâr olmuş terekeleri gemilerinde bulunan zahîreleriyle cümlesin mühürleyüp kazıyyelerin yazup defter idüp Dergâh-ı Mu'allâm'a gönderesiz. Sonra gemileri ve zahîreleri husûsında emrüm ne vechile olursa mücebi ile amel eylesiz.

659

Vardar Yenicesi kadılığı görevinde iken müteveffâ Rüstem Paşa voyvodalarından Mehmed hakkında reâyaya zulmettiği yolunda şikâyetle bulunan fakat adı geçen voyvoda tarafından da yanlış hükümler verdiği iddia edilen Gelibolu Kadısı Mevlânâ Küçük-zâde'nin durumlarının mahallinde teftiş edilerek dâvalarının görülmesi.

Yazıldı.

Mezbûr çavuşa virildi. Fî 28 Cumâde'l-âhır, sene: 972

Selanik ve Kratova kâdîlarına hüküm ki:

Hâliyâ Gelibolu Kâdîsı olan Mevlânâ Küçük-zâde *dâme fazlühû* bundan akdem Vardar Yenicesi Kâdîsı iken müteveffâ Rüstem Paşa voyvodalarından Mehmed için voyvodaun sâkin olduğu karyesi re'âyâsına itdüğü zulm ü te'addîsin arzylemişdi. Voyvoda-i mezbûr Südde-i Sa'âdetüm'e gelüp; "Kâdî-i mezbûr bana gazab(?) u hayf idüp hılâf-ı şer' niçe husûslar hükmeylemişdür." diyü Müftî Mevlânâ Ebû's-sü'ûd *dâme uliüvvuhûdan* ol bâbda istiftâ eylemeğin ibrâz itdüğü fetvâlar aynı ile der-kîse olunup kâdî-i mezbûr Çavuşum Mehmed *zîde kadruhûya* koşilup gönderildi. **Buyurdum ki:**

Varıcak, zikrolunan fetvâlara nazar idüp mezkûr voyvodayı teftiş iderken kâdî-i mezbûrun mahallinde hâzır olan bî-garaz müslimânlardan ve sâyir ehl-i vukûfdan hakikat-i hâli bi-hasebi's-şer'î's-şerîf teftiş ü tefahhus idüp göresiz; mastûr olduğu üzre kâdî-i mezbûrdan nâ-meşrû' ol makûle evzâ' sâdır olmuş mıdır, nicedür; hakikat-i hâline tamâm vâkıf u muttali' olup şer'a muhâlif evzâ' u akvâlinden ve hükminden yanınızda bi-hasebi's-şer'î's-şerîf ne mikdâr kazıyyesi sâbit ü zâhir ola, bir mâddesin ketmitmeyüp sıhhati üzere ale't-tafsîl yazup zikrolunan fetevâyı bir kîse içine mühürleyüp bile gönderesiz, arzidesiz. Şer'a muhâlif kimesneye hayfolup hılâf-ı vâkı' kazıyye arz olunmakdan ihtirâz idesiz.

660

Rumkala Dizdarı İsa'ya isnad edilen çeşitli suç ve yolsuzlukların teftiş edilerek haksızlığa uğrayanların haklarının alınması.

Yazıldı.

Arz getüren Hamza'ya virildi. Fî 3 Receb, sene: 972

Birecik beğine, Birecik ve Rûmkal'a kâdîlarına hüküm ki:

Hâliyâ Rûmkal'a kâdîsı mektûb gönderüp; "Rûmkal'a Hısârı'nun Kethudâsı Hâcî Dâvûd ve İmâmı Hâcî Şemsüddîn ve Hamza ve Kâsım nâm bölükbaşılar ve sâyir neferden Ahî Yûsuf ve Şâmlu Mehmed ve Memişâh oğlu Hüseyin ve Hüseyin oğlu Alî ve gayriler meclis-i şer'a hâzır olup; "Dizdâ[rı]muz olan İsâ; "Oğullaruma dirlik açılson." diyü dirliklerini; "Oğluma tevcih ideyin." diyü bize hılâf-ı vâkı' kazıyye isnâd idüp mezbûr kethudâ; " "Bana zehirlü yimek getürdi." diyü sancakbeğine arzidüp altmış sikke altunum aldurup" ve mezbûr Hamza; "Elümde berât variken; "Bî-berâtdur." diyü yüz sikke altunum aldurup ve mezbûr Kâsım; "Bana altuna tebdîl için beş altun virüp tebdîl idüp getürdüğümünden sonra tekrâr elli sikke altunum dahı alup" ve mezbûr Hüseyin; "Benden

dizdâr-ı mezbûr bir kaç altun taleb eyledi. Virmedüğüm için tîmârum ta'sîrine ve gayri kâruma gitmeğe izin vermeyüp küllî hasâretüm oldu." ve mezbûr Yûsuf; "Hısârda bir koyun nâ-bedîd oldu. "Sen sirka itdün." diyü bilâ-sübût elli sikke altunum aldurdu." ve mezbûr Şâmlu Mehmed'ün evine oğlın gönderüp; "İki kıt'a basdurmam gitdi." diyü ehl ü iyâlüm içine girüp arayup bulmayup ve niçe bunun emsâli hud'alar idüp gâh evlerümüze taş atdurup fitneler idüp gice ile niçe ef'âl peydâ idüp ale's-sabâh dîvân idüp niçemüzi döğüp ve niçemüze ta'zîr bi'l-lisân idüp ve celb-i mâl için hıdmet vakti oldukda ta'sîr için icâzet vermeyüp ta'cîz idüp ikişer altunumuz almayınca izin vermeyüp ve kurâdan geldüğümüzde pîşkeş taleb idüp vermeyenleri tîmârlarına ıtlâk itmeyüp mahsûlimüze küllî zarar idüp ve Emirhâc nâm hısâr-erine; "Şûrb-i hamr itdi." diyü mahkemeye gönderüp sâbit olmayup ol sebeb ile hısârın kapısı vakt-i işâyâ değin açuk kalup bu makûle ef'âlinün nihâyeti yokdur; hîlesine mütehammil değiliz." didüklerin" arzitmeğin mezbûrun ahvâlî teftîş olunup Südde-i Sa'âdetüm'e arz olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Varıcak, mezbûrun ahvâlini teftîş ü tefahhus idüp göresiz; fi'l-vâkı' kazıyye arz olunduğı gibi ise ashâb-ı hukûka şer'le müteveccih olan hakkın bî-kusûr alıvirdükden sonra dizdâr-ı mezbûrun ahvâlini şer'le görüp üzerine sübût u zuhûr bulan mevâddı mufassal ü meşrûh yazup Bâb-ı Sa'âdet-me'âbum'a arz eylesiz ki, dizdârlığı âhara tevcih oluna.

661

Lahsa beylerbeyisi iken vefat eden Ferhad Bey'in oğlu Mehmed'e babasından intikal eden meblağdan dolayı zimmeti bulunan Cafer adlı sipâhînin bulunarak zimmetin tahsil edilmesi ve kendisinin Üsküb Zindanı'nda hapsedilmesi.

Yazıldı.

Mezbûr Sinân Ağa'ya virildi. Fî 27 Cumâde'l-âhır

Üsküb beğine ve kâdîsına hüküm ki:

Lahsâ Beğlerbeğisi iken vefât iden Ferhâd Beğ'ün oğlu Mehmed Bâb-ı Sa'âdet-me'âbum'a gelüp; "babasından intikâl itmiş meblağdan Ca'fer nâm sipâhî zimmetinde tokuz bin altun hakkı olup edâ itmekde te'allül itmeğin mahrûse-i İstanbul'da olmaduğın ve hâlâ anda tahsîl idüp teslimine tâlib olduğın" bildürmeğin Budun Gönüllüleri Ağası Sinân zîde kadru[hû]ya koşılup irsâl olundu. **Buyurdum ki:**

Vardukda, sâbit olan meblağ-ı mezkû[r]ı teslim iderse ıtlâk idesiz ve illâ Üsküb Zindanı'nda habsidesiz.

662

İstanbul'a gönderilirken ortadan kaybolan ve Küçükborlu'ya tâbi Güneyağul köyünde sâkin oldukları bildirilen Vefa ve Ali adlı şahısların yakalanarak İstanbul'a gönderilmeleri.

Yazıldı.

Anatoli beğlerbeğisine hüküm ki:

Karaman Beğlerbeğisi Süleymân mektûb gönderüp; "bundan akdem emr-i şerîfüm mücebince gönderilmesi fermân olunan Bilvîrân kazâsından Vefâ ve Alî nâm kimesneler gaybet idüp Anatoli'da Küçükborlı'ya tâbi' Güneyağıl nâm karyeye sâkin olduğın" bildürmeğın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, te'hîr eylemeyüp mezkûrları ele getürmeğe yarar âdemlerün ta'yîn idüp irsâl idüp gereği gibi tettebbu' u tecessüs itdürüp dahı ale'l-gafle ele getürüp mukayyed ü mahbûs gönderesin.

663

Budun'da esir oldukları bildirilen Petruşka Talpaş, Makloç ve İskender adlı haracgüzârların kimde esir olduklarının araştırılarak bulunup serbest bırakılmaları.

Yazıldı.

Budun beğlerbeğisine ve kâdîsına hüküm ki:

Vilâyet-i Budun'da Solnok sancağında Evhad nâm karye halkından babası adı Mihâl ve anası adı Lotsa Talpaş ve dedesi adı Yorgi olan Petruşka Talpaş nâm zimmiye ve mezbûrenün zevci olup babası adı Penedik ve dedesi adı Sabanoş Yorgi ve anası adı Anna olan Mikloş nâm zimmi ve Belgrad sancağında kazâ-i mezbûr karye[ler]inden babası adı Abtal ve anası adı Hacle ve dedesi adı Vençe [ve] kâfirde adı Yanoş olan İskender mezkûr üç nefer harâc-güzârlar esîr oldukların arz olunmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, mezkûrlar bi'l-fi'l kimde esîr oldukların tettebbu' u tecessüs idüp her kimdeyse arzulunduğı gibi Memâlik-i Mahrûsem re'âyâsından olup defter-i cedîd-i hâkânîde kendü babaları ismi mukayyed harâc-güzâr re'âyâmdan iken esîr olmuşlar ise -ki, yanunda bi-hasebi's-şer'ı's-şerîf sâbit ü zâhir ola- ıtlâk idüp hılâf-ı şer'-ı şerîf kimesneye dahlitdürmeyesin.

664

İskenderiye kazâsına tâbi Filorici Hâsları köylerinden fesad çıkartan, birbirlerine karşı yağmalama, köy yakma gibi teşebbüslerde bulunan ve cizyelerini vermeyen köylerin, gönderilen mufassal hüküm gereğince haklarından gelinmesi.

Yazıldı.

Beğ âdemi Osmân'a virildi. Fî 2 Recebi'l-mürecceb, sene: 972

İskenderiye beğine ve kâdîsına hüküm ki:

Sen ki kâdîsın, mektûb gönderüp; "İskenderiye kazâsına tâbi' Filorici Hâsları'ndan Makartek(?) ve Balderen ve Tüümşe-i Bâlâ ve Tüümşe-i Evsat ve Tüümşe-i Esfel ve Berüyaka Reci ve Polan ve Senekrek ve Öteyaka Reci ve Şinokol ve Zogan ve Kruşe ve Ris ve Şilak ve Kolomse ve Yukaru Kravar ve Berye(?) ma'a-Akşaş ve Gürvik ve Mıkrayard(?)

nâm karyeler şer'-ı şerîfe itâ'at itmeyüp dâyimâ fesâd ü kıtâl ve birbirinün karyelerin ihrâk ve rızkların yağmâ itdüklerinden gayri cizyelerin edâ itmedükleri ecilden mâl-i mîrî tahsîl olunmayup ve gemilerle iskeleye gelen tüccârın mâlların gâret idüp dâyimâ fesâd üzere olduklarına a'yân-ı vilâyet şehâdet eylediler." diyü arzeyleyüp bundan akdem Podgoriçe kazâsına tâbî' Biper nâhiyesinde Bretotorik ve Perçiçe(?) ve Bukamir ve Guysalik ve Harçiçe(?) ve Koca nâhiyesinde ve Kelemente'den İşbaye(?) ve Selçe nâm karyeler keferesi ısyân u tuğyân üzre oldukların" i'lâm itdüğünüz ecilden haklarından gelinmeğiçün mufassal hükm-i hümayûnum irsâl olunmuşdur. Zikrolunan re'âyâ arzolunduğı üzre fesâd ü şenâ'atde olup cizyelerin virmeyüp itâ'at üzre değiller ise **buyurdum ki:**

Bunlar husûsında sâbıkâ gönderilen mufassal hükm-i şerîfüm müsted'âsınca amel idüp gereği gibi haklarından gelesin.

665 *Bağdad'dan Meşhedeyn-i Şerîfeyn ziyaretine gelip hâlen Meşhed-i Ali'de hastalanan İran Şehzâdelerinden İsmail Mirzâ'nın vâlidesi ve kendisiyle birlikte gelip bir miktarı yanında kalan ve diğerleri İran'a gönderilmeleri için yola çıkartılan adamlarının durumları hakkında bilgi verilmesi.*

Evren Çavuş'a virildi. Fî 3 Receb, sene: 972

Sâbıkâ Bağdâd beğlerbeğisi mektûb gönderüp; "bundan akdem; "Şâhun oğlu İsmâ'il Mîrzâ'nun vâlidesi Ka'be-i Mükerrreme'den mürâca'at eyleyüp Meşhedeyn-i Şerîfeyn ziyâretine geldükde i'lâm eyleyesin." diyü fermân olunmuş idi. Müşârun-ileyhâ mâh-ı Cumâde'l-ûlâ'nun beşinci gününde Bağdâd'dan Meşhedeyn-i Şerîfeyn ziyâretine gelüp hâliyâ Meşhed-i Ali kerrama'llâhü vechehûda hasta olup bile olan âdemlerinden on nefer mikdârı gelüp âdem alıkoyup mâ-adâsına icâzet virüp Yukaru Cânib'e gönderdüğün" i'lâm eylemeğün **buyurdum ki:**

() vardukda göresin; mezkûrun vâlidesi ifâkat bulduğı gibi alıkoduğı âdemleri ile yirlerine gitmişler midür, yoğ ise te'allül idüp anda mı kalmak isterler, şimdiye değin ahvâlleri neye müncer olmuşdur; sıhhati üzre arzidesin ve Kızılbaş tarafından ziyârete gelenlerün husûsları için anda senden evvel beğlerbeği olan Husrev dâme ikbâlühûya mufassal hükm-i hümayûnum irsâl olunmuşdur. Ol hükm-i şerîfümü müşârun-ileyhden taleb idüp alup dahı mazmûn-ı hümayûnı ile amel idüp ol diyârda olan serhadlerün hıfz u hırâsetinde ve nazm u nizâm-ı memleketde ve mâ-beynde vâkı' olan sulh u salâhı ri'âyet idüp tarafeynden sulha mugâyir vaz' sâdır olmakdan hazer idesin.

666 *Üsküp nâibi iken hapsolunan Kara'nın serbest bırakılması.*

Yazıldı.

Tezkireci Hasan Beğ'ün oğlanına virildi.

Üsküb beğine hüküm ki:

Bundan akdem Üsküb Nâyibi olup habsolunan Kara Nâyib hâlâ habsden itlâk olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Emrüm mücebince ıtlâk idesin.

667 *Modava livâsının sipâhîleri olmadığından Şimlek nâhiyesinde bulunan üç zaîm ile on üç sipâhinin Modava livâsını tasarruf etmeleri ve alaybeyi yanında hizmette bulunmaları.*

Yazıldı.

Tımışvar beğlerbeğisine hüküm ki:

Livâ-i Modava'nun sipâhîleri olmayup ma'den ve sâyir emvâl-i hâssamun hıfz u hırâseti için âdem lâzim olmağın Şimlek nâhiyesinde vâkı' olan üç nefer za'îm ve on üç nefer sipâhî Modava sancağına eşmesin emridüp **buyurdum ki:**

Zikrolunan nâhiyede vâkı' olan zü'amâ vü erbâb-ı tûmâra tenbîh ü te'kîd eylesin ki alaybeği yanında hıdmetde olalar. Ba'de't-tenbîh varmayanları isimleriyle yazup bildüresin.

[Yev]mü'l-Hamîs, fî selh-ı Cumâde'l-uh râ, sene: 972, Kostantıniyye

668 *Bağdad'da Ahşâmât Mukâtaası'na mültezim olan Mehmed'in zabteylediği senelerin muhasebesi görülmekte iken ibraz ettiği müzevver mühür ile mühürlenmiş ve nişanlanmış kılâ mevâcibi ile kul tâifesinden bâzı kimselerin ulûfe tezkirelerinden dolayı suçlu görülenlerinden fırarda olanların buldurularak dâvalarının görülmesi; haksız olarak alınan akçaların suçlardan tahsil edilmesi ve gerekli görülenlerin hapsedilmesi.*

Yazıldı.

Evren Çavuş'a virildi. Fî 3 Receb, sene: 972

Bağdâd beğlerbeğisine ve kâdîsına ve defterdârına hüküm ki:

Sâbıkâ Bağdâd Beğlerbeğisi Husrev dâme ikbâlühû Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "Vilâyet-i Bağdâd'da Ahşâmât Mukâta'ası'na Mültezim olan Bağdâd gönüllülerinden Mehmed zabteylediği senelerin muhâsebesi görülmek üzere iken mukaddemâ Bağdâd Beğlerbeğisi olan Behrâm dâme ikbâlühû ve bi'l-fi'l Defterdâr-ı Emvâl olan Hamza dâme mecdühû ve sâbıkâ Bağdâd Hazînesi'nde Rûz-nâmecî olup hâliyâ Meşhedeyn-i Şerîfeyn Mütevellîsi olan İsâ'nun isimleriyle müzevver mühür ile mühürlenmiş ve nişanlanmış kılâ' mevâcibi ve kul tâyifesinden ba'zı kimesnelerin ulûfeleri tezkirelerin ibraz idüp ve tezkirelerin hattı ekseriyyâ Rûz-nâmecî Şâgirdi Hüseyin bin İshâk ve Mehmed oğlu İbrâhîm ve Ahmed oğlu Ferecullâh nâm kâtib gâhî müzevver mühür ile mühürlenmiş beyâz kâğıdlar getürüp âmil-i mezbûr tahvîlinden kılâ' mevâcibine ve ba'zı kul tâyifesinin ulûfesine bana tezkireler yazdurup ve gâhî yazdurdıklarından sonra mezbûr Ferecullâh müzevver mühür ile mühürleyüp ve nişanlatdı." diyü cevâb virdükde mezbûr Ferecullâh'dan sü'âl olundukda; "Zikrolunan müzevver mühürleri merkûm Hüseyin kazdurup ve âmil-i mezbûr tahvîlinden mevâcibât tezkireleri yazdurup ve merkûm âmil tahvîlinden; "Benüm

mevâcib." diyü aldugum on bin altı yüz yigirmi akçanın tezkiresin dahı müzevver mühür ile mühürleyüp ve nişânlamışdur." diyü ikrâr idüp sicill olunup ve merkûm Hüseyin'den sü'âl olundukda inkâr ile cevâb virüp kendüsi âmil-i mezbûrdan müzevver tezkirelerle bi'd-defe'ât aldugı iki yüz yedi bin akça ve mezbûr Ferecullâh aldugı yüz bin akça şer'le sâbit ve sicill olunup meblağ-ı merkûm mezkûrlarun emlâk ü esbâblarından tahsîl olunmak üzredür ve âmil-i mezkûr dahı müttefik olmağın hîn-i teftîşde nâ-bedîd olup ve müzevver mühürle mazınna olan yirlerde cüst ü cû olunurken defterdâr nâmına olan mühür âmil-i mezbûr evinde bulunup mezkûrûn Hüseyin ve Monla İbrâhîm ve Ferecullâh ve Rûznâmecî Şâgirdi Hüseyin Bağdâd Kal'asında habsolunmuşlardır." diyü arzidüp ve sen ki defterdârsın; "mezbûr mültezimün mîrîye altı yük akça deyni olup üç yüz elli bin akçası der-zimemdür ve yüz elli bin akçası sâbıkâ Beğlerbeğî olan Behrâm *dâme ikbâlühû* nâmı ile müzevver mühür kazdurup; "Mevâcibe teslîm olundu." diyü zimmetine lâzım olan deyni virmeyüp firâr idüp gayr-i vâkı' şirret ü şekvâ itmek için Bâb-ı Sa'âdetüm'e gıtdüğün" bildürmişsin ve mezbûr Mehmed Atebe-i Ulyâm'a gelmiş bulunup müşârun-ileyh Husrev *dâme ikbâlühû* için; "Bi-gayri hakkın iki bin tokuz yüz altunum ve bir tavâşî kulum ve yedi yüz koyunum alup" ve hâliyâ Bağdâd Defterdârı olan Hamza için; "Bin üç yüz altunum ve bir tavâşî kulum ve bir atum alup ve Defterdârun Kethudâsı Rûşenî, ben habsde iken evüm basup tokuz yüz elli filorim ve niçe esbâbum alup garazan benî bu vechile arzylemişdür." diyü i'lâm itmeğın zikrolunan husûslar tamâm hak üzre görölüp teftîş olunması lâzım olmağın habsle Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından Evren *zîde kadruhûya* teslîm olunup irsâl olundu. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, evvelâ mâl-i mîrî husûsını takdîm idüp zikrolunan müzevver mühür ile tezkireye mübâşeretî olanlardan elde olmayup gaybet idenleri şer'le buldurması lâzım olanlara buldurup getürdüp ve mezbûr Âmil olan Mehmed'ün dahı zikrolunan telbîs tezkirelere vukûfı ve mübâşeretî var mıdur, tamâm dikkat ü ihtimâm ile bi-hasebi's-şer' teftîş idüp tezvîr ü telbîs ile alınan mâlum her kimden müteveccih olursa esbâb ü emlâkından şer'le ve kânûn ile bî-kusûr tahsîl itdükden sonra mezbûr âmil sâbıkâ Beğlerbeğî olan Husrev *dâme ikbâlühûdan* ve defterdâr *zîde izzühûdan* taleb itdüğî hukûkı dahı şer'le görüp ol mikdâr altunun ve kulların ve koyunların aldıkları bi-hasebi's-şer'ıl-kavîm sâbit olursa bî-kusûr hükmidüp alıvirdükden sonra zikrolunan telbîse mübâşeretî olmağla tezvîr ü telbîsi zâhir olanlardan sipâhî olanları habsidüp yazup arzidesiz; olmayanlar bâbında emr-i şer' ne ise mahallinde icrâ idüp yirine koyasız. Hılâf-ı şer' kimesneye zulmolmakdan hazer idesiz. Câdde-i hakdan udûl ü inhırâf itmeyüp eger beğlerbeğî ve defterdârdur ve eger zikrolunan tezvîre mübâşeret idenlerün husûslarıdur, tamâm hak üzre görüp vâkıf u muttali' olduğunuz kazâyâyı ale't-tafsîl hakîkati üzre yazup arzyleyesiz.

[Yev]mü'l-Hamîs, fî 28 Cumâde'l-âhır, sene: 972, Kostantıniyye

669

Hamamcı Pir Ahmed adlı kişinin câriyesini ayarttığı iddiasıyla küreğe gönderilen Hacı Mehmed adlı kişinin hakkında yalan yere şahitlik yapıldığı yolunda oğlu tarafından yapılan şikâyetin araştırılması.

Yazıldı.

Bu hüküm gönderilmedi.

Bursa kâdîsına ve Murâdiye müderrisine hüküm ki:

Hudâvendigâr Sancağı Beği Abdurrahmân *dâme ulüvvuhû* mühürlü defter gönderüp; "Hacı Mehmed nâm kimesne Hammâmcı Pîr Ahmed demekle ma'rûf kimesnenün bir câriyesin ayarttığı sâbit olup müseccel olduğu arz olunmağın küreğe gönderilmek için vârid olan emr-i şerîfüm mücebince küreğe gönderildiğün" bildürüp ve mezbûrun oğlu Südde-i Sa'âdet'e gelüp; "Mezkûrun câriyesi âhar yirde bulunup babam ayartmış değildir. Şâhidler hılâf-ı vâkı' şehâdet idüp bî-günâh cihetleri alınup küreğe gönderilmiştir." diyü ızhâr-ı tezallüm eylediği ecilden mezkûr, mukayyed ü mahbûs Dergâh-ı Mu'allâm çavuşları oğullarından kıdvetü'l-emâsil Aydın-oğlu Mehmed *zîde kadruhû* ile irsâl olundu. **Buyurdum ki:**

Varıcak, mezkûrun ahvâlin bi-hasebi's-şer'î's-şerîf teftîş ü tefahhus kılup göresiz; mezkûrun câriyesin ayarttığı sahîh midür, yohsa gayr-i vâkı' olup câriye âhar yirde mi bulunmuşdur, nicedür; tamâm sıhhati üzre gavrine irişüp yanınızda ne vechile sâbit olursa mezbûrı habsle girü Dergâh-ı Mu'allâm'a irsâl idüp vukû'ı üzre hakikat-i hâlin yazup bildüresiz, hılâf-ı şer'-ı şerîf kimesneye zulm ü hayf olmakdan ziyâde hazer eyleyesiz.

670

669 numaralı hükmün aynısıdır.

Yazıldı.

Gönderilmedi.

Bursa beğine hüküm ki:

Bundan akdem irsâl itdüğün mücrim defterinde Hammâmcı Pîr Ahmed'ün câriyesin ayartmağla küreğe gönderilen Hacı Mehmed'ün oğlu ve hâtûnı gelüp; "Mezkûrun câriyesi âhar yirde bulunmuşdur. Cihetleri hılâf-ı vâkı' alınup bî-günâh küreğe gönderilmiştir." diyü ızhâr-ı tezallüm eylediği ecilden mezkûrun ahvâli tekrâr görölüp sıhhati üzre arz olunmağışün Bursa kâdîsına ve merhûm ve mağfûrun-leh Sultân Murâd Hân müderrisine* hükm-i hümayûnum gönderilmiştir. **Buyurdum ki:**

Müşârun-ileyhimâ ile cem' olup mezkûrun ahvâlini bile görüp sıhhati üzre yazup arzidesiz.

* Metinde "Medresesi'ne" şeklindedir.

671

Silivri İskelesi'nde parçalanmış rençber gemisinden yağmalanan eşyalar ile yağmacıların bulunması.

Yazıldı.

Bu hükm-i şerîf Dîvân'da yazılıp Sekbân Alî Beğ'e virildi. Fî 25 Cumâde'l-âhır, sene: 972

Silivri kâdîsına ve Dergâh-ı Mu'allâm müteferrikalarından Sekbân Alî'ye hüküm ki:

Hâliyâ Silivri İskelesi'nde bir rençber gemisi pârelenüp içinde olan metâ'ı ve gemi sâhiblerinin esbâbın gelüp kazâ-i mezbûrdan ba'zı kimesneler yağmâ idüp aldıkları istimâ olunmağın **buyurdum ki:**

Varıcak, bu husûsı onat vechile hak üzre teftîş ü tefahhus idüp göresiz; fi'l-vâkı kazıyye istimâ' olduğu gibi olup zikrolunan gemi pârelendükde metâ' u esbâbların kimler yağmâ eylemişlerdür ve ne makûle kimesnelerdür; her kim ise bulup götürüp dahı aldıkları metâ' u esbâbı bî-kusûr şer'le ashâbına alıvirdükden sonra bi-hasebi's-şer' ve'l-kânûn ol asıl fesâdı sâbit ü zâhir olup müseccel olanlardan sipâhî olanı habsidüp arzidesiz; olmayanlar bâbında şer'le lâzım geleni icrâ idüp şer'a ve kânûna mugâyir kimesneye zulm ü te'addî olmakdan hazer eylesesiz.

672

Silivri kazâsında ortaya çıkan hırsızlık hadiselerinin araştırılarak kazânın hırsız ve harâmîlerden temizlenmesi.

Yazıldı.

Müşârun-ileyhimâyâ hüküm ki:

Kazâ-i mezbûra tâbî' ba'zı yirlerde ehl-i fesâd ü şenâ'at zuhûr idüp kiminün evi açılıp ve kiminün esbâb u tavarları sırka olunup re'âyâ vü berâyâyâ zulm ü te'addî olduğu istimâ olunmağın **buyurdum ki:**

Varıcak, zikrolunan kâdîlîğün ehl-i fesâd ü şenâ'at olup töhmet-i sâbıkaları müseccel olan hırsız u harâmîsin kemâl-i ikdâm ü ihtimâm ile hak üzre teftîş idüp göresiz; anun gibi yaramazlıkları ve fesâdâtı bi-hasebi's-şer'î's-şerîf sâbit ü zâhir olup sicill olanlardan sipâhî ise habsidüp ahvâlin ale't-tafsîl Atebe-i Ulyâm'a arzidesiz; olmayanlar bâbında şol ki, muktezâ-yı şer'-ı şerîfdür, anunla âmil olup şer' u kânûna mugâyir kimesneye iş itdirmeyesiz. Husûs-ı mezbûr ehemmi mühimâttdandır. Ol cânibleri hırsız u harâmîlerin şerr ü şûrından tathîr ü pâk idüp envâ'-ı ikdâm ü ihtimâmın zuhûra getüresiz.

673

Fener kazâsı ahâlisinden Çatalca kasabasında abacılık yapan Dimitri'nin Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.

Yazıldı.

Tırhala beğine ve Fener kâdîsına hüküm ki:

Kazâ-i mezbûra tâbî' Brula(?) nâm karyeden olup gâhî Silivri kazâsına tâbî' Çatalca nâm kasabada gelüp abacılık iden Dimitri nâm zimmînün ki, anası adı Halkene ve karındaşı

adı Semo ve ammûsi adı Yorgi'dür, mezbûr zimmînün Südde-i Sa'âdetüm'e gelmesi lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Dergâh-ı Mu'allâm müteferrikalarından Alî *zîde mecdühûn*un âdemi hükm-i şerîfümle varıcak, mezkûr Abâcî Dimitri her kande ise tebebbu' u tecessüs idüp ele getürüp gaybet iderse yatağ u turaklarına ve akvâm u akribâlarına bi'l-cümle şer'le buldurması lâzım olanlara teklîf idüp buldurup dahı kayd [ü] bend ile mezbûr Mehmed'e teslîm idüp Dergâh-ı Mu'allâm'a gönderesiz. Şöyle ki; taht-ı hükûmetinüzde bulunmayup âhar yirde olduğu istimâ' oluna, yarar âdemlerünüz gönderüp sancağı beğinden ve kâdîsından taleb idüp mukayyed ü mahbûs Südde-i Sa'âdet'e irsâl eylemek bâbında envâ'-ı ikdâm ü ihtimâmınız zuhûra getüresiz.

674 *Mısır'daki mîrî tereke anbarların korunması işinin Mısır azeblerinden alınmaması.*

Yazıldı.

Ahmed Çavuş'a virildi; Çankal birâderidür.

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Mahrûse-i Mısır'da vâkı' olan mîrî tereke anbârını kadîmden Mısır azepleri hıfzidegelüp hâlâ Mısır müstahfızları ta'yîn olduğu arz olunmağın **buyurdum ki:**

Mîrî anbârı kadîmden kimler hıfzidegelmiş ise girü üslûb-ı sâbık üzre anlara hıfzidürüp olıgelene muhâlif iş itdürmeyesin.

675 *bkz. hkm. 663*

Yazıldı.

Kapucılar kethudâsına virildi. Fî 4 Receb, sene: 972

Budun beğlerbeğisine ve kâdîsına hüküm ki:

Vilâyet-i Budun'da Solnok sancağında Evhad nâm karye halkından babası adı Mihâl ve anası adı Lotsa Talpaş ve dedesi adı Yorgi olan Petruşka Talpaş nâm zimmiyye ve zevci olup babası [adı] Penedik ve dedesi adı Sabanoş Yorgi ve anası adı Anna olan Mikloş nâm zimmî ve Belgrad sancağından kazâ-i mezbûr karyelerinden babası adı Abtal ve anası adı Hacle ve dedesi adı Vençe ve kâfirde adı Yanoş olan İskender Memâlik-i Mahrûsem re'âyâsından iken esîr oldukları arz olunmağın kendüler emânet konılup yirlerinden yoklanup görilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, zikrolunan karyelerden dedelerin ve babaların ve anaların yoklayup göresiz; haber virdükleri üzre mevcûd bulunurlar ise babaları ve dedeleri isimlerin defter-i cedîd-i hâkânîye tatbîk idüp sahîh harâc-güzâr ra'ıyyetlerüm iken esîr oldukları yanınızda ma'lûm u zâhir ola, sıhhati üzre tafsîl-i ahvâllerin yazup bildüresiz.

676

Deyr ü Rahba Beyi Hüseyin'in yanında bulunan Takyeci Bâlî'nin Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.

Yazıldı.

Diyârbekir beğlerbeğisinin kethudâsına virildi; Dîvân'da. Fî 4 Receb, sene: 972

Deyr ü Rahba Beği Hüseyin Beğ'e hüküm ki:

Mahrûse-i İstanbul'da Yenikapu'da sâkin Takyeci Bâlî ki, Atbâzârı'nda cânbâzlık idüp sen sancağuna gittiğinde senünle bile gidüp hâliyâ mezkûr mukayyed ü mahbûs Südde-i Sa'âdetüm'e gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, emrüm mücebince kayd ü bend idüp yarar âdemüne koşup Dergâh-ı Sa'âdet-me'âbum'a gönderesin. Yolda onat hıfzıtdürüp gaflet ile gaybet itdürmekden ihtirâz eylesin.

677

Drac kazâsında dağlık sarp yerlerde bulunan ve ovada iskan ettirmek istenildiği için isyan eden karyelerin elebaşlarının haklarından gelinerek çoluk ve çocuklarının esir edilmesi.

Yazıldı.

İlbasan Beği Şa'bân Beğ'e hüküm ki:

Bundan akdem hükm-i şerîfüm gönderilüp; "Livâ-i mezbûra tâbi' Drac kazâsından dört pâre karyenün keferesin sa'b yirlerden ovaya indüresin ve baş müfsidlerinün hakkından gelesin." diyü emrüm olmuştu. Ve'l-hâletü-hâzih Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "İslâhı fermân olunan kurâdan üç pâre karyenün halkı ile Berab(?) nâm karyenün bir mahallesi emr-i hümayûn mücebince itâ'at idüp lâkin mezbûr karyenün Gün-işpat dimekle ma'rûf mahallesiyle ve Kateş nâm karyenün Mozga ve Hahul nâm mahalleleri umûmen itâ'atden udûl idüp sa'b ü sengistân yirlere tahassun idüp âlet-i harb ile ceng ü cidâle hâzır olup etfâl ü ezvâcları esîr olmak lâzımdür. İstimâlet ile itâ'atleri müyesser değildir." diyü bildürmüşsin. İmdi; isyân u tuğyân üzre musırr olan ehl-i fesâd ele girüp gereği gibi haklarından gelinmesin emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, bu husûsa onat vechile mukayyed olup isyanın arzitdüğün âsîlerün üzerine varup kâbil-i mürûr olan yirlerin seddidüp emr-i sâbıkum mücebince hüsn-i tedbîr ü tedârükle baş baş müfsidlerin ele getirüp muhkem haklarından gelüp ve etfâl ü ezvâcların esîr idüp mütemerridînün bir vechile cezâ vü sezâların viresin ki, sâyirlerine mûcib-i ibret ü nasîhat vâkı' olup itâ'at ü inkiyâdlarına sebep ü bâ'ıs ola; şöyle bilesin.

678

Arpalık timar zabtı için vekaleten Sapanca'ya gönderilen kişiyi dövüp mahkemede Dergâh-ı Muallâ kullarından olduğu iddiasında bulunan Pîrî oğlu Süleyman'ın küreğe konulmak için Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.

Yazıldı.

Sapancı kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ Kapucılarum Başî Mehmed *dâme mecdühû* tarafından arpalık tîmârının zabtına gönderdiği Abdullâh oğlu Süleymân nâm âdemisin Pîrî oğlu Süleymân nâm kimesne darbidüp murâfa'a-i şer' oldukda; "Dergâh-ı Mu'allâm kullarındanum." diyü cevâb virdüğüne mûmâ-ileyh tarafından sûret-i sicill ibrâz olunmağın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vardukda göresin; mezkûr re'âyâ tâyifesinden olup Dergâh-ı Mu'allâm kullarından değil ise, yarar âdemlere koşup küreğe konmak için Südde-i Sa'âdetüm'e irsâl eylesin ve koşup gönderdiğün âdemlere tenbîh idesin ki, yolda onat vechile hıfzidüp gaybet itdürmekden ihtirâz ideler; şöyle bilesin.

679 *Edirne'de imam ve hatiplik gibi vazife tevcih edildiği halde beratlarını almayan kişilerin vazifeden alınarak yerlerine başkasının verilmesi.*

Yazıldı.

Mektûb getüren Mehmed'e virildi. Fî 2 Recebi'l-mürecceb, sene: 972

Edirne kâdîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Bundan akdem irsâl olunan emr-i şerîfüm muktezâsınca mahmiyye-i mezbûrede vâkı' olan mesâcid ü mecâmi'da olan e'imme vü hutabâ ve sâyir erbâb-ı cihâtun ahvâli görildükde; "Ekseri bî-berât tasarruf iderler."" diyü arzyledüğün ecilden **buyurdum ki:**

Varıcak göresin; min-ba'd tevcih itdüğün cihâtdan altı aya değin berât itmeyenlerin cihetleri eger hıfâbet ü imâmet ü tevliyettür, sâyir cihâtdan her ne ise âhara tevcih idesin ve şimdiye değin bî-berât mutasarrıf olanlara dahı gereği gibi tenbîh ü te'kid idüp berât itdürüp berâtsuz bir ferde vazîfe virdürmeyesin. Ba'de't-tenbîh eslemeyenlerin cihetlerin müstehk olanlara tevcih idüp arzyleyesin.

680 *Çeşme'ye tâbi Sığla Limanı'nda inşâ olunan hisar peçede iskan ettirmek için seçilenlerin gitmemek için direnmelerine aldırmaııp bulundukları yerlerden alâkalarının kesilerek kalede iskan ettirilmeleri.*

Yazıldı.

Nişâncı beğ hazretleriniün âsîtânelerine hıdmet iden İbrâhîm nâm kimesneye virildi. Fî 4 Receb, sene: 972

Aydın beğine ve Çeşme kâdîsına hüküm ki:

Sen ki kâdîsın, mektûb gönderüp; "Kazâ-i Çeşme tâbi'ı Sığla nâm limanda binâ olunan hısâr peçe için Mîr-i Livâ-i Aydın Mustafâ ile mahall-i me'mûra cem' olup kurbinde

olan kurâdan bâğlu ve bâğçeli ganî olup emr-i şerîf mûcebince yazılan elli aded sürgün evlerinden iki def'a emr-i şerîfe itâ'at eylemeyüp Âsitâne-i Sa'âdetüm'e varup sözlerine i'tibâr olunmayup reddolunup geldüklerinde her birinün hâneleri kifâyet mikdârı tevzî' u taksîm olunup evlerin binâ idüp ekseri hânelerine dühûl idüp hısâr peçe ma'mûr olup lâkin hâliyâ ma'zûl olan mîr-i livâ-i Sığla; "Deryâ tarafın hısâr ve burc topları a'dâdan hıfzider, harc zâyid olmasun." diyü hısâr peçenün deryâ cânibini binâ itdürmedüğü ecilden hâliyâ sürgün evlerinden köyleri hısâr kurbinde bâğlu ve bâğçeli ağıniyâdan bir kaç ehl-i tezvîr ü telbîs; "Hısâr peçenün deryâdan cânibi binâ olunmadı, havfiderüz, hısâra varmazuz ve girmezüz." diyü evnâ'-ı te'allül idüp emre râzî olmayup Dergâh-ı Mu'allâm'a şikâyet e gittüklerinden gayri bunda kalan sürgün evleri dahı ihmâl ü tekâsül üzre olup kal'anun ihtilâlîne sebep olurlar." diyü arzeylemeğin **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, mukaddemâ fermân-ı şerîfümle yazılup ta'yîn olunan sürgün evlerinden varmayanları henüz sâkin oldukları yirlerden alâkaların kat' itdürüp yarar âdemlere koşup kal'a-i mezbûreye iletüp yirleşdürmeyince olmayasız. Eslemeyüp muhâlefet idenler her kimler ise isimleri ve resimleriyle yazup arzidesiz. Sonra anlar hakkında emrüm ne vechile olursa mûcebi ile amel eylesesiz.

681

Şehrizol Kulları Ağası Mehmed ile Emin Perviz'in arasında meydana gelen kavga ile alâkalı olarak kadı arzındaki şahitlerin ifadeleriyle Malatya beyinin arzındaki şahitlerin ifadelerinin çelişmesinden dolayı şahitlerin bir araya getirilerek durumun teftişi ile birlikte yalancı olanlarının teşhir edilmesi.

Yazıldı.

Kethudâsına virildi; Dîvân'da. Fî 3 Receb, sene: 972

Malâtıyye beğine ve kâdîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "sâbıkâ Şehrizol Kulları Ağası Mehmed ile Emîn Pervîz'ün sâbıkâ olan gavgâlarıyçün vârid olan hükümde; "Kâdî-i sâbık mezbûr ağa içün mezbûr emînün evi üzerine âlet-i harble varup kapuların pâreledüğün bildürmüş idi. Siz ol husûsı arzimemişsiz. Görüp arzidesiz." diyü fermân olunmağın merkûm kâdî ile ahvâle vâkıf müslimânları ihzâr idüp emîn-i merkûm mahallesinden hîn-i gavgâda olup mahalle-i mezbûre imâmı ve mü'ezzini ve cemâ'atden yedi-sekiz nefer mu'temedün-aleyh pîrler; "Mesfûr ağa âdemleri ahşâm vaktinde merkûm emîn âdemleriyle gavgâ itmişler. Hattâ ağanın bir kulu maktûl olup irtesi sabâh namâzı vaktinde mescidden çıkdıkda merkûm emînün taşra kapısı öninde tarîk-i âmda mezbûr ağanın niçe âdemleri; "Yoldaşımız katlitdinüz, gelün meclis-i şer'a varalum." diyü feryâd iderler iken ve mezbûr emînün havlî kapısı iç yüzünden bâğlu kapunun taşra yüzünde bir kaç nacak yirlerin gördük. Lâkin kangısı urduğın görmedük. İçerüden emîn ve âdemleri aslâ taşra çıkmadılar ve taşradan içerüye ağa-yı mezbûr âdemlerinden aslâ kimesne girmedi ve kapu ufanmamışdı, bâğlu idi ve bu arada mezbûr ağa kendüsi hâzır değil idi. Mübâşeretü ve medhali yoğidi. Böyle gördük, vâkı'-ı hâl bu idi." didüklerin" bildürmüşsin. Ve sen ki sancakbeğisin, sâbıkâ olan kâdî ile mukaddemâ mektûb gönderüp; "Ağa-yı mezbûr emîn-i mezkûrun ahşâm namâzından sonra âlet-i harb ile kırk elli

nefer âdem ile evin basup kapusın pâreleyüp sanduğunun kilidin bozup yüz bin akça ve altı yüz elli sikke altunun gâret itdüğü şer'le sâbit olmışdur." diyü bildürmüş idinüz. Ol arzun dahi sûreti aynı ile aslından ihrâc olunup size gönderildi. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vardukda, sâbıkâ bu husûsa şehâdet idüp ol arzda mastûr olanları ve hâliyâ şehâdet idenleri ihzâr idüp bi'l-muvâcehe onat vechile mu'temedün-aleyh ve bî-garaz müslimânlardan bu husûsı onat vechile teftîş idüp göresin; hılâf kangı cânibde çıkar ise kizbleri zâhir ola, anları teşhîr idüp bir vechile hakâret itdüresin ki, bir dahi kimesnenün yalan şehâdet eylemeğe mecâli olmaya ve emr-i şerîfüm yirine varduğun yazup arzidesin; şöyle bilesin.

682

Kastamonu, Taşköprü ve Zeytin kadılıklarında bulunan bennâ, neccar ve arka hamallarının İstanbul suyolunda çalıştırılmak üzere nevrûzda Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.

Yazıldı.

Hacı Çavuş-oğlu Sinân Çelebi'ye virildi. Fî 4 Receb, sene: 972

Dergâh-ı Mu'allâ yeniçerileri bölükbaşlarından Mustafâ nâm kimesne, irsâl olduğına mezbûr defterdâr efendi tarafından haber getürüp hükmün içine yazılmışdur.

Kastamonı kâdîsına hüküm ki:

Mahrûse-i İstanbul'a gelen suyolunun meremmâtı husûsıyçün istihdâma bennâ vü neccâr ve arka hammâlî lâzim olmağın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vusûl buldukda, taht-ı kazânda ne mikdâr bennâ vü neccâr ve arka hammâlî bulunursa cümlesin ihzâr ve defter itdürüp nevrûzda san'atlarına lâzim olan âlât u esbâbları ve defteri ile yarar âdemlerüne koşup Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin ki, mevsiminde hıdmete hâzır bulunup istihdâm olunalar; şöyle bilesin.

Yazıldı.

Bu dahi.

Bir sûreti, vech-i meşrûh üzre Taşköprü kâdîsına.

Yazıldı.

Bu dahi.

Bir sûreti, vech-i meşrûh üzre Zeytûn kâdîsına.

683

Muhasebesinin doğru görülmediği yolunda şikâyetle bulunan Ahşâmât Mukâtaası Emîni Mehmed'in muhasebesinin Evren Çavuş mübâşeretîyle yeniden görülmesi.

Evren Çavuş'a virildi. Fî 3 Receb, sene: 972

Bağdâd beğlerbeğisine ve kâdîsına ve defterdârına hüküm ki:

Vilâyet-i mezbûrede Ahşâmât Mukâta'âtı Emîni olan Mehmed Dergâh-ı Mu'allâm'a gelüp; "Benüm muhâsebeme ve kendü ahvâlûme garaz mute'allik olup mukaddemâ muhâsebem görildükde iki yük akça ziyâde gelmişidi. Ba'dehû ben Âsitâne'ye gitdüğümdede hılâfen arzylediler ve sâbıkâ mühürlü rûz-nâme sûretleri ihrâc olunup (*سدر المختار*) ve Muhıb nâm müstevfîlere virilmişdür. Anlar ol sûretleri inkâr itmeyüp aynı ile getüreler ve iltizâmum şartlarum mücebince ve elümde olan temessüklerüm ve sicillâtlarum muktezâsınca hak üzere görölüp ve zimemde ve Tâvûk-ı Kerkük nâhiyesinde ve Âl-i Serrâc tâyifesinde ve Atak âmillerinde iki senenün bâkîsi tahsîl olunmayup ve üç buçuk yük akça Şâh Hüseyin ve Ferecullâh üzerinde müseccel hakkumdur. Alınup muhâsebeme dâhil olsa ve bir yük akça kendü elümle Hazîne'ye teslim itmiş iken muhâsebeme dâhil itmeyüp âhar kimesne ismiyle rûz-nâmeye geçürdiler ve şartumda; "Yiğirmi bin akça hıl'at bahâ ve sâyir ihrâcât için aşağı varıla." diyü virilmişdür. Ol dahı şartum mücebince görile ve Emînüm olan Keyvân'un gedüğün beğlerbeği alup âhara virilmişdür, girü mukarrer ola. Mukâta'a-i mezbûrede vâkı' olan zamân-ı mübâşeretüm şartlarum mücebince hak üzere görile, bana hayfolmaya" diyü bildürdi. **Buyurdum ki:**

Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil Evren *zîde kadruhû* va[r]ıcak, çavuşum mübâşeretiyle takrîr itdüğü ahvâlleri yirlü yirinden kemâl-i dikkat ü ihtimâm ile hak üzere bi-hasebi's-şer' ve'l-kânûn tefât ü tettebbu' idüp eger kendü ve eger mübâşirleri kabzitedüğü mâlî yirlü yirinden ve Hazîne-i Bağdâd'a teslim itdüğü rûz-nâme defterlerinden yoklayup makbûzâtın ve teslimâtın tatbîk idüp iltizâm ve şartı mücebince mezbûrun ve mübâşirlerinin zimmetlerine lâzım gelen mâlumu bî-kusûr tahsîl idüp ve didüğü rûz-nâme sûretlerin taleb idüp getürdüp fi'l-vâkı' kendü bir yük akça teslim itmişken muhâsebesine dâhil olmayup âhar kimesne nâmıyla rûz-nâmeye geçmiş midür, ol vechile telbîse mübâşeret iden kimdür; tamâm ma'lûm idinüp bi'l-cümle mezkûrun cümle-i ahvâlin hak üzere ber-muktezâ-yı şer' u kânûn görüp hılâf-ı şer'-ı şerîf kimesneye zulm ü hayf olmakdan ictinâb idüp hakikat-i hâli neye münce olursa ale't-tafsîl yazup çavuşumla Sûdde-i Sa'âdetüm'e arzyleyesiz.

684

Mihaliç kazâsı Canbazlar karyesinden Zeynel adlı kişinin Sûdde-i Saâdet'e gönderilmesi.

Yazıldı.

Mihaliç kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ taht-ı kazânda Canbâzlar nâm karyede sâkin olan Zeynel nâm kimesnenün Sûdde-i Sa'âdet-me'âbum'a gelmesi lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Sipâhî-oğlanları zümresinden Süleymân *zîde kadruhû* varıcak, te'hîr itmeyüp mezbûrı ele getirüp merkûm kuluma teslim eyleyüp mu'accelen Dergâh-ı Mu'allâm'a irsâl eylesin. Mezbûrun her vechile ihzârı lâzım olmuşdur, ihmâl ü müsâheleden ziyâde hazer eylesin.

685

Kastamonu beyinin, arzettiği gibi donanmaya İznikmid'de binmek üzere sancağı sübaşı ve sipâhileriyle hazır olması.

Yazıldı.

Beğün kethudâsına virildi. Fî 6 Recebi'l-mürecceb, sene: 972

Kastamonı beğine:

Mektûb gönderüp; "Donanma-i Hümâyûnum'a girmek için Boğaz Hısârları hılâf semt olmağın sancağın sipâhîleriyle İznikmid'de girilmek husûsın" bildürdüğü ecilden i'lâm itdüğü üze İznikmid'de hâzır olup Donanma-i Hümâyûnum'a girmek emridüp **buyurdum ki:**

Emr-i sâbıkum mücebince nevrûzdan mukaddem sancağın sübaşıları ve sipâhîleriyle çıkup İznikmid'e geldükde ahvâlün yazup bildüresin.

686

Musul'da birbirlerine Râfîzîlik ve Yezidîlik iddiasında bulunan Bâbü Irak mahallesi halkı ile sâdâtın isnadlarını isbat edemedikleri, aralarında dünyevî gâilelerden dolayı vukûbular düşmanlıktan vazgeçemedikleri takdirde haklarından gelineceğinin kendilerine bildirildiği.

Yazıldı.

Bağdâd beğlerbeğisi kethudâsı âdemine virildi. Fî 4 Şa'bân, sene: 972

Musul beğine ve kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ Diyârbekir Beğlerbeğisi İskender *dâme ikbâlühû* Âmid ve Nusaybin kâdîları ile mektûb gönderüp; "bundan akdem emîru'l-ümerâ'i'l-kirâm Şehrizol Beğlerbeğisi Muzaffer *dâme ikbâlühû* mektûb gönderüp; "Kasaba-i Musul'da Bâbü'l-İrâk Mahallesi'nde şirret ile meşhûr olan Hüseyin ve Kâsım dâyimâ tezvîr idüp müslimânlara nâ-meşrû' bühtân idüp kasaba-i mezbûre ahâlîsini birbirine düşürüp sünnî-mezheb olan Seyyid Mehmed'e isnâd-ı mâlem-yekûn idüp ve Musul sancağı beği mezbûrân müfsidlerin hakkından gelmek istedikde firâr idüp niçe müfsidler ile ahdidüp Dergâh-ı Mu'allâ'ya varup gayr-i vâkı' şikâyetler idüp şikâyetleri kizb olduğına şübhe olmayup bu cânibden; "Birbirinün tahrîkiyle şikâyete varmışlardır." diyü bildürdiler. İmdi; nefsi-i Musul'da revâfız kısmından ba'zı melâhıde yevm-i âşûrâda cem' olup sahâbe-i güzîne sebbeyledikleri istimâ' olundu. Men' olunmağıçün hükm-i şerîf gönderilmiş iken yine sene-i mâziyede ba'zı melâhıdenün cem'ıyyeti mütezâyid olup şer'-ı şerîfe muhâlif evzâ'-ı garîbeye irtikâb olunmağın ol asıl mülhıdler elegetürilmek için mukaddemâ hükm-i hümâyûnum gönderilmişidi. "Yevm-i âşûrâda cem'ıyyet idüp sahâbe-i güzîn *ırdvânu'llâhi te'âlâ aleyhim ecma'îne* sebbidenler kimlerdür, rafz u ilhâd kangı tarafdadur ve müşârun-ileyhün arzıtdüğü üze şirret ü şekâvetleri var ise mezbûrân müfsidleri ve şer'-ı şerîfe muhâlif evzâ'ı olan mülhıdlerden kaç nefer kimesne bulunur ise -ki, şer'le rafz u ilhâdı sâbit ü zâhir ola- tescîl itdükden sonra kendüleri kayd ü bend idüp sûret-i sicilleriyle gönderesin." diyü fermân olunmağın ber-müceb-i emr-i şerîf nefsi-i Musul'a varılıp cânibeynden birbirine rafz u ilhâd ve şirret ü şekâvet isnâd idenlerden Bâbü Irâk Mahallesi halkından olan mezkûrân Hacı Kâsım ve

Hüseyin ve gayrileri ve sâdât zümresinden Seyyid Mehmed ve Seyyid Ca'fer ve Seyyid Murtazâ ve sâyirleri ihzâr olunup akd-i meclis olunup teftîşe şürû' olundukda tarafeynden birbirine isnâd itdükleri ef'âl-i habîsiyyenün isbât u ızhârına bi-vechin mine'l-vücûh kâdir olmayup âcizler olup birbirine itdükleri isnâdun ızhârında adem-i kudretleri ma'lûm olıcak cânibeyne aslâ ta'allukı ve husûs-ı kazıyyede dahli olmayup ulemâ vü sulehâ zümresinden ve a'yân-ı vilâyetden bî-garaz ve mu'temedün-aleyh müslimânlardan tarafeynün keyfiyyet-i husûmetleri ve hâlleri sirran ve alâniyyeten teftîş olunup; "Bâbü Irâk tarafında sâkin olan cemâ'atün sâdât ve kurbinde sâkin olanlar ile mâ-beynlerinde kadîmden adâvet olıgelmış olup birbiriyle kemâl-i adâvet ü buğz üzre olmağla Bâbü Irâk halkı sâdât tarafına rafz isnâd idüp sâdât dahı anlara Yezîdlik isnâd idegelmışlerdür. Ammâ; iki cânibün dahı itdüğü isnâd ve yevm-i âşûrâda sâbıkâ itdükleri cem'ıyyet emr-i şerîf ile men' olunandan berü vâkı' olmayup sâdât zümresi eben an-ceddin sahîhu'n-neseb ve sünniyyü'l-mezhebdür ve Bâbü Irâk mahallâtında sâkin olanlar dahı sünnîlerdür ve ehl-i sâlât müslimânlardır. Bu zamâna değin mâ-beynlerinde olan şikâk mahzâ adâvet-i dünyeviyye sebebindendir." diyü muvâcehelerinde haber virdüklerinden gayri bi'l-fi'l Imâdiyye Hâkimi olan Sultân Hüseyin ve Erbil Beği Bekir *dâme ızzühümâ* dahı ferîkayn hakkında müslimânların vech-i meşrûh üzre olan şehâdetlerine muvâfık haber virüp ve ferîkaynün birbirine itdükleri isnâd gayr-i vâkı' olmakdur. Ve'l-hâsıl iki cânib birbirine itdükleri da'vânun ızhârına kudretleri olmayup hılâf-ı vâkı' olmağla cümlesi ferâgat idüp; "Min-ba'd ahad-i cânibeynden rafz u ilhâda müte'allık bir kelâm sudûr iderse vâlî-i vilâyet hakkımızdan gele." diyü cemm-i gafîr ve cem'-ı kesîr huzurunda bâ-ser-hem mukırr u mu'terif olup dünyevî olan adâvetlerine i'tibâr olunmamağın küdür-i mezbûre mâ-beynlerinden mürtefi' olduğın" arzylemişsin.

Buyurdum ki:

Hükm-i şerîfüm varıcak, zikrolunan iki tâyifeye kemâ-yenbağî tenbîh ü te'kid eylesin ki, itdükleri musâlahaları üzre sâbit-kadem olup mâ-beynlerinden küdür-i adâveti ve buğz u hasedi ref' idüp kendü hâllerinde olalar. Şöyle ki; min-ba'd şikâk u adâvet ızhâr idüp veyâ şer'-ı şerîfe muhâlif vaz'ları ola, envâ'-ı ukûbet ile mu'âkab olunup gereği gibi haklarından gelinür; bilmiş olalar; şöyle bilesiz.

687 Şehzâde Sultan Murad'ın hâslarına terakkî ihsan olunduğu.

Yazıldı.

Sultân Selîm hazretlerine hüküm ki:

Hâliyâ ahter-i burc-ı sa'âdet, gevher-i deryâ-yı hılâfet, semere-i şecere-i devlet, gülbün-i gülzâr-ı izzet, kurretü'l-uyûn ve behcetü'n-nüvvâd Murâd *tavvela'llâhü umrahûn*ün hâslarına terakkî olunması bâbında istid'â-yı âtîfet olunmağın evlâd-ı sa'âdet-nihâdumun devha-i izz ü ikbâllarına emtâr-ı re'fetüm mütekâtır olmak şîme-i kerîme-i husrevânemden olduğu ecilden müşârun-ileyhün hakkında avâtıf-ı aliyye-i şâhâne ve avârif-i celiyye-i pâdişâhânem zuhûra getirüp bi'l-fi'l tasarruflarında olan hâsları dört kerre yüz bin ziyâde ile yigirmi kerre yüz bin olmak bâbında vukû' bulan mezîd-i âtîfetüm i'lâm olundu. Mûmâ-ileyhün husûs-ı sa'âdet-nusûsında sâdır olan inâyetümi kendüye inbâ idesin ki, devâm-ı devlet ve sebât-ı kıyâm-ı haşmetüm ed'ıyesine iştigalde ola.

688

Dulkadirli sancağındaki sipâhi ve reâya arasında meydana gelen dâvalara diğer sancakların beyi ve adamlarının müdâhale ettirilmemesi.

Yazıldı.

Türâbî Kethudâ'ya virildi. Fî 3 Recebi'l-mürecceb, sene: 972

Dulkadirli beğlerbeğisine hüküm ki:

Dergâh-ı Mu'allâm'a âdem gönderüp; "vilâyet-i Dulkadriyye etrâflarında vâkı' olan âhar sancakbeğleri ve Zülkadriyye'nün sipâh u ra'ıyyetlerinden bir vechile esbâb ve at ve katır ve deve murâd idindüklerinde virmedükleri için garaz idüp kendülerün sancaklarından değil iken bir tarıkıla Dergâh-ı Mu'allâm'a arzidüp emr-i şerîfde girü kendüleri kul ta'yîn etmekle murâdları üzerine evlerin basup rızıkların tâlân [ve] niçesin garazla telef ü zâyî' etmekle sancağımızdan niçe sipâhîler ve ra'ıyyetlerinden niçeler celâ-yı vatan idüp ve nice kimesneler gelüp ızhâr-ı tezallüm itmeden halî olmayup bu makûle âhar sancağa medhali olmayan sancakbeği ve kâdîlar men' olunmalarıçün hükm-i şerîf virilmesin" bildürdügün ecilden **buyurdum ki:**

Göresin; sancağunda vâkı' olan sipâhî vü re'âyâ mâ-beynlerinde vâkı' olan de'âvî vü husûsiyyât için bir tarîk ile bir âhar sancakbeği ve sübaşılardan veyâ âdemlerin mübâşir alup re'âyâyâ zulm ü hayf itdükleri vâkı' ise sancağunda vâkı' olan kazâyâyâ kimesneyi karışdırmayup ol bâbda vâkı' olan zulm ü te'addîyi men' u def' idüp şer' u kânûna muhâlif kimesneye iş itdirmeyesin. Eslemeyenleri yazup arzeyelesin.

689

İlbasan sancağında isyan eden karyelerin isyanının bastırılması esnasında alınacak esirlerin isyan bastırıldıktan sonra serbest bırakılması.

Yazıldı.

Kethudâsına virildi. Fî 3 Receb, sene: 972

İlbasan beğine hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Mukaddemâ vârid olan hükm-i şerîfüm mücebince ıslâhı fermân olunan kurâdan ba'zı itâ'at idüp ve ba'zınun bir kaç mahallesi aslâ ıslâha mümkün olmadı. Esîr olmak lâzımdır." diyü bildürmüşsin. İmdi; itâ'at itmeyüp ısyân iden müfsidînden kâbil-i ıslâh olmayanları tu'me-i şemşîr kılınup askeri terğîb itdürmek için etfâl ü ezvâcları hîn-i gâretde esîr olup eşkıyâsının hakkında gelindükden sonra ıtlâk olunup Memâlik-i Mahrûsem içinde olan re'âyâ esîr olmağa rızâ-yı şerîfüm yokdur. **Buyurdum ki:**

Varıcak, esîr husûsın kimesneye ifşâ itmeyüp ol emr-i şerîfüm mücebince ısyânları zâhir olan ehl-i fesâdun hüsn-i tedbîr ile haklarından gelinüp ber-taraf oldukdan sonra ne mikdâr esîr alınmış ise bî-kusûr ıtlâk idüp hilâf-ı emr bir ferd esîr olmakdan hazer eyleyesin. Şöyle ki; emrûme muhâlif kimesne esîr alduğı istimâ' oluna, sen mes'ûl olursın. Ana göre mukayyed olup hilâf-ı emr iş olmakdan ziyâde ictinâb eyleyesin.

690

Van beylerbeyisinin İranla alâkalı bildirdiği haberlerin alındığı, İran'dan alacağı doğru haberleri bildirmeye devam etmesi; daha önce Ağrıboz sancağını tasarruf ederken mîrî tarafından zabtolunan tahvili terekesine mahsuben Van'da kutluk olması nedeniyle kendisine hesabı görülene kadar bir miktar tereke verilmesi.

Yazıldı.

Âdemi Hasan'a virildi. Fî 11 Receb, sene: 972

Van beğlerbeğisine hüküm ki:

Mektûb gönderüp Yukaru Cânib'e müte'allik ba'zı ahbâ[r] i'lâm itmişsin. Ol bâbda her ne ki ihbâr u iş'âr olunmuş ise ale't-tafsîl arzolunup ilm-i şerîf-i âlem-ârâm muhît u şâmil olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, min-ba'd ol taraftan gaflet üzre olmayup yarar mu'temed câsûslar gönderüp harekât ü sekenâtlarına ve etvâr [u] evzâ'larına ittılâ' tahsîl idüp Van serhadlerinde ve mâ-beynde vâkı' olan sulh [u] salâhı ri'âyet idüp vâkıf olduğun ahbâr-ı sahîhayı ale't-tevâlî i'lâmdan hâlî olmayasın ve bundan akdem Ağrıboz sancağına mutasarrıf iken arpa ve buğday tahvîlüne düşmüş iken mîrî için zabtolunup vilâyet-i Van'un etrâfı ziyâde kahtolup hiç bir cânibden zâd ü zevâde gelmez. Zikrolunan terekeden bir mikdâr tereke verilmesin istid'â idüp ve tahvîlüne düşen tereke ne mikdâr idüğü beyân olunmadığı ecilden beğlerbeğilik hâslarından mîrî için ne mikdâr tereke zabtolunmuşsa ma'lûm olması lâzımdır. Gerekdür ki; zikrolunan terekeyi cins[l]ü cinsiyle defter idüp defteri Bâb-ı Sa'âdetüm'e gelüp emr-i şerîfüm va[rı]ncaya değin bir mikdâr terekeyi ma'âş idinesin. Sonra ne mikdâr tereke virilmek emrüm olursa anunla âmil olasın.

691

Edirne'ye gizlice şarap getirenlerin yakalanıp habsolunması ve Hristiyanların Müslümanlara şarap satmalarının engellenmesi.

Yazıldı.

Muhzır yoldaşı Hüseyin Bâlî'ye virildi. Fî 4 Recebi'l-mürecceb, sene: 972

Edirne kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ mahmiyye-i Edirne ze'âmeti iltizâmda olmağla Manyas Kapusu'ndan bir def'a bir nice araba hamr şehre dühûl itdüğünden gayri gice ile dâyimâ mahfî şehre hamr gelmekden hâlî olmadığı istimâ' olunur. İmdi; mahmiyye-i mezbûrede şer'-ı şerîfe ve yasağ-ı hümayûnuma muhâlif vaz' olmağa sebep nedür? **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm [ve] hamrun men'ı husûsında sâdır olan emr-i celîlü'l-kadrüm muktezâsınca gereği gibi mukayyed olup şehre aslâ taşradan hamr getürmeğe ruhsat virmeyüp gice vü gündüzde yolları ve gelmek ihtimâli olan mevâzı'ı bekledüp şer'a ve emr-i hümayûnuma muhâlif hamr getürüp ve getürmeğe mübâşeretî olanları ele getürüp habsidüp isimleriyle Südde-i Sa'âdetüm'e arzidesin ve mahmiyye-i mezbûrede olan keferî tâyifesine dahı gereği gibi tenbîh ü yasağ idüp i'lân-ı hamr itdürmeyüp ve müslimânlardan bir ferde hamr virdürmeyesin. Eslemeyüp emrüm muhâlif vaz' her kimden sâdır olursa sicillât idüp

sûret-i sicilli ile küreğe gönderesin. Bu bâbda Dergâh-ı Mu'allâm yayabaşlarından olup mahrûse-i mezbûrede yasakcıbaşı olan bile mübâşir ola; şöyle bilesin.

692

Boğdan'a düşman tarafından vukû bulacak bir saldırıya karşı Silistre, Vidin ve Niğbolu beylerinin hazırlıklı olup Boğdan voyvodası yardım talep ettiğinde sancakları askerleri ile yardıma gitmeleri.

Yazıldı.

Silistre beğine hüküm ki:

Bundan akdem sana hüküm-i hümayûnum gönderilüp; "sancağın askeriyle Akkirman Beği Hasan *dâme izzühû* yanına varup memleketi gâret iden ba'zı âsî müfsidlerin haklarından gelinmek" emrüm olmuştu. Hâlen Boğdan Voyvodası Aleksandra Bâb-ı Sa'âdet-me'âbum'a mektûb gönderüp; "Mukaddemâ vilâyet-i Boğdan'dan firâr iden müfsidler a'dâ cânibine varup istimdâd itmekle vilâyet-i Boğdan'a düşmen gelmek üzredür." diyü i'lâm idüp ve Akkirman beği müşârun-ileyh *dâme izzühû* Boğdan'da bi'l-fi'l mezkûrun yanında olduğun bildürüp mûmâ-ileyh Akkirman beğinin dahı mektûbı vârid olmağın **buyurdum [ki]:**

Hüküm-i şerîfüm varıcak, sancağın sübaşılının ve sipâhîlerin kânûn üzre cebelûleri ile müretteb ü mükemmel düşmen yarağıyla cem' idüp hâzır u müheyyâ eyleyüp müşârun-ileyh voyvoda ile haberleşüp şöyle ki; düşmen gelmek mukarrer olup seni mu'âvenete taleb eyleye, aslâ te'hîr itmeyüp sancağın askeriyle voyvoda kuluma varup irişüp hüsn-i ittifâk u ittihâd üzre a'dânun def' u ref'ı bâbında hıdmetde ve yoldaşlıkda bulunasın. Ammâ; bu bâbda tamâm basîret üzre olup müşârun-ileyhden sahîh haber alup düşmen olmadın bî-hûde yire asker yıpratmakdan ve ol cânibe varıldukdan sonra gaflet ile ırz [u] nâmûs-ı saltanatuma muhâlif iş olmakdan hazer idesin ve anun gibi lâzım gelüp sancağın askerin alup giderken ve dönüp getirürken yol üzerinde olan re'âyâya zulm ü te'addî olmakdan ziyâde ihtirâz eylesin ve bu hüküm-i şerîfüm sana ne gün vâsıl olduğun ve ne vechile tedârük itdüğün yazup bildüresin; şöyle bilesin.

Yazıldı.

Bir sûreti, vech-i meşrûh üzre Vidin beğine yazıldı.

Yazıldı.

Bir sûreti, Niğbolı Sancağı Beği Mehmed Hân'a; "... sancağın askerin müretteb ü mükemmel alaybeğlerine koşup gönderesin." diyü.

693

Erzurum beylerbeyisinin, Şahkulu Sultan'ın Gürcü Melik ülkesine sefer yapma niyetine dair bildirdiği haberin alındığı; ve Şahkulu'nun sulhü bozacak bir davranışta bulunmaması için ikaz edilip İran şahınında hareketleri hakkında bilgi toplayıp bildirilmesi.

Yazıldı.

Kethudâsına virildi. Fî 6 Receb, sene: 972

Erzurum beğlerbeğisine hüküm ki:

Mektûb gönderüp; ""Şâhkulı Sultân yanında olan leşker-i melâhidesiyle Simon Melik üzerine gidüp ordularında Levend üzerine dahı varmak ihtimâli vardır. Eger Levend üzerine varursa şâh dahı bile gitmek mukarrerdür." diyü haber alınduğın ve ol cânibe dahı müte'allik ba'zı ahbâr" i'lâm eylemişsin. Ol bâbda her ne ki dinilmiş ise Pâye-i Serîr-i Sa'âdet-masîrüm'e arzolunup ilm-i şerîfüm muhît u şâmil olmuşdur. **Buyurdum [ki]:**

Vusûl buldukda, arzitdüğün husûs vâkı' ise Şâhkulı Sultân ile haberleşüp Âsitâne-i Sa'âdetüm cânibine ve tâbi' olan Gürci meliklerine ve beğlerine ve ülkelerine dest-i tetâvül olunmayup kâ'ide-i sulhı gereği gibi ri'âyet idüp ol tarafların ıdlâl ü inkılâbına bâ'ıs olur husûslardan sakınup sulha muhâlif iş irtikâb olunmaya; re'âyâ vü berâyâ âsâyiş ü huzûrda olalar. Min-ba'd dahı Yukaru Cânib'e yarar câsûslar gönderüp şâh bi'l-fi'l Gazvin'de midür, yohsa bir cânibe hareket itmiş midür, ne tedârük üzerinedür, etvâr u evzâ'larına vâkıf u muttali' olup alınan ahbâr-ı sahîhayı ale't-tevâlî i'lâm itmekden hâlî olmayasın.

694

Südde-i Saâdet'e gönderilecek Mısır Hazînesi'nin Mısır'da sancak tasarruf eden Mustafa ile gönderilmesi.

Yazıldı.

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Bu def'a Südde-i Sa'âdetüm'e irsâl olunacak Mısır Hazînesi mahrûse-i mezbûrede sancak tasarruf iden kıvetü'l-ümerâ'i'l-kirâm Mustafâ dâme izzuhû ile gönderilmesin () emridüp () **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, hazîne-i mezbûreyi gönderilmelü olduğunda müşârun-ileyhi serdâr ta'yîn idüp irsâl eylesin; şöyle bilesin.

695

Van beylerbeyisinin, Uşnu Beyi Zeynel Bey'in oğlu Mir Seyyid'e sancak olarak tevcih olunmasını talep ettiği Meşkovar mevkiinin İran'a mı yoksa Osmanlı'ya mı tâbi olduğunun tahkiki ile sulhü bozacak davranıştan kaçınılması.

Yazıldı.

Kethudâsına virildi. Fî 15 L., sene: 972

Van beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "Uşnu ve Lâcân sancaklarıyla Kızılbâş'a tâbi' olan Seldoz nâm nâhiye mâ-beynlerinde Meşkovar demekle ma'rûf mevâzi' mukaddemâ mezbûr Seldoz'a tâbi' iken Şerefüddîn nâm kal'a binâ olunup sâbıkâ emr-i şerîfle Kızılbâş ülkesi tahrîbe varıldukda, zikrolunan kal'a yıkılıp harâb olup içinde sâkin olan Mîr İzzeddîn Aşîreti'yle ve kal'a-i mezbûra tâbi' olan merkûm Meşkovar nâhiyesiyle bile yağmâ vü gâret olundukda mezbûr İzzeddîn bi'z-zarûrî aşîretiyle gelüp hâliyâ Uşnu Beği

olan Zeynel Beğ kullarının ülkesi kurbinde ikâmet idüp zikrolunan nâhiye ol zamândan berü Memâlik-i Pâdişâhî mülhakâtından olup serhad beğleri kendü ülkelerine dâhıl idüp zabtlarında olup lâkin dâru'l-harb olmağla ma'mûr olmayup hâlî kalup hâliyâ Kızılbaş'la sûret-i musâlaha gösterildükde Zerzâ tâyifesinden Pîr Gayb nâm kimesne gelüp nâhiye-i mezbûrede fuzûlen oturup ve temekkün itmişdür ve kadîmî sâhibleri olan dört-beş yüz hâne âvâre vü ser-gerdân olmağın bi'l-fi'l Uşnu Beği olan mûmâ-ileyh Zeynel Beğ kullarının sulbi oğulları Mîr Seyyid yarar ve serhadde gerekli aşîret olup sancak tarîkıyla sadaka buyurılırsa aşîret-i mezbûre sâyir aşâyir-i serhad gibi uğur-ı hümâyûnda cân u baş îsâr iderler." diyü i'lâm eylemişsin. **Buyurdum ki:**

Varıcak göresin; müşârun-ileyhe sancak tarîkıyla virilmesin arzitedüğün harâbeleri esnâ-yı sulhda ne cânibün zabtında bulunmuşdur, kadîmî Kızılbaş'a tâbî' arâzîden olmağla ol cânibe mi zabtolunugelmişdür, yohsa zamân-ı sulhdan evvel mülhakât-ı Memâlik-i Mahrûse'den olmağla bu tarafa mı zabt u tasarruf olunur? Eger Yukarı Cânib'e tâbî' arâzîden olup harâbe kalmışsa şimdiki hâlde ol mahalle sancakbeği nasbolunmak sulha muhâlif vaz' olmak lâzım gelür. Bu husûsları onat fikr ü tedârük idüp zikrolunan arâzînün sıhhati üzre ahvâline vâkîf olup sulha muhâlif vaz' irtikâb olunmak lâzım gelmezse memleket ü re'âyâya enfa' olan husûsı tafsîli ile yazup arzidesin; şöyle bilesin.

696

Gülнар kazâsında işlenmekte olan boğası ve astarın boyalarının noksan işlendiği haber alındığından eskiden olduğu gibi işlettirilmesi.

Yazıldı.

Gülнар kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ kasaba-i mezbûre bogasıcıları âdem gönderüp; "kazâ-i mezbûre astarı kadîmden on ikişer endâze gelüp bütünü bir kaftâna kifâyet iderdi. Şimdiki hâlde işlenenler noksân üzre işlenüp satdukları bogası ve astar tamâm gelmemekle alıcı tâyifesi dâyimâ bize te'addî itmekden hâlî olmayup bu bâbda cârî olan âdet-i kadîmeye ri'âyet olunmak bâbında hükm-i hümâyûnum" taleb eylediler. Bu husûs için bundan akdem sana hükm-i şerîfüm gönderilüp; "Bogası ve astar husûsında âdet-i kadîme kemâ-kân icrâ oluna." diyü emrüm olmuşdı. Ol [emr-i] şerîfümle amel olunmamağa sebep nedür? **Buyurdum ki:**

Emr-i şerîfüm mücebince kazâ-i mezbûre bogasıcıların cem' idüp gereği gibi tenbîh eylesin ki, min-ba'd eger hâm bogası ve astardur ve eger boyaludur, âdet-i kadîme üzre on ikişer endâzeden eksük olan satmayalar ve satdukları eger bogası ve astardur, her ne cins olu[r]sa olsun, ne mikdâr sermâyeleri var ise onı on birer ziyâde ile satdurup bir akça ve bir habbe ziyâdeye satdurmayasın. Satanı muhtesibe tutdurup kânûn üzre cerîmesin aldurasın ki, bu bâbda tamâm mukayyed olup umûr-ı merkûmede hîle vü hud'âyı ref' idüp oligelen âdet ü kânûna mugâyir bir ferde iş itdürmeyesin. Ba'de't-tenbîh eslemeyenleri isimleriyle yazup arzidesin ve bu hükm-i şerîfi sicillâtuna kayditdürüp dâyimâ mazmûn-ı şerîfin ri'âyet itdürmek bâbında envâ'-ı ikdâm ü ihtimâmün vücûda getüresin.

697

Anadolu vilâyeti kadılıklarında bulunan bütün yeniçeriler donanma ile sefere tâyin olunduklarından Südde-i Saâdet'e gelmeleri.

Bu hüküm tashîh olunup tekrâr sûret olmuştur.

Vilâyet-i Anadolu kâdîlarına hüküm ki:

İnşâ'a'llâhü te'âlâ nevrûz-ı mübârekde deryâya azîm Donanma-i Hümâyûnum çıkarılmak mukarrerdir. Mezkûr donanmaya yeniçeri kullarum ta'yîn olunmak lâzım ü mühimm olmağın her birinüzün taht-ı kazâsında ne mikdâr yeniçeri kullarum sâkin ise ale't-ta'cîl Südde-i Sa'âdet-me'âbum'a gelmelerin emridüp ve bu husûs için Dergâh-ı Mu'allâm yeniçerilerinden () nâm yeniçeriler ber-vech-i isti'câl ol cânibe irsâl olunup **buyurdum [ki]:**

Varduklarında, tenbîh için irsâl olunan yeniçeri kullarımı emîn ü sâlim birbirinize ulaştırup bârgîrleri kaldıkda akça ile bârgîr buluvirüp avk u te'hîr itdirmeyesiz.

698

Van'da, "vergileri kaldırdık" diye halkı fesada teşvik edenlerin haklarından gelinmesi.

Yazıldı.

Van beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ Südde-i Sa'âdetüm'e tezkire gönderüp; "Varzeloğlı ve Dahanola(?) veled-i Kolnad(?) ve Pîr Beğ veled-i Küçük ve Panos veled-i Gülümmîr ve Dilek veled-i Kubâd ve Ovannes veled-i Holoş ve Holyar(?) Mendilo(?) ve Devlet Hoca(?) ve Bardiyor veled-i Sâdık ve Babacân veled-i Salcek ve Hasan ve Mü'min ve Gaybî nâm kimesneler kendü hâllerinde olmayup memlekete ihtilâl virüp mahrûse-i Van'un etrâfında vâkı' olan köylere âdemler salup; "Tereke öşrin ve bağ hakkın ve bâc-ı bâzâr ve âdet-i ağnâmı ve sâyir rüsûmı ref' eyledük." diyü re'âyâyı idlâl idüp bir iki âdem cem' eyleyüp tâbî' olmayanları muhkem ât idüp şehir içinde yir yir azîm dernekler eyleyüp emr-i hümâyûna ve şer'-ı şerîfe kat'â iltifât itmeyüp fesâd ü şirrete mübâşeret iden zikrolunan on üç neferün haklarından gelinmesi lâzım idüğün" bildürdüğün ecilden **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, mezkûrların ahvâlini hak üzere tettebbu' u tefahhus idüp göresin; i'lâm itdüğün üzere fesâd ü şenâ'ate mübâşeret idüp memlekete ihtilâl virüp re'âyâyı ol vechile idlâl itdükleri vâkı' ise ol asıl müfsidler hüsn-i tedbîr ü tedârükle ele getürüp gereği gibi haklarından gelesin [ki] sâyir eşkıyâyı mücib-i ibrat ü nasîhat vâkı' ola. Ammâ; bu bâbda tamâm basîret üzere olup gaflet ile ol taraflarda bir küllî fesâda bâ'ıs ve tefrika-i re'âyâyı sebep ve ırz [u] nâmûs-ı saltanatuma muhâlif iş olmakdan ve kimesnenün ta'assub u nisbeti ile bî-günâh olanlara zulm ü hayf olmakdan gâyet ihtirâz idüp tamâm tedârük üzere ehl-i fesâdı def' etmek ardınca olasın ve ne vechile tedârük idüp def' itdüğün yazup bildüresin.

Şehrizol beylerbeyisinin, Uşnu Beyi Zeynel Bey'in oğlu Mir Seyyid'e sancak olarak tevcih olunmasını talep ettiği Meşkovar mevkiinin İran'a mı yoksa Osmanlı'ya mı tâbi olduğunun tahkiki ile sulhü bozacak davranışlardan kaçınılması.

Yazıldı.

Zeynel Beğ'ün âdemi Şems'e virildi. Fî 6 Receb, sene: 972

Şehrizol beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "Uşnu ve Lâcân sancakları ile Kızılbaş'a tâbi' olan Seldoz nâm nâhiye mâ-beynlerinde Meşkovar demekle ma'rûf olan mevâzı' mukaddemâ mezbûr Seldoz'a tâbi' iken Şerefüddînlü nâm kal'a binâ olunup sâbıkâ emr-i şerîfle Kızılbaş ülkesi tahrîbine varıldukda zikrolunan kal'a yıkılup harâb olup içinde olan Mîr İzzeddîn Aşîreti'yle ve kal'a-i mezbûra tâbi' olan merkûm Meşkovar nâhiyesiyle bile yağmâ vü gâret olundukda mezkûr İzzeddîn bi'z-zarûrî aşîretiyle gelüp hâliyâ Uşnu Beği olan Zeynel Beğ kullarının ülkesi kurbinde ikâmet idüp zikrolunan nâhiye ol zamândan berü Memâlik-i Pâdişâhî mülhakâtından olup serhad beğleri kendü ülkelerine dâhıl idüp zabtlarında olup lâkin dâru'l-harb olmağla ma'mûr olmayup hâlî kalup hâliyâ Kızılbaş'la sûret-i musâlaha gösterildükde Zerzâ tâyifesinden Pîr Gayb nâm kimesne gelüp nâhiye-i mezbûrede fuzûlen oturup temekkün itmişdür ve kadîmî sâhibleri olan dört-beş yüz hâne âvâre vü ser-gerdân olmağın bi'l-fi'l Uşnu Beği olan mûmâ-ileyh Zeynel Beğ kullarının sulbi oğlu Mîr Seyyid yarar ve serhadde gerekli aşîret olup sancak tarîkıyla sadaka buyurılır ise aşîret-i mezbûre sâyir aşâyir-i serhad gibi uğur-ı hümâyûnda cân u baş îsar iderler." [diyü] i'lâm eylemişsin. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîf-i vâcibü'l-ittibâ'um varıcak göresin; müşârun-ileyhe sancak tarîkıyla virilmesin arzitedüğün harâbe yirler esnâ-yı sulhda [ne] cânibün zabtında bulunmuşdur, kadîmî Kızılbaş'a tâbi' arâzîden olmağla ol cânibe mi zabtolunugelmişdür, yohsa zamân-ı sulhdan evvel mülhakât-ı Memâlik-i Mahrûsem'den olmağla bu tarafa mı zabt u tasarruf olunur? Eger Yukaru Cânib'e tâbi' arâzîden olup harâbe kalmış ise şimdiki hâlde ol mahalle sancakbeği nasbolunmak sulha muhâlif vaz' olmak lâzım gelür. Bu husûsı onat fikr ü tedârük idüp zikrolunan arâzînün sıhhati üzere ahvâline vâkıf olup sulha muhâlif vaz' irtikâb olunmak lâzım gelmez ise memleket ü re'âyâya enfa' olan husûsı tafsîli ile yazup arzidesin.

Abagay nâhiyesinin suyun bu tarafında olan kısmının şeneltmesi için Bargiri beyine verildiği; suyun diğer tarafında olan kısmının da talep edilmesi üzerine o bölgenin İran'a tâbi olup olmadığının Van beylerbeyi tarafından araştırılması.

Yazıldı.

Van beğlerbeğisine hüküm ki:

Bârgîrî beği mektûb gönderüp; "'Nâhiye-i Abagay'un suyun berü cânibini şeneltmek mümkün ise şenlik idesin." diyü hükm-i hümâyûnum vârid olup ber-mûceb-i emr şenelüp

ammâ; suyun öte cânibi dahı sadaka olunur ise aşîretüm şeneltmek mümkündür." diyü bildürmeğin **buyurdum ki:**

Göresin; zikrolunan suyun öte cânibi Memâlik-i Mahrûsem sınırından mıdır, yoh ise Yukaru Cânib'e mi tâbi'dür, sıhhati üzre yazup arzidesin.

701 *Sultan Ali tarafından elçi olarak gelip nâme ile dönen Kemaleddin Mehmed'in yolda emniyetinin sağlanması.*

Yazıldı.

Memâlik-i Mahrûse'de olan beğlere ve kâdîlara hüküm ki:

Cenâb-ı saltanat-me'âb Sultân Alî *dâmet me'âlîhi* tarafından risâlet tarîkıyla Südde-i Sa'âdetüm'e gelen şerefü'l-emâsil ve'l-akrân Kemâleddîn Mahmûd *zîde kadruhûya* icâzet-i hümâyûnum virilüp nâme-i hümâyûnumuzla müşârun-ileyh tarafına irsâl olunmağın **buyurdum ki:**

Her kangınızın taht-ı hükûmetine dâhıl olursa kendüye ve âdemlerine yolda ve izde ve menâzil ü merâhilde hılâf-ı şer' kimesneyi dahl ü ta'arruz itdürmeyüp mahûf u muhâtara olan yirlerde âdem koşup ta'b ü zahmet virüp üşendürmeyüp hümâyet üzre emîn ü sâlim mûmâ-ileyh cânibine irsâl eyleyesiz.

702 *Anadolu ve Rumeli'nin sağ ve sol kolunda bulunan kadılıklardaki bütün yeniçeriler donanma ile sefere tâyin olduklarından âcilen Südde-i Saâdet'e gelmeleri.*

Yazıldı.

Muhzıra virildi. Fî 7 Recebi'l-mürecceb, sene: 972

Vilâyet-i Anadolu kâdîlarına hüküm ki:

İnşâ'allâhü te'âlâ nevrûz-ı mübârekde deryâya azîm Donanma-i Hümâyûnum çakarılmak mukarrerdür. Mezkûr donanmaya yeniçeri kullarum ta'yîn olunmak lâzım ü mühimm olmağın her birinüzün taht-ı kazâsında ne mikdâr yeniçeri kullarum sâkin ise ale't-ta'cîl Südde-i Sa'âdet-me'âbum'a gelmelerin emridüp ve bu husûs için Dergâh-ı Mu'allâm yeniçerilerinden () nâm yeniçeriler ber-vech-i isti'câl ol cânibe irsâl olunup **buyurdum ki:**

Varduklarında, her birinüzün taht-ı kazâsında vâkı' olan kasabât u kurâda sâkin yeniçeri kullaruma gereği gibi tenbîh ü te'kîd idüp ihrâc itdürüp bir ân ve bir sâ'at te'hîr ü tevakkuf itdürmeyüp mu'accelen Südde-i Sa'âdetüm'e irsâl eyleyesiz ve tenbîh için irsâl olunan yeniçeri kulümü emîn ü sâlim birbirinüze ulaşıdurup bârgîrleri kaldukda akçalarıyla bârgîr buluvirüp kâdîlığınızda avk u te'hîr itdürmeyesiz. Husûs-ı mezkûr ehemmi mühimmâtdandır. Aslâ ihmâl ü müsâhele câyiz değildir. Bu bâbda envâ'-ı ikdâm ü ihtimâmınız vücûda getirüp mezkûr kullarum ale't-ta'cîl Dergâh-ı Mu'allâm'a irsâl

eyleyesin ki Donanma-i Hümâyûnum'a ta'yîn olunup lâzım olan mühimmâtların tedârükde olalar; şöyle bilesiz.

Yazıldı.

Bu dahi.

Bir sûreti, vech-i meşrûh üzre Rûmili'nün sol-kolı[n]da vâkı' olan kâdîlara.

Yazıldı.

Bu dahi.

Bir sûreti, vech-i meşrûh [üzre] vilâyet-i Rûmili'nün sağ-kolında vâkı' olan kâdîlara.

703

Mihalıç Emini'nin hapsinde olan mücrimlerin teftiş olunup dâvacıları olmadığı takdirde Südde-i Saâdet'e gönderilmeleri.

Yazıldı.

Sipâhî-oğlanlarından Süleymân nâm kimesneye virildi. Fî 7 Receb, sene: 972

Bursa beğine ve Mihalıç kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ kazâ-i mezbûrda ba'zı mücrimler olup cürmleri şer'le sâbit olup bi'l-fi'l Mihalıç emîni habsinde idüğü i'lâm olunmağın **buyurdum ki:**

Zikrolunan mücrimleri ihzâr idüp teftiş idüp göresiz; fi'l-vâkı' mezkûrların cürm-i galîzları bi-hasebi's-şer' üzerlerine sâbit ü zâhir olup habsolunup bi'l-fi'l mahbûslar olup ve hâlen hukûk da'vâ ider müdde'îleri yoğ ise sûret-i sicilleriyle yarar âdemlere koşup Dergâh-ı Mu'allâm'a gönderesiz; gaybet itdürmekden hazer eyleyesiz.

704

Karaman beylerbeyisinin, donanma ile sefere tâyin olunan Niğde, Aksaray ve Kırşehir sancaklarının cümle sübaşı ve sipâhilerini Konya vesâir sancak sübaşı ve sipâhileriyle bin kişiye tamamlayıp Anadolu tarafında olan Boğaz Hisarı'na göndermesi.

Yazıldı.

Alî Çavuş'a virildi.

Karaman beğlerbeğisine hüküm ki:

Bundan akdem sana hükm-i hümâyûnum gönderilüp; "Niğde ve Aksarây ve Kırşehri beğlerin cümle sübaşı ve sipâhileriyle Donanma-i Hümâyûnum'a ta'yîn idüp dahi defter mücebince yoklayup göresin; bin nefere irişmeğe ne mikdâr sipâhî lâzım olursa Konya'dan ve sâyir beğlerbeğiliğine müte'allik olan sancakların sipâhîlerinden isimleri ve tîmârlarıyla yazup tekmlî idüp anlara dahi bir yarar alaybeği veyâ bir za'îmi başbuğ ta'yîn idüp cümlesin cebelûleriyle müretteb ü mükemmel hâzır idüp nevrûzdan mukaddem Anatoli cânibinde olan Boğaz Hısârı'na gönderesin." diyü emrüm olmuşıdı. El-hâletü hâzihî Donanma-i Hümâyûnum'un deryâya irsâli zamânı gelmeğın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, bir ân ve bir sâ'at te'hîr ü tevakkuf itmeyüp zikrolunan sancakların sübaşları ve sipâhîleriyle yoklayup kusûrın sâyir sancaklardan emr-i sâbıkum üzere tekmîl idüp vilâyet-i Karaman'dan bin nefer sipâhîyi emrolunan sancakbeğleriyle emrüm üzere bî-kusûr ihrâc eyleyüp mahall-i me'mûra gönderesin ki, Donanma-i Hümâyûnum vardukda tevakkuf lâzim gelmeye. Şöyle ki; giç gelüp veyâhûd kânûn üzere lâzim olan cebelülerinde kusûr u noksânları ola, aslâ kimesnenün özri makbûl olmaz. Dirlikleri alınmağla konılmayup envâ'-ı ıkâb ile mu'âkab olmaları mukarrerdür. Ana göre tenbîh ü i'lân eylesin ve bu hükm-i şerîfüm sana ne târîhda varup ve ne vechile tedârük itdüğün yazup bildüresin.

705 *Donanma ile sefere tâyin olunan Anadolu, Rumeli ve Adalar'daki beylerin kendilerine bildirilen mevkilerde zamanında hazır olmaları.*

Yazıldı.

Anatolî beğlerbeğisine hüküm ki:

Bundan akdem hükm-i şerîfüm gönderilüp livâ-i Ankara sübaşları ve sipâhîleri alaybeğine koşulup kânûn üzere cebelüleri ve âlet-i harb ü kıtâlleriyle nevrûzdan mukaddem çıkup Anatolî'da vâkı' olan Boğaz Hısârı'nda hâzır olmak buyurulmuşıdı. El-hâletü hâzihî Donanma-i Hümâyûnum'un deryâya irsâli zamânı karîb olmağın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vusûl buldukda, bir ân ve bir sâ'at te'hîr ü tevakkuf itdürmeyüp Ankara sancağının sübaşı ve sipâhîlerin emrüm üzere ihrâc itdürüp alaybeğlerine koşup mu'accelen mahall-i me'mûra irsâl idesin ki, Donanma-i Hümâyûnum'a tevakkuf lâzim gelmeye. Şöyle ki; giç kalup sübaşlar ve sipâhîler kânûn üzere lâzim olan cebelülerile bî-kusûr ihrâc olunmaya, gelüp irişmeyen eger sübaşı ve eger sipâhîdür, siyâset olunmak mukarrerdür. Ana göre ikdâm ü ihtimâmda dakîka fevtitmesin ve bu hükm-i şerîfüm sana ne gün varup ve ne vechile tedârük itdüğün yazup bildüresin.

Yazıldı.

Behrâm Çavuş'a.

Bir sûreti, Hudâvendigâr Beği Abdurrahmân Beğ'e; " ... sancağın askerini alaybeğlerine koşup gönderesin." diyi

Yazıldı.

Behrâm Çavuş'a.

Bir sûreti, Karesi Beği Gülâbî Beğ'e; " ... sancağın askeriyle hâzır olasın." diyi.

Yazıldı.

Behrâm Çavuş'a.

Bir sûreti, Aydın Beği Mustafâ Beğ'e; " ... sancağın askeriyle hâzır u müheyyâ olasın." diyi.

Yazıldı.

Behrâm Çavuş'a.

Bir sûreti, Teke Beği Ahmed Beğ'e; " ... sancağın askeriyle hâzır u müheyyâ olasın." diyü.

Yazıldı.

Rıdvân Çavuş'a virildi.

Bir sûreti, Bolı Beği Velî Beğ'e; " ... sancağın askeriyle hâzır olasın." diyü.

Yazıldı.

Alî Çavuş'a virildi.

Bir sûreti, Hamîd Beği Mehmed Beğ'e; " ... sancağın askeriyle hâzır olasın." diyü.

Yazıldı.

Behrâm Çavuş'a.

Bir sûreti, Menteşe Beği Ahmed Beğ'e; " ... sancağın askeriyle hâzır olasın." diyü.

Yazıldı.

Alî Çavuş'a virildi.

Bir sûreti, Sultân-öni Beği Bekir Beğ'e; " ... sancağın askeriyle hâzır olasın." diyü.

Yazıldı.

Bir sûreti, Biga Beği İshak Beğ'e; " ... sancağın askeriyle hâzır olasın." diyü.

Anadolu beğlerine yazılan hükümlerün cümlesinde; "... vilâyet-i mezbûrede Boğaz Hısârı'nda hâzır olup Donanma-i Hümayûnum'a dühûl idesiz." diyü yazıldı.

Der-Vilâyet-i Rûmili ve Cezâyir ve Karaman

Yazıldı.

Bir sûreti, İlbasan Beği Şa'bân Beğ'e; " ... beş binlü ve beş binden ziyâde sipâhîleri ve sübaşılını alaybeğlerine koşup Moton'da hâzır olalar." diyü.

Yazıldı.

Bir sûreti, Çirmen beğine; " ... sancağın askeriyle Gelibolı'da hâzır olasın." diyü.

Yazıldı.

Bir sûreti, Selanik Beği Alî Beğ'e; " ... ûmûmen sancağın askeriyle Ağrıboz'da hâzır olasın." diyü.

Yazıldı.

Bir sûreti, Karlılı [Beği] Ferruh Beğ'e; " ... sancağın askeriyle Moton'da hâzır olasın." diyü.

Yazıldı.

Bir sûreti, İnebahtı Beği Mustafâ Beğ'e; " ... sancağın askerin alaybeğlerine koşup Ağrıboz'da hâzır olalar." diyü.

Yazıldı.

Bir sûreti, Mora Beği Osmânşâh'a; " ... dört binlü ve dört binden aşâğasını alaybeğlerine koşup Moton'da hâzır olalar." diyü.

Yazıldı.

Bir sûreti, Ağrıboz Beği Mehmed Beğ'e; " ... sancağın askeriyle sancağında hâzır olasın." diyü.

Yazıldı.

Behrâm Çavuş'a.

Bir sûreti, Midillü Beği Mehmed Beğ'e; " ... sancağın askeri ve yanunda olan hâssa kadırgalar ile hâzır olasın." diyü.

Yazıldı.

Behrâm Çavuş'a.

Bir sûreti, Rodos Beği Alî Beğ'e; " ... sancağın askeri ve yanunda olan hâssa kadırgalar ile hâzır u müheyâ olasın." diyü.

Yazıldı.

Alî Çavuş'a virildi.

Bir sûreti, Aksarây Beği Yûsuf Beğ'e; " ... sancağın askeriyle Boğaz Hısârı'nda hâzır u müheyâ olasın." diyü.

Yazıldı.

Alî Çavuş'a.

Bir sûreti, Kırşehri Beği Gazanfer Beğ'e; " ... sancağın askeriyle Boğaz Hısârı'nda hâzır olasın." diyü.

Yazıldı.

Alî Çavuş'a virildi.

Bir sûreti, Niğde Beği Mehmed Beğ'e; " ... sancağın askeriyle Boğaz Hısârı'nda hâzır olasın." diyü.

[Yev]mü's-Sebt, fî 10 Recebi'l-mürecceb, sene: 972, Kostantiniyye

Yazıldı.

Beğ âdemi Halîl'e virildi. Fi't-târîhî'l-mezbûr.

Van beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ Bârgîrî Beği Mansûr *dâme ızûhû* mektûb gönderüp; " "Nâhiye-i Abagay'un suyun berü cânibini şeneltmek mümkün ise şenlik idesin." diyü hükm-i hümayûn gelmeğin ber-mûceb-i emr şenelüp ammâ suyun öte cânibi dahı sadaka olunursa aşîretüm ile şeneltmek mümkündür." diyü bildürmeğin **buyurdum ki:**

Hüküm-i şerîfüm varıcak göresin; zikrolunan suyun öte cânibi Memâlik-i Mahrûsem sınırından mıdur, yohsa Yukaru Cânib'e mi tâbî'dür, nicedür, şimdiye değin ne tarafa zabt u tasarruf olunugelmışdür? Hîn-i sulhda kangı cânib tasarrufında bulunmuş ise mâ-beynde nizâ'a mü'eddî olur husûs olmaya. Onat ma'lûm idinüp sıhhati üzre yazup bildüresin.

707 *Yemen beylerbeyinin salyânesi karşılığı aldığı metâdan gümrük talep edilmemesi.*

Yazıldı.

Mekke-i Mükerrreme kâdîsına hüküm ki; ve Cidde emînine hüküm ki:

Emîru'l-ümerâ'i'l-kirâm Yemen Beğlerbeğisi Rıdvân *dâme ikbâlühû* âdem gönderüp; "sâlyânesi mukâbelesinde aldığı bahâr esbâbından bey' itmeğiçün Cidde-i Ma'mûre İskelesi'ne getürdüklerinde olıgelene muhâlif gümrük taleb itdüklerin" bildürdi. **Buyurdum ki:**

Müşârun-ileyhün kendü sâlyânesi mukâbelesinde aldığı metâ'dan âdet-i kadîmeye mugâyir gümrük taleb itdürmeyüp aldurmayasın.

708 *Mohaç ve gayri sancakları tahrirle görevli Zaîm Kâsım'ın sancakların tevzî husûsunda bildirdiği mâlumatın alındığı; Sekçuy sancağının bölgenin emniyeti için kaldırılmayıp bırakılması.*

Yazıldı.

Âdemi Mustafâ'ya virildi. Fî 12 Receb, sene: 972

Mohac ve gayri sancakları tahrîr iden Za'îm Kâsım *zîde mecdühûya* hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "tahrîr olunan sancakların tevzî'ı husûsına mübâşeret olunup Sekçuy ve Şimontorne sancaklarının ref'ı ve ibkâsı ahvâlin" bildürmüşsin. İmdi; Şimontorne sancağı mukaddemâ ref' olmamıştı. Sekçuy sancağı için dahı; "Ol yirlerün sancağa ihtiyâcı vardır. Ref' olunursa harbî kal'a müfsidlerinden yollar münsedd olur. Sancakbeği olursa Tuna'dan ve karadan mürûr iden tüccâr ve gayri müslimânlar emn ü emân üzre olurlar." diyü i'lâm olunmağın zikrolunan Sekçuy sancağı mukarrer olup hâsları tedârük olunmağıçün sana hüküm-i şerîfüm gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Ol bâbda sâdır olan fermân-ı âlî-şânım mûcebince amel eylesesin.

709

Filibe, Sofya ve Zağra kazâlarına tâbi olan voynukların çayır zamanında hizmete getirilmeleri.

Yazıldı.

Voynuk beğine hüküm ki:

Çayır zamânı karîb olup kazâ-i Filibe'ye müte'allik olan voynuklar ihrâc olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

() vardukda, te'hîr itmeyüp çeribaşlarına nevbetlü voynuklardan çayır için âdet ü kânûn üzre bârgîrleri ile bî-kusûr ihrâc itdürüp vakti ve mevsimi ile irsâl eylesin. Ammâ; çeribaşlarına tenbîh ü te'kîd eylesin ki, bârgîrleri yund olmakdan ve nevbetlü voynuklar bi't-tamâm ihrâc olunmayup akçaları alınmakdan veyâ giç ihrâc olunup maslahat avk u te'hîr olunmakdan hazer idüp bâb-ı ihtimâm u ikdâmda dakîka fevtitmeyesin. Şöyle ki; bu bâbda ihmâl ü müsâhele olunup nevbetlü voynuk giç veyâ eksük ihrâc oluna, bir ferdün özri makbûl olmak ihtimâli yokdur. Ana göre tedârük üzre olasin.

Yazıldı.

Bir sûreti, vech-i meşrûh üzre kazâ-i Sofya'ya müte'allik olan voynuklar ihrâc olunmak için.

Bir sûreti, vech-i meşrûh üzre kazâ-i Zağra'ya tâbi' olan voynuklar ihrâc olunmak için.

710

bkz. hkm. 707

Yazıldı.

Mekke-i Mükerrreme şerîfine hüküm ki:

Hâliyâ Yemen Beğlerbeğisi emîru'l-ümerâ'i'l-kirâm Rıdvân dâme ikbâlühû Südde-i Sa'âdetüm'e âdem gönderüp mutasarrıf olduğu sâlyânesi mukâbelesinde alınan bahâr esbâbı ol diyârda harcolunmayup bey' etmek için gemi ile Cidde-i Ma'mûre'ye getürdüklerinde gümrükleri alınmamak bâbında inâyet recâ itmeğin gerekdür ki; Atebe-i Ulyâmuz'a olan vüfûr-ı ihlâs u ihtisâsınız muktezâsınca müşârun-ileyhün sâlyânesi mukâbelesinde ol cânibe irsâl itdüğü metâ'ların şimdiye değin olıgeldüğü üzre gümrüklerine kimesneyi dahlitdürmemek bâbında envâ'-ı mesâ'î-i cemîlenüz vücûda gütüresiz.

711

Bolu beyinin, sancağı askeri ile donanmayı Boğaz Hisarı yerine İznikmid'de beklemesi.

Yazıldı.

Kethudâsına virildi. Fî 12 Receb

Bolı beğine hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Bundan akdem fermân-ı şerîfüm üzre deryâya gitmeğe hâzır olup lâkin Boğaz Hısârı semt-i âhar olup varılmasında usret vardır." diyü bildürdüğü ecilden İznikmid'e gelüp hâzır olup Donanma-i Hümâyûnum'a anda girmek emridüp **buyurdum ki:**

Emr-i sâbıkum mûcebince sancağın askeriyle müretteb ü mükemmel düşmen yarağıyla İznikmid'e gelüp Donanma-i Hümâyûnum'un varmasına tevakkuf idesin.

[Yev]mü'l-Ahad, fî 11 Receb, sene: 972

712

Mısır'da Süleyman Paşa hâsları vekilleri iken iftiraya uğrayıp hapsolunduklarını bildiren Ahmed, Yusuf ve Bedrüddin adlı kişilerin dâvalarının yeniden görülmesi.

Yazıldı.

Sâ'î Hacı Mehmed nâm Arab'a virildi. Fî 11 Receb, sene: 972

Mısır beğlerbeğisine ve kâdîsına hüküm ki:

Mahrûse-i mezbûreden Ahmed ve Yûsuf ve Bedrüddîn nâm kimesneler Dergâh-ı Mu'allâm'a arz-ı hâl gönderüp; "bunlar mahrûse-i mezbûrede müteveffâ Süleymân Paşa Hâsları'na vekîl olup ba'zı kimesneler hılâf-ı şer'î şerîf bühtân idüp şühûd-ı zûr ile bunları muhkem teşhîr idüp ba'dehû habsidüp dört yıldan berü mahbûslar idüklerin" i'lâm itdükleri ecilden gönderilen arz-ı hâllerinün sûreti aynı ile aslından ihrâc olunup irsâl olundu ve bundan evvel ahvâlleri hak üzre görölüp arz olunmağıçün dahı hüküm-i şerîfüm gönderilmişidi. **Buyurdum ki:**

Hüküm-i şerîfüm varıcak, mezkûrları ihzâr idüp ve gönderilen sûret-i arz-ı hâle nazar idüp göresiz; fi'l-vâkı' arz-ı hâlde mastûr olan mevâd bunlardan sâdır olup üzerlerine şer'le sâbit olmağın habsolunmuşlar mıdır, yohsa iftirâ olup hılâf-ı vâkı' bî-günâh mı habsolunmuşlardır; ahvâllerin bî-garaz müslimânlardan tefahhus idüp hakikat-i hâllerine vâkıf u muttali' olup sıhhati ve vukû'ı üzre yazup bildüresiz. Hılâf-ı vâkı' kazıyye arzitmekden hazer eyleyesiz. Ammâ; mezkûrları habsden ıtlâk itmeyüp sonra emrüm ne vechile olursa anunla amel eyleyesiz.

713

Ehl-i fesad olduğu için yakalanıp Çankırı'dan Südde-i Saâdet'e getirilen Erdoğan'nun halka zulmeden oğulları ve kardeşinin de yakalanıp Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.

Yazıldı.

Rıdvân Çavuş'a virildi. Fî 11 Recebi'l-mürecceb, sene: 972

Kangırı beğine hüküm ki:

Bundan akdem fesâd ü şenâ'ati ve zulm ü te'addîsi arzolunup emr-i şerîfüm mücebince ele getirilüp Südde-i Sa'âdet'e getürdilen Ertoğdı'nun oğulları ve karındaşı kendü hâllerinde olmayup re'âyâya ve ebnâ-i sebîle te'addî vü tecâvüzleri i'lâm olunmağın ele gelüp Südde-i Sa'âdetüm'e gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Mezkûrları hüsn-i tedbîr ü tedârükle ele getürüp fesâd ü şenâ'atlerine ve zulm ü te'addîlerine müte'allik sübût u zuhûr bulan fesâdlarınun sûret-i sicilleriyle kendülerin mukayyed ü mahbûs yarar âdemlere koşup Atebe-i Ulyâm'a gönderesin. Yolda gaflet ile gaybet itdürmekden hazer idesin.

714 *Andolu'da bulunan kadılıklardan tâyin olunan miktarda kürekçinin nevrûzdan önce gönderilmesi.*

Yazıldı.

Karaman beğlerbeğisine ve Karahısâr-ı Sâhib ve Hamîd ve Sultân-öni ve Kırşehir ve Aksarây ve Niğde ve İç-il beğlerine hüküm ki:

Hâliyâ Donanma-i Hümâyûnum'un deryâya çıkması karîb olup nevrûzdan mukaddem kürekçi gelüp irişmesi lâzım olmağın defe'âtle ahkâm-ı şerîfe gönderilüp; "Hâlâ taht-ı hükûmetinüzde vâkı' olan kâdîlardan ta'yîn olunan kürekçilerin emr-i sâbıkum üzre bî-kusûr mu'accelen getürüp Tershâne-i Âmirem'e teslim eylesiniz." diyü Mâliyye tarafından ahkâm-ı şerîfe yazılıp kâdîlara îsâl için Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından Alî zîde kadruhû ile size irsâl olundu. **Buyurdum ki:**

Her birinüz taht-ı hükûmetinüzde vâkı' olan kâdîlara irsâl olunan kürekçi hükmini kendü âdemlerinüzle mu'accelen irsâl ü îsâl idüp muhkem tenbîh ü te'kîd eylesiniz ki, emrolunan kürekciyi ber-vech-i isti'câl irişdürmeğe ikdâm ü ihtimâm üzre olalar. İhmâl ü müsâheleden ve avk u te'hîrden ziyâde hazer eylesiniz.

Yazıldı.

Bir sûreti, Aydın ve Alâ'iyye ve Saruhan ve Karesi ve Hamîdili ve Hudâvendigâr ve Teke ve Biga ve Menteşe beğlerine vech-i meşrûh üzre.

Yazıldı.

Bir sûreti, Rûm beğlerbeğisine, Trabzon ve Bolı ve Ankara ve Kengırı ve Kastamonı sancakları beğlerine vech-i meşrûh üzre.

715 *Alâiyye'de yapılmakta olan Mâmuriye Kalesi Limanı inşâsında kullanılmak üzere yapılan taş gemisinin limana iletilmesi için lâzım olan bir kadırganın Rodos beyi tarafından gönderilmesi.*

Yazıldı.

Kethudâsına virildi. Fî 17 Recebi'l-mürecceb, sene: 972

Rodos Beği Alî Beğ'e hüküm ki:

Karahısâr-ı Sâhib Yayaları Beği olup Ma'mûriyye Kal'ası hıdmetinde olan Hüseyin *zîde mecdühû* Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "kal'a-i mezbûre limanı için Alâ'iyye'de binâ olunan taş gemisi tamâm olup liman-ı mezbûra iletmek için bundan evvel iki kıt'a kadirga fermân olunmuşken kadirga virilmediğin ve zikrolunan taş gemisi varınca liman-ı mezbûr yapılmak mümkün olmaduğın" bildürmeğin **buyurdum ki:**

Hük-m-i şerîfüm varıcak, emr-i sâbıkum [üzre] bir kadirga gönderüp zikrolunan taş gemisini mahall-i mezbûra iletdürüp liman-ı mezbûr hıdmeti tamâm oluncaya değin taş gemisin yedüp mu'âvenet eyleye. Husûs-ı mezbûr ehemmi-i mühimmâtındandır, ihmâl ü müsâheleden hazer idesin; şöyle bilesin.

716 *Kesek adlı Yörük cemaatinin sipâhilerinden şikâyetçi oldukları.*

Bu hüküm kayd cüzine geçmişdür.

Bağdâd beğlerbeğisine ve kâdîsına ve defterdârına hüküm ki:

Hâlâ Kesek nâm Yörük cemâ'ati âdem gönderüp sipâhîleri olan Hasan Alî ve Nâmdâr ve Mîr Abdâl ve Abbâs nâm kimesnelerden ızhâr-ı tezallüm idüp; "Hılâf-ı şer' u kânûn u defter akçalarımız alup ve "tagar başı" diyü dört sene hayli akçamız alup ve dört senede...*

* Metinde eksik bırakılmıştır.

[Yev]mü'l-İsneyn, fî 12 Receb, sene: 972, Kostantîniyye

717 *Halka çeşitli iftirâlarla zulmeden İnebolu nâhiyesine bağlı Belye karyesinden Nazar'ın dâvasının görülerek Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.

Arz getüren Hasan'a virildi. Fî 12 Recebi'l-mürecceb, sene: 972

Küre kâdîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "taht-ı kazânda İnebolı nâhiyesine tâbi' Belye nâm karyeden Nazar nâm kimesne için; "Karındaşı İlyâs nâm kimesnenün tâ'ûndan fevtolan kızını karye-i mezbûre[den] Hasan ve Şa'bân ve Memi ve Kemâl nâm kimesnelere; "Siz katleyledünüz." diyü iftirâ idüp ve meclis-i fiskda kendüyi bıçağla urup mecrûh idüp ba'dehû mezkûrlara; "Siz yolum basdınız. Beni mecrûh itdinüz." diyü iftirâ idüp telbîs ü tezvîr idüp ve dâyim müslimânları ve zimmîleri ehl-i örf eline virüp kâdî ma'rifetsüz hılâf-ı şer' işkence itdürüp ellerinde olan esbâbların ve evlerin ve bâğçelerin ve yirlerin alup ve kimini satdurup hayli filorilerin ve akçaların alup hılâf-ı şer' zulm ü te'addî itmekden hâlî değıldür ve niçe def'a

hırsuzluğu zuhûr idüp sicill olunmuşdur." diyü sikât-ı müslimînden cem'-ı kesîr ve cemm-i gafîr haber virüp ızhâr-ı tezallüm ve şekvâ itdüklerin" arzitdüğün ecilden **buyurdum ki:**

Göresin; arzolunduğı üzere olup bi-hasebi's-şer' sâbit olursa şer'le sübût bulan kazıyyelerin sicill idüp mezkûrı yarar âdemlere koşup sûret-i sicilleriyle bile Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin.

718 *Edirne'ye getirilen su için suyolunun her iki tarafından mîrî için istimlâk olunan arazide sonradan ortaya çıkan ve suyoluna zarar veren ağaçların kesilmesi.*

Yazıldı.

Bostancıya virildi. Fî 12 Receb, sene: 972

Edirne kâdîsına ve bostancıbaşısına hüküm ki:

Sen ki bostancıbaşısın, mektûb gönderüp; "Edirne'de cârî olan su mukaddemâ şehre geldükde ba'zı kimesnelerin bâğları ve tarlaları içine uğrayup mîrî tarafından iki cânibden yedişer arşun yir alınup nişân olmuşıdı. Hâliyâ ol yirlerde ba'zı meyve fidânları bitüp suyoluna zarar idüp ref' itmek istedükde sâhibleri mâni' olduğın" bildürmüşsin. İmdi; **buyurdum ki:**

Hüküm-i şerîfüm varıcak, bi'z-zât zikrolunan suyolunun üzerine varup tamâm dikkat ü ihtimâm ile tettebbu' idüp göresiz; suyolu için mîrî cânibinden satun alınup nişân olunan yirlerin sınırı dâhilinde hâdis olan meyve ağaçların kat' itdürüp mîrî suyoluna zarar u ziyân itdürmeysesiz ve bu bahâne ile kimesnenün bâğına ve bâğçesine hılâf-ı şer'-ı şerîf dahl ü tecâvüz olunmasından ihtiyât idesiz.

719 *Sofya'da Üçpınar Mahallesi'nde sâkin Dîvâne Ali adlı sipâhinin yine sipâhi olan Mehmed ve kardeşi Hasan'ı âlet-i harble elinden yaraladığı yolundaki şikâyetin teftiş olunup durumun bildirilmesi.*

Yazıldı.

Mecrûh olan Mehmed'e virildi. Fî 12 Recebi'l-mürecceb, sene: 972

Sofya kâdîsına hüküm ki:

Nâiybün mektûb ve sûret-i sicil gönderüp; "erbâb-ı tîmârdan Sofya'da Üçpınar Mahallesi'nde sâkin Dîvâne Alî nâm kimesne mestâne mahalle-i mezbûrede sâkin erbâb-ı tîmârdan dârende Mehmed'ün sağ elinün şehâdet barmağın ve baş barmağının üst tarafını kılıç ile çalup mecrûh idüp ve mezbûrun karındaşı Hasan'un dahı sağ elinün şehâdet barmağını kılıç ile çalup düşürdüğü sâbit olup ve ol hinde mezbûr Dîvâne Alî'nün ağzında hamr râyihası olduğın" bildürmeğın **buyurdum ki:**

Hüküm-i şerîfüm varıcak, mezkûrı ihzâr idüp gaybet itmiş ise şer'le buldurması lâzım olanlara buldurup bu husûsı bi'z-zât onat vechile teftiş ü tefahhus kılup göresin; fi'l-vâkı' kazıyye arzolunduğı gibi midür, niçe[dür]; sıhhati ve vukû'ı üzere yazup bildüresin. Hılâf-ı vâkı' kazıyye arzolunmakdan hazer eylesin.

720

Van'da gönüllü gediği almak için sahte hüküm getiren kişinin konuşturularak hükmü yazdırdığı kişilerin yakalanması.

Yazıldı.

Âdemine virildi. Fî 12 Receb, sene: 972

Van beğlerbeğisine hüküm ki:

Van'da gönüllü gediği tevcîh olunmağa bir kimesne bir hüküm ibrâz idüp tezvîr fehmolunmağla Südde-i Sa'âdetüm'e göndermişsin. İmdi; gönderdiğün hüküm sahîh olmayup tezvîr idüğü mukarrer olup ne asıl kimesne yazup ve kim nişân itmişdür; zuhûra gelmek lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Hük-m-i şerîfüm varıcak, ol tezvîr hükmi ibrâz iden kimdür, ne makûle kimesne yazmışdur ve kim nişân itmişdür; muhkem tettebbu' u tecessüs idüp îrâd iden kimesneye didürdüp zuhûra getürüp dahı her kim ise habsidüp sıhhati üzre ale't-tafsîl yazup bildüresin.

721

İpek kazâsında bir sipâhinin öldürülmesi bâzı kişilerinde mallarının gâret edilmesi suçundan zanlı olan sipâhilerin teftiş olunup hapsolunmaları.

Yazıldı.

Beğün kethudâsına virildi. Fî 11 Recebi'l-mürecceb, sene: 972

İskenderiyye beğine ve İpek kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ sen ki sancakbeğisin, mektûb gönderüp; "Livâ-i mezbûr sipâhîlerinden İpek kazâsına tâbî' tîmâra mutasarrıf Turgud oğlu Memi ve Yûsuf oğlu Mustafâ ve Alî oğlu diğer Mustafâ nâm sipâhîler Hasan nâm sipâhîyi katleyledüklerin mezbûr Memi'nün hıdmetkârı ale't-tafsîl bildürüp ve "Bundan gayri köylerde ba'zı kimesneleri şebîhûn eyleyüp mâlların gâret eylemişlerdür." diyü haber virmeğın mezbûrlar habsolunup şer'le haklarından gelinmek için emr-i şerîf olmayınca mukayyed olunmaz." diyü arzyledüğün ecilden **buyurdum ki:**

Hük-m-i şerîfüm varıcak, husamâyı berâber idüp gaybet idenleri şer'le buldurması lâzım olanlara buldurup getürdüp ber-mûceb-i şer'-ı kavîm teftîş idüp göresin; fi'l-vâkı' mezbûrûn kimesneler ol sipâhîyi katlidüp ve ol vechile fesâd ü şenâ'at itdükleri bi-hasebi's-şer' sâbit olursa mezbûrları habsidüp sûret-i sicillerin gönderüp ahvâllerin yazup bildüresin.

722

Mahkemeyi basıp sâbık İskenderiyye Kadısı Ebu'l-Maâlî'nin hizmetçisini ve mîrîye ait bir miktar parayı aldıktan sonra âsî olan Türümşe karyesine sığınan İskenderiyye Kalesi erenlerinden bâzılarıyla Türümşe karyesinden suçları sâbit olanların yakalanması.

Yazıldı.

Beğün kethudâsına virildi. Fî 11 Recebi'l-mürecceb, sene: 972

İskenderiyye beğine ve kâdîsına hüküm ki:

Sen ki sancakbeğisin, mektûb gönderüp; "Sâbıkâ İskenderiyye Kâdîsı Ebü'l-Ma'âlî'ye Kal'a-i İskenderiyye müstahfızlarından Sa'dî oğlu Hasan on tokuz yaşında iken yanına varup hıdmetinde iken mezbûr oğlanun akribâsından olup kal'a-i mezbûre erenlerinden olan İshak Mehmed ve Hüseyin ve Mustafâ Mehmed ve Yûsuf ve Hüseyin Osmân ve Ser-bölük Mustafâ Yûsuf ve Süleymân Mustafâ ve mu'âvenete gelmiş niçe bed-fi'âller âlet-i harble gelüp kâdî-i mezbûrun mahkeme-i şer'ıyyesin basup mezbûr oğlanı darben çeküp kayd ü bend eyleyüp ve mâl-i mîrîden bin sikke altun gâret itdüklerin mühürlü mektûbıyla i'lâm idüp ve zikrolunan müstahfızândan Hüseyin'ün babası Dîvâne Hacer dimekle ma'rûf dâyimü'l-evkât küffâr-ı hâksâra yarar atlar fûrûht itmekden hâlî olmayup bir vechile dahı mütenebbih olmamağın mezkûr eşkiyâ kal'alarına girü dönmeyüp ol aradan tâğî olan Türümşe nâm karyeye varup ilticâ eylemişlerdür. Mezbûr Türümşe re'âyâsı dahı üç mahalledür. Alâniyyen bayraklar kaldurup ve asker etrâfdan Şinokol ve Polan ve Rec ve Şenekrek ve Kakartek(?) nâm âsî köyler Moğşa nâm karye -ki, otuz hânedür- gâret idüp hoyradın kırup ve mâ-bâkîsin esîr ü hasâret idüp ve niçe def'a iskeleler basup her vechile ısyân üzre olup ve fesâd ehli kande zâhir olursa mezkûr tâğîlere ilticâ eyleyüp ıslâhları lâzımdır." diyü arzyledüğün ecilden **buyurdum ki:**

Hüküm-i şerîfüm varıcak göresiz; zikrolunan husûslar vâkı' ise -ki, şer'le sâbit ola- her ne tarîkla mümkün ise mezbûrları hüsn-i tedbîr ü tedârükle ele getirüp dahı ahvâllerin mufassal ü meşrûh yazup Dergâh-ı Mu'allâm'a arzeyelesiz.

[Yev]mü'l-İsneyn, fî 13 Recebi'l-mürecceb, sene: 972, Kostantiniyye

723

Selanik Limanı'nda bulunan barça reisi Süleyman'ın donanma için Ağrıboz makâtaâtından tereke alıp donanmaya katılarak Vezîr Mustafa Paşa'nın emrinde hizmette bulunması.

Yazıldı.

Bi'l-fi'l Selanik Limanı'nda yatan barça Re'îsi Süleymân *zîde kadruhûya* hüküm ki:

Hâliyâ Donanma-i Hümâyûnum mühimmi içün Ağrıboz sancağı mukâta'âtından barçana bin müd tereke virilmek bâbında mukâta'ât-ı mezkûre nâzırına ve müfettişine Mâliyye tarafından emr-i şerîfüm irsâl olunmuşdur. **Buyurdum ki:**

Hüküm-i şerîfüm varıcak, aslâ te'hîr ü terâhî itmeyüp mukâta'ât-ı mezkûre iskelelerine varup emr-i şerîfüm muktezâsınca mezkûr mukâta'ât terekesinden barçana bin müd tereke tahmîl eyleyüp dahı münâsib olan mahalde varup Tonanma-i Hümâyûnum'a serdâr ta'yîn olunan düstûr-ı mükerrerem Vezîrüm Mustafâ Paşa *dâmet me'âlihiye* mülâkî olup müşârun-ileyh vech ü münâsib gördüğü üzre hıdmetde bulunasın. Husûs-ı mezkûr ehemmi mühimmâtındandır. Bu bâbda kemâl-i ikdâmın vücûda getirüp mu'accelen mahall-i me'mûra

varup zikrolunan terekeyi barçana tahmîl idüp Donanma-i Hümâyûnum cânibine hâzır u nâzır olup münâsib olan mahalde mülâkât idüp Tonanma-i Hümâyûnum sana tevakkuf itmeden sakınasın.

724 *Hamidili ve Karlili sancakbeylerinin sancakları hıfzında kalarak sancakları sübaşı ve sipâhilerini bir alaybeyi ile donanmaya katılmak üzere emredilen mahalle göndermeleri.*

Yazıldı.

Bir s[re]ti dahı, Karesi beğine yazıldı. Şehzâde hazretleri kapucısına virildi. Fî 15 Receb, sene: 972

Hamîdili beğine hüküm ki:

Bundan akdem sana hükm-i şerîfüm gönderilüp sancağın sübaşları ve sipâhîleri ile bi'z-zât deryâya gitmen emrüm olmuşdı. Hâliyâ livâ-i mezbûrun hıfz u hırâseti lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Sancağın yalılarının muhâfazasında kalup sübaşların ve sipâhîlerin müretteb ü mükemmel düşmen yarağıyla alaybeğine koşup ber-vech-i isti'câl Boğaz Hısârı'na gönderüp hâzır idesin ki, Donanma-i Hümâyûnum vardukda hâzır bulunalar; şöyle bilesin.

Bir sûreti dahı, Karlili beğine yazıldı, âdemine virildi. Fî 3 Şa'bânî'l-mu'azzam "... Moton'da hâzır ola."

725 *Segedin kazâsı zimmîlerinin kendi merâlarında otlayan davarları için resm-i otlak alınmak istendiği yolundaki şikâyetleri tahkik edilerek kânuna aykırı iş yapılmaması.*

Yazıldı.

Kâfirlere virildi. Fî 14 Receb, sene: 972

Budun beğlerbeğisine ve defterdârına ve Segedin kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ nefsi Segedin'den ba'zı zimmîler Dergâh-ı Mu'allâm'a gelüp; "Kadîmî kânûn değil iken vilâyet kâtibi kasabamızın sınırında yören tavarlarımızdan resm-i sâş diyü bir bid'at ihdâs idüp yılda on beş bin akça ber-vech-i maktû' kayditmekle mer'âmuzda yören tavarlarımız başına birer akçamız alup bize hayfiderler." diyü şikâyet itdüklerinde, deftere mürâca'at olundukda vech-i meşrûh üzre mukayyed bulunup ammâ; Memâlik-i Mahrûsem'de vâkı' olan kasabât [u] kurâda vâkı' olan re'âyânun tavarları mâdâm ki âhar toprağa varup otından ve suyından intifâ' itmeyeler, kendü yirlerinde yören tavadan resm-i otlak alınmak kânûna muhâlif olmağın, zikrolunan maktû' ref' olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, mâdâm ki kasaba-i mezbûrenün tavarları sınırında olan mer'âlarından tecâvüz idüp harâbe kalan âhar köy yirlerinde yörimeyüp ve âhar toprağa varup otından ve suyından intifâ' itmeyeler, sınırları dâhilinde olan mer'âlarında yören tavarlarından; "Ber-vech-i maktû' yazılmışdur." diyü şer' u kânûna mugâyir ol vechile otlak

resmin taleb iderler ise men' idüp kânûna muhâlif nesnelerin aldurmayasız. Ammâ; mandıra ve ağılları olanların kânûn u defter muktezâsınca resmlerin aldurup ol bâbda hılâf-ı şer' u kânûn kimesneye iş itdurmeyesiz. Eslemeyenleri sekidüp ziyâde inâd idenleri yazup bildüresiz.

726 *Çorum'da yapılan kaleye getirilmek istenen içme suyunun mahallinde keşfi yapılarak tahminî masrafının bildirilmesi.*

Yazıldı.

Mektûb getüren Mehmed'e virildi. Fî 14 Receb

Çorum dizdârına hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Hâliyâ nefsi-i Çorum'da binâ olunan hısârda sâkin olan kimesnelerin ağız suyu ihtiyâcları olup cüz'î harc ile su gelmesi mümkündür." diyü i'lâm eylemişsin. İmdi; **buyurdum ki:**

Hükmi-i şerîfüm varıcak göresin; fi'l-vâkı' kal'a-i mezbûre müstahfızlarının suya ihtiyâcları var ise kâdî ile ve ba'zı ehl-i vukûf ve mu'temedün-aleyh ve muhammin ile zikrolunan suyun üzerine varılup kal'a-i mezbûre ile ol suyun mâ-beyni bennâ zirâ'ıyla kaç zirâ'dur ve ne mikdâr akça ile gelmesi mümkündür ve ağustosda ne mikdâr kalur, tahmîn-i sahîh ile tahmîn idüp dahı sıhhati ve vukû'ı üzre mufassal ü meşrûh yazup bildüresin.

727 *Rodos Kalesi sâbık kâtibi Hasan'ın tutuklu olarak Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.

Kethudâsına virildi. Fî 14 Receb, sene: 972

Rodos beğine hüküm ki:

Sâbıkâ Rodos Kal'ası'nda Kâtib olan Hasan nâm kimesnenün Südde-i Sa'âdetüm'de huzûrı lâzım olmağın **buyurdum [ki]:**

() vusûl buldukda, mezbûrı kayd ü bend ile yarar âdemlere koşup Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin.

728 *Modova sancağının muhâfaza hizmeti için Şemlek nâhiyesinde bulunan zaîm ve sipâhilerin tâyin olunduğu.*

Yazıldı.

Livâ-i mezbûr Alaybeğisi Mustafâ'ya virildi. Fî 14 Receb, sene: 972

Timışvar beğlerbeğisine hüküm ki:

Livâ-i Modava'nun sipâhileri olmayup ma'den ve sâyir emvâl-i hâssamun hıfz u hırâseti için âdem lâzım olmağın Şemlek nâhiyesinde vâkı' olan üç nefer za'îm ve on üç nefer sipâhî Modava sancağına eşmesin emridüp **buyurdum ki:**

Zikrolunan nâhiyede vâkı‘ olan zü‘amâ vü erbâb-ı tîmâra tenbîh eylesesin ki, alaybeği yanında hıdmetde olalar. Ba‘de’t-tenbîh eslemeyüp hıdmete varmayanları isimleriyle yazup bildüresin; şöyle bilesin.

729 *Selanik beyinin sancağı sübaşları ve sipâhileriyle birlikte donanmayı Ağrıboz yerine Selanik'te beklemesi.*

Yazıldı.

Beğün kapuhethudâsına virildi. Fî 14 Recebi'l-mürecceb, sene: 972

Selanik Beği Alî Beğ'e hüküm ki:

Mektûb gönderüp; " "Sancağın sipâhîleriyle Ağrıboz İskeleyi'nde Donanma-i Hümâyûnum'a hâzır olasın." diyü hükm-i şerîfüm gönderilüp livâ-i mezbûr sipâhîleri; "Ağrıboz bu'd mesâfedür, kudretimüz yokdur." diyü Selanik'de hâzır olmaların recâ itdüklerin" bildürmişsin. **Buyurdum ki:**

Arzitedüğün üzre sancağın sübaşları ve sipâhîleriyle emr-i sâbıkum mücebine müretteb ü mükemmel düşmen yarağıyla Selanik'de hâzır olup Donanma-i Hümâyûnum'un vürûdına tevakkuf idesin.

730 *Gelibolu kazâsına tâbi Bayağaç karyesinde Hamza adlı yeniçeriyi yaraladığı bildiren zimmînin Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.

Yeniçerilerden Abdullâh oğlu Hamza'ya virildi. Fî 14 Recebi'l-mürecceb, sene: 972

Gelibolu kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ taht-ı kazâna tâbi Bayağaç nâm karyeden Cüllâhderesi nâm mevzı'da bir zimmî Hamza nâm yeniçeriyi âlet-i harble mecrûh itdüğü arz olunmağın **buyurdum [ki]:**

Husûs-ı mezbûr ol zimmînün üzerine şer'le sâbit olup sicill olmuş ise kayd ü bend idüp sûret-i sicilli ile Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin; şöyle bilesin.

731 *Kutlıktan dolayı Lapseki kazâsı halkına ve askere lâzım olan terekenin Gelibolu'dan parası ile temin edilmesine izin verildiği.*

Yazıldı.

Yeniçerilerden Mehmed'e virildi. Fî 15 Receb, sene: 972

Gelibolu kâdîsına ve Hâssa Harc Emîni Halîl'e hüküm ki:

Lapseki kâdîsı mektûb gönderüp; "hâliyâ Sultâniyye Kal'ası müstahfızları ve huddâmları meclis-i şer'a gelüp; "İki yüz altmış nefer kimesnelerüz, vilâyetimiz kahtolup aslâ tereke bulunmak ihtimâli yokdur. Hîç bir yirden tereke gelmeyüp Anadolu yakasından sancağımuza ba'zı yirlerden beşer-altışar müdd alur sandal ile getürürler idi; men' olunup andan dahı gelmez oldu. Şöyle ki; tereke virilmez ise bu kal'alard[a] bizüm hâlimüz mükedderdür." didüklerinden gayri kal'a-i mezbûre nâhiyesi re'âyâlarından beş-altı yüz

nefer kimesneler dahı gelüp; "Kahtlıktan bizüm dahı hâlimüz mükedderdür." didüklerin" arzeylemeğin **buyurdum ki:**

Boğaz'dan taşra deryâya gitmek ihtimâli yoğ ise Gelibolı'dan akça ile kifâyet kadar tereke virüp Lapseki'ye geçüresin. Anda cem' olan askere ve müslimânlara muzâyaka virdürmeyesin. Ammâ; gereği gibi mukayyed olup bu bahâne ile emrûme muhâlif deryâya tereke gitmesinden ihtiyât idesin.

[Yev]mü's-Sülâsâ, fî 14 Receb, sene: 972, Kostantiniyye

732

Beyrut'ta, aralarındaki husûmetten dolayı taraftar toplayarak birbirleri ile cenk edip halka ve memlekete zarar veren zaîm Kayıtbâ ile yeğeni Cebel-i Kesrevân Emîni Mansur'un haklarından gelinmesi.

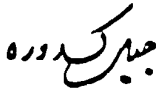
Yazıldı.

Mustafâ Kethudâ'ya virildi. Fî 14 Receb, sene: 972

Şâm beğlerbeğisine hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Beyrût'da sâkin olup ze'âmeti olan Kayıtbâ'nun karındaşı oğlı olup bi'l-fi'l Cebel-i Kesrevân* Emîni olan Mansûr ile mâ-beynleri ak ve kıvıllı bayrak hevâsı sebebi ile adâvet-i kadîmeleri olmağın her biri cânibinden dörder-beşer yüz nefer ehl-i fesâd atlu ve tüfenklü ve piyâde kavvâsları kendü hevâlarına tâbî' kılup birbiriyle ceng ü cidâl ü mukâtele itmekden hâlî olmadukları ecilden re'âyâ pâ-y-mâl olduğundan gayri kazâ-i mezbûre elden gidüp her birisi hayli âdem tâbî' idüp yanlarına cem' olanların ekseri râfızî olup âyendeyi gâret eyledükleri için vilâyet harâb olup ikisi dahı ol vilâyetden ref' olunmayup haklarından gelinmez ise kazâ-i mezbûrun hıfz u hırâseti mümkün olmaduğın" i'lâm eylemişsin. **Buyurdum ki:**

Arzitedüğün üzre memleket ü re'âyâya zarar u ziyânları ve ol vechile fesâd ü şenâ'atleri var ise her ne tarîkla mümkün ise mezkûrların ikisin bile ele götürüp haklarından gelesin ve bu emr-i şerîfüm yerine varduğın Südde-i Sa'âdetüm'e i'lâm eyleyesin.

* Metinde " " şeklindedir.

733

Rodos beyinin kadırgaları cenkci ve kürekcisi için Çatalca kazâsı havâss-ı hümayunundan bâkî kalan terekesinin verilmesi.

Yazıldı.

Çatalca kâdîsına hüküm ki:

Rodos Beği Alî dâme izzühû mektûb gönderüp; "kendü ile olan on pâre kadırganun cengci ve kürekcilerine her senede otuz yedi bin kîle buğday lâzım olup sâbıkâ arzolandukda Golos İskeleyi'nden havâss-ı hümayûn terekesinden iki yüz bin akçalık tereke

narh-ı rûzî üzre virilmek için hüküm virilmeğin iskele-i mezbûreden yigirmi bir bin altı yüz yetmiş beş kîle tereke olup her sene ta'yîn olunan tereke tamâm olmağa on beş bin üç yüz yigirmi beş kîle tereke dahı bâkî kalup virilmediğin" bildürmeğin **buyurdum ki:**

Göresin; mûmâ-ileyhün yanında olan kadırgaların kürekçi ve cengcisi için taht-ı kazândan havâss-ı hümayûnumdan virilmek emrolunan terekeden ne mikdâr tereke bâkî kalmış ise emr-i sâbık üzre tekmîl idüp bu bahâne ile ziyâde tereke virilmekten ve emrûme muhâlîf deryâya ve küffâr-ı hâksâra tereke gitmekden ziyâde ihtirâz eylesin.

734 *Bağdad Timarları Defterdârı Üveys'in, Bağdad sancağının tahriri ile görevlendirildiği halde Şehrizol'a tâbi Harîr ü Düveyn sancağını tahrir etmeye kalkışmasının sebebi bildirmesi.*

Yazıldı.

Mezbûr Süleymân Beğ'ün kethudâsına virildi.

Dertenk beğine ve Bağdâd'un Tîmâr Defterdârı olup Bağdâd'a müte'allik sancaklar tahrîri fermân olunan Üveys *zîde mecdühûya* hüküm ki:

Harîr ü Düveyn Beği Süleymân âdem gönderüp; "mutasarrıf olduğu sancağı Erbil sancağı ile bir defter olup; "Şehrizol'a tâbi' olup kitâbet iderüz." diyü dahlolunduğın" bildürdi. İmdi; sana Şehrizol'a müte'allik yirlerin kitâbeti emrolunmayup ve zikrolunan defter sana teslîm olunmadı. Vilâyet kâtibine; "Bir sancağı yazasın." diyü emr ü defter virilmeye, ana ırakdan dolaşmanun aslı nedür? **Buyurdum ki:**

Bunun gibi karışdurmayup müte'âriz olmayasın. Sonra özrün makbûl olmayup mes'ûl olursın. Sana Bağdâd ısmarlanmışdur; Şehrizol'a dolaşmanun aslı nedür; arzidesin.

735 *Şehrizol kadısının Malatya kadısı iken bildirdiği, sâbık Şehrizol Kulları Ağası Mehmed'in Emin Perviz ile arasında vukûbulan olayın, Malatya beyi tarafından bildirilen şekliyle çelişkili olmasının sebebi bildirmesi.*

Yazıldı.

Şehrizol kâdîsına hüküm ki:

Malâtıyye kâdîsı iken mektûb gönderüp; "sâbıkâ Şehrizol Kulları Ağası Mehmed elli nefer mikdârı âdem ile Hargûn Memlehası Emîni Pervîz'ün evi üzerine gelüp kapusın pâreleyüp mâl ü esbâb aldığın" bildürmüş idün. Bu husûs emr-i şerîfümle teftîş olundukda Malâtıyye Beği Semender ve hâlen Malâtıyye Kâdîsı Sıyâmî Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; ""Mezkûr Pervîz'ün kapusu pârelenmeyüp ve akçası gâret olduğu gayr-i vâkı'dur." diyü niçe müslimânlar haber virdüklerin" bildürdükleri ecilden mukaddemâ gönderdiğün arz ile mezkûrlarun bu def'a gönderdükleri arzların sûretleri aslından ihrâc olunup sana gönderildi. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, zikrolunan arzların sûretlerine nazar idüp göresin; mukaddemâ sen bu vechile arızidüp müşârun-ileyhimâ dahı ol vechile arızidüklerinin aslı nedür? Bu bâbda cevâbun ne ise yazup bildüresin.

[Yev]mü'l-Erbi'â, fi 15 Recebi'l-mürecceb, sene: 972

736

Van ve Bargiri kadılarının, reâyadan İran'a geçerek hırsızlık yaptıkları sâbit olanların haklarından gelinmesine mâni olmamaları.

Yazıldı.

Âdemi Halîl'e virildi. Fî 17 Recebi'l-mürecceb, sene: 972

Van ve Bârgîrî kâdîlarına hüküm ki:

Kabûr Beği Mansûr mektûb gönderüp; "ba'zı hırsuzlar Memâlik-i Mahrûsem re'âyâsından Kızılbaş vilâyetinden varup nesne sirka idüp fitneye sebep olup tutulup şer'le haklarından gelinmek murâd olundukda sizün cânibinizden men' olunduğın" i'lâm itmeğın **buyurdum ki:**

Anun gibi Memâlik-i Mahrûsem re'âyâsından şer'le hırsuzlukları sâbit ü zâhir olup sicill olunup hükm-i kâdî lâhık olup huccet virildükden sonra siyâsete müstehk olmış ola, muktezâ-yı şer' u kânûn üzre haklarından gelesiz. Ammâ; bu bahâne ile kimesneye te'addî olup şer'-ı şerîfe muhâlif iş olmakdan ve hılâf-ı şer' kimesne ahz ü celb olunmakdan ziyâde ihtiyât eyleyesiz.

737

Boğdan'dan kaçıp düşman tarafından asker toplayarak Boğdan'a saldırmak isteyen müfsidlerin zararının defedilmesi için Boğdan voyvodasının çağrısına askerleri ile yardıma gitmeleri husûsunda Silistre ve Vidin beyleri ile Niğbolu alaybeyine emir verildiği.

Yazıldı.

Boğdan voyvodasına hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "bundan akdem vilâyet-i Boğdan'dan firâr iden müfsidler düşmen cânibine ilticâ idüp dahı leşker cem' idüp üzerüne gelmek tedârükünde olduğın ve mu'âvenet içün Akkirman Beği Hasan dâme izzühû yanuna varup bi'l-fi'l anda olup ol cânibde olan beğler kullarum mu'âvenete irişmelerin" i'lâm eyledüğün ecilden Silistre ve Vidin sancakları beğleri ve Niğbolu alaybeğisi umûmen sübaşları ve sipâhîleriyle sana mu'âvenet itmek emrüm olup ol bâbda kendülere ulağla ahkâm-ı şerîfem irsâl olunup senün tarafundan habere muntazırlardur. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, düşmen tarafından gaflet itmeyüp tamâm basîret üzre olup fi'l-vâkı' arızidüğün üzre vilâyet-i Boğdan'a düşmen gelmesi mukarrer olup bî-hûde yire asker yıpratmak ihtimâli yoğ ise te'hîr itmeyüp müşârun-ileyhim beğler kullaruma mektûb

gönderüp emrüm mücebince mu'âvenete taleb idüp dahı hüsn-i ittifâk u ittihâd ile a'dânun def' u ref'ı husûsında envâ'-ı ikdâm ü ihtimâmın zuhûra getüresin. Ammâ; bu bâbda tamâm basîret üzere olup gaflet ile memleket ü vilâyete ve ırz [u] nâmûs-ı saltanatuma muhâlif vaz' olmakdan hazer eylesin.

738

Erdel kralının Nemçe'den Plaj Menhar kavgasıyla aldığı kalelerden Bana Kalesi hâriç diğer kaleleri Nemçe tarafından ahidnâmeyle aykırı bir davranış olmadığı takdirde Nemçe'ye iâdesine; Nemçe'nin, Osmanlı'da tutuklu bulunan Bebek Frenc'in serbest bırakılması hususundaki talebi üzerine; Erdel kralının, Bebek Frenc'in serbest bırakılmasına ikna edilmesi.

Yazıldı.

Alî Çavuş'a virildi.

Dergâh-ı Âlî çavuşlarından Süleymân'a hüküm ki:

Hâliyâ iftihâru ümerâ'î'l-ızmî'l-İseviyye Nemçe ve Alaman Kralı Maksimilyanoş Kral Atebe-i Ulyâm'a harâcıyla ilçisin gönderüp atası Ferenduş ile mâ-beynimüzde olan ahdimüzde sâbit-kadem olup iftihâru ümerâ'î'l-ızmî'l-İseviyye Erdel Kralı İstefan Kral Plaj Menhar(?) gavgâsıyla aldığı kal'alar için esnâ-yı sulhda zabtımızda bulunmağla ahdimüzde dâhıldür, ahde mugâyir alınan kal'aların taleb eyledükde ahd ü emânı ri'âyet eylemek dîn ü devlet-i husrevânemden olduğu ecilden Bana Kal'ası Kral-oğlı'nun elinde mukarrer kılınup andan gayri alınan kal'alar ahd-i hümayûnum muktezâsınca sâhiblerine teslîm olunmak üzere müşârun-ileyh kralun kendü nâmına üslûb-ı sâbık üzere yazılan nâme-i hümayûnumda bu ahvâl dahı mezkûr u mukarrer olup ol bâbda müstekıl kendüye nâme-i hümayûnum gönderilmişdür ve hâliyâ Südde-i Sa'âdetüm'de mahbûs olan Bebek Frenc dahı kral-ı mezbûr itlâk olunmasın iltimâs idüp ol bâbda anlara cevâb virilmeyüp Kral-oğlı'na elinden giden kal'aları mukâbelesinde mahbûs-ı mezbûr kal'aların virmek üzere itlâk olunmak mukarrer olmuştur. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîf-i vâcibü'l-ittibâ'um varıcak, bu husûsı aslâ bir ferde ifşâ itmeyüp hemân Kral-oğlı'na bildürüp ol dahı bu râzı* hıfzeyleye. Şöyle ki; Nemçe kralına ilçileri varup vâsıl olduktan sonra ahd ü emâna muhâlif ol cânibden vaz' sâdır olmayup Bana Kal'ası mûmâ-ileyhün elinde kalmak üzere alınan kal'aların taleb iderse emr-i şerîfüm muktezâsınca ahid-nâme-i hümayûnumuzı ri'âyet idüp ol kal'aların teslîm itdürdüğü gibi Bebek Frenc dahı kal'aların teslîm itmek üzere müşârun-ileyhe gönderilüp envâ'-ı ri'âyet-i husrevâneme mazhar olur. Ana göre gereği gibi istimâlet virüp Ferenduş-oğlı ile mâ-beynde olan husûmet ü gavgâyı ber-teraf itmek ardınca olasin; şöyle bilesin.

* Metinde " راضی " şeklindedir.

739

Eflak voyvodasının reâyadan Şeytanoğlu adlı zimmî ile aralarındaki anlaşmazlığı hallettiği yolundaki haberinin alındığı

Yazıldı.

Eflak voyvodasına hüküm ki:

Memâlik-i Mahrûsem re'âyâsından Şeytân-oğlu demekle ma'rûf zimmîye zevceliğe virdüğün hemşireni cebr ile Memâlik-i Mahrûsem içinde tefrika itdüğün mezbûr zimmî bildürdükde mâ-beyninüz ıslâh olunmağıçün sana hükm-i hümayûnum gönderilüp ol emr-i şerîfüm muktezâsınca hemşirene aldugı zamânda virdüğü altun ve esbâbı âdemlerünle mezkûra gönderüp teslîm olunmağla mâ-beyninüz ıslâh olunduğın i'lâm itmişsin. İmdi; bu asıl vaz' münâsib değil idi. Bu def'a vâkı' olan günâhun afvolunmuşdur. **Buyurdum ki:**

Min-ba'd şer'a ve emre muhâlif vaz' olmakdan sakınup tamâm basîret ü intibâh üzere kendü hâlünde olup âdemlerini ve memleket ü vilâyeti gereği gibi hıfz u sıyânet itmekde tamâm ikdâm ü ihtimâm üzere olasin.

[Yev]mü's-Sebt, fi 16 Recebi'l-mürecceb, sene: 972, Kostantiniyye

740

Dergâh-ı Muallâ Çavuşlarından Mehmed'in evini basarak iki zevcesini öldüren Bostan'ın siyâset olunarak, bu işte ona yardımcı olanların teftişine devam edilmesi.

Yazıldı.

Karaman beğlerbeğisine ve Konya kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ Akşehir ve Ilgun kâdîlarıyla mektûb ve sûret-i sicil gönderüp; "Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından Mehmed *zîde kadruhûnun* Bostân Çavuş gice ile nerdübân ile evine girüp ve serhoş hıdmetkârlarıyla evin basup ba'dehû kayınatası Mustafâ Kethudâ'nun evine girüp ba'zı esbâbıyla iki câriyesin ayardup katlitdüğü husûsun teftîşi için cümleünüz bir yire gelüp teftîş itdüğünüzde mezkûr Bostân nerdübân ile gice ile mezkûr kethudânun sağdıçı Ahmed Çavuş ve üç nefer yoldaşıyla evine girüp Kamer ve Sermiyân nâm câriyeleri çıkarup kendü evine iletüp ba'dehû kız karındaşı Safiyye, Çilingir Hacı hâtûnı ve Nâzır Abdî kızlarıyla ve oğlu Ahmed ve Ivaz oğlu Yûsuf ve Kemânkeş kızı Mihrişâh nâm avretlerle câriyeleri alup Ömer bin Hızır'un evine gidüp anda katlidüp sonra meyyitlerin pâreleyüp kendü esbâblarına sarup Ömer'ün bâğında defnidüp aynı ile meyyitler bâğda bulunup; "Mezkûr Bostân Çavuş ve yeğeni Ahmed ve Kara Mustafâ ve sağdıçı Ahmed Çavuş ve Hasan nâm kimesneler mezkûrân câriyeleri vech-i meşrûh üzere katlitdiler, bâğumda defnitdiler." diyü mezbûr Ömer ikrâr idüp Safiyye münkire olup ammâ; alup gitdüğü gördükleri şer'le sâbit olup ve mezbûr Mehmed Çavuş'un mezkûr Bostân hıyânet kasdına evine girdüğü husûs teftîş olunup inkâr itdükde Bostân mezbûr iki nefer yoldaşıyla gice ile evine girüp esbâbın aldugı şer'ile sâbit olup sicill olunduğın" bildürmüşsin. İmdi; mezkûr Bostân'a siyâset olunup sâyirlerün ahvâli tekrâr görilüp arz olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Emrüm mücebince Bostân'a siyâset idüp sâyir yoldaşları kimlerdür, ne keyfiyyetle yoldaşlık itmişlerdür; tafsîl üzere isimleri ve resimleri ile yazup bildürüp kendülerin habsden

itlâk itmeyesiz ve mezbûr Mehmed Çavuş'un hâtûnı ahvâlin dahı bî-garaz kimselerden tettebbu' u tecessüs idüp Bostân'ile alâkası var mıdur, niçedür, görüp anun gibi Bostân'ile mu'âmelesi olduğı vâkı' ise -ki, şer'le sâbit ola- kal'ada habsidüp sübût u zuhûr bulan ahvâlin yazup arzidesiz.

741 *Şehzâde Selim'in hâsları mültezimi Ferruh Şad'ın ahvâlinin yeniden teftiş olunması.*

Yazıldı.

Oğlı Abdülcebbâr'a virildi. Fî 21 Receb, sene: 972

Şehzâde hazretleri lalasına hüküm ki:

Dârende Mazı nâm hâtûn Dergâh-ı Mu'allâm'a arz-ı hâl sunup; "Ferruhşâd nâm oğlu, müşârun-ileyh oğlum *tâle bakâhü* hâsların iltizâm idüp ba'zı kimesneler umûmen teftîşine hüküm alup te'addî eyledüklerin" bildürmeğın sunılan arz-ı hâlün sûreti ihrâc olunup sana gönderildi. **Buyurdum ki:**

Varıcak, mezkûrun ahv[â]lin şer'le görüp ber-taraf idüp tekrâr Dergâh-ı Mu'allâm'a şikâyet olunmalu eylemeyesin.

[Yev]mü'l-Ahad, fî 17 Receb, sene: 972, Kostantıniyye

742 *Haracını gönderen Nemçe kralına yeni ahidnâme gönderildiğı, Budun ve Tımışvar beylerbeyinin ahidnâmeye aykırı davranışlarından kaçınmaları.*

Yazıldı.

Ahmed Çavuş'a virildi.

Budun beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ Nemçe kralının Atebe-i Ulyâm'a harâcla gelen ilçisi ve âdemleri hüsn-i icâzet-i hümayûnumla ol cânibe irsâl olunup kral-ı mezbûrun atası Ferenduş ile mâ-beynimüzde olan mu'âhede-i hümayûnumuzda karındaşları bile olmak üzre ibtidâ-i sulhdan sekiz yıla varınca ahid-nâme-i hümayûnum irsâl olunmuşdur. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, mûmâ-ileyhün ilçisi kendüye varup vâsıl olup mu'âhede-i hümayûnumuzun ahvâli mukarrer oluncaya değin kemâl-i teyakkuz u intibâh üzre olup beğlerbeğiliğüne müte'allik olan sancakbeğleri kullaruma kendü cânibünden mektûblar gönderüp sancakları sübaşları ve sipâhîleriyle müretteb ü mükemmel düşmen yarağıyla hâzır u müheyyâ idüp gafletde bulunmayup dâyimâ ol cânibe nâzır olmakdan hâlî olmayup memleket ü vilâyetün ve serhadlerün hıfz u hırâsetinde mücidd ü merdâne olasin ve müşârun-ileyh krala yazılan nâme-i hümayûnumda serhadler tamâm emn ü emân üzre olmağıçün serhadlerinde olan kılâ'un ve yirlerün haydudların hıfzeyleyüp eslemeyenlerin haklarından gelinmek tenbîh olunup lâ-büd bu cânibden dahı serhadde olan hâfızân-ı

asâkir-i İslâm'a gereği gibi tenbîh ü te'kîd olunup aslâ ol cânibe dest-i tetâvül itdürmeyüp ahd ü emânı ri'âyet itdüresin. Ba'de't-tenbîh her kimden emrûme muhâlif iş sâdır ola, eger sancakbeğleri ve sübaşılar ve sipâhîler ve sâyir neferât, siyâset olunurlar. Ana göre emr-i şerîfümü i'lân idüp serhadlerün kemâl-i emn ü emân üzre hıfz u hırâsetinde envâ'-ı ikdâm ve hüsn-i ihtimâmın vücûda getüresin; şöyle bilesin.

Yazıldı.

Alî Çavuş'a virildi. Fî 17 Receb, sene: 972

Bir sûreti, Tımişvar beğlerbeğisine, vech-i meşrûh üzre.

743 *İskenderiyye sancağında isyan üzere olup yağmalanması emrolunan karyelerden Şehzâde Selim'in lalasının karyesi halkı isyandan vazgeçmezlerse akrabalarının karyeden çıkarılarak diğerlerinin haklarından gelinmesi.*

Yazıldı.

Şehzâde hazretlerinin kapukethudâsına virildi. Fî 18(?) Receb, sene: 972

İskenderiyye beğine hüküm ki:

Hâliyâ ferzend-i erc-mend oğlum Selîm *tâle bakâhü* lalası Hüseyin *dâme ulüvvuhû* mektûb gönderüp; ""Livâ-i mezbûra tâbi' olan Kelemente ve Koca ve Bratotoş nâm karyeler halkı ısyân u tuğyân üzredür." diyü arz olunmağla gâret olunmağıçün emr-i şerîf irsâl olunduğı istimâ' olundu. Eyle olsa; karye-i mezbûre merhûm Sultân Bâyezîd Hân *aleyhi'r-rahmetü ve'l-gufrân* zamânında fetholunup ol târîhdan berü emn ü emân üzre olup husûsâ cümleden mezbûr Kelemente nâm karye müşârun-ileyhün mevlûdı ve vatan-ı aslîsi olup ve tîmâr sadaka buyurılan Alî nâm karındaşı kadîmden ol karyede mütemekkin olup hâliyâ ol vefât idüp dört nefer oğlu ve kızları ve müşârun-ileyhün akrabâ vü ta'allukâtı yine karye-i mezbûrede olup ve niçesi evvel-bahârda bu cânibe gelüp müslimân olmak niyyet eylemişler idi." diyü i'lâm eylemiş. Eyle olsa; **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vardukda göresin: Şöyle ki; karye-i mezbûre ahâlîsi istimâlet ile itâ'at ü inkıyâd üzre olup ısyân u tuğyân üzre olmadan ferâgat idüp ıslâhı mümkün olursa onat vechile istimâlet virüp itâ'at ü inkıyâd itdüresin. Şöyle ki; istimâlet ile itâ'at ü inkıyâdları mümkün olmaz ise, müşârun-ileyhün karye-i mezbûrede sâkin olan akrabâ vü ta'allukâtın ihrâc itdükden sonra emr-i sâbıkum muktezâsınca haklarından gelesin.

744 *İstanbul'dan Budun'a varıncaya kadar yol üzerindeki kadıların ülkesine dönen Nemçe elçisinin ihtiyaçlarını gidermeleri.*

Yazıldı.

Za'im Hidâyet'e virildi. Fî 18 Receb, sene: 972

İstanbul'dan Budun'a varınca yol üzerinde olan beğlere ve kâdîlara hüküm ki:

Hâliyâ Beç kralı tarafından harâc ile gelen ilçisi Mikel'e hüsn-i icâzet-i hümayûnum olup Rûmili'nde ze'âmet tasarruf iden Hidâyet'e koşulup ol cânibe irsâl olunmuşdur.

Buyurdum ki:

Müşârun-ileyhün ilçisi ile her kangınızın taht-ı hükûmetine dâhıl olursa menâzilde akçalarıyla yimlerin ve yimeklelerin tedârük idüp ve bârgîrleri kaldukda bahâsıyla bârgîr alıvirüp bi'l-cümle menâzil ü merâhilde mezkûrlara kimesneye ta'b ü zahmet virdürmeyüp sahîh u sâlim birbirinize ulaşıdurasız.

745

İstanbul'dan Beç sınırına varıncaya kadar yol üzerindeki kadıların, bâzı işleri için Beç elçileri ile Beç'e gidip gelecek olan zimmî Yamko Draye'ye müdâhale etmemeleri.

Yazıldı.

Bu dahi.

Bu hüküm alınıp; "Dubravenik'e varınca yol üzre olan kâdîlara yazılmak emrolundu." diyü Tezkireci Hasan Beğ hüküm üzre işâret itmeğin tekrâr yazılup hükm-i atîk hıfzolunmuşdur. Fî 16 Şa'bân, sene: 972

Mahrûse-i İstanbul'dan Beç sınırına varınca yol üzerinde vâkı' olan kâdîlara hüküm ki:

Galata sâkinlerinden dârende Yakmo Draye nâm zimmî gelüp; "ba'zı masâlihü içün Beç ilçileriyle Beç'e varup gelmek murâd idinüp yolda ve izde kendüye ve âdemlerine ve esbâb ü tavarlarına dahlolunmamak bâbında hükm-i şerîfüm taleb itmeğin" **buyurdum ki:**

Mezkûr vilâyet-i mezbûreye varup gelürken her kangınızın taht-ı kazâsına dâhıl olursa yolda ve izde ve menâzil ü merâhilde kendüye ve âdemlerine ve esbâb ü tavarlarına kimesneyi hılâf-ı şer' u kânûn kimesneyi dahl ü ta'arruz itdürmeyesiz.

746

Za'im Hidayet ile gönderilen Beç elçilerinin Budun'a varınca bekletilmeden ülkelerine gönderilmeleri.

Yazıldı.

Bu dahi.

Budun beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ Rûmili'nde ze'âmete mutasarrıf Hidâyet *zîde kadruhû* Beç kralı tarafından harâc ile gelen ilçî ile kral-ı mezbûr tarafına ahid-nâme-i hümayûnum ile irsâl olunmuşdur.

Buyurdum ki:

İnşâ'a'llâh Budun'a varup vâsıl oldukda, ilçî ile mezkûrî eğlendürmeyüp ve Budun'dan kimesneyi koşmayup mezbûr Hidâyet'i kendü âdemleriyle gönderesin; şöyle bilesin.

Yol hükmi dahi yazılmışdur. Mezbûr Hidâyet'e virildi. Fi't-târîhu'l-mezbûr.

747 *Beç elçisinin ahidnâme ile yola çıktığının Komoran muhafızı tarafından Beç kralına bildirilmesi, elçilerle birlikte kralın serbest bırakılmasını istediği zimmînin de gönderildiği.*

Yazıldı.

Ahmed Çavuş'a virildi. Fî 17 Receb, sene: 972

Budun beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ Beç kralı tarafından harâc ile gelen ilçisine hüsn-i icâzet-i hümayûnum mukârın olup ahid-nâme-i hümayûnum ile ol cânibe revâne olunmuşdur. **Buyurdum ki:**

Hük-m-i şerîfüm varup vusûl buldukda, ilç-i-i mezbûr mahrûse-i İstanbul'dan çıkup ol cânibe varmak üzre idüğün mektûbunla Komoran'un hâfızına bildüresin ki, anlar dahi kral-ı mezbûra i'lâm ideler ve mukaddemâ; "Fesâd ü şenâ'at üzre giriftâr olan Vendoli itlâk olunmasın tazarru' itdükleri ecilden ilç-i-i mezbûr ile ol cânibe irsâl olunmuşdur." diyü ulağla hük-m-i hümayûnumuz gönderilmişidi. Itlâk olunan Vendoli olmayup Furıcek Yanoş nâm zimmîdür. Anda vardukda, zimmî-i mezbûrı alıkoyup ahd-i şerîfüm üzre sulhı kabûl idüp mu'âhede-i hümayûnum mukarrer olduğu gibi bir akça ve bir habbesi alınmadın itlâk idüp sahîh u sâlim ol cânibe ulaşdurasın ve şimdiye değin ol cânibden ve serhadler ahvâlinden her neye muttali' olmuş isen vâkıf olduğun ahhâr u âsârı Südde-i Sa'âdetüm'e i'lâm idesin; şöyle bilesin

748 *Rodos Medresesi Müderrisi Bedreddin'in Mevlânâ Ebu's-Suûd Efendi'nin tefsir hizmetine yardımcı olmak üzere Südde-i Saâdet'e gelmesi.*

Yazıldı.

Rodos Medresesi Müderrisi Bedreddîn'e hüküm ki:

A'lemü'l-ulemâ'i'l-mütebahhırîn, efdalü'l-fudalâ'i'l-müteverri'în Mevlânâ Müftî Ebü's-sü'ûd *edâma'llâhü te'âlâ fezâyilehünun* yanında tefsîr kitâbeti hıdmeti eylemek içün gelmen lâzım idüğü müşârun-ileyh tarafından arz olunmağın **buyurdum ki:**

Hük-m-i şerîfüm vardukda, te'hîr itmeyüp gelüp müşârun-ileyhün yanında tefsîr-i şerîf kitâbeti hıdmetinde olasın; şöyle bilesin.

749 *Hâssa-i Hümayun'a ait bir iş için Tımuşvar'a gönderilen Ali Çavuş ile Erdel kralının adamına yol güzergâhındaki kadıların yardımcı olmaları.*

Yazıldı.

Mezbûra virildi. Fî 17 Receb

Tımışvar'a varup gelince yol üzerinde vâkı' olan kâdîlara hüküm ki:

Hâliyâ Hâssa-i Hümâyûnum'a müte'allik bir mühim husûs için Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından Alî ile Erdel kralı cânibinden gelen bir nefer âdemi ulağla ol cânibe irsâl olundu. **Buyurdum ki:**

Her kangınuzun taht-ı kazâsına dâhıl olursa kendülere ve iki nefer hıdmetkârına ulak bârgîri bulup avk u te'hîrden hazer idesiz.

750 *Nâme ile Erdel'e gönderilen Ali Çavuş'u Eflak voyvodasının Erdel'e ulaştırması.*

Yazıldı.

Mezbûra virildi. Fî 17 Receb, sene: 972

Eflak voyvodasına hüküm ki:

Çavuşlarumdan Alî *zîde kadruhû* nâme-i şerîfümle vilâyet-i Erdel'e irsâl olunmuşdur.

Buyurdum ki:

Varıcak, mezkûr çavuşumı eğlendürmeyüp emîn ü sâlim vilâyet-i Erdel'e ulaştırur.

751 *bkz. hkm. 733*

Yazıldı.

Kethudâsına virildi. Fî 17 Receb, sene: 972

Çatalca kâdîsına hüküm ki:

Rodos beği mektûb gönderüp; "kendü ile olan on pâre kadırganun cengci ile kürekçilerine her senede otuz yedi bin kile buğday lâzım olup sâbıkâ arzolandukda Golos İskeleyi'nde Havâss-ı Hümâyûn terekesinden iki yüz bin akçalık tereke narh-ı rûzî üzre virilmek için hüküm virilmeğin iskele-i mezbûrede yigirmi bin altı yüz yetmiş bir kîle tereke olup her sene ta'yîn olunan tereke tamâm olmağa on beş bin üç yüz yigirmi beş kîle tereke bâkî kalup virilmediğin" bildürmeğin **buyurdum ki:**

() göresin; mûmâ-ileyhün yanında olan kadırgaların kürekci ve cengcisi için taht-ı kazândan havâss-ı hümâyûndan virilmek emrolunan terekeden ne mikdâr tereke bâkî kalmış ise emr-i sâbık üzre tekâmîl idüp bu bahâne ile ziyâde tereke virilmekten emr-i hümâyûnuma muhâlif deryâya ve küffâr-ı hâksâra tereke gitmekden hazer idesin.

752 *Oltu Kalesi'nde mahlûl gedik olduğunda hisarerenleri oğullarından başkasına tevcih olunulmaması.*

Yazıldı.

Bu hüküm tashîh olunup bir kaç varak aşğa tekrâr geçmiştir.

Oltı beğine ve dizdârına hüküm ki:

Kal'a-i mezbûrede anun gibi mahlûl gedük vâkı' oldukda hısâr-erenleri oğullarına virilmeyüp hâricden mütemevvil kimesnelere tevcih olunduğı arz olunmağın **buyurdum ki:**

Hüküm-i şerîfüm varıcak, anun gibi mahlûl vâkı' olan hısâr gedüğünü kadîmden kal'a-i mezbûrede gedüğe mutasarrıf olup Çepni tâyifesinden olmayan hısâr-erenleri oğullarına tevcih eyleyüp hâricden kimesneye tevcih itmeyesin.

753

Sahte beratla Hâvass-ı Hümayun'dan kendine timar almaya kalkışan Prozor Kalesi müstahfızlarından Bâlî bin Pîrî'nin hapsedilip beratı yazanların bulunması.

Yazıldı.

Mi'mâr Mehmed'e virildi. Fî 24 Receb, sene: 972

Klis beğine hüküm ki:

Sâbıkâ Prozor Kal'ası müstahfızlarından olan Bâlî bin Pîrî nâm kimesne müstahfızların havâss-ı hümayûna zabtolunan tîmârlarından Sekne(?) nâm karye ve gayriden bin dört yüz akça tîmâr hâsdan ifrâz olunup girü kendüye tîmâr virildüğüne berât ibrâz idüp hâlen zikrolunan berât telbîs idüğü Südde-i Sa'âdetüm'de zâhir olmağın **buyurdum ki:**

Hüküm-i şerîfüm varıcak, mezkûrî hüsn-i tedbîr ile ale'l-gafle ele götürüp habsidüp berâtı kim yazmışdır ve ne asıl kimesne nişân itmiştir, yazan ve nişânlayan ol cânibde ise didürdüp zuhûra getirüp eger ol tarafda değil ise kendüyi mukayyed ü mahbûs yarar âdemlere koşup Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin. Yolda onat hıfzıtdürüp gaflet ile gaybet itdirmekden hazer eylesin; şöyle bilesin.

754

Prizrin beyinin, Selanik sancağındaki kışlağının Selanik kadısı tarafından başkasına verildiği yolundaki şikâyetinin tahkiki.

Yazıldı.

Siroz kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ Prizrin Beği Mustafâ dâme izzühû mektûb gönderüp; "Selanik kazâsında vâkı' olan kışlağını Selanik Kâdîsı Mevlânâ Muslihuddîn şer' u kânûna muhâlif âhara hükmidüp ve sancakbeği âdemlerine koyunların sürdürüp ve şobânların darbitdürüp ağılların yıkdurup ve mer'âsın yakdurup te'addî itdüğün" arzitmeğın **buyurdum ki:**

Hüküm-i şerîfüm vardukda göresin; husûs-ı mezbûrun aslı nedür, arz olunduğı gibi midür, niçedür, tamâm gavrına irişüp dahı vukû'ı üzre arz eylesin.

755

Mühim bir iş için Budun beylerbeyine gönderilen Ahmet Çavuş'un Budun beylerbeyine ulaştırılması.

Yazıldı.

Semendire beğine hüküm ki:

Hâliyâ Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından Ahmed *zîde kadruhû* bir mühim husûs için ulağla Budun beğlerbeğisine irsâl olunmuşdur. **Buyurdum ki:**

Vardukda, te'hîr itmeyüp mezkûr ne vechile mümkün ise mu'accelen müşârun-ileyhi emîn ü sâlim Budun beğlerbeğisine irsâl eylesin.

756

Hacı Sâat oğlu Ahmed'in Sultan Bayezid Vakfı'na olan borcuna karşılık vakıf toprağındaki bağının kadı tarafından kapatılan yolunun açılarak satılması.

Yazıldı.

Hâslar kâdîsına ve Sultân Bâyezîd mütevellîsine hüküm ki:

Bundan akdem Hacı Sâ'at oğlu Ahmed'ün mâl-i vakfdan üzerinde hayli akça olup taleb olundukda müflis ve edâsına kâdir olmayup merhûm ceddüm Sultân Bâyezîd Evkâfı toprağında bir bâğı olup mütevellî ma'rifeti olmadın bir kulına hibe idüp mezkûrun hibesi sahîh olmaduğına fetvâ-yı şerîf olmağın mîrî cânibinden bey' olunmasıyçün hüküm virilmişken hâliyâ Belgrad Kâdîsı olan () *zîde fazlühû* vakf toprakdan aldığı yirden tecâvüz idüp zikrolunan bâğın yolın tutduğı ecilden kimesne bâğa tâlib olmaduğı i'lâm olunmağın **buyurdum ki:**

Mahall-i mezbûrun üzerine varup onat vechile teftîş ü tefahhus kılup göresin; kâdî-i mezbûr vakıfdan aldığı mu'ayyenü'l-hudûd olan yirinden tecâvüz idüp zikrolunan bâğın kadîmî yolın alup seddîdüğü şer'le sâbit ola, bi-hasebi's-şer' itdüğü zararı def' idüp zikrolunan bâğın kadîmî yolın keşfidüp emr-i sâbıkum üzre mîrî cânibinden bey' itdürüp kimesneye şer'-ı şerîfe mugâyir te'addî vü tecâvüz itdirmeyesin.

[Yev]mü'l-İsneyn, fî 18 Recebi'l-mürecceb, sene: 972, Kostantîniyye

757

Hürmüz kapudânının Kudüs-i Şerîf'te Kumâme ziyaretine on kişi ile gelmesine izin verildiği.

Yazıldı.

Kethudâsına virildi. Fî 24 Receb, sene: 972

Basra beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "Hürmüz kapudânı yüz nefer âdem ile Kudüs-i Şerîf'de Kumâme ziyâretine gelmek isticâze itdüğün" i'lâm eylemişsin. İmdi; mezkûr on nefer kimesne ile gelmeğe icâzet-i şerîfem olmuşdur. **Buyurdum ki:**

Mezkûr âyînleri üzre Kumâme ziyâretine gelmek istedikde on nefer kimesne ile gönderüp emr-i şerîfûme mugâyir ziyâde bir ferd gitmekden ihtiyât idesin.

758 *Sofya, Berkofça ve Şehirköy kadılıklarındaki nevbetlû voynukların çeribaşları ile birlikte çayır hizmetine gönderilmesi.*

Yazıldı.

Sofya ve Berkofça ve Şehirköy kâdîlarına hüküm ki:

Hâlen çayır zamânı karîb olup âdet-i kadîme üzre taht-ı kazânuzdan nevbetlû voynuklar ihrâc olunup çeribaşları ile gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, te'hîr ü tevakkuf itmeyüp taht-ı kazânuzda olan voynuklardan nevbetlû çayır voynukların olıgeldüğü âdet üzre çeribaşları ve bârgîrleri ile bî-kusûr ihrâc idüp vakti ile gönderesiz. Ammâ; gönderilen voynukların bindükleri yund olmayup bârgîr ola. Zikrolunan voynuklar bi't-tamâm ihrâc olunmayup akçaları alınmakdan veyâ giç ve eksük gelmekden ziyâde hazer eyleyesiz. Şöyle ki; giç veyâ eksük gele, bir ferdün özri makbûl olmaz, ana göre mukayyed olasız.

759 *Serbest bırakılıp Beç kralı tarafına gönderilen Viçto adlı papaza yolda müdâhale olunulmaması.*

Yazıldı.

Hidâyet'e virildi. Fî 20 Receb, sene: 972

İstanbul'dan Komoran'a varınca yol üzerinde vâkı' olan beğlere ve kâdîlara hüküm ki:

Bundan akdem giriftâr olan dâ[re]nde Viçto nâm papas ıtlâk olunup Beç kralı tarafına irsâl olunmağın **buyurdum ki:**

Mezkûr kâfire yolda ve izde ve menâzil ü merâhilde ve ma'berlerde hılâf-ı emr kimesneyi dahlitdürmeyesiz.

760 *Beç kralı cânibine avdet eden Beç elçilerinin yanlarında bulunan atlara kimsenin müdâhale etmemesi.*

Yazıldı.

Bu dahi.

İstanbul'dan Komoran'a varınca yol üzerinde vâkı' olan beğlere ve kâdîlara hüküm ki:

Hâliyâ Beç kralı tarafından Südde-i Sa'âdetüm'e gelen ilçi icâzet-i hümayûnumla girü kral-ı müşârun-ileyh tarafından irsâl olunmağın **buyurdum ki:**

İlçi-i mezbûrun yanlarıncı yedek atları olmaya, kendünün ve âdemlerinin bindükleri atlarına yolda ve izde ve menâzil ü merâhilde ve ma'berlerde hılâf-ı şer' ve mugâyir-i emr kimesneyi dahlitdürmeyesiz.

761

Hacca gitmek isteyenlere Şam ve Mısır yolunun kullandırılıp Basra yolunun kullandırılmaması.

Yazıldı.

Kethudâsına virildi. Fî 5 Şa'bân, sene: 972

Basra beğlerbeğisine hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "vilâyet-i mezbûrenün a'yânı ve gayri gelüp Mısır ve Şâm ve Yemen câniblerinden Ka'be-i Şerîfe ziyâretine giden kâfilenün ellerinde icâzetüm olduğına hükm-i şerîfî olup vilâyet-i Basra'dan Mekke-i Mükerrreme yigirmi günlük mesâfe olup feth-ı hâkânîden berü kâfile gider velâkin elimüzde emr-i hümayûn olmamağla şerîf tarafından rencide olunup te'addî iderler. Ol bâbda hükm-i şerîfüm virilmek recâ eyledüklerin" i'lâm eylemişsin. Eyle olsa; feth-ı hâkânîden berü ol cânibden Ka'be-i Mu'azzama'ya mahmil gitmeyüp hacc için kâfile gitmeğe dahı emrüm yoktur. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, ol cânibden bir ferde ruhsat ve yol virmeyüp ol yolu gereği gibi mesdûd ü mahfûz kılup Memâlik-i Mahrûsem'den gitmek isteyenleri Şâm ve Mısır yolu ile gönderüp emr-i hümayûnum üzre ol taraftan bir ferdi koyvirmeyüp münsedd eylesin. Ba'de't-tenbîh eslemeyüp emr-i şerîfûme muhâlefet ideni ele getürüp habsidüp arzeyesin.

762

bkz. hkm. 761

Yazıldı.

Bu dahı.

Bir sûreti, Lahsâ beğlerbeğisine; "Basra beğlerbeğisi mektûb gönderüp vech-i meşrûh üzre arzeylemiştir. Eger ol cânibden kimesne gitmek ihtimâli var ise koyvirmeyüp ol yol mesdûd olup hacca gitmek isteyenleri Şâm ve Mısır yoluyla gönderilmesi tenbîh ü te'kîd olunmuştur. Sen dahı bir ferde ruhsat virmeyüp muhâlefet idenleri ele getürüp habsidüp arzeyesin." diyü yazıldı.

763

Serbest bırakılıp Beç elçisi ile gönderilen Furıcek(?) adlı zimmîye yolda kimsenin müdâhale etmemesi.

Yazıldı.

Kâfire virildi.

Budun'a varınca yol üzerinde olan beğlere ve kâdîlara hüküm ki:

Nemçe ve Alaman Kralı Maksimilyanoş Kral'un Südde-i Sa'âdetüm'de olan ilçisi Alberdoz Dö Pez mukaddemâ giriftâr olan Furıcek Yanoş nâm zimmînün ıtlâkın recâ itmeğın halâs olunup ol cânibe irsâl olundu. **Buyurdum ki:**

Yolda ve izde ve manâzil ü merâhilde hılâf-ı emr kimesneyi dahlitdürmeyesiz.

764

Sinop'ta Ömer ve Maden adlı kişilerin evlerini bastığı bildirilen Şehsüvar ve arkadaşlarının teftiş olunup neticesinin bildirilmesi.

Yazıldı.

Mezbûrlara virildi. Fî 21 Receb, sene: 972

Kastamonı ve Sinob kâdîlarına hüküm ki:

Sen ki Sinob kâdîsısın, mektûb gönderüp; "Ömer ve Ma'den nâm kimesneler Şehsüvâr ve Mehmed ve dîger Mehmed ve Hüseyin nâm kimesneleri meclis-i şer'-ı şerîfe ihzâr idüp; "Mezbûrlar gice ile evimiz basup avretlerimiz fi'l-i şenî' eylediler." didüklerinde Husnâ nâm hâtûnı dahı vech-i meşrûh üzre da'vâ idüp da'vâlarına mutâbık udûl-i müslimînden Mehmed ve Ramazân ve Murâd nâm kimesneler şehâdet idüp ve mezbûr Şehsüvâr hırsuzlukla meşhûr u müttehem kimesne olduğın" bildürmeğın **buyurdum ki:**

Varıcak, on beş yıl mürûr itmiş da'vâ değil ise ihzâr-ı husamâ kılup gaybet idecek olurlar ise şer'le buldurması lâzım olanlara buldurup getürdüp onat vechile şer'le teftiş idüp göresiz; kazıyye arzulunduğı gibi ise -ki, şer'le fesâd ü şenâ'atleri sâbit ü zâhir ola-mezbûrları isimleriyle yazup arzeyeysiz; sonra emrüm ne vechile olursa mûcebi ile amel eyleyesiz.

765

Beç kralı elçisi Mikel'in Galata'da sâkin avretlerinin de kendisi ile birlikte ülkesine dönmesine izin verildiği.

Yazıldı.

Za'îm Hidâyet'e virildi. Fî 20 Receb, sene: 972

İstanbul'dan Komoran'a varınca yol üzerinde olan beğlere ve kâdîlara hüküm ki:

Hâlen Peç kralı tarafından ilçilik [ile] Südde-i Sa'âdetüm'e gelen Mikel girü kral-ı müşârun-ileyh tarafına irsâl olunup Mahrûse-i Galata'da sâkine avreti olup kendü ile ol cânibe bile gitmeğe icâzet-i şerîfem taleb itmeğın **buyurdum ki:**

Mezkûrun mezbûre avretine yolda ve izde ve menâzil ü merâhilde ve ma'berlerde hilâf-ı emr kimesneyi dahlitdürmeyesiz.

766

İşlerinin halli için Frengistan'a gidip gelecek olan Sakız beylerinden Sir Nikola'ya yolda kimsenin müdâhale etmemesi.

Yazıldı.

Kurd Kethudâ'ya virildi. Fî 21 Recebi'l-mürecceb, sene: 972

İstanbul'dan Frengistân'a varınca deryâ kenârında olan beğlere ve kâdîlara ve deryâda yöriyen kapudânlara ve gönüllü re'îslere hüküm ki:

Sakız beğlerinden dârende Sir Nikola nâm zimmînün Firengistân'da ba'zı alımı olup varup gelince yolda ve izde kimesne dahlitmemek bâbında inâyet recâ itmeğın **buyurdum ki:**

Mezbûr zimmî Frengistân'a varup gelince kendüye ve âdemlerine yolda ve izde ve menâzil ü ma'berlerde hılâf-ı emr kimesneyi dahlitdörmeyesiz.

767 *Elmalı kazâsına tâbi enhâr-ı Finike'de sâkin olup Müslümanlara zulmettiği bildirilen kişilerin teftiş olunup sicil suretlerinin Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.

Pîr Ahmed Sübaşı'ya virildi. Fî 21 Recebi'l-mürecceb, sene: 972

Bir sûreti, tekrâr yazılup () Fî 27 minh, sene: 972

Tekeili beğine, Antâliyye ve Elmalu kâdîlarına hüküm ki:

Sâbıkâ Tekeili Beği Murâd dâme izzühû mektûb gönderüp; "Elmalu kazâsına tâbi enhâr-ı Finike'de mütemekkin olan Abdülganî bin Ayvad Hacı ve Hüseyin bin Nebî ve İskender ve Keş Ahmed nâm kimesneler birbirleriyle müttefik olup ve niçe yalan şâhidlere kâdir kimesneler olup leyl ü nehâr telbîsâta sülûk idüp müslimânları rencîde idüp şirretlerinden havfîtdüklerinden gelen kâdîlar dahı men'a kâdir olmayup izâleleri lâzım kimesnelerdür." diyü arzitmeğin **buyurdum ki:**

Hüküm-i şerîfüm varıcak, mezkûrlarun ahvâlin hak üzre onat vechile şer'le teftîş idüp göresiz; arzolunduğı üzre mezkûrlar ehl-i fesâd ü şenâ'at olup hılâf-ı şer'-ı şerîf zulm ü te'addîleri var ise -ki, şer'le sâbit ola- sübût u zuhûr bulan mâddelerinün sûret-i sicillerin sıhhati üzre ihrâc idüp Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesiz. Hılâf-ı vâkı' nesne arzitmekden hazer eylesesiz.

768 *Ebu Gurbe(?) sancağı beylerinin serhadde olan Kale-i Medine'de oturmaları.*

Yazıldı.

Kethudâsına virildi. Fî 24 Receb, sene: 972

Basra beğlerbeğisine hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Basra'ya tâbi Ebû-Gurbe(?) sancağına mutasarrıf olan ümerâ, yine livâ-i mezbûrda olan Kal'a-i Medîne serhadd olup beğler; "Anda oturmak lâzımdür." diyü kal'a-i mezbûrede sâkin olmalarıyçün hüküm-i şerîfüm taleb eyledüğün" ecilden **buyurdum ki:**

Hüküm-i şerîfüm varıcak, arzeyledüğün üzre min-ba'd sancak beğlerin zikrolunan kal'ada temekkün itdüresin.

769 *Palu Hakimi Cemşid Bey ve adamlarının Eğil Beyi Kâsım'la aralarında olan dâvanın Dergâh-ı Muallâ'da görülmesi için vekillerinin Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.

Erzurum beğlerbeğisine hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Palu Hâkimi Cemşîd Beğ'ün ve âdemlerinin Eğil Beği olan Kâsım *dâme ızzühû* ile mâ-beynlerinde olan nizâ'ları ve şer'î da'vâları bi-hasebi'sş-şer' görilmek için sana ve Erzurum ve Bayburd kâdîlarına hüküm-i şerîfüm virilüp "Müşârun-ileyh Cemşîd Beğ taleb olundukda ba'zı kimesnelerin ağrâzı mu'âveneti ile görilmeyüp Dergâh-ı Mu'allâ'da bi'l-muvâcehe görülmesi enfa'dur." " diyü arzyledüğün ecilden **buyurdum ki:**

Hüküm-i şerîfüm varıcak, mûmâ-ileyhimâ beğlerin vekîllerin Atebe-i Ulyâm'a irsâl eylesin ki, da'vâları şer'le görilüp nizâ'ları ber-araf ola; şöyle bilesin.

770 *İşpat kazâsında derbend olarak kaydedildiği halde yerlerini terkeden Priser karyesi halkının tekrar yerlerinde iskan edilmeleri.*

Yazıldı.

Dergâh-ı Mu'allâ çavuşlarından Ömer Çavuş âdemi İdrîs'e virildi. Fî 21 Receb, sene: 972

İşpat kâdîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "kazâ-i İşpat tevâbi'ından Priser nâm karye defter-i hâkânîde derbend kaydolup lâkin ehl-i karye derbend zabıtdükleri yirde sâkin olmayup âyende vü revende karye-i mezbûreden müntefi' olmaduğın ve mezkûr karye ahâlîsi yol üzerinde Derdez nâm mevzı'a indürüp âyende vü revende müntefi' olmuş iken hâliyâ yine eski mekânlarına çıkmak ile âyende vü revende muhkem müteşekkî olduğın" arzyledüğün ecilden **buyurdum ki:**

Hüküm-i şerîfüm varıcak, emr-i sâbıkum üzre ta'yîn olunan mahalle getürdüp âyende vü revendeye enfa' olanı ile amel eylesin. Emr-i şerîfüme muhâlif kimesneye iş itdirmeyesin.

771 *bkz. hkm. 734*

Yazıldı.

Süleymân Beğ'ün âdemi Üveys'e virildi. Fî 25 Receb, sene: 972

Dertenk beğine ve Bağdâd Tîmârları Defterdârı olup vilâyet tahrîri fermân olunan Veyis'e hüküm ki:

Harîr ü Düveyn Beği Süleymân *dâme uzzühû* âdem gönderüp; "mutasarrıf olduğı sancağı Şehrîzol'a tâbi' iken; "Mukaddemâ Bağdâd'a tâbi' idi." diyü dahlolunduğın" bildürdi. İmdi; Şehrîzol'a tâbi' sancakların tahrîri fermân olunmuş değil iken livâ-i mezbûra; "Mukaddemâ Bağdâd'a tâbi' idi." diyü dahlîtmek câyiz değildir. **Buyurdum ki:**

Livâ-i mezbûra emrûme muhâlif dahlitmeyesin ve bir sancağı yazasın diyü vilâyet kâtibine emir ve defter virilmeye, husûsâ sana Bağdâd ısmarlanmış iken Şehrizol'a dolaşmanın aslı nedür; arzeyleyesin.

772 *Neretva kadısı İsa'yı öldüren Hızır Voyvoda'nın yakalanıp Hersek Beyi Yunus Bey'e teslim olunması.*

Yazıldı.

Bosna beğine ve sâyir Memâlik-i Mahrûse beğlerine hüküm ki:

Bundan akdem Neretva Kâdîsı iken katlolunan İsâ Kâdî'nun kâtili olan Hızır Voyvoda gaybet eylediği i'lâm olundu. **Buyurdum ki:**

Hük-m-i şerîfüm varıcak, bu bâbda her biriniz mukayyed olup taht-ı hükûmetinizde her ne mahalde bulunur ise ele getirüp mukayyed ü mahbûs yarar âdemlerinize koşup Hersek Beği Yûnus Beğ'e gönderüp teslim eyleyesiz. Bu bâbda ihmâl ü müsâheleden hazer eyleyesiz. Şöyle ki; mezkûr voyvoda birinizin taht-ı hükûmetinde bulunup ele getirmeyüp ihmâl eyleyesiz, özrinüz makbûl olmaz. Ana göre mukayyed olup emrüm mücebince ele getürmek bâbında ikdâm ü ihtimâm eyleyesiz.

773 *Denizde korsanlık yapan akrabasından birini himaye eyleyen Draç Dizdarı Mustafa'nın dizdarlıktan alınarak akrabasıyla birlikte hapsolunması.*

Yazıldı.

Şa'bân Beğ âdemi İdrîs'e virildi. Fî 28 Receb, sene: 972

İlbasan Beği Şa'bân Beğ'e hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "hüküm vârid olup; "Ba'zı levendât deryâ yüzinde gemi basup âdem katlidüp esbâb gâret idüp deryâ kenârında olan iskelelere getirüp fûrûht iderlerimiş. Anun gibi gemi re'îslerin ve levendâtı ele getirüp arzeyleyesin." diyü fermân olunmağın on iki akça ile Draç Dizdarı olan Mustafâ'ya mektûb gönderilüp; "Anun gibi levend gemileri geldükde i'lâm eyleyesin." diyü ısmarlanmış iken kendü akribâsından bir harâm-zâde kayık peydâ idüp deryâ yüzinde fesâda mübâşeret iderken kal'aya gelüp azeb ağası mezbûrî tutup dizdâr eline mahbûs virdükde itlâk idüp emre itâ'at itmedüğün" bildürdüğü ecilden mezkûrun dizdârlığı âhara tevcîh olup **buyurdum ki:**

Hük-m-i şerîfüm varıcak, mezkûr Dizdâr Mustafâ'yı ve ol kayık ile deryâ yüzine çıkup fesâd iden kim ise buldurup ikisin dahı tutup habsidüp arzeyleyesin.

774 *Neretva Kadısı İsa'nın kâtili Hızır Voyvoda'nın hapsolunduğu kaleden kaçmasına yardım eden kale dizdarı, kethuda ve nöbetçilerin hapsolunması.*

Yazıldı.

Kethudâsına virildi. Fî selh-ı Receb, sene: 972

Hersek Beği Yûnus Beğ'e hüküm ki:

Mektûb gönderüp; ""Bundan akdem kâdî katlidüp Blagay Kal'ası'nda mahbûs olan voyvodayı ve ikrâr iden hıdmetkârın siyâset idesin." diyü emr-i şerîf vârid olup kal'a-i mezbûreye vardukda, mezkûr voyvodayı kal'a-i mezbûre dizdârı neferleriyle bayram namâzın kılmağa taşra alup gidüp firâr itdürüp ve firâr itdürdüklerine mukırr olup hıdmetkârına ber-mûceb-i emr siyâset olunduğın" bildürmişsin. İmdi; mezkûr voyvodayı kal'a-i merkûmenün dizdârına ve kethudâsına ve bayram gicesi nevbetci olup kal'adan çıkarup bayram namâzına iledenlere teklîf olunup bulunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, bi'z-zât kal'aya varup dizdârı ve kethudâsı ve bayram yerine bile alup giden neferleri habsidüp mezkûr voyvodayı bulmadın cümlesin habsden itlâk itmeyesin. Şimdiye değin bulmamışlar ise dahı yirlerin âhara tevcîh idüp arzeyelesin.

775

bkz. hkm. 752

Yazıldı

Oltı beğine hüküm ki:

Oltı Kal'ası'nda mahlûl gedük vâkı' oldukda kal'a-i mezbûrede kadîmden hıdmet idegelmiş müstahfız-oğullarına virilmeyüp dizdâr olanlar hâricden mâldâr u mütemevvil tâcir-oğullarına tevcîh olunduğı arz olunmağın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, anun gibi kal'a-i mezbûrede gedük mahlûl oldukda ol makûle kimesnelere ve emr-i şerîfümle kal'adan merdûd olanlara virdürmeyüp kadîmden kal'a hıdmetin idegelmiş müstahfız-oğullarına virdüresin; şöyle bilesin ve ba'de'n-nazar bu hükm-i şerîfümü mezbûr hısâr-erenleri ellerinde ibkâ idesin; şöyle bilesin.

776

Klis beyinin, Neretva kadısı İsa'nın kâtili olan voyvodası Hızır'ı bulup Hersek Beyi Yunus Bey'e teslim eylemesi.

Âdemine virildi. Fî 27 Receb, sene: 972

Klis Beği Mehmed Beğ'e hüküm ki:

Voyvodan olan Hızır, İskender ve İnebeğ nâm âdemleri ile Neretva Kâdîsı İsâ'yı katlidüp habsolunup siyâsete hükm-i şerîfüm virilüp Hersek Beği Yûnus *dâme izzühû* teftîş idüp üzerine şer'le sâbit olup emrüm mûcebince hakkından gelinmeyüp mezbûr voyvoda gaybet eylediğı ve babası dahı oğlı mezkûr voyvodaya kefil olduğı i'lâm olundu. İmdi; mezkûr voyvoda sancağunda voyvodalığın hıdmetinde iken kâdî-i mezbûrî katleylemişken; "Mûmâ-ileyhe teslîm eylemedüm, gaybet itdi." demek müfid olmaz. Mezbûrun ele gelmesi beher-hâl senün uhdene lâzımdır. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, bu bâbda aslâ tereddüd ü tevakkuf itmeyüp mezkûr voyvodanı her ne mahalde ise ve kimde yataklanmış ise tetebbu' u tecessüs idüp ele getirüp

dahı mukayyed ü mahbûs hasımlarına teslîm eylesin ki, ol bâbda emr-i şer'-ı şerîf ne ise icrâ oluna. Şöyle ki; bu def'a dahı ihmâl ü müsâhele eyleyüp voyvodayı bulup teslîm itmeyüp bir özr ü bahâne eylesin, aslâ mesmû' u makbûl olmayup sancağın âhara virilüp sen dahı envâ'-ı itâb ile mu'âteb olman mukarrerdür. Ana göre mukayyed olup emrüm mücebince mezkûrı elbette bulup ihmâlden hazer eyleyüp tekrâr Südde-i Sa'âdetüm'e şikâyetle getürmeyesin.

777 *Vardarkapısı'nda binâ olunan kale için Selanik'teki İbrahimpaşa Câmi'i'nin suyunun alınarak vakfın bostanlarına ve suyoluna zarar verildiği yolundaki şikâyetin tahkik olunması.*

Şehremînine virildi.

Selanik kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ nefsi-i Selanik'de vâkı' olan İbrâhîm Paşa Câmi'i'nün Mütevellîsi Hasan mektûb gönderüp; "Varda[r]kapısı kurbinde binâ olunan kal'a-i cedîdenün suyu olmayup zikrolunan câmi'un mesâfe-i ba'îdeden gelen suyundan alınup vakfun bostânlarına ve sunun kârîzlerine zarar müterettib olduğın" bildürmeğın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vardukda göresin; kazıyye arzulunduğı gibi olup zikrolunan vakfun suyundan alınup ol vechile vakfun bostânlarına ve sunun kârîzlerine zarar müterettib olmuş mıdur, nicedür; ma'lûm idinüp vukû'ı üzre mufassal yazup arzeyesin.

778 *Neretva kadısı İsa'nın kâtili olup siyâset olunacak iken hapisten kaçak Klis beyinin voyvodası Hızır'ın yakalanarak emrin yerine getirilmesi.*

Yazıldı.

Beğün kapukethudâsına virildi. Fî selh-ı Receb, sene: 972

Hersek beğine hüküm ki:

Klis Beği Mehmed dâme izzühûnun Hızır nâm voyvodası Neretva Kâdîsı iken katlitdüğü İsa Kâdî'nun teftîşi husûsı için mukaddemâ emr-i şerîfüm virilüp teftîş olundukda sen ki Hersek beğisin, sana teslîm olunup Blagay Kal'asında habsitmiş iken hısâr müstahfızları bayram namâzı bahânesiyle taşra çıkarup gaybet itdürdükleri i'lâm olundukda; "Dizdâra ve kethudâsına ve sâyir müstahfızlara teklîf idüp buldurasın." diyü sana hükm-i şerîfüm gönderildi. "Mezbûr kâdîyı mezkûr voyvoda katlitdüğü şer'le sâbit olursa emr-i şer' ne ise te'hîr olunmayup icrâ oluna." diyü emrüm olmuş iken habse virilüp muvâza'a tarîkıyla gaybet itdürmeğe sebeb nedür? Ele getürmesi uhdene lâzımdür. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, bu bâbda bi'z-zât gereğı gibi mukayyed olup sancağunda bi'l-cümle her ne mahalde olursa tettebbu' u tecessüs idüp haberin alup yataklandurup ele getirüp dahı mukayyed ü mahbûs hasımlarıyla berâber idüp emr-i sâbikum üzre kâdî ma'rifeti ile emr-i şer'-ı şerîf ne ise mahallinde icrâ idesin. Bu bâbda ihmâl ü müsâheleden

hazer idüp elbette mezkûr her kande ise emrüm mücebince ele getüresin ve illâ mes'ûl olursın; bilmiş olası.

[Yev]mü'l-Hamîs, fî 22 Recebi'l-mürecceb, sene: 972, Kostantiniyye

779 *Nemçe ile yapılan ahidnâme gereği Erdel kralı İstefan'ın Nemçe'den aldığı kaleleri Nemçe tarafına teslim eyleyip ahidnâmeye aykırı harekette bulunmaması.*

Yazıldı.

Erdel Kralı İstefan Kral'a nâme-i şerîf yazıla ki:

Hâliyâ iftihâru ümerâ'i'l-ızzâmî'l-İseviyye Nemçe ve Alaman Kralı Maksimilyanoş Kral Atebe-i Âlem-penâhımız'a mu'teber ilçisi ile harâcından altmış bin filori ile ba'zı hedâyâ gönderüp atası Ferenduş Kral ile mâ-beynimüzde olan ahdimüzde sâbit-kadem olup Plaj Menhar(?) diyen müfsid gavgâsıyla alınan kal'alar ahvâlin arzidüp; "Müfsid-i mezbûr elinde olan kal'aları ve yirleri ile esnâ-i sulhda ol cânibün zabtında bulunup bize virilen ahid-nâmede dâhıldır." diyü taleb eyledükde ahd ü emânı ri'âyet itmek kâ'ide-i kişver-sitânî olduğına binâ'en Bana Kal'ası elinüzde kalup andan gayri alınan kal'alar sâhibine teslîm olunup mâ-beyninüz ıslâh olunmağla tarafeynden nizâ' u husûmet mürtefi' olup iki cânibün re'âyâsı âsâyış ü huzûrda olmak için müşârun-ileyhe ahid-nâme-i hümayûnumuz virilmişdür. Kemâ-kân ahd-i şerîfümüz ri'âyet idüp ol cânibden ahde muhâlif vaz' sâdır olmaz ise ahde mugâyir alınan kal'aların taleb itdüklerinde ahid-nâme-i hümayûnuma muhâlif vaz' itmeyüp ıslâh-ı zâtü'l-beyn husûsların onat fikridüp fitne vü fesâda ve memleket ü re'âyâ pây-mâl olacak husûslardan berî olup nazm u nizâm-ı memleket ve terfîh-i ahvâl-i ra'ıyyet bâbında envâ'-ı mesâ'î-i cemîlen zuhûra getüresin ve bu maslahatlar ber-taraf olunca a'dâ tarafından gafletde olmayup müretteb ü mükemmel düşmen yarağıyla hâzır u müheyyâ bulunmakdan hâlî olmayasın ve nâme-i şerîfümüz cevâbın kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Alî zîde kadruhû ile yazup Südde-i Sa'âdetüm'e i'lâm eylesin.

780 *Nemçe ile Osmanlı arasındaki ahidnâme gereği Nemçe'de esir olduğu bildirilen kişilerin serbest bırakılması.*

Yazıldı.

Beç Kralı Maksimilyanoş Kral'a nâme-i şerîf yazıla ki:

Hacı Sinân nâm kimesne Dergâh-ı Mu'allâm yeniçerilerinden olup Budun'da nevbeticilik hıdmetinde iken Budun altında Sent Andre nâm karyede giriftâr olup hâlâ ba'zı kimesneler Komoran Beği olan Kara Mihal'ün yanındadır ve ba'zı kimesne Budukom(?) nâm kal'ada Sarikri(?) Mihal nâm kâfirün avretinde olduğın ve Âmil-oğlu Tâceddîn Göle Kal'asında ve Hüseyin Ağa-oğlu el-ân ol cânibde mahbûs idükleri Dergâh-ı Adâlet-masîrüm'e i'lâm olunmağın gerekdür ki:

Nâme-i hümayûnumuz varup vusûl buldukda, mâ-beynimüzde olan mu'âhede-i hümayûnum muktezâsınca dostluk şerâyitın ri'âyet idüp mezkûrları gereği gibi tettebbu' u tecessüs idüp her kimde ve ne mahalde mahbûslar ise halâs idüp Atebe-i Ulyâmuz cânibine göndermek bâbında envâ'-ı mesâ'î-i cemîlenüz zuhura getüresiz.

781

bkz. hkm. 779

Yazıldı.

Erdel Kralı İstefan Kral'a nâme-i şerîf yazıla ki:

Hâliyâ Âsitân-ı Muhalledü'l-ikbâl ve Müşeyyedü'l-iclâlîmüz'e -ki, merci'-ı selâtîn-i ızâm ve melce-i havâkîn-i fihâmdur- iftihâru ümerâ'i'l-ızâmî'l-İseviyye Nemçe ve Alaman Kralı Maksimilyanoş Kral Atebe-i Âlem-penâhum'a harâcı ile ilçisin gönderüp Plaj Menhar(?) diyen müfsid gavgâsıyla hâliyâ ahde muhâlif alınan kal'aların taleb itmeğin Bana Kal'ası elinizde kalup andan gayri alınan kal'alar sâhibine teslîm olunmak üzre kral-ı mezbûrun kendü nâmına Rûmili'nde ze'âmet tasarruf iden kulum Hidâyet ile nâme-i hümayûnum irsâl olunduğın ve ahid-nâme-i hümayûnum varup vusûl buldukdan sonra ahidlerinde mukarrer ola[n] Bana Kal'ası'ndan gayri alınan kılâ' sâhiblerine teslîm olunmağıçün bundan akdem çavuşum ile size nâme-i şerîfümüz gönderilmişidi. Gerekdür ki; müşârun-ileyh kralun kendü nâmına yazılan ahidnâme-i hümayûnum varup vâsıl oldukdan sonra kemâ-kân ahidlerinde sâbit-kadem olup ahde muhâlif alınan kal'aları için mûmâ-ileyh tarafından nâme-i hümayûnumuz ile mezkûr kulum gelüp taleb eyledükde Südde-i Sa'âdet-bahşımız tarafına olan sadâkat ü ubûdiyyetün muktezâsınca te'hîr olunmayup Bana Kal'ası'ndan gayri ahd-i şerîfümüze muhâlif alınan kal'aların sâhiblerine teslîm eyleyüp mâ-beynde olan dostluğu ve ahd-i şerîfümüzi ri'âyet itmek bâbında hüsn-i ikdâm ü ihtimâmdan hâlf olmayasın.

782

Dukagin sancağında isyan eden kefare karyelerinin haklarından gelebilmesi için Dukagin beyinin İskenderiyye, Ohri ve İlbasan beylerinden yardım talep etmesi.

Yazıldı.

Kethudâsına virildi. Fî 25 Receb, sene: 972

Dukagin beğine hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Liva-i Du[kal]gin'e tâbi' Berdot ve Rab ve Riba ve Arasta ve Rile(?) ve Anbale ve Kaçnar ve Kalomirne(?) ve Duş ve Küçük Kanta ve Plakıza ve Küçük Meridid ve Büyük Meridid ve Kolçın ve Kertlü ve Mamiş ve Olonmeşt(?) ve Servi(?) nâm karyeler keferesi isyân üzre olup iskeleye gelüp giden tüccârün esbâb ü emvâlin gâret itdüklerinden gayri İskenderiyye sancağında ba'zı köyler basup zâd ü zevâdeleri mezbûr Mamiş nâm karye keferesinden vâsıl olup şöyle ki; haklarından gelinmeye, yollar mesdûd olup fukarâya zulm-i nâ-ma'dûd olmak mukarrerdür. Şöyle ki; haklarından gelinmek emrolunursa, mu'âvenet için İskenderiyye beği ve Ohri ve İlbasan sancaklarının hısâr-erleri

ve azebleri mu'âvenete ta'yîn olunmak lâzımdır." diyü arzylemişsin. İmdi; arzitdiğün üzere sana mu'âvenet için müşârun-ileyh İskenderiyye beğine ve Ohri ve İlbasan sancaklarının hısâr-erenlerin ve azeblerin taleb itdüğünde irsâl için müşârun-ileyhim beğler kullaruma ahkâm-ı şerîfe yazılup sana irsâl olundu. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda göresin; zikrolunan âsîlerün ıslâhları istimâlet ile mümkün olmayup izâleleri lâzım ise fursatların gözedüp urulacak zamân karîb olduğu gibi mukaddem müşârun-ileyhim beğler kullaruma mu'âvenet itmek için yazılan ahkâm-ı şerîfeyi yirli yirine ulaştırup müşârun-ileyhi sancağı sipâhîleri ile ve Ohri ve İlbasan müstahfızlarından ve azeblerinden kifâyet mikdârı kimesne taleb idüp bir yire cem' olduğunuz gibi hüsn-i ittifâk u ittihâd üzere yek-dil ü yek-cihet olup hüsn-i tedbîr ü tedârük ile üzerlerine varup etrâfların ihâta idüp itâ'at itmeyen kurânun horyadların kılıçdan geçürüp etfâl ü ezvâcın esîr ve esbâb ü emvâllerin gâret ü hasâret kılup gereği gibi haklarından gelesin ki, sâyirlerine mûcib-i ibret ü nushat ü nasîhat vâkı' olup eyyâm-ı sa'âdet-i hümayûnumda memleket ü re'âyâ ve ebnâ-i sebîl mazarrat u fesâdlarından [emîn] ola. Bu husûsda kemâl ile basîret üzere olup hüsn-i tedârük idüp gafletle bî-hûde yire âdem kırdurup âsîler halâs olmağla küllî fesâda bâ'ıs olmalarından ve kendü hâllerinde itâ'at ü inkıyâdda olan re'âyânun ehl ü iyâllerine ve esbâb [ü] tavarlarına dahlolunup emrûme muhâlif iş olmakdan bi'l-cümle sû-i tedbîr ve adem-i tedârükden gâyet ihtirâz idesin ve illâ netîcesi sana âyid olur; bilmiş olasın.

783

Dukagin sancağında isyan eden kefare karyelerinin haklarından gelinmesi için Ohri ve İlbasan beylerinin sancakları askeriyle Dukagin beyine yardıma gitmeleri.

Yazıldı.

Dukagin beği kethudâsına virildi.

Ohri beğine hüküm ki:

Hâliyâ Dukagin Beği Ahmed dâme izzühû Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "Sancağına tâbî' olan ba'zı karyeler keferesi ısyân üzere olup tüccâr tâyifesinün yollarına inüp emvâl ü esbâbların gâret idüp ziyâde fesâd ü şenâ'at üzere olup hiç bir vechile ıslâhları mümkün olmayup haklarından gelinmesi lâzımdır." diyü i'lâm idüp; "sancağına tâbî' olan kılâ' müstahfızlarının ve azeblerinün oklu ve yaylu ve harbelü cenge ve harbe kâdir yararlarıyla mu'âvenet olunmak lâzım idüğün" bildürmeğin **buyurdum ki:**

Müşârun-ileyhün mektûbı ve âdemi varıcak, sancağında vâkı' olan kılâ' müstahfızlarının ve azeblerinün tüfenk-endâzlarından ve oklu ve yaylu ve harbelü cenge kâdir yararlarından kifâyet mikdârı kimesne ihrâc idüp bir yarar voyvodanı anlara serdâr ta'yîn eyleyüp müşârun-ileyhe irsâl eylesesin ki, varup vech ü münâsib gördüğü üzere mu'âvenet ü hıdmetde bulunalar ve mezkûr voyvodana tenbîh ü te'kîd eylesesin ki, zikrolunan müstahfızları ve azeb tâyifesin alup giderken ve götürür iken onat zabteyleyüp yol üzerinde olan re'âyâyâ dahl ü ta'arruz itdürmeyüp bir ferde zarar u gezend iriştürmeye. Şöyle ki; kimesneye te'addî vü tecâvüzleri istimâ' oluna, netîcesi sana âyid olur; bilmiş olasın.

Yazıldı.

Dukagin beği kethudâsına virildi.

Bir sûreti, vech-i meşrûh üzre İlbasan sancağı beğine yazıldı.

784

Dukagin sancağında isyan eden kefare karyelerinin haklarından gelinmesi için İskenderiyye beyinin sancağı sipâhileriyle birlikte Dukagin beyine yardıma gitmesi.

Yazıldı.

Bu dahi.

İskenderiyye Beği Tur-Ali Beğ'e hüküm ki:

Hâliyâ Dukagin Beği Ahmed dâme izzühû mektûb gönderüp; "Sancağına tâbi' ba'zı karyeler keferesi ısyân üzre olup âyende vü revendenün yollarına inüp emvâl ü esbâbların gâret idüp ziyâde fesâd ü şenâ'at üzre olup aslâ ıslâhları mümkün olmayup haklarından gelinmek lâzımdır." diyü i'lâm idüp seni mu'âvenete taleb itmeğin mezkûr âsîlerün haklarından gelmek emridüp **buyurdum ki:**

Müşârun-ileyh sana mektûb u âdem gönderüp mu'âvenete taleb itdükde sancağın sipâhisiyle müşârun-ileyhe mülâkî olup yek-dil ü yek-cihet olup vech ü münâsib görüldüğü üzre hüsn-i tedbîr ü tedârükle zikrolunan âsîlerün haklarından gelüp bâb-ı mu'âvenet ü muzâheretde envâ'-ı ikdâm ve hüsn-i ihtimâmın vücûda getüresin ki, sâyirlerine mûcib-i ibret ü nasîhat vâkı' ola. Ammâ; bu bahâne [ile] kendü hâllerinde itâ'at ü inkıyâd üzre olan re'âyâya dahl ü ta'arruz olunmakdan sakınasın.

785

Nemçe elçisinin getirdiği haracın hazînece teslim alındığı, babası Ferenduş kralla olan ahidnâmenin kendisi adıyla yenilenip, Erdel kralının aldığı kalelerden Bana Kalesi hariç diğer kalelerin geri teslimiyle aralarında sulh olunması, her iki tarafın serhadlerini hıfzedip ehl-i fesadın sınır tecâvüzlerinin önlenmesi.

Nemçe ve Alaman Kralı İmparador Maksimilyanoş'a yazılacak nâme-i şerîfün sûretidür.

Hâliyâ Dergâh-ı Sa'âdet-destgâh ve Bârgâh-ı Ma'delet-penâhımız'a -ki, meşrik-ı neyyir-i ikbâl ve makbil-i şifâh-ı ekâsîre vü ikbâldür- mektûb-ı vidâd-mashûbunuz vârid olup babanız İmparador Ferenduş'la mâ-beynimüzde olan mu'âhede-i hümâyûnumuzun mazmûn-ı sa'âdet-makrûnı ri'âyet olunup ol ahd üzre sâbit-kadem olduğunuza binâ'en müşârun-ileyh babanız ahditdüğü virgüden altmış bin filorilik altın ve gurus kıdvetü a'yâni'l-milleti'l-Mesîhiyye Mikel nâm ilçinüzle Âsitân-ı Sa'âdet-âşiyânımız'da olan ilçinüzde kıdvetü ümerâ'i'l-milleti'l-Mesîhiyye Alberdoş Dö Pez gönderilüp ol dahi bî-kusûr Hızâne-i Âmirem'e teslîm itdükde gelen ademlerünüz envâ'-ı ri'âyet-i husrevânemizle mer'î vü makbûl olup ve Kral-oğlu İstefan'un Plaj Mihal(?) elinden aldığı kal'alar ahvâlin müşârun-ileyh ilçinüz arzyledükde ol bâbda her ne ki dinilmiş ise ale't-tafsîl ma'lûm-ı

şerîfümüz olmuşdur. Eyle olsa; Âsitân-ı Sâmi-mekânımız'la dostluk üzere olanların evlâd ü ekbâdının husûl-i murâdâtlarında dâyimâ ulüvv-i inâyet-i şâhânemüz dirîğ değildir. Mûmâ-ileyh atanuzla mâ-beynimizde vâkı' olan mu'âhede-i hümayûnumuz mukarrer ü müstahkem olup mâdâm ki sizün cânibinizden ahde muhâlif iş zuhûr itmeye, Dergâh-ı Âlem-penâhımız kıbelinden hılâf-ı ahd iş olmak ihtimâlî değildir. Ammâ; Plaj Mihal(?) diyen müfsid Kral-oğlı'nun kadîmî beglerinden iken sizün canibinize varup ilticâ idüp Erdel vilâyetinden bir niçe kılâ' u yirleri zabtına getirüp sâbıkâ atanuzla ahd-i şerîfümüz oldukça anun hakkında vâkı' olan iltimâs kabûlimüz olup ahdümüzde dâhıl olmak üzere ahidnâme-i hümayûnumuzda mastûr olmağın ol zamândan berü Kral-oğlı tarafından ol cânibe dahl ü ta'arruz olunmayup ahd-i şerîfümüzü ri'âyet iderken sene-i sâbıkada müfsid-i mezbûr kendü hâlinde olmayup Kral-oğlı'nun memleketine dest-i tetâvül niyyeti ile Erdel sınırına dühûl idüp bir parkan ve kastel ihdâs idüp ve bu esnâda atanuz dahı intikâl itmekle ol cânibden fesh-ı ahd olduğu mülâhazasıyla mezkûr İstefan dahı tahammül idmeyüp muhdes olan parkanın ve kastelün üzerine bir mikdâr âdem gönderüp tahrîb itdükde Sakmar ve Bana Kal'aları muhâfazasında olanlar ihtiyâran teslîm itmeleri ile mezkûrun eline düşüp ol vakıt Kral-oğlı âdemlerin zabtidemeyüp Sakmar'dan ilerü ba'zı kastel ü kasabâtda tecâvüz itmişler. Bu husûsı müşârun-ileyh ilçinüz dahı i'lâm eylemişdi. Sâniyen; Plaj Mihal(?) diyen müfsid gelüp istabur peydâ idüp leşker cem'ine mübâşeret ve fesâda mübâderet itdükde def'-ı mazarrat-ı a'dâ ve hıfz u sıyânet-i memleket içün istimdâd eylemeğın vilâyetini korutmak içün bir mikdâr asker virilüp sizün cânibinizden mu'âvenet olunmayup a'dâsı teskîn olıcak bunlar dahı sizün memleketinize tecâvüz itmeyüp yirlerine mürâca'at itmişlerdi. Şimdiki hâlde müşârun-ileyh Kral-oğlı ol kal'alara kadîmî mülkiyyet da'vâsın iderken ihtiyâran virmezse mezkûrun elinden cebrile alınmak vaz'-ı ma'kûl olmaduğınan gayri bir küllî fesâda ve memleket harâb olmasına bâ'ıs olur. Yüce Dergâhımız'da vech ü münâsib görülen budur ki; Bana Kal'ası müşârun-ileyh Kral-oğlı'nun elinde kalup gayri kal'alar sâbıkâ olan ahd-i şerîfümüz üzere sahibine teslîm olunup bu mâ-beyn ıslâh olunmağla tarafeynden nizâ' u husûmet mürtefi' olup iki cânibün re'âyâsı zıll-i sa'âdet ve kenef-i hımâyetinizde âsûde-hâl ve müreffehü'l-bâl olup ahidnâme-i hümayûnumuzda iki karındaşınız isimleri mezkûr olup üslûb-ı sâbık üzere ahidnâme-i hümayûnumuz nâm-ı devlet-rüsûmunuza yazılup müşârun-ileyh ilçinize teslîm olundukda; "Bu husûsa me'mûr değiliz." diyü tekrâr ol cânibden habere mevkûf kalduğı ecilden yazılan ahid-nâme-i hümayûnumuz Atebe-i Ulyâmuz kullarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-a'yân () *zîde kadruhûya* teslîm olunup gelen âdemlerünüz ile koşılup irsâl olundu. Varup vusûl buldukda, dûdmân-ı hılâfet-penâhımız cânibine irsen ve iktisâben olan dostluğunuza binâ'en münâsib görülen umûr makbûlinüz olup nâme-i şerîfümüzün mazmûn-ı sa'âdet-nümûnı ile amel idüp hılâfına cevâz gösterilmeye ki, Kral-oğlı'nun hem-civâr olması size nâfi'dur. Fesâda bâdî olur husûslardan ictinâb olunup cânib-i salâha sâlik olup kemâ-kân ahd-i şerîfümüzü sıyânet idüp ahde mugâyir bir vaz'a irtikâb olunmaya ki, bu cânibden dahı ana göre ri'âyet olunup tenâkuz-ı ahd olmak ihtimâlî olmaya ve ne hâl üzere mukarrer olursanız, âcilen Âsitân-ı Sa'âdetimize i'lâm eylesiz ve zikrolunan ahid-nâme-i hümayûnumuzda vâkı' olan yemînümüz muktezâsınca ol cânibün haydudları zabtolunup bu tarafun dahı levendleri

hıfzolunup serhadler emn ü emân olması lâzım ü lâ-büdd iken serhadde olan kal'alarunuzun haydudların hâfızları aded ü defteriyle Memâlik-i İslâmiyye'ye salup girü avdet itdüklerinde ellerine giren doyumlukların defter ile alup ruhsat ü icâzet virmekden hâlî olmazsınız. Min-ba'd bu asıl ehl-i fesâd ref' olup tamâm ahd ü emân ri'âyet olunmak için serhadde olan beğlerbeğiye ve beğler kullaruma ve sâyir asker-i zafer-me'serüme ve kılâ' hâfızlarına gereği gibi tenbîh olunup; "Aslâ ol cânibün re'âyâsından bir ferdün mâllarına ve tavarlarına dahlolunmaya." diyü te'kîd olunup eslemeyenler siyâset olunmak emrüm olmuştur. Siz dahı bu husûsa mukayyed olup memleketünüzün haydud u harâmîsin ve ehl-i fesâd ü şenâ'atin hıfzeyleyüp Memâlik-i Mahrûsem serhaddine ve re'âyâsına tecâvüz itdürmeyüp eslemeyenlerin ol cânibden haklarından gelüp ahd-i şerîfümü tamâm ri'âyet idesiz ki, tarafeynden serhadler emn ü emân üzre olup re'âyâ vü berâyâ âsûde-hâl olalar.

786 *Çorlu, Silivri ve Rodoscuk kadılıklarında stoklanmış olan terekelerin donanma zahîresi için İstanbul'a gönderilmesi.*

Yazıldı.

Mezbûr çavuşa virildi. Fî 27 Receb, sene: 972

Çorlu ve Silivri ve Rodoscuk kâdîlarına hüküm ki:

Hâliyâ taht-ı hükûmetinizde ne mikdâr der-mahzen tereke var ise cümlesi gemilere tahmîl olunup Donanma-i Hümâyûnum zahîresiyçün mahrûse-i İstanbul'a gelmek lâzım ü mühimm olmağın **buyurdum ki:**

Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından Murâd *zîde kadruhû* varıcak, bu husûsda te'hîr ü tevakkuf itmeyüp her biriniz bi'z-zât yoklayup taht-ı kazânuzda eger sübaşıda ve eger yeniçeri ve solak ve gayri tâyifede bi'l-cümle her kimde ne mikdâr mahzen olmuş buğday ve un var ise cümlesin ihrâc idüp yalılara indürüp gemilere tahmîl idüp dahı mahrûse-i mezbûreye gönderesiz. Zahîre husûsı ehemmi-i mühimmâtıdır; sâyir zamâna kıyâs itmeyüp ve nâyiblerinüze i'timâd eylemeyüp mezkûr çavuşum mübâşeretıyla bulunan zahîreleri kaldurup yalılara getirüp gemilere tahmîl etmek bâbında gereği gibi ikdâm ü ihtimâm eyleyesiz. İhmâl ü müsâheleden ziyâde ihtirâz eyleyesiz ve der-mahzen olan yirlerden gayri yalılara karîb ola[n] kurâ vü kasabâtdan mümkün olan yirden vâfir ü müstevfî zahîre sürdürüp yalılara indürüp gemilerle gönderesiz. Şöyle ki; bu bâbda bi'z-zât mukayyed olmayup veyâ tedârükde adem-i ihtimâmınız olmağla mahrûse-i İstanbul'a zahîre az gele, aslâ özrinüz makbûl ü mesmû' olmayup ve mansıbınız alınmağla konılmayup envâ'-ı ıtâb ü ıkâb ile mu'âteb olmanız mukarrerdir. Ana göre bâb-ı ikdâm ü ihtimâmda dakîka fevtitmeyesiz ve ne mikdâr zahîre tedârük olunup gönderildiğün ve kimün gemisine tahmîl olduğün yazup bildüresiz ki, bunda geldükde ana göre taleb olunup âhar yire gitmek ihtimâli olmayasız.

787 *Rodos Beyi Ali'nin yanında bulunan kadırgalardan birinin Sığla beyi Hızır'a verilmesi.*

Yazıldı.

Cezâyir beğlerbeğisine hüküm ki:

Rodos Beği Alî *dâme ızzühû* yanında olan kadırgalardan hâliyâ Sığla Beği olan Hızır *dâme ızzühû*ya bir kadırğa virilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Hüküm-i şerîfüm varıcak, emrüm mücebince müşârun-ileyh yanında olan kadırgalardan bir kadırğa viresin; şöyle bilesin.

[Yev]mü'l-Ahad, fî 26 Recebi'l-mürecceb, sene: 972

788

Dukagin sancağında isyan eden kefare karyelerinin isyanının bastırılması esnâsında esir alınanların eşkıyânın haklarından gelindikten sonra serbest bırakılmaları.

Yazıldı.

Beğün kethudâsına virildi. Fi't-târîhi'l-mezbûr.

Dukagin Beği Ahmed Beğ'e hüküm ki:

Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "livâ-i Dukagin'e tâbi Berdot ve Rab ve Riba ve Arasta ve Rile(?) ve Anbale ve Kaçnar ve Kalomirye(?) ve Duş ve Küçük Kanta ve Plakıza ve Küçük Meridid ve Büyük Meridid ve Kolçın ve Kertlü ve Mamış ve Olonmeşt(?) ve Servi(?) nâm karyelerün keferesi ısyân üzre olup haklarından gelinmesi lâzım idüğün" bildürmişsin. İmdi; kâbil-i ıslâh olmayup ısyân üzre [olan] müfsidlerün haklarından gelinüp askeri tergîb için etfâl ü ezvâcları hîn-i gâretde esîr olup eşkıyâsının hakkından gelindikten sonra ıtlâk olunup Memâlik-i Mahrûsem içinde olan re'âyâ esîr olmağa rızâ-yı şerîfüm yokdur. **Buyurdum ki:**

Hüküm-i şerîfüm varıcak, esîr husûsın kimesneye ifşâ itmeyüp ol emr-i şerîfüm mücebince ısyânları zâhir olan ehl-i fesâdun hüsn-i tedbîr ile haklarından gelüp ber-taraf olduktan sonra ne mikdâr esîr alınmış ise bî-kusûr ıtlak idüp hılâf-ı emr bir ferd esîr olmakdan hazer eylesin. Şöyle ki; emrûme muhâlif kimesne esîr alduğı istimâ' oluna, sen mes'ûl olursın. Ana göre mukayyed olup hılâf-ı emr iş olmakdan ziyâde ictinâb eylesin.

789

İstanbul'a gelecek suyolu kemerleri binası hizmetinde olanlara diğer seneye göre daha fazla orducu temin edilmesi.

Yazıldı.

İstanbul kâdîsına hüküm ki:

İstanbul'a gelecek suyolunun kemerleri binası hıdmetinde olanlara ordu lâzım ü mühimm olmağın **buyurdum ki:**

Hüküm-i şerîfüm varıcak, sene-i sâbıkada hıdmet-i mezbûrede olanlara ne mikdâr orducu ihrâc olunmuş ise bu sene-i mübârekede hıdmet itmâma irişmeğe niyyet olunmuşdur;

orduyı ziyâdece ihrâc eylesin ki, zikrolunan hıdmetde olan kullaruma ve sâyir tavâyife ma'âşları bâbında muzâyaka gelmeyüp ordu hıdmetin idenlere sebab-i ticâret ola. Husûs-ı mezbûr ehemmi-i mühimmâtıdır; te'hîr itmeyüp hemân şimdiden tedârük idüp ve bu bâhâne ile mübâşîrinden kimesneye te'addî vü tecâvüz itdirmeyüp bu husûsı bi'z-zât görüp ta'yîn eylesin.

790

Nemçe askerinin Erdel'e tabi Tokay Kalesi'ni muhasara edip geriden daha asker gelmek üzere olduğu haber alınmasıyla Nemçe kralına yeni ahidnâmeyi götüren elçinin geri çevrilerek, krala ahidnâme hakkında bilgi vermek üzere elçinin bir adamının gönderildiği; Budun beylerbeyinin sancağının ve serhadlerin muhafazasına dikkat edip alacağı haberleri bildirmesi.

Yazıldı.

Budun beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ mektûb gönderüp; "işbu mâh-ı Receb'de Nemçe askeri vilâyet-i Erdel'e tâbi Tokay nâm kal'aya gelüp muhâsara üzre olup girüden dahı hayli yarağ* u leşker gelmek üzre oldukların ve Peç'den berü dahı ba'zı cem'ıyyetleri olduğın" bildürmüşsin. Ol bâbda her ne ki dinilmiş ise ale't-tafsîl Pâye-i Serîrüm'e arzolunup ılm-i şerîfüm muhîtu şâmil olmuşdur. Eyle olsa; Peç kralının Südde-i Sa'âdet-bahşum'a harâc ile gelen ilçisi kral-ı mezbûr babasına virildüğü ahid-nâmeye karındaşları olmasın tazarru' eylemeğin Kral-oğlu aldığı kal'alardan Bana Kal'asından gayri sahiblerine teslîm olunmak şartıyla üslûb-ı sâbık üzre kendü nâmına ahid-nâme-i hümayûnum virilüp hüsn-i icâzetimiz ile ilçisi ol cânibe irsâl olunmuşken vech-i meşrûh üzre ahde muhâlif ol cânibe dahlolunduğu ma'lûm olmağın ilçisi avdet itdürilüp gelen âdemlerinden bir yararı mezkûr ilçe tarafından mektûbı ile virilen ahid-nâme-i hümayûnumun ahvâlin bildürmek için Budun çavuşlarından Behrâm'a koşilup ulağla ol cânibe irsâl olunmuşdur. **Buyurdum ki:**

Varup vusûl bulduklarında, mezbûr çavuşı alıkoyup ilçinün âdemisin bir ân ve bir sâ'at te'hîr ü tevakkuf itdirmeyüp krala ulaşıdurasın ve öte cânibden dahı geldüğü gibi te'hîr itmeyüp ulağla Bâb-ı Sa'âdet-me'âbum'a irsâl eylesin. Eger ahd-i şerîfümü bildükden sonra hılâf-ı ahd iş ideler, bi-inâyeti'llâhi te'âlâ muktezî olan tedârük ne ise görülür. Sen dahı ol cânibden gaffet üzre olmayup beğlerbeğiliğine müte'allik olan sancakbeğleri müretteb sübaşları ve sipâhîleriyle mükemmel düşmen yarağıyla ol serhadlerin hıfz u hırâsetinde mücidd ü merdâne olasın ve min-ba'd dahı vâkıf olduğun ahbâr-ı sahîhayı i'lâm etmekden hâlî olmayasın; şöyle bilesin.

* Metinde " "şeklindedir.

791

Keefe sancağında Çerâkise tâifesinin fesad üzere olanlarının yakalanıp dâvalarının görülmesi.

Yazıldı.

Turgud Çavuş'a virildi. Fî 27 Recebi'l-mürecceb, sene: 972

Kefe beğine hüküm ki:

Dergâh-ı Mu'allâm'a âdem gönderüp; "sancağunda ba'zı Çerâkise tâyifesi fesâd idüp birbirin katlidüp ele girmeyüp dâru'l-harbe kaçup ba'dehû dâru'l-harbden akrânı ehl-i fesâd ile gelüp girü fesâd idüp gaybet iderler. Akribâ vü ta'allukâtlarına teklîf olundukda ele virmeyüp mu'în ü zahîr olmağla fesâd ü şenâ'atleri muttasıl ziyâde olmak üzre olduğın" bildürmişsin. **Buyurdum ki:**

Hüküm-i şerîfüm varıcak, anun gibi taht-ı hükûmetünde fesâd ü şenâ'at üzre olanları hüsn-i tedbîr ile ele getirüp gaybet idenleri yatağ u turaklarına bi'l-cümle şer'le buldurması lâzım olanlara buldurup getürdüp meclis-i şer'a ihzâr idüp ahvâllerin hak üzre şer'le görüp şirret ü şekâveti ve fesâd ü şenâ'ati sâbit olanlar bâbında emr-i şer'-ı kavîm ne ise icrâ idüp yerine koyasın; arz[a] muhtâc olanları habsidüp arzyleyesin.

792

Nemçe askerinin Erdel'e tâbi Tokay Kalesi'ni muhasara edip geriden daha asker gelmekte olduğu anlaşıldığından Beç elçisinin İstanbul'a dönüp bir adamını ahidnâme hakkında bilgi vermek üzere krala göndermesi.

Yazıldı.

Peç Kralı İlçisi Mikel'e hüküm ki:

Hâliyâ Budun Beğlerbeğisi İskender dâme ikbâhühû mektûb gönderüp; "işbu mâh-ı Receb'de Nemçe askeri vilâyet-i Erdel'e tâbi Tokay nâm kal'aya gelüp muhâsara idüp yarakların kurup ceng ü cidâl ve harb ü kıtâle mübâşeret idüp girüden hayli topar ve gereği gibi yarağ u yasağ ile mübâlağa asker gelmek üzere olup ve Peç'den berü niçe yirlerde dahı cem'ıyyetleri olduğın" i'lâm eyledüğü ecilden Südde-i Sa'âdetüm'e gelmen lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Hüküm-i şerîfüm varıcak, yanunda olan kral âdemlerinden söze ve kelimâta kâdir bir yararın intihâb idüp dahı Budun çavuşlarından Behrâm'a koşup kendü cânibünden krala mektûb yazup babasına virilen ahid-nâme-i hümayûnumda karındaşları bile olması mukarrer olup Kral-oğlu aldugı kal'alardan Bana Kal'ası'ndan gayri kal'alar sahiblerine teslîm olunmak üzre kendü nâmına üslûb-ı sâbık üzre ahid-nâme-i hümayûnum yazılıp sana teslîm olunup ol cânibe irsâl olunmuş iken hâliyâ ahde muhâlif vâkı' olan hareketler içün te'hîr olduğun i'lâm eylesin. Eger babasıyla mâ-beynimüzde olan ahd ü emânda sâbit-kadem ise ol cânibden el çeküp hılâf-ı ahd iş olmakdan ictinâb ideler. Şöyle ki; Kral-oğlunun memleketinden Nemçe askerin çekmeyüp inâyetüm olan ahid-nâme-i hümayûnuma muhâlif bir vaz' ola, sonra beyân olunacak özür müfîd olmaz. Bu cânibden dahı dîn ü devlet-i hümayûnum muktezî olduğı umûra mübâşeret olunur. Bir dürlü dahı [e]ylemeyüp ana göre ol cânibe tenbîh ü i'lân idesin; şöyle bilesin.

793

Horpişte'de adam öldüren Korcu Mehmed'in oğullarına kısas yapıp Korcu Mehmed'in zeâmetinin başkasına tevcih olunarak kendisinin de hapsedilmesi.

Yazıldı.

Horpişte'den Ahmed nâm kimesneye virildi. Fî 28 Receb, sene: 972

Selanik beğine ve müfettiş-i Horpişte kâdîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "nefs-i Horpişte'de sâkin olan Korcu Mehmed, Oruc ve Hasan nâm oğulları ve hıdmetkârlarıyla kasaba-i mezbûreden Ahmed nâm kimesnenün koyunlarından iki koç alup; "Niçün aldunuz?" diyü Alî nâm oğlın gönderüp şer'-ı şerîfe da'vet itdükde mezkûrân Oruc ve Hasan âlet-i harbile gelüp kasaba-i mezbûrede katlitdüklerin müslimânlar şehâdet idüp a'yân-ı vilâyet ve ehl-i vukûf; "Kazıyye böyle olmuştur ve mezbûr Korcu Mehmed ve oğulları eyü kimesneler olmayup mezbûrdan ve oğullarından ve hıdmetkârlarından fukarâ vü ağniyâ âsûde-hâl değillerdür ve kendünün ma'rife[ti]yle biledür." didüklerin" bildürmeğin **buyurdum ki:**

Göresiz; mezkûrân Oruc ile Hasan mesfûr Ahmed'ün oğlu Alî'yi katlitdükleri şer' ile sâbit olmuş ise Oruc ile Hasan'a şer'le kısâs itdürüp ve babaları Korcu Mehmed'ün ze'âmeti âhara virilmiştir; mezbûrî bir kal'ada habsitdüresiz.

794

Kurşunlu kazâsında emre aykırı olarak iltizamla sübaşılık alıp halka zulmeden sipâhi Mehmed ile oğlu Murad'ın teftiş olunmaları.

Yazıldı.

Mezbûr Mehmed Çavuş'a virildi. Fî gurre-i Şa'bânî'l-mu'azzam, sene: 972

Kangırı beğine, Milan ve Kurşunlu ve Çerkeş kâdîlarına hüküm ki:

Sen ki Milan kâdîsısın, mektûb gönderüp; "Kurşunlu kazâsından Mehmed nâm sipâhînün oğlu Murâd nâm sipâhî erbâb-ı tîmârdan iken hılâf-ı emr-i şerîf iltizâm ile sübaşılık olup kazâ-i mezbûrda hasm u müdde'î yoğ iken mücerred mesâvî ile hâkim ma'rifeti yok iken bir gûşeden kendüsi ve bir gûşeden babası re'âyâ üzerinde gezüp müft yimlerin ve yimeklerin eklidüp ve cüz'î kazıyyeler için mahkeme-i şerîfe murâfa'a olmadın küllî cerîmeler alup te'addî itdüklerinde fukarâ[â] vü zu'afâ tahammül itmedüklerin" arızidüp ve Bozkuş nâm [karyeden] Hızır ve Çaddur nâm karyeden Müslim ve Bakacak nâm karyeden Mustafâ ve Sıyâmî ve Dodurlu nâm karyeden Ubeydullâh nâm kimesneler Dergâh-ı Mu'allâm'a gelüp; "Mezkûrân sipâhîler re'âyânun hılâf-ı şer' u kânûn akçaların alup zulm ü te'addîlerinin nihâyeti yoktur." diyü umûmen teftiş olunmasın taleb iderler. "Üzerlerinde hukûk-ı nâs çokdur." diyü bildürdükleri ecilden **buyurdum ki:**

Hüküm-i şerîfüm varıcak, mezkûrân sipâhîleri ihzâr idüp şöyle ki; zikrolunan kimesneler da'vâlarında kâzibler olmayup mezkûrların sahîh zulm ü te'addîleri var ise -ki, gelüp da'vâ-yı hak ideler- husamâsıyla berâber idüp mukaddemâ bir def'a şer'le faslolmayup on beş yıl mürûr itmeyen kazıyyelerin hak üzre onat vechile şer'le teftiş idüp üzerlerine sübût u zuhûr bulan hukûkî şer'le ashâbına alıvirüp hılâf-ı şer'-ı kavîm kimesneye

iş itdürmeyesiz ve ne mikdâr kimesnenün hakkı alıvirilüp ve nenün gibi mâddeler sâbit olduğın defter idüp yazup bildüresiz. Mezkûrân sipâhîlerün üzerlerine nesne sâbit ü zâhir olmayup kendü hâllerinde olup ol kimesneler şirret ü şekâvet idüp hılâf-ı vâkı‘ isnâd itmişler ise cümlesin habsidüp mukayyed ü mahbûs yarar âdemlere koşup Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderesiz. Ammâ; hîn-i teftîşde hakk-ı sarîha tâbi‘ olup tezvîr ü telbîsden ve şühûd-ı zûrdan ve hılâf-ı vâkı‘ nesne arz olunmakdan ve garaz u ta‘assubdan ziyâde ihtirâz eyleyesiz.

795 *Âl-i Nuaym ve Âl-i Urban adlı Arab kabilelerin Şam civarında bulundukları sırada âsi Dağ Arabı kavmine yardım ettikleri suçlamasıyla beylerbeyinin adamlarının saldırısına uğradıkları yolundaki şikâyetlerinin teftiş olunması.*

Yazıldı.

Mezbûr çavuşa virildi. Fî 27 Recebi'l-mürecceb, sene: 972

Şâm ve Trablus ve Hamâ kâdîlarına hüküm ki:

Âl-i Nu‘aym ve Âl-i Urbân nâm Arab kabîleleri ruk‘a sunup; "Şâm civârında kabîleleri ile konup beğlerbeği sübaşısı ve kethudâsı ve emînleri içlerinde olup mâl cem‘ iderken beğlerbeği Tağ Arabı nâm âsî kavmün üzerine leşker gönderdükde gelürken il kavvâsı ve Şâm yeniçerileri ağası ve Sâlihîyye sübaşısı ba‘zı askerle bunları basup yetmiş beş nefer sâdâtun başların kesüp rızıkların ve tavarların ve koyunların yağmâlayup ve ehl ü ıyâllerin girü bunlara bey‘ idüp tekrâr varup esbâbların taleb itdüklerinde zindânda habsidüp ikrâhla üzerimüze huccetler yazdurup ve mûmâ-ileyhün kethudâsı gelüp bizüm için; "Tağ A‘râbı ile ihtilât üzre olup sûret-i itâ‘atde olmağla şehre gelüp gidüp dâyimâ yarakların ve zahîrelerin taşıyup ve mezkûrları basmak murâd itdükde mezbûrlar haber vermekle gaybet iderler. Âsîlere mu‘în ü zahîrlerdür." diyü sûret-i sicil ve husûmetlerin ibrâ vü iskât itdüklerine huccet ibrâz eyledükleri" ecilden sûret-i sicil ve huccetlerün sûretleri aynı ile aslından ihrâc olunup hak üzre görilmek için size irsâl olundu. **Buyurdum ki:**

Dergâh-ı Mu‘allâm çavuşlarından Mehmed *zîde kadruhû* varıcak, gönderilen sûret-i sicil ve huccetlere nazar idüp bi'z-zât bu husûsı husamâ muvâcehesinde ona[t] vechile dikkat ü ihtimâm ile hak üzre bi-hasebi'ş-şer‘ teftîş idüp göresiz; fi'l-vâkı‘ bunlar Tağ A‘râbı ile ittihâd ü ittifâkda olmayup ve mezbûrlara zâd ü zevâde ve yarak virüp mu‘în ü zahîr olmayup itâ‘at üzre kendü hâllerinde olmağla emînleri ve voyvodaları içlerinde oturup rûsûmların cem‘ iderken bî-günâh bunları basılıp ol mikdâr kimesnelerin katlidüp esbâb ü mâlları ve tavarları ve koyunları gâret olunmuş midur, yohsa ısyân üzre olan Tağ A‘râbına mu‘âvenet ü muzâheretleri olup içlerinde bulunmağla haklarından gelinmiş midür, hakikat-i hâllerine muttali‘ olup şöyle ki; hıyânetleri yoğ iken bî-günâh ol vechile zulm ü te‘addî olmuş ise -ki, şer‘le sâbit ola- hılâf-ı şer‘ hasâret olunan mallârın ve tavarların ve koyunların müteveccih olanlardan ba‘de's-sübût alıvirüp hiç bir cânibe meyl ü muhâbe itmeyüp tamâm hak üzre görüp bu bâbda sübût u zuhûr bulan mevâddı sıhhati üzre yazup ale't-tafsîl

çavuşumla yazup bildüresiz. Hılâf-ı vâkı‘ kazıyye arz olunmakdan hazer eyleyesiz; şöyle bilesiz.

796

Babası Ferenduş kralla olan ahidnâmenin Nemçe kralı adına yenilenip, Nemçe elçisinin getirdiği haracın hazînece teslim alındığı, Erdel kralının mülkiyet dâvasıyla aldığı kalelerden Bana Kalesi hâriç diğer kalelerin geri sahiblerine teslimiyle aralarının sulh olup, Osmanlı'ya tâbi olan yerler ve Osmanlı tarafından ahidnâme süresince sınırlarına tecâvüz olunulmayacağı.

Maksimilyanoş Kral'a gönderilecek ahid-nâmenin sûretidür.

Ben ki sultân-ı selâtîn-i şark u garb, sâhib-kırân-ı memâlik-i Rûm u Acem ü Arab, kahramân-ı kevn ü mekân, Nerîmân-ı meydân-ı zemîn ü zamân, Akdeniz'ün ve Karadeniz'ün ve Ka'be-i Mu'azzama ve Medîne-i Mükerrreme'nün ve Kudüs-i Şerîf'ün ve taht-ı Mısır-ı nâdire-i asrun ve vilâyet-i Yemen ü Aden ü San'ânun ve Dâru's-sedâd Bağdâd u Basra vü Lahsânun ve Medâyin-i Enûşîn-i Revân'un ve Diyâr-ı Cezâyir ü Âderbaycân'un ve Deşt-i Kıpçak ve Diyâr-ı Tatar'un ve Kürdistân u Lûristân'un ve külliyyen Rûmili ve Anadolu ve Karaman ve Eflak [u] Boğdan'un ve Üngürüs memleketlerinin ve bunlardan gayri niçe memâlik-i diyâr-ı azîmü'l-i'tibârun pâdişâhı ve sultânı Sultân Süleymân Hân bin Sultân Selîm Hân bin Sultân Bâyezîd Hânım; bi-inâyeti'llâhi'l-Meliki'l-Ekber, inân-ı cihân-dârî kabza-i kudretüme mukadder ve zimâm-ı kişver-güşâyî keff-i kifâyetüme müyesser olup arsa-i âfâk ale'l-ıtlâk mebâdî-i diyâr-ı şark ve mülk-i Çîn'den tâbe-aksâ-yı mağrib-zemîn müsahhar-ı şemşîr-i cihân-gîr-i kazâ-te'sîrüm olmuşdur. Bi'l-cümle taht-ı âlî-bahtumun ednâ pâyesi kasr-ı kaysar ve mülk-i mevrûsumun bir katresi mülk-i Melik Skender olmağın sahâyif-i rûy-i zemîn zîr-nigîn-i felek-âyîn-i nüvvâb-ı sa'âdet-karînüm olmuşdur. Şimdiki hâlde iftihâru ümerâ'i'l-ıẓâmî'l-İseviyye, muhtâru'l-küberâ'i'l-fihâmi fî-milleti'l-Mesîhiyye sen ki, Maksimi[I]yanoş Kral'sın, Rîm halkının güzîde vü hurmetlûsi ve Alaman vilâyetinin imparatorı ve Çeh ve İslavin ve Hırvat sâyir niçe vilâyetlerin kralı ve hâkimisin, Dergâh-ı Sa'âdet-destgâhum'a ve Bârgâh-ı Selâtîn-penâhum'a -ki, makbil-i şifâh-ı kayâsıra-i zamân ve müzdeham-i cibâh-i ekâsire-i devrândur- bundan akdem babanız İmparador Ferenduş ile olan mu'âhede-i hümayûnumuz kendü nâmuna tecdîd olunup Arhadüka Ferdinando ve Arhadüka Karlo nâm karındaşlarınız ahd-i hümayûnumuzda bile olmak üzre Südde-i Sa'âdet-bahşımızda olan ilçinüz kıdvetü ümerâ'i'l-milleti'l-Mesîhiyye, umdetü küberâ'i't-tâyifeti'l-İseviyye Alberdos Dö Pez ile mektûbunuz vârid olmağın; "Hazret-i İsâ Nebî aleyhi's-salâtü ve's-selâm târîhinun bin beş yüz altmış ikinci senesinün yuniyus ayının evvelki güninde sâbıkâ sekiz yıla değin memleket ü vilâyetün re'âyâ vü berâyânun emn ü emânı ve mâ-beynde olan dostluk kemâ-kân muhkem ü mukarrer olmağıçün her yıl Südde-i Sa'âdetüm'e otuz bin Üngürüs filorisi gönderilmesin ve bundan evvel beş yıllık dostluk içinde ma'hûd olan otuz bin Üngürüs filorinün bâkî kalan iki yıllık kusûrından dahı bir yıllığı gönderilmesin ve Erdel'den taşra bi'l-fi'l Yanoş Kral-oğlı elinde olan yerlerden eger Üngürüs vilâyetindedür ve eger nehr-i Tise'nün öte ve beri yanlarındadır, sekiz yıllık emn ü emân içinde adâvet eyleyüp cebr ile ve kılıç ile taleb itmekden geçdük, şol şartla ki, kendü

mülki olmuş ola, kimesne mâni' olmaya. Kral-oğlu dahı bu sekiz yıl içinde her vechile dostluk şartların ri'âyet idüp düşmenlikden ve re'âyâmuza zulmidüp memleketine sürmekden ve vilâyetimüze seğirdüp gâret itmekden ve hısâr almakdan ve yeniden nesne yapmakdan ve canlu ve gayri rızkımız almakdan ve bizüm veyâhûd âdemlerimizün re'âyâsın öşürleyüp kullanmakdan ve ıdlâl itmekden ve "Sizi yakaruz ve gâret iderüz." diyü havf virüp nesnelerin almakdan gereği gibi hazer idüp emn ü emânı hak üzere ri'âyet itdüre. Eger ri'âyet itdürmez ise sabra tâkat getürmedüğünüzi ve Kral-oğlu ile nizâ'ınız olan yirler eger bu dostluk içinde iki cânibün ihtiyârıyla ıslâhı murâd olunur ise vech-i ma'kûl ne ise anunla amel olunmasın ve bu şartlarunuza da Plaz Mihâl(?) ve Nikola Batori(?) ve sâyir beğlerinüz -ki, şimdi size itâ'at itmişlerdür- Kral-oğlu'nun dostluk kâğıdı size vâsıl olduğu günden ellerinde olan emlâkleriyle ve yirleriyle bu kavilde ve bu sulhda bile olmaların ve bundan mâ-adâ eger sizün ve eger Kral-oğlu'nun eli altında olan âdemlerinüz talgalık zamânında birbiriyle adâvet idüp ba'zı alınmış ve virilmiş yirleri olup ellerinde buluna veyâhûd re'âyâsı bir cânibe tapmış buluna, bi'l-cümle bir vechile da'vâ idecek husûsı olsa -ki, bu emn ü emândan sonra vâkı' olmaya- birbiriyle olan da'vâları ve maslahatları ve gavgâları mesmû' olmaya. Ammâ; bu sulh u salâhdan sonra bir nizâ'ları olsa -ki, hüsn-i rızâlarıyla uzlaşmayalar- mâ-beynlerinde gavgâ itmeyüp sizün re'âyânuz size ve bizüm re'âyâmuz bize mürâca'at ideler ve mâ-beynde bu dostluk şâyi' u mukarrer oldukdan sonra beğlerinüzden ve gayri âdemlerinüzden bir kimesne bizüm re'âyâmuzdan birini tutsa te'hîr itmeyüp ve kıymet taleb itmeyüp zararsuz ve ziyânsuz girü yirine gönderilmesin i'lâm idüp ve iki cânibden şerâyit-ı dostî ve emn ü emân târîh-ı mezbûrdan bu sekiz yıla değin sahîh u sâlim hıfz u hırâset olunmak bâbında Südde-i Sa'âdetüm'den ahid-nâme-i hümayûn inâyet olunup bu emn ü emân ve dostluk içinde Memâlik-i Mahrûsemüz'de olan beğlerbeğiler ve beğler ve kapudânlara ve sübaşılara ve voyvodalara ve bi'l-cümle sâyir asâkir-i zafer-me'sere muhkem tenbîh ü te'kid olunup dostluğu gereği gibi hafz idüp aslâ dosluğa muhâlif bir iş olmaya ve bu dostlukda Boğdan ve Eflak voyvodaları bile olalar ve bize müte'allik olan Üngürüs ve İslavin ve Bosna ve sâyir vilâyetlerimiz içinde olan karadan ve denizden ve cezîrelerden aslâ zarar u gezend irişdürilmeye ve hısârlarumuzdan ve kastellerimizden ve sâyir şehirlerimizden bir kimesne uğurlayın yir alsa, ol kimesnenün hakkından gelinüp yirler girü sâhibine döndürile ve iki cânibün re'âyâsından biri kaçsa cümle emlâki beğlik olduğundan gayri kendüsi reddolunup veyâhûd hakkından geline ki, sâyirlere mûcib-i ıbrat ola ve ba'zı yirlerimiz bu emn ü emân içinde ta'mîr ü termîm olunup azık konlup hıfzolunmak murâd olundukda mâdâm ki, sınırımızdan çıkmayavuz, iki cânibde lâzım olan kal'alar ve yirler ta'mîr ü termîm olunup kimesne mâni' olmaya ve Tata cânibinde kadîmden Komoran'a karîb ve tâbi' olup zabtolunugelen yirler ve köyler kadîmden Komoran'a tâbi'dür, yine ol hâl üzere ola. Tata'da ve gayride olan eger ehl-i İslâmdur ve eger gayridür, ol karyelere dahl ü ta'arruz eylemeye ve Üngürüs'de olan re'âyâmuza ve âdemlerimize ve karyelerimizin âdemlerine bir vechile hıdmet teklîf olunmaya ve aslâ nesne taleb eylemeyeler; her biri tâbi' olduğu kal'a sâhibine hıdmet idüp virgüsin ana vire. Zîrâ defe'âtle dahlolunup; "Sizi yakaruz." veyâhûd; "Gâret idüp esîr iderüz." diyü havf virüp virgülerin alurlar ve hıdmet itdürürler ve ba'zı yirlerün re'âyâsı şimdiye değin iki cânibe hıdmet idüp harâc ü öşr viregelmişlerdür. Ol makûle viregeldükleri üzere girü iki cânibe vireler ve ba'zı karyeler vardır, kadîmden kendü âdetleri üzere virmek

şartıyla mutî' olmuşlardır. Hâliyâ virgülerinden on mertebe ziyâde alınmağla fakîr olup perâkende olmağa yüz tutmuşlardır. Virgülerin alanlara tenbîh oluna ki, ita'at itdükleri zamân ne mikdâr nesne ta'yîn olunmuş ise anı alup ziyâde nesnelerin almaya ve bu dostluk içinde Üngürüs'den ve gayriden hiç re'âyâmuz esîr olmaya. Nâgâh olsa dahı alıkonılup bahâsuz sağ u sâlim memleketine gönderilüp satılmakdan ve bağışla[n]makdan berî olalar ve ba'zı âdemlerimiz veya ilçilerimiz ve maslahata mübâşirlerimiz Dergâh-ı Mu'allâ'da turmak lâzım geldükde sâyirlerün ilçilerine ri'âyet olunduğı üzre ri'âyet olunup ve istedikleri tercemân ta'yîn olunup ve ne mikdâr tercemân isterler ise kullanmağa kimesne mâni' olmayup ve Dergâh-ı Âlî'ye varup gelen âdemlerimize dahı kimesne dahl ü ta'arruz itmeyüp belki mu'âvenet ideler ve serhadd-i vilâyetde ta'yîn-i sınır için ve sâyir nizâ' islâhı için lâzım oldukda cânibeynden yarar ve mu'temedün-aleyh âdemler gönderile ki, vâkı' olan kazıyyelerin görüp ahde muhâlif iş idenlerün haklarından geleler ve memleket çokluk olmağla dâyimâ hırsuz u harâmî ve akıncılardan hâlî olmaz. Ol makûlelerün fesâdlarıyla bizüm dostluğumuza zarar gelmeye. Ammâ; mümkün oldukça iki cânibden sa'y olunup ol asıl müfsidlerün haklarından geline; fesâd itdükleri yerde bulunmayup ele gelmezse her kangı cânibe giderse ol yirün hâkimlerine haber gönderilüp ele getirilüp günâhlarına göre haklarından geline ve uç-erleri birbirini meydâna okuyup katlitmeğî âdet idinmişlerdür. Bu husûsda gereğî gibi tenbîh oluna ki, birbirini meydâna okuyup katlitmeyeler. Bu zikrolunan şartlar ki, bu cânibün emn ü emânına ve re'âyâ vü berâyânun istirahatlerine ve dostluk muhkem olmasına sebebdir; bu şartlar gereğî gibi bu cânibde ri'âyet olunması husûsı vilâyetimiz hâkimlerine tenbîh ü te'kîd olunup uhdemize alınmışdır. Kezâlik ol cânibden dahı ri'âyet olunup kavlolunan zamâna değin dostluğa hâlel gelmemesi iltimâs olunur." diyü ol vaktı sâbıkâ olan ilçiler Pâye-i Serfir-i Sa'âdet-masîrüm'e arzidüp ahid-nâme-i hümayûnumuz taleb itmeğîn bu ahid-nâme-i izzet-makrûn erzânî kılınmış idi. Hâliyâ ol bâkî kalan iki yıllık kusûr için altmış bin filoriyi ilçinüz Mikel ile Atebe-i Ulyâmuz'da olan mu'teber beğlerinüzden müşârun-ileyh ilçinüze gönderüp teslîm olunmağın ol dahı bî-kusûr Hızâne-i Âmiremüz'e edâ idüp ve vârid olan mektûbunuzda mezkûr olduğı üzre Plaj Menhar'dan(?) alınan kal'alar ahvâlin arzeyledükde Kral-oğlı ol kal'alara mülkiyyet da'vâsın itmekle Bana Kal'ası kendü elinde kalup gayri kal'alar girü ahd-i şerîfümüz üzre sâhiblerine teslîm olunup ol ahd-i şerîfümüz üzre kemâ-kân karındaşlarınızla sizün tarafınızdan ve size tâbi' olan beğlerden ve gayri askerinizden mâdâm ki, mûcib-i inhılâl-i ahd ü peymân ve ba'ıs-i ihtilâl-i va'd ü eymân bir vaz' sâdır olmayup zikrolunan dostluğı şerâyiti emn ü emân üzre ri'âyet oluna, cenâb-ı celâlet-me'âbumdan dahı eymân-ı mugallaza ile yemîn iderüm ki; yiri ve göğî yaradan Perverdîgâr hakkıyçün ve ulu azîz Peygamberimiz'ün mu'cizâtı hakkıyçün bu mu'âhede olunan müddet içinde ahde mugâyir beğlerbeğlerimizden ve beğlerimizden ve sübaşî ve voyvodalarımızdan bi'l-cümle serhadd-i Memâlik-i İslâmiyye'de olan asâkir-i fevz-me'serümden ve kuvvet-i kâhire ve satvet-i bâhirem ile fetholunan Erdel Vilâyeti'nün Kralı İstefan Kral ve Eflak ve Boğdan voyvodalarından ve sâyir harâc-güzâr kefare kullarumdan -ki, bu dostlukda biledür- size mûte'allik memleket ü vilâyete ve re'âyâyâ bi'l-cümle taht-ı hükûmetinizde olan yirlere ve uçlara aslâ dahl ü ta'arruz olunmayup zarar u ziyân ve te'addî vü te'ezzî olunmaz. Muhassal-ı kelâm şol ki; müşeyyid-i kavâ'id-i dostî vü muhabbetdür, ri'âyet olunması bu müddet içinde sizün murâdınız olduğı gibi bizüm dahı murâdimuzdur; ri'âyet olunup

inşâ'a'llâhü'r-Rahmân bu cânibden hılâf-ı ahd-i hümayûn bir vaz' sâdır olmaz. Bu ahid-nâme-i şerîf bizüm ulu Peygamberimiz Hazret-i Risâlet-penâh *salla'llâhü aleyhi ve sellemün* hicreti târîhından tokuz yüz yetmiş iki senesinün mübârek Receb ayının onbeşinci günü Dâru's-Saltanatı'l-Aliyye ve'l-Hılâfeti's-Seniyye Kostantınıyye'de yazıldı.

797 *Erdel'e tâbi Tokay Kalesi'ni Nemçe askeri muhasara ettiğinden, yardıma giden Tımsıvar beylerbeyisinin yanına Solnok beyinin maiyyetinde Budun askerinden bir miktarının da gönderilmesine dair Budun beylerbeyine emir gönderildiği.*

Yazıldı.

Mehmed Çavuş'a virildi. Fî 27 Receb, sene: 972

Tımsıvar beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ Budun Beğlerbeğisi İskender *dâme ikbâlühû* mektûb gönderüp; "Kral-oğlı'nun ve Solnok Beği Hasan *dâme ızzühûn*un kendüye mektûbı vârid olup vilâyet-i Erdel'e tâbi Tokay nâm kal'asın Nemçe leşkери muhâsara idüp ve gir[ü]den ba'zı toplanla leşkери gelmek üzere idüğün ve Tımsıvar askeriyle kalkup Dobracin nâm varoşa varduğun" i'lâm eylemeğün Budun gönüllülerinden ve beşlûsinden ve tüfenkcilerinden mu'âvenet için bir mikdâr leşker Solnok Beği Hasan *dâme ızzühûya* koşılup sana irsâl olunmak emrüm olup ol bâbda müşârun-ileyh Budun beğlerbeğisine hüküm-i hümayûnum gönderilüp an-karîb varup irişmek üzere olmağın **buyurdum ki:**

Hüküm-i şerîfüm varıcak, mu'âvenete emrolunan kullarumla mûmâ-ileyh varup irişdüğü gibi fırsat el virdüğü üzere kal'a-i mezbûre muhâsarasında olan melâ'îni şebîhûn idüp gereği gibi haklarından gelüp mazarrat u fesâdlarını memleket ü vilâyetden def' u ref' itmek bâbında envâ'-ı ikdâm ve hüsn-i ihtimâmın vücûda getürüp gâflet ile ırz u nâmûs-ı saltanatuma muhâlif vaz' olmakdan sakınup tamâm basîret ü tedârûkle a'dânun def'ı husûsında cell-i makdûrunı sarfidesin ki, bi-inâyeti'llâhi te'âlâ envâ'-ı yüz aklıkları müyesser olmuş ola; şöyle bilesin.

798 *Erdel'e tâbi Tokay Kalesi'ni Nemçe askeri muhasara ettiğinden, Budun beylerbeyinin Budun askerlerinden bir miktarını Solnak beyi kumandasında Tımsıvar beylerbeyinin yardımına gönderip ayrıca Budun serhadlerinin de muhafazasında bulunması.*

Yazıldı.

Mehmed Çavuş'a virildi. Fî 27 Receb, sene: 972

Budun beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ mektûb gönderüp Kral-oğlı'nun ve Solnok beğünün mektûbı gelüp; "Nemçe leşkери vilâyet-i Erdel'e tâbi Tokay nâm kal'ayı muhâsara idüp toplanın kurup harb ü kîtâle mübâşeret itmişlerdür. On beş güne değin yardım irişmez ise kal'a alınmak mukarrerdür ve girüden azîm toplan ve mübâlağa leşker ile gelmek üzere oldukların" i'lâm eyleyüp; "Tımsıvar askeri kalkup vilâyet-i Erdel'e tâbi Dobracin nâm varoşa mülâkî oldukların" [ve]

ol cânibden mu'âvenet taleb olunur Peç'den berüde ba'zı yirlerde dahı cem'ıyyetleri olduğın" bildürmişsin. Ol bâbda her ne ki dinilmiş ise ma'lûm-ı şerîfüm oldu. İmdi; vilâyet-i Erdel Memâlik-i Mahrûsem'den olup hıfz u hırâseti ehemmi-i mühimmât-ı husrevânemden olmağın vilâyet-i mezbûreye hücum iden melâ'în ü hâsirînün def' u ref'ı içün mu'âvenet lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, kat'â te'hîr ü terâhî itmeyüp Budun gönüllülerinden ve beşlülerinden ve tüfenkcilerinden bir mikdâr askeri âlât-ı harb ü kıtâllerile Solnok Beği Hasan *dâme ızzühûya* koşup gereği gibi istimâlet virüp mu'accelen müşârun-ileyhi Tımışvar Beğlerbeğisi Mustafâ *dâme ikbâlühû*[ya] irsâl eylesin ki, bi-ınâyeti'llâhi te'âlâ Tımışvar askeriyle kal'a-i mezbûre muhâsarasında olan melâ'în [ü] hâsirîni şebîhün kılup gereği gibi haklarından gelinmekle a'dâ-yı bî-dîn menkûb u makhûr () ve () ızz ü devlet mansûr u muzaffer olup envâ'-ı yüz aklıkları müyesser ü mukadder ola. İnşâ'allâhü te'âlâ sen dahı Budun serhadlerinden gaflet itmeyüp kemâl-i teyakkuz u intibâh üze ol cevânibde asâkir-i fevz-me'serümle düşmen tarafına hâzır u nâzır olmakdan hâlî olmayup ve bu hükm-i şerîfüm sana vusûl buldukda, ne mikdâr asker mu'âvenete gönderüp ve ol câniblerden vâkıf u muttali' olduğun ahbârı i'lâm itmekden hâlî olmayasın.

799

İznikmid'de mîrî gemiler için reâyanın kesip getirdiği keresteyi hileli yollarla reâyadan ucuza alarak reâyaya zulmeden kereste toplamakla görevli zimmînin teftiş olunması.

Yazıldı.

Mezbûr çavuşa virildi. Fî 28 Receb, sene: 972

İznikmid kâdîsına hüküm ki:

Mîrî gemiler mühimmi içün taht-ı kazânda re'âyâ tâyifesi tağdan kesüp yalılara indürdükleri direk ve seren ve sâyir gemiye müte'allik olan ağaçları anda keresteye mübâşeret iden zimmî; "Bunlar eyü değildir, gemiye yaramaz. Girü alup gidün." diyü ta'cîz idüp dahı âhardan kimesneye hufyeten akça virüp ednâ bahâya re'âyâdan aldurup mîrî cânibine değer bahâsına virüp bu tarîk ile hîle vü hud'a idüp ve re'âyâ tâyifesin rencîde itdüği istimâ' olundu. İmdi; re'âyâ tayifesine bu vechile te'addî olmak câyiz değildir.

Buyurdum ki:

Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından Hacı Hasan *zîde kadruhû* varıcak, bu husûsa bi'z-zât gereği gibi mezkûr çavuşum mübâşeretiyle mukayyed olup fi'l-vâkı' gemiler mühimmi içün anda kereste cem'inde olan zimmînün bu vechile hîle vü hud'ası ve re'âyâyı ta'cîz ü tazyîk idüp zulm ü te'addîsi var ise mâluma gadr ve re'âyâya te'addî itdürmeyüp vâkıf u muttali' olduğun ahvâli sıhhati üze yazup mezbûr çavuşumla arzeyelesin.

800

İstanbul'da üretilen kumaşların kalîtesinin korunması için kumaş tezgahlarının sayısının sınırlı tutulup ürettikleri kumaşların damgalanarak sattırılması.

Yazıldı.

İstanbul kâdisına hüküm ki:

Şimdiki hâlde mahrûse-i mezbûrede ser-â-ser ve şâhnîk ve zerbâft kumâş ve kuşak işleyen dezgâhlar çoğalup zabtolunmayup kumâşlarınun kılâbdân ve ibrişimlerin sâfî itmeyüp envâ'-ı hîle vü hud'aya mübâseret itdükleri ecilden fermân-ı hümâyûnumla yoklanıldukda üç yüz on sekiz dezgâh bulunup zikrolunan dezgâhların sâhiblerinden yarar ve mütemevvil i'timâd olunan üstâdlardan yüz aded dezgâh intihâb olunup her birinin isimleri ve dezgâhları ne mahalde idüğün ale'l-esâmî defter idüp mûmzâ defter virdüğün ecilden intihâb itdüğün dezgâhların defterden sûreti ihrâc olunup kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Çavuşum Şücâ'a görüp gözetmek için teslim olunup **buyurdum ki:**

Fermân-ı hümâyûnumla ta'yîn olunan dezgâhlardan gayri dezgâhlarda ser-â-ser ve şâhnîk ve altunlu çatma işlemeyüp zikrolunan dezgâhlarda işlenen ser-â-ser ve şâhnîk ve altunlu çatmanın kılâbdân ve ibrişimi gâyet a'lâ olup tûli derzî arşunu ile on bir arşun ve arzı bir zirâ' bir urub olup ol bâbda ehl-i vukûfı olan silahdârlarumdan kıdvetü'l-emâsil Çerkes Hüseyin mubassır olup her ser-â-ser –ki, işlenüp tamâm ola– bahâda otuz beş altundan aşağı olmaya. Cümlesine mezbûr çavuşuma tamga itdürüp bezzâzistânda ve gayri yirde tüccâr ve dellâllara min-ba'd tamgasuz olanı alup satdurmayasın ve ba'de'n-nazar bu hüküm-i hümâyûnumu sicill-i mahfûza kayditdürüp dâyimâ mazmûnı ile amel itdürüp hılâfına cevâz gösterilmeye; şöyle bilesin.

[Yev]mü'l-Erbi'â, fî 26 Recebi'l-mürecceb, sene: 972, der-Kostantiniyye

801

Erdel'e ait bir kaleyi muhasara eden Nemçe askerinin zararının defî için Rumeli'deki sancak beylerinin yapılacak olan sefere hazırlanmaları.

Yazıldı.

Bosna Sancağı Beği Mustafâ Beğ'e hüküm ki:

Hâliyâ Budun Beğlerbeğisi emîru'l-ümerâ'i'l-kirâm İskender dâme ikbâlühû Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp küffâr-ı hâksârın Budun ve Erdel serhadlerinde bir niçe yirde cem'ıyyetleri olup Erdel vilâyetine hücum idüp bir kal'ayı ahd-i şerîfûme muhâlif muhâsara itdükleri ecilden melâ'în [ü] hâsirînün kal' u kam'ı husûsına kuvvet-i kâhire-i husrevânem mün'atıf u munsarîf olmağın sefer-i zafer-esere hâzır olman emridüp **buyurdum ki:**

Hüküm-i şerîf-i vâcibü'l-ittibâ'um varıcak, aslâ te'hîr ü tevakkuf itmeyüp sancağın sübaşılının ve sipâhîlerinin kânûn üzre lâzım olan cebelülerinin gönderlerin ve kalkanların ve sâyir esbâb-ı ceş ü kılâ ve harb ü cidâllerinde olan kusûr u noksânların tekâmîl idüp tekrâr emr-i şerîfüm vürûdına muntazır u müterakkıb olasın. Bu sefer-i zafer-eser husûsında benüm ziyâde ihtimâmum vardır; sâyir seferlere kıyâs olunmayup hemân emrüm üzre hâzır olasız ki, bundan sonra emr-i şerîfüm varduğu gibi kat'â tevakkuf lâzım gelmeye; hemân ol gün çıkup ta'yîn eyledüğüm mahalle sür'atle irişesin. Bu bâbda

olan ihtimâm-ı şerîfümü sübaşı ve sipâhî kullaruma gereği gibi tenbîh ü te'kîd idüp sen dahı
yat u yarağun bî-kusûr cebelülerünle tekmîl idüp aslâ sefere müte'allik mühimmâtta kusûr
komayup vaktüne hâzır olup ihmâl ü müsâheleden hazer eyleyesin.

Yazıldı.

Mora Beği Osmânşâh'a; " ...dört binden yukaru... "

Yazıldı.

Niğbolı Beği Mehmed Hân'a.

Yazıldı.

Hersek Beği Yûnus Beğ'e.

Yazıldı.

Ohri Beği Hüseyin Beğ'e.

Yazıldı.

İskende[ri]yye Beği Turalı Beğ'e.

Yazıldı.

Silistre Beği Ca'fer Beğ'e.

Yazıldı.

Avlonya Beği Ahmed Beğ'e.

Yazıldı.

Delvine Beği Abdülbâkî Beğ'e.

Yazıldı.

Yanya Beği Ahmed Beğ'e.

Yazıldı.

Tırhala Beği Mehmed Beğ'e.

Yazıldı.

Prizrin Beği Mustafâ Beğ'e.

Yazıldı.

Vize Beği Mahmûd Beğ'e.

Yazıldı.

Köstendil Beği Ahmed Beğ'e.

Yazıldı.

Klis Beği Mehmed Beğ'e.

Yazıldı.

Üsküb Beği Üveys Beğ'e.

Yazıldı.

Dukagin Beği Ahmed Beğ'e.

Yazıldı.

Kırkkilise Beği Ferruh Beğ'e.

Yazıldı.

Akkirman Beği Hasan Beğ'e.

Yazıldı.

Za'cesne Beği Ferhâd Beğ'e.

[Yev]mü'l-Erbi'â, fî 28 Recebi'l-mürecceb, sene: 972, Kostantiniyye

802

Rumeli beylerbeyinin Nemçe seferi için hazırlanıp sancak beylerine sefere hazırlanmaları hususunda emir vermesi.

Yazıldı.

Rûmili beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ emîru'l-ümerâ'î'l-kirâm Budun Beğlerbeğisi İskender *dâme ikbâlühû* Atebe-i Ulyâm'a mektûb gönderüp; "Memâlik-i Mahrûsem'den olan Erdel ve Budun serhadlerinde küffâr-ı hâksârün cem'ıyyetleri olup hattâ Erdel Kralı İstefan'un bir kal'asın muhâsara idüp ve câ-be-câ cem'ıyyetleri olmakda olduğın" i'lâm eylemeğin melâ'in [ü] hâsirînün kal' u kam'ı husûsına niyyet-i şerîfüm mukarrer olup sefer-i hümâyûnuma hâzır olmaları için beğlerbeğiliğine müte'allik olan sancakbeğleri kullarumun her birine müstekıl ahkâm-ı şerîfe yazılıp sancaklarında olan sübaşılar ve sipâhîlerle sefer-i zafer-esere müte'allik yat u yarakların tekmîl idüp dahı emr-i şerîfüm vürûdına müterakkıb ü muntazır olmaları tenbîh ü te'kîd olunmuşdur. **Buyurdum ki:**

() varıcak, zikrolunan beğler kullaruma kendü cânibünden mekâtib yazup Rûmili çavuşlarıyla taraf taraf yazılan ahkâm-ı şerîfeyi yirlü yirine ulaştırurup sağ ve sol-kol alaybeğlerin sübaşıları ve sipâhîleri ve cebelüleri bi'l-cümle esbâb-ı ceng ü cidâl ve harb ü kîtâlleri ile hâzır u müheyyâ idüp dahı tekrâr emr-i şerîfüm vardukda, her ne mahalle varmak emrüm olursa aslâ te'hîr ü tevakkuf lâzım gelmeyüp hemân ol gün çıkup mahall-i me'mûrda bulunmaların tenbîh idüp sen dahı yat u yarağunda ve sâyir mühimmât-ı sefere müte'allik her ne ise tekmîl idüp sefer-i hümâyûnuma hâzır olasın. Hak *sübhânehû ve te'âlâ* dergâhından me'mûldür ki, dâyimâ küffâr-ı hâksâr mağlûb u makhûr ve asker-i İslâm gâlib [ü] mansûr olmakdan hâlî olmaya; şöyle bilesin.

803

Bolu ve Aksaray beylerinin sancakları muhafazasında kalarak deryâya sefere emrolunan sancakları sübaşısı ve sipâhîlerinin alaybeyleri ile emrolundukları mahalle gönderilmesi.

Yazıldı.

Kethudâsına virildi. Fî 28 Receb, sene: 972

Bolı Beği Velî Beğ'e hüküm ki:

Bundan akdem sana hükm-i şerîfüm gönderilüp sancağın sübaşıları ve sipâhîleriyle bi'z-zât deryâya gitmen emrüm olmuşdı. Hâliyâ livâ-i mezbûrun hıfz u hırâseti lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Sancağun muhâfazasında kalup emr-i sâbıkum üzre sübaşların ve sipâhîlerin müretteb ü mükemmel düşmen yarağıyla alaybeğine koşup ber-vech-i isti'câl İznikmid'e gönderüp hâzır idesin ki, Donanma-i Hümâyûnum çıkdukda hâzır bulunalar; şöyle bilesin.

Yazıldı.

Bu dahi.

Bir sûreti dahi, Aksarây Beği Yûsuf Beğe ki; " ...sen sancağun hıfzında kalup sübaşı ve sipâhîleri alaybeği ile Boğaz Hısâr'a gönderesin." diyi.

804 *Sancak ihsan olunan sancakbeylerine Basra Hazînesi'nden birer sancak başı verilmesi.*

Yazıldı.

Kethudâsına virildi. Fî 27 Receb, sene: 972

Basra beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ Südde-i Sa'âdetüm'e vârid olan arzların mücebince sancak-ı hümâyûnum ihsân olunan Şatt-ı Tavîl Beği Fazl bin Leys ve Beşo Beği Cumâd(?) ve Keyl-i Kesîr(?) Beği Şeyh Azîz bin Hallâfî *dâme izzühüme lâzım* olan sancakbaşları Basra Hazînesi'nde mahfûz olan başlardan virilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, emrüm mücebince zikrolunan sancakbeğleri kullaruma Basra Hazînesi'nden birer sancakbaşları virüp sancakların hıfz u hırâset itdüresin.

[Yev]mü'l-Hamîs, fî 28 Recebi'l-mürecceb, sene: 972

805 *Vefat eden Anadolu muhasebecisinin yerine Haleb muhasebecisinin tâyin edildiği.*

Yazıldı.

Murâd Çelebî âdemi Bâlî Beğ'e virildi ve paşa hazretlerinden tezkire ile ol haber getir[d]i. Fî't-târîhu'l-mezbûr.

Haleb defterdârına hüküm ki:

Hâliyâ Südde-i Sa'âdetüm'de Anatolî Muhâsebecisi olan Ahmed fevtolup zikrolunan muhâsebe hıdmeti Haleb Muhâsebecisi olan kıdvetü'l-emâcid ve'l-a'yân Mehmed *zîde kadruhûya ta'yîn idüp* **buyurdum ki:**

Varıcak, te'hîr itdirmeyüp mezkûrî Dergâh-ı Mu'allâm'a gönderesin ki, gelüp hıdmetde ola; şöyle bilesin.

806 *Hâssa tâcirlerinden Mustafa'dan aldığı mal karşılığında bakır vermeyi kabul eden Segedinli bir zimmînin taahhüdünü yerine getirmediği yolundaki şikâyetin tahkik edilmesi.*

Yazıldı.

Mezbûr Mustafâ Çelebi'ye virildi. Fî gurre-i Şa'bânî'l-mu'azzam, sene: 972

Solnok beğine hüküm ki:

Hâliyâ hâssa tâcirlerümden kıdvetül-emâcid Mustafâ zîde mecdühû Dergâh-ı Mu'allâm'a gelüp şöyle arzyledi ki: Vilâyet-i Segedin'den bakır cem' itmek için ba'zı metâ' ile âdemlerin gönderüp Segedin'de Dobracanlı Salmatı nâm zimmîye yedi ay va'de ile yedi yüz yigirmi mança bakır getürmek şartıyla bir niçe metâ' virmişken hâliyâ mezbûr zimmî zikrolunan metâ' mukâbelesinde uhdesine aldığı bakırı şartı üzere henüz edâ itmedin hârice virüp müşârun-ileyhün âdemlerine virmez imiş. Eyle olsa; **buyurdum ki:**

Hüküm-i şerîfüm varıcak, ihzâr-ı husamâ kılup hak üzere teftîş ü tefahhus idüp göresin: Şöyle ki; arzitedüğü üzere mûmâ-ileyhün âdemleri mezbûr zimmîye ol mikdâr bakır getürmek için yedi ay va'de ile ba'zı metâ' virüp zimmî-i mezbûr dahı ol meta' mukâbelesinde uhdesine aldığı bakırı henüz edâ itmedin hârice virüp müşârun-ileyhün âdemlerine virmez ise men' idüp aldığı metâ' mukâbelesinde uhdesinde olan bakırı mûmâ-ileyhün âdemlerine edâ itmedin hârice bakır virdürmeyesin.

807

Tokay Kalesi'ni muhasara eden Nemçe askerinin zararının defî için Erdel kralına yardıma giden Tımsıvar beylerbeyinin sancağı askerlerini yanına getirtip Budun beylerbeyinden de dilediği şekilde yardım talep etmesi.

Yazıldı.

Hamza Çavuş'a virildi. Fî 29 Receb, sene: 972

Tımsıvar beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "Beç kralının Lazar nâm herseği ile Plaj-oğlu ve sâyir küffâr-ı hâksâr cem'ıyyetle yörüyüp Erdel Kralı İstefan'un nehr-i Tise'nün öte yakasında Tokay nâm kal'asın muhâsara itmeğin kral-ı mezbûr seni mu'âvenete taleb itdüğün" bildürmüşsin. Ol bâbda mektûbunda her ne ki zikrolunmuş ise ma'lûm u mefhûm oldu. Eyle olsa; Beç kralının harâcla gelen ilçisine Kral-oğlu aldığı kılâ'dan Bana Kal'ası elinde kalup andan gayri kal'alar sâhiblerine teslîm olunmak üzere ahd-i sâbıkum muktezâsınca ahid-nâme-i şerîfüm virilüp icâzet-i hümâyûnumla irsâl olunmuş iken senden mukaddem bu husûsı Budun Beğlerbeğisi emîru'l-ümerâ'i'l-kirâm İskender dâme ikbâlühû arzylemeğin ilçisi avdet itdürilüp müşârun-ileyh beğlerbeğiye hüküm-i hümâyûnum gönderilüp; "Budun tüfenkcilerinden ve gönüllü ve beşlülerinden bir mikdâr askeri Solnok Beği Hasan dâme izzühûya koşup sana mu'âvenete irsâl eyleyüp şebîhün itmek" emrüm olmuştu. Şimdiki hâlde vârid olan mektûbuna binâ'en tekrâr emr-i hümâyûnum gönderilüp; "Kendü[n] bi'z-zât varup mu'âvenet itmekle midür, yohsa kifâyet kadar askerle sancakbeğleri varmağla mıdur, a'dânun her ne vechile def'ı mümkün ise mu'âvenet idesin." diyü tenbîh ü te'kid olunmuşdur. Hâliyâ beğlerbeğiliğine müte'allik olan Vidin ve Vulçıtrın ve Alacahısâr ve sâyir sancakbeğleri kullarum sancakları askeri ile müretteb ü mükemmel

düşmen yarağıyla mu'accelen sana irişmek emrüm olup ol bâbda her birine müstekıl ahkâm-ı şerîfe yazılıp irsâl olunmışdur. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, aslâ te'hîr ü tevakkuf itmeyüp müşârun-ileyh Budun beğlerbeğisinden vech ü münâsib gördüğün üzre mu'âvenet taleb idüp ve beğlerbeğiliğüne müte'allik olan sancakbeğlerin askeriyle yanuna getirüp müşârun-ileyh Kral-oğlı ile ittifâk idüp a'dânun üzerine yörüyüp emr-i sâbıkum üzre şebîhün itmekle mi olur; bi'l-cümle her ne tarîk ile mümkün ise hüsn-i tedbîr ü tedârükle fırsat elvirdüğü üzre kal'a-i mezbûrenün istihlâsı ve kefare-i fecerenün kal' u kam'ı husûsında makdûrunı sarfidüp memleket ü vilâyete zarar u gezend irişdürmemek bâbında envâ'-ı ikdâm ve hüsn-i ihtimâmun vücûda getirüp gaflet ile ırz [u] nâmûs-ı saltanatuma muhâlif iş olmakdan dahı ihtirâz idüp ale'l-ittisâl ol cânibün ahvâlin bildürmekden hâlî olmayasın.

808

Tokay Kalesi'ni muhasara eden Nemçe askerinin zararının defî için Erdel kralına yardıma giden Tımsıvar beylerbeyinin yanına Vidin, Lipova, Vulçitrın, Arad, Çanad ve Alacahisar beylerinin de sancakları askerleriyle gitmeleri.

Yazıldı.

Bayram Çavuş'a virildi.

Vidin Beği Mehmed Beğ'e hüküm ki:

Hâliyâ emîru'l-ümerâ'i'l-kirâm Tımsıvar Beğlerbeğisi Mustafâ dâme ikbâlühû Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "Nemçe leşkeri Kral-oğlı'nun Tokay nâm kal'asın muhâsara itdüğün" i'lâm eylemeğün kal'a-i mezbûrenün üzerinden melâ'în [ü] hâsirîni def' u ref' itmek için asker-i İslâm ile Kral-oğlı'na mu'âvenet olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, aslâ te'hîr ü tevakkuf itmeyüp sancağın sübaşılârin ve sipâhîlerin kânûn üzre lâzım olan cebelûleriyle müretteb ü mükemmel düşmen yarağıyla ihrâc idüp münâsib olan mahalden mürûr u ubûr idüp dahı sür'at ü isti'câl üzre beğlerbeğinin yanına varup vech ü münâsib gördüğü üzre hıdmetde ve yoldaşlıkda bulunasın. Şöyle ki; ihmâl idüp hıdmete varup irişmemekle zikrolunan kal'aya veyâ memlekete zarar u husrân irişe, aslâ özrûn makbûl olmayup mu'âteb ü mu'âkab olursın. Bu bâbda ihmâl üzre olan sübaşılârun ve sipâhîlerûn dahı dirlikleri alınmağla konılmaz. Ana göre emr-i şerîfümü tenbîh idüp sancağın askeri ile müretteb ü mükemmel irişmek ardınca olasın; şöyle bilesin.

Yazıldı.

Hamza Çavuş'a.

Bir sûreti, vech-i meşrûh üzre Lipova Sancağı Beği Malkoç Beğ'e yazıldı.

Yazıldı.

Bayram Çavuş'a virildi.

Bir sûreti, vech-i meşrûh üzre Vulçitrın Beği Yâr Alî Beğ'e yazıldı.

Yazıldı.

Hamza Çavuş'a.

Bir sûreti, vech-i meşrûh üzre Arad Beği Mehmed Beğ'e yazıldı.

Yazıldı.

Hamza Çavuş'a.

Bir sûreti, vech-i meşrûh üzre Çanad Beği Bâlî Beğ'e yazıldı.

Yazıldı.

Bayram Çavuş'a virildi.

Bir sûreti, vech-i meşrûh üzre Alacahısâr Beği Rüstem Beğ'e yazıldı.

Yazıldı.

Hamza Çavuş'a.

Bir sûreti, vech-i meşrûh üzre Modava Beği Alî Beğ'e yazıldı.

809

Tokay Kalesi'ni muhasara eden Nemçe askerinin zararının defi için Erdel kralına yardıma giden Tımişvar beylerbeyinin kendisinden yardım istediğinde Budun beylerbeyinin yardıma gitmesi.

Yazıldı.

Hamza Çavuş'a virildi. Fî 29 Receb, sene: 972

Budun beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ emîru'l-ümerâ'î'l-kirâm Tımişvar Beğlerbeğisi Mustafâ dâme ikbâlühû Atebe-i Ulyâm'a mektûb gönderüp; "Nemçe leşkeri Kral-oğlu'nun Tokay nâm kal'asın muhâsara itmekle kendüi mu'âvenete taleb itdüğün" bildürmeğün, beğlerbeğiliğine müte'allik olan sancakbeğleri sancakları askeri ile mu'accelen müşârun-ileyhün yanına irişüp kal'a-i mezbûre muhâsarasında olan kefare-i fecereyi def' u ref' itmek emrüm olup dahı fermân-ı sâbıkum üzre Budun tüfenkcilerinden ve gönüllü ve beşlülerinden bir mikdâr asker Solnok Beği Hasan dâme izzühûya koşılup göndermekle mi veyâhûd sancakbeğleri kifâyet kadar askerle mi varmak ile mi olur yohsa bi'z-zât senün için Budun askeriyle varmak mı iktizâ ider; ana göre mu'âvenet taleb itmek için mûmâ-ileyhe hükm-i hümâyûnum gönderilmişdür.

Buyurdum ki:

Hükm-i şerîfüm varıcak, kal'a-i mezbûre muhâsarasında ve sâyir ol taraflara hücum iden a'dânun def' u ref'ı için müşârun-ileyh senden her ne vechile mu'âvenet taleb iderse kendün bi'z-zât varmakla midur yohsa kifâyet kadar asker göndermekle midür; bi'l-cümle her ne tarîkle mümkün ise Budun serhadlerin hâlî komayup dahı vech ü münâsib gördüğün üzre kifâyet kadar asker ile mu'în ü zahîr olup ol taraftan a'dânun def'-ı mazarrat u ifsâdında envâ'-ı ikdâm ve hüsn-i ihtimâmın vücûda getürüp ihmâl ü gaflet ile ol taraflarda ırz [u] nâmûs-ı saltanatuma muhâlif iş olmağdan hazer idüp dîn ü devlet-i hümâyûnuma müte'allik husûslarda makdûrunı sarfidüp Südde-i Sa'âdetüm tarafına ol cânibden vâkıf olduğun ahvâlî i'lâm itmekden hâlî olmayasın.

Golos İskelesi'nden tereke almak için gelip, getirdiği hükümden şüphelenilen Süleyman Reis'in hapsedilip ibrâz ettiği hükmün Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.

Yazıldı.

İnebahtı Beği Mustafâ Beğ'e hüküm ki:

Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "Livâ-i mezbûra tâbi' Golos İskelesi'ne beş kıt'a sefîne gelüp re'îsleri olan Hacı Memi ve Ca'fer ve Sarı ve Memi ve Alî nâm kimesneler yedinden Yenişehir ve Çatalca kâdîlarına vârid olan emr-i şerîfde; "havâss-ı hümayûn terekesinden ve gayriden bin müd tereke virilmesi" fermân olunup lâkin mezkûr emr-i şerîfde nev'an şübhe olunmağla ruhsat virilmeyüp ve mezkûr sefîneler re'îslerinden Süleymân nâm re'îs kâdîlar ma'rifeti ile hıfzolunup ve îrâd itdüğü hükmün sûreti ihrâc kılınup mühürlenüp irsâl olundu." diyü arzylemişsin. İmdi; **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, te'hîr itmeyüp mezkûrun hüküm adına ibrâz itdüğü kâğıdı bir kîseye koyup mühürleyüp Südde-i Sa'âdetüm'e irsâl eylesesin ve tekrâr emr-i şerîfüm varmayınca mezkûr Süleymân'ı itlâk eylemeyesin.

T.C.
BAŞBAKANLIK
DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı
Yayın Nu: 28

Dîvân-ı Hümâyûn Sicilleri Dizisi : III

6 NUMARALI MÜHİMME DEFTERİ

(972 / 1564–1565)

< Özet-Transkripsiyon ve İndeks >

II

Proje Yöneticisi

İsmet BİNARK

Devlet Arşivleri Genel Müdürü

Proje Sorumluları

Necati AKTAŞ

Necati GÜLTEPE

Devlet Arşivleri
Genel Müdür Yardımcısı

Devlet Arşivleri
Genel Müdür Yardımcısı

İsmet DEMİR

Osmanlı Arşivi Daire Başkanı

Yayına Hazırlayanlar

Hacı Osman YILDIRIM

Vahdettin ATİK

Murat CEBECİOĞLU

Muhammed SAFİ

Mustafa SERİN

Osman USLU

Numan YEKELER

Dizgi-Mizanpaj

Yakup YILDIRIM

Baskıya hazırlama

Metin ŞEN

Murat ŞENER

6 NUMARALI MÜHİMME DEFTERİ

(972 / 1564–1565)

< Özet-Transkripsiyon ve İndeks >

II

İ Ç İ N D E K İ L E R

	<u>Sayfa</u>
İÇİNDEKİLER.....	V
HÜKÜMLERİN ÖZET VE TRANSKRİPSİYONLARI.....	1-369
İNDEKS	371-490

HÜKÜMLERİN ÖZET VE TRANSKRİPSİYONLARI

[Yev]mü's-Sebt, fî gurre-i Şa'bâni'l-mu'azzam, sene: 972, Kostantuniyye

811

Erdel'e tâbi Tokay Kalesi'ni muhasara eden Beç askerinin Erdel'e zarar vermelerini önlemek için Osmanlı ordusunun Erdel kralına yardıma gideceği.

Yazıldı.

Erdel Kralı İstefan Kral'a nâme-i şerîf ki:

Hâliyâ Beç kralının Lazar nâm herseği Plaz-oğlı ve sâyir adû-yı makhûr cem'ıyyet ile gelüp vilâyetünden Tokay nâm kal'ayı muhâsara itmek üzre oldukları arz olunmağın kral-ı mezbûrun harâcla gelen ilçisine üslûb-ı sâbık üzre karındaşları ahdimüzde bile olup Bana Kal'ası elinizde kalup sâyir ahdimüze muhâlif alınan kılâ' sâhıblerine teslim olunmak üzre ahid-nâme-i hümayûnum virilüp irsâl olunmuşken hılâf-ı ahd hareketleri zuhûr itmekle ilçisi avdet itdürilüp vilâyetünden el çekmek için te'hîr olunduğına ilçisi tarafından krala mektûb ile âdemisi dahı irsâl olunmuşdur. Ammâ; kendü hâllerinde olmayup kal'a-i mezbûreyi gelüp muhâsara itdükleri için ve hem kadîmden istikâmetle hıdmet itmiş yarar kulum olup vilâyet-i mezbûre Memâlik-i Mahrûsem'den olmağın def'-ı mazarrat-ı a'dâ için Tımışvar Beğlerbeğisi Mustafâ dâme ikbâlühûya Vidin ve Alacahısâr ve Vulçitrın sancakları sipâhîleriyle ve sâyir beğlerbeğiliğine müte'allik olan umûmen asker halkıyla ve Budun Beğlerbeğisi İskender dâme ikbâlühûya dahı fermân-ı şerîfüm gönderilüp tüfenkciden ve gönüllü ve beşlülerden Solnok Beği Hasan dâme izzühûya koşilup müşârun-ileyh Tımışvar beğlerbeğisi yanına cem' olmak ve eger lâzım ise kendü dahı bi'z-zât umûmen Budun askeriyle mu'âvenete emrüm olmuşdur. Gerekdür [ki]; nâme-i hümayûnumuz varup vusûl buldukda, leşker-i İslâm-ı zafer-fercâm ile Tımışvar beğlerbeğisi yanına varup mülâkî oldukda bi'l-cümle fırsat el virdükde mecâl vermeyüp kal'a-i mezbûre muhâsarasında olan adû-yı hâksârı ale'l-gafle şebîhûn idüp birbirine kırdurup kal'anun istihlâsı ve adûnun def'-ı mazarratı bâbında envâ'-ı şecâ'at ü şehâmetün zuhûra getüresin. Bu vechile def'ı müyesser olmaz ise tamâm asker ile cem' olup Budun askeri dahı gelüp irişdüğü gibi hüsn-i ittifâk üzre adûnun üzerine yörüyesiz ki, asâkir-i İslâm istizhârı ile bi-inâyeti'llâhi te'âlâ ümmîzdür ki, a'dâ-yı dîn ü devlet makhûr ve evliyâ-yı izz ü şevket mansûr u muzaffer olmak müyesser ola. Ammâ; adûnun tamâm ahvâline vâkıf olup hîle vü hud'asından ve gaflet ile ırz [u] nâmûs-ı saltanatuma muhâlif iş olmakdan sakınup hüsn-i tedbîr ü tedârükle hücum idüp memleket ü vilâyetden def'-ı mazarrat ü ifsâdları bâbında envâ'-ı mesâ'î-i cemîlenüz zuhûra getüresiz ve Rûmili beğlerbeğisi dahı sefere hâzır olup umûmen Rûmili'nde olan sancakbeğlerinün her birine müstekıl ahkâm-ı şerîfe gönderilüp ol cânibe nâzırlardur. Şöyle ki; a'dâ def' olunmaya veyâ Beç kralı hücum ide, bi-inâyeti'llâhi te'âlâ tedârükleri görölür. Ol tarafdand kalbüne havf u haşyet getürmeyüp gereği gibi mücidd ü merdâne olasın.

812

Salina kazâsı havâss-ı hümayun hâsları Eminî Hızır hakkında şikâyetle bulunan zimmîlerden şirret ü şekâvetleri sicil olunanların küreğe konulmak için Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.

Yazıldı.

Nâzır âdemi Mehmed'e virildi. Fî 4 Şa'bânî'l-mu'azzam, sene: 972

Ağrıboz beğine ve Salina kâdîsına hüküm ki:

Sen ki Salina kâdîsı[sı]n, Ağrıboz Mukâta'âtı Nâzırı olan Mevlânâ Muslihuddîn ile Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb ve sûret-i sicil gönderüp; "Salina kazâsına tâbî' havâss-ı hümayûndan olup Olendorik nâm kasaba hâslarından olan kurâ ahâlîsi meclis-i şer'a gelüp hâliyâ emînleri olan Hızır muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüp didiler ki: "Emîn-i mezbûrdan şikâyet iden Veşniçe nâm karyeden Yorgi Perkış ve Kostariçe nâm karyeden Papa Orto ve Pandayor nâm karyeden Yorgi Toma ve Deterbano nâm karyeden Dima İstranik ve Palyo Katono nâm karyeden Dimakin ve Likorana nâm karyeden İlya Halke ve Kosta nâm zimmîler dâyimâ şirret ü şekâvet üzere olup ispençe ve öşür zamânında re'âyâyı tahrîk idüp defter mücebince mâl-ı mîrî tahsîline mâni' olurlar. Her bâr ki harâccılar ve müddeti tamâm olan kâdîlar Âsitâne-i Sa'âdet'e müteveccih olsalar; "Ahz-i mâl için şekvâ iderüz." diyü ardlarınca varup ba'zıları ırzların sıyânet idüp bir mikdâr mâl virmekle ellerinden halâs olurlar. Emîn-i mezbûrdan biz râzî vü şâkirüz." didüklerin" bildürmişsin. İmdi; **buyurdum ki:**

Göresin; fi'l-vâkı' kazıyye arzolunduğı gibi ise mezbûr zimmîlerün vech-i meşrûh üzere olan şirret ü şekâvetleri şer'le sâbit olduğı üzere isimleriyle sicillât idüp sûret-i sicilleriyle yarar âdemlere koşup Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin ki, küreğe konılalar ve koşup gönderdüğün kimesnelere tenbîh ü te'kîd eylesin ki, onat vechile hıfzidüp gaybet itdirmekden ziyâde hazer ideler; şöyle bilesiz.

813

Şam'da bulunan korudan izinsiz ağaç kesenlerin bulunması ve yeni yapılan kervansaraylarda izinsiz kantar kullandırılmaması.

Yazıldı.

Mehmed Çavuş'a virildi. Fî 15 Şa'bân, sene: 972

Şâm kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ Dâru's-selâm'da hâssa-i hümayûnum tarafından korunugelen korunun ağaçların ba'zı kimesneler hılâf-ı emr kesüp binâlarına sarfitedükleri arzolanmağın **buyurdum ki:**

Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından Mehmed *zîde kadruhû* varıcak, zikrolunan korunun üzerine varup emr-i şerîfümle yokladuğün kimesneye ifşâ itmeyüp gereğı gibi tettebbu' u tecessüs idüp göresin; arzolunduğı üzere mezkûr korudan kimesne ağaç kesmiş midür; kesildiğı takdirce kimler kesmişdür ve kesilen ağaç ne mikdârdur; tamâm ma'lûm idinüp kimesneye hımâyet itmeyüp sıhhati üzere Atebe-i Ulyâm'a arzidesin ve mahmiyye-i mezbûrede vâkı' olan kârbânsarâyılardan kangı kârbânsarâyda kadîmden kıntâr isti'mâl olunugelmiş ise kıntârı ol kârbânsarâyda tutdurup yeniden binâ olunan kârbânsarâyda emr-i şerîfüm olmadın kimesneye kıntâr ihdâs itdürüp isti'mâl itdürmeyesin; şöyle bilesin.

[Yev]mü'l-Ahad, fî 1 Şa'bânî'l-mu'azzam, sene: 972

814

Vidin, Vulçitrın ve Alacahisar sancakbeylerinin sancakları askerleriyle birlikte Erdel kralına yardım ile görevlendirilen Tımışvar beylerbeyinin emrinde bulunmaları.

Tımışvar beğlerbeğisinin âdemlerinden Hamza'ya virildi.

Vidin sancağı beğine hüküm ki:

Hâliyâ Erdel kralının Tokay nâm kal'ası üzerine Nemçe leşkari müstevlî olmağın def'-ı zarrı için Tımışvar Beğlerbeğisi Mustafâ *dâme ikbâlühû* umûmen Tımışvar askeriyle mu'âvenete emrüm olup; "Varup irişesin." diyü ulağla bundan akdem sana hükm-i hümayûnum irsâl olunmuşdı. **Buyurdum ki:**

() varıcak, bir ân ve bir sâ'at te'hîr ü tevakkuf itmeyüp sancağın sübaşları ve sipâhîleri ile emr-i sâbıkum üzere müretteb ü mükemmel düşmen yarağıyla ber-vech-i isti'câl yöriyüp beğlerbeğün yanına varup mülâkî olup hıdmetde ve yo[ld]aşlıkda bulunmak ardınca olasin. Bu bâbda ihmâl ü müsâheleden gâyet ihtirâz idüp hıdmete irişmek ardınca olasin. Şöyle ki; ihmâlün sebebi ile mu'âvenete asker irişmeyüp memlekete zarar u husrân vâkı' ola, aslâ öZRÜN makbûl olmaz. Ana göre mukayyed olasin.

Bu dahı.

Bir sûreti, Vulçitrın beğine.

Bu dahı,.

Bir sûreti, Alacahısâr beğine.

815

Tımışvar ve Budun beylerbeyinin Erdel kralına yardım için görevlendirildiği.

Yazıldı.

Kral-oğlı'na nâme-i şerîf ki:

Şimdiki hâlde Bâb-ı Sa'âdet-me'âbımız –ki, merci'-ı selâtın-i ızâm ve melce-i havâkîn-i fihâmdur– sâbıkâ mektûbunuz vârid olup vilâyetinüzden Tokay Kal'ası üzerine müstevlî olan Nemçe leşkerinin def'ı için asker-i İslâm'dan istimdâd itdüğün ecilden ol bâbda Tımışvar ve Budun beğlerbeğilerine ulağla ahkâm-ı şerîfe gönderilüp mu'âvenete irişmeleri gereği gibi tenbîh ü te'kîd olunmuşdı. İnşâ'a'llâh an-karîb varup irişmek üzredür. Hâliyâ vilâyetün Memâlik-i Mahrûsem'den olup yarar makbûl kulum olduğun ecilden dâyimâ nazar-ı ferhunde-eserüm ol tarafdân hâlî olmayup Bebek Frenc husûsında olan iltimâsınıza hüsn-i inâyetimiz mukârin olmağın ıtlâk olup Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından iftihârul-emâsil ve'l-akrân () *zîde kadruhû* ile irsâl olundu. Varup vusûl buldukda, mezkûr[a] tâbî' olan Macar beğlerine istimâlet virdürüp hıdmete ve yoldaşlığa terğîb itdürüp sen dahı cibilletünde merkûz olan firâset ü ihtimâmın muktezâsınca beğlerinüzle müdârâ idüp yek-dil ü yek-cihet olup asker-i İslâm'la müctemi' olduğunuz gibi fursatı fevtitmeyüp maslahat elvirdüğüne göre adû-yı makhûrî şebîhûn itmekle midür yohsa

üzerlerine hücum idüp tu'me-i şemşîr kılmak mıdır; bi'l-cümle her ne yüzden def'ı mümkün ise kal' u kam'ları husûsında envâ'-ı şecâ'at ü şehâmetün zuhûra getürüp memleket ü vilâyetden mazarrat u ifsâdları def'inde tamâm mücidd ü merdâne olasin. Tamâm yoldaşlık ve hıdmet idecek mahaldür; fursatı fevtitmeyüp tahsîl-i nîk-nâm idüp a'dânun gereği gibi hakkından gelmek ardınca olup şimdiye dek a'dânun hareketi ne mertebeye gelmişdür ve ahvâl-i nusret-encâmınız neye münce oldu ise cümle-i ahvâlinüzi ale'l-ittisâl Atebe-i Ulyâmuz'a i'lâm itmekden hâlî olmayasız.

816 *Turhanlı ve Mihalli'ye tâbi akıncı toycalarının sefere hazırlanıp Belgrad'da hazır bulunmaları.*

Yazıldı.

Rûmili'nün çavuşları kethudâsına virildi; Dîvân'da. Fî 16 Şa'bân, sene: 972

Akıncı Beği Mustafâ Beğ'e hüküm ki:

Hâliyâ Turhanlu'ya tâbi' olan akıncılar toycaları sefere ihrâc olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, emr-i sâbıkum üzre sancağın sübaşılının ve sipâhîlerin alaybeğleri ile deryâya gönderüp dahı her nâhiyeye âdemlerün gönderüp yazılı olan akıncılardan sefere, darbe ve harbe kâdir olan yarar yiğitleri ile düşmen yarağıyla toycaların ihrâc itdürüp Semendire ve Belgrad'a toğrı yöriyüp Belgrad'da hâzır u müheyyâ olasin. Sonra her ne mahalle varmak ta'yîn idersem mu'accelen irişüp emrüm üzre hıdmetde ve yoldaşlıkda bulunalar ve zikrolunan akıncı kullaruma gereği gibi istimâlet viresin ki, kefare vilâyetine akın salınup toymuluklar olunmağa niyyet olunmuşdur. Ana göre tenbîh itdürüp sefere ve akına terğîb itdüresin ve akıncı tâyifesin ihrâc itdükden sonra yollarda alup giderken onat hıfzıtdürüp re'âyâyâ zulm ü te'addî eylemelerinden ihtiyât idesin. Şöyle ki; mahall-i mezbûra varınca, re'âyâyâ te'addî vü tecâvüzleri olduğu istimâ olunursa, özürleri makbûl olmayup anlara olacak itâb u ikâb sana olur. Ana göre mukayyed olup akıncı ihrâcında emrüm üzre hıfzında tamâm ikdâm ü ihtimâmın vücûda getüresin.

Yazıldı.

Bir sûreti, Akıncı Beği Süleymân Beğ'e; Mihallü'ye tâbi' olan akıncılar toycaları için; vech-i meşrûh üzre.

817 *Budun beylerbeyinin, Tımuşvar beylerbeyi ile bir mahalde birleşip sancakları askerleriyle birlikte Erdel kralına yardıma götmeleri.*

Yazıldı.

Budun beğlerbeğisine hüküm ki:

Erdel Kralı İstefan Kral'un vilâyetinde vâkı' olan Tokay nâm kal'a muhâsarasına gelüp hücum iden Nemçe leşkerinün def'ı için müşârun-ileyhe mu'âvenet itmek emrüm olmuşdı. Henüz Nemçe leşkeri vilâyet-i mezbûreden çekilmeyüp bi'l-fi'l kal'a-i mezbûre muhâsarasında oldukları arz olunmağın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, aslâ te'hîr ü tevakkuf itmeyüp mahrûse-i Budun serhadlerinin muhâfazasıyçün kifâyet kadar âdem koyup dahı Budun'dan çıkup beğlerbeğiliğüne müte'allik olan sancakbeğleri ve asker halkı ile münâsib olan mahalden ber-vech-i isti'câl yöriyüp Tıмышvar beğlerbeğisi ile bir yire cem' olup hüsn-i ittifâk u ittihâd ile Kral-oğlı'na mu'âvenet ü muzâheret idüp adû-yı hâksârı kal'a üzerinden bi'l-cümle vilâyet-i mezbûreden def' u ref' itmek bâbında envâ'-ı ikdâm ü ihtimâmın vücûda getürüp bu bâbda ihmâl ü müsâheleden ziyâde hazer eylesin; şöyle bilesin.

818 *Manastır kazâsında Mevlânâ Muslihiddin'i yaralayan Seydi Ahmed oğlu Pîrî adlı sipâhinin Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.

Mustafâ nâm kimesneye virildi. Fî 11 Şa'bân, sene: 972

Manastır kâdîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Nefs-i Manastır'dan Mevlânâ Muslihuddîn nâm dânişmend meclis-i şer'a gelüp; "Manastır tevâbi'inden Belha(?) nâm karyeye ber-vech-i tîmâr mutasarrıf olan Seydî Ahmed oğlu Pîrî nâm sipâhî müsinn ü lâ-ya'kıl Attârlar Çârsûsı'nda ba'de'l-asr işbu Hâfız-zâde Ahmed'e nacak havâle idüp kovar iken mezbûr sipâhîye; "Niçün böyle idersin?" didüğüm için nacağla sol koluma çalup muhkem mecrûh eyledi. Şer'le görilmesin taleb iderin." dimeğın mevlânâ-yı mezbûrun kolına nazar olundukda fi'l-vâkı' ziyâde mecrûh olmağın mezbûr sipâhîyi meclis-i şer'a da'vet için voyvoda âdemisiyle muhızır gönderüp gelmeyüp akribâsın da'vet idüp; "Getürün." diyücek; "Getürmeğe kâdir değîlüz." diyüp şehir voyvodasıyla mahkeme nâyibi gönderilüp taleb olundukda gaybet idüp itâ'at-i şer' itmedüğün" arzyledüğün ecilden **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, mezbûr sipâhîyi hüsn-i tedârûkle ele getürüp gaybet ider ise şer'le buldurması lâzım olanlara teklîf idüp buldurup elbette mukayyed ü mahbûs yarar âdemünle Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin; şöyle bilesin.

819 *Vidin, Alacahisar ve Vulçitrın sancakbeylerinin Erdel kralına yardımıla görevlendirilen Tıмышvar beylerbeyinin emrine verildiği.*

Yazıldı.

Kethudâsına virildi. Fî 3 Şa'bân, sene: 972

Tıмышvar beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâlen Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "Erdel kralının kal'ası muhâsarasında olan Nemçe leşkerinin ahvâlini" bildürmişsin. Ol bâbda her ne ki dinilmiş ise ale't-tafşîl ma'lûm-ı şerîfüm olmuştur. Eyle olsa; bundan akdem anların def'ı için sana hükm-i hümayûnum gönderilmişidi. Hâliyâ Vidin ve Alacahısâr ve Vulçitrın beğlerine dahı mu'accelen varup sana irişmeleri için mü'ekked ahkâm-ı şerîfem yazılıp âdemlerünle ulağla irsâl olunmuştur. İnşâ'allâhü'r-Rahmân anlar dahı emrüm mücebince varup irişmek üzredür. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, emr-i sâbıkum üzre Kral-oğlu ile ittifâk u ittihâd idüp yanunda olan asker halkı kullaruma gereği gibi istimâlet virüp inşâ'a'llâh hıdmetde ve yoldaşlıkda bulunanların hakkında mezîd-i âtîfetüm dirîğ değildir. Gereği gibi hıdmete terğîb itdürüp dahı adû-yı bî-dîni şebîhûn itmek midür veyâhûd göz açdurmayup kılıç koymakla mıdur; bi'l-cümle fırsat elvirdüğüne göre adû-yı hâksârın üzerine hücum idüp def'-ı mazarrat u ifsâdı bâbında envâ'-ı celâdet ü şehâmetün vücûda getüresin.

820 *Midilli Adası sipâhilerinin kânun üzere adanın muhafazası hizmetinde bırakılarak, cebelülerinin donanma ile sefere götürülmesi.*

Yazıldı.

Arz getüren Mehmed nâm âdemine virildi. Fî 4 Şa'bânî'l-mu'azzam, sene: 972

Midillü beğine hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Hükm-i şerîf vârid olup; "Sancağın askeriyle Donanma-i Hümâyûnum'a hâzır olasın." diyü fermân olunup lâkin Donanma-i Hümâyûn bir semte azîmet itdükde cezîre-i Midillü hâlî kalup hıfz u hırâseti lâzımdür. Sefer oldukça cezîre hâlî konılmayup sipâh tâyifesinin cebelüleri sefere eşüp kendüler donanma avdet idince cezîreyi bekleyegelmişlerdür." diyü bildürdüğü ecilden **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, sancağın sipâhîlerinin âdet ü kânûn üzere lâzım olan yarar cebelülerin alup Donanma-i Hümâyûnum'a getirüp kendülerin cezîre-i mezbûre muhâfazasıyçün alıkoyup kimesneye hımâyet itmeyüp kânûn üzere cebelülerin ihrâc itdürüp yoklama vâkı' oldukça noksân üzre bulunmasından ihtiyât idesin.

821 *Bursa livâsı muhafazasında bırakılacak sipâhilerin isim ve timarlarına ait defterin çıkarılıp Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.

Burusa beğine hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Livâ-i mezbûrun umûmen sipâhîleri deryâyâ emrolunup kadîmden deryâ seferi oldukça yirlüsinden ve ehl-i vukûfdan bir kaç nefer sipâhîler yanunda* bile kalup hırsuz u harâmî ele götürmeğe ve sâyir muhâfaza masâlihına istihdâm olunur imiş. Hâliyâ istihdâm içün yiğirmi nefer sipâhî ta'yîn olunmasın" bidürmişsin. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, arzitdüğü üzere sancağın sipâhîlerinden muhâfaza içün yiğirmi nefer kimesne alıkoyup isimleri ve tîmârlarıyla defter idüp yazup bildüresin ki, ana göre emr-i şerîfüm virilüp emr-i şerîfümle yanunda muhâfazada kaldıkları deftere işâret olunup tîmârlarına dahlolunmak ihtimâli olmaya; şöyle bilesin.

* Metinde "yanında" şeklinde geçmektedir.

822

Konya Kalesi'nde hapiste bulunan Karaman eşkıyasından Koca ve kardeşi Süleyman'ın Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.

Yazıldı.

Beğşehir beği kethudâsına virildi. Fî 5 Şa'bân, sene: 972

Karaman beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ vilâyet-i Karaman'un eşkıyasından Dulkâdiroğlu Şâhali-oğulları dimekle meşhûr u müte'âref olan Koca ve birâderi Süleymân ve ba'zı şerîklerini âdem gönderüp ele götürüp bi'l-fi'l Konya Kal'asında habseyledüğün istimâ' olunmağın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vardukda, te'hîr itmeyüp mezbûrları kayd ü bend ile yarar âdemlere koşup mu'accelen Südde-i Sa'âdetüm'e irsâl eylesin. Ammâ; bile koşup gönderdiğün kimesnelere muhkem tenbîh ü te'kîd eylesin ki, yolda ve izde mezkûrları onat vechile hıfzeyleyüp gaybet itdürmekden hazer eylesin; şöyle bilesin.

[Yev]mü's-Sülâsâ, fî 3 Şa'bâni'l-mu'azzam, sene: 972

823

Zaçesne, Pojega, Bosna, Sirem ve Klis beylerinin serhadlerindeki kalelerin düşman saldırısına karşı gerekli tedariklerini görerek sancakları askeriyle sefere hazırlanmaları.

Yazıldı.

Zaçesne beğine hüküm ki:

Hâliyâ küffâr-ı hâksârün Beç'den berü cem'ıyyetleri ve Erdel semtlerine hücumları olup def'-ı mazarrat-ı a'dâ için sefer-i hümayûna hâzır olman lâzım olmağın **buyurdum ki:**

() vusûl buldukda, taht-ı livânda vâkı' olan kılâ'a serhaddün neferlerin içine koyup hâricden bir ferdi komayup zahîrelerin ve hıfzına lâzım olan yarakların yirlü yirine koyup düşmen zafer bulmak ihtimâli olan yirlerin muhkem idüp kemâl-i tedârük üzre sancağın sübaşları ve sipâhîleri ile müretteb ü mükemmel düşmen yarağıyla emr-i sâbıkum mücebinde hâzır u müheyyâ olup dahı ne mahalle varmak emrolunursa kat'â tevakkuf lâzım gelmeyüp hemân ol gün çıkup mahall-i me'mûra irişmek ardınca olasın. Bu bâbda gaflet ü ihmâlden hazer idüp kemâl-i teyakkuz u intibâh üzre adû cânibine hâzır u nâzır olup sancağunda mahall-i ihtiyât olan kılâ'un yarağın ve zahîresin bi'l-cümle mu'ayyen olan neferlerin kal'anun içine koyup istihkâm itmekde dakîka fevtitmeyesin.

Yazıldı.

Bir sûreti, Pojega beğine.

Yazıldı.

Bir sûreti, Bosna beğine.

Yazıldı.

Bir sûreti, Sirem beğine.

Yazıldı.

Bir sûreti, Klis beğine.

824

Kutlık nedeniyle Androz Adası'na Ağrıboz'dan tereke verilmesi.

Yazıldı.

Ağrıboz beğine ve kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ Androz cezîresi re'âyâsı Südde-i Sa'âdetüm'e arz-ı hâl idüp; "cezîre-i mezbûrede ziyâde kaht u kılet olup terekeye fevka'l-had muzâyakaları olduğın" bildürmeğin Ağrıboz'dan altı müd tereke virilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Cezîre-i mezbûre için altı müd tereke virüp ammâ, bu bahâne ile ziyâde* tereke virilmeden ve emre mugâyir deryâya ve küffâr-ı hâksâra tereke virilmekten ziyâde hazer idesin.

* Metinde " " şeklinde geçmektedir.

825

Mehmed Çavuş refakatinde Kral oğluna gönderilen Bebek Frenc'in Eflak voyvodası tarafından yolda emniyetinin sağlanması.

Yazıldı.

Mezbûr çavuşa virildi. Fî 6 Şa'bân, sene: 972

Eflak voyvodasına hüküm ki:

Bundan akdem giriftâr olup Südde-i Sa'âdetüm'de mahbûs olan Bebek Frenc habsden ıtlâk olunup Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından iftihârul-emâsil ve'l-akrân Mehmed *zîde kadruhûya* koşlup Kral-oğlı'na irsâl olunmuşdur. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîf-i vâcibü'l-ittibâ'um ile vusûl buldukda, kifâyet mikdârı yarar âdemlerin* koşup emîn ü sâlim müşârun-ileyhe ulaşıdurasın.

* Metinde " " şeklinde geçmektedir.

826

Tunus hâkiminin, İstanbul'a gelirken battığı bildirilen gemisinin ve içindeki eşyanın akıbetinin araştırılması.

Yazıldı.

Mora beğine, Anabolı ve Kalavrita kâdîlarına hüküm ki:

Mezistre kâdîsı Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "Tunus hâkiminün gemisi İslâmbol tarafına giderken Mezistre kazâsına tâbi' Elöz nâm mevzı'a gelüp furtuna şiddetinden pârelenüp geminün âdemlerinden Selîm bin Alî gelüp haber virdükde, livâ-i mezbûrda Nâzırul-Emvâl olan Za'îm Alî ile ve voyvoda ile ve niçe ehl-i vukûf müslimânlar ile ve Kal'a-i Mezistre ve Menvasya(?) erenlerinden yigirmi beş nefer tüfenkci hısâr-erenleriyle zikrolunan geminün üzerine varılup nazar olundukda pârelenüp ve içinde olan esbâbını deniz kenâra atup kimini Makali Mali(?) âsîleri alup ve kimini sâyir kefere almış bulunup ve geminün dahı esbâbı revgan-ı zeyt ve zeytûn ve revgan-ı sâde olup ve deryâda garkolup ve taşrada zâyî' u telef olandan mâ-adâ içinde kalan küp ve destîler derin yirde kalmağın talgıçlar bulup envâ'-ı sa'y ü ikdâm ü ihtimâm ile yüz on üç destî sâde yağ ve zeytûn ihrâc olunup ve zeyt yağının küplerine deniz suyu nüfûz itmeğın mütegayyir olup hıfzı asîr olup bey'ı enfa' olmağın dört yüz kırk kilindir revgan-ı zeyt, beher kilindir beşer akça hısâbı üzre İskele Emîni olan Hüseyin bey' idüp ve zikrolunan gemiden deryâ kenârına çıkan iç yağı dahı emîn-i mezbûr üç yüz akçaya ve geminün direğini ve serenini yüz elli akça[ya] bey' idüp meblağ-ı merkûmı mîrî için emîn-i mezbûr alup kabzidüp ve zikrolunan yüz on üç sâde yağ ve zeytûn destîleri ve geminün ipleri ve iki demüri ve iki demür topı – biri eyneklü biri eyneksüz– Nâzırul-Emvâl Za'îm Alî ve Emîn-i mezbûr Hüseyin ma'rifeti ile bir me'men yirde emânet konıldığın" i'lâm eylemezden mukaddem vilâyet-i mezbûre hâkimi tarafından gelen kâsıdı Hacı Sâ'î Atebe-i Ulyâm'a gelüp zikrolunan gemi ile gelen hedâyânun defterin getürüp sunduğı arz-ı hâl dahı deftere mutâbık gelüp ve kâdî-i mezbûr zikrolunan gemi için; "Deryâya garkolmuşdur." diyü arzider. Mezkûr ise; "Gemimüz Mora'ya yakın Yaş(?) atasına geldüğümüzde rûzgâr muhâlefeti ile demür bırakdukda tutmayup gemiyi sürüp kuma oturdı. Ol yirün voyvodası ve nâzır Alî ile kâdî üzerine gelüp cümlesin yazup defter itdiler. Kâdî-i mezbûr hılâfın arzitmişdür." diyü bildürdüğü ecilden sizün kemâl-i emânet ve hüsn-i diyânet ü istikâmetinüze i'timâd-ı hümâyûnum olmağın sunduğı defterün ve arz-ı hâlün sûretleri aslından ihrâc olunup irsâl olundı. **Buyurdum ki:**

Hüküm-i şerîfüm varıcak, cümleñüz mezkûr gemi garkolduğı mahalle varup sunılan deftere ve arz-ı hâle nazar idüp Mezistre kâdîsı ve Nâzır Alî'yi ve Voyvoda olan Fethî'yi ve anda bile hâzır olan bî-garaz müslimânları ve müstahfızları cümlesin ihzâr idüp sâyir ihzârı lâzım olanları dahı getürdüp kemâl-i dikkat ü ihtimâmla teftîş ü tettebbu' idüp göresiz; hâkim-i mezbûrun kâsıdınun gemisin hakîkaten çengâl üzerinde iken kuma oturup içinde ol mikdâr esbâb ü metâ' u hedâyâ getürmüş iken zikrolunan mübâşirler bel' u ketm mi itmişlerdür yohsa gemi amîk yirde garkolmağla deryâda kalup kâdî-i mezbûrun arzitdüğü mikdâr metâ' u esbâb mı bulunmuşdur, nicedür; aslâ bu husûsda şübhe mahallin komayup aslı ve hakîkati üzre gavrine irişüp dahı eger mübâşirînden ve gayriden gâret olunup veyâhûd bel' u ketm olmuş esbâb ü metâ' var ise cümlesin zuhûra getürüp ne mikdâr metâ' u esbâb bulunur ise yazup defter idüp defterin gönderesiz. Gâret idenleri ve hıyânetleri zâhir olanları habsidüp isimleriyle yazup arzidesiz. Bi'l-cümle bu kazıyyede kemâl-i ikdâm ve hüsn-i ihtimâmınuz zuhûra getürüp sıhhat-i ahvâl kangı cânibde ise hakîkati üzre mufassal ü meşrûh yazup arzidesiz.

827

Bir iş için görevlendirilen Semendire Beyi Aslan Bey Semendire'ye gelinceye kadar Semendire alaybeyinin livânın sübaşı ve sipâhilerini gerekli harp aletleriyle donatıp hazır bulundurması.

Yazıldı; nişânlu kâğıda.

Kethudâsına virildi. Fî 7 Şa'bân, sene: 972

Semendire alaybeğisine hüküm ki:

Hâlâ livâ-i mezbûr beği [olan] Arslan dâme ulüvvuhûya bir hıdmet emrüm olmuştur.

Buyurdum ki:

Aslâ te'hîr ü tevakkuf itmeyüp livâ-i mezbûrun sübaşları ve sipâhîlerin yirli yirinden çıkarup bir münâsib mahalde cem' olup kânûn üzre lâzım olan cebelûleriyle müretteb ü mükemmel düşmen yarağıyla hâzır u müheyyâ idesin ki, müşârun-ileyh mu'accelen varup irişdükde anda tevakkuf lâzım gelmeyüp hemân ol gün emrolunduğı mahalle müteveccih ola. Bu bâbda tamâm ikdâm ü ihtimâm idüp emrüm üzre livâ-i mezbûrda cem'ıyyetle hâzır olup hemân müşârun-ileyhün varmasına muntazır olasın.

828

Beç kralının elçisinin ahidnâme ile dönmekte olduğuna dair haberin Budun beylerbeyi tarafından Beç kralına bildirilmesi ve elçi geldiği zaman bekletilmeden krala gönderilmesi.

Yazıldı.

Mezbûr Hidâyet'e virildi.

Budun beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ Beç kralı tarafından gelen ilçisi Mikel; "Serhadlerde olanların adem-i tedârüklerinden ve bu câniblerde eğlenmekle; "Ahd-i şerîf mukarrer olmadı." diyü kıyâs olunup ve hem Erdel cânibinden Kral-oğlu hılâf-ı ahd itdüğü evzâ'a binâ'en bir mikdâr ol cânibden hareket eylemişdür. Yohsa kral her vechile ahd ü emânda sâbit olmağa tâlib ü râğıblardur." diyü ol cânibden arz-ı ubûdiyyet idüp itmînân-ı kalb virmek için ahid-nâme-i hümâyûnumla varmak bâbında inâyet recâ itdüğü ecilden, Rûmili'nde ze'âmet tasarruf iden Hidâyet zîde kadruhû koşılup ol cânibe irsâl olundu. **Buyurdum ki:**

Varıcak göresin; eger kral yirinde olup ol cânibe hareket itmediyse te'hîr itmeyüp krala mektûb gönderüp ilçisi ahid-nâme-i şerîfümle varduğunu bildürüp ve kulum Hidâyet için vire mektûbın alup dahı bir ân ve bir sâ'at te'hîr itmeyüp ilçisini mezbûr kulum ile kral cânibine irsâl idesin. Bir bahâne ile mezkûrları ol cânibe vardukdan sonra eğlendirmeyesin; şöyle bilesin.

829

Budun'da bulunan sancakbeylerinin havâss-ı hümâyûn reâyâsını vesâireyi karşılıksız olarak kendi özel işlerinde kullanarak rencîde etmemeleri.

Yazıldı.

Budun beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ vilâyet-i Budun'da vâkı' olan sancakbeğleri havâss-ı hümayûn re'âyâsının müft ü meccânen arpa ve otluk ve sâyir zahîrelerin alup akçaların vermeyüp te'addî eyleyüp evleri binâsına taş ve ağaç getürdüp ücretsiz istihdâm idüp ve sefer vâkı' oldukda hılâf-ı şer'-ı şerîf ellerinden cebren koçilerin alup zulm ü hayf itdükleri istimâ' olundu. İmdi; eger havâss-ı hümayûn ra'ıyyetleridir ve eger beğler ve eger sübaşı ve erbâb-ı tîmâr re'âyâsıdır, şer'-ı şerîfe ve kânûn-ı münîfe mugâyir bir ferde zulm ü te'addî olmağa aslâ câyiz değildir.

Buyurdum ki:

Hüküm-i şerîfüm varıcak, bu husûsda gereği gibi mukayyed olup göresin; eger havâss-ı hümayûnum re'âyâsıdır ve eger gayri kimesne ra'ıyyetleridir, her kimün olursa olsun re'âyâ vü berâyâ tâyifesinin hılâf-ı şer'-ı şerîf müft [ü] meccânen yimlerin ve yimeklerin ve koçilerin ve sâyir nesnelerin aldurmayup ve kendü hıdmetlerine bilâ-ücret istihdâm itdürmeyüp rencide vü remide itdürmeysin ve bu husûs mahall-i ihtimâmdur. Ana göre tedârük idüp ashâb-ı re'âyâya gereği gibi tenbîh ü te'kîd idesin ki, kimesneye hılâf-ı şer'-ı şerîf zulm ü te'addî itmeyeler. Ba'de't-tenbîh şer'-ı kavîme ve fermân-ı celîlül-kadrüme mugâyir re'âyâ vü berâyâ tâyifesine zulm ü te'addî oluna, idenler her kimler olurlar ise olsun isimleri ve resimleri Südde-i Sa'âdetüm'e arzileyüp dirlikleri âhara tevcih oluna ki, sâyirlerine mûcib-i nasihat olup hılâf-ı şer'-ı şerîf kimesnenün re'âyâya zulm ü te'addî itmeğe mecâli olmaya; şöyle bilesin.

830

Vilâyet-i Anadolu'da yol üzerindeki kadıların Donanma için lazım olan kürekçileri bekletmeden göndermeleri.

Yazıldı.

Vilâyet-i Anadolu'da yol üzerinde vâkı' olan kâdîlara hüküm ki:

Hâliyâ Donanma-i Hümayûnum'un deryâya çıkmak zamânı olup henüz ta'yîn olunan kürekci tâyifesi tamâm gelüp irişmeyüp anlara tevakkuf olunmağın Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından () *zîde kadruhûy*ı ulağla irsâl idüp **buyurdum ki:**

Her kangınızın taht-ı kazâsına dâhıl olursa ihrâc olunmaduk kürekci var ise ber-vech-i isti'câl bi't-tamâm ihrâc idüp sür'at ü ikdâm ile yöriyüp irişmek ardınca olası ve siz ki yol üzerinde bulunan kâdîlarsız ve azab re'îslerisiz, kürekçileri yollarda eğlendürmeyüp isti'câl üzre gice vü gündüz yöriyüp gelüp irişmek bâbında ikdâm idesiz. Bundan sonra tekrâr ulağla emr-i şerîfüm gönderilür, gelüp irişmeyenlerin gereği gibi haklarından gelinüp siyâset olunurlar. Ana göre mukayyed olası ve mezkûr çavuşuma ve bir nefer hıdmetkârına menzil be-menzil birer ulak bulıvirüp aslâ özr ü bahâne eylemeyüp avk u te'hîrden ihtirâz idesiz.

Yazıldı.

Hasan Çavuş'a virildi. Fî 6 Şa'bân, sene: 972

Bir sûreti, Anadolu ve Karaman kâdîlarına.

831

Malkara, Dimetoka, İpsala, İnöz ve Keşan kadılıklarında ortaya çıkan hırsız ve haramîlerin Gelibolu Kadısı Mevlânâ Yunus tarafından teftiş olunarak neticenin bildirilmesi.

Yazıldı.

Kâdî âdemi Husâm'a virildi. Fî 8 Şa'bân, sene: 972

Gelibolu Kâdîsı Mevlânâ Yunus'a hüküm ki:

Hâliyâ Migalkara ve Dimetoka ve İpsala ve İnöz ve Keşan Kâdîlıklarında ba'zı hırsız u harâmî zuhûr idüp yollara ve billere inüp âdemler katlidüp esbâb [ü] emvâl gâret itmekden hâlî olmayup vâkı' olan hırsız u harâmîyi ele getürmeğičün seni müfettiş ta'yîn idüp ve acemî-oğlanları yayabaşlarından Gelibolu'da sâkin olan kıdvetü'l-emâsil Muhzır Mehmed mübâşir ta'yîn olunup **buyurdum ki:**

Te'hîr ü terâhî itmeyüp mübâşir-i mezbûr ile ma'an kalkup zikrolunan kâdîlıklara varup bi'z-zât teftîşe mübâşeret idüp gaybet idenleri yataklarına ve turaklarına bi'l-cümle şer'le buldurması lâzım olanlara buldurup getürdüp cümlesin der-zencîr idüp husamâ muvâcehesinde bi-hasebi's-şer' teftîş idüp ve töhmet-i sâbika ile müttehem olup mûcib-i örf olanları örf-i ma'rûf ile görüp her kimün hırsız u harâmîlığı bi-hasebi's-şer' ve'l-kânûn [sâbit ü zâhir olur ise] evvelâ ashâb-ı hukûka hakları alıvirildükden sonra sipâhî tâyifesinden olanı habsidüp sûret-i sicillerin Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin; sipâhî olmayanlar bâbında hükm-i kâdî lâhık olup huccet virildükden sonra fesâd ü şenâ'at itdükleri yirlerde bir vechile cezâ vü sezâların viresin ki, sâyir ehl-i fesâda ibret-nümâ olup min-ba'd bir ferdün hırsızlık ve harâmîlik itmeğe mecâli kalmaya. Bu husûsda benüm ziyâde ikdâm ü ihtimâmum vardır; gaflet itmeyüp zikrolunan kâdîlıklarda hırsız u harâmîden bir ferdi komayup cümlesin ele getürüp memleket ü re'âyâyı ve ashâb-ı sebîli anların mazarrat u fesâdlarından emîn kılmak bâbında envâ'-ı ikdâm ü ihtimâmum vücuda getüresin. Zikrolunan teftîş husûsında tamâm adâlet ü diyânet üze olup câdde-i hakdan hurûc itmeyüp bî-günâh olanlara dahlolunup celb-i mâl olunmakdan ve tezvîr ü telbîsden ve şühûd-ı zûrdan ve kimesnenün nisbet ü ta'assub ile hılâf-ı vâkı' kazıyyesi arz olunmakdan ihtiyât idüp hemân her kâdîlıkda ele gelen hırsız u harâmînün emrüm üze ahvâlin görüp ne mikdâr kimesnenün hakkından gelinüp ve ne mikdârı habs olunursa sûret-i sicilleriyle tafsîl-i ahvâllerin yazup arzyleyesin.

832

Karahisar yakınlarında öldürülen tüccarların kâtillerinin hepsinin bulunabilmesi için, kâtillerden Şemso'nun, serbest bırakılacağı vaadiyle konuşturulması ve maktullerin mezarlarının bulundukları yerin öğrenilmesi.

Yazıldı.

Kethudâsı Alî Çelebî'ye virildi. Fî 17 Şa'bân, sene: 972

Diyârbekir beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ mektûb gönderüp; "Bundan akdem Karahisâr'a karîb yirde katlolunan bâzergânların kâtillerinden Âmidlü Haydar nâm kimesne ele girdüğün istimâ' itmekle bâzergânlar katlolunduğı zamânda vilâyet-i Diyârbekir'den harâm-zâdelık ile gezüp

levendlik ile Rûm diyârına gidüp fesâd idenler kimler idüğü tecessüs olunup mezkûrun yoldaşları bulunması lâzım olmağın; "Kulb kazâsına tâbî‘ Rabat(?) nâm karyeden Şemso ve Âmid'den İstor veled-i Köşkar ve Hanna ve Ovannis ve Ohnik ve Hakîm Ovannis nâm zimmîler ve Mehmed ve Alî ve Alî Bâlî ve Hidâyet nâm kimesneler ve ba‘zılar dahı bunlardır." dinilmeğın getürdülüp herkes kande varduğı menzil be-menzil yoklandukda mezkûrlarun kelimâtları tenâkuz üzre olmağla; "Elbette sıhhati [üzre] haber virün; yoldaşlarınız ikrâr itmişlerdür. Size dahı örf olunur; birinüz halâs olmaz. Ammâ; her kangınız sahîh haber virür ise halâs itdüreyin." diyü ahd ü yemîn idüp teklîf ü ibrâm olundukda mezbûr Şemso ikrâr idüp; "Ben ve mezkûrûn İstor ve Ovannis bin Köşkar ve Hanna Âmid'den çıkup Ergani kazâsına varup bir keşîşün evine konduğumuzda mezbûrân Haydar ve Ohnik dahı gelüp bize yoldaş olup kendüler ile Sivas'a ve andan Tokat'a ve Tokat'dan Amâsiyye'ye ve andan Çorum'a ve Çorum'dan Ankara'ya ve andan Eskişehir'e ve andan Karahısâr'a varduk. Andan mezkûr Hakîm Ovannis ve Mehmed ve Dilenci ve Alî Bâlî ve Hidâyet nâm kimesneler ba‘zı Rûmillüler ile Burusa'dan ve İstanbul'dan ba‘zı kimesneler bâzergânlarla gelür iken râst geldük ve biribirimiz ile söyleşdük. Anlar bize; "Şikârdur, dönün bile gelün." diyü teklîf idüp biz dahı bile dönüp yoldaş olup İshâklu nâm mahalle ve andan Akşehir'e uğrayup andan kalkup bir vîrâne kârbânsarâya karîb yirde konup ve ol menzilden kalkup Ereğli'ye bir menzil kalan yirden bir çayırdı konıldukda kâfile halkı ikindüyle ahşâm mâ-beyninde ta‘âm yimeğe meşgûl iken cümlemüz hücum idüp gafletle kimin kendir ve kimin tokmak ile katlidüp ve meyyitlerinin ba‘zını çadırlarımız içine ve ba‘zını mevzî‘-ı mezbûrda defnidüp ve esbâb ü akçaların mâ-beynimüzde taksîm idüp biz zebûn olduğumuzdan bana yüz altın ve mezbûrân İstor ve Ovannis'e ikişer yüz altın virüp ve sâyirlerine dahı hâllü hâlince virüp ammâ; Rûmillü ziyâde olup ve bizden ba‘zılar kendüler ile bile gelmeğın ittifâk idüp esbâb ü devâbların yağmâ idüp cümlesin kendüler aldılar. Hemân bir mikdâr zağferânla biri mor ve biri kırmızı üzre yine iki pâre ikişer arşun mikdârı ser-â-seri mezkûr Hanna alup Ovannis veled-i Köşkar'a tokuz altına bey‘ idüp ol dahı getürüp Âmid'de dellâla virüp on altına bey‘ eyledi." diyüp ve mezbûrân İstor ve Ovannis dahı vech-i meşrûh üzre takrîr itdüklerinde ikrârları sicill olunup ve ser-â-seri bey‘ eyledüğü takyacı buldurılup getürdülüp iki pâre ser-â-seri on altına dellâl elinden satun alup takya diküp harceyledüğın haber virüp ve Harprut kazâsından Şâh Hüseyin ve bir zimmî dahı yoldaşları olduğın haber virdüklerinde ele getirilmeleriçün âdem gönderilüp mezkûr Şâh Hüseyin Harprut kazâsına varmağla anda Fırat suyına garkolup ve yoldaşı olan zimmî târîh-ı mezbûrdan berü kasaba-i mezkûreye gelmedüğın sancağı beğı ve kâdîsı sana i‘lâm itdükde akribâları getürdülüp buldurmak teklîf olunup ve mezkûrûnun yoldaşları inkâr üzre olmağın cümlesi habsolunup emr-i âlî-şân ne vechile sâdır olur ise mücebiyle amel olunup ve mezbûr Şemso nâm zimmî ber-mûceb-i va‘d ü yemîn itlâk olunmasın" arzıtdüğün ecilden **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîf-i vâcibü'l-ittibâ‘um varıcak, mezbûr Şemso nâm zimmîyi yoldaşlarıyla mukayyed ü mahbûs zikrolunan tâcirleri katlidüp defnidükleri mahalle gönderüp kazdurup maktûl olanların meyyitleri ve ızâmları bulunup tecessüs olundukdan sonra ikrârların ol yirün kâdîsına sicill itdürüp sûret-i sicilleriyle cümlesin habsle Südde-i Sa‘âdetüm'e irsâl idesin ki, ber-mûceb-i va‘d ü yemîn mezbûr zimmî itlâk oluna ve sâyirler yoldaşlarından ol

câhibde olanları dikkat ü ihtimâm idüp hüsn-i tedârûkle ele getürmek ardınca olasın; şöyle bilesin.

833

Ilıca kadısının aile fertleri için hamam kapattığına dair yapılan şikâyetlerin Filibe ve Varna kadıları tarafından teftiş olunması.

Yazıldı.

Mehmed nâm kimesneye virildi. Fî 8 Şa'bân, sene: 972

Filibe ve Varna kâdılarına hüküm ki:

Hâliyâ Köstendil Sancağı Beği Ahmed *dâme ızzühû* mektûb gönderüp; "Ilıca kazâsında mütemekkin zü'amâ vü sipâhîler ve a'yânları kendüye gelüp; "Avretlere mahsûs vakıf Ilıca Hammâmı'nı haftada iki gün kâdîmuz olan Abdürrahîm kapadup kapusunda değneklü âdemlerin koyup kendü hâtûnları içerü girüp haberi olmadın varan hâtûnlarımıza değnek ile urup ve kiminün başından makremesin düşürüp şer'a muhâlif nâ-ma'kûl fi'ller ider." diyü şekvâ itdükte; "Müslimânlara ıztırâb virmenün aslı yokdur." diyü a'yândan niçe kimesne gönderilüp memnû' olmayup ale's-seher hammâmı tekrâr kapayup âdemleri âlet-i harble kapuda turup varan hâtûnların esbâbın alup yabana atup bundan gayri mevlânâ-yı mezbûr kendü hevâsında gâh avda olup haftada bir kerre mahkemeye çıkmayup çıktığı vakıt dahı levend vaz'ında şer' icrâ olunmaz. Te'addîsinün nihâyeti yokdur." diyü haber virdüklerin" bildürüp ve kâdî-i mezbûr dahı mektûb gönderüp; "kazâ-i mezbûrun hammâmı harâbî(?) olmağın hâtûnlar hammâmından dâyimâ esbâb sırka olunup ve tebdîl-i sûretle ricâl dühûl itmekle müttehem olup müşârûn-ileyhün kızları olup zamâne halkınun şerr u fitnesinden havfidüp ve hammâmı birer halvet olup ancak kendü tâyifesine vefâ idüp şehirde tokuz hammâm olup muzâyaka olmamağın haftada bir kaç sâ'at kazâ-i hâcet olunca hammâm kapusın uğrı ve harâm-zâde ile ihtilâtdan kaçup kapayup şol ki, sipâh ve ehl-i ırz hâtûnlarıdır, men' olmayup ile'l-ân bu hâl üzre iken Mîr-Alay Mehmed Beğ ve Âkıllı nâm za'îm bu vaz'a râzî olmayup şehir halkından taleb ü şekvâ yoğiken mezbûr alaybeği ve Âkıllı re'îs-i cumhûr olup mukaddemâ kendüye tenbîh dahı olmamış iken bir-iki kerre sancakbeğine iletüp tahkîr itdüklerinden sonra havfümüzden hammâm kapusunda turan hıdmetkârlarımızun üzerine hücum idüp mezbûr Mehmed Beğ ve Delü Abdî nâm sipâhî ile darb u harbe müteveccih olup şetm-i galîz idüp şer'-ı şerîfe ihânet itdüklerin" i'lâm itmeğın **buyurdum [ki]:**

Çavuşlarumdan kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Malkoç *zîde kadruhû* varıcak, bi'z-zât bu husûsı husamâ muvâcehesinde şer'le teftiş idüp göresiz; mîr-i müşârûn-ileyh arzıtdığı üzre kâdî-i mezbûrun ol vechile şer'a muhâlif evzâ'ı var mıdur, yohsa kâdî-i mezbûr i'lâm itdüğü gibi fitne vü fesâddan hâtûnların sıyânet için bir kaç sâ'at hammâmı kapadup şer'a mugâyir vaz'ı yoğiken mezkûrlar ta'azzum fehmidüp hılâf-ı vâkı' mı şikâyet itmişlerdür, nicedür; tarafeynün ahvâlini hak üzre görüp bir cânibe meylitmeyüp yanınızda sübût u zuhûr bulan husûsı vukû'ı ve sıhhati üzre yazup bildüresiz. Hılâf-ı vâkı' kazıyye arzitmekden hazer eyleyesiz; şöyle bilesiz.

834

Kanunî'nin merhum oğlunun İstanbul'daki imâreti evkâfına tâbi Uğurluviran karyesi hududuna Sultan Mehmed Han Evkâfî mütevellîsi tarafından yapılan müdâhalenin engellenmesi.

Yazıldı.

Hâslar kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ mahmiyye-i Kostantiniyye'de vâkı' olan merhûm ve mağfûrun-leh oğlum *tâbe serâhûn*ün Imâreti Mütevellîsi kıdvetü'l-emâcid ve'l-ekârim Mustafâ *zîde mecdühû* gelüp evkâf-ı mezbûrede kazâ-i mezbûra tâbi' karye-i Uğurluvîrânı mukaddemâ hâssa-i hümayûnumdan olup ba'dehû imâret-i mezbûre evkâfına ilhâk olunup vakf için zabtolunurken şimdiki hâlde ceddüm merhûm Sultân Mehmed Hân Evkâfî Mütevellîsi Abdurrahmân bir nâyib ma'rifetiyle karye-i mezbûrenün hudûdına dahlitmeğin oğlum *tâbe serâhû* medresesi müderrisi Muhyiddîn *dâme fazlühû* fermân-ı şerîfümle üzerine varup sâbıkâ bu husûsa müfettiş olan Hâslar Nâyibi Kıyâsî'yî ve zikrolunan mütevellîleri ihzâr idüp teftîş eyledükde, nâyib-i mezbûr; "Ben hükmeylemedüm; huccet dahı virmedüm." diyü cevâb virüp mütevellînün temessük olunacak hucceti olmayup ikâmet-i beyyineden âciz olıcak müşârun-ileyh ceddüm Gâzî Sultân Mehmed Evkâfî'nun tuğrâ-yı hümayûnla mu'an-ven olup şimdiye değin amel olunan hudûd-nâmesinde havâssa(?) ma'lûm olan Karasu, Sarnıçe suyuına dâhıl olduğu mevzı'dan Malıkolı(?) nâm mevzı'a giden hattun hâricinde olan arâzî, Gâzî Sultân Mehmed Vakfı'ndan hâric olmak üzre olmağın bundan sâbıkda merhûm oğlum Mehmed *tâbe serâhû* vakfiyyesi ve hudûd-nâmesi mücebince evkâfından olmak üzre tasarruf olunan Uğurlu'yı ve merkûm medhal-i mâdde(?) Malıkorlı(?) nâm mevzı'a giden hattun hâricinde olan arâzî ve karye-i mezbûrenün mezâri'ından Sarnıçe suyunun kible tarafından hâric Karapınar'dan aşağı vâkı' olan arâzî nehc-i sâbık üzre merhûm ve müşârun-ileyh evkâfından olmak üzre takrîr olduğına mûmâ-ileyh mûmzâ huccet-i şer'ıyye virdüğü ecilden **buyurdum ki:**

Min-ba'd mevlânâ-yı müşârun-ileyhün virdüğü huccet-i şer'ıyye mücebince amel olunup vakf-ı mezbûrun hudûdî dâhılinde olup evkâf-ı mezbûre sınırından hâric olan karye-i Uğurlu'yı mezâri'ı ve zikrolunan arâzîsiyle üslûb-ı sâbık üzre vakf-ı mezbûrun mütevellîsine zabt u tasarruf itdürüp imâret-i merkûme mütevellîsine şer'a ve kânûna muhâlif dahl ü ta'arruz itdürmeyesin.

835

Budun beylerbeyinin, Beç kralı tarafından kalesi elinden alınan Erdel kralına yardıma gitmemesinin sebebini bildirmesi, sancağı askerlerini kendi kumandasında veya serdar tâyin edeceği bir sancakbeyiyle Erdel'e yardıma göndermesi ve düşman tarafından alacağı haberleri bekletmeden bildirmesi.

Yazıldı.

Budun beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ Erdel Kralı İstefan Kral Atebe-i Ulyâm'a mektûb gönderüp; "vilâyetinden Tokay nâm kal'asın muhâsara iden Nemçe leşkери kal'a-i mezbûre ile bir pâre kal'asın alup

muttasıl vilâyet-i mezbûreye hücum ve dühûl itmek üzere oldukların" i'lâm eyledi. İmdi; bundan akdem sana hükm-i hümayûnum gönderilüp müşârun-ileyhe mu'âvenet itmen emrüm olmuştu. Adû-yı hâksâr Memâlik-i Mahrûsem içinde semtüne karîb olan yirde, sen niçün şimdiye değin tedârûkin görüp def'ine mübâşeret itmeyesin? Kal'adan çıkup kendün bi'z-zât varmağa iktidârun yoğ ise sancakbeği kullarumdan bir yararın Budun askerine serdâr idüp göndermen gerek idün. Şimdiye değin te'hîr olunup a'dâya ruhsat virmene sebep nedür? **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, bir ân ve bir sâ'at te'hîr ü tevakkuf itmeyüp Budun serhadlerin hâlî komayup ve Budun muhâfazasında bir yarar sancakbeği koyup bâkî beğlerbeği[li]ğüne müte'allik olan asker halkı ile münâsib olan mahalden ber-vech-i isti'câl yörüüp Tımsıvar beğlerbeğisiyle bir yire cem' olup hüsn-i ittifâk u ittihâd ile Kral-oğlı'na mu'âvenet idüp adû-yı hâksârın vilâyet-i mezbûreden def' u ref'ı bâbında envâ'-ı celâdet ü şehâmetün vücûda getüresin. Şöyle ki; adû-yı hâksârın Budun serhadlerine dahı hücumı olup Budun'ı koyup kendün bi'z-zât mu'âvenete varmak müyesser değil ise emr-i sâbık üzere Budun tüfenkcilerinden ve gönüllü ve beşlülerinden ve sancakbeğleri kullarumdan sancakları askeriyle iki-üç bin mikdârı asker-i zafer-rehbere Solnok Beği Hasan *dâme izzühûy*ı veyâ Mohac Beği Hamza ve Usturgon Beği Mahmûd *dâme ulüvvühümâyı* bi'l-cümle her kangısı serdâr olmak münâsib ise mu'accelen serdâr idüp mu'âvenete asker ulaştırman ardınca olasin. Şöyle ki; ol cânibden ihmâl olunmağla Kral-oğlı'na mu'âvenete asker-i hümayûn irişmeyüp ol vilâyete küllî zarar u husrân vâkı' ola, özrün makbûl olmaz. Hemân a'dânun ref'ı ne vechile müyesser ise tedârûk idüp def' itmek ardınca olasin ve emr-i şerîfüm varduğı gibi ne vechile tedârûk idüp kendün bi'z-zât varursan ne günde çıkup gitdün ve eger asker göndermek münâsib ise mu'âvenete ne mikdâr asker tedârûk idüp ve kimi serdâr idüp gönderdüğün ve Beç kralı tarafından ne ahvâle vâkıf olduğun ve ol serhadlerin ahvâli nedür, Kral-oğlı üzerine gelen adûnun [leşkeri] ne mertebeye varmışdur; bi'l-cümle ol taraflardan vâkıf u muttali' olduğun ahbâr-ı sahîhayı ale't-tafsîl yazup bildüresin ve sâbıkâ düşmen ahvâlin bildürdüğünden sonra tekrâr haber göndermeğe mukayyed olmaduğuna sebep nedür, düşmen Kral-oğlı memleketinden çekilüp Beç kralı yirinde olup ahid-nâmeye muntazır olup ahd ü emânda sâbit-kadem midür, ol cânibe kendü tarafından serdâr gönderilmiş midür, yohsa Plaj-oğulları'nun(?) fesâdı mıdur; cümle ahvâli ale't-tafsîl yazup bildüresin.

836

Ilıca kazâsında İbrahim adlı kişinin evini basarak öldüren Sipâhî Tura ve arkadaşlarının hapsolunarak dâvalarının görülmesi.

Yazıldı.

Mehmed nâm kimesneye virildi. Fî 8 Şa'bân, sene: 972

Filibe kâdîsına hüküm ki:

Ilıca kâdîsı mektûb gönderüp; "mahmiyye-i Ilıca'dan Tura ve Zamân ve Hâşim nâm karındaşlar ve Dervîş nâm sipâhînün hıdmetkârı Sefer mahmiyye-i mezbûrede Câmî'-ı Şerîf Mahallesi'nde İbrâhîm nâm kimesnenün âlet-i harbile gice ile evin basup kapusın yıkup çıkdukda mezbûr Zamân başına nacak ile urup mecrûh idüp irtesi ol darbdan fevtolup

mezbûr Zamân şehâdet olunduğı üzere mezkûr İbrâhîm'i urduğına ikrâr idüp lâkin mezbûr Tura üç bin akça tîmâra mutasarrıf olup ve Zamân ve Hâşim kul-oğulları olup birer akça ulûfeleri vardır ve "Mezkûrûn Tura ve Zamân ve Hâşim, Mehmed nâm kimesneyi katlitdüklerine ve mezbûr Tura bayram gün bir emred-oğlanı çeküp men' itmek isteyen müslimânları âlet-i harbile câmi'a koyup cami' kapusın kılıç ile çalup bi'l-fi'l eseri mevcûddur. Lâkin şerlerinden havfidüp ızhâr idemezüz; harâm-zâde vü şakîdür." diyü müslimânlar haber virdüklerin" bildürmeğın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, mezkûrûn Tura ve Zamân ve Hâşim ve Sefer'i habsidüp bu husûs bundan akdem bir def'a şer'le faslolmayup ve on beş yıl geçmiş değil ise teftiş idüp göresin: Şöyle ki; kazıyye kâdî-i mezbûr arzıtdüğü üzere olup şer'le sâbit ola, mezkûrları habsden ıtlâk itmeyüp üzerlerine sübût bulan mevâddı yazup sıhhati üzere bildüresin. Hılâf-ı vâkı' kazıyye arzolmakdan hazer eylesin.

837 *Kral-oğluna yardıma gönderilen Tımsıvar beylerbeyi geri gelene kadar Tımsıvar'ın Niğbolu sübaşı ve sipâhileri tarafından korunması.*

Yazıldı.

Niğbolu Beği Mehmed Hân'a hüküm ki:

Bundan akdem hükm-i hümayûnum gönderilüp; "Sancağın sübaşıları ve sipâhileriyle sefer-i hümayûna hâzır olasın." diyü emrüm olmuşdı. Tımsıvar beğlerbeğisi Kral-oğlı'na mu'âvenete gönderilüp müşârun-ileyh avdet idince Tımsıvar'un hıfz u hırâseti mühimm ü lâzim olmağın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, te'hîr ü tevakkuf itmeyüp sancağın sübaşıların ve sipâhilerin müretteb ü mükemmel yat u yaraklarıyla mu'accelen ihrâc idüp alaybeğiye koşup mahall-i me'mûra gönderesin ki, müşârun-ileyh Tımsıvar beğlerbeğisi yerine gelince Tımsıvar muhâfazasında olup ol taraflarda bâb-ı muhâfazada dakîka fevtitmeyeler; şöyle bilesin.

838 *Veziriazam Ali Paşa'nın Selanik'te bulunan kurşununun bir gemi ile İstanbul'a gönderilmesi.*

Yazıldı.

Selanik kâdîsına hüküm ki:

Düstûr-ı ekrem Vezîr-i A'zamum Alî Paşa *edâma'llâhü te'âlâ me'âliye*hûnun mahrûse-i Selanik'de bin kıntâr mikdârı kurşunu olup İstanbul'a gelmesi lâzim idüğü müşârun-ileyh tarafından i'lâm olunmağın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, mûmâ-ileyhün zikrolunan mikdâr kurşunun bir yarar gemiye tahmîl idüp gönderesin ve ne mikdâr kurşun tahmîl idüp ve kimün gemisiyle gönderdüğün yazup bildüresin; şöyle bilesin.

839

Nemçe askerinin aldığı kaleler hakkında Erdel kralının bildirdiği haberlerin alındığı, Budun, Tımsıvar ve Rumeli beylerbeyinin yardım ile görevlendirilip gönderildiği, düşmanın hakkından gelinmesi için birlikte çalışılması.

Yazıldı.

Erdel Kralı İstefan Kral'a nâme-i şerîf ki:

Hâliyâ Dergâh-ı Âlem-penâhum'a mektûb gönderüp vilâyetinüze hücûm iden Nemçe leşkerinün ahvâli ile alınan kal'alar husûsını i'lâm eylemişsiz. Ol bâbda mektûbunuzda her ne ki zikrolunmuş ise ale't-tafsîl ılm-i şerîfümüz muhît u şâmil olup eyle olsa; bundan akdem defe'âtle Budun ve Tımsıvar beğlerbeğilerine mu'âvenete irişmeleri için ahkâm-ı şerîfe gönderilüp ve Rûmili Beğlerbeğisi emîru'l-ümerâ'i'l-kirâm Ahmed Paşa *dâme ikbâlühû* dahı sefer-i hümâyûna çıkmak üzre olup umûmen Rûmili'nde olan sancakbeğlerine ulağla ahkâm-ı şerîfe gönderilüp ol cânibe hâzır olmuşlardır. Bebek Frenc husûsında dahı vâkı' olan iltimâsun makbûl-i şâhânem olup bundan evvel isti'câl üzre nâme-i hümâyûnumuzla irsâl olunmuşıdı. Varup vusûl buldukda, mezbûra tâbi' olan beğlere istimâlet virdürüp vech ü münâsib gördüğün üzre a'dâya musallat olup mu'âvenete emrolunan Budun ve Tımsıvar askeri irişdüğü gibi hüsn-i ittifâk üzre a'dâya kılıç koyup mazarrat u fesâdların memleket ü vilâyetden def' u ref' itmek bâbında envâ'-ı şecâ'at ü şehâmetün zuhûra getüresin. Şöyle ki; zikrolunan asker-i hümâyûnumla a'dâ def'ı müyesser olup Rûmili askeriyle muzâheret olunmak lâzım gele, ana göre arzidesin ki, nazar-ı inâyetüm dâyimâ senün hakkında dirîğ değildir. Beç kralı ile mu'âhede-i hümâyûnumuz mukarrer olduğu takdîrce zikrolunan kal'alarınız alınıp Bana Kal'ası dahı elinizde kalur. Yohsa tasarrufunuzda olan vilâyetden kimesneye bir kabza türâb virilmez. Ana göre mukayyed olup hemân a'dâ tarafından kalbüne havf ü haşyet getürmeyüp gereği gibi mücidd ü merdâne olup mu'âvenete varan asker-i hümâyûnumla vücûd-ı mefsedet-âsârların def' itmek ardınca olasin.

840

Kefe'de bulunan Tosun-oğlu Mustafa Çavuş'un Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.

Yazıldı.

Turgud Çavuş'a virildi. Fî 8 Şa'bân, sene: 972

Kefe beğine hüküm ki:

Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından olup Kefe'de olan Tosun-oğlu Mustafâ Çavuş Südde-i Sa'âdetüm'e gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Te'hîr itdirmeyüp mezkûrı Atebe-i Ulyâm'a gönderesin; şöyle bilesin.

841

Ömer Çavuş ile Pojega beyine gönderilen hükmün yerine ulaştırılması ve hükmün ulaştığına dair alınacak temessüğü Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.

Yazıldı.

Mezbûra virildi. Fî 8 Şa'bân, sene: 972

Ösek kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ Pojega beğine ulaştırmağıçün Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından Ömer zîde kadruhû ile bir kîse içinde mühürlü hükm-i şerîfüm irsâl olundu. **Buyurdum ki:**

Mezkûr çavuşum vardukda, zikrolunan hükümleri alup dahı te'hîr itmeyüp emrüm üzre müşârun-ileyhe ulaştırırsın ve vâsıl olduğına müşârun-ileyhden temessük alup Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin. Husûs-ı mezbûr mühimdür, ihmâlden hazer eylesesin; şöyle bilesin.

842

Sakarya Nehri kenarında bulunan eşyanın sahibinin araştırılıp bulunması.

Yazıldı.

Kâdî-i mezbûr Mevlânâ Mehmed'e virildi. Fî 8 Şa'bân, sene: 972

Bilecik kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ taht-ı kazânda Sakarya kenârında bir bârgîr ile bir çift sanduk içinde ba'zı esbâb bulunup sâhibi ma'lûm olmayup emânet konıldığı istimâ' olunmağın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, bu husûsa bi'z-zât mukayyed olup kemâl-i dikkat ü ihtimâm ile tefât idüp göresin; zikrolunan esbâb ve sanduk, bârgîr ile yolcular giderken yoldan sapup kalmış mıdır, yohsa sâhibini harâmîler katlidüp esbâbı alınmış mıdır, sâhibi var mıdır, niçedür; vukû'ı ve sıhhati üzre yazup arzeyesin.

843

Hac yolunun emniyetinin sağlanması ve hacılara hizmet için Halep beylerbeyiliğine bağlı züemâ ve erbâb-ı timardan on kişinin görevlendirilmesi.

Yazıldı.

Bâlîs Alaybeğisi Şa'bân'a virildi. Fî 8 Şa'bân

Haleb beğlerbeğisine hüküm ki:

Kadîmden beğlerbeğiliğine müte'allik olan zü'amâdan bir nefer za'îm ve erbâb-ı tîmârdan on nefer sipâhî hacc-ı şerîf yolında hıdmet itmek içün huccâc-ı zevî'l-ibtihâc ile bile irsâl olunugelüp husûs-ı mezkûr içün sâbıkâ emr-i şerîfüm dahı virilmiş iken hâliyâ ol hükm-i şerîfüm zâyî' olmağla mezkûrlar huccâc ile irsâl olunmadukları i'lâm olunmağın **buyurdum ki:**

Kadîmden irsâl olunugeldüğü üzre beğlerbeğiliğine müte'allik olan zü'amâdan ve sipâhîlerden on nefer sipâhîyi her sene irsâl idesin ki, varup huccâc-ı şerîfenün menâzil ü merâhılinda hıdmetde bulunup hıfz u hırâsetleri bâbında dakîka fevtitmeyeler.

844

Halep'ten hac kafilelerine hizmet için görevlendirilen erbâb-ı timara Şam'dan da sipâhi görevlendirilip hacılarla gönderilmesi.

Yazıldı.

Bu dahı.

Şam beğlerbeğisine hüküm ki:

Kadîmden Haleb Beğlerbeğiliği'ne müte'allik olan zü'amâdan bir nefer ve erbâb-ı tîmârdan on nefer sipâhî yolda hıdmet itmek için huccâc ile bile irsâl olunugelüp bu husûs için emr-i şerîf dahı virilmiş iken hâliyâ ol emr-i şerîfüm zâyî' olmağla tekrâr emr-i şerîfüm yazılup Haleb beğlerbeğisine irsâl olunmuşdur. **Buyurdum ki:**

Müşârun-ileyh sâl-be-sâl emr-i şerîfüm muktezâsınca ol mikdâr sipâhîyi ve bir nefer za'îmi ta'yîn idüp irsâl itdükde sen dahı Şam'dan ta'yîn olunan sipâhî ile bile koşup huccâc ile gönderesin ve Şam sipâhîlerinden ol mikdâr sipâhîyi noksân üzre ta'yîn eylesin.

[Yev]mü's-Sebt, fî 8 Şa'bâni'l-mu'azzam, sene: 972, Kostantınıyye

845

İstanbul zahiresi için gelen gemilere Kavala İskeleyi hâricinde zahire verilmemesi

Yazıldı.

Bâkî Çelebî âdemi Yûsuf'a virildi. Fi't-târîhu'l-mezbûr.

Yenice-i Karasu ve Kavala kâdîlarına hüküm ki:

Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "Emr-i şerîfle "İstanbul zahîresiyçün ba'zı gemiler gelüp Yenice-i Karasu kazâsında tahmîl olunup İstanbul'a irsâl oluna." diyü fermân olunup Karasu Yenicesi etrâfında mazbût iskeleyi olmayup beyâbân yirlerde tahmîl olunmak ile zabtolunması mümkün olmayup hılâf-ı emr-i şerîf ziyâde tereke almak murâd idinüp mâni' oldukda gelen sipâhîler ve yeniçeriler âlet-i harb ile nâyiblerün üzerine gelüp küllî gavgâ idüp kazâ-i mezbûra tâbi' Kavala İskeleyi mazbût yir olup iskeleyi mezbûrede tahmîl olunması teklîf olundukda aslâ rızâ göstermeyüp; "Yenice'ye ve Kavala'ya ba'îd beyâbânda tahmîl iderüz." diyü inâd ü muhâlefet itdüklerin" bildürmişsin. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, anun gibi emr-i şerîfüm ile İstanbul zahîresiyçün gelen gemiler beyâbân yirlerde tahmîl itdürmeyüp mahmiyye-i mezbûre zahîresiyçün ne mikdâr tereke virilmek emrüm olursa ol mikdâr terekeyi Kavala İskeleyi'nde tahmîl itdürüp beyâbân yirlerde tahmîl itdürmeyesin. Emr-i şerîfûme muhâlif [iş] idenleri isimleri ile yazup Südde-i Sa'âdetüm'e arzidesin.

846

Rodos Beyi Ali'ye parasıyla bir adet baştarde direği kestirilmesi.

Yazıldı.

Mehmed Paşa hazretleri Tezkirecisi Mahmûd Çelebî Efendi'ye virildi. Fi't-târîhu'l-mezbûr.

İznikmid kâdîsına hüküm ki:

Rodos Beği Alî dâme izzühû Dergâh-ı Mu'allâm'a âdem gönderüp akçasıyla bir kıt'a baştarde direği kesdürmek bâbında hükm-i şerîfüm recâ itmeğin **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, müşârun-ileyh akçasıyla kesdüdüğü bir kıt'a baştarde direğine mâni' olmayasın; şöyle bilesin.

847

Müzevver hükümle Yenişehir ve Çatalca kadılıklarından tereke almak isteyen reislerin hapsolunması, hükmü yazan kişinin de bulunarak birlikte Südde-i Saâdet'e gönderilmeleri.

Yazıldı.

İnebahtı Beği Kethudâsı Mehmed'e virildi. Fî 8 Şa'bân, sene: 972

Yenişehir kâdîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Hacı Memi ve Ca'fer ve Sarı Memi ve Alî nâm re'îsler elinden müzevver hüküm vârid olup; "Aydın sancağı kahtolduğu ecilden müslimânlar muzâyaka çekerler." diyü İzmir ve Menemen kâdîları arzidüp "Yirlü Mustafâ ve Şa'bân kefâletiyle Yenişehir ve Çatalca Kâdîlıkları'ndan hâs terekesinden bin müd tereke gemilerine tahmîl idesin." diyü tahrîr olunup hükümde şübhe olmağla gönderildi." diyü bildürmüşsin. İmdi; ol hüküm tezvîrdür. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, zikrolunan re'îsleri anda habsidüp hükmi ibrâz iden kim ise ne makûle kimesneden almışdur, kime yazdurmuşdur, sü'âl idüp eger ol cânibde ise ele getirüp ikisin mukayyed ü mahbûs Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin. Sâyir anda habsolunan re'îsleri emrüm olmadın ıtlâk eylemeyesin.

848

Ağrıboz mukâtaalarından donanma için tereke almaya gönderilen Süleyman Reis'in gemisine tereke verilmeyip, gelecek olan Bayezid Reis'in gemisine tereke verilmesi.

Yazıldı.

Divitdâr Celîl Çelebî'ye virildi; Dîvân'da. Fî 9 Şa'bân, sene: 972

Ağrıboz Sancağı Mukâta'âtı kâdîlarına hüküm ki:

Bundan akdem; "Mukâta'ât-ı mezkûre terekesinden Donanma-i Hümâyûnum mühimmi için Süleymân Re'îs'ün barçasına bin müd tereke viresin." diyü emr-i şerîfüm irsâl olunmuşdı. Eyle olsa; **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vardukda, bu bâbda her birinüz taht-ı kazânuzda gereği gibi mukayyed olup göresiz; emr-i şerîfüm müsted'âsınca zikrolunan tereke henüz Süleymân Re'îs'ün barçasına virilmiş değil ise Süleymân Re'îs gemisine vermeyüp hâlen emr-i

şerîfümle varan Bâyezîd Re'îs'ün gemisine virüp tahmîl itdürüp avk u te'hîr itdürmeyesiz ki, mu'accelen gelüp münâsib olan mahalde Donanma-i Hümâyûnum'a mülâkî ola. Bu bâbda tamâm basîret ü intibâh üzre olup mezkûr Süleymân Re'îs dahı hükm-i şerîfümle tekrâr tereke almadan ziyâde hazer eyleyesiz; şöyle bilesiz.

849

Semendire Kalesi dizdarına tesliminden sonra kaçan Ujice kasabası muhtesibi Murad sübaşının kâtillerinin dizdara buldurtulması.

Yazıldı.

Semendire beğine hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Budun muhâfazası hıdmetinde iken livâ-i mezbûrda Kraguyefçe nâm kasabada sâkin olup kasaba-i Ujice ihtisâbına mutasarrıf olan Murâd Sübaşî nâm kimesne Tımışvar cânibinden harâmî geçüp kendü katl ve rızkın gâret itdüklerinde âdemlerün akablerinden irişüp iki nefer harâmî katlidüp ve dört neferin diri tutup Semendire Kal'asında hıfzolunmağıçün dizdâra teslim olunup hâlâ taleb olundukda firâr itmîş bulundukların" bildürmişsin. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vardukda, zikrolan dört nefer harâmîyi mezbûra bulmasın teklîf idüp buldurasın; bulmaz ise yirini âhara tevcîh eyleyesin.

850

Şehzâde Selim'in adamlarından Süleyman'ın kardeşinin katil zanlıları olarak hapsolunanların serbest bırakılması, Mısır'a kaçan gerçek katil Muslî'nin yakalanıp Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.

Yazıldı.

Defterdâr Alî Çelebî'nün oğlu çavuşa virildi. Fî 7 Ş., sene: 972

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Ferzend-i erc-mend oğlum Selîm tâle bakâhü âdemlerinden dârende Süleymân gelüp; "Karındaşum Mehmed mahrûse-i İstanbul'da katlolunup Velî ve Mehmed ve Hüseyin ve Ramazân ve Kulaksuz nâm kimesneler ile Kerîme nâm hâtûn ehl-i meclis olmağla habsolunmuşlar idi. Hâliyâ Sühancı-oğlı demekle ma'rûf Muslî nâm kimesne katlitdüğü mâ'lûmum olup gaybet idüp Mısır'a gidüp habsolunan mezbûrlardan da'vâ vü nizâ'um yokdur; mezkûr ele gelüp gönderilmesin taleb iderüm." diyü bildürdi. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm va[r]ıca, mezkûrı tettebbu' u tecessüs idüp ele getirüp mukayyed ü mahbûs yarar âdemlere koşup Dergâh-ı Mu'allâm'a gönderesin. Yolda gaybet itdürmekden hazer eyleyesin.

851

Semendire ve Belgrad havalesiğine giden Dergâh-ı Muallâ silahtarlarından Mahmud'un Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.

Yazıldı.

Budun beğlerbeğisiniün kethudâsına virildi. Fî 10 Şa'bân, sene: 972

Semendire Beği Arslan Beğ'e hüküm ki:

Dergâh-ı Mu'allâm silahdârlarından Toksan Dördüncü Bölük'de yevmî on iki akçası olup Semendire ve Belgrad havâleliğına giden Mahmûd'un Südde-i Sa'âdetüm'e gelmesi lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, mezbûrı ele getirüp habsidüp yarar âdemüne koşup Dergâh-ı Mu'allâm'a gönderesin. Ammâ; gaflet ile yolda gaybet itdürmekden ziyâde hazer eylesin; şöyle bilesin.

852 *Tatay ahâlisine iftira ile zulmeden Şadımân oğlu Mürüvvetî'nin teftiş olunup dâvasının görülmesi.*

Yazıldı.

Nûrullâh nâm dânişmende virildi. Fî't-târîhi'l-mezbûr.

Tatay kâdîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "nefs-i Tatay ahâlîsi meclis-i şer'a gelüp; "Şadımân oğlu Mürüvvetî nâm kimesne şirret ü şekâvetle meşhûr olup bizi ehl-i örfe gamzidüp habsitdürüp hılâf-ı şer' akçamuz aldurup zulm ü te'addîden hâlî değıldür." diyü şekvâ itdüklerin" arzyledüğün ecilden **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfümle varıcak, mezkûrı ihzâr idüp bî-garaz müslimânlardan onat vechile hak üzre teftiş idüp göresin; kazıyye arzitdüğün gibi ise ki, mezbûrun ol vechile müslimânlara zulm ü te'addîsi var ise –ki, şer'le sâbit ü zâhir ola– mezbûrı sûret-i sicilleri ile Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin ki küreğe konıla.

853 *Sâbık Canik Sancakbeyi Câbir'in, Canik sancağı yeniçerileri başı olan Hızır'ı doğduğü hakkındaki şikâyetin teftiş olunması ve neticenin bildirilmesi.*

Yazıldı.

Canik beğine ve Erim ve Canik kâdîlarına hüküm ki:

Hâliyâ sen ki Erim kâdîsısın, mektûb gönderüp; "Livâ-i mezbûrda sâkin olan Dergâh-ı Mu'allâm yeniçerilerine baş ta'yîn olunan Hızır bir niçe yoldaşlarıyla meclis-i kazâyâ gelüp; "Sâbıkâ Sancakbeği olan Câbir dâme izzühû; mezkûrı şer'a muhâlif âdemlerine muhkem döğdürüp te'addî eyledi." didükde müşârun-ileyhden sü'âl olunup i[n]kâr ile cevâb viricek, ol meclisde bölük halkından Ahmed nâm kimesneden gayri şehâdet ider kimesne bulunmayup lâkin efvâh-ı nâsda şâyi' olup ve şehâdete gelmeğe dahı müşârun-ileyh beğden havfiderler." diyü arzylemişsin. İmdi; **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda bi'z-zât gereği gibi mukayyed olup ber-mûceb-i şer'-ı şerîf onat vechile hak üzre teftîş idüp göresiz; fi'l-vâkı' müşârun-ileyh mezkûrî sahîh döğmiş midür, nicedür; tamâm ma'lûm idinüp dahı sıhhati üzre ale't-tafsîl yazup bildüresiz.

854 *Rodos'ta kürek mahkumu olan ve Bozöyük kadısı tarafından suçsuz olduğu bildirilen Cafer oğlu Hasan'ın Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.

Ca'fer nâm kimesneye virildi. Fî 10 Şa'bân, sene: 972

Rodos beğine hüküm ki:

Bozöyük kazâsından Karacaâyid nâm karyeden anda kürekde olan Ca'fer oğlu Hasan nâm kimesne için; "Bî-günâhdur." diyü Bozöyük kâdısı mektûbıyla i'lâm idüp mezkûrun ahvâli görilmek için Südde-i Sa'âdetüm'e gönderilmesi lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vardukda, mezbûrî Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin.

855 *Belgrad Kalesi dizdarına bir mütevellî tarafından teslim olunan sandığın açıldığı ve içinden para alındığı yolundaki şikâyetin tahkiki.*

Yazıldı.

Dizdâr cânibinden Mustafâ'ya virildi. Fî 11 Şa'bân, sene: 972

Sirem beğine, Belgrad ve Semendire kâdîlarına hüküm ki:

Belgrad Dizdârı Nasûh mektûb gönderüp; "dizdâr-ı sâbık zamânında bir mütevellî bir sanduk getirüp dizdâra teslîm idüp sonra mezbûr mütevellî koduğı sanduğı alup gidüp bir iki günden sonra sanduğı yine getirüp bir aydan sonra tekrâr alup gidüp çârsûda açup bir niçe bin altun rencberlere üleşdürüp andan iki üç günden sonra sanduğı yine getirüp kendü eliyle hazîneye koyup gidüp kethudâ ve hısâr-erleri; "Kal'amuz vîrândur; sanduğı al git." didüklerinde kâdî-i sâbık ibrâmıyla kodurdup sonra kendü kal'anun top urganların addiderken urgan altından bir sanduk çıkup hısâr-erleri; "Emânetdür." diyü haber virüp kâdîya âdem gönderdükde mütevellî hâzır bulunmayup câbisi dahı gelmeyüp sonra mütevellî gelüp sanduğun mührine ve kilidine nazar idüp "Benümdür." diyü mührin tâzeleyüp yine yirine koyup yarındası gelüp; "Niçe kîse filori yokdur." diyü da'vâ vü nizâ' itdüğün" bildürmeğın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu husûsda ihzârı lâzım olanları getürdüp husamâyı berâber idüp dikkat ü ihtimâmla bi-hasebi's-şer'-i's-şerîf teftîş ü tefahhus kılup göresiz; fi'l-vâkı' mezkûr mütevellî zikrolunan sanduğı kâdî ma'rifetiyle dizdâra teslîm itdükden sonra kîse ile filori hısârda iken mi zâyi' olmışdur, yohsa sanduğı tekrâr alup gidüp ol vakıt dahı sanduğun mührinde ve sâyir yirinde altun alınduğı alâmeti olmayup sanduğı koduğı gibi sahîh u sâlim alup gidüp yarındası gelüp; "Kîse ile filori yokdur." diyü hısâr-erenlerine hılâf-ı vâkı' bühtân mı ider; bu husûsun aslına ve hakîkatine tamâm vâkıf u muttali' olup hiyâneti ve

hırsuzluğu şer'ile sâbit ü zâhir olanları habsidüp zâyi' olan mâl-ı vakfı zuhûra getürüp sıhhati ve vukû'ı üzre yazup bildüresiz. Şer'-ı şerîfe mugâyir iş olmakdan ve hılâf-ı vâkı' kazıyye arzolmakdan hazer eyleyesiz.

856 *Tımışvar beylerbeyi seferden dönünceye kadar Niğbolu Beyi Mehmed'in Tımışvar muhafazası ile görevlendirildiği.*

Yazıldı.

Niğbolu Beği Mehmed Hân'a hüküm ki:

Bundan akdem sana hükm-i hümâyûnum gönderilüp; "Tımışvar beğlerbeğisi Kral-oğlu'na mu'âvenete gönderilüp müşârun-ileyh avdet idince vilâyet-i mezbûrenün hıfz u hırâseti için sancağın sübaşları ve sipâhîlerin müretteb ü mükemmel düşmen yarağıyla hâzır u müheyyâ idüp alaybeğine koşup mu'accelen ihrâc idesin." diyü emrüm olmuşıdı. İmdi; vilâyet-i mezbûrenün hıfz u hırâseti ehemmi-i mühimmâtındandır. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm [varıcak], emrüm üzre sancağın sübaşların ve sipâhîlerin müretteb ü mükemmel düşmen [yarağıyla] hâzır idüp dahı bi'z-zât kendün bile çıkup mu'accelen vilâyet-i mezbûreye varup müşârun-ileyh Tımışvar beğlerbeğisi sefer-i mezbûrdan avdet idince Tımışvar'un ve sâyir ol taraflarda hıfz u hırâseti lâzım olan yirlerün hıfz u hırâsetinde envâ'-ı ikdâm ü ihtimâmın vücûda getüresin; şöyle bilesin.

857 *Bayat Sancakbeyi Hüseyin'in Zekiyye Kalesi yakınında bulunan Nehrân reâyâsına yaptığı baskın ve yağmanın sebebinin araştırılarak bildirilmesi.*

Yazıldı.

Zekiyye beği âdemi Ahmed'e virildi. Fî 10 Şa'bân, sene: 972

Bağdâd beğlerbeğisine ve Zekiyye kâdîsına hüküm ki:

Zekiyye beği ve kâdîsı mektûb gönderüp hâliyyâ Bayat Sancağı Beği Hüseyin bin nefer âdemle seher vaktinde Zekiyye Kal'ası yanında* vâkı' olan Nehrân re'âyâsın basup mâlların ve tavarların yağmâ idüp nice kimesneler helâk olmağın âdemleri men' eylemek istedikde âdemlerinün dahı esbâbın gâret idüp Yukaru Cânib'den gelen dört yüz mikdârı re'âyâ nefret idüp gitdiklerin arzyledüğünüz ecilden **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu husûsı hak üzre tefâtş idüp göresiz: Şöyle ki; mûmâ-ileyh ol mikdâr âdem ile zikrolunan re'âyâyı nâ-hak yire basup ol vechile emvâl ü esbâb ü tavarların gâret idüp te'addî eyledüğünün aslı nedür, ne sebep ile gelüp gâret ü hasâret itmişdür? Şöyle ki; hılâf-ı şer'-ı şerîf ol vechile şenâ'at itdüğü bi-hasebi's-şer'ı'l-kavîm sâbit ü zâhir ola, alınan esbâbı ve emvâl ü tavarları ashâbına alıvirdükden sonra kaç nefer kimesnenün mâlı üzerine şer'le sâbit ü zâhir olursa sübût u zuhûr bulan zulm ü te'addîsinden bir nesnesin ketmitmeyüp sıhhati ve hakîkati üzre yazup arzidesiz; tezvîr ü telbîsden ve şühûd-ı zûrdan ve hılâf-ı şer'-ı şerîf iş olmakdan ve hılâf-ı vâkı' kazıyye arzolmakdan ziyâde hazer idesiz.

* Metinde " " şeklinde geçmektedir. krş. hk. nr. 871

858

Haffaf Ömer'in Üsküp'te kardeşinin öldürülmesi ile ilgili olarak sancakbeyine atfettiği bâzı hususların teftiş olunup neticenin bildirilmesi.

Yazıldı.

Sofya kâdîsı ile Alâ'eddîn ile Karasu Yenicesi kâdîsına hüküm ki:

Sâbıkâ Üsküb Kâdîsı olan akzâ kuzâtî'l-müslimîn Mevlânâ Muslihuddîn Dergâh-ı Mu'allâm'a gelüp; "mukaddemâ Üsküb'de harâmîler katlitdüğü Fânî Dede'nün karındaşı Haffâf Ömer maktûl-i mezbûrun katli husûsında sancakbeği olana ba'zı husûs isnâd idüp takrîri hükümlerde bile şerhitdürüp mezkûrun itdüğü mahz-ı şirret ü şekâvetdür, şer'le görölüp hakikat-i hâl ne ise ma'lûm olmağışün hükm-i hümayûnum taleb itdüğü" ecilden mezbûr Ömer'e sâbıkâ virilen ahkâm-ı şerîfenün sûreti ihrâc olunup kâdî-i mezbûra teslîm olunup **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, mezkûra sâbıkâ virilen ahkâm-ı şerîfeyi aynı ile taleb idüp dahı nazar idüp maktûl-i mezbûrun ahvâlini şer'le görüp ber-taraf olduktan sonra şöyle ki; mûmâ-ileyh kâdînun ve sancakbeğinin ol bâbda ihmâl ü müsâhelesi olmayup günâhları yoğ iken hılâf-ı vâkı' isnâd idüp mezkûrun kizbi ve şirret ü şekâveti ola, mezbûrı habsidüp sıhhati üzre arzidesiz; sonra fermân-ı şerîfüm ne vechile sâdır olur ise mûcebi ile amel eyleyesiz. Bu bâbda Nâzır Süleymân mübâşir ola. Ammâ; emr-i şer'den tecâvüz eylemeyesiz; şöyle bilesiz.

[Yev]mü'l-Hamîs, fî 13 Şa'bân, sene: 972, Kostantıniyye

859

Nemçe tarafından alınan kalelerini geri alabilmesi için Budun ve Tımışvar beylerbeyinin yardıma gönderilmesini talep eden Erdel kralının isteğinin yerine getirildiği, kendisinin de sefere hazır olması.

Yazıldı.

Atlas kîse ve gümüş kozalak ile dragmana virildi. Fi't-târîh'l-mezbûr.

Erdel kralına hüküm ki:

Âdem gönderüp; "Nemçe askeri ba'zı kal'alarınıza müstevlî olup alduğın ve Budun ve Tımışvar beğlerbeğilerine mu'âvenet için hükm-i şerîfüm gönderilmesin" i'lâm eylemişsin. Ol bâbda her ne ki i'lâm olunmuş ise ma'lûm-ı şerîfüm oldu. İmdi; müşârun-ileyhimâ beğlerbeğilere ve ol cânibde vâkı' olan sancakbeğlerine sana mu'âvenet itmeğışün iki üç def'a ulağla ahkâm-ı şerîfe gönderilmişdür; emr-i şerîfüm üzre mu'âvenete irişürler. Sen dahı bu bâbda tamâm teyakuz u intibâh üzre Erdel askeriyle hâzır olup müşârun-ileyhimâ beğlerbeğiler ile haberleşüp a'dânun def' u ref'inde basîret üzre olasın; şöyle bilesin.

860

Anadolu'da deryâ seferine emrolunan sancakların sübaşı ve sipâhilerinin sancaklarına ait müstakil defterinin çıkarılıp Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.

Yazıldı.

Çavuşbaşına virildi. Fî 16 Şa'bân, sene: 972

Anatoli beğlerbeğisine hüküm ki:

Bu def'a Tonaıma-i Hüınyâunımla deryâ seferine ta'yîn olunan Ankara ve Hudâvendigâr ve Karesi ve Aydın ve Teke ve Bolı ve Hamîdili ve Menteşe ve Sultânöni ve Biga ve Sığla sancaklarının sübaşları ve sipâhileriyle ve be-nevbet tîmâr tasarruf idenlerden Cerbe Seferi'nde nevbet ri'âyet olunıayup cümlesi gitmekle Konya Seferi'n itmeyen müşterekine hâliyâ vâkı' olan deryâ seferi emrolunıışdır. Her birinün tîmârları ne sancakda ve ne nâhiyededür, karyelerinin isimleri ve yazuları ne mikdâr ise ale'l-esâmî defter olunup Südde-i Sa'âdetüm'e gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Anatoli defterinin gedüklü çavuşlarından ve kâtiblerinden gayri deryâyı emrolunan sancakların sübaşların ve sipâhilerin vech-i meşrûh üzre her sancağı müstekıl defter itdürüp mühürleyüp Südde-i Sa'âdetüm'e irsâl eylesesin ki, sefere varup edâ-i hıdmet idenler ve itmeyenler kimler idüğü Südde-i Sa'âdetüm'de ma'lûm ola; şöyle bilesin.

861

Mora, İlbasan, Çirmen ve Selanik sancaklarının donanma ile sefere çıkması emrolunan sübaşı ve sipâhilerinin defterinin Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.

Yazıldı.

Bu hüküm âhar sûret olup tekrâr geçmiştir.

Bir sûreti, Rûmili beğlerbeğisine; "Hâliyâ Mora sancağının dört bin ve dört binden aşğa tîmârı olan sipâhileri alaybeğleri ve İlbasan sancağının beş binden ziyâde tîmâr ve ze'âmet tasarruf iden sübaşları ve sipâhileri kezâlık alaybeğleriyle ve Çirmen ve Selanik sancakları beğleri umûmen sübaşları ve sipâhileriyle Donanma-i Hüınyâun'a ta'yîn olunıağın tîmârları üzerinde olanların defterlerin gönderesin." diyü vech-i meşrûh üzre hüküı-i şerîf yazıldı.

862

Cezâyir defterinin gedüklü çavuş ve katipleri hâricinde deryâ seferine emrolunan, Gelibolu, Ağrıboz, İnebahtı, Karlılı, Midilli ve Rodos sancaklarının sübaşı ve sipâhilerinin Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.

Yazıldı.

Kurd Kethudâ'ya virildi. Fî 16 Şa'bân, sene: 972

Bir sûreti dahı, Cezâyir beğlerbeğisine; "Gelibolı ve Ağrıboz ve İnebahtı ve Karlılı ve Midillü ve Rodos sancaklarında vâkı' olan zü'amâ vü sipâhiden üzerlerinde tîmârları

olanların defterlerin gönderesin." diyü vech-i meşrûh üzre hükm-i şerîf yazıldı; "...cezâyir defterinin gedüklü çavuşlarından ve kâtiblerinden mâ-adâsını." diyü.

[Yev]mü's-Sebt, fî 15 Şa'bânî'l-mu'azzam, sene: 972, Kostantıniyye

863

Levend Bey tarafından, ticâret amacıyla Osmanlı topraklarına gelen tâcirlerle, Dadyan Melik ülkesinden geçerken müdâhale edilmemesi.

Yazıldı.

Bu hüküm tashîh olunup tekrâr geçmiştir.

Dadyan Melik'e hüküm ki:

Hâliyâ iftihâru ümerâ'î'l-ızmî'l-İseviyye Levend Beğ tarafından Memâlik-i Mahrûsem'e gelmek isteyen âdemlerine ve tâcirlerine ülkenüzden yol virilmeyüp mâlları ve esbâbları alınıp dâyimâ te'addî vü tecâvüzden hâlî olunmadığı istimâ' olunur. İmdi; Yüce Dergâhımız dâyimâ açıktur; kimesnenün gelüp gitmesine men' u red yoktur. Sen dahı Âsitâne-i Sa'âdetüm cânibine kemâl-i ubûdiyyet ü ihlâs arzitmiş yarar kulumsın; eyyâm-ı adâlet-i hümayûnumda istikâmet ü toğrulukla gelmek isteyenlere ve ticâret idenlere ol vechile dahlolunmak câyiz değildir. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, müşârun-ileyh tarafından gelen âdemlerine ve Memâlik-i Mahrûsem tarafına ticâret için gelmek isteyen tâcirlerine aslâ ve kat'â ülkenüzden bir ferdi kendülerine ve tavarlarına ve esbâblarına dahl ü ta'arruz itdürmeyüp emîn ü sâlim ülkenüzden geçirüp kimesneye ta'b ü zahmet virüp üşendürmeyüp sadâkat ü ubûdiyyetinüz muktezâsınca emrûme muhâlif iş olmakdan ictinâb idesiz; şöyle ve şöyle bilersiz.

864

Osmanlı ile Yukarı Cânib arasında sulh olduğundan, Göril Melik tarafından Yukarı Cânib hududlarına müdâhale edilmemesi.

Yazıldı.

İmirze'nün âdemi Velî'ye virildi. Fî 25 Şa'bân, sene: 972

Göril Melik'e hüküm ki:

Hâliyâ ülkenüz serhadde olmağla Kızılbaş'a müte'allik yirlere dahl ü tecâvüz olunmakdan hâlî olunmadığı istimâ' olunur. İmdi; Yukarı Cânib'le mâ-beynimüzde sulh u salâh vâkı' olaldan berü anlar ahdinde sâbit-kadem olup kendü hadd [ü] hudûdlarından tecâvüz itmez iken ol cânibe müte'allik yirlere ta'arruz olunmakdan sebep nedür? **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, Âsitân-ı Sa'âdetüm'e olan ubûdiyyet ü ihlâsun muktezâsınca sen dahı ol cânibden mâ-beynde olan sulhı ri'âyet idüp kendü hâlünde ve ülkenün zabtında olup ol cânibe tecâvüz itmeyüp Yukarı Cânib'den serhadlerinün hıfzı için konılan hâfızları ile hüsn-i zindegânî idüp nizâm-ı memlekete ve refâhiyyet-i ra'ıyyete müte'allik husûslarda envâ'-ı ikdâm ü ihtimâmun vücûda getüresin.

865

Ücreti Kefe hâssa harcından alınmak üzere, Kefe beyinin, Tersâne-i Amire'nin kadirga yapımında ihtiyaç duyduğu keresteyi kestirip İstanbul'a göndermesi.

Yazıldı.

Turgud Çavuş'a virildi. Fî 26 Şa'bân, sene: 972

Kefe Beği Kâsım Beğ'e ve nâzırına hüküm ki:

Hâliyâ Tersâne-i Âmirem'de kadirga yapmak için tahta lâzım olmağın Tat ilinden üç bin aded tahta kesdürilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, aslâ te'hîr ü terâhî eylemeyüp mahall-i mezbûrdan ve sâyir gemi tahtası kesilügelen yirlerden gemiye yarar üç bin aded tahtayı kesdürüp yalıda olan iskelelere indürdüp hâzır u müheyyâ idüp dahı gemilere tahmîl eyleyüp mahrûse-i İstanbul'a irsâl eylesin ve ücret ü icâre için ne mikdâr lâzım olursa Kefe hâssa harcından alup sarfidüp ve sarfolunan akçayı müfredât ile defterin mühürleyüp bile gönderesin; şöyle bilesin.

866

Midilli'ye tâbi Kalina adlı hâs karye halkına zulmeden Basdırma-oğlu Hüseyin adlı kişinin yakalanıp Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.

Yazıldı.

Kethudâya virildi. Fî 26 Şa'bân, sene: 972

Lalaya hüküm ki:

Midillü'ye tâbi Kalina nâm hâs karyeler re'âyâsı Südde-i Sa'âdetüm'e ruk'a sunup Basdırma-oğlu dimekle ma'rûf Hüseyin nâm kimesneden ızhâr-ı tezallüm idüp mezbûr (بالرئيس) ve memleha cezîrelerine 49.422 akçaya mültezim olup gaybet idüp ol cânibde olmağın ele gelüp Südde-i Sa'âdetüm'e gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Varıcak, mezkûr ol cânibde tetebbu' idüp bulup ele getürüp dahı emrüm mücebince Dergâh-ı Mu'allâm'a gönderesin; şöyle bilesin.

867

bkz. hkm. 863

Yazıldı.

İmirze Alî'nün âdemi Velî'ye virildi. Fî 24 Şa'bân, sene: 972

Gürcistân beğlerinden Dadyan Melik'e hüküm ki:

Hâliyâ iftihâru'l-ümerâ'i'l-ızzâmî'l-Îseviyye Levend Beğ tarafından Memâlik-i Mahrûsem'e gelmek isteyen âdemlerine ve tâcirlerine ülkenüzden yol virilmeyüp mâlları ve esbâbları alınup dâyimâ te'addî vü tecâvüzden hâlî olunmaduğı istimâ olunur. Eyle olsa; **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, Asitâne-i Sa'âdetüm cânibine olan ubûdiyyet ü ihlâsun muktezâsınca müşârun-ileyh tarafından mektûbla gelen âdemlerine ve Memâlik-i Mahrûsem

cânibine ticârete gelmek isteyen tâcirlerine aslâ ve kat'â ülkenüzden kendülere ve tavarlarına ve esbâb ü emvâllerine bir ferdi dahl ü ta'arruz itdürmeyüp ülkenüzden emîn ü sâlim geçürüp kimesneye ta'b ü zahmet virüp üşendürmeyüp sadâkat ü ubûdiyyetinüz müsted'âsınca emr-i şerîfime mugâyir iş olmakdan ziyâde ihtirâz ü ictinâb eylesesiz; şöyle bilesiz.

868

Tatar hanının Moskov üzerine sefer yapılması ve lazım olan mühimmâtla ilgili haberinin alındığı, Malta ve Macar için sefer hazırlıkları yapıldığından Moskov seferinin tehir edildiği, kendisinin Moskov'a göz açtırmayacak tedbirleri alması.

Yazıldı.

Tatar hânına nâme-i şerîf yazıla ki:

Mektûb gönderüp ol diyârda vâkı' olan küffâr-ı hâksârdan Moskov-ı la'în-i da-lâlet[-âyîn] üzer[in]e* gazv** ü cihâda lâzım olan yarağ u asker ve sâyir mühimmât-ı sefere müte'allik îcâb iden husûsları i'lâm eylemişsin. Mektûbunuzun mazmûn-ı meymûnında her ne ki i'lâm olunmuş ise ma'lûm oldu. Eyle olsa; tâyife-i hâsirenün kal' u kam'ı zimmet-i himmet-i husrevâneme lâzım ü vâcib olmuşdur. Ammâ; küffâr-ı bed-girdârdan Efrenc-i la'în kılâ'ından Malta demekle meşhûr-ı [r]üzgâr olan kal'anun içinde olan eşkıyâ vü eşirrâsı deryâdan Mısır'a giderken huccâc-ı sa'âdet-netâcun ve sâyir tüccâr gemilerinin yollarına gelüp envâ'-ı zarar u husrândan hâlî olmadukları ecilden kal'a-i mezbûrenün fethi husûsında küllî asker-i zafer-rehber ile Donanma-i Hümâyûn ta'yîn olunup irsâl olunmakda olup Budun serhadlerinde dahı küffâr-ı Maccar'un cem'iyetleri olup Budun ve Tımışvar beğlerbeğleri el-ân seferde olduklarından gayri Rûmili beğlerbeğisi umûmen Rûmili askeri ile anlara mu'âveneten sefer-i hümâyûna hâzır olup ol cânibe müterakkıb olmalarıyla şimdiki hâlde murâd olunduğı üzre asker gönderilmek tedârükine zikrolunan mühimmât mâni' olup evkât ü sâ'âtine mevkûf kılınmak evlâ gö[ri]ldüğü ecilden bu câniblerde olan düşmen ahvâli takdîm olundu. Hak *sübhânehû ve te'âlânun* takdîr-i ezeliyyesinde cenâb-ı devlet-me'âbuma ol diyârın fethi mukadder olmuş ise vakti ve fursatı ile tedârükine mübâşeret olunur. Ammâ; dîn-i mübîne ve cümle-i mü'minîn-i muvahhidîne lâzım olduğı üzre tâyife-i dâlliyyeye göz açdurmayup kemâ-kân üzerine müstevlî olup hüsn-i firâset ü kiyâset ve kemâl-i şecâ'at ü şehâmetinüz muktezâsınca adû-yı makhûrun kal' u kam'ında envâ'-ı mesâ'î-i cemîlen zuhûra getüresin. Bi-mâyeti'llâhi te'âlâ mezellet ü makhûr olmakdan hâlî olmaya.***

* Hükümün buraya kadar olan kısmını krş. hk. nr. 906

** Metinde " " şeklinde geçmektedir.

*** Metinde "olmayasın" şeklinde geçmektedir.

869

Çankırı sancağına tâbi Bahâdin karyesinde Hacı İbrahim adlı kişinin anbarını soyanların teftiş olunup yakalanması.

Yazıldı.

Kurşunlu ve Çoruk(?) kâdîlarına hüküm ki:

Sûret-i siciller gönderüp; "Kangırı sancağına tâbi' Dereköy nâm karyeden Sübhânî bin Alî ve Resûl bin Bahtiyâr ve Kâdîlar nâm karyeden Mustafâ bin Hızır ve Kazgancılar nâm karyeden Cihânşâh nâm sipâhînün kulu Husrev nâm kimesneler meclis-i şer'a ihzâr olunup; "Bahâdîn nâm karyede Hacı İbrâhîm nâm kimesnenün anbârın açup iki ferâce ve bir beyâz kaftân ve bir tâfta kaftân ve beş miskâl inci ve iki altun top heykel ve beş ferrâce ve iki tâfta kaftân ve bir zencîrli gümüş bâzû-bend ve bir kaç dizi inci ve üç ferrâce ve bir tâfta ve yedi dizi inci ve iki altun top ve bir kâğıd ile boyalı ibrişim alduk." diyü i'tirâf eyledüklerinde; "Mezkûr sipâhînün ma'rifeti bile midür." diyü sü'âl olundukda; "Ma'rifeti vardır. Lâkin kendü hâcîlar karşılamağa gitmişidi." diyü cevâb virdüklerin" i'lâm itdüğünüz ecilden mezbûr Sübhânî kayd ü bend ile çavuşuma koşulup irsâl olundu. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, mezkûrun şerîklerin her kande ise ele getirüp gaybet iderler ise şer'le buldurması lâzım olanlara buldurup getürdüp husamâsıyla berâber idüp bi-hasebi's-şer' teftîş eyleyüp göresiz; sicillât olunduğı üzre mezbûrların hırsuzlukları bi-hasebi's-şer'ıl-kavîm sâbit ü zâhir ola, sirka itdükleri esbâbı şer'le ashâbına alıvirdükden sonra mezbûrı ve hırsuzlukları sübût u zuhûr bulan şerîkleriyle mukayyed ü mahbûs çavuşuma teslim idüp Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesiz.

870 *Alâiyye livasında müslümanlara ve mallarına zarar veren Arap tâifesi ile suhte tâifesinin mazarratının defedilmesi.*

Yazıldı.

Kethudâsı Rıdvân'a virildi. Fî 18 Şa'bân, sene: 972

Alâ'iyye beğine hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Livâ-i mezkûra âhar yirlerden () nâm Arab tâiyefesi gelüp müslimânların koyunların ve keçilerin ve sâyir tavarların sirka eyleyüp ve yollarda âdemler soyup zulm ü te'addîden hâlî olmayup meclis-i şer'a da'vet olunduklarında itâ'at itmeyüp tağlar başına çıkup muhârebe olmayınca ele girmeyüp ve bundan mâ-adâ suhte vât tâiyefesi yarak u yasakla gezüp müslimânların cebren evlerine konup tavarların boğazlayup ve ba'zı kimesnenün oğlın çeküp fesâd ü şenâ'at iderler." diyü i'lâm eylemişsin. İmdi; memlekete hâkim nasbolunmakdan murâd-ı şerîfüm ol vilâyetün re'âyâ vü berâyâsı ehl-i fesâdun şenâ'atinden emîn ü masûn olup eyyâm-ı sa'âdet-fercâmumda âsûde-hâl olmalarıdır. Bu makûle ehl-i fesâdun haklarından gelinmemek hâkimlerin adem-i ihtimâmından fehmolunur. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, bu husûsa bi'z-zât mukayyed olup zikrolunan ehl-i fesâd beğlerbeğiliğünde her ne mahalde bulunur ise yataklandurup kifâyet kadar sübaşılar ve sipâhîler ile üzerlerine varup hüsn-i tedbîr ü tedârükle ele getirüp der-zencîr idüp toprak kâdîlarıyla bi-hasebi's-şer' teftîş idüp âyende vü revendenün yolına inüp esbâb ü emvâllerin gâret idenlerden ve sâyir fesâd ü şenâ'ati sâbit ü zâhir olanlardan ashâb-ı hukûka şer'le müteveccih olan haklarını hükmidüp alıvirdükden sonra sipâhî olanları habsidüp isimleri ve

resimleriyle yazup bildüresin. Sipâhî olmayanlara şer‘le cezâ vü sezâların(?) virüp gereği gibi haklarından gelesin. Şöyle ki; zikrolunan müfsidler husûsında mukayyed olmayup re‘âyâ hayfı görilmeyüp şikâyete geleler, aslâ beyân idecek özrün makbûl olmak ihtimâlî yokdur. Ana göre tedârük idüp ol asıl ehl-i fesâdun urûkın kat‘ idüp memleket ü vilâyetden mazarrat u fesâdların def‘ u ref‘ itmek ardınca olasin. Bu bahâne ile kendü hâllerinde bî-günâh olanlara şer‘-ı şerîfe muhâlif zulm ü hayf olmakdan ziyâde hazer eyleyesin.

871 *bkz. hkm. 857*

Yazıldı.

Bağdâd beğlerbeğisine ve Zekiyye kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ Zekiyye Beği olan Dervîş Alî *zîde kadruhû* ile sen ki Zekiyye kâdîsısın, Dergâh-ı Mu‘allâm'a mektûb gönderüp; "hâliyâ Bayat Beği olan Mîr Hüseyin bin nefer âdemle seher vaktinde Zekiyye Kal‘ası yanında vâkı‘ olan Nehrân re‘âyâsın basup ve tavarların yağmâ idüp niçe kimesneler helâk olmağın âdemleri men‘ itmek istedikde âdemlerinin dahı esbâbın gâret idüp Yukarı Cânib'den gelen dört yüz hâne mikdârı re‘âyâ nefret idüp gitdiklerin" arzyledüğünüz ecilden **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, bu husûsı hak üzre teftîş ü tefahhus eyleyüp göresiz: Şöyle [ki]; mûmâ-ileyh ol mikdâr âdem ile zikrolunan re‘âyâyı nâ-hak yire basup ol vechile mâl u tavar u esbâbların gâret idüp te‘addî eyledüğünün aslı nedür, ne sebep ile gelüp gâret ü hasâret itmişdür? Hılâf-ı şer‘ ol vechile şenâ‘at itdüğü bi-hasebi‘ş-şer‘ sâbit ü zâhir ola, alınan mâl u tavarı, esbâbı ashâbına alıvirdükden sonra kaç nefer kimesnenün kanı üzerine şer‘le sâbit ola, sübût u zuhûr bulan zulm ü te‘addîsinden bir nesnesin ketmitmeyüp sıhhati ve hakîkatı üzre yazup arzeyelesiz. Tezvîr ü telbîsden ve şühûd-ı zûrdan hılâf-ı şer‘ iş olmakdan ve gayr-i vâkı‘ kazıyye arzından hazer idesiz.

872 *Görgi Melik ülkesi sınırına şah tarafından yapıldığı bildirilen saldırının zamanının bildirilmesi ve Levend Melik ülkesinden Osmanlı topraklarına gelmek isteyen tüccar vesâireye müdâhale olunmaması.*

Yazıldı.

İmirze Alî'nün Kethudâsı Velî'ye virildi. Fî 24 Şa‘bân, sene: 972

Atlas kîse ve gümüş kozalak ile gitdi.

Gürcistân beğlerinden Görgi Melik'e hüküm ki:

Hâliyâ Atebe-i Ulyâm'a mektûb gönderüp; "Kemâl-i itâ‘at ve tamâm-ı inkıyâd ü ubûdiyyet üzre mukarrer olup lâkin kadîmü'z-zamândan berü Luarsab Melik ile vilâyetimiz mâ-beyninde Aradat nâm nehr-i azîm sınır vâkı‘ olup berü cânibi ülkenüzden ve öte cânibi mezkûr Luarsab'un vilâyeti olup Luarsab vilâyeti şâh tarafından gâret olundukda sınırдан tecâvüz olunup ihâneten altı pâre kal‘alar etrâfında olan kurâ vü nevâhîsiyle külliyyen harâb kılınup ehli esîr olup rûz-be-rûz vilâyetimize noksân müteveccih olmadadır." diyü bildürmüşsiz. Ammâ; mektûbunuzda ne zamânda gâret ü hasâret olunduğın beyân

eylememişsiz. Eger zikrolunan kal'alarınızın ve yirlerün gâret ü hasâreti mâ-beynimüzde olan sulhdan mu'ahhar vâkı' olmuş ise şimdiye değin ne için i'lâm olunmaya? Şâh ile vâkı' olan sulh u salâhımız ol taraflarda Südde-i Sa'âdetüm'e ubûdiyyet ü ihlâs üzre olanların re'âyâsı refâhiyyeti ve memleketi nizâmı için mebnî kılınmıştır. **Buyurdum ki:**

Hüküm-i şerîfüm varıcak göresiz; arzolunan husûs mâ-beynde mün'akıd olan sulh u salâhdan evvel vâkı' olmuş ise sulhdan evvel vâkı' olan kazâyâ ol cânibe sü'âl olunmanın aslı yokdur. Zîrâ vâkı' olan sulh tarafeynün ahvâli sorıl[ma]mak üzredür. Sulhdan mu'ahhar irtikâb itmişler ise kâ'ide-i sulha muhâlif vaz' itdükleri câyiz değildir. Ana göre tasrîhan Bâb-ı Ma'delet-penâhum'a i'lâm idesiz ve Levend Melik'ün ba'zı âdemleri Âsitâne-i Sa'âdetüm'e gelmek murâd idindüklerinde ülkenüzden yol virilmediği istimâ' olunur. Vâkı' ise, sadâkat ü ubûdiyyetinüz muktezâsınca Âsitân-ı Sa'âdet-intimâmuz'a gelmek murâd idinen âdemlerine ve tüccâra kimesneyi tecâvüz itdurmeyüp emîn ü sâlim geçürmek bâbında envâ'-ı mesâ'î-i cemîlenüz vücûda getürile.

Tahrîran fî...

873 *Kalacık kasabası halkı tarafından hırsız ve ehl-i fesad olduğu bildirilen Pirkulu ve Musa'nın teftiş olunması, suçları sâbit olursa, küreğe konulmaları için Südde-i Saâdet'e gönderilmeleri.*

Yazıldı.

Mezîd Fakîh nâm kimesneye virildi. Fî 16 Şa'bânî'l-mu'azzam, sene: 972

Kengırı beğine ve Kal'acık kâdîsına hüküm ki:

Kasaba-i mezbûre halkı âdem gönderüp; "Bundan akdem Pirkulu ve karındaşı Mûsâ nâm kimesneler için; "Hırsız ve hırsız yatakları ve ehl-i fesâd ü şerrîr ve müzevvirlerdür. Mezbûr Pirkulu'nun sâbıkâ üzerine dem sâbit olup habsolunmuş iken gaybet eyledi." diyü şekvâ itdüğümüzde kâdî arızidüp mezkûrlar küreğe konılmak için emr-i şerîf vârid olup lâkin mezbûrlar gaybet idüp ele gelmedi. Hâliyâ girü zâhir olup fesâd ü şenâ'atlarından âciz kalduk." diyü şekvâ itmeğin **buyurdum ki:**

Hüküm-i şerîfüm varıcak, mezkûrları her kande ise ihzâr idüp gaybet iderlerse şer'le bulduması lâzım olanlara buldurup bî-garaz müslimânlardan hak üzre teftîş idüp göresiz; kazıyye arzolunduğu gibi mezbûrlar ehl-i fesâd ü şenâ'at idüğü şer'le sâbit ü zâhir ola, emr-i sâbık mücebince mezbûrları kayd ü bend idüp sûret-i sicilleriyle yarar âdemlere koşup Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesiz ki küreğe konulalar; şöyle bilesiz.

874 *bkz. hkm. 872*

Mükerrer vâkı' olmuştur.

Gürcistân beğlerinden Görgi Melik'e hüküm ki:

Hâliyâ Atebe-i Ulyâm'a mektûb gönderüp; "Kemâl-i itâ'at ve tamâm-ı inkıyâd ü ubûdiyyet üzre mukarrer olup lâkin kadîmü'z-zamândan [berü] Luarsab Melik ile vilâyetimiz mâ-beyninde Aradat nâm ... *

* Metinde eksik bırakılmıştır.

875

Koyluc Kalesi hazîne ve zahîresine zarar verdiği bildirilen sâbık kale dizdârı Mustafa'nın teftiş olunması.

Yazıldı.

Hısâr-erlerinden Süleymân'a virildi. Fî 16 Şa'bân, sene: 972

Semendire beğine ve kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ Koyluc Kal'ası Dizdârı Mustafâ mektûb gönderüp; "sâbıkâ kal'a-i mezbûre dizdârı olan dîger Mustafâ'yı ve kal'a neferlerin ve kethudâsını hâkim ma'rifeti ile cem' idüp kal'a-i mezbûre hazîne ve anbârında mevcûd olan esbâb ü âlât teslim olunmağıçün zikrolunan hazîne açılup yoklandukda yedi zırh ve yedi tugulga noksân üzre bulunup dizdâr-ı sâbık mezbûr Mustafâ'dan su'al olundukda; "Ben, kal'a-i mezbûre hazînesini hısâb ile almadum, hısâbla virmezim." diyü cevâb virüp zikrolunan neferlerden sü'âl oluncak; "Zikrolunan zırhlar ve tugulgalar iyüce olmağın başka konıldı idi. Ağamuz olan kimesne biz anda hâzır değil iken hazîne kendü açup telef eyledi." diyü cevâb virüp ve "Mevcûd olan cebe vü cevşenün dahı nısfı kalmayup ve andan gayri cebe vü kazma ve sâyir yarağ ve demür âletinün dahı nısfı kalmamışdur. El-ân bozan demürciler mevcûdlardur." diyüp anlar getürdülüp; "Niçün bozdunuz?" diyü sü'âl olundukda; "Biz emir kulıyuz. Ağa ma'rifetiyle bozduk." diyü cevâb virüp ve kal'a-i mezbûrede vâkı' olan erzeni bey ve kâdî ma'rifetsüz isrâf ü itlâf idüp ve anbârını bozup ağaçlarını yakup ve hâliyâ zimemde iki bin kîle mikdârı erzen bulunup lâkin erzen bozulmağla koyacak yir bulunmayup ve bi'l-cümle dizdâr-ı mezbûrun küllî zarar u te'addîsi olduğu müseccel olduğın" i'lâm itmeğın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, dizdâr-ı mezbûrun kal'a hazînesine ve zahîresine hıyâneti var mıdur, sicill olunan ahvâli vâkı' mıdur; tamâm gavrine irişüp hakikat-i hâlini sıhhati üzre arzidesiz.

876

Kayseri Alaybeyi Sinan'ın akrabaları hakkındaki şikâyeteye ait dâvanın görülmesi için, kaybolan şahısların yakalanıp hapsolunmaları.

Yazıldı.

Şehir sübaşısına virildi. Fî 17 Şa'bân, sene: 972

Sübaşından sonra alınup beğlerbeği âdemine virildi.

Karaman beğlerbeğisine hüküm ki:

"Hükm-i şerîf vârid olup; "Kaysariyye Alaybeğisi Sinân'un oğlu Nasûh Çavuş ve karındaşı oğlu Alî ve mezbûr Sinân'un akribâsından Memi Çavuş ve Şeyhî nâm kimesnelerden da'v[â]-yı hak ider kimesneler olup erbâb-ı hukûka hakları alıvirilmek" için Kaysariyye beğiyle kâdîsına evâmîr-i şerîfe vârid olup da'vet itdüklerinde itâ'at itmedüklerin bildürdükde; "Tîmârları var ise alınup her kande ise ele getürüp ashâbına hakların alıvirdükden sonra habsidüp arzeyeleyesin." diyü emrüm olmağın, taleb olundukda

gaybet itmiş bulunup etrâfa âdemler gönderilüp küllî ikdâm olunup bulunmağa kâbiliyyet olmadı." diyü bildürmişsin. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vardukda, mezkûrları hufyeten ve alâniyyeten tettebbu' u tecessüs idüp elbette ele getürüp emr-i sâbıkum üzre habsidüp arzeyelesin.

[Yev]mü'l-Ahad, fî 16 Şa'bân, sene: 972, Kostantiniyye

877

İstanbul'daki et muzayakasının önlenmesi için Yanbolu, Kızılağaç, Zağra, Karin-abâd, Ahyolu, Kesterye, Kırkkilise, Pınarhisar, Hasköy ve Çirmen sancaklarından bahar koyununun vaktinde gönderilmesi.

Yazıldı.

Koyun emînine virildi. Fi't-târîhü'l-mezbûr.

Yanbolu ve Kızılağaç ve Zağra ve Karîn-âbâd ve Ahyolu ve Kesterye ve Kırkkilise ve Pınarhisâr ve Hasköy ve Çirmen sancakları kâdîlarına hüküm ki:

Hâliyâ mahrûse-i İstanbul'da et bâbında muzâyaka olup Ramazân-ı şerîf karîb olmağla taht-ı kazânuzda olan bahâr koyunu mu'accelen gelüp irişmesi lâzim ü mühimm olmağın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, aslâ te'hîr ü tevakkuf itmeyüp her birinüz taht-ı kazânuzda vâkı' olan bahâr koyunun vaktinden tecâvüz itdirmeyüp ber-vech-i isti'câl vakti ile gönderüp ihmâl ü müsâheleden hazer eyleyesiz. Şöyle ki; ihmâl ü müsâhelenüz sebebi ile bahâr koyunu âcilen gelüp irişmeye özrinüz makbûl ü mesmû' olmaz, mu'âteb olursız. Ana göre, emr-i şerîfümün icrâsında dakîka fevtitmeyesiz ve gönderilen bahâr koyunında dişi koyun olmayup ve keçi ve kuzı göndermeyüp bıçağa yarar erkek koyun gönderüp hılâf-ı emr iş olmakdan hazer eyleyesiz.

878

İstanbul'daki et muzayakasının önlenmesi için Niğbolu ve Silistre sancakları kadılarının Deliorman ve Dobruca koyununu vaktinde göndermeleri.

Yazıldı.

Bu dahi.

Niğbolu ve Silistre sancakları kâdîlarına hüküm ki:

Hâliyâ mahrûse-i İstanbul'da et bâbında muzâyaka olup taht-ı kazânuzda vâkı' olan Deliorman ve Dobruca koyunu vakti ile gelüp irişmesi lâzim olmağın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, bu bâbda her birinüz taht-ı kazânuzda olan Deliorman koyunına mukayyed olup vakti ve zamânın geçürmeyüp mevsimi ile göndermek bâbında envâ'-ı ikdâm ü ihtimâmınız zuhûra getüresiz. Şöyle ki; [Deli]orman ve Dobruca koyunu mevsiminde vakti ile gelüp irişmeyüp mevsiminden tecâvüz eyleye, özrinüz makbûl olmaz, mu'âteb olursız. Ana göre mukayyed olup emr-i şerîfümün icrâsında dakîka fevtitmeyesiz ve

gönderilen koyunda dişi koyun olmayup ve keçi ve kuzu göndermeyüp bıçağa yarar erkek koyun gönderüp emrüne muhâlif iş olmakdan hazer eyleyesiz.

879

Donanma ile sefere çıkması emrolunmuşken, karadan yapılacak sefer için görevlendirilen Çirmen Beyi Ali'nin, sancağı askeri ve Mihallü'ye tâbi akıncılarla Semendire'ye gitmesi.

Yazıldı.

Rûmili çavuşları kethudâsına virildi. Fî 16 Şa'bân, sene: 972

Çirmen beğine hüküm ki:

Bundan akdem livâ-i mezbûr beği Alî dâme izzühûya hükm-i humâyûnum gönderilüp sancağı sübaşları ve sipâhîleri ile deryâya gitmek emrüm olmuşdu. Hâliyâ kara cânibinden sefer-i humâyûna akıncı tâyifesi lâzım olmağın livâ-i mezbûr sana tevcih olunmuşdur.

Buyurdum ki:

Hükm-i şerîfüm varıcak, sancağın sübaşların ve sipâhîlerin deryâdan alıkoyup cümle sübaşların ve sipâhîlerinle ve Mihallü'ye müte'allik olan akıncı tâyifesiyle Semendire'ye toğrı yöriyüp emr-i sâbikum üzre amel idesin.

880

Gürcistan beylerinden Levend Melik'in İran'da tutuklu oğlunun kurtarılması talebinin yerine getirilmesinin, tutuklama sebebi bilinmeden mümkün olmadığı, Levend Melik'in ülkesinden Osmanlı toprağına gelecek olanlara müdâhale etmemesi için Başaçık Melik'e tenbih olunduğu.

Yazıldı.

Mirzâ Alî'nün âdemi Velî'ye virildi. Fî 24 Şa'bân, sene: 972

Atlas kîse ve gümüş kozalak ile.

Gürcistân beğlerinden Levend Melik'e hüküm ki:

Emîru'l-ümerâ'i'l-kirâm Diyârbekir Beğlerbeğisi İskender dâme ikbâlühûya mektûbunuz gelüp Şâh İsmâ'îl zamânından berü ol cânibe mütâbe'at ü itâ'at üzre olup defe'âtle ahdolunmuş iken bir oğlunuz bî-günâh katl ve biri dahı cemâ'ati ile İslâm'a gelmiş iken habsolunup envâ'-ı te'addî vü tecâvüzleri olmağın anlardan kat'-ı nazar kılup mahbûs-ı mezbûrun halâsı husûsında Dergâh-ı Cihân-mutâ'ımız'dan istişfâ' eyleyüp bundan gayri vâkı' olan ba'zı ser-güzeşt ü mâ-cerâyı inhâ vü i'lâm kılmışsınız. Mûmâ-ileyh dahı vâkı'-ı hâli Âsitân-ı Muhalledül-ikbâlîmüz cânibine arzidüp mektûbunuzla âdemlerinüzi irsâl itdüğü ecilden beyân olunan ahvâle ilm-i şerîf-i âlem-ârâmuz şâmil olmuşdur. Bârgâh-ı Sa'âdet-penâhımız dâyimâ meftûh u mekşûf olup kimesnenün gelmesine ve gitmesine men' u redd olmamak kâ'ide-i sâbika-i marzıyyemüzdür. Lâkin cenâb-ı saltanat-me'âb şâh hazretleriyle bünyân-ı sulh u salâh istihkâm üzre olup sulhdan mukaddem siz anlar cânibine tâbi' u müte'allik bulunmağla ahd ü sulha mugâyir vaz' olmağa rızâ-yı şerîfümüz yokdur. Ahd ü peymân üzre sâbit-kadem olur hâlinüz olmayup gâh bir tarafa ve gâh cânib-i âhara ittibâ' sûreti hulûs-ı ahd ü bey'at alâmeti değildir. Mahbûs olan oğlunuz dahı sulhdan sâbık

Âsitâne-i Sa'âdetimiz'e ubûdiyyet idenlerden olmayup hüsn-i irâdeti ile anların huddâmından iken günâhı sıhhati üzre ma'lûm olmadın ıtlâk olunması münâsib değıl idüğü vâzıhdur. Şöyle ki; cüz'î husûs için mahbûs idüğü ma'lûm olsa mürüvvet-i pâdişâhânemizden bir mansıb ile ri'âyet olunması anlar cânibine iş'âr olunmak câyizdür. Hâliyâ Başaçuk Melik'e hükm-i hümayûnumuz gönderilüp bu cânibe gelmek murâd iden tüccâra ve âdemlerinize aslâ dahl ü ta'arruz olunmayup ta'b ü zahmet vermeyüp emîn ü sâlim mürûr itdürmek emrimüz olup bu bâbda tenbîh ü te'kîd olunmuşdur. Hâlen gelen âdemleriniz hüsn-i icâzet-i hümayûnumuzla irsâl olundılar. Vusûl buldukda, ahvâliniye intizâm virüp âsûde-hâl olasız.

881

Donanma ile sefere katılan hâssa reislerden Yahya ve yoldaşları olan Galata reislerine, seferden sonra Cezâyir'de bulunan ailelerini getirmeleri için izin verilmesi.

Yazıldı.

Âdemi Rıdvân'a virildi. Fî 18 Şa'bân, sene: 972

Vezîr Mustafâ Paşa'ya hüküm ki:

Cezâyir-i Garb'dan gelüp hâssa re'îslerimden olan iftihârur-rü'esâ' ve'l-mu'temedîn Yahyâ zîde kadruhû ile bile gelüp hâliyâ Galata re'îslerinden olan dört nefer yoldaşları bu def'a Donanma-i Hümayûnum'la mûmâ-ileyhün kaliteleri ile bile gidüp inşâ'a'llâhü te'âlâ deryâ seferi tamâm olup mürâcâ'at olundukda müşârun-ileyh kendüye virilen bir kıt'a hâssa kadirğa re'îsi ve zikrolunan kaliteleri ile dört nefer re'îsleri cümle mukarrerleriyle Cezâyir'de olan ehl ü ıyâllerin getürmek bâbında icâzet-i hümayûnum recâ itmeğın **buyurdum ki:**

Hak sübhânehû ve te'âlâ hazretlerinin ulüvv-i inâyetleri ile sefer hıdmeti tamâm olup Donanma-i Hümayûnum'la avdet olunmalu oldukda mezkûr bindüğü hâssa kadirğa ve dört pâre kalitesiyle re'îslerine ve mukarrerlerine icâzet viresin ki, varup ehl ü ıyâllerin getüreler; şöyle bilesin.

[Yev]mü'l-İsneyn, fî 17 Şa'bân, sene: 972

882

Donanma ile sefere tâyin olunan Selanik, Mora ve İlbasan sancakları sübaşı ve sipâhilerinin defterinin Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.

Yazıldı.

Rûmili beğlerbeğisine hüküm ki:

Selanik sancağı beğı umûmen sübaşları ve sipâhileriyle ve Mora sancağının dört bin ve dört binden aşğa tîmârlu sipâhîler ve İlbasan sancağının beş binden ziyâde tîmâr ve ze'âmet tasarruf iden sübaşlar ve sipâhîler alaybeğleriyle bu def'a Donanma-i Hümayûnum'la deryâ seferine ta'yîn olunmuşlar idi. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, zikrolunan sancaklardan Selanik sancağının umûmen sübaşılar ve sipâhîleriyle Mora ve İlbasan sancaklarından deryâya emrolunan sübaşıları ve sipâhîlerin isimleri ve tîmârları yazuları ile her sancağı müstekıl defter itdürüp mühürleyüp Südde-i Sa'âdetüm'e irsâl eylesin ki, sefere varup edâ'-i hıdmet idenler ve itmeyenler kimler idüğü ma'lûm ola; şöyle bilesin.

883

Erzurum çavuşlarından Hâsbeğ Çavuş'un tasarrufunda olan tımarın tevcihine dair sahte hüküm ibraz edenlerin ve hükmü yazanların bulunup Südde-i Saâdet'e gönderilmeleri.

Yazıldı.

Erzurum beğlerbeğisine hüküm ki:

Erzurum çavuşlarından Hâsbeğ Çavuş mutasarrıf olduğu tîmârı Murâd oğlu Mehmed nâm kimesne karındaşları Maksûd ve Alf'ye iki kılıç olmak üzre tevcih olunmağa îrâd itdüğü hükümde şübhe olmağla Südde-i Sa'âdetüm'e getürüp tezvîr itdüğü zâhir olmağın **buyurdum ki:**

Mezkûrları ihzâr idüp zikrolunan hükmi kime yazdurmışlardır ve ne makûle kimesne nişân itmişdür, yazanı ve nişân ideni didürüp ol cânibde ise mukayyed ü mahbûs Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin. Ol tarafda değil ise ibraz ideni mahbûsen Dergâh-ı Mu'allâm'a irsâl eylesin.

884

Sığacık sancağı nöbetli sipâhîlerinin hâricindekilerin deryâ seferi ile görevlendirildiği ve defterlerinin Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.

Yazıldı.

Aydın sancağında Ayasluğ nâhiyesinde üç bin beş yüz tîmârı olan Hamza nâm kimesneye virildi. Fî 18 Şa'bân, sene: 972

Sığacık beğine hüküm ki:

Bundan akdem Aydın sancağında İzmir ve Çeşme ve Ayasluğ nâhiyelerinde ve Menteşe sancağında Balat ve Çine nâhiyelerinde vâkı' olan zü'amâ vü erbâb-ı tîmâr defter-i icmâlde iki yüz altmış tokuz nefer olup Sığacık sancağına tâbi' olup sefer vâkı' oldukda livâ-i mezbûr ile eşüp ve her yıl toksan neferi nevbetle kal'a-i mezbûre muhâfazasına ta'yîn olup ol bâbda Anadolu beğlerbeğisine hükm-i şerîfüm gönderilmişidi. İmdi; zikrolunan sipâhîlerden toksan nefer nevbetlüyi alaybeği ile kal'a-i mezbûre muhâfazasına alıkoyup bâkî kalan sancağının zü'amâ vü erbâb-ı tîmârıyla deryâ seferine gitmen emridüp **buyurdum ki:**

Emrüm mücebince sancağuna ta'yîn olunan zü'amâ vü sipâhîlerden toksan nefer nevbetlûsin kal'a-i mezbûre muhâfazasıyçün alıkoyup defterin gönderüp mâ-adâsın kânûn üzre cebe vü cebelûleriyle deryâ seferine alup gidesin; şöyle bilesin.

885

Drama ve zihne kadılıklarında bulunan imâret-i Amire terekesinden İmroz ve Semendirek ahâlileri için zimmî reis gemilerine tereke verilmesi.

Yazıldı.

Câmi'-ı(?) mezbûr mu'temedlerinden Husrev'e virildi. Fî 18 Şa'bân, sene: 972

Kavala kâdîsına ve kapudânına hüküm ki:

Hâlen mahrûse-i İstanbul'da müceddeden binâ olunan Imâret-i Âmirem Mütvellîsi kıdvetü'l-emâcid ve'l-ekârim Mahmûd *zîde mecdühû* mektûb gönderüp; "evkâf-ı mezbûreden cezîre-i İmroz ve Semendirek ahâlîsinün âfet-i semâvî ile ekinleri noksân üzre olup hâsılları kendülerün ma'îşetine vefâ itmeyüp kifâf için Limni kâdîsı dâ'îleriyle Drama ve Zihne Kâdîlıklarında olan Imâret-i Âmire Evkâfı terekesinden iki yüz müd buğday virilmesine hâlen emr-i şerîf virilüp lâkin zikrolunan kâdîlıkların iskelesi Kavala'dur; rencber gemilerinden yüz müd buğday alır Yani veled-i Yorgi ve cezîre-i İmroz'dan yüz müd buğday alır Manol veled-i Dimitri ve Panayot veled-i Manol ve Kosta veled-i Yorgi nâm zimmî re'îslerün gemilerine tahmîl olunmağa kimesne mâni' olmamağıçün hükmi şerîfüm taleb itmeğin" **buyurdum ki:**

Hükmi şerîfümle zikrolunan zimmî re'îsler gemileri ile varduklarında emr-i sâbıkum mücebince ta'yîn olunan kâdîlıklardan narh-ı rûzî üzre akça ile ol mikdâr terekeyi alup gemilerine tahmîl etmek istediklerinde emrûme muhâlif kimesneyi dahlitdürmeyesin. Ammâ; deryâya ve küffâr-ı hâksâra tereke virilmek memnû'dur. Bu bahâne ile hılâf-ı emr ziyâde tereke alınmakdan ve deryâya ve küffâra bey' olunmakdan hazer idesin; sonra netîcesi sana âyid olur; bilmiş olasın.

886

Sancağı sübaşı ve sipâhileriyle donanma ile sefere tâyin olunan Kastamonu beyinin sancağı hıfzında kalarak sancağı sübaşı ve sipâhilerini alaybeyi komutasında donanmaya katılacakları yere göndermesi.

Yazıldı.

Kethudâsına virildi. Fî't-târîhı'l-mezbûr.

Kastamonı beğine hüküm ki:

Bundan akdem sana hükmi şerîfüm gönderilüp sancağın sübaşıları ve sipâhileriyle bi'z-zât deryâya gitmen emrüm olmuşdı. Hâliyâ livâ-i mezbûrun hıfz u hırâseti lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Sancağın yalılarının muhâfazasında kalup sübaşıların ve sipâhîlerin müretteb ü mükemmel düşmen yarağıyla alaybeğine koşup ber-vech-i isti'câl mahall-i me'mûra gönderüp hâzır idesin ki, Donanma-i Hümâyûnum vardukda hâzır bulunalar; şöyle bilesin.

Bir sûreti dahı; Hamîdili beğine yazıldı, kethudâsına virildi.

Bir sûreti dahı; Tekeili beğine yazıldı, kethudâsına virildi.

887

Kaş kazâsında Fazlullah adlı kişinin oğlunu çeken ehl-i fesadın teftiş olunup Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.

Yazıldı.

Şehzâde(?) merhûmun âdemi Hüseyin Bâlî'ye virildi. Fî 16 Ramazân, sene: 972

Tekeili beğine ve Kaş kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ sen ki kâdîsın, mektûb gönderüp; "Mustafâ ve diğer Mustafâ ve Yahyâ nâm kimesneler kazâ-i mezbûrdan Fazlullâh nâm kimesnenün oğlın çeküp ahvâlleri müslimânlardan tefahhus olundukda; "Ehl-i fesâd kimesnelerdür, yaramazlık ile ma'rûfdur." diyü şehâdet itdüklerin" bildürmişsin. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, husamâ muvâcehesinde hak üzere teftîş idüp göresin; arzulunduğı gibi ise -ki, şer'ile sâbit ola- habsidüp sûret-i sicilleri ile mukayyed ü mahbûs Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin. Yolda onat hıfzidüp gaybet itdirmekden hazer eylesin.

[Yev]mü's-Sülâsâ, fî 18 Şa'bân, sene: 972

888

Kemhıs halkına zulm ve teaddî eyleyen Küçük Ardahan Ekrad Beyi Muhammed Bey'in teftiş olunup halkla olan dâvası görüldükten sonra sancağının başkasına tevcih olunması.

Yazıldı.

Ardahan sipâhîlerinden Nasûh'a virildi.

Erzurum beğlerbeğisine, Erzurum ve Kemhıs ve Ardahan kâdîlarına hüküm ki:

Sen ki Kemhıs kâdîsısın, mektûb gönderüp; "nâhiye-i Penek ve Peneskird alaybeğisi ve çeribaşısı ve sipâhîleri ve melikleri ve karye kethudâları mecmû'an bu dâ'îlerine gelüp; "Küçük Ardahan Ekrâd Beğ Muhammed Beğ gelelden berü mer'âya çıkan tavarlarımız ve (نبر) cılarımız bizüm olmayup tavarlarımızın kimin sirka idüp ve kimin soyup ve oğlanlarımız sirka idüp şerlerinden bir gün emîn olmayup Ekr[â]d bu aradan kalkmaz ise perâkende olmamız mukarrerdür." didüklerin" arzeylemeğın sancağı âhara virilüp mezkûrdan hak taleb iden re'âyânun şer'ile hakların alıvirilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, re'âyânun hakları görilmedin sancağından koyuvmeyüp müşârun-ileyhi ve şikâyet olunan âdemlerin husamâsıyla berâber idüp bir def'a şer'le sorulup on beş yıl mürûr itmeyen mevâddı bi-hasebi's-şer' teftîş idüp göresiz; re'âyâdan ve gayriden mezbûrun üzerinde ve âdemlerinde her kimün hakkı ve zulm ü te'addîsi şer'le sâbit ü zâhir ola, ashâb-ı hukûka hakların alıvirdükden sonra ne mikdâr kimesnenün hakkı alıvirildüğün ve zulm ü te'addîsine müte'allik sübût u zuhûr bulan mevâddı ale't-tafsîl yazup defter idüp sıhhati üzere Atebe-i Ulyâm'a arzeyleyesiz. Bu bâbda tamâm hak üzere olup tezvîr ü telbîsden ve şühûd-ı zûrdan ve hılâf-ı vâkı' kazıyye arzeylemekden ihtiyât idüp re'âyânun tamâm adâlet üzere hakkın alıvirüp şer'a muhâlif kimesneye zulmitdirmeyesiz.

889

Sâbık Yemen beylerbeyinin hizmetleri takdire şâyân olduğundan beklemeyip Südde-i Saâdet'e gelmesi.

Yazıldı.

Kethudâsına virildi. Fî 18 Şa'bân, sene: 972

Sâbıkâ Yemen beğlerbeğisine hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "vilâyet-i Yemen'de vâkı' olan emvâl-i hâssamun mukâta'âtı defteri ile muhâsebât defterin gönderüp kendü zamânunda olan masârifden mâ-adâ sa'y-i kifâyen ile beş yüz seksen kîse hazîne Kal'a-i Ta'ız'de konulup hazînenün cümle ahvâlin" bildürmüşsin. Ol bâbda her ne ki i'lâm olunmuşsa ale't-tafsîl Dergâh-ı Âlem-penâhum'a arzolunup ılm-i şerîfüm mühîr u şâmil olmuştur. Cibilletünde merkûz olan vüfûr-ı firâset ve hüsn-i adâlet ü diyânetünden umılan bunun emsâli âsâr-ı istikâmet idi ki zuhûra getürmüşsin; nazar-ı inâyetümle mer'î vü makbûl olmuş yarar kulumsın. Husûsâ vilâyet-i mezbûrede vâkı' olan hıdmetât-ı pesendîden mûcib-i âtîfet-i husrevânem olduğu ecilden senün hakkında her vechile inâyetüm dirîğ değildir. İnşâ'allâh hıdmetün mukâbelesinde muhassilü'l-âmâl olursın ve zikrolunan hazîne ile mîrîye bahâr alınup gönderilmek için hâliyâ Beğlerbeği olan Rıdvân dâme ikbâlühûya hüküm-i hümayûnum gönderilmiştir. **Buyurdum ki:**

Hüküm-i şerîf-i vâcibü'l-ittibâ'um vusûl buldukda, Mısır'a gelüp çıkdukdan sonra anda eğlenmeyüp Südde-i Sa'âdetüm'e gelmek ardınca olasın.

890

Çerkeş kazâsı halkına zulmeden sâbık kadıları Emirşah ve nayiblerinin teftiş olup dâvacıları ile dâvasının görülmesi.

Yazıldı.

Şikâyete gelenlerden Hüseyin ve Balıca ve Ivaz ve İbrâhîm ve Poyraz Sûfî nâm kimesnelere virildi. Fî 22 Şa'bân, sene: 972

Kengiri beğine ve Milan kâdîsına hüküm ki:

Çerkeş kazâsı halkı âdem gönderüp; "Sâbıkâ kâdîları olan Emîrşâh bunlara hılâf-ı şer'-ı kavîm zulm ü te'addîsinün nihâyeti yoktur." diyü bildürdüğü ecilden azlolunup umûmen teftiş olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bi'z-zât kazâ-i mezbûra varup mevlânâ-yı mezbûrdan ve nâ-yiblerinden gelüp da'v[â]-yı hak idenler ile berâber idüp bir def'a şer'le faslolmuş olmayup ve on beş yıl mürûr itmeyen da'vâların husamâ muvâcehesinde şer'le onat vechile hak üzre teftiş ü tefahhus idüp göresiz; mezkûrun üzerinde her kimün şer'le hakkı sâbit olursa sübût bulan hukûkî bî-kusûr hükmidüp ashâbına alıvirüp dahı mezkûrun üzerine ne makûle hukûk sâbit olup ve ne mikdâr kimesneye hakkı alıvirildüğü yazup mufassal defter idüp Dergâh-ı Mu'allâm'a gönderesiz. Tezvîr ü telbîsden ve şühûd-ı zûrdan ve hılâf-ı şer'-ı kavîm kimesneye iş olmakdan ve kimesneye himâyet olunup hakkı zâyî' olunmakdan hazer idüp tamâm hakk-ı sarîha tâbî' olasız.

891

Şer'a muhalif durumu bulunduğu bildirilen Bozöyük kazâsına tâbi Leyne nâhiyesi naibi Muslihiddin'in nayiblikten alınarak küreğe konulmak üzere Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.

Yazıldı.

Bengi-zâde'ye virildi. Fî 22 Şa'bân, sene: 972

Bozöyük kâdîsına hüküm ki:

Hâlâ Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "taht-ı kazâna tâbi' Leyne nâhiyesinde niyâbet iden Muslihuddîn nâm kimesneden müslimânlar rencide olup ve hılâf-ı şer' ba'zı hâli olduğu bâ'ısdan niyâbetden ref' olunup min-ba'd nâyib olmamasın" i'lâm itdüğün ecilden **buyurdum ki:**

Arzeyledüğün gibi ise, mezkûrı niyâbetden ref' idüp min-ba'd niyâbet itdürmeyesin ve hılâf-ı şer' hâli olduğu sâbit ü zâhir olursa sûret-i sicilli ile Südde-i Sa'âdet-me'âbum'a gönderesin ki küreğe konıla; şöyle bilesin.

892

Lazkiye kazâsına tâbi Sarumahmudlu karyesi halkı tarafından hırsız olduğu bildirilen Kebe Halil adlı kişinin teftiş olup suçu sâbit olursa küreğe gönderilmesi.

Yazıldı.

Ebûbekir nâm kimesneye virildi. Fî 19 Şa'bân, sene: 972

Lâzikıyye kâdîsına hüküm ki:

Kazâ-i mezbûra tâbi' Sarumahmûdlu nâm karye halkı âdem gönderüp; "Karyemüzde sâkin olan Kebe Halîl nâm kimesne hırsız ve hırsız yatağıdır. Fesâd ü şenâ'atinden âciz kalduk. Kefî[li] dahı yokdur." diyü şekvâ itdükleri ecilden **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, mezkûrı ihzâr idüp bî-garaz müslimânlardan hak üzre teftîş idüp göresin; kazıyye arzulunduğı gibi [ise -ki,] mezbûrun fesâd ü şenâ'ati şer'le sâbit ü zâhir ola- sûret-i sicilleriyle gönderesin ki küreğe konıla.

893

Meğri kazâsında ehl-i fesad ve müfsidler etrafında toplayan ve fukaraya zulmedip küffâra tereke verdiği bildirilen Memi adlı kişinin yakalanıp Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.

Yazıldı.

Meğri'den Mustafâ nâm kimesneye virildi. Fî 18 Şa'bân, sene: 972

Meğri kâdîsına hüküm ki:

Mektûb ve sûret-i sicil gönderüp, "Memioğlı demekle ma'rûf olan Memi nâm kimesne gammâzdan ve şühûd-ı zûrdan bir niçe müfsidler cem' idüp bu diyâr fukarâsının emlâkinden murâd idindüğü ednâ bahâne ile şühûd-ı zûr ikâmet itmekle alup ve dâru'l-harbde olan küffâr-ı hâksârün gemilerine buğday virdüğü fukarâ râ'ıyen cemî'an şekvâ itdüklerin" bildürdüğün ecilden **buyurdum ki:**

Göresin; kazıyye arzulunduğı gibi ise hüsn-i tedbîr ile mezkûrı ele getirüp sâbit olan [mevâddın] sûret-i sicilleri ile mukayyed ü mahbûs Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin ki küreğe konıla. Ammâ; gönderdiğün âdemlere muhkem tenbîh ü te'kîd idesin ki, yolda ve izde gaybet itdürmekden hazer eylesesin.

894 *Südde-i Saâdet'e gelecek olan sâbık Yemen Beylerbeyi Mahmud Mısır'a geldiğinde, yolculuk için gerekli mühimmâtın tedarik edilmesi.*

Yazıldı.

Âdemine virildi. Fî 18 Şa'bân, sene: 972

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Sâbıkâ Yemen Beğlerbeğisi olan Mahmûd *dâme ikbâlühû* gelüp mahrûse-i Mısır'a vâsıl [ve] Südde-i Sa'âdetüm'e müteveccih olmalu oldukda mühimmât-ı lâzimesi tedârükünde mu'âvenet ü muzâheret olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Müşârun-ileyh mahrûse-i mezbûreye gelüp Südde-i Sa'âdetüm'e müteveccih oldukda te'hîr itmeyüp lâzım olan mühimmâtında eger kayık husûsı ve eger sâyir husûsında hüsn-i mu'âvenet ü muzâheret idüp Südde-i Sa'âdetüm'e irsâl eylesesin.

895 *Bâzı hususlar için Südde-i Saâdet'ten gönderilen sâbık Yemen Beylerbeyi Mahmud'un çavuşbaşısı Cafer'in Mısır'a ulaştırılması.*

Yazıldı.

Bu dahi.

Şâm beğlerbeğisine hüküm [ki]:

Sâbıkâ Yemen Beğlerbeğisi olan Mahmûd *dâme ikbâlühû*nun Çavuşbaşısı Ca'fer mîrîye müte'allik ba'zı husûs için Südde-i Sa'âdetüm'den müşârun-ileyh cânibine müteveccih olmuştur. Vusûl buldukda **buyurdum ki:**

Te'hîr itdürmeyüp mahrûse-i Mısır'a emîn ü sâlim ulaştırasın.

[Yev]mü'l-Erbi'â, fî 19 Şa'bân, sene: 972

896 *İmâret-i Amire'nin Drama kazâsında olan terekesinden İzmir kazâsına tâbi Urla karyesi için parasıyla tereke verilmesi.*

Yazıldı.

Mu'temed Sinân'a virildi. Fî 19 Şa'bân, sene: 972

Drama kâdîsına hüküm ki:

Mağnisa'da merhûme sultân *tâbe serâhâ* imâreti mütevellîsi mektûb gönderüp; "evkâf masâlihı için İzmir kazâsına tâbi' Urla nâm karyeye vardukda, yüz elli dirhem un bir akçaya

olup ol dahı ekserine vefâ itmeyüp fukarâ vü zu'afâ mübârek Ramazân'da Rûmili cânibinden tereke virilmesin recâ idüp ve vakf-ı mezbûrun ra'ıyyet[in]den dârende Mustafâ Re'îs mu'temedün-aleyh olduğundan gayri Hacı Pîr Ahmed ve Hacı Turmuş ve Hacı Halîl ve Hacı Memî ve Hacı Yûsuf ve Hacı Nasûh nâm kimesneler mezbûr re'îse virilen terekeyi toğrı getürüp anda satmasına kefil oldukların" bildürmeğın **buyurdum ki:**

Varıcak, Imâret-i Âmirem'un Drama kazâsında olan terekesinden akça ile narh-ı rûzî üzre elli müd tereke viresin. Ammâ; bu bahâne ile deryâya ve küffâr-ı hâksâra tereke virilmekten ziyâde hazer idüp ve Imâret-i Âmirem evkâfından ol mikdâr tereke virildüğın ve tahmîl olunan geminün re'îsinün ismin ibrâz itdükleri hükmün zahrına yazup karadan Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin. Emrûme muhâlif iş olmakdan sakınasın.

897 *Taşköprü kazâsında rafizilik propagandası yapıp halkı ıdlâl eden İsmail'in teftiş olunarak mahbûsen Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.

Kazâ-i mezbûreden Yakob nâm kimesneye virildi. Fî 23 Şa'bân, sene: 972

Kastamonı beğine, Kastamonı ve Taşköprü kâdîlarına hüküm ki:

Hâliyâ sen ki Taşköprü kâdîsısın, mektûb gönderüp; "taht-ı kazâna tâbi' Hacıyülek nâm karyeden rafz u sebbi şer'le sâbit İsmâ'îl için ulemâ vü sulehâ ve sâyir müslimîn; "Mezkûr rafz u sebbile meşhûr olduğundan gayri Ehl-i Sünnet ve Cemâ'at'den nice hâliyü'z-zihn müslimânların dalâletine sebep olup tarîk-ı rafz u ilhâda tahrîk ider. Men' olunmaz ise, âmme-i müslimîni ıdlâl idüp mezheb-i Ehl-i Sünnet ve Cemâ'at'den ihrâc mukarrerdür." diyü i'lâm eyledüğün" ecilden **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak göresin; kazıyye arzolunduğı gibi ise -ki, mezbûrun rafz u ilhâdı şer'le sâbit ola- sübût u zuhûr bulan mevâddınun sûret-i sicilleriyle mezbûrı mukayyed ü mahbûs Dergâh-ı Mu'allâm'a gönderesin. Tezvîr ü telbîsden ve şühûd-ı zûrdan ve hilâf-ı şer' zulm ü hayf olmakdan ziyâde hazer eylesin.

898 *Karaman beylerbeyi tarafından Südde-i Saâdet'e gönderilen Şah Ali oğlu Koca ve Süleyman adlı müfsidlerin yoldaşlarının da yakalanıp Südde-i Saâdet'e gönderilmeleri.*

Yazıldı.

Beğlerbeği âdemi Alî'ye virildi. Fî 18 Şa'bân, sene: 972

Karaman beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ Şâh Alî-oğlı Koca ve Süleymân ve anlara tâbi' ba'zı müfsidleri ele getürüp Südde-i Sa'âdetüm'e irsâl itdüğünde mezbûr Koca'ya örf olunup ahvâl sü'âl olundukda; "Kerîm Çavuş'un Ilgun'da yolına geldük. Kendü kaçdı. Yüz filori ve üç ferrâcesin aldık. Sâyir esbâbların köyli bıraktırdı. Cümle altı yoldaş idük. Biri Kâsım ve biri Sarı ve Alî ve Satılmış nâm kimesnelerdür. Anlar el-ân beğlerbeği yanında kaldı." Def'a-i sâniyede mezbûr Koca'ya İbrâhîm ve Ilgar nâm kimesneye tahvîf olundukda; "Kastamonı'da bir oğlan

katleyledük, sekiz katırların aldık ve Kâsım ve Ganî ve Budak oğlu Mûsâ ve karındaşım Ahmed ve Arab ve Aksak Ramazân nâm kimesneler yoldaşlarumdur." diyü takrîr itdüğü ecilden mezbûrlar ele gelüp Südde-i Sa'âdetüm'e gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Varıcak, mezbûrları ale'l-gafle ele getirüp mukayyed ü mahbûs Südde-i Sa'âdetüm'e irsâl eyleyüp ve bile koşup gönderdüğü kimesnelere tenbîh ü te'kîd eylesin ki, yolda ve izde gafletle gaybet itdürmekden ziyâde hazer eylesin.

899 *Kızılağaç kazâsında ev basıp adam öldüren harâmilerin bulunması için çevre kadılıklardaki harâmileri yoklamakla görevlendirilen zaîm Muharrem'in yakalanmak üzere olduğu, mücrimlerin kaçmasına yardım eden kadı ve sipâhilere buldurtulması.*

Yazıldı.

Arz getüren Hızır'a virildi. Fî 18 Şa'bân, sene: 972

Çirmen beğine hüküm ki:

Hâliyâ Kızılağaç kâdîsı mektûb gönderüp; "Kazâ-i mezbûrda iki ev basılıp âdemleri katlolunup ve mâlları gâret olundukda civârımızda Zağra ve Nevâhî-i Yanbolı ve Çirmen Kâdîlıkları'nda ba'zı meşhûr levendler harâmîlik itdükleri şâyi' olmağla arzolunup görülmesi her birinün toprakları kâdîlarına fermân olundukda mübâşir ta'yîn olunan Za'îm Muharrem Zağra-i Atîk kazâsında Gömli-oğulları dimekle ma'rûf Pîrî ve Şa'bân nâm harâmîbaşları olmağla ma'rûf levendleri ve Anadolu Kara ve Dîvâne Memi nâm dört nefer levendleri ele getirüp tedârük olunmak sadedinde iken zindancı bile ittifâk idüp zindân bozup gaybet idüp Zağra-i Cedîd kazâsında olanlar kâdîlarının ihmâlî olmağla ve sipâhîden ve gayriden küllî hâfızları ve hevâdârları olmağla birisi dahı ele gelmeyüp ve Çirmen kazâsından Şâhca nâm levend ele geldükde kayd ü bend ile irsâl olundu. Lâkin bu diyârın levendi baş kaldurmamak sadedindedür. Şöyle ki; bu sene de ihmâl oluna, bu diyârda ne celeb kalur ve ne celebliğe kâbil kimesne kalur. Re'âyâyâ dirlik kalmadı; kimesne emn üzre yatmağa kâdir değillerdür." diyü bildürmeğin **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, ol gaybet iden ehl-i fesâd ü şenâ'ati ihmâl ü müsâhele iden kâdîlara teklîf idüp buldurup ele getirüp eger bulmakda ikdâm itmeyüp ihmâl iderler ise ihmâl idenler kimler ise isimleriyle yazup arzeyesin.

900 *Donanma için yeteri kadar fıçı tahtası alındığından, Boğazlar'dan dışarıya gönderilen fıçı tahtalarının geçirilmesine mani olunmaması.*

Yazıldı.

Yehûdiyye hâtûnı tercemânı İsak'a virildi. Fî 18 Şa'bân, sene: 972

Gelibolu kâdîsına ve Boğaz Hisârları dizdârlarına hüküm ki:

Bundan akdem hük-m-i hümayûnum gönderilüp; "Fuçı tahtasıyla giden gemiyi koyuvmeyesin." diyü emrüm olmuşıdı. Hâliyâ Donanma-i Hümayûnum'a lâzım olduğu kadar fuçı tahtası alınmışdur. **Buyurdum ki:**

Hük-m-i şerîfüm varıcak, iltizâm iden Yehûdiyye tarafından Boğaz'dan taşra gemi ile irsâl itdüğü fuçı tahtalarının gemilerine mâni' olmayup geçüresin.

901

Budaközü kazâsında karyesi ile arasında mera dâvası olduğundan hapsedilen Behram Hâce'nin kefilî alınarak serbest bırakılması.

Yazıldı.

Mezbûra virildi. Fî 19 Şa'bân

Çorum beğine ve Budaközi kâdîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "İsâ Fakîh nâm kimesne Dergâh-ı Mu'allâm'a gelüp Bayram Hâce nâm kimesnenün karye halkı ile mer'â husûsında nizâ'ı olmağın habsolunduğın bildürmeğın; "Bu husûsun aslı nedür, mezkûrun habs icâb ider husûsı var mıdur, nicedür; tamâm hakîkatı üzre vâkıf olup sıhhati ile yazup arzeyleyesin." diyü hük-m-i şerîfüm virilüp mezkûr Bayram Hâce'nün ahvâli erbâb-ı tîmârdan ve a'yân-ı vilâyetden tefahhus olundukda mezkûrun eyülüğüne ve hılâf-ı şer' evzâ'ı olmayup mer'â husûsı için elinde hük-m-i şerîf ve sûret-i sicilli olduğın" i'lâm itdüğünüz ecilden **buyurdum ki:**

Göresin; kazıyye arzolunduğı gibi olup şirret ü şekâveti olmayup re'âyâ elinden mütezaccir değiller ise yarar kefilî virüp tenbîh eyleyesin ki, min-ba'd kendü hâlinde ola; şöyle bilesin.

[Yev]mü'l-Hamîs, fî 20 Şa'bânî'l-mu'azzam, sene: 972, Kostantınıyye

902

Malta'nın fethi için hazırlanan donanmaya ve kara kuvvetine Vezîr Mustafa Paşa'nın serdar tâyin edilerek Cezâyir Beylerbeyi Kaptan Piyale'nin de emrine verildiği.

Yazıldı.

Çün te'yîd-i inâyet-i bî-nihâyet-i Melik-i Nasîr ve tevîk-ı refîk-ı hidâyet-i bî-gâyet-i Fettâh-ı lâ-nâzır ile -ki, bi-yedihi'l-mülk ve hüve alâ-küllî şey'in kadîr- i'lâm-ı dîn-i mübîn için âsâr-ı küfr-i dalâlet-âyînün kal' u kam'ına samsâm-ı cidd ü ictihâd ve şemşîr-i gazv ü cihâd meslûl olmak kâ'ide-i kişver-sitânî olduğu ecilden Hazret-i Risâlet-penâh'un *salla'llâhü aleyhi ve sellem* mu'cizât-ı kesîretü'l-berekâtına tevessül ve Çehâr-yâr-ı ızâm ve ashâb-ı kirâmun rûh-ı pür-fütûhlarından istimdâd idüp fî-sebîlillâhi te'âlâ alâ-niyyeti'l-gazâ deryâyâ azîm Donanma-i Hümayûn tedârük olunup sefâyin-i nusret-karâyin asâkir-i

müslimîn ve guzât-ı muvahhidîn ve sâyir edevât-ı harb ü kıtâl ve esbâb-ı ceng ü cidâl ve kal'a-kûb-ı sâ'ika-misâl toplan ile memlû kılınup râyât-ı feth-âyâtumla bir serdâr-ı ze'vî'l-iktidâr ta'yîn olunmak lâzım olmağın vüzerâ-i kirâm-ı me'âlî-makâmumdan râfî'-ı tevki'-ı refî'-ı cihân-sitân-ı hâkânî ve hâmil-i yarlığ-ı belîğ-ı âlem-ârâ-yı sultânî düstûr-ı mükerrem müşîr-i mufahham nizâmü'l-âlem müdebbiru umûri'l-cumhûri'l-ümem bi'l-fikri's-sâkib mütemmimü mehâmmi'l-enâm bi'r-re'yi's-sâyib mü'essisü bünyânî'd-devleti ve'l-ikbâl müşeyyidü erkânî's-sa'âdeti ve'l-iclâl es-sârimu's-samsâm zırğâm-ı pelenk-intikâm el-mahfûf bi-sunûfî letâyifî avâtufî'l-Meliki'l-A'lâ Vezîrüm Mustafâ Paşa *edâma'llâhü te'âlâ iclâlehü ve zâde ikbâlühû*nun vüfûr-ı şecâ'at ü celâdet ve hüsn-i firâset ü şehâmetine tamâm-ı i'timâd ve hüsn-i i'tikâdum olduğı ecilden küffâr-ı bed-girdârun kılâ'-ı meşhûresinden Malta dimekle meşhûr-ı âfâk olan kal'anun feth u istihlâsı ve içinde mahsûr olan eşrâr-ı nâr-karârı şemşîr-i âbdâr ile tathîr idüp deryâ yüzinden geçtiden ahâlî-i İslâm'ı şerr u şûrlarından emîn kılmak niyyetine emîru'l-ümerâ'i'l-kirâm Cezâyir Beğlerbeğisi Kapudânım Piyâle'yi bile koşup Donanma-i Hümâyûn-ı zafer-makrûnumla gönderilen ümerâ ve sâyir asâkir-i nusret-me'sere mûmâ-ileyhi serdâr ta'yîn eyleyüp bu nişân-ı hümâyûn-ı âlî-şâmı virdüm ve **buyurdum ki:**

Donanma-i Hümâyûn-ı zafer-makrûnumla teveccüh idüp kal'a-i mezbûreye varup muhâsarasına mübâşeret itdükde tamâm basîret ü intibâh üzre olup küffâr-ı hâksârün donanma-i hezîmet-eserinden gaflet itmeyüp kal'anun feth u istihlâsı ve küffâr donanmasının kal' u kam'ında bi-inâyeti'llâhî te'âlâ mücidd ü merdâne olup asâkir-i İslâm-ı zafer-encâma feth u zafer müyesser oldukdan sonra mürâca'at eyyâmlarında kefer-i fecerenün vilâyetini nehb ü gâret ve yağmâ vü hasâretde ve yakup yıkup bi'l-cümle tarîk-ı gazâ vü cihâdda kusûr komayup maslahat el virdüğüne [göre] küffâr-ı hâksârün muhkem haklarından geline ve keferenün cem'î-ı ahvâline vâkıf u muttali' olup gaflet ile ırz [u] nâmûs-ı saltanatuma muhâlif iş olmakdan ihtiyât üzre ola. Bi'l-cümle deryâ seferine müte'allik olan cumhûr-ı umûr müşârun-ileyhün re'y-i isâbet-ârâsına tefvîz olunmuşdur. Dîn ü devlet-i hümâyûnuma lâıyk u evlâ ne ise anun ile amel eyleye ve müşârun-ileyh Cezâyir beğlerbeğisi ve kapudânım ve sancakbeğî kullarum ve yeniçeri kethudâsı ve yeniçeri ve zü'amâ vü erbâb-ı tîmâr ve rü'esâ ve sâyir asâkir-i nusret-me'serün kebîr ü sağıri mûmâ-ileyhi kendülere serdâr bilüp her ne vech ü münâsib görürse ve ne dirse hüsn-i kabûl ile telakkî vü tekabbül idüp emrine ve sözine muhâlefet ü mu'ânedetden ziyâde ictinâb ü ihtirâz eyleyeler. Her kimün ki muhâlefet ve fesâd ü şenâ'ati zâhir ola, aslâ mecâl virmeıyüp hakkından gele ki, sâyirlerine mücib-i ıbrat ü nasîhat vâkı' ola. Müşârun-ileyhün şükr ü şikâyeti benüm ızz-i huzûr-ı mevfûru'l-hubûrumda müsmir ü mü'essirdür. Ana göre her biri hıdmetlerinde ve yoldaşlıkda bulunmağı sa'yideler. İnşâ'a'llâhü'l-E'azz bu sefer-i zafer-eserde dîn-i mübîn yolında ve uğur-ı şerîfimde yoldaşlığı ve merdâneliğı zâhir olanlar ulüvv-i inâyetümle behre-mend ü muhassılül'âmâl olmakda müşârun-ileyhün arzımı makbûl bileler. Alâmet-i şerîf-i âlem-ârâya mutâla'a kılanlar mazmûn-ı meymûnün ve fahvâ-yı hümâyûnün muhakkak bilüp i'timâd u i'tikâd kılalar.

903

Halka zulm ve teaddileri olduğu bildirilen Kartine Kalesi kethudası ile naib ve muhızırının niyabetten alınıp kethudanın da ikaz edilmesi.

Yazıldı.

Abdurrahmân nâm kimesneye virildi. Fî 22 Şa'bân, sene: 972

Mora sancağı beğine hüküm ki:

Hâliyâ "Kartine Kal'ası Kethudâsı Dervîş ve Hatîb Mahmûd nâm nâib ve Halîl nâm muhızır dâyimâ re'âyâya zulm ü te'addî eyleyüp mezbûr Mahmûd niyâbet idüp Dervîş il masâlihına karışıp şirret ü şekâvetden hâlî değıller." diyü arz olunmağın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vardukda göresin; arzulunduğı gibi olup ol vechile şirret ü şekâvetleri vâkı' ise Mahmûd niyâbetden ve Halîl ihzâriyyeden ref' olunup Dervîş'e dahı tenbîh eylesin ki min-ba'd bir ferdün masâlihına karışmayup kendü hâlînde ola. Eslemeyüp inâd ider ise gedükleri âhara tevcîh olunup ahvâlleri arzuluna.

904

Cezâyir-i Garb Beylerbeyi Hasan Paşa'nın düşman donanması hakkında verdiği malumatın alındığı ve Donanma-i Hümayun'un serdar tâyin olunan Vezir Mustafa Paşa ile gönderildiği.

Yazıldı.

Kethudâsı âdemlerinden Rıdvân'a virildi. Fî 22 Şa'bân, sene: 972

Cezâyir-i Garb Beğlerbeğisi Hasan Paşa'ya hüküm ki:

Bundan akdem Atebe-i Ulyâm'a mektûb gönderüp; "küffâr-ı hâksârın ol taraflarda donanma-i hezîmet-esere azîm tedârükleri olup deryâ yüzinden vâkı' olan def'-ı mazarrat u fesâdı içün Donanma-i Hümayûnum irsâl olunmak lâzım idüğün" i'lâm eyledüğün ecilden Hakk *sübhânehû ve te'âlâ* hazretlerinin ulüvv-i inâyet-i fütûh-âyâtlarına tevekkül-i tâm ve Server-i Kâyinât'un *salâtu'llâhi aleyhi ve selâmühû* mu'cizât-ı hidâyet-gâyâtlarına tevessül-i mâlâ-keâm idüp Donanma-i Hümayûnum'a râyât-ı nusret-gâyâtla asâkir-i bî-şümâr konılup düstûr-ı mükerrrem Vezîrüm Mustafâ Paşa *edâma'llâhü te'âlâ iclâlehûy*ı serdâr ta'yîn idüp emîru'l-ümerâ'î'l-kirâm Cezâyir Beğlerbeğisi Piyâle *dâme ikbâlühûy*ı bile koşup irsâl eyledüm. İnşâ'a'llâhü'l-E'azz an-karîb ol câniblere varmak üzredür. Hakk *sübhânehû ve te'âlâ* hazretlerinden me'mûldür ki, Donanma-i Hümayûnum'a feth u nusret müyesser olup küffâr-ı hâksâra kahr u mezellet müstevlî olmakdan hâlî olmaya. Eyle olsa; **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, cibilletünde muzmer olan vüfûr-ı celâdet ü şehâmet ü firâsetünden me'mûldür ki, ol taraflarda küffâr-ı hâksârdan gafletde bulunmayup Donanma-i Hümayûnum ol câniblere vardukda, a'dâ tarafına hâzır u nâzır olup dîn-i mübîn yolında envâ'-ı ikdâm ve hüsn-i ihtimâmın vücûda getirüp min-ba'd ol diyârdan lâzım ü mühimm olan kazâyâyı i'lâm itmekden hâlî olmayasın; şöyle bilesin.

905

Donanma-i Hümâyûn'un deryâ seferine ait Vezir Mustafa Paşa'ya hüküm.

Düstûr-ı mükerrerrem Vezîr Mustafâ Paşa'ya hüküm ki:

Bu def'a Donanma-i Hümâyûnum deryâya gönderilmek lâzim olıcak...*

* Metinde eksik bırakılmıştır.

[Yev]mü's-Sebt, fî 22 Şa'bânî'l-mu'azzam, sene: 972, Kostantiniyye

906

Tatar hanının Moskov üzerine sefer yapılması teklifi uygun ise de, Malta ve Macar tarafına sefer hazırlıkları olduğundan Moskov seferinin tehir edildiği, kendisinin Moskov'a göz açtırmayacak tedbirler alması.

Yazıldı.

Atlas kîse ve gümüş kozalak ile âdemine virildi. Fî 8 Ramazân, sene: 972

Tatar hânına nâme-i şerîf ki:

Hâliyâ Dergâh-ı Sa'âdet-destgâhum'a mektûb gönderüp ol diyârda vâkı' olan küffâr-ı hâksârdan Moskov-ı la'în-i dalâlet-âyîn üzerine gazv ü cihâda lâzim olan yarağ u asker ve sâyir mühimmât-ı sefere müte'allik îcâb iden husûsları i'lâm eylemişsin. Mektûbunuzun mazmûn-ı meymûnında her ne ki derc ü ıyân olunmuş ise bi-tafsîlihi ızz-i huzûr-ı lâmi'u'n-nûruma arzolunup ılm-i şerîf-i [âlem-]jârâmuz muhît u şâmil oldu. Eyle olsa; tâyife-i hâsirenün kal' u kam'ı zimmet-i himmet-i husrevâneme vâcib olmuştur. Ammâ; küffâr-ı bed-girdârdan Efrenc-i la'în kılâ'ından Malta demekle meşhûr-ı rûzgâr olan kal'anun içinde olan eşkiyâ vü eşrârı deryâdan Mısır'a giden huccâc-ı sa'âdet-netâcun ve sâyir tüccâr gemilerinün yollarına gelüp envâ'-ı zarar u husrândan hâlî olmadukları ecilden kal'a-i mezbûrenün fethi husûsına küllî asker-i zafer-rehber ile Donanma-i Hümâyûn ta'yîn olup irsâl olunmakda olup Budun serhadlerinde dahî küffâr-ı Macar'un cem'ıyyetleri olup Budun ve Tımışvar beğlerbeğileri el-ân seferde olduklarından gayri Rûmili beğlerbeğisi umûmen Rûmili askeriyle anlara mu'âveneten sefer-i hümâyûna hâzır ve ol cânibe müterakkıb olmalarıyla ol cânibe murâd olunduğı üzere asker gönderilmek tedârükine zikrolunan mühimmât mâni' olup evkât ü sâ'âtine mevkûf kılınmak evlâ görüldüğü ecilden bu câniblerde olan düşmen ahvâli takdîm olundu. Hakk *sübhânehû ve te'âlâ* hazretlerinin takdîr-i ezeliyyesinde cenâb-ı devlet-me'âbuma ol diyârın fethi mukadder olmuş ise vakti ve fursatı ile tedârükine mübâşeret olunur. Ammâ; dîn-i mübîne ve cümle-i mü'minîn-i muvahhidîne lâzim olduğı üzere tâyife-i dâllîne göz açdırmayup kemâ-kân üzerine müstevlî olup hüsn-i firâset ü kiyâset ve kemâl-i şecâ'at ü şehâmetinüz muktezâsınca adû-yı makhûrun kal' u kam'ında envâ'-ı mesâ'î-i cemîlen zuhûra getüresin. Bi-inâyeti'llâh mezellet ü makhûr olmakdan hâlî olmaya; şöyle bilesin.

907

Üsküb beyi ve Novaberde kadısının kallâb oldukları bildirilen kişileri yakalayarak Südde-i Saâdet'e göndermeleri.

Yazıldı.

Üsküb beğine ve Novaberde kâdısına hüküm ki:

Kazâ-i mezbûra tâbi' Kirlova nâm karyede sâkin Seyfî Hâce ve Novaberde'de olur Kuyumcı Hasan ve Toyca Mûsâ'nun birâderi Mustafâ ile Nova veled-i Markı'nun ve Dervîş Çelebî'nün kulu adına Hurrem ve Nâzır kulu diğer Hurrem ve Monago nâm karyede sâkin Nikola ve Novaberde'de sâkin Demürçi Nova Griç ve Groşte Yanana veled-i Kola ve nefsi-i Novaberde'de sâkin Demürçi Alaman Nikola ve Şandergola Kuyumcı ve Yani Demürçi nâm zimmîler kallâblar oldukları i'lâm olunmağın mezkûrlar hufyeten yoklanup ele getirilüp mukayyed ü mahbûs Südde-i Sa'âdetüm'e gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, emrüm mücebince mezkûrları tettebbu' u tecessüs idüp yataklundurup dahı ele getirüp yarar âdemlere koşup Dergâh-ı Mu'allâm'a gönderesin. Yolda ve izde onat hıfzıtdürüp gaybet itdürmekden hazer eylesin.

908

Sâbık Kula Kadısı Cafer'in teftişinde görevlendirilen yeni Kula Kadısı Abdülkerim'in sâbık kadı ile aralarındaki şahsî husumetten dolayı teftiş görevinden alınarak yerine Manisa kadısının görevlendirildiği.

Yazıldı.

Mezbûr kâdîya virildi. Fî 21 Şa'bân, sene: 972

Mağnisa kâdısına hüküm ki:

Bundan akdem Kula Kâdısı olan Mevlâ[nâ] Ca'fer'den Südde-i Sa'âdetüm'e mahzar u ruk'a sunulup ızhâr-ı tezallüm itdükleri ecilden ahvâli teftiş olunmağıçün Atala ve Kula kâdîlarına hüküm-i şerîfüm gönderilmişidi. Hâliyâ mevlânâ-yı mezbûr Südde-i Sa'âdetüm'e gelüp Kula Kâdısı olan Abdülkerim için; "Benümle husûmeti ve hasımlaruma mu'âveneti vardır. Teftîşden ihrâc olunmasın taleb iderüm." diyü bildürmeğın kâdî-i mezbûrun ahvâline Atala kâdısı ile seni müfettiş ta'yîn idüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, Kula kâdısın dahlitdurmeyüp Atala kâdısı ile husûs-ı mezbûra sâbıkâ mübâşir kaydolunan Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından Mahmûd zîde kadruhû ile bi'z-zât emr-i sâbıkum mücebince mahzar u ruk'alarında olan mevâddı hak üzre görüp vâkı' olan kazâyâsın sıhhati üzre arzeyesin ve hîn-i teftîşde da'vâda medhali olmayanları dahlitdurmeyüp men' u def' idesin.

909

Sâbık Kula Kadısı Cafer hakkındaki teftiş bittikten sonra hasımlarıyla olan dâvasının görülmesi.

Yazıldı.

Bu dahi.

Mağnisa ve Çine kâdîsına hüküm ki:

Sâbıkâ Kula Kâdîsı olan dârende Mevlânâ Ca'fer gelüp; "Mezkûra azl haberi gelüp evine giderken Kula kasabasından Dîvâne Süleymân ve Hamza ve Cihân nâm sipâhînün kulu Kâsım ve Hacı nâm deveci ve Ramazân nâm müderrisün sûhtesi Alî ve Mü'ezzin-oğlu Ahmed nâm kimesneler yolın basup mezkûrî taş ve ağaç ile muhkem darbidüp ve esbâbın yağmâ itmek kasdına yapışup envâ'-ı hakâret idüp müslimânlar halâs itdüklerin" ve Abdurrahmân ve Memi nâm kimesneler dahi mezbûrda hakk-ı şer'îleri yoğ iken evi üzerine gelüp şetm ve itâle-i lisân idüp ihânet itdüklerin bildürüp; "şer'le görilmek bâbında hükm-i şerîfüm taleb itmeğin" **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, kâdî-i mezbûrun teftîşi içün virilen hükm-i hümayûnum muktezâsınca ahvâli görölüp ber-araf oldukdan sonra bi'z-zât mübâşeret idüp husamâsıyla berâber eyleyüp bir def'a şer'le fasl olunmayup on beş yıldan berü terk olunmuş da'vâ değil ise muktezâ-yı şer'-ı kavîm ile hak üzre teftîş eyleyüp göresin; kazıyye arz olunduğu gibi ise bu bâbda şol ki, muktezâ-yı şer'-ı kavîmdür, icrâ eyleyüp yerine getüresin. Kimesneye şer'-ı kavîme muhâlif iş itdürmeyesin. Tezvîr ü telbîsden ve şühûd-ı zûrdan ve şer'-ı kavîme muhâlif kimesneye zulm ü hayf olmakdan hazer idesin. Temerrüd ü te'annüd ideni sekidüp muhtâc-ı arz olanı yazup bildüresin ve [bu] husûsda Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından kıdvetül[l-emâsil] Mahmûd *zîde kadruhû* mübâşir olup şer'-ı kavîmden tecâvüz eylemeye.

910

Karahisar-ı Sahip'te fesadçı olduğu bildirilen Pir Ahmet oğlu Kurd'un küreğe gönderilmesi.

Karahisâr-ı Sâhib kâdîsına; "Pîr Ahmed-oğlu Kurd'un fesâdı arz olunmağla küreğe göndermeğiçün" hükm-i şerîf yazılup kayd cüz'ine geçmiştir. Fî 21 Şa'bân, sene: 972 Çavuşbaşı âdemine virildi.

911

Şehzâde Murad'ın Bolvadin'deki hâsları mültezimi Zaîm Nazar'ın teftîş vekiline, gerektiğinde Kocaeli sancağı sipahilerinin yardım etmesi.

Yazıldı.

Mükerrer vâkı' olmuşdur.

Bolvadin kâdîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Oğlum Selîm *tâle bekâhünün* oğlu Murâd *tavvela'llâhü umrahûn*un kazâ-i mezbûrda vâkı' olan hâslarına ber-vech-i iltizâm Za'im olan Nazar Subaşı Karahisâ[r-ı] Sâhib kazâsından Kayacık nâm karyeden Cüneyd bin Süleymân adına bir kimesneyi meclis-i şer'a getürüp; "Her kîle yigirmi beşer akçaya altı müd buğday üç bin akçaya iltizâm itdüm." diyü ikrâr itdürüp mezbûr Cüneyd gâyib iken sicill itdürüp sûret-i sicilli eline alup hak taleb itdükde zeylinde olan şâhidler; "İftirâdur." diyü haber virdüklerinde mezkûr Cüneyd'ün ahvâli sü'âl olundukda müslimânlardan ba'zı kimesneler;

"Bu sicil vâkı' olduğu zamânda mezbûr Cüneyd Aydoğmuş ve Turan Hacı ve İmirze ve Hacı Mustafâ nâm kimesneler ile mahrûse-i İstanbul'da idi." diyü haber virdiler." diyü arzylemişsin. **Buyurdum ki:**

Mezkûr Nazar'ı ihzâr idüp bî-garaz müslimânlardan hak üzre teftîş idüp göresin; kazıyye arzyledüğün gibi ise -ki, mezbûrun fesâd ü şenâ'ati şer'le sâbit ü zâhir ola- sûret-i sicilleriyle Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin ki küreğe konıla; şöyle bilesin.

912 *Donanma ile sefere giden Kocaeli Beyi Süheyl'in sancağı muhafazasında bıraktığı adamına yardımların olduğunda sancağı sipâhilerinden yardım için sipâhi görevlendirilmesi*

Yazıldı.

Kethudâsına virildi.

Kocaili sancağı kâdîlarına hüküm ki:

Livâ-i mezbûr beği Süheyl *dâme ızzühû* Dergâh-ı Mu'allâm'a tezkire gönderüp; "sancağı sübaşları ve sipâhileri deryâ seferinden alıkonulup kendü Donanma-i Hümayûnum'la deryâyâ gitmeğin sancağında zuhûr iden ehl-i fesâd ü şenâ'atün ve sûhte tâyifesinün def'-ı mazarrat u fesâdları için sancağı hıfzına ta'yîn itdüğü âdemisine mu'âvenet lâzım oldukda livâ-i mezbûr sipâhileri mu'âvenet itmesin" taleb itmeğin **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, anun gibi livâ-i mesfûrda ehl-i fesâd ü şenâ'at zuhûr idüp ele getürmesine müşârun-ileyhün âdemisine mu'âvenet lâzım oldukda mu'âvenete kifâyet kadar sipâhi ta'yîn idesin ki, ehl-i fesâd ü şenâ'ati ele getürmek bâbında müşârun-ileyhün âdemisine mu'âvenet ü muzâheret eyleyeler. Bu bâbda ihmâl ü müsâheleleri olanları isimleri ve resimleriyle yazup bildüresin; şöyle bilesin.

913 *Südde-i Saâdet'te Çavuşbaşı olan Mustafa'nın Menteşe, Kütahya ve Karahisar-ı Sahip sancaklarında arpalık olarak mutasarrıf olduğu zeametinin mukâtaaya verilmesi.*

Yazıldı.

Menteşe ve Kütâhiyye ve Karahısâr-ı Sâhib sancakları kâdîlarına hüküm ki:

Hâliyâ Südde-i Sa'âdetüm'de Çavuşbaşım olan Mustafâ *dâme mecdühûnun* taht-ı kazânuzda ber-vech-i arpalık mutasarrıf olduğu ze'âmeti perâkende olup; "Mukâta'a ile tâlib olanlara virilmezse zabtında usret vardır." diyü hükm-i şerîfüm recâ eyleyüp Südde-i Sa'âdetüm'de hıdmetde olmağla re'âyâyâ zulm ü hayf olmamak üzre olıgeldüğü [üzre] ze'âmeti mukâta'aya virilüp zabtittürülmesin emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, müşârun-ileyhün mutasarrıf olduğu ze'âmeti mahsûlin mukâta'a ile tâlib olanlara virdürüp re'âyâdan âyid olan hakların şer' u kânûn u defter mûcebince aldurup re'âyâyâ hılâf-ı şer'-ı şerîf ve mugâyir-i kânûn u defter te'addî vü tecâvüz itdurmeyüp ve sancakbeği ve erbâb-ı zü'amâ vü tîmârdan bir ferdün tîmârları

mukâta'aya virilmeğe emrüm yokdur. Bu bahâne ile hılâf-ı emr kimesnenün tîmârı mukâta'aya virilmesinden ihtiyât idesiz; şöyle bilesiz.

914 *Teke Karahisarı'ndan Karaaözlü ve Kafirbeğilü tâifesi Ağlasun'da yaylağa çıkıp harâmîlik yaptıklarından, fesadlarının def'i için elebaşların haklarından gelinmesi.*

Yazıldı.

Kethudâya virildi. Fî 26 Şa'bân, sene: 972

Lalaya hüküm ki:

Hamîdili Sancağı Beği Mehmed *dâme ızzühû* ile Ağlasun ve Isparta kâdîları Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "Teke Karahisârı'ndan Karaözlü ve Kâfirbeğilü tâyifesi yaz eyyâmında Ağlasun kazâsından yaylağa çıkup dâyimâ yola ve bile inüp kârân ve evler basup harâmîlik idüp ve kazâ-i Ağlasun halkınun evlerin açup bağların harâmîleyüp ve atların ve eşeklerin gasbidüp te'addîleri olmağın şer'-ı şerîfe da'vet olundukda itâ'at itmeyüp muhârebeye mübâşeret idüp ba'zı âdemler mecrûh idüp envâ'-ı fesâd ü şenâ'atleri olduğın" arızidüp ve şikâyeteler gelenler; "Tâyife-i mezbûre müsella A'râbdandır." diyü bildürdiler. İmdi; tâyife-i bâğiyenün hakkından gelinmek için defe'âtle beğlerbeğiye ve kâdîlara hüküm-i hümayûnum gönderilüp ele gelmeyüp şimdiki hâlde ol semtlere karîb yirlerde olduğın bildürdükleri ecilden mezbûrlardan ehl-i fesâd olanların gereği gibi hakkından gelinmesin emridüp **buyurdum ki:**

() varıcak, bu husûsı ifşâ itmeyüp tâyife-i tâğîye her ne mahalde ise sahîh haberlerin alup bölüğüyle bir ağa ta'yîn idüp üzerlerine gönderesin ki, habîr ü âgâh olmadın ale'l-gafle üzerlerine varup ol eşkıyâyı ihâta idüp baş baş müfsidlerin ele getirüp haklarından geleler ki, sâyir ehl-i fesâd ü şenâ'ate mûcib-i ibret ü nasîhat vâkî' ola. Ammâ; ehl ü ıyâlleri esîr ve mâlları gâret olmağa rızâ-yı şerîfüm yokdur. İrsâl itdüğün bölük ağasına ana göre tenbîh idesin ve yollarda alup gitdüğü bölüğün onat zabtidüp kimesneye re'âyâyı çiğnedüp tecâvüz ü te'addî olmakdan ve bu bahâne ile bî-günâh olanlara dahlolunup zulm ü hayf olmakdan ictinâb idüp hemân memleket ü re'âyâdan zikrolunan eşkıyânun vücûdın def' itdirmek bâbında envâ'-ı ikdâm ve hüsn-i ihtimâmın zuhûra getüresin; şöyle bilesin.

915 *Rodocuk İskeleyi'nden emre aykırı olarak rencber gemilerine tereke verilmemesi, tereke yüklü gemilerin yakalanıp reislerinin hapsedilmesi.*

Yazıldı.

Tekfurtağı kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ Rodocuk'da emîn olan kimesne ol cânibe varan rencber gemilerine hılâf-ı emr muttasıl tereke virüp taşra gitdüğü i'lâm olundu. **Buyurdum ki:**

() varıcak, bu bâbda bi'z-zât mukayyed olup anun gibi zikrolunan iskelede tereke tahmîl olunmuş gemi bulunursa girift idüp re'îsin habsidüp arzeyelesin. Min-ba'd emr-i

şerîfüm olmadın hılâf-ı emr kimesneye tereke tahmîl itdürmeyüp emrûme muhâlif iş olmakdan hazer eyleyesin; sonra netîcesi sana âyid olur. Ana göre basîret üzre olasın; şöyle bilesin.

916 *bkz. hkm. 911.*

Yazıldı.

Arz getüren Cüneyd'e virildi. Fî 21 Şa'bân, sene: 972

Bolavadin kâdîsına hüküm ki:

"Ferzend-i erc-mend oğlum Selîm *tâle bekâhünün* oğlu Murâd'un kazâ-i mezbûrda vâkı' olan hâslarına ber-vech-i iltizâm Za'îm olan Nazar Sübaşı Karahısâr-ı Sâhib kazâsından Kayacık nâm karyeden Cüneyd bin Süleymân adına bir kimesneyi meclis-i şer'a getürüp; "Her kîle yigirmi beşer akçaya altı müd buğdayı üç bin akçaya iştirâ itdüm." diyü ikrâr itdürüp mezbûr Cüneyd gâyibde iken sicill itdürüp sûret-i sicilli eline alup hak taleb itdükde zeylinde olan şâhidler; "İftirâdur." diyü haber virdüklerinde mezbûr Cüneyd'ün ahvâli sü'âl olundukda müslimânlardan ba'zı kimesneler; "Bu sicil vâkı' oldukda mezbûr Cüneyd Aydoğmuş ve Turan Hacı ve İmirze ve Hacı Mustafâ nâm kimesneler ile İstanbul'da idi." diyü haber virdiler." diyü arzylemişsin. **Buyurdum ki:**

Mezkûr Nazar'ı ihzâr idüp bî-garaz müslimânlardan hak üzre teftîş idüp göresin; kazıyye arzulunduğı gibi ise -ki, fesâd ü şenâ'atı şer'le sâbit ola- sûret-i sicilleriyle Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin ki küreğe konıla.

917 *Akşehir kazası Doğanhisar karyesinden fesatçı olup müslümanlara zulmettikleri şer'le sabit olan kişilerin Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.

Karaman beğlerbeğisine ve Akşehir kâdîsına hüküm ki:

Sen ki kâdîsın, mektûb gönderüp; "Kazâ-i mezbûra tâbî' Toğanhisârı nâm karye halkı bir kaç def'a meclis-i şer'a gelüp; Karye-i mezbûreden Velî bin Aşık Mehmed ve Mehmed bin Bayram ve Gülşen bin Pîr Alî Dede ve Abdülkâdir bin Mahmûd ve Kalender bin Pîr Ahmed nâm kimesneler ehl-i fesâd ü şenâ'at ve şerîrler olup mezbûr Velî'nün sâbıkâ teftîşine emr-i şerîf geldükde ele girmemekle kendüyi halâs idüp ve mezbûr Gülşenî'nün mahmiyye-i Konya Mahkemesi'nde sirka eyledüğüne ikrârı ve şühûd ile sâbit olan kazıyyeleri niçe def'a sicill olunup ve mezbûrân Kalender ve Mehmed dahı âhar kazâya varup mirâran zûr şehâdet idüp ve kasaba-i Ilgun Mahkemesi'nde zûr şehâdet itdükleri müseccel olup ve telbîs da'vâlar idüp herbirimüzi hılâf-ı şer' rencîde ve zulm ü te'addî itmekden hâlî değillerdür." diyü şekvâ itdüklerin arzylemeğın **buyurdum ki:**

Hüküm-i şerîfüm varıcak, mezbûrların ahvâlini hak üzre teftîş idüp göresin; kazıyye arzulunduğı gibi olup tezvîr ü telbîsleri şer'le sâbit ü zâhir olup şerlerinden müslimânlar

mütezzaccirler ise, sûret-i sicilleriyle Südde-i Sa'âdetüm'e göderesin ki, hılâf-ı vâkı' kimesneye zulm ü hayf olmaktan hazer idesin.

918 *Tamir edilen Ma'muriye Kalesi hendeği dışında, otuz-kırk yıldan beri kullanılmayan yerlerden sahihsiz olanlarının tesbit edilerek hisar erenlerine mer'a ve mezra'a yapılması, bu hususta kimsenin rencide edilmemesi.*

Yazıldı.

Karahısâr-ı Sâhib Yayaları Beği Hüseyin'e hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Ta'mîri fermân olunan Kal'a-i Ma'mûriyye ve câmi'-ı şerîf ve odalar ve su yolu ve hammâm külliyyen yapı olup tamâm olmak üzere olup lâkin handekdan taşra cevânibde olan yirler ehl-i kurânun olup mukaddemâ hükm-i şerîf vârid olmuş idi ki, zikrolunan yirleri hisâr-erenlerine tapuya virile. Hâliyâ tâyife-i eşirrâ mezbûr hisâr-erenlerine garazan otuz-kırk yıldan berü zirâ'at olunmayan yirleri sürüp tarlalar idüp aslâ hisâr-erenlerine mer'â vü mezra'alık yir komadılar. Şöyle ki; mezbûrlara mezra'a vü mer'âlık yir olmaya, ma'îşet itmek ihtimâli yokdur. Tağılup gitmeleri mukarrerdür." diyü i'lâm itdüğün ecilden **buyurdum ki:**

Göresin: Şöyle ki; hisârun handekından taşra otuz-kırk yıldan berü zirâ'at ü harâset olunmayan yirler ne asıl yirlerdür, sâhibleri var ise ol mikdâr zamân hâlîf komağa sebep nedür, eger zirâ'atlerine kifâyet ider yirleri olup mücerred şirret idüp mer'â olmağa mâni' olurlar ise otuz-kırk yıldan berü hâlîf kalan yirler ne mikdâr yirler ise ma'lûm idinüp kal'a hıdmetine muttasıl mer'â olmağa kâbil olan yirlerden kifâyet kadarın hudûdı ile mer'âya alıkoyup bâkî ne mikdâr yirler kalursa sıhhati üzere yazup arzidesin ve bu bahâne ile kimesnenün kadîmü'l-eyyâmdan ilâ-yevminâ hâzâ zirâ'at ü harâset idegeldükleri yirlerine şer'a ve kânûna muhâlif dahlolunmasından ictinâb idesin.

[Yev]mü'l-Ahad, fî 23 Şa'bân, sene: 972, Kostantîniyye

919 *Vergilerini vermeyip isyan eden ve asi Araplarla birlikte hareket edip yollardan geçenlere saldıran Remle nâhiyesi Şive karyesi halkının üzerine varılıp elebaşlarının haklarından gelinilmesi.*

Yazıldı.

Gazze beğine hüküm ki:

Hâliyâ Dergâh-ı Sa'âdet-destgâhum'a mektûb gönderüp; "Remle nâhiyesinde Şive nâm karye halkı ısyân üzere olup resmlerin vermeyüp ve etrâfda olan karyelerin tavarların ve evlâdın gâret idüp ve âsî Arablar ile müttelik olup âyende vü revendeyi rencide eyledükleri sebebdan mukaddemâ Gazze ve Kudüs-i Şerîf beğleri üzerlerine varup tağıdıp sa'b yirlerde olmağın el vermeyüp hâliyâ bir tarıkla basıldukda bir nefer sipâhî yoldaşlık itdüğün" i'lâm eyledüğün ecilden **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak göresin; karye-i mezbûre âsî Arab'dan olup mukaddemâ gâret olunmağa emrüm olup sa'b yirlere tahassun itmekle tamâm haklarından gelinmek müyesser olmamış ise -ki, kendü hâllerinde olmaya- anun gibi fesâd ü şenâ'atde ısrâr üzre olanların haklarından gelmek için sancağın sübaşları ve sipâhîleriyle ale'l-gafle üzerine varup etrâf u cevânibi ihâta itdürüp isyân u tuğyâna ve fesâd ü şenâ'ate mübâşir olan baş müfsidlerin ele getürüp gereği gibi haklarından gelüp karye-i mezbûrenün eşkıyâsı ayrılup sükûn üzre kendü hâllerinde olan fellâhlara dahlolunmayup ve kimesnenün ezvâc ü etfâli esîr olup mâlları ve tavarları gâret ü hasâret olunmakdan sakınup hemân eşkıyâsın ele getürüp cezâ vü sezâların virüp etrâflarında olan re'âyâ vü berâyâyı anların zarar u ziyânlarından emîn ü mahfûz kılmak bâbında dikkat ü ihtimâmda dakîka fevtümeyesin. Bu bâbda kemâl-i basîret üzre olup sübaşı ve sipâhî kırdurup gaflet ile nâ-ma'kûl vaz' olmakdan ihtiyât idüp tamâm tedârük üzre olasın.

920

Göhlisar kazâsında Veli adlı kişinin yolunu basarak paralarını vesâir eşyasını gasbedenlerin teftiş olunarak Südde-i Saâdet'e küreğe gönderilmesi.

Yazıldı.

Mezbûra virildi. Fî 23 Şa'bân, sene: 972

Hamîdili sancağı beğine ve Göhlisâr kâdîsına hüküm ki:

Hacı Hasan nâm kimesne gelüp; "Oğlı Velî'nün Mustafâ bin Murâd ve Bostân bin Ahmed ve Abdülkerîm bin Ahmed nâm kimesneler yolın basup altunun alup ve esbâbın gâret itdükleri şer'le sâbit olup ve bundan gayri mezbûrların dahı fesâd ü şenâ'atleri vardur." diyü i'lâm eylemeğin **buyurdum ki:**

Göresin; mezkûrların küreğe müstehk olacak fesâd ü şenâ'atleri sâbit olur ise şer'le sübût bulan kazıyyelerin sicill idüp mezkûrları yarar âdemlere koşup sûret-i sicilleriyle Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin ki küreğe konıla.

921

Tımışvar beylerbeyinin, Erdel'i istila eden Nemçe askerine karşı Erdel kralına yardıma gitmekle görevlendirildiği halde gitmemesinin sebebini bildirerek, beklemeden yardıma gitmesi, yardıma gelmekle görevlendirilen Budin beylerbeyinin yardıma gelip gelmediğinin bildirilmesi.

Yazıldı.

Çavuş yiri konıla.

Tımışvar beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ Erdel Kralı İstefan Kral'un Südde-i Sa'âdetüm'de olan âdemisine mektûbı vârid olup; "Nemçe askeri vilâyet-i Erdel'e müstevlî olup üç dört pâre kal'asın alduktan sonra Mankaç ve Erdod nâm kal'aların muhâsara idüp muttasıl Nemçe leşkerinün ardı kesilmeyüp mu'âvenete emrolunanlardan gelüp irişmemekle ıztırâbda olduğımı" i'lâm eylemiş. İmdi; vilâyet-i mezbûreye bu asıl düşmen hücum itmedin küllî asker ile ol cânibe varılup sulha

muhâlif alınan kal'alarun fethine mu'âvin olmağla bu asıl ihtilâle bâ'ıs olmuşken ve bundan akdem defe'âtle ahkâm-ı şerîfe gönderilüp beğlerbeğliğüne müte'allik olan sancakbeğleri ve asker halkı kullarumla mu'âvenete irişüp a'dâyı def' etmek emrüm olmuşken ol zamâna değin irişmeyüp te'hîr olunmağa sebep nedür? **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, aslâ te'hîr ü tevakkuf itmeyüp beğlerbeğliğüne müte'allik olan sancakbeğleri ve asker halkı kullarumla emr-i sâbıkum üzre mu'âvenete irişüp Budun beğlerbeğisi emrüm üzre mu'âvenete gelüp irişmiş midür, eger kendü gelmemiş ise ne mikdâr asker göndermişdür; ma'lûm idinüp ve düşmen ahvâline dahı gereği gibi vâkıf u muttali' olup fırsat el virdüğüne göre her ne vechile müyesser ise ittifâk u ikdâm idüp adû-yı makhûr def' u ref' etmek bâbında envâ'-ı ikdâm ve hüsn-i ihtimâmın vücûda getüresin ve şimdiye değin mu'âvenete varılmayup düşmen bu kadar ruhsat bulmağa sebep nedür; hakîkati üzre cevâbun ne ise mufassal ü meşrûh yazup arzidesin.

922

Vidin, Alacahisar ve Vulçitrın beylerinin sancakları sübaşı ve sipâhileriyle, Erdel kralına yardımla görevlendirilen Tımışvar beylerbeyinin yanına gidip emrinde hareket etmeleri emrolunduğu halde gitmedikleri haber alındığından beklemeden emrolunduğu şekilde hareket etmeleri.

Yazıldı.

Çavuş yiri konıla.

Vidin Beği Mehmed Beğ'e hüküm ki:

Bundan akdem sana hükm-i hümayûnum gönderilüp; "Emîru'l-ümerâ'i'l-kirâm Tımışvar Beğlerbeğisi Mustafâ dâme ikbâlühû vilâyet-i Erdel Kralı İstefan Kral'a emrüm olup sancağın askeriyle mu'accelen beğlerbeğün yanına varup vech ü münâsib gördüğü hıdmetde ve yoldaşlıkda bulunasın." diyü emrüm olmuşdı. Henüz varup irişmemekle müşârun-ileyh dahı mu'âvenete varmayup adû-yı makhûr vilâyet-i mezbûreye küllî zarar u husrân irişdüdüğü arz olunmağın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, bir ân ve bir sâ'at te'hîr ü tevakkuf itmeyüp sancağın askeriyle bî-kusûr ber-vech-i isti'câl alâ-vech-i'l-ihimâm müşârun-ileyhe varup mülâkî olup a'dânun def' u ref'inde gereği ikdâm idesin. Şöyle ki; emrüm üzre irişmeyüp askere tevakkuf lâzım geldüğü arz olunsa, sancağın alınmağla ve sübaşılarun ve sipâhîlerün dahı dirlikleri alınmağla konılmaz, ana göre mütenebbih olasın.

Yazıldı.

Bir sûreti, Alacahısâr beğine.

Yazıldı.

Bir sûreti, Vulçitrın beğine yazıldı.

923

Tımışvar beylerbeyi Erdel kralına yardımla görevlendirildiğinden, Tımışvar'ın muhafazasını, alaybeyleri kumandasında Niğbolu sancağı sübaşı ve sipâhilerinin sağlaması yolundaki emrin yürürlükte olduğu, gerekenin derhal yapılması.

Yazıldı.

Niğbolı Beği Mehmed Hân'a hüküm ki:

Hâliyâ emîru'l-ümerâ'i'l-kirâm Tımışvar Beğlerbeğisi Mustafâ dâme ikbâlühû vilâyet-i mezbûre askeriyle Kral-oğlı'na mu'âvenete irsâl olunmağın; "Alaybeğisiyle sancağın sübaşları ve sipâhîleri Tımışvar muhâfazasına emrüm olup mu'accelen irsâl idesin." diyü hükm-i hümayûnum gönderilmişidi. Ol emr-i şerîfüm mukarrerdür. **Buyurdum ki:**

() varıcak, sancağın sübaşları ve sipâhîleriyle alaybeğisi henüz ihrâc olunmamış ise bî-kusûr ihrâc idüp isti'câl üzre gönderesin ve eger irsâl olunmuş ise akablerinden yarar âdemün ve mektûbun gönderüp ve emr-i şerîfümün sûretin irsâl idüp gereği gibi tenbîh ü te'kîd idüp ale't-ta'cîl muhâfazaya irişdüresin. Şöyle ki; ihmâl idüp varup irişmeyeler, dirlikleri alınmağla konılmaz; ana göre mukayyed olalar ve müşârun-ileyh beğlerbeği yirine gelüp yoklayup icâzet vermeyince mürâca'at itmeyeler; şöyle bilesin.

924

Kratova kazâsı, Kirelû karyesinde ve Novaberde kazâsı Monago karyesinde sâkin olup kallâb oldukları bildirilen kişilerin yakalanarak kallâblıkla alakalı aletleriyle Südde-i Saâdet'e gönderilmeleri.

Yazıldı.

Ca'fer Çavuş'a virildi.

Kratova kâdîsına hüküm ki:

Kazâ-i mezbûrdan Kirelû nâm karyede sâkin Seyfî Hâce ve nefsi-i Novaberde'de sâkin olur Kuyumcı Hasan ve Toyca Mûsâ'nun birâderi Mustafâ ile Nova veled-i Markı'nun ve Dervîş Çelebî'nün kulu adına Hurrem, Nâzır kulu diğer Hurrem ve Monago nâm karyede sâkin Nikola Demürçi ve Şandergola Kuyumcı ve Yani Demürçi nâm zimmîler kallâblar oldukları i'lâm olunmağın mezkûrlar hufyeten yoklanup ele getirilüp mukayyed ü mahbûs Südde-i Sa'âdetüm'e gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından Ca'fer zîde kadruhû varıcak, bi'z-zât mukayyed olup emrüm mücebince mezkûrları tetebbu' u tecessüs idüp yataklandırıp gaybet idenleri şerîklerine ve şer'le buldurması lâzım olanlara buldurup cümlesin ele getirüp ellerinde bulunan kallâblığa müte'allik alâmetleriyle mukayyed ü mahbûs çavuşumla Dergâh-ı Mu'allâm'a gönderüp isimleri ve resimleri yazup arzeyelesin. Bu bâbda gereği gibi ihtimâm idüp bir ferdi kaçurmayup cümle ele getürmek bâbında dikkat ü ihtimâmda dakîka fevritmeyesin.

925

Deryâ seferi ile görevlendirildiği halde bedelini ödeyip evine dönen sübaşı ve sipâhilerin ellerinde bulunan peksimetlerin Donanma için satın alınması.

Yazıldı.

Vezîr Mustafâ Paşa'ya hüküm ki:

Deryâyâ emrolunan sipâhîlerden bedelleri alınıp evlerine dönüp gidenlerin peksimatları mîrî için bahâsıyla alınıp zabtolunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, bedelleri alınan sübaşı ve sipâhîlerin bi'l-cümle deryâdan kalanların ne mikdâr peksimadları var ise cümlesin Donanma-i Hümâyûnum için bahâsıyla alup zabt u tasarruf eylesin; şöyle bilesin.

926

Drama ve Zihne'de bulunan İmâret-i Amire Evkâfî terekesinden Çeşme kazâsı için Süleyman Reis'in gemisine parasıyla tereke verilmesi.

Yazıldı.

Drama ve Zihne kâdîlarına hüküm ki:

Kazâ-i Çeşme'de ziyâde kahtolup İstanbul kîlesi buğday kırk beşe ve elliye ve arpa onar akça olup müslimânlar ziyâde mütezacciru'l-hâl olup ekseri ot otlayup kifâyet mikdârı zahîre virilmesin recâ itdüklerin arzitmeğin taht-ı kazânda olan İmâret-i Âmirem Evkâfî terekesinden yetmiş müd tereke virilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfümle ve Süleymân nâm re'îsle kazâ-i mezbûre ahâlîsinden âdem vardukda, akçalarıyla narh-ı rûzî üzre evkâf-ı mezbûre terekesinden yetmiş müd tereke virüp mezbûrun gemisine tahmîl itdürüp ve ne mikdâr tereke virilüp ve ne si'r üzre virilmiş ise işbu hükm-i şerîfümün zahrına kayditdürüp ve kazâ-i mezbûre re'âyâsına virilen tereke bî-kusûr varup teslîm olunduğına kâdîsından arz getürdüp karadan aynı ile gönderilen hükm-i şerîfümü ve arzı Südde-i Sa'âdetüm'e irsâl eylesin; şöyle bilesin.

927

Drama ve Zihne'de bulunan İmâret-i Amire Evkâfî terekesinden Urla kazâsı için Ali Reis'in gemisine parasıyla tereke verilmesi.

Yazıldı.

Bir sûreti; "evkâf-ı mezbûre terekesinden Urla nâm kazâ halkına yetmiş müd tereke virilmek için" zikrolunan kâdîlara. Alî Re'îs ta'yîn olundu.

928

Drama ve Zihne'de bulunan İmâret-i Amire Evkâfî terekesinden İzmir kazâsı halkı için Hüsam Reis'in gemisine parasıyla tereke verilmesi.

Yazıldı.

Bir sûreti; "evkâf-ı mezbûre terekesinden İzmir Kâdîlığı halkına yetmiş müd tereke virilmek için" zikrolunan kâdîlara hüküm. Husâm Re'îs ta'yîn olundu.

929

Drama ve Zihne' de bulunan İmâret-i Amire Evkâfı terekesinden Ayasluğ kazâsı halkı için Yorgi ve Dimitri reislerin gemilerine parasıyla tereke verilmesi.

Yazıldı.

Bir sûreti dahı, evkâf-ı mezbûre kâdîlarına Ayasluğ kâdîsının arzı mûcebince "kazâ-i mezbûre[de] kahtolmağın yüz müd tereke virilmek için" Yorgi ve Dimitri nâm re'îslere hükm-i şerîf.

930

Donanma-i Hümayun'a Çorum'dan tâyin olunan kürekçilerin ulûfelerini Çorum kadısının vermediğinin Galata Mahkemesi'nde sâbit olduğu; memleketine dönecek kürekçilerin ulûfelerinin verilmesi, kadı tarafından vuku bulabilecek müdahalenin Çorum beyi tarafından engellenmesi

Yazıldı.

Alî nâm kimesneye virildi. Fî 21 Şa'bân, sene: 972

Çorum beğine hüküm ki:

Bu def'a Donanma-i Hümayûnum için Çorum kazâsından ta'yîn olunan kürekçilerin yüz ellîşer akça nafakaların kâdîları olan Sinân re'âyâdan alup vormeyüp Südde-i Sa'âdetüm'e geldüklerinde kâdî-i mezbûrdan emr-i şerîfüm üzre birer aylık ulûfelerin da'vâ itdüklerinde Galata Mahkemesi'nde şer'ile sâbit olup beş bin beş yüz on iki akça kâdî-i mezbûrdan birer aylık ulûfeleri için kürekçi tâyifesine alıvirilüp ol bâbda ellerinde huccetleri olup kâdî yirine vardukda dahlitmesinden ihtiyât itdükleri ecilden **buyurdum ki:**

Ellerinde olan huccet-i şer'ıyyelerine ve emre muhâlif kâdî-i mezbûr bunları incitmek isterler ise men' u def' idüp memnû' olmazsa yazup arzeyelesin.

931

Nayıplikten alınmasına dair gönderilen hükümleri satın alıp halka zulmünde devam eden Antalya Kazâsı Nayibi Sinan'ın küreğe konulmak üzere Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.

Yazıldı.

İbrâhîm nâm kimesneye virildi. Fî 26 Şa'bân, sene: 972

Antâliyye kâdîsına hüküm ki:

Bundan akdem taht-ı kazânda Sinân nâm nâyibün re'âyâyâ zulm ü te'addîsi olduğu arz olunmağın niyâbetden ref' olunmağın için dört def'a hükm-i şerîfüm yazılıp gönderildükde zikrolunan ahkâm-ı şerîfeyi satun alup girü niyâbet idüp re'âyâyâ zulm ü te'addîden hâlî olmadığı arz olunmağın **buyurdum ki:**

Göresin; arzolunduğı gibi olup bi-hasebi's-şer' sâbit olur ise şer'le sübût bulan kazıyyelerin sicill idüp mezkûrı yarar âdemlere koşup sûret-i sicilleriyle bile Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin ki küreğе konıla.

932 *İznik, Kandıra, Şile, Sapanca ve Yalakâbâd kazâlarından miri gemiler için hazırlanması istenen kerestenin temini ve irsali hususunda bu işle görevlendirilen Hasan'a kadıların yardımcı olmaları.*

Yazıldı.

İznik ve Kandıra ve Şili ve Sabancı ve Yalak-âbâd kâdîlarına hüküm ki:

Taht-ı kazânuzdan mîrî gemiler mühimmi için ihzârı fermân olunan kereste mahall-i me'mûra gelince sizün cânibinizden dahı mu'âvenet olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, bu bâbda Kocaili Beğî Süheyl *dâme ızzühûn*un âdemi olup husûs-ı mezbûra mübâşir Hasan'a emrüm mûcebince her biriniz gereğî gibi mu'âvenet ü muzâheret idüp emrolunan kerestenün cem'inde ve getirilmesi fermân olunan mahalle ihzâr itmek bâbında gereğî gibi mu'âvenet ü muzâheretiniz zuhûra getüresiz. Kereste husûsı ehemmi-i mühimmâtındur; ihmâl ü müsâheleden hazer eyleyesiz. Sonra özüñ makbûl olmaz; bilmiş olasız.

[Yev]mü'l-İsneyn, fî 24 Şa'bânî'l-mu'azzam, sene: 972

933 *Sâbık Köyceğiz kadısı tarafından, gerçek dışı isnad ile arzolan, hakkında küreğе gönderilmesine dair ferman sadır olan Nasuh Fakih'in sicile geçmiş bir suçu bulunmadığından hakkında herhangi bir muamelenin yapılmaması.*

Yazıldı.

Köyceğiz kâdîsına hüküm ki:

Mektûb gönde[r]üp; "sâbıkâ Köyceğiz Kâdîsı olan Mevlânâ Üveys kazâ-i mezbûrede Nasûh Fakîh için; "Şerîr ve ehl-i tezvîr kimesne olup şirret ü şekâveti müsecceldür." diyü arzitmeğle; "Dinilen gibi ise sûret-i sicillin ihrâc idüp kü[re]ğе gönderesin." diyü fermân olunmağın sicillere mürâca'at olup mezkûrun hakkında sicil bulunmayup ve hem mezkûrdan şekvâ ider kimesne olmaduğın" bildürmüşsin. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak göresin; mezkûrun fi'l-vâkı' şirret ü şekâveti müseccel olmayup hılâf-ı vâkı' isnâd olmağla arzolanmış ise mâdâm ki kendü hâlinde olup şer'a mugâyir vaz'ı ve [re]âyâ vü berâyâyâ te'addîsi olmaya, hılâf-şer' kimesneyi dahlitdurmeyesin. Ammâ şöyle ki; şirret ü şekâveti zâhir ola, tutup habsidüp arzeyelesin.

934

Keşan kazâsına tâbi İbrice İskelesi'nden emre aykırı olarak gemilere tereke verenlerin iskele etrafındaki kura ahâlisinin yardımıyla tesbit edilerek haklarında gerekli işlemin yapılması.

Yazıldı.

Mezkûr kâdîya virildi. Fî 26 Şa'bân, sene: 972

Keşan kâdîsına hüküm ki:

Taht-ı kazâna tâbi İbrice İskelesi demekle ma'rûf iskeleye yine kazâ-i mezbûre etrafında olan eger sipâhî ve eger za'îm ve eger gayri bârgîrleri ve arabalarıyla kazâ-i mezbûreye tâbi Çeltükci ve Köseevhadlu ve Samedlü ve Karadepe ve Fakîhvîrânı ve Dânişmendlü ve Ereğli ve Yayla nâm kurânun orta yirlerinden geçüp zikrolunan iskeleye buğday getirüp emr-i şerîfûme muhâlif gemilere tahmîl idüp hılâf-ı emr-i şerîf iş itdükleri arzolanmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, kurâ halkına gereği gibi tenbîh ü te'kîd eylesesin ki, iskele-i mezbûreye atları ve arabalarıyla buğday iletüp tahmîl iden eger Dergâh-ı Mu'allâm kulları ve eger sipâhî ve yeniçeri tâyifesi ve re'âyâdan bi'l-cümle her kimse bir ferde yol vormeyüp sana haber vireler. Sen dahı emr-i şerîfûme muhâlif iş idenleri ele getürmek istedikde mu'âvenet ü muzâheret eyleyeler. Eslemeyüp emr-i şerîfûme muhâlif iş idenlerin terekelerin girift idüp sipâhî tâyifesinden olanı isimleri ve resimleri ile yazup bidüresin ve re'âyâ tâyifesinden olanı habsidüp arzeyelesin. Bu bâbda gereği gibi ihtimâm idüp ol taraflarda hılâf-ı emr iş olmakdan ictinâb idesin.

935

bkz.hkm. 794

Yazıldı.

Kengırı beğine, Küre ve Kurşunlu ve Milan kâdîlarına hüküm ki:

Sen ki Milan kâdîsısın, mektûb gönderüp; "Kurşunlu kazâsından Mehmed ve oğlu Murâd nâm sipâhîler erbâb-ı tûmârdan iken hılâf-ı emr-i şerîf iltizâmıla sübaşı olup kazâ-i mezbûrede hasm u müdde'î yoğiken mücerred mesâvî ile hâkim ma'rifetsüz bir gûşeden kendüsi ve bir gûşeden babası re'âyâ üzerinde gezüp müft yimlerin ve yimeklerin eklidüp ve cüz'î kazıyyeler için mahkeme-i şerîfeye murâfa'a olmadın küllî cerîmelerin alup te'addî itdüklerin fukarâ vü zu'afâ tahammül itmedüklerin" arzidüp ve Bozkuş nâm karyeden Hızır ve Çavdur nâm karyeden Müslim ve Bakacak nâm karyeden Mustafâ ve Sıyâmî ve Demürlü nâm karyeden Ub[ey]dullâh nâm kimesneler gelüp; "Mezkûrân sipâhîler re'âyânun hılâf-ı şer' u kânûn akçaların alup; "Zulm ü te'addîsinün nihâyeti yokdur." diyü umûmen teftîş olunmasın taleb iderler. Üzerlerinde hukûk-ı nâs çokdur." diyü i'lâm eyledükde habsle Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından Mehmed *zîde kadruhûya* koşulup irsâl olundu. **Buyurdum ki:**

Varıcak göresiz; zikrolunan kimesneler da'vâlarında hılâf olmayup mezkûrlarun sahîh zulm ü te'addîleri var ise ki, gelüp da'vâ-yı hak iden husamâsıyla berâber idüp mukaddemâ bir def'a şer'le sorulup faslolmuş olmayup on beş yıl mürûr itmeyen kazıyyelerin şer'le teftîş

idüp üzerlerine sübût u zuhûr bulan hukûkî şer'le ashâbına alıvirüp hılâf-ı şer'-ı kavîm kimesneye iş itdirmeyesiz ve ne mikdâr kimesneye hak alıvirilüp ve nenün gibi mâddeler sâbit olduğın yazup defter idüp bildüresiz. Eger mezkûrân sipâhîlerün üzerlerine nesne sâbit olmayup kendü hâllerinde olup zikrolunan kimesneler şirret ü şekâvet idüp hılâf-ı vâkı' isnâd itmişler ise yarar kefilleri var ise kefile virüp ahvâllerin arzidesiz, kefilleri yoğise mukayyed ü mahbûs mezkûr çavuşumla Dergâh-ı Mu'allâm'a gönderesiz. Ammâ; hîn-i teftîşde hakk-ı sarfha tâbi' olasız.

936 *Vefat eden babaları Rüstem Melik'in ülkesinin, babalarının idaresinde bulunduğu şekilde Gürcistan beylerinden Görgi ve Keyhüsrev Melik'e inayet olunduğu, ülkelerinin muhafazasında bulunup İran'la yapılan sulha aykırı davranışlarda bulunmamaları.*

Yazıldı.

Mirzâ Alî'nün kethudâsına virildi. Fî 29 Şa'bân, sene: 972

Gürcistân beğlerinden Görgi ve Keyhusrev Melik'e hüküm ki:

Babanuz Rüstem Melik ol câniblerde Âsitâne-i Sa'âdetüm'e kemâl-i ubûdiyyet ü sadâkat ile hıdmet iderken hâliyâ mürdolduğın iftihârul-ümerâ'i'l-ıẓâmî'l-İseviyye Görgi Melik i'lâm eyledüğü ecilden hakkınızda avâtıf-ı aliyye-i şâhâne ve avârif-i seniyye-i mülûkânem zuhûra getürüp babanuz ülkesin size inâyet idüp bu emr-i hümayûnı erzân kılup virdüm ve **buyurdum ki:**

Mâdâm ki Bâb-ı Mu'allâmuz cânibine ihlâs u ubûdiyyet üzre olup ol taraflarda emîru'l-ümerâ'i'l-kirâm Erzurum beğlerbeğisi *dâme ikbâlühû* vech ü münâsib gördüğü üzre hıdemât-ı hümayûnumda mücidd ü sâ'î olup evâmir-i şerîfeme imtisâl üzre olasız, babanuz mutasarrıf olduğu gibi zikrolunan ülkeyi zabt u tasarruf idüp hıfz u sıyânetinde merdâne olup ve Yukaru Cânib'le olan sulhı siz dahı ri'âyet idüp ol cânibe emr-i şerîfüme muhâlif [ü] müte'ârız olmayup ülkenüzi ta'mîr ü ihyâ itmek ardınca olasız; şöyle bilesiz.

[Yev]mü's-Sülâsâ, fî 25 Şa'bân, sene: 972

937 *Şehzâde lalasının, yanında bulunduklarını haber verdiği Benî-Rebi'a Beyi Cûra'nın(?) kardeşi ve oğlunun tutuklanarak Dergah-ı Muallâ Çavuşlarından Malkoç'a teslim edilmesi.*

Yazıldı.

Mezbûr çavuşa virildi. Fî 27 Şa'bân, sene: 972

Şehzâde hazretleri lalasına hüküm ki:

Mektûb gönderüp Benî-Rebî'a Beği Cûrâ(?) Beğ karındaşı ve oğlu ol cânibe gelüp bi'l-fi'l anda oldukların bildürdüğü ecilden **buyurdum ki:**

Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil Malkoç varıcak, mezkûrları kayd ü bend ile mezbûr çavuşuma teslîm eylesesin ve teslîm itdüğün yazup bildüresin.

938 *Bursa'da halka zarar verdiği için şer'le sâbit olduğu bildirilen Koyuncu Memi'nin küreğe konulmak için Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.

Burusa'da sâkin Alî nâm kimesneye virildi. Fî 26 Şa'bân, sene: 972

Burusa beğine hüküm ki:

Mahrûse-i Burusa'da Koyuncu Memi demekle ma'rûf kimesne için; "Şerîr ü şakî ve kumarbâz ve şâhid-i zûr olup dâyimâ fîsk u fücûr üzredür; âmme-i şehre zararı vardır." diyü sûret-i sicill ibrâz olunmağın **buyurdum ki:**

Göresin; mezbûrun sahîh şirret ü şekâveti şer'ile sâbit olup re'âyâyâ zararı olup mütezaccirlerse yarar âdemlere koşup Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin ki küreğe konıla. Ammâ; koşup gönderdiğün kimesnelere tenbîh ü te'kîd eylesesin ki, onat vechile hıfzidüp yolda gaybet itdürmekden hazer eyleyeler.

939 *Erzurum beylerbeyinin Halil adlı nayibi kendi mektubuyla teftiş ettirme sebebini bildirerek bir daha kendi mektubuyla kimseyi teftiş ettirmemesi ve arada sırada vuku bulup şikâyetçileri az olan dâvaları kadiya havale edip şikâyetçileri çok olan dâvaları arzetmesi.*

Yazıldı.

Karındaşına virildi. Fî 29 Şa'bân, sene: 972

Erzurum beğlerbeğisine hüküm ki:

Halîl gelüp; "bu nâyib olup kendü mektûbunla umûmen teftîş itdürdüğün" bildürdi. İmdi; Südde-i Sa'âdetüm'den emr-i şerîfüm virilmeyince kendü mektûbunla umûmen teftîş itdürmeğe sebeb nedir? **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, mezkûrun umûmen teftîşine emr-i şerîfüm virilmiş değil ise kendü mektûbunla ol vechile teftîş itdürmeyesin. Birden ikiden gelüp şikâyet idenleri kâdîya havâle idüp şer'ile hakların alıviresin. Anun gibi zulm ü te'addîsi ziyâde olmağla mübâlağa şikâyetçileri var ise -ki, umûmen teftîş icâb ide- ahvâlini sıhhati üzre arzidüp şer'a ve emre muhâlif kimesneye rencîde itdürmeyesin.

940 *Gümüş arayıcısı tarafından, ellerinde kalp akça bulunduğu için hapsolunan kişilerin Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.

Burusa Hâssa Harcı Mehmed Çelebî'ye virildi. Fî 28 Şa'bân, sene: 972

Burusa kâdîsına hüküm ki:

Mustafâ Mehmed ve Osmân oğlu İnsân ve Mehmed oğlu Alî nâm kimesnelerin ellerinde kalb akça bulunup sicill olunup habsolunduğun gümüşarayıcı i'lâm itmeğin **buyurdum [ki]:**

Vusûl buldukda, te'hîr ü terâhî itmeyüp mezkûrları sûret-i sicilleriyle gümüşarayıcı âdemlerine koşup Âsitâne-i Sa'âdetüm'e irsâl ü îsâl eylesin ve koşup gönderdiğün âdemlere muhkem tenbîh ü te'kîd idesin ki, ona[t] hıfzidüp gaybet itdürmekden ziyâde hazer eylesin.

941

Bosna beyinin sancağı dâhilinde bulunan kalelerin muhafazası için gerekli asker ve mühimmâtı tedârik ederek Nemçe üzerine yapılacak sefer için hazır olması gereken yere dair emri beklemesi.

Yazıldı.

Klis beğinin kethudâsına virildi. Fî 26 Şa'bân, sene: 972

Bosna beğine hüküm ki:

Hâliyâ küffâr-ı hâksârın Peç'den berü cem'ıyyetleri ve Erdel semtine hücumları olup def'-ı mazarratları için sefer-i hümayûna hâzır olman lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Varıcak, taht-ı livânda vâkı' olan kılâ' u serhaddün neferlerin içine koyup hâricden bir ferdi komayup zahîrelerin ve hıfzına lâzım olan yarakların yirlü yirine koyup düşmen zafer bulmak ihtimâli olan yirlerin muhkem idüp kemâl-i tedârük üzre sancağın sübaşılı ve sipâhîleriyle müretteb ü mükemmel düşmen yarağıyla emr-i sâbıkum üzre hâzır u müheyyâ olu[p] dahı ne mahalle varmak emrüm olursa kat'â tevakkuf lâzım gelmeye; hemân ol gün çıkup mahall-i me'mûra irişmek üzre olasın. Bu bâbda gaflet ü ihmâlden hazer idüp kemâl-i teyakkuz u intibâh üzre adû cânibine hâzır u nâzır olup sancağunda mahall-i ihtiyât olan kılâ'un yarağı ve zahîresi ve bi'l-cümle hıfzına mu'ayyen olan neferlerin kal'anun içine koyup istihkâm itmekde dakîka fevtitmeyesin.

Yazıldı.

Bu dahı.

Bir sûreti, Klis beğine

942

Fransa kralının, Şehzâde Selim'in müteferrikalarından Frenk beyi oğlu Yasef Nasi'ye olan ve defeatle talep olunan borcunu bu sefer nâme ile gönderilen kişiye ödemesi.

Yazıldı.

Françe pâdişâhına nâme-i şerîf ki:

Oğlum Selîm *tâle bakâhü* müteferrikaları zümresinden Frenk beği oğlu kıdvetü a'yânî'l-milleti'l-Mesîhiyye Yasef Nasi'ye olan yüz elli bin eskud altını deyni için bundan akdem iki def'a nâme-i hümayûnumuz irsâl olundukda ba'zı mevânî'inuz sebebi ile şimdiye değin irsâl olunmaduğın bildürmeğın gerekdür ki; bu def'a nâme-i hümayûnumuz vusûl buldukda, uhdenüze lâzım olan deyni te'hîr itmeyüp âsâr-ı adl ü sadâkatinüz üzre Bâb-ı Sa'âdet-me'âbımız'a olan dostluğunuz muktezâsınca nâme-i hümayûnumuzla varan âdemisine edâ olunup atanuzı deyninden halâs itmek bâbında envâ'-ı sa'y-i cemîlinüz zuhûra getüresiz.

943

İznikmid kadısının bâzı mühim işler için Südde-i Saâdet'e gelmesi.

Yazıldı.

İznikmid kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ ba'zı mühimmât için Südde-i Sa'âdetüm'e gelmen lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Dergâh-ı Mu'allâm çavuş-oğullarından Seydî Gâzî vusûl bulduğı gibi te'hîr itmeyüp hemân Südde-i Sa'âdetüm'e gelesin.

[Yev]mü'l-Erbi'â, fî 26 Şa'bân sene: 972

944

Rakka Beyi Nimetullah'a iltica eden Kays Arabı Şeyhi Gurgura'yı almak için sancak beyine karşı gelip cenk eden ve fesadçı olduğı bildirilen Ceril Bey'in hakkından gelinmesi.

Yazıldı.

Malkoç Çavuş'a virildi. Fî 28 Şa'bân, sene: 972

Diyârbekir beğlerbeğisine hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Bi'l-fi'l mukâta'a ile hâssa-i hümayûndan Kays A'râbî'na Şeyh olan Gurgura'nun ba'zı develeri sâbıkâ gâret olunup ba'zısın Ceril Beğ'e tâbî Arab'da haber almağın âdem gönderüp taleb eyledüğü için adâvet ile ba'zı A'râb cem' idüp üzerine geldükde Rakka Beği olan Ni'metullâh Beğ'e ilticâ idüp Ceril Beğ dahı toğrı Rakka beğünün üzerine gelüp Gurgura'yı taleb eyledükde; "Mûmâ-ileyh Kays A'râbî hâssa-i hümayûndan Gurgura dahı müstakîm olmağın şeyh ta'yîn olunmuşdur." diyü cevâb virdükde mûmâ-ileyhi dahı almak kasdıyla üzerine yöriyüp nâ-çâr ceng olup âhır Ceril Beğ mağlûb ü münkesir firâr idüp halâs olmuşdur. Sancakbeği üzerine gelüp bu denlü hakâret ü hasâret olduğundan gayri bi'd-defe'ât fesâddan hâlî olmayup izâlesi lâzım olup şöyle ki; bunun gibilerün haklarından gelinüp giderilmeye, min-ba'd A'râb'un zabtı müyesser olmayup fesâd ü

şenâ'atleri terakkî bulur." diyü arz olunmağın bundan akdem sana hükm-i hümayûnum gönderilmişidi. **Buyurdum ki:**

Emr-i sâbıkum üzre fesâd ü şenâ'atde olup izâlesi lâzım ise hüsn-i tedârükle ele götürüp dahı hakkından gelesin ve emr-i şerîfüm yirine varduğın yazup bildüresin.

945 *Dimetoka kazâsı Mandra karyesinde öldürülen Niko'nun katili olduğu şerle sâbit olan Niko'nun ve maktûlün babası olduğunu iddiâ eden Vasil'in iddiâsını isbat için Südde-i Saâdet'e gönderilmeleri.*

Yazıldı.

Edirne kâdîsına hüküm ki:

Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "Vasil nâm zimmî elinden hükm-i şerîf vârid olup; "Dimetoka kazâsında Mandra nâm karyede Niko nâm zimmî dört nefer yoldaşıyla oğlum Niko'yı bıçağla urup katlitdi." diyü teftîşi için hükm-i şerîfüm îrâd itmeğın Dimetoka Kâdîsı Mevlânâ Husâm ile husûs-ı mezbûrı teftîş itdükde mezbûr Niko ve maktûl-i mezbûr Niko Yani ve Anderya ve Miho nâm zimmîler ile karye-i Mandra kurbinde koyun yanında şürb-i hamr iderler iken mezbûr Niko mezkûr Niko'yı bıçağla göğsinde urup katlitdüğü mukaddemâ şer'le sâbit olup tescîl olunmuş ve kâtil-i mezbûr; "Maktûl-i mezkûrı bıçağla göğsinde urup katlitdüm." diyü ikrârı dahı yanınızda dahı şer'le sâbit ü zâhir olup lâkin; "Maktûl-i mezbûrun babasıyın." diyü da'vâ eyleyen mezbûr Vasil Kerpeniş kazâsından olup kâdîsından nakl ü şehâde götürüp şühûd-ı tarîk hâzır olmaduğundan gayri maktûl-i mezbûr yâve olup Beytû'l-mâl'e ta'allukı olduğu ecilden kâtil-i mesfûr Dimetoka'da habsolunduğın" bildürmüşsin. **Buyurdum [ki]:**

[Hükm-i] şerîfüm [vardukda], kâtil-i mezbûrı, Südde-i Sa'âdetüm'e irsâl idüp mezbûr Vasil'a tenbîh idesin ki, maktûlün babası idüğün Dergâh-ı Mu'allâm'da isbât idüp emr-i şer'-ı şerîf ne ise icrâ oluna; şöyle bilesin.

946 *Demirci kazâsında, sâbık kadı Mevlânâ Seyfullah adına sahte arzlar hazırlayıp ahâliye zulmettiği bildirilen Hacı İvaz adlı kişinin teftîş olunup suçu sâbit olursa küreğe konulmak üzere Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.

Mektûb getüren Süleymân'a virildi. Fî 29 Şa'bân, sene: 972

Timürçi kâdîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Hacı İvaz nâm kimesne ehl-i tezvîr ve şerîr kimesne olup sâbıkâ kâdî olan Mevlânâ Seyfullâh nâmına müzevver arzlar ile müslimânların bilâ-sebebe cihetlerin alup hâliye dahı cihet husûsında küllî hîlesi zuhûr idüp müslimânlar dahı; "Mezkûrun zulm ü te'addîsinden âciz kalduk." diyü şekvâ itdüklerin" arzylemişsin. İmdi; **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, husamâyı berâber idüp gaybet ider ise şer'le buldurması lâzım olanlara buldurup hak üzre teftîş idüp göresin; kazıyye arzeyledüğün gibi ise -ki, mezbûrun ehl-i fesâd ü şenâ'at idüğü sâbit ü zâhir ola- sûret-i sicilleriyle Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin ki küreğe konıla.

[Yev]mü'l-Cum'a, fî 28 Şa'bân, sene: 972

947 *Satın aldığı gemiyi çalıntı olduğu iddiasıyla zimmî Ahter'in elinden alan Haslar Mültezimi Dedeoğlu Mustafa adlı âmilden adigeçen geminin alınması ve sahibine verilmesi.*

Yazıldı.

Midillü kâdîsına hüküm ki:

Dârende Ahter nâm zimmî gelüp Todoro nâm zimmîden üç bin akçaya bir gemi iştirâ idüp sicill itdürüp alup mutasarrıf iken Hâslar Mültezimi olan Dede-oğlu Mustafâ nâm âmil; "Bu gemiyi sirka eylemişsin." diyü şer'ile nesne sâbit olmadın ve ma'rifet-i kâdî yoğ iken cebrile elinden alup zulm ü hayf eylemiş. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfümle vardukda, elinde olan sûret-i sicil mûcebince mültezim-i mezbûrdan zikrolunan gemisin alıvirüp hılâf-ı şer'-ı şerîf kimesneyi şer'le iştir[â] eyledüğü gemisine dahl ü ta'arruz itdürmeyüp mezbûrı rencide itdürmeyesin.

948 *Rodos Beyi Ali Bey'in; Tabbâk Reis, Karaca Ali, Taş Memi ve Kara Mahmud adlı reisleri yakalayıp Südde-i Saâdet'e göndermesi.*

Yazıldı.

Kethudâsına virildi. Fî 29 Şa'bân, sene: 972

Rodos Beği Alî Beğ'e hüküm ki:

Tabbâk Re'îs ve Karaca Alî ve Taş Memi ve Kara Mahmûd nâm re'îslerin Südde-i Sa'âdetüm'e gelmeleri lâzım olmağın mezbûrları ele getürmek uhdendedür. **Buyurdum ki:**

Varıcak, te'hîr ü terâhî itmeyüp mezkûrlar her kande ise ele getürüp bulup yarar âdemlere koşup mu'accelen Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin; göndermeyince olmayasın.

949 *Istranca Dağı'na yakın dağlarda bulunan hâssa korulardan kereste kesen ve satanlar ile bunları şer'a davete giden Vize sancağı beyi adamlarına saldıranların teftiş olunup suçlu oldukları anlaşılanların küreğe konulmak için gönderilmeleri, mevcut kerestenin de mîrî için zabtedilmesi.*

Yazıldı.

Vize Beği âdemi Mustafâ'ya virildi. Fî selhı Ramazân, sene: 972

Vize kâdîsına ve Dergâh-ı Âlî çavuşlarından Hüseyin Çavuş'a hüküm ki:

Vize Sancağı Beği Mahmûd *dâme ızzühû* mektûb gönderüp; "Istranca tağına muttasıl tağlarda hâssa gemilere yarar kereste bulunmağla korunup hıfzolunması lâzım olmağın emirle korıcı ta'yîn olunup sınırı mu'ayyen iken Midye sâkinlerinden yeniçeri ve ra'ıyyet tâyifesinden niçe kimesneler hılâf-ı emr kereste kesdüklerinde korıcısı men'a kâdir olmayup inâd itdüklerin" bildürmeğın; "hâssa kereste kesenler tefahhus olunup men' olunmağla Midye'ye varıldukda mezkûr korıda deryâ kurbinde sekiz bin kıt'a kereste bulunup sâhıblerinden sü'âl olundukda; "Tağlarda hâssa korı içinde levend kâfirler çokdur. Tağda yaturlar. Anlar kat' idüp bey' iderler. Anlardan alduk." diyü cevâb virdüklerinde mezbûr levend kâfirler meclis-i şer'a da'vet olunmağıçün dört nefer âdem gönderilüp varup korıda bir zümre kâfir kereste keserken bulup da'vet itdüklerinde muhâlefet idüp âlet-i harble hamle idüp bunlar dahı üç nefer kâfir ele getirüp biri halâs olup Eyyûb kazâsına tâbi' Gelikor(?) nâm karye keferesine haber idüp karye-i mezbûre keferesiyle yeniçeri tâyifesi şürb-i hamr iderlerken gulüvv idüp irişüp âdemlerine muhkem ât idüp ikisini giriftâr ve nâ-bedîd eylemişlerdür, şer'le buldurmasın ve mevcûd olan kerestenün kâtı'larınun ve bâyi'lerinün haklarından gelinmek içün hükm-i şerîfüm virilmesin" arzitmeğın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîf-i vâcibü'l-ittibâ'um vardukda, bu bâbda ihzârı lâzım olanları ihzâr idüp gaybet idenleri şer'le buldurması lâzım olanlara teklîf idüp buldurup getürdüp ber-mûceb-i şer'-ı kavîm teftîş ü tefahhus idüp göresin; kazıyye arzulunduğı gibi ise -ki, bi-hasebi's-şer'î's-şerîf sâbit ü zâhir ola- anun gibi sancakbeği âdemlerin basup zikrolunan kâfirleri alanları te'dîb idüp inâd ü muhâlefet idüp itâ'at itmeyenleri dutup küreğe gönderesin ve zikrolunan keresteyi dahı mîrî içün zabt u hıfz idüp ne mikdâr kereste zabt u kabz olunduğın cinslü cinsi ile defter idüp mühürleyüp defterin gönderüp yazup arzeyelesin; şöyle bilesin.

[Yev]mü'l-Ahad, fî selhı Şa'bân, sene: 972, Kostantıniyye, sene: 972

950

Cezâyir-i Garb Beylerbeyi Turgut'a deryâ seferinden sonra kalan baruttan iki yüz kantar barut verilmesi.

Yazıldı.

Bâzergân Mustafâ Çelebî'nün âdemine virildi. Fî't-târîhu'l-mezbûr.

Vezîr Mustafâ Paşa'ya hüküm ki:

Cezâyir-i Garb Beğlerbeğisi Turgud *dâme ikbâlühû* Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "Trablus-ı Garb dâru'l-cihâd olmağla kal'a-i mezbûrenün halkı havf ü hatardan hâlî değillerdür. Düşmen düşerse cenge barut ve topcı lâzımdür." diyü barut lâzım idüğın bildürmeğın **buyurdum ki:**

Donanma-i Hümayûnumla inşâ' a'llâhü'l-E'azz deryâ seferi tamâm olup mürâca'at itdüğünde bâkî kalan barutdan iki yüz kıntâr barut tedârük idüp viresin ki, ol diyârda hıfz u sıyânet-i müslimîn için sarfoluna.

951

Çerkeş kazâsı sipâhîlerinden Zülfikar'a borcu olup edasında muhalefet eden ve sipâhiye saldıran Pir Gayb'ın teftiş olunup suçu sâbit olursa küreğe konulmak üzere Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.

Çerkeş kâdîsına hüküm ki:

Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "erbâb-ı tîmârdan Zülfikâr nâm sipâhî re'âyâsından; "Pir Gayb nâm kimesnede, sekiz yıllık çiftüm akçası olup taleb idicek beni nâ-hak çalup te'addî eyledi. Şer'le görilmesin taleb iderüm." didükde, mezbûr Pir Gayb üç def'a meclis-i şer'a da'vet olundukda gelmeyüp inâd idüp keyfiyyet-i ahvâli a'yân-ı vilâyetden sü'âl olundukda; "Zarar-ı âmdur ve hırsuzluğla meşhûr kimesnedür." diyü şehâdet itdüklerin" arzyledüğün ecilden **buyurdum ki:**

Hük-m-i şerîfüm vardukda, mezbûrun ahvâli onat vechile teftiş ü tefahhus idüp göresin; arzitdüğün gibi ise mezbûrun üzerine sâbit olan mevâddun sûret-i sicilli ile kendüyi Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin ki küreğe konıla; şöyle bilesin.

952

Ruskasrı, Ahyolu, Aydos, Karınabâd ve Bınârhısar kazâlarında bahar koyunundan bakî kalan koyunun gönderilmesi.

Yazıldı.

Koyun emînine virildi. Fî 3 Ramazân, sene: 972

Rusîkasrı ve Ahyolu ve Aydos ve Karîn-âbâd ve Bınârhısâr kâdîlarına bir hüküm [ki]:

Hâliyâ, "Bahâr koyunundan taht-ı kazânuzda kalmış koyun olup henüz gelmemişdür." diyü Koyun Emîni olup Südde-i Sa'âdetüm çavuşlarından olan Mahmûd *zîde kadruhû* mühürlü defter virmeğin **buyurdum ki:**

Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından Bâlî *zîde kadruhû* varıcak, müşârun-ileyhün defteri mûcebince her biriniz taht-ı kazânuzda bâkî kalmış bahâr koyununun ihrâcına gereği gibi bi'z-zât mukayyed olup bi-kusûr ihrâc idüp vaktinden tecâvüz itdürmeyüp mu'accelen göndermek bâbında ikdâm ü ihtimâmınız zuhûra getüresiz. Mahrûse-i İstanbul'un zahîre husûsı ehemmi-i mühimmâtdandır. İhmâl ü müsâheleden hazer eyleyesiz. Sonra özrinüz makbûl olmaz; mu'âteb olmanız mukarrerdür. Ana göre bâb-ı ikdâm ü ihtimâmda dakîka fevritmeyesiz.

953

İstanbul zahiresi için Tekfurgölü, Çernovi, Varna, Niğbolu, Şumnu, Lofça, Hırsova ve İvraca kazâlarından Orman ve Dobruca koyunundan bakî kalan koyunun gönderilmesi.

Yazıldı.

Bu dahi.

Bir sûreti, Tekfurgöli ve Çernovi ve Varna ve Niğbolı ve Şumnı ve Lofça ve Hırsova ve İvraca kâdılarına; "Orman ve Dobruca koyunundan taht-ı kazânuzda bâkî kalup henüz irişmemiş koyun olup ihrâc idüp gönderesiz." diyü.

[Yev]mü'l-İsneyn, fî gurre-i Ramazânî'l-mübârek, sene: 972, Kostantiniyye

954

Mejake kazâsında, Kapı Ağası Yakub'un köprüsünün alt tarafında inşâ olunan fakat köprüye zarar verdiği bildirilen değirmenin zararı giderilmezse, değirmenin yıkılması.

Yazıldı.

Mezkûr ağa cânibinden gelen kapuçıya virildi. Fî selhı Şa'bân, sene: 972

İlbasan beğine ve Mejake kâdısına hüküm ki:

Hâliyâ taht-ı kazânda Kapum Ağası Ya'kûb dâme mecdühûnun köprüsi olup altı yanında bir değirmen ihdâs olunup cârî olan nehrün suyu köprünün iki başın bügeyüp erbâb-ı sebîl geçmeğe kâbil olmayup köprüye zararı olduğı i'lâm olunmağın **buyurdum ki:**

Âdemi varıcak, zikrolunan değirmenün dahi müşârun-ileyhün köprüsine vâkı' olan zararın def'a kâbil ise def' u ref' eyleyesin. Mümkün değil ise ki, kadîmî ocağı(?) olmayup sonradan ihdâs olmuş değirmeni ref' idüp hılâf-ı şer'-ı şerîf kimesneye iş itdürmeyesin.

955

Rodos'a sürüldüğü halde kurtulup Eğridir'e geldiği bildirilen Hayrettin adlı nâyibin yakalanıp Rodos beyine teslim edilmesi.

Yazıldı.

Eğirdür kazâsından Mehmed'e virildi. Fî 8 Ramazân, sene: 972

Hamîd beğine ve Eğirdür kâdısına hüküm ki:

Bundan akdem Hayreddîn nâm nâyib emr-i şerîfümle Rodos'a sürilmiş iken bir tarîkla halâs olup tezvîr ü telbîsden hâlî olmaduğın i'lâm olunduğı ecilden **buyurdum ki:**

Göresin; mezbûr emr-i şerîfümle Rodos'a sürilmişken ve ıtlâkına emr-i şerîfüm virilmedin gaybet idüp ol câniblere gelmiş ise ele getirüp yarar âdemlerünle Rodos'a, beğine gönderüp teslîm eyleyesin. Teslîm olduğına mühürlü temessük aldurup arzeyelesin.

956

Şehzâde Selim'in talebi üzerine deryâ seferinden alıkonulan sipâhi ve züamânın timar kayıtlarına şerh verilmesi.

Yazıldı.

Şehzâde kapucılarından Velî nâm kimesneye virildi. Fî selhı Şa'bân, sene: 972

Anatolî beğlerbeğisine hüküm ki:

Ferzend-i erc-mend oğlum Selîm tâle bakâhü bu def'a deryâ seferine emrolunan Anatolî sipâhîlerinden ba'zı zü'amâ vü sipâhînün deryâdan kalmaların murâd idinüp isimleriyle yazup defter idüp i'lâm itmeğin ve sefer-i mezbûrdan alıkonıldukların Vezîrüm Mustafâ Paşa mühürlü defter virmeğin zikrolunan defterün bir sûreti ihrâc olunup sana gönderildi. **Buyurdum ki:**

Vardukda, nazar idüp mezkûr defterde mastûr olan eger zü'amâ vü sipâhîdür, tîmârlarınun üzerine işâret itdüresin ki; "Deryâ seferine varmadı." diyü tîmârlarına dahlolunmaya.

957

Tımışvar beylerbeyinin Erdel'e saldıran düşman üzerine harekete geçtiği hakkındaki mektubunun alındığı, Beç kralı, sulhu kabul edip askerini çekerse bir şey yapılmaması, çekilmemekte ısrar ederse üzerine gidilerek zararının defedilmesi ve Erdel'e giden İslâm askerinin halka verebileceği zararların önüne geçilmesi.

Yazıldı.

Tımışvar beğlerbeğisinin kethudâsına virildi. Fî 2 Ramazân, sene: 972

Tımışvar beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb [gönderüp]; "Bundan akdem irsâl olunan emr-i [şer]îfüm üzre vilâyet-i Erdel'e müstevlî olan düşmen üzerine teveccühde olup küffâ[r] leşkeri firâr iderse Kral-oğlı a'dâyı ta'kîb idüp alınan kal'aları muhâsara eylemek isteyüp asker-i İslâm'un te'hîrin taleb iderse emr-i şerîf nedür?" diyü i'lâm eylemişsin. Zikrolunan mektûbunda her ne ki tahrîr ü beyân olunmuş ise ale't-tafsîl ılm-i şerîfüm muhît u şâmil olmuştur. Eyle olsa; **buyurdum ki:**

() varıcak göresin: Şöyle ki; Beç kralı leşkerine sulh u salâhı tenbîh idüp irâdesiyle çekilüp giderse mukayyed olmayasın. Eger düşmen çekilmeyüp itdükleri fesâd husûsında ısrâr üzre olursa emr-i sâbıkum mücebince def'-ı mazarrat-ı a'dâ için asker-i İslâm'la mu'âvenete irişüp vech ü münâsib gördüğün üzre a'dânun üzerine musallat olup memleketi ve vilâyeti zarar u ziyânlarından halâs itmek bâbında gereği gibi ikdâm ve hüsn-i ihtimâmın vücûda getüresin ve vilâyet-i mezbûreye varan asker halkını gereği gibi zabtidüp re'âyâdan kimesnenün mâlına ve tavarlarına ve ehl ü ıyâline dahlitdurmeyüp dîn ü devletüme lâıyk olan cumhûr-ı umûrda tamâm tedbîr ü tedârükde olup gaflet ile emr-i şerîfume muhâlif iş olmakdan sakınup düşmen tarafıyla ahvâlini ve asker-i hümâyûnumun ahvâlin ale'l-ittisâl i'lâm eylemekden hâlî olmayasın.

958

Erdel'e yardıma giden askerlerin zabtı hususunda Tımişvar beylerbeyinin istediği emir üzerine kendisinin askere serdar tâyin olunduğu.

Yazıldı.

Müşârun-ileyhün kethudâsına virildi. Fî 2 Ramazân, sene: 972

Müşârun-ileyhe hüküm ki:

Bundan akdem irsâl olunan emr-i şerîfüm üzre vilâyet-i Tımişvar askeriyle vilâyet-i Erdel'e müstevlî olan adû-yı hâksâr üzerine teveccühde olduğun bildürüp asker halkının serkeşlerinin zabtı u sıyâneti bâbında emr-i şerîfüm virilmesin i'lâm eylemişsin. İmdi; vilâyet-i mezbûreye irsâl olunan asker-i İslâm'a seni serdâr ta'yîn idüp **buyurdum ki:**

() varıcak, bu sefer husûsında tamâm basîret ü intibâh üzre asker-i hümayûnumun zabtında ve istihdâmında gereği gibi mücidd ü merdâne olup sancakbeğleri kullarumdan ve sübaşılardan ve gayriden her kimün serkeşliği veyâ muhâlefeti olmağla hıdmetde ihmâl ü tekâsülleri olanlardan arza muhtâc olanları arzidesin ki, dirlikleri alınup gereği gibi haklarından geline. Muhtâc-ı arz olmayanların itdikleri fesâd ü şenâ'atlerine göre gereği gibi haklarından gelesin ki, sâyirlerine mûcib-i ıbret ü nasîhat vâkı' ola. Bi'l-cümle müteveccih olduğun sefer-i zafer-eserde tamâm tedbîr ü firâsetde olup şükr ü şikâyetün Südde-i Sa'âdetüm'de müsmir ü mü'essir idüğün i'lân idüp asker-i hümayûnumı a'dânun def'ine terğîb itdürüp cibilletünde merkûz olduğu gibi envâ'-ı yoldaşlıkda ve yüz aklıklarında bulunmağa sa'yidesin.

959

Peçuy Kalesi topçularının timarı olan Mod kazâsı Varadnice karyesinde Turgut adlı zaîm tarafından yapılan müdâhalenin engellenmesi.

Yazıldı.

Peçuy'un Topcibaşısı Mehmed'e virildi. Fî 2 Ramazân, sene: 972

Tımişvar beğlerbeğisine hüküm ve Mod kâdîsına [hüküm ki]:

Peçuy Kal'ası topçıları âdem gönderüp; "kazâ-i mezbûrda vâkı' olan tîmârlarının Varadice nâm karyelerini iki kerre şeneldüp ihyâ itmişler iken Turgud nâm za'îm Kamendi nâm karyesi re'âyâsı ile gelüp harâb idüp re'âyâyı târ-mâr eyleyüp te'addî itdüğün" bildürdükleri ecilden **buyurdum ki:**

Göresiz; arzitdikleri gibi mezbûrların karyesine mezkûr za'îm gelüp ol vechile te'addî itdüğü vâkı' ise men' idüp min-ba'd ol vechile kimesneyi rencîde itdirmeyesiz. Eger men'le memnû' olmazsa yazup Dergâh-ı Mu'allâm'a arzeyelesiz ki, ze'âmeti âhara virile.

960

Boğdan voyvodasının, ülkesi Nemçe tarafından istilaya uğrayan Erdel kralına yardım edebileceğine dair haber gönderip, Erdel kralının isteyeceği miktar askeri göndermesi.

Yazıldı.

Mûmâ-ileyhün kethudâsına virildi. Fî 2 Ramazân, sene: 972

Boğdan voyvodasına hüküm ki:

Vilâyet-i Erdel Kralı olan İstefan Kral'un ba'zı kıla' [u] vilâyetine Nemçe askeri müstevlî olup a'dânun def'ı için vilâyet-i Tımişvar Beğlerbeğisi emîru'l-ümerâ'i'l-kirâm Mustafâ dâme ikbâlühû mu'âvenete emrüm olmağın müşârun-ileyh dahı ol cânibe tevcih itdüğün i'lâm eyledi. İmdi; bundan akdem vilâyet-i Boğdan'da fetret vâkı' oldukda müşârun-ileyh İstefan Kral sana mu'âvenet idüp hayli yoldaşlıkda bulunmıştı. **Buyurdum ki:**

Hük-m-i şerîfüm () varıcak, müşârun-ileyhle haberleşüp göresin; vilâyet-i merkûmeden a'dâsı henüz def' olmamış ise mu'âvenet ideceğün mûmâ-ileyhe bildürüp şöyle ki; mu'âvenet taleb eyleye, ne mikdâr leşker isterse Boğdan leşkerinün yararlarından bolarlarıyla taleb itdüğü mikdâr kimesneleri müretteb ü mükemmel düşmen yarağıyla tedârük idüp i'timâd itdüğün bir be-nâm u yararın baş u buğ ta'yîn [idüp] müşârun-ileyhün yanına gönderesin ki, mûmâ-ileyh beğlerbeği kulum vech ü münâsib gördüğü üzre hıdmetde ve yoldaşlıkda bulunalar. Bu bâbda ihmâl eylemeyüp müşârun-ileyhle mukaddem haberleşüp taleb itdüğü mikdâr leşkerle ol taraftan mu'âvenet itmekde bâb-ı ikdâm ü ihtimâmda dakîka fevritmesin.

[Yev]mü's-Sülâsâ, fî 2 Ramazânî'l-mübârek, sene: 972, Kostantîniyye

961

Topçubaşının, Bilecik Madeni'nde yapılması emrolunan demir top taşların yapılması işine tâyin olunduğu, görevinin başına giderek hizmet için yaya ve müsellemleri getirip işe başlaması.

Yazıldı.

Topcılar çavuşına virildi. Fî 3 Ramazân, sene: 972

Topcubaşıya hüküm ki:

Bilecik Ma'deni'nde dökilmesi fermân olunan demür top taşları hıdmetine seni ta'yîn idüp **buyurdum ki:**

Hük-m-i şerîfüm varıcak, yirüne yarar âdemün koyup dahı te'hîr itmeyüp emrüm mûcebince mahall-i me'mûra varup hıdmete ta'yîn olunan yaya ve müsellemleri bî-kusûr getürdüp hıdmete mübâşeret idüp itmâm-ı maslahat itmek bâbında ikdâm ü ihtimâmın zuhûra getüresin. Hıdmetinde ihmâl ü müsâhele üzre olanları yazup arzidesin.

962

Eskişehir, Ermenipazarı, Gölpazarı, Bilecik, İnönü ve İnegöl kazâlarından Bilecik Madeni'ne tâyin olunan yaya ve müsellemlere bedeli mukabilinde zahire alınıp gönderilmesi.

Yazıldı.

Topcılar çavuşına virildi. Fî 3 Ramazân, sene: 972

Eskişehir ve Ermenibâzârı ve Gölbâzârı ve Bilecik ve İnöni ve İnegöl kâdîlarına hüküm ki:

Hâliyâ Bilecik Ma'deni'ne ta'yîn olunan müselleme ve yaya tâyifesine akça ile taht-ı kazânuzdan zahîre ta'yîn olunmak mühim ü lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, her biriniz taht-ı kazânuzdan tavâîf-i mezbûre için akçalarıyla kifâyet mikdârı zahîre tedârük eylemek bâbında ikdâm eyleyüp dakîka fevteylemeyesiz. Husûs-ı mezbûr ehemmi mühimâtındandır; ihmâl ü müsâheleden ve bu bahâne ile kimesneye zulm ü te'addî olmaktan hazer eylesiniz. Her ne tedârük idersenüz akçalarıyla alıvirüp kendülere irsâl ü îsâl eylesiniz. Bu bâbda muzâyaka çekdirmeyesiz.

963

Sakız beyinin noksan olarak gönderdiği haracından üç yıllık birikmiş olan bakâyasını gönderip Hızâne-i Amire'ye teslim etmesi.

Yazıldı.

Sakız beğlerine hüküm ki:

Üç senedür ki, uhdenüze vâcib olan harâcınız Südde-i Sa'âdetüm'e vakti ile tamâm gelmeyüp noksân üzre gönderilüp tedâhul-i sene itdürmekle her yıl tamâm edâ olunmayup bu husûsdan murâd ne idüğü ma'lûm olmaduğı ecilden **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfümle Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından () zîde kadruhû varıcak, üç yıllık harâcınızdan ne mikdâr bâkî kalmış ise bî-kusûr cem' u tahsîl idüp ber-vech-i isti'câl yarar ademinüzle Südde-i Sa'âdetüm'e gönderüp Hızâne-i Âmirem'e teslim eyleyüp bâkî komakdan ihtirâz idesiz.

964

Sultan Bayezid Han Evkâfı'nın bulunduğu yerlere reâyâ vesâir kimseler üzerinde mahsulât ve rüsûmdan kalan bakâyanın tahsil olunup evkâf mütevellîsine teslim olunması.

Yazıldı.

Ceddüm Sultân Bâyezîd Hân Evkâfı olduğı yirlerün kâdîlarına hüküm ki:

Hâliyâ müşârun-ileyh ceddüm evkâfı mütevellîsi Ahmed, Südde-i Sa'âdetüm'e âdem gönderüp; "Evkâf-ı mezbûre mahsûlinden re'âyâ üzerinde hayli bâkî mahsûli kalmışdur." diyü tahsîli bâbında fermân-ı şerîfüm taleb itmeğın **buyurdum ki:**

Âdemleri vusûl buldukda, her birinizin taht-ı kazânuzda olanı husamâ muvâcehesinde hak üzre onat vechile bi-hasebi's-şer'ı's-şerîf teftîş idüp evkâf-ı mezbûre mahsûlinden eger re'âyâ üzerinde ve gayride mahsûlât u rüsûmdan her kimde cüz'î ve küllî ne mikdâr bâkî nesnesi kalmışsa hılâf-ı şer' u kânûn aslâ te'allül ü nizâ' itdürmeyüp müteveccih olanlardan vakıf mahsûlin bî-kusûr cem' u tahsîl itdürüp* kimesnenün üzerinde bir akça ve bir habbe bâkî nesne kodurmayasız; cümlesin mütevellî-i mezbûrun âdemlerine

kabzidürüp eslemeyenleri sekidüp inâd idenleri yazup bildüresiz. Bu bâbda tamâm mukayyed olup evkâf-ı mezbûrenün bakâyâsın tahsîlinde envâ'-ı ikdâm ü ihtimâm üzre olup ihmâl ü müsâheleden hazer eylesiz; şöyle bilesiz.

* Metinde " *الزبواب* " şeklinde geçmektedir.

[Yev]mü'l-Erbi'â, fi 3 Ramazâni'l-mübârek, sene: 972, Kostantiniyye

965

Murtazabad kazâsında bâzı kişilere zulmettiği yolunda hakkında şikâyet bulunan Himmet adlı kişinin teftiş olunarak suçlu olduğu anlaşılırsa hapsolunup Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.

Yazıldı.

Ankara'dan Bâlî nâm kimesneye virildi. Fî 7 Ramazân, sene: 972

Anatoli beğlerbeğisine, Ankara ve Çubuk ve Murtaz-âbâd kâdîsına hüküm ki:

Murtaz-âbâd kazâsından ba'zı kimesneler Südde-i Sa'âdetüm'e gelüp; "Himmet nâm kimesne bunlara ziyâde zulm ü te'addî itdüğün" bildürdükleri ecilden bunda gelenlerin takrîrleri aynı ile yazılıp teftiş olunmak için size gönderildi. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, mezkûrî ihzâr idüp gaybet ider ise şer'le buldurması lâzım olanlara buldurup bunlar ile ihzâr idüp gönderilen takrîre nazar idüp göresiz; zikrolunan husûslar bundan akdem bir def'a şer'le faslolmayup ve on beş yıl mürûr itmiş da'vâ değil ise teftiş idüp göresiz; zikrolunan husûslar üzerine şer'le sâbit olursa bunlardan mâ-adâ gelüp da'vâ-yı hak idenlerin dahı bir def'a şer'le faslolmayup on beş yıl geçmiş olmayan kazıyyelerin onat vechile şer'le dikkat ü ihtimâm ile teftiş idüp göresiz: Şöyle ki; mezkûrun üzerine her kimün şer'le hakkı sâbit ü zâhir olursa ashâbına bî-kusûr alıvirdükden sonra kendüyi habsidüp üzerine sâbit olan mevâddun birin ketmitmeyüp sıhhati ve vukû'ı üzre tescîl ü defter idüp yazup Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesiz. Şöyle ki; bunlar takrîr ü da'vâlarında sâdik olmayup şirretleri zâhir ola, bunları habsidüp vukû'ı üzre yazup bildüresiz. Ammâ; hîn-i teftîşde tamâm hak üzre olup tezvîr ü telbîsden ve şühûd-ı zûrdan ve hılâf-ı vâkı' kazıyye arz olunmakdan hazer idüp hakk-ı sarîha tâbî' olası; şöyle bilesiz.

966

Avcılar karyesinden Nasuh adlı kişinin kızını kaçırıp bkrini izâle eden Kite kazâsından Hudavirdi adlı kişi ile arkadaşının hapsolunup Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.

Yazıldı.

Kethudâsına virildi. Fî 15 L., sene: 972

Hudâvendigâr beğine hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "livâ-i mezbûrda Kite kazâsından Hudâvirdi nâm kimesne gice ile bir nefer yoldaşıyla Avcılar nâm karyede Nasûh nâm kimesnenün bkr kızını cebr ile çeküp alup gidüp bir âhar köye iletüp; "Fi'l-i kabîh eyledi." diyü mezkûrenün babası ve anası şekvâ

itdiklerinde mezkûr ele getirilüp sü'âl olundukda vech-i meşrûh üzere fesâd eyledüğüne ikrâr idüp ve kadîmden ehl-i fesâd olmağın habsolunduğın" i 'lâm itdüğün ecilden **buyurdum ki:**

Hüküm-i şerîfüm varıcak göresin; kazıyye arzolunduğı gibi ise sûret-i sicilli ile mezkûr Hudâvirdi'yi ve yoldaşını habsile Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin.

967 *Yeni anlaşma yürürlüğe girinceye kadar, Nemçeliler eski anlaşmaya riâyet etmeyip, Bosna serhadlerine saldırıda bulunurlarsa, saldırılarına karşılık verilmesi.*

Yazıldı.

Bosna Beği Mustafâ Beğ'e hüküm ki:

Hâliyâ Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "Bosna serhadlerinde vâkı' olan küffâr-ı hâksârdan ba'zı uclarda olan guzâtı meydâna da'vet idüp fırsat buldukca Memâlik-i Mahrûse cânibine mazarrat irişdirmekden hâlî olmadukların" bildürmişsin. **Buyurdum ki:**

Hüküm-i şerîfüm varıcak, şöyle ki; ol serhadlerde olan kendü hâllerinde emn ü emân üzere mâ-beynde olan sulh u salâhı ri'âyet itmeyüp fesâd ü şenâ'at üzere Memâlik-i Mahrûsem taraflarına dest-dırâzlık itmekden hâlî değiller ise kral-ı mezbûr ahvâl-i sulhı kendü nâmına mukarrer kılınca fırsat el virdüğüne göre meydâna da'vet idenlerin ve sâyir eşkıyânun hakkından gelinmek için Pojega ve Zaçesne beğleriyle ittifâk idüp bir maslahat itmek ardınca olası. Amma; bu bahâne ile küllî akın tedârük olunup dahı ol cânib ahd ü emânı ri'âyet itmek üzere kendü hâllerinde iken hılâf-ı emr iş olmakdan sakınup bu bâbda kemâl-i basîret ü intibâh üzere olup gaffet ile ol serhadlerin ihtilâline ve ırz [u] nâmûs-ı saltanatuma muhâlif vaz' zuhûr itmekden ihtirâz eylesen; şöyle bilesin.

Yazıldı.

Bir sûreti, Pojega Beği Nasûh Beğ'e.

Yazıldı.

Bir sûreti, Zaçesne Beği Ferhâd Beğ'e.

968 *Emir gereği Kelemente asilerinin haklarından gelinmek üzere iken içlerinde Şehzâde Selim'in lalasının akrabalarının olduğu yolundaki haber üzerine ıslahları yoluna gidildiğine; asilerden hükümrânlık iddiasında bulunan Voçar adlı harâminin yakalandığına dair İskenderiyye beyinin mektubunun alındığı, Voçar adlı harâminin Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.

Kethudâsına virildi. Fî 4 Ramazâni'l-mübârek, sene: 972

İskenderiyye Beği Tur Alî'ye hüküm ki:

"Kelemente nâm asîlerin emr-i şerîfüm mûcebinece haklarından gelinmek sadedinde iken; "İçlerinde ferzend-i erc-mend oğlum Selîm *tâle bakâhünün* lalası akribâları vardır."

diyü haber virilmeğin ol mahalle ıslâh olunmak sûretine getirilüp ve (الكار) nâm mahallenün haklarından gelinmek için asker gönderildükde Na'lbend-oğlu dimekle ma'rûf kimesne çıkagelüp emri sana getürmedin mezkûrlara; "Bizi rencîde itmeyün için mûmâ-ileyh *tâle bakâhü* lalası hüküm göndermişdür." diyü haber gönderüp masâlihü fesâda virüp ve zikrolunan âsîlerden Voçar nâm harâmî ve kuttâ'u't-tarîk; "Bu vilâyetde hünkâr benüm." diyü da'v[â]-yı bâtlı idüp hâlen ele girüp habsolduğın" bildürdüğün ecilden kayd ü bend ile Südde-i Sa'âdetüm'e gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Mezkûr zimmîyi yarar âdemlere koşup mukayyed ü mahbûs gönderesin; gaybet itdürmekden hazer idesin.

969 *Vezir Ferhad Paşa'nın Vize kazâsında mamur etmek istediği harab değirmen için lazım olan kerestenin teminine kimsenin müdâhale ettirilmemesi.*

Yazıldı.

Kapucıya virildi. Fî 4 Ramazân, sene: 972

Vize kâdîsına hüküm ki:

Düstûr-ı mükerrem Vezîrüm Ferhâd Paşa *edâma'llâhü te'âlâ iclâlehü* tarafından şöyle arzolandı ki: Taht-ı kazânda müşârun-ileyh iki göz bir harâb değirmen ocağın alup ma'mûr itmeğe mübâşeret eyledükde, lâzım olan iki kıt'a oluk ağacına ve unın üretmeğe mühimm olan kerestenün kesilmesine ol cânibde ba'zı kimesne mâni' olurımış. **Buyurdum ki:**

Varıcak, müşârun-ileyhün zikrolunan iki göz değirmen[in]ün olukların ve sâyir kerestesin tedârük itmek istediklerinde kimesneyi dahlitdurmeyüp lâzım olan kerestenün ihzârı bâbında ikdâm ü ihtimâmun zuhûra getüresin.

970 *Erzurum mukâtaalarından Başaçuk Melik'e verilen ulûfenin verilmeye devam edilmesi.*

Yazıldı.

Mîrzâ Ali'nün kethudâsına virildi. Fî 4 Ramazân, sene: 972

Erzurum beğlerbeğisine ve Erzurum Tîmârları Defterdârı olup Mukâta'ât Nâzırı olan İbrâhîm'e hüküm ki:

Başaçuk Melik'ün sâbıkâ mukâta'ât-ı mezbûreden emr-i şerîfümle virilügelen ulûfesi mukarrer olup virilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Müşârun-ileyh melikün mukâta'âtdan sâbıkâ emr-i şerîfümle ta'yîn olunan ulûfesin yine mukarrer idüp tasarruf itdüresiz; şöyle bilesiz.

971

Kardeşleri olan Fas hakimi Abdullah ile aralarının düzeltilmesi talebinde bulunan Şeyh Abdülmümin ve Şeyh Abdülkerim'in talepleri için girişimin Malta Seferi'nden sonra Cezâyir-i Garb Beylerbeyi Hasan Paşa tarafından yapılacağı, netice vermezse, zamanı kollanarak gerekli girişimlerde bulunulacağı.

Yazıldı.

Âdemine virildi. Fî 7 Ramazân, sene: 972

Halefû'l-emâcid ve'l-ekârim şerefû'l-mehâmid ve'l-mekârim el-muhtassu bi-mezîdi inâyeti'l-Meliki'd-Dâyim Şeyh Abdülmü'min ve Abdülmelik dâme ulüvvühümâyâ hüküm ki:

Hâliyâ Dergâh-ı Sa'âdet-destgâhımız'a mektûbunuz vârid olup; "Fas Hâkimi olan cenâb-ı emâret-me'âb karındaşınız Abdullâh ile mâ-beyninüz ıslâhı için vilâyetinün serhaddine varduğunuzda üzerinize hücumı mesmû'unuz olmağla yine Cezâyir'e mürâca'at olunup Donanma-i Hümayûnum'la mu'âvenet olunup muhassılû'l-âmâl olmak recâsında olduğunuzu" i'lâm eylemişsiz. Mektûbunuzun mazmûn-ı meymûnında münderic olan husûs bi-tafsîlihî izz-i huzûrumuza arzolunup ılm-i şerîfümüz muhît u şâmil olmuştur. Eyle olsa; ol diyârlarda vâkı' olan cumhûr-ı müslimînün refâhiyyeti ve küffâr-ı hâksârün mezelleti ve nikbeti için hâliyâ deryâyâ azîm Donanma-i Hümayûnumuz irsâl olunup feth u zabtı vâcib olan ba'zı kılâ'un muhâsarası emrüm olmuştur. Ümmîddür ki; Hakk *sübhânehû ve te'âlâ* hazretlerinin ulüvv-i inâyet-i fütûh-bahşları ile Donanma-i Nusret-karînimüz'e feth u zafer müyesser olup Cezâyir ve Mısır yolından küffâr-ı nâ-bekârün mazarrat u fesâdı def' u ref' oluna. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîf-i vâcibü'l-ittibâ'um varıcak, Âsitâne-i Devlet-âşiyânımız'a ilticânuzı sermâye-i devlet bilüp bu gazâ ahvâli ber-taraf olunca ârâmla âsûde-hâlde olup Cezâyir-i Garb Beğlerbeğisi Hasan Paşa dâme ikbâlühû kulum vech ü münâsib gördüğü üzre karındaşınızla müdârâdan hâlî olmayasız. İnşâ'allâh bu def'a bu gazâ-yı hümayûn ahvâli itmâma irişdikden sonra mûmâ-ileyh re'y-i savâb gördüğü sulh u salâhı karındaşınız kabûl itmeyüp ızhâr-ı muhâlefet ü inâd iderse vakti ve fursatı ile bu cânibden mütereccâ olan tedârük görölüp husûl-i âmâlinüze sa'y ü ikdâm olunur; şöyle bilesiz.

972

Fas hâkimi Abdullah'ın kardeşlerine karşı gösterdiği düşmanlık hakkında Cezâyir-i Garb Beylerbeyi Hasan Paşa'nın gönderdiği mektubun alındığı, Cezâyir ve o diyarla alâkalı bütün işlerin halledilmesi görevinin kendisine verilip, Fas hâkiminin kardeşlerine yazılan hükmün kendisine gönderildiği, Fas hakimi kardeşleriyle sulh olmayıp düşmanlığa devam ettiği takdirde Malta seferinden sonra o tarafın tanzimine bakılacağı.

Bu dahi.

Cezâyir-i Garb Beğlerbeğisi Hasan Paşa'ya hüküm ki:

Hâliyâ Atebe-i Ulyâm'a mektûb gönderüp; "bi'l-fi'l Fas Hâkimi olan Abdullâh ile karındaşları Abdülmü'min ve Abdülmelikün mâ-beynleri bundan akdem ba'zı sulehâ

vâsıtasıyla sulholunmuşken hılâf-ı ahd vaz' itmekle Cezâyir'e avdet itdüklerin" bildürmüşsin. Ol diyâra müte'allik mektûbunda her ne ki dinilmiş ise ale't-tafsîl ma'lûm-ı şerîfüm oldu. Eyle olsa; ol diyârün cumhûr-ı umûr-ı senün fikr-i sâkıb ve re'y-i sâyibüne tefvîz olunmuşdur. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîf-i vâcibü'l-ittibâ'um varıcak, ol taraflarda kemâ-kân kemâl-i firâset ve () kiyâset üzre tanzîm-i umûr-ı memleket ve terfîh-i ahvâl-i ra'ıyyetde mücidd ü merdâne olup cibilletünde merkûz olan vüfûr-ı celâdet ü şehâmet ü şecâ'atün muktezâsınca zuhûr iden a'dânun def'inde ve ehl-i fesâdun ref'inde bi'l-cümle hıfz u hırâset-i memleket ve savn [u] sıyânet-i ra'ıyyetde envâ'-ı mesâ'î-i cemîlen zuhûra getüresin ve müşârün-ileyh Fas hâkiminün yanında olan karındaşlarına hükm-i hümayûnum yazılup sana irsâl olundu. Vech ü münâsib gördüğün üzre tesellî idesin. Bundan akdem Donanma-i Hümayûnum gönderilmesi lâzım idüğün bildürdüğün ecilden düstûr-ı mükerrerem müşîr-i müfahham nizâmü'l-âlem Vezîrüm Mustafâ Paşa *edâma'llâhü te'âlâ me'âliyhü* deryâya azîm Donanma-i Hümayûnum'la gönderilüp Malta Kal'ası'nun fethi ve teshîri sipâriş olunmuşdur. İnşâ'a'llâhü'l-E'azz bu gazâ-yı şerîf ahvâli ber-taraf oldukdan sonra mûmâ-ileyh Fas hâkimi ol zamâna değin tarîk-ı sulh u salâha teşebbüs itmeyüp ol taraflara ızhâr-ı adâvet ve ısrâr-ı muhâlefetde ola, lâ-büd cenâb-ı saltanat-me'âbuma lâzım olduğu üzre vakti ve fursatı ile tedârüki görüle ve Donanma-i Hümayûnum kal'a-i mezbûre muhâsarasında oldukca a'dâ-yı hâksâr tarafından gafletde bulunmayup beğlerbeğiliğine müte'allik yalılarda olan kılâ' u bikâ'un hıfz u hırâsetinde ve küffâr tarafından mu'âvenete gelen donanma-i hezîmet-eserlerinün kal' u kam'ında bi'l-cümle a'dâya zarar u husrân irişdirmekde ve Donanma-i Hümayûnum'la olan asker-i fevz-me'serüme ol cânibden mu'âvenet ü muzâheret olunmak bâbında maktûrünü sarfidesin; şöyle bilesin.

973

Cezâyir beylerbeyiliği dâhilindeki işlerin halledilmesi görevi ile görevlendirilen Hasan Paşa'ya Cezâyir-i Garb ahâlisinin itaat etmesi.

Bu dahi.

Mefâhıru'l-ulemâ' ve'l-fuzalâ merâci'uş-şurafâ' ve'l-etkîyâ Cezâyir-i Garb'da vakı' olan ulemâ vü sâdât ve sâyir ahâlî-i vilâyet tevkî'-ı refî' ilâ-âhırîhî. hâliyâ vilâyet-i ma'mûrede fermân-ı cihân-mutâ'imuzla beğlerbeği olan emîru'l-ümerâ'i'l-kirâm Hasan Paşa *dâme ikbâlühûn*ün kemâl-i firâset ü şecâ'at ve hüsn-i diyânet ü adâletine i'timâd-ı hümayûnum olmağın ol diyârün cumhûr-ı umûr-ı re'y-i isâbetine tefvîz olunmuşdur.

Buyurdum ki:

Hükm-i şerîf-i vâcibü'l-ittibâ'um varıcak, ol diyârün nazm u intizâmı ve zabt u rabtı içün ehl-i fesâd ü inâdun def'ine ve ıslâh-ı memlekete müte'allik her ne vech ü münâsib görürse sözünü hüsn-i kabûl ile ikbâl idüp emrinden tecâvüz olunmayup kemâl-i itâ'at ü inkiyâd üzre olası ki, ol diyâra müte'allik müşârün-ileyhün şükr ü şikâyeti makbûl ü mesmû'dur. Ana göre mukayyed olup evâmîr-i şerîfeme imtisâl ve nevâhî-yi merfû'adan ictinâb üzre hıfz u hırâset-i memleket ve savn [u] sıyânet-i ra'ıyyet olunmakda kemâliyle ittifâkda olası ki, eyyâm-ı sa'âdet-i hümayûnumda ol diyârün ahâlîsi âsûde-hâl ile

müreffehül-bâl olmaları ile mecmû'an devâm-ı devletüm ed'ıye[sine] iştigâlden hâlî olmayasız; şöyle bilesiz.

974 *İlbasan sancağında müslümanların itikadını bozmak isteyenlerin yakalanıp Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.

Kethudâsına virildi. Fî 14 Şevvâl, sene: 972

İlbasan beğine ve kâdîsına bir hüküm ki:

Hâliyâ Emnî Sinân Meredesi(?) nâmıyla ba'zı melâhıde zuhûr idüp kelimât-ı gayr-i meşrû'a ve türrehât-ı hezeliyyât söyleyüp i'tikâd-ı müslimîne ıdlâl vermekden hâlî olmadukları istimâ' olunmağın **buyurdum ki:**

Hüküm-i şerîf-i vâcibül-ittibâ'um varıcak, bu bâbda gereği gibi mukayyed olup mezkûr nâmına ol vilâyetde bulunan hulefâ vü sûfiyyûndan kaç nefer kimesne varsa cümlesin ele getürüp şöyle ki; kendü hâllerinde olmayup kelimât-ı nâ-meşrû'a ile ma'rûf oldukları zâhir ola, yarar âdemlerünle mahbûsen Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesiz; şöyle bilesiz.

975 *Boğdan'dan kaçıp Leh vilâyetine ilticâ eden ve Leh'te tutuklu bulunan Boğdan eşkiyâsının, Osmanlı ile aralarındaki dostluğa binâen Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.

Ser-â-ser kîse ile altun kozalak ile paşa hazretlerine gönderildi. Fî 8 Ramazân, sene: 972

Leyh Kralı Augusto Zigmundo'ya nâme yazıla ki:

Hâliyâ Atebe-i Aliyye-i sâmi-mekân ve Südde-i Seniyye-i sa'âdet-nişânımız'a -ki, merci'-ı ümerâ-i kirâm ve melce-i selâtîn-i fihâmdur- Vilâyet-i Boğdan Voyvodası Aleksandra Voyvoda mektûb gönderüp mukaddemâ vilâyet-i mezbûrenün ıdlâline bâ'ıs olan eşkiyâdan Başko ve Nikefor ve Vilad ve Demeşkan ve Palbockı(?) ve Torkol ve Rohozna ve Lence ve Coğola ve Yovan Toma ve Gavril Sebitar(?) ve Mocçel(?) nâm müfsidler girü vilâyet-i mezbûreye inkılâb vermek arzûsıyla ol câniblere varup ilticâ itdükde Asitâne-i Sa'âdetimiz cânibine olan vüfûr-ı ihlâs ve hüsn-i ihtisâsınız muktezâsınca zikrolunan müfsidler tutulup habsolundukların mezkûr voyvoda kulumuz i'lâm itdüğü ecilden gerekdür ki; nâme-i sa'âdet-nümûnumuz varup vusûl buldukda, sevâlif-i eyyâm ve sevâbık-ı ezmândan cenâb-ı devlet-me'âbımuza olan dostluğunuz ve mâ-beynde olan mu'âhede-i hümayûnumuz muktezâsınca mezkûrları te'hîr itmeyüp mukayyed ü mahbûs Südde-i Sa'âdetüm'e irsâl eylesesiz ki, sadâkat üzre ahd ü peymânun ri'âyeti sebeb-i izdiyâd-ı meveddetdür. Ana göre mukayyed olup ihtimâmen isti'câl üzre irsâli bâbında hüsn-i ikdâmunuz zuhûra gele; şöyle bilesiz.

[Yev]mü'l-Hamîs fî 7 Ramazân, sene: 972

976

Akdeniz'deki gönüllü levend reislere kaptan tayin olunan hâssa reislerden Mustafa Reis'i Malta muhasarasında, Vezir Mustafa Paşa'nun dilediği şekilde istihdam etmesi.

Yazıldı.

Vezîr Mustafâ Paşa'ya hüküm ki:

Hâliyâ hâssa re'îslerden kıdvetü'r-rü'esâ' ve'l-mu'temedîn Mustafâ Re'îs *zîde kadruhûya* Akdeniz'de yören gönüllü levend re'îslere kapudân ta'yîn olunup berât-ı şerîfüm ihsân olunmuşdur. İnşâ'a'llâhü'l-E'azz Kal'a-i Malta'nun feth u teshîri için üzerine varılup muhâsaraya mübâşeret olundukda **buyurdum ki:**

Gönüllü levend re'îslerin kolına müşârun-ileyhi baş u buğ ta'yîn eyleyüp vech ü münâsib gördüğün üzre kal'a-i mezbûre muhâsarasına istihdâm eyleyesin.

977

Akdeniz'de bulunan gönüllü levend reislere hâssa reislerden Mustafa Reis'in kaptan tâyin olunup berâtının verildiği.

Yazıldı.

Nişân-ı hümayûn oldur ki:

İftihâru'r-rü'esâ' ve'l-mu'temedîn muhtârul-küberâ'i'r-râkibîn Re'îs Mustafâ *zîde mecdühûnun* vüfûr-ı şehâmet ü şecâ'ati ve deryâ ılminde mahâreti olmağın Akdeniz'de yören gönüllü levend re'îslere kapudân ta'yîn idüp ve bu berât-ı sa'âdet-âyâtı virdüm ve **buyurdum ki:**

Ba'de'l-yevm müşârun-ileyh zikrolunan gönüllü levend re'îslere kapudân olup şol ki, vezâyif hıdemât-ı kapudânlıkdur, olugelen âdet-i kadîme muktezâsınca bî-kusûr mer'î vü mü'eddâ kıla. Mezkûrûn gönüllü levend re'îsler mûmâ-ileyhi kendülere kapudân bilüp kapudânlığına müte'allik olan cumhûr-ı umûrda mürâca'ati müşârun-ileyhe idüp sözine muhâlefet ü mu'ânedet göstermeyüp ta'zîm ü tekrîminde dakîka fevtitmeyeler. Ol bâbda hîç mâni' u dâfi' olmaya; şöyle bileler.

978

Tırnovi kazâsı ile Kızanlık kazâsı arasındaki balkan yolu üzerinde bulunan () mevkiine vergiden muaf olmak üzere bir derbend karye inşâ olunması.

Yazıldı.

Ca'fer nâm kimesneye virildi. Fî 7 Ramazâni'l-mübârek, sene: 972

Tırnovi kâdîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp; ""Tırnovi kazâsına tâbi' Gligar ve Direnova nâm karyelerden Kızanlık kazâsına tâbi' Had ve Keçideresi nâm karyeler üzerine inen balkan yolu âhar

vechile ubûr olunur tarîkdur. Lâkin mâ-beyn bu'd mesâfe olup üzerinde bir karye olmağla mahûf u muhâtara ve ehl-i fesâd mecma'ı olup kimesne ubûr idemez. Ol ecilden yolcu tâyifesi ba'îd yirlerden tolaşup küllî zahmet çekilür ve hâlî tarîk olmağın erbâb-ı fesâd balkanun berü cânibinden sirka itdükleri tavarları öte cânibe iletü[r]ler. Ammâ; balkan ortasında bir karye vaz' olunmağa kâbil () demekle ma'rûf bir yir va[r]dur. Şöyle ki; mu'âfiyyet üzre sâyir derbendler gibi bir karye vaz' olunması fermân buyurulursa, ebnâ-i sebîl ve re'âyâ ve sâyir müslimânlar âsûde-hâl olurlar idi." diyü sipâh tâyifesinden ve re'âyâdan, müslimândan ve kefereden cem'-ı kesîr ve cemm-i gafîr ihbâr itdüklerin" i'lâm itdüğün ecilden **buyurdum ki:**

Göresin; arzitedüğün üzre mahall-i mezbûr mahûf u muhâtara yir olur, anda köy konmağa hâlî yir var ise -ki, erbâb-ı sebîlün hıfzına enfa' ola- kimesnenün yazılsı ve nizâ'lûsı olmayan hâric ez-defter haymânedan üç yıl* () ve rûsûm virmemek üzre cem' idüp bir köy kondurasın. Üç yıldan sonra şenelüp ma'mûr oldukda kaç hâne ve ne mikdâr nefer mukarrer mütemekkin olursa ve hâsılları ne olur ise ma'lûm idinüp ana göre arzidesin ki, avârız-ı dîvâniyye ve tekâlîf-i örfiyyeden mu'âf olmak üzre derbend kaydoluna; şöyle bilesin.

* Metinde " " şeklinde geçmektedir.

979

Yabancı şahitler vatisıtasıyla Şehzâde Selim elinden, Karahisar-ı Develi kazâsından İmrân adlı kişinin teftişine hüküm alıp, mübaşire örf ettirerek hayli parasını alan Ramazan adlı iş-eri ile yoldaşlarının teftiş olunması.

Yazıldı.

Kazâ-i mezbûreden İmrân nâm kimesneye virildi. Fî 8 Ramazân, sene: 972

Niğde beğine ve Niğde ve Karahısâr-ı Develü ve Ürgüb kâdîsına hüküm ki:

Siz ki Ürgüb ve Karahısâr-ı Develü kâdîlarısınız, Niğde kâdîsı nâyibi ile mektûb gönderüp; "Develü Karahısâr'dan İmrân nâm [kimesne] yedinden hükm-i şerîf vârid olup; "Develü Karahısâr ve Ürgüb kâdîları ile Kaysariyye kâdîsı nâyibi ile bundan akdem mektûb gönderüp; "Develü Karahısâr'dan Ramazân nâm iş-eri ba'zı küfelâsıyla mezbûr İmrân'un teftişine ferzend-i erc-mend oğlum Selîm *tâle bakâhü* tarafından hüküm getürüp şühûd-ı zûr ile hayli akçaların aldıklarını" Kaysariyye ve Ürgüb kâdîları mukaddemâ Südde-i Sa'âdetüm'e arzitedüklerinde; "Tekrâr şer'le görölüp şühûd-ı zûr ile alınan akçasın elinde olan fetvâ-yı şerîfe [mücebince] müteveccih olanlardan alıviresin."" diyü fermân olup akça alanların ekseri gaybet idüp Bahtiyâr ve Dîvâne Hacı ve Mehmed nâm kimesneler ihzâr olup teftiş olundukda mezbûr İmrân'un üzerinde bir akça hakları yoğ iken mübaşir olan kula habs ü örf itdürüp hılâf-ı şer' mezbûr Bahtiyâr kırk sikke altunun ve Dîvâne Hacı kırk sikke altunun ve Mehmed yigirmi beş sikke altunun aldıkları şühûd-ı udûl ile sâbit olup hîn-i teftişde zuhûr iden mevâddun sicilleri sûretlerin göndermeğın" mezkûrlar ihzâr olup da'vâ idenler mahzarlarında şer'le teftiş olup bi-hasebi's-şer' sübût bulan hakları alıvrilüp mezkûrlar habsolunup arz olunması fermân olup lâkin Niğde kâdîsı emr-i şerîfle âhar

husûsı teftîşde olmağın siz ki, Develü Karahısâr ve Ü[r]güb kâdîlarısız, Niğde kâdîsının nâyibi ile Develü Karahısâr kazâsında cem' olup sâbıkâ gaybet idenlerden mezbûrân Ramazân bin Süleymân ve Mehmed bin Mahmûd nâm kimesneleri ihzâr idüp teftîş olundukda mezkûrlar mezbûr Imrân'ı vech-i meşrûh üzre habsitdürüp ikrâhla akça ikrâr itdürüp mezbûr Ramazân yüz sikke altunun ve Mehmed yüz on sekiz sikke altunun aldıkları şühûd-ı udûl ile sâbit oldukdan sonra kendüler dahi tav'an ikrâr idüp a'yân-ı vilâyetden sü'âl oluncak; "Fi'l-vâkı' mezbûr Ramazân'un ve sâyir yoldaşlarının her zamânda hâlleri tezvîr ü telbîs ile mâl almakdur, ziyâde şerrîr ü müfsidlerdür." diyü bi'l-muvâcehe ihbâr itdüklerin" i'lâm itdügünüz ecilden **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varup vusûl buldukda, mezkûrları hüsn-i tedbîr ü tedârükle ele getirüp habsidüp ahvâllerin arzeyelesiz. Hılâf-ı şer' iş olmakdan hazer idesiz.

[Yev]mü's-Sebt, fî 7 Ramazâni'l-mübârek, sene: 972, der-Kostantıniyye

980

İkaz edildikleri halde kendilerine verdikleri lakabları kullanmakta ısrar eden Beyşehirli kazâsından bir kaç taze yetişmiş şehir oğlanının Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.

Yazıldı.

Kethudâsına virildi. Fi't-târîhu'l-mezbûr.

Beğşehirli Beği Bâyezîd Beğ'e hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Nefs-i Beğşehir'de tâze irişmiş şehir oğlanlarından bir niçe kimesneler bağçelerde sohbet idüp birine Sultân Bâyezîd ve birine Kuduz Ferhâd ve birine Ağsak Seyfeddîn diyü isim koyup mukaddemâ olan sancakbeği habsidüp te'dîb ü tenbîh olundukda mütenebbih olmayup girü ol nâmla beyne'l-akrân meşhûrlardur." diyü tutulup habsolundukların" bildürdügün ecilden mukayyed ü mahbûs Südde-i Sa'âdetüm'e gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Varıcak, mezkûrlara yollarda hıfz u hırâset için kifâyet mikdârı hısâr-erenleri ta'yîn idüp dahı emrüm üzre Dergâh-ı Mu'allâm'a gönderesin. Yollarda onat hıfzıtdürüp gâflet ile gaybet itdürmekden hazer idesin.

981

Dergâh-ı Muallâ topçularına adet üzere verilen buçuklardan Donanma-i Hümayun'da bulunan topçuların hak edenlerine de verilip defterlerine kaydolanması.

Yazıldı.

Divitdâr Celîl Çelebî'ye virildi. Fi't-târîhu'l-mezbûr.

Vezîr Mustafâ Paşa'ya hüküm ki:

Dergâh-ı Mu'allâm topçılarından âdetleri üzere mukarrer olup Sûdde-i Sa'âdetüm'de virilügelen buçuklardan on dört buçukları Donanma-i Hümâyûnum'da bile olan topçı kullarumdan müstehk olanlara tevcih olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Emrüm üzere zikrolunan buçukları Donanma-i Hümâyûnum'da olan topçı kullarumdan müstehk olanlara vech ü münâsib gördüğün üzere tevcih eyleyüp defterlerine işâret itdüresin.

982 *Mehâyif teftişine mübaşir olarak gönderilen Mehmed Çavuş'un rahatsızlığı üzerine yerine Maksut Çavuş'un gönderildiği.*

Yazıldı.

Mezkûr çavuşa virildi. Fî 6 Ramazân, sene: 972

Beğşehri Beği Bâyezîd Beğ'e hüküm ki:

Bundan akdem mehâyif teftişine mübaşir olmak üzere gönderilen Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından Mehmed şikest olmağla istihdâma kâbil olmadığı ecilden mezkûrun yirine zümre-i mezbûreden kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Maksûd zîde kadruhû ta'yîn olunup irsâl olundu. **Buyurdum ki:**

Varup vusûl buldukda, mezkûr Mehmed'i Sûdde-i Sa'âdetüm'e gönderüp mehâyif teftîşi hıdmetini mezbûrun mübâşeretiyile göresin.

983 *Bilecik ve Tersâne-i Amire hizmetine tâyin olunup görevine gelirken hastalandığı bildirilen Hamidili Piyadeleri Beyi Sinan'ın yerine bir adamını göndermesi.*

Yazıldı.

Topçılar çavuşına virildi. Fî't-târîhü'l-mezbûr.

Hamîdili Piyâdeleri Beği Sinân'a hüküm ki:

Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "ta'mîri fermân olunan Kal'a-i Ma'mûriyye hıdmetine ta'yîn olunup kal'a tamâm olunca bir ân üzerinden hâlî olmayup hıdmet üzere iken maraza mübtelâ olup hâlen emr-i şerîf vârid olup Bilecik ve Tersâne-i Âmire hıdmetine ta'yîn olunup gelürken ıztırâbun ziyâde olup bî-mecâl olduğun" bildürdüğün ecilden **buyurdum [ki]:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, yirüne yarar âdemün ta'yîn idüp edâ-i hıdmet itdüresin; şöyle bilesin.

984 *Ereğli yolunda öldürülen tüccarların kâtillerinden olup yakalanmışken serbest bırakıldıkları bildirilen kişilerin tekrar yakalanıp durumlarının teftiş edlmesi, suçlular Sûdde-i Saâdet'e gönderilmeleri.*

Yazıldı.

Diyârbekir beğlerbeğisine hüküm ki:

Bundan akdem Ereğli'ye bir menzil karîb yirde maktûl olup defnolunan bâzergânların kâtilleri ahvâlin arzeyledüğün ecilden ol bâbda sana mufassal hükm-i şerîfüm irsâl olunmuşdı. Hâliyâ maktûl olan bâzergânların yoldaşlarından dârende Hacı Mahmûd nâm kimesne Dergâh-ı Mu'allâm'a gelüp; "Ases Bekir ve Sa'âdet-oğlı dimekle ma'rûf kimesne ve Mardinlü Hadhordi-oğlı Abdullâh ve Sağrıçı-oğlı(?) Penbeci Hâcî ve Penbeci Haydar ve Harprutlu Şâh Hüseyin ve yoldaşı Şerbetçi Kâfir dahı ol bâzergânları katliden harâmîlêrün yoldaşları olup maktûllerün ekser esbâbları anlarda olmağla ele getirilüp habsolunmuşlar iken girü ıtlâk olundukların" bildürmeğın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, mezbûrları ele getirüp gaybet idenleri şer'le buldurması lâzım olanlara teklîf idüp buldurup getürdüp dahı sâbıkâ gönderilen mufassal hükm-i hümayûnum muktezâsınca meyyitlerün ahvâlin defnitdükleri mahalden yoklatdurup bunların ahvâlin gereği gibi dikkat ü ihtimâm ile teftîş ü tefahhus idüp husûs-ı mezbûra mübâşeretleri var mıdur, ne tarîk ile ıtlâk olunmuşlardur? Şöyle ki; ol harâmîlêrün şerîkleri idüğü şer'le sâbit ü zâhir ola, maktûl bâzergânların mezbûrlarda ne mikdâr mâlî ve esbâbı var ise zuhûra getürüp hakikat-i hâllerin mufassal ü meşrûh sicill itdürüp sûret-i sicilleriyle cümlesin habsile Südde-i Sa'âdetüm'e irsâl eylesin.

985

Budun yeniçerilerinden Pervane adlı kişinin Podgradya karyesinde sâkin olan karısının kaybolması suçundan zanlı ve sâbıkalı olan Osman adlı kişinin örf olunarak işin ortaya çıkarılması.

Yazıldı.

Budun yeniçerilerinden Pervâne nâm kimesneye virildi. Fî 8 Ramazân, sene: 972

Hersek beğine ve Foça kâdîsına hüküm ki:

Mektûb ve sûret-i sicil gönderüp; "Budun yeniçerilerinden olup kazâ-i mezbûra tâbî Podgradya nâm karyede sâkin olan Pervâne'nün hâtûnı Kumrı yiğirmi yedi bin akça ve niçe esbâbla nâ-bedîd olup karye-i mezbûre ahâlîsine sü'âl olundukda ba'zı mu'temedün-aleyh kimesneler; "Dolne Kılonya nâm karyeden Osmân bin Turhan nâm kimesne muvâcehesinde; "Mezbûre Kumrı gâyibe olmazdan mukaddem mezbûr Osmân ekser zamânda mezbûr yeniçerinün evi önine uğrar, gelür gider idi ve karyemüz ahâlîsi arasında Osmân'un merkûme Kumrı ile mu'âmelesi var idi ve bu söylenür idi. Bu fesâdı iden zanniderüz ve bundan esbak dahı mezkûr Osmân karyemüzde gelüp ehl-i karyeden Bâlî bin Atmaca'yı kılıç ile kovalayup Haydar Paşa'nun Pervâne Voyvodası habseyledi." diyü haber virdüklerin ve ol arada serbest karyeler olup sancakbeğleri teftîşden ihtiyât itdüklerin" bildürdüğün ecilden mezbûr Osmân'a örf olmasın emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, mezkûrî ihzâr idüp husûs-ı mezbûrî teftîş ü tefahhus kılup anun gibi inkâr iderse emrüm üzre örf idüp ahvâl nice olmuş ise didürdüp sıhhati üzre sicill idüp kazıyye neye müncer olursa vukû'ı üzre yazup bildüresiz. Kable's-sübût telef-i nefsdan ve hılâf-ı vâkı' kazıyye arz olunmakdan hazer eylesiz.

986

Hezargrad, Şumnu ve Ruscuk kazâlarında kallâb olduğu bildirilen kişilerin yakalanıp kallâblıkla alakalı aletleriyle birlikte Südde-i Saâdet'e gönderilmeleri.

Yazıldı.

Süleymân Çavuş'a virildi. Fî 8 Ramazân, sene: 972

Hezârgrad ve Şumnu ve Ruscuk kâdîlarına hüküm ki:

Hâliyâ Hezârgrad kazâsına tâbi' Isfirarniçe(?) nâm karye kurbinde sâkin Tur Alî ve Şumnu kazâsına tâbi' Verniçe nâm karyede Bediko nâm zimmi ve Ruscuk'da Deli Habîb nâm kimesneler kallâblar olup Südde-i Sa'âdetüm'e gelmeleri lâzım olmağın **buyurdum ki:**

() vardukda, her biriniz taht-ı kazânuzda olanı hufyeten yoklayup yataklandırup ele getirüp dahı yanlarında kallâblığa müte'allik bulunan âlât ü bları ve sikkeleriyle kendülerin mukayyed ü mahbûs yarar âdemlerinüze koşup Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesiz ve gönderdiğiniz kimesneler[e] tenbîh eylesesiz ki, yollarda onat hıfzidüp gafletle gaybet itdirmekden hazer eyleyeler.

987

Kapı Ağası Yakub'a, vârisi olduğu müteveffâ Cafer'den kalan ve yağmalandığı anlaşılan malların, bulunarak Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.

Yazıldı.

Gümölcine ve Karasuyenicesi kâdîlarına hüküm ki:

Kapum Ağası kîdvatü'l-havâs ve'l-mukarrabîn Ya'kûb dâme ulüvvühû Ca'fer nâm kimesne fevtolup vârisi olduğunu bildürdükde cümle-i metrûkâtı Dergâh-ı Mu'allâm kapucılarından Hasan zîde kadruhû ile Südde-i Sa'âdetüm'e gönderilmeğe hükm-i şerîfüm virilmişken; "Hâliyâ müteveffâ-i mezbûrun mâlın zevcesi Düri ve Mehmed bin Hacı Halîfe ve Süleymân bin Bâlî ve Abdî birâder-i Süleymân ve müteveffânun kulları Hüseyin ve Keyvân defterin kesüp mâl ü esbâbın gâret itmışlerdür." [diyü] mûmâ-ileyh tarafından i'lâm olunmağın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfümle mezbûr kapucı kulum varıcak, mezkûrları ihzâr idüp gaybet ideni şer'le buldurması lâzım olanlara buldurup kemâl-i dikkat ü ihtimâmla bi-hasebi's-şer'î's-şerîf teftîş idüp töhmet-i sâbika ile müttehem olanı şer'le ve kanûnla görüp müteveffânun metrûkâtından ne mikdâr mâlî ve esbâbı gâret olunmuş ise bî-kusûr zuhûra getirüp defter idüp mühürleyüp ve imzâlayüp mezbûr ile Südde-i Sa'âdetüm'e göndermeyince olmayasız.

988

Mora'ya tâbi Kartine kazâsı ahâlisinden olup ticâret için Asitâne-i Saâdet'e gelirken yolda kefil bulamadığından küreğe konulduğu yolunda şikâyetle bulunan Bortodor adlı kişinin serbest bırakılması.

Yazıldı.

Anabolı azebleri kapudânına hüküm ki:

Hâliyâ Anabolı kâdîsı Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "livâ-i Mora'ya tâbi' Kartine kazâsı muzâfâtından Agodori nâm karye sâkinlerinden olup Anabolı Kal'ası'nda mîrî kalite küreğe virilen Bortodor nâm zimmî gelüp; "Sâbıkâ kâr u kisb itmek için Âsitâne-i Sa'âdet'e giderken Hayrabolı nâm kasaba voyvodası beni tutup kefil taleb itdükde diyâr-ı gurbetde olmağın kefil bulmağa mecâlüm olmaduğı ecilden habsidüp taş gemisine göndermişidi. Bî-günâh on üç yıldur ki kürek çekerüm." diyü tezallüm eyledüğün" bildürmeğın mücrim defterine mürâca'at olundukda kefil olmaduğı için küreğe konılduğı mukayyed bulunmağın ıtlâk olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varduğı gibi mezkûrı ıtlâk idesin.

989

Şerir ve şaki olduğı bildirilen Söğüdlü nâhiyesinden Sevindik oğlu Ali adlı kişinin teftiş olunup suçu sâbit olursa küreğe konulmak üzere Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.

Yazıldı.

Arz getüren Mehmed'e virildi. Fî 10 Ramazân, sene: 972

Kastamoni beğine, Tatay ve Boy-âbâd kâdîlarına hüküm ki:

Sen ki Boy-âbâd kâdîsısın, mektûb gönderüp; "kazâ-i mezbûra tâbi' Söğüdlü nâhiyesinden Sevindik oğlu Alî nâm kimesne için; "Mezkûr Alî şerîr ü şaki kimesne olup mezkûra tâbi' niçe zûr şâhidleri olup niçe müslimânların maslahatların mu'attal idüp ve niçe müslimânlardan karz akça alup virmeyüp ve ba'zı kimesnelerin yitişmiş ıyâlin kendü istediğı gibi irtişâ itmeyince kimesneye virdürmeyüp ve ehl-i örf tâyifesiyle gezüp müslimânları gamzidüp nâ-hak yire akçaların aldurup bunun emsâli te'addîden hâlî değıllerdür." diyü cemâ'at-i müslimânından cem'-ı kesîr gelüp şekvâ itdüklerin" arz itdüğün ecilden **buyurdum ki:**

Göresiz; kazıyye arzolunduğı üzre olup mezkûrun vech-i meşrûh üzre müslimânlara zulm ü te'addîsi var ise -ki, bi-hasebi's-şer'î's-şerîf sâbit ola- şer'le sübût bulan kazıyyelerin sicill idüp mezkûrı yarar âdemlere koşup Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesiz ki küreğe konıla; şöyle bilesiz.

990

Sahte arz ve hüccet düzenleyen Karahisar-ı Şarkî Kadısı Nâibi Sinan'ın teftiş olunup Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.

Yazıldı.

Mektûb getüren Ma'r[û]f nâm kimesneye virildi. Fî 8 Ramazân sene: 972

Karahısâr-ı Şarkî beğine ve kâdîsına hüküm ki:

Sen ki kâdîsın, mektûb gönderüp; "kazâ-i mezbûrda Kara Ya'kûb Zâviyesi'nün Şeyhî Mehmed gelüp Sinân nâm nâyiib zâviye-i mezbûrenün meşîhatine sâbıkâ kâdî olan Mevlânâ Şa'bân ismine bir müzevver arz yazup elinde bulunup şer'a murâfa'a olduklarında mezkûr

arzun niçe yirde galatı olup ve mevlânâ-yı merkûmun mührine ve imzâsına tatbîk olundukda aslâ mutâbakatı olmayup müzevver idüğü sahîh olmağın aynı ile hıfzolunup vukû'ı üzre sicill olunmuşdur ve a'yân-ı vilâyetden sika vü mu'temedün-aleyh kimesneler; "Mezkûr nâyib niçe müzevver vakıf-nâmeler yazup aynı ile elinde bulunup müzevver idüğü zâhir olmağın kâdî sâbıkâ emânet koyup hıfzıtdürmüşdür. Mezkûr bu makûle fi'l-i kabîh ve fesâd ü şenâ'atden hâlî değıldür." diyü haber virdüklerin" arzidüp ve Ma'rûf ve Velî nâm kimesneler gelüp; "Mezbûr nâyib iki nefer oğullarıyla bunların evlerin basup sonra hâşâ, sümme hâşâ; "Çehâr-yâr'a sebbeyledinüz." diyü bunların gaybetinde sicill itdürüp ve Ferhâd nâm kimesnenün dahı; "Evüm basdun." diyü ehl-i örf eline virüp habsitdürüp dört yüz altınların alup zulm ü te'addî eylemişdür." diyü şekvâ itdükleri ecilden **buyurdum ki:**

Göresiz; fi'l-vâkı' müzevver huccet ve arz yazup vech-i meşrûh üzre fesâdı ve şer'a muhâlif kabîh fi'li var ise ki, üzerine sâbit ü zâhir olan mevâddı sicill idüp yarar âdemlere koşup sûret-i sicilleriyle bile Dergâh-ı Mu'allâm'a gönderesiz.

991

Aksaray kazâsı İmaret karyesinden Yusuf adlı kişinin "İlbaşî oldum." diyerek bir hayli fesad ve şenaati icra eylediği şikâyet edildiğinden, teftiş olunup suçu sâbit olursa küreğe konulmak üzere Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.

Yazıldı.

Mektûb getüren Kemâl nâm kimesneye virildi. Fî 8 Ramazân, sene: 972

Aksarây beğine ve kâdîsına hüküm ki:

Sen ki kâdîsın, mektûb gönderüp; " "a'yân-ı şehirden Sinân Halîfe ve Pîrî ve Hacı Kemâl ve Ahmed ve Alî ve Hâce Halîl ve Hacı Mehmed ve Seydî Ahmed nâm kimesneler ve gayrilerden cem'-ı kesîr gelüp kazâ-i mezbûra tâbî' İmâret nâm karyeden Yûsuf nâm kimesne için; ""Ben ilbaşî oldum." diyü şehirde ve kurâda yörüüp niçe dürlü fesâd ü şenâ'at idüp niçe müslimânların hılâf-ı şer' akçaların alup ve vilâyetimize kâdî olanların ma'zûl olduklarında ardlarınca varup bir tarîk ile iftirâ idüp bir niçe akçasın alagelmış şerîr ü şakî kimesnedür." diyü şekvâ idüp ve mezkûrun karyesi halkından Mustafâ ve Nasûh ve İbrâhîm ve Alî nâm kimesneler ve gayriler dahı; "Bizüm Delûler nâm cemâ'at ile su husûsında nizâ'ları olup emr-i şerîf getürdüklerinde anlardan bir niçe altın alup; bizüm emirlerimizi ve fetvâlarımızı bel' elleyüp niçe akçamız alup envâ'-ı te'addî eylemişdür." diyü şekvâ idüp ve Seğirden nâm karyeden Alî Beğ nâm kimesne; "Mezkûr Yûsuf; "Beni ilbaşî oldum." diyü benim evüm basup beni muhkem döğüp hılâf-ı şer' bir niçe akçam aldı." diyü şekvâ idüp ve Sultân nâm karyeden Kocabeğ nâm kimesne; "Mezbûr Yûsuf evine bir nâ-mahrem kız getürüp; "Kızkarındaşumdur." diyü bir niçe müddet yanında turdukdan sonra mezbûreyi nikâhlanmak istedikde ehl-i karye mâni' oldılar." diyü haber virüp ve Kumartaş nâm karyeden Şâh Velî ve Bozca nâm kimesneler ve Sorsu nâm karyeden Velî ve Şa'bân ve Budak nâm kimesneler ve Akhîsâr nâm karye keferesinden Usturca ve Kırca ve Hudâvirdi nâm zimmîler ve sâyir karyelerden niçe müslimânlar meclis-i şer'a gelüp mezbûr Yûsuf için; " "Ben ilbaşî oldum, bana ilbaşî hıdmeti virün." diyü ba'zımızı döğüp ve ba'zımızun

nâ-hak yire akçasın alup niçe dürlü zulm ü te'addîler eylemişdür." diyü şekvâ itdüklerin" i'lâm itdüğün ecilden **buyurdum ki:**

Göresiz; mezkûrun fesâd ü şenâ'ati ve şekâveti arzolunduğı gibi ise ki, bi-hasebi's-şer'ı's-şerîf sâbit olursa, şer'le sübût bulan kazıyelerin sicill idüp mezkûrı yarar âdemlere koşup sûret-i sicilleriyle bile Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesiz ki küreğe konıla. Tezvîr [ü] telbîsden ve şühûd-ı zûrdan ve hılâf-ı vâkı' kimesneye ise zulm ü hayf olmaktan ihtirâz idesiz.

992

Bosna'da yapılması ferman olunan kalenin inşâsında çalıştırılacak sipâhilerin isim ve timarları defterinin gönderilip yapılacak sefere hazırlanması.

Yazıldı.

Kethudâsı Hüseyin'e virildi. Fî 12 Ramazân, sene: 972

Bosna beğine hüküm ki:

Livâ-i mezbûrda binâsı fermân olunan kal'anun mühimmât u levâzimine livâ-i mezbûr sipâhîlerinden mu'âvenet itmesin emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, ol irsâl olunan emr-i hümâyûnum üzre sefere hâzır u müheyâ olup ve kal'a husûsı dahı mühimdür, kal'a-i mezbûrenün binâsına kifâyet mikdârı sipâhî ta'yîn eylesin ki, varup emrüm mücebince kal'a-i merkûmenün binâsına ve sâyir lâzım olan mühimmine mu'âvenet ü muzâheret eyleyeler. Husûs-ı mezbûr mühimdür; ihmâl ü müsâheleden hazer eylesin ve ta'yîn olunup gönderilen sipâhîlerin isimleri ve timarları defterinin bir sûretin mühürleyüp Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin ki, sonra hıdmet tamâm olup yoklandukda emrüm muktezâsınca varup hıdmetde bulunanlar ve hılâf-ı emr te'allül idüp varmayanlar kimler idüğü ma'lûm-ı şerîfüm ola; şöyle bilesin.

993

Niğbolu ve Vidin sancakları kadılıklarında bulunan kallâbların yakalanmaları için Hezargrad kadısı Mevlânâ Muhyiddin'in müfettiş, Süleyman Çavuş'un mübaşir tâyin olunduğı, yakalanan kallâbların sicil suretleriyle Südde-i Saâdet'e gönderilmeleri.

Yazıldı.

Mezbûra virildi. Fî 8 Ramazân, sene: 972

Hezargrad Kâdîsı Mevlânâ Muhyiddin'e hüküm ki:

Şimdiki hâlde Niğbolu ve Vidin Sancakları Kadılıkları'nda ba'zı kallâblar zuhûr idüp kalb altun ve akça kesüp kallâblık itmekle altun ve akça emrine küllî ihtilâl ve te'âmül-i nâsa inhılâl virdükleri ecilden anun gibi kallâblar yoklanup ele getirilmesine seni müfettiş ve Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından Süleymân zîde kadruhûyı mübaşir ta'yîn idüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, zikrolunan kâdîlıklara varup toprak kâdîlarıyla kasabât u kurâyı ve sâyir şübe olan mevâzı'ı yoklayup etrâf u cevânibden dahı küllî dikkat ü ihtimâm

ile tettebbu' idüp şol kimesnelerün ki kallâblığı bi-hasebi's-şer' sâbit ola, der-zencîr idüp kallâblığına müte'allik ellerinde bulunan esbâbların ve sikkelerin ve kesdükleri akça vü altundan mevcûd olanı mühürleyüp yarar âdemlere koşup Atebe-i Ulyâm'a gönderüp sıhhati üzre ahvâllerin arzeyelesin ve ba'zı kallâblar tutıldukda sübaşılar ve voyvodalar cerîmelerin alup meclis-i şer'a getürdüklerinde hımâyet idüp; "Kallâblıkların isbât idün." diyü kelimât iderlerimiş. Ol bâbda kimesneye hımâyet olunmayup gereği gibi mukayyed olup anun gibi bir kallâbı sikkesi ve kesdüğü kalb altun ve akçasıyla tutup getürdüklerinde elinde bulunan alâyim ki, ameline delâlet ide, tamâm dikkat ü ihtimâm idüp elbette kallâblığını zuhûra getürüp şer'le sübût u zuhûr bulduğı gibi sicill idüp sûret-i sicilli ile mukayyed ü mahbûs göndermeyince olmayasın ve ba'zı kimesnelerün hasımları olup veyâhûd ahz ü celb maslahatı için kendü hâllerinde olanların evlerine kalb altun ve akça ve sikke bırağup sonra; "Kallâbdur; evinde bu asıl nesne vardır." diyü gamzidüp te'addî olunurımış. Ol asıl kendü hâllerinde olanlara hılâf-ı vâkı' isnâd ile hayfolmakdan sakınasın ve bir kimesne bilmedin elinde kalb ve yaramaz altun ve akça buluna, alduğı yiri bulıvirince ol kimesneye dahlolunmaya. Meger ki; kendü ameli idüğüne zannoluna veyâ kallâb şerîki olmağla müslimânlar [sü'âl olundukda] müslimânlar eyülüğüne şehâdet itmeyeler, ol kimesnelerün ahvâline mukayyed olup tehdîd idüp şerîkin buldurup kallâb hakkında cârî olan emrüm mücebince amel eyleyesin. Bu husûsda tamâm ikdâm idüp ol asıl müfsidlerî hüsn-i tedârükle ele getürdükden sonra zikrolunan kâdîlıklarda muhkem nidâ itdürüp min-ba'd kırık ve kalb altun ve akça isti'mâl itdürmeyüp men' u def' idesin ve ele giren kallâblar ale'l-ittisâl irsâl eylemek için sancakbeği âdemlerinden ve kılâ' müstahfızlarından kifâyet mikdârı âdem alup mukayyed ü mahbûs sûret-i sicilleriyle kallâbları teslim idüp Südde-i Sa'âdetüm'e irsâl eyleyesin ve muhkem tenbîh eyleyesin ki, yollarda getürür iken gicede ve gündüzde gaflet itmeyüp onat vechile hıfzidüp bir ferdi gaybet itdürmekden hazer ideler.

994

Üsküb ve Köstendil sancakları kadılıklarında bulunan kallâbların yakalanmaları için Kratova kadısı mütefettiş, İskender Çavuş'un mübaşir tâyin olunduğı, yakalanan kallâbların sicil suretleriyle Südde-i Saâdet'e gönderilmeleri.

Mezbûra virildi.

Bir sûreti; Kratova Kâdîsı Müfettiş, Üsküb ve Köstendil sancaklarında; mübaşir İskender Çavuş.

995

Sofya ve Alacahisar sancakları kadılıklarında bulunan kallâbların yakalanmaları için Rudnik kadısının müfettiş, Sinan Çavuş'un mübaşir tâyin olunduğı, yakalanan kallâbların sicil suretleriyle Südde-i Saâdet'e gönderilmeleri.

Mezbûra virildi.

Bir sûreti; Rudnik Kâdîsı Müfettiş, Sofya ve Alacahısâr sancaklarında; Sinân Çavuş mübaşir.

996

İstanbul'daki Yahudilerin kalp ve yaramaz akçaları toplayarak yük ile Ankara'daki Yahudilere gönderip piyasaya sürdükleri bildirilmekle, Anadolu beylerbeyi ve Ankara kadısının kallâbları yoklayıp yakalayarak Südde-i Saâdet'e göndermeleri.

Sinân Çavuş'a virildi. Fî gurre-i Şevvâl, sene: 972

Bir sûreti, Anadolu beğlerbeğisine ve Ankara kâdîsına; " "Hâliyâ nefsi-i Ankara'da Sivrilere ve Hısâr'da sâkin Boyacı ve Dökmeci nâm kimesneler ve Çubuk kazâsında Aydıncık nâm karyede mütemekkin Muhyiddîn nâm kimesne... Ammâ; mezbûr karyeden mezkûr kimesne kalkup gidüp kande idüğü ma'lûm değildir. Lâkin akça ve altunun hufyeten karye-i mezbûre halkına götürüp virüp bi'l-fi'l anlar harcirmek üzredür. Bunlardan gayri Ankara sancağında her kazâda vardır; kimler idüğün dimeğe ikdâm idemezsin ve Gereke kazâsında dahı ba'zı kimesneler vardır; Gereke akçası dimekle ma'rûf akça gelüp her yirde harcolunur, meşhûrdur ve bunlardan mâ-adâ İstanbul'da olan Yehûdiler kalb ve hurde ve yaramaz akçayı cem' idüp Ankara'da olan Yehûdilere yük ile gönderüp Ankara'da ve sâyir yirlerde harciderler." diyü arzölünup bunlardan gayri ba'zı kallâblar zuhûr idüp kalb altın ve akça kesüp kallâblık itmekle...." diyü bundan aşağısı mezkûr mufassal hüküm gibi yazılmışdır.

997

Sâbık Varna kadısı Abdurrahman'ın Vezir Mehmed Paşa'nın Varna kasabasında bulunan vakıf karbansarayının yanından denize kadar yaptırdığı su yolu karizinin karbansarayın duvarına zarar verme ihtimali olduğu takdirde ortadan kaldırılması.

Yazıldı.

Prevadi kâdîsına hüküm ki:

Hâlen düstûr-ı mükerrem Vezîrüm Mehmed Paşa *edâma'llâhü te'âlâ iclâlehu*nun kasaba-i Varna'da bir vakıf kârbânsarâyı olup; "Sâbıkâ Varna Kâdîsı olan Abdurrahmân deryâyâ icrâ itdürmek için kârbânsarây kurbinden bir su yolu kârizi ihdâsına mübâşeret idüp deryâyâ dühûl itdüğü mahâlde hev[â] muhâlif olur emvâc-i deryâ ihdâs olunan kârizün suyun karup kârbânsarây binâsına ve buğday harmenine zarar müterettib olur." diyü müşârun-ileyh tarafından arzölünmağın **buyurdum ki:**

Hüküm-i şerîfüm vusûl buldukda, bi'z-zât üzerine varup göresin; fi'l-vâkı' kâdî-i mezbûrun mübâşeret itdüğü kârizün müşârun-ileyhün kârbânsarâyı dîvârına ve harmenine zararı vâkı' olursa def' u ref' idüp şer'a ve emre muhâlif kimesneye iş itdürmeyesin; eslemeyenleri yazup arzöleyesin.

[Yev]mü'l-İsneyn, fî 8 Ramazân, sene: 972

998

Kırkkilise, Zağraeskisi ve Yenice-i Kızılağaç kadılıklarından dışarıya koyun verilmeyip İstanbul zahîresi için gönderilmesi ve bu iş için görevlendirilen Bâlî Çavuş yardım talep ettiğinde müsellemler verilmesi.

Yazıldı.

Koyun emînine virildi. Fî't-târîhî'l-mezbûr.

Kırkkilise beğine ve Kırkkilise ve Zağraeskisi ve Yenice-i Kızılağaç kâdîlarına hüküm ki:

Mahrûse-i İstanbul zahîresi için, eger haymâne koyundur ve eger gayridür, ahâr yire koyuvmeyüp toğrı mahrûse-i mezkûreye sürüp getürmek [içün] Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından Bâlî zîde kadruhû ta'yîn olunmuşdur. Mu'âvenete âdem lâzim oldukda yüz elli nefer müsellemler virilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm ile varıcak, siz ki kâdîlarsız, bu bâbda her biriniz mukayyed olup taht-ı kazânuzda olan memerr ü ma'berleri onat vechile dikkat ü ihtimâmle dâyimâ yoklayup anun gibi mahrûse-i İstanbul zahîresi için eger haymâne koyundur ve eger gayridür, ahâr yire salıvmeyüp yarar süriciler ile vakti ve mevsimi geçmedin mahmiyye-i mezkûreye gönderesiz ve gönderdiğiniz âdemlere gereği gibi tenbîh idesiz ki, yollarda kasabât u kurâya uğrayup koyun telef itmeyeler. Anun gibi zikrolunan koyunları sürmek için mu'âvenete müşârun-ileyh çavuşuma âdem lâzim olup taleb eyledükde, sen ki sancakbeğisin, emr-i şerîfüm müsted'âsınca yüz elli nefer müsellemler ta'yîn idüp gönderesin ki, koyunları sürüp lâzim olan mu'âveneti idüp mahrûse-i İstanbul'a toğrı iletüp kasabât u kurâdan aslâ bir yire uğratmayalar. Bu husûs mühimdür; müsellemler ihrâcında ihmâl olunup maslahat avk u te'hîr olunmakdan hazer eyleyesiz ve bu bahâne ile kimesnenün akçası alınup zulm ü hayf olmakdan ihtirâz eyleyesiz.

999

Rumeli beylerbeyi iken ölen Hasan Paşa'nın muhalledîfâtından aldığı eşyanın parasını vermeyen ve Tımsıvar beylerbeyinin yanında bulunan sabık Sofya Voyvodası Ahmet'ten paranın tahsil edilerek Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.

Yazıldı.

Kethudâsına virildi. Fî 8 Ramazân, sene: 972

Tımsıvar beğlerbeğisine hüküm ki:

Bundan akdem Rûmili Beğlerbeğisi iken fevtolan Hasan Paşa'nın muhalledîfâtından sâbıkâ Sofya Voyvodası olan Ahmed hayli esbâb alup akçasın virmeyüp bi'l-fi'l senün yanında olduğu i'lâm olunmağın aldığı esbâbun defteri sûreti aynı ile ihrâc olunup sana gönderildi. **Buyurdum ki:**

Hükûm-i şerîfüm varıcak, zikrolunan defter mücebince mezkûr voyvodadan alduğı esbâbun bahâsın bî-kusûr alup mühürleyüp Südde-i Sa'âdetüm'e gönderüp teslîm itdüresin; te'allül itdürmeysin.

1000

Kastamonu'da Abdullah adlı kişinin evini basarak emval ve eşyasını garet eyleyen ehl-i fesad ve suhte tâifesinin yakalanıp teftiş olunması.

Yazıldı.

Kastamonı beğine hüküm ki:

Abdullâh nâm kimesne gelüp; "Sûhte nâmına ba'zı ehl-i fesâd cem' olup memlekete akça salup alup leyl ü nehâr ev basup fesâd ü şenâ'atden hâlî olmayup ve Hızır bin İlyâs nâm kimesne zikrolunan sûhtelerle bile olup mukaddemâ oğlum çeküp alup gidüp ba'dehû oğlum gaybet idüp geldükde oğlumı şehre alup getirüp mezbûrlar evüme gelüp bir katırum alup gidüp sonra katırı gönderdükden sonra girü gelüp mezkûr katırı ve evümden ba'zı esbâbun alup gidüp ve mukaddemâ evümden esbâbun sirka olunup Yemeni ve Elmaçukurı ve Göynükler nâm dîvân halkının ehl-i fesâdı mazınnamdur. Bu bâbda ziyâde hayfolmuşdur." diyü bildürdi. İmdi; sancağın hıfz u hırâseti ve zuhûr iden ehl-i fesâdı ele getirüp şer'le haklarından gelinmek uhdene lâzımdır. **Buyurdum ki:**

Hükûm-i şerîfüm varıcak, bu bâbda bi'z-zât mukayyed olup fi'l-vâkı' sancağında ol vechile sûhte nâmına kimesne var ise te'hîr ü tevakkuf itmeyüp üzerlerine varup hüsn-i tedbîr ü tedârükle ele getirüp anun gibi elvirmeyüp muhârebe vü mukâteleye mübâşeret iderler ise demleri heder olmak üzre sancağın sübaşıları ve sipâhîleri ve sâyir il-eri ile bi'l-cümle her ne tarîkla mümkün ü mutasavver ise bi-eyyi tarîkın kân ehl-i fesâdı ele getirüp fesâd ü şenâ'atleri sâbit ü zâhir olanları mecâl virmeyüp mahallinde şer'le lâzım geleni icrâ idüp yirine koyasın. Arza muhtâc olanları habsidüp arzeyelesin ve mezkûrun evin basup esbâbın ve tavarın alanları dahı ihzâr idüp gaybet idenleri şer'le buldurması lâzım olanlara buldurup getirdüp mukaddemâ bir def'a şer'le faslolmamış ise ve on beş yıl geçmiş değil ise toprak kâdîsı ma'rifeti ile şer'le teftiş idüp göresin.

1001

Tatarbazarı kazâsına tâbi Bedriçmalamut adlı karye halkının sipâhileri Dîvâne Mahmud'a timar bedelini derbend karye oldukları iddiasıyla ödemek istemediklerinden defter kayıtlarına göre sipâhinin alacağının tahsil olunması.

Yazıldı.

Mehmed Paşa hazretlerine hudmet iden Pîrî Çavuş'a virildi. Fî 10 Ramazân, sene:

972

Sofya kâdîsına hüküm ki:

Dârende Dîvâne Mahmûd nâm sipâhî gelüp; "Tatarbâzârı kazâsına tâbi Bedriçmalamut nâm karye tîmârı olup müteveccih olan hakkın; "Derbend âdeti üzre

virürüz." diyü te'allül itdüklerin" bildürdükde, Südde-i Sa'âdetüm'de olan deftere nazar olundukda karye-i mezbûre derbend olmağın hâsılı ve ispençesi sâyir re'âyâ gibi mukayyed bulunmağın **buyurdum ki:**

Hüküm-i şerîfüm varıcak, husamâyı berâber idüp zikrolunan sûret-i deftere nazar idüp hak üzre teftîş eyleyüp hâsıl olan terekelerinden öşr ü sâlâriyyelerin yiğirmi beşer akça ispençelerin ve sâyir müteveccih olan hukûk her ne ise kânûn u defter muktezâsınca hükmidüp bî-kusûr alıvirüp; "Derbend âdeti üzre virürüz." diyü deftere muhâlif te'allül itdirmeyesin. Eger tahvîl ü târîhine düşenden üzerlerinde güzeşte hakkı dahı var ise ba'de's-sübût tahvîline düşen hakkın hükmidüp bî-kusûr alıviresin. Anun gibi deftere muhâlif re'âyâsından inâd ü muhâlefet idüp şer'a ve emre itâ'at itmeyen kaç nefer olursa inâd ü muhâlefetlerin sicillât idüp sûret-i sicilleriyle mukayyed ü mahbûs Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin ki küreğe konıla. Bu bâbda Sol-kol Alaybeğisi olan Husrev Kethudâ *zîde kadruhû* mübâşir ola. Ammâ; emr-i şer' den tecâvüz itmeye; şöyle bilesin.

1002 *Çankırı kazâsı Hacıb karyesinden, hakkında fesadçı ve şirret olduğu yolunda şikâyet bulunan Receb bin Mehmed adlı kişinin teftîş olunup küreğe konulmak üzere Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.

Karye-i Hâcib'den Hızır nâm kimesneye virildi. Fî 10 Ramazân, sene: 972

Kangırı kâdîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp; " "Kazâ-i mezbûra tâbi' Hâcib nâm karyeden Receb bin Mehmed nâm kimesne içün; "Behrâm ve Ahmed nâm sipâhîler üzerlerine hak eger nâ-hak şehâdet itmek lâzım gelüp veyâ döğışmek veyâ da'vâ vü husûmet lâzım gelürse birbirimize muhâlefet eylemeyelüm." diyü beş altı nefer kimesnelere talâk-ı selâseye şartıtdürüp ve mezbûr kendünün Arab hıdmetkârlarıyla Süleymân ve Ahmed nâm karındaşların bir abd-i mu'taklarınun yolın basup katlidüp tevâbi' ile ba'zı müslimânların üzerlerine varup nâ-hak yire muhkem darb u ât eyledüğinden mâ-adâ Yûsuf nâm kimesnenün bir kısrağının ayağın fadup ve Mahmûd nâm kimesnenün bir öküzün öldürüp ve Abdürrezzâk nâm kimesnenün bir katırının ayağın çalup ve İsmâ'îl nâm kimesnenün bağçesine sığırın salıvirüp yıkdurup te'addî eyledüğü şer'le sâbit olmışdur; şerîr ü ehl-i fesâd kimesnedür." diyü ehl-i vukûf sika vü mu'temedün-aleyh müslimânlardan cem'-ı kesîr haber virdüklerin" i'lâm itdüğün ecilden **buyurdum ki:**

Göresin; kazıyye arzolunduğı gibi olup bi-hasebi's-şer'ı's-şerîf sâbit olursa şer'le sübût bulan kazıyyelerin sicill idüp mezkûrı yarar âdemlere koşup Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin ki küreğe konıla; şöyle bilesin.

1003

Kış günlerinde Van Kalesi'nin burçlarındaki karların süpürülmesi işi ile Van Kalesi'nin fethinden beri görevli bulunan kale içindeki kefere tâîfesinin bu işi yapmamak için getirdikleri hükmün dikkate alınmayıp hizmete devam ettirilmesi.

Yazıldı.

Arz getüren Odabaşı Mehmed'e virildi. Fî 10 Ramazân, sene: 972

Van beğlerbeğisine hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Van azebleri gelüp; "Kal'a-i Van azîm kal'a olup binâ olunandan berü leyl ü nehâr kapu ile nevbet hıdmetin elli kimesne idüp ve eyyâm-ı şitâda ziyâde kar olup burc üzerinden karı süpürmek lâzım olduğına binâ'en kal'a içinde sâkin olan kefere tâîyefesinin gayri hıdmetleri olmadığı ecilden sâbıkâ İskender Paşa her mahalleye birer mikdâr burc süpürmesin ta'yîn idüp ellerine mühürlü tezkire virüp feth-ı hâkânîden berü bu minvâl üzre kar yağdukda süpürigelüp mu'ayyen hıdmetleri iken zikrolunan hıdmeti itmemek için hüküm getürdükleri ecilden işbu senede vâkı' olan karı kefere tâîyefesi süpürmeyüp; "Bizüm hıdmetimiz ziyâde çoğ olup bu def'a kal'anun karın dahı süpürmek emrolunmağın bu kadar hıdmetün uhdesinden gelmeğe kâdir değîlüz." diyü tazarru' eylemeğın fi'l-vâkı' bu diyârda vâkı' olan kal'alar toprakdan olup ve kal'a-i mezbûrenün meremmâtı ziyâde olup ve bu vilâyet dahı kış yiri olmağın ziyâde kar yağup şöyle ki; vaktiyle süpürilmeyüp temîz olmayacak kardan ve sudan kal'a dîvârına zarar u ziyân olur ve azeb tâîyefesi gemilerün ve köprülerün ve nerdübânların ve kılâ' meremmâtıyçün ba'îd yirden ağaç ve sâyir kereste getürüp hıdmetleri ziyâde olmağın kal'a içinde olan kefere tâîyefesi idegeldükleri üzre kar süpürmesine mu'âvenet itmezler ise bunların bu mikdâr hıdmete adem-i kudretleri vardır." diyü bildürmüşsin. **Buyurdum ki:**

Feth-ı hâkânîden berü müşârun-ileyh İskender ta'yîn itdüğü üzre kal'a içinde olan kefereye eyyâm-ı şitâda kal'a burclarının karın süpürdüp hıdmetlerin itdürüp olıgelene muhâlif kimesneye te'allül ü nizâ' itdürmeyesin.

1004

Devlet malını zimmetine geçirdiği, fisk u fücûr ve fesadcılıktan uzak durmadığı bildirilen Çankırı Kalesi erenlerinden Şahveled'in küreğe konulmak üzere Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.

Yazıldı.

Hızır nâm kimesneye virildi. Fî 10 Ramazânî'l-mübârek, sene: 972

Kangırı kâdîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Kangırı Kal'ası erenlerinden Şâhveled nâm kimesne için; "Eşirrâdan olup dâyimâ tezvîr ü telbîsden hâlî olmayup medhali olmadığı da'vâlara karışup ve evinde hamr küpleri vaz' idüp hamr ile toldurup ve hısâr içinde şûrb-i hamr iderler iken karındaşı oğlu bıçaklanup sâbıkâ mâl-ı mîrî sirka eyledüğü sicill olunmuşdur." diyü i'lâm itdügün ecilden **buyurdum ki:**

Göresin; kazıyye arzulunduğı gibi olup bi-hasebi's-şer' sâbit olursa şer'le sübût u zuhûr bulan kazıyyelerin sicill idüp mezkûrı yarar âdemlere koşup sûret-i sicilleriyle bile Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin ki küreğe konıla; şöyle bilesin.

1005 *Moton câniblerinde deryâ muhafazası hizmetiyle görevlendirilen Hâssa Galata reislerinden Hüseyin Reis'in gemisine konulan mücrimlerden zabtı mümkün olmayanların donanmaya alınıp yürüne Anadolu kürekçisi verilmesi.*

Yazıldı.

Mezbûr re'îse virildi. Fî 8 Ramazân, sene: 972

Piyâle Paşa'ya hüküm ki:

Hâliyâ Hâssa Galata re'islerinden Hüseyin Re'is'ün kadırgasına küreğe kırk-elli mücrim konulup Moton câniblerinde deryâ muhâfazasında alıkonılmak üzre irsâl olunmuşdur. **Buyurdum ki:**

Donanma-i Hümâyûnum varup mülâkî oldukda, mahall-i mezbûra varınca zikrolunan mücrimlerin serkeşlerinden zabta kâbil olmayanları Donanma-i Hümâyûnum'a alup yirlerine Anadolu kürekçilerinden kürekçi viresin.

1006 *Gürcü beylerinden Levend Bey'in adamlarına İstanbul'dan Erzurum serhadlerine gidebilmeleri için yol hükmü verildiği.*

Yazıldı.

Mahrûse-i İstanbul'dan Erzurum serhaddine varınca yol üzerinde olan kâdîlara; Gürci beglerinden Levend Beğ âdemleri Haydar ve Üveys ve Hacı ve Mehmed nâm kimesnelere yol hükmi.

1007 *Narda re'âyâsının voyvodalarına isnad ettikleri suçların teftiş olunarak neticesinin bildirilmesi.*

Yazıldı.

Narda ve Angelikasrı kâdîlarına hüküm ki:

Kazâ-i Narda re'âyâsı Südde-i Sa'âdetüm'e âdem gönderüp; "Voyvodamız olan kimesne tereke vü bâğlarımızdan şer'-ı şerîf muktezâsınca âyid olan öşr ü sâlâriyyeyi ve öşr-i şırayı aynı ile almayup üzerimüze bırakup ba'de-zamânin tereke vü sıra bahâlu oldukda gelüp akça taleb idüp ziyâde akçamız alup ve on beş-yiğirmi levend ile kasaba vü kurâmuza gelüp müft ü meccânen yim ü yimek ve koyun ve kuzı ve tavuk ve sâyir me'kûlâtımızı alup ve resm-i arûsumuzı kânûn u defter mûcebince almayup ziyâde alup ve üzerimüzde bir cerîme sâbit olmadın ba'zımızı dutup bilâ-ma'rifeti'l-kâdî cibr ile ziyâde akçamız alup ve işlenen etmeğün narhı sekiz yüz dirheme mütehammil iken etmekçilerimiz üzre ziyâde bahâ ile buğday tarheyleyüp dörder yüz dirheme narh virmek ile re'âyâyâ muzâyaka virüp ve

birimüz mürdoldukda vâris-i ma'rûfı olup şühûd-ı udûl ile şer'î verâsetin isbât itmeğe kâdirler iken istimâ' itdirmeyüp bilâ-ma'rifeti'l-kâdî muhallefâtın alup zabteyleyüp ve kızlarımızın rızâları ve velîlerinün izni olmadın bilâ-ma'rifeti'l-kâdî istediği kimesnelere cebr ile tezvîc itdürüp ve ba'zı yetîme hurratü'l-asl re'âyâ kızların birer bahâne ile tutup Yehûdîlere "esîr" diyü bey' eyleyüp hılâf-ı şer' u kânûn te'addî itdüğün" bildürmeğin **buyurdum ki:**

Hük-m-i şerîfüm vardukda, bu husûsları yirlü yirinden bi'z-zât onat vechile teftîş eyleyüp göresin; isnâd olunan kazâyâ arzolunduğı gibi midür, fi'l-vâkı' re'âyânun kızların rızâları ve velîlerinün izinleri olmadın fuzûlî tezvîc itdüğü sahîh midür, kaç nefer kimesnenün kızın tezvîc eylemişdür ve Yehûdîlere "esîr" diyü bey' eyledüğü vâkı' midür, kaç nefer kıza bey' eylemişdür ve kimlerin kızıdır ve iştirâ eyleyenler kimlerdür, re'âyâdan hılâf-ı şer' u kânûn akça alınmış midür ve kimlerden ne mikdâr nesne alınmışdır ve narhdan ziyâde ile etmekcilere buğday tarhitdüğü vâkı' midür, tarhı zamânında buğday si'ri ne idi, ne mikdâr ziyâde ile tarheylemişdür, bi'l-cümle re'âyâyâ zulm ü te'addîsi var midür, keyfiyyet-i ahvâli niçedür; tamâm ma'lûm idinüp aslâ bir mâddesin ketmitmeyüp mufassal [ü] meşrûh yazup bildüresin.

1008 *bkz. hkm. 980*

Yazıldı.

Kethudâsına virildi.

Beğşehir Beğî Bâyezîd Beğ'e hüküm ki:

Hâlâ mektûb gönderüp; "Nefs-i Beğşehir'nde tâze irişmiş şehirlü oğullarından bir niçe kimesneler bâğçelerde sohbet idüp birine "Sultân Bâyezîd" diyü isim koyup ve birine "Kuduz Ferhâd" ve birine "Ağsak Seyfüddîn" diyü ad virüp mukaddemâ olan sancakbeğî habsidüp te'dîb ü tenbîh itdükde mütenebbih olmayup girü ol nâm ile beyne'l-akrân meşhûrlardur." diyü bildürdüğün ecilden mukayyed ü mahbûs Südde-i Sa'âdetüm'e gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Mezkûrlara yollarda hıfz u hırâset için kifâyet mikdârı hısâr-erenleri ta'yîn idüp emrüm mücebince kayd ü bend ile Dergâh-ı Mu'allâm'a gönderesin. Yolda onat zabtitdürüp gaflet ile gaybet itdirmekden hazer eyleyesin; şöyle bilesin.

1009 *Erdel kralının; Tımışvar ve Budun askerlerinin yardımına yetişmediği için Tokay ve birkaç kalesinin düşmanın eline geçtiği ve kendisinin de kalelerinin düşman elinde kalması suretiyle sulha razı olduğu yolundaki mektubunun alındığı; Nemçe kralının, gönderilen ahidnâme şartlarını kabul ederek aldığı kalelerden çekilmediği takdirde yardım için Erdel'e gönderilen askerlerle Nemçe'nin aldığı kalelerin muhasara edileceği.*

Yazıldı.

Erdel Kralı İstefan Kral'a hüküm ki:

Dergâh-ı Âlem-penâhum'a mektûb gönderüp; "Nemçe kralı tarafından vilâyet-i mezbûreye dühûl iden adû-yı bed-rûy Tokay Kal'ası'yla bir niçe kal'alarınız alup Budun ve Tımışvar askeri mu'âvenete irişmemeğe adû-yı hâksâr gâlib olup üzerinize yörimek kasdları oldukları mesmû'ınız oldukda def'a kâbiliyyet olmayup nâ-çâr barışmak sûreti gösterildiğin ve alınan kal'alarınız zabtlarında olduğın" i'lâm eylemişsiz. Mektûbunuzda her ne ki dinilmiş ise izz-i huzûruma arzolunup ma'lûm-ı şerîfüm olmuştur. Eyle olsa; vilâyet-i mezkûre şemşîr-i zafer-te'sîrimüzle fetholunmuş vilâyetümden olup baban Yanoş Kral Atebe-i Ulyâm'a ızhâr-ı sadâkat ü ubûdiyyet itdüğü ecilden krallığı ile ser-firâz kılınup vefât idicek sen dahı yarar kulum-oğlı kulum olmağın merâhım-i cemîle-i husrevânemden baban yiri sana ihsânım olup âsûde-hâl üzre vilâyetün mazbût u muntazam iken mâ-beynde olan mu'âhede-i hümâyûnuma muhâlif Plaj Menhar(?) diyen müfsid gavgâsıyla ol cânibe dahl ü ta'arruz olundukda anların ellerinden alınan kılâ'a rızâ virilmemişidi. Vilâyet-i mezbûre Memâlik-i Mahrûsem'den iken aldıkları kılâ' anların tasarruflarında kalmak ihtimâli var mıdır! Beher-hâl uhde-i aliyye-i husrevâneme vâcib olduğu üzere tedârük görülür. Senün vüfûr-ı celâdet ü şehâmetünden şimdiye değin düşmenün hakkından gelinmek me'mûl idi. Mukâbele idecek mikdâr leşkerün var idi; ihmâl beğlerden ve leşkeründen midür? Münâsib vaz' olmamışdır ve bundan evvel kral-ı mezbûrdan harâcla gelen ilçisi ahid-nâme-i hümâyûnı kral kendü nâmına tecdîd kılmak recâsına göndermiş iken; "Ol tarafdı bu esnâda memleketimize ahde muhâlif tecâvüz olunmağla nakz-ı ahd olmak ihtimâli ile ol cânibe bir mikdâr hareket olmuşdur. Ahd ü emânda sâbit-kadem olmağa safâ-yı hâtır ile râ'î vü râğb olup muhâlefet itmek ihtimâli yokdur." diyü tazarru' u niyâz itmeğe ahid-nâme-i hümâyûnumun sûretin alup ol cânibe ulağla gitmişidi. Şimdiye değin krala varup mülâkî olmuşdur ve mâ-beynimüzde ahd-i hümâyûn bu minvâl üzre mukarrer olmuşdur ki, aldığınız kal'alardan Bana Kal'ası elinizde kalup sâyir alınan kal'alar kendülere teslim olunmak meşrûat olup bu tarîkla sulhı kabûl idüp Nemçe leşkerinün hâliyâ alınan kal'alarınızdan el çeküp sana teslim iderlerse ahd-i şerîfümüz mukarrer olur. Gerekdür ki; nâme-i hümâyûnumuz varup vusûl buldukda, vech-i meşrûh üzre mâ-beynde olan ahd ü emân mukarrer olup sahîh cevâb gelince cem'ıyyetüni zinhâr tağıtmayup muhkem düşmen yarağıyla hâzır u müheyâ turasın. Tımışvar beğlerbeğisi vilâyet-i Tımışvar askeriyle ve Solnok Beği Hasan dâme ızzühû Budun'dan mu'âvenete gelen asker halkı ile bulundukları yirlerde cem'ıyyetle hâzır bulunup senün cânibüne nâzır olmak tenbîh olunup Rûmili beğlerbeğisi dahı umûmen Rûmili askeri ile hâzır olmuşlardır. Eger sulhı kabûl idüp alınan kal'alarınızdan âdemlerin ihrâc itmezler ise mu'âvenete emrolunan asker-i hümâyûnumuzla inşâ'a'llâh alınan kal'alar muhâsara olunup bi-inâyeti'llâhi te'âlâ gereği gibi haklarından geline; şöyle [bilesiz].

1010

Erdel kralının, Nemçelilerin elinde kaleleri olduğu halde Nemçe ile sulh yapmasına razı olunulmayacağı; Tımışvar beylerbeyinin Budun ve Rumili beylerbeyinden ihtiyaç kadar asker isteyip tedbiri elden bırakmayarak düşman tarafından alacağı haberleri bildirmesi.

Yazıldı.

Mustafâ Çavuş'a virildi. Fî 11 Ramazân, sene: 972

Tımışvar beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp Vilâyet-i Erdel Kralı İstefan Kral'dan vârid olan mektûbı bile irsâl eylemişsin. Ol bâbda her ne ki dinilmiş ise ale't-tafsîl ma'lûm-ı şerîfüm oldu. Eyle olsa; vilâyet-i mezbûre Memâlik-i Mahrûsem'den olup ol kal'alar düşmen eline düşmüş iken ol cânible dostluk idüp sulhitdüğüne rızâ-yı şerîfüm yokdur. **Buyurdum ki:**

Hüküm-i şerîfüm varıcak, ol cânibden gaflet üzre olmayup her ne mahalde bulunursan cem'ıyyetünle hâzır u müheyyâ turup ve cem'ıyyete gelüp irişmeyenlere mektûb ü âdem gönderüp yanuna cem' idüp ve Budun'dan Solnok Beği Hasan *dâme ızzühû* ile mu'âvenete gelenlerden bir ferdi koyuvmeyesin. Budun beğlerbeğisine tekrâr hüküm-i hümayûnum gönderilüp; "Bin beşyüz âdem ile mu'âvenet olunmaz; külliyyet üzre asker gönderesin." diyü emrüm olmuşdur. Sen dahı müşârun-ileyhe mektûb gönderüp lâzım ise taleb idesin. Ol asker dahı gelüp irişdüğü gibi yat u yarağınuzla müretteb ü mükemmel düşmen yarağıyla hâzır olup emr-i şerîfüm olmadın cem'ıyyetünü tağıtmayasın. Rûmili'nden dahı mu'âvenete asker lâzım ise arzidesin; kifâyet kadar asker irsâl oluna. Bu bâbda kemâl-i teyakkuz u intibâh üzre tedbîr ü tedârükde kusûr komayup ol tarafdân vâkıf u muttali' olduğun ahbâr-ı sahîhayı i'lâm itmekden hâlî olmayasın; şöyle bilesin.

1011

Budun beylerbeyinin Solnok beyi ile Tımışvar beylerbeyinin yanına gönderdiği askerın az olduğu, külliyetli miktarda asker hazırlayıp göndermesi.

Yazıldı.

Bu dahı.

Budun beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ Atebe-i Ulyâm'a mektûb gönderüp; "Solnok Beği Hasan *dâme ızzühû*yı Budun askerinden bin âdem ile Tımışvar beğlerbeğisi yanına mu'âvenete irsâl itdüğün" bildürmüşsin. Ol bâbda her ne ki dinilmiş ise ma'lûm-ı şerîfüm oldu. Eyle olsa; vilâyet-i Budun'da senün yanunda on binden ziyâde asker-i hümayûnum var iken Budun'da kalduğun takdîrce vilâyet-i Erdel'e küllî düşmen müsteavlî olmuşken mu'âvenete ol mikdâr asker kifâyet ider mi? **Buyurdum ki:**

Hüküm-i şerîfüm varıcak, aslâ te'hîr ü tevakkuf itmeyüp külliyyet üzre asker tedârük idüp müretteb ü mükemmel yat u yaraklarıyla ber-vech-i isti'câl müşârun-ileyh beğlerbeği yanına irsâl eylemekde kemâl-i ikdâm ü ihtimâm idesin. Bu bâbda ihmâl olunmaktan

gâyetle ihtirâz idesin. Şöyle ki; mu'âvenete emrüm üzre kifâyet kadar asker irişmemekle ol taraflarda ırz [u] nâmûs-ı saltanatuma muhâlif iş ola, netîcesi sana âyid olur; bilmiş olasın.

1012 *Marmara kasabası halkının şikâyeti üzerine niyabetten alınması için hakkında emir gönderildiği halde niyanebette devam ettiği bildirilen Hasan Fakih adlı kişinin niyabetten alınması.*

Yazıldı.

Hamza nâm kimesneye virildi. Fî 14 Ramazân, sene: 972

Marmara kâdîsına hüküm ki:

Kasaba-i mezbûre halkı âdem gönderüp; "Hasan Fakîh nâm kimesne için mukaddemâ vilâyet halkı şikâyet itmeğin niyâbet itmemek için hükm-i şerîf virilmiş iken girü emre muhâlif niyâbet ider." diyü bildürdükleri ecilden **buyurdum ki:**

Mezbûr sâbıkâ niyâbetden emr-i şerîfümle ref' olmuş iken girü emr-i şerîfûme muhâlif niyâbet iderler ise, ref' idüp min-ba'd niyâbet itdürmeyesin.

[Yev]mü'l-Erbi'â, fî 10 Ramazânî'l-mübârek, sene: 972, Kostantîniyye

1013 *Al-i İzze tâifesi şeyhine âit timarın Tikrit beyine verilmesiyle Tophane ve barut hizmetinin aksadığı sâbık Bağdad beylerbeyi tarafından bildirildiğinden, timarın tekrar şeyhe verilip yıllık üç bin kantar güherçile işlenerek İstanbul'a gönderilmesi.*

Yazıldı.

Kethudâsına virildi. Fî 15 Şevvâl, sene: 972

Bağdâd beğlerbeğisine ve Hızâne-i Âmire'nün Bağdâd cânibi defterdârına hüküm ki:

Sâbıkâ Beğlerbeği olan Husrev dâme ikbâlühû Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "Âl-i İzze tâyifesinin şeyhi olup Ebû-Bekir A'râbî'yla kadîmden itâ'at üzre olup tîmârı Tikrit beğine virilmekle üzerinde olan A'râb perîşân olup yollar münsedd olduğundan mâ-adâ anda olan tophâne ve ba[r]ut-hâne mühimmâtı bâbında muzâyaka çekilür." diyü tîmârı mukarrer olmasın i'lâm itmeğin top-hâneye odun getirüp hıdmet itmek üzre tîmârı kendüye mukarrer olup hükm-i hümayûnum virilmişdür. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, vilâyet-i mezbûrede olan harâbe köy yirlerinden ve sâyir bulunan mevâzı'dan barut olmağa kâbil güherçile var ise çıkardup mezkûrun develerine odun taşıdıp sâyir lâzım olan harcın Hazîne-i Bağdâd'dan sarfidüp sükker gibi bişürdüp güherçile itdürüp yılda iki-üç bin kintâr güherçile hâsıl itmek ardınca olasın ki, hâsıl olan güherçile mahrûse-i İstanbul'a getirile. Husûs-ı mezbûr emr-i mühimdür; gereği gibi mukayyed olup zikrolunan mikdâr güherçileyi ihzâr itmek bâbında envâ'-ı sa'y ü ikdâm üzre olasın ve ne mikdâr harcolursa muhâsebeye kayditudüresin.

1014

Tâyin olundukları su yolu hizmetine gütmemekte direnen Selanik yörüklerinin inadında ısrar edenlerinin küreğe konulmak üzere Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.

Yazıldı.

Âdemine virildi. Fî 13 Ramazân, sene: 972

Selanik Yörükleri bulunan yirlerün kâdîlarına hüküm ki:

Hâliyâ Selanik Yörükleri Sübaşısı Husrev *dâme mecdühû* Südde-i Sa'âdetüm'e âdem gönderüp; "sübaşılığına müte'allik olup taht-ı kazânuzda sâkin olan Yörükler fermân-ı şerîfümle suyolu hıdmetine ta'yîn olundukda varmayup evlerinde kalup tenbîh ü te'kîd olundukda dahı inâd idüp ihmâl ü müsâhele itdüklerin" bildürmeğin **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfümle müşârun-ileyhün âdemleri vardukda, her birinüz taht-ı kazânuzda sâkin olup mûmâ-ileyhün sübaşılığına müte'allik Yörükler emr-i şerîfümle suyolu hıdmetine ta'yîn olundukda aslâ te'hîr ü tevakkuf itdürmeyüp ve gaybet idenleri onbaşılarına ve müştereklerine teklîf idüp buldurup ta'yîn olunan hıdemâta sürüp çıkarup ihmâl itdürmeyesiz. Şöyle ki; fermân olunan hıdmete çıkmak tenbîh olundukdan sonra varmayup inâd idüp evlerinde kalanı kayd ü bend idüp Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin ki küreğe konıla; şöyle bilesiz.

1015

Diyarbakır'da, Şeyhler tâifesiyle müşterek kullandıkları, Bel(?) ve Hüseyinler mezraalarının tâife tarafından gerekli tamirat ve bakımlarının yapılmadığı gerekçesiyle, hisse ayrımı talebinde bulunan karye halkının müracaatının incelenerek devlet malına ve halkın faydasına olacak şekilde muamele olunması.

Yazıldı.

Akşehir* Beği olup vilâyet-i Diyârbekir tahrîri fermân olunan Mûsâ *dâme ızzühûya* ve Kâtibi Ârif *zîde kadruhûya* hüküm ki:

Dârende Yûsuf nâm kimesne gelüp; "Bel(?) ve Hüseyinler nâm mezra'aları karye-i mezbûrede sâkin olan Şeyhlar tâyifesiyle kadîmden tasarruf idegelüp hâlen mezkûr tâyifenün ziyâde zulm ü te'addîleri vardır; harâbe itmişlerdür, ta'mîr itmezler. Her tâyife hissamız ayrılırsa kendü yirlerimüzi ta'mîr iderüz." diyü bildürmeğin **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak göresiz; arzitdüğü gibi ise bu bâbda mâl-ı mîrîye ve re'âyâyâ enfâ' olanı ile amel idüp hılâf-ı şer' u kânûn kimesneye iş itdürmeyesiz.

* Metinde 'Kırşehir' olarak geçmektedir.

1016

Mamuriye Kalesi'ne mevacic götüren yeniçerileri öldürmekle zanlı olan Amid'de sâkin Tegeltici Kasım ve arkadaşlarının yakalanıp Südde-i Saâdet'e gönderilmeleri.

Yazıldı.

Diyârbekir beğlerbeğisine hüküm ki:

Âmid'de sâkin Tegeltici Kâsım ve Köpekkıran-oğlu Kassâb nâm kimesneler ve Kör Murâd nâm zimmî hıdmetkârlarıyla cümle on iki nefer kimesne Ma'mûriyye Kal'ası'na mevâcib alup giderken Karahısâr-ı Sâhıb kurbinde nâ-bedîd olan yeniçerileri anlar katlitedükleri istimâ' olunmağın mezkûrlar yoklanup ele girüp Südde-i Sa'âdetüm'e gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Hüküm-i şerîfüm varıcak, te'hîr itmeyüp bu bâbda bi'z-zât mukayyed olup zikrolunan kimesneleri hufyeten tettebbu' u tecessüs idüp bulup ele getirüp dahı emrüm mücebine mukayyed ü mahbûs yarar âdemler ile Dergâh-ı Mu'allâm'a gönderesin. Yolda ve izde onat vechile hıfzıtdürüp gaflet ile gaybet itdürmekden hazer eylesesin.

1017 *Haleb sancağında ve hacc-ı şerîf yolu üzerinde harabe bir vaziyette bulunan Salda mezraasını ihya etmek isteyen Kapı Ağası Yakub'a mukâtaa bedelini Hızâne-i Âmire'ye eda etmek üzere verilmesi.*

Yazıldı.

Haleb beğlerbeğisine ve Arab defterdârına hüküm ki:

Hâliyâ Südde-i Sa'âdetüm'de Kapum Ağası Ya'kûb dâme ulüvvühû Haleb sancağında Cebel-i Sem'ân nâhiyesinde hacc-ı şerîf yolında Toman Hânı kurbinde havâss-ı hümayûnumdan olan Salda' nâm mezra'a harâmiler yatağı olup niçe kimesneler katl ü gâret olunup hâlen zikrolunan mezra'ayı ta'mîr ü ihyâ etmek murâd idinüp defter-i hâkânîye nazar olundukda terekese üç bin akça hâsıl yazılmış bulunmağın kimesnenün yazılı ve nizâ'lusı olmayan fellâhlardan cem' idüp mezra'a-i mezbûreyi imâret eyleyüp ol yirler emn ü emân ile ma'mûr olup ihyâ vü âbâdân etmek şartıyla mahsûlî mukâbelesinde üç bin akça mukâta'a takdîr olunup sâl-be-sâl mukâta'a-i mezbûreyi Hızâne-i Âmirem'e edâ etmek üzere müşârun-ileyhe virilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Zikrolunan mezra'ayı müşârun-ileyhe murâd itdüğü üzere kimesnenün yazılısı ve nizâ'lusı olmayan fellâhlardan ma'mûr u âbâdân idüp hâsılı mukâbelesinde takdîr olunan mukâta'ayı Haleb Hazînesi'ne teslîm etmek şartıyla müşârun-ileyhe zabt u tasarruf itdürüp hâricden kimesneyi dahl ü ta'arruz itdürmeyesin. Sonra ma'mûr u âbâdân oldukda emrüm ne vechile olursa anunla amel oluna; şöyle bilesin.

1018 *Zihne kadısı ile Dergâh-ı Muallâ Çavuşu Ivaz'ın Rumeli'nde sağ kolda bulunan kadınlardaki celeb tâifesini yoklama ve yeni celeb yazma işi ile görevlendirildiği.*

Yazıldı.

Zihne kâdîsına hüküm ki:

Şimdiki hâlde mahrûse-i İstanbul'un yazılı koyun celeblerinin ba'zı mürde ve ba'zı müflis ü nâ-bedîd olmağla mahrûse-i mezbûrede et husûsına ziyâde muzâyaka çekilüp celeb yazılması mühimm ü lâzim olup senün istikâmetüne i'timâd-ı hümayûnum olmağın vilâyet-i Rûmili'nde sağ-kolda vâkı' olan celebî yazmak için seni ta'yîn idüp celeb defterinün sûreti aynı ile ihrâc olunup mühürlenüp Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil Çavuşum İvaz *zîde kadruhûya* teslim olunup irsâl olundu. **Buyurdum ki:**

Hük-m-i şerîfümle vardukda, kat'â te'hîr ü terâhî itmeyüp bu husûsa bi'z-zât çavuşumla mübâşeret idüp her kâdîlıkda olan celebleri tamâm dikkatle teftîş idüp göresin; mezkûrlardan; "Mürde vü nâ-bedîd oldu." didükleri kimlerdür ve ne târîhda ve ne mahalde fevt ü nâ-bedîd olmuşlardır ve hem vefâtlarına ve nâ-bedîd olduklarına kimler şehâdet iderler, isimleri ve resimleriyle yazup defter eylesin ve "Müflis olmuşlardır." didükleri celeblerin ahvâlleri nedür, fi'l-vâkı' müflis olmuşlar mıdır, niçedür; tamâm dikkat ü ihtimâmla teftîş ü tettebbü' idüp göresin; egerçi müflis olmağla dahı celeblikden çıkmak ihtimâli yokdur ammâ; hakîkati üzre tefahhus idüp yanunda ne vechile sâbit ü zâhir olursa başka defter dutup mufassal ü meşrûh yazup kaydeylesin. Bu husûsları sonradan yine tefahhus itdürüp gördürsem gerekdür. Şöyle ki; müflis ü müteveffâ vü nâ-bedîd adına yazılan kimesnelerin hılâfî zâhir ola, ol şehâdet idenleri kaç nefer kimesneler ise mecâl vormeyüp siyâset olunur ki, sâyirlerine mûcib-i ibret ü nasîhat vâkı' ola. Bi'l-cümle iflâsı ve mevte ve gaybet-i munkatı'a ile gaybeti sâbit ü zâhir olan celebler kaç neferdür ve zimmetlerine ne mikdâr koyun mukayyed ise anların yirine ol mikdâ[r] koyuna ribâ-horlardan ve sâyir mütemevvil ü mâldâr olan kimesnelerden eger hısâr-erenleridür ve ra'ıyyetden bilâ-emr tîmâra çıkan ecnebîlerdür ve eger toğancı ve muhtesib ve premkür ve knezdür ve eger sâyir erbâb-ı vezâyif ü cihâtdur ve eger tüccâr ve ehl-i kisb ü kârdur, bi'l-cümle Dergâh-ı Mu'allâm kullarından ve sipâhî tâyifesinden mâ-adâ celeb olmağa münâsib ne mikdâr kimesne ma'lûm idinürsen -ki, mütemevvil ü mâldâr ola- ne kâdîlıktan ve ne köyden ise isimleri ve iştihârlarıyla mufassal yazup defter idüp mu'accelen Südde-i Sa'âdet-bahşum'a arzdeylesin. Ne asıl kimesneler idüğü görölüp hakikat-i hâlleri ma'lûm oldukdan sonra celebliğe mukarrer kılınup emr-i şerîfüm sâdir oldukdan sonra celeblik hıdmeti eyleyeler ve zikrolunan tâyifeden mukaddem koyun ehli olanları yazasın. Anlardan sonra sâyir tâyifeden yazup ta'yîn eylesin. Ammâ; bu bâbda ziyâde ikdâm ü ihtimâm idüp sahîh mâldâr u mütemevvil olanları kudretlerine göre yazasın ki, sonradan her birisi teşekkî idüp; "Benüm kudretüm yokdur." diyü ızhâr-ı acz itmeyüp dahı tekrâr görölmeğe ihtiyâc eylemeyesin ve bundan akdem ba'zı celebler mâldâr u mütemevvil kimesneler iken tekâlifden mu'âf olmağ için birer mikdâr koyuna celeb yazılmışlardır. Kudretlerine göre ziyâde koyuna tahammülleri vardır ve ziyâde mâldâr u mün'im olup cüz'î koyuna kaydolunan celebleri sıyânet itmeyüp ve koyun celebî olmağa münâsib olan sığır celeblerin mikdârlarına göre koyuna kaydeyleyüp celeb ahvâlin bir vechile tedârük eylesin ki, tamâm muntazam olup et bâbında muzâyaka çekilmeye ve aslâ bir kimesneye kudretinden ziyâde tahmîl ü teklîf olunmayup tamâm adâlet üzre yazup aslâ bir ferde meyl ü hımâyet itmeyüp yazduğun kimesnelerin hakikat-i hâlin sıhhati üzre yazup ehl-i garaz söziyle kimesneye

zulmolmakdan ziyâde hazer eyleyesin ve Akkirman ve Kili Kâdîlıkları'nda ba'zı kimesneler koyun-eri olup sâyebânlar yapup celebrere koyun bey' itmek için koyun üredüp ol tarîk ile celeblikden ihrâc olunmuşlarıdır. Anları tamâm ihtimâm üzre yoklayup emr-i sâbık mücebince her birine ne mikdâr koyun üretmek takdîr olunmuş ise şartların ri'âyet idenlerin mevcûd bulunan koyunların yazup defter idüp şartların ri'âyet itmeyenleri girü celeb kaydîdüp anların ahvâlinde müşevveş nesne komayup koyun üredüp şartların ri'âyet ideni tefrîk idüp itmeyenleri celebliğe mukarrer kılasın. Bi'l-cümle yazduğun celeb ahvâli cümle senden sü'âl olunur. Şöyle ki; sonra hılâfî zâhir ola, netîcesi sana âyid olur. Beğlerden ve sübaşılardan ve voyvodalardan ve sipâhîlerden ve gayriden muhassılan hîç ahad celeb yazmak umûrına karışmayup kimesneye hımâyet itmeyeler, maslahata mâni' olup avkeylemeyeler. Anun gibi fermân-ı şerîfûme mugâyir dahl ü ta'arruz idenleri her kim ise yazup arzeyelesin ki hakkından geline ve toprak kâdîları celeb yazmak husûsında gereği gibi mu'âvenet ü muzâheret eyleyüp lâzım geleni ihzâr idüp ihtimâmında dakîka fevtitmeyeler. Bu bâbda ihmâli olanları isimleriyle yazup arzeyelesin ki, bir vechile haklarından geline ki, sâyirlerine mûcib-i ibret olup min-ba'd kimesne fermân-ı şerîfûme [muhâlif] iş itmek ihtimâli olmaya ve her kâdîlıktan ne mikdâr mürde vü müflis ve gaybet-i munkatı'a ile gâyib olanlardan ne mikdâr kimesne ihrâc idersen ihrâc itdüğün başka defter idüp mukarrer itdüğün celebleri dahı müstekıl defter idüp sâbıkda defter olunduğu gibi cümlesin karışdırmayup bir vechile temîz ü pâk yazup defter idesin ki, mürâca'at lâzım geldükde ne kâdîlıkda ve kangı karyede idüğü bulunmağa âsân ola.

1019

Tatarbazarı Kadısı Muslihiddin ile Sâbık İstanbul Sübaşısı Hüseyin Çavuş'un Rumeli'nde solkolda bulunan kadıhıklardaki celeb tâifesini yoklama ve yeni celeb yazma işi ile görevlendirildiği.

Yazıldı.

Bir sûreti, Rûmili'nün sol-kolında vâkı' olan yazılı celebler için yazıldı; Tatarbâzârı Kâdîsı Muslihiddîn'e.

Sâbıkâ İstanbul Sübaşısı Hüseyin Çavuş'a virildi. Fî 25 Ramazân, sene: 972.

1020

Tırnovi kazâsında havâss-ı hümayundan olup Kanunî'nin kızına temlik olunarak mülknâmesi verilen Leskofça, Radoviçe-i Müslim ve Radoviçe-i Gebr adlı karyelerin sınırlarının yeniden tesbit edilerek hüccet-i şeriyyesinin verilmesi.

Yazıldı.

Uncı-zâde Ahmed Çavuş'a virildi. Fî 13 Ramazân, sene: 972.

Şumnu ve Hezârgrad ve Tırnovi kâdîlarına hüküm ki:

Seyyide[tü]'l-muhadderât ilh. kızum sultân dâmet is[me]tühâya Tırnovi kazâsından Leskofça ve Radoviçe-i Müslim ve Radoviçe-i Gebr demekle ma'rûf üç kıt'a karyeler havâss-ı hümayûnumdan olup müşârun-ileyhâya temlîk ü ihsân olunup mülk-nâme-i hümayûnum virilmişdür. Kadîmî sınırları dahı ta'yîn ü temyîz olunmasın istid'â itmeğin buyurdum ki:

Çavuşlarından Süleymân *zîde kadruhû* varıcak, te'hîr ü terâhî eylemeyüp ahâlî-i vilâyetden ehl-i vukûf ve mu'temedün-aleyh müslimânlarla zikrolunan karyelerün sınırı üzerine yörüyüp ma'mûlün-bih olan sınırları her ne mahalden ise ma'lûm idinüp yanınızda bi-hasebi's-şer' ve'l-kânûn sâbit ü zâhir olan kadîmî sınırına bir alâmet vaz idüp' müzmâ huccet-i şer'ıyye viresin ki, sonra sınırı tebdîl ü tağyîr olmak ihtimâli olmaya. Zikrolunan karyelerün sınırları temyîzinde tamâm ikdâm ü ihtimâm idesin ki, sonra nizâ'a mü'eddî olacak husûs kalmaya ve illâ netîcesi sizlere âyid olur. Ana göre tedârük idüp hak üzre ta'yîn ü temyîz idesiz; şöyle bilesiz.

[Yev]mü'l-Hamîs, fî 11 Ramazânî'l-mübârek, sene: 972, Kostantîniyye

1021 *Mihallü'ye tâbi akıncı tâifesi ve sancağı sipâhileriyle Semendire'ye doğru gitmesi için daha önce kendisine emir verilen Çirmen beyinin bulunduğu mahalde akıncı tâifesiyle beklemesi.*

Yazıldı.

Çirmen beğine hüküm ki:

Bundan akdem sana hüküm-i hümayûnum gönderilüp; "Mihallü'ye müte'allik olan akıncı tâyifesini toycalarıyla ihrâc idüp sancağın sipâhileriyle Semendire'ye toğru çekilüp yollarda akıncı tâyifesini gereği gibi zabtidüp re'âyâya zulm ü te'addî itdirmeyesin." diyü emrüm olmuştu. **Buyurdum ki:**

Hüküm-i şerîfümle Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından Mustafâ *zîde kadruhû* varıcak, akıncı tâyifesiyle her ne yirde bulunursan ol mahalde tevakkuf idüp akıncı tâyifesini tağıtmayasın. Sonra emrüm ne vechile olursa mücebi ile amel eylesin.

1022* *İstanbul'da Camcıhacıali Mahallesi'nde Mahmud adlı kişiye verâseten intikal edip vasisi Saâdet bin Abdullah'tan satın alınan Muhyiddin Evi diye bilinen evin Südde-i Saâdet İkinci Kapıcıbaşı Mehmed'e temlik olunup mülknâmesinin verildiği.*

Yazıldı.

Nişân-ı hümayûn oldur ki:

Mahrûse-i İstanbul'da Camcıhacıali Mahallesi'nde müteveffâ Muhyiddîn Evi demekle ma'rûf ev ki, taşra çıkacak kapunun sağ tarafında olan üç bâb dükkânı müstemil olup ve hudûdunun cânib-i kiblesi sâbıkâ İstanbul Kâdîsı olan Mi'mâr-zâde Muhyiddîn'ün veresesi mülklerine ve cânib-i garbîsi Husrev Paşa oğlu Kurd Beğ mülkine ve Kazgancı veresesi mülkine ve Subhî () Vakfı'na ve İskender bin Abdullâh nâm yeniçeri mülkine ve yeniçerilikden mütekâ'ıd İsâ bin Abdullâh mülkine ve kıbleye mukâbil olan cânibi tarîk-ı hâssa ve Yeniçeri Ağası Alî Ağa mülkine ve cânib-i şarkîsi tarîk-i âmma müntehîdür; müteveffâ-yı müşârun-ileyhün oğlu olup vefât iden Abdülbâkî'nün sulbi oğlu olan Mahmûd

nâm sağırûn mülki olup içinde kirâcî sâkin olmağla yevmen fe-yevmen harâba müşrif olup ücreti ta'mîrine vefâ eylememenin satılması sağır-i mezbûra evlâ vü enfâ' olup kıbel-i şer' den bey'ine izin virilmeğın sağır-i mezbûrun vasîsi olan Sa'âdet bin Abdullâh nâm kimesneden cenâb-ı celâlet-me'âbumdan sekiz bin filoriye iştirâ olunup a'lemü'l-ulemâ'ı'l-mütebahhırın Rûmili Kâdî-askeri Mevlânâ Hâmid *edâma'llâhü te'âlâ fezâyilehü* huccet-i şer'ıyye virmeğın zikrolunan evi ben dahı mezîd-i inâyet-i husrevânemden Südde-i Sa'âdetüm'de İkinci Kapucıbaşı olan iftihâru'l-emâcid ve'l-ekârim Mehmed *dâme mecdühûya* temlîk ü ihsân idüp bu mülk-nâme-i hümayûnı virdüm ve **buyurdum ki:**

Zikrolunan ev huccet-i şer'ıyyede mastûr olan hudûd u sınırı ile müşârûn-ileyhün mülki olup dilerse sata, isterse bağışlaya, murâd idinürse vakfeyleye. Ol bâbda evlâd-ı emcâdumdan ve vüzerâ-i ızâm ve ümerâ-i kirâm ve a'yân-ı devlet ve erkân-ı sa'âdetümünden ve mutasarrıfın-i emvâl ve mübâşırın-i a'mâlden ve gayriden kimesne dahl ü ta'arruz itmeye ve tebdîl ü tağyîr eylemeye. Her kim tebdîl ü tağyîr iderse ında'llâhî'l-Meliki'd-Dâyim mücrim ü âsim ola.

Tahrîran fî evâyili Ramazân, sene: 972

* Metinde hükmün üzerine "mükerrer" kaydı düşülmüştür.

1023

Filek Kalesi zaîm ve sipâhilerinin, Budun ve Peşte'de bulundukları ve Filek Kalesi'ne bir faydaları olmadığı Filek beyi tarafından bildirildiğinden timar sahiplerinin timarlarının bulunduğu sancaklarda istihdam edilmesi.

Yazıldı.

Filek beğinin kethudâsına virildi. Fi't-târîhi'l-mezbûr.

Budun beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ Filek Beği Hasan *dâme ızzühü* mektûb gönderüp; "Kal'a-i Filek za'îmleri ve sipâhîlerinden ba'zınun livâ-i Filek'de beş-on pâre karyesi olup bir pâre karye veyâ bir mezra'asın Peşte'ye yazdurup ol bahâne ile yâ Peşte'de veyâ Budun'da mütemekkin olup Filek'de olan karyelerinin cümle hâsılını Budun üç-dört günlük yoldur. Anda çekdürüp re'âyâyı rencide idüp ba'zı sipâhînün hod cümle karyeleri Filek'de olup kendü Budun'da veyâhûd Peşte'de olur sipâhînün her zamânda bu serhad hıdmetinde bulunması mühimdir. Zîrâ Kal'a-i Filek on beş-yigirmi pâre bâğî kal'alar mâ-beyninde olup nâ-gâh ol harbî kal'alar keferesi Memâlik-i Mahrûse'yi tâlân itmek kasdidüp veyâhûd hısâra bir mazarrat niyyetini idüp Budun'da ve Peşte'de olan sipâhîlerin ne fâyidesi olur? Bâ-husûs Filek'ün neferleri ekall-i kalîl olup artucak âdeme ihtiyâc-ı tâmmı vardır. Ol makûle sipâhîlerin tîmârları âhara tevcîh olunmağa emr-i şerîf inâyet oluna." diyü arzitemeğın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, kazıyye arzolunduğı gibi ise tîmârları her kangı sancakda atuk ise ol sancağa eşdürüp istihdâm itdüresin.

1024

Hizmetten kaçtığı Karaağaç kadısı tarafından bildirilen Müstecab Çiftliği piyâdelerinden Halil adlı kişinin küreğe konulmak üzere Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.

Yazıldı.

Mektûb getüren Dâvûd'a virildi. Fî 12 Ramazân, sene: 972

Hamîd sancağı beğine ve Karaağaç kâdîsına hüküm ki:

Sen ki kâdîsın, mektûb gönderüp; "Müstecâb Çiftliği piyâdelerinden Kayadibi nâm karyede mütemekkin Halîl nâm kimesne için; "Nevbetinde edâ-i hıdmet eylemeyüp dâyimâ gaybet idüp ve hâliyâ emr-i şerîf ile ele getirilüp yolda gider iken tekrâr gaybet eylemişdür." diyü i'lâm itdüğü ecilden **buyurdum ki:**

Göresin; arzolunduğu gibi ise mezkûrı hüsn-i tedârûkle ele getirüp mukayyed ü mahbûs yarar âdemlere koşup Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin ki küreğe konıla.

1025

Çankırı sancağında, iftira ile halkı rencide ettiği bildirilen Halil adlı kişinin küreğe konulmak üzere Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.

Yazıldı.

Mezbûra virildi. Fî 14 Ramazân, sene: 972

Kengırı beğine ve kâdîsına hüküm ki:

Sen ki [Kengırı] kâdîsın, mektûb gönderüp; "Hacı Mehmed nâm kimesne ağniyâdan olup kimesneye zulm ü te'addîsi olmayup kendü hâlinde iken Halîl nâm kimesne şirret ü şekâvet üzere olup mezbûrı ehl-i örfe tutdurup muhkem darbidüp hılâf-ı şer'-ı şerîf toksan sikke altunun alup ve yigirmi sikke altunun ehl-i örf alup ve "Cezâyir'e emrolundun." diyü tahvîf idüp ve a'yân-ı vilâyet mezbûr Halîl için; "Bunun emsâli şirretten hâlî değildir." [diyü] ihbâr itdüklerin" arzitdüğü ecilden **buyurdum ki:**

Göresin; fi'l-vâkı' arzolunduğu üzere mezbûr ehl-i fesâd olup şirret ü şekâveti bi-hasebi's-şer'i's-şerîf sâbit ü zâhir olursa şer'ile sübût u zuhûr bulan kazıyyelerin sicill idüp mezkûrı yarar âdemlere koşup sûret-i sicilleriyle bile Dergâh-ı Mu'allâm'a gönderesin ki kü[re]ğe konıla.

1026

Bozok beyinden, Südde-i Saâdet'e göndermesi istenilen Sübhanverdi adlı kişinin hasımlarını Kayseriyye beyinin himaye etmemesi.

Yazıldı.

Kâsım Kethudâ'ya virildi. Fî 14 Ramazân, sene: 972

Kaysariyye beğine hüküm ki:

Dârende Sübhânvirdi nâm kimesnenün hasımları olan Mehmed ve Cum'a ve Sungur nâm kimesneler kayd ü bend ile Südde-i Sa'âdetüm'e gönderilmeleri için Bozok Beği Memiş Beğ'e hükm-i şerîfüm gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Vusul buldukda, mezbûrlara mu'în olmayup himâyet itmeyesin. Şöyle ki; mezbûrlara mu'în olup himâyet idesin, sancağın alınıp âhara virilür; bilmiş olasın.

1027 *Haklarındaki fesadcılık dâvalarının görülmesi için emir verildiği halde dâvaları görülmeyip Subhanverdi adlı kişinin çocuklarını yaralayan kişilerin Südde-i Saâdet'e gönderilmeleri.*

Yazıldı.

Kâsım Kethudâ'ya virildi. Fi't-târîhü'l-mezbûr.

Bir sûreti dahı; Rûm beğlerbeğisine yazıldı, mühürlü kîse ile Kâsım Kethudâ'ya virildi.

Bozok beğine hüküm ki:

Dârende Sübhânvirdi nâm kimesne Südde-i Sa'âdetüm'e gelüp; "Mehemmed ve Cum'a ve Sungur nâm kimesneler ehl-i fesâd olup defe'âtle ahvâlleri görilmeğe ahkâm-ı şerîfe virilüp emrüm üzre ahvâlleri görilmeyüp ve mezbûr Sübhânvirdi'nün âlet-i harble yolına gelüp iki oğlın mecrûh itdüklerin" bildürüp ve yoldaşlarından iki neferi Âsitâne-i Sa'âdetüm'e gelmiş bulunmağın habsolunmuşlar idi. Mezbûrlar dahı kayd ü bend ile Südde-i Sa'âdetüm'e gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Mezbûrları kayd ü bend ile Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin ve koşup gönderdiğün kimesnelere tenbîh ü te'kîd idesin ki yolda gaybet itdürmekden ihtirâz ideler.

1028 *Edirne'de Sarây-ı Âmire'de bulunan gılmandan bölüğe çıkacak olanların yarısının sağ-kol garib yiğitleri bölüğüne yarısının da sol-kol gurebâ bölüğüne çıkarılıp mühürlü defterinin gönderilmesi.*

Yazıldı.

Edirne'de Sarây-ı Âmirem ağasına hüküm ki:

Sarây-ı Âmirem gılmânından bölüğe ihrâc olunmağa kâbil oğlanlar ihrâc olunmak için Sağ-kol Garîb Yiğitleri Çavuşı Ferruh ile Sol-kol Gurabâ Çavuşı Osmân irsâl olundılar.

Buyurdum ki:

Hükm-i şerîfümle varduklarında sarây-ı mezbûrda olan gılmânun eskilerinden bölüğe çıkmağa yarar olanlardan nısfı sağ-gurabâ ve nısfı sol-gurabâya çıkarup ta'yîn idüp isimlerin ve resimlerin defter idüp mühürleyüp mezbûrlara teslîm idüp irsâl idesin.

1029 *Van beylebeyi ve beylerbeyiliğine tâbi Kürdistan beylerinin, tamir olunan Erciş Kalesi'nin etrafındaki hendeğin temizlenmesi ve kale çevresindeki toprak yığınının taşınıp etrafın düzeltilmesi işi için imece usulüyle adam göndermeleri.*

Yazıldı.

Van beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ ta'mîri emrolunan Erciş Kal'ası'nun handekı ayırtlanup ve metris yirinde mukaddemâ yığılan toprak kal'adan alçak yirlere taşınup kal'anun etrâfı düzelüp pâk ü temîz olması lâzım olmağın sancağundan imeci tarîkıyla mu'âvenete âdem tedârük olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, taht-ı livândan kifâyet kadar zahîreleri ve katırları ve bârgîrleri ve merkepleriyle mu'accelen imeci tarîkıyla ihrâc idüp yarar âdemlerünle kal'a-i mezbûreye gönderüp dahı kal'aya karîb yığılan toprağla handekdan ihrâc olunan türâbı kal'adan ba'îd zarar gelmeyecek alçak yirlere naklitedürüp kal'anun etrâfını pâk ü temîz itdüdüp ve zikrolunan toprak taşınup tamâm olunca hısârun nâ-tamâm olan binâsına dahı bir mikdâr âdem istihdâm itdüdüp bâb-ı mu'âvenet ü muzâheretde envâ'-ı ikdâm ve hüsn-i ihtimâmın vücûda getüresin.

Yazıldı.

Bir sûreti, Âdilcevâz Beği Mehmed Beğ'e.

Yazıldı.

Bir sûreti, Bitlis Beği Sa'dî Beğ'e.

Yazıldı.

Bir sûreti, Berados ülkesine mutasarrıf Hasan Beğ'e.

Yazıldı.

Bir sûreti, Muş Beği Bahâ'eddîn Beğ'e.

Yazıldı.

Bir sûreti, Hızân Beği Halîl Beğ'e.

Yazıldı.

Bir sûreti, Mâmre[v]ân Beği Mîr Mehmed Beğ'e.

Yazıldı.

Bir sûreti, Hakkâri Beği Zeynel Beğ'e. *Ri'âyet ile yazılmışdur.*

Yazıldı.

Bir sûreti, Müküs beğine yazıldı.

Yazıldı.

Bir sûreti, Şirvi Beği Mahmûd Beğ'e.

Yazıldı.

Bir sûreti, nısf-ı Şirvi'ye mutasarrıf Hasan Beğ'e.

Yazıldı.

Bir sûreti, Keysân Beği Hasan Beğ'e.

Yazıldı.

Bir sûreti, Albak Beği Zâhid Beğ'e.

Yazıldı.

Bir sûreti, Selmas beğine.

Yazıldı.

Bir sûreti, Üstün Beği Mehmed Beğ'e.

Yazıldı.

Bir sûreti, Aspabrut Beği Mehmed Beğ'e.

Yazıldı.

Bir sûreti, Bârgîrî ma'a-Koturdere Beği Mansûr Beğ'e.

Yazıldı.

Bir sûreti, Ağakis Beği Ürkmez Beğ'e.

Yazıldı.

Bir sûreti, Malazgird eyâletine mutasarrıf Imâdüddîn Beğ'e.

1030

Tamir olunan Erciş Kalesi'nde çalıştırılmak üzere, Van beylerbeyinin, Kürdistan sancak beylerinden adam talep ederek imeci usulüyle çalıştırması.

Yazıldı.

Van beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâlen Erciş Kal'ası'nun handekı ayırtlanup ve mukaddemâ metris için kal'aya karîb yığılan toprak âhar yire naklolunmağışün beğlerbeğiliğine müte'allik olan Kü[r]distân beğlerine sancaklarından; "Kifâyet mikdârı âdem ihrâc idüp imeci tarîkıyla mu'âvenet idesiz." diyü ahkâm-ı şerîfem yazılup irsâl olunmuşdur. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, te'hîr ü terâhî itmeyüp gönderilen ahkâm-ı şerîfemi her birine ulaştırup ve kendü cânibünden dahı mektûb yazup emrüm mücebince sancaklarından kifâyet mikdârı âdem taleb idüp kal'a-i mezbûrenün handekın pâk ü temîz itdürmek bâbında envâ'-ı ikdâm ü ihtimâmın zuhûra getüresin. Husûs-ı mezbûr ehemmi mühimâtandur; ihmâl ü müsâhele itmeyüp itmâm-ı maslahat itmek ardınca olasın.

1031

İstanbul zahiresi için Rum Beylerbeyiliği'nden gelecek koyunlar Çorum ve Bolu sancağına ulaştığında, kimsenin müdâhale etmemesi için yanına adam katılarak İstanbul'a gönderilmesi.

Yazıldı.

Mahmûd Çavuş'a virildi. Fî 12 Ramazân, sene: 972

Çorum beğine hüküm ki:

"Mahrûse-i İstanbul zahîresiyçün vilâyet-i Rûm'dan olıgeldüğü üzre koyun ihrâc idüp sâhibleri veyâ vekîlleri ile gönderesin." diyü Rûm beğlerbeğisine hükm-i şerîfüm gönderilüp emrüm üzre müşârun-ileyh koyun ihrâc idüp gönderüp taht-ı hükûmetüne dâhil oldukda

kimesne dahl ü tecâvüz itmemeğiçün yarar âdem ta'yîn olunup toğrı İstanbul'a gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, bu bâbda bi'z-zât mukayyed olup emrüm mûcebince mahrûse-i mezbûre zahîresiyçün koyun gelüp sancağuna uğradukda mu'temed âdemün ta'yîn idüp kasabât u kurâda bir ferde koyun satdurmayup ve boğazlatdurmayup ve kimesneye zâyi' u telef itdürmeyüp cümlesin bî-kusûr mahmiyye-i mezbûreye gönderesin. Şöyle ki; adem-i ihtimâmunla zikrolunan koyundan sancağunda koyun zâyi' ola, özrün makbûl olmaz. Ana göre mukayyed olup emrûme muhâlif iş olmakdan hazer idesin.

Yazıldı.

Bu dahı.

Bir sûreti, Bolı beğine; vech-i meşrûh üzre.

1032

Behram adlı kişiyi Ergene Köprüsü civarında yaralayan zimmî çobanların Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.

Yazıldı.

Tezkireci Hasan Beğ'e virildi. Fî 12 Ramazân, sene: 972

Çorlı kâdîsına hüküm ki:

Sûret-i sicil gönderüp; "Yani ve Todora ve diğer Yani ve Petro nâm zimmî çobânlar Behrâm nâm kimesneyi Ergene Köprüsi kurbinde birkaç yirde harbe ile mecrûh eyledüklerine ikrâr itdüklerin" bildürüp ve mezbûr bi'l-fi'l mahbûs olup lâkin hîn-i muhârebede akçaları alındığı ve mecrûh-ı mezbûr ol cerâhatden fevtolmak ihtimâli olduğu arz olunmağın **buyurdum ki:**

Mezkûrlarun akçaları alınmış ise alınan akçaları bi-hasebi's-şer' müteveccih olanlardan ba'de's-sübût bî-kusûr alıvirüp dahı kayd ü bend ile mezbûrları yarar âdemlere koşup Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin.

1033

İstanbul zahiresi için Rum vilâyetinden koyun gönderilmesi.

Yazıldı.

Mahmûd Çavuş'a virildi. Fî 12 Ramazân, sene: 972

Rûm beğlerbeğisine hüküm ki:

Mahrûse-i İstanbul zahîresiyçün vilâyet-i Rûm'dan şimdiye değin koyun gönderilügelüp hâlen dahı olıgeldüğü üzre zahîre için vâfir ü müstevfî koyun gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, bu husûsa bi'z-zât mukayyed olup kadîmden koyun ihrâc olunugelen kâdîlıklara girü olıgeldüğü üzre yarar u mu'temed âdemün gönderüp mahrûse-i mezbûre zahîresiyçün bıçağa yarar vâfir ü müstevfî erkek koyun ihrâc itdürüp sâhibleri veyâ vekîlleri ile gönderesin ki, gelüp değer bahâ ile bey' olunup sâhiblerine ticâret ve mahmiyye-i mezbûreye et bâbında vüs'at gele. Husûs-ı mezbûr mühimmât-ı umûrdandır; ihmâl ü müsâheleden hazer idüp ikdâm ü ihtimâmda dakîka fevtitmeyesin. Ammâ; bu

bahâne ile mübâşir olanlar te'addî vü tecâvüz itmelerinden ve celb-i mâl eylemelerinden ihtiyât eyleyüp tamâm adâlet ü istikâmet üzre cem' itdürüp sâhibleri veyâ vekîlleri ile gönderesin.

1034 *Dulkadir Beylerbeyi Ahmed'e Korucu-oğlu Pîrî ile gönderilen sunkur ve doğanlara Maraş beylerbeyine varıncaya kadar yol üzerindeki kadıların yeteri kadar et tedarik eylemeleri.*

Yazıldı.

Mezbûra virildi. Fî 12 Ramazân, sene: 972

Mar'aş beğlerbeğisine varınca yol üzerinde olan kâdîlara hüküm ki:

Hâlen hâssa-i hümayûnuma müte'allik ba'zı sunkur ve toğanları Dulkâdir Beğlerbeğisi Ahmed *dâme ikbâlühûya* görüncetmek için hâssa toğancılardan Korucu-oğlu dârende Pîrî ile irsâl olunmuşdur. **Buyurdum ki:**

Mezkûra, hâssa toğan ve sunkurlar ile her kangınızın taht-ı kazâsına dâhil olursa akçasıyla kifâyet kadar et bulıvirüp ihmâl ü müsâheleden hazer eyleyesiz.

1035 *Mağrib Trablusu Beylerbeyi Turgud'un İstanbul'a gelen kalyonuna Vezir Pertev Paşa'nın hâsılarından bedeli karşılığı tereke verilip Çetros İskelesi'nden yükletilmesi.*

Yazıldı.

Karaferye kâdîsına hüküm ki:

Mağrib Trablusu Beğlerbeğisi Turgud *dâme ikbâlühû* âdem gönderüp; "Mahrûse-i İstanbul'a gelen kalyonına bir mikdâr tereke virilmek" bâbında isticâze itmeğin taht-ı kazânda vâkı' olan Vezîrüm Pertev Paşa Hâsılarından akça ile iki yüz müd tereke virilüp Çetros İskelesi'nden tahmîl olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfümle müşârun-ileyhün kethudâsı Alî varıcak, mûmâ-ileyh vezîrüm hâsılarından narh-ı rûzî üzre akça ile iki yüz müd tereke aldurup iskele-i mezbûreden kalyonına tahmîl itdüresin ve ne mikdâr tereke virildüğün bu hükm-i şerîfümün zahrına kaydidüp karadan Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin. Bu bahâne ile emirden ziyâde deryâya ve küffâr-ı hâksâra bir habbe tereke virilmekten hazer idesin. Sonra özrün makbûl olmaz; bilmiş olasın.

[Yev]mü'l-Ahad, fî 14 Ramazân, sene: 972

1036 *Sinop kazâsında ortaya çıkan ve halka zulmettikleri bildirilen suhte tâîfesinin haklarından gelinmesi.*

Yazıldı.

Aşağıda Kastamonı beğine bir hüküm dahı yazılmışdur. Hamza nâm kimesneye virilmişdür. Bu hüküm dahı o kîsenün içinde bile gitmişdür.

Kastamonı beğine hüküm ki:

Sinob kâdîsı mektûb gönderüp; "Kastamonı sancağına tâbi' Sinob kazâsında ahâlî-i vilâyetden cemm-i gafîr ve cemâ'at-i kesîr mahfil-i kazâyâ gelüp tezallüm itdiler ki: "Sûhte sûretinde yüz elli dahı ziyâde levend cem' olup âlet-i harble karye-be-karye gezüp evler ve yollar basup müslimânların oğlancıkların ve kızların ve avretlerin çeküp; "Nezr ü kurbânınız vardır." diyü altın u akça vü esbâbların gâret idüp cebren ve kahran müslimânları elinden ve ayağından asup ziyâde tecâvüz idüp ve Gerze nâm karyeyi yakup evlerin yıkup Dergâh-ı Mu'allâ yeniçerilerinden iki yeniçeriyi döğüp bir gün bir gice habsidüp ziyâde altın u akçaların alup ve Hâce Velî nâm kimesnenün kolından asup cebren ve kahran iki yüz altın ile bir pastav çukasın alup ve Kostandin nâm re'îsün gemisini basup gemi yoldaşların soyup sermâye akçaların ve esbâbların gâret idüp günden güne fesâdları ziyâdedür." diyü bildürmiş. İmdi; sancağın hıfz u hırâseti ve zuhûr iden ehl-i fesâdı ele getirilüp şer'le haklarından gelinmek uhdene lâzimdür. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, bu bâbda bi'z-zât mukayyed olup fi'l-vâkı' sancağunda ol vechile sûhte nâmına kimesne var ise te'hîr ü tevakkuf itmeyüp üzerlerine varup hüsn-i tedbîr ü tedârükle ele getirüp anun gibi el vermeyüp mukâtele vü muhârebeye mübâşeret iderlerse demleri heder olmak üzre sancağın sübaşları ve sipâhîleri ve sâyir il-eriyle bi'l-cümle her ne tarîkla mümkün ü mutasavverse ehl-i fesâdı ele getirüp fesâd ü şenâ'atleri sâbit ü zâhir olanları mecâl vermeyüp mahallinde şer'le lâzim geleni icrâ idüp yirine koyasın; arza muhtâc olanları arzeyelesin.

1037 *Amid sancağını tahrirle görevlendirilen Musa Bey'in tahrir esnasında ortaya çıkan meseleleri bildirmek üzere sancak defteriyle birlikte kâtibi Arif'i Südde-i Saâdet'e göndermesi.*

Yazıldı.

Akşehir Beği olup vilâyet kitâbetinde olan Mûsâ Beğ'e ve Çakırcılar Kâtibi Ârife hüküm ki:

Sen ki kâtibsin, mektûb gönderüp; "Âmid sancağı tahrîr olunup livâ-i mezbûrun zevâyidi zuhûr idüp cümle sancaklar kitâbet olunca tevakkuf olunursa, küllî mâl zâyî' olmak lâzim gelür." diyü Südde-i Sa'âdetüm'e gelmek bâbında isticâze itdüğün ecilden **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, sen ki müşârun-ileyh sancakbeğisin, me'mûr olduğun tahrîr hıdmetinde kalup kâtibünü ol sancağın zevâyidini ve sâyir ahvâlini arzitmek içün livâ-i mezbûra müte'allik lâzim olan defterleriyle isti'câl üzre Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin.

1038 *bkz. hkm. 1022*

Yazıldı.

Nişân-ı hümayûn oldur ki:

Mahrûse-i İstanbul'da Camcıhacali Mahallesi'nde Muhyiddîn Çelebî Evi demekle ma'rûf ev ki, taşra çıkacak kapunun sağ tarafında olan üç bâb dükkânı müştemil olup hudûdının cânib-i kıblesi sâbıkâ İstanbul Kâdîsı olan Mi'mâr-zâde Muslihuddîn'ün veresesi mülklerine ve cânib-i garbîsi Husrev Paşa-zâde Kurd Beğ mülkine ve Kazgancı veresesi mülkine Subhî () Vakfı'na ve İskender bin Abdullâh nâm yeniçeri mülkine ve yeniçerilikden mütekâ'id İsâ bin Abdullâh mülkine ve kibleye mukâbil olan cânibi tarf-i hâssa ve Yeniçeriler Ağası Alî Ağa mülkine ve cânib-i şarkîsi tarf-i âmma müntehîdür; müşârun-ileyh Muhyiddîn Çelebî vefât itdükde zikrolunan evün sekiz hissa-i şâyi'âsından bir hissa-i şâyi'ası Aynî nâm zevcesine ve bâkî kalan yedi hissa-i şâyi'ası on bir hissa olup zikrolunan on bir hissadan hâliyâ Edirne'de Sultân Bâyezîd Hân Müderrisi olan Monla Çelebî demekle ma'rûf Abdülkerîm Mehmed'e ve Abdülvâhîd ve Abdülbâkî ve Kutbüddîn nâm oğullarına ikişer hissa ve Rahîme ve Safiyye ve Hâmide nâm kızlarına birer hissa değ-dükden sonra mezbûr Abdülkerîm Mehmed merkûme Hâmide nâm kızkarındaşının hissa-i şâyi'asını satın alup zikrolunan on bir hissa-i şâyi'adan üç hissa-i şâyi'aya mâlik oldukdan sonra Abdülvâhîd ve Kutbüddîn ve Rahîme ve Safiyye fevtolup mezbûr Abdülbâkî li-ebin ve ümmin karındaşları olup mezbûr Abdülkerîm Mehmed ancak li-ebin karındaşları olmağla cümle hissaları mezbûr Abdülbâkî'ye intikâl idüp mezbûre Aynî Hâtûn dahı fevtolup sümün hissa-i şâyi'ası sadrı oğlu olan merkûm Abdülbâkî'ye intikâl idüp bu cümle hissalara mezkûr Abdülbâkî mâlik olduğundan sonra fevtolup cümle hissa-i şâyi'ası oğlu Mahmûd nâm sağîra intikâl idüp müddet-i medîde zikrolunan evde kirâcı sâkin olmağla harâba müteveccih olup ücreti ta'mîrine vefâ itmeyüp yevmen fe-yevmen harâb olmağın zikrolunan evün bey' olunması sağîr-i mezbûra evlâ vü enfa' olup kibel-i şer'den bey'ine izin virilmeğın sâbıkâ Sarây Kâdîsı olan Mevlânâ Hurrem bin Abdülhayy ve İsâ bin Abdullâh ve Sinân bin Abdullâh nâm kimesneler şehâdetleriyle müşârun-ileyh Abdülkerîm Mehmed'ün vekîli ve müteveffâ-yı mezbûr Abdülbâkî'nün sulbi oğlu Mahmûd nâm sağîrün kibel-i şer'den vasîsi olan Sa'âdet bin Abdullâh nâm kimesneden cenâb-ı celâlet-me'âbumdan sekiz bin filoriye iştirâ olunmağın ben dahı mezîd-i inâyetümden zikrolunan evi Südde-i Sa'âdetüm'de İkinci Kapucıbaşı olan dârende iftihârul-emâcid ve'l-ekârim ilh. Mehmed *dâme mecdühûya* temlîk idüp bu mülk-nâme-i hümayûn-ı meserret-makrûnı virdüm ve **buyurdum ki:**

Zikrolunan ev müşârun-ileyhün mülk-i mahzı ve hakk-ı sırfı olup dilerse sata, isterse bağışlaya, murâd idinürse vakfeyleye. Ol bâbda evlâd-ı emcâdumdan ve vüzerâdan ve ümerâdan ve mutasarrıfın-i emvâl ve mübâşirîn-i a'mâlden ve gayriden kimesne dahl ü ta'arruz eylemeye. Her kim tebdîl ü tağyîr iderse ında'llâhi'l-Meliki'd-Dâyim mücrim ü âsim ola; şöyle bileler; alâmet-i şerîfe i'timâd kılarlar.

Tahrîran fî evâyili Ramazân, sene: isnâ ve seb'în ve tis'a-mi'e.

1039

Eğirdir kazâsı Kandos karyesinde hatip iken Rodos'a sürülen Hayreddin'in Lala Hüseyin ve Rodos kadısının hüsn-i şahâdetlerine binâen serbest bırakılması, fakat hakkında tekrar şikâyet olursa, yeniden Rodos'a gönderilmesi.

Yazıldı.

Rodos beğine hüküm ki:

Lala Hüseyin dâme ulüvvühû mektûb gönderüp Hamîdili'ne tâbi' Eğirdür kazâsından Kandos nâm karyede hatîb olan Hayreddîn için; "Üzerine cürm sâbit olmadın Rodos'a gönderilmişdür." diyü bildürüp ve Rodos kâdîsı dahı mektûb gönderüp mezbûr Hayreddîn için; "Sâlih u mütedeyyin kimesnedür. Bir ferdün şekvâsı ve üzerinde hakkı yokdur. Ehl-i garaz söziyle olmuşdur." diyü arzidüp ıtlâk olunmasın recâ itdikleri ecilden şöyle ki; kendü hâlinde olmayup şirret ü şekâvetinden müslimânlar şekvâ ideler, girü Rodos'a gönderilmek üzere ıtlâk olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Mezbûrî şart-ı mezkûr üzere ıtlâk eylesin.

1040

Şehirköy kazâsında haklarında şikâyet bulunan sipâhiler var ise belirlenip hasımlarıyla dâvalarının görülmesi.

Yazıldı.

Şehirköy kâdîsına ve sol-kol alaybeğisine hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "hüküm vârid olup; "Şehirköy'de sipâhî tâyifesinden hak taleb ider kimesne var ise ihzâr idüp hasımlarıyla berâber idüp şer'le sübût bulan hukûkî ashâbına alıviresin." diyü fermân olunmağın teftûşine şürû' olundukda ba'zı kimesnelerden sipâhî tâyifesinde dört nefer kimesneden hak da'vâ idüp âdem gönderildükde cümlesi keffilleriyle gaybet itdiklerin" bildürmişsin. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şer'füm varıcak göresiz; fi'l-vâkı' hak da'vâ olunan kimesnelerden gaybet itmiş kimesne var ise şer'le buldurması lâzım olanlara buldurup husamâsıyla berâber idüp bir def'a şer'le faslolmayup on beş yıl mürûr itmeyen kazıyyelerin onat vechile şer'le teftîş idüp göresiz; her kimün üzerlerine şer'le hak sâbit olursa ashâbına alıvirdükden sonra kendüleri muhkem habsidüp üzerlerine sâbit olan mevâddı ale't-tafsîl yazup bildüresiz. Şer'-ı şer'fe mugâyir kimesneye iş olmakdan ve hılâf-ı vâkı' kazıyye arz olunmakdan ziyâde hazer eylesiz.

1041

Mora sancağından deryâ seferine emrolunan sipâhilerden arta kalan züemâ ve sipâhilerin yalılarda bulunan kaleler ve karyelerin muhafazasında istihdam edilmeleri.

Yazıldı.

Süleymân Çavuş'a virildi. Fî 17 Ramazân, sene: 972

Mora beğine hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Küffâr-ı hâksârın donanması olup serhadlerden bir cânibe hücum itmeleri mukarrerdür. Dört binlü ve dört binden aşağı olan sipâhîler Donanma-i Hümâyûnum seferine emrolunup bâkî zü'amâ vü sipâhîler dahı âhar cevânib serhadlerine hâzır olmak emrolunup lâkin Mora serhadleri hâlî kalmak lâzım gelür." diyü bildürdüğü ecilden **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, deryâyâ emrolunan sipâhîlerden gayri zü'amâ vü sipâhîye taht-ı livânda olan yalıları leyl ü nehâr kemâl-i teyakkuz üzre hıfz u hırâset itdürüp gaflet ile ol câniblerde yalılarda olan kılâ' u kurâyâ ve re'âyâyâ zarar u husrân irişdürmekden sakınup hıfz u sıyânetleri bâbında envâ'-ı ikdâm ü ihtimâmın vücûda getüresin.

1042 *Hakkındaki şikâyetler üzerine gönderilen emr-i şerîflere itâat etmeyip dâvalarının görölmesine mani olan ve Kütahya Kalesi'nde hapiste bulunduğu bildirilen Tenkata(?) Pîrî adlı kişinin küreğe konulmak üzere Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.

Kapucıya virildi. Fî 16 Ramazân, sene: 972

Ferzend-i erc-mend oğlum Selîm tâle bakâhü lalasına hüküm ki:

Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "hükm-i hümâyûn vârid olup mazmûnında Tenkata(?) Pîrî dimekle ma'rûf kimesnenün Turgud Sübaşısı olan Müteferrika Yıldırım ile olan da'vâsı görölmek fermân olunup bundan akdem mezbûr Tenkata(?) Pîrî Ebü'l-Leys nâm kimesnenün yolın basup develerin gâret itdüğü şer'le sâbit olup mezbûr Ebü'l-Leys sûret-i sicil getürmeğin küreğe gönderilmek için müşârun-ileyh oğlum tarafından irsâl olunan kimesne varmazdan evvel gaybet idüp hâliyâ vârid olan hükm-i hümâyûn mücebince çavuşa koşilup yirine gönderildükde hasımlarıyla mukâbil olmayup ve ba'zı şikâyetçiler dahı Karaman beğlerbeğisine emr-i şerîf ihrâc idüp anlar tarafından gelen kimesneye el virmeyüp inâd ü muhâlefet eylemekle şer'-ı şerîfe ve emr-i münîfe adem-i itâ'ati olup bu cânibde bulunmağla Kal'a-i Kütâhiyye'de habsolunduğun; bildürdüğü ecilden küreğe konmağ için Südde-i Sa'âdetüm'e gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

() varıcak, emrüm mücebince mezkûrı yarar âdemlere koşup mukayyed ü mahbûs Dergâh-ı Mu'allâm'a gönderesin ki küreğe konıla. Koşup gönderdüğü kimesnelere muhkem tenbîh oluna ki, gafletle gaybet itdürmekden hazer eyleyeler; şöyle bilesin.

1043 *Aydın müsellemleri beyinin emrolunduğu su yolu hizmetinde kalarak sancağının ikinci nöbetli müsellemlerini Manisa'daki seddin tamiri hizmetine göndermesi.*

Yazıldı.

Muhzır âdemisi Ömer nâm kimesneye virildi. Fî 16 Ramazânî'l-mübârek, sene: 972

Aydın müsellemleri beğine hüküm ki:

Bundan akdem bir [nev]betlûsi ile sana suyu hıdmetine gelmen emrolunmuş idi. Hâliyâ Mağnisa'da vâkı' olan seddün ta'mîri dahı lâzım olmağın sancağın müsellemlerinin ikinci nevbetlûsi mezkûr seddün ta'mîri için ta'yîn idüp ol bâbda sana hükm-i hümayûnum gönderilmiş idi. **Buyurdum ki:**

Sen suyu hıdmetine kalup emr-i şerîfüm üzre ikinci nevbetlû müsellemlerini yarar âdemünle mahall-i me'mûle gönderüp istihdâm itdüresin. Bu bâbda ihtimâm eyleyüp emrolunan nevbetlû müsellemlerini göndermekde avkolunmakdan hazer idesin.

1044 *Yumlu tâifesinden bâzı kişileri kandırarak müslümanlara zulmeden Ziyal adlı sipâhinin sûret-i sicili ile Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Bozok sancağı beğine ve Aktağ kâdîsına hüküm ki:

Sen ki kâdîsın, mektûb gönderüp; "hâliyâ livâ-i mezbûrdan Ziyâl nâm sipâhî için bundan akdem; "Ben müteferrika oldum." diyü Yumlu tâyifesinden hayli âdem idlâl* idüp yoldan çıkarup ve niçe müslimânlara zulm ü te'addî idüp ve dâyimâ hırsuzlara şerîk ü yatak olmağla vilâyete küllî zarar idüp fesâd ü şenâ'atden hâlî değıldür; âmme-i nâsa zararı vardır." diyü i'lâm itdügün ecilden **buyurdum ki:**

Göre[sin]; arzulunduğı gibi olup bi-hasebi's-şer' sâbit olur ise şer'le sübût bulan kazıyyelerin sicill idüp mezkûrı yarar âdemlere koşup sûret-i sicilleriyle bile Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin.

* Metinde " *الكل* " şeklinde geçmektedir.

1045 *Boğdan voyvodasının, daha önce gönderilen emir gereğı, Erdel kralından vuku bulacak yardım talebini karşılamak için beş-altı bin asker hazırlayıp beklemesi.*

Yazıldı.

Ahmed Çavuş'a virildi. Fî 15 Ramazân, sene: 972

Boğdan voyvodasına hüküm ki:

Hâlen mektûb gönderüp ol cânibe müte'allik her ne ki i'lâm itmiş isen ma'lûm-ı şerîfüm oldı. Eyle olsa; bundan akdem; "Erdel kralı tarafından sana âdem gelüp mu'âvenet taleb itdükde Boğdan leşkerinin yararlarından beş altı bin mikdârı müretteb ü müsellağ âdem hâzır idüp âdemlerinden i'timâd itdügün bir yararın

baş u buğ ta'yîn idüp lâzım geldükde tevakkuf itmeyüp varup müşârun-ileyhe mu'âvenet

itdüresin." diyü sana hükm-i hümayûnum yazılup Tımışvar beğlerbeğisine gönderilmişidi. Ve'l-hâletü hâzihî ol emr-i şerîfüm kemâ-kân mukarrerdür. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, bu bâbda tamâm basîret üzre olup emr-i şerîf-i sâbıkum mücebince Boğdan leşkerinün yararlarından beş-altı bin mikdârı âdemi müretteb ü mükemmel düşmen yarağıyla hâzır u müheyyâ idüp i'timâd itdügün âdemün baş u buğ ta'yîn eyleyüp Boğdan sınırında tevakkuf itdürüp kral-ı müşârun-ileyh tarafına nâzır olup anun gibi mûmâ-ileyh krala mu'âvenet lâzım olup kâğıd ve âdem gönderüp leşker taleb itdükde aslâ tevakkuf itmeyüp ber-vech-i isti'câl varup a'dânun def' u ref'ı husûsında envâ-ı hıdmet ü yoldaşlıkda bulunalar. Bu bâbda gaflet itmeyüp emrüm üzre mu'âvenete leşker tedârük idüp ol cânibe nâzır olmakdan hâlf olmayasın.

1046 *Tamir olunacak Kostaniçe Kalesi'nin tamiri hizmetine Travnik Kalesi dizdarının tâyin olunduğu, tamirden sonra kale muhafazasına Travnik Kalesi kethudâsının tâyin olunması.*

Yazıldı.

Beğ-zâde İbrâhîm Çavuş'a virildi; beğün kethudâsına virmek için. Fî 15 Ramazân, sene: 972

Bosna beğine hüküm ki:

Travnik Kal'ası Dizdârı Ya'kûb'un binâ ahvâline vukûfı olduğu i'lâm olunmağın hâliyâ ta'mîri fermân olunan Kostaniçe Kal'ası'nun binâsı hıdmetine mezkûrı ta'yîn idüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, mezbûr dizdârı emr-i şerîfüm müsted'âsınca kal'a-i mezkûre ta'mîri hıdmetine istihdâm eylesin ve binâ hıdmeti tamâm olunca kal'a-i mezbûre kethudâsına kal'anun muhâfazası hıdmetin ısmarlayup bâb-ı muhâfazada dakîka fevtitdurmeyesin.

[Yev]mü's-Sülâsâ, fî 18 Ramazâni'l-mübârek, sene: 972

1047 *Tunus beyinin, Mezistre kazâsında kuma oturan hediye yüklü gemisindeki eşyaları yağmalayan kadı, nazır ve bu işe karışan sâir kişilerin bulunması, yağmaladıkları malların geri alınması ve haklarında bir karar verilinceye kadar kendilerinin kalede hapsedilmeleri.*

Yazıldı.

Mezbûra virildi. Fî't-târîhu'l-mezbûr.

Mora beğine, Kalavrita ve Mezistre kâdîlarına hüküm ki:

Hâliyâ Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp Tunus beği tarafından hedâyâ ile gelürken Mezistre kazâsında kuma oturan geminün ahvâli emr-i şerîfüm muktezâsınca görülüp sefînde olan zeytûn yağı ile devekuşu yüninden gayri metâ' u esbâba deryâdan zarar

irişmeyüp sâyir esbâb ü emti'asın zabtidenlerün ahvâli ma'lûm olup vâkıf olduğunuz umûr tahrîr olunup habsolunması lâzım olanlara Balyabadra ve Mezistre Kal'alari'nda habsolunup ve Nâzır-ı Emvâl olan Alî yarar kefillere virildüğin ve hîn-i teftîşde ikrâr idenlerün takrîrleri yazılup sâbıkâ gemi helâk olduğu zamânda Mezistre Kâdîsı Abdürrahîm yazduğu esbâb defteri ile ba'dehû teftîş olundukda zuhûra gelen metâ' u esbâbun defterin irsâl eylemişsin. Ol bâbda her ne ki dinilmiş ise ale't-tafsîl pâye-i serîr-i sa'âdet-masîrûme arzolunup ma'lûmum olmuştur. İmdi; bir vilâyetün hâkiminden risâlet tarîkı ile âdemleri hedâyâ ile Atebe-i Ulyâm'a gelürken anların esbâblarına dahlolunmak küllî hıyânetdür. Husûsâ gemileri garkola, ol yirün kâdîsı ve nâzır ve sâyir ahâlîsi mu'âvenet itmeyüp kendüler gâret itdikleri ecilden eşedd-i azâb-ı elîm ile siyâsete müstehk olmuşturlar. **Buyurdum ki:**

Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Süleymân *zîde kadruhû* varıcak, bu husûsı kimesneye i'timâd itmeyüp bi'z-zât mahall-i hâdiseye varup çavuşum mübâşereti ile Kâdî Abdürrahîm'i ve Nâzır Alî'yi der-zencîr idüp kâdînun ve nâzırın âdemlerin ve ol nâhiyenün sipâhîsinden ve re'âyâdan ve hıdmetkârlarından zikrolunan esbâbun gâretine mübâşereti olan her kimler ise getürdüp zâyî' olan esbâbı sâbıkâ irsâl olunan defter mücebince bî-kusûr taleb idüp ihtiyârlarıyla getürüp teslîm itmezler ise örf ile görilmek lâzım oldukda eger mezbûr kâdî ve eger nâzıra ve sâyir icâb idenleri örf idüp bi-hasebi's-şer' ve'l-kânûn teftîş ü tefahhus idüp zikrolunan geminün gâret olunan esbâb ü metâ'ın bî-kusûr zuhûra getürüp gâret tarîkıyla her kimün elinden ne mikdâr esbâb ü metâ' alınup kabzolunursa aynı ile defter itdürüp hıyâneti ve hırsuzluğu şer'le sâbit ü zâhir olanları sicillât idüp kendülerin kal'ada habsidüp isimleri ve resimleriyle yazup arzidesiz. Sonra anlar hakkında emrüm ne vechile sâdır olursa mücebi ile amel eylesin. Ammâ; bu bâbda tamâm dikkat ü ihtimâm üzre olup tezvîr ü telbîsden ve şühûd-ı zûrdan ve kimesnenün ta'assub u nisbeti ile hılâf-ı şer'-ı şerîf hayfolmakdan sakınup istikâmet ü adâletinüz muktezâsınca hak üzre görüp vâkı'-ı hâli sıhhati üzre ale't-tafsîl yazup arzidesiz; şöyle bilesiz.

1048

İkaz edildiği halde hazîneden aldığı kul ulûfeleri keselerinin mührünü bozarak hıyanet ettiği bildirilen Şehrizol kâtibinin dirliğinin başkasına verilerek bu şekilde hıyaneti olanların çalıştırılmaması.

Yazıldı.

Bölük Kethudâsı Mehmed'e virildi. Fî 18 Ramazân, sene: 972

Şehrizol beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ Şehrizol'da Kullar Ağası olan Mustafâ *zîde mecdühû* Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "ağalık kendüye virilüp varup ulûfe zamânında irişüp Hazîne'den kîseler mühürlü teslîm olunurken yazıcı olan kimesne kîseleri mühürsüz getürüp yüz neferden ziyâde ulûfeler kîsede bulunmayup yitişdüğü yirde eger köyde ve eger hânda kula ulûfe virür imiş ve kulun ulûfesiyle ticâret idüp kîseler mühürle gelmek için kerrâtla tenbîh olundukda mümkün olmayup hâyin ü müfsid kimesne olup ve mukaddemâ Bağdâd Beğlerbeğisi olan müteveffâ Ferhâd Paşa kâtib-i mezbûrı bir emir kazımak sebebi ile Dergâh-ı Mu'allâ'ya

arzdüp elin kırmağa emr-i şerîf virilmişken firâr itmekle halâs olup mezbûrun kitâbeti âhara virilüp ve dirliğı karındaşı olup sâbıkâ Erzurum kullarından on altı akçası olan Hızır bin Hasan'a virilmesin" arzitmeğın **buyurdum ki:**

Göresin; kazıyye arzolunduğı gibi ise min-ba'd anun gibi kâtiblerden istikâmeti olmayup sekâmet ü hıyâneti zâhir olanı istihdâm itmeyüp gedüklerin dahı âhara viresin.

1049 *Cezâyir-i Garb Beylerbeyi Hasan Paşa'nın donanmaya katılmak isteyen oğlu Mehmed'in kadırgasına peksimet verilmesi.*

Yazıldı.

Şücâ' Kethudâ âdemine virildi.

Vezîr Mustafâ Paşa hazretlerine hükm-i şerîf ki:

Cezâyir-i Garb Beğlerbeğisi Hasan Paşa *dâme ikbâlühûnun* oğlu kıdvetu'l-emâcid ve'l-ekârim Mahmûd *dâme mecdühû* Donanma-i Hümâyûn ile deryâya bile gitmek murâd idinmeğın kadırgasına, sâyirlerine virilügeldüğü üzre peksimad virilmek bâbında hükm-i şerîfüm recâ eylemeğın **buyurdum ki:**

Müşârun-ileyhün kadırgasına sâyirlerine virilügeldüğü üzre peksimad viresin.

1050 *Konya'da merhum Hüdavendigâr hangâhında, ehl-i sünnet ve cemaatten olmadıkları halde mürid adıyla toplanan kişilerin kisvelerinin alınarak hangâhtan uzaklaştırılmaları.*

Yazıldı.

Şeyha virildi. Fî 17 Ramazân, sene: 972

Konya kâdîsına hüküm ki:

Merhûm Hudâvendigâr *kuddise sirruhû* hânkâhında ba'zı ehl-i hevâ cem' olup sâyir kendü hâllerinde tarîk-ı sülûkde olan fukarâyı dahı rencîde idüp evkât-ı hamseyi edâ itmeyüp Ehl-i Sünnet ve Cemâ'at'den olmayup mücerred mevlânâ-yı müşârun-ileyhün müridi nâmına olup envâ'-ı menhiyyât u fuhşıyyât üzre oldukları i'lâm olunmağın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, bu bâbda gereğı gibi mukayyed olup hânkâh-ı mezbûrda anun gibi Ehl-i Sünnet ve Cemâ'at'den olmayup evkât-ı hamseye müdâvemet itmeyüp mevlânâ-yı müşârun-ileyhün dervîşleri sülûk itdüğü tarîkı ri'âyet itmeyüp şer'a muhâlif vaz' irtikâb iden kimesnelerün kisvetlerin şeyha aldurup ve hânkâhdan sürüp mahall-i mezbûrı ol asıl ehl-i hevâdan tathîr ü pâk idüp min-ba'd şeyhdan gayri kimesne elinden kisvet giydürmeyüp şer'a ve emre muhâlif iş itdurmeyesin ve [bu hükm-i şerîfümü] ba'de'n-nazar şeyhun elinde ibkâ idüp alâmet-i şerîfe i'timâd kılasın.

1051 *Rumeli Kadılıklarında bulunan Mihallü'ye tâbi akıncı tâifesinin, sefer mühimmâtı ve silahlarıyla birlikte, sefere görevlendirilen Akıncı Beyi Süleyman Bey'in yanına gönderilmesi.*

Yazıldı.

Âdemi Nasûh'a virildi. Fî 18 Ramazânî'l-mübârek, sene: 972

Rûmili kâdîlarına hüküm ki:

Akıncı Beği Süleymân *dâme ızzühû* âdem gönderüp; "kendü sefere müteveccih olup akıncı tâyifesi mesâfe-i ba'îdede olup henüz cem' olmaduğın" bildürmeğın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfümle âdemi varıcak, te'hîr itmeyüp her birinüz taht-ı kazânuzda Mihallü'ye tâbi' bulunan akıncı tâyifesin yat u yarakları bi'l-cümle sefer mühimmâtı ile bî-kusûr ihrâc idüp irsâl eyleyüp tenbîh ü te'kîd idesiz ki, müşârun-ileyhe varup irişüp emrüm üzre hıdmetde bulunalar. Emrüm mugâyir kimesneye inâd ü te'allül itdürmeyesiz.

1052

Budun Defterdârı Mustafa Bey'in vakfedip Budun Kalesi mahzeninde korunan altından çalındığı anlaşılan miktarın ve çalanların bulunması için gerekli tahkikatın yapılması.

Yazıldı.

Mustafâ Çavuş'a virildi. Fî 22 Ramazân, sene: 972

Sirem beğine, Semendire ve Belgrad ve Niş kâdîlarına hüküm ki:

Sen ki Belgrad kâdîsısın, mektûb gönderüp; "Budun Defterdârı iken fevtolan Mustafâ Beğ'ün vakfidüp Kal'a-i Belgrad mahzeninde mahfûz olan on dört bin altı yüz altmış sikke filorinün sandukına kal'a-i mezbûreye sâ'ıka nâzil oldukda zarar yitişüp sâbıkâ olan kâdî huzûrına getirilüp bir kîse yarılup içinde olan filori sayılup tamâm olup bir kîse dahı olup zarar yitişmediği ecilden aslı üzerine ibkâ olunup dizdâr fevtolmağla kethudâsına ve hazînedârına ve sâyir erenlerine teslîm olundukdan sonra vakıf ihrâcâtı için mevlânâ-yı mezbûr ma'rifeti ile yüz bin akça dahı çıkarılup mâ-adâsı mahzen-i mezbûrda hıfzolunurken; "Sanduğun mührine fâreden zarar yitişmişdür." diyü kal'a-erenleri haber virdükde mütevellî yoklayup sanduğun kıfli yirinde olup mührinün ipi kesilmiş bulunup açup gördükde vakf-ı mezbûr mühriyle memhûr olup içinde on bin altun olan kîse zâyi' olmuş bulunup hâricden alâmet-i sârik bulunmayup kal'a kethudâsına ve hazîne[dârına] ve sâyir erenlerine sü'âl olundukda mezkûr mütevellî; "Mukaffel ü memhûr içinde on dört bin filori vardır." diyü bir sanduk getirüp bize teslîm idüp; "Mahzen-i mezbûrda konılup her gün onar kimesne hıfziderdük. Mührine fâreden zarar müşâhede olunmağın mütevellîye haber virdük. Gayri ahvâlin bilmezüz." diyü cevâb virdüklerin bildürmişsin". Bundan akdem Belgrad Kal'ası dizdârı tarafından hısâr-erenleri gelüp zikrolunan altun husûsı için arz-ı hâl itdüklerinde size hükm-i hümayûnum irsâl olunmuşdı. İmdi; **buyurdum ki:**

Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından Mustafâ *zîde kadruhû* varıcak, bu bâbda ihzârı lâzım olanları mütevellî ve kâtib ile berâber idüp bu husûsı onat vechile kemâl-i dikkat ü ihtimâmla teftiş ü tefâhhus kılup şöyle ki; mezbûr mütevellî zikrolunan sandukı kaç def'a çıkarmış ise girü mukaffel ü memhûr kâdî ma'rifeti ile kethudâyâ ve hısâr-erenlerine ve hazînedâra teslîm itdüğü şer'le sâbit olursa ol gice nevbetci olanlara ve sâyir hafaza-i kal'adan mazınna vü müttehem olanlardan örf îcâb idenleri bi-hasebî's-şer' ve'l-kânûn görüp zikrolunan mâl-ı vakf kimde ise didürüp zuhûra getirüp vakf için zabtitdürüp ammâ;

kable's-sübût telef-i nefsdan ve mazınna vü müttehem olmayanlara bî-günâh dahlolunup örf olunmakdan ve nisbet ü ta'assubdan ve hılâf-ı vâkı' kazıyye arz olunmakdan ve şer'a ve emre muhâlif kimesneye zulm ü hayf olmakdan hazer idesiz.

1053 *Pojega sancağında bulunan kalelerin dizdarlarının, Mora'da bâzı işleri teftişte görevlendirilen Mora Beyi Osman ve diğer görevlilerin talepleri halinde yeteri kadar müstahfız göndermeleri.*

Yazıldı.

Çavuş-oğlı'na virildi. Fî 20 N., sene: 972

Pojega sancağında vâkı' olan kılâ' dizdârlarına hüküm ki:

Mora'da ba'zı husûsun teftîşi fermân olunup ol bâbda Mora Beği Osmân *dâme ulüvvühû* ile Kalavrita ve Mezistre kâdîlarına hüküm-i şerîf-i cihân-mutâ'um ile Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından Süleymân *zîde kadruhû* irsâl olunmağın zikrolunan teftîş husûsına istihdâm için hısâr-erenlerinden taleb olunduğı üzre kifâyet mikdârı virilmesin emridüp **buyurdum ki:**

İstihdâm için hısâr-eri lâzım olup sizden taleb olundukda kifâyet mikdârı müstahfız virüp istihdâm itdüresiz. Bu bâbda emrûme muhâlif iş olmakdan gâyet hazer idesiz.

1054 *İstanbul'a gelirken Gümölcine'de kaybolan daha sonra cesedi bulunan Dergâh-ı Âlî yeniçerilerinden Dramalı Mustafa'nın durumu ile alakalı tahkikâtın yapılarak hadisenin aslının bildirilmesi.*

Yazıldı.

Muhzır yoldaşı Hüseyin'e virildi. Fî 21 Ramazân, sene: 972

Gümölcine kâdîsına:

Dergâh-ı Âlî yeniçerilerinden Otuz Tokuzuncı Ağa Bölüğü'nde Dramalı Mustafâ kasaba-i mezkûreden mahrûse-i İstanbul'a gelürken nefsi-i Gümölcine içinde nâ-bedîd olup bir niçe günden sonra şehir halkı bir kuyu içinden meyyitin çıkarup defneyledükleri i'lâm olunmağın **buyurdum ki:**

İdrîs Yeniçeri vardukda, bu husûsı onat vechile tefahhus idüp göresin; kazıyye i'lâm olunduğı gibi olup mezbûr yeniçeri anda nâ-bedîd olup sonra kasaba halkı kuyudan meyyitin çıkarup defnitedükleri vâkı' mıdur, aslı nedür; künhi ve hakîkatı ile ma'lûm idinüp vukû'ı üzre yazup arzidesin.

1055 *Manisa Kadısı Mevlânâ Bedreddin'e gerçek dışı isnadlarda bulunduğu anlaşılan kişilerin bulunarak Südde-i Saâdet'e gönderilmeleri.*

Yazıldı.

Bâ-hatt-ı kâdî-asker.

Müderriş Mevlânâ Mustafâ'ya virildi. Fî 22 Ramazân, sene: 972

Mağnisa müftisine ve Şehzâde Sultân Murâd lalasına hüküm ki:

Hâliyâ Mağnisa Kâdîsı olup sâbıkâ İzmir Kâdîsı olan Mevlânâ Bedreddîn *zîdet fezâyilühûnun* hakkında İzmir Kâdîsı olduğu târîhda ba'zı husûslar isnâd olunup Rikâb-ı Hümâyûnum'a ruk'a sunulmağın teftîş olunmak için sen ki müftîsin, sana hük-m-i şerîfüm gönderilmişidi. Hâliyâ Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp teftîş olundukda; "Mevlânâ-yı müşârun-ileyh isnâd olunan husûslardan berîdür." diyü arzyledüğün ecilden ol ruk'a sunan kimesneler ele getirilüp Südde-i Sa'âdetüm'e gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Müşârun-ileyh husûsında ruk'a sunan kimesneleri onat vechile tecessüs ü tefahhus itdürüp her kande ise bi-eyyi tarîkın kân buldurup dahı emr-i şerîfüm müsted'âsınca Dergâh-ı Mu'allâm'a irsâl eylesiniz.

1056

İçil livasında ortaya çıkıp sipâhiler tarafından korundukları bildirilen hırsız ve harâmilerin yakalanarak dâvaları görüldükten sonra siyâset olunacakların siyâset olunması, diğerlerinin küreğe gönderilmesi.

Yazıldı.

İçil beğine ve Karıtaş ve Gülnar kâdîlarına hüküm ki:

Sen ki sancakbeğisin, mektûb gönderüp; "livâ-i mezbûrdan Sebak Mehmed ve Karakâsım-oğulları ve Kızılali-oğulları dimekle ma'rûf hırsuzlar zuhûr idüp ale'l-infirâd her biri beşer-onar nefer yoldaşlarıyla billerde müslimânların yollarına inüp esbâb ü tavarların gâret idüp ve kimin katlidüp ve livâ-i mezbûrdan ba'zı sipâhiler yatakları olup ve kimi yarak virüp mu'âvenet ü muzâheret idüp defe'âtle âdem gönderdükden ma'âdâ bi'z-zât kendün varup lâkin vilâyet-i mezbûre ziyâde kûhistân ü sengistân olup ba'zı sipâhiler mu'âvenet itmekle ele getirilmesi mümkün olmayup müslimânlara muzâyaka virdüklerin" i lââm itdüğün ecilden **buyurdum ki:**

Hük-m-i şerîfüm varıcak, mezkûrları ele götürüp gaybet idenleri şer'le buldurması lâzım olanlara teklîf idüp buldurup getürdüp da'vâ-yı hak ider kimesneler var ise hasımlarıyla berâber idüp bir def'a şer'le faslolmayup on beş yıl mürûr itmeyen kazıyyelerin şer'le hak üzre dikkat ü ihtimâm ile teftîş idüp göresiz. Şöyle ki; mezbûrların üzerine her kimün şer'le hakkı sâbit olursa hukûk-ı nâsı ashâbına alıvirdükden sonra sipâhî olanı habsidüp arzeyeleyesiz. Olmayanlar bâbında şer'le siyâsete müstehk olamı mahallinde siyâset idüp siyâsete müstehk olmayanı Dergâh-ı Mu'allâm'a gönderesiz ki küreğe konıla; şöyle bilesiz.

1057

İstanbul keferesi patrikliğinden alındığı halde Edirne havalisinde patriklik vasfını kullanarak gezip halkı ve papazları rencide eden Yavasef'in yakalanıp hapsedilmesi.

Yazıldı.

Hâliyâ Patrikun Kâtibi Yani'ye virildi. Fî 22 Ramazân, sene: 972

Edirne kâdîsına hüküm ki:

Sâbıkâ mahrûse-i İstanbul keferesine Patrik olan Yavasef'ün zimmetinde keferere'âyâsının niçe hukûkî sâbit olup ba'zı alıvirilüp ba'zı henüz zimmetinde olup bi'l-fi'l edâsı vâcib üç bin mikdârı filori üzerinde olup âyînleri üzre patriklığa müstehık olmamağın emrile patriklikden ref' olunmışken patrik vasfı [ile] Edirne ve sâyir kasabât u kurâda gezüp re'âyâyı idlâl ve papazları rencide eyledüğü i'lâm olunmağın **buyurdum ki:**

Hüküm-i şerîfüm vardukda, mezkûrı ele getürüp habsidüp arzeyeysin.

1058

Top dökülmek üzere Bağdad'a gönderilen bakırın yol güzergahındaki kadılarca emniyetinin sağlanması.

Yazıldı.

Mezbûra virildi. Fî 22 Ramazân, sene: 972

Mahrûse-i Bağdâd'a varınca yol üzerlerinde vâkı' olan sancakbeğlerine ve kâdîlara hüküm ki:

Hâliyâ Bağdâd'da mîrî top dökme içün Dergâh-ı Mu'allâm topçıları kethudâsıyla bakır irsâl olunmağın **buyurdum ki:**

Her kangınızın taht-ı hükûmetine dâhıl olursa mahûf u muhâtara olan mahallerde mezkûra kifâyet mikdârı âdem koşup emîn ü sâlim birbirinüze ulaşıdurup irsâl olunan bakıra zarar gelmekden ihtirâz idesiz.

1059

Sikinoz Adası Beyi Nikola'nın damadı Tomaz'ın ada halkını kıskırtarak adanın idaresini ele almak istemesinin sebebinin araştırılması.

Yazıldı.

Rodos beğine hüküm ki:

Sikinoz cezâresine mutasarrıf olan dârende Nikola nâm zimmî âdem gönderüp; "cezîre-i mezbûreye kadîmden atası ve dedesi mutasarrıflar olup kendü dahı sâl-be-sâl on iki bin akça harâc virüp cezîrenün beği iken kızını Tomaz nâm Sakızlu'dan bir zimmîye virüp; "Kendüsi mürdoldukda Dergâh-ı Mu'allâm'dan inâyet olunursa cezîre-i mezbûreyi zabtide." diyü şartidüp zikrolunan cezîrenün re'âyâsı bundan rızâ vü şükran üzre olup beğliğe bunu talep eyledüklerine elinde temessükleri var iken mezkûr Tomaz, cezîreyi zabteylemek sevdâsıyla bir hüküm ibrâz idüp re'âyâsın dâyimâ idlâl itmekden hâlî olmaduğın" i'lâm itmeğın **buyurdum ki:**

Hükûm-i şerîfüm varıcak, bu husûsı onat vechile teftîş ü tefahhus idüp göresin; cezîre-i mezbûre re'âyâsı mezkûrdan şükrân üzere olup zulm ü te'addîsî yoğ iken ol vechile re'âyâsına mezkûr Sakızlu ihtilâl virmeğe bâ'ıs nedür? Mâ-beynlerin görüp hakikat-i hâl ne ise yazup Bâb-ı Sa'âdet-me'âbum'a arzeylesin.

1060

Bayburd kazâsı Sınur(?) karyesinde olan Hacıbey Câmi ve Zaviyesinin Mütevellîsi Hüseyin ve oğullarının vakıf malına ve karye ahâlisine vuku bulan zulümlerinden dolayı teftîş olunup dâvalarının görülmesi.

Yazıldı.

Bâ-hatt-ı kâdî-asker efendi.

Mektûb getüren Kemâl nâm kimesneye virildi. Fî 23 Ramazânî'l-mübârek, sene: 972

Erzurum beğlerbeğisine, Bayburd ve Erzincan kâdîlarına hüküm ki:

Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "Bayburd kazâsında Sınur(?) nâm karyede vâkı' olan Hacıbeğ Câmi'ı ve Zâviyesi'nün mukaddemâ mütevellîsi olan Hüseyin ve oğullarının mâl-ı vakfa eyledükleri zararları ve mürtezika ehlinün teftîşî için hükûm-i şerîf vârid olup meclis-i şer'a da'vet olundukda şer'-ı şerîfe ve emre itâ'at itmeyüp ve karye-i mezbûrenün a'yânı ve fukarâsı külliyyen meclis-i şer'a gelüp mezkûr mütevellîden ve oğullarından ve oğullarına tâbî' ba'zı levend tâyifesinden tezallüm idüp; "Mezbûrların oğulları leyl ü nehâ[r] şürb-i hamrdan hâlî olmayup mahsûl-i vakfı hamra virüp fîsk u fesâddan hâlî olmazlar. Teftîş olunup sâbit olan hukûkumuz alıvirilüp mezbûr levendlerin haklarından gelinmeye, ehl-i karye külliyyen perâkende olmamız mukarrerdür." didüklerin" arzitmişsiz. **Buyurdum ki:**

Vardukda, mezkûrları husamâsıyla berâber idüp eger mâl-ı vakfa olan zararlarıdır, eger hukûk-ı nâsdur, bir def'a şer'-ı kavîme muvâfık sorulup faslolanmayup on beş yıldan berü terkolanmayan da'vâların muktezâ-yı şer'le teftîş eyleyüp mâl-ı vakfa olan zararların görüp ve hukûk-ı nâsdan zâhir olup üzerlerine ne mikdâr nesne sâbit olursa şer'le ashâbına alıvirdükden sonra mezbûrları habsidüp yazup arzeylesiz.

1061

Daha önce Mora beyi tarafından yapılan teftîş neticesinde halka zulmünden dolayı siyâset olunmasına karar verilmişken ortadan kaybolan ve bilâhere tekrar ortaya çıkarak halka zulmeden Visoka nâhiyesinden Encan'ın yakalanarak küreğe konulmak üzere Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.

Sipâhî-oğlanlarından Ferhâd'a virildi. Fî 26 N., sene: 972

Bosna beğine ve Sarây kâdîsına hüküm ki:

Visoka nâm nâhiyesinde Encan nâm kimesne şirret ü şekâvet ile meşhûr olup re'âyâyâ zulm ü te'addîsî olduğu ecilden hâlâ Mora Sancağı Beği olan Osmân dâme ulüvvühû bundan akdem tutup teftîş eyleyüp üzerine niçe hukûk u mevâd sâbit olup siyâset olunmak sadedinde iken gaybet eyleyüp hâlâ müşârun-ileyh sancağa varmağla gelüp voyvodalar

yanına varup envâ'-ı şirret ü şekâvet idüp re'âyâyâ zulm ü te'addî eyledüğü arz olunmağın **buyurdum ki:**

Va[r]ıcağ göresin; mezbûr bundan akdem teftîş olundukda üzerine hukûk sâbit olup şer'le cürm-i galîz zâhir olmuş ise ve hâlâ re'âyâyâ rencîde idüp mütezaccirler ise mezbûrı tutup Dergâh-ı Mu'allâm'a gönderesin ki küreğe konıla. Ammâ; koşup gönderdiğün âdemlere gereği gibi tenbîh eylesin ki getirürken yollarda onat hıfz idüp gaflet ile gaybet itdürmekden ziyâde hazer eylesin.

1062 *Etrafında topladığı bir kaç suhte ile Kargı'ya tâbi Yalman karyesinden Hamza adlı kişinin evini basarak kendisine işkence ile esbabını garet eyleyen Kargı kazâsından Gani Fakih oğlu Şemseddin adlı suhtenin yakalanarak haps olunması.*

Yazıldı.

Mektûb getüren Hamza nâm kimesneye virildi. Fî 22 Ramazân, sene: 972

Kastamoni beğine ve Sinob kâdîsına hüküm ki:

Hâlen Kargu kâdîsı mektûb gönderüp; "kazâ-i mezbûrda mütemekkin Ganî Fakîh oğlu Şemseddîn nâm sûhte ehl-i fesâd ü şenâ'at olup niçe sûhteler ile kazâ-i Kargu'ya tâbi Yalman nâm karyede Hamza nâm kimesnenün evin basup ayağından asup üç bin akçasın alup evinde ve an bârında olan esbâbın gâret itdüğün" i'lâm itmeğin mezbûrun ele gelmesin emridüp **buyurdum ki:**

Hüküm-i şerîfüm varıcak, mezkûr her ne vechile mümkün ise ele getirüp zikrolunan kazıyye bir def'a şer'le sorulup faslolmuş olmayup on beş yıl mürûr itmiş da'vâ değil ise husamâ muvâcehesinde onat vechile teftîş idüp göresiz; arzeyledüğü gibi ise – bi-hasebi's-şer'î'l-kavîm sâbit ü zâhir ola, şer'le sâbit olan– hakkı alıvirdükden sonra mezbûrı habsidüp ne mikdâr nesne sâbit olduğın sicill idüp vukû'ı üzre ale't-tafsîl yazup Südde-i Sa'âdetüm'e i'lâm eylesiz. Sonra emrüm ne vechile olursa anunla amel eylesiz.

1063 *Sakız'da satılmak üzere Üsküdar İmâreti Evkâfı'nın Ahyolu cânibinde olan terekesinden gemilere tereke verilen reislerin boğazlardan geçmelerine mani olunmaması.*

Bu dahi.

Bir s[re]ti Manol Mihal n[am] re'is gemisine yüz yetmiş müd tereke tahmîl olunup hüküm virildi.

Bu dahi.

Bir s[re]ti, Yorgi Manol n[am] re'is gemisine yüz yetmiş müd tereke tahmîl olunup hüküm virildi.

Yazıldı.

Mehmed Çelebi'ye virildi. Fî 28 Ramazân, sene: 972

Sakız'a varınca deryâ kenârında vâkı' olan kâdîlara ve Boğaz Hısâr dizdârlarına hüküm ki:

Üsküdar Imâreti Evkâfı'nun Ahyolı cânibinde olan terekesinün ba'zı deryâda müte'affin olup Sakız'a alup gidüp anda bey' itmek için Nikola n[am] zimmî re'isün gemisine yüz on müd tereke tahmîl olunup irsâl olundu. **Buyurdum ki:**

Zikrolunan mikdâr tereke ile mezkûr re'is vardukda, eger Boğaz Hısârları'ndadır ve eger taht-ı hükûmetinüzdedür, emrûme muhâlif kimesneyi dahl ü ta'arruz itdirmeyesiz ki varup murâd olunduğı üzre bey' eyleyeler. Ammâ; bu bahâne ile deryâya ve küffâr-ı hâksâra tereke virilmekten hazer eyleyesiz.

1064 *Kesilmiş olan hâssa gemi ağaçlarının çektilmesi işinde Sapanca ahâlisine zulüm yapıldığı iddiasının araştırılıp hakikatin bildirilmesi.*

Yazıldı.

Kaya n[am] kimesneye virildi. Fî 22 Ramazân, sene: 972

İznikmid ve Sabancı kâdîlarına hüküm ki:

Sabancı kazâsı ahâlîsi âdem gönderüp; "Hükm-i şerîf vârid olup hâssa gemi ağacı kat' olunup İznikmid'e çekilmesi fermân olundukda karasığır çifti olana su sığırı çifti çekecek ağaç teklîf idüp re'âyâ kendü yanlarından niçe akça virüp âhara çekdürüp ve re'âyâdan ba'zınun eline huccet virüp akçaların alup hıdmetden mu'âf idüp re'âyâya zulm ü te'addî olunur." diyü i'lâm itdükleri ecilden **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, bu husûsa bi'z-zât mukayyed olup göresiz; zikrolunan ağaç re'âyâya adâlet üzre teklîf olunmayup ol vechile zulm ü te'addî olunduğı vâkı' mîdur, nicedür; tamâm hakîkati ile ma'lûm idinüp vukû'ı ve sıhhati üzre yazup arzeyelesiz.

1065 *Rumeli'nin sağ kolunda bulunan kadılıkların İstanbul zahiresi için celeblerin getirecekleri koyun miktarını bildirir defter ile koyunları zamanında gönderip koyun emînine teslim etmeleri.*

Yazıldı.

Koyun emîni âdemine virildi. Fî 26 Ramazân, sene: 972

Rûmili'nün sağ-kolında vâkı' olan kâdîlara hüküm ki:

Taht-ı kazânuzda vâkı' olan celeblerün koyunları mahrûse-i İstanbul'a vakti ile gelmeyüp irsâl olunan koyun defterlü gelmemekle; "Celeb tâyifesine huccet virilmede tereddüd olunu[r]." diyü koyun emîni cânibinden i'lâm olunmağın min-ba'd her celebün koyunı defterinüzle nâyiblerinüze koşılup vakti ile gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Hük-m-i şerîfüm varıcak, bu bâbda her birinüz taht-ı kazânuzda olan celeblerün üzerlerine takdîr olunan koyunlarını bi'z-zât yoklayup vakti ve mevsiminden tecâvüz itdirmeyüp her mevsimün koyunun yazup defter idüp vakti geldiği gibi aslâ te'hîr ü tevakkuf itdirmeyüp yarar nâyiblerinüze koşup defterinüzle mahrûse-i İstanbul'a gönderüp koyun emînine teslim itdüresiz; vaktinden tecâvüz itdirmeyesiz. Şöyle ki; ihmâlinüz sebebi ile yazılı celeblerün koyunları vakti ve defterinüzle nâyiblerinüze koşup göndermeyesiz, özrinüz makbûl olmaz. Ana göre mukayyed olası; hılâf-ı emr iş olmakdan hazer eyleyesiz.

1066 *Rumeli'nin sol kolunda bulunan kadıların İstanbul zahiresi için celeblerin getirecekleri koyun miktarını bildirir defter ile koyunları zamanında gönderip koyun emînine teslim etmeleri.*

Yazıldı.

Bu dahi.

Bir sûreti, vilâyet-i Rûmili'nün sol-kolında vâkı' olan kâdîlara vech-i meşrûh üzre.

1067 *Kili ve Akkirman kadılarının kazâlarından yeni yazılan celeblerin İstanbul zahiresi için getirecekleri koyun miktarını bildirir defter ile koyunları zamanında gönderip koyun emînine teslim etmeleri.*

Yazıldı.

Bu dahi.

Akkirman ve Kili kâdîlarına hüküm ki:

Taht-ı kazânuzda müceddeden yazılan celeblerün üzerlerine takdîr olunan koyunları vakti ile gelüp irişmemekle et bâbında mahrûse-i İstanbul'da muzâyaka olduğın koyun emîni i'lâm itmeğin **buyurdum ki:**

Hük-m-i şerîfüm varıcak, bu bâbda her birinüz bi'z-zât mukayyed olup taht-ı kazânuzda yeni yazılan celeblerün koyunların vakti ve mevsimi ile defterinüzle bî-kusûr ihrâc idüp yarar nâyiblerinüze koşup gönderüp vaktinden tecâvüz itdirmeyesiz. Sonra özrinüz makbûl olmaz; ana göre mukayyed olası.

1068 *Yalak-âbâd, Kite ve İzmir kadılarının kazâları dâhilinde, meyvelerin ham olarak toplanmasına müsaade etmemeleri, İstanbul'a ham olarak getirilecek meyvelerin muhtesib tarafından kabul edilmeyeceği.*

Yazıldı.

Muhtesib âdemine virildi. Fî 24 Ramazân, sene: 972

Yalak-âbâd kâdîsına hüküm ki:

Şimdiki hâlde kirâs zamânı karîb gelüp ve sâyir meyve dahı akabince irişmek üzredür. Ammâ; kemâlin bulmayup hâmla yolunup satılmağla İstanbul'a meyve satmağa gelen gemiler getürdükleri meyve ekle kâbil olmaduğı ecilden min-ba'd her meyve kemâlin bulup ekle kâbiliyyet gelmedin devşürilmemesin emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, bu bâbda onat mukayyed olup taht-ı kazâna tâbi' Karamürsel ve sâyir bâğ u bâğge vü bostân olan mahallere âdem gönderüp sâhiblerine gereği gibi tenbîh ü te'kîd idesin ki, her meyveyi irişüp kemâlin bulup ekle kâbiliyyet geldüğü zamânda devşürdüp bey' itdüresin. Şöyle ki; emrûme muhâlif kable'l-vakt hâm meyve gönderile, mahrûse-i mezbûre muhtesibine gemiden taşra çıkartmamak tenbîh olunmuşdur. Ana göre sen dahı taht-ı kazânda olan kurâ vü nevâhîde tenbîh ü nidâ itdüresin ki, sinîn-i sâbıkaya kıyâs idüp vakti irişmedin meyve göndermeyesin.

Yazıldı.

Bu dahı.

Bir sûreti, vech-i meşrûh üzre Kite kâdîsına yazıldı.

Yazıldı.

Bu dahı.

Bir sûreti, İzmir kâdîsına vech-i meşrûh üzre yazıldı.

1069

Tutuklu olarak İstanbul'a gönderilen zimmî çobanlardan Yani'nin parasını aldığı bildirilen Halil adlı kişinin yakalanıp Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.

Yazıldı.

Çorlı kâdîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Südde-i Sa'âdetüm'e mukayyed ü mahbûs irsâl olunan Yani ve Todor ve dîger Yani ve Manol nâm çobânlardan mezbûr Yani nâm zimmînün Halîl nâm kimesne on dört bin dört yüz akçasın aldığın" mahall-i hâdisede olan müslimânlar haber virdüklerin bildürmeğin **buyurdum ki:**

Mezbûr Halîl'i ele getürüp kayd ü bend ile yarar âdemlere koşup irsâl idesin ve koşup gönderdüğün kimesnelere tenbîh idesin ki, yolda gaybet itdürmekden hazer ideler.

1070

Acemi-oğlanlarından Yunus'u ayartarak mürted eden Sarımsaklı karyesinden Kaya Keşiş oğlu Nikola ve kardeşi Sarımsaklı Papazı Papa Pavlos adlı zimmîlerin küreğe konulmak üzere Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.

Yazıldı.

Muhzırın kâtibine virildi. Fî 26 Ramazân, sene: 972

Kaysariyye kâdîsına hüküm ki:

Taht-ı kazândan karye-i Çukur'dan mukaddemâ alınan Yûnus nâm acemî-oğlanı karye-i Sarımsaklı'dan Kaya Keşîş oğlu Nikola nâm zimmî mahrûse-i İstanbul'dan ayardup alup gidüp mezbûr Nikola'nun karındaşı Sarımsaklı Papası olan Papa Pavlos nâm zimmînün evine iletüp mezbûr oğlanı mürtedd itdükleri arz olunmağın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vardukda, mezbûr Kaya Keşîş oğlu Nikola'yı ve Papa Pavlos nâm zimmîyi Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin ki küreğe konılalar ve koşup gönderdiğün kimesnelere tenbîh idesin ki, yolda gaybet itdürmekden hazer ideler; şöyle bilesin.

[Yev]mü'l-Erbi'â, fî 25 Ramazân, sene: 972, Kostantiniyye

1071 *Üsküp kazâsından Osman'ın güherçile işletme talebi üzerine eskiden Üsküp'te güherçile işlendiği anlaşıldığından, güherçile işlenilmesi hususunda gerekli bilgilerin tafsilâtlı olarak araştırılıp bildirilmesi.*

Yazıldı.

Yayabaşılıktan çıkan Ahmed Çavuş'a virildi. Fî 15 L., sene: 972

Üsküb kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ mektûb gönderüp; "Osmân nâm kimesne elinden hükm-i şerîf vârid olup; "Kadîmden Üsküb'de güherçile işlenügelmeğın Osmân nâm kimesne; "Kazganlarum hâzırdu; güherçile işlenmek olursa mâl-ı mîrîye nef'um vardır." diyü bildürmeğın fî'l-vâkı' kadîmden kazâ-i mezbûrda güherçile işlenügelmiş midür ve işlendiği takdîrce kıntârı kaçır akçaya olur göresin." diyü fermân olunmağın ehl-i vukûfdan tefahhus olundukda; "Kadîmden işlenürdi; sonradan re'âyâ mütezaccir olmağla ferâgat olunmuşdur." diyü haber virüp ve mezkûr Osmân; "Güherçile işlenürse her kıntârı yüz elli akçaya işlenür ve kirâsına seksen akça virilüp cümle kıntârı iki yüz otuz akçaya olur. Üslûb-ı sâbık üzre re'âyâ nevbetle odunun ve toprağın ve suyn getirivirürler." didüğün" bildürmişsin. Eyle olsa; zikrolunan güherçilenün odunu ve suyu ve toprağı hâzır olup kirâsı mîrî tarafından dahı virilicek ol mikdâr akça kime virilür ve her kıntâra bu kadar harc neden lâzım gelür? Güherçile emri mühimdür; toprağı bulundukdan sonra elbette girü işlenmeğe mübâşeret olunur. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, bu husûsa gereği gibi mukayyed olup odunu ve suyu ve toprağı hâzır oldukdan sonra her kıntârın ne mikdâr akça ile hâsıl olmak mümkün ise ehl-i vukûfdan hakikat-i üzre muttali' olup aslı ile sıhhati üzre yazup arzeyleyesin ve ba'zı yirlerin odunu ırağ olup toprağı yakîn olur ve ba'zınun toprağı ba'îd olup odunu yakîn olur. Ol asıl mevâzı'ı yoklayup dahı bişmeğe ve harca âsân olan yirlere kazganı iledüp bişürildiği

takdirce her kıntârı ne mikdâr ile hâsıl olursa tasarruf olacak yirlerin ve harc itlâf ü isrâf olmak lâzım gelmeyen cemî' husûsı ma'lûm idünüp arzitmeyince olmayasın.

1072 *Malazgird Sancağı Beyi İmamkulu Bey ve Malazgird Kalesi erenlerinin teftişi neticesinde Âmid kadısı tarafından düzenlenen sicilin incelenip neticenin bildirilmesi.*

Yazıldı.

Malazgird Kal'ası Kethudâsı Süleymân'a virildi. Fî 22 Ramazân, sene: 972

Diyârbekir beğlerbeğisine hüküm ki:

Malazgird Sancağı Beği olup umûmen teftişi fermân olunan İmâmkulı dâme izzühû ile Malazgird Kal'ası erenleri husûsı sâbıkâ Âmid Kâdîsı olan Mevlânâ Alâ'eddîn ile teftiş itdüğünde zâhir olan kazıyyelerin kâdî-i mezbûr sicillât idüp zikrolunan sûret-i sicilleri Südde-i Sa'âdetüm'e getirüp ibrâz itdükleri ecilden aslından sûretleri ihrâc olunup sana gönderildi. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, zikrolunan sicil sûretlerine nazar idüp içinde mastûr u mukayyed olunan mevâdda nazar idüp göresin; hakikat-i hâl sicill olunduğı gibi midür, nicedür; ne vechile vâkıf u muttali' olmuş isen sıhhat-i üzre ale't-tafsîl yazup Bâb-ı Sa'âdet-me'âbum'a arzidesin.

1073 *Sefer için hazırlanıp, Budun cânibinde hazır bulunması hususunda kendisine emir gönderilen Akkirman Beyi'nin, sefer hazırlıklarını tamamlayıp sancağında hazır beklemesi.*

Yazıldı.

Bölükbaşı Mustafâ'ya virildi. Fî 25 Ramazânî'l-mübârek, sene: 972

Akkirman Beği Hasan Beğ'e hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "hüküm vârid olup; "Budun cânibine hâzır olasın." diyü fermân olunmuş, sancağında sübaşı ve sipâhî olmayup külliyyen havâss-ı hümayûn olup ve bir mikdârı merhûm babam Sultân Selîm Evkâfî olup ammâ; bir mikdâr azab ve hısâr-eri ve beşlü ve akıncı tâyifesi olup anlar dahı; "Ulûfemüz nakıdden virilmeyüp fakîru'l-hâl olup uzak sefere iktidârımız yokdur." ve sancağın serhadd olup dâyimâ gavgâdan hâlî olmaduğın" bildürmişsin. İmdi; sancağın sefer-i hümayûn vâkı' oldukça eşegelüp ve küffâr-ı hâksârın Erdel semtlerine hücûmı olup cümle beğler kullaruma tenbîhen ahkâm-ı şerîfem gönderilmeğın sana dahı emr-i şerîfüm irsâl olunmışıdı. **Buyurdum ki:**

Hüküm-i şerîfüm vusûl buldukda, ol asıl özr ü beyânı koyup kendünün ve kânûn üzre lâzım gelen cebelülerün yat u yarakların tekmîl idüp ve sefere eşegelen azab ve hısâr-erleri ve beşlü ve akıncı tâyifesiyle müretteb ü mükemmel düşmen yarağıyla sancağında hâzır u müheyâ olasın. Sonra emrüm ne vechile sâdır olursa anunla amel eylesin.

1074

Koçak adlı kişinin evini basarak Celeb Üveys ile bir câriyeyi öldüren ve eşyalarını yağma edenlerin yakalanıp davâlarının görülmesi, suçluların cezalandırılması.

Yazıldı.

Kethudâsına virildi. Fî 23 Ramazân, sene: 972

Silistre beğine ve Tekfurgöli kâdîsına hüküm ki:

Dârende Koçak nâm kimesne Dergâh-ı Mu'allâm'a gelüp; "Dîv[â]nî-oğlu Dîvâne Sinân ve Abdül oğlu Alî ve Fâyik on yoldaşıyla ve Kara Mehmed oğlu Mahbûb ve Mûsâ ve Deli Mehmed oğlu Osmân ve Veyiskâdî köyinden Felek ve Sakallı Baba iki yoldaşıyla ve Kara Hasan ve Nebî nâm kimesneler dahî ba'zı yoldaşlarıyla gelüp evlerin basup babası Celeb Üveys'i bir câriyesiyle katlidüp yüz yigirmi bin nakd akçasın ve altı aded sahan ve ba'zı esbâbların alup te'addî eyledüklerin ve mezkûrların altı nefer yoldaşları siyâset olunmuşdur." diyü bildürdi. **Buyurdum ki:**

Husamâyı berâber idüp gaybet idenleri yatağ u turaklarına bi'l-cümle şer'le buldurması lâzım olanlara buldurup getürdüp mukaddemâ bir def'a şer'le faslolmuş olmayup ve on beş yıl geçmiş değil ise mezkûrlar ehl-i fesâd ü şenâ'at ve töhmet-i sâbika ile müttehemler olup halk arasında hırsuz u harâmîlik ile meşhûr olmağla örf icâb ider husûsları varise ahvâllerin şer' u kânûn ile görüp husûs-ı mezbûr üzerlerine sâbit oldukdan sonra alınan mâl ü esbâbların şer'le alıvirüp dahî fesâdı zâhir olanlardan sipâhî olanları muhkem habsidüp arzeyeleyesiz. Olmayanlar bâbında şol ki, emr-i şer'-ı kavîmdür, mahallinde icrâ idüp yirine koyasız. Tezvîr ü telbîsden ve şühûd-ı zûrdan ve ehl-i fesâda himâyet olmakdan hazer idüp hakk-ı sarîha tâbî' olasız.

[Yev]mü's-Sebt, fî 27 Ramazân, sene: 972, Kostantîniyye

1075

Ahyolu kadısı tarafından yakalanıp Vize beyi sübaşısına teslim edildiği halde sübaşı tarafından serbest bırakılan Malkoç oğlu Bâlî adlı suçlunun buldurulması, aksi halde sübaşının tutuklanarak Atebe-i Ulyâ'ya gönderilmesi.

Yazıldı.

Sekbân Alî Beğ'e virildi; Dîvân'da. Fî 6 Şevvâl, sene: 972

Vize beğine hüküm ki:

Bundan akdem Ahyolu kâdîsı ele getürdüğü Malkoç-oğlu Hasan Bâlî nâm ehl-i fesâd sübaşına teslîm olunmuş iken ıtlâk eylediği arz olunmağın mezbûr sübaşına teklîf idüp Südde-i Sa'âdetüm'e gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, aslâ te'hîr ü tevakkuf itmeyüp kâdî-i mezbûr sübaşına teslîm itdüğü mezbûr kimesneyi elbette sübaşına teklîf idüp her kande ise buldurup ele getürüp mukayyed ü mahbûs Dergâh-ı Mu'allâm'a gönderesin. Şöyle ki; emrüm mücebince mezbûrî ele getürüp teslîm itmeye, sübaşıyı kayd ü bend ile Atebe-i Ulyâm'a irsâl eyleyesin. Bu

bâbda adem-i ihtimâmdan hazer eylesesin. Sonra nefîcesi sana âyid olur; ana göre mukayyed olasin.

1076 *Karinâbâd kazâsının Hüseyinçi, Vekîlharc ve Kaniçe köylerinde tutuklanan ve kefilî alındıktan sonra Karinâbâd kadısı tarafından serbest bırakılan suçluların buldurularak Atebe-i Ulyâ'ya gönderilmesi.*

Yazıldı.

Bu dahi.

Karîn-âbâd kâdîsına hüküm ki:

Bundan akdem taht-ı kazâna tâbi‘ Hüseyinçi nâm karyede sâkin Şa‘bân ve Vekîlharc nâm karyeden Ca‘fer nâm sipâhî ve Kaniçe nâm karyeden Dâvûd nâm kimesnelerin hırsuzlukları ve ehl-i fesâd ü şenâ‘at oldukları zâhir olmağla ele girüp habsolunmuş iken kefilin alup ıtlâk eylediğün kimesneleri ele getirüp mukayyed ü mahbûs yarar âdemlerünle Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Hüküm-i şerîfüm varıcak, aslâ te‘hîr ü tevakkuf itmeyüp zikrolunan üç nefer kimesneleri bi-eyyi tarîkın kân ele getirüp emrüm mücebince mukayyed ü mahbûs yarar âdemlere koşup Atebe-i Ulyâm'a gönderesin. Şöyle ki; ihmâl ü müsâhele idüp mezbûrları ele getirüp göndermeyesin, aslâ öZRÜN makbûl olmayup ve azlile konılmayup itâb u ıkâba müstehk olursın. Ana göre ikdâm ü ihtimâm idüp elbette mezbûrları ele getirüp göndermeyince olmayasın.

1077 *Kapıağası Yakup'un akrabasından Gümülcine'de vefat eden Cafer'in muhallefâtının Dergâh-ı Mu‘allâ'ya gönderilmesi.*

Yazıldı.

Kapı ağası cânibinden gelen Haydar nâm kapucıya virildi. Fî 28 Ramazân, sene: 972

Gümülcine ve Karasuyenicesi kâdîlarına hüküm ki:

Kapum Ağası Ya‘kûb dâme ulüvvühûnun akribâsından nefis-i Gümülcine'de sâkin erbâb-ı tîmârdan Ca‘fer nâm kimesne hâlen fevtolup verâset müşârun-ileyhe münhasır olmağla cümle muhallefâtı mûmâ-ileyhe intikâl idüp Mehmed nâm kimesne; "Babamun kuludur." diyü verâset da‘vâsın idüp muhallefâtına dahlitdûğî i‘lâm olunmağın mezkûrun muhallefâtı cem‘ u tahsîl olunup Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Hüküm-i şerîfüm varıcak, mezkûrun muhallefâtını şer‘le teftîş idüp zuhûra getirüp cümlesin defter idüp mühürleyüp yarar âdemlerinüzle Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderesiz; şöyle bilesiz. Bu bâbda Dergâh-ı Mu‘allâm kapucılarından Hasan ve Pervîz mübâşir olalar. Ammâ; emr-i şer‘den tecâvüz eylemeyeler.

1078

Siroz'da, Müteveffâ Evranos Bey Evkâfı Mütevellîsi Mustafa'nın, evkâfın önceki yıllardaki gelirlerine aykırı olarak yaptığı işlerin ve yolsuzlukların teftişi.

Yazıldı.

Derûnî nâm kimesneye virildi. Fî 5 Şevvâli'l-mükerrem, sene: 972

Selanik ve Siroz kâdîlarına hüküm ki:

Ahmed nâm kimesne Südde-i Sa'âdetüm'e arz-ı hâl sunup; "Müteveffâ Evranos Beğ Evkâfı'na sâbıkâ kâtib olup bundan akdem vakf-ı mezbûra mütevellî olan Abdî'nün muhâsebesinde o[n] dört kerre yüz bin yüz yetmiş üç akça mukayyed iken hâliyâ mütevellî olan Mustafâ'nun meblağ-ı merkûmı bi'l-küllîyye zâyî' idüp ve Abdî'nün tahvîlinden dört yılun muhâsebesin göstermeyüp ve mezbûr mütevellî olalı on kerre yüz binden ziyâde bel'ıyyât u ketmiyyâtı olup; "Zikrolunan bel'ıyyâtı i'lâm ideyin." didükde kitâbetin alup öldürmeğe kasdidüp şâhid-i zûr ile üzerine on bin akça isbât idüp ve Divitdâr-zâde dimekle ma'rûf sipâhîye hılâf-ı şart-ı vâkıf yigirmi beş akça kendüye ve altı akça tevâbi' me idüp ve vazîfe-horlara kalb akça virürler; zevâyid-i ihrâcâtun nihâyeti yokdur." diyü i'lâm idüp ve size i'timâd-ı hümayûnum olmağın bu husûsa mübâşir ta'yîn idüp sunılan arz-ı hâlün sûreti aynı ile aslından ihrâc olunup size irsâl olundu. **Buyurdum ki:**

Hüküm-i şerîfüm vardukda, te'hîr ü terâhî itmeyüp bir münâsib olan mahalde cem' olup gönderilen arz-ı hâl nazar idüp ve lâzım olan defterleri câbîlerden ve gayriden taleb idüp getürdüp dahı mûmâ-ileyhün eger Abdî'nün tahvîlinden zabtitledüğü senelerdür ve eger kendünün zabtitledüğü senelerdür, ibtidâ mübâşeretinden bu zamâna gelince onat vechile dikkat ü ihtimâmıla yirlü yirinden müfredât defterleri mücebince müteveffâ-yı mezbûr evlâdından kıdvetü'l-emâcid Alî zîde kadruhû ma'rifeti ile bi-hasebi's-şer' teftîş ü tefahhus kılup îrâd u masrafların birbirine tatbîk idüp göresiz; eger mûmâ-ileyhün kendü ve mübâşirleri ekl ü bel' itdüğüdür ve eger ihmâl ü müsâhele ile zâyî' olundur ve eger hılâf-ı şart-ı vâkıf ta'yîn itdüğü vazîfedür, bi'l-cümle vakf-ı mezbûrun kendü zamânında her sene îrâd u masrafı nedür ve zimemde olan ne mikdârdur ve bi'l-fi'l zevâyid olan mâl ne mikdârdur, nakd midür, galleden midür; tamâm vâkıf u muttali' olup mezkûrun üzerine ne mikdâr mâl-ı vakf sâbit ü zâhir olursa tafsîli ve vukû'ı üzre sicill idüp Abdî'nün zamânında vâkı' olanı ve mûmâ-ileyh zamânında olan bel'ıyyâtı başka defter idüp sıhhati [ve] vukû'ı üzre yazup arzeyelesiz. Ammâ; hîn-i teftîşde tamâm hak üzre olup tezvîr ü telbîsden ve şühûd-ı zûrdan ve tarafeynden birine meyl ü muhâbâdan ve hılâf-ı vâkı' kazıyye arzolanmakdan hazer idüp tamâm câdde-i hakka zâhib olası ve mezkûrun hılâf-ı şer'-ı şerîf ol mikdâr akçasın alduğı bundan akdem bir def'a şer'le faslolmayup on beş yıl geçmiş değil ise teftîş idüp göresiz; arzitledüğü üzre ise -şer'le sâbit ola- bî-kusûr hakkın aliviresiz.

1079

Teftiş olunması için emir gönderilen Buhayra Vilâyeti Şeyhi Emir İsâ'nın niçin teftiş edilmediğinin bildirilmesi ve teftiş edilerek Mısır hazînesine verdiği zararın açığa çıkarılması; Mısır fellahları, müslümanlar ve yahudilerin yağmalanan mallarının bulunması, bunlara kimler tarafından zulmedildiğinin bildirilmesi.

Yazıldı.

Bu hüküm tashîh olunup tekrâr dört varak aşğa geçmiştir.

Mısır beğlerbeğisine ve kâdîsına ve defterdârına hüküm ki:

Buhayra Vilâyeti Şeyhî olan Emîr Îsâ'nun hak üzere ahvâli görölüp teftîş olunmağîçün bundan sâbık defe'âtle size ahkâm-ı şerîfe gönderilüp bi'l-fi'l Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Ramazân *zîde kadruhû* anda teftîş husûsına muntazır iken vilâyet-i mezbûre fellâhlarınun mezâlîm ü mehâyifi ve nâ-hak yire katlolunan yüz altmış nefer kimesnenün kanı ve sâniyen dereklerinde basılup rızıkları ve mâlları gâret olunan müslimânların ve Yehûdî'nün hayfları ve vilâyet-i mezbûre mahsûline olan hıyâneti görilmeyüp te'hîre kalmağa sebep nedür? Husûsâ sâbıkâ vilâyet-i mezbûreyi karındaşı altmış beş kîse ziyâde ile kabûl idüp ol vilâyetün meşîhati ana mukarrer olmuş iken mezbûr Îsâ Atebe-i Ulyâm'a gelüp oğluna kefil bi'l-mâl olup zikrolunan ziyâde ile vilâyet-i mezbûre mahsûlin uhdelerine alması her yıl ol mikdâr mâlâ hıyâneti var idüğüne delâlet itdüğü zâhir ü bâhirdür. Beher-hâl ol vilâyetden ref'ı lâzîm gelmiştir. **Buyurdum [ki]:**

Hüküm-i şerîfüm varıcak, aslâ te'hîr ü terâhî itmeyüp sâbıkâ irsâl olunan ahkâm-ı şerîfem muktezâsınca mezkûrun ahvâlini gereği gibi dikkat ü ihtimâmla bi-hasebi's-şer'ı's-şerîf teftîş idüp vilâyet-i mezbûre fellâhlarından hılâf-ı şer' u kânûn alınan mâlların ve kendü dereklerinde basılan müslimânların ve Yehûdî'nün mâlların ve esbâbların şer'le ashâbına alıvirdükden sonra mezâlîm ü mehâyifinden ve şer'le kîsâs lâzîm gelmedin kaç nefer kimesnenün kanı üzerine sâbit olursa ve vilâyet-i mezbûre mahsûlinden şimdiye değin Hızâne-i Mısır'a âyid ü râci' olan emvâl-i hâssaya ne mikdâr gadri ve hıyâneti olmuş ise sübût u zuhûr bulan mevâddan biri ketmolunmayup cümlesin sıhhati üzere ale't-tafsîl Atebe-i Ulyâm'a arzeyelesiz ki, zâlimün zulmi ve mazlûmun hayfı yirine varup eyyâm-ı adâlet-i hümayûnumda kimesneye zulm ü hayf olmak ihtimâli olmaya; şöyle bilesiz.

1080

Buhayra'da bâzı Müslümanların ve Yahudilerin basılarak mallarının çalınması olayıyla ilgili geniş bilgi verilmesi.

Yazıldı.

Fuvva Kâdîsı Mevlânâ Dervîş'e hüküm ki:

Bundan akdem Buhayra vilâyetinde ba'zı müslimânlar ve Yehûdî basılup esbâb ü emvâlleri gâret olunmuşıdı. Ne tarîkla basılmışıdır ve fesâd idenler kimler idüğü sıhhati üzere arz olunması emridüp **buyurdum ki:**

Hüküm-i şerîfüm varıcak, vilâyet-i mezbûre mezâlîm ü mehâyifine ve zikrolunan müslimânları ve Yehûdâyı basup fesâd idenler kimlerdür ve ne mahalde ve kimün derekinde basılmışıdır; ne vechile vâkıf u muttali' olmuş isen te'hîr itmeyüp sıhhati üzere ale't-tafsîl Südde-i Sa'âdetüm'e arzeyelesin; şöyle bilesin.

1081

İlbasan'da ev basıp hırsızlık yaparken yakalanan ve Südde-i Sa'âdet'te hapsolunan Dergâh-ı Mu'allâ kapıcılarından Mustafa'nın suç ortaklarının da yakalanarak Südde-i Sa'âdet'e gönderilmeleri.

Yazıldı.

Bâ-hatt-ı kâdî-asker.

Kethudâsına virildi. Fî 14 Şevvâl, sene: 972

İlbasan Beği Şa'bân Beğ'e hüküm ki:

Bundan akdem sana irsâl olunan hükm-i hümayûnum muktezâsınca Dergâh-ı Mu'allâm kapucularından Mustafâ'nun ahvâli görölüp şirret ü şekâvet üzre olup ba'zı hırsuzlar ile bir karyede ev basup esbâb gâret iderken ele girüp gönderildiğin bildürmüşsin. Mezkûr kapıcı Südde-i Sa'âdetüm'de habsolunup kendü ile bile mübâşir olup ev basup emvâl gâret idenler dahı ele getirilüp gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, bu bâbda gereği gibi mukayyed olup mezkûr ile ev basup fesâd idenler kimler ise ele getirüp habsidüp sübût u zuhûr bulduğı üzre fesâd ü şenâ'atlerin sicill idüp sûret-i sicillerin Südde-i Sa'âdetüm'e gönderüp emrüm olmadın bir ferdi habsden itlâk eylemeyesin.

1082

Debri kazâsında fesad çıkartan, Müslümanların kullarını ve oğlanlarını ayartıp halka baskı yapan Gâzî, Kurd ve Aristidis adlı şahısların Südde-i Sa'âdet'e gönderilmeleri.

Yazıldı.

Mükerrerdür.

Ohri beğine ve Debri kâdîsına hüküm ki:

"Kazâ-i mezbûreden Gâzî ve Kurd ve Aristidis demekle ma'rûf kimesneler ehl-i fesâd olup müslimânların kulların ve oğlancıkların ayardup satup re'âyâyâ hılâf-ı şer'-ı şerîf te'addîlerinin nihâyeti yokdur." diyü i'lâm olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, fi'l-vâkı' mezkûrların fesâd ü şenâ'atleri bi-hasebi's-şer'-ı's-şerîf sâbit ü zâhir ola, şer' ile sübût bulan kazıyyelerin sicill idüp mezkûrları yarar âdemlere koşup sûret-i sicilleri ile Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin.

1083

Golos İskeleyi'nde elindeki sahte hüküm dolayısıyla tutuklanan Hacı Memi Reis'in hapisten kaçması üzerine sehven tutuklanan Süleyman Reis'in Südde-i Sa'âdet'e gönderilmesi.

Yazıldı.

Mehmed Kethudâ'ya virildi. Fî 7 Şevvâli'l-mükerrem, sene: 972

İnebahtı beğine hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Sâbıkâ Golos İskeleyi'nde Hacı Memi Re'îs, elinde ibrâz olunan müzevver hüküm için tutuldukda mezkûr ibâk itmeğin iskele-i mezbûrede Süleymân nâm kimesne "re'îs" diyü habsolunup Yenişehir kâdîsı hıfzı için teslim eyleyüp ol zamândan berü mahbûsdur." diyü bildürmişsin. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, mahbûs-ı mezkûrî te'hîr itmeyüp mukayyed ü mahbûs Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin.

1084

Debri kazâsının Sahurcan(?) köyünde Dervîş'in evini basarak eşyalarını gasbeden ve yakınlarına zulmeden Sefer ve Murad adlı sipâhilerle Kara Hasan ve Seydi adlı şahısların dâvalarının görülmesi.

Yazıldı.

Kayd cüzine geçmişdür.

Mat ve Debri kâdîlarına hüküm ki:

Hâliyâ sen ki Mat kâdîsısın, sûret-i sicil gönderüp kazâ-i Debri'ye [tâbi'] Sahurcan(?) nâm karyede mütemekkin olan Dervîş yedinden Ohri beğine ve Debri kâdîsına hükm-i hümayûn vârid olup Sefer ve Murâd nâm sipâhîler Kara Hasan ve Seydî nâm kimesnelerle evüm basup cümle esbâbum gâret idüp ve akribâsından Velî nâm kimesneyi katleyleyüp ve bunı muhkem mecrûh idüp ve Kılıç(?) nâm câriyesin suya giderken kapup alup gidüp sonra güçle ellerinden alınup zulm ü te'addî itdükleri husûs vâkı' ise mezbûrları ele getirüp habsile tefîş olunmaları emrolunmağın husamâsıyla berâber kılınup mezbûr Sefer'den ahvâl sü'âl olundukda inkâr ile cevâb virmeğin mezbûr Dervîş'den yine taleb olunup Mehmed ve Mustafâ ve Îsâ ve Kurd nâm kimesneler; "Mezbûr Sefer bize ikrâr idüp didi ki: "Velî'yi ben katleyledüm. Dervîş'i dahı katlilerüm." didi." diyü ikrârına şehâdet eylemeğin ve mezbûr Sefer habsolunduğı ve mektûb dahı gönderüp mezbûr Sefer'den.....*

* Metinde eksik bırakılmıştır.

1085

Debri kazâsında müslümanların kullarını ve oğlanlarını ayartarak satan ve halka zulmeden Gâzî, Kurd ve Aristos adlı şahısların Dergâh-ı Mu'allâ'ya gönderilmeleri.

Yazıldı.

Şikâyete gelen Yûsuf nâm silahdâra virildi. Fî 28 Ramazân, sene: 972

Ohri beğine ve Debri kâdîsına hüküm ki:

"Kazâ-i mezbûrdan Gâzî ve Kurd ve Aristos dimekle ma'rûf kimesneler ehl-i fesâd olup müslimânların kulların ve oğlancıkların ayardup satup re'âyâya hılâf-ı şer'-ı şerîf te'addîlerinin nihâyeti yokdur." diyü i'lâm olunmağın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, fi'l-vâkı' mezkûrlarun fesâd ü şenâ'atleri var ise – bi-hasebi's-şer' sâbit ola– şer'le sübût bulan kazıyyelerin sicill idüp mezkûrları yarar âdemlere koşup sûret-i sicilleriyle bile Dergâh-ı Mu'allâm'a gönderesiz.

1086 *Şam'da, fâsık olduğu ve büyük günahlar işlediği yolunda Mezâhib-i Erba'a müftüleri ve ulemânın şikâyet ettiği Emînüddîn adlı şahsın hapsolunması.*

Yazıldı.

Mahzar getiren Mahmûd nâm kimesneye virildi. Fî 5 Şevvâli'l-mükerrem, sene: 972

Şâm beğlerbeğisine ve kâdîsına hüküm ki:

Şâm'da olan Mezâhib-i Erba'a müftüleri ve sâyir ulemâ vü sulehâ Südde-i Sa'âdetüm'e mahzar gönderüp; Emînüddîn nâm kimesne için; "Fısk u fücûr ile ef'âl-i kabîha üzre ilhâdî ve rafzı vardır." diyü bildürdükleri ecilden **buyurdum ki:**

Varıcak, mezkûrun ahvâline bi'z-zât mukayyed olup kemâl-i dikkat ü ihtimâmla bi-hasebi's-şer'î's-şerîf teftîş idüp göresiz; fi'l-vâkı' vech-i meşrûh üzre fesâd ve rafz u ilhâdî şer'le sâbit ü zâhir ola, mezbûrı habsidüp sübût u zuhûr bulan ahvâlin sıhhati üzre yazup arzidesiz. Hılâf-ı vâkı' nesne arzitmekden ve garaz u ta'assubdan hazer eyleyesiz.

1087 *Belvîrân kazâsından Südde-i Sa'âdet'e gelmeleri emrolunan Vefâ Seydî ve Alî Seydî adlı şahısların nerede bulunurlarsa yakalanarak Südde-i Sa'âdet'e gönderilmeleri.*

Yazıldı.

Mezbûra virildi. Fî 9 Şevvâl, sene: 972

Bilvîrân'a varınca yol üzerinde vâkı' olan kâdîlara hüküm ki:

Bilvîrân kazâsından Vefâ Seydî ve Alî Seydî nâm kimesnelerin Südde-i Sa'âdetüm'de huzûrı lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından Mehmed varıcak, mezkûrlar her kangınızın taht-ı kazâsında bulunursa ele getirüp kayd [ü] bend ile mezkûra teslim eyleyüp Südde-i Sa'âdetüm'e irsâl eyleyesiz.

1088 *Çernovi kazâsından Hüseyin Baba, oğlu Kalender, Zeynî ve Kurd Bâlî adlı şahısların yakalanarak Dergâh-ı Mu'allâ'ya gönderilmeleri.*

Yazıldı.

Sekbân Alî Beğ'e virildi; Dîvân'da. Fî 6 Şevvâl, sene: 972

Çernovi kâdîsına hüküm ki:

Taht-ı kazândan Hüseyin Baba nâm kimesne ile oğlu Kalender ve Zeynî ve küyegüsi ve Kurd Bâlî nâm kimesneler ele getirilüp mukayyed ü mahbûs Dergâh-ı Mu'allâm'a gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfümle varıcak, te'hîr itmeyüp mezbûrları hüsn-i tedbîr ü tedârûkle ele getirüp dahı emrüm mücebince mukayyed ü mahbûs Dergâh-ı Mu'allâm'a gönderesin. Yolda onat hıfzıtdürüp gafletle gaybet itdürmekden hazer idesin, sonra netîcesi sana âyid olur.

1089 *Hazergrad kazâsı Selmân, Muradöreni ve Taşçı köylerinden, ev basıp hırsızlık yapan kişilerin Dergâh-ı Mu'allâ'ya gönderilmeleri.*

Yazıldı.

Bu dahı.

Şumnı kâdîsına hüküm ki:

Hezârgrad kazâsına tâbi' Selmân nâm karyeden Fakîh Çeşteci ve Murâdöreni nâm karyeden Derzî ve Taşçı nâm karyeden Timür nâm kimesneler İskenderci nâm kimesnenün evin basup esbâbın gâret idüp ikrârı sebt-i sicill olup mahbûslar olup hâlâ mukayyed ü mahbûs Südde-i Sa'âdetüm'e gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

() varıcak, mezkûrları üzerlerine sâbit olan sûret-i sicilleri ile mukayyed ü mahbûs Dergâh-ı Mu'allâm'a gönderüp yolda onat hıfzıdüp gafletle gaybet itmekden hazer eylesesin. Sonra özrün makbûl olmaz; netîcesi sana âyid olur. Ana göre ikdâm ü ihtimâm üzre olasın; dakîka fevtitmeyesin.

1090 *Prevadi'nin Kavlakova köyünden Hacı Baba, Ekşi Sinan ve Aruk Hüseyin adlı harâmîler yoldaşlarının yakalanarak Dergâh-ı Mu'allâ'ya gönderilmeleri.*

Yazıldı.

Bu dahı.

Beğün kethudâsına virildi.

Silistre beğine ve Prevadi kâdîsına hüküm ki:

Taht-ı kazâna tâbi' Kavlakova nâm karyede sâkin Hacı Baba nâm kimesne ve yoldaşları ve Ekşi Sinân nâm kimesne ile Aruk Hüseyin nâm harâmîlerün ikrâr itdüğü yoldaşları ele getirilüp kayd ü bend ile Südde-i Sa'âdetüm'e gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

() varıcak, te'hîr itmeyüp mezbûrları hüsn-i tedbîr ü tedârûkle ele getürüp dahı emrüm mücebine mukayyed ü mahbûs Dergâh-ı Mu'allâm'a gönderesin. Yolda onat hıfzıtdürüp gafletle gaybet itdürmekden hazer idesin; sonra netîcesi sana âyid olur.

1091 *Ahyolu kazâsının Küplüce köyünden, hırsızlık yapan ve adam öldüren Memi adlı harâmî ile dört suçlunun yakalanarak Dergâh-ı Mu'allâ'ya gönderilmeleri.*

Yazıldı.

Bu dahı.

Ahyolu kâdîsına hüküm ki:

Taht-ı kazâna tâbi' Küplüce nâm karyede sâkin Memi nâm kimesne dört nefer kimesneler dahı, isimleri senün ma'lûmun olup bundan akdem ehl-i fesâd olup celeb basup katlidüp mâlın gâret idüp gaybet itmişler idi. Hâlâ mezkûr ele getirilüp mukayyed ü mahbûs Südde-i Sa'âdetüm'e gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

() varıcak, aslâ te'hîr ü tevakkuf itmeyüp gereği gibi mukayyed olup mezkûr hüsn-i tedbîr ü tedârûkle ele getürüp mukayyed ü mahbûs yarar âdemlere koşup Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin. Yolda onat hıfzıtdürüp gafletle gaybet itdürmekden hazer eylesesin. Şöyle ki; mezkûrları ele getürmekde ihmâl ü müsâhele eylesesin, netîcesi sana âyid olur; özrün makbûl olmaz; ana göre mukayyed olasin.

1092 *Bkz. hkm. 1092*

Yazıldı.

Şâm beğlerbeğisine ve kâdîsına hüküm ki:

Şâm'da olan Mezâhib-i Erba'a müftîleri ve sâyir ulemâ vü sulehâ Südde-i Sa'âdetüm'e mahzar gönderüp Emînüddîn nâm kimesne için; "Fısk u fücûr ile ef'âl-i kabîha üzre ilhâdî ve rafzı vardır." diyü bildürdüğüün ecilden **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, mezkûrun ahvâlin bi'z-zât mukayyed olup fi'l-vâkı' ol vechile nâ-meşrû' ef'âl ve rafz u fesâdı ve ilhâdı var mıdur, kemâl-i dikkat ü ihtimâmla bi-hasebi's-şer'ı's-şerîf teftîş idüp göresin; vech-i meşrûh üzre fesâd ve rafz u ilhâdı şer'ile sâbit ü zâhir ola, mezbûrî habsidüp sübût u zuhûr bulan ahvâlin sıhhati üzre yazup arzidesin. Hılâf-ı vâkı' nesne arzitmekden ve garaz u ta'assubdan hazer eylesesin.

1093 *Vize kazâsından gemileriyle mîrî ağaç getirecek olan Manol, Yani, Mengene ve Kosta adlı reislere, kendi ihtiyaçları için de ağaç getirmek istediklerinde engel olunmaması.*

Yazıldı.

Abdülvâsi' Çavuş'a virildi. Fî 5 Ramazân, sene: 972

Vize kâdîsına ve Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından Hasan Çavuş'a hüküm ki:

Dârendegân Manol ve Yani ve Mengene ve Kosta ve diğer Manol nâm zimmî re'îsler taht-ı kazândan gemilerine mîrî ağaç tahmîl idüp mahrûse-i İstanbul'a getürdükleri ağacın arasına kendüler ticâret için ba'zı küçük ağaçlar tahmîl idüp getürmelü olduklarında dahlolunmamak bâbında hükm-i şerîfüm taleb itdükleri ecilden **buyurdum ki:**

Zikrolunan re'îsler gemilerine tahmîl itdükleri mîrî ağaçdan gayri kendü rencberlikleri için bey' itmeğe hurde ağaç yükledüklerinde hılâf-ı emr kimesneye dahlitdürmeyesin.

1094 *Vize kazâsından gemileriyle mîrî ağaç getirecek olan gemi reislerine, kendi ihtiyaçları için de ağaç getirmek istediklerinde engel olunmaması.*

Bir sûreti dahı, tekrâr Vize kâdîsına, Karaca ve Yorgi ve Todora Budak ve Manota ve Todor Bal ve Manol Mol ve Todor Kosta ve Domentoz(?) ve Vargör(?) ve Mihali Dodomi ve Todor Papa nâm zimmî re'îslere yazıldı ve teslîm oldu.

1095 *Rumeli beylerbeyinin, müselleme tâifesinden biri vefat ettiğinde yerinin başkasına tevcihi için sancakbeyi arzını beklemeden uygun bir şekilde tevcih etmesi.*

Yazıldı.

Hayrabolî kâdîsının âdemine teslîm itmeğiçün Hamîdîli beğünün kethudâsına virildi. Fî 7 Şevvâl, sene: 972

Rûmîli beğlerbeğisine:

Hayrabolî kâdîsı mektûb gönderüp; "Müselleme tâyifesinden biri vefât idüp yiri âhara tevcih olunmalu oldukda mâ-tekaddemden kâdîlar arzidegelüp hâlâ "Sancakbeği arzı olmadın tevcih idüp arzitmeyesin." diyü fermân olunup lâkin fukarâ sancakbeğ[in]e varmada acz çekerler." diyü bildürmişsin. **Buyurdum ki:**

Sancakbeği hâzır olmadukda, fukarâyâ enfâ' olanı ile amel eyleyesin.

1096 *Bender toprağında Koru adıyla bilinen mahalden çoğu zaman hırsız ve harâmî Turlu suyunu geçerek Akkirman ve Kili civarında adam öldürüp yol kestikleri ve hırsızlık yaptıklarından Boğdan voyvodası tarafından adı geçen mahallin gereği gibi korunması.*

Yazıldı.

Boğdan voyvodasına hüküm ki:

Akkirman Beği Hasan mektûb gönderüp; "Bender toprağında Kori demekle ma'rûf mahallün yanında ekser evkât hırsız u harâmî Turlu suyun geçüp Tunca ile Kili ortasında ada yolın basup niçe âdem katlidüp Akkirman ve Kili kırlarında fesâd idüp koruya odun için varan arabaları basup öküzlerin ve esbâbların alup ol mevzı'un kurbinden Turlu suyun geçüp Boğdan'a ve Leyh'e gidüp harâmîlerden ele girüp sü'âl olundukda, mezkûr geçid[d]en

geçdüklerin haber virmeğin memleket halkı iltimâsıyla sancak hâslarından bir kaç hâne kondurulup köy olaldan bir ferde zarar u ziyân olmayup ehl-i fesâd def' olmuş iken; "Boğdan sınırında olan Zahorya nâm karyedür." diyü senün cânibünden niçe def'a mektûb ü âdem gönderilüp karye-i mezbûrenün mahall-i mezkûrdan göçürilmesi teklîf olunduğın" arzitmeğin **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, mahall-i mezkûrda âdem koşup gereği gibi hıfz u hırâset itdürüp şöyle ki; ihmâl ü müsâhelen sebebi ile mahall-i mezbûrdan üslûb-ı sâbık üzre Memâlik-i Mahrûse'ye hırsuz u harâmî mü[n]teşir olup fesâd ü şenâ'at ideler, mahall-i mezbûrun hıfzı bu cânibden tedârük olunur; bilmiş olasın.

1097 *İznikmid kazâsında sipâhi timarı olan Özbek karyesinin Defter-i Cedîd'de müselleme de yazıldığı anlaşıldığından, defter kaydının bozulmaması için gelirin sipâhi ve müsellemlere taksîm olunduğu.*

Yazıldı.

Bu hükm-i şerîf kayd cüzine geçürilüp kâğıd emînine gönderildi. Fî 6 Şevvâli'l-mükerrem, sene: 972

İznikmid kâdîsına hüküm ki:

Akyazı kâdîsıyla mektûb gönderüp; "taht-ı kazâna tâbi' Özbek nâm karye kadîmü'l-eyyâmdan sipâhî tîmârî olup mutasarrıf olan dârende Dervîş nâm sipâhîye Mehmed ve Bâlî ve Dervîş nâm müsellemler; "Defter-i cedîdde bize müsellemlik virilmişdür." diyü zabtitledükleri husûsun teftîşi fermân olunup karye-i mezbûre mezkûr Dervîş'e berât-ı hümâyûn ile tîmâr virilüp müsellemler defterinde müsellemler üzerine çiftlik kaydolan Özbek mahall-i vâhiddür. Özbek kurbinde ve içinde; "Özbek ile müsemmâ çiftlik yetmiş seksen yıldan berü tîmâra zabtolunur." diyü şehâdet itdüklerin" bildürmüşsin. İmdi; Südde-i Sa'âdetüm'de olan deftere nazar olundukda karye-i Özbek bin beş yüz akça sipâhîye yazılup Çiftlik-i Özbek dört yüz akçaya müselleme yazılmış bulunup arzitdüğün üzre her biri müstekıl olmayup ikisi bir olmağın defter bozulmamağın min-ba'd karye-i mezbûre hâsılının dört yüz akçası müselleme, bin yüz akçası sipâhîye mukarrer olmasın emridüp **buyurdum ki:**

Emrüm mücebince zikrolunan karyenün mahsûlinden dört yüz akçasın müsellemlere, bin yüz akçasın sipâhîsine zabt u tasarruf itdürüp emrüm muhâlif kimesneye nizâ' u te'allül itdürmeysin.

1098 *Anadolu Beylerbeyliği'ne tâbi sancakların teftîşi esnasında havâss-ı hümâyûn ve şehzâde hâslarına sığınan hırsız ve harâmîlerin mektupla talep olunarak getirtilip dâvalarının görülmesi, ehl-i fesadı teslim etmeyen hâss zâbitlerinin isimlerinin bildirilmesi.*

Yazıldı.

Kethudâsına virildi; Dîvân'da. Fî 6 Şevvâli'l-mükerrem, sene: 972

Anatoli beğlerbeğisine hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Hâliyâ bu vilâyete tâbi' ba'zı sancaklar müstekıl emr-i şerîfle teftîş olunmağla ol sancakların harâm-zâde vü hırsuzı kaçup Ankara sancağına ve ekseri Haymâne cemâ'atine girüp dâyimâ şenâ'at ü şekâvetden hâlî olmayup anun gibi harâm-zâdeleri âdemlerimiz ele getürdüğü zamânda havâss-ı hümâyûn ve gayri hâslar zâbitları; "Bizüm re'âyâmuzdandır; biz hakkından gelürüz." diyü emr-i şerîf ibrâz itmekle ellerinden alup kenârda haklayup salıvirmek ile haklarından gelinmek mümkün olmayup harâm-zâde bî-nihâye vü ziyâde olmağın Ankara sancağında vâkı' olan eger havâss-ı hümâyûn ve şehzâde hâslarıdır ve eger lala ve gayri haslardır; umûmen teftîş olunup harâm-zâdeler bulunup haklarından gelinüp; "Bizüm re'âyâmuzdur." diyü kimesne dahlitmemek için emr inâyet oluna." diyü bildürmişsin. İmdi; livâ-i mezbûrda bir kimesneden fesâd zâhir olup ele girmeyüp havâss-ı hümâyûna ve gayri hâslara tahassun iderse anun gibileri mektûb ü âdem gönderüp taleb idüp getürdüp dahı ma'rifet-i kâdî ile ahvâllerin şer'le teftîş idüp fesâd ü şenâ'ati ve hırsuz u harâmîlığı sâbit ü zâhir olanlar bâbında şer'le lâzım geleni icrâ idüp yerine koyasın. Arza muhtâc olanı habsidüp arzyleyesin. Anun gibi ehl-i fesâdı ele vermeyüp; "Hâssımız içindedür." diyü te'allül idenler kimler ise isimleriyle yazup arzyleyesin ki, hükm-i şerîfüm ve çavuş gönderilüp anlardan taleb oluna; şöyle bilesin.

1099

İspir Sancağı Beyi Sinan, sancağı sipâhî ve reâyâsına zulmettiğinden sancağının başkasına verilerek davâsının görülüp neticesinin bildirilmesi.

Yazıldı.

Kazâ-i İspir'den Osmân Kethudâ ve Hızır Bölükbaşı ve Gülarıslan Beğ'e virildi. Fî 7 Şevvâli'l-mükerrem, sene: 972

Erzurum beğlerbeğisine, Erzurum ve İspir kâdîlarına hüküm ki:

Hâlen sen ki İspir kâdîsısın, mektûb gönderüp; "İspir sancağı sipâhîleri ve re'âyâsı meclis-i şer'a gelüp; "Sancağımız Beği olan Sinân'un zulm ü te'addîsî bî-nihâye olup şer'a itâ'at itmedüğünden gayri vilâyete nihâyetsüz yağ ve bal ve koyun ve tavuk ve odun salgın idüp ve bundan mâ-adâ Trabzon'dan yüz elli at iledüp bir akça vermeyüp ve hamrun batmanı dörder akçaya iken hâslarında olan hamrun batmanın onar akçaya üzerimize birağup fevka'l-had zulm ü hayf ider ve İspir Kal'ası müstahfızları oğullarından Bahâr nâm kimesne kal'adan taşrada maktûl bulunmağla mîr-i müşârun-ileyh kal'a kapusın alup niçe müslimânları tutup örf ü habs idüp mazınna olan mûmâ-ileyhün kulları ve âdemleri olup şer'a da'vet olunmağ için müşârun-ileyhe varduklarında hamr hevâsıyla kalkup kılıç ve çomak ile kal'a kapusına değin kovup hakâret itmişdür." didüklerin" bildürdüğü ecilden sancağı âhara virilüp mezkûrdan hak taleb iden re'âyânun şer'le hakları alıvrılmesin emridüp **buyurdum ki:**

Hükûm-i şerîfüm varıcak, re'âyânun hakları görilmedin sancağından koyuvmeyüp müşârun-ileyhi ve şikâyet olunan âdemlerini husamâsıyla berâber idüp bir def'a şer'le faslolmuş olmayup on beş yıl mürûr itmeyen mevâddı bi-hasebi's-şer' teftîş idüp göresin; re'âyâdan ve gayriden mezbûrun üzerinde ve âdemlerinde her kimün hakkı ve zulm ü te'addîsi şer'le sâbit olursa ashâb-ı hukûka hakların alıvirdükden sonra ne mikdâr kimesnenün hakkı alıvirildüğün ve zulm ü te'addîsine müte'allik sübût u zuhûr bulan mevâddı ale't-tafsîl yazup defter idüp sıhhati üzre Atebe-i Aliyyem'e arzeyelesin. Bu bâbda tamâm hak üzre olup tezvîr ü telbîsden ve şühûd-ı zûrdan ve hılâf-ı vâkı' kazıyye arzilemekden ihtiyât idüp re'âyânun tamâm adâlet üzre hakkın alıvirüp şer'a muhâlif kimesneye zulm ü hayf itdürmeysin.

1100 *Müküs Beyi Mîr Ahmed'in Müküs kadısı tarafından bildirilen şer'a aykırı durumunun Van beylerbeyi ve kadısı tarafından tahkik olunması.*

Yazıldı.

Van beğlerbeğisinin kethudâsına virildi. Fî 15 L., sene: 972

Van beğlerbeğisine ve kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ Müküs kâdîsı sûret-i sicil gönderüp; "Müküs Beği olan Mîr Ahmed nâ-hak yire niçe kimesneleri katlidüp ve avret ü oğlan çeküp Ramazân-ı şerîfde şürb-i hamr ider ve Kur'ân-ı Azîm tilâvet iden kimesnelerin her birin eşedd-i azâb ile katliler ve Gerger Beği olan Hasan Beğün Müküs'den ba'zı Ekrâd ile nizâ'ı olup emr-i şerîf mücebince şer'a da'vet olundukda yarağla gelüp mahkeme basan Kürdleri senün tarafundan talep olundukda amel eylemeyüp göndermediğün ve dahı zulminün nihâyeti yok idüğün" i'lâm itmeğün **buyurdum ki:**

Hükûm-i şerîfüm vusûl buldukda, mezbûrun ahvâlini dikkat ü ihtimâm ile teftîş idüp göresin; kâdî-i mezbûrun sicilli muktezâsınca şer'-ı şerîfe muhâlif vaz'ı ve fiskı ve ol vechile zulmi var mıdur, nicedür; hakikat-i hâline vâkıf olup sıhhati üzre yazup Bâb-ı Sa'âdet-me'âbum'a arzeyelesin.

1101 *Boğdan voyvodasının Devlet Giray Han'a ödemesi gereken vergilerini ödemesi, hapsedtiği adamını da serbest bırakması.*

Yazıldı.

Çavuşbaşına virildi; Dîvân'da. Fî 6 Şevvâli'l-mükerrem, sene: 972

Boğdan voyvodasına hüküm ki:

Cenâb-ı emâret-me'âb Devlet Giray Hân Âsitâne-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "vilâyet-i Boğdan'a mu'âvenete geldükde âdet-i kadîme mücebince virilügelen virgüye bir o kadar ilhâk idüp sâl-be-sâl zı'fı irsâl olunmağa müşârun-ileyhe mühürlü tezkire virüp henüz dahı gönderilmediğünden gayri sana gönderdiğü âdemin habseylediğün" i'lâm eyledi. İmdi; müşârun-ileyh asker-i Tatar ile vilâyetüne mu'âvenete gelmiş iken sen âdet-i kadîme

müsted'âsınca ol cânibe virilügelen virgüsin ve ahditdügün virgülerün irsâl eylememeğe ve âdemisin habsitmeğe sebep ü bâ'ıs nedür? **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, te'hîr itmeyüp müşârun-ileyh tarafına âdet-i kadîme muktezâsınca virilügelen virgüleri bi't-tamâm irsâl ü îsâl idüp ve habsitdügün âdemisin dahı ıtlâk eyleyüp bile gönderesin. Fermân-ı hümayûnuma muhâlif iş olmakdan hazer eylesin.

1102 *bkz. hkm. 1079*

Yazıldı.

Paşa hazretlerine gönderildi. Fî 6 Şevvâl, sene: 972

Mısır beğlerbeğisine ve kâdîsına ve defterdârına hüküm ki:

Buhayra Vilâyeti Şeyhî olan Emîr Îsâ'nun hak üzre ahvâli görölüp teftîş olunmağıçün bundan akdem size ahkâm-ı şerîfe gönderilüp bi'l-fi'l Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Ramazân *zîde kadruhû* anda teftîş husûsına muntazır iken vilâyet-i mezbûre fellâhlarınun mezâlîm ü mehâyîfî ve nâ-hak yire katlolunan yüz altmış nefer kimesnenün kanı ve sâniyen dereklerinde basılup rızkları ve mâlları gâret olunan müslimânların ve Yehûdânun hayfları ve vilâyet-i mezbûre mahsûline olan hıyâneti görilmeyüp te'hîre kalmağa sebep nedür? Husûsâ sâbıkâ vilâyet-i mezbûreyi ta'allukâtından Hablâs nâm kimesne altmış beş kîse ziyâde ile kabûl idüp ol vilâyetün meşîhati ana mukarrer olup bir seneye karîb zabıtmış iken sonra mezbûr Îsâ Atebe-i Ulyâm'a gelüp oğluna kefil bi'l-mâl olup zikrolunan ziyâde ile vilâyet-i mezkûre mahsûlin uhdelerine almış iken ba'dehû mezbûr; "Bu mikdâr mahsûle mütehammil değildir." diyü beyân-ı özr idüp yine sâbıkâ karındaşı itdüğü ziyâde ile tekrâr oğluna kabûl itdükdükde hıl'atlenüp vilâyet-i mezbûre zabtına gönderilmişidi. Ol takdîrce Hablâs'un da'vâsı tezvîr olmayup itdüğü ziyâdesi sahîh olmağla her yıl ol mikdâr mâla gadri ve hıyâneti var idüğüne delâlet itdüğü zâhirdür. Mezkûr hakkında irsâl olunan ahkâm-ı şerîfenün bir yıldan ziyâdedür ki cevâbı arz olunmamağa sebep nedür? **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, aslâ te'hîr ü terâhî itmeyüp sâbıkâ irsâl olunan ahkâm-ı şerîfem muktezâsınca mezkûrun ahvâlini gereği gibi dikkat ü ihtimâm ile bi-hasebi's-şer'î's-şerîf teftîş idüp vilâyet-i mezbûre fellâhlarından hılâf-ı şer' u kânûn alınan mâlların ve kendü dereklerinde basılan müslimânların ve Yehûdânun mâlların ve esbâbların şer'le ashâbına alıvırdükden sonra mezâlîm ü mehâyîfinden ve şer'le kîsâs lâzım gelmedin kaç nefer kimesnenün kanı üzerine sâbit olursa ve vilâyet-i mezbûre mahsûlinden şimdiye değin Hızâne-i Mısır'a âyid ü râci' olan emvâl-i hâssaya ne mikdâr gadr ü hıyâneti olmuş; sübût u zuhûr bulan mevâddan biri ketmolummayup cümlesin sıhhati üzere ale't-tafsîl Atebe-i Ulyâm'a arz eylesin ki, zalimün zulmi ve mazlûmun hayfı yirine varup eyyâm-ı adâlet-i hümayûnumda kimesneye zulm ü hayf olmak ihtimâli olmaya; şöyle bilesiz.

1103 *İstanbul'da inşâ olunan gemiler için Keefe ve Tat vilâyetelerinden istenen gemi tahtalarının gönderilmesi.*

Yazıldı.

Kefe beğine hüküm ki:

Mukaddemâ livâ-i mezbûrda gemi tahtası kesilüp ihzâr olunup ve Tat vilâyetinden dahı gemi tahtası kesilüp tedârük olunmak bâbında emr-i şerîfüm olmuştı. **Buyurdum ki:**

Hüküm-i şerîfüm varıcak, bu husûsda gereği gibi mukayyed olup ihzâr olunan gemi tahtası ne mikdârdur ve Tat vilâyetinden dahı gemi tahtası kesilüp ihzâr olunmuş mıdır, ihzâr olunanı muttasıl rencber gemilerine navlun ile tahmîl itdürüp ber-vech-i isti‘câl irsâl eylesin. İstanbul'da gemiler binâ olunmak üzredür; tevakkuf lâzım gelmeye. Bu husûs ehemmi-i mühimmâtındandır; ana göre bâb-ı ikdâm ü ihtimâmda dakîka fevtitmeyesin.

1104 *Seydigazi Evkâfı Mütevellîsi Ali'nin zimmetindeki vakıf malının tahsil edilmesi, baki kalırsa kendisinin Asitâne-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.

Karahısâr-ı Sâhıb ve Eskişehir ve Seydîgâzî kâdîlarına hüküm ki:

Hâliyâ Seydî Gâzî Evkâfı Mütevellîsi Alî'nün muhâsebeleri yirlü yirinden teftîş olunmağışün Dergâh-ı Mu‘allâm çavuşlarından Murâd *zîde kadruhû* mübâşeretile Mâliyye tarafından hüküm-i hümayûnum virilüp teftîşe varılmadın mütevellî-i mezbûrun vekîl-i harcı gaybet itmekle mezbûr dahı gaybet itmek ihtimâli olmağın yarar kefilî varsa kefillenüp kefilî yoğise habsle teftîş olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Hüküm-i şerîfüm vusûl buldukda, emr-i şerîfüm muktezâsınca mütevellî-i mezbûr i‘timâd olunur kefil virürse kefilin alup yoğise mezbûr çavuşuma habsitdürüp dahı Seydî Gâzî Evkâfı teftîşi ve Karahısâr'da Gedük Ahmed Paşa Evkâfı'nun teftîşi tamâm olunca habsle teftîş idüp zimmetine lâzım gelen mâl-ı vakfı şer‘le defterdârlarum tarafından virilen ahkâm-ı şerîfe muktezâsınca tahsîl idüp bâkî zimmetinde ne mikdâr mâl-ı vakf kalırsa yazup arızidüp ve kendüyi dahı kayd ü bendle Âsitâne-i Sa‘âdetüm'e gönderesiz; şöyle bilesiz.

1105 *Boğdan'ın düşman hücumuna uğraması ihtimâline karşı Akkirman Beyi Hasan Bey'in kuvvetlerini hazır bulundurması.*

Yazıldı.

Ahmed Çavuş'a virildi. Fî 7 Şevvâli'l-mükerrem, sene: 972

Akkirman Beği Hasan Beği hüküm ki:

Bundan akdem sana hüküm-i hümayûnum gönderilüp; "Kânûn üzre lâzım olan cebelülerinle ve senünle sefer eşegelen azeb ve hısâr-erenleri ve beşlü ve akıncı tâyifesiyle müretteb ü mükemmel düşmen yarağıyla sancağunda hâzır bulunasın." diyü emrüm olmuştı. Hâliyâ Boğdan Voyvodası kıdvetü ümerâ'î'l-milleti'l-Mesîhiyye Aleksandra mektûb gönderüp; "Vilâyet-i Boğdan'a düşmen gelmek ihtimâli vardır." diyü mu‘âvenet taleb itmeğın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, te'hîr eylemeyüp kânûn üzre lâzım gelen cebelülerünle ve sefere bile eşegelenler müretteb ü mükemmel düşmen yarağıyla emr-i sâbıkum üzre hâzır u müheyyâ olup mezkûr voyvoda cânibine dâyimâ hâzır u nâzır olasin. Şöyle ki; vilâyet-i Boğdan'a düşmen gelüp seni mu'âvenete taleb eyleye, hemân ol gün mezkûrun yanına varup a'dâsinun def'ı husûsında bâb-ı mu'âvenet ü muzâheretde envâ'-ı ikdâm ü ihtimâm üzre olasin. Ammâ; düşmen gelmedin bî-hûde yire asker yıpratmakdan ve gaflet ile ol cânibe zarar u husrân irişmekden hazer idesin. Tamâm ahvâline vâkıf oldukdan sonra emrüm üzre mu'âvenet itmekde dakîka fevtitmeyesin.

1106 *Boğdan'ın düşman hücumuna uğraması ihtimâline karşı Silistre sancağı beyinin kuvvetlerini hazır bulundurması.*

*Yazıldı.
Bu dahi.*

Bir sûreti, Silistre sancağı beğine; "sancağının sübaşları ve sipâhîleri ile ve kendünün kânûn üzre lâzım olan cebelüleriyle mezbûr voyvodaya mu'âvenet" için yazıldı[1]. Fî 7 Şevvâl, sene: 972

1107 *Lârende kazâsı nâyibi Abdurrahman'ın halka zulmettiğine dair hakkındaki şikâyetlerin araştırılıp, doğruluğu halinde Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

*Yazıldı.
Tâcir Hâcî Alî'ye ve Lârende kazâsından Gaveryad nâm karyeden () virildi.*

Karaman beğlerbeğisine ve Lârende kâdîsına hüküm ki:

Lârende kazâsında Nâyib olan Abdurrahmân nâm kimesne bundan akdem niçe telbîs huccetler idüp ve mahkemede şürb-i hamr idüp ve mahkemeyi günde dört filoriye iltizâm idüp ve re'âyâdan tokuzar yüz akça alup altışar yüze kürekci tutup bâkîsin kendü eklidüp müslimânlara zulm ü te'addî idüp iki def'a niyâbetden ref' için hüküm varmış iken mâl kuvvetiyle kendüyi arzitdürüp emre itâ'at itmeyüp bi'l-fi'l nâyib olup zulm ü te'addîden hâlî olmaduğı i'lâm olunmağın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, bu def'a mezkûrı ihzâr idüp göresiz; fi'l-vâkı' arzolunduğı üzre mezkûr kürekci bahânesiyle re'âyâdan ol mikdâr akça alup ve mahkeme-i şerîfede şürb-i hamr idüp ve ol vechile tezvîr ü telbîs itdüğü sâbit olursa sicill idüp şer'le sübût bulan hukûkî ashâbına alıvirdükden sonra sûret-i sicilleriyle kayd ü bend ile yarar âdemlere koşup Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesiz. Gaybet itdürmekden ve bir tarîkla halâs itmekden hazer eylesesiz.

1108 *Bozok'ta Cuma adındaki çeribaşının halka olan borcunu ödemesine rağmen niçin hapsolunduğunun bildirilmesi.*

Yazıldı.

Arz getüren Cüneyd'e virildi. Fî 7 Şevvâl sene: 972

Bozok beğine ve Bozok ve Aktağ kâdîlarına hüküm ki:

Siz ki kâdîlarsız, mektûb gönderüp; "kazâ-i Bozok mehâyîfi teftîş olundukda kazâ-i mezbûrdan Cum'a nâm çeribaşından ba'zı kimesneler hukûk-ı şer'ıyye taleb idüp ber-mûceb-i şer'-ı şerîf lâzım olan hukûkî ashâbına edâ idüp ibrâ vü iskât olunup mezbûr Cum'a'nun kendüye töhmet-i zinâ vü sirka ve hırsuz yataklığı ve Kızılbaşlık isnâd olunmayup hasımları dahı; "Bu makûle evsâf u ef'âlden zimmeti berîdür." diyü ihbâr itdüklerin" i'lâm itdüğünüz ecilden **buyurdum ki:**

Hükûm-i şerîfüm varıcak göresiz; kazıyye arzulunduğı gibi ise şer'le üzerine sâbit ü zâhir olan hukûkî ashâbına alıvirdükden sonra mezkûrun habsine bâ'ıs ne olmışdur, nicedür; vukû'ı ve sıhhati üzre yazup arzeyleyesiz.

1109 *Tekfurdağı'ndan İstanbul'a gönderilen zahirenin başka mahallere götürülmemesi için gemilere güvenilir müsellemler konması.*

Yazıldı.

Mezkûr çavuşa virildi. Fî 7 Şevvâl, sene: 972

Tekfurdağı kâdîsına ve Dergâh-ı Mu'allâ çavuşlarından İskender Çavuş'a hüküm ki:

Etrâf u cevânibden pirinç ve buğday ve sâyir zahîre gelüp gemilere tahmîl olunup mahrûse-i İstanbul'a gelmeyüp Burusa ve sâyir hârice yire gidüp ve gemi ile gelen üzüm ve gayri zahîre dahı toğrı gelmeyüp Rodoscuk İskelesi'ne çıkup anda bey'* itdükleri istimâ' olundu. İmdi; mahrûse-i İstanbul zahîresi hârice yire bilâ-emr gitmek câyiz değildir.

Buyurdum ki:

Bu bâbda bi'z-zât onat vechile mukayyed olup kasaba-i mezbûreye kurudan gelüp gemilere tahmîl olunan zahîre hârice gitmeyüp toğrı mahrûse-i İstanbul'a gelmek için geminün içine müsellemler tâyifesinden yarar âdemler koyup emrûme muhâlif hârice yire alup gitmeğe komayüp toğrı İstanbul'a gönderüp ve ne mikdâr gemi tahmîl olunup gönderildiğün ve içine konılan müsellemler ne köyden olup kim idüğün yazup kurudan bildüresiz ki, gemi geldükde ana göre taleb olunup hârice alup gitmek ihtimâli olmaya ve deryâdan gelen gemileri dahı anda yanaşdurmayüp ve taşra zahîre çıkartmayüp ve hârice koyuvirmeyüp anun dahı içine müsellemler koyup mahmiyye-i mezbûreye gönderesiz. Zahîre husûsı mühimmât-ı umûrdandır; emrûme muhâlif iş idenlerün gereğı gibi haklarından gelinür. Ana göre mukayyed olup hılâf-ı emr nesne olmakdan sakınasız. Sonra özrinüz makbûl [olmaz]; bilmiş olasız.

* Metinde " • " şeklinde geçmektedir.

1110 *Menteşe sancağında ahâliye zulmeden müfsidlere karşı mücadele eden sübaşıya yardım edilmesi.*

Yazıldı.

Menteşe beğinin âdemi Murâd'a virildi.

Rodos Kal'ası dizdârına hüküm ki:

Hâliyâ Menteşe sancağında sûhte nâmına yığirmiden ziyâde müfsid zuhûr idüp yollara ve billere inüp re'âyânun evlerin basup esbâb ü emvâllerin gâret ü hasâret idüp fesâd ü şenâ'atlerinün nihâyeti olmadığı arz olunmağın zikrolunan müfsidler il-eri mu'âveneti ile ele getirilüp sa'b tağlara tahassun itdüklerinde bir mikdâr tüfenkci lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Hük-m-i şerîfüm varıcak, livâ-i mezbûr muhafazasında olan sübaş mu'âvenet için senden tüfenkci hısâr-eri taleb itdükde te'hîr itmeyüp kifâyet kadar tüfenklü hısâr-eri ta'yîn idüp viresin; şöyle bilesin.

Yazıldı.

Bu dahı.

Bir sûreti dahı, İstanköy dizdârına vech-i meşrûh [üzre] yazılmışdur.

1111

bkz. hkm. 1096

Yazıldı.

Kethudâsı Alî'ye virildi. Fî 7 Şevvâl, sene: 972

Boğdan voyvodasına hüküm ki:

Akkirman Sancağı Beği Hasan mektûb gönderüp; "Bender kurbinde Bender toprağında Kori dimekle ma'rûf mahallün yanında ekser evkât hırsuz u harâm-zâde Turlı suyn geçüp Tunca ile Kili ortasında ata yolın basup niçe âdem katlidüp Akkirman ve Kili kırlarında fesâd idüp koruya odun için varan arabaları basup öküzlerin ve esbâbların alup ol mevzı'un kurbinde Turlı suyn geçüp Boğdan'a ve Leyh'e giderdi. Ol atada yollarda harâmîler ele gelüp sü'âl olundukda mezkûr geçidden geçdüklerin haber virmeğın memleket halkı iltimâsıyla sancak hâsırlarından bir kaç hâne kondurılup köy olaldan berü aslâ bir ferde zarar u ziyân olmaz olmışdur. Ammâ; ba'zı Boğdan harâm-zâdeleri; "Boğdan sınırında olan Zahorya nâm karyedür; göçürmeğe emr-i şerîf vardır." diyü niçe kerre âdem ü mektûb gönderdükde; "Zahorya değildir, Bender toprağıdır. Eger emr-i şerîf var ise gönder göreyin; ana göre amel ideyüm. Eger Boğdan toprağıysa kaldurayum. Emr-i şerîfümü bana göstermeyüp beher-hâl yıkdururın." diyü Loposta ve Doburca taraflarından iki yüzden ziyâde âdem ve bayrak ile gönderüp; "Ammâ Zahorya nâm mevzı' ile iki köy ortasında hayli uzak mesâfe vardır; âdem gönderüp fermân-ı şerîf olmayınca yeni karyeyi yıkdurmazam. Varun Zahoryanuz'ı yıkun." didükde ara yirde niçe kan olayazdı. Aleksandra Voyvoda'ya sü'âl oluna: "Niçün karye-i mezbûreye dahl ü ta'arruz ider?" Mücerred harâm-zâde sözine uyup ol aradan hargele sürilüp memleket ma'mûr olmasun dimeden gayri nesne fehmolunmaz ve bu fakîra vârid olan hük-m-i hümayûnda; "İhdâs olunan karye Boğdan sınırında olup içinde olanlar ehl-i fesâd olup ref' etmek istedikde, mâni' olmayasın." diyü buyurulmuş. Karye-i mezbûrenün aslâ Boğdan'a ta'allukı olmayup memlekete küllî fâyidesi olup konaldan berü hargele sürilmez olup ve koriya oduna gelen arabalar dahı basılmaz olup

kimesneye zarar u ziyân olmayup korkusuz odun alup gidüp eger bu bendeden bir garaz fehmolursa mu'temedün-aleyh kâdîlar ve kullar gönderilüp karye-i mezbûre kimün toprağında olup zarar u ziyân ve fâyidesi görile ve Boğdan ile Bender ortasında sınır ta'yîn olunmağla iki taraf gavgâdan halâs olur. Karye-i mezbûre yirleri bender binâ olunduğı zamânda emîn elinden niçe kimesnenün huccetlü ve sicillâtlu yirleridür." diyü arzitmeğın **buyurdum ki:**

Varıcak, mahall-i mezbûrede konılan hâneleri kifâyet mikdârı âdemle hıfz u hırâset itdürüp kimesneye zarar u gezend itdürmeyesin ve illâ ki, ehl-i fesâd ü şenâ'ati men' itmeyüp ol hânelere senün vilâyetündən zarar u ziyân irişe, bu cânibden dahı ziyâde hâneler tedârük olunup hıfz içün kifâyet mikdârı âdem tedârük olunur; bilmiş olasın.

[Yev]mü's-Sülâsâ, fî 8 Şevvâl, sene: 972, Kostantuniyye

1112 *Müküs sancak beyi Hasan'ın halka zulmettiği iddiaları araştırılarak, neticesinin bildirilmesi.*

Yazıldı.

Arz-ı hâl sunan Hâcı Mahmûd ve Hâcı Zeyneddîn'e virildi. Fî 8 Şevvâl, sene: 972

Van beğlerbeğisine ve kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ Müküs ülkesinden sancak tasarruf iden Hasan *dâme ızzühû* husûsında vârid olan arz-ı hâl ve Müküs kâdîsının mektûbunun aynı ile sûretleri ihrâc olunup şer'le teftîş ü tefahhus olunmak içün bir kîseye mühürlenüp irsâl olunmuşdur. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, zikrolunan sûretlere nazar idüp içlerinde mastûr olan kazâyâyı künhi ile ma'lûm idinüp dahı onat vechile dikkat ü ihtimâmla teftîş ü tefahhus idüp göresiz; fî'l-vâkı' müşârun-ileyhün sancağında adâleti olmamağla kendü zamânında ol mikdâr mesâcid ve yirler harâb olmuş mıdur, şer'-ı şerife itâ'at ü inkıyâdı ve fışk u fücûrdan hâlî olmayup ülkesinün re'âyâsına zulm ü te'addîsi ve fesâdı var mıdur, nicedür; tamâm hakîkat-i hâline vâkıf u muttali' olup mufassal ü meşrûh yazup Südde-i Sa'âdetüm'e arzidesiz.

1113 *Dobniçe'de Boboş köyü zimmîlerinin, bağlarından öşr yerine dönüm resmi verme taleplerinin uygun görüldüğü.*

Yazıldı.

Mahmûd Çelebî'ye virildi. Fî 8 Şevvâl, sene: 972

Dobniçe kâdîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Vezîrüm Mehmed Paşa *edâma'llâhü te'âlâ iclâlehûnun* hâslarından Boboş nâm karye zimmîlerinden ba'zı; "Bağlarımızdan min-ba'd öşr-i sıra virmeğe râzî değiliz; perâkende oluruz." diyü şirret idüp ve ba'zı; "Öşürlerimiz virmekte

aczimüz yokdur; mezbûrlar mücerred şirret iderler." didüklerin" bildürmişsin. Eyle olsa; mezbûr karye keferesinden ba'zı Atebe-i Ulyâm'a gelüp; "Bâğlarımızdan öşür virmekde aczimüz vardır." diyü tezallüm idüp dönüm resmi takdîr olunması bâbında mâyet recâ eyledükleri ecilden Hızâne-i Âmirem'den iki ucı mühürlü urgan virilüp bâğları hak üzre mesâha olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Varıcak, ehl-i vukûf ve bî-garaz kimesnelerle mûmâ-ileyhün mezbûr karyesi toprağında olan bâğlar üzerine varup irsâl olunan mühürlü urganla hak üzre mesâha olunup her birinün ne mikdâr dönüm bâğları olduğın ismi tahtında yazup defter idüp ve öşürlerinden hâsıl olan üç yıllık mahsûllerini defterlerinden görüp tefahhus idüp a'lâ vü evsat u ednâ i'tibârıyla hısâb idüp dahı ana göre mesâha olunan bâğlara dönüm resmi takdîr idüp ve defteri mühürleyüp mufassal ü meşrûh yazup arzeyelesin.

1114 *Divriği sancakbeyi Kasım'ın halka zulmettiği iddialarının araştırılarak neticesinin bildirilmesi.*

Yazıldı.

Nefs-i şehirden Abdülkâdir'e virildi. Fî 13 Şevvâl, sene: 972

Rûm beğlerbeğisine ve Sivas kâdîsına hüküm ki:

Divriği kazâsı halkı Dergâh-ı Mu'allâm'a ruk'alar sunup; "Livâ-i mezbûr Beği Kâsım hılâf-ı şer' u kânûn re'âyânun hakların alup ve zulm ü te'addîsinün nihâyeti yokdur." diyü bildürüp ve Divriği kâdîsı dahı mektûb gönderüp mûmâ-ileyh için; "Şer'a ve kânûna itâ'at idüp adâlet üzredür. Ba'zı eşirrâ nisbet ü ta'assub idüp hılâf-ı şer' da'vâ vü nizâ'dan hâlî değillerdür." diyü i'lâm itmeğın bu husûsa sizi müfettiş ta'yın idüp gönderilen arz-ı hâllerün ve mevlânâ-yı mezbûrun arzınun sûretleri aynı ile aslından ihrâc olunup size irsâl olundı.

Buyurdum ki:

Hükm-i şerîfümle varıcak, ihzâr-ı husamâ kılup ve gönderilen sûretlere nazar idüp bu husûsı onat vechile hak üzre şer'le teftîş kılup göresiz; fi'l-vâkı' mezkûrlar arzitdükleri üzre müşârun-ileyhün re'âyâya ol asıl zulm ü te'addîsî var mıdur, yohsa kâdî-i mezbûr arzitdüğü üzre gayr-i vâkı' olup eşirrâ tahrîki midür, nicedür; tamâm vâkıf u muttali' olup dahı fi'l-vâkı' ruk'ada yazıldığı üzre müşârun-ileyhün zulm ü te'addîsî var ise da'vâ-yı hak idenler ile ihzâr idüp bir def'a şer'le faslolmayup ve on beş yıl mürûr itmeyen kazıyyelerin onat vechile dikkat ü ihtimâmla şer'le teftîş kılup göresiz; mûmâ-ileyhün ve eger âdemlerinün üzerinde her kimün şer'le hakkı sâbit ü zâhir olur ise şer'le sübût bulan hukûkı ashâbına bî-kusûr alıvirdükden sonra ne mikdâr kimesneye hakkı alıvirilüp ve nenün gibi mâddeler sâbit olduğın mufassal ü meşrûh defter idüp sıhhati ve vukû'ı üzre yazup bildüresiz. Ammâ; hîn-i teftîşde tamâm hak üzre olup tezvîr ü telbîsden ve şühûd-ı zûrdan ve tarafeynden birine meyl ü muhâbâdan ve hılâf-ı vâkı' kazıyye arzölunup ve şer'-ı şerîfe muhâlif iş olmakdan hazer idüp câdde-i hakka zâhib olasız.

1115 *Vezir Mehmed Paşa'nın Zihne'deki hâsılarından, Magrib Trablusu Beylerbeyi Turgud'a istediği terekenin verilmesi.*

Yazıldı.

Zihne kâdîsına hüküm ki:

Mağrib Trablusı Beğlerbeğisi Turgud *dâme ikbâlühû* mektûb gönderüp mahrûse-i İstanbul'a gelen kalyonına bir mikdâr tereke virilmek recâ itdükde iki yüz müd tereke virilmek emrüm olup hükm-i hümâyûnum virilmiş iken ol hükm-i şerîfüm alınup hâliyâ taht-ı kazânda düstûr-ı mükerrerem Vezîrüm Mehmed Paşa *edâma'llâhü te'âlâ iclâlehûnun* taht-ı kazânda vâkı' olan vezâret hâsılarınun mahsûlinden akça ile iki yüz müd tereke virilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm ile müşârun-ileyhün âdemi varıcak, mûmâ-ileyh vezîrüm hâsılarından narh-ı rûzî üzere akça ile iki yüz müd tereke aldurup kalyonına tahmîl itdüresin ve ol mikdâr tereke virildiğini bu hükm-i şerîfümün zahrına kayıtdürüp karadan Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin. Ammâ; bu bahâne ile emirden ziyâde virilmekten ve deryâya ve küffâr-ı hâksâra tereke gitmekden ziyâde hazer eylesin; şöyle bilesin.

1116 *Gemi inşâsı için ağaç tedarikiyle Vize ve Çorlu'da görevlendirilen Hüseyin Çavuş ve adamlarının halka eziyet ettikleri yolundaki iddiaların araştırılarak neticesinin bildirilmesi.*

Yazıldı.

Vize ve Çorlu kâdîlarına hüküm ki:

Sen ki Vize kâdîsısın, Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından anda gemi ağaçları hıdmetinde olan Hasan Çavuş ile Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "Sâbıkâ kereste-i mezbûre hıdmetinde olan Hüseyin Çavuş ve oğlu Hasan ve âdemi Ahmed ve Nâyib Ivaz kereste için virilen mîrî akçadan zâyid hayli akçalarımız alup; "Biz bu hıdmeti itmâm iderüz." diyü avkeylediler ve ba'zı karyeler halkı dahı mezkûrlardan şikâyet idüp; "Âhar karyelerden celb ü ahz itmek ile bize az akça virüp güçle kerestelerin üstümüze bıraktılar. Tezkiremüzde ta'yîn olunan keresteyi mi keselüm veyâhûd güçle tahmîl olunanı mı?" diyüp ve ba'zılar dahı; "Kereste bahânesinde ezâ idüp bî-sebeb niçe akçamız aldılar. Adâlet üzere istihdâm itmeyüp ziyâde zulm ü hayf itmişlerdür." diyü ızhâr-ı tezallüm itdüklerin" bildürmeğin ibrâz itdükleri sicilleri ve takrîrleri defterinün sûretleri ihrâc olunup mühürlenüp irsâl olundu. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm ile vardukda, mezbûrları şikâyet olunan hasımları ile berâber kılup bi-hasebi's-şer'î's-şerîf kemâl-i dikkat ü ihtimâm ile teftîş idüp göresiz; mîrîden gayri kendüye ve âhar kimesneler için re'âyâyâ ağaç teklîf idüp zulm ü te'addî eylemişler midür, bi'l-cümle hıdmetlerinde istikâmet üzere olmayup sekâmet üzere olup re'âyâdan nesne celb ü ahz itmişler midür, hakikat-i hâlleri yanınızda ne vechile sâbit ü zâhir olursa hılâf-ı şer' alınan akçaların ashâb-ı hukûka alıvirdükden sonra üzerlerine sübût u zuhûr bulan zulm ü te'addîlerine müte'allik mevâddı ve ne mikdâr kimesnenün hakkı alıvirildiğini defter idüp imzâlayup sıhhati üzere ahvâllerin arzeyelesiz ve bu husûsda kıdvetü'l-emâsil mezbûr Hasan Çavuş mübâşir olup şer'-ı kadîmden tecâvüz eylemeye ve hîn-i teftîşte tamâm hak üzere olup

tezvîr ü telbîsden ve şühûd-ı zûrdan ve kimesneye hılâf-ı şer'-ı şerîf zulm ü hayf olmakdan hazer eyleyesiz.

1117 *Bursa sancağındaki gurbet tâifesinin katl ve hırsızlık yaptıkları yolundaki iddiaların araştırılarak bunların at ve silahla gezmelerine izin verilmemesi ve neticenin bildirilmesi.*

Yazıldı.

Kethudâsına virildi. Fî 9 Şevvâl, sene: 972

Burusa beğine ve kâdîsına hüküm ki:

Sen ki sancakbeğisin, mektûb gönderüp; "ba'zı gurbet tâyifesi evi barkı ile etrâfı gezüp gündüz tenhâ buldukların katl ve esbâbların gâret ve gice ile uğruluk idüp bir vilâyetde uğruladukların âhar vilâyete gönderüp bey' idüp ellerinde bulunmamağla haklarından gelinmeyüp ve hâliyâ şikâyetçileri gelüp âdem gönderilüp muhârebe idüp dört neferi ele girüp ellerinde uğruluk hammâm futaları ve pîşkîrler ve destmâller bulunup sü'âl olundukda; "Ulubad kenârında bir kârbândan sirka itdük. İki pastav çuka dahı var idi. Aramızda tevzî' itdük." diyü haber virmeğin habsolunup ve tâyife-i mezbûre yarar at ve yarak ile gezmek için hüküm-i şerîfüm virilmesin" bildürdüğün ecilden **buyurdum ki:**

Hüküm-i şerîfüm vusûl buldukda, tutulup habsolunan dört nefer gurbetlerün fi'l-vâkı' arzolunduğı üzre fesâd ü şenâ'atleri mukarrer ise -ki, şer'le sâbit ola- mahallinde siyâset idüp emrüm yirine varduğun yazup bildüresiz ve min-ba'd tâyife-i mezbûreyi her kande bulunursa yarar at ve yarak u yasak ile gezdürmeyüp ba'de't-tenbîh eslemeyenlerin atların ve yarak u yasakların ellerinden alup ve kendülerin habsidüp arzeyelesiz.

1118 *Menteşe sancağında huzursuzluk çıkaranların yakalanarak sipâhi olanların Südde-i Saâdet'e gönderilmesi, diğerlerinin de orada cezalandırılması.*

Yazıldı.

Menteşe beği âdemi Murâd'a virildi.

Menteşe sancağı kâdîlarına hüküm ki:

Hâliyâ livâ-i mezbûr beği Ahmed dâme izzühûnun sancağı muhâfazasında olan Sübaşısı Mehmed Kâsım Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "Dâyimâ fesâd ü şenâ'at üzre evler ve yollar basup esbâb ü emvâl gâret idüp ve emred-oğlancıkları çeküp sûhte nâmına gezen eşkiyânun serdârları olan Eğriboyunlu Mustafâ dimekle ma'rûf müfsid ele gelüp hakkından gelinüp vilâyet bir mikdâr emn ü emân üzre iken firâr iden yoldaşlarından on iki eşkiyâ ile Dimne Ramazân dimekle ma'rûf müfsid kemâ-kân fesâd ü şenâ'ate mübâşeret idüp yoldaşlarından Hatîb oğlu ve Osmân Yayabaşı-oğlu sûhte tâyifesinden yığirmi mikdâr eşkiyâyâ re'îs olup vech-i meşrûh üzre te'addîden hâlî degillerdür. İzâleleri için il-erinden mu'âvenet olup bir mikdâr tüfenkci virilmesi lâzim idüğün" bildürmeğin Rodos ve İstanköy Kal'aları'ndan kifâyet [mikdârı] tüfenkci hısâr-erenleri virilmesi için zikrolunan kal'alar dizdârlarına ahkâm-ı şerîfe irsâl olunmuşdur. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfümle varıcak, siz ki kâdîlarsız, bu husûsa gereği gibi mukayyed olup zikrolunan müfsidler bir mahalde yataklandırıp mezkûra il-erinden yaraklu ve yasaklu kifâyet kadar âdem koşup ale'l-gafle üzerlerine irsâl idüp mukâbele vü muhârebe idenlerin demleri heder olmak üzre ele getirüp gaybet idenleri yataklarına ve turaklarına bi'l-cümle şer'le buldurması lâzım olanlara teklîf idüp buldurup getürdüp bi-hasebi's-şer' ve'l-kânûn teftîş ü tefahhus idüp göresiz; ol vechile fesâd ü şenâ'atleri olup memlekete zarar u ziyânları olmağla izâleleri lâzım olan müfsidlerden sipâhî tâyifesinden olanı mukayyed ü mahbûs yollarda hıfzı için kifâyet kadar âdem koşup Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesiz. Sipâhî olmayanların mahallinde cezâ vü sezâların viresiz ki, sâyir eşkıyâyâ mûcib-i ibrat ü nasîhat olup zikrolunan eşkıyâyı her ne tarîkla mümkün ise ele getirüp emrüm üzre vilâyetden mazarrat u fesâdların def' itmek ardınca olasız.

1119 *Rüstem ve Bali isimli sipâhizâdelerin Niğbolu'da halka zulmettikleri yolundaki iddiaların araştırılması, doğruluğu halinde bunların Dergâh-ı Muallâ'ya gönderilmeleri.*

Yazıldı.

Ahmed Çavuş âdemi Mûsâ'ya virildi. Fî 9 Şevvâl, sene: 972

Niğbolı beğine ve İzladi kâdîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Rüstem ve Bâlî nâm sipâhî-zâdeler ve ba'zı şerîkleri ve yatakları ehl-i fesâd ü şenâ'at olup katl-i nefis ve sirka idüp re'âyâ zulm ü te'addîlerinden mütezacciru'l-hâl olmuşlardır." diyü arzitdüğün ecilden **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, mezbûrân sipâhî-zâdelerden gaybet idenleri yataklarına ve turaklarına bi'l-cümle şer'le buldurması lâzım olanlara buldurup ihzâr idüp kemâl-i dikkat ü ihtimâmla bi-hasebi's-şer' teftîş idüp göresiz; kendülerinün ve şerîklerinün fesâd ü şenâ'atleri bi-hasebi's-şer' sâbit ü zâhir ola, şer'le sübût bulan kazıyyelerin sicill idüp mezkûrları ve şerîklerin yarar âdemlere koşup sûret-i sicilleriyle bile Dergâh-ı Mu'allâm'a gönderesiz.

[Yev]mü'l-Erbi'â, fî 9 Şevvâli'l-mükerrem, sene: 972, Kostantiniyye

1120 *Van'da kendi aralarında melik ve kethuda seçerek uygunsuz hareketlerde bulunan zimmîlerin hapsolunarak sicillerinin Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.

Kethudâsına virildi. Fî 13 Şevvâl, sene: 972

Van beğlerbeğisine ve kâdîsına hüküm ki:

Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb ve sûret-i sicil gönderüp; "Nefs-i Van'da ve sâyir kurâda olan keferî tâyifesinden bin nefer mikdârı cem' olup üç gün ale't-tevâlî cem'ıyyet idüp kendülere tâbi' olmayanları muhkem darbidüp içlerinden melik ve kethudâ nasbidüp; "Bu

makûle [vaz'a] sebeb nedür?" diyü sü'âl olundukda aslâ cevâba kâdir olmayup ba'zı âdemler gönderilüp envâ'-ı ikdâm ile def' olmışdur ve bundan mâ-adâ nice kiliseler binâ idüp ve niçesin vaz'-ı aslîsinden ziyâde termîm idüp hılâf-ı şer' u kânûn zulm ü te'addî olunmuş değil iken bu vechile fesâd iderler." diyü bildürmüşsin. İmdi; mezkûrûn keferenün bâ'ıs-i fesâd olanlardan Vasıl veled-i Çobân ve Adid Kulçan ve Hanos Neccâr ve Pîrîcân veled-i Hoçik ve Ovannis Kuyumcı ve Hâce Emîr Derzî ve Keşîş Mardiyus ve Serhoş Bahtiyâr ve Arad Dirlaşin ve Marinam Serhoş ve Ovannis Miral ve Zekeriya Ardemin ve Ovannis Keşîş ve Anbat Ardeminlü nâm zimmîler Südde-i Sa'âdetüm'de ele girüp habsolunmuşlardur.

Buyurdum ki:

Vusûl buldukda, bunlardan gayri menba'-ı fesâd olup ol zamânda re'âyâyı idlâl idüp muharrik-i fitne olan müfsidlerden anda olanlar kimler ise hüs-n-i tedbîr ü tedârükle anları dahı ele getirüp; bu makûle fesâda bâ'ıs oldukları şer' ile sâbit olursa sicill idüp kendüleri muhkem habsidüp sûret-i sicillerin Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesiz. Sonra emrüm ne vechile sâdır olursa mücebi ile amel eyleyesiz ve Südde-i Sa'âdetüm'de ele girüp habsolunan zimmîlerin dahı ahvâlîn gereği gibi ma'lûm idinüp muharrik-i fitne vü fesâd olup izâlesi lâzım şakî vü müfsid kaç nefer ise bî-garaz müslimânlar şehâdet itdükleri üzre ahvâllerin sicillât idüp sıhhati üzre yazup bildüresiz. Hılâf-ı vâkı' kazıyye arzolmakdan ziyâde hazer eyleyesiz.

1121 *Derzî Bali'nin Derş Kalesi önünde yaptırdığı kulenin kaleye zararı var ise yıktırılması.*

Yazıldı.

Beğün âdemi Ömer'e virildi.

Klis beğine, İskaradin kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ Kal'a-i Derş kapısı önünde Derzî Bâlî nâm kimesne kârgîr bir yüksek kule binâ idüp hısâra zarar itdüğü i'lâm olunmağın **buyurdum ki:**

Varıcak, mezbûr Derzî Bâlî kal'a-i mezkûre kapısı önünde emre muhâlif kule binâ idüp kal'aya zarar itdiyse zikrolunan kuleyi ref' idüp şer'-ı şerîfe ve emre muhâlif kimesneye iş itdürmeysesiz; muhtâc-ı arz olanı yazup arzeyleyesiz.

1122 *Basra bölgesindeki sınırların güvenliğinin sağlanması için gerekenin yapılması*

Yazıldı.

Kethudâsına virildi. Fî 15 L., sene: 972

Basra beğlerbeğisine hüküm ki:

Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "bundan akdem Turak Hâkimi Alî Sultân hayâtda iken ammûsi oğlu Mîr Hasan, Mesîh Paşa zamânında itâ'at idüp yiğirmi beş akça ile Basra müteferrikalarına ilhâk olunup ba'dehû mezbûr Alî Sultân vefât itdükde Mîr Hasan kal'aya varup almak niyyetine karâr idüp varmazdan mukaddem Yukaru Cânib'den Halîl

Hân gelüp kal'ayı alup içine kızkarındaşı oğlın nasbidüp gitdükden sonra Mîr Hasan bir gice kal'aya girüp ba'zın kırup ve ba'zın esîr idüp Halîl Hân'un kızkarındaşı oğlın habsidüp hâkim olmuşdı. Şimdiki hâlde Halîl Hân kal'aya gelüp ceng olup mağlûb olup gitmek lâzım gelmeğin bu cânibden mu'âvenet recâ idüp ve mezbûr Mîr Hasan mektûblar gönderüp ızhâr-ı ubûdiyyet idüp re'âyâsı ve Sürhser ulusu cevrenden gelüp Basra nevâhîsinde oturup emr-i şerîfüm olmadın Halîl Hân'a ve Mîr Hasan'a cevâb virilmeyüp ve Halîl Hân tekrâr asker cem' idüp gelmek üzre olup ve re'âyâ vü berâyâ hüsn-i ihtiyârlarıyla yirlerine gitmedüklerin ve bundan akdem Basra Beğlerbeğisi Mustafâ Paşa Kerbelâ tarafına asker çekdükte Alî-Berke nâm cemâ'at arkalu tâyife olmağın yolına gelüp hayli ceng itmekle zafer bulmayup girü avdet idüp şimdiki hâlde bu serhadlere karîb Yukaru Cânib hânlarından Halîl Hân ve müşa'sa'a olan A'râb beğlerinden Mîr Seccâd üzerine geldükde mezkûrlar mezbûr cemâ'ati memleketden sürüp Basra'ya tâbi' Sadr-ı Süveyb sancağına gelüp oturup mezkû[r]lara emr-i şerîf olmadın kat'î cevâb virilmediğin" i'lâm eylemişsin. Ol bâbda her ne ki zikrolunmuş ise ale't-tafsîl izz-i huzûruma arzolunup ma'lûm-ı şerîfüm olmuşdur.

Buyurdum ki:

Hükm-i şerîfüm vardukda, Yukaru Cânib'le mâ-beynde mün'akıd olan sulh u salâhdan sonra gelüp ittibâ' u ilticâ idenler kabûl olunmak muktezâ-yı sulh u salâh değıldür. Mâdâm ki anlar tarafından sulha muhâlif vaz' olmaya, lâzimdür ki, ol cânible olan sulh u salâh emrin gereğı gibi ri'âyet idüp vech ü münâsib gördüğün üzre tedârük idüp ol serhadlerün nazm u intizâmına ve zabt u sıyânetine müte'allik olan husûslarda tamâm ikdâm ü ihtimâm üzre olasın ve ne vechile tedârük idüp ber-taraf itdüğün yazup bildüresin.

1123

İskenderiyye sancağındaki İsboş Kalesi'nin tamir edilmesi.

Yazıldı.

Tur Alî Beğ kethudâsına virildi. Fî 12 Ramazân, sene: 972

Kotor Kal'ası hâfızına hüküm ki:

Hâlen Memâlik-i Mahrûsem'den İskenderiyye sancağına tâbi' İsboş nâm kal'anun ta'mîri fermân olunup binâsına ve sâyir lâzım olur kerestesine livâ-i mezbûr mukâta'asından kifâyet mikdârı akça ta'yîn olunmuşdur. Eyle olsa; tasarrufunda olan yirlerden kifâyet mikdârı bennâ ihrâc olunup kal'a-i mezbûre ta'mîrine irsâl olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda onat mukayyed olup Atebe-i Âlem-penâhum'a olan ubûdiyyetün muktezâsınca aslâ te'hîr ü tevakkuf itmeyüp zikrolunan kal'anun ta'mîri husûsı için bennâ tedârük idüp gönderüp ücret ile işletdürüp itmâm-ı maslahat eyleyesin. Husûs[-ı mezbûr] mühimdür; ihmâl ü müsâhele itmeyüp ikdâm ü ihtimâm eyleyüp emr-i şerîfüm mücebince göndermeyince olmayasın.

Yazıldı.

Bu dahi.

Bir sûreti, Bar Kal'ası hâfızına.

1124 *Musul sancağı sipâhilerinden sefer esnasında görevlerini yapmayanların timarlarının başkasına verilmesi.*

Yazıldı.

Bu hüküm kayd cüz'ine geçmiştir.

Şehrizol beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ livâ-i Musul Alaybeğisi olan Hasan *zîde kadruhû* Dergâh-ı Mu'allâm'a âdem gönderüp; "livâ-i mezbûr sipâhîleri anun gibi bir hıdmet veyâhûd sefer vâkı' oldukda her biri kendü kolayında gezüp emrolunan hıdmete ve sefere gelmeğe ihmâl üzre oldukların" bildürmeğin **buyurdum ki:**

Hüküm-i şerîfüm varıcak göresin; fi'l-vâkı' arzitdüğü üzre livâ-i mezbûr sipâhîlerine sefer ü hıdmet emrolundukda her biri ihmâl ü müsâhele üzre olup kendü kolaylarında gezüp tekâsül iderler ise gereği gibi tenbîh ü te'kîd eylesesin ki, min-ba'd anun gibi sefer ü hıdmet vâkı' oldukda her biri kendü kolaylarında gezmeyüp ihmâl ü müsâheleden hazer eyleseler. Ba'de't-tenbîh eslemeyüp girü inâd ü muhâlefet üzre olanların tîmârların âhara tevcih eylesesin.

1125 *Cessan'da hırsızlık yaparak halkı rahatsız edenler hakkında tahkikat yapılarak neticenin bildirilmesi.*

Yazıldı.

Kethudâsı İdrîs'e virildi. Fî 9 Şevvâl, sene: 972

Cessân beğine ve kâdîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Livâ-i mezbûr halkından ba'zı kimesneler şirret ü şekâvet üzre olup köyden köye hırsızlukda gezüp sirka-i emvâl idüp ahvâlleri görilmek murâd olundukda cümle yek-dil olup mâ-beynlerinde; "Nice beğleri ve kâdîları ma'zûl ve müfettiş ile ihrâc itdürmüşüzdür." diyü güft ü gûylarından maslahat görilmeyüp şirretlerinden memleketün zabtı asîrdür." diyü arzitdüğünüz ecilden **buyurdum ki:**

Hüküm-i şerîfüm varıcak, ol asıl şirret ü fesâda mübâşir olan kimlerdür; ma'lûm idinüp şirretleri ve fesâdları ne ise ta'yîn-i mâdde itdürüp dahı ahvâllerin bi-hasebi's-şer' teftîş idüp şirret ü şekâları ve hırsızlukları arzolunduğı üzre şer'le sâbit ü zâhir ola, sicill idüp kendülerin muhkem habsidüp sûret-i sicillerin Dergâh-ı Mu'allâm'a gönderesiz. Bu bahâne ile kendü hâllerinde olan re'âyâ celb ü ahz maslahatı için te'addî vü tecâvüz olunup zulm ü hayf olmakdan ve hılâf-ı vâkı' kimesnenün kazıyyesi arzından ihtiyât idesiz.

[Yev]mü'l-Erbi'â, fî 9 Şevvâl, sene: 972, Kostantiniyye

1126 *Erdel kralının Nemçe kralı ile yaptığı sulha ait tafsilatlı bilgi gönderip, askerini dağıtmayarak ihtiyatlı olması.*

Erdel Kralı İstefan Kral'a nâme-i şerîf ki:

Hâliyâ Dergâh-ı Sa'âdet-destgâh ve Bârgâh-ı Felek-iştibâhum'a mektûb gönderüp ol câniblere müte'allik ba'zı ahvâl ü ahbâr i'lâm eylemişsin. Mektûbunda her ne ki mezkûr u mastûr olmuş ise ma'lûm-ı şerîfûm olmuşdur. Eyle olsa; Nemçe kralı ile ne tarîkdan sulheyledüğün vârid olan mektûbunda tafsîl üzre beyân olunmayup sulholunduğı takdîrce memleketden düşmen çıkmamağa bâ'ıs nedür ve kal'alarında Nemçe askeri ne hâlet üzre turur, muhâsara ile tasarruflarına getürmekle zabtlarında mıdur; bi'l-cümle ol cânible sulhı ne yüzden itmiş isenüz sıhhati üzre ma'lûm olması lâzım olmuşdur ve bundan akdem kral-ı mezbûra ilçisi ile ahid-nâme-i hümayûnum irsâl olunup mukaddemâ Plaz Menhar(?) diyen müfsid vâsıtasıyla ele getürdüğün kal'alardan Bana Kal'ası'ndan gayri alınan kılâ' ol cânibe teslim olunmak üzre mukarrer olduğu sana i'lâm olunmışıdı. Hâliyâ Nemçe kralının mektûbı vârid olup ahid-nâme-i hümayûnumla irsâl olunan ilçisi kendüye varup vâsıl olup Atebe-i Ulyâm'a sadâkat üzre dostlukda olup Çorlı'dan irsâl olunan ilçisi Mikel'un mektûbı geldiği gibi Erdel vilâyetinde olan askerimize gönderilüp kendü hâllerinde sâkin olup tecâvüz eylemeyeler ve serhadde olan beğlerimize mü'ekked mektûblar gönderilüp; "Sulh mukarrerdür; sulha mugâyir vaz'dan ihtirâz ideler." diyü tenbîh olunmuşdur. Ammâ; senün için; "Âdemlerimiz ve bizi râzî eyleyüp vâkı' olan zarar u ziyânımıza zâmin olup bu cânibe ilçisin göndermek üzredür. Sahîh kavlı karâra turur mı?" diyü alınan kal'alarınız ahvâline şâfi cevâb virmedüklerin i'lâm eylemiş. Sulhunuz ne bâbda olmuşdur ve zarar u ziyânlarına ne tarîkla zâmin olup ahdeyledün, emr-i şerîfûm olmadın ana ilçî göndermeğe sebep nedür? Gerekdür ki, nâme-i hümayûnumuz varup vusûl buldukda, kral-ı mezbûr ile ne yüzden sulhitdün ve vilâyet ü kal'alarınızda düşmen ne tarîkla ve ne hâlet üzre mukîm olmuşlardur ve ol cânibe ne asıl nesne ahdolunmuşdur, âdemlerinüzi ne husûs için irsâl itmiş isenüz tafsîlen cümle-i ahvâlinüzi arzidüp ol cânibden kal'alarınız husûsı için sahîh haber gelmeyince girü müdârâyı elden komayup ve cem'ıyyetüni tağıtmayup düşmen yarağıyla yiründe hâzır u müheyyâ olasın.

1127

Portekiz kralı tarafından ticâret için Hint tarafına giden tüccarların faaliyetine müdâhale olunmadığı takdirde Basra beylerbeyinin de kendi tarafında ticari faaliyeti geliştirmek için benderleri işletmeye açması.

Yazıldı.

Kethudâsına virildi. Fî 15 Şevv[â]l, sene: 972

Basra beğlerbeğisine hüküm ki:

Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; ""Portugal cânibinden sâbıkâ vârid olan ilçinün ahvâli neye münce olup mâ-beynde sulh mukarrer midür, değil midür?" diyü bir tarîkla Hürmüz tarafına âdemler gönderilüp; "Bi'l-fi'l Portugal cânibine revâne olan âdemleri gelmedi." diyü mektûbları vârid olup deryâda dahı kimesneyi rencide eylemeyüp Basra'ya gemiler gelüp gidüp Cezâyir cânibi ve gayri ve re'âyâ vü berâyâ âsûde-hâl olup du'âda oldukların" i'lâm itdüğün ecilden **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak göresin; mâdâm ki, kral-ı mezbûr diyâr-ı Hind'e deryâdan varup gelen tâcirlerle dahl ü ta'arruz itmeye ve ol cânibe gelen tâcirleri emn ü emân ile ticâretleri için gelüp gideler, sen dahı istimâlet virüp beğlerbeğiliğüne müte'allik olan benderleri işledüp dîn ü devlet-i hümayûnuma lâıyk olanıyla amel idüp hıfz u hırâset-i memleket ve zabt u sıyânet-i ra'ıyyetde ve mâlum izdiyâdında envâ'-ı sa'y ü ihtimâmın vücûda getürüp bu bahâne ile ol tarafda ırz-ı saltanat-ı hümayûnuma mugâyir iş olmakdan ziyâde sakınasın.

1128 *Yenişehir kadısının Göçeri karyesinde yaptırdığı kazı sırasında bulunan definenin bir kısmının saklanma ihtimaline karşı araştırma yapılarak neticesinin bildirilmesi.*

Yazıldı.

Selanik beğine ve kâdîsına hüküm ki:

Sen ki sancakbeğisin, mektûb gönderüp; "Yenişehir Kâdîsı Mevlânâ Alî'nün Göçeri nâm karyede tarlası etrâfına Brodan ve Estal ve Nikola nâm zimmîler ücretle handek kazarken mermerler çıkup bir cânibi Küçük Alî nâm sipâhînün tarlası içinde olmağla anun dahı Avlob(?) nâm şerîki karye-i mezbûreden Ustoyko ve Niko veledân-ı Bozik nâm zimmîler ile kazup bir gûr-hâne zâhir olup Nâyib Hurrem, Voyvoda ve Nâzır Kâyim-i Makâmı silahdârlar[ın]dan Abdî, Selanik Muhzırbaşısı Velî, Kal'a-i Atîk Kethudâsı Tur Bâlî mahall-i hâdiseye varduklarında iki bin yüz dirhem altun ve cevherî murassa' zencîr ve meftûl yüz seksen sekiz dirhem altun ve bir mikdâr sırma, iki yüz seksen dirhem beş aded altun yüzük taşlarıyla elli sekiz dirhem altun bulunup ve sanduka kaplı yedi yüz dirhem bulunup Südde-i Sa'âdetüm'e irsâl idüp yüz yigirmi bir vukıyye bakır Kal'a-i Atîk'da emânet kondı." diyü bildürmişsin. İmdi; **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, bu husûsa mukayyed olup göresin; zikrolunan gûr-hânede bulunan esbâb dahı ziyâde olup bel' u ketm olmuş mıdur, bel' u ketm olunmuş ise mazınna olanları ihzâr itdürüp şer'le ve kânûnla tefahhus idüp anun gibi zuhûra gelecek dahı esbâb var ise zuhûra getürüp kimlerde bulunduğın isimleriyle yazup arzeyelesin. Hılâf-ı şer' u kânûn kimesneye zulm ü hayf itdürmeyesin.

1129 *Müteveffâ Mustafa Bey'in vakfettiği ve Belgrad Kalesi'nde muhafaza edilen altınların bir kısmının çalınmasıyla ilgili zanlıların hapsedilip hadisenin soruşturulması.*

Yazıldı.

Bayram Beğ'ün kethudâsına virildi.

Semendire beğine ve Belgrad kâdîsına hüküm ki:

Bundan akdem müteveffâ Mustafâ Beğ'ün Belgrad Kal'asında konılan vakf altunı sirka olunup sonradan bir def'a üç bin beş yüz ve bir def'a üç bin iki yüz altunı bırağılup bu husûsun teftîşi için mufasssalar size hükm-i hümayûnum gönderilmişidi. Ammâ; bu bâbda

İskele Dizdârı Mehemmed ve Hazînedâr Ferhâd ve Cizyeci Hacı Memi nâm kimesneler mazınna olmağın mukaddemâ ele getirilüp habsolunmaların emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu husûsı kimesneye ifşâ itmedin mezkûrları ele getirüp muhkem habseyleyesiz. Emr-i şerîfüm üzre husûs-ı mezbû[r] teftîş olunup ahvâlleri ber-taraf olmadın habsden ıtlâk itmeyesiz ve kal'a-i mezbûre dizdârına ve sâyir neferâtına muhkem tenbîh ü te'kîd eyleyesiz ki, Hazîne'de olan eger mâl-ı vakfdur ve eger gayridür, onat vechile hıfz u hırâset idüp ihmâl ü müsâheleden hazer eyleyesiz. Şöyle ki; ba'de'l-yevm hıdmetlerinde ihmâlleri olup bir dahı kal'adan bu makûle nesne zâyi' ola, sonra günâhları kendü boyunlarına; gereği gibi haklarından gelinür. Ana göre basîret üzre olup hıdmetlerinde dakîka fevtitmeyesiz.

1130 *Ebu-Rîş'in bölgedeki faaliyetlerine karşı Halep ve Diyarbakır beylerbeyinin beraber hareket ederek halkın huzur ve güvenliğini sağlamaları.*

Haleb beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ Diyârbekir beğlerbeğisi Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "Ebû-Rîş Arabe A'râbın gâret idüp mâlların ve on binden ziyâde develerin alup Yâsîn oğlu Ahmed'i katlidüp ve karındaşı İbrâhîm'i ve ammûsi Avn nâm kimesneyi alup gidüp Rahba Kal'ası'nda habsidüp fesâd ü şenâ'at itdüğün" i'lâm eylemeğın mezkûrun hakkında müşârun-ileyh beğlerbeğiye hüküm-i hümayûnum gönderilüp mümkün olursa bir gûş-mâl olunmak tenbîh olunmuşdur. Anun gibi müşârun-ileyh sana mektûb gönderüp mezkûrun husûsı içün bir tedârük iderse -ki, bir küllî fesâda ve memleket ihtilâline bâ'ıs olmaya- sen dahı mûmâ-ileyhle haberleşüp vech ü münâsib gördüğü üzre amel eyleyesin. Ammâ; bu husûsı kimesneye ifşâ itmeyüp ve Ebû-Rîş tarafından dahı gaflet itmeyüp beğlerbeğiliğine müte'allik olan memleket ü re'âyâyı gereği gibi hıfz u sıyânet idüp mezkûr Ebû-Rîş'e dâyimâ istimâlet virüp müdârâyı gaflet virüp müşârun-ileyh tarafından sana işâret oluna, sen dahı ana göre tedârükde dakîka fevtitmeyüp hıdemât-ı hümayûnumda envâ'-ı ikdâm ve hüsn-i ihtimâmın vücûda getüresin.

1131 *Şeyhlü Kazâsı Naibi Îsâ hakkındaki yolsuzluk iddialarının araştırılması ve doğruluğu halinde naibin cezalandırılması için Dergâh-ı Muallâ'ya gönderilmesi.*

Yazıldı.

Uşşâklı Sipâh(?) nâm kimesneye virildi. Fî 10 Şevvâl, sene: 972

Lalaya, Şeyhlu ve Uşşâk kâdîlarına hüküm ki:

Şeyhlu kazâsı halkı mektûb gönderüp; "kazâ-i mezbûrda nâyib olan Îsâ, bundan akdem nice telbîs huccet ü arzlar peydâ idüp ve kürekci emrolundukda kürekci başına bin iki yüz akça hısâbı üzre hânedan hâneye seksen altışar akça alup yedişer-sekiz[er] yüze kürekci tutup bâkîsin kendü eklidüp ve ba'zı ehl-i berât ve haymâne olup hâne defterine yazılmayan

kimesnelerden dahı hâne akçası alup kendü eklidüp te'addî itdüğın" bildürdükleri ecilden **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfümle vardukda, mezkûrı niyâbetden ref' idüp dahı husamâsıyla berâber idüp bu husûsı onat vechile şer'le teftîş ü tefahhus kılup göresiz: Şöyle ki; mezkûrun telbîs huccet ü arz peydâ idüp ve kürekci bahânesiyle re'âyâdan ol mikdâr akça alduğı bi-hasebi's-şer'î's-şerîf sâbit ü zâhir olur ise vukû'ı üzre sicill idüp şer'le sübût bulan hukûkı ashâbına bî-kusûr alıvirdükden sonra mezkûrı yarar âdemlere koşup sûret-i sicilleri ile Dergâh-ı Mu'allâm'a gönderesiz ki küreğe koşıla. Ammâ; gaybet itdürmekden ve ahz ü celb olunup hılâf itmekden ziyâde hazer idesiz.

1132 *bkz. hkm. 1130*

Yazıldı.

Kethudâsına virildi. Fî 12 Şevvâl, sene: 972

Diyârbekir beğlerbeğisine hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Hâssa-i hümayûnumdan olup Hızâne-i Âmirem'e her sene beş yüz deve viren Arabe A'râbın Ebû-Rîş gelüp gâret idüp mâlların ve on binden ziyâde develerin alup ve kasaba-i Hit'de sâkin olan Yâsîn oğlu Ahmed'i ve karındaşı İbrâhîm'i ve ammûsi Avn nâm kimesneyi alup gidüp hıyâneti ile Bağdâd'da katlolunan Harbû'un oğlına; "Sizün babanızı katlitmeğe bunlar sebep olmuştur." diyü mezbûr Yâsîn-oğlu'n pâre pâre itdürüp ve İbrâhîm ve Avn'ı Rahba Kal'asında dizdâra habse virüp istimâ' eyledüğünde dizdâra mektûb gönderüp; "Mezbûrları emr-i şerîf olmadın kendüye ve gayriye virmeyesin." diyü tenbîh ü te'kid olunmuştur. Müslimânlara ve havâss-ı hümayûn re'âyâsına zulmidüp bu denli mâlların eklidüp bu mertebe fesâd eyleye, kendü hâline konılmak eyü olmayup sâyirlerine dahı sirâyet itmek mukarrerdür." diyü bildürmüşsin. İmdi; mezkûr sûretâ Atebe-i Ulyâm'a itâ'at üzre olup lâkin hakîkatde şekâvet üzre olan müfsidînden idüğine iştibâh yokdur. Küllî kabîleye mâlik ahâlî-i berriyyeden olup aşâyir ü kabâyili ile ale'd-devâm geşt-i berriyye idüp bir yirde sâkin ü mütemekkin olmamağla ele gelmesinde küllî ta'b ü zahmet var idüğü ma'lûmundur. Ne tedârük ile hakkından gelinmesi müyesserdür? **Buyurdum ki:**

Varıcak göresin; ol diyârlardan mezkûrun def'-ı mazarrat-âsârı ne tarîkıludur, istimâletle bir mahalle getürmeğe imkân var mıdur, yoğise Haleb beğlerbeğisiyle ittifâk olunup asker tedârük olunup bir maslahat olmak müyesser midür? Eger mümkün ise Haleb beğlerbeğisiyle haberleşüp mezkûra gûş-mâl itmek için bir tedârük idesiz ve illâ arzyledüğün üzre kabîle-i mezkûreden gâret ü hasâret itdüğü mâl için kendü cânibünden mektûb ü âdem gönderüp; "Sancağ-ı hümayûnuma mutasarrıfken bu vechile fesâd itmenün aslı nedür?" diyü nasîhat yüzünden hitâb olunup zikrolunan tâyifeden alduğı mâlı ve develeri taleb eylesin ve Rahba Kal'asında habsitdördüğü İbrâhîm ve Avn'ı emr-i şerîfüm olmadın kimesneye virdürmeyesin. Hele bir vechile tedârük idüp mezkûrı ürkütmeyüp bir küllî fesâda ve ol câniblerün ihtilâline bâ'ıs olur husûslardan ictinâb idesin ve ne vechile tedârük olunduğın yazup bildüresin.

Rumili'nden Edirne'ye getirilen mîrî akçanın Yahudilerce ayarı düşük altın ile değiştirilmesinin önlenerek kalpazanlık yapılmasına meydan verilmemesi.

Yazıldı.

Edirne'den Hamza nâm kimesneye virildi. Fî 12 Şevvâl, sene: 972

Edirne kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ Rûmili câniblerinden harâc cem' idüp gelen harâccıları ve mîrî akça ile gelenleri mahmiyye-i mezbûrede olan sarrâflar ve Yehûdâ tâyifesi şehre dühûl itmedin karşulayup mühürlü akçayı beyâbânda çözdürüp birer mikdâr ziyâde ile satun alup kem ayâr altın virüp ve aldıkları akçanın irilerin kırkarlar imiş. Hiç şimdiye değin kârbânsarâyılarda ve şehirden taşra kimesne altın bozup sarrâflık idegelmişler midür, bu vechile mâl-ı mîrîye karışmağa sebep nedür ve andan gayri ba'zı kallâblar mahrûse-i mezbûrede Dâru'd-darb ve sâyir mahallâtta kallâblık idüp akça kat' itmelü olduklarında sadâsı işidilmemek için hevân-deste darbitdürüp ol tarîkla tezvîr-i sikke ile kalb akça kesüp te'âmül-i nâsa ve akça emrine küllî hâlel virüp zikrolunan husûsların zabt u sıyâneti umûr-ı mühimmeden olduğı ecilden **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, aslâ te'hîr ü terâhî itmeyüp mahmiyye-i mezbûrede olan Yehûdâdan Karayı ve Rabbânî'nün cemâ'atleri başların ve ihtiyârların getürdüp gereğı gibi tenbîh ü yasağ idüp Rûmili cânibinden gelecek mîrî akçaya Yehûdâyı karışdurmayup ve şehirden taşra bir ferde karşulatmayup sarrâf olanlara hemân dükkânlarında birden ikiden altın bozmağa gelenlerin altınların alup kadîmden olıgeldüğü üzre rencberliklerinde olalar. Ba'de't-tenbîh bu husûsı hufyeten yoklayup fermân-ı şerîfûme mugâyir iş idenler her kimler ise sicillât idüp sûret-i sicilleriyle mukayyed ü mahbûs Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin ve mahmiyye-i mezbûrede Dâru'd-darb kurbinde ve sâyir mahallâtta kallâb zannolunan mevâzı'ı ve vech-i meşrûh üzre sadâ istimâ' olunan mahalleri mahallesi imâmına ve sâyir bî-garaz olan müslimânlara i'timâd olunan nâyibünle yokladup kallâblık idenleri sikkeleri ve kallâblığa müte'allik alâmetleri ile zuhûra getürüp şunların ki, yanında kallâblığı şer'le sâbit ü zâhir ola, anun gibilere dahı mecâl vermeyüp sûret-i sicilleriyle mahbûsen gönderesin ve bu bahâne ile kendü hâllerinde ve rencberliklerinde olanlara celb ü ahz maslahatı için dahl ü tecâvüz olunmakdan ve evlerine sikke ve kallâb esbâbı bırağılup bühtân olmakdan ve ehl-i garaz söziyle kimesnenün hılâfen kazıyyesi arz olunmakdan hazer idüp hüsn-i diyânet ü istikâmetün muktezâsınca bi'z-zât mukayyed olup mahrûse-i mezbûrede isti'mâl olunugelen akçayı müfsidîn şerrinden pâk ü tathîr idüp ve Yehûdâya ve sâyire akça alup kırkmağa ruhsat komayup bir vechile tedârük eylesin ki, emrüm üzre akça husûsı tamâm mazbût u muntazam ola; şöyle bilesin.

[Yev]mü'l-Ahad, fî 13 Şevvâli'l-mükerrem, sene: 972

1134

Düşmanın Memâlik-i Mahrûse'ye hücum edeceği yolunda Kral-oğlu'ndan alınan haber üzerine İslam askerine Tımışvar beylerbeyinin serdar tâyin olunduğu, Kral-oğlu ile birlikte hareket edilerek düşmanın zararının defedilmesi için çalışılması, Nemçe ve Kral-oğlu'nun birbiriyle çelişen haberlerinin araştırılarak durumun bildirilmesi.

Yazıldı.

Kethudâsına virildi. Fî 13 L., sene: 972

Tımışvar beğlerbeğisine hüküm ki:

Atebe-i Ulyâm'a mektûb gönderüp Kral-oğlu tarafından sana âdem gelüp adû-yı hâksârın Memâlik-i Mahrûse'ye hücumı mukarrerdür; varup irişmek lâzım idüğün bildürüp ve Kerş nâm nehrün kurbinde iken tekrâr mu'temed câsûsun gelüp a'dânun ardı gelmekde ve bir kaç yirde cem'ıyyeti olduğın haber virüp şöyle ki; bu cânibden asker-i İslâm'un teveccühin istimâ' ideler, anlar dahı berü tarafda olan tabura mülâkât eylemek mukarrerdür. Asker-i nusret-âsâra ihtiyâc lâzım olduğın i'lâm eyledüğün ecilden Rûmili'nden Hersek ve İskenderiyye ve Ohri ve Üsküb ve Prizrin ve Köstendil beğleri sancakları sübaşları ve sipâhîleriyle sür'at ü ikdâm üzre yöriyüp yanuna varup hıdmetde ve yoldaşlıkda bulunmak emrüm olup ol bâbda müşârun-ileyhim beğler kullarumun her birine mü'ekked hükmi-hümâyûnum yazılup ulağla irsâl olunup emr-i şerîfüm varduğu gün çıkup senün cânibüne teveccüh itmek ve Tımışvar muhâfazasına ta'yîn olunan Niğbolı sancağı alaybeğisi sübaşları ve sipâhîleriyle yanuna varmak emrüm olup zikrolunan asâkir-i nusret-me'sere seni serdâr ta'yîn idüp **buyurdum ki:**

Varıcak, Tımışvar muhâfazasında kalan Niğbolı sancağı sübaşların ve sipâhîlerin alaybeğleriyle yanuna getirüp inşâ'a'llâhü'l-E'azz Rûmili'nden mu'âvenete emrolunan beğler kullarum sancakları askerleri ile akabünden an-karîb varup irişürler. Hemân düşmen cânibinden sahîh haber alup Kral-oğlu ile muttasıl haberleşüp münâsib olan mahalde mülâkât idüp adû-yı mezellet-âsârın evzâ' u etvârlarına tamâm vâkıf u muttali' olup fursat el virdüğü gibi göz açdurmayup hüsn-i ittifâkla taburlarının üzerine yöriyüp tu'me-i şemşîr kılup bi-inâyeti'llâhi te'âlâ tabur ahvâlin ber-taraf itdükden sonra Kral-oğlu'nun kal'alarına müstevlî olan adû-yı hâksârı her ne tarîkıla mümkün ise kal'alarından ihrâc idüp bi'l-cümle vilâyet-i mezbûreden a'dâyı def' u ref' itmek bâbında ve sâyir dîn [ü] devlet-i hümâyûnuma müte'allik mühimmât u umûrda envâ'-ı celâdet ü şehâmetün vücûda getirüp gafletle asker-i İslâmı girdâba düşürmekden ve ırz [u] nâmûs-ı saltanatuma muhâlif vaz' olmandan sakınup tamâm tedbîr ü tedârükle basîret ü intibâh üzre olasın. İnşâ'a'llâh ümmîddür ki, asker-i İslâm mansûr u muzaffer olmuş ola ve Göle nâm harbî kal'anun fethi husûsı lâzım idüğün bildürmüşsin. Zikrolunan kal'anun muhâsarasına beher-hâl kifâyet kadar top ve yarak lâzımdür. Kral-oğlu'na veyâ ol câniblerde kal'a-i mezbûre muhâsarasına top ve yarak var mıdır, fethi ne vechile müyesser ise tamâm ma'lûm idinüp ana göre tafsîlen i'lâm eylesin ki, sonra emrüm ne vechile olursa mücebi ile amel eylesin ve düşmen tarafından vâkıf u

muttali' olduğun ahbâr-ı sahîhayı ve ne tedârükde ve asker-i hümayûnumla ne hâlde olduğun ale't-te'âkub ve't-tevâlî i'lâm itmekden hâlî olmayasın.

Şimdiki hâlde Beç kralının Atebe-i Ulyâm'a âdemi ile mektûbı vârid olup ahid-nâme-i hümayûnumla ilçisi kendüye varup vâsıl olup safâ-yı kalb ile tarafeynden sulh u salâh emri ri'âyet olunmasına tâlib olduğun ve ızhâr-ı sadâkat için hidâyet gelmezden mukaddem ol cânibde olan leşkeri ve serhadde olan beğleri kendü hâllerinde olmaların tenbîh olduğun i'lâm iderken Kral-oğlu; "Düşmen gelmişdür; mu'âvenete irişesin." didüğünün aslı nedür ve bundan akdem ulaşun geldükde, anunla bir cevâb göndermiş idün ki, Kral-oğlu bana haber gönderdi ki; "Ben askerümi tağıtdum; ammâ sen perâkende eylemeyesin." didüğünün aslı nedür; bu husûsları onat fikridüp Kral-oğlu'nun ve düşmen cânibinün ahvâline tamâm vâkıf olup muttali' olduğun ahvâli mufassal ü meşrûh yazup arzidüp maslahat el virdüğüne göre amel eylesin.

1135 *Kalpazan sikkelerini Selanik'te piyasaya sürdükleri iddia olunan şahısların Dergâh-ı Muallâ'ya gönderilmeleri.*

Yazıldı.

Vezzân Mahmûd Çavuş'a virildi. Fî 15 L., sene: 972

Selanik beğine ve kâdîsına hüküm ki:

Sen ki sancakbeğisin, Selanik nâyibinün sûret-i sicilli ile mektûb gönderüp Lankaza(?) nâm karyede sâkin Manol nâm zimmînün yanında kalb akça bulunup ve evinde dört kıt'a sikke bulunup kendü kesdüğün ikrâr idüp; "Hristol ve Todor nâm zimmîlerle Laskari nâm zimmînün evinde keserdük; Kadi ve Şadi nâm Yehûdîler harciderlerdi." diyü cevâb virüp mezkûrlar inkâr idüp cümlesin Südde-i Sa'âdetüm'e gönderdiğünüz ecilden mezkûrûn Manol ve Laskari ve Hristol ve Todoro'ya örf olunup; "Kalb akça keserdük; Kadi ve Şadi ve Selanik'de Şabana ve Yehûdî Aslan'un oğlu Kasa ve Lazari oğlu Kasa ve Harun oğlu İsak ve İsak oğlu Yakob ve Çukacı Manol oğlu Dimo ve Hayim Yehûdî ve İsrâyil Sarrâf ve İsak Frences ve Baruh Todor nâm Yehûdîler harciderlerdi." diyü cevâb virüp ve mahbûs olan Kasa ve Şadi nâm Yehûdîlere sü'âl olundukda; "Kalb akça kesmeğe biz mübâşirlerüz. Selanik'de olup bi'l-fi'l kâfir nâyibi olan Receb ve Kara Mustafâ nâm kimesneler harciderlerdür." diyü haber virüp mezkûrlara şer'le lâzım gelen icrâ olunup zikrolunan kimesneler ele gelüp Südde-i Sa'âdetüm'e gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Hüküm-i şerîfüm varıcak, bu bâbda mukayyed olup mezkûrları ale'l-gafle hüsn-i tedbîr ile ele getirüp mukayyed ü mahbûs yarar âdemlerle Dergâh-ı Mu'allâm'a gönderüp yolda onat hıfzıtdürüp gaflet ile gaybet itdirmekden hazer eylesiniz. Ammâ; bu bahâne ile celb ü ahz için kendü hâllerinde olanlara dahl ü tecâvüz olunmakdan ihtiyât eylesiniz. Sonra özrinüz makbûl olmaz; bilmiş olasız.

1136 *Prizrin Beyi Mustafa Bey'in mütevellisi bulunduğu Evronos Bey Evkâfi ile olan muhasebesinin görülmesi.*

Yazıldı.

Prizrin Beği Mustafâ Beğ'e hüküm ki:

Mütevellîsi olduğun müteveffâ Evranos Beğ Evkâfı'na mütevellî olanların zamân-ı tevliyetlerinin muhâsebesi görilmek için Selanik ve Siroz kâdîlarına hükm-i hümayûnum gönderilmiştir. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, bu bâbda mübâşir olan Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından İlyâs zîde kadruhû varıcak, her kande bulunursan mezkûr ile mahall-i mezbûra varup emrüm mücebince muhâseben viresin.

[Yev]mü'l-Cum'a, fî 11 Şevvâli'l-mükerrem, sene: 972, Kostantiniyye

1137 *Kesendire Adası yakınlarında batan geminin mermerlerinin çıkarılarak Selanik'e götürülmesi.*

Yazıldı.

Tezkireci Hasan Beğ'e gönderildi, kendü azebleriyle. Fi't-târîhi'l-mezbûr.

Selanik kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ mahmiyye-i mezbûreye karîb Kesendire adası kurbinde garkolan geminin mermerleri ihrâc olunup Selanik'e getirilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, mahall-i mezbûrda garkolan geminin mermerleri ihrâc olduğu gibi Selanik'e getirdüp ihzâr idesin. Zikrolunan mermerlere kimesneyi hılâf-ı emr dahl ü ta'arruz itdirmeyesin.

1138 *Uyûn Beyi Osman'ın mal-ı mîrîden ve Mustafa Bey'in metrûkâtından zimmetine ne kadar mal geçirdiği ve zimmetinde bulunan mal geri alınmadan serbest bırakılmasının sebebinin bildirilmesi.*

Yazıldı.

Kethudâsına virildi. Fi't-târîhi'l-mezbûr.

Lahsâ beğlerbeğisine hüküm ki:

Bundan akdem vilâyet-i mezbûrede Uyûn Beği olan Osmân'ı ve kâdîyı Arab muhâsara itdükte muşâleha tarîkıyla çıkduklarında kendüleri Arab tutup ıtlâk olunmaları için mâl-ı mîrîden iki yük akça virüp ve vilâyet-i ma'mûre beğlerbeğisi Mustafâ Beğ vefât itdükte hazînesinin mühürlerin bozup zî-kıymet olan esbâbına ve Hazîne-i Basra'ya küllî hıyâneti olduğu defe'âtle arz olunmağın iki def'a siyâsete ahkâm-ı şerîfe irsâl olunmuşıdı ve Nâzır-ı Emvâl Süleymân Südde-i Sa'âdetüm'e geldükde; "Mâl-ı mîrîden kendü halâsları için ol mikdâr virdüğü sahîhdur." diyü haber virüp ve mezbûrun ıtlâkı için irsâl [olunan] emr-i şerîfde; "Zimmetinde olan mâl alınduktan sonra ıtlâk oluna." diyü emrüm olmuşken

zimmetinde olan mâl edâ olunmadın ve bu kadar hıyâneti var iken ıtlâkına sebep nedür?

Buyurdum ki:

Hükm-i şerîfüm varıcak, te'hîr itmeyüp Hazîne-i Basra'nun defterlerine mürâca'at idüp mezkûrun zimmetinde ne mikdâr mâl-ı mîrî var ise ve müteveffânun metrûkâtına hıyânet idüp ne mikdâr zî-kıymet esbâbın almış ise künhi ve hakîkati üzre cümle-i ahvâlin bî-garaz müslimânlardan ve yirlü yirinden ma'lûm idinüp mâl-ı mîrîye ve müteveffânun metrûkâtına olan hıyânetini mufassal yazup arzidesin.

1139 *Lahsa'da Katîf Kulları Ağası iken vefat eden Beşâret'in metrukâtının satılıp bedelin yetimlerine verilmesi için Atebe-i Ulyâ'ya gönderilmesi.*

Yazıldı.

Lahsâ beğlerbeğisinin kethudâsına virildi. Fî 12 Şevvâl, sene: 972

Bağdâd beğlerbeğisine ve defterdârına bir hüküm ki:

Bundan evvel Lahsâ'da Katîf Kulları Ağası olup mahmiyye-i Bağdâd'a gelürken vefât iden Beşâret'ün metrûkâtı husûsı için size hükm-i hümâyûnum gönderilüp cevâbı gönderilmeyüp müteveffânun metrûkâtında hayli zî-kıymet cevâhiri olup anda bey' olunursa yetimlerine gadrolmak lâzım geldüğü ecilden aynı ile müteveffânun metrûkâtı Südde-i Sa'âdetüm'e gelmesin emridüp **buyurdum ki:**

Müteveffânun ne mikdâr zî-kıymet esbâbı ve cevâhiri var ise defter idüp mühürleyüp Lahsâ Beğlerbeğisi Ferruh dâme ikbâlühûnun kethudâsıyla i'timâd olunur yarar âdemlerünle Atebe-i Ulyâm'a bî-kusûr göndermeyince olmayasın ki, bunda bahâsıyla bey' olunup yetimlerine gadrolmak lâzım gelmeye; şöyle bilesiz.

1140 *Tımışvar'da bulunan ve kendisine Ohri sancağı tevcih olunan Lipova Beyi Mehmed Bey'in, Ohri sancağı alaybeyinin yanına getireceği sancağı askerleriyle birlikte Tımışvar beylerbeyinin münasip göreceği hizmette bulunması.*

Yazıldı.

Tımışvar beğlerbeğisinin kethudâsına virildi. Fî 13 L., sene: 972

Lipova Beği Malkoç Beğ'e hüküm ki:

Senün hakkında mezîd-i inâyetüm zuhûra getirüp Ohri sancağı tefvîz olup lâkin Tımışvar beğlerbeğisi Kral-oğlu'na mu'âvenete gitmeğle sancağın sübaşları ve sipâhîleri müretteb ü mükemmel düşmen yarağıyla ber-vech-i isti'câl yanuna va[r]mak için Ohri alaybeğisine ulağla hükm-i şerîfüm gönderilüp inşâ'llâh varup irişmek üzredür.

Buyurdum ki:

Varıcak, sancağın sübaşları ve sipâhîleri varup irişince anda tevakkuf idüp Tımışvar beğlerbeğisi vech ü münâsib gördüğü üzre hıdmetde ve yoldaşlıkda bulunasın. Sancağın askeri varup mülâkî oldukdan sonra mûmâ-ileyh seni Tımışvar muhâfazasına mı ta'yîn ider,

yohsa yanında mu'âvenete mi alıkor; bi'l-cümle vech ü münâsib gördüğü üzre dîn ü devlet-i hümayûnuma müte'allik hıdemâtı envâ'-ı ikdâm ü ihtimâmın vücûda getüresin.

1141 *Ohri sancağı alaybeyinin sancağın sübaşı ve sipâhilerini, Tımışvar'da bulunan ve kendisine Ohri sancağı tevcih olunan Lipova Beyi Mehmed Bey'in yanına götürmesi.*

Yazıldı.

Mehmed Çavuş'a virildi. Fî 13 L., sene: 972

Ohri alaybeğisine hüküm ki:

Livâ-i mezbûr Lipova Beği Malkoç *dâme ızzühûya* tevcih olunup lâkin Tımışvar beğlerbeğisi yanında mu'âvenete kalmak emrüm olup livâ-i mezbûrun sübaşıları ve sipâhîleri müretteb ü mükemmel düşmen yarağıyla ber-vech-i isti'câl müşârun-ileyhün yanına irişmesi lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Varıcak, aslâ te'hîr ü tevakkuf itmeyüp zikrolunan sancağın sübaşıları ve sipâhîlerin yat u yaraklarıyla bi't-tamâm yanuna alup dahı ber-vech-i isti'câl yöriyüp münâsib olan mahalden Tımışvar'a geçüp mûmâ-ileyhe mülâkî olasın. Bu bâbda ihmâl ü tekâsül idenlerin dirlikleri alınmağla konılmaz; ana göre mukayyed olup emrolunan mahalle varup irişmek ardınca olasın.

1142 *Tımışvar muhafazasında bulunan Niğbolu sancağı alaybeyinin, kendisinden yardım talebinde bulunması halinde Tımışvar beylerbeyinin yanına gidip münasip gördüğü hizmette bulunması.*

Yazıldı.

Beğlerbeğinin kethudâsına virildi. Fî 13 L., sene: 972

Tımışvar muhafazasında olan Niğbolu sancağı alaybeğisine hüküm ki:

Hâliyâ Tımışvar Beğlerbeğisi emîru'l-ümerâ'î'l-kirâm Mustafâ *dâme ikbâlühû* Kral-oğlu'na mu'âvenete teveccüh idüp askere ihtiyâc var idüğünü i'lâm eylemeğın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, livâ-i mezbûr sübaşıları ve sipâhîleri ile seni mu'âvenete taleb iderse bir ân ve bir sâ'at te'hîr itmeyüp zikrolunan sancağın sübaşıları ve sipâhîleriyle mu'accelen mûmâ-ileyhün yanuna varup vech ü münâsib gördüğü üzre hıdmetde ve yoldaşlıkda bulunmak bâbında tamâm ikdâm ü ihtimâm üzre olasın.

1143 *Üsküp Beyi Üveys Bey, İskenderiyye Beyi Tur Ali Bey, Pirizrin Beyi Mustafa Bey ve Köstendil Beyi Ahmed Bey'in sübaşı ve sipâhileriyle birlikte Erdel'e Kral-oğlu'nun yardımına giden Tımışvar Beylerbeyi Mustafa'nın kuvvetlerine katılmaları.*

Yazıldı.

Arslan-oğlu Mehmed Çavuş'a virildi. Fî 13 Şevvâl, sene: 972

Üsküb Beği Üveys Beğ'e hüküm ki:

Bundan akdem sana hük-m-i hümayûnum gönderilüp; "Sancağın sübaşları ve sipâhîleri ile müretteb ü mükemmel düşmen yarağıyla sefere hâzır olasin. Sonra ne mahalle varmak emrüm olursa hemân ol gün çıkup ta'yîn olunan mahalle sür'at ü ikdâm üzre irişesin." diyü emrüm olmuşıdı. Ve'l-hâletü hâzihî emîru'l-ümerâ'i'l-kirâm Tımışvar Beğlerbeğisi Mustafâ *dâme ikbâlühûnun* mektûbı vârid olup vilâyet-i Erdel'e müstevlî olan a'dâ-yı bed-girdâr muttasıl artmakda olup Kral-oğlu kendüyi mu'âvenete taleb itmekle ol cânibe teveccüh idüp Rûmili'nden asker gönderilmesi lâzım idüğün bildürmeğün müşârun-ileyh beğlerbeğiye sancağın askeriyle seni mu'âvenete emridüp **buyurdum ki:**

Kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân () *zîde kadruhû* vusûl bulcık, aslâ te'hîr ü terâhî itmeyüp emr-i hümayûnum varduğı gibi hemân ol gün sancağın sübaşlarının ve sipâhîlerin müretteb ü mükemmel âlât-ı ceş ü kîlât ve esbâb-ı ceng ü cidâlleri ile bî-kusûr ihrâc idüp sür'at ü ikdâm üzre yörüüp askere âsân olan mahalden mürûr idüp müşârun-ileyhün yanına varup vech ü münâsib gördüğü üzre hıdmetde ve yoldaşlıkda bulunmak ardınca olasin. Vilâyet-i mezbûre Memâlik-i Mahrûsem'den olup adû-yı hâksârın def' u ref'inde gâyet ile ihtimâm-ı şerîfüm vardur; hıdmetde ihmâl ü tekâsül idenlerin özlari makbûl olmayup mansıbları ve dirlikleri alınmağla konılmaz. Ana göre mukayyed olup hıdmete varup irişmek bâbında dakîka fevtitmeyesin ve bu hük-m-i şerîfüm sana ne gün varup vâsıl olduğın ve ne vechile tedârük idüp mahall-i me'mûra teveccüh itdüğün yazup bildüresin; şöyle bilesin.

Yazıldı.

Bu dahi.

Bir sûreti, vech-i meşrûh üzere İskenderiyye Beği Tur Alî Beğ'e.

Yazıldı.

Bu dahi.

Bir sûreti, Prizrin Beği Mustafâ Beğ'e.

Yazıldı.

Bu dahi.

Bir sûreti, Köstendil Beği Ahmed Beğ'e.

1144

Hersek Beyi Yunus'un sancağında tamiri yapılmakta olan kalenin hizmetinde kalarak, sancağının sübaşı ve sipâhîlerini alaybeyi kumandasında Tımışvar beylerbeyinin yanına göndermesi.

Yazıldı.

Arslan-oğlu Mehmed Çavuş'a virildi. Fî 14 Şevvâl, sene: 972

Hersek Beği Yûnus Beğ'e hüküm ki:

Vilâyet-i Erdel'e düşmen müstevlî olup mu'âvenet lâzım olmağın Rûmili'nden ba'zı sancakbeğleri kullarum sancakları askeriyle Tımışvar beğlerbeğisi yanına varmak emrüm

olup hâlen sen sancağunda binâsı fermân olunan kal'anun ta'mîri hıdmetinde kalup sancağun sübaşılarn ve sipâhîlerin alaybeğine koşup gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, aslâ te'hîr ü terâhî itmeyüp emrüm mücebince bi'z-zât kal'a-i mezbûre binâsı hıdmetinde kalup sancağun askerini müretteb ü mükemmel düşmen yarağıyla bî-kusûr alaybeğine koşup sür'at ü isti'câl üzre müşârun-ileyh beğlerbeği yanına varup ihmâl ü müsâheleden hazer eylesesin ve bu hükm-i şerîfüm sana ne gün varup vâsıl olup ve ne günde tedârük idüp irsâl itdüğün yazup bildüresin; şöyle bilesin.

1145 *Nova Kalesi'ndeki toplardan üç tanesinin yukarı kaleden aşağı kalenin münasip mahallerine yerleştirilmesi.*

Yazıldı.

Bu dahı.

Müşârun-ileyhe bir hüküm dahı ki:

Hâlen Nova Kal'asında vâkı' olan toplarun cümlesi yukaru kal'ada olup aşağı kal'anun hıfzı için top lâzım olmağın zikrolunan toplarun üç kıt'ası aşağı kal'aya getirilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vardukda, emrüm üzre yukaru kal'ada vâkı' olan toplardan üç kıt'a topı aşağı kal'aya indürüp muhâfazaya münâsib olan mahallerde koyasın.

1146 *Nova Kalesi'ni tamir ettiren Hersek Beyi Yunus'un ihtiyacı olan malzemeler ve ustaların Dubrovnik'ten gönderilmesi.*

Yazıldı.

Bu dahı.

Dubravenik beğlerine hüküm ki:

Hâliyâ Hersek Beği Yûnus dâme ızzühû[ya] Nova Kal'ası'nun ta'mîri fermân olunup kazma ve kürek ve bennâ lâzım olmağın **buyurdum [ki]:**

Hükm-i şerîfüm vardukda, kadîmden viregeldüğünüz üzre bir mikdâr kürek ve kazma ve bennâ tedârük idüp müşârun-ileyhün yanına irsâl idüp bâb-ı mu'âvenetde dakîka fevteylemeyesiz.

1147 *Hastalığnıdan dolayı bir müddet derslere devam edemeyen Üçşerefeli Müderrisi Mevlânâ Abdüllatif ve danışmendlerinin ücretlerinin kesintisiz olarak ödenmesi.*

Yazıldı.

Mahrûse-i Edirne'de Sultân Bâyezîd Evkâfı'nun mütevellîsine hüküm ki:

Hâliyâ Üçşerefelü Müderrisi Mevlânâ Abdüllatîf bir mikdâr şikeste olmağla etibbâya mürâca'at için mahrûse-i İstanbul'a gelüp bir mikdâr eğlenüp hâliyâ ifâkat bulup derse iştiğâl göstermek için ol cânibe gitmeğın **buyurdum ki:**

Mûmâ-ileyh vardukda, kendünün ve dânişmendlerinün ne mikdâr işlemiş vazîfeleri var ise bî-kusûr edâ idesin.

1148 *Tuna kaptanının görevini yapmayarak halka zulmettiği yolundaki iddiaların araştırılması.*

Yazıldı.

Velî nâm kimesneye virildi. Fî 15 L., sene: 972

Semendire sancağı beğine, Budun ve Peşte kâdîlarına hüküm ki:

Dârende Velî nâm yeniçeri gelüp; "Kralbağçesi demekle ma'rûf mahalde Çayma(?) nâm karye kurbinde gemilerin ba'zı harâmîler basup avreti ve iki oğlu ve ba'zı esbâbı alınıp hayfolduğın ve Tuna kapudânının ol cânibi hıfz u sıyânet itmek uhdesinde iken lâzım olan hıdmetin edâ itmeyüp kendü hevâsında gezüp nice müslimânların emred-oğlanların fi'l-i şenî' kaskına çeküp muttasıl fışk u fücûrdan hâlî olmayup harâmî havfinden ba'zı varup mu'âvenete şayka taleb olundukda, re'îslerinden ve sâyirinden akça taleb idüp vermeyüp bi'l-cümle mezkûr kapudânlık hıdmetinde ihmâl ü tekâsülde olduğundan gayri ol iki kıt'a gemi dahı basılıp içinde bulunan avret ve oğlan esîr kılınıp esbâb ü emvâlleri gâret ü hasâret olunmuşdur." diyü bildürdi. **Buyurdum ki:**

Hükûm-i şerîfüm varıcak göresin; kapudân-ı mezkûr uhdesine lâzım olan mahallerün hıfz u hırâsetinde olmayup kendü hevâsında fışk u fücûrda olup ve ol vechile fesâd ü şenâ'ati var mıdır, hıfz u sıyânet ve mu'âvenete lâzım olan re'âyâ için şaykalardan akça aldugı vâkı' mıdır, nicedür; mezkûrun ahvâlî yanınızda ne vechile sâbit ü zâhir olur ise bir mâddesin ketmitmeyüp künhi ve hakîkati ile yazup Südde-i Sa'âdetüm'e bildüresiz.

1149 *Bostancıbaşı Davud'un düşman kadırgaları tarafından batırılan gemisinden Amil-oğlu tarafından çıkartılıp Moton dizdarına emanet bırakılan topların bostancıbaşıya teslim edilmesi.*

Yazıldı.

Bostancıbaşı âdemine virildi. Fî 16 Şevvâl, sene: 972

Mora beğine hüküm ki:

Moton kâdîsı mektûb gönderüp; "bundan akdem Arkadya kazâsına tâbi' Kokar Limanı demekle ma'rûf yirde küffâr-ı bed-girdârun ba'zı kadırgaları gelüp bostancılarum başı olan Dâvûd zîde mecdühû gemisine râst gelüp ceng idüp gemiye zarar ve içinde olan âdemin zebûn itmekle çatup gemi içinde olan yarar esbâbları gâret idüp firâr eyledüklerinden sonra seffîne garkolup irtesi Âmiloghı demekle ma'rûf kimesne Moton'dan

sandal ile varup bir kaç destî yağ ile üç kıt'a tuc darbzenlerin ihrâc idüp getürüp kal'ada hıfzolunmağıçün Moton dizdârına emânet koyup mûmâ-ileyh tarafından âdem varup zikrolunan topları taleb eyledükde emr-i şerîfüm olmadın kal'ada emânet konılan top ihrâc olunup virilmedüğü" i'lâm olunmağın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfümle mûmâ-ileyhün re'îsi olan Dimitri nâm zimmî vardukda, bu husûsı onat vechile teftîş idüp göresin; arzolunduğı [gibi] zikrolunan üç kıt'a tuc darbzenler mûmâ-ileyhün garkolunan gemisinden ihrâc olunmuş mülk topları ise te'hîr itmeyüp teslim eylesin.

1150

Beç kralının sulh maksadı ile Osmanlı Devleti tarafından atanan Erdel kralıyla görüşmelerde bulunmayıp direkt olarak Osmanlı Devlet ile müzakerede bulunması, aksi halde bu tür hareketlerin kendilerine zarar vereceğı ve davranışların sulhun kendileri tarafından bozulduğı anlamına geleceğı.

Yazıldı.

Ser-â-ser kîse ve altun kozalak ile paşa hazretlerine gönderildi; ilçisine virmek içün. Fî 10 Muharrem, sene: 973

Beç kralına yazılan nâme-i şerîfün sûretidür.

Atebe-i Adâlet-destgâh [u] Felek-iştibâhımız'a -ki, makbel-i şifâh-ı erbâb-ı izz ü câh ve merci'-ı havâkîn-i memleket-penâhdur- mektûb-ı sadâkat-mashûbunuz vârid olup; "Re'âyânuzı sıyânet içün sâbıkâ Erdel vilâyetine asker göndermeğе zarûret icâb itdüğün ve atanuzla olan sulhun tahrîri husûsında irsâl olunan ahid-nâme-i hümayûnumuzı Hidâyet ile ilçinüz îsâl eyleyüp asıl mühimm olan husûs sulha şâffî cevâb virilmeğе Kral-oğlı'nun ilçisi gelüp zarar u ziyâna zâmin olmağа sizi ve beğlerinüzü râzî kılmağа sahîh kavî ü karâr üzre turur mı, anunla aslı ile ahd ü peymân itmeğе tevakkuf olunup ammâ, tarafeynden emân ü ahd safâ-yı kalb ile ri'âyet olunmak gâyet murâd ve Kral-oğlı'yla sulholunmak dahı ızhâr-ı hulûs u i'tikâd içün olup Hidâyet gelmezden mukaddem; "Askerinüz kendü hâllerinde sâkin olup tecâvüz eylemeyeler." diyü mü'ekked tenbîh olunup sulha muhâlif vaz' sâdır olmamak bâbında tecdîd-i te'kid olunmakda iştibâh yokdur." diyü arz u i'lâm eyleyüp envâ'-ı hulûs u vidâd ve safvet-i kalb-i sedâd ile inkıyâd üzre olduğunuzu iş'âr kılmışsınız. Bu bâbda her ne ki tafsîl ü beyân olunmuş ise Âsitân-ı Sâmi-mekân-ı râsihu'l-bünyânımuza arzulonup ılm-i şerîf-i sa'âdet-nişânımız muhîr u şâmil olmuşdur. Eyle olsa; ma'lûmunuzdur ki, müşârun-ileyh Kral-oğlı'na vilâyet-i Erdel'e cenâb-ı celâlet-me'âbımız kıbelinden ihsân olunup livâ-i şerîfümüzle müşerref olan kullarımız ıdâdından olmağın anun tasarrufında olan vilâyet dahı sâbir Memâlik-i Mahrûsemüz gibi sâye-i hımâyetimizdedür. Şimdiye değin eger Kral-oğlı'ndan ve eger sâbir serhadlerde olan kullarımızdan ahde muhâlif vaz' sudûr itdükdâ Âsitâne-i Sa'âdetimiz'e arzulonup sulh u emâna mugâyir olan ahvâl def' u ref' olunup hak müstehikkına îsâl olunurdu. Kezâlik ol cânibe müte'allik olanlardan dahı ri'âyet-i ahd ü emânda kusûr u fütûrî sudûr idenler krala i'lâm olunup bu tarîkla kâ'ide-i sulh u salâh istihkâm bulurdu. Atanuz vefâtından sonra Âsitâne-i Sa'âdetimiz'e âdeminüz gelmedin bu mâ-beynde Kral-oğlı aldığı kal'alar yine ashâbına reddolunması bâbında siz dahı Yüce

Dergâhımız'dan iltimâs eylemiş idiniz. Ana binâ'en nâme-i şerîfümüzde beyân olunan kal'alar teslîm olunmağıçün emr-i hümayûnumuz irsâl olunmuşıdı. Şimdi; Kral-oğlu'na istiklâl hükmi virilüp kal'alar maslahatı anunla söyleşilüp anun ahd ü peymânı zamânına tevakkuf müsteb'ad değil midür, Kral-oğlu müstekıl sulh itmeğe kâdir midür, itdüğü takdîrce anun sulhı müfîd olur mı? Anun hıdmeti bu cânibden ne vechile fermân olunursa mazmûnıyla amel itmekdür. Eger sulh u salâh murâd olursa nâme-i şerîfümüzde beyân olunduğı üzre eğlendürmeyüp cevâb gönderesiz. Bu cânibden serhadlerde olan beğlerbeğlerimiz ve beğlerimiz a hkâm-ı şerîfe irsâl olunup tenbîh ü te'kîd olunmuşdur ki, cevâbınız gelince mâdâm ki, sizün tarafınızdan ahde muhâlif iş olmaya, bu taraftan sulh u emâna mugâyir dahl ü tecâvüz itmeyüp kendü hâllerinde olup iki cânibden re'âyâ vü berâyâ refâhiyyet ü itmînân üzre olalar. Sâbıkâ Erdel vilâyetine askeriniz geldüğü haberi vârid olmağın Rûmili beğleri kullarımızdan ba'zına bir mikdâr asker ile Tımışvar beğlerbeğisi yanında hâzır olmak fermân olunmuşıdı. Hâlen anlara dahı tekrâr mü'ekked emirler gönderildi ki, inşâ'allâhü'l-E'azz varup vâsıl olduklarında ahd ü sulha münâkız bir hareket itmeyüp vilâyet ü re'âyâyâ ta'arruz kılmayup siz kendü askerünüze tenbîh itdüğünüz üslûb üzre muhâfaza hıdmetinde olalar. Bundan sâbık babanız Ferenduş Kral iltimâsıyla sulh u salâh bâbında ahid-nâme-i hümayûnumuz erzânî kılınup Dergâh-ı Mu'allâmuz'a sadâkat üzre olan dostlarımız oğullarına dahı krallık müyesser olup ilçileri geldükde ataları ile olan ahd ü peymân mukarrer olup ahid-nâme-i şerîfümüz irsâl olunmak hânedân-ı adâlet-bünyânımızın kadîmî âdet ü erkânı olduğı ecilden bu bâbda size nâme-i hümayûnumuz gönderilmişıdı. Bu mikdâr mürâselât ü mükâtebât bu cânibden olan ahd ü emânun mürâ'âtı içündür. Şöyle ki; bu husûsda tereddüd ü hılâf sudûr ide, sulh bozılmak sizün cânibinizden zuhûr itmiş olur.

Tahrîran fî evasıtı şehri Şevvâli'l-mükerrem, sene: 972.

1151

Bilecik madenindeki demirtaşı yuvalağı hizmetine tâyin olundukları halde görev yerlerine gitmemekte ısrar eden İznik ve çevresindeki yaya tâifesinin göreve gönderilmesi, gitmemekte inad edenlerin ise isimlerinin bildirilmesi.

Yazıldı.

Hudâvendigâr beğine ve kâdîlarına hüküm ki:

Taht-ı kazânuzda olan yayaların ikinci nevbetlüsü Bilecik Ma'deni'nde demür taşı yuvalağı hıdmetine ta'yîn olunup yaya beğine hükm-i şerîfüm virilmişıdı. Hâlen İznik'de ve sâyir taht-ı kazânuzda olan yayalar hıdmete varmayup ihmâl ü müsâhele itdükleri i'lâm olundu. İmdi; hıdmet-i mezbûre mühimmât-ı umûrdandur. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, aslâ te'hîr ü tevakkuf itmeyüp taht-ı kazânuzda olan yayalardan ikinci nevbetlü olan yayaları emrûme muhâlif te'allül itdürmeyüp yaya beğinin âdemlerine gereğı gibi mu'âvenet idüp bî-kusûr ihrâc itdürüp mahall-i me'mûra gönderüp hıdmete mübâşeret itdüresiz. Emrûme muhâlif te'annüd idenleri her kim ise isimleriyle ve sâkin oldukları yirleriyle yazup arzeyeysiz ki âdem gönderilüp küreğe getirile; şöyle bilesiz.

Beç kralına, Erdel kralının sulh akdine yetkisinin olmadığına bildirildiği, Osmanlı ile Beç arasında sulh akdolununcaya kadar Erdel kralının, Tımsıvar beylerbeyi ile birlikte askerlerini dağıtmadan beklemeleri ve Rumeli'den de yardım için görevlendirilen sancakların askerlerinin münasip bir mahalde bekletilerek gelecek emri bekleyip ona göre hareket etmeleri.

Yazıldı.

Erdel Kralı İstefan Kral'a nâme-i hümayûn yazıla ki:

Hâliyâ Dergâh-ı Sa'âdet-destgâhum'a mektûb gönderüp; "A'dâ-yı mezellet-nişân alınan kal'alarunuzda mesken ü mekân idinüp düşmenün muttasıl ardı kesilmeyüp yardım için âdemleri gelüp artmak üzere olduğundan gayri Nemçe vilâyetinde bir nice yirde cem'ıyyetleri olup cân u başuma kasditmeğin leşkerünle isti'câl üzere yöriyüp Tımsıvar beğlerbeğisine mülâkî olduktan sonra uğur-ı hümayûnumda makdûretün sarfitmekde olup ve Tımsıvar'la Budun'dan mu'âvenete emrolunan asker-i İslâm kifâyet itmedüğün" i'lâm eyledüğünüz ecilden Rûmili'nden Köstendil ve Ohri ve Hersek ve İskenderiyye ve Prizrin ve Üsküb sancakları beğleri umûmen sancakları sübaşları ve sipâhîleriyle mu'âvenete emrüm olup her birine ulağla ahkâm-ı şerîfem gönderilüp emr-i hümayûnumuz vusûl bulduğu günde çıkup sür'at ü ikdâmla Tımsıvar beğlerbeğisinin yanına varup hüsn-i ittihâd üzere hıdmetde ve yoldaşlıkda olmak tenbîh olundu. İnşâ'a'llâh an-karîb mu'âvenete irişürler ve hâliyâ Beç kralının Atebe-i Ulyâm'a mektûbı vârid olup; "harâcla gelen ilçisi Mikel, ahid-nâme-i hümayûnumuzla varup kendüye mülâkî olduğına" ve alınan kal'alarınız ahvâli için "zarar u ziyânımuza ve âdemlerimizi râzî itmeğe te'ahhüd itmişdür." diyü âdemleriniz varmağa mevkûf kılup ve ahid-nâme-i hümayûn ihsân olduğuna ilçimizün mektûbı geldükde; "vilâyet-i Erdel'e sâbıkâ korunmak için gönderdiğimizde âdemlerimize ve serhadde olan beğlerimize mektûblar gönderilüp sâkin olmaları tehbîh olundu." diyü "mu'âhede-i hümayûnı tamâm safv-ı niyyet ve kemâl-i ubûdiyyet ile ri'âyetine râ'î olduğun" iş'âr eyledi. İmdi; vilâyet-i Erdel Memâlik-i Mahrûsemüz'den olup cenâb-ı devlet-me'âbımız kıbelinden krallığı babandan sonra sana ihsân olunup mâ-beynde olan ahd ü emân ve sulhda bile dâhıl olmağla emr-i şerîfümüz olmadın bir [n]esne te'ahhüd olunmak ve musâlehanuz makbûl ü müfîd olmadığı ma'lûmundur. Kral-ı mezbûra bu üslûb üzere cevâb virilüp nâme-i hümayûnumuz irsâl olunmuşdur. Gerekdür ki; nâme-i hümayûnumuz varup vusûl buldukda kemâ-kân Tımsıvar beğlerbeğisiyle ittifâkda olup şöyle ki; kral-ı mezbûr mu'âhede-i hümayûnumuz ri'âyet idüp vilâyet-i mezbûrede olan leşkери kendü hâllerinde sâkin olup düşmenün ardı işlemeyüp memleket ü vilâyete dahl ü tecâvüzleri olmaya, nâme-i hümayûnumuzun tekrâr cevâbı gelince münâsib olan mahalde cem'ıyyetde olup Rûmili'nden dahı mu'âvenete emrolunan beğler kullaruma mektûb gönderüp vilâyetinize karîb yirlerde alıkoyup emr-i şerîfümüzün vürûdına muntazır olasız. Eger ol cânibden ahd ü emânı ri'âyet itmeyüp memleketinize dahlidüp zarar u husrân irişdürmekde olalar, mu'âvenete emrolunan asâkir-i nusret-âsârımızla maslahat el virdüğüne göre a'dânun def' u ref'ı husûsında envâ'-ı ikdâm ve hüsn-i ihtimâmın zuhûra getirüp ale'l-ittisâl ol cânibün ahvâli ile sıhhat ü selâmetinizi Atebe-i Ulyâm'a i'lâm itmekden hâlî olmayasız. Tahrîran fî

1153

Kereste getirmek için Karadeniz tarafına gönderilen gemilerden işe yaramayanların serbest bırakılarak rençberlik hizmetine döndürülmeleri.

Yazıldı.

Çavuşbaşına virildi. Fî 15 L., sene: 972

Vize kâdîsına ve Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından Hasan zîde kadruhûya hüküm ki:

Karadeniz cânibine mîrî gemi kerestesi tahmîl olunup getirilmek için gönderilen gemilerden mîrî kereste tahmîline yaramayup hâlî kalmak lâzım gelür gemi varise icâzet virilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Mîrî kereste tahmîline yaramayup hâlî kalmak lâzım gelür gemiler varise icâzet viresiz ki varup rencberliklerinde olalar.

1154

Erdel kralına yardımla görevlendirilen Budun beylerbeyinin kendisine bağlı sancakbeylerinden uygun gördüğü beyleri yanına getirtmesi için her birine müstakil hükümler yazılıp kendisine gönderildiği.

Yazıldı.

Kapukethudâsına virildi. Fî 17 Şevvâl, sene: 972

Budun beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ mektûb gönderüp; "Erdel kralına mu'âvenet için Tımışvar beğlerbeğisi tarafına Solnok Beği Hasan dâme ızzühû ile atlu ve piyâde iki bin beş yüz nefer leşker irsâl olunduğın ve Budun'dan çıkup cem'ıyyet üzre olup beğlerbeğiliğine müte'allik olan sancakbeğleri için cem'ıyyete gelür mi?" diyü i'lâm eyledüğün ecilden zikrolunan beğler kullarum sancakları askeriyle yanuna cem' olmalarıçün her birine müstakıl hükm-i hümayûnum yazılıp sana irsâl olundu. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, serhadleri hâlî komayup cem'ıyyete gelmek münâsib olan beğler kullaruma yazılan ahkâm-ı şerîfeyi kendülere irsâl idüp vech ü münâsib gördüğün üzre cem'ıyyete getirüp müretteb ü mükemmel düşmen yarağıyla hâzır u müheyyâ olup Kral-oğlı cânibine ve Budun serhadlerinin hıfz u hırâsetine nâzır olup ol taraflarda dîn [ü] devlet-i hümayûnuma müte'allik vâkı' olan hıdemâtı envâ'-ı ikdâm ve hüsn-i ihtimâmın vücûda getirüp ol câniblerden vukûfun olduğu ahhâr-ı sahîhayı ale't-tevâlî Atebe-i Ulyâm'a i'lâmdan hâlî olmayasın.

1155

Vidin halkından bâzılarının Eflak sınırında mandıra yaparak, Eflak halkının ziraat yaptığı toprakları zaptettikleri yolundaki şikâyetin araştırılıp gerekenin yapılması.

Yazıldı.

Eflak voyvodasının âdemine virildi. Fî 16 Şevvâl, sene: 972

Vidin beğine ve Niğbolı kâdısına hüküm ki:

Eflak Voyvodası Petre mektûb gönderüp; "Vidin halkından ba'zı kimesneler Eflak sınırında mandıra ihdâs idüp ve hâlen re'âyânun tarlasına dahlidüp te'addî itdüklerin" bildürmeğin **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, bu husûsı hak üzre onat vechile şer'le teftîş idüp göresiz; mandıra ihdâs olunan mahal fi'l-vâkı' Eflak toprağı olup mezbûrlar hılâf-ı emr varup mandıra ihdâs idüp ve zirâ'at olunur yirlerine dahlitdükleri vâkı' ise men' u def' idüp Eflak toprağına emrûme mugâyir kimesneyi dahlitdürmeyesiz.

1156

Semendire, İzvornik, Pojega, Segedin, İstolni Belgrad, Mohaç, Hatvan, Usturgon, Sirem, Novigrad, Şimontorne, Kopan, Seksar, Grajgal, Solnok, Seçen, Filek ve Sekçuy beylerinin sancaklarında yeteri kadar kuvvet koyarak kendilerinin Erdel kralına yardım için hazırlık yapan Budun beylerbeyine katılmaları.

Yazıldı.

Budun beğlerbeğisinin kapukethudâsına virildi. Fî 17 Şevvâl, sene: 972

Semendire Beği Arslan Beğ'e hüküm ki:

Hâliyâ Budun Beğlerbeğisi İskender dâme ikbâlühû Atebe-i Ulyâm'a mektûb gönderüp cem'ıyyet eylemeğe çıkdüğün i'lâm eylemeğin **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, te'hîr eylemeyüp sancağın hıfzı için yarar âdemün koyup dahı sancağına müte'allik olan sübaşıları ve sipâhîleri cebelûleriyle müretteb ü mükemmel düşmen yarağıyla yanuna alup sen dahı kânûn üzre lâzım olan cebelûlerünle yat u yarağın tekmi'l idüp sancağından kalkup müşârun-ileyhün yanına varup cem'ıyyetde hâzır u müheyyâ bulunup maslahat düşerse mûmâ-ileyh vech ü münâsib gördüğü üzre hıdmetde ve yoldaşlıkda bulunmakda, bâb-ı ikdâm ü ihtimâmda dakîka fevtitmesin.

Yazıldı.

Bu dahı.

Bir sûreti, İzvornik Beği Hasan Beğ'e.

Yazıldı.

Bu dahı.

Bir sûreti, Pojega Beği Nasûh Beğ'e.

Yazıldı.

Bu dahı.

Bir sûreti, Segedin Beği Mahmûd Beğ'e.

Yazıldı.

Bu dahı.

Bir sûreti, İstolni Belgrad Beği Mahmûd Beğ'e.

Yazıldı.

Bu dahi.

Bir sûreti, Mohac Beği Hamza Beğ'e.

Yazıldı.

Bu dahi.

Bir sûreti, Hatvan Beği Ahmed Beğ'e.

Yazıldı.

Bu dahi.

Bir sûreti, Usturgon Beği Mehmed Beğ'e.

Yazıldı.

Bu dahi.

Bir sûreti, Sirem Beği Bayram Beğ'e yazıldı.

Yazıldı.

Bu dahi.

Bir sûreti, Novigrad Beği İskender Beğ'e.

Yazıldı.

Bu dahi.

Bir sûreti, Şimontorne Beği Velî Beğ'e.

Yazıldı.

Bu dahi.

Bir sûreti, Kopan Beği Sinân Beğ'e.

Yazıldı.

Bu dahi.

Bir sûreti, Seksar Beği Ahmed Beğ'e.

Yazıldı.

Bu dahi.

Bir sûreti, Grajgal beğine yazıldı.

Yazıldı.

Bu dahi.

Bir sûreti, Solnok Beği Hasan Beğ'e.

Yazıldı.

Bu dahi.

Bir sûreti, Seçen Beği Ahmed Beğ'e.

Yazıldı.

Bu dahi.

Bir sûreti, Filek Beği Hasan Beğ'e.

Yazıldı.

Bu dahi.

Bir sûreti, Sekçuy Beği Abdullâh Beğ'e.

1157

Boğdan voyvodasının, Nemçe tarafından gelebilecek saldırı ihtimâline karşı emrindeki kuvvetleri hazır bulundurması, gerekirse Silistre ve Akkirman beylerinden de yardım istemesi.

Yazıldı.

Ahmed Çavuş'a virildi. Fî 19 Şevvâl, sene: 972

Boğdan voyvodasına hüküm ki:

Hâliyâ Erdel Kralı İstefan Kral Atebe-i Ulyâm'a mektûb gönderüp; "Nemçe kralı tarafından memlekete adû-yı hâksâr dahl ü tecâvüz itmeden hâlf olmayup ve a'dânun kendü memleketlerinde bir nice yirde cem'ıyyetleri olduğın" i'lâm eylemeğin Budun ve Tımışvar askerinden gayri Rûmili'nden bir niçe sancakbeğleri kullarum sancakları askeri ile mu'âvenet için ol cânibe varup irişmek üzre olup sen dahı a'dâ tarafından gafletde bulunmayup mukayyed olup voyvodalığına müte'allik leşkerünle hâzır u müheyyâ bulunman emridüp **buyurdum ki:**

Hük-m-i şerîfüm varıcak, voyvodalığına müte'allik olan leşkerün yat u yaraklarında olan kusûr u noksânların tekâmîl idüp müretteb ü mükemmel düşmen yarağıyla hâzır bulunasın. Silistre Sancağı Beği Ca'fer ile Akkirman Beği Hasan *dâme ulüvvühümâyâ* hük-m-i hümayûnum gönderilüp sancakları askerleri ile sana mu'âvenet itmek için hâzır bulunmaları tenbîh olunmuşdur. Eger ol semtlere a'dânun dahli olursa def'-ı mazarrat u fesâdları için lâzım geldükde müşârun-ileyhimâ beğler kullarumı yanuna da'vet idüp hüsn-i ittifâk üzre a'dânun def'ı husûsında envâ'-ı ikdâm ü ihtimâm üzre olasin. Ammâ; düşmen olmadın bî-hûde yire asker taşurgatmakdan sakınup kemâl-i basîret üzre tedârükde olup hıfz u hırâset-i memleketde dakîka fevzitmayesin.

1158

Silistre Beyi Cafer Bey'in Nemçe kralının Boğdan'a saldırması durumunda emrindeki askerlerle birlikte Boğdan voyvodasının yardımına gitmesi.

Yazıldı.

Bu dahı.

Silistre Beği Ca'fer Beğ'e hüküm ki:

Hâliyâ Erdel semtlerine Nemçe askeri dahl ü tecâvüzden hâlf olmayup Boğdan serhadlerinin hıfz u hırâseti mühimm ü lâzım olmağın bundan sâbık; "Düşmen gelmek ihtimâli vardır." diyü Boğdan voyvodası mu'âvenete taleb itmeğin ol bâbda hük-m-i hümayûnum gönderilmişidi. Hâliyâ Boğdan voyvodasına hük-m-i şerîfüm gönderilüp voyvodalığına müte'allik olan leşkeriyle müretteb ü mükemmel düşmen yarağıyla hâzır u müheyyâ olup anun [gibi] vilâyet-i mezbûreye düşmenün dahl ü ta'arruzı olursa sancağın askeriyle seni mu'âvenete taleb itmek emrüm olmuşdur. **Buyurdum ki:**

Hük-m-i şerîfüm varıcak, sancağın sübaşıları ve sipâhîleri ve sâyir bile eşegelen Tatar ve sâyir asker halkı ile müretteb ü mükemmel düşmen yarağıyla Boğdan'a karîb bir yirde cem'ıyyet idüp hâzır u müheyyâ olasin ki, anun gibi vilâyet-i mezbûreye düşmen geldüğüne voyvoda kulumdan sahîh haber vârid ola, aslâ te'hîr ü tevakkuf itmeyüp hemân ol sâ'at

müteveccih olup varup müşârun-ileyhe mülâkî olup hüsn-i ittifâkla a'dânun def' u ref'inde tamâm ikdâm ü ihtimâm üzre olasin. Ammâ; sahîh haber olmadın abes yire asker yıpratmaktan sakınup ve gaflet ü ihmâl ile dahı ol taraflarda ırz-ı saltanatuma muhâlif vaz' olmakdan ihtirâz idesin.

1159 *Nemçe kralının Boğdan'a saldırması durumunda Akkirman beyinin Boğdan voyvodasının yardımına gitmesi.*

Yazıldı.

Bu dahı.

Bir sûreti, Akkirman beğine; "Kânûn üzre lâzim olan cebelülerünle ve sancağunla eşegelen beşlü ve hısâr-erenleriyle Boğdan'a karîb yirde Silistre beği ile cem'ıyyet idüp hâzır olasin." diyü yazıldı.

1160 *Kral-oğlu'na yardıma gitmekle görevlendirilen Prizrin Beyi Mustafa Bey'in mütevellisi olduğu Evranos Bey Evkâfı'nın muhasebesinin görülmesi için gereki evrakı bu işle görevlendirilen kişilere göndermesi.*

Yazıldı.

Prizrin Beği Mustafâ Beğ'e hüküm ki:

Mütevellisi olduğun müteveffâ Evranos Beğ Evkâfı'nun ibtidâsından intihâsına değin vâkı' olan muhâsebesi görilmek için Selanik ve Siroz kâdîlarına hükm-i şerîfüm gönderilüp; "Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından İlyâs *zîde kadruhû* mübâşir ta'yîn olunup her ne mahalde bulunursan varup muhâseben viresin." diyü hükm-i şerîfüm virilmişidi. Hâlen sancağun sübaşılari ve sipâhîleri ile Kral-oğlu'na mu'âvenete emrolunup Tımışvar beğlerbeğisi yanına varmak için fermân-ı şerîfüm gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, zikrolunan evkâfun icmâl ü mufassalı ve îrâd u masrafı ve yevmiyye defterlerin ve câbîleriün dahı müfredât defterlerin ve sâyir muhâsebeye müte'allik olan cüz'î ve küllî evrâkdan bir varak yanunda komayup cümlesin bir i'timâd itdüğün yarar âdemüne teslîm idüp dahı emrüm mücebince mahalline gönderüp muhâseben virüp ihmâl ü müsâheleden hazer eylesin. Şöyle ki; sefer bahânesiyle muhâsebe defterlerin göndermeyüp ihmâl idüp koyup gidesin, çavuşum anda avkola, aslâ özrün makbûl olmaz, mu'âteb olursın; bilmiş olasin.

1161 *Dergâh-ı Âlî müteferrikalarından Sinan'ın, vefat ettiği zaman İstanbul'da yaptırdığı mescidin haremine defnedilmesi.*

Yazıldı.

Âdemine virildi. Fî 15 Şevvâl, sene: 972

İstanbul kâdîsına hüküm ki:

Dergâh-ı Sa'âdet-destgâhum müteferrikalarından dârende Sinân dâme mecdühû Südde-i Sa'âdetüm'e gelüp takdîr-i ilâhî birle vefât itdükde mahrûse-i İstanbul'da binâ itdüğü mescidi hareminde defnolması bâbında Atebe-i Ulyâm'dan isticâze itmeğin **buyurdum ki:**

Bi-irâdeti'llâhî te'âlâ dâr-ı bakâyâ irtihâl itdükde mahrûse-i mezbûrede olan mescidi hareminde defnitdürüp hılâf-ı emr-i şerîf kimesneyi dahlitdurmeyesin.

1162 *Koniçe Kadısı İsa'nın katil zanlısı olup hapiste bulunduğu Blagay Kalesi'nden kaçan Hızır voyvodanın yakalanarak Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.

Mezbûr dizdâra virildi. Fî 19 Şevvâl, sene: 972

Bosna ve Pojega ve Klis beğlerine ve kâdîlarına:

Bundan akdem Koniçe Kâdîsı İsa'nın katli husûsında mazınna olup Blagay Kal'asında habsolunan Hızır Voyvoda kal'adan gaybet itdüğü için kal'a-i mezbûre dizdârı Hasan ve Bölükbaşı diğer Hasan ve kal'a müstahfızlarından Beşîr ve Hüseyin ve Hurrem ve Mehmed nâm kimesneler mukayyed ü mahbûs Südde-i Sa'âdetüm'e getirildükde ol gice nevbetci olan () yarar kefilleri alınup işbu sene: 972 Şevvâlî'nün on beşinci gününden yedi ay va'de ile mezkûrı arayup bulmak için hükm-i şerîfüm virilmesin recâ itdükleri ecilden **buyurdum ki:**

Mezbûr voyvodanın her kangınızın taht-ı hükûmetinde haberin alurlar ise hufyeten ve alâniyyeten tettebbu' u tecessüs itdürüp ve eger gaybet ider ise yataklarına ve turaklarına bi'l-cümle şer'le buldurması lâzım olanlara teklîf idüp buldurup ele getirüp mukayyed ü mahbûs bunlara teslîm idüp ve siz dahı yarar âdemler koşup Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesiz. Gaybet itdürmekden ve bir tarîkla halâs olmakdan hazer eylesesiz.

1163 *Koniçe kadısı İsa'nın katil zanlısı Hızır voyvodanın yakalanması için Balagay Kalesi'ndeki erenlerden yardım istenirse yeteri kadar hisareri verilmesi.*

Yazıldı.

Bu dahı.

Hersek beğine hüküm ki:

Koniçe Kâdîsı İsa'nın katli husûsında mazınna olup Blagay Kal'asında habsolunan Hızır Voyvoda gaybet itdüğü için Südde-i Sa'âdetüm'e kayd ü bend ile gelen Dizdâr Hasan ve Bölükbaşı diğer Hasan ve müstahfızlarından Beşîr ve Hüseyin ve Hurrem ve Mehmed nâm kimesneler mezkûrı arayup bulmak için yedi ay va'de ile yarar kefilleri alınup ol bâbda Bosna ve Klis ve Pojega beğlerine ve kâdîlarına hükm-i şerîfüm virilmiştir. **Buyurdum ki:**

Mezkûrlar mezbûr voyvodayı ele getürmek içün kal'a-i mezbûre erenlerinden mu'âvenet istediklerinde kifâyet kadar hısâr-eri virüp sen dahı bâb-ı ikdâm ü ihtimâmda dakîka fevtitmeyesin.

1164 *Budun beylerbeyiliğine tâyin olunan Arslan Bey Budun'a gelinceye kadar ve Budun'a geldikten sonra da Budun askeriyle bir yere gitmesi gerektiğinde Budun muhafazası görevini sâbık Beylerbeyi İskender Paşa'nın üstlenmesi.*

Yazıldı.

Mezbûr çavuşa virildi. Fî 9 Şevvâli'l-mükerrem, sene: 972

Sâbıkâ Budun Beğlerbeğisi İskender Paşa'ya hüküm ki:

Hâlâ Budun Beğlerbeğiliği Arslan dâme ikbâlühûya tevcîh ü ta'yîn olunmağın buyurdum ki:

Hük-m-i şerîfümle çavuş-oğullarından Mehmed varıcak, Budun'ı hâlî komayup kemâ-kân cem'ıyyetle muhâfaza hıdmetinde olasın. Müşârun-ileyh vardukdan sonra Budun askeri ile bir yana hareket itmek lâzım gelürse girü muhâfazada olup küffâr-ı hâksârın gavgâsı ber-araf olmayınca koyup gitmeyüp dîn ü devlet-i hümâyûnuma müte'allik hıdemâtıda ihmâl ü tekâsül olunmakdan hazer eylesin; şöyle bilesin.

[Ye]mü'l-Erbi'â, fî 16 Şevvâli'l-mükerrem, sene: 972, Kostantiniyye

1165 *Memleketin çeşitli yerlerindeki sübaşılar, sipâhiler, voyvodalar, naibler ve nüfuzlu kimselerin halkın kızlarını istemedikleri kimselere zorla nikahladıkları, halka zulmettikleri yolundaki iddiaların araştırılarak bu şekilde davrananlar varsa şiddetle cezalandırılmaları; ayrıca tarihsiz olarak Südde-i Saâdet'e arz gönderilmemesi.*

Elviye-i Karaman

Yazıldı.

Vilâyet-i Karaman'a Mahmûd Çavuş gitdi. Mezbûrûn hükümler mezkûra virildi. Fî 20 Şevvâl, sene: 972

Kaysariyye beğine ve livâ-i mezbûr kâdîlarına hüküm ki:

Hâliyâ Südde-i Sa'âdetüm'de şöyle istimâ' olundı ki: Taht-ı hükûmetinüzde sübaşidan ve sipâhiden ve voyvodalardan ve nâyiblerden ve ahâlî-i vilâyetden kudretlü olan kimesneler fukarânun kızların velîleri rızâsı olmadın cebr ile istedikleri kimesnelere nikâh itdürüp ve avretlerin boşadup murâdları olduğına tezvîc idüp ve ba'zı eşirrâ dahı ba'zı kimesnelerin da'vâsın satun alup yanlarınca bir niçe zûr şahidleri olup tezvîr ü telbîs itmeğe nasb-ı nefis idüp anunla ma'îşet idinüp fukarâyı müstevlî olmağla hak müstehıkkına vâsıl olmayup bu

tarîkla niçe kimesnelerün hakkı zâyî' olurımış. İmdi; bir vilâyete sancakbeği ve kâdî nasbolunmakdan murâd, zalemenün zulmi re'âyâ üzerinden mündefi' olup eyyâm-ı adâlet-i hümâyûnumda re'âyâ vü berâyâ âsûde-hâl olmakdur. Şer'-ı şerîfe muhâlif vaz' olmak sizün adem-i ihtimâmınızandur. **Buyurdum ki:-**

Hükm-i şerîfüm varıcak, taht-ı hükûmetinizde olan bilâd ü kasabâtta ve bâzârlarda bi'l-cümle mecma'-ı nâs olan mahallerde nidâ vü tenbîh ü yasağ itdürüp sübaşidan ve sipâhîden ve beğlerbeği ve sancakbeği âdemlerinden ve nâyiblerden ve ahâlî-i vilâyetden bir ferdi velîlerinün rızâsı olmadın kimesnenün kızı tezvîcine ve menkûhası tefrîkına karışdırmayup ve da'vâda medhali olmayan eşirrâyı dahı kimesnenün da'vâsına karışdırmayup anun gibi şirret ü şekâ ile meşhûr olup il da'vâsın satun alup tezvîr ü telbîs ve yalan şehâdet idenleri gereği gibi men' u def' idüp ba'de't-tenbîh men'le memnû' olmayan zâlimleri ele getürüp üzerlerine sâbit olan mevâddı sicillât idüp sipâhî olanı habsidüp ismi ve resmi ile arzidüp sipâhî olmayanları mukayyed ü mahbûs sûret-i sicilleri ile Atebe-i Ulyâm'a gönderesiz. Ammâ; bu bahâne [ile kendü hâlinde] olanlara, bî-günâh olanlara celb ü ahz maslahatı için dahl ü te'addî olunmakdan ve hılâf-ı vâkı' kimesnenün ahvâli arz olunmakdan hazer idüp şer'-ı şerîfe ve emr-i münîfe mugâyir kimesneye zulm ü hayf olmakdan sakınup ve bu emr-i hümâyûnumun sûretin taht-ı hükûmetinizde olan mahkemelerde sicill-i mahfûza kayditdürüp dâyimâ mazmûn-ı hümâyûnı ile amel idüp hılâfına cevâz gösterilmekden sakınasız. Bu husûslar sonra hufyeten yoklanup görilür. Her kankınızın taht-ı hükûmetinde zaleme tâyifesinün vech-i meşrûh üzre zulm ü te'addîleri ola, aslâ özrinüz makbûl olmayup mansıbınız alınmağla konılmayup eşedd-i azâb ile siyâset olunursız. Ana göre mukayyed olasız ve taht-ı hükûmetinizden bir kazıyye veyâ dirlik ve terakkî ve cihât için arz göndermelü olduğunuzda arzınızın âhırinde târîhini yazup min-ba'd Atebe-i Ulyâm'a târîhsuz arz göndermeyesiz ki, makbûlüm değıldür, bilmiş olasız ve bu hükm-i hümâyûnum varup vâsıl olduğımı yazup bildüresiz; şöyle bilesiz.

Yazıldı.

Bir sûreti, Karaman beğlerbeğisine ve Konya sancağı kâdîlarına. *Ammâ; beğlerbeğiye yazılan hükümde; "...özrün makbûl olmaz." diyü yazılan mahalden aşğa olan tenbîhât yazılmamışdur.*

Yazıldı.

Bir sûreti, İçil Beği Sinân Beğ'e ve kâdîlarına.

Yazıldı.

Bir sûreti, Niğde Beği Mehmed Beğ'e ve kâdîlarına.

Yazıldı.

Bir sûreti, Kırşehir Beği Gazanfer Beğ'e ve kâdîlarına.

Yazıldı.

Bir sûreti, Aksarây Beği Yûsuf Beğ'e ve kâdîlarına.

Yazıldı.

Bir sûreti, Akşehir Beği Mûsâ Beğ'e ve kâdîlarına.

Elviye-i Şâm

Şâm sancakları hükümleri dahi Mahmûd Çavuş'a virildi. Fî 20 Şevvâl, sene: 972

Yazıldı.

Bir sûreti, Şâm Beğlerbeğisi Mustafâ Paşa'ya ve Şâm-ı Şerîf kâdîsına.

Yazıldı.

Bir sûreti, Trablus Beği Murâd Beğ'e ve kâdîlarına.

Yazıldı.

Bir sûreti, Safed Beği Mehmed Beğ'e ve kâdîlarına.

Yazıldı.

Bir sûreti, Kudüs Beği İlyâs Beğ'e ve kâdîlarına.

Yazıldı.

Bir sûreti, Aclûn Beği Mehmed Beğ'e ve kâdîlarına.

Yazıldı.

Bir sûreti, Gazze Beği Süleymân Beğ'e ve kâdîlarına.

Yazıldı.

Bir sûreti, Nâblûs Beği Süleymân Beğ'e ve kâdîlarına.

Yazıldı.

Bir sûreti, Leccûn Beği Kemâl Beğ'e ve kâdîlarına.

Yazıldı.

Bir sûreti, Kerek Şüveyk Beği Hasan Beğ'e ve kâdîlarına.

Yazıldı.

Bir sûreti, Hımıs Beği Keyvân Beğ'e ve kâdîlarına.

Elviye-i Haleb

Haleb hükümleri dahi mezkûra virildi. Fî 20 Şevvâl, sene: 972

Yazıldı.

Bir sûreti, Haleb Beğlerbeğisi Sinân Paşa'ya ve Haleb kâdîsına.

Yazıldı.

Bir sûreti, Hamâ Beği Mahmûd Beğ'e ve kâdîlarına.

Yazıldı.

Bir sûreti, Birecik Beği Ahmed Beğ'e ve kâdîlarına.

Yazıldı.

Bir sûreti, Ekrâd Beği Canbolad Beğ'e.

Yazıldı.

Bir sûreti, Ma'arra Beği İsmâ'îl Beğ'e ve kâdîlarına.

Yazıldı.

Bir sûreti, Adana Beği Pîrî Paşa'ya ve kâdîlarına. *Beğlerbeğilere yazıldığı gibi yazılmışdır.*

Yazıldı.

Bir sûreti, Uzeyr beğine ve kâdîlarına.

Yazıldı.

Bir sûreti, Bâlîs Beği Lutfî Beğ'e ve kâdîlarına.

Yazıldı.

Bir sûreti, Sıhne ve Tayyibe beğine ve kâdîlarına.

Yazıldı.

Bir sûreti, Cebele Beği Habîb Beğ'e ve kâdîlarına.

Yazıldı.

Bir sûreti, Selemiyî Beği Alî Beğ'e ve kâdîlarına.

Yazıldı.

Bir sûreti, Tarsus Beği Mehmed Beğ'e ve kâdîlarına.

Elviye-i Zülkâdir

Ahmed Çavuş'a virildi.

Yazıldı.

Bir sûreti, Dulkâdirlü Beğlerbeğisi Ahmed Paşa'ya ve Mar'aş sancağı kâdîlarına.

Yazıldı.

Bir sûreti, Ayntâb Beği İbrâhîm Beğ'e ve kâdîlarına.

Yazıldı.

Bir sûreti, Sis Beği Mahmûd Beğ'e ve kâdîlarına.

Yazıldı.

Bir sûreti, Malâtıyye Beği Semender Beğ'e ve kâdîlarına.

Elviye-i Rûm

Ahmed Çavuş'a virildi.

Yazıldı.

Bir sûreti, Rûm Beğlerbeğisi Hasan Paşa'ya ve Sivas sancağı kâdîlarına.

Yazıldı.

Bir sûreti, Amâsiyye Sancağı Beği Velî Beğ'e ve kâdîlarına.

Yazıldı.

Bir sûreti, Bozok Beği Memiş Beğ'e ve livâ-i mezbûr kâdîlarına.

Yazıldı.

Bir sûreti, Çorum Sancağı Beği Mehmed Beğ'e ve livâ-i mezbûr kâdîlarına.

Yazıldı.

Bir sûreti, Arabgîr Beği Melik Ahmed Beğ'e ve kâdîlarına.

Yazıldı.

Bir sûreti, Divriği Beği Kâsım Beğ'e ve kâdîlarına.

Yazıldı.

Bir sûreti, Canik Beği Mahmûd Beğ'e ve livâ-i mezbûr kâdîlarına.

Elviye-i Diyârbekir

Kezâlik Ahmed Çavuş'a virildi. Fî 3 Zi'l-ka'de, sene: 972

Yazıldı.

Bir sûreti, Diyârbekir beğlerbeğisine ve Âmid kâdîsına.

Yazıldı.

Bir sûreti, Rûhâ beğine ve kâdîlarına.

Yazıldı.

Bir sûreti, Ergani beğine ve kâdîlarına.

Yazıldı.

Bir sûreti, Deyr ü Rahba beğine ve kâdîlarına.

Yazıldı.

Bir sûreti, Siverek beğine ve kâdîlarına.

Yazıldı.

Bir sûreti, Nusaybin beğine ve kâdîlarına.

Yazıldı.

Bir sûreti, Haprut beğine ve kâdîlarına.

Yazıldı.

Bir sûreti, Kâbûr beğine ve kâdîlarına.

Yazıldı.

Bir sûreti, Sincar beğine ve kâdîlarına.

Yazıldı.

Bir sûreti, Rakka beğine ve kâdîlarına.

Yazıldı.

Bir sûreti, Atak beğine ve kâdîlarına.

Yazıldı.

Bir sûreti, Çapakçur beğine ve kâdîlarına.

Elviye-i Erzurum

Kezâlik Ahmed Çavuş'a virildi. Fi't-târîhu'l-mezbûr.

Yazıldı.

Bir sûreti, Erzurum beğlerbeğisine ve kâdîsına.

Yazıldı.

Bir sûreti, Trabzon beğine ve kâdîlarına.

Yazıldı.

Bir sûreti, Pasin beğine ve kâdîlarına.

Yazıldı.

Bir sûreti, Hınıs beğine ve kâdîlarına.

Yazıldı.

Bir sûreti, Ardanoç beğine ve kâdîlarına.

Yazıldı.

Bir sûreti, Batum beğine ve kâdîlarına.

Yazıldı.

Bir sûreti, Nısf-ı Şavşad beğine ve kâdîlarına.

Yazıldı.

Bir sûreti, Karahısâr-ı Şarkî beğine ve kâdîlarına.

Yazıldı.

Bir sûreti, Ardahan beğine ve kâdîlarına.

Yazıldı.

Bir sûreti, İspir beğine ve kâdîlarına.

Yazıldı.

Bir sûreti, Küçük Ardahan beğine ve kâdîlarına.

Yazıldı.

Bir sûreti, Malazgird beğine ve kâdîlarına.

Yazıldı.

Bir sûreti, Kiğı beğine ve kâdîlarına.

Yazıldı.

Bir sûreti, Tortum beğine ve kâdîlarına.

Yazıldı.

Bir sûreti, Mâmrevân beğine ve kâdîlarına.

Yazıldı.

Bir sûreti, Tekman beğine ve kâdîlarına.

Yazıldı.

Bir sûreti, Çemişkezek beğine ve kâdîlarına.

Yazıldı.

Bir sûreti, Oltu beğine ve kâdîlarına.

Elviye-i Anadolu

Anadolu beğleri hükümleri cümle Sinân Çavuş'a virildi. Fî selhı Şevvâl, sene: 972

Yazıldı.

Bir sûreti, Anadolu beğlerbeğisine ve Kütâhiyye sancağı kâdîlarına.

Yazıldı.

Bir sûreti, Aydın beğine ve kâdîlarına.

Yazıldı.

Bir sûreti, Tekeili beğine ve kâdîlarına.

Yazıldı.

Bir sûreti, Menteşe beğine ve kâdîlarına.

Yazıldı.

Bir sûreti, Karesi beğine ve kâdîlarına.

Yazıldı.

Bir sûreti, Biga beğine ve kâdîlarına.

Yazıldı.

Bir sûreti, Hamîdili beğine ve kâdîlarına.

Yazıldı.

Bir sûreti, Karahısâ[r]-ı Sâhib sancağı beğine ve kâdîlarına.

Yazıldı.

Bir sûreti, Kengiri beğine ve kâdîlarına.

Yazıldı.

Bir sûreti, Bolı beğine ve kâdîlarına.

Yazıldı.

Bir sûreti, Kastamonı beğine ve kâdîlarına.

Yazıldı.

Bir sûreti, Hudâvendigâr beğine ve kâdîlarına.

Yazıldı.

Bir sûreti, Alâ'ıyye beğine ve kâdîlarına.

Yazıldı.

Bir sûreti, Kocaili beğine ve kâdîlarına.

Yazıldı.

Bir sûreti, Sultânöni beğine ve kâdîlarına.

Yazıldı.

Bir sûreti, Sığla beğine ve kâdîlarına.

1166

Sipâhi oğlanlarından Turşucu oğlu Hüseyin'in Berkofça'daki bâzı şahıslarda olan alacaklarını tahsil ettikten sonra Sofya'ya dönerken öldürülen adamı Yusuf'un katil zanlıları olan Kaynarca zâde Mustafa ile Mahmud'un Südde-i Saâdet'e gönderilmeleri.

Yazıldı.

Berkofça kâdîsına hüküm ki:

Sipâhî-oğlanları zümresinden Turşıcı-oğlu Hüseyin nâm kimesnenün Berkofça'da ba'zı kimesnelerde olan alımını cem' idüp getürmek için bundan akdem Yûsuf ve Mustafâ nâm kulların gönderüp mezbûrlar varup medyûnlardan hayli akça cem' idüp nefsi Berkofça'dan Kaynarca-zâde Mustafâ ile Mahmûd nâm kimesnelere yoldaş olup Sofya'ya gelürler iken bir çayırdaki konup mezkûrlar mezbûr Yûsuf'ı katlidüp akçayı alup mezbûr Mustafâ halâs olup geldiğin bildürüp ahvâl vech-i meşrûh üzre olduğın takrîr idüp örf olundukda dahı ol vechile haber virüp mezbûrlar mazınna oldukları ecilden Südde-i Sa'âdetüm'e gönderilmelerin emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, mezkûr Kaynarca-zâde Mustafâ ile mezbûr Mahmûd'ı kayd ü bend ile Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin ve koşup gönderdiğün kimesnelere tenbîh idesin ki, yolda gaybet itdürmekden hazer ideler; şöyle bilesin.

1167

Tanrıdağlı Hacı Nasuh'un Mudanya'ya gemiyle getirdiği pirinç ve bal gemiden indirildi ise mühürlenerek miktarının bildirilmesi, indirilmediyse Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.

Yazıldı.

Mevlânâ Kite kâdîsı zâde fazlühûya hüküm ki:

Hâliyâ Tanrıtağlı Hacı Nasûh'un Mudanya'ya gelen pirinci ve aseli der-mahzen olup mühürlenmesin emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, mezbûrun Mudanya'ya gelen pirincin ve aselin emrüm mücebince der-mahzen idüp dahı mühürleyüp ne mikdâr pirinc ve asel idüğün yazup bildüresin. Eger henüz der-mahzen olmayup iskelede ise girift idüp dahı muhtesib cânibinden varan âdem ile mu'accelen Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin.

1168

Preveze Kalesi'ndeki askerlerin maaşlarını götürürken Gümülcine'de öldürülen üç yeniçeri ve kaybolan paralar ile ilgili tahkikatın yapılarak neticenin bildirilmesi.

Yazıldı.

İpsala ve Gümülcine kâdîlarına hüküm ki:

Dergâh-ı Mu'allâm yeniçerilerinden üç nefer yeniçeri Preveze Kal'ası'na mevâcib alup giderken Gümülcine kazâsında bir handa konup üçü dahı zâyî' olduğu i'lâm olunmağın **buyurdum [ki]:**

Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından Sinân ve yeniçeriler bölükbaşlarından Sinân *zîde kadruhiümâ* varduklarında göresiz; mezbûrûn yeniçeriler mevâcib alup giderken konakları ne mahalde müntehî olmuş ise mazınna vü müttehem olanları kemâl-i dikkat ü ihtimâmla ber-mûceb-i şer'-ı kavîm teftîş ü tefahhus idüp bu fesâdı iden kimler idüğün bulup dahı kâtil sipâhî ise habsidüp arzeyelesiz; değil ise emr-i şer'-ı kavîm ne ise icrâ idüp ve mevâcib için alup gittükleri akça dahı nice olmuşdur; gereği gibi ihtimâm idüp zuhûra getirüp ale't-tafsîl yazup Dergâh-ı Mu'allâm'a arzeyelesiz. Tezvîr ü telbîsden ve şühûd-ı zûrdan hazer idüp.....*

* Metinde eksik bırakılmıştır.

1169

Mekke-i Mübarake'de su yollarının tamirine tâyin olunan İbrahim'in istediği paranın Mısır'dan gönderilmesi mümkün olmadığından, Cidde mahsulünden veya tüccara borçlanmak suretiyle temin edilmesi ve alınacak temessüğün muhasebe defterine kaydolunmak üzere Mısır'a gönderilmesi.

Yazıldı.

Ahmed Çavuş'a virildi. Fî 19 Şevvâli'l-mükerrem, sene: 972

Cidde Beği Kâsım Beğ'e hüküm ki:

Hâliyâ ümerâ-i Mısır'dan Mekke-i Mübâreke'de su yolu hıdmetinde olan İbrâhîm *dâme ulüvvühû* zikrolunan su yolunun binâsı masârifine filori virilmek lâzım idüğün bildürdükde Mısır kâfilesi hacc-ı şerîfe gitmiş bulunmağın mahrûse-i Mısır'dan irsâli müyesser olmamağın Cidde-i Ma'mûre mahsulünden yigirmi beş bin filori virilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, zikrolunan mikdârı mevcûd filori var ise müşârun-ileyhe teslim idüp maslahatı avk u te'hîr itmeyüp elüne temessük alup Mısır'a irsâl eylesin ki, ana göre muhâsebe defterine kaydoluna. Ol mikdâr filori mevcûd bulunmaz ise Mekke-i Mübâreke ve Cidde-i Ma'mûre'de ba'zı hâcegî tâcirler vardır ki, Mısır'a mâl ile âdemlerin gönderüp metâ' alup ticâret iderler, anun gibilerden mahrûse-i Mısır'dan virilmek üzere temessük virmekle mi alınmak müyesserdür; bi'l-cümle her ne vechile mümkün ise tedârük idüp bir mikdâr ziyâdece virilmek dahı mümkün ise medreselerünbinâsına te'hîr lâzım gelmeye; müşârun-ileyhe bu bâbda gereği gibi mu'în ü zahîr olup itmâm-ı hıdmet itdürmek ardınca olasin.

1170

Selanik'te müslüman bir kadına tecâvüz ettiği ve fesadçı olduğu bildirilen Dimitri Yorgi'nin yakalanarak küreğe konulmak üzere Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.

Yazıldı.

Mektûb getüren Yani'ye virildi. Fî 26 Şevvâl, sene: 972

Selanik beğine ve Kesterye kâdîsına hüküm ki:

Sen ki sancakbeğisin, mektûb gönderüp; "Kasaba-i Kesterye'ye gelindükde keferesinin cümlesi gelüp Dimitri Yorgi nâm zimmî için; "Fesâd ü şenâ'atden hâlî değildir. Hakkından gelinmez ise perâkende olmamız mukarrerdir." diyü şekvâ itdüklerinden mâ-adâ bir müslimân avretine fi'l-i şenâ' itdüğü ve Kostantin nâm zimmînün âlât-ı harble evin basup sandukların nacakla pâreleyüp zulmeyledüğü sâbit ü zâhir olduğına müte'addid sûret-i siciller ibrâz eylediler. Zimmî-i mezkûr taleb olundukda sûrete gelmeyüp gaybet eyledi." diyü bildürmüşsin. İmdi; mezkûr küreğe gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıca, mezkûr her kande ise ele götürüp şer'le sâbit olmuş fesâdlarınun sûret-i sicilleriyle yarar âdemlere koşup emrüm mücebince küreğe gönderesin ve koşup gönderdiğün kimesnelere tenbîh eylesin ki, gaybet itdürmekden ziyâde hazer eyleyeler.

1171

Ohri'de Mat'a bağlı Batnes karyesinden İshakoğlu İskender hakkındaki şikayetler araştırılarak gerekenin yapılması.

Yazıldı.

Mektûb getüren İskender'ün hasmı Hüseyin'e virildi. Fî 27 Şevvâl, sene: 972

Tekrâr bu hükm-i şerîfi girü getürdiler. İrsâl olunmamışdur.

Ohri beğine, Mat kâdîsına hüküm ki:

Sen ki kâdîsın, mektûb gönderüp; "Taht-ı kazâna tâbi' Batnes nâm karye halkı meclis-i şer'a önelüp; "Karye-i mezbûrede sâkin İskender bin İshâk nâm kimesne yılda iki üç def'a; "Sipâhîyüm, tîmâruma giderüm." diyü çıkup gidüp ehl-i örf gelüp bizi tutup; "Bulun." diyü rencîde idüp nice akşamuz alur." didüklerin ve zikrolan karye ahâlîsinden Mehmed nâm kimesnenün iki kızın ve Dombrend(?) nâm zimmînün kız karındaşı oğlını uğurlayup ve Yûsuf ve Gün(?) ve Gin(?) nâm kimesnelerün tamların ihrâk idüp ve Murâd nâm kimesnenün iki öküzün ve üç keçisin alup ve Mehmed nâm kimesnenün yedi re's oğlağın sirka idüp ve Murâd nâm sipâhînün tarlasında çifti üzerine varup öküzlerin çıkarup esbâbın alup kendüyi urup mecrûh eyleyüp bu makûle fesâdâtının nihâyeti yokdur." diyü i'lâm itdüğün ecilden **buyurdum ki:**

Vardukda, mezkûr ihzâr idüp gaybet eylerse şer'le buldurması lâzım olanlara buldurup getürdüp husamâsıyla berâber idüp bir def'a şer'le sorulup faslolmuş olmayup ve on beş yıl mürûr eylemiş da'vâ değil ise bi-hasebi's-şer'ı's-şerîf teftîş eyleyüp göresin; arzitdüğün gibi ise ki, bi-hasebi's-şer'ı's-şerîf sâbit olan hakkın ashâbına alıvırdükden sonra mezkûr kal'ada habsidüp sâbit olan mevâddı ale't-tafsîl yazup sûret-i sicilleri ile Dergâh-ı Mu'allâm'a arzeyesin.

1172 *Çerkes vilâyetine gidecek olan bir kadının yol boyunca emniyetinin sağlanması.*

Yazıldı.

Paşa hazretleri cânibinden Dervîş Çelebî hattı ile tezkire getüren Mustafâ Çavuş'a virildi. Fî 21 Şevvâl, sene: 972

Vilâyet-i Çerkes'e varınca yol üzerinde vâkı' olan beğlere ve kâdîlara hüküm ki:

Hâliyâ dârende-i fermân-ı hümayûn () nâm hâtûn vilâyet-i Çerkes'e gitmek murâd idinüp yolda ve izde kimesne dahlitmemek bâbında hükmi şerîfüm taleb itmeğin **buyurdum ki:**

Mezkûre hâtûna yolda ve izde ve menâzil ü merâhilde ve ma'berlerde hılâf-ı şer' ve mugâyir-i emr kimesneyi dahl ü ta'arruz itdirmeyüp ta'b ü zahmet virdürmeyesiz; şöyle bilesiz.

1173 *Girid Adası'ndan Boğdan Voyvodası Aleksandra'ya içki götürecektir olan Yani Reis'in gemisine izin verilmesi ve yol boyunca her hangi bir zarar verdirilmemesi.*

Yazıldı.

Ahmed Çavuş'a virildi. Fî 22 Şevvâl, sene: 972

Girid adasından Boğdan'a varınca Karadeniz ve Akdeniz ve Tuna yalılarında vâkı' olan beğlere ve kâdîlara ve yol üzerinde olan dizdârlara hüküm ki:

Hâliyâ Boğdan Voyvodası Aleksandra âdem gönderüp kendü için Girid adasından âdemleri hamr alup gitmek istediklerinde dahlolunmamak bâbında hükmi şerîfüm recâ itmeğin **buyurdum [ki]:**

Yani nâm re'îs vardukda, yiğirmi üç zirâ' uzun bir gemiye sığacak kadar fuçî ile ne mikdâr hamr alup her kangınızın taht-ı hükûmetine dâhil olursa kimesneyi aslâ dahl ü ta'arruz itdirmeyüp geçüresiz; şöyle bilesiz.

1174 *Ecnebi biri için yalan yere "sipâhizâdedir" diye şahitlik yapan sipâhilerin timarlarının ellerinden alınıp, timarı olmayanlara da üç yıl timar verilmemesi.*

Yazıldı.

Beğlerbeği çavuşlarından Behrâm'a virildi. Fî 21 Şevvâl, sene: 972

Rûmili beğlerbeğisine hüküm ki:

Avlonya sancağında Premedi nâhiyesinde Hırşova ve gayri karyelerden yedi bin yedi yüz toksan sekiz akça tîmârî olan Barak ve Paşa sancağında, Bihlişte nâhiyesinde Bilori nâm karyeden üç bin akça tîmârî olan Kâsım oğlu Timür ve nâhiye-i mezbûrede Parab nâm karyeden üç bin akça tîmârî olan Mehmed oğlu Mustafâ ve mezbûr nâhiyede Bilori nâm karyeden üç bin akça tîmârî olan Kâtib Mustafâ oğlu Emre ve nâhiye-i mezbûrede Bolara

nâm karyeden üç bin tîmârı olan Alî oğlu Mehmed ve Şehirköy nâhiyesinden Bodineli nâm karyeden ve gayriden üç bin akça tîmârı olan Süleymân oğlu İshâk ve Mora sağcağında Koritos nâhiyesinde Maşilere ve gayri karyelerden üç bin akça tîmâra mutasarrıf olan Kâsım oğlu Mustafâ ve İskenderiyye sancağında İpek nâhiyesinde Gürivik-i Küçük nâm karyeden üç bin akça tîmârı olan Hüseyin oğlu Pîr Ahmed ve Paşa sancağında Avrethisârı nâhiyesinde Blaki(?) ve gayri karyelerden üç bin akça tîmârı olan İsâ oğlu Mustafâ ve Görice nâhiyesinde Tırnovic ve gayri karyelerden üç bin tîmârı olan İskender oğlu Hüseyin ve Avlonya sancağında Ergirikasrı nâhiyesinde Budliye ve gayri karyelerden üç bin tîmârı olan Mehmed oğlu Mustafâ ve Tırhala sancağında Fener nâhiyesinde Dervîş nâm karyeden altı bin tîmârı olan Alî ve Kırçova nâhiyesinde Brağlıs(?) nâm karyeden üç bin üç yüz yetmiş dört akça tîmârı olan Alî oğlu Mehmed ve Radomir* nâhiyesinde İvaliç(?) nâm karyeden altı bin yüz altmış iki tîmârı olan Murâd ve Ohri** sancağında Presbe nâhiyesinde Prestine(?) nâm karyeden dört bin akça tîmârı olan İlyâs oğlu Mehmed ve Ohri sancağında Akçahısâr nâhiyesinde üç bin akça tîmârı olan Alî oğlu Mustafâ mezkûrlar bir ecnebî için; "Sipâhî-zâdedür." diyü şehâdet idüp şehâdetleri gayr-i vâkı‘ olmağın tîmârları üzerlerinde olanların tîmârı alınup ve ferâgat idüp ma‘zûl bulunanlara üç yıla dek tîmâr virilmemek emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vardukda, mezkûrlardan tîmârı üzerlerinde olmayanlara üçer yıl tîmâr virilmemek emrolduğun deftere kayıtdürüp tîmârları üzerlerinde olanların tîmârların alup müstehk olan ma‘zûllere tevcih idesin.

* Metinde () şeklinde geçmektedir.

** Metinde () şeklinde geçmektedir. Krş. hk. nr. 1185

1175 *Gelibolu'ya bağlı Kadıköyü karyesinde elinde çalıntı atlar ve cariye bulunan Karaşekillü Şâh Ali'nin hâssa reislerinden Hüsam'a teslim edilerek gönderilmesi.*

Yazıldı.

Mezbûr Husâm'a virildi. Fî 22 Şevvâl, sene: 972

Gelibolu kâdîsına hüküm ki:

Bundan akdem kazâ-i mezbûra tâbi‘ Kâdîköyi nâm karyede elinde uğruluk yundlar ve câriye bulunup müseccel olup bi'l-fi'l karye-i mezbûrede Kavak âmili habsinde olan Karakürtül Karaşekillü Şâh Alî dimekle ma‘rûf kimesnenün Âsitâne-i Sa‘âdetüm'e gelmesi lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Mezkûr hükm-i şerîfümle varan hâssa re'îslerden Husâm'a kayd ü bend ile teslim eyleyüp ve kifâyet mikdârı âdem koşup tenbîh eylesin ki, yolda ve izde gaybet itdürmekden hazer ideler.

1176

Arap eşkıyasının muhasara ettiği Basra Kalesi, Medine, Rahmaniye ve Fethiyye'ye yardım için Bağdad beylerbeyinin gönderdiği askerlere ilaveten Diyarbakır ve Şehrizol'dan da yardım için sancakbeylerinin gönderildiği.

Yazıldı.

Bu üç hüküm mühürlenüp paşa hazretlerine gönderildi. Fî 23 Şevvâl, sene: 972

Bağdâd beğlerbeğisine hüküm ki:

"Basra beğlerbeğisinin sana gönderdiği mektûbı vârid olup eşirrâ-yı A'râb-ı şekâvet-şi'ârdan ba'zı müfsidler asker cem' idüp Basra Kal'ası'nun sûrını ihâta eyleyüp ceng ü cidâle mübâşeret itmeleriyle müşârun-ileyh mu'âvenet taleb idüp Zekiyye Beği Dervîş Alî Beğ dahı mektûb gönderüp Medîne ve Rahmâniyye ve Fethiyye'yi a'dâ muhâsara itdüğün bildürdükleri ecilden mu'âvenete bir mikdâr askerle sancakbeği kullarum irsâl olundu." diyü i'lâm eylediğün ecilden Diyârbekir'den olan sancakbeği kullarumdan askere ve nökere mâlik yararlarından altı nefer ve Şehrizol'dan beş nefer beğler kullarum ta'yîn olunup isti'câl üzre irsâl olunmağıçün müşârun-ileyhimâ beğlerbeğiler kullaruma ulağla ahkâm-ı şerîfem gönderilmiştir. İnşâ'a'llâh varup irişmek üzredür. **Buyurdum ki:**

Bağdâd'a varup vâsıl olduklarında, te'hîr itmeyüp Şehrizol'dan emrolunan askeri vech ü münâsib gördüğün üzre hücum iden a'dânun üzerine irsâl idüp müşârun-ileyh Basra beğlerbeğisine mu'âvenete irişdürüp a'dânun def'ı husûsına gereği gibi mu'în ü zahîr olup bâb-ı ikdâm ü ihtimâmda dakîka fevtitmeyesin ve a'dânun vilâyet-i mezbûreye şimdiki hâlde bu vechile hareketi olmağa sebep ü bâ'ıs ne olmuştur, aslı ne idüğün ma'lûm idinüp sıhhati üzre mufassal ü meşrûh yazup i'lâm idesin.

1177

Basra Kalesi ile Basra'ya bağlı Medine, Rahmaniye ve Fethiyye'yi muhasara eden eşkıyaya karşı Diyarbakır beylerbeyinin yeteri kadar askeri Basra beylerbeyine yardımına gönderilmesi.

Yazıldı.

Diyârbekir beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâlen Bağdâd Beğlerbeğisi Mustafâ dâme ikbâlühû Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "mukaddemâ vâlî-i Basra olan; "A'râb-ı bed-fi'âlden ba'zı müfsidîn Basra Kal'ası'nun üzerine gelüp muhâsara eyledi." diyü mektûbı vârid olup müşârun-ileyhden mu'âvenet taleb eylemeğün Bağdâd gönüllülerinden ve yeniçerilerinden bir mikdâr asker ile dört beş sancakbeği kullarumı def'-ı mazarrat-ı a'dâ için mu'âvenete irsâl itdüğün ve Zekiyye Beği Dervîş dâme izzühûnun müşârun-ileyhe dahı mektûbı vârid olup; "Basra'ya tâbî Medîne ve Rahmâniyye ve Fethiyye A'râbı dahı Cezâyir'i muhâsara itdi." diyü bildürdüğün" i'lâm eylediği ecilden beğlerbeğiliğünde olan beğler kullarumun yararlarından askere ve nökere kâdir altı sancakbeği kullarum sancakları askeri ile ta'yîn idüp üzerlerine yara[r] çavuşlar koyup cümleden yarar olanı serdâr idüp âlât-ı harb ü kâtîli ve esbâb-ı ceng ü cidâlleri ve cebelûleriyle müretteb ü mükemmel düşmen yarağıyla hemân ihrâc itdürüp Şehrizol Beğlerbeğiliği'nden dahı beş sancakbeği kullarum sancakları askerleriyle ta'yîn

olunup gönderilmek için Şehrizol beğlerbeğisine hükmi hümayûnum gönderilmiştir. **Buyurdum [ki]:**

Diyârbekir'den irsâl eylediğün beğler kullaruma tenbîh eylesin ki, sür'at ü ikdâm üzere yöriyüp Şehrizol askeri ile mu'âvenete irişmeğe cehdidesin. Ümmîzdür ki, dahl ü tecâvüz iden a'dâ-yı müfsidînün mazarrat u fesâdları def'inde envâ'-ı hıdmetde ve yoldaşlıkda bulunalar. Şöyle [ki], zikrolunan beğler kullarumla ta'yîn olunan asker varup irişmemekle a'dâ zafer bulup memleket ü vilâyete zarar u gezend irişdüre, aslâ kimesnenün özri makbûl değildir. Envâ'-ı itâb u ıkâb-ı elîmüme mazhar vâkı' olurlar. Ana göre tenbîh ü tedârük idüp ol cânibe mu'âvenete asker yitişdürmek ardınca olasin ve bu hükmi hümayûnum sana ne gün varup vâsıl olup beğler kullarumdan kimi ta'yîn idüp ve ne mikdâr asker irsâl eylediğün yazup defter idüp defterin mühürleyüp Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin.

1178 *Şehrizol'den beş sancakbeyi ile Diyarbakır'dan altı sancakbeyinin Basra beylerbeyine yardım için gönderilmesi.*

Yazıldı.

Bir sûreti, Şehrizol beğlerbeğisine; "...Beş sancakbeği kullarımı sancakları askeriyle ta'yîn idüp dahı Diyârbekir'den altı sancakbeği ta'yîn olunup biri serdâr olup irsâl olunmıştır." diyü yazılmışdır.

1179 *Halka zulmederek usulsüz hareketlerde bulunan Müküs Hakimi Mîr Ahmed hakkında gerekli soruşturmanın yapılarak suçlu görülürse hapsedilmesi.*

Yazıldı.

Van beğlerbeğisine hüküm ki:

Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "Van tevâbi'ından Müküs Hâkimi olan Mîr Ahmed mukaddemâ niçe nâ-meşrû' evzâ' u etvâra irtikâb itdüğüçün Van Kal'ası'nda habsolunup sonradan halâs olup sancağına girdükde aslâ uslanmayup niçe müslimânları ve kefare tâyifesinden niçe re'âyâyı bî-günâh katlidüp ve niçe kimesnenün avretlerin ve oğlanların çeküp envâ'-ı fesâdı olduğundan gayri hutbe-i şerîfi iştirâk üzere okutduğına ikrâr idüp ve ikrârı tescîl olunup ve bu bendeleri Van'a geldükde kâdîyı cebren ve kahran çıkarup kat'â şer'-ı şerîfe tâ'ati ve mürâca'ati olmayup zulm ü te'addîsi ve bid'at işlerinin nihâyeti yoktur." diyü i'lâm eylediğün ecilden sancağı âhara tevcîh olunmıştır. **Buyurdum ki:**

Hükmi şerîfüm varıcak, mezbûrun ahvâlini kimesneye ifşâ itmeyüp hüsn-i tedbîr ü tedârükle ele getirüp ol vechile zulm ü te'addîsi ve nâ-meşrû' ef'âl ü etvârı şer'le sâbit olup sicillât olunmuş ise kendüyi yine habsidüp sûret-i sicillin gönderüp tafsîl-i ahvâlin sıhhati üzere arzeyesin. Sonra mezbûr hakkında emrüm ne vechile sâdır olursa mücebi ile amel eylesin. Ammâ; ele getürmekde tamâm basîret ü intibâh üzere olup gaflet ile müfsid-i mezbûrı ürküdüp bir yana gaybet itdürmekden ve bir fesâda bâ'ıs olmakdan hazer idesin.

1180

Rumili beylerbeyinin düşmanın saldırı ihtimaline karşı daha önce kendilerine hüküm gönderilen sancak beylerini çağırarak orduyu Sofya'da toplaması.

Yazıldı.

Ömer Çavuş'a virildi. Fî 26 Şevvâl, sene: 972

Rûmili Beğlerbeğisi Ahmed Paşa'ya hüküm ki:

Hâliyâ küffâr-ı hâksârün serhadlerde ahd ü emâna muhâlif hareketi olup Rûmili askeri ile cem'ıyyete çıkmak lâzım gelmeğin **buyurdum ki:**

Hük-m-i şerîfüm varıcak, aslâ te'hîr ü terâhî eylemeyüp sefere lâzım tavarunı isti'câl üzre getürdüp dahı müretteb ü mükemmel düşmen yarağıyla cem'ıyyet itmek için Sofya'ya varup anda cem'ıyyet üzre olup ve sâbıkâ sefer-i hümayûna hâzır olmağıçün ahkâm-ı şerîfe gönderilen sancakbeği kullaruma kendü cânibünden mektûblar yazup ulağla ırsâl idüp Sofya'ya karîb at kolayı olan mahallerde ârâm idüp cem'ıyyet üzre düşmen yarağıyla hâzır u müheyâ bulunasın ki, her ne mahalle varmak emridersem tevakkuf lâzım gelmeyüp hemân emrüm üzre teveccüh oluna. Bu bâbda benüm ziyâde ihtimâm-ı şerîfüm vardur; ana göre tedârük üzre olup cem'ıyyete çıkmak ardınca olasin.

1181

Manavgat kazâsında Kırca Ali adındaki müsellemin, zimmetine geçirdiği iddia edilen mallar ile elinde bulunan çalıntı develer hakkında gerekli soruşturmanın yapılması.

Yazıldı.

Arz getüren Mahmûd'a virildi. Fî 26 Şevvâl, sene: 972

Alâ'ıyye beğine ve Manavgat kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ Tekeili müsellemleri beği mektûb gönderüp; "Manavgat kazâsında Kırca Ali nâm kimesne müsellemler olup mâl-ı mîrîden niçe akça alup müfettiş geldükde gaybet idüp memleket şekvâ eyleyüp bir kaç nefer kimesne ile yollara çıkar. Elinde uğruluk develer dahı bulundu. Müsellemler çıkarmağa âdem gönderildükde mezbûr üç nefer âdem ile yollarına geldüğün" arzitmeğin **buyurdum ki:**

Göresiz; fi'l-vâkı' mezbûrun ol vechile fesâd ü şenâ'ati bi-hasebi's-şer' sâbit olursa tutup habsidüp üzerine şer'le sâbit olan mevâddı yazup arzidesiz.

1182

Vakıflar vesâir kişiler tarafından Belgrad Kalesi'ne emaneten bırakılmak istenen malların kabul edilerek korunmaları için gerekli ihtimamın gösterilmesi.

Yazıldı.

Dergâh-ı Mu'allâ'ya gelen Mûsâ'ya virildi.

Belgrad kâdîsına hüküm ki:

Ol cevânibde vâkı' olan evkâf mâlından ve gayriden hıfzı lâzım olanı emânet tarîkıyla kal'ada komak istediklerinde kal'a hâfızları kabûl itmemeğe ve gayri me'men ü mahfûz yir olmamağın hayli zâyî' u telef olurımış. **Buyurdum ki:**

Hüküm-i şerîfüm varıcak, kal'a-i mezkûre dizdârına ve kethudâsına ve sâyir erenlerine onat vechile tenbîh ü te'kîd idesin ki, min-ba'd mâl-ı vakf olsun ve gayri olsun, emânet konıldukda gereği gibi hıfzidüp ihmâl ü tekâsül itmeyüp kemâl-i ihtimâm ile görüp gözedeler. Şöyle ki; aralarında emânet konan mâldan bir habbe zâyî' ola, bir ferdün özri makbûl olmaz. Ana göre bâb-ı muhâfazada dakîka fevtitmeyeler.

1183

İmroz Adası'nda zimmî Yani Raso'nun zabtı altında bulunan şahin yuvalarındaki yavruların Keyvan ve Bozcaada hisar erlerinden Durmuş tarafından alındığı yolundaki şikayetin araştırılması, iddianın doğruluğu halinde şahinlerin sahibine iade olunması ve Südde-i Saâdet'e getirilirken güvenliğinin sağlanması.

Yazıldı.

Kayd cüzine geçmişdür.

Limni kâdîsına hüküm ki:

Kazâ-i mezbûrede İmroz atasında olan şâhîn yuvalarını zabtiden Yani Reso nâm zimmî Südde-i Sa'âdetüm'e gelüp; "zikrolunan yuvalarda hâsıl olan şâhînleri Keyvân nâm kimesne ile Bozcaata Hısârı erenlerinden Turmuş aldığın" bildürmeğin **buyurdum ki:**

Hüküm-i şerîfüm varıcak, mezkûr ihzâr idüp hak üzre tefîş idüp göresin; kazıyye arzolunduğu gibi ise zikrolunan şâhînleri buna alıvirüp Südde-i Sa'âdetüm'e getirürken kimesneyi dahlitdurmeyesin; itmek isteyenleri isimleriyle yazup arzidesin.

1184

Südde-i Saâdet'e gelen Mağrib Trablusu Beylerbeyi Turgut'un gemisindeki neferler için, talep edildiği takdirde Akdeniz yalısındaki kadılar tarafından bedeli karşılığında peksimet tedarik edilmesi.

Yazıldı.

Erbâb-ı tîmârdan Mustafâ'ya virildi. Fî 23 Şevvâl, sene: 972

Akdeniz yalısında vâkı' olan kâdîlara hüküm ki:

Mağrib Trablusu Beğlerbeğisi Turgud Südde-i Sa'âdetüm'e gelen kalitesinün her kankınızın taht-ı kazâsında zahîresi dükenürse akçaları ile kifâyet kadar peksimad virilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Mûmâ-ileyhün kalitesinün neferlerinün her kankınızın taht-ı kazâsında zahîreleri dükenürse narh-ı rûzî üzre akçaları ile kifâyet kadar peksimad alıviresiz. Bu bahâne ile emrûme muhâlif deryâya ve küffâr-ı hâksâra [peksimad] virilmekten ziyâde hazer eyleyesiz.

1185 *bkz. hkm. 1174*

Yazıldı.

Beğlerbeği Çavuşı Behrâm Çavuş'a virildi. Fî 26 Şevvâli'l-mükerrem, sene: 972

Rûmili beğlerbeğisine hüküm ki:

Avlonya sancağında Premedi nâhiyesinde Hırşova nâm karye ve gayri karyelerden yedi bin yedi yüz toksan sekiz akça tîmârı olan Barak ve Paşa sancağında ve Bihlişte nâhiyesinde Bilori nâm karyeden üç bin tîmârı olan Kâsım oğlu Timûr ve nâhiye-i mezbûrede Parab nâm karyeden üç bin tîmârı olan Mehmed oğlu Mustafâ ve mezbûr nâhiyede Bilori nâm karyeden üç bin tîmârı olan Kâtib Mustafâ oğlu Emre ve nâhiye-i mezbûrede Bolara nâm karyeden üç bin tîmârı olan Alî oğlu Mehmed ve Şehirköy nâhiyesinde Bodineli nâm karye ve gayriden üç bin tîmârı olan Süleymân oğlu İshâk ve Mora sancağında Koritos nâhiyesinde Maşilere ve gayri karyelerden üç bin tîmârı olan Kâsım oğlu Mustafâ ve İskenderiyye sancağında İpek nâhiyesinde Gürivik-i Küçük nâm karyeden üç bin tîmârı olan Hüseyin oğlu Pîr Ahmed ve Paşa sancağında Avrethisârı nâhiyesinde Blaki(?) ve gayri karyelerden üç bin tîmârı olan Îsâ oğlu Mustafâ ve Görice nâhiyesinde Tırnovic nâm karye ve gayriden üç bin tîmârı olan İskender oğlu Hüseyin ve Avlonya sancağında Ergirikası nâhiyesinde Budliye ve gayri karyelerden üç bin tîmârı olan Mehmed oğlu Mustafâ ve Tırhala sancağında Fener nâhiyesinde Dervîş nâm karyeden altı bin tîmârı olan Alî ve Kırçov[a] nâhiyesinde Brağlıs(?) nâm karyeden üç bin üç yüz yetmiş dört akça tîmârı olan Alî oğlu Mehmed ve Radomir* nâhiyesinde İvaliç(?) nâm karyeden altı bin yüz altmış iki akça tîmârı olan Murâd ve Ohri sancağında Presbe nâhiyesinde Prestine(?) nâm karyeden dört bin tîmârı olan İlyâs oğlu Mehmed ve Ohri sancağında Akçahısâr nâhiyesinde üç bin tîmârı olan Alî oğlu Mustafâ mezkûrlar bir ecnebî için; "Sipâhî-zâdedür." diyüş şehâdet idüp şehâdetleri gayr-i vâkı' olmağın tîmârları üzerlerinde olanların tîmârları alınup ve ferâgat idüp ma'zûl bulunanlara üç yıla dek tîmâr virilmemek emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, mezkûrlardan tîmârları üzerlerinde olmayanlara üçer yıl tîmâr virilmemek emrüm olduğın deftere kayditdürüp tîmârları üzerlerinde olanların tîmârların alup müstehık olan ma'zûllere tevcih idesin; şöyle bilesin.

* Metinde () şeklinde geçmektedir.

[Yev]mü'l-Ahad, fî 26 Şevvâl, sene: 972

1186

Kasım Mirza'nın vatanını terketmeyip memleketinin ve halkının başında bulunarak İran'la yapılan sulhu bozacak davranışlardan kaçınması.

Kâsım Mîrzâ'ya hüküm ki:

Hâliyâ Dergâh-ı Sa'âdet-destgâhımız'a mektûb gönderüp; "bundan akdem fermân-ı cihân-mutâ'umla vilâyet-i Şîrvân'a dühûl olundukdan sonra bu âna gelince vâkı' olan sergüzeştiniz beyân olunup ahvâl-i ferhunde-âmâlinüz bâbında vech-i salâh ne ise işâret olunmak" husûsını inbâ itmişsiz. Ol bâbda her ne ki i'lâm olunmuş ise ale't-tafsîl izz-i huzûruma arzolunup ilm-i şerîfüm muhît u şâmil olmuştur. Eyle olsa; Nahcırvan Seferi'ne azîmet-i hümayûnum oldukda vilâyet-i Şîrvân'a asâkir-i nusret-resân bu cânibden mu'âvenet eylemeleriyle tarafeynden bir nice eyyâm ü leyâlî havâlî-i Kars'da karâr olunup habere muntazır iken ahâlî-i Şîrvân ile ol taraftan bir harekete mecâlinüz olmayup sefer-i mezbûr tamâm oldukdan sonra Kızılbaş cânibi Atebe-i Ulyâmuz'dan istîmân idüp kâ'ide-i sulhı istihkâma getirüp ri'âyet iderken şimdiki hâlde mâ-beynde olan sulh u salâha muhâlif bir vaz' olmak münâsib değildir. Cenâb-ı emâret-me'âb, eyâlet-nisâb Kırım Şemhâl'e kemâl-i ittihâd ile karâbetiniz olup ahâlî-i vilâyetün kadîmî beğ-zâdesi olup terk-i evtân idüp Atebe-i Ulyâm'a muhâceret idersen tekrâr ahâlî-i vilâyete inkılâb düşmek ihtimâlî yok mıdur? **Buyurdum ki:**

Hükûm-i şerîfüm varıcak, refâhiyyet-i ahvâl-i memleket ü re'âyâyâ nâzır olup Yukaru Cânib'le olan sulha muhâlif vaz' olmakdan sakınup ol bâbda re'y-i savâb ne ise vech ü münâsib gördüğün üzre amel eylesin.

[Yev]mü'l-Ahad, fî 27 Şevvâl, sene: 972, Kostantîniyye

1187

Budun'da sonradan ihdas olunan yeniçeri bölüğünün tedrici olarak kaldırılması için boşalan yeniçeri gediklerinin kimseye verilmemesi; barut imali için güherçile toprağı bulunan mahallerden numune gönderilmesi ve Beç kralının kendisine gönderilen ahidnâmeğe uygun davranıp davranmadığının bildirilmesi.

Yazıldı.

Budun beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ Budun'da hâdis olan yeniçeri tâyifesinden tîmâra çıkanların gedükleri kimesneye virilmeyüp mahlûl olan gönüllü gedükleri ve hısâr gedüğü mezkûrlara virilüp tadrîcle yeniçeri bölüğü ref' olunması murâd-ı şerîfüm olmağın **buyurdum ki:**

Hükûm-i şerîfüm varıcak, tâyife-i mezbûreden tîmâra ve gönüllü gedüğüne çıkanların min-ba'd gedüklerin âhara virilmeyüp mahlûl olan gönüllü ve beşlü ve hısâr-eri gedüklerin âhardan kimesneye virilmeyüp mezkûrlara tevcih idüp tağıtmak ardınca olası ve ol yirlerde sana barut işletmek emrüm olmuşıdı. Husûs-ı mezbûra gereğı gibi mukayyed olup vilâyet-i mezbûrede harâbe köy yirlerinde ve sâyir gübrelü yirlerden tettebbu' u tecessüs itdürüp güherçile toprağı her ne mahalde bulunursa tedârük idüp nümûnesin gönderüp ve kıntârı ne mikdâr akça ile hâsıl olursa yazup arzidesin ve Budun serhadlerinin hâli nedür, Peç kralı ahid-nâme-i hümayûnum vardukdan sonra ne hâldedür, Südde-i Sa'âdetüm cânibi ile dostluk üzre midür, yoğ ise ahd ü emâna muhâlif hareketi var mıdur; ol cânibün ahvâlinde şimdiye

değın vâkıf u muttali' olduğun ahbâr-ı sahîha ne ise ale't-tafsîl Südde-i Sa'âdetüm'e i'lâm eylesin.

1188 *Tımışvar beylerbeyinin düşmanın Büyük Arad'ın yakınlarında yapmak istediği barkan binasına engel olması ve Rumili, Tımışvar ve Budun askerlerinden emri altında ne kadar asker olduğunu bildirmesi.*

Yazıldı.

Tımışvar beğlerbeğisine bir hüküm ki:

Hâliyâ küffâr-ı hâksâr Büyük Arad'a karîb üç mil yirde bir parkan binâ itmek üzere olduğu istimâ' olundu. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, adû-yı makhûr kendü hâlinde olmayup ol cânibde parkan binâ itmek üzere oldukları vâkı' ise ihdâs itmek istedikleri parkanı binâ itdürmeyüp her ne vechile mümkün ise tedârük idüp men' u def' idesin ve vilâyet-i Erdel'e gelen adû-yı hâksâr ne hâldedür, Rûmili ve Tımışvar askerinden yanuna ne mikdâr kimesne cem' olmuşdur ve Budun'dan dahı ne mikdâr asker gelmişdür, Kral-oğlı'nun hâli nedür, üzerinde ne mikdâr leşkeri vardır; bi'l-cümle ol cânibün ahvâlin ale't-tafsîl Südde-i Sa'âdetüm'e i'lâm eylesin; şöyle bilesin.

1189 *Köstendil, Üsküp ve İskenderiye beylerinin askerleriyle birlikte daha önce emredildiği üzere Tımışvar beylerbeyinin yanına gidip O'nun münasip göreceği hizmetlerde bulunmaları.*

Yazıldı.

Ömer Çavuş'a virildi. Fî 28 Şevvâl, sene: 972

Köstendil beğine hüküm ki:

Hâliyâ vilâyet-i Erdel'e müstevlî olan a'dâ-yı bed-re'yün def'-ı mazarrat u fesâdı için emîrul-ümerâ'il-kirâm Tımışvar Beğlerbeğisi Mustafâ dâme ikbâlühûnun yanına varup hıdmetde ve yoldaşlıkda bulunmağıçün bundan evvel hükm-i hümâyûnum gönderilmişidi. Emr-i sâbıkum üzere sancağundan çıkup mahall-i me'mûra müteveccih olduğun ma'lûm olması mühimm ü lâzım olmağın **buyurdum ki:**

() varıcak, sancağın askeriyle her ne mahalde bulunursan ber-vech-i isti'câl ale'l-ittisâl tayy-i menâzil idüp münâsib olan mahalden mürûr u ubûr eyleyüp müşârun-ileyhün yanına varup Kral-oğlı'na mu'âvenet itmek için a'dâ-yı makhûrun def'ine vech ü münâsib gördüğü üzere hıdmetde ve yoldaşlıkda bulunmak bâbında dakîka fevritmeyesin. Vilâyet-i mezbûre Memâlik-i Mahrûsem'den olup adû-yı hâksârın def'ine irişmemekle vilâyet-i mezbûreye zarar u husrân vâkı' ola, hîç bir vechile özrinüz makbûl olmaz; itâb [u] ikâbuma mazhar vâkı' olursız. Bir dürlü dahı itmeyüp ana göre mütenebbih olasın ve bu hükm-i şerîfüm sana ne günde ve ne mahalde varup vâsıl olduğun yazup arzeyesin; şöyle bilesin.

Yazıldı.

Bu da.

Bir sûreti, Üsküb Beği Üveys Beğ'e.

Yazıldı.

Bu da.

Bir sûreti, İskenderiyye Beği Tur Alî Beğ'e.

Yazıldı.

İlyâs Çavuş'a virildi. Fi't-târîhu'l-mezbûr.

Bir sûreti, Prizrin Beği Mustafâ Beğ'e.

1190

Hersek beyinin, sancağın sübaşı ve sipâhilerini alaybeyinin kumandasında toplayıp, Tımışvar beylerbeyinin yanına göndermesi ve O'nun münasip göreceği hizmette bulundurması.

Yazıldı.

Ömer Çavuş'a virildi. Fi't-târîhu'l-mezbûr.

Hersek beğine hüküm ki:

Hâlen vilâyet-i Erdel'e müstevlî olan a'dâ-yı-bed-re'yün def'-ı mazarrat u fesâdı için sancağın sübaşılarının ve sipâhîlerin alaybeğlerine koşup emîru'l-ümerâ'il-kirâm Tımışvar Beğlerbeğisi Mustafâ dâme ikbâlühûnun yanına gönderüp hıdmetde ve yoldaşlıkda bulunmağıçün bundan akdem sana hüküm-i hümayûnum gönderilmiştir. Hâliyâ sancağın sübaşılarının ve sipâhîlerin emr-i sâbıkum üzere alaybeğine koşup müşârun-ileyh yanına gönderdiğün ma'lûm olmak lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Hüküm-i şerîfüm varıcak, aslâ te'hîr ü tevakkuf itmeyüp sancağın sübaşılarının ve sipâhîlerin müretteb ü mükemmel emr-i şerîf-i sâbıkum mücebince alaybeğine koşup tayy-i menâzil ve kat'-ı merâhıl kılup ber-vech-i isti'câl gönderüp müşârun-ileyh beğlerbeğiye mülâkî olup a'dânun def' u ref'inde vech ü münâsib gördüğü üzere hıdmetde ve yoldaşlıkda bulunup dakîka fevtitmeyeler. Vilâyet-i mezbûre Memâlik-i Mahrûsem'den olup adû-yı hâksârın def'ine irişmemekle vilâyete zarar u husrân vâkı' ola, kimesnenün hiç bir vechile özri makbûl olmaz; itâb [u] ikâbuma mazhar olursız. Bir dürli dahı itmeyüp ana göre mukayyed olasın ve bu hüküm-i şerîfüm sana ne gün varup vâsıl olduğın ve ne vechile tedârük idüp gönderdiğün yazup bildüresin.

1191

Trablus halkından Nâsiruddîn adlı riba-hor hakkındaki iddiaların araştırılıp doğruluğu halinde küreğe konulmak için Südde-i Saâdet'e gönderilmesi, eğer iddialar doğru değil ise şikâyetçi Şeyh Mehmed'in gönderilmesi.

Yazıldı.

Mezbûra virildi. Fî 28 Şevvâl, sene: 972

Trablus beğine, Trablus ve Sermîn kâdîlarına hüküm [ki]:

Nefs-i Trablus halkı tarafından Şeyh Mehmed nâm kimesne Dergâh-ı Mu'allâm'a mufassal arz-ı hâl sunup Nâsiruddîn nâm ribâ-hor hakkında ba'zı nâ-meşrû' kazâyâ isnâd eyleyüp sunılan arz-ı hâlün sûreti aynı ile yazılıp irsâl olundu. **Buyurdum ki:**

Hüküm-i şerîfüm varıcak, mezbûrı ihzâr idüp gönderilen sûret-i ruk'aya nazar idüp bi-hasebi's-şer'ı's-şerîf teftîş idüp göresiz: Şöyle ki; zikrolunan ruk'ada tahrîr olunan mevâd bundan akdem bir def'a şer'le faslolunmuş olmayup on beş yıl geçmiş değil ise teftîş eyleyüp göresiz: Şöyle ki; kazıyye i'lâm olunduğı gibi olup bi-hasebi's-şer'ı's-şerîf sâbit ü zâhir ola, şer'le sübût bulan hukûkî ashâbına hükmidüp alıvirdükden sonra mezkûrı yarar âdemlere koşup Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesiz ki küreğe konıla. Ammâ şöyle ki; ruk'ada mesfûra isnâd olunan husûslar şer'le sâbit olmayup gayr-i vâkı' ola, ruk'a sunan Şeyh Mehmed'i yarar âdemlere koşup Dergâh-ı Mu'allâm'a gönderesiz. Tarafeynden birine meyl ü muhâbâdan ve hılâf-ı vâkı' kazıyye arz olunmakdan ve şer'-ı kavîme mugâyir iş olmakdan hazer eyleyesiz; şöyle bilesiz.

1192 *Gelibolu'da bâzı zimmîlerin ihtiyaçlarından fazla içki üretip sattıkları iddialarının araştırılarak ihtiyaç fazlası içkilerin sirke haline getirilerek sattırılması.*

Yazıldı.

Gelibolu kâdîsına hüküm ki:

Mahmiyye-i Gelibolu'da sâkin ba'zı kefare tâyifesi kendü nefslerine kifâyet ider hamrdan ziyâde evlerinde hamrları olup âhara bey' itmekle hılâf-ı şer'-ı şerîf muttasıl şürb-i hamr olunmakdan hâlî olunmaduğı istimâ' olunmağın **buyurdum ki:**

Hüküm-i şerîfüm varıcak, bu husûsı kimesneye i'timâd itmeyüp bi'z-zât kendü nefsünle mahmiyye-i mezbûrede olan kefare tâyifesinden hamr ihtimâli olan evlerin yoklayup gereğı gibi tetebbu' u tefahhus idüp kefare tâyifesine kendü nefsleriyeçün kifâyet mikdârı hamr alıkoyup dahı mâ-adâsın sirke itdürüp bey' itdüresin. Bu bahâne ile kimesneye dahlolunup celb ü ahz olunmakdan ve şer'a ve emre muhâlif iş olmakdan ziyâde hazer eyleyesin.

1193 *Silivri'nin Tuzlak köyünden, hırsızlık yaptığı bildirilen Abdullah oğlu Mustafa'nın küreğe konulmak için Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.

Silivri kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ Dergâh-ı Mu'allâm'a sûret-i sicill ibrâz olunup; "taht-ı kazânda Tuzlak nâm karyeden Mustafâ bin Abdullâh yatsu namâzı vaktinde Râziye nâm zevcesin döğmekle mezbûreden; "Aslı nedür?" diyü sü'âl olundukda; "Bir küçücek saban demüri ve bir zencîr

yular ve bir dipli(?) depesi ve bir sürmene sanduk içinde bir çift () ve bir mikdâr hurde esbâb ve bir mikdâr makreme ve bir mikdâr destmâl ve bir ton ve bir gönlek getürdi. Konşılara ifşâ itdüğümçün beni döğër; hattâ ol esbâbun bir mikdârı evün bir bucağında gömilmişdür ve bir mikdârı dahı şöyle durur." dimeğın evün bucağı kazılup bir zencîr yular ve bir saban demüri ve ba'zı esbâb dahı aynı ile bir bucakda bulunduğı ve karye-i mezbûre ahâlîsi mezbûrdan şikâyet itdüğı" i'lâm olunmağın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, mezbûrı dutup kayd ü bend ile yarar âdemlere koşup Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin ki küreğë konıla. Ammâ; bile koşup gönderdüğün kimesnelere tenbîh ü te'kîd eylesesin ki, yolda ve izde onat hıfzeyleyüp gaybet itdürmekden hazer eyleyeler.

1194 *Beyrut kazâsına emin ve nazır olduktan sonra halka zulmederek, Şam'da dâvasının görüldüğü sırada mîrî malı zimmetine geçirdiği anlaşılan ve kefile verildikten sonra kaçan zaîm Kayıtbay'ın yakalanıp zimmetinden mîrî malın tahsil edildikten sonra siyâset olunması.*

Yazıldı.

Şâm beğlerbeğisine hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Beyrût'da sâkin Za'îm Kayıtbay ile karındaşı oğlı olup Cebel-i Kesrevân Emîni olan Mansûr ve ba'zı kimesnelerin şer'ile görilecek ba'zı husûslar için hükm-i şerîf vârid olup yirinde kat'-ı nizâ' ve fasl-ı husûmet için âdem gönderildükde şer'-ı şerîfe da'vet olunup akd-i meclis olmak üzere iken ak ve kızıl bayrak i'tibârıyla mâ-beynlerine adâvet-i kadîmeleri olmağın cânibeynden üçer-dörder yü[z] nefer atlu ve yaya tüfenklü yaraklu âdemler ile adâvet-i kadîmeleri mukarrer olmak ile ikisi bir araya cem' olmakda küllî fesâd olmak mukarrerdür. Husûsâ, mezbûr Kayıtbay bu def'a Beyrût'a nâzır olup Harhar(?) nâhiyesine dâhıl olduğı gün Arûniyye(?) nâm karyede yedi kan olup ahâlî-i vilâyet beni üzerine iledüp keşfitdürüp bu adâvet ile mezbûrlar cem' olup ahsen vech ile kat'-ı nizâ' ve fasl-ı husûmet olmak kâbil değildür; çok kan olur. Mâdâm ki, mezbûr Kayıtbay bundadır, kazâ-i mezbûre fesâddan hâlî olmayup yollar emîn olmaz." diyü Beyrût kâdîsı i'lâm itmeğın şer'ile vâkı' olan husûsları Şâm'da görilmek için Şâm'a da'vet olunup Şâm kâdîsı nâyibi Beyrût kâdîsı mahzarında; "Akd-i meclis olunup za'îm-i mezbûrun üzerine üç-dört kan sâbit olup sicill olunup; "Kazâ-i mezbûra emîn ve nâzır olaldan yüz nefer âdemden ziyâde âdem katlitmişdür." diyü a'yân-ı vilâyet haber virüp üzerinde mâl-ı mîrî olmağın tahsîl olmak için hîn-i teftîşde kefile virilmiş iken gaybet itdüğini" arzidüp üzerine sâbit olan mevâddun sûret-i sicilleri ihrâc olunup irsâl olunmağın **buyurdum ki:**

Va[r]dukda, mezkûr Kayıtbay'un ze'âmetin alup âhara tevcîh idüp kendüyi kefillerine ve bi'l-cümle şer'ile buldurması lâzım olanlara buldurup zimmetinde olan mâl-ı mîrîyi tahsîl eyleyüp bi-hasebi's-şer' sâbit olan hukûk-ı nâsı ashâbına alıvır[dü]kden sonra aslâ te'hîr itmeyüp siyâset eylesesin.

1195

Halka zulmeden Biga Nâibi Köse Mustafa'nın küreğe konulmak üzere Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.

Yazıldı.

Kasaba-i mezbûreden Hâcî Mahmûd nâm kimesneye virildi. Fî selhî Şevvâlî'l-mükerrem, sene: 972.

Biga beğine ve Çan kâdîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Nefs-i Biga'da Nâyib olan Köse Mustafâ nâm kimesne yigirmi yıldan ziyâdedür ki, niyâbet idüp fukarâya olan zulm ü te'addîsi defe'âtla arzolunup mezbûrun hakkında "Küreğe gönderile." diyü emrüm vârid olmuş iken kâdîlar bir tarikle men' idüp hıfziderler." diyü arzitmeğin **buyurdum ki:**

Göresin; fi'l-vâkı' nâyib-i mezbûrun zulm ü te'addîsi bi-hasebi's-şer'î's-şerîf sâbit olup bir def'a küreğe gönderilmek için hüküm-i şerîfüm virilmiş ise niyâbetden ref' idüp mukayyed ü mahbûs yarar âdemlere koşup Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin ki küreğe konıla. Ammâ; bile koşup gönderdiğün kimesnelere tenbîh eyleyesin ki, onat hıfzidüp gafletle gaybet itdürmekden ziyâde hazer eyleyeler.

1196

Edirne'de kalpazanlık suçundan yakalanan Çilingir Sinan'ın işbirlikçilerinin yakalanarak Südde-i Saâdet'e gönderilmeleri.

Vezzân Mahmûd Çavuş'a virildi. Fî 19 Şevvâl, sene: 972

Edirne kâdîsına hüküm ki:

Çilingir Sinân nâm kallâb ele girüp örf olundukda; "Mahrûse-i Edirne sâkinlerinden Yûsuf ve Ahmed ve Hızır ve Kupurcî Alî ve Elsüz Çingâne ve oğulları yoldaşlarumdur." diyü ikrâr eylemeğin mezkûrları ele getirüp Südde-i Sa'âdetüm'e gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından Mustafâ ve ve silahdârlarum zümresinden Budak varıcak, bu ahvâlî kimesneye ifşâ itmedin hüsn-i tedbîr ü tedârûkle mezbûrları tettebbu' itdürüp ele getirüp mukayyed ü mahbûs Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin.

1197

Yahudilerin yanlarında müslüman çalıştırıp esir kullanmaları yasak olduğu halde Selanik'te bu gibi davranışlarda bulunduğundan Yahudilerin yanlarındaki esirlerin İstanbul'a satılıp bedelinin sahiplerine verilmesi ve yanlarında müslümanların çalıştırılmaması.

Yazıldı.

Edirnelü İlyâs Çavuş âdemi Yûsuf'a virildi. Fî selhî Şevvâl, sene: 972

Selanik ve Siroz kâdîlarına hüküm ki:

Hâliyâ Selanik Yehûdîleri dâru'l-harbden gelen esîrleri alup İslâm'a gelmelerine mâni' olup ve satun aldıkları esîrleri bir kaç yıl kitâbete kesüp va'deleri irişdükde âzâd olmaların

huccet idüp kitâbetlerinden ziyâde istihdâm itmek istedikleri esîrleri firâr idüp İslâm'a gelüp müslimân oldukda; "Esîrümdür." diyü da'vâ idüp bu tarîk ile müslimân kul ve müslime câriye istihdâmından hâlf olmayup ve âzâdlu müslime câriye ve sâyir müslimânları ücretle kullanurlarımıŝ. Bundan akdem tâyife-i kerîhe müslimân esîr kullandukları arzolandukda Selanik Beği Alî *dâme ızzühû* ile Selanik kâdîsına emr-i şerîfüm gönderilüp teftîş olundukda, Yehûdâ elinde tokuz yüzden ziyâde müslimân esîr zuhûr idüp mûmâ-ileyh deryâ seferine gitmekle emr-i şerîfüm üzre ol esîrler mezbûrlardan ref' olunmaduğı arzolandı. İmdi; Yehûdâ tâyifesine esîr kullanmağa ve ücret ile müslime ve müslimân istihdâm itmeğe kat'â ruhsat-ı hümayûnum yokdur. **Buyurdum [ki]:**

Hükm-i şerîfümle Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil İlyâs *zîde kadruhû* varıcak, bu husûsa çavuşum mübâşeretiyle bi'z-zât mukayyed olup tâyife-i mezbûrenün cemâ'atleri başların ve ihtiyârların ihzâr idüp kemâl-i dikkat ü ihtimâmıla teftîş eyleyüp Yehûdâ'dan her kimde esîr var ise taleb idüp ve sâbıkâ sancakbeği zuhûra getürdüğü esîrler her kande ise ma'lûm idinüp ne mikdâr müslimân ve müslime ve zimmî ve zimmiyye esîr bulunur ise ne cinsden ise isimleriyle ve sâhiblerinin esâmîsiyle yazup defter idüp imzâlayup yarar âdemlerünle gemilere koyup Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesiz ki, müslimânlara bey' olunup akçaları sâhiblerine teslim oluna. Bu bâbda olan emr-i şerîfümü gereği gibi tenbîh ü yasağ idüp men' u def' idesiz. Ba'de't-tenbîh emrûme muhâlif iş idenler her kangı cemâ'atden ise ki, cemâ'atbaşısı bilüp haber vermeye, ikisin dahı mukayyed ü mahbûs gönderesiz ki, küreğe konılalar. Bu bâbda benüm ziyâde ihtimâm-ı şerîfüm vardır; emrüm üzre Yehûdâ'dan esîr kullanmağı bi'l-küllîyye ref' idüp yanlarında sağır ü kebîrden bir ferd esîr kodurmayup ve ücretle müslimân ve müslimeyi istihdâm itdürmeyüp emr-i şerîfümün icrâsında dakîka fevtitmesiz. Bu bahâne ile Yehûdâ'dan celb-i mâl olunup himâyet oluna, aslâ özrinüz makbûl olmayup netîcesi size âyid olur; bilmiş olasız.

1198

Beyşehir kazâsı Emen karyesinden fîtne ve fesadçı oldukları bildirilen İshak oğullarının küreğe konulmak üzere Südde-i Saâdet'e gönderilmeleri, kâtil ve hırsız olduğı bildirilen Musa bin Mustafa'nın da durumunun araştırılarak haklarında gerekenin yapılması.

Yazıldı.

Beğ kethudâsına virildi. Fi't-târîhi'l-mezbûr.

Beğşehir Beği Bâyezîd Beğ'e ve Beğşehir ve Bilvîrân kâdîsına hüküm ki:

Sen ki sancakbeğisin, mühürlü defter gönderüp; "Beğşehir kazâsında Emen nâm karyeden İshâk oğulları Alemşâh ve Ahmed nâm karındaşlar için karyeleri halkı; "Yalan şâhidler ve hırsuz ve kâtillerdür." diyü şekvâ itmeğın sûret-i sicilleriyle irsâl olundu. İsmâ'îl ve Eymir ve Emîr nâm üç nefer karındaşları dahı olup tezvîr ü telbîs ve da'vâlarda gezerler." diyü i'lâm eyledüğün ecilden anlar dahı ele getürilüp küreğe gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, gereği gibi mukayyed olup zikrolunan üç nefer karındaşların dahı tecessüs ü tettebbu' itdürüp hüsn-i tedbîr ü tedârükle ele getürüp dahı sûret-i sicilleriyle

küreğe konmak için Dergâh-ı Mu'allâm'a irsâl idesin ve "Bilvîrân kazâsında Yılbeği nâm karyeden Mûsâ bin Mustafâ Seydîşehri kazâsında Kazıkdere nâm karyeden İne bint-i Hüseyin nâm hâtûnun oğlu Velî'yi bıçağla urup mecrûh idüp ve Bilvîrân kazâsından Köleoğlu'n bir niçe hırsuz ile katlitdüğüne ikrâr idüp ve Çiçek-oğlu İbrâhîm'i katlitdüğüne dahı Seydîşehri kazâsından Alî bin Mehmed ve Süleymân bin Mehmed ve Menteşe bin Ayvad ve Ahî bin Alî nâm kimesneler şehâdet eylediler." diyü irsâl olunmuş. Sen ki sancakbeğisin, âdemüne teslîm olunup ahvâli yirinde tamâm dikkatle görilmek için irsâl olunmuşdur. Onat vechile hak üzre dikkat ü ihtimâmla teftîş ü tefahhus idüp göresin; kazıyye arzolunduğı gibi ise, ol bâbda muktezâ-yı şer'le âmil olup şer'le lâzım geleni icrâ idüp yirine koyasın. Muhtâc-ı arz olanı Südde-i Sa'âdetüm'e arzeyelesiz.

1199 *Çankırı'da eşkıyalık yaparak müslümanlara zulmettikleri bildirilen Erdoğdu bin Kara Fakih ve kardeşlerinin yakalanarak Dergâh-ı Muallâ'ya gönderilmeleri.*

Yazıldı.

İbrâhîm Çavuş'a virildi.

Tekrâr sancakbeğine yazıldı.

Kengırı beğine, Yüzdepâre kâdîsına hüküm ki:

Taht-ı kazânda Ertoğdı bin Kara Fakîh ve Ertoğdı oğulları Himmet ve Kara Hızır ve mezkûr Ertoğdı'nun karındaşları Muhtâr ve Haydar nâm kimesneler şirret ü şekâvet ile meşhûrlar olup müslimânlara zulm ü te'addîlerinin nihâyeti olmayup ba'zı ele gelüp mahbûs idüğü i'lâm olunmağın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, bu husûsa mukayyed olup mezkûrûn eşkıyâdan bi'l-fi'l habsolanları sûret-i sicilleriyle ve elde olmayanları dahı hüsn-i tedbîr ü tedârükle ele getirüp üzerlerine şer'le sâbit ü zâhir olan mevâddun sûret-i sicilleriyle mukayyed ü mahbûs Dergâh-ı Mu'allâm'a gönderesiz.

1200 *Sulumanastır'daki Ermeni kilisesi keşişleri eski keşişhanelerinin yanına bir keşişhane daha yapıp burada içkili, sazlı-sözlü âlem yapıp Abdi Çelebi Mescidi cemaatini ve müslümanları rahatsız ettikleri yolundaki şikâyetin tahkikiyle sonradan yapılan keşişhanenin yıkılıp eski keşişhanede de âlem yaptırılmaması.*

Yazıldı.

Sulumanastır'da Abdîçelebî Mahallesi'nde Mü'ezzin İsâ'ya virildi. Fî 3 Zi'l-ka'de, sene: 972

İstanbul kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ Galata kâdîsı Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "mahrûse-i İstanbul'da Sulumanastır kurbinde vâkı' olan Abdî Çelebî Mescidi'nün cemâ'ati cem' olup; "Sulumanastır'da Ermeni kenîsesinin keşişleri kenîseleri kurbinde olan keşiş-hânelerinde hâliyâ bir keşiş-hâne dahı ihdâs eylediler, ref' olunmasın taleb iderüz." diyü şekvâ

itdüklerinde husûs-ı kazıyyenün görülmesi fermân olunup ber-mûceb-i emr Sulumanastır'a varılup görüldükde, fi'l-hakîka kenîsenün keşîşleri kadîmî olan keşîş-hânelerine muttasıl hâliyâ bir keşîş-hâne dahı ihdâs eyleyüp ve ihdâs itdükleri keşîş-hânede çeng ü çağana ile kefare oturup şürb-i hamr idüp; "Gavgâ vü hengâmelerinden huşû' ile mescidde namâz kılılmaz olduk ve huzûr ile Kur'ân-ı Azîm tilâvet idemez olduk." diyü mahalle-i mezbûrenün imâmı Hacı Bayram ve Îsâ bin Abdullâh el-Mü'ezzin ve Mehmed bin Abdullâh es-Sipâhî ve Mehmed bin Ramazân es-Sipâhî ve İdrîs bin Yûsuf es-Silâhî ve Alî bin Abdullâh es-Solak ve İskender bin Abdullâh Yeniçeri ve Alî bin Abdullâh ve Süleymân bin Murâd ve Alî bin Abdullâh el-Kayyim ve Murâd bin Abdullâh ve Mehmed bin Abdullâh ve Îsâ Dede bin Mûsâ ve sâyir cemâ'at-i müslimînden cem'-ı kesîr ve cemm-i gafîr şekvâ idüp; "İhdâs olunan keşîş-hânenün ref' olunmasın recâ iderüz." didüklerin" arzitedüğün ecilden **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak göresin; kazıyye arzulunduğı gibi ise şer'a muhâlif ihdâs itdükleri keşîş-hâneyi hedmidüp ref' idesin. Kadîmî kenîselerinde dahı savt ref' itdirmeyüp ve saz çaldurmayup şürb-i hamr itdirmeyesin. Şöyle ki; şer'a ve emrûme muhâlif min-ba'd vaz' üzre olalar, ol dahı hedmolunur. Ana göre manastır-ı mezbûrun keşîşlerine tenbîh ü te'kîd idüp hılâf-ı şer'-ı şerîf ve mugâyir-i emr-i münîf kimesneye iş itdirmeyesin.

1201 *Erdel vilâyetine gitmekte olan Receb ve Haydar adlı kişilerin Sebes karyesinde yollarını keserek eşyalarını gasbeden Ban ve adamlarının yakalanarak cezalandırılması.*

Yazıldı.

Yeniçeri Îsâ'ya virildi. Fî 26 Şevvâli'l-mükerrem, sene: 972

Erdel kralına hüküm ki:

Receb ve Haydar nâm kimesneler cânibinden dârende Îsâ gelüp; "mezkûrân Receb ve Haydar nâm kimesneler Erdel vilâyetine giderler iken senün vilâyetünden Sebes nâm karye kurbinde Ban nâm zimmî âdemleri yollarına gelüp cümle esbâbın alup ve mezkûr Receb'i Göle nâm harbî kal'a kapudânına satup te'addî itdüklerin" bildürmeğın gerekdür ki:

Vardukda, onat vechile tefîş ü tefahhus eyleyüp göresin; vilâyet-i mezbûreye giderken zikrolunan karye kurbinde mezkûr Ban'un âdemleri yolların basup esbâbların gâret idüp ol vechile fesâd ü şenâ'atî zâhir olursa ehl-i fesâdı bulup [gâret] olunan esbâbların bî-kusûr ashâbına alıvirdükden sonra istihkâklarına göre cezâ vü sezâların viresin.

1202 *Tımışvar beylerbeyinin Nemçe kralına ait Pankota Kalesi'ni fethetmesinden memnurluk duyulduğu; kendisinin ve Kral-oğlu'nun yanında bulunan asker miktarı ile Göle Kalesi'nin ne suretle fethedilebileceğini ve düşman hakkında toplayabildiği bilgileri Südde-i Saâdet'e bildirmesi.*

Yazıldı.

Paşa hazretlerine gönderildi; mühürlü kîse ile. Fî selhı Şevvâl, sene: 972

Timışvar beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ Atebe-i Ulyâm'a mektûb gönderüp; "asker-i İslâm-ı zafer-encâmıla Kral-oğlu mu'âveneti için teveccüh olunup Lipova sancağı serhaddinde Nemçe kralına tâbi' Roşançek avreti kılâ'ından Pankota nâm harbî kal'a kurbinde mürûr iderken içinde olan küffâr-ı bed-girdârı asker-i İslâm'a mazarrat u ihânet kasditmeleriyle kal'a-i mezbûre asker-i mansûremüzle muhâsara olunup bi-hamdi'llâhi te'âlâ eyâdî-i dalâlet-âyinden asâkir-i zafer-karîne tahvîl idüp muzâfât-ı Memâlik-i Mahrûsemüz'den kılındukdan sonra adû-yı makhûrun taburı üzerine teveccüh olunup kal'a-i mezbûre muhâfazasıyçün konılan dizdâr ve kethudâ ve sâyir tedârük olunacak neferler ahvâlin" bildürmüşsin. Ol bâbda her ne ki dinilmiş ise ale't-tafsîl Südde-i Sa'âdet-nişânımız'a arz olunup ma'lûm-ı şerîfüm olmuştur. Dîn [ü] devlet-i hümayûnuma lâayık olduğı üzre müvecceh tedârük itmişsün; yüzün ağ olsun. Cibilletünde muzmer olan vüfûr-ı celâdet ü şehâmetünde bu asıl âsâr-ı feth melhûz idi ki zuhûra getürmüşsin. **Buyurdum ki:**

Hüküm-i şerîfüm varıcak, kal'a-i mezbûrenün hıfzı için arzitdüğün üzre ağalarını nasbidüp ve sâyir neferlerin dahı vilâyet-i mezbûre kılâ'ından tedârük ü ihrâc itdürüp kifâyet kadar yarağın koyup hıfz u hırâset-i memleket ve zabt u sıyânet için hıfzıtdüresin. Küffâr-ı hâksârın taburı üzerine müteveccih olmuşdun; Kral-oğlı'na ne mahalde mülâkî olunur ve yanında ne mikdâr leşkari vardır, Budun'dan gelen asker ile Timışvar'dan yanunda ne mikdâr mevcûd asker vardır, Rûmili'nden mu'âvenete emrolunan beğler kullarumdan sancağı askeriyle varup irişmiş kimesne var mıdır, adû-yı makhûr üzerine yördükde melâ'în [ü] müfsidîn ne vechile harekete mübâşeret itmişlerdür, düşmenün ardı gelmekde midür yohsa kralları ahd-i hümayûnumı ri'âyet itmek üzre haber göndermesiyle çekilüp gitmekde midür, te'hîr itmeyüp adû-yı bed-hûydan yarar dil alup Südde-i Sa'âdetüm'e gönderüp sen dahı ahvâl-i hasâret-âmâllerine tamâm ıttılâ' tahsîl idüp şöyle ki; ahid-nâme-i hümayûn üzre vilâyet ü kal'alardan el çeküp gitmek üzre olalar, mukayyed olmayasın. Eger adâvetde ısrâr [ve] vilâyet ü memleketlerine üzre olalar, ceng ü cidâle ve harb ü kıtâle kifâyet idecek asker var ise fursatı fevtitmeyüp maslahat el virdüğüne göre gâzîlere gereğı gibi her ne tarîkla olursa istimâlet virüp Kral-oğlı ile ittifâkan düşmenün taburları üzerine yöriyüp kaçmağa ruhsat vermeyüp cümlesin bi-inâyeti'llâhi te'âlâ tu'me-i şemşîr kılup bir vechile haklarından gelesin ki, istimâ' iden a'dâya mûcib-i ibret ola. Kral-oğlı'na Macar leşkari sadâkat üzre hıdmet itmedükleri fehmolunur. Zîrâ; kendülere karîb bir alay zebûn düşmen leşker taburlarıyla cem'ıyyet üzre husûsâ kış eyyâmında oturalar, şimdiye değin anlar hücum itmeyüp düşmene ruhsat vermelerine sebep nedür? Bu ahvâli kimesneye ifşâ itmeyüp hakikat-i hâllerin ma'lûm idinüp sıhhati üzre arzyleyesin ve sâbıkâ irsâl olunan emr-i şerîfüm üzre Göle Kal'ası'nun fethi ne vechile müyesserdür, ne cins yarağla muhâsara olunur, ol cânibde kifâyet idecek yarağ u top var mıdır, yohsa bu cânibden tedârûke mi mevkûfdur; ana göre tafsîl üzre i'lâm idesin ki, bi-inâyeti'llâhi te'âlâ vilâyet-i mezbûre ve kal'alarından düşmen ahvâli ber-taraf olduğı gibi asâkir-i nusret-me'serün cem'ıyyeti tağılmadın fethine mübâşeret oluna ve bu hüküm-i hümayûnum sana vardukdan sonra ne

vechile tedbîr ü tedârük itdüğün ve düşmen ahvâli neye müncer olduğın bi'l-cümle Südde-i Sa'âdetüm'e haberünün arasın kesmeyüp ale'l-ittisâl haber gönderesin.

1203 *Beç kralının gönderilen ahidnâmeye riayet etmeyerek işgal ettiği kalelerden çekilmediği takdirde Kral-oğlu'nun Rumeli'nden ve Tımsıvar'dan gelen kuvvetlerle birlikte düşmanın üzerine varması.*

Yazıldı.

Atlas kîse ve gümüş kozalak ile paşa hazretlerine gönderildi. Fî selhı Şevvâl, sene: 972

Erdel kralına nâme-i şerîf ki:

Hâliyâ Atebe-i Ulyâm'a mektûb gönderüp vilâyetünde olan düşmene müte'allik ba'zı ahvâl i'lâm eylemişsin. Mektûbunda her ne ki mezkûr u mastûr olmuş ise ale't-tafsîl ılm-i şerîf-i cihân-ârâmuz muhîr olup hâliyâ Tımsıvar beğlerbeğisinün dahı mektûbı vârid olup şimdiye değin sana varup mülâkî olup adû-yı makhûrun taburı üzerine teveccühde olduğın i'lâm eylemeğın Beç kralı ahid-nâme-i hümayûnumuzı ri'âyet idüp vilâyet ü kal'alarundan leşkerin almağa haber gönderüp çekilüp gitmeyeler, adâvet ile muhârebe üzre olalar; bi-ınâyeti'llâhi te'âlâ müşârun-ileyh beğlerbeği ile ittifâkla üzerine yöriyüp fırsat el virdüğüne göre ber-taraf itmek ısmarlanmışdur. Hâliyâ Rûmili'nden sana mu'âvenet itmek içün Tımsıvar beğlerbeğisi yanına emrolunan sancakbeğleri kullarumdan gayri Rûmili Beğlerbeğisi emîru'l-ümerâ'i'l-kirâm Ahmed Paşa *dâmet me'âlîhi* Sofya'ya cem'ıyyete çıkup bâkî Rûmili askeri yanına gelmek üzre olup senün cânibüne hâzır u nâzır olmak emrüm olmuşdur. Gerekdür ki; nâme-i şerîfümüz varup vusûl buldukda göresin; kral-ı mezbûr ahid-nâme-i hümayûnumı ri'âyet itmeyüp vilâyetünden ve kal'alarundan düşmeni ihrâc itmezse -ki, adâvet üzre memleket ü vilâyete zarar u ziyân itmekde ola- müşârun-ileyh beğlerbeği kulumuzla ittifâkan adû üzerine musallat olup fırsat el virdüğü gibi kal' u kam'ı husûsına makdûrunuz sarfidüp gereği gibi haklarından gelesin ki, istimâ' iden a'dânuzla mûcib-i ibret ü nasîhat vâkı' ola. Vilâyet-i mezbûre Memâlik-i Mahrûsem'den olup senün husûsunda her vechile inâyetüm dirîğ değildir. Şöyle ki; düşmenün ardı kesilmeyüp hâliyâ irsâl olunan asker-i hümayûnumla mündefi' olmaya, dîn ü devlet-i hümayûnuma lâıyk olduğı üzre Rûmili beğlerbeğisi dahı irsâl olunup müstelzim olan umûr ne ise tedârük olunur. Hemân er gibi olup düşmeni ber-taraf itmek ardınca olasın; şöyle bilesin.

1204 *Nevrekep'ta Hacı Şaban adlı kişinin merhum Şehzâde Mehmed'e hayrat olarak inşâ olunan câmi ve musalla ile bunlara vakfedilen bağı bozup kendi adına musalla yaptırdığı yolundaki şikâyetin araştırılması.*

Yazıldı.

Mezbûra virildi. Fî 7 Zi'l-ka'de, sene: 972

Nevrakop kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ dârende Mustafâ nâm sipâhî Südde-i Sa'âdetüm'e gelüp; "nefs-i Nevrakop'da oğlum merhûm Mehmed rûhıyçün binâ olunan câmi'-ı şerîf ile musallâ için vakfolunan bâğlara Hacı Şa'bân nâm kimesne birer akça mukâta'a vaz' idüp ve zikrolunan bâğları bozup yerine bir musallâ ihdâs idüp sâbıkuz-zikr olan câmi'-ı şerîf ile musallâyı bi'l-küllîyye ibtâl idüp evkât-ı hamseye müdâvemet olunmaz olduğın" bildürmeğin **buyurdum ki:**

Göresin; câmi'-ı şerîfi ve kadîmî musallâyı ibtâl itmeğe sebep ü bâ'ıs nedür, emr-i şerîfüm olmadın kendüye () musallâ ihdâs itmiş midür? Şöyle ki; şer'a ve emre muhâlif...*

* Metinde eksik bırakılmıştır.

1205 *Meğri'de Memi adlı kişi hakkında sahte hüküm düzenlediği anlaşılan Mustafa adlı kişinin kefilî alınarak sahte hükmün Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.

Mezbûr Memi'ye virildi. Fî 3 Zi'l-ka'de, sene: 972

Meğri kâdîsına hüküm ki:

Dârende Memi nâm kimesne gelüp, Mustafâ nâm kimesne buna hılâf-ı vâkı' isnâd idüp; "Deryâya emre muhâlif tereke bey' itmişdür." diyü müzevver hüküm ibrâz itdüğün" bildürdükde Südde-i Sa'âdetüm'de mahfûz suver-i ahkâmda tettebbu' olundukda kaydı bulunmayup bunun hakkında ol vechile ibrâz itdüğü hüküm aynı ile Südde-i Sa'âdetüm'e gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Ol hükmi ibrâz iden Mustafâ'nun yarar kefilin alup aynı ile ol hükmi bir kîse içine mühürleyüp Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin.

1206 *İslam'ı seçerek Hüseyin adını alan Boğdanlı zimmî Dimitri'nin bulunduğu İpsala kasabasında yakalanarak Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.

İpsala kâdîsına hüküm ki:

Vilâyet-i Boğdan'dan Dimitri nâm zimmî İslâm'a gelüp Hüseyin diyü tesmiye olunup kul nâmına kasaba-i mezbûrede Hâcehamza Mahallesi'nde sâkin Haydar nâm kimesnenün yanında olup hâlen mezkûr oğlan mukayyed ü mahbûs Südde-i Sa'âdetüm'e gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil Mustafâ *zîde kadruhû* varıcak, te'hîr itmeyüp emrüm mücebince mezkûr ale'l-gafle ele getirüp mukayyed ü mahbûs Atebe-i Ulyâm'a gönderesin; şöyle bilesin.

1207 *Çatalca yakınlarında bir yeniçerinin tarlasında ölü olarak bulunan Istabl-ı Amire harbendesinin kâtilinin bulunup Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.

Harbendebaşı İlyâs'a virildi. Fî selhı Şevvâli'l-mükerrem, sene: 972

Çorlu kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ Istabl-ı Âmirem harbendelerinden biri nâ-bedîd olup Çatalca'ya karîb bir yeniçerinin tarlasında maktûl bulunduğu arz olunmağın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, bi'z-zât mahall-i mezbûrun üzerine varup tarla sâhibini getürdüp ve etrâfında olanları ihzâr idüp gaybet idenleri şer'le buldurması lâzım olanlara buldurup ber-mûceb-i şer'-ı kavîm tamâm ikdâm ü ihtimâmla teftîş ü tefahhus eyleyüp göresin; bu fesâdı iden her kim ise -ki, bi-hasebi's-şer'-ı's-şerîf sâbit ü zâhir ola- kâtil kim ise habsidüp Südde-i Sa'âdetüm'e arz eylesin. Tezvîr ü telbîsden ve şühûd-ı zûrdan ve hılâf-ı şer'-ı şerîf iş olmakdan hazer idesin; şöyle bilesin.

1208 *Hersek ve Karlı-ili beylerinin düşman donanmasının saldırı ihtimaline karşı sahillerdeki kaleleri, özellikle de Nova ve Preveze kalelerini muhafaza için gerekli tedbirleri alarak ihtiyaç halinde Erdel'den yardım istenmesi.*

Yazıldı.

Dülger Mehmed Çavuş'a virildi. Fî gurre-i Zi'l-ka'de, sene: 972

Hersek beğine hüküm ki:

Hâlen Donanma-i Hümâyûnum Malta cânibine teveccüh idüp deryâda küffâr-ı hâksârın donanması olmak ihtimâli olup sancağın yalılarında olan kılâ'un husûsâ Nova Kal'ası'nun hıfz u hırâseti lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, muhâfaza husûsında kemâl-i teyakkuz u intibâh üzre olup Nova Kal'ası'nun hıfz u hırâsetine gereği gibi mukayyed olup yarağın yirlü yirine koyup yalıya karîb düşmen gelmek ihtimâli olmayan kal'aları dahı hâlî komayup birer mikdâr neferlerin ve yarağın alup Nova Kal'ası'na koyup hıfz u hırâsetine lâzım olan neferin ve yarağın mükemmel idüp ve sâyir sancağın yalılarında olan kasabât u kurâyı ve re'âyâyı gereği gibi hıfz idüp muhâfaza için âdeme ihtiyâc olursa Eflak'dan ve il-erinden yat u yaraklarıyla kifâyet kadar âdem ihrâc idüp hıfz u hırâset-i memleketde mücidd ü merdâne olasın. Gaflet [ile] küffâr-ı hâksârın donanmasından vilâyet ü re'âyâyı zarar u gezend irişdürmekden gâyet ihtirâz üzre olasın.

Yazıldı.

Abdullâh oğlu Alî Çavuş'a virildi. Fi't-târîhu'l-mezbûr.

Bir sûreti, vech-i meşrûh üzere Karlîli beğine, Preveze Kal'ası için.

1209 *Ağrıboz beyinin düşman donanmasının saldırı ihtimaline karşı Ağrıboz Kalesi'ni muhafaza için gerekli tedbirleri alarak halka gelebilecek zararları önlemesi.*

Yazıldı.

Abdullâh oğlu Alî Çavuş'a virildi. Fi't-târîhu'l-mezbûr.

Ağrıboz beğine hüküm ki:

Hâlen Donanma-i Hümâyûnum Malta cânibine teveccüh idüp anlar kal'a-i mezbûre muhâsarasında iken küffâr-ı hâksârın donanması Memâlik-i Mahrûsem'den bir mahalle düşüp zarar u gezend irişdürmek ihtimâli ile sancağın yalılarında olan kılâ'un ve sâyir mahûf u muhâtara olan mahallerün sıyânetinde kemâl-i tedârük üzere olman lâzim olmağın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, Ağrıboz Kal'ası'nun topların ve sâyir esliha vü yarağın yirlü yirinde kodurup dizdâr ve müstahfızlarına tamâm ihtimâm ile hıdmetlerine kıyâm itdürüp leyl ü nehâr kemâl-i teyakkuz u intibâh üzere hıfzıtdürüp ve sâyir sağcağın yalısında olan kasabât u kurâdan ve re'âyâdan bir ferde zarar u gezend irişdürmeyüp hıfz u hırâset-i vilâyetde tamâm mücidd ü merdâne olup bu bâbda ihmâl ü müsâheleden ziyâde ihtirâz üzere olasın; şöyle bilesin.

1210 *İlbasan beyinin düşman donanmasının saldırı ihtimaline karşılık sancağında kalan sipâhilerle Drac Kalesi'nin muhafazasında bulunması.*

Yazıldı.

Bu dahi.

Bir sûreti, İlbasan beğine; "...Deryâya emrolunan sancağın sipâhîlerinden gayri vâkı' olan sipâhîler ile Drac Kal'ası'nun muhâfazasında olasın." diyü yazılmışdur. *ilâ-âhûrihî ...*

1211 *Mora Beyi Osmanşah'ın düşman donanmasının saldırı ihtimaline karşı sahilde bulunan kalelerin, özellikle de Balyabadra Kalesi'ni muhafaza için gerekli tedbirleri alarak halka gelebilecek zararları önlemesi.*

*Yazıldı.
Bu dahi.*

Mora Beği Osmânşâh'a hüküm ki:

Hâlen Malta cânibine teveccüh idüp deryâda dahi küffâr-ı hâksârün donanması olmak ihtimâli olmağın sancağın yalılarında vâkı' olan kılâ'un husûsâ Balyabadra Kal'ası muhâtara yirde olup hıfz u hırâseti mühimm ü lâzim olmağın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, deryâyâ emrolunan sancağın sipâhîlerinden gayri zü'amâ vü erbâb-ı tîmârlarıyla Mora muhâfazasında olup yalıların hıfzına âsân mahalde cem'ıyyet idüp sancağın yalılarında olan kılâ'ı ve Balyabadra Kal'ası'n gereği gibi küffâr-ı hâksâr donanmasından ve korsan gemilerinden hıfzıtdürüp dizdârlarına ve hısâr-erenlerine muhkem tenbîh ü te'kîd idüp leyl ü nehâr bâb-ı muhâfaza[da] dakîka fevtitdurmeyesin ve yalıya karîb düşmen gelmek ihtimâli olmayan kılâ'ı dahi hâlî kodurmayup birer mikdâ[r] neferlerin mahûf olan kılâ'a muhâfaza tarîkıyla koyup toparların ve yarakların yirlerine kodurup gereği gibi hıfzıtdürüp bi'l-cümle sancağın yalılarında vâkı' olan kasabât u kurâyı ve kılâ'ı ve sâyir hıfzı lâzim olan mahalleri a'dâdan sakınup kimesneye zarar u gezend irişdürmemek bâbında envâ'-ı ikdâm ve hüsn-i ihtimâmün vücûda getüresin.

1212 *Selanik beyi donanmaya katıldığından sâbık Usturgon beyinin Selanik'e giderek Selanik Yörükleri subaşı ile birlikte düşman donanmasının saldırı ihtimaline karşı Selanik Kalesi ve yalıların muhafazasında bulunması.*

*Yazıldı.
Çavuşbaşı'ya virildi. Fî gurre-i Zi'l-ka'de, sene: 972*

Sâbıkâ Usturgon Beği Hızır Beğ'e hüküm ki:

Hâliyâ Selanik beği deryâyâ gidüp kal'a-i mezbûrenün hıfzı lâzim ü mühimm olmağın seni muhâfaza hıdmetine ta'yîn idüp ve Selanik Yörükleri Sübaşı Husrev *dâme mecdühû* dahi nevbetlü Yörükleri ile yanuna istihdâma ta'yîn olunup **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, te'hîr itmeyüp Selanik'e varup kal'a-i mezbûreyi ve yalısında vâkı' olan ve sâyir deryâdan düşmen gelmek ihtimâli olan mahalleri hıfzıtdürüp dizdârların ve müstahfızların leyl ü nehâr hıdmetlerine kıyâm itdürüp mezkûr sübaşı ile bâb-ı muhâfazada dikkat ü ihtimâm üzre olasın.

1213 *Selanik Yörükleri Sübaşı Hüsrev'in kuvvetleriyle birlikte Selânîk'in muhafazasına tâyin olunan sâbık Usturgon Beyi Hızır'ın hizmetine girmesi.*

Yazıldı.

Bu dahi.

Selanik Yörükleri Sübaşısı Husrev'e hüküm ki:

Hâliyâ ikinci nevbetlü Yörüklerün ve Tatarlarınla Selanik muhâfazasına ta'yîn idüp **buyurdum [ki]:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, te'hîr itmeyüp Selanik muhâfazasına ta'yîn olunan kıdvetü'l-ümerâ'i'l-kirâm sâbıkâ Usturgon Beği Hızır *dâme izzühûn*un yanına varup vech ü münâsib gördüğü üzre hıdmet-i muhâfazad[a] olasin; şöyle bilesin.

1214 *Düşman donanmasının saldırı ihtimaline karşı Aydın beyinin Sığla Kalesi ve sahillerin muhafazası hizmetine tâyin olunduğu.*

Yazıldı.

Bayram Çavuş'a virildi. *Fî gurre-i Zi'l-ka'de, sene: 972*

Aydın beğine hüküm ki:

Hâliyâ Sığla beği Donanma-i Hümâyûnum'la deryâya gitmeğin kal'a-i mezbûrenün muhâfazası lâzım ü mühimm olmağın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, Foçalar'a gelüp Sığla Kal'ası'nun muhâfazasına hâzır u nâzır olup leyl ü nehâr kal'a-i mezbûrenün ve sâyir ol cânibde olan yalılarun hıfz u hırâsetinde mücidd ü merdâne olup gaflet ile küffâr-ı hâksâr donanmasından ve harâmî ve korsan levend gemilerinden memleket ü re'âyâyâ zarar u gezend irişmekden sakınup bâb-ı muhâfazada dakîka fevtitmeyesin.

1215 *Düşman donanmasının saldırıda bulunması ihtimaline karşı Hamid-ili beyinin Menteşe; Teke ve Alaiye beylerinin de bölgelerindeki yalı ve kalelerin muhafazası hizmetine tâyin olundukları.*

Yazıldı.

Bu dahi.

Hamîdili beğine hüküm ki:

Hâliyâ Menteşe Beği Ahmed *dâme ulüvvühû* Donanma-i Hümâyûnum'la deryâya gitmeğin zikrolunan sancağın yalıları muhâfazasına seni ta'yîn idüp **buyurdum [ki]:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, aslâ te'hîr ü terâhî itmeyüp Menteşe sancağına varup dâyimâ ol sancağın yalısı muhâfazasına hâzır u nâzır olup muhâfazaya âdem lâzım oldukda il-erinden ve kılâ'-erenlerinden kifâyet kadar âdem alup istihdâm eyleyüp ve yalılarda olan kılâ'un yat u yarakların yirlü yirine kodurup iç ilde olan kal'alardan birer mikdârın yalılarda olan kal'alara koyup dizdârlarına ve müstahfızlarına gereği gibi tenbîh ü te'kîd idüp bâb-ı muhâfazada mücidd ü merdâne olup gafletle küffâr-ı hâksâr donanmasından ve harâmî vü

korsan levend gemilerinden memleket ü re'âyâyâ zarar u gezend irişmekden sakınup bâb-ı muhâfazada dakîka fevtitmeyesin.

Bu dahi.

Bir sûreti, Tekeili beğine, vech-i meşrûh üzre.

Yazıldı.

Bir sûreti, Alâ'iyye beğine; "...Sancağunda münâsib olan mahalde cem'ıyyet idüp yalıları hıfz u hırâset idesin." diyü.

Bayram Çavuş'a...

[Yev]mü's-Sebt, fi 2 Zi'l-ka'deti's-şerîfe, sene: 972, Kostantınıyye

1216 *Düşman donanmasının saldırıda bulunması ihtimaline karşı Sultan Murad Lalasının Saruhan sancağı, muhafazasında bulunması.*

Yazıldı.

Bayram Çavuş'a virildi. Fi't-târîhi'l-mezbûr.

Sultân Murâd lalasına hüküm ki:

Hâliyâ Donanma-i Hümâyûnum Malta Kal'ası'nun muhâsarasında iken küffâr-ı hâksârün donanması yalılardan bir mahalle düşüp zarar irişdirmek ihtimâli olmağın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, Saruhan sancağında vâkı' olan yalıları leyl ü nehâr hıfz u hırâset itdürüp gaflet ile leb-i deryâda vâkı' olan kılâ' u bikâ'a ve re'âyâyâ zarar u gezend irişmekden ihtiyât üzre olup hıfzı lâzım olan mahallerün muhâfazası bâbında envâ'-ı ikdâm ve hüsn-i ihtimâmün vücûda getüresin ve bu hükm-i hümâyûnum sana ne günde varup vâsıl olduğın Atebe-i Ulyâm'a yazup arzidesin.

Yazıldı.

Bu dahi.

Bir sûreti, İçil Beği Sinân Beğ'e, vech-i meşrûh üzre.

1217 *Selanik muhafazasına tâyin olunan sâbık Usturgon Beyi Hızır ile Selanik Yörükleri Sübaşısı Hüsvrev Selanik'e dönünceye kadar Selanik kadısı tarafından gerekli tedbirlerin alınması.*

Yazıldı.

Abdullâh oğlu Alî Çavuş'a virildi. Fi't-târîhi'l-mezbûr.

Selanik kâdısına bir hüküm ki:

Hâliyâ Donanma-i Hümâyûnum Malta muhâsarasında olmağla küffâr-ı hâksârün donanması yalılara düşüp bir mahalle zarar u ziyân irişdirmek ihtimâli olmağın sâbıkâ Usturgon Beği olan Hızır dâme izzühûy Selanik muhâfazasına emridüp ve Selanik

Yörükleri Sübaşısı Husrev'i nevbetlü Yörükleriyle yanına muhâfaza hıdmetine ta'yîn olunmuşdur. İnşâ'a'llâh varup irişmek üzredür. **Buyurdum ki:**

Mûmâ-ileyh varınca, tevakkuf itmeyüp Selanik Kal'ası'nun ve yalılarda olan burclarun yat u yarakların yirlü yirine kodurup mu'âfiyyet ile hıdmet idegelen kimesnelere ve dizdârına ve sâyir müstahfızlarına gereği gibi tenbîh ü te'kîd idüp bir ferdi yabanda komayup cümlesin kal'aya getürüp leyl ü nehâr hıdmetlerine kıyâm itdürüp bâb-ı muhâfazada dakîka vü rakîka fevtitmeyesin ki, gaflet [ile] düşmen tarafından bir mahalle zarar u ziyân irişmek lâzim gelmeye. Muhâfaza emrine gereği gibi mukayyed olup ol bâbda ihmâl ü müsâheleden ziyâde hazer idesin.

1218 *Halep'te gece gündüz kurallara uymayan davranışlarda bulunulduğu bildirilen kahvehanelerin kapatılarak karşı çıkanların isimlerinin bildirilmesi.*

Yazıldı.

Haleb beğlerbeğisine ve kâdîsına hüküm ki:

Sen ki kâdîsın, mektûb gönderüp; "bundan akdem emr-i şerîf vârid olup; "Memâlik-i Mahrûsem'de şer'-ı şerîfe muhâlif bir vaz' olmayup eger meyhâneler ve eger bozahânelerdür ve sâyir mecma'a-i feseke olan kahvehânelerdür ve bi'l-cümle şer'-ı şerîfe mugâyir olan evzâ' u etvâr bi'l-küllüye ref' olunmak" fermân olunmağın emr-i şerîf mücebince men' olunmuşlarıdı. Hâlen evvelki gibi kemâ-kân kahvehânelerde gice vü gündüzde çeng ü çağana ve emred-oğlanlar ile evzâ'-ı münkerden hâlî olmaduğın" bildürmüşsin. İmdi; **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, kat'â te'hîr ü terâhî eylemeyüp kahvehâneleri ref' idüp min-ba'd şer'-ı şerîfe muhâlif vaz' itdürmeyesin. Emr-i şerîfûme mugâyir vaz' olmağa bâ'ıs olanları isimleriyle yazup arzeyelesin.

1219 *Kavala'da bir kafiri öldürüp eşyalarını gasbeden Yeniçeri Hasan oğlu Ömer ve Koçi oğlu Yusuf'un yakalanarak Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.

Kavala kapudânının küyegüsine virildi. Fî 4 Zi'l-ka'de, sene: 972

Kavala kâdîsına hüküm ki:

Taht-ı kazânda Mustanya(?) kurbinde samako(?) sâhıbi İne Bâlî ve karye-i mezbûrede Yeniçeri Hasan oğlu Ömer ve Yörük tâyifesinden Koçi oğlu Yûsuf harâmî ve hırsuz şerîkleri olup karye-i mezbûrede bir kâfirün evin basup esbâb ü emvâlin gâret idüp kendüyî katlitdüğüne ele giren yoldaşlarından Pîr Alî mezbûrlar için şerîki oldukların bi't-tav' haber virmeğin **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, mezbûrları hüsn-i tedârük ile ale'l-gafle ele getürüp hısâr-erleriyle mukayyed ü mahbûs Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin ve bile koşup gönderdüğün âdemlere

gereği gibi tenbîh ü te'kîd idüp yolda onat hıfzıtdürüp gafletle gaybet itdürmekden hazer eylesin.

1220 *Gelibolu'dan Selanik'e kadar olan sahillerden hârice tereke çıkarılmasının önlenmesi için denizde hâssa reislerden Mehmed'in görevlendirildiği, kadıların da iskeleleri kontrol altında tutmaları.*

Yazıldı.

Bu dahlı.

Gelibolu'dan Selanik'e varınca yalıda olan kâdîlara hüküm ki:

Hâliyâ Kav[a]la Kapudânı Hüseyin'ün küyegüsi olup Kavala muhâfazasında olan hâssa re'îslerümden kıdvetü'r-rü'esâ Mehmed *zîde kadruhûya* deryâya emr-i hümayûnuma muhâlif tereke ile giden gemileri ele getürmek için ol cevânibde olan yahıların hıfz u hırâseti için bir kalîte virilüp irsâl olunmuşdur. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, her biriniz taht-ı kazânuzda tereke virilmek ihtimâli olan iskeleleri ve mevâzı'ı gereği gibi yoklayup bir ferde emr-i şerîfûme muhâlif deryâya tereke virdürmeyüp anun gibi emr-i hümayûnuma muhâlif tereke tahmîl iden gemilerün re'îsleri ele girdükde habs ve gemilerin girift idüp Südde-i Sa'âdetüm'e arzeyesiz. Şöyle ki; bu husûsa mukayyed olmayup her kangınızın kâdîlığından tereke tahmîl olunmuş deryâda gemi buluna, aslâ özrinüz makbûl olmayup envâ'-ı itâb u ikâbumla mu'âteb olursız; bilmiş olasız.

1221 *Malatya'da ahlaksızlık üzere olup hapsolunduktan sonra tevbe eden çingene tâifesinin kefilleri alınarak salıverilmesi.*

Yazıldı.

Kethudâsına virildi. Fî 4 Zi'l-ka'de, sene: 972

Malâtıyye beğine ve kâdîsına hüküm ki:

Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "mukaddemâ Çingân tâyifesinden âlât-ı lehv ü sâz ile geşt-i diyâr u memâlik eyleyüp fisk u fücûr üzere olan tâyifeden on beş nefer kimesne nevâhî-i Malâtıyye'de ele getirilüp emr-i şerîf ile görildükde fisk u fücûrları zâhir olmağın vukû'ı üzere ahvâlleri arzolundukda; "Tâyife-i mezbûreyi bir mikdâr habsidüp ba'dehû ahvâllerin tekrâr arzidesin." diyü fermân olunmağın tâyife-i mezbûre beş-altı ay mikdârı habsolunduktan sonra tefahhus olundukda ahâlî-i vilâyetden cem'-ı kesîr müslimânlar mahzarında tâyife-i mezbûre istiğfâr u tevbe idüp ve âlât-ı lehv ü sâzlarından ferâgat üzere oldukların" arzitdüğünüz ecilden **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak göresiz; tâyife-i mezbûreye karışmayup şol şartla ki, tevbelerinde sâbit-kadem olalar, kefillerin alup itlâk eylesiz.

1222

Taşköprü kasabasında debbağların hacıların dönüşünü ve buna benzer hadiseleri bahane edip şenlik adı altında toplanarak halkın huzurunu kaçırmalarına izin verilmemesi, buna teşebbüs edenlerin isimlerinin bildirilmesi.

Yazıldı.

Eyyûbî Fakîh nâm kimesneye virildi. Fî 4 Zi'l-ka'de, sene: 972

Kastamonı beğine ve Taşköprü kâdîsına:

Hâliyâ sen ki kâdîsın, Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "Kasaba-i mezbûrda olan debbâğ tâyifesi huccâc istikbâlinde ve bir zimmî İslâm'a geldükde ve azeb çıkdukda donanma idüp sâyir ehl-i hırefle tekaddüm da'vâsın idüp alemler kaldurup âlet-i harble bir-iki yüz levend cem' olup gavgâdan hâlî değillerdür. Defe'âtle men' olunmuşken memnû' olmadukların" i'lâm eyledi. İmdi; şer'-ı şerîfe ve emr-i hümayûnuma muhâlif vaz' olmağa sebep nedür? **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîf-i vâcibü'l-ittibâ'um varıcak, hacdan gelenler bahânesiyle ve sâyir husûs ile tâyife-i mezbûreye ol vechile cem'ıyyet ü donanma itdürmeyüp şer'-ı şerîfe ve emre muhâlif vaz' olmasından ihtiyât idüp kendülere gereği gibi tenbîh ü yasağ idüp men' u def' idesiz. Ba'de't-tenbîh eslemeyenleri isimleri ve resimleri ile yazup arzidesiz ki, küreğe getirilüp gereği gibi haklarından geline. Şöyle ki; emr-i şerîfüm [mûcebince] tâyife-i mezbûre men' olunmayup girü vech-i meşrûh üzre cem'ıyyet ü donanma itdükleri istimâ' oluna, netîcesi size âyid olur. Ana göre mukayyed olup şer'a ve emre muhâlif iş olmakdan ihtirâz idesiz.

1223

Çirmen'deki akıncıların sefere katılmalarının sağlanması, gitmemekte ısrar edenlerin küreğe konulmak üzere sicilleriyle birlikte Südde-i Saâdet'e gönderilmeleri.

Yazıldı.

Doyca Hasan'a virildi. Fî 4 Zi'l-ka'de, sene: 972

Çirmen kâdîsına hüküm ki:

Çirmen Sancağı Beği olup Akıncı Beği olan Süleymân dâme ızzühû âdem gönderüp; "bu def'a vâkı' olan sefer-i hümayûna akıncıları çıkmayup evlerinde kalduğın" bildürmeğın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vusûl buldukda, te'hîr eylemeyüp kazâ-i mezbûrede vâkı' olup yazılı olan akıncıları sefer-i hümayûna ihrâc eylesin. Muhâlefet idenleri sicillât idüp sûret-i sicilleriyle gönderesin ki küreğe konıla.

1224

Kili Kalesi Beşlü Ağası İlyas'ın halka zulmettiği haberi doğru ise, hakkı olanların hakları alındıktan sonra hapsedilip ağalığının başkasına tevcih olunması.

Yazıldı.

Ahmed Çavuş'a virildi. Fî 5 Zi'l-ka'de, sene: 972

Akkirman beğine ve Kili kâdîsına hüküm ki:

Hâlâ Boğdan Voyvodası Aleksandra mektûb gönderüp; "Kili Kal'ası Beşlü Ağası olan İlyâs beşlü tâyifesiyle ehl-i fesâd def'ı için vilâyete çıkup Boğdanlu'dan ve Kili ve Akkirman cânibinden gelen rencber tâyifesin katlidüp esbâbın gâret idüp ve Boğdanlu'dan iki kâfir katlidüp otuz bin akça alup bir nefer çobânıyla yüz re's sığırın; "Beytü'l-mâl'dür." diyü emîne teslîm idüp mezkûrun te'addîsinden iskeleler hâlî kalup zarar u ziyân iderler." diyü bildürmeğin **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfümle varıcak, mezkûr beşlü ağasın ve yoldaşların ihzâr idüp zikrolunan husûsları şer'le teftîş idüp ol vechile fesâd ü şenâ'at itdükleri vâkı' ise gâret olunan mâl ü esbâb ü tavarların mezkûr beşlü ağasından ve bile mübâşir olan yoldaşlarından bî-kusûr alıvirdükden sonra kendüyi habsidüp ağalığın âhara tevcîh idüp sâyir fesâd ü şenâ'ate bile mübâşir olan beşlü tâyifesi her kimler ise isimleriyle yazup arzeyelesin. Hılâf-ı vâkı' kazıyye arz olunmakdan ve şer'a mugâyir iş olmakdan hazer eyleyesin.

[Yev]mü'l-Ahad, fî 5 Zi'l-ka'de, sene: 972

1225

Belgrad Darphânesi'de düşük ayarlı akça kesen Hacı İbrahim'in Dergâh-ı Muallâ'ya gönderilmesi.

Yazıldı.

Mezbûra virildi. Fî 5 Zi'l-ka'de, sene: 972

Belgrad kâdîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Belgrad Darb-hânesi'nde kesilüp Hızâne-i Âmirem'e gönderilen çil akçalar emr-i şerîfüm üzre olan ayâr mücebince kesilmeyüp kem-ayâr olmağla; "Darb-hâne-i mezbûrenün sâhib-i ayârın buldurup mukayyed ü mahbûs gönderesin." diyü emrüm olmağın ol zamânda Sâhib-i Ayâr olan Hacı İbrâhîm taleb olundukda gaybet idüp ele girmedüğü bundan akdem arz olunmışdı. Hâliyâ mezkûr sâhib-i ayâr bir tarîkıla ele girüp habs olunmuşdur." diyü bildürdüğü ecilden mukayyed ü mahbûs Südde-i Sa'âdetüm'e gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil Ya'kûb zîde kadruhû varıcak, mezkûrı kayd ü bend ile mezbûr çavuşuma koşup Dergâh-ı Mu'allâm'a gönderesin.

1226

Daha önce emredildiği üzere Akkirman ve Silistre beylerinin Boğdan voyvodasının talebi halinde sancakları askerleriyle birlikte yardıma gitmeleri.

Yazıldı.

Ahmed Çavuş'a virildi. Fî 5 Zi'l-ka'de, sene: 972

Akkirman beğine hüküm ki:

Bundan akdem sana hükm-i hümayûnum gönderilüp; "Boğdan voyvodası tarafına nâzır olup seni mu'âvenete taleb iderse sancağın askeriyle varup mu'âvenet ü muzâheret eylesin." diyü emrüm olmuşıdı. Hâliyâ Rûmili beğlerbeğisine Sofya'da cem'ıyyet itmek emrüm olup umûmen Rûmili'nde olan sancakbeğleri kullarum müşârun-ileyhe karîb yire cem'ıyyete da'vet olunmak emrüm olmağın sen kemâ-kân mezkûr voyvoda kuluma mu'âvenet içün ol cânibe hâzır u nâzır olman emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, emr-i sâbıkum üzre mezkûr voyvoda kulum tarafına müretteb ü mükemmel düşmen yarağıyla hâzır u nâzır olasın. Şöyle ki; Boğdan'a bir taraftan a'dâ hareket itdüğü ma'lûm olup seni mu'âvenete taleb ide, aslâ tevakkuf itmeyüp emr-i sâbıkum mûcebince a'dânun def' u ref'ı husûsında ve memleket ü re'âyâyâ zarar u gezend irişdürmemek bâbında envâ'-ı ikdâm ü ihtimâmın zuhûra getüresin.

Yazıldı.

Bu dahi.

Bir sûreti, Silistre beğine vech-i meşrûh üzre; "...sancağın sübaşıları ve sipâhîleri ve cebelü Tatarlarıyla..."

1227 *Tarsus kazâsında Elvan oğlu Hüseyin adındaki sipâhinin halka zulmettiği sâbit olursa timarının başkasına verilmesi.*

Yazıldı.

Seyyid Abdülmü'tî nâm kimesneye virildi. Fî 5 Zi'l-ka'de, sene: 972

Adana beğine, Adana ve Tarsus kâdîlarına hüküm ki:

Tarsus kazâsından Elvân oğlu Hüseyin nâm sipâhîden şikâyet olunup ruk'a sunılmağın aynı ile sûreti ihrâc olunup teftîş olunmak içün irsâl olundu. **Buyurdum ki:**

Mezkûr ruk'ada mastûr olan mevâddı ma'lûm idinüp dahi mezkûr sipâhîyi husamâsıyla berâber idüp bir def'a şer'ile faslolmayup ve on beş yıl terkolmayan da'vâların onat vechile hak üzre teftîş idüp göresiz; mezkûrun ruk'ada mastûr olduğu üzre zulm ü te'addîsi olduğu sâbit ü zâhir olursa vukû'ı üzre yazup arzidesiz ki, tîmârı âhara virile. Bu bâbda gereği gibi mukayyed olup hılâf-ı vâkı' kazıyye arz olunmakdan ve şer'-ı kavîme mugâyir kimesneye zulm ü te'addî olmakdan hazer idesiz.

1228 *Semendire sancağı beyi Bayram'ın, Sirem sancağı tasarrufunda iken halka zulmettiği ve birçok köyün bu yüzden dağıldığı iddialarının araştırılarak neticesinin bildirilmesi.*

Yazıldı.

Ya'kûb Çavuş'a virildi. Fî 5 Zi'l-ka'de, sene: 972

İzvornik beğine, Belgrad ve Sofya kâdîlarına:

Hâliyâ Sirem re'âyâsı cânibinden Pavla nâm zimmî gelüp Rikâb-ı Hümâyûnum'a ruk'a sunup hâliyâ Semendire Sancağı Beği olan Bayram *dâme izzühû* için; "Bundan akdem Sirem sancağına mutasarrıf iken müşârun-ileyhün zulm ü cevrenden livâ-i Sirem'de yüz pâre kurânun re'âyâsı perâkende olup ve Belgrad'da binâ itdürdüğü evlerine bizi ve tavarlarımızı ücretsiz istihdâm itdürmüştür. Zulminün nihâyeti yokdur." diyü şikâyet itdüğü ecilden zikrolunan ruk'anun sûreti aynı ile aslından ihrâc olunup sizün kemâl-i emânet ve hüsn-i diyânetinüze i'timâd-ı hümâyûnum olmağın mûmâ-ileyhün hakikat-i hâli ma'lûm-ı şerîfüm olmağıçün sizi müfettiş ve Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil Ya'kûb *zîde kadruhûy* mübâşir ta'yîn idüp ruk'a sunan mezbûr zimmî çavuşuma teslîm olunup irsâl olundu. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, cümleünüz bi'z-zât Sirem'e varup mezkûr zimmîyi re'âyâ kendü taraflarından gönderdikleri vâkı' ise, şikâyet iden re'âyâyı husamâsıyla berâber idüp zikrolunan ruk'ada mûmâ-ileyhe müte'allik mastûr olan mezâlim ü mehâyifi bi-hasebi's-şer'î's-şerîf tefâtîş ü tefahhus idüp göresiz; fi'l-vâkı' müşârun-ileyhün zamânında cihetinden ol mikdâr kurânun re'âyâsı âhar vilâyete firâr itmişler midür, yohsa bunun zamânında olmayup firâr iden re'âyâ âhar husûs için mi girîhte olmuşlardur, ruk'ada mastûr olduğu üzre zulm ü te'addîsi var mıdu[r] ve Belgrad'da ne mahalde evler binâ itmişdür, re'âyâyı ve tavarlarını ücretsiz cebr ile istihdâm itmiş midür, yohsa müşârun-ileyhden re'âyâ şükran üzre olup mezkûr zimmîyi re'âyâ göndermeyüp mücerred şirret ü şekâvet üzre Sirem re'âyâsından olmayup hâricden gelmiş zimmî iken hılâf-ı vâkı' mı şikâyete gelmişdür? Bu bâbda tamâm hakikat-i hâle vâkıf u muttali' olup şöyle ki; mûmâ-ileyhün zulm ü te'addîsi şer'le sâbit ü zâhir ola, ashâb-ı hukûka müteveccih olan hakların alıvirüp şer'le sübût u zuhûr bulan mevâddı ale't-tafsîl sıhhati üzre yazup arzeyleyesiz. Eger müşârun-ileyh adâlet üzre olmağla şikâyetçileri olmayup merkûm zimmî hılâf-ı vâkı' şikâyete gelmeğle şirret ü şekâveti zâhir ola, Belgrad Kal'asında habsidüp sûret-i sicillin gönderüp arzeyleyesiz. Sonra anun hakkında emrüm ne vechile sâdır olu[r] ise mûcebi ile amel eyleyesiz. Ammâ; bu bâbda câdde-i hakka zâhib olup tezvîr ü telbîsden ve şühûd-ı zûrdan hazer idüp ve hılâf-ı şer' kimesneye zulm ü hayf olmakdan ihtirâz eyleyesiz.

1229

Behisni'de başkasına mevkûf mallara sahte hükümle müdâhale eden kişilerin kefilleri alınarak sahte hükmün Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.

Yazıldı.

Mezbûr Halîl'e virildi. Fî 8 Zi'l-ka'de, sene: 972

Dulkadirli beğlerbeğisine, Malâtıyye ve Behisni kâdîlarına hüküm ki:

Dârendegân İbrâhîm ve Halîl nâm kimesneler Südde-i Sa'âdetüm'e gelüp nefsi Behisni'de vakf-ı evlâd olan hammâm ve hân ve dükkânları husûsıyçün Hacı Hüseyin ve

Sadaka nâm kimesnelerin ellerinde olan hükmün sûretin ibrâz idüp nazar olundukda üslûb-ı hükme muvâfık olmayup telbîs olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, "hüküm" diyü ibrâz ideni yarar kefile virüp mezbûr müzevver hükmi bir kîse içine mühürleyüp yarar âdemünle Dergâh-ı Mu'allâm'a gönderesin.

1230 *Antalya Kadısı Nâibi Sinan'ın halka zulmettiğinden görevden alınması için hüküm gönderildiği halde neden görevden alınmadığının bildirilmesi.*

Yazıldı.

Beğün kethudâsına virildi. Fî 9 Zi'l-ka'de, sene: 972

Tekeili beğine hüküm ki:

Antâliyye Kâdîsî'nun Nâyibi olan Sinân'un re'âyâyâ zulm ü te'addîsi olmağın niyâbetden ref' olunmak için dört-beş def'a ahkâm-ı şerîfe gönderilüp gelüp ahkâm-ı şerîfeyi satun almağla henüz niyâbetden ref' olunmayup re'âyâyâ zulm ü te'addîsi olduğu i'lâm olunmağın **buyurdum ki:**

Fi'l-vâkı' mezbûr nâyibün re'âyâyâ zulm ü te'addîsi olup niyâbetden ref' olunmak için ahkâm-ı şerîfe virilmişiken ref' olunmamağa sebep nedür, re'âyâyâ zulm ü te'addîsi olmayup şikâyet idenler hılâf-ı vâkı' mı şikâyet iderler, yohsa gelüp ahkâm-ı şerîfeyi kendü satun mı almışdur, aslı nedür; hakikat-i hâle muttali' olup vukû'ı üzre yazup arzidesin.

1231 *Sâbık Behisni kadısı Haydar ve kethudâsı Latîf ve Uğurlu Fakih adlı kişilerin kürekçi hususunda halktan fazla para alarak zulmettikleri yolundaki iddiaların araştırılıp hakkı olanların hakkı alındıktan sonra neticenin bildirilmesi.*

Yazıldı.

Kazâ-i mezbûreden Tanrıvirdi nâm kimesneye virildi. Fî 6 Zi'l-ka'de, sene: 972

Dulkadirlü beğlerbeğisine, Malâtıyye ve Mar'aş ve Behisni kâdîlarına hüküm ki:

Behisni kazâsı halkı Dergâh-ı Mu'allâm'a âdem gönderüp; "Sâbıkâ kâdîları olan Haydar ve Kethudâsı Latîf ve Uğurlu Fakih nâm kimesne kürekçi husûsında ziyâde akçaların alup Südde-i Sa'âdetüm'de murâfa'a olduklarında üzerine hayli akça sâbit olup ve bundan mâ-adâ zulm ü te'addîlerinin nihâyeti yokdur." diyü bildürdükleri ecilden umûmen teftîş olunmaların emridüp **buyurdum ki:**

Varduklarında, ihzâr-ı husamâ kılup gaybet ideni şer'ile buldurması lâzım olanlara buldurup dahı mûmâ-ileyhden ve eger mezbûrlardan her kim gelüp da'vâ-yı hak iderse bir def'a sorulup faslolmuş olmayup ve on beş yıl mürûr itmeyen kazıyyelerin onat vechile hak üzre bi-hasebi's-şer'î's-şerîf teftîş ü tefahhus kılup göresiz: Şöyle ki; mezkûrların üzerinde her kimün şer'ile hakkı sâbit ü zâhir olursa şer' ile sübût u zuhûr bulan hukûkî ashâbına bî-kusûr alıvirdükden sonra ne mikdâr kimesnenün hakkı alıvirüp ve ne makûle mâddeler sâbit olduğın sicill ü defter idüp mufassal yazup arzeyeyesiz. Ammâ; bu bâbda tamâm hak

üzre olup tezvîr [ü] telbîsden ve şühûd-ı zûrdan ve hılâf-ı vâkı‘ kazıyye arzolmakdan hazer idüp câdde-i hakka zâhib olasız.

1232

Hakkındaki şikâyetler üzerine daha önce teftişi için emir verilen, Şehzâde Selim'in Peçin kazâsındaki şemhanesi mültezimi Şah oğlu Hüseyin'in teftiş edilmesi ve daha önceki emre niçin uyulmadığının bildirilmesi.

Yazıldı.

Nâzır Kâtibi İbrâhîm'e virildi. Fî 8 Zi'l-ka'de, sene: 972

Şehzâde lalasına ve Peçin kâdîsına hüküm ki:

"Rikâb-ı Hümâyûnum'a ruk'a sunulup; "müşârun-ileyh oğlum *tâle bakâhünün* kazâ-i mezbûrda vâkı‘ olan Şem‘-hânesi Mültezimi Şâh oğlu Hüseyin'ün re‘âyâya zulm ü te‘addîsi olduğu" i‘lâm olunmağın sunılan arz-ı hâlün sûreti aynı ile ihrâc olunup teftiş olunmak için size gönderildi. Hüküm-i şerîfüm vardukda, mezkûr mültezimi ve şerîklerini ele getirüp gaybet idenleri şer‘le buldurması lâzım olanlara buldurup der-zencîr idüp dahı gönderilen sûret-i ruk‘aya nazar idüp ahvâlin onat vechile dikkat ü ihtimâm ile bi-hasebi‘ş-şer‘î‘ş-şerîf teftiş ü tefahhus eyleyüp göresin; arzolunduğı üzre mezbûrun re‘âyâya ol vechile zulm ü te‘addîsi varise üzerine ne mikdâr hukûk sâbit ü zâhir olursa şer‘le sübût bulan hukûkı bî-kusûr ashâbına alıvirüp ve müşârun-ileyh oğlumun mâlını cem‘ u tahsîl idüp dahı mezkûr Şâh Hüseyin'i te‘hîr itmeyüp mahallinde siyâset idüp emr-i şerîfüm yirine varduğın yazup bildüresin ve şerîkleri dahı kaç nefer ise zulm ü te‘addîlerine müte‘allik sübût u zuhûr bulan mevâddı ale't-tafsîl defter idüp yazup arzidüp kendülerini muhkem habseyleyesin. Sonra anlar hakkında dahı emrüm ne vechile sâdır olursa mücebi ile amel eyleyesin ve mültezim-i mezbûrun zikrolunan iltizâmından ref‘ı için bunda[n] akdem hüküm-i hümâyûnum gönderilmişdi. Ol emr-i şerîfüm mücebince ref‘ olunmamağa sebep nedür; anı dahı yazup bildüresin." diyü sene: isnâ ve seb‘în ve tis‘a-mi’e Muharremi'nün evâsıtında hüküm-i şerîfüm virilmişken şikâyet idenlerin hakları bu zamâna [de]ğın görilmeyüp; "Emr-i şerîf virildükden sonra birimüzün evi basılup âdemimüz katlolunmuşdur." diyü tekrâr şekvâ itdükleri ecilden **buyurdum ki:**

() varıcak, emr-i şerîf-i sâbıkum mücebince mezbûrun ve şerîklerinün ahvâlini bi-hasebi‘ş-şer‘î‘ş-şerîf teftiş ve ber-taraf idüp tekrâr şikâyete gelmelü itdürmeyesin. Eger hılâf-ı vâkı‘ şikâyet iderlerse tafsîl üzre hâllerine cevâb yazup i‘lâm eyleyesin ki, bir dahı Atebe-i Ulyâm'a geldüklerinde cevâbları virilüp şikâyet itmeğe mecâlleri kalmaya.

1233

Fetholunan Pankota Kalesi'nin Arad beyine mi yoksa Lipova beyine mi verilmesinin münasip olacağı hususunun Tımışvar beylerbeyince bildirilmesi.

Yazıldı.

Arad Beği Mehemed Beğ'ün kethudâsına virildi. Fî 7 Zi'l-ka'de, sene: 972

Tımışvar beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ Arad Beği Mehemed *dâme izzühû* mektûb gönderüp; "Göle nâm harbî kal'adan Memâlik-i Mahrûse'ye nehb ü gâret kasdına çıkan haydûdun memerrî olan Erdo hik nâm mahalde bir palanka binâ olunmak için emr-i şerîf vârid olmuşıdı. Hâliyâ fetholunan Bankot nâm kal'a palanka binâ olunacak mahalle karîb olup yeniden yazılmak ta'yîn olunan yüz yiğirmi nefer kulları bu bendeleriyle kal'a-i mezbûrede olmak fermân olunursa mezkûr palankaya ihtiyâc çekilmeyüp fitne vü fesâd üzre olan küffârın geçidi kesilüp eger havâss-ı hümayûn zâbitları ve tüccâr tâıyifesi ve re'âyâ emn ü emân üzre olalar." diyü bildürmeğın **buyurdum ki:**

Varıcak, mezkûr fetholunan kal'a Arad beğine virilüp zabıtdürilmesi re'âyâya enfa'mıdır, yohsa Lipova sancağı beğine bir mikdâr virgü viregelmeleriyle ana mı virilmek münâsıbdür; bi'l-cümle memleket zabtına ve re'âyâ vü berâyânun âsûde-hâl olmasına enfa' kankısı ise ana ta'yîn idüp zabıtdüresin ve kankı sancağa ta'yîn olunduğın yazup bildüresin.

1234

Kastamonu ve Canik havalisinde zorla para toplayarak halka zulmeden İbrahim adındaki suhte ve arkadaşlarının yakalanarak Dergâh-ı Muallâ'ya gönderilmeleri.

Yazıldı.

Kastamonı beğine hüküm ki:

Hâliyâ fesâd ü şenâ'at üzre olup vilâyet halkına akça ve altun salan İbrâhîm nâm sûhteye Dergâh-ı Mu'allâm'da örf olundukda; "Tataylı Arık Hamza ve İbrâhîm ve Kul-oğlu Mustafâ ve Bafralı Muslihuddîn ve Merdüm nâm kimesneler ve Boy-âbâd'dan dîger İbrâhîm ve Küreli dîger Muslihuddîn ve Ladik'den Kerîm ve Hamza nâm kimesneler ile Gerze nâm karyeye varup altun salduk; iki yeniçeri mezkûr karyeden dört altun getürdiler. Yeniçerileri bağladuk." diyü ikrâr eylemeğın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, te'hîr ü tevakkuf itmeyüp zikrolunan kimesneleri her kande ise tettebbu' idüp hüsn-i tedbîr ü tedârükle ale'l-gafle ele getürüp yarar âdemlere koşup mukayyed ü mahbûs Dergâh-ı Mu'allâm'a irsâl idesin. Ammâ; gönderdüğün âdemlere gereği gibi tenbîh ü te'kîd idesin ki, yolda ve izde ve menâzil ü merâhılde onat vechile hıfzidüp gaybet itdürmekden hazer ideler; şöyle bilesin.

1235

Tarsus'ta Elvanoğlu Hüseyin adlı sipâhi hakkındaki iddiaların araştırılması; doğru çıktığı tardirde timarının başkasına verilmesi.

Yazıldı.

Pîrî Paşa'ya, Adana ve Tarsus kâdîlarına hüküm ki:

Tarsus kazâsından Elvân oğlu Hüseyin nâm sipâhîden şikâyet olunup ruk'a sunulmağın aynı ile sûreti ihrâc olunup teftîş olunmak için irsâl olundu. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, mezkûr ruk'ada mastûr olan mevâddı ma'lûm idinüp dahı mezkûr sipâhîyi husamâsıyla berâber idüp bir def'a faslolmayup on beş yıl terkolummayan da'vâların onat vechile hak üzre zulm ü te'addîsi olduğı sâbit ü zâhir olursa vukû'ı üzre yazup arzidesin ki, tîmârı âhara virile. Bu bâbda gereğı gibi mukayyed olup hılâf-ı vâkı' kazıyye arzolunmakdan ve şer'-ı kavîme mugâyir kimesneye zulm ü te'addî olmakdan hazer idesin.

1236 *Söğüt'te bir fâhişeyi kendisine nikahlayan ve halk arasında huzursuzluğa yolaçan Mustafa adlı sipâhizâdenin küreğe konmak üzere Südde-i Sa'âdet'e gönderilmesi*

Yazıldı.

Arz getüren Hüseyin'e virildi. Fî 7 Zi'l-ka'de, sene: 972

Bilecik kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ mektûb gönderüp; "nefs-i Bilecik'de pâzenklik ile ve envâ'-ı kabâiyih ile ma'rûf olan bir zâniye-i meşhûreyi kazâ-i Söğüd'den Mustafâ nâm sipâhî-zâde nikâh idüp ve fâhişe-i mezbûre kendü evinde zinâ iderken bir kimesne ile tutulup şer'le ef'âl-i şenî'ası sâbit olup bi'l-fi'l müseccel olduğundan gayri mezbûr mezkûre-i mühmeleyi meksebe idinüp alâniyyen deyyûsluk eyleyüp ve sâbıkâ teftîşde gaybet eyleyüp; "Harâm-zâdedür, mahallede ve kasabada olmasına râzî değılüz ve kabûl itmezüz." diyü cemâ'at-i kesîre şekvâ eyledüklerin" bildürmişsin. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, te'hîr ü terâhî eylemeyüp yarar âdemlerüne koşup Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin ki küreğe konıla; şöyle bilesin.

1237 *Daha önce kendilerine sefer için hazırlıklı olmaları emredilen Bosna, Klis ve Zaçesne beylerinin, sefer için görevlendirilen kuvvetlere katılmayarak, sınır boylarındaki münasib mahallere askerlerini konuşlandırarak sınırları korumaları.*

Yazıldı.

İbrâhîm Çavuş'a virildi. Fî 18 Zi'l-ka'de, sene: 972

Bosna Beğı Mustafâ Beğ'e hüküm ki:

Bundan akdem sana hükm-i hümayûnum gönderilüp; "Sancağuna müte'allik olan sübaşı ve sipâhîlerünle sefer-i hümayûna hâzır olasın. Her ne mahalle varmak emridersem ana muntazır olasın." diyü fermân-ı şerîfüm olmuşıdı. Ve'l-hâletü hâzihî Rûmili Beğlerbeğisi emîru'l-ümerâ'i'l-kirâm Ahmed Paşa dâmet me'âlîhi Rûmili askeri ile Sofya'da cem'ıyyet itmeğe irsâl olunup sancağın serhadlerinin hıfz u hırâseti mühimm olmağın sübaşıların ve

sipâhîlerünle taht-ı livânda münâsib olan mahalde cem'ıyyetle muhâfaza[da] olman emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîf-i vâcibü'l-ittibâ'um varıcak, müşârun-ileyh yanına cem'ıyyete gelmeyüp sancağunda sübaşıl原因 ve sipâhîlerünle cem'ıyyet idüp müretteb ü mükemmel düşmen yarağıyla hâzır u müheyyâ olup ol serhadde olan a'dâ-yı hâksâr tarafından gafletde bulunmayup leyl ü nehâr serhadlerün hıfz u hırâsetinde mücidd ü merdâne olup memleket ü re'âyâyâ zarar u gezend irişdürmemek bâbında envâ'-ı ikdâm ü ihtimâmın vücûda getüresin; şöyle bilesin.

Yazıldı.

Kethudâsına virildi. Fî 11 Zi'l-ka'de, sene: 972

Bir sûreti, Klis Sancağı Beği Mehmed Beğ'e.

Yazıldı.

Kethudâsı Haydar'a virildi. Fî 11 Zi'l-ka'de, sene: 972

Bir sûreti, Zaçesne Beği Ferhâd Beğ'e.

1238 *Dukagin beyinin emrindeki askerlerle birlikte kendi sancağının yanında İskenderiyye sancağının da muhafazası için görevlendirildiği.*

Yazıldı.

Kethudâsına virildi. Fî 11 Zi'l-ka'de, sene: 972

Dukagin Beği Ahmed Beğ'e hüküm ki:

ilâ "...irsâl olunmağın"

... İskenderiyye sancağı ile sancağının hıfz u hırâseti lâzım olmağın taht-ı livânda sübaşıl原因 ve sipâhîlerünle cem'ıyyet idüp livâ-i Dukagin'den gayri İskenderiyye sancağının hıfz u hırâsetine kemâl-i teyakkuz u intibâh ile hâzır u nâzır olup sa'b yirlerde olan âsî Arnavud keferesi kurâsından memleket ü re'âyâyâ zarar u ziyân irişdürmemek bâbında dikkat ü ihtimâmda dakîka fevtitmeyesin.

1239 *Delvine beyinin, alaybeyi ile birlikte üç binli sipâhîleri Preveze Kalesi'nin muhafazasına göndermesi; sancağının muhafazası için yerine münasip birini tâyin etmesi ve kalan askerlerle birlikte Rumeli beylerbeyinin kuvvetlerine katılması.*

Yazıldı.

Bâlî Çavuş oğlu Mehmed'e virildi. Fî 18 Zi'l-ka'de, sene: 972

Alaybeğine dahı yazılan hüküm bile kîselenmişdür.

Delvine Beği Ahmed Beğ'e bir hüküm ki:

İlâ "...Sofya'da cem'ıyyete irsâl olunmağın"

... **Buyurdum ki:**

Sancağın alaybeğisin üç binlü sipâhîleri ile Preveze Kal'ası muhâfazasına ta'yîn idüp irsâl eyleyüp sancağın hıfzına yarar âdemün koyup bâkî sübaş ve sipâhîlerünle müretteb ü mükemmel düşmen ve sefer yarağıyla beğlerbeği yanına cem'ıyyete gelüp hâzır olasin. Muhâfaza-i mezbûreye ta'yîn itdüğün sipâhîleri isimleri ve tûmârları ile yazup defter idüp Südde-i Sa'âdetüm'e irsâl eylesin ve hem alaybeğine tenbîh eylesin ki, anda muhâfazaya vardukdan sonra dâyimâ hıdmetde mevcûd bulunani başka ve bulunmayanı ayru defter idüp göndere.

1240 *Delvine Alaybeyi Osman Bey'in, üçbinli sipâhîlerle birlikte Preveze Kalesi'nin muhafazasına tâyin edildiği ve görev mahalline giderek muhafaza hizmetine başlaması.*

Bir sûreti;

Bir hüküm [dahı] Delvine Alaybeğisi Osmân Beğ'e:

Delvine sancağının üç binlü sipâhîleri ile seni Preveze Kal'ası muhâfazasına ta'yîn idüp irsâl eylemek için Delvine Sancağı Beği Ahmed *dâme izzühûya* hükm-i hümayûnum gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîf-i vâcibü'l-ittibâ'um varıcak, te'hîr itmeyüp livâ-i mezbûrun üç binlü sipâhîlerin yanuna alup kal'a-i mezbûreye varup leyl ü nehâr kemâl-i teyakkuz u intibâh üzre muhâfaza hıdmetinde olasin ve emrüm üzre muhâfazaya varup müdâvemet üzre edâ-i hıdmet iden ve itmeyen kimler ise defter idüp Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin.

1241 *Hırsızlık suçundan dolayı hapsedilen Van gönüllülerinden Hızır bin Abdullah'ın suçu sâbitleşmişse siyâset olunması.*

Yazıldı.

Kethudâsına virildi. Fî 11 Zi'l-ka'de, sene: 972

Van beğlerbeğisine hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Van gönüllülerinden Hızır bin Abdullâh hırsuz u harâmî yatağı olup müslimândan ve kâfirden nicelerün esbâbı bulunup sâhibleri şer'ile sâbit idüp ve hayli zamândan berü mahbûsdur." diyü bildürmişsin. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda göresin; [arz]itdüğün gibi hırsuzluğu sâbit olup sicill olmuşsa siyâset itdürüp emr-i şerîfüm yerine varduğın arızidüp sûret-i sicillin gönderesin.

1242 *Şehrizol'da bulunan Gülanber Kalesi'nin yeni inşâ edilen varoşunda yeniçeri ve kul tâifesi için yeteri kadar oda ve hamam yok ise fazla yeniçeri ve kulların, adı geçen kale yakınındaki Zâlim Varoşu'na yerleştirilmeleri ve ihtiyaç duyulduğunda getirilip istihdam edilmeleri.*

Yazıldı.

Gönüllüler kethudâsına virildi. Fî 24 Z., sene: 972

Şehri[z]ol beğlerbeğisine hüküm ki:

"Gül'anber Kal'ası'nun müceddeden binâ olunan varoşında hayli yeniçeri ve kul tâyifesi vardır. Anlara odalar binâ olunmak lâzımdır." diyü i'lâm eylemişsin. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, varoş-ı mezbûrda yeniçeri ve kul tâyifesi sıgacak odalar ve hammâm yoğ ise Zâlîm Kal'ası varoş-ı mezbûr kurbindedür; sığmayan kul ve yeniçeri tâyifesin kal'a-i mezbûre[ye] sepişdürüp kal'a-i mezbûrede varoşında hâlî yir kaldukda veyâ bir hıdmet düşdükde götürüp istihdâm eylesin.

1243 *Ardanuç'ta timar beratının kaybolduğu gerekçesiyle yeni tezkire çıkartan Ferhad'ın tezkiresindeki mührün sahte olduğu anlaşıldığından, kayıtların, icmal rûznâme defterlerinden kontrol edilmesi ve tezkireyi verenlerin yakalanarak hapsedilmeleri.*

Yazıldı.

Armudcı-oğlu Alî Çavuş'a virildi. Fî 24 Zi'l-hucce, sene: 972

Erzurum beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ Ferhâd nâm kimesne Ardanuç sancağında altı bin akça tîmâra mutasarrıfken; "Berâtum zâyî'dur." diyü sâbıkâ Erzurum Beğlerbeğisi olup hâliyâ Şâm Beğlerbeğisi olan Mustafâ dâme ikbâlühû kaydıyla tezkire ibraz idüp mühür müşârun-ileyhün olmayup ve tezkirenün dahı kaydı sahîh mîdur, görülmesi lâzım olmağın sûreti aynı ile ihrâc olunup sana gönderildi. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, kimesneye ifşâ itmeyüp zikrolunan tezkire ahvâlin anda olan icmâl rûz-nâme defterlerine mürâca'at idüp kaydın yokladup göresin; kimün kaydıyladur, tezkireyi yazan kimdür ve mûmâ-ileyhün mührin kim kazmışdur; bi'l-cümle bu husûsa mübâşeretî olanlardan ol cânibde olanları dikkat [ü] ihtimâm ile zuhûra götürüp tezvîr ü telbîsi zâhir olanları habsidüp ahvâllerin sıhhati üzre arzidesin. Sonra emrüm ne vechile olursa mûcebi ile amel eylesin.

1244 *bkz. hkm. 1234*

Yazıldı.

Alî Çavuş'a virildi. Fî 24 Zi'l-hucce, sene: 972

Canik beğine hüküm ki:

Hâliyâ fesâd ü şenâ'at üzre olup vilâyet halkına altun ve akça salan İbrâhîm nâm sûhteye Dergâh-ı Mu'allâ'da örf olundukda; "Tataylı Arık Hamza ve İbrâhîm ve Kul-oğlu Mustafâ ve Bafralı Muslihuddîn ve Merdüm nâm kimesneler ve Boy-âbâd'dan dîger İbrâhîm ve Kürelî dîger Muslihuddîn ve Ladik'den Kerîm ve Hamza nâm kimesneler ile Gerze nâm

karyeye varup altun salduk; iki yeniçeri mezbûr karyeden dört altun getürdiler. Yeniçerileri bağladuk." diyü ikrâr eylemeğin **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vusûl buldukda, te'hîr ü tevakkuf itmeyüp zikrolunan kimesneleri her kande ise tettebbu' idüp hüsn-i tedârükle ale'l-gafle ele getürüp yarar âdemlere koşup mukayyed ü mahbûs Dergâh-ı Mu'allâm'a irsâl eylesin. Ammâ; gönderdüğün kimesnelere gereği gibi tenbîh ü te'kîd idesin ki, yolda ve izde ve gice vü gündüzde onat vechile hıfzidüp gaybet itdürmekden hazer ideler; şöyle bilesin.

1245

Leh sınırları dâhilinde Tatar askerlerine, tâcirlere ve ahâlîye Cankirman ve Akkirman Kazakları tarafından yapılan saldırıların önlenmesi; tâcirlerin güvenliklerinin sağlanması; gasbedilen malların ve eşyaların hak sahiplerine iade edilmesi ve Leh kralı ile yapılan antlaşma hükümlerine uyulması.

Yazıldı.

Leyh kralına nâme ki:

Cenâb-ı emâret-me'âb Devlet Giray Hân mektûb gönderüp; "bundan akdem vilâyetinüze tâbi' Bar nâm kal'anun etrâfı gâret olunduğı husûsı için kendüye nâme-i şerîfümüz gönderildükde; "Bu husûsdan haberümüz yoktur. Kral ile olan mu'âhede mukarrerdür. Emr-i şerîfe muhâlif vaz' olmamışdır. Bu fesâdı eyleyen Akkirman ve Cankirman krallarıdır(?). Ammâ; bu vilâyet-i mezbûre serhaddinde olan Çerkeskirma ve Mankirma ve Braslav nâm kal'aların Kazakları Özi suyu ile gelüp karîb olan iller ile Takladı(?) Mîrzâ'nun ilin urup otuz-kırk mikdârı hâtûn ve kız, oğlan alup bundan evvel Boğdan Seferi'nden avdet olunup nehr-i mezkûrî mürûr iderken su içine çıplak asker-i Tatara tüfenk ve sâyir yarağla hücum itdüklerinde yigirmi-otuz nefer âdemleri katlolunup bunlardan mâ-adâ kırk-elli nefer esîr olup ve Akkirma ve Cankirma arasında on nefer âdemleri katlolunup ve nehr-i mezkûr kenârından sekiz-tokuz bin re's koyunların alup gidüp Moskov'dan Atebe-i Ulyâm'a semmûr getürmeğe iki-üç bin sikke altunla Karaş nâm âdemi ve sâyir tâcirleriyle giderken yine ol kal'aların Kazakları basup cümle mâlların alup kendüleri çıplak ve piyâde Moskov'a varup üç-dört ay anda oturduktan sonra gayri bâzergânlarla mezbûr Karaş'a icâzet virilüp gelürken yine ol Kazaklar iki yüz tüfenkle tekrâr basup mezkûrî beş-altı nefer bâzergânla katleyleyüp otuz-kırk araba esbâbların alup gidüp gerek(?) olup ne mikdâr esbâb ise defterin irsâl idüp ve Kefe sancağı beği ve kâdîsı dahı Yüce Dergâhımız'a mektûb gönderüp vilâyet-i Moskov'a ticâret iden Hâce Alî ve Hacı Memi ve Ahmed ve Şa'bân ve Mustafâ ve İbrâhîm ve zimmîlerden Avadik ve Ovannes ve Manok ve Tohtamış ve Varteriş(?) ve Todurge nâm tâcirler vilâyet-i mezkûra ticâret iderken basılıp âdemleri helâk olup küllî metâ'ları gâret olunmışdı. Hâliyâ bu sene vilâyet-i mezkûreden gelürken zikrolunan kal'alar kurbinde kârbânı basup nicesi mecrûh ve kimi katlolunup dâyimâ mazarrat irişmekden hâlî değildir." diyü i'lâm eylediler. Vâkı'â kazâyâ arzolunduğı gibi ise tarafeynden mu'âhede-i hümayûnumuza muhâlif iş olmağa rızâ-yı hümayûnumuz yoktur. Zikrolan kal'anuz etrâfın gâret iden ehl-i fesâd kimler idüğü sıhhati üzere arzoluncak haklarından gelinmekde ve zâyî' olan esbâb ü âdemlerünüz bulunmakda bu

cânişden dakîka fevtolunmaz. Gerekdür [ki]; nâme-i hümâyûnumuz () varup vusûl buldukda, hân-ı müşârun-ileyh sefer-i mezbûrdan avdet itdükde nehr-i mezbûr ubûrında iken vilâyetinüzden ol fesâda mübâşeret idüp ehl-i İslâm olan Tatar leşkerinden ol mikdâr kimesneyi katlidüp esîr idenleri ve koyunları ve tavarların gâret idenleri ve mûmâ-ileyhe tâbi' mezkûrun vilâyetin gâret idüp esîr alanları ve Moskov'a ol mikdâr altunla ticârete gönderdüğü Karaş nâm âdemi ile ticârete varan tüccârın yolların basup esbâb ü emvâllerin gâret iden tâcirlerin gâret olunan emvâl ü esbâbların ve tavarların ve alınan esîrlerin ashâbına alıvirüp mu'âhede-i şerîfümüze muhâlif fesâd ü şenâ'ati zâhir olanların gereği gibi haklarından gelüp Âsitânemüz'e olan dostluğu ri'âyet idüp hılâfına cevâz gösterilmeye.

1246 *Dergâh-ı Mu'allâ çavuşlarından Bâlî Çavuş'un gecikmeden Südde-i Sa'âdet'e gelmesi.*

Yazıldı.

Bengi-zâde ile çavuşbaşıya gönderildi. Fî 8 Zi'l-ka'de, sene: 972

Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından Bâlî'ye hüküm ki:

Hâlen Südde-i Sa'âdetüm'e gelmen lâzım ü mühim olmağın **buyurdum ki:**

Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından Alî *zîde kadruhû* varıcak, aslâ te'hîr ü tevakkuf itmeyüp emrüm mücebince gelüp Südde-i Sa'âdetüm'e mülâkî olasın; bir dürlü dahi eylemeyesin.

1247 *Vidin'de kallâb teftişinde bulunan sâbık Hezargrad Kadısı Muhyiddin'e, kallâblığı sâbitleşen şahısları Südde-i Sa'âdet'e göndermek için yeteri kadar sipâhî ve hisareri verilmesi.*

Yazıldı.

Bu dahi.

Vidin beğine ve livâ-i mezbûr kâdîlarına ve dizdârlarına hüküm ki:

Sâbıkâ Hezârgrad Kâdısı olup kallâb teftîşi fermân olunan Mevlânâ Muhyiddîn ile husûs-ı mezbûra mübâşir olan Çavuşum Süleymân âdem gönderüp; "Zikrolunan teftîşde mu'âvenet için âdem lâzımdür." diyü bildürmeğın **buyurdum ki:**

Me'mûr olduğu kallâb teftîşi hıdmetine kallâblığı zâhir olanları Südde-i Sa'âdetüm'e göndermek için sizden âdem taleb itdüklerinde sipâhîden ve hisâr-erenlerinden kifâyet mikdârı âdem virüp mûmâ-ileyhimâya bâb-ı mu'âvenet ü muzâheretde dakîka fevtitmesesiz.

1248 *Tırhala'da bulunan Sobre manastırı keşişlerinin manastırın aslî şeklini değıştirerek hisar haline dönüştürdükleri ve içeriye kimseyi almayarak vergi vermekten kaçındıkları yolunda şikâyetle bulunulduğundan, manastıra gidilip sonradan yapılan yerlerin incelenerek bildirilmesi.*

Yazıldı.

Mezbûr Evranos'a virildi. Fî 13 Zi'l-ka'de, sene: 972

Tırhala beğine ve kâdîsına hüküm ki:

"Kazâ-i mezbûrda Sobre(?) demekle ma'rûf manastır keşîşleri hâliyâ manastırların vaz'-ı aslîsinden tağyîr idüp hısâr tarîkla binâ idüp kapusın yüksek yirden idüp kendü âdemleri olmadın içine kimesneler komayup ip ile ve nerdübân ile inüp çıkarlar. İtâ'atleri bir yüzdendür; kânûn u defter mücebinece müteveccih olan rüsûmı ve hâsılı virmekde te'allül iderler." diyü Evranos nâm za'îm i'lâm itmeğin **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, bi'z-zât manastır-ı mezbûrun üzerine varup göresiz; zikrolunan manastır vaz'-ı aslîsinden ziyâde hâdis olmuş ne mikdâr binâsı vardır, kapusu ne şekildedür, içinde ne mikdâr oda ve kaç nefer keşîşleri vardır, tüfenkleri ve yarakları var mıdır, tûli ve arzı bennâ zirâ'ıyla ne mikdârdur; tamâm ma'lûm idinüp sıhhati üzre yazup arzeyelesiz; şöyle bilemez.

1249 *Müteveffa Budun Beylerbeyi Rüstem Bey'in Budun, Semendire ve Belgrad'da bulunan emlâkinin satılması, alacaklarının tahsil edilmesi ve müteveffânın vekili olan Mehmed Kethudâ'ya teslim edilmesi.*

Yazıldı.

Budun beğlerbeğisine ve Semendire beğine ve Budun ve Belgrad kâdîsına hüküm ki:

Düstûr-ı mükerrerem Vezîrüm Ferhâd Paşa *edâma'llâhü te'âlâ iclâlehü* cânibinden şöyle arzolundu ki: "Budun Beğlerbeğisi iken vefât iden Rüstem Beğ'ün vasiyy-i muhtârı olup nefsi-i Budun'da ve Peşte'de ve Belgrad'da vâkı' olan müteveffânın mülk evlerin ve sâyir satılmak ve zimemde olan akçaları cem' u tahsîl olunmak lâzım ü mühimmi olmağın **buyurdum ki:**

Müşârun-ileyh cânibinden vekîl-i şer'îsi olup Semendire sancağında ze'âmet tasarruf iden Mehmed Kethudâ *zîde kadruhü* ma'rifeti ile müteveffânın ol câniblerde ne mikdâr emlâki var ise şer'le bey' itdürüp ve zimem-i nâsda olan akçaların dahı bi-hasebi's-şer'î's-şerîf der-kîse idüp mühürleyüp emlâkinden ve zimemde olan mâlından ne mikdâr akça hâsıl olursa defteriyle müşârun-ileyhe teslim olunmağıçün mu'temedün-aleyh âdemlerünle irsâl eylesin.

1250 *Yenipazar Kadısı Muhyiddîn'in evine girerek bâzı eşyalarını çalan Ahmed ve Memi'nin dâvalarının görülmesi.*

Yazıldı.

Memhûr kîse ile tâlibe olan hâtûna virildi. Fî 10 Zi'l-ka'de, sene: 972

Kratova ve Priştine kâdîlarına hüküm ki:

Hâlâ Yenibâzâr Kâdîsı Mevlânâ Muhyiddîn mektûb gönderüp; "Kasaba-i Yenibâzâr'da sâkin olup; "Hâs Bağçe'de olurun." diyü acemî-o[ğ]lları nâmına gezer Yazıcı

Ferhâd oğlu Ahmed ve karındaşı Memi nâm kimesneler şehri Ramazân'un evâsıtında gice ile müşârun-ileyhün sâkin olduğu evinün iç havlîsının su kapısı yolın bozup ve kilidin uvadup ve kapuyı pâreleyüp ba'zı esbâb sırka idüp gitdüklerinde bir kaç giceden sonra terâvîha gitdükde mezkûr Ahmed havlîsı içine girüp âdemleri görüp kovalayup ba'dehû havfinden tebevül* itmeğe oturup ba'dehû bu husûsun teftîşiyçün mezbûr Ahmed meclis-i şer'a ihzâr olunup; "Hılâf semte varup iç havlım boylayup neye nazar itdün?" diyü sü'âl olundukda; "Zikrolunan mevzî'a tebevül itmeğe oturdum." diyü cevâb virüp ba'dehû inkâr idüp; "Anda tebevül itmedüm; câmi'-ı şerîf kapısı yanında tebevül itdüm." diyü halt-ı kelâm eyledükde tekrâr sü'âl olunup; "Çünkü evüm basmak kasdına gelmedün, iç havlîma muttasıl Hasan Halîfe nâm imâmın hâlî evinün kapusın açup içerü girüp evüm basmağa kâbil yirleri niçün tecessüs iderdün?" dinildükde inkârile cevâb virüp; "Zikrolunan evün havlî kapusın açup içerü girdüğü şühûd-ı udûlile sâbit olup sicill olundukdan sonra mezkûr Ahmed mahkeme kapusından geçüp giderken meclis-i şer'a da'vet olundukda kaçup müslimânların iç havlîlarına girüp dîvâr aşup havlîdan havlîya düşüp Nasûh oğlu Alî nâm kimesnenün evine girüp muhızrlar varup da'vet eyledüklerinde üzerlerine şiş sıyrduğı şer'le sâbit olup sebt-i sicill olunup ve mezkûr Ahmed'ün mahallesi halkı meclis-i şer'a ihzâr olunup; "Mezkûr Ahmed ile karındaşı Memi'nün hakkında ne dîrsiz?" diyü sü'âl olundukda imâmı ve sâyir mahalle halkı cevâb virüp; "Mezbûr Ahmed ile Memi ehl-i fesâddur; bunların havfinden gice ile mescide varamazuz. Bunların erkeklerine ve dişilerine kefil olmazuz." diyüp; "Bundan mâ-adâ bir yetîmün kulın(?) çekmişlerdür ve kurâda ba'zı kurânun evlerin basup kiminün akçasın ve kiminün bârgîrîn alup anların havfinden ahşâmdan sabâha [de]k kendümüzi hıdmetkârlarumuza bekledürüz." diyüp ve şehirde zindân olmamağın mezbûr Ahmed'i hıfzıtmegiçün Yenibâzâr kazâsında Uzucan Kal'ası müstahfızlarına teslim olundu. Şöyle ki; bunların haklarından gelinmeye, bu diyârda icrâ-yı şer' itmeğe kâdir olunmaz." diyü i'lâm idüp ve mezbûr oğlanın vâlidesi dahı gelüp; "Oğlum emred-oğlan olup bir mütekâ'id kâdî yanına almak isteyüp ve Yenibâzâr kâdîsı dahı emre[d]in almak murâd idinüp ve Yenibâzâr'da mütemekkin olan Receb nâm kâdî dahı ayağımız almak isteyüp ve yine Yenibâzâr'da mütemekkin olan Resûl nâm kâdî; "Oğlum bana vir, pîş-keş vireyüm ve kızunı dahı karındaşuma vir." diyü ibrâm idüp virmedüğüm için bu cümle ittîfâk idüp nisbet ü ta'assub idüp hılâf-ı vâkı' isnâdla arzeylemişlerdür. Şer'le görilsün; hakikat-i hâl ma'lûm olur." diyü şekvâ eyledüğü ecilden sizün kemâl-i diyânet ve hüsn-i istikâmetinüze i'timâd-ı hümayûnum olmağın sizi müfettiş ve Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil Oruç *zîde kadruhûy*ı mübâşir ta'yîn idüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vardukda, bi'z-zât Yenibâzâr'a varup mezkûr oğlanla ol kâdîların mâcerâların hak üzere şer'-ı şerîf mücebince teftîş idüp göresiz; mezbûre hâtûn şikâyet itdüğü üzere oğlunun ahvâline garaz müte'allik olup hılâf-ı vâkı' isnâd ile habsolunup arz olunmuş ise ve sahîh acemî-oğlanı ise emrüm olmadın ne vechile habsolunur; yoğise kâdî-i mezbûr arzında sahîh olup mezkûr acemî-oğlanı olmayup ol nâmla vech-i meşrûh üzere fesâd ü şenâ'ati var ise bu bâbda hakikat-i hâl vâkıf u muttali' olup tarafeynün ahvâli yanınızda ne vechile sâbit ü zâhir olur ise fesâd oğlan cânibinde ise arzidesiz ve illâ ahvâline garaz u nisbet olmağla kâdî-i mezbûr hılâf-ı vâkı' arzitmiş ise ana göre sıhhati üzere arz idüp tezvîr ü telbîsden ve tarafeyne meyl ü muhâbâ olunmakdan hazer idüp câdde-i hakdan udûl ü inhîrâf itmeyesiz.

* Metinde "سبركل" şeklindedir.

1251 *İskenderiyye'de Türümşe adlı âsîlerin haklarından gelinmekte iken etraftaki âsîlere haber verip yardım isteyerek firar etmelerini sağlayan iki şahsın siyâset olunması.*

Yazıldı.

Van beğlerbeğisi kethudâsına virildi; Tur Alî Beğ kethudâsına ulaşturmak için.

İskenderiyye Beği Tur Alî Beğ'e hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Her zamân ısyân üzere olmağla gâreti fermân olunan Türümşe nâm âsîler üzerine hufyeten ılgar olunup varılup ihrâk u gâret olunup ve yüz yigirmi baş kesilüp ve nicesi mecrûh olup haklarından gelinmek mümkün iken İskenderiyyelü'den iki kimesne haber vermekle firâr idüp etrâfında olan hâslar âsîlere mu'âvenete gelüp bir sâ'atde üç dört bin kâfir cem' olup mukâbele mümkün olmamağın avdet olunup haber virenler habsolundu." diyü bildürmüşsin. İmdi; asker-i İslâm'a ihânet idüp âsîlere haber viren kimesnelere siyâset olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, te'hîr itmeyüp âsîlere haber virüp habsolunan iki nefer kimesnelere emrüm mücebince siyâset eylesin ki, sâyirlerine mûcib-i ibret ola ve emrüm yerine varduğın yazup bildüresin.

1252 *Akkirman ve Kili kazâlarında bulunan ve celeblikten muaf olan koyun erlerinin ellerinde bulunan koyunları İstanbul zahîresi için gelen celeplere bedeli karşılığında satmalarının sağlanması.*

Yazıldı.

Kâdî âdemi İlyâs'a virildi. Fî 8 Zi'l-ka'de, sene: 972

Akkirman ve Kili kâdîlarına hüküm ki:

Taht-ı kazânuzda ba'zı koyun-erleri olup koyun besleyüp varan celebleri koyun satmak üzere celeblikden mu'âf olup hâlen anun gibi kimesnelerden mahrûse-i İstanbul'un yazılı celebleri varup koyun almak istediklerinde; "Koyunumuz yokdur." diyü te'allül iderlerimiş. İmdi; mahrûse-i mezbûrenün zahîresi husûsı mühimmât-ı umûrdandur.

Buyurdum ki:

Hükm-i şerîfüm varıcak, bu bâbda her birinüz bi'z-zât mukayyed olup ol tarîkla koyun besleyüp celeblikden mu'âf olan kimesnelerden mahrûse-i İstanbul zahîresiyçün varup taleb iden yazılı celebleri bahâsıyla bey' itdürüp ve ne mikdâr koyun alınursa her kimden alınduğın defterin mühürleyüp vakti ve mevsimi ile gönderüp muzâyaka çekdirmeyesiz ki, bunda geldükde ol defter ile yoklanup mu'âfiyyet üzere koyun besleyenler ve beslemeyenler kimler idüğü ma'lûm ola. Husûs-ı mezbûr ehemmi-i mühimmâtındur; bu bâbda dikkat ü ihtimâmda dakîka fevittirmeyesiz; şöyle bilesiz.

1253

Hersek'teki Kale-i Nova ve Kale-i Cedîd'de bulunan mustahfızların başka yerlerde istihdam edilmemeleri.

Yazıldı.

Hersek beğine hüküm ki:

Kal'a-i Nova ve Kal'a-i Cedîd müstahfızları âdem gönderüp; "kal'alarımız Polya karşısında leb-i deryâda mahûf u muhâtara yirde olup vakıtlü vakıtsüz bizi âhar yirlere sürüp istihdâm eylemekle kal'alar hâlî kalup ale'l-husûs zelzele[de] ba'zı yiri çatlayup termîme muhtâc olup ve Polya yakasında küffâr-ı hâksârın yetmiş-seksen pâre gemileri hâzır u müheyyâ olup fırsat gözedüp gaflet ile zarar u gezend irişdürmek ihtimâli olup hıfz u hırâsetleri dâyimâ lâzım ü mühimm olmağın kal'alardan hâric yirde istihdâm olunmamak bâbında hükm-i şerîf virilmesin" recâ eyledükleri ecilden **buyurdum ki:**

Mezbûrları min-ba'd kal'alardan hâric yirlerde istihdâm eylemeyüp anun gibi ziyâde mühimm-i mîrîye müte'allik hıdemât vâkı' oldukda leb-i...*

*Metinde eksik bırakılmıştır.

1254

Hırsız ve haramzâde olduğu için tutuklanıp küreğe konulmak üzere gönderilen Tenkata(?) Pîrî adlı şahsın, suç isnadında garaz olduğunu ileri sürmesi üzerine dâvasının yeniden görülmesi.

Yazıldı.

Mustafâ Çavuş'a virildi. Fî 11 Zi'l-ka'de, sene: 972

Anatolî beğlerbeğisine, Ankara ve Seferîhısâr kâdîlarına hüküm ki:

Karaman beğlerbeğisi mektûb gönderüp; "Tenkata(?) Pîrî dimekle ma'rûf kimesne hırsız u harâm-zâdedür." diyü bildürüp ve Turgud nâyibi dahı mezbûrun ahvâlinde sûret-i sicil gönderüp küreğe konılmağıçün getirildükde; "Ben Seferîhısâr kazâsında sâkin iken kazıyyemi âhar toprakda istimâ' itdürüp nâyib-i mezbûra hılâf-ı vâkı' ahvâlümü sicill itdürmüşlerdür." diyü bildürdüğü ecilden zikrolunan arzun ve sûret-i sicillün aslından sûreti ihrâc olunup görilmek için mezbûr Tenkata(?) Pîrî kayd ü bend ile Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından () *zîde kadruhûya* teslim olunup irsâl olunmuşdur. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vusûl buldukda, zikrolunan sûret-i sicille ve arza nazar idüp mukayyed ü mahbûs şer'le teftîş idüp göresiz; fi'l-vâkı' mezbûrun sicill olduğu üzre hırsız u harâmîlığı şer'le sâbit ü zâhir olmuş mıdır, yohsa ahvâline garaz karışup hılâf-ı vâkı' mı sicill olunmuşdur, niçedür; yirlü yirinden hak üzre görüp hakikat-i hâli yanınızda ne vechile sâbit ü zâhir olur ise yine mahbûsen çavuşumla Südde-i Sa'âdetüm'e gönderüp sıhhati üzre mufassal ü meşrûh Bâb-ı Sa'âdet-me'âbum'a arzeyelesiz. Hîn-i teftîşde hakk-ı sarîha tâbî olup tezvîr ü telbîsden ve şühûd-ı zûrdan ve hılâf-ı vâkı' kazıyye arz olunmakdan ihtiyât eyleyesiz.

1255

Sefer için yola çıkan Rumeli beylerbeyinin Sofya ve Filibe kazâlarına vardığında, sefer hizmetinde görevlendirilen orducu esnafını orduya dâhil ederek gerekli hizmetlerde istihdam etmesi.

Yazıldı.

Beğlerbeği çavuşlarından Mustafâ'ya virildi. Fî 10 Zi'l-ka'de, sene: 972

Rûmili beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ Rûmili askeri ile cem'ıyyete çıkmak emrüm olup asker-i hümayûna orducı lâzım olmağın Sofya kazâsından bir nefer kassâb ve bir nefer başcı ve bir nefer aşcı ve bir nefer bakkâl ve bir nefer çukacı ve bir nefer attâr ve bir nefer serrâc ve bir nefer bâbüccı ve bir nefer gazzâz ve bir nefer derzî ve bir nefer hallâc ve bir nefer çakşırcı ve bir nefer mûytâb ve bir nefer eskici ve bir nefer semerci ve bir nefer mûmcı ve bir nefer na'lbend ve bir nefer na'lçacı ve Filibe kazâsından bir nefer aşcı ve bir nefer başcı ve bir nefer bakkâl ve bir nefer serrâc ve bir nefer bâbüccı ve bir nefer çizmecı ve bir nefer derzî ve bir nefer gazzâz ve bir nefer mûytâb ve bir nefer semerci ve bir nefer eskici ve bir nefer na'lbend ihrâc olunmak emrüm olup yazılup kefillenüp hâzır olmak için ahkâm-ı şerîfem yazılup sana irsâl olundu. **Buyurdum ki:**

Hüküm-i şerîfüm varıcak, inşâ'a'llâh emrüm üzre ol cânibe varduğunda zikrolunan kâdîlardan ta'yîn olunan mikdâr kimesneleri senünle olan orduya getürmek için âdem gönderüp kendülere lâzım ü mühimm olan havâyicleriyle bî-kusûr ihrâc itdürüp orduya getürdüp hıdmet itdüresin.

1256

Sefer için görevlendirilen Rumeli beylerbeyinin emrine, Filibe, Sofya ve Yanbolu kazâları dâhilinden yeterli miktarda orducu esnafı verilmesi.

Yazıldı.

Bu dahı.

Filibe kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ Rûmili Beğlerbeğisi Ahmed Paşa *dâmet me'âlihi* Rûmili askeriyle Sofya'da cem'ıyyet emrüm olup inşâ'a'llâh ol cânibe varup irişmek üzredür. Eyle olsa; kendü ile olan Rûmili askerine ordı lâzım olmağın mahmiyye-i Sofya'dan bir kassâb ve bir nefer başcı ve bir nefer aşcı ve bir nefer bakkâl ve bir nefer çukacı ve bir nefer attâr ve bir nefer serrâc ve bir nefer bâbüccı ve bir nefer gazzâz ve bir nefer derzî ve bir nefer hallâc ve bir nefer çakşırcı ve bir nefer mûytâb ve bir nefer semerci ve bir nefer mûmcı ve bir nefer na'lbend ve bir nefer na'lçacı ta'yîn olunup hâzır olmasın emridüp **buyurdum ki:**

Hüküm-i şerîfüm varıcak, te'hîr itmeyüp zikrolunan erbâb-ı hirefün yararlarından ve kâdir olanlarından emrolunan mikdâr kimesneleri yazup ta'yîn eyleyüp yarar kefillerin alup dahı her birinün san'atlerine müte'allik havâyicileri ile mu'accelen hâzır u müheyyâ idüp müşârun-ileyh tarafından âdem gönderilüp taleb olundukda te'hîr ü terâhî itmeyüp mûmâ-ileyhün ordusına gönderüp hıdmet itdüresin ve ta'yîn idüp gönderdiğün

kimesnelerün defterin mühürleyüp müşârun-ileyhe gönderesin ki, vakt-i hâcetde anunla amel oluna ve ta'yîn olunan kimesneleri yazmalu olduğunda tamâm hak üzre olup kimesneye te'addî ve celb ü ahzden hazer eyleyesin.

Yazıldı.

Bu dahi.

Bir sûreti, vech-i meşrûh üzre Sofya kâdîsına.

Bir sûreti dahi, Yanbolı kâdîsına; bir etmekci ve bir arpacı ve bir nefer berber ta'yîn olundu.

[Yev]mü's-Sebt, fî 10 Zi'l-ka'de, sene: 972

1257 *Fetholunun Pankota Kalesi ve civar karyelerin hâsıllarının mîrî için zaptolunması.*

Yazıldı.

Arad beği kethudâsına virildi. Fî 10 Zi'l-ka'de, sene: 972

Tımışvar beğlerbeğisine hüküm ki:

"Hâliyâ fetholunan Pankota nâm kal'ada Arad beğine mi virilmek münâsibdür, yohsa Lipova beğine bir mikdâr virgü viregelmeleriyle ana mı zabtitdürmek evlâdur; her kankısına ta'yîn olunmak memleket ü re'âyâya enfa' ise ana göre hıfzidüresin." diyü hükm-i şerîfüm gönderilmişdi. Hâliyâ zikrolunan kal'a ile ana tâbi' olup bile alınan kurânun cümle hâsılları mîrî için zaptolunmasın emridüp **buyurdum ki:**

() varıcak; emr-i sâbıkum üzre kal'a-i mezbûreyi kankı sancağa ta'yîn idüp hıfzidürürsen mezkûr kal'anun ve ana tâbi' bile alınan kurânun cümle mahsûlât u rûsûmın havâss-ı hümayûnum için zabtitdüresin.

1258 *Rumeli askeri ile sefere çıkan Rumeli beylerbeyinin ihtiyacı olan erzak ve zahirenin Paşa sancağının sağ-kolundaki kazâlardan tedarik edilerek orduya erzak sıkıntısı çektirilmemesi.*

Yazıldı.

Çavuş Mustafâ'ya virildi. Fî 10 Zi'l-ka'de, sene: 972

Paşa sancağının sağ-kolında vâkı' olan kâdîlara hüküm ki:

Rûmili Beğlerbeğisi Ahmed Paşa'ya Rûmili askeriyle Sofya'da cem'ıyyet itmeğe emrüm olup inşâ'allâh teveccüh itmek üzredü[r]. Eyle olsa; müşârun-ileyh tarafından mektûb ile Rûmili çavuşları vardukda, her birinüzün kazâsından ne mikdâr zahîre ta'yîn iderse etmekden ve arpadan ve yağ ve peynirden bulunan yirlerden ve sâyir havâyicden adâlet üzre tedârük idüp her ne mikdâr zahîre ihrâc idersen yazup defter idüp yarar âdemlerün ve nâyiblerün koşup sâhibleri ile müşârun-ileyhün ordusına gönderüp muzâyaka çekdürmeyesin ki, sâhiblerine ticâret ve asker halkına si'at ü ma'îşet hâsıl ola. Bu husûs

ehemm-i mühimmât dandır; sâyir umûra kıyâs eylemeyeler. Şöyle ki; müşârun-ileyh tarafından ihmâlinüz arzoluna, özrinüz makbûl olmaz. Ana göre dikkat ü ihtimâm da dakîka fevritmeyesiz.

1259 *Hüseyin Çavuş ile Antalya kadısına gönderilen ve Mısır beylerbeyine ulaştırılması gereken hükmün geciktirilmeden gemi ile Mısır'a gönderilmesi.*

Yazıldı.

Antâliyye kâdisına hüküm ki:

Hâliyâ hâssa-i hümayûnuma müte'allik bir mühimm ü müsta'cel husûs için Mısır beğlerbeğisine ulaşması lâzım hükm-i hümayûnum olmağın Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından Hüseyin zîde kadruhû irsâl olunmuşdur. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerfümle vusûl bulduğı gibi, bir ân ve bir sâ'at te'hîr ü tevakkuf itdürmeyüp hâzır kalite mi bulunur yohsa bir gayri gemi ile mi olur her ne vechile mümkün ise varduğı gibi hemân gemiye koyup ol gün Mısır cânibine irsâl eylesin. Bu emr-i mühim sâyir umûra kıyâs olunmayup isti'câlinde dakîka fevritmeyesin.

1260 *Mekke ve Medine fakirlerine ihsan olunan fakat verilmesi geciken sadaka için Mekke'de olan hâcelerden, Mısır'da geri verilmek üzere beş bin sikke filori alınarak ihtiyacı olan fakirlere dağıtılması.*

Yazıldı.

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ Mekke-i Müşerreffe ve Medîne-i Münevvere fukarâsına sadakât-i hümayûnumdan beş bin sikke filori ihsân olup defterdârlarum cânibinden hükm-i şerfüm yazılmışdı. Te'hîre kalup huccâc ve kâfile-i şerîf dahı emâkin-i mutahhere taraflarına müteveccih olmuş bulunmağın **buyurdum ki:**

Zikrolunan hükm-i şerîf ve Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından kıdvatü'l-emâsil Hüseyin zîde kadruhû varduğı gibi huccân ile sür'at üzre yörir bir mu'temed âdem tedârük idüp Mekke-i Mükerrreme'ye gönderüp anda olan hâcelerden Mısır'da virilmek üzere beş bin sikke filori alvirüp mevsim geçmedin fukarânun müstehikkına tevzî' itdürüp ve her fukarâya ne mikdâr sadaka virilürse ale'l-infirâd defter itdürüp defterin mühürleyüp Atebe-i Ulyâm'a gönderesin.

1261 *Reâyâdan nezir yoluyla altın ve eşya alıp Yukarı Cânib'e giderken yakalanan beş kişinin siyâset olunarak evlad ve yakınlarının Budun'a sürülmesi.*

Yazıldı.

Bu hüküm tashîh olunup sene: 973 Muharremi'nün yigirmi yedinci güninde tekrâr geçmiştir.

Rûm beğlerbeğisine hüküm ki:

Mektûb ve sûret-i sicil gönderüp; "Bâlf bin Saruca ve Mehmed bin Turak ve Mîrzâ bin Mustafâ ve Halîl bin Hamza ve Zülfikâr bin Mehmed nâm beş nefer kimesneler re'âyâ tâyifesinden nezir tarîkıyla altun u esbâb alup Yukaru Cânib'e giderken ele girüp ol vechile mahall olandan esbâb ü altun alup gitdiklerin ikrâr itdiklerin" bildürmüşsin. İmdi; mezkûr beş nefer kimesneler siyâset olunup evlâd ü ensâbı Budun'a sürilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Hükûm-i şerîfüm varıcak, emrüm mücebince te'hîr itmeyüp mezkûrlara siyâset idüp emrüm yirine varduğun yazup bildüresin ve mezkûrların evlâd ü ensâbının ol yirden alâkasın kat' idüp yarar âdemlere koşup Budun beğlerbeğisine gönderüp teslîm itdüresin ve ne mikdâr kimesne sürilüp irsâl olunduğun ve Budun'a varup teslîm olunduğun temessük getürdüp yazup arzuleyesin. Ammâ; bu bâbda hakk-ı sarîha tâbî' olup bu bahâne ile kendü hâlinde olanlara dahlolunmakdan ve kimesneye hımâyet olunup mâlları alınmağla halâs olmakdan hazer idüp emr-i şerîfümün icrâsında ikdâm ü ihtimâm üzre olasın.

1262 *Yanbolu Yörükleri Sübaşısı Mehmed'in, sübaşılığına bağlı Yörüklerin nevbetlileriyle birlikte yola çıkarak, sefere çıkmakta olan Rumeli beylerbeyinin emrine katılmaları.*

Yazıldı.

Yanbolu Yörükleri Sübaşısı Mehmed'e hüküm ki:

Hâlen sübaşılığına müte'allik olan Yörüklerin bir nevbetlîsi -ki, 126 ocakdur- hâlen Rûmilî beğlerbeğisi ile cem'ıyyete bile gitmek emridüp **buyurdum ki:**

Hükûm-i şerîfüm varıcak, te'hîr itmeyüp sübaşılığına müte'allik olan nevbetlî Yörüklerinle çıkup müşârun-ileyhle cem'ıyyete bile varup vech ü münâsib gördüğü üzre hıdmetde bulunasız.

1263 *Yeni inşâ olunan kaliteye Bozcaada, Limni ve Kavala'daki hisarlardan yeterli sayıda hisareri ve topçu görevlendirilmesi.*

Yazıldı.

Memî Re'îs âdemi Mustafâ'ya virildi. Fî 12 Zi'l-ka'de, sene: 972

Kavala ve Limni ve Bozcaada dizdârlarına hüküm ki:

Hâliyâ binâ olunan kaliteye cengci lâzım olmağın Bozcaada'dan ve Limni ve Kavala'dan kifâyet kadar hisâr-eri ve topcı ta'yîn olunmasın emridüp **buyurdum [ki]:**

Emrüm mücebince mezbûr kaliteye zikrolunan hisârlardan kifâyet kadar hisâr-eri ve topcı ta'yîn idüp edâ-i hıdmet itdiklerinden sonra yine yirlü yirine varalar.

1264

İstanbul'da Sulumanastır'da Ermeni Kilisesi yakınlarında bulunan ve daha önce umumî yol olarak kullanıldığı halde Luka adlı şahsın, girişine ev yapması sonucu kapanan bodrumun, ahâlinin şikâyetleri üzerine yıktırılması.

Yazıldı.

Abdîçelebî Mahallesi'nde Mü'ezzin olan Abdullâh oğlu İsâ[ya] virildi. Fî 25 Zi'l-ka'de, sene: 972

İstanbul kâdîsına hüküm ki:

Galata Kâdîsı olup mahrûse-i mezbûrede Sulumanastır kurbinde vâkı' olan bodrumun teftîşiyçün ta'yîn olunan Mevlânâ Husrev Bâb-ı Sa'âdet-me'âbum'a mektûb gönderüp; ""Mahrûse-i İstanbul'da Sulumanastır'da Ermeniler Kenîsesi kurbinde Luka nâm kâfirün taş dîvârının altı yanında vakı' olan kârgîr bodrumun içi sâbıkâ tarîk-ı âmm idi. Bodrumun içinden her kimesne geçüp Sulumanastır'da Mustafâ Paşa'nun vakıf bostânına varurlardı. Otuz yıl mikdârı vardır ki, zikrolunan bodruma dühûl idecek mevzı'a ev binâ olunmağla bodrumun içinden geçilmez olmuşdur." diyü cemâ'at-i müslimîn şekvâ eyledükleri ecilden tarîk-ı mezbûrun görülmesi fermân olunup mahall-i mezkûrun üzerine varıldukda müslimânlar; "İşbu bodrum sâbıkâ tarîk-ı âmm olup hâliyâ Sulumanastır'da hammâm binâ olundu. Hammâma tamâm ihtiyâcımız vardır; eger bodrum açılmaz ise hammâma varmağa mesâfe-i ba'îdeden tolaşup varmak lâzım gelür; müslimânlara ta'b ü meşakkat olur. Ammâ; bodrum yolu hammâma toğrıdur. Bu yoldan hemân hammâmın üzerine inilür. Vaz'-ı sâbık üzre bodrum girü açılıp yol olmasın recâ iderüz." didüklerinde; "Zikrolunan bodrumun içi sâbıkâ tarîk-ı âmm idi. Her kim murâd idinürse bodrumun içinden mürûr iderdi. Kadîmden tarîk-ı âmm idüğüne şehâdet iderüz." diyü mezkûr tarîkun üzerinde bi'l-fi'l evi olan Kirkoz nâm zimmînün muvâcehesinde şehâdet itdüklerin" arzylemeğin **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak göresin; arzulunduğı gibi ise zikrolunan bodrumı hedmidüp tarîk-ı âmmi keşfidüp müslimânlara muzâyaka virdürmeyesin.

1265

Yenice-i Karasu'da vilâyet teftişinde ortadan kaybolan ve geri dönüp mîrî davarlara zarar veren Tamgalu oğlu Hasan'ın yakalanarak küreğe konulmak üzere Dersaâdet'e gönderilmesi.

Yazıldı.

Korucı Alî'ye virildi. Fî 12 Zi'l-ka'de, sene: 972

Yenice-i Karasu kâdîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Tamgalu-oğlu Hasan nâm kimesne bundan akdem vilâyet teftişinde gaybet idüp hâliyâ gelüp şirret ü şekâvetden hâlî olmayup ve koruda olan mîrî tavarlara zarar u ziyân idüp ref'ı lâzımdür." diyü bildürdüğün ecilden **buyurdum ki:**

Arzulunduğı gibi ise mezbûrı sûret-i sicilleriyle yarar âdemlere koşup Dergâh-ı Mu'allâm'a gönderesin ki küreğe konıla. Gaybet itdürmekden hazer eylesin.

1266

Küre-i Ma'mûre Nâzırı Za'im Seyfî ile Emîn Mustafa'nın defterlerinin Küre-i Ma'mûre, Amasya ve Daday kadıları tarafından teftiş olunması ve defterlerin her açılışında mühürlerinin kontrol edilmesi.

Yazıldı.

Mezbûra virildi. Fî 12 Zi'l-ka'de, sene: 972

Küre-i Ma'mûre ve Amâsiyye ve Tatay kâdîlarına hüküm ki:

Hâlen Küre-i Ma'mûre Nâzırı olan Za'im Seyfî ile Emîn Mustafâ muhâsebeleri alınıp mâluma müte'allik olan bel'ıyyât u ketmiyyâtları görilmeğiçün defterdârlarum tarafından mufasssal hükm-i hümayûnum gönderilüp ve Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Ömer zîde kadruhû mübâşir ta'yîn olunup irsâl olunmuşdur. Eyle olsa; emrüm mücebince emr-i şerîfümle memhûr olan defterleri getürdilüp teftişe mübâşeret olunup tamâm olunca zamân-ı emânet ü nezâretlerinin ve sâyir Küre-i Ma'mûre'ye müte'allik cümle defterleri her gün teftişden kalkılmalu olduğunuzda çavuşum ma'rifeti ile cümleünüz mühürleyüp girü açılmalu oldukda mühürlerin yoklayup meclisde açılup bi'l-cümle emrüm mücebince muhâsebe ahvâli ber-araf olunca defterler ve evrâkdan bir varak mühürsüz turmayup cümle mühürle turmasın emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, bu bâbda emrüm mücebince amel idüp hılâf-ı emr iş olmakdan sakınasız.

1267

İstanbul zahîresi için Rodosçuk taraflarına gönderilen fakat görevi olmadığı halde gön ve yapağı yüklemek için varan gemilere engel olan İskender Çavuş'un, üzerine düşmeyen görevlerle ilgilenmeyip İstanbul'un ihtiyacı olan zahireyi tedarik etmesi.

Yazıldı.

Gümrük emîni âdemi İskender'e virildi. Fî 13 Zi'l-ka'de, sene: 972

Dergâh-ı Mu'allâ çavuşlarından İskender Çavuş'a hüküm ki:

Bundan akdem İstanbul zahîresiçün Rodosçuk cânibine irsâl olunmuşıdun. Hâliyâ ol cânibe gön ve yapağı tahmîl itmek için varan gemilere mâni' olduğun i'lâm olundu. İmdi; sen ol cânibe İstanbul zahîresi mühimmi için gönderilmiş idün; gön ve yapağı husûsı sana ısmarlanmamışdur. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, bu bâbda onat mukayyed olup emr-i sâbikum üzre mahrûse-i İstanbul'a zahîre için gelmesi lâzım olan keresteyi görüp gözedüp Boğaz'dan taşra çıkarmayup İstanbul'a lâzım olan havâyicden bal ve yağ ve pirinç ve nohud ve mercüme ve kurı üzüm ve incir ve bādâm ve sâyir hubûbâtıdan tahmîl olunup Boğaz'dan taşra gitmesinden hazer eylesin. Ol bâbda emr-i sâbikum üzre kemâl-i basîret üzre olasın.

1268

Kızılağaç kazâsında yanlarına topladıkları kişilerle fesad çıkartıp, kadı ve sübaşılardan evlerini basarak haklarında iftiralar ortaya atıp görevden alınmalarına yolaçan Bayezîd, Halvayî Ömer, Tomak(?) ve İbrahim'in tutuklanarak Südde-i Sa'âdet'e gönderilmeleri.

Yazıldı.

Mektûb getüren Kurd'a virildi. Fî 18 Zi'l-ka'de, sene: 972

Kızılağaç kâdfısına hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Kasaba-i mezbûrede Bâyezîd nâm bezzâz ve Halvâyî Ömer ve Tomak(?) ve İbrâhîm nâm kimesneler şirret ü şekâvet üzre olup kendülere tâbi' müfsidler ile vilâyeti kabz u bast idüp dört beş yüz nefer eşirrâ vü ehl-i fesâd ile cem'ıyyet idüp murâdlarınca olmayan kuzâtun ve sübaşılardan evleri üstine gelüp birbirine i'ânet itmekle envâ'-ı te'addî vü dil-âzârlık idüp ve niçelerin hılâf-ı vâkı' iftirâ ile ma'zûl itdürüp dâyimâ fesâd ü şekâvetden hâlî değillerdür." diyü bildürmeğin **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak göresin; mezbûrların vech-i meşrûh üzre fesâd ü şekâvetleri şer'le sâbit olduktan sonra sûret-i sicilleriyle mezbûrları kayd ü bend ile Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin ve bu husûs için Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından Hüseyin Çavuş mübâşir ta'yîn olundu. Ammâ; emr-i şer' den tecâvüz eylemeye; şöyle bilesin.

[Yev]mü'l-İsneyn, fî 13 Zi'l-ka'de, sene: 972, Kostantiniyye

1269

Bağdad beylerbeyinin, Basra Kalesi'ni muhasara eden Arap eşkıyasına karşı yardım talep eden Basra beylerbeyi emrine gönderdiği askerlerin yerine Diyarbakır ve Şehrizol'dan gönderilen askerlerden bir kısmını kendi yanında istihdam etmesi, diğerlerini de Şehrizol beylerbeyi ile Basra'ya göndermesi.

Yazıldı.

Mezkûr çavuşa virildi. Fî t-târîhi'l-mezbûr.

Bağdâd beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "Basra'yı muhâsara iden A'râb-ı bed-fi'âl Frenk ile ittifâk idüp fesâda mübâşeret itdüklerin ve vilâyet-i Bağdâd-ı zafer-âbâdun ekser askeri Basra'da mu'âvenet üzre olmalarıyla Bağdâd'dan mu'âvenete bir dahı asker göndermeğe çâre kalmadığını" i'lâm eylemişsin. Eyle olsa; husûs-ı mezbûr bundan akdem Basra beğlerbeğisi arzyledükde Şehrizol'dan beş nefer ve Diyârbekir'den altı nefer sancakbeği kullarum umûmen sancakları askerleriyle mu'âvenete göndermek için Diyârbekir ve Şehrizol beğlerbeğilerine ahkâm-ı şerîfem irsâl olunmuşdur. Emrolunan asker-i hümayûnum varup irişmek üzre olmağın hâliyâ mûmâ-ileyh Şehrizol beğlerbeğisi umûmen beğlerbeğiliğine müte'allik olan asker-i hümayûnumla Diyârbekir'den mu'âvenete emrolunan sancakbeğleri kullarumla Basra beğlerbeğisine ber-vech-i isti'câl mu'âvenete

irişmek için kendüye hükm-i hümayûnum gönderilüp Şehrizol muhâfazasına Imâdiyye Hâkimi Sultân Hüseyin *dâmet me‘âlîhi* ta‘yîn olunup andan gayri Diyârbekir gönüllüler ağası umûmen bölüğüyle ve on nefer sancakbeği kullarum sancakları askerleri ve aşîretleriyle Bağdâd'a varup Basra'ya müstevlî olan a‘dâ-yı makhûr ber-taraf olunca yanında muhâfaza hıdmetinde olmağıçün Diyârbekir beğlerbeğisine dahı emr-i hümayûnum irsâl olunmuşdur. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm ile Dergâh-ı Mu‘allâm çavuşlarından Alî *zîde kadruhû* varıcak, Diyârbekir'den Basra'ya mu‘âvenete ta‘yîn olunan sancakbeğleri Bağdâd'a varmışlar ise te‘hîr itmeyüp Şehrizol beğlerbeğisiyle irsâl eyleyüp anlardan gayri yanuna muhâfazaya ta‘yîn olunan beğler kullarumla gönüllü tâyifesin ol cânibde olan düşmen ahvâlî ber-taraf olunca muhâfazada alıkoyup dâyimâ Basra cânibine hâzır u nâzır olup anun gibi müşârun-ileyh Basra beğlerbeğisi irsâl olunan asker-i hümayûnumdan gayri mu‘âvenet taleb iderse vech ü münâsib gördüğün üzre muhâfazaya gönderilen beğlerden ve kullarumdan irsâl idüp ol cânibe mu‘în ü zahîr olmakdan ve vâkıf u muttali‘ olduğun ahbârı i‘lâm etmekden hâlî olmayasın.

1270

Bağdad'da mevcut askerlerden çoğunun Basra Kalesi'ni kuşatan Arap eşkiyasına karşı koymak üzere yardım talebinde bulunan Basra beylerbeyi emrine gönderilmesi sonucu Bağdad'da yeterli sayıda asker kalmadığından Diyarbakır beylerbeyinin de Bağdad'ın muhafazası için belirtilen miktarda asker göndermesi.

Yazıldı.

Bu dahı.

Diyârbekir beğlerbeğisine hüküm ki:

Bundan akdem Basra Kal‘ası'n muhâsara iden A‘râb-ı bed-fi‘âlün def‘ı için Basra beğlerbeğisine mu‘âvenete irişmeğe beğlerbeğiliğünden askere kâdir altı sancakbeği kullarum sancakları askerleriyle irsâl olunmağıçün sana hükm-i hümayûnum irsâl olunmuşdı. Hâliyâ düşmenün ziyâde hücumı olmağla vilâyet-i Bağdâd'un ekser askeri anda mu‘âvenet üzre olup Bağdâd cânibi hâlî kalup ve Bağdâd'dan mu‘âvenete asker göndermeğe ayruk çâre kalmaduğın bildürmeğın beğlerbeğiliğünden mukaddemâ ta‘yîn olunan sancakbeği kullarumla Şehrizol beğlerbeğisi umûmen Şehrizol askeriyle mûmâ-ileyhe mu‘âvenete irişmek için kendüye hükm-i hümayûnum gönderilüp Şehrizol muhâfazasına Imâdiyye Hâkimi Sultân Hüseyin *dâmet me‘âlîhi* ta‘yîn idüp isti‘câl üzre varup muhâfaza hıdmetinde olmağa mûmâ-ileyhe emr-i hümayûnum irsâl olunmuşdur. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm ile Alî Çavuş varıcak, kendü cânibünden mektûb gönderüp kendüye irsâl olunan emr-i şerîfüm üzre eyâleti askeri ile ihrâc idüp gönderesin ve Bağdâd diyârı dahı tenhâ kalmamak için gönüllüler ağasın umûmen gönüllü tâyifesiyle ve on nefer beğler kullarumı sancakları askerleri ve aşîretleriyle müretteb ü mükemmel düşmen yarağıyla tedârük idüp üzerlerine çavuşlar koyup ihrâc idüp Bağdâd'a gönderesin ki, Basra'ya gelen düşmen ahvâlî ber-taraf olunca mûmâ-ileyh Bağdâd beğlerbeğisi vech ü münâsib gördüğü üzre yanında muhâfaza hıdmetinde olalar. Zikrolunan gönüllü tâyifesinden gayri emrüm

üzre muhâfazaya ve sâbıkâ mu'âvenete irsâl olunan beğlerden ta'yîn olunan kimlerdür ve ne târîhdan ihrâc olunup irsâl olundukların yazup Dergâh-ı Mu'allâm'a bildüresin ki, hıdmet idenler ve ihmâl üzre olanların ahvâlleri ma'lûm-ı şerîfüm ola. Bu emr-i mühimmi sâyir umûra kıyâs itmeyüp irsâl itdüğün beğler kullaruma ve asker halkına tenbîh ü te'kîd idesin ki, sür'at üzre mahall-i me'mûra irişüp yoldaşlıkda ve hıdmetlerinde mücidd ü merdâne olalar. Her kimün ihmâl ü tekâsülü zâhir ola, özri makbûl olmayup gereği gibi haklarından gelinür. Ana göre tenbîhen tedârük ü irsâl eylemekde dakîka fevtitmeyesin ve bu hükm-i hümayûnum sana ne gün varup vâsıl olduğın yazup bildüresin.

1271

Basra Kalesi'ni muhasara eden Arap eşkıyasına karşı koymak üzere Basra beylerbeyi tarafından yardım talep edildiğinden, Şehrizol beylerbeyinin de yerine İmâdiye Hakimi Sultan Hüseyin'i bırakarak emrindeki askerlerle birlikte Basra beylerbeyine yardıma gitmesi.

Yazıldı.

Bu dahi.

Şehrizol beğlerbeğisine hüküm ki:

Basra Kal'ası'n muhâsara iden A'râb-ı müfsidînün def'inde Basra beğlerbeğisine mu'âvenete irişmek için beğlerbeğiliğünden beş sancakbeği ve Diyârbekir'den altı sancakbeği kullarım sancakları askerleriyle irsâl olunmağışün Diyârbekir beğlerbeğisine ve sana hükm-i hümayûnum irsâl olunmuşdı. Diyârbekir'den emrolunan asker-i hümayûnum şimdide değin varup irişmişdür. Hâliyâ Bağdâd Beğlerbeğisi Mustafâ dâme ikbâlühûnun mektûbı vârid olup; "A'râb-ı bed-fi'âl Frenk-i dalâlet-me'âl ile ittifâk itmeğün bu vechile fesâda mübâşeretleri olup hücûmları ziyâdedür. Mahrûse-i Bağdâd'da kendü âdemlerinden ve cânib-i yemîn gönüllüler ağasından gayri kimesne kalmayup min-ba'd asker gönderilmeğe mecâl kalmamışdur." diyü i'lâm eylemeğün Şehrizol'ı ve tevâbi'ini görüp gözetmek için cenâb-ı emâret-me'âb İmâdiyye Hâkimi Sultân Hüseyin dâmet me'âlîhiye hükm-i hümayûnum gönderilmişdür **Buyurdum [ki]:**

Hükm-i şerîfümle Alî Çavuş *zîde kadruhû* varıcak, bir ân ve bir sâ'at te'hîr ü tevakkuf itmeyüp beğlerbeğiliğine müte'allik olan sancakbeği kullarumla müretteb ü mükemmel düşmen yarağıyla ber-vech-i isti'câl çıkup ale'l-ittisâl tayy-i menâzil ü merâhıl kılup mûmâ-ileyh Basra beğlerbeğisine mu'âvenete irişüp hüsn-i ittifâk u ittihâdla fırsat el virdüğüne göre adû-yı makhûrun kal' u kam'ında ve mazarrat u fesâdları def'inde envâ'-ı celâdet ve esnâf-ı şehâmetün vücûda getürüp gafletle ol taraflarda ırz-ı saltanat-ı hümayûnuma müte'allik vaz' olmakdan kemâl-i basîret üzre olasın ki, ümmîzdür [ki], bi-inâyeti'llâhi te'âlâ a'dâ-yı devlet makhûr ve asâkir-i nusret-me'ser mansûr u muzaffer olmuş ola; şöyle bilesin.

1272

Şehrizol beylerbeyi emrindeki askerlerle birlikte Bağdad beylerbeyinin yardımına gideceğinden, Imâdiye Hakimi Sultan Hüseyin'in de emrindeki askerlerle birlikte Şehrizol Kalesi ve çevresinin korunması işiyle görevlendirildiği.

Yazıldı.

Bu dahi.

Sultân Hüseyin Beğ'e hüküm ki:

Hâliyâ emîru'l-ümerâ'i'l-kirâm Bağdâd Beğlerbeğisi Mustafâ *dâme ikbâlühû* mektûb gönderüp; "Basra Kal'ası'n muhâsara iden A'râb-ı şekâvet-fi'âl Frenk-i hasâret-âmâl ile ittifâkda olmağla Bağdâd askerinin ekseri ol cânibde Basra beğlerbeğisine mu'âvenet üzre olup a'dânun ziyâde hücumı olmağla dahi mu'âvenete asker lâzim idüğün" bildürmeğün hâliyâ Şehrizol beğlerbeğisi umûmen Şehrizol askeri ile isti'câl üzre mu'âvenete irişmek için kendüye hüküm-i hümayûnum gönderilmeğün Şehrizol Kal'ası'nun ve tevâbi'nün muhâfazasıyçün ta'yîn idüp **buyurdum [ki]:**

Hüküm-i şerîfüm ile Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından Alî *zîde kadruhû* varıcak, Âsitân-ı Sa'âdet-âşiyânımız'a olan vüfûr-ı ihlâs ve hüsn-i ihtisâsınız muktezâsınca bir ân ve bir sâ'at te'hîr olunmayup eyâletinize müte'allik askerinizle müretteb ü mükemmel düşmen yarağıyla ber-vech-i isti'câl Şehrizol'a varup mülâkî olup mûmâ-ileyh beğlerbeği yirine gelince kal'a-i mezbûrenün ve tevâbi'nün bi'l-cümle ol serhadlerün hıfz u hırâsetinde ve zabt u sıyânetinde envâ'-ı ikdâm ü ihtimâmınız vücûda getüresiz.

1273

Yenişehir kazâsında Fahri Hatun'un oğlu Ali'yi öldüren ve bugüne kadar yakalanamayan Beğtatarı köyünden Ahmed'in bulunarak davasının görülmesi.

Yazıldı.

Beğün kethudâsına virildi. Fî 16 Şevvâl, sene: 972

İnebahtı beğine ve Selanik ve Yenişehir kâdîlarına hüküm ki:

Hâliyâ Selanik Kâdîsı Mevlânâ Mustafâ *zîde fazlühû* sâbıkâ Yenişehir Kâdîsı iken Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; ""Yenişehir kazâsına tâbi' Beğtatarı nâm karyeden Ahmed nâm kimesne Fahrî nâm hâtûnun oğlu Ali'yi katlitdi." diyü da'vâ itdüklerinde nice def'a ihtimâm ile âdemler gönderilüp meclis-i şer'a ihzârı mümkün olmayup gaybet idüp karyede mütemekkin zü'amâ vü sipâhîden ve etrâfda olan kurâ halkından niçe müslimânlar gelüp mezkûr Ahmed için; "Şakî vü harâm-zâdedür." diyü haber virdüklerinde mezbûr Ahmed'ün akribâsı meclis-i şer'a gelüp ba'zı müslimânlar mahzarında; "Mezbûr Ahmed karyeye gelmesün, celâ-i vatan itsün." diyü maktûlün vâlidesine ve sâyir veresesine tazarru' itdüklerinde mezbûre hâtûn dahi akribâsın tazyîk itmeyüp ferâgat idüp ol zamândan gelmeyüp firâr itmişidi. Hâliyâ girü gelüp bi'l-fi'l anda olıcak mezbûre hâtûn sâyir oğullarına dahi zikrolunan şakî zarar irişdürmek ihtimâlin virüp ahvâli teftîş olunmasın" arzitmeğün **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, bu husûs bundan akdem bir def'a şer'le sorulup faslolmuş olmayup on beş yıl mürûr itmiş da'vâ değil ise mezbûrî ihzâr idüp gaybet itmiş ise şer'le buldurması lâzım olanlara buldurup getürdüp ber-mûceb-i şer'-ı kavîm teftîş ü tefahhus eyleyüp göresiz; kazıyye arzulunduğı gibi ise -ki, şer'le sâbit ü zâhir ola- mezbûrî habsidüp hakikat-i hâlin tafsîli ile yazup Dergâh-ı Mu'allâm'a arzeyesiz.

1274 *Tatarpazarı kazâsında kallâblık suçuyla hapsolundukları halde kadı tarafından kefile verilerek hapistan çıkartılan Baküs ve oğlu Luka'nın kefillerine buldurularak suç aletleri ve sicil sûretleri ile birlikte Südde-i Sa'âdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.

Vezzân Mahmûd Çavuş'a virildi. Fî 20 Zi'l-ka'de, sene: 972

Tatarbâzârı kâdîsına hüküm ki:

"Taht-ı kazândan Baküs nâm zimmî, oğlu Luka ile kallâb olup mukaddemâ ele girüp yanlarında tokuz sikke kalb altun ve altun sikkesi bulunup sicill olunup habsolunmuş iken sen kefile virüp ıtlâk eyledüğün" i'lâm olundu. İmdi; mezkûrlar ele gelüp mukayyed ü mahbûs Südde-i Sa'âdetüm'e gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından () *zîde kadruhû* varıcak, te'hîr itmeyüp mezkûrları her kande ise kefillerine teklîf idüp buldurup ele getürüp mukaddemâ yanlarında bulunup sicill olunan kalb sikke ve altunları ve sûret-i sicilleriyle mukayyed ü mahbûs mezkûr çavuşuma koşup Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin. İhmâl ü müsâheleden hazer eylesin. Sonra netîcesi sana âyid olur; bilmiş olasın.

1275 *Saravalos kazâsının Kuyucak köyünde iltizam ile sübaşı olan ve haksız yere para ve yiyecek alarak müslümanlara zulmeden Pîr Ali'nin yakalanarak küreğe konulmak üzere Südde-i Sa'âdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.

Mektûb getüren Mehmed'e virildi. Fî 12 Zi'l-ka'de, sene: 972

Saravalos kâdîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "kazâ-i mezbûra tâbi' Kuyucak nâm karyede sâkin olan piyâde tâyifesinden Pîr Alî nâm kimesne iltizâm ile sübaşı olup nâ-hak yire müslimânların altunun ve akçasın alup ve evlerine varup müft ü meccânen cebrile yimlerin ve yimeklerin alup ol vechile müslimânları rencîde idüp ve nice kimesneler dahı zulm ü te'addîsinden celâ-yı vatan idüp mütezacciru'l-ahvâl oldukların" bildürmüşsin. **Buyurdum ki:**

Varıcak, mezbûrî ele getürüp şer'le sâbit olan hukûkî ashâbına alıvirdükden [sonra] sûret-i sicilleriyle mezkûrî yarar âdemlere koşup Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin ki küreğe konıla. Ammâ; koşup gönderdiğün kimesnelere gereği gibi tenbîh ü te'kîd eylesin ki, yolda gaybet itdürmekden hazer eyleyeler.

1276

Edirne'de Çinili Hamam civarında sâkin olan ve Rumeli vilâyetinde kemendcilik ettikleri bildirilen Mehmed, yeniçerilikten ma'zul İbrahim ve bir voynuk hizmetkârının yakalanarak hapsedilmeleri.

Yazıldı.

Silistre tarafına giden kâdiya îsâl itmeğiçün Rıdvân Çavuş'a virildi. Fî 18 Zi'l-ka'de, sene: 972

Edirne kâdısına hüküm ki:

"Mahrûse-i mezbûrede Çinili Hammâm kurbinde sâkin olan Murâd Beğ küyegüsi Mehmed ve yeniçerilikden ma'zûl İbrâhîm ve bir voynuk hıdmetkârı kemendciler olup vilâyet-i Rûmilî'nde kemendcilik iderler." diyü istimâ' olunmağın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, mezkûrları hufyeten tettebbu' u tecessüs itdürüp bi'l-fi'l anda mevcûdları ile ale'l-gafle ele getürüp anda mevcûd değıller ise yarar âdemler koyup evlerine geldükleri gibi ele getürüp cümlesin habsidüp vâkıf olduğun ahvâllerin vukû'ı üzre yazup bildüresin. Sonra anlar bâbında emrüm ne vechile sâdır olursa mûcebi ile amel eyleyesin. Ammâ; bu husûsı mukaddemâ kimesneye ifşâ itmeyüp gaybet itdürmekden hazer eyleyesin.

1277

İzvornik'in Malindol ve Donilec köylerindeki primikürlerin haksız yere ahâliden vergi aldıkları ve fesad çıkardıkları yolundaki şikâyetlerin teftiş olunması.

Yazıldı.

Arz getüren Nasûh'a virildi. Fî 16 Zi'l-ka'de, sene: 972

İzvornik Beği Şa'bân Beğ'e ve İzvornik ve Böğürdelen kâdîlarına hüküm ki:

Sen ki İzvornik kâdîsısın, mektûb gönderüp; "İzvornik kazâsına tâbi' Memleha-i Zîr kurbinde Malindol(?) nâm karyede sâkin Donlic(?) ve dahı Donilec(?) nâm karyede sâkin Menline(?) nâm primikürler vilâyet-i mezbûrede vâkı' olan be-nâm şerîr müfsidlerden bir kaç nefer kimesneleri yanlarına alup vilâyet-i mezbûrenün umûmen re'âyâsın cem' idüp niçe bin keferre bir yire cem' olup içlerinden mezbûrân müfsidler ilerü bu hakîrün üzerine gelüp hâlâ kazâ-i mezbûrun muhırbaşısı olan Nasûh hakkında şer'le sübûtu nâ-kâbil ba'zı töhmetler isnâd idüp takrîr-i şekvâ eyledüklerinde; "Re'âyânun bu takrîrlerini der-i devlete elbette arzidivir." diyü bu hakîre ilhâh-ı şedîd idicek; "Tacrîr-i şikâyet şer'an müfîd değıldür. Bâri fi'l-cümle şer'le sâbit olmayınca arzitmeğe imkân yokdur." diyü cevâb virdükde, mezbûrân müfsidler keferreye; "Bre koman, bize istediğümüz gibi çünkü arz virmez, urun, depelen." diyü umûmen keferreye hücûm itdürüp katlimüze mu'âyinen kasdeyledüklerinde bu hakîr firâr eyleyüp tebdîl-i mekân eylemesevüz katleylemelik mukarrer idi. Mezbûrân müfsidler bundan akdem bir kaç def'a buncılayın azîm cem'ıyyet idüp kâdîları üzerine yöriyüp katleylemeğe kasdeylemişlerdür. Mezbûr müfsidlerin ve bir kaç neferlerinin dahı bu vilâyetden iclâ olunmaları vâcibdür. Eger haklarından gelinmezse dâyimâ bu vilâyetün re'âyâsın idlâl idüp ifsâd eylemekden hâlî olmazlar. Bu def'a da eyledükleri cem'ıyyetde avâırız üslûbınca her hâneye salgun idüp akçalar cem' eylemişlerdür. Şerr ü şûrları vilâyetden ref' olunmak lâzimdür." diyü bildürüp ve sâbıkâ

İzvornik Beği Hasan *dâme ızzühû* mektûb ve İzvornik kâdîsı sûret-i sicil gönderüp; ""İzvornik keferesinün cizyesi cem'ine me'mûr olan Emîn Mehmed ve Kâtibi Alî'nün re'âyâdan hılâf-ı emr ve mugâyir-i defter aldıkların alıviresin." diyü hükm-i şerîf vârid olup meclis-i şer'a ihzâr olunup re'âyânun her bir neferinden kırk ikişer akça üzerine harâc alup ve bu nâhiyenün ba'zından her sene hânedan bir nev-yâfte ve ba'zından on hânedan bir nev-yâfte alınup ve her nev-yâfteden elli ikişer akça alınup ve mürdelerinün dahı sâyir harâclar gibi kırk ikişer akça alup ve her bir mürde ihrâcı içün yiğirmi ikişer akça alup ve her hâneye üçer akça poklon ve ikişer akça sarrâfiye ve her karyeden arpa ve koyun ve otluk içün yiğirmişer-otuzar akça alup mezkûrlardan sü'âl olundukda, fi'l-vâkı' ellişer akça hısâbı üzre sekiz yüz yetmiş aded nev-yâfteleri akçaları alınup sâyirleri; "Almaduk." diyü cevâb virüp tokuz nefer sipâhî ile beş nefer hısâr-eri ve sâyir mu'temedün-aleyh müslimânlar re'âyânun takrîri üzre şehâdet idüp; "Bunlar bizüm hasımlarımızdır." diyü te'allül itdiklerin" bildürdiler. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîf-i vâcibü'l-ittibâ'um varıcak, bu bâbda ihzârı lâzım olanları husamâsiyla berâber idüp bi-hasebi's-şer'ı's-şerîf teftîş idüp göresiz; kazâ-i mezbûre keferesinün cizyeleri cem'ine varan harâccılara kâdî-i mezbûr mu'în olup celb-i mâl itmekle re'âyânun şer'a ve kânûna ve deftere muhâlif ol mikdâr akçaları alınmış mıdır ve kâdî-i mezbûr dahı arzında sahîh olup zikrolunan şerîrlerin ilkâ vü tahrîkiyle re'âyâ gulüvv-i âmm idüp ol vechile fesâd ü şenâ'at itdikleri sahîh vâkı' mıdır, iki cânibün ahvâline tamâm vâkıf u muttali' olup hakikat-i hâlleri yanınızda ne vechile sâbit ü zâhir olursa şirret ü fesâdı zâhir olan mezbûrün müfsidlerî habsidüp tafsîl-i ahvâllerin arzidesiz ve mezbûrân harâccılar te'addî vü tecâvüz idüp kâdînun dahı ol bâbda izni ve dahli var mıdır, şikâyet itdikleri üzre zulmen ol mikdâr akçaları alınmış mıdır, nicedür; tamâm ma'lûm idinüp sıhhati üzre Atebe-i Ulyâm'a i'lâm idesiz. Hılâf-ı vâkı' kazıyye arzından, tezvîr ü telbîsden ve şühûd-ı zûrdan hazer idüp hakk-ı sarîha tâbî' olası; şöyle bilesiz.

1278

Kiği sancağında yakalandıktan sonra bir yolunu bulup ortadan kaybolan hırsız ve fesadçıların Erzurum vilâyeti kazalarına geldiklerinde yakalanarak Kiği beyine veya onun göndereceği adamına teslim edilmesi.

Yazıldı.

Kiği beğinin kethudâsına virildi. Fî 20 Zi'l-ka'de, sene: 972

Vilâyet-i Erzurum kâdîlarına:

Kiği beği Dergâh-ı Mu'allâm'a âdem gönderüp; "ba'zı hırsız u harâmî sancağında fesâd ü şenâ'at idüp ele getirüp şer'le haklarından gelmek istedikde gaybet idüp âhar sancağa varmağla halâs olup haklarından gelinmedüğin" bildürdi. **Buyurdum ki:**

Fi'l-vâkı' müşârun-ileyhün sancağında vâkı' olan hırsız u harâmîden fesâd ü şenâ'ati zâhir olanları ele getürmek istedikde gaybet idüp her kankınızın taht-ı kazâsına dâhıl olursa müşârun-ileyhün âdemi varup taleb itdikde aslâ ve kat'â te'allül ü nizâ' olunmayup anun [gibi] hırsızluğu ve fesâdı zâhir olanları mahall-i hâdiseye gönderesiz ki, ber-muktezâ-yı şer'-ı şerîf mahallinde teftîş olunup şer'le ve kânûnla lâzım gelen mahallinde icrâ olunmağla

ehl-i fesâd ü şenâ'at vilâyetden mündefî' olup eyyâm-ı sa'âdetümde re'âyâ vü berâyâ âsûde-hâl olalar; şöyle bilesiz.

1279 *Kıgı beyinin, hırsız ve fesadçıları yakalamak ve defetmek için sancağındaki sübaşılarla sipahilerden yeteri kadarını istihdam etmesi.*

Yazıldı.

Bu dahi.

Kıgı beğine hüküm ki:

Hâliyâ sancağunda vâkı' olan hırsız u harâmî ve ehl-i fesâd ü şenâ'atün def'ı için mu'âvenet lâzım geldükde sancağın sübaşıları ve sipâhîlerinden kifâyet [mikdârı] kimesne istihdâm olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Sancağunda ehl-i fesâd ü şenâ'at zâhir olup ele götürüp def' itmeğe mu'âvenet lâzım oldukda, sancağın sübaşıları ve sipâhîlerinden kifâyet kadarın istihdâm idesin. Anun gibi hıdmete ta'yîn itdüğün kimesnelerden tekâsül ü ihmâl idenleri isimleriyle yazup arzidesin ki tîmârları âhara virile; şöyle bilesin.

[Yev]mü'l-Cum'a, fî 18 Zi'l-ka'deti's-şerîfe, sene: 972, Kostantîniyye

[Yev]mü's-Sebt, fî 19 minh.

[Yev]mü'l-Ahad, fî 20 Zi'l-ka'de

1280 *Niğbolu Beyi Mehmed Bey'in âcilen askerleriyle birlikte sefer için yola çıkarak Köstendil, Hersek, İskenderiyye, Üsküp ve Prizrin sancakları beylerine serdar olup münasip bir mahalden Tımsıvar'a geçerek Tımsıvar beylerbeyinin uygun göreceği hizmette bulunması.*

Yazıldı.

Mezbûr çavuşa virildi. Fî't-târîhu'l-mezbûr.

Mehmed Hân'a hüküm ki:

Bundan akdem defe'âtle sana ahkâm-ı şerîfe gönderilüp sancağın sübaşıları ve sipâhîlerin alaybeğisi ile müretteb ü mükemmel düşmen yarağıyla vilâyet-i Tımsıvar'a irsâl eylemen emrüm olmuşıdı. Henüz sancağın askerinin ihrâc itmeyüp göndermedüğün ecilden **buyurdum ki:**

Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından Rıdvân zîde kadruhû varıcak, aslâ te'hîr ü terâhî itmeyüp sancağın sübaşıları ve sipâhîlerinin kânûn üzre lâzım olan cebelülerinizle müretteb ü mükemmel düşmen yarağıyla ihrâc idüp emîru'l-ümerâ'i'l-kirâm Rûmili Beğlerbeğisi Ahmed

Paşa *dâmet me'âlîhiye* tevakkuf itmeyüp Rûmili'nden mu'âvenete emrolunan Köstendil ve Hersek ve İskenderiyye ve Üsküb ve Prizrin sancakları beğlerine serdâr olup münâsib olan mahalden Tımışvar'a geçüp Tımışvar beğlerbeğisi yanına varup vech ü münâsib gördüğü üzre hıdmetde ve yoldaşlıkda bulunasız. Küffâr-ı hâksârın ol taraflarda ziyâde hücumı vardır; mûmâ-ileyhe mu'âvenete irişmek gâyet mühimm ü lâzim olmuştur. İhmâl ü müsâheleden hazer idüp hemân emrüm üzre ber-vech-i isti'câl sancağın askeriyle mahall-i me'mûra irişmek ardınca olasıdır. Şöyle ki; mu'âvenete irişmemekle ol taraflarda ırz-ı saltanat-ı hümayûnuma muhâlif bir vaz' ola, özrün makbûl değildir. Ana göre tedârük idüp hıdmete varup irişmek ardınca olasıdır; şöyle bilesin.

1281 *Üsküb beyinin, sancağı askerleriyle birlikte âcilen yola çıkarak Tımışvar beylerbeyinin emrine katılması.*

Yazıldı.

Bu dahi.

Üsküb Beği Veyis Beğ'e hüküm ki:

Bundan evvel sana hük-m-i hümayûnum gönderilüp sancağın askeriyle Tımışvar beğlerbeğisine mu'âvenete irişmen emrüm olup küffâr-ı hâksârın ol taraflarda ziyâde cem'ıyyeti olup Memâlik-i Mahrûsem taraflarına dahl ü te'addîden hâlf değiller iken emrüm üzre sancağın askerin ihrâc idüp ol cânibe teveccüh itmeyüp sancağında bulunmağla müstehakk-ı itâb ü ikâb-ı elîm olmuştur. **Buyurdum ki:**

Hük-m-i şerîfüm varıcak, bir ân ve bir sâ'at te'hîr ü tevakkuf itmeyüp emr-i sâbıkum üzre sancağın sübaşları ve sipâhîlerin kânûn üzre lâzim olan cebelülerinizle müretteb ü mükemmel düşmen yarağıyla ber-vech-i isti'câl mahall-i me'mûra varup irişmek ardınca olasıdır. Şöyle ki; emr-i hümayûnum varduğu gibi çıkup gitmeyesin veyâ ol cânibe varup hıdmete irişmeyesin, sancağın alınmağla konılmayup envâ'-ı ukûbet ile ikâb olunman mukarrerdür. Ana göre tedârük idüp bu emr-i mühimde dakîka fevtitmeyesin. Bir dürlü dahi itmeyüp alâmet-i şerîfe i'timâd kılasın.

1282 *Hezâgrad kasabasına hâriçten gelerek hırsızlık yapıp fesad çıkartan Çingene, Tatar vesâir şahısların yakalanarak cezalandırılmaları.*

Yazıldı.

Şehremînine virildi. Fî 20 Zi'l-ka'de, sene: 972

Hezâgrad kâdîsına ve zü'amâdan Behrâm'a hüküm ki:

Müteveffâ İbrâhîm Paşa mütevellîsi mektûb gönderüp; "Kasaba-i Hezâgrad müteveffâ-yı müşârın-ileyhün evkâfından olup hâricden ba'zı Çingâne ve Tatar ve sâyir ecnâsdan kimesneler gelüp ev açup tavar sirka idüp âdem soyup küllî şenâ'at iderler. Kasaba halkı ziyâde rencîde olup perâkende olmaları mukarrerdür. Vakfa zarar müterettib olur." diyü bildürmeğin **buyurdum ki:**

Hüküm-i şerîfüm varıcak, bu bâbda bi'z-zât mukayyed olup kasaba-i merkûmede fesâd ü şenâ'atî zuhûr iden kimesneleri hüsn-i tedbîr ile ele getirüp ahvâllerin şer'le teftîş idüp arzulunduğı üzre hırsuzluğu ve fesâd ü şenâ'atî sâbit ü zâhir olanlardan sipâhî olanları mecâl vermeyüp habsidüp arzidüp olmayanlar bâbında şol ki emr-i şer'-ı kavîmdür, mahallinde icrâ idüp yerine koyasız. Hılâf-ı şer'-ı kavîm kimesneye iş itdirmeyesiz; şöyle bilesiz.

1283 *Osmanlı tâcirlerinin Moskova'dan gelirken Leh sınırında yollarını kesip mallarını gasbeden ve adamlarını katleden Lehlilerin yakalanarak cezalandırılması ve tâcirlerin mallarının tazmin edilmesi.*

Yazıldı.

Altun kozalak ve ser-â-ser kîse ile Ca'fer Çavuş'a virildi. Fî 28 Zi'l-ka'de, sene: 972

Leyh kralına hüküm ki:

Hacı Mehmed ve Mustafâ ve Kazgancı Alî ve İbrâhîm ve dîger Mustafâ ve Ahmed ve Şa'bân ve Allâhkulî Hacı nâm müslimânlar ve zimmîlerden Batora(?) ve Haçaroz ve Tohtamış ve Ovannes ve Avadik nâm tâcirler Dergâh-ı Mu'allâm'a gelüp; "vilâyet-i Moskov'dan gelürken vilâyetinüzden Barı nâm kal'a kurbinde Basman(?) suyunda ba'zı harâmî kârbânların basup iki yüz on re's esîrlerin ve yigirmi üç bin üç yüz altunluk esbâbların dört yüz altmış atların gâret idüp yedi neferin katlidüp ahd ü emâna mugâyir vaz' itdüklerin" bildürüp ve mezbûr Hacı Mehmed gâret olunan esbâbından on tokuz pâre sincâb kürk ve iki pâre aşlık(?) ve yedi çift telatin Kiyev nâm kasabadan Pavlo Balkoviç dimekle ma'rûf deli kâfirün oğulları Vasko ve Yovan nâm zimmîler elinde bulup Rûmili kâdî-askeri huzûrında şer'le sâbit hükmolunup alıvirildi. Eyle olsa; gerekdür ki:

Nâme-i hümayûnumuz varup vusûl [buldukda], mâ-beynimizde kadîmü'l-ezmân[dan] müşeyyed ü mü'ekked dostluğa ve ahd ü emâna mugâyir Memâlik-i Mahrûsem tâcirlerinin yolların basup âdemlerin katlidüp esbâb ü emvâllerin ve esîr ve atların gâret ü hasâret iden ehl-i fesâd ü şenâ'at kaç nefer ise zuhûra getirüp Memâlik-i Mahrûsem tâcirlerinin alınan esbâb ü emvâllerin ve esîr ve tavarların bî-kusûr alıvirdükden sonra ahid-nâme-i hümayûnumuz muktezâsınca gereği gibi haklarından gelüp cez[â] vü sezâların viresiz ki, ehl-i fesâda mûcib-i ıbrret olup bir dahı kimesnenün ahd ü emâna muhâlif vaz' itmeğe mecâlî olmaya; şöyle bilesiz.

1284 *Ece ovasında yakalanarak Gelibolu'da mahbus bulunan harâmilerin Südde-i Sa'âdet'e gönderilmeleri.*

Yazıldı.

Mezbûr Husâm Re'îs'e virildi. Fî 19 Zi'l-ka'de, sene: 972

Gelibolı kâdîsına hüküm ki:

Mukaddemâ Eceovası'nda tutulup Gelibolı'da mahbûs olan harâmîlerden Eğlen ve Hasan ve Hamza ve Nebî nâm kimesneler mukayyed [ü] mahbûs Südde-i Sa'âdetüm'e gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Hüküm-i şerîfümle hâssa re'îslerden dârende Husâm Re'îs vardukda, te'hîr itmeyüp mezkûrları habsden ihrâc idüp emrüm üzre mukayyed ü mahbûs mezkûra koşup Atebe-i Ulyâm'a gönderesin.

1285

Ağrıboz'a tâbi İstefe kasabası halkının şirretinden şikâyetçi olup davet edildiği mahkemeye gelmeyen Mehmed'in küreğe konulmak üzere Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.

Yazıldı.

Ağrıboz beğine ve İstefe kâdîsına hüküm ki:

Dergâh-ı [Mu'allâm'a] mektûb gönderüp; "livâ-i Ağrıboz'a tâbi kasaba-i İstefe sâkinlerinden olan Mehmed nâm kimesnenün şirret ü şekâvetinden ba'zı müslimânlar şekvâ idüp hukûk-ı nâs şer'le görölüp hak müstehakkına îsâl olunmak için mezkûrun ihzârına âdem irsâl olundukda itâ'at-i şer'-ı şerîf itmeyüp şekâvet üzre olduğın kasaba-i mezbûre kâdîsı i'lâm itdüğün" arzylemeğin **buyurdum ki:**

Göresin; fi'l-vâkı mezbûrun ol vechile fesâd ü şenâ'ati şer'le sâbit olup sicill olmuş ise ele getirüp sûret-i sicilleriyle yarar âdemlere koşup Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin ki küreğe konıla. Ammâ; bile koşup gönderdiğün kimesnelere tenbîh idesin ki, gaflet ile yolda ve izde gaybet itdürmekden ihtirâz ideler; şöyle bilesin.

1286

Koron halkı tarafından şikâyetle bulunulan Koron dizdârı hakkındaki iddiaların araştırılması.

Yazıldı.

Rikâb-ı Kâm-yâb'a ruk'a ref' eyleyen zimmîye virildi; Dîvân'da.

Mora beğine ve Koron ve Moton kâdîlarına hüküm ki:

Hâlen Koron halkı Rikâb-ı Hümâyûnum'a ruk'a sunup Koron dizdârı olan kimesneden ızhâr-ı tezallüm idüp ve ba'zı mevâdd i'lâm itdükleri ecilden görölüp sıhhati ma'lûm olmağışın sunılan ruk'anun sûreti aynı ile ihrâc olunup size gönderildi. **Buyurdum ki:**

Hüküm-i şerîfümle vardukda, ruk'ada mastûr olan mevâdda nazar idüp dahı fi'l-vâkı mezkûrun kal'ada kırk nefer kulı dirlik tasarruf itdüğü ve ol vechile re'âyâya zulm ü te'addîsi ve kâdîların mühri ve sicil husûsında tezvîr ü telbîsi olduğı vâkı mîdur, ne mikdâr mâl ü emlâk ü tavara kudreti vardır, arz-ı hâlde mastûr olan mâddeler sahîh midür, nicedür; hakîkat-i hâline muttali olup dahı sıhhati ve vukû'ı üzre cümle-i ahvâlin yazup bildüresiz.

Hılâf-ı vâkı' nesne arzitmekden ve garaz u ta'assubdan hazer idüp vâkıf u muttali' olduğunuz ve sübût u zuhûr bulan ahvâlin mufasssal yazup bildüresiz.

1287 *Deryada düşman donanması olduğu haber alındığından Yanya'ya kadar olan yalılarda bulunan beyler ve dizdarların yalıların ve kalelerin korunması hususunda dikkatli olup düşman gemileri hakkında alacakları haberleri bu hususta görevli olan Mehmed Çavuş'a bildirmeleri.*

Yazıldı.

Bâlî Çavuş-oğlu Mehmed'e virildi. Fî 20 Zi'l-ka'de, sene: 972

Yanya'ya varınca yalılarda vâkı' olan beğlere ve kâdîlar ve dizdârlara hüküm ki:

Hâliyâ deryâda küffâr-ı hâksârün donanması olduğu istimâ' olunup ol taraflara karîb hareket itmiş gemileri var mıdur, sahîh haber almağışün Atebe-i Ulyâm çavuşları oğullarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Mehmed *zîde kadruhû* irsâl olundu. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, her birinüz taht-ı hükûmetinüzde olan yalıların hızında mücidd olup leb-i deryâda yir yir gözciler koyup gözedüp ve siz ki dizdârlarsız, leyl ü nehâr kal'alarınuzun hızında dakîka fevtitmeyüp müretteb ü mükemmel düşmen yarağıyla hâzır bulunup a'dâ tarafından gafletde bulunmayup kemâl-i teyakkuz u intibâh üzre hıdmet-i muhâfazada gereği gibi ikdâm ü ihtimâmde olup dahı şimdiye değin ol taraflarda küffâr-ı bed-girdârün donanma-i hezîmet-eserlerinden harâmî ve korsan gemilerinden zuhûr itmiş gemi var mıdur, nicedür; vâkıf u muttali' olduğunuz sahîh haberi çavuşumla arzyleyüp min-ba'd dahı a'dâ gemilerine müte'allik vâkıf olduğunuz haberi ber-vech-i isti'câl ihbâr itmekden hâlî olmayasız.

1288 *Preveze kadısı ve dizdarlarının Preveze ve Ayamavra kaleleri muhasarası için Fener limanına geldiğini bildirdikleri düşman gemileri hakkında doğru haberler alarak bildirmeleri, ayrıca Delvine sipâhilerinden bir kısmının da alaybeyleri kumandasında Preveze Kalesi'nin muhafazası için tâyin olunduğu.*

Yazıldı.

Bu dahı.

Preveze kâdîsına ve dizdârına hüküm ki:

Hâliyâ Yanya Sancağı Beği Hüseyin *dâme ızzühû* Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "Livâ-i mezbûra tâbî' Preveze ve Ayamavra Kal'alarının üzerine yüz yigirmi pâre küffâr kadırgaları Fener Limanı'na gelüp bi'l-fi'l anda olup hısâr-ı mezbûrun muhâsasasına mübâşereti mukarrerdür. Preveze kâdîsıyla dizdârı ve alaybeğisinden mektûb gelmişdür." diyü i'lâm eyledi. Eyle olsa; a'dâ-yı dalâlet-âsârün ol mikdâr kadırgaları geldiği sahîh olması neden ma'lûm oldu, görünen gemiler sahîh harbî gemiler midür, yohsa Venedik gemiler[i] midür, niçün onat teşhîs idüp sahîh haber almadın sancakbeğine arzidersiz?

Buyurdum ki:

Hükm-i şerîfüm varıcak, te'hîr eylemeyüp ol görünen gemiler ne asıl gemilerdür, sahîh haber alup ve küffâr-ı hâksârın dahı donanması henüz deryâyâ çıkmış mıdur, ne semtlere müstevlî olmuşlardur; şimdiye değin vâkıf olduğunuz sahîh haberi mezbûr çavuşumla arzeyelesiz. Hâliyâ Preveze Kal'ası'nun muhâfazasıyçün Delvine alaybeğisi livâ-i mezbûrun üç binlü sipâhîleriyle muhâfazaya ta'yîn olunup ol bâbda Delvine beğine ve mûmâ-ileyh alaybeğiye hükm-i hümayûnum gönderilmişdür. Muhâfazaya vardukları gibi siz dahı kemâl-i teyakkuz u intibâh üzre kal'a-i mezbûrenün hıfz u hırâsetinde dakika fevtitmeyüp bâb-ı muhâfazada envâ'-ı ikdâm ü ihtimâm üzre olasız.

1289

Tersâne-i Amire'de yapılacak olan gemiler için Kefe'den bir kaç defa istendiği halde gönderilmeyen kerestenin rençber gemileri ve sair gemilere navlun ile yüklenip gönderilmesi.

Yazıldı.

Azebler Kâtibi Mehmed Çelebî'ye virildi. Fî 19 Zi'l-ka'de, sene: 972

Kefe beğine hüküm ki:

Bundan akdem sana defe'âtle ahkâm-ı şerîfem gönderilüp; "Tershâne-i Âmirem'de müceddeden binâ olunacak hâssa kadırgaların tahtaların varan rençber gemilerine tahmîl idüp irsâl idesin." diyü emrüm olmuşdı. Ol vakıtden berü emrolunan tahtalar gelüp vâsıl olmamağla zikrolunan gemilerün binâsı avk u te'hîr olunmuşdur. İmdi; Tershâne-i Âmirem'de olan cümle kadırga ve mavna Donanma-i Hümayûnum'la gitmişdür. Rençber gemilerinden gayri gemi ile gelmeğe şimdiki hâlde imkân yokdur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, aslâ te'hîr ü terâhi itmeyüp İstanbul'a zahîre getürmek içün varan rençber gemilerine ve gayre her kimün gemisi olursa olsun navlun ile sepişdürüp emrolunan tahtayı irişdürmek ardınca olasın. Bu emr-i mühimde tamâm ikdâm ü ihtimâm idüp maslahat te'hîre kalmasından ihtiyât idesin.

1290

Turgud Paşa'ya kadırga küreği ve gemi aletleri götüren Sefer ve Süleyman reislerin gemilerinin Boğaz'dan geçmelerine Gelibolu kadısı ve dizdarı tarafından engel olunmaması.

Yazıldı.

Bâzergân Mustafâ Çelebî'nün âdemine virildi. Fî 19 Zi'l-ka'de, sene: 972

Gelibolu kâdîsına ve dizdârına hüküm ki:

Sefer nâm re'îsün gemisiyle Turgud Paşa'ya bin aded kadırga küreği irsâl olundu.

Buyurdum ki:

Varıcak, Boğaz'dan geçmelü oldukda mâni' olmayasız. Emrûme muhâlif iş olmakdan hazer eyleyesiz.

Yazıldı.

Bu dahı.

Bir sûreti; "Süleymân nâm re'îs gemisiyle gemi âlâtı irsâl olundu." diyü yazıldı.

1291

Havâss-ı Hümâyûn'a ait bir iş için Tımışvar'dan gelen Pîrî Çavuş'un Tuna yalısındaki iskele eminleri tarafından gemi verilmeyip kendisinin bekletildiği yolundaki şikâyetleri üzerine, Tımışvar ve sair serhad beylerinden Südde-i Sa'âdet'e gelecek olan görevlilerin, iskele eminleri tarafından hiç bekletilmeden istedikleri tarafa geçirilmeleri hususunda ikaz edilmesi ve çavuşu bekletenlerin isimlerinin bildirilmesi.

Yazıldı.

Mezbûra virildi. Fi't-târîhu'l-mezbûr.

Semendire Beği Bayram Beğ'e ve Koçanya kâdîsına hüküm ki:

Tımışvar çavuşlarından Pîrî Çavuş Dergâh-ı Mu'allâm'a gelüp; "Tımışvar beğlerbeğisi cânibinden havâss-ı hümâyûnuma müte'allik husûs için Südde-i Sa'âdetüm'e gelürken Tuna yalısında Hram Kal'ası kenârına geldükde iskele emînlerine; "Gemi getirün." diyü haber gönderüp mukayyed olmayup bir kaç def'a talebine alâmet itdükde; "Macuraluya i'tibâr itmezüz." diyü ihmâl idüp niçe gün gemi göndermeyüp öte yakada avkolunduğın" bildürdi.

Buyurdum ki:

Hüküm-i şerîfüm varıcak, zikrolunan iskele emînlerin getürdüp muhkem tenbîh ü te'kîd eyleyesin ki, min-ba'd anun gibi müşârun-ileyh tarafından ve sâyir serhad beğlerinden bir mühim husûs için Atebe-i Ulyâm'a âdem gelmeli oldukda aslâ ol cânibde tevakkuf itdürmeyüp hemân ol sâ'at gemi tedârük idüp bu cânibe geçürmeğe hâzır olalar. Şöyle ki; ba'de'l-yevm ol bâbda ihmâl ü müsâheleleri arzolunup ma'lûm-ı şerîfüm ola, özürleri makbûl olmayup siyâset olunurlar ve mezkûr çavuşa ol vechile ihânet itdükleri vâkı' ise emrûme muhâlif vaz' iden kimler ise isimleriyle yazup arzeyelesin.

1292*

İstanbul suyolu kemerleri inşâsında çalışanlara ihsan olunan seksen dört mertebe ve akçanın müstahık olanlara yeniçeri ağası tarafından tevcih olunup defterinin gönderilmesi.

Yazıldı.

Yeniçeri ağasına hüküm ki:

Hâlen cenâb-ı celâlet-me'âbum kıbelinden mahrûse-i İstanbul'a getirilen suyolu kemerlerinin binâsında senünle bile hıdmetde olan kullarumun hakkında mezîd-i inâyetüm zuhûra getirüp seksen dört mertebe ve dört yüz akça ki, ihsân idüp müstehık olanlara vech ü münâsib gördüğün üzre tevcih olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Yayabaşılardan on nefer ve atlu zağarcılardan yedi nefer ve ağa bölükbaşılardan altı nefer ve atlu sekbânlardan dört nefer ve dört nefer dahı sekbân bölükbaşılardan ve yigirmi nefer solaklardan ve on nefer yeniçeri kullarumdan bölüğe çıkarup zikrolunan üç yüz akçayı

dahı müstehk olan kullaruma tevcîh idüp cümlesin bir yire defter idüp mühürleyüp gönderesin; şöyle bilesin.

* Hüküm metni üzerine mükerrer kaydı çekilmiştir.

1293 *bkz. hkm. 663*

Yazıldı.

Kethudâsına virildi. Fî 4 Zi'l-hucce, sene: 972

Budun beğlerbeğisine ve kâdîsına hüküm ki:

Vilâyet-i Budun'da Solnok sancağında Evhad nâm karye halkından babası adı Mihal ve anası adı Lotsa Talpaş ve dedesi adı Yorgi olan Petruşka Talpaş nâm zimmiyye ve mezbûrenün zevci olup babası adı Penedik ve dedesi adı Sabanoş Yorgi ve anası adı Anna olan Mikloş nâm zimmî ve Belgrad sancağında kazâ-i mezbûra tâbi' karyelerden babası adı Abtal ve anası adı Hacle ve dedesi adı Vençe kâfirde adı Yanoş olan İskender mezkûr üç nefer harâc-güzârlar esîr oldukları arz olunmağın; "Mezkûrlarun ahvâlleri gereği gibi tettebbu' u tecessüs olunup her kimün elinde bulunurlar ise -ki, Memâlik-i Mahrûsem re'âyâsından olup defter-i cedîd-i hâkânîde kendü ve babaları ismi mukayyed harâc-güzâr re'âyâmdan iken esîr oldukları yanunda bi-hasebi's-şer'ı's-şerîf sâbit ü zâhir ola- ıtlâk idüp hılâf-ı şer'-ı şerîf kimesneye dahl ü ta'arruz itdürme yesin." diyü sâbıkâ beğlerbeğiye hüküm-i hümayûnum gönderilüp ol vakıtden berü ahvâlleri neye müncer olduğu i'lâm olunmadığı ecilden **buyurdum ki:**

Hüküm-i sâbıkum üzre mezbûrlarun ahvâllerin dikkat ü ihtimâm üzre görüp sahîh harâc-güzârlarumdan iken esîr olup henüz ıtlâk olunmamış ise ıtlâk idüp eger dâru'l-harb iken alınıp esîr olmuşlar ise ana göre hakikat-i hâllerin te'hîr itmeyüp Atebe-i Ulyâm'a arzeyesiz.

1294 *Küffâra tereke verdiği ve fukaranın emlâklarını ellerinden aldığı için küreğe gönderilmek üzere hakkında hüküm çıkarıldığı halde küreğe gönderilmeyen, ayrıca Mustafa adlı kişi için de sahte hüküm tertip ettiği bildirilen Memi'nin küreğe konulmak üzere Südde-i Sa'âdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.

Ferhâd nâm kimesneye virildi. Fî 25 Zi'l-ka'de, sene: 972

Meğri kâdîsına hüküm ki:

Mustafâ [nâm kimesne] gelüp; "bundan akdem Memi nâm kimesne gammâzdan ve şühûd-ı zûrdan bir niçe kimesneyi yanına cem' idüp şühûd-ı zûr ikâmet itmekle fukarânun emlâkların ellerinden alup ve küffâra tereke virdüğün" mektûb ve sûret-i sicill ile i'lâm eylemeğin küreğe gönderilmek için hüküm virilmişken gönderilmeyüp ba'dehû mezbûr Memi gelüp bununiçün; "Bana hılâf-ı vâkı' isnâd idüp; "Küffâra tereke bey' itdi." diyü müzevver hüküm ihrâc itdi." diyü hüküm ibrâz itdüğün bildürdi. **Buyurdum ki:**

Mezkûr Memi'nün ol vechile fesâd ü şenâ'ati ve emre muhâlif tereke bey' itdüğü sâbit olursa mezbûrî emr-i sâbikum mücebince küreğe gönderüp mezbûr Mustafâ hakkında îrâd itdüğü hükmi mühürleyüp gönderesin.

1295 *Müteveffa Hüseyin Paşa'nın İştib kazasında bulunan evkâfı mütevellîsi İbrahim'in vakfın malını zayi ettiği ve İranla alakası olduğuna dair şikayetlerin araştırılması.*

Yazıldı.

Köstendil beğine, Köprili ve İştib kâdîlarına hüküm ki:

Müteveffâ Hüseyin Paşa kızı gelüp; "babasının İştib'de vâkı' olan evkâfı mütevellîsi olan İbrâhîm nâm kimesne vakfun on beş yük akçasın isrâf ü itlâf idüp muhâsebesin virmeyüp bundan akdem teftîşi için hüküm virilmişken yine ol emir mücebince görilmediğin ve mezbûr Kızılbaşlık ile meşhûr olup Kızılbaş'dan kendüye âdem gelüp ol cânible alâkası olduğın" bildürmeğin **buyurdum ki:**

Mezkûr mütevellîyi ihzâr idüp zamân-ı mübâşeretinden bu âna gelince vâkı' olan muhâsebelerin tamâm dikkat ü ihtimâmla yırlı yirinden müfredât defterleri mücebince aslı ve murâbahası ile ve reftesi ile bi-hasebi's-şer'i's-şerîf teftîş ü tefahhus kılup îrâd u masrafların birbirine tatbîk itdürüp göresiz; mezkûrun ekl ü bel' itdüğinden ve isrâf ü itlâf itdüğinden ne mikdâr mâl-ı vakf sâbit olur ise -ki, şer'le damân lâzım gele- bî-kusûr cümlesin tahsîl idüp asl-ı mâl ile murâbahasın bi'l-cümle mezkûrda ne mikdâr mâl-ı vakf var ise cümlesin mühürleyüp kal'ada emânet koyup mâl-ı vakfa olan gadrin sicillât itdürüp sûret-i sicillerin gönderüp ve Kızılbaş cânibi ile mu'âmelesi olduğı dahı vâkı' ise sıhhati üzere yazup anı dahı bildüresiz. Hılâf-ı vâkı' kazıyye arzitmekden ve şer'a muhâlif iş olmakdan hazer eylesiz.

1296 *Emr-i şerîfe ile üç defa görülen dâvayı tekrar gördürmek isteyen ve Dergâh-ı Muallâ'dan gelen defter sûretindeki kaydı değiştirdiği bildirilen Lefke kasabasından Ahmed adlı kişinin defter sûreti ile birlikte Südde-i Sa'âdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.

Mektûb getüren Oruç'a virildi. Fî 2 Zi'l-hucce, sene: 972

Bilecik kâdîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "kasaba-i Lefke'den Ahmed nâm kimesne emr-i şerîf ile üç def'a üç kâdî şer'le fasleyledüğü da'vâyı tekrâr emr-i şerîf ibrâz idüp huccet-i kâdîya amel itmeyüp yine da'vâ idüp dâyimâ şirret ve tezvîr ü telbîs üzere olup men'le memnû' olmayup meclis-i şer'a hâtûnın dahı getirüp kazıyyede medhali yok iken şekâvetde mu'âvenet eyleyüp telbîs eyledüğinden gayri Dergâh-ı Mu'allâm'dan ihrâc olunan sûret-i deftere dahı kalem katup nice dürlü tezvîr ü telbîs eyledüğün" arzitedüğün ecilden **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, mezbûrî ele getürüp tağyîr eyledüğü sûret-i defter ile yarar âdemlere koşup Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin. Ammâ; bile koşup gönderdügün kimesnelere tenbîh eylesesin ki, yolda onat vechile hıfzidüp gafletle gaybet itdürmekden hazer eyleyeler.

1297

Yoros kazâsının Deresekili karyesi yakınında bulunan Akbaba Mezarı'nı ziyarete gelen kadın ve erkekler fesada sebebiyet verecek davranışlarda bulunduklarından, ziyaret için gelmek isteyenlerin engellenmesi.

Yazıldı.

Bostancıbaşı âdemine virildi; Dîvân'da. Fî 25 Zi'l-ka'de, sene: 972

Yoros kâdîsına hüküm ki:

Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; ""Kazâ-i mezkûre muzâfâtından Deresekili nâm karye kurbinde vâkı' olan Akbaba Mezârı'n ziyâret bahânesine şehirden ba'zı levendât ve nisvân tâyifesi cem' olup niçe mahalde mahlût meclislerde hılâf-ı şer'-ı şerîf niçe evzâ' olur. Âkıbet fesâd olmak mukarrerdür; ref' olunması lâzımdür." diyü etrâfda olan kurâ ahâlîsi haber virdiler." diyü arzitdügün ecilden **buyurdum ki:**

Vardukda göresin; kazıyye arzitdügün gibi ise nisâ tâyifesin ve sâyir ehl-i hevâ vü fesekeyı ziyâret bahânesiyle ol mevzı'a getürtmeyüp gereği gibi men' u def' idüp şer'-ı şerife ve fermân-ı hümayûnuma muhâlif vaz' olmakdan ihtirâz eylesesin. Bu bâbda hâssa korıcılarumbaşı mübâşir ola; emr-i şer'-den tecâvüz itmeye; şöyle bilesin.

1298

Delvine Alaybeyi Osman'ın zeameti olan Prekalma nâhiyesi Ortoşta köyü halkı ile olan davasına icabet etmeyen köy halkının aynı zamanda uzun süreden beri isyan üzere bulundukları bildirildiğinden köy halkının elebaşlarının hakkından gelinmesi.

Yazıldı.

Alaybeği âdemine virildi. Fî 24 Zi'l-ka'de, sene: 972

Delvine beğine ve kâdîsına:

Sen ki kâdîsın, sâbıkâ livâ-i mezbûr beği Abdülbâkî dâme izzühû ile Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "Delvine Alaybeğisi Osmân Prekalma nâhiyesinde ber-vech-i ze'âmet mutasarrıf olduğu Ortoşta nâm karye halkı ile bâğ u bâğçe vü bostân husûsında nizâ'ları olup mezbûr karye halkı meclis-i şer'a da'vet olundukda itâ'at-i şer' eylemeyüp temerrüd ü inâd idüp udûl-i müslimînden ahvâlleri sü'âl olundukda; "cemî' zamânda ısyân üzere olup şirret ü şekâvet itdüklerine şehâdet eyledüklerin"" arzeyledüğünüz ecilden ısyân u tuğyân üzere olan müfsidlerin haklarından gelinmesin emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, bu bâbda gereği gibi mukayyed olup arzolunduğu üzere zikrolunan kefare tâyifesi itâ'at üzere olmayup ısyânda musırr olup fesâd ü şenâ'atden hâlî değıller ise hüsn-i tedbîr ü tedârukla üzerlerine varup eşkıyâdan olup menba'-ı fesâd olan

baş baş müfsidlerin ele getirüp haklarından gelesin ki, sâyir eşkıyâya ıbret-nümâ olup min-ba'd bir ferdün şer'-ı şerîfe ve emr-i hümayûnuma mugâyir harekete mecâli olmaya. Ammâ; bu bahâne ile karye-i mezbûrenün itâ'at üzre olup kendü hâllerinde olanlara ve mâl ü tavarlarına ve esbâblarına ve etfâl ü ezvâclarına dahlolunmağa rızâ-yı şerîfüm yoktur. Ol bâbda tamâm basîret üzre şer'a ve emrûme muhâlif iş olmakdan hazer eyleyesin ve ne mikdâr ehl-i fesâdun ele girüp haklarından gelindüğün yazup bildüresin.

1299 *İskenderiyye beyinin Erdel seferine çıkmasını fırsat bilip isyan ederek İskenderiyye İskelesi'ni etkisiz kılıp köyleri talan eden isyancıların önüne geçilebilmesi için Dukagin beyinin yeteri kadar asker tedarik ederek olay mahalline gidip İskenderiyye ve Dukagin sancaklarının muhafazasında bulunması.*

Yazıldı.

Kapukethudâsına virildi; Dîvân'da. Fî 13 Safer, sene: 973

Dukagin Beği Ahmed Beğ'e hüküm ki:

Hâlen İskenderiyye ve Podgoriçe kâdîları mektûb gönderüp; "İskenderiyye Beği Tur Alî *dâme ızzühû* Erdel seferine çıkup gitmekle itâ'at iden mütemerridîn ısyâna avdet idüp İskenderiyye İskelesi'n mu'attal idüp vilâyet-i İskenderiyye'de olan kurâyı gâret itdüklerinden gayri iç illere zarar u gezend irişdürmek ihtimâli vardır." diyü i'lâm itdükleri ecilden **buyurdum ki:**

Hük-m-i şerîfüm varıcak, İskenderiyye sancağında vâkı' olan kılâ'ı hâlî komayup erenlerinden kifâyet kadar müstahfızı alup ve il-erinden dahı kifâyet kadar düşmen yarağıyla âdem ihrâc itdürüp zikrolunan usât-ı mütemerridînün mazarratı def'ine karîb mahalle varup livâ-i mezbûrun ve hem kendü sancağın hıfz u hırâsetinde dakîka fevtitmeyüp memleket ü re'âyânun hıfz u sıyâneti bâbında envâ'-ı ikdâm ü ihtimâmun zuhûra getüresin.

1300 *bkz. hkm. 1292*

Yazıldı.

Yeniçeri ağasına hüküm ki:

Hâliyâ cenâb-ı celâlet-me'âbum kıbelinden mahrûse-i İstanbul'a getirilen su yolu kemerlerinin binâsına senünle bile hıdmetde olan kullarumun hakkında mezîd-i inâyetüm zuhûra getirüp seksen dört mertebe ve dört yüz akça ihsân idüp müstehıkk olanlara vech ü münâsib gördüğün üzre tevcih olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Yayabaşılardan on bir nefer ve atlu zağarcılardan sekiz nefer ve ağa bölükbaşılardan tokuz nefer ve atlu sekbânlardan tokuz nefer ve altı nefer dahı sekbân bölükbaşılardan ve yigirmi beş nefer solaklardan ve on altı nefer yeniçeri kullarumdan bölüğe çıkarup zikrolunan dört yüz akçayı müstehıkk olan kullaruma tevcih idüp cümlesin bir yire defter idüp mühürleyüp gönderesin.

1301

Sille(?) kasabasında müteveffâ Ahmed Kâdî Mescidi'ne imâmet görevinde bulunan Kara Şaban adlı suhtenin Hamza adlı kişinin oğlunu zorla elinden almak istediği hakkında yapılan şikâyetin teftiş olunması.

Yazıldı.

Ferhâd nâm kimesneye virildi. Fî 20 Zi'l-ka'de, sene: 972

Silistre beğine, Silistre ve Varna kâdîlarına hüküm ki:

Kasaba-i Sille'de (?) Câmi'-ı Atfık Hatîbi olan Hamza arz-ı hâl gönderüp; "Kara Şa'bân nâm sûhte müteveffâ Ahmed Kâdî Mescidi'nde imâmet iderken bir kaç sûhte ile Hasan nâm sağır oğlumu ayardup alup gidüp âdem gönderüp oğlumu alup kendüler ele girmeyüp hâlen mezbûr Kara Şa'bân bir kaç sûhte ile gelüp oğlumu cebrile almak tedârük idüp te'addî ider; hayfdur." diyü bildürmeğin **buyurdum ki:**

Hüküm-i şerîfüm varıcak, mezbûrı her kande ise ihzâr idüp gaybet iderlerse şer'le buldurması lâzım olanlara teklîf idüp buldurup bi-hasebi's-şer'ı's-şerîf teftîş ü tefahhus idüp göresiz; arzolunduğu gibi fesâd ü şenâ'atleri şer'le sâbit ü zâhir olursa kendüleri habsidüp sûret-i sicillerin gönderüp tafsîl üzre hakikat-i hâllerin arzeyelesiz. Sonra anlar hakkında emrüm ne vechile sâdir olur ise mücebiyle amel eyleyesiz. Tezvîrden ve telbîsden ve şühûd-ı zûrdan ve nisbet ü ta'assubdan ve hılâf-ı vâkı' kimesnenün kazıyyesi arzından ihtiyât eyleyesiz; şöyle bilesiz.

1302

Elinde bulunan bir hüküm ve hucceti ortalık yerde yırtarak kendi başına hareket edip halka eziyet eden Yahya adlı şahıs hakkında gerekli tahkikatın yapılması.

Yazıldı.

Gelibolu ve Edremid ve Balya kâdîlarına hüküm ki:

Hâliyâ Biga Beği İshâk dâme izzühû ile Biga nâyibi mektûb gönderüp; "Ezine Kâdîsı olan Abdullâh kasaba-i Lapseki'den Yahyâ nâm kimesnenün Abdurrahmân Zâviyesi'nde bir kıt'a tarla husûsı için hüküm-i şerîfümle vardukda, zikrolunan hüküm-i şerîf ve yedi kâdî imzâsıyla mümzâ bir kıt'a hucceti alâ-mele'i'n-nâs yırtup amel itmeyüp kendü hevâsına tâbi' olup ve dâyimü'd-dehr karyelerde gezüp hem sübaşılık ve hem kâdîlık ider; kendü hevâsından gayriye tâbi' olmaz. Kendüden gayri dört nâyib dahı nasbitmişdür. Anlar dahı il üzerinde gezüp müslimânların hâlleri mükedder olmuşdur." diyü arzitmeğin ol yırtılan hüküm-i şerîf ve arzlar ve huccetün ve sûret-i sicillerün sûretleri asıllarından aynı ile ihrâc olunup bir kîseye konulup mühürlenüp size irsâl olundu. **Buyurdum ki:**

Hüküm-i şerîfüm varıcak, gönderilen hüküm-i şerîf ve arzların ve huccet ve sûret-i sicillerün sûretlerine nazar idüp bu husûsı onat vechile teftîş idüp göresiz; ol hüküm-i şerîfümü ve yedi kâdînun imzâlarıyla mümzâ hucceti her kim yırtmış ise -ki, şer'le sâbit ü zâhir ola- sıhhati üzre yazup Dergâh-ı [Mu]'allâm'a arzeyelesiz.

1303

Aydın beyinin, Sığla beyi donanma ile sefere gittiği için sefere gitmeyen züamâ ve sipâhî tâifesini toplayıp sancak yalılarını düşman gemilerinden ve korsanlarından koruması için görevlendirildiği.

Yazıldı.

Âdemine virildi. Fî 21 Zi'l-ka'de, sene: 972

Aydın Beği Mustafâ Beğ'e hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "'Sığla beği donanmaya gitmeğin Foça'ya gelüp kal'a-i mezbûrenün ve ol yalılarun hıfz u hırâsetinde olasın." diyü emrolunmağın ol günden mübâşeret olunup lâkin Foçalar Saruhan sancağında olup Sığla'ya dört günlük mesâfe olup ve Foçalar'un hıfzı Saruhan sipâhîlerine fermân olunmağın Aydın sancağında deryâdan kalan zü'amâ vü sipâh ile cem'ıyyet idüp senünle bile muhâfazada olmasın" bildürmüşsin.

Buyurdum ki:

Arzitedüğün üzre Aydın sancağında deryâdan kalan zü'amâ vü sipâh tâyifesin yanuna cem' idüp sancağın yalılarının gereği gibi hıfz idüp küffâr-ı hâksârın harbî gemilerinden ve levend ü korsandan memleket ü re'âyâya zarar u gezend irişdürmesinden sakınup bâb-ı muhâfazada dakîka fevritmeyesin.

1304

Eğirdir'de ev basan, halkın mallarını zorla gasbeden, mahkeme basıp dağa kaçan Kara İlyas oğlu Alemşah adlı ehl-i fesad ve harâmînin yakalanarak küreğe konulmak üzere Südde-i Sa'âdet'e gönderilmesi.

Yazıldı.

Husâm Abdürrahîm Efendi'nün âdemine virildi. Fî 25 Zi'l-ka'de

Hamîdili beğine ve Eğirdir kâdîsına hüküm ki:

Sen ki Eğirdir kâdîsısın, Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "kazâ-i mezbûra tâbî' Direskene nâm karyeden Kara İlyâs-oğlu Alemşâh dimekle ma'rûf kimesne ehl-i fesâd ve harâmî vü şerîr olup müslimânların evlerin ve değirmenlerin basup cebren esbâbların alup meclis-i şer'-ı şerîfe da'vet olundukda itâ'at itmeyüp varan âdeme şetmidüp ok ve kılıç ile cengidüp tağlara kaçup tahassun idüp ve nâyibün mahkemesin basup sancakbeği sübaşları nice def'a ele getirilmesin kasdeyledüklerinde tağ* sa'b olmağla tutulmayup müslimânlar elinden âciz oldukların" arzyledüğün ecilden **buyurdum [ki]:**

Varıcak göresin; bu husûslar vâkı' ise mezbûr her kande ise bulup hüsn-i tedbîr ü tedârükle ele getirüp dahı yarar âdemlere koşup Südde-i Sa'âdetüm'e irsâl eylesesin ki küreğe konıla. Ammâ; bile gönderdiğün âdemlere gereği gibi tenbîh eylesesin ki, yolda ve izde gaf[le]tle gaybet itdürmekden ziyâde ihtiyât eyleyeler; şöyle bilesin.

Der-ru'ûs-ı Hasan Beğ. Târîh fî 12 Şevvâl, sene: 972

*Metinde " " şeklindedir.

1305

Kayseri'den Mahsud adlı zimmînin yolunu keserek mallarını gasbedip kendisini yaralayan ve daha sonra hapisten salıverilen iki kişiyle ilgili dâvanın görülmesi.

Yazıldı.

Tâlib olana virildi. Fî 27 Zi'l-ka'de, sene: 972

Karaman beğlerbeğisine, Kaysariyye kâdîsına hüküm ki:

Nefs-i Kaysariyye'den Mahsud nâm zimmî gelüp; "Hamâ kurbinde Kırkıllı nâm cemâ'atden Abdurrahmân bin Ömer ve İsmâ bin Mehmed ile yolına inüp kılıç ile kolında ve başında ve sâyir yirinde mecrûh idüp otuz beş sikke filori on beş altunluk pâre ile kaftanın alup gitdiklerinde sonra ikisi dahı ele gelüp zikrolunan fesâdı vech-i meşrûh üzre eyledüklerine meclis-i şer' de ikrârları müseccel olup Sancakbeği Çerkes dâme ızzühû habsine almış iken ba'de-zamânin ıtlâk idüp bana ziyâde zulm ü hayf olmışdur." diyü bildürmeğin **buyurdum ki:**

Vardukda, mezkûrân kimesneleri müşârün-ileyh sancakbeğine buldurup getürdüp husamâsıyla berâber idüp bir def'a faslolmayup on beş yıl terkolunmayan da'vâların onat vechile teftîş idüp göresin; mezkûrlar zimmî-i mezbûrun yolın basup kılıç ile mecrûh idüp ol mikdâr filori ve pâre ve kaftanın alup gitdikleri sâbit ü zâhir oldukdan sonra müteveccih olan hakkın hükmidüp bî-kusûr alıvirüp dahı sipâhî tâyifesinden olanı habsidüp arzidesin; değil ise ol bâbda muktezâ-yı şer'-ı şerîfle amel idüp lâzım geleni yirine koyasın.

1306

Voyvoda Behram'ın odasını basarak paralarını ve eşyasını gasbedip kendisini yaralayan suhtelerin yakalanarak cezalandırılmaları.

Yazıldı.

Alî Beğ âdemi Mehmed'e virildi. Fî 25 Zi'l-ka'de, sene: 972

Anatoli beğlerbeğisine, Yaban-âbâd kâdîsına hüküm ki:

Ankara Piyâdeleri Beği Alî dâme mecdühû âdem gönderüp; "ze'âmetin zabtiden Behrâm nâm voyvodanın on dört nefer sùhteler odasını basup ze'âmeti mahsûlinden on sekiz bin nakd akça voyvodanın esbâbın alup kendüsin mecrûh idüp perâkende oldukların ve Bolı sancağında Gere de kazâsında Aktaş nâm karyede Alî ve Yaban-âbâd kazâsında Mâlikharman(?) nâm karyede Bâlî ve Alakoç nâm karyede Yardım ve karye-i Vîrânköy'de Yahyâ ve Beğ sancağında Mihaliçcik kazâsında Çölmekçiler nâm karyede Yayla(?) ve Hasan ve Şa'bân nâm yedi nefer kimesneler ol sùhtelerden idüklerin" bildürmeğin **buyurdum ki:**

Te'hîr itmeyüp yarar âdemlerin ta'yîn idüp vech-i meşrûh üzre fesâd ü şenâ'at iden sùhtelerden ise hüsn-i tedârükle ele getürüp kendülerden ve sâyir yoldaşlarından ele gelenleri mahall-i hâdisede husamâsıyla berâber idüp onat vechile teftîş idüp göresin; mûmâ-ileyhün mezkûr voyvodasının odasını basup ol mikdâr akça vü esbâb alup gidenler kimler idüğü şer'le sâbit oldukdan sonra müteveccih olan hakkın alıvirüp dahı bu fesâdı idenler sipâhî ise habsidüp ahvâlin mufassal yazup bildüresin.

1307 *Mehâyif teftîşi için Karaman Müfettişi Bayezid Bey'in yanında bulunan Maksud Çavuş'un yerine Bâlî Çavuş'un görevlendirildiği.*

Yazıldı.

Çavuşbaşına virildi. Fî 27 Zi'l-ka'de, sene: 972

Vilâyet-i Karaman Müfettişi Bâyezîd Beğ'e hüküm ki:

Bundan evvel senün yanuna mehâyif teftîşi hıdmetine ta'yîn olunan Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından Maksûd hıdmet-i mezbûreden ref' olunup yerine Dergâh-ı Sa'âdet-destgâhum çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Bâlî *zîde kadruhû* konılmışdur.

Buyurdum ki:

Hükm-i şerîfüm ile varıcak, vâkı' olan mehâyif teftîşini mezkûrun mübâşeretile görüp istihdâm eylesin.

1308 *Mehâyif teftîşi ile görevlendirilen Bayezid Bey ile Maksud Çavuş'un görevlerine son verildiğinden Südde-i Sa'âdet'e gönderilmeleri*

Yazıldı.

Bu dahi.

Mudurnı kâdîsına hüküm ki:

Mehâyif teftîşinde olan Bâyezîd *dâme izzühû* ile mübâşir ta'yîn olunan Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından Maksûd Çavuş hıdmet-i mezbûreden ref' olunup Südde-i Sa'âdetüm'e gelmesi lâzım olmağın **buyurdum [ki]:**

Hükm-i şerîfüm ile çavuş-oğullarından () varıcak, te'hîr itmeyüp mezkûr mezbûra koşup Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin.

1309 *Rumâhiye'nin Zebîd nâhiyesi kadısının topladığı mîrî akçayı gasbedip kadı ve üç yeniçeriye katlederek âsî Âl-i Cenâh tâifesine giden Umde adlı müfsidîn yakalanarak siyâset olunması ve gasbettiği mîrî akçanın tahsil olunması.*

Yazıldı.

Kethudâsına virildi. Fî 27 Zi'l-ka'de, sene: 972

Bağdâd beğlerbeğisine hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Rumâhiyye sancağına tâbî Zebîd Nâhiyesinün Kâdîsı olan Mehmed mâl-ı mîrî üzerine havâle ta'yîn olunan Bağdâd yayabaşlarından Hasan ile Hâlid nâhiyesine varup mîrî akça cem' iderken nâhiye-i mezbûrenün şeyhu'l-meşâyih olup kâdîmden şekâvet ile ma'rûf olan Umde nâm müfsid hayli âdem cem' idüp mezbûr kâdînun çadırın basup kâdî ve havâleyi üç nefer yeniçeri ile katlidüp esbâbların yağmâ idüp mîrî akçayı alup âsî olan Âl-i Cenâh nâm tâyifenün içine varduğın" bildürmüşsin. **Buyurdum ki:**

Kazıyye arzolunduğı gibi ise müfsid-i mezbûrun ele gelmesi bâbında hüsn-i tedbîr ü tedârük idüp her ne vechile mümkün ise ele getirüp alınan mâl-ı mîrîyi bî-kusûr tahsîl itdüğün gibi siyâset eyleyüp emrüm yirine varduğın yazup bildüresin.

1310

Edirne'ye dışardan içki getirilmesinin önlenmesi ve bu işe öneyak olanların yakalanarak küreğe konulmak üzere Südde-i Sa'âdet'e gönderilmesi.

Yazıldı.

Edirne kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ mahmiyye-i Edirne ze'âmeti iltizâmda olmağla gicede ve gündüzde şehre hamr gelmekden hâlî olunmaduğı istimâ' olunur. İmdi; bundan akdem sana hüküm-i hümayûnum gönderilüp hamr husûsında vâkı' olan yasağ-ı hümayûnum tenbîh ü i'lâm olunmuş iken ol emr-i hümayûnuma mugâyir vaz' olmağa sebep nedür? **Buyurdum ki:**

() varıcak, men'ı husûsında sâdır olan emr-i celîl'l-kadrümün icrâsında gereğı gibi mukayyed olup şehre aslâ taşradan hamr getürtmeyüp gicede ve gündüzde yolları ve gelmek ihtimâli olan mevâzı'ı bekledüp şer'a ve emr-i hümayûnuma muhâlif hamr getirüp ve hamr getürmeğe mübâşir olanları ele getirüp habsidüp isimleriyle Südde-i Sa'âdetüm'e arzyleyesin ve mahmiyye-i mezbûrede olan keferi tâyifesine emr-i sâbıkum üzre tenbîh ü yasağ idüp müslimânlara hamr virdürmeyüp ve i'lân-ı hamr itdürmeyesin; eslemeyüp şer'a ve emre muhâlif her kimden vaz' sâdır olursa sicillât idüp sûret-i sicilli ile küreğe gönderesin. Bu bâbda tamâm ihtimâm idüp mahrûse-i mezbûreden fîsk u fücûrun def'ı bâbında envâ'-ı ikdâm ü ihtimâmın vücûda getüresin.

[Yev]mü'l-Erbi'â, fî 28 Zî'l-ka'deti's-şerîfe, sene: 972

1311

Manküb ve Suğdak kadılıklarında Koroz ve Elişte karyelerinde bulunan ve Tersane'de inşâ edilen gemiler için gerekli olan mîrî gemi tahtaları ile kerestenin İstanbul'dan gelen top gemilerine yüklenerek gönderilmesi.

Yazıldı.

Kefe beğine hüküm ki:

Bundan akdem sana defe'âtle hüküm-i hümayûnum gönderilüp; "Balıklağı nâm mahalde olan mîrî gemi tahtaların tahmîl idüp gönderesin." diyü fermân olunup hâlen mektûbun vârid olup; "Bu cânibde gemi bulunmaz; İstanbul'dan gelmeğe muhtâcdur." diyü bildürdüğün ecilden zikrolunan tahtaları tahmîl itmek için mahrûse-i İstanbul'dan iki kıt'a top gemisi irsâl olundu. Ammâ; zikrolunan kereste mahall-i mezbûrda olmayup Manküb ve Suğdak Kâdîlıkları'nda Koroz ve Elişte nâm karyeler kurbindedür. Mezkûr Koroz nâm karyede bir mikdâr liman var imiş. Gayri yirde liman olmayup gemi eğlenmek mümkün olmaduğı istimâ' olunur. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, bu bâbda bi'z-zât mukayyed olup zikrolunan gemileri varduğu gibi aslâ te'hîr ü tevakkuf itdürmeyüp içine kifâyet mikdârı âdem koyup zikrolunan mevzı'da ihzâr olunan tahtaları ber-vech-i isti'câl tahmîl itdürüp gönderesin. Zikrolunan gemiler almayup bâkî kalan tahtayı dahı te'hîr itmeyüp ol cânibe varan rencber gemilerine navlun ile tahmîl idüp göndermek bâbında ikdâm ü ihtimâm eylesin. Şöyle ki; bu bâbda adem-i ihtimâmınla kereste gelüp irişmemekle Tersâne'de işlenen kadırgalar te'hîr olunmak lâzım gele, netîcesi sana âyid olur. Ana göre mukayyed olup emrüm mücebince keresteyi isti'câl üzerine göndermek ardınca olası.

1312 *Taşköprü kazâsında mülhid olduğu için hapsolunan ve hastalığı nedeniyle yirmi kadar kefile verildikten sonra kefilleriyle birlikte ortadan kaybolan İsmail'in kefilleriyle birlikte yakalanarak Südde-i Sa'âdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.

Yâkût nâm azebe virildi. Fî 5 Zi'l-hucce, sene: 972

Kastamonı beğine ve Taşköprü kâdîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "sâbıkâ şer'le rafz u ilhâdî sâbit ü müseccel olan Küfr-gûy İsmâ'îl nâm kimesne emr-i şerîfle tutulup teftîş olundukda müfettiş ta'yîn olunan Kastamonı kâdîsı hâzır olmamağın mezbûr İsmâ'îl Kastamonı Kal'asında habsolunup kâdî-i mezkûra tevakkuf olunmağla yigirmi beş gün kal'ada mahbûs olup marîz olmağın yigirmi nefer mikdârı kefillere virilmiş iken kâdî-i mezbûrun gelmesi karîb olup teftîş zamânı geldükde kefilleri ile gaybet itdüğü" arzolunup ve kefillerinden üç neferi mahrûse-i İstanbul'da tutulup habsolunmağın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, mezkûr İsmâ'îl'i kefillerine (*مردود*) bi'l-cümle şer'le buldurması lâzım olanlara buldurup her kande ise ele getirüp kayd ü bend ile Südde-i Sa'âdetüm'e irsâl eylesin. Ele getirmezlerse kefillerin mukayyed [ü] mahbûs göndermeyince olmayasın ve mahbûsları koşup gönderdügün kimesnelere tenbîh idesin ki, yolda gaybet itdürmekden hazer ideler; şöyle bilesin.

1313 *Müteveffâ Vezîr-i A'zam Ali Paşa'nın Karahisar'a getirtilmesini emretmiş olduğu suyolunun ihtiyacı için kirayla araba tutulması.*

Yazıldı.

Doyran Çavuş-oğlu Sefer'e virildi. Fî gurre-i Zi'l-hucce, sene: 972

Karahısâr beğine hüküm ki:

Vezîr-i A'zam iken fevtolan Alî Paşa tarafından nefsi Karahısâr'a getürdilmesi emrolunan hark suyu yolunun levâzımı ihzâ[r]ı için kirâyla arabalar tedârük olunması lâzım olduğu i'lâm olunmağın **buyurdum [ki]:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, zikrolunan suyolunun üzerine mübâşir olanlar tarafından araba taleb olundukda kirâyyla kifâyet mikdârı araba tedârük ü ihzâr eyleyüp gönderesin ki, varup edâ-i hıdmet ideler. Husûs-ı mezbûr mühimdür; ihmâl eylemeyesin.

1314 *Şehrizol'da güherçile işlenmek üzere harâbe köy yerlerinde araştırma yapılarak ne kadar akça ile ne miktar güherçile işlenebileceğinin bildirilmesi.*

Yazıldı.

Şehrizol beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ güherçile işlenmek husûsı mühimm ü lâzim olmağın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vusûl buldukda, vilâyet-i mezbûrede harâbe köy yirlerinde ve sâyir mevâzî'da güherçile toprağı tettebbu' itdürüp bulunan yirlerden nümûne için bir kaç kıntâr güherçile şeker gibi tabhitdürüp kıntârı ne mikdâr akça ile hâsıl olur ve senevî ne mikdâr güherçile hâsıl olmak mümkündür; tamâm ma'lûm idinüp sıhhati üzre yazup arzidesin.

1315 *Mihaliç Ovası'nda iki arkadaşıyla birlikte yakalanan ve daha sonra kaçan harâmî Arab'ın buldurularak Südde-i Sa'âdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.

Kethudâsına virildi. Fî 4 Zi'l-hicce, sene: 972

Burusa beğine hüküm ki:

Bundan akdem hırsuz u harâmîlik ile meşhûr u müte'âref bir Arab'ı Mihaliç ovasında ele getirüp yanında Rûmili üslûbında bir iki kimesne bulunup anlar dahı ele geldükde bir tarîk ile halâs olup hâliyâ mezkûrlardan biri mahrûse-i İstanbul'da bulunup ba'zı yeniçeriler haber virmekle ele girüp Arab'dan sü'âl olundukda; "Yolda râst gelüp giderken ele getürdiler. Ammâ; Arab bize iftirâ idüp; "Yoldaşumdur." diyü haber virdüğün" takrîr idüp mezkûr Arab'un ahvâli sıhhati üzre ma'lûm olmak lâzim olmağın **buyurdum ki:**

Mezkûrları ne tarîk ile ele getürdün, ahvâlleri nicedür, fî'l-vâkı' Arab'un hırsuz u harâmîliği var mıdur ve bu kimesne şerîki midür, yohsa takrîri üzre yolda râst gelüp yoldaş olmağla mı ele girmiştir? Eger mezkûr Arab sıhhatde ise kayd ü bend ile yarar âdemlere koşup gönderesin; değil ise ahvâli ma'lûmun olduğu üzre sıhhati ile mufassal yazup arzidesin.

1316 *Seferihisar'ın Altunbağ köyünde meyhaneler açarak içki içen kefare hakkında bilgi verilmesi ve suçlu görülenlerin cezalandırılması.*

Yazıldı.

Mağnisa'da Veled Beğ Medresesi'nden ma'zûl olan Mûsâ'ya virildi.

Malâtıyye ve Seferîhisâr kâdîlarına hüküm ki:

Nefs-i Seferîhisâr'da ve civârında olan Altunbâğ nâm karyede ba'zı kefare meyhâneler açup alâniyyen şürb-i hamr olup fîsk u fücûr olduğu i'lâm olunmağın sen ki Malâtıyye kâdîsın, kâdîlığına giderken kasaba-i mezbûreye vardukda, kazâ-i mezbûre kâdîsı ile bu husûsı kemâl-i dikkat ü ihtimâmla tettebbu' eylesin emridüp **buyurdum ki:**

Varıcak göresin; fi'l-vâkı' kasaba-i mezbûrede şer'-ı şerîfe ve emr-i hümayûnuna muhâlif kefare tâyifesi ol vechile vaz' itmişler ise şer'-ı şerîfe mugâyir i'lân-ı hamr itdürmeyüp mefâsid-i mezbûreyi gereği gibi men' u def' idüp inâd ü muhâlefet idenler sipâhî tâyifesinden ise isimleriyle yazup bildüresin.

1317 *Sığla'da Ali Bey adlı reisin gemisinden kaçan ve adalarda arkadaşlarıyla birlikte harâmîlik yapan Turgud adlı reisin yakalanan dört adamının siyâset olunması ve kendisinin de ele geçirilmesi.*

Yazıldı.

Kethudâsına virildi. Fî 26 Zi'l-ka'de, sene: 972

Aydın sancağı beğine hüküm ki:

"Sığla'dan ma'zûl Alî Beğ gemisinden levend re'îslerden Turgud nâm harâmî firâr idüp harâc-güzârlardan İstendin ve Terme ve İğne ve Anzar(?) nâm adalara varup on nefer esîrlerin gâret idüp İzmir kazâsında basılup dört nefer yoldaşı ele gelüp alınan esîrlerden dört neferi itlâk ve ikrârları sicill olunup mezbûr Turgud bir kaç yoldaşlarıyla kaçup deryâ kenârında iki kıt'a gemileri ihrâk olunup dört nefer yoldaşları habsolunduğın" mektûbunla i'lâm eyledüğün ecilden **buyurdum ki:**

() varıcak, mezbûr dört neferi mahallinde siyâset idüp emrüm yirine varduğın yazup bildüresin ve mezkûr Turgud'ı onat vechile tettebbu' u tecessüs idüp beher-hâl kandeysel yataklundurup ale'l-gafle gaybet iden yoldaşlarıyla ele getürüp cümlesin habsidüp arzeyelesin; şöyle bilesin.

1318 *Gelibolu'ya bağlı kazalarda hırsızlık ve harâmîlik olaylarını teftiş için görevlendirilen Mehmed Sübaşı'nın yerine Süleyman Sübaşı'nın görevlendirildiği.*

Yazıldı.

Muhzırın kâtibi () virildi.

Gelibolu kâdîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp kazâ-i mezkûr ve Migalkara ve Dimetoka ve İpsala ve Keşan ve İnöz Kâdîlıkları'nda ba'zı hırsuz u harâmî zuhûr idüp yollara inüp âdemler katlidüp esbâb ü emvâl gâret olunmakdan hâlî olunmamağın acemî-oğlanları [ya]yabaşlarından Muhzır

Mehmed mübâşeretiyle tefât olunmağıçün hükm-i şerîfüm virilmişidi. Mezbûr Mehmed Sübaş; "Hıdmet-i mezbûreye mübâşerete iktidârum yokdur." diyü [bildürdüğün] i'lâm itdüğün ecilden kıdvetü[l-emâsil] Süleymân Sübaş *zîde kadruhûy* mübâşir ta'yîn idüp **buyurdum ki:**

Mezkûrun mübâşeretiyle sâbıkâ virilen hükm-i şerîfüm mücebince zikrolunan tefât husûsın görüp bi-hasebi's-şer'ı's-şerîf itmâma irişdüresin. Şer'-ı kavîme ve mukaddemâ virilen fermân-ı celîlü'l-kadrüme mugâyir iş olmakdan hazer eylesin.

1319 *Basra'ya hücum eden Arap eşkıyâsının defedilmesi için Diyarbakır'dan Bağdad'a takviye kuvvet gönderilmesi ve bu arada İmâdiye hâkiminin de Şehrizol muhafazasında kalması.*

Yazıldı.

Kaya Ahmed Çavuş oğlu Mehmed Çavuş'a virildi. *Fî gurre-i Zi'l-hıcceti's-şerîfe, sene: 972*

Diyârbekir beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ Bağdâd beğlerbeğisi mektûb gönderüp; "mahmiyye-i Basra'nun üzerine müstevlî olan A'râb-ı bed-fi'âlün def'-ı mazarrat u fesâdlarına mu'âvenete gönderilen asker kifâyet itmeyüp min-ba'd Bağdâd'dan asker göndermeğe mecâl kalmadüğün" i'lâm eylemeğün bundan akdem sana hükm-i hümayûnum gönderilüp; "Vilâyet-i Diyârbekir'den altı nefer sancakbeği kullarımı sancakları askerleriyle müretteb ü mükemmel düşmen yarağıyla ol cânibe mu'âvenete ta'yîn idüp irsâl eylesin." diyü emrüm olup ba'dehû; "Âmid gönüllüler ağası umûmen gönüllü târifesiyle ve on nefer beğler kullarımı sancakları askerleri [ile] ihrâc idüp Bağdâd beğlerbeğisi yanına muhâfazaya gönderesin ki, Basra'ya hücum iden düşmenün ahvâlî ber- taraf olunca anda muhâfazada olalar." diyü emrüm olup ve İmâdiye Hâkimi Sultân Hüseyin *dâmet me'âlihi* Şehrizol muhâfazasına ta'yîn olunup hükm-i hümayûnum gönderilmişidi. Emrüm üzre vilâyet-i merkûmeden emrolunan askerle beğler kullarım ve gönüllü ağası gönüllü kullarım ile ve mûmâ-ileyh İmâdiye hâkimi Şehrizol'a gönderilmiş midür; ne vechile tedârük olunup irsâl olunduğün ma'lûm olması lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, vilâyet-i mezbûreden mu'âvenete irişmeğe ve mahmiyye-i Bağdâd-ı Dâru's-sedâd muhâfazasına emrolunan beğlerden kimler ta'yîn olunup ve ne mikdâr askerle ihrâc idüp ne târîhda irsâl olundukların ale't-tafsîl yazup Dergâh-ı Mu'allâm'a bildüresin ki, ol cânibün emrüm üzre tedârüki gö[ril]düğü ma'lûm-ı şerîfüm ola.

1320 *Basra Kalesi'nin Arap eşkıyası tarafından muhasarası üzerine daha önce Bağdad, Diyarbakır ve Şehrizol'dan Basra beylerbeyine yardım için gönderilen askerler kâfi gelmediğinden, Bağdad'da muhafaza hizmetinde kalan askerlerle gönüllü tâifesinin de geciktirilmeden Basra'ya gönderilmesi.*

Yazıldı.

Bu dahi.

Bağdâd beğlerbeğisine hüküm ki:

Bundan akdem sana hük-m-i hümayûnum gönderilüp; "Diyârbekir'den Basra'ya mu'âvenete ta'yîn olunan altı nefer sancakbeği kullarumdan gayri Şehrizol Beğlerbeğisi Muzaffer *dâme ikbâlühûy*ı umûmen Şehrizol askeri ile Basra beğlerbeğisine mu'âvenete irişmek" emrüm olup ol bâbda kendüye hük-m-i hümayûnum gönderilüp vilâyet-i Bağdâd-ı Zafer-âbâd'un ekser askeri anda mu'âvenetde olmağla Şehrizol muhâfazasına İmâdiyye Hâkimi Sultân Hüseyin *dâmet me'âlîhi* ta'yîn olunup Diyârbekir gönüllüler ağası umûmen bölüğüyle ve on nefer sancakbeği kullarum sancakları askerleriyle Bağdâd'a muhâfazaya varup Basra'ya hücum iden düşmen-i mahzûl ber-taraf olunca muhâfazada olmaları için Diyârbekir beğlerbeğisine ve mûmâ-ileyh Sultân Hüseyin Beğ'e ahkâm-ı şerîfe gönderildiği iş'âr olunmuşdı. Hâliyâ vilâyet-i Basra'ya düşmenün ziyâde galebesi olduğın i'lâm eylediğün ecilden mûmâ-ileyhimâya ulağla tekrâr mü'ekked ü müşedded ahkâm-ı şerîfe gönderilüp emr-i sâbikum üzre ta'yîn olunan beğler kullarımı askerleriyle ve gönüllü ağası umûmen gönüllü tâyifesiyle muhâfazaya irişmeleri emrüm olmuştur. **Buyurdum ki:**

Hük-m-i şerîfüm varıcak, ol diyâra müstevlî olan a'dânun def'ı için Şehrizol beğlerbeğisiyle Diyârbekir'den emrolunan altı nefer sancakbeği kullarum henüz müteveccih olmamışlar ise te'hîr itmeyüp zikrolunan beğler kullarımı emr-i sâbikum üzre mûmâ-ileyh beğlerbeği ile Basra beğlerbeğisine mu'âvenete gönderüp bâkî muhâfazaya emrolunan asker-i hümayûnumı Basra'da olan düşmen ahvâli ber-taraf olunca yanunda muhâfazaya alıkoyup dâyimâ Basra cânibine hâzır u nâzır olup anun gibi mu'âvenete gönderilen asker kifâyet itmeyüp senden istimdâd itdükde vech ü münâsib gördüğün üzre muhâfazada olan beğler kullarumdan irsâl idüp ol cânibe mu'în ü zahîr olmakdan hâlî olmayasın ve Şehrizol'a ihrâc olunan kul tâyifesinden kendü kolaylarında olup hıdemât-ı hümayûnumda ihmâl ü tekâsülleri olanlar her kimler ise hıdmet itmeyenlerin gedüklerin eli emirlü yarar hıdmete kâdir yiğitlere tevcih idüp deftere kayditdürüp istihdâm itdüresin ve şimdiye değin düşmen ahvâlinden vâkıf olduğun ahbâr-ı sahîha ne ise ve emrolunan beğlerden Basra'ya mu'âvenete ve muhâfaza-i Bağdâd'a kimler varup ve ne mikdâr asker ile varmışlar ise cümlesin yazup defter idüp Atebe-i Ulyâm'a defterin gönderüp ale't-tafsîl cümle-i ahvâli yazup Dergâh-ı Mu'allâm'a i'lâm eylesin.

1321

İmâdiye Hâkimi Sultan Hüseyin Bey'in, Basra Kalesi'ni muhasara eden Arap eşkıyasına karşı yardıma gönderilen Şehrizol beylerbeyinin yerine askerleriyle birlikte Şehrizol'a giderek Şehrizol Kalesi ve civarını muhafaza etmesi; Şehrizol beylerbeyi gelince de sınırların korunması hizmetinin yanısıra Gülanber Kalesi'nin yarım kalan işlerini bitirmesi.

*Yazıldı.
Bu dahi.*

İmâdiyye Hâkimi Sultân Hüseyin Beğ'e hüküm ki:

Hâliyâ vilâyet-i Basra'ya müstevlî olan A'râb-ı şekâvet-şi'ârun kal' u kam'ı husûsı için Basra beğlerbeğisine mu'âvenet için Şehrizol Beğlerbeğisi emîru'l-ümerâ'il-kirâm Muzaffer dâme ikbâlühûya emr-i hümâyûnum gönderildükde vüfûr-ı firâset ve hüsn-i ihtimâmuna i'timâd-ı hümâyûnum olmağın eyâletiniz askeriyle Şehrizol Kal'ası'nun ve tevâbi'inün muhâfazasına ta'yîn idüp ol bâbda size dahi hüküm-i hümâyûnumuz irsâl olunmuşıdı. **Buyurdum ki:**

Hüküm-i şerîfüm varıcak, Âsitân-ı Sa'âdet-nişânımız'a olan vüfûr-ı ihlâs ve hüsn-i ihtisâsınız muktezâsınca te'hîr olunmayup eyâletinize müte'allik olan askerinizle müretteb ü mükemmel düşmen yarağıyla ta'cîl ale't-ta'cîl Şehrizol'a varup mülâkî olup mûmâ-ileyh Şehrizol beğlerbeğisi yirine gelince Şehrizol'un ve serhadlerinin hıfz u hırâsetinde ve zabt u sıyânetinde ve muhâfazada oldukca Gül'anber Kal'ası varoşunun nâ-tamâm olan yirlerin itmâma irişdürmekde envâ'-ı ikdâm ü ihtimâmınız vücûda getüresiz ve bu emr-i hümâyûnum sana ne günde vâsıl olup ne mikdâr askerle ne târîhda müteveccih olup bi'l-fi'l ne mahalde olduğunuz yazup Dergâh-ı Mu'allâm'a bildüresiz.

1322

Şehrizol beylerbeyinin, daha önce gönderilen hüküm gereğince Basra Kalesi'ni muhasara eden Arap eşkıyasını defetmek üzere Diyarbakır'dan yardım için tâyin olunan askerleri de yanına alarak Şehrizol sınırlarının korunması işini İmadiye hâkimine bırakıp askerleriyle birlikte acilen Basra beylerbeyine yardıma gitmesi.

*Yazıldı.
Bu dahi.*

Şehrizol beğlerbeğisine hüküm ki:

Bundan akdem sana hüküm-i hümâyûnum gönderilüp; "vilâyet-i Basra'ya müstevlî olan a'dânun def'ı için Diyârbekir'den emrolunan sancakbeğleriyle beğlerbeğiliğine müte'allik olan beğler kullarumla ve asâkir-i nusret-me'serümle mu'âvenete irişmek" emrüm olmuşıdı. Hâliyâ ol diyârda düşmenin ziyâde galebesi olup bi-'mâyeti'llâhi te'âlâ kuvvet-i kâhire-i husrevânemizle kal' u kam'ı husûsına ikdâm ü ihtimâm olunmak lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Hüküm-i şerîfüm varıcak, emr-i sâbıkum üzre amel idüp Diyârbekir'den mu'âvenete ta'yîn olunan beğler kullarumı sancakları askerleriyle yanına alup dahi Şehrizol serhadlerinin muhâfazasın İmâdiyye hâkimine ısmarlayup emr-i sâbıkum üzre beğlerbeğiliğine müte'allik olan sancakbeğleri kullarumla müretteb ü mükemmel düşmen yarağıyla ber-vech-i isti'câl tayy-i menâzil ü merâhıl kılup Basra beğlerbeğisine mu'âvenete irişüp hüsn-i ittifâk u ittihâdla fırsat el virdüğüne göre adû-yı makhûr u mahzûlün kal' u kam'ında ve memleket ü vilâyetden zarar u ziyânların def' u ref' itmekde envâ'-ı celâdet ü

şehâmetün vücûda getürüp gaflet ile ol taraflarda ırz-ı saltanat-ı hümâyûnuma muhâlif vaz' olmakdan sakınup kemâl-i basîret üzere a'dânun def'ine makdûrunı sarfidesin.

1323 *Ane beyinin, Basra'yı muhasara eden Arap eşkıyasına karşı Basra beylerbeyine yardım etmek üzere emrindeki askerler ile aşîret ve kabilelerden savaşa yarar olanlarını başlarına bir serdar tâyin ederek Basra'ya göndermesi.*

Yazıldı.

Bu dahi.

Ane Beği Ebû-Rîş Beğ'e hüküm ki:

Hâliyâ vilâyet-i Basra'ya ba'zı a'dâ-yı bed-re'y müstevlî olmağın vilâyet-i Bağdâd-ı Zafer-âbâd ve Diyârbekir'den asker-i fevz-me'serüm ile ba'zı sancakbeği kullarumla vilâyet-i Şehrîzol Beğlerbeğisi Muzaffer dâme ikbâlühû umûmen Şehrîzol askeri ile Basra beğlerbeğisine mu'âvenete irsâl eyleyüp sancağınız askeri ve aşîretiyle ol câniblere mu'âvenete irişmeğe karfîb olduğunuz ecilden sancağ-ı nusret-âsârımızla manzûr olmuş yarar kulum olup kemâl-i ihlâs u ubûdiyyetüne ve nihâyet-i şecâ'at ü şehâmetüne i'timâd-ı hümâyûnum olduğu sebebden bu hıdmetde ve yoldaşlıkda hüsn-i ikdâm ü ihtimâmın zuhûr itmek için bir mikdâr aşâyir ü kabâyilün ile ol tarafa mu'în ü zahîr olman lâzım olduğu ecilden **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, Âsitân-ı Muhalledü'l-ikbâlimüz'e olan vüfûr-ı ihlâs u ihtisâsınız muktezâsınca sancağınız askeriyle ve aşâyir ü kabâyilünden ceng ü cidâl ve harb ü kîtâle kâdir olan yararların intihâb idüp müretteb ü mükemmel düşmen yarağıyla hâzır idüp dahi bi'z-zât ol cânibe mu'âvenete varmak mı münâsib görölür, yohsa oğlunuz ve karındaşınızla mı gönderölür; bi'l-cümle vech ü münâsib gördüğün üzere i'timâd itdüğün bir yararın serdâr ta'yîn idüp mûmâ-ileyhimâ beğlerbeği kullarumla yanına mu'âvenete gönderüp ol taraflarda zuhûr iden a'dânun kal' u kam'ında ve def' u ref'ı husûsında müşârun-ileyhimâ münâsib gördükleri üzere hıdmetde ve yoldaşlıkda bulunmalarına tenbîh ü te'kid oluna. Âsitâne-i Sa'âdetüm'e hıdmet itmenün tamâm mahallidür. Ana göre mukayyed olup husûs-ı mezbûrun tedârük ü irsâlinde envâ'-ı mesâ'î-i cemîlenüz zuhûra getüresiz.

1324 *Kayseri beyinin ne kadar güherçile işlettirdiğini, ne kadar daha işlettirebileceğini ve güherçilenin kıntarının kaç malolduğunu bildirmesi.*

Yazıldı.

Bu dahi.

Kaysariyye beğine hüküm ki:

Bundan evvel ol cânibde güherçile işlenmek için sana defterdârlarum tarafından hükm-i hümâyûnum irsâl olunmuşıdı. Ol zamândan berü hıdmet-i mezbûreye mübâşeret olunmuş mıdur ve ne mikdâr güherçile ihzâr olunduğı ma'lûm olmak lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, emr-i sâbıkum mücebince güherçile işlenmeğe mübâşeret olunmuş ise şimdiye değin ne mikdâr güherçile işlenüp ihzâr olunmuşdur ve min-ba'd dahı ne mikdâr işlenmeğe mütehammildür, kıntârı ne mikdâr harcla hâsıl olur; tamâm ma'lûm idinüp şimdiye değin ihzâr olunan nedür ve min-ba'd dahı ne mikdâr güherçile hâsıl olmağa mütehammil olduğın sıhhati üzre yazup bildüresin.

1325 *Südde-i Sa'âdet Kapucubaşısı ve Mîrâhûr Ferhad'ın evine Kırkçeşme suyundan bir kamyş su bağlanması.*

Yazıldı.

İstanbul kâdîsına hüküm ki:

Südde-i Sa'âdetüm Kapucılarıbaşı ve Mîr-âhûrum Ferhâd *zîde mecdühû* mahrûse-i mezbûrede Kırkçeşme kurbinde sâkin olduğı evine zikrolunan çeşme suyundan su virilmek bâbında istid'â-yı inâyet itmeğın mezîd-i âtufetümden bir kamyş su virilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Müşârun-ileyhün zikrolunan evine Kırkçeşme suyundan bir kamyş su ta'yîn idüp icrâ itdüresin. Bir kamyşdan ziyâde su virilmeğe emrüm yokdur. Emrüm mücebince bir kamyş su ta'yîn eylesin; şöyle bilesin.

1326 *İstanbul zahiresi için gelen koyunların yollarda zâyî olmaması için koyun uğraklarına güvenilir müsellemler tâyin edilmesi ve koyunların kasaba ve köylerden geçirilmemesi.*

Yazıldı.

Koyun emînine virildi. Fî gurre-i Zi'l-hicce, sene: 972

Koyun hıdmetinde olan Bâlî Çavuş'a hüküm ki:

Mahrûse-i İstanbul zahiresiyçün gelen koyun yolda ba'zı kasâbât u kurâya uğrayup zâyî' u telef olduğı i'lâm olundu. İmdi; husûs-ı [mezbûr] mühimmâtındur. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, bu husûsda tamâm mukayyed olup bu bâbda sana mu'âvenet için ta'yîn olunan yüz elli nefer müsellemler tâyifesinden Mustafâpaşa Köprüsi'nden Kırkkilise'ye gelince koyun uğraklarına yarar kimesneler koyup tenbîh ü te'kîd eylesin ki, mahrûse-i mezbûre zahiresiyçün gelen koyunu Edirne'ye ve sâyir kasabât u kurâya uğratmayup ve kassâblara karşıladup koyun aldurmayup zâyî' u telef itdurmeyesin. Şöyle ki; koyun hıfzı için koduğun kimesneler kassâblardan ve sürücilerden ahz ü celb idüp emrüm muhâlif iş ideler, sonra beyân idecek özürleri makbûl olmaz; ana göre mukayyed olasin.

1327 *İstanbul zahiresi için gelecek koyunların muhafazası için görevlendirilen Bâlî Çavuş'a yardım için Kırkkilise'den tâyin olunan fakat henüz göreve gelmeyen yüz elli müsellemin görev yerlerine gönderilmesi.*

Yazıldı.

Bu dahi.

Kırkkilise beğine hüküm ki:

Bundan akdem mahrûse-i İstanbul zahîresiyçün gelen koyun hıfzına konılan Bâlî Çavuş yanında istihdâm için sancağın müsellemlerinden yüz elli nefer ta'yîn olunmuşıdı. Henüz tamâm gelüp hıdmet itmedükleri i'lâm olundu. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, bu husûsda ihmâl itmeyüp ta'yîn olunan yüz elli nefer müsellemi bî-kusûr ihrâc idüp mezkûrun yanına gönderesin ki, lâzım olduğu yire istihdâm eyleye. Bu bâbda tamâm ihtimâm idüp ihmâl ü müsâheleden hazer eylesesin.

1328

Mekke'de yapılacak medrese binası için Şam ve Halep'ten gönderilen taşçı ve duvarcı ustalarından kaç kişinin geldiğinin ve ne kadar kireç, taş ve kerestenin hazır olduğunun bildirilmesi.

Yazıldı.

Bu hüküm tas[h]îh olunup tekrâr geçmiştir.

Mısır'da sancak tasarruf idüp Mekke-i Mükerrreme'de suyolu hıdmetinde olan İbrâhîm Beğ'e hüküm ki:

Hâliyâ Mekke-i Mükerrreme'de vâkı' olan binâ mühimmi için Şâm'dan ve Haleb'den taşcılar cem' olunup sana irsâl olunmak emrüm olmuşıdı. Ol emr-i şerîfüm muktezâsınca zikrolunan taşcılar ve bennâlar varup vusûl bulmuş mıdur, ma'lûm olması lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, Şâm ve Haleb'den ta'yîn olunan taşcılar emr-i hümayûnum üzere tedârük olunup mahall-i me'mûra varup ihzâr olunmuş mıdur, ne mikdâr bennâ ve taşçı hâzır olmuşdur, binâyâ lâzım olan taşdan ve kireçden ve sâyir keresteden ne mikdâr nesne hâzır olmuşdur; cümlesin ma'lûmun olduğu üzere defter idüp yazup arzidesin.

1329

Arafat Dağı'ndan Mekke'ye getirilmekte olan suyolunun yapımı için büyük yardımları olan Mekke şerifinin, su getirildikten sonra ve Mekke'de yapılmakta olan medresenin inşâsında da gereken yardımı yapması.

Yazıldı.

Mekke şerîfine hüküm ki:

Hâliyâ Mekke-i Mübâreke'de suyolu hıdmetinde olan iftihâru'l-ümerâ'i'l-kirâm İbrâhîm dâme uliyyühû bundan akdem mektûb gönderüp; "Cebel-i Arafât-ı mağfîret-makâmdan Beytu'llâh-i Müşerrefe'ye gelecek suyoluna küllî mu'avenet ve hüsn-i ihtimâmınız olduğın" i'lâm eyledükde mu'avenet ü muzâheret-i şerîfünüz dirîğ olunmamak bâbında bundan akdem size hükm-i hümayûnumuz gönderilmişıdi. Lâ-büd cenâb-ı devlet-me'âbımız kıbeline olan şeref-i ihlâs ve hüsn-i ihtisâsınızdan me'mûldür ki, zât-ı sa'âdet-müstakîm

cânibinden binâ olunan medâris-i şerîfem binâsında hüsn-i mu'âvenetinüz dirîğ olunmayup zikrolunan su, Belde-i Tayyibe'ye gelüp cârî olunca kemâ-kân lâzım olan mühimmâtta envâ'-ı mesâ'î-i cemîlenüz zuhûra getüresiz.

1330 *Tekfurdağı'ndan Derzî İsa, Nalbant Hasan, Kara Yusuf ve Kosta adlı şahısların yakalanıp tutuklu olarak Südde-i Sa'âdet'e gönderilmeleri.*

Yazıldı.

Mezkûr Çavuş'a virildi.

Tekfurtağı kâdîsına hüküm ki:

Kasaba-i mezkûreden Derzî İsa ve Na'lbend Hasan ve Kara Yûsuf bir nefer yoldaşıyla ve Kosta nâm zimmînün Âsitâne-i Sa'âdetüm'e gelmeleri lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Çavuşum Mustafâ vardukda, mezkûrları ele getürüp kayd ü bend ile çavuşuma teslim idüp Südde-i Sa'âdetüm'e irsâl eylesin.

1331 *Yemen beylerbeyi ile Mısır'a gelen mîrî esbâb gemisine, Mısır beylerbeyi tarafından yeterli sayıda kadirga görevlendirilerek Rodos'a ulaştırılması.*

Yazıldı.

Yemen Beğlerbeğisi Mahmûd Paşa âdemi Ferhâd'a virildi.

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Sâbıkâ Yemen Beğlerbeğisi Mahmûd dâme ikbâlühû âdem gönderüp kendü ile vilâyet-i Yemen'den mahmiyye-i Mısır'a gelmiş ba'zı mîrî esbâb olup; "Rodos'a gelince kadirga koşılmak lâzımdür." diyü bildürdüğü ecilden zikrolunan mîrî esbâb gemisine kifâyet mikdârı kadirga koşılmasın emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vardukda, müşârun-ileyh ile mahrûse-i Mısır'a gelen mîrî esbâb gemisine kifâyet mikdârı kadirga koşup emîn ü sâlim Rodos'a ulaşıdurasın; şöyle bilesin.

[Yev]mü'l-Ahad, fî 3 Zî'l-hicce, sene: 972, Kostantınıyye

1332 *Mekke'de yaptırılmakta olan medrese binası için Şam ve Halep'ten tedarik olunup Mısır'a, oradan da Mekke'ye gönderilmesi emrolunan taşçı ve duvarcı ustalarından ne kadarının geldiği ve Mekke'ye ne kadarının gönderildiğinin bildirilmesi.*

Yazıldı.

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Mekke-i Mükerreme'de vâkı' olan binâ mühimmi için Şâm'dan ve Haleb'den taşcılar ve bennâ tedârük olunup Mısır'a gönderilüp andan Mekke-i Mübâreke'ye irsâl olunması emrüm olmuştu. Emr-i şerîfüm üzre zikrolunan taşcılar ve bennâlar Mısır'a gelüp hâzır oldukda ol cânibe irsâl olunmuş mıdır, yohsa henüz varup vâsıl olmamış mıdır; ma'lûm olması lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Hüküm-i şerîfüm varıcak, Şâm ve Haleb'den emrolunan taşcılar Mısır'a varup hâzır oldukda mahall-i me'mûra irsâl olunmuş ise ne mikdâr bennâ vü taşıcı irsâl ve eger henüz Mısır'a irişmemişler ise ana göre arzyleyesin. Tekrâr emr-i şerîfüm gönderilüp binâ maslahatı avkolunmak lâzım gelmeye; şöyle bilesin.

1333 *İstanbul'da et sıkıntısı çekildiğinden, koyun hizmetinde görevlendirilen Bâlî Çavuş'un, yanında görevlendirilen müsellemlerle birlikte mevsim celeplerinde ve gönüllü tâifesinde bulunan koyunları bir an önce sürdürerek İstanbul'a ulaştırması.*

Yazıldı.

Dergâh-ı Mu'allâ çavuşlarından koyun hıdmetine irsâl olunan Bâlî Çavuş'a hüküm ki:

Hâlen mahrûse-i İstanbul'da et bâbında ziyâde muzâyaka olup yazılı celeblerin ve sâyir gönüllü celeblerin koyunları mu'accelen sürilüp mahrûse-i mezbûreye getirilmesi lâzım ü mühim olmağın **buyurdum ki:**

Hüküm-i şerîfüm varıcak, aslâ te'hîr ü tevakkuf itmeyüp yanında hıdmete ta'yîn olunan müsellemler tâifesinden kifâyet mikdârı âdem ile yazılı mevsim celeblerinin ve sâyir gönüllü tâifesinin koyunların ber-vech-i isti'câl sürdürüp mahrûse-i mezbûreye göndermek bâbında envâ'-ı ikdâm ü ihtimâmın zuhûra getüresin. Husûs-ı mezbûr mühimmâtındandır, ihmâl ü müsâheleden hazer eylesin.

1334 *Edirne'de et sıkıntısı çekildiğinden İstanbul zahiresi için getirilecek koyunlardan Edirne'nin ihtiyacı için de koyun verilmesi hakkında Edirne kadısının arzının uygun görülmediği ve Edirne kasaplarının şimdiye kadar tedarik edegeldikleri yerlerden koyun almaları gerektiği.*

Yazıldı.

Mezkûr çavuşa bir hüküm dahı ki:

Mahrûse-i Edirne'de et bâbında muzâyaka olmağla koyun husûsı için Edirne kâdısının sana gönderdiği mektûbı aynı ile Dergâh-ı Mu'allâm'a irsâl itmişsin. İmdi **buyurdum ki:**

Hüküm-i şerîfüm varıcak, Edirne kassâbları şimdiye değin mahrûse-i Edirne zahîresiyçün ne yirden koyun alagelmışler ise, girü alageldükleri yerlerden koyun almalarına

mâni' olmayup aldurasın. Ammâ; mahrûse-i İstanbul zahîresiyçün gelen koyuna dahlolunmak câyiz değildir. Ol bâbda mahrûse-i mezbûre zahîresiyçün gelen koyuna emrûme muhâlif kimesneyi dahlitdürmeysin.

1335 *Müteveffa Vezir-i A'zam Ali Paşa adına Silivri'nin Akvîrân köyünde yaptırılacak câmi için Silivri'den bedeli mukabilinde yeteri kadar kireç ve tuğla tedarik edilmesi.*

Yazıldı.

Mâlik Mustafâ Çavuş âdemi Keyvân'a virildi. Fî 4 Zi'l-hucce

Silivri kâdîsına hüküm ki:

Vezîr-i A'zâmum iken fevtolan Alî Paşa cânibinden kazâ-i mezbûra tâbi' Akvîrân nâm karyede binâ olunacak câmi' mühimmâtı için tula ve kireç lâzım olduğu i'lâm olunmağın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, zikrolunan câmi'un binâsına mübâşir olan Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından Mustafâ zîde kadruhû tarafından âdem varup tula ve kireç taleb eyledükde te'hîr eylemeyüp akçalarıyla vâfir ü müstevfî kireç ve kifâyet mikdârı eyüce bişmiş tula tedârük idüp alıviresin ki, binâ-i mezbûra sarfolunup itmâmı bâbında sa'y ü ihtimâm ideler. Husûs-ı mezbûr mühimdür; ihmâl eylemeyesin.

1336 *Mısır beylerbeyinin, Donanma-i Hümâyûn için ne kadar barut tedarik ettiğini bildirmesi.*

Yazıldı.

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Bundan akdem sana hükm-i şerîfüm gönderilüp; "Donanma-i Hümâyûnum mühimmi için barut lâzım olup tedârük idüp gönderesin." diyü emrüm olmuşdı. Ol emr-i şerîfüm mücebince şimdiye değin ne mikdâr barut ihzâr olunduğı ma'lûm-ı şerîfüm olmak lâzım ü mühim olmağın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, emr-i şerîfüm mücebince ne mikdâr barut tedârük olunup bi'l-fi'l mevcûd ne denlü barut olduğın yazup bildüresin. Barut husûsı mühimmât-ı umûrdandır; ana göre mukayyed olasin. Barut husûsında ziyâde muzâyaka vardır; gereğı gibi mukayyed olup bu zamâna dek tahsîl olunandan ziyâde tedârük olunup dört-beş bin kintâr mikdârı barut cem' olunup gönderilmek bâbında dakîka fevtitmeysin.

1337 *Büyükçekmece Köprüsü'nün yapımında kullanılmak üzere Ahyolu kazâsından tedariki emrolunan kerestenin gemilerle Büyükçekmece İskelesi'ne gönderilmesi.*

Yazıldı.

Ahyolı kâdîsına hüküm ki:

Bundan akdem suyolı mühimmâtı için bir mikdâr vürdünar mühimm ü lâzım olduğu ecilden uzunı on beş zirâ' ve kalınlığı beşer barmak ve yassılığı yedişer barmak bir mikdâr vürdünar çibukları kesdürilmeğe Çavuşum Ömer'le bir mikdâr akça gönderildükde, emrüm üze üç yüz altı aded vürdünar çibukları kesdürüp hâzır u müheyyâ eylemişidi. Zikrolunan vürdünar çibukları hâliyâ binâ olunacak Büyükçekmece Köprüsi'nün mühimmâtı için ber-vech-i isti'câl gelüp irişmesi mühimm olmağın **buyurdum ki:**

Dergâh-ı Mu'allâm kullarından kulum İskender vardukda, zikrolunan vürdünar çibukları kaç adeddür ve her birinün uzunluğu ve kalınlığı ve yassılığı ne mikdârdur, cümlesi bir cins midür, yohsa ecnâs-ı müte'addide midür; ma'lûm idinüp cinslü cinsiyle yazup defter itdükden sonra te'hîr ü terâhî eylemeyüp varan iki pâre at gemilerine tahmîl eyleyüp bâkî kalanını rençber gemilerine tahmîl idüp defteri ve mezbûr kulum ile Büyükçekmece İskeleye'ne gönderesin. Husûs-ı mezbûr ziyâde mühimdür; ihmâl ü müsâheleden ziyâde hazer idesin.

1338 *Çatalca'da araba basan harâmîlerden Şah Ali ve suç ortaklarının tutuklanarak Südde-i Sa'âdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.

Husâm Re'îs nâm kimesneye virildi. Fî 5 Zi'l-hucce, sene: 972

Vilâyet-i Rûmili kâdîlarına hüküm ki:

Çatalca'da araba basan harâmîbaşı ele girdükde; "Yoldaşlarımızun birisi Şâh Alî Gelibolı Kâdîlığı'nda Âdilhân nâm karyede mütemekkindür ve küyegüsi Üveys ve Seydî Alî nâm kimesneler dahı Gelibolı'da sâkinlerdür." ve zikrolunan kimesneler Keşan kazâsında Rus nâm karyede dutıldukda zikrolunan Âdilhân karyesinden Hâceoğlu ve Pîr Mehmed ve Kurd ve Eymir Alî nâm kimesneler kefil olup habsden ıtlâk olundukları istimâ' olunmağın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vardukda, mezkûr Şâh Alî ve küyegüsi Üveys ve Seydî Alî gaybet iderlerse kefillerine teklîf idüp buldurup ele getirüp mukayyed ü mahbûs Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesiz; bulmazlar ise kefillerin mahbûsen göndermeyince olmayasız.

1339 *Aydın sancağı kadılarının, Aydın beyinin adamları tarafından yakalanarak meclis-i şer'a getirilen suçluların davalarını hiçbir bahane göstermeden görmeleri ve gerekli cezalarını vermeleri.*

Yazıldı.

Aydın sancağı kâdîlarına hüküm ki:

Hâliyâ Aydın Beği Mustafâ âdem gönderüp; "ba'zı ehl-i fesâdı âdemleri meclis-i şer'a ihzâr idüp ahvâlleri şer'le görilmek taleb itdüklerinde; "Mürâselemle getirilmedi." diyü

mukayyed olunmamağla ehl-i fesâd ruhsat bulup fesâd ü şenâ'atden hâlî olmadukların" bildürdi. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak göresin; fi'l-vâkı' fesâdı zâhir olup şer'le ahvâli görilmek lâzım olan kimesneleri müşârun-ileyhün âdemleri meclis-i şer'a ihzâr itdüklerinde ol vechile te'hîr olunmayup bi-hasebi's-şer' ahvâllerin teftîş idüp ehl-i fesâd sipâhî ise habsidüp arzidesin; olmayanlar bâbında muktezâ-yı şer'-ı kavîm ile amel eylesin. Ol vechile ehl-i fesâd ruhsat bulmasından gâyet ihtiyât idesin. Sonra netîcesi sana âyid olur; bilmiş olasın.

1340

Mekke'de yaptırılacak medrese binası için Halep'ten tedarik edilip Mısır beylerbeyine ulaştırılması emredilen taşçı ve duvarcı ustalarından ne kadar tedarik edilip gönderildiği hakkındaki defterin Südde-i Sa'âdet'e ulaştırılması.

Yazıldı.

Mezbûr Pîrî Çavuş'a virildi. Fî 8 Zi'l-hucceti's-şerîfe, sene: 972

Şâm beğlerbeğisine hüküm ki:

Bundan akdem; "Mekke-i Mübâreke'de binâ mühimmi için Haleb'den taşçı ve bennâ ve neccâr yazup defterünle Mısır beğlerbeğisine ulaşıdurasın." diyü emrüm olmuşdı. Bu zamâna değin emrüm üzre ne mikdâr kimesne yazılıp gönderildiği ma'lûm olmak lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından Pîrî zîde kadruhû varıcak, bu husûsa mukayyed olup emr-i sâbikum üzre zikrolunan taşçılar ve bennâlar gönderilmiş ise defterin mühürleyüp Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin. Henüz dahı kimesne gönderilmeyüp veyâ cüz'î âdem irsâl olunmuş ise, aslâ te'hîr ü tevakkuf itmeyüp sâbıkâ gönderilen emr-i hümayûnum muktezâsınca tedârük idüp ber-vech-i isti'câl göndermek bâbında ikdâm ü ihtimâmın vücûda getüresin. Husûs-ı mezbûr mühimmât-ı umûrdandur; ihmâl ü müsâheleden hazer eylesin.

1341

Rodnik ve Öziçe kazalarında âdet-i ağnâm tahsili sırasında kalp akça sürmek isteyen ve ortalığı karıştıran şahısların yakalanarak kallâblığı sâbit olanların Dergâh-ı Mu'allâ'ya gönderilmesi.

Yazıldı.

Murâd Beğ nâm kimesneye virildi. Fî 5 Z., sene: 972

Semendire Sancağı Beği Bayram Beğ'e, Rudnik ve Öziçe kâdîlarına hüküm ki:

Sen ki Rudnik kâdîsısın, Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "kazâ-i mezbûrede âdet-i ağnâm cem'ine gelen İbrâhîm kazâ-i mezbûrun ağnâmın aded-i defter eyledüğünde, mezkûrdan ve âdemlerinden bir ferd şikâyet itmeyüp ağnâmın adedi tamâm olup nefsi Rudnik'de cem'ine mübâşeret eyledüğünde bir kaç pâre karyenün resm-i ağnâmı alındukda ba'zı akçada şübhe olmağın taylandukda kalb akça çıkup mîrî akçada ihtimâm eyledükde kazâ-i mezbûrede Gaybî küyegüsi Alî re'âyâya; "Sizün akçanız taylanursa çok ziyân olur."

diyü kendüsi işletdüğü kalb akçayı sürmek için re'âyâyı idlâl idüp re'âyâ dahı mestolup mezbûr İbrâhîm'ün odasın basup; "Niçün akçamuz taylarsın?" diyü hıdmetkârın döğüp ve bu fakîr karagu bâğçede olurken(?) mezbûr Alî re'âyâyı tahrîk idüp üç def'a mahkemeye hücum idüp mezkûrun berâtı ile bir arz yazup bu fakîrun ma'lûmı olmayan kazıyyeleri; "Elbette imzâ eyle; yohsa fesâd iderüz." diyü te'addî idüp bu fakîr dahı telef-i nefis olmakdan ihtirâz idüp nâ-çâr ma'lûmum olmayan kâğıdların imzâ idüp ve re'âyâ âdet-i ağnâmların edâ itmede avk u te'hîr eyleyüp ve bu fakîr şimden sonra bu vilâyetde kâdîlık itmek ihtimâli olmayup âhar kâdîlğa tebdîl" recâsıyla arzyledüğün ecilden **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, kâdî-i mezbûrun arzında zikrolunan husûslara muharrik olup kalb akçasın sürmek için ol vechile fesâd ü şenâ'at idüp kallâblığı şer'le sâbit olanları sûret-i sicilli ile kayd ü bend ile Dergâh-ı Mu'allâm'a gönderesin. Tezvîr ü telbîsden hazer idüp ve hılâf-ı vâkı' kazıyye arz olunmakdan ve kimesneye nisbet ü ta'assub olmakdan hazer idesin ve bile koşup gönderdiğün âdemlere tenbîh ü te'kîd eylesin ki, yolda gaybet itdürmekden hazer idesin.

1342 *Sultâniye Kalesi Topçubası Ali'nin, Boğaz'dan tereke yüklü yedi adet karamürsel gemisinin çıkup gittiği yolundaki ihbarı üzerine konunun araştırılarak bildirilmesi ve tereke yüküyle Boğazdan geçmek isteyenlerin gemileriyle terekelerine el konulması.*

Yazıldı.

Mezbûr hâssa harca virildi. Fî 16 Zi'l-hıcceti's-şerîfe, sene: 972

Gelibolı kâdîsına ve Boğaz Hısâr dizdârına ve Gelibolı hâssa harc emînine hüküm ki:

Sultâniyye Kal'ası Topçubası olan Alî mektûb gönderüp; "sene: 972 Zi'l-ka'desi'nün gurrasinden yedi karamürsel gemileri tereke ile Boğaz'dan çıkup gitdiklerin" bildürdi. İmdi; **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vusûl buldukda göresiz; fi'l-vâkı' yevm-i mezbûrede tereke ile ol mikdâr gemi gitmiş midür ve kimleründür, ellerinde emirleri var mıdur, nicedür; bu husûsı onat vechile tettebbu' u tecessüs itdürüp haber alup tafsîli ile yazup bildüresiz. Şöyle ki; emr-i şerîfûme muhâlif tereke ile gemi geçüp gitdüğü vâkı' ola, aslâ özrinüz makbûl olmaz. Bu bâbda gereği gibi mukayyed olup emr-i şerîfüm olmadın tereke tahmîl idüp Boğaz'dan geçmek isteyenlerin gemilerin terekeleriyle girift idüp re'îslerin habsidüp içinde ne mikdâr tereke bulunursa yazup bildüresiz. Min-ba'd emr-i şerîfûme mugâyir tereke ile gemi geçürmekden ziyâde hazer idüp basîret üzre olası.

1343 *Edirne'de dışardan şarap getirilip meyhanelerde satılması üzerine keferede bulunan şarapların kendilerine yeteri kadar miktarının alıkonulup geri kalanına tuz katılarak sirke ettirilmesi ve müslümanların ellerinde bulunan şarapların da döktürülerek emre uymayanların siyâset olunması.*

Yazıldı.

Muhzır İskender'e virildi. Fî 17 Zi'l-hucce, sene: 972

Edirne kâdîsına hüküm ki:

Edirne'ye hâricden hamr gelüp ba'zı meyhânelerde dahı dâyimâ şürb-i hamr olunup sirran ve alâniyyen hamr bey' olunmakdan hâlî olmaduğı istimâ' olmağın mahrûse-i mezbûre keferesinde bulunan hamrun kendülere hâcet ü kifâyet mikdârı alıkonulup bâkîsine sirke olacak kadar tuz koyulup sirke olmasın ve müslimânlarda bulunan hamr yabana akıdmasın emridüp **buyurdum ki:**

Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından Hasan *zîde kadruhû*[y1] mu'temed nâyibünle şarâb muhtemel olan mahallerün üzerine gönderüp gereğı gibi yoklayup vech-i meşrûh üzre keferede bulunan hamrun nefslere kifâyet mikdârın alıkoyup bâkîsine sirke olacak mikdârı tuz koyup sirke itdürüp müslimânlarda bulunan hamrı bi'l-külliyeye yabana akdurup telef itdürüp taşradan şehre aslâ vü kat'â bir katre hamr kodurmayup gereğı gibi men' u def' idesin. Bu husûsda benüm ziyâde ihtimâmum vardır; sonra yoklanup görilse gerekdür. Hılâf-ı [emr] her kimde hamr bulunursa kendülere siyâset olunup sen dahı mes'ûl olursın. Ana göre mukayyed olasin. Ammâ; bu bahâne ile mübâşirîn ve gayriden hılâf-ı emr kimesneye zulm ü hayf olunup ahz ü celb olunmakdan hazer eyleyesin.

1344 *Kudüs-i Şerîf'e dışardan şarap getirilerek satılması ve içilmesi yasak olduğı halde bazı kimselerin şarap getirerek sattıkları duyulduğundan bunun önüne geçilmesi ve yasağa uyulması için gerekli gayretin gösterilmesi.*

Yazıldı.

Kudüs-i Şerîf'de mütemekkin Zekeriyâ nâm kimesneye virildi. Fi't-târîhü'l-mezbûr.

Kudüs-i Şerîf beğine ve kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ eyyâm-ı sa'âdet-i hümayûnumda kalem-rev-i iklîm-i saltanatımda vâkı' olan bilâ[d] u kasabât u kurâ-yı müslimînde şer'-ı şerîfe muhâlif vaz' olduğına rızâ-yı şerîfüm olmaduğı ecilden hamr bi'l-külliyeye müslimânlardan ref' olunmasın emridüp ol bâbda yasağ-ı hümayûnum olmuşken hâliyâ Kudüs-i Şerîf *tayyeba'llâhü mesvâhüye* ba'zı kimesneler taşradan hamr getirüp bey' itmekle ol asıl makâm-ı şerîfede feseka tâyifesi fisk u fücûrdan hâlî olmadukları istimâ' olunmağın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîf-i vâcibü'l-ittibâ'um vusûl buldukda, hamr husûsında olan yasağ-ı hümayûnumu icr[â] itmekde gereğı gibi mukayyed olup belde-i tayyibeye aslâ hamr getirilmeyüp müslimândan bir ferde şürb-i hamr itdürmeyüp keferede tâyifesine muhkem yasağ u tenbîh idüp i'lân-ı hamr itdürmeyüp ve müslimândan bir ferde hamr virdürmeyesin. Ba'de't-tenbîh eslemeyüp şer'-ı şerîfe ve emr-i hümayûnuma muhâlif vaz' idüp muhtâc-ı arz olanları isimleri ile yazup arzidesiz; olmayanlar bâbında emr-i şer'-ı kavîm ne ise icrâ idüp şer'-ı şerîfe ve emr-i hümayûnuma muhâlif iş olmakdan sakınup emr-i celîlül-kadrümün imzâsında bâb-ı ikdâm ü ihtimâmda dakîka fevtitmayesiz ve emr-i şerîfümün sûretin sicill-i mahfûza sebtitdürsüz ki, dâyimâ mazmûnı ile amel olunup hılâfına cevâz gösterilmek

ihtimâli olmaya. Husûs-ı mezbûr hufyeten yoklanup görilse gerekdür. Şöyle ki; hamr husûsında olan yasağ-ı hümayûnuma muhâlif mahmiyye-i mezbûrede iş vâkı' ola, mansıbınız alınmağla konılmayup envâ'-ı itâb u ıkâbuma mazhar vâkı' olursız ana göre mukayyed olasız.

1345 *Livâne sancağında müslüman olduktan sonra kiliseye giderek tekrar kâfir olduğu bildirilen Aznavuroğulları'ndan Torun oğlu Ahmet'in durumunun teftiş olunarak Südde-i Sa'âdet'e arzedilmesi.*

Yazıldı.

Livâne Beği Kethudâsı Mustafâ'ya virildi. Fî 7 Z., sene: 972

Erzurum beğlerbeğisine ve Livâne kâdîsına hüküm ki:

Livâne Sancağı Beği Mehmed *dâme izzühû* mektûb gönderüp; "Aznavur-oğulları'ndan İslâm'a gelen Torun-oğlu Ahmed yine küfre rızâ virüp kiliseye varup kâfir olup elinde ze'âmete emr-i şerîf olmağla hakkindan gelinmediğin" arzitmeğin **buyurdum ki:**

Hüküm-i şerîfüm varıcak, mezkûrî ihzâr idüp onat vechile hak üzere teftiş idüp göresiz; mezkûr islâmında za'f üzere olmağla kiliseye varup küfre rızâ virüp kâfirler ile ihtilât itdüğü şer'le sâbit ü zâhir olursa, sıhhati üzere yazup Südde-i Sa'âdetüm'e arzeyelesiz.

1346 *Celep tahriri sırasında Istabl-ı Âmire voynuklarının celeb olarak yazılmaması.*

Yazıldı.

Hâliyâ Zihne kâdîsı olup celeb tahrîri fermân olunan () ve Ivaz Çavuş'a hüküm ki:

Hâliyâ emr-i şerîfüm mücebince celeb tahrîrine mübâşeret itdüğünüzde Istabl-ı Âmirem voynuklarından sefer-i hümayûna eşegelen voynuk tâyifesin celeb yazduğunuz i'lâm olundu. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bi'l-fi'l defter-i cedîd-i hâkânîde mukarrer voynuk olmağın voynukluk hıdmeti idenleri celeb yazmayup ol bâbda sana virilen mufassal emr-i hümayûnum mücebince tahrîri fermân olunan tav[â]yifden yazup emrüm'e muhâlif voynuk tâyifesine müte'âriz olmayasız.

1347 *Çankırı'nın Kurşunlu, Çerkeş ve Milan kazalarında meydana gelen gasb, ev basma ve katl olaylarının teftişi esnasında suçları sâbitleşenlerden siyâsete müstehik olanların mahallinde siyâset olanması, diğerlerinin de küreğe konulmak üzere gönderilmesi.*

Yazıldı.

Kangırı beğiniün kethudâsına virildi. Fî 7 Zi'l-hicce, sene: 972

Anatoli beğlerbeğisine, Kangırı beğine hüküm ki:

Hâliyâ mektûb gönderüp; "livâ-i mezbûra tâbi" Kurşunlu ve Çerkeş ve Milan Kâdîlıkları mâ-beyninde âyende vü revendeden hayli maktûl bulunup dâyimâ fesâddan hâlî olunmamağın emr-i hümayûnla teftîş için zikrolunan kâdîlıklara varıldukda, Milan kazâsına tâbi karye-i Karacalar'dan Alî nâm kimesne bir katır sırka idüp elinde iken sâhibi bulup isbât itdükden sonra kendü i'tirâf idüp sicill olunup habse virildükde, sârik-ı mezbûrun evi basılıp ba'zı esbâbı gâret olup irtesi akd-i meclis olunup mezbûr Alî'den mazinnası sü'âl olundukda; "Karye-i mezbûreden iki nefer Mehmed nâm kimesneler ile yolcu soyup esbâbın gâret idüp ba'zın üleşüp bazın dahı bende komışlar idi. Hâliyâ ahvâlleri keşfolmak ihtimâlinde esbâbları ketmitmek için evüm basdılar." didükde mezkûrân dahı ihzâr olunup sü'âl olundukda; vech-i meşrûh üzre ikrâr idüp gasbitdükleri esbâbdan bir kuşak dahı zâhir olup ve Nebî nâm kimesne elinden bir yağmurluk satıldığı sâbit olup ve İbrâhîm nâm kimesnede dahı bir Arab kul bulunup; "Efendim olan Ferruh nâm kimesne İstanbul'a giderken () hânda konup yatsu vaktinde mezbûr İbrâhîm mezkûrân Mehmedler beş nefer yoldaşlarıyla gelüp efendimi ve yoldaşını katlidüp beni ve sâyir esbâbını Ankara'ya iletüp beni bey idemeyüp girü getürdiler." diyü haber virdükde mezbûr İbrâhîm Mustafâ nâm kimesne ile gaybet idüp ahâl-i kurâdan ahvâlleri tefahhus olundukda; "Hırsuz u harâmîlerdür ve mezbûr İbrâhîm'ün karındaşı Mustafâ yatakdur." diyü umûmen haber virdüklerin" arzitedüğün ecilden **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, mezkûrları ele getürüp bi-hasebi's-şer' hırsuz u harâmîliği sâbit olup siyâsete istihkâkı olanı yirinde siyâset itdürüp bâkîsini sûret-i sicilleriyle küreğe gönderesin ve gönderdiğün kimesnelere tenbîh ü te'kîd eylesesin ki, yolda ve izde gaybet itdürmekden hazer eylesesin. Tezvîr ü telbîsden ve şühûd-ı zûrdan ve hılâf-ı vâkı kazıyye arz[olunmakdan] ihtirâz üzre olasın; şöyle bilesin.

1348

Erzurum'un Bunar-ı Anderis ve Güllü köylerinde zeamet tasarruf eden Hüseyin'in halka zulmettiği yolunda vuku bulan şikâyetler üzerine konunun araştırılması, adı geçenden hak talep edenlerin haklarının alınması ve suçlu görüldüğü takdirde kendisinin hapsedilmesi.

Yazıldı.

Armudcı-oğlu Alî Çavuş'a virildi. Fî 18 Zi'l-hicce, sene: 972

Karahısâr-ı Şarkî kâdîsına ve Bayramlı kâdîsına hüküm ki:

Erzurum beğlerbeğisi mektûb gönderüp; "Livâ-i mezbûrda Bunar-ı Anderis(?) ve Güllü nâm karyeler re'âyâsı gelüp zikrolunan karyeler ve gayriden ze'âmet tasarruf iden Hüseyin nâm kimesne için; "Leyl ü nehâr şürb-i hamr idüp hılâf-ı şer' cebren mâlîmuz alup nâ-hak yire te'addî ider." diyü şekvâ eyledüklerinde şer'le görülmesiyçün âdem gönderilüp talep olundukda itâ-at-i şer' itmeyüp Dergâh-ı Mu'allâ'ya müteveccih olup ba'zı re'âyâ dahı

ardınca şikâyeteye gidüp Karaağaç nâm mevzı'da za'îm-i mezbûr girüye âdem koyup mezbûrûn re'âyâdan Karagöz nâm zimmîyi dört beş yirde kılıç ile çalup mezbûr zimmî ol cerâhatden mürdolduğın ve za'îm-i mezbûr eşkıyâdan olup leyl ü nehâr şürb-i hamr idüp re'âyâyâ zulmitmekden hâlî olmaduğın a'yân-ı vilâyet şehâdet itdüklerin" arzitmeğın ze'âmeti alınup kayd ü bend ile Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından Alî zîde kadruhû irsâl olundu. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, çavuşum mübâşeretiyle mezbûrdan hak taleb ider kimesne var ise husamâsıyla berâber eyleyüp bir def'a şer'-ı kavîme muvâfık sorulup faslolmuş olmayup on beş yıldan berü terkolunmayan da'vâların muktezâ-yı şer'-ı kavîm ile hak üzre teftîş ü tefahhus eyleyüp göresiz; arzolunduğı gibi fısk u fücûrı ve re'âyâyâ zulm ü te'addîsi vâkı' ise ashâb-ı hukûka şer'le sâbit olan hakların alıvirdükden sonra kendüyi habsidüp sâbit olan fısk u fücûrın ve re'âyâyâ itdüğı zulm ü te'addîsin ve ashâb-ı hukûkdan ne mikdâr kimesnenün hakları alıvirildüğın tafsîl üzre yazup bildüresiz. Bu bâbda tamâm hak üzre olup tezvîr ü telbîsden ve şühûd-ı zûrdan ve hılâf-ı şer' kimesneye zulm ü hayf olmakdan hazer idesiz.

[Yev]mü'l-Hamîs, fî 8 Zi'l-hıcceti's-şerîfe, sene: 972

1349 *Müteveffa Vezir-i A'zam Ali Paşa'nın Rodosçuk'ta bulunan ve İstanbul'a getirilecek olan davaları için yol üzerindeki kazalardan bedeli mukabilinde yem tedarik edilmesi konusunda yardımcı olunması.*

Yazıldı.

Merhûm-ı mezbûrun kapucılar bölükbaşlarından Ahmed'e virildi. Fî 9 Zi'l-hıcce, sene: 972*

Babaeskisi'nden İstanbul'a gelince olan kâdîlara hüküm ki:

Bundan akdem Vezîr-i A'zamum iken vefât iden Alî Paşa'nın Rodosçuk'da olan tavarları mahrûse-i İstanbul'a gelürken yollarda akçalarıyla yimleri tedârük olunması i'lâm olunmağın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, müteveffâ[-yı] müşârun-ileyhün tavarları mahrûse-i mezbûreye gelince kondukları yerlerde akçalarıyla yimlerin tedârük idivirüp muzâyaka çekdürmeyesiz.

* Metinde " ۱ ۷ ۷ " şeklindedir.

1350 *Nemçe kralı kendisine gönderilen ahidnâme-i hümayuna uygun olarak askerlerini Erdel'den çektiğı takdirde Erdel kralının ve Tımışvar beylerbeyinin de yerlerine çekilip iki taraf arasında kaleler hususunun görüşölüp karara bağlanmasını beklemeleri.*

Yazıldı.

Atlas kîse ve gümüş kozalak ile paşa hazretlerine gönderildi. Fî 10 Muharremi'l-harâm, sene: 973

Erdel Kralı İstefan Kral'a nâme-i şerîf ki:

Hâliyâ Beç ve Alaman Kralı İmparador Maksimilyanoş Kral Südde-i Sa'âdet-bahşımız'a mektûb gönderüp; "mâ-beyninizde vâkı' olan husûmet ve ceng ü cidâli ve leşkerinün serdârları ve kapudânlarıyla itduğunuz sulh ahvâlin" bildürüp; "tarafeynden cem'ıyyetde olan leşker yirlü yirine varup iki cânibden alınan kal'alar husûsı için uhdesine lâzım olan virgüsiyle tekrâr ilçileri gelüp söyleşmeğe mevkûf kılup bundan evvel irsâl olunan ahid-nâme-i hümayûnumuza derûn-ı dilden itâ'at ü inkıyâdda tamâm istihkâm üzre olduğın" i'lâm eyleyüp lâkin şâfi cevâbı gelmedüğü ecilden bir niçe eyyâm ilçisi gönderilmeyüp te'hîr olunup küllî sefer emrine mübâşeret olundukda mezbûr ilçisi müşârun-ileyh kral için; "Vilâyet-i Erdel'den alınan kal'alardan geçer mâ-beynde olan ahd ü peymânı feshitmez." diyü müşârun-ileyh tarafına gitmeğe isticâze itdüğü ecilden ol bâbda kral-ı müşârun-ileyh[e] nâme-i şerîfümüz yazılup Memâlik-i Mahrûsem husûsında anlarınla itduğın sulh makbûl olmadı ol cânibe tenbîh olunup eger sulh u salâh emri ri'âyet olunmak murâd olunursa vilâyet-i Erdel sınırında olan leşkerin mukaddem kaldurup yirlerine perâkende itmek için mürâca'ate mübâşeret itdükleri gibi Tımışvar beğlerbeğisi ile siz dahı yirinüze avdet idüp tekrâr ilçileri geldükde Bana ve Tokay Kal'aları senün elünde kalmak üzre vilâyet-i Erdel'de iki cânibden alınan kal'alar girü sâhiblerine virilmek üzre mûmâ-ileyh krala nâme-i inâyet-meşhûnumuz gönderilmişdür. Gerekdür ki; nâme-i hümayûnumuz varup vusûl buldukda, kral-ı mezbûr kendüye irsâl olunan ahid-nâme-i şerîfümün mazmûn-ı hümayûnın ri'âyet itmeği için hâliyâ gönderilen nâme-i hümayûnumuz muktezâsınca vilâyet-i mezbûre sınırında olan leşkerin kaldurup yirlerine mürâca'at itdükleri tamâm ma'lûmun ola, sen dahı Tımışvar beğlerbeğisi ile eğlenmeyüp yirlerinüze gelüp alınan kal'alarınız ahvâlini vech-i meşrûh üzre ilçileri gelüp söyleşilüp ber-taraf olunmağa tevakkuf idesin. Mâdâm ki anlar dostluk idüp sulh u salâhı ahd-i şerîfümüz üzre ri'âyet itmek isteyeler, siz dahı gereği gibi ri'âyet idüp ana muhâlif iş olmakdan ictinâb idesiz.

1351

Nemçe kralı kendisine gönderilen ahidnâme-i hümayuna uygun olarak askerlerini Erdel'den çektiği takdirde Tımışvar beylerbeyinin de askerlerini geri çekerek Tımışvar'a gelip Rumeli ve diğer yerlerden gelen askerleri yoklayarak askere icazet vermesi.

Yazıldı.

Bu dahı.

Tımışvar beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâlen Beç kralının Südde-i Sa'âdet-bahşum'a mektûbı vârid olup; "Erdel kralı ile mâ-beynde vâkı' olan ceng ü cidâli ve itdükleri sulh husûsın bildürüp; "iki cânibün leşkери yirlü yirine varup tarafeynden alınan kal'alar ahvâli ve uhdesine lâzım olan virgüsiyle tekrâr ilçisi gelüp söyleşmeğe mevkûf kılup ve bundan akdem irsâl olunan ahid-nâme-i

hümâyûnuma tamâm itâ'atde idüğün" bildürüp lâkin ahid-nâme-i hümâyûnuma şâfi cevâbı gelmediği ecilden bir niçe eyyâm ilçisi gönderilmeyüp küllî sefer emrine mübâşeret olundukda mezbûr ilçisi müşârun-ileyh kral için; "Vilâyet-i Erdel'den alınan kal'alardan geçer, mâ-beynde olan ahd ü peymânı feshitmez." diyü isticâze eylediği ecilden kendüye nâme-i hümâyûnum yazılup Kral-oğlu ile olan sulh makbûl olmayup eger sulh u salâh emri ri'âyet olunmak murâd olunursa vilâyet-i Erdel sınırında olan leşkerin kaldurup yirine perâkende itdükden sonra tekrâr ilçi geldükde vilâyet-i Erdel'de alınan kal'alar ahvâli görölüp sâhiblü sâhibine virilmek üzere müşârun-ileyh Kral-oğlu'na dahı nâme-i hümâyûnum gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm Budun Beğlerbeğisi Arslan *dâme ikbâlühû* tarafından sana vârid oldukda, fermân-ı hümâyûnum mücebince kral-ı müşârun-ileyh ahd ü emânı ri'âyet idüp vilâyet-i Erdel sınırında olan leşkerin mukaddem kaldurup yirlü yirine mürâca'at itdükleri tamâm ma'lûmun ola, ahde muhâlif bir hareket itmek ihtimâli olmaya, sen dahı Kral-oğlu ve Tımsıvar askeriyle yirinüze avdet idüp vilâyet-i Tımsıvar'a gelüp Rûmili'nden ve gayriden varan cümle askeri yoklayup defter idüp defterin gönderüp askere icâzet viresin. Ammâ; vilâyet-i Erdel'den kralun leşkeri kalkup yirlü yirine perâkende olduğına tamâm itmînân-ı kalb gelmeye, siz dahı cem'ıyyetinüz tağıtmayup kemâ-kân asker-i zafer-rehberle cem'ıyyetde olup gaflet ile ırz [u] nâmûs-ı saltanatuma mugâyir bir iş olmakdan hazer eyleyesiz.

[Yev]mü'l-Cum'a, fi 9 Zi'l-hicce, sene: 972, Kostantiniyye

1352 *Buhayra vilâyetini Şeyh İsa'dan altmış beş kîse ziyâdeye iltizam eden ve Südde-i Sa'âdet'ten giderken uğradığı Bursa'da tutuklanan Mehmed Hablas'ın tutuklanma sebebinin bildirilmesi.*

Yazıldı.

Pîrî Çavuş'a virildi. Fi't-târîhü'l-mezbûr.

Abdurrahmân Beğ'ün kethudâsıyla gönderildi. Fi't-târîhü'l-mezbûr.

Hudâvendigâr Beği Abdurrahmân Beğ'e hüküm ki:

Bundan akdem Mehmed Hablâs nâm kimesne Buhayra Vilâyeti'ni Şeyh İsa tahvîlinden altmış beş kîse ziyâde iltizâm idüp mezbûr şeyh kabûl idüp mukarrer itdürmekle mezbûr Mehmed Hablâs* Südde-i Sa'âdetüm'e gelüp Burusa'ya uğradukda habsolunmuş, vilâyet-i mezbûreyi Şeyh İsa kabûl itdüğü iltizâmdan on kîse ziyâdeye kabûl idüp yarar kefiller virmeğe mültezim olmuş. Eyle olsa; mezkûrun habsolunmasına bâ'ıs nedür, vilâyet-i mezbûre ol mikdâr ziyâdeye mütehammil midür ve merkûmun zimmetinde bâkîsi var mıdur, niçedür; ma'lûm olmak lâzim olmağın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, mezkûrun habs icâb ider husûsı ne olmuşdur ve zikrolunan Buhayra vilâyeti ol mikdâr ziyâdeye mütehammil midür, niçedür ve hâlen iltizâm itdüğü mâlun edâsına kâdir kimesne midür; ma'lûmun olduğu üzere mufassalan yazup arzeyelesin ve mezkûrı yarar âdemlere koşup Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin.

*Metinde " " şeklinde geçmektedir.

1353

Hersek sancağında reâyâ ve madrabazlara fazla fiyat vererek tereke alıp başka yerlerde satan ve tereke sıkıntısına yolaçan Dubrovnîk keferesine tereke satılmasının önüne geçilmesi.

Yazıldı.

Beğün kapukethudâsına virildi. Fî 16 Zi'l-hucce, sene: 972

Hersek beğine ve kâdîlarına hüküm ki:

Livâ-i mezbûre re'âyâsına ve matrabâzlarına ziyâde bahâ virmekle Dubra[ve]nik keferesi tereke alup re'âyâyâ muzâyâka virmekden hâlî olmayup ve aldıkları terekeyi deryâyâ bey' itmekden hâlî olmadıkları arz olunmağın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, emr-i şerîfüm olmadın livâ-i mezbûrdan Dubraveniklü'ye tereke virdürmeyesiz; emrûme muhâlif iş olmakdan ihtirâz idesiz.

1354

Buhayra Vilayeti Şeyhliği bedelinin kaç akçaya mütehammil olduğu hususu ile şeyhliği elde etmeye çalışan Emir İsa ve Mehmed Hablas arasında herhangi bir düşmanlık olup olmadığının araştırılıp bildirilmesi.

Yazıldı.

Pîrî Çavuş'a virildi. Fî 9 Zi'l-hicce'ti's-şerîfe, sene: 972

Mısır beğlerbeğisine ve defterdârına hüküm ki:

Hâliyâ Buhayra Vilâyeti Şeyhî olan Emîr İsâ'nun ta'allukâtından Mehmed Hablâs bundan akdem Buhayra vilâyetini mûmâ-ileyh tahvîlinden altmış beş kîse ziyâde ile kabûl idüp ol vilâyetün meşîhati ana mukarrer olup bir seneye karîb zabtîtmîş iken sonra mezbûr İsâ Atebe-i Ulyâm'a gelüp oğluna kefil bi'l-mâl olup zikrolunan ziyâde ile vilâyet-i mezbûre mahsûlin uhdelere almış iken ba'dehû mezbûr; "Bu mikdâr mahsûle mütehammil değildir." diyü beyân-ı öZR idüp yine sâbıkâ karındaşı itdüğü ziyâde ile tekrâr oğluna kabûl itdüdüğü i'lâm olunmağın **buyurdum ki:**

Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından kıdvetül-emâsil ve'l-akrân Pîrî zîde kadruhû varıcak göresin; vilâyet-i mezbûrenün irtifâ'-ı kâmilî ol mikdâr ziyâdeye mütehammil midür, yohsa mûmâ-ileyh Şeyh İsâ ile mâ-beynde adâvetleri olmağla nisbet ü garazla mı ziyâde itmîşdür ve mezbûr Hablâs'un ziyâdesin mûmâ-ileyhün oğlu kabûl idüp kendü kefil bi'l-mâl olduğu vâkı' mıdur, niçedür ve mezkûr Hablâs vilâyet-i mezbûreyi ne mikdâr zamân tasarruf itmîşdür, uhdesinde olan mâlun ne mikdârın edâ itmîşdür, zimmetinde mâl kalmış mıdur, vilâyet zabtına ve mâlunun edâsına kâdir olup adâleti var mıdur, vilâyet halkı kendüyi şeyhliğe kabûl iderler mi, yohsa vâkı' olan ziyâde sebebi ile zulm ü te'addî olmak mı lâzım gelür, niçedür? Bu bâbda memleket ü re'âyâyâ ve mâluma enfa' ne ise vâkıf u muttali' olduğun üzere hakikat-i hâlî sıhhati ile yazup Atebe-i Ulyâm'a arzyleyesin; şöyle bilesin.

1355

Malkara'da hırsız ve harâmîlerin teftiş edilerek yakalanıp cezalandırılmaları için Dergâh-ı Mu'allâ çavuşlarından Mehmed Çavuş ile Hayrabolulu Evren'in görevlendirildiği.

Yazıldı.

Mezbûr çavuşa virildi. Fî 15 Zi'l-huceti's-şerîfe, sene: 972

Migalkara kâdîsına ve Hayrabolî kâdîsına hüküm ki:

Sen ki Migalkara kâdîsısın, mektûb gönderüp; "kazâ-i mezbûrede ba'zı hırsız u harâmî zuhûr idüp yollara ve billere inüp âdemler katlidüp esbâb ü emvâl gâret itmekden hâlî olmayup hattâ kazâ-i mezbûra tâbî' Hamîd nâm karyede bir kimesnenün evi basılıp ehl ü iyâli ile katlolunduğın" arzeyledüğün ecilden kazâ-i mezkûrun vâkı' olan hırsız u harâmîsin ele getürmeğiçün sizi müfettiş ve Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Mehmed *zîde kadruhûy*ı mübâşir ve erbâb-ı tîmârdan Hayrabolîlu Evren'i mezbûr çavuşuma mu'âvin ta'yîn idüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, te'hîr ü terâhî eylemeyüp teftîş-i mezbûra ma'an mübâşeret idüp kazâ-i mezbûrun ehl-i fesâd ve hırsız u harâmîsinden her kim bulunur ise hüsn-i tedbîr ü tedârükle ele getürüp gaybet idenleri yataklarına ve turaklarına şer'le buldurması lâzım olanlara buldurup getürdüp cümlesin der-zencîr idüp husamâ muvâcehesinde bi-hasebi's-şer'î's-şerîf teftîş ü tefahhus eyleyüp töhmet-i sâbika ile müttehem olup mûcib-i örf olanları örf-i ma'rûf ile görüp bi-hasebi's-şer' ve'l-kânûn hırsız u harâmîliği sâbit ü zâhir olanları ashâb-ı hukûka hakları alıvirildükden sonra sipâhî tâyifesinden olanı habsidüp sûret-i sicillerin Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin; sipâhî olmayanlar bâbında hükm-i kâdî lâhık olup huccet virildükden sonra fesâd ü şenâ'at itdükleri yirlerde bir vechile cezâ vü sezâların viresin ki, ehl-i fesâda ıbret-nümâ olup bir ferdün hırsızlık ve harâmîlik itmeğe mecâlleri kalmaya. Bu husûsda benüm ziyâde ikdâm ü ihtimâmum vardır; gaflet itmeyüp zikrolunan kâdîlıkların hırsız u harâmîsinden bir ferdi komayup cümlesin ele getürüp memleket ü re'âyâyı ve ashâb-ı sebîli anların mazarrat u fesâdlarından emîn ü masûn kılmak bâbında envâ'-ı ikdâm ve hüsn-i ihtimâmınız vücûda getüresiz. Zikrolunan teftîş husûsında tamâm adâlet ü diyânet üzre olup câdde-i hakdan hurûc itmeyüp bî-günâh olanlara dahlolunup celb-i mâl olunmakdan ve tezvîr [ü] telbîsden ve şühûd-ı zûrdan ve nisbet ü ta'assub ile hılâf-ı vâkı' kazıyye arz olunmakdan ihtiyât idüp emrüm üzre ele gelen hırsız u harâmînün ahvâllerin görüp ne mikdâr kimesnenün hakkından gelinüp ve ne mikdârı habsolunduğın sûret-i sicilleri ile mufassal ü meşrûh yazup arzitmeyince olmayasız.

1356

Hayrabolu, Malkara ve Çorlu kazalarındaki hırsız ve harâmîleri teftiş için Dergâh-ı Mu'allâ çavuşlarından Mehmed'in görevlendirildiği, Vize kadısının da daha önce kendisine teslim edilen hırsız ve harâmîleri adı geçen çavuşa teslim etmesi ve teftiş esnasında kendisine yardımcı olması.

Yazıldı.

Çavuş-oğullarından Ahmed'e virildi. Fî 9 Zi'l-hicce, sene: 972

Vize beğine hüküm ki:

Hayrabolu ve Migalkara ve Çorlu Kâdîlıkları'nda olan hırsuz u harâmî teftîş olunup ehl-i fesâd ü şenâ'at ele getirilmeğiçün Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından Mehmed *zîde kadruhû* ta'yîn olunup inşâ'allâh ol cânibe varup emrüm üzre hufyeten mübâşeret itmek üzredür. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bundan akdem Hayrabolu kazâsından Mustafâ nâm za'îm ele getirüp sana teslîm itdüğü beş nefer hırsuz u harâmî mezbûr çavuşum Mehmed'e vardukda teslîm olunup mu'âvenet için mezkûra yarar âdemlerün koşup teftîşi fermân olunan yirler tamâm olunca yanında mu'âvenet üzre olalar. Sen dahı emr-i sâbıkum üzre Rûmili beğlerbeğisi yanına cem'ıyyete teveccüh itdüğünde sancağın hıfzı için yarar âdemün koşup sancağın gereği gibi hıfz u hırâset itdürüp re'âyâyâ zulm ü te'addî olunmakdan sakınup sancağında olan ehl-i fesâd ü şenâ'ati gereği gibi hıfz u zabt itdürüp eyyâm-ı* adâlet-i hümayûnumda re'âyâ vü berâyânun refâhiyyet ü istirâhatleri husûsında ikdâm ü ihtimâm eylesesin.

* Metinde " " şeklindedir,

1357 *Bağdad Kalesi'nin tamiri için sarfolunmak üzere Hazîne-i Âmire'den gönderilen paranın Bağdad Hazînesi'nde saklanarak ihtiyaç duyuldukça harcanması.*

Yazıldı.

Çerkes Ferhâd Çavuş ile paşa hazretlerine gönderildi.

Bağdâd beğlerbeğisine ve defterdârına hüküm ki:

Hâliyâ Bağdâd Kal'ası'nun ta'mîre muhtâc olan yirleri meremmâtı için taleb olunan yigirmi bin filori Hazîne-i Âmirem'den irsâl olunup ol bâbda defterdârım cânibinden lâzım olan hükm-i şerîf yazılıp gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

() vusûl buldukda, zikrolunan filoriyi Hazîne-i Bağdâd'da hıfzidüp kal'a-i mezbûrenün meremmât olunması mühimm olan yirlerine lâzım oldukça kifâyet kadar akça ihrâc idüp kal'a-i mezbûrenün meremmâtına sarfidüp bî-hûde harcolunup itlâf ü isrâfdan ziyâde ihtiyât eylesesiz.

1358 *Budun beylerbeyinin, emrindeki askerlerle Erdel sınırında toplanan düşmana karşı gelmek üzere olan Tımışvar beylerbeyine yardıma gitmesi.*

Yazıldı.

Budun beğlerbeğisine bir hüküm ki:

Hâliyâ emîru'l-ümerâ'i'l-kirâm Tımışvar Beğlerbeğisi Mustafâ dâme *ikbâlühû* Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "vilâyet-i Erdel sınırında tabur ile cem'ıyyet üzre

olan adû-yı hâksâra varup mülâkî olup yanında olan asker-i hümâyûnumdan gayri mu'âvenete asker-i nusret-me'ser irişmek lâzım idüğün" bildürmeğün **buyurdum ki:**

() varıcak, aslâ te'hîr ü terâhî eylemeyüp ber-vech-i isti'câl münâsib gördüğün mikdâr Budun askeri ile müretteb ü mükemmel düşmen yarağıyla ol cânibe müteveccih olup adûnun üzerine Solnok üstinden mi varılmak münâsibdür yoğ ise ardından mı varılmak evlâdur; bi'l-cümle düşmen kolayın bilür yarar kulumsın; vüfûr-ı celâdet ü şehâmet ve hüsn-i firâset ü tedbîrüne küllî i'timâd-ı hümâyûnum vardır. Hak *sübhânehû ve te'âlâ* hazretlerinin ulüvv-i inâyet-i fütûh-âyâtlarına ve Server-i Kâyinât'un mu'cizât-ı hidâyet-ğâyâtlarına tevekkül idüp dahı vech ü münâsib gördüğün yoldan sür'at ü ikdâm üzre yöriyüp müşârun-ileyhle haberleşüp hüsn-i ittifâk u ittihâd üzre maslahat el virdüğüne göre guzât-ı muvahhidîn ile dîn-i mübîn yolında ve uğur-ı hümâyûnumda envâ'-ı hıdmetde ve yoldaşlıkda bulunmak ardınca olası. Budun serhadlerin dahı hâlî komayup ve ne mikdâr askerle müteveccih olup ve düşmen husûsında ne vechile tedbîr ü tedârük itdüğün ve bu emr-i hümâyûnum ne gün varup vâsıl olup müteveccih olduğun yazup bildüresin.

1359

Marçilya'dan İskenderiyye'ye gelmekte olan ve içinde Fransız tâcirlerinin bulunduğu gemiye Cerbe yakınlarında Osmanlı askerleri tarafından müdahale edildiği ve tâcirlerle gemideki malların alınıp götürüldüğü yolundaki şikâyet üzerine, Donanma-i Hümâyûn ile Malta taraflarında bulunan Vezir Mustafa Paşa ve Trablus beylerbeyine gereken emrin verildiği, suçluların yakalanarak cezalandırılacakları, tâcirlerle mallarının da Marçilya'ya gönderileceği hakkında Fransa padişahına yazılan mektup.

Yazıldı.

Frânçe pâdişâhına nâme-i şerîf yazıla [ki]:

Hâliyâ cenâb-ı devlet-me'âb ve sa'âdet-destgâhımız -ki, merci'-ı selâtîn-i ızâm ve melce-i melâz-ı havâkîn-i kirâmdur- mektûb-ı vidâd-mashûbunuzla âdeminüz vârid olup; "Marçilya nâm şehrinüzden Peter ve Poset ve Yupa [ve] Şolosed(?) ve bir niçe bâzergânlarınız metâ' ve sâyir bahâr esbâbı ile ki, üç yüz bin uşkok altını rızıkla İskenderiyye'den gelürken Cerbe'de olan asker-i İslâm'dan üç pâre kalite deryâda râst gelüp zikrolunan gemiyi içinde olan metâ' u âdemleriyle alup gitdüklerin" i'lâm eyleyüp sevâlîf-i eyyâm ve sevâbık-ı a'vâmdan Yüce Âsitânımız'a olan kadîmî dostluğunuz muktezâsınca hükûmetinüze müte'allik yirlerden mürûr iden âdemlerimiz ve tâcirlerimizi dâyimâ ri'âyet üzre sıyânetde olup Atebe-i Ulyâmuz'a kemâl-i ihlâs u mahabbet üzre olduğunuz mektûbunuzla i'lâm olunup ve Atebe-i Ulyâmuz'da olan ilçinüz dahı her ne ki takrîr ü beyân eylemiş ise ale't-tafsîl Pâye-i Serîr-i Sa'âdet-masîrimüz'e arzölunup ma'lûm-ı şerîfüm olmuşdur. Eyle olsa; dûdmân-ı sa'âdet-nişânımızla dostluk üzre olanlar mâdâm ki dostluk şartların ve mâ-beynde vâkı' olan mu'âhede-i hümâyûnumuzun mazmûn-ı adâlet-makrûnın ri'âyet idüp izdiyâd-ı mahabbete ve te'kîd-i esâs-ı meveddete bâ'ıs husûslarda ihtimâm üzre olalar, âyîn-i saltanat-ı hümâyûnumuz muktezâsınca enzâr-ı inâyât-ı aliyye-i şâhânemüz

anlarn hakkında dirîğ olmayup zıll-i adâlet ve ketf-i hımâyetimüzde karadan ve denizden ticâret üze gelen âdemlerine ve tâcirlerine aslâ dahlolunduğına rızâ-yı şerîfümüz yokdur. Hâliyâ Donanma-i nusret-karînimüzle Malta cânibinde olan düstûr-ı mükerrer Vezîrüm Mustafâ Paşa *edâma'llâhü te'âlâ iclâlehûya* ve emîru'l-ümerâ'i'l-kirâm Trablus Beğlerbeğisi Turgud *dâme ikbâlühûya* hükm-i hümâyûnum yazılup mûmâ-ileyhimâyâ âdemlerinüzle irsâl olunmuşdur. Cerbe taraflarından zikrolunan kalitelerle gelüp gemilerinüze dahlidüp alan her kimler ise zuhûra getürüp alınan âdemleri ve metâ'larıyla bî-kusûr Marçilya'ya gönderilüp teslîm olunup ahid-nâme-i hümâyûnumuza muhâlif fesâd ü şenâ'at idenlerin haklarından gelinmek emrimüz olmuşdur. Gerekdür ki; nâme-i hümâyûnumuz varup vusûl buldukda, mâdâm ki Yüce Âsitânımız'a musâfât üze dostlukda olası, cenâb-ı celâlet-me'âbımızdan dahı hılâfına cevâz gösterilmeyüp mu'âhede-i hümâyûnumuz ri'âyet olunmakda dakîka fevtolunmaz. Siz dahı ol cânibden gereği gibi ri'âyet idüp min-ba'd mâ-beynde olan dostluğunuz muktezâsınca ahbâr-ı sıhhat-âsârınız i'lâm itmekden hâlî olmayasız ki, vürûdı bâ'ıs-i izdiyâd-ı mahabbetdür.

1360

Amasya'da bir sipâhinin hanımını döğüp kızını yaralayan ve Mudurnu'da da samanlık yakarak bir kişiyi vuran Haydar adlı suhtenin küreğe konulmak üzere Südde-i Sa'âdet'e gönderilmesi.

Yazıldı.

Amâsiyye beğine ve Mudurnı kâdîsına hüküm ki:

Sen ki sancakbeğisin, mektûb gönderüp; "Kazâ-i mezbûrdan Bâlî nâm sipâhî deryâ seferinde iken Haydar nâm sùhte bir kaç nefer kimesnelerle iki hâtûnın döğüp ve kızına muhkem ât urup mecrûh itdükde meclis-i şer'a murâfa'a olunup; "Mezbûre avretleri döğdüğün ikrâr idüp ve kızı mecrûh itdüğü şühûd-ı udülle sâbit olup kefil taleb olundukda kimesne kefil olmadı." diyü sicill olmuş imiş. Mezbûre hâtûnlara itdüğü te'addîden gayri bir kimesnenün samanluğın yakduğı ve bir kimesneyi dahı tarlada okla urduğı Mudurnı kâdîsı meclisinde sicill olduğun" arzyledüğün ecilden **buyurdum ki:**

Göresin; arzulunduğı gibiye mezbûrı yarar âdemlere koşup Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin ki küreğe konıla. Ammâ; bile koşup gönderdüğün âdemlere tenbîh eylesin ki, yolda ve izde gafletle gaybet itdürmekden hazer eyleyler; şöyle bilesin.

1361

Marçilya'dan İskenderiyye'ye gelmekte olan ve içinde Fransız tâcirlerinin bulunduğu gemiye Cerbe yakınlarında Osmanlı askerleri tarafından müdahale edilerek tâcirlerle gemideki malların götürülmesi olayını soruşturmak ve tâcirlerle malları ortaya çıkartmak üzere görevlendirilen Vezir Mustafa Paşa'nın yanısıra Cezayir-i Garb Trablusu beylerbeyinin de görevlendirildiği, olayın aslını araştırıp suçluları ortaya çıkartması.

Yazıldı.

Tekrâr geçmiştir.

Cezâyir-i Garb Trablusı beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ Françe pâdişâhı mektûb gönderüp; "Sen Cuğan Papeşte(?) demekle meşhûr olan bir kıt'a gemileri Marçilya şehrinden Peter ve Poset ve Yupa ve Şolosed(?) ve bir niçe bâzergâ[n] envâ'-ı bahâr ve sâyir metâ' ile üç yüz bin uşkok altını cemî'an rızkı ile İskenderiyye'den gelürken Cerbe'de olan asker-i İslâm üç pâre kalite deryâda râst gelüp alup gitmişlerdür. Zikrolunan gemi alınan rızkı ve sâhibleri ve gemicileriyle zuhûra getirilüp Marçilya'da olan re'âyâlarına teslim olunmak bâbında emr-i hümayûnumuz virilmesin" i'lâm eylediler. Eyle olsa; müşârun-ileyh Françe pâdişâhı eben an-ceddin Âsitâne-i Sa'âdetüm'e ihlâsla dostluk üzre olup anlardan dostluğa ve mu'âhede-i hümayûnuma muhâlif alınmış ise zuhûra getirilüp sâhiblerine teslim itmeğiçün düstûr-ı mükerrerem Vezîrüm Mustafâ Paşa'ya hüküm-i hümayûnum gönderilmiştir. **Buyurdum ki:**

Hüküm-i şerîfüm varıcak, sen dahı bu husûsa mukayyed olup müşârun-ileyhün İskenderiyye'den zikrolunan gemisi ol mikdâr metâ'la gelürken ol taraflarda alınmış ise alan kaliteler kimleründür, ma'lûm idinüp ahid-nâme-i hümayûnuma muhâlif ne tarıkla almışlardır? Şöyle ki; kendü hâllerinde ticâret üzre gelürken deryâda üzerine varup mâ-beynimizde olan dostluğa ve ahid-nâme-i hümayûnumuza muhâlif dahlidüp almışlar ise alınan gemi harbî olmayup Françeli'nün ola, zikrolunan gemi ile alınan âdemlerin metâ' u rızıkları ve mâlları ile bî-kusûr zuhûra getirüp ahid-nâme-i hümayûnumuz muktezâsınca kendülere teslim olunup ahd-i hümayûnuma muhâlif iş idenlerin haklarından gelesin; hılâf-ı ahd ü peymân kimesnenün iş itmeğe mecâlleri kalmaya; şöyle bilesin.

1362

Marçilya'dan İskenderiyye'ye gelmekte olan ve içinde Fransız tâcirlerinin bulunduğu gemiye Cerbe yakınlarında Osmanlı askerleri tarafından müdahale edilerek tâcirlerle gemideki malların götürülmesi olayını soruşturmak, tâcirlerle malları ortaya çıkartmak ve ahidnâmeye aykırı hareket edenlerin haklarından gelme üzere Vezîr Mustafa Paşa'nın görevlendirildiği.

Yazıldı.

Tekrâr geçmiştir.

Vezîr Mustafâ Paşa'ya hüküm ki:

Hâliyâ Françe pâdişâhı Dergâh-ı Âlem-penâh ve Bârgâh-ı Sa'âdet-destgâhum'a mektûb gönderüp; "Sen Cuğan Manşidri(?) demekle meşhûr olan bir kıt'a gemileri Marçilya nâm şehrinden Peter ve Poset ve Yupa [ve] Şolosed(?) ve bir niçe bâzergânları envâ'-ı bahâr ve sâyir metâ' ile üç yüz bin uşkok altını cemî'an rızkı ile İskenderiyye'den gelürken Cerbe'de olan asker-i İslâm üç pâre kalite ile deryâda râst gelüp alup gitmişlerdür. Zikrolunan gemi alınan rızkı ve sâhibleri ve gemicileri ile zuhûra getirilüp Marçilya'da olan re'âyâlarına teslim olunmak bâbında emr-i hümayûnum virilmesin" i'lâm eylediler. Eyle olsa; müşârun-ileyh Françe pâdişâhı eben an-ceddin Âsitâne-i Sa'âdetüm'e ihlâs ile dostluk

üzre olup anlardan dostluğa ve mu'âhede-i hümayûnumuza muhâlif bir vaz' sâdır olmadın Françelü'nün gemilerine ve âdemlerine ve metâ'larına dahlolunduğına rızâ-yı şerîfüm yoktur. Zikrolunan gemi Françelü'nün olup harbî olmayup kendü hâlinde ticâret üzre gelürken ahid-nâme-i hümayûnuma mugâyir alınmış ise zuhûra getirilüp sâhiblerine teslîm eylemek için Trablus Beğlerbeğisi Turgud *dâme ulüvvühû* ile sana hüküm-i hümayûnum gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Hüküm-i şerîfüm varıcak, mûmâ-ileyhle söyleşüp göresin; hakîkaten müşârun-ileyhün İskenderiyye'den zikrolunan gemisi ol mikdâr metâ' u bahâr ile gelürken ol taraflarda alınmış ise alan kaliteler kimleründür, ma'lûm idinüp ahid-nâme-i hümayûnuma muhâlif ne tarîkla almışlardır? Şöyle ki; kendü hâllerinde ticâret üzre gelürken deryâda üzerine varup mâ-beynimüzde olan dostluğa ve ahid-nâme-i hümayûnumuza muhâlif dahlidüp almışlar ise alınan gemi harbî olmayup Françelü'nün ola, zikrolunan gemi ile alınan âdemlerin metâ' u rızkı ve mâlları ile bî-kusûr zuhûra getirüp ahid-nâme-i hümayûnumuz muktezâsınca kendülere teslîm olunup ahd-i hümayûnuma muhâlif iş idenlerin haklarından gelesin ki, hılâf-ı ahd ü peymân kimesnenün iş itmeğe mecâlleri olmaya; şöyle bilesin.

1363 *Şam'da bulunan ve fesad yuvası haline gelen meyhâne, bozahane, kahvehâne vesâir yerlerin kapatılması ve emre uymayanların bildirilmesi.*

Yazıldı.

Şâm beğlerbeğisine ve kâdîsına hüküm ki:

Mahrûse-i Şâm-ı Dâru's-selâm'da meyhâne ve bozahâne ve kahvehânelerde ve sâyir mecma'-ı feseka olan mahallerde şer'-ı şerîfe muhâlif ba'zı münkerât(?) olduğu arzolanmağın şer'-ı şerîfe muhâlif olan evzâ' u etvâr bi'l-küllîyye ref' olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl [buldukda], te'hîr itmeyüp mahrûse-i mezbûrede meyhâne ve bozahâne ve kahvehâne adına kalmış nesne var ise ref' idüp min-ba'd şer'-ı şerîfe muhâlif vaz' itdürmeyüp men' u def' eylesin ve beğlerbeğiliğine müte'allik olan yirlerde vâkı' olan re'âyâyı ehl-i fesâd ü şenâ'atden ve zaleme tâyifesinden himâyet idüp eyyâm-ı adâlet-i hümayûnumda kimesneye şer'-ı şerîfe ve kânûn-ı münîfe mugâyir iş itdürmeyüp icrâ-yı şer'-ı şerîf ve imzâ-yı emr-i münîfde kemâ-kân ikdâm ü ihtimâm üzre olasın. Şer'-ı şerîfe muhâlif vaz' irtikâb idenleri ve mu'âvenet idenleri ele getirüp isimleri ve resimleri ile yazup arzeyelesin.

1364 *bkz. hkm. 1338*

Yazıldı.

Husâm Re'îs'e virildi. Fî 14 Zi'l-hicce, sene: 972

Rûmîlî kâdîlarına, zikrolunan yerlerde vâkı' ola[n] dizdârlara hüküm ki:

Çatalca'da araba basan harâmîbaşı ele girdükde; "Yoldaşlarımızın birisi Şâh Alî Gelibolî kazâsında Âdilhân nâm karyede mütemekkindür ve küyegüsi Üveys ve Seydî Alî nâm kimesneler dahî Gelibolî'da sâkinlerdür ve zikrolunan kimesneler Keşan kazâsında Rus nâm karyede dutıldukda zikrolunan Âdilhân karyesinden Hâceoğlu ve Pîr Mehmed ve Kurd ve Eymir Alî nâm kimesneler kefil olup habsden ıtlâk olundukları istimâ' olunmağın **buyurdum ki:**

Hâssa re'îslerümden Husâm vardukda, mezkûr Şâh Alî'yi ve küyegüsi Üveys ve Seydî Alî gaybet iderler ise kefillerine teklîf idüp buldurup ve ele götürüp buna teslîm eylesesiz. Keffillerin bulmazlar ise kefillerin göndermeyince olmayasız ve siz ki dizdârlarsız, yollarda hıfzı için kifâyet mikdârı hısâr-eri koşup Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesiz ve koşup gönderdiğün kimesnelere gereği gibi tenbîh idüp yollarda gaybet itdürmekden hazer idesiz.

1365 *Şehrizol'da bulunan harâbe köy yerlerinde güherçile toprağı aranması, bulunan yerlerden numûne olarak güherçile işlettirilmesi ve maliyetiyle yıllık ne kadar güherçile işlenebileceğinin bildirilmesi.*

Yazıldı.

Şehrizol beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ güherçile işlenmek husûsı mühimm ü lâzim olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, vilâyet-i mezbûrede harâbe köyler yirinde ve sâyir mevâzî'dan güherçile toprağı tettebbu' itdürüp bulunan yerlerden nümûne için bir kaç kıntâr güherçile sükker gibi tabhitdürüp kıntârı ne mikdâr akça ile hâsıl olur ve senevî ne mikdâr güherçile hâsıl olmak mümkün ise tamâm ma'lûm idinüp sıhhati üzre arzeyesin.

1366 *Hüküm yarım bırakılmıştır.*

Bağdâd beğlerbeğisine ve defterdârına hüküm ki:

Anda olan tophâneye barut lâzim ü mühimm olmağın...*

* Metinde eksik bırakılmıştır.

Yevmü'l-Cum'a, fî 10 Zi'l-hicce, sene: 972, Kostantîniyye

1367 *Budun beylerbeyinin emrindeki askerlerle birlikte Erdel sınırında toplanan düşmana karşı koyan ve Sakmar Kalesi'ni muhasara etmekte bulunan Tımışvar beylerbeyine yardıma gütmesi.*

Yazıldı.

Ömer Çavuş'a virildi. Fî 10 Zi'l-hucce, sene: 972

Budun beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ Tımışvar Beğlerbeğisi Mustafâ *dâme ikbâlühû* Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "vilâyet-i Erdel sınırında tabur ile cem'ıyyet üzre olan adû-yı hâksâra varup mülâkî olup el-ân Sakmar Kal'ası muhâsarasında olup yanında olan asker-i hümayûnumdan gayri mu'âvenete asâkir-i nusret-me'ser irişmek lâzım idüğün ve andan gayri düşmen-i bî-dînün Çeh vilâyetinde ve âhar yirde birer mikdâr cem'ıyyetleri var idüğün" bildürmeğün **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, Budun askerın yanuna cem' idüp serhadleri hâlî komayup dahı Peşte yakasına geçüp anda cem'ıyyet üzre düşmen cânibine ve Budun serhadlerine hâzır u nâzır olup Solnok tarafına lâzım gelürse sen kendün varmak mı iktizâ ider, yohsa bir mikdâr mu'âvenete asker gönderüp câ-be-câ asker göstermekle asker-i İslâm'a kuvvet ve küffâr-ı hâksâra havf ü haşyet virmekden bi'l-cümle dîn ü devlet-i hümayûnuma elyak [u] evlâ ne ise ana göre tedârük idesın ki, Hak *sübhânehû ve te'âlâ* hazretlerinin ulüvv-i inâyeti ile küffâr-ı hâksâr mağlûb u mukahhar ve asker-i İslâm mansûr u muzaffer olmuş ola. Bu bâbda hüsn-i firâset ve kemâl-i kiyâsetünden küllî tedbîr ü tedârük me'mûldür; her vechile yarar kulumsın. Ana göre mukayyed olup küffâr-ı hâksârın ol taraflardan bu tarîk ile def'-ı mazarrat u ifsâdlarında envâ'-ı ikdâm ve hüsn-i ihtimâmın vücûda getüresın. Hem Budun vilâyetinün hıfz u hırâsetinde olup ve hem Erdel vilâyetine mu'în ü zahîr olmak bâbında dakîka fevtitmeyesın ve Filek cânibinde dahı bir mikdâr kefare-i fecerenün hareketi olup Bebek-oğlu kal'alarınun varoşın ihrâk idüp memleket ü vilâyete zarar u gezend irışdurmekden hâlî değillerimış. Filek beğine kendü cânibünden mektûb gönderüp gereği gibi tenbîh olunup küffâr-ı hâksâra gaflet virmekle mi olur, yohsa bir mahalle pusuya girmekle mi olur; bi'l-cümle her ne vechile mümkün ise maslahat el virdüğüne göre adû-yı hâksârı basdurup kılıçdan geçürdüp ol yirlerden mazarrat u fesâdlarını def' u ref' itdürmek ardınca olasın ve bundan akdem Âsitâne-i Sa'âdetüm'e gelüp ol cânibe teveccüh üzre iken küffâr-ı hâksâra intikâm için Mohac sancağı serhadlerinde bir mikdâr akın olmak husûsı müşâvere olunmışıdı. Hâliyâ Akıncı Beği Süleymân Mihallü'ye müte'allik sağ-kol akıncısıyla Mohac Sancağı Beği Hamza yanına varmak emrüm olup sol-kol ulûfecileri sağ-gurabâ ağası kullarum umûmen bölükleri halkıyla Sirem'e varup anda cem'ıyyet üzre hâzır olup Tımışvar cânibine varmak iktizâ iderse akablerinden irişmek için mûmâ-ileyhe hükm-i hümayûnum gönderilmişdür. Ammâ; mûmâ-ileyh Hamza Beğ'e sen dahı mektûb gönderüp ol serhadlerün ahvâline vukûfun olduğu üzre tenbîh ü te'kîd idüp Budun'a cem'ıyyete gider nâmıyla akıncı beğiyle düşmen memleketine gaflet virdürüp fırsat el virdüğü mahalden vilâyetlerin nehb ü hasâret itdürüp adû-yı makhûr tarafına bir vechile hareket oluna ki, işidenlere mûcib-i ibret olup bir dahı ol taraflardan küffârın harekete mecâlleri olmaya.

1368

Budun Beylerbeyi Arslan Bey, Budun serhadlerinin muhafazasına veya başka bir mahalle gittiğinde sâbık Budun Beylerbeyi İskender Paşa'nın Budun muhafazasında kalması.

Yazıldı.

Bu dahi.

Sâbıkâ Budun Beğlerbeğisi İskender Paşa'ya hüküm ki:

Bundan akdem sana hükm-i hümayûnum gönderilüp; "Hâlen Budun Beğlerbeğisi Arslan *dâme ikbâlühû* Budun'a varup mülâkî olup ol serhadlerün gavgâsı ber-taraf olup Nemçe kralı ile sulh u salâh emri ber-taraf olunca sen Budun muhâfazasında olasın." diyü emrüm olmuşdı. Hâlen ol emr-i şerîfüm kemâ-kân mukarrerdür. **Buyurdum ki:**

Müşârun-ileyh Arslan *dâme ikbâlühû* anun gibi bir mahalle cem'ıyyete çıkarsa emr-i şerîf-i sâbıkum muktezâsınca sen kemâ-kân Budun muhâfazasında olup muhâfazada kalanlara ve serhadlerde olanlara istimâlet virüp leyl ü nehâr kal'ayı hıfz u hırâset idüp bâb-ı muhâfazada dakîka fevtitmeyüp emrüme mugâyir iş olmakdan hazer eylesesin.

1369

Niğbolu Beyi Mehmed Han'ın, Rumeli'nden tâyin olunan askerlerle birlikte Tımişvar beylerbeyine yardım etmek üzere âcilen yola çıkması.

Yazıldı.

Bu dahi.

Niğbolu Beği Mehmed Hân'a hüküm ki:

Tımişvar beğlerbeğisi mektûb gönderüp; "Erdel vilâyetinde olan küffâr-ı hâksâra varup mülâkî olup mu'âvenete asker irişmesi lâzım idüğün" bildürmeğün Rûmili'nden mu'âvenete emrolunan beğler kullaruma baş u buğ ta'yîn idüp ol bâbda sana hükm-i hümayûnum gönderilmişdi. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, her [ne] mahalde bulunursan emr-i sâbıkum üzre sancağundan kalkup Tımişvar tarafına müteveccih olup Rûmili'nden mu'âvenete emrolunan beğler kullarımı yanuna alup dahi mu'accelen Tımişvar beğlerbeğisine irişüp vech ü münâsib gördüğü üzre hıdmetde ve yoldaşlıkda bulunmak ardınca olasın. Bu bâbda ihmâl ü müsâheleden hazer idüp hemân emrüm üzre irişmek bâbında ikdâm ü ihtimâm eylesesin. Şöyle ki; hıdmet mahalline irişmemekle ol tarafda olan asker-i İslâm'a küffâr-ı hâksâr galebe idüp ırz [u] nâmûs-ı saltanata mugâyir iş ola, kimesnenün aslâ özri makbûl olmaz. Ana göre mukayyed olasın ve bu hükm-i hümayûnum sana ne gün varup vâsıl olduğun ve ne mahalde bulunduğun yazup bildüresin.

1370

Budun serhadlerindeki düşmanın bertaraf edilmesi için gönderilen kuvvetlerin Sirem'de toplanarak düşmana karşı gelmeleri.

*Yazıldı.
Bu dahı.*

Mohac beğine hüküm ki:

Sol-kol ulüfeciler ile sağ-gurabâsı ağaları ile ve sağ-kol akıncıları beğleri umûmen akıncılar ile ale't-ta'cîl Sirem'e irişüp anda cem'ıyyet itmek emrüm olmışdur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, te'hîr ü terâhî itmeyüp sancağın askeri ile Peçuy'da hâzır u müheyyâ olup müşârun-ileyhimâ ağalar kullarum bölükleriyle ve mûmâ-ileyh akıncı tâyifesiyle Sirem'e varup anda cem'ıyyet ile hâzır oldukda, Budun'a gitmeğe da'vet ider gibi olup dahı vech ü münâsib gördüğün yirde mülâkî olup yek-dil ü yek-cihet olup fırsat el virdüğüne göre ale'l-gafle küffâr-ı hâksârın memleketin nehb ü gâret idüp gereği gibi doyumluklar idüp bir vech ile haklarından gelesin ki, adû-yı makhûra muhkem ıbret olup bir dahı ol serhadlerde hareket itmeğe mecâlleri kalmaya.

1371 *İskenderiyye, Köstendil, Prizrin, Ohri, Niğbolu ve Hersek sancaklarının beyleri ve askerlerinin Tımişvar beylerbeyinin emri altında birleşip düşmana hücum etmeleri.*

*Yazıldı.
Bu dahı.*

İskenderiyye beğine hüküm ki:

Bundan akdem sana hükm-i hümayûnum gönderilüp; "sancağın sübaşları ve sipâhîleri ile müretteb ü mükemmel düşmen yarağıyla çıkup Tımişvar beğlerbeğisi yanına mu'âvenete irişmen" emrüm olmışıdı. Hâliyâ müşârun-ileyh; "küffâr-ı hâksâra varup mülâkî olup mu'âvenete emrolunan asker-i hümayûnum irişmemekle küffârın hücumı olduğın" i'lâm eylemeğın, eyle olsa; bundan evvel Niğbolı Beği Mehmed Hân'a hükm-i hümayûnum gönderilüp Rûmilî'nden mu'âvenete emrolunan beğler kullarum ile asker-i hümayûnuma serdâr ta'yîn olunmışıdı. Eger müşârun-ileyh ol cânibe müteveccih olmamış ise **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, her ne mahalde bulunursan Köstendil ve Prizrin ve Ohri sancakları beğleri ve Niğbolı ve Hersek sancağı askerin yanına cem' idüp cümlesine baş u buğ olup sancağın sübaşları ve sipâhîleri ile sür'at ü ikdâm üzre yöriyüp Lipova Sancağı Beği Abdülbâkî Beği yanına alup zikrolunan beğler kullarumla ve Hersek sancağının sübaşları ve sipâhîleri ile münâsib olan mahalden cem'ıyyetle yöriyüp müşârun-ileyh beğlerbeği kulunun yanına varup vech ü münâsib gördüğü üzre guzât-ı muvahhidîn ile dîn-i mübîn yolında envâ'-ı hıdmetde ve yoldaşlıkda bulunmak ardınca olasın. Şöyle ki; hıdmet mahalline irişmemekle ol taraflarda asker-i İslâm'a küffâr galebe idüp ırz [u] nâmûs-ı saltanata mugâyir bir vaz' ola, özrün makbûl olmaz. Sen dahı ana göre mukayyed olup zikrolunan beğler kullarumı ve alaybeğlerin askerleri ile yanundan ayırmayup isti'câl üzre mu'âvenete irişesin. Sana uymayup muhâlefet idenleri isimleri ve resimleri ile yazup arzidesin ki, mansıb u dirlikleri âhara tevcih oluna ve bu hükm-i hümayûnum sana ne gün varup ve ne mahalde bulunduğun yazup bildüresin.

1372

Mohaç sancağına yakın küffâr vilâyetlerine akın yapılacağından, Çirmen beyinin de emri altındaki akıncılarla Sirem'e gidip oradaki toplanmış olan kuvvetlere katılması.

Yazıldı.

Ömer Çavuş'a virildi. Fî 10 Zi'l-hucceti's-şerîfe, sene: 972

Çirmen Beği Süleymân Beğ'e hüküm ki:

Mohaç sancağına karîb olan küffâr-ı hâksâr vilâyetlerine akın itmek emrüm olup ol bâbda kendüye hükm-i hümayûnum irsâl olunup ve sol-bölük ulûfecilerüm ile sağ-bölük garîb yiğitleri kullarum ağaları ile müşârun-ileyh cânibine hâzır olmağîcün Sirem'e varup anda tevakkuf itmek emrüm olup sancağına müte'allik olan akıncı tâyifesi Sirem'e varup irişüp zikrolunan bölük halkı kullarumun ağalarıyla Sirem'de cem'ıyyet üzre bulunman lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, aslâ te'hîr ü terâhî itmeyüp Mihallü'ye tâbi' olan akıncı tâyifesini müretteb ü mükemmel düşmen yarağıyla ihrâc idüp ber-vech-i isti'câl yöriyüp Semendire'den geçüp Sirem ovasından müşârun-ileyhimâ bölük ağaları kullarumla anda cem'ıyyet idüp mûmâ-ileyh Hamza'nun tarafına hâzır u nâzır olasın. Anun gibi müşârun-ileyh seni akıncı tâyifesiyle yanına da'vet ide, Budun'a gitmek nâmıyla kalkup müşârun-ileyhle yek-dil ü yek-cihet olup hüsn-i ittifâk u ittihâdla küffâr cânibine gaflet irüp fırsat el virdüğü mahalden küffâr-ı hâksârın vilâyetini nehb [ü] gâret ve yağmâ vü hasâret idüp gereği gibi toyumluklar idüp adû-yı makhûr taraflarına bir vechile intikâm oluna ki, işidenlere mûcib-i ıbrat ü nasîhat vâkı' ola. Hıdmetün ve yoldaşlığın tamâm mahallidür; bu bâbda makdûrunı sarf idüp hıdmetde bulunasın. Sonra özrün makbûl olmaz, mu'âteb olursın; bilmiş olasın.

1373

Semendire beyinin Ordunun ihtiyacı olan gemileri ve zahireyi tedarik için gerekli çalışmaları yapması.

Yazıldı.

Semendire Beği Bayram Beğ'e hüküm ki:

Asker-i İslâm'a mürûr u ubûr itmek için gemiler tedârük olunmak lâzım ü mühimm olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, zikrolunan gemiler tedârük ü ihzârına yarar âdemlerün ta'yîn idüp dahı irsâl olunan emr-i hümayûnum üzre beğlerbeğiye ber-vech-i isti'câl irişmek ardınca olasın ve Südde-i Sa'âdetüm'de olan bölük ağalarından iki bölük ağası bölüğü halkı ile Sirem'e varup anda Mohaç beğine karîb yirde cem'ıyyete varmak üzredür. Anlar akabince inşâ'a'llâhü te'âlâ Rûmili Beğlerbeğisi Ahmed Paşa *dâmet me'âlîhi* Rûmili [askeri] ve akıncı tâyifesiyle irişmek ardındadır. Ol takdîrce zahîre tedârük olunmak dahı lâzım ü mühimm olmuştur. Onat vechile mukayyed olup eger asâkir-i nusret-me'sere zahîre tedârük olunmasıdır* ve eger asker ubûrına ve zahîre tahmîline lâzım olan gemileri ihzâr itmekdür;

bi'l-cümle zikrolunan husûslarun itmâmı bâbında kâdir olduğun ihtimâmı zuhûra getürüp ihmâl ü müsâheleden hazer idesin.

* Metinde " *الرشيد* " şeklindedir.

1374 *Semendire beyinin, sancağı askerleriyle birlikte Budun beylerbeyinin emrindeki kuvvetlere katılması.*

Yazıldı.

Ömer Çavuş'a.

Semendire beğine:

Sancağın askeri ile kalkup ber-vech-i isti'câl yöriyüp Budun beğlerbeğisi yanına varmak emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, aslâ te'hîr ü terâhî itmeyüp yirüne yarar âdemün koyup dahı müretteb ü mükemmel düşmen yarağıyla sancağın askerin yanuna alup emrüm mûcebince müşârun-ileyhe mülâkî olup hıdmetde bulunasın.

1375 *Lipova Beyi Abdülbâkî Bey'in sancağı askeriyle birlikte Budun beylerbeyinin emri altındaki kuvvetlere katılması.*

Yazıldı.

Ömer Çavuş'a virildi. Fî 10 Z., sene: 972

Lipova Beği Abdülbâkî Beğ'e hüküm ki:

Sancağın askeriyle kalkup ber-vech-i isti'câl yöriyüp Budun beğlerbeğisi yanına varman emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, aslâ te'hîr ü tevakkuf itmeyüp yirüne yarar âdemün koyup dahı müretteb ü mükemmel düşmen yarağıyla sancağın askerin yanuna alup emrüm mûcebince müşârun-ileyhün yanına varup hıdmetde bulunasın.

Yazıldı.

Bu dahı.

Bir sûreti, vech-i meşrûh üzre Sirem Beği Malkoç Beğ'e.

1376 *Rumeli beylerbeyinin, Erdel vilâyetini istila eden düşmanı defetmek için Sakmar Kalesi'ni kuşatmış olan Tımişvar beylerbeyine yardım etmek üzere kendisine bağlı askerlerle Sofya'da toplanıp oradan sefere katılması.*

Yazıldı.

Bu dahı, Ömer Çavuş'a virildi.

Rûmili beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ Tımışvar Beğlerbeğisi Mustafâ *dâme ikbâlühûn*un mektûbı vârid olup; "diyâr-ı Erdel'e müstevlî olan adû-yı hâksârün üzerine Budun[dan] mu'âvenete emrolunan asker-i hümayûnumla ve Kral-oğlu ile varup Sakmar Kal'ası'n muhâsara idüp anda olan adû-yı hâksâra düşmen cânibinden muttasıl yardım gelmekde olup ve âhar yirlerde dahı cem'ıyyetleri oldukların" i'lâm itmeğin ol bâbda vârid olan mektûbınun aynı ile sûreti ihrâc olunup sana irsâl olundu. **Buyurdum ki:**

Hük-m-i şerîfüm varıcak, mazmûnın ma'lûm itdükden sonra sen dahı ana göre mukayyed olup ber-vech-i isti'câl ale'l-ittisâl tayy-i menâzil ü merâhıl idüp mahrûse-i Sofya'ya varup emr-i sâbıkum üzre anda cem'ıyyete hâzır olup cem'ıyyete gelmek emrolunan sancakbeği kullarımı sancakları askerleri ve müretteb ü mükemmel düşmen yarağıyla hâzır idüp dahı Tımışvar beğlerbeğisi cânibine ve emr-i şerîfüm vürûdına muntazır olasın. Sonra emr-i şerîfüm vardukda, her ne mahalden vilâyet-i mezbûreye varmak emridersem tevakkuf lâzım gelmeyüp hemân ol sâ'at mahall-i me'mûreye müteveccih olasın. Bu sefer-i zafer-eserde benüm ziyâde ihtimâmum vardır; sen dahı ana göre mukayyed olup Rûmili askerinden esbâb-ı ceng ü cidâl ve harb ü kıtâllerinde kusûr u noksânları olanları tekâmîl idüp müretteb ü mükemmel düşmen yarağıyla cem'ıyyetde hâzır bulunmak bâbında envâ'-ı ikdâm ve hüsn-i ihtimâmın vücûda getüresin.

1377

bkz. hkm. 1373

Yazıldı.

Ömer Çavuş'a.

Semendire beğine hüküm ki:

Asker-i İslâm'a mürûr u ubûr itmeğiçün gemiler tedârük olunmak lâzım ü mühimm olmağın **buyurdum ki:**

Ömer Çavuş varıcak, zikrolunan gemiler tedârük ü ihzârına yarar âdemlerün ta'yîn idüp dahı irsâl olunan emr-i hümayûnum üzre beğlerbeğine ber-vech-i isti'câl irişmek ardınca olasın ve Südde-i Sa'âdetüm'de olan bölük ağalarından iki bölük ağası bölüğü halkı ile Sirem'e varup anda Mohac beğine karîb yirde cem'ıyyete varmak üzredür. Anlar akabince inşâ'a'llâhü te'âlâ emîru'l-ümerâ'i'l-kirâm Rûmili Beğlerbeğisi Ahmed Paşa *dâmet me'âlihi* umûmen Rûmili [askeri] ve akıncı tâyifesiyle irişmek ardıncadır.* Ol takdırce zahîre tedârük olunmak lâzım ü mühimm olmışdur. Onat vechile mukayyed olup eger asker-i nusret-me'sere zahîre tedârük olunmasıdır ve eger asker ubûrına ve zahîre tahmiline lâzım olan gemileri ihzâr itmekdedür; bi'l-cümle zikrolunan husûslarun itmâmı bâbında kâdir olduğun ihtimâmı zuhûra getürüp ihmâl ü müsâheleden hazer eylesesin.

* Metinde " *اروجي زراركي* " şeklindedir.

1378

Erdel'e zarar veren düşmanın defedilmesi işi ile Tımuşvar beylerbeyi ve Kral-oğlu'nun askerleri meşgul olduğundan, Zaçesne, Klis, Bosna ve Pojega beylerinin de kendi serhadlerindeki düşman askerine akın edip sairlere ibret olacak şekilde haklarından gelmeleri.

Yazıldı.

Ca'fer Çavuş'a virildi. Fî 10 Z., sene: 972

Pojega beğine hüküm ki:

Hâlen küffâr-ı hâksâr Erdel vilâyetine zarar u ziyân irişdürmekden hâlî olmayup ve Çeh vilâyetinde ve âhar yirlerde bir mikdâr cem'ıyyeti olup Sakmar kurbinde olan asker-i hezîmet-eserine mu'âvenete gelmek ihtimâlî olup Tımuşvar Beğlerbeğisi Mustafâ *dâme ikbâlühû* Budun'dan mu'âvenete gelen asker-i İslâm'la Kral-oğlu ile kal'a-i mezbûrenün üzerinde olup muttasıl ol cânibden ahd ü emâna ve sulh u salâha mugâyir hareketleri olduğu ecilden Mohac Beği Hamza *dâme izzühû* sancağına karîb küffâr-ı hâksâr vilâyetini tahrîb itmek için sol-bölük ulûfecilerüm ile sağ-bölük gurabâsı ağaları ve Çirmen Beği Süleymân *dâme izzühû* Mihallü'ye müte'allik sağ-kol akıncısıyla mu'accelen Sirem'e varup hâzır olup fırsat el virüp mûmâ-ileyh anları mu'âvenete taleb itdükde bir âhar nâmle ale'l-gafle küffâr-ı hâksâr vilâyetine akın idüp toymuluklar itmek emrüm olmışdur. **Buyurdum ki:**

Hüküm-i şerîfüm varıcak, dâyimâ ol cânibe göz kulak dutup anun gibi müşârün-ileyhe irsâl olunan kullarum akıncı tâyifesiyle ol tarafdán akın itdükde sen dahı sancağunda gönüllü yiğitlerle hâzır olup ale'l-gafle sancağın serhadlerinde olan küffâr-ı hâksâra akın idüp etfâl ü ezvâcların esîr ve esbâb ü emvâllerin yağmâ vü târâc idüp gereği gibi haklarından gelüp bir vechile adûya intikâm eylesin ki, işidenlere mûcib-i ibret olup kimesnenün harekete mecâli olmaya. Bu bâbda tamâm teyakkuz u intibâh üzre olup mûmâ-ileyh Mohac beği tarafından bir hareket olmadın sen ol semtlerden küffârı ürküdüp bî-hûde yire askerimiz kırdurmakdan ve gaflet ile ırz [u] nâmûs-ı saltanat-ı hümayûnuma muhâlif iş olmakdan sakınup tamâm tedbîr ü tedârükle vaktüne hâzır olasın; şöyle bilesin.

Yazıldı.

Bu da.

Bir sûreti, vech-i meşrûh üzre Zaçesne Beği Ferhâd Beğ'e.

Yazıldı.

Bu da.

Bir sûreti dahı kezâlik, Klis sancağı beğine yazılmışdur.

Yazıldı.

Bu da.

Bir sûreti dahı, vech-i meşrûh üzre Bosna Beği Mustafâ Beğ'e.

1379

Rumeli beylerbeyi ile Rumeli askeri, Ohri, Köstendil, Prizrin, Üsküp, İskenderiyye, Niğbolu ve Hersek sancakları askerleri ile diğer kuvvetlerin Mohaç yakınlarında toplanarak Tımişvar beylerbeyinin kuvvetiyle birlikte Sakmar Kalesi'ni muhasara edip Nemçe kuvvetlerine karşı savaşmaları.

Yazıldı.

Ömer Çavuş'a virildi. Fî 10 Z., sene: 972

Tımişvar beğlerbeğisine hüküm ki:

Rûmili askerinden Köstendil ve Ohri ve Prizrin ve Üsküb ve İskenderiyye sancakları askeri sancakları beğleriyle ve Niğbolu ve Hersek sancakları askeri alaybeğleri ile İskenderiyye Sancağı Beği Tur Alî dâme izzühûya koşlup ale't-ta'cîl varup sana mülâkî olmak fermân olunup bunların akablerinden sağ-kol ulûfecileri ve sol-kol gurabâsı ağalarıyla ve umûmen sağ-kol akıncısı varup Mohaç beğine karîb bir yirde cem'ıyyet üzere olmak fermân olunup bunların ardınca Rûmili beğlerbeğisi umûmen Rûmili askeri ile varup irişmek üzere olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, yanında olan asker-i İslâm'a ve Erdel kralına istimâlet idüp asker-i zafer-rehberüm varup mülâkî olunca dîn [ü] devlet-i hümayûnuma müte'allik olan umûrda sa'y-i mevfûrun zuhûra getürüp kemâl-i intibâh üzere a'dânun kal' u kam'ı husûsında envâ'-ı ikdâm ü ihtimâmın vücûda getüresin. Nazar-ı ferhunde-eserüm dâyimâ ol taraftan hâlî değildir. Ümmiddür ki, bi-mâyeti'llâhi te'âlâ ol taraflarda feth ü fütûh müyesser olup adû-yı hâksâr makhûr ve asker-i İslâm muzaffer ü mansûr olmuş ola ve bu hükm-i hümayûnum sana ne gün varup vâsıl olup adûnun ahvâli ve Sakmar Kal'ası'nun muhâsarası ne mertebeye varmışdır, Nemçe kralından ne hareket olmuşdur; vâkıf u muttali' olduğun ahbâr u âsâr ne ise sıhhati üzere ale't-tafsîl yazup arzidesin.

1380

Ohri, Üsküp, Köstendil, Niğbolu ve Hersek beylerinin, Erdel vilâyetindeki düşmanı bertaraf etmek için ellerindeki kuvvetlerle Tımişvar beylerbeyinin emrine gitmeleri.

Yazıldı.

Ömer Çavuş'a.

Ohri beğine hüküm ki:

Hâliyâ Tımişvar beğlerbeğisi mektûb gönderüp; "Erdel vilâyetinde olan küffâr-ı hâksâra varup mülâkî olup mu'âvenete asker irişmesi lâzım olduğın" bildürmeğın Rûmili'nde mu'âvenete emrolunan beğler kullarumla sancakları askerine İskenderiyye Beği Tur Alî Beği baş u buğ ta'yîn idüp **buyurdum ki:**

Ömer Çavuş vardukda, her ne mahalde bulunursan emr-i sâbıkum üzere sancağın sübaşları ve sipâhîleri ile münâsib olan mahalden mu'âvenete emrolunan beğler kullarumla müşârun-ileyhün yanına varup cem' olup dahı Tımişvar beğlerbeğisine irişüp müşârun-ileyh vech ü münâsib gördüğü üzere hıdmetde ve yoldaşlıkda bulunmak ardınca olasın. Bu bâbda ihmâl ü müsâheleden hazer idüp hemân emrüm üzere müşârun-ileyhe irişmeğe ikdâm

eyleyesin. Şöyle ki; hıdmet mahalline irişmemekle ol tarafda olan asker-i İslâm'a küffâr-ı hâksâr galebe idüp ırz [u] nâmûs-ı saltanata mugâyir iş [ola], sancağın alınmağla konılmaz, envâ'-ı itâb-ı elîme mazhar vâkı' olursın, bilmiş olasın ve bu hükm-i hümâyûnum sana ne gün varup vâsıl olup ve ne mahalde bulunduğun yazup çavuşumla bildüresin.

Yazıldı.

Bu dahı.

Bir sûreti, Üsküb beğine.

Yazıldı.

Bu da.

Bir sûreti, Prizrin beğine.

Yazıldı.

Ömer Çavuş'a virildi.

Bir sûreti, Köstendil beğine.

Yazıldı.

Bir sûreti, Niğbolı beğine.

Yazıldı.

Ömer Çavuş'a virildi. Fî 10 Z., sene: 972

Bir sûreti, Hersek sancağı alaybeğisine.

1381

Tımişvar beylerbeyinin komutasındaki Osmanlı askeriyle beraber Sakmar Kalesi'ni muhasara eden Erdel kralının takviye kuvvet talep etmesi üzerine Rumeli beylerbeyinin askeriyle birlikte gönderildiği.

Yazıldı.

Erdel kralına nâme-i şerîf ki:

Hâliyâ Dergâh-ı Azamet-penâh ve Bârgâh-ı Sa'âdet-destgâhum'a mektûb gönderüp; "Tımişvar-ı nusret-âsâra müte'allik asker-i fevz-me'serle Tımişvar Beğlerbeğisi Mustafâ dâme ikbâlühû ve Budun askeriyle mu'âvenete gelen Solnok Beği Hasan dâme izzühû ile Sakmar Kal'ası kurbinde olan adû-yı hâksârın taburı üzerine konup bi-ınâyeti'llâhi te'âlâ düşmeninüz hısâr [içinde] olmağla muttasıl ceng ü cidâl ve harb ü kıtâlle muhâsara vü muhârebe üzre olup kal'a-i mezbûrenün fethine mübâşeretde olduğunuzu ve Nemçe vilâyetinde a'dâ-yı bed-gümânun ziyâde cem'ıyyetleri olup mukâbele itmeğe anlara tevakkuf iderler. Rûmili'nden muzâherete emrolunan askerle beğler kullarum henüz varup irişmedüklerin ve bu kadar asker kifâyet itmeyüp Rûmili beğlerbeğisi dahı lâzım olmak ihtimâli olduğun" bildürmüşsin. Ol bâbda her ne ki dinilmiş ise ma'lûm u mefhûm oldu. Gerekdür ki; nâme-i hümâyûnumuz varup vusûl buldukda, kendüne müte'allik olan beğlerünle yek-dil ü yek-cihet olup leşkerüne gereği gibi istimâlet virüp sadâkat üzre hıdmet idenler ri'âyet olunurlar; istikâmetleri olmamağla i'vicâc ü noksânları olanlar haklarından gelinür. Ana göre tenbîh ve hıdmete terğîb itdürüp cenâb-ı Hak *celle ve alâ* Hazretlerine tevekkül olup a'dâ cânibinden kalbüne havf ü haşyet getürmeyüp yanınızda olan asâkir-i

İslâm-ı nusret-be-nâm ü zafer-encâm muzâheretiyle a'dâya musallat olup kal' u kam'ları husûsına bezl-i mâ-hüve'l-makdûr itmekden hâlî olmayasın. Hâliyâ Rûmili'nden mu'âvenete emrolunan beğler kullarum sancaklarından askerleriyle ihrâc olunup ol cânibe irsâl olunalı hayli zamân olmuştur. Mektûbunuz geldiği gibi ber-vech-i isti'câl varup irişmeleriyçün tekrâr ulağla her birine ahkâm-ı şerîfe gönderilüp gereği gibi tenbîh ü te'kîd olunmuştur. İnşâ'a'llâh an-karîb varup irişmek üzredür. Rûmili beğlerbeğisi umûmen Rûmili askeriyle Soya'da cem'ıyyete hâzır ve ol cânibe mu'âvenete nâzır olup Südde-i Sa'âdet-bahşum kullarından iki bölük ağası umûmen bölükleriyle Sirem'e irsâl olunup emrüm olduğu mahalle irişmeğe tevakkufda olup ve Boğdan ve Eflak voyvodaları cem'ıyyet idüp hâzır olmaları ve lâzım olup taleb olunursa yarar müsellah u mükemmel beş bin âdem mu'âvenete intihâb ü ta'yîn idüp irsâl eylemeleri için kendülere ahkâm-ı şerîfe gönderilmiştir. Ne mikdâr lâzım ise mektûb ü âdem gönderüp taleb eylesin. Her vechile senün hakkında nazar-ı inâyet-i husrevânem dirîğ değildir. Hâliyâ Budun'dan bir mikdâr asker dahı intihâb olunup mu'âvenete irsâl eylemek için Budun beğlerbeğisine ulağla hükm-i hümayûnum gönderilmiştir. Mu'âvenete emrolunanlarla müctemi' olup bu cânibden lâzım gelen tedârük [ü] mu'âvenetde gereği gibi ihtimâm olunmuştur. Hemân maslahatunda er gibi olup a'dânun def' u ref'inde envâ'-ı mesâ'î-i cemîlen zuhûra getirüp düşmen tarafı ile ahvâl-i nusret-me'âlinüzi ale't-tevâlî i'lâmdan hâlî olmayasız.

1382 *Manisa'da Sultaniye İmâreti Evkâfı'ndan olan Urula pazarının etrafında tereke sıkıntısı çekildiğinden ihtiyaç duyulan terekenin İstanbul'dan gönderildiği.*

Yazıldı.

Kâğıd emînine gönderildi.

Zihne kâdîsına hüküm ki:

Mağnisa'da Sultâniyye İmâreti Evkâfı mütevellîsi mektûb gönderüp; "evkâfından Urula nâm bâzârın etrafında tereke biter yir olmayup zahîreleri gemi ile Rûmili'nden geçüp hâliyâ yasağ olmağla kaht olmuştur. Re'âyâsı İstanbul müddiyle iki yüz mikdârı virilmek recâ eyledüklerin" arzitmeğin taht-ı kazânda vâkı' olan İmâret-i Âmirem Evkâfı terekesinden İstanbul müddiyle iki yüz mikdârı buğday virilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Yorgi ve Dimitri nâm re'îsler vardukda, zikrolunan re'âyâya akçalarıyla narh-ı rûzî üzre e[v]kâf-ı mezbûre terekesinden İstanbul müddiyle iki yüz müd buğday alvirüp mezbûrların gemisine tahmîl idüp ne mikdâr tereke virilüp ve ne si'r üzre alınmışsa işbu hükm-i şerîfümün zahrına kayıtdürilüp ve virilen tereke bî-kusûr varup teslîm olduğına kâdîsından arz getirüp karadan aynı ile gönderilen hükm-i şerîfümle arzı Südde-i Sa'âdetüm'e irsâl eylesin.

[Yev]mü'l-Ahad, fî 10 Zi'l-hıcceti's-şerîfe, İd-i Adhâ-yı mübâreke,
sene: 972

1383

Babası İmparator Ferenduş ile olan barış antlaşmasının yenilenip, şartlarına riayet edeceklerini bildiren Nemçe ve Alaman kralına, Kral-oğlu ile olan mücadelesine son vermesi ve kendisine verilen kalelerin dışında başka kale talep etmemesi; muhasara ve asker sevkettiği kale ve yerlerden geri çekilmesi yolunda Maksimilyanoş Kral'a nâme-i hümayun.

Nemçe ve Alaman Kralı Maksimilyanoş Kral'a nâme-i şerîf ki:

Hâliyâ Südde-i Seniyye-i adâlet-unvân ve Atebe-i Aliyye-i sa'âdet-nişânımız'a kıdvetü ilâ... ilçinüz Mikel birle mektûb-ı vidâd-mashûbunuz vârid olup; "babanız İmparador Ferenduş ile mâ-beynimüzde vâkı' olan sekiz yıllık sulh u salâh ve emn ü emânun emri tamâm olunca karındaşlarınız sulhda bile olmak üzre kendü nâmınıza tecdîd olunup irsâl [olunan] ahid-nâme-i hümayûnumuz muktezâsınca dostluk şartların ri'âyet itmek murâdınız olup ve Kral-oğlu ile mâ-beyninüzde vâkı' olan mâcerâ sebebi ile ol cânibe leşkerinüz hareket idüp ve Kral-oğlu elinden alınan kal'alar elinüzde kalmak üzre leşkerinüz serdârları ve kapudânlarıyla sulhitdüğün ve asker-i hümayûnumuzla Tımişvar beğlerbeğisi Kral-oğlu yanına hâzır oldukda sâbıkâ alınan kal'alar ahvâli ile hâliyâ asker-i İslâm'a ihânet kasditmekle alınan Pankota Kal'ası husûsı zikrolunup Pankota girü sâhibine virilüp asâkir-i fevz-me'serümle müşârun-ileyh beğlerbeği ve Kral-oğlu yirlerine çekilüp kendü leşkerinüz dahı yirlü yirine perâkende olup ahid-nâme-i hümayûnumuza derûn-ı dilden itâ'at ü inkıyâdda olup Sigetvar ve Eğri ve sâyir serhadler muhkem seddolunup sulh u salâh emri tamâm istihkâmda olup geçen yıllık uhdenüze lâzım olan pîşkeşinizle; "Âdemlerimiz bilâ-tevakkuf gönderilir." diyü safâ-yı hâtır ile envâ'-ı hulûs-vidâdınız" i'lâm olunup Bâb-ı Mu'allâmuz'da olan ilçinüz dahı kendüye vârid olan mektûbunuz mücebine sizün tarafınızdan her ne ki takrîr ü beyân eylemiş ise ale't-tafsîl izz-i huzûr-ı lâmi'u'n-nûrımıza arzolunup ılm-i şerîf-i âlem-ârâmuz muhît u şâmil olmuştur. Eyle olsa; Hakk *sübhânehû ve te'âlâ* hazretlerinin ulüvv-i inâyeti ile vilâyet-i Erdel kuvvet-i kâhiremüzle fetholunmuş memleketimiz olup Kral-oğlu cenâb-ı devlet-me'âbımız tarafından vilâyet-i merkûmeyi sancağ-ı nusret-âyâtımızla zabtidüp sâyir ümerâ kullarum gibi ahvâli emr-i şerîfümüze mevkûf iken icâzet-i hümayûnumuz olmadın serdârlarınız ve kapudânlarınızla itdüğü sulh nice müfid olur? Memâlik-i Mahrûsem husûsında anların ahd ü peymânı nâmenüzde tezekkür olunmak gâyet müsteb'addür. Mezkûr ilçinüz bundan evvel ba'zı virgünüzle Dergâh-ı Mu'allâm'a gelüp Plaj Menhar(?) gavgâsıyla Kral-oğlu fuzûlen alduğı yirler ve kal'alar ahvâli söyleşildükde Bana Kal'ası'ndan gayri kal'alar sizün cânibinize virilmek mukarrer olup ahid-nâme-i hümayûnumuz gönderilmişken varup vâsıl olmadın mu'âhede-i hümayûnumuza muhâlif leşker kaldurup vilâyet-i mezbûreye gönderüp Sakmar Kal'ası talep olunurken Tokay ve Serençz ve gayri kal'alara tecâvüz olunup niçe yirlerle tasarrufunuza alup ve alınan kal'alar ahvâli tekrâr ilçinüz gelmeğe te'hîr olunmak münâsib olmayup ammâ; ızhâr olunan dostluğunuz muktezâsınca tekrâr ilçinüz gelüp söyleşmeğe mevkûf

kılınup mezbûr ilçinüz Mikel'e hüsn-i icâzetimüz olup ol cânibe irsâl olundu. Gerekdür ki; nâme-i hümayûnumuzla varup vusûl buldukda, dostlukda sâbit-kadem olup Dergâh-ı Âlem-penâhımız'la olan sulh u salâh emri ri'âyet olunmak murâdınız ise Hidâyet'i eğlendürmeyüp isti'câl üzre gönderüp ve vilâyet-i Erdel sınırında olan leşkerinüzi mukaddem kaldurup yirlerine gönderesiz ki, anlar mürâca'ate mübâşeret itdükleri gibi asker-i hümayûnumuza emrimüz olmışdur ki, Kral-oğlu ile yirlerine avdet ideler ki, bir ilçinüzle hedâyânuz geldükde Bana ve Tokay Kal'aları mûmâ-ileyh Kral-oğlu'nun elinde kalup vilâyet-i Erdel'de iki cânibden alınan kal'alar girü sâhiblerine virilüp ol tarafda vâkı' olan husûmet ü cidâl mürtefi' ve nizâ' munkatı' olup eyyâm-ı adâletimüzde ol yirlerün re'âyâsı ıztırâbdan halâs olup itmînân-ı kalb ile refâhiyyetde olalar. Eger asker-i hümayûnumuzun cem'ıyyetin tağıdup bir mikdâr zamân maslahat avkolunmak mülâhaza olunursa -ki, sonra amele gelür husûs olmaya- sulh u salâha muhâlif vaz'a rızâ virilmez. İhlâsla dostluk şartların ri'âyet idersenüz, kezâlik bu cânibden ri'âyet olunur. Eger düşmenlik idersenüz, ana göre muktezî olan umûr tedârük olunur.

Tahrîran fî evâyili Zi'l-hıcceti's-şerîfe, sene isnâ ve seb'în ve tis'a-mi'e.

Be-makâm-ı Kostantınıyye el-Mahrûse

[Yev]mü'l-İsneyn, fî 11 Zi'l-hıccce, sene: 972

1384

Eflak voyvodasının, emri altındaki kuvvetlerle Sakmar Kalesi muhâsarasında olan Kral-oğlu ile Tımuşvar beylerbeyine yardım etmesi.

Yazıldı.

Eflak voyvodasına hüküm ki:

Hâliyâ Tımuşvar Beğlerbeğisi Mustafâ dâme ikbâlühû ile Kral-oğlu Sakmar Kal'ası'nun muhâsarasında olup düşmenün alayı kesilmeyüp muttasıl gelmek üzre olup asker-i hümayûnuma mu'âvenet lâzım olduğu i'lâm olunmağın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, aslâ te'hîr ü tevakkuf itmeyüp müretteb ü mükemmel düşmen yarağıyla Eflak leşkerin yanuna cem' idüp dahı cem'ıyyet-i leşker ile müşârun-ileyhimâ taraflarına hâzır u nâzır olasın. Anun gibi leşkere ihtiyâc olup mu'âvenet için müşârun-ileyhimâdan sana mektûb ü âdem gelüp mu'âvenet taleb itdükde, Eflak banlarının yararlarından bir i'timâd itdüğün kimesneyi beş bin yarar müsella u mükemmel leşkere başbuğ ta'yîn idüp hemân ol sâ'at mûmâ-ileyhün yanına gönderüp mu'âvenet ü muzâheret itmek bâbında tamâm ikdâm ü ihtimâmın zuhûra getüresin. Hıdmet zamânıdur; sâyir vakte kıyâs itmeyüp bâb-ı mu'âvenetde dakîka fevtitmeyüp ihmâl ü müsâheleden hazer eylesin ve serdâr idüp gönderdügüne gereği gibi tenbîh idesin ki, alup gitdüğü leşkery yollarda onat zabıtdürüp uğradukları yirlerde memleket ü re'âyâya te'addî vü tecâvüz itdirmeyesin ve illâ kendü[n] mu'âteb [olursın]; bilmiş olasın.

Yazıldı.

Bir sûreti, vech-i meşrûh üzere Boğdan voyvodasına.

1385 *Frengistan'dan tedarik ettiği tüfenkçileri getirtmek üzere Venedik'ten geçecek olan Erdel kralının adamlarına Venedik doju tarafından müdahalede bulunulmaması.*

Yazıldı.

Venedik dojuına hüküm ki:

Hâliyâ Erdel Kralı İstefan Kral, Frengistân'a âdem gönderüp; "kendü yanında olmak üzere beş yüz tüfenkci tedârük idüp kendü cânibine gelmek lâzım olup taht-ı hükûmetinüzden mürûr itmek istediklerinde mâni' olmamak bâbında nâme-i şerîfümüz taleb itdüğü" ecilden gerekdür ki; nâme-i humâyûnumuz varup vusûl buldukda, Âsitân-ı Devlet-nişânımız'a olan dostluğunuz muktezâsınca vilâyet-i mezbûreden kral-ı müşârun-ileyh tedârük itdüğü tüfenkçileri âdemleri ile taht-ı hükûmetinüze uğraduklarında, kimesneyi dahl ü ta'arruz itdirmeyüp vilâyetinüzden emîn ü sâlim geçürmek bâbında envâ'-ı mesâ'î-i cemîlenüz zuhûra getüresiz.

1386 *Niğbolu Beyi Mehmed Bey'in elindeki kuvvetle Rumeli beylerbeyinin yanındaki kuvvetlere katılması.*

Yazıldı.

Mehmed Hân'a hüküm ki:

Hâlen Rûmili beğberbeğisi cem'ıyyete gidüp sen dahı müretteb ü mükemmel düşmen yarağıyla müşârun-ileyhün yanına varman emridüp **buyurdum ki:**

Aslâ te'hîr ü tevakkuf itmeyüp sancağın zabtı için yirüne yarar âdemün ta'yîn idüp dahı kânûn üzere cebelülerinle müretteb ü mükemmel düşmen yarağıyla müşârun-ileyhün yanına varup hıdmetde bulunmak ardınca olasın.

1387 *Erdel kralının Frengistan'dan getirttiği tüfenkçilerin Osmanlı topraklarına geçişlerinde, yol üzerinde bulunan bey ve kadılar tarafından gerekli kolaylığın gösterilmesi.*

Yazıldı.

Memâlik-i Mahrûsem beğlerine ve kâdîlarına hüküm ki:

Hâliyâ vilâyet-i Erdel Kralı İstefan Kral; "Frengistân'a âdem göderüp kendü yanında olmak üzere beş yüz tüfenkci tedârük idüp kendü cânibine gelmek üzere olup Budun semtlerinde Memâlik-i Mahrûsem'den mürûr itmek istediklerinde anlara dahlolunmamak bâbında hük-m-i humâyûnum" taleb itmeğin **buyurdum ki:**

Kral-ı müşârun-ileyh vilâyet-i mezbûreden tedârük itdüğü tüfenkciler âdemleriyle ol semtlere gelüp mûmâ-ileyh tarafına gitmek istediklerinde emrûme muhâlif kimesneyi dahl ü ta'arruz itdürmeyesiz ki, emîn ü sâlim müşârun-ileyhe mülâkî olalar; şöyle bilesiz.

1388 *Tımışvar beylerbeyinin Budun serhadlerinde toplanan düşman askeri ile Komoran'daki düşman donanmasına karşı serhadlerin ve kalelerin muhafazası için takviye kuvvetlerle gerekli çalışmaları yapması.*

Yazıldı.

Tımışvar beğlerbeğisine hüküm ki:

Boğdan leşkerinden mu'âvenete taleb olunacak beş bin mikdârı leşker ile ve Silistre beği sancağı askeri ve cebelü ve yaya tâyifesiyle mu'âvenete bile varmak emrüm olmuştur.

Buyurdum ki:

Hükm-i şerîfüm varıcak, hıdmete cem' olunan beğler kullaruma ve asker halkına gereği gibi istimâlet virüp hüsn-i ittifâk u ittihâd ile a'dânun kal' u kam'ı ve Sakmar Kal'ası'nun fethi bâbında envâ'-ı ikdâm ü ihtimâmın zuhûra getüresin ve zü'amâ vü sipâhî ve sâyir asker-i zafer-me'serümden hıdmetde mücidd ü mukdim olup yoldaşlık idenleri ve nev'an ihmâl ü müsâhele üzre olanları başka defter idüp gönderesin ki, inşâ'a'llâhü te'âlâ hıdmetde ve yoldaşlıkda bulunan kullarum envâ'-ı inâyât-ı husrevânemle muhassilü'l-âmâl olurlar. Sen dahı ana göre mukayyed olup cibilletünde muzmer olan gayret ü hamiyetün muktezâsınca envâ'-ı celâdet ü şehâmetün vücûda getürüp yüz aklıkları tahsîl itmek ardınca olasin.

1389 *Budun beylerbeyinin, Budun serhadlerinde toplanan düşman askeri ile Komoran'daki düşman donanmasına karşı serhadlerin ve kalelerin muhafazası için takviye kuvvetlerle gerekli çalışmaları yapması.*

Yazıldı.

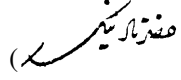
Kethudâsına virildi. Fî 4 Muharrem, sene: 973

Budun beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ Dergâh-ı Sa'âdet-destgâhum'a mektûb gönderüp; "küffâr-ı hâksârın Filek ve Yanıkhisâr ve Tata ve Katet(?) ve sâyir ol serhadlerde dâyimâ cem'ıyyetleri ve Komoran'da donanmaları olup kal'aların ve serhadlerin hıfzitmekde oldukların ve Budun'a varmazdan mukaddem Solnok Beği Hasan dâme izzühû ile vilâyet-i mezbûrede olan askerün güzîdesinden iki bin beş yüz mikdâr atlu ve piyâde asker intihâb olunup gönderildüğün ve hâliyâ; "Serhadler muhâfazasıçün kalan askerden asker gönderilmek tedârük olunursa düşmen hücûmına mu'âvenet itmeyen Pespren ve Kopan ve Peçuy kal'aların ve parkanların muhâsara itmeleri mukarrerdür." [diyü] câsûslarınız ve serhad beğleri haber virdüğün ve ol cânibe düşmen yarağıyla hâzır olduğunuzu" bildürmişsin. Mektûbunda her ne ki tahrîr ü

beyân olunmuş ise ale't-tafsîl ma'lûm-ı şerîfüm olmuştur. Eyle olsa; bu husûsları sen arzitmezden mukaddem Tımışvar Beğlerbeğisi Mustafâ *dâme ikbâlühûnun* mektûbı vârid olup Sakmar Kal'ası muhâsarasında olup düşmenün ol taraflarda galebesi olup Budun cânibi karîb olup asker irişmesi âsân olmağla ol cânibden bir mikdâr asker mu'âvenete irsâl olunup ol bâbda iktizâ itdüğüne göre sana hükm-i hümâyûnum yazılmışıdır. **Buyurdum ki:**

Ol hükm-i hümâyûnum muktezâsınca münâsib gördüğün mahalde cem'ıyyet idüp Budun serhadlerin hâlî komayup müşârun-ileyhe mu'âvenet için bir mikdâr asker dahı tedârük idüp ber-vech-i isti'câl gönderesin. Bâkî umûrda ol hükm-i hümâyûnum mücebi ile

amel eylesesin ve Kopan ve Seçen ve Filek ve sâyir ol cânib () hıfz u hırâsetinde mücidd ü merdâne olasın ve muttasıl ol cânibden vâkıf u muttali' olduğun ahhâr-ı sahîhayı ale'd-devâm i'lâm itmekden hâlî olmasın.

1390

Kütahya ve Kula kadılarının, Kütahya piyâdeleri ve müsellemlerinin yolsuzluklarının incelenmesi konusunda gerekli titizliğin gösterilmesi.

Yazıldı.

Kütâhiyye ve Kula kâdîlarına hüküm ki:

Bundan akdem Kütâhiyye piyâdeleri ve müsellemleri mübâşirlerinün bel'ıyyât ü ketmiyyâtına sâbıkâ Şeyhlu Kâdîsı olan Seyyid Mehmed müfettiş ve Silahdâr Mustafâ nâm kulum havâle ta'yîn olunup mevlânâ-yı mezbûr fevtolup yanında ketmiyyâtdan tahsîl itdüğü yüz seksen bin akça bulunup kâdî-i mezbûrun nâyibi Îsâ mezbûr Mustafâ'yı evine götürüp; "Kâdînun defterlerin tashîh iderin." diyü bozup mezbûr Mustafâ Şeyhlu'dan gideli dört aydan ziyâde zamân mürûr idüp dahı Dergâh-ı Mu'allâ'ya varmamağın: "Nâyib-i mezbûrı teftîş idüp üzerine sâbit olanı bildüresin." diyü emrüm olmağın Şeyhlu'ya varılup mezbûr Îsâ ve mukaddim Hüseyin ihzâr olunup; "Mezkûr Mustafâ kâdînun fevtinden sonra mezbûr Mustafâ kimün evinde sâkin oldu?" diyü sî'âl olundukda; "Kâdî fevtolduğu günün irtesi ehl-i sitti evlerinden çıkup gidüp mezbûr Mustafâ cemî' esbâbı ile ol eve girüp ben dahı gündüzün mahkemeyi anda iderdüm. Sene: 972 Recebi'nde kendü hıdmetkârlarıyla çıkup gidüp ne mahalle varduğun bilmezem ve kâdî fevtolmazdan mukaddem teftîş defterlerin mühürleyüp mezbûr Mustafâ'ya teslîm eyledi. Aslâ ben el karmadum ve kâdî ma'rifetiyle ba'zı piyâde ocaklarını teftîş idüp sekiz bin mikdâr akçayı kendüm defter idüp cem'an otuz sekiz bin akça alup gitmişdür." diyüp ve ba'zı müslimânlar; "Kâdînun fevtinden sonra bir niçe gün mezbûra sen mahkeme itmeyüp bir maslahat için evine varduğumuzda gördük, ba'zı defter tahrîr ider. Sü'âl itdüğümüzde; "Kâdînun yazduğu teftîş defteridür; müşevveş yiri vardır; tashîh iderüm." didüğüne" ve ba'zı kimesneler dahı; "Bir evün içinde mezbûr merkûm Mustafâ ile başbaşa koyup defter yazarlar; da'vâmuz arzitdüğümüzde; "Mîrî maslahatımız vardır." didüklerine şehâdet itdüklerin" bildürmişsin ve mezbûr Mustafâ'nun vârislerinden ba'zı kimesneler Südde-i Sa'âdetüm'e gelüp; "Mezbûrun husûsında Husâm Halîfe ve Evliyâ ve İmâm Gaybî nâm kimesnelerin ittifâkı biledür." diyü bildürdükleri ecilden **buyurdum ki:**

Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından () *zîde kadruhû* varıcak, mezbûrları ve mübâşirleri ihzâr idüp gaybet idenleri şer'le buldurması lâzım olanlara buldurup husamâ muvâcehesinde ona[t] vechile şer'le teftîş idüp bunlardan mazınna vü müttehem olanları şer'le ve kânûnla görüp gice ile mi gidüp yohsa âşikâre mi gitmişdür ve andan ne mahalle varup konmuşdur, tamâm konaklarından ve ehl-i vukûfdan onat vechile hufyeten ve alâniyyeten tettebbu' u tecessüs itdürüp beher-hâl zuhûra getirilüp mezbûrı her kim katlitmiş ise ve mâluma hıyâneti olup defteri tağyîr iden kimler ise bi-hasebi's-şer'ı's-şerîf sâbit ü zâhir ola, zâyi' olan mâlumu zuhûra getirüp habs îcâb idenleri habsidüp ahvâllerin sıhhati [ve] vukû'ı üzre yazup bildüresiz; tezvîr ü telbîsden ve şühûd-ı zûrdan ve hılâf-ı şer'-ı şerîf kimesneye zulm ü hayf olmakdan ihtirâz eyleyesiz.

1391

Mihaliç Ovası'nda yakalanan bir Arab'la yanındaki arkadaşlarının hırsız ve harâmi olup olmadıklarının araştırılarak Arab'ın Südde-i Sa'âdet'e gönderilmesi.

Yazıldı.

Sübaşı âdemi Bezirci Yûsuf'a virildi.

Burusa beğine hüküm ki:

Bundan akdem hırsız u harâmîlik ile meşhûr u müte'âref bir Arab'ı Mihaliç Ovası'nda ele getirüp yanında Rûmili üslûbında bir-iki kimesne bulunup anlar dahı ele geldükde bir tarîk ile halâs idüp hâlen mezkûrlardan biri mahrûse-i İstanbul'da bulunup ba'zı yeniçeriler haber virmekle ele girüp Arab'dan sü'âl olundukda; "Yolda râst gelüp giderken ele getürdiler. Ammâ; Arab bize iftirâ idüp "Yoldaşumdur." diyü haber virdüğün" takrîr idüp mezkûr Arab'un ahvâli sıhhati üzre ma'lûm olmak lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Hüküm-i şerîfüm varıcak, mezkûrları ne tarîk ile ele getürdün, ahvâlleri nicedür, fi'l-vâkı' Arab'un hırsız u harâmîliği var mıdur ve bu kimesne şer'ki midür, yohsa takrîri üzre yolda râst gelüp yoldaş olmakla mı ele girmişdür? Eger mezkûr Arab sıhhatde ise kayd ü bend ile yarar âdemlere koşup gönderesin; değil ise ahvâli ma'lûm olduğu üzre sıhhati ile mufassal yazup arzeyelesin.

1392

Silistre beyinin, Tımışvar beylerbeyinin Boğdan'dan asker talep etmesi durumunda Boğdan askeri ile birlikte sancağı askerleri ve Tatar tâifesi ile birlikte yardıma gitmesi.

Yazıldı.

Silistre beğine hüküm ki:

Bundan akdem sana hüküm-i hümayûnum gönderilüp; "Sancağın askeriyle Boğdan cânibine mu'âvenete hâzır u nâzır olasın." diyü emrüm olmuşdı. Hâlen Tımışvar beğlerbeğisi Kral-oğlu ile Sakmar Kal'ası kurbinde olan a'dânun taburı üzerinde muhâsarada olup mu'âvenet lâzım idüğün bildürmeğün Boğdan leşkerinün yararlarından beş bin müsella u mükemmel âdem ihrâc olunup bir yararı başbuğ ta'yîn olunup müşârun-ileyh beğlerbeğiden âdem gelüp taleb itdükde varup mu'âvenet itmeleri için Boğdan voyvodasına

hük-m-i şerîfüm gönderilmişdür. Anun gibi mu'âvenet lâzım olup emrüm mücebince Boğdan'dan ol mikdâr leşker irsâl olunmalu [oldukda] sen dahı müretteb ü mükemmel cebelülerünle ve sancağın Tatarıyla mu'âvenete bile varman emridüp **buyurdum ki:**

Te'hîr itmeyüp emr-i sâbıkum üzre yat u yarağunda kusûr u noksân kodurmayup müretteb ü mükemmel düşmen yarağıyla hâzır olasın. Şöyle ki; mûmâ-ileyh beğlerbeğiden âdem gelüp Boğdan leşkerin taleb itdükde, sen dahı emrüm mücebince Boğdan askeri ve cebelü Tatar ile bile kalkup mu'âvenete irişüp mûmâ-ileyh Tımışvar beğlerbeğisi vech ü münâsib gördüğü üzre hıdmetde ve yoldaşlıkda bulunasın ve sancağın askerin ve Tatar tâyifesin alup gidüp getürmekde gereği gibi zabt u hıfz idüp re'âyâ vü berâyâyâ zulm ü te'addî olmakdan ihtirâz eylesin.

1393 *Silistre beyi Tımışvar beylerbeyine yardıma gittiğinde Boğdan voyvodasının Akkirman beyi ile haberleşerek düşmandan zarar gelmemesi hususunda gerekeni yapmaları.*

Yazıldı.

Boğdan voyvodasına hüküm ki:

Bundan akdem Silistre ve Akkirman sancakları beğleri senün cânibüne hâzır u nâzır olmaları için kendülere ahkâm-ı şerîfem gönderilmişidi. Boğdan'dan emrolunan leşkerünle Silistre beği Tımışvar beğlerbeğisine mu'âvenete gitdükde Akkirman beği senün cânibüne kemâ-kân hâzır u nâzır olmak için tekrâr kendüye hük-m-i şerîfüm irsâl olunmuşdur. **Buyurdum ki:**

Hük-m-i şerîfüm varıcak, tamâm basîret üzre olup emrüm mücebince Silistre beği mu'âvenete gitdükde, müşârun-ileyh Akkirman beği ile haberleşüp leyl ü nehâr etrâf u cevânibe göz-kulak tutup memleket ü vilâyete ve re'âyâyâ düşmenden zarar u gezend irişdürmemek bâbında dikkat ü ihtimâmda dakîka fevittimesin.

1394 *Akkirman beyinin, sancağı askeriyle birlikte Boğdan voyvodası tarafına gidip düşmandan gelebilecek zararları önlemeleri.*

Yazıldı.

Akkirman beğine hüküm ki:

Bundan akdem sana ve Silistre beğine ahkâm-ı şerîfem gönderilüp; "Sancağınız askeriyle Boğdan cânibine mu'âvenete hâzır u nâzır olasız." diyü emrüm olmuşdu. Hâlen müşârun-ileyh Silistre beği sancağı asker[i] ve cebelü Tatar tâyifesiyle Boğdan'dan mu'âvenete irsâl olunan leşkerle Tımışvar beğlerbeğisi yanına varmak emrüm olup ol bâbda kendüye hük-m-i hümayûnum gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Hük-m-i şerîfüm varıcak, sen emr-i sâbıkum üzre sancağın askeri ile kemâ-kân müşârun-ileyh Boğdan voyvodası tarafına hâzır u nâzır olup anun gibi Boğdan'da hıdmet düşerse emr-i sâbık-ı şerîfüm muktezâsınca amel eylesin. Tamâm basîret ü intibâh üzre olup gaflet ile ol cânibe adû-yı hâksâr tarafından zarar u ziyân irişmekden hazer eylesin.

[Yev]mü'l-Hamîs, fî 15 Zi'l-hıcceti's-şerîfe, sene: 972, Kostantîniyye

1395 *Homa, Şeyhlü, Sandıklı kazalarında isimleri bildirilen suhte tâîfesinin fesad ve şenâatlerinin gizlice araştırılması ve gerekli görülenlerin Südde-i Sa'âdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.

Lalaya hüküm ki:

Homa ve Şeyhlü ve Sandıklı kazâsında ehl-i fesâd sühte tâîfesinden ba'zı kimesneler yiğirmi yedi nefer yoldaşlarıyla gezüp evler basup oğlan çeküp âdemler katlidüp fesâd ü şenâ'atden hâlî olmadukları i'lâm olunmağın sùhtelerün isimleri ve fesâd ü şenâ'atleri yazılup size irsâl olundu. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, bu husûsı ifşâ itmedin yarar âdemler ta'yîn idüp hufyeten tecessüs ü tefahhus itdürüp hüsn-i tedbîr ü tedârûkle ele getirüp ol vechile fesâd ü şenâ'atleri vâkı' ise sicill idüp sûret-i sicilleriyle mukayyed ü mahbûs Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin.

1396 *Çernovi kazasında yakalanan Deli Kara ve Koca Turgud adlı hırsız ve harâmîlerin Südde-i Sa'âdet'e gönderilmeleri.*

Yazıldı.

Bayram Çavuş'a virildi. Fî 15 Zi'l-hıccce, sene: 972

Çernovi kâdîsına hüküm ki:

Dergâh-ı Mu'allâm müteferrikalarından Alî zîde mecdühû gelüp; "kazâ-i mezbûrdan Deli Kara ve köçeği ve Koca Turgud nâm kimesneler hırsız u harâmîler olup tutulup harâmîlikları sicill olup bi'l-fi'l anda mahbûs idüklerin" bildürmeğın mezkûrlar kayd ü bend ile Dergâh-ı Sa'âdet-destgâhum'a gönderilmesin emridüp **[buyurdum ki]:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, mezbûrları emrüm üzre mukayyed ü mahbûs yarar âdemlere koşup Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin. Ammâ; bile koşup gönderdüğün kimesnelere muhkem tenbîh ü te'kîd eyleyesin ki, yolda ve izde gaflet ile gaybet itdürmekden hazer ideler. Netîcesi sonra kendülere âyid olur, bilmiş olalar; şöyle bilesin.

1397 *Çernovi kazâsında, Sübaşı Mehmed ve voyvodanın, firarda bulunan harâmîleri yakalamamaları durumunda siyaset olunmaları.*

*Yazıldı.
Bu dahı.*

Kâdî-i mezbûra hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Dergâh-ı Âlî müteferrikalarından kıdvetü'l-emâcid Alî *dâme mecdühû* âdemi Alî ile hüküm vârid olup; "Kazâ-i mezbûrdan Hüseyin Baba ve oğlu Kalender ve küyegüsi ve Kurd Bâlî nâm kimesneleri göndere" diyü fermân olunup mezbûr Hüseyin bir yıldan berü Çernovi kazâsına gelüp Köybınar nâm karye kurbinde mişe içinde keçeden evleriyle sâkin olup meşhûr harâmî ve kesici yatağı olup mezbûr Alî ile ale'l-gafle üzerine âdem gönderilüp kendü Hezârgrad'a gidüp evinde konukları Deli Sinân ve Deli Debbâğ nâm-ı dîger Deli Kara ve Deli Şücâ' ve Koca Turgud oğulları Kalender ve Zeynel bir yirde olup Deli Sinân ve Deli Kara Hüseyin'den niçe mertebe eşed harâmî olup lâkin kimesne mukâbele idemeyüp ele gelmeleri müyesser olmayup bu def'a mûmâ(?) -ileyhi ile râst gelinüp Deli Sinân el virmeyüp mukâbeleyle şürû' itmeğin mecrûh olup Deli Kara ve köçeği İnal ve Koca Turgud ve Deli Sinân'un Göncibâzârı nâyibi yanından cebr ile çekdüğü Galatalı Mustafâ nâm oğlan ele gelüp ve Deli Şücâ' ve Hüseyin'ün oğulları firâr idüp Deli Kara'yı voyvoda hâzır olmayup Mehmed nâm Sübaşı'ya habse virilüp Deli Kara'nun köçeği İnal ve nâyib yanından çekdükleri oğlan ve hüküm-i âharda irsâli emrolunan Behlûl mezbûr Alî'ye koşılup irsâl olundu." diyü bildürmişsin. **Buyurdum [ki]:**

Hüküm-i şerîfüm varıcak, mezkûr Mehmed nâm sübaşıyı ihzâr idüp kaçurduğı âdemleri teklîf idüp buldurasın ve illâ ol harâmîlere olacak ana olmak mukarrerdür. Şöyle ki; kaçurdukların bulmaz ise mezkûrî kayd ü bend ile yarar âdemlere koşup Dergâh-ı Mu'allâm'a gönderesin ve voyvoda dahı ol gaybet iden harâmîleri arayup bulmaz ise, ana dahı siyâset olunur; bilmiş olalar. Bu bâbda ihmâl itmeyeler; sonra günâhları kendü boyunlarnadur. Ana göre tenbîh idüp gaflet ile [gaybet] iden harâmîleri ele getürmek bâbında dikkat ü ihtimâmda dakîka fevtitmeyesin.

1398 *İskenderiyye'den gelirken Cerbe'de İslâm askeri tarafından el konulan Marçilyalı tüccarların gemisinin mallarıyla beraber sahiplerine teslim edilmesi.*

Yazıldı.

Dragman Caniya Taseti'ye virildi. Fî 15 Zi'l-hicce, sene: 972

Vezîr Mustafâ Paşa'ya hüküm ki:

Hâliyâ Françe pâdişâhı Dergâh-ı Âlem-penâh ve Bârgâh-ı Sa'âdet-destgâhum'a mektûb gönderüp; "Sen Cuğan Batsendre(?) demek ile meşhûr olan bir kıt'a gemileri Marçilya şehrinden Peter ve Poset ve Topaşı Gomine(?) ve bir nice bâzergânları envâ'-ı bahâr ve sâyir metâ' ile üç yüz bin uşkok altını cemî'an rızkı ile İskenderiyye'den gelürken Cerbe'de olan asker-i İslâm üç pâre kalite ile deryâda râst gelüp alup gitmişlerdür. Zikrolunan gemi alınan rızkı ve sâhibleri ve gemicileri ile zuhûra getirilüp Marçilya'da olan re'âyâlarına teslim olunmak bâbında emr-i hümayûnumuz virilmesin" i'lâm eylediler. Eyle olsa; müşârun-ileyh Françe pâdişâhı eben an-ceddin Âsitâne-i Sa'âdetüm'e ihlâs ile dostluk

üzre olup anlardan dostluğa ve mu'âhede-i hümayûnumuza muhâlif vaz' olmadın Françelü'nün gemilerine ve âdemlerine ve metâ'larına dahlolunduğına rızâ-yı şerîfüm yokdur. Zikrolunan gemi Françelü'nün olup harbî olmayup kendü hâlinde ticâret üzre gelürken ahid-nâme-i hümayûnuma muhâlif alınmış ise zuhûra getirilüp sâhiblerine teslim eylemek için Trablus Beğlerbeğisi Turgud *dâme ulüvvühûya* hükm-i hümayûnum gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, mûmâ-ileyh ile söyleşüp göresin; hakîkaten müşârun-ileyhün İskenderiyye'de zikrolunan gemisi ol mikdâr metâ' u bahârla gelürken ol taraflarda alınmış ise ahid-nâme-i hümayûnuma muhâlif ne tarîkla almışlardır, alan kaliteler kimleründür, ma'lûm idünüp şöyle ki; kendü hâllerinde ticâret üzre gelürken deryâda üzerine varup mâ-beynimizde olan dostluğa ve ahde muhâlif dahlidüp almışlar ise alınan gemi harbî olmayup Françelü'nün ola, zikrolunan gemi ile alınan âdemlerin metâ' u rızkı ve mâllarıyla bî-kusûr zuhûra getirüp ahid-nâme-i hümayûnumuz mücebince kendülere teslim olunup ahde muhâlif iş idenlerin haklarından gelesin ki, kimesnenün ahde muhâlif iş itmeğe mecâli olmaya; şöyle bilesin.

Yazıldı.

Bu dahi.

Bir sûreti; Cezâyir-i Garb Trablusı Beğlerbeğisi Turgud Paşa'ya.

Yazıldı.

Bu dahi.

Bir sûreti; Cezâyir-i Mağrib Beğlerbeğisi Hasan Paşa'ya.

[Yev]mü'l-Ahad, fî 16 Zi'l-hicce, sene: 972, Kostantiniyye

1399

Havâss-ı Hümayûn'a sığınan hırsız ve harâmîlerin yakalanması hususunda Akkirman beyine yardımcı olunması; ehl-i fesadı himaye eden emîn ve âmillerin isimlerinin de bildirilmesi.

Yazıldı.

Beğün kapukethudâsına virildi. Fi't-târîhu'l-mezbûr.

Akkirman ve Kili kâdîlarına hüküm ki:

Hâliyâ Akkirman Beği Hasan âdem gönderüp; "livâ-i mezbûrda ba'zı hırsız u harâmî ele getürmek kasditdükde, havâss-ı hümayûnuma varup ilticâ idüp emînler ve âmiller hırsız u harâmîyi ele virmemek ile ehl-i fesâdun haklarından gelinmedüğün" bildürmeğün **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vardukda, bu bâbda mukayyed olup şöyle ki; anun gibi fesâd ü şenâ'ati sâbit olup müseccel olan ehl-i fesâdun müşârun-ileyh haklarından gelmek istedikde, kaçup havâss-ı hümayûna ilticâ idüp emînler ve âmiller virmeyüp inâd iderler ise, te'hîr itdirmeyüp müşârun-ileyhün varan âdemine teslim idüp mahalline gönderesiz ki, şer'le

haklarından geline. Havâss-ı hümayûnum emînlerine ol vechile te'allül itdürmeyesiz. Emrûme muhâlif ehl-i fesâda mu'în ü zahîr olanları isimleriyle yazup bildüresiz.

1400

Üsküp'te müslümanların haklarında menfî şehadette bulunduğu bildirilen Ali bin Hasan ve Mehmed bin İlyas'ın küreğe konulmak üzere Südde-i Sa'âdet'e gönderilmesi ve Mehmed'in hanımı Ayişe'nin durumunun araştırılması.

Yazıldı.

Üsküb'den Hasan oğlu Hüseyin nâm kimesneye virildi. Fî 17 Zi'l-hucce, sene: 972

Kratova kâdîsına ve Dergâh-ı Mu'allâ çavuşlarından Oruç Çavuş'a hüküm ki:

Hâlâ Üsküb kâdîsı sûret-i sicil gönderüp; "'Alî bin Hasan nâm kimesne Mehmed bin İlyâs nâm kimesnenün evinde avret donına girüp Mustafâ bin Receb nâm kimesnenün düğününe varup ba'dehû avretler ile ma'an hâtûncuk hammâmına vardı." diyü meclis-i şer'a ihzâr olunup sü'âl olundukda mezkûr Alî; "Mezkûr Mehmed'ün Âyişe nâm hâtûnı; "Gelsün!" diyü bir kaç kerre âdem gönderüp vardum. Beni avret sûretine koydılar. Ba'dehû hammâma vardum." diyü ikrâr idüp ve "Mezkûr Mehmed'ün evinde çeng çalınur, fi'l-i şenî' olur, nâ-mahrem kimesneler evine girer." dinildükde mezkûr Mehmed inkâr idüp müslimânlar ve zü'amâ vü erbâb-ı tîmâr mezkûrun zinâyâ rızâ virdüğün ve eyü kimesne değildüğün şehâdet itdükleri sicill olunduğın" bildürmeğün mezkûrân Alî ve Mehmed küreğe konılmağıçün Südde-i Sa'âdetüm'e gönderilüp ve mezkûre Âyişe ne hâllü hâtûndur; ahvâli tefahhus olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

() varıcak, emrüm mücebince mezkûrları yarar âdemlere koşup Südde-i Sa'âdetüm'e mukayyed ü mahbûs gönderesin ki, küreğe konıla ve koşup gönderdiğünüz kimesnelere muhkem tenbîh eylesesin ki, yolda onat zabtidüp gafletle gaybet itdürmekden hazer eyleyeler ve mezkûre Âyişe ne hâlde yörir, müslimânlar hakkında ne vechile şehâdet iderler, ahvâli nicedür, eyülik ile mi meşhûrdur, yohsa isnâd olunan husûs vâkı' mıdur; sıhhati üzre yazup bildüresin. Hak üzre olup hılâf-ı vâkı' kazıyye arzolmakdan hazer idesin.

1401

Rodos Kalesi haricinde sarhoş bulunan kale bölükbaşlarından Sefer'in Dergâh-ı Muallâ'ya gönderilmesi.

Yazıldı.

Beğün kethudâsına virildi. Fî 17 Zi'l-hucce, sene: 972

Rodos beğine ve kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ Rodos Kal'ası Dizdârı olan Hasan mektûb gönderüp; "sene: isnâ ve seb'în ve tis'a-mi'e Zi'l-ka'desi'nün on dördüncü gicesi sabâh nevbetinden sonra hısârın burc bârûsında olan nevbetçiler; "Hısâr handekinde âdem gördük." didüklerinde hısâr kethudâsı ve sâyir yoldaşlar ile hısâr üzerine varılup tefahhus olundukda; "Gitdi." diyü haber vir[dü]klerinde hâric-i kal'ada olan bâğçelerde sâkin olan kimesnelere nidâ olundukda handek cânibine karîb olan yalu kenârında taşlar arasında Kal'a-i Rodos bölükbaşlarından Sefer nâm kimesneyi serhoş bulup hısâr kapuları açıldukdan sonra mezkûr Sefer'i getürdüp

sü'âl olundukda; "Marko nâm kâfirün evinde hamr içdüm. Hüseyin Dede nâm müteveffânun mezârı olduğu bâğda idüm. Deryâya karîb taşlıkda yatdum." didüğün" arzitmeğin **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm va[r]ılcak, mezbûr Sefer'i habsidüp yarar âdemlere koşup Dergâh-ı Mu'allâm'a gönderesin ki küreğe konıla. Ammâ; bile koşup gönderdüğün kimesnelere tenbîh eylesin ki, onat hıfzidüp gaflet ile gaybet itdürmekden hazer eyleyeler.

1402 *Kala-i Cedîd ve Nova Kalesi'nde topa ihtiyaç olduğu takdirde topçu gönderilerek top dökülmesi.*

Yazıldı.

Arz getüren Dîvâne Nasûh'a virildi. Fî 18 Zi'l-hucce, sene: 972

Hersek beğine hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "bundan akdem vârid olan emr-i şerîf mücebince Kal'a-i Cedîd'de olan toplardan üç kıt'a top Nova Kal'ası'na ihrâc olunup lâkin kal'a-i mezbûre gereklü kal'a olup topa ihtiyâc olduğın" bildürmişsin. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, zikrolunan kal'alarda mevcûd olan topları gereklü olan mahallere yirleştürüp anun gibi topa ihtiyâc olup îcâb iderse topcı gönderilüp anda dökilmesi tedârük oluna; şöyle bilesin.

1403 *bkz. hkm. 735*

Yazıldı.

Mehmed Ağa âdemi Enbiyâ'ya virildi. Fî 20 Zi'l-hucce, sene: 972

Şehrizol kâdîsına hüküm ki:

Bundan akdem sen Malâtıyye kâdîsı iken hâlen Şehrizol Kulları Ağalığı'ndan ma'zûl olan Malâtıyyelü Mehmed Ağa'nun ferzend-i erc-mend oğlum Selîm *tâle bakâhü* kullarından Pervîz'ün evleri basılıp mâlî gâret olmak husûsında mühürlü arzun gelüp sonra husûs-ı merkûmun teftîşi için Malâtıyye Beği Semender *dâme ızzühû* ile Malâtıyye Kâdîsı Mevlânâ Ramazân'a hükm-i şerîf gönderilüp teftîş eyledüklerinde senün arzuna muhâlif arzlari gelmeğin sûretleri aynı ile ihrâc olunup mühürlü kîse ile sana irsâl olundu. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, fi'l-vâkı' ağa-yı mezbûr fi'l-vâkı' mezkûr Pervîz'ün kapusın ufadup evin basup esbâb ü emvâlin gâret itdüğü yanunda bi-hasebi's-şer'î's-şerîf sâbit ü zâhir olmağın mı arzolanmışdur, nicedür, müşârun-ileyhimâ hükm-i şerîf ile teftîş itdüklerinde arzuna muhâlif i'lâm itmelerine sebep nedür; husûs-ı mezbûrda hakîkat-i hâl ne ise sıhhati üzre mufassal ü meşrûh yazup arzeyeylesin. Hılâf-ı vâkı' kazıyye arzolanmakdan hazer eyleyesin.

1404

Medine-i Münevvere vakfı olan Nekâha(?), Saydevîs(?) karyeleri mahsulüne Kâşif Hızır'ın nezaret ederek mahsulünün surre emini ile Haremeyn-i Şerîfeyn huddâmına gönderilmesi.

Yazıldı.

Kapucı Ahmed Çelebi'ye virildi. Fî 15 Zi'l-hucce'ti's-şerîfe, sene: 972

Mısır beğlerbeğisine ve kâdîsına hüküm ki:

Hâlen Nekâha(?) ve Saydevîs(?) nâm karyeler Medîne-i Münevvere vakfı olup mahsûlî şart-ı vâkıfda Haremeyn-i Şerîfeyn'de olan huddâmlara ta'yîn olup zikrolunan karyelerin mahsûline Kâşif Hızır nâzır olup hâsıl olan mahsûlî zabtidüp surre emîni ile şart-ı vâkıf mücebinece huddâmlara gönderüp tevzî' olunması i'lâm olunmağın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, zikrolunan vakf karyeler mahsûlin mezkûr Kâşif Hızır ber-vech-i nezâret zabtidüp emîn-i mezbûr ile Haremeyn-i Şerîfeyn huddâmına şart-ı vâkıf mücebinece müstehkına tevzî' u taksîm eyleye. Ol bâbda şart-ı vâkıfa muhâlif ve şer'a mugâyir kimesneye iş itdürmeyesiz.

1405

İstanbul dahilinde ve haricinde müslüman mezarlıklarına hayvanlarını salarak mezarlara zarar veren kişilere engel olunması ve olabilecek zararların hayvan sahiplerine ödettirilmesi.

Yazıldı.

Dîvân-ı Âlî-şân'da Sekbân Kara Alî Beğ'e virildi. Fî 16 Zi'l-hucce, sene: 972

Hâslar kâdîsına hüküm ki:

"Nefs-i İstanbul dâhilinde ve hâricinde ba'zı kimesneler inek ve sâyir tavar besleyüp vâkı' olan makâbir-i müslimîn aralarına salup makâbiri çiğnemek [ile] yıkup harâb idüp ve tavarlarınun ayakları () zarar u ziyân olmakdan hâlî olmayup vâkı' olan zarar şer'le def' olunması lâzım olduğu" arz olunmağın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vardukda, makâbir-i müslimîn arasında gezen tavar ashâbına muhkem tenbîh ü te'kîd eylesesin ki, min-ba'd tavarların onat zabteyleyüp makâbir arasında gezdürmeyüp zarar u ziyân eylemeyeler. Ba'de't-tenbîh eslemeyüp her kimün tavarı makâbir arasında bulunur ise makâbire itdükleri zararı tavar sâhiblerine şer'le tazmîn itdürüp muhtâc-ı arz olmayanları şer'le te'dîb idüp hılâf-ı şer'-ı şerîf ve mugâyir-i emr-i münîf kimesneye iş itdürmeyesin.

1406

İstanbul'da et muzayakası olduğundan, Sultanönü'ne gelen koyunların İstanbul'a gönderilmesi.

Yazıldı.

Mustafâ Çavuş oğlu Mahmûd'a virildi. Fî 16 Zi'l-hıcceti's-şerîfe, sene: 972

Sultânöni beğine ve livâ-i mezbûr kâdîlarına hüküm ki:

Hâliyâ mahrûse-i İstanbul'da et bâbında muzâyaka olmağın Yukaru Cânib'den taht-ı hükûmetinüze uğrayan koyunlar hâric yire koyuvirilmeyüp toğrı mahrûse-i İstanbul'a gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, bu bâbda her birinüz bi'z-zât mukayyed olup taht-ı hükûmetinüze Yukaru Cânib'den gelen koyunları emrûme muhâlif hâric yire salıvirmeyüp sen ki sancakbeğisin, yarar âdemün koşup yolda ve kasabât u kurâda boğazlatdurmayup sâhibleriyle cümlesin bî-kusûr mahrûse-i İstanbul'a gönderesiz. Husûs-ı mezbûr mühimmât dandır; ihmâl ü müsâheleden hazer idüp ve bu bahâne ile kimesneye te'addî olmakdan ve celb ü ahzden ictinâb idesiz. Sonra özrinüz makbûl olmaz, mu'âteb olursız; bilmiş olasız.

1407

Bolu ve Gerede kadılıklarında madrabaz ve sair kişilerin elinde bulunan koyunların satılmak üzere İstanbul'a gönderilmesi.

Yazıldı.

Bu dahi.

Bolı beğine, Bolı ve Gerede kâdîlarına hüküm ki:

Hâlen mahrûse-i İstanbul'da et bâbında muzâyaka olup Bolı ve Gerede Kâdîlıkları'nda bey' olunmağışün bulunan koyunlar mahrûse-i mezbûreye gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, te'hîr ü terâhî eylemeyüp bu bâbda her birinüz bi'z-zât mukayyed olup eger zikrolunan kâdîlıklarda matrabâzlarda bey' olunacak koyunlardan ve eger Yukaru Cânib'den gelmişlerdür, ne mikdâr bıçağa yarar erkek koyun bulunursa bilâ-tevakkuf sâhibleri veyâ vekîlleriyle mahrûse-i mezbûreye gönderüp bey' itdüresiz ki sâhiblerine ticâret olup mahmiyye-i merkûmenün muzâyakası def' ola. Husûs-ı mezbûr mühimdür; ihmâl ü müsâheleden hazer eyleyesiz. Ammâ; bu bâbda onat mukayyed olup celb ü ahzden ve kimesneye hılâf-ı emr te'addî olmakdan hazer eyleyesiz. Sonra mesmû'-ı şerîfüm oldukda, netîcesi size âyid olur; bilmiş olasız.

1408

İstanbul'da et muzayakası olduğundan İstanbul ile Sultanönü arasındaki kadılıklara gelen koyunların İstanbul'a gönderilmesi.

Yazıldı.

Bu dahi.

İstanbul'dan Sultânöni'ne varınca yol üzerinde olan kâdîlara hüküm ki:

Mahrûse-i İstanbul'da et bâbında muzâyaka olup Yukaru Cânib'den Sultânöni beğine ve kâdîlarına mü'ekked hükm-i hümayûnum gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, emrüm mücebince ol cânibden sâhibleriyle koyun gelüp taht-ı kazânuzda uğradukda kasabât u kurâda ve yollarda kimesneye bir re's koyun boğazlatdurmayup cümlesin birbirinüze ulaştırup âhar yire satdurmayup toğrı mahrûse-i mezbûreye gönderesiz. Zahîre husûsı mühimmât dandır; ana göre mukayyed olup hilâf-ı emr iş olmakdan sakınasız. Sonra özrün makbûl olmaz; bilmiş olasız.

1409 *İstanbul'da et muzayakası olduğundan Niğbolu sancağı kadılıklarında bulunan mevsim koyunlarının İstanbul'a gönderilmesi.*

Yazıldı.

Bayram Çavuş'a virildi. Fî 15 Zi'l-hıccce, sene: 972

Niğbolu sancağı kâdîlarına hüküm ki:

Taht-ı kazânuzda vâkı' olan mevsim koyunu vakti ile mahrûse-i İstanbul'a gönderilmesi lâzım ü mühimm olmağın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, aslâ te'hîr ü terâhî itmeyüp taht-ı kazânuzda olan koyunlardan mevsim koyunun vakti ile her birinüz defterinüzle mahrûse-i mezbûre[ye] gönderüp vaktinden tecâvüz itdurmeyüp ihmâl ü müsâheleden hazer eyleyesiz. Mahrûse-i mezbûrede et bâbında muzâyaka vardır. Tamâm dikkat ü ihtimâm idüp emrûme muhâlif te'hîrden ve te'allül ü bahâneden ictinâb idesiz. Sonra özrinüz makbûl olmaz; ana göre mukayyed olasız.

1410 *İstanbul'da et muzayakası olduğundan Diyarbakır Beylerbeyiliği'ne bağlı kadılıklardan İstanbul'a koyun gönderilmesi.*

Yazıldı.

Mehmed Çavuş'a virildi. Fî 18 Zi'l-hıccce, sene: 972

Diyârbekir beğlerbeğisine hüküm ki:

Mahrûse-i İstanbul'da koyun bâbında muzâyaka olmağın mahrûse-i mezbûre zahîresiyçün koyun gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından Mehmed zîde kadruhû varıcak, te'hîr itmeyüp beğlerbeğilüğüne müte'allik olan kâdîlıklardan bıçağa yarar vâfir koyun tedârük idüp sâhibleri veyâ vekîlleriyle yarar süricilere koşup gönderesin ve ne mikdâr koyun gönderilürse ve kimler ile gönderilürse defter idüp bile gönderesin ki, yolda koyun zâyî' olmayup bunda geldükde ana göre taleb oluna. İhmâl ü müsâheleden ve bu bahâne ile re'âyâyâ zulm ü hayf olmakdan hazer eyleyesin.

1411 *Edirne'de bir mürted Yahudi oğlanın zindandan kaçmasına yardımcı olduğu bildirilen Zindancı Hamza'ya oğlanın buldurulması, bulamazsa kendisinin siyaset olunması.*

Yazıldı.

Edirne Mahkemesi'nde Muhzır olan Hasan bin İskender'e virildi. Fî 17 Zi'l-hucce, sene: 972

Edirne kâdîsına hüküm ki:

Sûret-i sicil gönderüp; "fetvâ-yı şerîfe mücebince habsolunan bir mürted Yehûdî oğlanın zindâncı olan Hamza zindândan ıtlâk idüp sü'âl olundukda; "Sâde-rûy olmağla mücrimler yanında komayup yanumda habsidüp ben uyurken su delüğinden firâr itmiş." diyü cevâb virüp görildükde âdem çıkmağa mümkün olmayup kendü halâs itdüğü mukarrer olduğın" bildürmüşsin. İmdi; **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, mezkûr zindâncıya zikrolunan Yehûdî oğlanın elbette teklîf idüp buldurasın. Eger bulmakda ihmâl ü müsâhele iderse kendü siyâset olunur. Ana göre mukayyed olup mezkûr oğlanı buldurmayınca olmayasın ve bulduğı takdîrce dahı mezkûr zindâncıyı habsden ıtlâk itmeyüp ahvâlin yazup bildüresin.

1412 *Karahisâr-ı Sâhib yayaları nevbetçilerinden Bilecik madeni hizmetine gitmeyenlerin habsedilmesi ve hizmete gitmelerine mani olan sipâhîlerin bildirilmesi.*

Yazıldı.

Topcılar çavuşına virildi. Fî 17 Zi'l-hucce, sene: 972

Karahisâr-ı Sâhib sancağı kâdîlarına:

Hâlâ Karahisâr-ı Sâhib Yayaları Beği Hüseyin dâme mecdühû mektûb gönderüp; "Bâlî nâm yayabaşı Bilecik Ma'deni'ne emrolunan yayalardan Tandırı nâm karyeden nevbeti olan Süleymân ve karındaşı Ahmed nâm kimesneleri ihrâc itmeğe vardukda, mezkûrı avretleriyle döğüp itâ'at-i şer' itmeyüp gaybet idüp ve ba'zı sipâhîler nevbeti olup hıdmet teklîf olunan yayaların arasına girüp hıdmete çıkarmağa mâni' olup ol vechile hıdmete kimesne gelmez." diyü bildürmeğın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, bu bâbda mukayyed olup taht-ı kazânuzda nevbeti olan yaya tâyifesi emrüm üzre varup edâ-i hıdmet itmeyüp te'allül ü tehâvün iderlerise anun gibi te'allül idenleri ele getirüp kayd ü bend ile gönderüp habsile hıdmet itdüresin. Emrüm muhâlif kimesneye aslâ nizâ' u te'allül itdirmeyesin ve mu'în ü zahîr olup hıdmete gitmeğe mâni' olan sipâhîler kimler ise isimleri ve tûmârlarıyla yazup bildüresin.

[Yev]mü'l-İsneyn, fî 17 Zi'l-hıcceti's-şerîfe, sene: 972, Kostantiniyye

1413 *Diyarbakır beylerbeyi ile voyvodalarından şikâyetçi olan Ulus tâifesinin Pojyan, Pesyan ve Zilan cemaatlerinin davalarının Amid kadıları vasıtasıyla halledilmesi.*

Yazıldı.

Mehmed Çavuş'a virildi. Fi't-târîhu'l-mezbûr.

Diyârbekir beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâslarundan olan Ulus tâyifesinden Pojyân ve Pesyân ve Zilân nâm cemâ'atler tarafından Rikâb-ı Hümâyûnum'a ruk'a ref' olunup; "Defter ü kânûna muhâlif mâlîmuz alınup bize envâ'-ı zulm ü te'addîsi vardır." diyü senden ve voyvodalarundan şekvâ eyledükleri ecilden sunılan [ruk'a aslından] aynı ile ihrâc olunup yirlü yirinden bi-hasebi's-şer' teftîş olunup ashâb-ı hukûka şer'le müteveccih olan hakları alvirilmek için Âmid () kâdîlarına mufassal hüküm-i hümâyûnum yazılup Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından () *zîde kadruhû* ile gönderilmiştir. **Buyurdum ki:**

Hüküm-i şerîfüm vusûl buldukda, te'hîr eylemeyüp voyvodalarundan ve sâyir âdemlerinden huzûrî lâzım olanları ihzâr eyleyüp mahall-i hâdiseye gönderesin ki, varup mahallinde şer'le teftîş olunup hak müstehakkına vâsıl ola; şöyle bilesin.

1414 *Diyarbakır'daki Pojyan, Pesyan ve Zilan cemaatlerinin Diyarbakır beylerbeyi ve voyvodaları hakkında yapmış oldukları şikayetlerin Amid ve Savur kadıları tarafından görülmesi.*

Yazıldı.

Mehmed Çavuş'a virildi. Fî 18 Zi'l-hucce, sene: 972

Âmid ve Savur kâdîlarına hüküm ki:

Vilâyet-i Diyârbekir'de olan Ulus tâyifesinden Pojyân ve Pesyân ve Zilân nâm cemâ'atler tarafından Rikâb-ı Hümâyûnum'a ruk'a ref' olunup Diyârbekir Beğlerbeğisi İskender *dâme ikbâlühûn*un hâslarından olmağın voyvodalarından ve müşârun-ileyhden; "Bize zulm ü te'addîsi vardır. Şer' u kânûn ve deftere muhâlif mâlîmuz alur." diyü bess-i şekvâ eyledükleri ecilden sunılan ruk'a aslından aynı ile ihrâc olunup yirlü yirinden bi-hasebi's-şer'î's-şerîf teftîş olunup hakikat-i ahvâl ma'lûm olup ashâb-ı hukûka şer'le hakları alvirilmek için size gönderildi. **Buyurdum ki:**

Hüküm-i şerîfüm varıcak, sunılan ruk'ada mastûr olan mevâddı yirlü yirinden bi-hasebi's-şer'î's-şerîf teftîş ü tefahhus eyleyüp göresiz; fi'l-vâkı' isnâd olunan mevâd vâkı' mîdur, nicedür, müşârun-ileyhün voyvodalarınun zulm ü te'addîleri var mıdur? Âdemlerinden da'vâ-yı hak ider kimesne var ise husamâyı berâber eyleyüp dahı sâbit olan hukûk şer'le müteveccih olanlardan ashâbına alvirüp müşârun-ileyhden ve âdemlerinden ne makûle hukûk sâbit olup ne mikdâr hak alvirildiği ve kazıyye neye müncer olduğın mufassal ü meşrûh yazup Südde-i Sa'âdetüm'e arzeyesiz.

1415 *Çankırı Kalesi'nden firar eden Ertoğdu oğlu Hızır ve üç arkadaşının yakalanarak Dergâh-ı Muallâ'ya gönderilmesi.*

Yazıldı.

Sinân Çavuş'a virildi. Fî 19 Zi'l-hicce, sene: 972

Bozok beğine hüküm ki:

Bundan akdem Kangırı Kal'asında emr-i şerîfümle mahbûs iken firâr iden Ertoğdı oğlu Hızır hâlen üç nefer kimesne ile yolda ve bilde durup envâ'-ı fesâd ü şenâ'at üzre olduğu istimâ' olunmağın **buyurdum ki:**

Hüküm-i şerîfüm varıcak, te'hîr itmeyüp mezkûrların ahvâline mukayyed olup mezbûrı ve karındaşı Himmet'i ve Muhtâr'ı ve ammûsi Haydar'ı her kande ise hüsn-i tedbîr ü tedârükle ele getirüp şer'le sübût bulan fesâdlarının sûret-i sicilleriyle mukayyed ü mahbûs yarar âdemlere koşup Dergâh-ı Mu'allâm'a gönderesin. Yolda onat hıfzıtdürüp gaffet ile gaybet itdürmekden hazer eylesesin.

1416 *Dergâh-ı Muallâ çavuşlarından İsfendiyar'ın Kavak kazası halkına zulmettiği yolunda Canik beyi tarafından vuku bulan şikâyetin Rum beylerbeyi ile Amasya ve Kavak kadıları tarafından tahkik edilmesi.*

Yazıldı.

Armudcı-zâde Alî Çavuş'a virildi. Fî 18 Zi'l-hicce, sene: 972

Rûm beğlerbeğisine ve Amâsiyye ve Kavak kâdîlarına hüküm ki:

Canik beği mektûb gönderüp; "Kavak kazasında mütemekkin Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından İsfendiyâr için re'âyânun bâkire kızları velîleri izni ile âhara nikâh olunmuş iken evlerin basup levendlere ıyâllerin çekdürüp murâd idindüğü yirlere virüp ve at ve katır isteyüp virmedükleri için sâhiblerine işkence virüp ve ba'zı re'âyânun tavarları sirka olunup hırsuzların bilüp şer'-ı şerîfe getirürken ellerinden çeküp alup fukarânun hakkı alınmayup zulm ü te'addî itdüğün" bildürmeğın **buyurdum ki:**

Hüküm-i şerîfüm varıcak, müşârun-ileyh sancakbeğünün mezkûr hakkında arzitdüğü mevâd sahîh olup mezbûrdan hak taleb ider kimesne var ise, husamâsıyla berâber eyleyüp muktezâ-yı şer'-ı kavîm ile teftîş ü tefahhus eyleyüp göresiz; fi'l-vâkı' re'âyâyâ ol vechile zulm ü te'addîsi var idüğü şer'le sâbit ü zâhir ola, ashâb-ı hukûka hakların alıvirdükden sonra ne makûle kimesnelerün hakları alıvirilüp ve velîleri izni olmadın cebr ile kimlerün bâkire kızların âhara nikâh idüp ve at ve katır virmedükleri için kimlere işkence itmişdür; ma'lûm idinüp zulm ü te'addîsine müte'allik sübût u zuhûr bulan kazâyâyı ale't-tafsîl yazup bildüresiz. Ammâ; bu bâbda hak üzre olup tezvîr ü telbîsden ve şühûd-ı zûrdan ve hılâf-ı şer' kimesneye zulm ü hayf olmakdan ve hılâf-ı vâkı' kazıyye arz olunmakdan hazer idesiz.

1417 *Kula eski kadısı Mevlânâ Cafer'in Kula kadısı hakkında vuku bulan şikâyetinin Atala ve Manisa kadıları tarafından tahkik edilmesi.*

Yazıldı.

Atala ve Mağnisa kâdîlarına hüküm ki:

Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp "Sâbıkâ Kula Kâdîsı olan Mevlânâ Ca'fer yedinden Mağnisa kâdîsına emr-i şerîf vârid olup mazmûnında bundan akdem kâdî olan Ca'fer'den Südde-i Sa'âdet'e ruk'a sunulup ızhâr-ı tezallüm itdükleri ecilden Atala ve Kula kâdîlarına hük-m-i şerîf gönderilmişidi. Hâlen mevlânâ-yı mezbûr Südde-i Sa'âdet'e gelüp Kula Kâdîsı olan Abdülkerîm için; "Benümle husûmeti ve hasımlaruma mu'âveneti vardır. Teftîşden ihrâc olunmasın taleb iderüm." dimeğin kâdî-i mezbûrun ahvâline Atala kâdîsı ile seni müfettiş ta'yîn idüp hük-m-i şerîf vardukda; "Kula kâdîsın dahlitdûrmeyüp Atala kâdîsı ile bu husûsa mübâşir kaydolunan Dergâh-ı Âlî çavuşlarından Mahmûd *zîde kadruhû* ile emr-i sâbıkum mücebince mahzar ve ruk'alarında olan mevâddı bi'z-zât hak üzere görüp vâkı' olan kazâyâsın sıhhati üzere arzidesin." diyü fermân olunup emr-i sâbıkun mazmûn-ı münîfinde dahı; "Kula kazâsı halkı Dergâh-ı Mu'allâm'a mahzar gönderüp ızhâr-ı tezallüm idüp kâdî-i mezbûr dahı Dersa'âdetüm'e mektûb gönderüp ruk'a sunanlar için ba'zı husûslar isnâd idüp ve kâdî-i mezbûr azlolunup gönderilen arz ve mahzarun sûretleri ihrâc olunup gönderildi. Hük-m-i şerîf varıcak, gönderilen arza ve mahzara nazar idüp husamâsıyla berâber eyleyüp bi-hasebi's-şer' teftîş idüp göresiz; her birinün ahvâli yanınızda ne vechile zuhûr iderse vukû'ı üzere arzidesiz." diyü fermân olunmağın Atala Kâdîsı Mevlânâ Seyfullâh ile nefsi Kula'ya gelinüp mezbûr çavuş mübâşeretiyle kâdî-i mezbûr Mevlânâ Ca'fer ve Dergâh-ı Mu'allâ'da şikâyet idenlerden Umûr nâm sipâhî ve Kutbüddîn nâm câbî ve sâyir müteşekkîler meclis-i şer'a hâzırûn olup ber-müceb-i emr-i şerîf teftîşe şürû' olunmak sadedinde iken ba'zı müslimânlar tavassutı ile tarafeynden her biri da'vâlarından ferâgat idüp zimmetlerin ibrâ itmeğin bi-hasebi's-şer' görilmeğe mecâl olmadı." diyü bildürmüşsin. İmdi; teftîş-i mezbûrdan maksûd muslih u müfsid ma'lûm olup müfsidün hakkında gelinmek idi. Mücerred deyn da'vâsı değil ki sulh ile iktifâ oluna. **Buyurdum ki:**

Hük-m-i şerîfüm varıcak, husûs-ı kazıyyeyi emr-i sâbıkum muktezâsınca tamâm dikkat ü ihtimâm ile görüp kâdî-i mezbûra isnâd olunan husûslar vâkı' mıdur, mücrim kim ise ta'yîn idüp tafsîl üzere arzeyeysiz. Ve illâ netîcesi size âyid olup itâba müstehk olursız; bilmiş olasız.

1418 *Semavat Sancağı Beyi Ebû Said'in serhat sancağı için Bağdad beylerbeyi tarafından, nöbetçi tarikiyle muhafaza hizmetinde bulunmak üzere yeniçeri göndermesi.*

Yazıldı.

Kethudâsına virildi. Fî 18 Zi'l-hucce, sene: 972

Bağdâd beğlerbeğisine hüküm ki:

Semâvât Sancağı Beği Ebû-Sa'îd Südde-i Sa'âdetüm'e âdem gönderüp; "sancağı serhadd olup kadîmden nevbetçi tarikiyle Bağdâd yeniçerileri virilüp gelüp hâlâ dahı olıgeldüğü üzere nevbetçi yeniçeri virilmesin" i'lâm itmeğin **buyurdum ki:**

Kadîmden virilügedüğü üzere livâ-i mezbûr muhafazasıyçün Bağdâd yeniçerilerin ta'yîn idüp gönderüp muhafaza hıdmetin itdüresin

1419

Turgut Paşa'ya tereke götüren Bâlî Reis'in gemisine Gelibolu kadısı ile Kilidü'l-Bahr ve Boğaz Hisarı dizdarları tarafından müdâhalede bulunulmaması.

Yazıldı.

Bâzergân Mustafâ Çelebî âdemi Pîrî oğlu Bâlî'ye virildi. Fî 18 Zi'l-hucce'ti's-şerîfe, sene: 972

Gelibolu kâdîsına ve Kilidü'l-Bahr ve Boğaz Hısârı dizdârına hüküm ki:

Turgud Paşa'nun İstanbul'a gelen kayonına iki yüz müd tereke tahmîl olup irsâl olunmuşdur. **Buyurdum ki:**

Bâlî Re'îs varıcak, müşârun-ileyhe gönderilen ol mikdâr tereke[ye] mâni' olmayasız. Ammâ; bu bahâne ile ziyâde tereke virilmekten ve emrûme muhâlîf iş olmakdan hazer eyleyesiz.

1420

Erzurum, Van ve Diyarbakır vilayetleri dahilinde gönüllü gediğine mutasarrıf olanlardan bölüğünde hizmet etmeyenlere beylerbeyileri tarafından ulûfe verilmemesi ve gedikleri başka yiğitlere tevcih edilmesi.

Yazıldı.

Amrudcı-zâde Alî Çavuş'a virildi. Fî 18 Zi'l-hucce, sene: 972

Erzurum beğlerbeğisine hüküm ki:

Vilâyet-i mezbûrede gönüllü gediğine mutasarrıf eger senün âdemleründür ve eger sancakbeği ve kethudâ ve ağalar âdemleridür ve gayridür, ağaları yanında bölüğünde hıdmet itmeyenlerin gedükleri âhara virilüp arz olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından Alî varıcak, bu bâbda onat mukayyed olup fermân-ı şerîfüm mücebine yoklayup göresin; her kimün âdemlerinden olursa olsun, ağaları yanında bölüğünde hıdmet itmeyüp âhara istinâdla kendü kolaylarında yöriyenlerin ulûfelerin ihrâc itdirmeyüp ol asıllarun gedüklerin elinde emri olan yarar yiğitlere tevcih idüp arz eylesin.

Yazıldı.

Bir sûreti, Bağdâd beğlerbeğisine.

Yazıldı.

Bir sûreti, Van beğlerbeğisine.

Yazıldı.

Mehmed Çavuş'a virildi.

Bir sûreti Diyarbekir beğlerbeğisine.

1421

Diyarbakır'da Pojyan, Zilan ve Pesyan cemaatlerinin, voyvodaları hakkında şikayette bulunmaları üzerine, bedeli dışardan karşılanmak üzere cemaatlerin havâss-ı hümayuna kaydettirilmesi.

Yazıldı.

Ârif'e virildi.

Diyârbekir beğlerbeğisine ve defterdârına hüküm ki:

Mutasarrıf olduğun beğlerbeğilik hâsırlarından Ulus tâyifesinden Pojyân ve Zilân ve Pesyân nâm cemâ'atler voyvodalarından şikâyet eyledükleri ecilden âhardan bedeli virilmek üzere havâss-ı hümâyûnumdan olmak emrüm olup ol bâbda vilâyet kâtibine hükm-i hümâyûnum gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, zikrolunan cemâ'atleri hâssa-i hümâyûnum için defterdâruma zabtitdürüp vilâyet kâtibinden bedelin taleb eyleyüp alup mutasarrıf olasın.

1422 *Erdel kralının yardım talebi üzerine Boğdan voyvodasının emrindeki kuvvetlerden bir miktarını Silistre beyi ile Tımışvar beylerbeyinin yanına göndermesi.*

Yazıldı.

Ahmed Çavuş'a virildi. Fî 19 Zi'l-hucce, sene: 972

Boğdan voyvodasına hüküm ki:

Mektûb gönderüp; ""Erdel kralına mu'âvenet için asker viresin." diyü iki def'a hükm-i şerîfüm gönderilmeğin; "kifâyet mikdârı asker hâzır idüp bi'l-fi'l Erdel serhaddinde müşârun-ileyh kral cânibine tevakkuf üzere olup asker lâzim ise irsâl olunup" diyü mektûb gönderildükde; "Şimdiki hâlde lâzim değildir. Lâkin cem'ıyyetlerin bozmayup mahall-i mezbûrede hâzır u müheyyâ olalar ki lâzim oldukda mu'accelen gönderilüp taleb oluna." diyü cevâb virdüğün" ve bâkî her ne dimiş isen cümlesi ma'lûm oldu. İmdi; müşârun-ileyhe mu'âvenet olunmak husûsında sâdır olan emr-i şerîfüm kemâ-kân mukarrerdür. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, emr-i sâbık üzere cem'ıyyetünü tağıtmayup dâyimâ düşmen cânibine ve ol tarafa hâzır u nâzır olasın ve Boğdan askerinden yat u yarakları ile hâzır u müheyyâ eyleyüp ol cânibden mektûb ile âdem gelüp mu'âvenet taleb itdükleri gibi beş bin mikdârı yarar müsellah u mükemmel âdemi Silistre beği ile ma'an Tımışvar beğlerbeğisi yanına gönderesin ki, vech ü münâsib gördüğü üzere mu'âvenet[de] dakîka fevtitmeyeler.

1423 *Malta Kalesi'nin fethi için donanma ile sefere çıktığından beri kendisinden haber alınamayan Vezir Mustafa Paşa'nın kalenin fethi, Turgut Paşa'nın kendisine katılıp katılmadığı ve ordunun durumu hakkında bilgi vermesi.*

Yazıldı.

Murâd Çavuş'a virildi. Fî 17 Zi'l-hicce, sene: 972

Vezîr Mustafâ Paşa'ya hüküm ki:

Hak *sühbânehû* ve *te'âlâ* hazretlerinin ulüvv-i inâyet-i fütûh-âyâtlarına tevekkül ve Hazret-i Risâlet-penâh'un mu'cizât-ı hidâyet-âsârlarına tevessül olunup deryâ yüzünden ehl-i

İslâm'a dâyimâ zarar u husrân iriştürmekden hâlî olmayan Malta Kal'ası'nun fethi için Donanma-i Hümâyûn-ı nusret-karînüm ile irsâl olunalı hayli zamân olup ol vakıtden berü Südde-i Sa'âdetüm'e haberün vârid olmayup dâyimâ Cenâb-ı Hak *celle ve alâ* hazretine asker-i İslâm'un feth u nusreti ve ashâb-ı cahîm-i sakar-mekînün kahr u zilleti için tazarru' u niyâzda olup velâkin yanunda olan asker-i İslâm'la ne hâlde olduğunuz ma'lûm olması lâzım ü mühimm olmağın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak göresin; Donanma-i Hümâyûnum'la kal'a-i mezbûreye varup fethine mübâşeret olunmuş mıdır ve Trablus Beglerbeğisi Turgud *dâme ikbâlühû* yanında olan donanma gemileri ve sâyir gönüllü lewend gemileriyle yanuna gelüp deryâ yüzinden Donanma-i Hümâyûnum hıfzında ve karadan sâyir lâzım olan hıdemâtta mu'âvenet ü muzâheretde midür, küffâr-ı hâksâr donanmasının ol taraflarda hareketi var mıdır ve kal'a-i mezbûreden bi-mâyeti'llâh şimdiye değin fetholunmuş mahal var mıdır, metânet ü hasâneti ne yüzdendir, yarağ u zahîreye ihtiyâc var mıdır, bi'l-cümle asker-i hümâyûnumun zahîre husûsında vüs'ati ve sıhhat üzre olmağla fetha tamâm ikdâmları var mıdır, dîn gayretine ve İslâm hamiyetine gereği gibi istimâlet virüp guzât-ı müslimîni kefare-i fecereye tegallüb itdürüp dahı kal'anun feth u teshîrinde şimdiye değin neye vâkıf olmuş isen cümle-i ahvâlinüzi te'hîr itmeyüp Atebe-i Ulyâm'a ale't-tafsîl i'lâm eylesin ki, kemâ-kân bu diyârda olan ulemâ vü sulehâ ile mansûr u muzaffer olmanız için du'âdan hâlî olunmaya; şöyle bilesin.

1424

Venedik dojunun, Malta Kalesi'ni kuşatan Vezir Mustafa Paşa'ya gönderilen hükmü kendisine iletmesi ve o taraflar hakkında edindiği malumatı Atebe-i Ulyâ'ya bildirmesi.

Yazıldı.

Venedik dojına hüküm ki:

Hâliyâ Donanma-i Hümâyûnum'la Malta Kal'ası muhâsarasında olan düstûr-ı mükerrerrem Vezîrüm Mustafâ Paşa *edâma'llâhü te'âlâ iclâlehûya* hükm-i hümâyûnum irsâl olunmuşdur. Varup vusûl buldukda, kadîmden Âsitâne-i Sa'âdetimüz'e olan sadâkat ü dostluğunuz muktezâsınca te'hîr olunmayup gönderilen hükm-i hümâyûnı müşârun-ileyhe ulaşıdurup ol cânibden vâkıf olduğunuz ahabâr u âsârı Atebe-i Ulyâmuz'a i'lâmdan hâlî olmayasız.

Tahrîran fî-evâsıtı Zi'l-hıcceti's-şerîfe, sene isnâ ve seb'în ve tis'a-mi'e.

1425

Malta Seferi'ne katılan donanma reislerinden Karaca Ali'nin esir aldığı Venediklilerin serbest bırakılması.

Yazıldı.

Murâd Çavuş'a virildi. Fî 17 Zi'l-hucce, sene: 972

Vezîr Mustafâ Paşa'ya hüküm ki:

Hâlen Venedik doji tarafından Âsitâne-i Sa'âdetüm'de olan baylosı gelüp; "deryâda yöriyen gönüllü levend re'îslerinden Karaca Alî demekle ma'rûf re'îs Venedik'e tâbi' Körföz semtlerine uğradukda Körföz re'âyâsından ba'zı re'âyâyı alup esîr eyleyüp bi'l-fi'l ol câniblerde olduğın" bildürmeğin **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vusûl buldukda, mezkûr re'îsi tettebbu' eyleyüp ol câniblerde ise ihzâr eyleyüp dahı Körföz re'âyâsından mezkûrun gemisinde kaç nefer bulunursa -ki, sahîh Venediklü olduğu sâbit ü zâhir ola- ahid-nâme-i hümayûnum mücebince ıtlâk eylesin ve kaç nefer Venediklü esîr ıtlâk olunursa yazup bildüresin ki, sonra müşârun-ileyh hakkında emrüm ne vechile sâdir olursa mücebi ile amel oluna; şöyle bilesin.

1426 *Rumeli beylerbeyinin köprü inşaatında çalıştırmak için Kırkkilise beyinden talep ettiği Çingane müsellemlerinin nevbetlilerinden yeteri kadarının gönderilmesi.*

Yazıldı.

Divitdâr Celîl Çelebî'ye virildi. Fî 19 Zi'l-hucceti's-şerîfe, sene: 972

Kırkkilise beğine hüküm ki:

Hâlen Rûmili beğlerbeğisi mektûb gönderüp; ""Yollarda azîm sular olup köpri yapmak ve meremmet itmeğe müsellemler lâzımdır." diyü sancağın müsellemleri ihrâc olunmasın" bildürmeğin **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, aslâ te'hîr ü tevakkuf itmeyüp kendü sancağına müte'allik olan müsellemler tâyifesinden mukaddemâ emr-i şerîfümle Çavuşum Bâlî yanına koyun hıdmetine ta'yîn olunan müsellemlerden mâ-adâ sancağınla eşegelen Çingâne müsellemlerinin nevbetlüsün olıgelen âdet ü kânûn üzre bî-kusûr ihrâc idüp müşârun-ileyhün yanına varup irişüp vech ü münâsib gördüğü üzre hıdmetde bulunasın; ihmâl ü müsâheleden hazer eylesin. Şöyle ki; emrüm mücebince sancağın nevbetlü müsellemleri ile ber-vech-i isti'câl varup müşârun-ileyhe irişmeyesin, mûmâ-ileyh ihmâl ü tekâsülün i'lâm eyleye, aslâ öZRÜN makbûl olmaz, hakkundan gelinür. Ana göre mukayyed olasın ve emr-i hümayûnum muktezâsınca zikrolunan müsellemler tâyifesin ihrâc itmelü olduğunda kâdîlar mu'în olmak emrüm olmuştur. Mu'âvenet ü muzâheret itmeyüp ihmâl iden kâdîlar kimler ise isimleriyle yazup arz eylesin ki, emrüm muhâlefet iden kuzâtun kâdîlıkları âhara ta'yîn ve müsellemler ihrâc iden müsellemler çeribaşlarına ve âdemlerine gereği gibi tenbîh idüp kimesneyi hmâyet itdirmeyesin. Hemân emrüm üzre bî-kusûr ihrâc itdürüp müşârun-ileyhün yanına irişmek ardınca olasın.

Yazıldı.

Bu dahı.

Bir sûreti, vech-i meşrûh üzre; "... sancağına müte'allik nevbetlü müsellemler tâyifesin ihrâc eylesin." diyü Çirmen beğine.

1427

İnebahtı beyinin, daha önce sefer için gönderdiği Turhanlı akıncılarına ilaveten bütün nahiyelerdeki akıncıları toplayıp Rumeli Beylerbeyi Ahmet Paşa'nın yanına göndermesi.

Yazıldı.

Beğün kethudâsına virildi. Fî 19 Zi'l-hıcceti's-şerîfe, sene: 927

İnebahtı Beği Mustafâ Beğ'e hüküm ki:

Bundan akdem sana hükm-i hümayûnum gönderilüp; "Turhanlu'ya müte'allik olan akıncı tâyifesin sefere ihrâc idüp Semendire ve Belgrad'a toğrı yöriyüp Belgrad'da hâzır olasin; sonra emrüm ne vechile olursa anunla amel eyleyesin." diyü emrüm olmuşıdı. Hâlâ sancağuna müte'allik olan akıncı tâyifesin toycalarına ihrâc itdürüp müretteb ü mükemmel düşmen yarağıyla kadîmden cem'ıyyet olunugelen mahallerde cem'ıyyet üzre Rûmili Beğlerbeğisi Ahmed Paşa *dâmet me'âlîhi* cânibine hâzır u müheyyâ turup tekrâr emr-i şerîfümün vurûdına tevakkuf itmek emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, te'hîr itmeyüp emr-i sâbıkum mûcebince her nâhiyeye âdemler gönderüp yazılı olan akıncılardan sefere ve darbe ve harbe kâdir olan yarar yiğitleri düşmen yarağıyla toycalarına ihrâc itdürüp dahı olıgeldüğü yirlerde cem'ıyyetde hâzır u müheyyâ kılasın. Bundan sonra sana tekrâr hükm-i hümayûnum gönderilüp mûmâ-ileyh beğlerbeği kulum her ne mahalle teveccüh iderse emrüm mûcebince bilâ-tevakkuf kalkup mahall-i me'mûra varup hıdmetde bulunasın ve akıncı tâyifesin ihrâc itmekde kâdîlar mu'în olmak emrüm olmuşdur. Kendü cânibünden mektûb gönderüp emrümü i'lân idüp akıncı tâyifesin ihrâc itmekde toycalara mu'âvenet ü muzâheret ideler. İhmâl ü müsâhele iden kâdîlar kimler ise yazup bildüresin ki, kâdîlıkları âhara ta'yîn oluna ve akıncı tâyifesin ihrâc itdükden sonra yollarda ve cem'ıyyetde onat zabtidüp re'âyâyâ hılâf-ı şer' zulm ü te'addî olmakdan hazer idüp ana göre tenbîh idüp ismarlayasın ki, şer'a ve emre muhâlif kimesneye te'addî vü tecâvüz itdükleri istimâ' ola, netîcesi sana âyid olup mu'âteb olursın; ana göre mukayyed olasin.

1428

Karlili beyinin kendi sancağının muhafazası görevine ilaveten Preveze Kalesi ile İnebahtı sancağının muhafazasıyla da görevlendirildiği.

Yazıldı.

Mehmed Çavuş'a virildi. Fî 24 Zi'l-hıccce, sene: 972

Karlili beğine hüküm ki:

Bundan akdem [sana] Preveze muhâfazası ta'yîn olunmuşıdı. Muhâfaza-i mezbûreye Delvine alaybeğisi livâ-i mezbûrun üç binlü sipâhîsiyle ta'yîn olunmağın sancağın muhâfazasında olman emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, sancağın muhâfazasında kalup mühimm ü lâzim yahıları ve yirleri gereği gibi hıfz u hırâset idüp leyl ü nehâr muhâfazada dakîka fevtitmeyüp gaflet ile küffâr-ı hâksârdan ve korsan gemilerinden bir yire zarar ve re'âyâyâ gezend irişdürmekden

ziyâde hazer idesin ve İnebahtı beği Turhanlu'ya müte'allik akıncısıyla sefer-i hümayûna hâzır olmak emrüm olmuştur. Anun gibi sefere müteveccih olursa kal'a-i mezbûreye ve Preveze Kal'ası tarafına dahı dâyimâ hâzır u nâzır olasin. Şöyle ki; Preveze Kal'ası'na deryâdan düşmen gelüp muhâfazada olanlara mu'âvenet lâzim gele; "Sancağum muhâfazasına ta'yîn olundum." diyü te'allül itmeyüp hem sancağın hıfzına mukayyed olup ve hem ol cânibe, muhâfazada kalan sipâhîlerünle nâzır olup İnebahtı Kal'ası tarafına dahı göz kulak tutup düşmen tarafından hıfzidüp bâb-ı muhâfazada dakîka fevtitmeysin.

1429 *Rumeli beylerbeyinin, sefer için görevlendirilen öncü kuvvetleri toplaması, yol ve köprü inşaatlarını bitirmesi ve zahire taşımak için gemiler tedarik etmesi.*

Yazıldı.

Rûmili beğlerbeğisine hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "küffâr-ı hâksârın serhadlerde nev'an hareketi olup anun gibi cem'ıyyetden ol tarafa gitmek fermân olunursa asâkir-i mansûre varmazdan mukaddem yol üzerinde vâkı' olan sulara ve ba'zı mevâzı'a köprüler tedârük olunması mühimmi için müsellemler tâyifesi lâzim olduğın" bildürmüşsin. İmdi; Çirmen ve Kırkkilise müsellemleri beğleriyle Çingâne müsellemleri ta'yîn olunup ol bâbda lâzim olan ahkâm-ı şerîfe irsâl olunmuştur ve hâliyâ İnebahtı Beği Mustafâ *dâme izzühû* Turhanlu'ya müte'allik sol-kol akıncısıyla sancağında hâzır u müheyyâ olup senün cânibüne nâzır olmak emrüm olmuştur.

Buyurdum ki:

Hükm-i şerîfüm varıcak, müşârun-ileyhimâyla haberleşüp tenbîh eylesin ki, anun gibi adû-yı hâksâr taraflarına gitmek emrüm oldukda, âdemün gönderüp yanuna getirüp sefer-i zafer-rehberde vech ü münâsib gördüğün üze istihdâm eylesin ve asker-i İslâm ile küffâr-ı hâksâr üzerine azîmet itmek lâzim gelürse öte yakaya geçmek için ve zahîre tahmîline lâzim olan gemileri ihzâr itdürmeğe Semendire Beği Bayram'a mü'ekked hükm-i hümayûnum irsâl olunmuştur. Semendire kâdîsına ve mûmâ-ileyh ol hıdmet için ta'yîn itdüğü âdemisine kendü cânibünden mektûb ü âdem gönderüp asker-i hümayûn ubûrına ve zahîre tahmîline lâzim olan gemileri mukaddem tedârük ü ihzâr itdürmekde tamâm ikdâm ü ihtimâm üze olasin ki, ol cânibe varılmak emrüm oldukda hâzır bulunup tevakkuf lâzim gelmeye.

1430 *Kırkkilise'ye kadar yol üzerinde bulunan kadıların, İstanbul'daki et sıkıntısını gidermek için gönderilen koyunları sâlimen İstanbul'a ulaştırmaları.*

Yazıldı.

Çavuş-oğullarından Ahmed'e virildi. Fî 19 Zi'l-hucce, sene: 972

Kırkkilise'ye varınca yol üzerinde vakı' olan kâdîlara hüküm ki:

Mahrûse-i İstanbul'da et bâbında muzâyaka olup Boğdan ve Eflak ve gayriden mahrûse-i İstanbul'a gelen koyunlar taht-ı kazânuza uğradukda toğrı İstanbul'a gelmeyüp âhar yire perâkende olduğu i'lâm olunur. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, her birinüz taht-ı kazânuza uğrayan koyunlara mukayyed olup emrûme muhâlif bir re's koyun âhar yire sapdurmayup ve kasabât u kurâda koyun boğazlatdurmayup cümlesin sürüp getüren kimesnelerle toğrı mahrûse-i mezbûreye gönderesiz. Şöyle ki; birinüzün taht-ı kazâsından âhar yire koyun gitdüğü istimâ' oluna, özrinüz makbûl olmaz; kâdîlığınız âhara virilür. Ana göre mukayyed olasız.

1431 *Diyarbakır'ı tahrîr eden Akşehir Beyi Musa Bey'in, beylerbeyi hâslarından olup voyvodadan şikâyet eden Pojyan, Pesyan ve Zilan cemaatlerini havâss-ı hümayûna kaydetmesi ve Zaîm Molla-zâde'yi kendilerine boybeyi yapması.*

Yazıldı.

Mezkûr Monla-zâde'ye virildi. Fî 19 Zi'l-hucceti's-şerîfe, sene: 972

Akşehir Beği olup vilâyet-i Diyârbekir'i kitâbet iden Mûsâ dâme izzühûya ve kâtibi Ârif'e hüküm ki:

Vilâyet-i mezbûrede vâkı' Ulus tâyifesinden Pojyan ve Zilân ve Pesyan nâm cemâ'atler Diyârbekir Beğlerbeğisi İskender dâme ikbâlühûnun beğlerbeğilik hâslarından; "Müşârun-ileyhün voyvodalarının zulm ü te'addîsi vardır." diyü Rikâb-ı Hümayûnum'a ruk'a sunup; "havâss-ı hümayûnumdan olmak üzre vâkı' olan hukûk u rûsûmların kânûn u defter mûcebince bi't-tamâm edâ eyledükden sonra sefer-i hümayûn vâkı' oldukca altmış nefer cebelûleri eşmek üzre Monla-zâde nâm za'im kendülere boybeği ve ze'âmeti mahsûli kendü yanlarından olmak bâbında" istid'â-yı inâyet eyledükleri ecilden **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, zikrolunan cemâ'atlere bedel müşârun-ileyhe âhar yirden bedelin tedârük idüp hukûk u [rû]sûmlarından gayri uhdelerine almak murâd idindükleri cebelûleri mukâbelesinde mîrîye bir mikdâr akça takdîr idüp za'im-i mezbûr kendülere boybeği olup ze'âmeti mahsûlin müte'ahhid olduklarına göre edâ itmek şartıyla defter-i cedîdde havâss-ı hümayûnuma kaydeyleyesiz.

1432 *Meşhede'n-i Şerîfeyn'i ziyarete gelen Yukarı Cânib halkının burada fazla eğlenip maksatlarını aşan tavır ve hareketlerde bulunmalarının engellenmesi.*

Yazıldı.

Bağdâd beğlerbeğisine hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "müşârun-ileyh Bağdâd'a varmazdan mukaddem şâh tarafından Korcı Maksûd Alî ve Hâce Pîr Alî nâm kimesneler Meşhedeyni'ş-şerîfeyn ve İmâm Mûsâ-i Kâzım *radıya'llâhü anhumün* âsitânelerinde gelüp her birinde altmışar gün oturup ta'âm u halvâ bişürüp fukarâya tevzî' eylemiş iken, işbu sene Ramazânı'nun on yedinci günü girü öte tarafdân Şâhvirdi ve Şâhkulî nâm korcılar ba'zı züvvâr ile gelüp mezbûr Maksûd Alî'ye ve Hâce Pîr Alî'ye Acem hısâbı üzre yüz otuz dört tümen ve beş bin altmış beş akça getirüp evvelden vaz' eyledükleri üzre girü her âsitânede altmış gün dahı turup ta'âm u halvâ bişürüp taksîm itmek için sana mektûb göndermeğin; "Vilâyet-i mezbûrede bu kadar zamân turmağa bâ'ıs nedür? Murâdınız hayr ise olanca ta'âmı ve halvâyı bir iki günden bişürüp taksîm idüp mekânınıza dönüp gidün." dinildükde; "Bu husûsda hükm-i şerîf vardır; şâhdadır." diyü cevâb eyledükleri ba'ısdan cüz'î nesne için bu kadar turdukları mahall-i şübhe ve delîl-i hîle olduğın" bildürmişsin. Bundan akdem bu husûsı sâbıkâ Beğlerbeği olan Husrev *dâme ikbâlühû* arzeyledükde, ol bâbda mufassal hükm-i hümâyûnum yazılup Yukaru Cânib'den Meşhedeyn-i Şerîfeyn'i ziyârete gelenlerin ahvâli ol hükm-i hümâyûnumda mukarrer kılınmağın aynı ile sûreti ihrâc olunup sana gönderildi. **Buyurdum ki:**

Ol bâbda sâdır olan mufassal hükm-i hümâyûnum muktezâsınca amel idüp ziyârete gelenleri ana muhâlif ol cânibde eğlendürmeyüp emrûme muhâlif bir vaz' olmakdan ve kimesneye ruhsat virilmekten ihtirâz idüp serhadlerin hıfz u hırâsetinde ve memleket ü vilâyetün zabt u sıyânetinde envâ'-ı ikdâm ve hüsn-i ihtimâmın vücûda getüresin.

1433 *Şam beylerbeyi ile Şam ve Kerek kadılarının, Kerek beyi iken Arap eşkıyâsı tarafından öldürölüp eşyası gasbedilen Hasan Bey'in kâtillerini bulup cezalandırmaları ve maktûlün gasbedilen eşyalarını vârislerine vermeleri.*

Yazıldı.

Vârislerinin vekîli Mehmed'e virildi. Fî 21 Zi'l-hucce, sene: 972

Şam beğlerbeğisine ve kâdîsına ve Kerek kâdîsına hüküm ki:

Sâbıkâ Kerek beği iken maktûl olan Hasan Beğ'ün vârisleri Südde-i Sa'âdetüm'e gelüp "mezbûrî Zülfikâr nâm oğlu ve yigirmi nefer mikdârı yoldaşlarıyla livâ-i mezbûrda Leccûn nâm menzilde Ömer'ün(?) tâyifesi Hatâmât nâm Arab ale'l-gafle basup katleyleyüp esbâbların ve atların ve develerin ve katırların gâret eyledüklerin" bildürdiler. İmdi; vilâyete beğlerbeği nasbolunmakdan maksûd, vilâyetün serhadlerinin hıfz u hırâseti ve usât-ı mütemerridînün def'-ı mazarratı içündür. Ol kabîle-i ()den bu [ve]chile fesâd zuhûr ide, şimdide değin ele getürmeğe mukayyed olmamağa sebep nedür? **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm ile vârislerinin vekîli vardukda, mezbûrî katlidüp emvâl ü esbâb gâret iden Arab eşkıyâsının şeyhlarından ve a'yânından bir kaçın her ne vechile mümkün ise ele getirüp dahı bu fesâdı idenleri husamâsıyla berâber idüp şer'le ve kânûn ile teftîş eyleyüp göresiz; içlerinden bu fesâdı idenler kimler ise bi-hasebi'ş-şer' ve'l-kânûn sâbit ü zâhir ola,

gâret itdükleri esbâb ü emvâl ve tavarların bî-kusûr vekîllerine alıvirdükden sonra gereği gibi cezâ vü sezâların viresiz ve bu fesâdı idenlerden ne mikdâr müfsid ele girüp ve ne vechile haklarından gelindüğün bi'l-cümle ahvâl neye müncer olduğun mufasssal ü meşrûh yazup bildüresiz. Tezvîrden ve hılâf-ı şer' kimesneye zulm ü hayf olmakdan ziyâde hazer eyleyesiz.

[Yev]mü'l-Erbi'â, fî 20 Zi'l-hıcceti's-şerîfe, sene: 972, Kostantiniyye

1434 *Bağdad'ı kitâbet eden Dertenk beyinin, Bağdad ve Şehrizol'da olan ulusların malları gelen geçene sarfolunmak için vakfolunduğundan, mallarının bir bölümünü Eymânşâh Derbendi'nde zaviyedar olan Baba Gaybullâh'a timar olarak vermesi ve diğer bölümünün de havâss-ı hümayûna kaydetmesi.*

Yazıldı.

Tâlib olan Baba Gaybullâh'a virildi. Fî 22 Zi'l-hıcce, sene: 972

Dertenk Beği olup Bağdâd'da vilâyet kitâbeti hıdmetinde olan Mustafâ dâme ızzühûya ve kâtibi olup Bağdâd Tîmârları Defterdârı olan Üveys'e hüküm ki:

Sen ki Dertenk beğisin, Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "'Bağdâd ve Şehrizol'da olan ulusât havâss-ı hümayûna zabtolunup sâhiblerine kurâ vü mezârî'dan bedeli tevcih oluna." diyü emr-i şerîfüm gönderilmeğin Eymânşâh Derbendi'nde Zâviyedâr olan Baba Gaybullâh nâm kimesnenün mutasarrıf olduğu ulusât tahrîrine varıldukda re'âyâ cümle gelüp; "Bizüm mâlımız derbend-i mezbûrda âyende vü revendeye sarfolunmağışün vakfolmışken mezkûr Gaybullâh sâl-be-sâl âdet-i ağnâmımızı bî-kusûr kendü alup âyende vü revendeyi bize kondurup müft ü meccânen yimeğimiz aldüğundan gayri evlâd ü etbâ'ı evlerimize girüp makbûlleri olduğu esbâb ü tavarlarımızı alup ehl ü ıyâlimize cevri ü te'addîden hâlî değıllerdür. Ya bizi havâss-ı hümayûna kaydeyle veyâhûd perâkende oluruz." diyü feryâd itdüklerinde, fermân-ı hümayûn mücebince hâs tahrîr olunup mezbûr Gaybullâh tîmâr ve zâviyeye vakf kaydolunan ulusun iki yazısı mücerred zirâ'at itdükleri yirden hâsıl olup andan gayri fethdan berü hâs olan ulusdan niçe yanına alup ümenâyâ göstermeyüp mâlların alır." diyü i'lâm itmişsin. İmdi; mezkûr Gaybullâh'a kendü eşmek üzre zikrolunan ulusdan tokuz bin tîmâr virilmişdür. Südde-i Sa'âdetüm'de mahfûz olan defter-i cedîd-i hâkânîde zâviyedâr idüğü ve zâviyesine vakf idüğü mukayyed bulunmağın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, zikrolunan ulusâtı derbend-i mezbûr kurbinde kadîmden sâkin oldukları yirlerden kaldurmayup girü ol yirlere kaydeyleyüp derbendi hâlî komayup mezbûr ulusâtun zirâ'at itdükleri yirlerün mahsûli öşrinden tokuz bin akçalık tîmârın derbend-i mezbûrî hıfzidüp âyende vü revendeye zarar u ziyân irişdürmemek üzre mezbûra ta'yîn eyleyesin. Bâkî cümle-i rûsûmların havâss-ı hümayûna kaydeyleyesin. Kabûl itmez ise ol derbendün hıfzına ve sâhib-i derek olmağa kâdir yarar mu'temed kimesne bulup

zikrolunan tîmârî derbend-i mezbûrî kemâ-kân hıfzîdûp mürûr idenlerin mâlîna ve cânına ve tavarlarına zarar u ziyân irişürse zâmin olmak üzere sâhib-i derek ta'yîn idüp arzeyelesin.

1435 *Eymanşah Derbendi'nde timar mutasarrıfı olan Baba Gaybullah hakkında zâlim, mulhid ve rafizî olduğu yolunda vukubulan şikâyetlerin araştırılarak neticenin bildirilmesi.*

Yazıldı.

Mehmed Çavuş'a virildi. Fî selhî Zi'l-hucce, sene: 972

Musul Beği Sinân Beğ'e ve kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ vilâyet-i Bağdâd'ı müceddeden kitâbet iden Dertenk Beği Mustafâ dâme ızzühû Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "hâlâ Eymânşâh Derbendi'nde tokuz bin akça tîmâra mutasarrıf olan Baba Gaybullâh'dan re'âyâ gelüp; "Müft ü meccânen yimeğîmüz aldugından gayri evlâd ü etbâ'ı evlerimüze girüp makbûlleri olduğu esbâbımızı ve tavarımızı alup ehl ü ıyâlîmüze cevri ü te'addîden hâlî değıllerdür." diyü şikâyet idüp bundan gayri Hazret-i Ömer *radiya'llâhü anh* evlâdından kadîmden zâviyedâr seyyidlerden mezkûrun keyfiyyet-i ahvâlî sü'âl olundukda; "Yakînda Yukarı Cânib'den gelmiş Mezâhib-i Erba'a'dan hâric zındık u mülhîd ü râfîzîdür; seyyid değıldür. Müşârun-ileyh *radiya'llâhü anh* evlâdına ta'assub idüp te'addîden hâlî değıldür." diyü şehâdet idüp kendünün dahî mezkûrun ahvâlîne tamâm ıttılâ'ı olduğu" bildürüp hakîkat-i hâlî ma'lûm olmağıçün şer'le teftîş olmak lâzîm olmağın **buyurdum ki:**

() varıcak, mezkûrî ve sâyir etbâ'ından ihzârî lâzîm olanları ihzâr idüp mezbûrun hakîkat-i hâlîne vâkıf u muttali' olan bî-garaz mu'temedün-aleyh müslimânlardan hak üzere bi-hasebi's-şer' teftîş idüp göresiz; mesfûrun arzolunduğı üzere re'âyâyâ zulm ü te'addîsî ve rafz u ilhâdî şer'le sâbit ü zâhir ola, şer'le müteveccih olan hukûkî ashâbına alıvirdükden sonra rafz u ilhâdî sâbit olanları habsidüp arzeyelesiz. Eger salâh-ı hâl üzere sünnî vü mütedeyyin olup kendü hâlînde iken hılâf-ı vâkı' arzolunmuş ise sıhhati üzere yazup bildüresiz. Tezvîr ü telbîsden ve şühûd-ı zûrdan ve garaz u ta'assubdan ve hılâf-ı [vâkı'] kazıyye arzolunmakdan bi'l-cümle şer'-ı şerîfe muhâlif iş olmakdan hazer eyleyesiz.

1436 *Trablus'ta halka zulmeden, hırsızlık, haramîlik ve sahtekarlıkla meşgul olan Hamallar Mukaddimi Muhammed bin Zeytun'un Rodos'a sürgüne gönderilmesi.*

Yazıldı.

Mektûb getüren Hacı Ahmed'e virildi. Fî 25 Zi'l-hucceti's-şerîfe, sene: 972

Târîh-ı hükm-i mukaddim 963 Rebî'larındadır.

Trablus beğine ve kâdîsına hüküm ki:

Sen ki sancakbeğisin, mektûb gönderüp; "Anda Hammâllar Mukaddimi olan Muhammed bin Zeytûn nâm kimesnenün müslimânlara zulmi olmağın Rodos'a sürgün olmağıçün bundan akdem hükm-i şerîf gönderilmişken bir tarîkla hüküm eline düşüp ihrâk idüp kemâ-kân fesâd ü şenâ'atden hâlî olmayup Bîmârhâne Evkâfı'ndan ba'zı evleri yıkup

yirine kendü evler binâ idüp; "Mülkümdür." diyü tasarruf idüp eline müzevver huccetler alup ve Frenklerin dört yüz filorilik ibrişimlerin sırka idüp Tel-câmûs nâm mahalde dahı üç bin altunluk gümüşlerin sırka idüp ehl-i fesâd hırsuz u harâmî yatağı olup âyende vü revende müslimânlar elinden âciz olup ol diyârdan izâlesi müslimânların âsûde-hâl olmalarına sebebdür." diyü bildürmişsin. İmdi; emr-i sâbıkum mücebince mezkûr Rodos'a sürülmesin emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, mezkûr Muhammed'i evi ve barkı ile Trablus'dan kaldurup emr-i şerîf-i sâbıkum mücebince Rodos'a sürdürüp ol yirlerden alâkasın kat' itdüresin ve mezbûrî koşduğun âdeme ısmarlayasın ki, Rodos'a iletüp teslîm i[t]düğüne temessük alup Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin.

Yazıldı.

Bir sûreti, vech-i meşrûh üzre Şâm beğlerbeğisine yazılmışdur. *Ammâ; bu hükiimde İbrâhîm bin Bâsim nâm kimesne bile yazılmışdur. Zîrâ mukaddem virilen ol bile mastûrdur.*

Kızılminâre Mahallesi İmâmı Arab İmâm'a virildi.

1437 Dobniçe kadısının, Vezir-i Azam Mehmed Paşa'nın hâslarından olan Boboş karyesinin vergilendirilmesine halkı tahrik ederek karşı çıkanları yakalayıp Südde-i Sa'âdet'e göndermesi.

Yazıldı.

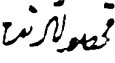
Paşa hazretlerine gönderildi; kendü kapucuları ile. Fî 19 Zi'l-hucce, sene: 972

Dobniçe kâdîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Düstûr-ı ekrem Vezîr-i A'zâmum Mehmed Paşa *edâma'llâhü te'âlâ iclâlehûnun* Dobniçe kazâsında vâkı' olan hâslarından Boboş nâm karye keferesi bâğların mesâhat itdürüp resm-i dönüm takdîr itmek için hükm-i şerîf îrâd itmeğin müslimânlardan cem'-ı kesîr ile karye-i mezbûreye varılup bâğâtı mesâhat olunmağa kasdolundukda, mukaddemâ kefereyi tahrîk idüp fitne vü fesâda bâ'ıs olan Dimyo Novak ve Nova Brodan ve Nova Teno ve Nova Mile ve Tene Zale ve Brodan Yuvan ve Pop Dimitri ve Pop Piyo ve Arna ve Todor Piyo(?) ve Paval Brodan ve Ustoyan Milo ve Nova Merbofika nâm müfsidler meclis-i şer'a gelüp; "Îrâd itdüğümüz emr-i şerîf mücebince bâğlarımız mesâhat olunup resm-i dönüm takdîr olunmağa râzî değiliz." diyü yine şirret itdüklerinde şer'-ı şerîf mücebince teklîf olunup öşre dahı râzî olmayup inâdları arz olunmak mukarrer olıcak, karye-i mezbûre keferesi tekrâr bâ-ser-hem gelüp; "Mesâhate râzî olduk." didükleri ecilden tekrâr karye-i mezbûreye varılup emr-i şerîf mücebince sıraları hâsılı a'lâ vü evsat u ednâ i'tibârıyla hısâb olunup kendülerinin kemâl-i kabûl ile makbûlleri olan evsat muhâsebesi resm-i dönüm takdîr olunmasına râzî oldukları sicill-i mahfûza kaydolundukdan sonra Südde-i Sa'âdet'den gelen mühürlü urgan ile bâğları ashâbı mahzarlarında* hak üzre mesâhat olundukda cem'an iki bin elli dönüm olup makbûlleri olan evsat muhâsebesi resm-i dönüm takdîr olunup deftere kaydolundukdan sonra mezbûrün müfsid ü şerrîrler yine ehl-i karyeyi tahrîk ü idlâl idüp cumhûrla tekrâr rucû' idüp öşre ve takdîr olunan resm-i dönümü virmeğe râzî olmayup kemâl-i mertebe inâd itdükleri ve şirret ü şekâvet üzre olup mebde-i fesâd olanlardan bir kaçının haklarından gelinmeye, inâd ü ısyânları mütezâyid olup

zimetlerine vâcib olan âhar hukûk u rûsûmun dahı tahsîli mümkün olmaduğundan gayri sâyir re'âyâdan niçesinün ısyânına sebebdür." diyü arzidüp ve arzda mastûr olan eşkıyânun altı neferi bunda mevcûd olup mevcûd olmayan Pavla Brodan ve Uştayan Piyo ve Piyo Nova Merbofika ve Piyo Arna ve Pop Dimitri ve Tene Zale nâm zimmîler kayd ü bend ile irsâl olunmaların emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, mezbûrları emrüm üzre kayd ü bend ile yarar âdemlere koşup Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin ve gönderdiğün kimesnelere gereği gibi tenbîh ü te'kîd eylesin ki, yolda ve izde ve menâzil ü merâhilde gaflet ile gaybet itdürmekden hazer ideler; şöyle bilesin.

* Metinde " " şeklindedir.

1438

Edirne kadısının, daha önce müteveffa Hasan Paşa tarafından hırsızlık suçundan hapsedilen Memi ve Kaya adlı şahısların dâvalarını yeniden görüp neticesini bildirmesi.

Yazıldı.

Elli Dör[dü]nci Bölük'de sipâhî-oğlanlarından İsâ oğlu Mehmed'e virildi. Fî 26 Zi'l-hucce, sene: 972

Edirne kâdîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Bundan [akdem]; "Müteveffâ Hasan Paşa mahmiyye-i Edirne'de Memi ve Kaya nâm kimesneleri; "Ev basdı." diyü habsitmiş; ahvâlleri görüle." diyü hükm-i şerîfüm gönderilmeğın cerîmeleri tefahhus olundukda Karabulut nâm karyede Hamza nâm kimesnenün evi basılup ev sâhıbi; "Mazınmalarumdur." demekle örf olunup mezkûr örfde ikrâhen ikrâr sûretinde ba'zı kelimât itmekle habsolunmuşlar. İkrâhen olan ikrâr sahîh olmaduğundan gayri evi basıldığı kimesne mezkûr ahâlî-i kurâdan niçe kimesneler ile âhar yire gidüp; "Bu husûsdan haberleri yokdur. Kendü hâllerinde kimesnelerdür." diyü müslimânlar şehâdet itdüklerin" bildürmüşsin. İmdi; **buyurdum [ki]:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, mezkûrân kimesnelere örf olundukda ikrârları ne husûsda olmuşdur ve ne hâllü kimesnelerdür, keffîl olacak ne makûle âdemlerdür, mu'temedün-aleyh yurdlu yurlu ne yirede sâkinlerdür; mufassal ü meşrûh yazup arzeyesin ki, sonra [emrüm] ne vechile sâdır olursa anunla amel eylesin.

1439

Sol-kolda celeb kitabesinde bulunan Tatarpazarı Kadısı Mevlânâ Muslihiddin'in sadece zenginleri celeb hizmetine yazması.

Yazıldı.

Tatarbâzârı Kâdîsı olup sol-kolda celeb kitâbeti hıdmetinde olan Mevlânâ Muslihuddîn *dâme fazlühû* ve kıdvetü'l-emâsil Çavuşum Hüseyin *zîde kadruhûya* hüküm [ki]:

Fermân-ı şerîfümle celeb kitâbetine mübâşeret itdüğünüz yirlerde celeblik hıdmetine iktidârı olmayan fukarâ sâhib-i ağrâz haberiyle yazılup ağn[iy]âya hımâyet olunduğı istimâ olunur. İmdi; celeb husûsı ehemmi-i umûrdan olup ol bâbda benüm ziyâde ihtimâm-ı şerîfüm olmağın celeb tâyifesinin müflisleri ve mürdeleri ihrâc olup yirlerine ağniyâdan iktidârı olanlar kitâbet olunup murâd-ı şerîfüm üze celeb ahvâli intizâm bulmağıçün ol hıdmete irsâl olunmışsızdur. Ol bâbda adem-i ihtimâm üze olmağa sebep nedür? **Buyurdum ki:**

() varıcak, kitâbet itdüğünüz celeb husûsına gereğı gibi mukayyed olup bir kimesneyi celeb yazmalu olduğunuzda ne yirde sâkin ü mütemekkin ise eger şehirde ve eger kurâdadur, mütemekkin olduğu mahallesi ve karyesi halkından bî-garaz ve mu'temedün-aleyh kimesnelerden dikkat ü ihtimâmla tettebbu' u tefahhus olup haber virenlerin muvâcehe[sinde] şehâdet itdüklerinden sonra ki, şahidleri mu'addel ü müzekkâ olmağla mün'im ü mâldâr u mütemevvil kimesne idüğü zâhir oldukda kudretine göre ol mikdâr koyuna yazup celebrüğe mukarrer idesiz. Kimesnenün nisbeti ve ta'assubı ile fukarâyı ağniyâ nâmına yazup ganîlere hımâyet olunup veyâhûd defterde yazılı olan celeblerin mün'imlerin celb ü ahz maslahatı için ihrâc idüp müflisleri kalmasından ihtirâz idüp me'mûr olduğunuz celeb kitâbetinde tamâm emânet ü istikâmet üze olup bir vechile tem[y]îz ü ta'yîn eyleyesiz ki, kitâbet emrin itmâma irişdürdüğünüzde yazup ta'yîn itdüğünüz celeblerin koyunların bir kaç yıl ihrâc itsenüz gerekdür. Şöyle ki; emrüm üze ağniyâdan kudretleri olanlar yazılmayup fukarâya koyun tahmîl olunmağla ta'yîn itdüğünüz defter mücebince gelmeyüp kusûr u noksân müşâhede oluna, aslâ bir vechile özrinüz makbûl olmayup ve mansıbınız alınmağla konılmayup siyâset olunursız. Ana göre mütenebbih olup gaflet üze olmayasız; şöyle bilesiz.

1440 *Ağlasun, Antalya ve Karahisar-ı Teke kadılarının, Çengiyânî cemaatinin mîrî malını toplayan görevlileri katledip toplanan malı gasbettikleri şeklindeki haberi araştırmaları ve suçluları cezalandırmaları.*

Yazıldı.

Mektûb getüren Yûsuf'a virildi. Fî 21 Zi'l-hicce, sene: 972

Lalaya ve Ağlasun ve Antâliyye ve Karahısâr-ı Teke kâdîlarına hüküm ki:

Siz ki Ağlasun ve Antâliyye kâdîlarısınız, Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "Cemâ'at-i Çengiyânî'ye Emîn olan Şeker, tâyife-i mezbûreden mîrî malı cem' u hıfz idüp teslim sadedinde iken mezkûr tâyifeden hayli kimesneler yolına gelüp yüz bin mikdârı mîrî akçayı aldıklarında teftişleri için hükm-i şerîf virilüp oğlum mûmâ-ileyh

müteferrikalarından İskender mübâşir ta'yîn olunup tâyife-i mezbûreyi Antâliyye kazâsında Lonya nâm karyede cemâ'atleriyle bulup meclis-i şer'a da'vet olunduklarında inâd ü muhâlefet idüp şer'a itâ'at itmedüklerinden gayri cümle müsellaḥ olup mezbûrların yolların basup iki re's atların ok ile urup helâk idüp ve sağ-kol ulûfecilerinden Ahmed ve sekbânlardan Yûsuf ve Hasan nâm kimesneleri dahı urup ok ile mecrûḥ idüp ve iki seyishâne üzerinde olan cümle esbâbı târâc u yağmâ idüp ve mâl-ı mîrî tahsîli için der-zencîr olan mahbûsların dahı ıtlâk idüp muhkem tuğyân üzre oldukları meclis-i şer'de sâbit ü muhakkak olup ve sûret-i sicil ber-vech-i tafsîl tahrîr olunup mezbûr İskender'e virildüĝin" bildürmişsiz. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, arzolunan ehl-i fesâdı ele getirüp alınmış mâl-ı mîrî var ise bî-kusûr tahsîl itdükden sonra mezbûrlardan hak taleb idenleri berâber idüp bir def'a şer'-ı kavîme muvâfık sorulup fasl olunmayup on beş yıldan berü terk olunmayan da'vâların muktezâ-yı şer'-ı kavîm ile hak üzre teftîş eyleyüp şer'le sâbit olan hukûk ashâbına alıvrılup içlerinde kâtil var ise şer'le haklarından gelindükden sonra bâkî ehl-i fesâdı kaç nefer ise kazıyyelerin sicillât idüp sûret-i sicilleriyle mukayyed ü mahbûs Dergâh-ı Mu'allâm'a gönderesiz ve koşup gönderdüğünüz kimesnelere tenbîḥ idesiz ki, yolda gaybet itdürmekden hazer ideler; şöyle bilesiz.

1441 *Osmanlı reâyâsından olduĝu ve kendisinin önce bir kişiye nikahlanıp daha sonra da Edirne'de başkasına satıldığını söyleyen Dârende Ate adlı zimmî kadının durumunun Tımışvar beylerbeyi ile Lipova kadısı tarafından araştırılması.*

Yazıldı.

Çavuş-oĝlı ile paşa hazretlerine gönderildi. Fî 15 Z., sene: 972

Tımışvar beĝlerbeĝisine ve Lipova kâdîsına hüküm ki:

Dârende Ate nâm zimmiyye gelüp; "Lipova'ya tâbî Sodin nâm kasabada sâkine olup Lovik Yuvar ve İstiyedenk(?) Diç Martin ve Petre ve Tokovik nâm zimmîler konşısı olup ve babasının adı İstiye ve anasının Lika ve karındaşlarının adı Todori ve Lokaç olup bir kimesneye nikâhlanup mahrûse-i Edirne'de satup hâliyâ İstanbul'da bir kimesne elinde bulunup; "Memâlik-i Mahrûse re'âyâsındanum." diyü bildürmeĝin sıhhati ma'lûm olmak için mezkûre câriye emânete konulup **buyurdum ki:**

Varıcak, varoş-ı mezbûra âdem gönderüp mezkûr[e]yi zikrolunan konşularından ve karındaşlarından ve sâyir bilür kimesnelerden tettebbu' idüp göresiz; fî'l-vâkı' re'âyâ tâyifesinden iken hılâf-ı emr alınup esîr itdükleri vâkı' ise sıhhati üzre yazup arz eyleyesiz.

1442 *Baĝdad'da vilâyet kitabesinde olan Dertenk Beyi Mustafa Bey'in, Eymanşah Derbendi'ndeki Nuri Zâviyesi'nin mahsulünün gelen geçen misafirlere sarfedilmesini temin etmesi.*

Yazıldı.

Mezbûr Kutbüddîn'e virildi. Fî 22 Zi'l-hucce, sene: 972

Bağdâd'da vilâyet kitâbet idüp Dertenk Beği olan Mustafâ Beğ'e ve kâtibi Üveys'e hüküm ki:

Dârende-i fermân Seyyid Kutbüddîn gelüp; "Eymânşâh Derbendi'nde vâkı' olan Nûrî Zâviyesi'nün berât-ı şerîfümle zâviyedârı olup derbend-i mezbûrdan mürûr iden âyende vü revendeye hıdmet idegelmiş iken zâviyesine ve vakfına Baba Gaybullâh cânibinden dahlolunup zabtiddürmedüğün" bildürdi. İmdi; zâviye-i mezbûre vakfı ile yanında olan defter-i cedîd-i hâkânîde sarâhaten mukayyed ü mastûrdur. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfümle vardukda, zikrolunan zâviye defter-i cedîd-i hâkânîde mukayyed olduğu vakfı ile defter-i cedîdden dahı ta'yîn olunup vakfınun mahsûlini girü zâviye-i mezbûreye gelen âyende vü revende-i müsâfirîne olıgeldüğü üzre sarfeyleyüp ferâğ-ı bâl ile devâm-ı devlet ve sebât-ı rif'atüm ed'ıyesine iştigâlde ola; şöyle bilesiz.

1443 *İstanköy halkına satılmak üzere gönderilen terekeyi taşıyan ve Gelibolu'da bekletilen geminin gönderilmesi.*

Yazıldı.

Gelibolu kâdîsına ve dizdârına ve emînine hüküm ki:

Merhûm ve mağfûrun-leh babam Sultân Selîm Hân *aleyhi'r-rahmetü ve'l-gufrân* Evkâfı'ndan İstanköy re'âyâsına iletüp bey' itmek için iki yüz müd tereke Hasan Re'îs gemisine tahmîl olunup ol bâbda emr-i hümayûnum virilüp Dergâh-ı Mu'allâm kullarından Hasan ile ol cânibe irsâl olunmuş iken Boğaz Hısârları'na varıldukda te'hîr olunduğu arz olunmağın **buyurdum ki:**

Evkâf-ı mezbûre terekesinden emr-i şerîfümle cezîre-i merkûme re'âyâsına bey' itmek için tahmîl olunup irsâl olunan gemiyi [emr-i] şerîfûme muhâlif avkitmeyüp ıtlâk idesiz; şöyle bilesiz.

1444 *Pazarcık'ta bulunan zift miktarının Südde-i Sa'âdet'e bildirilmesi.*

Yazıldı.

Velî nâm kimesneye virildi. Fî 21 Zi'l-hucce, sene: 972

Bâzârcık kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ taht-ı kazânda hâzır ne mikdâr zift var ise Südde-i Sa'âdetüm'de ma'lûm olması lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, te'hîr eylemeyüp hâzır ne mikdâr zift var ise ma'lûm idinüp yazup Südde-i Sa'âdetüm'e arzeyelesin.

1445

İznikmid kadısının, mîrî odun yüklemek için gelen at gemilerinin odun sıkıntısıyla karşılaşmalarını için rençber gemilerine odun yüklemeyi yasaklaması ve yasağa uymayanları Dergâh-ı Muallâ'ya göndermesi.

Yazıldı.

Şehremîninün âdemine virildi. Fî 21 Zi'l-hucce, sene: 972

Tashîh olunup tekrâr geçmiştir.

İznikmid kâdîsına hüküm ki:

Rençber tâyifesinden ba'zı kimesneler gemilerine ve kayıklarına odun tahmîl etmekle mîrî odun için at gemileri vardukda, aslâ odun bulmayup ziyâde muzâyaka çekilür imiş. İmdi; **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, bu husûsa mukayyed olup min-ba'd İznikmid İskeleyi'nden mîrî odun tamâm olmayınca şehremîni tarafından varan hâssa odun gemilerinden mâ-adâ rençber tâyifesinden ve gayriden bir kimesnenün gemilerine ve kayıklarına bir ağaç odun virdürmeyüp gereği gibi men' u def' idüp tenbîh ü te'kîd eylesin ki, hâricden kimesne odun almaya. Ba'de't-tenbîh eslemeyenlerin gemilerin girift idüp re'îslerin kayd ü bend ile Dergâh-ı Mu'allâm'a gönderesin.

1446

Hersek beyinin ve kadılarının, Nova Kalesi'nin tamiri için yeteri kadar adam göndermeleri.

Yazıldı.

Kethudâsı âdemine virildi. Fî 24 Zi'l-hucceti's-şerîfe, sene: 972

Hersek beğine ve kâdîlarına hüküm ki:

Bundan akdem hükm-i şerîfüm gönderilüp; "Nova Kal'ası'nun ta'mîri husûsı için taht-ı hükûmetinüzden âdem ihrâc idüp binâsına mu'âvenet etmek" emrüm olmuştu. Hâlen Foça ve Prepolya Kâdîlıkları'ndan aslâ bir ferd varmadığı i'lâm olundu. İmdi; kal'a-i mezbûrenün ta'mîri husûsı mühimmât-ı umûrdandır; ihmâl ü müsâhele câyiz değildir.

Buyurdum ki:

Hükm-i şerîfüm varıcak, aslâ te'hîr ü tevakkuf itmeyüp sen ki sancakbeğisin, bu husûsa bi'z-zât mukayyed olup emr-i sâbikum üzre taht-ı hükûmetinüzden kal'a-i mezbûre ta'mîri hıdmetine âdem ihrâc idüp defter idüp gönderüp hıdmet itdüresiz; ihmâl ü müsâheleden hazer eylesiniz. Şöyle ki; âdem ihrâcına eger serbest olan kurâ zâbitlarıdır ve eger havâss-ı hümayûn emînleridir ve gayridür, her kim emrüme muhâlif mâni' olursa isimleriyle yazup arzeyesin ki haklarından geline. Bu husûsa gereği gibi mukayyed olup ikdâm ü ihtimâm da dakîka fevtitmeyesiz.

1447

Bilecik Madeni'ndeki müselleme ve piyâde beyleri, görevli oldukları hizmet için noksan piyâde ve müselleme getirdiklerinden, geri kalanları da temin edip yayabaşı ve mukaddimleriyle birlikte istihdam etmeleri.

Yazıldı.

Bilecik Ma'deni'nde hizmet iden müselleme ve piyâde beğlerine hüküm ki:

Hâlen me'mûr olduğunuz hizmete ta'yîn olunan müselleme ve piyâdeleriniz tamâm getürmeyüp noksân üzre getürdüğünüz ecilden hizmet tamâm olmayup muzâyaka olduğu i'lâm olundu. İmdi; hizmet-i mezbûre mühimmât-ı umûrdandır. **Buyurdum ki:**

Hüküm-i şerîfüm varıcak, aslâ te'hîr ü tevakkuf itmeyüp her biriniz hizmete ta'yîn olunan nevbetli müselleme ve piyâdeden gelmeyüp bâkî kalanlardan bir ferdi girüde komayup cümlesin emrüm üzre yayabaşlarına ve mukaddimlerine bî-kusûr ihrâc itdürüp hizmete getürüp istihdâm itdürsüz. Eslemeyüp emrüm muhâlif nevbetli müselleme ve piyâdelerden te'allül idenleri kayd ü bend ile getürüp hizmet itdürsüz; ihmâl ü müsâheleden hazer eylesesiz. Bu husûs sonra hufyeten âdem gönderilüp yoklanur. Şöyle ki; müselleme ve piyâdeleriniz giç veyâ eksük getürsüz, aslâ özrinüz makbûl olmaz; dirliğiniz âhara virildüğünden gayri mu'âteb olursız. Ana göre mukayyed olarsız.

1448

Sâbık Erzurum beylerbeyinin kendi beratıyla verdiği timarların iptal edilip bunların sipâhi ve sipâhizâdelere verilmesi.

Yazıldı.

Armudcı-zâde'ye virildi. Fî 25 Zi'l-hucce'ti's-şerîfe, sene: 972

Erzurum beğlerbeğisine hüküm ki:

Bundan akdem Beğlerbeği olan Sinân dâme ikbâlühü beğlerbeği iken emr-i şerîfüm muhâlif mahall-i himmetden ba'zı kimesnelere kendü berâtıyla tîmâr virüp ve ne mikdâr kimesneye emre mugâyir tîmâr virilmiş ise defter idüp mühürleyüp Dergâh-ı Mu'allâm'a arz itdüğün ecilden **buyurdum ki:**

Hüküm-i şerîfüm varıcak göresin; fi'l-vâkı' müşârun-ileyh kânûna ve emr-i hümayûnuma mugâyir mahall-i himmetden ne mikdâr kimesneye ibtidâdan kendü berâtıyla tîmâr virmiş ise sâhiblerin getürüp berâtların ellerinden alup mühürleyüp Dergâh-ı Mu'allâm'a gönderesin. Tîmârların erbâb-ı tîmârın ma'zûllerinden tîmâra müstehk sipâhî vü sipâhî-zâdelere tevcih ü ta'yîn eylesesin. Kânûn-ı kadîme ve emr-i hümayûnuma mugâyir iş olmakdan ihtirâz idesin.

1449

Ladik'te haksız yere Şeyhlü karyesi halkından bazılarını hapseden, bir kısmının mallarına el koyan ve halka çeşitli şekillerde zulmeden Hamza'nın yakalanıp hapsedilmesi.

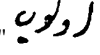
Yazıldı.

Şa'bân ve Hasan ve Mehmed nâm kimesneler ki arz getürmüşlerdür, anlara virildi. Fî 25 Z., sene: 972

Amâsiyye ve Ladik kâdîlarına hüküm ki:

Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "kazâ-i Ladik'a tâbi' Şeyhlu nâm karyeden Hamza nâm kimesne; "Evüm açıldı." diyü ehl-i karyeyi habsitdürüp üzerlerine nesne sâbit olmadın yüz sikke altunların alup ve ekinlerine koyun salup yidürüp ve karye içinde tüfenk atup te'addî eyledüğü husûsların görilmesi fermân olunup teftîş olundukda, sipâhîden ve gayriden niçe kimesneleri kendü tamında habsidüp hılâf-ı şer' yüz altunların aldığı ve ekinlerine koyun salup yidürüp ve tüfenk atduğu husûslar sâbit olup hılâf-ı şer' alınan altunları girü hükmolunup ashâbına alıvrilüp koyunları ve tüfenk te'addîsi tenbîh olunup men' olundukdan sonra cem'-ı kesîr hâzır olup ba'zıları; "Mâlîmuz alup* nâ-hak yire bizi darbitdi." ve ba'zıları dahı; "Menkûhamuz ve nâmzâdımız tefrika itdürüp ve bir hatîbi darbidüp cum'a namâzın kıldurmayup bunun emsâli zulm ü te'addîsinden müslimânlar tezallüm ü teşekkî itdüklerinde, a'yân-ı vilâyetden istifsâr olunup mezbûr hayli müddet sübaşılık idüp bir tarîkla tûmâra çıkup şerîr ve ehl-i telbîs ü tezvîrdür." diyü şehâdet itdüklerin" i'lâm itdüğünüz ecilden **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, ashâb-ı hukûka şer'le hakların alıvirdükden sonra şer'le sübût bulan mevâddun sûret-i sicillerin yazup ve mezbûr habsidüp arzeyleyesin ki; sonra emr-i şerîfüm ne vechile sâdır olursa mücebiyle amel oluna ve bu bâbda Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından kıdvetül-emâsil ve'l-akrân Mehmed *zîde kadruhû* mübâşir ta'yîn olunmuşdur. Ammâ; emr-i şer'den tecâvüz eylemeye; şöyle bilesin.

* Metinde " " şeklindedir.

1450 *Edirne'de, sipâhi Hasan'ı öldürdüğü halde, maktûlün vârisleri tarafından affedildiği için kendisine kısas tatbik edilmeyerek kardeşiyle beraber hapsedilen İrioğlu Hüseyin'in durumu hakkında bilgi verilmesi.*

Yazıldı.

Alî nâm kimesneye virildi; tâbi'-ı çakırcıbaşı. Fî 25 Z., sene: 972

Edirne kâdîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Südde-i Sa'âdet'den emr-i şerîf vârid olup; "Hasan nâm sipâhîyi İrioğlu Hüseyin bıçağla urduğın tav'an ikrâr idüp habsolunup ve mezbûr Hasan ol cerâhatden fevtolduğu i'lâm olunmağın mezbûr Hüseyin kısas olunmak" fermân olunmağın maktûl-i mezbûrun vârislerinden büyük birâderi olan Mustafâ kâtil-i mezbûrı afvidüp ve bir sağîr ve nâ-bâliğ karındaşı dahı olmağın habsolundu." diyü arzeyledüğün ecilden **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak göresin; fevtolan kimesne şerîr kimesne midür ve kâtil ne asıl kimesnedür, suç kimündür; tamâm ma'lûm idinüp dahı mufassal ü meşrûh yazup Bâb-ı Sa'âdet-me'âbum'a arzeyleyesin.

1451 *İspir Sancakbeyi Sinan hakkında ileri sürülen iddiaların araştırılıp neticesinin bildirilmesi.*

Yazıldı.

Armutcı-oğlu'na virildi. Fî 24 Zi'l-hicce, sene: 972

Erzurum beğlerbeğisine, Erzurum ve İspir kâdîlarına hüküm ki:

Sen ki İspir kâdîsısın, bundan akdem mektûb gönderüp ve "İspir Sancağı Beği Sinân dâme izzühûnun re'âyâya zulm ü te'addîsi olup şer'a itâ'ati yokdur." diyü bildürmeğin sancağı alınıp teftîş olunmağıçün hükm-i şerîfüm gönderilüp hâlâ müşârun-ileyh Dergâh-ı Mu'allâm'a gelüp; "Hısâr-erenlerinden on iki nefer kimesne kal'adan taşra yatup mescidde bir maktûl bulunup mezkûrlardan zannolunup sü'âl olundukda, içlerinden biri oğlanuma isnâd idüp oğlandan tefahhus olundukda, bilâ-ikrâh ikrâr idüp habsolmuşken hısâr-e[re]nleri ve sipâhî tâyifesi cümle ittifâk ile gelüp evimüz basup beni ve âdemlerümi mecrûh idüp mahbûsı halâs itmişlerdür." diyü arz-ı hâl sunmağın kâdî-i mezkûrun mukaddemâ gönderdüğü arzun sûreti ve müşârun-ileyhün arz-ı hâli sûreti aynı ile ihrâc olunup sıhhat kangı cânibdedür, fesâd ü şenâ'at kimlerde idüğü ma'lûm olması lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfümle Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından Alî zîde kadruhû varıcak, tarafeynün takrîrlerine nazar idüp dahı husamâyı berâber idüp bu husûsları tamâm dikkat ü ihtimâmla hak üzre bi-hasebi's-şer'î's-şerîf teftîş idüp kâdî-i mezbûrun müşârun-ileyhe isnâd idüp arzitdüğü husûslar vâkı' mîdur, yohsa mûmâ-ileyhün arz-ı hâl itdüğü üzre mescidde maktûl bulunup fesâd olmağla kâtîli ele getirüp habsolunmuşken sipâhîler ve hısâr-erenleri ittifâkla evin basup fesâd ü şenâ'at itdükleri sahîh midür, bu bâbda sıhhat kangı tarafdadur; tamâm ma'lûm idinüp dahı kimesneye meyl ü muhâbâ itmeyüp bu mâcerâ yanınızda bi-hasebi's-şer'î's-şerîf ne vechile sâbit ü zâhir olur ise sübût u zuhûr bulan ahvâllerin sıhhati ve hakîkati üzre ale't-tafsîl yazup bildüresiz. Bu bâbda garaz u ta'assubdan ve hılâf-ı vâkı' kazıyye arzitmekden hazer idüp câdde-i hakdan udûl ü inhıraf itmeyesiz

1452 *Bosna beyinin, Düşman donanmasının Hersek sancağına saldırması durumunda Hersek beyine gerekli yardımı yapması.*

Âdemine virildi. Fî 24 Zi'l-hicce, sene: 972

Bosna beğine hüküm ki:

Hersek Beği Yûnus mektûb gönderüp; "küffâr-ı hâksârun deryâda donanması olup sancağundan bir mahalle düşmesinden ihtiyât idüp anun gibi düşm[en]ün hücûmı oldukda, mu'âvenet olunmak lâzım idüğün" bildürmeğin lâzım geldükde seni mu'âvenete taleb itmeğıçün kendüye hükm-i şerîfüm irsâl olunup **buyurdum ki:**

Sancağın sübaşları ve sipâhîleri ile müretteb ü mükemmel düşmen yarağıyla kemâ-kân sancağının hıfz u hırâsetinde olup dâyimâ müşârun-ileyh tarafına nâzır olup göz ve kulak tutup anun gibi olursa mûmâ-ileyh sana mektûb ü âdem gönderüp mu'âvenete taleb eyleye, hem sancağın muhâfazasında olup ve hem müşârun-ileyh[e] a'dânun def' u ref'ı bâbında envâ'-ı ikdâm ü ihtimâmın zuhûra getüresin. Giç irişmekle veyâ sû-yı tedbîr ile memleket ü re'âyâyâ zarar u ziyân irişmekden hazer idüp basîret üzre olasın. Sonra özrün makbûl olmaz; mu'âvenet üzre olup ana göre mukayyed olasın.

Yazıldı.

Bu dahı.

Bir sûreti, Klis beğine.

1453 *İznikmid İskeleyi'nden mîrî odun yüklemek için gelen at gemileri yüklerini alıncaya kadar hiçbir şekilde diğer gemilere odun verilmemesi.*

Yazıldı.

Şehremîni âdemine virildi. Fî 24 Zi'l-hucce, sene: 972

İznikmid kâdîsına hüküm ki:

Ba'zı kimesneler gemilerine ve kayıklarına odun tahmîl itmekle mîrî odun için at gemileri vardukda aslâ odun bulmayup ziyâde muzâyaka çekilür imiş. **Buyurdum ki:**

Bu husûsa mukayyed olup min-ba'd İznikmid İskeleyi'nden mîrî odun tamâm olmayınca şehremîni tarafından varan hâssa odun gemilerinden mâ-adâ bir ferdün gemisine ve kayıklarına bir ağaç odun virdürmeyesin. Gereği gibi men' u def' idüp tenbîh ü te'kîd eylesin ki, hâ[ri]ciden kimesne odun itmeye. Ba'de't-tenbîh eslemeyenlerin gemilerin girift eyleyüp re'îslerin kayd ü bend ile Dergâh-ı Mu'allâm'a gönderesin. Sonra bu husûs hufyeten tecessüs olunur; emrûme muhâlif iş ola, aslâ özrün makbûl değıldür; bilmiş olasın.

1454 *Mısır beylerbeyinin, barut ve güherçile sıkıntısını gidermek için kendisinden talep edilen miktarda barut ve güherçileyi bir an önce göndermesi.*

Yazıldı.

Pars Alî Çavuş'a virildi. Fî 24 Zi'l-hucce, sene: 972

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Bundan akdem sana defe'âtle ahkâm-ı şerîfe gönderilüp barut-ı siyâha tamâm ihtiyâc vardır. Güherçileyi ve barut-ı siyâhı her ne mikdâr mümkün ise ihtimâm idüp ziyâde işletdirmek emrüm olmuş idi. Husûs-ı mezbûr ehemmi-i mühimmâtıdan olup bu câniblerde baruta tamâm muzâyaka vardır. **Buyurdum ki:**

Ol emr-i mühimme gereği gibi mukayyed olup her ne mikdâr mümkün ise barut-ı siyâhı işletdürüp ve güherçileyi dahı tabhitdürüp vâfir ü müstevfî ihzâr itdürüp dahı üslûb-ı sâbık üzre bu cânibe irsâli bâbında envâ'-ı ikdâm ü ihtimâmın zuhûra getüresin.

1455

Beliçor karyesindeki evine giderken Arnavutköy ile Büyük Kemer arasında kaybolan Sağ-bölük ulûfecilerinden Hüsrev'in durumunun araştırılması ve neticesinin bildirilmesi.

Yazıldı.

Sekbân Kara Alî Beğ'e virildi.

Hâslar kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ sağ-bölük ulufecilerinden Husrev nâm kimesne bir kulu ile Alîbeğköyi'nden geçüp Beliçor(?) nâm karyede vâkı' olan evine giderken Arnavudköyi ile Büyük Kemer mâ-beyninde nâ-bedîd olduğu arz olunmağın **buyurdum ki:**

Sekbân Alî vardukda, müşârun-ileyh ile bi'z-zât mahall-i mezbûra varup kurbinde olan kurâ halkından ve yatduğu yirlerden onat vechile teftîş ü tefahhus eyleyüp göresin; fi'l-vâkı' mezbûr kulu ile sahîh katl[olunup] meyyiti bulunmuş mıdır, yohsa âhar yire [mi] gitmişdür, nice olmuşdur; tamâm ma'lûm idinüp dahı sahîh katlolunmuşlar ise kimler katleylemişdür; ehl-i fesâdı buldurup zuhûra getürüp habsidüp arzeyelesin.

1456

bkz. hkm. 1441

Yazıldı.

Timışvar defterdârına ve Lipova kâdîsına hüküm ki:

Ate nâm zimmi[yye] gelüp; "havâss-ı hümayûndan Lipova'ya tâbi' Sodin nâm kasabada sâkin olup Lovik Yuvan ve İstiyedenk(?) Diç Martin ve Petre ve Tokovik nâm zimmîler konşısı olup ve babasının adı İstiy ve anasının adı Lika ve karındaşlarının adı Todori ve Lokaç olup Memi Voyvoda nâm kimesnenün karındaşı Turmuş nâm kimesneye nikâhlanup mahrûse-i Edirne'de satup hâliyâ İstanbul'da bir kimesne elinde bulunup harâc-güzârlarumdan idüğün" bildürmeğün sıhhati ma'lûm olmak için mezkûre emânete koyılup **buyurdum ki:**

Mezbûra âdem gönderüp mezkûreyi zikrolunan konşılardan ve karındaşlarından ve sâyir bilür kimesnelerden tettebbu' idüp fi'l-vâkı' babası harâc-güzârlarumdan iken ol vechile alındığı vâkı' ise ma'lûm u zâhir ola, sıhhati üzre yazup arzidesin.

1457

Gelibolu'daki Sultan Murad Sarayı'nı, tersane yerlerini ve mîrî kadirga çekilen yerleri bazı kimselerin pislettikleri ve kötü kullandıkları bildirildiğinden bu durumun önüne geçilmesi.

Yazıldı.

Husâm Re'îs'e virildi. Fî 27 Muharrem, sene: 973

Gelibolu kâdîsına ve Hâssa Harc Emîni olup Nâzır olan Halîl'e hüküm ki:

Hâliyâ; "ceddüm Sultân Murâd Hân aleyhi'r-rahmetü ve'l-gufrânun Gelibolu'da vâkı' olan sarâyına ve tersâne yirlerine ve mîrî kadirga çekilen yirlere ba'zı kimesneler esbâb döküp kullanup te'addî itdüklerin" sen ki nâzırsın, i'lâm itdüğün ecilden **buyurdum ki:**

Merhûm-ı müşârun-ileyhün sarâyına ve tersâne yirlerine ve mîrî kadirğa çekilen yirlere hılâf-ı [emr] aslâ bir ferdi dahl ü ta'arruz itdürmeyüp gereği gibi men' u def' eyleyesin. Memnû' olmayanları isimleri ile yazup arzeyelesin.

1458

Avlonya'da, biregi berâtıyla tımara çıkıp daha sonra da tımarını zeamete yükselten ve bazı seferlere de katılmadığı öne sürülen Murad bin Yusuf'un durumunun araştırılarak gerekenin yapılması.

Yazıldı.

Mükerrerdür.

Rûmili beğlerbeğisine hüküm ki:

Avlonya sancağında Belgrad nâhiyesinde yiğirmi bin sekiz yüz akça ze'âmet[i] olan Murâd bin Yûsuf için; "Biregi berâtıyla tımâra çıkmışdur." diyü Rikâb-ı Hümâyûnum'a ruk'a sunilup sıhhati ma'lûm olmağıçün sunılan ruk'anun sûreti ihrâc olunup sana gönderildi. **Buyurdum ki:**

Mezkûr za'îmi getürdüp arz-ı hâline nazar idüp dahı alaybeğisinden ve çeribaşısından ve ahvâlin bilür mu'temed sipâhîlerden ahvâlin tefât idüp fi'l-vâkı' mezkûr sahîh sipâhî veyâ emr-i hümâyûnumla tımâra çıkup dahı tımârın ze'âmete yitişdürmiş olmayup i'lâm olunduğı üzre ecnebî olup biregi berâtıyla tımâra çıkup za'îm olmuş ise -ki, tamâm ma'lûmun ola- berâtların ellerinden alup kendüyi habsidüp ahvâlin sıhhati üzre yazup arzeyelesin ve arz-ı hâlde mezkûr için; "Ba'zı seferleri seferlememişdür." diyü i'lâm olunur. Fi'l-vâkı' ol seferleri seferlemiş midür, yohsa kendü varmayup yirine âhar kimesne mi yoklanmışdur; anı dahı görüp sıhhatin ma'lûm idinüp arz-ı hâlde mastûr olan mevâddun gavrine irişüp sıhhati üzre yazup bildüresin.

1459

İstanbul'dan Budun'a kadar yol üzerinde bulunan kadıların, Budun'daki neferlerin mevâcibleri için gönderilen hazîneyi getiren Mustafa Çavuş'a hazînenin muhafazası için yardım etmeleri.

Yazıldı.

İstanbul'dan Budun'a varınca yol üzerinde vâkı' olan kâdîlara hüküm ki:

Hâlen Budun'da olan neferât mevâcibi için irsâl olunan hazîne ile Dergâh-ı Mu'allâm yayabaşlarından *kıdve[tü]l-emâsil* Mustafâ zîde kadruhû irsâl olunmuşdur. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfümle her kankınızın taht-ı hükûmetine dâhıl olursa, hazîne hıfzıtmek için menâzil ü merâhilde kifâyet mikdârı âdem ihrâc idüp hıfz u hırâset itdüresiz ve emîn ü sâlim birbirinize ulaşıdurasız.

1460

Şehrizol beylerbeyinin, Gülanber Kalesi'nin etrafında boş ve harabe yerlerin mamur edilmesi için oradaki zaviyenin vakıf yerleri mahsulünden karşılanmasını sağlaması ve bu yerleri başkalarına timar olarak vermemesi.

Mezbûra virildi. Fî 25 Zi'l-hucce, sene: 972

Şehrizol beğlerbeğisine hüküm ki:

Seyyid Kutbüddîn gelüp; " "Gül'anber Kal'ası'nun etrâfında âtıl u bâtıl harâbe yirleri ma'mûr itmek üzre ber-vech-i tîmâr tâlib olanlara tevcîh idesin." diyü virilen hükm-i şerîfüm mücebine âtıl u bâtıl yirler tevcîh olunup ol bahâne ile şeyhî olduğum Sûhte(?) Zâviyesi'nün defterde mukayyed vakıf yirlerin zâviye] re'âyâsı tîmâr alup berât itmekle; "Bizüm tîmârımızdur." diyü vakfa müteveccih olan hukûkî virmeğe nizâ' iderler." diyü bildürdi. İmdi; **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfümle varıcak göresin; arzitdüğü gibi ise zâviyenün vakf toprağına "Âtıl u bâtıldur." diyü tîmâr vormeyüp emr-i şerîfüm mücebine vormelü olduğunda ve sipâhî-zâde ve ma'zûl tâyifesine tevcîh idüp re'âyâ tâyifesin bu bahâne ile ehl-i berât itmekden sakınup defter-i cedîd-i hâkânîde vakf kaydolunup evvelden vakfiyyet üzre tasarruf olunugelen yirleri kemâ-kân vakf için tasarruf itdüresin. Hılâf-ı emr ve mugâyir-i defter kimesneye iş itdürmeyesin.

1461

Selanik'te müteveffa Ali Paşa'nın yaptırdığı hamamın evkâfa zararı varsa yıktırılması.

Yazıldı.

Selanik ve Sidrekapsi kâdîlarına hüküm ki:

Vezîr-i A'zamum iken fevtolan Alî Paşa'nun mahrûse-i Selanik'de binâ itdüğü hammâmın evkâfa zararı olduğu arz olunmağın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, bi'z-zât hammâm-ı mezbûrun üzerine varup bî-garaz müslimânları ihzâr idüp bi-hasebî's-şer' teftiş idüp göresiz; binâ olunan hammâmın evkâfa zararı var mıdur, nicedür; tamâm ma'lûm idinüp şöyle ki; evkâfa zararı var idüğü şer'le sâbit ü zâhir ola, hedmidüp ref' idesiz. Evkâfa ve gayra zararı yoğ ise arzidesiz. Sonra ol bâbda emrüm ne vechile olursa mücebi ile amel eylesiz.

1462

Çorlu kadısının, kefile vererek hapisten çıkardığı üç levendi yakalayarak Südde-i Sa'âdet'e göndermesi.

Yazıldı.

Sekbân Kara Alî Beğ'ün âdemine virildi. Fî gurre-i Muharremi'l-harâm, sene: 973

Çorlu kâdîsına hüküm ki:

Şa'bân İmirze ve Kâdîgöl nâm karyeden Pîrî bin Mahmûd ve Yûsuf bin Dögeç ve Tur Bâlî bin Ramazân nâm levendleri kefile virüp habsden ıtlâk itdüğün i'lâm olunmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, mezkûrlar her kande ise bulup kayd ü bend ile Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin.

1463

Avlonya sancağında, biregi beratıyla timara çıkıp daha sonra timarını zeamete yükselttiği ve seferlere çıkmadığı öne sürülen Murad bin Yusuf'un durumunun araştırılarak gerekenin yapılması.

Yazıldı.

Za'îm Alî Beğ'e virildi. Fî 22 Zî'l-hicce, sene: 972

Rûmili beğlerbeğisine hüküm ki:

Dârende Alî gelüp Avlonya sancağında Belgrad nâhiyesinde yigirmi bin sekiz yüz akça ze'âmeti olan Murâd bin Yûsuf için; "Babası hayâtda sipâhî iken biregü beratıyla tîmâra dühûl itmişdür. Teftîş olunup didüğüm gibi çıkmazsa şimdiye değin telbîs ile yidüğü ze'âmeti mahsûli için mezbûrun mâlından iki yüz bin akça mîrîye hâsıl olmazsa ben edâ idem." diyü Rikâb-ı Hümâyûnum'a ruk'a sunulup sıhhati ma'lûm olmak için sunılan ruk'anun sûreti ihrâc olunup sana gönderildi. **Buyurdum ki:**

Za'îm-i mezbûr varıcak, mezkûr za'îmi getürdüp arz-ı hâl nazar idüp dahı alaybeğisi ve çeribaşısı ve ahvâlin bilür mu'temedün-aleyh sipâhîleri tamâm dikkatle teftîş idüp ibtidâ beratını taleb idüp göresin; fi'l-vâkı' babası hayâtda olup emr-i hümâyûnumla tîmâra dühûl itmiş olmayup âharun beratıyla tîmâra çıkup dahı tîmârın ze'âmete yitişdürmüş ise -ki, tezvîr ile tîmâra dühûl itmiş ola- beratların ellerinden alup mühürleyüp Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin ve arz-ı hâlde ola[n] seferleri seferlemiş midür, anı dahı alaybeğisinden ve çeribaşısından ve sancağı sipâhîlerinden dikkat üzre tefahhus idüp ol bâbda hakikat-i hâlini ma'lûm idinüp arz-ı hâlde mastûr olan mevâddun gavrine irişüp tafsîl-i ahvâlin sıhhati üzre yazup bildüresin.

1464

Vezir Mustafa Paşa'nın, Mağrib Trablusu beylerbeyi iken ölen Turgud Bey'in yanındaki reislerden kaptanlık yapabilecek reislerle müstakîl gemi kullanabilecek reisleri Asitâne-i Sa'âdet'e getirmesi.

Yazıldı.

Vezîr Mustafâ Paşa'ya hüküm ki:

Mağrib Trablusu Beğlerbeğisi olup şehîd olan Turgud Beğ'ün yanında olan gönüllü re'îslerden müstakîl gemi kullandurup kapudân u re'îs nâmına olanlara istimâlet ile Südde-i Sa'âdetüm'e getirilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Anun gibi müteveffâ-yı müşârun-ileyhün yanında olan gönüllü re'îslerden kapudân olmağa ve müstekıl gemi kullanmağa kâdir olan yarar re'îslerine vech ü münâsib gördüğün üzre istimâlet virüp gemileri ile yanuna alup Âsitâne-i Sa'âdetüm'e getüresin. İnşâ' a'llâhu'r-Rahmân istihkâklarına göre ri'âyet olunurlar.

1465 *Çorum'da yol kestikleri ve adam öldürdükleri için kendilerine yataklık edenlerle birlikte hapsolunan eşkıyadan, yakalanamamış olanların da yakalanması ve durumları hakkında bilgi verilmesi.*

Yazıldı.

Beğün kapukethudâsına virildi. Fî gurre-i Muharremi'l-harâm, sene: 973

Çorum beğine hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Livâ-i mezbûrun sınırı nihâyet bulduğu mahalde ba'zı kuttâ'ut-tarîk gurbet tâyifesi gelüp âyende vü revendenün yolına inüp katl-i nüfûs idüp Kengırı sancağında Karı ve Ortalıca nâm karyeler halkı ile Çorum sancağında Çukuruluç nâm karye halkı yatakları olup ve Çorum sipâhîlerinden üç nefer sipâhî at ve yarak virüp mu'âvin oldukları sebebden fitne vü fesâdları ziyâde olup ılgar ile üzerlerine varıldukda firâr idüp yatakları teftîş olundukda zikrolunan karyeler halkı ile ol sipâhîlere arkalanup hâliyâ; "Havfümüzden at ve azık virdük." diyü şirret idüp lâkin sahîh yatakları ve mu'în oldukları mukarrer olmağın kal'ada habsolundılar." diyü arzitedüğün ecilden **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, mezbûrûn müfsidlerden gaybet idenler her ne cânibe gitmişler ise dikkat ü ihtimâm idüp ele getirüp hakikat-i hâlleri neye münce olur ise, isimleriyle tafsîli ile yazup bildüresin. Tezvîr ü telbîsden ilâ-âhırîhî.

1466 *Tekirdağ'da üretilmekte olan kiremitin standartlara uygun olarak üretilmesi; bu konuda sahtekârlık edip kalitesiz ve küçük çapta kiremit imal edenlerin ise cezalandırılması.*

Yazıldı.

Mezkûra virildi. Fî 27 Zi'l-hucce, sene: 972

Tekfûrtağı kâdîsına hüküm ki:

Taht-ı kazâna tâbi' Hür(?) nâm karye ve gayri mahalde kadîmden kiremid işlenüp mahrûse-i İstanbul'a getirilüp bey' olunugelüp hâlen zikrolunan kiremid olgeldüğü üzre işlenmeyüp küçük kâlib ile işlenüp onat bişürmeyüp kiremid emrinde hîle vü hud'adan hâlî olmadukları ecilden kadîmden işlenügelen kiremidün kâlibı mahrûse-i İstanbul mutesibinde mahfûz olmağın nümûne için alınıp sana gönderildi. **Buyurdum ki:**

Dergâh-ı Mu'allâm çavuşları oğullarından Mehmed vardukda, bu bâbda bi'z-zât mukayyed olup zikrolunan mahalle ve sâyir kiremid işlenen mevâzi'a âdemler gönderüp kiremid işleyenlere muhkem tenbîh ü te'kîd idüp min-ba'd gönderilen nümûne üzre kesdürüp kadîmden isti'mâl olunugelen tamgalı kâliba muhâlif kimesneye noksân üzre kesdürmeyesin ve bişürmesine dahı tamâm mukayyed olup onat bişürdüp hîle vü hud'a

itdirmeyesin. Şöyle [ki]; ba'de'l-yevm gönderilen kâlîba muhâlif kiremid işlenüp gönderile veya onat bışmeyüp çiğ gele, taşra çıkartmayup bey' itdürilmez; getürenler mu'âteb olur, sen dahı mes'ûl olursın. Ana göre emrûme muhâlif ve olıgelene mugâyir bir ferde iş itdirmeyesin.

1467

Sirem'e varıncaya kadar yol üzerinde bulunan kadılar ile Sağ-bölük Garipler Ağası Hasan Ağa'nın, o tarafa gönderilen Sol-bölük Ulûfeciler Ağası Mustafa ile bütün bölüklerin zahire ihtiyaçlarını karşılamaları.

Yazıldı.

Maksûd Kethudâ'ya virildi. Fî selhı Zi'l-hucce, sene: 972

Sirem'e varınca yol üzerinde vâkı' olan kâdîlara hüküm ki:

Hâliyâ kıdvetü'l-emâcid ve'l-ekârim Sol-bölük Ulûfecilerüm Ağası Mustafâ *dâme mecdühû* umûmen bölükleri ol cânibe irsâl olunmağın **buyurdum ki:**

Mûmâ-ileyh ile kullaruma zahîre lâzım olup size mektûbların gönderdükde taht-ı kazânuzdan arpadan ve ekmekden ve peynir ve yağ ve sâyir me'kûlâtıdan her ne taleb iderler ise bulunandan akça ile kifâyet kadar zâd ü zevâdelerin tedârük idivirüp menâzil ü merâhilde muzâyaka çekdurmeyüp ve bu bahâne [ile] kimesneye zulm ü te'addî itdirmeyüp hemân emrûm üzre lâzım olan zahîrelerin bulıvirüp yollarda zahîreye ihtiyâc çekdurmeyesiz; şöyle bilesiz.

Yazıldı.

Bu dahı.

Bir sûreti, vech-i meşrûh üzre Sağ-bölük Garîbler Ağası Hasan Ağa'ya yazılmışdur.

1468

Peçuy serhadlerinde bulunması gereken kuvvet için, Mohaç Beyi Hamza'nın yardımına gidecek olan Sağ-bölük Ulûfeciler Ağası Mustafa ile Sağ-gurebâ Ağası Hasan'ın emrindeki neferleri toplayıp Sirem'de beklemeleri.

Yazıldı.

Maksûd Kethudâ'ya virildi. Fî selhı Zi'l-hucce, sene: 972

Sağ-bölük Ulûfeciler Ağası Mustafâ Ağa'ya hüküm ki:

Hâliyâ Mohac Beği Hamza *dâme ızzühûya* sancağında Peçuy serhaddinde hıdmet emrûm olup mûmâ-ileyhden mu'âvenet için Sağ-gurabâ Ağası Hasan *dâme mecdühû* ile umûmen bölüklerinüzde olan kullarumla ta'yîn idüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, te'hîr eylemeyüp bölüğünde olan kullarumla mu'accelen mahrûse-i İstanbul'dan ol cânibe müteveccih olup hâzır bulunmayan kullarum her kande ise mektûbun gönderüp yanuna götürüp ve yollarda zikrolunan kullarımı onat zabtidüp re'âyâyâ

zulm ü te'addî itdürmeyüp her ne alurlar ise akça ile aldurup zikrolunan kullarımı istimâletle hüsn-i zindegânî üzre alup gidüp eslemeyüp inâd üzre fesâd ü şenâ'at idenleri te'dîb idüp muhtâc-ı arz olanı yazup arzeyleyesin. Ol bâbda tamâm basîret ü ikdâm üzre olasın. İnşâ'a'llâhü'l-E'azz Sirem'e varup vusûl buldukda, müşârun-ileyhle haberleşüp şöyle ki; "Hıdmet ü akın mahalli olmuştur." diyü bölükle seni yanına* da'vet itdükde aslâ te'hîr itmeyüp mûmâ-ileyh ağa kulumla hüsn-i ittifâkla bölü[ğü]nüzde olan kullarumla varup müşârun-ileyhe mülâkî olup kemâl-i ittihâd üzre cümleñüz yek-dîl ü yek-cihet olup vech ü münâsib gördükleri üzre hıdmetde ve yoldaşlıkda bulunmakda envâ'-ı ikdâm ü ihtimâm üzre olasız; şöyle bilesiz.

* Metinde " " şeklindedir.

Yazıldı.

Bu dahi.

Bir sûreti, vech-i meşrûh üzre Sağ-bölük Garîbler Ağası Hasan Ağa'ya.

1469

Osmanlı Donanması'ndaki askerlerin zahire ihtiyacı için gemilerle gönderilen malzemenin askerlere para ile satılıp bu hususta sıkıntı çekilmesinin önlenmesi.

Yazıldı.

Frânçe dragmanına virildi. Fî 28 Zi'l-hicce, sene: 972

Vezîr Mustafâ Paşa'ya hüküm ki:

Hâliyâ Donanma-i Hümâyûnum'da olan asker-i hümâyûnumun zahîreleriyeçün mahrûse-i İstanbul'dan karamürsel gemilerinden Hasan ve Abdî ve Alî oğlu Sinân ve Pervâne nâm re'îslerün dört pâre gemileri envâ'-ı zehâyir ile memlû kılınup dört pâresi dahi tahmîl olunmak üzre olup inşâ'a'llâh bunların akabinden on beş pâre gemiye varınca zahîre tedârük olunup İnebahtı'ya irsâl olunmaktadır ve Ağrıboz'da ve İnebahtı'da onar bin kintâr peksimad tedârük olunup ihzâr olunmuştur. Andan gayri havâss-ı hümâyûnda ne mikdâr buğday var ise der-anbâr olup ve ba'zı un olmak üzredür. Senünle olan Donanma-i Hümâyûn gemilerinden on beş pâre kadirge gelüp alup gitmesine mütevakkıflardır.

Buyurdum ki:

Hüküm-i şerîfüm varıcak, zahîreye ihtiyâc var ise te'hîr eylemeyüp i'timâd itdüğün rü'esâ kapudânlarından bir yararın baş idüp vech ü münâsib gördüğün üzre kifâyet kadar kadirge koşup zikrolunan mahallerde ihzâr olunan zahîre gemilerin ve peksimat ve sâyir mühimm olan un ve buğdayı lâzım olduğu kadar alup inâyetu'llâh ile varup vusûl buldukda, asker halkına ve kürekciye akça ile bey' itdürüp ma'îşetleri bâbında muzâyaka çekdürmeyüp dîn ü devlet-i hümâyûnuma müte'allik hıdemât u yoldaşlıkda envâ'-ı mesâ'î-i cemîlen zuhûra getirüp lâzım ü mühimm olan husûsunuzla muhâsara itdüğünüz kal'a ahvâlin ve küffâr-ı hâksâr donanmasından vâkıf u muttali' olduğunuz ahhârı ihbârdan hâlî olmayasız.

1470

Tımışvar beylerbeyi ile beraber Sakmar Kalesi'ni muhasara eden Kral-oğlu'nun kuşatma hakkında bilgi vermesi.

Yazıldı.

Atlas kîse ile gümüş kozalak ile Mustafâ Çavuş'a virildi. Fi't-târîhü'l-mezbûr.

Kral-oğlu'na nâme-i şerîf yazıla ki:

Emîru'l-ümerâ'i'l-kirâm Tımışvar Beğlerbeğisi Mustafâ *dâme ikbâlühû* ile Sakmar Kal'ası'na mübâşeret ideli hayli zamân olup ol vakıtden berü haberinüz vârid olmayup kal'a-i mezbûrenün muhâsarası ile yarağ u askere ihtiyâc var mıdur, ma'lûm olmağıçün nâme-i hümayûnumuz Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil Mustafâ *zîde kadruhû* ile irsâl olundu. Vusûl bulıcak, kal'a-i mezbûrenün muhâsarası ne mertebeye varmışdur, şimdiye değin bi-inâyeti'llâhi te'âlâ feth u zafer müyesser olmuş mıdur, el-ân muhâsara üzre olduğunuz takdîrce mübâşeret ideli ne mikdâr zamân olmuşdur, a'dânun cem'ıyyeti tedennîde midür veyâ tefâvüt üzre midür, Rûmili'nden ta'yîn olunan sancakbeği kullarum sancakları askerleriyle varup mu'âvenete irişmişler midür, Tımışvar askeri ile Budun'dan gelen asker-i hümayûnumdan yanınızda ne mikdâr leşker vardur, sâbıkâ irsâl olunan ahkâm-ı şerîfe muktezâsınca icâb iderse Silistre beği ile Boğdan'dan emrolunan ve Eflak'dan ta'yîn olunan beşer bin müsellah u mükemmel âdemi serdârlarıyla taleb idüp andan gayri asker ü yarağa ihtiyâc var mıdur, leşkerün zahîrelerinde vüs'at var mıdur yohsa muzâyaka üzre midür, a'dâ tarafının etvâr u evzâ'ı ne yüzdendür, re'y-i fâsid ve hayâl-i kâsidlerine tamâm muttali' olup kal'a-i mezbûre muhâsarası ile düşmen ahvâli şimdiye değin neye müncer olmuşlar ise ale't-tafsîl Atebe-i Ulyâm'a i'lâm eylesin; şöyle bilesin.

1471

Karahisar-ı Sâhib beyinin bir mikdar parasını alıp kaybolan Kapıkethudâsı Rıdvân'ın yakalanarak Südde-i Sa'âdet'e gönderilmesi.

Yazıldı.

Rûmili kâdîlarına hüküm ki:

Hâlâ Karahısâr-ı Sâhib Sancağı Beği kıdvetü'l-ümerâ'i'l-kirâm Mahmûd *dâme ızzühû* âdem gönderüp; "Rıdvân nâm kulu kapukethudâlığı hıdmetinde iken müşârun-ileyhün hayli altunun alup gaybet idüp Rûmili câniblerine gıtdüğün" i'lâm itmeğün **buyurdum ki:**

Mezkûr her birinüz taht-ı kazânuzdan tettebbu' u tecessüs idüp her ne mahalde bulunursa mecâl virmeyüp tutup hükm-i şerîfümle varup âdemlerine koşup Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesiz.

1472

Sakmar Kalesi'ni muhasara eden Tımsıvar beylerbeyinin muhasara ve muhasaradaki askerlerin durumu hakkında Südde-i Sa'âdet'e bilgi vermesi.

Yazıldı.

Mezkûr Mustafâ Çavuş'a virildi.

Tımsıvar beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâlen Sakmar Kal'ası'nun muhâsarasına mübâşeret olunduğu i'lâm olunalı hayli zamân olup haberün vârid olmayup dâyimâ nazar-ı ferhunde-eserüm ol câniblere olmağla senünle kal'a muhâsarasında olan asker-i hümâyûnumun ahvâli ma'lûm olması lâzım ü mühimm olmağın **buyurdum ki:**

Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından Çavuşum Mustafâ *zîde kadruhû* varıcak, kal'a-i mezbûrenün muhâsarası ahvâli ne mertebeye varmışdır, el-ân muhâsara olunmakda mıdır, mübâşeret olunalı ne mikdâr zamân olmuşdur, küffârın cem'ıyyeti niçedür, ne tedârükdedür, a'dâ tarafından düşmen gelüp cem'ıyyetleri artmak üzre midür, yohsa sâbıkâ olduğu hâlet üzre midür, derneklerinün tedennîsi ve tefâvüti var mıdır, Kral-oğlı'nun yanında ne mikdâr leşkeri vardır, beğleri kemâl-i itâ'at ü inkıyâd üzre a'dânun def'ie makdûrların sarfiderler mi, Rûmili'nden mu'âvenete emrolunan beğler kullarum sancakları askeri ile varup yanuna cem' olmuşlar mıdır, Budun'dan gelen asker ile Tımsıvar askeri cümle ne mikdâr asker olmuşdur, bundan akdem Silistre beği sancağı askeriyle Boğdan'dan beş bin müsella leşker ile ve Eflak voyvodası dahı beş bin müsella u mükemmel âdem hâzır idüp mu'âvenete göndermeleriyçün mûmâ-ileyhimâ voyvoda kullaruma hükm-i hümâyûnum gönderilmişidi. Lâzım ise anlara mektûb ü âdem gönderüp mu'âvenete emrolunan leşkerlerin serdârlarıyla yanuna getirildiği takdîrce mu'âvenet için asâkir-i mansûreye dahı ihtiyâc var mıdır, yat u yarak kal'a muhâsarasına kifâyet ider mi ve müctemi' olan asker-i hümâyûnumun zahîreleri bâbında vüs'at var mıdır, muzâyaka üzre midür, küffâr-ı hâksâr taraflarınun etvârı ve evzâ'ı ne yüzdendür, fikr-i bâtılalarına tamâm tahsîl itdürüp yanunda olan asâkir-i fevz-me'serüme gereği gibi istimâlet virüp cibilletünde muzmer olan vüfûr-ı firâset ve kemâl-i şecâ'at ü ihtimâmundan me'mûldür ki, fursat el virdüğüne göre dîn ü devlet-i hümâyûnumda müte'allik olan hıdemâtda bezl-i makdûr ve sarf-ı bî-dirîğ idüp askeri kışa uğratmadın itmâm-ı maslahat idüp yanunda olan leşkerün cümle ahvâli ile düşmen tarafından ma'lûmun olan ahbârı mufassal ü meşrûh yazup arzeyeleyesin.

1473

Avlonya'da biregi beratıyla timara çıkan ve daha sonra timarını zeâmete yükselten Murad bin Yusuf'un aynı zamanda seferlere de katılmadığı bildirildiğinden durumun araştırılarak bildirilmesi.

Yazıldı.

Rûmili beğlerbeğisine hüküm ki:

Dârende Alî nâm za'îm gelüp; "Avlonya sancağında Belgrad nâhiyesinde yiğirmi bin sekiz yüz ze'âmeti olan Murâd bin Yûsuf babası hayâtda sipâhî iken biregü berâtıyla tîmâra çıkup müteveffâ Sinân Beğ ile deryâda Trablus seferin itmeyüp Elkâs ve Boğdan seferlerine

varmayup babası Avlonya nâzırı olmağın beğlere akça virüp telbîs ile tîmârından alduğı mahsûl alınmak buyurılırsa mâlından ve esbâbından çıkmaz ise iki yüz bin akçasın ben edâ ideyin ve ze'âmeti yiğirmi bin akça yazar altmış beş bin akça olur, eger ze'âmeti hâss-ı hümayûn olursa, üç yılda iki yüz bin akçaya yarar kefiller vireyin. Eger bu didüklerüm zâhir olmaz ise, benüm ze'âmetüm ana olup anun ze'âmeti hâs ola." diyü Rikâb-ı Hümayûnum'a ruk'a sunmağın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm ile za'im-i mezbûr varıcak, mezkûr za'îmi getürdüp arz-ı hâle nazar idüp dahı alaybeğisi ve çeribaşısı ve ahvâlin bilür mu'temedün-aleyh sipâhîler getürdüp tamâm dikkatle mezbûrun mübâşeretile tefîş idüp ibtidâ berâtını taleb idüp göresin; fi'l-vâkı' babası hayâtda olup emr-i hümayûnum ile tîmâra dühûl itmiş olmayup âharun berâtıyla tîmâra çıkup dahı tîmârın ze'âmete yitişdürmiş ise tezvîr ü telbîs ile tîmâra dühûl itmiş ola, berâtların elinden alup mühürleyüp Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin ve arz-ı hâlde mastûr olan seferleri seferlemiş midür, anı dahı alaybeğisinden ve çeribaşlarından ve sancağı sipâhîlerinden dikkat ile tefahhus idüp ol bâbda hakikat-i hâli ma'lûm idinüp arz-ı hâlde mastûr olan mevâddun gavrine irişüp tafsîl-i ahvâlin sıhhati üzere yazup bildüresin.

1474 *İstanköy ahâlisine gönderilen zahirenin günlük narh üzerinden halka satılması.*

Yazıldı.

Kâsım oğlu Mustafâ'ya virildi. Fî selhı Zi'l-hucce, sene: 972

İstanköy kâdîsına hüküm ki:

Merhûm ve mağfûrun-leh babam Sultân Selîm Hân *aleyhi'r-rahmetü ve'r-ırdvânun* mahrûse-i İstanbul'da vâkı' olan Imâret-i Âmireleri Mütevellîsi Mehmed *dâme mecdühû* mektûb gönderüp; "taht-ı kazâna tabi' Patyos nam manastır ahâlîsinden dârende Yakomi nâm re'îse İstanköy ahâlîsine zahîre için yüz altmış müd buğday bey' olunduğın" bildürüp hükm-i şerîfüm taleb eylemeğın **buyurdum ki:**

Dergâh-ı Mu'allâm sağ-ulûfecileri zümresinden Mustafâ bin Kâsım ile vardukda, zikrolunan manastır zimmîleri İstanköy re'âyâsından ise kazâ-i mezbûre re'âyâsıyla mezbûrlara vech ü münâsib gördüğün üzere narh-ı rûzî üzere akçalarıyla bey' itdüresin ve gönderilen tereke bî-kusûr anda bey' olunduğın hükm-i şerîfümün zahrına yazup mezkûr kulumla Dergâh-ı Mu'allâm'a gönderesin. Ammâ; deryâya tereke gitmeğe emrüm yokdur; aldıkları terekeyi deryâya virmelerinden sakınup tamâm tenbîh ü te'kîd idüp sen dahı dâyimâ mukayyed olup gözedüp emrüme muhâlif iş olmakdan hazer idesin.

1475 *Silistre beyinin emrindeki kuvvetlerle birlikte Boğdan'dan gelen askerle Tımişvar beylerbeyine yardım edip Leh içinde toplanıp hücum etmek niyetinde olan düşmana karşı tedbir alması.*

Yazıldı.

Silistre Beği Ca'fer Beğ'e hüküm ki:

Mektûb gönderüp Boğdan voyvodasının sana mektûbı vârid olup; "bundan akdem firâr iden eşkiyâ Leyh içinde leşker cem' idüp Boğdan'a gelmek kasdları olduklarına sâsûslar mezkûr voyvodaya haber virdüklerin" bildürüp; "Eger ol sebeb ile Boğdan voyvodası kendüye leşker lâzim olmağla Tımişvar'a asker göndermeğe kâdir olmaz ise kankı cânibe varmak fermân olunur ?" diyü i'lâm eylemişsin. İmdi; Akkirman Beği Hasan sancağıyla eşegelenlerle Boğdan voyvodası cânibine mu'âvenete hâzır u nâzır olup; "Taleb olundukda varup mu'âvenet ü muzâheret idesin." diyü emrüm olmuştur. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, emr-i sâbıkum üzre amel idüp sancağın sübaşları ve sipâhîleri ve bile eşegelen cebelü Tatarlarıyla Boğdan'dan mu'âvenete emrolunan beş bin müsellah adem ile Boğdan ve Eflak içinde ol cânibe mu'âvenet ü muzâherete irişmeğe karîb ve asker mürûrına âsân olan mahalde cem'ıyyet ile hâzır bulunup Tımişvar beğlerbeğisiyle Kral-oğlı'ndan âdem ü mektûb gelüp istimdâd itdükleri gibi bir ân ve bir sâ'at te'hîr ü tevakkuf itmeyüp ber-vech-i isti'câl irişmek ardınca olası. Bu bâbda gafletde bulunmayasın. Şöyle ki; emrüm üzre cem'ıyyet ile hâzır olmayup veyâhûd mu'âvenete talep olundukda irişmemekle ol taraflarda ırz [u] nâmûs-ı saltanatuma muhâlif bir iş ola, aslâ özrün makbûl olmayup envâ'-ı itâb ü ikâb-ı elîmüm ile mu'âteb olursın. Bir dürlü dahı itmeyüp alâmet-i şerîfûme i'timâd kılasın.

1476 *Mohaç Beyi Hamza'nın yardımına gönderilen kuvvetlerle düşmana akın ederek düşmanın hakkından gelmesi.*

Yazıldı.

Mohaç Beği Hamza Beğ'e hüküm ki:

Bundan akdem sana hükm-i hümayûnum gönderilüp; "Südde-i Sa'âdetüm kullarından sol-kol ulûfecileri ile sağ-kol gurabâsı umûmen bölükleri halkı ağalarıyla Sirem'e varup anda cem'ıyyet idüp dahı "Budun'a gider" nâmıyla zikrolunan bölük halkını ağalarıyla yanuna getirüp fırsat el virdüğüne göre küffâr-ı hâksârın memleketin nehb ü gâret idüp doyumluklar eylesin." diyü emrüm olmuştu. Ve'l-hâletü hâzihî ol emr-i sâbıkum kemâ-kân mukarrer olup küffâr-ı hâksâra bir mikdâr gûş-mâl olması gâyet murâd-ı şerîfüm olmağın zikrolunan kullarum ağalarıyla müretteb ü mükemmel düşmen yarağıyla ber-vech-i isti'câl ol cânibe irişmek üzredür. Eyle olsa; **buyurdum ki:**

Zikrolunan kullarum ağaları ol cânibe vardukda, emr-i sâbıkum mücebince ol nâmıla münâsib olan mahalden yanuna getirüp hüsn-i ittifâk u ittihadla yek-dil ü yek-cihet olup fırsat gözedüp şöyle ki; küffâr-ı hâksârın vilâyetine akın itmeğe fırsat el vire, aslâ te'hîr ü tevakkuf u tereddüd itmeyüp adû-yı hâksârın memleketine seğirdüp bi-inâyeti'llâhi te'âlâ memleket ü vilâyetin nehb ü gâret ve yağmâ vü tâlân u târâc idüp ele giren hoyradların tu'me-i şemşîr ve etfâl ü ezvâcların esîr kılup gereği gibi doyumluklar idüp bir vechile intikâm eylesin ki, min-ba'd dahı serhadde küffâr-ı liyâmun harekete mecâli olmaya.

Ammâ; bir vechile basîret üzre olup bî-hûde yire asker taşurgatmayup ve gaflet ile asker-i İslâm'a kefare-i fecereden zarar u gezend irişdürmekden hazer eylesin.

1477 *Donanma ile Malta Kalesi'nin muhasarası hizmetinde olan Tersâne Kethudâsı Hamza'ya verilen Rodos sancağının muhafazası görevine, kale kuşatması bitinceye kadar Ahmed Bey'in tâyin edildiği.*

Yazıldı.

Mısır'da sancak tasarruf iden Ahmed Beğ'e hüküm ki:

Hâliyâ Rodos sancağı, Tersâne Kethudâsı Hamza *dâme ızzühûya* tevcîh olunup lâkin Malta Kal'ası muhâsarası hıdmetinde olan Donanma-i Hümâyûnum'da bile olup sancağına gelinceye değin seni Rodos muhâfazasına ta'yîn idüp **buyurdum ki:**

Hüküm-i şerîfüm varıcak, te'hîr itmeyüp mahrûse-i Rodos'a varup cezîre-i mezbûrenün ve deryâ câniblerinün ve sâyir ol cânibden hıfz u hırâseti lâzim olan mahallerün muhâfazasında gereği gibi mücidd ü merdâne olup müşârun-ileyh gelince bâb-ı muhâfazada dakîka fevtitmesin.

1478 *Saruhan Yayaları Beyi Mehmed Bey'in, emrindeki yayaları Manisa'da harab olan seddin tamirine göndermesi, kendisinin de Tersâne-i Amire hizmetinde kalması.*

Yazıldı.

Saruhan Yayaları Beği Mehmed Beğ'e hüküm ki:

Hâliyâ sancağın ikinci nevbetlü yayaları Mağnisa'da seylden harâb olan seddün ta'mîrine ta'yîn olunup Tershâne-i Âmirem hıdmetinde olmağla ol hıdmete varmağa imkân olmaduğın bildürmüşsin. **Buyurdum ki:**

Hüküm-i şerîfüm varıcak, sancağundan hıdmet-i mezbûre[ye] ta'yîn olunan ikinci nevbetlü yayaların üzerine yarar âdemün ta'yîn idüp itmâm-ı hıdmet itdürüp bir nevbetlü yayalarınun va'deleri irişince sen Tersâne-i Âmirem hıdmetinde olasın.

1479 *Vezir Mustafa Paşa tarafından, Malta adasının muhasarası esnasında Santermiye burcunun fethedildiği ve Turgut Bey'in şehid olduğuna dair gönderilen mektubun alındığı; kuşatmanın sürdürülüp adanın fethine çalışılması.*

Yazıldı.

Abdî Çavuş'a virildi.

Vezîr Mustafâ Paşa'ya hüküm ki:

Hâlâ mektûb gönderüp inâyetu'llâh ile Donanma-i Hümâyûn-ı zafer-karînimüzle cezîre-i Malta'ya vusûl buldukda, limanı ağzında vâkı' olan Santermiye nâm burc-ı azîme yapışılup niçe eyyâm ü leyâlî muhâsarasına mübâşeret olunup âhır-u'l-emr inâyet-i Hayy ü Nasîr asker-i İslâm'a mu'în ü zâhir olup kal'a-i mezbûreye râyât-ı feth-âyât nasbolunup içinde vâkı' olan ashâb-ı cahîm ve erbâb-ı sakîm tu'me-i şemşîr-i guzât vâkı' olup Donanma-i Hümâyûnumuz'la limana dühûl ve ehl-i melce' ü me'v[â]-yı şeyâtîn-penâh olan kal'asına vusûl bulup ke-ihâtati'l-atvâk top-ı kal'a-kûb ve asker-i zafer-vifâk u nusret-ittifâkla ihâta olunup debdebe-i şevket-i İslâm küffâr-ı nâ-bekârı mağlûb u menkûb kılup leyl ü nehâr ceng ü âşûb üzre olduğunuzu ve vâkı' olan muhârebelerde guzât-ı dîn-penâhımızdan vefât iden Turgud Beğ ile Süheyl'ün cenâb-ı civâr-ı Rahmeten-li'l-âlemîn'e irtihâlî sebebi ile lâzım olan manâsib* için vârid olan arzlarınız Pâye-i Serîr-i Sa'âdet-masîrüm'e arzolunup vech ü münâsib görüp tevcîh itdüğün üzre cümle arzların makbûl-i hümâyûnum olup vâkı' olan feth-ı zafer-eserinüzle cümle-i ahvâlinüze ilm-i şerîf-i cihân-ârâ-yı husrevânem muhît u şâmil olup ve Cezâyir Beğlerbeğisi Piyâle dâme ikbâlühü deryâ cânibinden donanma gemileriyle asâkir-i fevz-me'serüm muhâfazasına hâzır ve kal'a muhâsarasına müte'allik hıdemât-ı hümâyûnuma nâzır olup her vechile bu gazâ-yı şerîfümde küllî hıdmetde ve yoldaşlıkda bulunmışsınız. Vâkı'â cibilletinüzde merkûz olan celâdet ü şehâmet ve hüsn-i firâset ü kiyâsetinüzden umılan bunun emsâli âsâr-ı feth u ikdâm idi, zuhûra gelmiş. Eyle olsa; **buyurdum ki:**

Hüküm-i şerîf varıcak, kemâ-kân re'y-i isâbet-karîninüz muktezâsınca ümerâyyla yeniçeri kullarına ve sâyir asâkir-i fevz-me'serüme gereği gibi istimâlet viresin ki, bu gazâ-yı azîmün sevâbında bile bulunduklarından gayri dîn bâbında ve uğur-ı hümâyûnumda olan hıdmetleri ve yoldaşlıkları husûsında her ne vech ü münâsib görüp arzidersen kabûl-i husrevânem olup her biri yoldaşlıklarına göre behre-mend ü ber-murâd olurlar. Hemân hıdmete ve yoldaşlığa terğîb eyleyesin. Bi-inâyeti'llâhi te'âlâ feth u nusret asker-i İslâm'undur. Küffâra tegallûb ü hücum itdürüp kal'a-i mezbûrenün feth u istihlâsına sa'y ü ihtimâm idüp içinde mahsûr olan fırka-i dâllîn ve zümre-i şeyâtîni tu'me-i süyûf idüp ol câniblerden ve deryâ yüzinden şerr ü şûrların def' u ref' etmek bâbında envâ'-ı mesâ'î-i cemîlen zuhûra getüresin. Dâyimâ ol cânibün feth u zafer-eserine intizârda olup mahrûse-i İstanbul'da vâkı' olan mecâmi' u mecâlis-i şerîfede evkât-ı müstetâbede Hakk *celle ve alâ* hazretlerine tazarru' u niyâzdan hâlî olunmaz. Ümîzdür ki, Hazret-i Risâlet'ün mu'cizâtı berekâtıyla küllî feth u fütûh müyesser olmuş ola; şöyle bilesin.**

* Metinde " "şeklindedir.

** Metindeki 21, 22 ve 23'üncü satırlar, defterin son sayfasına yeniden yazılmıştır.

ANALİTİK İNDEKS

İ N D E K S *

- (^{ابو}), A'râb târifesi, Alâ'yye sn. : 870
(^{الحار}) Mahallesi, İskenderiyye : 968
(^{مردن}) mevki adı, Tırnovi : 978
âb-ı zemzem ile Ka'be-i mu'azzama ferşini tağsîl itmek : 90
abâcî : 673
Abagay; — nâhiyesi, Van : 700, 706; — suyu : 700, 706
Abalar karyesi, Edirne kz. : 249
abd-i mu'tak : 1002
Abdallar Cemâ'ati, Dulkâdir vt. : 198
Abdî birâder-i Süleymân, müteveffâ Ca'fer'in mâlını gâret eden : 987
Abdî Çavuş, Akkirmanlı, hüküm verilen : 651, 652
Abdî Çavuş, hüküm verilen : 1479
Abdî, arz getiren : 647
Abdî, Delü, sipâhî, Ilıca kz. : 833
Abdî, Dergâh-ı Mu'allâ Kapucısı : 54, 56
Abdî, erbâb-ı ümârdan : 7
Abdî, Evranos Beğ Evkâfî Mütevellîsi : 1078
Abdî, nâzır kâyim-i makâmı ve silâhdârlarından, Yenişehir kz., Selanik : 1128
Abdî, nâzır, ehl-i fesâd, Karaman vt. : 740
Abdî, re'îs : 1469
Abdî, Yeniçeri : 177
Abdîcelebi Mahallesi, Sulumanastır, İstanbul : 1200, 1264
Abdîcelebi Mescidi, Sulumanastır, İstanbul : 1200
Abdullâh Beğ, Sekçuy Beği : 1156
Abdullâh, Fâs Hâkimi : 971, 972
Abdullâh, Hadhord-oğlu, Mardinlü, bâzergân kâtillerinin yoldaşı, Ereğli kz. : 984
Abdullâh, sühtelerden müştekî, Kastamonı : 1000
Abdurrahmân Beğ, Hudâvendigâr Beği : 283, 421, 453, 594, 631, 669, 705, 1352
Abdurrahmân bin Ömer, Kırkıllı Cemâ'ati, Kaysariyye : 1305
Abdurrahmân Zâviyesi, Lapseki ks. : 1302
Abdurrahmân, Aydıncık Kâdîsı : 403
Abdurrahmân, Edirne : 307
Abdurrahmân, ehl-i fesâd, Burusa sn. : 630
Abdurrahmân, Hatîb kardeşi, Karkalı k., Akyazı kz. : 118
Abdurrahmân, hırsuz u harâmî, Kula kz. : 909
Abdurrahmân, hüküm verilen : 903
Abdurrahmân, Lârende Nâyibi : 1107

* Yanında (*) işareti bulunan terimler hemen hemen bütün hükümlerde geçtiğinden hüküm numaraları verilmemiştir.

Abdurrahmân, Sultân Bâyezîd Hân Imâreti Mütevellîsi, Edirne : 414
 Abdurrahmân, Sultân Mehmed Hân Evkâfî Mütevellîsi : 245, 834
 Abdurrahmân, Varna Kâdîsı : 997
 Abdurrahmân, zındık, Tâhir k., Seydişehir k. : 604
 Abdül, Ermeni, tâcir, ipek kârbânı tâyifesinden : 480
 Abdülazîz, arzla şikâyeteye gelen : 389
 Abdülbâkî Beğ, Delvine Beği : 801, 1298
 Abdülbâkî Beğ, Lipova Sancağı Beği : 1371, 1375
 Abdülbâkî, Ezine Kâdîsı : 1302
 Abdülbâkî, Imâret-i Âmire Evkâfî Nâzırı, Kavala Kâdîsı : 343
 Abdülbâkî, müteveffâ Muhyiddîn Çelebî'nin oğlu, Camcıhacıali mh., İstanbul : 1022, 1038
 Abdülcabbâr, şehzâde hazretleri lalasının oğlu : 741
 Abdülgaaffâr bin Dede, ehl-i fesâd, Beğbâzârı k. : 642
 Abdülgaaffâr, mültezim, İnebolı k. : 229
 Abdülganî bin Ayvad Hacı, şerîr, Finike : 767
 Abdülkâdir bin Mahmûd, ehl-i fesâd, Toğanhısârı k., Akşehir sn. : 917
 Abdülkâdir, hüküm verilen : 1114
 Abdülkerîm bin Ahmed, ehl-i fesâd, Hamîdîli sn. : 920
 Abdülkerîm Mehmed, Monla Çelebî demekle ma'rûf, Sultân Bâyezîd Hân Müderrisi, Edirne : 1038
 Abdülkerîm, Hacı Mustafâ oğlu, Hasanlar k., Peçin k. : 83
 Abdülkerîm, Hurrem Sultân'ın Kudüs-i Şerîf'deki imâreti evkâfının mütevellîsi : 50, 51, 52, 67
 Abdülkerîm, Kula Kâdîsı : 908, 1417
 Abdüllatîf, dârende, Dergâh-ı Mu'allâ'ya arz sunan : 386
 Abdüllatîf, Mevlânâ, Üçşerefeli Müderrisi, Edirne : 1147
 Abdüllatîf, sâbık Trablus Kâdîsı : 224
 Abdülmelik, Fâs Hâkimi Abdullâh'ın kardeşi : 971
 Abdülmü'min, Şeyh, Fâs Hâkimi Abdullâh'ın kardeşi : 971
 Abdülvâhid, müteveffâ Muhyiddîn Çelebî'nin veresesinden, Camcıhacıali mh., İstanbul : 1038
 Abdülvâsi' Çavuş, hüküm verilen : 1093
 Abdürrahîm, Ilıca Kâdîsı : 833
 Abdürrahîm, Mezistre Kâdîsı : 1047
 Abdüssamed, Şâh Unsûr oğlu, kuttâ'-ı tarîk, ehl-i fesâd, Bâdâmlu k., Seydişehir k. : 145, 604
 Abtal, Evhad k., Solnok sn. : 663, 675, 1293
 Acem : 5; — hisâbı : 1432; — memleketleri : 796; —'e bakır gönderilmemek : 346
 acemî-oğlan(lar)ı : 284, 308, 310, 401, 422, 479, 1070, 1250; — cem'ı : 551, 574; — kapuya alınması : 267; —
 mürtedd itmek : 1070; — ta'yîni : 401; — yayabaşları : 831, 1318
 Acemoğlu, Edremid k. : 82
 Aclûn; — sancağı : 240; — beği : 1165; — sancağı kâdîları : 1165
 a'dâ [adû] : 31, 32, 149, 519, 807, 815, 823, 835, 839, 957, 960, 1134, 1157, 1176, 1202, 1203, 1287, 1358,
 1379, 1381, 1470, 1472; —yı bed-girdâr : 1143; —yı bed-gümân : 1381; —yı bed-hûy : 1202; —yı
 bed-re'y : 1323; —yı bed-re'yün def'ı : 1189, 1190; —yı bed-rûy : 1009; —yı bî-dîn : 798, 819; —yı
 def' itmek : 921; —yı devlet-makhûr : 1271; —yı hâksâr : 811, 817, 819, 835, 958, 972, 1009, 1134,
 1143, 1157, 1188, 1189, 1190, 1237, 1358, 1367, 1376, 1379, 1381, 1394, 1429, 1476; —yı hâksârı
 basdurup kılıçdan geçürmek : 1367; —yı hâksârın def' u ref'ı : 817, 835; —yı makhûr : 31, 811, 815,
 868, 922, 1188, 1202, 1203, 1269, 1271, 1367, 1370, 1372; —yı makhûr u mahzûlün kal' u kam'ı : 1322;
 —yı makhûrî def' u ref' itmek : 921; —yı makhûrun def'ı : 1189; —yı makhûrun mazarrat u fesâdı :
 256; —yı mezellet : 1152; —yı mezellet-âsârın evzâ' u etvârı : 1134; —nun def'-ı mazarratı : 149, 811;
 —nun def' u ref'ı : 32, 692, 737, 809, 859, 922, 1045, 1105, 1152, 1158, 1190, 1226, 1323, 1381, 1452;
 —nun def'-ı mazarrat u ifsâdı : 809; —yı müfsid : 1177; —nun def'ı : 31, 148, 149, 152, 785, 797, 958,
 960, 1176, 1320, 1322, 1472; —nun hücumı : 17, 31, 148, 149, 1134; —nun kal' u kam'ı : 3, 1323, 1379,
 1381, 1388; —nun kılıçdan geçürülmesi : 148, 149; —nun Memâlik-i Mahrûse'den def' u ref'ı : 149; —

nun taburı : 1392; —nun üzerine yörimek : 807; —ya intikâm eylemek : 1378; —ya mu‘âvenet : 520; —ya ruhsat virmek : 835; —yı def‘ u ref‘ : 1134

Ada [/Ata] kazâsı, Kocaili sn. : 131; — kâdîsı : 513

ada(lar) [/ata] : 1137, 1183, 1317; — yolu basmak : 1096, 1111

Adalar kâdîsı : 491

adâlet ü diyânet : 404, 831, 1355

adâlet-i hümayûn : 206, 261, 452, 1356

Adana; — beği : 1165, 1227; — kâdîsı : 1227, 1235; — sancağı kâdîları : 1165

adâvet : 536, 686, 1194, 1203, 1354; —i dünyeviyye : 686; —i kadîme : 732

âdem; — cem‘ itmek : 55; — döğmek : 185; — göndermek : 31, 65, 71, 89, 111; — irsâli : 112; — katlitmek : 55, 103, 222, 365, 393, 498, 529, 773, 1355, 1395; — kırdurmak : 501; — koşmak : 117, 126, 141, 286; — soymak : 888, 1282; — salmak : 60, 698; — tedârüki : 218; — vaz‘ı : 17

Âdemcil, İznik Sübaşısı Haydar‘ın adamı, zanlı, İznik kz. : 647

Aden : 256, 382, 796; — cânibi : 256, 257, 258, 270

Âderbaycân [/Âzerbaycân] : 796

âdet ü âyîn : 536

âdet ü kânûn : 100, 322, 532, 533, 709, 820, 1426; —a mugâyir iş : 696; —a muhâlîf : 481

âdet-i aġnâm : 1434; — cem‘ı : 511, 1341 ref‘ı : 698

âdet-i kadîme : 10, 127, 220, 226, 256, 481, 488, 696, 707

âdet-i me‘lûfe : 481

Adid Kulçan, ehl-i fesâd kefereden, Van : 1120

Âdil karyesi, Pirlepe kz. : 195

âdil ü mu‘temed müslimânlar : 121

Âdilcevâz beği : 462, 1029

Âdilhân, Gelibolu kz. : 1338, 1364

Âdiliyye Evkâfı, Mısır : 466

adû bkz. a‘dâ

âfet-i semâvî : 114, 885

Agodori karyesi, Kartine kz., Mora : 988

Agusto Zigmundo, Leyh Kralı : 180, 975

aġa(lar) : 875, 914, 954, 1077, 1202, 1224, 1242, 1270, 1292, 1420, 1467, 1468, 1476; — bölükbaşları : 267, 491, 1300; —lġun âhara tevcihi : 1224; —lık : 1048

aġaç : 163, 283, 543, 813, 829, 909, 969, 1003, 1064, 1445; — bey‘ı : 1093; — çekmek : 500; — indürmek : 510; — kes(dür)mek : 116, 283, 362, 500, 813, 1093; — tahmîli : 555, 587, 1093; — tedârüki : 116, 122; — yakmak : 875; — yontdurmak : 543

Aġakis beği : 1029

aġıl : 300, 725; — ihdâsı : 160; —ları yıkdurmak : 754

aġız suyu : 726

Aġlasun; — halkı : 914; — kâdîsı : 914, 1440

aġnâm : 72, 1341; — defteri : 72

aġniyâ [/ganîler] : 1439

aġrâz [u] mu‘âvenet : 769

Aġrıboz (kazâsı/livâsı/sancağı) : 8, 226, 369, 594, 690, 705, 729, 862, 1469; — beği : 8, 126, 252, 453, 521, 592, 705, 812, 824, 1209, 1285; — hâsları : 293, 330; — İskelesi : 729; — kâdîsı : 226, 252, 348, 367, 369, 490, 592, 824; — Kal‘ası : 1209; — Mukâta‘âtı : 226, 723, 812; — Sancağı Mukâta‘âtı terekisi : 848; — nâzırı : 226, 490; — Sancağı Mukâta‘âtı kâdîları : 848; — sancağı kâdîları : 521; — sancağı sipâhîleri : 705

ahâlî*; —i berriyye : 1132; —i İslâm : 561, 902; —i kal‘a : 273; —yi birbirine düşürmek : 686

âhar; — kâdîlġa tebdîl : 1341; — yirde sancak virilmek : 237; —a dizdârlık tevcihi : 773; —a sancak virilmek : 776; —a tûmâr tevcihi : 336, 590, 605, 650; —un berâtıyla tûmâra çıkmak : 1463

ahbâr; — u âsâr : 149, 332, 424, 561, 747; —ı sahîha : 10, 275, 835, 1010, 1134, 1154; —ı sahîhayı i'lâm : 189, 690, 693; —ı sıhhat-âsâr : 303, 1359

ahd : 779; — ü emân : 158, 175, 355, 738, 792, 828, 967, 1009, 1152, 1180, 1187, 1283; — ü emâna mugâyir iş : 152, 259; — ü emâna muhâlif : 520; — ü emâna ve sulh u salâha mugâyir hareketler : 1378; — ü emânı ri'âyet : 20, 175, 742, 779, 785, 1351; — ü misâk : 20, 175; — ü yemîn : 832; — ü peymân : 306, 880, 975, 1150, 1350, 1351; — [ü] peymân ve va'd ü ey mân : 303; —i hümayûn : 97, 151, 201, 738, 1009, 1202, 1361; —i hümayûna muhâlif : 97; —i kadîm : 151; —i şerîf : 303, 306, 785, 790, 801, 828, 1009; —i şerîfe mugâyir alınan kal'alar : 520; —i şerîfi ri'âyet : 781; —e mugâyir iş : 263, 303; —e muhâlif : 259, 303, 779, 785, 1150; — muhâlif alınan kal'alar : 781; —e muhâlif hareket ü evzâ' : 152; — e muhâlif leşker : 332; —e ve sulha mugâyir : 158

Ahî bin Alî, şâhid, Seydîşehri kz. : 1198

Ahî-zâde, Mevlânâ, Şehzâde Mehmed Medresesi Mûderrisi : 245

ahid-nâme (-i hümayûn); — : 39, 147, 151, 152, 175, 178, 179, 180, 226, 263, 303, 304, 306, 359, 368, 520, 530, 746, 747, 779, 781, 785, 790, 792, 811, 828, 1009, 1126, 1134, 1150, 1152, 1187, 1203, 1283, 1351, 1362, 1383, 1398, 1425; — sûreti : 796; —i adâlet-makrûn : 306; —a mugâyir : 158, 261, 520; —a muhâlif : 261, 322, 779; —i şerîf : 158, 807, 828

ahkâm-ı şerîfe : 31, 128, 206, 212, 332, 520, 538, 1381; — gönderilmek : 43; — ihrâkı : 389; — virilmek : 63

Ahmed Beğ, Avlonya Beği : 347, 801

Ahmed Beğ, Birecik Beği : 1165

Ahmed Beğ, Delvine Beği : 1239, 1240

Ahmed Beğ, Dukagin Beği : 783, 784, 788, 801, 1238, 1299

Ahmed Beğ, Hatvan Beği : 1156

Ahmed Beğ, Köstendil Beği : 801, 833, 1143

Ahmed Beğ, Melik, Arabgîr Beği : 1165

Ahmed Beğ, Menteşe Beği : 248, 281, 326, 453, 594, 1118, 1215

Ahmed Beğ, Mısır'da sancak tasarruf eden : 1477

Ahmed Beğ, Niğde Beği : 594

Ahmed Beğ, Seçen Beği : 1156

Ahmed Beğ, Seksar Beği : 1156

Ahmed Beğ, Tekeili Beği : 213, 453, 594, 705

Ahmed Beğ, Yanya Beği : 801

Ahmed bin Nazar, ehl-i fesâd, Mihaliç kz. : 157, 169

Ahmed bin Pîr Dede, re'îs, İstanbul : 577, 578

Ahmed Çavuş, Çankal birâderi, hüküm verilen : 674

Ahmed Çavuş, Dergâh-ı Mu'allâ Çavuşu : 73, 74, 103, 108, 109, 111, 159, 302, 320, 742, 747, 755, 1045, 1105, 1119, 1157, 1173, 1224, 1226, 1422

Ahmed Çavuş, Dergâh-ı Mu'allâ Çavuşu : 453, 658, 1165, 1169

Ahmed Çavuş, Mustafâ Kethudâ'nın sağdıcı, Karaman vt. : 740

Ahmed Çavuş, Uncı-zâde, hüküm verilen : 457, 584, 593, 1020

Ahmed Çavuş, yayabaşılıktan çıkan, hüküm verilen : 1071

Ahmed Çelebî, Bezzâzistân Kethudâsı : 163

Ahmed Çelebî, Diyârbekir Defterdârı : 439

Ahmed Çelebî, hüküm gönderilen : 61

Ahmed Çelebî, Kapıcı : 1404

Ahmed Kâdî Mescidi, Sille ks. : 1301

Ahmed Odabaşı, hüküm verilen : 619

Ahmed Paşa, Dulkâdirlü Beğlerbeğisi : 1034, 1165

Ahmed Paşa, Rûmili Beğlerbeğisi : 839, 1180, 1203, 1237, 1256, 1258, 1280, 1373, 1377, 1427

Ahmed Paşa, Vezîr : 498

Ahmed Sezâ'î, zimmî, hırsuz, Kudûs-i Şerîf sübaşısı yanında tercüman : 104

Ahmed Voyvoda : 246, 374

Ahmed, Abdullâh oğlu, kul, müteveffâ Behrâm Kethudâ'nın hizmetcisi : 613
 Ahmed, Abdullâh oğlu, Prizirlü, dârende Hüseyin Beğ'in adamı : 129
 Ahmed, Abdullâh oğlu, Yenişehirli, Ferhâd Beğ'in adamı : 129
 Ahmed, Alacahısâr Sancağı Beği Rüstem'in adamı, Alacahısâr sn. : 527
 Ahmed, Anadolu Muhâsebecisi : 805
 Ahmed, arz getiren : 48, 596
 Ahmed, Asesbaşı, zimmî, hırsuz, Kudüs-i Şerîf sübaşısı yanında tercüman : 104
 Ahmed, Aydın beğiniün adamı : 136
 Ahmed, Bostân Çavuş'un oğlu : 740
 Ahmed, Bozköy k., Mağnisa kz. : 327
 Ahmed, çavuş-oğullarından, hüküm verilen : 1356, 1430
 Ahmed, Çavuş-zâde, hüküm verilen : 126
 Ahmed, Çorlu kz. : 500
 Ahmed, Dergâh-ı Mu'allâ çavuşlarından Hüseyin Çavuş'un adamı, Vize sn. : 1116
 Ahmed, Dergâh-ı Mu'allâ Kapucusu : 255
 Ahmed, Dîvâne, kuttâ'-ı tarîk, kâtil Dîvâne Memi'nin şerîki : 27
 Ahmed, ehl-i fesâd, Beğbâzârı kz. : 642
 Ahmed, ehl-i fesâd, Küçükgömük k., Kite kz. : 405
 Ahmed, ehl-i fesâd, Lefke ks. : 1296
 Ahmed, ehl-i fesâd, Mısır vt. : 449
 Ahmed, ehl-i fesâddan Yûsuf'u şikâyet gelenlerden, Aksarây sn. : 991
 Ahmed, Erzincân kâdîsının adamı : 233
 Ahmed, Ferhâd oğlu, Yazıcı, hırsuz, Yenibâzâr kz. : 1250
 Ahmed, habs-hâne zâbiti : 550
 Ahmed, Hacı Sâ'at oğlu, müflis, Belgrad kz. : 756
 Ahmed, Hacıbeğ-oğlu, Siverek Beği : 462
 Ahmed, Hâfız-zâde, mecrûh, Attârlar Çarşısı, Manastır : 818
 Ahmed, hüküm verilen, Horpişte : 793
 Ahmed, hüküm verilen, Keşan : 227
 Ahmed, İshâk oğlu, yalancı şahid, hırsuz ve kâtil, Emen k., Beğşehir sn. : 613, 1198
 Ahmed, İznik Sübaşısı Haydar'ın adamı, zanlı, İznik kz. : 647
 Ahmed, kallâb, Edirne : 1196
 Ahmed, kapucılar bölükbaşlarından : 1349
 Ahmed, kasap, Edirne : 414
 Ahmed, Kâtib, sipâhî, Alucra nh. : 342
 Ahmed, kâtil, Beğtatarı k., Yenişehir kz. : 1273
 Ahmed, Keş, şerîr, Finike : 767
 Ahmed, Kuyumcu, Şarköyü, Edremid kz. : 82
 Ahmed, maktûl, Rodoscuk : 422
 Ahmed, Menteşeli Cemâ'ati, Mağnisa kz. : 327
 Ahmed, Moskov'a ticâret için giden : 1245, 1283
 Ahmed, Mü'ezzin-oğlu, hırsuz u harâmî, Kula kz. : 909
 Ahmed, müfsid, Ilgun kz., Karaman : 898
 Ahmed, Münîrelü(?), Melâş tâyifesinden, müfsid, Tarsus : 583
 Ahmed, müteveffâ Süleymân Paşa Hâsları vekîli, Mısır : 712
 Ahmed, Paşmakcıoğlu, harâmî, Şabcılar k., Zağra-i Atîk kz. : 103
 Ahmed, Pîr, Hammâmcı, câriyesi ayartılan, Hudâvendigâr sn. : 669, 670
 Ahmed, Pîr, Sübaşı : 767
 Ahmed, re'îs, Midillü : 226
 Ahmed, sâbık Sirem Beği : 474

Ahmed, sâbık Sofya Voyodası : 999
 Ahmed, sağ-kol ulûfecilerinden : 1440
 Ahmed, Sekbân Kara Alî Beğ'in adamı : 176
 Ahmed, Sırçacı Hasan Evkâfî Mütevellîsi, Aydınçık ks. : 403
 Ahmed, Sipâhî Mustafâ'nın kardeşi, Kopana k. : 593
 Ahmed, sipâhî : 1002
 Ahmed, Sultân Bâyezîd Hân Evkâfî Mütevellîsi : 964
 Ahmed, Sübaşı, Anadolu beğlerbeğisi yanında : 641
 Ahmed, Südde-i Sa'âdet'e arz-ı hâl sunan : 1078
 Ahmed, Süleymânlu karyesi, Mağnisa kz. : 327
 Ahmed, şâhid, Erim kz. : 853
 Ahmed, Şehzâde Selîm'in âdemlerinden : 7, 272
 Ahmed, Tahtacılar k., Mağnisa kz. : 327
 Ahmed, Tandırı k., Karahısâr-ı Sâhib yayalarından : 1412
 Ahmed, Torun-oğlu, Aznavur-oğulları'ndan, İslâm olup daha sonra mürted olan : 1345
 Ahmed, Ulûfecibaşı, Anadolu beğlerbeğisi yanında : 641
 Ahmed, Yâsîn oğlu, Ebû-Rîş tarafından öldürülen, Hît ks. : 1130, 1132
 Ahmed, Yüziberelü, sipâhî, Horpişte kz. : 394
 Ahmed, Zekiye Beği adamı, hüküm verilen : 857
 Ahmedce karyesi, Yenice-i Zağra kz. : 103
 ahşâm namâzı : 93, 95
 Ahşâmât Mukâta'ası, Bağdâd : 654, 668, 683
 Ahter, dârende, zimmî, kedisine zulmedilen, Midillü : 947
 ahur : 593
 ahvâl; —i re'âyâ : 46; —i şenî'a : 622
 Ahyolı (sancağı) : 423, 1063; — emîni : 378; — kâdîsı : 373, 643, 877, 952, 1075, 1091, 1337; — Zindânı : 576
 ahz ü celb : 253, 310, 993
 ahz-ı mâl : 812
 ak bayrak : 732, 1194
 Ak su, Cankirman sahrâsında : 452, 463
 ak ve kızıl bayrak hevâsı : 732
 Akbaba Mezârı, Deresekili k., Yoros kz. : 1297
 Akcân, Osmân Çelebî'nin kulu, sûhte, Aydos kz. : 576
 akça : 35, 39, 46, 49, 50, 51, 53, 54, 58, 59, 61, 76, 91, 93, 100, 119, 123, 140, 143, 145, 156, 162, 167, 172, 182, 194, 196, 202, 205, 211, 220, 223, 226, 229, 235, 239, 240, 247, 253, 258, 260, 267, 268, 274, 283, 302, 312, 317, 331, 334, 335, 339, 343, 348, 353, 354, 361, 362, 367, 369, 371, 373, 380, 383, 387, 393, 398, 403, 410, 414, 416, 424, 450, 451, 462, 464, 477, 489, 508, 530, 536, 540, 543, 545, 546, 553, 571, 576, 585, 590, 593, 606, 607, 608, 609, 613, 621, 630, 635, 654, 668, 681, 683, 696, 709, 717, 725, 726, 731, 733, 744, 747, 751, 756, 758, 773, 799, 826, 829, 832, 836, 846, 852, 865, 866, 896, 911, 916, 926, 930, 935, 940, 951, 962, 964, 979, 985, 989, 991, 993, 996, 998, 999, 1001, 1007, 1017, 1032, 1034, 1035, 1036, 1048, 1052, 1059, 1062, 1064, 1071, 1074, 1078, 1097, 1099, 1107, 1115, 1116, 1122, 1131, 1133, 1135, 1148, 1168, 1171, 1174, 1181, 1184, 1185, 1187, 1197, 1204, 1224, 1225, 1231, 1234, 1243, 1249, 1250, 1275, 1277, 1292, 1295, 1306, 1314, 1335, 1337, 1341, 1365, 1390, 1431, 1432, 1434, 1435, 1440, 1458, 1463, 1468, 1469, 1473, 1474; — almak : 181, 1069; — cem'ı : 210, 1166; — darbı : 1133; — gâreti : 735, 1306; — gasbı : 416; — harçitmek : 1135; — ihrâcı : 1357; — ihsânı : 171, 267, 1300; — kat'ı : 1133; — kes(dür)mek : 114, 167, 546, 993, 996; — kırmak : 1133; — salmak : 1000, 1244; — talebi : 468; — taylamak : 545, 1341; — tedârüki : 192; — tevzî'ı : 171; —ları alınmak : 716; —ları ile koyun almak : 398
 Akçahısâr (nâhiyesi/kazâsı) : 528, 1174, 1185; — kâdîsı : 139
 akd-i meclis : 686, 1194, 1347
 Akdeniz : 40, 796, 976, 977, 1173; — yahıları : 302; — beğleri : 302; — kâdîları : 302, 1184

Akhısâr karyesi, Aksarây sn. : 991
 Akhısâr kazâsı, İlbasan sn. : 460
 Akhısâr; — kazâsı, Kocaili sn. : 131; — kâdîsı : 69, 79, 513
 Âkıllı, zâ'im, Ilıca kz. : 833
 akın; — itmek : 1372, 1378; — olmak : 1367; —a terğib itmek : 816
 akıncı(lar) (tâyifesi) : 796, 879, 1073, 1105, 1223, 1370, 1372, 1377, 1378, 1427; — beği : 816, 1051, 1223; —
 toycaları : 816, 1021, 1427; — ihrâcı : 816; — tâyifesini sefere ihrâc itmek : 1427
 Akkirman (kazâsı/vilâyeti/sancağı) : 73, 74, 75, 97, 452, 463, 653; — beği : 73, 74, 75, 109, 179, 463, 465, 625,
 651, 652, 653, 692, 737, 801, 1073, 1096, 1105, 1111, 1159, 1224, 1226, 1393, 1394, 1399, 1475; —
 emînleri : 651; — kâdîları : 651; — Kâdîlığı : 1018; — kâdîsı : 74, 108, 1067, 1252, 1399; — Kazakları :
 452, 463; — kırları : 1111; — kralı : 1245; — sancağı askeri : 1394; — sancağı beğleri : 1393; —
 Tatarları : 652, 653
 akmişe bkz. kumaş
 Aksarây (kazâsı/sancağı) : 4, 595; — beği : 206, 316, 453, 454, 594, 704, 705, 714, 803, 991, 1165; — halkı :
 316; — kâdîsı : 206, 316, 991; — sancağı askerleri : 705; — sancağı kâdîları : 1165; — sancağı sübaşı ve
 sipâhîleri : 704
 Akşehir : 832; — beği : 206, 1015, 1037, 1165, 1431; — kâdîsı : 206, 740, 917; — sancağı kâdîları : 1165
 Aktaş kâdîsı : 230, 1044, 1108
 Aktâş karyesi, Gerece kz. : 1306
 Akvîrân karyesi, Ereğli kz., Karaman : 635
 Akvîrân karyesi, Karahısâr-ı Sâhib sn. : 170, 174
 Akvîrân karyesi, Silivri kz. : 1335
 Akyazı; — kazâsı, Kocaili sn. : 118, 131, 626; — kâdîsı : 116, 513, 1097
 Âl-i Aybe Kabîlesi, Dicle kenârında mütemekkin : 44
 Âl-i Azîz Kabîlesi, Zab suyu üzerinde mütemekkin : 44
 Âl-i Cenâh tâyifesi, Bağdâd : 1309
 Âl-i Izze tâyifesi, Bağdâd : 1013
 Âl-i Nu'aym Kabîlesi, Şâm : 795
 Âl-i Peşrî Kabîlesi, Dicle kenârında mütemekkin : 44
 Âl-i Serrâc tâyifesi, Tâvûk-ı Kerkük nh., Bağdâd : 683
 Âl-i Urbân Kabîlesi, Şâm : 795
 Alâ'eddîn kâdîsı : 858
 Alâ'eddîn, Mevlânâ, Âmid Kâdîsı : 1072
 Alâ'eddîn, sipâhî, Karaman vt. : 605
 Alâ'iyye : 715; — beği : 206, 714, 1165, 1181, 1215; — beği kethudâsı : 870; — kâdîları : 206
 Alâ'iyye sancağı kâdîları : 1165
 alaca : 333
 Alacaatlu k., Çorum sn. : 641
 Alacahısâr; — sancağı : 81, 553, 807, 995; — kâdîsı : 167, 511; — sancağı askeri : 807; — sancağı beğ(ler)i :
 149, 167, 527, 541, 542, 545, 546, 547, 808, 814, 819, 922; — sancağı cebelûleri : 149; — sancağı
 kâdîları : 546; — sancağı sipâhîleri : 81, 149, 811; — sancağı sübaşları : 149; — sancağı zü'amâ ve
 sipahileri : 81
 Alakoç karyesi, Yaban-âbâd kz. : 1306
 Alaman Nikola, Demürçi, zimmî, kallâb, Novaberde kz. : 907
 Alaman; — vilâyeti : 796; — kralı : 738
 alâmet; —i sârik : 1052; —i şerîfe : 45, 163, 516, 536, 1038
 alâniyyen bayrak kaldurmak : 722
 âlât bkz. âlet
 alay : 1202

alaybeği(ler) : 12, 65, 218, 453, 454, 595, 598, 667, 692, 816, 827, 837, 843, 861, 882, 884, 886, 923, 1134,
 1144, 1190, 1239, 1240, 1280, 1288, 1371, 1458, 1463, 1473; — ihrâcı : 65; — ta'yîni : 283; —
 kethudâsı : 827; — re'âyâsı : 218; —lik tevcihi : 64
 alâyim ılnı : 546
 Albak beği : 1029
 Alberdoş Dö Pez, Nemçe kralının elçisi : 763, 785, 796
 Aleksandra, Boğdan Voyvodası : 17, 73, 74, 81, 108, 112, 304, 320, 322, 530, 628, 692, 975, 1105, 1111, 1173,
 1224
 Aleksi, zimmî, Vize sn. : 478
 Alemşâh, Bozköy karyesi, Mağnisa kz. : 327
 Alemşâh, İshâk oğlu, yalancı şahid, hırsuz ve kâtil, Emen k., Beğşehir sn. : 613, 1198
 Alemşâh, Kara İlyâs oğlu, ehl-i fesâd, Direskene k. : 1304
 âlet [âlât] : 875; —i ceng ü cidâl : 595; —i cerîha : 625; —i ceys ü cidâl : 454; —i ceys ü kılâl : 1143; —i
 harb : 60, 83, 106, 144, 145, 200, 235, 241, 347, 375, 390, 393, 396, 431, 527, 547, 589, 681, 833, 949,
 1027, 1036, 1222; —i harb ü kılâl : 149, 444, 453, 652, 798, 1177; —i harble ev basmak : 1170; —i
 harble kapuları pârelemek : 681; —i harble mahkeme-i şer'ıyyeyi basmak : 431, 722; —i harble mecrûh
 itmek : 730; —i lehv ü lu'b ile şehirleri ve köyleri dolaşmak : 563; —i lehv ü lu'b u sâz : 206; —i lehv ü
 sâz : 657, 1221; — ü esbâb : 256, 295, 444, 510, 548, 682, 986
 Alî Bâlî, bâzergân kâtili, Diyârbekir : 832
 Alî Bâlî, dârende Mihribân Hâtûn'un oğlu, Kastamonı sn. : 229
 Alî Bâlî, Toğrayıcı-oğlu, Viranya ks., Novaberde kz. : 559
 Alî Beğ, Ankara Piyâdeleri Beği : 1306
 Alî Beğ, Biga Beği : 594
 Alî Beğ, evinin basıldığını ileri süren, Seğirden k., Aksarây : 991
 Alî Beğ, Kara, Dergâh-ı Mu'allâ Müteferrikası, Sekbân : 176, 671, 1075, 1088, 1405, 1455, 1462
 Alî Beğ, ma'zûl Sığla Beği : 64, 65, 1317
 Alî Beğ, Modava Beği : 808
 Alî Beğ, Nusaybin Beği : 563, 569
 Alî Beğ, Rodos Sancağı Beği : 3, 68, 119, 168, 213, 236, 254, 265, 294, 399, 419, 453, 471, 473, 489, 554, 582,
 594, 649, 705, 715, 733, 787, 846, 948
 Alî Beğ, Selanik Beği : 135, 231, 347, 375, 393, 453, 594, 705, 729, 1197
 Alî Beğ, Selemiyye Beği : 1165
 Alî Beğ, Şâh, Dulkâdir-oğlu : 522, 523
 Alî Beğ, Yâr, Vulçitrın Beği : 146, 808
 Alî Beğ, za'îm, dârende, Belgrad nh., Avlonya sn. : 1463, 1473
 Alî bin Abdullâh, Abdîcelebi mh., Sulumanastır, İstanbul : 1200
 Alî bin Abdullâh, el-Kayyim, Abdîcelebi mh., Sulumanastır, İstanbul : 1200
 Alî bin Abdullâh, es-Solak, Abdîcelebi mh., Sulumanastır, İstanbul : 1200
 Alî bin Abdullâh, re'îs, Galata : 577
 Alî bin Alaçam, ehl-i fesâd, Karaova k., Saravalos kz. : 234
 Alî bin Hamza, Arnavud, sühte, Aydos kz. : 576
 Alî bin Hasan, ehl-i fesâd, Kratoa kz. : 1400
 Alî bin Îsâ, ehl-i fesâd, Burusa sn. : 603
 Alî bin Mehmed, Flokok(?) k., Debri kz. : 644
 Alî bin Mehmed, şahid, Seydîşehir kz. : 1198
 Alî bin Nasûh, Bâlî demekle ma'rûf, mahbûs : 30
 Alî bin Ömer, kâtil, Rodoscuk kz. : 62, 94
 Alî bin Şeyh Safâ, zâviyedâr, Kuzvîrân k., Bilvîrân kz. : 526
 Alî bin Şirmerd, Velika gâzîleri odabaşlarından : 610
 Alî Çavuş, Abdullâh oğlu, hüküm verilen : 1208, 1209, 1217
 Alî Çavuş, Armudcı-oğlu (Armudcı-zâde), Dergâh-ı Mu'allâ Çavuşu : 1243, 1348, 1416, 1420, 1448, 1451

Alî Çavuş, Çirmen Beği : 453
Alî Çavuş, Dergâh-ı Mu'allâ Çavuşu : 100, 704, 705, 714, 1244, 1269, 1270, 1271, 1272, 1420
Alî Çavuş, Dergâh-ı Mu'allâ Çavuşu : 508, 546, 738, 742, 749, 750, 779, 1246
Alî Çavuş, Karaman beğlerbeğisinin adamı : 526
Alî Çavuş, Karaman çavuşlarından : 522
Alî Çavuş, Pars, hüküm verilen : 1454
Alî Çavuş, Tımışvar çavuşlarından : 146
Alî Çavuş, Van : 211
Alî Çelebî, Defterdâr : 850
Alî Çelebî, Diyârbekir Beğlerbeğisi Kethudâsı : 445, 446, 529, 832
Alî Çelebî, zanlı, Edremid kz. : 82
Alî Fakîh, Bâzârcıklı, Rikâb-ı Hümâyûn'a ruk'a sunan : 36
Alî Fakîh, telbîs mühürle memhûr mektûb veren, Zarı nh., Tatay kz. : 48
Alî Gülbağı, Ekrâd beğlerinden : 424
Alî Kaya, Mar'aş çavuşlarından, fâsık : 96
Alî Paşa, Mısır Beğlerbeğisi : 586
Alî Paşa, Vezîr-i A'zâm, müteveffâ : 589, 838, 1313, 1335, 1349, 1461
Alî Re'îs, Midillü : 226
Alî Seydî, Südde-i Sa'âdet'e gelmesi gereken, Bilvîrân kz. : 1087
Alî Sultân, Turak Hâkimi : 701, 1122
Alî, Abdullâh oğlu, Ohrilü, dârende Hüseyin Beğ'in adamı : 129
Alî, Abdullâh oğlu, re'îs, Galata : 578
Alî, Abdül oğlu, ev basup adam öldüren, Tekfurgöli : 1074
Alî, Ahmed adlı kimse tarafından katledilen, Beğtatarı k., Yenişehir kz. : 1273
Alî, Ahmed oğlu, maktûl, Horpişte kz. : 375, 393, 793
Alî, Anadolu Beğlerbeğisi, sâbık Erzurum Beğlerbeğisi : 21, 247, 641
Alî, Ardahan sipâhîlerinden : 638
Alî, Azebler Re'îsi : 396
Alî, Bâb-ı Sa'âdet Müteferrikası, Şehzâde Selîm'in Çavuşbaşısı : 39
Alî, Bağdâd Beğlerbeği Kethudâsı : 354
Alî, Balta k., Mağnisa kz. : 327
Alî, Baştak(?) Hısârı Kethudâsı : 365
Alî, bâzergân kâtîli, Diyârbekir : 832
Alî, Beşîreli-oğlu(?), Hubûl nh., Halep vt. : 571
Alî, Bevvâb, müteveffâ Behrâm Kethudâ'nın kapucularından : 613
Alî, Boğdan Voyvodası Kethudâsı : 1111
Alî, Bozköy k., Mağnisa kz. : 327
Alî, Çakırcıbaşı'na tâbî, hüküm verilen : 1450
Alî, Çirmen Sancağı Beği : 879
Alî, çoban, zanlı, Dedeler k., Cum'abâzâr kz. : 579
Alî, Dârende : 321
Alî, Dârende, Belgrad nh., Avlonya sn. : 1463
Alî, Dergâh-ı Âlî müteferrikası Alî'nin adamı : 1397
Alî, Dergâh-ı Mu'allâ yeniçeri bölükbaşlarından : 251
Alî, Dergâh-ı Mu'allâ yeniçerilerinden : 352
Alî, Dervîş, toğancı, Zengî k., Karaman vt. : 268
Alî, Dîvâne, Boruzlu k., Edremid kz. : 82, 567
Alî, Dîvâne, sipâhî, ehl-i fesâd, Üçpınar mh., Sofya : 719
Alî, Diyârbekir'de mukâta'acı : 211
Alî, Dülger, Kopana k., Karaferye kz. : 593

Alî, ehl-i fesâd Yûsuf'tan müşteki, Imâret k., Aksarây sn. : 991
Alî, ehl-i fesâd, Burusa sn. : 630
Alî, Emîn Mehmed'in kâtibi, İzvornik sn. : 1277
Alî, Filibe kâdîsının adamı : 610
Alî, Gaybî küyegüsü : 1341
Alî, gemi re'îsi : 387, 388
Alî, Gülbeğ k., Mağnisa kz. : 327
Alî, Hacı, hüküm verilen : 571
Alî, Hâcî, Kettâncı, kefil : 577
Alî, Hallâc, Yörükler k., Göynük kz. : 117
Alî, Hasan Kethudâ oğlu, kâtil : 216
Alî, hıdmetkâr, Drama kz. : 499
Alî, hırsuz, Karacalar k., Milan kz. : 1347
Alî, Hudâvendigâr Hammâmı hammâmcısı, Gelibolu kz. : 105
Alî, hüküm verilen, Burusalı : 87, 930, 938
Alî, Hüseyin oğlu, Dergâh-ı Mu'allâ Silahdârı : 608
Alî, Hüseyin oğlu, Rûmkal'a Hısârı neferi : 660
Alî, İskender oğlu, Varnalı, Ferhâd Beğ'in adamı : 129
Alî, İspir beğinin adamı : 156
Alî, İstanbul'a tutuklu olarak gönderilmesi istenilen, Bilvîrân kz. : 662
Alî, Kara, za'im : 200
Alî, Karaca, korsan, gemi re'îsi : 126, 948, 1425
Alî, Karaman beğlerbeği adamı : 898
Alî, kasap, Edirne : 414
Alî, Kâtib : 271
Alî, kâtil, Geyiklûbaba k., İnegöl kz. : 629
Alî, Kaysariye Alaybeğisi Sinân'ın kardeşi oğlu : 876
Alî, Kazgancı, Moskov'a ticâret için giden : 1283
Alî, Kebekenîse k., Mağnisa kz. : 327
Alî, Korucu, hüküm verilen : 1265
Alî, Koyunyalılar k., Mağnisa kz. : 327
Alî, Kupurcu, kallâb, Edirne : 1196
Alî, kuttâ'u't-tarîk, Çorum sn. : 641
Alî, Macar, Abdullâh oğlu, dârende Hüseyin Beğ'in adamı : 129
Alî, Mağrib Trablusı Beğlerbeğisinin Kethudâsı : 1035
Alî, Mahmûd Beğ Evkâfı Mütevellîsi : 309
Alî, maktûl kul, Hacımihalıç k., Hâslar kz. : 19
Alî, maktûl, Kaysariye sn. : 264
Alî, Mehmed oğlu, elinde kalb akça bulunan, Burusa : 940
Alî, Mevlânâ, Yenişehir Kâdîsı : 1128
Alî, Murâd oğlu Mehmed'in kardeşi, tûmâr tevcîh olunan, Erzurum : 883
Alî, Nasûh oğlu, evine hırsuz giren, Yenibâzâr kz. : 1250
Alî, Palamut Yayabaşılığı'na mutasarrıf, Saruhan sn. : 69
Alî, re'îs : 407, 490
Alî, Re'îs, Urla kz. : 927
Alî, re'îs, elinden müzevver hüküm vârid olan : 847
Alî, re'îs, İnebahtı : 810
Alî, sâbık emîn, Saydâ kz. : 54
Alî, Sarâydar, Dergâh-ı Âlî Kapucısı : 338
Alî, Sevindük oğlu, şakî, Söğüdlü nh., Boy-âbâd kz. : 989

Alî, Seydî Gâzî Evkâfî Müttevellîsi : 1104
 Alî, sipâhî, arz getiren : 4
 Alî, sipâhî, Sirem sn. : 474
 Alî, sûhte, Aktaş k., Gerece kz. : 1306
 Alî, sûhte, hırsuz u harâmî, Kula kz. : 909
 Alî, Sultânîyye Kal'ası Topcibaşısı : 1342
 Alî, Sübaşı Hurrem'in kayınatası : 550
 Alî, Süleymân oğlu, maktûl, Rodoscuk kz. : 94
 Alî, Süleymânlu k., Mağnisa kz. : 327
 Alî, Şâh, harâmî, Âdilhân k., Gelibolu kz. : 1338, 1364
 Alî, Şehremîni : 381
 Alî, Tahtacılar k., Mağnisa kz. : 327
 Alî, tûmâr mutasarrıfı, Dervîş k., Fener nh., Tırhala sn. : 1174, 1185
 Alî, tûmâr mutasarrıfı, Kelemente k., İskenderiyye sn. : 743
 Alî, Tûrâbî-oğlu, ehl-i fesâd, Broy Kalesi : 396
 Alî, Üçululu k., Mağnisa kz. : 327
 Alî, Yeniçeri Ağası, İstanbul suyu hizmetinde görevli : 77
 Alî, Yeniçeri Süleymân'ın oğlu, Rodoscuk : 62
 Alî, za'îm, Avlonya sn. : 241, 347
 Alî, za'îm, Nâzır-ı Emvâl, Mezistre kz. : 826, 1047
 Alî, za'îm, Turhan Beğ Evkâfî Müttevellîsi, Tırhala : 591
 Alî, zimmî, hırsuz, Kudüs-i Şerîf sübaşısı yanında tercüman : 104
 Alî-Berke Cemâ'ati, Basra : 1122
 Alîhammâmı, Tikrît sn. : 44
 alîk : 481
 Alibeğköyi : 1455
 Aliçerçi karyesi, Seydişehir kz. : 145
 Allâhkulî Hacı, Moskov'a ticâret için giden : 1283
 altı küreklî pereme : 348, 367, 369
 Altımermer, İstanbul : 282
 altun(lar) : 2, 49, 76, 90, 91, 114, 140, 224, 229, 233, 235, 268, 285, 311, 313, 393, 426, 436, 477, 532, 533, 546, 593, 613, 647, 650, 660, 661, 668, 681, 739, 832, 855, 942, 979, 993, 996, 1025, 1036, 1128, 1129, 1133, 1234, 1244, 1245, 1261, 1274, 1275, 1283, 1436, 1449, 1471; — bozmak : 1133; — cem'ı : 210; — gâreti : 235, 681; — hurdevât : 249; — irsâli : 92; — kat'ı : 140; — kozalak : 11, 20, 148, 306, 975, 1150, 1283; — top heykel : 869; — yüziük taşları : 1128; — zencîr : 647; —a tebdîl : 660; —ı esbâba bozmak : 532; —ı esbâba tebdîl : 533; —ı pâreye tebdîl : 533; —ın almak : 434; —lu çatma : 800; —lu kumaş : 162
 Altunbâğ karyesi, Seferîhısâr kz. : 1316
 Alucra (karyesi/nâhiyesi), Karahısâr-ı Şarkî sn. : 337, 342
 Amâsiyye : 832; — beği : 206, 1165, 1360; — kâdîsı : 206, 1266, 1416, 1449; — sancağı kâdîları : 1165
 amel-mânde; — öküz : 481; — toplar : 323
 Âmid : 462, 832, 1016; — gönüllüleri : 1319; — kâdîsı : 206, 686, 1072, 1165, 1414; — sancağı tahrîri : 1037
 âmil(ler) : 42, 56, 125, 181, 468, 488, 654, 668, 947; —ün tahrîki : 42
 Âmil-oğlu, Mora : 1149
 âmme-i nâs : 309
 Ana Kal'ası, Peşte : 411
 Anabolı : 325; — azebleri ağası : 216; — azebleri kapudânı : 988; — kâdîsı : 826, 988; —Kal'ası : 325, 988; — Kal'ası dizdârı : 325; — neferleri : 325
 Anadolu (vilâyeti) : 22, 24, 298, 441, 662, 665, 796, 899; — beğleri : 27, 206, 705, 1165; — beğlerbeği : 21, 65, 206, 247, 248, 420, 453, 512, 594, 634, 641, 662, 705, 860, 884, 956, 965, 996, 1098, 1165, 1254, 1306, 1347; — beğlerbeğisi âdemleri : 641; — beğlerbeğisi kethudâsı : 281; — cânibi : 26, 453, 454, 704; — çavuşları : 573; — defteri gedükli çavuşları : 860; — defteri kâtibleri : 860; — kâdîları : 206, 697, 830; —

kâdî-askeri : 282; — kürekcileri : 1005; — muhâsebecisi : 805; — sipâhîleri : 956; — yakası : 731; —'da vâkı' sancakbeğleri : 27

Anbale karyesi, keferesi isyân eden karye, Dukagin : 782, 788

anbâr : 875, 1062; — açmak : 869; — bozmak : 875; —da tereke çürimek : 539

Anbâr-ı Hâssa : 485; — defterleri : 440, 448

Anbâr-ı Mısır : 448

Anbâr-ı Mısıryye : 440

Anbat Ardeminlü, ehl-i fesâd kefereden, Van : 1120

anber-i hâm : 90

Anderyaş, knez, Sava nehri yalısında sâkin : 611

Anderye, zimmî, Mandra k., Dimetoka kz. : 945

Anderyen, zimmî, Kopana k. : 593

Andıra cezîresi : 252, 348, 367, 369

Andre Bal(?), zimmî, ehl-i fesâd, Kışi(?) k., Draç kz. : 646

Andre Terem(?), zimmî, ehl-i fesâd, Kışi(?) k., Draç kz. : 646

Androz cezîresi re'âyâsı : 824

Ane[/Hît]; — beği : 206, 1132, 1323; — kâdîsı : 206

Angelikasrı kâdîsı : 273, 498, 1007

Ankara (livâsı/sancağı) : 705, 832, 1098, 1347; — alaybeğisi : 453; — beği : 714; — kâdîsı : 420, 512, 965, 996, 1254; — piyâdeleri beği : 1306; — sancağı askeri : 594; — sancağı kâdîları : 206; — sancağı sipâhîleri : 705, 860; — sancağı sübaşıları : 705, 860; — yayaları beği : 139, 349

Anna, Evhad k., Solnok sn. : 663, 675, 1293

Antâkiyye kâdîsı : 182

Antâliyye kâdîsı : 150, 767, 931, 1259, 1440; — nâyibi : 1230

Anzar(?) adası : 1317

A'râb bkz. Arab

Arab İmâm, Kızılminâre Mahallesi İmâmı : 1436

Arab kul, Karacalar k., Milan kz. : 1347

Arab(lar) [/A'râb] (tâyifesi) : 55, 389, 459, 544, 914, 919, 944, 1002, 1013, 1130, 1138, 1177; — beğleri : 1122; — defterdârı : 277, 278, 279, 410, 602, 1017; — eşkıyâsının şeyhları ve a'yânı : 1433; — gemileri : 275; — kabîleleri : 44, 795; — memleketleri : 796; — re'îsler : 269; —ı bed-fi'âl : 1177, 1269, 1271; —ı bed-fi'âlün def'ı mazarrat u ifsâdî : 1319; —ı müfsidînün def'ı : 1271; —ı şekâvet-fi'âl : 1272; —ı şekâvet-şi'âr : 1176; —ı şekâvet-şi'ârun kal' u kam'ı : 1321

Arab, hırsuz u harâmî, Burusa sn. : 1391

Arab, Kara Dimo'nun yoldaşı, mahbûs : 177

Arab, müfsid, Ilgun kz., Karaman : 898

Arab, Tezkireci Hasan Beğ'in hizmetkârı : 202

araba : 149, 166, 239, 295, 397, 510, 691, 934; — basmak : 1096, 1111, 1338, 1364; — ihrâcı : 510; — işleyen rençberler : 295; — talebi : 1313; — tedârük ü ihzârı : 1313; — tedârüki : 1313

arabacı : 397; — ücretleri : 397; — tedârüki : 295

Arabe A'râbı : 1130, 1132

Arabgîr; — beği : 206, 1165; — kâdîsı : 206; — sancağı kâdîları : 1165

Arac kâdîsı : 346

Arad Dirlaşın, ehl-i fesâd kefereden, Van : 1120

Arad; — livâsı, Erdel : 218; — Kal'ası : 147, 148, 149; — beği : 218, 808, 1233; — beği kethudâsı : 1257; — mahalli, : 146, 158, 259; — palankası : 218

Aradat nehri, Gürcistân : 872, 874

arakıyye : 229

Arasta karyesi, Dukagin : 782, 788

Ardahan; — beği : 1165; — kâdîsı : 888; — sancağı kâdîları : 1165; — sipâhîleri : 638, 888

Ardanuç; — sancağı : 1243; — beği : 1165; — sancağı kâdîları : 1165

Arhadüka Ferdinando : 796
 Arhadüka Karlo : 796
 Arık, Eflakanlu k., Aydos kz. : 576
 Arık, Memi Çelebî oğlu, sûhte, Aydos kz. : 576
 Ârif, Çakırcılar Kâtibi, vilâyet-i Diyârbekir'i kitâbet eden Mûsâ Beg'in kâtibi : 1015, 1037, 1421, 1431
 Aristidis bkz. Ariştos
 Ariştos [/Aristidis], ehl-i fesâd, âdem katleden, oğlancık ayartan, Ohri sn. : 1082, 1085
 arka hammâlî : 555, 682
 Arkadya kazâsı, Mora : 1149
 Armas, Eflak Voyvodası Petre'nin adamı : 378
 Armudcı-zâde bkz. Ali Çavuş, Armudcı-oğlu
 Arna, müfsid, Boboş k., Dobniçe kz. : 1437
 Arnavud : 252, 369, 655; — hâneleri : 367; — keferesi : 655, 1238; — keferesi a'yânı : 252, 348, 367, 369
 Arnavudköy : 1455
 arpa : 266, 356, 690, 829, 926, 1258, 1277, 1467; — bahâsı : 50, 52, 53, 55, 58, 59; — emîni : 479; — öşri : 56; — tahmîl etmek : 84; — tarlası : 370; —cı : 1256
 arpalık : 913; — tîmârı : 678
 Arslan Beg/Paşa, Budun Beglerbeğisi, sâbık Semendire Beği : 20, 31, 33, 127, 147, 151, 158, 263, 286, 474, 607, 827, 851, 1156, 1164, 1351, 1368
 Arslan, kuttâ'u't-tarîk, Serdik k., Göynük kz. : 117
 arşun : 718, 800, 832
 Arûniyye(?) karyesi, Harhar(?) nh., Beyrût : 1194
 Aruz karyesi, Ayazmend kz. : 567
 arz*; — getüren keşîşler : 558
 arz-ı hâl*
 asâkir bkz. asker
 âsâyîş ü huzûr : 646, 693, 779
 asel : 1167
 ases : 174, 984; —asesbaşı ta'yîni : 127; —leri der-zencîr etmek : 296
 ashâb-ı hukûk : 230, 329, 372, 579
 ashâb-ı sebîl : 404, 831, 1355
 âsî(ler) : 55, 501, 677, 782, 795, 826, 919, 968, 1251, 1309; — Arab gemileri : 275; — karyeler : 365, 503, 722; — ve bâğîlerün ıslâhı : 501; — kavm : 795; — müfsidler : 692; —lerün haklarından gelinmek : 784; — lerün ıslâhı : 501, 782
 Âsitân-ı; — devlet-nişân : 1385; — Muhalledü'l-ikbâl : 20, 175, 781, 880; — Müseyyedü'l-İclâl : 20, 175; — Sa'âdet-nişân : 1321; — Sâmi-mekân : 785
 Âsitâne-i Devlet-âşiyân : 971
 Âsitâne-i Sa'âdet*
 âsiyâb : 420
 asker(ler) [/asâkir] (tâyifesi) : 31, 146, 148, 149, 158, 250, 259, 263, 318, 332, 368, 411, 519, 594, 595, 653, 689, 692, 722, 731, 737, 785, 790, 792, 795, 798, 807, 808, 809, 811, 814, 817, 819, 820, 835, 839, 859, 868, 902, 906, 921, 922, 923, 957, 958, 968, 972, 1009, 1011, 1126, 1134, 1140, 1142, 1143, 1144, 1150, 1154, 1157, 1158, 1164, 1176, 1177, 1178, 1180, 1188, 1189, 1202, 1226, 1237, 1255, 1256, 1258, 1269, 1270, 1271, 1272, 1280, 1319, 1320, 1323, 1376, 1380, 1381, 1422, 1469, 1470, 1472, 1475; — cem'ı : 148, 149, 1122, 1176, 1371; — çıkarmak : 594; — gönder(îl)mek : 906, 1319; — halkına istimâlet vermek : 1388; — ihrâcı : 1281; — taşurgatmak : 31, 1157, 1476; — tedârüki : 1011, 1132, 1389; — ulaştırmak : 835; — yıpratmak : 692, 1105, 1158; — zahîresi : 270; —i fevz-me'âsir : 32, 796; —i fevz-me'ser : 429, 562, 798, 1323, 1381, 1383; —i hezîmet-esere mu'âvenet : 1378; —i hümâyûn : 17, 146, 148, 149, 152, 158, 250, 259, 411, 839, 957, 958, 1011, 1203, 1255, 1320, 1358, 1371, 1376, 1383, 1384, 1429, 1469, 1470, 1472; —i İslâm : 149, 259, 742, 802, 808, 815, 957, 958, 1134, 1152, 1202, 1251, 1359, 1361, 1362, 1367, 1369, 1373, 1378, 1379, 1380, 1381, 1383, 1398, 1423, 1429, 1476, 1479;

—i mansûre : 179, 1429, 1472; —i müslimîn : 902; —i nusret-âsâr : 1134; —i nusret-me'âsir : 31; —i nusret-me'ser : 1202, 1271, 1322, 1358, 1367, 1373, 1377; —i nusret-resân : 1186; —i Tatar : 1101, 1245; —i zafer-me'ser : 785, 1388; —i zafer-rehber : 158, 520, 1351, 1379; —i zafer-vifâk : 1479; —e icâzet virmek : 1351; —e kâdir sancakbeğleri : 1270; —i alaybeğine koşmak : 453, 594, 705; — kırdurmakdan sakınmak : 1378; —i terğîb it(dür)mek : 689, 788; —ün güzîdesi : 1389

Aspabrut beği : 1029

astar : 696

âsûde-hâl : 88, 178

aşâyir bkz. aşîret

aşcı : 1255, 1256; — ihrâcı : 34

aşîr ü refîk : 585

aşîret(ler) [/aşâyir]: 237, 585, 695, 699, 700, 706, 1269, 1323; — ü kabâyil : 1323; —i serhad : 699

aşlık(?) : 1283

âşûr ayı : 90

at(lar) : 71, 125, 250, 358, 393, 593, 641, 654, 668, 688, 698, 760, 934, 1099, 1117, 1416, 1433, 1440, 1465; — fûrûhtı : 722; — gâreti : 1433; — gasbı : 914; — gemileri : 1337, 1445, 1453; — sirkati : 98; — kolayı olan mahaller : 1180

ata bkz. ada

Atâ, Horpîşte kz. : 393

Atâ, Savol oğlu, Horpîşte kz. : 393

Atak; — sancağı : 462; — âmilleri : 683; — beği : 206, 462, 1165; — kâdîsı : 206; — sancağı kâdîları : 1165

Atala kâdîsı : 573, 615, 908, 1417

Atbâzârı, İstanbul : 676

Ate, dârende, zimmiyye, harâc-güzâr re'âyâdan olup esîr olarak satılan, Sodin ks., Lipova sn. : 1441, 1456

Atebe-i Adâlet-penâh : 282

Atebe-i Âlem-penâh : 779, 781, 1123

Atebe-i Aliyye*

Atebe-i Ulyâ*

Âtuf, Bâzârcıklı, Rikâb-ı hümayûna ruk'a sunan : 36

atîfe pencere : 426

Atıga askeri : 318

Atına : 348, 367, 369; — kâdîsı : 8, 348, 367, 369

atlas kîse : 11, 97, 859, 872, 880, 906, 1203, 1350, 1470

atlu : 148, 240, 275, 732, 1154, 1194; — Çingâneler : 176; — ehl-i fesâd : 275; — sekbânlar : 267, 1292, 1300; — tüfenklü : 240; — ve piyâde asker : 1389; — zağarcılar : 267, 1292, 1300

Atmaca, Edirnelü : 282

attâr : 1255, 1256

Attârlar Çârsûsı, Manastır : 818

av : 833

Avadik, zimmî, Moskov'a ticâret için giden : 1245, 1283

âvâre vü ser-gerdân : 695, 699

avârız : 78; — emri : 224; —ı dîvâniyye : 978

Avcılar karyesi, Kite kz., Hudâvendigâr : 966

avk u te'hîr : 697, 709, 714, 749, 830, 848, 1169

Avlob(?), Küçük Alî adlı sipâhînün şerîki, tarlasında mermer çıkan, Göçeri k., Yenişehir kz., Selanik : 1128

Avlonya; — sancağı : 476, 501, 1174, 1185, 1458, 1463; — azebleri ağası : 566; — beği : 126, 241, 476, 546, 566, 620; — Hazînesi : 620; — kâdîsı : 241, 347; — nâzırı : 1473; — sancağı kâdîları : 546

Avn, Ebû-Rîş tarafından Rahba Kal'ası'nda habsedilen, Hît ks., Haleb : 1130, 1132

avret(ler) : 255, 563, 657, 740, 765, 780, 833, 1036, 1400; — almak : 1148; — boşatmak : 1165; — çekmek : 1036, 1179; — donına girmek : 1400; — döğmek : 648, 1360, 1412; — esîr itmek : 1148; — ü oğlanlar : 393; — hammâmı : 833; — sûretine koymak : 1400; — tutmak : 289; — ü oğlan çekmek : 1100; —e fî'l-i

ŧenî' yapmak : 764, 1170; —i saçından sürmek : 431; —ine girmek : 60; —lere dahlitmek : 589; —leri er
 sûretine koymak : 449; —leri ere virmek : 563; —lerine yapışmak : 432
 Avrethisârı; — nâhiyesi, Paşa sn. : 1174, 1185; — kâdîsı : 72
 ay karanlukları : 93
 ayağın çalmak : 1002
 ayağın fadmak : 1002
 ayağından asmak : 1062
 Ayamavra : 498; — dizdârı : 305; — kâdîsı : 273, 305, 498; — Kal'ası : 1288; — re'âyâsı : 498; — varoşı : 273,
 498
 a'yân : 42, 113, 252, 301, 346, 348, 367, 369, 445, 508, 579, 664, 761, 793, 833, 901, 1022, 1025, 1060, 1348,
 1449
 ayartmacı : 195
 Ayas, dârende, zer-nişâncılardan : 402
 Ayasluğ nâhiyesi, Aydın sn. : 884; — kâdîsı : 929
 Ayasofya; — evkâfı (vakfı) : 61, 163; — evkâfı dükkânları : 61; — mütevellîsi : 61, 163
 Ayazmend; — kazâsı : 314, 319, 567; — kâdîsı : 314, 319, 395
 aydın giceler : 93, 95
 Aydın; — sancağı : 847, 884, 1303; — beğı : 99, 136, 206, 453, 521, 594, 680, 705, 714, 1165, 1214, 1303,
 1317; — kâdîsı : 99; — müsellemleri beğı : 38, 1043; — sancağı askerleri : 705; — sancağı beğı
 kethudâsı : 1317; — sancağı kâdîları : 206, 521, 1165, 1339; — sancağı sipâhîleri : 860; — sancağı
 sübaşıları : 860; — sancağı yalıları : 1303
 Aydıncık (kasabası/kazâsı) : 43, 403; — kâdîsı : 43, 87, 403
 Aydınlık karyesi, Ankara : 996
 Aydoğmuş, Cüneyd bin Süleymân'ın arkadaşı, Bolavadin kz. : 911, 916
 Aydos; — kazâsı : 576; — kâdîsı : 576, 643
 âyende : 732; — vü revende : 222, 316, 337, 360, 427, 538, 544, 583, 770, 784, 870, 919, 1347, 1434, 1436,
 1442, 1465; — vü revendeyi katl : 44; —yi gâret itmek : 732
 âyîn : 536, 757; —i adâlet : 339; —i bâtıla : 551; —i saltanat-ı hümayûn : 303
 Âyişe Hâtûn, dârende, Edremid kz. : 82
 Âyişe Hâtûn, Üsküb kz. : 1400
 Aynî, Muhyiddîn Çelebî zevcesi, Camcıhacıali mh., İstanbul : 1038
 Ayntâb; — beğı : 1165; — sancağı kâdîları : 1165
 Ayrutamlu Cemâ'ati, Sis sn. : 89
 Ayvad, Balta k., Mağnisa kz. : 327
 Ayvat, Gâzîbeğ k., Hüseyin-âbâd kz. : 106
 Âzâdlı köyi, Edirne kz. : 249
 âzâdlu kul : 235
 âzâdlu müslime câriye : 1197
 azeb(ler) (tâyifesi) : 256, 275, 619, 782, 783, 1003, 1073, 1137, 1222; — ağası : 645, 773; — ta'yîni : 275; —
 kapudânı : 988; — nasbı : 275; — re'îsler : 830; —ler kâtibi : 1289; —lerden cengci ta'yîni : 256
 Âzerbaycân bkz. Âderbaycân
 azık virmek : 367, 536, 1465
 azîm; — donanma : 455; — gemiler : 621; — kal'a : 1003; — küffâr-ı hâksâr gemileri : 621; — sular : 1426
 Azîz bin Hallâfî, Keyl-i Kesîr(?) Beğı : 804
 azl : 165, 581, 909
 Aznavur-oğulları, Livâne sn. : 1345
 Azûb, suyolu, Kudûs-i Şerîf : 49

 Ba'lbek kâdîsı : 76
 Bâb ü Irâk Mahallesi, Musul : 686
 Bâb-ı Mu'allâ : 151, 936, 1383

Bâb-ı Sa'âdet*

Baba Gaybullâh, hüküm verilen, Eymânşâh Derbendi Zâviyedân, Bağdâd : 1434, 1435, 1442

Baba karyesi, Vardar Yenicesi kz. : 255

Babacân veled-i Salcek, ehl-i fesâd, Van vt. : 698

Babaeskisi'nden İstanbul'a gelince olan kâdîlar : 1349

bâbüccı : 1255, 1256

bâc-ı bâzâr : 698

bacaluşka : 484

bâdâm : 1267

Bâdâmlu karyesi, Seydişehir kz. : 145

Bafra : 1234, 1244

bâğ(lar) [/bâğât] : 718, 740, 756, 1007, 1068, 1113, 1204, 1298, 1437; — bey'ı : 403; — bozmak : 1204; — hakkı : 698; — haracı : 52, 59; — hîbe itmek : 756; — rûsûmı : 50, 55; — ve bâğçeler : 300, 718; — ve bâğçeleri ağıl itmek : 300; — yolu : 756; —ı harâmilemek : 914; —ı mesâha itmek : 1113, 1437; —ını cebren almak : 648; —lu ve bâğçelü sürgün evleri : 680

bâğât bkz. bağ

bâğçe(ler) : 593, 980, 1068, 1298, 1401; —leri alınmak : 717

Bağdâd (nâhiyesi/vilâyeti) : 44, 45, 187, 189, 220, 275, 276, 287, 340, 354, 515, 548, 654, 665, 668, 683, 734, 771, 796, 1058, 1132, 1139, 1319, 1320, 1432, 1434, 1435, 1442; — askeri : 1269, 1270, 1272; — beğlerbeğisi : 39, 44, 45, 63, 173, 187, 189, 206, 215, 220, 276, 287, 340, 354, 424, 515, 654, 665, 668, 683, 686, 716, 857, 871, 1013, 1048, 1176, 1177, 1269, 1270, 1271, 1272, 1309, 1319, 1320, 1357, 1366, 1418, 1420, 1432; — beğlerbeğisi kethudâsı : 276, 686, 1013, 1309; — defterdârı : 668, 716, 1013, 1357, 1366; — gönüllüleri : 654, 668, 1177; — Hazînesi : 654, 668, 683; — Hazînesi rûznâmçecisi : 654; — Kâdîlığı : 549; — kâdîsı : 515, 668, 683, 716; — Kal'ası : 654, 668; — Kal'ası'nun ta'mîri : 1357; — muhâfazası : 1320; — sancağı kâdîları : 206; — sınırı : 424; — tîmârları defterdârı : 771, 1434; — yeniçerileri : 1418; — yolu : 39; —ı Dârû's-sedâd : 39, 796, 1319; —ı Zafer-âbâd : 1320, 1323

bâğî : 914; — kal'alar : 1023; —lerün islâhı : 501

bahâ : 52, 53, 59, 420, 800, 925, 999

Bahâ'eddîn Beğ, Muş Beği : 1029

Bahâ'eddîn, Hizo Hâkimi : 237

Bahadır, ehl-i fesâd, Karesi sn. : 632

Bahâdîn karyesi, Kengiri sn. : 869

Bahâr bin Hüseyin, Rodoscuk : 62

bahâr : 1361, 1398; — esbâbı : 710, 1359

bahâr koyunu : 877, 952; —ihrâcı : 952

Bahâr, maktûl bulunan, İspir Kal'ası müstahfızları oğullarından : 1099

Bahşâyış, Bozköy k., Mağnisa kz. : 327

Bahtiyâr, Eflakanlu k., Aydos kz. : 576

Bahtiyâr, ehl-i fesâd, Karahısâr-ı Develü : 4, 979

Bahtiyâr, serhoş, ehl-i fesâd kefereden, Van : 1120

Bakacak karyesi, Kurşunlu kz. : 794, 935

bakâyâ : 52, 53, 56, 468, 964; — defteri : 72; — tahsîli : 50, 55, 58, 59, 72, 114, 467, 683

bakır : 346, 1058; — cem' itmek : 806; — getürmek : 806; —dan akça kesmek : 167

Bâkır-oğlu, ehl-i fesâd : 496

Bâkır, eşirâ-i A'râb'dan : 390

Bâkî Çelebî : 845

bâkire kızları cebr ile âhara nikâh itmek : 1416

bakkâl(lar) : 105, 1255, 1256

bakla : 254, 485

Baküs, zimmî, kallâb, Tatarbâzârı kz. : 1274

bal : 71, 1099, 1267; — cem'ı : 210; — mûmı : 71, 93, 95

Bâlâ sancağı beği : 173
 Balat; — nâhiyesi, Menteşe sn. : 248, 281, 884; — kâdîsı : 83
 Balderen karyesi, Filorici Hâsları'ndan, İskenderiyye sn. : 502, 664
 Balga Kal'ası, Budun vt. : 368
 Balıca, şikâyet gelen, hüküm verilen : 890
 balık dişi : 530
 Balıkesri kâdîsı : 632
 Balıklağı mahalli, Kefe sn. : 1311
 Bâlî Beğ, Çanad Beği : 808
 Bâlî Beğ, Murâd Çelebî'nin adamı : 805
 Bâlî bin Alî, Sonisa kz. : 329
 Bâlî bin Atmaca, Podgradya k., Foça kz. : 985
 Bâlî bin Pîrî, Prozor Kal'ası Müstahfızı : 753
 Bâlî bin Saruca, re'âyâdan nezîr tarikiyle altun alıp Yukaru Cânib'e gitmek üzereyken yakalananlardan : 1261
 Bâlî Çavuş, Dergâh-ı Mu'allâ Çavuşu, koyun hizmetine ta'yîn olunan : 160, 363, 595, 952, 998, 1246, 1307, 1326, 1327, 1333, 1334, 1426
 Bâlî Re'îs : 1419
 Bâlî, Azebler Ağalığı'ndan ma'zûl : 396
 Bâlî, hüküm verilen, Ankara : 965
 Bâlî, İsmâ'îl oğlu, Midillülü, Ferhâd Beğ'in adamı : 129
 Bâlî, Kısı(?) k., Draç kz. : 646
 Bâlî, Kurd, Balta k., Mağnisa kz. : 327
 Bâlî, kuttâ'u't-tarîk, Çorum sn. : 641
 Bâlî, Mevlânâ, Sivas Kâdîsı : 329
 Bâlî, Mevlânâ, Ürgüb Kâdîsı : 511, 527, 541, 542
 Bâlî, Müsellem, Özbek k., Akyazı kz. : 1097
 Bâlî, Pîrî oğlu, hüküm verilen : 1419
 Bâlî, Sarı, kâfir, İne k., Edirne kz. : 249
 Bâlî, sipâhî, İzdin kz. : 223, 353
 Bâlî, sipâhî, Mudurnı kz. : 1360
 Bâlî, sipâhî-zâde, ehl-i fesâd, İzladî kz. : 1119
 Bâlî, sûhte, Çölmekçiler k., Mihâlçıcık kz. : 1306
 Bâlî, Tahtacılar k., Mağnisa kz. : 327
 Bâlî, Takyeci, Yenikapu, İstanbul : 676
 Bâlî, Yayabaşı, Karahısâr-ı Sâhib : 1412
 Bâlîs; — alaybeğisi : 843; — beği : 1165; — sancağı kâdîları : 1165
 balkan yolu : 978
 Balta karyesi, Mağnisa kz. : 327
 Balya kâdîsı : 1302
 Balyabadra : 311; — dizdârı : 311; — kâdîsı : 311; — Kal'ası : 311, 1047, 1211
 Bana Kal'ası, Erdel : 738, 779, 781, 785, 790, 807, 811, 839, 1126, 1350, 1383; — muhâfazası : 785
 Bana karyesi, Dobniçe kz. : 46
 Bankot Kal'ası : 1233
 Bar Kal'ası : 97, 1245; — hâfızı : 1123
 Barak, ehl-i fesâd, levend : 154
 Barak, ehl-i fesâd, Togunyalılar nâm Yörüklerden : 556
 Barak, tîmâr mutasarrıfı, Hırsova k., Piremedi nh., Avlonya sn. : 1174, 1185
 barça : 723, 848; —ya tereke tahmîli : 723
 Bardiyor veled-i Sâdık, ehl-i fesâd, Van vt. : 698
 Bârgâh-ı Azamet-penâh : 304

Bârgâh-ı Celâlet-destgâh : 97
 Bârgâh-ı Ma'delet-penâh : 785
 Bârgâh-ı Sa'âdet-destgâh : 306, 1362, 1381
 Bârgâh-ı Sa'âdet-penâh : 880
 Bârgâh-ı Selâtîn-penâh : 796
 bârgîr(ler) : 10, 30, 112, 207, 208, 209, 223, 261, 347, 353, 702, 709, 744, 758, 842, 934, 1029, 1250; —
 bulmak : 702; —leri alınmak : 261; —leri yund olmak : 709
 Bârgîri beği : 700, 706, 1029; — kâdîsı : 736
 Barı Kal'ası, Leyh : 1283
 barkan [/parkan] : 31, 262, 519, 1188; — binâsı : 17, 32, 520, 1188; — ihdâsı : 17, 31, 261, 262, 785; —
 tahrîbi : 785; —larun muhâsarası : 1389
 barmak : 1337
 Barmaksızlu karyesi, Filibe kz. : 14
 Baruh Todor, Yehûdî, kalb akça harciden, Selanik : 1135
 barut : 950, 1013, 1366; — cem'ı : 1336; — ihzârı : 1336; — işletdirmek : 430; — muzâyakası : 1336, 1454; —
 tedârüki : 433, 1336; —ı siyâh : 430, 433, 484, 1454; —ı siyâh işletdirmek : 1454; —ı siyâh tahmîli :
 433
 barut-hâne mühimmâtı : 1013
 basdırma : 239, 660
 basîret; — ü intibâh : 739, 958; — ü tedârük : 797
 Basman(?) suyu, Barı Kal'ası, Leyh : 1283
 Basra (vilâyeti) : 275, 761, 768, 796, 1269, 1319, 1320, 1321, 1322, 1323; — Beğlerbeğiliği : 1270; —
 beğlerbeğisi : 275, 757, 761, 762, 768, 804, 1176, 1269, 1271, 1272, 1320, 1322, 1323; — beğlerbeğisi
 kethudâsı : 275, 287, 340, 757, 761, 768, 804, 1122, 1127; — beğlerbeğisine mu'âvenet : 1321; —
 gönüllüleri : 275; — Hazînesi : 804, 1138; — Hazînesi'nde mahfûz sancakbaşıları : 804; — Kal'ası : 1176,
 1177; — Kal'ası muhâsarası : 1270, 1271, 1272; — müteferrikaları : 1122; — vâlîsi : 1177; — vilâyeti
 a'yânı : 761; — yolunun mesdûd olması : 762
 baş u buğ bkz. başbuğ
 baş; — itmek : 1469; — kaldurmak : 899; — kesmek : 571, 795, 1251; — ta'yîni : 853; —a nacak ile urmak :
 836
 Başaçuk Melik : 21, 880, 970
 başbuğ [/baş u buğ] : 976; — olmak : 1371; — ta'yîni : 454, 565, 595, 704, 960, 1045, 1369, 1380, 1384, 1392
 başcı : 1255, 1256
 Başko, eşkıyâ, Boğdan : 975
 Baştak(?) Hisârı Kethudâsı : 365
 baştarde : 213; — direği kesdirmek : 846
 Batıra, Sopani k., Görice kz. : 495
 batmân : 93, 95, 1099
 Batnes karyesi, Mat kz. : 1171
 Batora(?), zimmî, Moskov'a ticâret için giden : 1283
 Batum; — beği : 1165; — sancağı kâdîları : 1165
 Bayağaç karyesi, Gelibolı kz. : 730
 Bayat karyesi, Antâliyye kz. : 150
 Bayat; — beği : 206, 857, 871; — kâdîsı : 206
 Bayburd Kâdîlığı : 461; — kâdîsı : 210, 769, 1060
 Bâyezîd : 980, 1008
 Bâyezîd Beğ'ün kethudâsı : 400, 415
 Bâyezîd Beğ, Beğşehri Beği, Karaman'da mehâyif müfettişi : 107, 145, 166, 268, 280, 400, 415, 523, 604, 613,
 616, 618, 980, 982, 1008, 1198, 1307, 1308
 Bâyezîd Re'îs : 848
 Bâyezîd, Alacahısâr Sancağı Beği Rüstem'in adamı, Alacahısâr sn. : 527

Bâyezîd, Arnavud, Abdullâh oğlu, dârende, Hüseyin Beğ'in adamı : 129
 Bâyezîd, bezzâz, şirret ü şekâvet üzre olan, Kızılağaç kz. : 1268
 Bâyezîd, Haydar Çavuş'un adamı : 324
 Bayındır Beğ, Kefergergin Sancağı Beği : 424
 Bayındır, Hızırî Cemâ'atî'nin Kethudâsı : 424
 bâyi' : 949
 baylos : 274, 1425
 bayrak : 1111; —hevâsı : 732; — kaldurmak : 501, 722
 Bayram Beğ kethudâsı : 1129
 Bayram Beğ, Pojega Beği : 124, 377
 Bayram Beğ, Semendire Sancağı Beği : 1228, 1291, 1341, 1373, 1429
 Bayram Beğ, Sirem Beği : 1156
 Bayram Çavuş, hüküm verilen : 808, 1214, 1215, 1216, 1396, 1409
 Bayram Hâce, karye halkı ile mer'â konusunda nizâ'ı olan, Budaközi kz. : 901
 bayram : 836; — gicesi : 774; — namâzı : 774, 778; — yiri : 774
 Bayram, Arabacı, sûhte, Karabulud k., Edirne kz. : 203
 Bayram, Dîvâne, Şabcılı k., harâmî, Yenice-i Zağra kz. : 103
 Bayram, harâmî, Köseler k., Yenice-i Zağra kz. : 103
 Bayramlı kâdîsı : 1348
 Bayratan, zimmî, eşkiyâ, İsavriye k., Görice kz. : 431
 bâzâr(lar) : 206, 437, 538, 597, 1165, 1382; — yiri : 538; —dan yağ almak : 93; —larda nidâ itdürmek : 597
 Bâzârcık kâdîsı : 1444
 bâzergân(lar) (tâyifesi) : 126, 322, 359, 576, 623, 832, 950, 984, 1245, 1290, 1359, 1361, 1362, 1398, 1419; —
 basan harâmîler : 15, 16; — katli : 832, 1245; —lara esîr bey'ı : 623
 bâzû-bend : 869
 be-nevbet tîmâr tasarruf itmek : 860
 Bebe Vaşa, zimmî, Mete k., İlbasan sn. : 460, 528
 Bebek Frenc, Macar beğlerinden, Südde-i Sa'âdet'de mahbûs : 17, 738, 745, 815, 825, 839
 Bebek-oğlu kal'alari : 1367
 Beç [/Peç]: 790, 792, 798, 823, 941; — ilçisi(leri) : 745, 1134, 1150, 1152; — kralı : 286, 368, 519, 520, 744, 746, 759, 760, 765, 780, 790, 792, 807, 811, 828, 835, 839, 1134, 1150, 1187, 1203, 1351; — kralı leşkeri : 957; — kralının babası : 790
 bedel : 925; —i siyâset : 143, 427
 Bediko, zimmî, kallâb, Verniçe k., Şumnı kz. : 986
 Bedir oğulları, Gazze lv. : 55
 Bedir, müfsid, Beyt-i Ta'iyâ köyünün re'îsi, Kudüs sn. : 55
 Bedreddîn, Mevlânâ, Mağnisa Kâdîsı : 1055
 Bedreddîn, Rodos Medresesi Müderrisi : 748
 Bedriçmalamut karyesi, Tatarbâzârı kz. : 1001
 Bedrüddîn, müteveffâ Süleymân Paşa Hâsları vekîli, Mısır : 449, 712
 Begüş karyesi, Mağnisa kz. : 327
 Beğ sancağı : 1306
 beğ*; — (kapu)kethudâsı : 847, 870, 886, 941, 966, 968, 974, 980, 992, 1008, 1023, 1046, 1081, 1090, 1095, 1123, 1129, 1198, 1230, 1233, 1237, 1257, 1273, 1278, 1465
 Beğbâzârı kazâsı, Kocaili sn. : 131, 642
 Beğce, sipâhî, Karaman vt. : 605
 beğlerbeği*; — berâtıyla tîmâr almak : 445; — çavuş(lar)ı : 1174, 1185, 1255; — için gemi tedârüki : 413; — için levâzim ü mühimmât tedârüki : 413; — (kapu)kethudâsı : 21, 60, 128, 819, 832, 851, 889, 957, 1013, 1035, 1100, 1120, 1122, 1127, 1139, 1140, 1142, 1156; — nasbolunmak : 1433; — voyvodaları : 143; — lik hâsları : 690, 1421, 1431; —lik tevcihi : 413

Beğşehir; — livâsı : 617; — beği : 107, 145, 166, 206, 415, 523, 613, 616, 617, 982, 1198; — beği kethudâsı : 616, 822, 980, 1008; — kâdîları : 206; — kâdîsı : 400, 613, 1198; — livâsı sipâhîleri : 617

Beğtatarı karyesi, Yenişehir kz. : 1273

Behisni kâdîsı : 1229, 1231

Behrâm Çavuş, Dergâh-ı Mu'allâ Çavuşu : 140, 348, 705

Behrâm Çavuş, Rûmîli beğlerbeğisi çavuşlarından : 1174, 1185

Behrâm Paşa, sâbık Bağdâd Beğlerbeğisi : 654, 668

Behrâm, Budun çavuşlarından : 790, 792

Behrâm, Moskov kralına nâme-i hümayûn götüren : 318, 339

Behrâm, müteveffâ, Vezîr Mehmed Paşa'nın kethudâsı : 613

Behrâm, sipâhî, İstanbul zahîresi için koyun getiren : 9

Behrâm, sipâhî, Kengırı : 1002

Behrâm, Voyvoda : 1306

Behrâm, zimmî çobanlar tarafından mecrûh edilen, Ergene Köprüsü, Çorlu : 1032

Behrâm, zü'amâdan, hüküm verilen : 1282

Behrehâtûn k., Mişe-i Ardahan nh. : 638

Behzâd, mültezim, Ferruhşâd bin Abdülcebbâr'ın kardeşi, vilâyet-i Rûm : 208, 209, 351

bekçi : 170, 174, 534

Bekir Beğ, Erbil Beği : 686

Bekir Beğ, Sultânöni Beği : 594, 705

Bekir Kethudâ bin Hasan, Karaova k., Saravalos kz. : 234

Bekir Re'îs'in hıdmetkârı, Şehirköy k., Edremid kz. : 556

Bekir Re'îs, katil zanlısı, müfsid, Edremid : 154, 556

Bekir, Ases, bâzergân kâtillerinin yoldaşı, Ereğli : 984

Bekir, dârende, Ereğli kz. : 635

Bekir, Muhzır Kâtibi : 31, 310, 356, 366, 422

Bekir, Re'îs, Şarköyü, Edremid kz. : 82

Bekir, sipâhî, Karaman vt. : 605

Bekir, Tekyeköy k., Mağnisa kz. : 327

Bel(?) mezra'ası, Diyârbekir vt. : 1015

bel' : 1078; — u ekl : 591; — u ketm : 826, 1128

bel'ıyyât u ketmiyyât : 205, 233, 637, 1078, 1266, 1390

Belde; —i Münevvere : 409; —i Tayyibe : 426, 456, 1329, 1344

Belgrad (nâhiyesi/kazâsı/sancağı) : 200, 393, 663, 675, 816, 1228, 1293, 1427, 1458, 1463, 1473; — Darb-hânesi : 1225; — dizdârı : 855; — havâleliği : 607, 851; — kâdîsı : 200, 241, 756, 855, 1052, 1129, 1182, 1225, 1228, 1249; — Kal'ası : 1052, 1129, 1228; — Kal'ası dizdârı : 1052

Belha(?) karyesi, Manastır : 818

Beliçor(?) karyesi : 1455

Belye(?) karyesi, Budun vt. : 368

Belye karyesi, İnebolı nh. : 717

benâdir bkz. bender

bend ; —itmek : 544, 583; — ü sedd : 501

Bender (kasabası/kazâsı) : 73, 109, 1096, 1111; — kâdîsı : 74, 109, 111

bender [/benâdir] ; — binâsı : 486, 1111; — işletmek : 1127

Bengi-zâde, hüküm verilen : 891, 1246

Benî-Rebî' beği : 937

bennâ : 77, 115, 548, 1146, 1328, 1340; — cem'ı : 77; — ihrâcı : 1123; — tedârüki : 1332; — vü neccâr tedârüki : 682; — vü neccârlar : 585; — vü taşçı irsâli : 1332; — zirâ'ı : 726, 1248

ber-vech-i arpalık : 913

ber-vech-i iltizâm : 916

ber-vech-i tîmâr : 276
 Berab(?) [/Vebrab(?)] karyesi, Draç kz. : 222, 677
 Berabşîş karyesi, Sinân Paşa'nın vakıf karyesi, İlbasan sn. : 648
 Berados ülkesi : 1029
 berât : 81, 167, 240, 328, 367, 445, 462, 474, 536, 546, 660, 679, 753, 976, 1131, 1243, 1341, 1442, 1448, 1458, 1460, 1473; — ibrâz idenler : 446; — itdürmek : 633, 679; — nişân itmek : 753; — sûreti : 536; — virmek : 124; —ı hümayûn : 638, 1097; —ı hümayûn tevcihi : 276; —ı sa'âdet-âyât : 640; —ıyla yoklanmak : 81; —ları defter-i cedîd-i hâkânîye kayditudürmek : 633; —ları der-kîse itmek : 446; —ları ellerinden alınmak : 446; —larına sicill olunmak : 167; —suz olarak sancak tasarrufu : 462
 berber : 1256
 Berdot karyesi, keferesi isyân eden karye, Dukagin sn. : 782, 788
 Bergama (nâhiyesi/kazâsı) : 395; — Kâdîlıkları : 395; — kâdîsı : 395, 622
 bergos sıvası ta'mîri : 141
 Berkofca : 1166; — kâdîsı : 758, 1166
 Berkûkıyye Evkâfı, Mısır : 466
 Bernar, Boğdan re'âyâsından : 74
 berriyye : 445
 berü cânib : 399
 Berüyaka Reci karyesi, Filorici Hâsları'ndan, İskenderiyye sn. : 502, 664
 Berye(?) ma'a-Akşâş karyesi, Filorici Hâsları'ndan, İskenderiyye sn. : 502, 664
 Besokloz(?), papas, Altumermer kurbi, İstanbul : 282
 bess-i şekvâ : 1414
 beş binden ziyâde[lü] sipâhîler : 705
 beş binlü sipâhîler : 705
 Beşâret, sâbık Katîf Kulları Ağası, Bağdâd'da vefât eden : 287, 340, 1139
 Beşîr, Blagay Kal'ası müstahfızlarından : 1162, 1163
 Beşîr, Dergâh-ı Mu'allâ Çavuşu, hüküm götüren : 478, 508, 546, 559
 Beşîr, Hasan oğlu, Nevesin ks. : 202
 beşlü(ler) (tâyifesi) : 188, 797, 798, 807, 809, 811, 835, 1073, 1105, 1159, 1224; — ağası : 1224; — gedüğü : 1187; — gedükleri tevcihi : 482
 Beşo beği : 804
 Beştaş mevzı'ı, Kırşehir sn. : 264
 bey' (itmek) : 710, 756, 795, 826, 832, 885, 949, 1007, 1022, 1038, 1063, 1068, 1093, 1109, 1139, 1192, 1249, 1252, 1347, 1443, 1466, 1469, 1474; — u şîrâ' : 318, 536
 beyâz; — balmûmı : 93; — kaftân : 869; — kâğıd : 654, 668
 Beybâzârı ; —kazâsı : 642; — kâdîlığı : 132
 Beydilli-oğulları, Karaman sipâhîlerinden : 70, 528
 Beyrût : 732, 1194; — kâdîsı : 1194
 Beyt-i Şerîf : 95; — Kapısı : 93, 95
 Beyt-i Ta'ıyâ(?) köyi, Kudüs sn. : 55
 Beytu'llâh : 426; —i Mutahhere : 90; —i Müşerreffe : 93, 456; —i Müşerreffe'ye gelecek suyu : 1329; —i Şerîf'ün ferşi : 90; —i'l-Harâm : 39
 beytü'l-mâl : 285, 340, 945, 1224; — emîni : 36; —ci : 536; — zabt : 287
 beyyâre rûsûmı : 52
 bezzâz : 1268
 Bezzâzistân : 163, 800; — kethudâsı : 163; — yangını : 105
 bıçağ; —a yarar erkek koyun : 877, 878, 1407; —a yarar koyun : 1033; —a yarar vâfir koyun tedârüki : 1410; —la cerh : 315; —la katl : 19, 352, 370; —la mecrûh itmek : 127; —la urmak : 717, 945, 1198, 1450
 Bıçakçı Köprüsi, Lârende kz. : 544, 583
 bıçkıcı : 34, 35
 bî-berât : 660; — sancak tasarrufu : 462

bî-garaz müslimânlar : 42, 145, 288
 Bîmâr-hâne Evkâfı, Trablus : 1436
 bîmâr-hâne, Mısır : 466
 bid'at ihdâs etmek : 725
 Biga; — beği : 99, 206, 283, 360, 453, 594, 705, 714, 1165, 1195, 1302; — kâdîsı : 99, 360, 403; — nâyibi : 1195, 1302; — sancağı askerleri : 705; — sancağı kâdîları : 206, 1165; — sancağı kâdîlıkları : 283; — sancağı sipâhîleri : 860; — sancağı sübaşlıları : 860
 Bihlişte nâhiyesi, Paşa sn. : 1174, 1185
 Bihor kâdîsı : 374
 Biki, zimmî, İspir sn. : 210
 bîkr kız çekmek : 966
 bilâ-hükûm-i hümayûn müftî olmak : 328
 Bilâl bin Abdullâh, ehl-i fesâd, Burusa sn. : 603
 Bilecik : 983; — kâdîsı : 842, 962, 1236, 1296; — Ma'deni : 961, 962, 1151, 1412, 1447
 Bilgi bin Öğrünç, kâtil, Kırşehir sn. : 264
 Bilican nâhiyesi, Malazgird sn. : 445
 billere müfsid inmek : 1110
 Biloni karyesi, Bihlişte nh., Paşa sn. : 1174, 1185
 Bilvîrân; — kazâsı, Karaman vt. : 526, 662, 1198; — kâdîsı : 1198; —'a varınca yol üzerinde vâkı' olan kâdîlar : 1087
 binâ; — maslahatı : 1332; — mühimmi : 1328, 1332, 1340; —ya lâzım olan taş : 1328
 Biper nâhiyesi, Podgoriçe kz. : 501, 664
 Birecik beği : 660, 1165; — kâdîsı : 660; — sancağı kâdîları : 1165
 biregü berâtı : 1458, 1463; — ile tûmâra çıkmak : 1473
 Bitevli Hısârı, Moskov serhaddi : 317
 Bitlis; —sancağı : 462; — beği : 462, 1029; — kâdîsı : 211
 biz : 576; — cem'ı : 514; — tahmîli : 514
 Blagay Kal'ası : 774, 778, 1162, 1163; — bölükbaşısı : 1163; — dizdârı : 774
 Blaki(?) karyesi, Avrethisârı nh., Paşa sn. : 1174, 1185
 Boboş [/Bobosof] karyesi, Dobniçe kz. : 1113, 1437
 Bobosof karyesi bkz. Boboş karyesi
 Bodineli karyesi, Şehirköy nh., Paşa sn. : 1174, 1185
 bodrum teftîşi : 1264
 bogası : 696; —cılarun cem'ı : 696
 Boğaz : 84, 254, 364, 388, 407, 472, 504, 587, 731, 1267, 1290, 1342; —'dan taşra deryâya gitmek : 731
 Boğaz Hısâr(lar)ı : 24, 25, 26, 423, 453, 454, 458, 472, 595, 685, 704, 705, 711, 803, 1443; — dizdâr(lar)ı : 84, 254, 302, 326, 364, 388, 407, 423, 473, 504, 554, 587, 601, 900, 1063, 1342, 1419; —ları'nun Rûmîli yakası : 441
 boğazlamak : 870
 boğça akçası : 239
 Boğdan (vilâyeti) : 73, 74, 75, 108, 111, 178, 192, 304, 357, 628, 651, 652, 653, 692, 737, 796, 960, 1096, 1111, 1159, 1173, 1206, 1226, 1392, 1393, 1394, 1430, 1470, 1472; — askeri : 1392, 1422; — bolarları : 320; — eşkiyası : 75; — harâm-zâdeleri : 1111; — koyunu : 109; — leşkari : 960, 1045, 1388, 1392; — re'âyası : 73, 108, 111, 320, 651; — Seferi : 81, 1245, 1473; — serhadleri : 1158; — sığırı : 109; — sınırı : 1045, 1096, 1111; — ve Eflak voyvodaları : 796; — voyvodalığı : 320; — voyvodası : 73, 74, 75, 81, 108, 111, 178, 191, 302, 304, 320, 322, 357, 447, 530, 628, 692, 737, 960, 975, 1045, 1096, 1101, 1105, 1157, 1158, 1173, 1224, 1226, 1381, 1384, 1392, 1393, 1394, 1422, 1475
 boğulmuş oğlancıklar : 547
 Bojor varoşi, Kaçın nh., Tîmişvar vt. : 406
 bolar(lar) : 178, 304, 320, 960; —ların ehl ü rıyâlleri : 304
 Bolara karyesi, Bihlişte nh., Paşa sn. : 1174, 1185

Bolavadin kâdîsı : 911, 916
 Bolı ; —sancağı : 1306; — beği : 206, 453, 594, 705, 711, 714, 803, 1031, 1165, 1407; — beği kethudâsı : 711, 803; — kâdîsı : 1407; — sancağı askerleri : 705, 711; — sancağı kâdîları : 206, 1165; — sancağı sipâhîleri : 803, 860; — sancağı sübaşları : 803, 860
 Borlı kazâsı : 48
 Bornaz, zimmî : 108
 Bortodor, zimmî, haksız olarak kürek cezâsına çarptırıldığını ileri süren, Agodori k., Kartine kz., Mora : 988
 Boruz karyesi bkz. Boruzlu karyesi
 Boruzlu [/Boruz] karyesi, Edremid kz. : 82, 567
 Bosna : 796; — beği : 546, 772, 801, 823, 941, 967, 992, 1046, 1061, 1162, 1163, 1237, 1378, 1452; — kâdîsı : 1163; — sancağı kâdîları : 546; — sancağı sipâhîleri : 801; — sancağı sübaşları : 801; — serhadleri : 967
 Bostân bin Ahmed, ehl-i fesâd, Hamîdîli sn. : 920
 Bostân Çavuş, ehl-i fesâd, Karaman : 740
 bostân : 54, 777, 1068, 1264, 1298; — itmek : 224; — öşri : 53, 58; —a su cârî olmak : 54; —lar suyu : 54
 Bostân, Dîvâne, şakî, Hamîdîli sn. : 244
 Bostân, erbâb-ı tîmârdan : 79
 Bostân, şakî, Molla k., Burdur nh. : 130
 bostâncı(lar) : 718, 1149; —başı : 718, 1149, 1297
 Boy-âbâd : 989, 1234, 1244; — kâdîsı : 989
 Boyacı, Gerece akçası denen akçayı harcayan, Sivrilere, Ankara : 996
 boyalı; — bogası : 696; — ibrişim : 869
 boybeği : 1431
 boza-hâne(ler) : 509, 1218, 1363; —leri berkitmek : 509
 Bozca, müşteki, Kumartaş k., Aksarây sn. : 991
 Bozcaada : 1263; — dizdârı : 1263; — Hısârî erenleri : 1183
 Bozkırlı-oğulları, mahbûs : 604
 Bozköy karyesi, Mağnisa kazâsı : 327
 Bozkuş karyesi, Kurşunlu kz. : 794, 935
 Bozok; — sancağı : 540; — beği : 206, 1026, 1044, 1108, 1165, 1415; — kâdîsı : 206, 1108; — mehâyîfi teftîşi : 1108; — sancağı kâdîları : 1165
 Bozöyük; — kazâsı : 854; — kâdîsı : 469, 854, 891
 bölük : 1292, 1468, 1476; —e çıkarmak : 1300; —e ihrâc olunmağa kâbil oğlanlar : 1028; —e ta'yîn : 267; — ağası(ları) : 914, 1377; — halkı : 60; — kethudâsı : 1048
 bölükbaşı(lar) : 57, 170, 174, 267, 1073, 1163, 1168, 1292, 1300
 Brağlîs(?) karyesi, Kırçova nh., Tırhala sn. : 1174, 1185
 Braslav Kal'ası : 1245
 Bratotoş karyesi, İskenderiyye sn. : 743
 Brestefalon karyesi, Budun vt. : 368
 Bretotorik karyesi, Filorici Hâsları'ndan, Biper nh., İskenderiyye sn. : 501, 664
 Brezoviçe; — palankası, Pojega sn. : 261; — parkanı : 261, 262
 Brinsk karyesi, Budun vt. : 368
 Briskent Kal'ası, Budun vt. : 368
 Brodan Yuvan, müfsid, Boboş k., Dobniçe kz. : 1437
 Brodan, zimmî, ücretle mermer kazan, Göçeri k., Yenişehir kz., Selanik : 1128
 Broşi(?) Mihal, zimmî, ehl-i fesâd, Kışi(?) k., Draç kz. : 646
 Broy Kal'ası, Yanya sn. : 396; — halkı : 396
 Brula(?) karyesi, Tırhala sn. : 673
 bu'z u hasedi ref' itmek : 686
 buçuk tevcihi : 981
 Budak, gurabâ-i yeminden : 512

Budak, müştekî, Sorsu k., Aksarây sn. : 991
 Budak, silahdâr : 1196
 Budaközi kâdîsı : 901
 Budliye karyesi, Ergirikasrı nh., Avlonya sn. : 1174, 1185
 Budukom(?) Kal'ası, Budun : 780
 Budun (vilâyeti) : 127, 147, 151, 205, 250, 271, 368, 663, 675, 746, 780, 1009, 1010, 1023, 1152, 1154, 1293, 1368, 1370, 1376, 1378, 1389, 1459, 1476; — asker(ler)i : 31, 263, 809, 811, 835, 839, 1009, 1011, 1157, 1164, 1202, 1358, 1367, 1381, 1470; — Beğlerbeğliği : 1164; — beğlerbeğisi : 17, 33, 142, 158, 205, 219, 221, 228, 250, 263, 271, 359, 368, 482, 633, 634, 645, 663, 675, 725, 746, 747, 755, 790, 792, 797, 798, 802, 807, 809, 815, 817, 828, 829, 835, 839, 859, 868, 906, 921, 1010, 1011, 1023, 1154, 1164, 1187, 1249, 1293, 1351, 1358, 1367, 1368, 1374, 1375, 1381, 1389; — beğlerbeğisinin (kapu)kethudâsı : 633, 645, 851, 1156; — beşlülâri : 797, 798, 807, 809, 835; — çavuşları : 790, 792; — defterdârı : 143, 250, 368, 725, 1052; — gönüllülâri : 797, 798, 807, 809, 835; — gönüllülâri ağası : 661; — Hazînesi : 633; — kâdîsı : 219, 250, 663, 675, 1148, 1249; — Kal'ası : 127, 645; — muhâfazası : 20, 31, 158, 286, 835, 849, 1368; — semtleri : 1387; — serhad(d)(ler)i : 303, 368, 798, 801, 802, 809, 817, 835, 868, 906, 1154, 1187, 1358, 1367, 1389; — tüfenkcileri : 797, 798, 807, 809, 835; — vilâyetinin hıfz u hırâseti : 1367; — yeniçerileri : 127, 221, 482, 985; — yeniçerileri ağası : 127; —'a sürilmek : 1261; —'a varıncaya kadar yol üzerinde olan beğler ve kâdîlar : 744, 763; —'un cumhûr-ı umûrî : 205; —'un ta'mûr ü ihyâsı : 205
 buğday : 226, 356, 371, 387, 409, 440, 441, 448, 458, 485, 489, 593, 621, 643, 733, 751, 786, 885, 893, 916, 926, 934, 997, 1007, 1109, 1469, 1474; — akçası : 266; — bahâsı : 50, 52, 53, 55, 58, 59; — cem'ı : 210, 621; — fûrûhtı : 441; — irsâli : 68; — öşri : 56; — si'ri : 1007; — tahmîli : 84, 441, 489, 934; — tahvîli : 690; — tarheylemek : 1007; — tedârûki : 257, 270; — virmek : 1382
 Buhayra; — vilâyeti : 459, 1080, 1352, 1354; — fellâhları : 459, 1102; — vilâyeti şeyhı : 1079, 1102, 1354
 buhûr : 90
 Bukamir karyesi, Filorici Hâsları'ndan, Biper nh., İskenderiyye sn. : 501, 664
 Bulak İskelesi : 485
 Bulgar Alanı, Karaman vt. : 583
 Bunar-ı Anderis karyesi, Erzurum vt. : 1348
 burc : 1003, 1479; — nevbetçileri : 1401; — süpürme [hıdmeti] : 1003; — topları : 680
 Burdur (kasabası/nâhiyesi) : 5, 130; — kâdîsı : 130, 244
 burgucu tedârûki : 139
 Burusa (sancağı) : 297, 298, 384, 403, 647, 832, 1109; — beği : 99, 169, 313, 404, 421, 594, 603, 629, 655, 670, 703, 821, 938, 1315; — beği kethudâsı : 1315; — Darb-hânesi : 134; — Hâssa Harcı : 940; — kâdîları : 404, 421; — kâdîsı : 99, 134, 140, 186, 194, 238, 297, 384, 497, 629, 630, 669, 670, 940; — sancağı askerleri : 594
 buz : 452, 463
 bühtân (itmek) : 686, 855, 1133
 büyüüt ü dekâkîn : 586
 Büyük Arad : 1188
 Büyük Kemer : 1455
 Büyük Meridid(?) karyesi, keferesi isyân eden, Dukagin sn. : 782, 788
 büyük şem'dân : 95
 Büyükçekmece; — İskelesi : 1337; — Köprüsi binâsı mühimmâtı : 1337

 câbî(ler) : 405, 615, 648, 1078, 1160, 1417
 Câbir, sâbık Erim Sancakbeği : 853
 câdde; —i hakdan hurûc : 1355; —i şerf'atden udûl itmek : 547
 Ca'fer Beğ, Silistre Beği : 652, 801, 1157, 1158, 1475

Ca'fer Çavuş, Dergâh-ı Mu'allâ çavuşlarından, hüküm verilen : 7, 82, 137, 138, 453, 924, 1283, 1378
Ca'fer Re'is, Mora sn. : 311
Ca'fer, Balyabadra Dizdârı : 311
Ca'fer, Beğşehir Beği : 613
Ca'fer, Bengî-zâde, çavuş-oğullarından : 334
Ca'fer, Çerkes, Abdullâh oğlu, Gül'anber Kalesi hisâr-erenlerinden : 129
Ca'fer, Debbâğ, esîr, Mora : 311
Ca'fer, erbâb-ı tîmârdan, Gümülcine : 1077
Ca'fer, Gûyende, Melâş tâyifesinden : 583
Ca'fer, hüküm verilen : 854, 978
Ca'fer, İstanbul'da İmâret-i Âmire Evkâfı Mütvellîsi Mahmûd'un adamı : 539
Ca'fer, Kapu Ağası Ya'kûb'un vârisi olduğunu bildirdiği kimse : 987
Ca'fer, Kengirli : 537
Ca'fer, maktûl, Anabolı Azebleri Ağası : 216
Ca'fer, Mevlânâ, sâbık Kula Kâdîsı : 573, 615, 908, 909, 1417
Ca'fer, piyâde beği akrabası, Karahısâr sn. : 308
Ca'fer, re'is, elinden müzevver hüküm vârid olan : 847
Ca'fer, re'is, İnebahtı : 423, 810
Ca'fer, Rodos Sancağı Beği Alî Beğ'in adamı : 265
Ca'fer, sâbık Yemen Beğlerbeğisi Mahmûd'un Çavuşbaşısı : 895
Ca'fer, Sefer Beğ'in adamı : 256
Ca'fer, Seyyid, Musul : 686
Ca'fer, Sırçacı Hasan Evkâfı sâbık mütevellîsi, Aydıncık ks. : 403
Ca'fer, sipâhî, ehl-i fesâd ü şenâ'at ve hırsuz, Vekîlharc k., Karîn-âbâd kz. : 1076
Ca'fer, Süveyş kapudânı adamı : 269, 270
Ca'fer, Tîmâr Defterdârı ve Nâzır-ı Emvâl, Van : 211
Camcıhacıali Mahallesi, İstanbul : 1022, 1038
câmi' [cevâmî'] : 420, 586, 591, 777, 918, 1204; — binâsı mühimmi : 1335; — kapusın kılıç ile çalmak : 836;
— mu'temedi : 885; — mütevellîsi : 1060; — u medârîse vakfolunan musakkafât : 586; —ı şerîf kapısı
yanına tebevûl itmek : 1250
Câmi'-ı Atîk, Sille ks. : 1301
Câmi'-ı Şerîf Mahallesi, Ilıca kz. : 836
câmûs rûsûmı : 50, 55
Canbâzlar karyesi, Mihalıç kz. : 684
canbâzhık : 676
Canbolad Beğ, Ekrâd Beği : 1165
Canbolad Beğ, Kilis Beği : 182, 392
Canbolad, Şehirköy Kâdîsı : 547
Canik; — beği : 206, 853, 1165, 1244, 1416; — kâdîsı : 206, 853; — sancağı kâdîları : 1165
Caniya Taseti, Dragman : 1398
Cankirman; — kralı : 1245; — sahrâsı : 452, 463
Canpolad, Vezîr Ali Paşa'nın Şehirköy'de vâkı' hâsları voyvodası : 589
câriye(ler) : 192, 347, 524, 563, 669, 670, 740, 1074, 1175, 1197, 1441; — ayardmak : 121, 195, 669, 670, 740;
— kaçırmak : 1084; — katli : 19, 740; — müjdegânesi : 143; —leri bey' itdürmek : 563
câsûs(lar) [sâsûslar] : 152, 690, 1134, 1389, 1475
cebe : 653, 884; — vü cevşen : 875
Cebel-i Arafât : 435, 456, 1329
Cebel-i Kesrevân emîni : 732, 1194
Cebel-i Maktab, Mısır : 376
Cebel-i Sem'ân nâhiyesi, Halep vt. : 1017

Cebele; — sancağı : 585; — beği : 392, 602, 1165; — Hâsları Mukâta'ası : 410; — kâdısı : 585; — mukâta'âtı mültezimleri : 602; — sancağı kâdıları : 1165
 cebelü(ler) : 146, 149, 444, 453, 594, 595, 704, 705, 801, 802, 808, 820, 827, 884, 1073, 1105, 1106, 1156, 1159, 1177, 1226, 1280, 1281, 1386, 1388; —leri eşmek : 1431; —leriyle çıkarmak : 453; —leriyle hâzır u müheyâ itmek : 454
 cebr : 540, 1416; — ile avret boşatmak : 1165; —ile sicil yazmak : 224; — ile tezvîc : 1007; —en esbâb almak : 540; —en mâl almak : 1348; —en tereke almak : 75
 celâ-yı vatan eylemek : 337, 688
 celâlî : 585
 celb ü ahz : 73, 167, 421, 1116, 1125, 1135, 1192, 1256, 1439
 celb-i mâl : 125, 233, 511, 660, 1197, 1355
 celeb(ler) (tâyifesi) : 47, 89, 1018, 1019, 1067, 1333; — basmak : 1091; — defteri : 1018; — kitâbeti : 1439; — koyunları : 1065, 1067; — tahrîri : 1346; — üzerine ta'yîn olunan koyun : 47; — yaz(ıl)mak : 1018, 1346, 1439; —lere koyun satmak : 1252
 celeblik : 1018, 1439; —den mu'âf olmak : 1252; —e kâbil kimesne : 899
 Celîl Çelebî, Divitdâr, hüküm verilen : 848, 981, 1426
 Celîl, Üçululu k., Mağnisa kz. : 327
 cellâblar : 114
 cem'; —ı gafîr : 537, 717; —ı kesîr : 717, 1002, 1449; —ı kesîr müslimânlar : 1221; — u tahsîl : 52, 72, 101, 318, 467
 cem'yyet; — itmek : 146, 222, 1370; —le yörimek : 1371
 cemâ'at(ler) : 278, 445, 1421, 1431, 1440; —i müslime : 272, 282, 1200
 Cemâ'at-i Çengiyânî(?) : 1440
 Cemâl, Yirik, Melâş târifesinden : 583
 Cemâleddîn, Dergâh-ı Mu'allâ'ya ruk'a sunan : 224
 Cemşîd Beğ, Palu Hâkimi : 769
 Cenâbî Ahmed Paşa, sâbık Anadolu Beğlerbeğisi : 420
 Cence, Sakız beğünün adamı : 226
 ceng : 148, 149, 176, 200, 241, 569, 950, 1149; — itmek : 452, 463, 529, 641, 1122, 1304; — olmak : 569; — ü âşûb : 1479; — ü cidâl : 31, 32, 144, 145, 617, 653, 677, 732, 792, 1143, 1176, 1177, 1202, 1323, 1381; —e kâdir yarar azebler : 783; —e ve harbe kâdir piyâde : 503
 cengci(ler) : 65, 248, 281, 330, 473, 489, 521, 554, 733, 751, 1263; — muzâyakası : 65; —si olmayan kadırgalar : 521
 cerâhat : 1450; —den fevtolmak : 1032; —den mürdolmak : 1348
 cerahorlar : 485
 cerâyim bkz. cürm
 Cerbe : 1359, 1361, 1362; — Seferi : 860
 cerîme(ler) : 30, 88, 145, 223, 353, 527, 546; — akçası : 202; — alınmak : 288, 347; — defteri : 603; — kesmek : 76; — virilmek : 88; —leri sicillât itmek : 527
 Ceril Beğ : 944
 Cessân-ı Bedre; — beği : 206; — kâdısı : 206
 Cessân; — beği : 1125; — kâdısı : 1125
 cevâhir bkz. cevher
 cevâmi' bkz. câmi'
 Cevâzir; — beği : 206; — kâdısı : 206
 cevher [/cevâhir] : 1128, 1139; —î murassa' zencîr : 1128; —î taş : 5
 cevr ü te'addî : 1434, 1435
 cevşen : 875
 cevz-i Rûmî : 5
 ceys ü kütâl : 1143
 cezâ vü sezâ : 158, 222, 544, 583, 646, 677, 831, 870, 919, 1118, 1355

Cezâyir : 275, 705, 796, 881, 971, 1025, 1127, 1177; — askeri : 561; — Beglerbeğliği : 1479; — beglerbeğisi : 252, 444, 455, 521, 561, 565, 575, 787, 862, 902, 904; — çavuşları : 35; — defter kethudâsı : 291; — defteri : 862; — yolu : 971
Cezâyir-i Garb : 881; — beglerbeğisi : 561, 565, 904, 950, 971, 972, 973, 1049
Cezâyir-i Garb Trablusı beglerbeğisi : 373, 1361, 1398
Cezâyir-i Mağrib beglerbeğisi : 1398
cezîre(ler) : 796, 824, 1059, 1477; — beği : 1059; — muhâfazası : 820; — vü yalıları tecessüs : 3; — zabtı : 1059
cidâl : 1143, 1177
Cidde [/Cidde-i Ma'mûre] : 258, 440, 710; — beği : 90, 258, 426, 1169; — emîni : 707; — İskeleyi : 707; — mahsûli : 90, 1169
Cidde-i Ma'mûre bkz. Cidde
cihâd : 455, 868, 906, 1018
Cihân, sipâhî, Kula kz. : 909
cihât : 1165; — tevcihi : 679
cisrlerin termîmi : 481
cizye(ler) : 73, 239, 348, 367, 369, 536, 664, 1277; — edâsı : 348; — ci : 1129
Coğola, eşkıyâ, Boğdan : 975
cum'a namâzı : 106, 1449
Cum'a, ehl-i fesâd, Kaysariyye : 1026, 1027
Cum'abâzârı kâdîsı : 579
Cumâd(?), Beşo Beği : 804
cumhûr-ı re'âyâ : 511
Cûrâ(?) Beğ, Benî-Rebî'a Beği : 937
Cübeyre karyesi, Leccûn sn. : 240
Cüllâhderesi mevzî'ı, Bayağaç k., Gelibolu kz. : 730
Cüneyd bin Süleymân, iftirâ edilen, Kayacık k., Karahısâr-ı Sâhib sn. : 911, 916
Cüneyd, arz getiren, hüküm verilen : 916, 1108
cünûd-ı guzât-ı müslimîn : 205
cürm [/cerâyim] : 88, 703; — i galîz : 143, 703, 1061
cürrefe; — beslemek : 481; — bey'ı : 481; — öküzi : 481
cüsûr ta'mîr : 481

Çaddur karyesi bkz. Çavdur karyesi
çağala kalyonı : 348, 369
Çakır Beğ, İstanbul Subaşısı : 282
çakırcılar kâtibi : 1037
Çakrofça karyesi, Şehirköy kz. : 290
çakşırcı : 1255, 1256
Çalabvirdi, Yarımdivâr k., Karahısâr-ı Şarkî sn. : 480
Çan kâdîsı : 1195
Çana beği : 623
Çanad beği : 218, 808
Çapakçur; — beği : 206, 1165; — kâdîsı : 206; — sancağı kâdîları : 1165
Çapistâr karyesi, Mişe-i Ardahan nh. : 638
çâryekci : 438
Çatalca (kasabası), Silivri kz. : 251, 310, 673, 733, 1207, 1338, 1364; — Kâdîlığı : 847; — kâdîsı : 72, 251, 489, 751, 810; — kâdîsı kethudâsı : 751

Çatalca, câriye, Âdil k., Pirlepe kz. : 195
 Çavdur [/Çaddur] karyesi, Kurşunlu kz. : 794, 935
 çavuş(lar) : 34, 120, 133, 146, 606, 860; —oğlu(oğulları) : 61, 72, 1053, 1308, 1441
 çavuşbaşı : 83, 120, 133, 166, 216, 268, 289, 523, 649, 860, 895, 913, 1101, 1153, 1212, 1246, 1307; — âdemi : 910
 çayır : 250, 280, 378, 709, 1166; — bozdurmakdan def' : 250; — voynukları : 758; — zamânı : 709, 758; — zirâ'ati : 280; —lar[ını] cebren almak : 648
 Çayma(?) karyesi, Kralbâğçesi mevki'si, Semendire : 1148
 Çeh vilâyeti : 796, 1367, 1378
 Çehâryâr'a sebbeylemek : 990
 Çelebî, Kallâv Alf'nün oğlu, Zamantu nh. : 161
 Çelebî, sipâhî, İstanbul zahîresi için koyun getiren : 9
 Çeltikci karyesi, Ayezmend kz. : 567
 Çeltükci karyesi, Keşan kz. : 934
 Çeltükci karyesi, Zağra-i Cedîd kz. : 391
 Çemişkezek; — beği : 1165; — sancağı kâdîları : 1165
 çeng; — çalınmak : 1400; — ü çağana : 1200, 1218
 çengâl üzerinde olmak : 826
 Çepni tâyifesi : 752
 Çerâkise (tâyifesi) : 37, 256, 426, 481, 624, 791; — beğleri : 37; — nâhiyeleri : 624
 çeribaşı(lar) : 107, 137, 499, 709, 758, 888, 1108, 1426, 1458, 1463, 1473; —lığı alınmak : 499
 Çeribaşı, sipâhî, Karaman vt. : 605
 Çerkes, Kaysariyye Sancağı Beği : 598, 1305
 Çerkeskirman Kal'ası : 1245
 Çerkes vilâyetine varınca yol üzerinde vâkı' olan beğler ve kâdîlar : 1172
 Çerkeş; — kazâsı, Kengiri : 890; — Kâdîlığı : 1347; — kâdîsı : 794, 951
 Çermik; — beği : 206; — kâdîsı : 206
 Çerniçe [/Harçiçe(?)] karyesi, Biper nh., Podgoriçe kz. : 501, 664
 Çernovi; — kazâsı : 1397; — kâdîsı : 953, 1088, 1396
 çesarlıktan el çekmek : 20
 Çeşme (nâhiyesi/kazâsı), Aydın sn. : 680, 884, 926; — kâdîsı : 226, 490, 680
 çeşme : 62, 273; — suyundan su virilmek : 1325; —de yıkamak : 62
 çete : 393; — vü pote : 188
 Çetros İskelesi, Karaferiye kz. : 1035
 çıbuk : 627; — kat'ı : 626; — kesdürmek : 627
 Çıplak Buzağı, Karahısâr-ı Sâhib sn. : 199
 Çırak, arz getiren : 432
 Çin : 796
 çift(ler) : 626, 1064, 1171; — akçası : 951; — sandık : 842; — sürmek : 536
 çiftlik(ler) : 8, 123, 416, 481, 584, 1097; — bey'ı : 416; — kaydolunmak : 1097; — piyâdeleri : 1024
 Çiftlik-i Özbek, Özbek k., Akyazı kz. : 1097
 Çiğil karyesi, Karaman vt. : 268
 Çilingir Hacı, Bostân Çavuş'un hâtûnu, Karaman vt. : 740
 Çine nâhiyesi, Menteşe sn. : 248, 281, 884
 Çingâne(ler) (tâyifesi) : 176, 206, 563, 569, 657, 1221, 1282; — gurbet tâyifesi : 569; — müsellemleri : 1429; — müsellemlerinin nevbetlülere : 1426; —ler re'isleri : 563
 Çingâne, Elsüz, kallâb, Edirne : 1196
 Çinili Hammâm, Edirne : 1276

Çirmen; — kazâsı : 103, 899; — beği : 391, 453, 546, 594, 705, 879, 899, 1021, 1372, 1378, 1426; — Kâdîlığı : 899; — müsellemleri beğleri : 1429; — sancağı askerleri : 705; — sancağı beği : 1223; — sancağı kâdîları : 546; — kâdîsı : 434, 877, 909, 1223
Çivril karyesi, Kırşehir sn. : 264
çizmecî : 1255
çobân(lar) : 179, 393, 655, 1069, 1224; —ları basılmak : 310; —ları darbitdürmek : 754; —lık itmek : 655
çomak : 1099
Çorlu : 1126; — kâdîsı : 19, 98, 296, 500, 564, 786, 869, 1032, 1069, 1116, 1356, 1462
Çorum : 726, 832; — beği kethudâsı : 98, 144, 442, 564; — dizdârı : 726; — kâdîsı : 42, 144, 206, 324; — Kal'ası : 540, 726; — (sancağı) beği : 42, 98, 120, 144, 206, 324, 386, 442, 540, 641, 901, 930, 1031, 1165, 1465; — sancağı kâdîları : 1165; — sipâhîleri : 1465; —'da binâ olunan hısâr : 726
Çölmekçiler karyesi, Mihaliçcik kz. : 1306
Çubuk kâdîsı : 965
çuka : 126, 1036, 1117; —cı : 1255, 1256
Çukur karyesi, Kaysariyye : 1070

Dadyan Melik, Gürcistân beğlerinden : 863, 867
Dahanola(?) veled-i Kolnad(?), ehl-i fesâd, Van vt. : 698
dahl; — ü ta'arruz : 112, 142, 143, 179, 192, 196, 252, 277, 303, 331, 357, 358, 368, 370, 381, 446, 520, 546, 640, 701, 745, 785, 796, 867, 880, 947, 1017, 1022, 1038, 1063, 1111, 1137, 1157, 1172, 1173, 1385, 1387, 1457; — ü te'addî : 1165, 1281; — ü tecâvüz : 149, 152, 158, 206, 274, 331, 355, 399, 424, 536, 539, 718, 864, 1031, 1133, 1135, 1158; —olunmak : 1047, 1052, 1442
dânişmend : 852, 1147
Dânişmendlü karyesi, Keşan kz. : 934
darb : 1120; — u ât eylemek : 1002; — ü harb : 833; —e ve harbe kâdir azeb : 256; —e ve harbe kâdir olmak : 816; —e ve harbe ve kılıca yarar yiğitler : 63; —en oğlan çekmek : 722; —itmek : 106, 431, 909, 1449
darb-hâne(ler) : 134, 140, 508, 1225; — üstâdları : 559
darb-zen : 149, 1149
Darda [/Dardas] karyesi, İşpat kz., Ohri sn. : 365, 460, 506, 582
Dardas karyesi bkz. Darda karyesi
dârende(gân) : 850, 896, 909, 984, 1001, 1015, 1026, 1027, 1034, 1059, 1074, 1093, 1097, 1148, 1161, 1172, 1201, 1204, 1205, 1229, 1284, 1441, 1463, 1473, 1474
dâru'd-darb : 1133
dâru'l-cihâd : 950
Dâru'l-hadîs Medresesi müderrisleri : 507
dâru'l-harb : 699, 791, 893, 1197, 1293
Dâru's-Saltanatî'l-Aliyye : 796
Dâru's-selâm bkz. Şam
da'vâ; — itmek : 1296; — vü husûmet : 1002; — vü nizâ' : 426, 536, 850, 855; —yı hak itmek : 123, 144, 161, 182, 219, 225, 289, 392, 394, 512
davar bkz. tavar
Dâvûd bin Îsâ, mahbûs, Çernovi kz. : 30
Dâvûd, Abdullâh oğlu, re'îs, İstanbul : 577, 578
Dâvûd, arz getiren : 89
Dâvûd, Bostâncıbaşı, Mora : 1149
Dâvûd, Dergâh-ı Mu'allâ yeniçerisi, Kayıklar Yasakçısı : 464, 516
Dâvûd, ehl-i fesâd, hırsuz, Kaniçe k., Karîn-âbâd kz. : 1076

Dâvûd, Gülbeğ k., Mağnisa kz. : 327
 Dâvûd, Hâcî, Rûmkal'a Hısârî Kethudâsı : 660
 Dâvûd, hüküm verilen : 1024
 Dâvûd, mektûb getiren, kâdî adamı : 88
 Dâvûd, sipâhî : 492
 Dâvûd, yayabaşı : 551
 Dayşo, Dergâh-ı Mu'allâ'ya arz-ı hâl sunan, Keşan kz. : 227
 debbâğ tâyifesi : 1222
 Debbâğlar Mahallesi, Kengiri sn. : 596
 Debrî; — kazâsı, İlbasan sn. : 460, 528, 644; — kâdîsı : 460, 506, 528, 1082, 1084, 1085
 Dede Alî, Gâzî Merân oğlu, Rumâhiyye Sancağı Beği : 215
 Dede, Gâzîbeğ k., Hüseyin-âbâd kz. : 106
 Dede, sipâhî, Ayamavra kz. : 498
 Dedeler karyesi, Cum'abâzâr kz. : 579
 def' u ref' : 859, 921, 922, 954, 971, 997, 1045, 1105, 1134, 1152, 1190, 1226, 1452, 1479; — itmek : 144, 149, 151, 158, 544, 737, 808
 def'-ı mazarrat : 206; — u ifsâd : 146, 811, 819, 1319, 1367; — âsâr : 1132; —ı a'dâ : 785, 1177
 def'-ı mezâlîm ü mehâyîf : 205
 defâtir bkz. defter
 defn : 39, 309, 571; —eylemek : 1054
 defter [defâtir] ; — eylemek : 1018; — it(dür)mek : 35, 70, 72, 91, 101, 126, 162, 172, 253, 281, 287, 295, 399, 400, 415, 454, 482, 524, 531, 543, 548, 574, 658, 821, 1028, 1320, 1328, 1390; — kâtibleri : 860; — mühürlemek : 81; — mühürlemek : 865; — olunmak : 103, 208, 209, 419, 425; — sanduklarını yoklamak : 634; — sûreti : 415, 474, 543, 636, 1296; — sûretini mühürlemek : 454; — tutmak : 210; — ü kânûna muhâlif : 445; — vir(il)mek : 53, 55, 57, 771; —ı atık : 279; —ı cedîd(e) : 124, 166, 278, 279, 474, 1097, 1346, 1431, 1434, 1442, 1460; —ı cedîd-i hâkânî : 166, 277, 633, 638, 663, 675; —ı cedîd-i mufassal : 279; —ı cedîdden tezkire virmek : 124; —ı hâkânî : 17, 78, 638, 770, 1017; —ı icmâl : 884; —ı kadîme : 166; —ı mufassal : 198; —e kayıtdürmek : 90; —e yazılmak : 277; —er ve siciller : 616
 defterdâr(lar) : 49, 283, 548, 654, 668, 682, 850, 970, 1013, 1017, 1052, 1079, 1104, 1260, 1266, 1324, 1421, 1456; — mühriyle mühürlemek : 532; —ı emvâl : 654
 değirmen(ler) : 336, 347, 593, 644, 650, 969; — ihdâsı : 954; — taşı : 536; —ci : 644; —ler[ini] cebren almak : 648
 değnekli âdemler : 833
 dekâkîn : 420, 591
 Deli Debbâğ [Deli Kara], hırsuz u harâmî, Çernovi kz. : 1396, 1397
 Deli Kara bkz. Deli Debbâğ
 Deliorman koyunu : 878
 dellâl(lar) : 800, 832
 Delûler Cemâ'ati, Imâret k., Aksarây sn. : 991
 Delvine; — alaybeğisi : 1240, 1288, 1298, 1428; — beği : 126, 200, 241, 801, 1239, 1240, 1288, 1298; — kâdîsı : 241, 1298
 dem : 145, 569, 641; —leri heder olmak : 1000
 Demeşkan, eşkryâ, Boğdan vt. : 975
 demür : 826, 1193; — âleti : 875; — taşı yuvalağı : 1151; — top : 826; — top taşı dökmek : 961; — urganı : 213; — yuvalak atar şayka : 484; —ci(ler) : 875, 907, 924
 Demürlü karyesi, Kurşunlu kz. : 794, 935
 deniz : 796, 826; —su : 826
 denk : 126
 der-anbâr : 1469; — buğday : 226; — mahsûl : 539; — mîrî tereke : 343; — soğan : 190; — tereke : 226, 297, 387, 417
 der-kîse itmek : 445

der-mahzen : 1167; — gemi lengerleri : 510; — itmek : 224, 297, 385, 395; — kara ve kızıl üzüm : 568; —
 tereke : 297, 384, 531, 786
 der-zencir : 336, 831, 1232, 1440; — itmek : 27, 101, 117, 167, 296, 375, 404, 415, 544, 583, 604, 870, 993,
 1047, 1355; — olunmak : 393
 derbend(ler) : 978, 1001, 1434; — kâfirleri : 393; — kayıtdürmek : 770; — kaydolunmak : 978
 Derdas karyesi, İlbasan sn. : 460, 528
 Derdez(?) mevzı'ı, İşpat kz. : 770
 derek : 459, 1079, 1102
 Dereköy karyesi, Kengırı sn. : 869
 dereler : 508
 Deresekili karyesi, Yoros kz. : 1297
 Dergâh-ı Âdâlet-masir : 780
 Dergâh-ı Âlem-penâh : 39, 303, 306, 317, 519, 785, 839, 1362, 1383
 Dergâh-ı Âli çavuşları*
 Dergâh-ı Azamet-penâh : 97, 1381
 Dergâh-ı Mu'allâ çavuşları*; — oğulları : 669, 943; — kapucuları : 51, 58, 255, 1077, 1081; — müteferrikaları :
 673, 1396; — silahdârları : 606; — Silahdârları Yüz Toksan Tokuzuncı Bölüğü : 606, 607, 608; — topçuları
 kethudâsı : 1058; — yeniçeri bölükbaşları : 6, 251, 531; — yeniçerileri : 7, 62, 272, 310, 315, 366, 697,
 780; — yeniçerileri bölükbaşısı : 682
 Dergâh-ı Mu'allâ*
 Dergâh-ı Müyesserü'l-âmâl : 444
 Dergâh-ı Sa'âdet-destgâh : 4, 17, 304, 409, 640, 785, 796, 1307, 1389, 1396
 Dergâh-ı Sa'âdet-me'âb : 343
 Derne; — beği : 206; — kâdîsı : 206
 dernek : 1472; — eylemek : 698
 Dersa'âdet*
 Derş Kal'ası, İskaradin kz. : 1121
 Dertenk; — beği : 187, 206, 734, 771, 1434, 1435, 1442; — kâdîsı : 206
 Derûnî, hüküm verilen : 1078
 Derviş Alî Beğ, Zekiyye Beği : 871, 1176, 1177
 Derviş Çelebî, Haleb Defterdârı : 49
 Derviş Çelebî, Hurrem adlı kulu kallâb olan, Novaberde kz. : 907, 924
 Derviş Çelebî, Tezkireci : 589; — hattı : 1172
 Derviş karyesi, Fener nh., Tırhala sn. : 1174, 1185
 Derviş Kethudâ : 598
 Derviş, dârende, sipâhî, Özbek karyesi mutasarrıfı, Akyazı kz. : 1097
 Derviş, Defter Kâtibi : 1
 Derviş, Kartine Kal'ası Kethudâsı, Mora sn. : 903
 Derviş, Kebekenîse k., Mağnisa kz. : 327
 Derviş, kendisiyle hüküm gönderilen, Sahurcan(?) k., Debri kz. : 1084
 Derviş, Mehmed'in oğlu, Bayat k., Antâliyye kz. : 150
 Derviş, Mevlânâ, Fuvva Kâdîsı : 1080
 Derviş, Mevlânâ, Seydişehir Kâdîsı : 166
 Derviş, müselleme, müşteki, Özbek k., Akyazı kz. : 1097
 Derviş, sipâhî, Ilca kz. : 836
 Derviş, Yeniçeri İskender'in oğlu, Zağra-i Cedîd kz. : 391, 550
 dervişler : 1050
 deryâ : 126, 256, 423, 429, 562, 816, 868, 902, 906, 912, 925, 956, 997, 1047, 1049, 1063, 1109, 1127, 1208,
 1210, 1211, 1212, 1214, 1215, 1216, 1220, 1253, 1288, 1398, 1401, 1423, 1428, 1452, 1473, 1477; —
 ılımi : 977; — kenârı : 43; — kenârında olan kâdîlar : 26; — kenârında olan kâdîlıklar : 43, 87; —
 mevsimi : 483; — muhâfazası : 248, 1005; — seferi : 444, 453, 582, 594, 595, 619, 821, 860, 881, 882,

884, 902, 905, 912, 950, 956, 1197, 1360; — [seferine] gitmek : 724; — tarafında olan benâdir : 486; — yahlârnun muhâfazası : 281; — yüzün tecessüs : 3; — yüzinde fesâda mübâşeret : 773; — yüzinde gemi basmak : 773; —da garkolmak : 826; —da vâkı' olan gönüllü re'îsler : 565; —da vâkı' olan küffâr-ı hâksâr : 454; —da yöriyen gönüllü levend re'îsleri : 1425; —da yöriyen kapudânlar : 766; —dan gelen melâ'in : 429, 562; —dan Mısır'a giden huccâc : 565; —nun hıfz u hırâseti : 3; —ya azîm donanma çıkartmak : 397, 453, 454, 455, 643, 697, 702; —ya azîmet : 594, 597; —ya çıkmak : 714; —ya donanma gemileri irsâli : 430, 433; —ya Donanma-i Hümâyûn ihzârı : 453; —ya Donanma-i Hümâyûn irsâli : 521, 570; —ya gitmek : 886; —ya verilmesi memnû' olan metâ' : 473, 554; —ya kayık indürmek : 476; —ya peksimad virmek : 1184; —ya tereke bey'ı : 43, 87, 371, 621, 885; —ya tereke fûrûhtı : 226; —ya tereke gitmek : 266, 472, 731; —ya tereke gitmekden ihtirâz itmek : 733; —ya tereke vir(il)mek : 8, 43, 84, 87, 226, 312, 326, 330, 344, 364, 387, 388, 824, 885, 896, 1035, 1063, 1115, 1205, 1220; —ya tereke virmemek : 407, 751, 1474; —ya ve hârice tereke virmek : 531; —a ve küffâr-ı hâksâra tereke virilmek : 539; —ya ve küffâra at virmek : 125; —ya ve küffâra katır virmek : 125; —ya ve küffâra merkeb virmek : 125; —ya ve küffâra tereke bey'ı : 87; —ya ve küffâra tereke bey' itmek : 43; —ya ve küffâra tereke virilmekden men' : 423; —ya ve küffâra tereke virmek : 125, 343; —ya ziyâde tereke virilmekden men' : 417; —yı toldurmak : 61

Derzî Alî, gemi re'îsi : 387, 388, 407

derzî : 1255, 1256; — arşunı : 800

Derzî, ev basan, Murâdöreni k., Hezâgrad kz. : 1089

destî : 826, 1149

destmâl : 1117, 1193

Deşîşe Evkâfı, Mısır : 466

deşîşe; — buğdayı : 409; — gemileri : 269

Deşt-i Kıpçak : 796

Deterbano karyesi, Salina kz. : 812

devâb : 832

deve(ler) : 125, 296, 688, 944, 1130, 1132, 1181, 1433; — gâreti : 1433; — ile tereke tahmîli : 87; — tedârüki : 317; —lerle tereke bey'ı : 43

deveci : 909

devekuşu yünü : 1047

Develü Karahısârı bkz. Karahısâr-ı Develü

Devlet Giray Hân, Kırım Hânı : 37, 97, 180, 463, 465, 1101, 1245

Devlet Hoca(?), ehl-i fesâd, Van vt. : 698

devşürme oğlan : 284

deyn : 14, 76, 414, 630, 668, 942; — da'vâsı : 1417

Deyr-i Musallebe(?), Kudüs-i Şerîf : 558

Deyr-i Rahba; — sancağı : 390; — beği : 206, 392, 676, 1165; — kâdîsı : 206; — sancağı kâdîları : 1165

dezgâh(lar) : 172, 800

Dicle : 44; —'nün iki cânibi : 44

dikkat ü ihtimâm : 593, 832, 842, 855, 919, 965, 984, 987, 993, 1018, 1052, 1056, 1078, 1079, 1086, 1100, 1102, 1112, 1114, 1116, 1119, 1168, 1197, 1198, 1232, 1238, 1252, 1258, 1417, 1451, 1465

dil almak : 411, 1202

dil-âzârlık itmek : 1268

Dilek veled-i Kubâd, ehl-i fesâd, Van vt. : 698

Dilenci, bâzergân kâtîli, Âmid kz., Diyârbekir : 832

Dima İstranik, zimmî, şirret ü şekâvet üzre olan, Deterbano k., Salina kz. : 812

Dimakin, zimmî, şakî, Palyo Katono k., Salina kz. : 812

Dimetoka; — kazâsı : 945; — Kâdîlığı : 831, 1318; — kâdîsı : 945

Dimitri İstale, Setuka k., Pırlepe kz. : 197

Dimitri Kiryaki, zimmî, evi basılan, İsavriye k., Görice kz. : 431

Dimitri Todor, Sopani k., Görice kz. : 495

Dimitri Turhan, Sopani k., Görice kz. : 495
 Dimitri Yorgi, zimmî, ehl-i fesâd, Kesterye kz. : 1170
 Dimitri, re'îs, hüküm verilen : 928, 929, 1382
 Dimitri, re'îs, Mora : 1149
 Dimitri, zimmî, abâci, Brula(?) k., Tırhala sn., Çatalca'da sâkin : 673
 Dimitri, zimmî, ihtidâ edip Hüseyin adını alan, Boğdan : 1206
 Dimo, Çukacı Manol oğlu, Yehûdî, kalb akça harciden, Selanik : 1135
 Dimo, Kara, mahbûs : 177
 Dimo, zimmî, Kopana k. : 593
 Dimyât İskeleyi : 425
 Dimyo Novak, müfsid, Boboş k., Dobniçe kz. : 1437
 dîn; — ü devlet : 738, 957, 1127, 1140, 1154, 1164; — ü devlet-i hümayûn : 519, 561, 792, 809, 902, 1202, 1203, 1367, 1379, 1469, 1472; —i mübîn : 868, 904, 906; —e şetmitmek : 106
 dipli(?) depisi : 1193
 direk; — kat'ı : 626; — kes(dür)mek : 513, 799, 846; — ve serenler : 513; — ve serenleri yalılara indürmek : 799
 Direnova karyesi, Tırnovi kz. : 978
 Direskene karyesi, Hamîdili sn. : 1304
 dirhem : 363, 525, 1128
 dirlik : 37, 63, 128, 439, 589, 899, 922, 1165; —dirlik açılmak : 660; — olmamak üzre tîmârın âhara tevcîhi : 590; — tasarrufu : 1286; — tevcîhi : 63, 64, 65, 660; —den safâlu olan gönüllü yarar yiğitler : 597; —e müstehik olanlar : 240; —i âhara virilmek : 65, 79, 589, 1048, 1447; —leri alınmak : 445, 594, 704, 808, 958; —lerûn âhara tevcîhi : 127
 dış kırmak : 106
 dışı keçi : 89
 Divân : 76, 216, 221, 243, 297, 299, 347, 352, 354, 363, 382, 391, 405, 413, 491, 493, 543, 605, 656, 671, 681, 816, 848, 1000, 1075, 1088, 1299; — itmek : 660; — zamânı : 73
 Divân-hâne-i Budun : 205
 Divân-ı Âlî-şân : 1405
 Divân-ı Hümayûn*
 Divân-ı Mısır : 285, 449, 466
 Divân-ı Mısıriye : 466
 Divânî-oğlu(?), ev basıp öldüren, Tekfurgöli kz. : 1074
 divitdâr : 848, 981, 1426
 Divitdâr-zâde, sipâhî : 1078
 Divriği; — kazâsı : 120, 650, 1114; — beği : 206, 1165; — kâdîsı : 206, 650, 1114; — sancağı kâdîları : 1165
 diyânet ü istikâmet : 1133
 diyâr; —ı Cezâyir : 796; —ı Garb : 562, 565; —ı Hind : 256; —ı Şark : 233; —ı Tatar : 796
 Diyârbekir : 12, 206, 211, 588, 1015, 1165, 1176, 1177, 1178, 1319, 1320, 1322, 1323, 1414; — beğlerbeğisi : 13, 206, 237, 390, 445, 446, 529, 686, 880, 944, 984, 1016, 1072, 1130, 1132, 1165, 1177, 1269, 1270, 1271, 1319, 1320, 1410, 1413, 1414, 1420, 1421, 1431; — beğlerbeğisi kethudâsı : 676, 832, 1132; — defterdârı : 439, 1421; — defterdârı kapukethudâsı : 439; — gönüllüler ağası : 1269, 1320; — gönüllüler bölüğü : 1269; — Hazînesi : 13
 diyet : 625; — def'ı : 235; — salmak : 571
 Diyu Kal'ası : 355
 dizdâr(lar) : 24, 84, 119, 275, 504, 534, 773, 774, 775, 778, 849, 855, 875, 900, 1046, 1052, 1053, 1063, 1110, 1118, 1132, 1149, 1162, 1163, 1173, 1182, 1202, 1209, 1211, 1212, 1215, 1247, 1263, 1287, 1290, 1364, 1419; —lığı alınmak : 534; —lığını âhara tevcîhi : 236, 773; —lık : 236
 Dobniçe; — kazâsı : 46, 321; — Kâdîlığı : 135; — kâdîsı : 46, 1437
 Dobracin Varoşı, Erdel(?) : 17, 797, 798
 Dobruca koyunu : 878, 953
 Dobruca[/Doburca] karyesi/kasabası, Boğdan vt. : 73, 452, 463, 653, 1111

Doburca bkz. Dobruca
doj : 1424
Dolne Kılonya karyesi, Foça kz. : 985
Dombrend(?), zimmî, Batnes k., Mat kz. : 1171
Domentoz(?), zimmî, re'îs : 1094
Don San Sebastijan, Portugal Kralı : 355
donanma : 396, 455, 697, 820, 904, 1041, 1211, 1222, 1287, 1288, 1303, 1452, 1469; — çıkartmak : 455; —
gemileri : 256, 397, 430, 561, 1423, 1479; — gemileri irsâli : 433; — gemilerinün hıfzı : 429, 562; —
seferi : 597; —i hasâret-rûsûm : 3; —i hezîmet-âsâr : 3; —i Nusret-karîn : 521, 561; —i zafer-rehber :
597; —ya yeniçeri ta'yîni : 697, 702
Donanma-i Hümâyûn [/Tonanma-i Hümâyûn] : 3, 256, 257, 258, 270, 283, 397, 429, 430, 444, 453, 454, 455,
476, 521, 543, 560, 561, 562, 565, 566, 570, 575, 577, 578, 582, 592, 594, 595, 597, 619, 626, 643, 656,
685, 697, 702, 704, 705, 711, 723, 729, 803, 820, 830, 848, 860, 861, 868, 881, 882, 886, 900, 902, 905,
906, 912, 925, 930, 950, 971, 972, 981, 1005, 1041, 1049, 1208, 1209, 1214, 1215, 1216, 1217, 1289,
1423, 1424, 1469, 1477, 1479; — hıdmeti : 619; — için [ağaç] kat'ı : 626; — için fuçı tahtası kesilmek :
560; — için varil çubuğu kesdirmek : 627; — irsâli : 521, 904; — kapudânı : 433, 453; — levâzımı için
tereke bey'ı : 643; — mühimmi : 513, 723, 1336; — zahîresi : 786; —'a serdâr ta'yîni : 570, 597, 723; —
'un deryâya çıkması : 714; —'un deryâya irsâli : 704; —ı Nusret-karîn irsâli : 429
Donilec(?) karyesi, Memleha-i Zîr, İzvornik sn. : 1277
Donlic(?), primikür, şerîr ü müfsid, Malindol(?) k., Memleha-i Zîr, İzvornik sn. : 1277
Donsançoğa, kâfir kapudânı : 274
dostluk; —a ve ahde muhâlif iş : 158, 306; — şerâyetini ri'âyet : 780; — ve ahd ü emân : 306
doymuluk bkz. toymuluk
döğ(dür)mek : 853, 1036
döğerek öldürmek : 648
döğişmek : 1002
Dökmeci, Gerede akçası denen akçayı harcayan, Hısâr, Ankara : 996
dönüm : 1437
Dördüncü Bölük sipâhî-oğlanları : 1438
Dört Makâm bkz. Makâmât-ı Erba'a
dört binden aşağı olan sipâhîler : 1041
dört binlü sipâhîler : 705, 1041
Draç; — kazâsı, İlbasan sn. : 222, 677; — dizdârı : 773; — kâdîsı : 646; — Kal'ası : 1210
Dragan, Ermeni, Boğdan voyvodasının adamı : 530
dragman : 194, 207, 859, 1469
Drama; — kazâsı : 499, 539, 621; — halkı : 621; — Kâdîlığı : 885; — kâdîsı : 72, 344, 499, 552, 621, 896, 926
Drava nehri : 261, 262
Dregel voyvodası : 368
Dubravenik bkz. Dubrovnik
Dubrovnik [/Dubravenik] : 416, 1353; — beğleri : 226, 1146; — beğlerinün ilçileri : 416; — tâcirleri : 416; —'e
varınca yol üzerinde olan kâdîlar : 745
düdmân-ı hılâfet-penâh : 785
Dukagin; — livâsı : 782, 788; — beği : 538, 546, 782, 783, 784, 788, 801, 1238, 1299; — beği kethudâsı : 538,
782, 783, 788; — Kâdîlığı : 538; — Kâdîlığı re'âyâsı : 538; — sancağı kâdîları : 546
Dulkâdir-oğlu Şâh Alî Beğ oğulları, Karaman vilâyeti : 268
Dulkâdiriyye [/Zulkadriye] (Dulkâdir(lü) ; —vilâyeti : 198, 277, 278, 279, 688; — beğlerbeğisi : 9, 96, 206, 301,
688, 1034, 1165, 1229, 1231
Durinak(?) nh., Hersek sn. : 503
Duş karyesi, keferesi isyân eden, Dukagin : 782, 788
dügün : 1400
düka : 536

Düka, Cuhûd oğlu, zimmi : 352
dükân(lar) : 61, 105, 576, 588, 1022, 1038, 1133, 1229; — açmak : 30, 243; — binâ etmek : 61; — müste'cirleri : 163; — yangını : 105
dülband : 229
Dülbendcihusâm Mahallesi, Galata : 492
dülger : 1208; — işletmek : 593; — tedârüki : 139
Dümenci, ehl-i fesâd, Âzâdlı k., Edirne kz. : 249
dümenleri virmek : 472
Dünür Meşhedi mevkı'ı, Nusaybin sn. : 563
Düri, fevtolan Ca'fer'in zevcesi : 987
düşmen : 31, 32, 152, 275, 519, 520, 692, 737, 798, 823, 868, 921, 941, 957, 1105, 1126, 1134, 1144, 1157, 1158, 1202, 1203, 1208, 1212, 1269, 1270, 1322, 1381, 1393, 1428, 1452, 1470, 1472; — ağzında olan kılâ' erenleri : 124; — ahvâli : 519, 906, 921; — alayı : 1384; — cânibine göz kulak dutmak : 1378; — cem'ıyyetleri : 152; — cem' olmak : 158; — def'ı : 519; — donanmaları : 1389; — hücumı : 1389; — memleketine gaflet virdürmek : 1367; — taburları : 1202; — yarağı : 146, 149, 152, 188, 453, 594, 692, 711, 724, 729, 742, 779, 803, 807, 808, 814, 816, 823, 827, 856, 886, 941, 960, 1009, 1010, 1011, 1045, 1073, 1105, 1126, 1140, 1141, 1143, 1144, 1154, 1156, 1157, 1158, 1177, 1180, 1226, 1237, 1239, 1270, 1271, 1272, 1280, 1281, 1287, 1299, 1319, 1321, 1322, 1323, 1358, 1371, 1372, 1374, 1375, 1376, 1384, 1386, 1392, 1427, 1452, 1476; — yarağıyla hâzır olmak : 1389; —i bî-dîn : 1367; —i mahzûl : 1320; — lik etmek : 1383; —ün kal' u kam'ı : 1322
düyûn : 414

ebhıra-i mu'attara : 90
ebnâ-yı sebîl : 44, 206, 253, 275, 337, 713, 978
Ebû-Bekir A'râbı : 1013
Ebû-Gurbe(?) sn. Basra vt. : 768
Ebû-Riş Beğ, Ane Beği : 220, 341, 1130, 1132, 1323
Ebû-Sa'îd, Semâvât Sancağı Beği : 1418
Ebûbekir, Diyârbekir Defterdârı Kapukethudâsı : 439
Ebûbekir, hüküm verilen : 892
Ebû'l-Leys, yolu basılıp develeri gâret edilen, Turgud kz. : 1042
Ebû'l-Ma'âlî, İskenderiyye Kâdîsı : 722
Ebû's-Sü'ûd, Mevlânâ, Müftî : 659, 748
Ebûlfazl, sâbıkâ Karaman'ı tahrîr eden : 166
Eceovası, Gelibolu kz. : 1284
ecnebî : 18, 1185, 1458
eczâ-i şerîfe tilâveti : 67, 193
edebîsüzlük etmek : 174
Edhem Çavuş, Dergâh-ı Mu'allâ Çavuşu : 291
Edirne : 77, 196, 203, 296, 307, 363, 525, 553, 679, 718, 1028, 1038, 1133, 1147, 1197, 1326, 1334, 1343, 1441; — bostancıbaşı : 718; — kâdîsı : 196, 249, 307, 352, 363, 414, 438, 494, 525, 546, 548, 606, 679, 718, 945, 1057, 1133, 1196, 1276, 1310, 1334, 1343, 1411, 1438, 1450; — kâdîsının kethudâsı : 606; — Mahkemesi : 1411; — zahîresi : 1334; — ze'âmeti : 691, 1310; —'ye varınca yol üzerinde olan kâdîlar : 196
ednâ bahâ : 481
Edremid; — kazâsı : 82, 133, 556, 567; — Kâdîlığı : 154; — kâdîsı : 82, 125, 138, 154, 314, 319, 1302
ef'âl; —i habîsiyye : 686; —i kabîha : 573, 615, 622, 1086; —i nâ-meşrû' : 1092; —i şenî'a : 206, 563, 622, 1236
Efendi, sipâhî, Karaman vt. : 605

Eflak (vilâyeti) : 30, 1208, 1430, 1470, 1475; — leşkeri : 1384; — oğlanı : 30; — sınırı : 1155; — toprağı : 1155; — voyvodası : 10, 155, 331, 378, 475, 477, 739, 750, 825, 1155, 1381, 1384, 1472; — [ve] Boğdan : 796

Eflakanlu karyesi, Aydos kz. : 576

Eflâni nâhiyesi, Kastamonı sn. : 48

Efrenc; — kılâ'ı : 906; — tâyifesi : 348, 367, 369; —i la'ın : 868

Eğil beği : 769

Eğirdür; — kazâsı : 955, 1039; — kâdîsı : 955, 1304; — Kal'ası : 130

Eğlen, harâmî, mahbûs, Gelibolu kz. : 1284

Eğri serhadleri : 1383

Eğrikapu, İstanbul kapılarından : 309

Ehl-i Sünnet ve Cemâ'at : 897, 1050

ehl-i bâzâr : 437

ehl-i berât : 1131, 1460

ehl-i cihât : 386

ehl-i fesâd (tâyifesi) : 6, 73, 99, 103, 106, 121, 131, 133, 137, 138, 144, 150, 154, 156, 157, 169, 170, 174, 241, 242, 261, 271, 275, 310, 311, 314, 347, 350, 370, 393, 405, 406, 421, 427, 449, 536, 552, 556, 563, 567, 569, 583, 630, 632, 635, 636, 645, 646, 677, 689, 732, 785, 788, 791, 831, 870, 887, 914, 966, 972, 973, 1000, 1025, 1027, 1036, 1075, 1076, 1082, 1085, 1091, 1096, 1098, 1201, 1245, 1250, 1268, 1283, 1298, 1304, 1339, 1355, 1399, 1436, 1440, 1455; — gurbet ü Çingâne tâyifesi : 569; — harâmîler : 347; — mecma'ı : 978; — sûhte tâyifesi : 1395; — ü şenâ'at : 131, 135, 137, 143, 144, 234, 241, 253, 347, 390, 404, 421, 463, 469, 544, 583, 589, 603, 631, 646, 672, 785, 873, 899, 912, 920, 946, 1062, 1074, 1111, 1119, 1279, 1356, 1363; — ü şenâ'ati def' u ref' itmek : 144, 631; —a hımâyet : 1074; —a ıbrret-nümâ olmak : 1355; —a ruhsat virmek : 73; —ı def' : 698; —ı yataklاندurmak : 131, 544, 583, 636; —un demi : 569; —un haklarından gelinmek : 677; —un teftişi : 99; —un urûkın kat' itmek : 870; —un yatağ u turakları : 791

ehl-i garaz : 1039, 1133; — sözi : 1018

ehl-i hevâ : 1050; — vü fesekâyı ziyâret : 1297

ehl-i hıref : 1222

ehl-i ırz hâtûnlar : 833

ehl-i İslâm : 45, 509, 796, 1245, 1423; —'dan hamrı ref' itmek : 45

ehl-i kisb ü kâr : 1018

ehl-i mansıb : 45

ehl-i meclis olmak : 850

ehl-i örf : 121, 182, 403, 613, 717, 989, 990, 1025, 1171; —e gamzitmek : 104; —e hükmeylemek : 403

ehl-i salât : 686

ehl-i sitt : 1390

ehl-i şer'a itâ'at : 604

ehl-i şirret ü şekâvet : 573, 615

ehl-i telbîs ü tezvîr : 1449

ehl-i tezvîr : 159, 380, 540, 933, 946; — ü telbîs : 680

ehl-i tüccâr : 538

ehl-i vukûf : 114, 137, 166, 172, 245, 255, 288, 295, 793, 800, 821, 826, 1002, 1020, 1071, 1113; — müslimânlar : 166; — ve bî-garaz müslimânlar : 42; — ve mu'temedün-aleyh muhamminler : 726; — ve mu'temedün-aleyh müslimânlar : 42

ehl ü iyâl : 252, 320, 348, 452, 660, 795, 914, 957, 1355, 1434, 1435

e'imme : 346; — vü hutabâ : 679; —i Hanefiyye : 328; —i Hanefiyye hılâfına hükmitmek : 328

ekâbir ü a'yân : 481, 486

ekin : 885; —lere koyun salmak : 1449; —leri bârgîrlere yidürmek : 460; —leri biçdürmek : 460, 528; —leri çiğnetmek : 300; —leri döğdürmek : 460, 528; —leri harmen itdürmek : 460, 528

ekl; — ü bel' (itmek) : 1078, 1295; — ü ketm itmek : 591; —e kâbil meyve : 1068; —e kâbil olmayan et : 414

Ekrâd beği : 888, 1165
 Ekrâd bkz. Kürd
 Ekrâd Mahallesi, Safed sn. : 78
 eksük bahâ : 76
 el; — düşürmek : 241, 347; — kesilmek : 347; —e getürmek : 125, 126, 907; —i berâtlü neferler : 633; —i düşmek : 200; —i harbelü kâfirler : 393; —i harbelü martaloslar : 393
 Elçin(?) Sopani k., Görice kz. : 495
 elfâz-ı kabîha ile şetmitmek : 527
 Elişte karyesi, Kefe sn. : 1311
 Elkâs Seferi : 1473
 Elmaçukurı halkı, Kastamonı : 1000
 Elmalu; — kazâsı : 767; — kâdîsı : 767
 Elöz mevkî'ı, Mezistre kz. : 826
 Elparanço, Dârende, Filordin baylosu : 274
 Elvend bin Rüstem, sipâhî, hırsuz : 98
 emâkin-i; — mutahhere : 1260; — müşerreffe : 39
 emânet : 1266; — tarîkı : 1182; — ü istikâmet : 233; —(e) konılmak : 675, 826, 842, 1441, 1456
 Emen karyesi, Beğşehir sn. : 613, 1198
 emîn(ler) : 187, 518, 681, 795, 915, 998, 1065, 1097, 1266, 1277, 1291, 1440, 1446
 emîn; — ü mahfûz : 919; — ü masûn : 583, 1355; — ü sâlim : 155, 317, 318, 701, 702, 750, 755, 872, 880, 1385, 1387
 Emînüddîn, fîsk u fücûr ve ef'âl-i kabîha üzre ilhâdı olan, Şâm : 1086, 1092
 Emîr İsâ, Buhayra Fellâhları Şeyhi : 459
 Emîr, yalancı şâhid, hırsuz, Emen k., Beğşehir sn. : 613, 1198
 Emîrhâc, hısâr-eri, Rumkal'a kz. : 660
 Emîrşâh, sâbık Kengiri Kâdîsı : 890
 emlâk : 76, 416, 796, 893; — satdurmak : 123; — ü esbâb : 208, 209, 410, 614, 654, 668
 emn ü emân : 3, 21, 75, 151, 158, 201, 240, 256, 271, 303, 355, 424, 538, 708, 742, 743, 785, 796, 1127, 1383
 Emnî Sinân Meredesi(?), mülhid tâyifesi, İlbasan : 974
 emr-i hümayûn : 17, 122, 124, 161, 538, 761; —a ve sulha mugâyir : 424
 emr-i münîfe mugâyir : 61
 emr-i şer' : 51, 59; —ı kavîm : 133, 241, 528; —ı şerîf : 131
 emr-i şerîf : 40, 47, 51, 60; — gönderilmek : 49; —e mugâyir : 165, 261
 emre mugâyir iş : 302
 emre muhâlif : 24, 25, 28, 226, 266; — tereke geçürtmek : 298
 Emre, Kâtib Mustafâ oğlu, tîmâra mutasarıf, Bilori k., Bihlişte nh., Paşa sn. : 1174, 1185
 emred-oğlanı fî'l-i şenî kasdına çekmek : 836, 1118, 1148, 1218
 Emrullâh, Nasûh Hâce Evkâfı Mütevellîsi, Aydıncık ks. : 403
 emti'a : 1047
 emvâc-ı deryâ : 269, 516
 emvâl : 585, 831, 857, 867, 1080, 1081, 1110, 1118, 1148, 1219, 1283; — gâreti : 583, 1403; — ü esbâb : 1245; — ü esbâb gâreti : 544, 583, 585, 783, 784, 1433; — ü esvâb : 205; —i hâssa : 205, 545, 889; —i hâssanun cem' u tahsîli : 205; —i hâssanun hıfz u hırâseti : 667, 728; —i vakf : 466; —i yağmâlatmak : 585
 Enbiyâ, Şehrizol Kulları Ağalığı'ndan ma'zul Mehmed Ağa'nın adamı : 1403
 Encan, ehl-i şirret ü şekâvet, Visoka nh., Bosna : 1061
 endâze : 696
 envâ'-ı bahâr : 1362
 envâ'-ı fesâd ü şenâ'at : 1415
 envâ'-ı hîle vü hud'a : 172

envâ'-ı ıkâb ile mu'âkab olmak : 704
envâ'-ı ıtâb ü ıkâb : 146; —ı elîm : 167, 226
envâ'-ı ıtâb-ı elîm : 1380
envâ'-ı kabâiyih : 1236
envâ'-ı te'allül : 680
envâ'-ı ukûbet : 686
envâ'-ı zecr ü ihânet : 233
er : 1203
erbâb-ı cihâtun ahvâli : 679
erbâb-ı hıref : 1256
erbâb-ı hukûk : 428
erbâb-ı sebîl : 135, 954, 978
erbâb-ı tîmâr : 7, 64, 79, 81, 127, 131, 161, 219, 228, 239, 241, 276, 301, 347, 410, 499, 592, 595, 598, 633, 667, 719, 728, 794, 844, 884, 901, 902, 913, 935, 951, 1077, 1184, 1211, 1355, 1400, 1448; — ihrâcı : 64, 65; — re'âyâsı : 829; —a istimâlet virmek : 131; —dan ıtlâk : 79
erbâb-ı vezâyif ü cihât : 1018
erbâb-ı zü'amâ : 913
Erbil; — sancağı : 734; — beği : 206, 686; — kâdîsı : 206
Erciş; — beği : 588; — Kal'ası : 1029, 1030; — varoşı : 588
erdeb : 409, 485
Erdel (vilâyeti) : 17, 32, 146, 147, 152, 158, 207, 263, 334, 519, 640, 750, 785, 790, 792, 796, 797, 798, 801, 823, 828, 941, 957, 958, 1073, 1143, 1144, 1150, 1158, 1188, 1189, 1190, 1367, 1369, 1376, 1378, 1380, 1383, 1387; — kralı : 32, 147, 148, 155, 158, 259, 303, 331, 332, 519, 628, 633, 639, 738, 749, 779, 781, 802, 807, 811, 814, 817, 819, 835, 839, 859, 921, 922, 960, 1009, 1010, 1045, 1126, 1152, 1154, 1157, 1201, 1203, 1350, 1351, 1379, 1381, 1385, 1422; — kralı ilçisi : 1126; — seferi : 1299; — serhad(ler)i : 158, 801, 802, 1422; — sınırı : 785, 1358, 1367, 1383; — sınırında olan leşker : 1350, 1351; — vilâyetinden alınan kal'alar : 1350, 1351
Erdod Kal'ası, Erdel : 921
Erdohik mevkî'ı, Göle Kalesi civarında, Tımsıvar vt. : 1233
Ereğli karyesi, Keşan kz. : 934
Ereğli kazâsı, Tekfurtağı : 441, 832, 984
Ereğli; — kazâsı, Karaman : 635, 832, 984; — kâdîsı : 635
erenler : 29, 57, 124, 517, 722, 826, 1052, 1072
Ergani; — kazâsı, Diyârbekir : 832; — beği : 206, 1165; — kâdîsı : 206; — sancağı kâdîları : 1165
Ergene Köprisi, Çorlu : 1032
Ergirikasrı; — nâhiyesi, Avlonya sn. : 1174, 1185; — kâdîsı : 200, 241, 347
Eri karyesi, Kudüs-i Şerif : 50, 55
Eriklü karyesi, Kite kz. : 41
Erim kâdîsı : 853
erkek koyun : 877, 878
Erkoca, Gülbeğ k., Mağnisa kz. : 327
Ermeni : 480, 530; — Kenîsesi, Sulumanastır, İstanbul : 1200, 1264
Ermenibâzârı kâdîsı : 962
Ertoğdı bin Kara Fakîh, şirret ü şekâvetle meşhûr, Yüzdepâre kz. : 636, 713, 1199
erzen isrâf ü itlâfı : 875
Erzincan : 60; — kâdîsı : 233, 260, 1060
Erzurum (sancağı/livâsı) : 21, 260, 532, 533, 1165; — beğlerbeğisi : 21, 60, 206, 210, 233, 247, 342, 445, 532, 638, 693, 769, 883, 888, 936, 939, 970, 1060, 1099, 1165, 1243, 1345, 1348, 1448, 1451; — beğlerbeğisi kethudâsı : 21, 206, 693; — çavuşları : 883; — kâdîları : 1278; — kâdîsı : 60, 427, 769, 888, 1099, 1165, 1451; — Kal'ası : 60; — kulları : 436, 532, 1048; — nâzırı : 260; — sancakbeğleri : 206; — serhaddi : 1006; — tîmârları defterdârı : 970

esbâb(lar) [/esvâb] : 7, 114, 192, 195, 196, 255, 261, 269, 301, 320, 348, 378, 380, 419, 530, 544, 546, 576, 583, 613, 640, 641, 654, 668, 671, 688, 710, 739, 740, 795, 826, 832, 833, 842, 857, 863, 867, 869, 871, 898, 984, 985, 986, 987, 993, 999, 1000, 1056, 1062, 1074, 1079, 1080, 1081, 1084, 1089, 1096, 1110, 1111, 1117, 1118, 1138, 1139, 1148, 1149, 1171, 1193, 1201, 1219, 1224, 1241, 1245, 1250, 1261, 1283, 1347, 1433, 1440, 1457, 1473; — defteri : 999, 1047; — gâreti : 133, 154, 222, 498, 529, 773, 920, 1036, 1306; — iştirâ itmek : 576; — sirkati : 156, 157, 169, 243, 249, 296, 576, 598, 647, 1306; — ü âlât : 875; — ü emlâk : 467, 630, 654; — ü emvâl : 82, 126, 252, 583, 782; — ü emvâl gâreti : 831, 1318, 1355; — ü emvâlî gâret ü hasâret itmek : 44, 782; — ü menâl : 365; — ü metâ' : 317, 383; — ü tavar(lar) : 304, 334, 350, 358, 501, 641, 672, 745, 782, 1434; — ü tavar gâreti : 44, 501, 506; — soymak : 229; — yağmâ itmek : 261, 909; — yağmâlamak : 671, 1309; —ı ceng ü cidâl : 1143, 1177; —ı ceng ü cidâl ve harb ü kîtâl : 802, 1376; —ı ceyş ü kîtâl ve harb ü cidâl : 801; —ı harb ü kîtâl : 454; —ı tûmâr : 843; —ları alınmak : 544, 583, 717; —ların almak : 1304

esîr : 141, 168, 180, 205, 222, 274, 291, 348, 367, 501, 536, 623, 651, 663, 675, 689, 788, 872, 914, 1148, 1245, 1293; — almak : 651; — bey'ı : 623; — çıkarmak : 653; — eylemek : 1425; — ıtlâkı : 261, 623, 651, 689, 788, 1425; — it(dür)mek : 261, 262, 311, 460, 501, 528, 623, 652, 677, 919, 1441; — kullanmağı yasak itmek : 1197; — olmak : 624, 663, 675; — satun almak : 1197; — ü hasâret itmek : 722; —leri gâret itmek : 1317; —leri zâyi' u telef itdürmek : 651; —likden halâs : 311

Eski Câmi' : 507

eskici : 1255

Eskiil kâdîsı : 635

Eskişehir ; —Kâdîlığı : 132; — kâdîsı : 372, 962, 1104

eskud : 942

esliha : 1209

Espine(?) karyesi, Ağrıboz sn. : 8

Estal, zimmî, ücretle hendek kazan, Göçeri k., Yenişehir kz., Selanik : 1128

esvâb bkz. esbâb

eşedd-i ikâb ile mu'âkab olmak : 523

eşek gasbı : 914

eşîrrâ : 408, 583, 918, 1114, 1165, 1268; — vü eşkıyâ : 579; —i A'râb : 390

eşkıyâ : 70, 75, 97, 127, 151, 152, 158, 205, 237, 261, 262, 431, 552, 652, 653, 689, 698, 722, 788, 822, 914, 919, 967, 975, 1199, 1348, 1437, 1475; —cem'ı : 152; — serdârları : 1118; — vü eşîrrâ : 868; — vü eşrâr : 906; —yı ele getürmek : 97; —yı tu'me-i şemşîr itmek : 652

et : 363, 414, 438, 1018, 1034; — muzâyakası : 379, 877, 878, 1067, 1333, 1334, 1406, 1407, 1408, 1409, 1430

etfâl; — ü evzâc : 205, 365, 788, 1298; — ü evzâcî esîr itmek : 782; —i esîr itmek : 919, 1476

etibbâ : 1147

etmek : 1258, 1467; — almak : 289

etmekci(ler) : 115, 1007, 1256; — ihrâcı : 34; — ta'yîni : 115

ev(ler) : 54, 114, 426, 593, 832, 1038, 1062, 1117, 1133, 1192, 1228, 1249, 1250, 1268, 1275, 1276, 1434, 1436, 1455; — aç(ıl)mak : 181, 1282, 1449; — bas(ıl)mak : 14, 103, 176, 182, 203, 222, 235, 249, 391, 393, 431, 550, 630, 647, 654, 656, 668, 681, 688, 740, 764, 899, 914, 991, 1000, 1036, 1062, 1081, 1089, 1110, 1118, 1170, 1219, 1250, 1304, 1347, 1355, 1395, 1403, 1416, 1438, 1451; — binâ itmek : 123, 829, 1264, 1436; — ihrâkı : 644; — yıkmak : 1436; —de hamr saklamak : 589; —e kız getürmek : 991; —i alınmak : 717

Evcûş karyesi, Şehrîzol : 44

Evhad karyesi, Solnok sn., Budun : 663, 675, 1293

Evhad, ehl-i fesâd, Küçükgömük k., Kite kz. : 405

evkâf : 834, 885, 1063, 1073, 1182, 1436, 1461; — bakâyâsı : 58, 964; — îrâd u masârif ve muhâsebe defterleri : 637; — îrâd u masraf defterleri : 1160; — icmâl ve mufassal defterleri : 1160; — kâdîları : 929; — mahsûlî : 387, 591; — mesâlihü : 896; — muhâsebe defteri : 591; — muhâsebesi : 85, 1136, 1160; — muhâsebesi teftîşi : 507; — mütevellîsi : 964, 1078, 1104, 1147, 1160, 1282; — nâzırı : 637; — teftîşi : 591, 1104; — terekesi : 407, 926, 928; — u emlâk : 427; — yevmiyye defterleri : 1160; — zevâyidi : 466;

—ı selâtın : 466; —ı selâtının muhâsebesi : 466; —ı şerîfe : 39; —a ilhâk : 51, 52, 66; —da istihdâm : 57; —un harâba müşrif olması : 586, 591; —un ta'mîr ü ihyâsı : 586
 evkât-ı hamseye müdâvemet : 1050, 1204
 Evlâd-ı Gafîr bkz. Yûsuf
 evlâd; — gâreti : 919; — ü ekbâd : 785; — ü ensâb : 1261; — ü etbâ' : 1434, 1435
 Evliyâ, Şeyhlu : 1390
 Evranos Beğ Evkâfı : 85; — kâtibi : 1078; — mütevellisi : 1136, 1160; —'nun muhâsebesi : 85
 Evranos, za'îm, hüküm verilen : 1248
 Evren Çavuş, Dergâh-ı Mu'allâ Çavuşu, hüküm verilen : 665, 668, 683
 Evren, erbâb-ı tîmârdan, Hayrabolulu : 1355
 Evreşe nâhiyesi, Gelibolu kz. : 315
 evsat muhâsebesi : 1437
 evzâ' u etvâr : 1218
 evzâ'-ı mûnker : 1218
 evzâ'-ı şenî'a : 573
 Eymânşâh Derbendi, Bağdâd : 1434, 1435, 1442
 Eymir Alî, kefil, Âdilhân k., Gelibolu kz. : 1338, 1364
 Eymir, sipâhî, İstanbul zahîresi için koyun getiren : 9
 Eymir, yalancı şâhid, hırsuz u harâmî, Emen k., Beğşehir sn. : 613, 1198
 Eynel, Koyunyalılar k., Mağnisa kz. : 327
 eytâm-ı sıgâr : 656
 eyüce bişmiş tuğla tedârüki : 1335
 eyyâm-ı; — sa'âdet ve hengâm-ı adâlet : 44; — sa'âdet-i hümayûn : 237; — şitâ : 1003
 Eyyûb Çavuş, hüküm götüren : 228
 Eyyûb kazâsı : 949
 Eyyûbî Fakîh, hüküm verilen : 1222
 Ezine kâdîsı : 1302
 ezvâcî esîr itmek : 919, 1476

 fâhişe(ler) : 206, 563, 1236
 Fahrî, oğlu katledilen hâtûn, Beğtatarı k., Yenişehir kz. : 1273
 Fakîh Çeşteci, İskenderci nâm kimsenin evini basan, Selmân k., Hezârgrad kz. : 1089
 fakîhler : 328
 Fakîhvîrânî karyesi, Keşan kz. : 934
 fakîr bkz. fukarâ
 Falalit(?), re'îs : 254
 Fânî Dede, harâmîler tarafından katledilen Haffâf Ömer'in kardeşi, Üsküb : 858
 Fâris, Kethudâ, Hârim kz. : 182
 Fas hâkimi : 971, 972
 Fasıllar karyesi, Seydişehir kz. : 145
 fasl-ı husûmet ve kat'-ı nizâ' : 474
 Fâtıma Hâtûn, Mekke-i Mükerrreme'de vakıf eve mutasarrıf : 426
 Fâtıma, Şehirköy k., Edremid kz. : 82
 fâtihi-ı Ka'be : 90
 Fâyik, ev basıp adam öldüren, Tekfurgöli kz. : 1074
 Fazl bin Leys, Şatt-ı Tavîl Beği : 804
 Fazlullâh, ehl-i fesâd tarafından oğlu çekilen, Tekeili sn. : 887
 Feke karyesi, Sis sn. : 551

Felek, ev basıp adam öldüren, Veyiskâdî k., Tekfurgöli kz. : 1074
fellâh(lar) : 919, 1017, 1079, 1102
Fener (nâhiyesi/kazâsı), Tırhala sn. : 437, 591, 1174, 1185; — kâdisı : 72, 673
Fener Limanı, Preveze : 1288
fener, Karadeniz Boğazı'nda : 160
ferâce : 249, 869
Ferdinando, Arkadüka : 306, 796
Ferecik kâdisı : 77, 227, 548
Ferecullâh : 683
Ferecullâh, Ahmed oğlu, Rûz-nâmecî Şâkirdi, Kâtib : 654, 668
Ferenduş, Beç (Nemçe) Kralı, Maksimilyanoş'un babası : 20, 31, 32, 147, 151, 152, 158, 175, 306, 520, 738, 742, 779, 785, 796, 1150, 1383
Ferenduş-oğlu bkz. Maksimilyanoş
Ferhâd Beğ, müteveffâ Lahsâ Beğlerbeğisi : 661
Ferhâd Beğ, Tercemân : 334
Ferhâd Beğ, Zaçesne Sancağı Beği : 610, 611, 801, 967, 1237, 1378
Ferhâd Çavuş, Çerkes, hüküm verilen : 1357
Ferhâd Paşa, müteveffâ Bağdâd Beğlerbeğisi : 1048
Ferhâd Paşa, Vezîr, sâbık Yeniçeri Ağası : 19, 969, 1249
Ferhâd, Bâzârcıklı, Rikâb-ı Hümâyûn'a ruk'a sunan : 36
Ferhâd, Dergâh-ı Mu'allâ Bölükbaşısı : 310
Ferhâd, evi basılan, Karahısâr-ı Şarkî : 990
Ferhâd, Hazînedâr, Semendire : 1129
Ferhâd, hizmetkâr, Çirmen sn. : 434
Ferhâd, hüküm verilen : 1294, 1301
Ferhâd, Kara, Viranya ks., Novaberde kz. : 559
Ferhâd, Kaytâs'ın hizmetkârı : 406
Ferhâd, Kuduz, Beğşehir : 980, 1008
Ferhâd, Nevesin ks. : 202
Ferhâd, re'îs : 364
Ferhâd, sipâhî, Gâzîbeğ k., Hüseyin-âbâd kz. : 106
Ferhâd, sipâhî-oğlanı, hüküm verilen : 1061
Ferhâd, Südde-i Sa'âdet Kapucıbaşısı, Mîr-âhûr : 1325
Ferhâd, tîmâr mutasarrıfı, Ardanuç sn., Erzurum : 1243
Ferhâd, Yemen müteferrikalarından, Muha Kapudânı : 382
Ferhâd, yeniçeri : 371
Feridiç, Nevesin ks. : 202
fermân*
ferrâce : 869, 898
Ferruh Beğ, Karlılı Beği : 705
Ferruh Beğ, Kırkkilise Sancağı Beği : 18, 801
Ferruh Çavuş, Bölük Çavuşu : 512
Ferruh Çavuş, Dergâh-ı Âlî Çavuşu : 135, 321, 552
Ferruh Çavuş, Selanik'de mehâyif teftîşinde bulunan : 231, 232
Ferruh, Kapukethudâsı : 421
Ferruh, Lahsâ Beğlerbeğisi : 1139
Ferruh, sağ-bölük ulûfecilerinden, Ellibeşinci Bölük'de, Yayalar k., Tırnovi kz. : 432
Ferruh, Sağ-kol Garîb Yiğitleri Çavuşu : 1028
Ferruhsâd : 741
Ferruhsâd bin Abdülcebbâr, mültezim, Rûm vt. : 208, 209, 351

feryâdcılar : 174

fesâd ü şenâ'at : 7, 27, 42, 44, 70, 73, 83, 88, 97, 126, 131, 133, 156, 159, 173, 179, 200, 204, 205, 206, 210, 252, 347, 348, 367, 369, 375, 390, 393, 400, 404, 406, 415, 427, 460, 470, 517, 529, 544, 579, 583, 589, 598, 603, 604, 631, 632, 636, 644, 653, 655, 657, 664, 713, 721, 732, 747, 764, 767, 783, 784, 791, 831, 870, 873, 892, 899, 902, 911, 912, 914, 916, 917, 919, 920, 944, 946, 958, 967, 990, 991, 1000, 1036, 1044, 1062, 1076, 1081, 1082, 1085, 1096, 1098, 1110, 1111, 1117, 1118, 1119, 1130, 1148, 1170, 1181, 1201, 1224, 1234, 1244, 1245, 1250, 1277, 1278, 1279, 1282, 1283, 1285, 1288, 1294, 1298, 1301, 1339, 1341, 1355, 1359, 1395, 1399, 1415, 1436, 1451, 1468; — iden sûhteler : 1306; — ve cerîme : 145; —den tathîr ü pâk etmek : 44; —e mübâşeret : 698; —e mübâşir olanları ele getürmek : 44

fesâd [fesâdât] : 7, 82, 83, 121, 131, 243, 247, 253, 261, 271, 301, 319, 347, 390, 432, 463, 494, 502, 520, 537, 596, 604, 639, 645, 647, 653, 664, 671, 672, 698, 713, 791, 832, 957, 966, 968, 985, 1036, 1060, 1080, 1092, 1096, 1111, 1112, 1120, 1125, 1132, 1168, 1170, 1179, 1194, 1207, 1245, 1269, 1271, 1283, 1347, 1433, 1440, 1451, 1455; — ehli : 722; — eylemek : 217, 268; — etmek : 17, 184, 452, 583, 585, 1341; — ü fitne : 205; — ü kıtâl : 664; — ü şekâvet : 1268; — ü şirrete mübâşeret : 698; — ü zarar : 411; —a mübâderet : 785; —a mübâşeret : 773

fesâdât bkz. fesâd

feseka (tâyifesi) : 206, 509, 1344

fesh-ı ahd : 785

feth : 429, 481, 743, 796, 868, 902, 906, 921, 976, 1134, 1202, 1257, 1423, 1479; — u fütûh : 562, 1379, 1479; — u istihlâs : 429, 562, 565; — u nusret : 904; — u nusret-makrûn : 444; — u zabt : 971; — u zafer : 902, 971, 1470; —ı hâkânî : 39, 250, 282, 338, 538, 761, 1003

Fethiye(?) Gedüğü, Şehrizol : 44

Fethiyye, Basra : 1176, 1177

Fethî, Akkırman Sancağı Beği Hasan'ın adamı : 625

Fethî, Voyvoda : 826

fetret : 108, 111, 960; — vâkı' olmak : 88; — zamânı : 651

fetvâ(lar) (fetevâ) : 659; —yı şerîf : 309, 756

Fırat suyu : 529, 832

fisk : 1100; — u fesâd : 1060; — u fücûr : 76, 88, 96, 206, 509, 547, 563, 589, 656, 657, 938, 1086, 1148, 1221, 1316, 1344, 1348; — u fücûrun def'ı : 1310; —itmek : 547

fi'l-i şenî' : 252, 264, 348, 367, 369, 764, 1148, 1170, 1400

fıkr ü tedârük : 699

Filek : 1367, 1389; — beği : 201, 1156, 1367; — beği kethudâsı : 1023; — Kal'ası : 201, 1023; — serhadleri : 1389; — sipâhîleri : 1023; — za'îmleri : 1023

Filibi; — kazâsı : 14, 709, 1255; — ahâlîsi : 338; — kâdîsı : 14, 72, 338, 610, 656, 833, 836, 1256; — Zindânı : 656

filori : 7, 49, 274, 285, 367, 369, 468, 475, 577, 654, 668, 717, 779, 796, 855, 898, 1022, 1038, 1052, 1057, 1107, 1169, 1260, 1436; — altun : 785; — gasbı : 305; — hıfzı : 1357; — irsâli : 1357

Filoricî Hâsları, İskenderiyye sn. : 502, 664

Filorina kâdîsı : 72

Filos karyesi, Mat kz., İlbasan sn. : 460, 528

Finike, Elmalı kz. : 767

fırâr : 367, 369, 552, 1465, 1475; — eylemek : 550; — iden müfsidler : 628, 692; — etmek : 73, 517, 520, 529, 1317

fırâset ü ihtimâm : 815

fitne : 736; — vü fesâd : 150, 275, 303, 304, 779, 833, 1120, 1233, 1437

Flokok(?) karyesi, Debri kz. : 644

Foça, Hersek : 1303; — İskelesi : 514; — Kâdîlığı : 1446; — kâdîsı : 985

Foçalar, Saruhan sn. : 1214, 1303

forsa : 168

Franceşko Maşor Marta [Franceşko Şomartine], Andıra Cezîresi Beği ve mültezimi : 252, 348, 367, 369

Franceşko Şomartine bkz. Franceşko Maşor Marta

Françe; — dragmanı : 1469; — pâdişâhı : 942, 1359, 1361, 1362, 1398; —lü'nün gemileri ve âdemleri ve metâ'ları : 1362

Frengistân : 348, 367, 369, 601, 766, 1385, 1387

frenk(ler) (tâyifesi) : 141, 252, 348, 367, 369, 1269, 1272, 1436; — beği : 942; — esîrler : 348, 367; — hâneleri : 252, 348

fuçı : 302, 397, 547, 1173; — tahtaları gemileri : 900; — tahtaları irsâli : 397; — tahtaları tedârûki : 560; — tahtası iltizâmı : 397; — tahtası(ları) : 397, 560, 601

fukarâ ribatları, Medîne-i Münevvere : 91

fukarâ [/fakîr] (tâyifesi) : 39, 91, 166, 182, 224, 316, 336, 356, 376, 395, 409, 492, 538, 571, 588, 604, 642, 782, 893, 896, 935, 1095, 1165, 1260, 1294, 1432, 1439; — etten şekvâ itmek : 414; — vü ağniyâ : 793; — vü gurabâ : 538; — vü zu'afâ : 93, 95, 409, 481, 794; — vü zu'afâ mahallâtı : 273; —nun mehâyifleri : 161; —u'l-hâl : 1073; —ya te'addî itmek : 573, 615; —yî bî-günâh tutdurmak : 202; —yî rencîde itmek : 202, 1050

Furıcek Yanoş, zimmî, serbest bırakılan Beçli esir : 747, 763

furtuna : 826

futa : 1117

Fuvva kâdîsı, Mısır vt. : 459, 1080

fuzûlen oturup temekkün itmek : 695

fuzûlî barkan ihdâs itmek : 17

fütûh : 971

gadr : 1139; — ü hıyânet : 1102; — ü zarar : 445

gafler : 1237; — ü ihmâl : 823

Galata : 577, 745, 765; — kâdîsı : 274, 492, 1200, 1264; — Mahkemesi : 930; — Mukâta'ası : 643; — re'îsleri : 1005

gallât : 261, 539

gammâz : 596, 893, 1294; — u müzevvir : 150; — u şerîr ü şakî : 537

gamz : 989; — itmek : 993

Ganî, müfsid, Ilgun kz., Karaman : 898

ganîler bkz. ağniyâ

garaz : 1039, 1254; — itmek : 688; — u ta'assub : 794, 1086, 1286, 1435

gâret : 103, 108, 154, 205, 206, 262, 383, 459, 501, 544, 639, 651, 652, 664, 681, 689, 692, 695, 722, 732, 735, 743, 773, 782, 783, 788, 795, 826, 831, 849, 899, 902, 919, 920, 944, 1017, 1036, 1042, 1047, 1056, 1062, 1079, 1080, 1081, 1084, 1089, 1102, 1110, 1117, 1118, 1130, 1149, 1201, 1219, 1224, 1233, 1245, 1251, 1283, 1476; — eylemek : 383, 1433; — it(dür)mek : 44, 73, 585, 652, 653, 1132; — olmak : 74; — olmuş tavarlar : 180; — olunan âdemler : 97; — olunan tavarlar : 97; — ü hasâret : 44, 857, 871, 872, 919, 1132, 1148

garkol(un)mak : 518, 826, 832

gasb : 223, 353, 416, 644, 650, 914; —en tarla zirâ'ati : 650

Gaveryad karyesi, Lârende kz. : 1107

gavgâ : 681, 738, 781, 1222; — vü hengâme : 1200

Gavril Sebitar, eşkiyâ, Boğdan : 975

gaybet; — eylemek : 772; — iden harâmîler : 1397; — iden mücrimler : 534; — it(dür)mek : 48, 62, 83, 98, 101

Gaybî, ehl-i fesâd, Van vt. : 698

gazâ : 429, 444, 445, 453, 455, 562, 565, 972, 1479; — itmek : 521, 570, 597; —yı azîm : 1479; —yı şerîf : 455, 521, 562, 565, 597; —yı şerîfe terğîb it(dür)mek : 429, 565; —yı zafer-âsâr : 429, 562; —da hîdmetde ve yoldaşlıkda bulunanlar : 597; —dan safâlu gönüllü re'îsler : 455; —dan safâlu yarar yiğitler : 521; —dan safâsı olan gönüllü yarar yiğitler : 521; —dan ve dirlikden safâlu olan gönüllü yarar yiğitler : 597

gazab(?) u hayf : 659

Gazanfer Beğ, Kırşehir Beği : 453, 594, 705, 1165

Gazanfer, Kethudâ : 145

Gâzî Çavuş, Mar'âş beğlerbeğisinin adamı : 161

gâzî : 1202

Gâzî, Çavuş-oğlu : 453

Gâzî, ehl-i fesâd, kâtil, oğlancık ayartan, Ohri sn : 1082, 1085

Gâzîbeğ karyesi, Hüseyin-âbâd kz. : 106

Gâzûb(?) karyesi, Mişe-i Ardahan nh., Erzurum vt. : 638

gavz ü cihâd : 868, 906

Gazvin : 693

gazzâz : 1255, 1256

Gazze (livâsı/sancağı): 49, 51, 55, 56; — beği : 55, 443, 919, 1165; — Beği Hâsları : 52; — Hâsları : 417; — kâdîsı : 51, 52; — Sancağı Hâsları : 51; — sancağı kâdîları : 1165

Gecik(?) nâhiyesi, Erzurum vt. : 260

geçid : 1096, 1111; — mahalleri : 262

gedük(ler) : 63, 482, 517, 775, 1187, 1420; — mutasarıfı : 752; — ta'yîni : 275; — tevcihi : 119, 128, 129, 534, 720, 752, 775, 1320; — virilmek : 275; —e mutasarıf olan kimesneler : 184; —leri âhara virilmek : 903, 1420; —leri alınmak : 119; —leri cürmle alınmak : 184; —lerinden ref' itmek : 129; —lerün âhara tevcihi : 517, 534; —li çavuşlar : 860, 862

Geğvene(?) karyesi, Mişe-i Ardahan nh. : 638

Gekbovize kasabası, Üsküdar kz. : 243, 491

Gelevri karyesi, Vize sn. : 176, 177

Gelibolu (kazâsı/sancağı) : 24, 105, 192, 388, 398, 407, 444, 594, 705, 731, 862, 1364; — Boğazı : 192; — dizdârı : 24, 1290; — emîni : 371, 441, 458, 554, 587, 1443; — hâssa harc emîni : 28, 387, 1342; — İskelesi : 379, 441; — İskelesi emîni : 398; — Kâdîlığı : 1338; — kâdîsı : 105, 315, 326, 371, 379, 387, 441, 521, 548, 554, 587, 601, 659, 730, 731, 831, 900, 1175, 1192, 1284, 1290, 1302, 1318, 1342, 1419, 1443, 1457; — voyvodası : 364; —dan Selanik'e varınca yalıda olan kâdîlar : 1220

Gelikor(?) karyesi, Eyyûb kz. : 949

gemi(ler) : 3, 25, 28, 34, 40, 41, 84, 87, 88, 102, 116, 126, 139, 160, 185, 190, 256, 257, 258, 266, 269, 275, 283, 298, 299, 305, 311, 312, 326, 356, 364, 367, 383, 387, 388, 407, 417, 423, 425, 429, 433, 441, 448, 458, 489, 490, 498, 510, 518, 531, 536, 539, 560, 562, 565, 568, 575, 577, 578, 592, 601, 619, 621, 626, 627, 656, 658, 664, 671, 710, 773, 786, 799, 826, 845, 868, 900, 906, 926, 949, 988, 1003, 1036, 1068, 1127, 1148, 1149, 1173, 1211, 1214, 1215, 1220, 1253, 1259, 1287, 1288, 1289, 1290, 1291, 1303, 1311, 1317, 1337, 1342, 1359, 1362, 1377, 1382, 1398, 1423, 1429, 1443, 1445, 1453, 1464, 1469, 1479; — ağacı : 122, 362, 799; — ağacı kat' itmek : 1064; — ağacı kesimi : 283, 361; — ağaçları hîdmeti : 1116; — âlâtı : 213, 1290; — basmak : 773, 1148; — binâsı : 116, 139, 510, 626, 1103; — çengâl üzerinde olmak : 826; — demüri : 826; — direği : 826; — donatmak : 348, 369; — garkolmak : 826, 1047, 1137, 1149; — girifti : 24; — helâk olmak : 1047; — ihrâkı : 1317; — ihzârı : 1373, 1429; — ile tereke geçürtmek : 298; — inşâsı : 115, 283; — ipi : 826; — irsâli : 433; — iştirâ itmek : 947; — karaya urmak : 383; — kerestesi : 361, 1153; — kuma oturmak : 826, 1047; — lengerleri : 510; — mühimmi : 932; — pârelenmek : 671; — re'îsi(leri) : 425, 773, 896; — sâhibleri : 671; — sereni : 826; — sirka itmek : 947; — sürmek : 23; — tahtası(ları) : 865, 1311; — tahtası kesilmek : 1103; — tedârüki : 1291; —ler binâ olunması : 34; —ler ile sığınmak : 275; —ler ile tereke getürmek : 25, 26, 298; —ler ile üzüm getürmek : 299; —ler navlunu : 643; —ler tedârüki : 413, 1373; —ler tedârükine yarar âdemler ta'yîni : 1377; —lere ağaç tahmîli : 283, 587; —lere arpa tahmîli : 266; —lere azık virmek : 252; —lere buğday tahmîli : 266, 458, 489, 643, 934; —lere buğday virmek : 893; —lere esîr koymak : 1197; —lere fuçî tahtası tahmîli :

397, 560, 601; —lere mîrî ağaç tahmîli : 1093; —lere mîrî kereste tahmîli : 1153; —lere odun tahmîli : 1445, 1453; —lere penbe ipliği bey'ı : 395; —lere piring tahmîli : 577; —lere tahta tahmîli : 865; —lere tereke tahmîli : 22, 23, 24, 28, 344, 384, 387, 388, 407, 417, 423, 531, 539, 592, 658, 786, 847, 885, 926, 1063; —lere tereke vir(il)mek : 226, 848, 915; —lere üzüm tahmîli : 568; —lere üzüm virmek : 41; —lere zahîre tahmîli : 448, 575, 786, 1109; —lere ziyâde tereke urdurmakdan men' : 269; —leri cem' itmek : 429; —leri girift itmek : 658; —leri kalafat itdürmek : 562; —leri karaya çekdürmek : 126; —leri terekeleriyle girift itmek : 1342; —lerün dümenleri alınmak : 472; —lerün garkolonması : 518; —lerün içine hısâr-eri koymak. : 24; —nün sürüklenmesi : 826; —ye kurşun tahmîli : 838; —ye tahta tahmîli : 1103

gemici(ler) (tâyifesi) : 384, 1361, 1362, 1398

genç avretler : 563

Gerede; — kazâsı : 996, 1306; — akçası : 996; — kâdîsı : 1407

Gerg Lohar, Sopani k., Görice kz. : 495

Gerger beği : 1100

Gerze karyesi, Kastamonı sn. : 1036, 1234, 1244

Geyiklûbaba karyesi, İnegöl kz. : 629

Geyve; — kazâsı, Kocaili sn. : 131; — kâdîsı : 139, 513

Gez karyesi, Edremid : 154

gilmân : 1028

Gin(?), damı ehl-i fesâd tarafından yakılan, Batnes k., Mat kz. : 1171

Girid (cezîresi) : 302, 1173

Gligar karyesi, Tırnovi : 978

Golos İskeleyi : 733, 751, 810, 1083

Gonca karyesi, Yalak-âbâd kz. : 41

Goroş, Erdel Kralı İstefan'ın beğlerbeğisi : 320

Göbel, Bozköy k., Mağnisa kz. : 327

Göçbeği, şakî, Karaaliobası k., Zağra-i Cedîd kz. : 391

Göçbeği, Zağrayenicesi kz. : 550

Göçeri karyesi, Yenişehir kz., Selanik : 1128

Gögözi mevki'ı, Gâzîbeğ k., Hüseyin-âbâd kz. : 106

gök öküz : 576

Gökçe, Menteşelü Cemâ'ati, Mağnisa kz. : 327

Gökkilise karyesi, Alucra nh. : 342

Göl kazâsı, Kocaili sn. : 131

Gölbâzâr(ı); — kâdîsı : 962; — Kâdîlğı : 132

Göle Kal'ası, harbî kal'a, Erdel : 780, 1134, 1201, 1202, 1233

Gölhısâr kâdîsı : 920

Göllü Kesteriye kazâsı : 249

Gömülgen karyesi, Zamantu nh. : 161

gön : 71; — tahmîli : 1267

Gönen; — kazâsı : 43; — kâdîsı : 87

gönlek : 229, 576, 1193

gönüllü(ler) (kullar) (tâyifesi) : 276, 447, 797, 798, 807, 809, 811, 835, 1177, 1241, 1270, 1319, 1320, 1333; — ağası : 645, 1242, 1269, 1271, 1319, 1320; — celebler : 1333; — gedüğü : 63, 129, 1420; — gedükleri : 1187; — gedükleri tevcihi : 482, 720; — ihrâcı : 275; — kayditdürmek : 129; — levend gemileri : 562; — levend re'îsler : 429, 562, 976, 977, 1425; — re'îsler : 455, 476, 565, 766, 1464; — re'îslere istimâlet virmek : 562; — rü'esâ kulları : 565; — yarar yiğitler : 521, 597; —yiğitler : 1378; —ler bölüğü : 1269

Gördük kâdîsı : 69

Göre, zimmî, Ürgüb kz. : 553

Görgi Melik, Göril Melik oğlu İstom'un oğlu, Gürcistân beğlerinden : 21, 247, 874, 936

Görice; — nâhiyesi, Paşa sn. : 1174, 1185; — kâdîsı : 431, 495

Görl Melik, Gürcistân beğlerinden : 864, 872
 Göryan, eflak : 378
 götüri : 41
 Göynük; — kazâsı, Kocaili sn. : 131; — kâdîsı : 116, 117, 131, 132, 513, 626
 Göynükler halkı, Kastamonı : 1000
 göz kulak tutmak : 1393
 gözci : 1287
 Graçe karyesi, Draç kz. : 222
 Gradişniçe karyesi, Pirlpe kz. : 197
 Grajal; — nâhiyesi, Pojega sn. : 261, 262; — beği : 1156; — kâdîsı : 262
 Gregorine Yarlovıçki, Leyh elçisi : 201
 Griviyani(?) karyesi, Kavala kz. : 300
 Groşte Yanana veled-i Kola, zimmî, kallâb, Novaberde kz. : 907
 gulüvv-i âmm : 1277
 gurabâ : 538; —i yemîn : 512
 gurbet [kurbet] (tâyifesi) : 427, 1117, 1465; — tâyifesine baş olmak : 569; — ve Çingâne tâyifesi : 206, 563, 657
 Gurgura, İran'a tâbi Gürcü Beyi : 638
 Gurgura, Kays A'râbı Şeyhi : 944
 gurus : 785
 gûş-mâl; —etmek : 1132; —ol(un)mak : 127, 1130, 1476
 Guysalik karyesi, Filorici Hâsları'ndan, Biper nh., Podgoriçe kz. : 501, 664
 guzât : 967; —ı muvahhıdîn : 1371; —ı müslimîn : 1423
 güft ü gûy : 1125
 güherçile : 430, 1013, 1314, 1454; — ihzân : 1324; — işle(n)mek : 1071, 1314, 1324, 1365; — kazanı : 1071; — odunu : 1071; — toprağı : 1071, 1187; — toprağı tetebbu' itdürmek : 1365; —yi sükker gibi tabhtdürmek : 1365; —yi şeker gibi tabhtdürmek : 1314; —yi tabhtdürmek : 1454
 Gül'anber Kal'ası, Şehrizol : 129, 1242, 1321, 1460
 gül-âb : 90; —la tağsıl : 90
 Gülâbî Beğ, Karesi Beği : 453, 594, 705
 Gülarıslan Beğ, hüküm verilen, İspir sn. : 1099
 Gülasan, zimmî, İspir sn. : 210
 Gülbeğ karyesi, Mağnisa kz. : 327
 Gülbeşe Hâtûn, Burdur'da sâkine : 5
 Gülbeşe Hâtûn, maktûl, Kaysariyye sn. : 264
 Güllü karyesi, Erzurum vt. : 1348
 Gülnar; — astarı : 696; — kâdîsı : 696, 1056
 Gülşen bin Pîr Alî Dede, ehl-i fesâd, Toğanlısârı k., Akşehir sn., Karaman : 917
 gümrük(ler) : 640, 707, 710; — alınmak : 322; — emîni : 1267; — mukâta'aları : 441; — talebi : 707
 Gümrük-hâne, İnebolı : 229
 Gümölcine kâdîsı : 572, 987, 1054, 1077, 1168
 Gümüş kazâsı : 42
 gümüş : 233, 576, 647, 1436; — arayıcısı : 553, 940; — bâzû-bend : 869; — hamâyıl : 647; — kozalak : 11, 97, 859, 872, 880, 906, 1203, 1350, 1470; — maşrapa : 647
 Gün(?), ehl-i fesâd tarafından damı yakılan, Batnes k., Mat kz. : 1171
 Gün-işbat Mahallesi, Berâb(?) k., Draç kz. : 677
 günah : 143
 Güneyağıl karyesi, Küçükborlu : 662
 Gürci; — beğleri : 21, 693, 1006; — melikleri : 693; — ülkeleri : 693
 Gürcistân; — beğleri : 867, 872, 874, 880, 936; — melikleri : 21

Gürvik-i Küçük karyesi, İpek nh., İskenderiyye sn. : 1174, 1185
Gürvik karyesi, Filorici Hâsları'ndan, İskenderiyye sn. : 502, 664
Güstovine, Sakız beğinin adamı : 226
Güvendük, Çavuşlar Kethudâsı, Haleb : 336
Güzbeğ, zimmî, İspir sn. : 210
güzeşte hakkı : 1001

haber-i sahîha i'lâmı : 3

haberleşmek : 859

Habîb Beğ, Cebele Beği : 392, 1165

Habîb, Deli, kallâb, Ruscuk : 986

hâbîr ü âgâh : 914

Habisden(?) karyesi, Edremid kz. : 567

habs (itmek/ol(un)mak/eylemek) : 7, 8, 30, 36, 43, 60, 70, 75, 76, 82, 87, 105, 125, 130, 131, 133, 134, 145, 161, 177, 186, 205, 206, 208, 209, 217, 229, 241, 242, 243, 249, 261, 262, 268, 272, 291, 296, 305, 310, 320, 321, 327, 329, 336, 350, 351, 366, 369, 375, 391, 393, 394, 404, 406, 410, 416, 419, 431, 434, 441, 449, 464, 467, 474, 494, 496, 509, 512, 516, 517, 522, 523, 528, 534, 538, 540, 542, 544, 547, 550, 552, 553, 557, 572, 573, 578, 583, 585, 598, 604, 607, 608, 609, 613, 617, 621, 623, 639, 641, 644, 645, 647, 649, 654, 656, 657, 661, 666, 668, 671, 672, 691, 703, 712, 720, 721, 753, 761, 762, 773, 774, 776, 778, 791, 794, 795, 826, 831, 832, 836, 847, 850, 851, 852, 855, 858, 870, 873, 876, 880, 887, 901, 915, 933, 934, 935, 940, 945, 966, 968, 975, 979, 980, 984, 988, 990, 1008, 1027, 1036, 1040, 1042, 1047, 1056, 1057, 1060, 1062, 1074, 1076, 1081, 1083, 1084, 1086, 1098, 1099, 1101, 1104, 1117, 1120, 1122, 1129, 1130, 1162, 1163, 1165, 1168, 1171, 1179, 1181, 1199, 1207, 1220, 1221, 1224, 1225, 1232, 1243, 1250, 1251, 1273, 1274, 1276, 1282, 1284, 1301, 1306, 1310, 1312, 1317, 1339, 1342, 1352, 1355, 1390, 1401, 1435, 1438, 1449, 1450, 1451, 1455, 1458, 1465; —den halâs : 496, 538; —den ıtlâk : 105, 121, 181, 229, 321, 370, 380, 393, 402, 449, 467, 546, 563, 564, 617, 661, 666, 712, 738, 740, 763, 774, 836, 1081, 1305, 1338, 1348, 1364, 1411, 1462; —e virmek : 1132, 1397

habs-hâne : 60; — zâbitları : 550

hacc : 1222; — için kâfile gitmesi : 761; — kâfilelerine ruhsat ve yol virmemek : 761; —ı şerîf yolu : 843, 1017; —a gitmek isteyenler : 762

Haccılar(?) karyesi, Yenice-i Zağra kz. : 103

Hâce Alî, Kurdbaşı k., Kırşehir sn. : 264

Hâce Alî, Moskov'a ticâret için giden : 1245

Hâce Emîr Derzî, ehl-i fesâd kefereden, Van : 1120

Hâce Halîl, ehl-i fesâddan Yûsuf'u şikâyet gelenlerden, Aksarây sn. : 991

Hâce Lutfî, Burdur'da sâkin : 5

Hâce Nâsiruddîn, Trablus : 224

hâce : 128, 1260

hâceğî tâcirler : 1169

Hâcehamza Mahallesi, İpsala kz., Boğdan : 1206

Hâceoğlu, kefil, Âdilhân k., Gelibolu kz. : 1338, 1364

Hacer, Dîvâne, Müstahfız Hüseyin'in babası, İskenderiyye Kal'ası : 722

Hacı Ahmed, hüküm verilen : 1436

Hacı Alî, Tâcir, hüküm verilen : 1107

Hacı Baba, harâmî, Kavlakova k., Prevadi kz. : 1090

Hacı Bayrâm, Abdîçebebî Mahallesi İmâmı, Sulumanastır, İstanbul : 1200

Hacı Bektaş Zâviyesi, Kırşehir sn. : 264

Hacı bin Yûnus, Eflakanlı k., Aydos kz. : 576

Hacı Çavuş, Dergâh-ı Âlî Çavuşu : 372

Hacı Halîl, tereke satımı için kefil olanlardan, İzmir kz. : 896
Hacı Hasan, müştekî, Hamîdîli sn. : 920
Hacı Hüseyin, dârende, Behisni kz. : 1229
Hacı Ivaz, ehl-i tezvîr ve şerîr, Timürci kz. : 946
Hacı İbrâhîm, hırsuzlar tarafından anbarı basılan, Bahâdîn k., Kengırı sn. : 869
Hacı Kemâl, müştekî, Aksarây sn. : 991
Hacı Mahmûd, Dârende, Ereğli kz. : 984
Hacı Mahmûd, hüküm götüren: 15, 16, 1112
Hacı Mahmûd, hüküm verilen, Çan kz. : 1195
Hacı Mehmed, ağniyâdan, Kengırı : 1025
Hacı Mehmed, Moskov'a ticâret için giden : 317, 318, 1283
Hacı Mehmed, müştekî, Aksarây sn. : 991
Hacı Memi bin Abdullâh, Alî bin Abdullâh nâm re'îsin kefilî : 577
Hacı Memi, Cizyeci, Semendire : 1129
Hacı Memi, Moskov'a ticâret için giden : 1245
Hacı Memi, re'îs, elinden müzevver hüküm vârid olan : 810, 847, 1083
Hacı Memi, tereke satımı için kefil olanlardan, İzmir kz. : 896
Hacı Mustafâ, Cüneyd bin Süleymân'ın arkadaşı, Bolavadin kz. : 911, 916
Hacı Nasûh, Tenritağlu, piring ve aseli der-zencîr edilen, Kite kz. : 1167
Hacı Nasûh, tereke satımı için kefil olanlardan, İzmir kz. : 896
Hacı Pîr Ahmed, tereke satımı için kefil olanlardan, İzmir kz. : 896
Hacı Re'îs, Bâzergân Mustafâ Çelebî'nin adamı : 587
Hacı Sâ'î, Mezistre'de batan geminin defterini getiren : 826
Hacı Sinân bin Abdullâh, şâhid : 492
Hacı Şa'bân, câmi' için vakfolunan bâğları bozan, Nevrapop kz. : 1204
Hacı Turmuş, tereke satımı için kefil olanlardan, İzmir kz. : 896
Hacı Yûsuf, tereke satımı için kefil olanlardan, İzmir kz. : 896
Hacı Zeyneddîn, hüküm verilen : 1112
Hacı, Bâzarcıklı, Rikâb-ı Hümâyûn'a ruk'a sunan : 36
Hacı, deveci, hırsuz u harâmî, Kula kz. : 909
Hacı, Dîvâne, habs ü örf ettirilen, Karahısâr-ı Develü kz. : 979
Hacı, Dîvâne, kuttâ'-ı tarîk, kâtil Dîvâne Memi'nin şerfîki : 27
Hacı, Gürcistân Beğlerinden Levend Beğ'in adamı : 1006
Hacı, Varnalı, Rikâb-ı Hümâyûn'a ruk'a sunan : 36
Hacıbeğ Câmî'î mütevellîsi, Sınur(?) k., Bayburd kz. : 1060
Hacıbeğ Zâviyesi mütevellîsi, Sınur(?) k., Bayburd kz. : 1060
hâcılar : 869
Hacimihaliç karyesi, Hâslar kz. : 19
Hacıoğlu, Sübaşı Haydar'ın adamı, ehl-i fesâd, İznik kz. : 647
Hacıyülek karyesi, Taşköpri kz. : 897
Hâcib karyesi, Kengırı : 121, 1002
Hacle, harâc-güzâr re'âyâdan iken esîr edilen İskender'in anası, Evhad k., Solnok sn., Budun : 663, 675, 1293
Haçador, zimmî, Moskov'a ticâret için giden : 1283
Had karyesi, Kızanlık kz. : 978
hadd ü hudûd : 864
hâdis kenîse : 282
hafaza-i kal'a : 1052
hâfız (hâfızîn) : 486, 507, 1124, 1182; — ta'yîni : 331
hâfızân-ı asâkir-i İslâm : 742
Hahul Mahallesi, Kateş k., Draç kz. : 677

hakâret ü hasâret : 944
 hâkim nasbı : 544, 583
 hakk-ı fukarâ : 222
 hakk-ı şürb : 113
 Hakkârî beği : 1029
 halâs : 955, 1261, 1451; — ol(un)mak : 763, 1162
 Haleb (kazâsı/sancağı) : 114, 336, 571, 590, 1017, 1165, 1328, 1332, 1340; — Beğlerbeğliği : 844; —
 beğlerbeğisi : 12, 15, 182, 206, 336, 392, 410, 571, 585, 590, 843, 1017, 1130, 1132, 1165, 1218; —
 beğlerbeğisinin (kapu)kethudâsı : 336, 412, 413, 417; — defterdârı : 49, 78, 114, 410, 436, 533, 571,
 805; — defterdârı kethudâsı : 410; — Hazînesi : 12, 13, 49, 532, 1017; — kâdîsı : 182, 336, 392, 410,
 571, 1165, 1218; — Kal'ası : 336; — muhâsebecisi : 805; — sancağı sipâhîleri : 1160; — sancağı
 sübaşları : 1160
 hâlî; — kalacak yirler : 424; — mezra'alar : 276; — üzere hâlî komak : 424; — vü harâbe : 276, 424, 445, yirler :
 588
 Halîl Beğ, Hîzân Beği : 1029
 Halîl bin Hamza, re'âyâdan nezîr tarikıyla altun alıp Yukarı Cânib'e gitmek üzereyken yakalananlardan : 1261
 Halîl Çelebî : 560
 Halîl Hâce, Âdil k., Pirlepe kz. : 195
 Halîl Hân, Yukarı Cânib'den : 1122
 Halîl, Balta k., Mağnisa kz. : 327
 Halîl, Budun Defterdârı : 143
 Halîl, dârende, Behisni kz. : 1229
 Halîl, Gelibolı Emîni : 441, 458
 Halîl, Hacı, hüküm verilen, Beğbâzârı kz. : 642
 Halîl, harâmî, Belgrad : 200
 Halîl, hüküm verilen : 408, 736, 1229
 Halîl, Kebe, hırsuz u harâmî, Sarumahmûdlu k., Lâzikiyye kz. : 892
 Halîl, Muhzır, arz getiren, Edirne : 494
 Halîl, Muhzır, Kartine Kal'ası, Mora sn. : 903
 Halîl, mührü ile kilise temlik-nâmesi mühürlenene : 282
 Halîl, Müstecâb Çiftliği piyâdelerinden, Kayadibi mh., Hamîd sn. : 1024
 Halîl, Nâyib, Erzurum vt. : 939
 Halîl, sipâhî-oğlanı, Gelibolı Hâssa Harc Emîni ve Nâzır : 24, 28, 387, 601, 731, 1457
 Halîl, şirret ü şekâvet üzere olan, Kengırı : 1025
 Halîl, Tekyeköy k., Mağnisa kz. : 327
 Halîl, Üçululu k., Mağnisa kz. : 327
 Halîl, Van beğlerbeğisinin adamı : 706
 Halîl, zimmî, çobanlardan akça alan, Çorlu kz. : 1069
 Halîl, zimmî, hırsuz, Kudüs-i Şerîf sübaşısı yanında tercüman : 104
 Halîv mezra'ası, Saydâ : 54
 Hâlid nâhiyesi, Bağdâd : 1309
 Halkene, Brula(?) k., Tırhala sn. : 673
 hallâc (tâyifesi) : 395, 1255, 1256
 Hallâcderesi karyesi, Evreşe nh., Gelibolı kz. : 315
 Halom mahalli, Erdel : 148
 Halomiç kâdîsı : 311
 halvâ bişür(t)mek : 39, 1432
 hâm bogası : 696
 Hamâ sancağı : 462; — beği : 1165; — kâdîsı : 224, 795; — sancağı kâdîları : 1165
 Hamâ, Kaysariyye sn. : 1305

hamâyıl : 647
Hamîd bkz. Hamîdili
Hamîd karyesi, Hayrabolu kz. : 1355
Hamîd, Mevlânâ, Rûmîlî Kâdî-askeri : 1022
Hamîdîli [/Hamîd] : 1039; — beği kethudâsı : 886, 1095; — kâdîları : 206; — piyâdeleri beği : 983; — sancağı askerleri : 705; — sancağı beği : 5, 130, 206, 244, 453, 705, 714, 724, 886, 914, 920, 955, 1024, 1165, 1215, 1304; — sancağı kâdîları : 1165; — sancağı sipâhîleri : 724, 860; — sancağı sübaşılı : 724, 860
Hâmide, Muhyiddîn Çelebî'nin kızı, Camcıhacıralı mh., İstanbul : 1038
hammâllar mukaddimi : 1436
hammâm : 105, 113, 338, 833, 918, 1229, 1242, 1264, 1276, 1400; — basmak : 527; — binâsı : 1461; — fuları : 1117
hamr : 41, 251, 405, 491, 509, 547, 589, 691, 945, 949, 1004, 1099, 1173, 1192, 1310, 1343, 1344; — almak : 302; — almak için icâzet talebi : 302; — bey'ı : 251, 360, 509, 547, 1343, 1344; — dökdürmek : 405; — eylemek : 41; — fuçuları : 251; — geçürmek : 302; — getürmeğe mübâşir olanlar : 1310; — getürmek : 630, 691; — iç(ür)mek : 45, 1401; — itmek : 45, 88, 547; — itmekden men' : 405; — küpleri : 251, 1004; — râyihası : 719; — ref'ı : 360; — saklamak : 589; — şürbitmek : 1060; — u fisk : 509; — yasağı : 1344; —a tuz koymak : 491, 1343; —ı ref' itmek : 45; —ı sirke it(dür)mek : 491, 1343; —ı yabana akıtmak : 491, 509, 547, 589, 1343; —ın men'ı : 691; —ların kabların ufadmak : 589
Hamza Beğ, Mohac Sancağı Beği : 188, 219, 228, 261, 835, 1156, 1367, 1372, 1378, 1468, 1476
Hamza Çavuş, hüküm verilen : 807, 808, 809
Hamza, Abdullâh oğlu, Arnavud, Ruscuklu, dârende Hüseyin Beğ'in adamı : 129
Hamza, Abdullâh oğlu, yeniçeri, Sirem sürgünlerine yasakçı : 315, 730
Hamza, Arık, Tataylı, ehl-i fesâd, vilâyet halkına altun ve akça salan, Kastamonı sn. : 1234, 1244
Hamza, Bağdâd Defterdârı : 654, 668
Hamza, Câmi'-ı Atîk Hatîbi, Sille ks. : 1301
Hamza, Dergâh-ı Mu'allâ yeniçerisi : 370
Hamza, Dîvâne, Flokok(?) k., Debrî kz. : 644
Hamza, ehl-i fesâd tarafından evi basılan, hüküm verilen, Yalman k., Kargu kz. : 1036, 1062
Hamza, evüm açıldı diyü ehl-i karyeyi habsitdüren, Şeyhlu k., Ladik kz. : 1449
Hamza, hırsuz u harâmî, Kula kz. : 909
Hamza, hüküm verilen, Ayasluğ nh., Aydın sn. : 884
Hamza, hüküm verilen, Edirne kz. : 1133
Hamza, hüküm verilen, Marmara kz. : 1012
Hamza, Kara, Melâş tâyifesinden : 583
Hamza, Kaysariyye sn. : 264
Hamza, Kebekenîse k., Mağnisa kz. : 327
Hamza, Kulağuz, Habisdin(?) k., Edremid kazâsı : 567
Hamza, kuttâ'u't-tarîk, Çorum sn. : 641
Hamza, Ladikli, ehl-i fesâd, vilâyet halkına altun ve akça salan, Kastamonı sn. : 1234, 1244
Hamza, Mustafâ oğlu, evi basılan, Karabulud k., Edirne kz. : 203, 1438
Hamza, Rodos Sancağı Tersâne Kethudâsı : 1477
Hamza, Rûmkal'a Hısârı Bölükbaşısı : 660
Hamza, sipâhî, Peçuy sn. : 217
Hamza, Tımsıvar beğlerbeğisinin adamı : 814
Hamza, Tuğrâyî k., Seferîhısâr kz. : 183
Hamza, zimmî, Bayağaç k., Gelibolu kz. : 730
Hamza, zindancı : 1411
hân âdemi : 97
han(lar) : 240, 336, 1048, 1168, 1229
Handek Mahallesi, Safed sn. : 78
handek : 918, 1030; — kazmak : 1128

hâne : 445
 hânkâh : 1050
 Hanna, zimmî, bâzergân kâtîli, Âmid kz. : 832
 Hanos Neccâr, ehl-i fesâd kefereden, Van vt. : 1120
 harâb [harâbe] : 588, 695, 959; — kal'a : 275, 529, 695, 699; — sedd : 1478; —a müşrif olmak : 1022; —
 itmek : 1015; — köy yirleri : 725, 1187, 1314; — köyler : 1365; — mezra'alar : 276; — yirler : 529, 588,
 699, 1460; —den tûmâr alanların men'ı : 445; —den tûmâr almak : 445; —lerün taşı : 588
 harâbe bkz. harâb
 harâc(lar) : 52, 59, 151, 152, 286, 303, 411, 475, 477, 519, 520, 545, 738, 742, 744, 746, 747, 779, 781, 790,
 807, 811, 963, 1009, 1059, 1133, 1152; — ahvâli : 147; — cem'ine gelen kullar : 511; — ile gelen ilçî :
 790; — ü öşr : 796; —cılar : 812, 1133, 1277; —iler : 239, 545
 harâc-güzâr(lar) : 75, 205, 302, 331, 501, 536, 639, 1293, 1317, 1456; — kefare kullar : 796; — ra'ıyyetler : 73,
 675; — re'âyâ : 261, 305, 311, 663
 harâm-zâde(ler) : 181, 441, 452, 463, 547, 611, 656, 773, 836, 1011, 1098, 1236, 1254, 1273; — vü hırsuz : 301,
 1098; —lik : 48, 832
 harâmî(ler) (tâyifesi) : 14, 15, 16, 27, 73, 79, 103, 135, 241, 243, 347, 536, 641, 831, 842, 849, 858, 873, 1090,
 1096, 1111, 1148, 1214, 1219, 1284, 1397, havfi : 1148; — levend gemileri : 367, 536, 1215; — şerikleri :
 984; — ve kesici yatağı : 1397; — vü hırsuz yatağı : 204; — vü şerîr : 1304; — yatağı : 321, 1017, 1241,
 1436; — yoldaşı : 984; —ler re'îsi : 393; —lik : 42, 347, 656, 831, 899, 914, 1074
 harâmîbaşı : 899, 1338, 1364; —lık tevcihi : 482
 harb : 949; — ü kâtâl : 31, 32, 792, 1177, 1323, 1381; — ü kâtâle mübâşeret : 798; —e kâdir piyâde : 503; —e ve
 kılıca yarar yiğitler : 63; —e yarar yiğitler : 63
 harbelü piyâdeler : 501
 Harbende başı : 1207
 harbî; — gemi(ler) : 252, 1288, 1303, 1361, 1362; — kâfir(ler) : 348, 623; — kal'a : 708, 1134, 1202, 1233; —
 kal'a kapudânı : 1201; — kal'a keferesi : 188, 1023; — korsan gemileri : 348, 367, 369; — levend
 gemileri : 348, 367
 Harbû', maktûl, Diyârbekir vt. : 1132
 harc : 49, 680, 726, 1013, 1324; — emîni : 1457; —itmek : 49
 Harççe(?) bkz. Çerçiçe
 harem(ler) : 39, 547
 Harem-i Muhterem : 39
 Harem-i Şerîf : 39, 93, 95, 456; — kanâdîli : 93
 Haremeyn-i Şerîfeyn : 1404
 hargele(ler) : 108, 1111; — sürmek : 452, 463
 Hargûn Memlehası, Malâtıyye sn. : 235, 735; — emîni : 735
 Harhar(?) nâhiyesi, Beyrût : 1194
 hâric-ez-defter : 17, 445, 446, 474, 978
 hâricden tasarruf olunan yirler : 337
 hârice; — bakır virdürmemek : 806; — tereke gitmek : 472; — tereke vir(il)mek : 330, 531; — üzüm bey'ı :
 568
 harîk : 105
 Hârim; — kazâsı : 182; — kâdîsı : 182; — ahâlîsi : 182; — nâ'ibi : 182
 harîr : 76
 Harîr ü Düveyn; — beği : 206, 734; — kâdîsı : 206, 328
 hark : 275; —olmak : 163; — suyu yolu levâzimi ihzârı : 1313
 harmen : 997
 Harmend karyesi, hâs karye, Kudüs-i Şerîf lv. : 56
 Harprut; — kazâsı : 832; — beği : 206, 1165; — kâdîsı : 206; — sancağı kâdîları : 1165
 Harratü'l-gazavî, Safed sn. : 78; — ekrâdı : 78
 Harratü'l-handek, Safed sn. : 78

Harratü's-sûk, Safed sn. : 78
 Hâs Bâğçe, Yenibâzâr kz. : 1250
 hâs(lar) : 56, 66, 188, 215, 218, 271, 276, 442, 462, 687, 708, 741, 753, 911, 916, 1096, 1098, 1111, 1115, 1413, 1421, 1431, 1437; — kal'a : 585; — karyeler : 866; — mahsûli : 1115; — mültezimi : 947; — olan ulus : 1434; — re'âyâsı : 461; — tahrîri : 1434; — terekese : 847
 Hasan Ağa, Sağ-bölük Garîbler Ağası : 1467, 1468
 Hasan Bâlî, Malkoç-oğlu, ehl-i fesâd, Ahyolı kz. : 1075
 Hasan Beğ, Berados ülkesine mutasarrıf olan : 1029
 Hasan Beğ, Filek Beği : 1023, 1156
 Hasan Beğ, Gerger Beği : 1100
 Hasan Beğ, İzvornik Beği : 1156, 1277
 Hasan Beğ, Keysân Beği : 1029
 Hasan Beğ, maktûl, Kerek Şüveyk Beği : 1165, 1433
 Hasan Beğ, Nâblûs Beği : 240
 Hasan Beğ, nıfs-ı Şirvi'ye mutasarrıf olan : 1029
 Hasan Beğ, Solnok Beği : 797, 798, 807, 809, 811, 835, 1009, 1010, 1011, 1154, 1156, 1381, 1389
 Hasan Beğ, Tezkireci, hüküm verilen : 40, 85, 202, 666, 745, 1032, 1137
 Hasan bin Abdullâh, Flokok(?) k., Debri kz. : 644
 Hasan bin Alî, hırsuz, Barmaksızlu k., Filibe kz. : 14
 Hasan bin Ebî-Nüme, Mekke-i Mükerrreme Şerifi : 256, 409
 Hasan bin İlyâs, zimmî, ehl-i fesâd, Kısı(?) k., Draç kz. : 646
 Hasan bin İskender, Muhzır, Edirne Mahkemesi : 1411
 Hasan bin Mustafâ, sipâhî-oğlanı : 282
 Hasan bin Mustafâ, şahid, Galata, İstanbul : 492
 Hasan Çavuş, Dergâh-ı Mu'allâ (/Âlî) Çavuşu : 119, 378, 471, 484, 518, 550, 1093, 1116, 1153, 1343
 Hasan Çavuş, Dergâh-ı Mu'allâ Çavuşu : 189, 206, 230, 830
 Hasan Çavuş, Hacı, Dergâh-ı Mu'allâ Çavuşu : 799
 Hasan Çavuş, Karaman çavuşlarından : 598
 Hasan Fakîh, nâyib, Marmara kz. : 1012
 Hasan Hâce, Nâyib, Nevesin ks. : 202
 Hasan Halîfe, İmâm, Yenibâzâr kz. : 1250
 Hasan Kethudâ, Haleb beğlerbeğisinin kapukethudâsı : 412, 417
 Hasan Paşa, Cezâyir-i Garb (/Mağrib) Beğlerbeğisi : 561, 565, 904, 971, 972, 973, 1049, 1398
 Hasan Paşa, müteveffâ, Rûmili Beğlerbeğisi, sâbık Yeniçeri Ağası : 2, 19, 313, 999, 1438
 Hasan Paşa, Rûm Beğlerbeğisi : 1165
 Hasan Re'îs : 1443
 Hasan, Abdullâh oğlu, Avlonyalu, Ferhâd Beğ'in adamı : 129
 Hasan, Abdullâh oğlu, Bosnalı, Ferhâd Beğ'in adamı : 129
 Hasan, Abdullâh oğlu, Ferhâd Beğ'in adamı : 129
 Hasan, Abdullâh oğlu, İlbasanlı, Ferhâd Beğ'in adamı : 129
 Hasan, Abdullâh oğlu, Yanyalu, dârende Hüseyin Beğ'in adamı : 129
 Hasan, Akkirman Sancağı Beği : 73, 179, 452, 463, 625, 652, 653, 692, 737, 801, 1073, 1096, 1105, 1111, 1399, 1475
 Hasan, Alacahısâr Sancağı Beği Rüstem'in adamı, Alacahısâr sn. : 527
 Hasan, Alî oğlu, Ferhâd Beğ'in adamı : 129
 Hasan, Avlonya Azebleri Ağası : 566
 Hasan, Bağdâd yayabaşlarından : 1309
 Hasan, Balta k., Mağnisa kz. : 327
 Hasan, Belye k., İnebolı nh. : 717
 Hasan, Blagay Kal'ası Bölükbaşısı : 1163

Hasan, Blagay Kal'ası Dizdârı : 1162, 1163
Hasan, Bostân Çavuş'un yoldaşı, Karaman vt. : 740
Hasan, Bozköy k., Mağnisa kz. : 327
Hasan, Ca'fer oğlu, günahsız olarak kürekte olduğu bildirilen, Karacaâyid k., Bozöyük kz. : 854
Hasan, Dergâh(?) karyesi sipâhîsi, İlbasan sn. : 460
Hasan, Dergâh-ı Mu'allâ çavuşlarından Hüseyin Çavuş'un oğlu, Vize sn. : 1116
Hasan, Dergâh-ı Mu'allâ kapucularından, mübâşir : 987, 1077
Hasan, Dergâh-ı Mu'allâ kullarından : 1443
Hasan, Doyca, hüküm verilen : 1223
Hasan, ehl-i fesâd, Van vt. : 698
Hasan, Erzurum çavuşlarından : 883
Hasan, gemi re'îsi : 387, 388
Hasan, Gönüllüler Ağası : 645
Hasan, Hacı Mustafâ oğlu, Hasanlar k., Peçin kz. : 83
Hasan, Hamza oğlu, Sille ks. : 1301
Hasan, harâmî, mahbûs, Gelibolu kz. : 1284
Hasan, hırsuz, Burusa sn. : 186
Hasan, hüküm verilen, Ladik kz. : 1449
Hasan, hüküm verilen, Sonisa kz. : 329
Hasan, İbrâhîm Paşa Câmi'i Mütevellîsi, Selanik sn. : 777
Hasan, Kallâb, Burusa sn. : 238
Hasan, Kara, ev basan, kâtil, Ohri sn. : 1084
Hasan, Kara, ev basan, kâtil, Veyiskâdî k., Tekfurgöli kz. : 1074
Hasan, Kara, Horpişte kz. : 393
Hasan, Kara, kuttâ'-ı tarîk, kâtil Dîvâne Memî'nin şerîki : 27
Hasan, Kebekenîse k., Mağnisa kz. : 327
Hasan, Kethudâ : 424
Hasan, Kocaeli beğinin adamı, kereste husûsuna mübâşir : 932
Hasan, Korcu Mehmed oğlu, kâtil, Horpişte kz. : 393, 793
Hasan, Kuyumcı, kallâb, Novaberde kz. : 907, 924
Hasan, Küre Kâdîsı : 346
Hasan, Macar, Abdullâh [oğlu], dârende Hüseyin Beğ'in adamı : 129
Hasan, Mahmûd oğlu, Kilislü, Ferhâd Beğ'in adamı : 129
Hasan, Musul Alaybeğisi : 1124
Hasan, Na'lbend, Tekfurtağı ks. : 7, 1330
Hasan, Peltek, kâtil : 216
Hasan, Pîr Hasan Beğ-oğlu demekle ma'rûf, levend : 563, 569
Hasan, re'îs : 1469
Hasan, Rodos Kal'ası Dizdârı : 1401
Hasan, Rodos Kal'ası Kâtibi : 727
Hasan, Sa'dî oğlu, İskenderiyye Kal'ası müstahfızı : 722
Hasan, Sağ-gurabâ Ağası : 1468
Hasan, sancak tasarruf eden, Müküs sn. : 1112
Hasan, Sekbân : 1440
Hasan, sipâhî, bıçağla urulan, Edirne kz. : 1450
Hasan, sipâhî, Dras(?) k., İlbasan sn. : 528
Hasan, sipâhî, Şehirköy kz. : 289
Hasan, sùhte, Aydos kz. : 576
Hasan, sùhte, Çölmekciler k., Mihalçıcık kz. : 1306
Hasan, Şehzâde Selîm'in kapucusı : 104

Hasan, Tamgalu oğlu, vilâyet teftîşinde gaybet eden, Yenice-i Karasu kz. : 1265
 Hasan, tîmâr sâhibi, Erzurum vt. : 260
 Hasan, Van beğlerbeğisinin adamı : 690
 Hasan, yeniçeri : 371
 Hasan, Za'îm, Sübaşı, maktûl, Şehirköy k., Edremid kz. : 82, 133, 137, 154, 556
 Hasanbeğlü Mahallesi, Vize sn. : 288
 Hasankeyf; — beği : 206; — kâdîsı : 206
 Hasanlar karyesi, Peçin kz. : 83
 hasâret : 902, 1110; — olunan mâllar : 795
 hâsıl : 81, 205, 417, 1001; — zamânı : 280; —ları mîrîye zabtolunmak : 81
 hasım(lar) [/husamâ] : 59, 70, 82, 104, 123, 131, 223, 225, 245, 329, 348, 353, 372, 614, 795, 935, 1108, 1277, 1417; — muvâcehesi : 564, 831, 887, 890, 964; — muvâcehesinde teftîş : 386, 391, 459; — muvâcehesinde teftîş ü tefâhhus itmek : 1355; —sıyla berâber eylemek : 1417; —sıyla berâber itmek : 380, 403, 432, 460, 528, 573, 585, 589, 605, 614, 622, 869, 909, 935, 1040, 1099, 1131, 1171, 1227, 1228, 1235, 1277, 1305, 1306, 1416; —sıyla berâber kılmak : 641, 642, 1084, 1116; —sıyla meclis-i şer'a da'vet : 604; —ıyla mukâbil olmak : 1042; —sıyla teftîş olunmak : 449; —yı berâber eylemek : 553, 579, 593; —yı berâber itmek : 367, 393, 474, 511, 650, 778, 794, 855, 946, 1001, 1040, 1074, 1451; —yı teftîş : 300
 Hasköy sancağı kâdîsı : 877
 Hâslar; — kazâsı : 19, 245, 310; — Kâdîlığı : 538; — Kâdîlığı re'âyâsı : 538; — kâdîsı : 19, 160, 245, 309, 310, 756, 834, 1405, 1455; — nâyibi : 19, 834; — voyvodası : 431
 hasm u müdde'î : 794
 hâss-ı hümayûn bkz. havâss-ı hümayûn
 hâss-ı Ulus : 173
 hâssa; — bâğçeler : 381; — Beytül-Mâl emîni : 36; — câme-şûy : 284; — emîni : 24; — esîrler : 141; — Galata re'îsleri : 1005; — gemiler : 949; — gemileri binâsı : 115; — harc emîni : 28, 387, 601, 731, 1342; — harcı : 865, 1342; — kadirğa binâsı : 34, 35, 627, 1289; — kadirğa cengcisi : 330; — kadirğa kürekcisi : 330; — kadirğa(lar) : 35, 68, 168, 349, 473, 489, 500, 514, 554, 594, 705, 881; — kadirğa re'îsleri : 572; — kadirğalara barut-ı siyâh tahmîli : 433; — kadirğaları donatmak : 453; — kadirğaların kürekcileri : 489; — korı : 627, 949; — korucılarbaşı : 1297; — müytâblar : 479; — odun gemileri : 1445, 1453; — re'îsler : 141, 291, 536, 881, 976, 1175, 1220, 1284; — sarây çayırıları : 338; — tâcirleri : 317, 318, 806; — toğancılar : 1034; — yularcılar : 479; — zer-nişâncılar : 402; —i hümayûn : 66, 122, 198, 245, 287, 295, 340, 749, 813, 834, 944, 1132, 1421; —i hümayûn için zabt : 66, 277; —i hümayûna yarayan tuhfeler : 287; —ya odun hıdmeti : 122
 Hâşim, ev basan, Ilıca kz. : 836
 Hâşim, sağ-bölük ulûfecilerinden Ferruh'un oğlu, Yayalar k., Tırnovi kz. : 432
 Hatâmât, Arab, ehl-i fesâd, Şâm : 1433
 hatîb : 106, 420, 1039
 Hatîb, Karkalı k., Akyazı kz. : 118
 Hatîboğlu, eşkiyâ yoldaşı, Menteşe sn. : 1118
 hatt-ı kâdî-asker : 1055, 1060, 1081
 hâtûn(lar) : 403, 537, 985; — almak : 1245; — döğmek : 1360; —cuk : 1400
 Hâtûnlar Hammâmı, Ilıca kz. : 833
 Hatvan Kal'ası : 645
 Hatvan sancağı beği : 645, 1156
 havâle hıdmeti : 609
 havâss-ı [/hâss-ı] hümayûn : 56, 143, 198, 260, 271, 276, 278, 439, 445, 462, 753, 812, 1017, 1020, 1132, 1421, 1431, 1456, 1469, 1473; — âmili : 56; — emîn(ler)i : 49, 205, 226, 239, 480, 1399, 1446; — için sancak zabtı : 462; — için zabt : 279; — kâtibleri : 205; — mültezimleri : 205; — nâzırı : 489; — ra'ıyyetleri : 427; — re'âyâsı : 44, 142, 143, 424, 829; — sancak beğleri : 239; — terekesi : 489, 592, 733, 751, 810; — voyvodaları : 239; — zâbitları : 143; —a ilticâ itmek : 1399; —a zabt : 260, 1434; —a zabtolunan tîmârlar : 753; —un der-anbâr olan terekesi : 226

havf u haşyet : 811, 839
 havf u hırâş virmek : 73
 havf u hırâsân : 656
 havf ü hatar : 950
 havf virmek : 76
 havlî : 1250
 havlî kapısı : 681
 Haydar Çavuş : 101, 324
 Haydar Paşa voyvodası : 985
 Haydar, Âmidlü, harâmî, Karahısâr'da bâzergân basan : 16, 832
 Haydar, Bahâdır oğlu, Sirozlu, Ferhâd Beğ'in adamı : 129
 Haydar, Begüş k., Mağnisa kz. : 327
 Haydar, Behisni kâdîsı : 1231
 Haydar, Dergâh-ı Mu'allâ Yayabaşısı : 550
 Haydar, Erdel'de mâlları gasbedilen : 1201
 Haydar, Ertoğdı'nın kardeşi, şirret ü şekâvetle meşhûr, Yüzdepâre kz. : 636, 1199, 1415
 Haydar, Gürcistân beğlerinden Levend Beğ'in adamı : 1006
 Haydar, kapucu, hüküm verilen : 1077
 Haydar, Kâtib, Sekçuy sancağını tahrîr eden : 271
 Haydar, Mevlânâ, Borlı Kâdîsı : 48
 Haydar, Mültezim Abdülaffâr'ın hizmetkârı, İnebolı kz. : 229
 Haydar, Pasin Sancağı Beği : 233
 Haydar, Penbeci, bâzergân kâtillerinin yoldaşı, Ereğli kz. : 984
 Haydar, sûhte, Mudurnı kz. : 1360
 Haydar, Sübaşı, İznik kz. : 647
 Haydar, Sübaşı, Tekeili sn. : 183
 Haydar, Zaçesne Beği Ferhâd Beğ'in Kethudâsı : 1237
 haydûd(lar) : 742, 785; — memerrî : 1233; — u harâmî : 785; — u harâmî levend kâfirler : 188
 hayf : 1079, 1102; — u te'addî : 639; — u te'ezzi : 640
 Hayim, Yehûdî, kalb akça harciden, Selanik : 1135
 hâyin ü müfsid : 1048
 haymâne : 978, 1131; — cemâ'ati : 1098; — koyun : 998
 hayme : 93, 95
 Hayrabolı; — kazâsı : 1356; — kâdîsı : 1095, 1355, 1356; — voyvodası : 988
 Hayreddîn, Nâyib, Rodos'a sürilen : 955
 Hayreddîn, Yıldırım Hân, Yeni Câmi' ve Eski Câmi' Mütevellîsi : 507
 Hayrullâh, za'im, Erzurum vt. : 260
 Hayrüddîn, mîrî mi'mârlarından : 282
 hâzır u müheyyâ : 816, 823, 865, 992, 1045, 1156, 1157, 1158, 1180, 1237, 1422
 hâzır u nâzır : 798, 1214, 1238, 1269
 Hazîd(?) karyesi, Reşîd kz. : 426
 hazîne [hızâne] : 13, 54, 208, 209, 215, 488, 532, 694, 875, 889, 1048, 1138, 1459; — cem'ı : 620; — hıfzitmek : 1459; — irsâli : 221; — mâlı : 318; —i Bağdâd : 215, 683, 1013, 1357; —i Basra : 1138; —i Haleb : 410; —i Mısır : 91, 92, 93, 426, 485, 1079, 1102; — : 318, 1052, 1129
 Hazîne-i Âmire : 100, 143, 167, 215, 317, 318, 348, 367, 369, 466, 477, 536, 543, 546, 785, 963, 1013, 1017, 1113, 1132, 1225; — defterdârı : 1, 2, 462, 532, 588; — defterdârı (kapu)kethudâsı : 2, 462; — levâzimi : 318
 Hazret-i Dâvûd Hammâmı, Kudüs-i Şerif : 113
 Hazret-i İsâ : 796
 Hazret-i Ömer evlâdı : 1435

Hazret-i Peygamber evlâdının mezarları : 39
 Hazret-i Seyyidü'l-enâm : 91
 hedâyâ : 779, 826, 1047, 1383
 hedmitmek : 1461
 helâk olan öküzler : 481
 helâk olmak : 563, 857
 Hemedân : 354
 Hersek (livâsı/sancağı) : 501; — beği (kapu)kethudâsı : 71, 774, 778, 1353; — sancağı alaybeğisi : 1380; — sancağı askeri : 1371, 1379; — sancağı beği : 71, 202, 416, 503, 546, 772, 774, 778, 801, 985, 1134, 1144, 1146, 1152, 1163, 1190, 1208, 1253, 1280, 1353, 1402, 1446, 1452; — sancağı iskele emînleri : 416; — sancağı kâdîları : 416, 1353, 1446; — sancağı kal'aları dizdârları : 416; — sancağı nâzırları : 416; — sancağı re'âyâsı : 1353; — sancağı sipâhîleri : 1371; — sancağı sübaşları : 416, 1371; — sancağı voyvodaları : 416
 hevân-deste darbitdürmek : 1133
 heykel : 869
 Hezârgırad (kazası) : 378, 1089, 1397; — kâdîsı : 986, 993, 1020, 1247, 1282
 Hicâzî, hırsuz, Eflâni nh. : 48
 hıdemât-ı hümayûn : 205; —da ihmâl ü tekâsülleri olanlar : 1320
 hıdmet; — iden sipâhîler : 248; — itmeyen sipâhîler : 248; —i muhâfaza : 64; —de ve yoldaşlıkda bulunan kullar : 1388; —de ve yoldaşlıkda bulunmak : 429, 562, 565, 597, 692, 1392; —e cem' olunan beğler : 1388; —e çıkarmak : 69, 1412; —e göndermek : 65, 69; —e kâdir oğullar : 18; —e yarar kimesneler : 445; —e yarar yiğitler : 1320
 hıdmetkâr(lar) : 127, 200, 434, 740, 774, 1250
 hıfz : 377, 415, 1061, 1156, 1212, 1220, 1423; — u hırâset : 31, 39, 85, 88, 141, 152, 275, 396, 411, 442, 665, 667, 724, 728, 732, 742, 790, 796, 798, 803, 804, 820, 837, 843, 856, 886, 972, 980, 1000, 1008, 1036, 1041, 1111, 1129, 1148, 1154, 1208, 1211, 1214, 1215, 1216, 1237, 1238, 1253, 1272, 1288, 1299, 1303, 1321, 1356, 1367, 1368, 1389, 1428, 1432, 1452, 1459, 1477; — u hırâset-i memleket : 275, 656, 972, 973, 1096, 1127, 1157, 1202; — u hırâset-i vilâyet : 1209; — u sıyânet : 151, 158, 739, 936, 1041, 1130, 1148; — u sıyânet-i memleket : 785; — u sıyânet-i müslimîn : 950; — u zabt : 1356
 hıl'at-bahâ : 683
 hıl'atlenmek : 1102
 hılâf-ı emr; — iş : 22, 24, 25, 125, 226, 252, 253, 298, 299; — te'allül : 69; — tereke virilmek : 531; —i şerîf : 233; —i şerîf iş : 28
 hılâf-ı şer' : 59, 120, 241, 311; —ı kavîm : 56, 159; —ı şerîf : 45, 56, 76, 144, 207, 245, 336; —ı şerîf zulm ü te'addî : 234; — te'addî : 310; — u kânûn : 44, 53, 55, 56, 70, 112, 123, 239; — u kânûn akçaların almak : 794
 hılâf; —ı ahd : 151, 158, 828, 972; —ı ahd ü peymân : 1361, 1362; —ı vâkı' isnâd : 167; —ı vâkı' kazıyye : 70, 106, 119, 145, 154, 212, 219, 224, 228, 235, 255, 261, 264, 296, 308, 311, 1295; —ı vâkı' nesne : 230; —ı vâkı' sicillât itmek : 70
 Hille; — beği : 206; —kâdîsı : 206
 hımâyet ü sıyânet : 75
 Hımıs; — beği : 1165; — sancağı kâdîları : 1165
 hıml : 440, 448
 Hınıs; — sancağı : 237, 445; — beği : 1165; — sancağı kâdîları : 1165
 Hırsova kâdîsı : 36, 378, 953
 hırsuz(lar) : 14, 117, 154, 393, 421, 427, 452, 463, 480, 494, 585, 641, 736, 873, 892, 1056, 1076, 1081, 1198, 1254, 1416; — şerîki : 1219; — u harâm-zâde : 646, 1111; — u harâmî : 73, 99, 117, 135, 144, 145, 173, 253, 375, 404, 427, 631, 641, 644, 646, 672, 796, 821, 831, 1074, 1096, 1254, 1278, 1279, 1315, 1318, 1347, 1391, 1396, 1399; — u harâmî demi : 641; — u harâmî sipâhî tâyîfesi : 641; — u harâmî yatağı : 195, 1241, 1436; — u harâmînün yollara ve billere inmesi : 1355; — u harâmîyi ele virmek : 1399; — yatağı : 154, 161, 204, 540, 567, 892; — yataklığı : 1108; —lara şerîk ve yatak olmak : 1044; —luk : 98, 186, 342, 576, 717, 764, 831, 855, 869, 951, 1047, 1125, 1241, 1278, 1282; —luk ve harâm-zâdelik : 48

Hırşova karyesi, Premedi nh., Avlonya sn. : 1174, 1185
Hırvat vilâyeti : 796
hısâr(lar) : 17, 31, 529, 660, 680, 726, 796, 1004, 1029, 1121, 1381; — binâsı : 726; — burcı : 1401; —
dizdâr(lar)ı : 900, 1063; — gedüği : 129, 752, 1187; — handekı : 918, 1401; — kapuları : 1401; —
kethudâsı : 1401; — muhâsarası : 1288; — müstahfızları : 778; — peçe binâsı : 680
Hisâr, Ankara : 996
hısâr-er(ler)i : 30, 57, 240, 660, 782, 855, 875, 1053, 1073, 1110, 1163, 1219, 1263, 1277; — gedüği tevcihi :
1187; — istihdâmı : 24; — koşmak : 1364; — ta'yîni : 240; — tîmârları : 166
hısâr-eren(ler)i : 88, 129, 408, 471, 505, 775, 782, 826, 918, 980, 1008, 1018, 1052, 1053, 1105, 1118, 1159,
1183, 1211, 1247, 1451; — oğulları : 752
Hısârcık karyesi, Kırşehir sn. : 264
hıtâbet : 679
hıyânet : 855, 1047, 1079, 1102, 1138; — kasdıyla eve girmek : 740
Hızân beği : 1029
hızâne bkz. hazîne
Hızır Beğ'ün kethudâsı : 294
Hızır Beğ, Sığla Beği : 787
Hızır Beğ, Usturgon Beği : 1212, 1213, 1217
Hızır bin Abdullâh, Van gönüllülerinden : 1241
Hızır bin Hasan, dirlik sâhibi, Şehrizol : 1048
Hızır bin İlyâs, sûhtelerle birlikte halkı rahatsız eden, Kastamonı : 1000
Hızır Bölükbaşı, hüküm verilen, İspir sn. : 1099
Hızır İstemâd, zimmî, Mora sn. : 311
Hızır Re'îs : 226
Hızır Voyvoda, Hâslar Voyvodası : 431
Hızır Voyvoda, Neretva kâdîsının kâtili : 772, 776, 778, 1162, 1163
Hızır Voyvoda, Sopani k., Görice kz. : 495
Hızır, Ağrıboz Mukâta'âtı Nâzırı : 226, 592
Hızır, arz getiren, hüküm verilen, Kızılağaç kz., Çirmen : 899
Hızır, Balyabadra Dizdârı Ca'fer'in amcası : 311
Hızır, Beğbâzârı kz. : 642
Hızır, çobân, Dedeler k., Cum'abâzâr kz. : 579
Hızır, Emîn, Salina kz. : 812
Hızır, Gülbeğ k., Mağnisa kz. : 327
Hızır, Hacı, Bozköy k., Mağnisa kz. : 327
Hızır, hüküm verilen : 641, 1004
Hızır, kallâb, Edirne : 1196
Hızır, Kara, Ertoğdı oğullarından, şirret ü şekâvetle meşhûr, firârî mahbûs, Yüzdepâre kz. : 636, 1199, 1415
Hızır, Kâşif : 1404
Hızır, Kebekenîse k., Mağnisa kz. : 327
Hızır, Kurd oğlu, Süveyş Kapudânı : 294
Hızır, mecrûh, Erzurum Kal'ası : 60
Hızır, Menteşelü Cemâ'ati, Mağnisa kz. : 327
Hızır, müştekî sipâhî, Bozkuş k., Kurşunlu kz. : 794, 935
Hızır, sipâhî, Karaman vt. : 605
Hızırî Cemâ'ati, Karaulus'a tâbi' : 424
hîle vü hud'a : 162, 166, 172, 333, 642, 799, 811, 1466; —ya mübâşeret : 800; —yı ref' : 696
Hît kasabası bkz. Ane
hibe itmek : 756
Hibe, Kemer ks., Edremid kz. : 82

Hibe, nâyib, maktûl, Gez k., Edremid kz: 154
 Hidâyet, bâzergân kâtîli, Diyârbekir : 832
 Hidâyet, kul, za'îm, Beç kralına nâme-i hümayûn götüren : 744, 746, 759, 765, 781, 828, 1383
 Himmet, ehl-i fesâd, Aydos kz. : 576
 Himmet, Ertoğdı oğullarından, şirret ü şekâvetle meşhûr, Yüzdepâre kz. : 636, 1199, 1415
 Himmet, halka zulm ü te'addî eden, Murtaz-âbâd kz. : 965
 Himmet, sipâhî : 650
 Hind : 1127; — diyârı : 256, 257, 270, 355; — tüccârları : 256
 Hindî çivid : 333
 Hizo; — ülkesi : 237; — hâkimi : 237
 Holyar(?) Mendilo(?), ehl-i fesâd, Van vt. : 698
 Homa kazâsı : 1395
 Horpişte (kazâsı) : 375, 793; — kâdîsı : 393
 horyâdın kırmak : 722
 horyâdlar : 501; —ı kılıçdan geçürmek : 365, 782
 Horzum, Menteşeli Cemâ'ati, Mağnisa kz. : 327
 Hotin Kal'ası : 178
 Hram Kal'ası, Tuna yalısında : 1291
 Hristo, zimmî, Mora sn. : 311
 Hristol, zimmî, kallâb, Lankaza(?) k., Selanik : 1135
 hubûbât : 245, 419, 1267
 Hubûl halkı : 571
 Hubûl nâhiyesi, Haleb vt. : 571
 huccâc : 565, 843, 844, 868, 906, 1222, 1260; — u tüccâra tecâvüz : 355; —ı müslimîn : 355; —un yollarını kat' etmek : 565
 huccet(ler) [hucec] : 224, 449, 474, 536, 558, 648, 834, 930, 990, 1020, 1065, 1107, 1131, 1197, 1302; — almak : 49; — eylemek : 426; — itdürmek : 426; — sûreti : 795; — vir(il)mek : 143, 474, 497, 625, 736, 1355; — yaz(dur)mak : 182, 795; —i kâdî : 1296; —i şer'iyye : 282, 426, 558, 1022; —lû yirler : 1111
 hucec bkz. huccet
 Hudâvendigâr Hânkâhı, Konya : 1050
 Hudâvendigâr; — sancağı : 669; — beği : 157, 183, 206, 283, 453, 642, 714, 1151, 1165; — beği kethudâsı : 966, 1352; — Hammâmı : 105; — kâdîsı : 1151; — sancağı askeri : 705; — sancağı kâdîları : 206, 1165; — sancağı sipâhîleri : 860; — sancağı sübaşları : 860
 Hudâvirdi, hüküm verilen, Budun : 250
 Hudâvirdi, kız çeken, Avcılar k., Kite kz., Hudâvendigâr : 966
 Hudâvirdi, zimmî, müştekî, Akhısâr k., Aksarây sn. : 991
 huddâm(lar) : 880, 1404; —a libâs ta'yîn etmek : 39
 hudûd ta'yîni : 21
 hudûd-nâme : 56, 245, 834
 hufyeten akça virmek : 799
 hufyeten tettebbu' u teccüssüs : 469, 559, 1395
 hufyeten ve alâniyyeten tettebbu' u teccüssüs itdürmek : 1390
 hufyeten yokladu'p teccüssüs etmek : 567
 hufyeten yoklamak : 986, 1133, 1344
 hukâm : 585
 hukûk; —ı müslimîn : 225, 372; —ı nâs : 161, 208, 209, 223, 225, 380, 604, 794; — u rûsûm : 1431
 hulefâ : 974
 Hulvân karyesi, Mişe-i Ardahan nh. : 638
 hurde; — ağaç yüklemek : 1093; — akça : 996; — esbâb : 1193; — gemiler : 419, 425, 577; — gemilere hubûbât virilmek : 425; — gemilere piring virilmek : 425

hurdevât incü : 287, 340
Hurrem bin Abdülhay, Mevlânâ, sâbık Saray Kâdîsı : 1038
Hurrem, Blagay Kal'ası müstahfizlarından : 1162, 1163
Hurrem, Celâl oğlu, Yörükler k., Göynük kz. : 117
Hurrem, Derviş Çelebî'nin kulu, kallâb, Novaberde kz. : 907, 924
Hurrem, İstanbullu, Sarraf, Viranya ks., Novaberde kz. : 559
Hurrem, Nâyib, Yenişehir kz., Selanik : 1128
Hurrem, Nâzır kulu, kallâb, Novaberde : 907, 924
Hurrem, sübaşı : 550
Husâm Abdullâh, Karaman'da tekye ihdâs eden : 166
Husâm Abdürrahîm Efendi : 1304
Husâm bin Mustafâ, Puçmak demekle meşhur, mahbûs : 30
Husâm Halîfe, Şeyhlu : 1390
Husâm Re'îs, hâssa re'îsi : 1364
Husâm Re'îs, hüküm verilen : 1284, 1338, 1457
Husâm Re'îs, İzmir Kâdîlığı halkına tereke temini için vazifelendirilen : 928
Husâm, Geliboli kâdîsının adamı : 831, 1175
Husâm, Mevlânâ, Dimetoka Kâdîsı : 945
husamâ bkz. hasım
Husâmüddîn, Mevlânâ, sâbık Lazikıyye Kâdîsı : 585
Husnâ Hâtûn, Sinob kz. : 764
Husrev (Paşa), sâbık Bağdâd Beğlerbeğisi : 424, 515, 654, 665, 668, 1013, 1432
Husrev Kethudâ, Sol-kol Alaybeğisi : 1001
Husrev Paşa-zâde Kurd Beğ mülki, Camcihacılı mh., İstanbul : 1038
Husrev Sübaşı, Piyâde Beği Sübaşısı : 308
Husrev, Abdullâh oğlu, Edirneli, dârende Hüseyin Beğ'in adamı : 129
Husrev, arz getiren, Kefe : 623
Husrev, câmi' mu'temedi, hüküm verilen : 885
Husrev, Cihânşâh nâm sipâhînin kulu, hırsuz, Kazgancılar k., Kengırı sn. : 869
Husrev, Dergâh-ı Mu'allâ Çavuşu : 452, 465
Husrev, Dergâh-ı Mu'allâ Silahdârları Çavuşu : 606
Husrev, Dîvâne : 532, 533
Husrev, Galata Kâdîsı : 492
Husrev, harâmîler re'îsi, Horpişte kz. : 393
Husrev, Kâtib : 308
Husrev, Mehmed oğlu, Dergâh-ı Mu'allâ Silahdârı : 606
Husrev, Nevesin ks. : 202
Husrev, Sağ-bölük ulûfecilerinden : 1455
Husrev, Selanik Yörükleri Sübaşısı : 1014, 1212, 1213, 1217
Husrev, Tezkireci Hasan Beğ'in adamı : 86
Husrev, za'îm, Çirmen sn. : 434
husûmet : 477, 785, 1194, 1417; — ü ceng ü cidâl : 1350; — ü cidâl : 1383; — ü gavgâ : 411, 738
hutabâ : 346
hutbe-i şerîfi iştirâk üzre okutmak : 1179
huzûr-ı hâl ve ferâğ-ı bâl : 44
Hüdâyî, Begüş k., Mağnisa kz. : 327
hüküm*; —i hümayûn : 17, 37, 39, 78, 88, 95, 122, 149, 210, 739; —i şerîf : 4, 27, 30; —i şerîf ihrâc eylemek : 392; —i şerîf-i vâcibü'l-ittibâ' : 134; — ihrâcı : 436; — nişân itmek : 720; — sûreti : 810; — virilmek : 1295
hüküm; — ü hükûmet : 585; —i kâdî : 143, 736

Hür(?) karyesi, Tekfurtağı kz. : 1466
Hürmüz bölgesi : 1127
Hürmüz kapudânı : 757
Hüseyin Ağa-oğlu, mahbûs : 780
Hüseyin Alî, Monla, fakîh : 328
Hüseyin Baba, ehl-i fesâd, Çernovi kz. : 1088, 1397
Hüseyin Bâlî, muhızır yoldaşı : 19, 127, 691, 1054
Hüseyin Bâlî, şehzâdenin adamı, hüküm verilen : 887
Hüseyin Beğ, Bayat Sancağı Beği : 857
Hüseyin Beğ, dârende : 129
Hüseyin Beğ, Deyr ü Rahba Beği : 390, 392, 676
Hüseyin Beğ, Imâdiyye Hâkimi : 1321
Hüseyin Beğ, Karahısâr-ı Sâhib Yayaları Beği, Ma'mûriyye Kal'ası hizmetinde görevli : 6, 86, 164, 715, 918, 1412
Hüseyin Beğ, Yanya Sancağı Beği : 1288
Hüseyin bin (veled-i) İshâk, Rûz-nâmecî şâkirdi : 654, 668
Hüseyin bin Nebî, şerîr, Finike : 767
Hüseyin bin Sinân, Rûz-nâmecî şâkirdi : 654
Hüseyin bin Velî, Sonisa kz. : 329
Hüseyin Çavuş, Cezâyir çavuşlarından : 35
Hüseyin Çavuş, Dergâh-ı Mu'allâ (Âlî) çavuşlarından : 30, 949, 1116, 1268
Hüseyin Çavuş, Dergâh-ı Mu'allâ Çavuşu : 1259, 1260
Hüseyin Çavuş, sâbık İstanbul Sübaşısı, hüküm verilen : 1019, 1439
Hüseyin Dede, müteveffâ, Rodos : 1401
Hüseyin Osmân, ehl-i fesâd, İskenderiyye Kal'ası erenlerinden : 722
Hüseyin Paşa, müteveffâ, İştib : 1295
Hüseyin Re'îs, hâssa re'îsi, Galata : 1005
Hüseyin Şâh, Âl-i Serrâc tâyifesi, Tâvûk-ı Kerkük nh., Bağdâd : 683
Hüseyin [/Hüseyinşâh] Beğ, Ohri Beği : 347, 506, 801
Hüseyin, Abdullâh oğlu, Hersekli, dârende Hüseyin Beğ'in adamı : 129
Hüseyin, Abdullâh oğlu, Moralı, Ferhâd Beğ'in adamı : 129
Hüseyin, Ahmed oğlu, Filibeli, dârende Hüseyin Beğ'in adamı : 129
Hüseyin, Aruk, harâmî, Kavlakova k., Prevadi kz. : 1090
Hüseyin, Basdırma-oğlu demekle ma'rûf, halka zulmeden, Kalina k., Midillü : 866
Hüseyin, Begüş k., Mağnisa kz. : 327
Hüseyin, Blagay Kal'ası müstahfızlarından : 1162, 1163
Hüseyin, Bosna Beği Kethudâsı : 992
Hüseyin, Çerkes, Silahdâr : 172, 800
Hüseyin, dârende, Dergâh-ı Mu'allâ yeniçerisi : 366
Hüseyin, Dâvûd oğlu, İhtimânlı, dârende Hüseyin Beğ'in adamı : 129
Hüseyin, defterdâr adamı : 285
Hüseyin, ehl-i fesâd, İskenderiyye Kal'ası erenlerinden : 722
Hüseyin, ehl-i fesâd, Sinob kz. : 764
Hüseyin, Elvân oğlu, sipâhî, kendisinden şikâyet olunan, Tarsus sn. : 1227, 1235
Hüseyin, Gülbeğ k., Mağnisa kz. : 327
Hüseyin, Hacı, Hâcib k., Kengiri sn. : 121
Hüseyin, Hacı, maktûl, Edremid kz. : 154
Hüseyin, Hacıbeğ Cami'i ve Zâviyesi Mütevellîsi, Sınur(?) k., Bayburd kz. : 1060
Hüseyin, Hasan oğlu, hüküm verilen, Üsküb : 1400
Hüseyin, Hâssa re'îsi, dârende : 141

Hüseyin, hırsuz u harâmî, Emen k., Beğşehir sn. : 613
 Hüseyin, hırsuz u harâmî, Flokok(?) k., Debri kz. : 644
 Hüseyin, Hızır oğlu, Kopana k. : 593
 Hüseyin, hüküm verilen, Bilecik : 1236
 Hüseyin, İrioğlu, sipâhî Hasan'ı yaralayan, Edirne kz. : 1450
 Hüseyin, İskele Emîni, Mezistre kz. : 826
 Hüseyin, İskender oğlu, tîmâr mutasarrıfı, Tîrnovic k., Görice nh., Paşa sn. : 1174, 1185
 Hüseyin, İskender'in hasmı, hüküm verilen : 1171
 Hüseyin, İslâm olan zimmi, İpsala : 1206
 Hüseyin, Kara, Mukâta'a-i Ortapâre Âmili : 327
 Hüseyin, kasap, Edirne kz. : 414
 Hüseyin, kâtil, Rodoscuk : 422
 Hüseyin, katl zanlısı, mahbus, İstanbul : 850
 Hüseyin, Kavala Kapudânı : 1220
 Hüseyin, Koçoğlu, ehl-i fesâd, Broy Kalesi : 396
 Hüseyin, Kuyumcu, Burusa sn. : 647
 Hüseyin, Ma'mûriyye Kal'ası Emîni : 170
 Hüseyin, Memişâh oğlu, Rûmkal'a Hısârı neferi : 660
 Hüseyin, mukaddim, Şeyhlu : 1390
 Hüseyin, müstahfızândan, İskenderiyye Kal'ası : 722
 Hüseyin, müştekî, hüküm verilen : 890
 Hüseyin, müteveffâ Ca'fer'in mâlını gâret eden : 987
 Hüseyin, Serrâc, Flokok(?) k., Debri kz. : 644
 Hüseyin, sipâhî, re'âyâya zulmeden, Şehirköy kz. : 289
 Hüseyin, Sultân Hasan Evkâfı Nâzırı, Mısır : 637
 Hüseyin, Sultân, İmâdiyye Hâkimi, Şehrizol muhâfazasına tâ'yin olunan : 686, 1319, 1320
 Hüseyin, Süleymânlu k., Mağnisa kz. : 327
 Hüseyin, Şâh bkz. Hüseyin, Şâh-oğlu
 Hüseyin, Şâh-oğlu [Hüseyin, Şâh], Şem'-hâne Mültezimi, Peçin kz. : 101, 1232
 Hüseyin, Şehzâde Selîm'in Lalası : 7, 743, 1039
 Hüseyin, şerîr, Bâbü'l-İrâk Mahallesi, Musul ks. : 686
 Hüseyin, Tazı(?), Viranya ks., Novaberde kz. : 559
 Hüseyin, Tekyeköy k., Mağnisa kz. : 327
 Hüseyin, Turşıcı-oğlu, Berkofça kz. : 1166
 Hüseyin, yeniçeri, kâtil : 216
 Hüseyin, yeniçeri, Midillili : 371
 Hüseyin, Yûsufu(?), Viranya ks., Novaberde kz. : 559
 Hüseyin, za'îm, Erzurum vt. : 1348
 Hüseyin-âbâd; — kazâsı : 98; — kâdîsı : 106, 208, 209
 Hüseyinbaş, Mastar k., Akçahısâr kz. : 528
 Hüseyinçi(?) karyesi, Karîn-âbâd kz. : 1076
 Hüseyinler mevrâ'ası, Diyârbekir vt. : 1015
 Hüseyinşâh Beğ, bkz. Hüseyin Beğ
 hüsn; —i ihtimâm : 826; —i ittîfak ü ittîhâd : 158; —i ittîhâd ü ittîfâk : 148; —i tedbîr ü tedârük : 103, 126, 127, 131, 148, 167, 206, 222

ıdlâl; — itmek : 206, 249, 411, 563, 653, 974, 975, 1059, 1437; — ü inkılâb : 693
 ikâb u ıtâb : 546

ılgar : 1465
 ılgar, mahbûs, Konya : 522
 ılgar, müfsid, ılgun kz., Karaman : 898
 ılgun (kasabası/kazası) : 898, 917; — kâdîsı : 740; — Mahkemesi : 917
 ılıca kazâsı : 833; — kâdîsı : 46, 836
 ılm : 977; —i kâdî : 393
 Imâdiyye hâkimi : 686, 1269, 1270, 1271, 1319, 1321, 1322
 Imâdüddîn Beğ, Malazgird eyâletine mutasarrıf olan : 1029
 Imâret karyesi, Aksarây sn. : 991
 imâret : 39, 67, 240, 245, 414, 558, 638; — evkâfı : 834; — mu'temedi : 643; — mühimmi : 84; — mütevellîsi : 834, 896; —e kâbil yirler : 276
 Imâret-i Âmire : 300, 371, 387, 388, 407; — Evkâfı : 300, 539, 643, 896; — Evkâfı nâzırı : 343; — Evkâfı terekesi : 371, 388, 885, 926, 1382; — mütevellîsi : 885, 1474; — terekesi : 896
 Imrân, hüküm verilen, Develü Karahısâr kz. : 979
 inâd; — u işyân : 1437; — u muhâlefet : 23, 52, 56, 127, 589, 845, 1042, 1124; — u te'allül : 1051
 Irâk-ı Arab : 355
 ırgad(lar) (tâyifesi) : 253, 585, 655
 ırz; — u nâmûs-ı saltanat : 3, 32, 148, 149, 152, 158, 259, 652, 653, 692, 698, 737, 797, 807, 809, 811, 902, 967, 1011, 1134, 1351, 1380, 1475; —ı saltanat : 31, 146, 1158; —ı saltanat-ı hümayûn : 1127, 1271, 1280, 1322; —ını sıyânet etmek : 812
 Isfırarniçe(?) karyesi, Hezârgrad kz. : 986
 ıslâh temessüki : 403
 ıslâhı fermân olunan kurâ : 689
 Isparta kâdîsı : 244
 Istabl-ı Âmire : 500; — harbindeleri : 1207; — voynukları : 1346
 ıstabur : 259; — peydâ itmek : 785; —ı bozılmak : 411
 İstanköy dizdârı : 1110
 İstarvine karyesi, Pirlepe kz. : 197
 Istranca tağı : 949
 Işık, ehl-i fesâd, Burusa sn. : 603
 itâb u ikâb : 73, 239, 253, 816
 ıtlâk : 449, 661, 747, 759, 788, 810, 815, 825, 832, 836, 847, 984, 988, 1039, 1075, 1076, 1081, 1101, 1129, 1138, 1221, 1274, 1440, 1443, 1462
 Ivaz Çavuş, Dergâh-ı Mu'allâ Çavuşu : 1018, 1346
 Ivaz, Hâssa Beytü'l-Mâl Emîni : 36
 Ivaz, Mevlânâ, sâbık Kâhta Kâdîsı : 174, 308
 Ivaz, Nâyib, Vize sn. : 1116
 Ivaz, şikâyeteye gelen, hüküm verilen, Çerkeş kz. : 890
 ıyâl çektirmek : 1416
 İzzeddîn, aşîret şeyhi, Uşnu sn. : 699
 i'âne : 60
 i'ânet ü istimdâd : 158, 429, 562
 İbere varoşı, İskenderiyye sn. : 501
 ibrâ; — vü iskât : 795, 1108; — vü sulh : 475, 477
 İbrâhîm Beğ kethudâsı : 450, 451
 İbrâhîm Beğ, Ayntâb Beği : 1165
 İbrâhîm Beğ, Dragman, hüküm götüren : 194, 274
 İbrâhîm Beğ, Mekke-i Mükerreme suyoğlu hizmetinde görevli : 90, 93, 95, 435, 440, 448, 450, 451, 456, 457, 1169, 1328, 1329
 İbrâhîm Çavuş, Beğ-zâde, hüküm verilen : 1046

İbrâhîm Çavuş, Dergâh-ı Mu'allâ Çavuşu : 206, 535, 1199
İbrâhîm Çavuş, hüküm verilen : 656, 1237
İbrâhîm Çavuş, Muhtesib-zâde, hüküm verilen : 105
İbrâhîm Çelebî, Şabcılar k., harâmî, Zağra-i Atık kz. : 103
İbrâhîm Halife, Nâyibü's-şer' : 508
İbrâhîm Mustafâ, Karacalar k., Milan kz. : 1347
İbrâhîm Paşa, Vezîr-i A'zam : 437; — Câmi'î, Selanik : 777; — Evkâfî : 437; — Evkâfî mütevellîsi : 1282
İbrahîm, Yâsîn oğlu Ahmed'in kardeşi, Ebû-Rîş tarafından Rahba Kal'ası'nda hapsedilen, Haleb : 1130, 1132
İbrâhîm, Abdullâh oğlu, İnebahtılı, Ferhâd Beğ'in adamı : 129
İbrâhîm, Anadoluî, sûhte, Aydos kz. : 576
İbrâhîm, Balta k., Mağnisa kz. : 327
İbrâhîm, Bâsim oğlu, Trablus Mahkemesi'nden ref' olunmuş : 212, 389, 1436
İbrâhîm, Begüş k., Mağnisa kz. : 327
İbrâhîm, cariyesi ve köleleri maktûl, Hacımihalıç k., Hâslar kz. : 19
İbrâhîm, Çiçek-oğlu, maktûl, Bilvîrân kz. : 1198
İbrâhîm, dârende, Behisni kz. : 1229
İbrâhîm, Dergâh-ı Mu'allâ yeniçerisi : 7
İbrâhîm, Dîvâne, ehl-i fesâd, Yogunyalılar nâm Yörüklerden, Edremid : 154, 556
İbrâhîm, ehl-i fesâd, sûhte, vilâyet halkına altun ve akça salan, Kastamonu ve Canik : 1234, 1244
İbrâhîm, ehl-i fesâddan Yûsufu şikâyet gelenlerden, Imâret k., Aksarây sn. : 991
İbrâhîm, Erzurum Tîmârları Defterdârı ve Mukâta'ât Nâzırı : 970
İbrahîm, evi basılan, Câmi'-ı Şerîf mh., Ilıca kz. : 836
İbrâhîm, Fenârlı, kâtil, Dergâh-ı Mu'allâ yeniçerisi : 272
İbrâhîm, habs-hâne zâbıtı : 550
İbrâhîm, Halvâyî, şirret ü şekâvet üzre olan, Kızılağaç kz. : 1268
İbrâhîm, harâmî, Belgrad : 200
İbrâhîm, hüküm verilen, Antâliyye kz. : 931
İbrâhîm, İştib'deki Hüseyin Paşa Evkâfî mütevellîsi : 1295
İbrâhîm, Karacalar k., Milan kz. : 1347
İbrâhîm, Kavala Dizdârı : 534
İbrâhîm, maktûl, Kaysariyye sn. : 264
İbrâhîm, Mehmed oğlu, Monla, rûz-nameci şâkirdi, kâtib : 654, 668
İbrâhîm, Monla, fakîh : 328
İbrâhîm, Moskov'a ticâret için giden : 1245, 1283
İbrâhîm, Moton Azebleri Ağası : 619
İbrâhîm, müfsid, Ilgun kz., Karaman : 898
İbrâhîm, mütekâ'id Semendire Beği Mesîh Beğ'in adamı : 374
İbrâhîm, müteveffâ, Yakmân k., Hubûl nh., Haleb vt. : 571
İbrâhîm, Nâzır Kâtibi, hüküm verilen : 1232
İbrâhîm, Nişancı beğ'in âsitânelerine hizmet eden : 680
İbrâhîm, Rahmâniye Kulları Ağası : 287, 340
İbrâhîm, Rudnik'de âdet-i ağnâm cem' eden : 1341
İbrâhîm, sipâhî, Ayamavra varoşunda sâkin : 498
İbrâhîm, Süleymânlu k., Mağnisa kz. : 327
İbrahîm, şikâyet gelen, hüküm verilen, Çerkeş kz. : 890
İbrâhîm, tîmâr sahibi, Aliçerçi k., Seydişehir kz. : 145
İbrâhîm, Turmuş oğlu, Alacahısârlı, Ferhâd Beğ'in adamı : 129
İbrâhîm, Velî oğlu, Prevadili, Ferhâd Beğ'in adamı : 129
İbrâhîm, yeniçerilikten ma'zûl, Edirne : 1276
ibret ü nasîhat : 784

İbrice İskelesi Limanı, Keşân : 28, 934
ibrişim : 162, 172, 333, 800, 869, 1436
icâre : 163, 426, 510
icâzet; — recâsı : 39; — tezkiresi : 486; — vir(il)mek : 85, 328, 447; —i hümayûn : 10, 37, 39, 61, 192, 357, 358, 398, 701, 742, 744, 760, 761, 807, 1383; —i şerîfe : 37, 226, 358, 757, 765
icmâl defterleri : 81, 198, 634
iç il taraflarında olan kaleler : 124
iç kaftanı : 249
iç yağı : 826
İçil : 583; — beği : 206, 714, 1056, 1165, 1216; — kâdîsı : 206; — sancağı kâdîları : 1165
İd-i Adhâ-yı mübâreke : 1383
İdrîs, Cessân Beğinin Kethudâsı : 1125
İdrîs, hısâr-ereni, Rodos sn. : 471
İdrîs, İlbasan Beği Şa'bân Beğ'in adamı : 773
İdrîs, kâzib, mahbûs, Rodos sn. : 557, 649
İdrîs, yeniçeri, Gümülcine : 1054
ifsâd itmek : 396, 1277
ifşâ : 1276
iftirâ : 916, 1268; — itmek : 717, 1315, 1391
İğne adası : 1317
iğvâ vü idlâl itmek : 585
ihânet : 1291
ihlâs u ihtisâs : 710
ihmâl : 941; — ü gaflet : 809; — ü müsâhale : 22, 25, 64, 65, 115, 116, 146, 167, 228, 283, 349, 362, 374, 590, 684, 702, 709, 714, 715, 772, 776, 778, 786, 801, 814, 817, 858, 877, 912, 932, 952, 961, 962, 964, 992, 1014, 1030, 1033, 1034, 1076, 1078, 1091, 1096, 1123, 1124, 1129, 1144, 1151, 1160, 1209, 1274, 1280, 1291, 1327, 1333, 1337, 1369, 1380, 1384, 1388, 1406, 1407, 1409, 1410, 1411, 1426, 1446, 1447; — ü tekâsül : 680, 958, 1141, 1143, 1148, 1164, 1270, 1320, 1426; — üzre olan sübaşılar ve sipâhîler : 808
ihrâc ü tahsîl : 72
ihrâk : 61, 212, 318, 501, 579, 644, 1317, 1367; — bi'n-nâr : 644; — itmek : 105; — u gâret : 1251
İhsân, Osmân oğlu, elinde kalb akça bulunan, Burusa : 940
ihtimâm u ikdâm : 709
İhtiman koyunları : 47
ihtisâb : 849
ihzâr-ı husamâ : 1114, 764, 1231
ihzâriyyeden ref' olunmak : 903
ikâmet itdürmek : 538
ikdâm ü ihtimâm : 595, 786, 816, 817, 826, 827, 831, 856, 878, 952, 957, 960, 961, 964, 969, 1020, 1030, 1033, 1041, 1076, 1089, 1103, 1105, 1123, 1140, 1142, 1156, 1158, 1163, 1176, 1207, 1226, 1237, 1261, 1287, 1289, 1446
iki ucu mühürlü urgan : 1113
ikinci kapucıbaşı : 1022, 1038
ikinci nebvetlü; — yayalar : 1151, 1478; — müsellemler : 38, 1043
ikindi namâzı vakti : 62
İkizelîl mağaraları, Ürgüp kz. : 370
ikrârı sicill olunmak : 48
il mesâlihi : 903
il-başı : 991
il-er(ler)i : 144, 544, 583, 1000, 1036, 1118, 1208, 1215; — : 1299
i'lâm itmek : 54

i'lân-ı hamr : 360, 547, 691; — itdürmemek : 1310; — itmek : 1316

İlbasan (kazâsı/sancağı) : 501, 644, 648, 861, 882; — beği : 126, 222, 241, 242, 347, 365, 460, 470, 503, 506, 528, 546, 594, 644, 646, 648, 677, 705, 773, 783, 954, 1210; — beği kathudâsı : 644, 646, 648, 689, 974, 1081; — kâdîsı : 200, 241, 347, 460, 528, 974; — sancağı hısâr-erleri ve azebleri : 782; — sancağı kâdîları : 546; — sancağı müstahfızları ve azebleri : 782; — sancağı sipâhîleri : 570, 705; — sancağı sübaşları : 705

ilçi(ler) : 17, 20, 39, 97, 151, 152, 158, 178, 180, 191, 192, 194, 201, 286, 303, 306, 322, 357, 358, 368, 519, 738, 742, 744, 746, 747, 760, 763, 765, 779, 781, 785, 790, 807, 811, 828, 1009, 1126, 1134, 1150, 1350, 1351, 1359; — âdemleri : 286; — irsâli : 742, 828

ilhâd : 1086, 1092

ilhâk : 46

İlok kâdîsı : 474

ilticâ; — eylemek : 520, 722; — itmek : 147

iltizâm : 101, 208, 209, 211, 224, 252, 269, 351, 397, 410, 424, 439, 461, 487, 488, 683, 691, 911, 916, 1310; — ile emîn olmak : 461; — itmek : 114, 741, 900, 911, 1107, 1352; — tahmîl olunan gemiler : 269

İlya Halke, zimmî, şirret ü şekâvet üzere olan, Likorana k., Salina kz. : 812

İlyaru, zimmî, Kopana k. : 593

İlyâs Beğ, Kudüs Beği : 1165

İlyâs Beğ, sâbık Çorum Beği, mehâyif müfettişi : 120, 144, 324, 442, 540

İlyâs bin Nasûh, Âdil k., Pirlepe kz. : 195

İlyâs bin Timûrtaş, Şehir k., Edremid kz. : 567

İlyâs Çavuş, Edirneli, Dergâh-ı Mu'allâ Çavuşu : 507, 1136, 1160, 1197

İlyâs, Akkırman kâdîsının adamı, hüküm verilen : 1252

İlyâs, Begüş k., Mağnisa kz. : 327

İlyâs, Belye k., İnebolu nh. : 717

İlyâs, Biga Kâdîsı : 403

İlyâs, Gâzîbeğ k., Hüseyin-âbâd kz. : 106

İlyâs, Gülbeğ k., Mağnisa kz. : 327

İlyâs, Harbendebeşi, hüküm verilen : 1207

İlyâs, hüküm verilen, Abdallar Cemâ'ati, Dulkâdir vt. : 198

İlyâs, Karacalar k., Mağnisa kz. : 327

İlyâs, Kaya oğlu, katl mazınnası, Şarköyi, Edremid kz. : 82, 154, 556

İlyâs, Kırkkilise kz. : 576

İlyâs, Kışı(?) k., Draç kz. : 646

İlyâs, Kili Kal'ası Beşlü Ağası : 1224

İlyâs, sipâhî : 290

İlyâs, Tahtacılar k., Mağnisa kz. : 327

imâm(lar) : 420, 547, 681, 1133, 1200, 1250, 1436

İmâm Ebî-Yûsuf kavli üzere şehâdet : 492

İmâm Gaybî, Şeyhlu kz. : 1390

İmâm Mûsâ Kâzım : 1432

imâmet : 679; — itmek : 1301

İmâmkulı, Malazgird Sancağı Beği : 1072

îmâna şetmitmek : 106

imeci tarîkı : 1029; — ile âdem tedârûki : 218

İmirze : 864

İmirze Alî : 867, 872

İmirze, Cüneyd bin Süleymân'ın arkadaşı, Bolavadin kz. : 911, 916

İmirze, sipâhî, Serdik k., Göynük kz. : 117

İmroz cezîresi : 343, 885, 1183

imtihân olunmak : 193
 imzâlu defter : 208, 209, 567
 İnal, harâmî, Çernovi kz. : 1397
 incir : 658, 1267; — ağaçlarını kesmek : 300
 incü : 287, 340, 869
 İne(?) köyi, Edirne kz. : 249
 İne Bâlî, harâmî, hırsuz şerîki, Mustanya(?) k., Kavala : 1219
 İne bint-i Hüseyin, oğlu katledilen, Kazıkdere k., Seydişehir kz. : 1198
 İnebahtı (sancağı) : 85, 862, 1469; — beği kethudâsı : 847, 1427; — Kal'ası : 1428; — sancağı askerleri : 594, 705; — sancağı beği : 85, 126, 453, 591, 594, 705, 810, 1083, 1273, 1427, 1428
 İnebeğ, Varnalı, Rikâb-ı Hümâyûn'a ruk'a sunan : 36
 İnebeğ, Voyvoda Hızır'ın adamı, kâtil, Klis sn. : 776
 İnebeği, Köse, harâmî, Sübaşı k., Yenice-i Zağra kz. : 103
 İnebolı (nâhiyesi) : 229, 717; — İskelesi : 229
 İnegöl; — kazâsı : 629; — kâdîsı : 962
 inek; — beslemek : 1405; — sirkati : 432
 İnorya karyesi, Görice kz : 431
 İnöni kâdîsı : 962
 İnöz; — Kâdîlığı : 831, 1318; — kâdîsı : 77, 548
 intikâm : 519, 1372
 ip(lik) : 395, 826
 İpek (nâhiyesi/kazâsı) : 721, 1174, 1185; — kâdîsı : 721
 ipek yükleri : 480
 İpsala; — Kâdîlığı : 831, 1318; — kâdîsı : 1168, 1206
 îrâd u masraf [/masârif] : 49, 205, 637, 1295; — defterleri : 507; — ve muhâsebe defterleri : 637
 îrâd u (lar) :
 iri beyâz mûm : 95
 irişmiş şehirlü oğlanları : 1008
 irs; — ü velî : 625; —i şer' : 588; —i şer'î ile intikâl : 492; —i şer'le intikâl itmiş harâbeler : 588
 irsâl ü isâl : 962
 irsâliyye defteri : 72
 irtikâb itdürmek : 39
 irtişâ : 989; — vü sirka : 104
 Îsâ bin Abdullâh el-Mü'ezzin, hüküm verilen, Abdîçelebi mh., Sulumanastır, İstanbul : 1200, 1264
 Îsâ bin Abdullâh, yeniçerilikten mütekâ'id, Camcıhacıali mh., İstanbul : 1022, 1038
 Îsâ bin Mehmed, Kırkullı Cemâ'ati, Kaysariyye sn. : 1305
 Îsâ bin Mehmed, tîmâr sahibi, Fasıllar k., Seydişehir kz. : 145
 Îsâ bin Mustafâ, Sonisa kz. : 329
 Îsâ Dede bin Mûsâ, Abdîçelebi mh., Sulumanastır, İstanbul : 1200
 Îsâ Fakîh, arz sunan, Budaközi kz. : 901
 Îsâ Koca, Akkirman Tatarlarından : 652, 653
 Îsâ Re'îs, Kara Mustafâ oğlu : 582
 Îsâ, Çavuş-oğlu : 453
 Îsâ, dârende : 1201
 Îsâ, dârende Mihribân Hâtûn'un oğlu, Kastamonı sn. : 229
 Îsâ, Derzî, Tekfurtağı ks. : 1330
 Îsâ, Emîr, Buhayra Vilâyeti Şeyhi : 459, 1079, 1102, 1352, 1354
 Îsâ, gammâz, Debbâğlar mh., Kengırı sn. : 596
 Îsâ, Koniçe Kâdîsı : 1162, 1163
 Îsâ, mahbûs, sipâhî, Beğşehir lv. : 617

İsâ, Meşhede'n-i Şerîfeyn Mütvellîsi, sâbık Bağdâd Hazînesi Rûznâmçecisi : 654, 668
İsâ, nâyib, Şeyhlu kz. : 1131
İsâ, Neretva Kâdîsı, maktûl : 772, 776, 778
İsâ, Rûmkal'a Hısârı Dizdârı : 660
İsâ, şâhidlik eden, Ohri sn. : 1084
İsâ, Şeyh, mültezim : 1352
İsâ, Şeyhlu kâdîsının oğlu : 1390
İsâ, yeniçeri, hüküm verilen : 1201
İsâ, zimmî, Sarılar k., Dobniçe kz. : 321
İsak Frences, Yehûdî, kalb akça harciden, Selanik : 1135
İsak, Harun oğlu, Yehûdî, kalb akça harciden, Selanik : 1135
İsak, Yehûdiyye hâtûnı tercümanı, hüküm verilen : 900
İsboş Kal'ası, İskenderiyye sn. : 1123
İseviyye : 863, 867
İsfendiyâr, Dergâh-ı Mu'allâ Çavuşu : 1416
İshak Alî, katl mazınnası, Edremid kz. : 82
İshak Beğ, Biga Beği : 705, 1302
İshak Mehmed, ehl-i fesâd, İskenderiyye Kal'ası erenlerinden : 722
İshâk, Süleymân oğlu, tîmâr mutasarrıfı, Bodineli k., Şehirköy nh., Paşa sn. : 1174, 1185
İshâk-oğulları, Emen k., Beğşehir sn. : 1198
İshaklu, mevki adı : 832
İskaradin kâdîsı : 1121
İskarın karyesi, Mişe-i Ardahan nh., Erzurum vt. : 638
iskele(ler) : 8, 40, 61, 185, 222, 299, 358, 472, 489, 581, 658, 664, 723, 733, 751, 773, 782, 810, 845, 865, 885, 934, 1035, 1083, 1109, 1167, 1220, 1224, 1299, 1445, 1453; — dizdârı : 1129; — emîn(ler)i : 358, 379, 398, 640, 826, 1291; — itmek : 61, 441; —den koyun geçürmek : 398; — basmak : 722; —lere ağaç indürmek : 283; —ye gemi ile üzüm çıkarmak : 299
İskender Beğ, Diyârbekir Beğlerbeğisi : 446, 686, 880, 1414, 1431
İskender Beğ, Novigrad Beği : 361, 1156
İskender Beğ, Vize Beği : 283
İskender bin Abdullâh, Rodoscuk : 62
İskender bin Abdullâh, yeniçeri, Abdîcelebi mh., Sulumanastır, İstanbul : 1200
İskender bin Abdullâh, yeniçeri, Camcıhacıali mh., İstanbul : 1022, 1038
İskender bin İshâk, halkı rencîde eden, Batnes k., Mat kz. : 1171
İskender Çavuş, Dergâh-ı Mu'allâ Çavuşu : 174, 1109, 1267
İskender Çavuş, Minâreci, hüküm götüren : 30
İskender Çavuş, Üsküb ve Köstendil Sancaklarında Mübâşir : 994
İskender Kethudâ : 234
İskender Paşa, sâbık Budun Beğlerbeğisi : 792, 797, 801, 802, 807, 1156, 1164, 1368
İskender Paşa, sâbık Van Beğlerbeğisi : 211, 1003
İskender, Abdullâh oğlu, Bosnalı, Ferhâd Beğ'in adamı : 129
İskender, Budun Yeniçerileri Ağası : 127
İskender, Dergâh-ı Mu'allâ kullarından : 1337
İskender, diğer adı Yanoş, harâc-güzâr re'âyâdan olup esîr edilen, Evhad k., Solnok sn., Budun : 663, 675, 1293
İskender, Gümrük Emîni, hüküm verilen : 1267
İskender, maktûl, Akvirân k., Ereğli kz. : 635
İskender, mektub getiren, Mat kz. : 1171
İskender, Menteşe beği kethudâsı : 248
İskender, Mîrlivâ : 350
İskender, Muhzır : 1343

İskender, sâbık Vize Beği : 181, 362
İskender, sipâhî, Filos k., Mat kz. : 460, 528
İskender, şehzâde müteferrikalarından, mübâşir : 1440
İskender, şerîr, Finike : 767
İskender, Voyvoda Hızır'ın adamı, kâtil, Klis sn. : 776
İskender, yeniçeri, Zağra-i Cedîd kz. : 391, 550
İskenderci, evi basılan, Hezârgrad kz : 1089
İskenderiyye (kazâsı/sancağı). : 265, 294, 502, 664, 782, 1123, 1174, 1185, 1238, 1299, 1359, 1361, 1362; — beği kethudâsı : 501, 505, 721, 722, 968; — İskelesi : 425, 1299; — kâdîsı : 501, 502, 505, 577, 664, 722, 1299; — Kal'ası : 517, 722; — Kal'ası müstahfızları : 517, 722; — Kal'ası zindanı : 517; — Kal'ası erenleri : 517, 722; — kapudânı : 29; — müstahfızları : 505; — sancağı beği : 501, 502, 505, 517, 546, 664, 722, 743, 782, 784, 801, 1134, 1143, 1152, 1251, 1280, 1299, 1371, 1379, 1380; — sancağı kâdîları : 546; — sancağı sipâhîleri : 721, 784, 1371; — sancağı sübaşılı : 1371
İskenderiyye alacası kırmızı kaftan : 576
İskilib; — kazâsı : 42; — kâdîsı : 42, 641
İslâm : 180, 561, 880, 902, 957, 1152, 1197, 1202, 1222, 1245, 1251, 1345, 1423, 1476, 1479; — askeri : 808; — leşkari : 811; —a gelmek : 320, 1345
İslambol : 826
İslovin vilâyeti : 796
İsmâ'îl Beğ, Ma'arra Beği : 1165
İsmâ'îl Mîrzâ, İran şâhının oğlu : 665
İsmâ'îl, küfr-gûy, Taşköpri kz. : 1312
İsmâ'îl, nâ-bâliğ oğlu çekilen, Çorum sn. : 641
İsmâ'îl, rafz u sebbi şer'le sâbit olan, Hacıyülek k., Taşköpri kz. : 897
İsmâ'îl, tezvîr ü telbîs ve da'vâlarda gezen, yalancı şâhid, hırsuz u hârâmi, Emen k., Beğşehir sn. : 613, 1198
İsmâ'îl, Yeniçeri : 344
İsparta kâdîsı : 914
ispençe : 495, 650, 812, 1001
İspir; — kazâsı : 210, 1099; — kâdîsı : 156, 210, 1099, 1451; — Kal'ası müstahfızları : 1099; — sancağı beği : 156, 1165, 1451; — sancağı kâdîları : 1165; — sancağı sipâhîleri : 1099
isrâf ü itlâf : 875, 1295
İsrâyl, Sarrâf, Yehûdî, kalb akça harciden, Selanik : 1135
İstanbul : 7, 22, 23, 24, 25, 26, 40, 41, 48, 72, 77, 102, 163, 165, 207, 264, 282, 300, 309, 326, 348, 356, 367, 369, 371, 384, 389, 410, 419, 425, 430, 458, 464, 472, 483, 516, 539, 548, 551, 555, 561, 568, 577, 578, 594, 601, 627, 643, 658, 661, 676, 682, 747, 786, 789, 832, 838, 850, 865, 877, 878, 885, 911, 916, 952, 996, 1006, 1013, 1018, 1022, 1035, 1038, 1065, 1067, 1068, 1093, 1103, 1109, 1115, 1147, 1252, 1289, 1292, 1300, 1311, 1312, 1315, 1333, 1347, 1349, 1391, 1405, 1406, 1408, 1409, 1410, 1419, 1430, 1441, 1456, 1466, 1468, 1469, 1474, 1479; — kâdîsı : 61, 162, 163, 172, 274, 282, 492, 597, 789, 800, 1022, 1038, 1161, 1200, 1264, 1325; — kapuları : 309; — keferesi : 1057; — kîlesi : 254, 926; — muhtesibi : 297, 384, 458, 577; — muhtesibinün âdemi : 297; — müddü : 226, 1382; — mühimmi için varan gemiler : 531; — sübaşısı : 282, 1019; — zahîresi : 9, 28, 41, 43, 47, 72, 87, 89, 165, 190, 299, 385, 472, 531, 539, 568, 575, 845, 998, 1031, 1033, 1109, 1252, 1267, 1289, 1410; — zahîresi için gelen koyun : 1326, 1327, 1334; — zahîresi için varan tereke gemileri : 539; — Zindânı : 42, 636; —'a gelen su yolları : 548, 789; —'da vâkı' bâzârlar : 597; —'dan Bağdâd'a varınca yol üzerinde vâkı' olan beğler ve kâdîlar : 549; —'dan Beç sınırına varınca yol üzerinde vâkı' olan kâdîlar : 745; —'dan Budun'a varınca yol üzerinde olan beğler ve kâdîlar : 744; —'dan Budun'a varınca yol üzerinde vâkı' kâdîlar : 1459; —'dan Edirne'ye varıncaya kadar yol üzerindeki kâdîlar : 363; —'dan Frengistân'a varınca deryâ kenârında olan beğler ve kâdîlar, deryâda yören kapudânlar ve gönüllü re'îsler : 766; —'dan Komoran'a varıncaya kadar yol üzerinde vâkı' olan beğler ve kâdîlar : 759, 760, 765; —'dan Sultânönî'ne varıncaya kadar yol üzerinde olan kâdîlar : 1408
İstanbulî gılâl : 260
İstanköy; — cezîresi : 226, 1443; — kâdîsı : 1474; — Kal'ası : 1118

İstefan Kral, Erdel Kralı, Kral Yanoş'un oğlu : 31, 32, 146, 148, 152, 155, 158, 175, 259, 303, 320, 331, 332, 334, 411, 519, 520, 628, 639, 640, 738, 779, 781, 785, 796, 802, 807, 811, 817, 835, 839, 921, 922, 960, 1009, 1010, 1126, 1152, 1157, 1350, 1385, 1387

İstefe kasabası, Ağrıboz sn. : 1285; — kâdîsı : 369, 1285

İstefo, zimmî, Dergâh-ı Mu'allâ'ya arz sunan, Keşan kz. : 227

İstemad, Papas, Moralı : 305

İstemad, Yorgi oğlu, zimmî, Hallâcderesi k., Evreşe nh., Gelibolu kz. : 315

İstendil cezîresi (adası) : 291, 1317

isti'mâl ü infitâ' : 273

isticâze; — itmek : 757; —i hümayûn : 201

istiftâ eylemek : 659

istihdâm : 1228; — eylemek : 1253; — olunmak : 1279

istihkâm itmek : 823

istikâmet ü adâlet : 1047

istimâlet : 501, 782, 1464, 1468, 1472, 1479; — itdürmek : 529; — ü itâ'at : 677; — vir(ül)mek : 21, 267, 424, 429, 455, 463, 538, 562, 565, 738, 743, 1130, 1368, 1381, 1388

İstiye, Ate adlı zimmiyenin babası : 1441, 1456

İstiyedenk(?) Diç Martin, zimmî, Sodin ks., Lipova sn. : 1441, 1456

İstolni Belgrad; — beği : 1156; — kâdîsı : 645

İstom, Göril Melik oğlu, Gürci beği : 21

İstor veled-i Köşkar, zimmî, bâzergân kâtili, Âmid : 832

isyân : 149, 152, 390, 506, 689, 722, 782, 783, 788, 795, 919; — eden kurâ : 788; — iden müfsidîn : 689; — itmek : 222, 529; — u tuğyân : 146, 147, 148, 149, 222, 390, 529, 538, 624, 652, 653, 743, 919

iş tutmak : 608

iş-eri : 4

İşbaye(?) karyesi, Kelemente nh., Podgoriçe kz. : 501, 664

işçiler : 508

işkence : 1416; — itdürmek : 717

İşpat (nâhiyesi/kazâsı) : 242, 365, 770; — kâdîsı : 241, 242, 347, 365, 506, 648, 770

İştib : 1295; — kâdîsı : 72, 1295

iştirâ : 576, 916, 947, 1022, 1038

itâ'at; — itmeyen kurâ : 782; — ü inkıyâd : 205, 247, 743, 782, 784; —i şer' : 144, 197, 529, 544

itâb u ikâb : 1076

itâle-i lisân : 127, 498, 909

i'timâd olunur üstâdlar : 172

itlâf u isrâf : 91, 205, 1357

İvaliç(?) karyesi, Radomir nh., Tırhala sn. : 1174, 1185

İvraca kâdîsı : 953

iz : 763, 1172, 1234; — azıdmak : 393

İzdin kâdîsı : 223, 353

İzladi kâdîsı : 1119

İzmir (nâhiyesi/kazâsı) : 323, 658, 884, 896, 1317; — İskelesi : 299; — Kâdîlğı halkı : 928; — kâdîsı : 568, 847, 1055, 1068

İznik : 647, 1151; — kâdîsı : 190, 647, 932

İznikmid (kazâsı) : 34, 40, 291, 397, 510, 626, 685, 711, 803; — İskelesi : 513, 1445, 1453; — kâdîsı : 40, 115, 122, 356, 513, 658, 799, 846, 943, 1064, 1097, 1445, 1453

İzvornik; — beği : 167, 546, 1156, 1228, 1277; — kâdîsı : 167, 1277; — keferesi : 1277; — sancağı kâdîları : 546

kabâyih : 1236
 kabâyilin islâhı : 44
 Ka'be-i Mu'azzama (Mükerrreme/Şerîf) : 90, 95, 665, 761, 796; — ferşini âb-ı zemzem ile tağsıl itmek : 90; —
 kâdısı : 90, 95; — ziyâreti : 761
 kabîle basmak : 795
 Kâbil Fakîh, Bozköy k., Mağnisa kz. : 327
 Kâbil, Kara, âmil, şakî, harâmî, Gümüş kz. : 42
 Kabûr; — beği : 206, 736, 1165; — kâdısı : 206; — sancağı kâdıları : 1165
 kabz u bast : 1268
 kabzit(dür)mek : 51, 964
 kaçgun Frenk esîrleri : 367
 Kaçın(?) nâhiyesi : 406
 Kaçnar karyesi, keferesi isyân eden, Dukagin : 782, 788
 kâdî*; — âdemi : 1252; — azli : 329; — defterleri : 1390; — ibrâmı : 855; — katli : 774; — ma'rifetiyle teşhîr :
 449; — mahkemesi : 308, 642; — meclisi : 1360; — mühri : 1286; — nasbı : 501, 1165; — nâyibi : 1230;
 — ta'yîni : 137; — tebdîli : 386; — teftîşi : 511; — lığı alınmak : 139; — lıgün âhara tevcîhi : 1430; —nun
 çadırın basmak : 1309
 kâdî-asker : 137, 1055, 1081, 1283
 Kâdîgöl karyesi, Çorlu kz. : 1462
 Kâdiköy karyesi, Gelibolu : 1175
 Kâdîlâr karyesi, Kengırı sn. : 869
 kâdîlık*; — itmek : 328; —dan ref' : 224; —ların teftîşi : 135
 kadirga(lar) : 34, 68, 168, 248, 256, 265, 281, 294, 323, 418, 429, 473, 500, 514, 521, 554, 562, 715, 733, 751,
 787, 865, 881, 1005, 1049, 1149, 1288, 1457, 1469; — ağacı : 122, 510, 543; — ağacı yontdurmak : 543;
 — binâsı : 34, 122, 510, 543, 627, 1289; — [irsâli] : 715; — kerestesi kesdürmek : 543; — koşılmak :
 1331; — küreği : 373; — küreği irsâli : 1290; — kürekcisi : 364; — levâzimâtı : 429; — re'îs(ler)i : 294,
 572; — tahtası : 1289; —lara sipâhî virilmek : 281; —ların kalafatları : 429; —ya top tahmîli : 323
 Kadi, Yehûdî, kalb akça harciden, Selanik : 1135
 kadîm(î); — çayırlar : 250; — kal'alar : 520; — kânûn : 725; — kenîse : 282; — mer'â : 446; — mülkiyyet :
 785; — sınır(lar) : 300, 446; — sınırların ta'yîn ü temyîzi : 300; — tavarlar : 446; — yaylak : 446; —
 yol : 756; — yurd : 237; —den hâlî vü harâbe yir : 424
 Kâdirî, müteveffâ, müftî : 186
 kâfile-i huccâc : 39
 kâfir(ler) [kefere/küffâr] (tâyifesi) : 71, 88, 149, 188, 197, 222, 249, 259, 282, 287, 360, 369, 395, 406, 411, 491,
 495, 501, 502, 509, 511, 536, 538, 547, 551, 553, 558, 570, 621, 623, 638, 655, 656, 663, 664, 675, 677,
 691, 725, 780, 782, 783, 784, 788, 816, 826, 949, 972, 991, 1003, 1023, 1057, 1113, 1120, 1170, 1179,
 1192, 1200, 1219, 1233, 1238, 1241, 1277, 1293, 1298, 1310, 1316, 1343, 1344, 1367, 1371, 1437, 1472,
 1479; — beği : 402; — köyi : 441; — nâyibi : 1135; — olmak : 1345; —e buğday bey'ı : 621; —e
 zeytyağı bey'ı : 581; —ler ile ihtilât itmek : 1345; — a'yânı : 252; — mahallâtı : 251; — re'âyâsı : 1057;
 —i fecere : 902, 1367, 1423, 1476; —i fecerenün kal' u kam'ı : 807; —i fecereyi def' u ref' itmek : 809;
 —de bulunan hamr : 1343; —ye hamr bey'ı : 547; —ye üzüm bey'ı : 41; —cânibine gafflet virmek : 1372;
 —donanması : 3, 902, 904; —gemilerinin mekân ü karârgâhları : 433; —leşkeri : 149, 957; —ı
 bed-girdâr : 868, 906, 1149, 1202, 1287; —ı hâksâr : 125, 205, 343, 395, 396, 402, 423, 444, 453, 454,
 489, 521, 539, 561, 621, 801, 802, 807, 823, 868, 902, 904, 906, 941, 967, 971, 1073, 1164, 1180, 1188,
 1202, 1253, 1280, 1281, 1303, 1369, 1370, 1371, 1378, 1380, 1389, 1428, 1429, 1472, 1476; —ı hâksâr
 donanması : 396, 1041, 1208, 1209, 1211, 1214, 1215, 1216, 1217, 1287, 1288, 1423, 1452, 1469; —ı
 hâksâr gemileri : 258, 395, 433; —ı hâksâr gemilerine buğday virmek : 893; —ı hâksâr gemilerinin
 mekân ü karârgâhları : 430; —ı hâksâr üzerine gazâ itmek : 521, 597; —ı hâksâr vilâyetine akın itmek :
 1372, 1378; —ı hâksâr vilâyetini tahrîb itmek : 1378; —ı hâksâr-ı bed-girdâr donanma-i hezîmet-âsârı :
 3; —ı hâksâr-ı mezellet-âsârın kal' u kam'ı : 561; —ı hâksâra akın itmek : 1378; —ı hâksâra gafflet
 virmek : 1367; —ı hâksâra havf u haşyet virmek : 1367; —ı hâksâra intikâm içün akın olmak : 1367; —ı

hâksâra peksimad virmek : 1184; —ı hâksâra tereke gitmekden ihtirâz itmek : 733; —ı hâksâra tereke vir(il)mek : 125, 824, 885, 896, 1035, 1063, 1115; —ı hâksâra tereke virilmekden men' : 423; —ı hâksâra yarar atlar fûrûht itmek : 722; —ı hâksârün cem'ıyyetleri : 802; —ı hâksârün hücumı : 1041; —ı hâksârün kal' u kam'ı : 561, 565; —ı hâksârün karârgâhları : 565; —ı hâksârün vilâyeti : 1372; —ı liyâm : 3, 1476; —ı liyâmün donanma-i hasâret-rüsûmı : 3; —ı Maccar : 868, 906; —ı sakar-mekîn : 429; —a at satmak : 71; —a bal satmak : 71; —a balmumı satmak : 71; —a firâr eylemek : 287; —a gazâ itmek : 570; —a gön satmak : 71; —a keçi derisi satmak : 71; —a penbe ipliği virdürmemek : 395; —a tereke bey' itmek : 43, 885, 1294; —a tereke gitmek : 343; —a tereke satmak : 71, 87, 371; —a tereke virmemek : 43, 387, 388, 539; —a yağ satmak : 71; —ı ürkütme : 1378; —un esbâb ü emvâlini yağmâ vü târâc itmek : 1378; —un etfâl ü evzâcını esîr itmek : 1378; —un i'ânet ü istimdâdı : 429; —un hücumı : 1371

Kâfirbeğilü tâyifesi, Teke Karahısârı : 914

kaftân : 576, 696, 869; — sirkati : 1305

kâğıd : 810, 827, 869, 1045; — emîni : 571, 1097, 1382; —ları imzâ itmek : 1341

Kâhire-i Mısır : 481

kaht : 266, 481, 485, 690, 731, 847, 926, 929, 1382; — u killet : 824

Kâhta kâdisi : 174, 308

kahvehâne : 1218, 1363

Kakarik(?) [Kakartek(?)/Makartek] karyesi, Filorici Hâsları'ndan, İskenderiyye sn. : 502, 664, 722

Kakartek(?) karyesi, bkz. Kakarik(?), karyesi

Kâkûn köyi, Nâblûs lv. : 53, 58

kal' u kam' : 258, 454, 595, 868, 906, 972, 1271

kal'a(lar) [kılâ'] : 32, 57, 149, 240, 247, 259, 273, 275, 381, 411, 501, 519, 520, 529, 534, 651, 680, 695, 731, 738, 774, 775, 779, 780, 781, 790, 792, 801, 807, 808, 811, 814, 815, 822, 823, 826, 839, 855, 857, 859, 868, 872, 889, 902, 906, 918, 921, 941, 950, 959, 960, 988, 992, 1003, 1009, 1010, 1016, 1029, 1030, 1041, 1042, 1046, 1047, 1052, 1118, 1122, 1123, 1126, 1128, 1129, 1130, 1134, 1145, 1149, 1150, 1152, 1162, 1168, 1176, 1177, 1179, 1182, 1202, 1203, 1208, 1209, 1210, 1211, 1215, 1216, 1217, 1224, 1228, 1233, 1239, 1242, 1245, 1253, 1257, 1270, 1283, 1286, 1287, 1288, 1291, 1295, 1350, 1383, 1415, 1428, 1451, 1460, 1465, 1470; — ahvâli : 396; — almak : 798; — an bârı : 875; — binâ vü ihyâsı : 275; — binâsı : 275, 695, 699, 777, 992, 1046, 1123, 1144; — bozdurmak : 585; — bölükbaşı : 1163; — burclarının karın süpürtmek : 1003; — dizdâr(lar)ı : 205, 875, 1046, 1052, 1053, 1110, 1118, 1162, 1163, 1182; — erenleri : 57, 124, 517, 1052, 1072, 1163, 1182, 1215; — fethı : 263, 520, 868, 902, 921, 1134, 1381, 1423; — hafazası : 1052; — hâfız(lar)ı : 785, 1124, 1182; — halkı : 293; — hazinedârı : 1052; — hazinesi : 875; — hıdmeti : 86, 775, 918; — hıfzı : 275, 1202, 1212; — içün azeb ta'yîni : 275; — istihlâsı : 811; — kapudânı : 1201; — kapısı : 1099, 1121; — keferesi : 188, 1023; — kerestesi : 585; — kethudâsı : 903, 1046, 1052, 1072, 1182; — levâzimi : 992; — mahzeni : 1052; — meremmâtı : 1003; — mevâcibi : 654, 668; — mevâcibi tezkiresi : 654, 668; — muhâfazası : 884, 1046, 1202, 1214, 1240, 1272; — muhâsarası : 429, 562, 790, 798, 801, 802, 808, 809, 811, 817, 819, 835, 902, 921, 957, 971, 972, 1009, 1134, 1270, 1272, 1376, 1379, 1384, 1389, 1424, 1469, 1470, 1472, 1477, 1479; — mühimmâtı : 588, 992; — müstahfızları : 503, 517, 783, 993, 1099, 1162, 1253; — neferleri : 124, 205, 875; — sipâhîleri : 1023; — ta'mîri : 918, 983, 1046, 1123, 1144, 1146, 1357, 1446; — taşları : 585; — termîmi : 1253; — za'îmleri : 1023; — zindânı : 517; — da emânet komak : 1295; — da habs : 200, 241, 308, 311, 793; — da habsolunmak : 30, 540; — da mahbûs mücrimler : 534; — da mahsûr olan erbâb-ı sakar-mekîn : 562; — da mahsûr olan küffâr-ı sakar-mekîn : 429; — da temekkün itdirmek : 768; — dan merdûd olanlar : 775; — lar ahvâli : 303, 411, 779, 785, 1350, 1351; — lar varoşı : 1367; — lara tecâvüz olunmak : 1383; — lardan dil almak : 411; — ları ve serhadleri hıfzıtmek : 1389; — larun fethı : 411; — ya koymak : 273; — u bikâ' : 972, 1216; — u bikâ'un kal' u kam'ı : 430, 433; — u kurâ : 152; — u yirler zabtı : 785; — un feth u fütûhı : 520; — un feth u teshîri : 519; — yarağı : 941

Kal'a-i Atîk kethudâsı : 1128

Kal'a-i Cedîd, Hersek : 1253, 1402

Kal'a-i Cedîde, Vardarkapısı, Selanik : 777

Kal'a-i Ma'mûriyye ta'mîri : 918, 983

Kal'acık kâdisi : 616, 873

kalafat itdirmek : 562
kalafatçı : 34, 35; — tedârûki : 139
Kalavrita kâdîsı : 826, 1047, 1053
kalb; — akça : 140, 167, 545, 546, 553, 940, 993, 996, 1078, 1133, 1135, 1341; — akça harçitmek : 1135; — akça işle(t)mek : 508, 1341; — akça kesmek : 996, 1135; — akça sürmek : 1341; — akça yöritmek : 167; — altun : 140, 546, 993, 996, 1274; — altun kesmek : 546; — sikke : 1274
Kalender bin Ahmed, Seyyid, Sonisa kz. : 329
Kalender bin Pîr Ahmed, ehl-i fesâd, Toğanhısârı k., Akşehir sn., Karaman : 917
Kalender Mehmed'ün metrûkâtı : 524
Kalender Mehmed, müteveffâ za'îm, Şâm vt. : 524
Kalender, Hüseyin Baba'nın oğlu, ele getirilip Dergâh-ı Mu'allâ'ya gönderilmeleri emrolunan, Çernovi kz. : 1088, 1397
Kalender, Koca Turgud oğlu, harâmî, Çernovi kz. : 1397
Kalgâl, Balta k., Mağnisa kz. : 327
Kalgâl, Gülbeğ k., Mağnisa kz. : 327
Kalgâl, Kara, Tahtacılar k., Mağnisa kz. : 327
Kalgâl, Tahtacılar k., Mağnisa kz. : 327
kâlib : 1466
kaliçe : 641; — sirkati : 632
Kalina karyesi, hâs karye, Midillü : 866
kalite(ler) : 256, 382, 429, 455, 472, 476, 562, 566, 582, 881, 988, 1184, 1220, 1263, 1359, 1361, 1362, 1398; — binâsı : 572, 582, 1263; — inşâsı : 455; — levâzimâtı : 429; — lerün kalafatları : 429; — lerle gelüp gemilere dahlitmek : 1359
kalkan : 801
kallâb(lar) : 136, 167, 256, 288, 339, 386, 508, 545, 546, 559, 596, 907, 924, 986, 993, 996, 1133, 1196, 1274; — alâmeti : 553; — esbâbı : 545; — husûsı : 545; — şerîki : 546, 993; — teftîşi : 1247; — ları der-zencîr itmek : 546; — larun hufyeten yoklanması : 546; — larun yoklanması : 167; — lığa müte'allik alâmetler : 1133; — lığa müte'allik esbâb : 609; — lığa müte'allik esvâb : 167; — lığa müte'allik sikke : 167, 545; — lığa müte'allik âletler : 508, 545; — lık : 136, 167, 288, 508, 546, 924, 986, 993, 996, 1247; — lık iden müfsidler : 167; — lık itmek : 546, 993, 1133
Kallâv Alî, Dîvâne Alilü, Zamantu nh. : 161
Kalomirne(?) karyesi bkz. Kalomirye karyesi(?)
Kalomirye(?) [/Kalomirne(?)] karyesi, keferesi isyân eden karye, Dukagin : 782, 788
kalûk(?) alîkı : 485
kalyon : 256, 1035, 1115, 1419; — a tereke virilmek : 1115
Kamaraş Ban, eflak : 378
Kamaraş Yani, eflak : 378
Kamarosit(?), zimmî, İspir sn. : 210
Kamendi karyesi, Peçuy : 959
Kamer, İznik kz. : 647
Kamer, maktûl câriye, Karaman vt. : 740
kamuş : 1325
Kâmile Hâtûn, Burusa sn. : 630
kan : 1111, 1194; — def'ı : 235
kanâdîl bkz. kandil
Kanber Mahallesi, Burusa sn. : 497
Kandırı kâdîsı : 510, 932
kandillerün [/kanâdîl] dinlendirilmesi : 93, 95
Kandos karyesi, Eğirdür kz., Hamidili : 1039
Kângır bkz. Kengir
Kaniçe karyesi, Karîn-âbâd kz. : 1076

Kanta keferesi : 538
 kânûn : 50; — u defter : 78, 239, 495, 725, 1431; —ı kadîm : 481; —a mugâyir : 120; —a muhâlif : 50
 [Kânûnî Sultân Süleymân]; —'un annesinin Mağnisa'daki Imâreti : 84; —'un eşi : 50, 51, 52, 66, 67; —'ın
 eşinin Kudüs-i Şerîf'deki Imâreti Evkâfı : 50, 51, 67; —'un kızının evkâfı : 584; —'un kızının evkâfı
 voyvodası : 584
 kapan : 114
 kapları sındurmak : 547
 kapu : 1099, 1121; — ağası : 954, 987, 1017, 1077; — kulları : 204; — pârele(n)mek : 735, 1250; — yıkmak :
 836; —ya alınmak : 267; —ya çıkarmak : 267
 kapucı(lar) : 54, 56, 58, 59, 104, 678, 954, 956, 969, 987, 1042, 1081, 1437; —başı : 1022, 1038; —
 bölükbaşları : 1349; — kethudâsı : 99, 675
 kapudân(lar) : 148, 274, 429, 433, 453, 536, 594, 796, 885, 902, 976, 977, 988, 1148, 1201, 1219, 1220, 1350,
 1383, 1464, 1469; — gemileri : 88
 kapudânlık : 977; — hıdmeti : 1148; — tevcîhi : 256, 265
 kapukethudâsı : 2, 1154, 1156, 1299, 1465
 kar : 1003; — süpürmek : 1003
 kâr u kisb : 538, 988
 Kara Memi Evkâfı, Aydınçık ks. : 403
 Kara Nâyib, şakî, sâbık Üsküb Nâyibi : 153, 666
 Kara Ya'küb Zâviyesi, Karahısâr-ı Şarkî : 990
 kara sığır : 110, 1064
 kara üzüm : 568
 Kara, Anadolu, harâmî levend, Şabcılar k., Zağra-i Atîk kz. : 103, 899
 Kara, Deli, harâmî, Şabcılar k., Zağra-i Atîk kz. : 103
 Kara, Hırsovalı, Rikâb-ı Hümayûn'a ruk'a sunan : 36
 Karaağaç kâdısı : 1024
 Karaağaç mevzı'ı, Erzurum : 1348
 Karaaliobası karyesi, Zağra-i Cedîd kz. : 391
 Karaaydın karyesi, Seydişehir sn. : 280
 Karaboğdan : 17; — esîrleri : 141
 Karabulud karyesi, Edirne kz. : 203, 1438
 Karaburun : 455
 Karaca, Gülbeğ k., Mağnisa kz. : 327
 Karaca, hısâr-eri : 282
 Karaca, zimmî re'îs, hüküm yazılan : 1094
 Karacaâyid karyesi, Bozüyük kz. : 854
 Karacalar kâdısı : 154
 Karacalar karyesi, Mağnisa kz. : 327, 1347
 Karacık dağı, Ürgüp kz. : 370
 Karadağ : 455
 karadan; — mürûr iden tüccâr : 708; — tereke gönderilmek : 539; — ve denizden ticâret üzere gelen âdemler ve
 tâcirler : 1359
 Karademürçi, kuttâ'-ı tarîk, kâtil Dîvâne Memi'nin şerîki : 27
 Karadeniz : 40, 796, 1153, 1173; — Boğazı : 160; — yalıları : 302; — yalıları beğleri : 302; — yalıları kâdîları :
 302
 Karadepe karyesi, Keşan kz. : 934
 Karâfe, Mısır : 376
 Karaferye kâdısı : 123, 572, 584, 614, 1035
 Karagöz, zimmî, Erzurum vt. : 1348
 Karahısâr (sancağı) : 15, 86, 164, 174, 308, 832; — kâdısı : 427; — sancağı beği : 86, 1313; — sancağı yayaları :
 86; — yayaları : 6

Karahısâr-ı Develü [/Develü Karahısâr] (kazâsı): 370, 979; — kâdîsı : 979
Karahısâr-ı Sâhib : 170, 911, 916, 1016; — beği : 170, 174, 199, 206, 308, 509, 714, 1165, 1471; — kâdîsı : 6, 164, 170, 174, 308, 509, 910, 913, 1104; — sancağı kâdîları : 206, 1165, 1412; — yayaları : 164; — yayaları beği : 715, 918, 1412
Karahısâr-ı Şarkî; — sancağı : 342; — beği : 337, 427, 480, 990, 1165; — kâdîsı : 208, 209, 337, 351, 480, 990, 1348; — sancağı kâdîları : 1165
Karahısâr-ı Teke kâdîsı : 1440
Karakâsım-oğulları, hırsuz, İçil sn. : 1056
Karaköy karyesi, Silivri kz. : 177
Karakulak karyesi, Hezârgrad kz. : 378
Karakürtül, Âsitâne-i Sa'âdet'e gelmesi istenilen, Gelibolu : 1175
Karaman (vilâyeti) : 107, 166, 268, 454, 608, 616, 618, 704, 705, 796, 1165, 1307; — beğlerbeğisi : 70, 206, 230, 389, 415, 454, 522, 526, 528, 544, 583, 595, 598, 605, 608, 635, 662, 704, 714, 740, 822, 876, 898, 917, 1042, 1107, 1165, 1254, 1305; — beğlerbeğisi kethudâsı : 605, 608; — çavuşları : 522; — eşkıyâsı : 822; — nâzırı : 608; — sancağı kâdîları : 70, 206, 830; — sancağı kâdîsı : 206; — sipâhîleri : 70
Karaman karyesi, Burusa sn. : 630
karamürsel gemileri : 356, 399, 419, 425, 577, 578, 587, 1342, 1469
Karamürsel, Yalak-âbâd kz. : 1068
karanu giceler : 93, 95
Karanukapu mevzı'ı, Dulkâdir vt. : 301
Karaova karyesi, Saravalos kz. : 234
Karaözlü tâyifesi, Teke Karahısârı : 914
Karapınar : 834
karârgâh : 430, 433
Karasu : 834
Karasu Yenicesi kâdîsı : 858, 987, 1077
Karaş, Devlet Giray Han'ın adamı : 1245
Karataş Mahallesi, Kengırı : 537
Karatotari karyesi, Alucra nh. : 342
Karaulus : 424
Karaviçe varoşı, İskenderiyye sn. : 501
karaya urmak : 160
Karayazu, Malazgird sn. : 445
Karayi Cemâ'ati : 1133
kârbân : 233, 1117; — basmak : 914, 1245, 1283; — halkı : 480; — tâyifesi : 480; — yolu : 583
kârbânsarây(lar) : 420, 591, 813, 832, 997, 1133
Karbonate(?) Kal'ası, Budun vt. : 368
kardan ve sudan kal'a dîvârlarının [zarar görmesi] : 1003
Karesi; — sancağı : 133, 137; — beği : 125, 138, 206, 453, 521, 556, 567, 594, 632, 705, 714, 724, 1165; — sancağı askerleri : 705; — sancağı kâdîları : 206, 521, 567, 1165; — sancağı müfettişi : 82; — sancağı sipâhîleri : 860; — sancağı sübaşıları : 860
kârgîr; — binâ : 163; — bodrum : 1264; — dükkânlar : 163; — han : 240; — kule : 1121
Kargu kâdîsı : 1062
Karı karyesi, Kengırı sn. : 1465
Karıtaş kâdîsı : 1056
Karîn-âbâd kâdîsı : 643, 877, 952, 1076
kârîzler : 777
Karkılı karyesi, Akyazı kz. : 118
Karlılı; — sancağı : 862; — beği : 126, 453, 521, 594, 705, 724, 1208, 1428; — sancağı askerleri : 594, 705; — sancağı kâdîları : 521
Karlo, Arhadüka : 306, 796

Kars : 21, 1186
 Kartine; — kazâsı, Mora sn. : 988; — Kal'ası : 903; — Kal'ası kethudâsı : 903
 karye* [/kurâ]; — ahâlîsi : 812; — gâreti : 652, 653, 1299; — göçürilmek : 1096; — harâb itmek : 959; —
 hâsılı : 1023; — ihdâs itmek : 73; — ihrâkı : 664; — keferesi : 949, 991, 1113, 1437; — kethudâları :
 888; — mahsûlî : 237, 1097; — re'âyâsı : 866; — ref' itmek : 73; — şeneltmek : 959; — yakmak : 1036;
 — vü kasabât : 786; — vü mezârî' : 277, 278, 279, 1434; — vü nevâhî : 872; — zabıtları : 1446
 karz : 989
 Kasa, Aslan oğlu, Yehûdî, kalb akça harciden, Selanik : 1135
 Kasa, Lazari oğlu, Yehûdî, kalb akça harciden, Selanik : 1135
 kasaba (kasabât)*; — voyvodası : 988; — u bâzâr : 521; — u kurâ : 167, 206, 546, 702, 725, 993, 1031, 1326,
 1344, 1406, 1408, 1430
 Kasdel-i Bahrî; — dizdârî : 325; — Hısârî : 325
 Kâsım Beğ, Cidde Beği : 426, 1169
 Kâsım Beğ, Divriği Beği : 120, 1114, 1165
 Kâsım Beğ, Eğil Beği : 769
 Kâsım Beğ, Kefe Beği : 37, 865
 Kâsım bin Abdullâh, Aruz k., Ayazmend kz. : 567
 Kâsım bin Abdullâh, şâhid, Hacımihalıç k., Hâslar kz. : 19
 Kâsım Kethudâ, hüküm verilen : 1026, 1027
 Kâsım Kethudâ, za'ım, Mohac ve Sekçuy sancağını tahrîr eden : 271, 708
 Kâsım Mîrzâ, hüküm gönderilen : 1186
 Kâsım, Cebile Mukâta'âtı Mültezimi : 602
 Kâsım, Dergâh-ı Mu'allâ Çavuşu : 72, 576
 Kâsım, emîn, Diyârbekir vt. : 529
 Kâsım, Hacı, Çeribaşı, tîmâr sahibi, Cebile sn. : 585
 Kâsım, hırsuz u harâmî, Kula kz. : 909
 Kâsım, İznik kz. : 647
 Kâsım, Kayduran k., Mağnisa kz. : 327
 Kâsım, maktûl kul, Hacımihalıç k., Hâslar kz. : 19
 Kâsım, müfsîd, Ilgun kz., Karaman : 898
 Kâsım, şirret ile meşhûr, Bâbü'l-İrâk Mahallesi, Musul ks. : 686
 Kâsım, Voyvoda, Alacahısâr Sancağı Beği Rüstem'in adamı, Alacahısâr sn. : 527
 Kâsım, Tegeltici, Âmid : 1016
 Kâsımpaşa mütevellîsi : 14
 kassâb(lar) : 115, 414, 525, 1255, 1256, 1326, 1334
 Kâssâb, Köpekkıran-oğlu, Âmid : 1016
 Kastamonı (sancağı) : 48, 898, 1036; — beği : 206, 229, 346, 453, 594, 685, 714, 897, 989, 1000, 1036, 1062,
 1165, 1222, 1234, 1312; — beği kethudâsı : 886; — beğlerbeğisi kethudâsı : 685; — kâdîsı : 346, 682,
 764, 897, 1312; — Kal'ası : 1312; — sancağı kâdîları : 206, 1165; — sancağı sipâhîleri : 685; — sancağı
 sübaşlıları : 685
 kastel : 796; — binâsı : 31, 151, 152, 158, 519, 520; — ihdâsı : 31, 148, 785; — tahrîbi : 785; — ü kasabâta
 tecâvüz : 785
 Kaş; — kazâsı : 168; — kâdîsı : 887
 Kaşa; — Kal'ası, Nemçe : 148; — kapudânı : 17, 148
 kâşî sarây : 585
 kâşifler : 481
 kat'; —ı tarîk : 173; —ı uzv : 143
 katar : 296
 Katar; — kazâsı : 42; — kâdîsı : 42
 Kateş(?) karyesi, Draç kz. : 222
 Katet(?) serhadleri : 1389

katır(lar) : 125, 428, 480, 688, 898, 1000, 1002, 1029, 1416, 1433; — gâreti : 1433; — sirkati : 1347
Katîf; — beği : 287; — kulları ağası : 340, 1139
katîfe : 194
kâtib(ler) : 187, 276, 668, 727, 771, 860, 862, 1037, 1048, 1052, 1057, 1070, 1232, 1277, 1289, 1421; —i vakf : 1078
kâtil(ler) : 19, 75, 241, 635, 772, 832, 984, 1168, 1198, 1440, 1450, 1451
katl (itmek/olunmak) : 7, 27, 44, 62, 73, 82, 133, 137, 144, 149, 154, 170, 174, 182, 200, 216, 229, 235, 241, 242, 249, 261, 264, 268, 272, 310, 347, 352, 365, 370, 375, 390, 391, 393, 422, 427, 428, 459, 498, 501, 506, 517, 527, 538, 544, 556, 563, 569, 583, 585, 598, 611, 625, 629, 630, 635, 641, 644, 645, 648, 656, 681, 717, 721, 740, 772, 773, 774, 776, 778, 791, 793, 795, 831, 832, 836, 842, 849, 850, 858, 880, 898, 899, 945, 1016, 1017, 1056, 1074, 1079, 1084, 1091, 1096, 1100, 1102, 1111, 1117, 1130, 1132, 1162, 1166, 1179, 1194, 1198, 1219, 1224, 1232, 1245, 1273, 1277, 1283, 1309, 1318, 1347, 1355, 1390, 1433, 1455; — ü gâret : 206; —i nefis itmek : 604, 656, 1119; —i nüfûs : 173, 1465
Kattâr kâdîsı : 641
Kavak âmili, Kâdîköyü k., Gelibolu : 1175
Kavak İskeleyi, Yalak-âbâd kz. : 23, 40
Kavak; —kazâsı : 1416; — kâdîsı : 1416
Kavala : 572, 621, 845, 885; — dizdârı : 534, 1263; — gemileri : 88; — İskeleyi : 343, 472, 539, 621, 845; — kâdîsı : 300, 343, 534, 539, 845, 885, 1219; — kapudânı : 300, 472, 885, 1219, 1220; — kapudânı âdemîsi : 472; — kapudânının küyegüsü : 572; — muhâfazası : 1220
Kavlakova karyesi, Prevadi kz. : 1090
Kavurgalu Cemâ'ati, Sis sn. : 89
kavvâs(lar) : 732, 795
Kaya Bâlî, Memâlik-i Mahrûse tâcirlerinden : 339
Kaya bin Timür, sûhte, ev bastı diye habsedilen, Karabulud k., Edirne kz. : 203, 1438
Kaya, hüküm verilen : 1064
Kaya, Mar'aş çavuşlarından, fâsık : 96
Kayacık karyesi, Karahısâr-ı Sâhib sn. : 911, 916
Kayadibi karyesi, Hamîd sn. : 1024
kayd cüz'i : 910, 1084, 1124, 1183; —ne geçmek : 36
kayd ü bend : 4, 5, 27, 48, 76, 94, 141, 161, 177, 185, 195, 199, 203, 236, 345, 346, 393, 408, 416, 434, 469, 494, 526, 527, 556, 559, 567, 574, 576, 584, 614, 620, 636, 658, 673, 676, 686, 722, 727, 730, 822, 873, 899, 937, 968, 1008, 1014, 1026, 1027, 1032, 1069, 1075, 1087, 1090, 1104, 1107, 1163, 1166, 1175, 1193, 1225, 1254, 1312, 1315, 1330, 1341, 1348, 1391, 1396, 1397, 1412, 1437, 1445, 1447, 1453, 1462
Kayduran karyesi, Mağnisa kz. : 327
kayık(lar) : 10, 356, 464, 476, 516, 773, 894, 1445; — basmak : 291; — donatmak : 311; — ihrâkı : 476; — yapmak : 476; — yasakcısı : 464, 516; —a odun tahmîli : 1445, 1453; —ı yoklamak : 464
Kayıtbay Evkâfı, Mısır : 466
Kayıtbay kâ'idesi : 481
Kayıtbay, za'îm, Beyrût : 732, 1194
Kays A'râbı, hâssa-i hümayûndan : 944
Kaysariyye : 230, 264, 1027, 1305; — alaybeğisi : 598, 876; — beği : 161, 206, 230, 574, 876, 1026, 1165, 1324; — kâdîsı : 161, 206, 230, 264, 574, 598, 876, 1070, 1305; — kâdîsı nâyibi : 979
Kaytâs, zü'amâdan : 406
kazâ*
Kazâ-i Havâss-ı Kostantiniyye : 309
Kazaklar : 1245
kazâyâ [/kazıyye]; — defteri : 51, 277, 278, 279, 564; — defteri sunmak : 50, 51, 54, 58, 59, 329; — defteri virmek : 56; — dinlemek : 328; —yı şer'ıyye : 328
kazgan : 1071
Kazgancı veresesi mülki, Camcıhacıali mh., İstanbul : 1022, 1038

Kazgancılar karyesi, Kengırı sn. : 869
 Kazıkdere karyesi, Seydişehir kz. : 1198
 kazıyye bkz. kazâyâ
 kâzibler : 495, 794
 kazma : 875, 1146
 Kebekenise karyesi, Mağnisa kz. : 327
 keçe : 445; —den evler : 1397
 keçi(ler) : 165, 205, 536, 877, 878, 1171; — derisi : 71
 Keçideresi karyesi, Kızanlık : 978
 kefâlet : 536, 847
 Kefe (sancağı) : 37, 383, 518, 623, 840; — beği : 37, 483, 623, 624, 791, 840, 865, 1103, 1245, 1289, 1311; —
 cânibleri : 318; — hâssa harcı : 865; — kâdısı : 1245; — mahsûli : 37; — nâzırı : 865
 Kefer-cîş karyesi, Gazze sn. : 51, 52
 Kefer-gergin sancağı, Kızılbaş serhaddinde : 424
 kefare bkz. kâfir
 kefil(ler) : 27, 161, 274, 393, 467, 487, 528, 576, 613, 648, 776, 892, 935, 988, 1040, 1047, 1076, 1162, 1163,
 1205, 1221, 1229, 1250, 1256, 1274, 1312, 1338, 1364, 1438, 1473; — bi'l-mâl : 410, 1079; — bi'l-mâl
 yazdırmak : 327; — ile habsdan ıtlâk : 321; — olmak : 307, 1338, 1364; — talebi : 1360; — virmek :
 1104; — e vir(il)mek : 14, 15, 229, 321, 550, 577, 655, 1194; — leme : 253; — leme akçası : 253; —
 lenmek : 1104, 1255; — lere virmek : 1312; — süz ırgâd istihdâmı : 655; — süz ırgâd tâyifesi : 253; — süz
 ırgâd tâyifesinin kefillenmesi : 253
 Kelemente karyesi, Podgoriçe kz. : 501, 664, 743; — âsileri : 968
 Kelhûr Rüstem, Bâlâ Sancağı Beği, Kürd beglerinden : 173, 424
 kem ayâr altun : 1133
 Kemâl Beğ, Leccûn Beği : 240, 1165
 Kemâl, Belye k., İnebolu nh. : 717
 Kemâl, hüküm verilen : 991, 1060
 kemâl-i ikdâm : 826
 kemâl-i ittifâk u ittihâd : 148
 Kemâleddîn Mahmûd, Sultân Alî'nin adamı : 701
 kemend : 647; — ciler : 1276; — cilik : 1276
 Kemer kasabası, Edremid : 82
 kemer binâsı : 555, 789, 1292
 Kemhıs kâdısı : 888
 kendir : 832
 Kengırı [/Kângırı] (sancağı) : 408, 537, 869, 1002, 1465; — beği : 121, 206, 408, 537, 596, 636, 713, 714, 794,
 873, 890, 935, 1025, 1165, 1199, 1347; — beği kethudâsı : 1347; — kâdısı : 121, 408, 537, 596, 1002,
 1004, 1025; — Kal'ası : 1415; — Kal'ası erenleri : 1004; — sancağı kâdıları : 206, 1165
 Kenîse mezra'ası, Saydâ : 54
 kenîse [/kilise] : 282, 551, 1200; — hedmi : 282; — keşîşleri : 1200; — ref'ı : 282; — temlîki : 282; — ye mihrâb
 vaz'ı : 282; — ye varup kâfir olmak : 1345
 Kerbelâ : 1122
 Kerek Şüveyk; — beği : 1165; — sancağı kâdıları : 1165
 Kerek; — beği : 1433; — kâdısı : 1433
 kereste : 116, 543, 626, 799, 932, 949, 1003, 1116, 1123, 1153, 1267, 1328; — bey'ı : 949; — hıdmeti : 1116;
 — ihzân : 91; — ırsâli : 283; — kesmek : 949, 969, 1116; — tahmîli : 1116; — tedârüki : 969
 Kerîm Çavuş, Ilgun kz., Karaman : 898
 Kerîm, Gülbeğ k., Mağnisa kz. : 327
 Kerîm, Ladik'li, ehl-i fesâd, halka altun ve akça salan, Kastamonu, Canik sn. : 1234, 1244
 Kerîm, yedinde emr-i şerîf bulunan, Köstendil : 246
 Kerîm, zimmî, hırsuz, Kudüs-i Şerîf sübaşısı yanında tercüman : 104

Kerîme, hâtûn, katl olayına karışıp habsolunan, İstanbul : 850
 Kerpeniş kazâsı : 945
 Kerş nehri : 1134
 Kertlü(?) karyesi, keferesi isyân eden karye, Dukagin : 782, 788
 kervân emîri : 1194
 Kesârât, harâmî, ehl-i fesâd, Avlonya sn. : 241, 347
 Kesek Cemâ'ati, Yörük cemâ'ati, Bağdâd : 716
 Kesendire adası : 1137
 Keskö Piyo, zimmî, şakî, İsavriye k., Görice kz. : 431
 kesret-i nâs : 206
 Kesterye; — kâdîsı : 877, 1170; — Kal'ası : 393
 kesük çizme : 350
 Keşan kazâsı : 227, 1338, 1364; — Kâdîlığı : 831, 1318; — kâdîsı : 227, 934
 keşîş(ler) : 558, 832, 1120, 1200, 1248
 keşîş-hâne : 1200; —yi hedm : 1200
 kethudâ : 60, 64, 71, 107, 120, 148, 161, 184, 445, 543, 586, 604, 693, 778, 795, 819, 847, 851, 862, 866, 870, 886, 888, 889, 902, 903, 904, 912, 914, 936, 941, 948, 957, 958, 960, 966, 968, 974, 980, 992, 999, 1008, 1013, 1023, 1026, 1027, 1035, 1046, 1048, 1052, 1058, 1072, 1074, 1081, 1083, 1098, 1100, 1111, 1117, 1120, 1122, 1125, 1127, 1128, 1129, 1138, 1139, 1140, 1142, 1154, 1156, 1182, 1198, 1202, 1221, 1230, 1233, 1237, 1238, 1241, 1273, 1278, 1293, 1418, 1420, 1446, 1465, 1471, 1477; — ve sübaşılar : 76
 kettân : 105, 425
 Keyhusrev Beğ, Melik, Gürcistân beğlerinden, İslâm'la müşerref : 247, 936
 Keyhusrev, İran'a tâbi Gürcü Beği : 638
 Keyl-i Kesîr(?) beği : 804
 keylolunmak : 226
 Keysân beği : 1029
 Keyvân Beğ, Hımıs Beği : 1165
 Keyvân, Alacahısâr Beği'nin Voyvodası : 527, 545
 Keyvân, Cezâyir Defter Kethudâsı : 291
 Keyvân, Çavuş : 1335
 Keyvân, emîn : 683
 Keyvân, müteveffâ Ca'fer'in mâlını gâret eden : 987
 Keyvân, Yani Reso'nun zabtettiği şâhînleri satın alan : 1183
 kible tarafı : 834
 Kible-i mutahhara taraflarına tavâf u ziyâret : 39
 kış örtüsü : 213
 kıfl : 1052
 kılâbdân : 162, 172, 800
 kılâguz(lar) : 6, 149, 174
 Kılıç(?), câriye, ehl-i fesâd tarafından kaçırılan, Ohri sn. : 1084
 kılıç : 217, 235, 255, 836, 883, 985, 1099; —a yarar yiğitler : 63; — ile cerhitmek : 719, 1305; — ile çalmak : 1348; — ile kovmak : 289, 290; — ile mecrûh : 366; — koymak : 819; —dan geçür(il)mek : 148, 365, 501, 653, 782, 1367
 Kınalı, harâmî, Karahısâr : 16
 kıntâr : 68, 93, 430, 433, 473, 554, 813, 838, 1071, 1314, 1324, 1336, 1365, 1469
 kır : 1111
 kıra çıkmak : 452, 463
 kırâ'et-i eczâ : 193
 Kırca Alî, müselleme, Tekeili kz. : 1181
 Kırca, zimmî, Akhısâr k., Aksarây sn. : 991

kırcan; — ağnâmı : 72; — koyun bakâyâsı : 72
 Kırçova nâhiyesi, Tırhala sn. : 1174, 1185; — kâdîsı : 72
 kırık akça : 546
 Kırım : 317, 452, 463; — şemhâli : 1186
 Kırkâhûr nâhiyesi, Malazgird sn. : 445
 Kırkçeşme, İstanbul : 1325; — suyu : 1325
 Kırkılı Cemâ'ati, Kaysariyye sn. : 1305
 Kırkkilise (sancağı) : 18, 576, 1326; — beği : 18, 165, 801, 998, 1327, 1426; — kâdîsı : 165, 998; —
 müsellemleri beğleri : 1429; — sancağı kâdîsı : 877; — sancağı müsellemleri : 1327; — sipâhîleri : 165;
 —'ye varınca yol üzerinde vâkı' olan kâdîlar : 1430
 kırmızı; — çuka kış örtüsü : 213; — kaftân : 576; — takya : 576
 Kırşehir (sancağı) : 372, 595; — beği : 206, 264, 453, 454, 594, 704, 705, 1015, 1165; — kâdîsı : 206, 264; —
 sancağı askerleri : 705; — sancağı kâdîları : 1165; — sancağı sübaşı ve sipâhîleri : 704
 kısâs; — it(dür)mek : 145, 459, 625, 793; — olunmak : 1450
 kısarak : 1002
 kış : 148, 1003, 1472
 Kış(?) karyesi, Draç kz., İlbasan sn. : 646
 kışlak(lar) : 445, 754
 kıtâl : 31, 82, 563, 664, 792, 1143, 1177, 1323, 1381
 kıvırcık; — ağnâmı : 72; — koyun : 72
 Kıyâsî, müfettiş, Hâslar Nâyibi : 834
 kız(lar); — almak : 1148, 1245; — çekmek : 966, 1036; — kapmak : 406; — tezvîc itmek : 1165; — uğurlamak :
 1171; —ı nikâhlamak : 1416
 Kızanlık kazâsı : 978
 kızıl bayrak : 1194
 kızıl üzüm : 568
 Kızılbaş kâdîsı : 103, 877, 899, 1268
 Kızılali-oğulları, hırsuz, İçil sn. : 1056
 Kızılbaş(lar) : 39, 189, 665, 695, 699, 864, 1186, 1295; — cânibi : 21; — serhaddi : 424; — tarafı : 247; —
 ülkesi : 695, 699; — vilâyeti : 445, 736; —'a çıkup gitmek : 445; —larun meyyitleri : 39; —lık : 1108,
 1295
 Kızılca müsellemler tâyifesi : 18
 Kızılhân, Tikrit sn. : 44
 Kızılhisâr; — karyesi, Ağrıboz cezîresi : 367; — Kal'ası : 348, 369
 Kızılkuy karyesi, Göynük kz., İznikmid kz. : 117
 Kızılminâre Mahallesi imâmı : 1436
 kîle : 56, 166, 261, 266, 621, 733, 751, 875, 916, 926
 kîse : 532, 571, 600, 616, 659, 810, 841, 855, 872, 880, 889, 906, 975, 1026, 1036, 1048, 1052, 1102, 1112,
 1150, 1202, 1203, 1229, 1250, 1283, 1352, 1470; —lenmek : 1239
 kiçirek tezkire : 282
 Kiği; — beği : 1165, 1279; — beği kethudâsı : 1278; — sancağı kâdîları : 1165
 Kili (kazâsı) : 73, 74, 75, 110, 1096; — Kâdîlığı : 1018; — kâdîsı : 74, 110, 111, 651, 1067, 1252, 1399; —
 Kal'ası beşlü ağası : 1224; — kirları : 1111
 kilid uvadmak : 1250
 Kilidü'l-Bahr; — dizdârı : 1419; — Kal'ası : 441
 kilindir : 826
 Kili; — sancağı : 182; — beği : 182, 392; — kâdîsı : 1224
 kilise bkz. kenîse
 Killi tâyifesi : 585
 kirâ : 560, 1071; — arabaları : 397; — devesi : 317, 318; — ile araba bulunmak : 397; — katırları : 115; —yla
 arabalar tedârüki : 1313

kirâcı : 71, 162, 172, 318
kirâs satmak : 1068
kireç : 1328, 1335
Kirelû karyesi bkz. Kirlova karyesi
kiremid; — bey' itmek : 1466; — işlenmek : 1466
Kirkoz, zimmî, Sulumanastır, İstanbul : 1264
Kirlova [/Kirelû] karyesi, Üsküb : 907, 924
kisb : 988; — ü kâr : 1018
Kisor nâhiyesi, Malazgird sn. : 445
kisvet : 1050; — giydürmemek : 1050
kitâbet : 1037, 1078, 1197, 1439; — hizmeti : 1439; — itmek : 734, 1442; — olunmak : 1439; —i âhara virilmek : 1048
Kite; — kazâsı : 41, 966; — kâdîsı : 41, 385, 405, 631, 658, 1068, 1167
Kiyev kasabası, Rusya : 1283
kizb : 474, 557, 615, 681, 686, 858
Klis; — sancağı : 776; — beği : 753, 776, 778, 801, 823, 1121, 1162, 1163, 1378, 1452; — beği kethudâsı : 941; — kâdîsı : 1163; — sancağı beği kethudâsı : 1237
Klozi Çartağı bkz. Papa Klozi Çartağı
knez : 501, 611, 1018
Koca (karyesi/nâhiyesi), Filorici Hâsları'ndan, Podgoriçe kz. : 501, 664, 743
Koca Beğ, ehl-i fesâddan Yûsuf'un evine kız getirdiğini ileri süren, Sultân k., Aksarây sn. : 991
Koca Beğ, eşkiyâ, Dulkâdir-oğlu Şâh Alî Beğ'in oğlu : 522, 523, 822, 898
Kocaili; — sancağı : 34, 139; — beği : 117, 131, 132, 206, 243, 283, 397, 543, 560, 612, 626, 627, 932, 1165; — beği kethudâsı : 139, 543; — sancağı kâdîları : 206, 560, 912, 1165
Koçak, dârende, ehl-i fesâd tarafından evi basılan ve babası öldürülen, Tekfurgöli : 1074
Koçanya kâdîsı : 1291
Koçhisâr kâdîsı : 316
Koçi Çavuş, İlbasan Muhâfızı : 222, 365
koçi : 239, 829
koğuş kat'ı : 626
Kokar Limanı, Arkadya kz. Mora : 1149
kol oğulları : 240
Kolçın karyesi, keferesi isyân eden karye, Dukagin : 782, 788
Kolomse karyesi, Filorici Hâsları'ndan, İskenderiyye sn. : 502, 664
Koloz İskelesi : 489
Komoran : 147, 151, 152, 286, 303, 306, 411, 796, 1389; — beği : 780; — hâfızı : 747; —'a varınca yol üzerinde (vâkı') olan beğler ve kâdîlar : 759, 760, 765
Kondo, kâfir, İne k., Edirne kz. : 249
Koniçe kâdîsı : 1162, 1163
Konrapa kâdîsı : 139, 626
Konya; — sancağı : 454, 522, 595, 704; — kâdîsı : 415, 740, 1050; — Kal'ası : 822; — kilesi : 166; — Mahkemesi : 917; — sancağı kâdîları : 1165; — Seferi : 860
Kopan : 1389; — beği : 1156; — Kal'ası : 1389
Kopana karyesi, vakıf karye, Karaferye kz. : 593
kori : 949, 1111; — ağaçları : 813; —ya odun için varmak : 1096
Kori, mevkı' adı, Bender : 1096, 1111
korıcı ta'yını : 949
Koritos nâhiyesi, Mora sn. : 1174, 1185
Korkmaz, za'îm, Erzurum vt. : 260
Koron kâdîsı : 1286

Koroz karyesi, Kefe sn. : 1311
korsan; — gemileri : 252, 1211, 1428; — levend gemileri : 536, 1214, 1215; — levend kayıkları : 126
Kosta veled-i Yorgi, zimmî re'îs : 885
Kosta, dârende, zimmî re'îs, Vize sn. : 1093
Kosta, Mi'mâr, Ayamavra'ya getirilecek su işiyle görevli : 273
Kosta, zimmî, Cum'abâzârı kz. : 579
Kosta, zimmî, şirret ü şekâvet üzere olan, Likorana k., Salina kz. : 812
Kosta, zimmî, Tekfurtağı ks. : 1330
Kostaniçe Kal'ası, Bosna : 1046
Kostantın, evi basılan, Kesterye kz. : 1170
Kostantiniyye : 1, 5, 49, 89, 101, 105, 125, 129, 134, 137, 145, 175, 216, 230, 251, 275, 282, 309, 323, 333, 349, 370, 371, 383, 403, 424, 427, 429, 435, 445, 471, 536, 541, 550, 560, 585, 586, 594, 603, 641, 717, 723, 732, 740, 742, 757, 779, 796, 801, 802, 834, 950, 954, 961, 980, 1013, 1021, 1071, 1075, 1112, 1120, 1126, 1137, 1165, 1280, 1291, 1352, 1395, 1399, 1413, 1434; — el-Mahrûse : 1383; —tü'l-mahmiyye : 72
Kostariçe karyesi, Salina kz. : 812
Kotor Kal'ası : 178, 1123
Koturdere beği : 1029
kovan; — sirkati : 432, 579; —ları alınmak : 261
koy : 945
Koyluc Kal'ası dizdârı : 875
Koyluhısâr; — kazâsı : 480; — kâdîsı : 427
koyun(lar) : 9, 74, 108, 165, 173, 179, 289, 290, 300, 379, 393, 398, 445, 446, 536, 579, 654, 660, 668, 870, 877, 878, 952, 953, 1007, 1031, 1033, 1099, 1245, 1277, 1326, 1333, 1334, 1406, 1407, 1408, 1430, 1439; — almak : 398; — bakâyâsı : 72; — beslemek : 1252; — bey'ı : 1407; — boğazlat(dur)mak : 1031, 1406, 1408, 1430; — celebleri : 1018; — cem' etmek : 89, 210; — ehli : 1018; — emîni : 47, 72, 363, 438, 877, 952, 998, 1065, 1326; — eti : 525; — gâreti : 795; — geçürmek : 398; — gönderilmek : 1410; — harcı : 187; — hıdmeti : 1326; — hıfzı : 1326, 1327; — ihrâcı : 47, 109, 952, 1031, 1033; — irsâli : 1065; — muzâyakası : 1410; — sâhib(ler)i : 1031, 1033; — salmak : 1449; — sat(dur)mak : 1031, 1252; — sirkati : 222, 660; — tedârüki : 1410; — uğrakları : 1326; — ve keçi irsâli : 165; — vekîlleri : 1031; — virmek : 47; — zâyî' u telefî : 1326; —er(ler)i : 452, 463, 1018, 1252; —ları sürdürmek : 754, 1333; —ları ve tavarları yörenler : 179; —ların yağmâlamak : 795
Koyunyalılar karyesi, Mağnisa kz. : 327
kozalak : 20, 859, 872, 880, 906, 975, 1150, 1203, 1283, 1470
köhne kenise : 282
Köleoğlu, maktûl, Bilvîrân kz. : 1198
Kömeli karyesi, Zağra-i Atîk kz. : 103
kömür : 166; — dökmek : 166; — yükletmek : 166
Köpekci karyesi, Zağra-i Cedîd kz. : 391
Köprilü kâdîsı : 72, 1295
köprü(ler) : 273, 954, 1003; — yapmak : 1426; — tedârük olunmak : 1429
Körfös İskelesi, İznikmid kz. : 40
Körföz semtleri, Venedik'e tâbi : 1425
Köseevhadlu karyesi, Keşan kz. : 934
Köseler karyesi, Yenice-i Zağra kz. : 103
Köstendil : 994; — kâdîları : 167; — sancağı askerleri : 1379; — sancağı beği : 167, 246, 833, 1134, 1143, 1152, 1189, 1280, 1295, 1380; — sancağı beğleri : 1371
köy; — basmak : 506, 782; — kethudâları : 224; — kondurmak : 978; — şeneltmek : 978; —lere âdem salmak : 698
Köybınar kazâsı, Çernovi kz. : 1397
Köyceğiz kâdîsı : 159, 535, 933
Kraguyefçe kasabası, Semendire sn. : 849

kral : 147, 151, 158, 519, 640, 742, 760, 765, 790, 796, 807, 814, 819, 828, 835, 921, 957, 960, 967, 975, 1009,
 1010, 1045, 1126, 1134, 1150, 1152, 1157, 1187, 1201, 1202, 1245, 1422; — âdemleri : 792; — ilçisi :
 20; — larun evlâd u ahfâdı : 306; —lık : 1152; —lıktan el çekmek : 20; —un leşkери : 1351
 Kral-oğlu : 32, 147, 149, 151, 152, 207, 259, 263, 411, 520, 639, 738, 790, 792, 797, 798, 807, 808, 809, 815,
 817, 819, 825, 828, 835, 837, 856, 923, 957, 1134, 1140, 1142, 1143, 1150, 1154, 1160, 1202, 1351,
 1376, 1378, 1383, 1384, 1392, 1470, 1472; — âdemleri : 785; — leşkери : 1188; — memleketi : 792; —
 'nun babası : 520; —'nun beğleri : 520; —'nun kal'aları : 1134; —'nun kadîmî beğleri : 785
 Kralbağçesi mahalli, Budun vt. : 1148
 Kratin, zimmî, Prepolya kz. : 71
 Kratova kâdîsı : 527, 659, 924, 994, 1250, 1400
 Kruşe karyesi, Filorici Hâsları'ndan, İskenderiyye sn. : 502, 664
 Kubâd Çavuş, hüküm verilen : 186
 Kudüs-i Şerîf (livâsı/sancağı) : 49, 51, 52, 55, 56, 66, 67, 113, 240, 442, 558, 757, 796, 1344; — sancağı
 kâdîları : 1165; — beği : 50, 55, 56, 104, 113, 919, 1165; — kâdîsı : 50, 55, 56, 67, 104, 113, 193; —
 Kal'ası : 49, 57; — Kal'ası erenleri : 57; — sübaşısı : 104; — yolu : 240; —'deki Hurrem Sultân Imâreti
 Evkâfı : 50, 51, 52; —'in suyu ihrâcâtı : 49
 kûhistân : 506, 538; — ü sengistân : 1056
 kul(lar) (tâyifesi) : 17, 31, 100, 143, 192, 267, 439, 486, 487, 511, 531, 532, 565, 600, 653, 654, 668, 697, 789,
 1206, 1242, 1300, 1320, 1388; — bahâsı : 19; — gedüğü : 451; — gedüğü ta'yîni : 450; — gönderilmek :
 641; — irsâli : 412; — katli : 19; — mevâcibleri : 532; — ta'yîn itmek : 688; — tâyifesinün istihdâmı :
 600; — yazımı : 412, 600; — karındaş(lar)ı : 240, 412; — oğlu : 412, 836; — a ulûfe virmek : 1048
 Kula; — kazâsı : 573; — kâdîsı : 573, 615, 908, 909, 1390, 1417; — kazâsı halkı : 573
 kulağuz : 170, 308
 Kulaksuz, katl olayına karışıp hapsedilen, İstanbul : 850
 Kulb kazâsı, Diyârbekir : 832
 kule binâsı, İskaradin kz. : 1121
 kullar kâtibi : 100
 kuma oturmak : 1047
 Kumâme; — mahsûlî : 193; — tevliyeti vakfı : 67; — ziyâreti : 757
 kumarbâz : 938
 Kumartaş karyesi, Aksarây sn. : 991
 kumâş(lar) [/akmiş] : 162, 172, 194, 274, 333, 640, 800; — ve kuşak işleyen dezgâhlar : 800
 Kumrı, Pervâne adlı kişinin hâtûnu olup bir miktar para ile kaybolan, Podgradya k., Foça kz. : 985
 Kur'ân-ı Azîm; — tilâvet idenlere zulmitmek : 1100; — tilâvet idenleri katlitmek : 1100; — tilâvet itmek : 1200
 kurâ bkz. karye
 kurbân : 1036
 kurbet bkz. gurbet
 Kurd Bâlî, Çernovi kz. : 1397
 Kurd Beğ, Husrev Paşa oğlu, Camcıhacıali mh., İstanbul : 1022
 Kurd Kethudâ : 79, 226, 252, 283, 361, 444, 453, 455, 504, 510, 514, 521, 575, 626, 627, 766, 862
 Kurd Sübaşısı : 602
 kurd; — derisi : 239; — kürki : 239
 Kurd, Dîvâne, ehl-i fesâd, Bozöyük k. : 469
 Kurd, Dîvâne, Sübaşısı k., harâmî, Yenice-i Zağra kz. : 103
 Kurd, ehl-i fesâd, oğlancık ayartan, Ohri sn. : 1082, 1085
 Kurd, gemi re'îsi : 423
 Kurd, kefil, Âdilhân k., Gelibolu kz. : 1338, 1364
 Kurd, mektûb getiren, hüküm verilen : 1268
 Kurd, Pîr Ahmed-oğlu, ehl-i fesâd, küreğe gönderilen, Karahısâr-ı Sâhib : 910
 Kurd, şahidlik eden, Ohri sn. : 1084
 Kurdbaş karyesi, Kırşehir sn. : 264

Kurdkulağı mevkı'ı, Dulkâdir vt. : 301
 kurı üzüm : 568, 1267
 kurşun : 838; —dan akça kesmek : 167; —lı gemi küreği : 213
 Kurşunlu; — kazası : 794; — Kâdîlığı : 1347; — kâdîsı : 794, 869, 935
 kuşak : 162, 333, 1347; — işlenen dezgâhlar : 162, 172, 800
 Kutbüddîn, câbî, Atala kz. : 1417
 Kutbüddîn, câbî, şerîr, Kula sn. : 573, 615
 Kutbüddîn, hüküm verilen : 1442
 Kutbüddîn, Muhyiddîn Çelebî'nin oğlu, Camcıhacıali mh., İstanbul : 1038
 Kutlu, zimmî, İspir sn. : 210
 kutnı : 333
 kuttâ'u't-tarîk : 117, 206, 243, 301, 337, 390, 604, 641, 644, 646, 657, 1465
 kuyu : 1054; — suları : 113
 Kuyucak karyesi, Saravalos kz. : 1275
 kuyumcı : 924
 kuzât : 328, 545, 1268, 1426
 kuzı(lar) : 446, 536, 877, 878, 1007
 Kuzvîrân karyesi, Bilvîrân kz., Karaman vt. : 526
 Küçük Alî, harâmî, Karahısâr'da bâzergân basan : 15
 Küçük Alî, sipâhî, tarlasında mermer çıkan, Göçeri k., Yenişehir kz., Selanik : 1128
 Küçük Ardahan; — beği : 1165; — Ekrâd beği : 888; — sancağı kâdîları : 1165
 Küçük Kanta karyesi, Dukagin : 538, 782, 788
 Küçük Meridid karyesi, Dukagin : 782, 788
 küçük ağaçları büyüklerin arasına katmak : 1093
 Küçük-zâde, Mevlânâ, Gelibolu Kâdîsı : 659
 Küçükborlu : 662
 Küçükgömük karyesi, Kite kz. : 405
 küfelâ : 4, 552, 979
 küffâr bkz. kâfir
 küfr-gûy : 1312
 küfre rızâ virmek : 1345
 küllî fesâd : 785
 Kündebâzoğlu, matrabâz, İzmir kz. : 568
 küp : 826
 küpe : 647
 Küplüce karyesi, Ahyolu kz. : 1091
 Kürd Hasan-oğlu, Cebile Hâsları Mukâta'ası Mültezimi : 410
 Kürd(ler) [/Ekrâd] (tâyifesi) : 63, 427, 1100; — beğleri : 173
 Kürdistân : 796; — beğleri : 1030; — sancakları : 276
 Küre : 346, 1234, 1244; — kâdîsı : 229, 346, 408, 717, 935
 Küre-i Ma'mûre; — kâdîsı : 1266; — nâzırı : 1266
 Kürecik Ma'âdini : 621
 kürek : 494, 1146; —e getirilmek : 1151, 1222; —e gönder(il)mek : 29, 121, 183, 244, 300, 511, 535, 596, 630, 669, 670, 691, 910, 933, 949, 1042, 1170, 1195, 1198, 1294, 1310, 1347; —e kon(ıl)mak : 29, 98, 159, 169, 183, 185, 197, 202, 212, 234, 244, 346, 396, 431, 474, 495, 512, 526, 537, 540, 564, 572, 579, 603, 611, 613, 632, 636, 649, 656, 678, 812, 852, 873, 891, 892, 911, 916, 920, 931, 938, 946, 951, 988, 989, 991, 1001, 1002, 1004, 1014, 1024, 1025, 1042, 1056, 1061, 1070, 1193, 1195, 1197, 1198, 1223, 1236, 1254, 1265, 1285, 1304, 1360, 1400, 1401; —e koş(ıl)mak : 369, 1131, 1275; —e koymak : 48, 1005; —e virilmek : 988; — çek(dür)mek : 305, 311, 988; — irsâli : 1290; —den halâs : 494; —den itlâk : 29, 305; —de olmak : 854

kürekci(ler) (tâyifesi) : 168, 254, 293, 326, 330, 364, 473, 489, 554, 714, 733, 751, 830, 1005, 1107, 1131, 1231, 1469; — ihrâcı : 830; — irsâl ü îsâli : 714; — ta'yîni : 930; — tedârûki : 256
kürk : 1283
Kütâhiyye : 192; — kâdîsı : 5, 7, 913, 1390; — kâdîsı nâyibi : 5; — Kal'ası : 1042; — Mahkemesi : 7; — müsellemleri : 1390; — piyâdeleri : 1390; — sancağı kâdîları : 1165

Lâcân sancağı : 695, 699
Ladik; — kazâsı : 1234, 1244; — kâdîsı : 1449
lahm-i meyyite bey'ı : 449
Lahsâ : 796, 1139; — beği : 600; — beğlerbeğisi : 340, 661, 762, 1138; — beğlerbeğisi kethudâsı : 1139
Lako, Sopani k., Görice kz. : 495
Lala : 101, 208, 327, 461, 741, 743, 866, 914, 937, 968, 1039, 1042, 1055, 1131, 1216, 1232, 1395, 1440; — hâsları : 327
Lankaza(?) karyesi, Selanik : 1135
Lapseki; — kasabası : 1302; — kâdîsı : 312, 731
Lârende; — kazâsı : 544, 583, 1107; — kâdîsı : 1107; — kazâsı nâyibi : 1107
Laskari, zimmî, kallâb, Lankaza(?) k., Selanik : 1135
Latîf, Behisni Kâdîsı Haydar'ın Kethudâsı : 1231
Lazar, Beç kralının herseği : 807, 811
Lâzikıyye : 585; — kâdîsı : 585, 892; —'nün hâs kal'ası : 585
Leccûn; — sancağı : 240; — beği : 240, 1165; — menzili : 1433; — sancağı kâdîları : 1165
Lefke kasabası : 1296
lehv ü sâz : 657
Lence, eşkıyâ, Boğdan : 975
Leskofça karyesi, Tırnovi kz. : 1020
leşker : 32, 158, 259, 332, 790, 797, 798, 814, 815, 817, 819, 835, 839, 921, 957, 960, 1009, 1045, 1134, 1152, 1154, 1157, 1188, 1202, 1203, 1245, 1351, 1381, 1383, 1388, 1393, 1470, 1472; — cem'ı : 259, 628, 737, 785, 1475; — göndermek : 147, 795; — irsâli : 1392; — serdârları : 1350; — tedârûki : 1045; — zahîresi : 1470; —i İslâm : 811; —i melâhûde : 693; —i kaldırmak : 1350, 1351
levâzim ü mühimmât : 318, 413
Levend Beğ [Levend Melik] , Gürcistân beğlerinden : 693, 863, 867, 872, 874, 880, 1006
Levend Melik bkz. Levend Beğ
levend(ler) [Levendât]: 154, 181, 217, 311, 393, 527, 536, 563, 656, 773, 833, 899, 1007, 1060, 1297, 1416, 1462; — gemileri : 305, 367, 536, 562, 773, 1214, 1215; — kâfirler : 188, 949; — kayığı : 348, 367, 369; — re'îsler : 429, 976, 977, 1317, 1425; — ü korsan : 1303; —in cem'ı : 311; —in hıfz olunması : 785; —lik : 832; —lere ıyâl çekdirmek : 1416
levendât bkz. levend
Leyh (vilâyeti) : 17, 178, 179, 180, 192, 320, 359, 651, 652, 653, 1096, 1111, 1475; — cânibi : 192, 317, 318; — esîri : 180; — ilçisi : 97, 196, 322, 359; — kralı : 97, 178, 191, 194, 201, 304, 320, 322, 357, 358, 530, 628, 975, 1245, 1283; — oğlanı : 359; — sınırı : 179, 191, 357; — toprağı : 179
leyl ü nehâr; — etrâf ü cevânibe göz kulak tutmak : 1393; — telbîsâta sülûk itmek : 767
Leyne nâhiyesi, Bozüyük kz. : 891
libâs değışdirmek : 551
Lika, zimmiyye Ate'nin anası, Sodin ks., Lipova sn. : 1441, 1456
Likorana karyesi, Salina kz. : 812
liman : 28, 680, 715, 1149, 1311, 1479; — hıdmeti : 715; — [inşâsı] : 715
Limni; — kazâsı : 226, 343; — dizdârı : 1263; — kâdîsı : 885, 1183
Lipova; — sancağı : 1233; — beği : 406, 808, 1140, 1141, 1257, 1375; — kâdîsı : 1441, 1456; — sancağı askeri : 1375

livâ tevcihi : 879
Livâne; — beği : 1345; — kâdîsı : 1345
Lofça kâdîsı : 953
Lokaç, zimmiyye Ate'nin kardeşi, Sodin ks., Lipova sn. : 1441, 1456
Lonya karyesi, Antâliyye : 1440
Loposta tarafları, Boğdan : 1111
Lora karyesi, Ohri sn. : 506
Loro(?) Yuvan, zimmî, ev basan, İsavriye k., Görice kz. : 431
Lotsa Talpaş, Evhad k., Solnok sn. : 663, 675, 1293
Lovik Yuvan, zimmî, Sodin ks., Lipova sn. : 1441, 1456
Luka, Baküs oğlu, zimmî, kallâb, Tatarbâzârı kz. : 1274
Luka, kâfir, tarîk-ı âmm üzerinde ev binâ eden, Sulumanastır, İstanbul : 1264
Lûristân : 796; — hâkimleri : 424
Lutfî Beğ, Bâlîs Beği : 1165
Lutfî Çavuş : 460
Lutfî, Kara, Bağdâd Yesâr Kulları Kethudâsı : 187
Lutfî, Kebekenîse k., Mağnisa kz. : 327
lûle : 273
Lvov Kal'ası, Lehistân : 530

mâ'-i şitâ : 113
ma'âdin nâzırı, Novaberde : 508
Ma'arra; — beği : 1165; — sancağı kâdîları : 1165
ma'âş(lar) : 440, 448, 538, 657, 690, 789; — muzâyakası : 448, 789
ma'ber(ler) : 759, 760, 765, 1172
Macar (tâyifesi) : 141, 261, 868, 906; — beğleri : 815; — leşkeri : 1202
Macuralu : 1291
ma'den : 508, 961, 962, 1412, 1447; — hıfz u hırâseti : 728
Ma'den, evi basılan, Sinob kz. : 764
Mager Gürko, kâfir, Bojor varoşi sâkinlerinden, Tımişvar vt. : 406
mağlûb; — u makhûr : 802; — u mukahhar : 1367
Mağnisa (kazâsı) : 84, 327, 896, 1043, 1316, 1382, 1478; — kâdîsı : 69, 908, 909, 1055, 1417; — Kal'ası : 27;
— müftîsı : 1055; —'daki Hafsa Sultân Imâreti : 84
Mağrib Trablusı beğlerbeğisi; — : 1035, 1115, 1184, 1464; — kethudâsı : 1035
mahall-i nizâ' : 474
mahalle imâmı : 1436
mahallinde siyâset (itmek/olunmak) : 101, 243, 1317
Mahbûb, Kara Mehmed oğlu, ev basıp adam öldüren, Tekfurgöli : 1074
mahbûs(lar) : 27, 42, 60, 103, 133, 372, 402, 422, 424, 470, 534, 545, 572, 632, 656, 662, 669, 676, 703, 712,
713, 753, 772, 773, 774, 776, 780, 794, 825, 880, 883, 974, 986, 1032, 1069, 1076, 1083, 1088, 1089,
1090, 1091, 1133, 1135, 1162, 1165, 1199, 1254, 1274, 1284, 1312, 1338, 1395, 1396, 1400, 1440, 1451;
— ıtlâk itmek : 773; — re'îsler : 419; — larun gemiye irsâli : 656
Mâhî Hâtûn, dârende, Mısır Kal'ası erenlerinden Alf Bâlî'nin anası : 29
mahkeme : 380, 833, 917, 930, 1107, 1390; — basmak : 174, 431, 722, 1100, 1304; — nâyibi : 585; — ye hücum
itmek : 1341
mahlûl; — gedük(ler) : 63, 482, 752, 775; — tîmâr : 277; — âtdan tîmâr virmek : 633
mahlût meclisler : 1297
mahmil : 761

Mahmûd Beğ Evkâfı, Hâslar kz. : 309
Mahmûd Beğ, Canik Beği : 1165
Mahmûd Beğ, Çorum Beği : 42
Mahmûd Beğ, Hamâ Beği : 1165
Mahmûd Beğ, İstolni Belgrad Beği : 1156
Mahmûd Beğ, Karahısâr-ı Sâhib Beği : 1471
Mahmûd Beğ, sâbık Budun Beğlerbeğisi : 645
Mahmûd Beğ, Segedin Beği : 1156
Mahmûd Beğ, Sis Beği : 1165
Mahmûd Beğ, Solnok Beği : 17
Mahmûd Beğ, Şirvi Beği : 1029
Mahmûd Beğ, Usturgon Beği : 835
Mahmûd Beğ, Vize Sancağı Beği : 801, 949
Mahmûd bin Çingene, Kara, Susıgırı k., Manyas kz. : 567
Mahmûd Çavuş, Dergâh-ı Mu'allâ Çavuşu : 22, 23, 24, 25, 26, 347, 393, 528, 546, 615
Mahmûd Çavuş, Dergâh-ı Mu'allâ Çavuşu : 908, 909, 1031, 1033, 1165, 1417
Mahmûd Çavuş, Dergâh-ı Mu'allâ Çavuşu, Koyun Emîni : 47, 952
Mahmûd Çavuş, Hacı, Dergâh-ı Mu'allâ Çavuşu : 594, 620, 621
Mahmûd Çavuş, Vezzân, hüküm verilen : 288, 559, 1135, 1196, 1274
Mahmûd Çelebî, hüküm verilen : 1113
Mahmûd Çelebî, Mehmed Paşa Tezkirecisi : 846
Mahmûd Kethudâ, Burdur'da sâkin : 5
Mahmûd Paşa, sâbık Yemen Beğlerbeğisi : 894, 895, 1331
Mahmûd Sübaşı, Nevesin ks. : 202
Mahmûd, Abdullâh oğlu, Ferhâd Beğ'in adamı : 129
Mahmûd, Abdullâh oğlu, Tırhalalu, Ferhâd Beğ'in adamı : 129
Mahmûd, Abdülbâkî oğlu, Camcıhacıali mh., İstanbul : 1022
Mahmûd, Alî Çelebî'nin adamı, Diyârbekir vt. : 529
Mahmûd, Anadolu Beğlerbeğisi : 634
Mahmûd, Cezâyir-i Garb Beğlerbeğisi Hasan Paşa'nın oğlu : 1049
Mahmûd, Çeribaşı, Drama kz. : 499
Mahmûd, Dergâh-ı Mu'allâ silahdârlarından : 851
Mahmûd, Dergâh-ı Mu'allâ yeniçerisi : 422
Mahmûd, Dîvâne, Alacahısâr Sancağı Beği Rüstem'in adamı, Alacahısâr sn. : 527
Mahmûd, Dîvâne, sipâhî, dârende : 1001
Mahmûd, Emîn, Mısır'da sürgün bulunan : 416
Mahmûd, Hacı, Haleb Un Kapanı Mültezimi : 114
Mahmûd, Hatîb, Nâ'ib, Kartine Kal'ası, Mora sn. : 903
Mahmûd, Horos, ehl-i fesâd, Nevesin ks. : 202
Mahmûd, hüküm verilen, Tekeili : 1181
Mahmûd, Imâret-i Âmire Evkâfı Mütevellîsi : 387, 539, 885
Mahmûd, İznik kz. : 647
Mahmûd, Kara, levend re'îs, Südde-i Sa'âdet'e gelmesi istenen, Rodos : 305, 948
Mahmûd, katl zanlısı, Geyiklûbaba k., İnegöl kz. : 629
Mahmûd, Kaynarca-zâde, kâtil, Berkofça kz. : 1166
Mahmûd, Kaysariyye Alaybeğisi Sinân'ın kardeşi : 598
Mahmûd, kul, Semendire sn. : 607
Mahmûd, kuttâ'u't-tarîk, Çorum sn. : 641
Mahmûd, mahzar getiren ve hüküm verilen, Şam : 1086
Mahmûd, Malâtıyye beğinin adamı, hüküm verilen : 657

Mahmûd, Mevlânâ, Avrethisârî Kâdîsı : 310
 Mahmûd, Mohac kâdîsı : 251
 Mahmûd, Muhyiddîn Çelebî'nin vârisi, Camcıhacıali mh., İstanbul : 1038
 Mahmûd, Muhzır, na'lbend : 7
 Mahmûd, Mustafâ Çavuş-oğlu, hüküm verilen : 1406
 Mahmûd, Pîr, kuttâ'u't-tarîk, Çorum sn. : 641
 Mahmûd, Rodoslu : 473
 Mahmûd, Sağ-bölük ulûfecilerinden, hüküm götüren : 387, 407
 Mahmûd, Sipâhî Kâtib Ahmed'in kardeşi : 342
 Mahmûd, sübaşı, Şehirköy kz. : 289
 Mahmûd, yeniçeri, Midillü : 371
 Mahsud, zimmî, Kaysariyye sn. : 1305
 mahsûl [/mahsûlât] : 51, 52, 369, 390, 468, 524, 660, 964, 1079, 1102, 1306, 1354, 1404; — hâsıl olmak : 46; — tahsîli : 524; —i evkâf : 466; —i hubûbât : 245; —i kazâyâ : 328; —i öşr : 1434; —i vakf : 591; —i vakfı hamra virmek : 1060; — zabtirmek : 367; —un vakfa zabtolunması : 51; —un cem' u zabtı : 348
 mahsûlât bkz. mahsûl
 mahûf u muhâtara : 549, 978, 1058, 1209, 1253
 mahzar : 113, 908, 1417
 mahzen : 484, 1052, 1167
 ma'îşet : 1469
 makâbir : 576; —e zarar virmek : 1405
 Makali Mali(?) âsîleri : 826
 Makâm-ı; — Hanbelî : 93, 95; — Hanîfî : 93; — Mâlikî : 93, 95; — Şâfi'î : 93, 95
 Makâmât-ı Erba'a [/Dört Makâm] : 93, 95
 Makâmât-ı Şerîfe : 93
 makâmât-ı mübâreke : 95
 Makartek(?) bkz. Kakarik(?) karyesi
 makberden meyyit çıkarıp başın kesmek : 571
 makbereleri cebren zirâ'at etmek : 593
 makbûl ü mesmû' : 877
 makreme : 833, 1193
 Maksimilyanoş Kral [/Ferenduş-oğlu], Beç [/Nemçe] ve Alaman Kralı : 20, 147, 151, 152, 158, 175, 303, 306, 368, 738, 763, 779, 780, 781, 785, 796, 1350, 1383; —un ilçisi : 20
 Maksûd Alî, Korcî, şâhın adamlarından : 1432
 Maksûd Çavuş, Dergâh-ı Mu'allâ Çavuşu : 982, 1307, 1308
 Maksûd Kethudâ, hüküm verilen : 1467, 1468
 Maksûd, Murâd oğlu Mehmed'in kardeşi, tîmâr tevcih olunan, Erzurum : 883
 maktû' : 725; — mahsûl : 367
 maktûl : 19, 62, 148, 235, 403, 428, 556, 571, 629, 635, 656, 858, 945, 984, 1207, 1273, 1347, 1451
 mâl(lar) : 44, 419, 439, 459, 467, 533, 547, 591, 596, 602, 615, 647, 664, 785, 857, 863, 867, 871, 899, 914, 919, 957, 979, 984, 987, 1037, 1074, 1079, 1091, 1102, 1107, 1132, 1169, 1182, 1197, 1249, 1261, 1354, 1361, 1434, 1440, 1449, 1463, 1473; — cem' u tevfir ü teksîri : 205; — cem'ı : 795; — defterdârı : 205; — gâreti : 365, 393, 459, 529, 652, 664, 795, 1403; — gasbı : 222; — kâtibleri : 205; — tahsîli : 49; — ü esbâb : 589, 735; — ü esbâb gâreti : 529, 657; — ü menâl : 44, 304; — zâyî'âtı : 518; —ı gâyib : 208, 209; —ı gâyib iltizâmı : 351; —ı mukâta'a : 410; —ları ve esvâbları alınmak : 206; —ların almak : 44; —ların ve tavarların gâret itdürmek : 653
 mâl-ı mîrî : 143, 445, 480, 485, 529, 571, 654, 668, 722, 1015, 1071, 1133, 1138, 1181, 1194, 1309; — sirka eylemek : 1004; — tahsîli : 529, 664, 812, 1309, 1440
 mâl-ı vakf : 50, 51, 52, 53, 55, 57, 58, 59, 414, 507, 539, 637, 756, 855, 1052, 1060, 1104, 1129, 1182, 1295; — bakâyası : 54; —ı ekl ü bel' etmek : 637; —un tahsîli : 51

Malâtıyye (sancağı) : 1221; — beği : 206, 235, 657, 681, 735, 1165, 1221, 1403; — beği kethudâsı : 681; — kâdîsı : 206, 235, 657, 681, 735, 1221, 1229, 1231, 1316, 1403; — sancağı kâdîları : 1165

Malazgird; — eyâleti : 1029; — Kal'ası : 445; — Kal'ası erenleri : 1072; — Kal'ası kethudâsı : 1072; — nevâhîsi : 445; — sancağı beği : 445, 1072, 1165; — sancağı kâdîları : 1165

mâldâr : 1439; — kefillü kimesne : 488; — u mütemevvil kefiller : 467; — u mütemevvil tâcir-oğulları : 775

Malıkolı(?) mevkî'ı bkz. Malıkorlı(?)

Malıkorlı(?) [/Malıkolı(?)] mevkî'ı, Karasu yakınlarında : 834

mâlikâne : 279; — tasarruf : 369; — yazılmak : 279

Mâlikharman(?) karyesi, Yaban-âbâd kz. : 1306

Malindol(?) karyesi, Memleha-i Zîr, İzvornik sn. : 1277

Mâliyye : 714, 723, 1104

Malkoç Beğ, Lipova Sancağı Beği : 808, 1140, 1141

Malkoç Beğ, Sirem Beği : 1375

Malkoç, Dergâh-ı Mu'allâ Çavuşu, hüküm götüren : 189, 206, 937, 944

Malkoç, sipâhî, İstanbul zahîresi için koyun getiren : 9

Malta : 1208, 1209, 1211, 1359, 1479; — Kal'ası : 429, 454, 565, 595, 902, 906, 976, 1216; — Kal'ası'nun feth u istihlâsı : 429, 562, 565; — Kal'ası'nun fethi : 976, 1423; — Kal'ası'nun kal' u kam'ı : 454, 595; — Kal'ası'nun muhâsarası : 976, 1424, 1477; — muhâsarası : 1217

Mamış karyesi, keferesi isyân eden, Dukagin : 782, 788

Mamo, Mîr, Atak Beği : 462

Mâmrevân; — beği : 1029, 1165; — sancağı kâdîları : 1165

ma'mûr u âbâdân olmak : 73, 1017

Ma'mûriyye Kal'ası : 6, 86, 164, 170, 174, 308, 715, 918, 983, 1016; — Limanı : 715

Manastır kâdîsı : 72, 818

manastır : 1200, 1248, 1474; — keşîşleri : 1248; — zimmîleri : 1474

Manavgad; — kazâsı : 544, 583; — kâdîsı : 1181

mança : 806

mandıra : 249, 584, 725, 1155

Mandra karyesi, Dimetoka kz. : 945

Mankaç Kal'ası, Erdel : 921

mankır : 220

Mankirman Kal'ası : 1245

Manküb Kâdîlığı : 1311

Manok, zimmî, Moskov'a ticâret için giden : 1245

Manol Mol, zimmî re'îs, hüküm yazılan : 1094

Manol Re'îs, zimmî : 1063

Manol veled-i Dimitri, zimmî, re'îs : 885

Manol, çobân, zimmî, akçası alınan, Çorlu kz. : 1069

Manol, dârende, zimmî re'îs, Vize sn. : 1093

Manol, zimmî, kallâb, Lankaza(?) k. : 1135

Manota, zimmî re'îs, hüküm yazılan : 1094

mansıb : 47; — u dirlikleri âhara tevcih idilmek : 1371; —ı alınmak : 47, 226, 239, 387, 445, 1344

Mansûr Beğ, Bârgîri ve Koturdere Beği : 706, 1029

Mansûr bin Rebî'a, Safed sn. : 428

mansûr u muzaffer : 1367

Mansûr, Alî oğlu, Yanbolılu, dârende Hüseyin Beğ'in adamı : 129

Mansûr, Cebel-i Kesrevân Emîni : 732, 1194

Mansûr, Hacı, arz getiren : 212

Mansûr, Kabûr Beği : 736

Mansûr, Mar'aş Çavuşları Kethudâsı : 96

Mansûr, Mültezim, Hubûl nh., Haleb vt. : 571
 Mansûr, tûmâr tevcîh edilen, Haleb : 590
 Manyas Kapusu, Edirne : 691
 Manyas; — kazâsı : 43, 567; — kâdîsı : 43, 87
 Mar'aş; — sancağı : 161; — beğlerbeğisi : 161; — beğlerbeğisine varınca yol üzerindeki kâdîlar : 1034; —
 çavuşları : 96; — çavuşları kethudâsı : 96; — kâdîsı : 1231; — sancağı kâdîları : 1165
 Marçilya şehri, Fransa : 1359, 1362, 1398
 Mardiyus, Keşîş, ehl-i fesâd kefereden, Van : 1120
 Mari, ehl-i fesâd kefereden, Van : 1120
 Marko, kâfir, Rodos : 1401
 Markovaz karyesi, Edirne kz. : 249
 Marmara kâdîsı : 27, 185, 1012
 Martenik(?) karyesi, Podgoriçe kz., İskenderiyye sn. : 501
 Martiş karyesi, Debri kz. : 460, 528
 martolos : 217, 393
 Ma'rûf, hüküm verilen, Karahısâr-ı Şarkî : 990
 Masar Nikola, Sakız beğinin adamı : 226
 masârif; — defterleri : 507, 637; — ü zahîre : 412
 Masko Sali(?), Viranya ks., Novaberde kz. : 559
 Mastar karyesi, İlbasan sn. : 460, 528
 Maşilere karyesi, Koritos nh., Mora sn. : 1174, 1185
 Maşkalor Bâzârı, Fener kz. : 437
 maşraba : 647
 Mat; — kazâsı, İlbasan sn. : 460, 528; — kâdîsı : 1084, 1171
 Matâf-ı Şerîf, Harem-i Şerîf : 93, 95
 matbah : 414
 matrabâz(lar) : 190, 568, 621, 1353; —lara bey' olunacak koyunlar : 1407; —lık : 531
 Matyo Nikola, Pessiye k., Pirlpe kz. : 197
 mavna : 1289
 Mayak(?) İskelesi, Akkirman sn. : 452, 463
 Maydos köyi, kâfir köyü, Gelibolı kz. : 441
 mazarrat : 941; — u ihânet : 1202
 mazarrat u fesâd (ifsâd) : 146, 151, 158, 167, 256, 404, 452, 501, 544, 583, 646, 652, 653, 782, 797, 811, 815,
 819, 831, 839, 870, 904, 912, 971, 1118, 1157, 1177, 1189, 1190, 1271, 1355, 1367
 Mazgird; — beği : 206; — kâdîsı : 206
 Mazî Hâtûn, dârende, müşteki : 741
 mazınna : 550, 647, 654, 1099, 1128, 1162, 1163, 1166, 1438; — vü müttehem : 613, 635, 1052, 1168, 1390
 mazlûm : 1079
 mecâlisât-ı münîfe : 95
 meccânen; — çalışdurmak : 585; — yimek almak : 1434, 1435
 meclis-i fisk : 717
 meclis-i şer' : 5, 76, 121, 167, 210, 222, 282, 315, 431, 494, 528, 546, 547, 583, 591, 731, 812, 818, 852, 869,
 870, 911, 916, 917, 949, 951, 1060, 1099, 1171, 1250, 1273, 1277, 1296, 1305, 1360, 1400, 1437, 1440;
 —ı şerîf : 144, 527, 541, 542, 764; —ı şerîfe da'vet : 1304; —a da'vet : 544, 589, 605, 1298; —a ihzâr :
 1339; —a ihzâr itmek : 576
 mecma'-ı feseka : 1218; — olan mahaller : 1363
 mecma'-ı nâs : 1165
 mecrûh : 32, 391, 818, 836, 914, 1084, 1171, 1198, 1245, 1305, 1440; — eylemek : 1032; — itmek : 31, 261,
 315, 501, 547, 583, 717, 719, 730, 1306, 1360; — olmak : 1397; —an maktûl : 635; —an maktûl olmak :
 62

medâris bkz. medrese
Medâyin-i Enûşîn-i Revân : 796
Medîne, Basra : 1176, 1177; — Kal'ası : 768
Medîne-i Münevvere [/Mükerreme] : 39, 91, 92, 409, 796, 1260; — fukarâsı : 492; — kâdîsı : 91, 92; — vakfı olan karyeler : 1404
Medin, zimmî, Ürgüb kz. : 553
medrese [/medâris] : 403, 586, 591; — binâsı : 426, 1169, 1329; —e vakfolunan musakkafât : 586; —i şerîfe vakfı : 426
medyûn : 414, 1166
meftûl : 1128
Meğri kâdîsı : 893, 1205, 1294
mehâyîf : 205, 604, 1079, 1228; — müfettişi : 540; — sorıcısı : 393; — teftîşi : 34, 120, 133, 135, 137, 144, 145, 161, 166, 231, 232, 268, 321, 324, 393, 534, 567, 618, 982, 1108, 1307, 1308; — teftîşi hıdmetinden ref' : 1307, 1308; — teftîşinde olan kâdîlar : 386; —i sûret-i sicilden ihrâc olunmak : 604; —leri sicill olunmak : 604
Mehammed [/Mehmed], Korcu, koyun gasbeden, Horpişte : 393, 793
Mehammed, ehl-i fesâd, Kaysariyye : 1026, 1027
Mehammed, Hızâne-i Âmire Defterdârı, Tımuşvar : 1, 153
Mehammed, İskele Dizdârı, Semendire : 1129
Mehammed, şahidlik eden, Ohri sn. : 1084
Mehammed, Mısır Defterdârı : 313
Mehammed, Pîr, kefil, Âdilhân k., Gelibolu kz. : 1338, 1364
Mehmed Beğ, Aclûn Beği : 1165
Mehmed Beğ, Âdilcevâz Beği : 1029
Mehmed Beğ, Ağrıboz Beği : 252, 705
Mehmed Beğ, Amâsiyye Sancağı Beği : 21
Mehmed Beğ, Aspabrut Beği : 1029
Mehmed Beğ, Çorum Beği : 540, 1165
Mehmed Beğ, dragman, hüküm götüren : 207
Mehmed Beğ, Hamîdili Beği : 594, 705, 914
Mehmed Beğ, Hatvan Sancağı Beği : 645
Mehmed Beğ, Karesi Beği : 154
Mehmed Beğ, Klis Beği : 776, 778, 801, 1237
Mehmed Beğ, Livâne Sancağı Beği : 1345
Mehmed Beğ, Midillü Beği : 418, 453, 594
Mehmed Beğ, Niğde Beği : 453, 705, 1165
Mehmed Beğ, Safed Beği : 1165
Mehmed Beğ, Saruhan Yayaları Beği : 69, 1478
Mehmed Beğ, Tarsus Beği : 583, 1165
Mehmed Beğ, Tırhala Beği : 801
Mehmed Beğ, Usturgon Beği : 1156
Mehmed Beğ, Üstün Beği : 1029
Mehmed Beğ, Vidin Beği : 146, 652, 808, 922
Mehmed Bey, Mîr-Alay, Ilıca kz. : 833
Mehmed bin Abdullâh, es-Sipâhî, sipâhî, Abdîcelebi mh., Sulumanastır, İstanbul : 1200
Mehmed bin Abdullâh, kayyim, Abdîcelebi mh., Sulumanastır, İstanbul : 1200
Mehmed bin Abdüsselâm, ehl-i fesâd, Burusa sn. : 603
Mehmed bin Alî, Bayat k., Antâliyye kz. : 150
Mehmed bin Alî, ehl-i fesâd, Burusa sn. : 603
Mehmed bin Bâlî, Eflakanlu k., Aydos kz. : 576

Mehmed bin Bayram, ehl-i fesâd, Toğanhisârı k., Akşehir sn., Karaman : 917
Mehmed bin Elvân, ehl-i fesâd, Burusa sn. : 603
Mehmed bin Hacı Halîfe, Mûteveffâ Ca'fer'in mâlını gâret eden : 987
Mehmed bin İbrâhîm, Aydıncık ks. : 403
Mehmed bin İlyâs, ehl-i fesâd, Kratova kz. : 1400
Mehmed bin Kurd, şakî, Köpekci k., Zağra-i Cedîd kz. : 391, 550
Mehmed bin Mahmûd, ehl-i fesâd, Karahısâr-ı Develü : 4, 979
Mehmed bin Ramazân, es-Sipâhî, Abdîcelebi mh., Sulumanastır, İstanbul : 1200
Mehmed bin Turak, re'âyâdan nezîr tarîkıyla altun alıp Yukaru Cânib'e gitmek üzereyken yakalanan : 1261
Mehmed Çavuş, Arslan-oğlu, hüküm verilen : 1143, 1144
Mehmed Çavuş, Aydın Çavuş oğlu, Dergâh-ı Âlî Çavuşu : 8, 396, 669
Mehmed Çavuş, Çavuşbaşı oğlu, Dergâh-ı Mu'allâ Çavuşu : 142, 143
Mehmed Çavuş, Dergâh-ı Mu'allâ Çavuşu : 3, 5, 34, 110, 146, 147, 236, 286, 296, 306, 320, 329, 508, 559, 584, 614, 659, 740, 794, 795, 797, 798, 813, 825, 935, 982, 1087, 1141, 1355, 1356, 1410, 1413, 1414, 1420, 1428, 1435, 1466, 1449
Mehmed Çavuş, dülgere, hüküm verilen : 1208
Mehmed Çavuş, Kaya Ahmed Çavuş-oğlu, hüküm verilen : 1319
Mehmed Çavuş, Siroz'da sâkin, Selanik'te mehâyîf teftûşinde görevli : 231
Mehmed Çelebî bin Mustafâ, Re'îszâde mh., Yenişehir kz. : 366
Mehmed Çelebî, Aydın-zâde, hüküm götüren : 649
Mehmed Çelebî, Azebler Kâtibi, hüküm verilen : 1289
Mehmed Çelebî, Burusa Hâssa Harcı, hüküm verilen : 940
Mehmed Çelebî, Divitdâr : 309
Mehmed Çelebî, Hızâne-i Âmire Defterdârı, Mısır : 2
Mehmed Çelebî, hüküm verilen : 1063
Mehmed Çelebî, Tâcî-zâde, hüküm verilen : 382
Mehmed Fakîh, Eflakanlu k., Aydos kz. : 576
Mehmed Hablâs, mültezim, Buhayra : 1102, 1352, 1354
Mehmed Hân, Niğbolı Beği : 692, 801, 837, 856, 923, 1280, 1369, 1371
Mehmed Kâsım, Sübaşı, Menteşe sn. : 1118
Mehmed Kethudâ bin Hızır, Karaova k., Saravalo kz. : 234
Mehmed Kethudâ, hüküm verilen : 1083
Mehmed Kethudâ, ze'âmet tasarruf eden, Semendire : 1249
Mehmed Mîrzâ, Lûristân hâkimlerinden : 424
Mehmed Paşa Hâsları : 1113, 1437
Mehmed Paşa, Vezîr-i A'zam : 613, 846, 997, 1001, 1113, 1115, 1437
Mehmed [/Mehammed] Ağa, sâbık Şehrizol Kulları Ağası : 235, 681, 735, 1403
Mehmed [/Mehammed] Beğ, Arad Beği : 808, 1233
Mehmed, Abdullâh oğlu, Bosnalı, Ferhâd Beğ'in adamı : 129
Mehmed, Abdullâh oğlu, Lofçalı, Ferhâd Beğ'in adamı : 129
Mehmed, Abdullâh oğlu, Tırhalalı, dârende Hüseyin Beğ'in adamı : 129
Mehmed, Abdurrahmân'a kefil, Edirne : 307
Mehmed, Ağrıboz Mukâta'âtı nâzırının adamı : 812
Mehmed, Ahşâmât Mukâta'ası Emîni, Bağdâd gönüllülerinden : 654, 668, 683
Mehmed, Âlî Beğ'in adamı, hüküm verilen : 1306
Mehmed, Âlî oğlu, tîmâr mutasarrıfı, Bolara k., Bihlişte nh., Paşa sn. : 1174, 1185
Mehmed, Âlî oğlu, tîmâr mutasarrıfı, Brağlıs(?) k., Kırçova nh., Tırhala sn. : 1174, 1185
Mehmed, arz getiren, Boy-âbâd : 989
Mehmed, arz getiren, Dobniçe : 46
Mehmed, arz getiren, Gelibolı : 441

Mehmed, Ayamavra Dizdârı : 305
Mehmed, Aydıncık ks. : 403
Mehmed, Bâlî Çavuş oğlu, hüküm verilen : 1239, 1287
Mehmed, bâzergân kâtîli, Diyârbekir : 832
Mehmed, Blagay Kal'ası müstahfızlarından : 1162, 1163
Mehmed, Bölük Kethudâsı, hüküm verilen : 1048
Mehmed, Bölükbaşı : 174
Mehmed, Bölükbaşı, yeniçeri serdârı, Haleb Hazînesi'ni getiren : 410
Mehmed, çavuş-oğullarından : 1164
Mehmed, Çavuş-zâde : 80
Mehmed, Çavuşbaşı, Alacahısâr Sancağı Beği Rüstem'in adamı, Alacahısâr sn. : 527
Mehmed, Çeribaşı Mahmûd oğlu, Drama kz. : 499
Mehmed, dârende Süleymân'ın kardeşi : 850
Mehmed, Dârende, erbâb-ı tîmâr, mecrûh, Üçpınar mh., Sofya : 719
Mehmed, Dergâh-ı Mu'allâ çavuş oğullarından : 1287
Mehmed, Dergâh-ı Mu'allâ Kapucısı : 678
Mehmed, Dergâh-ı Mu'allâ solâğı : 352
Mehmed, Dergâh-ı Mu'allâ yeniçerileri bölükbaşılardan : 170
Mehmed, dervîş, Şeyh Şâhîn Zâviyesi, Cebel-i Maktab, Mısır : 376
Mehmed, Dîvâne, hüküm ihrâc itmeğe gelen : 436
Mehmed, diğér, ehl-i fesâd, Sinob kz. : 764
Mehmed, dizdâr adamı, Darb-hâne üstâdı : 559
Mehmed, Ebû-Rîş'in oğlu : 341
Mehmed, ehl-i fesâd, Sinob kz. : 764
Mehmed, Emîn, İzvornik keferesinin cizyesini cem'e memur : 1277
Mehmed, Emîn, Sonisa kâdîsından şikayetçi olan, Sonisa kz. : 329
Mehmed, erbâb-ı tîmârdan Ca'fer'in oğlu, Gümülcine : 1077
Mehmed, Galata : 492
Mehmed, Gülbeğ k., Mağnisa kz. : 327
Mehmed, Gürcistân beğlerinden Levend Beğ'in adamı : 1006
Mehmed, Hacı, arz getiren, Kengırı sn. : 121
Mehmed, Hacı, ehl-i fesâd, Hudâvendigâr sn. : 669
Mehmed, Hacı, eşirrâdan, Kengırı sn. : 408
Mehmed, Hacı, hüküm verilen, Haleb : 78, 182, 571
Mehmed, Hacı, Mütevellî, ehl-i fesâd, Burusa sn. : 603
Mehmed, Hacı, Sâ'î, Arab, hüküm verilen : 712
Mehmed, Haleb Muhâsebecisi : 805
Mehmed, hallâc, arz getiren, Bergama kz. : 395
Mehmed, Hamîdîli Beği'nin Kethudâsı : 130
Mehmed, Hamza oğlu, Tekelü, Ferhâd Beğ'in adamı : 129
Mehmed, Hârim Nâyibi : 182
Mehmed, Hızır oğlu, Edirmeli, dârende Hüseyin Beğ'in adamı : 129
Mehmed, hüküm verilen : 833, 836
Mehmed, hüküm verilen, Eğirdür kz. : 955
Mehmed, Imâret-i Âmire mu'temedi : 643
Mehmed, Îsâ oğlu, Dördüncü Bölük sipâhî-oğlanlarından : 1438
Mehmed, İkinci Kapucıbaşı : 1022
Mehmed, İlyâs oğlu, tîmâr mutasarrıfı, Prestine(?) k., Presbe nh., Ohri sn. : 1174, 1185
Mehmed, İnebâhtı Beği Kethudâsı : 847
Mehmed, Kara Ya'kûb Zâviyesi Şeyhî, Karahısâr-ı Şarkî : 990

Mehmed, Kara, hısâr-ereni, kâzib, Rodos sn. : 471, 557, 649
Mehmed, Karaca, harâmî, Şabcılar k., Zağra-i Atîk kz. : 103
Mehmed, Karacalar k., Milan kz. : 1347
Mehmed, katl olayına karışıp hapsolunan, İstanbul : 850
Mehmed, Kavala muhâfazasında bulunan hâssa re'islerinden : 1220
Mehmed, Kavala'da binâ olunan kalitenin re'isi : 572
Mehmed, Kayduran k., Mağnisa kz. : 327
Mehmed, Kebekenîse k., Mağnisa kz. : 327
Mehmed, kızları ehl-i fesâd tarafından kaçırılan, Batnes k., Mat kz. : 1171
Mehmed, Koyunyalılar k., Mağnisa kz. : 327
Mehmed, mahbûs, İskilib : 42
Mehmed, maktûl Kerek Beği Hasan Beğ'in vârisi : 1433
Mehmed, Mazak, ehl-i fesâd, Karesi sn. : 137
Mehmed, mektûb getiren ve hüküm verilen, Saravalos kz. : 1275
Mehmed, mektûb getiren, Çorum : 726
Mehmed, mektûb getiren, Edirne : 679
Mehmed, mektûb getiren, Saruhan : 69
Mehmed, merhûm Sinân Çavuş oğlu : 321
Mehmed, merhûm şehzâde : 245, 1204
Mehmed, Mevlânâ, Kâdî, Bilecik : 842
Mehmed, Mi'mâr, Klis : 753
Mehmed, Midillü beğinin adamı : 820
Mehmed, Muhzır, Acemî-oğlanları Yayabaşısı : 831, 1318
Mehmed, Mukâta'a-i Ortapâre Emîni : 327
Mehmed, Murâd Beğ küyegüsü, Çinili Hammâm, Edirne : 1276
Mehmed, Murâd oğlu, tîmâr tevcih olunan, Erzurum : 883
Mehmed, müselleme, Özbek k., Akyazı kz. : 1097
Mehmed, müteveffâ Lahsâ Beğlerbeği Ferhâd Beğ'in oğlu : 661
Mehmed, müteveffâ Rüstem Paşa voyvodalarından : 659
Mehmed, Nâyib, Hârim kz. : 182
Mehmed, Nâyibü's-şer', Üsküb : 380
Mehmed, Nerdübân, za'im : 54
Mehmed, Odabaşı, arz getiren : 1003
Mehmed, Peçuy Topcibaşısı : 959
Mehmed, Pervâne oğlu, erbâb-ı tîmârdan, Haleb vt. : 410
Mehmed, Rodos Sancağı Beği Ali'nin adamı : 582
Mehmed, Saruhan sancağında palamut yayabaşılığına mutasarrıf : 69
Mehmed, Seyyid, Mevlânâ, Seydişehir Kâdîsı : 604, 618
Mehmed, Seyyid, sâdât zümresinden, Bâbü'l-İrâk Mahallesi, Musul ks. : 686
Mehmed, Seyyid, Şeyhlu Kâdîsı : 1390
Mehmed, Sinân oğlu, Midillülü, Ferhâd Beğ'in adamı : 129
Mehmed, sipâhî, ehl-i fesâd, Alucra nh. : 342
Mehmed, sipâhî, ehl-i fesâd, Karahısâr-ı Şarkî : 337
Mehmed, sipâhî, ehl-i fesâd, Sivas : 650
Mehmed, sipâhî, Kurşunlu kz. : 794, 935
Mehmed, sipâhî, Mete k., İlbasan sn. : 460, 528
Mehmed, sipâhî, Saravalos kz. : 234
Mehmed, sûhte, Karabulud k., Edirne kz. : 203
Mehmed, Sultân Bâyezîd Hân Evkâfı mütevellîsi : 296
Mehmed, Sultân Selîm Hân Imâret-i Âmiresi Mütevellîsi, İstanbul : 1474

Mehmed, Sübaşı Haydar'ın adamı, İznik kz. : 647
 Mehmed, sübaşı, Çernovi kz. : 1397
 Mehmed, Südde-i Sa'âdet İkinci Kapucıbaşı, dârende : 1038
 Mehmed, Şâmlı, Rûmkal'a Hısârı Bölükbaşı : 660
 Mehmed, Şehir Kethudâsı, Haleb : 336
 Mehmed, Şeyh, arz-ı hâl sunan, Trablus : 1191
 Mehmed, Şeyh, Buhârî, Acem, Burdur'da sâkin : 5
 Mehmed, Şeyhu'l-Harem : 91
 Mehmed, şirret ü şekâvet üzere olan, İstefe ks., Ağrıboz sn. : 1285
 Mehmed, Tabılcıoğlu, İznik kz. : 647
 Mehmed, Tahtacılar k., Mağnisa kz. : 327
 Mehmed, tûmârı alınan, Kopana k. : 593
 Mehmed, Uncı-oğlu, harâmî, Karahısâr'da bâzergân basan : 16
 Mehmed, Üçbeğ k., Hudâvendigâr sn. : 157
 Mehmed, Varnalı, Rikâb-ı Hümâyûn'a ruk'a sunan : 36
 Mehmed, Yanbolı Yörükleri Sübaşı, hüküm verilen : 1262
 Mehmed, Yava Emîni, Vize : 345
 Mehmed, Yeniçeri, hüküm verilen : 371, 391
 Mehmed, Za'im Alî'nin oğlu, Avlonya sn. : 241, 347
 Mehmed, Zebîd Nâhiyesi Kâdîsı : 1309
 Mehmed, [Kânûnî Sultân Süleymân'ın] kızının kulu : 584
 Mejake kâdîsı : 954
 mekâbir; —i müslimîn : 1405; —i müslimîn arasında gezen tavarlar : 1405; —i çiğnemek : 1405; —i harâb
 itmek : 1405
 mekâtib yazmak : 802
 Mekke-i Mükerreme (Mübâreke/Müşerreffe) : 90, 93, 95, 426, 435, 440, 448, 456, 457, 761, 1169, 1260, 1332,
 1340; — kâdîsı : 707; — suyolu binâsı : 435; — suyolu hıdmeti : 440, 1328, 1329; — şerîfi : 256, 335, 409,
 456, 710, 1329
 Mekre karyesi, Divriği sn. : 650
 mektûb : 149; — u âdem göndermek : 31; —ı vidâd-mashûb : 1359
 me'kûlât : 1467
 melâ'in : 259, 796; —i hâsirînün def' u darı : 429; —i hâsirînün def' u ref'ı : 562, 798, 808; —i hâsirînün
 def'ı : 256; —i hâsirînün kal' u kam'ı : 801, 802
 melâhıd : 686
 Melâş [/Meleş] tâyifesi, Arab tâyifesi : 544, 583
 Meleş tâyifesi bkz. Melâş tâyifesi
 melâz u me'vâ : 520
 Melik Eşref Evkâfı, Mısır : 466
 melik(ler) : 21, 693, 888, 970; — nasbitmek : 1120
 Melkodayko, Sopani k., Görice kz. : 495
 Melnik(?) karyesi, Draç kz. : 222
 Memâlik-i İslâmiyye : 785
 Memâlik-i Mahrûse : 3, 17, 20, 21, 31, 39, 73, 173, 192, 201, 331, 334, 339, 348, 367, 536, 538, 638, 639, 640,
 663, 675, 689, 695, 699, 701, 706, 725, 739, 761, 788, 798, 802, 811, 815, 835, 863, 867, 967, 1009,
 1010, 1023, 1096, 1123, 1134, 1143, 1150, 1152, 1189, 1202, 1203, 1209, 1218, 1233, 1281, 1283, 1293,
 1350, 1383, 1441; — beğleri : 640, 772; — beğleri ve kâdîları : 701, 1387; — hâfızları : 355; — iskele
 emînleri : 640; — kâdîları : 640; — re'âyâsı : 339, 663, 736, 739; — serhaddi : 424, 785; — sınırı : 700
 Memâlik-i Pâdişâhî : 695, 699
 memâlik-i; — Acem : 796; — Arab : 796; — Rûm : 796
 memerr ü ma'berler : 112
 memhûr kîse : 206, 216, 1250

Memi bin Kör Osmân, Yörük tâyifesinden, Çeltikci k., Ayazmend kz. : 567
 Memi bin Mustafâ, Dumlu demekle ma'rûf, mahbûs : 30
 Memi Çavuş, Kaysariyye Alaybeğisi Sinân'ın akrabâsı : 598, 876
 Memi Çelebî, Broy Kal'ası : 396
 Memi Re'îs : 1263
 Memi Voyvoda, Karaferye kz. : 614
 Memi Voyvoda, kardeşi Turmuş'a Ate adlı zimmiyyenin satıldığı ileri sürülen, Edirne : 1456
 Memi, Belye k., İnebolı nh. : 717
 Memi, Dîvâne, harâmî, Şabcılar k., Zağra-i Atîk kz. : 103, 899
 Memi, Dîvâne, Marmara Kâdîsı Şücâ'ın kâtillerinden : 27
 Memi, ehl-i fesâd, Küçükgömük k., Kite kz. : 405
 Memi, ehl-i fesâd, Küplüce k., Ahyolı kz. : 1091
 Memi, Ferhâd oğlu Ahmed'in kardeşi, hırsuz, Yenibâzâr kz. : 1250
 Memi, hırsuz u harâmî, Kula kz. : 909
 Memi, Kara, ehl-i fesâd, Burusa sn. : 630
 Memi, Karagöz oğlu, Timürhısârlu, Ferhâd Beğ'in adamı : 129
 Memi, Koyuncu, kumârbâz ve şâhid-i zûr, Burusa : 938
 Memi, Memioğlu dimekle ma'rûf, gammâz, müfsidler cem' edip halka zulmeden, Meğri kz. : 893, 1205, 1294
 Memi, muhtesib, Ağrıboz'da mütemekkin : 8
 Memi, müteveffâ Hasan Paşa tarafından ev bastı diye habsedilen, sûhte, Karabulud k., Edirne kz. : 203, 1438
 Memi, Nevesin ks. : 202
 Memi, re'îs : 84
 Memi, rencber re'îsi : 458
 Memi, Sarı, re'îs, elinden müzevver hüküm vârid olan : 847
 Memi, Turgud oğlu, tîmâr mutasarrıfı, kâtil, İpek kz., İskenderiyye sn. : 721
 Memi, voyvoda, Yeniköy k., Selanik : 123
 Memicân, kâtil, Mora : 216
 Memik, sipâhî, Zamantu nh. : 161
 Memiş Beğ, Bozok Beği : 1026, 1165
 Memizod, Za'im Kara Alî oğlu, Belgrad : 200
 memleha : 222, 735
 memleha cezîreleri, Midillü : 866
 Memleha-i Zîr, İzvornik sn. : 1277
 memleket ü re'âyâ : 271, 275, 332, 337, 365, 404, 452, 463, 501, 529, 695, 699, 732, 779, 782, 1130, 1214, 1257, 1303, 1354, 1355, 1452; —nun hıfz u hirâseti : 1299; —ya te'addî vü tecâvüz : 1384
 memleket ü vilâyet : 147, 148, 158, 189, 263, 275, 303, 404, 544, 583, 737, 739, 742, 796, 807, 811, 815, 839, 1177, 1322, 1393; —den ref' : 167; —ün ihtilâli : 303; —ün intizâmı : 303; —ün zabt u rabtı : 39, 519; —ün zabt u sıyâneti : 17, 1432
 memleket; — hıfzı : 188, 411, 447; — ma'mûr olmak : 1111; — zabtı : 1233; —e ihtilâl virmek : 698; —i gâret iden âsî müfsidler : 692
 men' u def' : 89, 205, 220, 421, 445, 546, 547, 1155, 1188, 1343; — eylemek : 1316; — itmek : 436, 1297, 1363
 men' u red : 880
 men' u sedditmek : 419
 menâzil; — ü ma'berler : 766; — ü merâhıl : 112, 168, 191, 331, 358, 559, 701, 744, 745, 759, 760, 763, 765, 843, 1172, 1234, 1322, 1459, 1467
 menba'-ı fesâd olan baş müfsidler : 1298
 Menemen kâdîsı : 847
 Mengene, dârende, zimmî re'îs, Vize sn. : 1093
 menhiyyât ü fuhşıyyât : 1050
 menkûha tefrîkı : 1165, 1449

Menline(?), primikür, şerîr ü müfsid, Donilec(?) k., Memleha-i Zîr, İzvornik sn. : 1277
 Menteş, erbâb-ı tîmârdan, Zamantu nh. : 161
 Menteşe bin Ayvad, şâhid, Seydişehir kz. : 1198
 Menteşe; — sancağı : 884, 1110; — beği : 99, 206, 234, 248, 281, 453, 496, 521, 594, 714, 1110, 1165, 1215;
 — sancağı kâdîları : 206, 521, 1118, 1165; — sancağı kâdîsı : 99, 913; — sancağı sipâhileri : 860; —
 sancağı sübaşları : 860
 Menteşelü Cemâ'ati, Mağnisa kz. : 327
 Menvasya(?) erenleri : 826
 mer'â(lar) : 224, 300, 338, 445, 446, 725, 888, 901; — sınırı ta'yîn ve temyîzi : 446; — vü mezra'alık : 918; —
 yakdurmak : 754
 merâkîd-i eyimme : 39
 Merbofika, müfsid, Boboş k., Dobniçe kz. : 1437
 Mercân, Habeşî Arab, Karaman vt. : 389
 Mercân, Habeşî, Trablus ahâlîsinden : 212
 mercümek : 419, 425, 577, 1267
 Merdüm, ehl-i fesâd, vilâyet halkına altun ve akça salan, Kastamonı : 1234, 1244
 meremmât : 1003, 1357
 merkeb(ler) : 125, 353, 650, 1029
 mermer : 1137; — çıkmak : 1128
 mertebe ihsânı : 1300
 mesâcid bkz. mescid
 mesâhat itmek : 1437
 mesâlih-i mîrî : 46
 mescid ü mecâmi', Edirne'de : 679
 mescid [/mesâcid] : 593, 681, 1112, 1161, 1200, 1451; — binâsı : 558; —de namâz kılmak : 1200; —leri sığır
 tamı itmek : 593
 mesdûd u mahfûz : 761
 Mesîh Beğ, mütekâ'id Semendire Beği, sâbık Köstendil Beği : 246, 374
 Mesîh Paşa : 275
 Mesîh, sipâhî-oğlanı Ya'kûb'un hizmetkârı, Avlonya sn. : 620
 Mesîhiyye : 942
 Mestân, Karacalar k., Mağnisa kz. : 327
 Mestân, Menteşelü Cemâ'ati, Mağnisa kz. : 327
 Mestâne, esîr, mîrî forsa kürekçilerden : 168
 meş'ale : 630
 Meşâşika tâyifesi, usâtdan, Nâblûs lv. : 53, 58
 Meşhed-i Alî : 665
 Meşhed-i Kerbelâ : 39
 Meşhed-i Şerîf : 39
 Meşhedeyn(-i Şerîfeyn) : 39, 189, 668, 1432; — ziyâreti : 39; — mütevellîsi : 654; — ziyâreti : 665
 meşîhat : 376, 1102
 Meşkovar mevâzî'ı, Uşnu ve Lâcân sancakları ile Seldoz nâhiyesi arasında : 695, 699
 metâ' : 194, 318, 383, 399, 530, 578, 640, 671, 707, 806, 826, 1361, 1362, 1398; — u âdem : 1359; — u bahâr :
 1362, 1398; — u esbâb : 383, 419, 639, 671, 826, 1047; — u esbâbına dahl ü tecâvüz olunmak : 399; — u
 mâllar : 425, 639; — u me'kûlâtı der-mahzen itmek : 224; — u rızık : 1361; — u rızık ve mâllar : 1362; —
 u sermâye : 425; — u yarak : 640; — ve sâyir bahâr esbâbı : 1359; —ları defter itmek : 399; —un
 gümrüklerün edâ : 640
 Mete karyesi, İlbasan sn. : 460, 528
 metris : 1029, 1030
 metrûkât : 524, 536
 mevâcib : 6, 100, 221, 308, 532, 533, 654, 668, 1016, 1168, 1459; — talebi : 532; — tezkireleri : 654, 668

mevlûd ayı : 90
 mevsim; — celebleri : 1333; — koyunu : 47, 72, 1409
 meyhâne(ler) : 509, 1218, 1343, 1363; — açmak : 1316; —leri berkitmek : 509
 meyl ü muhâbâ : 200, 347, 598, 615, 1078, 1114, 1191, 1250, 1451
 meyve; — ağaçlarını kat' itdirmek : 718; — bey'ı : 1068; — ekle kâbil olmak : 1068; — fidânları : 718; — satmak : 1068
 meyyit : 7, 39, 182, 264, 309, 354, 571, 832, 984, 1054; — defni : 309, 571; —i makberden çıkarıp başın kesmek : 571; —leri pârelemek : 740; —leri pâreleyüp bâğda defnirmek : 740; —leri pâreleyüp esbâba sarmak : 740
 Mezâhib-i Erba'a : 1435; — müftîleri : 1086, 1092
 mezâlim ü mehâyif : 205, 351, 1079, 1080, 1102, 1228
 mezâr : 1401; — ziyâreti : 1297; —ı bihişt-âsâr : 39; —lık : 309
 mezârî' bkz. mezra'a
 Mezeke, Draç kz. : 222
 mezheb : 686
 Mezîd Fakîh, hüküm verilen : 873
 Mezistre; — kâdîsı : 826, 1047, 1053; — Kal'ası : 826, 1047
 mezra'a [mezârî'] : 54, 276, 280, 474, 605, 834, 1017, 1023; —lık : 918
 Mikrayard(?) karyesi keferesi, İskenderiyye sn. : 502
 Mısır (vilâyeti) : 2, 16, 93, 95, 224, 240, 256, 285, 294, 313, 399, 412, 413, 416, 419, 425, 426, 430, 433, 435, 440, 448, 466, 467, 485, 486, 487, 555, 577, 578, 580, 674, 761, 796, 850, 868, 889, 895, 906, 1169, 1259, 1328, 1331, 1332, 1477; — azebleri : 674; — beğlerbeğisi : 29, 91, 92, 93, 95, 256, 269, 285, 376, 382, 412, 413, 425, 426, 430, 433, 435, 440, 448, 449, 450, 451, 457, 459, 466, 467, 468, 481, 485, 486, 487, 488, 555, 575, 577, 586, 694, 712, 850, 894, 1079, 1102, 1259, 1260, 1331, 1332, 1336, 1340, 1354, 1404, 1454; — cânibi : 425, 443; — defterdârı : 92, 93, 285, 313, 435, 440, 459, 466, 467, 468, 481, 485, 486, 487, 488, 586, 1079, 1354; — Hazînesi : 694, 1079, 1102; — Hazînesi'nün irsâli : 694; — Hızâne-i Âmire defterdârı kapukethudâsı : 2; — İskenderiyyesi kapudânı : 433; — kâdîsı : 285, 376, 449, 459, 586, 637, 712, 1079, 1404; — Kal'ası Erenleri Ağası : 29; — Kal'ası erenleri : 29; — kulları : 450, 451; — mukâta'âtı : 468, 487; — müstahfızları : 674; — yolu : 240, 762, 971; — yolını münsedd eylemek : 761; —'a giden huccâc : 565; —'da vâkı' cevami' u medâris ve bunlara vakfolunan musakkafât : 586; —dan piriñç yükledüp gelenler : 419
 Mısır-ı Kâhire : 39
 Midillü (cezîresi/sancağı) : 226, 323, 344, 364, 371, 418, 862, 866; — beği : 3, 226, 291, 292, 323, 364, 418, 453, 514, 594, 820; — emîni : 371; — kâdîsı : 371, 947; — nâzırı : 226; — sancağı askeri : 820
 Midye, Vize : 949
 Migalkara; — Kâdîlğı : 831, 1318; — kâdîsı : 1355, 1356
 Mihal, Ahıyolı Emîni : 378
 Mihal, Ekmekci, zimmî, Yanya : 305
 Mihal, Kara, Komoran Beği : 780
 Mihal, Menfaka oğlu, zimmî : 352
 Mihal, Petruşka Talpaş'ın babası, zimmî, Evhad k., Solnok sn., Budun : 663, 675, 1293
 Mihal, zimmî, ehl-i fesâd, Kısı(?) k., Draç kz. : 646
 Mihalç; — kazâsı : 43; — emîni : 703; — kâdîsı : 43, 87, 157, 169, 622, 655, 684, 703; — Ovası : 1315, 1391
 Mihalçcık; — kazâsı : 1306; — kâdîlğı : 132
 Mihali Dodomi, zimmî re'îs, hüküm yazılan : 1094
 Mihallü : 816, 879, 1021, 1051, 1367, 1372, 1378
 Miho, zimmî, Mandra k., Dimetoka kz. : 945
 Mihribân Hâtûn, dârende, Kastamonı sn. : 229
 Mihrimâh Sultân, Kânûnî'nin kızı : 61
 Mihrişâh, kemânkeş kızı, ehl-i fesâd, Karaman vt. : 740
 Mikel, Beç (Nemçe) Kralı'nın Elçisi : 744, 765, 785, 792, 796, 828, 1126, 1152, 1383

Mikloş, zimmî, Petruşka Talpaş'ın zevci, harâc-güzâr re'âyâdan olup esîr edilen, Evhad k., Solnok sn., Budun : 663, 675, 1293

Mikrayard karyesi, Filorici Hâsları'ndan, İskenderiyye sn. : 664

mikyâs-ı müstakîm : 481

Milan; — kazâsı : 1347; — Kâdılığ : 1347; — kâdısı : 794, 890, 935

millet-i Mesîhiyye : 97, 180, 628, 1105

Milo cezîresi, Nakşe : 536

Miloş Kola(?), zimmî, Mete k., İlbasan sn. : 460, 528

mi'mâr : 91; —başı : 282

minâre binâsı : 558

Minnet, Kara, harâmî, Paşalu k., Yenice-i Zağra kz. : 103

Mîr Alî Ahmed, Müküs Beği, haksız yere adam öldüren ve avret ü oğlan çeken, Van : 1100, 1179

Mîr Hasan, Turak Kal'ası'nı ele geçirmek isteyen, Basra : 1122

Mîr Hüseyin, Bayat Beği : 871

Mîr İzzeddîn Aşîreti, Şerefüddînlü Kal'ası'nda : 695, 699

Mîr Mehmed Beğ, Mâmrevân Beği : 1029

Mîr Seccâd, A'râb beğlerinden, Basra : 1122

mîr-âhûr : 1325

mîr-livâ : 133, 680; — hâsları : 280; —i Sığla : 680

Mîrfakîr karyesi, İspir sn. : 156

mîrî : 173, 348, 367, 369, 428, 445, 481, 826, 889, 895, 925, 988, 1071, 1138, 1181, 1194, 1253, 1440, 1463; — ağaç tahmîli : 1093; — akça : 361, 362, 1116, 1133, 1341; — akça cem'ı : 1309; — akça taksîmi : 361; — anbâr : 485, 674; — anbâr hıfzı : 674; — cânibi : 90, 756, 799; — cürrâfe : 481; — esbâb : 213, 1331; — esbâb gemisi : 1331; — esîr kürekçiler : 68; — esîrler : 68; — forsa kürekçiler : 168; — gemi âlâtı : 213; — gemi kerestesi : 1153; — gemi tahtaları tahmîli : 1311; — gemiler : 293, 361; — gemiler mühimmi : 362, 799, 932; — hıdmet : 381; — hıdmetde istihdâm : 381; — için cem' : 235; — için zabt : 126, 215, 233, 426, 690; — için zabt u kabz eylemek : 416; — kadirga(lar) : 326, 418, 1457; — kadirgaların kürekçileri : 326; — kürekçiler : 68; — mühimmât : 46; — odun : 1445, 1453; — suyu : 718; — tamga : 162, 481; — tamga urılmak : 172; — tarafından satın alınan yirler : 718; — tarafından yir alınmak : 718; — tavarlar : 1265; — tereke : 343; — tereke anbârı : 674; — top dökmek : 1058; —ye â'id rûsûm : 446; —ye akça deyni : 668; —ye akça takdîr itmek : 1431; —ye zabtolunmak : 81, 426, 577

Mîrzâ Alî, kethudâsına hüküm verilen : 880, 936, 970

Mîrzâ bin Mustafâ, re'âyâdan nezîr tarîkiyle altın alıp Yukarı Cânib'e gitmek üzereyken yakalananlardan : 1261

Mîrzâ Mehmed Çavuş, Filibe : 14, 656

Mîrzâ, ehl-i fesâd, Beğbâzârı kz. : 642

Mîrzâ, maktûl, Kaysariyye sn. : 264

Mîrzâ, Melik Arslan oğlu, tîmâr sâhibi, Dulkâdir vt. : 301

misk : 90

miskâl : 287, 340

Miskînler köyi, Karahısâr-ı Sâhib sn. : 170, 174

mişe : 1397

Mişe-i Ardahan nâhiyesi : 638

Mîzân-ı Harîr Gümrüğü emîni : 233

Mocçel, eşkıyâ, Boğdan : 975

Mod kâdısı : 959

Modava (livâsı/sancağı) : 667; — beği : 808; — livâsı sipâhîleri : 667, 728; — nâhiyesi zü'amâ vü erbâb-ı tîmârı : 667; — sancağını eşmek : 728

Mohac (sancağı) : 271, 708; — beği : 188, 217, 239, 261, 835, 1156, 1367, 1370, 1373, 1377, 1378, 1379, 1468, 1476; — cânibi : 271; — kâdısı : 251, 271; — sancağı askeri : 1370; — sancağı serhadleri : 1367; — sancağına karîb küffâr-ı hâksâr vilâyetleri : 1372; — sancağının tahrîri : 708

Molla karyesi, Burdur nh. : 130

Molova; — kazâsı : 344; — kâdîsı : 344
 Momoviç köyi, Sirem sn. : 474
 Monago karyesi, Novaberde kz., Üsküb : 907, 924
 Monla-zâde, Za'îm, Diyârbekir vt. : 1431
 Mora; — sancağı : 126, 861, 882, 988, 1053, 1174, 1185; — muhâfazası : 1211; — sancağı askerleri : 705; —
 sancağı beği : 216, 311, 453, 521, 594, 619, 705, 826, 903, 1041, 1047, 1053, 1061, 1149, 1211, 1286; —
 sancağı kâdîları : 521; — serhadleri : 1041; — sipâhîleri : 453
 Moskov; — vilâyeti : 317, 318, 906, 1245; — cânibi : 530; — keferesi : 97; — kralı : 318, 339; — serhaddi :
 317
 Mostar kâdîsı : 202
 Moton : 594, 705, 724, 1005; — azebleri : 619; — azebleri ağası : 619; — dizdârı : 1149; — kâdîsı : 581, 1149,
 1286
 Mozga Mahallesi, Kateş k., Draç kz. : 677
 mu'addel ü müzekkâ : 1439
 mu'âhede-i hümayûn : 97, 151, 152, 158, 201, 261, 263, 304, 306, 411, 519, 530, 747, 780, 785, 839, 1152,
 1245, 1359, 1361, 1362, 1398; —a mugâyir : 97; —a muhâlif iş : 332; —a muhâlif leşker : 1383
 mu'âhede-i kadîme : 20
 mu'âhede-i kerîme : 158
 mu'âkab u mu'âteb : 453
 mu'âmele akçası : 172
 mu'âteb; — olmak. : 72, 592; — ü mu'âkab : 28, 165, 226, 312, 349, 363, 387, 513, 808
 mu'âvenet; — hıdmeti : 1323; — talebi : 148, 390; — ü hıdmet : 783; — ü istimdâd talebi : 259; — ü
 muzâheret : 103, 138, 142, 148, 390, 402, 784, 817, 1056, 1247; —e ta'yîn olunan kullar : 1322
 mu'ayyen ü mümtâz sınır : 245
 mûcib-i ibret : 44; — ü nasîhat : 239, 445
 Muçizod, Za'îm Kara Alî oğlu, Belgrad : 200
 Mudanya, Burusa sn. : 297, 384, 1167; — kâdîsı : 605; — nâyibi : 385
 Mudurnı; — kazâsı, Kocaili sn. : 131; — Kâdîlığı : 132; — kâdîsı : 1308, 1360
 mufassal defter : 161, 278, 634
 mufassal emr-i hümayûn : 1346
 mufassal hükm : 132; —i hümayûn : 21, 135, 321, 324, 375; —i şerîf : 133
 Muha Kapudânlığı : 382
 muhâfaza : 835, 849, 884, 923, 1005, 1046, 1118, 1140, 1145, 1202, 1210, 1213, 1215, 1216, 1217, 1220, 1240,
 1269, 1270, 1272, 1287, 1477; — hıdmeti : 64, 65, 382, 1164, 1212, 1213, 1217, 1319, 1320, 1418; —
 hıdmetine ta'yîn : 1321; — tarîkı : 1211; —da olan beğler : 1320
 muhâlefet; — ü inâd : 300; — ü mu'ânedet : 144
 muhallefât : 999, 1007, 1077; — u metâ' : 339; —ı cem' u tahsîl : 1077
 Muhammed Beğ, Küçük Ardahan Ekrâd Beği : 888
 Muhammed bin Keşkâvî, Safed sn. : 428
 Muhammed bin Zeytûn, Hammâllar Mukaddimi, Trablus : 1436
 muhârebe : 32, 149, 152, 259, 641, 1000, 1032, 1036, 1203, 1381; — vü mukâtele : 148, 149; —ye mübâşeret :
 914
 Muharrem bin Hüseyin, kallâb ve sikke-zen, Tire kz. : 136
 Muharrem, Çavuşlar Kethudâsı, Van : 211
 Muharrem, Za'îm, harâmî levendleri teftiş için mübâşir ta'yîn olunan, Zağra-i Atîk kz. : 899
 muhâsara : 790, 801, 808, 811, 835, 902, 957, 971, 972, 976, 1009, 1134, 1138, 1176, 1177, 1202, 1216, 1217,
 1269, 1270, 1272, 1288, 1376, 1379, 1384, 1392, 1424, 1469, 1470, 1472, 1477, 1479; — vü muhârebe :
 1381
 muhâsebât defteri bkz. muhâsebe defteri
 muhâsebe : 654, 683, 1078, 1136, 1160, 1437; —defterine kayıtdürmek : 92; — hıdmetine ta'yîn : 805

muhâsebe [muhâsebât] defter(ler)i : 507, 591, 637, 889, 1160, 1169; —si görilmek : 49, 403, 668, 683; —sin
 virmemek : 1295
 muhâtara yir : 1211
 Muhtb, müstevfî, mühürlü rûz-nâme sûreti verilen, Bağdâd : 683
 Muhtâr, Ertoğdı'nın kardeşi, şirret ü şekâvetle meşhûr, Yüzdepâre kz. : 636, 1199, 1415
 Muhtesib İskeleyi : 61
 muhtesib : 297, 299, 458, 568, 577, 1018, 1068, 1167; — âdemi : 385
 Muhyiddîn Çelebî Evi [Muhyiddîn Evi] , Camcıhacıali mh., İstanbul : 1022, 1038
 Muhyiddîn Evi bkz. Muhyiddîn Çelebî Evi
 Muhyiddîn, Gerede akçası denen akçayı harcayan, Aydınlık k., Ankara : 996
 Muhyiddîn, Karahısâr Kâdîsı : 342
 Muhyiddîn, matrabaz, İzmir kz. : 568
 Muhyiddîn, Mevlânâ, Burusa'da Yıldırım Hân Medresesi Müderrisi : 403
 Muhyiddîn, Mevlânâ, Hezâgrad Kâdîsı : 993, 1247
 Muhyiddîn, Mevlânâ, Yenibâzâr Kâdîsı : 1250
 Muhyiddîn, Mi'mâr-zâde, sâbık İstanbul Kâdîsı : 1022
 Muhyiddîn, sâbık Kengırı Kâdîsı : 537
 Muhyiddîn, Vekîl-i Harc : 414
 muhzır(lar) : 19, 127, 164, 174, 221, 251, 308, 391, 432, 491, 531, 831, 903, 1043, 1250; — kâtibi : 62, 77, 94,
 315, 366, 422, 437, 469, 516, 550, 551, 574, 599, 1070, 1318; —yoldaşı : 691, 1054; —başı : 1128, 1277
 mu'in ü zahîr : 131, 795
 mukâbele vü muhârebe : 144
 mukaddim : 1436, 1447
 mukaffel ü memhûr : 1052
 mukâta'a(lar) [mukâta'ât] : 61, 114, 226, 439, 468, 485, 487, 488, 539, 643, 723, 812, 913, 1017, 1204; —
 mukâta'ât ahvâli : 488; — mahsûli : 468, 539; — masrafı : 468; — muhâsebesi : 683; —mukâta'ât
 müfettişi : 592; —mukâta'ât nâzırı : 970; —mukâta'ât terekesi : 723, 848; — zabtı : 488; —ı Mısıryye
 âmilleri : 488; —a emîn nasbı : 468; —a kâtib nasbı : 468; —a virmek : 487; —ya emîn ve kâtib ta'yîni :
 468
 Mukâta'a-i Ortapâre : 327
 mukâta'ât bkz. mukâta'a
 mukâtele : 1000, 1036; — itmek : 732; — vü muhârebe : 641
 mukayyed ü mahbûs : 30, 73, 79, 83, 103, 107, 117, 126, 214, 238, 244, 314, 319, 352, 408, 425, 441, 471, 496,
 540, 546, 593, 613, 615, 636, 818, 832, 847, 850, 869, 883, 887, 893, 898, 907, 924, 935, 968, 975, 980,
 986, 993, 1016, 1024, 1042, 1069, 1076, 1083, 1088, 1089, 1090, 1091, 1162, 1165, 1195, 1196, 1197,
 1199, 1206, 1219, 1225, 1244, 1254, 1274, 1284, 1415, 1440
 mûm : 93, 95; — yakmak : 93; — yapışdırmak : 105
 mûmcı : 115, 1255, 1256; — ta'yîni : 115
 Murâd Beğ, Çinili Hammâm kurbinde sâkin, Edirne : 1276
 Murâd Beğ, Semendire : 1341
 Murâd Beğ, Trablus Sancağı Beği : 168, 1165
 Murâd bin Yûsuf, biregi berâtıyla tûmâra dühûl iden, Belgrad nh., Avlonya sn. : 1458, 1463, 1473
 Murâd Çavuş, hüküm verilen : 1423, 1425
 Murâd Çelebî : 805
 Murâd Hân Sarâyı, Gelibolu : 1457
 Murâd Sübaşı, Ujice kasabası ihtisâbına mutasarrıf olan : 849
 Murâd, çalıntı mal alan, Tahri k., Koyluhisâr kz. : 480
 Murâd, Dergâh-ı Mu'allâ Çavuşu : 786, 1104
 Murâd, harâmî, Belgrad : 200
 Murâd, Kör, zimmî, Âmid : 1016
 Murâd, Menteşe beğinin adamı, hüküm verilen : 1110

Murâd, Sipâhî Mehmed'in oğlu, halka zulmeden, Kurşunlu kz. : 794, 935
 Murâd, sipâhî, Batnes k., Mat kz. : 1171
 Murâd, sipâhî, ev basan, kâtil, Ohri sn. : 1084
 Murâd, şahit, Sinob kz. : 764
 Murâd, Şehzâde Selîm'in oğlu : 99, 266, 398, 622, 911, 916, 1055
 Murâd, Tekeili Sancağı Beği : 183, 767
 Murâd, tûmâr mutasarrıfı, İvaliç(?) k., Radomir nh., Tırhala sn. : 1174, 1185
 Murâd, Za'îm Husrev'in adamı, Çirmen sn. : 434
 Murâdiye müderrisi : 669
 Murâdöreni karyesi, Hezârgrad kz. : 1089
 Murtaz-âbâd kâdîsı : 965
 Murtazâ, Seyyid, Musul : 686
 Mûsâ Beğ, Akşehir Beği, vilâyet-i Diyârbekir'i kitâbet eden : 1015, 1037, 1165, 1431
 Mûsâ bin Abdullâh, yeniçerilikden mütekâ'id, Camcıhacıali mh., İstanbul : 1038
 Mûsâ bin Memi, Varakakâdîsı Mahallesi, Aydos kz. : 576
 Mûsâ bin Mustafâ, hırsuz ve kâtil, Yılbeği k., Bilvîrân kz. : 1198
 Mûsâ Çavuş, Burusa beğinin adamı : 629, 631
 Mûsa, Veled Beğ Medresesi'nden ma'zûl : 1316
 Mûsâ, Abdullâh oğlu, Lofçalı, dârende Hüseyin Beğ'in adamı : 129
 Mûsâ, Ahmed Çavuş adamı, hüküm verilen : 1119
 Mûsâ, Alî oğlu, Gümülcineli, dârende Hüseyin Beğ'in adamı : 129
 Mûsâ, Budak oğlu, müfsid, Ilgun kz., Karaman : 898
 Mûsâ, Çavuş, Erzurum Kal'ası : 60
 Mûsâ, ev basıp adam öldüren, Tekfurgöli : 1074
 Mûsâ, Gülbeğ k., Mağnisa kz. : 327
 Mûsâ, hüküm verilen : 1182
 Mûsâ, Kalaycı, harâmî, Şabcılar k., Zağra-i Atfık kz. : 103
 Mûsâ, Karabudak-oğlu, za'îm, Beğşehir sn. : 523
 Mûsâ, Kayduran k., Mağnisa kz. : 327
 Mûsâ, Kebekenîse k., Mağnisa kz. : 327
 Mûsâ, Kûtâhiyye Kâdîsı : 5
 Mûsâ, Mevlânâ, Fener kazâsından ma'zûl : 591
 Mûsâ, Pîrkulî'nun kardeşi, hırsuz u harâmî, Kengırı : 873
 Mûsâ, Toyca, Mustafâ adlı kallâbın kardeşi, Novaberde kz. : 907, 924
 Mûsâ, zimmî, hırsuz, Kudüs-i Şerîf sübaşısı yanında tercüman : 104
 Mûsâhacı köyi, Edirne kz. : 249
 musakkafât : 586
 musâlaha : 686, 699, 1138
 musallâ ihdâsı : 1204
 Muslî Çelebî, hüküm götüren : 277
 Muslî, Sühancı oğlu demekle ma'rûf, kâtil, İstanbul : 850
 Muslihîn, eşîrrâ-i A'râbdan : 390
 Muslihuddîn, Bafra, ehl-i fesâd, vilâyet halkına altın ve akça salan, Kastamonu, Canik sn. : 1234, 1244
 Muslihuddîn, Dergâh-ı Mu'allâ Yeniçerileri Bölükbaşısı : 370
 Muslihuddîn, Mevlânâ, Ağrıboz Kâdîsı, Ağrıboz Mukâta'âtı Müfettişi ve Nâzırı : 226, 592, 812
 Muslihuddîn, Mevlânâ, Beğşehir Kâdîsı : 613
 Muslihuddîn, Mevlânâ, Medîne-i Münevvere Kâdîsı : 91
 Muslihuddîn, Mevlânâ, sâbık Aydıncık Kâdîsı : 403
 Muslihuddîn, Mevlânâ, sâbık Üsküb Kâdîsı : 858
 Muslihuddîn, Mevlânâ, Tatarbâzârı Kâdîsı, sol-kolda celeb kitâbeti hizmetinde : 1019, 1439

Muslihuddîn, Mi'mâr-zâde, İstanbul Kâdîsı : 1038
 Muslihuddîn, nâyib, Leyne nh., Bozöyük kz. : 891
 Muslihuddîn, Selanik Kâdîsı : 754
 Muslihuddîn, Mevlânâ, dânişmend, Manastır : 818
 Mustafâ Ağa, Sağ-bölük Ulûfeciler Ağası : 1468
 Mustafâ Beğ, Aydın Beği : 38, 453, 594, 705, 1303, 1339
 Mustafâ Beğ, Bağdâd Beğlerbeğisi : 1177, 1271, 1272
 Mustafâ Beğ, Bosna Beği : 801, 967, 1237, 1378
 Mustafâ Beğ, Budun Defterdârı : 1052
 Mustafâ Beğ, Çana Beği : 623
 Mustafâ Beğ, Dertenk Beği, Bağdâd vilâyeti kitâbeti hizmetinde : 187, 1434, 1435, 1442
 Mustafâ Beğ, İnebahtı Beği : 453, 591, 810, 1427
 Mustafâ Beğ, Müteveffâ, Belgrad Kal'ası : 1129
 Mustafâ Beğ, Pirizrin Beği : 146, 754, 801, 1136, 1143, 1160
 Mustafâ Beğ, Tımsıvar Beğlerbeği : 31, 146, 147, 148, 798, 808, 809, 811, 814, 922, 923, 960, 1142, 1143, 1189, 1190, 1358, 1367, 1376, 1378, 1381, 1384, 1389, 1470
 Mustafâ bin Abdî, Hammâlkârısı Zevci demekle ma'rûf, Aydos kz. : 576
 Mustafâ bin Abdullâh, Flokok(?) k., Debri kz. : 644
 Mustafâ bin Abdullâh, zevcesini döven, Tuzlak k., Silivri kz. : 1193
 Mustafâ bin Alî, Sonisa kz. : 329
 Mustafâ bin Hızır, arkadaşlarıyla beraber hırsuzluk yapan, Kâdîlar k., Kengiri sn. : 869
 Mustafâ bin Kâsım, sağ-ulûfeciler zümresinden : 1474
 Mustafâ bin Mehmed, Sonisa kz. : 329
 Mustafâ bin Murâd, ehl-i fesâd, Hamîdili sn. : 920
 Mustafâ bin Receb : 1400
 Mustafâ bin Rûşen, Yörük tâyifesinden : 567
 Mustafâ Çavuş, Dergâh-ı Mu'allâ Çavuşu : 187, 191, 192, 367, 369, 384, 542, 594, 1010, 1021, 1052, 1172, 1196, 1206, 1254, 1258, 1330, 1470, 1472
 Mustafâ Çavuş, Mâlik, Dergâh-ı Mu'allâ Çavuşu, Akvîrân karyesinde binâ olunan cami'e mübâşir : 1335
 Mustafâ Çavuş, Tosun-oğlu, Kefe : 840
 Mustafâ Çelebî, Bâzergân : 317, 339, 587, 806, 950, 1290, 1419
 Mustafâ Kethudâ, Anadolu Beğlerbeğisi'nin Kapukethudâsı : 634
 Mustafâ Kethudâ, Karaman vt. : 740
 Mustafâ Kethudâ, Kudüs-i Şerîf ve Gazze'de olan Havâss-ı Hümâyûn Emîni : 49, 56
 Mustafâ Mehmed, elinde kalb akça bulunan, Burusa : 940
 Mustafâ Mehmed, ehl-i fesâd, İskenderiyye Kal'ası erenlerinden : 722
 Mustafâ Paşa Vakıf Bostânı, Sulumanastır, İstanbul : 1264
 Mustafâ Paşa, Vezîr, Serdâr : 197, 393, 429, 431, 495, 561, 562, 565, 570, 594, 595, 597, 601, 723, 881, 902, 904, 905, 925, 950, 956, 972, 976, 981, 1049, 1359, 1361, 1362, 1398, 1423, 1424, 1425, 1464, 1469, 1479
 Mustafâ Paşa/Beğ, Basra Beğlerbeğisi : 1122, 1138
 Mustafâ Paşa/Beğ, Şâm Beğlerbeğisi : 1165, 1243
 Mustafâ Re'îs, hâssa re'îslerinden, Akdeniz'de gönüllü levend re'îslerin kaptanı : 976, 977
 Mustafâ Yûsuf, Ser-bölük, ehl-i fesâd, İskenderiyye Kal'ası erenlerinden : 722
 Mustafâ, Abdullâh oğlu, Bolavadinli, Ferhâd Beğ'in adamı : 129
 Mustafâ, Abdullâh oğlu, Edirneli, Ferhâd Beğ'in adamı : 129
 Mustafâ, Abdullâh oğlu, Sislü, dârende Hüseyin Beğ'in adamı : 129
 Mustafâ, Abdullâh oğlu, Tırhalalu, Ferhâd Beğ'in adamı : 129
 Mustafâ, Abdullâh oğlu, Trabzonlu, dârende Hüseyin Beğ'in adamı : 129
 Mustafâ, Ağa Bölükbaşısı : 491

Mustafâ, Akıncı Beği : 816
Mustafâ, Alî oğlu, Akçahısâr nh., Ohri sn. : 1174, 1185
Mustafâ, Alî oğlu, tîmâr mutasarrıfı, kâtil, İpek kz., İskenderiyye sn. : 721
Mustafâ, arz getiren, İstanköy : 226
Mustafâ, arz getiren, Karesi : 154
Mustafâ, Aydın Mîr-livâsı : 680
Mustafâ, Balıkesri kâdisının adamı : 632
Mustafâ, Balta k., Mağnisa kz. : 327
Mustafâ, Balyabadra Kal'ası Dizdârı : 311
Mustafâ, Beğ oğlu, Priştineli, Novaberde'de Şehremîni : 559
Mustafâ, Berber, sipâhî, Peçuy sn. : 217
Mustafâ, birâderi sipâhî Hasan'ın kâtilini afveden, Edirne : 1450
Mustafâ, Bölükbaşı, hüküm verilen : 1073
Mustafâ, Cebele mukâta'âtı mültezimlerinden : 602
Mustafâ, Çavuşbaşı : 913
Mustafâ, çoban, Dedeler k., Cum'abâzârı kz. : 579
Mustafâ, dârende, sipâhî, Kopana k. : 593
Mustafâ, Dede-oğlu, Hâslar Mültezimi, âmil, Midillü : 947
Mustafâ, Dergâh-ı Mu'allâ Kapucısı : 470, 1081
Mustafâ, Dergâh-ı Mu'allâ Yayabaşısı : 1459
Mustafâ, Dergâh-ı Mu'allâ yeniçerileri bölükbaşısı : 531, 682
Mustafâ, Draç Dizdârı : 773
Mustafâ, Dramalı, Otuzdokuzuncu Ağa Bölüğü'nden, Gümülcine : 1054
Mustafâ, Eğriboyunlu, eşkiyâ serdârı, Menteşe sn. : 1118
Mustafâ, ehl-i fesâd, Karahısâr-ı Develü : 4
Mustafâ, ehl-i fesâd, Tekeili : 887
Mustafâ, ehl-i fesâddan Yûsuf'u şikâyet gelenlerden, Imâret k., Aksarây sn. : 991
Mustafâ, erbâb-ı tîmârdan, hüküm verilen : 1184
Mustafâ, Evranos Beğ Evkâfı Mütevellisi : 1078
Mustafâ, Galatalı, oğlan, Çernovi kz. : 1397
Mustafâ, Gülbeğ k., Mağnisa kz. : 327
Mustafâ, Hacı Bekir oğlu, kasaba-i Kemer, Edremid kz. : 82
Mustafâ, Hacı, câbî, Berabşış k., İlbasan sn. : 648
Mustafâ, Hacı, Mûsâ oğlu, Hasanlar k., Peçin kz. : 83
Mustafâ, harâmî, Dobrucalı, Şabcılar k., Zağra-i Atîk kz. : 103
Mustafâ, hâssa tâciri : 806
Mustafâ, hılâf-ı vâkı' isnâdda bulunduğu söylenilen, Meğri kz. : 893, 1205, 1294
Mustafâ, hizmetkâr, Çirmen sn. : 434
Mustafâ, Horpişte kz. : 393
Mustafâ, Hudâvendigâr Hammâmı hamâmcısı Alî'nin kulu, Gelibolu : 105
Mustafâ, hüküm verilen : 708, 818, 855
Mustafâ, İsâ oğlu, tîmâr mutasarrıfı, Blaki(?) k., Avrethisârı nh., Paşa sn. : 1174, 1185
Mustafâ, İlyâs oğlu, Tatarbâzârlu, Ferhâd Beğ'in adamı : 129
Mustafâ, kallâb, Novaberde kz. : 907
Mustafâ, Kara, Bostân Çavuş'un yeğeni, Karaman vt. : 740
Mustafâ, Kara, kalb akça harceden, Selanik : 1135
Mustafâ, Kara, Koyunyahılar k., Mağnisa kz. : 327
Mustafâ, Kara, Şehzâde Selîm'in sekbânı : 7
Mustafâ, Karahısâr-ı Sâhib sn. : 199
Mustafâ, Kâsım oğlu, hüküm verilen : 1474

Mustafâ, Kâsım oğlu, tîmâr mutasarrıfı, Maşilere k., Koritos nh., Mora sn. : 1174, 1185
Mustafâ, Kayduran k., Mağnisa kz. : 327
Mustafâ, Kaynarca-zâde, katil, Berkofça kz. : 1166
Mustafâ, Kebekenîse k., Mağnisa kz. : 327
Mustafâ, Kethudâ, hüküm verilen, Şâm : 335, 732
Mustafâ, Koyluc Kal'ası Dizdârı : 875
Mustafâ, Koyunyalılar k., Mağnisa kz. : 327
Mustafâ, Köse, Biga Nâyibi : 1195
Mustafâ, Kratovalı, Kallâb Hasan'ın şerîki, Burusa sn. : 238
Mustafâ, Kul-oğlu, ehl-i fesâd, vilâyet halkına altun ve akça salan, Kastamonı : 1234, 1244
Mustafâ, Kullar Ağası, Şehrizol : 1048
Mustafâ, Küre-i Ma'mûre Emîni : 1266
Mustafâ, Livâne Beği Kethudâsı : 1345
Mustafâ, Ma'âdin Nâzırı, Ürgüp kz. : 511
Mustafâ, maktûl, Geyiklûbaba k., İnegöl kz. : 629
Mustafâ, Mehmed oğlu, Parab k., Bihlişte nh., Paşa sn. : 1174, 1185
Mustafâ, Mehmed oğlu, tîmâr mutasarrıfı, Budliye k., Ergirikası nh., Avlonya sn. : 1174, 1185
Mustafâ, Memi Re'îs'in adamı, hüküm verilen : 1263
Mustafâ, Menteşeli Cemâ'ati, Mağnisa kz. : 327
Mustafâ, Mevlânâ, Müderris, hüküm verilen : 1055
Mustafâ, Mevlânâ, Selanik Kâdîsı : 1273
Mustafâ, Moskov'a ticâret için giden : 1245, 1283
Mustafâ, müşteki, Bakacak k., Kurşunlu kz. : 794, 935
Mustafâ, Oruç evlâdı, Flokok(?) k., Debri kz. : 644
Mustafâ, padişâhın merhum oğlunun imâreti mütevellîsi, Kostantiniyye : 834
Mustafâ, Re'îs, dârende : 896
Mustafâ, Rûmili Beğlerbeği Çavuşu : 1255
Mustafâ, sancak mutasarrıfı, Mısır : 694
Mustafâ, Saru, Yörük tâyifesinden : 567
Mustafâ, Silahdâr : 1390
Mustafâ, sipâhî, dârende : 1204
Mustafâ, sipâhî, Zepor(?) k., İlbasan sn. : 460, 528
Mustafâ, sipâhî-zâde, Söğüd : 1236
Mustafâ, Sol-bölük Ulûfecileri Ağası : 1467
Mustafâ, Süleymânlu k., Mağnisa kz. : 327
Mustafâ, şâhid, Ohri sn. : 1084
Mustafâ, Şâm Nâzırı : 49
Mustafâ, tâcir, Şâm : 333
Mustafâ, Tımsıvar Sancağı Alaybeğisi : 728
Mustafâ, Toyca Mûsâ'nın birâderi, kallâb, Novaberde : 924
Mustafâ, Turşıcı-oğlu Hüseyin'in alacaklarını toplamakla görevli, Berkofça kz. : 1166
Mustafâ, Uzun, Rodos Kal'ası Dizdârı : 236, 580
Mustafâ, Vize beğinin adamı, hüküm verilen : 949
Mustafâ, Yayalar k., Tırnovi kz. : 432
Mustafâ, Yeniçeri : 6
Mustafâ, Yeniçeri, katl mazınnası, Hacımihalç k., Hâslar kz. : 19
Mustafâ, yeniçeri, İznikmidlü : 291
Mustafâ, Yırlı, tereke tahmili ile ilgili olarak kefil olan : 847
Mustafâ, Yûsuf oğlu, tîmâr mutasarrıfı, kâtil, İpek kz. İskenderiyye sn. : 721
Mustafâ, za'im Alî'nin oğlu, Avlonya sn. : 241, 347

Mustafâ, za'îm, Hayrabolî kz. : 1356
 Mustafâ, Zamantu'da maktûl, Aksarâyî : 4
 Mustafâ, [Şehzâde] Mehmed Evkâfî Müttevelli : 245
 Mustafâpaşa Köprüsi : 1326
 Mustanya(?), Kavala : 1219
 Musul (kasabası/sancağı) : 44, 686; — ahâlîsi : 686; — alaybeği : 1124; — beği : 206, 462, 686, 1435; —
 kâdîsı : 686, 1435; — sancağı kâdîları : 206
 Muş; — sancağı : 237; — beği : 1029
 Muşa'sa'a, Basra : 275
 mu'teber ilçî : 779
 mu'temed : 885, 896; — müslimânlar : 389
 mu'temedün-aleyh; — kimesneler : 244, 457, 591; — müslimânlar : 42, 255, 1020, 1435
 muttasıl tereke tahmîlî : 441
 Muyislavine Parkanı, Pojega sn. : 261, 262
 mûytâb(lar) : 479, 1255, 1256
 Muzaffer, İzmir muhtesibinin adamı : 568
 Muzaffer, muhtesib : 581
 Muzaffer, Şehrizol Beğlerbeğisi : 686, 1320, 1321, 1323
 Muzaffer, Varnalı, Rikâb-ı Hümâyûn'a ruk'a sunan : 36
 muzâyaka : 41, 46, 68, 337, 344, 409, 425, 440, 448, 489, 539, 568, 577, 610, 824, 833, 847, 877, 878, 962,
 1013, 1018, 1056, 1067, 1252, 1258, 1264, 1333, 1334, 1349, 1406, 1407, 1410, 1430, 1445, 1447, 1453,
 1454, 1467, 1469; — virmek : 71; — vü zarûret : 148
 muzırr; —ı memleket olan eşkıyâ : 653; —ı vilâyet : 44
 Mübârek bin Abdullâh, ehl-i fesâd, Burusa sn. : 603
 mübâşeretden ref' : 241
 mübâşîr(ler) [/mübâşîrîn] : 51, 52, 120, 392, 445, 683, 688, 826, 831, 858, 899, 908, 932, 993, 994, 995, 1001,
 1033, 1078, 1116, 1136, 1224, 1228, 1266, 1390, 1440; — kayditdûrmek : 392; — mu'âvini ta'yîni :
 1355; — ta'yîni : 133, 329, 347, 613, 1308, 1318, 1355; —i a'mâl : 1022, 1038
 mübâşîrîn bkz. mübâşîr
 müceddeden câmi' binâsı : 420
 müceddeden kitâbet : 279
 müceddeden tahrîr : 271, 276, 277, 278, 279, 377, 634
 müceddeden vilâyet kitâbeti : 1435
 mücidd ü merdâne : 815, 958, 972, 1209, 1214, 1215, 1237, 1270, 1477
 mücrim(ler) : 143, 256, 418, 534, 552, 656, 703, 1005, 1038, 1411, 1417; — hıfzı : 107; — irsâli : 107
 müd : 22, 68, 84, 293, 312, 326, 330, 343, 344, 371, 387, 388, 407, 423, 490, 504, 723, 731, 824, 847, 848, 885,
 896, 911, 926, 927, 928, 929, 1063, 1115, 1382, 1419, 1443, 1474
 müdârâ : 1126, 1130; — itmek : 815
 müderris(ler) [/müderrisîn] : 230, 403, 507, 909, 1055, 1147
 müderrisîn bkz. müderris
 müdmin-i hamr : 88
 mü'ekked ü müşedded ahkâm-ı şerife : 445, 1320
 Mü'eyyed, Mevlânâ, Aydıncık Kâdîsı : 403
 mü'ezzin(ler) : 420, 547, 681, 1200, 1264
 müfettiş(ler) : 375, 415, 542, 552, 583, 616, 641, 831, 834, 908, 993, 994, 995, 1114, 1125, 1181, 1228, 1250,
 1417; — kâdî(lar) : 145, 166, 540; — kâdîsı : 74, 120, 793; — ta'yîni : 107, 324, 329, 347, 393, 404, 631,
 1312, 1355; —i Horpîşte kâdîsı : 793; —den gaybet itmek : 117
 müflis : 47, 414, 756, 1439
 müfredât defter(ler)i : 50, 51, 52, 53, 55, 58, 59, 507, 1078, 1295
 müfsid(ler) [/müfsidîn] : 76, 83, 151, 152, 158, 167, 205, 206, 222, 263, 304, 529, 544, 546, 552, 583, 628, 645,
 677, 686, 689, 692, 708, 737, 779, 781, 893, 898, 914, 919, 975, 993, 1110, 1118, 1120, 1126, 1132,

1176, 1179, 1268, 1277, 1298, 1417, 1465; — def'ı : 411; — ele girmek : 1433; —ler ile ahditmek : 686; —leri kılıçdan geçürmek : 365; —lerün haklarından gelinmek : 788, 796

müfsidîn bkz. müfsid

müft değirmen taşı : 536

müft ü meccânen : 239, 536, 585, 829, 1275, 1434; — esbâb almak : 1435; — tavarları almak : 1435; — yimek almak : 1435

müft yimler ve yimekler : 794

müftî : 1055, 1086

mühimm ü müsta'cel maslahat : 155

mühimmât : 435, 801, 906; — işlenmek : 46; — tedârûki : 413; —ı dîn ü devlet-i hümayûn : 565; —ı mîrî : 1; —ı sefer : 868, 906

mühür : 654, 1286; — kazdurmak : 654, 668; — kazımak : 166; —lemek : 445, 446, 532, 533, 543, 546, 658, 810, 1295, 1300, 1390; —lenmiş beyâz kâğıd : 668; —leyüp nişânlamak : 668; —lü akçayı beyâbânda çözdürmek : 1133; —lü beyâz kağıtlar : 654; —lü defter : 129, 138, 360, 669, 956; —lü kîse : 457, 557, 600, 1026, 1202, 1403; —lü mektûb : 49, 722; —lü rûz-nâme sûretleri : 683; —lü temessük : 185, 955; —lü tezkire : 387, 1003, 1101; —lü urgan : 1113, 1437

Müküs, Van vt. : 1112, 1179; — beği : 1029, 1100; — hâkimi : 1179; — kâdîsı : 1100, 1112

mülâkât itmek : 1134

mülhıdler : 686

mülk-nâme-i hümayûn : 21, 1022, 1038

mülk; — ev : 492, 593; — kârbânsarây : 420; —lüğe virmek : 282

mülkiyyet üzere tasarruf : 247, 282

mültezim(ler) [/mültezimîn] : 101, 211, 229, 348, 367, 369, 427, 571, 602, 654, 668, 866, 1232, 1352

mültezimîn bkz. mültezim

mü'mînîn-i muvahhidîn : 906

Mü'min, ehl-i fesâd, Van vt. : 698

Mü'mine bint-i Şâhkulı, Abalak k., Edirne kz. : 249

mümtâz ü mu'ayyen sınırlı mezra'a : 474

mümzâ defter(ler) : 50, 51, 52, 53, 58, 59, 800

münhezim : 31

mün'im ü mâldâr : 47, 1439

mün'im ü mütemevvil kimesneler : 1212

münkire : 740

münsed yollar : 1013

mürd öküzler : 481

mürde : 1439; — ihrâcı : 1277; — vü girîhte : 47

mürdolmak : 536

müretteb ü mükemmel; — âlât-ı ceng ü cidâl : 595; — âlât-ı ceys ü cidâl : 454; — âlât-ı harb ü kıtâl : 149, 597, 652; — cebelûler : 1392; — düşmen yarağı : 32, 146, 149, 444, 453, 594, 692, 711, 724, 729, 742, 779, 790, 803, 807, 808, 814, 823, 827, 856, 886, 941, 960, 1010, 1011, 1045, 1073, 1105, 1140, 1141, 1143, 1144, 1154, 1156, 1157, 1158, 1177, 1180, 1226, 1237, 1239, 1270, 1271, 1272, 1280, 1281, 1287, 1319, 1322, 1323, 1358, 1371, 1372, 1374, 1375, 1376, 1384, 1386, 1392, 1452; — hâzır etmek : 704; — yarak : 228; — yat u yarak : 837

müretteb ü müsellağ leşker : 1045

mürîd : 1050

mürtedd; — itmek : 1070; — olan acemî-oğlanları : 574; — olmak : 574

mürtezika ehlinün teftîşi : 1060

mürûr u ubûr : 808, 1189, 1373; — itmek : 1377

Mürüvvetî, Şadıman oğlu, şirret ü şekâvetle meşhûr, Tatay kz. : 852

müsâfirîn : 1442; — ü mücâvirîn : 93, 95

müsellah : 914, 1422, 1440, 1470, 1475; — leşker : 1472; — u mükemmel âdem ihrâcı : 1392; — u mükemmel asker : 148

müsellem(ler) (tâyifesi) : 38, 69, 88, 599, 961, 962, 998, 1095, 1097, 1109, 1181, 1326, 1327, 1333, 1426, 1429, 1447; — beği : 1043; — berâtı : 18; — çeribaşları : 1426; — defteri : 1097; — ihrâcı : 38, 1426; — istihdâmı : 1327; — üzerine çiftlik kaydolunmak : 1097; — lerün ikinci nevbetlusi : 38; — lik : 1097

müslim bkz. müslimân

Müslim, müşteki, Çaddur k., Kurşunlu kz. : 794, 935

müslimân(lar) [/müslim/müslimîn] : 42, 45, 48, 62, 76, 88, 106, 121, 156, 159, 160, 190, 224, 234, 235, 251, 255, 264, 271, 282, 320, 342, 350, 370, 380, 394, 400, 405, 415, 428, 449, 459, 491, 496, 509, 535, 536, 546, 547, 563, 573, 589, 596, 615, 630, 641, 645, 655, 657, 659, 681, 691, 708, 712, 717, 731, 735, 793, 826, 847, 870, 873, 887, 892, 897, 902, 909, 916, 926, 946, 971, 974, 978, 989, 991, 993, 1020, 1036, 1039, 1056, 1069, 1079, 1080, 1082, 1085, 1099, 1102, 1107, 1120, 1132, 1138, 1148, 1170, 1179, 1199, 1200, 1221, 1241, 1250, 1264, 1273, 1275, 1277, 1285, 1302, 1344, 1390, 1400, 1423, 1435, 1436, 1437, 1438, 1449, 1461; — avrete fi'l-i şeni' yapmak : 1170; — esîr : 274, 1197; — evleri : 273; — istihdâm etmek : 1197; — kul : 1197; — mahallâtı : 251; — olan acemî-oğlanları : 574; — olmağa niyyet etmek : 743; — olmak : 574; — lara câriye bey'ı : 563; — lara hamr virdürmemek : 1310; — lara hamr viren kefare : 360; — lara muzâyaka virdürmemek : 1264; — lara nâ-meşrû' bühtân etmek : 686; — lara şarâb virmek : 251; — lara zulm ü te'addî : 852, 1044; — larda bulunan hamrı yabana akıtmak : 1343; — ları ellerinden ve ayaklarından asmak : 1036; — ları ihzâr etmek : 681; — ları rencide etmek : 642, 767; — ları ücretle kullanmak : 1197; — larun dalâletine sebep olmak : 897; — larun evlerin basmak : 1304; — larun terekelerin ve esbâbların almak : 540; — larun yollarına gelmek : 589; — ü muvahhidîn : 39

müslime câriye : 1197

müslimîn bkz. müslimân

müstahfız(lar) [/müstahfızân] : 240, 275, 501, 503, 505, 517, 722, 778, 782, 783, 826, 993, 1053, 1099, 1162, 1209, 1212, 1215, 1253, 1299; — oğulları : 775

müstahfızân bkz. müstahfız

müste'cir : 163

Müstecâb Çiftliği piyâdeleri, Hamîd sn. : 1024

müstehk-ı azl : 119

müstekıl; — alaybeği irsâli : 261; — mezra'a kaydı : 474; — mülk : 426; — sancak : 271; — tîmâr : 474

müstevfîler : 683

müteferrika : 487, 942, 1044, 1122, 1161, 1440

mütemerridîn : 677

mütemevvil; — kimesneler : 752, 1439; — ü mâldâr : 172; — üstâdlar : 800

müteşekkî : 770

müteveffâ yeniçeriler : 482

mütevelli(ler) : 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 61, 67, 193, 245, 296, 403, 414, 466, 507, 539, 586, 591, 756, 777, 834, 855, 896, 964, 1052, 1060, 1078, 1104, 1147, 1160, 1282, 1474; — ye zabtıdürmek : 52

mütezzacir(ler) : 642; — olmak : 1071

müttehem : 1074, 1168

müzevver mühür(ler) : 654, 668; — ile mühürlemek : 654; — ile mühürlemek ve nişânlamak : 668; — ile mühürlenmiş beyâz kâğıd : 654, 668; — ile mühürlenmiş kılâ' mevâcibi ve kul tâyifesi ulûfeleri tezkireleri : 668; — ile mühürlenmiş ve nişânlanmış kılâ' mevâcibi tezkiresi : 654; — ile mühürlenmiş ve nişânlanmış ulûfe tezkireleri : 654; — kazdirmek : 668; — le mazınna olan yirler : 668

müzevver; — arz : 166, 946, 990; — huccet : 166, 1436; — hüküm : 319, 847, 1083; — tezkireler : 668; — vakıf-nâmeler : 990

müzevvir : 150, 174, 873

Müzeyri'a(?) karyesi, havâss-ı hümayûn kurâsından : 585

nâ-bâliğ : 1450; — oğlan : 641

nâ-mahremeler : 497
 nâ-meşrû'; — ef'âl : 1092; — evzâ' u etvâr : 1179; — kazâyâ : 1191
 Nâblûs (sancağı) : 53, 58; — beği : 53, 58, 240, 1165; — kâdisı : 53, 58; — sancağı kâdîları : 1165; — serhaddi : 240
 nacak : 235, 370, 681, 1170; — çalmak : 818; — havâle itmek : 818; — ile urmak : 836
 Nacak, Edremid kz. : 82
 nafaka : 409, 930
 Nahcivan Seferi : 1186
 nâhiye*
 nakd akça : 1074
 nâkıs altun : 532
 Nakşa cezîresi : 536; —dükası : 291
 nakz-ı ahd : 158, 1009; — itmek : 332
 na'l-band : 1255, 1256
 Na'lband-oğlu, İhnâr(?) mh., İskenderiyye : 968
 na'lçacı : 1255, 1256
 namâz : 62, 95, 774, 1449; — kılmak : 1200; —a gelmek : 93; —a ikâmet : 93
 nâme : 39, 975; —i hümayûn : 17, 97, 148, 261, 286, 303, 317, 318, 339, 355, 530, 701, 738, 742, 780, 781, 811, 815, 839, 942, 1150, 1245, 1283, 1350, 1351, 1359, 1381, 1385, 1470; —i mahabbet-meşhûn : 20; —i sa'âdet-karîn : 355; —i sa'âdet-nümân : 303; —i şerîf : 20, 31, 148, 149, 158, 175, 178, 180, 303, 304, 306, 320, 355, 530, 750, 779, 780, 781, 785, 868, 942, 1203, 1245, 1350, 1470; —i şerîf talebi : 1381, 1385
 nâmûs-ı saltanata muhâlîf : 148
 nâmzâd tefrîkı : 1449
 Narda kâdisı : 1007
 narh; — ta'yîni : 485; —ı rûzî : 115, 190, 226, 266, 312, 344, 371, 485, 489, 531, 539, 568, 733, 751, 885, 896, 926, 1035, 1115, 1184, 1382, 1474
 nâsı idlâl itmek : 206
 Nâsiruddîn es-Sayrafi, Trablus'da Sancakbeği Tercümanı : 225
 Nâsiruddîn ibn-i Kutayş, mütevellî, Şam : 54
 Nâsiruddîn, Kerâme oğlu, müfsid, nefsi-i Trablus sabuncılarından : 76
 Nâsiruddîn, ribâ-hor, hakkında nâ-meşrû' kazâyâ isnâd edilen, Trablus : 1191
 Nasrâniyye : 536
 Nasruddîn, Hacı, Dergâh-ı Mu'allâ'ya arz-ı hâl sunan, Trablus : 225
 Nasûh Beğ, Pojega Beği : 261, 967, 1156
 Nasûh Çavuş, Kaysariyye Alaybeğisi Sinân'ın oğlu : 598, 876
 Nasûh Fakîh, ehl-i fesâd, Köyceğiz kz. : 159, 535, 933
 Nasûh Hâce Evkâfı, Aydınçık ks. : 403
 Nasûh, Ardahan sipâhîlerinden : 888
 Nasûh, Belgrad Dizdârı : 855
 Nasûh, bîkr kızı çekilen, Avcılar k., Kite kz., Hudâvendigâr : 966
 Nasûh, Dîvâne, arz getiren : 1402
 Nasûh, ehl-i fesâddan Yûsuf'u şikâyeteye gelenlerden, Imâret k., Aksarây sn. : 991
 Nasûh, hüküm verilen : 1051, 1277
 Nasûh, İzvornik Kazâsı Muhzırbaşısı : 1277
 Nasûh, Nevesin ks. : 202
 na's defni : 39
 navlun : 1103, 1289, 1311
 nâyib(ler) : 48, 70, 136, 153, 166, 245, 314, 319, 390, 518, 529, 786, 834, 890, 979, 1065, 1067, 1107, 1116, 1128, 1131, 1165, 1230, 1254, 1258; — nasbı : 1302; — nasbolunmak : 328; — ref'ı : 385; —ü's-şer' : 583; —ün mahkemesin basmak : 1304

Nazar Sübaşı, Şehzâde Selîm'in oğlu Murâd'ın hâsları za'îmi, Bolavadin kz. : 911, 916
 Nazar, Belye k., İnebolı nh. : 717
 Nâzır Kubâd, Dergâh-ı Mu'allâ Çavuşu : 403
 nâzır(lar) : 49, 466, 1194, 1457; — kâtibi : 1232; — kâyim-i makâmı : 1128; — ta'yîni : 187, 205; — u mütevellî : 466; —ı emvâl : 211, 826, 1047, 1138
 Nâzır, kulu kallâb olan, Novaberde kz. : 907, 924
 nazm u nizâm u memleket : 151, 158, 189, 665, 779
 Nebî Hâce, Abalar k., Edirne kz. : 249
 Nebî Sûfî, Kuruyemişçi, kefil : 577
 Nebî, ev basup adam öldüren, Veyiskâdî k., Tekfurgöli : 1074
 Nebî, evi basılan, İznik kz. : 647
 Nebî, harâmî, mahbûs, Gelibolı kz. : 1284
 Nebî, Karacalar k., Milan kz. : 1347
 Nebî, Kör, ehl-i fesâd, Burusa sn. : 603
 Nebî, Varnalı, Rikâb-ı Hümâyûn'a ruk'a sunan : 36
 neccâr : 34, 35, 77, 115, 548, 682, 1340; — cem'ı : 77
 nefer(ler) [/neferât] : 185, 566, 645, 742, 774; —leri idlâl itmek : 645; — mevâcibi : 1459; — muzâyakası : 325; — ta'yîni : 1327
 neferât bkz. nefer
 nefis telefî : 452, 463
 Neftre(?) karyesi, Kavala kz. : 300
 nehb; — ü gâret : 902, 1233, 1370, 1372, 1476; — ü hasâret itdürmek : 1367
 nehir : 73, 220, 261, 275, 611, 807, 954; — [yatağının] kazılması : 220
 Nehrân re'âyâsı : 857, 871
 Nekâha(?) karyesi, Mısır : 1404
 Nemçe (vilâyeti) : 17, 148, 628, 1152, 1381; — askeri [/leşkeri] : 17, 147, 790, 792, 797, 798, 808, 809, 814, 815, 817, 819, 839, 859, 921, 960, 1009, 1126, 1158; — kapudân(lar)ı : 148, 149; — kralı âdemleri : 147; — kralı [/Nemçe ve Alaman kralı] : 17, 147, 148, 149, 151, 152, 158, 261, 263, 332, 411, 520, 738, 742, 763, 779, 781, 785, 1009, 1126, 1157, 1202, 1368, 1379, 1383; — kralının ilçisi : 263; —lüler : 17, 148
 Nemçe leşkeri bkz. Nemçe askeri
 Nemçe ve Alaman kralı bkz. Nemçe kralı
 nerdübân(lar) : 740, 1003, 1248
 Neretva Kâdîsı : 772, 776, 778
 Nesîmî, Tuğrâyî k., Seferîhîsâr kz. : 183
 nevâhî*
 nevbet : 860, 1024, 1412; — hıdmeti : 780, 1003
 nevbetci(ler) : 325, 774; — muzâyakası : 325; — olan yeniçeriler : 174; — tarîkı : 6, 1418; — yeniçeri(ler) : 170, 174, 1418
 nevbetlü : 1043, 1151; — çayır voynukları : 758; — müsellemler(tâyifesi) : 69, 1426, 1447; — müsellemlerün ihrâcı : 69; — sipâhî : 884; — voynuklar : 709, 758; — yayalar : 86, 349, 1478; — Yörükler : 1212, 1217, 1262; — zü'amâ : 884
 Nevesin; — kâdîsı : 202; — kasabası halkı : 202
 Nevrekop kâdîsı : 552, 1204
 nezîr tarîkı : 1261
 nezr ü kurbân : 1036
 Nısf-ı Şavşad; — beği : 1165; — sancağı kâdîları : 1165
 nidâ itdürmek : 597
 nifâk : 149
 Niğbolı; — sancağı : 47, 1134; — alaybeğisi : 652, 653, 737; — beği : 692, 801, 837, 856, 923, 1119, 1369, 1371, 1380; — kâdîsı : 47, 878, 953, 1155; — sancağı askeri : 692, 1371; — sancağı kâdîları : 1409; — Sancağı Kâdîlığı : 993; — sancağı sipâhîleri : 737, 1134; — sancağı sübaşları : 737, 1134

Niğde; — sancağı : 595; — beği : 4, 206, 453, 454, 594, 704, 705, 714, 979, 1165; — kâdısı : 4, 206, 230, 979;
 — kâdısı nâyibi : 979; — sancağı askerleri : 705; — sancağı kâdîları : 1165; — sancağı sübaşı ve
 sipâhîleri : 704
 nikâh : 5, 378, 403, 499; — için icâzet vermek : 328; — itmek : 1236; —la(n)mak : 1416, 1441
 Nikefor, eşkıyâ, Boğdan : 975
 Niko Miço, zimmî, Cum'abâzâr kz. : 579
 Niko veledân-ı Bozik, zimmî, tarlada mermer bulan, Göçeri k., Yenişehir kz., Selanik : 1128
 Niko, Niko tarafından öldürülen, Mandra k., Dimetoka kz. : 945
 Niko, zimmî, kâtil, Mandra k., Dimetoka kz. : 945
 Nikola Bucik, Dubrovanek tâcirlerinden, Üsküb'de ticâret eden : 416
 Nikola Düka, zimmî, şakî, İsavriye k., Görice kz. : 431
 Nikola Olas, gemi re'îsi, tereke verilen : 423
 Nikola, dârende, zimmî, Sikinoz cezîresine mutasarrıf, Rodos : 1059
 Nikola, Demürçi, zimmî, kallâb, Monago k., Novaberde kz. : 924, 907
 Nikola, Kara, Dergâh-ı Mu'allâ'ya arz-ı hâl sunan, Keşan kz. : 227
 Nikola, Kaya Keşîş oğlu, zimmî, acemî-oğlanı ayartan, Sarımsaklu k., Kaysariyye sn. : 1070
 Nikola, Savol oğlu, Horpişte kz. : 393
 Nikola, zimmî, Kopana k. : 593
 Nikola, zimmî, şakî, İsavriye k., Görice kz. : 431
 Nikoli Batori, Kral-oğlu'nın beği : 796
 Niksar kâdısı : 208, 209, 351
 Nikşik nâhiyesi, Hersek sn. : 503
 Nil nehri : 481
 Ni'metullâh Beğ, Rakka Beği : 944
 Ni'metullâh Hân, İranlı asilzâde, müteveffâ : 354
 Ni'metullâh, kallâb, Hasanbeğlü mh., Vize sn. : 288
 nisbet; — ü garaz : 1354; — ü ta'assub : 831, 1052, 1114, 1250, 1355
 nisvân tâyifesi : 1297
 Niş kâdısı : 1052
 nişân; — itmek : 883; —ı hümayûn : 536, 902, 977, 1022, 1038; —lamak : 314, 319, 668; —lar : 108; —lu
 kâğıd : 372, 827
 Nişancı beğ : 680
 niyâbet : 903, 1012, 1131, 1195, 1230; — teftîşi : 314, 319; —den ref' : 153, 182, 319, 385; —lerün iltizâma
 virilmesi : 224
 nizâ' : 237, 280, 536, 605, 769, 991, 1100, 1298; — u husûmet : 779, 785
 Nogay Tatarları : 452, 463
 nohud : 419, 425, 1267
 noksân [astar] işlemek : 696
 Nova Brodan, müfsid, Boboş k., Dobniçe kz. : 1437
 Nova Griç, Demürçi, zimmî, kallâb, Novaberde kz. : 907
 Nova Kal'ası, Hersek : 1145, 1208, 1253, 1402; —'nın ta'mîri : 1146, 1446
 Nova Merbofika, müfsid, Boboş k., Dobniçe kz. : 1437
 Nova Mile, müfsid, Boboş k., Dobniçe kz. : 1437
 Nova sancağı; — iskele emînleri : 416; — kâdîları : 416; — kal'aları dizdârları : 416; — nâzırları : 416; —
 sübaşları : 416; — voyvodaları : 416
 Nova Teno, müfsid, Boboş k., Dobniçe kz. : 1437
 Nova veled-i Markı, zimmî, kallâb, Novaberde kz. : 907, 924
 Novaberde : 508, 559, 924; — Darb-hânesi : 134, 508; — kâdısı : 134, 140, 508, 511, 559, 907
 Novigrad beği : 361, 368, 1156
 nöker(ler) : 237, 547, 597, 1177; — ta'yîni : 237

Nûh, Horpişte kz. : 393
Nûrî Zâviyesi, Eymânşâh Derbendi, Bağdâd : 1442
Nûrullâh, Dânişmend, hüküm verilen : 852
Nûrullâhoğlu, hırsuz, Göynük kz. : 117
Nusaybin; — beği : 206, 569, 1165; — beği kethudâsı : 563; — kâdîsı : 206, 569, 686; — sancağı kâdîları : 563, 1165
nühâs : 233

oba : 445, 446
ocak : 69, 954, 969, 1262; —ları söyünmek : 393
oda basmak : 1341
odabaşılık tevcihi : 482
odalar : 918; — binâsı : 1242
odun : 1071, 1099, 1445; — akçası : 239; — çekmek : 122; — gemileri : 1445, 1453; — hıdmeti : 122; — içün varan arabaları basmak : 1096; — mesâlihi : 185; — tahmîli : 1445, 1453
oğlak : 1171
oğlan(lar) [/oğlancık(lar)] : 30, 284, 347, 479, 551, 574, 722, 888, 980, 1008, 1028, 1070, 1438, 1451; — almak : 551, 1148, 1245; — ayardmak : 1082, 1085, 1301; — çekmek : 641, 836, 1036, 1100, 1118, 1179, 1395, 1397; — esîr itmek : 1148; — kapmak : 406; — katli : 898; — mürted itmek : 1070; — satmak : 1085; — sirka itmek : 888; — tutmak : 289; — virmek : 479
oğlancık bkz. oğlan
oğul; — çekmek : 870, 887, 1000; — pîşkeş virmek : 1250; — uğurlanmak : 1171; —lar : 660
Ohnik, zimmî, bâzergân kâtîli, Âmid : 832
Ohri; — sancağı : 501, 1140, 1174, 1185; — alaybeğisi : 1140, 1141; — beği : 347, 503, 506, 546, 783, 801, 1082, 1084, 1085, 1134, 1152, 1171, 1380; — beği kethudâsı : 506; — beği voyvodası : 783; — sancağı askerleri : 1379; — sancağı hisâr-erleri ve azebleri : 782; — sancağı müstahfızları ve azebleri : 782; — sancağı sipâhîleri : 1380; — sancağı sübaşları : 1380
ok : 106, 370, 1440; — ile katl : 7, 154, 422; — ile urmak : 106, 1360; — ve kılıç ile cengitmek : 1304; —la cerhitmek : 347; —la darbitmek : 106; —la mecrûh itmek : 494
oklu; — Çerâkise : 256; — piyâdeler : 501; — ve yaylu tâyife : 529; — ve yaylu ve harbeli yarar yiğitler ihrâcı : 521; — ve yaylu ve harbelü cenge kâdir yarar azebleri : 783; — ve yaylu ve harbelü piyâde : 501, 503
Olendorik kasabası hâsları : 812
Olgoramert(?) [/Ustura Beri(?)], zimmî, İlbasan sn. : 460, 528
Olonmeşt(?) karyesi, keferesi isyân eden, Dukagin : 782, 788
Oltı; — beği : 752, 775, 1165; — dizdârı : 752; — Kal'ası : 752, 775; — kulları : 60; — sancağı kâdîları : 1165
oluk ağacı : 969
on dört buçukların tevcihi : 981
on sekiz oturak kalite : 455, 476, 566, 582
onbaşılar : 1014
Onuduklu karyesi, Karaman vt. : 70
ordu(lar) : 627, 693, 1255, 1256, 1258; — hıdmeti : 789; — lâzim ü mühimmi : 789
orducu : 1255; — ihrâcı : 34, 789
orman : 953
Ortalıca karyesi, Kengiri sn. : 1465
Ortošta karyesi, Delvine sn. : 1298
Oruç Çavuş, Dergâh-ı Mu'allâ Çavuşu : 1250, 1400
Oruç, Korci Mehmed oğlu, kâtil, Horpişte kz. : 393, 793
Oruç, mektub getiren, Bilecik kz. : 1296
Oruç, Nevesin ks. : 202

Osmân Beğ, Delvine Alaybeğisi : 1240, 1298
Osmân bin Murâd, ehl-i fesâd, Burusa sn. : 603
Osmân bin Turhan, Kumrı adlı kadın ile mu'âmelesi olan, Dolne Kılonya k., Foça kz. : 985
Osmân Çavuş, Dergâh-ı Mu'allâ Çavuşu : 556, 594
Osmân Çelebî, sûhte, Aydos kz. : 576
Osmân Kethudâ, hüküm verilen, İspir sn. : 1099
Osmân Yayabaşı-oğlu, eşkıyâ re'îsi, Menteşe sn. : 1118
Osmân, Balta k., Mağnisa kz. : 327
Osmân, Deli Mehmed oğlu, ev basıp adam öldüren, Tekfurgöli kz. : 1074
Osmân, Dîvâne, Yörük tâyifesinden, Çeltikci k., Ayazmend kz. : 567
Osmân, Gâzîbeğ k., Hüseyin-âbâd kz. : 106
Osmân, güherçile kazanlarını mîrîye vermek isteyen, Üsküb : 1071
Osmân, İskenderiyye beği kethudâsı : 517, 664
Osmân, Koyunyalılar k., Mağnisa kz. : 327
Osmân, Kör, Kızılkuyu k., Göynük kz. : 117
Osmân, Kürd, Tercüman, Hârim kz. : 182
Osmân, Mora Sancağı Beği bkz. Osmânşâh
Osmân, sâbık Çorum Kâdîsı : 324
Osmân, Sol-kol Gurabâ Çavuşu : 1028
Osmân, Uyûn Beği, Lahsâ : 1138
Osmânî [altun] : 220
Osmânşâh [/Osmân] , Mora Sancağı Beği : 126, 453, 594, 619, 705, 801, 1053, 1061, 1211
ot : 725; — otlamak : 926
Otâğ-ı Hümâyûn : 627; —'a yarar çibuklar : 627; —'da kurulan çibuklar : 627
Otağlı karyesi, Mişe-i Ardahan nh. : 638
otlak; — hakkı : 179, 445; — resmi : 725
otluk : 261, 829; — akçası : 239; — hıdmeti : 500; —ları alınmak : 261
Otuzdokuzuncu Ağa Bölüğü : 1054
ova : 222; —da tavattun itdürmek : 365; —ya indürmek : 677
Ovannes veled-i Holoş, ehl-i fesâd, Van vt. : 698
Ovannes, zimmî, Moskov'a ticâret için giden : 1245
Ovannis Keşîş, ehl-i fesâd kefereden, Van vt. : 1120
Ovannis Miral, ehl-i fesâd kefereden, Van vt. : 1120
Ovannis, Hakîm zimmî, bâzergân kâtîli, Âmid kz. : 832
Ovannis, kuyumcu, ehl-i fesâd kefereden, Van vt. : 1120

öküz : 481, 576, 1002, 1111, 1171; — bahâsı : 481; — beslemek : 481; —lere mîrî tamga itdürmek : 481; —leri boğazlamak : 536; —leri cebren alınmak : 536

Ömer bin Hızır, Karaman vt. : 740

Ömer Çavuş, Ahyolı'da vürdinar çibukları kestirmekle görevli : 1337

Ömer Çavuş, Dergâh-ı Mu'allâ Çavuşu, hüküm verilen : 513, 770, 841, 1180, 1189, 1190, 1266, 1367, 1372, 1374, 1375, 1376, 1377, 1379, 1380

Ömer, Anadolu çavuşlarından : 573

Ömer, Dergâh-ı Mu'allâ kapucularından, Kudüs-i Şerîf'deki Hurrem Sultân Imâreti Evkâfî'na mübâşir tayin edilen : 51, 52, 53, 58, 59, 66

Ömer, ehl-i fesâd, Küçükgömük k., Kite kz. : 405

Ömer, evi basılan, Sinob kz. : 764

Ömer, gemi re'îsi, gemisine tereke verilen : 387, 388, 407

Ömer, Haffâf, Fânî Dede'nin kardeşi, maktûl, Üsküb : 858
Ömer, Halvâyî, ehl-i fesâd, Kızılağaç kz. : 1268
Ömer, Hasan oğlu, harâmî, hırsuz şerîki, Mustanya(?) k., Kavala kz. : 1219
Ömer, Klis beğinin adamı, hüküm verilen : 1121
Ömer, Koyunyalılar k., Mağnisa kz. : 327
Ömer, muhızır adamı, hüküm verilen : 1043
Ömer, Üçululu k., Mağnisa kz. : 327
örf : 979, 985, 1047, 1052, 1099, 1171, 1196, 1234, 1244, 1438; — olunmak : 647, 832, 1116; —i ma'rûf : 264, 296, 625, 831, 1355; —le ikrâr itmek : 645
Ösek kâdîsı : 228, 261, 841
öşr : 53, 239, 348, 367, 369, 698, 812, 1007, 1113, 1437; — ü salâriyye : 495, 1001; —i şîrâ : 1007, 1113
Öteyaka Reci karyesi, İskenderiyye sn. : 502
Özbek Çiftliği, Özbek k., Akyazı kz. : 1097
Özbek karyesi, Akyazı kz. : 1097
Özi suyu : 452, 463, 1245
Özi Tatarları : 97
Öziçe kâdîsı : 1341

pâbûc : 229
pâd zehrî : 287, 340
palamar : 213
Palamut; — nâhiyesi, Mağnisa kz. : 69; —Yayabaşılığı : 69
palanka : 17, 218; — binâsı : 218, 1233; — neferleri : 262
Palbocki(?), eşkıyâ, Boğdan : 975
Palu hâkimi : 769
Palyo Katono karyesi, Salina kz. : 812
panayır : 178
Panayot veled-i Manol, zimmî, re'îs : 885
Pandayor karyesi, Salina kz. : 812
Pankota Kal'ası, Tımışvar : 1202, 1257
Panos veled-i Gülümmîr, ehl-i fesâd, Van vt. : 698
Papa Klozi Çartağı [/Klozi Çartağı] : 282
Papa Orto, zimmî, ehl-i fesâd, Koştariçe k., Salina kz. : 812
papas : 282, 759; —ları rencide itmek : 1057
Papasoğlu, zimmî, Potra k., Tatarbâzâr kz. : 14
Parab karyesi, Bihlişte nh., Paşa sn. : 1174, 1185
pâre : 49, 436, 533, 1305
pârelemek : 1170
parkan bkz. barkan
Paroz cezîresi, Nakşe : 536
Pasin sancağı; — beği : 233, 1165; — kâdîları : 1165
pastav : 1036, 1117
Paşa sancağı : 1174, 1185, 1258; —nun sağ-kolında vâkı' olan kâdîlar : 1258; —nun sol-kolında olan kâdîlar : 546
paşa : 226, 805, 975, 1102, 1150, 1172, 1176, 1202, 1437, 1441; — kapucısı : 232
Paşa, sipâhî, Karaman vt. : 605
Paşabeğ, Burdur'da sâkin : 5
Paşabeğ, Seydişehir çeribaşısı : 107

Paşabeğ, tûmâr sahibi, ehl-i fesâd, Aliçerçi k., Seydişehir kz. : 145
 Paşalılar karyesi, Yenice-i Zağra kz. : 103
 paşmak : 62
 patrik : 1057; — kâtibi : 1057
 patriklik : 1057
 Patyos Manastırı, İstanköy kz. : 1474
 Paval Brodan, müfsid, Boboş k., Dobniçe kz. : 1437
 Pavla, zimmî, ruk'a sunan, Sirem sn. : 1228
 Pavlo Balkoviç, deli kâfir, oğulları hırsuz, Kiyev ks. : 1283
 Pavlos, Papa, Sarımsaklı Karyesi Papası, Kaysariye sn. : 1070
 pâ-y-mâl : 158; — olmak : 732
 pâzenlik : 1236
 Peç bkz. Beç
 Peçin; — kazâsı : 83; — kâdîsı : 83, 101, 234, 1232
 Peçuy : 261, 262, 271; — kâdîsı : 217, 219, 228, 261; — Kal'ası : 1389; — Kal'ası topçıları : 959; — serhaddi : 1468; — topçubaşısı : 959
 peksimad : 68, 473, 643, 925, 1049, 1184, 1469; — irsâli : 364, 473, 554; — muzâyakası : 68; — pişirdmek : 68; — tedârûki : 256
 penbe : 53, 58; — ipliği : 395
 Penbeci Hacı, Sağırıcı-oğlu(?), bâzergân kâtillerinin yoldaşı, Ereğli : 984
 Penedik, Mikloş adlı zimmînin babası, Evhad k., Solnok sn., Budun : 663, 675, 1293
 Penek; — nâhiyesi, Kemhis kz., Erzurum vt. : 888; — alaybeğisi : 888; — çeribaşısı : 888; — melikleri : 888; — sipâhîleri : 888
 Peneskird; — nâhiyesi, Kemhis kz., Erzurum vt. : 888; — alaybeğisi : 888; — çeribaşısı : 888; — melikleri : 888; — sipâhîleri : 888
 perâkende : 1113, 1170, 1228; — itmek : 299, 1350; — olmağa yüz tutmak : 796; — olmak : 73, 367, 369, 445, 1383, 1430
 Perçiçe karyesi, Filorici Hâsları'ndan, Biper nh., İskenderiyye sn. : 501, 664
 pereme : 348, 367, 369
 Pertev Paşa, Vezîr : 1035; — Hâsları : 1035
 Pervâne Ağa, Arnavud, Viranya ks., Novaberde kz. : 559
 Pervâne Çavuş, Tımişvar çavuşlarından : 146
 Pervâne, Abdullâh oğlu, Horpeşteli, dârende Hüseyin Beğ'in adamı : 129
 Pervâne, Abdullâh oğlu, Yenişehirli, Ferhâd Beğ'in adamı : 129
 Pervâne, Aydos kz. : 576
 Pervâne, Azebler Ağası : 645
 Pervâne, Bâzârbaşı : 559
 Pervâne, Budun yeniçerilerinden, hüküm verilen : 985
 Pervâne, erbâb-ı tûmârdan, Haleb vt. : 410
 Pervâne, Haydar Paşa'nın voyvodası : 985
 Pervâne, kethudâ : 34
 Pervâne, Memâlik-i Mahrûse tâcirlerinden : 339
 Pervâne, Podgradya k., Foça kz. : 985
 Pervâne, re'îs : 1469
 Perverdîgâr : 796
 Pervîz bin Abdullâh, Drama kz. : 499
 Pervîz Efendi, Kâdî-asker : 525
 Pervîz, Dergâh-ı Mu'allâ Kapucularından, mübâşir : 1077
 Pervîz, Hargûn Memlehası Emîni, Malâtiyye sn. : 235, 681, 735
 Pervîz, hâssa re'îsi : 291

Pervîz, Şehzâde Selîm'in kullarından : 1403
 Pespren(?) Kal'ası : 1389
 Pessiye(?) karyesi, Pirlepe kz. : 197
 Pesyân Cemâ'atî, Ulus tâyifesinden, Diyârbekir vt. : 1413, 1414, 1421, 1431
 Peşte 411, 1023, 1249, 1367; — kâdîsı : 1148
 Peter, bâzergân, Marçilya şehri : 1359, 1361, 1362, 1398
 Petre, Ate adlı zimmiyenin komşusu, Sodin ks., Lipova sn. : 1441, 1456
 Petre, Eflak Voyvodası : 10, 378, 1155
 Petrevaradin kâdîsı : 474
 Petro, zimmî, çoban, Çorlu kz. : 1032
 Petro, zimmî, Moralı : 305
 Petruşka Talpaş, harâc-güzâr re'âyâdan olup esîr edilen zimmiyye, Evhad k., Solnok sn., Budun : 663, 675, 1293
 peygamber : 796
 peynir : 1258, 1467
 Pınarhısâr sancağı kâdîsı : 877, 952
 Pîr Ahmed, Hüseyin oğlu, Gürivik-i Küçük k., İpek nh., İskenderiyye sn. : 1174, 1185
 Pîr Alî bin Osmân, hırsuz, Ürekler k. : 14
 Pîr Alî, Hâce, Şâh'ın adamlarından : 1432
 Pîr Alî, hırsuz, Mustanya(?) k., Kavala : 1219
 Pîr Alî, piyâde, Kuyucak k., Saravalos kz. : 1275
 Pîr Alî, Yedikuleli, mîrî kadırgada mücrim : 418
 Pîr Beğ veled-i Küçük, ehl-i fesâd, Van vt. : 698
 Pîr Gayb, Çerkeş kz. : 951
 Pîr Gayb, Zerzâ tâyifesinden, Meşkovar nh. : 695, 699
 Pîr Gâyib, Kethudâ : 106
 Pîr Ömer, kâtil, Aksarâyılı : 4
 Pîr Sultân, sipâhî, İstanbul zahîresi için koyun getiren : 9
 pîr ü ma'zûr olan sipâhîler bkz. sipâhî
 pîr(ler) : 93, 681
 Pîr, maktûl Mustafâ'nın oğlu, Geyiklûbaba k., İnegöl kz. : 629
 Pîrî bin Dâvûd, Sonisa kz. : 329
 Pîrî bin Mahmûd, kefile virilüp habsden ıtlâk olunan, Kadıgöl k., Çorlu kz. : 1462
 Pîrî Çavuş, Dergâh-ı Mu'allâ Çavuşu : 1340, 1352, 1354
 Pîrî Çavuş, Mehmed Paşa'ya hizmet eden : 1001
 Pîrî Çavuş, Tımsıvar çavuşlarından : 1291
 Pîrî Paşa/Beğ, Adana Beği : 583, 1165, 1235
 Pîrî, Abdullâh oğlu, dârende Hüseyin Beğ'in adamı : 129
 Pîrî, Abdullâh oğlu, Ferhâd Beğ'in adamı : 129
 Pîrî, Azebler Ağası : 396
 Pîrî, Dergâh-ı Mu'allâ'da topçibaşı : 401
 Pîrî, ehl-i fesâddan Yûsuf'u şikâyeteye gelenlerden, Aksarây sn. : 991
 Pîrî, emîn, Diyârbekir vt. : 529
 Pîrî, Gömli-oğulları demekle ma'rûf harâmîbaşı, Zağra-i Atîk kz. : 899
 Pîrî, harâmî, Kömeli k., Zağra-i Atîk kz. : 103
 Pîrî, Korıcı-oğlu, dârende, hâssa toğancılarından : 1034
 Pîrî, Pabuşcı, Drama kz. : 499
 Pîrî, Seydî Ahmed oğlu, sipâhî : 818
 Pîrî, sipâhî, ehl-i fesâd, Mîrfakîr k., İspir sn. : 156
 Pîrî, Uzun, şakî, Süleobası k., Zağra-i Cedîd kz. : 391
 Pîrî, Uzun, Zağra Yenicesi kz. : 550

Pîrîcân veled-i Hoçık, ehl-i fesâd kefereden, Van : 1120
 pirimikür [/premkür] : 1018, 1277
 Pîrkulı, hırsuz u haramî, Kengırı sn. : 873
 pirinç : 419, 425, 577, 578, 1109, 1167, 1267; — bey'ı : 102; — gemilerinün irsâli : 102; — muzâyakası : 577, 578; — yüklemek : 419
 Pirlepe kâdîsı : 195, 197
 pîşkeş : 247; — virmek : 1250
 pîşkîr : 1117
 piyâde(ler) : 69, 503, 599, 1024, 1154, 1275; — asker : 1389; —; beğ(ler)i : 308, 1447; — kavvâslar : 732; — ocaklarını tefîş : 1390; —lerün hıdmete çıkarılması : 69; —lerün hıdmete gönderilmesi : 69
 Piyâle Paşa, Cezâyir Beğlerbeğisi : 561, 565, 575, 902, 904, 1005, 1479
 Piyo, Barmaksız, kâfir, kâtıl, Abalar k., Edirne kz. : 249
 Plaj Menhar [/Plaz/Plaj Mihâl/Plaş-oğlı/Plaz-oğlı], müfsid, isyân eden, İstefan Kral'a tâbi, Erdel : 31, 32, 146, 147, 148, 149, 151, 152, 158, 175, 259, 263, 303, 411, 519, 520, 738, 779, 781, 785, 796, 807, 811, 835, 1009, 1126, 1383
 Plaj Mihâl bkz. Plaj Menhar
 Plakıza(?) karyesi, keferesi isyân eden, Dukagin : 782, 788
 Plaş-oğlı bkz. Plaj Menhar
 Plaz Menhar bkz. Plaj Menhar
 Plaz-oğlı bkz. Plaj Menhar
 Poçab(?) şehri, Moskova : 318
 Podgoriçe; — kazâsı, İskenderiyye sn. : 501, 664; — kâdîsı : 501, 1299
 Podgradya karyesi, Foça kz. : 985
 Pojega; — sancağı : 261, 262; — beği : 261, 823, 841, 967, 1156, 1162, 1163, 1378; — kâdîsı : 1163; — sancağı beği kethudâsı : 377; — sancağı serhadleri : 1378; — sancağı tîmârları : 124; — sancağında vâkı' olan kılâ' dizdârları : 1053
 Pojyân Cemâ'ati, Ulus tâyifesinden, Diyârbekir : 1413, 1414, 1421, 1431
 poklon : 1277
 Polan(?) karyesi, âsî karye, Filorici Hâsları'ndan, İskenderiyye sn. : 502, 664, 722
 Polya, Hersek : 1253
 Pop Dimitri, Gradişniçe k., Pirlepe kz. : 197
 Pop Dimitri, müfsid, Boboş k., Dobniçe kz. : 1437
 Pop Piyo, müfsid, Boboş k., Dobniçe kz. : 1437
 Pop Yako, Istarvine k., Pirlepe kz. : 197
 Portugal : 256, 257, 270, 1127; — kralı : 355
 Poset, bâzergân, Marçilya : 1359, 1361, 1362, 1398
 pote : 188
 Potra karyesi, Tatarbâzâr kz. : 14
 Poyraz Sûfî, müşteki, hüküm verilen : 890
 Prekalma nâhiyesi : 1298
 Premedi nâhiyesi, Avlonya sn. : 1174, 1185
 premkür bkz. pirimikür
 Prenovar : 271
 Prepol nâhiyesi, Hersek sn. : 503
 Prepolya; — kazâsı, Hersek sn: 71; — Kâdîlğı : 1446; — kâdîsı : 71
 Presbe nâhiyesi, Ohri sn. : 1174, 1185
 Prestine(?) karyesi, Presbe nh., Ohri sn. : 1174, 1185
 Prevadi kâdîsı : 378, 643, 997, 1090
 Preveze : 1428; — alaybeği : 1288; — dizdârı : 1288; — kâdîsı : 1288; — Kal'ası : 1168, 1208, 1239, 1428; — Kal'ası muhafazası : 1240, 1288

Priser karyesi, İşpat kz. : 770
Priştine kâdîsı : 1250
Prizrin; — sancağı : 148; — bâzârı : 538; — beği : 146, 538, 754, 801, 1134, 1136, 1143, 1152, 1160, 1280, 1380; — kâdîsı : 374, 538; — Mahkemesi : 538; — sancağı begleri : 146, 148, 149, 1371, 1379
Proya, kâfir, İne k., Edirne kz. : 249
Prozor Kal'ası : 753
pusuya girmek : 1367

Rab karyesi, keferesi isyân eden, Dukagin sn. : 782, 788
Rabat(?) karyesi, Kulb kz., Diyârbekir : 832
Rabbânî cemâ'ati : 1133
Râbi'a Hâtûn, Kâdîr kızı, Burusa sn. : 186
Radomir; — nâhiyesi, Tırhala sn. : 1174, 1185; — kâdîlığı : 135; — kâdîsı : 46
Radoniç [Radoniçe] karyesi, İzdin kz. : 223, 353
Radoniçe karyesi bkz. Radoniç karyesi
Radoslav, İsa'nın kardeşi, Sarıyar k., Dobniçe kz. : 321
Radoviçe-i Gebr karyesi, Tırnovi kz. : 1020
Radoviçe-i Müslim karyesi, Tırnovi kz. : 1020
Râfîzî : 732
rafz : 1086, 1092; — u ilhâd : 686, 897, 1312, 1435; — u sebb : 897
Rahba Kal'ası, Haleb : 1130, 1132
Rahîme, Muhyiddîn Çelebî'nin kızı, Camcıhacıali mh., İstanbul : 1038
Rahmâniyye Kulları Ağası : 287, 340
Rahmâniyye, Basra : 1176, 1177
Raho, dârendegân, zimmî, Ürgüb kz. : 553
ra'îyyet : 445, 688, 829
rakabe olunmak : 586
Rakka; — sancağı : 462; — beği : 206, 944, 1165; — kâdîsı : 206, 529; — sancağı kâdîları : 1165
Ramazân ayı : 93, 95
Ramazân bin Sarıkız, kâtil, Kırşehir sn. : 264
Ramazân bin Süleymân, iş-eri, ehl-i fesâd, Karahısâr-ı Develü : 4, 979
Ramazân bin Velî, Sonisa kz. : 329
Ramazân Çavuş, Şehrizol çavuşlarından : 12, 13
Ramazân, Dergâh-ı Mu'allâ Çavuşu, hüküm götüren : 425, 433, 443, 453, 454, 459, 1079, 1102
Ramazân, Dimne, müfsid, Menteşe sn. : 1118
Ramazân, erbâb-ı tîmârdan, Zamantu nh. : 161
Ramazân, Havâss-ı Hümayûn Emîni, Koyluhisâr kz. : 480
Ramazân, hısâr-ereni, Rodos sn. : 471
Ramazân, hüküm verilen : 27
Ramazân, katl zanlısı, mahbûs, İstanbul : 850
Ramazân, kâzib, Rodos sn. : 557
Ramazân, Mevlânâ, Malâtıyye Kâdîsı : 1403
Ramazân, müderris, Kula kz. : 909
Ramazân, müfsid, Ilgun kz., Karaman vt. : 898
Ramazân, Sinob kz. : 764
Ramazân, sübaşı, Silivri kz. : 214
Ramazân, Tatar hânının adamı, nâme-i şerîf verilen : 906
Ravza-i Mutahhere-i Seyyidü'l-enâm : 39

Rayor(?), Ohri sn. : 506

Râziye, zevci Mustafâ bin Abdullâh tarafından dövüldüğünü ileri süren, Tuzlak k., Silivri kz. : 1193

re'âyâ*; —basmak : 857, 871; — gemileri : 498; — hayfı : 870; — mütezaccir olmak : 1071; — perâkende olmak : 46; — sûretine girmek : 427; — vü berâyâ : 44, 135, 152, 365, 396, 424, 452, 544, 583, 693, 785, 796, 829, 870, 919, 933, 1122, 1127, 1150, 1165, 1233, 1278, 1392; — vü berâyânın emn ü emânı : 796; — vü berâyânun refâhiyyet ü istirâhatleri : 424, 1356; — vü berâyâyı katlitmek : 44; —nun ehl ü ryâlleri : 782; —nun ıztırâbdan halâs olması : 1383; —nun oğulları ve kızları : 222; —nun tefrika ve ihtilâli : 73, 75; —ya akçalarıyla tereke vermek : 1382; —ya dahl ü ta'arruz itdürmemek : 783; —ya dahl ü ta'arruz itmek : 784; —ya dahlolunmak : 142; —ya havf vermek : 796; —ya te'addî itmek : 220; —ya te'addî vü tecâvüz : 228; —ya zulm ü hayf : 74, 688, 913, 1410; —ya zulm ü te'addî : 101, 239, 367, 692, 816, 1356; —ya zulmitmek : 219, 796, 1348; —yı cebr ile götürmek : 220; —yı döğmek : 56; —yı hıfz u sıyânet itmek : 603; —yı ıdlâl itmek : 545, 698, 796, 1057, 1341; —yı kadîmî yerlerine göndermek : 73; —yı öşürlemek : 796; —yı rencide itmek : 220, 327; —yı ta'cîz ü tazyîk itmek : 799; —yı tahrîk itmek : 812, 1341

Rec karyesi, âsî karye, Debri kz. : 506, 722

Receb bin Mehmed, Dergâh-ı Mu'allâ'ya mektub gönderen : 1002

Receb, Abdî oğlu, Muğlalı, Ferhâd Beğ'in adamı : 129

Receb, Dergâh-ı Mu'allâ'ya şikâyetinde bulunan : 217

Receb, Dîvâne, kuttâ'-ı tarîk, kâtil Dîvâne Memî'nin şerîki : 27

Receb, kâfir nâyibi, Selanik : 1135

Receb, Küre kz. : 346

Receb, mâlları gasbedilen : 1201

Receb, Mehmed bin İbrâhîm'in vasîsi, Aydıncık ks. : 403

Receb, Mûsâhacı k., Edirne kz. : 249

Receb, Mültezim Abdülgaaffâr'ın hizmetkârı, İnebolu kz. : 229

Receb, Yenibâzâr kâdîsı : 1250

rehîn(ler) : 170, 174

re'îs(ler) [rû'esâ] : 22, 23, 24, 25, 185, 254, 312, 384, 399, 419, 531, 565, 572, 577, 578, 658, 723, 766, 773, 810, 830, 847, 848, 881, 896, 915, 926, 948, 976, 977, 1005, 1083, 1093, 1148, 1175, 1220, 1284, 1290, 1382, 1425, 1464, 1469, 1474; —lerün habsi : 24, 399

Re'îszâde Mahallesi, Yenişehir kz. : 366

Relvetiye(?) kal'ası, Diyârbekir vt. : 529

Remle; — (nâhiyesi/kazâsı), Gazze sn. : 51, 52, 919; — kâdîsı : 51, 52, 56, 59

rençber (tâyifesi) : 73, 75, 295, 481, 543, 1224, 1445; — gemilerine tereke vermek : 915; — gemilerinin dümenleri alınmak : 472; — gemisi(leri) : 28, 472, 539, 671, 885, 1103, 1289, 1311, 1337; — reisler : 458; — tâyifesinün esvâblarını gâret itmek : 73; — tâyifesinün katli : 73, 75; — tâyifesinün mecrûh edilmesi : 75; —lere altun üleşdürmek : 855; —liçe gelen re'âyâ : 75; —lik : 167, 348, 389, 536, 545, 1093, 1133, 1153

rencide (itmek, olunmak) : 274, 761, 917, 919, 939, 947, 968, 1050, 1061, 1127, 1171, 1275; — vü remide : 73, 331, 829; — vü te'addî : 220

Renke karyesi, Karaman vilâyeti : 268

Resan İskeleyi, İskenderiyye sn. : 501

resm : 919; —i ağnâm : 1341; —i arûsâne : 143; —i bâğât : 650; —i bennâk : 277; —i cürm ü cinâyet : 143; —i dönüm : 1437; —i mücerred : 277; —i otlak : 250, 725; —i sâş(?) : 725; —i yaylak : 445; —lerün aldurmak : 725

Resûl bin Bahtiyâr, hırsuz, Derekköy k., Kengiri sn. : 869

Resûl, esbâbı gâret olunan, hüküm verilen : 583

Reşid; — kazâsı : 426; — İskeleyi : 425; — kâdîsı : 459, 577

revgan; —ı sâde : 826; —ı zeyt : 826

rezka sâhibleri : 459

Rıdvân Beğ, Kudüs-i Şerîf Beği : 49

Rıdvân Çavuş, Dergâh-ı Mu'allâ Çavuşu, hüküm verilen : 705, 713, 1276, 1280
 Rıdvân, Alâ'iyye Beği Kethudâsı : 870
 Rıdvân, Cezâyir-i Garb Beğlerbeğisi Kethudâsı'nın adamı, hüküm verilen : 904
 Rıdvân, Emîr-i Alem : 185
 Rıdvân, Karahısâr-ı Sâhib beğünün kapukethudâsı : 1471
 Rıdvân, Macar, Abdullâh oğlu, dârende Hüseyin Beğ'in adamı : 129
 Rıdvân, Vezîr Mustafâ Paşa adamı, hüküm verilen : 881
 Rıdvân, Yanya beğünün kapu kethudâsı : 396
 Rıdvân, Yemen Beğlerbeğisi : 412, 413, 417, 707, 710, 889
 Rızâ, arz getiren : 48
 rızk; — talânı : 688; —ları alınmak : 583, 795; —ları defter itmek : 304; —ları gâret olunmak : 459; —larun ve esbâblarun almak : 544; —larun yağmâ itmek : 664
 Riba karyesi, keferesi isyân eden, Dukagin sn. : 782, 788
 ribâ-hor : 76, 1018
 Ribât-ı Cedîd, Medîne-i Münevvere : 91
 Ribât-ı Kadem, Medîne-i Münevvere : 91
 Ribât-ı Umeyr, Medîne-i Münevvere : 91
 ribât; — binâsı : 91, 92; — ta'mîri : 91, 92; — ü büyü : 426
 Rikâb-ı Hümâyûn : 36, 70, 78, 119, 120, 123, 182, 183, 224, 225, 282, 375, 393, 459, 471, 622, 649, 1055, 1232, 1286, 1413, 1414, 1431, 1458, 1463, 1473
 Rile(?) karyesi, keferesi isyân eden, Dukagin sn. : 782, 788
 Rîm halkı : 796
 Rinase kâdîsı : 396
 Ris karyesi keferesi, İskenderiyye sn. : 502
 Ris karyesi, Filorici Hâsları'ndan, İskenderiyye sn. : 502, 664
 risâlet tarîkı : 194, 701, 1047
 Rodos (sancağı/cezîresi) : 168, 226, 330, 348, 387, 388, 407, 578, 582, 862, 955, 1331, 1436, 1477; — beği : 3, 68, 102, 213, 226, 236, 293, 294, 330, 369, 387, 399, 453, 471, 473, 489, 554, 578, 580, 582, 649, 715, 727, 733, 751, 787, 846, 854, 1039, 1059, 1401; — beğünün (kapu)kethudâsı : 226, 330, 419, 489, 554, 555, 557, 582, 727, 948, 1401; — dizdârı : 580; — dizdârının kâtibi : 580; — kâdîsı : 102, 119, 226, 471, 557, 649, 1039, 1401; — Kal'ası : 119, 236, 330, 727, 1118, 1401; — Kal'ası dizdârı : 1110, 1401; — Kal'ası hisâr-erenleri : 119; — Kal'ası ma'zûlleri : 119; — Kal'ası mahzeni : 484; — Medresesi : 748; — muhâfazası : 68; — muhâfazasına ta'yîn : 1477; — müftüsü : 119, 649; — sancağı askerleri : 705; — sancağı beği : 425; — sancağı tersâne kethudâsı : 1477; — zahîresi : 293, 388, 407
 Rodoscuk (kasabası), Tekfurtağı kz. : 62, 94, 531, 915, 1267, 1349; — İskelesi : 299, 1109; — kâdîsı : 422, 504, 786
 Rohozna, eşkıyâ, Boğdan : 975
 Roşançek avreti kılâ'ı, Erdel kralına tâbi' : 1202
 Rudnik kâdîsı : 995, 1341
 Rûhâ; — beği : 206, 1165; — kâdîsı : 206; — sancağı kâdîları : 1165
 ruhsat-ı hümâyûn : 39
 ruk'a : 908, 1191, 1417; — ref' olunmak : 1413; — sûreti : 36, 70, 101, 114, 120, 375, 459; — sun(ul)mak : 36, 70, 78, 101, 114, 119, 120, 123, 182, 282, 375, 393, 866, 908, 1055, 1114, 1227, 1228, 1232, 1235, 1286, 1414, 1417, 1458, 1463, 1473; — sunan kâfirler : 511
 Rukıyye bint-i Mahmûd, Kanber mh., Burusa sn. : 497
 Rûm (vilâyeti) : 206, 208, 209, 252, 324, 351, 369, 1031, 1033, 1165; — beğlerbeğisi : 106, 206, 650, 714, 1026, 1031, 1033, 1114, 1165, 1261, 1416; — diyârı : 832
 Rûm keferesi a'yânı : 252, 348, 367, 369
 Rûm vukıyyesi : 93, 95
 Rûm, zimmî, Silivri kz. : 493
 Rumâhiyye; — sancağı : 1309; — beği : 206; — kâdîsı : 206; — sancağı hâsları : 215

Rûmili : 135, 146, 148, 149, 312, 321, 398, 441, 744, 746, 781, 796, 811, 828, 896, 1010, 1018, 1134, 1143, 1144, 1152, 1157, 1203, 1226, 1276, 1351, 1369, 1371, 1380, 1381, 1382, 1470, 1472; — askeri : 868, 906, 1009, 1180, 1188, 1202, 1237, 1255, 1256, 1258, 1376, 1377, 1379, 1381; — beğberbeğisi : 2, 18, 19, 313, 802, 811, 839, 861, 868, 882, 999, 1009, 1174, 1180, 1185, 1203, 1226, 1237, 1255, 1256, 1258, 1262, 1280, 1356, 1373, 1376, 1377, 1379, 1381, 1386, 1426, 1427, 1429, 1458, 1463, 1473; — beğleri : 416; — cânibi : 299, 1133; — çavuşları : 802, 1258; — çavuşları kethudâsı : 816, 879; — kâdî-askeri : 1022, 1283; — sancağı iskele emînleri : 416; — sancağı kâdîları : 141, 416, 1051, 1338, 1364, 1471; — sancağı kal'aları dizdârları : 416; — sancağı nâzırları : 416; — sancağı sübaşları : 416; — sancağı voyvodaları : 416; — üslûbı : 1315, 1391; — vilâyeti : 705, 1066; — yakası : 23, 24, 25, 26, 441, 658; — 'nden muâvenete varan beğler : 1369; —'nün sağ-kolında vâkı' kâdîlar : 702; —'nün sol-kolı : 1019; —'nün sol-kol[n]da vâkı' kâdîlar : 702

Rûmillülür : 832

Rûmkal'a : 660; — Hısârı : 660; — Hısârı kethudâsı : 660; — kâdîsı : 660

Rûmlı gönüllü tâyifesi : 276

Rûmlı yarar yiğitler : 412

Rus esîrleri : 37

Rus karyesi, Keşân kz. : 1338, 1364

Ruscuk kâdîsı : 986

Ruskasrı kâdîsı : 576, 952

rusûl ü resâyil : 97

Rûşenî, Bağdâd Defterdârının Kethudâsı : 654, 668

rûz-nâme : 683; — defter(ler)i : 81, 633, 683, 1243; — sûretleri : 683

rûz-nâmecî : 668; — şâkirdi : 654, 668

Rüstem Beğ, Alacahısâr Sancağı Beği : 527, 808

Rüstem Beğ, Budun Beğlerbeğisi : 250, 1249

Rüstem Melik, Gürcistân beğlerinden Görgi Melik ve Keyhusrev Melik'in babası : 936

Rüstem Paşa, müteveffa, Vardar Yenicesi Kâdîsı : 659

Rüstem Paşa, sipâhî, Göynük kz. : 117

Rüstem, Hamza oğlu, Silivri, Ferhâd Beğ'in adamı : 129

Rüstem, mahbûs, gemiye konulan, İskilib kz. : 42

Rüstem, sipâhî-zâde, ehl-i fesâd, İzladi kz. : 1119

Rüstem, Tahri k., Koyluhısâr kz. : 480

rûsûm : 179, 260, 277, 390, 964, 978, 1257; — cem'ı : 795; —ı enkiha : 182; —ı hucec ve enkiha : 182; —ı serbestiyye : 427; —ât-ı beyyâre : 52, 59; —ât-ı mağra : 52, 59; —ı ref' eylemek : 698; —ları havâss-ı hümayûna kaydeylemek : 1434

rüşvet almak : 642

rüzgâr muhâlefeti : 826

Sa'âdet bin Abdullâh, merhûm Abdülbâkî'nin oğlu Mahmûd'un vasîsi, Camcıhacıali mh., İstanbul : 1022, 1038

Sa'âdet-oğlu, bâzergân kâtillerinin yoldaşı, Ereğli : 984

sa'b u sengistân : 222, 677

sa'b yir(ler) : 365, 480, 517, 677; —deki karyeleri ovaya indürmek : 677; —den ovaya inmek : 677

sabâh namâzı : 93, 235; — vakti : 62

saban demüri : 1193

Sabancı kâdîsı : 678, 932, 1064

Sabancı tağları, Gekbovize ks. : 243

Sabanoş Yorgi, Mikloş adlı zimmînin dedesi, Evhad k., Solnok sn. : 663, 675, 1293

sa'bistân : 538

sabun : 224

sabuncılar : 76
 Sadaka(?), dârende, Behisni kz. : 1229
 sadâkat ü inkiyâd : 180
 sâdât (zümrresi) : 409, 686; — başı kesmek : 795; —a libâs ta'yîn etmek : 39
 sâdât-ı Benî-Hüseynî, Medîne-i Münevvere : 409
 sâde yağ : 93, 826
 Sa'dî Beğ, Bitlis Beği : 1029
 Sa'dî, Vâ'ız : 230
 Sadr-ı Süveyb sancağı, Basra : 1122
 Sadr-ı Süveyş sancağı : 275
 Safâ karyesi, Kudüs sn. : 55
 Safâ, ehl-i fesâd, Karesi sn. : 632
 Safâ, mahbûs, İskilib : 42
 Safed : 78, 428; — beği : 428, 1165; — kâdîsı : 224, 428; — sancağı kâdîları : 1165
 sâfi zeyt yağı : 95; — tedârükü : 93
 Safriyye köyü, Kudüs-i Şerîf : 56
 Sâfiyye, Bostân Çavuş'un kardeşi, Karaman vt. : 740
 Sâfiyye, Muhyiddîn Çelebî'nin kızı, Camcıhacıalı mh., İstanbul : 1038
 sağ-bölük; — garîb yiğitleri : 1372; — garîbler ağası : 1467, 1468; — gurabâsı ağaları : 1378; — ulûfeciler ağası : 1468; — ulûfecileri : 387, 407, 1455
 sağ-gurabâ : 1028; — ağası : 1468; — ağası kulları : 1367; —sı ağaları : 1370
 sağ-kol : 1018, 1258; — akıncısı : 1367; — alaybeğileri : 802; — garîb yiğitleri çavuşu : 1028; — gurabâsı : 1476; — ulûfecileri : 1440
 sağ-ulûfeciler : 1474
 sağala(?) kalyonı : 367
 sağdıc : 740
 sağîr evlâdı gasb : 644
 Sağsağan Ormanı, Yenişehir kz. : 7
 Sahâb harkı, Sadr-ı Süveyş sn. : 275
 sahâbe-i güzîn : 686; —e sebbeylemek : 686; —e sebbidenler : 686
 sahan : 1074
 sahîh haber : 148, 259, 914; — almak : 32, 319, 520, 1134
 sahîhu'n-neseb : 686
 sâhib-i ayâr : 134, 140, 508, 1225
 sâhib-i derek ta'yîni : 1434
 sâhib-i vakf : 123
 Sahrattullâh-i Müşerreffe : 67; — Vakfı : 113
 Sahrattullâh-i Şerîfe Evkâfı, Kudüs-i Şerîf : 113
 Sahurcan(?) karyesi, Debri kz. : 1084
 Sakallı Baba, ev basıp adam öldüren, Veyiskâdî k., Tekfurgöli : 1074
 Sakaltutan Kal'ası, Sadr-ı Süveyş sn. : 275
 Sakar : 429, 562, 1423
 Sakarya : 34, 35, 122, 139, 842; — suyu : 115, 116, 349, 510, 612, 626
 Sakız : 423, 1059; — beğleri : 226, 766, 963; — keferesi : 592; —'a varınca deryâ kenârında vâkı' olan kâdîlar : 423, 1063
 sakîm şayka : 323
 sakîm top : 323
 sâkin ü mutavattın : 206
 Sakmar : 785, 1378; — seferi : 633

Sakmar Kal'ası, Erdel : 152, 158, 332, 520, 785, 1367, 1378, 1381, 1383, 1392, 1470; — muhâfazası : 785; —
'nın muhâsarası : 1376, 1379, 1384, 1389, 1472; — nın fethi : 1388

sâlâriyye : 1001, 1007

salavât getürmek : 5

salb; — ü siyâset : 88, 143; —itmek : 4, 14; —olunmak : 563

salgun; — itmek : 1099; — salmak : 210

Sâlih, Melâş tâyifesinden : 583

Sâlih, Monla, Harir [ü] Düveyn sn. : 328

Sâlih, Tekfurgöli kazâsından, Rikâb-ı Hümâyûn'a ruk'a sunan : 36

Sâlih, Veli bin Hacı Ca'fer'in kardeşi, hırsuz, Barmaksızlu karyesi : 14

Sâlihiyye sübaşısı : 795

Salina; — kazâsı : 812; — kâdîsı : 812

Salmatı, Dobracanlı, zimmî, bakır getirmek için görevlendirilen : 806

sâlyâne : 707, 710

samako(?) : 1219

Samakov : 46; — kâdîsı : 46

saman hıdmeti : 500

samanlık : 576; — ihrâkı : 579; — yakmak : 1360

Samedlü karyesi, Keşan kz. : 934

Samet(?), Menteşelü Cemâ'ati, Mağnisa kz. : 327

Samet, Balta k., Mağnisa kz. : 327

San'a : 796

san'at : 1256

san'ate kâbil acemî oğlanları : 479

sancak : 57, 823, 847, 860, 888, 1023, 1029, 1030, 1031, 1105, 1174, 1215, 1216, 1278, 1293, 1452, 1463, 1465, 1468, 1477; — alaybeğisi : 1239; — askeri : 820, 835, 922, 1140, 1143, 1144, 1154, 1157, 1158, 1177, 1178, 1189, 1202, 1226, 1269, 1270, 1280, 1281, 1470, 1472; — askerini çıkarmak : 594; — berâtı : 462; — cebelûleri : 1156; — defterleri : 377; — eşegelenler : 1475; — eşmek : 728; — hâsları : 240, 1096, 1111; — hâslarının zabtı : 462; — hıfz u hırâseti : 804, 1036, 1238, 1452; — hıfzı : 912, 1156, 1356; — ikinci nevbetlü yayaları : 1478; — inâyeti : 462; — kâdîları : 912, 1118, 1412; — kâdîlığı : 993; — kâdîsı : 832; — kitâbeti : 1037; — muhâfazası : 1118; — muhâfazasında kalmak : 803; — müsellemleri : 1043; — neferlerinün gayrı sancağı ilhâkı : 271; — re'âyâsı : 1099; — ref'ı : 271; — ref'ı ve ibkâsı : 708; — serhadleri : 1237; — sipâhîsi(leri) : 594, 814, 820, 821, 837, 856, 860, 882, 886, 912, 923, 941, 1000, 1021, 1036, 1073, 1099, 1106, 1140, 1141, 1142, 1143, 1144, 1152, 1156, 1158, 1190, 1210, 1211, 1226, 1237, 1239, 1279, 1280, 1281, 1452; — sübaşıları : 594, 814, 816, 823, 837, 856, 860, 879, 882, 886, 912, 923, 941, 1000, 1036, 1073, 1106, 1140, 1141, 1142, 1143, 1144, 1152, 1156, 1158, 1190, 1226, 1237, 1279, 1280, 1281, 1452, 1475; — tahrîri : 708, 734, 771, 1037; — tarîkıyla harâbe zabtı : 695; — tarîkıyla zabt : 247; — tarîkıyla tevcîh : 424; — tarîkıyla ülke tevcîhi : 699; — tasarruf etmek : 168, 694, 1112, 1328, 1477; — tefvîzi : 442; — tevcîhi : 362, 462, 708; — verilen beğler : 462; — yalıları : 886, 1208, 1209, 1211; — yalıları muhâfazası : 1215; — zabtı : 462; — zevâyidi : 1037; —ı hümâyûn : 256, 257, 265, 270, 448; —ı hümâyûn ihsânı : 804; —ı âhara tevcîh olunmak : 1179; —ı âhara virilmek : 649, 776, 1099; —ı alınmak : 453, 594, 922, 1026, 1451; —la eşegelen beşlü tâyifesi : 1159; —ları âhara virilmek : 424

sancakbaşları : 804

sancakbeğ(ler)i*; — nasbı : 130, 695, 699; — re'âyâsı : 218; — voyvodaları : 143; — zencîri : 421; — arzları : 633; — hâsları : 276

sandal(lar) : 90, 441, 731, 1149; —a buğday tahmîli : 441

Sandıklu kz. : 1395

sanduk : 842, 855, 1052, 1170, 1193; — bozmak : 235; — kıfli : 1052

sanduka : 1128

Sant Antoli karyesi, Budun vt. : 368

Santermiye Burcu, Malta : 1479
 Santorin cezîresi, Nakşe : 536
 Saparak(?) karyesi, Dobniçe kz. : 46
 Sar Yuvan, Moskov Kralı : 318
 Sâr, zimmî, hırsuz, Kudüs-i Şerîf sübaşısı yanında tercüman : 104
 Saravalos kâdîsı : 234, 1275
 Saray kâdîsı : 1038, 1061
 sarây çayırı, Filibe : 338
 Sarây-ı Âmire gılmânı : 1028
 Sarây-ı Âmire, Edirne : 1028
 Sarây-ı Âmire, Filibe : 338
 Sarı, müfsid, Ilgun kz., Karaman : 898
 Sarı, re'îs, İnebahtı : 810
 Sarımsaklu karyesi, Kaysariyye : 1070
 Sarımsaklu papası, Kaysariyye : 1070
 Sarıyar karyesi, Dobniçe kz. : 321
 sârik : 576, 632, 1052
 Sariki(?) Mihal, kâfir : 780
 Sarniçe Suyu : 834
 sarrâc : 1255, 1256
 sarrâf : 1133
 sarrâfiye : 1277
 Saruca, matrabaz, İzmir kz. : 568
 Saruhan, Şirvi Beği : 237
 Saruhan; — sancağı : 69, 99, 1216, 1303; — beği : 714; — sancağı piyâdeleri : 69; — sipâhîleri : 1303; —
 yayaları beği : 1478
 Sarumahmûdlu karyesi halkı, Lakziye kz. : 892
 sâsûslar bkz. câsûslar
 Satılmış, müfsid, Ilgun kz., Karaman : 898
 Sava nehri : 611
 savb u sıyânet-i ra'ıyyet : 972
 Savol, Horpişte kz. : 393
 Savur kâdîsı : 1414
 Saydâ : 54; — kâdîsı : 54
 Saydevis(?) karyesi, Medîne-i Münevvere vakfı, Mısır : 1404
 sâyebân : 1018
 saz : 206
 saz ve samandan evler : 218
 sâzendeler : 657
 Sebak Mehmed, hırsuz, İçil sn. : 1056
 sebbeylemek : 686, 990
 Sebes karyesi, Erdel : 1201
 sebil : 954
 sebt-i sicill : 136, 1089; — itdürmek : 179
 Seçen : 1389; — beği : 1156
 sedd ta'mîri : 1043, 1478
 Sefer bin Alî, Âdil k., Pirlepe kz. : 195
 sefer : 81, 476, 594, 811, 816, 829, 856, 860, 868, 881, 882, 884, 902, 905, 912, 950, 956, 958, 992, 1041, 1051,
 1124, 1160, 1180, 1186, 1197, 1245, 1428, 1473; — emri : 1350, 1351; — eşmek : 820, 1073, 1105; —
 hıdmeti : 237; — itmemek : 1473; — mühimmâtı : 906; — yarağı : 1239; —i zafer-eser : 802, 1376; —i

zafer-rehber : 1429; —e iktidârı olmamak : 1073; —e kâdir azeb : 256; —e varan sipâhîler : 454; —e
 varmamış erbâb-ı tîmâr : 81; —e varmamış zü'amâ : 81; —e ve harbe ve darbe kâdir olan yarar yiğitler :
 1427; —lemek : 1458, 1463, 1473; —leri seferlemek : 1458, 1463, 1473
 Sefer, Cezâyir-i Garbî beğlerbeğisinin adamı : 373
 Sefer, Dergâh-ı Mu'allâ çavuş-oğlu : 493
 Sefer, Doyran Çavuş-oğlu, hüküm verilen : 1313
 Sefer, Eflakan k., Aydos kz. : 576
 Sefer, Kal'a-i Rodos bölükbaşlarından : 1401
 Sefer, Kapıcı : 470
 Sefer, Nasûhoğlu, Sarâylu, dârende Hüseyin Beğ'in adamı : 129
 Sefer, re'îs : 1290
 Sefer, Sipâhî Dervîş'in hizmetkârı, ev basan, Ilıca kz. : 836
 Sefer, sipâhî, ev basan, kâtil, Ohri sn. : 1084
 Sefer, Süveyş Kapudânı : 256, 257, 258, 265, 270, 294
 sefer-i hümayûn : 566, 802, 823, 837, 839, 868, 906, 941, 1223, 1237, 1428, 1431; — hıdmeti : 237; —
 hıdmetindeki ağalar : 237; — hıdmetindeki sipâhîler : 237; — sancakbeğleri : 802; —a eşegelen voynuk
 tâyifesi : 1346
 Seferîhîsâr; — kazâsı : 183, 226, 490, 1316; — kâdılığ : 132, 461; — kâdısı : 372, 1254, 1316
 sefine(ler) : 810, 1047, 1149
 Segedin : 359, 725, 806; — beği : 1156; — kâdısı : 725
 Seğirden karyesi, Aksarây sn. : 991
 sekâmet ü hıyânet : 205, 1048
 sekbân(lar) : 7, 176, 1075, 1088, 1292, 1440, 1455, 1462; — bölükbaşları : 267, 1292, 1300
 Sekçuy; — sancağı, Mohac : 271, 708; — beği : 1156; — sancağı hâsları : 708
 Sekeli karyesi, Keşan kz. : 227
 Sekne(?) karyesi, Klis sn. : 753
 Sekretüb karyesi, Divriği sn. : 120
 Seksar : 271; — beği : 1156
 Sekülüce : 583
 Selanik (kazâsı/sancağı) : 85, 135, 729, 754, 777, 1136, 1220; — beği : 123, 135, 321, 347, 375, 453, 499, 534,
 546, 552, 579, 593, 594, 705, 729, 793, 882, 1128, 1135, 1170, 1197, 1212; — beği âdemi : 534; — beği
 kethudâsı : 729; — kâdîları : 266, 546, 1160; — kâdîsı : 72, 123, 167, 255, 548, 593, 659, 754, 838, 1078,
 1128, 1135, 1136, 1137, 1197, 1217, 1273, 1461; — Kal'ası : 1217; — Limanı : 723; — muhâfazası :
 1213, 1217; — muhızırbaşısı : 1128; — nâyibi : 1135; — sancağı askerleri : 705; — sancağı sipâhîleri :
 729; — Yehûdîleri : 1197; — Yörükleri bulunan yerlerin kâdîları : 1014; — Yörükleri Sübaşısı : 1014,
 1212, 1213, 1217
 Selçe karyesi, Kelemente nh., İskenderiyye sn. : 501, 664
 Selçük Hâtûn, Kaysariyye sn. : 264
 Seldoz nâhiyesi, Kızılbaş'a tâbi : 695, 699
 selefden hakîm olanlar : 481
 selem tarîkı : 76
 Selimiyye; — beği : 1165; — sancağı kâdîları : 1165
 Selîm bin Alî, Mezistre civarında batan geminin adamlarından : 826
 Selîm'in annesi bkz. Hurrem Sultân
 Selîm'in lalası bkz. lala
 Selîm'in şâhîncibaşısı : 268
 Selîm, Şehzâde, Kânûnî'nin oğlu, II. Selîm : 7, 39, 50, 51, 52, 67, 99, 101, 130, 192, 196, 266, 268, 272, 398,
 461, 687, 741, 743, 850, 911, 916, 942, 956, 968, 979, 1042, 1403
 Selîme, Yeniçeri İskender'in zevcesi : 550
 selîmî (altun) : 426
 Selmân karyesi, Hezârgrad kz. : 1089

Selmas beği : 1029
 Semâvât; — kâdîsı : 206; — sancağı beği : 206, 1418
 Seme-i İslâm : 1377
 Semender Beğ, Malâtıyye Beği : 735, 1165, 1403
 Semendire : 607, 816, 879, 1021, 1372, 1427; — alaybeğisi kethudâsı : 827; — beği : 33, 167, 286, 374, 474, 511, 527, 546, 607, 755, 849, 851, 875, 1129, 1148, 1156, 1228, 1249, 1291, 1341, 1373, 1374, 1429; — beği kethudâsı : 474; — havâleliği : 851; — kâdîsı : 855, 875, 1052, 1429; — Kal'ası : 849; — sancağı askeri : 1374; — sancağı kâdîları : 167, 546; — sancağı sipâhîleri : 634, 827; — sübaşıları : 827
 Semendirek cezîresi : 343, 885
 semerci : 1255, 1256
 semmûr : 530, 1245
 Semo, Brula(?) k., Tırhala sn. : 673
 Sen Cuğan Batsendre(?) bkz. Sen Cuğan Papeşte(?)
 Sen Cuğan Manşidri(?) bkz. Sen Cuğan Papeşte(?)
 Sen Cuğan Papeşte(?) [Manşidri(?)/Batsendre(?)] gemisi, Marçilya : 1361, 1362, 1398
 Sen İrini karyesi, Budun vt. : 368
 Sen Mihal, zimmî, ehl-i fesâd, Kışı(?) k., Draç kz. : 646
 sengistân : 222, 1056
 Sent Andre karyesi, Budun : 780
 ser-â-ser kîse : 11, 20, 148, 306, 975, 1150, 1283
 ser-â-ser kumaş : 162, 172, 800
 serbest karyeler : 985
 serbest tûmâr(lar) : 421, 427; —a varanlar : 427
 serdâr(lar) : 148, 149, 902, 1118, 1177, 1178, 1383, 1470; — ta'yîni : 503, 570, 594, 597, 694, 723, 783, 835, 902, 904, 1134, 1323, 1371
 Serdce mezra'ası, Sirem sn. : 474
 Serdik karyesi, Göynük kz., Kocaili sn. : 117
 seren(ler) : 513, 826; — kat'ı : 626; — kesmek : 799
 Serençz Kal'ası : 1383
 Serfice kâdîsı : 72
 Sergen karyesi, Vize sn. : 295
 serhad(ler) : 39, 63, 124, 147, 151, 152, 158, 178, 180, 189, 411, 424, 768, 801, 809, 823, 828, 835, 864, 868, 906, 941, 967, 971, 1006, 1041, 1122, 1126, 1134, 1150, 1152, 1154, 1158, 1180, 1187, 1237, 1245, 1368, 1370, 1378, 1383, 1389, 1418, 1422, 1429, 1468; — beğleri : 695, 699, 1389; — hıdmeti : 228; — hıfzı : 219, 228; — kaleleri : 124; — muhâfazası : 817; — sancağı : 1073; —i Memâlîk-i Mahrûse : 205; —i Memâlîk-i İslâmiyye : 796; —i vilâyet : 796; —de dirlik recâsına hıdmet : 63; —de gereklü aşîret : 695, 699; —de olan beğler : 424; —de olan kal'alar : 785; —din eşkıyâsı : 152; —ahvâli : 21, 189, 747, 1367; —i hâlî komamak : 1367; —in emn ü emâmı : 21, 175, 303, 424, 742, 785; —in hıfz u hırâseti : 39, 742, 790, 1272, 1432, 1433; —in muhâfazası : 1389; —in nizâm u intizâmı : 424; —in şenelmesi : 424; —ine idlâl gelmek : 411
 serhoş : 740, 1120, 1401; — gezmek : 589
 serîr tereke : 269
 serkeş(ler) : 958, 1005
 serkeşlik : 127, 205, 958; — idenler : 365
 sermâye(ler) : 419, 696; — akça : 1036
 Sermîn kâdîsı : 1191
 Sermiyân, maktûl câriye, Karaman vt. : 740
 Servi(?) karyesi, keferesi isyân eden, Dukagin : 782, 788
 Setuka karyesi, Pirlepe kz. : 197
 Sevako Kal'ası, Peşte : 411
 Sevindük bin Himmet, Oltu kullarından, şerîr : 60

Sevindük, Hâcib k., Kengiri sn. : 121
 Seydî Ahmed, ehl-i fesâddan Yûsufu şikâyet gelenlerden, Aksarây sn. : 991
 Seydî Alî, harâmî, Gelibolu : 1338, 1364
 Seydî Alî, kuttâ'u't-tarîk, Çorum sn. : 641
 Seydî Gâzî Evkâfî mütevellîsi : 1104
 Seydî Gâzî, Dergâh-ı Mu'allâ çavuş-oğullarından : 133, 214, 943
 Seydî, Arab, ehl-i fesâd, Burusa sn. : 603
 Seydî, ev basan, kâtil, Ohri sn. : 1084
 Seydîgâzî kâdîsı : 1104
 Seydîşehri; — kazâsı : 1198; — çeribaşısı : 107; — Kâdîlığı : 145; — kâdîsı : 166, 280, 400, 604, 618
 Seyfî Hâce, kallâb, Kirlova k., Novaberde kz. : 907, 924
 Seyfî, Küre-i Ma'mûre Nâzırı, Za'îm : 1266
 Seyfullâh, Mevlânâ, Atala Kâdîsı : 1417
 Seyfüddîn, Ağsak, Beğşehri sn. : 980, 1008
 sevis-hâne : 647, 1440
 seyl : 1478
 Seyyid Abdülmü'tî, hüküm verilen : 1227
 Seyyid Kutbüddîn, hüküm verilen, Bağdâd : 1442, 1460
 seyyid : 1435
 Seyyid, Mîr, Uşnu Beği Zeynel Beğ'in oğlu : 695, 699
 Seyyidili, Karaman vt : 268
 Seyyidömer Mahallesi, İstanbul : 282; — a'yânı : 282; — Mescidi : 282
 Sığacık sancağı : 294, 884; — beği : 226, 490, 884
 sığır(lar) : 74, 108, 110, 1064, 1224; — celebleri : 1018; — sürmek : 452, 463; — tamı : 593; —ı alınmak : 261
 Sığla : 680, 1303, 1317; — beği : 3, 64, 65, 787, 1165, 1214, 1303; — beğünün kethudâsı : 64, 65; —
 Kal'ası'nun muhâfazası : 1214; — Limanı : 680; — sancağı kâdîları : 1165; — sancağı sipâhîleri : 860
 Sihne ve Tayyibe sancağı; — kâdîları : 1165; — beği : 1165
 Sınur(?) karyesi, Bayburd kz. : 1060
 sınır : 17, 178, 460, 474, 528, 700, 718, 796, 872, 949, 1020, 1096, 1111, 1155; — ahvâli : 21; — ta'yîni : 166, 796, 1111
 sınır-nâme : 56; —i hümayûn : 17; —ye muhâlif : 56
 Sırçacı Hasan Evkâfî, Aydıncık ks. : 403
 sırma : 1128
 Sıyâmî, Malâtıyye Kâdîsı : 735
 Sıyâmî, müştekî, Bakacak k., Kurşunlu kz. : 794, 935
 sıyânet : 1209; —i müslimîn : 950
 sicil sûreti bkz. sûret-i sicill
 sicil(lât) : 7, 27, 108, 585, 616, 630, 683; — akçası : 167, 253, 546; — it(dür)mek : 70, 76, 169, 200, 212, 223, 224, 226, 264, 266, 300, 312, 336, 344, 347, 353, 369, 431, 480, 529, 536, 546, 567, 568, 571, 691, 717, 1002, 1131, 1133, 1295, 1310, 1395, 1440; — ol(in)mak : 48, 60, 74, 108, 159, 167, 216, 315, 512, 535, 537, 632, 654, 668, 717, 736, 1004, 1317, 1347, 1360, 1400; — sûreti ihrâc etmek : 288; — ü defter etmek : 145; —i mahfûz : 95, 162, 301, 800, 1165, 1344, 1437; —i mahfûza kayıtdürmek : 90, 172; —i mahfûza nazar olunmak : 537; —a kayıtdürmek : 696; —a nazar etmek : 145, 288; —dan ihrâc : 389; —e kayd : 576; —e ve huccete nazar olunmak : 536; —ları karışdırmak : 328; —lü yirler : 1111
 sicillât bkz. sicill
 Sidrekapsi : 621; — kâdîsı : 546, 1461
 Sigetvar : 271; — Seferi : 393; — serhadleri : 1383
 sika : 1002; — vü mu'temedü'n-aleyh kimesneler : 449, 585
 sikât-ı müslimîn : 717
 Sikinoz cezâresi : 1059

sikke(ler) : 49, 92, 121, 167, 229, 313, 367, 369, 393, 426, 508, 545, 546, 650, 681, 979, 986, 993, 1025, 1052, 1135, 1245, 1260, 1274, 1449; — altun gâreti : 722; — filori : 1305; — kesmek : 1135; — vü kallâb : 1133

sikke-zen : 136; —lik : 136

silahdâr(lar) : 172, 267, 606, 607, 800, 851, 1085, 1128, 1196

Silistre (sancağı) : 47, 1276; — alaybeği : 80; — beği : 36, 652, 653, 692, 737, 801, 1074, 1090, 1106, 1157, 1158, 1159, 1226, 1301, 1388, 1392, 1393, 1394, 1422, 1470, 1472, 1475; — kâdîsı : 47, 878, 1301; — sancağı askeri : 692, 1388, 1392, 1394; — sancağı beğleri : 1393; — sancağı sipâhîleri : 692, 737; — sancağı sübaşları : 692, 737

Silivri (kazâsı) : 181, 441, 493, 673, 1335; — âmili : 181; — İskeleyi : 671; — kâdîsı : 177, 181, 214, 493, 671, 786, 1193, 1335

Sille(?) kasabası : 1301

Simon Melik : 693

Sinân Ağa, Budun Gönüllüleri Ağası : 661

Sinân Beğ, İçil Beği : 1165, 1216

Sinân Beğ, İspir Sancağı Beği : 1099, 1451

Sinân Beğ, Kastamonu beği : 48

Sinân Beğ, Kopan Beği : 1156

Sinân Beğ, Musul Beği, Van muhâfazasında görevli : 462, 1435

Sinân Beğ, müteveffâ, Avlonya Nâzırı : 1473

Sinân bin Abdullâh, şâhid, Camcıhacıali mh., İstanbul : 1038

Sinân Çavuş, Dergâh-ı Mu'allâ Çavuşu, hüküm verilen : 140, 155, 508, 996, 1165, 1168, 1415

Sinân Çavuş, Sofya ve Alacahısâr Sancaklarında Mübâşir : 995

Sinân Çelebî, Hacı Çavuş-oğlu, hüküm verilen : 682

Sinân Halîfe, ehl-i fesâddan Yûsuf'u şikâyeteye gelenlerden, Aksarây sn. : 991

Sinân Halîfe, Kâsım Paşa mütevellîsi : 14

Sinân Kethudâ, Rodos Beğinin Kapukethudâsı : 419

Sinân Paşa, Erzurum Beğlerbeğisi : 21, 1448

Sinân Paşa, Haleb Beğlerbeğisi : 1165

Sinân, Abdullâh oğlu, İlbasanlı, dârende Hüseyin Beğ'in adamı : 129

Sinân, Alî oğlu, re'îs : 1469

Sinân, Antâliyye Kâdîsı Nâyibi : 931, 1230

Sinân, Arnavud, Abdullâh oğlu, İskenderiyyeli, dârende Hüseyin Beğ'in adamı : 129

Sinân, arz verilen : 300

Sinân, Çilingir, kallâb, Edirne : 1196

Sinân, Çorum Kâdîsı : 324, 930

Sinân, dârende, Belgrad kz. : 200

Sinân, Deli, harâmî, Çernovi kz. : 1397

Sinân, Dîvâne, ev basup adam öldüren, Tekfurgöli : 1074

Sinân, Ekşi, harâmî, Kavlakova k., Prevadi kz. : 1090

Sinân, Hacı, Dergâh-ı Mu'allâ yeniçerisi, Budun'da nevbetci, mabhûs : 780

Sinân, Hamîdîli Piyâdeleri Beği : 983

Sinân, Kaysariyye Alaybeğisi : 230, 598, 876

Sinân, Mevlânâ, Anadolu kâdî-askeri : 282

Sinân, mu'temed, hüküm verilen : 896

Sinân, müteferika, dârende : 1161

Sinân, Top-hâne Emîni : 323

Sinân, topcı : 295

Sinân, Yeniçeri : 312, 391

Sinân, Yeniçeri, Aydos kz. : 576

sincâb kürk : 1283

Sincar; — beği : 206, 1165; — kâdîsı : 206; — sancağı kâdîları : 1165

Sinob kazâsı : 1036; — kâdîsı : 764, 1036, 1062

sipâh (tâyifesi) : 127, 688, 820, 833, 978

Sipâh, Uşşâklı, hüküm verilen : 1131

sipâhî(ler) (tâyifesi) : 4, 6, 9, 31, 32, 33, 64, 65, 70, 81, 82, 98, 103, 117, 125, 126, 127, 133, 137, 138, 145, 146, 148, 149, 161, 165, 166, 176, 188, 204, 205, 217, 223, 228, 234, 241, 242, 248, 267, 273, 281, 289, 290, 342, 350, 353, 375, 391, 393, 394, 404, 428, 444, 453, 454, 460, 474, 498, 512, 521, 528, 531, 540, 544, 547, 570, 583, 589, 594, 595, 605, 615, 617, 634, 638, 639, 641, 647, 652, 653, 654, 667, 668, 671, 672, 685, 688, 692, 704, 705, 716, 721, 724, 728, 729, 742, 782, 790, 794, 801, 802, 808, 811, 814, 816, 818, 821, 823, 827, 831, 833, 836, 837, 843, 844, 845, 856, 860, 861, 862, 869, 870, 882, 884, 886, 888, 899, 912, 919, 922, 923, 925, 934, 935, 941, 951, 956, 992, 1000, 1002, 1018, 1021, 1023, 1036, 1040, 1041, 1044, 1047, 1056, 1073, 1084, 1106, 1118, 1124, 1134, 1140, 1141, 1142, 1143, 1144, 1152, 1156, 1158, 1160, 1165, 1168, 1171, 1190, 1200, 1210, 1211, 1226, 1227, 1235, 1237, 1238, 1239, 1240, 1247, 1273, 1277, 1279, 1280, 1281, 1282, 1288, 1305, 1306, 1316, 1339, 1355, 1371, 1412, 1417, 1428, 1448, 1449, 1451, 1452, 1458, 1463, 1465, 1473; — evleri : 273; — gaybet etmek : 107; — hıdmetkârları : 589; — ihrâcı : 65, 454, 837; — nökeri : 521, 597; — oğlları : 589; —, pîr ü ma'zûr olan : 521; — ta'yîni : 138, 281, 283; — tedârüki : 454; — tîmârı : 638, 1097; — vü re'âyâ : 688; — oğlan(lar)ı : 28, 282, 620, 684, 703, 1061, 1166, 1438; —zâde : 276, 1119, 1174, 1185, 1236, 1448, 1460; —lere tîmâr kaydı : 638; — leri alaybeğine koşmak : 705, 724; —leri alaybeğlerine koşmak : 705; —leri yoklamak : 595; —lerin hıdmete getirilmemesi : 64; —lerin yoklama defteri : 81

si'r : 926, 1007

Sir Nikola, Sakız beği : 766

Sire : 536

Sirem : 1228, 1367, 1370, 1372, 1373, 1377, 1378, 1381, 1468, 1476; — beği : 474, 823, 855, 1052, 1156, 1375; — ovası : 1372; — sürgünleri : 315; — zü'amâsı : 474; —'e varınca yol üzerinde vâkı' kâdîlar : 1467

sirka : 30, 169, 173, 432, 576, 598, 623, 632, 660, 672, 736, 869, 888, 917, 1117, 1119, 1129, 1250, 1282, 1416, 1436; — etmek : 121, 1171; — olunmak : 579; —i emvâl : 1125

sirke : 491

Siroz : 231, 232; — kâdîları : 1160; — kâdîsı : 72, 167, 534, 546, 548, 552, 609, 754, 1078, 1136, 1197

Sis; — beği : 551, 1165; — kâdîsı : 551; — sancağı kâdîları : 1165

Sisam : 593

Sitası(?) zimmî, Dedeler k., Cum'abâzâr kz. : 579

Sitti Hâtûn, Abdullâh kızı, Drama kz. : 499

Sivas; — kâdîsı : 329, 650, 1114; — sancağı kâdîları : 206, 1165

Siverek; — beği : 206, 1165; — kâdîsı : 206; — sancağı kâdîları : 1165

Sivriler, Ankara : 996

siyâh zıbun : 576

siyâset : 1018, 1047, 1056, 1061, 1074, 1117, 1138, 1165, 1251, 1261; — it(dür)mek : 4, 14, 27, 60, 197, 216, 243, 301, 383, 491, 494, 536, 629, 630, 740, 774, 776, 1241, 1317, 1347; — olunmak : 47, 83, 181, 251, 651, 705, 740, 742, 785, 830, 1343, 1397, 1411; —e müstahık olmak : 197, 736; —e müstahık olmayan mücrimler : 256

Skender, Melik : 796

Sobre(?) Manastırı, Tırhala sn. : 1248

Sodin kasabası, Lipova sn. : 1441, 1456

Sofya (kazâsı) : 709, 719, 995, 1166, 1180, 1237, 1239, 1255, 1256, 1258, 1376; — kâdîsı : 46, 167, 719, 758, 858, 1001, 1228, 1256; — voynukları : 709; — voyvodası : 999

soğan : 190

sol-bölük ulûfecileri : 609, 1372, 1378; — ağası : 1467; — Ellinci Bölüğü : 609

sol-gurabâ : 1028

sol-kol : 1019, 1066, 1439; — akıncıları beğleri : 1370; — akıncısı : 1378, 1379, 1429; — alaybeğleri : 802; — alaybeğisi : 1001; — gurabâ çavuşu : 1028; — gurabâsı ağaları : 1379; — ulûfecileri : 1367, 1370, 1379, 1476

solak(lar) : 267, 786, 1292, 1300

Solnok; — sancağı, Budun : 263, 663, 675, 1293, 1358, 1367; — beği : 797, 798, 806, 807, 809, 811, 835, 1009, 1010, 1011, 1154, 1156, 1381, 1389

Soloş varoşı, Avusturya : 17, 31, 32, 519, 520

Sonisa; — kazâsı : 329; — kâdîsı : 144, 329

Sopani karyesi, Görice kz. : 495

Sorsu karyesi, Aksarây sn. : 991

soymak : 888

Söğüd : 1236

Söğüdlü nâhiyesi, Boy-âbâd kz. : 989

Srebreniçe Darb-hânesi : 134

Srebreniçe kâdîsı : 134, 140

Steyar(?), eflak : 378

Styaruken(?), eflak : 378

su(lar) : 309, 456, 700, 706, 718, 725, 726, 777, 1071, 1084, 1096, 1245, 1429; — delüğünden firâr itmek : 1411; — getürmek : 54; — hususunda ihtilâf : 991; — kapısı : 1250; — kârîzleri : 777; — kuyusu : 113; — muzâyakası : 456; — sadaka olunmak : 706; — ta'yîni : 1325; — virilmek : 1325; —ı cebren bostânlarına icrâ itdirmek : 224

su sığırı : 1064; — çifti : 1064

Subhî Vakfı, Camcıhacıali mh., İstanbul : 1022, 1038

sûfiyyûn : 974

Suğdak Kâdîlığı : 1311

Sûhte(?) Zâviyesi, Şehrizol : 1460

sûhte(ler) [sûhtevât] (tâyifesi) : 150, 203, 494, 576, 870, 909, 912, 1000, 1036, 1062, 1110, 1118, 1301, 1306, 1395

sûhtevât bkz. sûhte

sulehâ : 897, 972, 973, 1086, 1092, 1423

sulh : 638, 695, 706, 738, 742, 779, 796, 921, 936, 972, 1009, 1126, 1127, 1150, 1417; — ahvâli : 1350; — husûsı : 1351; — u emân : 1150; — u salâh : 39, 355, 638, 665, 690, 796, 864, 872, 880, 957, 967, 971, 1134, 1150, 1186, 1350, 1351, 1368, 1383; — u salâh emri : 1383; — u salâha muhâlif : 424, 1383; — u salâhun istihkâmı : 21; —a mugâyir vaz' : 424; —a muhâlif iş : 693; —a muhâlif vaz' : 695, 699; — itmek : 1383; —olmak : 74

Sultân Bâyezîd Hân : 743, 796; — Evkâfı : 296, 756; — Evkâfı mütevellîsi, Edirne : 756, 1147; — Evkâfı olduğu yirlerün kâdîları : 964; — Imâreti, Edirne kz. : 414; — Imâreti mütevellîsi : 414; — [Medresesi] Müderrisi, Edirne : 1038

Sultân Bâyezîd, lakap, Beğşehir : 980, 1008

Sultân Bayezid, Şehzâde : 39

Sultân Hasan Evkâfı, Mısır : 637

Sultân Hüseyin Beğ, hüküm gönderilen : 1272

Sultân Hüseyin, Imâdiyye Hâkimi : 1269, 1270, 1271

Sultân İnal Vakfı, Mekke-i Mükerreme : 426

Sultân karyesi, Aksarây sn. : 991

Sultân Mehmed Hân : 282; — Evkâfı : 245; — Evkâfı mütevellîsi : 834

Sultân Murâd : 379; — Hân [Medresesi] Müderrisi, Burusa sn. : 670; — hâssları : 687; — lalası : 226, 1216

Sultân Orhan Medresesi, İznik kz. : 647

Sultân Selîm Hân : 481, 643, 687, 796; — Evkâfı, Gelibolu : 1073, 1443; — Câmi'-i Şerîf ve Imâret-i Âmiresi Evkâfı, İstanbul : 643; — Imâret-i Âmireleri mütevellîsi : 1474

Sultân Süleymân Hân : 796

sultân gemileri : 269
 Sultâniyye hisâbı : 426
 Sultâniyye Imâreti Evkâfı mütevellîsi, Mağnisa : 1382
 Sultâniyye Kal'ası : 1342; — huddâmları : 731; — müstahfızları : 731; — re'âyâsı : 731
 Sultânöni; — beği : 206, 453, 594, 705, 714, 1165, 1406, 1408; — kâdîları : 206, 1406, 1408; — sancağı askerleri : 705; — sancağı kâdîları : 1165; — sancağı sipâhîleri : 860; — sancağı sübaşları : 860
 Sulumanastır, İstanbul : 1200, 1264
 Sungur, ehl-i fesâd, Kaysariyye : 1026, 1027
 sunkur : 1034
 sûret-i arz : 219, 573
 sûret-i defter : 400, 415, 474, 636, 1296
 sûret-i ruk'a : 36, 101, 114
 sûret-i sicill [sicil sûreti] : 5, 14, 19, 27, 30, 62, 74, 90, 98, 108, 121, 130, 136, 145, 156, 157, 159, 167, 169, 183, 203, 210, 212, 223, 226, 234, 243, 264, 266, 300, 336, 342, 353, 366, 369, 389, 393, 396, 404, 431, 432, 449, 495, 498, 499, 527, 534, 535, 536, 537, 540, 564, 567, 568, 571, 576, 579, 585, 589, 596, 603, 604, 611, 613, 632, 642, 647, 648, 656, 686, 691, 703, 713, 717, 719, 721, 730, 740, 767, 795, 812, 831, 852, 869, 873, 887, 891, 892, 893, 897, 901, 911, 917, 931, 933, 938, 940, 946, 947, 951, 966, 984, 985, 990, 993, 1001, 1004, 1032, 1042, 1044, 1072, 1081, 1082, 1084, 1085, 1089, 1100, 1107, 1119, 1120, 1125, 1131, 1133, 1135, 1149, 1165, 1170, 1171, 1193, 1194, 1198, 1199, 1223, 1228, 1254, 1261, 1265, 1268, 1274, 1275, 1277, 1285, 1294, 1295, 1301, 1302, 1310, 1341, 1347, 1355, 1395, 1400, 1411, 1415, 1440
 surre emîni : 1404
 Susıgırı karyesi, Manyas kz. : 567
 Suuçucu deresi, Hacımihalıç k., Hâslar kz. : 19
 suvad(lar) : 445, 446
 suyu(lar) : 69, 77, 273, 456, 548, 555, 718, 789, 918, 997, 1329; — binâsı : 435, 456, 1169; — binâsı mühimmâtı irsâli : 435; — binâsı mühimmâtı tedârüki : 435; — harcı : 49, 435; — hıdmeti : 69, 90, 93, 95, 440, 448, 450, 451, 456, 457, 1014, 1043, 1169, 1328; — hıdmetinde bulunan kullar : 267, 789; — kemerleri binâsı : 789, 1292, 1300; — meremmâtı : 682; — mühimmâtı : 1337; —na ta'yîn olunan müsellemler : 599; —na ta'yîn olunan piyâdeler : 599; —nın harâb kemerleri : 555; —nın ta'mîr ü termîmi : 548
 Sübaş karyesi, Yenice-i Zağra kz. : 103
 sübaş(lar) : 31, 32, 51, 52, 104, 142, 143, 146, 148, 149, 167, 168, 174, 183, 188, 204, 205, 228, 238, 296, 308, 321, 390, 444, 453, 454, 544, 546, 550, 583, 594, 595, 641, 647, 652, 653, 692, 704, 705, 724, 729, 742, 786, 790, 794, 795, 796, 801, 802, 808, 814, 816, 823, 827, 829, 837, 856, 860, 861, 870, 876, 879, 882, 886, 912, 916, 919, 922, 923, 925, 935, 941, 958, 993, 1000, 1014, 1018, 1019, 1036, 1042, 1073, 1075, 1106, 1118, 1134, 1140, 1141, 1142, 1143, 1144, 1152, 1156, 1158, 1160, 1165, 1190, 1212, 1213, 1217, 1226, 1237, 1238, 1239, 1262, 1268, 1279, 1280, 1281, 1302, 1304, 1371, 1452, 1475; — ihrâcı : 454, 837; — nasbı : 501; — tedârüki : 454; — ve sipâhîler : 704; —ı alaybeğine koşmak : 705; —ı yoklamak : 595; —lık : 183, 1149, 1262
 Sübhanî bin Alî, hırsuz, Dereköy k., Kengiri sn. : 869
 Sübhânvirdi, dârende, ehl-i fesâd, Kaysariyye : 1026, 1027
 Sübhânvirdi, mahbûs, gemiye konılan, İskilib : 42
 süd : 289, 290
 Südde-i Sa'âdet*; —'de olan bölük ağaları : 1373, 1377; —'den Kütâhiyye'ye ve Gelibolı'ya ve andan Boğdan'a varınca yol üzerinde vâkı' olan kâdîlar : 192; —'e defter virmek : 52; —'e yeniçeri irsâli : 702
 Südde-i Seniyye-i; — adâlet-unvân : 1383; — Azamet-destgâh : 20; — Gerdûn iktidâr : 151, 158, 303
 Süheyl Beğ, Kocaili Sancağı Beği : 34, 139, 283, 349, 612, 626, 912, 932
 sükker : 2, 313, 1013, 1365
 Süleobası karyesi, Zağra-i Cedîd kz. : 391
 Süleymân Beğ, Akıncı Beği, Çirmen Beği : 816, 1051, 1223, 1367, 1372, 1378
 Süleymân Beğ, Gazze Beği : 1165

Süleymân Beğ, Harîr ü Düveyn Beği : 734, 771
Süleymân Beğ, Karahısâr-ı Şarkî Beği : 427
Süleymân Beğ, Karaman Beğlerbeğisi : 212, 389, 662
Süleymân Beğ, Nâblûs Beği : 1165
Süleymân Beğ, Zülkâdir-oğlu Şâh Alî Beğ'in oğlu : 522, 523, 822
Süleymân bin Bâlf, Müteveffâ Ca'fer'in mâlını gâret eden : 987
Süleymân bin Dâvûd, ayartmacı, Âdil k., Pirlepe kz. : 195
Süleymân bin Mehmed, şâhid, Seydîşehri kz. : 1198
Süleymân bin Murâd, kayyim, Abdîçelebi mh., Sulumanastır, İstanbul : 1200
Süleymân Çavuş, Dergâh-ı Mu'allâ Çavuşu, hüküm verilen : 74, 170, 331, 383, 594, 738, 986, 993, 1020, 1041, 1047, 1053, 1247
Süleymân Çelebî : 195
Süleymân Çelebî Hânı, Karahısâr-ı Sâhib sn. : 308
Süleymân Mustafâ, ehl-i fesâd, İskenderiyye Kal'ası erenlerinden : 722
Süleymân Paşa Hâsları, Mısır : 712
Süleymân Re'îs : 848
Süleymân, Abdullâh oğlu, arpalık tîmârının zabtına gönderilen : 678
Süleymân, Abdullâh oğlu, Avlonyalı, dârende Hüseyin Beğ'in adamı : 129
Süleymân, Arnavud, İlyâs oğlu, dârende Hüseyin Beğ'in adamı : 129
Süleymân, arz getiren : 42
Süleymân, dânişmend, hüküm verilen : 117
Süleymân, dârende, Şehzâde Selîm'in adamı : 850
Süleymân, Dîvâne, hırsuz u harâmî, Kula kz. : 909
Süleymân, ehl-i fesâd, Karesi sn. : 137
Süleymân, Gülbeğ k., Mağnisa kz. : 327
Süleymân, Hâce, Kaftancı, kefil : 577
Süleymân, hısâr-eri : 875
Süleymân, Karahısâr-ı Sâhib kâdîsı : 6
Süleymân, Kayduran k., Mağnisa kz. : 327
Süleymân, kethudâ : 213
Süleymân, mahbus, Golos : 1083
Süleymân, maktûl, Tarsus sn. : 583
Süleymân, Malazgird Kal'ası Kethudâsı, hüküm verilen : 1072
Süleymân, mektûb getiren, hüküm verilen : 946
Süleymân, Mevlânâ, Kastamonî kâdîsı : 48
Süleymân, müfsid, Karaman : 898
Süleymân, müteveffâ müfettiş, Karaman vt. : 616
Süleymân, Nâzir, Üsküb : 858
Süleymân, Nâzir-ı Emvâl, Basra : 1138
Süleymân, Novaberde Kazâsı Ma'âdin Nâzırı : 508
Süleymân, Pîrî oğlu : 678
Süleymân, re'îs : 810, 926, 1290
Süleymân, re'îs, Selanik Limanı'nda yatan barçanın reisi : 723
Süleymân, sipâhî-oğlu, hüküm verilen : 655, 684, 703
Süleymân, sübaşı, mübâşir : 1318
Süleymân, Südde-i Sa'âdet Çavuşu : 175
Süleymân, Tandırı k., Bilecik Ma'deni, Karahısâr-ı Sâhib : 1412
Süleymân, yayabaşı : 308
Süleymân, yeniçeri, Dergâh-ı Âlî yeniçerisi, Rodoscuk : 62
Süleymân, za'îm, Köstendil Nâzırı : 46

Süleymânlu karyesi, Mağnisa kz. : 327
Sünbül, harâmî, Belgrad : 200
sünnîler : 686
sünniyyü'l-mezheb : 686
sür'at-i ikdâm : 830, 1134
sür(il)mek : 918, 1261
sürgün : 315, 416, 1436; — evleri : 680
Sürhser ulusu, Basra : 1122
sûri : 445
sürici(ler) : 47, 998, 1326, 1410; — ile koyun göndermek : 47; —ye koyun virmek : 47
sürmene sanduk : 1193
Süvâr Çeribaşı, sipâhî, hüküm verilen : 638
Süvâr, Ardahan sipâhîlerinden : 638
Süveyş; — İskeleyi : 269; — kapudânı : 269, 270, 294; — Kapudânlığı : 257, 265

Şa'ban Beğ, İlbasan Beği : 222, 347, 503, 570, 648, 677, 705, 773, 1081
Şa'bân İmirze, levandleri kefile verip habsden ıtlâk eden, Çorlu kz. : 1462
Şa'ban, ağa bölükbaşlarından : 491
Şa'ban, sûhte, Çölmekciler k., Mihaliçcik kz. : 1306
Şa'bân, Bâlis Alaybeğisi : 843
Şa'bân, Belye k., İnebolu nh. : 717
Şa'bân, Dergâh-ı Mu'allâ kapucısı : 255
Şa'bân, ehl-i fesâd ü şenâ'at ve hırsuz, Hüseyinçi(?) k., Karîn-âbâd kz. : 1076
Şa'bân, ehl-i fesâddan Yûsufun şikayetçisi, Sorsu k., Aksarây sn. : 991
Şa'bân, Gömli-oğulları demekle ma'rûf harâmîbaşı, Zağra-i Atık kz. : 899
Şa'bân, Hacı, matrabaz, İzmir kz. : 568
Şa'bân, harâmî, Kömeli k., Zağra-i Atık kz. : 103
Şa'bân, hüküm verilen : 1449
Şa'bân, Kara, sûhte, Sille ks. : 1301
Şa'bân, Koyunyalılar k., Mağnisa kz. : 327
Şa'bân, Mevlânâ, sâbık Edremid kâdisi, Karesi sancağında mehâyif teftişinde bulunan : 133, 137, 556, 567
Şa'bân, Mevlânâ, sâbık Karahısâr-ı Şarkî Kâdisi : 990
Şa'bân, Moskov'a ticâret için giden : 1245, 1283
Şa'bân, Re'îs : 423
Şa'bân, re'îs, Midillü : 226
Şa'bân, sipâhî, Karesi sn. : 137
Şa'bân, şakî, Çeltükci k., Zağra-i Cedîd kz. : 391
Şa'bân, tereke tahmili ile ilgili olarak kefil olan : 847
Şa'bân, Zağra Yenicesi kz. : 550
Şaban, Yehûdî, kalb akça harciden, Selanik : 1135
Şabcılar karyesi, Zağra-i Atık kz. : 103
Şabcılu karyesi, nevâhi-yi Yanbolu kz. : 103
Şadi, Yehûdî, kalb akça harciden, Selanik : 1135
Şâfi'î monlaları : 328
şâgird : 401, 479, 654
Şağ karyesi, Horpişte kz. : 393
Şâh Alî Beğ, Zülkâdir-oğlı : 522
Şâh Alî, Karaşekillü, Âsitâne-i Sa'âdet'e gelmesi istenilenlerden, Gelibolu : 1175

Şâh Alî, kasap, Burdur'da sâkin : 5
 Şâh Hüseyin bkz. Hüseyin, Şâh-oğlu
 Şâh Hüseyin, Fırat suyunda garkolan, Harput kz. : 832
 Şâh Hüseyin, Harputlu, bâzergân kâtillerinin yoldaşı, Ereğli : 984
 Şâh İsmâ'il : 880
 Şâh Unsur(?), sipâhî, mahbûs, Beğşehir livâsı : 145, 617
 Şâh Veli, ehl-i fesâddan Yûsuf'u şikâyet eden, Kumartaş k., Aksarây sn. : 991
 şâh : 21, 39, 354, 693, 872, 1432
 Şâhça, levend, Çirmen sn. : 899
 Şahçe, harâmî, Haccılar(?) k., Yenice-i Zağra kz. : 103
 şâhîn : 10; — yuvaları : 1183
 Şâhîn, harâmî, Belgrad : 200
 şâhîncibaşı : 268
 şâhid(ler) : 474, 538, 989, 1198; —i zûr : 449, 938, 1078
 Şâhkulı Sultân : 21, 424, 638, 693
 Şâhkulı, korcu, Şâh'ın adamlarından : 1432
 şâhnik kumâş : 162, 172, 800
 Şâhrûh, mahbûs, ze'âmete mutasarrıf, Kırşehir sn. : 372
 Şâhveled, Kengiri Kal'ası erenlerinden : 1004
 Şâhvirdi bin Şemâ'il, kâtil, Kırşehir sn. : 264
 Şâhvirdi, korcu, Şâh'ın adamlarından : 1432
 şakî(ler) : 88, 370, 400, 415, 567, 836, 938, 991, 1273; — vü müfsid : 1120
 Şâm [Dâru's-selâm] (vilâyeti) : 39, 66, 428, 524, 761, 795, 813, 1165, 1328, 1332, 1363; — : 16, 54, 57, 128, 240, 333, 335, 417, 443, 524, 732, 844, 895, 1086, 1092, 1165, 1194, 1243, 1340, 1363, 1433, 1436; — beğlerbeğisi kapukethudâsı : 240; — Hazînesi : 49; — Hazînesi'nin muhâsebesi : 49; — kâdîsı : 333, 795, 813, 1086, 1165, 1194, 1363, 1433; — serhadleri : 189; — sipâhîleri : 844; — tâcirleri : 333; — yolını münsedd eylemek : 761; — yeniçerileri : 57; — yeniçerileri ağası : 795; — yolu : 761, 762
 Şandergola, kuyumcu, zimmî, kallâb, Novaberde kz. : 907, 924
 şarâb; — sıkmak : 405; — sohbeti : 105; —ı sirke itmek : 251; —ları yabana akıdmak : 251
 Şark köyi, Edremid kz. : 82
 Şarkîpâre kâdîsı : 208, 209, 351
 şart-ı vakf : 466, 1078, 1404; —a mugâyir : 376
 Şatt-ı Tavîl Beği : 804
 Şattü'l-Arab : 275
 sayka : 323, 484, 1148
 şebîhûn itmek : 797, 807, 815, 819
 şecâ'at ü şehâmet : 31, 811, 815, 839
 şehâdet : 19, 836, 853, 887, 951, 993, 1018, 1084, 1165, 1174, 1185, 1198, 1264, 1277, 1438; — itmek : 576, 579, 648, 681, 764
 şehâdet barmağını kılıç ile çalup düşürmek : 719
 Şehbâz, za'îm, Sirem sn. : 474
 Şehir karyesi, Edremid kz. : 567
 şehir; — oğlanları : 980; — sübaşısı : 876; — voyvodası : 818; —den sürilmek : 537; —lü oğlanları : 1008; —lü (tâyifesi) : 45, 170, 547; —e hamr gelmek : 691
 Şehirköy [Şehr-i Kebîr] karyesi, Edremid kz. : 82, 556
 Şehirköy; — nâhiyesi, Paşa sn. : 1174, 1185; — halkı : 547; — imâmları : 547; — kâdîsı : 289, 546, 547, 589, 758, 1040; — mü'ezzinleri : 547; — voyvodası : 547
 Şehr-i Kebîr karyesi bkz. Şehirköy karyesi
 şehremîni : 122, 141, 222, 777, 1282, 1445, 1453; — âdemi : 381
 Şehrizol : 44, 129, 235, 734, 771, 1176, 1271, 1319, 1321, 1434; — askeri : 1177, 1270, 1272, 1320; — Beğlerbeğliği : 1177; — beğlerbeğisi : 13, 100, 129, 328, 424, 686, 699, 1048, 1124, 1177, 1178, 1242,

1269, 1270, 1271, 1272, 1314, 1320, 1321, 1322, 1323, 1365, 1460; — çavuşları : 12; — kâdîsı : 735; — Kal'ası : 1272; — Kal'ası levâzımı : 12, 13; — Kal'ası ve tevâbi'inün muhâfazası : 1321; — Kulları Ağalığı : 1403; — kulları ağası : 235, 681, 735, 1048; — muhâfazası : 1269, 1270, 1319, 1320; — serhadlerinün muhâfazası : 1322; — ve serhadlerinün hıfz u hırâseti : 1321; —'a ihrâc olunan kul tâyifesi : 1320

Şehsivâr, ehl-i fesâd, hırsuz, Sinob kz. : 764

Şehsivâr, Erzurum Beğ'inin Kethudâsı : 427

Şehzâde Mehmed; — Evkâfı : 245; — Medresesi : 245; — câbîsi : 405

şehzâde : 83, 104, 887; — hâsları : 1098; — hazretleri kapucuları kethudâsı : 99; — hazretlerinin kapukethudâsı : 743; — kapucuları : 113, 724, 956; — kethudâsı : 351; — lalası : 83, 101, 209, 741, 937, 1232

şekâvet : 42, 153, 247, 613, 1081, 1132, 1265, 1285, 1309

Şeker, Cemâ'at-i Çengiyânî'ye emîn olan : 1440

şekvâ (itmek) : 46, 166, 210, 230, 233, 367, 372, 392, 414, 537, 541, 542, 615, 717, 812, 833, 852, 873, 917, 933, 946, 966, 990, 991, 1039, 1170, 1181, 1198, 1200, 1236, 1285, 1413, 1414

şem'dân : 93, 95

Şemhâl : 1186

şem'-hâne : 101; — mültezimi : 1232

Şemlek nâhiyesi, Modava kz. : 728

Şemo [Şemso], bâzergân kâtîli, Rabat(?) k., Kulb kz., Diyârbekir : 832

Şems, Zeynel Beğ'in adamı : 699

Şemseddîn, Ganî Fakîh oğlu, sûhte, ehl-i fesâd, Kargu kz., Kastamonı : 1062

Şemseddîn, Mevlânâ, Sonisa Kâdîsı : 329

Şemso bkz. Şemo

Şemsüddîn, Hâcî, Rûmkal'a Hısârî İmâmı : 660

şenâ'at : 583, 1282; — ü şekâvet : 88, 1098

Şenekrek karyesi, âsî karye, Filorici Hâsları'ndan, İskenderiyye sn. : 502, 664, 722

şeneldmek : 445, 700, 706, 978; — tarîkı ile tûmâr alanlar : 445; — e mübâşeret : 446

şeneldüp ma'mûr itmek : 446

şenlik itmek : 700

şer'*; — a da'vet : 347, 498; — a ihzâr itmek : 553; — a mugâyir iş : 154; — a muhâlif : 51, 230, 1295; — a muhâlif ef'âl : 127; — a muhâlif evzâ' u akvâl : 659; — a ve emre mugâyir : 45, 228, 328; — a ve emre muhâlif : 44, 88, 163, 205, 219; — a ve kânûna muhâlif : 239, 327, 495; — î da'vâlar : 769; — î husûs : 224; — ı kadîm : 1116; — ı mutahhere mugâyir iş : 509; — ı kavîm : 6, 123, 225, 1318; — muhâlif iş : 573; — e muvâfık : 225; — ı şerîf : 50, 58, 83, 101, 120, 131, 154, 161, 167, 206, 376, 538, 1295; — ve emr-i münîfe mugâyir : 61; — ve kânûn-ı münîfe mugâyir iş : 1363; — ı şerîf ve kânûna muhâlif : 50; — ı şerîfe mugâyir : 58, 61, 145; — ı şerîfe muhâlif : 120, 206, 219, 245, 251, 255, 527, 1435; — ı şerîfe muhâlif münkerât : 1363; — ı şerîfe mutî' : 328; — ı şerîfi ziyâde tahkîr itmek : 431; — le görölmek : 245; — le kazıyyesi görölmek : 541; — le kısâs itdörmek : 793; — le teftîş : 52, 70, 104, 219, 245, 310, 329, 342, 369, 410, 480, 541, 767, 1435; — u kânûn : 474, 736, 754; — u kânûn ve defter : 239; — u kânûna mugâyir : 220, 725; — u kânûna muhâlif : 70, 123, 538, 688; — u kânûnla teftîş : 321

Şerbetci Kâfir, bâzergân kâtîllerinin yoldaşı, Ereğli : 984

Şerefüddînlü Kal'ası, Seldoz, Van : 695, 699

şerî'ate da'vet : 289, 290, 393, 517, 529

şerîk : 984, 1044, 1128, 1219, 1232, 1315

şerîr : 613, 648, 873, 917, 933, 938, 946, 991, 1277, 1449, 1450; — ü âsî : 585; — ü müfsid : 979

Şerif Hâce, Giryevâlî(?), Viranya ks., Novaberde kz. : 559

şerr; — u fitne : 833; — u şûr : 44, 121, 143, 365, 463, 672, 1277, 1479

Şervî, Monla, fakîh : 328

şetm : 909; — î galîz : 833; — itmek : 228, 527

Şeyh Şâhîn Zâviyesi, Mısır : 376

seyh(ler) : 44, 230, 376, 459, 944, 990, 1015, 1050, 1102; —i büldân : 481
Şeyhî, Kara, Tokat kz. : 386
Şeyhî, Kaysariyye Alaybeğisi Sinân'ın akrabâsı : 598, 876
Şeyhlu karyesi, Ladik kz. : 1449
Şeyhlu; — kazâsı : 1131, 1390, 1395; — kâdîsı : 1131, 1390
Şeyhu'l-Harem : 91, 92
şeyhu'l-meşâyih : 1309
Şeytân-oğlu menkûhası, Eflak vt. : 475, 477
Şeytân-oğlu, zimmî : 739
şıra : 239, 1007, 1113; — eylemek : 41
Şirin, vakıf eve mutasarrıf, Galata : 492
Şirmerd, Yayalar k., Tırnovi kz. : 432
Şive karyesi, Remle nh., Gazze sn. : 919
şiddet-i şitâ : 652, 653
Şihâb, arzla şikâyeteye gelen : 389
şikâk : 686; — u adâvet : 686
şikâr : 347, 832
şikâyet : 1421
Şikloş kâdîsı : 239, 261
Şilak karyesi, Filorici Hâsları'ndan, İskenderiyye sn. : 502, 664
Şili kâdîsı : 383, 510, 518
Şilin(?) nâhiyesi, Mohac sn. : 239
Şilni nâhiyesi, Pojega sn. : 261, 262
Şimlek nh., Tımuşvar vt. : 667
Şimontorne sancağı, Mohac : 708; — beği : 1156
Şinokol karyesi, Filorici Hâsları'ndan, âsî karye, İskenderiyye sn. : 502, 664, 722
şirret(ler) : 36, 315, 428, 496, 686, 767, 918.; — ü şekâvet : 42, 60, 83, 130, 145, 159, 230, 244, 342, 369, 389, 394, 400, 415, 449, 495, 496, 511, 512, 535, 573, 579, 585, 593, 598, 615, 642, 668, 686, 791, 794, 812, 852, 858, 903, 933, 935, 938, 1025, 1039, 1061, 1081, 1125, 1165, 1199, 1228, 1268, 1298, 1437; — ü şekvâ : 668
Şirvân : 1186
Şirvi; — beği : 237, 1029; — mutasarrıfı : 1029
şiş : 350; — sıyırmak : 1250
şoban bkz. çoban
Şumnu kâdîsı : 36, 953, 986, 1020, 1089
Şücâ' Çavuş, Dergâh-ı Mu'allâ Çavuşu : 162, 172, 261, 262, 800
Şücâ' Kethudâ, adamına hüküm verilen : 1049
Şücâ' Re'îs : 168
Şücâ', Deli, harâmî, Çernovi kz. : 1397
Şücâ', sâbık Marmara kâdîsı : 27
şühûd : 917, 945; —ı müzevver : 36; —ı udûl : 121, 979, 1007, 1250, 1360; —ı zûr : 6, 7, 70, 76, 104, 106, 131, 154, 182, 200, 224, 261, 264, 308, 329, 336, 347, 369, 391, 394, 404, 459, 576, 585, 593, 614, 630, 635, 637, 639, 647, 648, 712, 794, 831, 857, 888, 890, 893, 897, 909, 965, 979, 991, 1074, 1078, 1099, 1116, 1168, 1207, 1231, 1254, 1277, 1294, 1301, 1347, 1348, 1390, 1435
Şükür, Eflakanlu k., Aydos kz. : 576
şürb-i hamr : 251, 393, 405, 449, 509, 547, 589, 596, 945, 949, 1004, 1060, 1100, 1107, 1192, 1200; — itmek : 45, 127, 660, 1316, 1344, 1348
şürû' itmek : 31
Şüveyke karyesi, Nâblûs lv. : 53, 58

ta'allül itmek : 54
ta'âm : 1432; — ve halva pişirmek : 39, 1432
ta'b u zahmet : 191, 701, 744, 867, 880
Tabbâk Re'îs, levend re'îs, Südde-i Sa'âdet'e gelmesi istenen, Rodos : 305, 948
Tâbi' karyesi, Karaman vt. : 268
tabur : 1134, 1202, 1358, 1367
Tâceddîn, Âmil oğlu, Budun : 780
tâcir(ler) : 201, 639, 640, 832, 863, 867, 1107, 1127, 1169, 1245, 1283, 1359; — oğulları : 775
ta'cîz ü tazyîk : 128, 395, 446
tâfta kaftân : 869
tagar akça : 716
Tağ Arabı kavmi, âsî Arab kavmi : 795
tağ(lar) : 508, 870, 949, 1110; —dan direk ve seren kesmek : 799
tâğîlere ilticâ itmek : 722
Ta'ız Kal'ası, Yemen : 889
tahassun itmek : 677
tahnânlar : 485
Tâhir karyesi, Seydişehir kz. : 604
tahrîk ü idlâl : 1437
tahrîr : 166, 187, 377, 708, 1037, 1346, 1434; — olunan sancakların tevcihi : 708
Tahri karyesi, Koyluhısâr kz. : 480
tahsîl : 49, 50, 51, 59, 467, 661, 668, 1390; — itdirmek : 82
tahta : 163, 560, 601, 865, 900, 1103, 1289, 1311; — kestirmek : 865; — tahmîli : 865
Tahtacılar karyesi, Mağnisa kz. : 327
tahvîf itmek : 202
tahvîl(ler) : 49, 260, 410, 487, 488, 654, 668, 690, 1078, 1354; —i âhir : 468; —i cedîd : 487; —leri bozılmak : 488
takrîr : 965
takya : 832
takyacı : 832
talâk : 1002; —ı selâse : 1002; —ı selâseye şartıtdirmek : 1002
tâlân ü târâc : 1476
taleb ü tazarru' : 445
talgalık zamânı : 796
talgıçlar : 826
tam : 576, 593
tanga; — itdirmek : 172, 481, 800; — urılmak : 172, 481; —lar : 108
tamgalu kâlib : 1466
tamgasuz öküz : 481
ta'mîr : 61, 586, 918; — ü ihyâ : 586; — ü termîm : 548, 796
Tandır karyesi, Bilecik Ma'deni, Karahısâr-ı Sâhib : 1412
Tanrıvirdi, hüküm verilen : 1231
Tanrıvirdi, sipâhî, İstanbul zahîresi için koyun getirmekle görevli : 9
tapuya müstahık yirler : 505
târâc : 1440, 1476; — u talân : 97
taraka : 269
Taraklu Yenicesi; — kazâsı, Kocaili sn. : 131; — kâdîsı : 116, 626
tarh : 224; —eylemek : 1007

Tarhanyat; — ahâlîsi : 226; — kâdîsı : 226
 tarîk; —i âm : 337, 481, 629, 681, 1022, 1038; —i hâssa : 1022, 1038; —i rafz u ilhâd : 897; —i sülûk : 1050; —i tezvîr ü telbîs : 212
 tarîka-i ahd ü emân : 20
 tarla(lar) : 593, 650, 718, 1128, 1155, 1171, 1207, 1360
 Tarsus; — kazâsı : 583, 1227, 1235; — beği : 583, 1165; — kâdîsı : 1227, 1235; — Mahkemesi : 583; — sancağı kâdîları : 1165
 taru bahâsı : 50, 55
 Taş Memi, re'îs, Südde-i Sa'âdet'e gelmesi istenen, Rodos : 948
 taş : 588, 829, 909; — dîvâr : 1264; — dikmek : 166; — gemisi : 715, 988; — ve ağaç tahmîli : 555; — yükletmek : 166; —la darbitmek : 106
 Taşçı karyesi, Hezârgrad kz. : 1089
 taşçı : 1328; — vü bennâ vü neccâr yazımı : 1340; —lar cem'ı : 1328; —lar tedârûki : 1332
 ta'sîr : 289; — için icâzet : 660
 Taşköpri; — kâdîsı : 682, 897, 1222, 1312; — Kal'ası, Sadr-ı Süveyş sn. : 275
 taşlık : 1401
 Taşlu, Prepolya kz. : 71
 taşra : 826, 1267; —ya zahîre çıkartmamak : 1109; —dan hamr getirüp bey' itmek : 1344; —dan hamr getürmeğe ruhsat virmek : 691; —dan hamr getürmek : 1310
 Tat ili/vilâyeti : 865, 1103
 Tata : 796; — serhadleri : 1389
 Tatar(lar) (tâyifesi) : 97, 179, 180, 452, 463, 651, 652, 653, 1213, 1226, 1282, 1392, 1394; — askeri : 73, 1101, 1158; — diyârı : 796; — hânı : 108, 180, 452, 463, 868; — leşkeri : 1245
 Tatarbâzârı; — kazâsı : 14, 1001; — kâdîsı : 72, 1019, 1274, 1439
 Tatarcık kazâsı, Filibe kz. : 610
 Tatay : 48, 852; — kâdîsı : 48, 852, 989, 1266
 tathîr ü pâk : 44, 143, 672
 tâ'ûn-ı ekber : 114
 tavâf : 95; — u ibâdet : 95; — u ziyâret : 39; —ı Beytullâhi'l-Harâm : 39; —a gelmek : 93
 tavar(lar) [davar] : 73, 74, 125, 179, 180, 192, 205, 224, 239, 252, 289, 300, 320, 338, 348, 445, 446, 459, 584, 652, 725, 785, 857, 867, 888, 919, 957, 978, 1056, 1180, 1228, 1245, 1265, 1349, 1416, 1433; — beslemek : 1405; — boğazlamak : 870; — gâreti : 222, 261, 365, 795; — ihrâcı : 110; — sirka itmek : 30, 222, 888, 1282; — sürmek : 44; — u esbâb : 357, 544; — sağmak : 290; —ı yağmâ itmek : 871; —ın ve koyunların yağmâlamak : 795; —la yalılara tereke indürmek : 125
 tavâşî kul : 654, 668
 Tavşancılar, Edremid kz. : 82
 tavuk : 289, 290, 1007, 1099; — akçası : 239
 Tâvûk-ı Kerkük nâhiyesi, Bağdâd : 683
 tâyife-i bâğiye : 652, 653, 914
 tâyife-i dâlile : 868
 tâyife-i el-Bûsem(?) : 529
 tâyife-i fukarâ : 316
 tâyife-i kefare : 282
 ta'yîn-i sınır bkz. sınır ta'yîni
 Tayyibe bkz. Sıhne
 tazallüm : 12, 217, 225, 614, 688, 716, 717
 tazarru'; — eylemek : 1003; — itmek : 630; — u niyâz : 306
 tâze irişmiş şehir oğlanları : 980, 1008
 tazı : 200
 te'addî : 56, 159, 219, 310, 311, 316, 327, 367, 369, 428, 460, 496, 535, 546, 571, 573, 615, 696, 736, 754, 794, 829, 833, 853, 857, 914, 933, 959, 993, 1033, 1074, 1082, 1085, 1118, 1131, 1155, 1201, 1224, 1256,

1268, 1277, 1360, 1406, 1449, 1457; — eylemek : 71, 527; — itmek : 56, 75, 123, 528, 573, 761, 1348, 1435; — ve te'ezzi : 796; — vü zulm : 70; — vü tecâvüz : 75, 261, 452, 481, 486, 503, 713, 756, 783, 789, 863, 867, 880, 1125, 1384, 1427

te'allül : 1447; — itmek : 79, 114, 414, 651; — ü nizâ' : 74, 218, 462, 531, 964, 1003; — ü tehâvün : 410, 467, 1412

te'annüd : 909; — ü isyân : 365

tebdîl ü tağyîr : 287

Teberrük bin Ahmed, Hâcib k., Kengırı sn. : 121

tebevül itmek : 1250

tebhîr; — olunmak : 90; — ü tağsîl : 90

tecâvüz : 872, 1033, 1277; — itmek : 1036; — ü te'addî : 914

tecessüs : 384, 576, 832, 1250; — itmek : 246; — olunmak : 434; — ü tefahhus : 1055; — ü tettebbu' : 1198

tebdîr; — ü firâset : 958; — ü tedârük : 131, 149, 393, 400, 583, 641, 677, 698, 722, 807, 957, 979, 1000, 1036, 1088, 1090, 1091, 1120, 1134, 1179, 1196, 1198, 1199, 1202, 1234, 1367, 1378, 1395; — ü tedârükle göçürmek : 452

te'dîb : 517; — itmek : 464, 516; — ü tenbîh : 980

tefahhus : 241, 247, 282, 308, 346, 347, 348, 367, 369, 645, 657, 887, 949, 1054, 1071, 1113, 1128, 1221, 1438, 1451, 1463, 1473; — itmek : 114, 295, 712; — olunmak : 62

teffîş : 583

tefrika; — itdürmek : 1449; —i re'âyâya sebebiyet virmek : 698

tefsîr kitâbeti hıdmeti : 748

teftîş : 19, 27, 30, 46, 101, 132, 133, 135, 144, 154, 166, 170, 174, 183, 208, 209, 216, 223, 224, 227, 234, 235, 241, 242, 243, 244, 249, 255, 264, 305, 308, 314, 321, 329, 336, 347, 351, 353, 367, 372, 378, 383, 391, 393, 415, 432, 442, 445, 459, 471, 474, 492, 495, 507, 511, 512, 515, 534, 540, 542, 545, 552, 553, 564, 573, 576, 585, 591, 598, 613, 614, 615, 616, 623, 629, 631, 637, 639, 641, 648, 654, 659, 660, 668, 735, 740, 741, 767, 776, 778, 794, 826, 831, 834, 836, 842, 852, 857, 869, 873, 887, 892, 908, 909, 911, 916, 917, 935, 939, 945, 946, 964, 965, 979, 982, 985, 1000, 1040, 1047, 1053, 1055, 1056, 1060, 1061, 1062, 1072, 1077, 1079, 1084, 1086, 1092, 1097, 1098, 1100, 1102, 1104, 1108, 1114, 1116, 1125, 1129, 1149, 1155, 1171, 1183, 1191, 1194, 1197, 1224, 1227, 1232, 1236, 1247, 1250, 1254, 1264, 1265, 1266, 1273, 1282, 1295, 1345, 1347, 1390, 1403, 1413, 1417, 1433, 1440, 1451, 1458, 1461, 1463, 1465; — defterlerini mühürlemek : 1390; — eylemek : 403, 404, 593, 650; — hıdmetine ta'yîn : 324; — itmek : 42, 50, 51, 53, 54, 55, 58, 71, 83, 123, 127, 131, 138, 161, 170, 203, 210, 211, 296, 348, 380, 394, 579, 672, 681, 795, 870, 1302, 1305, 1306; — olunmak : 130, 131, 550, 573, 1312, 1318; — ü tefahhus : 56, 101, 106, 119, 145, 154, 160, 182, 217, 224, 225, 230, 235, 261, 389, 396, 404, 406, 498, 512, 528, 573, 574, 576, 604, 630, 637, 659, 660, 669, 671, 719, 756, 806, 855, 871, 890, 949, 951, 984, 985, 1047, 1052, 1059, 1078, 1112, 1118, 1131, 1168, 1198, 1201, 1207, 1228, 1231, 1232, 1295, 1301, 1348, 1355, 1414, 1416, 1455; — ü tettebbu' : 511; —den ferâgat itmek : 558; —den gaybet : 131, 400, 567; —e şurû' olunmak : 686

te'hîr : 1262, 1444, 1468; — ü terâhî : 246, 320, 378, 397, 453, 594, 595, 831, 865, 940, 948, 1018, 1030, 1078, 1079, 1102, 1133, 1143, 1144, 1180, 1215, 1218, 1236, 1256, 1280, 1358, 1370; — ü tevakkuf : 317, 702, 814, 817, 827, 835, 837, 877, 921, 922, 1036, 1065, 1075, 1076, 1091, 1123, 1141, 1151, 1158, 1190, 1234, 1244, 1246, 1259, 1333, 1446, 1447; — ü tevakkuf itmek : 297

tekâlif-i; — dîvâniyyeden mu'âfiyet : 481; — örfiyye : 978; — dîvâniyye : 481

tekâsül : 1124; — ü ihtimâm : 1279

Teke Karahısârı : 914

Teke sancağı bkz. Tekeili

Tekeili [Teke] : 168; — beği : 99, 150, 183, 206, 213, 453, 594, 705, 714, 767, 886, 887, 1165, 1215, 1230; — beği kethudâsı : 886; — kâdîsı : 99; — müsellemleri beği : 1181; — sancağı askerleri : 705; — sancağı kâdîları : 206, 1165; — sancağı sipâhîleri : 860; — sancağı sübaşları : 860

Tekfurgöli; — kazâsı : 36; — kâdîsı : 953, 1074

Tekfursarayı Mahallesi, İstanbul : 309

Tekfurtağı : 356, 441, 1330; — iskeleleri : 298; — kâdılar : 531; — kâdısı : 22, 62, 94, 298, 299, 915, 1109, 1330, 1466
 teklîf ü ibrâm : 832
 Tekmân; — beği : 1165; — sancağı kâdılar : 1165
 Tekrît beği : 206
 tekye : 166, 250; — binâsı : 250; — ihdâsı : 166
 Tekyeköy karyesi, Mağnisa kz. : 327
 Tel-câmûs, bir mahal adı, Trablus : 1436
 telatin : 1283
 telbîs : 228, 319, 336, 535, 1463, 1473; — arz : 48, 347, 1131; — berât : 314, 753; — da'vâ : 917; — huccet : 380, 1107, 1131; — hüküm : 314, 1229; — mektûblar : 380; — mühür : 48; — mühürle memhûr mektûb : 48; — şâhid : 642; — tezkiyeler : 654, 668; — ü tezvîr : 416, 717, 1449; —den hazer itmek : 223; —e mübâşeret : 683
 telef; — olmak : 481; — ü zâyî' : 688; —i nefis : 14, 296, 1052
 telkîn itmek : 551
 temcîd vakti : 93, 95
 temekkün; — itmek : 44, 699; — ü tavattun : 252
 temerrüd; — ü inâd : 142; — ü te'annüd : 909
 temessük(ler) : 22, 403, 457, 474, 683, 834, 841, 955, 1059, 1169, 1436; — almak : 92; — ile sancak zabtı : 462; — ü huccet almak : 49; — vir(il)mek : 282, 403
 temessükât bkz. temessük
 temlîk : 21; — ü ihsân : 1022
 tenâkuz-ı ahd olmak : 785
 tenbîh : 816, 914; — ü gûş-mâl : 127; — ü i'lân : 792; — ü nidâ : 1068; — ü nidâ itdürmek : 125, 651; — ü te'kid : 424, 762, 807, 812, 815, 822, 829, 880, 893, 898, 923, 934, 938, 940, 1027, 1051, 1068, 1124, 1193, 1200, 1215, 1217, 1219, 1234, 1244, 1270, 1275, 1437, 1453, 1466; — ü tedârik : 1177; — ü yasağ : 88, 395, 691, 1222, 1310
 Tene Zale, müfsid, Boboş k., Dobniçe kz. : 1437
 Tenkata(?) Pîrî, yol basup deve gâret eden, hırsuz u harâmî, Turgud kz. : 1042, 1254
 Tenri Tagı : 393
 terakkî : 439, 450, 451, 474, 687, 1165; — şartı ile iş virilmek : 439
 terâvih namâzı : 93, 95, 1250
 Tercil; — beği : 206; — kâdısı : 206
 tercüman : 639, 900; — ta'yîni : 796
 tercümanlık; — hıdmeti : 590; — hıdmetinde istihdâm : 225; —dan ref' : 104, 225
 tereke : 25, 43, 56, 71, 166, 226, 239, 293, 297, 300, 312, 330, 343, 344, 371, 385, 387, 388, 407, 417, 423, 485, 489, 490, 495, 531, 539, 592, 621, 643, 658, 690, 731, 733, 751, 786, 810, 824, 847, 848, 885, 896, 926, 927, 928, 929, 1001, 1007, 1017, 1035, 1220, 1342, 1419, 1443, 1474; — alıvirilmek : 312; — almağa varan gemiler : 592; — almak : 68, 326, 472, 531; — alup der-mahzen itmek : 531; — alup gitmek : 22, 24; — bahâsı : 226; — bakâyâsı : 733; — bey' idenler : 621; — bey'ı : 23, 40, 43, 423, 531, 539, 572, 621, 643, 1063, 1294, 1443; — biter yir : 1382; — boşaltmak : 40; — cem'ı : 731; — çıkarmak : 298; — çıkartmak : 40; — çıkarup satmak : 298; — fûrûhtı : 75, 226, 539; — gemileri : 26, 504, 539, 658; — gemileri sürmek : 23; — gemilerini mühürlemek : 658; — gemilerinin yoklanması : 643; — gemisi : 1342; — getürmek : 298, 384, 572; — girifti. : 24; — göndermek : 68; — husûsı : 226, 572; — ile gemi geçirmek : 1342; — ile memlû gemiler : 40; — irsâli : 643; — muzâyakası : 22, 226, 330, 539, 731; — öşri : 698; — satanlar : 472; — satdurmak : 26; — satmak : 22, 24, 25; — tahmîl olunmak : 84; — tahmîli : 22, 23, 24, 28, 43, 312, 326, 388, 407, 441, 504, 531, 539, 592, 723, 845, 847, 915, 1035, 1063, 1220, 1342; — talebi : 489; — vir(il)mek : 125, 226, 266, 293, 312, 592, 690, 723, 731, 824, 845, 848, 1035, 1115, 1205, 1220, 1294, 1353, 1382, 1419; — zabtı : 690; —leri alınmak : 261; —nin çürimesi : 539; —ye ihtiyâcı olan fukarâ : 293; —yi cinsi cinsiyile defter itmek : 690; —yi deryâya bey' itmek : 1353; —yi ma'âş idinmek : 690; —yi mühürlemek : 384; —yi yalılara indirmek : 786; —[yi] defter itmek : 384
 Terem(?), zimmî, ehl-i fesâd, Kış(??) k., Draç kz. : 646

Terme adası : 1317
termîm : 1253
Ters-hâne-i Âmire bkz. Tersâne-i Âmire
tersâne : 1457; — kethudâsı : 1477; —'de işlenen kadırgalar : 1311; —i Âmire [/Ters-hâne-i Âmire] : 283, 397, 560, 627, 714, 865, 983, 1289, 1478
tescîl ü defter : 965
Teslîmvîrân karyesi, Keşan kz. : 227
teşekkî : 614, 1449
tettebbu' : 24, 25, 107, 233, 253, 255, 268, 271, 426, 487, 545, 546, 634, 826, 1196, 1205, 1234, 1244, 1441, 1456; — eylemek : 1425; — itmek : 141, 394, 468, 606, 624, 683, 718; — u tecessüs : 16, 27, 87, 96, 126, 141, 167, 206, 238, 310, 318, 359, 469, 620, 636, 662, 663, 673, 720, 740, 776, 778, 780, 813, 876, 907, 924, 1016, 1162, 1187, 1276, 1317, 1342, 1395, 1471; — u tefahhus : 420, 474, 508, 621, 645, 698, 1192, 1439
tevcîh : 63, 708, 720, 774, 1187, 1448
tevliyet : 679, 1136; — zabtı : 67
teyakkuz u intibâh : 742, 823, 859, 1209, 1238, 1240, 1287, 1378
tezallüm : 301, 988, 1060, 1113, 1286, 1449; — itmek : 336, 528, 588
tezkire(ler) : 240, 668, 698, 805, 912, 1101, 1116, 1172, 1243; — hattı : 654; — virmek : 124, 276; — yazdurmak : 668
tezkireci : 589, 666, 846, 1137
tezvîc : 1007; — itmek : 1165
tezvîr : 7, 76, 131, 200, 336, 353, 720, 1463; — da'vâ : 1102; — huccet : 380; — hüküm : 720; — itmek : 686; — mektûb : 380; — mühür : 380; — ü telbîs : 6, 36, 70, 101, 104, 106, 145, 154, 230, 261, 264, 308, 329, 342, 347, 369, 380, 389, 391, 394, 404, 408, 459, 495, 498, 511, 527, 535, 536, 544, 573, 576, 585, 593, 613, 614, 630, 635, 637, 639, 642, 647, 648, 654, 680, 794, 831, 871, 888, 890, 897, 909, 955, 965, 979, 991, 1004, 1047, 1074, 1078, 1099, 1107, 1114, 1116, 1165, 1168, 1198, 1207, 1228, 1231, 1243, 1250, 1254, 1277, 1286, 1296, 1301, 1341, 1347, 1348, 1390, 1416, 1435, 1465, 1473; — ü telbîs-i da'vâ itmek : 428; —i sikke : 1133; —den hazer eylemek : 224; —den ve telbîsden hazer itmek : 223
Tımsıvar (vilâyeti) : 1, 148, 153, 280, 849, 1351, 1369, 1381, 1475; — askeri : 147, 797, 798, 809, 814, 839, 958, 1009, 1157, 1188, 1202, 1351, 1472; — beğlerbeği kethudâsı : 148, 411, 520, 819, 957, 1134, 1140; — Beğlerbeğliği : 520; — beğlerbeğisi : 31, 32, 81, 146, 147, 148, 152, 158, 175, 259, 332, 411, 519, 520, 667, 728, 742, 797, 798, 807, 808, 809, 811, 814, 815, 817, 835, 837, 839, 856, 859, 868, 906, 921, 923, 959, 960, 999, 1009, 1010, 1011, 1045, 1134, 1141, 1142, 1143, 1144, 1150, 1152, 1154, 1160, 1188, 1189, 1190, 1202, 1203, 1233, 1257, 1280, 1281, 1291, 1350, 1351, 1358, 1367, 1369, 1371, 1376, 1378, 1379, 1380, 1381, 1383, 1384, 1388, 1389, 1392, 1393, 1394, 1422, 1441, 1470, 1472, 1475; — cânibi : 1367; — çavuşları : 146, 149, 259, 1291; — defterdârı : 153, 1456; — kâdîsı : 153, 406; — muhâfazası : 149, 837, 923, 1134, 1140; —'a varup gelince yol üzerinde vâkı' olan kâdîlar : 749; —'ın hıfz u hurâseti : 837
Tırhala (kazâsı, sancağı) : 673, 1174, 1185; — beği : 366, 521, 546, 591, 644, 673, 801, 1248; — kâdîsı : 395, 591, 622, 1248; — sancağı kâdîları : 521, 546
Tırnovi; — kazâsı : 1020; — kâdîsı : 432, 978, 1020
Tırnovic karyesi, Görice nh., Paşa sn. : 1174, 1185
tîmâr(lar) : 65, 81, 124, 127, 128, 145, 156, 166, 188, 198, 217, 240, 242, 248, 260, 267, 277, 278, 281, 347, 446, 505, 524, 540, 585, 633, 638, 650, 660, 678, 704, 743, 753, 818, 821, 861, 862, 876, 883, 884, 902, 913, 935, 951, 956, 959, 992, 1001, 1013, 1023, 1077, 1097, 1174, 1184, 1185, 1187, 1211, 1239, 1412, 1434, 1435, 1449, 1458, 1460, 1473; — ağaları : 205; — defterdârı : 187, 205, 211, 734, 970; — erbâbı : 499; — kaydı : 638; — kethudâsı : 205; — mutasarrıfı : 1174, 1185; — sâhibleri : 166; — ta'yîn olunmak : 124; — tarîkı : 276; — tarîkıyla tevcîh : 276; — tasarruf itmek : 860; — tasarruf itmeyen sipâhî-zâdeler : 276; — tevcîhi : 128, 240, 276, 336, 590, 883, 1174, 1185, 1460; — tevzî'i : 124, 267; — tezkiresi : 276; — ve dirlik tevcîhi : 128; — vir(îl)mek : 277, 1448; — virilmemek : 1174, 1185; — zabtı : 342; —a çıkmak : 1458, 1463, 1473; —a duhûl itmek : 1463, 1473; —a mutasarrıf olmak : 836; —a ta'yîn : 267; —a vir(îl)mek : 445, 474; —a virilmeyen mâlikâneler : 279; —a virilmiş yirler : 446; —a

virilmiş yirleri şeneldmek : 445; —ı âhara virilmek : 138, 223, 353, 633, 650, 1227, 1235, 1279; —ı alınmak : 81, 145, 289, 290, 347, 454, 499, 528, 570, 593, 598, 1174, 1185; —ı ze'âmete yitüşdirmek : 1458; —ın âhara virilmesi : 228; —ı âhara tevcîh olunmak : 444, 453, 605; —ı âhara virmek : 1124; —ı defter olunmak : 81; —ı mukâta'aya virilmek : 913; —ın âhara tevcîhi : 127; —ın âhara verilmesi : 217; —lu sipâhiler : 882

ticâret : 194, 498, 610, 640, 789, 863, 867, 1048, 1127, 1169, 1258, 1361, 1398, 1407; — itmek : 201, 640, 1245; — itmek isteyen tâcirler : 640; — tarîkı : 229, 389; — ü rencberlik : 536; — üzere gelen âdemler ve tâcirler : 1359; —e gitmek : 73

Tikrît; — sancağı : 44; — kâdîsı : 206; — beği : 1013

Tikveş kâdîsı : 72

tilâvet : 67, 193

tilki; — derisi : 239; — kürki : 239

Timür, Balta k., Mağnisa kz. : 327

Timür, Begüş k., Mağnisa kz. : 327

Timür, Dergâh-ı Mu'allâ çavuşu : 238

Timür, ev basan, Taşcı k., Hezârgrad kz. : 1089

Timür, Kâsım oğlu, tîmâra mutasarrıf olan, Bilori k., Bihlişte nh., Paşa sn. : 1174, 1185

Timür, yeniçeri-oğlu, Edirne kz. : 494

Timürçi kâdîsı : 946

Timürçi, Kara, re'îs-i harâmî, Akhısâr kz. : 79

Timürhısâr kâdîsı : 72, 135, 321

Timürtaş, Osmân oğlu, Şarköyi, Edremid kz. : 82

Tire kâdîsı : 136

Tise nehri (suyı) : 17, 807

tocı : 401

Todor Bal, zimmî re'îs, hüküm yazılan : 1094

Todor Kosta, zimmî re'îs, hüküm yazılan : 1094

Todor Mihail, zimmî, ehl-i fesâd, Kış(?) k., Draç kz. : 646

Todor Papa, zimmî re'îs, hüküm yazılan : 1094

Todor Piyo(?), ehl-i fesâd, Boboş k., Dobniçe kz. : 1437

Todor, çoban, zimmî, akçası alınan, Çorlu kz. : 1032, 1069

Todor, zimmî, kallâb, Lankaza(?) k., Selanik : 1135

Todora Budak, zimmî re'îs, hüküm yazılan : 1094

Todora, zimmî re'îs, hüküm yazılan : 1094

Todori, Ate adlı zimmiyyenin kardeşi, Sodin ks., Lipova sn. : 1441, 1456

Todori, zimmî, Yeniçeri Alî'nin akrabâsı : 352

Todurge, zimmî, Moskov'a ticâret için giden : 1245

Todurka, Ermeni, zimmî : 339

Togunyalılar, Yörük tâyifesi : 556

toğan : 112, 207, 335, 1034; — tedârüki : 335; — ve tazı ile av[lanmak] : 200

toğancı : 268, 1018

Toğanhısârı karyesi, Akşehir sn., Karaman : 917

Tohtamış, zimmî, Moskov'a ticâret için giden : 1245, 1283

Tokat : 386, 832; — kâdîsı : 106, 208, 209, 351

Tokay Kal'ası, Erdel vt. : 790, 792, 797, 798, 808, 809, 811, 814, 815, 817, 835, 1009, 1350, 1383; —'nın muhâsarası : 797, 809, 835

tokmak : 832

Tokovik, Ate adlı zimmiyyenin komşusu, Sodin ks., Lipova sn. : 1441, 1456

Toksan Dördüncü Bölük : 851

Tomak(?), Halvâyî, şirret ü şekâvet üzere olan, Kızılağaç kz. : 1268

Toman Hânı, Cebel-i Sem'ân nh., Haleb vt. : 1017
 Tomaz, Sikinoz cezâresine mutasarrıf dârende Nikola nam zimmînın kızının kocası, Sakız : 1059
 ton : 1193
 Tonanma-i Hümayûn bkz. Donanma-i Hümayûn
 tonluk ta'yîni : 237
 top(lar) : 149, 323, 484, 797, 798, 826, 1134, 1145, 1149, 1202, 1209, 1211, 1479; — arabaları : 295; —
 dökmek : 1058; — dökülmesi : 1402; — gemisi : 1311; — ihrâcı : 1402; — kurmak : 798; — taşı
 dökmek : 961; — yerleştirmek : 325
 top-hâne : 1013, 1366; — emîni : 323; — mühimmâtı : 1013
 Top-hâne-i Âmire : 323
 Topaşı Gomine(?) bkz. Yupa Şolosed(?)
 topcı(lar) : 494, 950, 959, 981, 1402; — şâkirdi : 401; — ta'yîni : 1263; —başı : 961; — çavuşu : 295, 323, 961,
 962, 983, 1412; — kethudâsı : 1058
 Topcıbaşı Değirmeni, Çeltikci k., Ayazmend kz. : 567
 toprak : 445, 1003, 1030, 1071; — kâdîları : 583, 870, 899, 1018; — kâdîsı : 166, 229, 316, 347, 375, 393, 403,
 538, 1000; —dan kal'alar : 1003
 Toprakkal'a, Tikrit sn. : 44
 Torkol, eşkıyâ, Boğdan : 975
 Tortum; — beği : 1165; — sancağı kâdîları : 1165
 toycalar : 816, 1021, 1427
 toyumluk(lar) [/doyumluk] : 785, 816, 1370, 1372, 1378, 1476
 toyumlukda bulunanlar : 597
 töhmet : 831, 1074; — isnâdı : 1277; —i müseccel yoldaşlar : 60
 töki : 445, 446
 Trablus (sancağı) : 76, 168; — a'yânı : 389; — ahâlîsi : 212, 389; — beği : 76, 212, 224, 225, 1165, 1191, 1436;
 — beğlerbeğisi : 1362, 1398, 1423; — halkı : 224; — kâdîsı : 76, 212, 224, 225, 389, 795, 1191, 1436; —
 Mahkemesi : 212, 389; — sabuncıları : 76; — sancağı kâdîları : 1165; — Seferi : 1473
 Trablus-ı Garb : 950; — Kal'ası : 950
 Trabzon : 139, 1099; — beği : 714, 1165; — sancağı kâdîları : 1165
 Travnik Kal'ası dizdârı : 1046
 Tregıra karyesi, İşpat nh., İlbasan sn. : 242
 tu'me-i şemşîr : 689, 1202, 1479; — itmek : 652; — kılmak : 815
 tuc : 1149; — darb-zen : 1149
 tûfân-ı seyl : 548, 555
 tugulga : 335, 875
 tuğra; —i şerîf : 282; —yı hümayûn : 245, 834
 Tuğrâyî karyesi, Seferîhısâr kz. : 183
 tuğyân : 919, 1440; — üzre olmak : 197
 tula : 1335; — ve kireç talebi : 1335
 Tulum karyesi, Hüseyin-âbâd kz. : 106
 tulum : 518
 Tuna (nehri) : 271, 708, 1173; — İskelesi : 358; — İskelesi emînleri : 358; — kapudânı : 1148; — yalısı : 1291
 Tunca : 1096
 Tunus; — beği : 1047; — hâkimi : 826
 Tur Alî beğ kethudâsı : 1123
 Tur Alî Beğ, İskenderiyye Sancağı Beği : 501, 784, 801, 968, 1143, 1251, 1299, 1379, 1380
 Tur Alî, kallâb, Isfırarnıçe(?) k., Hezârgrad kz. : 986
 Tur Alî, mahbûs : 564
 Tur Alî, Tahri k., Koyluhısâr kz. : 480
 Tur Bâlî bin Ramazân, kefile virilüp habsden ıtlâk olunan, Kadıgöl k., Çorlu kz. : 1462

Tur Bâli, Kal'a-i Atîk Kethudâsı, Yenişehir kz., Selanik : 1128
 Tura, ev basan, Ilıca kz. : 836
 Turak hâkimi, Basra : 1122
 turak(lar) : 210, 1074, 1118, 1119, 1162
 Turan Hacı, Cüneyd bin Süleymân'ın arkadaşı, Bolavadin kz. : 911, 916
 Turası, Ayazmend Nâyibi : 314, 319
 Turgud Beğ, müteveffâ : 1479
 Turgud Çavuş, hüküm verilen : 791, 840, 865
 Turgud Metro veled-i İsteyko, Mü'mine bint-i Şâhkul'nın kardeşi, Abalar k., Edirne kz. : 249
 Turgud Paşa/Beğ, Cezâyir-i Garb Trablusı Beğlerbeğisi : 373, 429, 562, 587, 950, 1035, 1115, 1184, 1290, 1359, 1362, 1398, 1419, 1423, 1464
 Turgud sübaşısı : 1042
 Turgud, harâmî, Sığla : 1317
 Turgud, Koca, hırsuz u harâmî, Çernovi kz. : 1396, 1397
 Turgud, Kudüs-i Şerîf'deki Hurrem Sultân Imâreti Evkâfı sâbık mütevellîsi : 52, 58, 59, 66
 Turgud, müteveffâ : 49
 Turgud, za'îm, karye harâb eden, Kamendi k., Peçuy : 959
 Turgud; — kazâsı : 1042, 1254; — Kâdîlîği : 461
 Turgut, Deli, Horpişte kz. : 393
 Turhal kâdîsı : 208, 209, 351
 Turhân Beğ âdemi : 591
 Turhân Beğ Evkâfı, Tırhala : 591
 Turhanlu : 816, 1429; —'ya müte'allik olan akıncı tâyifesi : 1427
 Turhanlu, İnebahtı Beği : 1428
 Turhlı nehri (suyı), Akkırman sn. : 73, 652, 653, 1096, 1111
 Turmuş, Edirneli : 16
 Turmuş, Hamza oğlu, Dilvineli, Ferhâd Beğ'in adamı : 129
 Turmuş, Memi Voyvoda'nın kardeşi, Edirne : 1456
 Turmuş, Üçululu k., Mağnisa kz. : 327
 Turmuş, Yani Reso adlı zimmînin zabtettiği şâhînleri satın alanlardan, hısâr eri, Bozcaada : 1183
 tuz : 536; — hıdmeti : 223, 353
 Tuzlak karyesi, Silivri kz. : 1193
 tuzlaları basmak : 536
 tüccâr (tâyifesi) : 173, 233, 256, 271, 355, 568, 640, 708, 782, 783, 872, 880, 1018, 1233, 1245; — gemileri : 257, 270, 868, 906; — mâlları : 664; — u züvvârın mâlları : 424; — u züvvârın tavarları : 424; — ve dellâllar : 800
 tüfenk : 149, 1245, 1248; — atmak : 1449; — ile katl : 7, 19
 tüfenk-endâz(lar) : 501, 503; — azebler : 783; — müstahfızlar : 501, 503, 783
 tüfenkci(ler) : 240, 797, 798, 807, 809, 811, 826, 835, 1110, 1118; — hısâr-erenleri : 1118; — irsâli : 256; — tedârüki : 1385, 1387
 tüfenklü : 732, 1194; — hısâr-eri : 1110
 tümen : 1432
 Tûrâbî Kethudâ : 688
 türbe-i mutahhare-i hazret-i seyyidü'l-enâm : 39
 Türk üzerinde olan; — acemî oğlanları : 479; — oğlanlar : 401
 türrehât-ı bed-hezeliyyât : 974
 Tûrümşe karyesi, İskenderiyye sn. : 722, 1251
 Tûrümşe-i Bâlâ karyesi, Filorici Hâsları'ndan, İskenderiyye sn. : 502, 664
 Tûrümşe-i Esfel karyesi, Filorici Hâsları'ndan, İskenderiyye sn. : 502, 664
 Tûrümşe-i Evsat karyesi, Filorici Hâsları'ndan, İskenderiyye sn. : 502, 664

Ubeydullâh, müştekî, Demürlü k., Kurşunlu kz. : 794, 935
 uç : 149
 uç-erleri : 796
 ûd : 90
 udûl; — itmek : 677; —i müslimîn : 282, 497, 764, 1298
 uğrulamak : 1117
 uğruluk : 1117, 1181; — bârgiri : 30; — yundlar : 1175
 Uğurlu Fakîh, halka zulm ü te'addî eden, Behisni kz. : 1231
 Uğurlu karyesi : 834
 Uğurlu, hüküm götüren : 264
 Uğurluvîrân karyesi, Hâslar kz. : 245, 834
 Ujice kasabası ihtisâbı : 849
 Ujice kasabası, Semendire sn. : 849
 ukûd [ü] uhûd : 411
 ulak : 16, 747, 749, 790, 814, 815, 819, 830, 839, 1009, 1134, 1140, 1152, 1176, 1180; — bârgiri : 749
 ulemâ : 346, 897, 973, 1086, 1092, 1423; — vü sülehâ : 686
 Ulubad, Burusa : 1117
 ulûfe : 6, 100, 124, 164, 170, 174, 412, 436, 533, 600, 606, 608, 609, 654, 836, 930, 970, 1048, 1073, 1420; —
 mukâbelesinde tîmâr tevzi'ı : 124; — tevcîhi : 128; — tezkiresi : 654, 668; —leri deftere kayditmek : 600;
 —lü acemî oğlanı : 267; —lü beşlüler : 188
 ulûfeci(ler) : 447, 1367, 1440, 1455, 1474, 1476; — alkoymak : 447; —başı : 641; —ağası : 1467, 1468
 Ulus tâyifesi : 237, 445, 446, 563, 1413, 1414, 1421, 1431; —nin a'yânı : 445; —nin kethudâları : 445
 ulusât : 1434; — tahrîri : 1434; —un zirâ'at itdükleri yirler : 1434
 Umeyrî karyesi, Hizo : 237
 ummâl : 445
 Umûr, Begüş k., Mağnisa kz. : 327
 Umûr, Gülbeğ k., Mağnisa kz. : 327
 Umûr, sipâhî, Atala kz. : 1417
 Umûr, sipâhî, Kula kz. : 573
 Umûr, sipâhî, şerîr, Kula kz. : 615
 Umûr, Üçululu k., Mağnisa kz. : 327
 umûr-ı; — enkiha : 328; — şer'ıyye : 536
 Un Kapanı, Haleb : 114
 un : 114, 786, 896, 969, 1469; — alup satmak : 114; — bey'ı : 115; — tedârüki : 115, 257, 270
 urgan : 855, 1113, 1437
 Urla karyesi, İzmir kz. : 896
 Urla kazâsı : 927
 urmak : 1440
 urûk : 144
 Urula bâzârı, Mağnisa : 1382
 Uruz, Deli, ehl-i fesâd, Yahyalu nâhiyesi : 370
 usât : 50, 53; —ı mütemerridînün def'-ı mazarratı : 1433
 Ustoyah Piyo, Istarvine k., Pirlpe kz. : 197
 Ustoyan Milo, müfsid, Boboş k., Dobniçe kz. : 1437
 Ustrumca; — hisâr-erenleri : 88; — kâdîsı : 72, 88
 Ustura Beri(?) bkz. Olgoramert

Usturca, zimmî, ehl-i fesâddan Yûsuf'un kendilerinden zorla para aldığını ileri sürenlerden, Akhısâr k., Aksarây sn. : 991
 Usturgon : 639; — beği : 368, 835, 1156, 1212, 1213, 1217; — voyvodası : 368
 uşkok altını : 1359, 1361, 1362, 1398
 Uşnu; — sancağı, Van : 695, 699; — beği : 695, 699
 Uşşâk : 1131; — kâdîsı : 1131
 Utucu, Biga beği adamı : 360
 Uyûn sancağı, Lahsâ : 1138
 Uzeyr; — beği : 1165; — kâdîsı : 1165
 Uzucan Kal'ası, Yenibâzâr : 1250

 ücret : 543, 626, 1022; — ile işletmek : 1123; — ile müslime ve müslimân istihdâm itmek : 1197; — ü icâre : 865; —le handek kazmak : 1128; —le kullanmak : 1197; —siz istihdâm : 829, 1228
 üç binlü sipâhîler : 1240, 1288
 Üçbeğ karyesi, Mihalıç kz., Hudâvendigâr sn. : 157, 169
 Üçevli karyesi, Zağra-i Cedîd kz., Çirmen sn. : 391
 Üçpınar Mahallesi, Sofya : 719
 Üçşerefelü Medresesi müderrisleri : 507
 Üçşerefelü müderrisi, Edirne : 1147
 Üçululu karyesi, Mağnisa kz. : 327
 Ülgüm, mahrûse-i Kostantiniyye'de Papa Klozi Çartağı demekle ma'rûf : 282
 ülke : 1029; — tasarruf itmek : 936; — temlikî : 21; — zabtı : 695, 936
 ümenâ : 639, 1434; — vü küttâb : 205; — vü mültezimîn : 427; — vü ummâl : 467
 ümerâ : 250, 485, 1038, 1383, 1479; —i Akkoyunlu : 337; —i Çerâkise : 37
 ümerâi'l-ızzâmî'l-İseviyye : 32
 ümmü'l-veled câriye : 524
 Üngürüs : 796; — filorisi : 796; — memleketleri : 796
 Ürekler karyesi, Filibe kz. : 14
 Ürgüb; — kazâsı : 553; — kâdîsı : 4, 370, 511, 545, 553, 979; — kâdîsının âdemi : 541
 Ürkmez Beğ, Ağakis Beği : 1029
 Üsküb : 146, 148, 380, 416, 994; — Darb-hânesi : 140, 508; — kâdîsı : 72, 380, 548, 661, 858, 1071, 1400; — nâyibi : 666; — sancağı beği : 146, 167, 197, 380, 546, 661, 801, 907, 1134, 1143, 1152, 1280, 1281, 1380; — sancağı beğleri : 148, 149, 1379; — sancağı kâdîları : 167, 546; — Zindâmı : 661
 Üsküdar : 139, 464, 491, 516; — Darb-hânesi : 134; — Imâreti Evkâfı : 123, 423, 1063; — kâdîsı : 134, 243, 464, 491, 516; —'dan Gekbovize'ye varınca yolda ve tağda olan köyler : 491; —'dan İstanbul'a işleyen kayıklar : 516
 üstâdlar : 172, 800
 Üstün beği : 1029
 Üveys Beğ, Üsküb Beği : 146, 801, 1143
 Üveys, Âdilhân k., Gelibolu kz. : 1364
 Üveys, Bağdâd Tîmârları Defterdârı : 1434
 Üveys, Bağdâd'a müteallik sancakların tahrîri fermân olunan : 187, 734
 Üveys, Celeb, dârende Koçak'ın babası, maktûl, Tekfurgöli kz. : 1074
 Üveys, çoban, Dedeler k., Cum'abâzâr kz. : 579
 Üveys, Dertenk Beği Mustafâ'nın Kâtibi : 1442
 Üveys, Gelibolu kz. : 1338
 Üveys, Gürcistân Beğlerinden Levend Beğ'in adamı : 1006
 Üveys, Harîr ü Düveyn Beği Süleymân Beğ'in adamı : 771

Üveys, Mevlânâ, Köyceğiz Kâdîsı : 933

üzüm : 299, 658, 1109; — bey'ı : 41; — gemisi : 299; — muzâyakası : 41; — satmak : 41; — tahmîli : 568; —
lerün sıra yapılması : 41; —ü der-mahzen itmek : 568

va'd ü ey mân : 303

va'de : 467, 806

Vâdî-Alî, Gazze sn. : 55

vâfir ü müstevfî zahîre : 148, 149, 158, 786

vakf : 50, 51, 56, 61, 66, 163, 250, 277, 492, 586, 591, 648, 756, 834, 1022, 1038, 1204, 1282, 1442; — altını :
1129; — bostânı : 777, 1264; — değirmenleri : 336; — dükkânları : 336; — evi : 426; — eylemek : 1022,
1038; — hanları : 336; — için zabt : 66, 245; — için zabt u kabz : 50; — ihrâcâtı : 1052; — itmek : 492,
1052; — kârbânsarâyı : 997; — karye : 593, 648, 1404; — kaydolmak : 1460; — mahsûli : 1442; —
mahsûlini hamra virmek : 1060; — mâlı : 51, 52, 53, 58, 637, 1060, 1129; — mâlını tahsîl : 414; —
mümzâ defteri : 58; — toprağı : 1460; — yazılmak : 277; — yirler : 1460; —ı evlâd : 1229; —a ilhâk :
55; —a münâsib emlak tedârüki : 420; —a münâsib olmayanın ihrâcı : 66; —dan ihrâc : 66

Vakf-ı İlica Hammâmı : 833

vakfiyet üzere tasarruf : 492

vakfiyye : 245

vakfiyyet : 1460

vâkıf u muttâlî : 1187

vakıf-nâme : 166, 990

Vakteş(?) karyesi, Draç kz. : 677

Van (vilâyeti) : 690, 698; — azebleri : 1003; — beğlerbeğisi : 211, 690, 695, 698, 700, 706, 720, 1003, 1029,
1030, 1112, 1179, 1241, 1251, 1420; — beğlerbeğisi âdemi : 720; — beğlerbeğisi kethudâsı : 211, 695,
1100, 1120; — gönüllüleri : 1241; — kâdîsı : 211, 736, 1112, 1120; — Kal'ası : 1003, 1179; — kulları :
211; — serhadleri : 690

Vançe, Evhad k., Solnok sn. : 663

Varadice karyesi, Peçuy sn. : 959

varak : 752, 1079

Varakakâdîsı Mahallesi, Aydos kz. : 576

Varaza, kâfir, Mişe-i Ardahan nh. : 638

Vardar Yenicesi; — kazâsı : 255; — kâdîsı : 659

Vardarkapısı, Selanik sn. : 777

Vargör, zimmî re'îs, hüküm yazılan : 1094

varil : 397; — çıbuğı kesdürmek : 627

vâris(ler) : 403, 492, 1390, 1433, 1450

Varna : 997; — kâdîsı : 36, 378, 643, 833, 953, 997, 1301; — mukâta'ası : 643

varoş : 519, 798; — binâsı : 1242; — halkı : 273; — ihrâkı : 501; —ları ihrâk itmek : 1367

varsak bıçağı : 370

Varteriş(?), zimmî, Moskov'a ticâret için giden : 1245

Varzeloğlu, ehl-i fesâd, Van vt. : 698

Vasıl, zimmî, Kerpeniş kz. : 945

vasî : 403

Vasil veled-i Çobân, ehl-i fesâd kefereden, Van vt. : 1120

Vasil, Erdel Kralı İstefan'ın kapucıbaşısı : 320

Vasko, Pavlo Balkoviç oğlu, Moskov'a ticâret için gidenlerin çalınan eşyaları ellerinde bulunan, Kiyev ks. : 1283

Vaşa, zimmî, Mete k., İlbasan sn. : 460

vazîfe tarîkiyle [zevâyid-i evkâf] tevzi' : 586

vazîfe virmek : 586

vazife-hor : 1078
 Vefâ, zâviyedâr, Kuzvîrân k., Bilvîrân kz. : 526, 662, 1087
 vekîl : 1033
 vekîl-i harc : 420, 1104; — ta'yîni : 414
 Vekîlharc karyesi, Karîn-âbâd kz. : 1076
 Vel karyesi, Mişe-i Ardahan nh. : 638
 Veled Beğ Medresesi, Mağnisa kz. : 1316
 Veled, sipâhî, Bozok sn. : 540
 Velen nâhiyesi : 97
 Velî Beğ, Amâsiyye Sancağı Beği : 1165
 Velî Beğ, Bolı Beği : 594, 705, 803
 Velî Beğ, Şimontorne Beği : 1156
 Velî bin Aşık Mehmed, ehl-i fesâd, Toğanhisârı k., Akşehir sn., Karaman vt. : 917
 Velî Çavuş, Tımişvar çavuşlarından, mektûb getiren : 259
 Velî, Alî oğlu, Tekeli, dârende Hüseyin Beğ'in adamı : 129
 Velî, Begüş k., Mağnisa kz. : 327
 Velî, dârende, yeniçeri : 1148
 Velî, ehl-i fesâddan Yûsuf'u şikâyet eden, Sorsu k., Aksarây sn. : 991
 Velî, erbâb-ı tîmârdan, Budun Kal'ası : 127
 Velî, gemi re'îsi : 504
 Velî, Gülbeğ k., Mağnisa kz. : 327
 Velî, Hacı Hasan'ın oğlu, eşkıyâ tarafından yolu basılan, Hamîdili sn. : 920
 Velî, hüküm verilen : 1148, 1444
 Velî, İne bint-i Hüseyin'in oğlu, mecrûh, Kazıkdere k., Seydîşehri kz. : 1198
 Velî, İznik kz. : 647
 Velî, Karacalar k., Mağnisa kz. : 327
 Velî, kasap, Edirne : 414
 Velî, kuttâ'u't-tarîk, Çorum sn. : 641
 Velî, mahbûs, İstanbul : 850
 Velî, maktûl, Ohri sn. : 1084
 Velî, Mîrzâ (İmirze) Alî'nin Kethudâsı, hüküm verilen : 864, 867, 872, 880
 Velî, Selanik Muhzırbaşısı : 1128
 Velî, şehzâde kapucılarından : 956
 Velî, Yayalar k., Tırnovi kz. : 432
 Veli bin Hacı Ca'fer, hırsuz, Barmaksızlu karyesi : 14
 Veli, Solnok sn. : 17
 Veli, yeniçeri, Hacımihalıç k., Hâslar kz. : 19
 Velika; — kâdîsı : 611; — gâzîleri odabaşları : 610
 Vençe, Evhad k., Solnok sn. : 663, 675
 Vençe, kâfir, adı Yanoş olan İskender'in dedesi, Belgrad kz. : 1293
 Vendoli, ehl-i fesâd, Beçli esîr, mahbûs : 747
 Venedik : 291, 348, 367, 369, 1425; — doji : 1385, 1424, 1425; — gemileri : 1288; —lû esîr : 1425
 Veprap(?) karyesi bkz. Barab(?)
 verâset : 1077
 verese : 182, 428, 1022, 1038; —i meyyit : 182
 Verniçe karyesi, Şumnı kz. : 986
 Veşniçe karyesi, Salina kz. : 812
 Veyis Beğ, Üsküb Beği : 1281
 Veyis, Bağdâd Tîmârları Defterdârı : 771
 Veyiskâdî köyi, Tekfurgöli kz. : 1074

vezâret hâsları mahsûlü : 1115
vezîr : 19, 594, 595, 950, 956, 969, 972, 976, 981, 997, 1035, 1113, 1115, 1249, 1423, 1424, 1464, 1469, 1479;
—i a'zâm : 437, 838, 1437, 1461
vezzân : 1135, 1196, 1274
Vîrânköy k., Yaban-âbâd kz. : 1306
Viçto, Papas : 759
Vidin (sancağı) : 81, 807; — beği : 146, 167, 546, 652, 653, 692, 737, 808, 814, 819, 922, 1155, 1247; —
dizdârları : 1247; — kâdîsı : 167; — Sancağı Kâdîliği : 993; — sancağı askeri : 807; — sancağı beğleri :
149; — sancağı cebelûleri : 149; — sancağı kâdîları : 546, 1247; — sancağı sipâhîleri : 149, 737, 808,
811; — sancağı sübaşları : 149, 737, 808; — sancağı zü'amâ ve sipahileri : 81
Vilad, eşkıyâ, Boğdan : 975
Vilâyet-i Anatoli; — kâdîları : 702; —'da yol üzerinde vâkı' olan kâdîlar : 830
Vilâyet-i Rûmili'nün Sol-kolında vâkı' olan kâdîlar : 1066
vilâyet; — defteri : 260; — kâdîları : 328; — kâtibi : 276, 725, 734, 771, 1421; — kitâbeti : 198, 474, 1037,
1431, 1434, 1435, 1442; — mahsûli : 1079, 1102; — tahrîr idenlere nâzır ta'yîni : 187; — tahrîri : 187,
271; — tefîşi : 1265; — zabtı : 495, 1354
Viranya ks., Novaberde kz. : 559
virgü : 368, 796, 1101, 1233, 1257, 1350, 1351; — göndermek : 477
Visoka nâhiyesi, Bosna : 1061
Vişegrad kâdîsı : 71
Vize : 288; — beği : 176, 181, 204, 253, 283, 288, 350, 361, 362, 801, 949, 1075, 1356; — beği
(kapu)kethudâsı : 204, 345, 350; — kâdîları : 253; — kâdîsı : 288, 295, 361, 362, 478, 949, 969, 1093,
1094, 1116, 1153
Voçar, âsi ve harâmî, İhnâr(?) mh., İskenderiyye : 968
voynuk(lar) (tâyifesi) : 709, 758, 1346; — beği : 709; — hıdmetkâr kemenciler : 1276; — ihrâcı : 709, 758; —
ları bârgîrleri ve çeribaşları ile ihrâc etmek : 758
voyvoda(lar) : 112, 123, 142, 143, 167, 176, 202, 219, 239, 273, 320, 368, 406, 445, 495, 498, 501, 503, 527,
530, 545, 546, 584, 589, 659, 692, 737, 772, 774, 776, 796, 818, 825, 826, 975, 988, 993, 999, 1018,
1045, 1061, 1101, 1105, 1106, 1111, 1128, 1155, 1157, 1158, 1162, 1165, 1173, 1224, 1226, 1397, 1413,
1414, 1421, 1422, 1431, 1456, 1472, 1475; — muvâza'a tarîkı : 778; — nasbı : 73; —lık : 73, 1157, 1158;
—lık hıdmeti : 123, 776
vukıyye : 438, 484
Vulçitrın (sancağı) : 81, 807; — beği : 146, 546, 808, 814, 819, 922; — sancağı askeri : 807; — sancağı beğleri :
149; — sancağı cebelûleri : 149; — sancağı kâdîları : 546; — sancağı sipâhîleri : 81, 149, 811; — sancağı
sübaşları : 149; — sancağı zü'amâları : 81
vürdünar; — çibukları kesdürmek : 1337; — kat'ı : 626
vüzerâ : 1022, 1038; —i kirâm : 902

Yaban-âbâd; — kazâsı : 1306; — kâdîsı : 1306
yabana atmak : 833
Yagob, zimmî, hüküm verilen : 650
yağ : 71, 383, 445, 446, 483, 518, 1099, 1258, 1267, 1467; — almak : 93; — fûrûhtı : 518; — ihrâcı : 826; —
ihzârı : 483; — küpü : 826; — tahmîl olunan gemiler : 518; — tedârûki : 483; —larun karaya dökilmesi :
518
yağmâ : 261, 365, 501, 518, 795, 832, 857, 902, 909, 1440; — vü gâret : 695, 699; — vü hasâret etmek : 1372;
— vü talan : 318; — vü tâlân u târâc : 1476; — vü târâc : 74
yağmurluk : 350, 1347
Yahûdâ : 428, 1080
Yahyâ, ehl-i fesâd, Tekeili : 887

Yahyâ, hâssa re'îslerinden : 881
 Yahyâ, İskender oğlu, Yalovalu(?), Ferhâd Beg'in adamı : 129
 Yahyâ, İznik kz. : 647
 Yahyâ, Lapseki ks. : 1302
 Yahyâ, Mevlânâ, Sultân Orhan Medresesi Müderrisi : 647
 Yahyâ, sûhte, Virânköy k., Yaban-âbâd kz. : 1306
 Yahyalu nâhiyesi, Karahısâr-ı Develü kz. : 370
 Yakmân karyesi, Hubûl nh., Haleb vt. : 571
 Yakmo Draye, zimmî, Galata sâkinlerinden : 745
 Yakmo, Nasrâniyye, Nakşe cezîresinde cizye mutasarrıfı : 536
 Yakob, hüküm verilen, Kastamonı sn. : 897
 Yakob, İsak oğlu, Yehûdî, kalb akça harciden, Selanik : 1135
 Yakomi, re'îs, Patyos Manastırı ahâlisinden, İstanköy kz. : 1474
 Yakop, zimmî, Sekretop k., Divriği sn. : 120
 Ya'kûb Çavuş, Dergâh-ı Mu'allâ çavuşlarından, hüküm verilen : 1225, 1228
 Ya'kûb, Bağdâd Kâdîsı : 549
 Ya'kûb, Kapuağası : 954, 987, 1017, 1077
 Ya'kûb, sipâhî-oğlanı, Avlonya Hazînesi'nin cem'ine gönderilen : 620
 Ya'kûb, Travnik Kal'ası Dizdârı : 1046
 Yâkût, azeb : 1312
 Yalak-âbâd; — kazâsı : 41, 1068; — kâdîsı : 23, 40, 41, 932
 yalan; — şâhid(ler) : 767, 1198; — şehâdet : 613, 681, 1165
 Yalba(?) karyesi, Budun vt. : 368
 yalı(lar) : 43, 125, 283, 396, 518, 521, 536, 560, 570, 581, 611, 799, 886, 1173, 1184, 1208, 1211, 1214, 1215, 1216, 1217, 1287, 1291, 1428; — kâdîları : 35; — muhâfazası : 1215; —lara fuçî tahtası indürmek : 560; —lara inmek : 397; —lara kışlamak : 126; —lara tereke getirüp bey' idenler : 572; —lara tereke iletmek : 87; —ları hıfzitmek : 396; —ları tecessüs : 3; —larun hıfzı : 1211, 1220, 1287; —larun muhâfazası : 281; —larun hıfz u hırâseti : 1303
 yalın bıçak : 499
 Yalman karyesi, Kargu kz. : 1062
 Yanbolı (nâhiyesi/kazâsı) : 103, 576; — Kâdîlığı : 899; — sancağı kâdîsı : 103, 877, 1256; — Yörükleri sübaşısı : 1262
 yangın çıkarmak : 105
 Yanıkhisâr serhadleri : 1389
 Yani Briyato [/Yani Piryano], zimmî, Radoniç(e) k., İzdin kz. : 223, 353
 Yani Demürçi, zimmî, kallâb, Monago k., Novaberde kz. : 907, 924
 Yani Piryano bkz. Yani Briyato
 Yani Reso, zimmî, şâhîn yuvalarını zapteden, İmroz adası : 1183
 Yani veled-i Yorgi, zimmî, re'îs : 885
 Yani, Ahyolı Emîni Mihal'in kardeşi : 378
 Yani, çoban, zimmî, akçası alınan, Çorlu kz. : 1069
 Yani, dârende, zimmî re'îs, Vize sn. : 1093
 Yani, eflak : 378
 Yani, hüküm verilen, Yeniköy k., Selanik : 123
 Yani, Mandra k., Dimetoka kz. : 945
 Yani, mektûb getiren ve hüküm verilen : 1170
 Yani, Mezistrelî, zimmî : 305
 Yani, Patrik Kâtibi, hüküm verilen : 1057
 Yani, re'îs : 1173
 Yani, Savol oğlu, Horpişte kz. : 393

Yani, zimmî çoban, Çorlu : 1032

Yanoş, Celeb, kâfir beği : 402

Yanoş, diğer adı İskender, harâc-güzâr re'âyâdan olup esîr edilen, Evhad k., Solnok sn., Budun : 663, 675, 1293

Yanoş, Kral-oğlu, Erdel Kralı : 17, 31, 263, 796, 1009

yanuk : 171

Yanya; — beği : 126, 396, 546, 801; — beği kapukethudâsı : 396; — Kâdîlığı : 305; — sancağı beği : 1288; — sancağı kâdîları : 546; —'ya varınca yalılarda vâkı' beğler : 1287; —'ya varınca yalılarda vâkı' dizdârlar : 1287; —'ya varınca yalılarda vâkı' kâdîlar : 1287

Yapağcı karyesi, Silivri kz. : 181

yapağı tahmîli : 1267

yarağ bkz. yarak

yarak(lar) [/yarağ] : 146, 174, 228, 370, 419, 425, 429, 640, 692, 711, 724, 729, 742, 779, 790, 795, 803, 807, 808, 823, 827, 837, 856, 875, 886, 906, 941, 1010, 1011, 1045, 1051, 1056, 1073, 1100, 1105, 1126, 1134, 1140, 1141, 1143, 1144, 1154, 1156, 1157, 1158, 1177, 1180, 1194, 1202, 1208, 1209, 1211, 1215, 1226, 1237, 1239, 1245, 1248, 1270, 1271, 1272, 1280, 1281, 1287, 1319, 1321, 1322, 1323, 1358, 1371, 1372, 1375, 1376, 1384, 1386, 1392, 1423, 1427, 1452, 1465, 1470, 1476; — çekmek : 498; — u asker : 868; — u leşker : 790; — u yasağ : 792, 870, 1117; — ve cebe ile atlanmak : 653; —la mecrûh itmek : 494; —ları kırmak : 792; —lu il-eri : 1118; —suz varan karamürsel gemileri : 425

yaramaz; — akça : 532, 996; — altun : 546; —lık : 887

yarar âdem(ler) : 16, 27, 72, 79, 85, 94, 98, 102, 121, 152, 164, 167, 170, 212, 236, 262, 269, 283, 346, 415, 419, 425, 432; — ta'yîni : 377; —e koşmak : 103, 469; —ler koşmak : 431

yarar at : 233, 350

yarar câsûslar : 693

yarar çavuşlar : 65

yarar çekdürür gemi : 348, 367, 369

yarar dil : 149

yarar i'timâd olunır kimesneler : 532

yarar ilçî : 306

yarar kefil(ler) : 329, 389, 441, 467, 617, 629, 1352; —lere virmek : 391

yarar kılağuz(lar) : 148, 158, 164

yarar koç : 393

yarar kul-oğlu kul : 31, 519

yarar kullar : 331

yarar mu'temed câsûslar : 690

yarar müsallah u mükemmel leşker : 1384

yarar nâyib ta'yîni : 385

yarar nefer : 179

yarar süriciler : 47

yarar üstâdlar : 162, 172, 295

yarar ve mütemevvil üstâdlar : 172, 800

yarar ve serhade gereklü aşîret : 695

yarar voyvoda : 503

yarar yiğitler : 63, 412, 521, 597, 1427; — ihrâc : 521; —e dirlik tevcihi : 63

yarâr âdemler irsâli : 443

Yardım, sûhte, Alakoç k., Yaban-âbâd kz. : 1306

Yarımdîvâr karyesi, Karahısâr-ı Şarkî sn. : 480

Yasaf, Yehûdî, arz getiren : 428

yasağ bkz. yasak

yasak [/yasağ] : 395, 870, 1117, 1222, 1382; — itdirmek : 445; — u tenbîh : 1344; —ı hümayûn : 1310, 1344; —ı hümayûna muhâlif : 691

yasakçı : 464; — ta'yîni : 127, 437; — talebi : 316, 437; — yeniçeri : 316; —başı : 691; —larun ref' olunması : 437
 yasaklu il-eri : 1118
 Yasef Nasi, Frenk beği, Şehzâde Selîm'in müteferikası, Françe pâdişâhının kendisine borcu olan : 942
 Yâsemin, vakıf eve mutasarrıf : 492
 Yassıbeğ, Çeltikci k., Ayazmend kz. : 567
 Yaş(?) adası, Mora yakınlarında : 826
 yat u yarak : 256, 455, 506, 562, 565, 570, 594, 595, 801, 802, 837, 1051, 1073, 1141, 1156, 1157, 1208, 1215, 1392, 1422, 1472
 yatak : 832, 1017, 1044, 1056, 1118, 1119, 1162, 1241, 1436, 1465; — u turak : 7, 27, 82, 210, 393, 404, 576, 673, 831, 1074, 1355; — ve şerîk olmak : 611; —landurmak : 103, 131, 544, 636, 870, 986; —lanmak : 776; —lık : 244, 1108
 yatsu namâzı : 93; — vakti : 95
 yava emînleri : 536
 Yavasef, İstanbul Patriği : 1057
 yay : 370; —lu Çerâkise : 256; —lu piyâdeler : 501
 yaya(lar) (tâyifesi) : 86, 139, 148, 349, 961, 962, 1151, 1388, 1478; — beği : 139, 918, 1412; — tüfenklü : 1194; —lar beği : 1478; —larun ikinci nevbetlisi : 349
 yayabaşı(lar) : 69, 170, 267, 308, 551, 691, 831, 1292, 1300, 1412, 1447, 1459; —lık : 1071
 Yayalar karyesi, Tırnovi kz. : 432
 Yayla karyesi, Keşan kz. : 934
 yayla bkz. yaylak
 Yayla, sùhte, Çölmekçiler k., Mihalıçcık kz. : 1306
 yaylak(lar) [/yayla] : 237, 393, 445, 446, 914; — hakkı : 446; — hakkı talebi : 445; — sınuru ta'yîn ve temyîzi : 446; —lar ahvâli : 445
 yazıcı : 1048, 1250
 yazılı celebler : 47, 1019, 1252
 yazılı ve nizâ'lu : 978, 1017
 yazılı ve nizâ'lu olmayan mahaller : 276
 yedek atlar : 760
 Yedikule; — dizdârı : 381; — erenleri : 381
 Yedipâre karyesi, Katar kz. : 42
 Yehûdâ bkz. Yehûdî
 Yehûdî(ler) [/Yehûdâ/Yehûdiyye] (tâyifesi) : 78, 309, 428, 459, 559, 900, 996, 1007, 1079, 1080, 1102, 1133, 1135, 1197; — avreti : 397, 601; —hâtûn : 900; — mekâbîri, Eğrikapu, İstanbul : 309; — oğlanı : 1411; —'den esîr kullanmağı yasağ itmek : 1197
 Yehûdiyye bkz. Yehûdî
 yek-dil ü yek-cihet; — itmek : 653; — olmak : 782, 784
 yelken : 213, 514; — bizi : 514
 Yemen; — vilâyeti : 761, 796, 1331; — Beğlerbeğliği : 413; — beğlerbeğisi : 257, 270, 412, 417, 707, 710, 894, 895, 1331; — beğlerbeğisi kethudâsı : 889; — Hazînesi : 412; — müteferrikaları : 382; — vilâyetinin hıfzı : 412
 Yemeni halkı, Kastamonı : 1000
 Yeni Câmi' : 507
 Yenibâzâr kâdîsı : 374, 1250
 Yenice : 845; — kâdîsı : 513, 572
 Yenice-i Karasu kâdîsı : 72, 552, 845, 1265
 Yenice-i Kızılağaç kâdîsı : 998
 Yenice-i Vardar kâdîsı : 255
 Yenice-i Zağra; — kazâsı : 103; — kâdîsı : 363

yeniçeri(ler) (tâyifesi) : 6, 7, 19, 57, 62, 127, 164, 170, 171, 174, 204, 253, 267, 272, 312, 316, 344, 370, 371, 391, 464, 482, 516, 697, 702, 730, 780, 786, 949, 985, 1016, 1036, 1054, 1168, 1177, 1187, 1200, 1201, 1207, 1219, 1234, 1242, 1244, 1276, 1300, 1315, 1391, 1418, 1479; — ağası : 19, 77, 171, 267, 284, 401, 437, 479, 1292, 1300; — bölüğü ref' olunmak : 1187; — katlitmek : 1309; — kethudâsı : 902; — mevâcibi : 221; — ta'yîni : 702; — oğlu : 494; —ler ahvâli : 308; —ler bölükbaşları : 1168; —ler çavuşları : 268; —lere baş ta'yini : 853; —likden müteka'id : 1022, 1038
 Yenikapu, İstanbul : 676
 Yeniköy karyesi, Selanik : 123
 Yenişehir (kazâsı) : 7, 366, 591; — Kâdîlığı : 847; — kâdîsı : 7, 72, 272, 366, 489, 591, 810, 847, 1083, 1128, 1273
 yerlü : 131; —ye istimâlet virmek : 131
 Yesâr Kulları kethudâsı : 187
 Yeştiba karyesi, İlbasan sn. : 460, 528
 yetim : 1007, 1139, 1250
 yevm-i aşûrâ : 686
 yevmiyye defterleri : 1160
 Yezîdlik isnâdı : 686
 yıkık kal'a : 695
 Yılankırkan, matrabaz, İzmir kz. : 568
 Yıldırım Hân Câmi'i : 507
 Yıldırım Hân Medresesi, Bursa : 403
 Yıldırım, Müteferrika, Turgud Sübaşısı : 1042
 Yıldırım, Turgud oğlu, iltizâm emîni : 461
 Yılbeği karyesi, Bilvîrân kz. : 1198
 yim : 290, 829, 1007, 1275; — tedârüki : 744, 1349; —leri eklitmek : 794
 yimek : 290, 660, 829, 1007, 1275; —ler tedârüki : 744; —leri eklitmek : 794
 Yirgöği kasabası, Çernovi kz. : 30
 Yirlü tâyifesi : 63, 129
 yirmi iki vukiyye demir atar top : 484
 yirmi vukiyye demir atar top : 484
 yoklama : 454, 820, 986, 1065, 1192; — defteri : 81
 yol(lar) : 174, 185, 486, 691, 701, 756, 763, 831, 843, 971, 978, 997, 1017, 1024, 1172, 1234, 1415, 1426; — açılmak : 39; — basmak : 200, 222, 347, 459, 499, 717, 909, 920, 1002, 1036, 1042, 1096, 1111, 1118, 1201, 1440; — kesmek : 156; — münsed olmak : 1013; — şeneltmek : 337; — ve biller : 1355; — ve iz : 759, 760, 765, 766; —a inmek : 544, 914; —a müfsid inmek : 1110; —da azîm sular [bulunmak] : 1426; —ları sedditmek : 337; —ın bend ü seddi : 501; —ın fetreti : 317, 318; —ın münseddi : 44, 708; —ın seddi : 538; —ın mesdûd olması : 782
 yolcu : 842, 978; — soymak : 1347
 yoldaş(lar) : 60, 127, 145, 553, 576, 619, 647, 740, 832, 853, 881, 898, 945, 966, 979, 984, 1027, 1036, 1054, 1056, 1074, 1090, 1118, 1166, 1196, 1219, 1224
 yoldaşlık : 146, 814, 815, 816, 819, 902, 919, 958, 960, 1045, 1134, 1140, 1142, 1143, 1156, 1177, 1189, 1190, 1280, 1468, 1469, 1479; — itmek : 103, 740; —da bulunanlar : 597; —da bulunmak : 570
 Yolsa(?) karyesi ahâlîsi, Cum'abâzâr kz. : 579
 Yordarak Dergâh-ı Mu'allâ'ya arz-ı hâl sunan, Keşan kz. : 227
 Yorga, zimmî, Cum'abâzâr kz. : 579
 Yorgi Manol Re'îs, zimmî : 1063
 Yorgi Perkiş, zimmî, şirret ü şekâvet üzre olan, Veşniçe k., Salina kz. : 812
 Yorgi Toma, zimmî, şirret ü şekâvet üzre olan, Pandayor k., Salina kz. : 812
 Yorgi, Brula(?) k., Tırhala sn. : 673
 Yorgi, Dergâh-ı Mu'allâ'ya arz-ı hâl sunan, Keşan kz. : 227
 Yorgi, Evhad k., Solnok sn. : 663, 675

Yorgi, Glatoz oğlu, Kuyumcu, zimmî, Silivri kz. : 493
 Yorgi, Petruška Talpaş'ın dedesi, zimmî, Evhad k., Solnok sn., Budun : 1293
 Yorgi, re'îs : 1382
 Yorgi, re'îs, hüküm verilen : 929
 Yorgi, zimmî re'îs, hüküm yazılan : 1094
 Yorgi, zimmî, bâzergân, Aydos kz. : 576
 Yorgi, zimmî, Mora sn. : 311
 Yoros kâdîsı : 491, 1297
 Yoros'a varınca yolda olan kurâ : 491
 Yovan Toma, eşkiyâ, Boğdan : 975
 Yovan, Pavlo Balkoviç oğlu, Moskov'a ticâret için gidenlerin çalınan eşyaları ellerinde bulunan, Kiyev ks. : 1283
 Yörük(ler) (tâyifesi/cemâ'ati) : 300, 556, 567, 716, 1014, 1219; — sübaşısı : 1212, 1213, 1217, 1262
 Yörükler karyesi, Göynük kz., Kocaili sn. : 117
 Yukaru Balyotna(?) k., Şehirköy kz. : 289
 Yukaru Cânib : 21, 39, 173, 233, 275, 424, 638, 665, 690, 693, 695, 699, 700, 706, 864, 871, 936, 1186, 1261, 1406, 1407, 1408, 1432, 1435; —'e yarar câsûslar : 693; —'in evzâ' u etvârî : 189
 Yukaru Kravar, Filorici Hâsları'ndan, İskenderiyye sn. : 502, 664
 yularcılar : 479
 Yumlu tâyifesi, vilâyet-i Rûm : 208, 209, 351, 1044
 yund(lar) : 1175; — olmak : 709
 Yûnus Beğ, Hersek Sancağı Beği : 503, 772, 774, 801, 1144, 1146, 1452
 Yûnus bin Fuhaylî, Safed sn. : 428
 Yûnus, acemî-oğlan, Çukur k., Kaysariyye : 1070
 Yûnus, Arab Muhammed oğlu, kâtil : 216
 Yûnus, Balta k., Mağnisa kz. : 327
 Yûnus, çoban, Dedeler k., Cum'abâzâr kz. : 579
 Yûnus, Mevlânâ, Gelibolu Kâdîsı : 831
 Yupa Şolosed(?) [Topaşı Gomine(?)], bâzergân, Marçilya şehri : 1359, 1361, 1362, 1398
 yurd : 445, 1438
 Yûsuf Beğ : 803
 Yûsuf Beğ, Aksarây Beği : 453, 594, 705, 1165
 Yûsuf Beğ, Kastamonî Beği : 594
 Yûsuf bin Abdullâh, kefil : 577
 Yûsuf bin Abdullâh, sûhte, Karabulud k., Edirne kz. : 203
 Yûsuf bin Dügeç, kefile virilüp habsden ıtlâk olunan, Kadıgöl k., Çorlu kz. : 1462
 Yûsuf bin Kâsım, sipâhî, Avlonya sn. : 241, 242, 347
 Yûsuf bin Lutfî, ehl-i fesâd, Burusa sn. : 603
 Yûsuf [Evlâd-ı Gafîr], Mısır vt. : 449
 Yûsuf, Ahî, Rûmkal'a Hısârı bölükbaşısı : 660
 Yûsuf, Bâkî Çelebî adamı : 845
 Yûsuf, Bezirci, Burusa sn. : 1391
 Yûsuf, damı ehl-i fesâd tarafından yakılan, Batnes k., Mat kz. : 1171
 Yûsuf, Dârende : 1015
 Yûsuf, ehl-i fesâd, Imâret k., Aksarây sn. : 991
 Yûsuf, ehl-i fesâd, İskenderiyye Kal'ası erenlerinden : 722
 Yûsuf, Hacı, hüküm verilen : 125
 Yûsuf, harâmî, Belgrad : 200
 Yûsuf, hüküm götüren : 316
 Yûsuf, Ivaz oğlu, Karaman vt. : 740
 Yûsuf, İlyâs Çavuş adamı, hüküm verilen : 1197

Yûsuf, kallâb, Edirne : 1196
Yûsuf, Kara, Tekfurtağı ks. : 1330
Yûsuf, Koçioğlu, harâmî, hırsuz şerîki, Mustanya(?) k., Kavala : 1219
Yûsuf, mahbûs Şâhrûh'un vekîli : 372
Yûsuf, mektûb getiren ve hüküm verilen : 1440
Yûsuf, Mustafâ oğlu, Selaniklü, Ferhâd Beğ'in adamı : 129
Yûsuf, müteveffâ Süleymân Paşa Hâsları vekîli, Mısır : 712
Yûsuf, sekbân : 1440
Yûsuf, Seyyid, dârende, Burusa sn. : 497
Yûsuf, silahdâr, hüküm verilen : 1085
Yûsuf, sipâhî, Karaman vt. : 605
Yûsuf, şakî, Karataş mh., Kengırı : 537
Yûsuf, Turşıcı-oğlu Hüseyin'in alacaklarını toplamakla görevlendirilen, Berkofça kz. : 1166
Yûsuf, yeniçeri : 371
Yusûfcık, Yayalar k., Tırnovi kz. : 432
yuvalak : 1151
Yuvan, Sopani k., Görice kz. : 495
yuvinus ayı : 796
yük : 477, 480
yün : 1047
Yüz Toksan Tokuzuncu Bölük : 606, 607, 608
yüz aklıkları : 958
Yüzdepâre kâdîsı : 1199
yüzük taşları : 1128

za'im(ler) : 54, 393, 454, 474, 498, 523, 556, 591, 594, 667, 704, 708, 728, 744, 826, 843, 844, 899, 911, 916, 934, 959, 1023, 1194, 1248, 1266, 1431, 1458, 1463, 1473
Za'im Kal'ası : 1242
Zab suyu : 44
zâbit(ler) : 50, 58, 143, 1446
zabt; —itmek : 51, 54; — u hıfz : 205, 470, 497; — u hıfz eylemek : 1392; — u hıfz itdürmek : 297, 636; — u kabz : 50, 58, 59; — u kabz eylemek : 416; — u kabz itmek : 52; — u rabt : 21, 39, 519; — u sıyânet : 411, 958, 1122, 1133, 1272; — u sıyânet-i memleket : 10, 127; — u sıyânet-i ra'yyet : 275, 1127; — u tasarruf : 17, 143, 633, 638, 695, 706, 834
Zaçesne; — sancağı : 611; — beği : 402, 610, 801, 823, 967, 1378
zâd ü zevâde : 34, 331, 348, 367, 369, 690, 782, 795, 1467; — tedârüki : 191, 192, 196, 258, 334
zağarcılar : 1292, 1300
Zağra Eskisi kâdîsı : 391, 550, 998
Zağra Yenicesi [/Zağra-i Yenice] kâdîsı : 103, 550
Zağra-i Atîk; — kâdîsı : 103, 363; — kazâsı : 103, 899
Zağra-i Cedîd : 899; — kâdîsı : 391
Zağra-i Yenice bkz. Zağra Yenicesi
Zağra; — kazâsı : 709; — Kâdîlığı : 899
Zağrano, zimmî, Radoniçe k., İzdin kz. : 223, 353
zahîre : 9, 41, 43, 47, 68, 72, 115, 125, 148, 149, 190, 256, 258, 270, 293, 299, 326, 348, 367, 419, 489, 531, 568, 643, 658, 786, 795, 823, 829, 845, 926, 941, 952, 962, 998, 1029, 1031, 1033, 1109, 1184, 1252, 1258, 1267, 1326, 1327, 1334, 1382, 1408, 1423, 1467, 1469, 1470, 1472, 1474; — bey'ı : 115; — gemileri : 531, 1469; — getirmek : 1289; — ihzârı : 149; — muzâyakası : 68, 125, 226, 257, 270, 343, 344, 387, 448, 489, 610; — tahmîli : 575, 1109, 1377, 1429; — talebi : 258; — tedârüki : 115, 148, 152,

786, 962, 1373, 1469; — tevzî'ı : 293; — ve ordücü ihrâcı : 34; —leri yalılara getürmek : 786; —ye varan gemiler : 575

Zâhid Beğ, Albak Beği : 1029

Zahorya karyesi, Boğdan : 1096, 1111

zaleme (tâyifesi) : 1165, 1363; — havfi : 393; —nin zulmi : 239, 316

zâlim : 648, 1079, 1102

Zamân, ehl-i fesâd, Ilıca kz. : 836

Zamantu nâhiyesi : 161

zâniye : 1236; —yi nikâh itmek : 1236

zapt u sıyânet : 1202

zarar : 539; — kasdı : 147; — u gezend : 188, 396, 783, 796, 807, 1111, 1177, 1208, 1209, 1211, 1214, 1215, 1216, 1226, 1237, 1238, 1253, 1303, 1393, 1476; — u husrân : 814, 835, 868, 922, 972, 1041, 1105, 1152, 1189, 1190; — u te'addî : 875; — u ziyân : 3, 75, 160, 163, 179, 256, 269, 271, 275, 300, 331, 365, 452, 463, 529, 718, 732, 919, 957, 1096, 1111, 1118, 1126, 1150, 1152, 1217, 1224, 1265, 1378, 1394, 1405, 1452; — u ziyân def'ı : 1322; — u husrân : 135, 253, 257, 270, 561, 808; — u noksân : 143, 300, 591

zarar-ı âmm : 212, 389

Zarı nâhiyesi, Tatay kz. : 48

zâviye : 166, 264, 376, 1434, 1460; — defter-i cedîdi : 1442; — mütevellisi : 1060

zâviyedâr : 526, 1434, 1442; — seyyidler : 1435

zâyi' u telef : 47, 287, 485, 529; — olmak : 826, 1326

ze'âmet : 267, 372, 462, 524, 691, 732, 861, 882, 913, 959, 1249, 1306, 1310, 1458, 1463, 1473; — mahsûli : 913, 1431; — taasarrufu : 66, 744, 781, 828; —i âhara tevcîh olunmak : 1194; —i âhara virilmek : 523; — i alınmak : 1348; —i mukâta'aya virilmek : 913; —in imâret evkâfına ilhâkı : 66

Zebîd nâhiyesi : 382, 1309

zecr ü kahr : 563

zehâyir : 1469

zehirlü yemek : 660

Zekeriyya Ardemin, ehl-i fesâd kefereden, Van : 1120

Zekeriyya suyu, Sadr-ı Süveyş sn. : 275

Zekeriyyâ, Kudüs-i Şerîf'de mütemekkin : 1344

Zekiyye; — beği : 857, 871, 1176, 1177; — kâdisı : 857, 871; — Kal'ası : 857, 871

Zelîl karyesi : 370

zencîr : 831, 870, 1128, 1440; — yöritmek : 421; — yular : 1193; —i yöirmek : 421; —li gümüş bâzû-bend : 869

Zeng-âbâd; — beği : 206; — kâdisı : 206

Zepor(?) karyesi, İlbasan sn. : 460, 528

zerbâft; — kumâş : 162, 172, 800; — kuşak : 800

Zerdehân nâhiyesi, Malazgird sn. : 445

Zerzâ tâiyfesi : 695, 699

zevâiid : 1037, 1078; —i evkâf : 586

zevce; — dövmek : 1193; —liğe virmek : 739

zevi'l-erhâm cihetinden vâris : 492

Zeyel, sipâhî, Zamantu nh. : 161

Zeyneb Hâtûn, Sultân İnal zevcesi : 426

Zeyneddîn, Siroz kâdisı, mehâyif müfettişi : 534

Zeynel Beğ, Hakkârî Beği : 1029

Zeynel Beğ, Uşnu Beği : 695, 699

Zeynel, Canbâzlar k., Mihaliç kz. : 684

Zeynel, Koca Turgud oğlu, harâmî, Çernovi kz. : 1397

Zeynelâbidîn, Dîvân'a mektûb getiren : 328

Zeynî, ele getirilip Dergâh-ı Mu'allâ'ya gönderilmesi emrolunan, Çernovi kz. : 1088

zeyt : 76; — bekâsı [bahâsı] : 54; — killeti : 95
zeyt yağı : 93, 95; — bey'ı : 581; — küpleri : 826
Zeytûn kâdîsı : 682
zeytûn : 826; — ihrâcı : 826; — yağı : 1047
zıbun : 5, 229, 576
zındîk : 604; — u mülhid ü râfızî : 1435
zift : 1444
Zihne; — kazâsı : 539; — Kâdîlîğî : 885; — kâdîsı : 552, 926, 1018, 1115, 1346, 1382; — mukâta'âsı : 539
Zilân Cemâ'ati, Ulus tâyifesinden, Diyârbekir : 1413, 1414, 1421, 1431
Zile kâdîsı : 208, 209, 351
zimem; — ü kesr : 410; —i nâs : 1249
zimmet : 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 58, 59, 173, 351, 410, 414, 424, 467, 602, 668, 1018, 1057, 1104, 1354;
— tahsîlî : 53, 55, 208, 209; —lerün ibrâ itmek : 1417
zimmi(ler) (tâyifesi) : 71, 104, 120, 185, 197, 223, 227, 251, 252, 254, 282, 305, 311, 321, 339, 353, 360, 367,
369, 431, 460, 478, 495, 498, 528, 538, 551, 553, 559, 576, 579, 646, 650, 673, 675, 717, 725, 730, 739,
745, 747, 763, 766, 799, 806, 812, 832, 907, 924, 945, 991, 1059, 1070, 1113, 1120, 1135, 1170, 1183,
1222, 1228, 1245, 1264, 1274, 1283, 1286, 1293, 1305, 1437, 1456, 1474; — esîr : 1197; — re'îs(ler) :
885, 1063, 1093
zimmiyye : 1293, 1441, 1456; — esîr : 1197
zinâ : 121, 547; — eylemek : 537; — itmek : 104, 1236; — vü sirka : 1108; —dan hâsıl olmuş oğlancıklar : 547;
—ya rızâ virmek : 1400
zindân : 517; — bozmak : 141; —da habsitmek : 795; —dan ıtlâk : 1411; —dan kaçurmak : 393
zindâncı : 899, 1411
zirâ' : 61, 726, 800, 1173, 1337
zirâ'at : 280, 638, 918, 1434; — idenler : 505; — itdürmek : 224, 280; — itmek : 53, 250, 337, 593; — ü
harâset : 58, 250, 300, 918
Zitova Kal'ası, Budun vt. : 368
ziyâde akça : 683
ziyâde bahâ : 224, 1353; — ile üzüm satmak : 568
ziyâde peksimad alınmak : 364
ziyâde tereke : 226, 326, 387; — alınmakdan men' : 312; — virilmek : 343; — virilmekden hazer itmek : 751; —
virilmekden men' : 388
Ziyâl, sipâhî, Bozok sn. : 1044
ziyâret-i türbe-i mutahhare-i hazret-i seyyidü'l-enâm : 39
Zogan(?) karyesi, Filorici Hâsları'ndan, İskenderiyye sn. : 502, 664
zu'afâ : 896, 935
Zulkadriye bkz. Dulkâdiriyye
zulm : 153, 217, 228, 239, 336, 650, 1079, 1102, 1165, 1436; — ü cevır : 1228; — ü hayf : 74, 123, 143, 167,
206, 373, 380, 400, 404, 415, 441, 481, 505, 543, 544, 545, 583, 593, 639, 646, 648, 654, 669, 683, 698,
829, 870, 897, 909, 913, 914, 917, 947, 991, 1052, 1099, 1102, 1116, 1125, 1128, 1165, 1228, 1305,
1348, 1390, 1410, 1416, 1433; — ü te'addî : 57, 70, 76, 83, 101, 104, 120, 123, 127, 135, 142, 153, 161,
182, 205, 223, 224, 228, 230, 234, 239, 261, 336, 348, 353, 367, 369, 394, 397, 459, 460, 461, 491, 496,
511, 544, 553, 573, 583, 585, 598, 614, 615, 622, 636, 650, 659, 671, 688, 692, 713, 717, 767, 794, 795,
799, 829, 852, 857, 870, 871, 888, 890, 903, 917, 931, 935, 939, 946, 962, 965, 989, 990, 991, 1007,
1015, 1021, 1025, 1044, 1059, 1061, 1064, 1084, 1099, 1107, 1112, 1114, 1116, 1119, 1120, 1165, 1179,
1195, 1199, 1227, 1228, 1230, 1231, 1232, 1235, 1275, 1286, 1348, 1354, 1392, 1413, 1414, 1416, 1427,
1431, 1435, 1449, 1451, 1467, 1468; —i ma'dûd : 782; —i sarîh : 538; —eylemek : 553; —itmek : 445,
1132; —leri def' olunmak : 445
zulmi def' : 316; — u ref' : 239
zûr; — şahâdet : 917; — şahid : 989, 1165

zü‘amâ (tâyifesi) : 64, 103, 125, 127, 131, 188, 219, 228, 239, 253, 406, 421, 427, 595, 833, 843, 844, 862, 884, 902, 913, 956, 1041, 1211, 1273, 1282, 1400; — ihrâcı : 65; — ta‘yînî : 283; — vü erbâb-ı tîmâr : 64, 81, 228, 439, 444, 445, 462, 667, 728; — vü sipâhî : 1388; — vü sipâhîler : 33, 65, 81, 219, 1303; —ya istimâlet virmek : 131

Zülfikâr bin Mehmed, re‘âyâdan nezîr tarîkıyla altun alıp Yukaru Cânib'e gitmek üzereyken yakalananlardan : 1261

Zülfikâr, ehl-i fesâd : 494

Zülfikâr, maktûl Kerek Beğî Hasan Beğ'in vârisi : 1433

Zülfikâr, sipâhî, Çerkeş kz. : 951

Zülkâdir livâsı : 1165

Zünnûn, Alî Çelebî hizmetkârı, Eflakan k., Aydos kz. : 576

zürriyye-i vakf : 426

züvvâr : 39, 1432